Defensiones theologiae Thomae Aquinatis, seu Quaestiones in quattuor libros Sententiarum.

Capreolus, Johannes, O.P., ?-1444

Scotto, Ottaviano I Imp.

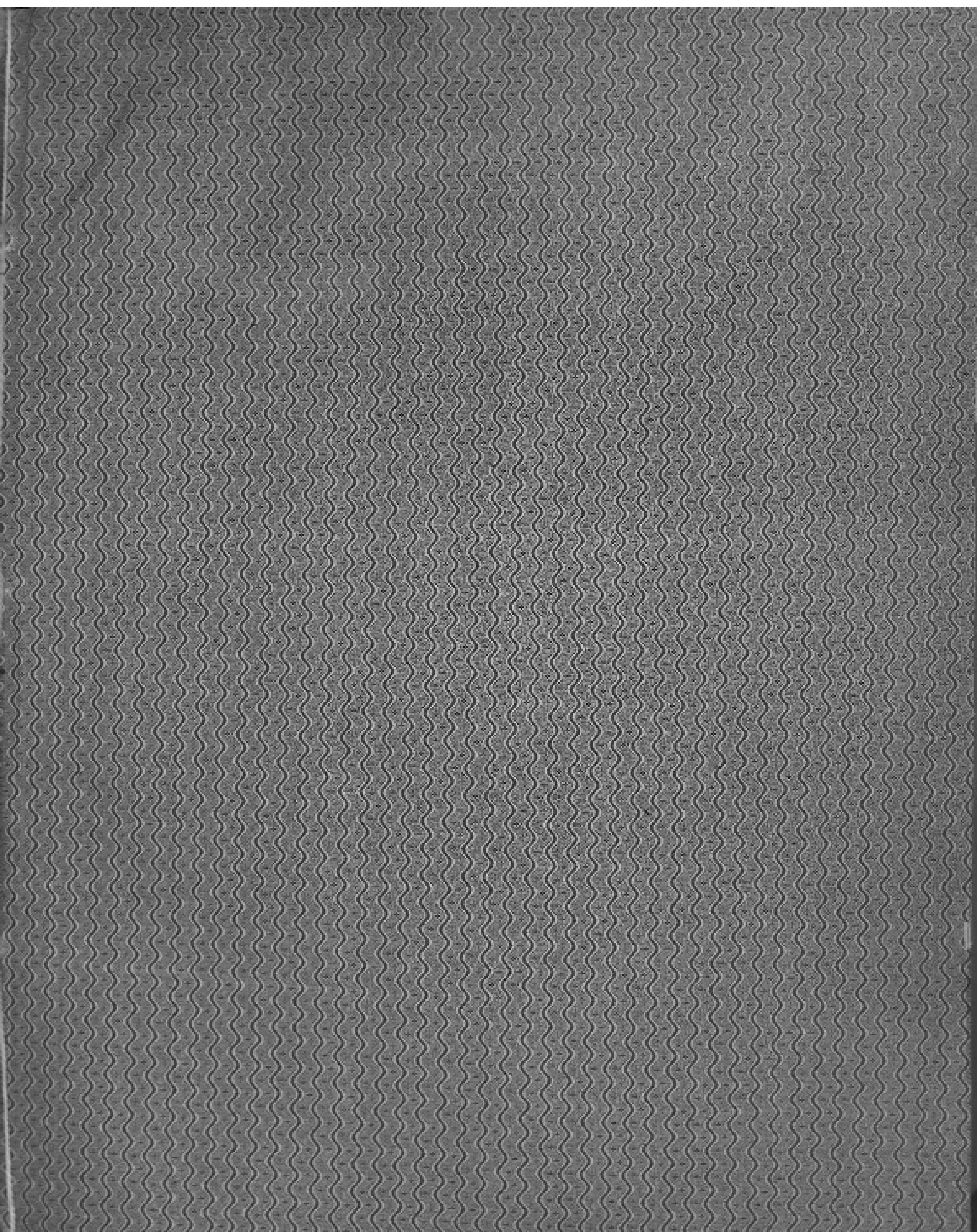
CAPREOLI TOLOSANUS JOHANNES

LIBER PRIMUS DEFENSIONUM

TEOLOGIÆ DIVI DOCTORIS

THOMÆ DE AQUINO

1483

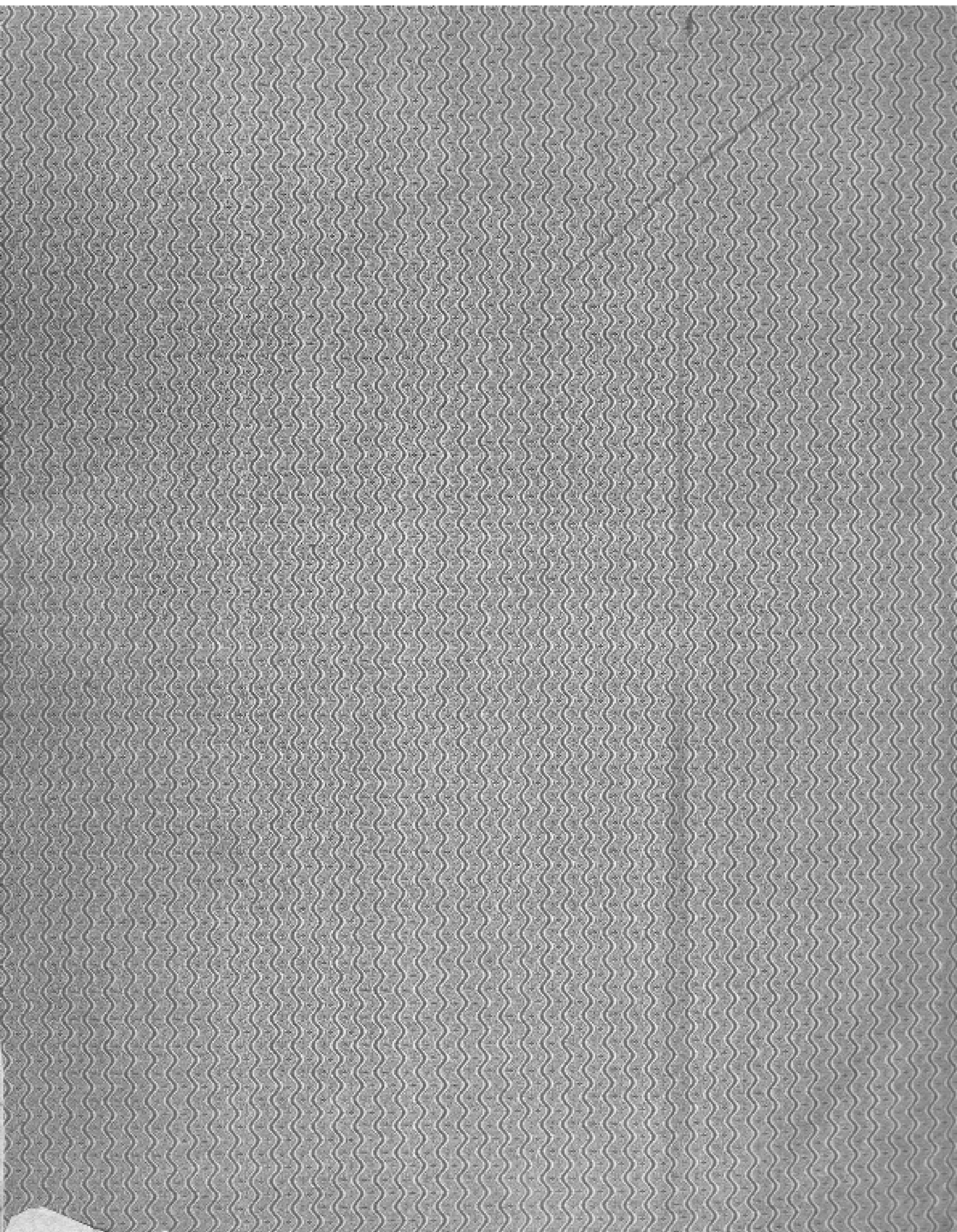

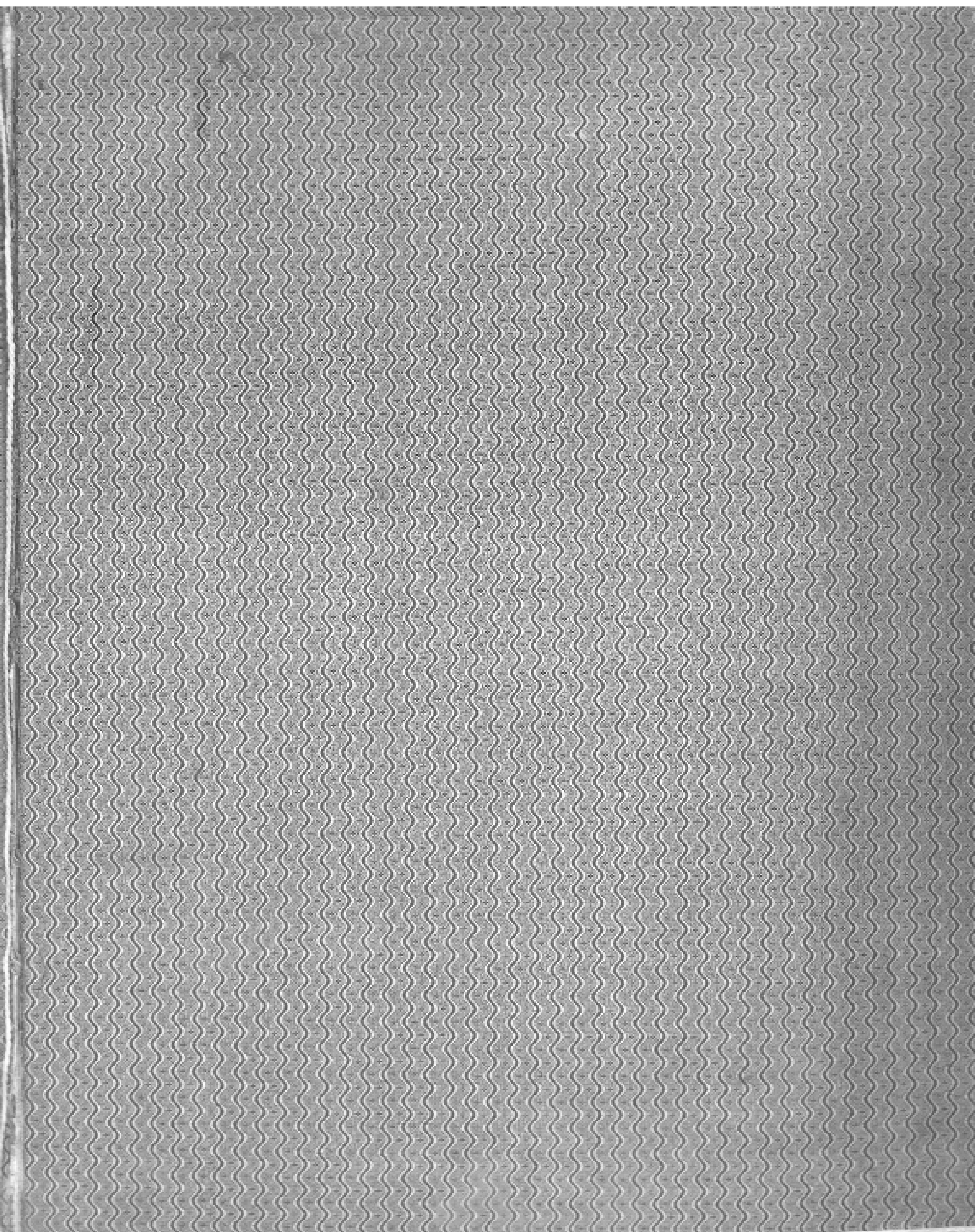
Autor Caprcoli Tholosanus (Johannis)
Titulo Liber primus defensionum theologiae divi doctoris Thomae de Aquino

+ Pergamino

Impresor Octavio Scoto Modoetiense
Editor .
Edicion .
Lugar Venetiis
Año .. 1483
Tomos . 1

Tamaño 4
Letra .... alemana
Registro .... —
Encuadernacion rota
Estante ....
Número ....

Tabula questionū ⁊ cōclusionū ⁊ impugnatorū earū huius primi libri defensionū theologie diui doctoris Thome de aquino in primo sententiarū [illegible] magistrū Johannē Capreolū tholosanū ordinis predicatorū. Licȝ aūt in h libro vnaqueq̄ questio p vnū aut plures articulos diuidat: tn̄ ut breuiores essem placuit hic notare solos articulos in qb⁹ signant̄ cōnes: cū oēs alij cōtineant sola dubia aut impugnātiū obiectiōes

Prologi Questio I

Utrum theologia sit scientia.

§ 1 Licȝ ois scia requirat euidentiā ⁊ intellectum suorū pmorū pncipiorū. non tn̄ ois scia requirit euidētiā aut intellectū suorū pncipiorū proximorū presertim in scia subalternata. Contra hanc arguit Pe. Aureoli. ordinis minorū.

2 Licȝ theologia naturaliter inuēta nulli scientie subalternet̄. theologia tamē p reuelationē habita subalternat̄ scie dei uel beatorū. Pe. Aureoli Durand⁹ de scō porciano

3 Licȝ theologia 2⁰ modo dicta non sit eque pfecte ⁊ ppzie scia sicut theologia pmo mō dicta que dicit̄ metaphisica. tn̄ ipsa ē scia inq̄ntū cōtinuat̄ scie dei ⁊ btōrū. Greg⁹ de arimino Durandus Johānes Scotus.

4 Theologia 2⁰ modo dicta est certior quacūq̄ scia humanit⁹ inuenta. licȝ sit ineuidentior.

5 Theologia 2⁰ modo dicta illo modo quo ē scia non est scia articulorū fidei. sȝ cōnū que sequūtur ex illis. Aureolus.

6 Ista doctrina ē necia ad salutē humanā. preter scias humanit⁹ inuentas. Aureolus

Questio II

Utrū habitus theologie sit practicus.

§ 1 Scientia proprie speculatiua differt a practica q̄ntū ad finē ⁊ q̄ntū ad materiam de quibus sunt. Greg⁹

2 Scia fm quid speculatiua nō differt semper a practica q̄ntū ad mām uel obiectū. Scot⁹

3 Aliq̄ scia q̄ nō ē actu simplicit̄ practica pōt fieri simpliciter ⁊ actu practica. quedā vo nō.

4 Habit⁹ non dicit̄ practic⁹ put practicū distinguit̄ ꝯ speculatiuū ab ope interiori qd̄ manet infra intellectū. sed ab ope exteriori prout oē opus sequēs electionē pōt dici praxis. Aureolus Greg⁹

5 Non omnis habit⁹ dicit̄ practic⁹. nec ois cognitio meret̄ dici practica ex quacūq̄ relatione ad praxim. sed oȝ q̄ sit prima regula operis.

2 Theologia nr̄a ē practica ⁊ speculatiua. licȝ principalius sit speculatiua q̄ practica. Aureol⁹

Questio III

Utrū theologia sit vna scientia.

§ 1 Habit⁹ scie licȝ sit vna simplex qualitas nō cōstituta ex multis put habitum dicim⁹ habilitatē ad vtendū cōplete formis intelligibilib⁹: tn̄ habit⁹ scie put est imediatū principiū actus intelligendi nō sp̄ ē q̄litas simplex. Aureol⁹

2 Distinctio fm gen⁹ sciarū speculatiuarū attēdenda est penes diuisionē fm gen⁹ scibilis inq̄ntū est scibile. ⁊ similiter de vnitate sciētie q̄ attēdit̄ fm vnitatē generis scibilis. Aureol⁹

3 Unitas specifica habit⁹ sciētifici attendēda est penes vnitatē formalis obiecti quā ille habit⁹ pmo ⁊ per se respicit. Aureol⁹

4 Theologia est vna scientia. Aureolus

Questio IIII

Utrū de⁹ sit subiectū hui⁹ scie.

§ 1 Obiectū scie nr̄e est aliqd incōplexū ex pte rei. licȝ ex pte nr̄i sit aliqd cōplexū p modum enunciabilis. Greg⁹

2 Subiectū sciētie non oīo est idem qd̄ obiectū eiusdem.

3 Formalis rō obiectiua alicui⁹ habit⁹ scientifici nō solū est illud ad qd̄ pmo terminat̄ act⁹ talis habit⁹: sed poti⁹ illud qd̄ est causa p se q̄ aliqd p illum actū attingat̄.

4 Formalis rō subiectiua ut qd̄ tria reqrit. vniuersalitatē pncipalitatē ⁊ distinctionē.

5 De⁹ est subiectū theologie ⁊ formale obiectum sicut qd̄ cognoscit̄ p habitū theologicū primo ⁊ per se. Aureolus

6 Ratio formalis obiecti theologie sicut q̄ aliqd in theologia cognoscitur⁹ est lumē diuine reuelationis. ⁊ similit̄ formalis rō obiecti theologie ut obiectum est hoc quod dico reuelabile uel cognoscibile lumine diuine reuelatiōis. Aureol⁹

Dis. I Questio I

Utrum fruitio sit actus voluntatis.

§ 1 Uoluntas respectu finis habet tres act⁹ realiter distinctos scȝ. voluntatem intentionem ⁊ fruitionem.

2 Uelle non dicit̄ ppzie nisi respectu finis.

3 Fruitio est amor uel delectatio quam aliquis habet de vltimo expectato qd̄ est finis. Aureolus Greg⁹

4 Intentio est actus voluntatis realiter differēs a fruitione ⁊ volitione proprie dicta. Aureolus Greg⁹

5 Fruitio beatifica non solum transit obiectiue super deum. imo super visionē qua videt̄ de⁹ ⁊ eadē fruitiōe fruimur vtroq̄. Aureolus

6 Nec fruitio nec aliqs actus voluntatis est eēntialiter beatitudo. Aureolus Geraldus de carmelo

Questio II

Utrū vti sit actus voluntatis.

§ 1 Usus est actus voluntatis. Aureolus

2 Usus proprie sumptus nō est nisi respectu eorum que sūt ad finem.

3 Electio est actus volūtatis. Aureolus

4 Electio est respectu eorū que sūt ad finē.

5 Consensus est actus voluntatis.

6 Consensus non est nisi eorū que sunt ad finem. Aureolus

7 Respectu eiusdem obiecti potentie executiue vsus semper sequitur electionem.
8 Electio quandoqȝ differt realiter a consensu quandoqȝ solum ratione.
9 Ante consensum precedit consiliū. et ante electionē precedit cōsensus. et ante imperiū pcedit electio. et ante vsū pcedit imperiū.

Questio III Utrū vltimo fine p intellectum apprehenso necessario fruat creata voluntas.

§ j Uoluntas neccio vult finē vltimū apphensum sub rōne sua vlt. Aureolus Scotus
2 Licȝ volūtas nccitate nālis inclinationis velit btitudinē apprehensā sub rōne sūmi boni aut btitudinis aut felicitatis. non tn̄ neccio vult eā apphēsam sub aliq̄ speciali rōne illi⁹ in q̄ beatitudo ɔsistit. et h̄ vnū est in via. Aureolus
3 Uolūtas p statu vie nihil neccio actualiter vult nec ab aliq̄ obiecto mouet neccio q̄ntū ad exercitiū actus. licȝ q̄ntū ad specificationē actus neccio ab aliquo moueat obiecto.
4 Diuina eēntia clare visa neccio mouet volūtatē creatā ad sui dilectionē. nō solū q̄ ad specificationē act⁹ ȝ etiā q̄ ad exercitiū. Adā Scot⁹
5 Ultimo fine clare apphēso volūtas neccio fruit
6 Ultimo fine apphenso sub gnāli rōne sūmi uel pfecti boni aut felicitatis aut btitudinis citra btificā visionē volūtas nō fruit pfecte.

Dis. II Questio I

Utr̄ de⁹ sit a nobis p statu vie intelligibilis.

§ j Obiectū pmū et p se nostri intellectus est ens. Aureolus et alij
2 Uerū ē obiectū intellect⁹ nostri pmū et adeq̄tū. nō tn̄ p se. hoc est p ppriā rōnē.
3 Naturale obiectū intellect⁹ et cōnaturale ac pportionatū nobis ad intelligendū p isto statu est quidditas rei mālis. Aureolus
4 Licȝ verū nō sit p se uel formale obiectū qd̄ intellectus: stat q̄ est formale et p se obiectū quo intellectus.
5 Deus nō pōt a nobis in via cognosci p essentiā suā uel in se. Scotus
6 In via possum⁹ deū cognoscere ex suis et i suis effectibus.
7 De⁹ pōt in via imediate cognosci. ita q̄ cognitio viatoris attingit ipsū licȝ p media trāseat.
8 In statu vie possum⁹ habere aliquem cōceptū deo ppriū. et idem dico de specie sibi propria.
9 Eodē cōceptu quo viator cōcipit creaturā pōt concipe deū. licȝ nomē signs illū cōceptū non dicat vniuoce de deo et creatura. Scotus.

Questio II Utr̄ deū esse sit p se notum mētibu mane in via.

§ j Ad hoc q̄ aliqua pposītio sit p se nota sufficit q̄ predicatū sit de rōne subiecti. Aureolus Gregorius
2 Non oīs pposītio p se nota est q̄ se nota nobis. Aureolus
3 Nec pposītio: de⁹ est. est p se nota et fm se. non aūt quo ad nos. Aureolus Greg⁹

Questio III Utr̄ in diuinis vnus de⁹ sit tres psone.

§ j Illa pposītio phī 3⁰ physicoꝝ: Queciqȝ vni et eidē sūt eadē &c. triplicit exponit. Aureol⁹
2 Ex positione triū psonaꝝ in vna eēntia non infringit ars syllogistica nec syllogism⁹ expositorius.
3 Ex eadē positiōe nō falsificat pmū pncipiū cōplexū scȝ q̄ cōtradictoria nō verificantur de eodem. Aureolus

Dis. III Questio I

Utr̄ vnitas dei possit ex creaturis demonstratiue concludi.

§ j Unitas dei pōt ex creaturis demōstratiue concludi. Cōtra rōnes arguit Aureolus

Questio II Utr̄ i creaturis reperiat imago et vestigiū trinitatis.

§ j Ratio vestigij in hoc cōsistit q̄ ē representatio cause uel causalitatis q̄ntū ad solā causalitatē absqȝ repsentatiōe forme. rō aūt imaginis cōsistit in representatione cause q̄ntum ad similitudinem forme. Aureolus
2 Ratio vestigij non inuenit pprie in accidentibus sed tm̄ in substātijs. Aureolus

Questio III arti. I

Uerū illa penes q̄ attendit vestigium trinitatis realit distinguant a reb⁹ in quib⁹ sunt.

§ j Partes vestigij qualitercunqȝ assignentur: ad tria generaliter reducunt.
2 Partes vestigij assignati per illa tria vnū verū. bonū differunt ab eo in quo tale vestigiū reperitur. Aureolus
3 Bonitas et veritas rei create distinguūt realit et bonum et verū et vnū distinguūtur ratione. Aureolus Guido
4 Modus species et ordo penes que attenditur alia assignatio vestigij non sunt idem inter se nec cum illo cuius sunt.
5 Substātia virtus et opatio penes que attendit alia assignatio vestigij. ad inuicē realit distinguūtur. et duo eoꝝ distinguūt ab eo cui⁹ sunt.

Arti. II Utrū partes imaginis distinguant a rebus quibus sunt.

§ j Potentie anime non sunt ipsa essentia ani[illegible] Contra rōnes sancti doctoris Scot⁹ [illegible] Ȝnē Scot⁹ Aureol⁹ Okam Adā [illegible]
2 Uoluntas et intellectus in anima rationali [illegible] due potentie realiter distincte. Scot⁹ Aureolus Alij Hybernicus.
3 Memoria in parte intellectiua non est potētia distincta ab intellectu. Aureolus
4 Mens prout in ea est imago trinitatis non est

idem quod aia. nec qȝ memoria aut intelligẽtia uel voluntas.

5 Partes imaginis create distinguunt ab illo in q̃ sunt q̃libet uel aliqua illarum. Aureolus

Dis. IIII Questio I

Utrum ista sit concedenda: de⁹ genuit deum.

Arti. I De significato hui⁹ nominis deus.

ꝫ j Omne nomen cuiuscuꝫ sit predicamenti signat substantiã cũ qualitate.

2 Nullũ nomen de pdicamento accñtis signat substantiã put eã accipit logic⁹ uel phus pm⁹ nisi forte ex consequenti.

3 Omne nomen supponit p substantia ⁊ proprie signat qualitatẽ: loquendo ut grãmatic⁹ loquit de substantia ⁊ qualitate.

4 Significatũ nois ẽ duplex scȝ formale ⁊ mãle.

5 Hoc nomẽ deus ⁊ q̃libet aliud concretũ substantiale signat distincte quidditatẽ uel essentiã indistincte aũt supposita illi⁹ nãe. Aureol⁹

Arti. II et III De veritate illarum ppositionũ affirmatiua ⁊ negatiua.

ꝫ j Ista est falsa: de⁹ non gñat deũ. Aureolus.

2 Hec est vera: deus genuit deũ. ⁊ non solũ vera imo propria. Aureolus

Questio II Utrum in diuinis abstractum predicetur de concreto.

ꝫ j In creaturis abstractũ ⁊ cõcretũ pdicant de se inuicẽ in formis generalibus: non aũt semper in formis specialibus.

2 In rebus mãlibus differt sm rem natura ⁊ suppositũ nature. Geraldus Aureolus

3 In substantijs mãlib⁹ differt qȝ quid est ⁊ illud cuius est. Geraldus Scotus

4 In substãtijs spũalibus creatis cuiusmodi sunt angeli abstractũ non pdicat de concreto. nec suppositũ est oio idẽ sm rem qȝ sua eẽntia uel natura. Aureolus

5 In solo deo nõ differt suppositũ ⁊ natura: abstractum ⁊ cõcretum.

Dis. V Questio I

Utrum diuina eẽntia sit formalis terminus diuine generationis.

ꝫ j Diuina gñatio terminat ad essentiã ⁊ ad psonã Aureolus. Okam Greg⁹ Durand⁹

2 Generatio dina nõ habet terminũ a quo.

3 Diuina essentia non ẽ genita p se nec p accidẽs Petrus Johannes Alij

4 Diuina essentia non se habet in diuina gñatiõe pprie loquendo sicut mã uel subiectũ. licȝ habeat vnã de cõditionib⁹ materie. Durand⁹ Henricus de gandauo.

Dis. VI Questio I

Utrum pater genuerit filiũ natura.

ꝫ j Essentia dina est pncipiũ quo oiuȝ actuũ diuinorum. Greg⁹.

2 Essentia sub ratiõe eẽntie nõ ẽ pncipiũ alicuius actus secundi qui est opatio: sed solũ respectu pmi actus qui est esse. Greg⁹

3 Essentia dina est pncipiũ actus gñationis sub ratione qua essentia est natura. Greg⁹

4 Licȝ spũs scũs pcedat nãliter a patre. non tñ pcedit ab eo p modũ nature. sed p modũ voluntatis. Aureolus Scotus

5 Licȝ spũs scũs pcedat naturaliter. cum hoc tñ libere pcedit a patre. Greg⁹

6 Licȝ respectu gñatiõis filij deus habuerit voluntatẽ cõcomitantẽ. nõ tñ accedentẽ uel antecedentẽ duratiõe aut intellectu. Scot⁹

Dis. VII Questio I

Utrum in patre sit aliq̃ potẽtia respectu actus generationis eterne.

ꝫ j Generans in diuinis habet potentiã generãdi ⁊ spirans spirandi. Aureolus

2 Potentia generãdi dicit pncipaliter ⁊ in recto diuinã naturam. Bonauentura Garro de marra Henric⁹ Scot⁹ Durand⁹

3 Potentia generandi dicit relationẽ: puta paternitatem in obliquo.

Questio II Utrum in diuinis possint esse plures filij.

ꝫ j In diuinis non possunt esse plures filij. Henricus ⁊ alij

2 Scdm mentem sancti Thome. hui⁹ impossibilitas resoluit in diuinã imaterialitatem sicut in causam. Aureolus Scotus Adam Hugo de castro

3 Etiam sm mentem sancti doctoris. hui⁹ impossibilitas resoluit sicut in causam in perfectionem diuinam tam ex parte processionũ q̃ ex parte procedentiũ.

4 Etiam sm mentem sancti Thome. h⁹ impossibilitas resoluit i modum naturalis processionis ut in causam.

5 Etiã hui⁹ impossibilitas sm mentẽ sancti doctoris resoluitur ut in causam i modum quo diuine persone cõstituuntur ⁊ ab inuicẽ personaliter distinguuntur.

Dis. VIII Questio I

Utrum aliq̃ creatura subsistẽs sit suũ eẽ existie

ꝫ j Nulla creatura subsistens est suũ esse quo actu existit in rerũ natura. Henric⁹ Godofredus Geraldus Aureol⁹ Garro Alij

2 Esse creature non sic se habet ad illud quod est uel ad quidditatem creature omnino cõsimiliter sicut forma substantialis ad materiã.

3 Esse existentie non se habet oio silr ad substãtiam uel essentiam creature sicut accidẽs ad subiectum: accipiendo accidens proprie pro quidditate accidẽtali reposita in aliquo nouẽ generũ accidentis.

Questio II Utrū deus sit in genere.

ꝯ j Licȝ non oē qd est in gñe sit compositū ex mā ꝛ forma. oē tñ qd habet genꝰ ꝛ differētiā est ad aliquē gradū entiū terminatum. Scotus Greg. Aureolus

2 In oi re que ꝓprie reponit in gñe predicamentali differt quidditas a suo esse. Aureolus Gregꝰ

3 Oē quod ꝓprie est in genere. habet actū admixtum potentie. Aureolus Gregꝰ

4 Deus nō est ꝓprie in aliq genere: scȝ sicut spēs uel indiuiduū. Gregꝰ

5 Deus non ē in genere reductiue.

Questio III Utrȝ aliqua creatura sit imutabilis

ꝯ j Ois creatura est mutabilis ꝑ potentiā q est in alio ab ea.

2 Non ois creatura ē mutabilis in non esse ꝑ potentiā que sit in ea. Aureolus

3 Nulla creatura habet in se potēciā ꝑ quā possit cedere in nihilū.

4 Ois creatura subsistens est mutabilis ſm esse accidentale ꝑ potentiā que est in ipsa.

Questio IIII Utrū pluralitas attributorū diuine simplicitati repugnet.

ꝯ j Sapia bonitas ꝛ oia hõ attributa sunt oio unū re in deo. ꝛ nullatenus extra intellectum distincta. Scotus ꝛ sequaces

2 Diuina attributa distinguūt rōne. Aureolꝰ

3 Non solū attributa sūt in deo. sed etiā rationes attributorū.

4 Istaȝ rōnū pluralitatis causa ē dei plena pfectio ꝛ nostri intellectus limitatio.

5 Scd̄m doctrinā sci doctoris multe formalitates sūt in deo ſm unū sensū. ꝛ ſm aliū non est nisi una formalitas in deo.

Dis. IX Questio I

Utrȝ diuina gñatio mensuret eternitate.

Arti. I Quō gñatio est in diuinis.

ꝯ j Processio verbi in diuinis dicit gñatio. ꝛ ipsū verbū ꝓcedens dicit filiꝰ.

2 Generatio passiue dicta siue natiuitas filij non est passio sed relatio. Aureolus

Arti. II Quid sit eternitas: ꝛ quomodo diuina generatio mensurat eternitate.

ꝯ j Ratio eternitatis consequit imutabilitatem. Aureolus

2 Eternitas nō est tempus nec euū.

3 Aliter se habet nūc eternitatis ad eternitatē q̄ nūc temporis ad tempus.

4 Aliter se habet eternitas ad eternum q̄ euū ad euiternū. uel q̄ tempus ad temporale.

5 Generatio dei mensurat eternitate.

Dis. X. Questio I

Utrȝ spiritus scūs ꝓcedat ut amor.

ꝯ j Spūs scūs ꝓcedit ꝓcessione amoris ꝛ voluntatis. Aureolus Durandꝰ Scotꝰ ꝛ multi alij Henricus

2 Spūs scūs ꝓcedit nāliter a pr̄e ꝛ filio. non tñ ꝑ modum nature.

3 Spūs scūs nō ꝓducit libere libertate excludēte necītatem. licȝ ꝓducat libere libertate excludente coactionem.

Dis. XI Qō I arti. I

Utrȝ spūs scūs ꝓcedat a patre ꝛ filio.

ꝯ j Spūs scūs ꝓcedit a filio. Contra ratiōes sci doctoris arguit Aureolus Scotꝰ

Arti. II Quomodo filiꝰ distinguitur a spū sancto formalit.

ꝯ j Licȝ filiꝰ distinguat a spū scō ꝑ filiationē ſm habere ꝛ nō hr̄e eandē ꝓpetatē: stat ꝙ ꝑ filiationē solū distinguit a patre ſm oppositionē relatiuā. Gregorius

2 Filiatio nō pōt eē pma rō distinctiōis int filiū ꝛ spūm sanctū. sed spiratio actiua que est in filio. Aureolꝰ Gregorius

Arti. III. An filiꝰ in eē ꝑsonali constituat formalit ꝑ spirationē actiuā.

ꝯ j Spiratio nullā ꝑsonā diuā constituit. Aureolꝰ

Dis. XII Questio I

Utrȝ pater ꝛ filiꝰ sint unū ꝑncipiū spūs sci.

ꝯ j Pater ꝛ filiꝰ sūt unū ꝑncipiū spūs sci. Aureolꝰ

2 Ista uno modo ē ꝯcedenda ꝛ alio modo nō: scȝ pr̄ ꝛ filius sūt idē ꝑncipiū spūs sci. Aureolꝰ

3 Licȝ pater ꝛ filiꝰ sint duo spirantes: non tñ duo spiratores. Aureolꝰ

4 Spūs scūs ꝓcedit a patre ꝛ filio inq̄ntum sunt unum. ꝛ inq̄ntū sunt plures. Aureolꝰ Henricus Scotus

Dis. XIII Questio I

Utrȝ generatio ꝛ processio spiritus sci sint ꝓcessiones alterius rationis.

Arti. I Quomodo ꝛ penes qd distinguūt natiuitas filij ꝛ ꝓcessio.

ꝯ j Generatio filij ꝛ processio spiritus sancti nō distinguūtur seipsis formaliter. Aureolus Scotus Bonauentura Varro

2 Processiones ille nō distinguūtur realiter penes principia scȝ intellectum ꝛ voluntatem. Henricus

3 Huiusmodi processiones distinguūtur ſm ordinem originis. Aureolꝰ Scotꝰ

Arti. II Penes quid ꝛ quō distinguātur generatio ꝛ spiratio actiue sumpte.

ꝯ j Generare ꝛ spirare non sunt due res realit di-

stincte in patre. Durandus
2 Generare et spirare differũt rõne. Aureol⁹
3 Licz gñatio et spiratio actiue sumpte nõ distinguãtur realit᷑. non tñ vna pdicat᷑ de alia.

Dis. XIIII Questio I

Utrũ tpalis pcessio spũs sci sit ei⁹ pprietas.
Ꝯ j Spũs scũs pcedit tpaliter. et aliq̃ pcessio spũs sci est tpalis.
2 Processio tpalis spũs sci nõ est alia realit᷑ a pcessione eterna eiusdẽ spũs sci. Aureolus
3 Non tm̃ dona spũs sci pcedũt in nos: sed etiã ipse spũs scũs.
4 Processio tpalis spũs sci de qua loquimur. tm̃ attẽdit᷑ sm dona gratie gratũ facietia. Aureolus Gregorius
5 Tẽporalis pcessio spũs sci uel est pprietas spiritus sci. uel nõ distinguit᷑ realit᷑ ab ea.

Dis. XV et XVI Qõ I

Utrũ cuilibet diuine psone ꝯueniat mitti.

Arti. I Quid ẽ missio in diuinis.

Ꝯ j Ratio missionis consistit in duplici habitudine Aureolus
2 Missio ꝯuenit diuinis psonis. Aureolus
3 Missio de sui rõne differt a pcessiõe et datiõe.

Arti. II An q̃libet psona mittat᷑.

Ꝯ j Soli patri i diuinis repugnat missio. Aureol⁹
2 Mittere psonã diuinã pprie ꝯuenit patri et filio sed minus pprie ꝯuenit spũi scõ. Scotus

Arti. III An aliqua psona mittat᷑ nulla alia missa.

Ꝯ j Missio filij distinguit᷑ a missiõe spũs sci.
2 Iste due missiones ꝯueniũt q̃tũ ad effectum et differũt q̃tũ ad originẽ.
3 Nunq̃ mittit᷑ spũs scũs qn mittat᷑ fili⁹. loquẽdo de missiõe inuisibili. nec ecõtra. Aureol⁹

Dis. XVII Questio I

Utrũ charitas sit aliqs habit⁹ creat⁹ in aia.
Ꝯ j Motus charitatis necessario requirit in nobis aliquã habitualem formã supadditã potẽtie nãli. Aureolus Gregorius
2 Act⁹ meritorius necessario reqrit gratiã creatam in aia elicientẽ uel producentẽ hm̃ actũ. Gregorius
3 Gratia gratũ faciens realiter distinguit᷑ a charitate et ab oi virtute. Aureolus

Questio II Utrũ charitas possit augeri.

Arti. I An et quõ charitas auget᷑.

Ꝯ j Charitas creata põt augeri.
2 Licz intẽsio aliq̃z q̃litatũ fiat p remotionẽ contrarij. tamẽ intẽsio charitatis non fit illo mõ. Gregori⁹ Adam Scotus Okam
3 Charitas nõ põt augeri isto mõ q charitas addat᷑ charitati. Aureolus Adã Scot⁹
4 Ponere charitatẽ augeri isto mõ q magis firmat᷑ et radicat᷑ in subiecto. et q nõ auget᷑ essentialiter: implicat ꝯtradictionem. Aureol⁹
5 Charitas augetur p hoc q educit᷑ de impfecto ad pfectum. Gregorius
6 Aliqne forme intensibiles intendũt᷑ nõ solũ sm maiorẽ participationẽ subiecti. sed etiã p additionem alicui⁹. Aureolus
7 Non ois forma ẽ augmentabilis seu intensibilis. Gregorius

Arti. II An charitas possit augeri in infinitũ.

Ꝯ j Charitas vie quantũcũqz intendat᷑ nunq̃ põt deuenire ad aliquẽ terminũ vltra quẽ nõ possit augeri. Aureol⁹ Scot⁹ Gregori⁹

Dis. XVIII Questio I

Utrũ donũ sit ppriũ nomẽ spũs sci.
Ꝯ j Donũ dicit qd psonale.
2 Donũ põt esse nomẽ essentiale.
3 Donũ put dicitur psonaliter est ppriũ nomen spũs sci. Aureolus

Dis. XIX Questio I

Utrũ vna psona diuina sit in alia.
Ꝯ j Quelibet psona diuina ẽ i q̃libet alia. Aureol⁹ Henricus et Uarro Durandus Scot⁹

Questio II Utꝝ tres psone sint penitus coequales.

Ꝯ j Necesse ẽ ponere eq̃litatẽ in diuinis personis. Aureolus
2 Huiusmodi equalitas fundatur in quantitate virtutis. Aureolus
3 Licz filius equetur patri. nõ tñ econtra. et eodẽ mõ de spũ scõ. q licz equet᷑ patri et filio: null⁹ tñ eoꝝ equat᷑ spũi scõ. Aureolus
4 Eq̃litas et similitudo in diuinis nõ sũt relationes distincte a relationib⁹ psonalib⁹ sm rem sed bene sm rõnem uel intellectũ.

Questio III Utrum veritas sm suam formalẽ rõnẽ sit in anima. uel in rebus.

Ꝯ j Ueritas pncipaliter ẽ i intellectu. in rebus aũt nõ ẽ nisi sm q comparat᷑ ad intellectũ. Aureolus Durandus Henricus Alij.
2 Ueritas put ẽ in re dicit esse uel essentiã rei et cũ hoc quandã relationẽ fundatã in re et terminatã ad cognitionẽ uel silitudinẽ q̃ ẽ in intellectu. loquendo de veritate ut ẽ in re creata. Aureolus
3 Ueritas put ẽ in intellectu nõ ẽ relatio adeq̃tionis. sed ẽ cognitio uel spẽs aut conceptus adequatus rei uel adequans sibi rem ec̃.
4 Quelibet res creata extra aiam existens põt dici vera triplici vitate scz dei. sua. et itellect⁹

Dis. XX Questio I

Utꝝ potẽtia gñandi claudat᷑ sub oipotẽtia.

§ j Potētia gñandi ptinet ad oīpotentiam patris: nō aūt ad oīpotentiā simpliciter. Aureol⁹ Bonauentura Durandus Scotus

Dis. XXII Questio I

Utrū deus possit aliquo noīe ,ppzio desigñ.

§ j Nullū nomē ,ppzie dī de deo q̄ntū ad modum significandi.

2 Aliq̄ noīa ,ppe dicūt̄ de deo q̄ntū ad rē sigtam ꝛ quedam non.sed solū metaphozice.

3 Nullū nomē a nobis impositū sigt diuinā eēntiā ꝑm q̄ in se est: sed solū ꝑm q̄ repñsentaᷓ in pfectionib⁹ creaturarum.

4 Nullū nomē a nobis iposituꝫ sigt deū ꝑm ei⁹ simplicem ꝛ ,ppriū ei soli ↄceptū. Aureolus

5 Nullū nomen a nobis impositū dicit̄ vniuoce de deo ꝛ creatura. Scotus

Dis. XXIII Questio I

Utrū nomē psone sit nomē secūde intētiōis.

§ j Tam prima q̄̄ 2ᵃ intētio ē cōceptio intellect⁹. Aureolus

2 Taliū intētionū quedā ↄueniūt naturis.ꝛ q̄dā conueniūt suppositis naturaꝝ. Henricus Petr⁹ de palude

3 Hoc nomē psona nō ē nomē 2ᵉ intentionis.licꝫ sit nomē rei cui ↄuenit 2ᵃ intentio

Dis. XXIIII Questio I

Utꝝ numer⁹ sit ,ppe ꝛ formalit̄ in diuis.

Arti. I An vnitas uel numerus sit aliqd extra aīam in rebus.

§ j Tam numer⁹ q̄̄ vnitas q̄ ē pncipiū numeri addit aliqd positiuū sup rem q̄ dr̄ vna. Gregori⁹ Scotus Aureolus

2 Numer⁹ q̄ est spēs quātitatis ꝛ vnitas q̄ ē illi⁹ pncipiū solū reperiūt̄ in reb⁹ mālib⁹. Gregorius Aureolus

3 Tam vnū qd̄ est pncipiū numeri q̄̄ vnū qd̄ cū ente conuertit̄ dicit negationē diuisionis.sed multitudo tam illa q̄̄ ista dicit negationē rei. Scotus Aureolus

4 Multitudo q̄dāmodo ē pꝛoꝛ vnitate ꝛ quodāmodo posterior.

5 Numerus de genere quantitatis ē vnū quid simpliciter.ꝛ non solū sicut aceruus.

Arti. II Quis numerus ꝛ quō est in diuinis.

§ j Numerus ,ppzie dictus scꝫ q̄ est de gn̄e quātitatis nō hꝫ locū in diuis.lꝫ ibi sit multitudo.

2 Termini numerales scꝫ vnus duo tria cū dicunt̄ de diuinis non dicunt numerū qui ē de gn̄e quātitatis.sed vnitatem uel multitudinē que consequūtur ens.

3 Tales t̄mini i diuis dicūt̄ positiue ꝛ remotiue.

4 In diuinis lꝫ non sit numerus simplicit̄.ē tñ ibi numerus quidā. Contra pdictas Aureol⁹

Dis. XXV Questio I

Utrū psona dicat in diuinis quid cōe tribus psonis qd̄ plurificet̄ in eis.

§ j Persona de suo formali sigto sigt indiuiduum uel suppositū nature rōnalis.

2 Nomē psone ,ppe dicit̄ de diuinis.

3 Hoc nomen psona de sigto māli sigt in diuinis essentiā ꝛ relationē.ꝛ vtrūq̄ in recto ꝛ in obliquo. Aureolus

4 Hoc nomē psona ē cōe diuinis psonis non ꝑm rem sed ꝑm rōnem.

5 Coītas psone nō est coītas generis uel speciei sed sicut indiuidui vagi. Aureolus

Dis. XXVI Questio I

Utrū diuine psone ↄstituant̄ in esse suppositali ,ppetatib⁹ relatiōis ꝛ eisdē distinguāt̄.

§ j Persone diuine non distinguūt̄ ab inuicē nec constituunt̄ in esse psonali p aliquid absolutum. Gregorius Scotus

2 Diuine psone nō ↄstituūt̄ nec distiguūt̄ formalit̄ ꝛ pncipalit̄ i esse psonali aut ypostasis p origines scꝫ p pductiones aut p pcessiōes.lꝫ poti⁹ p relatiōes originis. Aureol⁹ Scot⁹

3 Licꝫ relatio ex nā relatiōis habeat ↄstituere ꝛ distinguere i esse relatiuo diuinas ypostases nō tñ ex nā relationis hꝫ distinguere aut constituere illas in esse ypostatico subsistenti seu psonali. Scotus Aureolus

Dis. XXVII Questio I

Utrū generare ꝛ pnitas sint idē realiter in diuinis.

§ j Actio in diuinis nō dicit rē de pdicamēto actionis.sed poti⁹ diuā essentiā cū relatione reali uel rōnis.

2 Generare ꝛ gñari poti⁹ hñt modū relationū q̄̄ actionū ꝛ passionū. Aureolus

3 Actus notionales cuiusmodi sunt gñare ꝛ spirare sunt idem realiter cū relationib⁹ psonaꝝ sed differūt ꝑm modū significādi. Aureolus Alij

4 Paternitas pcedit ꝑm intellectū ipsū generare.sed generari precedit filiationem. Aureolus

Questio II Utrum verbum increatum emanet ut intellectio actualis.

§ j Uerbū intellectus nostri ē illa ↄceptio uł intētio uel silitudo rei quā intelligēs p actū intelligendi producit. Aureolus Durādus Pe. de palu. Geraldus Scotus

2 Licꝫ oē intelligere in nobis sit dicere.nō tamē in deo. Geraldus Alij quos Pe. de palude recitat. Aureolus

3 In diuinis ē verbū qd̄ producitur p actū intellectus paterni.

4 Licꝫ verbū in diuinis possit sumi essentialiter: tamē ,ppzie loquendo ē nomē psonale.

5 Uerbū dicit respectū ad creaturas.nō ex sua

ꝓprietate ꝑsonali: sed rōne eēntie que inclu/
ditur in ſigto ꝑsone. Aureolus

6 Sicut verbū ſi capiat̃ ꝓprie dicit̃ ꝑsonaliter i
diuinis de solo filio. ita ⁊ imago. Aureolus

Dis. XXVIII Qō I

Utrū innascibilitas sit ꝓprietas constitutiua
patris.

ʒ j Ingenitus uel innascibilitas nihil ponit qō sit
de ꝓprio intellectu eius: licz aliqd ponat sicut
ꝑsuppositū sibi. Aureolus

2 Innascibilitas quā ſigt̃ hoc nomē igenit⁹ put ē
ꝓprietas patris sumit̃ ꝑuatiue non pure ne/
gatiue. Aureolus

3 Illa priuatio fundatur in rōne ꝑncipij ſm q̄ est
notio patris. Aureolus Alij

4 Innascibilitas nō est ꝓprietas ꝑsonalis uel cō/
stitutiua patris. Quidam

5 Innascibilitas ē vere ⁊ ꝓpe notio patris. Au/
reolus Scotus

6 Licz innascibilitas sit notio patris. non tamen
inspirabilitas.

Dis. XXIX Qō I

Utrum nomen ꝑncipij significet notionem
distinctam.

ʒ j Notiones ponēde sūt in diuinis sicut ꝓprieta/
tes in abstracto notificantes ꝑsonas. Gre/
gorius. Aureolus

2 Nomē ꝑncipij ꝓprie dr̃ in diuinis. ⁊ cōpetit vni
ꝑsone respectu alterius. Aureolus

3 Principiū non dicit̃ vniuoce in diuinis ſm q̄
dicit̃ deus ꝑncipiū ꝑsone diuine ⁊ creature. ſꝫ
analogice. Quidā ab Aureolo recitatus.

4 Principiū in diuinis put vna ꝑsona dr̃ ꝑncipiū
respectu alterius. dicit notionē q̄ ē origo non
autem prioritatem.

Dis. XXX qō I arti. I

Utrū inter deū ⁊ creaturam sit aliqua rela/
tio realis.

ʒ j Aliqua relatio ē verū ens reale ex̃ aiam. Au/
reolus Okam Gregorius

2 In illis tm̄ mutua relatio realis iuenit̃: in qbus
ex vtraq̄ parte ē eadem rō ordinis vnius ad
alterū. Aureolus

3 Creatura refertur ad deū relatione reali. ſꝫ nō
econtra. Gregorius

Arti. II Utrū inter deū ⁊ creatu/rā sit aliq̄ relatio ratiōis.

ʒ j Alique sūt relatiōes nō reales nec extra intel/
lectū: ſꝫ rōnis ⁊ in intellectu. Gregorius

2 De⁹ refert̃ ad creaturas relatiōe ſm rōnem.

3 Taliū relationū quedā sūt in deo ex tpe. ⁊ q̄dā
ab eterno. Scotus Aureolus

Dis. XXXI Qō I

Utrum similitudo ⁊ equalitas sint relationes
reales in deo.

ʒ j Equalitas tā in creaturis q̄z in diuinis ē relatio
fūdata sup vnitatem quātitatis. Aureol⁹

2 Eq̄litas aliquid ponit ⁊ aliqd ꝑuat.

3 Equalitas ponit in creaturis relationē realem
ſꝫ i deo ponit relationē ſm rōnē. Aureol⁹
Durandus Scotus

4 Eq̄litas i diuinis nō est diuina eēntia. Aureol⁹

Dis. XXXII. qō. I. arti. I

Utrū pater ⁊ filius diligāt se spū scō.

ʒ j Ista ꝓpositio: pater ⁊ fili⁹ diligūt se spū scō. est
vera ⁊ nihilominus ē ꝓpria.

2 Cum dr̃: pater ⁊ filius diligūt se spū scō. ille ab/
latiuus spū scō non solū ꝯstruit̃ in habitudine
signi. ut sit sensus: pater ⁊ filius diligūt se spū
scō. id est. spūs scūs ē signū q̄ pater ⁊ filius se
diligunt.

3 Ille ablatiuus nō sufficit dicere q̄ sit resoluē/
dus in ꝑpositionē. ut sit sensus: pater diligit fi
liū spū scō. id est p spiritū scm̄. ita q̄ li per desi/
gnet subauctoritatem i spū scō ⁊ auctoritatē
in patre ⁊ filio.

4 Ille ablatiu⁹ nō cōstruitur i habitudine forme
ita q̄ sit sensus: pater ⁊ filius diligunt se for/
maliter amore qui ē spūs scūs.

5 Ille ablatiuus construitur in habitudine quasi
effectus formalis. Aureolus

6 Pater diligit se spū scō.

7 Pater diligit creaturas spū scō.

8 Ista: spiritus sanctus diligit se spū scō. vno mō
est vera. ⁊ alio modo non.

Arti. II Utrū pater sit sapiēs sa/pientia quā genuit.

ʒ j Pater lꝫ oia videat in sapia genita uel vbo. nō
tn̄ ē sapiens sapia genita uel vbo. Aureol⁹

2 Filius pōt dici sapiens sapia genita ⁊ sapientia
ingenita.

Dis. XXXIII Qō I

Utrū ꝓprietates ꝑsonales sint diua eēntia.

ʒ j Essentia diua ⁊ ꝓpetas relatiua sūt idē ſm rē.

2 Proprietas relatiua ē idē realiter qō ꝑsona.

3 Diuina essentia ⁊ relatio uel ꝓprietas relatiua
differūt rōne. Aureolus Scotus

4 Proprietas ꝑsonalis differt ſm rōnē a ꝑsona:
ut paternitas a patre.

5 Proprietas relatiua ē vere ⁊ ſm rē in essentia
⁊ in ꝑsona.

Dis. XXXV qō I Utrū de⁹ vere ⁊ for/malit̃ aliqd itelligat

Arti. I Quid sit formalit̃ itelligere.

ʒ j Intelligere in nobis ē actio intellectus cui⁹ ꝑn/
cipiū ē species intelligibilis ⁊ termin⁹ ē conce/
ptio seu vbū rei itellecte. Aureol⁹ Hen/
ric⁹ Godofredus Alij quos recitat Sco/
tus Durandus Joh. de ripa

2 Immālitas ē rō q̄ aliqd sit nature itellectua/
lis. ⁊ q̄ aliqd sit intelligibile in actu. Aureol⁹

Arti. II Utrum demonstratiue probari possit quod intelligere sit in deo.

§ j Deus est intellectiuus.
2 Intellectus i deo nō se habet ad intelligere ut potentia ad actum. Aureolus
3 Intelligere dei ē sua essentia.
4 Deus nō intelligit alia specie intelligibili quam sua essentia.

Questio II arti. I Utrū essentia diuina sit obiectū adequatū sui itellect⁹.

§ j Sola diuina essentia est primū p se principale obiectū diuini intellect⁹. Arguit contra
2 Deus cognoscit alia a se sicut in essentia sua visa. Aureolus
3 Deus cognoscit res alias a se ppria cognitione id est non solū in cōi: sed etiam inquantū sunt ab inuicem distincte.
4 Deus cognoscit res singulares. Aureolus Varro Gregori⁹
5 Creature intellecte a deo sūt intellecta secūda diuini intellectus. Aureolus

Arti. II De conditionibus diuine scientie.

§ j Diua scia ē speculatiua et practica. Aureol⁹
2 Scientia dei non ē habitualis: sed oīa simul intelligit actualiter.
3 Scientia dei non est discursiua uel rōcinatiua.
4 Scientia dei uel cognitio nō componit aut diuidit. Aureolus
5 Deus oīa simul intelligit. Aureolus
6 Deus cognoscit enūciabilia et cōplexa: pdictis non obstantibus. Aureolus
7 Diuina cognitio uel scientia nō est vlis nec particularis. Aureolus
8 Scientia dei ē causa rerū.
9 Scientia dei ē inuariabilis. Aureolus
10 Diuina scientia non est vniuoca sciētie nostre: nec equiuoca: sed analoga. Aureolus

Dis. XXXVI qō I arti. I

Utrū oīa sm aliqd esse sint eternaliter in psentia dei quantum ad suas pprias rōnes.

§ j Diuina essentia ē propria ratio cuiuslibet creature. Aureolus
2 Rōnes creaturarum in deo sūt plures et distincte sm respectus rationis: licz sint eedē sm rem. Aureolus
3 Ille plures rōnes sūt plures idee. Aureolus Durandus Scotus
4 Licz deus non habeat ideam pprie loquendo nisi de cognitis ab eo practice. tn̄ rōnes hz de cognitis ab eo practice uel speculatiue.
5 Non oīa distincta in re hn̄t distinctas ideas in deo pprie loquendo de idea.
6 Oīa que hn̄t ideā i deo uel rōnē aut silitudinē: sunt vita in deo. Aureolus
7 Res facte a deo sunt in deo verius quam in ppria natura. Aureolus

Arti. II Utrum sint deo eternaliter pn̄tia omnia sm suas actuales existentias.

§ j Quicqd agit in toto decursu tpis est pn̄s deo tota eius eternitate. Aureolus

Dis. XXXVII Qō I

Utrum deus sit vbiqz.

§ j Deus est in oīb⁹ creaturis non sicut ps essentie uel accidens. sed sicut agens adest ei in quod agit. Contra rōnes hui⁹ et sequētiū pn̄ū arguit Scotus Aureolus
2 Deus ē vbiqz nō solū sicut i oi re: sed mō speciali est in omni loco
3 Deus generaliter ē i oī re triplici mō scz p psentiam. p eentiā p potētiā. licz aliqb⁹ specialib⁹ modis sit in aliquib⁹ creaturis. Aureolus

Dis. XXXVIII Qō I

Utrū deus cognoscat futura ɔtingētia

Arti. I Unde ortum habet cōtingentia rerū.

§ j Cōtingentia nō orit in reb⁹ solū pter causas secundas.
2 Radix ɔtingentie est diua volūtas. Aureol⁹
3 Prima radix contingentie in creaturis sm rem et sm rationem est diuinus intellectus et diua scientia. Aureolus
4 Nullus effectus euenit ɔtingenter a pma causa isto modo quod possit ordinē ei⁹ exire. Scotus Aureolus Gregori⁹ Adam

Arti. II Utrum de certitudinaliter cognoscat futura ɔtingētia: et quō cū imutabilitate scientie eius stet cōtingentia rerum.

§ j Contingēs ut futurū est non pōt infallibilr cognosci: sed sm quod ē in pn̄ti. Durandus
2 Deus nō cognoscit ɔtingentia ut futura sunt: imo eternaliter cognoscit ea ut sunt in seipsis pn̄tia. Aureolus et Scotus cōtra respōsiones argumentorum
3 Licz deus nō cogscat futura ut futura sunt: tn̄ ipse cognoscit ɔtingētia esse pn̄tia sibi et futura alijs.
4 Cognitio dei de futuris ē infallibilis et certissima. Aureolus Gregorius
5 Contingētia ad vtrūlibet futurorum cognitorum a deo simul stat cū infallibilitate diuine scientie nec vnū tollit aliud. Aureolus
6 Quodcūqz ɔtingēs de⁹ sciuit eē futurum: necessario sciuit illud esse futurum. sic quod ista ē necessaria: de⁹ sciuit antixpm eē futurum. Scotus
7 Propositio de futuro ɔtingenti qō futurum de⁹ scit: ē vno mō necia. et alio mō nō. Aureol⁹
8 Ista ɔn̄a nō valet: hoc est futurū ergo erit.

Dis. XL Questio I

Utrum pdestinati de necessitate saluentur.

Arti. I De predeſtinatiõe quid ſit ⁊ eius oppoſito ſcꝫ reprobatione.

§ j ⁓Predeſtinatio eſſentialiter pertinet ad ſcientiã uel intellectum. Aureolꝰ

2 ⁓Predeſtinatio addit ſup ꝓuidentiã.

3 ⁓Predeſtinatio realiter eſt in ꝑdeſtinante ⁊ non in predeſtinato: licꝫ aliquid ponat in predeſtinato. Aureolus

4 Liber vite differt ſm rationem a predeſtinatione: licꝫ ſit predeſtinatio ſm rem.

5 Reprobatio eſt preſciẽtia iniquitatis cum voluntate permittendi caſum in culpam. ⁊ inferendi damnationẽ ꝓ culpa.

6 Reprobatio aliter ſe habet ad malũ reprobati ꝙ̃ ꝑdeſtinatio ad bonũ predeſtinati.

7 Noticia quã deus habet de reprobatione malorũ non dicit̃ liber mortis ſicut noticia quam habet de ꝑdeſtinatiõe bonoꝝ dicit̃ liber vite.

Arti. II De prouidentia quid ſit ⁊ de fato ⁊ eufortunio.

§ j ⁓Prouidentia differt ſm rationem a ſcientia ⁊ a diſpoſitione. Aureolus

2 ⁓Prouidentia eſſentialiter ꝑtinet ad intellectũ licꝫ ꝑſupponat actũ volũtatis. Aureolꝰ

3 ⁓Prouidentia differt ſm rõnem ab arte diuina. Aureolus

4 ⁓Prouidentia differt realit̃ a fato. Aureolꝰ

5 Ad hoc ꝙ aliquis ſit bene fortunatꝰ iuuatur a ſuperiorib' cauſis ſcꝫ deo ⁊ angelo ⁊ celo.

6 Huiuſmodi bona fortuna attendit̃ penes duo ſcꝫ electionẽ ⁊ ꝓſecutionem.

7 Inter inclinationẽ a corpore celeſti ex vna pte ⁊ inclinationẽ dei uel angeli ex alia attendit̃ differentia. qꝛ ſm primã homo põt dici bene natus ⁊ bene fortunatus. ſed penes 2^am^ dicit̃ bene cuſtoditꝰ uel bene gubernatꝰ.

8 Inter inclinationẽ dei ex vna pte ⁊ inclinationem celi ⁊ angeli ex alia eſt differentia. qꝛ prima ẽ ſicut cã ꝑficiẽs. 2ª vero ſicut cã diſponẽs.

9 Inter inclinationẽ angelicã ⁊ celeſtẽ eſt differentia. qꝛ ꝑma fit ꝑ modũ conſiderationis. 2ª per modũ paſſionis.

10 Diuina inclinatio eſt vniuerſalior ꝙ̃ angelica. ⁊ angelica ꝙ̃ celeſtis. Aureolꝰ. ⁊ 3 ſequẽtes

11 Reſpectu bonoꝝ moralium nullus dicit̃ bene uel male fortunatus: licꝫ poſſit dici reſpectu eoꝝ bene uel male natus.

12 ⁓Primũ auxiliũ ſcꝫ ad eligendũ eſt vniuerſaliꝰ 2ᵒ qδ ſcꝫ dat̃ ad exequendum. ⁊ penes primũ aliqs dicit̃ fortunatꝰ. non aũt penes 2^m^.

13 Nullus euentus põt dici fortuitꝰ ꝑ comparationem ad diuinã cãm. ſed bene ꝑ reductionẽ in cauſam celeſtem.

14 Homo nõ põt eſſe bene fortunatꝰ vniuerſalit̃ ex virtute corporis celeſtis. ſed ſolum ꝙ̃tũ ad hoc uel illud.

Arti. III An aliquod ꝑdictoꝝ immutabilitatẽ inducat in actibus humanis.

§ j Diuina ꝑſciẽtia nullã neceſſitatẽ rebus ꝑſcitis imponit. Aureolus

2 Diuina ꝓuidentia nullam neceſſitatẽ abſolutã ꝓuiſis contingẽtibꝰ imponit. Aureolꝰ

3 Diuina ꝑdeſtinatio nullam neceſſitatẽ abſolutam imponit predeſtinatis ⁊c̃. Aureolꝰ

4 Fatũ non imponit rebus aliquã neceſſitatem abſolutã. Aureolꝰ

5 Cũ predictis ſtat ꝙ diuina preſcientia certa eſt ⁊ infallibilis.

6 Diuina ꝓuidentia certa eſt ⁊ infallibilis. ⁊ certitudo eius addit ſupra certitudinẽ preſcientie. Aureolus

7 Diuina ꝑdeſtinatio infallibilis ẽ. ⁊ eius certitudo addit ſupra certitudinẽ ꝓuidentie.

8 Licꝫ tam numerꝰ ꝑdeſtinatoꝝ ꝙ̃ reprobatorũ ſit deo certiſſimꝰ tam formaliter ꝙ̃ mãliter: ſtat ꝙ aliter eſt certꝰ primus ꝙ̃ ſecũdꝰ. Aureolus

Diſ. XLI Queſtio I

Utꝝ ꝑſcientia meritoꝝ ſit cauſa predeſtinationis uel reprobationis.

§ j Nec merita aut demerita ſũt cã ꝑdeſtinatiõis ex pte actus ꝑdeſtinantis.

2 Effectus ꝑdeſtinatiõis nõ ꝑordinat̃ alicui ꝓpt̃ merita ꝑexiſtentia in alia vita ⁊c̃.

3 Merita ꝑexiſtentia in hac vita nõ ſũt ratio uel cauſa predeſtinatiõis effectꝰ ⁊c̃.

4 Nec merita ſequẽtia effectũ predeſtinationis ſunt cauſa effectus predeſtinationis ⁊c̃.

5 Licꝫ aliqs particularis effectꝰ predeſtinatiõis habeat cãm ex parte noſtra: tñ totalis effectꝰ ꝑdeſtinationis in coĩ nullam cauſam habet ex parte noſtri.

6 Totalis effectꝰ ꝑdeſtinatiõis cã eſt dei bonitas

7 Ex diuina bonitate põt ſumi rõ ꝑdeſtinationis aliquoꝝ ⁊ reprobatiõis alioꝝ. ⁊ ſola diuina voluntas eſt rõ ꝙ iſtos reprobet ⁊ illos eligat in gloriam. Aureolus

Diſ. XLII Queſtio I

Utꝝ in deo ſit omnipotentia.

§ j Licꝫ in deo nõ ſit potẽtia paſſiua: ſtat tñ ꝙ ĩ eo ẽ maxime potẽtia actiua.

2 Diuina potẽtia nõ ẽ aliud ab eiꝰ eſſentia ſm rẽ ſed ſolum ſm rationem.

3 ⁓Potẽtia diuina nõ ẽ ꝑncipiũ ſm rẽ diuine actionis ſed ſolũ ſm rõnẽ ꝙ̃uis ſit ꝑncipiũ ſm rẽ illius quod producit̃ per actionem.

4 Diuine potẽtie actiue nõ correſpõdet aliq̃ potẽtia paſſiua adequãs eĩ: licꝫ mã prima multas formas poſſit a deo recipe ad q̃s nõ ẽ in potẽtia nãli: licꝫ in potẽtia obediẽtie. Aureolꝰ

5 Diuina potẽtia eſt oĩpotentia. Aureolꝰ

6 Deꝰ dicit̃ oĩpotẽs qꝛ poteſt oẽ poſſibile abſolutum. Aureolus

7 Deus nõ põt illa q̃ ſũt potẽtie paſſiue nec illa q̃

sũt ꝯ rõnẽ factibilis. nec illa q̃ ei⁹ derogãt bonitati uel scientie. Greg⁹

8 In deo non differt ſm rem potẽtia absoluta ⁊ ordinata. nec potentia creatiua ⁊ generatiua uel spiratiua. sed solũ ſm rõnẽ.

Dis. xLIII et xLIIII

Questio I
Utrũ deus ex sua infinitate oẽm creaturam possit in infinitũ facere meliorem.

Arti. I
An deus uel eius potẽtia sit infinita.

ꝯ 1 Deus non est infinit⁹ ſm quantitatẽ molis cõtinuã uel discretã: ſʒ ſm magnitudinẽ spũalem

2 Deus non ẽ infinitus ꝓuatiue sed negatiue.

3 Non solũ virtus dei est infinita negatiue. imo eius eẽntia ⁊ sapia ⁊ oia q̃ sũt i eo. Aureol⁹

4 Licʒ diuina potẽtia habeat infinitatẽ ex essentia. tñ aliquẽ modũ infinitatis hʒ potẽtia quẽ non habet essentia.

5 Diuine potentie ⁊ virtutis infinitas sufficiẽter arguit̃ ex creatione reꝝ de nihilo. Aureol⁹

6 Supposita eternitate ꝑmi motus. argui põt infinitas diuine virtutis. Aureolus

7 Infinitas diuine potentie ꝯcluditur ex acci^te nostri intellectus. Aureolus

Arti. II
An sit dare maximã magnitudinẽ aut ꝑfectionẽ aut creaturã quã deus possit facere.

ꝯ 1 De⁹ nõ potest facere aliqd simplicit̃ infinitũ sed bene ſm quid.

2 Deus põt facere aliquã formã infinitã in aliq̃ specie. ⁊ ſm rõnẽ sue speciei tam ſubalẽ q̃ accidentalem. Aureolus

3 De⁹ nõ põt facere multitudinẽ aut magnitudinẽ dimensiuã actu infinitam. Gregorius Adam

4 Multitudo est infinita in potentia. ⁊ magnitudo ẽ infinita in potẽtia ⁊c̃. Aureolus

5 Quacunq̧ forma intensibili existente in subiecto data: deus põt eam intendere ad duplum ⁊ ad triplũ ⁊ sic sine statu ⁊c̃.

6 Deus non põt ꝓducere aliquã creaturã ita ꝑfectam qn maiorẽ ⁊ ꝑfectiorẽ in specie ꝓducere possit. Aureolus

7 Quãcũq̧ rem ꝓductã de⁹ põt facere meliorẽ accidentaliter non tñ essentialiter.

8 De⁹ põt facere vniuersũ in infinitũ meli⁹ q̃ sit q̃tũ ad aliqd. ⁊ q̃tũ ad aliqd nõ. Aureolus

9 Non repugnat deũ ꝓducere aliquã creaturã q̃ cognoscat infinita ſm numerũ uel ſm speciem. puta infinitas ꝑtes ꝯtinui. ⁊ infinitas figuras que sũt in continuo i potentia. Aureolus

Dis. xLV et sequentes

Questio I
Utrum q̃libet velle intrinsecũ diuine voluntati semꝑ impleatur.

Arti. I
An i diuinis sit aliqḋ velle intrinsecũ respectu creaturaꝝ.

ꝯ 1 Deus est volens.

2 Diuina volũtas est eius essentia ſm rẽ licʒ differant ſm rõnem.

3 Velle diuinũ nõ elicit̃ a diuina volũtate ſm rem sed ſm modum significandi aut intelligendi. Aureolus

4 Nullus actus diuine voluntatis ſm ꝓpriã rõnem dicitur dolor uel tristicia.

5 Nullus act⁹ diuine volũtatis ſm ꝓpriã rõnem dicit̃ spes uel desideriũ.

6 Nullus actus diuine voluntatis ẽ ꝓprie timor aut penitentia.

7 Nullus act⁹ diuine voluntatis habet ꝓprie rõnem inuidie aut ire.

8 Licʒ nullus actus diuine volũtatis habeat ꝓprie rõnẽ odij respectu alicui⁹ rei. metaphorice tñ deus dicit̃ aliq̃ odire. Aureolus

9 Aliquis actus volũtatis diuine habet rõnẽ gaudij uel delectationis. Aureolus

10 Aliqs actus diuine voluntatis habet rõnẽ amoris. Aureolus

11 Aliquis actus volũtatis diuine põt dici amor amicitie ꝓpe. ⁊ aliqs q̃si amor ꝯcupiscentie.

12 In diuina voluntate non est aliq̃ virtus ꝑ modum habitus.

13 In diuina voluntate nõ est fortitudo nec teperãtia ſm ꝓpriã rõnem qua dicũtur virtutes morales.

14 In diuina voluntate ẽ iusticia distributiua ſm ꝓpriã rõnẽ. nõ aũt cõmutatiua. Aureolus

15 Tã passiones q̃ virtutes morales que existũt circa passiões ꝑñt attribui deo metaphorice.

Arti. II
Utrũ q̃libet velle intrinsecũ diuine volũtati semꝑ impleatur.

ꝯ 1 Licʒ ꝑncipale volitũ a volũtate dei sit sola diuina essentia. tñ deus vult alia a sua essentia. Aureolus

2 Licʒ diuina volũtas eadẽ volitione velit diuinã essentiam ⁊ alia volita: non tñ necessario vult alia: sicut necessario vult diuinam essentiam. Aureolus

3 Diuina voluntas quicqd vult eternalit̃ voluit ⁊ ad ea volẽda determinata ẽ. ⁊ oia que vult necessario vult necessitate absoluta uł necessitate ꝯditionis uel suppositionis. Aureol⁹

4 Deus aliq̃ vult voluntate antecedente que nõ vult voluntate consequẽte. Aureolus

5 Licʒ dei voluntas ꝯsequẽs semꝑ impleat̃: nõ tñ necitatẽ rebus volitis generaliter imponit. Aureolus Bernardus de gãnaco

Explicit tabula questionũ ꝯtũ ⁊ impugnatoꝝ eaꝝ ꝑmi libri defensionũ sancti doctoris ꝑ Johãnem Capreolum tholosanũ ordinis predicatorũ.

Ad Reuerendissimũ in christo patrẽ ꝛ dñm. D. Oli
erim Albañ. sacrosancte Ro. ec. Cardi. Neapolit.
sacri ordinis predicatorũ dignissimũ protectorem:
Fratris Thome de S. Ger. Britiani eiusdẽ ordi
nis. ꝓuincie Lombardie. pro Johannis Capreoli
voluminũ editione atqꝫ impressione epistola.

Um varia sint hominũ studia Reuerẽdis
sime dñe. ꝙ quisqꝫ quã ꝑsonam gerere ve
lit ab sua voluntate proficiscit. ꝛ diuersum
alij artium ꝛ disciplinaꝝ genus uel ingenij
aptitudine: uel fortune vi: aut rerũ vsu ꝓsitent: dum
exiſtũt q res bellicas: qui vrbanas: qui ociosam agere
vitam eligunt: qui litteraꝝ studijs ꝛ phie sic insudant:
ut suũ negociũ ad reliquorũ mortaliũ ociũ conferant:
videnẽ eẽ ceteris omnib⁹: ꝛ meliores ꝛ digniores. Hi
enim ꝛ priorũ merita transcendũt: ꝙ illi mortalis vite
cõmoda humanã tantũ policiã ꝛ terrenã ciuitatẽ au
gere: ac firmare contendũt. cum ipsi celestẽ meditenẽ
ad eamqꝫ capessendã ceteros mortales iuitẽt: quoue
itinere eo ꝓficiscendũ sit premonstrant. ꝛ eis qui suum
agere negociũ consueuere sunt re vera prestantiores:
ꝙ coi oiuꝫ hoiuꝫ vtilitati se totos expendunt: ꝓpriorũ
cõmodoꝝ obliti. primũ ingenio ꝛ cogitatiõe: q̃ in vero
exquirẽdo maxime versanẽ ad res ꝗꝫ optimas vtunẽ.
ꝛ pncipẽ oiuꝫ virtutũ sapientiã nacti: que scia est diui
narũ ꝛ humanarũ rerũ. sanctissimã illã dei optimi ad
homines: ꝛ hominũ inter ipsos coitatem societatemqꝫ
tuenẽ. Deinde nature parentẽ: ne cui noceãt: dum eoꝝ
ꝑspecta in rebus honestis vita ẽ: ꝛ coi vtilitati seruien
tes: quod difficile est: rerũ alienarũ curã gerunt. Ne
mo enĩ: ut ait orator: ꝑ se sibi satis est. sed nostrũ omne
quod sumus: qđ habemus: ꝙ intelligimus: ꝙ officio
fungimur: ab optimi dei beneficẽtia manat. Sꝫ ꝛ hoi
cuilibet ex alioꝝ opera plurimũ vtilitatis ꝛ cõmodi ꝑ
uenire solet: dũ hi q ceteros sapiẽtia. virtute. doctrina
ingenio aut arte ꝑcellũt. religs bene viuẽdi rões atqꝫ
instituta ꝑscribunt. Qꝫ si gloriosũ est in eo se occupare
aut etiã excellere quo brutis animantib⁹ homo ꝑstat. ꝛ
se inuicẽ hoies antecellũt. quantũ laudis ꝛ felicitatis
consequi dicendus est: q ad id ingeniũ studiũqꝫ appli
cat: quo diuinitatis particeps fiat: ꝛ eo relicto qđ est
in hoie mortale: in diuinã se imortalẽqꝫ naturã suspen
dat? Qđ nimirũ contemplatione veritatis ꝛ coi hoiuꝫ
salute ꝓcurãda euenire: non dubiũ est. Cũ itaqꝫ resp.
xpiana studiorũ atqꝫ artiũ varietate distincta sit: ex q̃
ois eius pulchritudo resultat: qđ sine arrogãtia dictũ
accipi volo: fratrũ ꝑdicatorũ ordinẽ ex eius legib⁹: in
stitutis. ꝛ coi inter mortales ceteros ꝯuersatione ꝯstat
eiusmodi studiũ de q̃ nũc loquimur ꝓfiteri. q sꝫ vite san
ctimonia studioꝝ assiduitate scribẽdi solertia docendi
labore meditãdo cũ celitib⁹ agendo cũ ꝓximis ad eoꝝ
ꝑpetuã salutẽ cũcta ꝯuertũt. Est enĩ hoc ꝑclarũ gen⁹
ꝛ sanctissimi. p. xpoqꝫ redẽptori nr̃o simillimi viri Dñici
posteritas ea lege ac rõne ꝓpagata: ut eorũ exemplo
q̃s oi laude ꝛ ꝑdicatione celebrauit semꝑ antiquitas ꝛ
q̃libet bñ instituta resp. sese patrie deuoueãt. illi inquã
patrie cui⁹ municipes sũt oẽs q fidei xpiane sacris ini
tiati sunt ac celestẽ gloriã ꝑpetuãqꝫ felicitatẽ q̃ in vni⁹
dei oipotẽtis ꝛ maximi notione amoreqꝫ cõtinenẽ: ut ẽ
i sacris lris traditũ: expetẽtes: velut imortalitate can
didati sũt. Hi sũt q ad hꝫ se natos meminerũt: ut neqꝫ
vitã silẽtio transeãt aut sua tñ negocia. ne dicam ocia
curẽt: sed ita se rerũ scia: atqꝫ eloquẽtia armãt: ut ꝯtra
repugnãtes fidẽ catholicã ꝓpugnare q̃ant. Quib⁹ ꝯo
inest uel nã ul' diuino afflatu vis ꝛ aptitudo reꝝ gerẽda
rũ: se ad egregia obeunda facinora ꝓ oi rep. xpiana ꝓ
cũctoꝝ salute ciuiũ accingũt. vitã sanguinẽqꝫ ꝓfũdũt
terrena cõmoda eorũqꝫ detrimẽta ꝑuipẽdũt. maliuo
loꝝ defamationes patienẽ tolerãt: atqꝫ eo suũ studiũ
intẽdũt ut ꝗꝫ multis sint ãdiumẽto: nõ eqdẽ largitioni
bus ꝛ sumptu: cũ se omni terreno peculio amore cele
stiũ abdicarint: sꝫ opa ꝛ collocãdis bñficijs: qđ optimũ
est ꝛ fortib⁹ clarisqꝫ viris dignũ. Cũ enĩ sint bonis meli
ores. ac doctrina ꝛ rerũ vsu paratiores: cõsilio ope in
tẽnẽtu ꝛ patrocinio ꝗꝫ plurimis ꝓsunt: tũ apud imor
talẽ deũ quẽ fidei sue desertorib⁹ ac scelestis placatũ
efficiũt. tũ apud celites cõmẽdatiõib⁹. tũ ꝯo suasu pol
licitationib⁹ cõminationibus metu a ꝑditis morib⁹ ad
bene viuẽdi rões iuertũt. sicqꝫ eoꝝ imortalia bñficia
latissime manãt. ꝛ fidẽ ac sacrũ iusiurãdũ q̃ se deo ma
ximo fideiqꝫ catholice deuouere ꝯseruãt. Hec est nr̃e
militie disciplina a ꝑncipe illo atqꝫ ĩpatore nr̃o oi ꝑdi
catorũ generi nõ tã arte tradita. uel vsu acq̃sita: ꝗꝫ nã
li: ut ita dixerim: ꝓpagatione ingenita. Cõmodissime
itaqꝫ: iuxo ꝛ ꝗꝫ aptissime fecerũt qui minerue domici
liũ ac fanũ qđ intra Ro. vrbẽ magnifice cõditum ac
religiosissime ab antiquis extitit cultũ: huic ordini pos
sidendũ tradidere. tanqꝫ nulli eẽnt in xpiana rep. q eo
rectius ablato vetustatis errore succederẽt: ꝗꝫ hi q̃rũ
omne institutũ vita ꝓfessio in artiũ optimarũ veriqꝫ
inueniendi ac predicandi ꝛ scribẽdi diligẽtia versarenẽ
ut nequaqꝫ pallade inuita uel repugnãte minerua ea
sedes demãdata sit viris ab eius imitatione ꝛ cultu nõ
abhorrẽtibus: quã finxere gẽtiles disciplinarum atqꝫ
artiũ inuentricẽ: omnia que ad vite cultũ pertinẽt do
cuisse mortales. Ac beatus quidẽ. p. Dñicus licꝫ sapi
entia ꝛ eloquẽtia sua etate ceteros superit ea tãtũmõ
contionarie ad populos declamãs vsus est ut nũc di
uini verbi ꝑcones facere cõsueuerũt. nec quicꝗꝫ lrã
rũ monumẽtis mãdauit qđ manarit ad posteros. Quis
ferunt eũ dum sacri pallatij doctor haberenẽ: cõmen
taria sup Mattheũ ꝛ Pauli epistolas edidisse. Fuere
aũt ꝗꝫ plurimi ex eius disciplina q cum ingenio doctri
na ꝛ eloquẽtia prestãtissimi haberenẽ ꝛ essent: preter
hec studiũ omne ad scribendũ cõtulerunt. ut non solũ
his q sua etate vixerũt sed ꝛ post futuris mortalib⁹ ꝓ
desse potuissent. Quoꝝ oiuꝫ facile pnceps ꝛ vite san
ctimonia ꝛ ingenio atqꝫ doctrina: si modo ea hois non
diuini spiritus: fuit Thomas aquinas. cui tantũ ẽ ab
Ro. tributũ ecclesia ut ipsũ ꝛ ꝓ vite inocẽtia celitum
numero ascriberet: ꝛ ꝓ doctrine excellẽti veritate ei⁹
scripta atqꝫ volumina utpote catholica diuina oracu
la recte sibi ꝯstãtia decerneret ꝑpetua fide ac venera
tiõe a cũctis xpi fidelib⁹ sincere retinẽda palãqꝫ ꝑdi
canda. Qđ multis verbis ꝓseq̃rer: nisi hec ꝛ latissime
paterẽt: ꝛ in re certa verbis vti vererer nõ necessarijs.
Scripsit enĩ diuino instinctus numine fere oibus de re
bus diuinis maxime volumina ꝗꝫ plura. eiusqꝫ ipsũ scri
bendi gen⁹ graue. argutũ. solidũ. purũ. acutũ. pingue

patēs.ergſtrū. ⁊ ītea ī uſtratū ut mirādū ſit q̄ nā pacto
tā breui q̄ vixit tpe tanta pcurrē intelligē meminiſſe. ⁊
tā late manādia ꝓfūdē potuerit fluia doctrinaꝝ. Nea
polis Cāpanie alit⁹ ē: Colonie ī germania ſub magno
ꝓfecit Alberto. Pariſi⁹ gallie floruit. atq̧ ibidem diu
maximo oīuꝫ ꝯcurſu ⁊ ſtupore de re q̄libet diſputauit.
Bononie q̄ꝫ ac Rome palā docuit. demum neapolis
vbi cepat reliquū vite tēp⁹ ſcꝫ pbando pegit. Hic itaq̧
thearch⁹ doctor ſeu diuus ſeu theologie princeps nō
iiuria nūcupandus: p⁹ diuinitatis cultū ⁊ religiōis officia
ſtudiū ſuū vitāq̧ oēm in reꝝ cognitiōe ꝯſtituit: eāq̧ ad
ſancte militātis eccl'ie imo oīuꝫ boīuꝫ vtilitatē ꝯuertit.
Neq̧ ſolū viu⁹ atq̧ pñs: ſꝫ lrāꝝ monumētis oēs retro
ueniētes erudiuit. ut qđ corā poſit⁹ fecerat abiēs q̄ꝫ ad
deos id ꝯtinue facē atq̧ oīb⁹ poſt naſcituris cōſuluiſſe
videreť cū ad mutos mgr̄os ut quotidiā vtar vocabu
lo q̄ vellēt q̄ſituri ⁊ pcepturi acceſſiſſent. Ex q̄ ſūmam
⁊ pfectā apud mortales q̄ mō ingrati nō ſūt nactus eſt
laudē ⁊ eū oēs merito diligāt fidē illi habeant ⁊ cū ad
miratiōe q̄dā honore ⁊ glīa imortali dignīſſimū putēt.
qm̄ ut eſt apud phōs docendi gr̄e ꝓdeſſe q̄ꝫ multis ad
grām valet plurimū ⁊ gloriā. Sniaꝝ vo ſuaꝝ ꝓbatiſſi
mos teſtes elegit: ī phicis Ariſtotelē. ī theologicis aūt
ex grecis Dionyſiū. ex nr̄is Aug^m: q̄s ſtudioſe emulat⁹
ē. ⁊ pleraq̧ ab his relicta digeſſit: a ceteris lati⁹ diſpu
tata ad cōpēdiū redegit ac ſcribēdi ⁊ diſſerēdi p q̄ōnes
⁊ articulos formā q̄ recētiores vtūť theologi artificio
ſe ſeruauit. Illud vo q̄s nō mireť quanta modeſtia ce
teros ſcriptores q̄ uel ſua uel poſt tēpeſtate extitē ve
nereť. eorūq̧ opiniōes: mō fidei xp̄iane nō derogēt: ſꝫ
qn̄ verior rō ſec⁹ exiſtimare ul' diffinire ſuadeat quāta
ꝯpenſatiōe ⁊ verecūdia repudiet ac ſine cuiuſq̧ iiuria:
imo cū pōt ſingulo ꝝ excuſatiōe ⁊ patrocinio ſue men
tis ſniam ꝓferat. ut tāq̧ vir ſanctiſſim⁹ doctorq̧ grauiſ
ſim⁹ oīuꝫ amic⁹ veritatis tn̄ amiciſſim⁹ videať. Neq̧
ego nūc tā audax ſū ut eū reliq̄s oīb⁹ pponere neq̧ ite
rū tā formidoloſus: ut multis poſtponē velim. Res in
apto ē: q̄ me q̄ꝫ tacēte facile vindiceť. Quare hūc ita
laudauerim ut aliquā tn̄ laudis ptē etiā reliq̄s non de
traxerim. Illud etiā ingenij maximi argumētū ē q̄ ne
dū pterita diiudicare ſꝫ ⁊ futura ꝓſpicē potuit. ut eas
q̄s veritati repugnātes ratiocinatiōes iuenit ſcriptas
diſſoluerit. ⁊ q̄ poſt ſiēde a recētiorib⁹ erāt ꝓuidere viſ⁹
ſit. dū ex ei⁹ ſcriptis ad ea q̄ hi poſteriores obijciunt ac
cōmodata riſio trahiť tāq̧ prius ab eo diſſolute q̄ꝫ ab
his ꝯficte ul' excogitate videanť. Quis ḡ hūc diuine ve
ritatis inꝑpretē ꝓ officio nō colat: ꝓ doctrina nō ꝓbet:
ꝓ igenio nō mireť: ꝓ merito nō extollat. nō ſequať nō
ꝓdicet: Sꝫ nō ē hoc loci neq̧ tpis doctorē hūc dignis
laudib⁹ celebrare atq̧ iō ad reliq̄ pgam⁹ ne turpius fe
ciſſe videamur ieiune laudaſſe: q̄ꝫ fecerunt hi q̄ vehe
menti⁹ iprobarūt. Que cū ita ſint. fuere tn̄ nōnulli imo
⁊ multi q̄ ſeu multiplicāde theologie ne dicā ꝓficiēde
grā: ſeu experiendaꝝ īgenij ſui viriū ſeu inanis glīe ut ⁊
ipſi aliqđ alit' ſcripſiſſe viderenť uel fortaſſe ꝫelo ducti:
q̄cūq̧ tn̄ id rōne fecerint eoꝝ ſit iudiciū. non eni quēq̧
dānare audeo: huiuſce doctoris ſnias ipugnare labe
factare ac ꝓpe expugnare conati ſūt tāq̧ ꝯ extraneū
nō conciuē rē gererēt. ita ut nedū ratiocinationib⁹ aut
argumentationib⁹: ſꝫ interdū etiā mordacibus verbis
aggreſſi ſūt. ⁊ tāq̧ ꝯtra coēm hoſtē irata bella ſuſce

perūt. Moti aūt videnť q̄dā animi egritudine ut alie
na lacerarēt. ⁊ ī eo ſe doctos arbitrati ſūt ſi doctiorib⁹
detraherēt: cū in veri ſpeculatiōe vacandū ſit oī ꝑtur
batione iuidētia amore iracūdia ceteriſq̧ id genus. ut
tranquillitas adſit. Quo magis miror ne dicā abhomi
nor nōnulloꝝ impudentiā quoꝝ oē ſtudiū ⁊ cōmētatio
in eo poſita eſſe videť ut maiorib⁹ ⁊ ſapientiorib⁹ ꝯtra
dicant: quiq̧ nōnulla hui⁹ doctoris theoremata erro
neant. ⁊ inter articulos a q̄buſdā damnatos enumerāt.
ꝑinde ac ſi ex hūana opiniōe hui⁹ doctrina firmāda re
pudiāda ve ſit. ac nō magis ex ei⁹ diffinitiōe ſit ceteraꝝ
iudiciū faciēdū: cū ꝯſtet oē pariſienſe gymnaſiū tantū
huic honoris tribuere. ut in approbādis repudiandiſq̧
theologie articulis ſtatuerit id verū eē ab oībuſq̧ reci
piendū qđ Thome viſū ſit: ſuūq̧ oē decretū irritū ha
beat ac reuocet quaten⁹ doctoris agnatis iueniť ſnie
derogare. ſitq̧ ea nō hūana tn̄: ſꝫ diuina ap̄lica aucto
ritate roborata. Irridēt alij tāq̧ crimē ſit leſe maieſta
tis hui⁹ ſniam reprobare q̄ ſi q̄d penſi aut hūani nedum
xp̄iani haberent. intelligerēt nō humanā tn̄ ſꝫ diuinā q̄ꝫ
ſe ledere maieſtatē. Eiuſcemōi tn̄ nō magī ſuccēſendū
q̄ꝫ cōpatiendū itelligo q̄ cū oculos a ſolis claritate di
uertūt: tenebras amplectanť neceſſe ē. Nec facile cō
ſtat veritas plures hēat aſſertores an impugnatores.
Ac meminiſſe oꝫ oīb⁹ catholicis ſcriptorib⁹ id vſu eue
niſſe: ut detractoꝝ morſib⁹ paterent. Multoꝝ exēpla
ſuppetebāt: ſꝫ ſatis ſit beatū attuliſſe Hieronymū: cui
in diuinaꝝ ſcripturaꝝ traditione ac explanatiōe ꝯ obla
trantes: q̄s canes appellat: iugis ē pugna ꝑpetuumq̧
certamē. Sꝫ ꝑfecto nō errauit. q̄ dixit veritatē eē tpis
filiā. eſtq̧: qđ ei⁹ imitatorib⁹ ſpem p̄beat q̄ ex eo con
iicere pñs quāta ſit huius doctoris etiā apud aduerſa
rios auctoritatis ⁊ virtutis opinio cui vni tā multi ma
gno ⁊ excellenti ingenio viri ꝯdixere. qđ vtiq̧ nō feciſ
ſent niſi ei⁹ apud oēs ſūmū fuiſſet iudiciū. ut tāto vide
renť glorioſiores: quāto fortiſſimū pugilē ꝓſtrauiſſent
atq̧ Entello e cāpo decedēte victor Dares oīb⁹ inſul
taret. Recteq̧ ſapiēs. ferrū ait ferro acuiť. ⁊ phs. op
poſita iuxta ſe poſita magis elucēt. ⁊ rectū ē iudex ſui
⁊ obliqui. qm̄ ex eoꝝ ipugnationib⁹ clarior effect⁹ eſt ⁊
apud doctiores ꝓbatior cū itelligūt diuinā ei⁹ ſapientiā
tā multoꝝ vtiq̧ nō vulgariū doctoꝝ. veluti arietibus
ſagittis oīuꝫq̧ telorū generibus appetitā: nō quiuiſſe
euerti ꝑfodi quaſſari aut ī aliq̄ ſui pte dehoneſtari: ꝗn
imo roborať forti⁹ pluceť ſplendidi⁹ ꝓbať q̧ diuinior
oīuꝫ ſnia q̄ mō ceci nō ſūt qui de puro ad hoc celeſte pa
bulū acceſſere palato. Nec mirandū ſit q̄buſdam hoc
diuinū nectar nō ſapere: qm̄ ꝯſilia ſua abſcondit deus a
ſapientib⁹ ⁊ prudentib⁹ ⁊ reuelat ea paruulis. Illud vnū
latiſſime patet. rectiſſimos ⁊ doctiſſimos viros tantū
ſapie ac vitatis lumē admirari ⁊ ꝯſentaneū putare: q̄ꝫ
pluris faciēdū ē iudiciū: q̄ꝫ indoctoꝝ ⁊ maliuoloꝝ: qui
opiniōe ducūť uel paſſiōe ⁊ in eligēdo quā ſequāť viā
ex his plerūq̧ mouenť q̄ ad rem non ptinent. Sed ne
quāq̧ tamen pauper eſt deſertaq̧ defenſorib⁹ acha
demia noſtra: fuereq̧ nō pauci hiq̧ doctiſſimi viri: q̄
contradicentium ratiocinationibus ſe opponerent. ⁊
doctoris ſacri profundiſſimam firmiſſimamq̧ ſenten
tiam tuerenť. Quorū oīuꝫ ut etate poſterior ita inge
nio ꝑſpicatior extitit Iohānes Capreol⁹. tholoſan⁹ ex
eiuſdē ordinis ꝓfeſſoribus q̄ hui⁹ doctoris theologiā

diqꝫ de re sniam multo tp̄e laboꝛe ac diligētia ita ple/
ne assecut⁹ credit̄ atqꝫ intellexisse medullit⁹ ut nemo
fuerit hui⁹ doctrine ꝓfessoꝝ ante hac inuēt⁹. q illius
adeo mentē subtilit̄ intelligere penit⁹ introspicē lucu/
lenti⁹ aperire ac forti⁹ defendē visus sit. Cōmentat⁹ ē
autem volumina q̄ttuoꝛ mgr̄i sniarum ꝛ doctoꝛis sacri
quattuoꝛ libris apposita in qb⁹ vnaq̄qꝫ de re ut q̄stio ē
diserit eaqꝫ p̄cipue q̄ tractari lati⁹. ꝛ qbus a doctoꝛib⁹
diuersa sentiri cōtingit. atqꝫ h̄ oꝛdine suas digerit de/
fensiōes. Quattuoꝛ voluminū capita q̄ questiōes vo/
cant⁹. in tres diuidit ptes. q̄s articulos dicim⁹. Primū
doctoꝛis nr̄i snias q̄s theologi cōclusiones appellāt in
ea re de q̄ querit̄ exponit. ac ei⁹ varijs ex libris verba
qb⁹ ꝓbant̄ subnectit. tū coꝝ sophismata ꝛ oppositiōes
a qbus ei ꝯdicit̄. demū dissolutiones. ex ipsi⁹ item scri/
ptis hinc inde collectas. Interdū h̄o ex Petri de pa/
lude Heruei. Durādi. Johannis de neapoli. uel Ber/
nardi mutuat̄ officina ut cuiusqꝫ ē ad rē q̄ de agit ac/
cōmodata r̄isio. Sed q̄le illud erit spectaculū: si indu/
at senioꝛ Entellus reposita dudū arma: pfecto Da/
retē fortē aggressus totū elidet pessūqꝫ dabit. ꝛ fra/
ctū vitāqꝫ p̄cantē vix abire pmittat. Qua ex re magne
ipsi Jo. Capreolo theologoꝝ nr̄e etatis doctissimo grē
sunt habēde q tam p̄clarū defensionū op⁹ elucubrauit
adhibuitqꝫ ei nō parū tp̄is. laboꝛis ꝛ diligentie. Ma/
gne p̄ribus tholosanis ꝛ claris theologie doctoꝛib⁹: q
hec volumina ceu herculea arma apud se tātumō in/
uēta: ad toti⁹ oꝛbis lumē ꝛ doctoꝝ hoīꝫ iocūditatem
aquinatisqꝫ auditoꝝ instructionē exponē ꝛ late mana/
re passi sūt. ut eēt intellectu facilioꝛ ꝓbatu latioꝛ op/
pugnat⁹ solidioꝛ atqꝫ neruosioꝛ. Magne itē Octaui/
ano scotto ex Ligurie ꝓuincia q tam elato extitit aīo:
ut hec ipsa volumina maxima ipēsa ex vlterioꝛe gallia
afferre: eneisqꝫ l̄ris q̄ꝫ multa facē non dubitarit. Ego
itaqꝫ qui a teneris annis huius sacri doctoꝛis scitatis ꝛ
doctrinarū non tam imitatoꝛ q̄ꝫ admiratoꝛ fui. ut non
nihil ope in eius laudē cōtulissem: putaui nō indignū si
his cōmētarijs q̄ meliora acceptioꝛaqꝫ fierent meā ap/
ponerē diligētiam. gratā rē facturū arbitrat⁹ optimo
deo ꝛ doctoꝛi nr̄o. vniuerse religioni xp̄iane. hisqꝫ pre/
cipue q scholā thomisticā ꝓfitēt̄ ꝛ veritatis theologice
tyrones sūt ꝛ zelatoꝛes. Cui rei pficiēde talis mihi ob/
lata ē occasio. Cū eni ex Uincētia q̄ nr̄e ꝓuintie senat⁹
anniuersario moꝛe ꝯuenerat Bononiā redirē schola/
sticis disputationib⁹ qbus omne pene vite mee tēpus
negocijsqꝫ familiarib⁹ qb⁹ biennū irretitus fuerā: so/
lut⁹ iam tandē ac liber mihi reddit⁹ v̄ etqꝫ p̄uate cui⁹
sp̄ amatoꝛ fui. quodā q̄si postliminio repetij l̄rarū stu/
dia humanioꝛa ꝛ p̄hie dulce cōtuberniū. diuineqꝫ sa/
piētie suauitate eo magis fruit⁹: q̄ liberioꝛ. vbi deside/
riū incidisset sese aīm⁹ oblectabat nō vnicuiꝫ ꝓ officij
necessitate dedit⁹: curaui ne hui⁹ a publicis munerib⁹
vacatiōis mee tēp⁹ absqꝫ officio trāsirē. Sed q Uene/
tias iter faciēs a multis rogat⁹ imo p̄cib⁹ coact⁹ aliq̄t
subsistē dies. ꝛ his voluminib⁹ recognoscēdis ip̄mē/
disqꝫ opam ipartiri: assensi tādē atqꝫ aīmū adieci. Nō
fuit aūt integrū mihi neqꝫ ꝯsiliū ea pfectu⁹ emēdare: cū
ꝛ ab ipsis venerādis p̄rib⁹ ac doctoꝛib⁹ viris tholosa/
nis a qb⁹ erant ꝓfecta satis scite curata viderent̄ nec
alia mihi exēplaria suppetebāt ad q̄ illa recti⁹ emēda/
rē. q̄n in tota hac italia p̄ter p̄mū nullū coꝝ voluminū

hēbat̄ q̄ nūc p̄mū l̄r̄e nr̄i socijqꝫ viderant. Pro inge/
nij aūt ꝛ tp̄is facultate egi: ut rectioꝛa haberent̄ i mul/
tis. Neqꝫ q̄cq̄ꝫ arbitratu meo cōmētari ausus sū. ne q̄d
in his mēde repiri cōtingēt ad meā referretur inuidiā.
Singulis tn̄ voluminib⁹ q̄stionū capita ꝛ cōclusionū q̄
cuiqꝫ insūt p̄misi: ceterisqꝫ doctoꝝ q cōtra ratiocinant̄ noīa
subdidi. q̄ facili⁹ sciret̄ q̄ doctoꝛis nr̄i snia eēt q̄qꝫ ꝯ dis/
putarent. Uident̄ aūt ꝓuinciales illi tholosates nobis
vicē reddidisse: ꝛ q̄ntū ī satisfecisse noscūt̄. idignū ali/
qū existimātib⁹ ac maioꝛes nr̄os incusātib⁹. q eiusdem
doctoꝛis sacros cineres ex Cāpania italie ad Tholosā
ꝓuincie vrbē trāsferri ptulerūt: dū ꝓ eo munere ꝛ ei⁹
sapie amātissimi cultoꝛes. ꝛ acerrimi defēsoꝛes effecti
mirād hoꝝ cudere ꝛ nobis exhibē dignati sūt. Nec
igit̄ oēs q̄to accipiāt aīo. theologi doctoꝛes. scholares
sectatoꝛes ꝓfessoꝛes emuli atqꝫ obtrectatoꝛes diligē/
ter examinēt equa lāce ppēdāt. nec p̄us dānēt: q̄ꝫ le/
gerint ꝛ itellexerint. Agnoscātqꝫ diuū doctoꝛē catho/
lice veritati ꝓfessoꝛē sensisse nūq̄ꝫ aut scripsisse q̄d ex/
pugnari q̄at: h̄oc eloquiū fuisse ut ei sua scripta recēsere
necesse nō fuerit rectēqꝫ suscipi ac ꝓbari ab oīb⁹ debē
utpote cui sapiam ex alto infuderat oīpotēs. dīnā. sin/
gularē. imobilē reip. xp̄iane expediētissimā. spēqꝫ māsu/
rā habeāt q volūt sua. hisqꝫ: q̄d bona venia cōcedim⁹
gaudeāt. nobis nr̄a relinquētes. nec ḡuate ferāt. si nos
q̄ꝫ nr̄a delectent. trahit eni sua quēqꝫ voluptas. ut ait
poeta. fōtisqꝫ doctoꝝ sapiam carpere religioni habe/
ant quā uel ex eo veridicā eē apparet. q eā nobis īui/
dent. Neqꝫ h̄o tā arrogātes sum⁹: ut ceteroꝝ studia ꝛ
inuēta: nō sint fidei veritati ꝯsētanea: dānemus aut
reijcienda existimem⁹. nec aliena dogmata q̄d parū ē
destruere nitimur sed q̄d multū est nr̄a firmam⁹. q̄ qui
aspernant̄: itelligāt i regis Assueri ꝯuiuio nō extitisse
q nolētes cogēt ad bibendū vinū licꝫ regia dignū ma/
gnificētia abundās ꝛ p̄cipuū apponeret. Et q sponte
sua clausis oculis solē despicant̄: nullū ei detrimētū s;
vidētib⁹ ridiculū p̄stāt. Resipiscāt iī tādē ꝛ claꝝ h̄ lu/
mē intueri nō dedignēt̄ ꝛ qb⁹ sua magis placēt: aliena
tā nō ita displiceāt ut ea ꝓbris insequāt̄ dānēt p̄usqꝫ
itelligāt. nec iō se sapiētes arbitrēt̄: si sapiētioꝛib⁹ igno/
ratiōnē audacter obijciāt. hoc eni dīna spe fret⁹ polli/
ceoꝛ q̄cūqꝫ purgato aīo ad hui⁹ disciplinā accesserit:
inuenturū eū rectissima atqꝫ honestissima studia subli/
mis: acute. oīgene. cōstātis. solideqꝫ v̄itatī q̄ purissimā
afferūt intelligētiā cū legunt̄. ingenij cultū cū discūt̄:
vsū h̄o maximū cū retinent̄: atqꝫ ope pficiunt̄. Et cū
nō ignorarē clarissimos viros: opa q̄ ipsi finxissent aut
ex aliena ligua libros eēnt interptati uel i qb⁹ elimādis
ꝛ honestādis ope uel tp̄is aliq̄d ꝯtulissent: ꝯsueuisse sū/
mis p̄ncipib⁹ multaqꝫ potētia uel amplitudine p̄ditis
inscribere. uel sua i eos beniuolētia uel grā. seu q ipsis
auctoꝛitatē h̄ pacto ex eoꝝ dignitate accedere existi/
marēt. decreui ex multis tue R^me. D. h̄ volumina de/
dicare certo sciēs nō parū illis ex tue dignitatis splen/
doꝛe momēti ꝛ roboꝛis ꝓcturū. Atqꝫ id cum ex alijs
quoꝝ est par amplitudo nāscisci posset: delecta tn̄ est
tua. R. D. iure ut credo optimo: q ei magis p̄pria
quadam rōne conueniūt. Nā ut p̄tereā tue familie
antiq̄tatē. opes imensas. singularē potētiā. insignesqꝫ
magistrat⁹ que tibi cū paucis sūt coīa. tua p̄clara indo/
les. rara ꝓbitas ꝛ virtutum oꝛnamēta quibus a puero

educatus i virũ optimũ ⁊ singularẽ euasisti: effecerũt
ut cum dĩne magis religiõi inseruire: q̃ terreno pnci
patu dñari statuisses: ita int̃ ceteros tue ciuitatis insi
gnes viros effulgere visus es. ut cõi oĩuz leticia ⁊ gra
tulatione Neapolitane eccl̃ie pontificatũ adept⁹ sis.
indeq̃ breui p v̄tutũ decore disseminato tue integri
tatis noĩe a Paulo secũdo pon. max. sis in Ro. ec. car
dinũ numerũ relatus maiore tui tueq̃ familie gloria:
ea quã ex generis antiq̃tate virorũ illustriũ pncipatu
ac rex gestarũ monumẽtis compasti: cũ tu regni siculi
sacerdos prim⁹. Diomedes v̄o Caraffa patruus tuus
Matalone comes vir toto regno notissim⁹ regie Fer
dinandi maiestati p sua in eũ fide: proq̃ illi⁹ in regẽ be
nemeritis charissimus ipsius lateri secretisq̃ consilijs
tã q̃ Agamenoni Ulixes ul' Nestor aliqñ semp assistat.
Effectũ deinde ẽ ut tua in deũ religiõe. in patriã ⁊ pa
rẽtes charitate. in amicos grã. i clientes fauore: in oẽs
deniq̃ tuã. D. ɔsilij opis ɔfugij ve grã adeũtes bñficijs
ut ab vniuerso pdi⁹ ordine expectat⁹ atq̃ a pon. max.
Sixto. iiij. dat⁹ sis tanti ordinis tã longe lateq̃ diffusi:
tã multis vite sanctitate ac doctrinax celebritate cla
rissimis viris ornatissimi: ptector vnic⁹ atq̃ defensor.
In quo mihi eq̃dẽ videt̃ tam ⁊ si nõ deerãt q̃ hui⁹ pte
ctionis titulũ appeterẽt ⁊ sue pbitatis argumentũ fu
tux existimarẽt: nõ tantũ dignitatis uel glie accepisse
q̃ eidẽ tuũ celebre nomẽ venerationis attulisse. Quo
fit ut oẽs q̃ huc ordinẽ saluũ pficientẽ ac florentissimũ
volunt nosq̃ in pmis ipsi⁹ pfessores tuã. D. oĩ honore
⁊ grã psequamur. q̃ ei⁹ cõmoda gloriãq̃ tã aiata indu
stria cõsilioq̃ meditat̃. Quid dicã de tua in oẽs viros
doctos beniuolẽtia affectuq̃ singulari? Que pculdu
bio etiã si oĩbus ignota esset tue. D. amplitudo. ea sola
efficit ut te doctũ sciẽtẽq̃. oẽs q̃z q̃ tui experimẽtũ nõ
habent facile intelligãt. tanto doctrinarũ sapientiãq̃
hoĩuz amore ⁊ consuetudine. ⁊ q̃q̃ tibi oẽs placent: hi
tñ sũt chariores iocũdiores magis q̃ pbatiq̃ diui Tho
me iã theologiã pcalluere. q̃s tanq̃ certissime vniceq̃
phie xp̃iane sectatores existimas. Quid referã quãto
sũptu. labore atq̃ industria ei⁹ opa ⁊ volumina cong
ras. reuoluas. mediteris: quãtũ in his studij ac tpis cõ
sumas: ut si tibi q̃cq̃ ocij a publicis apostolice curie ne
gocijs amicorũq̃ ⁊ clientũ audiendis expediendisq̃
causis suppetit: id soleas libẽti⁹ in eiusmodi studijs po
nere? Memini ego cũ dudũ Bononie theologie ma
gistros cõsectarer: quãto studio q̃ frequẽtib⁹ nũcijs ⁊
lrĩs hui⁹ doctoris cõmẽtaria reqrebas: oĩaq̃ etiã que
opuscula vocãt: tibi cõscribi cõpararique flagitabas: ⁊
recordabar Ptolomei regis qui ceterarũ gentium ac
disciplinax libros cõgessisse: parũ putauit: sz maiori di
ligẽtia sacratas lrãs ex hierosolymis adhibito septua
ginta interptũ studio. in egypti bibliothecas inferri cu
rauit. Nec inmeritã pfecto repẽdis cõciui tuo gratiã q̃
ei⁹ q̃ tue patrie ac ciuitati ppetuũ nomẽ glorie cõpauit
tu doctrinarũ fõtes haurias. pdices. admireris ⁊ i tuã
deliues achademiã. atq̃ cetis oĩb⁹ anponas. He itaq̃
res: pter ceteras effecerũt ut tue. D. hec volumina de
dicarẽ: que cũ sit in sacerdotũ xp̃i dignitate pmaria ⁊
pdicatorib⁹ p sua facilitate sũmo amore deuincta ipsi⁹
doctoris cõciuis: ⁊ familie antiq̃tate ⁊ claritate simili
ma: ut enĩ nũc tu: sic illi⁹ quondã Federico 2⁹ regnãte
domestici int̃ pmos regni pceres effulsere: q̃q̃ illius
doctrinã ac sapiam studiose imitat̃ palamq̃ defẽdit: id
optimo iure tue. D. op⁹ inscribã. in quo tui conciuis do
ctrina a theologo nõ minimo ita enodat̃. roborat̃ atq̃
defẽditur ut ea oĩa que cõtra disputare atq̃ obijcere
aduersarij solent: liq̃de ⁊ ad purũ extenuet atq̃ dissol
uat ⁊ irrito vulnere tela depellat. Mea v̄o sñia hec
eadẽ cõmẽtaria tua. R. D. non cõtẽnet: que ⁊ rerũ q̃s
cõtinẽt natura. ⁊ scribẽdi genere. ⁊ auctoris noĩe ac p
fessione. ⁊ defense veritatis aquine gloria: ⁊ recẽtissi
me nouitatis editione sũt illustrata. Atq̃ ut q̃d sentio
dicã. rariora sunt habẽda tũ doctoris tũ defẽsoris vo
lumina cũ oĩb⁹ tũ precipue nr̃e achademie sectatori
bus: libris sibyllinis q̃s Tarqui⁹ supbus diuina oracu
la cõtinentes sex deustis tris tãti emit quãti nouẽ lici
tata fuerãt atq̃ in bibliothecis recõdendi ut si qñ aliq̃
in re dubitatũ. uel in doctoris sapia nod⁹ q̃spiã ambi
guus ab emulis fuerit iniect⁹: ab his tanq̃ diuinis ora
culis rñsũ petat̃. Ac si Plato quẽ diuinũ phm appel
lant cũ sua etate doctissim⁹ haberet̃. eẽtq̃ tenui sub
stãtia familiari. tres Phylolai pythagorici libros decẽ
milib⁹ denariũ mercat⁹ ẽ. Aristoteles q̃z libros paucu
los Speusippi phi post ei⁹ mortẽ emit talentis atticis
tribus: q̃ sũma est nũmi romani: sextertia: duo. ⁊ septu
aginta milia: quãti nos excellentissimi doctoris Tho
me eiusq̃ pcipui propugnatoris Johannis Capreoli
volumina pẽdere debem⁹: q̃bus nõ anceps ⁊ vulga
ria sz certissima ⁊ diuino spiritu conscripta ac defensa
phia cõtinet̃? Quare oẽs exhortor q̃ schole nr̃e q̃ pu
rissime ac pfundissime theologie sensũ vim pbabilẽq̃
veritatẽ assequi cupiũt ac patrociniũ: hec sibi asciscãt
hec relegãt: hec sincere adhibita opa meditent̃. Erũt
fortasse nõnulli q̃ ea nedum puipendãt sz ⁊ maledictis
incessant q̃ nõ patiant̃ doctoris veritatẽ ppugnari ac
defendi. sz meminisse oportet qm̃ veritas angulos nõ
amat. q̃dq̃ saluator ait. Nõ est discipul⁹ sup magistrũ.
Accipiet igit̃ tua R. D. opus hoc nr̃e in illã fidei ac re
uerẽtie locuplex testimoniũ. atq̃ vniuersi hui⁹ ordinis
nr̃eq̃ societatis pcipue clientis tue munusculũ: quod
pinde erit: atq̃ ab ea fuerit susceptũ. Et cum auctoris
studium meũq̃ laborẽ pbauerit: nequaq̃ nos nauate
ope penitebit. Sin aliq̃d inciderit q̃d nõ ad vnguẽ fue
rit elimatũ: putabit illud nõ ab auctore pfectũ: sz scri
ptorũ inscitia deprauatũ. Dignabiturq̃ idipsũ p se vi
rosq̃ doctissimos in thomistica schola pfectos quorũ
fruit̃ ɔtubernio ac familiaritate examinatũ: ad regulã
vertere: atq̃ incultis oĩb⁹ suã ⁊ suox adhibere censu
rã. Recta v̄o ɔsentanea ⁊ pbabilia si qñ disciplinã ve
ri notionem visum atq̃ animi voluptatẽ attulerint: ea
omnia Thearcho doctori. Capreoloq̃ patrono acce
pta ferre. Tue R^{me}. D. quam opto felicissime ac diu
valere. nostri memorem me vnice cõmẽdo ac trado.

Uenetijs kal. Augusti. 1483.

Explicit epistola prohemialis in quattuor libros
defensionum fratris Johannis Capreoli Tho
losani. thomiste doctissimi ordinis predicatorũ.

Laus deo opt. max. virginiq̃
matri. Do. p. diuoq̃ doct.

Primi veritatis schole professoris fratris Johan/
nis Capreoli tholosani ordinis predicatorū Liber
primꝰ defensionū theologie diui doctoris Thome
de aquino in primo sententiarū feliciter incipit.

Circa prologū primi senten/

tiarū queritur Utrū theologia sit scientia. Et arguit̄
pmo ꝙ nō. qꝛ oīs scientia est habitus demonstratiuꝰ
ex pmis ꝛ veris. sed theologia nō demonstrat nec ꝓ/
cedit ex primis ꝛ veris. ergo non est scientia. In opposi/
tū arguit̄ sic. Nā Augꝰ dicit .14°. de trinitate. Huic
scientie tribuitur illud tantūmodo quo fides saluberrima
gignitur nutritur defendit̄ ꝛ roborat̄. Hec aūt ad nullā
scientiā ptinet nisi ad theologiā. igit̄ theologia ē scia.
¶ In hac questione duo erūt articuli. In quoꝝ pmo
ponent̄ ꝯnes. in 2° mouebunt̄ obiectiones. Sed an/
teꝗ̄ ad ꝯnes veniā pmitto vnū qđ p totam lecturam
haberi volo ꝓ supposito. ꝛ est ꝙ nihil de ꝓprio inten/
do influere. sed solum opiniones que mihi vident̄ de
mente sci Thome fuisse recitare. nec aliqs ꝓbatiões
ad ꝯnes adducere preter verba sua: nisi raro. Obie/
ctiones vero Aureoli Scoti Durandi Johānis de ripa
Henrici Guidonis de carmelo Garronis Adam: ꝛ
alioꝝ sanctū Thomā impugnātiū: ꝓpono locis suis
adducere ꝛ soluē p dicta sci Tho. ¶ Quo pmisso ꝙ ad
primū articulum sit prima ꝯ ꝙ licꝫ oīs scia requirat
euidentiā ꝛ intellectū suoꝝ pmoꝝ pncipioꝝ. nō tñ oīs
sciētia requirit euidētiā aut intellectū suoꝝ pncipio/
rū ꝓrimoꝝ. ꝓsertim in sciētia subalternata. Istā ꝯnē
ponit sctūs doctor in scripto sup Boetiū de trinitate.
q. 2. arti. 2° ad 7ᵐ. dicēs: Cuiuslibet ingr scie pncipiū
est intellectꝰ semp qdē pmū: sed nō semp ꝓrimū. imo
aliqū fides ē ꝓrimū pncipiū scientie. sicut pꝫ in scien/
tijs subalternatis. qꝛ earū ꝯnes sicut ex ꝓrimo pnci/
pio ꝓcedūt ex fide coꝝ que supponūt̄ a supiori scia.
sed sicut a pncipio pmo ab intellectu supioris sciētis
qui de his creditis p intellectū habet certitudiné. hec
ille. Itē ibidē ad 5ᵐ. In scientijs humanitus traditis
sunt quedā pncipia in quibusdā eaꝝ que non sūt oibꝰ
nota. sed oportet ea supponere a supioribus scientijs
sicut in sciētijs subalternatis supponūtur ꝛ tradūtur
aliq̄ a supiorībꝰ scientijs subalternātibꝰ. ꝛ hꝫ nō sunt
p se nota nisi supioribus sciētibꝰ. hec ille. Idem ponit
pma parte. q. 1. arti. 2. Duplex inquit est genꝰ sciētiaꝝ.
Quedā eni sunt q̄ ꝓcedunt ex pncipijs notis lumine
naturali intellectꝰ: sicut arismetrica geometria ꝛ hꝫ.
Quedā vero sūt que ꝓcedūt ex pncipijs notis lumine
supioris scientie. sicut ꝓspectiua q̄ ꝓcedit ex pncipijs
notis p geometriā. ꝛ musica ex pncipijs notis p aris/
metricā. hec ille. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ licꝫ theologia nāliter in/
uēta nulli scie subalternet̄. theologia tñ p reuelatio/
nem habita subalternat̄ scientie dei uel btōꝝ. Istam
ꝯnem ponit idē doctor sup Boetiū vbi sup. Diuinoꝝ
inqt noticia dupliciē pōt estimari. Uno mō ex parte
nrā. ꝛ sic nobis cognoscibilia nō sunt nisi ex creaturis
quoꝝ cognitionē sensu accipimus. Alioꝰ ex nā ipsoꝝ.
ꝛ sic ipsa sūt ex seipsis maxime cognoscibilia ꝗuis sm
modū suū nō cognoscāt̄ a nobis: tñ a deo ꝛ btis co/
gnoscunt̄ sm modū suū. ꝛ sic de diuinis duplex scia
habet̄. vna sm modū nostrū q̄ sensibiliū pncipia acci/
pit ad notificandū diuina. ꝛ sic de diuinis phī sciētiā
tradiderūt. hec ille. Ex q̄ pꝫ ꝙ cū pma phīa nulli scie
subalternet̄ ꝛ illa ē theologia scꝫ scia de diuinis. seqt̄
ꝙ theologia pmo mō dicta nulli sciētie subalternet̄
qđ fuit pma ps ꝯnis. Sed 2ᵃᵐ ptē ponit sctūs doctor
ibidem post pdicta subdēs. Alia aūt scia habet̄ de di/
uinis sm modū ipsoꝝ ut ipsa diuina sm se capiantur.
qđ quidē pfecte in statu vie nō ꝯtingit nec ē possibile
nobis. sed fit in nobis in statu vie quedā illiꝰ cogni/
tionis participatio ꝛ assimilatio ad cognitionē diuinā
inqꝫtū p fidē nobis infusam inheremꝰ ipsi pme veri/
tati ꝓpter seipsam. ꝛ sicut deus ex hoc ꝙ cognoscit se
cognoscit alia suo modo. id ē simplici intuitu non dis/
currendo. ita nos ex his que fide capimꝰ pme verita/
ti adherēdo. venimꝰ in cognitionē alioꝝ sm modum
nostrū scꝫ discurrēdo a pncipijs ad ꝯnes. ut pmo ipsa
que fide tenemus sint nobis q̄si pncipia in hac scia. ꝛ
alia sint q̄si ꝯnes. hec ille. Et ibidē ad 5ᵐ postꝗ̄ dixit ꝙ i
scientijs subalternatis supponūt̄ ꝛ tradunt̄ aliq̄ a su/
perioribꝰ sciētijs subalternātibꝰ ꝛ hꝫ nō sūt p se nota
nisi supioribꝰ sciētibꝰ ut recitatū est in ꝓbatiōe pme
ꝯnis: statim subiūxit: Et hoc mō se hñt articuli fidei q̄
sunt pncipia huiꝰ scientie ad cognitionē diuinā. qꝛ ea
q̄ sunt p se nota in scia quā deꝰ habet de seipso suppo
nunt̄ in scia nrā ꝛ credit̄ ei nobis hec indicanti p suos
nuncios. sicut medicꝰ credit physico quattuor eē ele/
menta. hec ille. Et ad 7ᵐ postꝗ̄ dixit ꝙ in scia subal/
ternata ꝓrimū pncipiū ē fides. subdit: Et similit̄ hu/
ius scie scilicꝫ theologie principium ꝓrimū est fides
sed pmū est intellectꝰ diuinꝰ cui nos credimus. Sed
fides ē a nobis ut ꝑueniamꝰ ad intelligēdū q̄ credimꝰ
sicut si inferior sciens addiscat supioris scientie sciam
tūc fiunt ei intellecta ꝛ scita que pus erant dūmodo
credita. hec ille. Ex qbꝰ pꝫ ꝙ mens eiꝰ fuit ꝙ sic me/
dicina subalternat̄ phīe ꝛ inferior scia supiori. ita nrā
theologia sciētie dei ꝛ btōꝝ. ꝛ etiā pꝫ ex ꝓ̄isse de veri/
tate. q. 14. arti. 9°. ad 3ᵐ. ꝛ pma pte vbi sup. Et mediū
eius vbiꝗ̄ est. qꝛ scꝫ theologia nrā sumit sua pncipia

a scientia diuina. Omnis autem scientia hoc modo se habẽs ad aliam dicitur sibi subalternari. ¶ 3ª ɔ̃ est ꝙ licȝ theologia 2° modo dicta non sit eque perfecte ⁊ proprie scientia sicut theologia primo modo dicta que dicitur metaphisica. tamen ipsa est scientia inq̃tum continuatur scientie dei ⁊ beatoꝝ. Istam ɔ̃nem similiter ponit sanctus doctor de veritate. q. 14. arti. 9° ad 3m. Ille inquit qui habet scientiam subalternatam nõ perfecte attingit ad rationem sciendi nisi inq̃tum eius cognitio continuatur quodãmodo cum cognitione eius qui habet scientiam subalternantẽ. nihilominus tamen inferior sciens nõ dicitur de his que supponit habere scientiã. sed de ɔ̃nibus que ex primis que supponit de necessitate cõcluduntur. sic ⁊ fidelis potest dici habere scientiam de his que concluduntur ex articulis fidei. hec ille. Ibidem etiam dicit in principali ratione: Quecũq; sciuntur proprie accepta scientia cognoscuntur per resolutionem in prima principia que per se presto sunt intellectui. hec ille. Ex quo patet ꝙ cum metaphisica resoluat suas ɔ̃nes ĩ prima principia naturaliter cognita. ꝙ illa est verissime scientia ⁊ proprie dicta. Theologia ṽo secundo modo dicta nõ potest suas ɔ̃nes resoluere nisi ad articulos fidei qui nõ sunt noti in lumine naturali. ⁊ ideo non adeo est vere ⁊ proprie scientia. vnde sanctus doctor 3° sen. dis. 33. q. 1. arti. 2° questiuncula 4ª. Si esset inquit aliqua scientia que non posset reduci ad principia naturaliter cognita. non esset eiusdem speciei cum alijs scientijs nec vniuoce scientia ꝓprie dicta dicet̃. hec ille. Eandẽ ɔ̃nẽ presertim quo ad 2am partem scȝ ꝙ theologia 2° modo dicta aliquo modo sit scia. ponit super Boetiũ vbi sup. quã ꝓbat cum auctoritate Augꝰ. 14° de trinitate supiꝰ allegata. tum ꝑ illud Sap. 10. Dedit illi scientiã scõꝝ. id ẽ fidei. q2 de alia intelligi non põt qua sci ab ipijs discernant nisi de scientia fidei. tum super illud 1ª ad Cor. 8° Non in oibꝰ ẽ scia. ⁊ loquit̃ de cognitiõe fidelium. Eandẽ ɔ̃nẽ ponit p̃ma pte. q. vbi sup dicẽs: Hoc mõ inquit sacra doctrina ẽ scia. q2 ꝓcedit ex p̃ncipijs notis lumine supioris scie que ẽ dei ⁊ btõꝝ. vnde sicut musica credit p̃ncipia sibi tradita ab arismetrico. ita sacra doctrina credit p̃ncipia reuelata a deo. ¶ 4ª ɔ̃ ẽ ꝙ theologia 2° modo dicta ẽ certior q̃cũq; scia inuẽta humanitus lȝ sit ineuidentior. Istã ɔ̃nem virtualiter ponit scũs doctor 3° sen. dis. 23. q. 2. arti. 2° questiuncula 3ª. Ibi eñi oñdit ꝙ maior est certitudo fidei q̃ȝ intellectus qui dicit̃ habitꝰ p̃ncipioꝝ ꝑ se notoꝝ. quo ꝓbato apparet ꝙ theologia 2° mõ dicta. cuiꝰ p̃ncipia sũt articuli fidei est certior scientijs humanis quaꝝ p̃ncipia sũt nota habitu q̃ d̃r intellectus. sicut eñi se habet p̃ncipiũ ad p̃ncipium quo ad certitudinẽ uel euidentiã cognitionis: ita ɔ̃ ad ɔ̃nem. ⁊ scia ad sciam. Ibidẽ aũt sic ait: Certitudo nihil aliud est q̃ȝ determinatio intellectus ad vnũ. tanto aũt maior ẽ determinatio: quãto est fortius qđ determinationẽ causat. Determinatur autẽ intellectꝰ ad vnũ tripliciter. in intellectu enim p̃ncipioꝝ causatur determinatio ex hoc ꝙ aliquid ꝑ lumẽ intellectus sufficient̃ inspici põt ꝑ seipsũ

In scientia ṽo ɔ̃nũ causat̃ determinatio ex hoc ꝙ ɔ̃ s̃m actum rõnis in principia ꝑ se visa resoluit̃. in fide ṽo ex hoc ꝙ voluntas intellectui impat. sȝ voluntas hoc modo non terminat intellectũ ut faciat inspici q̃ creduntur. sicut inspiciũtur principia per se nota. uel que in alia resoluũtur. sed hoc modo ut intellectꝰ firmiter adhereat vni. ideo certitudo que est in scia ⁊ in intellectu est ex ipsa euidentia eorum que dicuntur certa. Certitudo autem fidei est ex firma adhesione ad id quod creditur. In his ergo que per fidẽ credimus ratio voluntatẽ inclinans est ipsa veritas prima siue deus cui creditur: qui habet maiorẽ firmitatem q̃ȝ lumen intellectus humani in quo conspiciunt̃ p̃ncipia. uel ratio humana s̃m quam ɔ̃nes ĩ principia resoluuntur. ⁊ ideo fides habet maiorem certitudinem q̃tum ad fidem adhesionis q̃ȝ sit certitudo scientie ⁊ intellectus: q̃uis in scientia ⁊ intellectu sit maior euidentia eorum quibus assentitur. hec ille. Et ibidẽ ad p̃mũ dicit: Certitudo fidei dicitur mediare int̃ certitudinẽ scientie ⁊ opinionis non intensiue ꝑ modum quãtitatis continue sed extensiue ꝑ modum numeri. Certitudo enim scientie consistit in duobus scilicȝ in euidentia ⁊ firmitate adhesionis. Certitudo ṽo fidei consistit in vno scilicȝ in firmitate adhesionis. Certitudo ṽo opinionis in neutro: q̃uis certitudo fidei de qua loquimur q̃tum ad illud vnũ sit vehementior q̃ȝ certitudo scientie q̃tum ad illa duo. hec ille. Cõsimile ponit de veritate. q. 14. arti. p̃. ad 7m. Quid sit certitudo ostendit Linconiensis p̃ posterioꝝ cõmẽto. 18°. Res inquit dicuntur certe a compatiõe quã habent ad cognitionẽ siue ad lucem mentalem. Dico ergo ꝙ est lux spũalis que supfundit̃ rebus intellectualibus ⁊ oculo mentis que se habet ad oculũ intereriorem ⁊ ad res intelligibiles. sic se habet sol corporalis ad oculum corporalem ⁊ ad res corporales visibiles. Res igitur itelligibiles magis receptibiles lucis spiritualis magis visibiles sunt oculo interiori. ⁊ magis sunt huius lucis receptibiles que naturã huius lucis magis assequũtur. res itaq; huiꝰ lucis magis receptibiles ab intellectꝰ acie que ẽ irradiatio spiritualis perfectius penetrantur. ⁊ hec penetratio perfectior ẽ ⁊ cognitio maior. Et post multa subdit: Que inq̃t priora sunt propinquiora sunt luce spũali: cuius superfusione res intelligibiles ab aspectu mentis sunt actu visibiles. ⁊ magis sunt receptibilia illius lucis ⁊ magis penetrabilia ab aspectu mentis. vnde ⁊ certiora sunt. ⁊ sciẽtia que de his est: est scientia certior. s̃m hũc modũ scia de substantijs icorporeis sepatis certior est scientia de substãtijs incorporeis ligatis cum corpe. ⁊ hec iterum certior est q̃ȝ scientia de substantijs corporeis ut dicit Aristoteles. q2 scientia de anima est certior alijs scientijs naturalibus que sunt de corporibus naturalibus mobilibus. Nec est hoc contrarium ei quod supra diximus scilicȝ ꝙ ĩ mathematicis est rarius error eo ꝙ res mathematice sunt bene visibiles ab itellectu. nec ei quod dicit Ptolemeus scilicȝ ꝙ in mathematicis est scientia certissima ⁊ magis certa q̃ȝ in metaphisicis. q2 dicimus ꝙ res di-

tune sūt magis visibiles ab aspectu mentis sano nō
obnubilato fantasmatibꝰ. sic res corpales clarissi-
me ꝛ a lumine solis magis illuminate sūt magis vi-
sibiles ab oculo corpali sano assuefacto visiōi rerū
splēdidarū. Sed ab aspectu mentis egro qualis est
aspectꝰ noster modo cū gravamur mole corpis cor-
rupti ex affectu rerū corpaliū sūt res obuolute fan-
tasmatibꝰ magis visibiles. sicut ab oculo corporali
egro melius videntᷣ res nigre ꝛ aliquantulū tene-
brose q̄ res albe ꝛ multo lumine solis pfuse. Intel-
lectui igitᷣ humano qualis est adhuc i nobis sūt res
mathematice certissime. ad q̄s comphēdēdas nos
iuuāt fantasmata imaginabilia a visu recepta. sed
itellectui tali qualis debet esse ſm statū sui optimū
sūt res diuine certissime. q꞉ quāto res sūt puriores
ꝛ natura subtiliores. tanto certiores. hec ille. Ex q̄
etiā patet ꝯ pdicta scꝫ ꝙ veritates theologice sunt
certissime in se licꝫ ista pbatio ex alia radice q̄ pma
procedat. Vñ ex Linconiēsi habetᷣ ꝙ theologia ex
pte obiecti est certissima. non aūt ex pte subiecti in
q̄ est. s. i itellectu viatoris. iō illa certitudo ē ſm qd.
Sed pma pbatio vadit de certitudine simpliciter.
nō eni noticia simplicitᷣ certa dicitᷣ pp ter certitudi-
nem obiecti. cū opinio possit esse de ꝯne necessaria
sed pp ter certitudinē illiꝰ quod capit a sensu. ¶ 5ª
ꝯ est ꝙ theologia 2° modo dicta illo modo quo est
scia nō est scia articuloꝝ fidei sed ꝯnū que sequūtᷣ
ex illis. Istam ꝯnem ponit scūs doctor de vitate. q.
14. arti. 9. ad 3ᵐ ut allegaui in. 3ª ꝯne. Istam etiā p-
bat in multis alijs locis vbi tenet ꝙ nunq̄ de eodē
habetᷣ sīl sciētia ꝛ fides. ut. 2ª 2ᵉ q. j. arti. 5. et 3°. sen.
dis. 24. q. j. arti. 2. questiuncula. 2ª. et de veritate. q.
14. arti. 9. Eandem ꝯnem ponit sup Boetiū vbi s
ad 4ᵐ. vbi dicit ꝙ in qualibet scia sūt aliqua qua-
si pncipia ꝛ aliqua quasi ꝯnes. Ratio ē q̄ que induci-
tur in scientijs pcedit assensū ꝯnū. sed sequitᷣ assen
sum pncipioꝝ cū ex eis procedat. Articuli aūt fidei
nō sūt i hac scia quasi ꝯnes sed quasi pncipia q̄ etiā
defendūtᷣ ab impugnātibꝰ. sicut phs 4° metaphi-
sice disputat ꝯ negantes pncipia. ꝛ manifestantur p
aliq̄s similitudines sicut pncipia nāliter nota p idu-
ctionē nō aūt rōne demōstrāte pncipia. hec ille. Et
ibidem ad 6ᵐ dicit. Apparentia scientie pcedit ex
apparētia pncipioꝝ. vñ scia nō facit apparere prin-
cipia sed ex hoc ꝙ apparent pncipia facit apparere
ꝯnes. ꝛ p hunc modū scia de qua loquimur nō facit
apparere ea de quibꝰ est fides sed ex eis facit appa
rere alia per modum quo de pmis habetur certitu-
do. hec ille. Item pma pte. q. j. arti. 8. Sicut inquit
alie scie non argumentantᷣ ad ostendendū sua prin
cipia. ita nec ista scia argumētatᷣ ad sua pncipia p-
banda que sūt articuli fidei. sꝫ ex eis pcedit ad ali-
quid ostēdendū. hec ille. Ex quibꝰ oibꝰ patet ꝙ ar-
ticuli fidei se hñt sicut pncipia theologie ꝛ non sicut
ꝯnes. ꝛ ꝯñter theologia nō est de his sicut de ꝯnibꝰ
scitis p eā. sicut nec aliq̄ scia ē de suis pncipijs sicut
de scitis: sꝫ solū de ꝯnibꝰ que ex pncipijs ꝯsequūtᷣ.
¶ 6ª ꝯ ꝛ vltima est ꝙ ista doctrina est necessaria ad
salutē humanā pter scias humanitꝰ inuentas. Istā
ꝯnē pbat scūs Thomas pma pte. q. j. arti. pᵒ sic di-
cens. Necessariū fuit ad salutē humanā esse doctri
nam quandam ſm reuelationem diuinam preter
physicas disciplinas que rōne humana inuestigātᷣ.
Primo quidē quia hō ordinatᷣ a deo ad quēdā finē
qui apphensionē rōnis excedit. ſm illud Ysa. 64.
Oculus non vidit deꝰ absq̄ te q̄ preparasti diligen
tibus te. finē aūt oportet eē pcognitū hoibꝰ q suas
intentiōes ꝛ actiones debent ordinare in finem. vñ
necessariū fuit hoi ad salutē ꝙ ei nota fierent q̄dā
p reuelationē diuinā que humanā rōnē excedunt.
Ad ea etiā que de deo rōne hūana inuestigari pñt
necessariū fuit hoiem instrui reuelatione diuina. q꞉
veritas de deo p rōnē inuestigata a paucis ꝛ p lon
gum tempꝰ ꝛ cū admixtiōe multoꝝ erroꝝ hoi pue
niret. a cuiꝰ tñ veritatis cognitione tota hois salus
que i deo ē dependet. Ut igitᷣ salus hoibꝰ ꝛ conus ꝛ
securiꝰ pueniat. necessariū fuit ꝙ de diuinis p diui
nā reuelationē instruātᷣ. Fuit igitᷣ necessariū pter
doctrinas physicas q̄ p rōnē inuestigantᷣ sacrā do-
ctrinā p reuelationē haberi. hec ille. Ibidem etiā in
solutione secūdi argumenti dicit sic. Diuersa rō co
gnoscibilis diuersitatē sciaꝝ inducit. eandem enim
ꝯnē demonstrat astrologꝰ ꝛ nālis puta ꝙ terra est
rotūda. sed astrologꝰ p mediū mathematicū. i. a mā
abstractū. nālis aūt p mediū circa mām ꝯsideratū.
nihil igitᷣ phibet de eisdem rebꝰ de quibus discipli-
ne physice tractant ſm ꝙ sūt cognoscibilia lumine
nālis rōnis. ꝛ aliā sciam tractare ſm ꝙ cognoscuntᷣ
lumine diuine reuelatiōis. Vñ theologia que ad sa
cram doctrinā ptinet differt ſm genꝰ ab ea theolo
gia que pars philosophie ponitᷣ. hec ille. Ex quibus
patet ad primū articulum.

Quātū aūt ad secūdū articulū mo
uenda sunt
dubia 3 ꝯnes. Et q̄dē contra pmā arguit Aureolꝰ
pma. q. plogi pbando ꝙ non sufficit ad rōnē sciētie
etiā subalterne noticia creditiua solū respectu pnci
pioꝝ. ¶ pᵒ sic. Habitꝰ pncipioꝝ ē altior ꝛ nobilior ha
bitu ꝯnū. tū q꞉ hoc dicit phs p posterioꝝ. tū q꞉ ppē
vnūquodq̄ tale ꝛ illud magis. cognitio ẏo pncipiorū
est causa cognitionis in ꝯne. sed certū est ꝙ noticia
creditiua nō ē altior noticia scientifica. imo ē inferi-
or gradꝰ cognitiōis credere ad scire ꝛ habitꝰ credi-
tiuus ad habitū scientificū. ḡ īpossibile ē ꝙ ꝯ scie
cognoscatᷣ quocunq̄ habitu scie etiā subalterne ꝛ ꝙ
principiū tm̄mō credatᷣ ꝛ teneatᷣ habitu creditiuo.
Nec obstat si dicatur ꝙ scire scie subalterne est in-
ferius ad credere. constat eni ꝙ hᵒ est oio falsū. quia
scire ex sui rōne formali ꝛ totali est altior modus co
gnitiōis q̄ sit credere vel suspicari. Vñ īpossibile ē
ꝙ sciētia subalternata pcedat ex pncipijs cognitis
habitu creditiuo. ¶ 2°. nā Ar 6° ethicoꝝ tractauit
de itellectu qui est habitꝰ pncipioꝝ ꝛ nūq̄ posuit ꝙ
in aliqua scia subalternāte vel subalternata habitꝰ
iste sit fides. p etiā metaphisice docet quō sumuntᷣ
cōes animi conceptiones que sunt pncipia in arte.

In fine quoqȝ zⁱ posterioꝝ docet quō ꝓncipia fiūt
cognita.tñ nūqȝ ponit ꝙ vnᵘ modus ſumendi prin
cipia ſit per habitum creditiuū.ḡ uel eſt inſufficiēs
Ariſtoteles.aut nihil eſt dictu ꝙ ſcia ſubalternata
procedat ex principijs per talem habitū notis. ¶ 3ᵒ
qꝛ ſcia ſubalternans eſt habitus ꝓncipioꝝ reſpectu
ſciētie ſubalternate.qō ſic patet. Certū eſt enim ꝙ
in omni ſcia alius eſt habitᵘ reſpectu ꝯnū.ꝛ aliᵘ re
ſpectu ꝓncipioꝝ. in ꝑſpectiua igiꝰ habitus princi
pioꝝ uel eſt ipſamet ꝑſpectiua. uel geometria.uel
fides a geometria relicta. Nō poteſt dici ꝙ ſit ꝑſpe
ctiua.ne ſit idem habitᵘ ꝯnis ꝛ ꝓncipij. Nec poteſt
dici ꝙ ſit fides a geometria relicta. tum qꝛ geome
tria non cauſat fidem.tum qꝛ principia ꝑſpectiue
duplici habitu cognoſcerēꝰ. videlicȝ fide ꝛ geome
trica demonſtratione.qō eſſe non pōt.maxime ſm
ſcm̄ Tho.ponentē ꝙ fides ꝛ ſcia demonſtratiua ꝛ
euidens ſimul eſſe nō poſſūt de eodem. Uñ ſi fides
eſſet habitᵘ ꝓncipioꝝ ꝑſpectiue.nūqȝ aliquis eſſet
ſimul geometra ꝛ ꝑſpectiuᵘ.alioqñ ſimul eſſet ſciēs
principia ꝑſpectiue inqȝtū eſſet geometra.ꝛ credēs
ea inqȝtū eſſet ꝑſpectiuᵘ. Relinquiꝰ igiꝰ ꝙ ſcia ſub
alternans ſit habitus ꝓncipioꝝ reſpectu ſcie ſubal
ternate.ḡ non eſt veꝝ ꝙ ſcia ſubalternata ꝓcedat
ex principijs cognitis habitu creditiuo. ¶ 4ᵒ. quia
qȝuis oporteat diſcipulū doctori credere dū addi
ſcit.non tñ habet ſciam qȝdiu credit. ſed tūc dū in
cipit itelligere qō credebat.iuxta illud phi.7.ethiꝰ
Pueri quidem a ꝓncipio cōplectunꝰ ſermōes pri
mū diſcētes.ſciūt aūt nequaqȝ.oportet aūt conari.
hoc aūt tempore indiget.ſed clarū eſt ꝙ ſtatim ac
quirerent ſcientiā ſi ſufficeret credulitas reſpectu
principioꝝ.ḡ non ſufficit.ut videtur. ¶ 5ᵒ. Nulla
adheſio voliītaria eſt ſcientifica.ſcientia enī cogit
intellectum ad aſſentiendum.nec ſubeſt voluntati
ſcientis adherere ꝛ non adherere veritati quā no
uit.ſed omnis adheſio ad cognitionem deducta ex
ꝓncipio creditiuo eſt adheſio volūtaria.nihil enim
magis eſt in poteſtate nr̄a qȝ credere ſm Augᵐ. vñ
talis ſuſpēdere poteſt adheſionem quam habet re
ſpectu ꝯnū ꝛ reſpectu ꝓncipioꝝ. ḡ talis adheſio nō
eſt ſcientifica. ¶ Cōfirmaꝰ ꝑ hoc.qꝛ hñs ſciam ſiue
ſubalternatam ſiue ſubalternantem immobiliter
adheret.nec eſt in poteſtate ſua ſuſpendere actum
adheſiōis. Ex quibᵘ patet ingt ꝙ ſcia ſubalternās
eſt habitᵘ ꝓncipioꝝ reſpectu ſcie ſubalternate ꝛ nō
fides aut alius habitᵘ creditiuᵘ.cuiᵘ oppoſitū ponit
ꝯ tua. ¶ 6ᵒ arguiꝰ ſic. Aut noticia ꝯnis ſit nota no
bis naturaliꝰ ex alia priori noticia cōplexa.aut non
Si non.ḡ non eſt ſcientia proprie loquendo q̄ diciꝰ
eſſe ꝯnis.ſed potius diciꝰ eſſe intellectus ꝓncipij ꝛ
propoſitionis imediate. Si vo noticia ſit i nobis ex
alia ꝓri noticia complexa.illa noticia ex qua ſit eſt
noticia principij.ḡ omnis ſcia que i nobis naturaliꝰ
acquiriꝰ.ſit in nobis ex noticia principioꝝ. ꝛ ꝑ ꝯñs
cuiuſlibet ſcie naturaliter acquiſite ꝓncipia ſūt uel
fuerunt habenti ea nota. ¶ Confirmaꝰ per phm̄ ꝓ
poſterioꝝ dicentē ꝙ neceſſe eſt demonſtratiuā ſci
entiā originabilē eē ex his ꝛ ꝓmis ꝛ notioribᵘ ꝛ cau
ſis ꝯnis.originaꝰ enī hō ſcia ex veris neceſſarijs ꝛ
ꝓmis ꝛ notioribus.i.euidentioribᵘ ꝛ ꝓoribᵘ ꝛ cauſis
ꝯnis.qꝛ ille ꝓme noticie ꝓmiſſaꝝ demōſtratiōis ſūt
cauſe noticie ꝯnis. Et ad hunc ſenſū dicit ibi phus.
Sine his vtiqȝ erit ſyllogiſmᵘ. demonſtratio autem
non erit.non enī faceret ſciam. ¶ Itē infra dicit ꝙ
nō ſolū neceſſe ē agnoſcere ꝓma. ſed ꝛ magis.ſemꝑ
enī ꝓpter qō vnūqdqȝ eſt ꝛ illud magis. Et ſubdiꝰ
Qm̄ qō ſcimᵘ ꝛ credimᵘ ꝑ ꝓma.illa ſcimus ꝛ credi
mus magis. Ex quibᵘ patet ſm ipſū ꝙ quelibet ſci
entia acquiriꝰ ex noticijs ſuoꝝ ꝓncipioꝝ. Ex q̄ patȝ
ꝙ non ſufficiūt ꝓncipia eſſe nota alteri:ut ego ſciē
tiā habeā de ꝯne.qm̄ ꝑ nullā noticiā exiſtētē in alio
cauſari poteſt imediate ꝛ naturaliter aliqua ſcia in
mente mea. Cum ḡ ꝓncipia theologie non ſint neqȝ
fuerint nobis nota.theologia q̄ acquiriꝰ de coī lege
in theologicis non eſt vere ſcia. ¶ 7ᵒ ſic. Scia ſub
alternata pōt acquiri ꝓncipijs eiᵘ non notis acqui
renti.ſed tm̄ creditis.notis aūt habenti ſupiorē ſciē
tiam.eadem rōne ꝛ ſcia nō ſubalternata nō poterit
acquiri ab aliquo:eſto ꝙ nō nouerit eiᵘ ꝓncipia dū
modo credat illa ꝛ aliᵘ nouerit.non enī potior rō eſt
inde qȝ hinc.ꝛ ꝑ ꝯñs non oportebit dicere ꝙ theolo
gia eſt ſcia ſubalternata.ſed abſolute poterat dici
ſcia.hec duo argumenta vltima ſūt Gregꝰ. de ari
mino ¶ Similiter ꝯ ſecūdā ꝯnē arguiꝰ multipliciꝰ
ſm Aureolū.ꝓ ſic. Si theologia viatoris ſubalṫnaꝰ
ſcientie btōꝝ.uel illa ſubalternatio eſt quo ad ꝓnci
piū illo modo quo ꝑſpectiuᵘ ꝓcedit ꝑ ꝓpoſitiones
quas ſibi tradit geometra. aut quo ad modū ſciēdi
illo modo quo medicina ſubalternaꝰ geometrie.in
illa ꝯne vulnera circularia tardius curanꝰ. de hac
enī ꝯne geometra dicit ꝓpꝰ quid.ꝛ medicina quia.
ſed neutrū iſtoꝝ modoꝝ pōt dari in ꝓpoſito.Ꝙ.n.
non primᵘ ꝓbaꝰ qntuplici medio. ¶ ꝓ ſic. Impoſſi
bile eſt acquiri ſciam ſubalternatā niſi habeaꝰ ſciē
tia ſubalternans:ſaltem partialiꝰ ꝛ quo ad illud qō
tradit ꝑ ꝓncipio ipſi ſcie iſto modo ſubalternate. vñ
nullᵘ pōt fieri ꝑſpectiuᵘ niſi ſaltem tātū nouerit de
geometria quantū exigūt ꝓncipia ꝑſpectiua.ꝛ hoc
patet ex precedentibus.qm̄ ſcia ſubalternās eſt ha
bitus ꝓncipioꝝ ſcie ſubalternate.impoſſibile ē aūt
acquiri habitū ꝯnū niſi habeaꝰ habitus ꝓncipioꝝ.
ſed clarū eſt ꝙ theologia viatoris acquiriꝰ a viato
re qui nullo modo habet ſcientiā btōꝝ.ḡ hec non eſt
ſubalternata illi. ¶ 2ᵒ ſic. Scientia ſubalternans ꝛ
ſubalternata ꝛ eoꝝ ꝓncipia ſūt cōpoſſibiles in eodē
ſciente. ſed ſcia btōꝝ ꝛ lumen glorie qō eſt habitus
ꝓncipioꝝ nō ſūt cōpoſſibiles ſcie viatoris ꝛ lumini
fidei enigmatico ſm ſcm̄ Tho. ḡ hē ſcientie non ſūt
ad inuicē ſubalṫnate. ¶ 3ᵒ ſic. Scia ſubalṫnata nō ꝓ
cedit ad ea q̄ ſibi tradūꝰ a ſubalṫnāte.ſȝ potiᵘ ꝓce
dit ab eis ad vlteriᵘ ꝯcludēdū.ſȝ theologia nr̄a ꝓce
dit ad articulos ꝛ ad ſacram ſcripturam.ꝛ vlṫ ad
declarādū ea q̄ ſcripta ſūt ꝛ deriuata ad nos ex ſcia
btōꝝ.ut pᵘ ꝓbabiꝰ.igiꝰ non eſt ſubalṫnata illi. ¶ 4ᵒ
ſic. Scientia que alteri ſubalternaꝰ per ſumptio

nem sui p̄ncipij ab ea.oꝫ ꝙ se habeat per additionē sui subiecti ad subiectū illius ſm p̄hm p̄ posterioꝝ. vbi dicit ꝙ oportet alterū esse sub altero ⁊ q̄si aliud gen⁹. vn̄ ⁊ linea visibilis addit visibilitatē ad lineā ⁊ ideo pspectiu⁹ illas ꝓpositiōes sumit ꝓ p̄ncipijs agens de linea visuali: quas de linea simpliciť mathematic⁹ demōstrat. sed certū est ꝙ subiectū theologie nr̄e qđ est deus sub rōne deitatis non se habet ex additiōe ad subiectū scientie btōꝝ qđ est de⁹ sub eadem rōne deitatis.ğ non subalternatur illi.

¶ 5° Sciens aliquā ꝯnem scit se scire eam. sed theologus non scit ꝯnes q̄ sequūť ex articulis fidei.qđ patet qꝛ nescit eas necessarias ⁊ impossibiles aliť se habere.ğ nō habet sciam etiā subalternā. Nec valet si dicať ꝙ scit eas foꝛe necessarias ex suppositiōe.s.si articuli fuerīt veri. Hoc quidē nō obstat.qꝛ pari rōne scio vnū falsū necessario foꝛe si aliud sit necessariū.ut ꝙ asin⁹ potest volare si habet alas. ⁊ vniuersaliť ħmō potest esse scia de oī falso.nec theologia eēt nisi scia necessitat|ꝯntiaꝝ ſm istū modū dicendi ⁊ non necessitatis ꝯntie.⁊ ita non eēt sciētia ꝯnis sed magis illatiōis cui⁹ oppositū tu intendis.

¶ Q aūt nec 2° modo.arguit qntuplici medio.p̄sic Si theologia nr̄a subalťnareť scie btōꝝ sicut medicina subalternať geometrie qꝛ scit eandem ꝯnem modo inferioꝛi: ita ꝙ ꝯnē quam bt̄i sciūt clare ⁊ lucide nos scim⁹ obscure ⁊ enigmatice.tūc theologia nr̄a non sumeret sua p̄ncipia a scia btōꝝ. vbi eni est talis mod⁹ subalternatiōis ibi vna scia nō sumit sua p̄ncipia ab alia.sed ꝯn̄s est falsū ſm te.igiť. ¶ 2° sic Scia q̄ alteri subalternať quo ad modū habet sufficientē cognitionē suoꝝ p̄ncipioꝝ ex seipsa sufficientem inq̄stū p experientiā uel inductionē.sicut pars de medicina respectu illi⁹ ꝯnis de vulnere circulari.sed nr̄a theologia non habet sufficientē noticiam de suis p̄ncipijs p seipsam.ğ non subalternať ħmō. ¶ 3°. Si mod⁹ clari⁹ ⁊ obscuri⁹ in cognoscēdo eandem ꝯnem sufficeret ad subalternationē tūc intellectio hebetis subalternareť itellectiōi subtilis:⁊ visio noctue visioni aquile respectu solaris lucis. sed hec absurda sūt.patet ğ ⁊ illud scꝫ ꝙ theologia enigmatica subalternať theologie luminose. ¶ 4° Nō ob aliud subalternať scia quia scie ꝓpter quid quo ad modū nisi ob ħ ꝙ dependet ab alia quodāmodo ⁊ pficiť ⁊ regulať ⁊ ꝯseruať p illam.sed nr̄a scia enigmatica in nullo dependet a scia btōꝝ nec pficitur aut cōseruať p illā imo destruiť ⁊ euacuať p illā ſm illud.j. Cor.13°. Siue ꝓphetie euacuabuntur siue lingue cessabūt siue scia destrueť.cū eni venerit qđ pfectū est euacuabiť qđ ex pte est.ğ hec scia non ē illi subalternata. ¶ 5° Omnis scia siue subalternās siue subalternata est de impossibilib⁹ aliter se habere ⁊ non de ꝯtingentibus ut patet p̄ posterioꝝ. et 6° ethicoꝝ.sed certū est ꝙ in theologia nostra tractantur multe veritates ꝯtingētes.ut ꝙ xp̄s fuit incarnat⁹ ⁊ mūd⁹ creat⁹ ⁊ silia q̄ pendēt ex mera diua bonitate. ğ habit⁹ ista respiciēs nō est scia subalternata. Nec pōt dici ꝙ sit scia respcū necessarioꝝ ⁊ immobiliū ꝟitatū quales sūt ille de vnitate essentie ⁊ trinitate psonaꝝ.non tn̄ sit scia respectu ꝯtingētiū. Si eni sic diceret tunc maioꝛ ps habit⁹ theologici truncareť qui multū tractat de cōtingētib⁹.nec eēt etiā vnus habitus si eēt alť respcū ꝯtingentiū alter respcū necessarioꝝ:qđ esse nō pōt. ¶ 6° arguit Durand⁹. Ubicūqꝫ est vera ⁊ pfecta subalternatio scientia subalternās dicit ꝓpter quid de p̄ncipijs scientie subalternate de quibus ipsa solum dicit quia. sed scia btōꝝ non dicit ꝓpter quid de illis de quib⁹ fides ⁊ theologia dicūt quia.ğ nō ē ibi ꝓpria ⁊ pfecta subalternatio.a^{ᵃ} patet ex p̄ posterioꝝ. b^{ᵃ} probatur.qꝛ quedam illoꝝ q̄ tradit fides ⁊ theologia nō hn̄t ꝓpter quid.ut deum esse trinū.quedam ꝟo ⁊ si habeant ꝓpter quid ⁊ causam.ut deū fuisse incarnatū ⁊ passū ⁊ hꝫ. hec oīa sūt facta a deo ꝓpter nostram salutē finaliter.istud tn̄ ꝓpter quid eque dicit theologia sicut scia btōꝝ.nec istud plus accipit theologia a scia btōꝝ q̄ ab alia. scia aūt vere subalťnata nūq̄ dicit ꝓpter quid de suis p̄ncipijs nisi inducendo formā scie subalternantis.qđ non fit in ꝓposito ⁊ sic patet b^{ᵃ}. ¶ 7° qꝛ nūq̄ scia subalternať scie nisi rōne subiecti qꝛ scꝫ subiectū subalternate se habet ad subiectū subalternantis ut effect⁹ ad causam efficientē.uel id qđ est ꝓpter finem ad finem.sed subiectū theologie non sic se habet ad subiectū scientie btōꝝ.igiť.a^{ᵃ} patet.qꝛ uel scia subalternať alteri ex parte scientis uel ex pte scibilis. Ex parte scientis quidē qꝛ cognitio vnius scientis ſm cōem statum dependet a cognitiōe alteri⁹.⁊ hoc nō sufficit ad pfectam subalternationē.qꝛ tunc cognitio intellect⁹ subalternareť noticie sensus qđ nullus dicit. Si ꝟo hoc sit ex pte scibilis.ħ nō pōt esse nisi qꝛ subiectum vnius se habet ad subiectū alteri⁹ ut effect⁹ ad causam.uel ut ps subiectiua ad totū vniuersale.uel ut ps in modo ad suū totū. Si p̄ modo habeť ꝓpositū. Si 2° modo.ħ nō valet.qꝛ qn̄ subiectū differt a subiecto ut ps subiectiua a toto.scientia supioꝛ non potest dicere ꝓpter quid de p̄ncipijs scientie inferioris.qꝛ q̄ sūt vnū p essentiā. vnū nō dicit ꝓpter quid de alio nec de aliquo ei ꝯueniente.alioqn de seipso diceret ꝓpter quid. Si detur tertiū mēbrū. siliter non valet.nam hoc potissime videreť in pspectiua cuius subiectū videť se habere ad subiectū geometrie.ut pars in modo ad totū. s.linea colorata ad lineam.sed hoc non est verū.qꝛ subiectū pspectiue ē visio uel mod⁹ videndi.non aūt linea colorata.cum i pspectiua vltima ꝯ nō demōstreť de tali subiecto sed solū de visione.videri enim maius aut min⁹ qđ ostenditur in geometria non inest rei ſm se ⁊ realiť sed variatio tota est ex parte visionis licꝫ res denominetur diuersimode ut est visa. ¶ Contra tertiam ꝯnem arguit Greg⁹ de arimino probādo ꝙ ex discursu theologico nō pꝛopꝛie acquiriť scia. Arguit enim sic p̄mo. Omnis discursus per quem pꝛopꝛie acquiritur scia est ex ꝓpositionib⁹ pꝛimis ⁊ imediatis. uel ex his que p tales mediate uel imediate sūt. patet ex p̄ posterioꝝ. vbi dicit p̄hus ꝙ sine his erit

syllogismus. sed nõ faciet sciam. sed discursus theologicus non est ex talibus: cũ sit ex creditis ut patet igitur. ¶ Confirmat̃. qꝛ oĩs discursus faciẽs scire ē demonstratio. patet p̄ posterioꝝ ex diffinitione demonstrationis. sed discursus theologicꝰ non est demonstratio. alias eñi infidelẽ in naturalibꝰ bene dispositum cogeret assentire ꝯni theologice. qđ patet esse falsũ. ¶ 2ᵒ. Nullus discursus p̄mo innitens auctoritati generat sciam. sed oĩs discursus theologicus est h̃ꝫ. igit̃ ꝛc̃. aᵒʳ patet qꝛ ex auctoritate sola fides gignitur. iuxta illud Aug. de vtilitate credẽdi caᵒ. xjᵒ. Quod intelligimꝰ debemus rationi: qđ credimus debemꝰ auctoritati. Et p̄ libro de libero arbitrio caᵒ 3ᵒ. Num ad auctoritatẽ legis confugiendũ censes hoĩbus: iam non totũ credit̃ sed intelligere cupientibus. quasi dicat nullo modo. vbi manifeste innuit ꝙ ꝓbatio ꝑ auctoritatẽ non sciam sed fidẽ dũtaxat modo adgenerat. ¶ 3ᵒ sic. Nullus discursus theologicus maiorẽ euidentiã uel certitudinẽ facit de aliqua veritate theologica q̃ȝ aliꝰ discursus theologicus faciat de veritate theologica contingẽti ꝑ nullam experientiã nobis nota. ꝑ nullꝰ discursus theologicus ꝑ se facit sciam. tenet ꝯña. qꝛ nulla veritas contingens non nota nobis ꝑ experientiã est eque nota nobis sicut illa de qua habemꝰ sciam. añs patꝫ q̃m siue theologice ꝓbetur ꝙ deus est trinus ꝛ vnꝰ siue ꝙ eternus uel sapiens. aut quãcũqȝ aliam veritatem necessariã uel contingentẽ mere credibilẽ aut etiã naturalit̃ scibilẽ quis theologice ꝓbet. non maiorẽ euidentiã facit in mente vna auctoritas sacre scripture q̃ȝ alia. ¶ 4ᵒ. arguit Duran. ꝛ in idẽ redit cum p̄ma rõne Gregorij. Syllogismꝰ demõstratiuus qui solus facit ꝓprie scire ꝓcedit ex ꝓpositionibꝰ necessarijs ꝛ ꝑ se notis. uel reducibilibꝰ ad alia ꝑ se nota. sed nulla rõ ꝓcedens ex articulis qui media sũt fidei ē h̃ꝫ. ꝑ nulla talis rõ facit ꝓprie scire. aᵒʳ patet ex p̄ posterioꝝ: vbi dicit̃ ꝙ demonstratio ē syllogismꝰ faciens scire. ꝛ ibidẽ determinat̃ ꝙ ꝓcedit ex necessarijs ꝛ ꝑ se notis. uel q̄ possũt resolui ad ꝑ se nota. cum in talibꝰ non sit ꝓcessus in infinitum. bᵒʳ similiter manifesta ē. qꝛ articuli qui sũt media fidei: ut deum esse trinũ ꝛ vnũ: filiũ incarnatũ passũ resurrexisse ꝛ h̃ꝫ. non sunt de se noti. nec pñt resolui in aliq̃ per se nota. sed solũ uel p̄ncipaliter eis assentimus ex auctoritate scripture quã credimus a deo inspiratam esse. ꝛ hoc ipsum. s. scripturã esse a deo inspiratam non est ꝑ se notũ. nec reducibile ad aliqđ ꝑ se notũ. ¶ 5ᵒ. Duran. Scia est virtus intellectualis. ut patet 6ᵒ ethic̃. sed theologia non est virtus intellectualis. ꝑ non est scia. bᵒʳ patet. tum qꝛ virtꝰ est dispositio ꝑfecti ad optimũ. 7ᵒ ethic̃. sed theologia non disponit nec ꝑficit intellectũ ad illud qđ ē optimũ intellectui. qꝛ non facit euidentiam de his que tradit. sicut nec fides ex cuiꝰ articulis ꝓcedit. Clara aũt euidentia veritatis est illud qđ est optimũ intellectui. tum qꝛ ꝑfectioꝛ est habitꝰ p̄ncipioꝝ q̃ȝ ꝯnũ qꝛ habitus ꝯnũ dependet ex habitu p̄ncipioꝝ. ꝛ nõ ecõ. sed fides qui est habitus p̄ncipioꝝ ex quibꝰ theologia ꝓcedit non est virtus intellectualis. nec inter eas noĩatur ethic̃ 6ᵒ. igitur nec theologia est virtus itellectualis. qđ fuit bᵒʳ ꝓbanda. ¶ 6ᵒ Scotꝰ 3ᵒ sen. dis. 24. arguit. qꝛ sciñs Tho. 2ᵃ 2ᵉ vbi querit q̃stionem ex intentiõe dicit ꝙ fides ꝛ scia de eodem non sunt simul. sed si theologia in q̃tũ subalternata scie btõꝝ sit vere scia ꝛ ut subalternata nõ sit nisi in viatore. tunc scia sub ꝓpria rõne subalternate stat cũ fide in viatore ꝛ de eisdem. s. de creditis. ꝛ cũ ꝓpria rõ scie sit i subalternata. tũc scia simpliciter dicta ꝛ fides sũt simul de eodẽ. Nec põt saluare hãc ꝯtradictionem nisi in 2ᵃ 2ᵉ velit dicere ꝙ loquit̃ de scia subalternante. non de subalternata. ¶ 7ᵒ. Sciẽtia non dependet ab aliquo essentialiter sicut causatũ a causa. non loquoꝛ de dependentia accidentis ad subiectum nisi ab eo qđ est causa essentialiter. sꝫ noticia beati quam habet de deo trino ꝛ vno euidentẽ viso ex euidentia terminoꝝ non est causa essentialiter theologie siue nostre scie. qꝛ sciẽtia non dependet essentialiter nisi ex potẽtia uel obiecto in se uel in sua specie. sed illa scia beati non est obiectũ scientie nostre. ut cognita noticia eius cognoscamꝰ deũ esse trinũ ꝛ vnum. nec est potentia anime. nec spẽs obiecti. nec aliquid aliud qđ possit esse causa scientie mee in aliquo genere cause efficientis: maxime sicut modo loquimur. igit̃ habitus i me in nullo dependet sicut a causa essentiali a visiõe beatoꝝ. nec sequit̃ ꝙ si btõꝝ scia sit de creditis a nobis ꝙ in nobis sit scientia cum fide. imo esset simile ac si dicerẽ: in me est geometria. qꝛ in geometra est. ꝛ ego credo geometrũ scire geometriã. ¶ 8ᵒ. Omnis sciens scientiam subalternam que est de intelligibilibus põt scire scientiã subalternantẽ. qꝛ scie subalternantis principia sunt prioꝛa. ꝛ in intelligibilibus illa que sũt prioꝛa simpliciter sunt prioꝛa nobis. q̃uis in sensibilibꝰ nõ sint eadem prioꝛa simpliciter ꝛ prioꝛa nobis. qꝛ sensibilia posterioꝛa sũt nobis magꝭ nota. sed hec scientia si tñ est scientia est de intelligibilibus ut distinguũtur contra sensibilia. quia de sensibilibus nõ est scientia nec demonstratio. ex. 7ᵒ. metaphisice. si ꝑ hec scientia potest simul stare cum fide. sequit̃ ꝙ aliquis potest scire scientiam subalternantẽ cum fide. ꝛ ita potest esse compꝛehensoꝛ ratione scientie. ꝛ viatoꝛ solum ratione fidei simul stantis. ¶ 9ᵒ. qꝛ noticia quam aliquis habet de illis que traduntur in canone biblie non est tradita per modum sciẽtie demõstratiue. ꝑ habens habitum de istis sic traditis in sensu littere non habet habitum scientie ꝓprie dicte. sed vnum habitum quo immediate assentit omnibus ꝛ singulis. ꝛ non vni propter aliud de his que traduntur in scriptura. q̃nimo si aliqua non eẽnt tradita ita assentiret. ita ꝙ cuilibet dicto in ea assentit non quia probatur ex alio dicto. sed propter auctoritatem dei ratione cuius assentit omnibus in scriptura cõtẽtis imediate nõ vni ꝓpter aliud ꝑ discursum syllogisticũ. ¶ Cõtra q̃ntã ꝯnẽ ꝛ sititꝫ secundã arguit Aureolꝰ ꝓbando ꝙ articuli fidei nõ sint p̄ncipia nr̃e theologie. imo sint quasi ꝯnes defenden-

de' ⁊ declarande.in ista sciētia ⁊ q ad hoc principa/
liter ordinetur totū studiū theologie. Arguit igitur
pmo sic. Nulla sciētia pcedit ad sua principia oclu/
denda sed poti⁹ ocludit ex illis. sed certū est q scūs
Thomas in sūma sua ⁊ vniuersaliter oēs doctores
theologie formant questiōes de articulis fidei ⁊ ad
eas dissoluendum declarandum ⁊ concludendum
procedunt. ut cum queritur: vtrū deus sit trinus ⁊
vn⁹. uel vtrū in deo sit trinitas personarū. uel vtrū
incarnatio sit possibilis ⁊ hm̄oi. ergo articuli fidei non
sunt principia nostre theologie. imo quasi ōnes.
¶ 2°. Ex studio libri de trinitate Aug' acquirit ha/
bit⁹ theologicus. sed certum est q ipse in toto illo li/
bro procedit ad concludendū istum articulū: deus
est trinus ⁊ vnus. sicut ipsemet dicit p° de trinitate
ca° 4° q omnes qui ante nos scripserunt de trini/
tate: que de⁹ est: diuinorū libroꝝ veterū ⁊ nouorū
catholici tractatores hī intēderūt fm scripturas di/
cere q pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs vni⁹ eiusdēq substā
tie insepabili equalitate diuinā insinuāt vnitatem.
ergo habit⁹ theologic⁹ ex articulis fidei tāq ex pn/
cipijs nō pcedit. sed magis illos declarare intendit
¶ 3°. Xpm esse icarnatū ex maria virgine ē articu/
lus fidei. sanctū quoq spm p pphetas fuisse locutū
est alius articulus. ⁊ hos duos Aug⁹ pbare nitit
ꝯ faustum. ut patet in libro Aug' ad eūdē hereticū.
igit libri theologici non pcedunt ex articulis s3 ma
gis ad eos. ¶ 4°. nam Aug⁹. 14. de trini. dic q huic
scie que dicit theologia nō oīa tribuit que in rebus
humanis ab hoīe sciri pnt. sed illud tm̄modo q fides
saluberrima gignit nutrit defenditur ⁊ roboratur
Ex quo colligit q finis hui⁹ scie ē fidē gignere de/
fendere ⁊ nutrire. sed hoc nō faceret nisi procede/
ret ad declarandū articulos. g habitus theologic⁹
non pcedit ex articulis fidei ut ex pncipijs. sed ma/
gis ad eoꝝ veritatē gignēdā defendēdā ⁊ nutrien/
dam. ¶ 5°. qr. i. petri. 3° dicitur de habentib⁹ theo/
logicū habitū q debent esse parati ad satisfactionē
omni poscenti reddere rationē de ea que in nobis ē
fide ⁊ spe. Ex quo apparet q habitus theologicus
tractat de articulis fidei non tāq principijs. sed de
his de quib⁹ rō ab ipso reddi debet. hec ille ¶ Cōtra
6am ōnem arguit pbando q pbatio ibidem posita
nulla sit. Primo qr omnis creatura p se dependet a
qlibet per se cā ⁊ pter talē depēdentiā ex causato
cognosci potest quelibet eius per se cā demonstra/
tione qr. igitur cum natura hominis sit naturaliter
homini cognoscibilis. qr non est ipossibile eā cogno
sci cū sit pportionata. sequitur q ex ista natura co/
gnita possit naturaliter cognosci finis eius. ¶ 2°. qr
si ex natura inferiori cognita cognoscitur eius finis
non minus est hoc possibile in pposito. qr nec minor
depēdentia finiti ad suū finem h q in alijs. Diceret
forte q ratio concludit hominē posse naturalit co/
gnoscere suū finem naturalē. non aūt de supnatu/
rali. ¶ Contra h arguitur. Primo qr dicit Aug⁹ de
predest. sanctoꝝ. q posse habere fidem ⁊ charitatē
nā hominis est. q̄uis habere fidem ⁊ charitatem sit

gratie fideliū. si igitur nā hominis est naturaliter co
gnoscibilis homini. etiā est cognoscibilis ista poten/
tia ut est talis nature. ⁊ per ꝯsequens ordinabilitas
talis nature ad finem ad quem fides ⁊ charitas dis/
ponunt. ¶ 2°. quia homo naturaliter appetit illum
finem quē dicis supnaturalem. igitur ad illū naturali/
ter ordinatur. igitur ex tali ordine pōt cognosci fi/
nis ille ex cognitione nature ordinate ad illum finē
¶ 3°. qr cognoscibile est naturaliter: primū obiectū
intellectus esse ens fm Auicēnā. ⁊ naturaliter co/
gnoscibile est: i deo perfectissime saluari rationem
entis. finis autem cuiuslibet potentie est optimum
eorum que continentur sub obiecto eius pmo. quia
in isto est perfectissima quietatio ⁊ delectatio ex. 10.
ethicoꝝ. ¶ Confirmat ratio. quia quando est natu/
raliter cognoscibile quid sit potentia. naturalit est
cognoscibile quid sit eius obiectum primū. ⁊ vlte/
rius potest cognosci in quo saluetur perfectissime
ratio eius obiecti primi. ⁊ qd perfectissimum obie/
ctum est finis illius potentie. mens autē nota est si/
bi fm Aug⁹. 8. de trini. igitur notum est sibi quid sit
eius obiectum primū ⁊ nouit non excedere ratio/
nem illius primi obiecti. quia tunc nullo mō eēt co/
gnoscibilis ab ipsa mente. igitur nouit deum eē ob/
iectum in quo saluatur perfectissime ratio illi⁹ obie
cti primi ⁊ ita esse finem illius potentie. ¶ 3°. princi
paliter arguit contra aliud dictum in probatione
illius ōnis. quia si de cognoscibilib⁹ i theologia pos/
sibile est tradere cognitionem in alijs scientijs lic3
in alio lumine. igitur non est de eis necessaria alia
scientia theologica. tenet ꝯña in exemplo tuo. quia
cognoscens per mediū physicū terram esse rotun/
dam non indiget cognitione eius per medium ma/
thematicū tanq sibi necessarium. Sed forte dici/
tur exponendo illam responsionē q habitus scien/
tie ⁊ cum sit forma est etiam habitus. inq̄tū est ha/
bitus habet distinctionem ex obiecto. sed inq̄tū est
forma h3 distinctionē a pncipio actiuo. respectu āt
habitus scientie principia sunt cause effectiue. lic3
igitur vbi est idem scibile puta q terra est rotunda
non sit demonstratio per obiecta. est tamen demon
stratio per principia quibus physicus ⁊ mathema/
ticus hoc ostendunt. ⁊ est demonstratio habituum
inq̄tū sunt forme. ¶ Contra hoc arguitur triplici/
ter. Primo quia forma est cōius ad habitum. quia
omnis habitus est forma. non autē econuerso. Im/
possibile est autē aliqua esse demonstrata in ratiōe [margin: distincta]
superioris. ⁊ esse indemonstrata in ratione inferio/ [margin: in distincta]
ris. igitur impossibile est esse aliqua demōstrata in [margin: distincta]
ratione forme. ⁊ tamen esse indemonstrata in ra/ [margin: in distincta]
tione habituū. hoc enim esset sicut si aliqua essent
demonstrata i ratione animalis ⁊ indemonstrata in
ratione hominis. Tum secundo quia ista responsio
supponit q obiecta sint distinctiua habitus ōnis in
alio genere cause q principia effectiua. quod ē fal/
sum. quia si aliquā rationem cause distinctiue habe
ant ad istos habit⁹ non habent nisi ratiōe cause effi/
cientis. Tum 3°. quia sp stat ratio q̄ q̄ possent poni

habitus cognitiui distincti. non tñ saluat necessitas vni⁹ habit⁹: q̄si alias cognitio sit ipossibilis ponēdo possibilitatē alterius habit⁹ vndecūq̄ demōstrati. hec Scotus in forma p̄ma. q. p̄mi.

Ad primū cōtra primā ꝯnē dicitur q̄ a^or habet veritatē de principijs p̄mis nō aūt de principijs ꝓximis. principia enim p̄ma scie cognoscunt̄ p habitū qui dicit̄ itellect⁹: qui quidē habit⁹ est nobilior habitu scientifico. sed principia ꝓxima p̄nt cognosci habitu scientifico. sicut cū ꝑspectiuus ē geometra. uel habitu nō scientifico. sicut si perspectiu⁹ nesciat geometriā. ⁊ tūc non oportet q̄ habit⁹ taliū principioꝝ sit altior habitu ꝯnū quo ad euidentiā licȝ forte sit superior quo ad modū assentiendi. q: s. principio assentitur ꝓpter se. sic q̄ nō ꝓpter aliam ꝓpositionē. ꝯni aūt assentit̄ ꝓpter p̄ncipiū. ⁊ talis ſupioritas est int̄ fidē ⁊ theologiā viatoris. Negat̄ etiā b^or q̄ ad h̄ qđ dicit q̄ oīs noticia creditiua ē inferior noticia sciētifica. hoc enī nō ē verū ut patuit in 4^a ꝯne. presertim cum noticia creditiua continuatur noticie superioris scientie sicut est in proposito. ut dictum est in 3^a ꝯne. Hoc etiam est falsum loquēdo de scia subalternata. talis enī noticia inq̄tū h̄ȝ nō ē supior habitu creditiuo q̄ntū ad euidentiā. ¶ Ad 2^m dr̄ q̄ Ar. in predictis locis agit de modo sumendi principia p̄ma scientiarū. nō aūt p̄ncipia proxima. talia enī possunt teneri habitu creditiuo. ¶ Ad 3^m dicendū q̄ habit⁹ p̄ncipioꝝ ꝑspectiue pōt esse scientificus. sicut patet i ꝑspectiuo geometra. ille enim habet demonstrationē principioꝝ perspectiue ex habitu geometrie. pōt nihilomin⁹ habit⁹ p̄ncipioꝝ ꝑspectiue esse creditiuus. sicut patet i ꝑspectiuo nō geometra. Et ad p̄mā improbationē ibi factam dicitur q̄ geometria non causat fidē in eo q geometriā habet. sed tñ pōt causare fidem aliquarū suaꝝ ꝯnū in alio q non h̄ȝ habitū geometrie ꝓponendo illi ꝯnes sine ꝓbationibus demonstratiuis. Similiter ad secundā ꝓbationē dr̄ q̄ falsum supponit scȝ q̄ i eodē ꝑspectiuo p̄ncipia cognoscāt̄ habitu scientifico ⁊ creditiuo. uel q̄ in q̄cūq̄ ꝑspectiuo habitus suoꝝ principioꝝ sit creditiuus. hoc enim non dicimus. sed solū de perspectiuo nō geometra. ¶ Ad 4^m dico q̄ in illo ca^o p̄ħs loquit̄ de scia ꝑfecta i se. cui⁹ scȝ ꝑfectio ab alia extrinseca nō dependet. talis aūt scientia non est theologia nr̄a. Unde sctūs Thomas de v̄itate. q. 14. arti. 10. Videmus inquit in discipulis q̄ homo impfectus est i cognitione in p̄ncipio. ad hoc aūt q̄ ꝑfectionē sciētie cōsequat̄ indiget aliq̄ eū instruente qui eū ad ꝑfectionē sciētie deducat. qđ facere nō posset nisi ipse ꝑfecte sciam haberet. utpote cōprehendens rōnes eoꝝ q̄ sub scia cadūt. nō aūt i p̄ncipio doctrine sue statim ei qui instruit̄ rōnes scibiliū tradit: de quib⁹ instruere intēdit. q: tūc statim haberet sciaȝ ꝑfecte q instruit̄. sed tradit ei quedā quoꝝ rōnes tūc p̄mo cū instruit̄ nescit discipulus. sciet aūt post ꝑfectū in scia. ⁊ ideo oportet addiscētē credere. alit̄ nō posset ad ꝑfectam sciam ꝑuenire. nisi scȝ supponeret ea q̄ sibi i p̄ncipio tradunt̄. quoꝝ rōnes tūc cape nō pōt. Ultima aūt ꝑfectio ad quā hō ordinat̄ est i ꝑfecta dei cognitiōe: ad quā quidē peruenire non pōt nisi operatione ⁊ quasi instructione diuina q est sui ipsi⁹ ꝑfecte cognitor. h⁹ aūt ꝑfecte cognitionis hō in sui p̄ncipio capax non est. vñ oportet q̄ p viā credendi accipiat aliqua p q̄ manuducat̄ ad ꝑueniendū i ꝑfectā cognitionē. hec ille. Ex quib⁹ patet q̄ theologia nō est ꝑfecta scia. sed inchoatio ꝑfecte sciētie. ⁊ q̄ licȝ ꝑfecta scia aut cognitio nō habeatur q̄diu rōnes terminoꝝ ignorant̄. tñ habet̄ ꝓ tunc sciētia q̄ ducit ad ꝑfectā cognitionē. velut ꝑfecte scientie inchoatio. ¶ Ad 5^m negatur a^or. licȝ enim illa adhesio voluntaria q̄ assentit̄ alicui ex solo arbitrio volūtatis ⁊ nō ꝓpter aliū assensum alterius ꝓpositionis nō sit scientifica. tñ nihil ꝓhibet assensum illum esse sciētificū q causat̄ ex assensu alteri⁹ ꝓpositiōis cui solū assentit̄ voluntate ꝓpter cōtinuationē ei⁹ cum supiori scientiā. Et q̄ hoc sit verū patet. nam multi moderno tēpore h̄nt sciam astrologie. ⁊ sciūt aliquas ꝯnes eius quarū tñ assensus dependet ex assensu volūtario aliquoꝝ p̄ncipioꝝ astrologie ab eis creditoꝝ. Multa enī sūt i ea p̄ncipia q̄ null⁹ viuens nunc expertus est. nec habet demōstrationē ad illa. nec sunt euidentia ex t̄minis. sicut q̄ spera stellarū moueat̄ in centū annis solū vnico gradu. uel q̄ planeta saturni sit tante quantitatis. sed illa p̄ncipia tenentur sola fide adhibita dictis antiquoꝝ q talia experti sunt longo t̄pe. Ita in ꝓposito assensus articuloꝝ fidei ē mere volūtari⁹. ideo nō dicit̄ scientific⁹. sed assensus ꝯnū ex articulis sequentiū scientificus dici pōt eo mō quo dictū est theologiā esse sciam. Et ad ꝓbationē ⁊ cōfirmationē in oppositū dicit̄ q̄ omnia ibi adducta verū habent solū de scientia strictissime sūpta que. s. resoluit suas ꝯnes in p̄ncipia per se nota. non autem de scientia q̄ non ita resoluit sicut astrologia modernoꝝ. uel non pōt resoluere. ⁊ solum continuatur scientie cui p̄ncipia sunt euidentia. cuiusmodi ē theologia nr̄a. ¶ Ad 6^m dicitur q̄ nō concludit contra nos. Conceditur enī q̄ noticia conclusionis theologie causatur ex noticia principioꝝ. s. articuloꝝ fidei uel contentoꝝ in sacra scriptura. talis tñ noticia p̄ncipioꝝ nō est euidens. nec intellect⁹ aut visio proprie. licȝ sit ibi q̄dā assensus ⁊ intellectus quid nōis terminoꝝ non aūt quid sit res. Unde sanct⁹ Thomas 3° sen. dis. 24^a q. 1^a. arti. 2° ad 3^m. fidem inquit precedit intellectus quo intelligim⁹ quid significat̄ per nomē. ⁊ nō quo intelligim⁹ quid sit res ipsa q: nota ex effectib⁹ deo iponūt̄. hec ille. Et questiūcula 3^a sic ait. Ad ꝑfectā rationē cognitionis intellectiue tria requirunt̄. p̄ q̄ illud qđ cognoscit̄ itellectui ꝓponatur. 2° q̄ intellectus illi adhereat. 3° q̄ ea videat. Ea ergo que fidei sunt intellectui proponuntur. non quidem in seipsis. sed in quibusdā verbis que ad eoꝝ expressionem non sufficiunt. ⁊ quibusdā dicibilib⁹ ab eoꝝ representatione deficientib⁹. Et ideo dicuntur co-

gnosci in speculo ꝛ in enigmate. ꝛ ꝓpter hoc nõ vi-
dent̃ proprie loquendo. sed tñ intellect⁹ assentit eis
ꝛ propter hoc iperfecte cognoscunt̃. nec olo igno-
rantur. hec ille. ¶ Ad confirmationẽ similiter dicit̃
ꝙ noticia ꝯnis causatur ex noticia articulorũ. ꝛ ꝙ
non sufficit ꝙ alius cognoscat principia ad hoc ꝙ
aliquis dicatur scire ꝯnẽ nisi idem sit qui vtrũqꝫ no
uit. scꝫ pncipia ꝛ ꝯnẽ. Dico tamen ꝙ non oportet ꝙ
ille qui scientifice nouit ꝯnẽ euidenter cognoscat
principia. sed sufficit ꝙ credat euidenter cõtingi ea
ꝛ eius cognitio continuet̃ euidenter cognoscẽti ea
sic ꝙ vna cognitio sit sigillatio alteri⁹ ꝛ eius ipressio
aut effectus saltẽ. sic est in ꝓposito ꝛ principalit̃ qꝛ
sicut dicit sanctus Thomas. 2ª 2ᵉ. q. j. arti. 4. ad 3ᵐ
Lumen fidei facit videre ea que credunt̃ esse cre-
dibilia. sicut enim per alios habitus virtutũ homo
videt illud qđ est sibi cõueniens sm̃ habitũ illũ. ita
etiã per habitũ fidei iclinat̃ mens hoĩs ad assentiẽ-
dũ eis que cõueniunt ei rõne fidei ꝛ nõ alijs. Ibidẽ
etiam ad 2ᵐ dicit sic. Ea que subsunt fidei possunt
considerari dupliciter. Uno⁰ in speciali. ꝛ sic nõ pñt
esse simul visa ꝛ credita. Alio modo in generali. s.
sub coĩ ratiõe credibilis. ꝛ sic sunt visa ꝛ credita ab
eo qui credit. non enim crederet nisi videret ea esse
credenda. uel ꝓpt̃ euidentiã signorũ. uel ꝓpt̃ aliqđ
hm̃. hec ille. Ex quibus patet ꝙ habẽs habitũ fidei
licꝫ non videat rationes terminoꝝ articulorũ fidei
uel terminos sub ꝓprijs rationib⁹ nec cõsequenter
inherentiã subiecti ad predicatũ. tamen videt esse
assentiẽdũ dictis articulis. ꝛ talis noticia ifallibilis
principioꝝ sufficit ad ꝯnes sequentes ex eis scienti-
fice cognoscendũ. ¶ Ad 7ᵐ dicitur ꝙ si aña intelli-
gat̃ de carẽtia in generali cuiuslibet noticie respe-
ctu principiorũ. conceditur ꝯña. sed aña est falsum.
Sed si aña intelligat̃ de carentia noticie euidentis
respectu principiorũ. negatur ꝯña. non enim simile
hinc ꝛ inde. quia principia sciẽtie subalternate pñt
duplici habitu cognosci. s. scientifico ꝛ creditiuo. ut
dictũ est in solutione ad pmũ. sed principia scientie
subalternantis non subalternate solo itellectu co-
gnoscũt̃ sumẽdo itellectũ ꝓ habitu principioꝝ. vñ
scũs Thomas de veritate. q. 14. arti. p. dans dif-
ferentiã inter modum cognoscendi habitu fidei ꝛ
habitu scientifico. ꝛ habitu intellectus ꝛ opinione.
sic ait. Intellectus possibilis non mouet̃ nisi a duo-
bus. scꝫ a proprio obiecto qđ est forma intelligibilis
scꝫ qđ quid est. ut dicitur 3ᵒ de anima. ꝛ a voluntate
q̃ mouet oẽs alias vires anime sm̃ Anselmũ. Sic
igitur intellectus noster possibilis respectu ptiũ cõ-
tradictionis se habet diuersimode. quãdoqꝫ enĩ nõ
magis inclinatur ad vnum q̃ȝ ad aliud uel propter
defectum rationũ mouentiũ. sicut in illis ꝓblema-
tibus de quibus rationes non habemus uel ꝓpter
apparentẽ equalitatẽ eorũ que mouent ad vtrãqꝫ
partem. ꝛ ista est dubitantis dispositio qui fluctuat
inter duas partes contradictionis. Quandoqꝫ xͦo
intellectus inclinatur magis ad vnũ q̃ȝ ad aliud. sꝫ
tamen illud inclinans non sufficienter mouet intel-
lectũ ad hoc ꝙ determinet ipsum totaliter ad alte-
ram partẽ. vñ accipit quidẽ vnam partẽ contradi-
ctionis cum formidine de opposito. Quandoqꝫ xͦo
intellectus possibilis determinat̃ ad hoc ꝙ totalit̃
adhereat vni pti. sed hoc qñqꝫ ab intelligibili qñqꝫ
a volũtate. ab itelligibili quidẽ qñqꝫ mediate qñqꝫ
imediate. Immediate quidẽ qñ ex ipsis itelligibili-
bus statim veritas ꝓpositionũ intelligibiliũ infalli-
biliter apparet. ꝛ est dispositio intelligentis pncipia
q̃ statim cognoscunt̃ notis t̃minis. ut dicit phs. ꝛ sic
ex ipso qđ quid ẽ itellect⁹ imediate determinat̃ ad
hꝫ ꝓpositiones. Mediate xͦo qñ cognitis diffinitio-
nib⁹ terminorũ intellect⁹ determinat̃ ad alterã ptẽ
ꝯtradictiõis virtute primoꝝ terminoꝝ. ꝛ ista ẽ dis-
positio scientis. Qñqꝫ xͦo intellectus non põt de-
terminari ad alterã partẽ cõtradictionis. neqꝫ stati
ꝑ ipsas diffinitiões terminoꝝ sicut i principijs. nec
virtute pncipioꝝ. sicut in ꝯnib⁹ demõstratiuis. De-
terminat̃ aũt ꝑ voluntatẽ que eligit assentire vni
pti determinate ꝛ p̃cise ꝓpt̃ aliqđ qđ ẽ sufficiẽs ad
mouẽdũ volũtatẽ. nõ aũt ad mouẽdũ itellectũ. utpo
te qꝛ videt̃ bonũ uel cõueniens huic pti assentire. ꝛ
ista est dispositio credentis. ut cũ aliqs credit dictis
alicui⁹ hoĩs quia videt̃ decens uel vtile. ꝛ sic etiam
mouemur ad credendũ dictis in x̄pi nobis repro-
mittit̃ si crediderim⁹ premiũ vite eťne. ꝛ ad hoc pmo
mouet̃ voluntas ad assentiendũ his q̃ dicit̃. q̃uis
intellectus non moueatur per aliud intellectũ. ꝛ iõ
dicit Aug⁹ ꝙ credere non põt nisi volens. hec scũs
Thomas. Ex quib⁹ patet ꝙ pma principia sciẽtiaꝝ
cognoscunt̃ ex terminis. ꝛ ideo respectu illoꝝ ẽ ha-
bit⁹ qui dicit̃ intellect⁹. secus est de principijs ꝓxi-
mis sciẽtiaꝝ subalternataꝝ que fide cognosci pñt
ꝛ ideo non sequitur ꝙ in talib⁹ sufficiat ꝯnẽ eẽ scitã
vni ꝛ principia nota alteri. Dicendũ tñ ꝙ si habens
pfecte sciãꝫ subalternantẽ. puta geometriã trade-
ret eam alicui proponẽdo ei principia sub terminis
quorum rationes ignoraret. ac per hoc non esset ei
euidentia ex terminis. talis audiẽs geometriã qui
non euidenter videret principia sibi proposita ac-
quireret geometriã subalternatam scientie docen-
tis illo modo subalternatiõis quo scia considerans
aliquam ꝯnem de qua nõ habet euidentiam subal-
ternatur illi que habet euidẽtiã de eadem. ꝛ in isto
casu esset aliqua geometria subalternãs ꝛ alia sub-
alternata. ita i ꝓposito dico de theologia dei ꝛ theo
logia viatoꝝ. uel de theologia x̄pi ꝛ theologia apo
stoloꝝ ab eo audientiũ. Nõ ergo habet̃ ꝙ scia sub-
alternans manẽs subalternans possit acquiri sine
euidenti noticia pncipioꝝ. qꝛ ut dictum est eo facto
efficeret̃ subalternata illi scie a qua sumeret princi
pia sua. ¶ Ad pmũ ꝯ secũdã ꝯnẽ dicit̃ ꝙ theologia
nostra subalternat̃ scie btõꝝ primo modo ꝓprie lo-
quendo. q̃uis etiã posset sustineri pᵒ ꝛ 2ᵒ modis sub-
alternari eidẽ. Et ideo ad vtrasqꝫ rõnes dicendũ ẽ
Ad pmũ quidẽ ꝯ pmũ modũ negat̃ aᵃ sicut patuit
in responsione [illegible] argumẽti contra primã ꝯnẽ
¶ Ad 2ᵐ negatur aᵃ si vniuersaliter intelligatur.

Si eni ꝑspectiuus sit nõ geometra. tunc habit⁹ suo-
rũ p̃ncipioꝝ est fides incõpossibilis p̃ncipijs geome
trie. sed sufficit ad subalternationẽ ꝙ ille due scien
tie eandẽ ↄ̃nem considerent ⁊ vna illam teneat ut
ↄ̃nem demonstratã scꝫ subalternans ⁊ alia ut cre-
ditam. ¶ Ad 3m dicet p⁹ soluendo argumenta con
tra gntã ↄ̃nẽ. ¶ Ad 4m negatur hoc. licꝫ eni diuini-
tas sit obiectũ scie btõꝝ ⁊ similiter nostre theologie
tñ aliqd videtur addere dum est obiectũ theologie
nostre ad se dum est obiectũ theologie btõꝝ. Nam
sic dic̃ scũs Thomas. de ve. q. 14. arti. 8. ad 3m. Ue-
ritas p̃ma est obiectũ visionis p̃rie. ut in sua sp̃e ap-
parẽs. fidei aũt ut nõ apparẽs. Unñ idẽ sit vtriusqꝫ
actus obiectũ nõ tñ est idem rõne. sicut obiectũ for
maliter differẽs diuersam speciẽ actus causat. hec
ille. Hoc aũt sic itelligo nõ ꝙ nõ apparẽtia sit forma-
lis rõ itrinseca obiecti fidei uel scie nr̃e ⁊ inq̃ntũ ob-
iectũ habet terminare actũ. sed est modus ⁊ condi-
tio obiecti fidei ⁊ nr̃e theologie iq̃ntũ habet mouere
ad actum. Nam tam fides q̃ȝ scia nostra est ꝑ specu
lũ ⁊ in enigmate. sed actus cognoscendi eaꝝ termi-
nat̃ ad ipsum deũ. talis aũt additio subiecti ad sub
iectũ sufficit ad subalternationẽ ut dicam⁹ ꝙ deus
i se visus sit obiectũ scie beatorũ. Sed de⁹ i suo ef-
fectu cognit⁹ est obiectũ nostre theologie. ita ꝙ est
additio scientie nõ ex p̃te scibilis sicut cũ dicit linea
visibilis. nõ fit additio ex p̃te obiecti sed cognoscen
tis. ¶ Ad 5m dico ꝙ theologus scit ↄ̃nes suas esse
necessarias ⁊ impossibiles alit̃ se habere ut subsunt
fidei ⁊ theologie sue. scit eni ꝙ fidei non põt subesse
falsum. sicut nec ꝓphie. Sicut eni dicit sanct⁹ Tho
mas. 2a 2e. q. 171. arti. 6. Eadem ẽ veritas cognitiõis
in discipulo ⁊ in docente. qꝛ cognitio addiscẽtis est
similitudo cognitionis docentis. sicut ⁊ in reb⁹ natu
ralibus forma geniti ẽ quedã similitudo forme ge-
nerãtis. oportet igit̃ eandẽ esse veritatẽ ꝓphice co
gnitiõis ⁊ enũciatiõis q̃ est cognitiõis diuine cui im
possibile est subesse falsum. vnde ꝓphetie non põt
subesse falsũ. Et ibidẽ ad 3m eadem inquit est veri-
tas ꝓphetie ⁊ diuine p̃scientie ut p̃dictũ est. ⁊ iõ ista
conditionalis est vera. si aliquid ẽ ꝓphatũ illud erit
sicut ⁊ illa. si aliquid est p̃scitũ erit. In vtraqꝫ enim
aris est ipossibile non esse verũ. vñ ⁊ ↄñs est necessa
riũ. nõ s̃m ꝙ est futurũ respectu nr̃i. sed ut cõsidera
tur in suo presenti ꝓut subditur diuine prescientie.
hec ille. Et similiter dicendũ est de fide ⁊ de ↄ̃nib⁹
ex articulis fidei deriuatis. Unñ sanct⁹ Thomas de
ve. q. 14. arti. 8. ad 4m ait. Xp̃i passio q̃uis i se ↄside
rata sit ↄtingẽs. tñ s̃m ꝙ diuine p̃sciẽtie substat ꝓut
de ea est fides ⁊ ꝓphetia habet imobilẽ v̓itatẽ. Idẽ
ponit 2a 2e q. 1. arti. 3o ad 2m. Deum inquit non incar-
nari s̃m se ↄsideratũ fuit possibile etiam post tẽpus
abrahe. sed s̃m ꝙ cadit sub diuina prescĩẽtia habet
quãdã necessitatẽ ifallibilitatis ⁊ hoc mõ cadit sub
fide. vñ ꝓut cadit sub fide nõ põt esse falsũ. hec ille.
Qualis aũt sit necessitas i talibus prescitis aut re-
uelatis aut creditis aut ex fide cõclusis alias dice-
tur in futurũ. ¶ Ad argumẽta ꝑ que ꝓbat Aureo-
lus ꝙ theologia nostra non subalternet̃ scie btõꝝ
illo modo q̃ medicina subalternat̃ geometrie q̃ ad
aliquas cõditiões dicit̃. Ad p̃mũ quidẽ ꝙ scie que
illo mõ subalternat̃ accidentale est ⁊ nõ de rõne ta
lis subalternate ꝙ sumat sua principia aliunde q̃ȝ
a supiori. ex hoc. s. ꝙ non subalternet̃ ei quo ad oĩa
in se ↄtẽta sicut medicina geometrie. Sꝫ theologia
nostra quo ad oĩa cõtenta in ea subalternat̃ sciẽtie
beatoꝝ. ⁊ ideo põt vtroqꝫ modo subalternari. quia
secũd⁹ modus infert p̃mũ. ¶ Ad 2m negatur aña si
vniuersaliter capiat̃. hoc eni non est de rõne sciẽtie
subalternate. sꝫ accidit ei ꝓpter impfectã subalter-
nationẽ ⁊ eẽntialẽ dependentiã ei⁹ a subalternan-
te. s. ꝙ inferior habeat ex se sufficientẽ cognitionẽ
suorũ p̃ncipioꝝ. s̃m eni ꝑetrũ de palude. eẽntialis
rõ subalternatiõis ẽ essentialis ⁊ ꝑ se dependentia
vni⁹ scie ab alia nõ sicut a subalternante: sicut sci-
entia dependet a sensu. sed sicut a p̃ncipalit̃ traden
te illud qđ aliter per se haberi nõ põt ita ꝑfecte. Et
quantũ ad hoc veri⁹ subalternat̃ theologia nostra
scie btõꝝ q̃ȝ q̃cũqꝫ scia humana q̃ ꝑ sensum sine su-
periori haberi põt. Unñ theologia habet oẽ illud qđ
ẽ de essentia subalternationis. licꝫ nõ habeat oĩa q̃
sicut accidẽtia cõcurrũt ad subalternationẽ in oĩb⁹
alijs scientijs. sicut si esset homo habẽs aĩam ⁊ cor-
pus. licꝫ non haberet quantitatẽ ⁊ oĩa alia acciden
tia que alij hoĩes habẽt. ¶ Ad 3m negatur ↄña. non
eni quecũqꝫ clara ⁊ obscura noticia se inuicẽ subal
ternant. sed illa cognitio q̃ est obscura ꝓp̃ suoꝝ p̃n
cipiorũ ineuidentiam subalternat̃ ei que dicitur lu
cida ꝓpter suoꝝ p̃ncipiorũ euidentiam a qua subal
ternata sumit sua p̃ncipia ⁊ sic essentialit̃ dependet
ab ea. qꝛ ab illa sola oĩ alia cognitiõe sublata põt ori
ginari. ⁊ aliter non põt uel saltẽ non ita ꝑfecte. Qđ
dico ꝓpter aliquas subalternatas que sumũt p̃n-
cipia sua a sensu. sed quia p̃ncipia nata sunt demon
strari nõ ita ꝑfecte põt haberi eoꝝ noticia sicut per
sciam subalternãtẽ. ⁊ p̃sertim cũ vna dicit propter
quid de illo de quo alia nouit solũ qꝛ. ¶ Ad 4m ne-
gatur hoc. sicut eni dictũ est supius in 3a ↄ̃ne. nostra
theologia non attingit ad ꝑfectam rationẽ scie nisi
inq̃ntũ cõtinuat̃ scie subalternanti. Ex hoc eni ha-
bet ꝙ eadẽ infallibilitas ⁊ necessitas sit in vtraqꝫ ut
allegatũ fuit supra de fide ⁊ ꝓphetia. qđ ẽ silẽ pro-
posito. Et cũ dicit arguẽs ꝙ theologia viatoris de-
strueretur adueniente theologia comprehensoris.
quicquid sit de hoc negatur ↄña. licꝫ enim sint in-
cõpossibiles i eodẽ subiecto theologia. s. ⁊ visio bea-
tifica q̃ ad aliqua. tñ vnũ est impssio quedam alte-
rius ⁊ diminuta similitudo essentialiter tñ depẽdẽs
a theologia btõꝝ modo supradicto. Non ḡ oportet
ꝙ sese ꝑficiant ꝑ coexistẽtiã i eodẽ subiecto. sed per
cõtinuationẽ vni⁹ ad aliam. Et sic dico ꝙ licꝫ visio
beatifica fidem euacuet ⁊ non ꝑficiat eã per coex-
istentiã in eodẽ. tñ tota ꝑfectio quam habet fides ⁊
theologia nr̃a ex ↄtinuatiõe ꝓcedit ad diuinã visionẽ
qa scꝫ innitimur auctoritati ⁊ dictis habentis talem
lucidam ⁊ apertissimã visionẽ scꝫ dei. ⁊ est impres-

sio. ¶ Ad 5m dicit sicut fuit dictū ad 5m ꝯ eandē ꝯnē
ꝑmo loco inductā. ¶ Ad 6m qd̄ est Durādi. dicitur ꝙ
vnā sciam dicere ꝓpter quid de principijs uel ꝯnib⁹
alterius pōt cōtingere dupliciter. Uno mō quia dicit
cām quare sic est sicut significat̄ ꝑ talia principia uel
ꝯnes. ⁊ illo mō negat̄ ama ⁊ cōcedit bra. Alio mō quia
demonstrat a priori prioritate cōitatis uel sm̄ rōnem
cognoscendi pncipia alteri⁹ ꝗuis non a priori priori-
tate causalitatis. h̄ enī modo metaphisica ꝓbat mul-
tas passiōes de ente ꝑ cōes dignitates. q̄ quidē pas-
siones non differūt realit̄ ab ente. ⁊ per ꝯsequēs ens
non est cā illarū. similiter illo mō theologia beatoꝝ di-
cit ꝓpter quid de pncipijs nostre theologie. non qdē
ꝓpter quid deus est eternus sm̄ rē. sed ꝓpter qd sm̄
rōnē. qꝛ scȝ vidēt rōnē deitatis ex qua cōcluditur a
priori sm̄ rōnē ꝙ deus est eternus ⁊ oīpotens. ⁊ alia
de quib⁹ nos tenem⁹ quia. illud aūt qd̄ addit̄ de arti-
culis humanitatis nō valet. nā in scia scōꝝ dicit̄ ꝓpt
quid hui⁹ quod est deū incarnari ⁊ nō in nostra. quia
illi vident clare finē eius ⁊ cām efficientē ꝑmam.
nos aūt nō sic. sed eis credim⁹ quia sic est. ¶ Ad 7m
dicit̄ ꝙ ad verā subalternationē sufficit ꝙ subiectū
inferioris se habeat ex additione ad subiectū supio-
ris. illo mō aūt se habet subiectū nostre theologie ad
subiectū scie beatoꝝ. ut dictū est in visione ad 4m p-
cedens. Quod aūt addit̄ de perspectiua non valet.
nā in perspectiua demonstrant̄ passiones de quāto
visibili uel linea colorata nō subiectū de visione aut
de modo vidēdi. ⁊ lȝ nulla variatio fiat in re visa dū
apparet tanta uel tāta. tn̄ talia dicunt̄ esse passiōes
linee visibilis: vocādo passionē oēm determinationē
extrinsecā rei uel intrinsecā cui⁹ res denoīat̄ cā. Sic
aūt est de passionibus ꝑspectiue. lȝ enim subiectum
sit realiter variatū i visibilitate. tn̄ visibile est in cā ꝙ
visio variet̄. ac ꝓpt h̄ visibile varie dicat̄ apparere
¶ Ad primū cōtra 3am ꝯnē negat̄ bra. nam discursus
theologicus ⁊ si non sit ex primis ⁊ imediatis uel ꝑ se
notis. ꝓcedit tn̄ mediate ex ꝓpositionib⁹ q̄ note sūt
uel nosci possūt ꝑ prima ⁊ imediata scȝ ꝑ ꝓpositiōes
q̄s formāt beati clare vidētes rōnes t̄minoꝝ articu-
loꝝ fidei. vn̄ breuit̄ theologia ꝓcedit ex ꝑmis ⁊ ime-
diatis ⁊ per se notis tāq̄ ex pncipijs primis. nō autē
tāq̄ ex ꝑmis ꝓrimis. ut superius in ꝯnū ꝓbationib⁹
dicebat̄. Nec valet ꝓbatio minoris cū dic̄ ꝙ discur-
sus theologic⁹ ꝓcedit ex creditis. h̄ enim verum est
loquēdo de pncipijs ꝓrimis. non aūt de primis. Ad
cōfirmationē negat̄ bra. discursus enim theologicus
lȝ nō sit potissima demōstratio ꝓcedēs ex per se notꝭ
ipsi demōstranti mediate uel imediate. cū non possit
resoluere suas ꝑmissas in aliq̄ ꝑ se nota sibi cū rōnes
t̄minoꝝ articuloꝝ fidei nō habeat: pōt tn̄ dici demō-
stratio talis q̄lis fit i sciētijs subalternatis q̄rū ꝓcess⁹
nō sūt demōstratiui nisi hn̄tib⁹ habitum pncipioꝝ. Sic
etiā ē in theologia nr̄a. vn̄ scūs Tho. 2a 2e. q. 1. arti. 5o
ad 2m. Rōnes inquit que inducunt̄ a sanctis ad ꝓ-
bandū ea q̄ sunt fidei nō sūt demōstratiue sed ꝑsua-
siones quedā manifestātes nō esse impossibile qd̄ in
fide ꝓponit̄. uel ꝓcedūt ex pncipijs fidei scȝ ex au-
ctoritatib⁹ sacre scripture sicut Dionysius. 2o ca. de
diuinis nominibus. Ex his aūt principijs ita probat̄
aliquid apud fideles. sicut etiā ex principijs natura-
liter notis ꝓbat̄ aliqd apud oēs. vnde etiā theologia
scia est. hec ille. Ex quo patet ꝙ discursus theologici
qui ex auctoritatibus scripture ꝓcedunt. lȝ non sint
simpliciter demonstratiui. sūt tn̄ demōstratiui apud fi-
deles. Et ideo ꝓbatio minoris non valet. non enī oīs
demōstratio quēlibet cōuincit. sed solū demōstratio
simpliciter. ¶ Ad 2m negat̄ ama. Ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ
auctoritas non generat sciam imediate sed fidem. q̄
tamen potest esse principium scientie subalternate.
Ad dicta beati Aug. ibidē allegata dicit̄ ꝙ nō sola
ratio gignit intellectum. imo ⁊ auctoritas quandoq̄
mediate uel imediate. sed distingendū est de intelle-
ctu. vnde sanctus Tho. 2a 2e. q. 8. arti. 2o sic ait. Du-
pliciter dici possumus aliqua intelligere. vno mō ꝑ-
fecte quando scȝ pertingimus ad cognoscēdū essen-
tiam rei intellecte. ⁊ ipsam veritatē enūciabilis intel-
lecti sm̄ ꝙ in se est. ⁊ hoc mō ea q̄ directe cadunt sub
fide intelligere non possumus durāte statu fidei. sed
quedā alia ad fidem ordinata hoc modo intelligi pos-
sunt. Alio mō contingit aliquid intelligi imperfecte:
quando scȝ ipsa essentia rei uel veritas propositiōis
non cognoscit̄ quid sit aut quō. sed tamē cognoscit̄
ꝙ propter ea que exterius apparēt non est receden-
dum ab his que sūt fidei. ⁊ sm̄ hoc nihil prohibet du-
rante statu fidei intelligere etiā ea que per se sub fi-
de cadūt. hec ille. Dico ergo ꝙ Aug⁹ itēdit ꝙ discur-
sus ꝓcedens ex auctoritatibus scripture non gene-
rat intellectū ꝑmo mō. sed de 2o nō negat. imo in lib.
de videndo deū dicit ea que fidei sunt posse dici vi-
sa uel scita. non imerito inquit nos scire dicimus nō
solū ea que videmus aut vidimus. veꝝ etiā illa que
idoneis cōmoti testimonijs uel testibus credimus.
porro scire nō incōgruenter dicimus etiā illud quod
certissimū credimus. hinc factū est ut etiā recte cre-
dita ⁊ si non adsint sensibus nostris videre mente di-
camus. hec Aug⁹. ¶ Ad 3m negat̄ ꝯn̄a. dico enim ꝙ
veritates theologice q̄ in se contingētes sunt sciunt̄
scientia diuina infallibiliter. quia attingit contingen-
tia ut habent aliquid necessitatis. ⁊ conformē neces-
sitatem habet hec scia illi subalternata que est ei⁹ im-
pressio ⁊ similitudo quedā. ⁊ illud declaratū fuit sol-
uendo ad 5m contra 2am ꝯnem. ¶ Ad 4m dicit̄ ꝙ ama
est distingenda uel forte falsa. distinguenda quidem
quia si intelligat̄ ꝙ omnis demōstratio procedat ex
per se notis. uel reducibilibus in aliqua per se nota
ipsi demōstrāti. falsa ē. si aūt intelligit̄ ꝙ oīs demō-
stratio ꝓcedit mediate uel imediate ex ꝑ se notꝭ de-
mōstranti uel alicui supiori sciēti a q̄ demōstrās sua
pncipia sumit. tūc h̄ cōcesso nihil est cōtra nos. nam
theologia isto mō ꝓcedit ex reducibilib⁹ in ꝑ se nota.
nō qdē viatori sȝ beato. Pōt dici simil̄ ꝙ ama est falsa
simpliciter. quia non omnis demōstratio pōt resolui
in ꝑ se nota mediate uel imediate. sȝ sufficit ꝙ resolui
possit in pncipia euidētia. lȝ non per se nota. sic est de
principijs physice quorum multa sensu probantur

aut inductione: q̄ tamē nō sūt p se nota. Et silr̄ multa principia theologie nullo mō resolui possūt in aliquid per se notū ipsis beatis. sicut ē istud: omnes resurgemus. istud enī lʒ sit euidens beatis videntibus verbū. nō tñ per se notū. ¶ Ad 5^{m} negat̄ b^{or}. neq̄ valet eius ꝓbatio. sm̄ enī q̄ dicit sanctus Tho. de veritate. q. 14. arti. 3° ad 7^{m}. non requirit̄ ad rationem virtutis q̄ p eā eliciat̄ optimus actus qui pōt elici a potentia illa. cū cōtingat in eadē potētia esse plures ỽtutes quarū vna alia nobiliorē actū elicit sicut magnanimitas liberalitate. hec ille. Et loqt̄ i ꝓposito de fide de qua dicit q̄ est virtus lʒ nō possit in aptā visionē que est optimū intellectus. Dicit enī ibidem ad 7^{m} q̄ fides sm̄ hoc dicit̄ esse vltimū potētie q̄ complet potentiā ad eligendū bonū actū ⁊ meritorium. Dicit enī ibidē arguēdo in oppositū q̄ fides ē dispositio ꝑfecti ad optimū inq̄tū disponit ad beatitudinem. Ad aliā ꝓbationē minoris dicit sanctus Tho. ibidē ad 5^{m} q̄ fides non est virtus intellectualis nec moralis sed theologica. tales enī phi nesciuerunt. q2 ipsi nullā virturem posuere. cuius obiectū esset vltimus finis. ¶ Ad 6^{m} dictū est in ꝓbatione tertie ꝯnis ibi enī allegat̄ sanctus Tho. in de veritate. ponens q̄ fidelis viator nō habet sciam etiā subalternā de articulis quos credit. ⁊ ideo argumētū nō ꝓcedit ꝯ nos. ¶ Ad 7^{m} dicit̄ q̄ b^{or} ē falsa. dico enī q̄ scia beatoꝝ ⁊ ꝑcipue dei est cā essentialis theologie viatoꝝ illo mō quo scia magistri est cā scie discipuli. Et vlterius q2 lʒ scia dei non sit obiectū huius scientie nec sit potētia intellectiua qua intelligimus nec spēs intelligibilis qua efficiamur in actu pmo. tñ est cā essentialis scie nostre isto modo q̄ nisi habēs illā traderet nobis pncipia nostre scie mediate vl' imediate. nullꝰ naturalit̄ possemꝰ istā sciam habere. Et silr̄ habitus pncipioꝝ istius scie causat̄ essentialit̄ a scia illa. vnde argumētū falsū supponit q̄ scʒ scia nō dependeat essentialit̄ nisi ab obiecto vel a potētia vel a spē. hoc enī falsū est de scientijs supnaturalit̄ habit] ⁊ de ꝓphetijs ⁊ ꝑsertim in scia aie xp̄i ⁊ ade ⁊ salomonis ⁊ alioꝝ. Dictū ē etiā sup quō aliqua noticia assensus dependet a voluntate. nec ad illā sufficeret obiectū aut potentia. ¶ Ex quo pʒ q̄ nulla ē silitudo quā facit arguēs de se ⁊ de geometro. q2 nulla scia nālit̄ acq̄sibilis ita eēntialit̄ depēdet a scia geometri q̄n sine illa haberi possit. Nō tñ est incōueniēs q̄ ille q̄ accipet pncipia aliq̄ geometrie a geometro ꝑfecto geometra. nec alit̄ illa cognosceret nisi p fidē adhibitam dictis geometri ⁊ ex illis pncipijs inferret ꝯclusiōes diceret̄ habere sciam de illis ꝯclusionibꝰ. ut dictū fuit. ¶ Ad 8^{m} negat̄ a^{ns} de scia subalternata cuius pncipia sūt incōpossibilia pncipijs scie subalternāt] Nec valet ꝓbatio. falsū enī ē q̄ i intelligibilibꝰ illa q̄ sunt priora simpliciter sint priora nobis. cum intellectus noster se habeat sicut oculus noctue ad ea que sunt manifestissima in natura. Dato enim q̄ theologia viatoris sit cōpossibilis theologie cōprehensoris non sequitur q̄ principia theologie viatoris sint cōpossibilia theologie cōprehensoris. ⁊ ita non habet̄ q̄ fides cū clara dei visione esset. ¶ Ad 9^{m} cū dicit̄ q̄ licʒ biblia non procedat per modum scie demonstratiue. tñ ex cōtentis in biblia que se habēt ut pncipia scie sancti demonstratiue intulerūt cōclusiones de quibus est theologia arguēdo cōtra hereticos ex pncipijs theologie. Et iō lʒ theologia nō tradat̄ i sacro canone stilo syllogistico explicite: tñ in libris sequentiū theologoꝝ tradit̄ mō scientifico ⁊ mō artis explicite. oia tñ implicite i biblia cōtinent̄. vnus etiā articulus p aliū pōt probari. Aplꝰs etiā in suis epistolis cōfirmabat dicta sua per antiquū testamētū. xp̄us etiā idē fecit disputādo cū iudeis. ideo dixit eis Scrutemini scripturas q2 ipse testimoniū ꝑhibēt de me. ¶ Ad pmū cōtra 5^{am} cōclusionē dicit̄ q̄ lʒ nulla scia ꝓcedat ad ꝓbandū sua pncipia demonstratiue aut ex prioribus infra eandē sciam. tñ nihil ꝓhibet q̄ aliqua scia manifestet sua principia p aliq̄s silitudines ⁊ defendat ea cōtra impugnātes vel ondat argumenta in oppositū esse solubilia aut ex vno eoꝝ cōcesso cōcludat aliud: non tñ a priori. Et ꝓpter ista q̄tuor sanctus doctor ⁊ alij doctores mouēt questiones de articulis fidei. vñ sanctꝰ doctor i scripto super Boetiū. q. 2. arti. 2° ad 4^{m} sic ingt. Articuli fidei in hac scia nō sūt q̄si ꝯnes sed quasi pncipia: que etiā defendunt̄ ab impugnantibꝰ. sicut phs 4° me^{ce} disputat cōtra negātes pncipia. ⁊ manifestant̄ p aliq̄s silitudines sicut principia nālit̄ nota p inductionē. nō aūt rōne demōstratiua ꝓbant̄. hec ille. Itē articulo tertio dicit: In sacra scriptura possumꝰ vti phia tripliciṫ. Primo mō ad demōstrādū ea q̄ sunt ꝑambula fidei. q2 necesse est in fide scia ut ea que rōnibus naturalibus ꝓbant̄ ut deū esse vnū ⁊ huiusmōi. vel de deo vel de creaturis ꝓbata q̄ fides supponit. 2° ad notificandū p aliq̄s silitudines ea que sūt fidei. sicut Augꝰ in li° de trinitate vtit̄ multis silitudinibus ex doctrinis phicis sūptis ad manifestādū trinitatē. 3° ad resistendū his q̄ cōtra fidē dicunt̄ siue ostendēdo illa esse falsa siue ostendendo ea non esse necessaria. hec ille. Ex quibꝰ omnibus patet q̄ theologi possūt mouere questiōes de articulis fidei ⁊ possūt adducere rōnes physicas triplici motiuo ꝑdicto. De 4° āt mō ibidē posito loquit̄ prima parte arti. 8°. Cōsiderādū inquit est in physicis scientijs q̄ inferiores scientie non probant sua principia. nec contra negantem sua principia disputant. sed hoc relinquūt superiori scientie. Suprema ỽo inter eas est metaphisica que disputat contra negantem sua principia si aduersarius aliquid concedat. si autem nihil concedat non potest cum eo disputare. potest tamē soluere rationes illius. Unde sacra doctrina cum non habeat superiorem disputat contra negantē sua principia arguendo quidem si aduersarius aliquid concedat eorum que per diuinam reuelationem habentur. sicut per auctoritates sacre scripture disputamus cōtra hereticos ⁊ per vnū articuloꝝ cōtra negātes alium Si ỽo aduersariꝰ nihil ꝯcedat eoꝝ q̄ diuinitꝰ reuelant̄. nō remanet āplīꝰ via ad ꝓbādū alios articulos fidei p rōnem. sed ad soluendum rōnes si quas indu-

est cõtra fidem. Cū enim fides infallibili veritati innitatur. impossibile aūt est vere demōstrari contrariū manifestū est ꝓbationes que cõtra fidē inducuntur nō esse demōstrationes ſ; solubilia argumenta. hec ille. Ex quo patet quō quadruplici de cā in mā articulorū fidei theologi mouēt questiones. ⁊ rōnes adducunt nō obstāte ꝙ articuli fidei ꝑncipia sint ī theologie scientia. ¶ Ad 2m patet per idē ⁊ ad 3m ⁊ ad 4m nisi ꝙ pro 4o sciendū ꝙ Aug9 in illa auctoritate que ibidē allegaꝰ non intendit ꝙ habitus theologie nostre solū sit declaratiuus aut defensiuus articulorū fidei. imo per hoc qđ dicit fidē per illum nutriri dat itelligere ꝙ per istum habitū cognitio nostra de deo que ab articulis fidei incipit per ꝯnes inde elicitas scibiles incrementū capit. res enī ꝑ idē augeꝰ ⁊ nutriꝰ. ¶ Ad 5m dicendū ꝙ Petrus apostol9 in illa auctoritate ſm expositionē sci Tho. 3o sen. dis. 24. q. 1. arti. 2e questiūcula 2a ad 3m. nō aliud intendebat nisi ꝙ ad ꝓbandū fidē inducenda est rō diuina nō aūt hūana. qđ qualiꝰ fiat docet sic inquiens. Ratio humana ꝓcedit auctoritatē humanā. ⁊ rō diuina ꝓcedit auctoritatē diuinā cui fides innitiꝰ. vñ fides nostra ita se hʒ ad rōnem diuinā q̄ deus cognoscit. sicꝰ se hʒ fides illius qui supponit ꝑncipia subalternate scientie a scīa subalternante que per ꝓpriā rōnem illa ꝓbauit. vñ apostolus nō monet rōnem hūanam inducere ad ꝓbandū fidē. sed diuinā: ut quia deus dixit. Humanā aūt ad defendendū ut per eam ostendaꝰ ꝙ ea que fides supponit nō sunt īpossibilia. non autē ita ꝙ ea q̄ sunt fidei per rōnem humanā ꝓbari possint. hec ille. Eādē snīam tenet 2a 2e. q. 1. arti. 5o ad 2m.

¶ Ad primū contra 6am ꝯnem. ⁊ ad 2m diciꝰ sicut ibidē dicebaꝰ. non enī oʒ ꝙ cognita aliqua nā cognosciꝰ ꝑfecte ois eius cā efficiens aut finalis. nisi loquendo de efficiente vniuoco ⁊ de fine ꝓportionato nature cognite. Tūc ad primā improbationē date solutiōis diciꝰ ꝙ Aug9 non intendit ꝙ potētia nature humane ad fidem ⁊ charitatē ⁊ hꝰ sit ꝓprie loquendo potentia naturalis. talis enī potentia est quedā inchoatio actus ⁊ pōt reduci in actū ꝑ agens nāle. ſ; accipit ibi nāle ꝓ omni illo qđ inest nature a sua institutiōe. nā hō hūana ex hoc ꝙ est intellectiua est in potentia obedientiali ad hꝰ habitus supernāles. iō illa potentia improprie diciꝰ naturalis. Tūc dico ꝙ licʒ cognita ⁊ cōprehēsa aliqua natura possit cognosci omnis eius potentia nālis primo modo capiendo potentiā naturalē. non tamē omnis potentia naturalis 2o mō quia talis potentia obiectalis non est nisi quedā relatio ad cuius cognitionē non sufficit cognoscere fundamentū. tamen quia relatio non cognosciꝰ nisi cognito fundamento ⁊ termino dato etiā ꝙ ex cognitione nature cognosceretur potentia illa ⁊ finis nature. non haberetur ꝙ illa cognitio esset perfecta et determinata sufficiens ad salutem sed solum q̄tum ad quia est. ¶ Ad 2am improbationem dicitur ꝙ homo naturaliter appetit illum finem non sub propria ratione sed in generali eo modo quo omnes appetūt beatitudinem sub hac ratione: perfectum bonū nature rationalis. ⁊ ideo finis vltim9 hoīs ē naturaliter ab homine cognoscibilis sub illa rōne coī. ut ostendit scūs Tho. 4o sen. dis. 49. q. 1. arti. 3o questiūcula ꝑma. Conceditur ergo ꝙ ad illū finem homo naturaliter ordinatur loquendo de ordine naturali illo mō quo dictū est potentiam obedientialem esse naturalem negatur tamē ꝙ ad illū finem homo naturaliter ordinetur sic ꝙ habeat ordinē ꝓprie naturalē: aut potentiam naturalem. ⁊ ideo non oportet ꝙ ordo ille nature ad visionem beatificam naturaliter cognoscatur nisi precognita beatifica visione. Talem autem cognoscimus ex theologia ⁊ ei9 terminis cognitione sufficienti. cognitio aūt finis ⁊ ordinis ad illum finem quem naturaliꝰ possem9 habere nō sufficit ad salutem. ¶ Ad 3m dico ꝙ licʒ naturaliter sit cognoscibile ꝙ homo ordinatur ad cognoscendum deum tanq̄ in finem. non tamē naturaliter potest sciri sine multorum errorū mixtione et cum sūma difficultate qualis est illa cognitio an scʒ illa quā Ar. tradit ī sua metaphisica. an illa quā fingit Auerrois. an illa qua intelligentie inferiores intelligūt primā. de h tamen dubio fides ⁊ theologia nos certificāt. ⁊ hui9 veritatis noticia est necessaria homini ad salutē. q2 sine huius veritatis cognitiōe spes nostra nulla esset. ¶ Ad cōfirmationem patet per idem. quia solum probat ꝙ naturaliter est cognoscibile ꝙ finis hominis est cognitio dei. sed hoc scire nō sufficit ut dictum est. dato etiam ꝙ naturaliter cognoscibile eēt ꝙ finis vltim9 hominis est visio dei ꝑ eēntiam. tñ pauci naturaliter ad hoc cognoscendū ꝑuenirent. ideo adhuc theologia est necessaria loquēdo de necessitate quo ad bene esse. ¶ Ad 3m principale diciꝰ ꝙ scūs Tho. nō intendit ꝙ per mediū a diuina reuelatione sumptum solū sciantur ea que in alijs sciēcijs humanit9 inuentis traduntur ut arguens procedit. imo multe alie necessitates ad quas intellectus nō pōt aspicere nisi supnaturaliter adiutus. volebat ergo dicere ꝙ de eisdem reb9 possūt esse diuerse sciētie ſm ꝙ eadem res pōt ꝯsiderari ſm diuersas rōnes cognoscibilis. i. ſm diuersa media. q2 ibi vocat rōnem cognoscibilis mediū quo aliqđ est cognoscibile. Et ita sufficienter concludit necessitatem alteri9 scientie ab alijs q̄ naturali lumine intellect9 agentis inuente sūt. q2 sicut alia ⁊ alia rōne formali. i. ſm diuersa media ⁊ ſm ꝑncipia diuersa. ita nō solū easdē imo alias ⁊ alias veritates ꝯsiderāt de eodem obiecto. Dico vlteri9 ꝙ licʒ ꝯsiderēt veritates easdē. nūq̄ tamen theologia non superfluit ꝓpꝰ cās superi9 dictas: imo ē necessaria ꝑdicto mō. ¶ Cū ħo iprobaꝰ q̄dā rñsio ibi facta q̄ haberi potest a scō Tho. ꝑma 2e. q. 54. arti. 2o. Dico ad ꝑmā iprobationē ꝙ illa solutio nō ponit aliq̄ eē distincta in rōne superioris puta forme. ⁊ indistincta ī rōne inferioris puta habit9. ſm ꝙ arguens false putat. ſ; intendit ꝙ habitus possūt distingui ſm modū distinctionis formarū: ⁊ ſm modū distinctiōis ꝓpriū habitib9. Nō ē aūt idē dicere. ista sūt indistincta in rōne habit9 ⁊ ista nō distinguunꝰ ſm ꝓpriū modū distinctiōis habituū. sicut quantitas digiti mei ⁊ q̄titas sibi eq̄lis in

celo ẜm multos sũt diuersarũ specierũ ⁊ rationũ. nõ tamen ista distinctio specierũ est ẜm propriũ modum diuisionis quantitatis a quantitate puta ẜm cõtinuũ uel discretũ: aut ẜm lineã ⁊ supficiẽ corpus: aut ẜm bicubitũ ⁊ tricubitũ. sed ẜm cõem modum diuisionis formarum. quia vna illarum quantitatum est corruptibilis: alia incorruptibilis. omnia autẽ talia distinguũtur genere ex. 8º. metaphisice. aut quia vna illarum est educta de potẽtia materie. non autem alia. Aliud exẽplum potest eẽ de visu hominis ⁊ visu asini qui distinguũtur specie: non ẜm proprium modũ distinctionis sensuũ scʒ ratione obiecti. sed alio modo. ⁊ infinita exempla ex hoc dari possent. ¶ Ad 2ᵘᵐ improbationem dico ꝙ obiecta distinguũt habitꝰ in alio genere cause ꝙ̃ efficientis: puta in genere cause formalis uel finalis. quia sicut dicit scũs Tho. prima 2ᵉ. q. j. arti. 3º. Obiectum est forma extrinseca ipsius actus ⁊ dat ei speciem. Et similiter dicendum est de habitu imo ⁊ de potẽtijs anime ut ipse ponit pͥma pte q. 77. arti. 3º. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ratio quam credit stare non stat ut superius dictum est. ⁊ hec de 2º. articulo. Ratio ꝟo facta in pede questionis ad oppositũ predictorũ soluitur facile per primam cõclusionem. Et hec de prima questione.

Terum circa prologum

2º. querit̃: Utrũ habitus theologie sit practicꝰ. Et arguitur ꝙ sic. Ille habitus est pure practicus cuius finis est scire operari. sed finis theologie est scire operari uel qualiter operandum est ut perueniatur ad salutem. iuxta illud Jacobi pᵒ. Estote factores verbi ⁊ non auditores tm̃. ergo videtur ꝙ sit practica: ⁊ non speculatiua. In oppositum arguitur sic. Nulla scientia humano ingenio acquisita potest esse nobilior theologia. sed aliqua scientia acquisita ẽ nobilior omni scientia practica. ergo theologia non est scientia practica. sed potius speculatiua. aᵃ nota est. bᵃ ꝓbatur. quia alique scientie acquisite sunt pure speculatiue ut geometria ⁊ metaphisica. sʒ tales sũt nobiliores scientijs practicis: ut dicitur pᵒ. metaphisice. igitur. In hac questione duo erunt articuli. in primo ponentur ꝯnes. in 2º. mouebuntur dubitationes Quantum ad primum sit prima ꝯ. ꝙ scientia proprie speculatiua differt a practica ꝙ̃tum ad finem ⁊ ꝙ̃tũ ad materiam de quibus sunt: sic ꝙ finis speculatiue est cõsideratio veritatis. materia aũt eius est res ope scientis nõ operabilis. practice aũt finis est operatio. ⁊ obiectũ eius uel materia est res ab huiꝰ scientiam habente operabilis. Istam ꝯnem ponit scũs Tho. super Boetiũ de trinitate. q. 5. arti. pᵒ. vbi sic ait Theoricus siue speculatiuus intellectus in hoc proprie ab operatiuo siue practico distinguitur ꝙ speculatiuꝰ habet pro fine veritatẽ quam considerat. practicus autem veritatem consideratã ordinat in operationẽ tanꝙ̃ finem. ⁊ ideo phs dicit. 3º. de anima ꝙ differunt ab inuicem fine. ⁊. 2º. metaphisice dicitur ꝙ finis speculatiue est veritas. finis autem operatiue siue practice actio. Cum igitur oporteat materiam fini esse proportionatam oportet practicarũ scientiarum materiã esse res illas q̃ a nr̃o ope fieri possũt ut sic earũ cognitio in opationem q̃si in finẽ ordinari possit. Speculatiuarũ ꝟo scientiarũ materiã oportet esse res que a nostro opere nõ fiũt. vñ illarũ consideratio in operationẽ ordinari nõ põt sicut in finẽ. hec ille. Qꝫ autẽ ista ꝯ intelligenda sit de sciã ꝓprie speculatiua. patʒ per ꝯnẽ sequentẽ. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ scientia ẜm quid speculatiua nõ differt semꝑ a speculatiua ꝙ̃tum ad materiã uel obiectũ. imo aliqs potest habere scientiã speculatiuã de re opabili ab ipso et sic de eodẽ habere scientiã speculatiuã ẜm qd ⁊ scientiam simpliciť practicã. Istã ꝯnem in sentẽtia ponit scũs Tho. pͥma parte. q. 14. arti. 16º. Aliqua igr̃ est scientia speculatiua tm̃. aliqua practica tm̃. aliq̃ ẜm aliqd speculatiua ⁊ ẜm qd practica. ¶ Ad cuius euidentiã sciendũ ꝙ aliqua sciẽtia põt dici speculatiua tripliciť. Primo ex parte rerũ scitarum que nõ sunt opabiles a sciente. sicut sciẽtia hoĩs de rebus nãlibꝰ uel diuinis. 2º mõ ꝙ̃tum ad modũ sciendi. utputa si edificator cõsideret domũ diffiniendo diuidendo et cõsiderando eius vniuersalia p̃dicata. hoc enim est opabilia mõ speculatiuo ꝯsiderare ⁊ non ẜm ꝙ sunt opabilia. Operabile eni est aliqd ꝓpter applicationem forme ad mãm ⁊ non per resolutionẽ compositi in principia vniuersalia formalia. 3º ꝙ̃tum ad finem nam intellectus practicus differt a speculatiuo: fine ut dr̃ 3º de aĩa. Intellectus aũt practicus ordinatur ad finẽ opatiõis. finis aũt intellectus speculatiui est cõsideratio veritatis. si g̃ edificator cõsideret qualiť põt fieri aliqua domus nõ ordinans ad finẽ operationis sed ad cognoscendũ tm̃: erit ꝙ̃tũ ad finẽ speculatiua cõsideratio tñ de re opabili. Sciẽtia g̃ que est speculatiua rõne ipsius rei scite est speculatiua tm̃. Que ꝟo est speculatiua ẜm modũ uel ẜm finẽ est ẜm qd speculatiua ⁊ ẜm qd practica. Cũ ꝟo ordinať ad finẽ opationis est simpliciť practica. hec ille. Ex quibꝰ apparet ꝙ sciã que diciť speculatiua solũ ꝓpť modũ considerandi uel propter finem cognitionis põt esse de re operabili. ac per hoc circa eandem materiam cum scientia practica. Patet etiam ꝙ scientia diciť simpliciter ⁊ proprie speculatiua que est sicut de principali obiecto de re nõ operabili a sciente. sed scientia non ideo dicitur simpliciter aut proprie practica que est de re operabili a sciente sed ex fine simpliciť practica iudicatur. Sciendum tamen ꝙ non est inconueniens aliquam esse scientiam simpliciter practicam ⁊ tamen aliquod obiectũ eius minus principale nullo modo esse operabile a sciente. sicut patet de scientia morali que in aliqua sui parte agit de potentijs anime. scientia ergo diciť simpliciter speculatiua cuius principale obiectum est non operabile a sciente. ⁊ finis eius est cõsideratio veritatis. sed illa diciť simpliciter practica cuius principale obiectum est a sciente operabile. et eius finis est operari. ¶ 3ª ꝯ est: ꝙ aliqua scientia que non est actu simpliciter practica potest fieri simpliciter ⁊ actu practica;

quedam ꝟo non. Istam ↄ̄nem intendit sanctus doctor de veritate. q. 2ᵃ arti. 3ᵒ. vbi sic ait. Sicut dicitur 3ᵒ de anima. intellectus practicus differt a speculatiuo fine. finis enim speculatiui est veritas absolute. sed practici est oṗatio ut dicitᷣ 2ᵒ metaphisice. Aliqua ḡ cognitio dicitur practica ex ordine ad opꝰ. qḋ cõtingit dupliciť. Qn̄qꝫ in actu dū actualiter in opus ordinatᷣ. sicut cū artifex ꝓconcepta formã ꝓponit eam i mãm inducere. ⁊ tūc est actu practica cognitio. ⁊ siṁr cognitiõis forma. Qn̄qꝫ ꝟo cognitio est ad actū ordinabilis non tñ actu ordinatur. sicut cum artifex cogitat formam artificij. ⁊ sic ꝑ modū oṗandi. non tñ oṗari intendit. ⁊ certū est ꝙ hec ē practica habitu uľ volūtate. nõ aūt actu. Qn̄ ꝟo cognitio nullo modo est ad actū ordinabilis tūc est cognitio pure speculatiua. ⁊ h̄ etiã dupliciter cõtingit. Uno modo qn̄ cognitio ē de rebus illis q̄ nõ sunt nata ꝓduci ꝑ sciam cognoscentis. sicut cū nos cognoscimus nãlia. Qn̄qꝫ ꝟo res cognita est quidē oṗabilis ꝑ sciam. tñ nõ ↄ̄sideratur ut oṗabilis ē. res enī ꝑ oṗationē in esse ꝓducitur. Sunt aūt quedam que possunt separi ṡm intellectū. que nõ sunt separabilia ṡm esse. Qn̄ aūt consideratur res ꝑ intellectū oṗabilis distinguendo ab inuicē ea q̄ ṡm esse distingui non possunt. nõ ē practica cognitio actu nec habitu: sed speculatiua tñ. sicut si artifex consideret domū inuestigando passiones eiꝰ ⁊ genꝰ ⁊ differentias ⁊ alia hꝰ que ṡm esse indistincte inueniūtur i re ipsa. Sed tunc ↄ̄sideratᷣ res ut oṗabilis qn̄ ↄ̄siderãtur in ipsa oĩa que ad eiꝰ esse requiruntur. hec ille. Idē ponit q. 2ᵃ arti. 8. Artifex inquit de oṗabili duplicē habet cognitionē: speculatiuã. s. ⁊ practicam. Speculatiuã quidem siue theoricã cognitionē habet cū rationes oṗis cognoscit: sine hoc ꝙ ad operandū ꝑ intentionem applicet. sed tūc ꝓprie habet cognitionē practicã quando extendit ꝑ intentionē rõnē oṗis ad operis finē. ⁊ ṡm h̄ medicina diuiditur i theoricã ⁊ practicam. ut Auicēna dicit. Ex q̄ pꝫ ꝙ cognitio artificis practica sequitᷣ eius cognitionē speculatiuã. cū practica efficiatᷣ ꝑ extensionē speculatiue ad opꝰ. remoto autē posteriori remanet ꝑus hec ille. Etiã ꝑma pte. q. 15. arti. 3. ad 2ᵐ ponit dictã diuisionē de cognitione in actu ⁊ in habitu. Ex quibus omnibꝰ apparet ꝙ aliq̄ cognitio q̄ nõ est actu simpliciter practica pōt fieri actu simpliciť practica. scꝫ illa que est ordinabilis ad finē oṗis. non tñ ordinatur. sicut exēplificatū fuit de artifice cõcipiente formã oṗis. nõ tñ oṗari intendente. Sciēdū tñ ꝙ cū dicit sctūs Thomas illã cognitionē nõ esse actu practicã que non actualiť ordinatur ad finem oṗis nõ intēdit actualē ordinationē q̄ntū ad actū secūdū qꝛ tūc nullꝰ habitꝰ in hoĩe dormiente esset actu practicus. Sꝫ loquitur de actuali ordinatione q̄ntū ad actū primū q̄ dicitur virtualis intētio qua. s. acquirens habitū in ꝑncipio intēdebat ꝑ illū operari ⁊ ex post nõ habuit cõtrariã intentionē. Talis enī ordinatio dicitur ↄ̄tinue in ipso actualis quo ad actum ꝑmū. qꝛ remanet i suo effectu. s. in habituali intentione q̄ habitū artis uel scie comitatur. ¶ Sciendū etiã ꝙ cū ipse dicit illã cognitionē esse speculatiuã tm̄ q̄ est de re oṗabili sed nõ ut est oṗabilis. nõ contradicit illi qḋ dicit i 2ᵃ ↄ̄ne. vbi dicebat talē cognitionē esse ṡm qd practicam. Nõ enī negat in 3ᵃ ↄ̄ne quin possit dici ṡm qd practica. sꝫ vult ꝙ nõ sit simpliciter practica habitu nec actu. cū quo tñ stat ꝙ ē ṡm quid practica inq̄ntū est de re operabili. ¶ 4ᵃ ↄ̄ est ꝙ habitꝰ nõ dicitur practicꝰ ꝓut practicū diuiditur ↄ̄ speculatiuū ab oṗe īteriori qḋ maneat īfra intellectū. sꝫ ab oṗe exteriori: ꝓut oē opus sequens electionē pōt dici praxis. Istã intendit sctūs Tho. ꝑma 2ᵉ. q. 57. arti. ꝑ. ad ꝑmū. Duplex inquit est opꝰ scꝫ interiꝰ ⁊ exterius. practicū ḡ uel operatiuū qḋ diuiditur ↄ̄ speculatiuū dicitur de oṗe exteriori ad qḋ nõ habēt ordinem habitꝰ speculatiui. sꝫ tñ habēt ordinē ad opus interius intellectꝰ qḋ est speculari verū. hec ille. Itē eadē q. arti. 3ᵒ ad 3ᵐ dicit sic. Etiã i ipsis speculabilibꝰ ē aliq̄d ꝑ modū cuiusdã oṗationis puta ↄ̄stitutio syllogismi aut orõnis cõgrue aut opꝰ numerãdi uľ mēsurandi. Et iō habitꝰ speculatiui q̄ ad hꝰ oṗa rõnis ordinantᷣ dicuntur ꝑ quandam similitudinē artes sed liberales: ad differentiã illarū artiū que ordinãtur ad oṗa ꝑ corpus exercita que sūt quodãmõ siṁtudines inq̄ntū corpꝰ seruiliter subditᷣ anime. ⁊ homo ṡm aĩam est liber. Ille ꝟo scientie que ad nullū opus hꝰ ordinantᷣ simpliciter scientie dicuntᷣ nõ aūt artes. hec ille. Itē 2ᵃ 2ᵉ q. 179. arti 2ᵒ sic ait. Intellectꝰ diuiditur in actiuū ⁊ cõtemplatiuū. quia finis intellectiue cognitionis uľ ē ipsa cognitio veritatis. qḋ ꝑtinet ad intellectū ↄ̄tēplatiuū. uel est aliqua exterior actio. qḋ ꝑtinet ad itellectū actiuū siue practicū. hec ille. Ex quibꝰ oĩbus patet ꝙ habitꝰ nõ ꝑdit rõnē speculatiui ex hoc ꝙ habet ordinem ad opus interiꝰ hoc est intellectuale. sed solū ꝑdit eam ex h̄ ꝙ habet ordinē ad opus extra ꝟtutē cognitiuã. ita ꝙ ad hoc ꝙ dicatᷣ practicꝰ sufficit ꝙ ordinetur ad opus voluntatis regulandū. uel alterius potentie ab intellectu. patet ꝑ eundē. nam prudētia ponitᷣ ab ipso habitꝰ practicꝰ 2ᵃ. 2ᵉ. q. 47. arti. 2ᵒ. ⁊ tñ prudentia ꝓprie extendit se ad opus appetitus. ⁊ non ad oṗa exteriora i exteriori materia constituta. Ait enī sic eadē. q. arti. 5. Ars ⁊ prudētia sūt circa ↄ̄tingētia. sed ars est circa factibilia que scꝫ in exteriori mã cõstituūtur. sicut domꝰ cultellus ⁊ hꝰ. prudentia aūt circa agibilia. que scꝫ in ipso operãte cõsistunt. hec ille. Ex quo patet ꝙ praxis a qua habitus dicitur practicꝰ nõ oportet ꝙ sit oṗatio exteriꝰ exercita uel trãsiens. imo sufficit ꝙ sit oṗatio appetitus rationalis aut sensitiui. qn̄imo actus rõnis pōt dici praxis ṡm ꝙ est voluntarius. ⁊ breuiter oĩs actus qui cadit sub electione ⁊ cõsilio. Unde in ꝑdicte q̄stiõis arti. 2ᵒ ad 2ᵐ sic ait. Ipse actꝰ speculatiue rationis ṡm ꝙ est voluntarius cadit sub electione ⁊ consilio q̄ntū ad suum exercitiū. ⁊ per consequens cadit sub ordine prudentie. sed q̄ntū ad suam speciē ꝓut comparatur ad obiectū qḋ est verū necessariū nõ cadit sub cõsilio nec sub prudētia. hec ille. Ibidē

etiam dicit. Prudētis inquit est bñ cōsiliari. Cōsiliū
autē est de his q̄ sunt ꝑ nos agenda in ordine ad fi-
nem aliquē. ratio aūt eoꝝ que sunt agēda propter
finē est ratio practica. vñ manifestū est ꝙ pruden-
tia non cōsistit nisi in rōne practica. hec ille. Ex quo
patet ꝙ oē opus cadens sub electione ⁊ consilio ⁊
ordinabile ad aliquē finē dicit̄ praxis. De malo si-
militer. q. 16. arti. 8. ponit ꝙ cognitio qua estimatur
aliquid esse eligendū uel appetendū est practica uł
affectiua. Ibidē etiā vult ad xjm. ꝙ ois ꝑuersus ap-
petitus est cū aliqua falsitate rationis practice. Ex
quo habet̄ ꝙ actus voluntatis est praxis. a qua ha-
bitus meretur dici practicus. ⁊ etiam actus intelle-
ctus ꝙntū ad exercitiū ut cadit sub electione. ¶ 5a
ꝯ est ꝙ non ois habitus dicitur practicus. nec ois
cognitio meretur dici practica ex quacūq̄ relatio-
ne ad praxim. sed oportet ꝙ sit ꝓxima regula opis.
Istam ꝯnē intendit sanctus doctor de veritate. q.
14. arti. 4o. Non q̄libet inq̄t relatio ad op9 facit intel-
lectū esse practicū. quia aliq̄ simpliciter speculatio
pōt alicui esse remota occasio aliq̄d operandi. sicut
ꝑhus speculat̄ aīam esse imortalem. ⁊ inde sicut a
causa remota sumit occasionē aliquid operandi. sꝫ
intellectū practicū oportet esse proximā regulam
operis. utpote quo ipsum opabile ⁊ rōnes opandi
⁊ cause opis cōsiderent̄. Constat aūt ꝙ obiectū fi-
dei non est verū operabile. sed verū increatum in
qd̄ non pōt nisi actus intellectus speculatiui. vnde
fides est in intellectu speculatiuo ꝙuis sit occasio
remota aliquid opandi. vñ sibi non attribuit̄ opatio
nisi mediāte dilectione. hec ille. Item 3o sen. dis. 23a
q. 2. arti. 2o. questiūcula 2a. Intellect9 inquit specu-
latiuus ⁊ practicus in hoc differunt. ꝙ speculatiu9
considerat veritatē absolute. practicus vo conside-
rat veritatē in ordine ad opus. Contingit aūt q̄nq̄
ꝙ ipsum verū qd̄ in se cōsiderabatur nō pōt consi-
derari ut regula operis. sicut accidit i mathemati-
cis ⁊ his que a motu separata sunt. vnde h9 veri cō-
sideratio est tm̄ in intellectu speculatiuo. Quādoq̄
aūt verū qd̄ in se cōsiderat̄ pōt cōsiderari ut regu-
la opis. ⁊ tunc intellectus speculatiuus fit practic9
per extensionē ad opus. hoc aūt contingit dupliciť
qꝛ aliq̄ñ illud verū qd̄ vtroq̄ mō pōt cōsiderari nō
habet magnam vtilitatē nisi inq̄ntū ordinat̄ ad op9
qꝛ cū sit cōtingēs non habet firmā veritatē sicut ē
consideratio de opibus virtutū. Et tunc talis cōsi-
deratio ꝙuis possit esse speculatiui ⁊ practici intel-
lectus. tm̄ principaliter est practici intellect9. Aliq̄ñ
aūt illi9 veri ꝯsideratio habet i seipsa quādā digni-
tatē etiam si nūq̄ ordinet̄ ad opus. sicut accidit in
cōsideratiōe diuinoꝝ quoꝝ cognitio dirigit in opa-
tione. ⁊ tm̄ visio dei est finis vltimus operis. Et tūc
illa cōsideratio p̄ncipaliť est in intellectu speculati-
uo. ⁊ seruat̄ in practico. Cū ergo fidei obiectum sit
veritas p̄ma que inq̄ntū est finis operis regulat in
ope fidei: principaliter erit i intellectu speculatiuo
⁊ secundario in practico. hec ille. Ex quib9 apparet
ꝙ ad hoc ꝙ habitus ꝓprie dicat̄ esse practic9 aut i-
ntellectu practico oportet ꝙ sit ꝓxima regula opis
⁊ ꝙ non habeat magnam dignitatē aut vtilitatem
nisi inq̄ntū ordinat̄ ad opus. ¶ 6a ꝯ est ꝙ theologia
nostra est practica ⁊ speculatiua. licꝫ principali9 sit
speculatiua q̄ȝ practica. Istā ꝯnē ponit sanct9 do-
ctor p̄ma pte. q. j. arti. 4o. Sacra doctrina inq̄t vna
existens extendit se ad ea que ꝑtinent ad diuersas
scientias physicas: ꝓpter rōnē cōem quā i diuersis
attendit ꝓut sunt diuino lūie cognoscibilia. vñ licꝫ
in scientijs physicis alia sit speculatiua alia practica
sacra tm̄ doctrina comprehendit sub se vtrūq̄. sicut
deus eadē scīa cognoscit se ⁊ ea q̄ facit. magis tm̄ ē
speculatiua q̄ȝ practica. quia principali9 agit de re-
bus diuinis q̄ȝ de actib9 humanis. de quib9 agit ꝺm
ꝙ ꝑ eos ordinatur homo ad ꝑfectā dei cognitionē
in qua btitudo eterna consistit. hec ille. Eandē ꝯnē
tenet p̄ sen. q. j. ꝓlogi. arti. 3o vbi sic ait. Ista scientia
ꝙuis sit vna tm̄ ꝑfecta est ⁊ sufficiēs ad oēm huma-
nā ꝑfectionē ꝓpter efficatiā diuini lūis. vñ perficit
hominē in opatione recta. ⁊ ꝙntū ad cōtemplationē
veritatis. vñ ꝙntū ad aliq̄d ē practica. ⁊ ꝙntū ad ali-
quid est speculatiua. Sꝫ quia ois scientia principa-
liter pensanda ē ex fine. vltim9 aūt finis h9 doctrine
est cōtemplatio p̄me veritatis in patria. ideo est p̄n-
cipaliter speculatiua. hec ille. Et sic primus articu-
lus terminatur.

Quantū ad secūdū mouenda sunt dubia. Et pri-
mo ꝯtra primam ꝯnē arguitur ꝺm Gregoriū ꝙ ha-
bit9 practic9 nō oꝫ ꝙ sit de opabili absolute. Primo
qꝛ sciētia dicit̄ practica ex se ⁊ ex nā sua formaliť ⁊
non quia in tali uel tali sciente vbi grā habente po-
tentiā opandi est directiua actionis. ergo ex nā sua
⁊ nō quia in tali subiecto est practica. tenet ꝯña. qꝛ
eo scientia dicitur practica quo actiua. ⁊ eo actiua
quo actiōis directiua. añs probatur. qꝛ scientia ex
natura sua est principiū talis actus ⁊ formaliter di-
rectiua ex q̄li generata est. ⁊ certū est ꝙ quicūq̄ uł
qualiscūq̄ habeat talē sciam dūmodo sit eiusdem
rōnis i siles actus ꝺm speciē mediantib9 talib9 sciē-
tijs exit. ⁊ non in alios vn9 ⁊ alius in alios. nec idem
in vno tpe in quendā ⁊ in alio tpe in aliū ꝺm speciē.
Vñ si medic9 cirurgic9 mediante sua medicina pra-
ctica elicit noticiā directiuā ꝙ apostematib9 cali-
dis adhibenda sunt que repellant. si ꝑdat man9 uel
potētiā adhibendi talia. nō min9 mediante illa me-
dicina eliciet talem actū. ¶ 2o. nam stultū esset di-
cere ꝙ pitus statuific9 mox cū ꝑderet manū uł po-
tentiā manualiter statuas fabricandi simul ꝑderet
artem. Nec min9 stultū esset dicere ꝙ ars remanēs
in ipso aliū actū elicitū haberet ꝺm speciē q̄ȝ prius
dū erat manuat9. igit̄ sicut prius habebat noticiam
directiuā operis ita ⁊ nunc. igitur est practica sicut
prius. ¶ 3o. nā ex ꝯne sequit̄ eūdē habitū numero
frequenter successiue ⁊ practicū ⁊ speculatiuū. pa-
tet si infirmitate aliqua supueniēte statuific9 ope-
rari nō posset exterius. eius ars erit speculatiua q̄
p̄ fuit practica. Rursus eo sanato ⁊ potēte opera-

ri efficietur iterū practica ⁊ ita de musico quādo efficiē raucus. ¶ 4°. Nam potentia actiua scientis nō sufficit ad hoc ꝙ eius habitus sit practicus. nam sequiē ꝙ physica que habeē de actib⁹ anime ⁊ intellectiōib⁹ ⁊ volitiōib⁹ eēt ꝓprie practica. nā physic⁹ habet potentiā talia ꝓducendi. Similiter geometra de figuris esset ꝓprie practicus. cū geometra possit figuras facere ⁊ describere. ¶ 5°. Nam tunc habitus magis esset dicendus practicus ex subiecto ꝙ̄ ex obiecto. nam ſm hoc ex variatione sciētis nō variata cōditione obiecti variaē habitus ſm practicū ⁊ speculatiuū. Si eni sciens non habeat potētiam productiuā obiecti. habitus nō erit practicus sed speculatiuus. ¶ 6°. Nam tunc habitus practic⁹ erit practicus ꝑ accñs. ⁊ magis ꝑ accñs ꝙ̄ intellect⁹. nam intellectus diciē practicus denoiatiue ab eo qđ formaliter ē in ipso subiectiue. s. a noticia practica. habitus ḋo diciē practic⁹ non ex aliquo qđ sit in eo: nec ab aliquo qđ sit in eodē subiecto p̄mo. ſʒ denominatiue a potētia executiua. ſm hāc viā. ⁊ oīa sunt falsa. igitur ⁊ ꝯ̄ ex qua sequiē ista. ¶ Cōtra secundā ꝯnē arguitur ſm Scotū ꝓbando ꝙ scia dicatur ꝓprie practica ratione obiecti. ⁊ non rōne finis ꝓncipaliter. Primo sic. Rō habit⁹ practici consistit i duplici respcū aptitudinali. s. in rōne prioritatis ⁊ naturalis cōformitatis. qđ patet ex diffinitione praxis que talis est. Praxis est operatio alteri⁹ potentie ab intellectu naturaliter posterior intellectione nata conformari recte rōni ad hoc ꝙ sit recta. Praxis enim naturaliter debet esse posterior intellectione. ⁊ debet esse naturaliter nata elici cōformiter rōni recte. Tales aūt respectus sunt relatiōes aptitudinales. qꝛ nō ē de rōne actus uel habitus practici ꝙ actualiter extendaē ad cōferendū sibi aliquā opationē. qꝛ praxis nō necessario comitaē actū ⁊ habitū practicū. sic ḡ patet a^{ns}. Tūc sic. Isti respect⁹ aptitudinales non cōpetūt vni scie ⁊ nō alteri nisi rōne absoluti. illud aūt absolutū nō habet istā habitudinē ex fine sed ex forma: que quidē non dependet nisi ab intellectu ⁊ obiecto. non autē habet hāc aptitudinem ex intellectu. ḡ ex obiecto. ¶ 2° sic. Nam ꝙ opatio aliqua possit ꝯformari intellectui est ex natura obiecti. qđ quidē cōtingens est ⁊ operabile ab homine. Et iterum ꝙ opatio sit posterior oritur ex intellectu qui est potentia naturaliter p̄ma ⁊ ex obiecto dirigibili ꝑ intellectū. habet aūt obiectū vnde hoc oriatur siue ꝓponatur ad faciendū siue non. ergo rō practici ⁊ istius respect⁹ nō oritur ex fine. ¶ 3° sic. qꝛ finis nō causat nec mouet nisi dum amatur. ut patet. 12° metaphisice. habitus aūt est practicus dato ꝙ nihil actualiter attēdatur aut ametur. ⁊ ita idē qđ prius. Ista aūt argumenta videnē infringere secūdā ꝯnē in hoc ꝙ ponit ꝙ scientia illa diciē simpliciter practica ex fine. ⁊ similiē cōtra tertiā ꝯnem in h̄ ꝙ ponit sciam nō dici actualiter practicā. nisi dum actualiter ordinatur in finē opis. ¶ Contra q̄rtā ꝯnē arguit multipliciter Aureolus ꝓbando ꝙ actus interior puta intellect⁹ sit praxis ⁊ ꝙ habit⁹ ordinat⁹ ad illā sit practic⁹. arguit autē sic. Logica rhetorica ⁊ hmōi sunt practice. ſʒ iste solū dirigunt act⁹ ipsius intellectus. ergo habit⁹ dr̄ practicus in ordine ad actus intellectus ꝑ ipsū regulatos. Maiorē ꝓbat qnqʒ mediis. Primū ē tale. Ille habitus qui non caret respectu conformitatis ⁊ prioritatis nec actiuitatis nec directiui. non videtur eē speculatiuus. imo si habet hos respect⁹ aliqd habet vltra rationē speculatiuā. ⁊ idcirco est practicus. sed logica est hmōi. habet eni respectū regulantē in ordine ad actus intellectus aliaꝝ scienciarū ⁊ dirigit alias scientias ⁊ est prior eis. cum sit vanum simul querere scientiā ⁊ modū sciendi ut diciē 2° metaphisice. ergo logica ⁊ similes ut videtur sunt practice ⁊ non speculatiue. ¶ 2^{m} est tale. Nullus habitus cuius finis non est actus proprius sed actus alterius habitus potest poni speculatiuus. talis enim nō est gratia sui: quod est vna conditio speculatiui habitus p̄ metaphisice. sed logica ⁊ similes non habent pro fine actum propriū mediātibus illis elicitū. ſʒ actū illarū sciētiarū mediantib⁹ ipsis directū vnde non sūt gratia sui. sed ꝓpter itroductionē. ut patet in eodē. ḡ nō erūt speculatiue. ſʒ magis actiue. ¶ 3°. Ille habitus qui extenditur vltra suū actū est pure practic⁹ cū ratio practici in extensiōe cōsistat: iuxta illud phi. Intellect⁹ sua extēsiōe fit practicus. sed logica ⁊ alii habitus extra actum suū se extendunt. ergo erunt practici. ¶ 4°. Nullus artifex diuiditur in vtentē ⁊ docentē nisi sit practicus. i vtendo quippe diciē practicare. ut patet de medicina. ſʒ logica diuiditur in docentē ⁊ vtentem. ergo erit practica. ¶ 5°. Nullus habitus speculatiuus operatur suū obiectum. non enim astrologia facit celos: nec physica herbas ⁊ lapides. actiua ḋo agit circa ipsum ⁊ operatur. Unde diciē 6° metaphisice ꝙ actiua est respectu operabiliū quorū principium in nobis est. sed logic⁹ per habitū logice facit ꝯnes veri expressiuas ut ꝓpositiones ⁊ syllogismos. rhetoricus ḋo facit sermones ꝑsuasiuos. hec aūt sunt subiecta in eis. ergo sunt habitus practici non speculatiui. ¶ 6°. Ille habit⁹ qui habet rationē potētie actiue ⁊ virtutis est habitus practicus ⁊ actiu⁹. sed phūs dicit rhetoricā esse virtutē quādā i p̄ rhetorice ⁊ cōmentator vocat eam ibidē practicā ⁊ facultatē quandā. Et idem dicendū est de logica: cū dialectica sit assecutiua rhetorice. ut dr̄ p̄ rhetorice. ergo logica ⁊ rhetorica sunt habit⁹ practici. hec ille. ¶ 7° arguit Gregori⁹ de arimino ꝓbans ꝙ aliqua intellectio est vere praxis. qꝛ aliqua noticia ē uel pōt eē directiua speculationis. ⁊ nullius alteri⁹ opationis ergo aliqua speculatio ⁊ ꝑ ꝯñs aliqua operatio intellectus ē vere praxis. tenet ꝯña. quia omnis noticia dicitur practica extensiōe eius ad praxim. talis aūt extēsio non intelligitur nisi per modū directiui. idē enim ē noticia practica ⁊ directiua praxis. ḡ si aliq̄ noticia ē practica ⁊ nulli⁹ alteri⁹ opatiōis est directiua ꝙ̄ speculatiōis. speculatio vtiqʒ erit praxis. añs ꝓbaē. qꝛ contingit aliquē deliberare vtrū insistendū

sit speculatiōi uel operationibus vite actiue ⁊ vtrū speculationi harū uel illarū rerū. ⁊ silr̄ quo loco quo tp̄e ⁊ quātū ⁊ quō speculandū sit ⁊ iudicare qd speculandū ē circa v̄itates sacre scripture uel alias ⁊ tantū ⁊ tali tp̄e. ⁊ sic de alijs circūstantijs. Cōstat aūt ꝙ tale iudiciū est vere practicū. non minꝰ ꝙ̄ iudiciū quo iudicat̄ etiā tempate viuēdū esse: subueniendū indigenti aut aliud sile. ⁊ istud iudiciū nulliꝰ alterius oꝑationis ꝙ̄ speculationis est directiuū ut patet. ¶ Confirmatur. quia omnis noticia cui conformiter cōuenit elici electionē virtuosā est noticia practica. talis autē noticia de speculādo ul' nō speculando directiua est hꝫ. igit̄ ⁊c. aᵃ patet auctoritate p̄hi 6ᵒ. ethi' caᵒ p̄ dicentis. Oportet quidē rōnē verā esse ⁊ appetitū rectū si quidē electio studiosa suplit ⁊ eādē hūc qdē differre hūc āt ꝓsequi. h̄ qdē ḡ mens ⁊ v̄itas practica. ⁊ paulo post etiā ait: practici ⁊ itellectiui opꝰ veritas cōfesse hn̄s appetitui recto. bᵃ ꝓbat̄. Nam electio qua alijs eligit studere i sacra scriptura debito fine ⁊ alijs bonis circūstātijs. vtiqꝫ virtuosa est ⁊ meritoria. sicut bene patet ex verbis Gregorij vi. moraliū dicētis. Non nūqꝫ studiosus tarditate intelligētie iuenit̄: ut eo magis p̄mia retributionis iueniat: quo magis i studio iuentiōis elaborat. vbi patet ꝙ conatus i studio intelligendi veritatē sacraꝝ scripturarū vtiqꝫ meritoriꝰ ē ¶ 2ᵒ. Oīs oꝑatio ad quā inclinat virtus appetitiua est vere praxis. sed ad studendū ⁊ speculandū mysteria scripturarū inclinat aliquos scōs viros virtꝰ appetitiua ut satis certū est. igitur. ¶ 3ᵒ. Oīs actus impatᵒ a voluntate est praxis. speculatio est hꝫ. igit̄ Si dicat̄ ꝙ non sequit̄: speculatio est iperata a voluntate. ergo est praxis. sed sequitur. ḡ est praxis ul' practica. Cōtra h̄ arguit̄. Aliq̄ speculatio ē impata a voluntate ⁊ nō est practica. ḡ aliqua speculatio est praxis. ɔ̄ña patet ex concesso. aīs ꝓbatur. quia uel oīs intellectio esset practica. ⁊ eadē rōne oīs sciētia qd̄ est falsum. uel nulla itellectio nō practica posset impari a voluntate qd̄ est ɔ̄tra expientiā. pōt enim impari a voluntate ɔ̄sideratio logicalis ⁊ metaphisicalis ⁊ alie quelibet habituū speculatiuoꝝ. ¶ Cōtra sextā ɔ̄nē arguit sic Aureolus. Impossibile est duas differentias diuisiuas i vnā spēm conuenire sic ꝙ vna sm̄ qd ⁊ alia simpliciter. ut patet ꝙ rōnale ⁊ irrōnale que sūt differentie diuisiue aīalis nūqꝫ cōcurrūt i vno aīali. qd̄ sit sic rōnale ⁊ irrationale. s. rationale simpliciter ⁊ irrationale sm̄ quid uel ecōtra. sꝫ practicū ⁊ speculatiuū sūt differentie diuisiue scie ut patet 6ᵒ metaphisice. ḡ nullus habitus est sm̄ qd practicus ⁊ simpliciter speculatiuus. ⁊ p ɔ̄ñs habitus theologie non est vnꝰ. cuiꝰ oppositū sanctꝰ Thomas dicit. Vn̄ nō apparet quin ista duo dicta ad iuicē ɔ̄tradicant. s. ꝙ sit vnus habitus ⁊ sit sm̄ qd practicꝰ ⁊ simplicit̄ speculatiuꝰ. ¶ 2ᵒ. Qrcūqꝫ aliq̄ due differentie ɔ̄currunt in vnū non pōt dici ꝙ sit ibi aliqua vnitas simpliciter. ut qꝛ ɔ̄gregatiuū ⁊ disgregatiuū sunt in rubeo. idcirco non pōt rubeū dici simpliciter disgregatiuū ne sit albū. nec simpliciter ɔ̄gregatiuū ne sit nigrū. licꝫ forte magis sit ɔ̄gregatiuū. qꝛ magis vergit ad nigredinē. sꝫ practicū ⁊ speculatiuū insunt isti habitui sm̄ te. ergo non pōt dici ꝙ simplicit̄ sit speculatiuus. licꝫ forte magis sit speculatiuus ꝙ̄ practicus. Vn̄ qꝛ media ⁊ mixta nō sūt aliqd̄ extremoꝝ in actu. sequit̄ ꝙ si iste habitus sit medius uel mixtus ex speculatiuo uel practico ꝙ nō sit formaliter speculatiuus uel practicus cuiꝰ oppositū tu dicis. Vn̄ ɔ̄tradictio est ꝙ sit formalit̄ speculatiuus. ⁊ ꝙ sit mixtus ex speculatiuo ⁊ practico ut videt̄. Si dicat̄ ad istas duas rōnes ꝙ speculatiuū ⁊ practicū nō sūt dr̄ie essentiales diuisiue scie i coī. hoc non valet. triplici rōne. Tum p̄. qꝛ est cōtra p̄hm q diuidit 6ᵒ metaphisice sciam tāqꝫ p p̄mas differentias p has duas. ⁊ ꝙ sit eius intentio ꝙ hec diuisio sit p differētias essentiales. videt̄ posse ꝓbari. Impossibile est eni aliquas spēs ɔ̄tentas essentialit̄ sub differentia esse spēs generis nisi illud genus p illas differentias essentialiter diuidat̄. nam si aīal diuidat̄ p coloratū ⁊ nō coloratū. albū ⁊ nigrū. que ɔ̄tinentur sub colorato: nō sunt spēs aīalis. qꝛ coloratū non est eēntialis differētia animalis. spēs v̄o ɔ̄tente sub irrationali sūt p se spēs aīalis. qꝛ irrōnale est eēntialis differentia diuisiua aīalis. sꝫ physica metaphisica ⁊ diuina ɔ̄tinent̄ sub speculatiua. quia speculatiue sunt tres sm̄ p̄hm ibidē ⁊ ipse sunt eēntiales spēs scie i coī. videt̄ ḡ intellexisse ꝙ speculatiuū ⁊ practicū sunt eēntiales differētie scie. Tum 2ᵒ. qꝛ quod inest habitui ex obiecto videt̄ sibi inesse essentialiter. sed habitus trahit hꝫ rōnes ex obiecto ut ꝓbatū fuit arguēdo ɔ̄ secūdā ⁊ tertiā ɔ̄nes. igit̄ ut pꝛiꝰ. Tū 3ᵒ. qꝛ plꝰ differūt sub scia i coī moralis ⁊ naturalis. ꝙ̄ naturalis ⁊ metaphisica. qꝛ naturalē ⁊ metaphisicā p̄hs ponit sub speculatiua quā diuisit ɔ̄tra practicā sub qua locat̄ moralis. sꝫ h̄ nō obstaret nisi speculatiuū ⁊ practicū essent eēntiales differentie. igit̄ idē qd̄ prius. ¶ 3ᵒ. p̄ncipaliter arguo sic Qrcūqꝫ aliquis habitꝰ agit de actibꝰ hoīus ꝓut ordinant̄ ad speculationē. debet dici speculatiuus ⁊ nullo modo practicꝰ. qd̄ patꝫ ex opposito. nā moralis scientia tractat de ptibus aīe ⁊ obiecto voluntatis ⁊ de multis alijs speculabilibus. qꝛ oīa ista considerant̄ in ordine ad mores. idcirco totaliter dicit̄ practicꝰ ⁊ nō speculatiuus. sed sm̄ scm̄ Tho. theologicus habitꝰ tractat de actibꝰ humanis in ordine ad diuinā cognitionē. igit̄ tm̄ ē speculatiuꝰ ⁊ nullo mō practicus. cuiꝰ oppositū tu dicis. ¶ 4ᵒ. sic. Ille habitus est mere practicꝰ ⁊ nullo modo speculatiuꝰ qui est de obiecto attingibili a sciente excellentioribus oꝑationibus ꝙ̄ sit actus illiꝰ habitꝰ. hoc patet. tum qꝛ tale obiectū compat̄ ad scientē non tm̄ ut speculabile. sed ut operabile. hoc est per operationem attingibile. tum qꝛ medicina ⁊ omnes scientie practice ex hoc practice sunt quia obiectum eaꝝ est operabile ab homine ⁊ nobiliori modo attingibile ꝙ̄ p ipsum scire. Melius est enim homini esse sanū ꝙ̄ scire sanitatē ⁊ esse egrotū. ⁊ melius est habere virtutes ꝙ̄ scire quid ē virtus. sm̄ p̄hm 2ᵒ. ethi'. sꝫ ha-

bitus theologicus habet deū ꝓ obiecto qui ē a nobis attingibilis nobiliori operatione ⁊ excellētiori actu ꝗ̄ sit intelligere intellectione habita ex puris naturalibus in hac vita. nobilius enim attingit̄ de⁹ si ei adhereatur per fidē ⁊ assurgat̄ p spem ⁊ diligatur p charitatē ⁊ si eius obediat̄ consilijs ⁊ ꝑceptis: ꝗ̄ si hoc modo nubilose credibilib⁹ exponat̄. igitur iste habitus est pure practic⁹. ¶ 5º sic. Quādocūq₃ obiectū est opabile. habitus transiens sup ipsū maxime negociat̄ circa opera ⁊ docet operatiōib⁹ ipsū attingi. ut docet ph̄us ꝑ ethicoꝝ. Et hinc est ꝙ theologus magis negociat̄ qualiter istis actibus q̄ sunt credere sperare diligere obsequit̄ de⁹. igit̄ est practicus. ¶ 6º Ille habitus qui non solū habet pro fine actū quē elicit imo etiā actū quē dirigit est pure practic⁹ vbicūq₃ sit ⁊ in quacūq₃ potētia sit ille act⁹ sed habit⁹ theologic⁹ non habet ꝓ obiecto actū quē elicit sed actū quē dirigit qui est credere ſm Aug⁹ 14. de trinitate. Per ipsum nanq₃ habitū fides defendit̄ ⁊ creditur. stabilit̄ cōtra icredulos: roborat̄ ⁊ reddit̄ delectabilis ꝗ̄tū ad pios. gignit̄ ⁊ redditur capabilis ꝗ̄tū ad dubios. Iste autē actus credendi elicitur ab habitu fidei ⁊ non ab isto habitu. igit̄ habitus theologie est pure practic⁹. ¶ 7º Aut illa speculatio que ponit̄ finis h⁹ scie est speculatio vie. ita ꝙ speculatio ſm istū habitū sit finis. ⁊ hoc ē euidēt contra auctoritates aliquas scōꝝ dicentium istum habitū ordinari ad charitatē fidē spem ⁊ alias virtutes. uel est speculatio patrie. ⁊ hec nō faceret istū habitum speculatiuū. Tum q₂ omnis scientia ad felicitatem ⁊ beatitudinē ordinat̄ ſm Auicēnā ꝑ sue metaphisice. ⁊ nihilominus certum est ꝙ nō omnis scientia est speculatiua. Tum q₂ non omnis speculatio facit habitū speculatiuū. sed tm̄ illa que elicit̄ mediante illo habitu. alioquin virtus moralis q̄ disponit multum ad speculationē ſm cōmentatorē 7º physicoꝝ: qui dicit ꝙ non est remotū ꝙ virtutes morales faciunt multū ad sciam maxime castitas ad speculationē: esset habit⁹ speculatiuus. Constat autē ꝙ speculatio patrie non elicitur mediante illo habitu. igit̄ iste habitus non est speculatiuus. ¶ 8º Ille habitus dr̄ ꝓprie practicus qui aliquā praxim conformat atq₃ rectificat ⁊ est naturaliter prior ea. sed theologia est h⁹. Ipsa enī est necessaria intellectui creato ut sit conformans actum voluntatis create q̄ est dei dilectio atq₃ ipsam rectificans ⁊ est naturaliter ꝑor ea. qḋ quidē manifestū est in theologia de necessarijs. nam ex consideratione isti⁹: de⁹ ē trinus ⁊ vnus ⁊ aliaꝝ veritatū apparet quis debet esse finis nostre voluntatis. ⁊ qualiter ferendū ē in ipsum. ⁊ quib⁹ vijs ⁊ opationibus. ⁊ ita ex hac cognitione sumūtur ꝑncipia rectitudinis in omni nostra voluntate. de theologia quoq₃ que est de ꝯtingentibus idem patet. ergo sequitur ꝙ theologia est penitus practica. ¶ 9º arguit Gregori⁹ de arimino sic. Omnis habitus totalis includens aliquos habit⁹ partiales practicos ⁊ aliquos speculatiuos quorū speculatiuoꝝ actus sunt virtualiter de proximo di-rectiui praxis. ⁊ ex quoꝝ ꝯnibus uel propositionib⁹ tāq₃ ex principijs ꝯnes practice cōuenient̄ sequit̄ denominat̄ practicus. sed nostra theologia totalis plures habitus practicos ꝑtiales includit ⁊ etiā plures speculatiuos. actus etiam illorū speculatiuorū sunt virtualiter de proximo directiui praxis. puta dilectionis erga deum ⁊ proximū. ⁊ taliū practicarū ꝯnū sunt principia. igitur ⁊c. a⁹ʳ patet ex talibus causis. totalis etiam medicina includens practicā ⁊ theoricam practica dicitur. ⁊ similiter moralis ph̄ia in qua non est dubiū includi multas veritates non formaliter praxis directiuas ac per hoc nec ꝓprie practicas. Non est autem maior ratio pro istis ꝗ̄ ꝓ alio habitu quocūq₃ tales ꝯditiōes habente. patet etiam. q₂ demonstratio sumit denominationem a ꝯne ut dicat̄ vniuersalis uel particularis. affirmatiua uel negatiua. non obstante ꝙ aliqua ꝑmissarū sit alterius qualitatis uel quantitatis. Et ad propositum si ꝯ sit practica. totus syllogismus erit practicus etiā si altera ꝑmissarū sit speculatiua. Sed h⁹ʳ probatur. quoniā quecūq₃ veritates theologice significant diuinā perfectionē aut diuinā operationē ad extra creationis uel prouidētie. aut alteri⁹ ei⁹ beneficij ut incarnationis ⁊ aliorū pro redemptiōe nostra aut eruditione uel glorificatione aut q̄cūq₃ alia in sacra scriptura contenta non ſm se formaliter directiua dilectionis dei: oēs virtualiter de ꝓximo continent veritates nos formalit̄ dirigentes ad diligendum deum. sicut patet quia quasi oēs ad aliquā maneriē memoratarꝫ veritatū ꝑtinent. ⁊ de istis statim notum est quod dicitur. ¶ 10. arguit ex dictis scripture sacre ⁊ doctorū. Nam actor principalis huius doctrine xp̄us dicit Math. 22º ꝙ in precepto de dilectione dei ⁊ proximi tota lex pendet ⁊ prophete. Item ap̄lus Ro. 13º Plenitudo legis est dilectio. Et. j. ad Timoth. ꝑ. Finis ꝑcepti est charitas. Item Aug⁹ enchi. ca⁹ vltimo. Oīa precepta diuina referuntur ad charitatem. De qua dicit apostolus. Finis precepti est charitas. Et infra Charitas quippe ista dei ⁊ proximi est ⁊ vtriq₃ i his duob⁹ preceptis tota lex pendet ⁊ prophete. Adde euāgeliū adde apostolos. nō enim aliunde vox ista est: finis precepti ē charitas. Ecce ꝙ tota lex ⁊ oēs prophete ⁊ euāgeliū ⁊ apostolice doctrine ⁊ ꝯn̄ter tota theologia ad charitatē ordinatur ⁊ virtualiter nos inducunt. Item ꝑ de doctrina xp̄iana ca⁹ 35º Omniū inquit que dicta sunt ex quo de rebus tractauimus hec sūma est ut intelligatur legis ⁊ oīus diuinarꝫ scripturarum plenitudo ⁊ finis eē dilectio dei quo fruendū est ⁊ rei que nobiscum ea frui pōt. Item libro 2º ca⁹ 7º Omniū inquit diuinarū scripturarum studiosus nihil in eis aliud inuentur⁹ est ꝗ̄ diligendum esse deum ꝓpter deum. ⁊ proximū ꝓpter deum. Item Gregorius super Ezechielem omel. 10. dicit. Ad hoc solum deus per totam sacrā nobis scripturam loquitur ut nos ad suum ⁊ proximi amorem trahat. igitur quecūq₃ in ea continētur uel formaliter uel virtualiter de ꝓximo nos dirigūt

ad charitatem.

Ad primum contra primā ꝯnē di-
citur ꝙ hīc pro-
bat ꝙ scientia non dicitur practica. q2 est ī subiecto
habente proximā potentiam operandi obiectū sci-
entie. sed non probat quin scientia dicatur practi-
ca ex hoc ꝙ est de obiecto qđ sciens aptus nat⁹ est
operari. lic3 forte non possit. ita ꝙ li operabile dicit
aptitudinē ſm potentiam logicam ⁊ nō potentiam
proximam operandi a sciente. Unde ad ꝯñam di-
citur ꝙ nō valet. nō eni quecūq3 directiuitas actio-
nis sufficit ad hoc ꝙ habitus sit practicus. sed requi-
rit̄ directiuitas actionis qua obiectū est operabile
a sciente. ¶ Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ dicit̄ ꝙ lic3 potentia opandi
obiectū non requiratur ad hoc ꝙ habitus sit practi-
cus. requiritur tamē aptitudo scientis ſm suā spe-
ciem ad operandū illud. ⁊ illa aptitudo non varia-
tur sicut potētia. ¶ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ illa pars phīe
que est de actibus intellectus ⁊ voluntatis est spe-
culatiua quo ad modū ⁊ finem. lic3 sit practica quo
ad obiectū. De musica ꝟo ⁊ geometria ⁊ hꝫ dicit si-
militer. Pōt etiam dici ꝙ non sufficit ad rationē ha-
bitus practici ꝙ sit de obiecto qualitercūq3 opera-
bili a sciente. sed oportet ꝙ sit de operabili a sciente
ope cadente sub consilio uel electione. hꝫ autē non
sunt opera intellectus ⁊ voluntatis prout cadūt in
consideratiōe phīci nec numerandi aut figurandi.
⁊ ista solutio in idem redit cum prima. ¶ Ad 5ᵐ ne-
gatur assumptum. nec valet probatio. non eni sub-
iectum habitus practici ex sua variatiōe variat ha-
bitum penes practicum ⁊ speculatiuū. cum aptitu-
do operandi non varietur. sed potentia variet̄. uel
potius sciens varietur quātū ad posse ⁊ non posse.
non autem quo ad aptum esse uel nō aptum eē ad
operandum. ¶ Ad 6ᵐ negatur ꝯña. s. qua infert̄ ꝙ
habitus sit practicus per accñs. pro ut accñs oppo-
nitur per se secundo mō. lic3 sit practicus per accñs
opposito primo mō perseitatis accipiēdo practicū
ex parte obiecti. nam accipiendo practicū ex parte
finis. conceditur ꝙ habitus accidentaliter est pra-
cticus ⁊ potest fieri de practico nō practic⁹. ⁊ econ-
tra. ut supradictū est. Illud autem qđ dicit̄ de com-
paratiōe habit⁹ practici ad intellectū practicum nō
valet. Nam lic3 tam hic ꝙ̄ ille dicat̄ practic⁹ ex ha-
bitudine ad extrinsecū. tñ respect⁹ ꝯsequēs habitū
practicū insepabilior ē ab eo ꝙ̄ respect⁹ ꝯsequēs in-
tellectū practicū. maior aūt distātia habit⁹ practici
ad illud ex cui⁹ habitudine dr̄ practic⁹ ꝙ̄ intellect⁹ ad
habitū practicū nō facit habitū esse accidētalr̄ pra-
cticū ꝙ̄ intellectū. q2 nec hīc nec ille dicit̄ totalr̄ pra-
cticus p aliqđ distans. sed per respectū qui non di-
stat ab eo qđ refert. ⁊ ille est insepabilior ⁊ magis p
se ꝯsequens ī 2° mō habitū practicū ꝙ̄ intellectum
practicū. ¶ Ad pmū contra secūdā ⁊ tertiam ꝯnes
dicitur ꝙ illi respectus aptitudinales. s. naturalis
prioritatis ⁊ conformitatis non sufficiunt ad hoc ꝙ
habitus sit simpliciter actu practic⁹. sed requirit̄ ꝙ
ordinet̄ habitualr̄ ad finē qui sit opatio extra intel-
lectū per voluntatē proponentē operari p talē ha-
bitū. Dico etiam ꝙ habit⁹ nō habet tales respectus
aptitudinales ex toto ex̄. q2 tunc null⁹ habit⁹ posset
eē respectu dom⁹ nisi esset practic⁹ actu uel virtute
cuius oppositū dictū est in pdictis ꝯnibus. s3 dictos
respectus habet nō solū ex sua forma absoluta imo
ex modo considerandi obiectū. s. ut ē opabile quem
modum habet habitus ab intellectu q sup obiectū
opabile pōt ferri sic ul' sic ſm ꝙ mouet̄ diuersimo-
de ab intellectu. ¶ Ad 2ᵐ per idē. Nam ꝙ operatio
aliqua sit conformabilis intellectui non dat habi-
tui ꝙ sit actu practicus. sed habitu ul' virtute. Et si-
militer ꝙ opatio sit dirigibilis per habitū nō solum
habet ex obiecto extra habit⁹ directiui. s3 ab intelle-
ctu uel voluntate. ¶ Ad 3ᵐ dico similit. ꝙ habit⁹
nō est actualiter practicus nisi ordinet̄ ad finē ope-
ris p voluntatē ⁊ intellectū. nō tñ oportet ꝙ illa or-
dinatio uel ꝓpositum sit actus secundus. sed suf-
ficit ꝙ sit act⁹ pm⁹. s. ꝓpositū habituale. Unū q audit
medicinā solum ad hoc ut sciat. nō ꝓponēdo actua-
liter aut habitualiter operari per illam. acquirit sci-
entiā practicā solū virtualiter. nō autem actualr̄.
Et ideo dicit sanctus Tho. pma pte. q. 15. arti. 3. ad
2ᵐ. ꝙ eoꝝ q̄ nec sunt nec erūt nec fuerūt deꝰ nō ha-
bet practicā cognitionē nisi ī ꝟtute tm̄. Et idē dicit
de veritate. q. 3. arti. 3°. ¶ Ad pmū contra q̄rtā ꝯnē
pro quāto nitit̄ ꝓbare actum intellectus imediate
⁊ in se sūptū esse praxim. negat̄ aᵃ. sicut etiam ne-
gat eam sanct⁹ Tho. pma 2ᵉ. q. 57. arti. 3. ad 3ᵐ. vbi
sic dicit. Etiā in ipsis speculabilib⁹ est aliquid p mo-
dum cuiusdā opis puta ꝯstitutio syllogismi aut ora-
tionis cōgrue. aut opus numerandi uel mensurādi
Et iō quicūq3 habitus speculatiui ad hꝫ opa rōnis
ordinant̄ dicunt̄ per quandā similitudinē artes. s3
liberales. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ aliqui habitus
speculatiui ordinā̄t ad ꝯstitutionē syllogismi ⁊ ora-
tionis cōgrue. qui tñ nō sunt alij ꝙ̄ grāmatica ⁊ lo-
gica ⁊ rhetorica. Nūc ad pmā ꝓbationē illi⁹ negatī
negat̄ aᵃ. dicti eni respect⁹ dū nō sunt imediate di-
rectiui actus potentie alie ab intellectu. nō dāt ha-
bitui ꝙ sit practicus. sed dant ei ꝙ sit ars ⁊ non solū
scia. ut dictū fuit in 4ᵃ ꝯne. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝓbationē ne-
gat̄ similiter aᵃ. non enim oportet ꝙ habitus cuius
finis est actus alterius habitus sit practicus nisi or-
dinet̄ ad actum exteriorem modo superius exposi-
to. presertim hoc non oportet quando act⁹ talis ha-
bitus qui ordinatur ad actum alterius habitus ha-
bet in se nobilitatem ⁊ dignitatē posito ꝙ nunq̄ ad
illum actum ordinaretur. hꝫ autē sunt actus ab ha-
bitu logice eliciti. speculari enim de vniuersalibus
⁊ predicamētis eoꝝ proprietates habet in se suffici
entem dignitatē. ¶ Ad 3ᵃᵐ negatur aᵃ. nisi exten-
sio illa sit ad actum exteriorem ⁊ nisi tota dignitas
actus ī illa extensione ꝯsistat. ¶ Ad 4ᵃᵐ dico ꝙ nō
omnis vsus per habitū directus reddit habitum di-
rectiuū practicū. sed solum vsus exterior modo su-
pra exposito presertim quando habitus directiuus
dirigit act⁹ speculationis cuiusmodi ē logica. vnde

sanctus Tho. 2ª 2e. q. 181. arti. 3º. Non solum ad cōtēplationē ⁊ speculationē ꝑtinet ipsa ꝟitatis speculatio imo multi alij actus: quoꝝ quidā ꝑtinēt ad acceptionē principioꝝ ex quibus proceditur ad contēplationē veritatis. Alij aūt ꝑtinēt ad deductionē ꝑncipioꝝ i veritatē cuiꝰ cognitio querit̃. Alij autē sunt ꝑceptiones sensuū ad cognoscendū aliquos effectus ⁊ imaginationes ⁊ discursus rationis circa diuersa signa uel quecūqꝫ ꝓducentia in cognitionē veritatis intente. ¶ Ad 5m negat̃ aor. loquendo de habitu speculatiuo qui est ars. nec est simile de astrologia uel physica. q2 obiectū illarum nō est adeo deseruiens speculationi sicut obiectū logice q̄ est quodāmodo instrumentū sciendi. ¶ Ad 6m soluit sanctus Tho. ꝑma 2e. q. 57. arti. 4º. vbi facit tale argumentū. Uirtus est habitus operatiuus. sed habitus speculatiui non sunt opatiui. distinguit̃ enim speculatiuū ab operatiuo. ergo habitꝰ intellectuales speculatiui nō sunt virtutes. ecce argumentū i forma. Et respondet sic. dicendū inquit ꝙ duplex ē opus. s. interius ⁊ exterius. practicum ergo uł operatiuū qđ diuidit̃ contra speculatiuū. dicit̃ de opere exteriori ad qđ non habent ordinē habitus speculatiui. sed tamen habent ordinē ad opus qđ est speculari verū. ⁊ ſm hoc est habitus operatiuꝰ. hec ille. Ex quibus patet ꝙ eē operatiuū uel actiuā potentiā aut virtutē nō tollit habitum rationalē speculatiui. nisi virtꝰ illa uel potētia actiua sit respectu operis extra intellectum. qđ. s. non est speculatio veritatis nec deseruit logice. ¶ Ad 7m dicit̃ ꝙ opus aliquod pōt dupliciter regulari ꝑ rationem. Uno mō quo ad suū exercitiū absolute elicitum uel impatū. Alio mō quo ad substantiā suā uel in ordine ad ea q̄ dant ei rationē uel speciē puta obiectū. Primo mō cōcedit̃ ꝙ opatio intellectus etiā speculatio potest a ratione regulari ut argumentū ꝓbat etiā ratione practica. sed tñ non regulat̃ illo modo nisi regulata electione cadente sup opus intellectus. Secundo aūt modo nulla ratio practica opus itellectꝰ habet regulare. nō enim ratio regulans actū assentiendi huic cōclusioni. homo est beatificabilis. est practica sꝫ speculatiua. Nec alie instātie date de veritatibus aut falsitatibus sunt ad ꝓpositū. dico ergo ꝙ aīs ē falsum. q2 nulla noticia practica ꝓprie regulat opꝰ intellectꝰ solum. imo nūqꝫ rō practica regulat opus intellectꝰ. nisi inqꝫtū regulat electionē de tali opere. ⁊ ideo opus intellectꝰ non est praxis nisi mediāte electione. actū aūt intellectus taliter regulari nō ē regulari ſm se. sꝫ qꝫtū ad sui exercitiū. ¶ Ad confirmationē dicitur ꝙ bene ꝓbat ꝙ speculatio quo ad sui exercitiū est praxis. sed tale exercitiū nō est nisi per actum alterius potentie. s. volūtatis. ¶ Ad 2m similiter dicit̃ ꝙ bene ꝓbat ꝙ opus intellectus est bene regulabile ratione practica. sed nō īmediate. Et ideo non habet̃ ꝙ sit vere praxis. sꝫ potiꝰ electio illa qua mediāte noticia regulat̃ ratione practica. ¶ Ad 3m negatur aor. non eñi omnis actus impatꝰ a voluntate est proprie praxis. sed solum sequitur ꝙ eius exercitiū sit praxis uel ipse actꝰ ⁊ qꝫtū ad substantiā ⁊ qꝫtū ad exercitiū sit praxis. ¶ Ad primū ⁊ 2m ⁊ 6am cōclusionē dicit̃ ꝓ ꝙ respōsio ibi data posset probabiliter sustineri. nec ꝑ arguentē insolubiliter impugnat̃. nam scientia dicit quandā entitatē absolutā ſm suam essentiā. habitus autē dicit̃ practicus ex respectu ad operationē. quare cū respectus non sit intrinsecus essentie absoluti. practicū non potest esse essentialiter differētia scientie sicut nec paternitas homini. Item ſm ꝙ ponit arguens idem habitus absolute ⁊ eiusdem speciei potest successiue variari ſm practicum ⁊ speculatiuū. Nam scia quā habeo de rosa ⁊ de generatiōe illius ē speculatiua. Et si deus daret mihi potentiam productiuam rose. illa scientia statim induceret rationem practici. Dicit etiam ꝙ scia moralis existens i mente angeli est mere speculatiua sicut scientia generationis rose in hoīe est speculatiua. Constat autē ſm eum ꝙ illa scientia moralis in mēte angeli ē eiusdē speciei cum sit de eodem obiecto ⁊ in potentia eiusdem rationis. ⁊ tamen in nobis est scientia practica. Quicquid autem sit de hoc 2º. tamē ꝑma probatio videt̃ vera. Ex quo patet ꝙ rō practici non ē essentialis differentia sciētie qꝫtū ad suū absolutū. Nec valet si dicat̃ ꝙ saltem est essentialis differētia scientie inqꝫtū scientia est virtus intellectualis includens respectum conuenientie ⁊ debiti ac cōgruētie in ordine ad naturā in qua ē. Istud inqꝫtū nō valet. ille eñi respectus qui ꝯsequitur absolutū sciētie inqꝫtū est virtus intellectualis consequit̃ necessario positis extremis. s. absoluto scientie ⁊ absoluto nature in qua est. sed non sic ē de respectu practici. q2 scientia de generatione rose que est in homine est speculatiua. ⁊ tñ posset fieri practica si supadderet̃ potentia ꝓductiua ⁊ executiua directionis sciētie. ¶ Ad 2am rationē dico ꝙ false imaginatur utpote ꝙ speculatiuū ⁊ practicū sic concurrant ad eundē habitum sicut extrema ad mixtū ex illis. sicut si ex albedine ⁊ nigredine fiat rubedo. Nos aūt nō sic intelligimus i proposito. sed potius illo modo quo idem absolutum habet respectu alterius habitudinē factiui. ⁊ respectu alterius non habet talē habitudinē factiui. sꝫ mensurati ad mēsurā. Isto modo idē habitus extēdit se ad speculabile ⁊ operabile. ad speculabile quidē principalit̃. sꝫ ad operabile ſm quid ⁊ secūdario. Isto modo diceret̃ ad primas duas rationes iuxta rñsionem ibi datā. ¶ Aliter tamē posset dici. ⁊ ſm mentē sancti Thome. ꝙ dato ꝙ iste differentie speculatiuū ⁊ practicū prout sumuntur ex obiecto habitus non ex fine habitus diuiderent essentialiter scientiam naturali lumine genitā. non tamē scientiam diuino lumine reuelatam. sicut eñi color ⁊ sapor ad diuersas potentias sensitiue partis exterioris pertinent: que tamen sensibiliū differentie ad eandem potentiā cognitiue interioris scꝫ ad sensum cōmunē ꝑtinent. nec illam diuersificāt. Et similiter omnes sensibiliū differentie ad vnā potentiam reducuntur intellectiuā. Et sicut appetitꝰ

sensitiuus diuersificatur per concupiscibilē ⁊ irasci
bilem. non tamen potentia volitiua. Sic in proposi
to practicum ⁊ speculatiuū ad diuersas sciētias in-
feriores pertinēt. q̄ tamen differētie non diuersifi-
cant suppremā scientiam que non ex sigillatiōe re-
rū in animā prouenit queādmodū alie. sed potiꝰ ex
diuine noticie impressione. ſm enim ꝙ ipse dicit in
scripto sup Boetiū de trini. q. 3. arti. p̄. ad 4m. fides
est quedā sigillatio ꝑme veritatis in mēte. Et ꝑma
pte. q. ꝑma. arti. 3°. Theologia nostra est quedā im-
pressio diuine scientie. Constat eni ꝙ inferiores ba-
bitus ⁊ potentie diuersificanť circa aliqua: que tñ
omnia apprehenduntur sub vno habitu uel vna po
tentia superiori. Et ideo habitꝰ superior qui ꝑ diffe-
rētias quibus iferior habitꝰ diuidiť nō diuersificať:
pōt se sic habere ad eos ꝙ ꝑncipaliter se extēdit ad
vnam eaꝝ ⁊ ſm quid ad aliā. sicut ars militaris licꝫ
se extendat ad ea de quibꝰ est frenefactiua ⁊ eque-
stris ⁊ gladiatoria. tñ principaliter uel principalius
se extendit ad ea de quibus est gladiatoria q̄ȝ ad ea
de quibus est frenefactiua uel equestris. Et sic i ꝓ-
posito dicendum est ad primas duas ratiōes respō-
dēdo. Dico tamē ꝙ practicū ⁊ speculatiuū ut respi-
ciunt finem habitus diuidunt scientiā in coi. licꝫ for
te sint differentie accidentales eius. ut supra dictū
est. vnde omnis scientia uel est practica ex fine uel
speculatiua. ⁊ nulla est simul practica ⁊ speculatiua
ex fine principali. Tunc igitur ad primam huiꝰ re-
sponsionis improbationem dicitur ꝙ non est illa in-
tentio phi quam dicit arguens. ⁊ cū hoc probat. di-
co ꝙ maior huius rationis est vera si species conti-
neatur essentialiter sub illa differētia. si ṽo accidē-
taliter se habet ad genus. tunc species ille non plus
continentur sub genere q̄ȝ sub differentia tali. sꝫ ad
hūc sensum negatur hor. Ad primam probationem
negatur minor ut postea dicetur. Ad 3um dicitur ꝙ
peccauit ſm nō causam ut causam. assignat eni ꝓ
causa huius ꝙ naturalis ⁊ moralis plus differāt q̄ȝ
naturalis ⁊ mathematica. hāc. s. quia secunde due
sunt speculatiue. non autem due prime. Illud autē
non est causa huius differentie loquendo de essen-
tiali differentia scientiarum. sed potius causa est qꝛ
plus differunt ꝑma subiecta naturalis ⁊ moralis q̄ȝ
naturalis ⁊ mathematice ⁊ media demonstrationū
etiam q̄ sunt causa effectiua habituū ex quibꝰ duo-
bus habituū differentie essentialiter compensanť.
ut habeť a scō Tho. ꝑma 2e. q. 54. arti. 2°. Ex dictis
patet quomodo respōsio prius data ad prima duo
argumenta bona est. sicut enim quia albū ⁊ nigrum
sunt differentie accidētaliť diuisiue aialis ⁊ nō essen
tialiter. ideo non est impossibile ꝙ aliqđ aial sit albū
simpliciter ⁊ nigrum ſm quid. ita non inconueniēs
ē ꝙ aliqua scientia sit simpliciter speculatiua ⁊ ſm
quid practica. ¶ Ad 3m contra eandē 6um ꝯnem di-
co ꝙ maior ſm ꝙ iacet est falsa. licꝫ enim ille habitꝰ
qui agit de actibus hominū ꝓut ordināťur ad spe-
culationē sit simpliciter speculatiuus. potest tamen
dici practicus ſm quid. sicut per oppositū dicit ar-
guens de scientia morali. dico enim ꝙ ipsa est sim-
pliciter practica. scꝫ q̄ȝtum ad finem quem intendit
est tamen ſm quid speculatiua in aliqua sui parte. ⁊
per oppositum habitus theologie potest dici specu
latiuus ⁊ practicus. licꝫ etiam non agat de huma-
nis actibus nisi in ordine ad speculationem. erit enī
speculatiuus simpliciter. scꝫ quo ad finem ⁊ quo ad
principaliores partes sui obiecti. erit tamen ſm qđ
practicus inq̄ȝtum agit de obiecto operabili a sci-
ente. non tamē principaliter propter operari obie-
ctum. hoc est scientiam esse ſm quid practicā. ¶ Ad
4m negatur ar. nam de operabili ab homine potest
homo habere scientiam speculatiuam ſm quid. ut
dictum fuit in secunda ⁊ tertia conclusione. nec ꝓ-
batiōes maioris valent. Non enim omnis habitus
aspiciens rem operabilē a sciente est proprie ⁊ actu
practicus. ⁊ in hoc deficit prima probatio. similiter
medicina non ex hoc dicitur practica. quia eius ob-
iectum est operabile ab habēte medicinam. ⁊ i hoc
deficit secunda. Similiter sciendum ꝙ non sufficit
ad hoc ꝙ habitus sit practicus ꝙ sit de obiecto ope-
rabili. ⁊ ſm qđ est operabile illo modo quo arguens
accipit operabile hoc est per operationem attingi-
bile obiectaliter. sed oportet ꝙ isto modo sit opera-
bile a sciente sicut ab eo factibile uel ꝓductibile aut
realiter alterabile. obiectum autem theologie non
est isto modo a creatura operabile. ridiculum enim
est dicere ꝙ diligens deum operetur deum. ¶ Ad
quintū sicut ad precedens. ¶ Ad 6m negatur ar. ut
patet ex predictis. hor etiam falsa est. non enim cre-
dere aut sperare aut operari ſm precepta sunt ob-
iecta aut fines principales habitus theologici. sed
potius contemplatio prime veritatis. Unde san-
ctus doctor. primo sen. q. 1. arti. 3°. ad primum dicit.
Opus non est vltimum intentū in hac scientia sed
contemplatio prime veritatis ad quam depurati
ex bonis operibus peruenimꝰ. Sicut dicit Math.
5°. Beati mundo corde quoniam ipsi deum vide-
bunt. ⁊ ideo principalius est speculatiua q̄ȝ practi-
ca. hec ille. ¶ Ad 7m dico ꝙ finis vltimus huiꝰ sci-
entie est contemplatio patrie sed finis proximus est
contēplatio vie ab isto habitu elicita que est quod-
dā initiū vltime illius. vnde sanctꝰ Thomas 2a 2e.
q. 180. arti. 4°. Ad vitam inquit contemplatiuam
pertinet contemplatio diuine veritatis que inq̄ȝ-
tū hꝫ est finis humane vite. Unde Augustinus di-
cit primo de trinitate. Contemplatio dei promitti-
tur nobis actionum omniū finis atq̄ȝ eterna perfe-
ctio gaudiorum que quidē in futura vita erit per-
fecta quando videbimus cum facie ad faciem. vn-
de ⁊ perfecte beatos faciet. Nunc autem contem-
platio diuine veritatis competit nobis imperfecte
videlicꝫ per speculū ⁊ in enigmate. Unde per eam
fit nobis quedam inchoatio que incipit ut in futu-

ro termineꝛ. Unde ⁊ phus in .io. ethi. in cōtēplatio-ne optimi intelligibilis ponit vltimam felicitatem hominis. hec sanct⁹ Thomas. Ex quibus apparet ꝙ illud quod dicit arguens ꝙ ista scientia non ordi-natur ad contemplationem vie. sed ad fidem ⁊ cha-ritatem nihil valet. Dico eñi ꝙ ſm sanctum Thomā ibidem ista sciētia ordinaꝛ ad hoc ⁊ ad illud. Ut eñi ibidē ait ordine quodam quattuor pertinent ad vi-tam contemplatiuam. Primo quidem virtutes mo-rales. 2° autē alij actus pter contemplationē. 3° cō-templatio diuinoꝝ effectuū. 4° vo ipsa contempla-tio diuine veritatis. Dicit etiā arti 2°. ꝙ ꝟtutes mo-rales pertinent dispositiue ad vitam cōtemplatiuā inquantum impediunt vehementiam passionum ⁊ se-dant tumultus occupationum exterioꝝ. per q̄ duo impeditur actus contemplationis. in quo essentia-liter consistit vita contemplatiua. Ibidem etiā ostē-dit arti. p° et arti. 2°. ad primū quomodo dilectio dei ⁊ proximi pertinent ad vitam contemplatiuā. sicut cause mouentes ad intelligēdū ⁊ contemplandum nam ex dilectione homo inardescit ad eius contem-plationem conspiciendā. Ex quibus patet ꝙ ista sci-entia ordinatur ad charitatem sicut ad illud qḋ mo-uet ad exercendum actum huius scientie. Ordina-tur etiam ad virtutes morales sicut ad illa que dis-ponunt ad speculandum ſm habitum theologicum sed ad actū diuine contemplatiōis p istum habitum elicitum essentialiter ordinatur sicut ad finem pro-ximum. ad contemplationem autem patrie ordina-tur vltimate. Cum autem arguēs nititur pbare ꝙ theologia non principaliter ordinetur ad contēpla-tionem patrie. ex hoc scꝫ ꝙ omnis scientia ordinaꝛ ad illā cōtemplationē. dico ꝙ probatio nulla ē. licꝫ enim tota philosophia ordinetur ad finem beatitudi-nis. ut ponit sanctus Tho. in scripto super Boetiū de trini. q. 5. arti. p°. vbi etiam recitat Aug⁹ 2°. de ci-uitate dei allegantem Uarronem qui posuit ꝙ nul-la ē hoi alia causa philosophandi nisi ut sit btūs. Ta-liter ista scientia q̄ alie humanitus inuente in bea-titudinem ordinaꝛ. tum quia essentialis finis huius sciētie est quedam inchoatio future beatitudinis. ut dictum est. non sic de alijs scientijs est. tum quia sci-entia ista est quedā impressio diuine scientie. ut pre-allegatū extitit. habet⁹ etiā pncipioꝝ hui⁹ scientie. s. lumē fidei est quedā sigillatio prime ꝟitatis ut etiā pbabitū fuit. tū quia ista sciētia docet viam venien-di ad finalis beatitudinis complementum. ¶ Ad 8m dicitur ꝙ iste habitus non pncipaliter ordinatur ad regulandū praxes. nec ſm omnes sui ꝯnes. Et cū dicitur ꝙ q̄tum ad istas ppositiones necessarias q̄ videntur eē summe speculatiue inter omnes ꝯnes aut principia theologie. scꝫ deus est eternus ⁊ vnus ⁊ hꝫ ē regulatiua actuū voluntatis. Dico ꝙ ſm pre-dicta in 5° ꝯne. nō omnis relatio habitus ad praxim facit habitum practicum. sed solum tunc cum habi-tus est proxima relatio operis. cuiusmodi non est in

pposito de articulis fidei ut ibidem prolixius exti-tit declaratum. ¶ Ad 9m negaꝛ hoc. nō eñi quecūqꝫ ꝯnes theologice sunt de proximo habitus directiui alicuius praxis. sicut patet de istis: essentia diuina non generat. deus est eternus. ⁊ de infinitis talibus ut dictum est in 5° ꝯne prius. Et statim ad 8m. Et est eodem modo dicendum de illis que exprimūt sciē-tiam dei uel opa eius ad extra. ut deus ē omnisciēs omnipotens solum creator. ¶ Ad 10m dicitur ꝙ oēs ille auctoritates probant ꝙ dilectio dei est intenta in hac scientia proximo. sed nō principaliter vltima-te. ut dictū ē in solutione ad 7m. ¶ Ad argumētū in in pede questionis factum patet responsio per pre-dicta. presertim in responsione septimi argumenti contra sextam conclusionem.

Terum circa pro

logum queritur. Utrū theologia sit vna scientia. Et arguiꝛ ꝙ nō. Illa enim que in nulla ratione formali conueniunt non possunt ad vnam scientiam pertinere. sed illa de quibus est theologia scꝫ deus ⁊ creatura non sunt aliquid cōmune vni-uocum. nec aliquā vnam rōnem formalem partici-pant. ḡ theologia non est vna scientia. ¶ In opposi-tum arguitur sic. Nam sacra scriptura loquitur de ipsa sicut de vna scientia. ut Sap. 10°. Dedit illi sciam scōꝝ. igiꝛ ⁊c̄. In hac q̄stione erūt duo articuli. In p° ponēꝛ ꝯnes. in 2° mouebūꝛ obiectiōes. ¶ Quātū ad pmū poniꝛ talis pma ꝯ. ꝙ habit⁹ scie lꝫ sit vna sim-plex q̄litas nō ꝯstituta ex multis. put habitū dicim⁹ habilitatem ad vtendum complete formis intelli-gibilibus. tamē habitus scientie prout est imediatū principium actus intelligendi nō semp est qualitas simplex. Istam ꝯnem tenet sanctus doctor ī diuer-sis locis. Sciendum eñi ꝙ ipse quandoqꝫ vocat ha-bitum scientie simplicem qualitatem. qnqꝫ autē nō. Et de primo quidem patet in pma 2e. q. 54. arti. 4°. vbi sic dicit. Habitus ad operationem ordinat⁹ de quo nunc agimus est quedā perfectio potentie. oīs autē perfectio pportionaꝛ suo perfectibili. vñ sicut potentia cum sit vna ad multa se extendit ſm ꝙ cō-ueniūt in aliquo vno id est in generali quadā ratiōe obiecti. ita ⁊ habitus ad multa se extendit ſm hunc ordinem ad aliquid vnū: puta ad vnam specialem rationem obiecti. uel vnam naturam. uel vnū pnci-pium. Si ergo consideram⁹ habitum ſm ea ad que se extendit. sic inuenimus in eo quandam multipli-citatem. sed quia illa multiplicitas est ordinata ad aliquid ad quod respicit principaliter habitus. inde est ꝙ habitus est qualitas simplex non cōstituta ex pluribus habitibus: etiam si ad multa se extendat. non eñi vn⁹ habit⁹ se extēdit ad multa nisi in ordine ad vnū ex q̄ habet vnitatē. hec ille. Et ibidē ad pmū Successio inqt in gnatiōe habit⁹ nō ꝯtingit ex h ꝙ ps ei⁹ gñeꝛ p⁹ ptē. sꝫ ex eo ꝙ subiectū nō stati ꝯseqꝛ

dispositionem firmam ⁊ difficiliter mobilem. ex eo
ꝙ pmo incipit esse in subiecto imꝑfecte. ⁊ paulatim
ꝑficiť. hec ille. Similiter ad 3^m argumētū dicit. Ille
ꝗ in aliqua scientia acquisiuit scientiam vniꝰ ɔ̄nis ꝑ
vnā demōstrationē. habet quidē habitū sꝫ imꝑfecte
cum ꝟo acquirit ꝑ aliam demonstrationē scientiā
alterius ɔ̄nis non generať in eo alius habitus. sed
qui pꝰus inerat fit ꝑfectior: utpote ad plura se exten
dens. eo ꝙ ɔ̄nes ⁊ demonstrationes vnius scientie
ordinate sūt. ⁊ vna deriuať ex alia. Ex quibus oībꝰ
apparet eum sensisse ꝙ habitus scientie sit vna sim
plex qualitas. ⁊ ꝙ vnus habitus non cōstituitur ex
multis habitibus. Qꝫ aūt qñqꝫ ipse ponat habitum
scientie nō esse qualitatē simplicem sed potius colle
ctionem ex multis. patet ꝑ. Nam de veritate. q. 8.
arti. 16º ad 4^m. expresse dicit ꝙ vna tota scientia cō
prehendit sub se diuersas sciētias particulares qui
bus ɔ̄nes diuerse cognoscunť. ⁊ hoc ponit in exem
plum istiꝰ quomodo. s. cognitio angeli comꝑhendit
ī se cognitionē matutinam ⁊ vespertinam qͣsi ptes.
2º Nā de veritate. q. 20. arti. 2º loquens de ani
ma xp̄i sic dicit. Anima xp̄i cognitiōe qua verbū vi
debat indiguit habitu qđ est lumē. non ut ꝑ quod fi
eret aliquod intelligibile in actu sicut in nobis est lu
men intellectus agētis. sed ut ꝑ quod eleuareť intel
lectus creatus in id qđ est sup seipsum. ad cognitio
nem ꝟo creaturarū habuit habitū qui est collectio
specierū ordinataꝝ ad cognoscēdū. hec ille. 3º Nā
3º sen. dis. 14. q. i. arti. ꝑ. questiuncula 2ª. dicit ꝙ ha
bitus itellectiue partis ꝑficiť ex lumine ⁊ specie in
telligibili illoꝝ que ꝑ speciem cognoscunť. Et que
stiuncula 3ª dicit ꝙ habitus scientie ex duobus cō
sistit. s. ex lumine intelligibili. ⁊ ex similitudine rei co
gnite. Arti. etiā 3º questiuncula 4ª. dicit sic. Diuisio
habituū in diuersis rebus cognoscendis cōtingit in
nobis ex hoc ꝙ forme intelligibiles in nobis sūt mi
nime vniuersales. vñ oportet ꝙ diuersas res ꝑ di
uersas species cognoscamus. ⁊ diuerse species ꝑm
genus faciunt diuersos habitus sciaꝝ. hec ille. Ex
quibus patet ꝙ ꝑm eum habitus est quid constitutū
ex specie intelligibili ⁊ ex lumine intellectus agētis
Si aūt illa duo sunt realiter diuersa: habeť intentū
ꝙ habitꝰ sciētie nō est simplex qualitas nō cōstituta
ex pluribus. Si aūt species ⁊ lumen illud. sunt vna
res. ita ꝙ habitus sit species illustrata lumine intel
lectus agentis. adhuc habeť ꝓpositū. Nam in eodē
arti. 3º ad 3^m ar^m dicit sic. Nō qͥlibet specierū diuer
sitas facit diuersum habitū. alias oporteret ꝙ quot
sūt res tot essent scientie. sed diuersitas specierum
que non reducuntur ad eundem modum cognitio
nis ꝑm genus. que quidē diuersitas contingit ex eo
ꝙ lumen intellectus nostri est particulatum ⁊ debi
le. hec ille. Ex quo habeť ꝙ omnes ille species intel
ligibiles que possūt reduci ad eundem modum co
gnitionis ꝑm genus constituūt eundem habitū. ac ꝑ
hoc habitus non est forma simplex. 4º idem patet
Nam 3ª parte. q. 12. arti. 2º sic ait. Profectus scien
tie est duplex. uel sapientie. Unus quidē ꝑm essen
tiam. ꝓut scꝫ ipse habitus scientie augetur. Aliꝰ aūt
ꝑm effectum. puta si aliquis ꝑm eundem ⁊ essentia
lem habitum scientie pmo minora alijs demōstret:
⁊ postea maiora. Et post pauca subdit. Cum extra
here species intelligibiles a fantasmatibus sit natu
ralis actio hominis ꝑm intellectum agentem. cōue
niēs videť hanc actionem ponere in xp̄o. Et ex hͦ se
quitur ꝙ in aīa xp̄i aliquis habitus scientie fuit qui
ꝑ hͦ abstractionē specieꝝ poterat augeri. et hoc scꝫ
ꝙ intellectus agens post pmas species intelligibi
les abstractas a fantasmatibus poterat etiam alias
abstrahere. hec ille. Et ibidem ad pmū Sciētia in
quit acquisita est nͣ ab intellectu agente qui nō to
tum simul operať sed successiue. ⁊ ideo xp̄s ꝑm hāc
scientiā non a pncipio sciuit omnia. sed paulatim ⁊
post aliquod tempus scꝫ in ꝑfecta etate. hec ille. Ex
quibus manifeste patet ꝙ ꝑm eum habitus scientie
acquisite habet partes ex quo ex multis speciebus
intelligibilibus ⁊ successiue causatur ab intellectu
agente. ⁊ augeť ꝑ nouarum aduentum specieꝝ. 5º
patet idē. Nā pma 2ᵉ. q. 52. arti. 2º vbi querit vtꝝ
augmentum habituū fiat ꝑ additionē: sic ait. Quia
quedam accidentia augentur ꝑm seipsa. in quibus
dam hoꝝ potest fieri augmentum per additionem.
augetur enim motus ꝑ hoc ꝙ ei aliquid addiť: uel
ꝑm tempus in quo est. uel ꝑm viam ꝑ quam est. ⁊ tñ
manet eadē species ꝓpť vnitatē termini. augeť tñ
nihilominus motus ꝑ intensionem ꝑm participatio
nem subiecti. inqͣntum scꝫ idem motꝰ potest uel ma
gis uel minus expedite aut prompte fieri. Similiť
⁊ sciētia potest augeri ꝑm seipsam ꝑ additionē. sicut
cum aliquis plures ɔ̄nes geometrie addiscit. auge
tur in eo habitus eiusdem scientie ꝑm speciem. Au
getur nihilominus scientia in aliquo ꝑm participa
tionem subiecti ꝑ intensionem. prout scꝫ expeditius
⁊ clarius vnus homo se habet alio ī eisdem ɔ̄nibus
considerandis. hec ille. Ex quo manifeste patet ꝙ
habitus scientie augeť per additionem. ac per hoc
est qualitas ex multis constituta. Et ɔ̄ñter videtur
in eius dictis contradictio. Etiam in eodem libro. s.
prima 2ᵉ. cum. q. 54. dicat habitum scientie simpli
cem qualitatem nō constitutam ex multis. in qōne
autem. 52. ponat eum augeri ꝑm additionem. Ad
tollendū igiť hͦꝫ cōtradictionis apparentiam sciēn
dum ꝙ inter philosophos dubium extitit de quali
tate scientie uel habitus scientifici. Quidam enī di
cunt ut Auicēna ꝙ habitus scientie non est aliud in
nobis qͣꝫ habilitas quedam anime nostre ad hoc ꝙ
recipiat illuminationē intelligentie agentis. ⁊ speci
es intelligibiles ab ea in se effluētes. ut recitat scͣꝰ
Tho. de veritate. q. 12. arti. ꝑ. Et 4º sen. dis. 50. arti.
2º Alij ꝟo ponunt ꝙ habitꝰ scientie non sit talis ha
bilitas. sed potius collectio specierum intelligibiliū
⁊ ideo sanctus doctor quandoqꝫ loquitur de hͦ sub
dubio. quandoqꝫ declinat ad vnam opinionē. qñqꝫ
ad aliam. Nā in sūma ɔ̄ gentiles libro ꝑ. ca. 56º dicit
sic. Oīs itellectꝰ fit ī habitu ꝑ aliqͣs spēs intelligibiles
Nā habitꝰ uel ē habilitas qͣdā ad recipiēdū species

intelligibiles quib⁹ actu fiat intelligibilis. uel ē ordinata congregatio ipsarū specierum intelligibilium existentiū in intellectu. non ſm actū completū sed medio modo int̄ potētiā ⁊ actū. hec ille. In locis aūt secundo allegatis loquit̄ de habitu ꝓut dicit collectionē specierū intelligibiliū. i. species intelligibiles ordinatas ad intelligendū ꝯnes illatas ex ꝑncipijs Sed alibi. s. in ꝑma z^e. vbi ponit habitū eē simplicē qualitatē. loquitur de habitu ꝓut dicit qualitatem quandā generatam ex frequētia actuū cōsiderādi ꝯnem ex ꝑmissis illatam q̄ habilitat intellectum ad ꝓmpte faciliter ⁊ delectabilit̄ cōsiderandū dictam ꝯnem uel ꝯnes p species suoꝝ terminoꝝ ⁊ ad vtendum talib⁹ specieb⁹. Apparet tñ mihi ꝙ plus declinat ad illam opinionē q̄ ponit sciam esse ordinatam collectionē intelligibiliū specieꝝ. vñ hoc in plurib⁹ locis ponit: utpote de veritate. q. zo. arti. z^o. ut ꝑus allegaui. Itē. q. xj. arti. ꝑ. ad xj^m. vbi sic dicit. In discipulo describunt̄ forme intelligibiles ex quib⁹ scia p doctrinā accepta constituit̄. imediate quidē p intellectum agentē. sed mediate p eum qui docet. ꝓponit eni doctor rerū intelligibiliū signa ex quibus intellectus agens accipit intentiones intelligibiles ⁊ describit eas in intellectu possibili. hec ille. Itē 3° sen. dis. 14. q. i. arti. ꝑ. et 3° dicit habitum scie constitui p species que ad eundē modū cognitionis reducunt̄. Item de vitate. q. z. arti. ꝑ. ad 6^m. soluēs illud dictū Algaçelis. s. scia ē sigillatio scibilis i itellectu scientis. Illud inqt dictū algaçelis intelligēdū ē de scia nostra q̄ in nobis acquirit̄ p hoc ꝙ res imꝑmūt suas similitudines in aīas nostras. sed in cognitione dei est econtra. qꝛ ab eius intellectu effluunt forme in oēs creaturas. vñ sicut scia est sigillatio reꝝ i animabus nr̄is. ita eo modo forme nō sūt nisi quedam sigillatio dine scie in rebus. hec ille. Item. q. z. arti. z^o. sic ait. Illud qḋ supaddit̄ potentie qñqꝫ recipit̄ i ea p modum habitus. qñqꝫ p modū passionis. Per modum passiōis quidē qñ receptum nō imanet recipiēti. neqꝫ efficit̄ ei⁹ qualitas. sed quasi quodā contactu ab aliquo agente imutat̄ ⁊ subito transit. sicut in ꝑdicamentis ruborē passionē ⁊ nō passibilē qualitatem Arꝫ. dicit qñ quis ꝓpter verecundiā in ruborem cito mutat̄. Tūc vo retinet̄ p modum habitus qñ illud receptū efficit̄ quasi cōnaturale recipienti. ⁊ inde est ꝙ habitus dicit̄ a pho qualitas difficile mobilis. Inde est etiā ꝙ opatiōes ex habitu ꝓcedentes delectabiles sunt. ⁊ in ꝓmptu habentur ⁊ faciliter exercent̄: quia sunt cōnaturales effecte. Ea igitur q̄ supaddunt̄ in potētijs sensitiuis nō superaddunt̄ p modum habitus sed p modum passionis. in potentijs vo intellectiue partis p modum habitus. qꝛ sensitiua pars agitur instinctu nature magis q̄ȝ agat. Itellectiua aūt pars ē domina sui act⁹. ⁊ ideo cōpetit ei habere promptitudinem ad actus ut possit opari cum libet. hec ille. Eandem sententiam ponit 3° sen. dis. 14. q. i. arti. ꝑ. questiuncula z^a. vbi dicit ꝙ sensus nō sentit nisi ad ꝑsentiā sensibilis. iō ad eius opationē ꝑfectam sufficit impressio sui obiecti p modum passionis tñ. in intellectu aūt requiritur ad eius ꝑfectionē ꝙ impressio sui actiui sit i eo nō solum p modum passiōis sed etiā p modum qualitatis ⁊ forme cōnaturalis facte. ⁊ hāc formā habitum dicim⁹. hec ille. Ex quo patet ꝙ cū species intelligibilis sit impressio obiecti in intellectu manēs in eo p modū qualitatis ꝙ ipsa dicit̄ habitus. ⁊ eodē modo species coloris in oculo diceret̄ habitus si reciperet̄ ibi p modum qualitatis ⁊ forme. Itē 3° sen. vbi s̄ arti. s. ꝑ. questiuncula z^a ad ꝑmū dicit ꝙ angeli in cognitione naturali non indigent habitu ſm ꝙ ad habitum requirit̄ lumen. exigitur autē ſm ꝙ requirunt̄ species rerū. hec ille. Ex quo patet ꝙ cum habitus scie cōstet ex lumine intelligibili ⁊ specie rei ſm eum ibidem. ⁊ primū istoꝝ nō requiratur i angelis sed z^m. ꝙ habitus scie in eis sunt ipse species intelligibiles eis cōnaturales ⁊ cōcreate. Hoc idē ponit ꝑma z^e. q. 50. arti. 6°. vbi querit an habitus sit in angelis. ⁊ respondet ꝙ intellectus angelic⁹ inq̄ntū ē in potentia indiget ꝑfici habitualiter p aliquas species intelligibiles ad operationē ꝓpriam. sed inq̄ntū est actu p essentiā suam potest aliqua intelligere: ad minus seipsum. ⁊ alia ſm modum substātie sue. Ex quibus patet ꝙ species in angelo sunt habitus. Itē arti. 5°. vbi querit: an in voluntate sit aliquis habit⁹ arguit sic. Habitus qui sunt in intellectu sūt species intelligibiles qui b⁹ intellect⁹ intelligit actu. sed voluntas nō opat̄ p aliquas spēs. ḡ voluntas nō ē subiectum habit⁹. Et respōdet. dicendū inquit ꝙ sicut in intellectu est aliqua spēs que ē similitudo obiecti ita oportet in voluntate ⁊ in qualibet vi appetitiua esse aliquid quo inclinet̄ in suū obiectū. ⁊ in fine cōcludit. Et ideo necesse ē ut in volūtate ⁊ in qualibet vi appetitiua sint quedā q̄litates inclinantes q̄ habitus dicunt̄. hec ille. Ex quo patet ꝙ cum eodem modo se habeat species in intellectu sicut ille qualitates in voluntate ꝙ vtrqꝫ sūt habitus. Et sic patet ꝑma ꝯ. ¶ z^a ꝯ est. ꝙ distinctio ſm gen⁹ sciaꝝ speculatiuaꝝ attendenda est penes diuisionē ſm gen⁹ scibilis inq̄ntum est scibile. ⁊ similiter de vnitate scie ſm genus que attenditur ſm vnitatem generis scibilis. Istam ꝯnem ponit scūs Tho. in scripto super Boetiū de trinitate. q. 5. arti. ꝑ. vbi dicit sic. Scōm distinctionē rerū oportet scientias speculatiuas diuidi. Sciendum tamen ꝙ quando habit⁹ uel potentie penes obiecta distinguuntur. nō distinguuntur penes quaslibet differētias obiectorum. sed penes illas que sūt per se obiectorum inq̄ntū obiecta sunt. esse enim animal uel plantam accidit sensibili inq̄ntum est sensibile. ⁊ ideo penes hoc non sumitur differentia sensuum. sed magis penes differentias coloris ⁊ subiecti. Et ideo oportet scientias speculatiuas diuidi per differentias speculabilium inq̄ntum speculabilia sunt. speculabili autem quod est obiectū speculatiue potētie aliquid cōpetit ex ꝑte potētie itellectiue speculatiue. ⁊ aliqd ex ꝑte habit⁹ scie quo intellect⁹ ꝑficitur. ex ꝑte quidem intellect⁹ cōpetit ei ꝙ sit imateriale. quia ⁊ ipse intellect⁹ imātis

est. Ex parte vo̓ scie competit ei ꝙ sit necessarium.
quia scientia est de necessarijs. ut probatur p̄ poste/
rioꝝ. omne auté necessariū inq̄ntum hm̄ est imobile.
quia omne quod mouetur inq̄ntū hm̄ est possibile eē
ꝛ nō esse uel simpliciter uel ſm quid. ut dicit̄. io. me/
taphisice. Sic igit̄ speculationi qđ est obiectū potē/
tie speculatiue cōpetit sepatio a motu ꝛ a materia ꝛ
applicatio ad ea. ꝛ ideo ſm ordinē remotionis a ma
teria ꝛ a motu sciētie speculatiue distinguūt̄. Que/
dam igit̄ speculabiliū sunt que dependent a mate/
ria ſm esse. quia nō nisi in materia esse pūt. ꝛ hec di/
stinguūt̄. qꝛ quedam dependēt a materia ſm esse ꝛ
intellectum. sicut illa in quoꝝ diffinitiōe ponit̄ ma/
teria sensibilis. vn̄ sine materia sensibili intelligi nō
possunt: ut in diffinitione hominis oportet poni car/
nes ꝛ ossa. ꝛ de his est physica siue sciētia naturalis
Quedam vo̓ sunt que q̄uis dependeant a materia
ſm esse non tn̄ ſm intellectum. qꝛ in eoꝝ diffinitioni
bus nō ponit̄ materia sensibilis: ut linea ꝛ numerꝰ. ꝛ
de his est mathematica. Quedam vo̓ speculabilia
sunt que non dependēt a materia ſm esse suū. quia
nunq̄ sunt in materia: sicut deus ꝛ angelus. siue in
quibusdam sint i materia. ꝛ in quibusdā non: ut sub/
stancia quantitas qualitas potentia ꝛ actus vnū ꝛ
multa ꝛ hm̄. de quibꝰ omnibus est theologia id est di/
uina sciētia. qꝛ precipuū cognitoꝝ in ea est deꝰ: que
alio nomine dicit̄ metaphisica id est trāſ physica. qꝛ
post physicā discenda occurrit nobis: quibꝰ ex sen/
sibilibus oportet in insensibilia deuenire. Dicit̄ autē
prima phīa inq̄ntum alie scientie ab ea principia ac/
cipiētes eam sequūt̄. nō est autē possibile ꝙ sint ali/
que res que ſm intellectum dependeāt a materia ꝛ
non ſm esse. qꝛ intellectus q̄ntum est de se est imate/
rialis. ꝛ ideo nō est quartū genus p̄ter predicta. hec
ille. Item in scripto super p̄mū posterioꝝ versus fi/
nē caº p̄ sciētia est certior sic ait. Materialis diuer/
sitas obiecti non diuersificat habitum: sed solū for/
malis. Cum g̊ scibile sit ꝓpriū obiectum scientie ſm
materialem diuersitatē scibiliū non diuersificabūt̄
scientie. sed ſm diuersitatem eoꝝ formalem. Sicut
aūt formalis rō visibilis sumit̄ ex lumine p qđ color
videtur. ita formalis rō scibilis accipit̄ ſm p̄ncipia
ex quibus aliquid scitur. ꝛ ideo q̄ntūcunq̄ sint aliq̄
diuersa scibilia ſm suam materiā dūmodo p eadē
p̄ncipia sciantur ptinent ad vnam sciam. qꝛ iam nō
erunt diuersa inq̄ntum sunt scibilia. sunt enim scibi/
lia per sua p̄ncipia. sicut patet ꝙ voces hūane mul/
tum differunt a sonis corpoꝝ inanimatoꝝ. sed tn̄ qꝛ
ſm eadem p̄ncipia attendit̄ consonātia in vocibꝰ hu
manis ꝛ sonis corpoꝝ inanimatoꝝ. eadem est sciētia
musice que de vtrisq̄ tractat. Si vo̓ aliq̄ sint eadē
ſm materiā ꝛ tn̄ p diuersa p̄ncipia considerent̄. ma/
nifestum est ꝙ ad diuersas scientias pertinēt. sicut
corpus mathematicū non est sepatū subiecto a cor/
pore naturali. quia tn̄ corpus mathematicū cogno/
scitur p p̄ncipia quātitatis. corpus aūt naturale per
p̄ncipia motus. non est eadem scia geometria ꝛ na/
turalis. patet g̊ ꝙ ad diuersificādū scias sufficit di/
uersitas p̄ncipioꝝ quam comitat̄ diuersitas gene/
ris scibilis. Non est autē intelligendū ꝙ ad vnitatē
scientie sufficiat vnitas p̄moꝝ p̄ncipioꝝ simpliciter
sed vnitas primoꝝ p̄ncipioꝝ in aliquo genere scibi
lium. distinguūt̄ aūt genera scibiliū ſm diuersū mo
dum cognoscendi. sicut alio modo cognoscunt̄ ea
que diffiniunt̄ cum materia. ꝛ ea que diffiniūt̄ sine
materia. vn̄ aliud genꝰ scibiliū est corpus materiale
ꝛ corpus mathematicum. vn̄ sunt diuersa p̄ncipia
vtriusq̄ generis. ꝛ p ɔ̄ns diuerse scie. vtrunq̄ autē
hoꝝ distinguit̄ in diuersa gnā scibiliū ſm diuersos
modos ꝛ rōnes cognoscibilitatis. hec ille. Idem po
nit in scripto sup p̄mū physicoꝝ. Sciendum inquit
ꝙ cum omnis scia sit in intellectu: p hoc autem ali/
quid sit intelligibile i actu ꝙ aliqualit̄ abstrahatur a
materia ſm ꝙ aliqua diuersimode se hñt ad mate/
riam ad diuersas scias pertinent. Rursus. cum oīs
scia p demonstrationē habeat̄ ꝛ mediū demonstra/
tionis sit diffinitio: oportet ſm diuersū modū diffi/
nitionis modū sciaꝝ diuersificari. Sciendū est igit̄
ꝙ quedam sunt quoꝝ esse dependet a materia. nec
sine materia diffiniri pūt. Quedam vo̓ sunt que licʒ
esse non possint nisi in materia: in eoꝝ tn̄ diffinitione
materia sensibilis non cadit. ꝛ hec differūt ab inuicē
sicut curuū ꝛ simū. nam simū est in materia sensibili.
ꝛ necesse est ꝙ in eius diffinitiōe materia sensibilis
cadat. Est eni simus nasus curuꝰ. ꝛ talia sūt oīa na/
turalia: ut homo lapis. Curuū vo̓ licʒ esse nō possit
sine materia sensibili: tn̄ in eius diffinitione materia
sensibilis non ponit̄. ꝛ talia sunt oīa mathematica:
ut numeri magnitudines ꝛ figure. Quedā vo̓ sunt
que nō dependent aliquo modo a materia sensibili
neq̄ ſm esse neq̄ ſm rationē. uel qꝛ nunq̄ sūt in ma/
teria: sicut deus ꝛ alie substantie sepate. uel qꝛ non
vl̄r sunt in materia: ut substantia potentia ꝛ actus
ꝛ ipsum ens. de hm̄ aūt est metaphisica. De his vo̓ q̄
dependēt a mā sensibili ſm esse sʒ nō ſm rōnem est
mathematica. De his vo̓ que dependent a materia
sensibili ſm esse ꝛ ſm rōnem est physica. hec ille. Ex
quibus omnibus apparet ꝙ diuisio sciarū ſm genꝰ
uel etiā eaꝝ vnitas ſm genꝰ attendēda ē penes di/
uisionē uel vnitatē generalē scibilis inq̄ntū est scibi/
le. ita ꝙ oēs ille scie sūt eedē ſm genꝰ quaꝝ obiecta
reducūt̄ ad idē genꝰ scibilis. Et ille differūt genere
quoꝝ obiecta nō sūt reducibilia ad idem scibile sed
ad diuersa genera. Simılit̄ ꝙ ille scie differūt gene
re q̄ꝝ media demōstratiua uł ꝓbatiua nō reducūt̄
ad vnū scibile sʒ ad diuersa. Et ex h̄ seq̄t̄ ꝙ theolo/
gia hūanitꝰ īuēta differt ſm genꝰ a theologia p reue
lationē habita. nā vna sumit media p q̄ ꝓbat suas
ɔ̄nes a lumie diuino. alia vo̓ a lumie intellectꝰ agētis. Et
iō dicit scūs Tho. p̄ma pte. q. j. arti. p̄. ad zᵐ. Diuer/
sa inq̄t rō cog̃ scibilis diuersitatē sciaꝝ īducit. eandē
eni ɔ̄nē demōstrat astrologꝰ ꝛ nālis: puta ꝙ t̄ra est
rotunda. sed astrologus p medium mathematicum
id est a materia abstractum. naturalis autē p me/
dium circa materiā consideratum. vn̄ nihil ꝓhibet
de eisdē rebus de quibꝰ physice discipline tractant

ſm ꝙ cogſcibilia sũt luie nãlis rõnis ⁊ aliã sciam tractare ſm ꝙ cognoſcunť luie diuine reuelatiõis. vñ theologia que ad sacrã doctrinã ptinet differt ſm gen⁹ ab illa theologia que pars philosophie poniť. hec ille. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ vnitas specifica habit⁹ scientifici attendẽda ẽ penes vnitatẽ formalis obiecti quã ille habitus pmo ⁊ p se respicit. ita ꝙ omnes illi habitus sunt idem specie qui respiciũt idem obiectũ sub eadem rõne formali pmo ⁊ adequate. siue illa ratio sit generalis siue specialis. ⁊ loquoř de formali rõne obiecti inq̃tũ est scibile. Similiter intelligo de rõne formali non solũ que se habet ut quod cognoscit: sʒ etiam de rõne formali que se habet ut quo obiectũ cognoscitur. nam habitus diuersi possunt respicere idem obiectum sub eadẽ rõne formali p̃ modo: qui tñ distinguũť per rõnẽ obiecti 2° modo sumptã. ut patet pma 2ᵉ. q. 54. arti. 2°. vbi sic dicitur. Habitus specie distinguũť ſm tria. Uno quidẽ modo ſm pncipia actiua talium dispositionũ. 2° modo ſm obiecta specie differẽtia. 3° modo ſm materiã. Et exemplificat de pmo modo de physica ⁊ astrologia q̃ sũt diuersi habitus ,ppter diuersa media demonstrãdi licʒ considerent quandoq; idem obiectum ⁊ eandẽ ꝯnem. De 2° exẽplificat in contrarijs que eodẽ habitu sciẽtie cognoscuntur. q2 ad eandem rationem scibilis pertinẽt. ⁊ p oppositum habitus qñq; distinguũť. q2 obiecta diuersa habent. De 3° exemplificat in virtute heroica ⁊ humana. q2 vna disponit ad actum conuenientem nature supiori. ⁊ alia ad actũ conueniẽtẽ nature inferiori. ⁊ similiter i vitio ⁊ virtute. Patet g̃ ꝙ diuersitas medioꝝ demostratiuorum tollit vnitatem habitus. talia aũt media dicũť formales rõnes obiectorũ scie 2° modo ut patebit i alia questione. Ad vnitatem g̃ specificam habit⁹ requiritur duplex vnitas formalis rõnis. s. illi⁹ que se habet ut quod. ⁊ illi⁹ que se habet ut quo. Istã ꝯnẽ probat sctus doctor de virtutibus. q. 1. arti. 4. Unitas inquit cuiuslibet potẽtie uel habitus ex obiecto consideranda est. ⁊ hoc ideo. q2 potentia hoc ipsum quod est dicitur in ordine ad possibile quod est eius obiectum. ⁊ sic ratio ⁊ species potẽtie ex obiecto accipitur. Et similiter est de habitu qui nihil aliud ẽ q̃ȝ quedam dispositio potẽtie pfectiua ad suũ obiectũ. sed in obiecto considerať aliquid ut formale ⁊ aliqd ut materiale. Formale autẽ in obiecto est illud ſm cuius rõnẽ obiectum refertur ad potẽtiã uel habitum. Materiale aũt est illud in quo hoc fundatur: ut si loquamur de obiecto potentie visiue. obiectũ eius formale est color. uel aliquid hꝰ. inquantũ enim aliquid est colorarũ in tantũ est visibile. sed materiale in obiecto est corpus cui accidit color. Ex quo patet ꝙ potentia uel habitus referť ad formalem obiecti rõnẽ per se. ad illud aũt quod ẽ materiale i obiecto per accidens. ⁊ q2 ea que sunt per accidẽs nõ variãt rem: sed solum ea que sũt p se. ideo materialis diuersitas obiecti nõ diuersificat potentiam uel habitum. sed solum formalis. vna enim est potentia qua videmus lapides ⁊ homines ⁊ celum. quia ista diuersitas obiectorum est materialis ⁊ nõ ſm rõnẽ formalem visibilis. sed gustus differt ab olfactu ſm differentiam saporis ⁊ odoris. quia sunt per se sensibilia. hec ille. Item pma parte. q. j. arti. 3° dicit. Unitas potentie uel habitus est consideranda ſm obiectum. nõ quidem materialiter sed ſm rõnẽ formalẽ obiecti. puta homo asinus ⁊ lapis conueniũt in vna rõne formali colorati quod est obiectum visus. hec ille. Idem ponit. 2ª 2ᵉ. q. 4. arti. 6°. Quilibet inquit habitus ex obiecto habet speciem: sed ex obiecto indiuiduatur. hec ille. Ex istis patet ꝙ omnes illi habitus scientifici dicerentur idem specie qui p se primo respicerent obiecta sua sub ratione mobilis. sic ꝙ illa ratio esset formalis in obiectis illorũ habituũ ⁊ adequata cuilibet habitui. sic ꝙ habitus non plus se extenderet q̃ȝ illa ratio. nec econtra. Et idem eẽt si talis ratio esset cõmunior uel minus cois q̃ȝ ratio mobilis. puta ista rõ: mobilis ſm locum: uel mobilis ad formam realem: dum tñ adequaretur habitui ⁊ esset formalis in obiecto eius. Et si querať quid sufficiat ad specificã diuisionem habituũ scientificoꝝ. dicitur ꝙ quicunq; habitus respiciunt aliqua obiecta formalia p se pmo ⁊ adequate differẽtia specie vtiq; differũt specie. ⁊ hoc si talia obiecta formalia differãt specie nõ sub quocũq; genere sed solũ sub hoc genere quod est scibile. hoc enim genus scibile diuiditur in genera subalterna. ⁊ post per alia vsq; ad species specialissimas. ¶ 4ª ꝯ est ꝙ theologia ẽ vna scia. Istã ꝯnem ponit sctus Tho. pma parte. q. j. arti. 3°. vbi postq̃ȝ dicit ꝙ vnitas habitus considerãda est ſm formalẽ rõnẽ obiecti: subdit. Quia igiť sacra doctrina considerat aliqua ſm ꝙ sunt diuinitus reuelabilia: omnia quecunq; sunt diuinitus reuelabilia cõmunicant in vna formali rõne obiecti huius scientie. ⁊ ideo comprehenduntur sub doctrina sacra sicut sub vna scientia. Similiter ibidem ad 2ᵐ dicit. Nihil prohibet inferiores potentias uel habit⁹ diuersificari circa aliquas materias que coiter cadũt sub vna potentia uel habitu supiori. q2 superior potentia uel habitus respicit obiectum vniuersaliori rõne formali. sicut obiectum sensus cois cum sit vna potẽtia extendit se ad obiecta qnq; sensuũ. ⁊ similiter ea que i diuersis sciẽtijs tractantur potest sacra doctrina vna existẽs considerare sub vna ratione inq̃tum scʒ sũt diuinitus reuelabilia: ut sic sacra doctrina sit velut q̃dã impressio diuine scie que est vna ⁊ simplex oiuʒ. Eãdem ꝯnem ponit p̃ sen. q. j. prologi. arti. 2° dicens. Quanto aliqua cognitio ẽ altior tanto est magis vnita ⁊ ad plura se extendit. vñ intellectus diuinus qui est altissimus p vnũ qđ est ipse deus oiuʒ rerũ distincte cognitionẽ habet. ita etiam cum ista scientia sit altissima p ipsum lumẽ diuine reuelationis uel inspirationis efficaciã hñs ipsa vnica manens diuersarũ rerũ considerationẽ habet. hec ille. Et hoc de pmo articulo.

Quantũ ad secũdũ articulum mouenda sunt dubia. Siquidem cõtra ꝯclusionem arguit Aureolus

probādo ꝙ vnitas habitus sciētifici non sit ꝑ modū forme simplicis. nec sit vnitas collectionis specierū intelligibilium: que duo videtur ponere ꝯ prima. ꝓprimū autē istoꝝ probat triplici rōne. ꝓ arguit sic. Habens habitū si non fuerit impeditus pōt opari ꝑ illum ⁊ elicere actum. sed primū habens gradū scie uel habitus respectu prime ꝯnis non potest exire ī actum cognitionis respectu centesime. ꝗuis possit respectu prime. igitur habens habitū respectu prime ꝯnis nō habet totum habitum per essentiā oīuꝫ ꝯnū. ⁊ ꝑ ꝯñs alia ⁊ alia realitas respicit aliam ⁊ aliā ꝯnem in habitu scientifico. ut videtur. ¶ 2º sic. Illi habitus qui habēt distinctas generationes ⁊ distinctas corruptiones ⁊ distinctas intensiones ⁊ remissiones sunt realiter ⁊ essentialiter distincti: non solū sicut gradus eiusdem essentie. hoc patet. qm̄ si eēnt sicut gradus eiusdem habitus haberent eandē intensionem ⁊ idem augmentum. sed habitus decem ꝯnū potest seorsum generari ⁊ intendi absqꝫ hoc ꝙ generet̃ uel intendat̃ habitus respectu centesime. meditans eni frequenter de ꝯnibus primis geometrie. non est dubiū ꝙ intendit continue habitum respectu illarū. nec tñ ꝯnes. iꝫ. nouit. ꝫ habitus ꝗrūcunqꝫ intensus illarum ꝯnū ⁊ istarū non est vnus ⁊ idem. ¶ 3º sic. Impossibile est habit9 oppositos stare simul. sed ignorantia ꝯnis centesime: ignorantia dico qua credit̃ eius oppositū esse veꝝ. nō ignorātia negationis que est nescientia simplex. illa inquā ignorantia est habitus corruptiu9 cōtrarius habitui scientifico eiusdem ꝯnis. igit̃ ista ignorātia ⁊ ista scientia impossibile est ꝙ stent simul. certū est autē ꝙ ista ignorantia pōt stare cum habitu sciētifico decē ꝑmarū ꝯnū. possibile est eni aliquē recte sentire de ꝯnibus decē alicui9 scie. ⁊ errare circa centesimā. ꝫ habitus decime ⁊ centesime nō sūt idem realiter. ¶ Confirmat̃. qm̄ forme ꝯrie sunt incōpossibiles in eodem ꝓpter talē repugnantiā ⁊ oppositionē. ⁊ idcirco tota eēntia habit9 sciētifici oīuꝫ ꝯnū errori ut repugnātie oīuꝫ repugnaret si ꝗlibet esset vna res indiuisibilis ⁊ simplex. ⁊ sic ꝓbatū est ꝑmū scꝫ ꝙ habitus scientific9 non sit vna simplex qualitas. ¶ 2m ꝓbat sic. ꝓ ꝙ habitus scientific9 generat̃ ex actu intellectus discursiuo: cū acquirat̃ ꝑ demōstrationē. illud ꝫ quod relinquit̃ ex actu. aut est pur9 ordo impressus rebus. aut sūt ipse species intelligibiles. aut aliquid absolutū factū circa eas. Non aūt pōt poni ꝙ ꝑ istū actū ordo ipsis specieb9 imprimat̃ īmediate ne relatio sit ꝑmus termin9 ꝓductionis ꝯ phm̄ 5º physicoꝝ. Nec pōt dici ꝙ ipse species imprimāt̃. qꝛ iam ante erāt. Nec pōt dici ꝙ aliquid absolutū fiat circa eas ꝙ sit causa fundādi istum ordinē. cū in intellectu non ponat̃ aliquid nisi habit9 ⁊ actus ⁊ species. igit̃ impossibile est poni ꝙ ordo specieꝝ sit eēntialiter scia. ¶ 2º. Habit9 scientie est aliquid absolutum ī genere qualitatis licꝫ relationē ad actū includat ⁊ ad obiectū. sed ordo specieꝝ non est absolutū in genere. nec refert̃ ad actū uel obiectū. sed est relatio vnius speciei ad aliam. ꝫ ordo specierū nō erit habitus scientific9. ¶ 3º sic. Scia est habitus ꝯnis nō aūt ꝑncipioꝝ aut ꝑmissaꝝ. ut patet 2º posterioꝝ sed ordo scientiaꝝ nō solū respicit ꝯnem sed totam etiā demōstrationē cū ordo maioris extremitatis ad mediū ⁊ medij ad maiorē ⁊ ꝑ ꝯñs totus discursus. ꝫ non erit habit9 scientific9. ¶ 4º. Ordo cū sit relatio non pōt esse ꝑncipiū actus intellectus aut alicuius opationis. sed scia est actus ꝑmus ⁊ ꝑncipiū actus secundi qui est intelligere ꝯnem. ꝫ non pōt esse ordo spēꝝ. ¶ 5º. Si est ordo spēꝝ. aut ē ordo situalis. ⁊ hoc non pōt esse. qꝛ species non sunt situate in intellectu. nec habent hic aut ibi. nec prius aut posterius in situ. Aut erit ordo causalis ꝙ vna species ex alia causet̃. ⁊ hoc esse nō pōt. qꝛ species sūt in intellectu anteꝗ̃ habit9 scientific9 generet̃. ⁊ iteꝝ species causantur in intellectu a fantasmate ⁊ intellectu agente. Aut ordo formalis. qꝛ vna sit apta ꝑus informare intellectum ꝗ̃ alia. nec hoc esse pōt. qꝛ tūc statim dum imprimunt̃ in intellectu debet esse iste ordo. ⁊ tñ non statim habet̃ habitus scientificus. Aut ordo visualis. ut. s. intellectus sit inclinatus uel determinat9 ad vtendū quodā ordine specie maioris extremitatis. deinde medij. deinde minoris. deinde inherentie maioris ad minorē. talis quippe determinatio intellectus si ponat̃ ad istum ordinem nō erit ex ipsis speciebus sed ex aliquo determinatiuo facto ab intellectu ꝗ inclinet̃ ad illū ordinē vtendi speb9. igit̃ habitus scientific9 non ē ordo. hec ille. ¶ Cōtra secundā ꝯnem arguit in hoc ꝙ ibi ponit̃ habitus scientificos ꝓpter ⁊ ſm media demonstrationū diuersificari. ⁊ ꝑsic. Demonstratio quia ⁊ ꝓpter quid non ꝓcedunt ꝑ mediū vniforme. ut patet ꝓ posterioꝝ. sed ꝯ nota ꝑ demonstrationem quia ⁊ propter quid ꝑnt ad eūdē habitū sciētificū ꝑtinere. Astrolog9 eni scit ꝙ eclipsis lune erit ⁊ ꝓpter quid erit. s. ꝓpter interpositionē terre inter solem ⁊ lunā. ꝫ habit9 poterit esse vn9: licꝫ media diuersificent̃. Neqꝫ valet si dicat̃ ꝙ scientia quia ⁊ ꝓpter quid sūt diuerse sciētie ſm phm̄ ꝓ posterioꝝ. Hoc nempe veꝝ est ꝙ sunt diuerse noticie partiales. sed ꝙ n possint esse partes vnius scientifici habitus nō est veꝝ. ¶ 2º qꝛ physic9 demōstrat ꝑ omnes causas. ut patet 2º phꝯ. iꝫ demonstrationes ꝑ quattuor causas sumūt media alterius rōnis. cum cause sint alterius rōnis. ꝓ eni posterioꝝ ponūt̃ ꝗttuor modi demōstrandi ſm quattuor genera causaꝝ. ꝫ identitas habitus pōt stare cum diuersitate mediorum. ¶ Cōfirmat̃. quia phs 3º metaphꝯsice querit questionem an omnia genera causarum pertineant ad eandem scientiam. ⁊ dicit ꝙ sic. vbi dicit cōmentator ꝙ hoc non inueniat̃ nisi in scientia naturali tm̄ ꝙ aliqua scꝫ demonstret per omnes causas. ¶ Contra tertiam ꝯnem arguit sic Si vnitas rationis obiecti sufficit ad causandū vnitatem in habitu. aut hoc est vnitas specifica. aut generis subalterni. aut generalissimi. aut ipsius entis. sed illa vnitas formalis rōnis ꝗ facit habitū vnū nō est vnitas specifica. qm̄ tūc tot essent scie quot sunt spēs specialissime. nec gn̄is subalterni. qm̄ pari mō

tot erūt sciē quot genera subaltīna. nec gnālissimi qñ tūc tm̄ eēnt decē iuxta numerū decē pdicamē/ toꝝ. nec ipsiꝰ entis. q2 tunc eēt tm̄ vna scia si ens sit vnius rōnis. ḡ patet q obiectū ex h q est vniꝰ rō/ nis formalis non tribuit habitui specificā vnitatem ¶ 2° sic. Habitꝰ fertur ad obiectū sicut ⁊ potentia. sed due potētie hñt ferri sup idē obiectū re ⁊ rōne. ut sensus cōis ⁊ visus sup colorē. ⁊ intellectꝰ ⁊ volū tas sup rōnē boni. ḡ duo habitus hñt ferri sup idem obiectū ⁊ sub eadem rōne. ¶ 3° sic. Opinio ⁊ sciētia sunt habitꝰ diuersi. sed isti pñt esse de eodē obiecto ⁊ sub eadē rōne. igit̄ idem qd̄ prius. ¶ Cōtra quartā ɔ̄nem arguit sic. Eodem modo se habet diuina il/ lustratio ⁊ reuelatio ad reuelata ⁊ cognita p reuela tionē. sicut se habet intellectꝰ agentis illuminatio ⁊ illustratio ad ea q̄ cognoscunt̄ p eiꝰ illustrationem. sed cognita p illustrationē intellectꝰ agentis ptinēt ad diuersas scias physicas ⁊ humanitus inuentas quātūcūq3 nō cognoscāt̄ nisi ut cognita ex intelle/ ctus illuminatiōe. ḡ ⁊ ea q̄ p diuinā reuelationē co/ gnita sunt ad diuersas sciētias ptinere pñt q̄uis nō cognoscātur nisi quatenus reuelata. ¶ 2° tu dicis q obiecta mālia non distinguūt habitꝰ dum tn̄ sit eadē rō formalis. Dicis etiā q oīa ɔ̄siderata in the/ ologia ɔ̄siderant̄ inq̄tū reuelabilia idcirco theolo gia ē vna. ex q̄ apparet q eē reuelabile ē forma/ lis rō obiectiua i subiecto theologie. Sed istud sta/ re nō pōt s̄m dicta tua. vniꝰ eni scie est vnū forma/ le obiectū ⁊ sub vna rōne formali. sed s̄m te deꝰ sub rōne deitatis est subiectū theologie. rō aūt deitatis ⁊ rō reuelabilis nō sūt eadē. cū reuelabile sit relatio diuinitas aūt absolutū. ḡ impossibile est q rō reue/ labilis sit formalis rō obiectiua in theologia. cuiꝰ tn̄ oppositū tu ponis. vñ non apparet qñ ista duo repu gnent sc3 q deꝰ sit subiectū theologie inq̄tū deus ⁊ q eē reuelabile sit formalis rō obiectiua. igit̄ nō ē vna theologia q̄ oīa ɔ̄sideret inq̄tū sūt diuinitꝰ re/ uelabilia. ¶ 3° possibile ē aliquē scire geometrica/ lia ⁊ physica ⁊ moralia inq̄tū diuinitꝰ reuelata. ut si cui deus infunderet istas scias sicut forsitan fecit Salomoni. sed talis haberet plures scias ⁊ plures habitꝰ. non obstāte q oīa cognosceret quatenꝰ re/ uelata diuinitꝰ. ḡ pari ratiōe in theologia plures ha. bitus esse pñt. nō obstāte rōne tua. ¶ 4° Deus i re/ uelatiōe theologica se habet i ratiōe pcipui docto/ ris. s3 sub eodem doctore pōt hō plures scias acci/ pere ⁊ plures habitꝰ. esto q omnia cōsideret ut diui nitus reuelata. hec ille.

Ad primum contra primam ɔ̄nem Et pro tribus argumentis primo loco factis dico q concludunt habitū non esse simplicē qualitatē sumendo habitū p collectiōe spērū intelligibiliū ordinataꝝ ad consi derādū. nō eni est possibile q aliquis sit nūc potēs ad considerandū aliquā ɔ̄nē ⁊ non prius nisi nouiter fuerit factus in actu pmo p speciē nouā intelligibi/ lem a fantasmatibꝰ abstractā. uel adueniat ei noua illustratio luminis alicuius. oportet ideo q habeat plures species q̄ prius. ⁊ ɔ̄sequēt̄ q habitus sciētie crescat si habitꝰ scientie illo modo sumat̄. si autē ha bitus sciētie sumat̄ p habilitate uel potiꝰ pro qua/ litate habilitante ad cōsiderandū p illas spēs. tunc dico q erit idem habitꝰ in pncipio ⁊ in fine s̄m eēn/ tiam. q̄uis ille habitꝰ aduenientibꝰ nouis spēbꝰ uel demonstrationibus ɔ̄nū extendant se ad plura q̄ prius. ideo isto modo sumendo habitū argumēta nō concludunt. ¶ Dico ḡ ad primum q non oportet q hñs habitū imperfectū ⁊ qui actu non se extendit ad oīa ad que pōt se extēdere possit ɔ̄siderare p illum habitū oēs ɔ̄nes ad quas ille habitꝰ se extendere pōt. sed solum illas ad q̄s dictꝰ habitꝰ actualiter se extendit. Q si querat̄ qñ fit talis extensio nouiter ad ɔ̄nes ad quas primo non se extendebat. dico q ille habitꝰ est dispositio potētie ad ɔ̄siderandū nūc p species intelligibiles primam ɔ̄nē. ita q intelle/ ctus per eum est in potētia proxima respectu consi derātiōis pme ɔclusiōis. Et q2 in cōsideratiōe pri/ me ɔ̄nis inchoata est consideratio secūde. ideo per illum habitū est in potentia remota ad ɔ̄siderandū de secunda. ⁊ similit̄ ɔ̄sideratio tertie est inchoata i cōsideratiōe secunde. ⁊ sic de sequētibꝰ. De tali aūt potētia remota intellectꝰ reducit̄ ad actū p actum demōstratiōis. ita q habitꝰ qui sufficient̄ ponebat intellectū in actu pmo uel potentia pxima respe/ ctu pme ɔ̄nis. nunc idem facit respectu secunde. ⁊ sic intelligo illā extensionē. ¶ Ad 2ᵐ dico q ē falla/ cia figure dictiōis mutando qd̄ in aliud aliqd̄. nā in maiori loquitur de habitu absolute sumpto. ⁊ i mi/ nori subsumit de habitu relato ad talem ɔ̄nē uel talem. Dico enim q idem habitus est p essentiā re/ spectu oīuꝫ ɔ̄nū vnius scientie. sed ille habitꝰ q̄nq3 inclinat ⁊ disponit intellectum ad cōsiderandū de vna ɔ̄ne ⁊ non de alia. ⁊ quandoq3 vehementiꝰ re/ spectu vniꝰ q̄ respectu alteriꝰ nisi in potētia. qd̄ cō tingit ideo. q2 elicit actū respectu vniꝰ ⁊ non alteriꝰ uel non ita sepe. ¶ Ad 3ᵐ dico q habitꝰ oppositos impossibile est esse simul in eadē potētia intellecti/ ua s̄m actū completū. sed habitꝰ oppositos quorum vnꝰ est in potentia ⁊ aliꝰ in actu non est impossibile simul eē in eadē potentia intellectiua. sic autē est in pposito. Dico eni q habitꝰ qui solū actu se extēdit ad decem pmas ɔ̄nes geometrie. non est habitus in actu respectu ɔ̄nis centesime sed in potentia. ⁊ ideo nihil phibet istū habitū ⁊ illā ignorantiā eidem simul inexistere. ¶ Ad ɔfirmationē dico similiter q lic3 ɔ̄rietas cōsurgat ex forme eēntia. tn̄ incōpossi/ bilitas coexistendi comitat̄ formas s̄m actum ⁊ nō s̄m potētiā. illud aūt qd̄ dictū ē de extēsiōe habitꝰ sc3 quomodo habēs habitū respectu ɔ̄nis cētesime nō pōt exire semp in actū nisi p demōstrationē ali/ quā habēs habitū de imperfecto ad pfectū deducat̄ sile est illi qd̄ ponit scūs doctor i alio pposito. sc3 q habitꝰ pmorū pncipioꝝ tā in speculatiuis q̄ in pra cticis sūt i nobis a natura. ⁊ tn̄ nullꝰ pōt exire p eos in actū ɔ̄siderādi nisi pponāt̄ termini eoꝝ. vñ san/ ctus doctor pma 2ᵉ. q. 51. arti. p. Sūt inqt in hoībus

aliqui habitꝰ nāles tāq̄ ptim ad nām exītes ⁊ ptim ab exteriori pncipio. In apprehēsiuis enī potentijs pōt eē habitꝰ naturalis ſm inchoationē ⁊ ſm nām speciei ⁊ ſm nām indiuidui. Scḋm nām quidē spēi ex pte ipsiꝰ aīe. sicut intellectꝰ pncipiorū dr eē habitus nālis. ex ipsa enī nā aīe intellectualis conuenit hoī ꝙ statim cognito quid est totū ⁊ quid est ps cognoscat ꝙ oē totū ē maiꝰ sua pte. ⁊ silr est ī ceteris. sed quid ē totū ⁊ quid pars cogscere nō pōt nisi p spēs itelligibiles a fantasmatibꝰ acceptas. ⁊ ppē hoc phs ī 2° posterioꝝ ōndit ꝙ cognitio pncipioꝝ puenit ex sensu. hec ille. Ex qbꝰ patet ꝙ nō sꝑ oportet ꝙ hñs habitū respectu aliciuꝰ speculabilis possit exire in actū speculādi ꝑ habitū nisi pfecte habeat habitū respectu illiꝰ. ⁊ non solū ſm inchoationē. sic aūt habet habitū respectu ꝯnis centesime ꝗ solū audiuit demonstrationē respectu primaꝝ decem.

¶ Sed ꝯ istas responsiōes argui pōt ex dictꝭ Gregꝭ de arimino. Sit inquit. a. habitꝰ geometrie in sorte pfecte sciēte omnes ꝯnes geometrie quaꝝ scia est inuenta. ⁊ sit. b. habitꝰ geometrie existēs in platone qui solū scit pmā ppositionē geometrie. tunc ſm te a et b sūt habitꝰ eiusdem rōnis. nam cū sortes sciuit pmo pmā ꝯnem geometrie quā etiam plato scit. a fuit eiusdē rōnis cū b. ut claꝝ ē. sed nūc a nihil alteriꝰ rōnis oīo includit eēntialiter q̄ tūc ſm opinionē tuā. igitur ⁊ nunc est rōnis eiusdē. Tunc arguo sic. Cuilibet actui in quem p se pōt a. oīs forma eiusdē rōnis pōt ī similē ſm speciē. sed ī actū sciēdi uel demonstrādi centesimā ꝯnē geometrie p se pōt a. igitur ⁊ quelibet forma eiusdem rōnis pōt in similē ſm speciē. sed b est eiusdem rōnis cū a. igitur ⁊c. a^a patet inductiue nec habet instantiā in aliquo. ⁊ sic sequitur ꝙ quicunq̄ sciret vnā ꝯnem geometrie sciret oēs. ꝯñs est falsū ⁊ ꝯ experiētiā. Diceret forte inq̄t ꝙ a^a ē vera de formis eiusdē rōnis eque pfectꝭ tm̄ ī pposito aūt nō sūt forme eque pfecte. 2° diceret ꝙ a^a tunc solū est vera qn̄ nihil est in vna cui consimile nō sit in alia. nūc aūt aliqui respectꝰ sūt ī a. quꝫ siles nō sūt in b. videlꝫ respectꝰ ad alias ꝯnes pter pmā. ¶ Sed pma rñsio nō valet. qꝛ ppositio illa nō est solū vera de formis eque pfectꝭ sed etiā de pfectionibus ⁊ impfectionibꝰ habet veritatē. vñ si calor sūmꝰ pōt calefacere ⁊ desiccare ⁊ rarefacere passum sufficiēt dispositū sibi pportionatū. oīa pōt calor minimꝰ in passo sibi pportionato. licꝫ nō possit ī eque pfectas ⁊ intensas actiōes. nūc aūt intellectꝰ pportionatū passū est. ⁊ respectu cuiuslibet sui habitus. igitur ⁊c. ¶ Confirmatur p cōmētatorē ꝑ celi cōmento. 19. dicētis. Nā ꝗ ptis corporis similiū partiū ē eadem cū nā totius diffinitione. ⁊ cū sit eadē diffinitiōe eadem est forma. ⁊ cū eadem est forma eadē est actio pueniēs ab illa forma. Si ꝗ actiōes puenientes a graui ⁊ leui sunt isti duo motꝰ. necesse est ut pueniant a parte sicut a toto. hec cōmentator. Silr̄ arguitur in pposito. Item 3° celi. cōmento. 72. dicit. Regula est ꝙ a causis quaꝝ natura est eadē ⁊ nō differūt nisi ſm magis ⁊ minꝰ nō sequitur nisi vna nā diuersa ſm magis ⁊ minꝰ. si ꝗ anguli acuti calefaciāt multum. ꝗ anguli acuminis minoris calefaciēt minus. sequitr̄ ꝗ ex hoc ut oīa elemēta sint calefactiua sed differūt ſm magis ⁊ minꝰ. cause. n. diuerse ī quātitate hñt diuersa causata in quātitate. ⁊ vtrūq̄ est eiusdem speciei. hec ille cōmentator. Ex quibꝰ euidenter apparet ꝙ in quācūq̄ opationē pōt aliqua forma. in silem ſm speciē ⁊ si nō in eque pfectā pōt quelibet minor eiusdē rōnis. imo dicit ꝙ hec est regula ⁊ maxima quedā. ⁊ non est dubiū. qḋ patet inductiue. ꝗ patet ꝙ si ab a puenit actus sciendi ꝯnē centesimā etiā ab ipso b puenit actꝰ sciendi eandē.

¶ 2° ꝯ eandem rñsionē arguit sic. Habitus geometrie pōt intendi p actꝰ circa eādē ꝯnē ⁊ p actꝰ circa diuersas ꝯnes ſm te. Tunc querit. aut cū habitus augetr̄ p actꝰ diuersaꝝ rōnū acqrit ipse aliqḋ absolutū seu aliquā entitatē absolutā aliā ſm speciē q̄ qn̄ intēdit p siles actꝰ. aut nō. Si sic. ꝗ habitꝰ pfectꝰ potens in actꝰ circa alias ꝯnes includit aliq̄ plura alteriꝰ rōnis. ⁊ p ꝯñs nō est vna forma simplex vna numero ſm essentiā. ex pluribꝰ enī formis diuersarum rōnū nō resultat vna forma numero eēntialiter. Si ꝓ nihil aliud acquirit. etiā ponatur ꝙ habitus remissus vniꝰ ꝯnis intendatr̄ pcise p actus circa eādem ꝯnem elicitos. Aut ꝗ postq̄ erit intensus inclinabit ad actū alteriꝰ ꝯnis ad quā pus nō inclinabat. ⁊ tunc sequitr̄ ꝙ quis eliciendo actꝰ tm̄ circa eādem ꝯnem determinatā acquirit sciam de aliis ⁊ qui de aliqua ꝯne nūq̄ cōsiderauit pmpte ⁊ faciliter exibit in actū scie circa illam. qḋ expientia oīo negat. Aut habitꝰ talis intēsus nō īclinabit ad actū alteriꝰ ꝯnis q̄ pus. ⁊ tūc sequitr̄ ꝙ nec etiā intēsus p actꝰ circa alias ꝯnes. ex quo nihil fit circa habitū p dissimiles actꝰ qḋ nō fiat p siles. Patet etiā ī exemplo. nam si calor genitus ab igne in aliquā actionē non pōt. etiā eque intēsus a sole in illā non poterit. forme enī ad hoc ut sit pncipiū alicuiꝰ opatiōis accidit a quo sit genita uel augmentata dūmodo idem fiat circa ipsam p quḋlibet illoꝝ a quibus dicitr̄ gigni uel augeri. ¶ 2° rñsio etiā nō valet. ꝑ qꝛ si forme absolute sūt eiusdē rōnis: pter nullū respectū conueniētē vni ⁊ non alteri erit vna illaꝝ pncipiū alterius opatiōis ſm speciē q̄ sit alia loquēdo de operatione p se sibi cōuenienti. sermo enī dicēs ꝙ ppē aliū ⁊ alium respectum pueniat a forma alia ⁊ alia opatio ſm spēm: est ſmo extra normā ut dicit phs ꝑ celi. vbi dicit cōmentator cōmento. 84. Iste ſmo est extra normā qꝛ diuersitas motuū corporꝫ non ē nisi pter diuersitatē formaꝝ substantialiū. ⁊ non propter diuersitatem in relatione aut quantitate aut alio pdicamento. ¶ 2° qꝛ non videtr̄ possibile ꝙ habitus pus ad aliquā ꝯnem nullū hñs respectum nullo nouo habitu uel gradu habitus acquisito habeat pꝰea respectū ad illū. Dices inq̄t ꝙ iste habitꝰ acqrit nouū respectū ppē actū nouiter elicitū circa illam. qꝛ noticia sequentis ꝯnis depēdet a noticia prioris cuiꝰ est habitus ille. Contra. nam multe sunt ꝯnes in vna scientia que nullā hñt mutuo de-

pendentiam. nec vna per aliā scitur. sicut patet de prima ⁊ quarta pmi Euclidis. ⁊ ita ē de multis i alijs sciētijs. ergo p actū elicitū circa vnā eaꝝ nullus acquiritur respectus in habitu alterius plusꝗ̄ in habitu ɔnis alterius sciētie. ut physice uel medicine. Item sm hanc viam idē erit habitꝰ numero subalternans ⁊ subalternatꝰ. in quibus est subalternatio p sūptionem pncipioꝝ. qm̄ noticia ɔnis habitꝰ subalternati dependet a noticia ɔnis subalternantis tanꝗ̄ a noticia pncipij. sed hoc tu non cōcederes. igitur. Item ex quo p talē nouū actū nihil absolutū causat circa habitū. sequitur ꝙ ideo precise hꝫ nūc respectū nouū ad talem ɔnem. q2 actus fuit elicitus circa illam igit cū non sit naturaliter possibile vnꝗ̄ postea illū actum non fuisse eo ꝙ transiuit in preteritū. sequit ꝙ impossibile semp postea erit illum habitū non habere respectū ad illam ɔnem. aut non esse habitum illiꝰ ɔnis dum erit. Ex quo vlteriꝰ sequit ꝙ impossibile erit habentē illum habitū perdere sciam illiꝰ ɔnis. nisi etiā perdat sciam oīuꝫ ɔnū illiꝰ scie. oportebit eni perdere absolutā essentiam illius habitus alioquin remanerent oēs respectus acquisiti propt pcedētes actus. ⁊ p ɔns habitꝰ cuiuslibet ɔnis. Itē aut iste respectꝰ est aliq̄ alia entitas ab essentia prioris habitꝰ. aut nō. si nō. habitꝰ ille nō erit ꝓpter ipsū p se pncipiū alterius opationis sm speciē ꝗ̄ prius. si sit alia entitas noua. illa potiꝰ erit pncipiū silis actꝰ ei qui fuit elicitus circa ɔnem illā aliā. ⁊ ꝓpter quā hic respectus dr acquisitus. ac p h magis dicendus est habitus illiꝰ ɔnis ꝗ̄ habitus ille pōr. Ex quo ɔnr habetur ꝙ illaꝝ duaꝝ ɔnū nō est vnus habitus numero imo nec specie. ⁊ silr pōt argui de respectibus circa illas ɔnes acquisitas. ¶ Ad pmū dr ꝙ vtraꝗ̄ rńsio q̄ ad aliqd est bona. pma quidē tenenda est simplicit. 2o similit teneri pōt quo ad h ꝙ sub tali vel tali habitudine pōt in aliquē actū in quē non posset sine illo. nō sic ꝙ relatio sit rō agēdi ſꝫ modus agētis ad agendū necessario requisitus. sicut ꝓpinqtas requirit ad h ꝙ ignis agat in passum. Tunc ad primū ɔ primā rńsionē dicit ꝙ exēplū de calore nō valet q2 calefacere desiccare rarefacere sunt tales operationes ꝙ due vltime sequunt ad primā. ⁊ iō qcqd pōt i prima potest i tertia. Sed alia dat instātia. calor eni viri ⁊ femine sunt eiusdē rōnis ⁊ similiter anime illoꝝ ⁊ oēs qualitates illoꝝ. nō tn̄ calor mulier pōt in omnē effectū in quē pōt calor viri. nec ecōtra nā qualitates viri non pnt generare lac sicut qualitates mulieris. nec qualitates mulieris formare fetum sicut qualitates viri. Ad dicta cōmētatoris dicit ꝙ magis ⁊ minus in formis silr pfectum ⁊ imperfectū pnt duplicit attendi. Primo mō ꝙ forma recipiat magis uel minus ꝓpter maiorē uel minorē participationē forme in subiecto. ⁊ sic dicta cōmentatoris habēt veritatē. Alio mō ꝓpter ordinē ul' extensionē ad plura ul' pauciora obiecta forme extrinseca. ⁊ isto mō dicit ꝙ nō oꝫ formā impfectā posse i quācūꝗ̄ opationē silem sm speciē i quā pōt forma pfecta que est eiusdē rōnis cū impfecta. habitꝰ aūt

sortis vel platonis in dicto casu se habent sicut perfectū ⁊ impfectū. ¶ Ad 2m ɔ eandē dr ꝙ cū habitus scie intendit p actus demonstrandi diuersas ɔnes nō plus aduenit ei aliqd absolutū ꝗ̄ cū intendit per actus similes. Et silr dr ꝙ cū habitus intendit p actus elicitos circa eandē ɔnem pcise licꝫ non possit in actū considerandi alias ɔnes. tn̄ si intenderet p actus dissimiles posset in plures ɔnes ꝗ̄ prius. q2 licꝫ nihil addat ei absolutū plusꝗ̄ prius. tn̄ aliter reducit in actū per actꝰ diuersarū rationū ꝗ̄ frequentationē actuū vnius rōnis circa eādem ɔnem. Nec exemplū de sole qcꝗ̄ in ꝓposito facit. q2 sol ⁊ ignis in casu argumēti consilr reducūt calorē in actū. ¶ Ad pmū ɔ secundā rńsionē dicit ꝙ respectus nō dat actionē habitui sed ɔsequit actiuitatē habitꝰ diuersimode i actū reducti p diuersas demōstratiōes circa diuersas ɔnes. ¶ Ad 2m dicit ꝙ habitꝰ acquirit nouū respectū effectiue p actū demōstrandi alterius rōnis a pcedētibus. sed formaliter acquirit ex hoc ꝙ actuat plusꝗ̄ prius. Obiectiones autē facte ɔ hoc non valent. nam oēs ɔnes vnius scie sic se habent ꝙ vna depēdet ab alia uel ambe ab eodem et vtroꝗ̄ mō ꝓcedētes ad melius cognoscendū pmā. Quod addit de subalternatiōe nō valet. q2 nō ideo dicimus vnicū habitum pme ɔnis ⁊ 2e q2 noticia 2e dependet a pma. sed oꝫ addere ꝙ prima ɔ est rō cognoscendi secundā uel idē pncipiū ambas. ita ꝙ in tali ordine euidētia posterioris causat ex euidentia prioris. nō sic in subalternatione vbi 2m cognoscitur sine euidentia pmi scilꝫ scie subalternantis. Scdm eni ꝙ dicit scūs Tho. pma 2e. q. 8. arti. 3o. principiū pōt duplicit cognosci. Uno mō ut ipsū principiū cognoscit in se ⁊ sm se. Alio mō ut videt in ɔnibꝰ. ita ꝙ mens eius est ꝙ in eodē actu cognoscit ɔ licꝫ principium sm se posset intelligi non intellecta ɔne. ⁊ similiter ɔ posset seorsum sine pncipio intelligi non tn̄ ut ɔ. ⁊ sicut dico de actu. ita cōformiter dicendū est de habitu. Dico ergo ꝙ in eadē scia eodē habitu cognoscit ɔ pma ⁊ ɔ secūda ut sequens ex prima. sed in subalternatione est alius habitus huiꝰ ⁊ huius q2 nec pmū cognoscit in secūdo nec 2m ut sequens ex pmo sed quodlibet seorsum. si eni aliter fieret tunc dicendum esset ꝙ est vnus habitus vtriusꝗ̄. ¶ Ad aliud dicit ꝙ actus demonstrandi nihil absolutum causat in habitu. nec tn̄ sequit ꝙ actus demōstrādi transiens in preteritū sit fundamentū relatiōis. sed ipse habitus qui pfectius est factus in actu ꝗ̄ prius p dictā demonstrationē. ¶ Ad vltimū dr ꝙ respectꝰ est alia entitas ab habitu. nec tn̄ illa relatio est pncipium actus sed ipse habitus fundans relationē nouiter. relatio ergo nō est ei rō agendi sed modꝰ agētis ɔsequēs pncipiū actiuū scꝫ habitū. ¶ Ad ea que 2o loco contra eandē ɔnē inducunt dicit. Ad pmū qdē ꝙ habitꝰ sumēdo habitū pro q̄litate habilitāte generat ex actu intellectus possibilis qui ē ɔsiderare vel demōstrare. sed habitus sūptus ꝓ collectiōe specierū causat ex actu intellectus agentis species intelligibiles in intellectu possibili describente. ut ɔ

dictū fuit. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓcedit ex falso intellectu
non enim intelligit scūs Tho. ꝙ ordo q̄ est relatio sit
habitus scie. sed intendit potius ꝙ habitus scientie
est essentialiter ipsa species. lꝫ in obliquo icludat re/
lationē ordinis ⁊ ꝯgruentie ad ꝯsiderandum. ¶ Ad
3ᵐ dr̄ ꝙ duo falsa supponit. p̄mū est ꝙ quelibet spe/
cies ordinate ad ꝯsiderandū sint habitus scientific⁹
hoc eni nō ꝯcedimus sed solū de specieb⁹ ordinatis
ad ꝯsiderandū ꝓpositiones ꝑ se notas. 2ᵐ falsum ē
ꝙ ordo inter p̄missas uel inter species intelligibiles
sit essentialiter habitus. ¶ Ad 4ᵐ sicut ad 2ᵐ. ¶ Ad
5ᵐ dico ꝙ ille ordo specierū ad ꝯueniēt ꝯsiderādū
qui est de rōne habitus sciētifici in obliquo nō in re/
cto ſm p̄dicta. nec est ordo situalis. nec ordo causa/
lis nec formalis sed vsualis. qꝛ intellectus est deter
minatus ad incboandū actū intelligendi ab vna et
ad determinandū ad aliā ⁊ ad vtendū prius vna q̄
alia ſm ꝙ p̄us vtit̄ specie subiecti q̄ p̄dicati. Talis
aūt ordo pōt ab intellectu agente qui ordinate spe/
cies depingit in intellectu possibili ſm ꝙ ꝯuenit cō/
siderationi. qn̄qꝫ autē ab intellectu possibili q̄ potest
illis speciebus vti taliter uel aliter uel tali ordine et
se ipsum per actuū frequentiā habilitare ad ordina/
te illis speciebus vtendū. Et cum querit̄ qd est illud
determinatiuū factū ab intellectu. dico ꝙ determi
natiuū formale est illa qualitas quam diximus esse
habitū p̄mo. ¶ Ad p̄mū ꝯ secundā ꝯnem dicitur ꝙ
non quelibet diuersitas medioꝝ demōstratiōis di/
uersificat habitū sciētie sed solū diuersitas medioꝝ
que requirit diuersā rōnē cognoscēdi ſm gen⁹ sicut
differt mediū nāle a mathematico ⁊ dino. Media
eni demonstrationū physice sumūt̄ ab aliquo quod
conuenit rei mobili non ꝑ accidens sicut motus uel
materia sensibilis uel p̄ncipiū motus: ita ꝙ semp in
talib⁹ medijs iplicat̄ aliq̄d ptinēs ad motū. Media
aūt mathematica implicāt aliquid ꝯueniens quan/
titati inq̄ntum hꝫ. ita ꝙ hꝫ media cadunt in diuersa
genera contenta sub scibili inq̄ntum hꝫ. ⁊ ista solutio
satis habet̄ ex p̄ma ⁊ 2ᵃ ꝯne. ¶ Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ pꝫ ꝑ idē.
¶ Ad p̄mū ꝯ tertiā ꝯnē dr̄ ꝙ ad causandū vnitatē
specificā in habitu sciētifico sufficit q̄cunqꝫ vnitas
rōnis obiecti inq̄ntū est cognoscibile. dū eni habitus
respicit obiectū ꝑ sub aliqua cā rōne formali iā ha/
bet vnitatē specificā. Nec valent ꝯne inde facte nec
sunt ad ꝓpositū. sed ex falso intellectu ꝓcedūt. non
eni sequit̄ ꝙ si vnitas specifica obiecti inq̄ntū est co/
gnoscibile aut scibile causat vnitatē habit⁹ q̄ fertur
in illud obiectū sub tali rōne p̄ ⁊ ꝑ se. ⁊ iō sint tot scie
q̄t species specialissime. qꝛ nō ōis species ē spēs scibi
lis id est ꝯtēta sub h̄ genere scibile. sed solū sequit̄ ꝙ
ꝙ tot sunt uel pñt esse scie q̄t ꝯtinet species sub se h̄
gen⁹ scibile i quas ꝑ se diuidit̄. vñ scūs Tho. in scri/
pto sup Boetiū. q. 5. arti. p̄. mouet duo dubia in ar/
gumētando. quoꝝ p̄mū est in argumēto 7ᵒ. ⁊ est tale
Scie inq̄t diuidūt̄ sicut ⁊ res. ut dr̄ 3ᵒ de aīa. ſꝫ phia
est de ente. est eni cognitio entis. ut dicit Dionysius
in ep̄la ad Policarpū. Cū ḡ ens diuidat̄ ꝑ potentiā
⁊ actū ꝑ vnū ⁊ multa ꝑ subam ⁊ accidens videt̄ ꝙ ꝑ
hꝫ deberēt ptes phie distingui. Aliud dubium tangit
in 8ᵒ argumēto. Multe inq̄t sunt diuisiōes entiū de
qb⁹ sūt scie magꝭ ēentiales q̄ diuisio ꝑ mobile ⁊ im/
mobile abstractū ⁊ nō absolutū. utpote ꝑ corporeū
⁊ incorporeū. aīatū ⁊ inaīatū ⁊ hꝫ. ḡ diuisio partium
phie magis debet accipi penes istas q̄ penes illas
hec sunt dubia. ¶ Ad p̄mū ridet sic. dicēdum iquit
ꝙ ille ptes entis exigūt eundē modū tractandi cum
ente cōi. qꝛ etiā ipse nō dependent ad mām. ⁊ iō scia
de substantijs nō distinguit̄ a scientia de ente in cōi
hec ille. ¶ Ad 2ᵐ sic respōdet ꝙ ille diuersitates re/
rū quas obiectio tangit nō sunt differētie ꝑ se carū
inq̄ntū sunt scibiles. ⁊ iō penes eas nō distinguūtur
sciētie. hec ille. ¶ Ex qbus patꝫ quid sit dicendū ad
p̄mū contra tertiā ꝯnē. fallit̄ enim arguens non ad/
uertens quid est dictu differētia uel species. uel rō
cognoscibilis inq̄ntū hꝫ. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ hᵉᶜ. licꝫ eni
due potentie attingāt idē obiectū ⁊ eādem rationē
in obiecto. nunq̄ tñ due potentie referunt̄ ad idem
obiectū ſm candē rōnem obiecti ut obiectū est. uel
cognoscibile ut cognoscibile est. ⁊ primo ⁊ ꝑ se. siue
loquamur de rōne obiecti ut est res quedā. siue de
rōne obiecti ut obiectū est. Et quidē hoc 2ᵐ patꝫ. ꝙ
ſm diuersitatē specierū ꝯtentarum sub hoc genere
obiectum potentie diuersificant̄ potentie. vñ color
ut est obiectū visus sub alia specie hui⁹ generis ob/
iectū potentie cōtinet̄. ⁊ sub alia specie ut ē obiectū
intellectus aut volūtatis. dū eni est obiectum visus
correspondet sibi ista ratio obiecti scꝫ ꝙ est sensibile
per mediū extrinsecū diaphanū sine alteratiōe rea/
li obiecti uel medij aut organi. put aūt est obiectum
intellectus correspōdet sibi ista ratio obiecti scꝫ ꝙ ē
impressiuū sui in aīa imaterialiter. ſm aūt ꝙ est ob/
iectū voluntatis correspōdet sibi ista ratio ꝙ est at/
tractiuū aīe ad se post sui intellectionē. ⁊ sic patet ꝙ
nunq̄ eadē res obijcit̄ diuersis potētijs ſm eādem
rōnem obiecti ut obiectū est. similit̄ nec ſm eandem
rōnē obiecti ut res est. utpote ꝙ idē sit ratio prima ⁊
ꝑ se ꝙ vtraqꝫ potētia referat̄ ad obiectū. licꝫ enim
sensus cōis ⁊ visus ⁊ intellectus ⁊ volūtas attingit
colorē ut color est ⁊ nō solū subiectū eius aut aliq̄d
ei accidētale. tamē color nō est prima ratio ꝙ aliq̄d
attingat̄ a sensu cōi. sed poti⁹ sensibile. nec est rō p̄/
ma nec ꝑ se ꝙ aliquid attingat̄ ab intellectu ſꝫ poti/
us est rō entis. nec est rō p̄ma nec per se ꝙ aliq̄d at/
tingat̄ a volūtate sed potius rō boni. Est tamen rō
p̄ma ⁊ ꝑ se ꝙ aliq̄d attingat̄ a visu. ⁊ ita est de qbus/
cūqꝫ potētijs distinctis ꝙ nūq̄ illud qd̄ est rō prima
⁊ ꝑ se in obiecto vnius ē ratio p̄ma ⁊ ꝑ se in obiecto
alterius. Si color esset ens ⁊ nō esset bon⁹ tūc pos/
set obijci intellectui ⁊ nō voluntati. ⁊ econtra si eēt
bonus ⁊ nō esset ens tunc posset obijci voluntati et
nō intellectui. Qd̄ aūt vlterius obijcit arguens de
intellectu ⁊ volūtate nō valet. ut docet scūs Tho.
de veritate. q. 22. arti. 10. ad 3ᵐ argumētum. qd̄ fuit
tale. Ubicūqꝫ inuenit̄ idē obiectū re ⁊ rōne est vna
potētia. sed volūtatis ⁊ intellectus practici est idem
obiectū re ⁊ rōne. vtriusqꝫ eni videt̄ obiectū eē bo/

num. igit̃ intellectus practicus nõ est alia potẽtia q̃ voluntas. Et r͞ndet sic. Nõ quelibet inquit obiectorum differẽtia diuersitatẽ potentiarũ ostẽdit. sȝ differentia obiectoꝝ inq̃tũ obiecta sunt. nõ autẽ aliq̃ differẽtia que est accidẽtalis obiecto inq̃tũ obiectũ est. ⁊ post subdit. Diuisio potẽtiarũ nõ attenditur ex obiectis ſm rẽ cõsideratis sed ſm rõnem obiecti. qꝛ ipse rões obiectoꝝ specificãt ipsas opationes potentiarũ. ⁊ iõ vbi est diuersa rõ obiecti ibi inuenim⁹ diuersam potentiã q̃uis sit eadẽ res que subest rationi. sicut est de vero ⁊ de bono. Et hoc etiã patȝ in rebus nãlibus. nã aer patit̃ ab igne inq̃tũ est calid⁹ ſm q̄ est in potẽtia aer calidus. inq̃tũ vo ignis ẽ lucidus patit̃ ab eo aer ſm q̄ ipse ẽ diaphanus q̃uis idẽ sit ignis q̄ in vtrãq; potẽtiã agit. Et finaliter dicit q̄ nihil est obiectũ intellectus practici ut bonũ sȝ ut verũ ordinatũ ad opus. vñ patȝ q̄ licȝ voluntas amet tam verũ q̃ bonum. ⁊ intellectus cognoscat vtrũq; illoꝝ. s. tam bonũ q̃ verũ. tamẽ rõ boni ẽ accidentalis obiecto intellectus. ⁊ ratio veri uel entis est formalis in eodẽ. simılit̃ ratio veri est accidentalis obiecto volũtatis. ⁊ ratio boni est formalis in eodem. sic q̄ si p īpossibile aliq̄d esset bonũ ⁊ non verũ uel ens. volũtas posset ferri sup illud non aũt intellectus. Et simılit̃ si aliq̄d esset ens ⁊ non bonũ. intellectus posset illud attingere nõ autẽ volũtas. Nõ ergo habet̃ q̄ intellect⁹ ⁊ volũtas aut alie due potentie ferant̃ in idẽ obiectum p̄mo ⁊ p se hoc est ſm eandẽ rõnẽ adeq̃tã vtriq; q̄ sonat ly p̄mo. ⁊ formalem q̄d sonat ly p se. ¶ Ad ↄfirmationẽ dico similit̃ q̄ licȝ scia ⁊ opinio sint respectu eiusdẽ ↄnis non tñ sub eadẽ rõne formali loquẽdo de rõne qua aliquid attingit̃. formale eni in obiecto scie est medium demõstrationis. formalis aũt rõ scie est mediũ pbabile uel forte obiectum m̃ale licȝ ↄ scita ⁊ opinata sit idẽ ⁊ illud planius in sequẽti explicabit̃ q̄ne. ¶ Ad primũ ↄ quartã ↄnẽ negat̃ añs. parũ eni valet similitudo de lumine intellect⁹ agẽtis. ⁊ de lumine diuine reuelatiõis. qꝛ lumẽ intellect⁹ agẽtis nõ est formalis rõ in obiecto alicui⁹ scie. sicut lumẽ diuine reuelatiõis est rõ formalis in obiecto hui⁹ scie. ⁊ iõ non oꝫ q̄ cognita in lumine itellectus agẽtis ptineãt ad eundẽ habitũ sicut oĩa cognita in lumine diuine reuelationis ptinẽt ad eundẽ. alit̃ eni cognoscit̃ aliq̄d in lumine reuelatiõis diuine. ⁊ aliter in lumine intellectus agẽtis. sicut aliter color p lucẽ ⁊ p oculũ. ⁊ aliter ↄ p intellectũ ⁊ p mediũ demõstrationis. ¶ Ad 2m dico q̄ nõ habet̃ ex dictis sci Tho. q̄ esse reuelabile ex vna parte sit formalis rõ obiecti theologie ⁊ ex alia de⁹ sub rõne deitatꝭ. eodẽ mõ sumẽdo rõnẽ obiecti sed arguẽs in hoc fallit̃ nõ attendẽs q̄d scũs Tho. docet rõnem formalẽ scie alicui⁹. q̄d in alia q̄ne dicet̃. ¶ Ad 3m dico q̄ si quis cẽs ↄnes diuȝ scientiaꝝ cognosceret inq̃tũ diuinitus reuelabiles hoc est q̄ formalis rõ assentiẽdi in illis ↄnib⁹ esset lumẽ diuine reuelatiõis vtiq; vnicũ haberet habitũ ⁊ nõ plures sic aũt est de oĩbus ↄnibus theologie ut theologice sũt. vñ scũs Tho. 3a pte. q. xj. arti. 6. ad 3m dicit. Lumen diuinitus infusũ est ratio cois intelligendi ea que diuinitus reuelant̃. ¶ Ad 4m dico q̄ si discipulo addiscẽti a doctore sola docẽtis auctoritas esset ratio cognoscẽdi omnia que addiscit vtiq; oĩa eodẽ habitu cognosceret. sic autẽ est cũ docet reuelando ⁊ ideo theologia est vna sciẽtia. ⁊ in hoc secũdus articulus terminet̃. ¶ Ad argumentũ in pede q̃onis factũ dicit̃ negando minorẽ. omnia eni contenta in hac sciẽtia coicant in vna rõne formali obiecti hui⁹ sciẽtie scilicȝ in lumine diuine reuelationis. Itẽ oĩa habent attributionẽ ad rationẽ subiecti scilicȝ deus sicut effectus ad cãm ⁊ p̃ncipiata ad p̃ncipiũ. Et sic questio terminet̃.

Ultimo circa plogũ q̃rit̃. Utrũ deus sit subiectũ huius sciẽtie. Et arguit̃ q̄ non. qꝛ omnia que determinant̃ in aliqua sciẽtia cõprehendunt̃ sub subiecto eius. sed ĩ sacra scriptura agit̃ de multis alijs q̃ de deo. puta de creaturis ⁊ de bonis morib⁹. ergo deus nõ est subiectũ huius sciẽtie. In oppositũ arguit̃ sic. Illud est obiectum de quo est p̃ncipaliter sermo in sciẽtia. sed deus sic se habet respectu theologie. ergo est subiectũ eius. ¶ In hac questione erũt duo articuli. in primo ponent̃ cõclusiones. in secũdo mouebunt̃ obiectiones. ¶ Quantum ad primũ sit p̄ma ↄ. q̄ obiectũ sciẽtie nostre est quid incõplexũ ex pte rei. licȝ ex parte nr̃i sit aliquid complexũ per modũ enũciabilis. Hãc ponit scũs Tho. ĩ suo simili loquendo de fide. 2a 2e. q. j. arti. 2o. vbi sic ait. Cognita sũt ĩ cognoscẽte p modũ cognoscentis. Est autẽ modus pprius humani intellectus. ut cõponendo ⁊ diuidendo veritatem cognoscat. ⁊ ideo ea que ſm se sunt simplicia intellect⁹ humanus cognoscit ſm quandam complexionem. sicut ecõuerso intellectus diuus incõplexe cognoscit ea que ſm se sunt cõplexa. Sic igit̃ obiectuȝ fidei dupliciter ↄsiderari potest. Uno modo ex parte ipsius rei credite. ⁊ sic obiectũ fidei est aliq̄d incomplexum scilicȝ res illa de qua fides habet̃. Alio mõ ex parte credentis. ⁊ ſm hoc obiectũ fidei est aliq̄d complexum p modũ enũciabilis. ⁊ ideo vtrũq; vere opinatũ fuit apud antiq̃s. ⁊ ſm q̄d vtrũq; est verꝫ hec ille. Et ibidẽ ad 2m. Actus credẽtis nõ terminat̃ ad enũciabile sed ad rem ipsam. non eni formamus enũciabilia nisi ut p ea de rebus cognitionẽ habeamus. sicut in sciẽtia. ita ⁊ in fide. hec ille. Et ad 3m dicit. visio patrie erit veritatis p̄me ſm q̄ in se est. ⁊ ideo visio illa non erit per modũ enũciabilis. sed per modũ simplicis intelligentie. sed per fidẽ non apprehendimus veritatẽ p̄mã sicut in se est. vñ non est similis ratio. hec ille. Item 3o sen. dis. 24. q. j. arti. p̄. questiuncula 2a. dicit sic. Credere est cum assensu cogitare. Assentire autem non potest aliquis nisi ei quod verũ est. Ueritas autẽ nõ consistit nisi in complexione uel intellectuũ uel vocum. ⁊ fidei obiectũ oportet q̄ sit verũ complexũ. ⁊ hoc patet per hoc q̄ quidã philosophi illam operationẽ intellectus qua

cōponit τ diuidit appellat fidem. vnde illi q̄ dixerūt
ꝙ fidei obiectum est incōplexū. propriā vocē igno-
rauerūt. Qđ eni dicit̄. Credo incarnationē. non pōt
intelligi in formando conceptionē incarnatiōis. q2
sicut qui intelligit qđ significat̄ per nomen crederet
incarnationē. vnde sensus est: Credo incarnationē
esse uel fuisse. patet ergo ꝙ fidei inq̄ꝗ̄tum fides est
cōuenit esse circa verū complexū. cōuenit etiā sibi
ex ꝓpria rōne obiecti ꝓprij qđ est ꝑma veritas de q̄
nō potest sciri quid est ut intellectus in eius cogni-
tione feratur sed cognoscit̄ q2 est qđ fit ꝑ intellectū
componentē τ diuidentē. hec ille. Sicut autē dicit
de fide. ita de sciētia pariter dicēdum. Idem ponit
de veritate. q. 14. arti. 8. ad 5m. vbi sic ait. Ueritas
diuina que simplex est in seipsa est fidei obiectū. sed
eam intellectus noster accipit suo modo ꝑ viam cō-
positionis τ sic per hoc ꝙ cōpositiōi facte tāq̄ꝫ vero
assentit in veritatē primā tendit ut in obiectū. et sic
nihil ꝓhibet veritatē ꝑmam esse fidei obiectum q̄ꝫ-
uis sit complexorū. res eni cognita dicit̄ esse cogni-
tionis obiectū ẜm qđ est extra cognitionem in seipsa
subsistens q̄ꝫuis de tali re non sit cognitio nisi per id
quod de ipsa ē in cognoscēte. hec ille in forma. ¶ 2a
ꝯ est ꝙ subiectū scientie non oīo est idem ꝙ obiectū
eiusdē. patet q2 obiectum sciētie ꝓprie est ꝯ demon-
strata. sed subiectū sciētie est illud qđ subijcit̄ in ꝯni-
bus demōstratis. primū patet ex ꝑma ꝯne. 2m videt̄
innuere sctūs Tho. ꝑ sen. in ꝓlogo arti. 4. ad ꝑmum
in oppositū vbi sic dicit. Forma simplex nō pōt esse
subiectū accidētis. tamē pōt esse subiectū predicati
in ꝓpositione. τ omne tale pōt esse subiectū in scien-
tia dūmodo illud ꝑdicatum de eo ꝑdicari possit. hec
ille. Ex quibus patet ꝙ subiectū scientie ē subiectū
ꝓpositionis ul' ꝯnis demōstrabilis. verūtamē q̄ꝫ
vnū ponit̄ pro alio. q2 etiā subiectū ē obiectū scien-
tie vltimatū scilicꝫ ad qđ terminat̄ act9 studendi. ut
ponit ꝑma ꝯ. licꝫ obiectū sciētie ꝓprimū sit ꝯ de sub-
iecto aliquid enuncians. ¶ 3a ꝯ est. ꝙ formalis ratio
obiectiua alicuius habitus scientifici non solum est
illud ad quod ꝑmo terminatur actus talis habitus
sed potius illud qđ est causa ꝑ se ꝙ aliquid per illum
actum attingat̄. Ista ꝯ cōsonat dictis aliorū dicen-
tium ꝙ formalis ratio subiecti pōt dupliciter consi-
derari. Uno modo ex ꝑte scibilis. Alio mō ex parte
scientis. Exemplū ꝑmi sicut si aliquis cōsideret rem
ẜm ꝙ est ens. τ alius ẜm ꝙ est mobilis ibi erit diuer-
sa ratio obiecti ex ꝑte scibilis. Si autē vnus credat
aliquā rem τ alter sciat eam q̄ꝫtum ad eandē ꝓprie-
tatem. ibi est eadē ratio ex ꝑte rei appꝛhense quā vn9
credit τ alius scit. sed nō est eadē ratio cognoscendi
ex parte cōsiderātis. Istam ꝯnem tenet sctūs Tho.
2a 2e. q. j. arti. ꝑ. Sciendū inquit ꝙ cuiuslibet habi-
tus cognoscētis obiectū duo habet. scilicꝫ illud qđ
materialit̄ cognoscit̄. quod est sicut materiale obie-
ctum. τ illud per qđ cognoscit̄. qđ est formalis ratio
obiecti. sicut in scientia geometrica mālit̄ scita sunt
cōclusiones. formalis vero ratio sciendi sūt media
demōstrationis per que ꝯnes cognoscūtur. Itē de
virtutibus. q. 2a. que est de charitate. arti. 13. ad 6m.
habitus inquit per se respicit formalē rationē obie-
cti magis q̄ꝫ ipsum obiectum materialit̄. τ ideo si for-
malis ratio obiecti tollatur species habitus non ma-
nent sicut formalis ratio sciētie est medium demon-
strationis ideo memoriter tenēs ꝯnes geometrie si
non ꝓpter media geometrica eis assentiat non ha-
bebit geometrie scientiā. hec ille. Itē 3o sen. dis. 24.
q. j. arti. ꝑ. questiūcula. j. dicit. In obiecto inquit ali-
cuius potentie ꝯtingit tria considerare. scꝫ illud qđ
est formale. τ illud qđ est materiale. τ illud quod est
accidētale. sicut in obiecto visus q2 formale in ipso
est lumen qđ facit colorē actu visibilē. materiale vo
est color qui est potentia visibilis. Accidētale vo si-
cut quātitas τ alia que comitāt̄ colorē. Et q2 vnū-
quodq̄ꝫ agit ẜm qđ est actu τ per suā formā. obiectū
autē est actiuū in virtutibus passiuis ideo ratio ob-
iecti ad quā habet ꝓportionē potētia passiua est il-
lud quod est formale in obiecto. τ ẜm hoc diuersifi-
cant̄ potentie τ habitus qui ex rōne obiecti speciem
recipiunt. hec ille. Item de virtutibus. q. 2a arti. 4.
dicit ꝙ formale in obiecto est illud ẜm cuius rōnem
obiectū refert̄ ad potentiā uel habitū. māle autem
est illud in quo hoc fundat̄. hec ille. Eandē sententi-
am ponit de veritate. q. 14. arti. 8. ad 4m. Ex dictis
apparet quō formalis ratio obiectiua alicui9 habi-
tus potest dici illud quod est cā cognoscēdi obiectū
tanq̄ꝫ mouens intellectū ad cognitionē. Sed scien-
dum ꝙ alio mō pōt dici rō formalis obiectiua potē-
tie uel habitus illud qđ ꝑmo hoc ē adequate τ per se
hoc est inq̄ꝫtum tale terminat actū a potentia ul' ha-
bitu elicitū. vñ obiectū formale est duplex. scilicꝫ q̄
τ qđ. lux eni pōt dici ratio formalis obiecti visus ul'
obiectū formale visus sicut quo aliquid attingitur
a visu seu quo visus mouet̄ ad videndum obiectū.
sed color pōt dici formalis ratio obiecti visus ul' for-
male obiectū visus sicut qđ adequate τ inq̄ꝫtum hꝰ
attingit̄ a visu. Et ꝙ ista diuisio sit cōsona menti sci
Tho. patꝫ. Nā ipse de veritate. q. 14. arti. 8. ad 4m
dicit sic. Lux quodāmodo est obiectū visus τ q̄dā-
modo non. Inq̄ꝫtum eni lux est. non videtur nostris
visibus nisi ꝑ hoc ꝙ ad aliquod corpus terminatiue
per reflexionē uel alio mō cōiungit̄ non dicit̄ esse ꝑ
se visus obiectū sed magis color qui semꝑ est in cor-
pore terminato. inq̄ꝫtum eni nihil nisi per lucē vide-
tur pōt lux ipsum visibile esse. τ sic veritas ꝑma est
primo τ per se fidei obiectū. hec ille. Ex quibus ha-
bet̄ ꝙ lux dicit̄ formale obiectum visus sicut q̄ ali-
quid videt̄. sed color dicit̄ formale obiectū visus si-
cut qđ ꝑmo τ per se videt̄. τ nō est quecunq̄ꝫ cōtro-
uersia inter prius dicta τ ista. q2 totū soluit̄ per hāc
diuisionē. Cum eni dicit ꝙ materiale in obiecto vi-
sus est color. accipit materiale prout distinguit̄ con-
tra formale. ut quo scilicꝫ qđ mouet. cū quo tamen
stat ꝙ formale in obiecto visus ut qđ. scilꝫ qđ termi-
nat est color. Sciendū tamen ꝙ formalis ratio ob-
iecti potest sumi tripliciter. Primo modo prout rō di-
cit id quod est causa ex ꝑte scientis qđ attingit obie-

ctum ut dictũ est. vñ ratio isto modo non sumit̃ pro diffinitiõe nec cõceptu aut quiditate. ut patet. Secũdo sumit̃ ratio obiecti pro quiditate uł diffinitione uel cõceptu que p̃mo ⁊ per se attingit̃ in obiecto sicut color attingit̃ in oĩbus visibilibus. ⁊ similit̃ ratio coloris uel colorati illo mõ quo ratio põt attingi in re extra scilicꝫ ex hoc sensu ꝙ res attingit̃ ex q̃ ꝙ fundat illam rõnem. Isto mõ ratio que est in anima attingit̃ in re extra ⁊ similit̃ diffinitio. ⁊ ista dr̃ rõ obiecti ut est res. Tertio mõ sumit̃ ratio ꝓ cõceptu uł diffinitiõe obiecti nõ ut res est sed ut est obiectũ uel scibile uel cognoscibile. nã ratio obiecti visus ut est res dicit̃ ratio coloris uel colorati. sed ratio obiecti visus ut obiectũ est: est hoc qđ dico sensibile per mediũ extrinsecũ diaphanũ sine mutatiõe reali medij aut obiecti aut organi. Similit̃ ratio obiecti physice est corpus mobile loquẽdo de rõne obiecti ut est res sed loquẽdo de rõne obiecti physice ut obiectũ tũc ratio illius est hoc qđ dico scibile p mediũ sumptum a materia sensibili ⁊ motu ⁊c̃. Isto eñi mõ rõ obiecti dicit rõnẽ aliquã p se contentã sub hoc coi qđ dico obiectum. ⁊ querere rõnem formalẽ obiecti ut obiectũ est: est querere aliquã rõnem cõtentã p se sub tali coi rõne. ⁊ ista ratio nõ est quo nec qđ attingit̃ sed est ratio sumpta a medio cognoscendi denominans obiectũ a tali medio. vñ scũs Tho. 3° sen. dis. 33. q. j. arti. ꝓ. questiũcula .j². dic̃ sic. Aliqua diuersitas obiecti sufficit ad diuersificandũ habitus que tamẽ nõ sufficit ad diuersificandũ potẽtias. qr potentia alio mõ cõparatur ad actũ q̃ habitus ⁊ ſm aliã ⁊ aliã rone obiectũ correspõdet vtriqꝫ. potentia eñi est p̃ncipiũ agendi absolute. sꝫ habitus est p̃ncipiũ agendi ꝓmpte ⁊ faciliter. ⁊ iõ obiectũ ſm istã rõnẽ qua se habet ad actũ simpliciter respõdet potẽtie sed ſm ꝙ se habet ad facultatẽ actus correspõdet habitui. ⁊ iõ diuersitas materie uel obiecti in ordine ad ea que faciunt facultatẽ in actu facit diuersitatem habitus ⁊ nõ potẽtie. ⁊ inde ẽ ꝙ in speculatiuis diuersitas materie ſm qđ est determinata p diuersa media ⁊ principia ex q̄bus est facultas cõsideratiõis facit diuersas sciãs. sicut nãlis que ex effectibus ⁊ his que apparẽt demõstrat. a mathematica differt q̃ circa suã materiã ex eisdẽ p̃ncipijs ⁊ medijs ꝓcedere nõ põt. hec ille. Ex q̄bus patet quod ratio scibilis ex cuiꝰ diuersitate sciẽtie diuersificant̃ est rõ obiecti sumpta ex medio uel p̃ncipio sciẽdi ut p̃us dicebatur. ¶ 4ª ꝯ est ꝙ formalis rõ subiectiua ut quod tria requirit vniuersalitatẽ. p̃ncipalitatẽ ⁊ distinctionẽ. Istã ꝯnẽ ponit scũs Tho. ꝓ sen. q. j. ꝓlogi. arti. 4. Subiectũ ingt alicuius scie tres habet cõparationes ad sciẽtiam. Prima ẽ ꝙ q̃cunqꝫ sunt in illa scia debent contineri sub illo subiecto. 2ª ꝙ per subiectum scientia distinguitur ab alijs scientijs. 3ª ꝙ cognitio subiecti principaliter intendit̃ in scia. Prima pte ꝗo. q. j. arti. 7. dicit sic. Subiectũ ita se hꝫ ad sciam sicut obiectum ad potentiã uel habitũ. ꝓprie aũt assignat̃ obiectũ alicuius potentie uel habitus illud sub cuius ratiõe omnia referunt̃ ad potentiã uel habitũ. sicut homo ⁊ lapis referunt̃ ad visum inq̃tũ sunt colorata. vñ coloratũ est ꝓprie obiectũ visus. hec ille. Sciendũ enim ꝙ aliquid dicit̃ obiectum inq̃tũ t̃minat actũ habitus uel potentie. sed subiectũ respectu passionum demonstratarum in scientia uel respectu conclusionum. ¶ 5ª ꝯ est ꝙ deus est subiectum theologie ⁊ formale obiectum sicut qđ cognoscit̃ p habitũ theologicũ p̃mo ⁊ per se. Istam intendit scũs Tho. p̃ma parte. vbi dixi statim. Cum eñi p̃misisset illam materiã scilicꝫ ꝙ ꝓprie assignat̃ obiectum alicuius scientie uel habitus illud sub cuius rõne omnia referunt̃ ad potentiã uel habitũ: quod quidẽ ipse vocat obiectũ formale. ut allegaui i p̃ma ꝯne. de duobus. q. j. arti. 4°. statim subiungit. Omnia autẽ tractantur in sacra doctrina sub rõne dei. uel quia sũt ipse deus. uel quia habent ordinẽ ad deũ ut ad principium uel ad finem. vñ sequit̃ ꝙ deus vere sit subiectum huius sciẽtie. Qđ etiam manifestũ fit ex p̃ncipijs huius scie qui sũt articuli fidei qui sũt de deo. Idem autẽ est subiectũ p̃ncipiorũ ⁊ totius scientie. cum tota scientia virtute contineatur in principijs. Quidam autẽ attendẽtes ad ea que considerãtur in hac sciẽtia ⁊ non ad rõnem ſm quã considerãtur assignauerũt aliter materiã huius scientie. s. res uel signa uel opera restaurationis uł totũ xp̃m. i. caput uel mẽbra. de omnibus istis tractat̃ in ista sciẽtia sꝫ ſm ordinẽ ad deum. omnia eñi alia que determinãtur in sacra scriptura cõp̃hendunt̃ sub deo nõ ut partes uel species aut accidẽtia eius sed ut aliqualiter ordinata ad ipsum. hec ille. Sciendũ tamen ꝙ ꝓ sen. vbi supra videt̃ oppositum huius dicere. ponit enim ꝙ deus nõ est subiectum huius scientie nisi sicut p̃ncipaliter intentũ. ⁊ sub cuius rõne omnia que sunt in ista sciẽtia considerant̃. sꝫ subiectũ theologie quod cõprehendit sub se tres cõditiones subiecti positas in 4ª ꝯne ſm eum ibidem est ens diuinum cognoscibile per inspirationẽ. sed tamen teneo illud quod finaliter dixit in sũma. Nec tamen ẽ magna cõtrouersia. Nã in scripto illud vocabat subiectum quod omnia sub se cõprehendit per cõmunitatem p̃dicationis. ⁊ illo modo nõ est deus subiectum theologie. sed hoc ꝙ dico ens diuinum. p̃ma pte ꝗo illud vocat subiectũ qđ omnia tractata in sciẽtia cõprehendit tanq̃ ad ipsũ ordinata. aut aliquam habitudinem habentia. ¶ 6ª ꝯ ꝙ ratio formalis obiecti theologie sicut qua aliquid in theologia cognoscit̃ est lumen diuine reuelatiõis. ⁊ similiter formalis ratio obiecti theologie ut obiectum est hoc qđ dico reuelabile uel cognoscibile lumine diuine reuelationis. Istam ꝯnem ponit scũs Tho. similiter in multis locis. Nam p̃ma pte. q. j. arti. 3°. sic dicit. Quia ingt sacra doctrina cõsiderat aliqua ſm ꝙ diuinitus sũt reuelata. oĩa q̃cunqꝫ sunt diuinitus reuelabilia cõmunicant i vna rõne formali obiecti huius scientie. Item arti. ꝓ. assimilat lumen diuine reuelationis in theologia medijs demonstratiuis in sciẽtijs physicis. vbi videt̃ velle ꝙ sicut talia media sunt ratiões formales obiectorũ cognoscibiliũ. ita lumen diuine

reuelationis est formalis ratio cognoscēdi omnia in theologia tradita. ait enim sic. Diuersa ratio cognoscibilis diuersitatē scientiarū inducit. eandem enim ꝯnem cōsiderat astrologus ꝛ naturalis. puta ꝙ terra est rotunda. astrologus per mediū mathematicū id est a materia abstractū. naturalis autē ꝑ medium circa materiā consideratū. vñ nihil ꝓhibet de eisdē rebus de qbus physice disciplīne tractāt ſm ꝙ sunt cognoscibilia lumine nālis rationis. aliā scientiam tractare ſm ꝙ cognoscunt̄ lumine diuine reuelationis. hec ille. Item 3ª pte. q. xj. arti. 6º tenet ꝙ scīa aīe christi indita habuit ꝓ formali rōne obiecti lumē diuine reuelatiōis. ait eni sic. Anima christi sciuit omnia ſm vnam rationē scilicꝫ ſm lumen diuinitus infusum. Dicit etiā ibidē ꝙ illud lumen est ratio intelligēdi omnia que diuinitus reuelant̄. Primo enim sen. q. j. ꝓlogi. arti. 2º dicit istam scientiā ex lumine diuine inspiratiōis efficaciam habere ad manifestationē eorū que in disciplinis ꝑhicis traduntur. Ex qbus omnibꝰ apparet ꝙ diuina reuelatio est formalis ratio qua obiecti theologie. ꝛ similiter reuelabile modo ſ expositio. Est ergo triplex ratio obiecti theologie scilicꝫ ratio cognita. ratio cognoscēdi. ꝛ ratio que accidit cognito ꝛ denominat illud ꝓpter rationem cognoscēdi. ꝑma est ratio dei. ꝛ 2ª est lumē diuine reuelatiōis. 3ª est reuelabile.

Quantū ad secundū articulū mouēda sūt dubia. Et quidē contra ꝑmam ꝯnem arguit̄ dupliciter. Primo cōtra hoc ꝙ dicit rem extra esse obiectū scientie uel fidei. 2º cōtra hoc ꝙ dicit enunciabile posse dici obiectum. puta ꝯnem esse obiectum scientie. ¶ Cōtra ꝑmū arguit sic Gregꝰ. Si res extra eēt obiectum. multe sciētie essent de cōtingentibus aliter se habere tanq̄ de obiectis. ꝯñs est falsū accipiēdo scientiā ꝓprie. Nā ut ait phs 6º ethi. Omnes suspicamur qđ scimus nō cōtingere aliter se habere. Ex hoc cōcludit ꝙ scibile est eternū. ꝛ est ex necessitate Et eandem sententiā ponit ꝑ posterioꝝ. quā tenet. Nā oīs res corporalis pōt aliter se habere ſm phm ꝛ ſm veritatē omnis res ꝑter deum est contingens ꝛ nō necessaria. Si vō res extra essent obiecta sciētiaꝝ. multe scientie ꝛ ꝑhice ꝛ geometrice ꝛ alie plures essent de rebus alijs a deo ꝛ cōtingentibus ꝛ ꝓ certo ad nullū verū sensum saluari posset ꝙ hꝫ sciētie essent de necessarijs ꝛ impossibilibus alit̄ se habere ꝛ eternis ꝛ alia his similia dicta pħoꝝ: si res extra scirent̄ seu essent sciētiarū obiecta. ¶ 2º sic. Si res extra esset totale obiectum scientie. eadem ratione res extra esset obiectum opinionis ꝛ fidei ꝛ erroris. ꝛ per ꝯsequens cōtingeret ꝙ idē homo sciret ꝛ opinaret̄ ꝛ crederet. qđ etiā ignoraret ignorātia dispositionis que nominat̄ error. que omnia sūt absurda patet ꝯñs. nam ꝯtingit eundē scire ꝙ deus est eternus ꝛ omnipotēs. ꝛ ꝙ solus ꝛ imediate moueat celū. credere ꝙ sit trinus ī ꝑsonis. putās ꝙ sit in vigore finitus. ¶ 3º Si res extra eēt obiectū sciētie esset etiā obiectū assensus scientialis. Nam eidē assentimus quod scimus. ꝛ simili rōne esset obiectum fidei Et vlterius sequeret̄ ex hoc ꝙ licite aliquis fidelis ita firmiter crederet diabolo sicut deo. Nā fidelis licite eque firmiter credit ꝙ diabolus non est oīpotens sicut ꝙ deus est omnipotens. sequit̄ ꝙ etiā eidem simul assentiret ꝛ dissētiret. ꝓbatur. qꝛ ponat̄ ꝙ aliquis demonstret deū esse eternū: iste scit ꝛ assentit ꝙ deus est eternus ꝛ simul cum hoc dissentit uel dissentire potest ꝙ deus nō est eternus. ꝛ ꝑ consequēs si res extra sit obiectū. eadem res scilꝫ deus est obiectū assensus ꝛ dissensus. ꝛ vni ꝛ eidem quis simul assentit ꝛ dissentit. quod est impossibile. ¶ 4º Idem est obiectū īmediatum actus sciēdi ꝛ acꝰ assentiendi ei quod scit̄. sed sola ꝓpositio est obiectum actus assentiendi. nō eni assentit qs nisi cōplexo qđ iudicat esse verum. qmmo nō est aliud alicui assentire q̄ iudicare illud esse verū. ¶ 5º. Si res extra eēt obiectum assensus. sola appħensio eiꝰ sufficeret ad causandū assensum de ipsa ꝛ per ꝯsequēs superfluum esset formare ꝓpositionē qua mediāte causaretur assensus. ¶ 6º. Qđ nihil oīo est non est obiectum sciētie uel assensus. sed frequenter qđ significatur ꝑ ꝯnem demōstrationis est oīo nihil. sicut patet si demonstretur ꝙ infinitū uel aliud impossibile non est. igit̄ ꝛc. ¶ 7º. Quia scientie acquisite per demōstrationem vniuersalem obiectum nō est res extra. igit̄ nec alicuius scientie. añs probatur. qꝛ nec res vniuersalis cum nulla sit hꝫ. nec res singularis. qꝛ non potius vna q̄ alia significata per obiectū ꝯnis. verbi gratia. si ꝯ sit hec: Omnis triangulus habet tres ꝛc. non plus vnus singularis triangulus est obiectū illius q̄ alius. ergo quilibet. ꝛ cum omne subiectum actus sciendi cognoscatur ab itellectu. sequitur ꝙ demonstrans hꝫ ꝯnem actu ꝛ imediate cognoscat quēlibet singularē triangulū. quod est falsum. ¶ 8º Illud est scibile quod est demōstrabile. 6º ethi. igit̄ per scientiā generatā per demonstrationē qđ ꝑ illā demonstrat̄. sed res extra non est demōstrabilis. igitur nec est scibilis aut sciētie obiectū. ¶ Contra aliā partē ꝯnis arguit sic Gregꝰ. ꝑ. Si obiectū sciētie esset ipsa ꝯ. sequeret̄ ꝙ quilibet actu sciens sciētia acquisita ꝑ demonstrationē actu appħenderet ꝯnem sue demōstrationis. hoc patꝫ. sed ꝯñs est falsum. ut patꝫ ad experientiā. nam plerūq̄ imo quasi semper cōtingit ꝙ demonstrans q̄uis formet ꝯnem non tñ actu reflectit̄ sup illam cōprehendēdo ipsam sed directe figit aspectū suum in illud qđ ipsa significat. ꝛ nihilominus acquirit scientiam per demonstrationē cū sit syllogismus faciens scire. ¶ Confirmat̄. quia si ꝯ appħendat̄. aut apprehenditur tñ appħensione que est simplex intelligētia. aut appħensione etiam iudicatiua qua cognoscit̄ aliquid de ipsa. Primum non obuiat. Nam talis appħensio non est sciētia. ut nunc loquimur de scientia. cū per quālibet scientiā sciatur aliquid inesse uel non inesse qđ simplici appħensioni non conuenit. Item talis apprehensio nō per se causat̄ per demonstrationē. qmmo absq̄ premissis illa ꝯ formaret̄ in intellectu. non minus intel

lectus potest eam intueri ⁊ apphendere tali apprehensibilitate. scientia autē de qua loquimur nō nisi per demōstrationē acquiritur. Rursus nō tm̄ ꝯ demonstrationis sed etiā prima pͥncipia possūt sic apprehendi. ⁊ etiā simplex apphensio que nō est ꝓpositio. ꝗnimo etiam vna ꝓpositio falsa. ⁊ tamē nec prima pͥncipia nec apphensio incōpleta nec ꝓpositio falsa scitur sciētia de qua nūc loquimur. igiť ⁊c̄. Si dicatur ꝙ ꝯ apphenditur apphensiōe iudiciaria et enunciatiua. hoc erit ut videť apphensione qua cognosciť ipsa ꝯ esse ꝯformis ipsi rei seu esse vera. nā nulla alia videtur esse ad ꝓpositū. sed certum ꝙ nō quilibet demōstrās habet talem noticiā de sua ꝯne vn̄ nec geometra demonstrans latera trianguli descripti ſm doctrinā pͥme ꝯnis pͥmi Euclidis. tūc cōsiderat uel apphendit ꝙ ꝯ que enunciat illa eē eq̄lia est vera. Nec medicus cōcludens tali morbo talem dari debere medicinā cogitat ꝙ sua ꝯ est vera q̄uis vtraqꝫ facile posset. Item sicut aliud est querere vtrum latera huius trianguli sint equalia. et aliud vtrum hec ꝓpositio latera huius trianguli sūt equalia sit vera: sic aliud ē scire hoc. et aliud ē scire illud. ⁊ certū est ꝙ primū scire uel solū uel maxime est geometrie ⁊ tale acquiriť in eo per demōstrationem. igiť eius obiectum nō est illa ꝯ. Itē nec etiam scire illā ꝯnem est obiectū tale. Nam per ipsum sciť ꝙ illa ꝯ est vera. ⁊ ꝑ consequēs si actu ꝓpositio debeat dici obiectū eius erit hec latera huius trianguli est ꝓpositio vera cuius est illa ꝯ. ut patet. Itē etiā ipsa non est ꝯ demōstrationis per quā acquiriť 2m scire. ⁊ per ꝯn̄s nullius sciē obiectū est ꝯ demonstrationis per quā acquiriť. ¶ 2° pͥncipaliter arguit sic supponendo tria. Primū est ꝙ sic esse uel nō sic esse non est ꝓpositionem enunciabilē sic esse uel non sic esse veram. ⁊ hanc suppositionem dicit esse notam. ꝓbatur etiā per phm̄ in p̄dicamentis. ca° de priori. vbi vult ꝙ q̄uis illa adinuicē cōuertanť ſm ꝯn̄am nihilominus tm̄ sic esse ul' sic est causa ꝙ sit ꝓpositio vera ⁊ non ecōtra. ⁊ ꝑ consequēs sic esse non est ꝓpositionem enunciantē sic esse verā. 2° supponit ꝙ sic esse non est ꝓpositio enunciās sic esse. ⁊ hoc etiā dicit phs in p̄dicamentis ca° de oppositis: nō etiam est autē inquit ꝙ sub affirmatione ⁊ negatiōe iacet affirmatio ⁊ negatio. ⁊ probat. Affirmatio nanqꝫ est oratio affirmatiua. ⁊ negatio oratio negatiua. horū ho que sub affirmatione ⁊ negatione sunt neutrum est oratio. 3° supponit ꝙ ꝓpositio aliqua non est ipsam esse veram. hoc patet. Nam alias quicūqꝫ apprehenderet ꝓpositionem apphenderet ipsam esse veram. Item q꞉ cōtingit eandem ꝓpositionem veram esse ⁊ falsam successiue. His suppositis arguit sic. Per demonstrationem cuius ꝯ est: sup q̄libet lineam finitam rectam ꝯtingit triāgulū equilaterū collocare: acquiriť scientia qua p̄cise scitur ꝙ super quamlibet lineā finitam rectā cōtingit ⁊c̄. igitur illius scientie non est obiectum ipsa ꝯ. ꝯn̄s patet. quia si aliquid aliud sciret non videret aliud q̄m ꝙ illa ꝯ est vera. ⁊ hoc est falsum. Nam si hoc sciatur hoc ē per alium discursum q̄ ex eo ꝙ supra q̄libet lineam rectam ⁊c̄. inferť ꝙ ꝓpositio enuncians illud est vera. ⁊ per ꝯn̄s per aliam scientiam. ¶ Confirmať quia sicut non idem est sic esse ⁊ ꝓpositionem enunciantem sic esse veram. ut patet ex prima suppositione: sic non eodem actu sciendi scitur vtrunqꝫ. ꝯn̄a nota est. quia super q̄libet lineam ⁊c̄. non est ipsa ꝯ. ut ex secūda suppositione. sed per ipsam significatur. ⁊ sicut de illa ꝯne argutū ē ita ⁊ de qualibet respectu scientie acquisite per demonstrationem cuius ipsa est ꝯ argui potest. ¶ 3° arguit sic. Si ꝯ demonstrationis esset obiectum scientie. uel illius qua scitur sic esse sicut ipsa significat. uel illius qua sciť ꝙ ipsa est vera. non enim apparet cuius alterius. sꝫ neutrius. q꞉ neutrū duoꝝ scibiliū uel scitorū ipsa ē obiectū. ut patet ex 2° et 3° suppositionibus. ¶ Contra quintā ⁊ sextā ꝯnes arguit Aureol° vlt] q. prologi. probando ꝙ ens diuinitus reuelabile nō sit subiectum huius scientie qđ tamē videtur innuere articulus precedens in probatiōibus suis. quo supposito arguit sic. Nulla realis ⁊ nobilissima sciētia habet pro formali obiecto respectū rationis. sed reuelabile ad veritates theologie non addit nisi vnū respectum in ordine ad deum. ergo nō potest esse subiectum in sciētia reali. ¶ 2°. Obiectum debet equari ut nec excedat considerationem scientie nec excedatur ab ea. sed multa fuerunt hominibus reuelata que non ꝯtineņť in hac scientia. ut Sibylle puer nasciturus de virgine. ⁊ de pluribus legitur ꝙ deus manifestauit illis. ⁊ de Alexandro ꝙ in veste pontificali apparuit illi deus. ⁊ imperium totius Asie repromisit. ⁊ multa alia forsitan inspirauit deus ꝑ varias gentium nationes. de quibus constat ꝙ nō cōtinentur in hac scientia. igitur reuelabile non est in ea subiectum. ¶ 3° sic. Unius scientie non ē nisi vnū formale subiectum sed tu ponis ꝙ deus est subiectū huius scientie. ergo reuelabile non est subiectū huius scientie. vnde iste due positiones contradicunt. ¶ 4°. Sub illa ratione deus non est subiectū in ista scientia sub qua non insunt sibi veritates que in ea determinantur. sed trinitas ⁊ alie veritates non insunt deo sub ratione reuelabilis. nō enim est trinus inq̄ntum reuelabilis aut potēs reuelari. ergo de° ut reuelabilis non est subiectum. ¶ 5°. Per rationem subiecti insunt passiones subiecto ⁊ non ecōtra. deus autem non est trinus inq̄ntum reuelabilis. nec ē omnipotens inq̄ntū reuelabilis ⁊ sic de aliis passionibus. igiť idem quod prius ⁊c̄.

Ad primum contra primam ꝯnem diciť ꝙ sciētie multe sunt de rebus que sunt corruptibiles cōtingentes aliter se habere sed per accidens non per se scientie enim sunt de vniuersalibus que sunt corruptibilia ⁊ contingentia aliter se habere per accidēs. non autem sunt corruptibilia aut cōtingentia aliter se habere per se. vn̄ sc̄us Tho. de veritate. q. j. arti.

5° ad. 13m. sic ait. Uniuersale perpetuū esse ⁊ incorruptibile Auicenna dupliciter exponit. Uno modo ut dicat̄ esse perpetuum ⁊ incorruptibile rōne particularium que nunq̄ inceperūt nec deficient s̄m tenentes eternitatē mundi. Generatio eni ad hoc ē s̄m phos ut saluaretur perpetuum esse in specie qđ in indiuiduo saluari non potest. Alio modo ut dicat̄ esse perpetuum quia nō corrumpit̄ per se sed p accidens ad corruptionē indiuidui. hec ille. Et ad 4m sic ait. Nō dr̄ vl̄e incorruptibile q̄si hēat aliquā formā icorruptiōis sꝫ qꝛ nō ɔueniūt ei s̄m se dispositiones māles q̄ sūt cause corruptiōis in indiuiduis. vñ vl̄e in rebꝰ pticularibꝰ existēs dr̄ corrūpi in h̄ ⁊ illo. hec ille. Ex q̄ patet quō intelligendū ē scientiā esse de incorruptibilibus nō cōtingētibꝰ aliter se hr̄e. qꝛ scilicet scientia est de rebus per earum quiditates quo ad illa que cōueniunt quiditatibus. accidit aūt quiditati rei non s̄m se variatio sed ex hoc qđ est in indiuiduo habenti quantitatem signatam per quā subditur loco ⁊ tempori ⁊ motui. scientia autem est de re q̄tum ad ea que cōueniunt ei per se. non autē q̄tum ad ea que cōueniunt ei per accidens. 6° metaphisice. Unde pro cōfirmatione dictorum notanda sunt valde bene verba Linconiensis sup p̄. po7. cōmento 7°. ubi sic dicit. Hic oritur qđ quō vl̄ia sint incorruptibilia cū sint corruptibilia ⁊ non existētibꝰ p̄mis ⁊c̄. Et manifestū est ꝙ de vniuersalibꝰ repertis i singularibꝰ corruptibilibꝰ fit demōstratio. Ad h̄ inquit dicendū est ꝙ vniuersalia sunt principia cognoscendi. ⁊ apud intellectum purum ⁊ separatum a fantasmatibus possibilem cōtemplari lucem primam que est cā p̄ma sunt p̄ncipia cognoscēdi rationes rerū increate ab eterno existentes in causa prima. Cognitiones eni rerū creandarū fuerūt in prima causa eternaliter. ⁊ rationes he sūt quas vocat Plato ideas ⁊ mundū archetypū ⁊ he s̄m ipsum sūt genera ⁊ species ⁊ p̄ncipia tam essendi q̄ cognoscēdi. qꝛ cū intellectus purus pōt in his defigere ituitum. i istis verissime ⁊ manifestissime cognoscit res creatas ⁊ non solum res creatas sed ipsam lucem primā in qua cognoscit cetera. Et planum est ꝙ ista vniuersalia sunt oīo icorruptibilia. Itē in luce creata etiam intellectus humanus qui nō ē ad plenum depuratus ut possit lucem primam imediate intueri. multotiens recipit irradiationē a luce creata que est intelligentia. ⁊ in ipsis descriptionibus que sunt in intelligentia cognoscit res posteriores quarū forme extra res sunt ille descriptiōes. Cognitiōes eni rerū subsequentiū que cognitiones sunt in ipsa mēte intelligentie sunt forme extra res ⁊ etiā rationes causales rerum posterius fiendarū. Mediante eni ministerio intelligentiarū virtute prime cause processerunt in esse species corruptibiles. hec igit̄ idee create sunt p̄ncipia cognoscendi apud intellectum ab eis irradiatū ⁊ apud talē intellectū sunt species ⁊ genera. Et manifestū est ꝙ hec vniuersalia sūt ⁊ intellectui incorruptibilia. Iteꝝ in vniuersalibus ⁊ luminibus celestiū corporū sunt rōnes causales corporū terrestriū quarū indiuidua sunt corruptibilia. ⁊ apud intellectū nō possibilē ɔtemplari lucē incorporalē creatā uel increatā in seipsa possibilē tn̄ speculari has rōnes causales sitas in corporibus celestibus sunt he causales rōnes p̄ncipia cognoscendi ⁊ sunt incorruptibiles. 4° cognoscit̄ res in sua causa formali q̄ est i ipsa a q̄ ipsa res est hoc qđ est. ⁊ s̄m quid. in ista forma q̄ est pars rei videt̄ ipsa eadē forma sicut in seipsa videt̄. uel s̄m ꝙ in ipsa videt̄ materia q̄ similit̄ est pars rei ipsa forma nō ē genus nec species sꝫ s̄m ꝙ ipsa forma ē sicut totiꝰ cōpositi ⁊ s̄m ꝙ ipsa est p̄ncipiū cognoscēdi totū cōpositū. sicut ē genus uel species ⁊ p̄ncipiū eēndi ⁊ p̄dicabile in qđ ⁊ sic sūt demōstrationes de generibꝰ ⁊ speciebus. ⁊ sic verissima ē diffinitio q̄ ɔstat ex genere ⁊ differētia. ⁊ hec ē via Ar. de generibꝰ ⁊ speciebꝰ. Intellectus aūt debilis q nō pōt ascendere ad cognitionē hoꝝ verorū generū ⁊ specieꝝ cognoscit res in accidentibꝰ solū ɔtingētibus veras eēntias reꝝ ⁊ apud illū sūt accidētia ɔsequētia genera ⁊ sp̄ēs. ⁊ sūt p̄ncipia solū cognoscendi nō essendi. Quō autē s̄m hos duos modos vltimos sūt genera ⁊ species rerū incorporaliū incorruptibilia dubitabile ē ⁊ necesse est ut altero istoꝝ modoꝝ sint incorruptibilia. uel. s. qꝛ nō ex seipsis corrūpunt̄. sꝫ cū egeāt deferente corrumpunt̄ p corruptionē deferentis corporalis. uel saluant̄ p successionē ɔtinuā indiuiduoꝝ. species āt q̄ in aliq̄bus regionibꝰ corrūpunt̄ in hyeme. in locis tūc habētibus tēperiē saluant̄. nō eni est hora tēporis in q̄ alicubi terraꝝ nō sit tēperies ⁊ tēpꝰ ɔueniēs generatiōi ⁊ p̄fectui. ⁊ cū vniuersitas nō sit p̄fecta nisi mediātibꝰ oībus suis ptibus verisimile est oīuꝫ species in oī hora manere. alioq̄n vniuersitas q̄q̄ esset incōpleta ⁊ diminuta. hec ille. Itē cōmēto. 18. sic ait. Ar. dicit ꝙ vniuersale nō minꝰ ē sed magis q̄ pticulare qꝛ cū vniuersale sit vniuocū ⁊ ipsius sit intellectus vnus. necesse est ꝙ sit res vna vndecūq̄ veniat eiꝰ vnitas siue ab itellectu siue ab alio. vniuersale tn̄ s̄m se nō est vnū nec multa. sed accidit ei vnū ⁊ multa. ⁊ puto ꝙ vnitas vniuersalis in multis particularibus assimilat̄ vnitati lucis in luce generāte ⁊ luce generata siue gignēte ⁊ genita. lux eni q̄ est i sole gignit ex sua sub̄a lucē in aere. nec est aliqđ nouū causatū ut sit lux i aere. sꝫ lux solis ē multiplicata ⁊ p̄pagata. Alia est itaq̄ lux i sole. alia in aere. nec tn̄ sic penitus quin aliquo mō sit vnitas essentie in luce gignēte ⁊ genita. alit̄ eni lux genita esset totalit̄ de nouo creata ⁊ ex nihilo. g̃ vniuersale non est figmentū solū sꝫ est aliqđ vnū in multis. ⁊ qꝛ incorruptibilius est pticulari cū sit magis remotū ab accidentibꝰ māe variabilis ⁊ magis appropinquās enti p̄mo erit magis ens substantia. tn̄ nō quodlibet vniuersale est magis ens pticulari quolibet qꝛ vniuersalia rerū nāliū sūt minus entia q̄ singularia rerum intelligentiarum. hec ille. Item cōmento. 19. Uniuersale inquit cum sit res inuenta in multitudine non est possibile sentire. qꝛ quod reperitur in multis non est in loco signato aut in tempore signato.

qз si esset i loco aut tpe signatis: nō eēt idē inuentū
in oib⁹. Uniuersale nāqз est semp ꝫ vbiqз. Quō vle
sit sp satis expositū est .s. vbi fiebat sermo de ꝑpe/
tuitate vniuersaliū. si autem intelligimus vniuersa/
lia per modum Aristotelis formas repertas i qua/
litatib⁹ particulariū a quibus res particulares sunt
id quod sunt. tūc vniuersale esse vbiqз non est aliud
nisi vniuersale esse in quolibet suoꝝ singulariū. vbi
enim eē est esse i quolibet suorum locorum. loca au/
tem ipsorum sunt ipsa singularia in quibus sūt vni/
uersalia. Nisi forte dicam⁹ ꝙ vniuersale vbiqз ē qz
intellect⁹ est locus vniuersaliū. ⁊ vniuersale vbiqз
esse est ipsum esse in intellectu. qui intellectus quo/
dāmodo vbiqз est. quia intellectus ibi est per modū
spiritualē vbi est illud quod intelligitur. sicut amās
ibi est vbi est illud quod amatur. Si autem vniuer/
salia sint idee in mente diuina tūc vniuersalia sunt
vbiqз ꝑ modum quo ipsa prima causa vbiqз est. Si
vero vniuersalia sint rōnes rerum causales crea/
te que sunt virtutes site in corporib⁹ celestib⁹ tunc
etiam ipsa vbiqз sunt quia virtutes corporum cele/
stium vbiqз reperiuntur. hec ille. ¶ Ad 2ᵐ concedit̄
ꝙ eadem res ē obiectum vltimatū scientie ⁊ opini/
onis ⁊ fidei ⁊ erroris non tamen proximū. vñ scūs
Tho. de veritate. q. 14. arti. 8° ad 15ᵐ sic ait. Propo/
sitionis subiectum se habet ad totam ꝓpositionem
sicut materia. vnde q̄uis in talibus cum dicim⁹ de⁹
est passus solūmō nominet subiectum quid incre/
atum. tamen tota ꝓpositio dicitur esse de re increa
ta sicut de materia. hec ille. Ex quo patet ꝙ cū cre/
dens aliquid de deo formet vnam ꝓpositionem ⁊
sciens aliquid de deo formet aliam. tamen obiectū
⁊ materia actus credulitatis ⁊ sciēdi est idem. s. de⁹
importat⁹ ꝑ subiectum taliū ꝓpositionū. nec tamē
sequitur ꝙ idem homo idem sciat ⁊ opinetur. Nam
quilibet talium habituum habet duo obiecta. s. rem
signatam ꝑ subiectum propositionis ⁊ ipsam ꝓposi/
tionē quam format de obiecto. ut ponit scūs Tho.
ibidem ad 12ᵐ vbi dicit. Fides ē de cōplexo q̄tum
ad id quod in nobis est. tamen q̄tum ad id in quod
per fidem ducimur sicut i obiectum est de simplici
veritate. hec ille. Dico ḡ ꝙ licз sciētia sit de re extra
non tamen dicimus ꝙ assentiam⁹ rei extra uel dis/
sentiamus. sed potius enunciationi formate de re
extra. actus enim assentiendi est respectu rei ex/
tra. non tamen respectu eius est assensus. sed re/
spectu compositionis de re illa formate. ¶ Ad 3ᵐ
conceditur ꝙ res extra est obiectum assensus non
ut assensus est. sed ut est cognitio ut dictum ē. Nec
valent due ꝯñe ibi facte. Non quidem prima. nam
licз res extra sit obiectū assensus. nō tamē dicimur
rei assentire ut extra est simpliciter. sз ut est in intel/
ligente per modum compositionis. sicut enim dicit
scūs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 2. arti. 2° ad primū. Propter ista
tria credo deo credo deum credo in deum non di/
uersificātur diuersi actus fidei. sed vnus ⁊ idē act⁹
habens diuersam relationem ad obiectum ut est in
intelligente per modum cōplexi. Scire autem di/
cit habitudinē ad obiectum ut in re est. ⁊ ut in intel/
ligente. vtrūqз enim scitur scз res extra. ⁊ proposi/
tio de ipsa formata. ⁊ ideo licз dicam⁹ scio rem ex
nō tñ dicim⁹ assentio rei. 2ª similiter ꝯña non valet
quia ut dictum est assensus ⁊ dissensus includūt in
sua ratione relationem que non terminatur ad rem
ut extra est incōplexa. licз quodlibet eorum sit act⁹
intellectus habens pro obiecto rem extra. ut sunt
cognitiones quedam. ¶ Ad 4ᵐ patet per idem. licз
vnum ⁊ idem sit obiectum actus sciendi ⁊ assenti/
endi. tamen aliam relationem includit assentire q̄
scire. rōne cuius non conceditur assentio lapidi sic̄
conceditur scio lapidem. ¶ Ad 5ᵐ dicitur ꝙ licз res
extra sit obiectum assensus vltimatum non tamen
proximum. sed obiectum proximū eius est enunci/
atio formata per intellectū qua mediante fertur in
rem extra. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ licз illud de quo forma/
tur ꝓpositio cui intellectus assentit. quandoqз non
existat in rerum natura. dicitur tamen esse aliquid
in ratione inq̄tum omne illud de quo intellectus
aliquid affirmat uel negat dicitur ens ut negatio ⁊
priuatio 4.° metaphisice. vñ scūs Tho. de veritate
q. 1. arti. p̄ ad 7ᵐ. Uerum non est in plus q̄ ens. ens
enim aliquo modo acceptū dicitur de non ente ſm
ꝙ non ens est apprehensū ab intellectu. vñ 4.° me/
taphisice dicit phūs ꝙ negatio uel priuatio entis
vno modo dicit̄ ens. vnde etiam Auicēna dicit in
principio sue metaphisice ꝙ non pōt formari enū/
ciatio nisi de ente qz oportet illud de quo proposi/
tio formatur esse apprehensum ab intellectu. ¶ Ad
7ᵐ negat̄ aña. nec probatio valet. dico enim ꝙ sci/
entie conclusionis vniuersalis demōstrate obiectū
est res vlis. Et cū dr̄ ꝙ nulla res ex̄ aiam ē talis ⁊c̄.
dicit̄ ꝙ licз nulla res habeat vl̄itatē ex̄ aiam. tñ res
q̄ hз vl̄itatē in intellectu ē ex̄ aiam. s. nā q̄ est i indiui/
duo. vñ scūs Tho. pͣma pte. q. 85. arti. 2° ad 2ᵐ sic
ait. Cū dr̄ vle abstractū duo intelligunt̄. s. ipsa nā
rei. ⁊ vl̄itas seu abstractio ipsa. ḡ nā cui accidit itel/
ligi uel abstrahi uel itētio vl̄itatis nō ē nisi in singu/
larib⁹. sed h̄ ipsū qō est intelligi uel abstrahi. uel in/
tentio vl̄itatis est in itellectu. ⁊ h̄ possum⁹ videre ꝑ
simile in sensu. visus videt colorē pomi sine ei⁹ odo/
re. si ḡ querat̄ vbi sit color q̄ videt̄ sine odore ꝑce/
ptus. h̄ accidit ei ex pte visus inq̄tū in visu ē simili/
tudo coloris ⁊ nō odoris. Similit̄ humanitas q̄ itel/
ligit̄ nō est nisi in h̄ uel in illo hoie. sз humanitas que
apprehendit̄ uel intelligit̄ sine indiuiduantib⁹ con/
ditionib⁹ qō ē ipsā abstrahi ad qō sequit̄ vniuersali/
tatis intētio accidit hūanitati ſm ꝙ ꝑcipat̄ ab in/
tellectu in q̄ ē similitudo nature speciei ⁊ nō indiui/
dualiū pͥncipioꝝ. hec ille. Et arti. 3° ad primū sic ait.
Ule pōt dupliciẗ cōsiderari. Uno mō ſm ꝙ nā vlis
ꝯsiderat̄ sil̄ cū itētiōe vl̄itatis q̄ intētio vl̄itatis ut. s.
vnū ⁊ idē hēat habitudinē ad multa ꝓuenit ex ab/
stractione intellect⁹. Alio ° pōt considerari q̄tū ad
ipsam naturam scз animalitatis uel humanitatis ⁊
sic inuenitur in particibus. hec ille. Et ibidē ad 2ᵐ di/
cit ꝙ vle acceptum cū intētiōe vl̄itatis nō ē subā

nec principium essendi imo posterius indiuiduis. sed acceptu̅ ꝯtum ad naturam que est in singularibus quodammodo habet rõnem pncipij formalis respectu singulariu̅. Item 2° contra genti. ca°. 75° ad ppositum sic inquit. Ad hoc ꝙ scientie sint de vniuersalibus nõ oportet ꝙ vniuersalia sint extra animã p se subsistentia sicut Plato posuit. licꝫ enim natura generis ꝛ speciei nunq̃ sit nisi in his indiuiduis intelligit tamẽ intellectus naturã generis ꝛ speciei nõ intelligẽdo pncipia indiuiduãtia. ꝛ h̃ ẽ intelligere vniuersalia. ꝛ sic hec duo nõ repugnãt ꝙ vniuersalia non subsistant extra animã. ꝛ ꝙ intellectus intelligens vniuersalia intelligat res que sunt extra animã. Qꝫ aũt intelligat res que sunt extra naturã generis denudatã a principijs indiuiduãtib° cõtingit ex cõditione speciei intelligibilis in ipso recepte que est imaterialis effecta p intellectum agentẽ: ut pote abstracta a materia ꝛ a conditiõibus materie quibus aliquid indiuiduat̃. ꝛ ideo potẽtie sensitiue non possu̅t cognoscere vniuersalia. quia nõ possu̅t recipere formam imaterialem cum semper recipiant in organo corporali. hec ille. Itẽ 2° de anima in illo ca°. Sensitiui aũt pma mutatione ꝛc̃. Uniuersale põt dupliciter accipi. Uno modo põt dici vniuersale ipsa natura cõmunis put subiacet intentioni vniuersalitatis. Alio mõ s̃m se. sicut albũ potest accipi dupliciter. Uno° uel illud cui accidit esse album. uel ipsũmet s̃m ꝙ subest albedini. Ista aũt natura cui aduenit intẽtio vniuersalitatis: puta natura hominis habet duplex eẽ. Unũ quidẽ materiale. aliud aũt imateriale s̃m ꝙ est in intellectu. s̃m q̃ ꝙ habet esse in materia naturali non põt ei aduenire intentio vniuersalitatis qꝛ p materiam indiuiduatur. aduenit igitur ei vniuersalitatis intẽtio s̃m ꝙ abstrahitur a materia indiuiduali naturaliter sicut posuerũt platonici. nõ enim ẽ homo nisi i his corporib° ꝛ ossib°: ut pbat phus 7° metaphisice. Relinq̃tur igitur ꝙ natura humana nõ potest eẽ pret̃ principia indiuiduantia nisi in intellectu: nec tamen intellectus est falsus dum apprehẽdit naturam communẽ absqꝫ indiuiduãtibus. uel preter principia indiuiduãtia sine quib° esse non potest in rerum natura. non enim intellectus apprehẽdit hoc ꝙ natura cõmunis sit sine pncipijs indiuiduãtibus. sed apprehendit naturam cõmunẽ nõ apprehendẽdo principia indiuiduantia ꝛ hoc non est falsum. Primũ aũt esset falsum si ab homine albo separarẽ albedinem hoc modo ꝙ intelligerem eum nõ esse albũ. ꝛ esset apprehensio falsa. Si autem sic separarem albedinem ab homine ꝙ apprehẽderem hominẽ nihil apprehẽdendo de albedine eius non esset apprehẽsio falsa. Nam non exigit̃ ad veritatem apprehensionis ꝙ qui apprehẽdit rem aliquã apprehendat omnia que insunt ei. si igit̃ intellect° absqꝫ falsitate abstrahit gen° a specieb° inq̃tũ nãm speciei nõ intelligẽdo. intelligit nãm generis: nõ itelligẽdo dr̃as ꝛ similiter abstrahit speciẽ ab indiuiduis inq̃tũ itelligit naturam speciei non intelligẽdo principia indiuiduãtia. sic igitur patet ꝙ nature cõmuni non potest attribui intentio vniuersalitatis nisi s̃m esse qd̃ habet in intellectu. sic enim solũ est vnũ de multis put intelligit̃ preter principia: quibus vnũ in multa diuiditur. vnde relinquit̃ ꝙ vniuersalia non sint nisi in anima. ipse autẽ nature quibus accidit intentio vniuersalitatis sunt in rebus. ꝛ propter hoc nomina cõmunia significantia ipsas naturas pdicant̃ de indiuiduis. non aũt nomina significantia intentiones. sortes eni est homo. sed non est species. Ex quibus omnib° patet manifeste quomodo vniuersalia sunt in anima: ꝛ quomodo extra animã. ¶ Ad 8m dicitur ꝙ proximũ obiectum sciẽtie est demonstrabile: ꝛ hoc est ꝯ. sed nõ oportet ꝙ omne illud qd̃ est scibile sic vltimatũ obiectum terminãs actũ sciendi sit demonstrabile. Et sic patet ꝙ argumenta contra primam partem ꝯnis non procedunt. ¶ Ad primũ contra 2am conceditur ꝯña ꝛ ꝯñs: ꝛ cum probatur pmo falsitas ꝯñtis. dico ꝙ nulla experientia docet ꝙ demonstrans actualiter ꝛ sciens non ferat intuitum suũ in ꝯnem mentalem quã format ad cognoscendũ rem: imo hoc est necessariũ. Sicut eni quilibet intelligens simplicẽ rei quiditatẽ format verbũ illius. ꝛ eodem actu intelligit verbum quiditatis ꝛ ipsam quiditatẽ. sic quilibet intelligẽdo aliquid cõplexe simul itelligit rem ꝛ cõplexionem de illa formatã que etiam est verbũ quoddam rei. hoc autem quod dixi ostendit sctũs Tho. in multis locis vñ 3° sen. di. 14. q. j. arti. p. q̃stiuncula 4a dicit. Illud in quo aliquid videt̃ est ratio cognoscendi illud qd̃ in eo videtur. ratio autem cognoscẽdi est forma rei inq̃tum est cognita. quia per eam fit cognita i actu vnde sicut materia ꝛ forma sunt vnũ in esse: ita ratio cognoscendi ꝛ res cognita su̅t vnum cognitum ꝛ propter hoc vtriusqꝫ est vna cognitio s̃m actum ꝛ s̃m habitum. hec ille. Itẽ primo contra gentiles ca° 53° ait. Intellect° inquit informat° per speciem intelligendo format in seipso quandam intentionem rei intellecte que est ratio ipsi° quã significat diffinitio. ꝛ hoc quidem necessarium est eo ꝙ intellect° intelligit indifferenter rem presentẽ ꝛ absentem in quo cum imaginatione conuenit. sed intellectus h̃ habet amplius ꝙ etiam intelligit rem separatam a conditionibus materie sine quibus in rerum natura non existit. qd̃ non posset esse nisi intellectus p̃dictam intentionem sibi formaret. hec ille. Sciendum tamẽ ꝙ s̃m ꝙ ponit phus in de memoria ꝛ reminiscẽtia: ꝛ recitatur a sctõ Tho. in plerisqꝫ locis ꝛ etiã ab isto arguente: duplex est motus intellectus uel sensus in speciem aut similitudinem rei. Talis enim intẽtio formata per intellectum aut imaginationem est quedam res s̃m se ꝛ est imago uel similitudo alterius rei sicut est pictura animalis. Alia autem est consideratio ꝛ noticia qua consideratur ut res quedam. ꝛ alia qua consideratur ut imago alterius. cũ ergo talis intentio apprehẽdit̃ ut res q̃dam

tunc non eodem actu cognoscitur intentio illa ꝛ res
extra sicut patet in sompniãtib⁹ q̃ ferũtur i imagines
aut fantasmata ut in res quasdã. Cũ ãt talis inten/
tio apprehendit̃ ut imago rei tũc idẽ ẽ motus i rem
ꝛ in imaginẽ eius. ꝛ sicut dictum ẽ de re ꝛ sua simili/
tudine. ita dico de ꝯne ꝛ de re. sicut enim dictũ est
in ꝓbatione p̃me ꝯnis intellect⁹ cõponẽs ꝛ diuidẽs
nõ format enũciabilia nisi ut p ea de reb⁹ cognitio/
nẽ habeat. sic ponit sctũs Tho. zª zᵉ q. j. arti. z°. ¶ Ad
zᵃᵐ improbationẽ ꝯñis dico. q̃ enũciabile qd̃ for/
mat demonstrans apprehendit̃ ab intellectu cogni
tione q̃ est simplex apprehensio adhesiua respectu
talis cõplexi ut ẽ imago rei q̃ ad diuersas rõnes fũ/
datas in re que ꝯstituũt illud enũciabile. est etiã iu/
diciũ affirmans uel negans aliqd de re. non aũt af/
firmãs uel negans de tali enũciabili. Nec valẽt il/
la que cõtra h̃ adducũtur. Non quidẽ primũ. quia
licꝫ p actum sciendi de quo loquimur sciat̃ aliquid
inesse uel non inesse rei non tñ ꝯni. Non valet simi/
liter zᵐ. quia licꝫ simplex apprehẽsio enunciabilis
ut ẽ quedam res non causet̃ per demõstrationem
tamẽ simplex apprehẽsio enũciabilis ut est signum
rei est effectus demonstrationis. ille quidem actus
in ordine ad enũciabile dicit̃ assensus. ꝛ i ordine ad
rem dicit̃ iudiciũ quo de ipsa iudicatur. est tamen
apprehẽsio rei ꝛ enũciabilis. Non etiam ꝓcedit 3ᵐ
nam arguit de simplici apprehẽsione enũciabilis ut
est res quedã. non aũt de apprehẽsione de qua lo/
quimur que scꝫ ẽ motus in enũciabile ut ẽ signum
rei. ꝛ que habet dictas habitudines. ꝛ causat̃ p de/
monstrationẽ. ¶ Ad zᵐ ꝓncipale respondẽdo p̃mo
dicam ad suppositiones ibi factas. z°. ad argumen/
tum inde elicitũ. dico igitur ꝓ p̃mo q̃ si ens sicut si/
gnificat̃ p propositionẽ non ẽ ipsa ꝓpositio signifi/
cans taliter esse. utpote ut sortes curre non ẽ illa ꝓ/
positio sortes currit. nec similiter sic eẽ sicut signifi/
catur p ꝓpositionem eẽ talem ꝓpositionem esse si/
militer verã. cõceditur q̃ ꝓpositionem esse veram
non est ipsa ꝓpositio. ꝛ ideo tres suppositiones ibi/
dem facte concedũtur. negat̃ tamen illud q̃ argu/
ens ex h̃ infert scꝫ q̃ si esse sicut significat̃ per ꝓpo/
sitionem sit aliqd a parte rei significabile complexe
distinctũ realiter a q̃libet re incõplexa. uel ab om/
nibus reb⁹ incõplexe significãtib⁹. sed dico q̃ sic eẽ
sicut significat ꝓpositio vocalis aut scripta in men/
te est ipsa cõpositio uel diuisio que cõsistit in zª ope/
ratione intellectus. sic aũt esse sicut significat enũ/
ciabile formatũ ab itellectu cõponẽte uel diuidẽte
ẽ aliqd eẽ uel nõ esse rei significate p subiectũ enũ/
ciabilis ita q̃ enũciatio vocalis uel scripta i mẽte si/
gnificat illud qd̃ dictũ enũciabile rep̃sentat. vnde
aliqua apprehẽsio cõplexi aut enũciabilis est q̃q꞉
assensus. aliqua aũt est dissensus. aliqua aũt ẽ que
neq꞉ est assensus nec dissensus. ꝛ ideo ista 3ª impro/
batio equiuocat. quia ꝓcedit de apprehensione 3°
modo sumpta. nos aũt loquimur de apprehẽsione
p̃ modo dicta. que ẽ in se simplex actus. licꝫ ei⁹ ob/
iectum sit cõplexũ scilꝫ enũciabile. ꝓ primũ istorum

ostẽdit sctũs Tho. z° quolibet. q. z. arti. z° vbi sic ait.
Esse dupliciť dicitur ut patet p̃ metaphisice. ꝛ in q̃/
dam glo. Origenis sup primum Josue. Uno modo
s̃m q̃ est copula verbalis significãs compositionẽ
cuiuslibet enũciabilis quã anima facit. vnde h̃ esse
non ẽ aliquid in rerũ natura. sed totum in actu ani/
me componẽtis ꝛ diuidẽtis. ꝛ sic attribuim⁹ esse o/
ei de quo ꝓpositio format̃ siue sit ens siue priuatio.
dicim⁹ eñi cecitatẽ eẽ. Alio mõ dicitur esse act⁹ en/
tis inq̃tum est ens id est quo denoiat̃ aliquid ens
in rerum natura. ꝛ sic esse non attribuitur alteri nisi
ipsis rebus que in decẽ generib⁹ continentur. hec il
le in forma. Ex quibus patet q̃ esse tale uel tale qd̃
significatur per ꝓpositionem vocalẽ aut scriptam
in mente est cõpositio uel diuisio enũciabilis per in/
tellectũ formati quod est principiũ s̃m qd̃ enũcia/
bile formatum p intellectũ significat aliquod eẽ rei
uel nõ esse significate p subiectũ talis enũciabilis.
ꝓbatur per eundem p̃ma pte. q. 14. ad zᵐ vbi dicit
compositio enunciabilis significat aliquid esse rei ꝛ
ideo deus per suũ esse quod est eius essentia est si/
militudo omniũ q̃ per enunciabilia significant̃. hec
ille. ꝛ loquit̃ de enũciabili affirmatiuo. Cõsimiliter
habet dicere de enunciabili negatiuo q̃ omne tale
significat aliquod nõ esse rei. verũtamẽ enũciabile
affirmatiuũ q̃q꞉ significat non esse rei sicut cũ in/
tellectus dicit cecitatem esse in oculo tũc intellect⁹
cecitatem cõcipit vnum ens ꝛ attribuit eam oculo.
nec talis cõpositio falsa ẽ. q2 intellectus aliũ modũ
habet in cõcipiendo q̃ res in essendo. licꝫ non cõci/
piat rem aliũ modum habere q̃ in re habeat. q2 tũc
esset falsus. ꝛ ideo cõcipit materialia imaterialiter
ꝛ negatiões positiue ꝛ simplicia composite. Patet
ergo quid ẽ sic esse sicut significat enũciabile. nam
hoc enunciabile sortes currit significat sortem esse
sub forma cursus. sortes ẽ albus significat sortem
sub albedine esse. sortes ẽ homo significat esse for/
male substantiale specificatũ per principium essen/
di speciale scꝫ formam rõnalem. sortes ẽ significat
esse sortem substantialem non specificando illud.
Si autẽ queritur quid est tale significatũ ꝓpositio/
nis istius sortes ẽ albus. dico q̃ nihil vnum: sꝫ mul/
ta. nam illud enũciabile significat omnia que signi/
ficant ptes. vnde dico q̃ significat sortẽ. significat
albedinẽ. significat esse sortẽ sub albedine. ꝛ signifi/
cat tẽpus presens. que oĩa nihil vnũ vere constitu/
unt. Qꝫ aũt omne enũciabile significet tẽpus ostẽ/
dit sctũs Tho. p̃ sen. dis. 38. q. j. arti. 3°. ad 3ᵐ dicens.
Compositioni intellectus nostri cõponentis ꝛ diui/
dẽtis admiscetur tempus duplici de causa. tum ex
parte sua quia accipit scientiam ex continuo ꝛ tem/
pore scꝫ a sensu ꝛ imaginatione. tum ex parte intel/
lectoꝝ que sunt in tempore. In operatione autem
intellectus diuini aduenit tempus tñ ex parte in/
tellectorum quia sicut aliquas res determinate co/
gnoscit ita ꝛ tẽpus. vñ cognoscit hanc rem eẽ in tali
uel tali tpe. hec ille. Si aũt vlteri⁹ q̃rat̃ ad quid intel/
lect⁹ nr̃ format talia enũciabilia. rñdet sctũs Tho. pª

parte.q.14. arti.14. ꝙ hoc ideo est qꝛ nulla species
intelligibilis sufficit ad ꝑfecte cognoscendū rem. ⁊
ideo oportet ꝙ diuersas species itelligibiles cōpo/
nat. vñ sic ait. In itellectu diuino non ē compositio
uel diuisio enunciabiliū sed vnūquodqꝫ cognoscit
ꝑ simplicem intelligentiam intelligendo essentiam
vniuscuiusqꝫ. sic si nos in hͦ ipso ꝙ intelligimus quid
est homo itelligerem⁹ omnia que de ipso predicari
possūt. quod quidē in intellectu nostro nō contingit
qui de vno in aliud discurrit. ꝓpter hͦ ꝙ species itel/
ligibilis sic repn̄tat vnum qꝺ non aliud. vnde intel/
ligendo qd est homo nō ex hoc ipso alia que ei insūt
intelligim⁹. sed ſm quādam successionē. ⁊ ꝓpter hͦ
ea que seorsum intelligimus diuisim oportet nos in
vnū redigere ꝑ modum cōpositionis uel diuisionis
enūciationem formādo. sed species intellect⁹ diui/
ni. s. eius essentia sufficit ad demōstrādū omnia. vñ
cognoscēdo eēntiam suā cognoscit essentiam oīuꝫ
⁊ quecunqꝫ eis accidere possunt. hec ille. Aliam ta/
mē causam videtur assignare ꝑ sen. vbi sup̄. quia. s.
intellectus noster cognitionem accipit a rebus na/
turalibus in quib⁹ eē resultat ex cōpositione forme
cū materia uel accidētis ad subiectū. Et ideo qꝛ in/
tellect⁹ in illa operatione qua cōponit ⁊ diuidit pre/
cipue cognoscit esse rei. ideo format enūciabilia ad
cognoscendū esse rerū materialiū. ⁊ ꝯsequenter in
cognoscēdo esse alioꝝ. qꝛ i materialia ex materiali/
bus cognoscit. vñ verba ei⁹ sunt talia. Cū in re duo
sint quiditas rei ⁊ esse eius. his duob⁹ rn̄det duplex
intellectus oꝑatio. vna que dicit̄ a phͦis formatio q̄
comprehendit quiditates rerū. que etiā a phͦo 3⁰ de
aīa dicit̄ indiuisibiliū intelligentia. alia que cōpre/
hendit esse rei cōponēdo diffinitionem. quia etiā eē
rei ex mā ⁊ forma cōposite a qua cognitionem acci/
pit cōsistit in quadā cōpositione forme ad materiā
uel accidētis ad subiectū. hec ille. Et ad 3ᵐ. Esse di/
uinum qꝺ est simplex est exemplar omnis eē cōpo/
siti quod in creatura ē. ⁊ ideo per esse suū simplex si/
ne cōpositione intellectuū siue diuisione cognoscit
omne esse uel non esse qꝺ rei cōuenit. sed intellect⁹
noster cuius cognitio oritur a reb⁹ que esse cōposi/
tū habēt non apprehendit illud esse nisi cōponendo
⁊ diuidendo. hec ille. Et his concordat illud qꝺ ipse
met ait prima parte. q.85. arti.5. ad 3ᵐ. Compositi/
oni inquit ⁊ diuisioni intellectus rn̄det quidē aliqd
ex parte rei. nō tamē eodē modo se habet in se sicut
in intellectu. Intellectus eni humani obiectum est
quiditas rei materialis que sub sensu ⁊ imaginatio/
ne cadit. Prima quidē forme ad materiā. ⁊ huic rn̄/
det cōpositio itellectus qua totū vniuersale de sua
parte predicat̄. nā gen⁹ sumit̄ a materia coi. diffe/
rentia vero cōpletiua speciei a forma. particulare
vero a materia indiuiduali. 2ᵃ vero compositio est
accidētis ad subiectū ⁊ huic reali cōpositioni rn̄det
cōpositio intellectus ſm quā predicat̄ accidens de
subiecto. ut cū dicit̄ homo ē albus. tamē differt cō
positio itellect⁹ a compositiōe rei. nā ea que cōpo
nuntur in re sunt diuersa. Compositio vero intelle/
ctus est signū idēptitatꝭ eoꝝ que cōponūtur. nō eni
intellectus sic cōponit ut dicat ꝙ homo est albedo
sed dicit ꝙ homo ē albus id est habēs albedinē. idē
est aūt subiecto qꝺ est homo ⁊ qꝺ est habēs albedi/
nem. ⁊ simile ē de cōpositione forme cū materia. nā
animal significat id quod habet naturā sensitiuam.
rationale vero quod habet naturā intellectiuā. ho/
mo vero qꝺ habet vtrūqꝫ. sortes vero quod habet
omnia hec cū materia indiuiduali. ⁊ ſm hāc idēpti/
tatis rōnem itellect⁹ vnū cōponit alteri predicādo.
hec ille in forma. Ex quib⁹ patet manifeste ꝙ licꝫ
cōpositioni uel diuisioni intellectus correspondeat
aliquid in re. non tamē aliquid distinctū a rebus in/
cōplexis omnino sed solū res importata ꝑ subiectū
⁊ res importata ꝑ predicatū. ⁊ cōpositio aliqualis
uel vnitas rei importate ꝑ subiectum ⁊ predicatū.
Scḋm enim qꝺ scūs Tho. ostendit ꝑma pte. q.13.
arti.12⁰. In qualibet ꝓpositione affirmatiua vera
subiectū ⁊ predicatū significāt idem ſm rem aliquo
modo ⁊ diuersum ſm rōnem. pluralitatē aūt que ē
ſm rōnem repn̄tat pluralitas subiecti ⁊ predica/
ti. vnitatem vero repn̄tat cōpositio. Ista sint dicta
quo ad cōplexa significabilia de quibus suppositi/
ones facte mētionem faciebant. ¶ Ad argumentū
in se dr̄ ꝙ ꝑ illā demōstrationē qua scit̄ ꝙ sup quā/
cunqꝫ lineā finitā ⁊c. causatur scīa illius. obiectum
est proximū enūciatio formata ab aīa ⁊ obiectū vl/
timatū est res extra. ⁊ ad improbationē ibi factam
dicit̄ ꝙ ꝯn̄a non valet. non enim sequitur. per talē
scientiam aliud scitur q̄ꝫ ꝙ super qualibet ⁊c. ergo
illud aliud ē scibile scꝫ ꝙ hec ꝯ est vera. non ē idem
scire cōclusionem ⁊ scire eam esse verā. quia ꝑmū
scitur actu recto. 2ᵐ actu reflexo. ¶ Ad cōfirmatio/
nem ibi factam patet eodem mō. solum enim ꝓbat
ꝙ ꝑ dictam demōstrationē non scitur talem ꝯnem
esse veram. sed non ꝓbat ꝙ non sciat̄ dicta ꝯ. nec
quin idem act⁹ sciendi cadat sup cōplexum. ⁊ super
re de qua format̄ enūciatio. ¶ Ad 3ᵐ ꝑncipale dicit̄
ꝙ ꝯ est obiectū illius scientie qua scit̄ sic esse sicut ꝑ
eā significat̄. nec valet ip̄robatio ibi facta. licꝫ eni
sic eē sicut significat ꝓpositio vocalis nō sit ipsa ꝓ/
positio. sꝫ cōpositio uel diuisio intellect⁹. ⁊ similiter
licꝫ sic esse qꝺ significat ꝓpositio mētalis nō sit ipsa
ꝓpositio sed aliqꝺ esse rei uel nō eē modo predicto
tamen eodem actu sciendi capit̄ ꝯ mentalis ꝑrime
⁊ res extra uel eius esse tanq̄ꝫ scibile vltimatum ut
fuit superius frequēter replicatū. ¶ Ad argumēta
vltimo facta ꝯtra ꝯnes 5ᵃᵐ ⁊ 6ᵃᵐ. dico ꝑmo insimul
ꝙ omnia ꝓcedūt ex falso intellectu verboꝝ sancti
Tho. Cū enim dicit in scripto. ꝙ ens diuinū cogno/
scibile ꝑ inspirationē diuinā est subiectū theologie
uel cū dicit. ꝙ omnia cōsiderata in hac scīa cōueni/
unt i vna formali rōne obiecti huius scientie inquā/
tum sūt diuinitus reuelabilia ut prius sepe recitaui
non est mens eius ꝙ reuelabilitas uel reuelabile sit
formalis ratio obiecti huius scientie ut est res. nec
formale obiectum quo uel quod. ⁊ istud satis bene
probat argumentū eē falsum. sed scūs Tho. inten/

dicit ꝙ deus sub ratione deitatis est formale obiectum quod consideratur in hac sciẽtia. ⁊ ꝙ formale obiectum quo consideratur aliquid in hac scientia. hoc est medium per quod cognoscũtur omnes ꝯnes huius scientie. est lumẽ diuine reuelationis. s. articuli fidei q̄s habitu fidei tenem⁹ ex q̄bus ꝯnes theologicas elicim⁹. ⁊ hoc quod dico reuelabile diuinitus est formalis ratio theologie. non quidẽ formalis eius ratio ut est res. nec ꝙ sit ratio que p̄ncipaliter cõsideretur in hac scientia. nec sub qua subijciatur in cõclusionibus. nec ratio per quam ꝓbet̃ aliqua passio de subiecto theologie. sed ꝙ est q̄dam ratio subiecti ut est scibile. est eni quedã ratio per se diuidens hoc genus scibile. in q̄ntum capitur subiectum theologie ut consideraẗ a theologo. denominat enim oĩa cõsiderata in theologia a modo sciendi ⁊ medio theologico. Scd̃m eni ꝙ supius sepe dixi de formali rõne obiecti possum⁹ loqui dupliciter. Uno mõ de rõne obiecti ut est quedã res. puta lapis aut deus. ita ꝙ loquamur de rõne illius rei sine respectu aut habitudine ad intellectũ aut sciẽtiam. Alio modo possum⁹ loqui de rõne obiecti quã habet ex hoc ꝙ est obiectum uel scibile p̄ respectũ ad intellectum uel sciẽtiam uel modũ sciendi. sicut accepto obiecto physice. ratio enim illi⁹ obiecti ut est res diceret̃ ꝙ est corpus mobile. sed ratio ei⁹ ut est obiectum aut scibile est hoc ꝙ dico cognoscibile p̄ motũ ⁊ materiã sensibilẽ. Et similiter si loquamur de obiecto uel subiecto sciẽtie mathematice. tũc diceret̃ ꝙ rõ totalis obiecti ut ẽ res ẽ quãtũ uel quãtitas. sed ratio ei⁹ ut obiectũ est. ẽ h̄ q̄d dico abstractum a motu ⁊ materia sensibili s̄m diffinitionem ⁊ non s̄m esse. Et ꝯformiter in metaphisica ratio subiecti ut est res ẽ ens. sed ratio eius ut ẽ scibile ⁊ ut ẽ obiectum est hoc abstractũ a motu ⁊ materia s̄m eẽ ⁊ diffinitionẽ. H̄ eni genus scibile habet sub se multas ratiões ⁊ species ⁊ iõ cum dicitur ratio subiecti hec ratio est multiplex. quia potest intelligi de ratione obiecti ut obiectũ est. ⁊ potest intelligi de rõne obiecti ut ẽ res quedam cui accidit esse obiectũ uel subiectũ sciẽtie uel sciri aut obijci potẽtie uel actui uel habitui. Tũc ad ꝓpositum dico ꝙ reuelabile ẽ ratio obiecti uel subiecti theologie ut est obiectum scibile a theologo. quia ut sic cadit in illã speciẽ scibilis quam nominat reuelabile uel cognoscibile p̄ reuelationẽ. sed deus aut deitas est ratio subiecti theologie ut est res quedã cui accidit eẽ obiectum aut subiectum theologie. Modo rationes facte ꝓbant ꝙ reuelabile non sit ratio obiecti aut subiecti theologie ut est res. sed non probant quin sit ratio obiecti aut subiecti theologie ut ẽ obiectũ aut subiectũ huius sciẽtie. oĩa eni cõsiderata in ista sciẽtia reducũtur ad istam rõnem scibilis quã nominat reuelabile ut habẽt illũ modũ cognoscendi ⁊ sciendi quem nominat reuelabile. sicut omnia physica habent eũdem modũ diffiniẽdi sc3 cũ motu ⁊ materia sensibili. Et nũc ad argumẽta facta patet faciliter ꝙ non valẽt. Non quidẽ primũ. quia lic3 sit incõueniens ꝙ nobilissima sciã habeat ꝓ obiecto uel subiecto respectũ rõnis loquẽdo de ratione subiecti ut est res. tamẽ hoc non ẽ incõueniens de rõne obiecti ut ẽ obiectum scibile. ⁊ isto modo dicim⁹ ꝙ reuelabile est rõ formalis obiecti aut subiecti theologie ⁊ non alit̃. non eni ponim⁹ aliquem respectũ rationis esse formalẽ rõnem qua cõsideret̃ obiectum theologie. nec sub qua aut p̄ quam cõsideratur. sed dicimus ꝙ reuelabile ẽ ratio eius ut ẽ scibile. vñ potest dici ratio explicãs modũ sciẽdi. ⁊ ideo nõ est rõ s̄m quam ꝯsideraẗ ut li s̄m dicat modũ considerationis. Non valet etiã 2m. Nã sicut dicit sctũs Tho. prima parte. q. j. arti. 8°. Fides nostra innitit̃ reuelationi facte apostolis ⁊ ꝓphetis q̄ canonicos libros scripserunt. nõ aũt reuelatiõi si qua fuit facta alijs doctoribus. ⁊ de illa intelligim⁹ cum dicimus lumẽ diuine reuelationis eẽ formalẽ rationẽ obiecti uel subiecti theologie. Non valet cõsimilit̃ 3m. quia deus ẽ subiectũ theologie vno mõ. ⁊ reuelabile alio modo. ⁊ lumen reuelationis diuine ẽ obiectũ alio mõ. sic exitit p̄us sepe dictũ. põt tamen dici s̄m dñm Petrũ de palude. ipse siquidem dicit ꝙ mens sancti Tho. fuit assignare duplicẽ rõnẽ subiecti uel obiecti theologie. nam cum dicit p̄ma parte. q. j. arti. 7°. ꝙ oĩa considerata ĩ sacra doctrina tractãtur in ea sub ratione dei ut puta uel q2 sũt ipse deus. uel habent ordinẽ ad deum sicut ad p̄ncipiũ ⁊ finem. ⁊ iõ deus est vere subiectũ huius sciẽtie: ibi inquã intẽdebat assignare rõnem formalem obiecti ex p̄te scibilis. s3 cũ dicit in 3° arti. eiusdem questionis. ꝙ ea que tractãtur ĩ diuersis sciẽtijs põt doctrina sacra vna existẽs tractare ⁊ ꝯsiderare sub vna rõne scibilis in q̄ntum sũt diuinit⁹ reuelabilia. ibi inquã assignat formalẽ rõnẽ ex p̄te sciẽtie. ⁊ iõ dicit iste dñs Petr⁹ ꝙ si iũgamus illud q̄d ponit ĩ sũma cũ eo q̄d põit ĩ scripto vbi ponit ꝙ ens diuinũ ẽ subiectũ. ⁊ dicam⁹ ens diuinũ reuelabile. habebim⁹ cõpletã assignationẽ formal' rõnis subiecti h⁹ sciẽ. q2 formalẽ rõnẽ ex p̄te scibilis ĩ h̄ ꝙ dicit̃ ens diuinũ. ⁊ cõpletã rõnẽ ex p̄te scientie ĩ h̄ ꝙ dicit̃ reuelabile. Hec aũt r̃nsio dñi Petri in idem redit cũ prima. illud enim quod ipse dicit formalem rationem obiecti ex p̄te scibilis. ego noiaui formalẽ rõnẽ obiecti ut ẽ res. Et ꝯsimilit̃ illud q̄d ipse vocat formalẽ rõnem obiecti ex p̄te sciẽtie ego noiaui rõnẽ obiecti ut ẽ scibile uel ut obiectũ ẽ. ¶ Ad 4m ⁊ ad 5m cõsimilit̃ r̃idet̃ ꝙ non ꝓcedunt si vadant ad mentẽ nr̃am. q̄d patet q2 q̄uis p̄ rõnem reuelabilis non ostendatur ꝙ deus est trinus uel creator aut omnipotens aut alię alia passio de subiecto theologie. tñ oĩa ista ꝓbant̃ de deo p̄ lumẽ diuine reuelationis. s. p̄ articulos fidei ⁊ sacrã scripturã a deo reuelatã. Põt etiã dici s̄m aliã viã iã tactã ꝙ argumẽtũ ꝓbat solũ ꝙ reuelabile nõ est formalis rõ obiecti. s. subiecti theologie ex p̄te ipsi⁹ scibilis. s3 nullaten⁹ ꝓbat quin sit formalis rõ subiecti theologie ex p̄te scientie. Uel aliter s̄m nostrum modum loquẽdi argumentũ probat ꝙ reuelabile non sit formalis ratio subiecti theologie ut est res q̄dã s3 ut ẽ obiectũ.

Et causa est. quia ratio obiecti ut est res cōsideratᷓ pͥncipaliter in scientia ꝛ per eam cōcluduntur ꝛ demōstrātur passiōes de subiecto. talis enī ratio mediat inter subiectū ꝛ omnes illius passiones. sed rō subiecti ut est obiectum aut scibile non pͥncipaliter cōsideratur in scientia. sicut nec cōsideratio abstracti a motu ꝛ materia sensibili pͥncipaliter cōsideratᷓ in geometria. nec per eam aliquid ꝓbatur de cōtinuo aut numero sed in ea consideratᷓ qꝫ quantitatis ꝛ eius principia ꝛ per talia passiones geometrie de suis subiectis demōstrantᷓ. Ad ꝓpositum non oportet ī theologia ꝓbari passiones uel illa que se habēt per modū passionū de subiecto theologie quod est deus per rōnem reuelabilis sed ꝑ rationem deitatis aut creatoris aut hꝫ. si sit processus theologicꝰ uel per alias rōnes reuelatas nobis. ¶ Sed contra omnia predicta arguit Gregꝰ. de arimino potissime ꝯtra hanc ꝯnem. quia si deus sub ratione deitatis absolute esset subiectū in theologia nostra. deꝰ esset cōprehēsibilis per nostrā theologiā actu habitam uel possibilē haberi. ꝯns est falsum. nulla enim noticia creata: imo nullis noticijs creatis uel creabilibus deus pōt cōprehendi. alias non veracit̄ diceretᷓ incomprehensibilis. ꝯña ꝓbatur. quia ad omnem habitū habentē aliquod obiectum sub aliqua rōne absolute: spectat considerare quecūqꝫ illi cōueniunt ſm illam rōnem. ex hoc enim phꝰs ꝓbat ꝙ ad phm spectat considerare de ꝯtinuo infinito ꝛ finito loco vacuo ꝛ tempore ꝛ similibus. quia ea conueniūt corpori ſm ꝙ ē mobile. ex hoc etiā ꝓbat ꝙ ad metaphisicū spectat considerare de vno. ꝛ multo de eodē ſm ꝙ est subiectū primū ꝛ per se metaphisice. probatᷓ etiā ratione. quia non ē ratio quare potius habet considerare aliqua eoꝝ que per se cōpetunt subiecto sub rōne qua est subiectum qꝫ alia. Itē qꝛ si aliqua sic ꝛ aliqua nō. ergo non ē subiectū illius scientie absolute sub tali rōne. sed cōtracte. s. ad illa que de ipso inqꝫtū tale cōsiderat. si ergo theologia nostra uel ista alia creata uel creabilis habet deū ꝓ obiecto inqꝫtū deus est absolute. igitᷓ habet cōsiderare quicquid de ipso verificari pōt ꝛ cognosci. ꝛ per ꝯns cōprehendēdo non vidēdo si talis theologia sit fides ut est nostra. uel vidēdo si sit scia qualis est btōꝝ. ¶ 2º arguit ꝛ in eadē ꝟtute. Deꝰ nō est subiectū theologie btōꝝ inqꝫtū deus. alias ipse esset per sciam eoꝝ cōprehensibilis. igitᷓ nec inqꝫtū deꝰ absolute ē obiectū theologie nostre. patet ꝯña. qm̄ fides vie nec acquisita nec infusa excedit ī credendo sciam patrie in videndo ut. s. de deo plꝰ nūc credamus qꝫ tunc visuri sumꝰ. alias fidei non plene succederet visio. ut inquīt coīter verba sanctoꝝ. nec veniente eo qđ ꝑfectū est euacuaretᷓ qđ ex pte est. ut dicit apls. ¶ 3º arguit. Si theologia haberet deū ꝓ subiecto sub ratione deitatis absolute. id est deū inqꝫtū deus absolute sine ꝯctiōe ad aliq̄ cogⁿscibilia de ipso. cū ut sic infinite ꝟitates sint de ipso cognoscibiles. quāto enī scientia est pluriū veritatū tanto sit perfectior. ꝛ per ꝯns infinitarū erit infinita quod videtur inconueniens. hec Gregorius de arimino in forma. ¶ Ad primum istorum dicitur negando ꝯñam primam. nec ꝓbationes ꝓ ea probāda facte procedunt. Ad pͥmam nempe negatᷓ aᶜʳ. vnde scūs Tho. de veritate. q. 14. arti. 8º. ad 10ᵐ soluit omnia ista argumēta in virtute loquendo in ꝯsimili proposito. dicit enī sic. Pro tanto veritas prima ē obiectū fidei quia de ea est fides. nec tñ oportet ꝙ quodlibet enūciabile de deo formatū sit credibile. sed totum illud de quo diuina veritas testificatur. sic etiā corpus mobile est subiectum physice. nec tamē oīa enūciabilia que de corpore mobili formari possunt sunt scibilia ī physica. sꝫ solum ea que ex principijs naturalis phie manifestantur. Ipsium aūt testimonium veritatis pͥme se habet in fide ut pͥncipium in scientijs demōstratiuis. hec ille. Ex quibus patet ꝙ non omnis habitus ꝯsiderās aliqđ obiectum sub aliqua ratione absolute loquēdo de absolutione ex parte obiecti habet ꝯsiderare omnia que conueniunt tali obiecto ſm illam rōnem sumptam ex parte scibilis sed illa que cōueniūt obiecto ſm rōnem formalem qua cognoscitur: que est mediū demonstrādi passiones hꝫ ſm ꝙ ī secūda ꝛ tertia ꝯnibus latius declaratur. qꝛ ad hūc finem locutus est aristoteles ī physicis ꝛ metaphisica. quia tamen argumentum vtitᷓ isto termino absolute noto ꝙ aliqua ratio potest dici absoluta dupliciter. primo modo ꝓut absolutum distinguitur contra respectiuū. 2º modo prout absolutum distinguitᷓ contra contractū ꝛ determinatum per aliquā differentiā diuidentē aliquod commune. Modo ad propositū dico ꝙ theologia dicitᷓ hr̄e deū ꝓ obiecto sub rōne deitatis absolute accipiendo absolutionē a respectu. quia scꝫ ratio quam pͥncipalitᷓ ꝯsiderat de deo nō est aliq̄ ratio respectiua: sed ratio deitatis que de se absoluitᷓ a respectu inqꝫtum hꝫ cum ista ratio nullum dicat respectum dicitur ad se. Si aūt loq̄mur de absoluto 2º mō sic dico ꝙ theologia nostra habet deū pro obiecto sub ratione absoluta ex parte obiecti. non enim cōsiderat deum cum aliqua determinatione cōtrahente ꝛ restringēte obiectum ad aliqđ minus cōmune sicͭ rōnale contrahit animal. dico tamen ꝙ considerat absolutum ꝛ non cōtractū modo contracto ex parte scientie. qꝛ scꝫ modus ꝯsiderandi deum quo ipsa theologia considerat non extendit se ad omnia considerabilia de deo. vñ opinio Gregorij ꝛ nostra parum distant. Nā Gregꝰ soluendo ad 4ᵐ arᵐ Scoti contra factum dicit sic. Cōtractio potest dupliciter intelligi. uel scꝫ per additionem alterius rōnis minus cōmunis quēadmodum consueuit dici ꝙ genꝰ contrahitur per differentiam. ꝛ ita non accipitur hꝫ. Alio modo potest fieri per restrictionem considerationis ꝛ exclusionem vniuersalis cōprehēsiōis ꝛ ita accipio hic contractionem. hec sunt verba Gregorij. Ex quibus patet quomodo non vadit contra mentem sancti Tho. qꝫuis alio loquatur idiomate. 2ᵃ similiter probatio ꝯñe nō procedit. dr̄ enī ꝙ licꝫ talis habitus ꝯsideret subiectū theologie ab

solute modo sup̄ exposito. nō tñ oportet q̄ ɔsideret oīa conuenientia illi subiecto ſm rōnem illam absolutam sed aliqua consideret ⁊ aliqua nō. quia talia possūt ostēdi de illo subiecto per formalē rationem per quā cōsideratur. id est p̄ mediū cognoscēdi quo vtitur theologia. s. lumen diuine reuelationis. non aūt omnia alia. sicut physica nō ɔsiderat oīa predicata conuenientia enti mobili. sed solū ea que possunt ostēdi per p̄ncipia corporis mobilis: que quidem media sunt rationes scibilis uel obiecti accipiendo vno modo rōnē formalē obiecti scibilis q̄cūq̄ accommodatius dici debeāt ratiōes sciēdi. sic ē in proposito. nam ratio sciēdi in theologia est lumē diīne reuelationis scz articuli fidei ex quib⁹ aliq̄ possunt p̄bari de deo non aūt omnia. multe eni veritates scibiles sūt de deo q̄ nullo mō deduci possent ex articulis fidei. ⁊ est singulari⁹ in hac sciētia. quia cū subiectū hui⁹ sciētie sit indiffinibile. nec eni habet gen⁹ aut differētiam. cum nesciam⁹ quid sit, p̄prie loquēdo. non oportet q̄ he passiones uel aliq̄ que ſm nostrum modū intelligēdi se habēt ut passiōes dei puta simplicitas eternitas intelligibilitas uel hōi ɔcludantur de ipso p̄ rationē deitatis que non est nobis proprie cognita in se sz per aliquam rōnem sūptam a suo effectu puta p̄ rationē p̄me cause uel p̄mi motoris. Si eni rationē subiecti p̄fecte cognoscerem⁹ ratio haberet magnā apparentiā. s. q̄ oīa que conueniūt deo ſm rōnem deitatis theologia nr̄a consideraret. nunc autē non ita est. sed predicata multa probam⁹ de deo p̄ rationes sūptas a suis effectib⁹ qui in articulis fidei explicant̄. que nō possunt esse media ad concludendū omnia predicata deo conuenientia imo pauca. ⁊ ideo nō oportet nec sequit̄ q̄ si theologia nostra consideret deū sub ratiōe deitatis taliter qualit̄ a nobis p̄cepta q̄ consideret oīa que deo ſm rōnem propriam conueniunt. 3° similiter probatio ɔñe bene cōcludit q̄ theologia nostra deum considerās sub rōne ɔtracta sumēdo rōnem formalem ex parte scientis non aūt ex parte obiecti loquēdo de rōne obiecti ut obiectū ē sit ɔtracta modo supra exposito. ɔsiderat enim deum ut reuelabilem. hoc est dictu considerat illa enūciabilia de deo que p̄ lumē diuine reuelationis de deo cognosci possūt. vnde tota ɔtractio est ex parte rōnis subiecti ex parte scibilis uel obiecti ut subiectū est ⁊ ut aliter dicat̄ ex parte modi sciendi ⁊ cognoscēdi obiectum. sic ergo patet ad p̄mū argumentū Gregorij. ¶ Ad 2ᵐ argumentū dicit̄ similiter q̄ deus obijcitur scīe beatorū sub absoluta rōne deitatis: licz obijciat̄ contracte ex parte scientis ⁊ sub rōne contracta ex parte eiusdem eo modo quo arguēs dicit deum esse obiectū cuiuslibet intellectus creati sub ratione cōtracta q2. s. nō obijcitur alicui intellectui creato ſm oēm modum ⁊ rationem quibus est considerabilis. nec ſm omnē veritatem de ipso scibilē sz ipsa deitas restringit̄ in rōne obiecti ad determinatum modū cōsiderationis ⁊ ad certum gradum ac mensuram veritatū que de ipso considerari possunt ⁊ sciri. ¶ Ad 3ᵐ patet solutio per idem. fundatur enim in ɔñia prius in primo argumento manifestata. ¶ Ad argumentū factum in pede questionis patet per iam dicta. Et hec de questione.

Circa primā distin-

ctionem p̄mi sententiarū querit̄ p̄ Utrū fruitio sit act⁹ volūtatis. Et arguitur q̄ non. quia nullus act⁹ intellectus est actus voluntatis. sz fruitio est actus intellect⁹. igitur. a⁹ patet de se. sed b⁹ p̄batur. quia beatitudo ē actus intellectus cum sit actus nobilissime potentie q̄ est intellectus ut pz p̄ ethi⁹. sed fruitio est beatitudo igit̄ ⁊c̄. In oppositū argui̅t̄ sic. Nā ſm magistrū in lrā fruitio ē amor constat aūt ſm omnes q̄ amorē actus voluntatis In hac aūt questiōe sicut i p̄cedentib⁹ duo erūt articuli. In p̄ nāq̄ ponet̄ opinio sci Tho. p̄ ɔ̄nes. In 2° mouebuntur dubitationes. ¶ Quantū ad p̄mū sit prima conclusio q̄ volūtas respectu finis habet tres actus realiter differētes. s. voluntatem intentionē ⁊ fruitionem. Istā ɔ̄nem ponit scūs Tho. prima 2ᵉ. q. 8ᵃ in p̄ncipio questionis. vbi numerat articulos. Act⁹ inq̄t volūtatis in finē vident̄ esse tres s. velle frui ⁊ intēdere. Ista etiam ɔ̄ declarabit̄ per sequentes. ¶ 2ᵃ ɔ̄ est q̄ velle nō dicitur proprie respectu finis. Hāc ɔ̄nem ponit eadem. q. arti. 2°. vbi sic ait. Volūtas q̄nq̄ dicitur ipsa potentia per quā volumus. q̄nq̄ aūt ipse actus volūtatis. si ergo loquamur de volūtate ſm q̄ nominat potentiam sic se extēdit ad finem ⁊ ad ea que sūt ad finem. Ad ea enim se extendit vnaqueq̄ potētia in quib⁹ inueniri pōt quocūq̄ modo ratio sui obiecti. sicut visus se extendit ad oīa que participant quocūq̄ modo colorem. ratio aūt boni q̄d est obiectum volūtatis potentie non solum inuenit̄ in fine sed etiā in his q̄ sūt ad finem. Si aūt loquamur de voluntate ſm q̄ nominat actū. sic p̄prie loquēdo ē finis tm̄. omnis eni actus denoiatiuus a potentia nominat simplicem actum illius potentie. sicut intelligere noiat simplicem actum intellect⁹. Simplex aūt actus potentie est ille qui tēdit in illud quod est ſm se obiectum potentie. Illud autem quod ē propter se bonum ⁊ volitum est finis. vnde voluntas proprie est ipsius finis. Ea vero que sunt ad finem non sunt bona uel volita propter se sed ex ordine ad finem. vnde voluntas in ea non fertur nisi propter finem. vnde hoc ipsum quod in eis vult est finis. sicut intelligere est proprie eorum que scd̄m se cognoscuntur scilicz principiorum. ea autem que cognoscūtur per principia non dicuntur esse intelligibilia nisi inq̄ntum in eis ipsa principia considerantur. sic eni se habet finis in appetibilibus sicut se habet principiū in intelligibilib⁹ ut dicit̄ 6° ethi⁹. hec ille. ¶ 3ᵃ ɔ̄ est q̄ fruitio est amor uel delectatio quā aliquis habet de vltimo expectato quod ē finis. Istā ɔ̄nem ponit scūs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. xi. arti. p̄ dicens. Fruitio ⁊ fructus ad vnū pertinere videtur ⁊ vnū ex altero deriuari

Qđ aūt a q̊. nihil ad ꝑpositū refert. nisi ꝙ hoc ꝓbabile videtur ꝙ illud quod ē magis manifestū prius etiā fuit noīatum. Sūt aūt nobis primo manifesta sensibilia magis. vnde a sensibilibꝰ fructibus nomē fruitionis deriuatum videꝛ. fructus aūt sensibilis est illud quod vltimo expectaꝛ de arbore ꝛ cū q̄dā suauitate percipiꝛ. vnde fruitio pertinere videꝛ ad amorē uel delectationē quā aliquis habet de vltimo expectato quod est finis. finis aūt ꝛ bonum est obiectū potētie appetitiue. vn̄ manifestū ē ꝙ fruitio ē appetitiue potentie. hec ille. Utrū aūt fruitio sit amor uel delectatio videꝛ dicēdū s̄m eū ꝙ fruitio potius nominet delectationē q̄ȝ dilectionē uel amorē. Nā s̄m eum ibidē arti. 3°. illud quod est simpliciter vltimū in quo aliquid delectaꝛ sic in vltimo fine h̄ proprie diciꝛ fructus ꝛ eo ꝓprie dicitur aliq̄s frui. hec ille. Et cōsimiliꝛ. q. 4. arti. 3° dicit ꝙ necesse est ad beatitudinē tria cōcurrere. scȝ visionē que est cognitio ꝑfecta intelligibilis finis. ꝛ cōprehensionem q̄ importat p̄ntiā finis. delectationē uel fruitionem q̄ importat quietationē rei amate in amato. Ex quibus videꝛ innuere ꝙ fruitio sit delectatio uel quietatio amātis in amato. ꝛ cōsequenter ꝙ non sit amor. nam s̄m eū amor ꝛ delectatio differūt. vn̄ prima 2e. q. 26. arti. 2°. dicit ꝙ sicut agens nāle duplicē effectū inducit in patiens. nam primo quidem dat formā. 2° aūt dat motum cōsequentē formam sicut generās dat corpori leuitatē ꝛ motū ꝯsequentem ipsam. ꝛ ipsa leuitas uel grauitas q̄ est p̄ncipiū motus ad locū naturalē ꝑpter grauitatem p̄ōt dici quodāmodo amor naturalis: Sic ꝛ ipsū appetibile dat appetitui. p̄mo quidē attentionē ad ipsum que ē complacētia ipsius appetibilis ex qua sequiꝛ motus ad appetibile. Nā appetitiuꝰ motus circulo agiꝛ ut diciꝛ 3° de aīa. appetibile eni mouet appetitum faciens quodāmodo se in eius intētione. ꝛ appetitus tendit in appetibile realiꝛ consequendū ut sit ibi finis motꝰ vbi fuit p̄ncipium. Prima ḡ immutatio appetitus ab appetibili vocatur amor q̄ nihil aliud est q̄ȝ complacētia quedā. ꝛ secūdo sequitur motus in appetibile q̄ est desideriū. ꝛ vltimo quies que ē gaudiū. hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ gaudium differt realiter ab amore ut ipse etiam exp̄sse dicit arti. p̄. ad 2m. ac per h̄ amor differt a delectatiōe qr gaudium ꝛ delectatio in volūtate idem sūt. ꝛ cōsequenter fruitio nō est amor sed delectatio si amor ꝛ delectatio distinguantur. Hoc etiā ponit. s. diuisionē inter amorem ꝛ delectationē. q. 25. arti. 2°. dicēs Scd̄m ordinē gn̄ātiōis amor p̄cedit desideriū. ꝛ desideriū p̄cedit delectationē. h̄ ille. Ex q̊ patet ꝙ cū idē non precedat seipsum s̄m gn̄ātionis ordinem ꝙ amor non est delectatio. ꝛ in alijs infinitis locis idē ponit ut ex arti. sequenti patebit. Principalē etiam ꝯnem. s. ꝙ fruitio sit delectatio ponit eadem. 25. q. arti. 2°, dicens. Delectatio intēsa causat desideriū ꝛ amorē. delectatio eni est fruitio boni que est quodāmodo finis sicut ꝛ ipsum bonū. hec ille. Idē ponit primo sen. dis. j. arti. p̄. Fruitio inquit consistit in optima operatione hominis cū fruitio sit vltima felicitas hoīs. felicitas aūt non ē in habitu sed in operatione s̄m ph̄m. optima aūt operatio hoīs est operatio altissime potētie. s. intellectꝰ ꝛ ad nobilissimū obiectum qđ est deus. vn̄ ipsa visio poniꝛ tota substātia nostre beatitudinis. Jo. 17. Hec ē vita eterna ꝛc̄. ex visione aūt ipsum visū cū non videaꝛ per similitudinē sȝ per eēntiā efficitur quodāmodo intra videntē. ꝛ ista ē cōprehēsio q̄ succedit spei ꝯsequēs visionē que succedit fidei. sicut spes quodāmō generatur ex fide. ex hoc aūt ꝙ ipsum visum acceptū est. intra videntem vnit sibi ipsum videntem ut fiat quedā quasi mutua penetratio per amorem. sicut diciꝛ. j. Jo. 4. Qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus ī eo. Ad visionē aūt maxime ꝯueniēs sequitur delectatio sūma. ꝛ in hoc ꝑficitur felicitas nostra quā fruitio noīat ex p̄te sui cōplementi magis q̄ȝ ex p̄te sui principij cū in se īcludat quādā delectationē. ꝛ ideo dicimꝰ ꝙ fruitio est actus volūtatis. hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ ī beatitudine sūt tres actus. s. visio ꝛ amor ꝛ delectatio que diciꝛ fruitio. Nā cōprehēsio nō dicit actū distinctū a visione ut post diceꝛ.

¶ 4a ꝯ ꝙ intentio est actus voluntatis realiter differens a fruitione ꝛ volitione ꝓprie dicta. Primā p̄tē huiꝰ ꝯnis ponit sctūs doctor p̄ma 2e q. 12. arti. p̄. Intentio inquit sicut nomē sonat significat in aliquid tendere. in aliq̄d tandē tendit actio mouentis ꝛ motus mobilis. sed hoc ꝙ motus mobilis in aliq̄d tendat ab actione mouentis ꝓcedit. vn̄ intentio p̄mo ꝛ principaliter ꝑtinet ad id quod mouet ad finē. vnde dicimus architectorē ꝛ omnē p̄cipientē mouere suo imp̄io alios ad id qđ ipse intēdit. volūtas aūt mouet oēs alias aīe vires ad finē. vn̄ manifestū est ꝙ intentio est actꝰ volūtatis. hec ille. Secundā p̄tē ꝯnis ꝓbat ibidē ad 4m dicēs. Uolūtas respicit finē tripliciꝛ: Absolute. ꝛ sic dr̄ volūtas prout absolute volumus sanitatē. uel si quid aliud ē hō. Alio mō consideraꝛ finis s̄m ꝙ in eo quiescitur. ꝛ hoc modo fruitio respicit finē. Tertio modo cōsideraꝛ finis s̄m ꝙ est terminus alicuius qđ in ipsum ordinaꝛ. ꝛ sic intentio respicit finem. non enim ex h̄ solo dicimur intendere sanitatē qr volumus eā. sed quia volumus ad eam ꝑ aliquid venire. hec ille. Et ibidē ad 3m dicit ꝙ hoc nomen intentio noīat actum voluntatis p̄supposita ordinatione rōnis ordinātis in finē. Eandē ꝯnem ponit de veritate. q. 22. arti. 13°. Uolūtas inquit p̄ōt habere duplicē actū. vnū q̄ competit ei s̄m suā nām inq̄ȝtum tendit ad ꝓprium obiectū absolute. ꝛ hic actus attribuiꝛ volūtati simpliciter. ut velle ꝛ amare: q̄ȝuis etiā ad hunc actum p̄supponaꝛ actus rōnis. aliū vo actū habȝ qui competit ei s̄m ꝙ impressio rōnis relinquiꝛ in volūtate. cum eni ꝓprium rōnis sit ordinare ꝛ ꝯferre: q̄ncūq̄ ī actu volūtatis apparet aliq̄ collatio uel ordinatio talis actus est voluntatis nō absolute sed in ordine ad rōnem. ꝛ hoc mō intēdere est actus volūtatis cū ītēdere nihil aliud eē videaꝛ q̄ȝ ex eo ꝙ q̄s vult ī aliquid tendere sicut in finē. ꝛ ita intendere in hoc dis-

fert a velle. qꝛ velle tendit in finem absolute. sed intendere dicit ordinem in finem ſm ꝙ finis est ī quē ordinant̄ ea que sunt ad finem. Cum eni voluntas mouet̄ in suū obiectū sibi propositū a rōne diuersimode mouet̄ ſm ꝙ diuersimode sibi ꝓponit̄. vñ cū ratio ꝓponit sibi aliquid ut absolute bonū: voluntas mouet̄ in illud absolute. ⁊ hoc est velle. cum aūt ꝓponit sibi aliquid sub rōne boni ad quod alia ordinantur sicut in finem. tunc tēdit ī illud in quodā ordine qui inuenit̄ in actu voluntatis. non ſm ꝓpriā naturā sed ſm excellentiā rōnis. hec ille. ¶ 5ª ꝯ̄ ē ꝙ fruitio beatifica non solum transit obiectiue super deum: imo sup visionē qua videt̄ deus. ⁊ eadē fruitione fruimur vtroq;. Istam ꝯ̄nē ponit sanct⁹ Tho. prima 2ᵉ. q. xi. arti. 3º. Finis inquit dicit̄ nō solū res intenta sed etiā habitio eius dicit̄ finis. vñ sicut non est alius finis deus ⁊ alius visio dei. sic nō est alia rō fruitionis qua fruimur deo ⁊ qua fruimur btitudine creata que est essentialiter ipsa visio dei. Itē ibidem ad 3ᵐ. Finis dicitur dupliciter. vno modo ipsa res. alio modo adeptio rei. que quidē non sunt duo fines sed vnus finis in se considerat⁹ ⁊ alteri applicatus. deus ꝫ est vltimus finis sicut res que vltimo q̄rit̄. ⁊ fruitio sicut adeptio hꝰ vltimi finis. sicut igit̄ nō est alius finis deus ⁊ fruitio dei. ita eadem ratio fruitionis est qua fruimur deo ⁊ qua fruimur diuina fruitiōe. hec ille. Itē p̄ sen. di. j. q. 2. arti. p̄. ad 2ᵐ. Obiectū inq̄t opatiōis t̄minat ⁊ pficit ipsā ⁊ ē finis eius. vñ impossibile est opationē habere rōnē vltimi finis. sed qꝛ obiectū non sequit̄ quis nisi p opationē idem ē appetit⁹ opatiōis ⁊ obiecti. vñ si aliquo modo ipsa fruitione fruimur. hoc ē inq̄tū fruitio nos deo coniūgit. ⁊ eadē fruitiōe fruimur fine ⁊ opatione cuius obiectū est finis vltim⁹. sicut eadem opatiōe intelligo intelligibile. ⁊ intelligo me intelligere. hec ille. ¶ 6ª ꝯ̄ est quam incidenē pono ꝓpter argumenta Aureoli. ꝙ nec fruitiō nec aliq̄s actus volūtatis est essentialiter btitudo. Istam ꝯ̄nē ponit scūs Tho. in multis locis. specialiter pma 2ᵉ. q. 3. arti. 4º. vbi sic ait. Ad btitudinē duo requirūt̄. vnū quod ē esse btitudinis. aliud qđ est quasi p se accidens eius scꝫ delectatio ei adiuncta. Dico ꝫ ꝙ q̄tum ad id qđ est essentialit̄ btitudo impossibile ē ꝙ ꝯsistat in actu voluntatis. manifestum ē enim ꝙ btitudo est consecutio finis vltimi. consecutio autē finis nō consistit in ipso actu voluntatis. voluntas eni fertur in finē ⁊ absentē cum ipsum desiderat. ⁊ presentem cum in ipso requiescēs delectat̄. manifestū est autē ꝙ ipsū desideriū finis non est cōsecutio finis. sed est motus ad finē. delectatio autē aduenit volūtati ex hoc ꝙ finis ē presens. non autē ecōuerso finis fit presens. qꝛ volūtas delectat̄ in ipso. oportet igit̄ aliq̄d aliud esse q̄ actum volūtatis p qđ fiat ipse finis presens voluntati. ⁊ h̄ manifeste apparet circa fines sensibiles. si eni consequi pecuniā esset p actum voluntatis. statim a p̄ncipio cupidus cōsecut⁹ esset pecuniā qui vult eam habere. sed a p̄ncipio quidē est ei absens. consequit̄ autē ipsam p h̄ ꝙ manu eam apprehendit. uel aliquo hꝰ. ⁊ tunc iā delectat̄ in pecunia habita. Sic igit̄ ⁊ circa intelligibilē finē cōtingit. nā a p̄ncipio volum⁹ consequi finē intelligibilē. consequimur aūt ipsū p hoc ꝙ fit nobis presens p actum intellectus. ⁊ tunc voluntas delectata cōquiescit ī fine iam adepto. Sic igit̄ esse btitudinis in actu intellectus consistit. sed ad voluntatē ptinet delectatio consequēs btitudinē. ſm ꝙ Aug⁹ dicit. 10. cōfes. ꝙ btitudo est gaudiū de veritate q̄ deus est. quia. s. ipsum gaudium est consumatio btitudinis. hec ille. Eandem ꝯ̄nē ꝓbat 4º sen. di. 49. q. j. arti. p̄. q̄stiūcula 2ª. Item 3º ꝯ̄ gentiles caº 24º. ꝓbat eā nouem rōnib⁹: quarꝫ nō nullas recitabo. Si aliq̄s actus voluntatis eēt ipsa felicitas. hic actus aut eēt desiderare aut amare aut delectari. impossibile est autem ꝙ desiderare sit vltim⁹ finis. est eni desideriū ſm ꝙ voluntas tēdit in illud qđ nōdū habet. h̄ autē cōtrariat̄ rōni vltimi finis. Amare etiā nō pōt esse vltim⁹ finis. amat̄ eni bonū nō solum qñ habet̄: sed etiā qñ nō habet̄. ex amore. n. ē ꝙ nō habitū desiderio queratur. si aūt amor habiti sit pfectior h̄ causatur ex h̄ qꝛ bonū habet amatum. aliud igit̄ est habere bonū qđ est finis q̄ amare qđ ante habere est impfectum post habere aūt pfectū. Similit̄ autē nec delectatio ē vltim⁹ finis. ipsum eni habere bonū ē causa delectatiōis. uel dū bonum nunc habitū sentim⁹. uel dū prius habitum memoramur. uel dū futuro habendū speram⁹. non igit̄ est delectatio vltim⁹ finis. Aliam rōnē ponit. Si alicuius rei sit aliq̄ res exterior finis illa opatio etiā dicet̄ finis vltim⁹ p quam p̄mo consequit̄ talem rem. sicut his quibus pecunia est finis dicit̄ etiā possidere pecuniā finis. nō est autē amare neq; ꝯcupere. finis aūt vltim⁹ substātie intellectualis deus est. illa igit̄ opatio hoīs est substantialit̄ ei⁹ btitudo uel felicitas p quā p̄mo attingit deum. hoc autē est intelligere. nā velle non possum⁹ qđ nō intelligim⁹. est igit̄ vltima felicitas hoīs in cognoscēdo deū substātialit̄. nō autē ī actu volūtatis. Aliam rōnē ponit que talis est. Cum btitudo sit proprium bonum nature intellectualis oportet ꝙ ſm illud nature intellectuali conueniat quod ē sibi ꝓpriū. appetitus autē nō est ꝓpriū intellectualis nature. sꝫ omnibus reb⁹ inest. lꝫ sit diuersimode ī diuersis. q̄ tñ diuersitas ꝓcedit ex hoc ꝙ res diuersimode se habēt ad cognitionem. que eni oīo cognitione carent hñt appetitum naturalem tm̄. que v̄o cognitionem hñt sensitiuā ⁊ appetitiuā sensibilem hñt sub quo irascibilis ⁊ cōcupiscibilis continet̄. que v̄o hñt cognitionem intellectiuā. ⁊ appetitum ꝓportionabilem hñt scꝫ voluntatem. voluntas igitur ſm ꝙ est appetit⁹ non est ꝓpriū nature intellectualis. sed solum ſm ꝙ ab intellectu dependet. intellectus autē ſm se propriū ē nature intellectuali. beatitudo igit̄ uel felicitas in actu intellectus consistit substantialiter ⁊ p̄ncipaliter magis q̄ in actu voluntatis. Aliam rationem ponit. In omnibus potentijs que mouent̄ a suis obiectis. obiecta sunt priora naturaliter actib⁹ illarū potentiarū. sicut motor naturalit̄ prius est q̄

moueri ipsius mobilis. talis autē potentia ē volun-
tas. appetibile enī mouet appetitum. obiectum igr̄
voluntatis naturaliter prius ē ꝙ̄ eius actus. primū
igitur eius obiectum ꝓcedit omnē actum eius. non
pōt ḡ actus voluntatis esse ꝑmū volitum. hoc autē
est vltimus finis qui est btitudo. impossibile est ḡ ꝙ
btitudo siue felicitas sit ipse actus voluntatis. hec
ille in forma. Et sic prim⁹ articulus terminat̄.

Quantū ad secūdū articulum mo-
uenda sūt dubia
Et iō arguit Aureol⁹ ꝯ̄ tiā ꝯnē q̄ ad multa i ea di-
cta. ꝑ igr̄ vult ꝓbare ꝙ fruitio poti⁹ sit amor ꝙ̄ de-
lectatio. ⁊ h̄ triplici medio. ¶ Primū ē tale. Fruitio
etiā ſm scm̄ Tho. ē ꝑfectissima opatio volūtatis ⁊
nobilissima. ſʒ amor ē nobilior act⁹ ꝙ̄ delectatio ꝓ-
ueniēs ex amore. ¶ 2ᵐ ē tale. Delectatio ꝓueniens
ex amore aut ē idē realr̄ qd̄ amor. aut aliud. Si sit
idē realr̄. cōtradictio erit ꝙ ꝓueniat ex eo. cū cau-
sa ⁊ effect⁹ nō possit esse eadē res. cum nihil sit cau-
sa sui. nec proueniat ex se aut sequatur se. Si ṽo sit
aliud realiter. tunc delectatio ⁊ amor non se habēt
sicut comꝑhensio ⁊ visio. comꝑhēsio nāq̄ dei nō est
aliud ꝙ̄ ipsa visio dei. non enī intellect⁹ habet duas
opationes circa deum presentē. scʒ videre ⁊ cōpre-
hendere. igr̄ si amare ⁊ delectari realr̄ distinguūt̄
tūc Thomas dicit opposita dicendo ꝙ se hñt sicut
videre ⁊ comꝑhendere. ¶ 3ᵐ est tale. Delectatio q̄
requirit̄ ad btitudinē ē quietatio voluntatis in ipsa
opatiōe ⁊ visione qua deus habet̄. ſm ꝙ dicit Tho
ꝑma 2ᵉ. q. 4. arti. ꝑ et 2ᵒ. sed fruitio nō est quietatio
in visione. alias visio eēt obiectum fruitionis qd̄ est
īpossibile. ḡ hōꝯ delectatio non est fruitio. Greg⁹ etiā
arguit ꝓbando ꝙ non omnis fruitio est delectatio.
Nullū desiderium ē delectatio. aliqd̄ desiderium
ē fruitio. ḡ aliqua fruitio nō ē delectatio. aᵃ ē nota
⁊ bᵃ ꝓbatur. q: aliqd̄ desiderium ē amor alicui⁹ ꝓ-
pter se. sicut quis desiderat btitudinē aut sanitatē
aut honorē aut aliud tanꝙ̄ finē ⁊ non ꝓpter alium
finem vlteriorē. Itē Aureol⁹ arguit ꝯ̄ aliud qd̄ illa
ꝯ̄ ponit in ꝓbatione sui. s. delectatio ⁊ amor ⁊ desi-
derium sunt tres actus distincti realiter. ⁊ vult pro-
bare ꝙ omnis actus voluntatis est desiderium uel
delectatio. sic ꝙ oīs amor est delectatio uel deside-
rium. ⁊ arguit qntuplici medio. ¶ Primū est tale ꝙ
appetit⁹ naturalis non habet nisi duos actus posi-
tiuos. s. moueri in finē. ⁊ quiescere in eo. ⁊ duos pri-
uatiuos. s. fugere ab opposito. ⁊ inquietari dū est in
eo. ut patet de graui. ḡ a simili in ꝓposito appetitus
animalis uel itellectualis nō habebit nisi quatuor
act⁹. duos quidē positiuos. s. desideriū ⁊ ꝓsecutio-
nem quasi moueri. ⁊ delectationē quasi quietē. Itē
duos priuatiuos. Primū. s. fugā ⁊ detestationē ac
resilitionē a malo. 2ᵐ ṽo. s. inquietationē tristiciā ⁊
displicentiā. Nec valet si dicat̄ ꝙ in naturalibus ē
quoddā pondus precedēs motionē. s. grauitas. qd̄
quidē pondus non ē aliquis actus sed forma habi-
tualis. ⁊ ita in aīalibus uel rationalib⁹ necesse ē po-
nere quoddā pondus a quo orit̄ desiderium. quod
quidē pondus est amor. ita ꝙ correspōdet naturali
ponderi. sicut desiderium correspōdet motui. ⁊ de-
lectatio quieti. Hoc inquā nō valet. nam ille amor
ex q̄ orit̄ desiderium nō est aliud ꝙ̄ delectatio i ob-
iecto apprehenso ⁊ cōplacere in actionibus eius. ut
patet ex terminis. idē enī ē dictu tale quid amo uel
diligo. ⁊ tale quid cōplacet mihi ul' ē delectabile. ḡ
amor post veniēs desideriū est delectatio. ḡ vlr oīs
amor est delectatio obiecti apprehensi post veniēs
desideriū uel delectatio obiecti ꝑsentis subsequēs
desiderium. ¶ 2ᵐ est tale. Omnis amor est amor cō-
cupiscētie. uel amor amicitie. sed oīs amor concupi-
scentie respectu absentis ē desideriū. respectu ṽo
ꝑsentis ē delectatio. ⁊ si quidē sit presens tm̄ modo i
conspectu est delectatio ꝓueniēs desiderium. si ṽo
sit ꝑsens in re ē delectatio sequens. Similr̄ omnis
amor amicitie respectu absentis ē desiderium quo
optat̄ amico suo bonū qd̄ non habet. respectu ṽo
ꝑsentis ē delectatio qua quis delectat̄ de bono qd̄
amicus habet. ⁊ si quidē amicus omne bonum ha-
beat ⁊ nullo modo indigeat. non potest eē desideriū
amoris amicitie circa ipsū. sed delectatio sola ⁊ cō-
placētia in illo. si amicus indigeat aliquo bono tunc
circa ipsum ē amor duplicis delectatiōis ⁊ vnicum
desiderij. ex hoc enī ꝙ amicus delectat̄ ⁊ cōplacet
in amico: oritur desiderium quo illi desiderat ⁊ cō-
cupiscit bonum quo caret. cum autē consecutus ē
illud bonū statim delectat̄ ⁊ cōplacet de bono ami-
citie desiderium cōsequēte. ḡ euidenter apparet ꝙ
oīs amor est desiderium uel delectatio. ¶ 3ᵐ ē tale
Complacere ⁊ delectatio idē sūt. sicut patet ex ter-
minis. nā idem est dictu: delector in te. ⁊ complacet
mihi in te. placibilis est mihi. ⁊ delectabilis ē mihi. sʒ
oīs amor est desiderium. uel cōplacentia. desideriū
quidē: sicut gluto diligit porcellū. ⁊ caupo vinum.
cuius delectatio nihil aliud est ꝙ̄ desiderium vini ⁊
cōcupiscentia. cōplacentia ṽo in re realiter habita
uel saltem in cōceptu uel cōspectu. ḡ euidenter ap-
paret ꝙ oīs amor est desideriū ul' delectatio. ¶ 4ᵐ
ē tale. Si oporteret ponere actū amoris tertiū a desi-
derio ⁊ delectatiōe: ꝓpt̄ h̄ oporteret ponere ut vi-
detur. quia ille amor actus tertius nihil aliud est ꝙ̄
obiecto viso in ipsum transformari ⁊ in amato qui-
escere. ⁊ amato se cōdonare. ista enī quatuor videt̄
amori conuenire qui est actus vnitiu⁹ ⁊ quasi trās-
latiuus sui in formam ⁊ entitatem amati. ⁊ est aliqd
quo amans se condonat amato ⁊ quiescit in ipso.
sed ista competunt complacentie ⁊ delectationi.
qui enim in aliquo delectatur ⁊ complacet: quasi in
ipsum spiritualiter transit ⁊ quiescit ⁊ dat seipsum ⁊
vnit. ut patet ex terminis. igitur ille amor nō ē act⁹
tertius sed delectatio sola. ¶ 5ᵐ est. quia Aug⁹ ē ex-
presse huius mentis. 14. de ciuitate dei. vbi dicit ꝙ
amor inhians habere quod amatur cupiditas est. ⁊
amor habēs quod amat̄ eoq̄ fruens leticia ē siue
delectatio. amor ṽo fugiens quod ei aduersatur ti-
mor est. ⁊ accipit timorem pro abbominatione ⁊ fu-
ga que opponitur desiderio. ⁊ subdit. Idq̄ si acci-

uerit sentiēs tristicia est. hec Augustinus. Cum igitur ipse hic diuidat amorem in inhiantē qui ē desiderium. ⁊ fruentē eo qđ amatur: qđ est delectatio siue leticia. odium autē in fugam eius quod aduersatur. manifeste apparet ꝙ eius intentio fuit omne odium diuidi in fugam ⁊ tristiciam. amor ḡo in desiderium ⁊ delectationem. hec ille. ¶ 6° arguunt alij probantes ꝙ amor seu dilectio ⁊ delectatio nō differant realiter. sed sint vnus actus ſm rem ⁊ solū ratione distincti. ⁊ hoc sic. Illi actus sūt idem realiter qui sunt eiusdem potētie respectu eiusdem obiecti sed diligere ⁊ delectari sunt eiusdem potentie scȝ voluntatis. ⁊ respectu eiusdem obiecti puta dei presentis. ḡ videtur ꝙ delectatio volūtatis de deo ꝑsente ⁊ dilectio uel amor sit vn⁹ act⁹. ¶ 7° sic. Idē inq̄tū idem semꝑ aptum natū est facere idem. sed bonum ꝑsens semper causat in voluntate dilectionem. ḡ delectatio ⁊ dilectio sūt realiter idem. ¶ 8° Quoꝝ opposita sūt idem ipsa videntur eē realiter idem. sed oppositum dilectiōis quod est odium seu displicētia habiti mali videt̄ esse idem qđ tristari de habito malo qđ est oppositum dilectiōis. ḡ dilectio ⁊ delectatio erunt realiter idem. ¶ 9° Illa sunt idē que habēt eosdem effectus. sed dilectio ⁊ delectatio habēt eosdē effectus scȝ ꝑficere ⁊ intēdere actū intendendū. ea enim que fiūt ex dilectiōe uel delectatione ꝑfectius ⁊ intensius fiūt. ḡ idem qđ prius. ¶ x° Nam via a potentia in obiectum ⁊ ab obiecto ad potentiā videt̄ esse eadem realiter q̄uis differant ratiōe. sicut dicit ph̄s 3° physicoꝝ. sed delectatio est quedam impressio ab obiecto in potētiā. dilectio ḡo est tendētia potentie in obiectū. ḡ videnẗ eē idem realiter. ⁊ si differant ratione. sicut dicit ph̄us de actione ⁊ passiōe 3° physicoꝝ. ¶ xj° Nā delectatio dicit quietationē potentie. dilectio ḡo vnionem potentie ad obiectum. sed potētia vnione quiescit ⁊ quiescendo vnitur. ḡ dilectio ⁊ delectatio nō differunt realiter sed solum rōne. ¶ 12° arguit sic Greg⁹ Omnis opatio uel actus volūtatis est dilectio uel odium. sed nulla delectatio est odiū. ḡ omnis delectatio est dilectio uel amor qđ idem ē. ɔña patet. q2 omnis delectatio est actus volūtatis. aña patet de se quo ad secūdā partē. Sȝ ꝑma pars ꝓbatur. Nā omnis actus voluntatis est velle uel nolle ſm oēs. seu assensio uel dissensio. ſm sniam Aug. 14° de ciuitate dei. ca° 16° seu ꝓsecutio ul' fuga. ut inuit ph̄s 6° ethicoꝝ. ⁊ oīa hec idē significāt. omne aūt velle ē dilectio ⁊ cͦ. ⁊ omne nolle est odium ⁊ cͦ. sumendo generaliter istos terminos odiū ⁊ dilectio. ¶ 13° Omnis complacentia est dilectio. omnis delectatio est complacentia. igitur ⁊ c. a^{9} patet ꝑ Aug. diffinientem complacentiam xj° de trini. ca° 5° in fine. Placitum inquit est quieta volūtas. placitum autē ⁊ complacentia idem sunt. Est aūt quieta volūtas volitio qua appetitus quiescit. nullo autē actu voluntatis appetitus quiescit nisi in amore ⁊ delectatione ⁊ dilectione. q̄uis non omni amore quiescat. h^{9} ꝓbatur ex eodem dicto. nam cū diffinitio sit vel conuertibilis cum diffinito. ⁊ omni delectatiōe appetit⁹ quiescat. vñ ⁊ coīter dicitur ꝙ delectatio importat quietem volūtatis. Et Aug⁹ x° de trini. ca° x° sic ait. Fruimur cognitis in quibus volūtas ipsis ꝓpter se delectata gescit. i. delectatione ɔquiescit. sequit̄ ḡ ꝙ omnis delectatio est complacētia. ¶ 14° Omne desiderium est amor. ḡ omnis delectatio est amor. tenet ɔña. q2 ſm omnes: sicut se habet desiderium ad amorē non habiti. sic delectatio ad amorem habiti ⁊ ꝑsentis. aña probatur per Aug^{m} 9° de trini. ca° vlt. vbi sententialiter dicit ꝙ appetit⁹ cognoscēdi aliquod ignotum est quoddam de genere amoris. ⁊ ꝓbat. quia est quedam inquisitio. ⁊ oīs inquisitio voluntas. nā omnis qui querit inuenire vult. Ex qua sententia patet ꝙ omnis appetitus seu desiderium est amor. ⁊ patet etiā vnū ꝑassumptū. scȝ ꝙ omnis volitio est amor. alias probatio Augustini nulla eēt qua ꝑ hoc ꝙ inquisitio seu appetit⁹ ille voluntas est. concludit ꝙ ē amor. ¶ 15° Fruitio ē amor ſm Aug^{m} ꝑ de doctrina xpiana dicentem. Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter seipsam. sȝ fruitio ē gaudium. ḡ gaudiū uel delectatio qđ idem ē in pte intellectiua erit quidam amor. h^{9} probat̄ ꝑ Aug^{m} ꝑ de trini. ca° 8° Hoc est inquit gaudium nostrum plenum: quo amplius non est frui trinitate deo.

¶ Contra quartam ɔclusionem arguit Aureolus probādo ꝙ intētio non sit actus voluntatis. Illud enim quod est circūstantia alicuius voluntatis non nominat actū. sed intentio est circunstantia act⁹ electiui. electio enim fit alicuius gratia. ⁊ propter aliquem finem. habitudo autem importata per li. cui⁹ gratia ⁊ li. propter quem. est tm̄ circunstantia ⁊ relatio actus in finem. idem est autē intentio ⁊ cui⁹ gratia. dicimur enī aliquid eligere gratia talis rei ⁊ intentione talis rei. idem autē significantes. ḡ intētio non potest esse actus. ¶ 2° Si intentio finis sit aliquis actus. aut est idem cum electione. aut ali⁹. Nō alius actus. quia Tho. dicit ꝙ voluntas non fertur alio actu in finem. ⁊ alio i ea que sūt ad finem. Nec etiam idem. quia electio non ē nisi desiderium prius consiliati. ut dicit̄ 3° ethicoꝝ. de fine aūt non est consilium. sed supposito fine tanq̄ principio consiliū fit de his que sunt ad finem. igit̄ intentio nō potest poni actus volūtatis. ¶ 3° Nullus actus est mera relatio aut habitudo. sed intentio finis nō est aliud q̄ ordo ⁊ habitudo actus qui fertur super ea que sunt respectu ipsius finis. ordo inquā eorum que sūt ad finem in ipsum finem tanq̄ in terminum. ḡ intentio non potest poni actus voluntatis. hec ille. ¶ Cōtra quartā ɔnem arguit sic. Nullus actus volūtatis inheret alicui actui propter seipsum. sed inq̄tum ille alius actus est perfectio habentis. sed frui ē amore inherere alicui propter seipsum. ut dicit Aug⁹ ꝑ de doctrina xpiana. ḡ frui non est delectari de actu visionis. ¶ 3° Frui est finem leticie in aliquo ponere. vñ illo potissime fruendum est in quo spem ponim⁹

⁊ quo efficimur beati. iuxta illud Aug. i. p° de doctri/
na xpiana dicentis. ꝙ eo frueris quo efficieris bea/
tus. ⁊ in quo spem ponis. sed beatus nõ ponit spem
in ipso actu visionis sed in deo. nec finem leticie in
diuina visione sed in bonitate dei. alias inordinat⁹
esset. plus enim debet delectari de bonitate quam
deus habet ꝙ̃ de hoc ꝙ ipse deũ habet. ⁊ plus de/
bet sibi placere ꝙ deus est beat⁹ ꝙ̃ quia ipse ẽ bea/
tus. ꝯ actus fruitionis non habet ꝓ obiecto visionẽ
sed ipsum deum. ¶ 3°. primũ obiectum fruitionis ẽ
res primo fruibilis. sed res ꝑmo fruibilis non ẽ crea/
tura. iuxta illud Aug. i. p° de doctri. xpiana. In om/
nibus rebus ille tñ sunt quibus fruendum est que
eterne ⁊ incõmutabiles sunt. ceteris autẽ vtendum
est. ꝯ obiectum fruitionis ꝑmariũ non potest eẽ act⁹
visionis. cum non sit res incõmutabilis ⁊ eterna. sed
pura creatura. ¶ 4°. Illud non est primũ ⁊ potissi/
mum fruitionis obiectum vbi non sistitur gressus
dilectionis. sed refertur ad aliud suum bonum. il/
lud eni quod ad aliud bonum refertur non est frui/
bile sed vtibile. cum vti sit quod in facultatem volũ/
tatis venit referre ad aliud ẜm Aug^m. sꝫ btũs gres/
sus dilectionis sue non figit in actum visionis. imo
ipsum refert ⁊ diligit ꝓpter deum. non eni deũ dili/
git ꝓpter visionem sed visionẽ refert ⁊ ordinat i deũ
alioqn si faciat ordinat creatorem ad creaturã que
est pũersitas ⁊ inordinatio sũma. ꝯ actus visiõis nõ
est primũ ⁊ nobilissimũ obiectũ fruitionis. ¶ 5°. Act⁹
fruitionis in patria est pfectior actu fruitiõis in via.
vt patet p Aug^m vbi s. sed ẜm eundem. 14° de ciui/
tate dei. fruitio vie cõsistit in amore dei ⁊ nõ i amo/
re ⁊ delectatione habitionis dei. ¶ 6°. Inter omnes
actus voluntatis fruitio est nobilior. sed delectatio
⁊ gaudium de vnione dei nõ est actus nobilior qui
sit in voluntate beati. constat eni ꝙ beatus gaudet
de deo ⁊ de felicitate ipsius. hoc aũt gaudiũ est no/
bilius ⁊ intensius ⁊ honestius ꝙ̃ gaudiũ de visione
ipsius. plus eni gaudet beat⁹ de felicitate dei ꝙ̃ de
ꝓpria. ⁊ virtuosi⁹ est sic gaudere ⁊ magis ẜm leges
amicitie. ꝯ fruitio nõ est gaudium de visione. sꝫ po/
tius de re visa. ¶ 7°. Res qua fruendũ est habet ra/
tionẽ vltimi finis ⁊ diligibilis vltimate. ⁊ p ꝯñs pre/
ponitur omnibus que sũt ad finem. sed clarum ẽ ꝙ
btũs nõ ꝑponit visionem suam deo. nec statuit suã
visionem ꝓ fine vltimo. ⁊ deum pro illo quod ẽ ad
finem. ꝯ visio non habet rationem fruibilis obiecti
respectu ipsius. sed potius deus. Item contra illud
quod innuit in ꝓbatione gnte ꝯnis. s. ꝙ eodem actu
quis fruitur deo ⁊ ipsa fruitione. Ex quo sequit̃ ꝙ
aliqua visio ẽ volitio suiipsius directa. Contra hoc
arguit Greg⁹ p° sic. Cuiuslibet voliti directe sua di/
recta noticia est causa qua ipsum est volitum. igitur
si aliqua volitio causata esset directa volitio sui. ei⁹
noticia directa esset eius causa. Sit ꝯ volitio q̃ vo/
lo sanitatem a. si a. est volitio sui ⁊ volita. ⁊ sic aliqua
noticia est causa sui obiecti qđ est absurdum. qm̃ vt
dicit Aug⁹ 14°. de trini. ca° 1°. Siue tempore prece/
dentia. siue simul esse incipientia cognoscibilia co/
gnitionem gignũt. nõ cognitione gignuntur. Et 9°
de trini. ca° 12°. dicit. Liquido tenendum est ꝙ oĩs
res quãcũq; cognoscim⁹ congenerat in nobis no/
ticiam sui. sequitur ꝯ ꝙ volitio si directe cognoscit̃
est causa sue noticie. ⁊ sic cum noticia sit causa voli/
tionis respectu obiecti. sequitur ꝙ volitio erit im/
mediata causa efficiens sue cause efficiẽtis imedia/
te. ¶ 2° sic. Si volitio sit volitio sui. eadem rõne no/
litio erit nolitio sui. ꝯñs non potest nisi ꝓteruiendo
negari. ꝯñs est falsum. quia pari ratiõe quelibet no/
litio esset nolitio. ⁊ sic quicqd volũtas nollet: inuite
nollet. Item quia cum contingat nos aliquãdo vel/
le nolle nostrum. tunc illud nolle simul vellemus ⁊
nollem⁹. Et si dicas ꝙ tũc illud nolle desinit esse no/
litio sui. sequit̃ tunc ꝙ aliqua volitio quandoq; erit
nolitio sui. ⁊ quandoq; non. qđ est dictum sine rõne.
Si dicas ꝙ nolitio nõ est nolitio sui. sed potius voli/
tio sui. sequitur ꝙ eadem res erit volitio vni⁹ ⁊ no/
litio alterius. ⁊ sic pari rõne possum dicere ꝙ idem
actus est volitio omniũ. imo ꝙ anima ipsa est voli/
tio huius ⁊ istius. ⁊ omnia que vult seipsa vult ⁊ nõ
per alium actum ab illa distinctum. ¶ 3°. quia Aug⁹
dicit 9° de ciuitate dei. ca° 2°. ꝙ cũ aliquid amo tria
sũt. s. ego. quod amo. ⁊ ipse amor. ⁊ ꝯiter dicit ꝙ cũ
aliquis se amat ꝙ̃uis amans ⁊ amatũ idem sint. tñ
amor ⁊ amatum duo sunt. ⁊ ita vbiq; est eius inten/
tio ꝙ in nobis semp amor differt a re amata. Et sic
videtur ꝙ nullus amor est amor sui. nec aliqua vo/
litio est volitio sui. nec ꝯsequenter fruitio est fruitio
sui. ¶ 4°. q2 ẜm Anselmũ. de libero arbitrio ca° 7°.
Volitio in nobis tam multiplex ẽ ꝙ̃ multa ⁊ ꝙ̃ sepe
volumus. ꝯ ẜm ipsum quot sunt actu volita tot sũt
volitiões. ꝯ volitio qua volo deũ est alia a volitio/
ne qua volo directe volitionẽ dei. ¶ Contra tertiã
ꝯnẽ arguit multipliciter ꝑmo ꝓbando ꝙ aliquis act⁹
voluntatis sit essentialiter beatificus ⁊ de essen/
tia beatitudinis. arguit igitur Aureolus 4° sen. di.
49. q. i. p° sic. De rõne beatitudinis est ꝙ sit finis sa/
cietas ⁊ complemẽtũ nature intellectualis. Tũc sic.
Beatitudo est finis ⁊ perfecta sacietas nature intel/
lectualis ac complementũ. sed sola opatio intelle/
ctus nõ est finis ⁊ pfecta quietatio ⁊ complementũ
nature intellectualis. sicut nec operatio volũtatis
igitur beatitudo essentialiter cõsistit nõ in sola opa/
tione intellectus uel voluntatis sed vtriusq;. a^a est
nota. sed minorẽ probo. qm̃ nulla harũ duarũ opa/
tionum per se accepta habet rationem finis. acci/
pe eni visionẽ solam: ipsa statim ẜm rectã rõnẽ exci/
tat desiderium ad complacentiam. ⁊ similiter econ/
uerso. pone ãt actũ vtriusq; potẽtie simul nõ rema/
net excitatio desiderij vlterius ad aliquẽ finẽ aliũ.
igitur ⁊c. ¶ 2° sic. Non debet maior esse vnitas
perfectionis humane nature ẜm eius esse nature/
le ꝙ̃ ẜm bene esse ⁊ perfecte ipsius. nam ꝓpor/
tio videtur esse inter essentiale anime ⁊ bene eẽ ip/
sius. Et hinc est ꝙ Ar. ait p° ethicorũ ꝙ felicitas de/

bet esse secundum cōditionem eē hōis. ideo dicit q non est mirum si felicitas non sit perpetua. quia nec eē ipsius hominis est perpetuū. sed perfectio hominis secundum eē naturale est bona et totalitas resultans ex materia et forma. ergo perfectio eius secundum esse morale erit aliquid resultans ex duobus secundum proportionē materie et forme. illa autem duo nō possunt esse alia q̄ due operationes duarum potentiarum. ¶ 3° sic. Beatitudo cōsistit secundum oēs in pfecta vniōe anime ad deum sicut ad obiectum. Tunc sic. Illud est de ratione beatitudinis qđ est de ratione perfecte vnionis. sed vterq3 horum actuū est de ratione perfecte vnionis. igitur vterq3 est essentialiter de ratione beatitudinis. aior nota est. sed minor probatur sic. Ista vnio in qua consistit beatitudo ē vnio q̄si intimitatis. ut sicut aīa vnit deo. sic deus vniatur ipsi anime. non enim ego pfecte vnior tibi nisi tu perfecte vniaris mihi sicut ego vnior tibi. sed non potest esse mutua vnio anime ad deum sicut ad obiectum nisi mediāte actu vtriusq3 potentie sc3 intellectus et voluntatis. igitur etc. Assumptum istud probatur. qm̄ per actum intellectus siue per ipsam visionem visum vnitur videnti. non autē econtra proprie. per actum vero amoris vnit amans ipsi amato. non autem econtra proprie. Et hinc ē q cōsueuit dici coīr q intelligere ē motus rei ad animā velle vero est motus anime ad res. Ex quo patet q per actum intellectus et voluntatis fit ista vnio mutua. quia per actum intellectus obiectum vnit ipsi anime. per actum autem voluntatis anima vnitur ipsi obiecto cognito. ergo per actum intellectus vnit deus anime. et trahitur quasi ad esse anime. ut sit q̄si quedam possessio eius. per actum vero amoris vnit anima ipsi deo et transformat se intime in eum. ac per hoc esse anime trahitur ad esse diuinum. ut sit possessio ipsius dei. et sic in vtroq3 actu cōsistit perfecta vnio quam dicit beatitudo. ¶ 4° sic. Illa duo pertinent ad essentiam alicuius quod non manet dēpto quocunq3 eorum. nam ex hoc probatur q materia et forma sunt de eēntia cōpositi. nec est alia via ad probandum hoc nisi per predictam propositionem. sed dempta quacūq3 harum opationū siue illa que est intellectus siue illa que est voluntatis non manet essentia beatitudinis. igitur etc. aior nota est. sed minor pbaē. Tolle enim q non videat deum quis. iam non est beatus. quia visio est tota merces secundum Augustinum. Similiter tolle complacentiam et pone tristiciam nullus dicet q talis sit beatus. ¶ 5° sic. In illo actu principalius cōsistit beatitudo q̄ in quocūq3 alio qui secundum rectam rationem est appetibilior omni alio. hec propositio nota est de se. de ratione enim beatitudinis est q sit appetibilissimū inter omnia bona hominis. cū sit finis omniū actuum humanorum. sed actus complacētie secundum rectam rationem uel estimationem est appetibilior actu intellectus. qđ patet. tum quia si queratur a bō vtrū videat ut cōplaceat. uel cōplaceat ut videat. et hoc secundum rectam rationem: statim iudicat recta ratione q magis videat ut complaceat q̄ ecōtra complaceat ut videat. si enim complaceret ut videret. non haberet actum amicitie sed concupiscentie. sed si videre cupiat ut complaceat. iste vtiq3 actus est rectus non recuruus. et per cōns erit actus amicitie in quo principaliter consistit beatitudo. tum quia actui complacētie magis cōpetit ferri in deum propter se q̄ cōpetat visioni. nam aliquis potest complacere in deo propter deum. non tamē dicitur videre deum propter deum. et cōnter cōplacentia videtur habere rationem vltimi et non visio. assumptum probatur. quia si dicatur: complaceo in deo propter ipsius bonitatem. bene vtiq3 redditur causa complacentie: puta bonitas dei q̄ est cur ipsius complacentie. que apta nata est habere cur propositum. sed si dicatur: video diuinitatem propter se. hic nulla causa nec cur redditur visiōis. quia actus intellectus non est aptus habere proprie cur. vn̄ non dicitur proprie video hoc propter hoc. Ex q̄ sequit q complacentia magis habet rationē vltimi q̄ ipsa visio. et est appetibilior q̄ ipsa visio. ¶ 6° sic. In illo actu magis consistit ratio beatitudinis qui maxime decentius facit vnionem hominis ad deum sed actus complacentie ē huiusmodi. igitur etc. aior patet quia beatitudo consistit in maiori bono non sibi sed secundum rectā rationem et virtutē. qđ patet. Nam Aristoteles 9° ethicorum dicit q virtuosus exponens se morti propter ciuitatem retinet sibi maius bonum sc3 bonum recte rationis et virtutis. amittit tamen bonum propriū. sed facit quod decet ut sit bonum secundum rectam rationem et decēs secundum virtutem sit bonum excellentius bono proprio. et illud quod magis decet habet rationem maioris boni. beatitudo autem consistit simpliciter in maiori bono. et sic in bono quod magis decet. Sic igitur patet aior illa. sed minor probaē. quia anima vniendo se deo per intimum amorem et complacentiā facit illud quod magis est secundum rectam rationē. et qđ magis decet q̄ vniendo sibi deum per actum visionis ita q amor magis facit vnionem que est secundum rectam rationem hominis ad deum: q̄ vnio quā facit actus intellectus. quare etc. assumptū patet. quia vnio dei ad hominē est secundum receptionem boni et premij. vnio autem hominis ad deū maxime est secundum rectam rationem. ille enim actus est rectissimus cuius oppositum est actus maxime indebitus et cōtra rectam rationem. sed multo turpius est displicere de deo videndo q̄ complacere in eo non videndo eū. ¶ 7° sic. quia secundum dicta sancti Tho. in via actus voluntatis est nobilior actu intellectus hac de causa. quia intelligere est motus rei ad animā. amor aūt est motus anime ad rem ipsam. et ideo quia anima nobilior est ipsa re capit res nobilius esse in anima q̄ in re extra eo q trahit quodāmodo ad esse anime. quando vero res extra est perfectior anima res capit esse ignobilius q̄ sit in esse suo extra ex alia parte. quia actus volūtatis est motus anime ad rem ipsam: si res ipsa sit perfectior anima in actu volūtatis nobilitaē. quia trahitur ad aliquod esse nobilius se. Hinc est q cū per actū voluntatis anima trahatur ad deū qui est superior incompabiliter ipsa voluntate. concludit

q̄ ex tali actu trahitur ad esse diuinum. ideo est no-
bilior actu intellect⁹ quo deus trahitur ad esse aīe.
Cum igitur ita sit in patria videtur q̄ etiam ibi act⁹
volūtatis respectu dei sit nobilior actu intellectus
respectu eiusdem. hec sunt argumēta Aureoli. vbi
sup. ¶ 8° arguitur sic ab alijs ut ponit Heraldus de
carmelo in suo 2° quolibet. q. 12. arguūt eni sic. Ens
inq̄ꝫtum ens est obiectum intellectus. sed bonū in-
q̄ꝫtum bonum est obiectum voluntatis. quia bonū
est quod omnia appetunt. p̄ ethicoꝝ. ratio autē bo-
ni est nobilior ꝛ perfectior q̄ꝫ ratio entis. tum q꞉ ra-
tio boni est ratio perfecti. non sic autem ratio entis.
tum quia ratio boni est ratio vltimi finis. finis autē
est causa causarum. ḡ voluntas nobilior est intelle-
ctu: exquo sub nobiliori ratione respicit suū obiectū
q̄ꝫ intellectus. Hec autē ratio aliter deducitur ab
alijs. Obiectū intellectus est verū fm q̄ h꞉. volū-
tatis autem bonum inq̄ꝫtum h꞉. sed ratio boni ē ra-
tio vltimi finis. ratio autē veri est ratio alicui⁹ par-
ticularis. ꝛ ita sine nobilior ē ratio boni q̄ꝫ ratio veri
ꝛ per ꝯñs voluntas nobilior est intellectu. igitur in
eius actu principalius cōsistet beatitudo q̄ꝫ in actu
intellectus. ¶ 9° sic arguūt. Uoluntas respectu su-
periorū est nobilior intellectu. licꝫ intellectus sit no-
bilior ea respectu inferiorū. ḡ voluntas est simplici-
ter nobilior intellectu. añs patet per eos qui tenēt
oppositum scꝫ intellectum esse simpliciter nobilio-
rem voluntate. ipsi enim concedunt q̄ volūtas re-
spectu superiorum est nobilior intellectu. quod pa-
tet etiam ratiōe. quia voluntas fertur ad res prout
sunt in seipsis. sed intellectus intelligit res ut sūt in
ipso intellectu per earū species aut similitudines.
res autem superiores intellectu ꝛ voluntate habēt
nobilius esse in seipsis q̄ꝫ in intellectu ꝛ voluntate:
eo q̄ sunt superiores ꝛ nobiliores q̄ꝫ intellect⁹ ꝛ vo-
luntas. receptum enim est in recipiente p modū re-
cipientis. vñ cum intellectus ꝛ voluntas sint igno-
biliores rebus supioribus relinquit̄ q̄ res supiores
sunt ignobili⁹ in intellectu ꝛ voluntate q̄ꝫ in seipsis.
nobilius ḡ est ferri ad res supiores ut sūt i seipsis q̄ꝫ
eas apprehendere ut sūt in potentia apprehenden-
te. ḡ respectu supioꝝ nobilior est volūtas q̄ꝫ intelle-
ctus. ꝛ sic patet añs. sed ꝓbatur ꝯñs. nam qñ condi-
tio non est distrahens tunc est bona ꝯña a conditio-
nata ad simpliciter: verbi gratia. est homo viuēs ḡ
est homo. ꝛ est homo currens igitur est homo. sꝫ res
superior nō est conditio distrahens a nobilitate ob-
iecti respectu potētie. ꝛ precipue res superior que ē
deus. ḡ voluntas est nobilior respectu superiorū q̄ꝫ
intellectus. ḡ est nobilior intellectu. Probatur etiā
ꝯña fm p̄hm qui dicit 1° ethicoꝝ q̄ optima est ope-
ratio que est respectu optimi obiecti. sed bonitas po
tentie debet attendi fm bonitatē actus. quia poten
tia refertur ad actum ꝛ perficitur per ipsū. ut dicit̄
9. metaphisice. Si ḡ opatio dicitur simpliciter bona
quia respectu obiecti optimi. ḡ ꝛ potentia dicet̄ sim
pliciter bona respectu optimi obiecti. cum igitur vo
lūtas sit nobilior respectu optimi obiecti scꝫ dei. se-

quitur q̄ simpliciter sit nobilior intellectu. ꝛ per ꝯñs
q̄ in actu eius principalius cōsistat beatitudo q̄ꝫ in
actu intellectus. ¶ 10° arguūt sic. Illa pfectibilia sūt
nobiliora quorum perfectiones sunt nobiliores. ut
patet per eustratiū in prologo. 6. ethicoꝝ. sed aliqs
habit⁹ qui est pfectio volūtatis ē nobilior quocūq̄
habitu intellectus. hoc statim patet de charitate p
apl'm qui comparans charitatem ad fidem ꝛ spem
dicit. 1. Cor. 13° Maior autem horum est charitas.
Ex quo sequitur q̄ charitas sit maior sapiētia ꝛ sci-
entia ac omni dono intellectus. quia virtutes theo-
logice sūt nobiliores donis spūs sci. ut coiter dicit̄.
quod etiā videt̄ per hoc q̄ apl'us enumeratis mul-
tis gratijs spūs sci. 1. Cor. 12° s. sermone scientie sa-
pientia prophetia discretione spirituū ac alijs mul-
tis dicit: adhuc excellētiorē viā vobis demōstrabo.
ꝛ loquitur ibidē de charitate. ut patet ibidē. Aug⁹
etiam dicit. 15° de trinitate. Nullum ē isto dono dei
excellentius. Patet etiam hoc. quia seraphin qui ē
supremus ordo angelorum denominat̄ a charita-
te siue a charitatis excessu. Seraphin enim dicunt̄
ardentes seu incendentes fm Dionysiū 7° ca° cele-
stis hierarchie. qđ dicitur esse manifestum signū de-
clarans q̄ charitas sit nobilissimum donum inter om-
nia dona que sunt in angelis. Probatū est ḡ q̄ cha-
ritas est habitus nobilior q̄ꝫ quicunq̄ habitus intel-
lectus. ꝛ cum nobilitas potentie sit fm nobilitatem
habituū. sequitur q̄ nobilior est voluntas q̄ꝫ intelle
ctus. ac per hoc in eius actu consistit principalit̄ btī-
tudo. ¶ 11° arguūt sic. Nobilioris potentie est nobi-
lior actus. sed voluntas ē nobilior potentia q̄ꝫ intel-
lectus. ḡ actus eius est nobilior. ꝛ ꝯñter principali⁹
cōsistit beatitudo in actu volūtatis. a^{ᵃ} patet. b^{ᵃ} ꝓ-
batur per hoc q̄ voluntas est domina in toto regno
aīe. ut dicit Ansel. ꝛ p̄hus 7° poli^{ᶜᵒ}. loquēs de potē-
tia qua diligimus que est volūtas dicit q̄ p̄ncipās
ꝛ q̄ liberum a potentia hac existit oībus. Et. 9° me-
taphisice dicit q̄ appetitus determinat indifferen-
tiā potentiaꝝ rationabiliū que sūt ad opposita. vbi
sic hꝫ lrā cōmētator]: necesse ut domin⁹ ver⁹ sit ali⁹
ꝛ dico q̄ appetitus hic est aut volūtas. Item ille di-
citur bonus qui habet bonā voluntatē. nō aūt ille q̄
habet bonū intellectū. ḡ voluntas potentia ē nobi-
lior q̄ꝫ intellectus. Probata ē ḡ sufficienter b^{ᵃ}. seq̄t̄
ḡ ꝯ̄ q̄ in actu volūtatis p̄ncipali⁹ cōsistit btītudo q̄ꝫ
in actu intellectus. ¶ 12° arguūt sic. Illa potentia q̄
p suū actum magis vnit̄ obiecto videt̄ esse nobilior
alia que nō sic vnit̄. ꝛ actus illi⁹ nobilior actu alte-
ri⁹. sed volūtas p suū actū magis vnitur obiecto q̄ꝫ
intellectus p suū. igit̄ ꝛc. a^{ᵃ} videt̄ esse p se manife-
sta. b^{ᵃ} ꝓbatur p hoc q̄ intellect⁹ recipit in se simili-
tudinē obiecti. ꝛ attingit̄ quodāmodo ab eo. sed nō
transformat se in obiectū. nec imergit se in ipsū. vo-
lūtas aūt trāsformat se i obiectū. ꝛ imergit se i ipsū.
nō tm̄ eni volūtas terminatur ad suū obiectū: ita q̄
extra maneat. imo volūtas trāsit in obiectū ꝛ reci-
pitur in ipsū. ꝛ fit quasi ipsū. vñ Hugo sup 2° ca° ce-
lestis hierarchie. Dilectio supueniēs scie minor ēīu-

telligētia.plus eni diligit̄ ꝙ̄ intelligit̄.⁊ infra. Nec
dissimulare volēs donec ad amatū perueniat.⁊ ad
hoc amplꝰ sitiens intrat in ipsum.⁊ ē cum ipso.⁊ tā
ꝓpe ut si fieri possit hoc idem ipsū sit qḋ ipse.nō aūt
sic intellectꝰ.intellectū eni nō habet esse in intelle-
ctu nisi ſm rōnē luminis diffundētis se in intellectu
⁊ disponentis intellectū quēadmodū lumen diffun
dit se in aere.⁊ est quedā dispositio eius. volitū aūt
habet esse in volūtate ſm rōnē flamme conuertētis
in se voluntatē:quēadmodū flāma existens in aere
conuertit in se aerem.nō sic aūt lumen existens i eo
conuertit illū in se. Patet ergo ꝙ voluntas magis
vnit̄ obiecto ꝙ̄ intellectus.q꞉ magis se transfert in
ipsum ⁊ magis penetrat ad intima eius ⁊ in ipsū cō-
uertit.⁊ fit ipsū.intellectus nō sic intrat sed quasi fo
ris stat.igit̄ in actu volūtatis potiꝰ consistit btitudo
ꝙ̄ in actu intellectus.¶ 13ᵒ arguit̄ sic. Nam poten-
tia intellectiua ⁊ actus eius sūt ꝓora origine ꝙ̄ vo-
luntas ⁊ eiꝰ actus.sed que sūt origine ⁊ generatiōe
ꝓora sūt ꝑfectiōe posteriora.ut patꝫ ex.8ᵒ physicoꝝ
⁊.9.metaphisice.potentia ḡ intellectiua ⁊ actus eiꝰ
sūt impfectiora ꝙ̄ volūtas ⁊ eiꝰ actus.⁊ sic btitudo
consistit ꝑncipaliꝰ in actu volūtatis ꝙ̄ in actu intel-
lectus.¶ 14ᵒ arguit̄ sic. Potentia q̄ est potior ī me-
rito debet esse potior in premio.q꞉ pmiū debet̄ me-
rito.sed volūtas est potior ī merito ꝙ̄ intellectꝰ.q꞉
charitas est potior in merendo ꝙ̄ quicūqꝫ habitꝰ in-
tellectus.ḡ voluntas ē potior in pmio ꝙ̄ intellectꝰ.
hoc aūt pmiū ē ipsa btitudo ⁊ vltimꝰ finis.ḡ.¶ 15ᵒ ar
guit̄ sic. Cuius oppositū est peius ipsū est meliꝰ.ista
patet ex hoc qḋ dicit̄ 8ᵒ ethicoꝝ.ꝙ pessimū est ꝯriū
optimo.sed odiū dei videt̄ eē int̄ oīa pessimū.ḡ cha-
ritas cui ꝑ se ⁊ directe opponit̄ odiū dei est optimꝰ
habitus.⁊ ꝑ ꝯñs voluntas inter ceteras potētias ē
optima.ac ꝑ hoc actus eiꝰ optimꝰ.⁊ sic in ipso consi-
stit ꝑncipaliꝰ beatitudo ꝙ̄ in quocūqꝫ alio.¶ Cōfir-
mat̄ rō ꝑ quandā regulā pħi positā 2ᵒ top. versus
finē.que talis est. Si sint duo opposita quoꝝ vnū ē
eligēdū reliquū fugiendū.⁊ sint rursus alia duo op-
posita quorū vnū est eligendū reliquū fugiendū.si
vnū eligendū cū fugiendo opposito alteri eligēdo
sit magis eligendū ꝙ̄ aliud eligendū cū fugiēdo op-
posito pmi eligendo.sequit̄ ꝙ pmū eligendū ꝑ se sit
melius ⁊ magis eligendū.sed exemplum pħi ibi vi-
detur esse tale velle cōcedere.nolle concedere.cō-
cedere.nō ꝯcedere.si ḡ magis eligendum est velle
concedere cum non concedere ꝙ̄ concedere cum
nolle cōcedere.sequitur ꝙ velle ꝯcedere siue age-
re ꝑ se sit magis eligendū ꝙ̄ concedere siue agere ꝑ
se sumptū.⁊ lꝫ exemplū sit satis patēs:tn̄ pōt addu-
ci quoddā forte patentiꝰ.⁊ est tale: videre ⁊ cecum
esse opposita sūt.⁊ vnū est eligendū scꝫ videre.⁊ re-
liquū fugiendū scꝫ cecū esse. similiter audire ⁊ sur-
dum esse.⁊ audire est eligendū:surdum eē est fugi-
endū.si ḡ videre ⁊ surdū esse est magis eligendū ꝙ̄
audire ⁊ cecū esse.sequit̄ ꝙ videre ꝑ se sumptum sit
meliꝰ ꝙ̄ audire ꝑ se sūptū. Ad ꝓpositū: videre deū
⁊ ignorare ipsū opponūt̄.⁊ pmū est eligendū:secū-
dum est fugiendum.et similiter amare dum ⁊ odire
ipsum opponūt̄.⁊ pmū est eligendū secundū est fu-
giendū.sed amare deū ⁊ ignorare deū videtur esse
melius ⁊ magis eligendū ꝙ̄ videre deū ⁊ odire eū.
ḡ amare deū ꝑ se sumptū videt̄ esse meliꝰ ⁊ eligibi-
lius ꝙ̄ videre deū.qḋ est ꝓbandū.¶ 16ᵒ arguit̄ sic.
Cuius oppositum est peius ipsum ē melius.ut iam
ꝓbatum est.sed oppositum charitatis peius ē ꝙ̄ op
positum diuine visiōis.quia malū culpe opponitur
charitati scꝫ pctm̄ mortale.malū vō pene opponit̄
visioni diuine scꝫ carentia visionis.sed malū culpe
est peius ſm oēs ꝙ̄ malū pene.quia deꝰ ē actor ma-
li pene.nō aūt mali culpe.⁊ pena infligitur ut culpa
vitetur.ḡ charitas ⁊ amor dei ē melior visione eiꝰ.⁊
sic actus bonitatis magis habet rōnem btitudinis ⁊
vltimi finis ꝙ̄ actꝰ intellectꝰ.¶ 17ᵒ arguit̄ sic. Pe-
na ⁊ premiū opponūt̄.sed afflictio quelibet ē maxi-
me penalis inq̄tū ē cōtra voluntatē.ḡ premiatio ⁊
remuneratio siue btificatio erit maxime pmiatiua
cōsolatiua ⁊ saciatiua q̄ erit ſm voluntatē.in volū-
tate ḡ essentialius cōsistit pmiū ꝙ̄ in intellectu.hec
argumēta recitat dictus doctor.¶ 2ᵒ loco arguit̄ ꝯ
eādē ꝯnē,ꝑ quāto ibidē dicit̄ ꝙ int̄ actꝰ volūtatis ꝑ-
cipue ꝑtinet ad btitudinē delectatio ī fine habito.lꝫ
ille actꝰ non sit eēntialiter btificꝰ. Cōtra hoc arguit
Aureolus ꝑ sic. Aliquis actus voluntatis ē beatifi-
cus.sed nullus pōt esse btificꝰ nisi cōplacentia ī deo
⁊ in illo quiescere ⁊ delectari.si eni aliqs eēt btificꝰ.
aut ille ē desideriū quo deo optat̄ aliqḋ qḋ habet.⁊
hoc eē nō pōt:cū desideriū nō sit respectu habiti sed
habēdi.aut ē desideriū quo optat btūs deū sibi.⁊ h̄
eē nō pōt:cū h̄ sit cōcupiscibilitatis deum diligere ⁊
deū velle sibi.⁊ ꝑ ꝯñs nō habet deū ꝓ obiecto vlti-
mo sꝫ seipsum cui vult deū. Aut erit delectatio in q̄
cōplacet ī deo ⁊ in bono qḋ habet deus.qua quidē
cōplacētia formalit̄ quiescit ⁊ transformat̄ in eū.⁊
h̄ vtiqꝫ verū ē. Relinquit̄ ḡ ꝙ delectatio ⁊ ꝯplacē-
tia q̄ btūs q̄escit ī deo sit amor fruitiꝰ.¶ 2ᵒ Amor il-
le ē btificꝰ ⁊ fruitio patrie q̄ ē actꝰ potissimꝰ charitat̄
sꝫ talis ē cōplacētia vltimata in deo.ḡ vltimata cō-
placētia ⁊ delectatio btī ē amor btificꝰ.⁊ fruitio be-
atoꝝ.¶ 3ᵒ Ille actus quo vltimate deus attingit̄
a creatura rationali ē maxime btificus.cū btitudo
sit vltimꝰ finis.sꝫ cōplacere ⁊ delectari in deo ē actꝰ
attingēs deū imediate ⁊ non visionē btificā aut ali-
quid creatū.⁊ ē actus vltimꝰ circa deū.⁊ ſm rectā
rōnē vltimo expectat̄ ⁊ desiderat̄.debet etiā btūs
visionē dei desiderare ut ex hoc in bono diuino ma
gis valeat cōplacere ⁊ cōgaudere.vñ nō optat cō-
placere in deo ut magis videat.q꞉ eēt amor concu-
piscētie.sꝫ optat videre ut amplꝰ cōplaceat ⁊ con-
gaudeat de bono diuino.ḡ actus ille ē maxime bti-
ficus ut videt̄.¶ 4ᵒ Ille actus qui ſm suā rōnē ad
nullū aliū actū ordinat̄.sed solū ad obiectū: habet
rōnē vltimi finis formalis.⁊ ꝑ ꝯñs actus btifici.cū
actus btificus sit vltimꝰ finis formalis.sicut obiectū
btificū ē vltimus finis obiectalis. sed cōplacere in
deo ⁊ in bono eius vltimate ⁊ ꝓpter se est actus ex

natura sua nō ordinabilis ad aliū actum. sed tm̄mō
ad obiectū. interrogatus nāqȝ btūs quare vult cō
placere in deo ⁊ i bono ipsius: respōdet ꝙ ꝓpt̄ ipsū
met deū qm̄ ita decet. interrogatus aūt cur vellet
videre deū. nulli dubiū respōderet qm̄ in bono dei
magis posset cōplacere: cū etiā virtuosus velit vi
dere felicē statum amici ut cōgaudeat illi ⁊ cōpla
ceat in eo. ꝗ euidenē apparet ꝙ act⁹ ille ē sūme bea
tificus ⁊ fruitiu⁹. hec sūt argumēta ei⁹ in p̄senti di
stinctiōe. ¶ 5⁹ pōt argui ꝑ dicta eius sup̄ 4° sen. vbi
sup̄. Ista inq̄t positio defectus sui sūp̄sit initiū. quia
estimat oēm delectationē ferri sup̄ habitionem rei ⁊
cōsequi opationē: sicut pulchritudo sequit̄ ⁊ p̄ficit
iuuentute. nullamqȝ delectationē imediate cadere
sup̄ obiectū ipsū. hoc aūt inq̄t nō est verū. Est eni du
plex delectatio. vna siquidē ē sūmū bonū in q̄ cōsi
stit felicitas q̄ trāsit directissime sup̄ deū obiectiue.
Alia vō que nō est p̄ncipale bonū sed p̄ficit opatio
nem: sicut pulchritudo iuuētutē. ⁊ orit̄ ex ipsa opa
tione ⁊ hec ē delectatio q̄ transit sup̄ btificā visionē
⁊ habitionē dei. in p̄ma ↄsistit eēntialiter btitudo. in
2ª accidētaliter. in p̄ma est vera fruitio q̄ ē simplex
act⁹. s. delectatiōis ⁊ cōplacētie. 2ª vō non est frui
tio. vn̄ q2 aliq̄ doctores nō potuerūt videre aliā de
lectationē nisi illā q̄ orit̄ ex visiōe diuina: dixerūt ꝙ
btitudo nō pōt essentialiter cōsistere in delectatiōe
nec eē p̄ncipale bonū. qui vō pn̄t ↄcipere ducti ex
perientia virtuosi amoris ꝙ cōplacere in deo ē q̄dā
sūma delectatio. de q̄ dicit ꝓph̄a. Delectare in dn̄o
⁊ Letamini in dn̄o ⁊c̄. isti inq̄t facilē pn̄t aduertere
quō delectatio sit p̄ncipale bonū. ⁊ quō in eo btitu
do ↄsistit. hec sūt argumēta ↄ̄ p̄nes ⁊c̄.

Ad primū contra tertiā ↄ̄nē cōcedit̄
ꝙ fruitio ē nobilis
sima opatio volūtatis. ⁊ silr̄ ꝙ amor pōt dici p̄nci
palissima opatio volūtatis. sed diuersimode. nam
amor est p̄ncipiū oīuȝ affectionū. delectatio vō est
finis eax. vn̄ sanct⁹ Tho. ꝯ ↄ̄ gentiles. ca° 91. dicit.
Amor ⁊ gaudiū sunt p̄ncipia oīuȝ affectionū. amor
quidē ꝑ modū p̄ncipij mouētis. gaudiū vō ꝑ modū
finis. hec ille. Idē ponit p̄ma 2ᵉ. q. 25. arti. 2° dicens
ꝙ sm̄ ordinē generationis amor p̄cedit desideriū ⁊
desideriū delectationē. sȝ sm̄ ordinē intētiōis est ↄ̄
nā delectatio intēta causat desideriū ⁊ amorē. de
lectatio eni est fruitio boni q̄ est quodāmodo finis
sicͭ ⁊ ipsū bonū. h̄ ille. Ex q̄ pȝ ꝙ fruitio q̄ ē delecta
tio ē potior amore cū sit finis amoris ut etiā ipse ma
nifeste dicit p̄ma 2ᵉ. q. 34. arti. 4° ad p̄mū. Amor in
quit ⁊ desideriū sūt p̄ora delectatiōe i via gnātiōis.
sȝ delectatio ē p̄or sm̄ rōnē finis q̄ in opatiōib⁹ ma
xime hȝ rōnē p̄ncipij. Ibidem etiā ondit in illo arti.
quō delectatiōes appetitus intellectiui sūt regula
moralis bonitatis ⁊ malitie. ⁊ sm̄ ipsas q̄s indicatur
bonus uel malus: sicut ex fine sumit̄ regula uel iu
dicij in opatiōibus. Ex q̄bus satis patet quō dele
ctatio ē potior amore. lȝ amor sit principiū oīuȝ pas
sionū si loq̄mur de amore appetit⁹ sensitiui uel oīuȝ
actuū volūtatis si loq̄mur de amore appetitus in

tellectiui in q̄ amor nō dicit̄ passio. sicut nec gaudiū
nec delectatio. ut ꝓbat̄ p̄ma 2ᵉ. q. 22. arti. 3° ad 3ᵐ
¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ amor differt realit̄ a delectatione.
ut dic̄ scūs Tho. p̄ª 2ᵉ. q. 26. arti. p̄. vbi pōit i solutiōe
secūdi ꝙ amor nō dicit̄ eē timor aut cupiditas aut
gaudiū essentialit̄ sed causalit̄. et. q. 23. arti. 4° vbi
ondit quō sunt vndecim passiōes specie differētes.
sex quidē in cōcupiscibili. s. amor odiū desideriū fu
ga delectatio tristicia. in irascibili āt q̄nqȝ. s. spes de
speratio timor ⁊ audacia ⁊ ira. Totidē aūt act⁹ spe
cie differentes sūt in voluntate. sed actus volūta
tis nō dicit̄ ꝓprie passio sed actus appetitus sensiti
ui. ut sup̄ dictū ē. Idē ponit q̄ ad distinctionem taliū
actuū uel passionū. 3° sen. dis. 26. q. 1. arti. 3° Tūc cū
dicit̄ arguēs ꝙ si delectatio differat ab amore non
se habebit illa fruitio ad amorē sicut visio ad cōpre
hensionē. cōcedit̄ ꝙ nō eodem mō se hn̄t q̄ ad realē
distinctionē aut indistinctionē absolutorū. sed bene
se hn̄t ista duo sicut illa duo q̄ ad p̄suppositionē uel
sequelā. sicut eni cōprehēsio sequit̄ visionē ita frui
tio amorē. sed tn̄ cōprehēsio nō addit supra visionē
nisi respectū quēdā. cōprehensio eni sm̄ scm̄ Tho.
p̄ma 2ᵉ. q. 4. arti. 3° nō est alia opatio p̄ter visionem
sed est quedā habitudo ad finē habitū. ita ꝙ non est
alia opatio sed ē relatio fūdata in opatiōe q̄ de⁹ ha
betur ⁊ tenet̄ p̄sens. secus ē de fruitiōe uel delecta
tiōe respcū amoris. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ p̄ ꝙ nō ē mēs sci Tho
q̄n ad btitudinē req̄rat̄ alia delectatio p̄ter illā que
habet̄ de dei visiōe. vn̄ scūs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 28. arti. p̄
et 2° ostēdit quō duplex gaudiū de deo haberi pōt
vno mō sm̄ ꝙ gaudem⁹ de bono diuino in se consi
derato. alio modo sm̄ ꝙ gaudem⁹ de bono diuino
ꝓut a nobis pticipat̄. p̄mū aūt gaudiū ē melius. q2
p̄cedit p̄ncipalit̄ ex caritate. hec sūt verba eius
arti. p̄. ad. 3ᵐ. arti. aūt. 3° ostēdit quō vtrūqȝ gaudiū
erit plenū in futura btitudine. aut enim sic gaudiū
cōpatur ad desideriū sicut quies ad motū. est autē
plena quies cū nihil restat de motu. vn̄ tūc est gau
diū plenū qn̄ iā nihil desiderandū restat. q̄diu autē
in hoc mūdo sumus nō quiescit in nobis motus de
siderij. q2 adhuc restat ꝙ deo appropinq̄mus ꝑ gra
tiā. sed qn̄ iā ad btitudinē p̄fectā ꝑuentū fuerit nihil
desiderādū restabit. q2 erit dei plena fruitio in q̄ hō
obtinebit q̄cq̄d etiā circa alia desiderauit. ⁊ iō quie
scit desideriū nō solū quo desideramus deum. sed
etiā erit oīuȝ desideriorum quies. vn̄ gaudiū btōꝝ
erit plenū ⁊ simplicissimū. q2 plus obtinebit q̄̄ desi
derare sufficit. quia tamē nulla creatura est capax
gaudij de deo ei condigni. inde est ꝙ illud gaudium
oīo plenum nō causatur in homine sed potius hō in
trat illud sm̄ ꝙ dr̄ Math. 25° Intra in gaudiū dn̄i
tui. hec ille. Ex quibus patet ꝙ ad beatitudinem non
solū requirit̄ gaudium de habitione dei qd̄ ipse vo
cat quietē desiderij quo desiderabat̄ de⁹. imo etiā
gaudiū de ipso bono dn̄o i se ↄsiderato. de q̄ dicit
ꝙ hō intrat illud gaudiū. Dico 2° ꝙ hr̄ʳ dicti argu
mēti est falsa. ipsa eni delectatio quā fruitionē dici
mus ē quietatio tā in deo q̄̄ in ei⁹ visiōe. ut i seque

tibus clarius apparebit. ¶ Ad pmũ eoꝝ q̃ ↄ eandē
ↄnē inducta sũt dr̃ ꝙ rn̄sio ibi data est sufficiēs. q̃ eā
enĩ sententialr̄ ponit sc̄ꝰ Tho. pma 2e. q. 26. arti. 2o
ut fuit recitatũ i pbatiōe 3e ↄnis. Eandē etiã ponit
q. 23. arti. 4o dicēs. Oē mouēs trahit ad se q̃dāmō
passiōes uel a se repellit. ⁊ trahēdo q̃dē ad se tria fa
cit in ipso. Primo dat ei inclinationē ul' aptitudinē
ut in ipsũ tendat. sicut cũ corpꝰ leue qḋ ē sursũ dat
leuitatē corpi genito p quã hꝫ inclinationē ⁊ aptitu
dinē ad h̄ ꝙ sit sursum. 2o si corpꝰ generatũ ē extra
ppriũ locũ dat ei moueri ad locũ. 3o dat ei quiesce
re in loco cũ puenerit. qꝛ ex eadē causa aliq̃d quie
scit in loco p quã mouebatur ad locũ. ⁊ similiter est
intelligēdũ de cã repulsionis. In motibꝰ aũt appe
titiue ptis bonũ habet q̃si virtutē attractiuã. malũ
ãt q̃si virtutē repulsiuã. bonũ igit̃ pmo i potētia ap
petitiua cãt quãdã iclinationē seu aptitudinē ⁊ con
naturalitatē ad bonũ qḋ ptinet ad passionē amoris
cui p cõtrariũ rñdet odiũ ex parte mali. 2o si nondũ
bonũ sit habitũ dat ei motũ ad cõsequendũ bonum
amatũ ⁊ hoc ptinet ad passionē desiderij uel concu
piscentie ⁊ ex opposito ex pte mali est fuga ul' abho
minatio. 3o cũ adeptũ fuit bonũ dat appetitui quã
dã quietationē in bono adepto. ⁊ h̄ ptinet ad dele
ctationē ul' gaudiũ. in passionibꝰ aũt irascibilis pre
supponit̃ quedã aptitudo uel iclinatio ad psequē
dũ bonũ uel fugiēdũ malũ ex cõcupiscibili que ab
solute respicit bonũ uel malũ. ⁊ respectu boni nōdũ
habiti ē spes uel desperatio. respectu aũt mali nōdũ
iniacentis est timor ⁊ audacia. respectu aũt boni iã
adepti nō est aliq̃ passio i irascibili qꝛ iam nō hꝫ rōnē
ardui. sꝫ ex malo iã iniacēti seq̃t̃ passio ire. h̄ ille. Idē
ponit 3o sen. dis. 26. q. j. arti. 3o ⁊ de v̄itate. q. 26. arti.
4o Ex q̃bꝰ patet rōnē supiꝰ datã fuisse bonã. Tũc
ad iprobationē eiꝰ negat̃ assumptũ. s. ꝙ amor p̄ce
dens desideriũ est delectatio. ille siquidē amor non
est delectatio sꝫ causa delectationis. est tñ q̃dã cō
placentia. ꝙ enĩ sit cōplacentia patet. nã sc̄ꝰ Tho
pma 2e. q. 26. arti. 2o dicit. ꝙ pma imutatio appeti
tus ab appetibili est amor q nihil aliud est q̃ cōpla
centia. hec ille. Nō tñ sequit̃ ꝙ ille amor si est cōpla
centia ꝙ sit delectatio. nō enĩ idē ē cōplacētia ⁊ de
lectatio. Et cũ dicit̃ ꝙ idē est dictu delector in te ⁊
diligo te. hoc negat̃. anq̃ enĩ bonũ qḋ amat̃ habea
tur uel sit presens ut est possibile amãti nō delectat
licꝫ diligat̃ ⁊ placeat. vñ sc̄ꝰ Tho. 3o sen. dis. 27.
q. j. arti. 3o dicit. Sciendũ inq̃t ꝙ qñ amatũ est pñs
realiter s̄m ꝙ ē possibile tunc ē delectatio sicut ex
cōiunctione maxime cōuenientis. quãdo aũt ē oio
absens s̄m rem tunc maxime affligit. sicut ex diuisi
one continui sequit̃ dolor. qꝛ amor est vis cōunitiua
tiua. ⁊ inde dr̃ ꝙ amor facit languere. qñ autē ē s̄m
aliq̃d pñs ⁊ s̄m aliquid absens tunc habet delecta
tionē admixtã afflictioni. hec ille. Ex quibꝰ apparet
ꝙ falsum est illud qḋ arguēs supponit. s. ꝙ idem sit
dictu diligo te uel cōplaceo in te ⁊ delector i te. nã
cōtingit in bono absenti cōplacere non tñ delectari
ut dictũ est. Sciendũ tñ ꝙ cũ dicimꝰ ꝙ delectatio

requirit pñtiã amati. ꝙ triplex est gradus delecta
tionis. gradꝰ p̄sentie s̄m sc̄m Tho. pma 2e q. 32. arti
3o vbi ait. delectatio causat̃ ex p̄sentia boni cōueni
entis s̄m ꝙ sentit̃ uel qualitercũq̃ ꝑcipit̃. est autē
aliq̃d pñs nobis dupliciť. vnoꝰ s̄m cognitionē. put. s.
cognitũ est in cog̃scēte s̄m suã similitudinē. alioꝰ s̄m
rem. put vnũ alteri realiter coniungit̃ uel actu uel
potentia. s̄m quēcũq̃ cōiunctionis modũ. ⁊ qꝛ ma
ior est cōiūctio s̄m rem q̃ s̄m similitudinē que ē cō
iunctio cognitionis. Itē maior ē cōiunctio rei i actu
q̃ in potentia. ideo maxima delectatio est q̃ fit per
sensum q requirit pñtiã rei sensibilis. 2m aũt gradũ
tenet delectatio spei in q̃ nō solũ est cōiunctio dele
ctabilis s̄m apprehensionē. sꝫ etiã s̄m facultatē uel
ptātē adipiscēdi bonũ qḋ delectat. 3m aũt gradũ te
net delectatio memorie q̃ hꝫ solã cōiūctionē apphē
sionis. hec ille. Ex q̃ pꝫ ꝙ cōplacēs nō delectat nisi
sit aliq̃ mō pñs. Sciēdũ est etiã ꝙ ad gaudiũ aut ad
delectationē siliť nō req̃rit̃ ↄiunctio boni aut pñtia
appetibil' ad appetētē. sꝫ sufficit h̄. ul' pñtia boni ad
aliq̃d qḋ diligit̃. Unꝰ sc̄ꝰ Tho. 2a 2e. q. 28. arti. p.
dicit. Gaudiũ ex amore causat̃. uel ppť pñtiã bo
ni amati uel etiã ppter h̄ ꝙ ipsi bono amato ppriũ
bonũ inest ⁊ conseruat̃. ⁊ hoc 2m maxime ptinet ad
amorē beniuolentie p quã aliquis gaudet de ami
co psperē se habente etiam si sit absens. hec ille. Et
sic ut de gaudio ita dicendũ est de delectatione cũ
oē gaudiũ sit delectatio sꝫ nō econtra. ut ipse ponit
pma 2e. q. 31. arti. 3o ¶ Ad 2m negat̃ hꝰ. Amor enĩ
concupiscentie nō est gaudium nec delectatio nec
concupiscentia. sed causat desideriũ uel cōcupiscē
tiam aut delectationē. vñ arguens in illa diffinitio
ne decipit̃ credēs ꝙ amor cōcupiscētie sit cōcupi
scētia ⁊ amor amicitie sit amicitia. quod nō est verũ
Unde sanctꝰ Tho. pma 2e. q. 26. arti. 4. dicit. ꝙ amor
nō diuidit̃ p amicitiã ⁊ cōcupiscētiã. sꝫ p amorē ami
citie ⁊ ↄcupiscētie. cuiꝰ causã assignat qꝛ amor ē pas
sio ul' actꝰ. sꝫ amicitia ē habitꝰ ut dr̃. 8. ethi. Habitꝰ
ãt nō pōt esse ps diuisiua passiōis uel actꝰ. cōcupi
scētia etiã ē alia passio ab amore. ⁊ sic nō pōt diuide
re amorē. Sꝫ ad itellectũ huiꝰ diuisionis sciēdũ ꝙ
sic dicit sc̄ꝰ Tho. pꝰ ↄ genti. caꝰ 91. Cũ alie opatiōes
aie sũt circa vnũ obiectũ tñ. solꝰ amor ad duo oba
ferri videt̃. p h̄ enĩ ꝙ intelligimꝰ uel gaudemus. ad
aliq̃d bonũ aliqualiť nos habemꝰ. amor aũt aliquid
alicui vult. h̄ enĩ amare dicimur cui aliq̃d bonũ vo
lumꝰ s̄m p̄dictũ modũ. vñ ⁊ ea q̃ concupiscimꝰ. sim
pliciť quidē ⁊ pprie desiderare dicimur. nō ãt ama
re. sꝫ potiꝰ nos ipsos quibꝰ ea ↄcupiscimꝰ. ⁊ ex h̄ ipsa
p accñs non pprie dicuntur amari. hec ille. Idem
ponit pma 2e vbi statĩ dixi. sicut inquit pħs dicit 2o
rhetoricorũ. amor est velle alicui bonum. Sic ergo
motus amoris in duo tendit. scꝫ in bonum qḋ quis
vult alicui. scꝫ sibi uel alteri. ⁊ in illud cui vult illud
bonũ. Ad illud ergo bonum quod quis vult alteri
habetur amor ↄcupiscētie. ad illud aũt cui qs vult
bonũ habet̃ amor amicitie. Hec autē diuisio est s̄m
prius ⁊ posterius. nã illud qḋ amat̃ amore amicitie

simpliciter ꝛ per se amatur. quod autē amaꝛ amo-
re cōcupiscentie nō simpliciter ꝛ sm̄ se amatur sed
amatur alteri. hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ idem mo-
tus amoris ē amor cōcupiscentie respectu vnius ꝛ
amor amicitie respectu alteriꝰ. ꝛ similiter quomodo
amor cōcupiscentie nō est cōcupiscentia. ſꝫ ē amor
rei que cōcupiscit̄ nō per actum amoris ſꝫ alio actu
distincto. Unde sm̄ scm̄ Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 30. arti. 2º.
Amor cōcupiscentia ꝛ delectatio sunt tres actꝰ spē
differētes ꝓpter diuersam rōnē obiecti. delectabi-
le enī inq̄ꝫtū adaptat sibi appetitū ꝛ cōformat quo-
dāmodo causat amorē. inq̄ꝫtū vo absens trahit ipsū
ad se ꝛ causat concupiscentiā. inq̄ꝫtū vero presens
quietat in seipso ꝛ causat delectationē. hec ille. Pa
tet similiter ex predictis ꝙ diuisio illa amoris i amo
rem cōcupiscentie ꝛ amicitie nō est diuisio in diuer-
sos actus sm̄ rem. ſꝫ est diuisio vnius actus sm̄ di-
uersos respectꝰ ad duo obiecta q̄ respicit. Qꝫ si di-
catur. quō distinguis tu amorē cōcupiscentie a con
cupiscentia? omne enī quod cōcupiscit̄ amaꝛ amo-
re cōcupiscentie. ꝛ ecōtra. ꝛ sic videꝛ ꝙ idē est ama-
ri amore ꝯcupiscētie ꝛ desiderari uel ꝯcupisci. Dico
ꝙ hᵒᵐ falsa est. Nā amor cōcupiscentie inq̄ꝫtū hꝫ. ꝛ
cōcupiscentia uel desideriū inq̄ꝫtū hꝫ habent aliud
ꝛ aliud obiectū. nam amor cōcupiscentie non aspi-
cit illud respectu cuiꝰ dicitur amor cōcupiscētie ut
absens uel nō habitū. nam pecunia habita ꝛ posses-
sa amatur amore cōcupiscentie. sed nō desideratur
nec concupiscitur. nam ꝯcupiscentia uel desideriū
aspicit bonum ut absens. Amor ḡ ꝯcupiscētie aspi-
cit bonū ut est bonū alteri. nō ut est bonū in se solū.
sed desideriū aut cōcupiscentia aspicit bonū ut ab-
sens est. Unde damascenꝰ dicit. Expectatū bonū
cōcupiscentiā cōstituit. presens vo leticiā. ꝛ recitat
sanctꝰ Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 30. arti. 2. ad 2ᵐ. Et sic patet
ꝙ cōcupiscentia ꝛ amor cōcupiscētie habent diuer
sa obiecta. amor enī cōcupiscētie abstrahit a p̄senti
ꝛ a futuro. nō aūt cōcupiscētia cū feraꝛ in nō habi-
tum ꝛ absens. Et si dicas cur amor respectu boni in
alio diciꝛ amor cōcupiscentie. dico ꝙ cōcupiscētia
dupliciter capitur. vno mō ꝓut ē idem qđ deside-
riū. ꝛ a tali cōcupiscētia nō nominaꝛ amor concupi-
scentie. alio mō ꝯcupiscētia dicit generaliter omnē
motum volūtatis uł appetitus in illud qđ est bonū
alicui presertim toti cōposito. vnde cōcupiscētia dꝛ
quasi simul cupiscētia. s. corporis ꝛ aīe. Est enim cō
cupiscētia sm̄ phm̄ p̄ rhetorice. ꝛ recitat scūs Tho.
p̄ma 2ᵉ q. 30. arti. p̄. appetitꝰ delectabilis boni. s. sen-
sibilis qđ est bonū totiꝰ ꝯiuncti. ꝛ a tali cōcupiscētia
nominaꝛ amor ꝯcupiscētie. Ad hunc sensū exponit
scūs Tho. illud Aug. l. 83. q̄ōnū Cupiditas ēst amor
rerū trāseuntiū. p̄ma 2ᵉ vbi dixi. Pōt etiā aliter di-
ci ꝙ amor respectu illiꝰ qđ est bonū alteri dꝛ amor
cōcupiscētie qꝛ cōuenit cū ꝯcupiscētia ꝛ desiderio
in hoc ꝙ amor cōcupiscētie. ſꝫ cōcupiscentia est re-
spectu illius qđ est bonū alteri. sed in hoc differunt
qꝛ cōcupiscentia ꝓprie dicta aspicit illud ut absens
amor aūt cōcupiscentie absolute. ꝛ ꝓpter ipsam cō
cupiscentiā talis amor licꝫ nō sit cōcupiscentia. ta-
men dꝛ amor cōcupiscētie. ¶ Ad 3ᵐ negaꝛ aᵒʳ. nec
ꝓbatio valet. nō enim ē idē dictu placabilis es mi-
hi ꝛ delectabilis es mihi quasi multa placeāt q̄ non
delectant. ſꝫ potiꝰ sunt causa tristicie ut patuit in so
lutione p̄mi. ¶ Ad 4ᵐ negaꝛ hᵒʳ. Unire enim aliter
ꝯuenit amori q̄ꝫ delectationi. vn̄ scūs Tho. p̄ma 2ᵉ
q. 25. arti. 3. ad 2ᵐ. Duplex inquit est vnio amati ad
amantē. vna quidē realis sm̄ cōmētatorē ad rem
ipsam. ꝛ talis vnio ptinet ad gaudiū uł delectatio-
nē que sequiꝛ desideriū. Alia est vnio effectiua scꝫ
sm̄ aptitudinē ꝛ ꝓportionē prout. s. ex hᵒ ꝙ aliqđ hꝫ
aptitudinē ad alterū ꝛ inclinationē iā p̄cipat aliqđ
eiꝰ. ꝛ sic amor vnionē iportat q̄ qdē vnio p̄cedit mo
tum desiderij. hec ille. Silr̄ter. q. 28. arti. p̄. ad p̄mū
dicit. ꝙ delectatio reqrit sicut causam realē vnio-
nē. s. p̄ntiā amati ad amantē. desideriū vo est i rea-
li absentia amati. amor aūt in absentia ꝛ i p̄ntia. hec
ille. Ex quibꝰ patet ꝙ ipse amor vnit formaliter cū
sit quedā vnio. delectatio autē nec vnit formaliter
nec effectiue. ſꝫ effectꝰ est vnionis. ꝛ sicut dictū est
de vnione illa. dicendum est de alijs que arguens
enumerat. verū aliq̄ falsa ponit. s. ꝙ amare ē quie-
scere i amato. hᵒ enī falsum est qꝛ quies nō attribuiꝛ
amori ſꝫ delectatiōi. transformatio similr̄ nō attri-
buiꝛ delectatiōi ſꝫ amori. Male etiā assignat effe-
ctus amoris ꝛ multū voluntarie. effectꝰ enī amoris
sūt vnio inhesio extasis zelꝰ liq̄factio fruitio feruor
ꝛ lāguor. ut declarat scūs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 28. ex di
ctis dionysij. ꝛ 3º sen. dis. 27. q. j. arti. p̄. vbi etiā dat
differētiā int̄ vnionē q̄ attribuiꝛ amori. ꝛ illā q̄ attri
buiꝛ delectatiōi. amor enī vehemētior est delecta-
tione. qꝛ amor ē p̄ iformationē appetitus ab appeti
bili. delectatio aūt p̄ cōiūctionē ex re p̄nti sibi cōue-
niente. nō est aūt tanta ꝯiūctio rei ad rem quāta est
appetitꝰ ad appetibile. qꝛ res adueniens q̄ delecta-
tionē causat nō ꝯiūgiꝛ sm̄ nām. qꝛ hᵒ nō fit illud. vn̄
ē q̄si cōiunctio cōtactꝰ. ſꝫ appetitꝰ est ipsiꝰ appetibi-
lis sm̄ suā nām ꝛ substātiā. vn̄ q̄ appetitꝰ informaꝛ
p̄ appetibile est q̄si cōiūctio cōtinuitatis ꝛ ꝯcretiōis
vn̄ amor plꝰ vnit q̄ꝫ delectatio qꝛ facit ꝙ amans sit
sm̄ affectū ipsa res amata. delectatio aūt p̄ p̄cipa
tionē alicuiꝰ ab illo sm̄ ꝙ ē realiꝛ p̄ns. hec ille. ¶ Ad
5ᵐ rn̄det scūs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 26. arti. p̄. dicēs ꝙ il-
la diuisio amoris quā ponit Augꝰ. 14. de ciui. dei di
uidēs amorē i leticiā cupiditatē ꝛ hꝫ ē p̄ cām ꝛ nō p̄
ēentiā. amor enī dꝛ eē timor. cupiditas gaudiū non
qdē ēentialiter ſꝫ causaliter. hec ille. Intēdit aūt ꝙ
amor est p̄ma passio appetitꝰ ꝛ radix ac cā oiuꝫ affe
ctionū sm̄ ꝙ ipse probat p̄ma p̄te. q. 20. arti. 3º. et 3ᵒ
gentiles libro p̄. caᵒ 91. et 3º sen. dis. 27. q. j. arti. 3º. et
p̄ma 2ᵉ. q. 28. arti. 5º vbi dicit. Si amatū fuerit p̄ns
ꝛ habitū causatur delectatio siue fruitio. si aūt fue-
rit absens sequunꝛ alie due passiones. s. tristicia de
absentia que significaꝛ p̄ languorē ꝛ intensum desi
deriū de cōsecutione amati qđ significaꝛ p̄ feruorē
Articulo etiā sequēti ad 2ᵐ diꝛ ꝙ ex amore causaꝛ
desideriū tristicia delectatio ꝛ omnes alie passiōes

Unde omnis actio que procedit ex quacūq₃ passione procedit ex amore sicut ex p̄ma causa. hec ille. ¶ Ad 6m negat̄ aus. sicut enī dicit sc̄us Tho. p̄ma 2e q. 23. arti. 4. lic₃ passiones differant s̄m activa que sunt passionū obiecta aīe tñ differētia actionū pōt dupliciter attēdi. Uno modo s̄m spēm uel naturā ipsoꝝ activoꝝ sicut ignis differt ab aqua. Alio mō s̄m diversā virtutē activā. diversitas aūt activi uel motivi q̄ntū ad virtutē movēdi activi pōt in passionibus aīe s̄m finē agētiū naturaliū. oē enī movēs trahit ad se patiēs uel a se repellit. trahendo quidē ad se tria facit. primo dat ei inclinationē uel aptitudinē ut in ipsum tendat. 2o dat ei moveri ad locū suū si fuerit extra. 3o dat ei quiescere in illo loco. hec ille. Et cōsequēter ostēdit quō bonū quod h₃ virtutē attractivā i motib9 appetitivis tria causat i potētia appetitiva. s. amorē delectationē ₇ desideriū ₇ correspōdet illis trib9 que agēs naturale causat in passo uel generans in genito. nō igitur est pl9 inconveniens q̄ idem obiectū in eadē potentia causaret tres motus pl9 q̄s q̄ ignis generans det suo genito levitatē ₇ motū sursum ₇ quietem in eodē loco. nā idē lic₃ sit obiectū s̄m spēm rei tamē habet diversam v̄tutē motivā s̄m q̄ ꝓponit̄ absolute ut bonū uel malū ₇ s̄m q̄ ꝓponit̄ ut presens uel absens. vñ sanctus Tho. p̄ma 2e q. 30. arti. 2o Diversitas inquit obiecti pōt attendi uel s̄m naturā ipsius obiecti uel s̄m diversitatē in virtute agendi. diversitas quidē obiecti que est s̄m rei naturā facit numeralē differentiā passionū ₇ materialē. S₃ diversitas q̄ est s̄m virtutē activā facit formalē differentiā passionum s̄m quā passiōes specie differūt. Est āt alia rō virtutis motive ipsius finis uel boni s̄m qd̄ est realiter presens ₇ s̄m q̄ est absens. nam s̄m q̄ ē presens facit in seipso quiescere. s̄m aūt q̄ est absens facit ad seipsum moveri. Vñ ipsum delectabile s̄m sensum inq̄ntū appetitū sibi adaptat q̄dāmō ₇ ꝯformat cāt amorē. inq̄ntū v̄o absens attrahit ad seipsum causat cōcupiscentiā. inq̄ntū v̄o p̄sens quietat in seipso causat delectationē. hec ille. ¶ Ad 7m patet solutio p idem. nō enī est incōveniens idē agens s̄m naturā rei ꝓducere diversos effectus cū est multiplex s̄m virtutē activā cuiusmodi est bonū diversimode apprehensū. illud enī est unū agens s̄m naturā ₇ speciē suam. sed est multiplex in rōne obiecti. Vñ sanctus Thomas p̄ma 2e q. 35. arti. 3. ad p̄mū dicit sic. Cum obiectū appetitus aīalis sit bonū apprehensū pertinet quodāmodo ad diversitatē obiecti. ¶ Ad 8m negatur hus. nō enim odiū est tristicia nec ecōtra. nam odiū ₇ displicētia est respectu mali absolute cōsiderati. sicut amor ₇ cōplacētia sūt respectu boni absolute apprehensi. tristicia autē est respectu mali presentis. sicut delectatio respectu boni p̄sentis. ¶ Ad 9m negat̄ hus. nam delectatio ꝑficit operationē per modū finis. ut ostēdit sanct9 Thomas. p̄ma 2e q. 23. arti. 4o Si aūt amor perficiat operationē. hoc erit mediāte delectatiōe. uel si imediate hoc erit p modū principij activi. ut ꝓbat sanctus Thomas p̄ma 2e. q. 28. arti. 6o ubi ꝓbat q̄ oē agens qd̄cūq₃ sit illud agit oēm actionē ex aliquo amore. ₇ sic patet q̄ nō est simile de amore ₇ delectatione. unde ꝓprie loquēdo amor nō perficit operationē. sed ipsam potius elicit. delectatio aūt ꝓprie ꝑficit. ¶ Ad 10m dicitur q̄ hus est falsa. aliter enī differt dilectio a delectatiōe q̄s via ab obiecto in potentiā ₇ via a potētia ad obiectū. differūt enī potius sicut differt levitas a quiete in locū sursum sicut prius dictum fuit. veruntamen utraq₃ est mot9 quidē appetit9 ab appetibili. ut ostēdit sanctus Thomas p̄ma 2e q. 31. arti. p̄o ad 2m ubi dicit. Lic₃ delectatio sit quedā quies appetit9 cōsiderata p̄ñtia obiecti delectātis qd̄ appetitui satisfacit. tamē adhuc remanet imutatio appetitus ab appetibili rōne cui9 delectatio quidā mot9 ē. Idem ponit de amore. q. 26. arti. 2. ad 3m ubi sic ait. Amor ₇ si nō nominet motū appetitus tendentē in appetibile nominat tamen motū appetitus quo imutatur ab appetibili ut ei appetibile cōplaceat. hec ille. Ex q̄ patet q̄ tā amor q̄s delectatio est imutatio appetitus ab appetibili. ₇ neutrū dicit viā appetitus ad appetibile ut argumētū assumit. ¶ Ad 11m dicit̄ cōformiter ad ea que dicebant̄ ad 4m. aliter enī unit delectatio cum delectabili q̄s dilectio cum dilecto unde ꝓprie loquendo delectatio nō ē causa unionis s₃ effectus. amor autem est causa ₇ effect9 unionis. Unde sanct9 Thomas p̄ma 2e q. 28. arti. p̄o ad 2m dicit. Unio tripliciter se habet ad amorē. quedā enī unio est causa amoris. ₇ hec quidē est unio substantialis q̄ntū ad amorē quo quis se amat. q̄ntū v̄o ad amorē quo amat alia ē unio similitudinis. Quedā v̄o unio est eēntialiter ipse amor. ₇ hec est unio s̄m coaptationē affectiōis. que quidem assimilatur unioni substātiali inq̄ntū amare se habet ad amatū in amore quidē amicitie ut ad seipsū. in amore aūt cōcupiscentie ut ad aliqd̄ sui. Quedam v̄o unio est amoris effectus. ₇ hec est unio realis quā amās habet de re amata. ₇ hec quidē unio est s̄m cōvenientiā amoris. ut enī ph̄us refert 2o politice aristophanes dixit. q̄ amantes desiderarēt ex ambob9 fieri unū. s₃ quia ex hoc accideret ambos aut alteꝝ corrūpi querūt unionē que convenit ₇ decet. ut sc₃ simul cōversent̄ ₇ colloquant̄ ₇ in aliis h9 cōiungāt̄. hec ille. ¶ Ad 12m negat̄ aus quo ad p̄mā ptē nec valet ꝓbatio. falsum enī est q̄ omne velle sit dilectio sed solum velle illud est dilectio uel amor qd̄ respicit bonū absolute nō ut presens uel ut habendum. Similiter patet ex dictis in 2a q̄ne q̄ non oīs act9 voluntatis est velle uel nolle. q₂ velle solum est respectu finis si ꝓprie sumatur. ¶ Ad 13m negat̄ hus. ad ꝓbationē dicit̄ q̄ cōplacentia dicitur eē quies voluntatis non formaliter s₃ causaliter. q₂ sc₃ illud in quo cōplacem9 p amorē causat quietem voluntatis uel est natū causare quietem q̄ est delectatio iuxta illud. Cū adest qd̄ diligit̄ ut delectationē secū gerat necesse est. vñ illa auctoritas exponenda est illo mō quo dictum est de illa que adducta ē hoc loco. ¶ Ad 14m negatur aus. nec valet ꝓbatio. nō enī

sequit̃ si appetit⁹ sciendi sit aliqd de genere amoris ꝙ sit essentialiter amor. sed effect⁹ amoris. ⁊ illo mō intelligēdū ē ꝙ oē velle est de genere amoris. s. uel essentialiter uel causaliter. ¶ Ad 1ᵐ negat̃ aᵒʳ. non eni dicit Aug⁹ frui ē amare sed amore inherere. ⁊ ē ꝑ qḋ dat intelligere ꝙ fruitio est inhesio ⁊ quies cōsequēs amorē sicut effect⁹ suā causam. ¶ Ad pmū ꝯ 4ᵐ ꝯnē negat̃ vtraq₃ pmissarū. aᵒʳ quidē. nam circūstantia nō semp est relatio. imo pōt esse aliqs actus aut substantia aut qualitas. Circūstantia eni actus non aliud est q̄ conditio que est extra substātiā actus humani attingens tn̄ actū aliquo mō sine illud sit locus siue sit temp⁹ aut agēs aut finis ⁊ hō. ut declarat sanctus Tho. pma zᵉ q. 7. ꝑ totū. et 4.ᵒ sen. dis. 16. q. 3. arti. p. bᵒʳ etiā est falsa. nō eni intētio finis est circūstantia nisi equiuoce sumatur intētio ꝓ fine intēto. ille eni est quādoq₃ circūstātia. ut dicitur pma zᵉ. q. 7. arti. 3.ᵒ ad 3ᵐ. vbi sic dicit. Finis q dat spēm actui non est circūstantia actus. sed aliqs finis adiunctus. sicut ꝙ fortis fortiter agat ꝓpt̃ bonū fortitudinis nō est circūstantia. sed si fortis agat ꝓpt̃ liberationē ciuitatis uel populi xp̄iani. hec ille Idē 4.ᵒ sen. vbi supra. Et de malo. q. z. arti. 6.ᵒ posito etiā ꝙ intentio finis esset circūstātia. cū h̄ staret ꝙ erit actus ⁊ qd absolutū ⁊ nō relatio ut dictū est. Nec valet qḋ dicit arguēs ꝙ li cui⁹ grā solū dicat habitudinē uel relationē. imo dicit actum appetit⁹ sc₃ amorē cū ordine q̄dā. sicut est intētio ut supi⁹ patuit. ¶ Ad zᵐ dicit̃ ꝙ intentio ⁊ electio nō sūt idem actus ſm rē. Unde sctūs Tho. pma zᵉ. q. 12. arti. 4.ᵒ ad 3ᵐ dicit. Motus volūtatis in q̄ntū fert̃ i illud qḋ est ad finē ꝓut ordinat̃ ad finē est electio. Motus aūt volūtatis qui fert̃ ad finem ſm ꝙ acquirit̃ per ea que sunt ad finē vocat̃ intentio. cuius signū ē. qꝛ intentio finis pōt esse nondū determinatis his que sunt ad finem quoꝝ est electio. hec ille. Ex quo patet ꝙ cū intētio possit esse nondū determinatis illis que sunt ad finem respectu quorum est electio ꝙ intentio possit esse nondum existente electione. nam electio nō est de aliq̄ nisi facta determinatiōe ⁊ sentētia de eligendis. nā ſm sctm̄ Thomā pma zᵉ. q. 13. arti. z.ᵒ Electio est p̄acceptio vni⁹ respectu alteri⁹ pluriū que eligi pnt̄. Et arti. 3.ᵒ dicit. ꝙ electio sequit̃ sniam uel iudiciū qḋ est sicut ꝯ in syllogismo operabilium. hec ille. Ex quibus apparet ꝙ electio quandoq₃ sequitur intentionē ac per hoc non sunt idem actus. conceditur tamen ꝙ per vtrūq₃ illorū volūtas tendit tam in finem q̄₃ in ea que sunt ad finem. Sed electio incipit ab illis que sunt ad finem. intentio autem a fine ut exemplificat sanctus Thomas pma zᵉ. q. 12. arti. 4.ᵒ cōparans istos duos act⁹ ascensui ⁊ descensui. ¶ Ad 3ᵐ negatur bᵒʳ. nō enim intentio est relatio sed actus voluntatis consequēs actum intellectus referentis ⁊ ordinātis. ut expressum fuit in 4ᵃ ꝯne. ¶ Sed ꝯtra hoc qḋ supponit̃ in solutione argumentorū. s. ꝙ eodem actu voluntas quandoq₃ feratur in finem ⁊ in illud quod est ad finem. arguit Gregori⁹ multipliciter. Primo sic. Si aliquis vult finem actualiter ⁊ aliqd propter finē; volitio finis est causa volitionis eius quod est ad finem. ergo nullo actu quo appetit̃ illud quod est ad finem propter finem appetitur ipse finis. ꝯña ē clara. quia nihil est causa sui. aña patet quia nihil aliud est a esse volitum propter b: q̄₃ a esse volitum quia b est volitū. hoc ꝟo non ē aliud i nobis q̄₃ volitionē ipsius b esse causam volitionis ipsius a. ¶ Confirmatur. quia omne propter quod aliud est volitum est causa finalis illius. causa autem finalis ſm phm̄ vbicunq₃ de ipsa loquit̃ est cuius gratia. seu qḋ tm̄ valet. cuius amore aliqd fit. ergo illud propter qḋ aliud est volitū est cuius amore aliud est volitū. Et sic amor finis est causa amoris eius quod est ad finē. nō tamē in eodē genere cause. qꝛ amor finis nō est causa finalis amoris eius quod est ad finē. s₃ potius effectiua partialis tamen. eius autē obiectum est causa finalis obiecti amoris cuius ipse est causa effectiua. ¶ Confirmatur zᵒ. quia sicut ꝯ dicit̃ nota esse propter principia. ita quod est ad finem dicitur volitum propter finem. sed ideo precise ꝯ dicitur esse nota ꝓpter principiū. quia noticia principij dicitur esse causa noticie ꝯnis. alioquin non plus ipsa esset cognita propter principiū q̄₃ econuerso. igitur. ⁊ ideo quod est ad finē dicitur volitū propter finē. quia volitio finis est causa volitionis eius quod est ad finē. ¶ Confirmatur 3ᵒ. quia cū dicitur a est volitum propter b. nō solū significat̃ vtrūq₃ esse volitum. nam tunc similiter potest dici ꝙ b est volitum propter a. sed vltra hoc denotat̃ aliqua causalitas ipsius b super volitionē ipsius a qualis nō denotatur nec cōpetit ipsi a super volitionem eandem. vñ non dicitur ꝙ a sit volitū propter a sicut dicitur ꝙ est volitū propter b. non apparet aūt ꝙ causalitas denotetur illi cōuenire. nisi quia eius volitio ē causa volitionis a. vnde sicut dicebat̃ non est aliud dictu a est volitum propter b. nisi ꝙ a est volitū quia b est volitum. ¶ zᵒ si eodem actu quo appetitur illud quod est ad finē propter finem appetitur etiam finis. sequit̃ ꝙ quādocūq₃ qs appetit actualit̃ aliquid propter finem appetit actu ipsum finē. Et vlteri⁹ sequit̃ ꝙ si ꝓpter multos fines subordinatos appetat illud. sit actualit̃ appetat illos. ꝯñs est falsū sicut probat experientia. multotiens enim appetit quis aliqd propter multos fines de quibus actualiter non cogitat. ⁊ per ꝯñs quos non vult actualiter. ꝯña nota est. quia omne illud cuius volitio est i appetitu est actualiter volitū. nec oppositum est intelligibile. cū non sit aliud esse volitum aliqua volitione q̄₃ illam volitionē esse volitionem eius. uel si sit alia significatio vtriusq₃ dicti vna infert aliam ⁊ vnum dictum aliud. ¶ 3ᵒ sic. Aliquis volens actualiter finem ⁊ etiam aliqd propter finem potest desinere velle finem non desinendo velle illud quod est ad finem. ergo non eadem volitione vult finem qua vult illud quod est ad finem. aña patet. in quotidiana experientia. frequēter enim accidit ꝙ quis orat uel aliqd aliud facit ꝓpter deū actualit̃ amās

deum ⁊ postea desinit cogitare actualiter de deo. continuans orationem suam actuali attentione circa eam. añs ꝓbat̃. quia cum aliquid desinit esse a nobis volitū desinit in nobis esse volitio eius. imo nec aliqua eius volitio remanet ĩ nobis. alias illud remaneret volitū. ergo volitio eius qḋ est ad finem nō est volitio etiā ipsiꝰ finis. Si dicat̃ ꝙ in illo casu licꝫ finis desinat esse volitus. nō tamen desinit volitio eius. hoc nō valet. tū p̄ q꞉ si stante volitione finis. pōt finis non esse volitus. ⁊ ipsa pōt esse nō volitio eius. eadē rōne ipsa manente poterit nō eē volitum illud qḋ ē ad finē. ⁊ sic ipsa poterit eē ⁊ nulliꝰ esse volitio ⁊ iterū ipsa poterit esse volitio finis tm̄. ⁊ volitio eiꝰ qḋ ē ad finē tm̄. ⁊ iterū volitio vtriusqꝫ ⁊ p̱ ɔñs aliquis poterit de nouo velle priusq̃ꝫ nō voluit. ⁊ ecōtra nō velle priusq̃ꝫ voluit absqꝫ vlla mutatione sue volūtatis qḋ est contra Augᵐ 5ᵒ de trinitate caᵒ. vij. ⁊ certe hoc nō videt̃ possibile naturaliter. tum 2ᵒ quia tunc periret oīs via ꝓbandi volitionē nostrā eē aliā rem a volūtate nr̄a. ⁊ sic posset dici ꝙ voluntas nr̄a est sua volitio. sicut dicimꝰ de volūtate diuina. qḋ est ꝯ eādem doctrinam sanctorū ⁊ phōꝝ. ¶ 4ᵒ. Si aliquis actus voluntatis ex ꝯ̄ñs circa illud qḋ est ad finē esset etiam circa finē. eadē rōne ⁊ quślibet. cum nō sit potior ratio ꝓ vno q̃ꝫ ꝓ alio. ⁊ si sic sequit̃ vlteriꝰ ꝙ idem actus numero est velle ⁊ nolle qḋ est absurdū. ɔñia patet. q꞉ quis pōt nolle furari ꝓpter deū seu odire furtū ꝓpter deū. Si ergo talis nolitio est etiam dei aut est nolitio dei aut volitio dei. nō primū q꞉ tunc esset odiū dei. ⁊ sic quicūqꝫ nollet furari ꝓpter deū odiret deū. ⁊ per ɔñs peccaret. qḋ est falsum. ergo ē volitio dei. ⁊ sic idem actꝰ erit volitio ⁊ nolitio. falsitas ɔñtis patet. q꞉ pari rōne idem actus posset esse gaudiū de vno ⁊ tristicia de alio. ⁊ desideriū vnius ⁊ timor de alio imo idem actus posset esse merꝰ desideriū gaudiū tristicia respectu diuersoꝝ. ⁊ iterū multo plus idē actꝰ posset esse volitio huiꝰ ⁊ illiꝰ ⁊ cuiuslibet. ⁊ tādē cōcludit̃ ꝙ in homine respectu cuiuslibet volibilis uel nolibilis sufficiet vnꝰ actus numero. Sicut deꝰ vnico velle vult quicqd vult. sꝫ ꝓ certo hoc nō pōt concedi nisi absurde. ¶ 5ᵒ arguit p̱ Augᵐ xjᵒ de trinitate caᵒ 6ᵒ. vbi vult expresse. ꝙ qui vult videre cicatricē ut ide doceat vulnꝰ fuisse. alio actu vult videre cicatricē. ⁊ alio actu vult illud ad qḋ ordinat visionē. ⁊ idem dicit de illo qui vult stare ĩ fenestra ut inde videat transeūtes. Ex quibus concludit ꝙ quādocūqꝫ aliqs vult aliqd ꝓpter aliud. alia volitione vult primū. ⁊ alia volitione vult secūdū. ¶ Ad primum istorum negatur añs. nec valet probatio. non enim idem est dictu. a est volitū ꝓpter b. ⁊ a est volitum q꞉ b est volitū. ad hunc sensum quē ponit arguēs. s. ꝙ volitio b est cā effectiua volitiōis a. Sꝫ ɔcedit̃ ꝙ idem est dictu a est volitū ꝓpt̃ b. ⁊ ꝙ a est volitū q꞉ b est volitū. ad hūc sensū ꝙ b est causa ⁊ ratio ꝙ a sit volitū. sicut color est causa ꝙ substātia videatur. non tamen visio coloris est causa visionis substantie sic ꝙ sint due visiones. vna respectu coloris precise. ⁊ alia subiecti precise. ⁊ hunc sensū aperit sanctꝰ Thomas de veritate. q. 23. arti. vltimo. ⁊ expressiꝰ p̄ma 2ᵉ q. 12. arti. 4ᵒ. vbi sic ait. Motus volūtatis in finem. ⁊ in illud quod est ad finem potest ɔsiderari dupliciť. Uno modo sm̄ ꝙ voluntas fertur in vtrūqꝫ absolute ⁊ sm̄ se. ⁊ sic sunt simpliciter duo motus voluntatis in vtrūqꝫ. Alio mō pōt cōsiderari sm̄ quod volūtas fertur in id quod ē ad finem propter finem. ⁊ sic vnus ⁊ idem subiecto motus est voluntatis tēdens in finē ⁊ in illud qḋ est ad finem. cum enim dico volo medicinam propter sanitatem. nō designo nisi vnum motum voluntatis. Cuius ratio est quia finis est ratio volendi illud quod est ad finem. idem autem actus cadit sup obiectum ⁊ super rationē obiecti. sicut eadem visio ē coloris ⁊ luminis. ⁊ simile est de intellectu qui si absolute principiū ⁊ ꝯ̄nem consideret diuersa est consideratio vtriusqꝫ. in hoc autem ꝙ ꝯ̄ni propter p̄ncipia assentit est vnus actus tm̄ intellectus. hec ille in forma. ¶ Ad primam confirmationē dicitur eodem modo. non enim sequitur: amore finis est volitum illud quod est ad finem. ergo non eodem actu quis vult vtrūqꝫ. quia finis potest esse volitus dupliciter. vno modo absolute. ⁊ tale velle est causa amoris aut volitionis eius quod est ad finem. est postea volitus alio velle quo attingit̃ finis ⁊ illud qḋ ē ad finem. ⁊ talis amor finis nō est causa amoris eius quod est ad finem. sed finis est ratio ꝙ illud quod ē ad finem tali volitiōe sit volitū. sicut color ē causa ꝙ lapis videat̃. ¶ Ad 2ᵃᵐ confirmationē negat̃ hᵒ. nō eñi ideo ꝯ̄ dicit̃ nota propter principiū. q꞉ noticia huiꝰ est causa noticie alterius. sꝫ q꞉ principiū est ratio cognoscendi ꝯ̄nem. dato etiam ꝙ noticia p̄ncipij absolute sumpti sit causa noticie ꝯ̄nis. cum hoc stat ꝙ eodem actu potest vtrūqꝫ cognosci. sicut dictum est de duplici volitione finis. ¶ Ad 3ᵃᵐ confirmationem dicitur. ꝙ cum dicitur a est volitum propter b. non denotatur causalitas b super volitionem a. sed denotatur ꝙ b est ratio ꝙ a sit volitum. ista autem duo multum differunt ut dictum est. ¶ Ad 2ᵐ argumentū dicitur concedēdo ɔñam ⁊ ɔñs. ⁊ ad iprobationē ɔñtis dico ut priꝰ ꝙ respectu finis potest haberi duplex volitio ⁊ similiter respectu eiꝰ qḋ est ad finem. ⁊ ideo quādoqꝫ volitio finis dicitur esse causa volitionis eius quod ē ad finem. ⁊ quandoqꝫ non ut prius patuit. Similiter dico in proposito ꝙ licꝫ aliquis possit velle illud quod est ad finem. ut est quedā res volitione causata a volitione finis. ut est res quedam. ⁊ nō velle actualiter finem. imo non cogitando pro tunc de fine. tamen impossibile est ꝙ quis velit illud quod ē ad finem ꝓpter finem inq̄tū hō. quin eodem actu velit finē. ⁊ qn actu cogitet de fine nec aliqua experiētia ostēdit oppositū. licꝫ experiamur hn̄ aliquā volitionem eius quod ē ad finem. ut est quedā res manere in nobis sine actuali ɔsideratiōe finis. talis tn̄ volitio nō dr̄ eē eiꝰ qḋ ē ad finē ꝓpt̃ finē actualiť sꝫ volitio eius qḋ est ad finem causata ex desiderio

finis. τ ideo est volitum propter finem virtualiter.
¶ Ad 3m dicit̃ q̃ añs est falsum. Dico eni q̃ licz ali-
quis desinat velle finem actualiter. qui tamen non
desinit velle illud qḋ est ad finē. tñ illa volitio ei⁹ qḋ
est ad finem remanens post desitionē nō est volitio
eius qḋ est ad finē ꝓpter finē. ſʒ ut ē res quedā. licz
illa volitio causata fuerit ex volitione finis. vtrūqʒ
eni taliū pōt duplici volitione esse volitū τ cū desi-
nit esse volitū vna volitione. incipit esse volitū alia
presertim illud qḋ est ad finē qḋ p̄mo erat volitum
ꝓpter finē qñ actualiter cōsiderabat̃ de fine. τ po-
stea est volitū solū ut quedā res cessante cōsidera-
tione finis. ¶ Ad 4m cōcedit̃ q̃ idem actus pōt esse
velle respectu vni⁹. τ nolle respectu alterius. τ ne-
gatur ɔña. qua infertur q̃ pari ratiōe idem act⁹ pos-
set esse timor desideriū gaudiū tristicia respectu di-
uersoꝝ. uel q̃ esset volitio cuiuslibet volibilis. τ cā
est. quia licz aliquis actus possit ferri sup duo obie-
cta quoꝝ vnum se habet ut materiale. aliud ut for-
male. τ iō vnum est rō alteri q̃ attingat̃ a tali actu
sicut exēplificatū fuit de colore τ substātia: de p̄n-
cipio τ ɔ̄ne: de fine τ de illo qḋ ē ad finē. nō tñ ē ali-
quis possibilis dari cadens sup duo obiecta quātū-
cūqʒ vnū sit formale τ aliud materiale. ita q̃ respe-
ctu vni⁹ sit desideriū τ gaudiū. τ respectu alteri⁹ sit
timor τ tristicia. qꝛ actū habere tales duas habitu-
nes quales dicūt gaudiū τ desideriū uel timor τ tri-
sticia implicat ɔtradictionē cum tales rōnes repu-
gnent. τ ɔsimilit̃ repugnaret alia cōbinatio qua di-
ceret̃ q̃ idē act⁹ respectu vnius obiecti esset timor
τ desideriū uel timor τ gaudiū. cū timor sit de futu-
ro malo. tristicia de p̄nti malo. gaudium de presenti
bono. Similiter non omnia obiecta sic se habent q̃
vnū sit rō volēdi oia alia. τ sic nō seq̄t̃ q̃ eodē actu
quis possit velle oia volibilia distincte τ in p̄ticulari
¶ Ad 5m r̄ndet sc̄s Tho. p̄ma 2e. q. vbi d̄. q̃ Aug⁹
loquit̃ de volitiōe eius qḋ est ad finē ut est res q̄dā
τ nō ut ordinat̃ in finē. ¶ Ad argumēta ɔ̄ q̄ntā ɔ̄nē
dicit̃. q̃ solum cōcludunt cōtra opinionē Durandi
ponētis q̃ p̄ncipale τ primariū obiectum fruitiōis
vie uel patrie est ipsa visio b̄tifica. ſʒ nō concludunt
ɔ̄ sanctū Thomā ponentē q̃ eodem actu fruitionis
beatus fruit̃ deo tāq̄ꝫ vltimo fine. τ illa visione bea-
tifica inq̄ntū est habitio illius finis τ cōsecutio eiusdē
τ est vltim⁹ finis formalis τ sūmū bonum formale
creature. quelibet eni delectatio habet ꝓ obiecto
nō solū rem dilectā q̄nimo aliquā op̄ationē aut cō-
iunctionē boni delectabilis ad se uel ad amicū. De
h̄ quidē dicit sc̄s Tho. p̄ma 2e q. 32. arti. p̄. ad p̄mū
Ipsa obiecta op̄ationū nō sunt delectabilia nisi in-
q̄ntū cōiungunt̃ nobis ul̃ p cognitionē solā sicut cū
delectamur in cōsideratiōe uel inspectione aliquo-
rū uel quocūqʒ alio mō simul cum cognitione. sicut
cum aliquis delectat̃ in hoc q̃ cognoscit se habere
qḋcūqʒ bonum puta diuitias ul̃ honorē aut h̄ꝫ. que
quidē nō eēnt delectabilia nisi inq̄ntū apprehēdūt̃
ut habita. Ut eni dicit ph̄s 2° politice. magnā dele-
ctationē habet p̄nre aliquid sibi ꝓpositū. q̄ ꝓcedit
ex naturali amore alicuius ad seipsum. habere aūt
h̄ꝫ nihil aliud est q̄ꝫ vti eis uel posse vti. τ hoc ē p ali-
quā op̄ationē. Uñ manifestū est q̃ omnis delecta-
tio i op̄ationē reducitur sicut i causam. hec ille. Itē
ibidē in r̄siōne principali sic dicit. Ad delectationē
duo requirunt̃. s. cōsecutio boni cōuenientis τ cogni-
tio h̄ꝫ adeptionis. vtrūqʒ autē bonum i quadā ope-
ratione cōsistit. nā actualis cognitio quedā op̄atio
est. similiter autē bonum cōueniēs adipiscimur ali-
qua op̄atiōe. ipsa eni op̄atio ꝓpria ē quoddā bonū
cōueniēs. vñ oportet q̃ ois delectatio aliquā ope-
rationē sequat̃. hec ille. Et hoc est de p̄. s. quō dele-
ctatio aspicit bonū dilectū τ cōiunctionē eius ad di-
ligētē. Q2 autē quādoqʒ delectatio aspiciat cōiun-
ctionē boni ad aliū. s. ad amicū patet p eundē i 2a 2e
q. 28. arti. p̄. vbi dicit q̃ gaudiū ex amore causatur
uel ꝓpter presentiā boni amati. uel etiā ꝓpter hoc
q̃ ipsi bono amato ꝓpriū bonū inest τ conseruat̃. τ
h̄ secūdū m̄gr̄m p̄tinet ad amorē beniuolētie p quā
aliquis gaudet de amico ꝓspere se habēte etiā si sit
absens. hec ille. Et p̄ma 2e. q. 32. arti. 5°. ponit q̃ de
op̄atiōib⁹ τ bonis alioꝝ gaudem⁹ inq̄ntū estimāt̃ ut
bona nr̄a ꝓpter vim amoris q̄ facit estimare amicū
quasi eūdē sibi. Et ut dicit ibidē ad p̄mū. bona ope-
ra alioꝝ licz nō sint nobis ɔiuncta s̄m rem tñ sūt no-
bis cōiuncta p affectionē. Ex quib⁹ oibus patet q̃
nūq̄ꝫ gaudet aliquis aut delectat̃ de aliquo bono
nisi inq̄ntū illud ē cōiunctū sibi ul̃ amico suo quē re-
putat q̄si eundē sibi. τ p ɔña omnis fruitio habet ꝓ
obiecto nō solū bonū amatū. ſʒ etiā habitionē illius
uel ɔiunctionē. qḋ etiā patet ex p̄dictis superi⁹ vbi
dicebat̃ q̃ bonū cōueniens absolute sumptū. nō ē
obiectū delectationis. ſʒ ut p̄ns aliq̄ mō. ¶ Tūc ad
p̄mū ɔ̄ q̄ntā ɔ̄nē ɔcedo q̃ nullus actus voluntatis
inhereat alicui actui propter seipsum nec etiam ipsi
b̄tifice visioni. s̄m eni q̃ dicit sc̄s Tho. 4° sen. dis.
49. q. j. arti. p̄. questiuncula 2a. qñ res habet extra
se finē tunc oportet q̃ finis interior ad exteriorē or-
dinet̃. ut sic exterior finis sit quasi finis vltim⁹. τ fi-
nis interior q̄ est op̄atio sit ad illū ordinatus. hec ille
Ex quo patet q̃ visio b̄tifica cū ordinetur ad deum
non est inherendū illi ꝓpter se. τ ɔ̄ñter concedit̃ q̃
nō est diligenda ꝓpter seipsam ut principale obie-
ctū nec fruendū ea ut vltimo fine simplicit̃. ſʒ non
sequit̃ q̄n sit fruendū ea ut ē habitio obiecti frui-
bilis τ vltimi simpliciter finis. ita q̃ fruitio cadat sup
obiectū τ visionē obiecti τ totale obiectū sit vterqʒ
finis. s. finis intra τ finis extra. licz in obiecto illo p̄n-
cipale sit deus. minus p̄ncipale visio dei. nam sine
illa impossibile est p̄fecte frui deo. ita q̃ est cōditio
obiecti p̄fecte delectātis reddens ipsum p̄fectissi-
me quietatū nō ex p̄te obiecti. ſʒ ex p̄te potētie que
sūmo bono nō aliter p̄fecte cōiūgit̃. Obiectū ḡ p̄n-
cipale fruitionis est deus ipse. visio autem eius est
conditio obiecti fruibilis. τ sup vtrūqʒ cadit fruitio
ſʒ principaliter τ primario supra deū. ɔsequent̃ sup
beatificā visionē. ¶ Ad 2m dicit̃ q̃ a°r ē intelligēda
de obiecto fruitiōis p̄mario. cuiusmodi ē sol⁹ de⁹.

nõ autẽ de obiecto fruitionis secundario qḋ est q̄si circũstantia uel conditio obiecti fruibilis.s.habitio dei per beatificam visionem. In tali fruibili nõ ponit̃ spes a fruente nec ponit̃ in eo finis leticie sic in fine p̄ se ⁊ seorsum volito vltimate. sed sicut in habitiõe rei sperate vltimate. uel poti⁹ in illa simul ponitur spes cũ deo. ¶ Ad 3m dicit̃ q̄ nulla creatura ẽ fruibilis tãq̄ p̄ncipale obiectũ fruitionis. sed nihil ꝓhibet creaturã esse fruibilẽ tanq̄ aliquid requisitũ sicut cõditio obiecti fruitionis mõ p̄dicto. nõ quidẽ requisita ex p̄te dei: sed ex p̄te potentie. cui sine visione obiectũ non est sũme quietatiuũ aut delectabile. licꝫ i se deus sit sũme delectabilis p̄sertim sibi. in quo nõ differt obiectũ ⁊ visio obiecti. ⁊ ita esset in nobis si deus posset esse nostra beatitudo formalis tunc enĩ fruitio btĩfica solum caderet supra deũ. q̄ ibi nõ differret bonũ ⁊ habitio boni sicut nũc. ¶ Ad 4m sĩliter a^{a} est vera si itelligat̃ de principali ⁊ primario fruitionis obiecto. aliter intellecta nõ conceditur. ¶ Ad 5m dicit̃ q̄ tam fruitio vie q̄ patrie in deo principaliter ↄsistit. sed secũdario ↄsistit in habitiõe dei sine qua de⁹ nõ habet rõnẽ obiecti fruitiõis perfecte. ¶ Ad 6m dicit̃ q̄ in patria erit duplex delectatio uel gaudiũ de deo. ut dictũ est in solutione tertij ↄ tertiã ↄnẽ. ꝑrima erit de deo ut est habit⁹ a fruente. Secũda ẽ de deo in se ⁊ de bono qḋ habet Que illaꝝ autẽ sit potior dicendũ videt̃ q̄ delectatio que est de bono diuino in se ↄsiderato est melior in genere laudabiliũ. Unñ sanctus Tho. 2a 2e. q. 28. arti. p̄. ad 3m dicit. De deo põt eẽ spirituale gaudiũ duplex. vno mõ s̄m q̄ gaudemus de bono diuino i se considerato. alio mõ s̄m q̄ gaudem⁹ de bono diuino ꝓut a nobis p̄ticipat̃. ꝑrimũ aũt gaudium est melius ⁊ procedit p̄ncipaliter ex charitate. Sed secundũ gaudiũ ꝓcedit etiã ex spe p̄ quã expectam⁹ diuini boni p̄fruitionẽ. hec ille. In visione etiã p̄ncipali dicit p̄mũ gaudiũ maxime p̄tinere ad amorẽ beniuolẽtie p̄ quẽ aliquis gaudet de amico ꝓspere se habente: etiã si sit absens. Ex quo patet q̄ primũ gaudiũ qḋ. s. habet̃ de deo gaudendo q̄ ipse habet tale ⁊ tãtũ bonũ est laudabili⁹. ⁊ ita intelligit sanct⁹ Tho. verba predicta dicendo illud esse meli⁹ ⁊ magis p̄tinere ad amorẽ beniuolentie. gaudiũ v̄o qḋ habet̃ de deo ut viso videt̃ esse meli⁹ in genere bonorabiliũ ⁊ in genere premij ⁊ btĩtudinis. tum q̄ tale gaudiũ imediate p̄ficit essentialẽ btĩtudinẽ. s. visionẽ beatificã. sicut decor p̄ficit iuuentutẽ nõ aũt aliud. tum quia illud est perfecta quies omniũ desideriorũ p̄cedentiũ. non autẽ aliud gaudiũ. q̄ illud habetur in via. licꝫ nõ eque intensũ aut perfectum vbi tñ semꝑ restat sitis. tum q̄ istud gaudiũ de sui rõne non cõpatitur imperfectionẽ aut miseriã uel viam. ¶ Ad 7m dicit̃ q̄ a^{a} habet veritatẽ loquendo de fruibili principaliter ⁊ directe volito vltimate nõ autẽ de fruibili p̄ cõcomitantiã ⁊ cõrequisitionẽ cuiusmodi ẽ visio btĩfica. ¶ Ad p̄mũ Gregorij ↄtra gnẽã ↄnẽ dico q̄ aliquã volitionẽ esse distincte volitionẽ sui põt dupliciter intelligi. ꝑrimo

modo q̄ sit volitio sui ⁊ non alterius ⁊ isto modo nõ cõcedit̃. alio⁹ q̄ est volitio alicui⁹ obiecti principaliter. ⁊ nihilomin⁹ sui. non autẽ alterius volitionis. ⁊ sic concedit̃ q̄ aliqua nolitio est volitio sui. sꝫ nõ solum nec p̄ncipaliter sicut in ꝓposito. ¶ Tunc ad 2m dico q̄ in ꝓposito nolitio causat̃ a noticia sui distincta. ⁊ cũ infert̃ q̄ nulla distincta noticia causat obiectũ suũ. falsum est ut patet generaliter in artificialib⁹ vbi forma artificialis p̄concepta est causa domus. Si dicatur q̄ arguens itelligit de noticia intuitiua. dico q̄ vocando noticiã intuitiuã noticiam rei in se. de nulla re insensibili cuiusmodi est visio uel volitio habem⁹ in via noticiã intuitiuã. In p̄ria v̄o noticia intuitiua respectu creature non causatur a creatura cognita. sed per influxũ sp̄ẽꝝ. uel i verbo ⁊ sic non habet̃ q̄ noticia intuitiua sp̄ causetur a re. dico etiã q̄ ad distincte volendũ volitionẽ nõ oportet illã intuitiue videri nec ad cognoscẽdũ illo mõ distincte quo dictũ est oportet illã distincte cognosci sic q̄ tali cognitione solũ illa volitio cognoscat̃. sed sufficit ut cognoscat̃ sub rõne volitiõis talis obiecti. ¶ Ad 2m dicitur q̄ sicut aliqua volitio ẽ distincta volitio sui. ita eodẽ mõ distinctionis aliqua nolitio põt esse distincta nolitio sui nõ q̄ solũ sit nolitio sui ut principaliter. sꝫ alteri⁹ obiecti principaliter: ⁊ sui secundario. Et ad improbationẽ ↄñe dico q̄ non oportet q̄ quelibet nolitio sit nolitio sui sic̃ nec quelibet volitio ẽ volitio sui. sꝫ sicut tunc volitio est volitio sui. cũ volitio habet obiectũ aliqḋ principale qḋ est rõ volendi se ⁊ alia ordinata ad ipsũ. ita illa nolitio solũ potest esse distincte nolitio sui que principaliter habet aliqḋ obiectũ qḋ est rõ nolendi se ⁊ ordinata ad illud. Exemplũ p̄mi est de⁹: exemplũ secundi miseria uel h̄ỹ. ¶ Ad 3m dico q̄ Aug⁹ loquit̃ de volitiõe obiecti qḋ nõ obijcit̃ ut rõ volendi aliud a se nec ẽ volitũ i alio. secus ẽ de volitione quã volumus ꝓpter obiectũ principale. illa enĩ est volita i alio. ⁊ ideo ↄcedit̃ Aug⁹ q̄ oĩs distincta volitio habet obiectũ aliud a se. licꝫ possit eẽ cum hoc volitio sui secundario. Ad Anselmũ ↄceditur q̄ volitio numeratur s̄m numeꝝ obiectoꝝ p̄ncipaliter volitoꝝ non autẽ aliter. ¶ Ad p̄mũ ↄtra 6am ↄnẽ dicit̃ q̄ pacatio ⁊ quietatio non ẽ de eẽntia btĩtudinis. sꝫ ↄsequẽs ad eã. vñ sanct⁹ Tho. p̄ma 2e q. 3. arti. 4. facit sĩle argumẽtũ huic. Arguit enĩ. Btĩtudo hominis in pace consistit s̄m Aug^{m}. 19. de ciui. dei. sꝫ pax ad voluntatẽ p̄tinet. igitur ⁊c̃. Ecce q̄ istud argumẽtum sentẽtialit̃ sĩle ẽ argumẽto de quo nunc ẽ s̄mo vbi dicit̃ q̄ btĩtudo ẽ p̄fecta quietatio ⁊ sacietas. ⁊ ideo visa solutione h⁹ videt̃ solutio alterius. dicit ḡ sic sanct⁹ Tho. ꝑax pertinet ad vltimũ finẽ hoĩs non quasi eẽntialit̃ sit ipsa btĩtudo. sꝫ q̄ antecedenter ⁊ ↄñter se habet ad eã. añcedenter quidẽ in q̄ñtũ iam remota sunt oĩa p̄turbantia ⁊ i̇pedientia a fine vltimo. ↄñter v̄o in q̄ñtum homo adepto vltimo fine remanet pacat⁹ suo desiderio quietato. hec ille. Ex q̄b⁹ patet q̄ pax aut quietatio uel sacietas nõ sunt eẽntialit̃ btĩtudo. sꝫ p̄uia ad btĩtudinẽ uel ↄsequẽtia

ad illam. ſm enim ꝙ ipſe dicit. q. 4. arti. 3° neceſſe eſt iſta tria ad beatitudinē cōcurrere. ſ. viſionē q̄ eſt perfecta cognitio itelligibilis finis. ⁊ delectationē uel fruitionē que importat quietationē amantis in amato ⁊ cōphēſionē q̄ iportat pn̄tiā finis. Queſtiōe autē 3. arti. 4° dicit. Ad beatitudinē duo requirūt̄. vnū quod eſt eſſe btītudinis. aliud qđ eſt q̄ſi per ſe accidēs eius. ſ. delectatio ei adiuncta. Eſſentia enī beatitudinis conſiſtit in intellectu. ſed ad voluntatē ptinet delectatio ꝯſequēs btītudinē. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ deficit in duobus. Primo quia videt̄ falſū ſupponere. ſ. ꝙ eſſe naturale hoīs ſit vna totalitas reſultans ex materia ⁊ forma. qđ falſum eſt. qꝛ eē hominis ⁊ eſſe aīe intellectiue cum ſit ſubſiſtēs ē vnū ⁊ idem. ut patet pͥma 2e. q. 4. arti. 5°. Et ideo non plꝰ eſſe totius hoīs reſultat ex duobꝰ q̄ eē aīe rōnalis īmo aīa rationalis recedens a corpore ſecū fert eē qđ erat ꝑ pꝛiꝰ totiꝰ cōpoſiti. ſecus de alijs formis q̄ nō ſubſiſtunt. 2° deficit. quia dato ꝙ non loquatur de eſſe naturali hoīs ſed de eius eſſentia. non opoꝛtet ꝙ ſi illa reſultet ex duobus. eſſentia btītudinis reſultet ex duobus. qꝛ btītudo reſpicit principalit̄ ⁊ directe aīam que eſt forma ſimplex ⁊ non cōpoſitū reſultans ex aīa ⁊ coꝛpe. q̄uis btītudo aīe redundet ī coꝛpꝰ ſm Augm ī epl̄a ad Dioſcoꝝ. ⁊ recitat ſcūs Tho. pͥma 2e. q. 4. arti. 6°. Tam potētē inqt natura deus fecit aīam ut ex eiꝰ plenitudine btītudine redūdet in inferioꝛē naturā incoꝛruptionis vigoꝛ. ¶ Ad 3m dico ꝙ ꝑfectiſſima vnio aīe ad obiectū btīficū ⁊ econtra nō eſt de eēntia btītudinis. qꝛ talis vnio cōſiſtit ī duplici actu. ſ. intellectꝰ ⁊ voluntatis. de eēntia enī beatitudinis eſt ſolū illa vnio qua aīa attingit deū in ſe. hoc autē eſt ꝑ actū intellectus ⁊ non ꝑ actū voluntatis. Concedit̄ tn̄ ꝙ vtraq̄ vnio pertinet ad beatitudinē. Unio quidē ꝑ actum intellectꝰ eſt eſſentialiter btītudo qꝛ ꝑ illam capit̄ deꝰ ut premiū. Sed vnio ꝑ actū voluntatis eſt cōſequens ad btītudinē ⁊ ꝑficiēs pͥmā vnionē. Multa enī requirunt̄ ad beatitudinē que nō ſunt de eſſentia btītudinis. Nam ſm ſcm̄ Tho. pͥma 2e. q. 4. arti. 6°. Perfectio coꝛpis requirit̄ ad btītudinē hoīs oīmode ꝑfectā non tn̄ eſt de eſſentia btītudinis. ſic in ꝓpoſito videt̄ dicendū de vnione aīe ad deū ꝑ actū voluntatis. ¶ Ad 4m dicit̄ ꝙ ſi eſſet poſſibile ꝙ aīa videret deū ⁊ non delectaret̄ aut diligeret eū. tūc ī illo caſu aīa haberet in ſe eſſentiam btītudinis completā q̄tū ad ſuam ſpēm. nō tamē q̄tū ad illa que btītudinis eēntiā cōſequūt̄ ⁊ eam ꝑficiunt accidētalit̄ vnde ſanctꝰ Tho. pͥma 2e. q. 33. arti. 4. dicit. Delectatio ꝑficit opationē ꝑ modū finis. nō quidē ſm ꝙ finis dicit̄ illud ꝓpter qđ aliquid eſt. ſ3 ſm ꝙ omne bonū cōpletiue ſuperueniens pōt dici finis. ⁊ ſm hoc dicit phs. 10. ethicoꝝ. ꝙ delectatio ꝑficit opationē ſicut quidā finis ſuperueniens inq̄tū ſup hoc bonum qđ ē opatio ſuperuenit aliud bonū qđ eſt delectatio q̄ iportat quietationē appetitꝰ ī bono ꝑſuppoſito. hec ille. Item 3° contra gentiles ca° 24. oſtēdit quō delectatio ꝑficit opationē q̄ ē btītudo dicēs. Aliquid eſt ꝑfectio alicuius dupliciter. Unoꝰ ut habētis iam ſpeciē. alioꝰ ut ꝑfectio ad ſpeciē habendā. ſicut ꝑfectio domꝰ ſm ꝙ iam habet ſpeciē eſt illud ad qđ ſpecies domus ordinat̄. ſ. habitatio. non enī domꝰ fieret niſi ꝓpter hoc. Unde ⁊ in diffinitiōe domꝰ opoꝛtet hoc poni ſi debeat diffinitio eſſe perfecta. ꝑfectio ħo ad ſpēm domus eſt tam illud qđ ordinat̄ ad ſpeciē ꝯſtituēdā. ſicut principaliter eſſentialia ipſiꝰ q̄ illud qđ ordinat̄ ad ſpēi conſeruationē. ſicut apodiacula que ſiūt ad ſuſtētationē domus q̄ illa q̄ faciunt ad hoc ꝙ vſus domꝰ ſit ꝯueniētioꝛ. ſicut pulchritudo domꝰ. delectatio autem eſt ꝑfectio operationis ꝯſimilis ꝑfectioni ordinate ad ſpeciē rei. nam ꝓpter delectationē attentiꝰ ⁊ decentiꝰ circa operationē inſiſtimus in q̄ delectamur. hec ille. Ex quibꝰ patet quō delectatio btīfica ꝑficit opationē. ſ. viſionē beatificā eodē modo quo pulchritudo ꝑficit domū ⁊ decoꝛ iuuentutē que eſt perfectio accidētalis non faciēs ad h̄ ꝙ res ſit. ſ3 ut cōuenientioꝛ ſit. ideo dato illo caſu quē ponit arguens. ſi tn̄ ſit poſſibilis de quo non curo pro nūc. talis de q̄ loquit̄ eēt btūs q̄tū ad ea que eſſentialiter beatitudo cōcernit. nō autē eſſet ꝑfecte beatꝰ quia deficeret ei perfectio btītudinē ꝯſequēs ⁊ eā ꝑficiēs ac decoꝛās. Et pͥma 2e. q. 4. arti. 2°. ad pͥmū. Delectatio eſt ꝑfectio q̄dā cōcomitans viſionē. nō ſicut ꝑfectio faciēs viſionē in ſpecie ſua ꝑfectā. ¶ Ad 5m negat̄ hoc. ⁊ ad pͥmā ꝓbationē dicit̄ ꝙ beatus nō refert viſionē ad aliū actum. non enī vult videre deum ut cōplaceat. nec propter aliquid aliud q̄ ꝓpter deum. qꝛ. ſ. viſio dei ē habitio vltimi finis. Unde ſcūs Tho. pͥma 2e. q. 4. arti. 2. ad 3m. Charitas inquit nō querit bonum dilecti ꝓpt̄ delectationē. ſ3 h̄ fit ei ꝯſequēs ut delectet̄ ī bono adepto qđ amat. ⁊ ſic delectatio nō ridet ei ut finis. ſ3 magis viſio ꝑ quā pͥmo finis ei fit pn̄s. Et ibidē dicit. voluntas inquit non querit bonū ꝓpter quietationē. ſ3 iō q̄rit ꝙ quietet̄ ī opatiōe: qꝛ opatio eſt bonū eius. ¶ 3° etiā ꝯ genti. ca° 24. oſtēdit ꝙ ſicut in ordine nature delectatio eſt ꝓpt̄ operationē qꝛ opatio eſt bonum eius. ita in recto ordine voluntatis ⁊ aliarū rerū. Item 4° ſen. diſ. 49. q. 3. arti. 4 queſtiuncula 3ª ſic ait. Felicitas ⁊ delectatio iā ipſā ꝯſequēs nō ſunt ꝯſideranda quaſi duo bona. ſ3 q̄ſi vnū bonū. ſicut enī ex ꝑfectione ⁊ ꝑfectibili fit vna res ꝑfecta. ita ex delectatiōe ⁊ opatiōe fit vna operatio ꝑfecta. Quid aūt hoꝝ ſit ꝓpter alterū eligēdum. vtrum. ſ. delectatio ꝓpt̄ opationē uel ecōtra phs inſolutū reliquit. Sed tamen ſm rei v̄itatē videtur dicendū ꝙ delectatio ad opationē ordinet̄ ſicut ad finē. ſicut ⁊ ꝑfectiōes ſecūde non ſunt ꝓpter aliud niſi ꝓpter ſua ꝑfectibilia ꝑficiēda. Eſt aūt delectatio quedā ꝑfectio operatiōi ſuperueniēs ut decoꝛ iuuētuti. vnde delectatio ad opationē ordinatur. Sic ergo ꝓpꝛie loquendo nulla delectatio eſt optimū. ſed aliq̄ delectatio eſt aliqd optimi. hec ille. ¶ Ad 2am ꝓbationē minoꝛis pͥncipaliter intēte dicitur ꝙ tam viſio q̄ gaudiū de bono diuino in ſe cōſiderato fertur imediate in deum. veruntamen gau

uiū illud habet cur quodāmō. non aūt illo mō visio. τ ideo dicimus: gaudeo de bono dei ꝓpter se. non aūt dicim⁹ video hoc ꝓpter hoc. quia cū obiectum voluntatis sit finis uel ea que sunt ad finem inq̄tū hm̄ʒ. omnis actus voluntatis habet cur quod querit de fine qui ē ratio diligendi. secus est de actibus intellectus. Sciendū tamē q̄ visio beatifica non habet cur proprie loquēdo sic q̄ possit queri a beato: cur vis videre deum. similiter nec gaudiū illud de quo loqmur. vn̄ scūs Tho. 4.° sen. dis. 49. q. 3. arti. 4.° ad 3m sic ait. De illis ordinatis ad finem consueuimus querere ꝓpter quid fiant que fini non sunt coniuncta. de his vero que fini cōiuncta sunt talis questio nō fit. q2 statim apparet ea esse appetibilia. τ q2 delectatio est coniuncta operationi perfecte q̄ est finis. ideo nō ɔsueuit queri ꝓpter quid aliqs velit delectari. Et p̄terea delectatio dicit q̄etationē appetit⁹ in aliquo. vnde querere. quare aliquis velit delectari est idem qđ querere quare velit appetitum suum quietari. qđ idem est ac si quereref. q̄re aliquis velit finem volūtatis cōsequi. lic3 aūt aliq̄ operatio sit finis. tamē operatio de suo nomine nō importat rationem finis uel quietationem in fine. τ inde est q̄ magis querim⁹ ꝓpter quid vis operari q̄ꝫ ꝓpter quid vis delectari. hec ille. Patet igitur q̄ cū visio beatifica sit finis non est querendū a beato cur velit videre. similiter cum illud gaudiū sit coniunctum fini. non est querendū cur velit gaudere. τ ideo nullus illorum actuū habet cur proprie. tamē quilibet eoꝝ potest ordinari in deū τ diligi propter deum. quia finis intra ordinatur ad finem extra. τ tamē visio ad nullum aliū actū ordinatur. sed omnis actus volūtatis ordinatur aliquo modo ad actū visiōis sic ꝑfectio secunda ad primā. lic3 enim beatus nō referat obiectum gaudij ad visionem ita q̄ gaudeat de deo ꝓpter visionem. tamen ipse refert gaudiū ad visionem ita q̄ vult h̄ ꝓpter illud tanq̄ꝫ perfectionem secūdam ꝓpter p̄mam τ tanq̄ꝫ aliqđ requisitum ad bene esse beatitudinis ꝓpter beatitudinē. Nec ex hoc sequitur q̄ diligat deū amore cōcupiscentie p̄ncipaliter. sed q̄ gaudium illud diligit amore ɔcupiscentie. q2 vult illud inesse sue felicitati τ cōcomitari eā. Scđm eni q̄ dicit scūs Tho. p̄ma 2e. q. 4. arti. p̄. quadrupliciť requiriť aliqđ ad btitudinē sc3 uel sicut preambulū τ preparatorium ad eam. 2° modo sicut ꝑficiens essentialiter eam. 3° modo sicut adiuuans. 4° modo sicut concomitans. Primo modo rectitudo volūtatis requiritur ad beatitudinem. 2° modo visio beatifica. 3° modo societas sanctorum quodāmodo requiritur ad beatitudinem ut ipse dicit ibidē arti. 8°. Uel perfectio corporis que facit ad bene eē beatitudinis. ut ipse dicit ibidē arti. 5°. 4° modo requiriť delectatio ɔsequēs visionem que prius dicta est. Et similiter dico q̄ gaudium de bono diuino in se cōsiderato requiriť ad beatitudinē p̄mo modo. sicut τ amor dei perfectus ut ipse dicit articulis. p̄ et 4°. Sciendū q̄ aliť pōt dici ad predicta q̄ visio beatifica potest dupliciter cōsiderari. Uno modo ex parte obiecti inq̄tū est habitio vltimi finis p̄ma τ precipua coniūcta ipsi deo sic q̄ simul sumatur illa visio τ de⁹. τ sic omnis operatio creature rationalis ordinať ad visionem beatificam sicut ad deum. non enim sunt duo fines vltimi deus τ sua visio: sicut diciť p̄ma 2e. q. xj. arti. 3° ad 3m vbi dicitur sic. Finis dicitur dupliciter sc3 ipsa res. τ adeptio rei. que quidem non sunt duo fines. sed vnus finis in se cōsideratus τ alteri applicatus. de⁹ aūt est vltim⁹ finis sicut res que vltimo queriť. beatitudo aūt causata est adeptio huius finis. hec ibi finaliter. 2° modo potest considerari beatitudo inq̄tum est quedā qualitas τ quedā creatura: τ quoddam accn̄s creature. τ sic cōsiderať ex parte subiecti. τ sic diciť q̄ amor dei uel charitas uł gaudium de deo nō ordinatur in illā visionem: τ sic intelliguntur p̄dicta. ¶ Ad 6m negať aᵒʳ. non enim oportet q̄ in illo cōsistat essentialiter beatitudo qđ perfectius vnit hoiem deo uel decētius. sed sufficit q̄ tale vnitiuū sit perfectio ɔsequēs beatitudinem essentialem. hm̄ʒ autem est actus volūtatis. vn̄ scūs Tho. 4.° sen. dis. 49. q. j. arti. j. q̄stiūcula 2a. ad 5m sic ait. Per affectum inquit perfectius coniūgitur homo deo q̄ꝫ per intellectum: inq̄tum cōiunctio que est per affectū. superuenit perfecte cōiunctioni que ē per intellectum ꝑficiēs τ decorans eam. sed tamen oportet q̄ p̄ma coniūctio sit per intellectū. hec ille. Tunc ad probationem maioris diciť q̄ beatitudo cōsistit in maiori bono s̄m se. non aūt in maiori bono in ordine ad rationē rectam uel quid extrinsecum. actus aūt intellect⁹ est s̄m se melior τ nobilior act⁹ q̄ꝫ actus volūtatis. vnde dico q̄ inter actus volūtatis ille dicitur melior. τ decentior qui est recte ratiōi ɔformior sicut ondit scūs Tho. p̄ma 2e. q. 19. arti. 3°. Sed loquēdo de actibus in generali nō oportet q̄ actus suā bonitatem uel melioritatem recipiat ex cōformitate ad rectam rōnem nisi solum act⁹ qui est alterius potentie q̄ꝫ intellectus. sed ille act⁹ dicitur melior qui habet melius obiectū ceteris paribus. actus aūt intellectus habet nobilius obiectū q̄ꝫ act⁹ volūtatis s̄m q̄ probat scūs Tho. p̄ma 2e. q. 66. arti. 3°. Obiectum inquit rōnis nobili⁹ est q̄ꝫ obiectū appetitus. ratio eni appꝛehēdit aliquid in vniuersali. sed appetitus tēdit in res que habēt eē particulare. τ sic patet q̄ maioris probatio non procedit. Nec illud quod diciť de virtuoso iuuat ī ꝓposito ut patet per distinctionem factam de bonitate actuū. ¶ Ad 7m diciť q̄ non ē simile de cognitione vie τ patrie. nam in via de⁹ non capiť ab intellectu obiectiue ꝑ essentiā suam. s3 solū per aliquā speciē que imperfecte rep̄sentat deū. τ ideo de⁹ nobilior est in seipso q̄ꝫ in intellectu viatoꝝ. s3 in p̄ria essentia diuina non per speciē videbiť. sed ipsa imediate vniet intellectui beato ut forma itelligibilis: τ ideo idem eē habebit in intellectu τ in seipsa. ac ꝑ hoc nō nobiliori modo attingeť a voluntate q̄ꝫ recipiať in intellectu. τ ɔñter actus volūtatis erit min⁹ nobilis q̄ꝫ actus intellectus. nam ꝑ actū intellectus anima

recipiet in se diuinā perfectionē. per actum autem
volūtatis tēdet in eā. multo poti⁹ aūt est habere in
se ꝑfectionē dei ꝙ̄ tēdere in eā: ut dicit scūs Tho.
de veritate. q. zz. arti. xi. vbi sic dicit. Perfectio ⁊
nobilitas intellect⁹ ⁊ eius actus in hoc ↄsistit ꝙ spe/
cies rei intellecte in ipso intellectu cōsistat cū ſm ꝗ̄
intelligat actu: in quo tota eius dignitas ↄsideraẜ:
nobilitas aūt voluntatis ⁊ actus ei⁹ consistit in ꝗ̄ ꝙ
aīa ordinatur ad aliquā rem nobilem ſm esse quod
res illa habet in seipsa. ꝑfectius aūt est simpliciter ⁊
absolute loquēdo hr̄e in se nobilitatē alterius rei ꝙ̄
ad rem nobilē cōparari extra se existentem. hec ille.
Ex quo patet ꝙ cū ꝑ actum intellectus qui ē beati/
fica visio habeaẜ de⁹ a vidente ⁊ sit intra videntē
per essentiā non solum per similitudinem. non autē
per actū volūtatis. sed solū cōpareẜ ⁊ tēdat in deū
quasi extra se positum. saltem volūtas nō capit di/
uinā perfectionē intra se. sequiẜ ꝙ visio beatifica
est absolute ⁊ simpliciter nobilior quolibet actu vo/
lūtatis. ¶ Ad 8m negatur hoc. siue enim bonū intel/
lectus sit ens siue verum semꝑ habet nobilissimum
obiectum ꝙ̄ volūtas cuius obiectū est bonū. vnde
scūs Tho. pᵐa pte. q. 8z. arti. 3º. dicit sic. Obiectū
intellectus est ipsa ratio boni appetibilis. bonū au/
tem appetibile cuius ratio ē i intellectu est obiectū
volūtatis. quāto autē aliqd est simplicius ⁊ abstra/
ctius tāto est ſm se nobilius ⁊ altius. ⁊ ideo obiectū
intellectus est altius ꝙ̄ obiectū volūtatis. cū ergo
propria ratio potentie sit ſm ordinem ad obiectum
sequitur ꝙ ſm se ⁊ simpliciter intellectus sit altior
⁊ nobilior volūtate. hec ille. Ista aūt ratio eadem ē
cū illa quā assignat pᵐa zᵉ. q. 66. quā in solutiōe ad
6m recitaui. quia scꝫ intellect⁹ fertur i ipsam quidi/
tatem rei. non aūt volūtas: sed in indiuiduum illius
cum feraẜ in rem ſm esse quod habet in se. ¶ Ad 9m
dicitur sicut ad 7m. ¶ Ad decimū dᷓ ꝙ in via chari/
tas est nobilior quocūꝙ̄ habitu anime. ⁊ actus eius
preeminet cuilibet actui cuiuscūꝙ̄ potētie. ſꝫ si lo/
quamur de patria tunc dicitẜ ꝙ aliquis habitus in/
tellectus est nobilior charitate scꝫ lumen glorie. ⁊ ꝗ̄
in attingēdo obiectum. non aūt mouendo. vñ scūs
Tho. pᵐa zᵉ. q. 3. arti. 4º. arguit sic. Si beatitudo ē
aliqua operatio oportet ꝙ sit nobilissima operatio
hominis. sed nobilior operatio est dilectio dei que ē
actus volūtatis ꝙ̄ cognitio que est operatio itelle/
ctus ut patet per apſm. i. Cor. 13º. ergo videtur ꝙ
beatitudo ↄsistat i actu volūtatis. Ecce argumētū
suū. Et rñdet: dicendū inquit ꝙ dilectio preeminet
cognitioni in mouendo. sed cognitio est preuia dile/
ctioni in attingēdo. non eñ diligiẜ nisi cognitum ut
dicit Aug⁹. 9. de trinitate. ⁊ ideo finem intelligibilē
primo attingim⁹ per actū intellectus sicut ⁊ finem
sensibilem pᵐo attingim⁹ per actionem sensus. hec
ille. Item 4º. sen. diſ. 49. q. j. arti. pᵒ questiuncula
zᵃ. ad 3m sic dicit. Charitas que pro tanto dicitẜ esse
altior virtus ceteris que sūt in via quia ipsa est que
ordinat omnes alias i deū. ipsa est etiā cuius erit in
patria vltima quietatio in deo. hoc tñ non dat ei ꝙ

actus ei⁹ sit ipsa substātia beatitudinis. sed inclina/
tio quedam in ipsam. sicut in statu vie. uel quietatio
in ipsa sicut in statu patrie. hec ille. ¶ Ad vndecimū
dicitẜ negādo minorem. intellect⁹ est enim nobilior
potētia ꝙ̄ volūtas ut ꝓbatū ē in rñsiōe ad 7m. Et ad
primā ꝓbationē que est per dictū Anselmi dico ꝙ
ideo volūtas dicitẜ domina in toto regno anime qꝛ
preeminet ceteris potentijs in mouendo per modū
cause efficientis. ⁊ eodem modo intelligiẜ dictū phi
dicētis ꝙ appetitus determinat indifferentiam rō̄
⁊ ex eadē causa dicitẜ bon⁹ aliquis ꝓpter bonā vo/
lūtatem qꝛ scꝫ mouet omnes alias potētias anime
ad bonū ꝑ modū efficiētis. ⁊ hāc cām assignat scūs
Tho. pᵐa pte. q. 5. arti. 4. Et de virtutib⁹. q. j. arti.
7º. ad primū argumētū ⁊ in multis alijs locis. sed ex
nullo istoꝝ sequiẜ volūtatem eē nobiliorem intelle/
ctu. vnde scūs Tho. 3º. ↄtra gentiles. caº. z4. rñdē/
do ad vnam consimilē rōnem sic ait. Qꝫ aūt qntā rō
ꝓponit voluntatem esse altiorem intellectu. qsi ei⁹
motiuum. falsū esse manifestū est. nam pᵐuo per se
intellect⁹ mouet volūtatem. voluntas enim inqn̄tū
hꝫ mouetẜ a suo obiecto quod ē bonū apprehensū.
voluntas aūt mouet intellectū qsi per accidens in/
ꝙ̄tum scꝫ ipsum intelligere apprehēditur ut bonū
⁊ sic desideraẜ a volūtate. Ex quo sequitur ꝙ intel/
lectus actu intelligit ⁊ in ꝗ̄ ipso voluntatē precedit
nunꝙ̄ enim volūtas desideraret itelligere nisi pri⁹
intellectus ipsū intelligere apprehenderet ut bonū
⁊ iterum volūtas mouet intellectū ad operandum
in actu ꝑ modū quo agens dicitẜ mouere. intellect⁹
aūt volūtatem ꝑ modum quo finis mouet. Nā bo/
num intellectū est finis volūtatis. agens aūt est po/
sterior in mouendo ꝙ̄ finis. nam agens non mouet
nisi ꝓpter finem. vnde apparet intellectū simpliciẜ
esse altiorem volūtate. volūtatem vero ꝑ accñs in/
tellectu. hec ille. Ad 12m dicitẜ sicut ad 3m et 6m dictū
fuit. illa eñ imersio ⁊ penetratio nihil ē in respectu
ad receptionē diuine ꝑfectionis ꝗ̄ fit per actū intel/
lectus quo diuina eēntia intellectui nr̄o vniẜ ut in/
telligibilis forma ſm ꝙ ponit scūs Tho. pᵐa parte
q. 12. arti. zº. ad 3m. ⁊ 4º. sen. diſ. 49. q. z. arti. pᵒ qstiū/
cula pᵐa. ⁊ de vitate. q. 8. arti. pᵒ. Et 3º. ↄtra gētiles
caº. 51º. et. 5zº. ¶ Ad 13m rñdet scūs Tho. pᵐa pte. q.
8z. arti. 3º. ad zm vbi sic ait. Illud quod ē prius i ge/
neratione ⁊ tempore solū est impꝑfectius. quia i vno
⁊ eodē potentia precedit actū ⁊ impꝑfectio ꝑfectum
sed illud qđ est simpliciẜ prius ⁊ ſm nature ordinem
est ꝑfectius. sic enim actus est prior potentia. ⁊ hoc
modo intellect⁹ est prior volūtate sicut motiuū mo/
bili ⁊ actiuū passiuo. bonū eñ intellectū mouet vo/
luntatē. hec ille. ¶ Ad 14m dicitẜ ꝙ non oportet po/
tentiam que est potior in merito per modum agen/
tis ⁊ exequētis esse potiorem in premio per modū
primi attingentis. sed sufficit ꝙ obiectū eius sit ipsa
beatitudo. ⁊ ꝙ cōpleat perfectionem beatitudinis
accidētalem. isto modo aūt se habet volūtas. vnde
sicut ponit scūs Tho. 4º. sen. diſ. 49. q. j. arti. pᵒ. que/
stiuncula. j. Voluntati attribuiẜ pᵐa habitudo ad

finem ſm ꝙ aſſecutionē finis appetit. ⁊ vltima ſm
ꝙ in fine iam aſſecuto quietat̃ ⁊ h̄ ē ſatis rōnabile.
q̃ meritū cōſiſtit in agere. premiū vero in recipere
licȝ etiā ſit ibi agere. ideo intellectus cuiꝰ ē recipere
formas rerum potior eſt in premio. ¶ Ad 15m rn̄det
Geraldus de carmelo vbi ſ. dicendū inquit ꝙ illa
propoſitio ſcȝ: cuius oppoſitum eſt peius ipſum eſt
meliꝰ. videtur habere multas inſtantias. nā auari/
cia eſt peius vitium q̃ timiditas. q̃ peius eſt a bo/
nis diſcedere propter bonū exterius q̃ ꝓpter bo/
nū corporis. ⁊ peius eſt ſubdi ꝑ appetitū bono exte/
riori q̃ bono corporis. ⁊ tñ liberalitas cui opponit̃
auaritia nō eſt melior virtus q̃ fortitudo. ſed potiꝰ
ecōuerſo. q̃ virtuoſius eſt ꝑſiſtere in bono virtutis
vſq̧ ad mortē ſuſtinendo maximas penas q̃ bn̄ ſe
habere circa dationē ⁊ acceptionē rerū exteriorū.
Itē ſuꝑbia eſt maximū vitiorū utpote regina oīuȝ
cuiꝰ ſūt duces capitalia vitia. ut patet ꝑ Gregoriū
15o moraliū ſuꝑ illud Job. Exhortationē ducū ⁊ vlu
latū exercitꝰ. ⁊ tñ humilitas nō eſt maxima virtutū
imo ea meliores ſūt tres virtutes theologice fides
ſpes charitas ⁊ alique morales: ſicut iuſticia ⁊ forti/
tudo ut coīter ponitur. Dato tñ ꝙ illud aſſumptum
ſit verū. ſ. qḋ illud eſt meliꝰ cuius oppoſitū eſt peiꝰ.
dici pōt ꝙ in propoſito nō pōt habere veritatē. Cu/
ius rō eſt q̃ defectꝰ volūtatis includit defectū in/
tellectꝰ ⁊ nō ſꝑ ecōtra. ī talibꝰ aūt nec illa regula te/
net de. 8. ethicorū. ſcȝ ꝙ peſſimū ē cōtrariū optimo
nec etiā alia regula de 2o priorū in alia rōne uel cō/
firmatione adducta. vnde coīter expoſitores in 2o
priorū dicunt ꝙ illa regula non tenet in illis quorū
vnū dependet ab alio. ⁊ ponūt exemplū de viuere
⁊ bene viuere. Nā bn̄ viuere ſupponit viuere ⁊ ab
eo dependet utpote ſine quo eſſe nō pōt. Bene vi/
uere autem melius eſt q̃ viuere tm̄. ⁊ tamen male
viuere ſaltem pro miſere viuere. nō eſt peius q̃ nō
viuere. quia non viuere tollit totam vitam. male
autem viuere non totam tollit. ſȝ abijcit aliquid de
perfectiōe eius. hec ſunt verba eiꝰ ꝑ que rn̄det ad
15m. Et ad cōfirmationē eius ⁊ inſuꝑ ad 16m qcqd ſit
de reſpōſione iſta q̄ ſatis apparet ꝓbabilis videt̃ di
cendū ad 15m. ꝙ bene ꝯcludit ꝙ charitas ſit optima
virtus ⁊ optimus habitꝰ vie loquēdo de habitibus
virtutū non includendo habitū qui eſt gratia. ſed h̄
cōceſſo nō habet̃ ꝙ voluntas ſit potentia nobilior
intellectu ut patet in rn̄ſione ad 7m. et. 10. ¶ Ad cō/
firmationē dr̄ ꝙ regula phi. 8. ethicorum. tenet ſolū
in moralibꝰ. ſcȝ in eligendis ⁊ fugiendis moraliter.
ut patet ꝑma 2e. q. 73. arti. 4. vbi oſtendit quō ma/
xime virtuti opponit̃ maximū peccatū loquēdo de
oppoſitiōe directa. nā loquendo de opoſitiōe indi/
recta minus pctm̄ opponit̃ maiori virtuti. nota ibi.
Idē de malo. q. 2. arti. 10. Non autem in alijs gene
ralit̃ tenet niſi facta additione illa quā dicitꝰ doctor
ponit. ī ꝓpoſito autē videre ⁊ nō videre deū nō ſūt
oppoſita moraliter. regula aūt ſecūdi prior̄ gloſet̃
modo ſupradicto. ¶ Ad 16m dicitur ſimiliter. ꝙ odi
re deū ⁊ diligere deū ſunt oppoſita. ⁊ virtꝰ ⁊ vitiū.
non tamē videre deū ⁊ non videre uel ignorare. ⁊
ideo regula nō oȝ ꝙ teneat in talibꝰ coordinatiōibꝰ
oppoſitis. ut eni innuit ſctūs Thomas. ꝑma 2e q. 73
arti. 4o. tunc peſſimū opponit̃ optimo ⁊ ecōtra qñ
malū habet ſuā fugibilitatē ꝑcipue ex obiecto op/
poſito bono eligibili. ſȝ quia odium dei habet totā
⁊ precipuam maliciam ex parte obiecti. ⁊ ſimiliter
dilectio dei habet principaliter ſuā bonitatē ex ob/
iecto ſuo ideo ibi peſſimo opponit̃ optimū. ſȝ q̃ vi/
ſio diuina habet totā bonitatē ex obiecto. ignoran/
tia aūt dei nō habet totā maliciā uł fugibilitatē ex
obiecto. ſed etiā ex circūſtātia ꝑſone que debet eū
cognoſcere. ⁊ in hoc eſt tota ſua ꝑfectio iō nō opor/
tet ꝙ nō videre uel nō cognoſcere deū ſit eque ma
lū ſicut viſio beatifica eſt bona. ⁊ iſtud etiam latius
declarat de malo vbi ſupra. ¶ Ad 17m dico ꝙ vlti/
ma ꝯña non valet. ſ. ꝑmiū eſt maxime ſm volūtatē
ergo eſt actus volūtatis. ſed ſequit̃ ꝙ ſit eiꝰ obiectū
Supra autem oſtenſum eſt ꝙ nullus actus volun/
tatis eſt potiſſimū eius obiectū imo actus alterius
potentie. ut ē vnitiuus obiecto diuino. ¶ Ad argu/
menta 2o loco inducta ꝯ 6am ꝯnē reſpōdet̃. ⁊ ad pri
mū quidē dicit̃ ꝙ in falſo fundat̃ ſupponens ꝙ ali/
quis actus voluntatis ſit beatitudo. Si eni intēdat
ꝙ aliquis actꝰ voluntatis ꝑtineat ad beatitudinem
licȝ non eſſentialiter. conceditur ſibi. ⁊ tunc cum dicit
ꝙ nullus eſt talis niſi actus cōplacētie: quā ipſe vo
cat delectationē. dicit̃ ꝙ multi actꝰ volūtatis per/
tinent ad beatitudinē. licȝ nullus eorū ſit eſſentiali/
ter beatitudo. ad beatitudinē eni exigit̃ diſpoſitiue
⁊ q̄ſi preambulariē amor finis vltimi. exigit̃ dele/
ctatio de deo habito quaſi decorās ⁊ ꝑficiens bea/
titudinē. exigit̃ delectatio de bono diuino in ſe cō/
ſiderato quaſi cōcomitans btitudinē ⁊ faciens ad
rectitudinē voluntatis: ut ſuperius dicebat̃. ¶ Ad
2m dicēdū ꝙ laudabilior actꝰ charitatis ē cōplacē/
tia uel gaudiū de bono diuino in ſe cōſiderato. ſed
honorabilior eſt delectatio que imediate ꝑficit bti/
ficā viſionē. ſcȝ gaudiū de deo habito qḋ eſt fruitio
btifica. ⁊ licȝ vtrūq̧ gaudiū btitudinē ꝑficiat. tamē
iſtud 2m eſt quietatiuū ſm rōnē ſue ſpei ⁊ non aliud
Btitudo eni ſm phm̄ ꝑ ethic̃ nō eſt de numero lau/
dabiliū. ſed potiꝰ de numero honorabiliū. ¶ Ad 3m
negat̃ aꝰ. nō eni ille actus ē btificꝰ eēntialit̃ q̄ vlti/
mate deꝰ attingit̃. ſȝ quo ꝑ attingit̃ ꝑfecte ⁊ a q̄ alij
habēt ꝙ ipſū ꝑfecte attingūt cuiuſmōi ē viſio diuine
eſſentie. hm̄ etiam includit multa falſa. ꝑrimū. ſ. ꝙ
btūs velit viſionē btificā ꝓpter gaudiū ꝯſequens
habitū de deo. hoc eni falſū ē loquendo de actu vi/
ſionis ex ꝑte obiecti. ſic eni loquendo oīs aliꝰ actꝰ tā
vie q̃ patrie ordinat̃ ad viſionē illā ſicut ad finē in/
teriorē quo habet̃ finis extra ſe cuiꝰ forte eſt loquē/
do de viſiōe ex ꝑte ſubiecti btūs eā. ſic eni non ap/
petit btūs placere ī deo ut videat uł ampliꝰ videat
nec ordinat ad dilectionē dei beatificā viſionē. 2m
falſum ē ꝙ illud gaudiū ſit vltimo expectatū a cre/
atura rationali. hoc eni falſum eſt. nā nullꝰ actꝰ vo/
luntatis habet rōnē vltimi finis. ¶ Ad 4m negatur

hoc. ois eni actus preter btificā visionē ordinat̄ i visionē btificā sicut in finē. nō quidē ut ē bti sicut subiecti ꝫ ut est dei sicut obiecti. visio eni ⁊ deus nō sūt duo fines ut supra dictū ē. sed vnus finis. qđ sic intelligendū videt̄. de⁹ eni i se considerat⁹ ē finis rationalis creature ꝫ ille finis nō applicat̄ creature rationali nisi p actū visionis. ideo sicut act⁹ humani ordinant̄ in deū sicut in finē gratia cuius. ita in visionē sicut i finē q̄. Illud aūt qđ dicit arguēs de interrogatiōe facta btō solutū est prius. Btūs enim non vult gaudere de bono diuino ꝓpter visionē ſm se sumptā. sed ut est applicatio finis ad aīam. ⁊ hoc est gaudere ꝓpter deū visum ut visus ē. sic ꝙ replicatio importet applicationē finis ex ꝑte qua respicit obiectū. ¶ Ad 5m dicit̄ ꝙ doctores quos improbat meli⁹ viderūt distinctionē de duplici delectatione uel gaudio respectu dei q̄ꝫ iste credat. ut patuit s. ⁊ ideo nō errauerūt ex ignorantia illi⁹ sicut iste somniauit. sed viderūt ꝙ null⁹ act⁹ volūtatis est rō ꝑfecte attingēdi deū. imo si ꝑfecte attingat hoc habet p actum intellect⁹. solus etiā act⁹ intellect⁹ est rō capiendi diuinā ꝑfectionē sicuti est. act⁹ aūt voluntatis est rō nō capiendi. sed intrandi i illā. iuxta illud: Intra i gaudiū domini tui. Et hec de questione dicta sufficiant.

Terū iuxta distinctionē eandē querit̄. Utrū vti sit actus voluntatis. Et arguitur ꝙ non. Nam ſm Aug.m p̊ de doctrina xp̄iana. vti est illud qđ venerit in vsum referre ad obtinendū aliud. sed referre aliquid ad aliud est rōnis cuius est cōferre ⁊ ordinare. ꝫ vti est act⁹ rōnis ⁊ nō volūtatis. In oppositum arguit̄ p Aug.m 10. de trini. dicētē. Uti est cōsumere aliqđ i facultatē volūtatis. In hac q̄stiōe erūt duo articuli. i p̊ ponet̄ ꝯnes. in 2⁰ mouebūt̄ dubitatiōes. ¶ Quātū ad p̊mū articulū sit p̊ma ꝯ ꝙ vsus ē act⁹ volūtatis. Istā ꝯnē ꝓbat sanct⁹ Tho. p̊ma 2e. q. 16. arti. p̊ vbi sic ait. Usus alicui⁹ rei iportat applicationē illi⁹ rei ad aliquā opationē. vn̄ opatio ad quā applicamus rem aliquā dr̄ vsus eius. sicut equitare est vsus equi. ⁊ ꝑcutere vsus baculi. ad opationem aūt applicam⁹ ipsa p̊ncipia interiora agendi. s. ipsas potentias aīe uel mēbra corporis ut intellectū ad intelligendū. ⁊ oculū ad vidēdū ⁊ etiā res exteriores sicut baculū ad ꝑcutiendū. Sꝫ manifestū est ꝙ res exteriores non applicam⁹ ad aliquā opationē nisi p p̊ncipia intrinseca q̄ sunt potentie aīe aut habit⁹ potentiarū aut organa sicut mēbra corporis. volūtas aūt mouet potentias aīe ad suos act⁹ ⁊ hoc ē applicare eas ad operationē. Unde manifestū est ꝙ vti p̊ ⁊ p̊ncipalit̄ est volūtatis tāq̄ p̊mi mouētis. rōnis aūt tāq̄ dirigētis. sed aliaꝝ potētiaꝝ tāq̄ exequētiū qui operant̄ ad volūtatē. a q̄ mouent̄ uel applicant̄ ad agendū sicut instrumēta ad p̊ncipale agēs actio aūt ꝓprie nō attribuit̄ instrumēto ꝫ p̊ncipali agēti. sicut edificatio edificatori ⁊ nō istrumētis ei⁹ Uti manifestū est ꝙ vti ē ꝓprie act⁹ volūtatis. hec ille. Sciendū eni ꝙ ſm Durandū differētia ē inter vti ⁊ vsum. nā vsus noiat opationē ad quā res applicat̄. sicut scindere ad qđ applicat̄ cultell⁹ ē vsus cultelli. ⁊ videre est vsus oculi. sed vti est applicare rē suo vsui. Sic enim se videt̄ habere vti ad vsū sicut mouere ad motū. mouere aūt est causare motū. ꝫ vti est causare vsum. In hoc tn̄ ē differētia ꝙ mouēs dr̄ causare motū siue moueat naturalit̄ siue libere. Sꝫ vtens causat vsum solū libere. Et iō Durand⁹ ꝯcedit ⁊ bn̄ ꝙ vsus pōt esse subiectiue i potētia tā cognitiua q̄ꝫ appetitiua q̄ꝫ executiua. sed vti solū ē i volūtate subiectiue ⁊ p hoc meli⁹ itelligit̄ dictū sci Tho. s. ꝙ vti soli⁹ est volūtatis. ꝫ vsus ē cuiuslibet potētie interdū licꝫ p̊ncipalit̄ attribuat̄ voluntati nō sp sicut ōbo. ꝫ sicut mot⁹ uel actio vbicūq̄ sit subiectiue tn̄ p̊ncipalit̄ attribuit̄ motori. verūtn̄ sc̄us Tho. indifferenē q̄nq̄ vtit̄ vno ꝓ alio sicut ꝑꝫ in sequētib⁹ vocādo ōem vsum vti ⁊ ecōtra. ¶ 2a ꝯ est ꝙ vsus ꝓprie sūpt⁹ nō est nisi respectu eoꝝ que sūt ad finē. Hāc ꝯnē ꝓbat ibidē arti. 3⁰ Uti inquit sic dictū est importat applicationē alicui⁹ ad aliqđ. qđ aūt applicat̄ ad aliqđ se habet in rōne ei⁹ qđ ē ad finē. ⁊ iō vti sp est eoꝝ que sūt ad finē. ꝓpt qđ ⁊ ea q̄ ad finē sūt accomoda ꝓprie dicūt̄ vtilia. ⁊ ipsa vtilitas interdū vsus noiat̄. Sꝫ cōsiderandū est ꝙ vltim⁹ finis dr̄ dupliciē. vno⁰ simpliciter alio⁰ q̄ ad aliquid. cū eni finis q̄nq̄ dicat̄ res q̄nq̄ autē adeptio rei uel possessio eius. sicut auaro finis est pecunia uel possessio pecunie. manifestum est ꝙ simpliciter loquēdo vltim⁹ finis ē ipsa res. nō eni possessio pecunie ē bona nisi p bonū pecunie. Sꝫ q̄ ad huc pecunie adeptio est finis vltim⁹. nō eni q̄reret auar⁹ pecuniā nisi ut haberet eā. ꝫ simplicit̄ loquēdo ⁊ ꝓprie pecunia hoīs aliquis fruit̄ q̄ in ea vltimū finē cōstituit. sed inq̄ꝰtū refert eā ad possessionē dicit̄ ea vti hec ille. ¶ 3a ꝯ est. ꝙ electio est act⁹ voluntatis. Istā ꝓbat sc̄us Tho. p̊ma 2e. q. 13. arti. p̊. In noīe inquit electiōis importat̄ aliqđ ꝑtinēs ad itellectū ⁊ aliqđ ꝑtinens ad voluntatē. Dicit eni phs 6⁰ ethi. ꝙ electio est appetit⁹ itellectiu⁹ uel appetitiu⁹ itellectus. q̄ncūq̄ aūt duo ꝯcurrūt ad aliqđ vnū ꝯstituendū vnū eoꝝ est formale respectu alteri⁹. Unde Gregori⁹ nicen⁹ dicit ꝙ electio neq̄ est appetit⁹ ſm seipsam neq̄ ꝯsiliū solū sed ex his aliqđ cōpositū. sic eni dicim⁹ aīal ex aīa ⁊ corpe cōpositū esse. neq̄ corp⁹ eē ſm seipsū neq̄ aīam solā ꝫ vtrūq̄. ita ⁊ electionē. Est aūt ꝯsiderādū i actib⁹ aīe ꝙ act⁹ qui est eēntialit̄ vni⁹ potētie uel habit⁹ recipit formā ⁊ speciē a supiori potētia uel habitu ſm ꝙ ordinat̄ inferi⁹ a supiori. Si eni aliq̄s actū exerceat fortitudinis ꝓpter amorē dei. actus quidē ille materialit̄ ē fortitudinis formaliter ꝟo charitatis. Manifestū est aūt ꝙ rō quodāmodo volūtatē precedit ⁊ ordinat actū ei⁹ inq̄ꝰtū scꝫ volūtas i suū obiectū tēdit ſm ordinē rōnis eo ꝙ vis apprehēsiua appetitiue suū obiectū p̄ntat. Sic igit̄ act⁹ ille quo volūtas tēdit in aliqđ qđ ꝓponit̄ ut bonū ex eo ꝙ p rōnē est ordi-

natū ad finē materialiť quidē est volūtatis. forma/
liter ꝟo rōnis. In hꝭ aūt sūba act⁹ materialiť se ha/
bet ad ordinē q̄ iponiť a supiori potentia ⁊ ideo ele/
ctio substātialiť nō est act⁹ rōnis sed volūtatis. pfi/
ciť eni electio in motu quodā aie ad bonū qđ eligiť
vnde manifeste est act⁹ appetitiue potētie. hec ille.
¶ 4ª ꝯ est. ꝙ electio est respectu eoꝝ q̄ sunt ad finē
Istā ꝓbat eadē. q. arti. 3º. Electio inquit sequiť sen
tentiā uel iudiciū qđ est sicut ꝯ syllogismi operatiui
vnde illud cadit sub electiōe qđ se habet ut ꝯ in syl/
logismo opabiliū. Finis aūt in opabilibus se habet
ut principiū ⁊ nō ut ꝯ. ut dicitur 2º phiꝯ. vnde finis
inq̄ntū hꝭ nō cadit sub electiōe. Sȝ sicut in specula/
tiuis nihil ꝓhibet illud quod est vnius demōstratio
nis uel etiā scie pncipiū esse ꝯnē alteri⁹ demonstra/
tiōis ⁊ scie. ita ꝯtingit illud qđ est in vna opatiōe ut
finis ordinari ad aliud sicut ad finē. ⁊ hꝫ mō sub ele/
ctione cadit. sicut in opatione medici sanitas se ha/
bet ut finis. vnde hoc non cadit sub electiōe medici
sed hoc supponit tāq̄ principiū. sed sanitas corpis
ordinať ad bonū aie. vnde apud eū q̄ habet curam
de salute aie pōt cadere sub electione esse sanū uel
esse infirmū. Nā aplꝰs dicit. 2ª Cor. 12º. Cū aūt in/
firmor tunc fortior sum ⁊ potēs. sȝ vltim⁹ finis nul/
lo mō sub electiōe cadit. hec ille. ¶ 5ª ꝯ est. ꝙ ꝯsen/
sus est act⁹ volūtatis. Istā ponit. q. 15. arti. p. cōsen/
tire inquit iportat applicationē sensus ad aliqd. est
aūt ꝓpriū sensus ꝙ ē cognitiu⁹ rerū presentiū. vis
eni imaginatiua apphēsiua ē similitudinū corpaliū
etiā reb⁹ absentib⁹ quaꝝ sūt silitudines. Intellect⁹ āt
apprehēsiu⁹ ē vniuersaliū rōnū quas pōt apprehē/
dere indifferenť ⁊ absentib⁹ ⁊ psentib⁹ singularib⁹.
⁊ qꝛ act⁹ appetitiue virtutis est quedā iclinatio i rē
ipsam ſm quandā similitudinē. ipsa applicatio ap/
petitiue virtutis ad rē ſm ꝙ ei iheret accipit nomē
sensus quasi expientiā quandā sumēs de re cui in/
heret inq̄ntū cōplacet sibi in ea. Unde Sap. p̄ dicit
Sentite de dn̄o in bonitate. ⁊ ſm hoc cōsentire est
actus appetitiue virtutis. hec ille. Et arti. 2º sic ait.
Consensus ꝓprie loquendo nō est in brutis aialib⁹.
cui⁹ cā est qꝛ ꝯsensus iportat applicationē appetiti/
ui mot⁹ ad aliqd agendū. eius aūt est applicare ap/
petitiuū motū i cui⁹ ptāte ē mot⁹ appetitiu⁹. sic tan/
gere lapidē ꝯuenit quidē baculo. sed applicare ba/
culū ad tactū lapidis est ei⁹ q̄ habet in ptāte moue/
re baculū. Bruta aūt aialia nō hn̄t i sui ptāte motū
appetitiuū. sȝ talis mot⁹ est in eis ex instinctu natu/
re. Un̄ brutū aial appetit q̄dā sed nō applicat appe
titiuū motū ad aliqd. ⁊ ꝓpter hꝫ nō dť ꝓprie ꝯsenti/
re sed solū nā rōnalis q̄ habet in sua ptāte motū ap
petitiuū ⁊ pōt ipsum applicare uel nō applicare ad
hoc uł ad illud. hec ille. Similiť arti. 4º ad 2m ꝓbat
ꝙ ꝯsensus ptinet etiā in hoīe nō ad sensualitatē sed
ad voluntatē. Finalis inq̄t sn̄ia semp pertinet ad
eū q̄ supior est ad quē ptinet de his iudicare. q̄diu
eni iudicādū est qđ ꝓponiť. nōdū dať finalis sentē/
tia. Manifestū est aūt ꝙ supior rō est q̄ hꝫ de oībus
iudicare qꝛ de sensibilib⁹ ꝑ rōnē iudicamus. de his
ꝟo q̄ ad rōnes humanas ptinēt iudicam⁹ ſm rōnes
diuinas q̄ ptinent ad supiorē rōnē. ⁊ ideo q̄diu in/
certū sit an ſm rōnes dīnas resistať uel nō: nullū iu/
diciū rōnis hꝫ rōnē finalis sn̄ie. Finalis aūt sn̄ia est
cōsensus in actū. ⁊ iō cōsensus in actū ptinet ad ra/
tionē supiorē ſm tn̄ ꝙ in rōne volūtas icludiť. hec
ille. Si aūt loquamur de cōsensu in delectationem
opis aut cogitatiōis ad quē appetitū ptineāt: Dicit
ibidē ad pmū ꝙ ꝯsensus i delectationē opis ptinēt
ad rōnē supiorē sicut cōsensus in opus. sed ꝯsensus
in delectationē cognitionis ptinet ad rōnē inferio/
rē sicut ad ipsam ptinet cogitare. ⁊ tn̄ de hꝫ ipso qđ ē
cogitare uel nō cogitare inq̄ntū ꝯsiderať ut quedā
actio hꝫ iudiciū supior rō. ⁊ siliter de electione ꝯse/
quēte. sȝ inq̄ntū accipiť ut ad actionē aliā ordinata
sic ptinet ad inferiorē rōnē. qđ eni ad aliud ordineť
ad inferiorē artē uel potētiā ptinet q̄ finis ad quē
ordinať. nā ars q̄ est de fine archi⁹ca seu principalis
vocať. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ ꝯsensus non est in
intellectu nec sensualitate. sȝ in sola volūtate. ¶ 6ª
ꝯ est ꝙ cōsensus nō est nisi eoꝝ q̄ sūt ad finē. Istam
ꝓbat ibidē arti. 3º dicens. Cōsensus noīat applica/
tionē mot⁹ appetitiui ad aliqd p̄existēs in ptāte appli/
cātis. In ordine aūt agibiliū p̄ quidē oportet sume/
re apprehēsionē finis: deinde cōsiliū de his que sūt
ad finē. ⁊ deinde appetitū eoꝝ q̄ sunt ad finē. appe/
titus aūt in vltimū finē tēdit nāliter. vn̄ applicatio
appetitiui mot⁹ in finē apprehēsū nō hꝫ rōnē cōsen
sus sȝ simplicis voluntatis. De his aūt q̄ sūt post vl/
timū inq̄ntū sūt ad finē sub ꝯsilio cadūt ⁊ sic pōt eē
de eis cōsensus inq̄ntū mot⁹ appetitiu⁹ applicať ad
illud quod ex ꝯsilio iudicatū est. Mot⁹ ꝟo appeti/
tiu⁹ in finē nō applicať cōsilio sȝ magis ꝯsiliū ipsi. qꝛ
ꝯsiliū p̄supponit appetitū finis. sȝ appetit⁹ eoꝝ que
sūt ad finē p̄supponit determinationē cōsilij. ⁊ ideo
applicatio appetitiui mot⁹ ad determinationē cōsilij
ē ꝓprie cōsensus. vnde cū cōsiliū nō sit nisi de his q̄
sunt ad finē. ꝯsensus ꝓprie loquēdo nō nisi de his
q̄ sunt ad finē. hec ille. ¶ 7ª ꝯ ē. ꝙ respectu eiusdē
obiecti potētie executiue vsus sp sequiť electionē.
Istā ꝓbat sc̄us Tho. pma 2ª q. 16. arti. 4º dicēs. Uo
lūtas hꝫ duplicē habitudinē ad volitū. vna q̄dē ſm
ꝙ volitū est quodāmō in volūtate ꝑ quādā ꝓpor/
tionē uel ordinē ad volitū. vnde ⁊ res q̄ nāliť sunt
ꝓportionate ad aliquē finē. dicūť appetere illū fi/
nē nāliter. Sic aūt habere finē ē iperfecte habere
illū. Oē aūt impfectū tendit ad pfectionē. ⁊ iō oīs
appetitus tā naturalis q̄ volūtari⁹ tendit ut habe/
at ipsū finē realiť qđ est pfecte habere ipsum. ⁊ hec
est secuuda habitudo voluntatis ad volitū. volitū
aūt nō solū est finis sȝ illud qđ est ad finē. vltimū āt
qđ ptinet ad pmā habitudinem volūtatis respectu
ei⁹ qđ ē ad finē ē electio. Ibi eni cōpleť ꝓportio vo/
luntatis ut cōplete velit illud qđ est ad finē. sȝ vsus
iā ptinet ad habitudinē secūdā volūtatis qua tēdit
ad cōsequēdū rē volitā. Unde manifestū ē ꝙ vsus
sequiť electionē. si tamē accipiť vsus ſm ꝙ volūtas
vtiť potētia executiua mouēdo ipsā. sed qꝛ volūtas

quodāmodo mouet rōnē ⁊ vtit̃ ea. pōt itelligi vsus ei⁹ qd̄ est ad finē. ſm ꝙ est i cōsideratiōe rōnis cōferentis ipsum i finē. ⁊ hoc mō vsus p̄cedit electionē. hec ille. Et ibidē ad primū. ipsā executionem precedit motio qua voluntas mouet ad exequendum sequit̃ aūt electionē ⁊ sic cū vsus ꝑtineat ad predictā motionē volūtatis mediū est int̃ electionē ⁊ executionē. ¶ 8ᵃ ꝯ. ꝙ electio quoq; differt realit̃ a consensu: quoq; solū rōne. hanc ponit sctūs Tho. p̄ma 2ᵉ q. 15. arti. 3. ad 3ᵐ dicēs. Electio addit sup̱ ꝯsensum quādā relationē respectu ei⁹ cui aliqd p̄eligitur. ⁊ ideo post cōsensum adhuc remanet electio. pōt etiā cōtingere ꝙ ꝑ cōsiliū inueniant̃ plura ducentia ad finē quoꝝ dū qd̄libet placet i qd̄libet eoꝝ cōsentit̃ ſʒ ex multis q̄ placēt accipit̃ vnū p̄eligēdo. sed si inueniat̃ vnū solū qd̄ placeat nō differt re cōsensus ⁊ electio. ſʒ rōne tm̄ ut cōsensus dicatur ſm ꝙ placet ad agendū. electio aūt ſm ꝙ p̄fert̃ his q̄ nō placēt. hec ille. ¶ 9ᵃ ꝯ est. ꝙ an̄ cōsensum p̄cedit ꝯsiliū. ⁊ an̄ electionē p̄cedit cōsensus. ⁊ ante impiū p̄cedit electio. ⁊ an̄ vsum p̄cedit impiū. Ista eni se habent in quodā ordine si ad idē referant̃. de q̄ est ꝯsiliū ⁊ electio ⁊ cetera. ꝙ p̄mū ē ꝯsiliū. 2ᵐ ꝯsensus. 3ᵐ electio. 4ᵐ impiū. 5ᵐ vsus. Istū ordinē ponit sanct⁹ Thomas p̄ma 2ᵉ. Qꝫ eni ꝯsiliū p̄cedat cōsensum patet ꝑ ipsū q. 15. arti. 3ᵒ. vbi ponit ꝙ in ordine agibiliū p̄ē apprehēsio finis. 2ᵒ appetit⁹ finis. 3ᵒ cōsiliū de his q̄ sūt ad finē. 4ᵒ appetit⁹ eorū q̄ sunt ad finē. ⁊ subdit ꝙ applicatio appetitiui mot⁹ ad determinationē consilij est ꝓprie cōsensus. Ex quo patet ꝙ ꝯsensus sequit̃ cōsiliū. ꝙ aūt cōsensus p̄cedat electionē pꝫ ibidem ad 3ᵐ. vbi dicit ꝙ electio addit sup̱ ꝯsiliū quādā relationē respectu ei⁹ cui aliqd p̄eligit̃. ⁊ iō post ꝯsensum adhuc remanet electio. hec ille. Qꝫ aūt electio p̄cedat impiū ⁊ impiū p̄cedat vsum. ondit. q. 17. arti 3ᵒ ad p̄mū. dicēs. Non oīs actus voluntatis p̄cedit istū actū rōnis q est impiū. ſʒ aliqs p̄cedit. s. electio ⁊ aliquis sequit̃. s. vsus. qꝛ post determinationē ꝯsilij q̄ est iudiciū rōnis voluntas eligit ⁊ post electionē rō impat ei ꝑ qd̄ habēdū uel agendū est qd̄ eligitur ⁊ tūc demū volūtas incipit vti exequēdo imperiū rōnis. quoq; quidē volūtas alteri⁹ cū aliquis impat alteri. quoq; aūt volūtas impantis cū aliquis impat sibi. hec ille. Et in rn̄sione p̄ncipali dicit ꝙ vsus ei⁹ qd̄ est ad finē ſm ꝙ est in rōne referēte ipsum i finē p̄cedit electionē. vn̄ multo magis p̄cedit impiū. sed vsus ei⁹ qd̄ est ad finē ſm ꝙ subditur potētie executiue sequit̃ impiū eo ꝙ vsus vtentis ꝯiunctus ē cū actu quo quis vtit̃. nō enim vtit̃ quis baculo anteq̄ aliquo mō ꝑ baculū operet̃. Impiū aūt nō est simul cum actu ei⁹ cui impat̃. ſʒ naturaliter pri⁹ est impiū q̄ꝫ impio obediat̃ ⁊ aliqñ est prius tēpore. vnde manifestum est ꝙ impiū est pri⁹ q̄ꝫ vsus. hec ille. Item p̄ma 2ᵉ q. 16. arti. 4. ad 3ᵐ. Electio p̄cedit vsum si referant̃ ad idem. nihil aūt ꝓhibet ꝙ vsus vnius precedat electionē alteri⁹. ⁊ qꝛ actus voluntatis reflectunt̃ supra seipsos. in quolibet actu volūtatis pōt accipi cōsensus electio ⁊ vsus. ut si dicat̃ ꝙ voluntas cōsentit se eligere ⁊ cōsentit se consentire ⁊ vtit̃ se ad cōsentiendū ⁊ eligendū ⁊ sꝑ isti actus ordinati ad illud qd̄ prius est sunt p̄ores. hec ille. Ex quibus patet ꝙ quotiēscūq; circa idē cōsiliamur ⁊ eligim⁹ ⁊ vtimur ⁊ impamus ⁊ cōsentim⁹ ꝙ illa quoq; habēt ordinem supradictū. licꝫ respectu diuersoꝝ obiectoꝝ illud qd̄ i vno ordine est prius. in alio sit posteri⁹. Ista eni quoq; pnt̄ assignari respectu cuiuslibet qd̄ est ad finē. siue sit actus siue obiectū. Si querat̃. quid est cōsiliū. rn̄det sctūs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 14ᵃ. ꝙ cōsiliū est actus intellectus quo inquirit̃ de agendis a nobis mō resolutorio. s. incipiēdo a fine isimo attēto q̄usq; ꝑuenit̃ ad illud qd̄ statim agendū est. Quid autē sit impare. rn̄det ibidē. q. 17. arti. p̄. ꝙ imparare ē essentialiter actus rōnis quo intellect⁹ in virtute voluntatis mouet aliquā potentiā cū quadā intimatione denūciatiua. vn̄ talis act⁹ explicat̃ ꝑ orationē imperatiui modi dicēdo fac hoc. nō eni voluntas impat ſʒ intellect⁹ mot⁹ a voluntate. qꝛ impare est ordinare aliquē ad agendū. mō ordinare ē rōnis nō voluntatis. Ex quib⁹ cōcludit̃ ꝙ circa illud qd̄ est ad finē voluntas habet tres actus. itellect⁹ aūt duos. tres p̄mi eligere cōsentire ⁊ vti. duo intellect⁹ ꝯsilium ⁊ impiū. Et sic terminat̃ p̄m⁹ articulus.

Quantū ad secundū arguit̃ cōtra ꝯnes. ⁊ p̄ꝯ ꝯ p̄mā arguit sic Aureolus. p̄sertim ꝯ h̄ qd̄ ibidē dr̄ ꝙ vsus sumit̃ ab applicatione rei ad opationē. Arguit igit̃ ꝯ hoc. p̄ sic. Oppositaꝝ differentiaꝝ opposite debēt esse rōnes. ut patet de ꝯgregatiuo ⁊ disgregatiuo. rōnali ⁊ irrōnali. sed frui ⁊ vti sunt differētie diuisiue actuū volūtatis. ut Aug⁹ inuit ⁊ mgr̄ in lrā. rō aūt fruitionis totaliter sistit intra voluntatē. dicit eni quietē volūtatis in aliq̄. ergo ⁊ vti totaliter sistet intra voluntatē dicendo rōnē oppositam quieti voluntatis. hec aūt ratio opposita nō est nisi voluntatē ferri transitorie sup̱ aliqd non quiescendo in illo. ergo rō vsus nō sumit̃ ab applicatione rei ad opationē. sed magis ex transitoria latione super illud quod est ad finē non quiescendo in eo. ¶ 2ᵒ sic. Si vsus sumeret̃ ab applicatiōe rei ad operationē: illis rebus vti nō posset quas applicare nō valeret ad operationē. sed certū est ꝙ voluntas nostra non potest applicare celū aut angelos ad suam operationē. ⁊ tamē potest vti celo ⁊ angelis ⁊ omni creato ſm Aug̃ᵐ dum fertur super illa in quodā transitu ad deum. ergo vsus non sumitur ab applicatiōe rei ad operationē. sed magis ex transitoria latione sup̱ eo quod est ad finem non quiescendo. ¶ 3ᵒ quia ratio quam signat nomen est diffinitio sua 4ᵒ metaphisice. sed diffinitio vsus quam magister ponit in littera. ⁊ Aug⁹ p̄mo de doctrina xp̄iana. non facit mentionē de applicatiōe ad operationē. sed de relatione in finem nō quiescendo in eo quod est ad finem. sed transitorie se habendo. sicut patet de illa diffinitione. vti est quod i vsum venit ad illud quod amatur obtinendū referre. si tamen amandum est. hic quidē non fit mētio de applicatione rei ad ope-

rationē. ſʒ tm̄ de relatione ei⁹ qđ venit ad intellectū
uel volūtatē uel ad maᵐ uel q̄cūq; mō in facultatē
voluntatis ad illud qđ eſt amādū. ergo idē qđ p̄us.
¶ 4º Dirigere in deū omnia ꝛ ſeipſū ꝛ cūcta crea/
ta eſt omnib⁹ vti. ſʒ clarū eſt q̄ hͦ nō eſt applicare ſe/
ipſū ꝛ oīa creata ad operationē aliquā ſed tm̄ modo
dilectionē ſuā ſup omnia ferre ſup quodā tranſitu
ꝛ in ordine ad deū. ergo applicatio ad opationē ni/
hil facit ad vſum. ¶ 5º quia iſta eſt expreſſa intentio
Augꝰ. p̄. de doctrina xp̄iana cū ait. Quō ſi eſſemus
peregrini q hn̄ viuere niſi in patria nr̄a nō poſſem⁹
opus eſſet terreſtribus uel marinis vehiculis quib⁹
vtendū eſſet ut ad patriā qua fruēdū erat ꝑuenire
valerem⁹. ſic i hui⁹ mortalitatis vita pegrinantes
a dn̄o ſi redire in patriā volum⁹ vbi hn̄ eſſe poſſim⁹
vtendū ē hoc mūdo ut inuiſibilia dei p ea que facta
ſunt intellecta cōſpiciant̄. hoc eſt ut de corporalib⁹
rebus ꝛ tēporalibus ſp̄ualia ꝛ eterna capiant̄. hec
Aug⁹. Ex quib⁹ patet q̄ nō eſt aliud voluntatē vti
rebus q̄ per eas aſcendere in deū ꝛ eas applicare
in finē. nō aūt applicare ad opationē. ¶ Contra 3ᵃᵐ
ꝯnē ſimiliter arguit ꝓbando q̄ directio ꝛ ordinatio
que eſt in actu electionis nō ſit ab intellectu ſʒ a vo/
luntate a qua eſt ſuba actus. cuius oppoſitū videt̄
inui in tertia ꝯne. Arguit igit̄ p̄ ſic. Cui⁹ eſt act⁹ ei⁹
eſt directio illius actus in finē. cū illa directio nō ſit
niſi quidā ordo ꝛ quedā relatio fundata ſup actū.
ibi eſt aūt relatio vbi eſt fundamentū relationis. ibi
nāq; eſt ſimilitudo vbi eſt albedo ſubiectiue. ſʒ ap/
petitus ꝛ motus ipſius in illud qđ eſt ad finē eſt fun/
damentū ordinis in finē. ergo videt̄ q̄ directio mo/
tus appetitiui i finē ſit ab ipſo appetitu ꝛ volūtate.
¶ 2º nā ſm̄ ſcm̄ Tho. intētio eſt actus volūtatis ſʒ
intentio nō eſt aliud q̄ directio motus appetitiui in
finē. ergo hꝰ directio nō eſt actus rōnis ſed volūta/
tis. ¶ 3º Nullus actus aut potētia fert̄ ſup obiectū
mā̄le niſi attingēdo obiectū formale. ſed rō volēdi
illud qđ eſt ad finē qđ eſt materaliter volitū eſt ipſe
finis. ergo volūtas volendo illud qđ eſt ad finē at/
tingit finē. ſed non aliter attingit q̄ dirigendo voli/
tionē ei⁹ quod eſt ad finē in ipſū finē. igitur idem qđ
p̄us. ¶ Cōtra 6ᵃᵐ ꝯnē ſil̄r arguit ꝓbādo q̄ ꝯſenſus
nō dicit applicationē motus appetitiui ad determi/
nationē cōſilij ſicut illa ꝯ ꝛ ſequentes inuere viden/
tur. Arguit ergo p̄ ſic. Conſtat inquit q̄ incontinēs
dicit̄ paſſionibus cōſentire ꝛ ſenſualitati. agit eni
ex cōſenſu. ſʒ clarū eſt q̄ nō applicat motū appeti/
tiūs ad determinationē cōſilij imo magis ad paſſio/
nē. mouet̄ eni ꝛ agit ꝯtra rōnē. ergo nō oīs conſen/
ſus eſt applicatio volūtatis ad determinationē cōſi/
lij. Nec valet ſi dicat̄ q̄ etiā i incōtinente ꝛ paſſio/
nato ꝯſiliū determinat ꝑ paſſiōe ut ph̄s dic 3º ethi/
corū. hoc quidē nō valet. nō eni ē ibi determinatio cō/
ſilij ſʒ magꝭ ſubuerſio p paſſionē. vn̄ magis dr̄ igno/
rātia ſeu excecatio uel ligamentū rōnis q̄ ꝯſiliū ſic
ibi ph̄s aſſimilando tales vinolētis ꝛ ſomnolentis.

Ad primum contra p̄mā ꝯnē dici/
tur negādo mi/
norē. ſm̄ eni ſupradicta frui ꝛ vti nō ſunt differētie
diuiſiue p oppoſita ipſoꝝ actuū volūtatis p̄ſertim ſi
intelligatur de oppoſitis imediatis. nec eni eligere
nec intēdere nec cōſentire ſunt fruitiones aut vſus
tamen concedo q̄ inter vſum ꝛ fruitionē eſt aliqua
oppoſitio eo mō quo abſolutū opponit̄ ei qđ impor/
tat abſolutū cū relatione. Sicut eni dicit ſanctus
Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 16. arti. 2º ad p̄mū. Frui iportat mo/
tū abſolutū appetitus in appetibile. ſed vti impor/
tat motū appetitus ad aliquid in ordine ad alterum
hec ille. Sʒ iſto mō oppoſitiōis nō ſolū vſus opponi/
tur fruitioni ſed electio. nā ſm̄ eundē ibidē arti. 4º
electio importat duas relationes. vnā. ſ. ei⁹ quod
eligit̄ ad finem. aliā vero ad illud cui preeligit̄. cō/
cedit̄ ergo q̄ inter vſum ꝛ fruitionē talis eſt diffe/
rentia. q̄ fruitio dicit actū volūtatis quieſcentē in
aliquo. vſus aūt ꝑut in volūtate dicit lationē trāſi/
toriā ſup aliquid in quo nō ſiſtitur ſed vlterius ten/
ditur. licʒ aūt vſus uel vti ſit talis actus volūtatis
quo ſcʒ appetit̄ illud quod eſt ad finē referendo il/
lud ad obtinendū finē. nō tamen valet ꝯña. q̄ vſus
nō ſumit̄ ab applicatione rei. ꝛc̄. qui enim applicat
aliqđ operationi fert̄ in illud nō ſiſtendo in eo. ſʒ ad
aliud referēdo. ſ. ad op⁹ Similiter patet q̄ nō oʒ ip/
vſum eſſe actum a voluntate elicitū. imo pōt eſſe
actus intellectus ꝛ pōt eſſe actus potentie executi/
ue. licʒ ſemp ſit actus a volūtate elicitus uel impe/
ratus. ꝛ ꝯñter non oportet q̄ ſicut fruitio ſemp eſt
ſubiectiue i volūtate ita ꝛ vſus. Vn̄ dicit ſcūs Tho.
p̄ma 2ᵉ. q. 16. arti. p̄. ad 3ᵐ. q̄ nō ſolū voluntas vtit̄
imo intellect⁹ ꝛ alie potentie executiue mote a vo/
lūtate. ꝛ ei recitat Augᵐ in libro. 83. q̄nū dicētē q̄
nos iudicādo p rōnē de omnib⁹ cauſatis vtimur il/
lis. ¶ Ad 2ᵐ negatur hꝰ. inq̄tū eni homo vult celū
ꝓpt̄ aliquā opationē quā facit celū uł mouet. i tan/
tū applicat celū ad operationē p voluntatē ꝛ intel/
lectū licʒ nō p potētiā executiuā. Unde ſcūs Tho.
p̄ ſen. diſ. j. q. 3. arti. p̄. ad p̄mū dicit. q̄ celo ꝛ ange/
lis nō vtimur tāq; a nobis operatis. ſʒ ſicut i dei co/
gnitionē ducētibus. Et in principali r̄ſiōne dicit.
Quecūq; ſūt bona non habent bonitatē niſi inq̄tū
accedunt ad diuinā bonitatē. Vn̄ oportet q̄ ſit bo/
nitas diuina cū ſit rō dilectionis ꝛ deſiderij ut oīa
ament̄ in ordine ad diuinā bonitatē. oē autē qđ bo/
nū eſt a deo ē. Unde que a deo nō ſūt. nec queren/
da ſūt nec eis vtēdū eſt. ꝛ iō nullo pctō ē vtēdū qꝛ
peccatū nō ē a deo. pena aūt ē a deo. ꝛ iō pena vtē/
dū eſt ꝛ ordinanda eſt ad finē ſm̄ q̄ ꝓmouet meri/
tū hominis ducens eū in conſiderationē ꝓprie in/
firmitatis ꝛ ſm̄ q̄ purgat peccata. Simil̄r res mū/
di ab ipſo ſunt ꝛ eis vtendū eſt uel inq̄tū conferūt
ad dei cognitionē oſtendentes ipſius magnitudinē
uel ſm̄ q̄ prebent ſubſidiū vite noſtre ordinate in
deum. Similiter opera noſtra que mala nō ſūt ab
ipſo ſunt ꝛ propter ipſum facienda non q̄ quālibet
operationē oporteat ſemp actualiter referre i deū
ſed ſufficit q̄ in deo ſtatuat finem ſue voluntatis.
hec ille. Ex quib⁹ omnibus patet q̄ omnia q̄ facta

sit a deo applicare possumꝰ ad operationē per vo/
lūtatē nostrā aut intellectū aut potentiā executiuā
vnde ipse intellectus cōferens rem ī finē vtitur re
⁊ applicat eā ad operationē. ⁊ similiter volūtas dū
vult aliqd ꝓ operationē illius rei applicat eam ad
operationē. ¶ Ad 3^{m} dico ꝙ licz Augꝰ nō faciat ex/
p̄resse mentionē de applicatione rei ad operationē
in diffinitiōe vsus. tamen implicite facit. Cū eni di/
cit vti est illud qđ in vsum venerit referre ad obti/
nendū ⁊ cetera. dat intelligere ꝙ illo vtimur qđ vo
lumus ut illo mediāte obtineamꝰ aliud quo fruēdū
est. ⁊ ita tale volitū applicamꝰ ad opationē. s. ad ob/
tentionē uel possessionē ut large accipiat̄ operatio
pro motu uel actione aut quolibet significato ꝑ mo
dū actionis uel motꝰ sicut est possessio aut quieta/
tio. ut eni dictū est in p̄ma ꝯne. velle pecuniam ad
possidendum est vti pecunia ⁊ applicare eā ad ope/
ratione uel aliqd ꝑ modū operatiōis. ¶ Ad 4^{m} ne/
gatur h^{or}. ut patet ex dictis. nam tam seipsū q̄ȝ alia
homo applicat ad habendū ⁊ obtinēdū deū. illa aūt
obtentio operatio dicitur eo modo quo in proposi/
to loquimur de operatione. ¶ Ad 5^{m} dico. ꝙ illud
argumētū verberat arguentē. nam si eo modo vti/
mur mundo ⁊ in eo cōtentis. sicut nauigātes vtunt̄
vehiculis ad trāsfretādū. cū tales vtēdo vehiculis
applicēt ea ad opationē sequit̄ ꝙ vti nostrū ē appli
care res ad opatiōes. ¶ Ad p̄mū ꝯ 3^{am} ꝯnē dr̄. ꝙ ꝓ/
cedit ex falso itellectu ac si nos poneremꝰ ꝙ absolu
ta suba actꝰ electiōis sit a volūtate. ⁊ relatio sup illo
actu fūdata sit a solo itellectu. Et ad hūc sensū ar/
guit qui tñ scm̄ Tho. nō itelligit. cū eni dicit p̄ma 2^{e}
q. 13. arti. p̄. ꝙ illud qđ est materiale in electiōe ē vo/
luntatis. formale autē est rōnis non intelligit in illo
actu esse duo quidē. quoꝝ vnū sit a sola voluntate
⁊ aliud a sola ratione producatur ut arguens male
intelligit. sed quē sensum habeat in talibus locutio/
nibꝰ exprimit de veritate. q. 22. arti. 2° dicēs. Quā/
docūqꝫ sunt duo agentia ordinata 2^{m} agens dupli/
citer potest moueri uel agere. Uno mō s̄m ꝙ cōpe/
tit nature sue. Alio mō s̄m ꝙ cōpetit nature supe/
rioris agentis. Impressio enim superioris agentis
manet in inferiori ⁊ ex hoc inferiꝰ agens non solum
agit actione ꝓpria sed actione superioris agentis.
sicut spera solis mouetur motu proprio qui spacio
vniꝰ anni cōplet̄. ⁊ motu primi mobilis qui ē motꝰ
diurnus. Similiter aqua mouet̄ motu ꝓprio tēdē/
do in centrū ⁊ habet quēdā motū ex imp̄ssiōe lune
que mouet ipsam influxu ⁊ refluxu maris. Corpo/
ra etiā mixta habent quasdā opationes sibi ꝓprias
q̄ cōsequūt̄ nām q̄ttuor elemētoꝝ ut tēdere deorsū
calefacere ⁊ infrigidare. ⁊ hñt alias ex imp̄ssiōe cor
poꝝ celestiū. ut magnes attrahit ferrū. ⁊ q̄uis nul
la actio inferioris agentis fiat nisi p̄supposita actio/
ne superioris. tñ illa actio que cōpetit ei s̄m suā na/
turā attribuit̄ ei absolute. sicut aque moueri deor/
sum. Illa v̄o que cōpetit ei ex imp̄ssione superioris
agentis nō attribuit̄ ei absolute͂ in ordine ad aliud.
sicut influere ⁊ refluere dicit̄ esse ꝓpriꝰ motꝰ maris
non inq̄tum est aqua sed inq̄tum mouetur a luna.
ratio autem ⁊ voluntas que sunt potentie quedam
operatiue ad inuicē ordinate ⁊ absolute considerā/
do ratio est prior. q̄uis per reflexionem efficiat̄ vo/
luntas prior ⁊ superior inq̄tum mouet rationem.
Unde voluntas potest habere duplicem actū. vnū
qui competit ei s̄m suam naturam inq̄tum tendit
in propriū obiectum absolute. ⁊ hic actus attribui/
tur volūtati simpliciter ut velle ⁊ amare. q̄uis etiā
ad hunc actum presupponitur actus rationis. Aliū
v̄o actum habet qui competit ei s̄m ꝙ rationis im/
pressio relinquitur in voluntate. cum enim propriū
sit rationis conferre ⁊ ordinare quandocūqꝫ ī actu
volūtatis apparet aliq̄ collatio uel ordinatio talis
actus erit voluntatis non absolute sed in ordine ad
rationem. ⁊ hoc modo itendere est actus volūtatis
hec ille. Ex quo patet ꝙ sanctꝰ Thomas non inten
dit ꝙ in actu intentionis uel electionis sint aliqua
duo quorum vnū solum producatur a voluntate.
sed intendit ꝙ voluntas ex natura sua absolute ha
bet ꝙ velit ⁊ volitionem producat sed nō habet ex
se. imo ex hoc ꝙ mouetur ab intellectu ꝙ ī actu suo
sit collatio aut ordinatio vnius ad aliud. ¶ Ad 2^{m}
patet ꝑ idem. verūtamē h^{or} est falsa. s. ꝙ intentio sit
directio loquēdo de directione actiua. Unde sctūs
Thomas vbi supra ad 4^{m} dicit. Relatio actiua in
finem est ratiōis. eius eni est referre in finē. sed re/
latio passiua potest esse cuiuscūqꝫ directi uel relati
in finē ⁊ sic potest esse etiam volūtatis. ⁊ hoc mō re/
latio in finē ꝑtinet ad intentionē. hec ille. Et loquit̄
de relatione nō ut est habitudo. sꝫ ut est actio uł pas
sio. ⁊ similiter de directione. Ex quo patet ꝙ diri/
gere ad intellectū ꝑtinet. sꝫ actum directū ⁊ relatū
elicere est volūtatis licz nō absolute. sꝫ ut ē mota a
rōne. vñ a volūtate effectiue ē tā actꝰ q̄ fundat rela
tionē q̄ȝ relatio ī eo fundata sꝫ volūtas nō pōt elicē
actū q̄ fundaret relationē nisi ut mouet̄ a ratione.
¶ Ad 3^{m} siliter oīa cōcedūt̄ q̄uisqꝫ dicit. ꝙ volūtas
volēdo illud quod ē ad finē nō attingit finē nisi diri
gendo ⁊c. illud eni negatur. voluntas quippe non
dirigit. sed actum directū elicit ⁊ collatiuū alicuius
in finem. ut enim dicit sanctus Thomas p̄ma 2^{e}. q.
13. arti. 2° ad 3^{m}. In omnibus que mouentur a ra/
tione apparet ordo rationis mouentis. licz ipsa ra/
tionem non habeant. sic enim sagitta directe tendit
in signū ex motione sagittantis ac si ipsa haberet ra
tionem dirigentem. ⁊ idem apparet in motibus ho/
rologioꝝ ⁊ omniū humanoꝝ ingeniorum que arte
fiunt. hec ille. Et. q. 12. arti. p̄. ad 3^{m} dicit. Uolūtas
non ordinat. sed tamen in aliquid tendit s̄m ordinē
rationis. Et. q. 13. arti. primo ad p̄mū dicit. Electio
collationem importat precedentē non ꝙ essentia/
liter sit ipsa collatio. hec ille. Ex quibus patet ꝙ so/
lus intellectus dirigit. sed voluntas actum cōfor/
mē illi directioni elicit. ¶ Ad primū contra septam
ꝯnem negatur ꝙ incontinens nō applicet motum
appetitiuū ad determinationē consilij q̄diu habet
actum voluntatis. licz consiliū sit erroneū. Sicut eni

ponit scūs Tho. de malo. q. 3. arti. 9° in respōsiōe ad
7m argumētū. In omni actu virtutis uel pcti ē que-
dam deductio quasi syllogistica. tū aliter syllogiçat
temperatus: aliter intemperatus. ꝛ aliter continēs
ꝙ incontinens. temperatus ſm iudiciū ratiōis vtit
syllogismo triū propositionū: sic syllogiçans. Nulla
fornicatio est cōmittenda. hic act⁹ est fornicatio. igit
ꝛc. Intemperat⁹ vo totaliter sequit cōcupiscentiā
sic syllogiçans. Omni delectabili est fruendum. hic
actus est delectabilis. igit ꝛc. Similiter tā cōtinēs
ꝙ incontinēs dupliciť mouet. ſm rōnē quidē ad vi-
tandū pctm̄. ſm concupiscentiā vo ad cōmittendū.
sed in continente vincit iudicium rationis, in incōti-
nente vo cōcupiscentia. vn̄ vterqꝫ vtit syllogismo
quattuor ꝓpositionū uel ťminoꝝ ad ꝯtrarias ꝯnes.
Continens eni sic syllogiçat. Nullū pctm̄ est facien-
dum. hoc ꝓponit ſm iudiciū rationis. ſm vo motum
cōcupiscentie versat in corde ei⁹ ꝙ omne delecta-
bile est ꝓsequendū. sed quia iudiciū rōnis in eo vin
cit. assumit sub pmo hoc est pctm̄. ꝛ cōcludit. ğ nō est
faciendū. Incōtinēs vo in q̄ vincit mot⁹ cōcupiscē-
tie assumit sub 2° hoc ē delectabile. ꝛ ꝯcludit. igit ē
faciendū uel ꝓsequendū. hec ille. Eandē snīam po-
nit 2° sen. di. 24. q. 3. arti. 3° et pma 2e. q. 77. arti. 2°
ad 4m. Ex quibus patet ꝙ incōtinens dū consentit
applicat motū appetitiuū ad determinationē sui lꝫ
falsi cōsilij. intelligo tn̄ dicta sci Thome de peccāte
mortaliter. nō solum rōne circūstantie sed rōne ma
li voliti. nā cōtingit ſm eū peccare mortaliť sine tali
diuersa syllogiçatiōe. sicut patet de angelis ꝛ pmo
parente. ut alias videbit lati⁹. Sed cum reprobat
ista respōsio p arguentem. quia in incōtinente nō est
determinatio cōsilij sed subuersio. ꝛc. Dico ꝙ ꝙdiu
incōtinens p voluntatē consentit licꝫ ibi sit ligamē-
tum ratiōis: inqꝫtum ratio impedit ne recte estimet
de eligibili ꝛ agibili in vniuersali ꝛ particulari acci-
dentaliter. tn̄ nō sic est ligatus qn modo pdicto syllo
giçet ꝓponendo vnam falsam vniuersalē quā sug-
gerit passio subsumendo vnā pticularē verā. ut di-
ctū fuit. ꝛ hoc si sit ibi aliqs cōsensus volūtatis. Nā
ſm ꝙ dicit scūs Tho. pma 2e. q. 10. arti. 3° Immuta-
tio hominis p passionē dupliciter contingit. vno mō
sic ꝙ ratio totaliter ligetur: ita ꝙ homo vsum ratio-
nis nō habeat. sicut cōtingit in illis qui ꝓpter irā uel
cōcupiscentiam furiosi uel amētes fiunt siue ꝓpter
aliquam aliam perturbationem corporalem. hꝫ eni
passiones nō sine transmutatione corpali accidunt.
ꝛ de talibus est eadem ratio sicut de animalib⁹ bru-
tis que ex necessitate sequūť impetū passionis. In
his eni nō est aliquis rationis motus. ꝛ per ꝯns nec
voluntas. aliqn̄ autē ratio non totaliter absorbeť a
passione. sed remanet ꝙtum ad aliquid iudiciū ra-
tionis liberū. ꝛ ſm hoc remanet aliquid ex motu vo
luntatis. hec ille. Ex quibus patet ꝙ ſm eum volū-
tas nō agit si ratio sit totaliter absorpta a passione. ꝛ
per ꝯns nec ꝯsentit. omnis ğ cōsensus sequitur iudi-
ciū rationis siue recte siue erronee. nec est aliter pos
sibile fieri ſm eum. ꝛ in hoc secundus articulus ter-
minatur. ¶ Ad rationē vo in oppositum patet re-
sponsio per predicta. vti enim nō est referre ſm eēn-
tiam sed causaliter aut effectiue. quia. s. est act⁹ vo-
lūtatis ꝯformis actui rōnis referēti aliqd i alteꝝ ꝛc.

Quarto circa pri-
mam distinctionē querit. Utrū
vltimo fine p intellectum appre-
henso necessario fruatur crea-
ta voluntas. Et arguitur ꝙ nō.
Nihil est tam in ptāte volūtatis
ꝙ ipsa volūtas. ſm Aug⁹ p retractationū. Ex quo
colligitur ꝙ si actus voluntatis est in potestate vo-
luntatis mediate. multo plus imediate. sed in pote-
state voluntatis est velle finem ꝛ nō velle mediāte
intellectu. potest enim auertere intellectum a ꝯside-
ratione finis quo facto non volet ipsum. ğ stante cō-
sideratiōe poterit nō velle ut videtur. In oppositū
arguitur. Nam maiorem appetibilitatem habet fi-
nis in sua totalitate acceptus ꝙ aliqua pars ei⁹. sed
esse ꝛ viuere sunt partes integrales vltimi finis. iste
autem necessario appetunť: iuxta illud phi. 9. ethi⁹.
Esse ꝛ viuere est in omnibus eligibile ꝛ amabile. Et
illud. 3. poli⁹. Inest aliqua boni particula ad ipsum
viuere. vn̄ multa mala sustinent homines inītati ad
viuere tanqꝫ existente in ipso quodam solatio ꝛ dul-
cedine naturali. ğ tot⁹ finis qui includit esse ꝛ viue-
re necessario appetitur. In hac questione erūt duo
articuli. nam in p ponentur ꝯnes. in 2° mouebūtur
obiectiones. ¶ Quantum ad primū sit prima ꝯ ꝙ volū-
tas necessario vult finem vltimū apprehensum sub
ratione sua vniuersali. Et est intellectus ꝯnis ꝙ nō
est in potestate voluntatis ꝙ stante apprehensione
finis vltimi uel btitudinis sub vniuersali ratiōe opti-
mi boni ipsa volūtas nolit aut refugiat vltimū finē
Ista ꝯ ꝓbatur ex dictis sci Tho. multipliciť. prima
rō talis est. Sic se hꝫ finis i agibilibus sicut pncipia i
speculabilibus. ꝛ sic se habet intellectus in specula-
bilibus ꝙ de necessitate adheret primis principijs:
ꝙuis ꝯnib⁹ nō necessario adhereat. ğ volūtas vlti-
mo fini necessario adheret: ꝙuis eis que sūt ad finē
non necessario inhereat. Hāc rōnē ponit simaliť san-
ctus Tho. pma pte. q. 81. arti. p. Necesse inquit ē ꝙ
sicut intellect⁹ ex ncēitate inheret pmis pncipijs. ita
volūtas ex necessitate inhereat fini vltimo q est bti-
tudo. finis eni se hꝫ in opatiuis ut pncipiū in specu-
latiuis. ut dicit 2° physicoꝝ. oportet eni ꝙ illud qd
nāliter alicui cōuenit ꝛ imobiliť sit fūdamentū ꝛ pn-
cipiū oīuꝫ alioꝝ. qꝛ nā rei ē pmū in vnoquoqꝫ. ꝛ oīs
motus ꝓcedit ab aliq imobili. hec ille. Itē de malo
q. 3. arti. 3° vbi sic ait. Tam intellect⁹ ꝙ volūtas ex
necessitate tendit in illud ad qd nāliť ordinať. nāle
est eni determinari ad vnū vnde intellect⁹ ex neces
sitate assentit pmis principijs nāliter notis, nec pōt
eoꝝ ꝯrijs assentire. ꝛ siliť volūtas nāliť vult ꝛ ex ne-
cessitate beatitudinē. nec aliqs potest velle miseriā
vn̄ in intellectu ꝯtingit ꝙ ea q necessariā coherētiā
hnt cum pmis pncipijs nāliter notis ex necessitate
mouēt itellectū sicut ꝯnes demōstrate qn̄ apparet
ꝙ si negant oportet negari pma pncipia ex qb⁹ de

necessitate consequitur. Si vero sint alique ꝯnes q̄ non necessariam coherentiam habeant cum p̄mis principijs naturaliter notis. sicut cōtingentia ꝛ opinabilia. non cogitur his intellectus assentire. Similiter etiam neq̧ necessarijs que necessario cōnectūtur p̄mis principijs ex necessitate assentit antequam hꝫ necessariam connexionem cognoscat. sic igitur videtur eē circa voluntatē ꝙ volūtas ad nihil ex necessitate mouetur qḋ non appareat habere necessariam ꝯnexionem cum beatitudine que naturaliter est volita. hec ille. Sed ad hanc rationem dicit Aureolus ꝙ non concludit. p̄ quia potest reduci ad oppositum sic arguendo. Sicut se habet principiū in speculabilib⁹ sic hꝫ se finis in agibilibus. sed sic se habet principium speculabile respectu intellectus qḋ non solum vniuersalissimū principium de quolibet esse uel non esse necessitat intellectum. imo quodlibet particulare principium per se notum. sicut patet in mathematicis. ergo sic se habet finis respectu voluntatis ꝙ non solum finis vniuersalissimus ꝛ vltimus necessitabit voluntatem. imo etiam quilibet finis particularis. honor autē ꝛ voluptas ꝛ scientia q̄ sunt ꝑ se appetibilia ꝛ bona quedā. ut patet p̄ ethi. ergo apprehenso honore aut voluptate necessario voluntas cōplacebit ꝛ desiderabit si ratio ꝓ ꝯne sit bona. ¶ Confirmatur quia ph̄s 2° physicoꝝ non loquitur de principijs vniuersalissimis. nec de fine vltimo. sꝫ de quolibet principio ꝛ de quolibet fine de quo manifeste patet ꝙ non mouet necessario voluntatem alias humilis nō contemneret honores. nec temperatus voluptates. 2° quia quandocunq̧ ex vna similitudine reperta inter aliqua arguitur omnis similitudo inter illa est fallacia ꝯntis. sed ph̄us ꝛ cōmentator assimilant p̄ncipia fini. 2° physicoꝝ in ordine ad ꝯnīs ꝛ ea que sūt ad finem dicēdo ꝙ quemadmodū si principia sunt ꝯnes sūt. eodem modo si finis est ea que sūt ad finē sunt uel erūt. volēs ex hoc cōcludere ꝙ nō est i eis necessitas simpliciter sꝫ conditionata. ut patet ibidē. ergo concludens ex hoc necessitatem simpliciter cōmittit fallaciā ꝯntis. hec ille. Ista responsio nō infringit rationē predictam. nec reductio vsq̧quaq̧ ꝓcedit. Cum enim sanctus Tho. ponit illam maximā. s. sicut se habet principiū in speculabilibus. ita finis ꝛc̄. nō solum intelligit de principio illo vniuersalissimo: de quolibet esse uel nō esse ꝛc̄. imo de quolibet p̄ncipio indemonstrabili intendit. ergo ꝙ sicut se habet tale principiū ꝑ se notum ꝛ indemōstrabile a priori in speculabilibus. sic se habet finis q̄ nō est ꝓpter aliud appetibilis in agibilibus. ꝛ nō intēdit loq̧ de finib⁹ q̄ ad alios fines vlteri⁹ ordināt̄. ꝛ sunt propter alios appetibiles. modo cōstat ꝙ loquendo de tali fine clara est illa maxima. ꝛ optime ꝓbat ꝯnem. sed arguēs i sua reductiōe eā male accipit. ꝛ ꝯñter male subsumit. quia sanctus Tho. solū facit cōparationē inter p̄ncipiū indemōstrabile ꝛ finē nō ordinabilem in aliud. Confirmatio itē nō valet dico enim ꝙ ph̄s 2° physicoꝝ loquitur de quolibet fine ꝛ de quolibet principio sꝫ ꝙ eodē modo se habet principiū in speculabilib⁹ sicut finis i agibilibus q̄tum ad hoc ꝙ p̄ncipio intellect⁹ assentit propter se si accipiat̄ ut p̄ncipiū: ꝛ ita fini ut finis est voluntas adheret ꝓpter se. Et sicut principio indemōstrabili intellectus nō pōt dissentire. ita nec a fine irreferibili volūtas pōt resilire. sicut autē principijs non ꝑ se notis nec indemōstrabilib⁹ intellectus nō necessario assentit. ita nec finem ad aliud ordinabilē voluntas necessario vult. ꝛ ita finis ꝛ principiū proportionabiliter accepta semꝑ eodē modo se habēt. Illud autē qḋ 2° arguit nō valet. non enim est fallacia ꝯntis in argumento nostro. nec nos ex vna similitudine reperta inter principium ꝛ finē inferim⁹ qualibet. licꝫ enim ph̄s 2° physicoꝝ postq̄ dixerat ꝙ sicut se habet finis in agibilibus sic se habet principium i speculabilib⁹. statim post applicet illam maximam ad illā similitudinē quam arguens recitat. tamen nō solum illa similitudo de qua Ar. ibi loquitur est inter finem ꝛ principium. sed etiā illa de qua loquimur in argumento. ut patet 7° ethicoꝝ. ca. 8. vbi dicit Ar. In actionibus autē ꝙ cuius gratia p̄ncipiū. sicut in mathematicis suppositiōes. ꝛ ibidē statim dat similitudinē ex qua arguim⁹ i ꝓposito. Dicit enim ꝙ sicut in mathematica suppositiones nō docent̄ ꝑ rōnem sed ꝑ quandā virtutē naturalē eisdem assentit̄. ita est de finibus i materia moraliū ꝙ appetit⁹ finis nō est ꝑ doctrinā sed ꝑ naturā loquēdo de fine in generali uel ꝑ assuefactionem loquendo de recto fine in particulari. ꝛ sic patet ꝙ arguentis obiectio non ꝓcedit. ¶ 2ª rō principalis ꝓ eadem p̄ma ꝯne talis ē. Omnis motus reducitur ad aliquod imobile. sicut patet de motibus animalium. animal enim non moueretur nisi alicui imobili inniteret̄. sed volūtas mouetur ad diuersa obiecta. ꝛ habet se mobiliter ad ea ꝛ contingenter. ergo necesse est ꝙ in aliquo obiecto immobiliter figatur. illud autem non potest esse nisi vltim⁹ finis. ergo vltimū finem de necessitate vult. Istā rōnē ponit similiter sanctus Tho. p̄ma parte vbi recitaui. in qua recitatione etiā medium huius rōnis tactum fuit in fine. Idem mediū tangit de veritate q. 16. arti. 2° vbi ait. Natura in omnibus operib⁹ suis bonum intendit. ꝛ ꝯseruationem eoꝝ que per operationē nature fiunt. ꝛ ideo in omnibus nature operib⁹ semper principia sunt permanentia ꝛ imutabilia ꝛ rectitudinem conseruantia. Principia enim manere oportet. ut dicit̄ p̄ physicoꝝ. nō enim pōt esse firmitas uel certitudo in his que sūt a principijs. nisi ipsa p̄ncipia eēnt firmiter stabilita. ꝛ inde est ꝙ oīa mutabilia reducunt̄ ad aliqḋ p̄mū imobile. inde est etiā ꝙ oīs speculatiua cognitio deriuat̄ ab aliq̄ certissima cognitiōe circa quam error eē nō pōt. que est cognitio p̄moꝝ p̄ncipioꝝ vniuersaliū ad que oīa alia cognita examinant̄ ꝛ ex quib⁹ oē verū approbat̄. ꝛ omne falsū respuit̄. in quib⁹ si aliq̄s error posset accidere nulla certitudo in sequēti cognitiōe inueniret̄. vnde ꝛ in opib⁹ hūanis ad h̄ ꝙ aliq̄ rectitudo i eis eē possit oꝫ eē aliqḋ p̄ncipiū ꝑmanēs qḋ hēat rectitudinē immutabilē ad quod oīa opa examinent̄. ita ꝙ illud p̄ma-

cipium permanens omni malo resistat. ꝛ omni bono assentiat. ꝛ hec est synderesis. hec ille. Sicut autē posuit circa intellectum. ita habet ponere circa voluntatem. presertim quia s̄m eum ꝛ p̄hm ita se habet finis agibiliū respectu volūtatis sicut p̄ncipiū i speculabiliū respectū intellect⁹ ut p̄us patuit. eodē aūt modo vtit̄ i multis alijs locis ad idē ꝓpositū ɔfirmādū. Ad hanc rōnē dicit Aureolus ꝙ nō valet. quia pōt reduci ad oppositū. sic arguendo. Omnis mot⁹ reducitur ad aliquod imobile. sed volūtas desiderās ꝓpter se sanitatē mouet̄ ad potionē. ḡ in illa motione oportet aliqd imobile reperiri. sed hoc est falsum quia voluntas nec immobiliter in desiderio sanitatis nec in desiderio potiōis quiescit. ḡ nō est verū ꝙ ois motus volūtatis reducat̄ ad aliqd in q̄ volūtas imobiliter quietet̄. Nec valet si dicat̄ ꝙ in appetitu potionis ꝓpter sanitatē nō oportet poni aliquid imobile. q2 appetitus sanitatis ē ꝓpter felicitatem. nō valet inquā. q2 p̄hus dicit p̄ metaphisice ꝙ scire appetit̄ propter seipsum ꝙ nullū aliud bonū debeat euenire. manifestat aūt h̄ sensuum dilectio. ḡ in isto motu p̄ciso quo qs appetit aliquid ꝓpter scire aut ꝓpter videre nō occurrit obiectū aliqd cui voluntas inhereat imobiliter ꝛ de necessitate. Preterea iō animalia nō mouent̄ nisi alicui imobili innitāt̄. q2 mouent̄ p̄ impulsionē. pars aūt impellens partem aliā necesse ē ut figat̄. sed voluntas nō mouet se p̄ impulsionē sed p̄ ꝓpriā libertatē. ḡ non indiget aliq̄ imobili. hec ille. Sed ista responsio nō procedit. nec reductio valet. imo respōsio quā arguēs recitat sufficienter euacuat reductionē. Sicut eni ꝓbat sctūs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. j. arti. 6ᵒ. Necesse ē ꝙ oia q̄ hō appetit ꝓpter btitudinē: appetat ꝓpter vltimū finē. Et h̄ inqt apparet duplici rōne. Primo q2 quicquid hō appetit: sub rōne boni appetit. qd̄ quidē si nō appetit̄ ut bonū pfectū qd̄ ē vltimus finis. necesse est ut appetat̄ ut tendēs in bonū pfectū. q2 sp̄ inchoatio alicui⁹ ordinat̄ ad cōsūmationē ipsi⁹. sicut patet tā i his q̄ fiūt a natura q̄ in his q̄ fiūt ab arte. ꝛ iō ois inchoatio pfectiōis ordinat̄ in pfectionē cōsumatā q̄ est p̄ vltimū finē. 2ᵒ quia vltimus finis h̄ modo se habet in mouēdo appetitū sicut se habet in alijs motionib⁹ p̄mū mouēs. manifestū ē aūt ꝙ cause secūde mouētes nō mouēt nisi s̄m ꝙ mouent̄ a p̄mo mouente. vn̄ secūda appetibilia nō mouēt appetitum nisi in ordine ad p̄mū appetibile qd̄ ē vltimus finis hec ille. Idē ponit 4ᵒ sen. dis. 49. q. j. arti. 3ᵒ. q̄stiuncula 4ᵃ. vbi sic ait. Scd̄m p̄hm 7ᵒ ethi⁹ in ordine appetibiliū finis hoc modo se habet sicut p̄ncipiū i ordine intelligibiliū. q2 aūt illud qd̄ est p̄mū in aliquo genere ꝛ maximū est causa eoꝝ que sūt. p[illegible]. ideo cognitio principij in speculatiuis ē causa cognitiōis oiū alioꝝ. Et similiter appetit⁹ finis est causa appetendi oia alia que sūt ad finē. vn̄ cū btitudo sit finis humane vite. quicqd volūtas appetit facere ad btitudinē ordinat. qd̄ etiā expimēto patet. quicqd eni appetit aliqd: appetit illud in q̄tū estimat illud bonum. p̄ hoc aūt ꝙ aliquis habet aliqd qd̄ estimat bonum reputat se ut btitudini propinquiorem. q2 additio boni super bonū facit approximare bono perfecto qd̄ est btitudo. ꝛ iō quilibet appetit⁹ i btitudinem ordinat̄. hec ille. Cum aūt obijcit ɔ̄ hoc arguēs ꝙ scire appetit̄ non ꝓpter aliud ꝛc̄. Respōdet sanctus Tho. p̄ma 2ᵉ. vbi sup. ad 2ᵐ. vbi facit eandem obiectionē. ꝛ dicit. Scientia speculatiua appetit̄ ut quoddā bonū speculantis qd̄ apprehendit̄ sub bono cōpleto. qd̄ est vltimus finis. licꝫ non appetatur ꝓpter aliud extrinsecū. sicut similiter dicit de ludicris que licꝫ non ordinent̄ ad finē aliquē extrinsecū. tn̄ ordinant̄ ad bonū ipsius ludentis ꝓut sunt delectabilia vel requiē p̄stātia. bonū aūt hoīs ɔsumatū ē vltim⁹ eius finis. Sciendū tn̄ ꝙ cum dicim⁹ ꝙ in omni nostro appetitu appeti[t̄] btitudo. sic est intelligendū sicut ipsemet dicit ad 3ᵐ. Non oportet inqt ut sp̄ aliquis cogitet de vltimo fine quicūqꝫ aliquid appetit aut opatur. sed virtus p̄me intentiōis que ē respectu vltimi finis manet in quocunqꝫ appetitu cuiuscunqꝫ rei. etiā si de vltimo fine actu nō cogitet̄. sicut non oportet ꝙ qui vadat per viam in quolibet passu cogitet de fine. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ appetit⁹ beatitudinis virtualiter ꝛ si nō actualiter remanet in quolibet appetitu. ꝛ in illa figitur appetit⁹ licꝫ mutabiliter se habeat respectu alioꝝ. Cum aūt vlterius dicit arguēs ꝙ nō est simile de fixione animalis mouentis se per impulsum ꝛc̄. dico ꝙ licꝫ voluntas nō moueatur p̄ impulsū. tn̄ oportet ꝙ in aliq̄ obiecto figat̄ circa quod sit determinata. ꝛ qd̄ naturaliter velit. Sicut eni dicitur de veritate. q. 22. arti. 5ᵒ. Volūtas quedā natura est. quia oē qd̄ in rebus inuenit̄ natura quedā est. ꝛ ideo in voluntate oportet inueniri nō solum qd̄ est voluntatis sed etiā quod est nature. hoc aūt est cuiuslibet nature create ut a deo sit ordinata in bonum naturaliter appetens illud. vn̄ ꝛ ipsi voluntati inest quidam naturalis appetitus boni sibi conuenientis. ꝛ propter h̄ habet appetere aliquid s̄m ꝓpriā determinationē. nō ex necessitate. qd̄ ei competit in q̄ntum volūtas est. sicut aūt est ordo nature ad volūtatem. ita se habet ordo eoꝝ que volūtas vult naturaliter ad ea respectu quorum voluntas ex seipsa determinatur: non ex natura. ꝛ ideo sicut natura est voluntatis fundamentum. ita appetibile quod naturaliter appetitur est aliorum appetibilium principium ꝛ fundamētū. in appetibilibus autem finis est fundamentū ꝛ p̄ncipium eorum que sunt ad finem: cum ea que sunt ad finem nō appetantur nisi ratione finis. ꝛ iō illud quod volūtas de necessitate vult: q̄si naturali inclinatione in ipsum determinata est finis vltimus ꝛ beatitudo. ꝛ ea que in ipso includuntur: ut esse ꝛ cognitio veritatis ꝛ h̄mōi. ad ea vō nō de necessitate determinatur naturalis inclinatio sed propria dispositione absqꝫ omni necessitate. hec ille. Ex q̄bus patet quomodo libertas volūtatis fundat̄ in natura ꝛ quō voluntas in aliquo figitur ex cuius volitiōe ad alia ꝓcedit. ꝛ si talis ꝓcessus sit īpulsio. cū. s. volūtas actuata appetitu finis mouet se ad volēdū ea

que sunt ad finē tolerabile est. ꝛ erit simile de motu animaliū ꝛ de motu volūtatis. vñ sanct⁹ Tho. pͥma 2ͤ. q. 9. arti. 3ͦ. dicit. Hoc modo se habet finis i appetibilib⁹ sicut pͥncipiū i itelligibilib⁹. manifestū ē aūt ꝙ intellect⁹ ꝑ h̄ ꝙ cognoscit pͥncipiū reducit se de potentia in actum ꝗ̄tū ad cognitionē ꝯnū. ꝛ simılr̄ voluntas ꝑ hoc ꝙ vult finē mouet seipsam ad volendū ea q̄ sunt ad finē. hec ille. ¶ 2ᵃ rō pͥncipalis ꝓ pͥma ꝯne talis ē. Uolūtas necessario vult illud cui⁹ ꝑticipatione oīa vult. sed btitudo ꝛ vltim⁹ finis est hmͅ. q꞉ quicqd appetit̄ a volūtate appetit̄ ꝓpter pticipationē btitudinis. ut patet ꝑ p̄dicta. ḡ beatitudo erit necessario ꝛ naturaliter volita. ⁊Pōt similr̄ sic argui. Motus secūdi mouentis ꝑ impressionē pͥmi mouentis tendit in eūdē finē q̄ tendit pͥmū mouens Si enī in aliū mouet̄ iam nō mouet̄ ꝑ impͥssionē primi mouētis in ipsū. sed voluntas in oīa q̄ vult mouet̄ ex desiderio finis. ḡ nihil vult i q̄ nō icludat̄ finis desideriū. nec etiā resilibit ab aliq̄ nisi ex desiderio finis. sequit̄ ḡ ꝙ nō pōt resilire a fine ꝛ ꝑ ꝯñs de necessitate vult finē sibi ꝑ intellectū ostensū. Ista media tangit scūs Tho. 4ͦ sen. vbi ē. ꝗstiūcula 2ᵃ vbi ait. Opatio cause secūde fūdat̄ i opatōe cause pͥme ꝛ p̄supponit eam. ꝛ iō oportet ꝙ oīs opatio aīe ꝓcedat ex suppositiōe ei⁹ quod ē ex impͥssiōe pͥmi agētis. s. dei. ꝛ ideo videm⁹ ex pte intellect⁹ ꝙ ad nihil intelligendū aīa pōt ꝓcedere nisi ex suppositiōe illoꝝ quoꝝ cognitio est ei innata. ꝛ ꝓpter h̄ non pōt assentire alicui qđ sit ꝯ̄riū pͥncipijs que nālr̄ cognoscit. ꝛ similiter oportet eē ex pte volūtatis. vñ cū ex impressiōe pͥme cause. s. dei hoc aīe insit ut bonū velit ꝛ ꝑfectū bonū tanꝗ̄ finē vltimū appetat. impossibile est ꝙ ꝯ̄riū illi⁹ in ei⁹ appetitu cadat. hec ille. Idē ponit ibidē ꝗstiūcula pͥma dicēs. In ordine mobiliū ꝛ motoꝝ oportet duos motores ordinari in finē primi motoris ꝑ dispositionē eis impͥssā a pͥmo motore sicut patet cū aīa mouet manū. ꝛ man⁹ baculū. ꝛ baculus ꝑcutit. qđ est finis intent⁹ ab aīa. bacul⁹ ꝛ manus tendūt in finē intentū ab aīa. ꝑ hoc ꝙ aīa in eis impͥmit mediate ul̄ imediate. ꝛ q꞉ oīa ꝓcedūt a deo inꝗ̄tū est bon⁹. ut dicit Aug⁹ ꝛ Dionysi⁹. iō oīa creata ſm impͥssionē a creatore acceptā inclināt̄ i bonū appetēdū ſm modū suū. ꝛ iō sicut q̄libet res nālr̄ appetit bonū suū ita q̄libet creatura rōnalis nālr̄ appetit suā btitudinē. hec ille. Hoc etiā mediū inuit de ṽitate. q. 22. arti. 2ͦ. vbi sic ait. Oīa naturalr̄ appetūt deū implicite. nō aūt explicite. Ad cui⁹ euidētiā sciendū ꝙ cā secūda nō pōt influere in suū effectū nisi inꝗ̄tū recipit ṽtutē pͥme cause. Sicut autē influere cause agentis ē agere. ita influere cause finalis ē appeti ꝛ desiderari. ꝛ iō sic secūdariū agens nō agit nisi ꝑ ṽtutē pͥmi agentis existētē in eo. ita secūdarius finis nō appetit̄ nisi ꝑ ṽtutē pͥncipalis finis in eo existentē. ꝓut. s. ē ordinatū uel habet similitudinē ei⁹. ꝛ iō sicut deus ꝓpter h̄ ꝙ est pͥmū efficiens agit in oī agente. ita ꝓpter h̄ ꝙ est finis vltim⁹ appetit̄ in oī fine. sed h̄ est appetere deū implicite. Sic enī ṽtus pͥme cause ē in secūda ut etiā pͥncipia i ꝯnib⁹. resoluere aūt ꝯnes i pͥncipia uel cās secūdas in primas ē tm̄ ṽtutis rōnalis. vñ solū rōnalis nā secūdarios fines in ipsū deū ꝑ quādā viā resolutiōis deducere pōt ut sic ipsū explicite appetat. ꝛ sicut in demōstratiuis sciētijs nō recte sciūt̄ ꝯnes nisi ꝑ resolutionē ad pͥma pͥncipia. ita appetit⁹ creat̄e rōnalis non ē rect⁹ nisi ꝑ appetitū explicitū ipsi⁹ dei actu uel habitu. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ nō solū voluntas imo q̄libet creatura appetit nālr̄ ꝛ necessario vltimū finē. nec illū pōt nolle aut actu positiuo refugere. Hanc tñ rōnem nititur vbi sup̄ infringere. dic. n. ꝙ pōt ad oppositū retorq̄ri sic arguēdo. Uolūtas nō necessario vult illud sine cui⁹ ꝑticipatiōe aliquid vult. sed volūtas appetit noticiā ṽitatis: esto ꝙ nihil aliud debeat euenire. imo p̄scidēdo oē bonū pōt velle ipsū scire. igit̄ volūtas nō necessario vult finē quo p̄ciso adhuc pōt appetere aliud ꝓpter se ꝛc̄. ⁊Preterea volūtas nō necio vult illud cui⁹ ꝑticipatiōe vult quicqd vult nisi determinet̄ circa ea de necessitate q̄ vult. sed volūtas quātūcūq̧ velit aliquid ꝑticipatiōe vltimi finis. nō tñ necessitat̄ ad illud volendū. igit̄ nec de necessitate vult finē. ⁊Preterea volūtas necessario vult illud cui⁹ ꝑticipatiōe vult quicqd vult. sed estimās deū esse summū bonū estimat ꝑticipatiōe ei⁹ volēdū esse qcqd vult. ḡ manifeste illa estimatione de necessitate vult deū. hec autē estimatio manet in quolibet fideli. ḡ fidelis de necessitate vult deū. ⁊Preterea volūtas pōt velle oē qđ ꝑticipat rōnē vltimi finis ꝛ sūmi boni. ḡ p̄sente sūmo bono volūtas pōt vti sua libertate in nō volēdo finē. Aut igit̄ volūtas vtet̄ sua libertate. ꝛ sic nō necessario volet. aut nō vtet̄ ꝛ tñ volet vti. ꝛ sic coget̄ in volendo finē. qđ est incōueniens manifestū. hec ille. Ista aūt reductio ut ex p̄missis patet rationē nr̄am aliquaten⁹ nō infringit. In pͥma nāq̧ reductione falsū assumit̄ in minore. s. ꝙ scia uel cognitio nō appetat̄ ꝓpt̄ btitudinē ut superi⁹ extitit declaratum. 2ᵃ etiā reductio falsum sumit in maiore. nō enī oportet ꝙ si aliqd appetit̄ ꝓpter finē necessario volitum ꝙ illud necessario appetat̄ nisi appareat necessaria habitudo illi⁹ ad finē cuiusmōi sūt eē ꝛ viuē ut in pͥma responsiōe dictū fuit. 3ᵃ nihilomin⁹ reductio verū concludit vno modo nō aūt alio mō. ut. n. dictū fuit nō solū quilibet fidelis imo q̄libet creatura necessario vult deū implicite. nec aliqs pōt deū odire aut respuere in se. licꝫ possit odiri in effectib⁹ suis. vñ scūs Tho. de ṽitate. q. 22. arti. 2ͦ. ad 3ᵐ. dicit. Deus pōt dupliciter cōsiderari. s. in se. ꝛ in effectibus suis. In se quidē cū sit ipsa essentia bonitatis nō pōt nō diligi. vñ ab oībus eū videntib⁹ ꝑ essentiā dilig[illegible] ꝛ ibi quantū quisq̧ cognoscit tantū diligit. sed in aliquibus effectibus suis inꝗ̄tum sunt cōtrarij voluntati. sicut sūt ꝑ ene illate aut precepta que grauia videntur: ipse de⁹ refugit̄. ꝛ quodāmō odio habet̄. ꝛ tñ oportet ꝙ illi q eum ꝗ̄tum ad aliquos effectus odiunt. in alijs effectibus diligant eum. sicut ipsi demones ſm Dionysium 4ͦ caͦ. de diuinis nominibus appetunt esse ꝛ viuere naturaliter. ꝛ in

hoc ipsum deum appetit ⁊ diligit. hec ille. 4ª ad reductio non obstat. dico eni q̄ p̄sente sūmo bono ꝑ essentiā viso volūtas nō potest velle vti sua libertate illo modo quo dicit arguens. s. non volēdo ipsū sūmū bonū. ut post dicet. Similiter dico q̄ si intellectus in via apprehendat sūmū bonū sub rōne btitudinis uel felicitatis voluntas nō potest illud nolle aut odire. potest tñ intellectū auertere a consideratione sūmi boni. ⁊ sic volūtas nō habebit actū circa illud. ⁊ hoc ꝑ sequentes ꝯnes explicabit̄. nō ḡ sequitur aliqua coactio in volūtate si nō pōt deū clare visum nō velle aut deū sub ratiōe sūmi boni uel beatitudinis apprehensū odire. cuius causam assignat sanctus Tho. de veritate. q. 22. arti. 5° dicēs. Quis aūt quadā necessaria inclinatione vltimū finem velit volūtas. nullo tñ modo concedendū ē q̄ ad illud volendū cogat̄. Coactio eni nihil aliud ē q̄ violētie cuiusdam inductio. Violentū aūt s̄m phm 3° ethicoꝝ est cuius p̄ncipiū ē extra nihil conferēte vim passo. sicut si lapis sursum ꝓiciat̄. q2 nullo mō de se ad hūc motū iclinat̄. s3 cū ipsa volūtas sit q̄dā inclinatio eo q̄ est appetit⁹ quidā. nō potest ꝯtingere ut volūtas aliquid velit. ⁊ inclinatio eius nō sit i illud. ⁊ ita non pōt ꝯtingere ut volūtas aliquid velit coacte uel violenter. etiam si aliquid naturali inclinatione velit. Patet igit̄ q̄ volūtas nō necessario aliquid vult necessitate coactionis. vult tñ aliquid necessario necessitate naturalis iclinatiōis. hec ille. Idem ponit p̄ma pte. q. 82. arti. p̄. Dico igit̄ q̄ l3 vti sua libertate sit quedā participatio btitudinis. tñ nō taliter vti libertate odiendo btitudinē. aut nolendo deū clare visū. Libertas eni arbitrij que dicit̄ contradictiōis attendit̄ circa ea que sūt ad finē. sicut ⁊ electio. ⁊ non circa finē. ut dicit sc̄us Tho. p̄ma pte q. 19. arti. 10° vbi dicit. Liberū arbitriū habemus respectu eoꝝ q̄ nō necessario volum⁹ aut naturali instinctu. non eni ad liberū arbitriū ꝑtinet q̄ volum⁹ esse felices. sed ad naturalē instinctū. vn̄ ⁊ alia aialia que naturali instinctu ad aliq̄d mouent̄ nō dicūt̄ libero arbitrio moueri. hec ille. Idē ponit. q. 83. arti vlt̄. dicēs q̄ liberū arbitriū ē potentia electiua. Et de v̄itate. q. 24. arti. p̄. ad. 20m. dicit q̄ l3 respectu finis habeamus liberā volūtatē. tñ necessitas nālis inclinatiōis libertati nō repugnat. nō aūt liberū arbitriū ꝓprie loquendo cū sub electiōe nō cadat. Ex quib⁹ patet q̄ arguētis reductio rōnē sup̄ positā nō infringit. Patet simili᷑ ad alias reductiōes q̄s facit cōtra eandē tertiā p̄ncipalē. Arguit eni sic. reducēdo in oppositū secūdā formā in tertia rōne p̄ncipali factā. Agens in aliq̄d nō s̄m impssionē p̄mi mouentis nō necessario tendit in p̄mū ꝑ oppositū tue ꝓpositionis. sed volūtas pōt appetere aliquos fines secundarios ꝑ se ⁊ p̄cise absq3 impssione p̄mi finis. appetit eni scire: esto q̄ nullū aliud bonū debeat euenire p̄ metaphisice ⁊ p̄ ethicoꝝ. ḡ non necessario mouetur i vltimū finē. Preterea volūtas appetit suā libertatē ⁊ vsū sue libertatis ꝓpter impressionē vltimi finis. sed volendo suā libertatē suspendit actū suū circa vltimū finē. ḡ ex impressiōe vltimi finis sequit̄ q̄ voluntas possit suspendere actū suū circa ipsum. Ad ista siquidē dicit̄. ad p̄mū q̄ hec est falsa ut patuit p̄us. Ad 2m dicit̄ q̄ bene cōcludit q̄ i via vbi finis vltim⁹ confuse videt̄ ⁊ ꝑ speculū. voluntas volendo expiri suā libertatē suspēdit actū suū circa finē. Nec oppositū huius intendit ꝓbare tertia rō. nec illud similiter intendit p̄ma ꝯ. sed solū q̄ volūtas semꝑ habitualiter appetit finem vltimū. ⁊ nullo modo pōt habere circa finē vltimū apprehēsum sub rōne vl̄i summi boni uel btitudinis actum fuge uel odij. aut displicibile. nec pōt velle oppositum btitudinis aut in illo complacere. Causa autē quare pōt hic in via suū actū suspendere circa finē vltimū. ⁊ diuertere intellectū ab illo ⁊ ꝯuertere ad alia est. q2 talis actus cōsideratiōis vltimi finis confusus aut volitio eiusdē pōt apprehendi ut mediū incōueniēs ⁊ insufficiēs ad insecutionē vltimi finis ⁊ alia quedā puta quies. aut consideratio alioꝝ apparet implicite uel explicite esse mediū fini propinquius ⁊ magis vniēs ⁊ approximare faciens bono ꝑfecto. sec⁹ erit aūt i patria. Et sic patet q̄ nō oportet si volūtas possit suspendere volitionē suā circa finem q̄ possit ipsū nolle. ¶ 4ª rō p̄ncipalis ꝓ ꝯne talis est. ⁊ ponit eam sc̄us Tho. p̄ma 2e. q. 10. arti. 2°. In motu cuiuslibet potentie a suo obiecto ꝯsiderāda est ratio ꝑ quā obiectū mouet potētiā. visibile. n. mouet visū sub rōne coloris actu visibilis. Vn̄ si color proponat̄ visui: ex necessitate mouet visum. nisi aliquis visū auertat: qd̄ ꝑtinet ad exercitiū actus. Si aūt ꝓponeret̄ aliquid visui qd̄ nō oībus modis eēt coloratū in actu. sed s̄m aliquid esset tale. s̄m autē aliquid nō tale. nō ex necessitate visus videret tale obiectū. posset eni intendere ad ipsum ex illa parte qua nō ē coloratū. ⁊ sic visus ipsū non videret. Sicut aūt coloratū in actu ē obiectū visus. ita bonū ē obiectū volūtatis. vn̄ si ꝓponat̄ aliqd̄ obiectū voluntati q̄ sit vniuersaliter bonū ⁊ s̄m omnē ꝯsiderationem. ex necessitate volūtas in illud tēdet si aliquid velit. nō eni poterit velle oppositū. Si aūt ꝓponit̄ volūtati aliqd̄ obiectū qd̄ nō s̄m quālibet cōsiderationē sit bonū nō ex necessitate volūtas fertur in illud. ⁊ q2 defect⁹ cuiuscūq3 boni habet rōnē nō boni ideo solū illud bonū qd̄ ē ꝑfectū est tale bonū qd̄ voluntas nō pōt nō velle. qd̄ est btitudo. alia aūt particularia bona inq̄ntū deficiūt ab aliq̄ bono pñt accipi ut nō bona. ⁊ s̄m hāc ꝯsiderationē pñt repudiari uel approbari a volūtate s̄m q̄ pōt in idem ferri intellectus s̄m diuersas considerationes. hec ille. Idem mediū tāgit de veritate. q. 24. arti. p̄. ad. 18m. Sicut inquit aliquod verū propter impermixtionē falsi de necessitate ab intellectu recipitur: sicut prima principia demonstrationis. ita est aliquod bonū quod propter malitie impermixtionem de necessitate a voluntate appetitur. sc3 ipsa felicitas. non tñ seq̄t̄ q̄ ab illo obiecto volūtas cogat̄. q2 coactio dicit aliq̄d ꝯtrariū volūtati q̄ est ꝓpria inclinatio volētis. nō aūt dicit aliquid contrariū intellectui q̄ nō dicit

inclinationem intelligentis. Et.q.22.arti.5º ad 3ᵐ
dicit simile. Intellect⁹ inq̄t aliq̄d nāliter ītelligit.sic
τ volūtas aliq̄d nālr̄ vult.sed coactio nō est ɔ̄ria in-
tellectioni ſm suā rōnē.sicut volūtati.intellect⁹ eni
τ si habeat inclinationē ad aliq̄d.non tn̄ noīat ipsam
inclinationē hoīs.ſʒ voluntas ipsam inclinationem
hoīs noīat.vn̄ quicq̄d fit ſm voluntatē fit ſm incli-
nationē hoīs τ ꝑ hoc non pōt eē violētū. sed oꝑatio
intellectus pōt esse ɔ̄ inclinationē hoīs que est vo-
luntas ut cū alicui placeat aliqua opinio sed ꝓpter
efficaciā rationū deducit̄ ad assentiendū cōtrarie
ꝑ intellectū.hec ille. Uerūtamē ad hāc rōnem dicit
Aureolus ꝙ pōt sic ad oppositū reduci. Ab illo nō
pōt voluntas resilire ī quo nullā mali reperit ratio-
nem sed potius oīs boni.ergo cū in deo accepto a
viatore sub rōne oīs boni viator nihil tale reperiat
stante ista estimatione nō poterit resilire τ sic null⁹
peccare poterit nisi fiat ꝑus hereticus. Addit etiā
ꝙ volūtas in resiliēdo a sūmo bono habet aliq̄d cur
non velit eā.s.experientiā ꝓprie libertatis. Prete-
rea suspensio volitiōis respectu vltimi finis potest
appꝛhendi sub rōne boni inq̄ntum in illa suspensione
ē magna libertas.τ inq̄ntū illa volitio includit quā-
dam inutilem occupationem.occupari videlicʒ in
cōtinua musitatione respectu finis. igit̄ non appa-
ret cur non possit voluntas ꝓsequi istam suspensio-
nē.τ q̄n in fine sic ɔsiderato repiat̄ aliquis defect⁹
boni scʒ inanis occupatio in eius volitione. Sʒ ista
reductio ꝑuerse mouet.cū eni dicit̄ ꝑmo ꝙ de⁹ cō-
cept⁹ a viatore sub rōne oīs boni potest odiri.falsū
ē.imo ſm ꝙ dicit sctūs Tho.prima pte.q.60.arti.5º
inq̄ntum deus est cōe bonū omniū: vnūquodq̄ na-
turaliter diligit deū plus q̄ seipsum.licʒ dicat̄ odio
haberi q̄ntum ad aliquos eius effectus qui volūta-
ti hoīuʒ ɔtrariant̄. Qꝫ aūt quelibet res naturali di-
lectiōe plus diligat deū q̄ se arguit sic. Inclinatio
naturalis in his que sūt ſm rōnē demōstrat natura-
lem inclinationē in volūtate nature intellectualis.
vnūquodq̄ autē in rebus naturalib⁹ qđ ſm naturā
hoc ipsū qđ ē alteri⁹ est ꝑncipali⁹ tendit in illud cui⁹
est q̄ in seipsū.τ hec naturalis inclinatio demōstrat̄
ex his que naturaliter agunt̄.qꝛ vnūquodq̄ sicut
agitur naturaliter sic aptum natū est agi.ut dicitur
2º physicoꝝ. videmus eni ꝙ naturaliter pars expo
nit se ad conseruationē totius corpis.τ qꝛ ratio imi-
tatur naturā.hʒ imitationē inuenimus in ꝟtutibus
politicis.est eni virtuosi ciuis ut se exponat mortis
periculo ꝓ toti⁹ reipublice conseruatiōe.τ si homo
esset naturalis pars hui⁹ ciuitatis hec inclinatio eēt
ei naturalis.qꝛ igitur vniuersale bonū est ipse de⁹.τ
sub hoc bono cōtinet̄ homo τ angelus τ oīs creatu-
ra.qꝛ oīs creatura naturalr̄ ſm illud qđ est dei ē.se-
quitur ꝙ naturali dilectiōe angelus τ hō plus τ ꝑn-
cipalius diligat deū q̄ seipsū.alioq̄n si naturalr̄ pl⁹
se q̄ deū diligeret.seq̄ret̄ ꝙ naturalis dilectio esset
ꝑuersa.τ ꝙ nō ꝑficeret̄ ꝑ charitatē sed destrueret̄.
hec ille. Quid aūt vocet dilectionē naturalē osten-
dit arti.2º dicens.ꝙ dilectio boni qđ hō naturaliter
vult sicut finis est dilectio nālis.dilectio aūt ab hac
deriuata q̄ est boni qđ diligit̄ ꝓpter finē est dilectio
electiua.nec tn̄ sequit̄ ut arguens infert.ꝙ nullus
possit peccare uel deū odire.nisi fiat heretic⁹.nec ꝙ
hō nūq̄ peccet ex q̄ deū illo mō necīo diligit. Illud
eni argumētū facit sctūs Tho.ibidē arti.5º Dilectio
inquit naturalis sꝑ manet manente natura.sed di-
ligere deū plus q̄ seipsū non manet in peccante ho-
mine uel angelo.igitur τc̄. Et respōdet: dicendū in-
quit ꝙ de⁹ ſm ꝙ est vniuersale bonū a quo depen-
det omne bonū naturale diligit̄ dilectione naturali
ab vnoquoq̄.inq̄ntum ꝟo est beatificans oēs bea-
titudine supnaturali:sic diligit̄ dilectiōe charitatis.
hec ille. Ex quo patet ꝙ ſm eum quilibet quātum-
cunq̄ peccet diligit tn̄ deum naturaliter.nō tn̄ dile-
ctione charitatiua.τ hoc illi imputat̄ ad peccatū.nō
aūt prima dilectio scʒ naturalis ad meritū. Idē po-
nit.2ª.2ᵉ.q.26.arti.3º Et de malo.q.16.arti.4º ad
15ᵐ. Diligere se ꝓpter deū inq̄ntum est obiectū sup-
naturalis beatitudinis τ actoꝛ gratie est actus cha-
ritatis.sed diligere deum sup omnia τ se ꝓpter deū
inq̄ntum in eo cōsistit bonū naturale omnis creatu-
re cōpetit naturaliter non solū creature rationali ſʒ
etiā brutis aīalib⁹ τ corpoꝛib⁹ inanimatis inq̄ntum
participant nāli amoꝛe rationem sūmi boni.ut dicit
Dionysi⁹ 4º caº de diuinis noībus.hec ille. Ex q̄b⁹
oībus patet ꝙ viatoꝛ concipiens deū sub rōne boni
oīo ꝑfecti.nullo modo pōt eū respuere.imo necessa
rio eum diligit si aliquē actum circa deū habet.con-
ceditur tn̄ ꝙ potest eum ꝑ accidens odire odiendo
ei⁹ aliquos effectus volūtati ꝑfecte cōtrarios.sicut
sunt punitiones τ prohibitiones.quibus odio habi-
tis per se retoꝛquetur per accidens odium in deum
causantē tales effect⁹. de⁹ eni appꝛhēsus sub rōne
infligentis penam appꝛhendit̄ a peccante tāq̄ in-
iustus uel malus. Nec tn̄ opoꝛtet ꝙ taliter eum ap-
pꝛehendens sit hereticus ilico.quia foꝛte illa appꝛe-
hensio est in pte sensitiua ex vehemētia passionis.τ
nō ex dictamine rationis q̄ habitualiter dictat deū
nullam rationē mali habere.τ ideo talis non est he-
reticus plus q̄ freneticus iudicans deum esse iniu-
stum.aut aliter passionat⁹ qui actu false iudicat ſm
partem sensitiuā ratione bene habituata habitu fi-
dei ꝑ passionem absoꝛta τ ligata ne in rectū iudiciū
de dei bonitate τ puritate ab omni malicia ꝓponat
voluntati. Cum iterū arguens 2º et 3º addit ꝙ in fi-
ne vltimo appꝛhēso in vniuersali voluntas inenit
cur τc̄. Dico ꝙ volūtas in quocunq̄ cur super quo
fert̄ nō fertur nisi ꝓpter participationē vltimi finis
in tali cur inuentam.τ ideo quātūcunq̄ suspendat
actum dilectiōis circa vltimū finem sub vniuersali
ratiōe appꝛehensum.tamē si fertur sup aliq̄d ꝟtua-
liter fertur sup vltimū finē τ implicite diligit illum.
Dico 2º ꝙ hoc argumentum solum pꝛobat ꝙ vlti-
m⁹ finis nō necessario actu diligit̄ τ explicite.qđ cō-
cedit̄.sed nō ꝓbat ꝙ possit odiri.τ h̄ solū vult nr̄a ɔ̄
s.ꝙ nō stāt sil̄ ꝙ intellect⁹ appꝛhendat btītudinē sub
rōne ꝑfecti boni.τ ꝙ volūtas ꝑ tūc odio illā habeat

quantücunq3 enim talis apphensio vltimi finis sit
vniuersalis cois aut cõfusa et imp̄fecta. tñ dilectio
non fert̄ super apphensionem sed sup apphensum.
ꝛ lic3 cõtinuatio dilectionis vltimi finis possit appa
rere vana. nõ tñ ipsum dilectũ p̄ illã dilectioné. ꝛ iõ
l3 volũtas habeat cur ꝛ motiuũ ad suspẽdendũ illã
musitationé non tñ ad odiendum beatitudiné sic ap
p̄hensam. ¶ 2ª ɔ̃ p̄ncipalis hui᷒ articuli ẽ ꝙ l3 volũ/
tas necessitate nãlis inclinationis velit beatitudiné
apprehensam sub rõne sũmi boni aut btitudinis aut
felicitatis. nõ tñ necessario vult eã apphensam sub
aliq̃ speciali rõne illi᷒ in q̃ beatitudo ɔsistit. ꝛ h̄ dũ est
in via. Istã ponit scũs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 5. arti. 8. Bea
titudo iquit põt dupliciť ɔsiderari. Uno mõ ẜm ra/
tioné cõem btitudinis ꝛ sic necesse est ꝙ oĩs hõ bti/
tudiné velit. Rõ aũt cois beatitudinis ẽ ut sit bonũ
p̄fectũ. Lũ ãt bonũ sit obiectũ volũtatis. p̄fectũ bo
nũ ẽ illud qð totaliť ei᷒ volũtati satisfacit. vñ appe/
tere beatitudiné nihil aliud ẽ q̄ȝ appetere ut volun/
tas satieť: qð glibet vult. Alio mõ possumus loq de
beatitudine ẜm specialé rõnem q̄ẜtũ ad illud in quo
beatitudo ɔsistit. ꝛ sic nõ oẽs cognoscunt btitudiné
qꝛ nesciũt cui rei cois rõ btitudinis ɔueniat. ꝛ p ɔñs
q̄ẜtũ ad h̄ nõ oẽs eam volũt. hec ille. Et ibidẽ ad 2ᵐ
dicit. Lũ volũtas sequať apphensioné itellect᷒ seu
rõnis. sicut ɔtingit ꝙ aliqd ẽ idẽ ẜm ré qð tñ ẽ diuer
sum ẜm ɔsideratioẽ rõnis. ita ɔtingit ꝙ aliqd ẽ idẽ
ẜm rẽ ꝛ tñ vno mõ appetiť ꝛ alio mõ non appetitur.
Btitudo ẽ põt ɔsiderari sub rõne finalis boni ꝛ p̄fe/
cti q̃ ẽ cois rõ btitudinis. ꝛ sic nãliter ex necessitate
volũtas i illud tẽdit. ut dictũ est. Põt etiã ɔsiderari
ẜm aliq̃s speciales rõnes uel ex p̄te ipsi᷒ operatiõis
uel ex p̄te potentie op̄atiue. uel ex p̄te obiecti. et sic
nõ ex necessitate volũtas tẽdit in ipsã. hec ille. Idẽ
ponit. 4° sen. dis. 49. q. i. arti. 3. questiũcula. i. ad pri/
mũ. vbi sic dicit. Uisibile ẽ duplex. s. p se. ut color. et
p accidẽs ut hõ. ita etiã ꝛ appetibile qð est volũtari
obiectũ dupliciť pot accipi. s. p se ꝛ p accidẽs. per se
obiectũ volũtatis ẽ bonũ. s3 p accidẽs ẽ hoc ul' illud
bonũ. ꝛ sicut bonũ coiter loquẽdo ẽ obiectũ volun/
tatis. ita ꝛ summũ bonũ est finis vltimatus volun/
tatis p se loquẽdo. s3 h̄ uel illud poniť ut vltimus fi/
nis volũtatis ꝛ p̄ncipale obiectũ eius q̄si p accidẽs
beatitudo aũt q̄ẜtũ ad illud qð in ipsa est p se volun/
tatis p̄ncipale obiectũ est oĩbus nota. sed q̄ẜtum ad
illud qð accidit p se obiecto nõ est nota. oẽs enim co
gnoscunt p̄fectũ bonũ ꝛ hoc appetunt dũ beatitu/
diné appetunt. sed hoc p̄fectũ bonũ esse voluptaté
uel diuitias uel virtuté uel aliqd h᷒ ẽ p accidens. ꝛ
iõ circa h̄ nõ ẽ iconueniẽs multos eẽ errores. Q̄uis
eni diña visio sit btitudo nõ seq̄ť tñ ꝙ q̄cũq3 appe/
tit btitudiné appetat diuinã visionem. qꝛ beatitudo
inq̄ẜtũ h᷒ importat p se obiectũ volũtatis p̄mũ. non
aũt ipsa diña visio. sicut aliq̄s appetit dulce qui tñ
nõ appetit mel. Sic etiã nõ sequiť ꝙ aliq̄s appetẽ/
do beatitudiné appetat illud qð ẜm rei veritaté est
beatitudo. ita etiã non seq̄ť ꝙ aliq̄s spernẽdo illud
qð ẜm rei veritaté est beatitudo btitudiné spernat.

sicut nõ sequiť ꝙ qui ignorat hominé ignoret albũ.
lic3 hõ sit albus. hec ille. ad p̄mũ 2ᵐ ꝛ 4ᵐ aliquibus
dimissis. ¶ 3ª ɔ̃. ꝙ voluntas p̄ statu vie nihil neces/
sario actualiť vult nec ab aliquo obiecto mouetur
necessario q̄ẜtũ ad exercitiũ actus lic3 q̄ẜtũ ad spe/
cié actus necessario ab aliq̃ moueať obiecto. Istam
ɔ̃nem ponit scũs Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 10. arti. 2°. Uolun/
tas inquit dupliciť moueť. Uno mõ q̄ẜtũ ad exerci/
tium actus. Alio mõ q̄ẜtũ ad specificationé q̃ est ex
obiecto. Primo igiť mõ voluntas a nullo obiecto
ex necessitate moueť. põt eni aliq̄s de quocũq3 ob/
iecto nõ cogitare ꝛ p ɔsequens nõ actu velle illud.
sed q̄ẜtũ ad 2ᵐ modũ motionis ab aliquo obiecto ex
necessitate moueť. ab aliq̃ auté nõ. hec ille. A quib᷒
aũt obiectis moueať necessario q̄ẜtum ad specifica
tioné actus ostẽdit ꝙ a solo fine vltimo qð ẜm om/
nem ɔsideratioẽ ei᷒ est bonũ. ꝛ media eius recita/
ta sunt in 4ª rõne p p̄ma ɔ̃ne que incipit: in motu
cuiuscũq3 potẽtie ꝛc̄. Quid aũt sit moueri q̄ẜtũ ad
exercitiũ act᷒. ꝛ quid moueri q̄ẜtũ ad specificatioẽ
actus. manifestat. q. 9. arti. p̄. dicẽs. Aliquid in tan/
tum indiget moueri ab aliq̃ inq̄ẜtũ est in potẽtia ad
plura. oportet eni ut illud qð est in potẽtia reducať
ad actũ. ꝛ h̄ est moueri. Dupliciť auté aliqua vis aie
inueniť esse ad diuersa in potẽtia. Uno mõ q̄ẜtũ ad
agere uel nõ agere. Alio mõ q̄ẜtũ ad agere h̄ uel il/
lud. sicut visus q̃nq3 videt actu. q̃nq3 nõ videt actu
ꝛ q̃nq3 videt albũ. q̃nq3 videt nigrũ. Indiget igitur
mouente q̄ẜtũ ad duo. s. q̄ẜtũ ad exercitiũ uel visum
actus ꝛ q̄ẜtũ ad determinatioẽ act᷒: quorũ primũ
est ex p̄te subiecti qð q̃nq3 inueniť agens q̃nq3 non
agens p te. aliud ex p̄te obiecti ẜm qð specificatur
actu. hec ille. Eandẽ ɔ̃nem ponit de veritate. q. 22.
arti. 6°. dicẽs. Ex h̄ dť aliqd esse necessariũ qð ẽ imu
tabiliť determinatũ ad vnũ. vñ cũ volũtas indeter/
minate se habeat respectu multoꝝ non h3 respectu
oiũ3 necessitaté s3 respectu eorũ tñ ad q̃ nãli incli/
natiõe determinať. ꝛ qꝛ omne mobile reducitur ad
imobile ꝛ indeterminatũ ad determinatũ. iõ opor/
tet ꝙ illud ad qð volũtas ẽ determinata sit p̄ncipi/
um appetẽdi ea ad que non est determinata. ꝛ hoc
est vltimus finis. Inueniť aũt indeterminatio vo/
luntatis respectu triũ scilic3 respectu obiecti. respe/
ctu actus. ꝛ respectu ordinis in finé. respectu obie/
cti quedã est indeterminata voluntas q̄ẜtum ad ea
que sunt ad finem ꝛ non q̄ẜtũ ad ipsum finé vltimũ.
multis eni vijs p̄ueniri potest ad vltimũ finem ꝛ di/
uersi diuersas vias appetunt p̄ueniendi in ipsum. ꝛ
ideo nõ potuit esse appetitus voluntatis determi/
natus in ea que sunt ad finem. sicut est in rebus na/
turalibus que ad certum finem ꝛ determinatũ non
habent nisi certas ꝛ determinatas vias. ꝛ sic patet
ꝙ res naturales sicut de necessitate appetũt finem
ita ea que sũt ad finem. ut nihil sit in eis accipere qð
possint appetere ꝛ nõ appetere. s3 volũtas de neces/
sitate appetit finé vltimũ ut nõ possit ipsũ nõ appe/
tere. s3 nõ de necessitate appetit aliqd eoꝝ q̃ sũt ad
finé. vñ respectu h᷒ ẽ i p̄tãte ei᷒ appetere h̄ ul' illud.

2° est voluntas indeterminata respectu actus quia etiā circa obiectū determinatū potest vti actu suo si voluerit uel nō vti. potest eni exire in actū volendi respectu cuiuslibet ⁊ nō exire. qđ in rebus naturalibus nō cōtingit. Graue eni semꝑ descendit deorsū in actu nisi aliqđ ꝓhibeat. qđ exinde cōtingit ꝙ res inanimate non sunt mote a seipsis sed ab alijs. vnde non est in eis moueri uł non moueri. res aūt animate possunt moueri a seipsis. ⁊ inde est ꝙ volūtas pōt velle ⁊ non velle. 3° est indeterminatio voluntatis respectu ordinis ad finem inq̄tū voluntas pōt appetere illud quod in finē debitū ſm veritatem ordinat̄. uł etiā ſm apparentiā tm̄. Et hec indeterminatio ex duobus cōtingit. scilicz ex indeterminatione circa obiectū in his que sunt ad finē. ⁊ iterū ex indeterminatione apphensionis que pōt esse recta ⁊ nō recta. sicut enim ex aliquo pncipio vero dato nō sequit̄ ꝯ falsa nisi per aliquā falsitatē rationis. uel assumentis aliquā ꝓpositionē falsam. uel falso ordinantis pncipiū in ꝯnem. ita etiā ex quo inest appetitus rectus vltimi finis nō pōt sequi ꝙ aliquis aliqđ inordinate appeteret nisi ratio acciperet aliqđ ut ordinabile in finē qđ non est ordinabile in finē. sicut q appetit beatitudinē appetitu recto nunq̄ deduceret in appetendā fornicationē nisi inq̄tū apprehendit eam ut quoddā hoīs bonū inq̄tum est quoddā delectabile bonū. ⁊ sic ut ordinabilē in beatitudinē velut quandā imaginē eius. Et ex hoc sequit̄ indeterminatio voluntatis qua pōt bonū uel malū appetere. Cum aūt voluntas dicat̄ libera inq̄tum necessitatē nō habet. libertas voluntatis in tribus cōsiderabit̄ scz q̄tum ad actū inq̄tum pōt velle et nō velle. ⁊ q̄tū ad obiectū inq̄tum pōt velle hoc ⁊ velle illud ⁊ eius oppositū. ⁊ q̄tum ad ordinē finis inq̄tum pōt velle bonū ⁊ malū. sed q̄tum ad primū horum inest libertas volūtati in q̄libet statu nature respectu cuiuslibet obiecti. 2m ꝟo est respectu quorundā obiectoꝝ. s. respectu eoꝝ que sunt ad finem ⁊ nō ipsius finis ⁊ etiā ſm quēlibet statū nāe. 3m ꝟo nō est respectu oīuz obiectoꝝ sed quorundā. s. eorū que sunt ad finē. nec respectu cuiuslibet status nāe sed illius tm̄ in quo deficere pōt. nā vbi non est defectus in apphendēdo ⁊ ꝯferēdo non pōt esse volūtas mali etiā in his q̄ sunt ad finē. sicut patet in beatis. ⁊ ꝓ tanto dr̄ ꝙ velle malum nō est libertas nec pars libertatis q̄uis sit quoddā libertatis signū. hec ille. Ex q̄bus patet ꝙ volūtas nō necessario exit in actū respectu alicuius obiecti ꝑsertim h̄ in via sic ꝙ quolibet obiecto ꝓposito in potestate sua est nullū actū habere respectu illius. pōt eni intellectū ab hꝰ cognitiōe auertere ⁊ per ꝯsequēs i aliud divertēdo sup aliud obiectū ferri. Sed dubiū videt̄ esse in p̄dictis. falsum eni videt̄ ꝙ volūtas ꝓ q̄cunq̄ statu pōt respectu cuiuslibet obiecti habere actū ⁊ nō habere. Nā in p̄ria nō est in potestate volūtatis velle deū ⁊ nō velle. ut dicet̄ in alia ꝯne. Similit̄ falsum videt̄ ꝙ volūtas respectu nullius eoꝝ que sunt ad finem sit determinata. Nā ipsemet dicit pma 2e. q. 10. arti. 2. ad 3m. ꝙ homo nāliter vult non solū vltimum finem sed multa alia. dicit eni sic. Finis vltimus ex necessitate mouet voluntatē qꝛ est bonū pfectū. et similiter illa q̄ ordinant̄ ad hunc finem sine q̄bus finis haberi non pōt. sicut esse ⁊ viuere ⁊ hꝰ. Articulo etiā p̄ dicit ꝙ hō nāliter vult nō solū obiectū voluntatis sed ⁊ alia que ꝯueniunt alijs potētijs ut cognitionē veri q̄ ꝯuenit intellectui ⁊ esse ⁊ viuere et alia q̄ respiciūt consistentiā nālem. Ad pmū dubiū dr̄ ꝙ intētio sua est ꝙ volūtas respectu cuiuscunq̄ obiecti ꝓ quocunq̄ statu pōt habere actū ⁊ suspendere actū ꝓ quo statu pōt sibi ꝓponi sub rōne boni exitus in act̄ uł cessatio ab actu. In patria ꝟo non pōt ꝓponi voluntati sub aliqua specie boni cessare a dilectione dei ſm se. si tm̄ intellectus pōt sibi proponere sub specie boni hoc qđ est suspēdere talē actū vtiq̄ volūtas pōt illū actum intercipere. ⁊ ꝙ ista sit mens eius patet de veritate. q. 24. arti. 8. ad 2m et 3m. Argumentū eni 3m est tale. Liberū arbitriū habet dominiū sui actus. sed vti gratia est quidā actꝰ liberi arbitrij. ḡ est in potestate liberi arbitrij vti grā uel non vti. ⁊ sic p gratiam ꝯfirmari non pōt. Argumentū 2m ꝯsimile ē huic. arguit eni sic. In potestate liberi arbitrij ē vti gratia ⁊ nō vti. nā liberū arbitriū a gratia nō pōt cogi. sz si liberū arbitriū gratia infusa nō vtatur decidit i malum. ḡ nulla gratia superueniēs pōt liberū arbitriū ꝯfirmare in bono. h̄ ille. Ad ista duo argumenta similit̄ rn̄det dicēs. In potestate liberi arbitrij ē nō vti habitu. cū pōt h̄ ipsum qđ est nō vti habitu sibi ꝓponi sub specie boni. quod de gratia in beatis accidere nō pōt. hec ille. Ex quo patz solutio ad primū dubiū. sicut eni q̄uis in ptāte voluntatis sit vti uel nō vti habitu cū tale vti uł nō vti pōt sibi ꝓponi sub specie boni. tamē in p̄ria volūtas necessario vtit̄ gratia. qꝛ nō vti gratia non pōt sibi apparere bonū ſm se. cū ibi nullꝰ possit esse defectus in itellectu. Ita similit̄ dico ꝙ q̄uis volūtas qđlibet obiectū possit velle actualit̄ ⁊ nō velle cum exire in actū ⁊ suspēdere pōt sibi ꝓponi sub ratione boni. tm̄ in p̄ria volūtas necessario exit in actū dilectiōis. nec pōt illā suspendere. cū illud nō possit ꝓponi voluntati sub rōne boni. Et si dicat̄ ꝙ saltē habet̄ ꝙ nō plꝰ ꝓ q̄libet statu volūtas habeat pmā indeterminationē. s. respectu actus q̄ tertiā scz respectu ordinādoꝝ in finē. ex q̄ in patria sicut non habet tertiā ita nō habet pmā. dico ꝙ tertia indeterminatio nullo mō remanet in beatis. ibi eni nihil male appetit̄ in ordine ad finē. sed prima indeterminatio scz quo ad exire in actū uel nō exire remanet in patria quo ad multa obiecta. puta respectu oīuz actuum quoꝝ cessatio ab actu uel non exire pōt ꝓponi sub specie boni volūtati p intellectū. Secundū dubiū etiā facilit̄ soluit̄ si dicta superiꝰ ad memoriā reuocentur. Intelligit enim scūs Tho. ꝙ volūtas nō necessario vult ea q̄ sūt ad finē sine q̄bus finis haberi pōt. uł saltē apparet illū sine talibꝰ haberi posse. talia ꝟo non sunt esse viuere intelligere. ut superius extitit ꝓlibatum. ¶ 4a ꝯ est. Q divina essen

tia clare visa necessario mouet voluntatē creatam
ad sui dilectionē non solū quo ad specificationem
actus sed etiam quo ad exercitiū. Primam partē
ɔnis ꝓbat sanct⁹ Tho. 4.° sen. dis. 48. q. j. arti. 3.° In
quolibet inquit appetibili siue delectabili duo pñt
considerari. s. illud qđ appetitur uel est delectabile
ꝛ illud qđ est rō appetibilitatis uel delectabilitatis
in eo. sicut aūt fm Boetiū in libro de ebdomadib⁹
illud qđ est habere aliqđ ꝑterq̄ qđ ipsū est pōt: ipsū
ṽo esse nihil aliud ꝑter se habet admixtum. ita illud
qđ est appetibile uel delectabile. sed illud qđ est rō
delectabilitatis nihil habet admixtū nec habere pōt
ꝓpter qđ nō sit appetibile uel delectabile. res igit̄
que sūt delectabiles ꝓpter ꝑticipationē bonitatis
que est rō appetibilitatis ꝛ delectabilitatis possunt
apprehense non delectare. sed illud qđ est ꝑ eēntiā
suam bonitas impossibile est ꝙ eius essentia appre/
hensa nō delectet. vnde cū deus essentialit̄ sit ipsa
bonitas nō pōt diuinitas sine gaudio videri. hec ille
Item ꝑma pte. q. 62. arti. 8.° sic ait. Essentia dei est
ipsa essentia bonitatis. vnde hoc mō se habet ange
lus videns deū ad ipsū deū: sicut se habet quicūq̄
nō videns deū ad cōem rationē boni. Impossibile
est aūt ꝙ aliquis quecūq̄ velit ꝛ opet̄ nisi attēdēs
ad bonū uel ꝙ velit diuertere a bono inq̄ntū hᵒ. an
gelus igit̄ videns deū nō potest velle uel agere nisi
attendens ad deū. sic autem volens non pōt pecca
re. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ volūtas vidētis deū
necessario mouet̄ a deo q̄ntū ad speciem actus. sic
ꝙ nō stant simul ꝙ intellect⁹ diuinā essentiā videat
ꝛ voluntas eam odio habeat uel nolit aut respuat.
imo si aliquē actū circa eam habeat ille erit ꝓsecu/
tio ꝛ nō fuga. erit enī dilectio uel delectatio. ꝛ hō so/
nat ꝑma pars ɔnis. Qꝫ aūt sīlit̄ necessario moueat̄
a tali obiecto q̄ntum ad exercitiū actus rei ita ꝙ nō
sit in ptāte voluntatis create visa diuina essentia
oēm actū circa eam suspendere uel intellectum ab
ei⁹ consideratione auertere. Patet iterū ex predi/
dictis. quia illud nō pōt voluntas positiue aut ꝑua
tiue qđ nullam speciem boni habet. sed cū aliquis
videt deum. intellectus nō potest voluntati dicta/
re aut sub boni specie presentare ꝙ nullū actū cir/
ca deū eliciat aut ꝙ illo relicto alia velit aut ꝙ itel
lectū ab illius intuitiōe diuertat. ergo volūtas non
poterit illud. hᵒʳ patet. qꝛ aliter videns deum clare
erraret si iudicaret aliquod tale esse bonū. ¶ Con/
firmat̄ per sanctū Tho. 3.° contra genti. ca.° 62. vbi
sic ait. Impossibile ē ꝙ aliquis a bono quo fruitur
velit discedere nisi propter aliqđ malū qđ in fruiti/
one illi⁹ boni estimat̄. saltē ꝓpter hoc ꝙ estimatur
impedimentū maioris boni. Sicut enim nihil appe
titur nisi sub ratione boni. ita nihil fugit̄ nisi sub ra/
tione mali. sed in fruitione illius visionis nō pōt esse
aliquod malū cū sit optimū ad qđ creatura intelle/
ctualis pōt peruenire. Neq̄ etiam potest esse ꝙ ab
eo qui fruitur illa visione estimetur in ea esse aliqđ
malū uel aliqđ ea melius. cū visio illius sūme veri/
tatis oēm falsam estimationē excludat. Impossibi/
le est igit̄ ꝙ substantia intellectualis que deum vi/
det vnq̄ illa visione carere velit. hec ille. Itē ibidē
nichil quod cū admiratiōe cōsiderat̄. pōt esse fasti/
diosum. quia q̄diu sub admiratione est adhuc desi/
deriū manet. diuina aūt substantia semꝑ cū admi/
ratione a quolibet intellectu creato videt̄. cū null⁹
intellectus creatus eā cōprehendat. impossibile ē
igitur ꝙ substantia intellectualis illam visionē fa/
stidiat. ꝛ sic non pōt esse ꝙ ab illa visione uel fruitio
ne ꝑ ꝓpriam voluntatē desistat. hec ille. ¶ 5ᵃ ɔ est
ꝙ vltimo fine clare apprehenso voluntas necessa/
rio fruit̄. Ista ɔ pōt ꝓbari ex dictis in ꝓbatione 4ᵉ
ɔnis. ex illis que allegata sunt de 4.° sen. q̄ probant
ꝙ diuina eēntia sine gaudio videri nō potest. ¶ 6ᵃ
ɔ est. ꝙ vltimo fine apprehenso sub generali ratio/
ne sūmi uł ꝑfecti boni aut felicitatis aut btītudinis [illegible]
[illegible] beatificā visionē volūtas non fruit̄ perfecte/
Istā ponit scūs Thomas ꝑ sen. dis. j. q. vltima arti.
ꝑ vbi sic dicit. Fruitio ponit quādā delectationē in
fine. delectatio aūt non potest esse nisi in cognoscē/
te. ꝓpter quod Plato dicit ꝙ delectatio est gene/
ratio sensibilis i natura. i. q̄ sentit̄ nature ɔueniēs. ꝛ
ideo cum creature insensibiles non cognoscāt. nec
delectant̄ nec fruunt̄. Preterea fruitio ꝓprie loquē/
do ē ūi vltimi finis. bruta aūt vltimū finē nō appre
hendunt nec finē ꝓximū possunt ordinare ad finē
istū cū careant ratiōe cui⁹ est ordinare. vñ nō ꝓprie
fruunt̄. sīliter peccator ponit finē vltimū in quo nō
est. vnde cū verū finem non habeat nō vere fruit̄.
Ulterius fruitio dicit delectationē in fine. vñ ꝑfe/
cta fruitio non est nisi perfecta delectatio que esse
non potest ante cōsecutionē finis. ideo in via iustus
homo non perfecte fruitur sed beati qui consecuti
sunt finem nunc proprie ꝛ perfecte fruūtur. hec il/
le. Ex quibus patet ꝙ voluntas ante consecutionē
vltimi finis licꝫ necessario diligat eum non tamen
necessario fruitur illo loquendo de fruitione per/
fecta. licꝫ loquendo de fruitione imperfecta cōce/
dēdū sit ꝙ sicut finem necessario diligit ita fine ne/
cessario fruitur inq̄ntum. s. desideriū in illo quietat̄
non procedendo vlterius referendo illum in aliud
Sicut enī dicit sanctus Thomas ibidem ad 5ᵐ. du
plex ē quies. s. quies desiderij ꝛ quies mot⁹. quies
desiderij est quando desideriū sistit in aliquo pro/
pter quod omnia querit ꝛ nō desiderat aliquid vl/
terius. ꝛ hoc modo voluntas iusti in via quiescit in
deo. Quies aūt motus est quādo peruenit̄ ad ter/
minū quesitū. ꝛ ita quies voluntatis erit in patria.
hec autem quies facit perfectam fruitionē. sꝫ pri
ma imperfectam. hec ille. Sicut autē ipse dicit de
deo. ita potest dici de vltimo fine apprehenso sub
ratione perfecti boni. in illo enim quietatur volun/
tas ꝑ modo. non autem secundo modo. ꝛ in hoc pri/
mus articulus terminetur.

Quantū ad secundum mouēda sunt du/
bia. Contra ꝑmā enim ɔnem arguit Aureolus mul
tipliciter probando ꝙ vltimo fine qualitercunq̄

apphenso circa visionẽ diuine essentie voluntas
non de necessitate elicit actum cõplacentie aut de/
siderij respectu ipsius. Arguit ẽ p̃ sic. Illud volun/
tas nõ necessario desiderat aut i illo necessario de/
lectat̃ in quo defectũ reperit boni ⁊ rõnem alicui⁹
mali. lata enim sup illam rationẽ mali aut defectũ
boni apparet ꝙ nõ necessario cõplacebit. sed sũmũ
bonum apphensum in vniuersali habet ut sic ap/
phensum defectũ boni ac rationẽ alicuius mali.
vniuersale enim est in potentia ⁊ idcirco apphen/
sum in vniuersali considerat̃ sub quadã imperfe/
ctiõe. vñ in esse cognito ẽ ipfectũ puta potẽtiale
obscurũ non satians non quietans: que oia icludũt
rationẽ alicuius defectus aut mali. ergo nõ appa/
ret qualiter sic acceptũ necessitet voluntatem ad
cõplacendũ in se ⁊ delectabiliter quiescendũ. Nec
valet inqt si dicatur ꝙ saltẽ necessitabit ad deside/
randũ. nullũ nanq̧ desideriũ habet necessitatẽ nisi
quatenus cõplacentia ex qua oritur est necessaria.
cum igitur voluntas non necessario cõplaceat i fi/
ne sic apphenso: nec illũ necessario desiderabit
alioquin necessariũ dependeret a contingenti qđ ẽ
impossibile. Nec etiã obstat si dicatur ꝙ i sũmo bo/
no apphenso non inuenit̃ aliquis defectus sed in
modo apphendendi. hoc quidẽ nõ obuiat. q̃z mo/
dus apphendendi sũme facit ad hoc ꝙ obiectum
moueat. cũ bonum intellectũ moueat volũtatẽ. ut
patet 3° ethicoꝝ. ⁊ 6° vbi dicit̃ ꝙ mẽs practica mo/
uet. Vñ obiectũ clare apphẽsum aliter mouebit
q̃z cõfuse ⁊ diminute cognitũ. hoc enim nullo modo
quietat. ¶ 2° sic. Sub illo actu non est volũtas de
necessitate q̃ põt impediri casualiter ⁊ deliberate.
sed stante apphensione sũmi boni possibile est ut
hõ illud non appetat nec sit sub actu desiderij. possi/
bile est inquã ex inaduertẽtia ⁊ inattentione. ut pa/
tet ꝙ disputãtes de sũmo bono uł studentes circa
materiã vltimi finis non sunt in continuo appetitu
vltimi finis. aliter sequeret̃ ꝙ legẽs p̃mũ ⁊ x^m ethi^r
esset in cõtinuo appetitu vltimi finis qđ nullus ex/
perit̃. Possibile est etiã ex dilectione. quia põt con/
cipi desideriũ sub rõne ipeditiui maioris boni puta
inquisitionis veritatis circa finẽ vltimũ. quia affe/
ctati non bene vident verũ. multis etiã alijs causis
potest se homo figere ⁊ munire ne dũ cõcipiet vlti/
mũ finem desideret eũ. puta quia illud desiderium
est vanũ ⁊ inutile ⁊ multa talia. ergo voluntas non
necessario fruit̃ aut desiderat finẽ sic apphẽsum.
¶ 3° sic. quilibet rediẽs ad seipsum expitur illud ꝙ
fine vltimo sic apphenso ab eo non necessario in
eo complacet aut delectatur. qđ patet. nam nullus
actus de necessitate exñs in intellectu uel volunta
te videt̃ nos posse latere. Unde quilibet experitur
quando dubitatiue aliqđ cognoscit. ⁊ quãdo certi/
tudinaliter. ⁊ pari mõ debet experiri quando com/
placet imobiliter aut cõtingenter aut non. Inter/
rogatus enĩ laicus quilibet facta sibi mentione de
vltimo fine vtrũ vellet ipsum habere. responderet
nulli dubium ꝙ sic. ⁊ si vltra interrogaretur an pos/
set non velle. responderet vtiq̧ ꝙ si vellet non cu/
raret. imo plus vellet pro aliquo statu aliquid aliud
ẽ patet ꝙ illud non volebat de necessitate. ¶ 4° sic
Nullus actus volũtatis est necessari⁹ nisi actus re/
flexus sup illũ sit necessarius dũ volũtas reflectit̃
sup illũ. verbi grã. voluntas non necessario cõpla/
cet in aliquo nisi cõplaceat sibi necessario compla/
centia dũ reflectit̃ sup eã. alioquin si non necessa/
rio placet cõplacentia potest sibi illa complacentia
displicere ⁊ sic cõplacebit tristabiliter ⁊ violenter ⁊
ɔ̃ sponte. qđ est impossibile. cũ oĩs motus cõplacen/
tie sit spontaneus. sed clarũ est ꝙ actus voluntatis
quo reflectit̃ supra cõplacentiã finis vltimi. nõ est
necessarius. imo multi vellẽt ꝙ illa cõplacentia eẽt
necessaria ut illi qui istã partẽ tenẽt. ⁊ iterũ cõplacẽ
tia nõ habet i se vnde necessario cõplaceat cũ nõ sit
magnũ bonũ hominẽ in tali cõplacentia occupari.
ẽ nec cõplacentia vltimi finis est in voluntate imo/
bilit̃. ¶ 5° sic. In nullo imobilitat̃ volũtas nisi quie/
tetur in illo. sed i cõplacentia vltimi finis sic appre/
hensi volũtas nõ expitur quietẽ sui aut sui quieta/
tionẽ. ẽ nec ibi imobilitat̃. videt̃ enĩ repugnantia
ꝙ cõplaceat in aliq̃ imobiliter ⁊ tñ nõ quiescat i eo.
¶ 6° Nullus amor cõcupiscẽtie est necessario i vo/
lũtate nisi amor amicitie ex quo pcedit amor cõcu/
piscentie sit necessari⁹. alias effect⁹ esset necessari⁹
⁊ cã cõtingens. qđ est ipossibile. sed cõplacere i vl/
timo fine sic apphẽso nõ est nisi amor ɔcupiscẽtie
nec enĩ eũ desiderare est nisi cõcupiscere eũ. nõ enĩ
cõcipit̃ ut q̃ddã subsistẽs qđ possit amore amicitie
cõplacere. s; poti⁹ ut q̃dã pfectio ⁊ bonũ appetibili/
tatis. nũc ãt oĩs talis ɔcupiscẽtia ortũ h; ex amore
sui ipsi⁹. s; cõstat ꝙ amor amicitie q̃ qs se amat nõ ẽ
necessari⁹ sed cõtingens ⁊ in nr̃a ptãte. alioquin nõ
possem⁹ nos plus uel minus amare nec cadẽt virt⁹
⁊ vitiũ circa istũ amorẽ. cũ virt⁹ sit habit⁹ electiuus
⁊ de eis que necessario insunt nõ vituperemur. ergo
si ɔtingit circa istũ amorẽ recte agere ⁊ errare. imo
⁊ seipsũ cõtẽnere pter deũ. necesse ẽ ꝙ nulli⁹ bo/
ni cõcupiscentia respectu sui insit imobiliter volun/
tati aut necessario. ¶ Confirmatur qđ dictum est
de amicitia respectu suiipsius. nã multi desiderant
nõ esse sui. ut patet per experientiã in desperanti/
bus qui se anullarent si possent. ⁊ etiam fortis non
sperans aliã vitã exponit se morti. ut patet 3° ethi^r.
Ista sunt argumenta Aureoli. ¶ Scot⁹ aũt ɔ̃ eadẽ
ɔ̃nem sic arguit. p̃. Nam nihil est tã in potestate vo/
luntatis q̃z ipsa voluntas. fm Aug^m p̃ retractatio/
nũ. ex quo colligitur ꝙ si act⁹ volũtatis sit in ptãte
volũtatis mediate. multo pl⁹ imediate. sed in ptãte
voluntatis est velle finem ⁊ nõ velle mediãte intel/
lectu. põt enĩ auertere intellectũ a cõsideratione fi/
nis quo facto nõ volet ipsũ. ergo stante considera/
tione poterit nõ velle. ut videt̃. ¶ 2° sic. Agens qđ
necessitat̃ ad agendũ eadẽ necessitate remouet p/
hibens actionẽ. ut patet de graui quod de necessi/
tate mouet̃ deorsum. ⁊ ideo de necessitate remo/
uet oẽ phibens si põt illud remouere. sed voluntas

nō remouet ꝓhibens ⁊ ipediēs illā a volitione finis
videlicꝫ nō ꝯsiderationē intellect⁹. ⁊ tamē posset re/
mouere figendo intellectū ⁊ manutenendo ipsum in
consideratiōe finis. ḡ cū nō faciat. sequit̄ ꝙ nō neces
sario elicicbat volitionē finis. ¶ 3º sic. Impossibile ē
extremū alicui⁹ coordinatiōis respicere extremū al/
teri⁹ coordinationis sub quacūqꝫ necessitate gn̄ tāta
respiciat necessitate qᵒcūqꝫ mediū necessario requi
situ inter illa extrema. sed volitio finis est q̄si vnum
extremū coordinationis oīuꝫ aliarū volitionū. finis
aūt est aliud extremū oīuꝫ volitoꝝ. mediū aūt int̄ illa
duo extrema. s. volitionē ⁊ finē erit cōsideratio ipsi⁹
finis. hec aūt cōsideratio nō est necessaria imo volū/
tas pōt eam suspendere. igit̄ nec cōnexio voluntatis
cū fine erit de necessitate. ¶ 4º sic. Quicqd necessa
rio quiescit in aliquo sibi p̄n̄te necessario manutenet
illud sibi p̄sens si pōt. sicut patet de graui qd̄ manu/
tenet se in centro in q̄ de necessitate quiescit. ⁊ simili/
ter appetit⁹ sensitiuus tenet sensū in illo sensibili in q̄
necessario delectat̄ ⁊ quiescit si illud pōt p̄ns habere
Cui⁹ ratio est. qꝛ ꝙ aliqd necessario quiescat i aliquo
sibi presente h̄ est ꝓpter cōuenientiā pfectā ⁊ ꝓpter
eandē videt̄ necessario sibi cōiungi. ⁊ ita q̄ntum pōt
facit ꝙ cōiunctio sit presens ⁊ in actu. Sed volūtas
nō necessario tenet finē sibi p̄n̄tē p ꝯsiderationē ⁊ tū
pōt. ḡ nō videt̄ necessario quiescere in fine apprehē/
so. ¶ 5º sic. Oē agens necessario agit de necessitate
vsqꝫ ad vltimū sue potētie. ut patet de graui qd̄ toto
ipetu iferi⁹ mouet̄. Et rō hui⁹ est qꝛ sicut in p̄ṫāte sua
nō ē act⁹ ita nec intentio act⁹. sꝫ voluntas nō fert̄ de
necessitate in finē apprehēsum s̄m vltimū sue poten
tie. nō eni expimur nos intensissime ⁊ s̄m conatū ar/
dentissimū diligere btitudinē apprehēsam. ḡ nec di/
lectio finis erit in voluntate de necessitate. ¶ 6º sic.
Potentia libera p pticipationē nō magis tēdit libe/
re in obiectū q̄ illa q̄ est libera p essentiā. sꝫ intellect⁹
in ꝯsiderando de fine vltimo nō necessitat̄ a volūta/
te. ḡ nec voluntas necessitabit̄ ad tendendū in obie/
ctū. ¶ 7º. Quādocūqꝫ aliqua agentia sunt ordinata
si necessitas ē in superiori erit in oīb⁹ aliis. sꝫ volūtas
est superior in toto regno aīe ⁊ mouet itellectū ad cō
siderandū de fine. ergo si in ipso ponit̄ necessitas re/
spectu finis ⁊ intellect⁹ necessitabit̄ ad cōsiderandū
de fine. cui⁹ oppositū expimur. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnem
Aureolus arguit ꝓbando ꝙ sit irrationabilis. Illud
inquit est maxime irrationabile ꝙ sūmū bonū vni/
uersaliter apprehēsum trahat imobiliter voluntatē
quin stante firma estimatiōe ꝙ hoc sūmū bonū sit so/
lus de⁹. ipse deus sic apprehensus imobiliter moue/
at ipsam voluntatē. hoc autē videt̄ necessariū. quia
sūpta maiore p intellectū ⁊ ei adherēte voluntate. si
sit firma opinio de minori absqꝫ h̄ ꝙ nō sit sciētia.
statim ꝯ est volita. ut patet 7º ethicoꝝ. vñ si volo oē
dulce. ⁊ lacte demonstrato sensus sumit minorē di/
cendo hoc ē dulce. statim ꝯ est volita. s. hoc lac. Pari
rōne si de necessitate volo sūmū bonū ⁊ firmiter te/
neo ꝙ illud sūmū bonū est solus deus. statim de ne/
cessitate ꝯcludit̄ ꝙ deus de necessitate est volit⁹. tū

qꝛ stante ꝯnexione formalis obiecti sup qd̄ trāsit po/
tentia cū obiecto materiali simul transit sup vtrūqꝫ
cōpositū. Si ḡ sūmū bonū ē necessario volitū ⁊ illud
applicat firma opinio ipsi deo. sequit̄ ꝙ de⁹ cōcept⁹
ut sūmū bonū necessario appetatur. ¶ 2º sic. Ab illo
nō pōt resilire voluntas in quo nullā mali repit rōnē
sꝫ poti⁹ oīs boni. ḡ cū i deo ꝯcepto a viatore sub rōne
oīs boni viator nihil tale repiat. stante ista estimatio/
ne nō poterit resilire. ⁊ sic nullus poterit peccare nisi
pri⁹ fiat hereticus. ¶ 3º Si illud qd̄ min⁹ inesse videt̄
inest ⁊ illud qd̄ magis. sed min⁹ videt̄ ꝙ btitudo ap/
prehēsa ut sūmū bonū cōfusū ⁊ vniuersale traheret
imutabiliter volūtatē q̄ⁱ de deo apprehēso ut sūmū
bonū. ⁊ sic certitudinalit̄ estimato. q̄m pticularia ma/
gis mouēt q̄ vniuersalia presertim in moralibus. er/
go si sūmū bonū vniuersale ⁊ confusū trahit imuta/
biliter voluntatē dūmō apprehēdat̄. multo fortius
de⁹ cū estimabit̄ sūmū bonū trahet eā ad se imutabi/
liter diligendū. Nec valet si dicat̄ ꝙ h̄ tenet̄ solū p
fidē. tū qꝛ hoc tenet̄ p rōnē ꝙ deus est sūmū bonū q̄
maius excogitari non pōt. s̄m Anselmū. ꝓ sol. tum
qꝛ licꝫ teneat̄ p fidē ⁊ firmā estimationē eque effica/
citer mouebit. ac si teneret̄ p sciam. sicut dicit phūs
7º ethicoꝝ. cōtra volentes euadere rōnē socratis di/
centis ꝙ impossibile est agere ꝯ sciam. ut patet ibidē
¶ Contra 4ᵃᵐ ꝯnem arguit Adam multipliciť. p̄mo
sic. Expientia nāqꝫ docet in scientiis ꝙ nullū trista/
bile uel delectabile in creaturis pōt limitare liberta/
tē volūtatis ul' tollere stante vsu rōnis. igit̄ nō ē ra/
tionabile negare libertatem volūtatis respectu dei
clare visi nisi i bono ꝯfirmet̄. ¶ 2º Si aliqd obstaret
huic libertati uel hoc esset infinitas diligibilis. uel qꝛ
deficeret circa tale obiectū cur sic suspēderet talem
fruitionē aut dilectionē. nō p̄mū. qꝛ nō obstante infi/
nitate obiecti adhuc libere ꝯtinget̄ cōcausat i volū/
tate creata dilectionē sui ⁊ etiā cognitionē finitā tm̄
Nec 2ᵐ. qꝛ sufficiēs cā posset eē volūtati expientia
an posset a dilectiōe cāndā ul' ꝯtinenda desistere ad
hoā. ¶ 3º qꝛ si sic hoc p̄cipue videret̄ qꝛ tūc indicat̄
sūmū bonū uel sūme debere amari ⁊ h̄ꝫ. sꝫ h̄ nō qꝛ in
via indicam⁹ deū eē sūme diligibilē. nec tū necessa/
rio eū sic apph̄ēsū diligim⁹. ⁊ sic etiā i via null⁹ mereť
ex h̄ ꝙ diligit deū sic apprehēsū ul' indicatū eē sūme
diligibilē ex q̄ nō posset stāte tali iudicio nō diligere.
¶ Cōfirmat̄. qꝛ voluntas est ita libera ꝙ habito di/
ctamine practico pōt illi se ꝯformare uel non ita h̄ꝫ
respectu finis. sic̄ respectu ordināndoꝝ in finē. ¶ 4º
Nā Aug⁹ p̄ de libero arbitrio ꝓbat ꝙ nulla res pōt
cogere mētē s̄uire libidini. ḡ electio ul' volitio libidi
nis nō necessario seq̄t̄ apph̄ēsionē p̄ habita delibera
tiōe. igit̄ nec sūmū bonū infinitū necessitat volūtatē
ad sui dilectionē p⁹ cognitionē deliberatiuā. ꝯña ꝓ/
bat̄. qꝛ oē̄m infinitū clare ul' obscure visū nō mouet
intellectū aut voluntatē nisi finite. quia passum non
est receptiuū motionis infinite nec mouet ad volen/
dū ipsū effectiue per modū obiecti nisi causando co/
gnitionē sui finitā q̄ imediate actiue mouet ad voli/
tionem. igit̄ solū finite fortius mouet voluntatē ad

appetēdū uel volendū ipsū q̄ delectabile finitū. capiatur ergo delectabile finitū i eadē ꝓportione fortius mouet voluntatem ad volendū ipsum q̄ fuerit ꝑmū delectabile finitū datum. igit̄ sicut illud pꝰ deliberatiuā cognitionē sui non pōt necessitare voluntatē ad sui volitionē seu dilectionē. ita nec obiectum primū infinitū. ¶ 5º. Nā cum dictamine quo cognoscimus esse subueniēdū ꝓximo stat ꝙ hoc non facimus. igit̄ eodē mō respectu dei qualitercūq̄ apprehensi. ⁊ stante iudicio ꝙ ipsum debemꝰ sūme diligere stare pōt ꝙ ipsum non diligamus. ¶ 6º. Deus pōt ad horā dare alicui fruitionē ⁊ certificare ipsū ꝙ pꝰ talē horā nō habebit illā fruitionē. igit̄ talis pōt velle carere illa fruitione. etiā stantibꝰ adhuc visione ⁊ fruitione. qꝛ non est sibi ipossibile cōformare se deo in volito ⁊ acceptare illud qđ deus de ipso ad horam disposuit. ¶ Confirmat̄. qꝛ deus pōt precipe voluntati ꝙ conetur ad suspēdendum amorem quo amat illum clare visum. ḡ ipsa pōt velle suspēdere dictum amorē. ¶ 7º. Nā alicui decedēti cū peccato veniali posset deꝰ ad tēpus se clare ostēdere. ⁊ ad fruitionē sui eū admittere ⁊ cū hoc oñdere sibi ꝙ i purgatorio debet soluere penā debitā interrupta tamē fruitione. ⁊ cum talis esset in charitate cōformaret se deo i volito ⁊ cogitaret ꝙ iustum esset eū ad tēpus priuari delicto suo. igitur. ¶ 8º. Nā cum clara dei visione staret ꝙ deus cōpositiue ⁊ diuisiue cōcipet̄ sub rōne displicibilis et incomodi veri uel estimati. utputa si ostēderet̄ sic videti esse futurus ꝑpetuꝰ afflictor uel ānihilator ⁊ hꝫ. omne aūt apphēsum sub rōne displicibilis pōt voluntas nō velle. igit̄ ⁊c̄. ¶ 9º. Nō minꝰ libere ⁊ contingēter fruit̄ quis deo clare viso q̄ velit beatitudinē apprehēsam. omnes eni volunt naturaliter esse bti. ꝺm Augⁿ. 12. de trinitate. Et Anselmū de casu diaboli. ⁊ tamē libere pōt quis velle miseriā sibi etnā. qꝛ ꝺm Augⁿ 3º. de libero arbitrio. si diabolo daretur optio ꝺm rectā rōnē. potiꝰ deberet eligere sp miser esse q̄ nō eē. ¶ 10º. Nā viator pōt velle non eē. ut patet de achitofel saule ⁊ iuda. igitur pōt sibi nolle btitudinē. igit̄ clare vidēs deum pōt nolle btitudinē. Prima ꝯña patet p Augⁿ ꝑmo de ciuitate dei. Porro inquit tā nemo ē qui nō eē btūs velit: q̄ non eē. ⁊ quō eni pōt eē btūs cū nihil sit? 2ª ꝯña pꝫ. qꝛ nō magis necessitat̄ vidēs deū ut clare visum diligat q̄ aliquis ad volēdū sibi beatitudinē uł bti esse. ¶ 11º. qꝛ possibile esset aliquē dānandū clare videre deū ⁊ ꝙ deꝰ reuelaret sibi aliquā puā penā sibi futuram. tunc ex hoc haberet aliquē dolorē ⁊ p ꝯñs in aliquo minueret̄ suū gaudiū. igit̄ ꝓpter maiorē dolorem plus minueret̄. ⁊ p ꝯñs deꝰ posset facere ꝙ ille haberet tantū dolorē etiā stante clara dei visione ꝙ ille dolor nāliter excluderet oē gaudiū ꝯsequēs dei visionē. sed frui nō est sine gaudio. igit̄. ¶ 12º. arguit quia tunc clara dei visio faceret voluntatē desinere esse voluntatē. ꝯña patet per Augⁿ. 5º. de libero arbitrio. Si necesse est ut velim iam non voluntate sꝫ necessitate: illud me velle fatendū est. sꝫ ꝙ nō voluntate velimꝰ. sicut non voluntate sed necessitate nescimus quisq̄ delirus dicere audeat. patet ḡ ꝑma ꝯña. ⁊ p ꝯñs p nullā cognitionē voluntas necessitabit̄ ad diligēdū deum. hec sunt argumēta Ade quasi in forma recitata. ¶ Ad primū dicit̄ ꝙ illud argumētū nil aliud concludit nisi ꝙ voluntas non vult vltimū finē nisi libere ⁊ sine coactione. cū hoc tamen stat ꝙ necessario vult illū nō quidē necessitate coactionis. sꝫ necessitate nālis inclinationis. Hāc solutionē dat sctūs Tho. in multis locis signter de veritate. q. 22. arti. 5º. vbi sic dicit in principali solutione. Duplex est necessitas. s. coactionis. ⁊ hec in voluntatē nullo mō cadere potest. ⁊ necessitas naturalis inclinationis. sicut dicimus deū de necessitate viuere. ⁊ tali necessitate voluntas aliqd de necessitate vult. hec ille. Idē ponit. q. 24. arti. p. ad 20ᵐ. vbi dicit sic. Sicut de primis principijs nō iudicamꝰ examinādo. sed eis naturaliter assentimus ⁊ ꝺm ea omnia alia examinamus: ita in appetibilibus de fine vltimo nō iudicamus iudicio discussionis uel examinationis. sed naturaliter approbamꝰ. ꝓpter qđ de illo non est electio. sed voluntas. habemus igit̄ respectu eius liberā voluntatē cū necessitas naturalis iclinatiōis libertati nō repugnet. ꝺm Augⁿ 5º. de ciuitate dei. nō aūt liberum arbitriū ꝓprie loquendo cum sub electione non cadat. hec ille. Ex cuius dictis habemus ꝑmo ꝙ nō sequitur: voluntas respectu vltimi finis clare visi habet liberam volitionē. igit̄ potest ipsum nō velle uel non diligere. 2º ꝙ non sequit̄: nullū delectabile aut tristabile creatū pōt necessario mouere voluntatem ad sui ꝓsecutionē aut fugam. igitur nec vltimꝰ finis clare visus. quia voluntas non iclinat̄ ad alia necessitate naturali sicut ad vltimū finē. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ libertati voluntatis nihil obstat in via nec in patria. tamen in beatis necessario mouetur in patria. Tunc cum querit̄ vnde venit illa necessitas. dico ꝙ nō ꝓuenit ex sola infinitate obiecti. sed ex ꝑfecta coniunctione ad tale obiectū sibi cōuenientissimū per clarā visionē p quā necessario iudicat illud obiectū oībus pensatis esse pro tunc diligendū super omnia. nec illud iudiciū est in ptāte creature ad suspēdendū illud ⁊ ideo nec appetitus aut fruitio illud iudiciū sequēs. vn̄ sanctus Thomas de veritate. q. 24. arti. 2º. Tota inquit rō libertatis ex modo cognitionis depēdet appetitus eni cognitionē sequit̄ cū appetitus non sit nisi boni qđ sibi p vim cognitiuā proponitur. ⁊ ꝙ appetitus qñq̄ videatur cognitionē nō seq. hīc ē. qꝛ nō circa idē accipit̄ appetitꝰ ⁊ cognitiōis iudiciū. est eni appetitus de ꝑticulari appetibili. iudiciū vo rationis est qñq̄ de aliq̄ vniuersali. qđ est quandoq̄ ꝯtrariū appetitui. sed iudiciū de hoc particulari ut nūc operabili nūq̄ potest eē contrariū. qui enim vult fornicari licꝫ sciat in vniuersali fornicationē malā esse. tn̄ iudicat sibi ut nunc bonum esse hunc actum fornicationis. ⁊ sub specie boni ipsum eligit. Nullꝰ eni intendens ad malū operatur. ⁊ ideo si iudiciū cognitiue non sit in ptāte alicuiꝰ. sed sit ei aliunde determinatū. nec appetitus erit i potestate eius. hec ille. Et nota vltima verba. Nunc autem ita est ꝙ iudicium de

c.

psecutiõe respectu vltimi finis ul' clare visi ul' sub ratione pfecti boni apprehẽsi nõ subest potestati voluntatis. sʒ est eidẽ prefixũ a deo. ad hoc enim habemus quẽdã habitũ cõnaturalẽ qui dicit̃ sinderesis q ita se habet respectu primoꝝ principioꝝ in operabilibus: sicut habit⁹ qui dicit̃ intellect⁹ se habet respectu principioꝝ in speculabilibus. ut ꝓbat scũs Tho. pᵃ pte q. 79. arti. 12°. Et pᵃ 2ᵉ q. 2j. arti. pᵒ. Signãter aũt clare videns deũ nõ habet i ptãte sua suspendere iudiciũ illud quo iudicat obiectũ illud eẽ sũme diligendũ. quia illa visio nõ est in ptãte sua. secus est de apprehẽsione vltimi finis i via. qꝛ illã potest suspendere quando vult ꝛ cõsequẽter cessare ab appetitu finis. Dico vlteri⁹ ꝙ ideo tale obiectũ necessitat voluntatẽ. qꝛ ꝓponitur sub ratione infiniti boni ꝛ vniuersalis boni. Et cũ dicit̃ ꝙ nõ obstãte infinitate adhuc mouet cõtingenter. ꝛc. Dicit̃ ꝙ licʒ illud obiectũ scʒ deus q̃tũ est de se possit non mouere voluntatẽ: tamẽ ipsa voluntas nõ põt q̃tum est ex se nõ moueri. imo naturali necessitate inclinat̃ in illud. Cui⁹ rationẽ assignat sanctus Tho. pᵃ parte. q. 82. arti. 2 ad 2ᵐ vbi ait. Mouens tunc ex necessitate causat motũ i mobili quãdo ptãs mouentis excedit mobile ita ꝙ tota eius possibilitas mobilitati subdatur. cũ aũt possibilitas voluntatis sit respectu boni vniuersalis ꝛ perfecti nõ subijcitur eius possibilitas tota alicui pticulari bono. ꝛ ideo nõ ex necessitate mouetur ab illo. sʒ a bono vniuersali. hec ille. Dico vlterius ꝙ clare videns deũ non põt q̃tum ex se est iudicare ꝙ bonũ esset suspendere illũ actũ fruitionis ad experiendum ꝓpriam libertatẽ. qꝛ istud iudiciũ cõtrariatur iudicio quo iudicat tale obiectũ ꝓ tunc essẽ diligendũ. qd̃ quidẽ iudiciũ suspẽdere nõ põt ut predictum est. si tamẽ p dei potẽtiã tolleretur illud pmũ iudiciũ scʒ quo iudicat virtute diuine visionis illud obiectũ esse tunc diligendũ ꝛ crearet̃ 2ᵐ iudiciũ de q̃ loquit̃ arguens tũc forte posset non diligere obiectũ diuinũ. sʒ de illis miraculis nõ est sermo pro nũc. Sufficit eñi nobis habere ꝙ voluntas creata nõ potest se continere ab illo actu nec illũ suspẽdere põt. licʒ de⁹ h̃ possit. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ cã ibidẽ tacta bona ẽ addito ꝙ illud iudiciũ tam in vniuersali q̃ in particulari ꝛ ꝓ tali tẽpore nõ est in ptãte iudicantis. ut illud contineat uel suspendat. Et cũ dicitur ꝙ in via ꝛc. dico ꝙ quandocũq; quis in via iudicat deũ pro nunc esse ab eo diligendũ omnib⁹ pensatis nec habet nũc qd̃cũq; iudiciũ oppositũ formaliter uel virtualiter illi iudicio pmo. semp diligit deũ. ꝛ posito tali iudicio ponit̃ talis appetitus. Et cum dicit arguens ꝙ nullus meret̃. ꝛc. falsum est ut postea dicet̃. ẜm eñi ꝙ ponit sanctus Tho. de veritate. q. 22. arti. 7°. aliquis põt mereri p volitionẽ quã necessario habet. ¶ Ad confirmationẽ dico. ꝙ non omni dictamini practico põt voluntas se nõ cõformare. nisi possit illud dictamen suspendere uel habere oppositũ dictamen formalit̃ ut. s. iudicet tale obiectũ nõ esse ꝓ nunc diligendum uel virtualiter. ut. s. iudicet aliud obiectũ eẽ omnib⁹ pensatis pro tali tpe diligendũ pre ceteris. uel pcise

sine alijs. nullũ autẽ istoꝝ ẽ in clara dei visiõe iuxta predicta. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ ꝯña. quia voluntas respectu eoꝝ q̃ sunt ad finẽ se habet ut potẽtia rationalis que põt in opposita. sed respectu finis se habet poti⁹ ut potentia actualis. ẜm ꝙ ponit scũs Tho. pᵃ pte q. 82. arti. pᵒ. ad 2ᵐ vbi sic dicit. Volũtas ẜm ꝙ naturalit̃ aliqd vult. magis correspõdet intellectui naturaliũ principioꝝ q̃ rationi que ad opposita se habet vñ ẜm hoc magis ẽ intellectualis q̃ rationalis ptãs. Consimile ponit. q. 62. arti. 8. ad 2ᵐ dicẽs. Virtutes rationales se habent ad opposita in illis ad que non naturalit̃ ordinant̃. sʒ q̃tũ ad illa ad que naturaliter ordinant̃ nõ se habẽt ad opposita. Intellectus enim non põt nõ assentire principijs naturaliter notis. ꝛ similiter volũtas nõ põt nõ adherere bono inq̃tũ bonũ est: qꝛ in bonũ naturaliter ordinat̃ sicut in suũ obiectũ. voluntas igit̃ videntis deũ se habet ad opposita q̃tum ad multa facienda uel nõ faciẽda. sʒ q̃tũ ad ipsum deũ quẽ videt eẽ ipsam essentiã bonitatis non se habet ad opposita: sʒ ẜm ipsũm ad omnia dirigunt̃ qcqd eligat. hec ille. Nunc ad probationẽ ꝯñe dico ꝙ licʒ deus nõ moueat ad sui dilectionẽ nisi finite nec delectabile creatum nisi finite. tamen istud mouere ꝛ illud sunt diuersarũ rationũ. qꝛ vna istarũ dilectionũ ẽ naturalis ꝛ nõ alia. sic intelligẽdo ꝙ voluntas naturaliter inclinat̃ ad volendũ vltimũ finẽ ꝛ nõ ad alia dispata tali fini. ꝛ ideo quãtũcũq; augeretur delectabile creatum nunq̃ necessario moueret voluntatẽ sicut facit vltimus finis. sicut rõ ꝓbabilis q̃tũcũq; intendat̃ nũq̃ ita necessitat itellectũ sicut primũ principiũ uel ratio demonstratiua ex illis principijs fidẽ habẽs. ¶ Ad 5ᵐ dicit̃ sicut ad 3ᵐ dictũ fuit. ¶ Ad 6ᵐ dicit̃. ꝙ solũ ꝓbat ꝙ clare videns deũ põt cum illa visione simul habere volitionẽ carendi illa visione. post horã. ꝛ hoc nõ est cõtra nos. sʒ nõ probat ꝙ cũ illa visione possit habere volitionem carendi ꝓ tunc tali visione. uel ꝙ habeat illam visionẽ sine quacũq; delectatione uel dilectiõe. ¶ Ad cõfirmationẽ vero dicit̃. ꝙ sicut deus nõ põt mihi pcipere ꝙ coner ad suspendendũ assensum respectu ꝓpositiõis mihi p se note dum actualiter mihi ꝓponitur. qꝛ hoc non subest ptãti intellectus aut voluntatis quia talibus ꝓpositionibus intellectus naturalit̃ assentit. ita nec põt cuiq̃ pcipe ꝙ conet̃ ad suspẽdendũ volitionẽ respcũ vltimi finis clare apphẽsi. qꝛ ad illũ diligendũ quilibet nãliter inclinat̃: ut predictũ est. nec talis dilectio subest ptãti volũtatis. sʒ si stante sui clara visione tolleret oẽ iudiciũ quo videns eũ iudicat deum esse pro tunc diligendũ. tunc põt dare illud preceptũ ꝛ nõ aliter. quia ex illa visione statim sequitur iudiciũ practicũ de deo sup omnia diligendo qd̃ iudiciũ nõ potest creatura sed creator suspendere. ꝛ ꝯñter solus ipse potest facere visionẽ illã sine fruitione. ¶ Ad 7ᵐ dicitur oĩo sicut ad 6ᵐ dictum fuit. ¶ Ad 8ᵐ negatur aⁿˢ. nisi fieret speciale miraculum. nam ex illa visione sequit̃ euidens iudiciũ quo iudicat̃ deum esse super omnia diligendũ. quod quidẽ iudicium adeo intensum est. ꝙ nullum permittit

secum iudiciū quo iudicet̄ deum esse odiendum aut non diligendū. nec quo iudicetur aliud esse diligibilius aut eligibilius deo. nec iudiciū quo iudicetur dilectio dei suspēdenda aut intercipienda nec aliqua passio. tale iudiciū īpedit siue sit corporis siue aīe passio. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ licꝫ clare videns deum possit apphēdere deū ut futurū punitorē aut ānihilatorē videntis. tamen talis non ideo apphēdit eū aut iudicat eū esse malum. qꝛ videt clarissime ipsum esse essentiā bonitatis. Sicut phs ꝗ demonstratiue scit solem ēē maiorē terra ⁊ ita iudicat iudicio ad qđ necessitat̄ ꝑ demonstrationē: nullo modo iudicat solem esse tante precise quātitatis quāte est rota figuli. licꝫ appareat ad visum. vñ sicut astrologus nūq̄ assentit isti ꝯñe: visus representat solem esse tāte quātitatis precise sicut ē rota figuli. igit̄ sol ē tāte quātitatis ꝓcise. ita nec clare deū videns assentit isti ꝯñe: deus est punitor tui futurus. igitur est odiendus vel non diligēdus aut malus. Q̄uis forte sensualitas aut ratio inferior si non corrigeretur per superiorem. ita forte iudicaret. ¶ Ad 9m dico ꝙ plus necessitat̄ quis ad fruendū deo in patria q̄ ad fruendū vltimo fine aut beatitudine in via. cuius ratio dicta est supra. 2o dico ꝙ nullus potest ī via nolle beatitudinē aut odire per se. 3o dico ꝙ nullus potest ꝑ se miseriam appetere. 4o dico ꝙ quis potest appetere miseriā de per accñs inq̄ntum appetit esse qđ tamen videt nō posse se habere nisi cum miseria sicut dānatus. 5o dico ꝙ sicut in via quis potest appetere miseriā de ꝑ accñs ita clare deum videns pōt appetere carentiā diuine beatitudinis per accñs. inq̄ntum. s. se vellet ꝯformare diuino precepto quo de9 ei preciperet ꝙ vellet carere tali gaudio ad tempus. sed ex hoc non habetur ꝙ posset suspendere illum actum. ut dictum fuit in solutione ad 6m. ¶ Ad 10m dicit̄ ꝙ aliquis potest velle nō esse de per accñs. sꝫ negat̄ 2a ꝯña ibi facta. quia ī patria nō pōt apparere vidēti deū suspendere fruitionē dei sub specie boni. nisi ꝑ [speci]ale miraculum ut dictū fuit. Et ad probationē 2e ꝯñe patet ꝙ non valet. quia nō est in ptāte videntis deum. ut iudicet deum non esse diligendū. secus est in via vbi qs pōt iudicare ꝙ bonum est ānihilari vel nō beatificari. tñ de ꝑ accñs hoc erit. ¶ Ad 11m dicit̄ ꝙ clare videns deū q̄tūcūq̄ reuelaretur sibi futura esse magna pena. ꝓpter hoc nūq̄ gaudiū suū minueret̄. qꝛ hꝰ gaudiū ⁊ illa pena non sunt contraria. tū quia illud gaudiū non est in ptāte gaudētis. ut plꝰ aut minꝰ q̄ gaudet gaudeat. tum quia videns deum iudicat ꝙ bonū est sibi illā penam pati cum sit iusta. imo de hꝰ gaudet. ¶ Ad 12m dicit̄ ꝙ Aug9 loquit̄ de necessitate coactionis: nō aūt de necessitate naturalis inclinationis. ꝓma eni repugnat volūtati. sed non 2a. ⁊ hoc optime ostendit scūs Tho. ꝑma pte. q. 82. arti. p. vbi numerat multos modos necessitatis pꝰ Ar. ⁊ ibidē ostēdit q̄ necessitas voluntati repugnet ⁊ q̄ non. Et hec sint dicta ad argumenta Ade qui in hac materia fuit fortit̄ speculatꝰ. Scio tñ ꝙ cancellariꝰ parisieñ. me pnte. Anno dñi. M.cccc.ix. ꝯdēnauit quosdam articulos quos ego in presenti solutiōe videor sustinere. tñ iudicio maioꝝ qui tunc erant parisius ad talia cōdēnadū. plꝰ eū portabat affectio q̄ ratio. quia contra maiorū doctorū dicta stabatur: quare de sua cōdēnatione non curo. ¶ Contra eandem 4am ꝯñe arguit sic Scotus. Una potētia nō habet nisi vnum modū agendi. nam si haberet plures iam non esset vna. sed voluntas ē vna simplex potētia cuiꝰ modꝰ ē agere libere ⁊ cōtingēter. ergo respectu cuiuscūq̄ aget ꝯtingēter non de necessitate. ⁊ ꝑ ꝯñs respectu finis etiam clare visi ⁊ ī patria apprehensi. ¶ 2o Necessitas agendi non pōt esse nisi ꝑ aliquid intrinsecū principio actiuo. sꝫ obiectū clare visum non est aliqđ intrinsecū voluntati. ergo non dabit volūtati ut de necessitate feratur in ipsum. ¶ 3o Diuersa approximatio passi ad agens nō causat necessitatē aliquā. sꝫ tm̄modo intensiorē actionē. sicut patet de calido respectu calefactibilis plus aut minus approximati. sꝫ ꝑsentia finis clare visi nō videt̄ esse nisi maior approximatio ad voluntatē. cū eni apprehenderetur ī vniuersali ⁊ obscure quasi videbatur distare. cū aūt clare ⁊ ī particulari apprehenditur videt̄ esse approximatum. ergo per istam visionem non infertur necessitas voluntati. sed orietur intēsior gradus dilectionis in ea. ¶ 4o Si voluntas necessario vult finē sic apprehensum. aut ad istum actum volūtatis mouet potentia aut finis aut vtrūq̄. si finis. patet ꝙ nō est necessitas. quia deus ad nullū actū creature necessario mouet. si potentia. patet ꝙ nulla erit necessitas cum agens sit contingens. si vtrūq̄. patet per idem qm̄ vtrūq̄ est contingens in mouendo. ꝗ idem quod prius. ¶ 5o Quandocūq̄ principiū eliciti non necessario elicit. habens illud non necessario agit. sꝫ eadem charitas potest esse in voluntate deo clare viso ⁊ non viso. sicut patet in raptu pauli. non enim habuit aliam charitatem in raptu ⁊ aliam post raptū sed post raptū nō necessario diligebat deum nec eliciebat necessario actum. ergo nec voluntas habens charitatem de necessitate diligit deum etiam clare visum. ¶ 6o Habitus non mutat potentiā nec modū agendi ipsius. sed voluntas agit libere ⁊ contingenter. ergo quātūcūq̄ elicuctur per charitatē in patria adhuc ꝯtingenter ⁊ libere ⁊ non de necessitate fruetur. ¶ 7o potest argui ex dictis Aureoli contra sanctum Thomā arguentis per aliqua motiua quibus sanctus Thomas aliquādo vtitur. ꝓ potest sic argui Obiectum quod non replet totam capacitatem potentie. non immutabiliter mouet voluntatem. sed tale obiectum est deus. quod patet. tum quia non replet nisi mediāte actu dilectionis. Dilectio vero dei etiam clare visi non replet totam potentiam voluntatis cum voluntas sit in potentia ad multas alias dilectiones. tum etiā quia non faciat. quia relinquit desiderium potētiale respectu alterius obiecti. nūc autem deo presente adhuc potest voluntas in pluribus alijs complacere ⁊ forsan in experientia proprie libertatis. ergo non attrahit immutabiliter voluntatem. hec ille. ⁊c.

Ad primum contra primã ꝯnẽ dici-
tur ꝙ secunda
responsio ibidem posita non est bona. non eni sũmũ
bonũ in sua ratione includit defectum alicuius bo-
ni nec rationem alicuius mali. nec includit in sua ra-
tione potentialitatem aut obscuritatem ut fingit ar-
guens. sed omnes iste imperfectiones sunt in modo
concipiendi ꝛ non in obiecto concepto. licꝫ eni ratio
vniuersalis dicat quandam confusionem ꝛ potẽtia-
litatem. non tamen illud est de ratione nature cui at-
tribuitur per intellectũ talis intentio. voluntas autẽ
cum in sũmũ bonũ fertur non vult vniuersalitatem
illam. sed obiectum cui accidit vniuersalitas non in
re sed ut est in intellectu. voluntas autẽ tendit i rem
non ut est in voluntate sed ut est in seipsa extra volũ-
tatem ꝛ intellectum. Et cum dicitur ꝙ nõ solum im-
perfectio obiecti. imo etiam imperfectio cognitiõis
aut modi cognoscendi sũme facit ꝛc. dicit̃ ꝙ verũ ẽ
sꝫ ex h̃ nõ sequit̃ quin obiectũ ip̃fecte cognitũ quãꝗꝫ
necessario moueat potentiã sicut ꝛ clare visum. po-
tissime vbi obiectũ sub ratione vniuersaliori est ut sit
finis voluntatis. hꝫ aũt est perfectũ bonum inq̃tum
hꝫ. ut ponit 2ᵃ ꝯ in suis probationibus vbi satis de h̃
dictũ est. conceditur tamen ꝙ magis necessario mo-
uet illo modo q̃ȝ isto. ut patet in p̃ma ꝛ in 4ᵃ ꝯnibus
Unde in argumento videtur esse fallacia ꝯñtis ar-
guendo a pluribꝰ causis veritatis ad vnam. ista eni
ꝓpositio. obiectũ clare visum mouet aliter q̃ȝ obie-
ctum confuse cognitum. habet multas causas veri-
tatis ꝛ tamen infertur. ergo sic diuersimode mouet
ꝙ clare apprehensum necessario mouet nõ autẽ cõ-
fuse cognitũ. arguitur ad vnam illarũ causarũ veri-
tatis. talis autem alietas potest esse multis modis. s.
quia isto modo sũme delectat non autem illo modo.
aut quia isto mõ satiat non autẽ illo modo. aut quia
illo modo beatificat non aũt isto modo. ut declarat̃
3º ꝯtra gentiles. a caº 36. vsqꝫ ad 60ᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dico
ꝙ non aliud probat nisi ꝙ vltimus finis apprehẽsus
sub rõne beatitudinis vel sũmi boni non necessario
mouet volũtatẽ q̃tum ad exercitiũ actus. ꝛ hoc cõ-
ceditur. sed non probat quin necessario moueat vo-
luntatẽ q̃tũ ad specificationẽ actus. Dico eni ꝙ licꝫ
actualiter considerans de vltimo fine nõ necessario
exeat in actum volendi finem. tamen si aliquẽ actũ
circa finẽ habeat ille erit dilectio uel desideriũ finis
aut aliꝰ actꝰ ꝓsecutiuus. Dico tamẽ ꝙ semp natura-
liter vult finem. non tamen semp actu elicito. sꝫ dile-
ctione que est quedã inclinatio habitualis. Unũ san-
ctus Tho. p̃ sen. dis. i. q. vlt. arti. p̃. ad 3ᵐ dicit. Dile-
ctio naturalis nõ ponit aliquã operationẽ in actu. sꝫ
tm̃ quãdã naturalẽ inclinationẽ. ¶ Ad 3ᵐ dico p idẽ
Solũ eni ꝓbat ꝙ non necessario ad apprehensionẽ
vltimi finis per intellectũ sequitur actus elicitus di-
lectionis erga illum. nec illud quod dicitur de rusti-
co aliud ꝓbat. Dico tamen ꝙ nullus est sine laicꝰ si-
ue phus qui rediens ad se expiat̃ se posse nolle bea-
titudinẽ. aut eam odire. Unũ Augꝰ 13. de trinitate. caº
3º dicit de quodã mimo qui putauit se dixisse vni mi-
liti qd vellet quilibet quia scꝫ dixit omnibꝰ vili vul-
tis emere ꝛ care vẽdere. de isto inq̃t mimo ait Augꝰ
ꝙ si dixisset: omnes beati esse vultis: miseri esse non
vultis. dixisset aliquid qđ nullus i sua nõ cognosce-
ret voluntate. q̃cq̃d enim aliud latenter velit ab hac
voluntate que ab omnibꝰ ꝛ in omnibꝰ nota est nõ re-
cedit. hec ille. Et caº 5º verũ est ꝙ oẽs hoĩes b̃ti esse
volunt. idqꝫ vnũ ardentissimo amore appetũt. ꝛ ꝓ-
pter hoc cetera quecũqꝫ appetũt. hec ille. Ex quibꝰ
patet. ꝙ si rusticus interrogatꝰ an si posset nolle bea-
titudinẽ respõderet ꝙ sic. ipse mentiret̃. nã quilibet
necessario diligit beatitudinẽ habitualit̃ nec potest
actualiter eiꝰ oppositũ velle aut eam odire. Unũ ma-
gister sen. dis. 25. secũdi libri dicit. Beati sic esse volu-
mus ut esse miseri nõ solũ nolimus. sed neq̃q̃ȝ ꝓrsus
velle possimꝰ. hec ille. ¶ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ aliquẽ cõ-
placere in cõplacentia vltimi finis potest dupliciter
cõtingere. vno modo ut ipsa cõplacentia sit obiectũ
principale alteriꝰ cõplacẽtie. ita ꝙ voluntas in ea cõ-
placeat p se. Alio mõ ut ẽ cõplacẽtia talis rei. s. finis
vltimi. ita ꝙ ratio cõplacendi in ea non sit ipsa sed fi-
nis. primo modo alio actu cõplacet quis i fine ꝛ alio
in actu cõplacentie. sicut isto mõ alia ẽ dilectio finis
ꝛ dilectio illius dilectionis. 2º vo mõ eodẽ actu cõ-
placet quis in fine ꝛ in cõplacẽtia finis. sicut eodem
actu quis fruitur fine ꝛ fruitione finis. ut priꝰ dictũ
fuit. Tunc dico ꝙ sicut voluntas necessario cõpla-
cet in fine. ita ꝛ in tali cõplacentia finis 2º modo. nõ
autem p̃mo modo. ꝛ cũ ꝓbat̃ ꝙ nullo necessario cõ-
placeat in tali cõplacentia. dicit̃ ꝙ argumentũ non
ꝓcedit nisi de cõplacere in cõplacentia p̃mo mõ. so-
lũ probat eni ꝙ non sit magnũ bonũ reflecti sup illã
cõplacentiã. ꝛ ꝙ illa nõ ẽ magnũ bonũ imo forte est
impeditiuũ maioris boni. ꝛ iõ non necessario est dili-
genda ut principale volitiuũ. sed tamen finis est ma-
gnum bonũ ꝛ nullo mõ impeditiuũ boni. ideo neces-
sario trahit voluntatẽ directe ad cõplacendũ in ea.
ꝛ ꝯñter ꝛ indirecte ad cõplacendum in complacẽtia
finis. Cũ autẽ additur in argumento ꝙ repugnat ꝙ
illa complacentia respectu finis sit necessaria ꝛ ta-
men possit illa cõplacentia displicere. Dico ꝙ nulla
est repugnantia quia illa displicentia aliud obiectũ
habet q̃ȝ cõplacentia. nec sunt opposite q̃uis nunq̃ȝ
se cõpatiant̃ sed successiue pñt esse in voluntate. vñ
argumentũ false imaginat̃. Primo ꝙ complacẽtia
finis sit illo modo necessaria. s. ꝙ necessario sequat̃
apprehensionẽ finis. hoc enim falsum est. ut patet p
predicta. sed dicimus esse necessariã illo modo. s. ꝙ
voluntas non potest habere actũ illi oppositum. 2º
supponit ꝙ sint simul in volũtate cõplacentia finis ꝛ
displicentia illius cõplacentie. tunc eni aliquis trista-
biliter displiceret. sed hoc non ponimꝰ. sed ꝯcedit̃ ꝙ
aliquis potest tristari quia complacuit. ¶ Ad 5ᵐ ne-
gatur hⁿʳ. dico enim ꝙ voluntas quietatur in cõpla-
centia finis: loquendo de quiete desiderij. nõ autem
loquendo de quiete motus. quia licꝫ voluntas habi-
ta illa cõplacentia ad huc moueat̃ ad consequendũ
finem in quo complacet cum non desideret aliquid

vltra illū. ⁊ hoc est quies desiderij. ut patuit in primo
arti. in probatione vltime ꝯnis. ¶ Ad 6ᵐ negatur hoᶜ
dico enim ꝙ quilibet necessario amat se ⁊ esse suum
⁊ suū viuere. Et ad probationem dico ꝙ amor sui ē
in potestate hominis sic ꝙ ad illū non cogitur. ⁊ q̄ntū
ad eius exercitiū. non tamen q̄ntum ad habitum uel
q̄ntum ad speciem actus. ut dictum fuit superius de
amore naturali erga finem. ꝯñe autē quas arguens
facit in oppositum non valent. s. ꝙ si ille amor sit mō
predicto necessarius ꝙ non possit intendi uł remitti
nec iterū ꝙ circa illū amorē nō cadat virtus aut vi-
tiū aut laus uel vituperium aut meritum uel deme-
ritum. ſm enim ꝙ dicit sanctus Thomas de verita-
te. q. 22. arti. 7ᵒ. Uolendo illud qḋ quis naturaliter
vult ſm se. neqꝫ est meritoriū neqꝫ demeritoriū. sed
ſm ꝙ specificatur ad hoc uel illud potest esse merito-
rium uel demeritoriū. Et exemplificat de beatitudi-
ne. quia nullus meretur inq̄ntum beatitudinem ap-
petit quā naturaliter appetit. sed ex hoc ꝙ appetit
hoc speciale quod non naturaliter appetit in visionē
dei in quo tamen ſm rei veritatem sua beatitudo cō-
sistit. sic in ꝓposito licꝫ nullus mereat̄ uł demeratur
nec sit laudandus uel vituperandus quia se amat:
qḋ habet ex natura. tamē potest laudari uel vitupe-
rari quia amat se propter aliquid. uel ad aliquid uel
aliquo modo uel ſm aliquid qḋ nō venit ex natura:
sed ex determinatione voluntatis. Unū sanctus Tho.
2ᵃ 2ᵉ. q. 25. arti. 4. ad 2ᵐ dicit ꝙ amantes seipsos vi-
tuperantur inq̄ntum se amant ſm naturam sensibilē
cui obtemperāt. qḋ non est vere amare seipsum. sed
ſm naturam rationalem ut sibi velit illa bona q̄ ꝑti-
nent ad perfectionem rationis. hec ille. Cum etiā di-
cit arguens ꝙ aliqui se contēnunt propter deū. con-
ceditur. sed hoc non est odiendo se aut non amando
se actu nec habitu uel naturali inclinatione. sed non
optando sibi aliqua. puta honores aut alia hꝫ quibꝰ
possent retrahi uel impediri a diuinis mandatis uel
consilijs exequendis. Mirū autē est de arguente q
cum sciat quemlibet obligari ad diligendū se ex cha-
ritate videtur laudare aliquos se non amātes. ¶ Cō-
firmatio etiam facta ibidem non valet. sicut eni di-
cit sanctus Thomas 4ᵒ sen. dis. 50. q. 2. arti. ꝑ. que-
stiuncula 3ᵃ. Non esse potest dupliciter considerari.
vno modo ſm se. ⁊ sic nullo modo est appetibile cum
non habeat aliquā rationē boni sed sit pura priuatio
boni. Alio modo potest considerari inq̄ntum est abla-
tiuū pene uel miserie. ⁊ sic non esse accipit rationem
boni. carere enim malo quoddā bonum est. ut dicit
ph̄us. 5ᵒ ethicorū. ⁊ isto modo est appetibile. qui qui-
dem modus est per accn̄s. hec ille. Idem ponit ꝑma
pte. q. 5. arti. 2. ad 3ᵐ. Et de veritate. q. 22. arti. ꝑ. ad
7ᵐ. Consimiliter dico de forti ꝙ fortis eligit nō esse
non ſm se. sed inq̄ntum induit rationē boni. s. inq̄ntū
est liberatiuū coitatis aut ppli a malo. sed hoc ē ap-
petere non esse per accidēs. ⁊ non per se. imo taliter
appetens implicite appetit esse ⁊ bonum. ¶ Ad pri-
mū eorum que arguit Scotus dicitur ꝙ illud ⁊ alia
non probant aliud nisi ꝙ ad apprehensionē finis nō
necessario sequitur motio voluntatis q̄ntum ad ex-
ercitium actus. qḋ conceditur. non tamen probant
quin volūtas necessario moueatur a fine q̄ntum ad
specificationem actus modo sepe exposito. verita-
men dico ꝙ ſm ꝙ bene ostendit Aureolus illa argu-
menta nullius sunt efficacie ad aliquid concludēdū.
ꝑmū enim peccat per fallaciā figure dictionis. quia
ibi mutatur quid in quomodo: ⁊ substantia in modū.
non enim sequitur: voluntas habet in potestate sua
actum. ergo imediate habet. nec nihil tam in potesta-
te voluntatis q̄ ipsa voluntas. ergo nihil imediatiꝰ.
Unū quia voluntas mouet se mediante ratiōe. ut pri-
mo moueat rationem. 2ᵒ ipsa mouetur a ratiōe uel
intellectu. sicut nauta mouet se mouendo nauē. non
potest inferri ꝙ voluntas potest se mouere imedia-
te. sicut nec de nauta ꝙ imediate moueret se ſm to-
tum primo. ¶ Ad 2ᵐ negatur aᶜ. quod patet. nā ap-
petitus bruti de necessitate mouetur ad obiectū ap-
petibile. ⁊ tamen non necessario remouet prohibēs
illū motū qḋ prohibens est nō imaginari de obiecto.
patet eni ꝙ appetitꝰ asini posset figere imaginatio-
nem circa appetibile. sicut canes ex appetitu figunt
imaginationē circa lepores ⁊ cati circa mures: ⁊ tñ
nō necessario hꝫ facit ⁊ sic nō necessario remouet ꝓhi-
bēs appetibilis circa eos. s. nō imaginari. ¶ Ad 3ᵐ si-
militer negat̄ aᶜ. ut patet i exēplo ꝓposito. nā appe-
titꝰ bruti q ē extremū vniꝰ coordinatiōis. ⁊ appetibi-
le qḋ est alteriꝰ ordinis necessario se respiciunt ⁊ ta-
men imaginatio que est media. nō semper manute-
netur in consideratione appetibilis. ut dictum fuit.
¶ Ad 4ᵐ similiter aᶜ est falsa. ut patet in eodem ex-
emplo. Et iterū dicitur ꝙ illud quod quiescit in aliq̄
nō necessario manutenet illud si ab alio abducatur.
multa sunt autem que possunt intellectū abducere
⁊ auertere a consideratione vltimi finis. s. connexio
specierū ex qua oritur ꝙ intellectus transeat subi-
to de vno ad aliud. distribuēdo etiam occupationes
sensuum de quibus constat ꝙ intellectum auertere
possunt. similiter fames ⁊ sitis ⁊ alie corporales in-
digentie de quibus constat consimiliter appetitus
prosequendi finem realiter ⁊ ea que sūt ad finē. qui
quidem orit̄ ex desiderio eorum que sunt ad finem.
ergo nō est inconueniens ꝙ voluntas non manute-
neat perpetuo volitionem finis in se aut considera-
tionem eius in intellectu. ¶ Ad 5ᵐ similiter negatur
aᶜ. nam constat ꝙ intellectus possibilis necessario
mouetur a fantasmate ⁊ intellectu agente per spe-
ciem intelligibilem. ⁊ tamen non necessario agit ſm
vltimum sue potentie. eliciendo intellectionem ⁊ cō-
siderando intelligibile. similiter in proposito: potest
eni esse ꝙ volūtas aliqñ magis aliqñ minus i vltimo
fine cōplaceat uel ꝓpter cōfusionē ꝯsiderationē uel
ꝓpter maiorē occupationē erga sensibilia uł ꝓpter
alias causas. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ ꝙ cōcludit ꝙ volūtas pōt
suspēdere actū suū ab appetitu finis sicut intellectꝰ
a ꝯsideratiōe illiꝰ. sꝫ cū vlteriꝰ ꝯcludit ꝙ iō imediate
potest volūtas suspendere actum ꝓpriū. committitur
fallacia figure dictionis. quia mutat̄ modus de mo-

gis in modum imediationis. ¶ Ad 7m dico ad minorē
q̄ in agentibus ordinatis si p̄mū necessitatur ad mo-
uendū alia sequētia. oportet q̄ alia sequētia necessa-
rio moueant. non tn̄ oportet q̄ si p̄mū necessario mo
uetur ab obiecto suo q̄ ipsū necessario moueat alia
vn̄ licz voluntas necessario moueat a fine in vniuer
sali apprehenso. non tn̄ ex hoc ipsa necessario mouet
intellectū ad considerandū de fine. nec potētias exe-
cutiuas ad exequendū ea que sunt ad finē. Et potest
dari instantia de appetitu bruti ꝛ imaginatiōe ei⁹. qui
quidem appetitus habet mouere q̄n̄ꝙ imaginationē
ꝛ alios sensus bruti. ¶ Ad primū contra secundam
ꝯnē dicit q̄ concludit solū q̄ deus conceptus a via-
tore sub ratione sūmi boni necessario diligitur q̄tum
ad specificationē actus ut sup̄ dictū fuit in ꝓbatione
ꝯnis prime posita 4° loco. sed ex hoc non sequitur q̄
deus sub aliqua rōne speciali scz creatoris uel hō ne-
cessario diligat. nec similiter sequit̄ q̄ necessario mo
ueat voluntatē q̄tum ad exercitiū actus. ¶ Ad 2m
patet p idem. dicitur enim q̄ stante firma adhesiōe ꝛ
opinione uel estimatione in actu q̄ deus sit sūmū bo-
num. voluntas non potest eū respuere aut odire. cū
hoc tn̄ stat q̄ voluntas potest non exire in actū volē-
di circa eū. Similiter stat q̄ stāte illo iudicio firmo in
habitu q̄ deus est sūmū bonum ꝛ beatitudo aut feli-
citas nostra. apprehendat̄ deus actualiter sub rōne
punitoris uel ꝓhibentis aliqua delectabilia. ꝛ ɔ̄riter
tanq̄ malus homini ꝛ ei nociuus ꝛ iniustus: sic q̄ hoc
iudiciū suggerit appetitus sensitiuus ex vehementia
passionis ꝛ nō intellectus s̄m dictamē rationis. ꝛ tūc
voluntas pōt eum habere odio sine hoc q̄ homo fiat
hereticus. sed hoc est odire eum per accidens: scz in
suis effectibus ꝛ non per se ꝛ sub ꝓpria ratione. ¶ Ad
3m negatur hr. nō eni videtur magis q̄ beatitudo ap
prehensa sub ratione speciali necessario moueat vo-
luntatē. sed quia apprehensa sub rōne coī beatitudi-
nis necessario mouet eam. quia sub ratiōe coī btitudi
nis est per se obiectū naturale. sub ratiōe aūt particu-
lari se habet per accidens ad illud sicut sub rōne visi-
onis diuine essentie uel hō. Ad alia que dicunt̄ in ar-
gumento patet p predicta. concedo eni q̄ stante illa
estimatiōe: deus est sūmū bonum. sub tali ratiōe de⁹
necessario diligitur ꝛ necessario mouet voluntatem
q̄tum ad specificationem actus. non aūt q̄tū ad ex-
ercitiū. sed deum taliter diligi ē p accidens. quia p se
diligitur tali dilectione sūmū bonum aut beatitudo.
¶ Ad p̄mū contra quartā ꝯnem negatur ar. nam in-
tellectus possibilis est vnica potētia. ꝛ tn̄ respectu ali
quoꝝ obiectoꝝ se habet necessario ꝛ imobiliter: ut cū
assentit p̄mis principiis. respectu aūt ꝯnū se habet cō
tingēter quib⁹ non necessario assentit. Simílit̄ patet
de volūtate diuina que necessario vult diuinā boni-
tatē. sed creaturas vult cōtingenter. contingētia eni
ꝛ necessitas nō variāt potentiā. q̄ nō insūt ei absolu
te s; in ordine ad obiecta. ¶ Ad 2m negat̄ aīs. necessi-
tas enim agendi non inest potentie solum per aliquid
intrinsecū. nec etiā solū per obiectū absolute sumptū
sed ex comparatione eius ad tale obiectū ꝛ ex cōcur-
su amborum. ¶ Ad 3m negat̄ ar. sequitur eni q̄ dile-
ctio vie ꝛ patrie non differrent nisi s̄m magis ꝛ min⁹
qđ nō est verū. Dico tn̄ q̄ hr est falsa. quia dum finis
clare videt̄ postq̄ confuse videbat̄ non solū ē ibi ma
ior approximatio obiecti imo ē ibi aliud obiectum s̄m
rationē. quia cum deus videt̄ per speculum non co-
gnoscitur in se ꝛ in ꝓpria rōne. cū aūt clare videt̄ tūc
intellectus presentat eum voluntati sub ꝓpria rōne.
licz eni idem deus diligatur ī via ꝛ patria. tn̄ quia bo-
num intellectum ē obiectū voluntatis. s̄m diuersita-
tem cognitionis boni aliqualiter variat̄ ratio obiecti
voluntatis. ꝛ ita non solū mouet voluntatē intensius
tunc q̄ nunc. imo tūc necessario. nūc aūt non. ¶ Ad
4m dico sicut ad 2m. illa eni necessitas non tm̄ orit̄ ex
obiecto in se. nec tm̄ ex potentia. sed ex potētia respe-
ctu talis obiecti sic apprehensi. ¶ Ad 5m patet p idem.
Dico eni q̄ licz charitas non necessario eligat actū di-
lectionis dei in via apprehensi sub aliqua rōne spāli
beatitudinis. tn̄ in patria elicit illum necessario. quia
obiectū sibi p̄sentat̄ sub alia rōne q̄ in via. ¶ Ad 6m
concedit̄ ar. si intelligat̄ respectu eiusdē subiecti sub
eadē rōne sibi p̄sentis. si aliter intelligat negat̄. ꝛ ideo
eodē modo dicitur ad istud sicut ad p̄mū. ¶ Ad 7m ne-
gatur hr. Dico eni q̄ obiectū beatificū clare visū re-
plet totam capacitatē potentie volitiue. nō sic q̄ nul-
lum aliud obiectū simul cū eo sit volitū. nec sic q̄ illi⁹
dilectio nullam aliā dilectionē cōpatiat̄. nā in beatis
āgelis ē simul dilectio nālis ꝛ beatifica. ut ponit scūs
Tho. prima pte. q. 62. arti. 7°. et similiter in aliis btis.
sed isto modo replet totā eius capacitatem. quia tota
ratio obiecti volūtatis reperitur perfecte in obiecto
beatifico cum illud contineat omne bonum. vn̄ sicut
cōmunis ratio boni adequat potentiam volitiuā. ita
q̄ non pōt se ad aliud extendere nisi ad illud solū vbi
dicta ratio reperitur. nec aliquid mouet voluntatem
nisi inq̄tum participat rationem predictam. ita se ha-
bet diuina essentia clare visa respectu voluntatis bti
quod est ei ratio volendi oīa quecunꝙ vult. nec qua
cunꝙ alia dilectione volūtatis aliquid diligit beatus.
gn illud diligat in ordine ad diuinam essentiam. Ipse
etiam beatus non potest desiderare interruptionem
illius visionis aut fruitionis. nec propter aliud obie-
ctum aut experientiam proprie libertatis ab illa quā
habet. quia nullum tale potest sibi de per se apparere
bonum. ut sup̄ dictum est. ꝛ ita intelligo repletionem
potentie volitiue per obiectum beatificum. ꝛ est simi
lis modus loquendi illi quē ponit sanctus Thomas
p̄ma parte. q. 82. arti. 2°. ad 2m. cum dicit q̄ mouens
tunc ex necessitate causat motum ī mobili quādo po-
testas mouentis excedit mobile. ita q̄ tota eius possi-
bilitas subdatur mobilitati. cum autē possibilitas vo
lūtatis sit respectu vl̄is boni ꝛ perfecti. nō subdit̄ ei⁹
possibilitas alicui particulari bono. ꝛ iō nō ex necessi-
tate mouet̄ ab illo. h̄ ille. Et q. 105. arti. 4°. Volūtas
pōt moueri sicut ab opposito a q̄cūꝙ bono nō tn̄ suffi
cient̄ ꝛ efficacit̄ nisi a deo. nō .n. aliqđ pōt sufficiēt̄ mo
uere aliqđ mobile nisi virt⁹ actiua mouētis excedat uł
saltē adequet v̄tutē passiuā mobilis. virt⁹ āt passiua

volũtatis se extendit ad bonum in vniuersali. est eni eius obiectũ bonũ vniuersale sicut ꝛ intellect⁹ obiectum est ens. quodlibet autẽ bonũ causatũ est quoddam particulare bonũ. solus aũt de⁹ ẽ bon⁹ vniuersaliter. vñ ipse solus implet voluntatẽ ꝛ sufficientẽ mouet eam ut obiectũ. hec ille. Cum p̄dictis aũt omnib⁹ semper tene ꝙ voluntas ut deliberatiua ẽ habet aliquos actus circa deũ clare visũ quos põt interrũpe ꝓlibito in multis casib⁹. ꝛ ut deliberatiua ẽ põt deũ clare visũ odire de p accidẽs. sed volũtas ut nã ẽ elicit dilectionẽ circa deũ, a qua cessare non põt. nec ut sic põt odire deũ clare visum. vñ distinctio de thelisit busili valet in ꝓposito. nam voluntas p respectũ ad apprehensionẽ cũ collatione dicit̃ busilis siue voluntas ut rõ. s3 volũtas p respectũ ad apprehẽsionẽ sine collatiõe dicit̃ thelisis seu volũtas ut nã ſm ꝙ ponit Damas. et scũs Tho. 3° sen. di. 17. Vñ apparet mihi ꝙ quicũq3 scũs Tho. dic ꝙ volũtas necessario exit in actũ dilectiõis circa deũ clare visũ. ipse loquit̃ de volũtate ut ẽ thelisis. ꝛ si loq̃mur de voluntate ut ẽ busilis tũc intendit ꝙ de per se nõ põt odire deũ aut ab eius dilectiõe cessare. sed si h faciat erit de per accñs Ex quib⁹ oĩbus patet rñsio ad obiecta cõtra ꝯnes. ꝛ oĩter ad totã questionẽ. ꝛ ad ratiões in p̃ncipio questionis. ꝛc̃.

Circa secundam distinctionẽ querit̃. Utrũ deus sit a nobis pro statu vie intelligibilis. Et arguitur ꝙ non: quia deus nõ est fantasiabilis nec aliq̃ sensu ꝑceptibilis. igit̃ nec ẽ a nobis ꝓ isto statu intelligibilis. tenet ꝯña. q2 ꝓ isto statu intellect⁹ noster sic se habet ad fantasmata sicut visus ad colores. añs de se notũ ẽ. nã fantasmata non sunt nisi rerũ sensibiliũ ꝛ materialiũ. In oppositũ arguit̃: De⁹ ꝓ isto statu a volũtate ẽ diligibilis. ḡ intelligibilis. tenet ꝯña. quia non fertur nisi in bonũ intellectũ. In hac questione erũt duo articuli. Primus habebit ꝯnes. 2° mouebit dubitatiões. Quãtũ ad p̄mũ sit ista p̄ma ꝯ ꝙ obiectũ p̄mũ ꝛ ꝑ se nostri intellectus ẽ ens. Istam ponit scũs Tho. prima parte q. 5. arti. 2° vbi sic ait. Ens ſm rõnẽ p̄us ẽ q̃3 bonũ. rõ eni sigta per nomen est illud qd̃ concipit intellect⁹ de re. ꝛ sigt illud p vocẽ. illud ḡ est p̄us ſm rõnẽ qd̃ primo cadit in cõceptiõe intellect⁹. p̄mo aũt in conceptione intellectus cadit ens. q2 ſm hoc vnũquodq3 ẽ cognoscibile qd̃ est in actu ut dicit̃ 9° metaphisice. vñ ens ẽ ꝓpriũ obiectũ intellect⁹. ꝛ sic ẽ primũ itelligibile. sicut sonus est p̄mũ audibile. hec ille. Idẽ ponit 2° contra gentiles. ca° 96° vbi sic ait. Obiectũ ꝓpriũ intellect⁹ est ens intelligibile. qd̃ quidẽ compꝛehendit oẽs differentias ꝛ spẽs entis possibiles. quicq̃d eni esse potest intelligi põt. Et post pauca dicit. Ex h ꝙ aliqua substantia est intellectualis cõprehẽsiua est totius entis. Idem ponit de veritate. q. i. arti. p̄. et in alijs infinitis locis. Ex quibus patet ꝙ ſm eum ens est primũ ꝛ per se obiectum intellectus. Primũ quidẽ. quia adeq̃tũ. et similiter quia primo imprimitur intellectui nostro. sicut ostendit scũs Tho. de veritate. q. i. arti. p̄. ex dictis Auicẽne. vbi sic dicit. Sicut in demonstratiõib⁹ oportet fieri reductionẽ in aliqua principia per se intellectui nota. ita in inuestigãdo quid est vnũquodq3 alias vtrobiq3 in infinitum iretur. ꝛ sic oĩo periret scia ꝛ cognitio rerum. illud autẽ quod primo intellect⁹ cõcipit quasi notissimũ ꝛ in quod omnes suas cõceptiones resoluit est ens. ut Auicẽna dicit in principio sue metaphisice. vñ oportet ꝙ omnes alie conceptiones intellectus accipiantur ex additione ad ens. hec ille. Ex quibus patet quomodo ens est primũ obiectũ intellectus duplici ꝑrioritate. tam temporis q̃3 adequationis. Est insuper ei⁹ obiectũ ꝑ se. quia omne quod intelligit̃ ex hoc habet ꝙ sit intelligibile ꝙ habet rationem entis sc3 quia est actu. ut dicitur. 9° metaphisice. illa aũt est ratio entis. Et sic patet ꝯ prima. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ verum est obiectũ intellectus nostri primũ id est adequatũ non tamen per se: hoc est per ꝓpriam rationem. Ista ꝯ sic ꝓbatur. Illud qd̃ cõuertit̃ cũ obiecto intellectus ꝛ ei accidit ẽ primũ sed nõ per se obiectum intellect⁹. sed verũ est hmõ. constat eni ꝙ verum cõuertit̃ cũ ente qd̃ est primũ obiectũ intellectus. cõstat etiã ꝙ accidit ei. nam addit sup ens relationem ad intellectũ ut q̃ntq3 ꝓbabitur. Istam ꝯnẽ ponit scũs Tho. p̄ma pte. q. 87. arti. 3° ad primũ dicens: Obiectum intellect⁹ est quoddã cõe sc3 ens ꝛ verũ. Idem ponit. q. 82. arti. 3° et 4° vbi dicit intellectũ esse eminentiorẽ volũtate. quia obiectũ intellectus sc3 ens ꝛ verũ est simplici⁹ ꝛ abstractius obiecto volũtatis qd̃ est rõ boni. Itẽ in multis locis ponit ꝙ rõ entis potest intelligi non intellecta rõne veri: sed non ecõtra. lic3 ad oẽm intellectionẽ cõsequat̃ rõ veri. Ex quib⁹ videtur velle ꝙ verũ ẽ quedã adequata passio obiecti intellectus ꝛ nõ p se obiectũ. vñ p̄ma pte. q. 16. arti. 3° ad 3m. sic ait. Cum dicit̃ ꝙ ens nõ põt apprehendi sine rõne veri. hoc põt dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ nõ apprehendat̃ ens nisi rõ veri cõsequat̃ apprehẽsionẽ entis. ꝛ sic loquẽdo habet veritatẽ. Alio modo põt sic intelligi ꝙ ens non apprehendi põt nisi apprehendat̃ rõ veri. ꝛ hoc ẽ falsũ. sed verũ non põt apprehẽdi nisi apprehendat̃ rõ entis. quia ens cadit in rõne veri. Et est simile sicut si cõparet̃ intelligibile ad ens. non eni põt intelligi ens q̃n ens sit intelligibile. sed tñ põt intelligi ens ita ꝙ non intelligat̃ intelligibilitas ei⁹. ꝛ similiter ens intellectũ est verũ: nõ tñ intelligẽdo ens intelligitur verum. hec ille. Idem ponit de veritate. q. i. arti. p̄. ad 3m. Aliquid intelligi sine alio potest dupliciter accipi. Uno modo ita ꝙ aliquid intelligit̃ altero non intellecto. Alio modo potest accipi aliquid intelligi sine altero. quia intelligitur altero non existente. ꝛ sic non potest intelligi ens sine vero. quia ens non potest intelligi sine hoc quod concordet uel adequetur intellectui. sed tamen non oportet ꝙ quicũq3 intelligit rationem entis intelligat rationem veri. sicut nec quicunq3 intelligit ens intelligit intellectũ agentem. ꝛ tamen sine intellectu agente nihil potest intelligi. hec ille. Quomodo autẽ verum consequat̃ oẽm intellectionẽ ostendit ibidẽ in p̃ncipali responsione.

Omnis inquit cognitio perficit per assimilationē uel
similitudinē cognoscētis ad rem cognitā. ita q̄ dicta
assimilatio ē causa cognitiōis. sicut visus p hoc q̄ dis/
ponit fm speciē coloris cognoscit colorem. Prima ḡ
cōparatio entis ad intellectū ē ut ens intellectui con/
cordet. que quidē concordantia dicit adequatio rei
τ intellect⁹. τ in hoc formaliter ratio veri pficit. hoc ē
ergo qd̄ addit verū supra ens. s. conformitatē siue ad/
equationē rei τ intellectus: ad quā conformitatē siue
adequationem sequit cognitio rei. Sic ḡ entitas rei
p̄cedit rōnē veritatis. sed cognitio est quidā veritatis
effectus. hec ille. Ex quib⁹ clare patet q̄ sic se habet
ratio veri ad itellectū sicut se habet rō assimilati sen/
sui p speciē sensibilē. cōstat aūt q̄ obiectū sensus p̄mo
τ p se nō est hoc qd̄ dico assimilatū sensui p speciē sen/
sibilē. sed poti⁹ qualitas passibilis uel aliqd h̄ꝫ: cōtuis
ḡ qd̄ dico assimilatū sensui p spēm sensibilē sit passio
cōsequēs oē qd̄ sentit in actu. τ ita in ꝓposito verum
non ē p̄mū τ p se obiectū intellect⁹ sed poti⁹ ens. licꝫ
p se cōsequat illud obiectū dū actu intelligit. nulla. n.
res ē vera nisi actu intelligatur a deo uel a creatura.
¶ 3⁹ ꝯ est q̄ m̄ăle obiectū intellect⁹ τ cōnaturale ac ꝓ/
porcionatū nobis ad intelligendū ꝓ isto statu ē q̄ddi/
tas rei m̄ălis. Istā ꝯnem ponit scūs Tho. p̄ma pte. q.
84. arti. 7⁹. vbi sic dicit. Potētia cognitiua ꝓportio/
natur cognoscibili. vn̄ intellect⁹ angeli qui ē a corpe
sepatus obiectū ꝓpriū ē substātia intellectualis a cor/
pore sepata. τ p h̄ꝫ intelligibile cognoscit m̄ălia. intel
lectus aūt humani qui ē ꝯiunct⁹ corpi ꝓpriū obiectū
ē q̄dditas siue nā in m̄ā corpali existens. τ p h̄ꝫ natu/
ras visibiliū rerū in inuisibiliū aliqualē cognitionem
ascēdit. hec ille. Itē. q. 12. arti. 4⁹. Cognitio ingt cōtin
git fm q̄ cognitū ē in cognoscēte. cognitū aūt ē i co/
gnoscēte fm modū cognoscētis. vn̄ cuiuslibet cogno
scentis cognitio ē fm modū sue nature. si ḡ mod⁹ ēen/
di alicuius rei cognite excedat modū nature cogno/
scentis. oportet q̄ cognitio illi⁹ sit sup̄ nām illi⁹ cogno
scentis. Est aūt multiplex mod⁹ essendi rerū. Quedā
eni sūt q̄ꝝ nā nō habet eē nisi in hac m̄ā indiuiduali. τ
h̄ꝫ sūt oīa corpalia. Quedā vō sūt q̄ꝝ nature sūt p se
subsistētes nō in m̄ā aliq̄ sensibili q̄ tn̄ nō sūt suū eē sꝫ
sūt eē habētes. τ h̄ꝫ sūt substātie incorporee q̄s ange/
los dicim⁹. Soli⁹ aūt dei ꝓpri⁹ mod⁹ eēndi ē ut sit suū
esse subsistēs. Ea ḡ q̄ non hnt eē nisi in m̄ā indiuiduali
cog̃scere ē nāle. co q̄ aīa p quā cognoscim⁹ ē forma
alicui⁹ materie: que tn̄ habet duas virtutes cogniti/
uas. vnā q̄ ē actus alicui⁹ organi corporei. τ huic na/
turale ē cog̃scere res fm q̄ sūt in m̄ā indiuiduali. vn̄
sensus nō cog̃scit nisi singularia. Alia vō virt⁹ cogni/
tiua ē intellect⁹ q nō ē act⁹ alicui⁹ organi corpalis. vn̄
p intellectū cōnaturale ē nobis cog̃scere nās. q̄ q̄dē
nō hnt eē nisi in m̄ā indiuiduali fm q̄ abstrahūt ab ea
p considerationē intellect⁹. vn̄ fm intellectum possu
mus cognoscere h̄ꝫ res in vniuersali: qd̄ est supra na/
turalē facultatē sensus. Intellectui aūt angelico cō/
naturale est cognoscere naturas non in materia exi/
stentes: quod est supra facultatē naturalē intellect⁹
anime humane fm statum vite presentis quo corpi

vnitur. Relinquitur ergo q̄ cognoscere ipsum esse
subsistēs sit cōnaturale soli diuino intellectui. hec ille
Item super Boetium de trinitate. q. j. arti. 3⁹. dicit q̄
primo cognitum homini potest dupliciter accipi: aut
scꝫ fm ordinē diuersarū potentiarū. aut fm ordinem
obiectorū in vna potentia. Primo quidem modo cū
cognitio intellectus nostri tota deriuet a sensu illud
quod est cognoscibile a sensu est primo notum nobis
q̄ꝫ illud quod est cognoscibile ab intellectu: scꝫ singu/
lare uel sensibile. pri⁹ intelligibili. Alio modo fm or/
dinem obiectorum in vna potentia cuilibet potentie
cognoscibile est primo suū propriū obiectū. cum aūt
in intellectu humano sit potētia actiua τ passiua: ob/
iectum potentie passiue scilicet intellectus possibilis
erit illud quod exit in actum per potentiam actiuam
scꝫ intellectum agētem. quia potentie passiue debet
respondere suū actiuū. intellectus aūt agens nō fa/
cit intelligibilia formas sepatas que sūt ex seipsis in/
telligibiles. sed formas quas abstrahit a fantasmati/
bus. τ ideo h̄ꝫ sunt que intellectus noster primo intel
ligit. τ inter hec illa sunt priora que primo intellectui
abstrahenti occurrunt. hec autē sunt que multa in se
comprehendunt: uel per modum totius vniuersalis
uel per modū totius integralis. τ ideo magis vniuer/
salia sunt primo nota intellectui. τ cōposita cōponibi/
libus. τ diffinitum partibus diffinitiōis. τ fm q̄ imi/
tatio intellectus est i sensu qui etiā quodāmodo ab/
stracta a m̄ā recipit. etiā apud sensum singularia ma/
gis coīa sūt primo nota. ut hoc corpus q̄ꝫ hoc animal
Ubi patet q̄ deus τ alie substantie sepate nō possūt
esse prima intellecta sed intelligūtur ex aliis. hec ille.
Ad hoc propositū Linconiēsis super p̄ posterioꝝ cō/
mento. 17⁹. dicit. Possibile ingt est qualibet sciam eē
absq̄ꝫ sensus adminiculo. in mente eni diuina sūt om/
nes scientie ab eterno. τ nō solū ipsa cognitio vniuer
saliū certa sed etiā omniū singulariū. lꝫ mens diuina
nouerit singularia per modū vniuersalē. quia ipsa no
uit oēs singulares essentias per modū abstrahentis
nos nāq̄ꝫ nō nouim⁹ singularē h⁹ humanitatis nisi p
h̄ q̄ admiscem⁹ eā accidentib⁹. ipsa vō nouit eius sin
gularitatē in puritate sue essentie nō cōcernēdo eam
cum actibus. similiter intelligentie recipientes irra/
diationem a lumine primo. in primo lumine ipso vi/
dent omnes res scibiles vniuersales τ singulares τ
etiam in reflexione ipsi⁹ intelligentie supra se cogno/
scit ipsa res q̄ sūt post ipsam. τ per hoc q̄ ipse est eorū
causa. est igitur in his que carent sensu scientia com/
pletissima. τ simili⁹ si pars suprema anime humane q̄
vocatur intelligentia τ que nō est actus alicui⁹ par/
tis corporis neq̄ꝫ egens in sui operatione propria in/
strumento corporeo: nō esset mole corporis corrupti
obnubilata τ aggrauata. ipsa per irradiationē acce/
ptam a lumine superiori haberet completam sciētiā
absq̄ꝫ sensus adminiculo. sicut habebit cū anima erit
eruta a corpore. τ sicut forte habent aliqui penitus
absoluti ab amore τ fantasmatibus rerū corpaliū. sꝫ
q̄ꝛ ipsa puritas oculi aīe p corpus corruptū obnubila
ta τ aggrauata est. oēs vires ipsius anime rationalis

in hoīe nato occupate sūt p molem corpis nec possint agere. et ita quodāmodo sopite. cū itaqꝫ pcessu temporis agāt sensus p multiplicē obuiationē sensus cū sensibilibus expergiscit ratio ipsis sensibus admixta. et in sensib⁹ quasi in naui delata ad sensibilia. ratio vo experrecta incipit deinde et seorsum aspicere que in sensu erant cōfusa. utpote visus colorē magnitudinē figurā corpus confūdit. et in eius iudicio sunt oīa hec accepta ut vnū. ratio vo exprecta diuidit colorem a magnitudine. et figurā a corpe. et iter figurā et magnitudinē a corpe subiecti. et ita p diuisionē et abstractionem puenit in cognitionē corpis substantie deferentis magnitudinē et figurā et colorē. verūtn non nouit ratio hoc esse vniuersale actu nisi postq̄ a multis singularibus fecerit hanc abstractionem. et occurrēt ei vnū et idē fm iudiciū suū in multis repertū. Manifestum est itaqꝫ ꝙ deficiēte aliquo sensu in nobis habētibus mentis oculum mole corpis corrupti occupatū deficit vniuersale incompletū ex singularib⁹ sensus deficientis venatū. et deficit etiā vniuersale cōplexū expl⁹ ex eisdem singularibus sumptū. et p cōsequēs scia que erigit supra vniuersalia sic venata. ratio eni ut in nobis sopita non agit nisi postq̄ per sensus opationē cui admiscetur fuerit experrecta. causa autem quare obnubilat visus anime p molem corpis corrupti est ꝙ affectus et aspect⁹ anime non sunt diuisi. nec attingit aspect⁹ ei⁹ nisi quo attingit affect⁹ siue amor eius. cum ḡ amor et affect⁹ aie cōuertit ad corp⁹ et illecebras corpales necessario trahit secum aspectum et auertit eū a lumine suo: qd se habet ad ipsum sicut sol se habet ad oculos exteriores. aspectus aūt mentis a suo lumine auersus necessario conuertit in tenebras et ociū donec egrediens modo aliquo p sensus exteriores in luce sensibili exteriori per modū aliquē repperit lucis ad ipsum nate vestigiū. ad quod cū ascēdit quasi excitat⁹ incipit inquirere lumē ppriū. et inquātum magis auertit a corpalibus corruptibilib⁹ intantum cōuertit aspectus ad diuinū lumen. et intantum repperit ipsū. hec ille. Ex quib⁹ omnib⁹ patet ꝙ quiditates rerū materialiū sūt obiecta pportionata intellectui nostro p isto statu ad eas pfecte cognoscendum. et sole tales. nō tn intelligit ista ꝯ ꝙ ratio quidditatis materialis sit formale uel per se obiectū intellectus sed materiale. ut dicet in alia ꝯne. ¶ 4ª ꝯ ꝙ licꝫ verū nō sit p se uel formale obiectū qd intellect⁹: stat ꝙ ē formale et p se obiectū quo intellect⁹. Pro intellectu hui⁹ ꝯnis pmitto duo dicta sancti Tho. Primū ponit 3° sen. dis. 24. q. j. arti. p. questiūcula. j. In obiecto cuiuslibet potentie est tria cōsiderare. s. illud qd ē formale et illud qd est materiale et illud qd ē accidētale. et exemplificat de obiecto visus: in q̄ dicit ꝙ lux ē formale. color vo materiale. et quātitas ut accidētale Idem ponit 2ª 2ᵉ. q. j. arti. p. Et de virtutib⁹. q. 2. arti. 6. ad 6ᵐ. Et fuit recitatū in plogo. 2ᵐ dictum ponit de veritate. q. 14. arti. 8. ad 4ᵐ. Lux ingt quodāmō est obiectū visus et quodāmodo non. inq̄tum eni lux non videt nostris visibus nisi p hoc ꝙ aliquod corp⁹ terminatū per reflexionē uel aliquo modo cōiungit non dicit esse per se visus obiectū. sed magis color q est sp in corpore terminato. inq̄tū aūt nihil nisi p luce videri pōt: lux ipsū visibile eē dicit. Ex quib⁹ duob⁹ dictis patet quō lux pōt dici formale uel per se obiectū visus. et quō non. Si eni loquamur de formali obiecto tanq̄ quo aliquid obijcit potentie uel mouet potentiā. sic lux ē formale obiectum visus. quia nihil obijcitur visui nec ē actu visibile nisi p lucem. Si aūt loquamur de formali obiecto tanq̄ qd obijcit ipsi potentie: sic lux non ē formale obiectū visus. sed potius color. pmo modo loquit in pmo dicto. 2° modo in alio dicto. Sic similiter i pposito si loquamur de formali obiecto intellectus pmo modo. sic verū est formale in obiecto intellectus. quia ideo aliquid intelligit ab intellectu. quia intellectus eidē assimilatur per spēm que assimilatio complet rationē veri. ita ꝙ verū uel veritas est quo aliquid est intelligibile. ut eni patuit cognitio quidem est quedā veritatis effectus non sic ꝙ relatio quā dicit verū sit illud quo mouet intellectus ad intelligendū. sed est sicut causa sine qua non. ipsa eni species nō eēt pncipiū quo intellectus asinū intelligit: nisi per eam intellectus conformaretur et similaretur asino. Si autē loquamur de formali obiecto intellectus ad quod. s. terminatur intuitus eius et qd directe intelligit. sic formale obiectū intellect⁹ est ens. quia ad eius rationē semper in omni intelligibili terminatur intuitus intellectus et nō ad rationē veri. sed poti⁹ verū se habet ut accidētale isto modo in obiecto intellectus iuxta secundā ꝯnem. et quelibet res intellecta se habet ut mālē in obiecto intellectus. sed quidditas rei mālis est obiectū materiale p isto statu perfecte cognoscibile. alia vo obiecta sūt improportionata. et isto modo intelligit cum dicitur quidditatē materialem eē propriū obiectū intellectus possibilis p isto statu. non. s. ppriū sed per adequationē. sed potius ens et verū. sed ppriū hoc ē pportionatū et connaturale et perfecte cognoscibile. ita ꝙ hoc solū immediate cognoscit ab intellectu ꝯiūcto alia vero isto mediante. istud eni solū mouet intellectū nrm p isto statu et nō aliqua res insensibilis. Est ḡ pmū obiectū pritate imediatiōis et pritate gnātiōis aut tēporis. vn sanctus Tho. pma pte. q. 87. arti. 3. ad pmū. Obiectum ingt intellect⁹ ē quoddā cōe. s. ens et verū. sꝫ tn pmū obiectū intellect⁹ fm psentē statū nō est qdlibet ens aut quodlibet verū. sꝫ ens et verū ꝯsideratū in rebus mālibus ex quib⁹ i cognitionē alioꝝ deuenit. hec ille. et loquit de pritate tēporis uel generatiōis. non aūt adequatiōis. aut cōuertibilitatis. ¶ 5ª ꝯ est ꝙ de⁹ nō pōt a nobis in via cognosci per essentiā suā uel in se. Istā ꝯnē pbat scūs Tho. i multis locis. vn i de veritate. q. 10. arti. xj. sic ait. Mens nostra nāli cognitiōe fantasmata respicit quasi obiecta a quib⁹ spēs intelligibiles accipit. ut dicitur 3° de aia. vn oē qd intelligit fm statū vie intelligit p spēs abstractas a fantasmatib⁹. nulla āt spēs hmōi sufficiēs ē ad repñtandū diuinā eēntiā. uel etiā cuiuscūqꝫ alteri⁹ substāne sepate: cū qdditates rerū sensibiliū quaꝝ similitudines sūt spēs a fantasmatib⁹ abstracte sint alteri⁹ ratiōis ab essentiis

substantiarum immaterialium etiam creatarum. et
multo magis ab essentia diuina. vnde mens nostra
naturali cognitiōe quam in statu vie experimur. nec
deum nec angelos per essentiā videre potest. hec ille
Item de veritate. q. 8. arti. 3º dicit ꝙ cognitio dei ad
quam homo naturaliter peruenire pōt: est ut cogno-
scat deum per formam intelligibilem que lumine in-
tellectus agentis est a sensibilibus abstracta. cogni-
tio autē dei per formam creatam non est visio eius ꝑ
essentiā. hec ille. Item. q. 10. arti. 2º cōcludit ꝙ nulla
species creata potest īueniri sufficiēs ad repñtādū
diuinam essentiā. vñ oportet ꝙ si deus per essentiā
videatur ꝙ per nullam speciem creatam videat̄. sed
ipsa eius essentia fiat intelligibilis forma intellectus
creati eum videntis. quod fieri non potest nisi ad hoc
intellectus creatus lumine glorie disponatur. ⁊ sic in
videndo deum per eēntiam ꝑ dispositionē infusi lu-
minis pertingit mens ad finem vie qui est gloria. ⁊
sic non est in via. hec ille. Itē ꝯ̄tra gentiles. ca. 14.
In consideratione inquit diuine substantie precipue
vtendum est via remotionis. nam diuina substantia
omnem formā quam intellectus noster attingit sua
īmensitate excedit. ⁊ sic ipsam apprehendere nō pos-
sumus cognoscēdo quid est. sꝫ aliqualiter eiꝰ noticiā
habemus cognoscēdo quid non est. tantoqꝫ eius no-
ticie magis appropinquamus quanto plura ꝑ intelle
ctū nrm̄ ab eo poterimus remouere. tanto eñ vnū-
quoqꝫ pfectiꝰ cognoscimꝰ quāto differētias eiꝰ ab alio
plenius intuemur. habet enim vnaqueqꝫ res ī seipsa
eē proprium ab omnibus alijs rebus distinctum. vñ
⁊ in rebus quarum diffinitiones cognoscimus primo
eas in genere collocamus. ꝑ quod scimus in cōmuni
quid sunt. ⁊ postmodum differētias addimus quibꝰ
a rebus alijs distinguantur. ⁊ sic pficietur substantie
rei completa noticia. sꝫ quia in cōsideratione diuine
substantie non possumus accipere quid quasi genus
nec distinctionem ab alijs rebus per differentias af-
firmatiuas accipere possumus. eam oportet accipe
per differentias negatiuas. sicut autem in affirmati-
uis vna aliam contrahit. ⁊ magis ad completam rei
designationem appropinquat s̄m ꝙ a pluribꝰ differ-
re facit. ita vna differentia negatiua per aliā contra-
hitur que a pluribꝰ differre facit: sicut si dicamꝰ deū
non esse accidens per hoc ꝙ ab omnibus accidentibꝰ
distinguitur. deinde si non addamus eum nō esse cor-
pus distinguemus eū ab aliquibus substantijs. ⁊ sic ꝑ
ordinem ab omni eo qđ est ꝑter ipsum per negatiōes
hꝯ distinguetur. ⁊ tunc de substantia eius erit pro-
pria consideratio cū cognoscet̄ ut ab omnibus distin
ctus. nō tñ erit cognitio perfecta. quia nō cognoscet̄
quid in se sit. hec ille. Ex quibꝰ omnibꝰ patet ꝙ ꝓsta-
tu isto non possumꝰ cognoscere essentiā dei in se: hoc
est per formā intelligibilē eā perfecte repñtantem
ut in se est. illud eñ vocamꝰ cognosci in se. vñ sanctꝰ
Tho. pma pte. q. 14. arti. 5º dicit. Dupliciter aliqđ co-
gnoscit̄. vno mō in seipso. alioꝰ in alio. In seipso qdē
cognoscitur aliquid qñ cognoscitur per ꝓpriam spe-
ciem adequatā cognoscibili. sicut cū oculus videt ho-
minē per speciem hoīs. In alio aūt videt̄ illud qđ vi-
det̄ per speciē cōtinētis. sicut cū videt̄ pars per spēm
totius. uel cū homo videt̄ per speciē speculi uel quo-
cunqꝫ alio mō ꝯtingit aliqđ in alio videri. hec ille. Itē
de veritate. q. 2. arti. 3º ad 5m. Aliquid dupliciter intel-
ligitur. vno modo in seipso. qñ scꝫ ex ipsa re itellecta
uel cognita format̄ acies intuentis. alio modo videt̄
aliquid in altero: quo cognito ⁊ illud cognoscit̄. Sic
aūt ē in ꝓposito ꝙ diuina eēntia non cognoscit̄ a no-
bis per propriā speciem. vñ scūs Tho. super Boetiū
4º de trini. q. 1. arti. 2º dicit. Dupliciter aliquid cogno-
scitur. vno modo per formam ꝓpriā. sicut oculus vi-
det lapidem per speciem lapidis. alio modo ꝑ formā
alterius sibi similis. sicut cognoscitur causa per simi-
litudinem sui effectus. ⁊ homo per formā sue imagi-
nis. Per formam aūt suam dupliciter aliquid videt̄
vno modo per formam que est res ipsa. sicut deus se
cognoscit per eēntiam suam. ⁊ angelus seipsum. alio
modo ꝑ formam que est ab ipso siue sit abstracta ab
ipso. qñ scꝫ forma est īmaterialior ꝙ̄ res. sicut forma
lapidis abstrahit̄ a lapide siue sit impressa intelligen-
tie ab eo. utpote qñ res ē simplicior ꝙ̄ similitudo per
quam cognoscitur. sicut Auicēna dicit ꝙ intelligen-
tias cognoscimus per impressiones earum in nobis.
Quia igit̄ intellectus noster s̄m statum vie habet de-
terminatam habitudinem ad formas que a sensu ab-
strahunt̄ cum cōparetur ad fantasmata ut visus ad
colores. s̄m ꝙ dicitur 3º de anima. non potest ipsū co-
gnoscere deum per formam que est sua essentia. ⁊ sic
cognoscitur a beatis. Similitudo etiam impressa hu-
mano intellectui ab ipso nō sufficit ad hoc ꝙ faceret
suam essentiā cognosci. cum in infinitū excedat quā-
libet formam creatam ratione cuius intellectui per
formas creatas peruius eē non potest deus. ut dicit
Augꝰ. Nec etiam in statu vie huius cognoscitur deꝰ
a nobis per speciem rei pure intelligibilis que sit aliq̄
similitudo ipsius ꝓpter cōnaturalitatē intellectꝰ no-
stri ad fantasmata. ut dictum est. hec ille. Ex quibus
patet quid intelligimus cum dicimus deum non co-
gnosci in via per essentiam suam. Nec in se. nam ad h̄
ꝙ intellectus essentiam rei videat oportet ꝙ habeat
formam illius que perfecte illam representet. s̄m ꝙ
ait sanctus Tho. 3º sen. dis. 14. q. 1. arti. 3º questiuncu-
la. 1. vbi sic ait. Si res excedat similitudinē intellectꝰ
qua ipsum intelligit. tunc intellectus non attingit ad
videndam eēntiā illius rei. quia per similitudinē illā
itellectus determinatur ad rem cognitā. sicut si spe-
cies intelligibilis representaret hominem inq̄tum ē
sensibilis. ⁊ non inq̄tum est rationalis. tunc enim nō
videretur essentia hominis. quocunqꝫ enim subtra-
cto de essentialibus rei remanet essentia alteriꝰ spe-
ciei. hec ille. Et similit̄ idē intelligo cū dicit ꝙ de deo
non cognoscimus quid est in via scꝫ quia non cogno-
scimꝰ eiꝰ qđ quid ē. neqꝫ eñ hēmꝰ genꝰ ipsiꝰ. nec diffe-
rentiam. nec diffinitionem. ¶ 6ª conclusio est ꝙ ī via
possumus deum cognoscere ex suis ⁊ in suis effecti-
bus. Istam ꝯ̄nem probat sanctꝰ Tho. sup Boetium
de trini. vbi sup. Cū enim probasset ꝙ deus in via

non potest cognosci ſm eſſentiam ſuam per formam uel ſimilitudinem propriā ſibi. tunc ſubdit. Relinquit ꝙ deus in via ſolum ꝑ formā effectus cognoſcatur. Effectus aūt eſt duplex. Quidā adequatur virtuti ſue cauſe. ⁊ ꝑ talē effectū plene cognoſcitur virtus cauſe. ⁊ per ꝯñs quidditas eius. Alius effectus eſt qui deficit a predicta equalitate. ⁊ per talem effectum nō poteſt cōprehendi virt⁹ agentis. ⁊ ꝑ ꝯñs nec eſſentia ei⁹ ſed cognoſcitur tm̄ de cauſa quia eſt. ⁊ ſic ſe habet cognitio effectus ut principium ad cognoſcēdū de cauſa an eſt. ſicut ſe habet cognitio ipſius cauſe cū ꝑ formam ſuam cognoſcitur. Hoc aūt modo ſe habet oīs effectus ad deum. ⁊ ideo nō poſſum⁹ in ſtatu vie pertingere ad cognoſcēdum de ipſo niſi quia eſt. ⁊ tamē vnus cognoſcentiū de ipſo quia eſt alio perfecti⁹ cognoſcit. quia cauſa tanto ex effectu ꝑfectius cognoſcitur quanto ꝑ effectum magis apprehenditur habitudo cauſe ad effectū: que quidem habitudo in effectu non pertingente ad equalitatem ſue cauſe attenditur ſm tria. ſ. ⁊ ſm progreſſū effectus a cauſa. ⁊ ſm hoc ꝙ effectus conſequitur de ſimilitudine ſue cauſe. ⁊ ſm hoc ꝙ deficit a ꝑfecta eius conſecutione. ⁊ ſic tripliciter mēs humana proficit in cognitione dei ꝗ̄uis ad cognoſcendū quid eſt non pertingat ſed an eſt ſolum. Et ꝓmo ſm ꝙ perfectius cognoſcitur eius in producendo effectus efficacia. 2° ꝓ ut nobiliū effectuū cauſa cognoſcitur. quia cū eius ſimilitudinem aliqualiter gerant magis eius eſſentiā commendant. 3° ſm ꝙ magis ac magis cognoſcitur elongatus ab his omnibus que in effectib⁹ apparēt. vñ Dionyſius de diuinis nominibus dicit ꝙ cognoſcitur ex omni cauſa ⁊ exceſſu ⁊ ablatione. in hoc autē profectu cognitionis maxime iuuatur mens humana cum lumē ei⁹ naturale noua illuſtratione confortatur. ſicut eni lumē fidei ⁊ doni ⁊ ſapientie ⁊ intellectus per que mens in contemplatiōe ſupra ſe eleuatur in q̄ntum cognoſcit deum eſſe ſupra omne illud quod naturaliter apprehendit. ſed quia ad eius eſſentiā vidēdam penetrare non ſufficit dicitur in ſeipſam quodāmodo ab excellenti lumine reflecti. ⁊ hoc ē illud qd̄ dicit gloſa Gregorii ſup illud Gen. 32° Uidi dn̄m facie ad faciē. Uiſus anime cum in deum intenditur imenſitatis coruſcatione reuerberatur. hec ſcūs Tho. in forma. Sciendum aūt ꝙ illud quod dicit. ſ. ꝙ in via non cognoſcimus de deo niſi ſolum quia eſt uel an eſt. nō incidit in articulum pariſius cōdemnatum qui eſt in numero. 214°. ⁊ habet ſic: Q deo nō poteſt cognoſci niſi quia ipſe eſt ſiue ipſū eē. error. Ille eni error qui ibi condemnatur ponebat ꝙ de deo nō poterat alia vera enūciatio cognoſci niſi iſta: deus eſt. ⁊ illud non intelligit ſcūs Tho. ſed vult ꝙ quia deum nō poſſum⁹ in via videre per eſſentiam ſuā. nec ſcire qd̄ quid eſt illius. ideo dicit ꝙ non ſcimus de illo per ſuos effectus quid eſt. ſed potius quia eſt. uel an eſt. cognitio enim quia eſt non ſolum dicitur cognitio qua cognoſcitur de aliquo an ſit. ⁊ ꝙ eſt. ſed omnis cognitio q̄ aliquod ꝑdicatū non diffinitiuū cognoſcitur ineſſe alicui ſubiecto dicitur cognitio quia eſt. ut dicitur 2° poſteriorꝫ particula ꝓma. vbi enumerātur quattuor queſtiones quibus correſpondent quattuor ſcibilia. ſ. qd eſt. quia eſt. an eſt. ⁊ ꝓpter quid eſt. in via ḡ ſolū ſcimus de deo an eſt ⁊ quia eſt. quia licꝫ cognoſcamus ipſum eſſe ⁊ cognoſcam⁹ multa predicata ſibi ineſſe non tamē habemus diffinitionem ſubiecti. ⁊ ideo neſcimus quid eſt. vñ Lincolnienſis 2° poſteriorꝫ cōmēto ꝓ. q̄ſtio aut eſt ſimpliciter de eſſentia rei aut ē queſtio de complexione. ⁊ queſtio que querit ſimpliciter eēntiā rei. aut querit an res ſit an quid eſt res. ⁊ queſtio que querit cōplexionē rei. aut querit aliquid de aliquo. aut querit ꝓpter quid hoc de illo. hec ille. Et poſt pauca: Per ſe notum eſt ꝙ querētes quid ē res querim⁹ diffinitionem eius. hec ille. Sic ḡ patet quomodo intelligenda ſunt verba ſancti Thome dicētis ꝙ de deo ſcimus ſolum quia eſt uel an eſt. ⁊ non quid eſt. nec incidit in illum articulum ꝑfatū ut quidam mentiūtur. quia ipſe ſicut inſtructus in libro poſteriorꝫ vocat generaliter omnem cognitionē rei citra cognitionem quidditatis eius cognitionem quia eſt uel an eſt. ⁊ huic concordat illud quod habetur in articulo. 36° qui ſic habet: Q deum in hac via poſſum⁹ intelligere etiā per eſſentiā. error. ¶ 7ᵐ ḡ ꝙ deus poteſt in via imediate cognoſci. ita ꝙ cognitio viatoris attingit in ipſum: licꝫ per media tranſeat. dum aūt deum attingit poteſt de ipſo imediate cogitare. ſic ꝙ ex tunc ad cogitandum de deo non oportet precogitare de alio. Q aūt cognitio intellect⁹ nr̄i in via terminetur ad deū oſtendit ſcūs Tho. 3° ſen. diſ. 27. q. 3. arti. ꝓ. vbi ſic dicit. In potētijs ordinatis ita ē ꝙ vbi terminatur opatio prioris potentie incipit opatio ſequentis. ſicut patet quia ſenſus terminatur ad fantaſiam que ē mot⁹ fact⁹ a ſenſu ſm actū. ⁊ intellectus i termino imaginatiōis incipit. quia fantaſmata accipit ꝓ obiecto. ut dicitur 3° de aīa. ⁊ iō illarꝫ rerū q̄ nō habent fantaſmata cognitionē nō pōt accipe niſi ex reb⁹ quarꝫ ſibi repſentantur fantaſmata. vñ in ſtatu vie q̄ accipit a fantaſmatibus nō pōt videre deū imediate. ſꝫ oportet ꝙ ex viſibilibus q̄rꝫ fantaſmata capit in ei⁹ cognitionē deueniat. ꝗ̄uis autē ipſam eſſentiā non videat imediate tm̄ cognitio intellect⁹ terminatur ad ipſū deū. q2 ipſū deū cē ex effectib⁹ apprehēdit. hec ille. Q aūt nō oporteat ꝙ q̄ncūqꝫ intellect⁹ nr̄ cogitat de deo ꝓus cogitet de alio ex q̄ deuenit ſemel ad dei cognitionē. oñdit ſcūs Tho. 4° ſen. diſ. 49. q. 2. arti. 7° ad 7ᵐ ſic dicens. Q̄uis intellect⁹ deū i ſtatu vie nō niſi ꝑ effect⁹ cognoſcat tm̄ eius opatio in ipſū deū terminatur ſm quātulācūqꝫ cognitionē quā de ipſo accipit. Et ad 8ᵐ dicit q̄ñ aliquid videtur ꝑ ſimilitudinē alteri⁹ rei pōt cōtingere ꝙ vidēs rem ꝑ mediū cogitat de re imediate ſine hoc ꝙ cognitio ei⁹ cōuertatur ad aliā rē. q2 i illud mediū nō cōuertitur ut eſt res q̄dā ſꝫ ut ē imago illi⁹ rei q̄ ꝑ ipſam cognoſcitur. idē aūt ē mot⁹ intellect⁹ in imagine in q̄ntū ē imago ⁊ imaginatū: ꝗ̄uis ſit alius motus intellect⁹ in imaginē in q̄ntū ē res q̄dā ⁊ i illud cui⁹ ē imago. ⁊ iō q̄ñ ꝑ ſimilitudinē creature quā intellect⁹ habet penes ſe nō conuertitur in creaturā ut eſt res quedā ſed ſolū ut eſt ſimilitudo rei. tunc imediate de deo cogitat ꝗ̄uis

non imediate deum videat. hec ille. Idem ponit. 2ª
2ᵉ. q. 27. arti. 4º. ad p̄mū et 2ᵐ. Ex qb⁹ patet q̄ lʒ p
statu vie nō cognoscim⁹ deū imediate. sic q̄ videa/
mus eum uel cognoscamus sine specie creature.
uel cognoscamus eū nullo alio obiecto p̄cognito p
qḋ deueniamus in dei cognitionē: qḋ in ꝓposito di/
cimus imediate cognosci. tñ cognitio nostra nō con/
sistit i creatura sed attingit ipsū deū. ꝛ possum⁹ ime/
diate cogitare de ipso. Quomodo aūt hoc fiat oste/
dit vnus doctor. s. Greg⁹ de arimino. Nā ex qbus/
dam cōceptibus simplicibus abstractis a rebus for
mamus vnū conceptū cōplexū qui ē ꝓprius deo. ꝛ
illum ꝓbamus de ente ꝑticulariter sumpto. s. de h̄
q̄ dico aliqḋ ens. ac p hoc cognoscim⁹ illū cōceptū
eē ꝓpriū alicui enti quo nullū ē superi⁹. ꝛ ex tūc tale
ens illo conceptu cogitamus. hoc aūt cōtingit pro/
bando p̄ quemlibet illoꝝ simplicium conceptuū de
ente ꝑticulariter sūpto. verbi grā. Ex motu celi quē
videm⁹ sensu cōcludim⁹ celū moueri ab aliq̄ alio. ꝛ
vltra p alias rōnes q̄ illud qḋ mouet celū est substā/
tia. Item ex eo q̄ mouet̄ circulariter arguimus q̄
substantia mouēs celū est itelligens. ꝛ qꝛ ille motus
ꝑpidet̄ durare. vlteri⁹ concludit̄ qḋ illud mouens
est icorporeū ꝛ imateriale. ꝛ ex oībus istis colligim⁹
q̄ est aliqḋ ens qḋ ē substātia imaterialis incorpo/
rea. qui conceptus ē ꝓprius substātie sepate. Ulte/
rius aūt p alias rōnes concludimus q̄ est aliqḋ ens
qḋ est substantia imaterialis incorporea ꝛ p̄ma oīuʒ
substātiaꝝ sepataꝝ qui ē conceptus ꝓprius dei in q
conceptu ex post cognoscim⁹ deū. ꝛ qñcūqꝫ volum⁹
cogitam⁹ imediate de deo. lʒ anq̄ꝫ habeam⁹ talē cō/
ceptum oporteat multa p̄cogitare. ꝛ hoc uel inueni/
re p rōnē talem conceptū cōplexū uel magnū dis/
cursum. uel audire ab alio. uel hōi. uel p reuelationē
illū habere. uel alios conceptus hōi magis distincte
uel minus rep̄sentantes deū. cuiusmodi sunt rustici
uel simplices qui habēt aliud quid nois de hoc noie
deus q̄ꝫ sapientes. Ex quib⁹ oībus patet q̄ lʒ in p̄n/
cipio non cognoscam⁹ deū nisi alio p̄cognito. ꝛ ꝯse/
quēter nō imediate cognoscam⁹ eū dū incipim⁹ eū
cogitare. tñ ipso semel cognito postea possum⁹ ime/
diate de ipso cogitare. sic q̄ nō oportet ad cogitan/
dum de ipso p̄us tēpore uel alia cogitatione de alio
cogitare. lʒ quocūqꝫ conceptu cōcipiat̄ de⁹ conci/
piatur creatura p totū ꝯceptū uel p partē talis con/
ceptus. ꝛ istud per sequētia declarabit̄ magis. Sci/
endū etiā q̄ cū dico deū ꝓ isto statu nō videri ime/
diate uel intelligi. h̄ sic intelligo q̄ qñ deū cognosco
in via intellect⁹ habet duplex mediū. s. vnū ex ꝑte
cognoscentis qḋ est spēs intelligibilis. Aliud ex ꝑte
cogniti. s. aliqua creatura q̄ rep̄sentat̄ p illā speciem
nō solū deus. ꝛ ē simile sicut si cognoscā herculē vi/
dendo ei⁹ statuā lapideā. Sciendū etiam q̄ non est
cōtradictio cū dicit̄ de deo imediate cogito. ꝛ tamē
deū nō imediate cognosco. qꝛ p p̄mū denotat̄ q̄ de
deo aliqd affirmo uel nego. qḋ faciēdo non oportet
aliqd affirmare uel negare de creatura. sed p secū/
dū significat̄ q̄ actus cognoscēdi deū attingit duo

scʒ creaturā ꝛ deū. sicut idem ē mot⁹ in imaginē her/
culis ꝛ in herculē. ꝛ imediati⁹ est i imaginē q̄ꝫ hercu/
lem. qꝛ imago ibi se habet ut qḋ cognoscit̄ ꝛ ut quo
aliud cognoscitur. s. hercules. ita in ꝓposito. ¶ S² ꝯ
est q̄ in statu vie possum⁹ habere aliquē conceptū
deo ꝓpriū. ꝛ idē dico de specie sibi ꝓpria. Prima ps
patet ex dictis in q̄nta ꝯne allegatis de p̄ ꝯ gētiles
caº. 14º. ibi eni habet̄ q̄ lʒ de deo nō sciam⁹ quid est
quasi gen⁹ illi⁹. tñ pōt considerari in quodā cōceptu
cōposito ex aliquo coī conceptu ex multis differen/
tijs negatiuis p quas cognoscim⁹ eius distinctionē
a creaturis. ꝛ q̄ illa est ꝓpria cōsideratio de deo in
statu vie. licʒ imꝑfecta. hōi aūt esset conceptus q ex/
plicat̄ p hoc complexū ens nō accidens incorporeū
nō distinctū a suo eē ifinitū p̄mū ꝛ hōi. Qꝫ etiā idē sit
dicendū de specie videt̄ p simile. sicut eni dicit sctūs
Tho. p̄ma pte. q. 12. arti. 9º. ad 2ᵐ. Alique potētie co/
gnitiue sūt que ex speb⁹ p̄mo cōceptis alias forma/
re possunt. sicut imaginatio ex p̄conceptis specieb⁹
montis ꝛ auri format speciem montis auri. ꝛ intelle/
ctus ex preconceptis speciebus generis ꝛ differen/
tie format rationē speciei. ꝛ similiter ex similitudine
imaginis formare possumus in nobis similitudinē
illius cui⁹ est imago. hec ille. Ex quibus patet q̄ cū
intellectus habeat in se species entis ꝛ primi ꝛ incor
porei ꝛ multoꝝ alioꝝ deo cōuenientiū. nō videt̄ plus
negandum q̄ intellectus possit formare speciē vnā
ex multis deo propriā licʒ imꝑfectam: q̄ꝫ de conce/
ptu de quo nullus debet dubitare. alias non video
quomodo ista sit vera: omnis deus est eternus: nisi
subiectum significet conceptum deo propriū lʒ im/
perfectum. Al' 9ᵃ ꝯ est q̄ eodem cōceptu quo viator
concipit creaturam potest concipere deum. licʒ no/
men significans illum conceptum non dicatur vni/
uoce de deo ꝛ creatura. Primā partem huius ꝯnis
ponit sententialiter sctūs Tho. de potentia dei. q. 7.
arti. 5º. vbi vult q̄ species ꝛ conceptiones quas in/
tellectus noster accipit a creaturis sunt quedam si/
militudines dei. ꝛ ideo intellectus noster i illis intel/
ligit deū. Ait enim sic. Intellectus noster cū a reb⁹
creatis cognitionem accipiat informatur similitudi
nibus perfectionum in creaturis inuentarum. sicut
sapientie virtutis bonitatis ꝛ hōi. vñ sicut res create
per suas perfectiones aliqualiter licʒ deficiēt̄ deo
assimilentur. ita ꝛ intellectus noster harū perfectio/
num speciebus informatus. quandocūqꝫ autem in/
tellectus noster per suam formā intelligibilē alicui
assimilatur. tunc illud quod concipit ꝛ enunciat s̄m
illam intelligibilē speciem verificatur de re illa cui
per speciem suam similatur. nam scientia est assimi/
latio sciētis ad rem scitam. vnde oportet q̄ illa que
intellectus harū specierum similitudnib⁹ informat⁹
de deo cogitat uel enunciat in deo vere existāt qui
vnicuiqꝫ harum predictarum specierum respōdet.
sic illud cui omnes sunt similes. si aūt hōi species in/
telligibilis nr̄i intellect⁹ diuinā eēntiā adeq̄ret i assi/
milādo ipsā cōprehēderet. ꝛ ipsa ꝯceptio intellect⁹
eēt ꝑfecta dei rō. sic aīal gressibile bipes ē ꝑfecta rō

bois non auté perfecte diuinam essentiã assimilat
spẽs predicta.ut dictum est. Et ideo licz hȩ nomina
que intellectus ex talibus conceptionib⁹ deo attri/
buit significẽt illud qȯ est diuina essentia.nõ tñ per/
fecte ipsam significãt ẜm q̄ est.sed ẜm q̄ a nobis in/
telligit̃.hec ille. Idem ponit expressi⁹ sequenti arti.
eiusdem q̄ōnis dicens. Cõceptiões pfectionũ inuen/
tarũ in creaturis sũt impfecte similitudines ⁊ non
eiusdem rõnis cũ diuina essentia. vñ nihil pȟibet qn
ipsa vna essentia oibus conceptionibus p̄dictis re/
spõdeat q̄ñ per eas impfecte representata. ⁊ sic oẽs
ille rationes sunt quidem i intellectu nostro sicut in
subiecto.sed in deo sunt ut in radice verificãte has
cõceptiones.hec ille. Ex quibus patet q̄ ens bonũ
iustum que sunt coĩter dicta de deo ⁊ creatura non
dicũt duos conceptus.s. vnũ dei ⁊ aliũ creature sz
eundẽ:que tñ est impfecta rõ dei ⁊ pfecta creature
quo tñ ɔceptu cõcipitur deus ⁊ creatura. Cõsimile
ponit p̄ sen.dis.19.q.5.arti.2⁰ ad primũ. vbi vult q̄
deus ⁊ creatura cõueniũt in vna coi intentiõe quã
significat nomen analogũ licz ẜm p̄us ⁊ posterius.
Ait eñi sic. Aliquid dicitur ẜm analogiã tripliciter.
Uel ẜm intentioné tñ ⁊ nõ ẜm esse. ⁊ hoc est quãdo
vna intentio refertur ad plura p̄ p̄us ⁊ posterius: q̄
tamen non habet esse nisi in vno.sicut intentio sani/
tatis refertur ad animal ⁊ vrinã ⁊ dietã diuersimo/
de ẜm p̄us ⁊ posterius.non tñ ẜm diuersum esse.qz
esse sanitatis nõ est nisi in aĩali. Uel ẜm esse ⁊ nõ ẜm
intentioné. ⁊ hoc contingit qñ plura parificantur in
intentiõe alicui⁹.sed illud cõe nõ habet esse vni⁹ ra/
tionis in oibus.sicut oia corpa parificantur in intẽ/
tione corporeitatis. vñ logicus qui considerat intẽ/
tiones tñ dicit hoc nomẽ corpus de oibus corpib⁹
vniuoce predicari.sed esse hui⁹ nature non est eius/
dem rõnis in corpibus corruptibilibus ⁊ incorrupti
bilib⁹. vñ q̄tũ ad metaphisicũ ⁊ naturalem qui cõsi
derãt res ẜm suũ esse.nec hoc nomen corp⁹ nec aliqȯ
aliud dicit̃ vniuoce de corruptibilibus ⁊ incorrupti
bilibus.ut patet ex pho.x⁰ metaphisice.et cõmẽta/
tore. Uel ẜm intentioné ⁊ ẜm esse.hoc est qñ nec pa/
rificant̃ in intentiõe coi.neqz in esse.sicut ens dicit̃
de substantia ⁊ accidente.in talib⁹ oportet q̄ natu/
ra cois habeat aliqȯ esse in vnoquoqz eoꝝ de quib⁹
dicit̃:sed differẽs ẜm rõnẽ maioris ⁊ minoris perfe/
ctionis. Et similiter dico q̄ veritas ⁊ bonitas ⁊ oia
hȩ dicunt̃ analogice de deo ⁊ creaturis. vñ oportet
q̄ ẜm suũ esse oia hec sint in deo ⁊ creaturis ẜm ra/
tionẽ maioris ⁊ minoris pfectiõis.hec ille. Ex quib⁹
patet q̄ intentiões importate p̄ hec noia coĩt̃ dicta
de deo ⁊ creaturis sunt in deo ⁊ in creaturis eo mõ
quo intentio dicitur esse in re non scz subiectiue sed
sicut in fundamento virtutis sue.licz ille intentiões
perfectius fundamentũ habeant in deo q̄̃ in crea/
turis cum hoc q̄ impfectius representant deum q̄̃
creaturas.quia scz sunt imediate sumpte a creatu/
ris ⁊ non a deo. Et sic patet p̄ma pars huius ɔ̃nis.
Sed 2ª probatur sic p̄ eũdem p̄ sen.dis.35.q.j.arti.
4⁰ Uniuoce inq̄t nihil põt de deo ⁊ creatura dici.
Huius ratio est.quia cum in re sit duo considerare
scz naturam uel quidditatem rei ⁊ esse suũ.oportet
q̄ in oib⁹ vniuocis sit coĩtas ẜm ipsam nature quid/
ditatem ⁊ nõ ẜm esse.quia vnũ esse non potest nisi i
vna re. vñ humanitas non est eadem ẜm idem esse
in duobus hominibus. ⁊ ideo quandocunqz forma
significata per ipsum est ipsum esse non potest vni/
uoce conuenire.propter quod etiam ens non pre/
dicatur vniuoce. ⁊ ideo cum omnia que dicunt̃ de
deo natura uel forma sit ipsum.quia suũ esse est sua
natura.propter quod dicitur a quibusdam philoso/
phis q̄ est ens non in essentia. ⁊ ẽ sciens nõ p̄ sciẽtiã.
⁊ sic de alijs.ut intelligat̃ essentia nõ eẽ aliud ab eẽ. ⁊
sic distingui.iõ nihil vniuoce de deo ⁊ creaturis di/
ci potest.hec ille. Eandẽ probationem ponit de ve/
ritate.q.2.arti.xi⁰. Impossibile ẽ inquit aliquid pre/
dicari vniuoce de deo ⁊ creatura.in omnibus enim
vniuocis cois est ratio nominis vtriqz eoꝝ de quib⁹
nomen vniuoce predicatur. ⁊ sic q̄tum ad illius no/
minis rationem vniuocata in aliquo sunt equalia:
q̄uis ẜm esse vnũ altero possit esse p̄ius uel poste/
rius.sicut i ratiõe numeri omnes numeri sũt equa/
les q̄uis ẜm naturam rei vnus alio prior sit. crea/
tura aũt q̄tũcũqz imitet̃ deum non potest attinge/
re ad hoc ut eadem ratione aliquid sibi conueniat q̄
cõuenit deo. Illa enim que ẜm eandem rationẽ sunt
in diuersis sunt eis cõmunia ẜm rationem substan/
tie uel quidditatis.sed sũt distincta ẜm esse.quicqd
aũt est in deo hoc est suũ propriũ esse.sicut eñi essen/
tia in eo est idem qȯ esse. ita scientia est idem q̄ sci/
entem esse. vnde cum esse quod est propriũ vni rei
non possit alteri coĩcari.impossibile est ut creatura
pertingat ad eandem rationem habendi aliquid qȯ
habet deus.sicut impossibile est q̄ ad idem esse per/
ueniat. Similit̃ etiã i nobis eẽt.si eñi i petro nõ dif/
ferret homo ⁊ hominem eẽ.impossibile esset q̄ vni/
uoce homo diceret̃ de petro ⁊ paulo quibus est di/
uersum esse.hec ille. Et in hoc p̄mus articulus ter/
minatur.

Quantũ ad secundum articulũ mouenda

sunt dubia. Nam contra quedam dicta in p̄ma ɔ̃ne
scz q̄ ratio ⁊ conceptio entis prima est inter omnes
⁊ in illam omnes alie soluũtur arguit Aureol⁹ mul/
tipliciter p̄bando q̄ ens nullam vnã habeat ratio/
nem. ¶ p̄ sic. Ille conceptus qui incidit in idempti/
tatem omnimodam nullo penit⁹ addito cũ omni ra/
tione.non dicit aliquam vnam rationem.hec p̄po/
sitio tenet in virtute primi principij: Quecũqz vni ⁊
eidem sunt eadem inter se sunt eadem. illo modo
idemptitatis quo sunt eadem in tertio. Sed constat
q̄ proprie rationes entium non sunt eedem inter se
sed distincte.ḡ non possunt esse eedem alicui vni ra/
tioni qn saltem addant aliquam propriam rationẽ
illi in q̄ conueniũt per quam inter se formalit̃ distin/
guant̃.sed concept⁹ entis in idem coincidit cũ om/
ni ratiõe nullo sibi addito. Aut eñi coincidit aliquo
sibi addito aut nullo.cũ sint ɔtradictoria aliqd ⁊ nul/

lum. Si aliquo addito. ergo ente addito. cum ens τ
aliquid idem sint. ens aūt enti addi non pōt. uno vo/
lens dare q̄ ɔ̄ceptus entis coincidat cū aliquo ad/
dito concedit q̄ nullo. τ habet̃ ita ppositum. relinq̃/
tur ergo q̄ ɔ̄ceptus entis nō includat aliquā vnā
ratione. ¶ 2ᵒ sic. Quandocūq̧ differētie diuidētes
ɔ̄ceptū aliquem sic se habent q̄ non ē possibile da/
re medium p abnegationem τ indifferētiā vtriusq̧
ɔ̄ceptus ille qui p tales differētias diuidit̃ est de/
nudatus ab omni vna rōne. hec ppositio patet. qm̄
ex opposito predicati destruit̃ subiectū. τ idcirco p̄/
dicatum claudit̃ in subiecto. ɔ̄stat eni q̄ si ɔ̄ceptᵒ
includit aliquā vnam rōnem: illam rōnem oportet
esse indifferentē differētijs diuisiuis τ mediam per
abnegationem vtriusq̧. sicut patet q̄ ratio sensibi/
lis nec est rōnalis nec irrōnalis sed abstracta τ me/
dia τ indifferens ad vtrūq̧. vnde si ratio sensibilis
esset rōnalis τ irrationalis necessario sensibile diui/
sū per rōnale τ irrationale nō diceret vnam rōnem
sed plures ut patet. Sed constat q̄ ens diuidit̃ per
absolutum τ respectiuū. τ non est aliqua ratio que
possit abstrahere τ se habere p indifferentiā ad ab/
solutū τ respectiuū. oīs eni ratio uel ē absoluta uel
respectiua. nec ē possibile imaginari aliquā que nō
sit actu absoluta ratio uel respectiua ratio. cū ɔtra/
dictorie se habeāt esse ad se τ esse ad aliud. g̃ ɔ̄ce/
ptus entis diuisus per absolutū τ respectiuum est
denudatᵒ ab omni vna rōne coi. ¶ 3ᵒ sic. Primo di/
uersa non ɔ̄ueniunt in aliqua vna rōne coi. nam si
conueniūt aliquo differūt τ aliquo ɔ̄ueniunt. τ sic
nō sūt primo diuersa sicut patet 10. metaphisice. sed
decē predicamēta ɔ̄ueniūt in ɔ̄ceptu entis ut pa/
tet. decē enim predicamēta sūt oīo diuersa. primo
quia sunt p̄mo intellecta irresolubilia simplicia τ q̃
diffiniri non possūt. nec ɔ̄ponūtur ex duobᵒ ɔ̄ce/
ptibᵒ sicut dicit cōmentator 3ᵒ metaphisice τ 8ᵒ τ
phūs ibidem. τ declarat̃. nam ɔ̄ceptus substantie
est hoc aliquid siue precisum ens. ɔceptus vero ac/
cidentis est hꝫ sic q̄ accidentia non sunt nisi modi τ
actᵒ τ dispositiōes substantie q̄ est res precisa. Iste
aūt ɔ̄ceptus h̄ aliquid nō potest resolui in duos ɔ̄/
ceptus nisi forte quis imaginet̃ ipsum resolui in qd
τ aliquid. quod non pōt dici. qꝛ esse hoc ē esse aliqd
τ ita esset ibi bis aliquid. vnde totᵒ ɔ̄ceptus potest
importari p esse h̄ precisū τ determinatū in entitate
τ hoc est quod phūs frequēter dicit substantiam si/
gnificare hoc. i. terminatū τ precisum ɔ̄ceptū hr̄e.
omnia aūt accidentia habēt ɔ̄ceptum īprecisū. sic
igitur totus ɔ̄ceptus sube est simplicissimᵒ τ p oīs
p̄mo diuersus. τ eodē modo pbat̃ de quātitate τ
alijs p̄dicamētꝭ. Nūc resumat̃ argumētū sic. Cōce/
ptus simplicissimi se totis distīcti tanq̄ p̄mo diuersi
non ɔ̄currūt ad aliquē ɔ̄ceptum habētem aliquā
rōnem. sed decē predicamenta habēt ɔ̄ceptᵒ sim/
plicissimos se totis distinctos τ p̄mo diuersos. ergo
ɔ̄ceptus entis in quē ɔcurrūt est spoliatus ab om
ni ratione vna coi. ¶ 4ᵒ arguit̃ ɔtra p̄mā ɔ̃nem ab
alijs sic. Illud qd̄ imediate τ p̄ma significatione di/
cit oīa que sunt in decē predicamētis nō habet vnū
cōmunē ɔ̄ceptum. qm̄ si haberet. p̄mo significaret
illum τ eo mediāte significaret alia. sicut animal qd̄
primo significat sensibile: τ mediāte sensibili signifi/
cat species ɔ̄tentas sub eo. Sed cōmentator dicit
10. metaphisice q̄ ens τ vnū significant imediate τ
p̄ma significatione qd̄ est in vnoquoq̧ predicamē/
torum. ergo nō habet vnū ɔ̄ceptū. ¶ 5ᵒ Si ens di/
ceret vnū ɔ̄ceptū. decē predicamēta nō essent al/
tissima τ p̄ma itellecta. quia ens esset altius τ p̄mo
intellectum. sed cōmētator dicit 3ᵒ metaphisice q̄
predicamēta sunt p̄ma intellecta. τ Porphiriᵒ dicit
q̄ sunt altissima τ p̄ma rerum p̄ncipia. ergo τc̄. ¶ 6ᵒ
Si ens diceret vnū conceptū. decē predicamenta
nō essent simplicia. ɔ̄ponerent̃ enim ex conceptu
entis τ ex aliquo ɔ̄trahente. ſꝫ cōmētator dicit 8ᵒ
metaphisice. q̄ predicamēta sunt genera simplicia
altissima cū non habeāt gnā τ diffinitiones. diffini/
tiōes eni sūt ɔ̄positorꝫ. igit̃ τc̄. ¶ 7ᵒ Si ens diceret
vnum ɔceptū. aliquid posset reperiri cōe decē pre/
dicamentis puta ɔ̄ceptus entis. sed cōmentator
dicit. 10. metaphisice. q̄ non inuenit̃ aliquid quod sit
cōe predicamēto substātie τ qualitatis τ alioꝝ pre/
dicamētorū. Et phūs 3ᵒ phisicoꝝ dicit q̄ substantie
qualitati τ quātitati nihil ē cōe accipere. Et cōmen/
tator dicit ibidē. q̄ impossibile ē aliquid cōmune in/
uenire decē predicamētis in quibᵒ inuenitur morᵒ.
ergo ens non iportat vnū ɔ̄ceptum cōmunē. ¶ 8ᵒ
Si ens diceret vnū ɔ̄ceptū cōmunē τ vnius rati/
onis. esset genus ad decē predicamēta. sed phūs h̄
negat. 3ᵒ metaphisice. igitur nō dicit aliqd cōe. Nec
valet si dicatur q̄ dicitur p prius τ posterius τ ideo
non ē genus. eodē modo enim ratio animalis p priᵒ
saluat̃ τ perfectius in hoīe q̄ in alijs. vnde ē mēsu/
ra τ nobilissimū aīalium: ut phūs dicit p̄ de aīalibᵒ
Et similiter rō coloris prius ē in albedine cū sit mē/
sura colorum: ut dicit̃. 10. metaphisice. τ vniuersalit̃
inter species vnius generis pōt eē prius τ posteriᵒ
q̄uis non int̃ indiuidua vniᵒ speciei. ut patet. 3ᵒ me/
taphisice. Nō impedit̃ ergo quin ens sit genᵒ si dicit
vnum ɔ̄ceptum dato q̄ prius dicatur de substan/
tia τ posterius de accidēte. ¶ 9ᵒ. Illud nō importat
vnum ɔ̄ceptum infra cuiᵒ rationē est priᵒ τ poste/
rius τ attributio. si enim est ibi prius τ posterius di/
stincta sūt τ in actu illa quoꝝ vnū ē prius aliud po/
steriᵒ. impossibile ē eni respectū prioritatis τ poste/
rioritatis τ attributiōis esse nisi inter actu distincta
ſꝫ īfra p̄mū significatū entis ē attributio. significat
enim acciñs in attributiōe ad substātiā. 4ᵒ metaphi/
sice. igit̃ τc̄. ¶ 10ᵒ qꝛ licꝫ cū vnitate ɔ̄ceptus τ ratio/
nis stet prius τ posterius i secūdario significatis nō
tn̄ in p̄mario significatis. verbi gratia. animal p̄mo
significat sensibile. secūdario vero τ mediante sen/
sibili species significat. Stat igit̃ prioritas τ poste/
rioritas τ attributio inter species cū vnitate sensibi/
lis q̄ est rō animalis. ſꝫ si infra rōnem sensibilis ut p̄/
mo significat̃ p animal. esset aliqd p̄us significatū
τ aliqd posteriᵒ: uel aliqd p se: τ aliud p attributionē

ad illud p se. impossibile esset rōnem animalis esse vnā. in actu enim attribueret̄ prioritas ⁊ posterioritas. sʒ in primo significato entis ē attributio ⁊ prioritas ⁊ posterioritas ſm phm̄. ens enim significat substātiā p̄mo: ⁊ accidētia p attributionē ad substātiam. ergo de necessitate plures cōceptus ⁊ rōnes in actu importat. ¶ xi°. Omne illud apud platonē habebat ideam vnā qḋ habebat vnū conceptū. nā illū cōceptū ponebat subsistētē: ⁊ erat idea. sʒ phus dicit p̄ ethicoꝝ. ꝙ plato non debuit ponere vnam ideam in ente. ergo ens ſm mentē Ar. nō dicit vnū cōceptū. ¶ iz°. Illud qḋ sic se habet ad significata sua sicut sanū ad sua nō importat vnā rōnem. a sanitate enī animalis ⁊ diete ac potionis non abstrahitur vn⁹ cōceptus cōis q sanitas appellet̄. sed sic se habet ens ad decē genera sicut sanū ad sua significata. ut phus dicit 4°. metaphisice. ⁊ cōmentator ibidē. ¶ i3°. Illud qḋ dr̄ analogice de suis significatis non iportat vnā rōnē. equiuoca enī significant plures rōnes. analoga ṽo sūt vera equiuoca nisi ꝙ nō sūt a casu. nomē quippe canis casualit̄ impositū est latrabili ⁊ marino. qui enī imposuit nomen latrabili non habuit respectū ad marinū. ⁊ similiter qui iposuit nomen altari are nō habuit respectū ad stabulū porcoꝝ: ⁊ tamē ara significat vtrūq;. In analogis ṽo q imposuit nomē sani diete ille habuit aspectū ad sanitatē animalis. Ex quo patet ꝙ analoga vere sunt equoca quo ad plura significare. differūt tñ quia equiuoca sūt a casu i potētia illis plurib⁹. analoga ṽo habendo aspectū ⁊ attributionē ad vnū. ⁊ hec differētia ortū habet ex dictis phi p̄ ethicorum dicētis. ꝙ analoga non assimilant̄ a casu equiuoc[is] sed certe ei qḋ est ab vno esse scʒ ad vnū oīa cōtendere uel magis ſm analogiā. sed cōstat ꝙ ens analogice dicit̄ de suis significatis. ergo iportat plura ⁊ nō vnum. ¶ Cōtra 3am ɔ̄nem arguit Aureolus similiter ꝓbando ꝙ formalis rō obiecti intellect⁹ nr̄i non sit quiditas rei materialis. cui⁹ oppositū putat scm̄ Tho. sensisse. Arguit igit̄ p̄mo sic. Nulla potētia fertur p aliquē actū i oppositū sui obiecti. visus enim non fert̄ in tenebram: nec auditus in silentiū per aliquē actū positiuū. sed intellect⁹ fertur p actū distinctiuū in substātias imāles ut patet 8°. phisicorū. vbi ꝓbat̄ ꝙ prim⁹ motor est separat⁹ a materia ⁊ a magitudine ⁊ oī mālitate. ergo obiectū itellect⁹ nr̄i cōiūcti nō est quiditas rei mālis. ¶ 2°. sic. Null⁹ habitus existens in potētia habet obiectū oppositum obiecto illius potētie. sed metaphisica in aliqua sui parte habet ꝓ obiecto subās imāles separatas. ergo quiditas mālis nō est obiectū intellect⁹ cōiūcti. ¶ 3°. Nulla potētia extendit̄ ad altiorē rōnem q̄ sit ratio sui obiecti. nō enī visus attingit ad rōnem q̄litatis. similiter nec ad rōnē passionis ⁊ passibilis q̄litatis. sed p̄cise ad rōnem coloris ⁊ luminosi. sʒ intellectus extendit̄ ⁊ attingit ad altiorē rōnem q̄ sit quiditas mālis. cōsiderat enī ens ⁊ substātiam similiter que est in plus q̄ quiditas mālis. ergo ipossibile est ꝙ quiditas mālis sit obiectū intellectus nostri etiā dum ē ɔiunct⁹. ¶ 4°. Nulla potētia fertur i aliquid nisi actu participet rōnem sui obiecti ut patet: quia visus nō fertur nisi in actu coloratū seu luminosū. sed ens simplicit̄ ⁊ substantia simpliciter cū sit indifferēs ad substātias māles ⁊ imateriales denudatur a rōne vtriusq; in actu sicut gen⁹ a rōne vtriusq; differētie. ⁊ tamē ut sic fertur intellect⁹ in ens ⁊ substantiam. ergo quiditas mālis accidit obiecto. ¶ 5°. Nulla potētia conat̄ auferre a suo obiecto rōnem formalem. sed intellect⁹ conat̄ auferre mālitatem ab obiecto. ⁊ quāto plus imāliter cōcipit: tāto melius cōcipit. ergo quiditas rei mālis non ē obiectum intellectus. ¶ 6° querendū est. Quid intelligis per quiditatē rei materialis. aut q̄ditatē rei corporee. ⁊ h̄ non pōt poni. cū intellectus multa de incorporeis scientifice ⁊ demōstratiue cognoscat. alias i vanum tot questiones in libris varijs Thomas discussisset vñ phus dicit xi°. de aīalibus. ꝙ scire modicum de substantijs abstractis est nobili⁹ ⁊ desiderabilius q̄ multa scire de alijs. Aut intelligis per quiditatē rei materialis speciē seu substātiā rei determinatā ad potentiā ⁊ situm. ⁊ h̄ etiā dici nō pōt. quia intellect⁹ intelligit vnū ⁊ vnitatē abstrahēdo a situ ut patet p̄ posterioꝝ. ergo quiditas materialis nullo modo pōt poni obiectū intellectus. ¶ 7°. Aliud ē illud qḋ intellect⁹ obiectiue cognoscit. ⁊ aliud ex quo intellectus in illi⁹ cognitionē deuenit. sed intellect⁹ trāscēdit sensibilia ⁊ mālia licʒ ex sensibilib⁹ ⁊ mālibus in illoꝝ cognitionē veniat. ergo nō solum quiditas rei mālis ē obiectū intellect⁹. imo etiā quiditates imāles q̄uis ad eas itellectus ex materialib⁹ deducat̄. ¶ 8°. ꝓhus nō dubitat de obiecto intellect⁹. sʒ dubitat 3°. de aīa. vtrū possit itelligere aliq̄d extra magnitudinē. ⁊ cōmentator dicit expresse. 2°. metaphisice. ꝙ nō est intellectui nr̄o ipossibilis noticia substantiarū separatarū ⁊ abstractarū. ergo nō fuit mēs eorum ꝙ quiditas mālis esset obiectū intellectus. ¶ 9°. Nulla potētia p quēcūq; habitum pōt eleuari ad aliq̄d extra suū formale obiectū. ut patet ꝙ de⁹ nō potest facere ꝙ auditus sentiret colores: aut visus sonū. sed intellect⁹ potest eleuari ad videndum substātias separatas ⁊ deum ut fides docet. ergo q̄ditas mālis nō erit obiectū. ¶ x°. sic. Eadem ē intellectiua potētia in aīa cōiuncta ⁊ separata. alioquin si mutaret̄ potentia mutaret̄ substātia aīe: cū potētie sint accidētia insepabilia ſm Thomā. sed intellect⁹ aīe sepate nō habet pro obiecto quiditatē mālē. alias aīa nō videret angelos ⁊ ceteras aīas. ergo idē qḋ prius. ¶ xi°. Actus intellect⁹ ē aliq̄d imateriale. ⁊ similiter actus volūtatis. sed intellect⁹ ɔiunct⁹ intelligit actus sue volūtatis ⁊ actus ꝓprios p reflexionem. experit̄ nāq; mens se intelligere ⁊ velle. non igit̄ habet ꝓ obiecto adequato quiditatem mālem. hec ille. ¶ Cōtra q̄rtā cōclusionē arguit̄ ſm Scotū sup. 2°. metaphisice. multis medijs quib⁹ nititur ꝓbare ꝙ intellect⁹ cōiunctus potest nāliter cognoscere de substātijs sepatis q̄d sunt. Et primo arguit̄ sic. Oēs hoīes natura scire desiderant. ergo natic [...]

bilia magis scire desiderāt. sed desideriū nāle non ē frustra. igiť si dicať ꝙ illud scire coicať intellectui separato sicut omnes appetūt beatitudinē. non tamen pro omni tēpore sunt beati. Contra. nō est simile. quia Ar. loquitur de possibilibꝰ consequi in hac vita cū aliā ignorauerit uel dubitatiue posuerit. ⁊ hoc patet. 10. ethicorū. quia in hoc ponit felicitatem nostrā. ¶ 2º quia si intellectus cōiunctus nullo mō posset intelligere qditates subarū imaterialiū separatarū. nec separatus posset. ꝓbatio ɔñe quia potentia fm se improportionabilis alicui obiecto per nullū extrinsecū aduenies pōt fieri ꝓportionabilis ¶ 3º quia fm Tho. potētie distinguunť per obiecta sed fm te aīa cōiuncta ⁊ separata distincta obiecta habet. quia quiditates cognoscit quas hic ignorat. ģ non ē eadem potētia intellectus cōiunctus ⁊ separatus: quod ē manifeste falsū. ¶ 4º qz 2º metaphisice diciť. Si fines essent infiniti. uel etiam cause efficientes. nullū agens ageret. sed hoc non esset nisi agens per intellectū oēs causas ⁊ fines cognosceret. igitur. ¶ 5º quia veritas ē cōformitas rei ad primā mensurā uel non est sine illa. sed illa mensura est idea in mēte diuina. ɔformitatē aūt ad illā nō cōuenit intelligere nisi in hac intelligētia sicut relationē sine extremis. igiť illa idea est cognoscibilis. ¶ 6º quia fm ꝙ diciť 12º metaphisice. Ignorantia subarum separatarū nō est sicut cecitas. igiť possumus eas cognoscere hic. ¶ 7º quia effectꝰ ducit in cognitionē cause. igiť magis cause magis ducit in cognitionem. ⁊ in cognitionē maxime cause maxime ducit. tenet ɔña ex. 2º topicoꝝ. sꝫ prima cā est maxime causāa. ut patet pma ꝓpositiōe libri de causis. Nec valet inquit si dicať ad omnia ista ꝙ ɔtingit de substantijs illis scire quia sunt ⁊ non quid sūt. uel scire quid non sūt. non aūt quid sūt. ⁊ hoc quia nō cognoscimꝰ eas ex differētijs positiuis cū sint nobiś ignote sꝫ ex negatiuis deuenimꝰ in cognitionē earū. Hoc inquit nō valet. presertim pma rīsio. tū qz 2º posterioꝝ diciť. Quorūcūqꝫ quia ē. hꝰ qd est facile ē hīe quare quēadmodū qz ē sic habemꝰ ⁊ quid ē. tū quia non seqtur. ut habeť. 2º posterioꝝ: Effectus nō demonstrat ꝓpter quid de cā. ģ per effectū nō sciť qd est cā. tū qz ut diciť. 7º metaphisice. Circa incōposita non decipiť intellectꝰ. sꝫ aut attingiť. ⁊ ē sciētia aut nihil attingiť ⁊ ē ignorātia. tū quia esse inest immediate quiditati. si ģ cognoscimꝰ eē in esse quiditati earū fm seipsas. ⁊ nō ɔtigit itelligere cōpositionē nisi cognitis extremis. qz p̄ piermenias eē sigt cōpositionē quā sine extremis nō est intelligere. ģ seqtur de necessitate ꝙ cognoscimꝰ quiditatē earū. similiter nec valet rīsio q̄ diciť ꝙ cognoscimꝰ de illis qd nō sūt. tū qz ita nec differētias positiuas scimꝰ aliorum sicut irrōnale dicimꝰ drīam bruti. ģ nec sciremus quid ē brutū. sed quid non est. tum qz. 2º periarmenias hec negatiua bonū non est malū est vera. quia hec affirmatiua ē vera bonū est bonū ⁊ non ecōtra. tū quia. 4º metaphisice. notior est dictio q̄ꝫ opposita negatio. si igiť de angelo cognosciť quid non ē: de illo cognosciť quid ē. ¶ 8º pncipaliter qa aut quiditas subē īmālis nō cognosciť p se a nobis: qz p se non cadit sub sensu. aut quia non cōtineť sub quiditate māli. Sed nō ꝓpter pmū. quia suba ē per se intelligibilis licꝫ nō per se cadat sub sensu. nec ꝓpter 2m quia quiditas rei mālis nō est obiectū adequatū intellectꝰ nostri. ¶ 9º quia cognita ꝓpositione cognoscūtur termini illius. sꝫ Ar. cognouit istā: pmū intelligit seipsū. ⁊ istā: pmū est sua vita ⁊ suum intelligere. ergo cognoscit qd est. uel propositiones illas ignorauit. ¶ Cōtra 2am partē none ɔnis i q̄ dicitur. ꝙ nullū nomē vniuoce diciť de deo ⁊ creaturis arguit Scotus sup. 4º metaphisice multipliciť sic. Cōceptꝰ entis est vniuocꝰ deo ⁊ oībꝰ entibꝰ. igitur ɔ̄ illa falsa. ɔña nota est. sꝫ assūptū ꝓbat supponendo duo: quoꝝ primū est ꝙ cōceptus entis ē vnꝰ in se ⁊ distinctꝰ ab oībus alijs. 2m est ꝙ cōceptꝰ entis est realis. i. non fabricatꝰ ab intellectu sumēdo conceptū obiectiue ⁊ non in potētia cōcipiente nec pro actu eius. Primū aūt istorū ꝓbat multipliciť. tum primo. qz de ɔceptu entis formať pmū principium qd nullo modo ē distinguēdū cū sit certissimū. tū 2º quia ē obiectū vnius potentie scꝫ intellectiue. tū 3º quia potest eē mediū in syllogismo. qd nō est verum de multiplici. tū 4º qz nihil per creaturā pōt ꝓbari de deo cū in nullo ɔuenirēt. tū 5º quia vnꝰ habitus scietifici cuiꝰ est habitus metaphisice obiectum uel subiectū vnū ē. tū 6º qz nō plus ɔuenirēt duo entia in ente q̄ꝫ ens ⁊ nihil. cū non eēt aliquod cōe vnum plus istis q̄ꝫ illis. tū 7º qz non adequať a quocunqꝫ cōceptu inferiori ut patet inducēdo. tū 8º qz sequitur suba. ergo ens. sed idem nō sequiť ad seipsū cū non habeat ordinē ad seipsū precise. in ɔña autem ē ordo. tū 9º quia cōceptꝰ certus ē alius a dubijs. de multis aūt certū est ꝙ sunt entia. sꝫ q̄lia sunt dubitatur. tū. 10. qz si cōceptus entis nō esset vnus in se ⁊ distinctus ab alijs semp supponeret uel predicaret alterū illoꝝ. h̄ aūt est falsum. quia cū dicitur: deus cōtineť sub ente. ista est vera. aut igitur accipiť ens creatū ⁊ tūc falsū est. aut ens increatū ⁊ tūc iterum falsū est. quia cū solus deus sit increatus. nihil autē cōtineť sub seipso. tū 11º quia ꝓposita passio verius ⁊ pfectius inest ꝓposito subiecto cui passio inest q̄ꝫ alijs. p̄ posterioꝝ. Sed vnum ē passio entis ⁊ sibi p̄ inest. 4º hꝰ ⁊. 10. igitur cōceptꝰ entis est magī vnus ⁊ sic ꝓbat pmū suppositū. Ista aūt argumenta alij ponūt sub alia forma licꝫ sensus idē sit. Uñ pmo sic arguūt. Conceptus certus ⁊ dubius impossibile est ꝙ sit idem. alias contradictoria inessent eidem conceptui scꝫ certū ⁊ incertū. sed ɔceptus entis pōt eē certus de deo ⁊ cōceptꝰ ꝓprius erit dubius. possū eni scire certitudinaliť ꝙ deus ē. ⁊ tū dubiꝰ eē quid sit: vtrū scꝫ ignis uel corpꝰ uel aliqs spūs. Circa h̄ eni fuerūt opiniones aliquoꝝ. qui tū cōueniebāt ꝙ deus est ens. Similiter certi sumꝰ ꝙ potētie anime sūt entia. ⁊ tū dubitamus vtrū sint ipsa suba anime uel accidentia. ⁊ si accña: vtrū q̄litates uel respectꝰ. ģ cōceptꝰ entis alius est a conceptu dei ⁊ aliorū

decē pdicamētoꝝ cōis tñ illis. ¶ 2º. Illud qđ imprimitur in intellectu pma impressione est maxie vnū qđ patet qꝛ primū in vnoquoqꝫ genere est maxime vnū. ꝛ iterū si essent plura iam non imprimerentur primo. cū intellectus incipiat a cōiorībus ꝛ confusioribꝰ ut patet pmo physicoꝝ. sꝫ ſm Auicēnā primo metaphisice. res ꝛ ens sunt que imprimunt̄ intellectui pma impressione. quia sūt cōia omnibus rebꝰ vnde sunt priora ad imaginandū per se ut ibi dicit. ergo ens ꝛ res dicūt maxime vnū conceptū vnius rōnis. ¶ 3º. Vniꝰ potētie vnū est obiectū ꝛ sub vna formali rōne. potentie eni distinguūtur per obiecta potētia eni dr̄ relatiue ad obiectū. multiplicato aūt vno correlatiuoꝝ multiplicatur reliquū. q̄re impossibile ē ꝙ sit vna potentia non habēs vnum formale obiectū. sed intellectꝰ est vna potētia. obiectū autem eius est ens. qꝛ omne ens intelligi pōt sub vna ꝓpria rōne per se. ğ ens habet vnā formalem rōnē sub qua cōtinebitur deus ꝛ omnis creatura. cū cadāt omnia sub subiecto intellectꝰ. ¶ 4º. Vniꝰ scientie ē vnicum subiectū ꝛ sub vna ratione formali. scientia est eni vnius generis subiecti ptes ꝛ ꝓprietates habētis. p̄ posterioꝝ. sed metaphisica ē vna scientia cuius subiectum ē ens sub rōne entis. ut dicit phūs. 4º metaphisice vbi dicit cōmentator cōmento p̄. ꝙ manifestū est per se eē aliquā sciam que cōsiderat de ente in eo ꝙ est ens. ğ ens habet vnā cōmunem rōnem deo ꝛ alijs que metaphisicꝰ tractat. ¶ 5º. Quādocūqꝫ cōiungūtur due dictiones nō importātes diuersas rōnes tunc est nugatio' dicendo albus cādidus. sed enti possūt addi dictiones significātes rōnes particularium entiū ut dicēdo ens qđ ē deꝰ ens suba ens verū ꝛ similia. ğ ratio entis est alia a rōne veri ꝛ boni ꝛ alioꝝ. ¶ 6º. Nulla predicatio est per se ꝛ artificialis in q̄ non pdicat̄ dictio iportans aliū cōceptū a ɔceptu subiecti. Ista eni non ē per se homo ē homo aut sortes ē sortes. nec in aliquo modo dicēdi ꝑ se ut patet. ē eni inartificialis ꝛ nihil faciens scire. sed hec ꝓpositio ē per se: deus est ens. ꝛ similiter hec: substantia ē ens. ꝛ quelibet facit aliqđ scire. ğ cōceptus est alius a cōceptibus alioꝝ. ¶ 7º. Dicēdo sic. deus est ens: substantia ē ens. aut predicatur sola vox. aut pdicat̄ conceptus dei de deo: ꝛ substātie de substātia. aut pdicatur aliqs conceptꝰ cōis omnibus rebus. sed clarū est ꝙ non predicatur sola vox. quia predicatio non fit rōne vocū sed rōne conceptuum. ꝛ iterū ꝓpositio erit falsa. qꝛ deꝰ non ē vox. Et si dicat̄ ꝙ significatū entis pdicat̄ ut sit sensus. deus est vnū de significatis ꝑ hoc nomen ens: tūc non erit per se. quia significari nō inest deo per se imo per accñs ex tēpore. Nec pōt dici ꝙ predicetur ipsemet cōceptus dei ut nihil aliud sit dictu deus est ens q̄ȝ deus est deus. tūc eni esset inartificialiter dictum. ꝛ nihil faciens scire. Nec pōt dici ꝙ predicētur rōnes oīuꝫ rerū. qꝛ ꝓpositio ē falsissima. rediret eni dogma impij Amalrici dicentis. ꝙ deꝰ erat oīa. ğ relinquit̄ ꝙ predicet̄ cōceptꝰ cōis alius a cōceptu dei ꝛ oīuꝫ alioꝝ. ¶ 8º. Ois ꝓpositio ē ambigua ꝛ incerta. in qua ponit̄ terminꝰ multiplex nō dicēs vnā rōnem. talis eni distinguēda est ut ambigua ꝛ equiuoca. ut patet p̄ ꝛ 2º elencorum. sed hec ꝓpositio de q̄libet esse ꝛ nō eē nō est ambigua ꝛ incerta cū sit pmū pncipium ꝛ maxie notū. In ea do ponit̄ esse qđ significat idē enti. ğ vnū ꝛ ens non dicūtur multipliciť. imo significāt vnā rōnē. ¶ 9º. Nō oīs ꝓpositio ē distinguēda ꝛ multiplex. alias nō eēt aliqua demonstratio. sed in omnibus esset paralogꝰ equiuocationis. sed in omni ꝓpositione ponit̄ ens uel equipollens: ut dicēdo homo ē animal homo est albus. imo li ens a quo dicit̄ ens nō est dictio multiplex: sed importat vnū ɔceptū. ¶ 10º. Multiplicitas ꝛ equiuocatio tollit cōtradictionē. vn̄ canis latrat ꝛ canis non latrat: nō est ɔtradictio. quia pōt referri ad diuersa. sed cōtradictio ē inter ens ꝛ nihil ꝛ iterum de quolibet pdicat̄ esse uel nō esse sicut cōtradictoria. ğ esse ꝛ ens nō sūt dictiones multiplices. sꝫ importātes vnū conceptū. ¶ 11º. Possibile est esse impossibile ē esse sūt ɔdictoria. sꝫ nō eēnt ɔdictoria si esse importaret multos cōceptus. qꝛ in pmo posset teneri ꝓ vno. ꝛ in 2º ꝓ alio. ğ esse non importat plures cōceptꝰ. ¶ 12º. Illud qđ habet ꝓprias passiones ꝛ accñа eēntialia habet ꝓpriā rōnem. passiōes eni nō sūt de rōne subiecti. imo sūt ext̄ eā. ɋ̄uis ecōtra subiectū sit intra rōnem passionū. sed ens habet ꝓprias ratiōes ꝛ accñа ꝑ se que cōmentator vocat eēntialia. ğ habet ꝓpriā rōnem distinctā a passionibꝰ suis. ¶ 13º. Ultime drīe sunt pmo diuerse: nec habētes aliquid cōe. si eni habent aliqđ cōe tūc aliquo mō cōueniūt ꝛ aliq̄ modo differūt: ꝛ sic nō sūt pmo diuerse vnde ꝓcedit̄ in infinitū. uel ē deuenire ad aliquas drīas in nullo cōuenientes. sꝫ si ens includeret̄ formaliter in ɔceptu illarū drīarū ille haberent aliquid cōe in q̄ ɔuenirēt. ğ necesse ē aliq̄ reperire q̄ sint ext̄ rōnem formalē entis. ğ ens dicit aliquā rōnē cōem ab alijs distinctā. ¶ 14º. Questio si ē est alia a q̄ōne quid ē ut patet 2º posterioꝝ. sed questio si est querit de gnāli cōceptu entis q̄ supposito qđ qd est querit vltra de specialibꝰ rōnibꝰ vtrum scꝫ sit suba uel accñs homo uel asinꝰ. ğ cōceptꝰ entis cōis ē aliꝰ a cōceptibꝰ particularibꝰ. ¶ 15º. Hec ꝓpositio ē vera: suba est magis ens q̄ȝ accñs. nā phūs eam ponit 7º metaphisice. aut igit̄ hic fit cōpatio sube ꝛ accñtis in ordine ad solā dictionē: aut in ordine ad cōceptus sube ꝛ accñtis ꝓprios: aut in ordine ad conceptū cōem. Sed nō pōt dici ꝙ in ordine ad dictionē. quia tūc qđ erit nulla ꝛ de voce: ꝛ tñ phūs scientifice deducit ꝙ suba ē pncipale ens ꝛ magis ens tribus scꝫ diffinitiōe cognitiōe ꝛ tpe ut patet 7º metaphisice. Nec pōt dici ꝙ fiat cōparatio sub cōceptibus ꝓprijs. qꝛ tūc nihil ē aliud dictu nisi ꝙ suba est magis suba q̄ȝ accñs sit accñs. imo ꝓpositio eēt falsa. qꝛ eque accñs ē accñs sicut suba ē suba. ğ relinquitur ꝙ fiat cōpatio penes ɔceptū cōem. ¶ 16º. Questio vna q̄rit vnū de vno. sꝫ qđ an est: est vna ğ q̄rit vnū cōceptū importatū ꝑ esse. igit̄ ens dicit vnum cōceptū. ¶ 17º. Cōceptꝰ quo aliq̄ ɔueniūt nō est idē

cum cõceptu quo differũt. sed homo ⁊ albedo cõue-
niũt in ente. differũt aũt per cõceptũ sub̃e ⁊ accñtis
⁊ omniũ alioꝝ. ergo cõcept⁹ entis est ali⁹ a cõceptibus
ꝓprijs oĩuꝫ alioꝝ. ¶ 18⁹. Omni passioni correspõdet
aliquod subiectũ adequatũ ut patet ꝑ posteriorum
sed trãscendẽtib⁹ non correspondet aliquod predi-
catũ correspõdẽtia adequata. ergo necesse est po-
nere aliqđ cõe decẽ ꝑdicamẽtis cui insint trãscẽdẽ-
tia sic subiecto adequato. hoc autẽ non põt esse nisi
ens. igit̃. ¶ 19⁹. Magis differũt ens reale ⁊ ens ra-
tionis ꝙ̃ deus ⁊ decẽ predicamẽta q̃ sunt vere rea-
lia. sed rei reali ⁊ rõnis potest eẽ vnus cõcept⁹ cõis
ut patet qꝛ possum esse cert⁹ ꝙ similitudo dicit vnũ
ↄceptũ ⁊ tñ esse dubius vtrũ similitudo sit quid re-
ale uel rõnis. ergo multo fortius deo ⁊ creaturis erit
vnus cõcept⁹ cõis. ¶ 20⁹. Si illud qđ min⁹ videt̃ in-
esse inest ⁊ illud qđ magis. sed minus videt̃ ꝙ aliqđ
aliud esset cõe deo ⁊ creature ꝙ̃ ens: ⁊ tamẽ cõe ẽ
deo ⁊ sub̃e qđ vtrunq3 est aliquid absolutũ. Itẽ cõe
est paternitati diuine ⁊ paternitati Ade ꝙ vtraq3 ẽ
relatio. Item cõe est deo ⁊ hoĩ ꝙ vtrũq3 ẽ hõ aliquid
⁊ subsistens. ergo multo forti⁹ ens uel ↄcept⁹ entis erit
cõis deo ⁊ creature. ¶ 21⁹. Cõstat ꝙ de deo habet̃
aliq̃s ↄcept⁹ nõ simpliciť simplex. utputa de⁹ ẽ act⁹
purus. ens infinitũ ⁊ similes. q̃ro igit̃ de cõceptu il-
lo ĩportato ꝑ actũ cui attribuit̃ purum ⁊ de ↄceptu
entis cui attribuit̃ infinitũ: vtrũ sit solius dei an so-
lius creature. aut cõis deo ⁊ creature. Nõ soli⁹ dei
qꝛ tũc erit simpliciť simplex. ⁊ eque erit ꝓprium dei
eẽ ens sic eẽ ens infinitũ: qđ null⁹ põt dicere. Nec
soli⁹ creature. qꝛ tũc nullo mõ cõpeteret deo. relin-
quit̃ ergo ꝙ sit cõis deo ⁊ creature. ¶ 22⁹. Cõstat ꝙ ex
creaturis habet̃ aliq̃s ↄcept⁹ positiu⁹ de deo. alias
viator nihil cognoscẽt de deo. iste igit̃ ↄcept⁹ posi-
tiuus aut ẽ in creaturis formaliter aut virtualiť. nõ
enĩ aliter posset ibi assumere intellect⁹. sed non põt
virtualiť in creaturis eẽ. qꝛ tũc eẽt ignobilior cõce-
ptib⁹ creaturarũ. relinquit̃ ergo ꝙ ille concept⁹ sit for-
maliť in creaturis. ⁊ ꝑ ↄñs vni⁹ rõnis formalis ĩ deo
⁊ in eis. ¶ 23⁹. Hec ꝓpositio ẽ vera. deus ẽ ens infi-
tum. querẽdũ est igit̃ de hac determinatione infini-
tum vtrũ denominet ⁊ determinet aliquẽ cõceptũ
aut solã dictionẽ. non põt dici ꝙ solã dictionẽ. quia
nulla dictio ẽ infinita. ergo necesse ẽ dicere ꝙ aliquem
cõceptũ. aut igit̃ ↄceptũ ꝓpriũ deo. aut conceptũ
cõem deo ⁊ alijs. non ꝓpriũ deo qꝛ illũ eũdẽ conce-
ptũ determinat infinitũ cũ dicit̃ ens infinitũ: quem
determinat cũ dicit̃ ens finitũ. ergo necesse ẽ dicere ꝙ
determinet cõem cõceptũ. ¶ 24⁹. Illa ꝓpositio est
necessaria in q̃ idẽ predicat̃ de se. Ista enĩ est neces-
saria. cesar ẽ cesar. sed ꝓpositio in q̃ predicat̃ ens uľ
est: non semꝑ ẽ necessaria. Ista enĩ est cõuertibilis
cesar est ergo est. qđ ꝑdicat̃ hic non ꝑdicat̃ ꝓ cõceptu
cesaris. clarũ est aũt ꝙ nec ꝓ conceptu accñtis nec
alterius rei. ergo necesse ẽ ꝙ ꝓ cõi cõceptu ꝑdicetur.
¶ 25⁹. Omnib⁹ illis põt poni vna intentio ⁊ cõcept⁹
cõis ꝑ intellectũ q̃ int̃ se assimilant̃. vlĩa enĩ apud
Ar. sumũtur ex singularib⁹ ꝑ intellectũ q̃ cõsiderat
int̃ ea similitudinẽ. ⁊ ponit ea vnã intẽtionẽ ut dicit
cõmẽtator. sꝫ de⁹ ⁊ decẽ ꝑdicamẽta ⁊ vliter oẽ qđ
ẽ habẽt aliquã similitudinẽ. oĩa enĩ ↄueniũt ĩ esse. ⁊
iterũ magis cõueniũt de⁹ ⁊ rosa ꝙ̃ de⁹ ⁊ chimera. ergo
rõne isti⁹ ↄueniẽtie intellect⁹ poterit ab eis abstra-
hẽ vnũ cõem ↄceptũ. ¶ Cõfirmat̃: qꝛ q̃cũq3 ↄueni-
unt in aliq̃ cõi cõueniũt. sed de⁹ ⁊ rosa plus ↄueniũt
ꝙ̃ deus ⁊ chimera cũ de⁹ ⁊ rosa sint entia. chimera
vo non ẽ. ergo deo ⁊ rose ẽ aliq̃s cõis ↄcept⁹ ĩportat⁹ ꝑ
ens. Et sic ex oĩbus istis patet qđ ꝑmo supponebat̃.
Secũdũ aũt suppositũ Scot⁹ vbi sup̃ hic ꝓbat. tũ
qꝛ cõcept⁹ entis ut sic ẽ obiectũ sciẽtie realis. s. me-
taphisice. tũ 2⁹. qꝛ nulla potentia fabricat sibi obie-
ctũ apprehẽsiõis ꝑmariũ qđ patet inductione ⁊ ra-
tione. qꝛ ut sic ꝓcedit potẽtiã ⁊ ei⁹ actũ ex 2⁹. de aĩa.
tũ 3⁹. qꝛ bonũ qđ ẽ passio entis nõ ẽ in aĩa subiectiue
sed subiectũ nõ est minoris entitatis sua passiõe. tũ
4⁹. qꝛ reali⁹ ↄuenit sub̃a cũ accñte ꝙ̃ chimera qđ pꝫ
qꝛ pret̃ quẽcũq3 actũ intellect⁹ illa duo ꝑma sũt en-
tia ⁊ 3ᵐ non ens. tũ 5⁹. qꝛ si enti inq̃tũ ens repugnet
ↄcept⁹ realis accipiẽdo li inq̃tũ reduplicatiue tũc
repugnaret cuilibet enti. ↄñs est falsũ. tenet ↄñа ex
2⁹. prior: Si iusticia esset bonum in eo qđ bonũ iu-
sticia esset omne bonum. tum 6⁹. quia nõ reale nõ in-
cludit̃ ꝑ se in reali cũ sint opposita. sed cõceptus en-
tis ꝑ se ĩcludit̃ ĩ alijs cũ ꝑdicet̃ ĩ quid. igit̃. ⁊ sic ꝓbat
2ᵐ suppositũ. Istis aũt suppositis ꝓbat 3ᵐ. s. ꝙ cõ-
cept⁹ entis sit vniuoc⁹ deo ⁊ ceteris entib⁹. tũ ꝑmo
quia habet vnũ nomẽ cõe ⁊ ſm idẽ nomẽ habet eã-
dem rõnem cõem ex precedẽtib⁹. qꝛ nõ solũ vocali-
ter sed etiã realiter de⁹ ẽ ens ⁊ creatura similiť. tum
2⁹. qꝛ vnica distributiõe distribuit̃ ens ꝓ deo ⁊ crea-
tura dicẽdo omne ens. hõ aũt non ẽ verũ in equiuo-
cis. nec in analogis. tum 3⁹. quia quicquid repugnat
deo ſm ꝙ ens repugnat creature ſm ꝙ ens ⁊ ecõ-
uerso. hõ aũt nõ eẽt verũ nisi rõne vniuocatiõis ⁊ vni-
formitatis ipsius entis in eis. tũ 4⁹. qꝛ nullũ equiuo-
cũ seu analogũ ꝓprie multiplicat̃ ad multiplicatio-
nem suoꝝ signtoꝝ. ens aũt multiplicatur etiã ꝓprie
ut cũ dicit̃ de⁹ ⁊ creatura sunt duo entia ⁊ duo ꝑdi-
camẽta duo entia. tũ 5⁹. qꝛ ↄcept⁹ entis ſm q̃ditatẽ
ꝓpriã est cõis ⁊ cõicabilis q̃ditatiue plurib⁹ dubijs
ergo nõ est illis vnic⁹. assũptũ patet. nã cõceptus entis
est ꝑmo not⁹ ⁊ notissim⁹ noticia distincta. dubiũ au-
tẽ est de plurib⁹ vtrũ sint sub̃a uel accñs. quibus est
cõis ⁊ cõicabilis q̃ditatiue cõcept⁹ entis. tũ 6⁹. qꝛ oẽ
qđ hꝫ q̃d ẽ vniuocũ. qꝛ ꝑdicari ĩ q̃d dicit rõnẽ q̃dita-
tiuã. sed ens hꝫ quid ut patet ex ꝑmo ⁊ 2⁹. supposit[o]
tũ 7⁹. qꝛ 3⁹. ⁊ 4⁹ metaphisice ens nõ est genus. qꝛ est
de intellectu cuiuslibet. sed si nõ esset vniuocũ pos-
set eẽ ex intellectũ aliquoꝝ. igit̃ ens est vniuocũ.

Ad argumenta contra primã cõclusionẽ

dicturus ꝑmitto. q̃d intelligo ꝑ rõnem entis uel bo-
ni aut alicuius alteri⁹. Sciẽdũ est ꝙ ſm scm̃ Tho.
ꝓ ↄtra gẽtiles ca⁹ 53. Intellectus per speciẽ rei for-
matus intelligẽdo format in seipso quãdam intẽti-
onẽ rei intellecte. que est ratio ipsius quã significat

diffinitio. τ hoc quidē ē necessariū eo ꝙ intellectus
intelligit indifferent̄ rem absentem τ presentem. in
quo cū intellectu cōuenit imaginatio. sed intellect⁹
hoc ampli⁹ habet. ꝙ etiam intelligit rem separatam
a cōditionibus mālibus sine quib⁹ in rerum natura
non existit. τ hoc nō posset eē nisi intellect⁹ predictā
intentionē sibi formaret. hec aūt intentio intellecta
cū sit q̄si terminus intellectualis opationis est aliud
a specie itelligibili q̄ facit intellectū in actu quā op/
tet cōsiderari ut intellectualis operatiōis pncipiū
licȝ vtrūqȝ sit intellecte rei similitudo. Per hoc eni
ꝙ species intelligibilis que ē forma itellectus τ in/
telligēdi pncipiū. est similitudo rei exterioris sequit̄
ꝙ intellect⁹ intentionē formet illi rei cōsimilē. q2 q̄le
est vnūquodqȝ talia operat̄. τ ex hoc ꝙ intentio in/
tellecta ē similis alicui rei sequit̄ ꝙ itellect⁹. formā/
do hui⁹ intētionē rem illā intelligat. hec ille in for/
ma. Item p̄ sen. dis. 2. q. j. arti. 3º dicit. Ratio inquit
fm ꝙ sumit̄ in pposito nihil aliud ē q̄ȝ illud qđ intel/
lectus apphēdit de significatione nois alicuius. τ
hoc i his que diffinitionē habēt est ipsa rei diffinitio
fm ꝙ dicit phus. 4º metaphisice. Ratio quā signi/
ficat nomē ē diffinitio. Sed q̄dā dicūtur habere ra/
tionem sic dictā que non diffinit̄ sicut quātitas τ q̄/
litas τ hꝫ que nō diffiniūtur. q2 sūt genera genera/
lissima τ tn̄ ratio qualitatis ē illud qđ significat̄ no/
mine qualitatis. τ h̄ est illud ex quo qualitas habet
ꝙ sit qualitas. vnde non refert vtrū illa que dicū/
tur habere rōnem habeāt diffinitionē aut nō. Et sic
patet ꝙ ratio sapientie q̄ de deo dicitur est illud qđ
cōcipit̄ de significa. iōe hui⁹ nois. q̄uis ipsa diuina
sapientia nō possit diffiniri. nec tn̄ hoc nomen ratio
sigt̄ ipsam cōceptionē. q2 hoc significat̄ per nomen
sapientie uel per aliud nomē rei. sed sigt̄ cōceptiōis
huius intētionē. non eni hoc dicitur q2 ipsa intentio
quā nomen rōnis significat sit i re. aut etiā ipsa cō/
ceptio cui cōuenit talis intentio sit in re extra aīam
cū sit in anima sicut in subiecto. sed dicit̄ eē in re in/
q̄ꝫtum in re ex̄ animā est aliqđ qđ respondet conce/
ptioni anime sicut sigtū signo. Unde sciendū ꝙ ipsa
cōceptio intellect⁹ tripliciter se habet ad rem extra
animā. Aliqn̄ enim h̄ qđ intellect⁹ cōcipit est simili/
tudo rei existētis ex̄ animā sicut hoc qđ cōcipit̄ hoc
noie homo. τ talis ꝯceptio intellectus habet imedi/
ate fūdamentum in re inq̄ꝫtū res ipsa ex sua cōfor/
mitate ad intellectū facit ꝙ intellect⁹ sit verus. τ ꝙ
nomē signs illū intellectū pprie dicatur de re. Ali/
qn̄ aūt hoc qđ significat nomē nō est similitudo rei
existentis ex̄ animā. sed ē aliqđ quod ꝯsequitur ex
modo intelligendi rem que ē extra animā: τ hꝫ sunt
intētiones q̄s intellect⁹ noster adinuenit sicut sigtū
hui⁹ genus nō est similitudo alicuius rei existentis
extra animā. sed in h̄ ꝙ intellectus intelligit animal
ut in pluribus specieb⁹ attribuit ei intentionē gene/
ris τ h⁹ intētionis licȝ pximū fundamētū non sit in
re: sed in intellectu. tn̄ remotū fūdamētum est res
ipsa. vnde intellectus nō est falsus quibꝫ intētiōes
adinuenit. τ simile est de omnib⁹ alijs q̄ cōsequūtur

ex modo intelligēdi sicut ē abstractio mathe^{c} τ hꝫ.
Aliqn̄ vero illud qđ significat̄ per nomē non habet
fūdamētum in re neqȝ pximū neqȝ remotum. sicut
conceptio chimere. q2 neqȝ est similitudo rei ex̄ ani/
mā. neqȝ cōsequit̄ ex modo intelligēdi rem aliquā
nature: τ ista conceptio ē falsa. vnde patet ꝙ ratio
dicitur eē in re inq̄ꝫtum sigtum nois cui accidit esse
rationem ē in re. τ h̄ cōtingit pprie qn̄ ꝯceptio intel/
lectus est similitudo rei. hec ille. Ex quib⁹ patet qđ
intelligo p rationem p intētionem p conceptionem
entis. Eandē ponit sniam pma pte. q. 5. arti. 2. q. 13.
arti. 4. q. 34. arti. p̄. Idem in questionib⁹ de poten/
tia dei. q. 7. arti. p̄. et 6º. et. q. 9. arti. 5º. Itē de verita/
te. q. 3. arti. 2. et. q. 5. p totū. Sciēdū tn̄ ꝙ rōnē qnqȝ
aliter accipit sicut cū dicit̄ hoc est ratio agendi τ hꝫ.
vocās rōnem pncipiū quo actiuū ul' formale. Ra/
tionē etiā quādoqȝ sed raro vocat ipsā quiditatem
rei quā explicat diffinitio sic est humanitas. ¶ Ijs
pmissis dr̄ ad pmū ꝯ pmā ꝯnē. ꝙ ꝯcept⁹ entis coin/
cidit in idem cū alijs ꝯceptionib⁹ aliquo addito. oīs
enim cōcept⁹ aliqđ addit supra cōceptū entis. quod
ostēdit scūs Tho. de veritate. q. j. arti. p̄. vbi sic ait.
Illud qđ intellect⁹ primo cōcipit q̄si notissimū τ in
quod oēs cōceptiones resoluit est ens ut Auicēna
dicit primo sue metaphisice. Un̄ oportet ꝙ oēs alie
cōceptiones intellect⁹ accipiantur ex additione ad
ens. sed enti nō pōt addi aliqua natura extranea p
modum quo dr̄ia addit̄ generi: uel accn̄s subiecto
quia quelibet natura est eēntialiter ens. vn̄ τ phus
3º metaphisice pbat ꝙ ens nō est genus. sed fm h̄
aliqua dicūtur addere ad ens uel supra ens inq̄ꝫtū
exprimūt modū entis qui entis noie non exp̄mitur
quod ꝯtingit dupliciter. vno modo ut modus expres/
sus sit aliqs specialis modus entis. sunt eni diuersi
gradus entitatis fm quos accipiūtur diuersi modi
essendi. τ iuxta hos modos accipiūtur diuersa gnā
rerum. subā eni non addit supra ens aliquā dr̄iam
que significet aliquā naturam superadditā enti. ſȝ
noie substātie exp̄mitur specialis modus essendi sȝ
per se ens. τ isto modo addūt ad ens alia transcēdē/
tia. hec ille in forma. Similē sniam ponit. q. 21. arti.
p̄ vbi dicit ꝙ decem genera addūt ad ens p modū
ꝯhendi τ determinandi sicut homo addit ad animal
non ita ꝙ sit aliqua res i hoīe que sit penitus extra
essentiā animalis. alias oporteret dicere ꝙ nō totū
quod ē homo esset animal. sȝ animal eēt pars hoīs
sed animal p hoiem cōtrahitur. quia illud qđ actua/
liter τ determinate cōtinet̄ in rōne hoīs. implicite τ
potētialiter cōtinet̄ in ratione animalis. Per hunc
ergo modū decē predicamēta addunt ad ens. non
quidē accn̄s aliqđ nec aliquā dr̄iam que sit ex eēn/
tiam entis. sed determinatū modū essendi qui fun/
datur in existētia rei. bonū aūt τ alia transcendētia
addūt aliquid sup ens: nō aliqđ reale per modū cō/
trahentis. sed aliqđ quod est rōnis tm̄: siue sit nega/
tio ut vnū qđ addit negationem diuisionis. siue sit
relatio rōnis fm quā illud dicitur ad aliqđ referri a
quo non dependet. sicut bonū τ verū que super in/

tellectũ entis addũt rationem perfectiui ipsius intellectus uel rei extra. hec ille. Ex quibus patet q alij ↄceptus addũt aliqd ad cõceptum entis. Et cũ dicit arguẽs si addũt aliquid addũt ens. dico q addunt illud qđ est ens sed non sub rõne entis. sed sub alia ratione determinatiori ꝛ actualiori. Nec est inconueniens q aliqs concept⁹ sic addat ens enti illo modo quo aliquid repñtatũ in particulari addit sibipsi repñtato in confuso. addunt igitur non aliud signdo. sed aliquo mõ scz explicatius exprimẽdo qđ cõceptu entis implicite designatur. ¶ Ad 2m negatur aᵒʳ. cõceptus enim entis ẽ absolut⁹ ut expresse ponit scũs Tho. 5ᵒ de veritate. q. 21. arti. p̄ ad p̃mũ vbi dicit q ens dicit absolute. sed bonũ superaddit habitudinẽ cause finalis. nec h̄ ꝓhibet quin cõceptus entis uel ens diuidat in absolutũ ꝛ respectiuũ. dico igit q aᵒʳ est falsa. Sciẽdũ etiã q aliquã rationẽ abstrahẽ ab oppositis differẽtijs põt intelligi dupliciter. ꝓrimo mõ q nulla illarũ ꝑ se p̃mo modo cõuenit tali rationi. ꝛ illo mõ rõ entis abstrahit ab absoluto ꝛ respectiuo. 2ᵒ mõ q: nulla talium drĩarũ illi rõni ↄuenit ꝑ se nec ꝑ accñs. ꝛ sic aᵒʳ dicti argumẽti ẽ falsa. ꝛ ad ꝓbationẽ dico q ꝓpositio ibi assũpta falsa est scz q si cõcept⁹ diuisus ꝑ aliquas drĩas dicit aliquã vnã rationẽ illã oportet esse indifferentẽ ꝛ mediam ꝑ abnegationem inter illas isto modo loquendo precipue de conceptu qui licz diuidat oppositis differentijs ꝛ imediatis. potest tamen accipi ad vnam illarũ ut superior ꝛ coior ꝛ similiter ut inferior ad illam. sicut manifeste patet de ↄceptu uel intentione vniuersalis. potest enĩ ille cõceptus accipi ut superior ad illud vniuersale qđ est genus. ꝛ ut inferior ad illud. vnde genus ẽ vno modo superius vniuersali. ꝛ alio modo inferius. nam vl'e continet sub se gen⁹ speciẽ drĩam ꝓpriũ ꝛ accñs tanq̃ inferiora se ꝛ quasi species suas. Similiter gen⁹ sub se vl'e cũ omnia genera sint iferiora ad hoc q dico genus. modo vniuersale ẽ quoddã de numero omniũ generũ. ꝛ patet q vniuersale dicit vnã rõnem ꝛ vnũ cõceptum licz diuidat per illa qnq̃ supradicta. ꝛ nõ sit dare vl'e mediũ per abnegationẽ. ita in ꝓposito. ratio entis diuidit ꝑ absolutũ ꝛ respectiuũ tamẽ rõ entis põt accipi ut superior ad absolutum quia omne absolutũ est ens ꝛ non ecõtra. similit̃ absolutũ potest accipi ut superi⁹ ad rationẽ entis. omnia enĩ absoluta cõtinentur sub hoc cõmuni absolutum. ratio aũt entis ẽ de numero absolutorum. nõ igitur aliquid ꝓhibet ens habere vnam rationẽ licz diuidat ꝑ absolutũ ꝛ respectiuũ quasi ꝑ differẽtias oppositas ꝛ imediatas. Nec similiter est incõueniens q ↄceptus entis diuidatur per ens in aĩa ꝛ ens extra animã tanq̃ ꝑ cõtradictoria. ꝛ tñ cõcept⁹ entis est ens in aĩa. De isto nempe modo arguẽdi pñt dari infinite instantie. nam illius argumenti fundamentũ in hoc stat q nullus cõceptus diuisus ꝑ aliquas drĩas si sit vnus uel dicẽs vnã rationem incidit i aliquã illarũ. Hec aũt maxima multas habet instantias presertim in secundis intẽtionib⁹ ut ẽ exemplificatũ de intentione vl'is ꝛ intẽtione generis. Itẽ recipio illũ cõceptum: qualitas quã format intellectus cõstat q ille diuidit in qualitatẽ corporalem ꝛ spiritualẽ. ꝛ tñ iste ↄceptus qualitas icidit in vnam ꝑtem diuisionis. est enĩ q̃litas spiritualis ꝛ sic de multis alijs exemplis. Dico igitur q nullus conceptus vnus diuisus ꝑ aliquas drĩas incidit in aliquam illarum tanq̃ inferius sub superiori nisi talis cõceptus sup se reflectat: sicut est conceptus entis cõceptus qualitatis cõceptus accñtis ꝛ multorum aliorũ. cõcept⁹ enĩ entis reflectit supra se q: significat se ꝛ omnia alia. similiter cõceptus q̃litatis significat omnes qualitates ꝛ ipse est quedã qualitas. ꝛ in talibus vnus cõceptus ẽ inferior ad seipsum. cõceptus enĩ entis ut est signũ est superior ad se ut est res. uel ſm alios ille cõceptus sũptus significatiue est superior ad se ut extat materialiter. nimirũ ergo si talis cõcept⁹ sit inferior ad vnã de differẽtijs diuidentibus ipsum. inferior quidem ut sumitur pro se: superior aũt ut sumitur ꝓ illis q̃ naturaliter representat in tota sua latitudine. ¶ Ad 3m dicit q aliqua esse p̃mo diuersa potest contingere dupliciter. vno modo quia in nullo reali ↄueniũt nec in aliqua forma vniuoce ab ipsis participata. nec habent ꝓprias differẽtias quibus adinuicẽ sub illo coi distinguantur. ꝛ sic cõcedit q decẽ predicamẽta sũt primo diuersa. ut ponit scũs Tho. p̄ ↄtra gentiles caᵒ 71. vbi sic dicit. ꝓrima q̃ seipsis distiguũtur mutuo negationẽ includũt ratione cui⁹ negatiue propositiones in eis sũt imediate. ut nulla q̃titas est substantia hec ille. Alio modo quia in nulla intentione coi conueniũt. ꝛ sic dico q nulla duo sunt p̄ diuersa cũ omnia entia cõueniãt saltem in intẽtione entis ꝛ i conceptu eius. Illa aũt que sunt p̃mo modo p̃mo diuersa possunt cõuenire in aliquo coi conceptu. Et cum dicitur q non. quia tunc oporteret querere per quid distinguerentur ꝛ per quid cõuenirent ꝛc̃. Dico q argumentum non valet. nam ſm scñ Tho. p̄ sen. dis. 22. q. i. arti. 3ᵒ ad 2m. aliter diuiditur vniuocum aliter equiuocum aliter analogũ. equiuocum enim diuidit ſm res significatas. vniuocũ vero ſm diuersas drĩas. sed analogũ ſm diuersos modos. vnde cũ ens predicetur analogice de decem generibus. diuidit in ea ſm diuersos modos. vnde cuilibet debet ꝓpri⁹ modus predicãdi. hec ille. Ex qb⁹ pꝫ q p̃mo diuersa possunt hr̃e vnã cõem intẽtionẽ analogam uel ↄceptũ sub quo illa distinguũtur nõ per alias differẽtias sed seipsis. sic diuersis modis participãdi rationẽ illam. sic q illa ratio est similior vni q̃ alteri sub illa ratione analogatoꝝ. ¶ Ad 4m negatur aᵒʳ. cũ enim dicimus aliquod nomen significare imediate aliquã rem. nõ est sensus q significet sine cõceptu medio. quia omne nomen prius significat conceptũ q̃ rem. p̃mo periarmenias. sꝫ est sensus q nõ sig̃t aliquam rem prius q̃ illam quam dicitur imediate significare sicut noĩa specierũ pri⁹ significant naturã q̃ supposita nature. vñ q: decẽ predicamenta non participãt aliquã naturã cõem

vnā vnitate vniuoci. ideo ens dicitur significare illa imediate. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ decem genera ideo dicūtur pͥma intellecta ratione iam dicta. quia nullam naturā cōem vniuoce participant. non autē qꝛ non cōueniāt in aliqua intentione cōmuniori. ¶ Ad 6m dicit̄ ꝙ decē predicamēta dicūtur simplicia qꝛ non addūt ad ens aliquā driam ꝓpͥe dictam que scʒ non includat ens in sua ratione. sicut rōnale nō includit animal. sed cōcomitatur ſm Auicēnam. similiter nec addunt ad ens aliquid quod non contineatur implicite in ente. ⁊ ideo non sūt ſm suā quiditatem essentialiter cōposita ex genere ⁊ dria ⁊c. ¶ Ad 7m dicit̄ ꝙ decē predicamēta nihil habēt cōmune vniuocū uel essentialit̄ ab eis participatū siue rē siue intētionē. ¶ Ad 8m dicit̄ ꝙ solutio ibi data sufficit. nec valet replica. quia species licʒ se habeant ſm prius ⁊ posterius q̄tum ad eē. nō tamen sunt inequales in intentione cōi sui generis: non sic decē predicamēta sub ente. ¶ Ad 9m dicit̄ ꝙ illa attributio attēdit̄ non q̄tum ad diuersos conceptus quos dicat ens. sed q̄tum ad res q̄ diuersimode se habēt in participando illū cōceptū. vñ argumentū hr̄i probat ꝙ ens non dicit aliquam naturam essentialiter participatam. ¶ Ad 10m dicitur ꝙ in pͥmario significato entis est attributio loquendo de significato qđ est res. nō aūt de significato quod est cōceptus sic ꝙ in conceptib⁹ sit attributio vni⁹ ad aliū sed cōceptus ē tm̄ vnus: tamē dissimiliter se habet in rebus significatis ⁊ inequaliter participatur ab eis. ¶ Ad 11m dico ꝙ oīa que habent vnū conceptū eēntialiter ꝑticipatū habebūt vnā ideam. sed si illū ineq̄lit̄ participēt nō ē necesse. ¶ Ad 12m dicitur ꝙ sanū habet vnā intentionē ad quam habēt sua analogata diuersas habitudines licʒ sit alia analogia sani ⁊ entis ut dictū est. ¶ Ad 13m negatur aᵒʳ ⁊ causa negatiōis sepe dicta ē assignādo driam int̄ analoga ⁊ equoca. ⁊ distinguēdo de multiplici mō analogici in ꝓbatione none ꝯnis. ¶ Ad argumēta ꝯtra 3am ꝯnem dicitur ꝙ solum probant ꝙ quiditas rei materialis nō sit formale obiectū intellect⁹ coniūcti nec hoc negat̄ in illa ꝯne. sed nō ꝓbant quin quiditas materialis sit materiale obiectum eiusdem sibi ꝓportionatum pro statu isto in quo nō intelligit naturaliter imediate ⁊ in se nisi res sensibiles. nec quiditatē alicuius videre pōt nisi eorum q̄ habēt fantasmata ⁊ species itelligibiles illa pfecte repñtātes. ⁊ eorum quorum quiditas ex sensibilib⁹ cognosci pōt. substantias aūt imateriales non intelligit in seipsis cū non habeāt fantasmata. nec intellect⁹ habeat species illarū essentiam pfecte repñtantes: sʒ intelligit eas in reb⁹ sensibilib⁹ ⁊ ꝑ earū fantasmata ⁊ species: ex quibus non sufficienter conspicitur quiditas alicuius substātie separate ut supra lōg⁹ extitit declaratū. ¶ Ad pͥmū ergo dicit̄ ꝙ aᵒʳ ē vera de obiecto formali. non aūt de obiecto mālī. ⁊ iō cōceditur ꝙ intellectus pōt ferri sup oppositū quiditatis mālis que ē obiectum proportionatū intellectui coniūcto. non aūt sup oppositum entis quod est eius obiectum formale. ¶ Ad 2m conceditur aᵒʳ loquendo de obiecto formali licʒ non de mālī. Ad minorē similiter dicit̄ ꝙ licʒ metaphisica tractet de substantijs imaterialib⁹. hoc tamē non facit ꝙ perducat ad cognoscēdum quid sunt. sʒ quia sunt. nec considerat eas in se sed ꝑ viā remotionis ⁊ eminentie ⁊ causalitatis. vnde substantie imateriales separate pro isto statu sic cognoscuntur. Nam intellect⁹ noster primo cognoscit quiditatē cuius accepit speciē a fantasmate. 2º cognoscit actū suum. 3º seipsū 4º naturam anime intellectiue. ⁊ vlteri⁹ ex cognitione anime nostre deuenit in noticiam substantiarū separataꝝ qualemcūq3. quia licʒ de re materiali sciat quid est. ⁊ de actu suo ⁊ de se ⁊ de substātia anime. non tamē de substantijs separatis cognoscit quiditatem. Quod autem intellectus coniūctus actū suum cognoscat quid sit per obiecta materialia. ⁊ consequenter seipsum ⁊ essentiam anime: ostendit scūs Tho. pͥma parte. q. 87. arti. 3º. Est inquit quidā intellect⁹ qui nec est suum intelligere: nec sui intelligere est obiectum primū ipsa eius essentia: sed aliquid extrinsecum scʒ natura rei materialis. ⁊ ideo illud quod primo cognoscitur ab intellectu humano est eius obiectum. ⁊ secūdario cognoscitur ipse actus quo cognoscitur obiectum. ⁊ per actus cognoscitur intellectus cuius perfectio est ipsum intelligere. ⁊ ideo ph̄us dicit ꝙ obiecta precognoscūtur actibus et potentijs. hec ille. Similiter. q. 88. arti. 2º. ad 3m dicit. Anima humana intelligit seipsam per suum intelligere qđ est eius act⁹ propri⁹ eius perfecte demonstrans virtutem ⁊ naturam. sed nec3 per hanc nec3 per aliqua que in rebus materialibus inueniuntur perfecte cognosci potest immaterialium substantiarum virtus ⁊ natura: quia huiusmodi earum non adequāt virtutem. hec ille. Et ad 2m ibidem de rebus materialibus superioribus maxime tractatur in sciētijs per viam remotionis. sic enim corpora celestia notificat Ar. per negationē ꝓprietatū corpoꝝ inferioꝝ. vnde multo magis substātie imateriales cognosci non possūt a nobis. nec earū quiditates apprehēdimus. sʒ de eis nob in sciētijs dogmata tradūtur per viā remotionis ⁊ alicuius habitudinis ad res materiales. hec ille. Et similiter 3º cōtra gētiles caº. 46º. dicit de substantijs separatis anima cognoscendo seipsam cognoscit qꝛ sunt. non aūt quid sunt: qđ est earū substantias intelligē. cū enim de substātijs separatis sʒ ꝙ sunt quidē intellectuales cognoscamus. uel per demōstrationē uel ꝑ fidē: neutro modo hāc cognitionē accipere possum⁹ nisi hoc ipsum qđ est intellectuale aīa nostra ex seipsa cognosceret. vñ scientia de intellectu anime oportet vti ut principio ad ea que de substantijs separatis cognoscimus. non autem oportet ꝙ si per scientias speculatiuas possumus peruenire ad sciendum qđ quid est de aīa nr̄a ꝙ etiā ad cognoscēdū: qđ quid ē de substātijs separatis per hās scias deuenire possum⁹. nam intelligere nostrū ꝑ qđ peruenimus ad distinguēdū de aīa nr̄a

quid est. multū est remotum ab intelligētia substātie separate. potest tamen p hoc quod scitur de aīa nostra quid est. pueniri ad sciēdū aliquod genus remotū substātiarū separatarū: qđ nō est eaꝝ substātias intelligere. hec ille. vbi notant̄ dicit gen⁹ remotum. quia sicut ponit prima pte. q. 88. arti. 2° ad 4m nihil potest cognosci a nobis de angelis ſm rationē speciei eoꝝ. Ait enī sic. Substātie īmateriales create quidē in genere nāli non cōueniunt cū substātijs mālibus qa nō ē in eis eadē ratio potētie ꝛ materie: ɔueniunt tñ cū eis in genere logico. qꝛ etiā substantie īmateriales sunt in ꝑdicamento substantie cum earū quiditas nō sit earū esse. ſꝫ deus nō cōuenit cū rebus mālibus. neqꝫ ſm genus logicū. qꝛ deus nullo mō est in genere. vñ p similitudines rerū mālium aliqđ affirmatiue cognosci pōt de angelis ſm cōem rōnē generis licꝫ nō ſm speciē. de deo aūt nullo mō. Ex quibus oībus patet ꝙ de nulla forma separata cognoscimus qđ est. hoc est eius qditatē ꝛ essentiam nō cognoscimus pfecte ꝛ distincte licꝫ cognoscam⁹ de ea qꝛ est aut qđ nō est. s. aliqua ꝑdicata coīa confusa ꝛ distinctionē eius a substātijs mālibus p remotionē. ꝛ sic patet ad 2m. ¶ Ad 3m simili͛ negat aᵒ loquendo de obiecto māli ꝓportionato potentie pro aliquo statu. potest enī extendi ad altiorē rationem ꝙ̄ fuit ratio illius materialis. sed illam rationem altiorem nō inueniet nisi in obiecto materiali sibi proportionato seu illis ad quoꝝ cognitionē manuducitur per illud obiectū ꝓportionatū. ꝛ hoc dicit sc̄us Tho. ꝑma parte. q. 87. arti. 3° ad ꝑmū. vbi ait. Obiectum intellectus est quoddā cōe. s. ens ꝛ verū. ſꝫ ꝑmū obiectum intellectus non est quodlibet ens ſꝫ ens consideratū in rebus materialibus ex quibus in cognitionē deuenit omniū aliorū. hec ille. ¶ Ad 4m concedit̄ aᵒ de obiecto formali non autem de materiali ꝓportionato. ¶ Ad 5m similiter patet ꝙ non procedit contra intellectū ꝯnis. ¶ Ad 6m dico ꝙ per quiditatē rei materialis ītelligo quiditatem rei cōposite ex materia ꝛ forma cuius potest haberi fantasma. talem autē quiditatē dicimus esse obiectum materiale primū ꝛ ꝓportionatum intellectui coniuncto non quin alia intelligat. sed quia nō primo alia intelligit imo omnia per illud obiectū intelligit. ut predictū est. ¶ Ad 7m dico ꝙ facit ꝓ declaratione opinionis nostre. ¶ Ad 8m dico ꝙ mens fuit pħi ꝙ intellectus noster ītelligeret materialia ꝛ immaterialia. sed materialia per ꝓprias species pfecte repꝛsentantes quiditatē eorum ꝛ ideo in se. īmaterialia ħo licꝫ cognoscant̄ a nobis tamē inspicim⁹ ea in fantasmate uel specie alicuius materialis. ut ponit sanctus Tho. ꝑma parte. q. 84. arti. 7° ad 3m. Incorporea inquit quoꝝ nō sunt fantasmata cognoscuntur a nobis per comparationē ad corpora sensibilia quoꝝ fantasmata habemus: sicut veritatem intelligimus ex consideratiōe rei circa quam veritatē speculamur. Deū autē ut dicit Dionysius cognoscimus ut causam ꝛ per excessum ꝛ p remotionē. alias etiā substantias incorporeas ī statu vie cognoscere non possumus nisi per remotionem uel aliquā comparationē ad corporalia. ꝛ ideo cum de hꝫ aliquid intelligimus necessario habemus cōuerti ad fantasmata corporū licꝫ ipsorū non sint fantasmata. hec ille. Quod autē addit̄ de cōmētatore. parum valet. nā ipse in hoc errauit. ꝛ fuit contra pħm eius exemplū deprauando. dicit enim Ar. ꝙ intellectus noster se habet ad manifestissima rerū sicut oculus vespertilionis ad lucem solis. Ipse autē cōmentator dicit ꝙ non est simile de intellectu nostro ad substantias separatas ꝛ de oculo vespertilionis ad lucem solis ꝙ̄tum ad impossibilitatē: sed solum ꝙ̄tum ad difficultatē: qđ tali ratione probat ibidē. quia si illa que sunt intellecta ſm se scilicꝫ substātie separate essent nobis impossibiles ad intelligendū frustra essent. sicut si esset aliquod visibile qđ nullo sensu potest videri. Istā aūt rōnē simul cū positiōe sua de substantiarū separatarū cognitione improbat sanctus Tho. sup 2° metaphisice. dicens rōnē illam esse derisibilē ꝓpter duo. Primo quidem in hoc ꝙ cognitio intellectus nostri non est finis subē sepate sed magis econuerso. vñ non sequit̄ ꝙ si cognoscamus substantias sepatas ꝙ ꝓpter hꝫ sint frustra. frustra enim est qđ non consequit̄ finē ad quē est. 2° quia ꝛ si substantie sepate non intelligantur a nobis ſm suas quiditates. intelligūt̄ tamen ab alijs intellectibus. sicut si solē non videat oculus nycticoracis videt tñ oculus aquile. hec ille. Idem ponit 3° contra gentiles caᵒ 43. et 45. Item prima parte q. 88. arti. ꝑ. in ꝑncipali responsione ꝛ ad 4m. ¶ Ad 9m dicit̄ ꝙ ꝓcedit de obiecto formali. non autē de materiali ꝓ statu isto. nā anima separata ſm sanctū Tho. ꝑma parte. q. 89. arti ꝑ. quia habet aliū modū essendi ꝙ̄ cōiuncta. habet aliū modum intelligendi. Anime inquit ſm illū modum essendi quo est vnita corpori cōpetit modus intelligendi per cōuersionē ad fantasmata que sunt in corporeis organis. Cum autē fuerit a corpore sepata cōpetit ei modus intelligendi per conuersionē ad ea que sunt simplicit̄ intelligibilia. sicut ꝛ alijs substantijs a corpore separatis. hec ille. Et ibidem ad 3m dicit ꝙ anima separata non intelligit per species innatas uel quas tunc abstrahat. nec solum per species conseruatas sed per species ex influētia diui luminis participatas: quarum anima fit particeps. sicut ꝛ alie substantie separate ꝙ̄uis inferiori modo. vñ cessante conuersione ad corpus ad superiora conuertitur. hec ille. ¶ Ad 10m. patet per idem. Licꝫ enim sit eadem potētia nō tamen habet eundē modum essendi. ꝛ ideo nec idē obiectum materiale sibi ꝓportionatum. sed idē obiectum formale habet. ¶ Ad 11m dicitur sicut ad 2m ꝛ 8m. Actus enim intellectus ꝛ voluntatis cognoscuntur per obiecta. vnde 3° cōtra gentiles. caᵒ 46 dicit sanctus Tho. De anima scimus quia est per se ipsam inꙗ̄tum actus eius percipimus. Quid autē sit inquirimus ex actibus ꝛ obiectis per principia scientiarum speculatiuarum. ita etiam de his que sunt in anima nostra scilicꝫ in potentijs ꝛ habitibus:

scim⁹ quidem quia sunt inq̄ntum actus percipim⁹:
quid vo sint ex ipsorum actuum qualitate inueni/
mus.hec ille. vn̄ patet q̄ argumēta ista p̄cedūt ex
falso intellectu.ac si sctūs Tho.poneret q̄ formalis
ratio obiecti intellect⁹ esset quiditas rei materialis
quod tamen nunq̄ sensit.ut patet per predicta.
¶ Ad primū contra quintā ɔ̄nem dicit̄ q̄ respōsio
ibi data sufficit.nec replica facta ibidem vsq̄quaq̄
valet.f̄m eni q̄ ponit sanctus Tho.3° cōtra gētiles
ca°.48.tam ph̄s q̄ȝ sui cōmentatores passi sūt ma/
gnas angustias sup ista materia. Nā Ar. videt̄ p̄
ethicoꝝ innuere q̄ hō nō possit p̄uenire ad perfectā
felicitatē cū nō possit in hac vita p̄tingere ad p̄fecte
cognoscendū substantias separas:in quarū specu/
latione vltima eius beatitudo consistit. Alij aūt cō/
mentatores eius posuerunt hominē posse p̄uenire
ad hoc.sed modus est erroneus. vn̄ sctūs Tho.ibidē
positis multis rationibus ad p̄bandum q̄ in hac vi/
ta nullus potest p̄tingere ad p̄fectam felicitatē con
cludit. p̄pter has igit̄ rōnes Alexandri ⁊ Auerrois
posuerunt vltimā felicitatē nō esse in cognitiōe hu/
mana que est p̄ scientias speculatiuas sed per con/
tinuationē cum sub̄a sepata quā esse credebāt pos/
sibilem homini in hac vita.quia vo Ar. vidit q̄ non
est alia cognitio hoīs in hac vita q̄ȝ p̄ scientias specu
latiuas posuit hoīem non cōsequi felicitatē p̄fectā:
sed suo modo.in quo satis apparet quantā angustiā
patiebant̄ hincinde eorū preclara ingenia:a quibus
angustijs liberabimur si ponamus f̄m probationes
p̄missas:hoīes ad verā felicitatē post hanc vitā per/
uenire posse anima imortali existente in q̄ statu aīa
intelliget per modū quo intelligūt sub̄e sepate. Erit
ergo vltima felicitas hoīs in cognitione dei quā hȝ
humana mēs post hāc vitā.hec ille. Ex q̄bus patȝ q̄
non fuit mens Ar. q̄ homo i hac vita p̄tingere pos/
set ad cognoscendū quiditates sub̄arū separatarū.
⁊ licȝ ipse non posuerit expresse aliam vitam.tamē
rōnes sue debēt ad hoc eū mouere presertim ista.q̄r
desideriū nāle non pōt esse frustra qđ esset nisi iple/
retur.sȝ desideriū nāle cognoscendi maxime intelli
gibilia nō implet̄ in hac vita.igit̄. ¶ Ad 2ᵐ negatur
ɔ̄ña.nec valet p̄batio q̄r iproportio potentie ad ob/
iectū est duplex. vna.s.qn̄ obiectū sic iproportiona/
tur potentie q̄ nō ɔtinet̄ sub rōne formali obiecti il
lius potentie quō improportionat̄ visus sonis ul' au
ditus coloribus. Alia est qn̄ obiectū ɔtinet̄ sub rōne
formali obiecti potētie sȝ tn̄ ipsi⁹ obiecti modus es/
sendi excedit modum essendi nature cognoscentis
que tamē natura pōt eleuari ad altiorē modū.sicut
visus noctue est iproportionatus luci solis pōt ta/
men p̄portionari:tunc dicit̄ q̄ potentia p̄mo modo
improportionata obiecto non pōt reduci ad p̄por/
tionem sed bene potentia 2° modo iproportionata.
vnde visus non pōt eleuari ad videndū substantiā
incorporeā.intellectus tn̄ noster posset.licȝ vterq̄
sit iproportionatus substantie sepate.quod ostēdit
sanctus Tho.p̄ma parte.q.12.arti.4°.ad 3ᵐ. visus
inquit quia oīo materialis ē nullo modo eleuari po/
test ad aliquid imateriale.sed intellectus noster uel
angelicus quia f̄m naturā aliqualiter eleuatus est:
potest vltra suam naturā per gratiā ad aliquid alti⁹
eleuari.⁊ hui⁹ signum est q̄ visus nullo modo potest
in abstractione cognoscere id qđ in concretione co/
gnouit.nullo enim modo p̄cipere potest naturā nisi
ut hanc.sed intellectus potest in abstractione consi/
derare que in cōcretione cognouit.⁊ si eni cognos/
cat res habentes formam in materia.tamē resoluit
compositū in vtrūq̄ considerans ipsam formā per
se.⁊ similiter intellectus angelicus licȝ naturale sit
ei cognoscere esse concretū in abstractione p̄ modū
resolutionis eiusdem.potest per gratiam eleuari ut
cognoscat substantiā separatam subsistentē ut esse
separatum subsistens.hec ille. ¶ Ad 3ᵐ patet respō/
sio per predicta.potentie enim distinguūtur penes
obiecta formalia non autem materialia.modo ani/
ma cōiuncta ⁊ separata non habēt diuersa obiecta
formalia. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ agens per intellectū co
gnoscit vltimum finem in vniuersali ratione sūmi
boni.hoc autem nō est cognoscere illum q̄ȝtum ad
quod quid est. ¶ Ad 5ᵐ dicit̄ q̄ multiplex est veritas
f̄m multiplicitatē intellectuū. vn̄ dico q̄ alia est ve/
ritas lapidis in cōparatione ad intellectum creatū.
⁊ alia ad intellectū diuinum.sicut ostendit sanctus
Tho.p̄ma parte.q.16.arti.6°.Dico igit̄ q̄ p̄mā veri/
tatem scilicȝ intellectus diuini anima nō cognoscit
in seipsa sicut nec ideas diuini intellectus.sȝ cogno/
scit illam veritatem inq̄ntum resultat in ipsa anima.
vn̄ sanctus Tho.ibidem ad p̄mū dicit. Anima non
f̄m quācunq̄ veritatem iudicat de omnibus rebus
sed f̄m veritatē p̄mā inq̄ntum resultat i ea sicut in
speculo f̄m prima intelligibilia.hec ille. ¶ Ad 6ᵐ di
q̄ ignorantia substantiarū separatarū non est sicut
cecitas. quia in vita alia sciremus quid sunt. ¶ Ad
7ᵐ dicit̄ q̄ quantūcunq̄ effectus ducant in cogni/
tionem p̄me cause.q̄r tamen non adequant illi⁹ vir/
tutem.per hōs effectus nunq̄ poterit actus separa/
te substantie dep̄hendi. vn̄ sanctus Tho. p̄ma par/
te.q.12.arti.12. Quia inquit nostra naturalis cogni
tio a sensu principiū sumit inde se tn̄ nostra natura/
lis cognitio extendere pōt inq̄ntum manuduci pōt
per sensibilia.ex sensibilibus autē non pōt p̄tingere
ad hoc intellectus noster q̄ diuinā essentiā videat
quia creature sensibiles sunt effectus dei virtutem
nō adequantes. vn̄ ex sensibiliū cognitione nō pōt
tota dei virtus cognosci ⁊ per ɔ̄ñs nec eius essentia
videri.sed quia sunt effectus a causa dependentes
ex eis in hoc perduci possumus ut cognoscam⁹ de
ipso ea que necesse est ei conuenire f̄m q̄ est prima
omniū causa.excedēs omnia sua causata. vn̄ cogno
scimus de ipso habitudinē ad creaturas q̄ scilicȝ est
omnium causa.⁊ differentiam creaturarum ab ipso
q̄ scilicȝ ipse non est aliquid eorum que ab eo cau/
santur.⁊ q̄ hec non remouentur ab eo propter eius
defectū sȝ q̄r oīa superexcedit.hec ille. Et arti.seq̄ē/
ti ad p̄mū sic ait. Licȝ p̄ reuelationē gratie i hac vita
non cognoscamus de deo q̄d ē.tamen pleni⁹ ipsum

cognoscimus inq̄tū plures τ excellentiores effect⁹ eius nobis demonstrātur τ inq̄tum aliq̄ ei attribuimus ex reuelatione diuina ad que naturalis ratio nō pertingit. ut deum esse trinum τ vnum. hec ille. Ad responsionē ibi datā dico ꝙ vtraq3 bona est si bñ intelligat̄. Prima quidē qua dicit̄ ꝙ de deo nō cognoscimus qd est sed q2 est. vñ sanctus Tho. de veritate. q. z. arti. p̄. ad 9m. tunc intellectus dicit̄ scire de aliquo qd est qñ diffinit ipsum. i. qñ ↄcipit aliquā formā de ipsa rei q̄ditate que per omnia ipsi rei respōdet. Jā aūt ex dictis patet ꝙ quicq̄d intellectus noster de deo cōcipit est deficiens a rep̄sentatione eius. τ ideo q̄d quid est ipsius dei semꝑ nobis occultum remanet. τ hec est summa cognitio quā de ipso in statu vie habere possumus ut cognoscamus deū esse supra omne illud q̄d cogitamus de deo. ut patet per Dionysiū ca° p̄. de mystica theologia. hec ille Hoc etiā declarat scūs Tho. 3° contra gētiles. ca° 47. Omnis inquit intelligibilis species ꝑ quā intelligitur q̄ditas uel essentia alicuius rei cōprehendit in rep̄sentando rē illā. vñ τ diffinientes significantes q̄d quid est terminos etiā vocam⁹. Impossibile est aūt ꝙ aliqua similitudo creata taliter deū representet. cum quelibet creata similitudo alicuius sit generis determinati non aūt deus. nō est igit̄ possibile ꝙ per aliquā similitudinē creatā diuina intelligat̄. hec ille. Ex q̄bus patet qd intelligit cum dicit ꝙ de deo nō cognoscimus qd est. Subdit etiā ibidē: Per effectus dei ptingere possumus ut cognoscam⁹ de deo q2 est τ ꝙ cā aliorū est alijs supereminens τ ab oībus remotus. τ hoc est vltimū τ pfectissimū nostre cognitiōis in hac vita. ut Dionysius dicit in libro de mystica theologia. cū deo q̄si ignoto cōiūgimur q̄d quidē ↄtingit dū de eo qd nō sit cognoscimus. quid ꝟo sit penit⁹ manet ignotū. vñ τ ad hm̄ sublimissime cognitiōis ignorantiā demōstrandā dr̄ de Moyse Exodi. 20. ꝙ accessit ad caliginē in qua de⁹ erat. h̄ ille. Ex q̄bus patet quō p̄ma r̄fsio data ibidē est intelligenda. τ similit̄ patet de z^a aliqualit̄. sc3 quō de deo nō cognoscimus quid ē sed qd nō est. hoc est ꝙ oīa que dicunt̄ de creaturis vno mō possunt a deo remoueri s̄m ꝙ ponit scūs Tho. p̄. sen. dis. 8. q. j. arti. p̄. ad 4m. Quādo inquit in diuinis ꝓcedimus per viā remotionis p̄mo negamus corꝑalia. τ z° intellectualia s̄m ꝙ inueniunt̄ in creaturis. ut bonitas τ sapiētia τ tūc remanet tm̄ in intellectu nostro ꝙ est τ nihil amplius. vñ est sicut in quadam ↄfusiōe. Ad vltimū aūt etiā ipsum s̄m ꝙ est in creaturis ab ipso remouemus τ tūc remanet in quadā tenebra ignorantie s̄m quam ignorantiam q̄ntum ad statum vie ꝑtinet optime deo ↄiungimur. ut Dionysius dicit. τ hec est caligo in qua deus habitare dr̄. hec ille. Itē dis. 22. q. j. arti. z°. exponēs illud Dionysij ca° z°. celestis hierarchie. Negationes in diuinis sunt vere. affirmationes aūt in parte sic dicit ad primū. cū in noīe duo sint. mod⁹ significādi. τ res ipsa significata sp̄ s̄m alterū pōt remoueri a deo uel s̄m vtrūq3. sed non potest dici de eo nisi s̄m alterum tm̄. τ quia ad veritatē τ ꝓprietatē affirmationis requiritur ꝙ totū affirmet̄. ad ꝓprietatē autē negationis sufficit si alterū tm̄ desit. ideo dicit Dionysius ꝙ negationes sunt absolute vere s3 affirmationes non nisi s̄m quid. quia q̄ntum ad significatū tm̄ τ non q̄ntum ad modū significandi. hec ille. Et similiter p̄ma parte. q. 13. arti. 3. ad zm. ideo inquit Dionysius dicit hm̄ nomina negari a deo. q2 illud q̄d significat̄ per nomē non conuenit deo eodē modo quo significat nomē sed excellentiori modo. vñ ibidem dicit ꝙ deus est sup omnē substantiā τ vitam. hec ille. Huic concordat dñs Albert⁹ libro z° de causis. tractatu z°. ca° 8°. vbi sic ait. Intelligētia aūt cognoscit illud quod supra se est. cognoscit aūt cognitione quia τ non qd est. eo ꝙ cognoscit per cognitū posterius. Bonitas enī effluens a superiori posterius est superiori τ cū sic cognoscit̄ ꝑ bonitatē ab eo effluxā cognoscit̄ ꝑ effectū suū qui posterior est. τ hec est cognitio quia τ nō quid est. ꝓpter quod de tali cognitiōe ut dicit Alfaranus. τ idē confirmat Dionysius. potius cognoscimus quid nō est q̄3 quid ē: q̄uis cognoscam⁹ ꝙ est ens τ vita τ intellectus τ lumen τ verū et bonum. nihil tm̄ horū est ꝑ modū istū quo ista cadunt in cognitione inferioris. cognitio enī est s̄m facultatē cognoscētis. facultas aūt inferioris deficit a facultate superioris. ꝓpter quod tali cognitiōe magis cognoscit̄ qd nō est q̄3 qd est. q2 ut dicit rabi Moyses negatio restringit ad cogniti naturā. iste ali⁹ modus est cognitiōis. si enī dicā ꝙ primū est ens. ens autē corporeū uel incorporeū. τ dicā ꝙ primū p̄ncipium non ē corporeū restringit̄ cognitio ad ens incorporeū. si rursus dicā incorporeū ens intellectuale uel sensibile. τ dicā ꝙ p̄mū nō est sensibile restringit̄ cognitio ad ens intellectuale. cū aūt primū principiū non sit ens intellectuale ꝓut ab inferiori apprehensum est non ꝓprie affirmari pōt ens intellectuale de p̄mo p̄ncipio. τ si affirmat̄ τ p̄dicat̄: erit sicut superi⁹ coīcatur inferiori. ꝓpter q̄d dicit Dionysius ꝙ oportet in primo principio omniū affirmationes potentius negare tanq̄3 de eo q̄d nihil est omnium eorum que sunt. hec ille. ¶ Tunc ad primū contra primam responsionem dico ꝙ non de quocunq3 habetur q2 est potest haberi quid est per illud per quod cognoscebatur quia est: nisi illud sit effectus aliquis perfecte illius rep̄sentans virtutem. tunc enim per talē effectum cognosci potest de causa sua non solū q2 est sed quid. sed nullus effectus pfecte representat virtutem p̄me cause ideo non ostendit de causa sua quid sit sed quia sit. ¶ Ad zm patet per idem. lic3 enī ↄña illa nō valeat de quocunq3 effectu: valet tm̄ de effectu non adequante suam causam. ¶ Ad 3m dico ꝙ lic3 simplex totum cognoscatur aut totū ignoretur non tamen oportet ꝙ cognoscens totum simplex cognoscat de illo quid est q2 nō cognoscit illud in se sed per speciē ei adequatā in rep̄sentando. q̄d intelligimus per hoc q̄d dicimus de aliq̄ cognosci qd sit. ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ lic3 cognoscam⁹ istā cōpositionem deus uel prima causa est. ex hoc non sequit̄ ꝙ

sciatur de subiecto quid est. sicut enim dicit sanctus
Tho. pma pte. q. j. arti. 7°. ad primū. licz de deo non
possumus scire quid est. vtimur tamen in hac do-
ctrina effectu eius nature uel gratie loco diffinitio-
nis ad ea que de deo in hac doctrina considerātur.
sicut in quibusdā sciētijs phicis demōstrat aliquid
de causa p effectū accipiēdo effectū loco diffinitio-
nis cause. hec ille. Ex quo patet q ad intelligendū
pnē demonstratā nō oportet cognoscere de subie-
cto qd est sz sufficit cognitio eius in effectu. ¶ Ad p-
mū cōtra secundā rōnē similr dr q non est simile
de differētijs creaturarū et de differētijs dei ad cre
aturā. qz licz dria lapidis ad lignum non habeat no
men impositū habet tn̄ oceptū affirmatiuū pfecte
determinantē diffinitionē lapidis cōplendo illā. nō
sic de deo. ¶ Ad 2m et 3m dicit dns Albertus sup 2°
ca° celestis hierarchie. i illa qōne. Utrū de° p nega-
tiōes magis certificet: De re inquit cuius totū esse
cōprehendit aut qz habet terminos aut quia ē ter-
minus. sicut pūctus qui pter simplicitatē non pōt
diffiniri nisi negatiue negatio scit p hoc q cōprehē-
ditur illud qō per negationē relinquit siue sit vnū
ut in simplicibus. siue sit plura. ut in compositis. sed
illud qō relinquit p negationes in deo nō possum°
cōprehendere et iō negationes in ipso nō sunt certe
p aliquā affirmationē. hec ille. ¶ Ad 8m dicit q qui-
ditatē sube imaterialis nō possumus cōprehēdere
nec cognoscere in via. non solū qz nō cadit sub sēsu
nec solū qz est extra rōnē quiditatis mālis. sed quia
quiditas mālis que sola imediate mouet intellectū
p isto statu non ē sufficiens ductiuū in illius qdita-
tem. suba aūt licz nō cadat sub sēsu tn̄ sensibilia ac-
cidentia sunt effectus eidē pportionati ad cogno-
scēdū qō qd est sube mālis. ¶ Ad 9m dictū est prius
nō eni ad cognitionē ppositiōis cognosci oz qō qd
est subiecti sz sufficit illud cognoscere in qdā cōce-
ptu sibi pprio uel coi quē non negam° a deo. ¶ Ad
argumēta o nonā pnē dr q qūuis illud qō 2° suppo
nit sit verū non tn̄ pmū. vn ad oēs eius pbationes
dr generalr q vtiqz hn̄ pbant q ens habeat vnū
oceptū cōem deo et creaturis et decē pdicamentis.
sumēdo oceptū p oceptione quā intellect° format
dū cōcipit ens. Si aūt loquamur de cōceptu obie-
ctali qui nō est aliud q̄ itelligibile qō obijcitur itel-
lectui formanti dictā oceptionē. sicut nā hūana di-
ceret oceptus obiectalis illius itellectionis qua in-
telligit homo in q̄tū hō. tunc distinguendum est de
vnitate. qz uel pōt intelligi de vnitate attributiōis
eo mō quo multa habentia attributionē ad vnū di-
cunt vnum attributiue. uel pōt dici de vnitate que
attendit penes aliquā formā uel nāni que partici-
patur a multis qualis ē vnitas generis uel speciei
humanitas eni in oibus est vna forma nō qdē actu
nec potētia extra intellectū sz aptitudine sic q non
stat ex pte illius forme quin sit vna. sed ex alio. s. ex
pncipijs indiuiduātibus illā uel ex differentijs diui
dentibus eā. Si loqmur de pmo mō vnitatis sic cō
cedit q ens hz vnū oceptum cōem deo et creaturis

obiectalē. vnū quidē p attributionē non p indiuisio-
nem alicuius forme in eis participate sed vnū p at-
tributionē qz creature dicuntur entia ex imitatiōe
et attributiōe ad deum. et vlterius accidens ex imi-
tatione sube et attributiōe ad illā. et ideo ille ocep°
obiectalis nō est vnus tāta vnitate quāta oceptus
obiectalis generis dr vnus uel cōceptus specieis
multo minori. ¶ Iuxta igit hanc distinctionē dr ad
pmū q hn̄ concludit cōceptū entis de quo certū est
q cōuenit illi de quo est dubiū an oceptus substan-
tie illi cōueniat. et similr de cōceptu accidētis. ille q
dem conceptus entis est alius a cōceptu tam sube
q̄ accidentis. et est vnus vnitate attributionis solū.
¶ Ad 2m dicit similiter q licz cōceptus entis pma
impssione imprimat in anima sumendo conceptum
ex pte intellectus. non tn̄ oportet q obiectalis con-
ceptus habeat aliquā vnitatē nisi attributionis aut
imitationis. ¶ Ad 3m dico q non oportet obiectum
formale intellectus habere aliquā vnitatē extra in-
tellectū q̄ vnitatē attributionis. ¶ Et similr dicit
ad 4m. cuius solutio manifeste ponit 4° metaphisi
ce. vbi dicit q non solū illa pertinent ad eandē sci-
entiā que sunt vnū genere aut specie. aut ouenīūt
in aliquo vniuoce dicto de illis. sed etiā illa que at-
tribuunt vni fini aut vni agenti. aut vni substantie
ut patet per cōmentatorē cōmento 2° eiusdē libri.
¶ Ad 5m dico q ad tollēdum nugationē sufficit q
dictio alteri addita dicat aliam rationē et hoc est in
pposito. sed licz ratio ex pte ratiocināntis sit vna rō
tamē obiectalis non habet vnitatē nisi attributiōis
¶ Ad 6m dicit q cōcludit cōceptū entis esse alium
a conceptu pprio substantie et a conceptu proprio
dei ita q dū dicit deus est ens oceptus pdicati est
alius a cōceptu subiecti. nec hoc negamus nos sed
solū q conceptus entis sit vnus ab vnitate forme
intellecte nisi per attributionē. ¶ Ad 7m dicitur q
cū dicit deus est ens ibi pdicatur conceptus cois
de conceptu particulari tn̄ alio modo est vnus con-
cep° subiecti q̄ pdicati. ¶ Ad 8m dicit q multipli-
citas analogi quod dicit diuersas rationes in actu
et explicite. sicut forte est sanū reddit totam ppo-
tionem multiplicem in qua ponit tale analogum. si
cut si diceret: omne sanū est animal. sed analogū
quod dicit vnam solam rationem explicite licz illa
sit vna sola vnitate attributionis loquendo de ra-
tione obiectali qō etiam dicit vnam intentionē in
intellectus representantē rōnem obiectalem q̄uis
non eque q̄tum ad omnia contenta sub tali ratiōe
tale inquā analogum non facit ppositionem mul-
tiplicem. hō aūt est ens. et ideo primum principiū in
quo ponitur esse uel ens nō est distinguendū. ¶ Ad
9m dicitur eodem modo. licz enim ens ponat in om-
ni ppositione uel aliquid equiualens non tamen iō
quelibet ppositio est multiplex. Triplex est enim
modus analogie sm q dictū est in pbatione none
pnis. Prim° est qn analogū dicit vnam rōnē pnci-
paliter et pter hoc dicit habitudinē uel pportionem
ad illā rōnē sicut sanū qnqz dicit formam sanitatis

quādocꝫ habitudinem cause ad sanitatem. ⁊ sic tale analogū dicit diuersas rationes in actu ⁊ explicite. Aliud est analogum quod nō dicit nisi vnam rationem que tamen diuersum esse habet in analogatis ⁊ non vniforme. sicut corpus cū dr̄ de celestibus ⁊ inferioribus. Aliud ē analogū qđ dicit vnā ratione͂ actu in qua tn̄ non parificant̄ analogata. nec ī esse illius. sicut ens dictū de deo ⁊ creatura de substantia ⁊ accidēte. ⁊ solū pmus modus analogie reddit ꝓpositionē multiplicē. ¶ Ad. 10. ⁊ 11m. dr̄ eodē mō. ꝙ analogia illa solū tollit ꝯdictionē que ē analogi dicētis multas rōnes in actu sicut sanū. ¶ Ad. 12m dr̄ ꝙ cōcludit ꝙ ens hꝫ aliā rōnem a suis passiōib⁹ q̄ sunt verū vnū bonū. de quali aūt vnitate: dictū est sepe. ¶ Ad 13m. dr̄ ꝙ aliqua esse pmo diuersa potest dupliciť intelligi. ꝓrimo mō qꝛ nō ꝯueniunt in aliq̄ vniuoce dicto de ipsis nec participant aliquā eandē nām. Alio mō qꝛ nulla intentio est in eis cōis tunc dico ꝙ vltime drīe sunt pmo diuerse pmo mō non aūt 2o imo ꝯueniunt in intentiōe entis. Nec oꝫ querere aliqd quo differant sub illo cōi cōceptu. qꝛ aliter diuidiť vniuocū ⁊ aliter analogū. ut dictum est. vn̄ non oꝫ illa q̄ ꝯueniunt in aliq̄ analogo habere drīas sꝫ sufficit ꝙ dissimiliter participent illud ⁊ sint diuersi modi ei⁹. argumentū aūt ꝓcederet si ille drīe cōuenirent in aliq̄ vniuoco. ¶ Ad. 14m dr̄ ꝙ licꝫ questio an est q̄rat aliud q̄ꝫ qđ qd ē. nō tn̄ habeť ꝙ ꝯceptus entis sit distinctus a ꝓprijs ꝯceptib⁹ illo mō quo ꝯceptus pfecte vnus distinguiť a cōceptu pfecte vno sꝫ ꝑ modū quo ꝯcept⁹ habēs vnitatem attributiōis distinguiť a ꝯceptu vere vno quā implicite includit. ¶ Ad. 15m dr̄ ꝙ cū dr̄ subā ē magis ens q̄ꝫ accidēs ista cōparatio fit penes cōceptū entis. nec tn̄ oꝫ illū ꝯceptū vniformiter participari a subā ⁊ accidēte nec hr̄e pfectā vnitatē. ¶ Ad. 16m dr̄ sicut ad. 14m. ¶ Ad. 17m. dr̄ ꝙ licꝫ ꝯceptus ī quo oīa ꝯueniunt sit ali⁹ a ꝯceptu quo distinguūť nō tn̄ iste ⁊ ille habēt ꝯsimilē vnitatē loquēdo de cōceptu obiectali licꝫ cōceptus formalis q. s. fit ꝑ intellectū hincinde ꝯsimilē habeat vnitatē. ¶ Ad. 18m dico ꝙ passiones transcēdentes habent ꝓ obiecto adeq̄to rōnem entis. ⁊ sicut rō entis nō vniformiť se habet ad subam ⁊ accidēs sic nec ille passiōes. ¶ Ad. 19m. dr̄ ꝙ tā deus q̄ꝫ creatura q̄ꝫ ens reale q̄ꝫ ens rōnis habēt vnū ꝯceptū formalē vere vnū. sed conceptū obiectalē nō pfecte vnū. ¶ Ad. 20m. dr̄ ꝙ nec ratio absoluti nec rō relationis aut psone q̄ cōis est deo ⁊ creature hꝫ pfectā vnitatē nisi attributiōis. ¶ Ad 21m dico ꝙ cū dicimus ens infinitū illud adiectiuū determinat rōnem cōem deo ⁊ creature vnam ꝑdicta vnitate. ¶ Ad. 22m dr̄ ꝙ ꝯcludit ꝙ ex creaturis possumus habere ꝯceptū cōem deo ⁊ creaturis sꝫ non pfecte vnū. ¶ Ad. 23m dr̄ sicut ad. 21m. ¶ Ad 24m dr̄ ꝙ solū cōcludit ꝙ ꝯceptus entis est alius a ꝯceptu cesaris ⁊ aliorū entiū. ¶ Ad. 25m dr̄ ꝙ ꝯcludit ꝙ ꝓpter similitudinē inter deū ⁊ creaturā pōt intellectus habere ⁊ formare in se vnā conceptionem que rep̄sentat deum ⁊ creaturas. illa tamē inequaliter rep̄sentabit deū ⁊ creaturas. Concludit etiam ꝙ deus ⁊ creatura cōueniunt in aliquo conceptu obiectali impfecte vno. sicut ⁊ similitudo creature ad deum impfecta est per modum sole imitationis se habēs. Illud quod addiť de vniuersali nō valet ꝙ forma vniuersalis oportet ꝙ differat a suo esse ⁊ cōsequenter nihil cōueniens deo cōuenit sibi ut vniuersale ꝓprie loquendo cum ipse nō habeat genus nec differentiam ⁊c̄. sicut alias poterit videri. ⁊ sic patet ad rationes factas ⁊ non est nisi vnica solutio. ut patet ex dictis. ¶ Uerūtn̄ ad rōnes primo loco factas pro probatione huius primi suppositi scilicꝫ ꝙ conceptus entis sit vnus. patet responsio per predicta. Nam ad primū illorum dictum est respondendo ad 8m ⁊ 9m. ¶ Ad 2m dicendū est sicut fuit dictū ad 3m. ¶ Ad 3m diciť ꝙ non oportet omne quod est mediū in syllogismo habere conceptū obiectalem vnum plus q̄ꝫ vnitate attributiōis. illa enī sufficit dum tamen cōceptus ex ꝑte intellectus sit vere vnus. ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ licꝫ conceptus cōis deo ⁊ creature non sit pfecte vnus tamen per eum pōt ex creaturis aliquid probari de deo quia est vnus vnitate sufficienti ad hoc. ꝓpositio enim non est distinguenda nisi vox dicat diuersos conceptus tam ex ꝑte intellectus q̄ꝫ ex ꝑte obiecti. ¶ Ad 5m dictum est supius rn̄dendo ad 4m. ¶ Ad 6m dr̄ ꝙ duo entia plus ꝯueniūt in ente q̄ꝫ ens ⁊ nihil esto ꝙ ens nō dicat conceptū pfecte vnū sed vnum vnitate attributionis ⁊ imitationis q̄lis non ē inter ens ⁊ pure non ens. ¶ Ad 7m dico ꝙ bene cōcludit conceptū entis esse colorē omni cōceptu particulari. qđ concediť. ¶ Ad 8m dr̄ ꝙ ꝯcludit conceptū entis esse alium a cōceptu sube. ¶ Ad 9m dictum est respondendo ad primū. ¶ Ad. 10. dr̄ ꝙ bene concludit ꝙ in ista deus continet̄ sub ente li ens supponit pro conceptu cōi ad deum ⁊ creaturā. quod concediť. ¶ Ad. 11m diciť ꝙ licꝫ ꝓpria passio verius ⁊ pfecti⁹ insit suo primo subiecto q̄ꝫ alicui alteri. non tamē oportet ꝙ insit ei in sua ratione uel suo cōi. sicut licꝫ homo prius sit risibilis q̄ꝫ sortes non tamen oportet ꝙ ratio hominis sit risibilis uel possit ridere. sic in ꝓposito licꝫ ens sit prius vnum q̄ꝫ substantia sit vna. non tamen oportet ꝙ ratio entis sit vna. imo ille modus arguendi nullus ē. cum sit ex quattuor terminis. debet enim sic arguere. ꝓpria passio verius cōpetit pmo subiecto q̄ꝫ alteri. sed vnitas est ꝓpria passio entis. ergo prius ⁊ verius competit enti q̄ꝫ alteri. ⁊ arguens concludit. ergo veritas prius inest rationi entis q̄ꝫ alteri. Non enim oportet ꝙ passio insit pmo subiecto in ratione sua. sicut homo in sua ratione nō ridet. nec albedo in sua ratione albet. ⁊ ideo nō oportet ꝙ ratio obiectiua entis habeat pfectissimā vnitatem. sed ratio illa cōsiderata ī suppositis entis habet perfectissime vnitatem sic ꝙ acceptis omnib⁹ rationibus concurrentibus in lapide scilicꝫ ratione lapideitatis substantialitatis entitatis vnitas sequitur rationē entis primo ⁊ per se nō aūt rōnem lapideitatis aut subalitatis sꝫ ratio entitatis sumpta in

sua abstractione non habet vnitatem nec pluralitatem. sed ista attribuuntur ei in suppositis modo p̄dicto uł ex ordine ad intellectum consistentem sic uel sic. Et sic patet ad probationes prime suppositionis ¶ Ad ꝓbationes secundi suppositi dr̄ ꝙ concept⁹ entis sumptus ꝓut se extendit ad deū ⁊ ad decē p̄dicamenta realis est ⁊ nō fabricatus per intellectū loquēdo de cōceptu obiectali. loquēdo aūt de tali ꝯceptu ꝓut ambit tā ens reale ꝙ̄ rōnis tūc dico ꝙ talis conceptus non est realis nec rōnis ꝫ abstrahit ab vtroqꝫ. Et tūc ad primā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ens in tota sui coītate uel ambitu non est subiectū metaphisice sed ens reale. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ bene probat ꝙ ratio entis obiectiua non sit aliquid factū per intellectū ꝫ h̄ cōcesso nō sequit̄ ꝙ ens in tota sui latitudine dicat quid reale. ¶ Ad 3ᵐ dicit̄ ꝙ bonum est passio entis realis ⁊ in actu non aūt in tota sui latitudine. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ ꝙ subā ⁊ accidens plus cōueniunt in ente reali ꝙ̄ subā cum chimera. Nec tamē sequit̄ ꝙ tota latitudo ꝯcept⁹ entis sit realis. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ enti inq̄tū ens non repugnat conceptus realis nec sibi cōpetit sed abstrahit ab vtroqꝫ includens rem ⁊ rōnē. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ nō reale cōtrarie nō includit̄ in rōne alicuius realis. sicut chimera ꝙ est non reale cōtrarie. i. 3ᵒ modo se habēs ad reale nō intrat rōnem alicuius rei. isto mō aūt rō entis non dicit̄ esse nō realis q2 tūc esset quid noīs s̄m se sed dr̄ nō realis. q. ꝑuatiue uel disp̄ate. q2. s. abstrahit a reali ⁊ ab ente rōnis. ⁊ tale quid quod dr̄ nō reale illo modo pōt esse de rōne realis. Sciendū ergo ꝙ ens pōt accipi ꝓut includit in se solū decē p̄dicamenta. ⁊ sic dicit vnū ꝯceptū uel rōnem realē sic ꝙ nihil includit̄ sub eo quin sit aptū esse in rerū nā̄ sine opere intellectus. Alio modo sumit̄ ꝓut extendit se ad omne ens reale siue sit creatū siue increatū ⁊ tunc dicit conceptū realē sed minus vnū ꝙ̄ p̄mo modo. 3ᵒ potest sumi ꝓut extēdit se ad omne quod qualitercunqꝫ est siue sit reale siue rōnis siue positiuum siue priuatiuū ⁊ breuiter ad omne intelligibile ⁊ tunc cōceptus entis habet vnitatē attributiōis ⁊ non ē realis nec rōnis. sed abstrahit ab vtroqꝫ icludens in se omnē rem ⁊ rationē. Sic igit̄ patet quid dicendū sit ad illas duas suppositiones. ¶ Nūc ad p̄ncipales rōnes cōtra ꝯnem dicit̄ Ad primā q̄dem ꝙ ad vniuocationē non sufficit ꝙ sit idem nomen ⁊ idem cōceptus intellectus. nisi ille ꝯceptus equaliter rep̄sentet omnia que illo conceptu concipiūtur cuiusmodi non est de aliquo ꝯceptu coī deo ⁊ creature aut decē generalissimis. Item diuersitas i essendo impedit vniuocationē licꝫ sit vnitas rationis sicut exemplificat̄ p̄mo contra gentiles caᵒ 32. de domo que est in mente artificis. ⁊ de domo que est in materia. Et de potentia dei. q. 7. arti. 7. ad 6ᵐ. de formis intelligibilibus que sunt in mente diuina. et de formis creaturarum que non sunt vniuoce propter diuersum modum essendi licꝫ sint vnius rationis. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ h̄ᵒʳ. ¶ Ad 3ᵐ similiter negatur. sufficit enim talia cōuenire in conceptu analogico. quia vnum est imitatio alterius loquendo de conceptu formali. loquendo autem de obiectali conceptu non sufficit vnitas actualitatis quam solam habet conceptus entis. ¶ Ad 4ᵐ negatur aᵒʳ loquendo de analogis cōuenientibus in aliqua coī ratiōe licꝫ non eque. ¶ Ad 5ᵐ dicitur ꝙ hoc non sufficit ad vniuocationē nisi aliquid addatur. sicut dictum est in respōsione primi. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ ens non dicit quid de aliqua creatura. q2 nullius creature essentia sua uel quiditas est esse. Sed si diceret quid de aliquo per modū generis uel diffinitionis tūc diceret quid. ens autē sumitur ab esse. ¶ Ad 7ᵐ negat̄ h̄ᵒʳ. si enim ens esset analogum illo modo quo sanū posset esse extra intellectum alicuius quia haberet plures conceptus aliqualiter cōuenientes scilicꝫ in habitudine ad idem numero ⁊ sub vno esset extra alium. sed ens non est isto modo analogum. Habet enim vnū cōem conceptum qui ꝑfectius representat vnum analogatorū ꝙ̄ aliud licꝫ sit de intellectu vtriusqꝫ. Ad rationē in principio questionis factam patuit sepe respondēdo i predictis. Et hec de questione dicta sufficiant ⁊c̄.

Secundo circa eandem

Secundo circa eandem distinctionem querit̄. Utrum deū esse sit per se notum mentibus humane in via. Et arguit̄ ꝙ sic. Illa sunt nobis ꝑ se nota quorū cognitio nāliter est nobis indita. sed cognitio existēdi deū oībus nāliter est inserta. ut dicit Damascenus. ḡ ⁊c̄. In oppositū arguit̄ sic. Illa que sunt per se nota illorum non pōt contrariū estimari s̄m interiorem rationē. sicut sunt prima p̄ncipia demonstrationis. ḡ contrariū huius qd̄ est deū esse estimari in actu est possibile. ut patet ꝑ illud ps. Dixit insipiens ⁊c̄. ergo deum esse non est per se notum. ¶ In hac questiōe sunt duo articuli. Primo ponam ꝯnes. 2ᵒ mouebo dubitationes. ¶ Quantum ad primum sit prima ꝯ ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpositio sit per se nota sufficit ꝙ p̄dicatum sit de rōne subiecti. Istam ꝓpositionē seu ꝯnem ponit scūs Tho. de veritate. q. 10. arti. 12. vbi sic dicit. Ad hoc ꝙ aliquid sit per se notum nihil aliud requirit̄ nisi ut p̄dicatum sit de ratione subiecti. tunc enim subiectum cogitari non potest sine h̄ ꝙ predicatum sibi inesse appareat. hec ille. Item p̄ma parte. q. 2. arti. p̄. Ex hoc inquit aliqua ꝓpositio est per se nota quia predicatum includit̄ in rōne subiecti. ut homo est animal. Nam animal est de rōne hominis. hec ille. Idem ponit p̄mo contra gentiles caᵒ 10. Item 4ᵒ metaphisice dicit. Propositiones per se note sunt que statim notis terminis cognoscunt̄. ut dicit̄ p̄ posteriorū. hoc autem contingit illis propositionibus in quibus p̄dicatum ponitur in diffinitione subiecti. uel p̄dicatum est idem subiecto. hec ille. ¶ 2ᵃ ꝯ est. ꝙ nō oīs ꝓpositio per se nota est ꝑ se nota nobis. Hāc ponit scūs Tho. in locis p̄allegatis vnū in q̄ōnib⁹ de veritate sic dic̄. Dupliciter est aliqd ꝑ se notū. s. s̄m se. ⁊ q̄ ad nos. Ad hoc enim ꝙ aliquid

sit p se notū nihil aliud requirit nisi ut predicatum sit de ratiōe subiecti. tunc enim subiectum cogitari non pōt sine hoc ꝙ pdicatū sibi inesse appareat. Ad hoc aūt ut aliquid sit per se notū nobis oꝫ ꝙ nobis sit cognita rō subiecti in qua includit pdicatū. ⁊ inde ē ꝙ quedā sunt per se nota oībus qꝛ. s. hꝫ ꝓpositiōes habent talia subiecta quoꝝ ratio omnibus est nota ut omne totū maius est sua parte. qlibet eni scit qd sit totū ⁊ quid pars. Quedā vo sunt per se nota sapientibus tm̄ qui rōnes terminoꝝ cognoscūt vulgo eas ignorāte. ⁊ ſm̄ h̄ Boeti⁹ in libro de ebdomadib⁹ dicit ꝙ duplex ē modus coīuꝫ acceptionū. Una est cōis oībus. ut si ab equalibus eq̄lia demas que ⁊c̄. Alia est que ē doctorū tm̄. ut icorporalia in loco nō esse que nō vulgus sed docti cōprobant. qꝛ. s. vulgi cōsideratio imaginationē transcendere non potest ut ad rōnem rei incorporalis ptingat. hec ille. Idē ponit pma parte vbi s̄. ⁊ 4.° metaphisice. vbi supra. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ hec ꝓpositio deus est ſm̄ se est p se nota non aūt quo ad nos. hanc ponit ipse vbi s̄. vn̄ in de veritate vbi s̄ post verba pmissa subdit. hoc autem qđ est esse in illius creature rōne pfecte includitur cuiuslibet eni creature esse est aliud a sui quiditate. vn̄ non pōt dici de aliqua creatura ꝙ eā esse sit per se notū ⁊ ſm̄ se sed in deo esse suū includitur in eius quiditatis rōne. qꝛ in deo idē est qđ est ⁊ esse. ut dic̄ Boetius. ⁊ idē an est ⁊ quid est. ut dicit Auicenna. ⁊ iō ſm̄ se ⁊ per se ē notū. sed qꝛ quiditas dei non ē nobis nota iō quo ad nos deū esse non ē per se notum sed indiget demonstratiōe. sed in patria vbi essentiam eius videbimus multo amplius erit nobis p se notū deum esse q̄ꝫ nunc sit per se notū ꝙ affirmatio uel negatio non sunt simul vera. hec ille. Idē dicit pma pte vbi s̄. ⁊ pmo ꝯ gentiles. ⁊ p̊ sen. pūti dis. ⁊c̄.

Quantū ad secundū articulum arguit cōtra p dictas ꝯnes. Et quidē ꝯtra pmā arguit Aureolus pmo sic. Omnis ꝓpositio in cuius subiecto includitur pdicatū est in pmo mō dicendi per se. ut patet p̊ posterioꝝ. sed non omnis ꝓpositio per se nota est in pmo mō dicendi per se. qđ apparet qꝛ cū in mathematica passio pdicat de rōne subiecti illa ꝓpositio est per se nota. verbi gratia. linea cadens sup lineā constituit duos augulos rectos uel equales duobus rectis: uel paralelle non concurrunt. uel omne totum est maius sua parte. omnes iste sunt per se note. sed certum est ꝙ constituere duos angulos rectos non est de rōne linee cadentis super lineam rectam nec nō cōcurrere est de rōne paralelle. nec maioritas de rōne totius aut minoritas de ratione partis imo ꝓprie passiones. vn̄ hꝫ omnes ꝓpositiones sunt in secūdo modo dicēdi per se in quibus pdicatum non includit in subiecto sed magis ecōtra. Non ergo est verum ꝙ ꝓpositio per se nota sit illa cuius pdicatū includit in subiecto. ¶ 2° sic. Motū esse est per se notū. ut dicit 2.° physicorū. ⁊ ibidē dicit cōmentator ꝙ qui q̄rit declarare illud quod est manifestū de se est mos eius qui non pōt distinguere inter manifestū per se ⁊ manifestū per aliud. Et iste modus hominū nunq̄ꝫ potest philosophari. tale autē est motus ⁊ natura. sed constat ꝙ in hac ꝓpositione motus est aut natura est: natura tamen nō includit in subiecto cum nulla creatura sit suum esse ergo illa assignatio nō fuit vera. ¶ 3° sic. Hec ꝓpositio ē per se nota nix est alba. qui enim dubitat vtrū nix sit alba sensu indiget. ut dicit 2° topicoꝝ. sed cōstat ꝙ in hac pdicatum nō includitur i subiecto imo forsitan est ꝓpositio demōstrabilis a priori. ergo nō fuit propositio per se nota ita diffinienda. ¶ 4° sic. Hec est per se nota: celum est. terra est. ⁊ sic de omnibus ꝓpositionibus quas intellectus capit ex sensu. sed in talibus pdicatū nō includit in subiecto. g̊ idē qđ prius. ¶ 5° arguit Greg. ꝓbando ꝙ non oīs ꝓpositio cuius pdicatū includit in rōne subiecti sit per se nota. qꝛ uel hoc intelligit de diffinitiōe dicēte quid rei. uel de dicente qd nois. sed non pmo mō quia neutra harū est per se nota: intellectus est substantia. intellectus est qualitas. cū de vtraq̄ꝫ magna sit q̄stio apud sapiētes ⁊ tamē alterius predicatum includit in rōne dicente quid rei subiecti. similiter ista: Rosa ē flos. non ē per se nota imo nec necessaria. Nec ista albedo ē color est per se nota. alias eēt nota ceco a natiuitate. ⁊ tm̄ vtriusq̄ꝫ pdicatū includit in rōne subiecti. ⁊ ita de multis alijs pōt argui. similiter sequit ꝙ quelibet ꝓpositio in qua pdicaret genus uel differentia de sua specie esset per se nota. ⁊ eadem rōne quelibet in qua diffinitio pdicaret de diffinito. ⁊ sic ꝓprie differentie ⁊ diffinitiones rerū essent absq̄ꝫ argumentatiōe note de ipsis. quod est manifeste falsum. cū multū difficile sit ꝓprias diffinitiones inuestigare. De diffinitiōe etiā dicente qd nois idem ꝓbat. qꝛ oīs ꝓpositio per se nota ē vera. non quelibet aūt cuius pdicatū includit in tali diffinitione subiecti ē vera. sicut patet de ista. vacuū est locus. est eni falsa cū nullus locus sit vacuū uel vacuus ⁊ tm̄ locus ponit in diffinitiōe dicente qd nois vacui. Diffinit eni ꝙ est locus puatus corpore. ⁊ ita de pluribus talibus pōt argui quarū subiecta etiā supponere pn̄t ꝓ veris rebus. ⁊ tm̄ pdicationes tales nō sunt necesse sed cōtingentes sicut ⁊ ipse res ꝯtingenter existunt. ⁊ per ꝯsequēs non sunt p se note. ¶ 6° arguit ꝓbando ꝙ nō cuiuslibet ꝓpositiōis per se note pdicatū includit in rōne subiecti. Nam quelibet istarū est per se nota homo ē asinus uł nō est asinus. si aliqua sunt eidē equalia sunt eq̄lia inter se. si equalibus equalia addant tota fient equalia. ⁊ multa alia de q̄bus ꝯstat ꝙ pdicata nō sunt de ratione subiecti. ¶ 7° sic. Propositio quelibet p se nota ē illa q̄ uł sibi equiualēs cuilibet potenti vti rōne pōt nāliter esse nota absq̄ꝫ indigentia noticie alicuius extrinseci. sed non oīs ꝓpositio cuius pdicatum est in rōne subiecti ē hꝫ. igit descriptio illa nō valet. aᵃ patet tā ex dictis phi p̊ poꝝ. dicentis ꝙ dignitas ⁊ ꝓpositio maxia ē ꝓpositio imediata quā necē est quelibet docentē. i. potentē vti rōne hr̄e antq̄ꝫ de aliq̄ doceat. tales ꝓpōnes absq̄ꝫ doctrina cuilibet

nāliter in mentē veniunt. ut dicit cōmentator 3° de aīa. cōmento 36. ⁊ absqꝫ antecedēti cognitiōe. ut idē dicit in de somno ⁊ vigilia. sed hoc ꝓbat̄ quia multe sunt ꝓpositiones quarum ꝑdicata icluduntur in subiectis que nō sunt cuilibet potenti vti rōne note. ut patet in hoc argumēto. ¶ Contra secundā ꝯnē similit̄ arguit sic Aureolus. Nulla ꝓpositio ē eadē nisi sit sub eisdē ꝯceptibus. voces nāqꝫ sole non faciūt ꝓpositionē ꝑ se notā sed rōnes cōceptuū. qꝛ cōceptus mutuo se includūt. sꝫ stātibus eisdē cōceptibus in q̄cunqꝫ intellectu ponant̄ ꝓpositio est per se nota. aut eni ex ipsis ꝯceptibus apparet veritas cōplexionis. ⁊ sic vbicūqꝫ ponant̄ illi termini cōplexio apparebit. aut nō apparet ex ꝯceptib⁹ sꝫ ex aliquo alio ⁊ tunc non erit ꝓpositio ꝑ se nota. ḡ ꝓpositio ꝑ se nota vbicunqꝫ ponat̄ uel in q̄cunqꝫ intellectu sit erit ꝑ se nota. ¶ 2° sic. Intellectus ꝯcipiēs aliquam ꝓpositionē q̄ est ꝑ se nota. aut fert suū intuitū super ꝯceptus ex q̄bus ori᷑ noticia illi⁹ ꝓpositionis. aut sup alios. si sup eosdē ꝯceptus sequit̄ ꝙ erit sibi ꝓpositio ꝑ se nota. nā posita cā ponit̄ effectus. illi autē ꝯceptus erāt cā noticie. si vo sup alios cōceptus iā non est eadē ꝓpositio. cū sole voces ꝓpositiones non faciāt sꝫ magis ꝯceptus significati per voces. relinquit̄ ḡ ꝙ stāte idētitate ꝓpositionis cuilibet intellectui erit ꝑ se nota. ¶ Cōtra tertiā ꝯnem arguit̄ ꝑ sic. Illa ꝓpositio non est ꝑ se nota cuius subiectū ⁊ ꝑdicatū nō includūt se mutuo ſm te. sꝫ illius ꝓpositiōis quā format viator de deo: deus est. subiectū ⁊ ꝑdicatum nō se includūt mutuo. ista nāqꝫ inclusio eēt. uel qꝛ vox includeret̄ in voce. ⁊ h̄ non est. sicut patet. uel qꝛ ꝯceptus quē h꞉ viator de esse includeret̄ in ꝯceptu quē h꞉ de deo cui⁹ oppositū experimur ⁊ sic nō est ꝑ se nota. ḡ illa ꝓpositio quā format viator dicēdo deus est sicut nō est nota viatori ꝑ se ita nec est ꝑ se nota in se. Nec valet si dicat̄ ꝙ beatus h꞉ alios ꝯceptus ⁊ illi mutuo se icludūt. nō valet inquā. qꝛ tūc beatus h꞉ aliā ꝓpositionē de eadē re tm̄. non est aūt incōueniens ꝙ de eadē re sint formabiles diuerse ꝓpositiones quaꝝ vna sit ꝑ se nota ⁊ alia nō. sed ꝙ eadē ꝓpositio sit per se nota in se ⁊ non per se nota formāti eā est impossibile. ¶ 2° sic. Illā eandē ꝓpositionē quā format viator de deo: deus sub istis cōceptibus actus purus est. uel ꝑma causa est: illam eandē pōt formare beatus. sed claꝝ est ꝙ illa nō est sibi nota imo ꝓbat eā ex puro ⁊ determinato conceptu diuinitatis. sic arguēdo. Deus est actus purus. igit̄ actus purus est. sicut si argueret̄. Triangulus h꞉ tres angulos. triangulus est ꝑma figura. ḡ ꝑma figura est habens tres angulos. ergo illa ꝓpositio quā format viator non est per se nota beato sed alia. ⁊ ecōuerso illa que est ꝑ se nota beato non est illa q̄ viatori non est ꝑ se nota. Et isfert Aureolus ꝙ scūs Tho. ⁊ sequaces eius vident̄ fuisse decepti in h̄ ꝙ de vna ⁊ eadē re possunt formari due ꝓpositiones ⁊ tn̄ sub eisdem vocibus prima est per se nota ⁊ nō secūda. ⁊ sic habentes aspectum ad idētitatem vocū dixerunt ꝙ eadē ꝓpositio est ꝑ se nota in se non aūt quo ad nos. qđ vtiqꝫ stare non potest. ut visum ē. hec ille in forma. ¶ 3° arguit Gregori⁹ ꝓbando ꝙ nec illa ꝓpositio deus est quā format beat⁹ sit ꝑ se nota licꝫ sit ei euidens. Arguit igitur sic. Non cuilibet potēti vti rōne potest absqꝫ alterius extrinseci noticia esse nāliter notum deū eē. igit̄ deum esse non est ꝑ se notum. añs patet. non enim nāliter hoī potest esse notum deum esse nisi ex noticia creaturarū si tamen hoc etiā sit naturalit̄ tali modo possibile nosse. tenet ꝯña. qꝛ cuiuslibet ꝓpositionis per se note enūciabile est per se notum. ¶ 4°. Non cuilibet potenti vti ratiōe illa ꝓpositio quā format beatus uel alia sibi equiualens in significando potest absqꝫ alterius extrinseci noticia esse nāliter nota. ergo illa non est per se nota. tenet ꝯña ex diffinitione ꝓpositionis per se note. añs ꝓbatur quia nec illa nec aliqua sibi equiualens potest nālit̄ homini viatori esse nota sine noticia alicuius extrinseci. ¶ 5° quia ꝓpositiones per se note naturalit̄ veniunt in mentē hominis. ut supra dictū fuit. illa aūt ꝓpositio quā habet beatus nō naturalit̄ sed supernaturalit̄ ⁊ gratuite causat̄ in mente eius ⁊c̄.

Ad argumenta contra primam ꝯnem dicit̄ dupliciī. Primo quia nō cadunt directe contra mente sancti Tho. licꝫ eni scūs Tho. dicat ꝙ ꝓpositio per se nota sit illa cuius ꝑdicatū includit̄ in rōne subiecti. uel est idem subiecto. non tamē dicit ꝙ solū talis sit ꝑ se nota. qđ argumēta facta improbare ꝯtendūt. Dicitur 2° ꝙ sustinendo ꝙ illa fuerit mens sancti Tho. quā iste lacerat. adhuc argumenta nō valēt. ideirco ad ea per ordinē r̄ndetur. ¶ Ad primū quidē dicit̄ ꝙ q̄ntupliciter ꝯtingit ꝑdicatū includi in rōne subiecti. Primo quia ꝑdicatū est diffinitio subiecti. ut homo est animal rōnale. 2° quia ꝑdicatum est pars rōnis subiecti uel superius quocūqꝫ modo ad subiectum. ut homo est animal. homo est rationalis. 3° qꝛ diffinitum ꝑdicat̄ de sua diffinitione. ut dicendo. animal rōnale est homo. 4° quia aliq̄d se habens ꝑ modum diffinitionis uel descriptionis aut equiualēs diffinitioni aut descriptioni ꝑdicat̄ de diffinito aut descripto aut qualitercūqꝫ notificato. sicut dicendo: Totum est maius sua p̄te ⁊c̄. licꝫ enim in hac totale ꝑdicatū non sit diffinitio uel pars diffinitionis subiecti tamē illud totale ꝑdicatū dicit̄ isto modo includi in rōne subiecti quia equiualet diffinitioni uel descriptioni huius qđ dico totū. 5° quādo ē ecōuerso huic 4° modo. ut si diceret̄: Omne maius sua p̄te est totum ⁊c̄. Tunc istis suppositis dico ꝑmo ꝙ añs primi argumenti est falsa. nam ꝓpositio in qua ꝑdicatur diffinitū de sua diffinitione est in 2° modo dicendi ꝑ se. ſm ꝙ ponit scūs Tho. in tractatu de demonstratione. ⁊ tamē in tali ꝓpositione ꝑdicatum est de ratione subiecti 3° mō distinctionis posite. Dicit̄ 2° ꝙ hoc est falsa. quia nunq̄ ꝓpositio aliqua in q̄ passio ꝑdicatur de diffinitiōe subiecti est per se nota. talis enim potest demōstrari per diffinitionem passionis vñ scūs Tho. sup 2° po᷑. ca° ꝑ sic dic. Oporteret

quit cōcludere passionē de subiecto per diffinitionem passionis. ⁊ vlterius diffinitionē passionis cōcludere de subiecto per diffinitionē subiecti. vnde in p̄ posterioꝝ dicit͂ ꝙ oportet p̄cognoscere qd est non solū de subiecto sed de passione. ⁊ hoc patet p̄ exemplū si velimus demōstrare de triangulo ꝙ habet tres angulos equales duob⁹ rectis accipiam⁹ p̄mo ꝓ medio ꝙ est figura habens angulū extrinsecum equalē duobus intrinsecis sibi oppositis quod est quasi diffinitio passionis: qđ iter͂ oportet demōstrare per diffinitionē subiecti. ut dicamus. Omnis figura rectilinea tribus lineis rectis cōtenta habet angulū exteriorē equalē duobus interioribus sibi oppositis. Et idem patet si velimus demōstrare ꝙ vox acuta ⁊ grauis consonent: accipiem⁹ diffinitionem passionis scꝫ ꝙ habent ꝓportionē numeralem sed rursus ad hoc demonstrandū oportet accipere diffinitionē grauis ⁊ acuti. Nam vox grauis ē que in multo tēpore nata est mouere sensum. acuta aūt que modico tēpore. modici aūt ad multū est ꝓportio numeralis. hec ille. Ex q̄bus patet ad oīa que in p̄mo argumēto narrant͂. dico eni͂ ꝙ in ista: pararelle non cōcurrūt. p̄dicatū quodāmodo est de ratiōe subiecti ⁊ in ceteris ꝓpositionibus ibidē positis ⁊ h̄ dicendo p̄dicatū includi in subiecto 4° mō distinctionis p̄supposite quia scꝫ p̄dicatum est qualiscūꝗ descriptio subiecti. uel 3° modo. quia p̄dicatū est superius ad subiecti descriptionē. Nam hoc qđ dico non ꝯcurrere ad inuicē superius ē ad distare ab inuicem equalit͂ qđ est descriptio paralellarū. similit͂ h̄ qđ dico maius p̄te superius ē ad hoc qđ dico ꝯstitutū ex p̄tibus uel ꝯtinens p̄tes qđ est quasi descriptio totius. similit͂ h̄ qđ dico minus toto superius ē ad diffinitionē p̄tis u͂l eius descriptionē. hec aūt ꝓpositio linea cadens sup̄ lineā ⁊c̄. est demōstrabilis ex notioribus mō ṡ posito. iō nihil ꝯ nos. nō eni͂ isto mō q̄ loquimur ē p̄ se nota. ¶ Ad 2m negat͂ aña. ut eni͂ dictū est in ꝓbatione 3e ꝯnis de nulla creatura pōt dici ꝙ eā esse sit p̄ se notū. Cōmentator autē ⁊ Ar. dicūt istas ꝓpositiōes: motus est. nā ē. esse per se notas q2 non indigēt demōstratiōe sꝫ cognoscūt͂ sensu aut expientia. ¶ Ad 3m negat͂ aña. ista eni͂ nō est p̄ se nota nix ē alba. q2 in se non h̄ꝫ vnde sufficiēt͂ cognoscat͂ cognitis rōnibus terminoꝝ sꝫ aliquo extrinseco indiget. s. sensu: qđ est ꝯ rōnem ꝓpositionis p̄ se note. ¶ Ad 4m dr̄ sicut ad 2m. ¶ Ad 5m quod est Gregorij dico ꝙ illa ꝓpositio qua dicit͂ ꝙ omnis ꝓpositio cuius p̄dicatū claudit͂ in rōne subiecti est p̄ se nota intelligit͂ tā de rōne dicente qd rei q̄ꝫ quid nois. ⁊ cū ꝓbat͂ ꝙ nō sit vera de diffinitiōe quid rei dico ad p̄mā ꝓbationē ꝙ aliqua istarū est per se nota. intellect⁹ possibilis est sub͂a. intellectus possibilis est accidēs. licꝫ nulla earū sit p̄ se nota oībus sꝫ solū scientibus rōnes terminorū. si eni͂ ratio dicens quid rei intellectus possibilis eēt nota cuilibet. pro certo non esset dubiū an intellectus possibilis esset sub͂a. De ista: rosa est flos. dr̄ ꝙ est oībus scientib⁹ qd rose per se nota. ⁊ similit͂ ista: albedo est color. Et cū dicit͂ nulla istarū est necessaria. falsum est. siue enim rosa sit actu siue non semp̄ tamen rosa est flos ⁊ semper albedo ē color. sed arguens forte fallit͂ credēs ꝙ ad veritatē oīs cathegorice affirmatiue requiratur ꝯsistētia subiecti h̄ est ꝙ de subiecto verū sit dicere ꝙ actu est. qđ est falsū. licꝫ h̄ teneāt terministe. Cū eni͂ dicit ꝙ si ista esset p̄ se nota. albedo est color illa posset eē ceco p̄ se nota a natiuitate. negat͂ ꝯña q2 cecus non pōt habere nāliter rōnem qd rei albedinis. ⁊ iō talis ꝓpositio albedo ē color est per se nota s̄m se non tn̄ ceco. Ad secundā ꝓbationē dicit͂ ꝙ ꝯña quā facit non valet. non eni͂ sequit͂ oīs ꝓpositio in qua p̄dicat͂ genus uel diffinitio uel dr̄ia de specie est p̄ se nota. igit͂ diffinitiones rerū oīuꝫ eēnt nobis note ⁊ ꝓpria genera ⁊ ꝓprie differētie. ⁊ causa quare ꝯña nō valet dicta est in 2a ꝯne. q2 aliud ē dicere h̄ est s̄m se per se notū. ⁊ hoc est per se notū nobis. dico eni͂ ꝙ nō oportet qđ est notū nāe esse notū nobis: nec quod est per se notum s̄m nām esse p̄ se notū nobis. Cū aūt intendit ꝓbare ꝙ dicta ꝓpositio non pōt intelligi de diffinitiōe dicēte quid nois. dico ad eius ꝓbationē ꝯcedendo ꝙ oīs ꝓpositio cuius p̄dicatū includit͂ in qd nois subiecti est vera. Ad instantiā de ista vacuū est locus nō repletus corpe ⁊c̄. dico ꝙ illa ē vera sumendo subiectū ⁊ p̄dicatū s̄m suppositionē simplicē. nec oꝫ ꝙ subiectum actu sit aut p̄dicatū. nec ꝙ habeat aliquā singularē verā q2 in tali suppositione subiectū stat ꝓ q̄ditate ut abstrahit a singularib⁹. Nec valet ꝓbatio ibi facta p̄ cōuersionē. nullus locus est vacuū. igit͂ falsū est ꝙ vacuū sit locus. q2 ē fallacia equocatiōis arguēdo a suppositione simplici ad p̄sonalē u͂l eꝯ. Cū etiā ibi dicit ꝙ ꝓpositio aliq̄ affirmatiua cuius subiectū ꝓ re ꝯtingenti supponit est ꝯtingens. negat͂. de re eni͂ ꝯtingenti pōt ꝓpositio necessaria formari affirmatiua de tertio adiacente licꝫ nō de secūdo. q2 in tali est non dicit actualē existentiā sꝫ ꝯpositionē anime. p̄ periarmenias. ¶ Ad 6m dr̄ ꝙ cū dr̄ homo est asin⁹ uel nō asinus p̄dicatū est isto mō de rōne subiecti q2 affirmatio ⁊ negatio sub disiunctiōe sequit͂ ens inq̄tū h̄ꝫ. qđ ē de rōne cuiuslibet itelligibilis. iō dicūtur esse illo mō de rōne hoīs quo passio supioris dicerent͂ esse de rōne inferioris. sicut susceptibile discipline de rōne hoīs. ⁊ similit͂ de ista si ab equalib⁹ demas ⁊c̄. dr̄ ꝙ ista ē ypotetica. nos aūt loquimur de cathegoricis sicut ⁊ ph̄s. sꝫ si reducat͂ in cathegoricam dicēdo. oīa equalia remanēt eq̄lia demptis ab eis p̄tibus eq̄libus uel alio mō ꝯueniētiori. tunc dr̄ ꝙ p̄dicatū illius ē de rōne subiecti illo mō q2 predicatū est quedā subiecti descriptio. illa eni͂ dicuntur eq̄lia que habent eq̄les p̄tes. ⁊ tantū pōt auferri ab vno ut ab alio uel h̄ꝫ. ¶ Ad 7m negat͂ aña. ad ꝓbationē dr̄ ꝙ ph̄s loquit͂ de ꝓpositione p̄ se nota que est p̄ncipiū primū scie. talis aūt est non solū p̄ se nota in se imo per se nota cuilibet cū sit ex terminis oībus notis q̄tū ad quid nois eoꝝ. non aūt loquit͂ de ꝓpositione per se nota in se solū. ⁊ iō Boetius fecit diuisionē de duplici ꝯceptione animi. ut sup̄ fuerat

allegatū. ¶ Ad primū cōtra secundā ꝯnem dico ꝙ illud ⁊ alia media tangunt vnicū mediū. petunt enī hanc difficultatē. s. vtrū ex idēptitate vocū aliculꝰ ꝓpositionis debeat censeri eadē ꝓpositio licȝ cōceptus aliquorū eā proferentiū sint diuersi. Isto autē dubio expedito patet quid sit dicendū ad rationes. Dico igit̃ ꝙ in ꝓpositione vocali uel scripta tria sūt ꝯsideranda ſm ꝙ tangit scūs Tho. 4° quolibet. q. 9. arti. 2°. s. vox ipsa ꝓpositionis ⁊ sui termini. 2° cōceptus mentis quē significat imediate. ⁊ 3° res ipsa quā significat mediāte ꝯceptu. ⁊ non solū dicit hoc esse ꝯsiderandū in voce cōplexa imo etiā in incomplexa. s. noīe. Tunc dico ꝙ vnitas vocis significatiue aut diuersitas non dependet ex vnitate uł diuersitate rei significate. aliogn nō esset aliqđ nomen equiuocū. ſm hoc enī si sunt diuerse res eēnt diuersa noīa ⁊ non idē nomen. Dependet aūt vnitas uel diuersitas vocis significatiue siue cōplexe siue incōplexe ex vnitate uel diuersitate vocis ⁊ intellectus hec ille. Nunc dico ꝙ cū ꝓpositio sit vox significatiua si sint eedē voces ⁊ ijdē ꝯceptus intellectꝰ erit eadē ꝓpositio formalit̃ ⁊ māliter. si aūt sit idē cōceptus sȝ alie voces sicut ē in synonimis in qbus vox est diuersa ⁊ significatū idem oīo tunc erit eadē ꝓpositio formalit̃ sed non māliter. si aūt cū diuersitate intellectuū sit idēptitas vocis erit eadē ꝓpositio māliter sȝ non formalit̃. ipse enī ꝯceptus quē significat ꝓpositio uel nomen ē formale in voce significatiua qꝛ cōceptus ē ipsi voci rō formalis significādi rem. ex hꝯ enī vox ē significatiua rei qꝛ significat cōceptū qui ē similitudo rei ⁊ vox quid māle. Cum ḡ dicimus eadē ꝓpositio est ꝑ se nota ſm se que nō ē per se nota nobis. non loqmur de idēptitate formali ⁊ māli sed de idēptitate māli. s. q̄tū ad vocē ⁊ preter hoc q̄tū ad rē significatā. Intendimus enim ꝙ eadē ꝓpositio ſm vocem ⁊ easdē res a parte rei oīo significans est ſm se per se nota sed non nobis ita ꝙ illa est ꝑ se nota vni ⁊ non alteri. isti tñ nō habēt eūdem conceptus de illa. ¶ Tunc ad primum dico ꝙ nisi sint idem ꝯceptus nō erit eadē ꝓpositio quo ad formale. poterit tñ esse eadē quo ad māle ⁊ quo ad rem significatā. ¶ Ad 2m dico ꝙ intellectus ꝯcipiens ꝓpositionē sibi nō per se notā sed alteri. nō fertur sup conceptus ex qbus ꝑ se ꝯstit̃ noticia illius ꝓpositionis sed sup alios ꝯceptus. Et si dicat̃ ꝯ hoc qꝛ ex quo ista ꝓpositio deus est. hȝ duos intellectus ⁊ ſm vnū est per se nota ⁊ ſm aliū non. videt̃ ꝙ non plus debeat dici per se nota rōne istius cōceptus q̄ non per se nota rōne alterius. ḡ uel erit ſm se per se nota ⁊ ſm se non ꝑ se nota. uel neutrū. Dico ꝙ ista deus est hȝ duos cōceptus ut dictū est. nā aliūm hȝ viator aliū beatus. sed cōceptus quē hȝ beatus de ista. uel ꝓpositio mentalis quā significat per illam vocalē cōponit̃ ex ꝓprijs rōnibꝰ terminoꝝ. cū ille cognoscat rē importatā per subiectū ⁊ ꝑdicatum in se. ⁊ iō qꝛ ſm illos ꝯceptus est ꝑ se nota iō ipsa dr̃ eē ſm se per se nota. ꝯceptus aūt quē hȝ viator de illa non est ꝓprius ꝯceptus rerū significatarū nec habet ꝓprias rōnes terminorū cum res de qbus enūciat nō cognoscat in se. nec per ꝓpriā ⁊ adequatam speciē sed in alio ⁊ per cōceptꝰ ab alijs rebꝰ habitos non enim viator hȝ ꝓpriam rōnem diuinitatis. nec ꝓpriam rōnem esse subsistentis. ⁊ ideo licȝ ista ꝓpositio. deus est: sub ꝯceptibus viatoris non sit ꝑ se nota. tñ non iō dicendū est eam ſm se esse non ꝑ se notam. ¶ Ad primū ꝯ tertiā ꝯnem negat̃ hꝰ ⁊ dicit̃ ꝙ rñsio ibi posita est bona. Et cum dr̃ ꝙ licȝ cōceptus quos hȝ beatus de illa mutuo se includant non est eadem ꝓpositio ⁊c̄. dictū est prius. ¶ Ad 2m dico ꝙ si capiat̃ eadē ꝓpositio q̄tū ad rē significatā ⁊ q̄tū ad voces ⁊ q̄tum ad cōceptus ꝯcedit̃ ꝙ illa non ē vni per se nota ⁊ alteri nō per se nota si quilibet eorum eam formet tam ſm voces q̄ ſm cōceptus. sȝ dico ꝙ ipsa eadē ſm vocē ⁊ rem significatam tñ ē vni per se nota ⁊ nō alteri quibȝ alios cōceptus de illa. s. non ꝓprios que nō sunt cōceptiones rerū ī se sed in alijs mō quo fuit dictū in alia questiōe. ¶ Ad 3m negat̃ ꝯña. ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ non cuiuslibet ꝓpositionis per se note enūciabile ē cuilibet per se notū nisi sit per se nota simplicit̃ ⁊ quo ad eū. ¶ Ad 4m negat̃ similit̃ ꝯña. ꝓcedit enī de ꝓpositionibus ꝑ se notis q̊ ad oēs. cuiusmodi nō est ista deꝰ ē. ¶ Ad 5m dico ꝙ non oīs ꝓpositio ꝑ se nota venit nālit̃ in mentē sed solū illa que est oībus per se nota. ⁊ non solum est per se nota in se. Modo restat soluere ad rōnes in pede questionis factas. ⁊ quidē illa que ꝓbat ꝙ deū esse non est per se notū cōcedat̃ ad hunc sensum ꝙ nō est per se notū nobis qꝛ aliud non ꝓbat. ¶ Ad primā ꝯo que ꝓbat oppositū dico ꝙ nāle est nobis cognoscere deū sub quadā confusione in q̄tum ipse est beatitudo qꝛ illam quilibet naturaliter appetit ⁊ nāliter cognoscit. non aūt est nāle nobis cognoscere deū sub ꝓpria rōne non solum quā habet beatus imo nec sub illa quā hȝ viator fidelis per fidē. aut phs per demonstrationē. Istā rōnē dat scūs Tho. in sūma. sed de veritate. q. 10. arti. 12. soluit aliter dicēs ꝙ pro tanto dicit Damascenꝰ ꝙ cognitio dei est nāliter nobis inserta in q̄tū nāliter cuilibet aliqđ insitum est vnde possit ꝑueniri ad cognoscēdum deum. Et hec de questione sufficiant.

Ertio circa eandē

distinctionē querit̃. Utrū in diuinis vnus deus sit tres persone. Et arguit̃ ꝙ nō. qꝛ si tres ꝑsone sūt vna essentia sequit̃ ꝙ sint tres ꝑsone ⁊ ꝙ nō sint tres persone diuine. sed iste est pessimꝰ error scȝ ponere ꝯdictoria simul eē vera. ergo ⁊c̄. ꝯña patet. qꝛ si tres persone sunt vna essentia. ergo persone sunt tres. Et ex alia parte. si tres persone sunt vna essentia persone nō erunt tres. qꝛ vna persona erit alia. per illam regulā: Quecunqȝ vni ⁊ eidē sūt eadem inter se sunt eadē. ⁊ sic si quelibet persona ē eadem essentie omnes persone erunt eedē ad inuicem nullo modo realiter distincte. ⁊ sic nō erūt tres realiter. qđ fuit ꝓbandum. ¶ 2° sic. Illud nō est po

nendũ quod infringit artẽ syllogisticã presertim syllogismi expositorij qui est ex se euidens. ut dicit᷑ ꝑ posterioꝝ. scʒ ꝙ medio existente hoc aliquid ⁊ singulari signato: necesse est extrema cõiungi. sed si ponamus ꝙ in diuinis vna essentia sit tres ꝑsone dictus mod⁹ arguẽdi infringit᷑. patet qꝛ diuinitas est q̃dã res simplicissima qua demõstrata potest dici hec res est pater ⁊ hec eadẽ res est filius. ⁊ tñ non sequit᷑. ergo pater est filius uel ecõtra. quod est contra oẽm artẽ syllogismi expositorij. igit᷑ illud ex quo tale quid sequit᷑ nullatenus est ponendũ. ¶ 3°. Illud nõ est ponendũ ad quod sequit᷑ ꝯdictoria esse simul vera de eodẽ. ⁊ hoc sequit᷑ si ponamus ꝙ tres persone sunt vna essentia. tunc eñi essentia illa ⁊ pater sunt eadẽ res ⁊ tñ de essentia dicitur ꝙ est filius ⁊ de patre ꝙ non est filius. ⁊ sic ꝯdictoria de eodẽ vident᷑ verificari. In oppositũ est Athanasius in suo symbolo. et determinatio ecclesie extra de sũma trinitate ⁊ fide catholica. ⁊ Johãnes apostolus in ꝑma sua canonica ca° 3° dicens. Tres sunt qui testimoniũ dãt in celo. pater. verbũ. ⁊ spũs sanctus. ⁊ hi tres vnũ sũt

In hac questione erũt tres articuli iuxta tria dubia tacta in articulis. In primo videbitur quomodo in diuinis non falsificat᷑ illa maxima de qua fit mẽtio in ꝑmo argumẽto. In 2° quõ in diuinis nõ infringit᷑ syllogismus expositorius. In 3° quõ in diuinis non verificant᷑ ꝯdictoria de eodẽ. ¶ Q̃tũ ad ꝑmũ dico ꝙ illa maxima: Quecũq; vni ⁊ eidẽ sũt eadẽ int᷑ se sũt eadẽ. tripliciter põt exponi sm̄ mentẽ sancti Tho. Primus intellectus illius ẽ ut intelligat᷑ tñ habere veritatẽ in illis que sunt eadẽ alicui tertio non solũ re sed etiã rõne saltem ꝙ vnũ in rõne alterius includat᷑ ut qꝛ homo ⁊ aial sunt idẽ realit᷑ sorti. ⁊ homo ⁊ aial includunt᷑ in rõne sortis. ideo hõ ⁊ aial sunt idẽ inter se. Si aũt aliqua sint idẽ realit᷑ eidẽ rei singulari non tñ sunt de rõne illius imo ad inuicẽ differunt rõne. ⁊ ab illa re cui sunt eadẽ realiter. non oʒ illa eẽ idem sibi inuicẽ ꝑsertim si ratio hui⁹ opponit᷑ ratiõi alterius aliquo mõ oppositiõis. Et isto modo exponit sctũs Tho. dictã maximã prima parte. q. 28. ar. 3° in rñsione ad primũ. vbi sic ait. Illud argumẽtũ Quecunq; vni ⁊ eidẽ sunt eadem ⁊c. tenet sm̄ phm̄ in his que sũt idẽ re ⁊ rõne. sicut tunica ⁊ indumentum. non aũt in his que differũt rõne. vñ ibidẽ dicit ꝙ licʒ actio sit idem motui ⁊ similit᷑ passio. non tamẽ sequit᷑ ꝙ actio ⁊ passio sint idem. qꝛ in actione importat᷑ respectus ut a quo est motus in mobili. i passione vo ut qui est ab alio. Et similit᷑ licʒ paternitas sit idem sm̄ rem cũ diuina essentia ⁊ similit᷑ filiatio. tamen hec duo in suis ꝓpriis rõnibus important oppositos respectus vñ distinguunt᷑ ad inuicẽ. hec ille Ex quibus patet ꝙ iste ꝑm⁹ modus exponẽdi predictã maximã est sm̄ mentẽ Ar. Secũd⁹ mod⁹ exponendi eandẽ maximã etiã sm̄ mentẽ scti Tho. est ut dicat᷑ sic: Quecũq; vni ⁊ eidem sunt eadẽ int᷑ se sunt eadem. Isto modo ꝙ vnũ istorũ est reliquũ. ut saltem illud qđ est idem vni illorũ est reliquũ. Et sic diceret᷑ ꝙ qꝛ pater ⁊ filius sunt idem essentie diuine.

non sequit᷑ ꝙ pater sit isto modo idẽ filio ꝙ pater sit filius. sed isto modo ꝙ aliquid idem patri est filius. scʒ essentia diuina que est patri eadem. Hanc enim expositionẽ intendit sctũs Tho. in de potentia. q. 8. arti. 2° ad. 10. cũ dicit. Idẽ est instãs qđ est finis preteriti ⁊ ꝑncipiũ futuri. nõ tñ ꝑncipiũ futuri dr̄ esse in ꝑterito. sʒ illud qđ est ꝑncipiũ futuri. ⁊ similit᷑ nõ dr̄ ꝙ paternitas sit in filio. sed illud qđ est paternitas. s. essentia diuina est in filio. hec ille. A simili in ꝓposito qꝛ filius ⁊ spũs sanctus sunt idem essentie diuine sm̄ rem non tñ sm̄ rõnem. ideo non sequit᷑ ꝙ spirit⁹ sanctus sit filius sed ꝙ aliquid idẽ spiritui sancto sit filius scʒ essentia diuina. Tertius modus exponendi predictã maximã sm̄ mentẽ sctĩ Tho. foret iste ut dicat᷑ sic: Quecunq; vni ⁊ eidem sunt eadem int᷑ se sunt eadem q̃tũ ad illud in quo sunt eadẽ tertio ⁊ ideo qꝛ pater ⁊ filius sint idem essentie diuine q̃tũ ad suũ esse. ideo bene sequit᷑ ꝙ pater ⁊ filius sint idẽ ad inuicẽ sm̄ esse qꝛ tamen pater non est idẽ eẽntie diuine sm̄ suã rõnem imo ut sic distinguit᷑ ab essentia. ideo pater sm̄ rõnem paternitatis distinguitur a filio nec est idem illi. verũtamen non oportet ꝙ si pater ⁊ filius non distinguunt᷑ a diuina essentia nisi rõne sola ꝙ nec inter se distinguant᷑ nisi sola ratiõe qꝛ ratio essentie non opponit᷑ rõni patris aut filij sicut pater ⁊ filius relatiue opponunt᷑. ⁊ qꝛ sola oppositio relatiua relationũ realiũ distinguit in diuinis realiter bene stat. imo sequit᷑ ꝙ pater ⁊ filius realit᷑ ad inuicẽ distinguant᷑ non tamen a diuina essentia. Istũ sensum innuit ꝑ sen. dis. 33. q. j. arti. ꝑ. ad 2m. sic dicens. Si aliqua duo sint idem sm̄ id qđ idem sunt in quocunq; est vnũ est alterũ. paternitas autem ⁊ diuina essentia sunt idẽ sm̄ esse. ⁊ iđ sicut i filio ẽ esse ipsius essentie ita ⁊ in filio est esse paternitatis quia in diuinis non est nisi vnũ esse sed paternitas habet aliquid in quo non vnit᷑ cum essentia scʒ rationem paternitatis que est alia a rõne eẽntie. vnde sm̄ istã rõnẽ respectus potest esse in patre ⁊ non in filio si distinguerẽ patrem a filio. Nec oportet in his aliquid simile inquiri. quia in nulla re creata inuenitur aliquid simile diuine simplicitati ut habẽs sit illud quod habetur. omnia enim similia que possunt induci uel de pũctis in linea uel de differentiis existentibus in genere plus habent de dissimilitudine q̃ de similitudine. ⁊ ideo magis abducũt intellectũ a veritate q̃ inducant in verũ. hec ille. Ex quibus patet ꝙ quia paternitas est eadem essentie sm̄ esse non tamen sm̄ rõnem. ideo non sequit᷑ vbicũq; est essentia sit paternitas sm̄ rationẽ paternitatis licʒ vbicunq; est essentia sit paternitas q̃tum ad suum esse. sic etiam licʒ pater sit idem essentie non tamen oportet ꝙ cuicũq; essentia diuina est eadem pater sit idem nisi quo ad esse. ¶ Sed contra ista arguit Aureolus in presenti distinctione presertim contra primam expositionẽ dicte maxime. Iste inqt mod⁹ declarandi minime stare potest. nec difficultatem euacuat. Quecunq; enim vni ⁊ eidem sunt eadem realiter sed differẽtia sola ratione talia inter se sunt

eadem fm rem q̄uis differant ratione. talis nāq̄
est idemptitas extremorum inter se qualis est eorū
idemptitas in medio. uel tollitur omnis forma syl/
logistica ⁊ demonstratiua que tenet ex isto ꝑncipio
vn̄ negans ipsum uel in deo uel in q̄cunq̄ alio tollit
omnē viam demonstrandi ⁊ sciendi aliquid de deo
sed fm te paternitas ⁊ filiatio sunt idem fm rē eēn/
tie diuine licȝ sint distincta fm rationē ab ea. ḡ inter
se erunt eedem fm rem q̄uis distinguant̄ fm rōnē.
⁊ per consequens pater ⁊ filius sola ratione distin/
guunt̄. ⁊ redit error Sabellij. ¶ 2° arguit cōtra ex/
emplum ibi datum. Aut enim actio ⁊ passio realiter
distinguunt̄ a motu aut sola ratione. si sunt idē rea
liter motui nec differunt nisi rōne. erunt inter se idē
realiter differētia sola rōne. ¶ Ad primū negat̄ a^{or}
⁊ sua ꝓbatio. non enī oportet q̄ talis sit idemptitas
extremorū inter se qualem habent illa extrema in
medio. potissime quādo medium est idem extremis
non formaliter sed idemptice hoc est idēptitate rei
non rōnis. quin potius mediū idemptificat̄ eis q̄si
per accidens sicut res vnius generis rei alteri⁹ ge/
neris: quō videt̄ essentia diuina idemptificari rela/
tiōibus aut ꝑsonis sicut absolutū relatiuo. tūc enim
non oportet extrema talē idemptitatē habere inter
se qualem habent in medio. quia talia extrema per
accidens idemptificata medio possunt minus con/
uenire inter se q̄ cum medio. ut patet de albedine
⁊ humiditate in niue. quodlibet enī cōuenit cū niue
in faciendo compositum vnū verius q̄ inter se. q̄
albedo est actꝰ niuis non autē humiditatis. ⁊ con/
sequenter plus est de vnitate inter albū ⁊ niuem q̄
inter album ⁊ humidum. ⁊ similiter verius vnitur
humidum niui q̄ albo. ⁊ sic non tanta est vnitas aut
idēptitas illoꝝ duorū extremorū ad inuicē quanta
est cuiuslibet extremi seorsum sumpti in ordine ad
medium scȝ niuē. Ita in ꝓposito licȝ similitudo lon/
ge a ꝓposito distet. Posset etiā dari exēplū de dif/
ferentijs respectu generis non tanta. est enī cōue/
nientia differentiarū ad inuicē quāta est cuiuslibet
earū ad genus qꝺ diuidunt. Dicta ergo propositio
scȝ qualis est idemptitas extremorū in medio tāta
est extremorū ad inuicē debet intelligi qn̄ extrema
non quasi ꝑ accidēs se habent ad medium ita q̄ pre/
dicatio medij de extremitatibus uel ecōtra non est
per accidēs ⁊ solum idemptifica non formalis. ⁊ ꝓ/
pter idemptitatē esse non rōnis cuiusmodi est cum
dicit̄. pater est essentia. ul' ecōtra. talis enī ꝑdicatio
est quasi per accidens ⁊ nō per se. est enim vera nō
ꝓpter idemptitatē significationis subiecti ⁊ ꝑdica/
ti sed ꝓpter idemptitatem rei subiecti ⁊ predicati.
Nec enim pater significat essentiā. nec nomē essen
tie significat patrem licȝ res sit eadem. Sciendum
etiam q̄ qn̄cunq̄ aliqua extrema sic idemptificā/
tur medio aut alicui tertio q̄ nullum extremorum
idemptificat sibi illud adequate imo medium pluri
bus idemptificatur q̄ aliquod extremum sic q̄ nō
solum medium est idem ipsi extremo imo ab extre/
mo quolibet seorsum sumpto aliud uel aliud inclu/
dit tunc nō oportet q̄ extrema idemptificata in ta/
li medio idemptificent̄ inter se. Exemplum huius
est de homine in vniuersali realiter quem aliqui po
nunt. Ille enim homo est idem sorti. et similiter est
idem platoni. nec tamen sortes ideo est idem plato/
ni. imo sunt realiter distincti. quia licȝ sortes sit idem
homini vniuersali non tamen adequate ⁊ cōuerti/
biliter. Ita in ꝓposito quelibet persona est eadē di/
uine essentie non tamen adequate ⁊ cōuertibiliter
⁊ ideo licȝ due persone sint eedem diuine essentie.
non tamen int̄ se sic q̄ hec sit illa. Ex istis ergo duo/
bus potest cōflari vna expositio illius maxime quā
sumit arguens scilicȝ: talis est idemptitas extremo/
rum inter se qualis est idemptitas eorum in medio.
debet enim intelligi quando extrema idemptificā/
tur medio non per accidens sed per se. Item quan/
do idemptificantur illi medio adequate modo pre/
exposito. Si autem regula tenet istis non seruatis
hoc est gratia materie non autem gratia forme. Et
cum dicit arguens q̄ illa ꝓpositione negata tollit̄
⁊c̄. dico q̄ nō est verum imo illa data sine quacūq̄
expositione sequūtur multa falsa. verūtamen con
cedo q̄ propositio ꝓbi in forma quam ponit primo
posteriorū. ⁊ exponit 3° physicorū. scilicȝ: Quecunq̄ vni
⁊ eidem ⁊c̄. vera est. ⁊ illa negata sequerentur mul
ta inconuenientia. Mirum autem est quō ipse ar/
guens ita velit illam maximā sine quacunq̄ modi/
ficatione tenere. cum ipse eadem. q. arti. 4°. eā glo
set de capite proprio dicens q̄ solum habet verum
in illis que habent realem idēptitatem in ꝑmo mo/
do dicendi per se que est idemptitas per repetitio/
nem eiusdem rei. In secūdo modo autem nō tenet
nisi in his que habent idemptitatem indistinctionis
Et finaliter dicit q̄ potest vnico verbo glosari q̄ il/
lud principium: Quecunq̄ vni ⁊ eidem sunt eadē
⁊c̄. habet veritatem in his que sic sunt eadem i ter/
tio q̄ quodlibet repetit rem tertij. non autē teneret
in illis in quibus ē idēptitas omnimode indistictiōis
imo est fallacia accidentis. ecce glosam suam ⁊ cre/
do q̄ pauciora concludet de deo ex illa maxima si
solum teneat fm suam glosam q̄ si fm nostram. di/
co igitur q̄ sicut illa maxima: Quecunq̄ vni ⁊ eidē
⁊c̄. tenet in illis que sunt eadē adequate alicui ter/
tio re ⁊ ratiōe. ita illa: talis est idemptitas extremo/
rum inter se ⁊c̄. tenet in illis extremis que sunt ade/
quate eadem alicui tertio ratione ⁊ re. sed in alijs
non oportet eam tenere nisi aliquo modo predicta/
rum expositionum. utpote q̄ si quodlibet extremū
est idem medio realiter ipsa extrema sunt eadem
inter se. sic q̄ uel hoc extremum est illud uel aliquid
idem vni extremo est aliud extremum. ⁊ hoc penes
secundam expositionem. Uel sic. q̄ si duo extre/
ma sunt eadem in medio illa possunt dici eadem in/
ter se isto modo scilicȝ cum additione medij. utpote
q̄ pater est idē essentie ⁊ filius est idē essentie non
seq̄t q̄ filius sit pater sed q̄ filius sit idem patri fm
essentiam. ⁊ hoc fm secundā expositionem super⁹
datam. ¶ Ad 2m similit̄ negat̄ ista ꝯña: actio et pas/

sio sunt idem motui realiter nec differunt ab eo nisi sola ratione. ergo nec differũt inter se nisi sola ratione. Istam autem ꝯñam ipse non probat. ideo nõ plus dico ad eam. Utrum autem actio ⁊ passio sint due res vel vna. non est pro nũc ad propositum. videtur tamen ꝙ idem motus est actio ⁊ passio. sꝫ dicitur actio prout importat originem eius fm ꝙ incipit ab agente ⁊ terminatur in passum. Dicitur autem passio prout est in mobili. ⁊ importat relationẽ fundatam in passo ⁊ terminatam ad agens. Ille tamen relationes realiter differunt. ⁊ vna est subiectiue in agente. alia vero in passo. Ista videtur esse sententia sancti Tho. pma parte. q. 41. arti. p°. et. q. 18. arti. 3°. ⁊ multis alijs locis in summa ⁊ scriptis. ⁊ expresse in scripto sup 3° physicorũ. ⁊ sup. xj. metaphisice. Et in hoc pmus articulus terminat.

Quantũ ad secundũ

articulum dicitur ꝙ ex positione trium personarum in vnitate essentie nõ infringitur ars syllogistica nec expositorius syllogismus. Cum enim sic arguitur. Essentia diuina est paternitas. filiatio est essentia diuina. ergo filiatio est paternitas. est fallacia accidentis. licꝫ enim in deo nullum sit accidens. est tamen quedã similitudo accidentis inqꝫtum ea que de inuicẽ pdicant fm accidens differunt rõne ⁊ sunt vnũ subiecto. verba sũt sancti Tho. de potentia dei. q. 8. arti. 2° in respõsione ad 6m. vbi etiam dicit ꝙ illa regula in qua fundatur dictum argumentum scilꝫ. Quicquid predicatur de predicato pdicatur de subiecto. tenet in predicabilibus per se. per se autem pdicatur de aliquo quod pdicatur de illo fm propriam rationẽ. qd vero non fm propriam rationem pdicatur sed ppter idemptitatem rei non pdicatur per se. Cum ergo dicitur. Essentia diuina est paternitas. non pdicatur paternitas de diuina essentia propter idemptitatẽ rationis sꝫ rei. ⁊ similiter nec essentia de paternitate. hec ille. Ex quibus patet ꝙ ista positio nõ infringit verum modum syllogiçandi expositorie sed syllogismos sophisticos repudiat ac refellit. Consimili modo possunt solui illa sophismata que solent fieri circa istam materiam. ut dicendo sic. Omnis deus est pater. sed filius est deus. ergo filius dei est pater Item. Omnis pater in diuinis generat. sed essentia diuina est pater in diuinis. ergo ⁊c. omnia enim hec soluuntur quia incidit in eis fallacia accidentis Sciendum enim ꝙ fm Tho. in tractatu suo de fallacijs ca° de fallacia accidentis. Accidens de quo loquimur in fallacia accidentis accipitur fm ꝙ distinguit contra per se. per se autem dicitur aliquid inesse alicui quod ei conuenit fm propriam diffinitionem. vñ ad hoc ꝙ ẽ per se inesse alicui potest aliquid se hre ad aliud multipliciẽ. Quedã enim sunt que omnino sunt idem fm substantie rationem. ut vestis ⁊ indumentum. ⁊ in istis est solũmodo per se. ⁊ nullo modo per accidens. Quedam vero sunt quorum vnum est omnino extraneum a ratione alterius. sicut se habẽt homo ⁊ album. ⁊ in istis est solummodo per accidens ⁊ nullo modo per se. Quedam vero sunt quorum vnum aliquo modo pertinet ad rationem alterius licꝫ nõ sint omnino eadem fm diffinitionem sicut se habent superius ⁊ inferius. ⁊ proprium ⁊ species. In pmis quicqd dicitur de vno dicitur de alio. in alijs autem non sed quãdoqꝫ. Nam quãdo aliquid conuenit vni coniũctorum per accidens fm illud quod est idem alteri tunc cõuenit etiam alteri. sed quando aliquid conuenit vni fm ꝙ distinguitur ab alio tunc non oportet ꝙ conueniat alteri. imo sic arguendo est fallacia accidentis. hec ille. Ex quibus patet ꝙ cum essentia diuina ⁊ pater se habeant illo modo per accidens quo dictum est non oportet ꝙ quicqd conuenit vni ꝯueniat alteri. sicut essentie diuine conuenit hoc predicatũ cõe et hoc predicatum filius. Dicimus enim ꝙ essentia est cõmunis. essentia est filius: que predicata non conueniunt patri. similiter generare conuenit patri et distinguitur a filio: que tamen essentie non cõueniunt. vñ fm regulam predictam quãdocũqꝫ aliquid attribuitur essentie fm illud in quo conuenit cũ patre etiam illud conuenit patri ⁊ econtra. sicut ista pdicata bonus sapiens infinitus ⁊ hꝫ. Quãdocunqꝫ autem aliquid conuenit essentie fm illud in quo distinguitur a patre si illud attribuatur patri ex hocqꝫ est idem essentie cõmittitur fallacia accidẽtis. ut patebit in articulo sequenti. Similiter ex dictis patet ꝙ instantia quorundam nulla est qua dicunt ꝙ si distinctio rationis inter patrem ⁊ essentiã causaret fallaciã accidentis in hoc processu: hec essentia est pater. hec essentia est filius. ergo filius est pater. eadẽ ratione hic erit fallacia accidentis: sortes est homo. sortes est pater. ergo pater est homo. patet inquam quia in hoc secũdo syllogismo non incidit fallacia pdicta. quia esse patrem non conuenit sorti fm ꝙ distinguitur ab homine sed esse indiuiduũ aut singulare conuenit sorti ut distinguit ab hoie. ⁊ iõ hic ẽ fallacia accidentis. sortes est indiuiduum. sortes ẽ homo. ergo homo est indiuiduum. Et in hoc secundus articulus terminatur.

Quantũ ad tertium

dicitur ꝙ illud principium scꝫ de quolibet affirmatio vel negatio est vera ⁊ de nullo ambe simul sunt vere. non falsificatur ex hoc ꝙ in diuinis ponimus vnam rem esse tres personas Nam fm ꝙ dicit sanctus Tho. p°. sen. dis. 33. q. j. arti. p°. in responsione ad 2m. de eodẽ fm ꝙ idẽ est impossibile est aliquid idem affirmare ⁊ negare. sed si aliqua eadẽ in aliq̃ distinguant affirmationes ⁊ negationes pertinentes ad illam distinctionem de ipsis verificari poterũt. quia omnis distinctio siue rei siue rationis fundatur in affirmatione ⁊ negatione sicut patet etiam in synonimis. tunica enim ⁊ vestis significant eandem rem. tamẽ nomina sunt diuersa

⁊ similiter indumentum. vnde affirmatiões ⁊ negationes que pertinent ad rem non possunt verificari ut dicatur tunica est alba. indumētum non est albū sed affirmationes ⁊ negationes que pertinent ad nomina possunt verificari. ut dicatur indumentum est neutri generis. vestis non est neutri generis. ita etiam cum persona ⁊ essentia sint idem ſm rem nihil qđ ad naturam rei pertinet quod predicatur de essentia potest negari de persona. ut dicamus ꝙ essentia est increata ⁊ persona nō est increata. uel essentia est deus. persona non est deus. sed quia persona ⁊ essentia distinguūtur ratione quicqd ꝑtinet ad rationem illam in qua distinguūt̄ quod predicatur de vno potest negari de alio. ut dicatur ꝙ essētia est cōmunis. persona non est cōmunis. persona generat. essentia non generat. ⁊ sic de alijs. vn̄ i talibus non idem attribuitur essentie ⁊ persone. hec ille in forma. Item 4° contra gentiles. ca° 14. in fine dicit: Ubicunqꝫ est aliqua distinctio oportet inueniri oppositionem negatiōis ⁊ affirmationis. que eni ſm nullam affirmationem ⁊ negationem differunt penitus sunt indistincta. oporteret enim ꝙ q̄tū ad omnia vnum esset quod ⁊ alterum ⁊ sic essent penitus idem ⁊ nullo modo distincta. hec ille. Itē de potentia. q. 7. arti. p°. in ratione ad 5m dicit: De eo quod est idem re ⁊ differens ratione nihil prohibet cōtradictoria p̄dicari. ut dicit ph̄s 3° physicorū. sicut patet ꝙ idem punctum re ⁊ differens ratione est principium ⁊ finis. sed ſm ꝙ est principium nō est finis. ⁊ econtra. vn̄ cum essentia ⁊ ꝓprietas sint idem re ⁊ differant ratiōe nihil prohibet quin vnum sit coīcabile ⁊ aliud incoīcabile. hec ille. Item p°. sen. dis. 5. q. j. arti. p°. in responsione ad p̄mū. dicit sic: Affirmatio ⁊ negatio dicuntur maxime opponi. quia in eis non importat̄ aliqua conuenientia. in priuatiue autem oppositis importat̄ conuenientia q̄tum ad subiectum. quia nata sunt fieri circa idē. in contrarijs autem ⁊ relatiuis q̄tum ad genus quia sunt in eodem genere. vn̄ vtrunqꝫ extremorū significatur per modum entis ⁊ nature cuiusdā. illud autem in quo inuenitur aliquid non permixtum cōtrario est maximum ⁊ primū in illo genere ⁊ causa omniū aliorum ⁊ ideo oppositio affirmationis ⁊ negationis cui non admiscetur aliqua conuenientia est prima et maxima oppositio ⁊ causa oīs oppositionis ⁊ distinctionis. ⁊ ideo oportet ꝙ in qualibet alia oppositiōe includatur affirmatio ⁊ negatio sicut primū in posteriori. vn̄ plura requirūtur ad alias oppositiones q̄ ad oppositionem cōtradictionis. quia se habent ex additione ad ipsam. vn̄ non oportet ꝙ si ꝯtrarietas non inuenit̄ nisi in diuersis realiter ꝙ affirmatio et negatio non inueniātur nisi in realiter diuersis. imo sufficit etiam distinctio rationis ad affirmationē et negationem. ⁊ talis distinctio rationis est int̄ essentiam ⁊ personam. hec ille. Item dis. 33. q. j. arti. 4. dicit: Quia ꝓprietas persona ⁊ essentia non differūt ſm rem sed ſm modum significandi. ideo omnia adiectiua que predicant cōditionem rei absolute predicantur coīter de proprietate essentia ⁊ persona. ⁊ hꝫ precise sunt adiectiua negatiua. ut increatus et hꝫ. Quecunqꝫ vero exprimunt modum significandi in quo ista tria distinguūtur non predicantur de eis coīter. tamen in his est differentia. Quedā enim sunt que important illum modū significandi in principali significato. sicut hoc nomen cōmune importat in significando modum essentie. ⁊ hoc nomē distinctum modum persone. ⁊ hoc nomen distinguēs modum ꝓprietatis. ⁊ ideo si p̄dicatio istorum permutetur ut dicatur essentia distincta uel ꝓprietas cōmunis erit propositio falsa non solū iproprie. Quedam autem important illum modū non significando ipsum sed dant eum intelligere ex suo modo significandi sicut illa que significant per modū actus quia actus sunt suppositorum. vn̄ non proprie possunt attribui nisi personis que sunt supposita diuine nature non autem essentie uel ꝓprietati que significantur per modum forme. vn̄ non proprie dicitur ꝙ paternitas creet uel generet. ⁊ similiter illa que significant cōcretiue dant intelligere modum personarum. vn̄ etiam hec non est propria paternitas est sapiens uel hꝫ. similit̄ nec ista: paternitas est pater si pater sumat̄ adiectiue. uel paternitas ē innascibilis. hec ille in forma. Addit etiam ibidem ꝙ adiectiua personalia nullo modo predicant̄ de diuina essentia per diuisionem quam significant que est opposito modo ipsius essentie. Nec etiam proprie dicuntur de ꝓprietatibus personalibus ut adiectiua essentialia ꝓpter modum significandi. adiectiua tamen essentialia magis proprie predicantur de essentialibus q̄ personalia de ꝓprietatibus. q2 proprietas significatur ut ratio quedam persone. vn̄ q̄tum ad modum significandi magis elongant̄ a perfectione suppositi q̄ essentia que dicit totum esse suppositi licꝫ alio modo significet̄. hec ille. Eandem sententiā replicat de potentia dei. q. 8. arti. 2° ad 7m dicens ſm ph̄m 3° physicorū. Non oportet ꝙ omnia eadem predicentur de quolibet modo eisdē sed solum de eisdem ſm rationem. Essentia autem diuina ⁊ paternitas ⁊ si sint idem re non tamen sunt idem ratione. ⁊ ideo non oportet ꝙ quicqd predicatur de vno predicetur de alio. Sciendum tamē ꝙ quedam sunt que consequuntur proprias rationes essentie ⁊ relationis. sicut dicimus ꝙ esse cōmune sequitur ad essentiam. distinguere ṽo sequitur ad relationem. vn̄ vnū horum ab alio remouetur. neqꝫ enim essentia distinguit neqꝫ relatio est cōmunis. Quedam ṽo nō q̄tum ad principale significatum sed q̄tum ad modum significandi habent aliquam differentiam a ratione essentie uel relationis ⁊ ista predicātur quidem de essentia uel relatione licꝫ nō proprie. ⁊ hꝫ sūt adiectiua ⁊ verba essentialia. ut bonus sapiēs. intelligere ⁊ velle. hꝫ eni q̄tū ad rem si

gnificatam significant ipsam essentiam. sed tamen significant eam per modum suppositi et non in abstracto. et ideo proprie dicunt de personis et de nominibus essentialibus concretis. ut deus uel pater est bonus sapiens creans et huiusmodi. de essentia autem in abstracto signata et non per modum suppositi improprie. minus autem proprie adhuc de relationibus: quia hec conueniunt supposito secundum essentiam. non autem secundum relationem. Deus enim est bonus uel creans ex eo quod habet essentiam non autem ex eo quod habet relationem. hec ille. Et si fiat instantia contra hoc quod dictum est scilicet quod adiectiua que significant per modum alicuius non proprie conueniunt essentie. quia dant intelligere modum suppositi. Si inquam instetur contra hoc quia bene et catholice dicitur quod essentia creat et gubernat et huiusmodi. et tamen creans significatur per modum actus. Dicit sanctus Tho. primo sen. dis. 5. q. 1. arti. primo. quod in diuinis quecunque predicantur de supposito non secundum modum quo differt ab essentia predicantur etiam de essentia. Dicimus enim quod essentia creat gubernat et huiusmodi. sed actus qui dicitur de supposito secundum modum secundum quem differt ab essentia non potest de essentia predicari. et huiusmodi est actus generandi quia predicatur de supposito patris secundum quod est distinctum a supposito filii. unde non sequitur quod essentia generat. hec ille. Et est intentio sua dicere ut videtur quod de ratione suppositi sunt duo secundum quod ipsemet dicit de potentia dei. q. 8. arti. 3°. in responsione ad 7m. scilicet quod sit per se subsistens et in se indiuisum. 2m est quod sit distinctum ab aliis suppositis eiusdem nature si tamen contingat esse alia supposita eiusdem nature. hec ille. Constat autem quod diuina essentia non differt a persona quantum ad primum sed quantum ad 2m et quia actus creandi conuenit diuino supposito solum ratione primi. actus autem generandi ratione secundi et primi ideo creare conuenit essentie sicut et supposito non autem generare. Ista omnia dicta sunt ad videndum quomodo de eisdem realiter sed distinctis ratione possunt contradictoria predicari uel saltem idem predicatum affirmari et negari sine implicatione contradictionis. Quam sententiam ponit sanctus Tho. similiter prima parte. q. 38. arti. primo. ad 2m et q. 39. arti. 5°. et. q. 40. arti. primo. ad 3m. et. q. 32. arti. 2°. ad 2m. et generaliter ubicunque loquitur de ista materia ¶ Sed contra istam determinationem arguit Aureolus in suo quolibet. q. 5. arti. 2°. ubi vult probare quod ad tollendum contradictiones in diuinis non sufficit sola distinctio rationis que solum in virtute sit in re sed in actu sit per intellectum. Arguit autem primo sic. quia ex 2° physicorum. et 5° metaphisice. effectus in actu exigit causam in actu. et effectus in potentia causam in potentia. sed causa quod affirmatio et negatio de aliquo sibi non contradicunt in aliquo est distinctio uel non idemptitas aliqua existens in illo ex diffinitione elenchi. ergo si actu non est contradictio oportet quod actu non solum virtute sit non idemptitas uel distinctio. sed actu nullo intellectu considerante essentia est communis et proprietas non. ergo actu non solum virtute erit ibi non idemptitas seu distinctio. nec illud virtualiter iuuat. ¶ Confirmatur quia pari ratione dicerem quod animal idem re esset in omni animali et differentia non. quia licet sint una res tamen differunt virtute tali differentia quam intellectus potest reducere in actum. ¶ 2°. Quia talis differentia virtualis repugnat deo secundum Anselmum de incarnatione verbi ca°. 5°. Simplicia inquit prestant compositis quantum ad simplicitatem attinet et compositionem. quoniam omne compositum necesse est actu uel intellectu posse distingui. Et tunc infert quod si deus compositus est aut nulla natura simplex est aut aliqua natura est que natura dei prestantior est. Quod enim nec actu nec intellectu potest dissolui maius est quam quod actu uel intellectu dissolui potest Ex quo patet quod personam diuinam posse per intellectum dissolui in duo virtualiter inexistentia. est omnino falsum et contra Anselmum. ¶ 3°. Illud quod tollit contradictionem in diuinis oportet quod sit in deo preueniens omnem actum intellectus. quia siue intelligatur deus siue non intelligatur nulla contradictio est in eo. sed distinctio rationis omnem actum intellectus non preuenit: cum non habeat esse nisi per actum intellectus. ergo distinctio rationis non sufficit. ¶ 4°. arguit sic primo sen. dis. 1. Cuius constituentia sunt seorsum conceptibilia et habentia proprias unitates: constitutum necesse est esse compositum saltem secundum rationem. patet enim quod in tali constituto est unum et unum se habentia ut componibilia inter se alias facient aceruum. et sic necesse est quod tale constitutum sit compositum uel quod sit aceruus. sed persona diuina est simplicissima. nec est composita etiam secundum rationem. quia non est maior simplicitas in essentia quam in persona cum persona vere sit deus. deus autem sit omnino simplex. ut dicit ca m. de summa trinitate et fide catholica: Firmiter credimus. ergo essentia et proprietas que personam constituunt non sunt seorsum conceptibiles. nec habentes proprias unitates etiam rationis. Forte inquit diceretur ad hanc rationem. Primo quidem quod proprietas et essentia licet sint distincta secundum rationem cum transeunt in idem realiter ratione cuius transitus non componunt sed sunt realiter idem omnino tamen ratione distincta. 2° forte dicetur quod nullum inconueniens est si in persona sit compositio rationis et conceptuum fabricatorum per intellectum. et si sic dicitur non euaditur ratio. Ex primo quidem non. talis enim est ordo et habitudo inter aliqua secundum rationem quando illa distincta sunt ratione qualis ordo et habitudo est inter ea secundum rem ubi sunt realiter distincta. sed si essentia et paternitas essent distincta secundum rem. non dubium quod facerent compositionem realem. secundum illud philosophi 7° metaphisice. quod ex substantia et aliis predicamentis sit compositum etiam ex ad aliquid et relatione. ergo ubi

paternitas et essentia distinguuntur sola ratione fa/
cient compositionem rationis et per consequẽs per/
sona erit composita sm rationem. ¶ 2° ad idẽ. Nul/
lus transitus in identitatem tollit compositionem
nisi illam que est eiusdem generis cum transitu. ut
si sit trãsitus sm rem tollit compositionem realem:
si sm rationem tollit compositionem rationis. sz pa/
ternitas et essentia transeunt in identitatẽ sm rem
et retinent distinctionem rationis. sm te ergo transi/
tus iste solum tollit compositionem realem et relin/
quit compositionem sm rationem. quod est contra
auctoritatem Hylarij 6° de trinitate. aliquantulũ
post medium dicentis: ꝙ non est compositus deus
qui est vita. Nec qui est lux ex obscuris coaptatur.
nec qui spiritus est ex disparib° formabilis est. totũ
enim quod in eo est vnum est. Et sic patet ꝙ prima
responsio non valet. similiter nec 2ª. Primo qz fal/
sum est nec bene consonum fidei veritati ꝙ perso/
na aliquo modo sit composita uel formaliter nec ex
natura rei aut cõceptibiliter aut sm rationẽ. nem/
pe qui omne dicit nihil excludit. sed determinatio
concilij: firmiter creditur. in quo fides plenarie con/
tinetur: dicit simplex omnino. ergo nullus modus
compositionis ponendus est in deo. nec realis nec
formalis nec rationis et per cõsequens nec in perso
na que vere est deus. ¶ 2° ad idem. Quia omnis p/
fectio simpliciter est in deo in sũmo. sed simplicitas
est perfectio simpliciter. sz in vnoquoq melius est esse
simplex q̃ non simplex. ergo infinita simplicitas et
summa erit in qualibet persona que est in infinitum
perfecta. sed non est sũma nec infinita si sit ibi ali/
qua compositio realis formalis uel rationis. ergo
idem qd prius. ¶ 3° ad idem. Sicut quelibet perso/
na est simpliciter perfecta sm rem ita est simpliciter
perfecta sm rationem. et per consequens in ea non
debet poni res aliqua imperfecta: ita nec ratio aliq̃
imperfecta. sed rationis compositio est imperfectio
sm rationem. qd patet. quia vbi est compositio con/
ceptuum ibi alter conceptuum est per alium per/
fectibilis tanq̃ per sui perfectionem. ut conceptus
animalis perficitur per rationale. et vniuersalit᷑ vbi/
cunq est compositio ibi vnum componibiliũ est in
potentia et reliquum est actus eius. potentia ṽo im/
perfectionem dicit. et per cõsequens vbicunq est
compositio sm rationem ibi est imperfectio eiusdẽ
generis. ergo relinquitur ꝙ in persona perfectissi/
ma realiter et formaliter et sm rationem nullius ge/
neris compositio sit ponenda. ¶ 4° ad idem. Deus
est quo maius aut meli° cogitari non potest nec sm
rem nec sm rationem. sm regulam Anselmi ꝓ sol.
ca° 2°. sed maior et melior cogitaretur deus si cogi/
taretur simplex omnino q̃ si cogitaretur simplex
quidem sm rem compositus ṽo sm rationem. tunc
enim daretur sibi perfectio simplicitatis in sũmo et
non nunc. ergo videtur ꝙ quelibet persona diuina
sit omnino simplex absq omni compositiõe forma/

li uel rationis. ¶ 5° ad idem. Anselmus de incarna/
tione verbi ca° 5°. dicit ꝙ qui simplicem habet intel
lectum et non simplicitate fantasmatũ obrutũ intel
ligit simplicia prestare cõpositis inquantum ad simplici/
tatem attinet et compositionem. quoniã omne com/
positum necesse est actu et intellectu posse distingui
qd de simplicibus nequit intelligi. cuius enim pres
cogitari non possunt. illud in partes nullus intelle
ctus dissoluere potest. et infra. si esset aliquid quod
nec actu nec intellectu dissolui posset maius eẽt q̃
qd intellectu dissolubile esset. Itaq si omne com/
positum saltem cogitatione dissolui potest: qui dicit
deum esse compositum dicit aliquid maius deo se
posse intelligere. transit igitur intellectus vltra de/
um qd nullus potest facere intellectus. hec Ansel/
mus. Cuius quidem auctoritas expositione non
indiget uel adaptatiõe cum ꝓpositum cõtineat eui/
denter. Forte inquit diceretur 3° ad illam rationẽ
licz in persona filij sint plura sm rationem uel plu/
res conceptus. non tamen faciunt compositionem.
quia nullam habent ad inuicem vnionem. ut sũt cõ
ceptus uel ratiões sed inquantum sunt vna res. inquantũ
autem sunt vna nullam faciunt compositionem sed
identitatem. inquantum ṽo cõceptibiliter distinguũ
tur. compositionem non faciunt. quia ut sic nullate/
nus vniuntur. Sed hec euasio statim apparet im/
possibilis. sicut enim persona est aliquid vnum rea/
liter ita est vnum cõceptibiliter. sed nihil in quo sũt
plures conceptus aut rationes nisi ille rationes aut
conceptus habeant inter se aliquam vnionem est
vnum cõceptibiliter aut sm rationem. ergo necesse
est ꝙ conceptus aut rationes existentes in persona
non solum inquantum res sũt immo inquantum talia inter
se habeant vnionem et cõnexionem. alioquin ꝑsona
non erit vnum conceptibile nec vnum formale ob/
iectum intellectus. Et sic patet ꝙ 4ª principalis ra
tio nullatenus impeditur. ¶ 5° principaliter arguit
sic. Quãdocunq aliqua inquantum sunt talia et sub ꝓ/
prijs rationibus uel formalitatibus sunt res mere
absq admixtione rõnis cuiuslibet aut conceptus si
illa non ponunt in numero necessario inquantum talia
sunt fundabunt eandem vnitatem. nec poterit ra/
tio vnius per intellectum a ratione alterius separi.
Da enim oppositum ꝙ ratio vnius a ratione alteri/
us separetur et distinguatur et ita habeat precisam
vnitatem: sequitur ꝙ etiam realitas poterit a rea/
litate separari et habebit propriam vnitatem et di/
stinctionem et per cõsequens ponent ille res in nu/
merum ad inuicem et facient dualitatem. uel si das
ꝙ rationes ponant in numerum et habeant propri/
am vnitatem: res ṽo non ponant in numerum nec
habeant propriam vnitatem. statim sequitur ꝙ ta/
lia sub illis rationibus non erant res mere sed res
cum admixtione alicuius qd distinguitur et habet
propriam vnitatem re permanẽte penitus indistin/
cta et sub carentia vnitatis. sed essentia inquantum es/

sentia ⁊ sub ꝓpria ratione essentie est verissima res
absq admixtiõe cuiuslibet rationis aut ꝯcept⁹. pa-
ternitas quoq inquãtũ paternitas ⁊ sub ꝓpria ra-
tione paternitatis est verissima res in deo. nec ẽ ali-
quid rationis. ergo si ut sic non ponũt in numerum
necesse esse inq̃tum talia ⁊ sub proprijs rationibus
fundent penitus eandem vnitatem ⁊ per ꝯñs nec
possunt precsindi per intellectum. aᵒʳ huius ratiõis
probatur. homo enim ⁊ sortes realiter non ponunt
in numerum. nihilominus qꝛ homo sub ratione qua
homo non ẽ res aut substantia ut patet 7ᵒ. metaphi-
sice. sed quatenus repetit rem sortis sub alio ꝯce-
ptu. vnde cõmentator ibidem cõmento. 48. Qꝛ nõ
est hic substantia nisi substantie particulares existẽ-
tes per se. ideo sortes ⁊ homo seorsum cõcipi possũt
sed si homo inq̃tum homo esset extra intellectum
⁊ non esset intellecta. sed res mere. tunc si non po-
neret i numerũ cum re sortis res hominis ⁊ res sor-
tis que non essent eadem res repetita essent vtriq
res eadem fundando vnitatem eandem: quoniam
si non eandem fundarent. sed quelibet haberet pro-
priam vnitatem ex vnitate rei ĩportate p hominẽ
⁊ vnitate rei importate per sortem. dualitas qui-
dem ⁊ per ꝯsequens numerus resultaret: quare si
resultare non debeat. fundabũt ut sepe dictum est
eandem vnitatem omnino. ⁊ per ꝯñs rem vnius in-
tellectus non poterit capere precsindendo seorsum
alioquin prescindẽdo dabit sibi propriam vnitatem
⁊ sic patet aᵒʳ. Sed hᵒʳ probat. quia paternitas in-
q̃tum paternitas non dicit rem conceptã imo rem
in deo existentem circũscripto omni actu intellect⁹
⁊ cõsimiliter essentia dicit rem [illegible] existentem
in deo ⁊ non rem ut acceptam in deo. Ex quo vlte-
rius sequitur ꝙ non sunt eadem res sub alio ⁊ alio
cõceptu sicut sortes ⁊ homo: uel rationale ⁊ animal
nec enim paternitas dicit conceptum: nec essentia
dicit conceptum. sed quelibet dicit rem [illegible]. er-
go cum non sit nugatio dicendo essentia ⁊ paterni-
tas. relinquitur ꝙ non sunt eadem per repetitionẽ
eiusdem rei sub eodem uel alio cõceptu. Patet cõ-
simil' per illud caᵐ. Firmiter credim⁹. ꝙ essentia ⁊
tres proprietates non sunt quaternitas rerum. nec
ponunt in numerum. persone vero ponunt in nu-
merum cum sint tres. res autem nõ se mutuo repe-
tentes si non ponant in numerũ necesse ẽ ut dictũ ẽ
ꝙ fundent penitus eandem vnitatem nec possunt
per intellectum conceptibiliter separari. ❡ 6ᵒ. prin-
cipaliter arguit sic. Quãdocunq aliqua res vera
⁊ pura est eadem tribus rebus ponentib⁹ adinuicẽ
in numerum. ⁊ vere distinctis. ipsa vero cum neu-
tra illarum ponit in numerum nec cũ oĩbus simul
sumptis. necesse est ut nõ habeat propriam vnita-
tem distinctam a qualibet sigillatim aut ab omni-
bus simul ⁊ hoc nec re nec ratione. Da enim ꝙ illa
res habeat propriam vnitatẽ ⁊ sit per se sũptibilis
etiam per intellectum sine tribus. nũc illa cum vni-
tate ⁊ alie tres facient quaternitatem. sed essentia
diuina est eadem tribus personis uel proprietatib⁹
que vtriq ponunt in numerũ inter se. ipsa ũo nõ po-
nit in numerum cum eisdem. ergo ipsa nõ habet ꝓ-
priam vnitatẽ sub qua possit sumi sine realitate pa-
ternitatis ⁊ sine realitate filiationis ⁊ sine realitate
spiratiõis. ꝗ ꝗcunq capit realitatẽ eẽtie capit tres
realitates distinctas ⁊ ꝯsequẽter tres personas di-
stinctas. nõ igit' põt dici ꝙ eẽntia ⁊ patnitas sint idẽ
re ⁊ habeãt distinctas rõnes nisi detur ꝙ paterni-
tas uel essentia includat aliquid rationis ⁊ nõ dicat
rem in deo existentem. aut nisi detur ꝙ essentia in-
cludat aliquid rationis. Si enim vtrunq dicit rem
puram sic ꝙ cõcipiens vtranq nihil concipit nisi qᵭ
in deo realiter existit. quia tota ratio paternitatis ⁊
tota ratio essentie sunt vere in deo necesse est si di-
stinguantur cõceptibiliter ꝙ distinguãtur realiter
⁊ econtra. non sic autem est de genere ⁊ differentia
⁊ quibuscunq conceptibus super eandem rem ab
intellectu fundatis. homo enim ⁊ animal ⁊ 2ᵉ sub-
stantie ⁊ omnia vniuersalia dicunt res singularium
ut conceptas. ❡ 7ᵒ. arguit sic. Quandocunq aliqui
conceptus sic se habent ꝙ vnus nihil addit ad alte-
rum necesse est illud quod per primum concipitur
⁊ illud quod per 2ᵐ concipitur fundare penitus eã-
dem vnitatem imo nec primum posse a 2ᵒ. conce-
ptibiliter separari. quia si detur oppositum predi-
cati sequitur oppositum subiecti. Si enim illud qᵭ
per primum concipiebatur habet propriam vnita-
tem ⁊ potest seorsum intelligi. 2ᵐ addet sibi aliquid
cuius oppositum ponebatur. sed si aliquis concipit
essentiam ⁊ deinde concipit paternitatẽ nihil addit
ad illud qᵭ prius ꝯcepit. aut enĩ addit rẽ aut forma-
litatẽ inexistẽtẽ ex nã rei. aut addit rõnẽ fabricatã p
itellectũ sꝫ ꝯstat ꝙ nõ addit rẽ alias eẽt res addita ⁊
ponens in numerum ⁊ dualitatem quod est contra
determinationem cõcilij ⁊ intentionem phĩ ⁊ com-
mentatoris. 12ᵒ. metaphisice dicentium. ꝙ in primo
principio non potest esse intentio addita realis nec
dispositio ⁊ disponibile habent ibi locum. Constat
autem etiã ꝙ nõ solam addit formalitatem sine re-
alitate. quia tunc pater non esset pater realis: sed
formalis tñ. per paternitatem enim si non sit nisi
formalitas non est pater nisi formalis. Per essen-
tiam autem que res est non habet ꝙ sit pater. Con-
stat etiam ꝙ non addit rationem solam. quia tunc
temporis non esset pater nisi rationis: ⁊ rediret er-
ror Sabellij. Ex quo igitur concipiens paternita-
tem non addit solam rationem ad cõceptum essen-
tie: nec solam formalitatem: nec addit realitatem
necesse est dicere ꝙ nihil addat. ergo concipiendo
essentiam concipiebatur paternitas ⁊ per ꝯñs eẽn-
tia nõ potest precise consequi: nec habet ꝓpriã vni-
tatem. nec est vnũ distinctũ a ꝓpetatib⁹ quoq mõ.
❡ Ad primum istorũ dicitur concedendo maiorem
⁊ ad minorem dico tria. Primum ꝙ affirmatio ⁊

negatio in esse affirmatiõis ⁊ negatiõis actu nõ cõueniunt aliqbus nullo intellectu considerãte tanꝙ̃ aliqua duo extrema realia. ſm enim ꝙ ponit scũs Tho. de veritate. q. xj. arti. p̊. Negatio non est aliquid in rerum natura. sed est ens rationis tm̃. Et de malo. q. j. arti. p̊. ad 2^m dicit. Priuatio non est aliquid in rerum natura. sed est ens rationis tm̃ intellectum a ratiõe. Idem ponit 2° sen. dis. 34. q. j. arti. p̊. Item p̃ma pte. q. 48. arti. 2°. Item. 4°. metaphisice vbi ponit quattuor modos quibus aliquid potest dici ens. ⁊ dicit ꝙ vnus eorum est de vniuersalissimis ille scʒ quo aliquid dicitur esse tm̃ in ratione scilicʒ negatio ⁊ priuatio que dicimus in ratione eẽ quia ratio de eis negociatur: quasi quibusdam entibus dum de eis affirmat uel negat aliquid. Et in eodem libro ostendens quomodo vnum quod conuertitur cum ente non addit aliquam naturam enti dicit ꝙ vnum quod cum ente conuertitur designat ipsum ens superaddens rationem indiuisionis que cum sit negatio uel priuatio non ponit aliquam naturam enti additam. ⁊ sic in nullo differt ab ente ſm rem. sed solum ratione. nã negatio uel priuatio non est ens nature sed ratiõis. hec ille. Ex quibus patet ꝙ predicatis contradictoriis non respõdent aliqua duo ĩ re extra intellectum. Dico 2°. ꝙ nulla incomplexorum contradictio ẽ aliqua habitudo positiua uel realis que sit aliquid. quia entis ad non ens non potest esse habitudo realis. semper autem alterum extremũ contradictiõis est pure non ens scilicʒ negatio. talis ergo contradictio non est aliquid actu proprie extra intellectum licʒ sit in re fundamentaliter. nam cessante omni cõsideratione intellectus creati. adhuc ita est in re. vnde intellectus possit affirmare uel negare de aliquibus. nam quia ita ẽ in re ꝙ essentia non generat. ⁊ pater generat. intellectus potest aliquid affirmare de patre quod negat de essentia. Dico 3°. ꝙ concesso ꝙ in diuinis ante opus intellectus conueniãt affirmatio ⁊ negatio illo modo quo concedi debet affirmationem ⁊ negationem conuenire aliquibus ante consideratio nem intellectus. ad causandum contradictionẽ inter dictam affirmationem ⁊ negationem puta cõmunicabile nõ cõmunicabile generare non gñare uel hꝫ que dicũtur uel cõueniunt patri ⁊ diuine essentie: non oportet ponere distinctionem aliquam actualem inter patrem ⁊ essentiam quasi illa distinctio sit causa illius effectus scilicet non cõtradictio uel sublatio contradictionis. cum enim ille effectus sit quedã negatio opposita cuidam enti rationis scilicʒ contradictionis que est habitudo rationis ut dictum fuit. non requirit causam positiuam in actu sed sufficienter datur sibi ꝓ causa vna alia negatio scilicʒ non idẽptitas rationis inter patrẽ ⁊ eẽntiã uel nõ adequatio. Sicut enim affirmatio est causa affirmationis ita negatio causa negationis. Potest etiam sibi dari ꝓ causa distinctio rationis int̃ eẽntiam ⁊ patrem. que quidem distinctio est ĩ re virtualiter ⁊ ut in fundamento. ita ꝙ talis distinctio est ante actum intellectus non solum in potentia nec in actu completo sed in fundamento. sicut vniuersale est extra animam illo modo. ⁊ sic distinctio tollens contradictionem dictam satis sufficienter est actu. imo plus ꝙ̃ ille effectus qui est purum nihil tã in se ꝙ̃ in fundamẽto. Negatio enim contradictionis fundatur in negatione ⁊ affirmatione. negatio autem fundata super negationem fundamentum debilius habet ꝙ̃ distinctio rationis fundata ĩ plenitudine diuine perfectionis in qua vnum sunt ſm rem absolutam ⁊ relatiuã. Ex quo consurgit ꝙ intellectus potest habere diuersas conceptiones de tali re oĩmode perfecta. Patet ergo ꝙ dicta ratio nihil valet. quia supponit ĩ diuinis esse aliquem effectũ an̄ oẽm actũ intellect⁹ scʒ sublationẽ ꝯdictionis uel non ꝯdictionem: cui oporteat assignare aliquam causam in actu completo. hec autem imaginatio satis debilis est. ut patet ex predictis. Consimiliter soluitur argumentum aliorum quod equiualet precedenti quanꝙ̃ alia verborũ fantasia coloretur. dicunt enim sic. Predicata contradictoria conueniunt essentie ⁊ proprietati ante omne opus intellectus. ḡ distinctio est inter ea ante omne opus intellectus. deceptio enim est in hoc ꝙ arbitrantur predicationem ⁊ compositionem ⁊ diuisionem uel negationem esse in re extra ĩ actu completo: quod minime verum est. vnde cõmentator Albertus in cõmento super Porphirium tractatu. 3°. ca. 3°. q̃ est de generis diuisione sic ait. Predicari inquit est idem quod attribuere per notã compositiõis. quando enim vnum alteri attribuitur mediante compositione quam significat verbum est. tũc predicatur. ⁊ quando vnum ab alio diuiditur mediante negatione talis compositionis: sicut cum dicitur. homo nõ est lapis. tũc diuiditur ab eo. ⁊ hoc fit intellectu componẽte uel diuidẽte. In re enim ipsa sine nota compositionis uel diuisionis vnum in altero est uel non est. Sed intellectus componens uel diuidens hoc sine nota compositionis uł diuisionis significare non potest. ⁊ ut hoc significet inuenit modũ compositionis vnius cum alio. uel diuisionis vnius ab alio. ⁊ hẽ est predicare vnũ de alio. uel negare vnum ab alio. hec ille. Predicte sententie concordat commentator auerrois super 3°. de anima cõmento. 20° dicens. Predicare aliquid de aliquo sicut affirmatio ⁊ negatio cõpositio est per actionem intellectus hec ille. Et scũs Tho. ĩ suo tractatu qui intitulatur de esse ⁊ essentia sic ait. Predicatio est quoddam quod completur per actum ĩtellect⁹ componentis ⁊ diuidentis habens fundamentum in re ipsa significante veritatem eorum quorum vnum de altero dicitur. hec ille. Dico igitur ꝙ ante actum intellectus componentis ⁊ diuidentis non predicant̃ aliqua predicata ꝯtradictoria de essentia diuina ⁊ de

ꝑsona diuina. ita ꝙ talis ꝑdicatio sit i actu cōplet o. concedo tamen ꝙ est ibi sicut in fundamēto. ⁊ ideo non habetur ꝙ ante intellectus actum cōtradictio conueniat eidem inquantum idem. uel ꝙ ꝓ aliquo priori sit ibidem contradictio. pro quo nō sit ibidem distinctio. ¶ Ad cōfirmationē dicitur. ꝙ non est simile de essentia ⁊ proprietatibus. ⁊ de animali respectu suarum differentiarū. tum quia differētie contente sub animali se habent sicut perfectum ⁊ imperfectum. tum quia sunt res absolute. tum quia differūt ſm esse: quod patet. quia asinus moritur remanēte homine. modo impossibile est ꝙ idem realiter sit perfectum ⁊ imperfectum. quia talia dicunt diuersas essentias absolutas. Impossibile est etiam vnū absolutū eē duo absoluta. lꝫ vnū absolutū possit esse tres res relatiue. Impossibile est etiā idē hr̄e duo eē absoluta. uel idē esse ⁊ nō esse. dico tn̄ ꝙ nō sufficienter probaretur aliqua eē distincta ſm rem ꝑ hoc ꝙ affirmatio ⁊ negatio vnius ⁊ eiusdē illis conueniunt nisi essent talia predicata que conueniunt rei nullo respectu habito ad modū quo res intelligitur aut significatur ut superius plenius ē deductum. ¶ Ad 2m dicitur ꝙ Anselmus bene probat ꝙ deus nullo modo est composit9. nec nos oppositum dicimus. non enim concedo ꝙ deus sit cōpositus realiter aut formaliter aut ſm rationē. licꝫ habeat plures ratiōes: quia nihil componit cū alio ſm suam rationem. sed ſm suum esse ſm scm̄ Tho. p̄ sen. dis. 8. q. 6. arti. p̄ vbi vult in responsiōe ad 2m ꝙ ideo attributa nullam in deo compositionem faciunt. quia sapientia aut aliud attributum ſm suam rationem nō facit compositionem. sed ſm suum eē prout est in subiecto realiter differens ab illo. Et in responsione ad 4m dicit ꝙ ꝓprietas personalis cōparata ad essentiam nō differt re ab ipsa. ⁊ ideo nō facit compositionem cum ea. Itē dis. 33. q. i. arti. p̄ dicit. ꝙ in relationibus realibus que sunt in creaturis est aliud eē relationis: ⁊ aliud substantie que refertur. ⁊ ideo dicūtur inesse. ⁊ ſm ꝙ insunt compositionē faciunt accn̄tis ad subiectum. quod non cōuenit in diuinis relationibus. In quo articulo vult ꝙ relatio nullam compositionem facit cum diuina essentia. quia non habēt aliud esse: nec vnum actuat alterum sed habent idem esse ideo sunt esse subsistens quod ē purissim9 actus. Ex hoc enim aliqua faciunt compositionē. quia vnum est i potentia respectu alterius uel ambo respectu alicuius actus. non sic autem est de essentia ⁊ relatione quorū qōlibet ē esse. vnde patet ꝙ verba Anselmi nullo mō sunt ad propositum cum ipse loquatur de cōpositione ⁊ dissolutione q̄ in diuinis nullo modo sunt. licꝫ sit ibi rationum pluralitas sine compositione. ⁊ distinctio sine dissolutione cuius causa est potissima ⁊ delusionis causa multorum illud non considerantium. quia scilicꝫ ille rationes non sunt subiectiue in deo. sed in intellectu nostro. licꝫ deus sit illarum omnium fundamentum sicut in alia questione hui9 distinctionis fuit prolixius declaratum. vnde scūs Tho. p̄ sen. dis. 2. q. i. arti. 3o ad 5m dicit. Aliquid dicitur radicari uel fundari i aliquo metaphorice. ex quo firmitatem habet. rationes autē intellecte duplicem firmitatem habent scꝫ firmitatem sui esse. ⁊ hanc habēt ab intellectu sicut alia accidētia a suis subiectis. habent etiam firmitatem sue veritatis ⁊ hanc habent ex re cui conformantur. Ex eo enim ꝙ res est uel non est locutio uel opinio veritatem habet uel falsitatem. rationes ergo attributorum fūdantur uel radicantur in intellectu quantum ad firmitatem sui eē. quia ut dictum est quia intellectus est earum subiectum. In essentia autem diuina sunt quantum ad firmitatem sue veritatis ⁊ hoc in nullo repugnat diuine simplicitati. hec ille. Ex quo patet ꝙ rationes diuerse attributoꝝ uel essentie ⁊ proprietatum nullam dicunt in deo cōpositionem cum in eo non sit formaliter. Si tamen deus dicatur multiplex ſm rationem. quia multis cōceptionib9 nostri intellectus correspondet: hoc erit extrinsece sicut spiritus sanctus dicitur multiplex ⁊ septiformis nō in se: sed extrinsece propter multiplices ei9 effectus. Ratio enim potest accipi dupliciter in ꝓposito. uel pro ipsa conceptione quam intellectus per actum suum producit. ⁊ isto modo clarum est ꝙ diuerse ratiōes nullam ponūt in deo pluralitatem cum sint quedam accn̄a intellectus nostri. imo Ar. vocat eas passiones anime p̄ periarmenias dicens. Que voces sunt signa passionum anime scꝫ rationum ⁊ conceptuum. 2o modo accipitur ratio pro obiecto ut est acceptum ab intellectu sic ꝙ obiectum est ut materiale. ⁊ conceptio ē ut formale. ratio etiā sic accepta nullam ponit in deo pluralitatem. quia rationes illo modo sumpte sunt in deo solū quo ad fundamentum. quo ad sui ꝟo complementum sunt in intellectu ⁊ ibi est pluralitas earū. sicut si ab vno puncto procedant in circulo multe linee versus circumferentiam: illud punctum est in se simplex nullam in se habens pluralitatem. est tamen pluralitas in lineis procedentibus ut sunt extra ipsum non ut sunt in ipso. quia ibi omnes linee vnum sunt. sūt ibi enī quelibet per suum punctum inchoatiuum linee idem autem punctum omnes illas lineas inchoat ⁊ principiat. Si ergo illud punctum ut iniciat talē lineam diceretur vna ratio. ⁊ ut iniciat aliam diceretur alia ratio: tunc apparet quomodo omnes ille rationes ut sunt in re essent idem. licꝫ ut sunt in intellectu essent multiplices ⁊ distincte. A simili sit ille punctus deus: circumferentia intellectus noster: linee exeuntes a centro ⁊ terminate ad circūferentiam sint conceptus de deo habiti. si ergo ratio dicatur res diuina sub tali conceptu: uel ut fundat conceptū: apparet quo mō diuersitas rationum in nullo preiudicat diuine simplicitati. sic nec pluralitas linearum vnitati pūcti. ⁊ quomodo sicut

ille pũctus dicit᷑ multiplex extrinsece ita deus dicitur multiplex ſm rõnem. uel distinct⁹ ſm ratione ſcȝ extrinsece. ⁊ quomodo essentia ⁊ relatio distinguũtur ratione. uel etiã perfectiones diuine. distinguũtur eni extrinsece. quia ſcȝ vna res fũdat distinctos conceptus. que quidem res est essentia ⁊ relatio. essentia ex hoc ꝙ habet vnde fundet conceptionem talem. relatio ex hoc ꝙ habet in se vnde fundet aliam. ita ꝙ relatio ⁊ essentia ex parte rei idem sunt. ſȝ in intelligi non idem sunt. quia conceptus qui representant illam rem ut est relatio non representãt eam ut est essentia uel substãtia. ⁊ sic tota distinctio est extrinseca. sicut si dicamus in predicto exemplo centrum distingui linealiter quia fundat diuersas lineas. vocemus ergo illud centrum ut iniciat pmã lineam a ut iniciat secũdam b. tunc diceremus ꝙ a ⁊ b distinguuntur linealiter. ⁊ tamen sunt eadẽ res. ita ⁊ in proposito essentia ⁊ relatio distinguũtur ratione uel in esse intellecto: ⁊ tamen sunt eadem res licȝ exemplum non sit sufficiens ad tantam rem declarandam. tamen exemplum illud eque valet siue ratio dicatur conceptio ipsa intellectus siue res ut habens illam conceptionem. ⁊ credo ꝙ pma acceptio est de mẽte sci Tho. plusꝙ 2a. ideo illam teneo Ratio enim illo modo dicta est subiectiue in intellectu. sed fundamentaliter in re. ¶ Ad 3m principale dicit᷑ sicut ad primũ. dicit᷑ enim ꝙ illud quod tollit actualem cõtradictionem affirmatiõis ⁊ negatiõis hͦ est illud quod facit ne actualis affirmatio ⁊ negatio de diuinis dicte ꝯtradicant est simul cũ affirmatione ⁊ negatione. ⁊ vtrunqȝ est in actu completo p actũ intellect⁹ ſcȝ negatio ⁊ oppositio eius ad affirmationẽ ⁊ remotio dicte oppositiõis. licȝ vtrũqȝ sit fundamẽtaliter in re ante actum intellectus ut dictum est. Et si dicatur ꝙ hoc non valet. quia cõtradictio est realis oppositio. ergo nõ est per opus itellectus. dico ꝙ est realis quãtum ad vnum extremũ ſcȝ positiuum. non autem ꝙtum ad vtrunqȝ nisi fũdamentaliter. ¶ Ad 4m principale dicitur ꝙ pma ⁊ 3a responsio ibidem posite bone sunt. non autem 2a. Et ad primũ contra primã responsionem dicit᷑ ꝙ non oportet talem habitudinem aut ordinem eẽ inter aliqua vbi sunt distincta sola ratiõe qualis eẽt inter ea si realiter distinguerent᷑. ⁊ hoc quo ad omnia nisi ꝙtum ad habitudines que consequũtur rationes illorum. compositio autem non consequitur essentiam ⁊ relationem ꝙtum ad earum rationes sed ꝙtum ad esse ut dictum fuit in solutione 2i pncipalis. ⁊ licet illa maxima forte cõcederetur a formalib⁹ qui ponunt talem distinctionem inter essentiam ⁊ relationem ꝙ illa distinctio est formaliter ex intellectum in ipso deo. non autem a nobis qui nullam distinctionem ponimus extra intellectũ inter predicta in actu cõpleto. ¶ Ad 2m contra eandem responsionem negatur aña. dico enim ꝙ transit⁹ in idemptitatem realẽ tollit omnẽ cõpositionem cum res non componãt ſm suas rationes. sed ſm suum actuale existere vbi ſcȝ est multitudo ipsius esse. sicut cũ relatio creata componit cum subiecto uel cũ sunt duo habentia idem esse. sed illud habet vnum illorum per alterum. sicut cum forma cõponit cum materia. uel cum sunt multa habentia idem esse qd est primo totius ⁊ ꝯsequẽter partiũ. sicut cum pars componit cum parte. vbi autem est vnicum eẽ subsistens non distinctum ab eo quod est per illud esse sed est illud esse. nulla potest esse compositio cũ omnia ibi sint actus purus. ¶ Ratio similiter ꝯtra 3am responsionem datam non procedit. dico enim pmo ꝙ persona diuina ẽ vnum cõceptibile vnica perfecta ratione quam deus habet. sed nullus cõceptus viatoris potest omnia que in persona diuina sũt representare. est ergo vnum cõceptibile ⁊ vnum formale obiectum intellectus in se. sed non viatori ginimo quodãmodo multiplex obiectũ non in se multiplex sed extrinsece inꝙtum non vna conceptiõe viatoris tota diuine persone perfectio capi potest. sed indiget multis ꝯceptionibus. Dico 2o ꝙ ad hoc ꝙ aliquid dicatur vnum ſm rationem non oportet ꝙ omnes eius formate rõnes per intellectum ⁊ fũdate in re intellecta habeant vnionem adinuicem sed sufficit ꝙ sit vnitas in obiecto talis. ꝙ idem omnino cuilibet rationũ correspondeat. licȝ imperfecte representetur per quamlibet earũ. ⁊ aliter per vnam ꝙ per aliam. Rationes autem facte contra 2am responsionẽ bene probant ꝙ nullo modo cõcedendum est deum esse cõpositum. etiam ſm rationem sic ꝙ aliqua pluralitas sit formaliter ⁊ in actu in ipsa diuina persona. sed non probant quin deus posset dici extrinsece multiplex ſm rationem multiplicitate que est in itellectu deũ diuersis rationibus concipiente. nec istud ullo modo derogat diuine simplicitati. vñ sctũs Tho. pma parte. q. 13. arti. 4. sic arguit. Magis est vnum quod est vnum re ⁊ ratione ꝙ qd est vnum re: ⁊ multiplex ratiõe. ſȝ de⁹ est maxime vnus. ergo videtur ꝙ non sit multiplex ratione. Et rñdet. dicendum inquit ꝙ hoc ipsũ ad perfectam dei vnitatẽ pertinet ꝙ ea que sunt multiplicit᷑ ⁊ diuisim in alijs i ipso sint simpliciter ⁊ vnite. Et ex hoc contingit ꝙ est vnus re. ⁊ plures ſm rationem. quia intellectus ita multipliciter apprehẽdit eum. sicut res multipliciter eum representant hͦ ille. Et pͦ sen. dis. 2a. q. j. arti. 3o. ad 6m qd dicit Boetius. sola relatio multiplicat trinitatem. intelligendum est ſcȝ de pluralitate reali tunc enim aliquid est vnum re sed ratione multiplex quãdo vna res respondet diuersis cõceptionibus ⁊ nominibus ut de ea verificentur sicut pũctum quod cum sit vna res ſm veritatẽ rñdet diuersis conceptionib⁹ de eo factis siue put cogitatur in se siue put cogitat᷑ ut relatũ siue put cogitat᷑ ut pncipiũ linearũ. Et he rationes siue ꝯceptiones sũt in intellectu sic in subiecto ⁊ sunt in ipso puncto sicut in fundamẽto vni

tatis ipsarum conceptionum. hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ deus potest dici multiplex nō tñ cōpositꝰ ſm rōnē. q2 ille rōnes nō ↄponūẗ adinuicē in deo nec in intellectu cum nō habeāt vnionem in intellectu adinuicē nec ī deo sint subiectiue. Et si dicaẗ ꝙ species dicitur cōponi ex genere ⁊ differentia. que cōpositio non est realis s3 ſm rōnem ex hoc quia species habet rationes diuersas in itellectu sc3 generis ⁊ differētie. quare ergo non diceẗ deus uel diuina persona cōposita ſm rōnē ex quo habet diuersas rationes in intellectu sc3 rōnem essentie ⁊ rōnem relationis. dico ꝙ non ē simile. quia cōpositio ſm rōnem ex genere ⁊ differentia reducitur ad aliqualem cōpositionē in re. sed non sic est in deo. vñ scūs Tho. de veritate. q. 3. arti. 2° ad 3m sic dicit. Pluralitas rōnis qñqꝫ reducitur ad aliquā diuersitatem rei sicut sortes ⁊ sortes sedens differūt rōne. ⁊ hec reduciẗ ad diuersitatem substantie ⁊ accidētis. ⁊ similiẗ homo ⁊ animal rōne differūt. ⁊ hec differētia reduciẗ ad diuersitatem forme ⁊ materie. quia genus sumitur a materia. differentia vero specifica sumiẗ a forma. vnde talis differētia ſm rōnem repugnat maxime vnitati ⁊ simplicitati. qñqꝫ vero differentia ſm rōnem non reduciẗ ad aliquā rei diuersitatem. sed ad vnitatē rei que est diuersimode intelligibilis ⁊ sic ponimus pluralitatē rōnum ī deo. hec ille. ¶ Ad 5m principale negatur aña. dico enim ꝙ dato ꝙ aliqua duo ſm rōnes suas dicant meras res. ⁊ ſm suas realitates non ponāt in numerū. nec sit aliqua pluralitas in re. tamē non sequiẗ quin rōnes illorum ponant in numerum ⁊ sint multe. Et ad primā probationem illius maioris que ibi fit ⁊ stat finaliter in hoc quia ex opposito ↄñtis sequitur oppositum añtis. sequitur enim ratio a ⁊ ratio b ponunt in numerum ergo realitas a ⁊ realitas b ponūt in numerum. uel a ⁊ b i suis rōnibꝰ nō dicūt meras res. negaẗ ↄña. q2 est fallacia ↄñtis arguendo a pluribus causis veritatis ad vnam earum. añs eni huius ↄñe potest verificari. non solū ꝓpter illas duas causas positas in ↄñte: sed ꝓpter multas alias utpote quia nulla istarum rōnum dicit rem adequate circūscribēdo eam ita ꝙ perfecte assimileẗ rei ut sit talis in eē intelligibili ⁊ repñtatiuo qualis ē res in se. Iste aūt defectꝰ est in omni rōne quam format intellectus de deo. ⁊ ideo format de illo multas rationes lic3 res sit vna. Ad aliam ꝓbationē maioris dicitur ꝙ valet ꝓbatio. sed falsum supponit sc3 ꝙ homo in sua significatione uel cōceptu non dicat merā rem sed rem cum aliquo rōnis. hoc enim falsum est. similiter dictū cōmentatoris non iuuat. qđ qualiter sit intelligēdum ostēdit scūs Tho. io. metaphisice vbi sic dicit. Uidetur inquit Ar. esse sibi cōtrarius. nam ꝓmo dicit ꝙ vnū ⁊ ens non sunt substātia eoꝝ de quibus predicanẗ. hic autē dicit ꝙ vnū ⁊ ens non predicant aliquam naturam aliā de his de quibus dicūtur. Sciendū est ergo ꝙ substantia dicitur dupliciter. Uno modo suppositū in genere substātie. qđ dicitur prima substātia ⁊ ypostasis cuius ē proprie subsistere.

Alio mō ꝙ quid ē qđ dicitur etiā natura rei. Scđm igitur opinionem Platonis cum vniuersalia essent res subsistentes nō solum significabāt substantiam 2° modo. sed etiā ꝓ modo. Ar. vero probauit in 7° ꝙ vniuersalia non subsistūt. vnde sequitur ꝙ vniuersalia non sūt substātie ꝓmo modo: sed tātūmodo 2° modo. ꝓpter qđ diciẗ in ꝑdicamētis. ꝙ secūde substātie que sūt genera ⁊ species nō significāt hoc aliquid quod est substātia subsistens. sed significāt qle quid. i. naturam quādam in genere substantie. Sic igitur supra ꝓbauit ꝓhus ꝙ vnum ⁊ ens non significant substātiam q est hoc aliquid. sed oportet qrere aliquid qđ sit vnum ⁊ ens: sicut queritur aliquid ꝙ sit homo ⁊ animal ut sortes ⁊ plato. Postmodum vero ostendit ꝙ significant naturam eoꝝ de quibus dicuntur. ⁊ non aliquid additū sicut accñā. in hoc enim differunt coīa ab accñtibꝰ q̄uis vtriqꝫ sit cōe non esse hoc aliquid. quia coīa significāt ipsam naturā suppositoꝝ. non autē accñā: sed aliquā naturam additā. hec ille. Ex quibꝰ patet primo. quomodo vniuersalia sint substantie: ⁊ quomodo non. 2° modo quomodo homo ⁊ animal ⁊ alia coīa non significant aliquod accñs rei sed naturam rei. ⁊ per ↄñs non dicūt rem singularis cum aliquo facto per intellectum. sed ſm ꝙ Ar. 7° metaphisice. ⁊ scūs Tho. ibidem. vniuersaliter dicta ut homo ⁊ equus significāt aliquid cōpositū ex materia ⁊ forma determinatis. non quidē singulariter sed vniuersaliẗ ut homo dicit compositum ex anima ⁊ corpore. nō aūt ex hac anima ⁊ hoc corpore. sed singulare dicit aliqđ cōpositū ex vltima materia. i. indiuiduali. est enim sortes aliquid cōpositum ex hac materia ⁊ ex hoc corpore. ⁊ similiter est in alijs singularibus. hec ille. Uidetur aūt arguens decipi in hoc. ꝙ qñqꝫ cōmentator dicit vlia significare intentiones uel res conceptas. cōmentator enim loquitur de rōne uel nomine vniuersalis inq̄ntum h9 ⁊ non de illo cui attribuitur ratio vniuersalitatis. utpote hoc ꝙ dico species significat intētionē. ⁊ similiter hoc ꝙ dico genus. sed li homo ⁊ li animal cui intellectus attribuit intentionē speciei uel generis. non dicit aliqđ ꝑ intellectum factum uel operationem intellectus cōsequēs ſm naturā extra intellectum. Itē ꝓma pte q. 30. 4 arti. Nōia inquit generū ⁊ specierū ut homo uel animal sūt imposita ad significandas naturas cōmunes. non autem intentiones naturarum coīuȝ que significātur his nominibꝰ genus species. Sed indiuiduum vagum ut aliquis homo significat naturam cōmunē cum determinato modo existendi qui competit singularibꝰ ut sc3 sit per se subsistens distinctum ab alijs. sed in nomine singulariter designati significatur determinatū distinguēs sicut in nomine sortis hec caro ⁊ hoc os. ¶ Ad 6m principale patet per idem negando maiorem. ad ꝓbationem dico ꝙ est fallacia ↄñtis quia añs plures causas veritatis habet q̄ȝ exprimātur in ↄñte. istud si qdē añs a ē mera res. ⁊ nō ponit i numerum cū b ⁊ d vere realiẗ distictis ⁊ ponētibꝰ i numerū adinuicē.

nec cũ omnibus simul. Istud inquã aĩs potest verificari ex ista causa. qꝛ scꝫ a habet ad b c d habitudinem cõmunis ad propriũ. ⁊ cõicabilis ad incõmunicabile. ⁊ non oportet ꝙ assignetur ista causa quam exprimit arguens in ↄ̃tte. quia scꝫ non habet ꝓpriam vnitatẽ in esse rationis ⁊ cõcipi. b c d nõ conceptis. ⁊ hoc quia illa conceptio qua concipit̃ nõ repñtabit rem adequate. representabit enim eam ut ẽ tale qd puta diua eẽntia. nõ aũt ut ipsa ẽ paternitas uel sapiẽtia ⁊ ideo ex iperfectiõe illarũ rõnũ ↄ̃surgit ꝙ ille sũt plures res aut erit vna. licꝫ ille rões dicant merã rem solũ. ⁊ sic dicit arguens ꝙ si a habet propriam vnitatẽ. igitur a cũ b c d erũt quattuor. dico ꝙ in esse rõnis uł ſm rõnem sũt q̃ttuor: sed nõ sunt quattuor ſm rem. nõ enim oportet ꝙ si aliqua sũt q̃ non ponit̃ i numerũ ſm rem. ⁊ quodlibet dicit meram rẽ. nec est nugatio addendo vnũ alteri. ꝙ talia sint idistinguibilia ſm rõnẽ. nec oportet ꝙ si fundẽt oĩo eandẽ vnitatem ſm rõnẽ. imo essent plura ſm rationẽ. Intellect⁹ eni poterit habere de tali re diuersas rationes. tum ꝓpter inadeq̃tionẽ cuiuslibet rõnis ad illam rem. tum ꝑ oĩmodam ꝑfectionem rei ex qua venit ꝙ ꝑfectiões alibi dispse ⁊ multiplices sũt in tali re simplicit̃ ⁊ vnite. ⁊ ꝙ res illa põt diuersis ꝑfectionũ similitudinib⁹ in intellectu existentib⁹ ↄ̃ridere tanq̃ suis inadeq̃tis similitudinibus. ⁊ iõ cũ relatio ⁊ essentia q̃ in creaturis realiter differũt. in deo sint idem ſm rem. illa res sũme simplex potest cõcipi ut esse rerũ nõ cõcipiendo ꝓ tunc relationẽ ⁊ ecõtra. ⁊ relatio in deo correspõdebit ↄ̃ceptui cui nõ corrñdet eẽntia ⁊ ecõtra. ¶ Ad 7m p̄ncipale negatur hoc. dico enim ꝙ ↄ̃ceptus eẽntie addit ad cõceptũ relationis ⁊ ecõtra. sic ꝙ qui p̄intellexit eẽntiam solũ ⁊ post intelligit relationem. aliquid intelligit qđ prius non intelligebat ⁊ sic addit. non quidẽ aliquid realiter distinctũ a primo intellecto. sed illo modo quo ratio substantie dicit̃ addere ad rationẽ entis. qꝛ scꝫ secũdus cõcept⁹ aliqd explicat qđ non explicabat̃ ꝑ primũ. Similit̃ ratio relationis addit ad rationẽ eẽntie. quia explicat illud qđ non explicabatur ꝑ rationem eẽntie. ⁊ licꝫ explicatũ primo ⁊ explicatũ 2° sint idẽ extra intellectũ. non tamen in acie cogitãtis vbi prius erat essentia ꝑ suam similitudinẽ ut obiectum. nõ autẽ relatio illo modo erat ibi. Et enim talis additio ꝙ licꝫ p̄m⁹ cõceptus dicat totam rem. ⁊ secũdus eandẽ. tamẽ neuter perfecte eã explicat. ⁊ ideo quia secũdus aliter dicit ⁊ explicat eã q̃ꝫ prim⁹ ꝙ quelibet est similitudo ~~nature~~ rei ⁊ tamẽ ille similitudines sũt dissimiliter eã repñtãtes ac si repñsentarẽt diuersas res in deo vnus cõceptus dicit̃ ad aliũ addere. qꝛ tamẽ dissimilit̃ repñsentat a p̄mo ac si p̄m⁹ ⁊ secũdus diuersa repñtarẽt ⁊ sic patet ꝙ nõ sequr si secũdus cõcept⁹ addit rem ad primũ ꝙ in illa res sint duo ponẽtia in numerum ſm esse reale. sed solũ in intellectu ⁊ in eẽ obiectiuo non eni addit aliã rem. sed eandem aliter obiicit q̃ꝫ prim⁹. ⁊ hoc voco addere. Istud aũt contingit ideo qꝛ nulla istarũ rõnum rem intellectã adequat per omnia assimilando illi. ⁊ hec de ista questione dicta sufficiant.

t: mere

Circa tertiã distinctionem primo querit̃. An vnitas dei possit ex creaturis demõstratiue cõcludi. Et arguit̃ ꝙ sic. Nam dicit apostol⁹ ad Romanos p°. Inuisibilia dei ꝑ ea q̃ facta sũt intellecta ↄ̃spiciũt̃. sed hoc nõ eẽt nisi ꝑ ea q̃ facta sũt posset demõstrari deũ eẽ ꝓ̃. primũ enim qđ oportet de aliquo itelligi est an sit. Sed in oppositũ arguitur sic. Ea que sũt fidei non sũt demõstrabilia. sed vnũ deum esse est articulus fidei. igitur. In hac questione erit vnus articulus in quo taliter procedet̃. ꝙ p̄mo ponã rationes sancti Tho. quibus ꝓbat vnum deũ esse p̄ma pte. et primo cõtra gentiles. 2° recitata rõne ponã impugnationes Aureoli cõtra illam. Et 3° replicabitur contra responsionẽ. ¶ Prima igitur ratio sci Tho. in p̄ma parte. q. 2a arti. 3°. talis est. In istis sensibilibus inuenim⁹ esse ordinem causarũ efficientiũ. nec tamẽ inuenit̃ nec est possibile ꝙ aliquid sit causa efficiẽs sui ipsius qꝛ sic esset prius seipso qđ est impossibile. nõ aũt est possibile ꝙ in causis efficientib⁹ ꝓcedatur in infinitum. quia in oĩbus causis efficientibus ordinatis p̄mũ est causa medij. ⁊ mediũ est cã vltimi. siue media sint plura siue vnum tm̃. remota autem causa remouetur effectus. ergo si nõ fuerit p̄mũ in causis efficientib⁹. non erit vltimũ nec medium. Sed si procedat̃ in infinitum in causis efficientibus. non erit p̄ma causa efficiens ⁊ sic non erit nec effectus vltimus. nec cause efficientes medie quod patet esse falsum. ergo necesse est ponere aliquam causam efficientem primam quã omnes deũ nominãt. ergo ⁊c̃. ¶ Item 2° sic. Certũ est ⁊ sensu constat aliqua moueri in hoc mundo. omne autem quod mouetur ab alio mouet̃. nihil enim mouetur nisi ſm ꝙ est in potẽtia ad illud ad quod mouetur. mouet autẽ aliquid ſm ꝙ est actu. mouere enim nihil est aliud q̃ꝫ educere aliquid de potẽtia in actum. de potentia autẽ non potest aliquid educi in actum nisi per aliquid ens actu. sicut ignis calidus in actu facit lignum quod ẽ calidum in potẽtia esse calidũ in actu ⁊ per hoc mouet ⁊ alterat ipsum. non ẽ autem possibile ꝙ idem sit simul in actu ⁊ potẽtia ſm idem sed solũ ſm diuersa. quod enim est calidum in actu non potest esse simul calidũ in potẽtia. sed est simul frigidum in potẽtia. Impossibile est ergo ꝙ idẽ eodem motu sit mouẽs ⁊ motũ ſm idem. uel ꝙ moueat seipsũ. oportet ergo omne quod mouetur ab alio moueri ⁊ illud ab alio. hoc aũt non est procedere in infinitum. quia sic non esset aliqđ primũ mouens. ⁊ per ↄ̃ns nec aliqđ aliud mouens. quia mouentia 2a non mouent nisi per hoc ꝙ sunt mota a primo mouẽte sicut baculus non mouet̃ nisi per hoc ꝙ est mot⁹ a manu. ergo necesse ẽ deuenire ad aliqđ p̄mũ mouẽs qđ a nullo mouet̃ ⁊ hoc oẽs itelligũt deũ. hec ille. ¶ Ad ista argumẽta dicit Aureol⁹ i p̄nti distinctiõe ꝙ sũt

inefficacia .presertim dicit ad pmū q illa ratio non
ducit nisi ad corp⁹ eternū.sicut cōmētator ait p̄ celi
ꝛ mūdi.cōmēto.zz°. Ait eni q via loquētiū in lege
nostra ad probandum deū esse nō ducit nisi ad cor
pus eternū. vnde dicendū est q in efficientib⁹ ē sta
tus fm philosophātes. Est eni dare pmū efficiens
ꝛ primū alterans ꝛ illud ē corpus celeste. ꝛ est dare
primū mouēs elicitiue ꝛ illud ē prim⁹ motor cōiūct⁹
siue anima primi celi. ꝛ est dare pmū mouens p mo
dum finis. ꝛ illud ē primū principiū de quo aliquid
concipit motor orbis stellati. ꝛ alius motor orbis sa
turni ꝛ sic de alijs. ut dicit cōmētator. iz° metaphi
sice cōmento. 44°. hec Aureolus i forma. Sed q
ista rñsio nō sufficiat arguitur sic. Nā fm Aureolū
saltem rō sci Tho. cōcludit q est dare pmū efficiēs
Tūc arguitur sic. Aut tale quid pmū efficiēs est cā
effectiua oiuz aliorū ita q nihil sit qd nō sit effectū
ab eo. aut aliqd est quod nō est effectum ab illo pri
mo efficiente. Si primū. habet propositū q est vna
cā oiuz alioꝝ qrūcūqꝫ effectiua quam dicim⁹ deū.
si z^m. ergo sunt duo entia nō effecta scꝫ ipsū primū
efficiens qd a nullo efficit. ꝛ illud aliud qd ponitur
non est effectū ab illo pmo efficiēte. quia si nō est ef
fectū ab eo nō potest effici ab aliquo secundoꝝ effi
ciētiū. quia illa non agūt nisi mota a pmo ꝛ in virtu
te eius. ꝛ sic a nullo erit effectū. sed istud eē falsū p
batur demōstratiue scꝫ q impossibile sit eē duo nō
effecta ꝛ hoc p rōnes sci Tho. z° ꝯtra gētiles ca° 15°
sic. Omne qd cōuenit alicui non fm q ipsū est p ali
quā cām cōuenit ei sicut albū hoi. nam q seipsū ha
bet tanqꝫ causā pmū ꝛ imediatum ē. vnde necesse ē
q sit per se ꝛ fm q ipsū. impossibile est aūt aliquod
vnū duob⁹ cōuenire ꝛ vtriqꝫ fm q ipsū. qd eni de
aliq predicat fm q ipsū nō excedit ipsū. sicut habe
re tres angulos duob⁹ rectis equales non excedit
triangulū qui predicat eidē ꝯuertibilit. si igit aliqd
duob⁹ cōueniat nō vtriqꝫ cōuenit fm q ipsū est. im
possibile ē igit aliquid vnū de duob⁹ predicari. ita
q de neutro p cām dicatur. sed oportet uel vnū eē
cām alteri⁹ sicut ignis est causa caloris corpi mixto
cū vtrūqꝫ calidū dicat. uel q aliqd tertiū sit causa
vtriqꝫ. sicut duab⁹ cādelis accēsis ignis ē causa lu
cēdi. esse aūt dicitur de omni eo qd est. impossibile
est igitur eē aliq duo quoꝝ neutrū habeat causam
essendi. sed oportet vtrūqꝫ acceptoꝝ esse p cām uel
alterū alteri esse cām essendi. oportet igit q ab illo
cui nihil ē cā essendi sit omne aliud qd quocūqꝫ mō
est. est aūt aliquid cui nihil ē causa essendi. ab eo igit
est omne qd quocūqꝫ modo ē. Si autē dicat q ens
non predicat vniuoce. nihilomin⁹ sequitur dicta ꝯ.
non eni de multis equiuoce dicit sed analogice. hec
ille in forma. Cōsimilem rōnē ponit de potentia dei
q. 3ª. arti. 5° sic dicēs. Oportet si aliqd vnum inenit
in plurib⁹: q ab aliqua vna cā in illis causet. nō eni
pōt esse q illud cōe vtriqꝫ ex seipso cōueniat cum
vtrūqꝫ fm q ipsū ē distinguat ab alio. ꝛ diuersitas
causarū diuersos effectus inducat. cū igit esse inue
niatur in oibus rebus q fm illud qd sūt adinuicem
distinguūt oportet q in eis nō ex seipsis sed ex aliq
causa eē tribuat. ꝛ ista videt eē ratio Platonis qui
voluit q ante omnē multitudinem eēt vnitas non
solum in numeris: sed etiā in rerū naturis. hec ille.
Ex quib⁹ patet q impossibile ē esse aliqua duo non
effecta pcipue diuersarū rōnum sicut ponūt illi phi
quoꝝ est dicta solutio ab Aureolo recitata. Si aūt
dicerēt q illa duo essent eiusdē rōnis. dicerent cō
tra phm qui vult. iz° metaphisice. q primū princi
pium nō potest multiplicari: quia non habet mām
ꝛ preter hꝫ sunt multe rationes ꝯtra hꝫ. nō eni posset
fingi q essent in illa specie. quia cū quodlibet eoꝝ
esset necesse eē ꝛ in talibus non differt eē ꝛ posse eē
tot essent talia quot possent eē. Et sic patet q data
rñsio est cōtra phiam nō solum cōtra fidem ꝛ veri
tatē. Forte posset aliter dici ad principalem rōnē
q scꝫ non ē incōueniens q sit pcessus in infinitum
in causis efficientib⁹ ꝛ mobilib⁹. ꝛ q nulla earum ē
prima. ꝛ ad pbationem ibidem factā diceret: q sic
in partibus pportionalib⁹ cōtinui isto modo signa
tis q scꝫ zª medietas ꝯtinui sit vltima pars pporti
onalis. ꝛ zª medietas prime medietatis sit zª pars
proportionalis. ꝛ zª medietas residue pcedētis sit
3ª pars pportionalis ꝛ sic siue statur in illis nūquam
partib⁹ pportionalibus ē vltimā signare: nō tn̄ pri
mā simpliciter. ita in causis efficientib⁹ ꝛ mobilibus
est vltima. nō aūt aliqua simplicit prima: ꝛ tn̄ in eis
est ordo. Dicit q instātia nulla ē. quia i ordine ptiū
pportionalium precēdēs nō est causa posterioris.
secus est in ordine causarū dicto mō ordinatarum.
nec in ordine illarū partiū posterior dependet a pri
ma eēntialiter. ideo instantia non valet. Et si dicat
q ista ppositio. in causis essentialiter ordinatis pri
mū est causa medij ꝛc̄. ista non habet euidentiam a
ponente infinitatē cārū. imo ille diceret q sic ar
guens petit pncipium. diceret eni q licꝫ in tali ordi
ne pus sit causa posterioris. nō tamē primū est cau
sa medij qꝛ ibi nullū est pmū. Sꝫ hꝫ non valet qꝛ ac
cepta tota multitudine cārū mouētiū preter illam
que est prima effectui. qritur aut tota ista multitu
do est mouēs ꝛ mota. aut aliqua ps eius est mouēs
ꝛ non mota. Si z^m. igitur est ibi dare pmā causam
mouentē que mouet alias ꝛ non mouet ab alia qa
omnes ille cause sūt adinuicē ordinate ita q poste
rior mouet a priore. si det primū arguit sic. Tota
ista multitudo ē mouens. motor igit se habet in rō
ne vni⁹ mouentis moti vltra. igit aliqd extra istam
multitudinem mouet illā ꝛ a nullo mouet: ꝛ sic ha
bet ppositū. Nec valet si dicat q tota multitudo
numeroꝝ excedentiū ꝛ excessorū est excessa ꝛ tn̄ a
nullo est excessa. quia nec a numero finito nec ab
infinito. hꝫ nō valet. quia illa totalis multitudo nu
meroꝝ excessorū ꝛ excedentium. non ex hꝫ habet q
excedat quia excedit. sed totalis multitudo causa
rum mouentiū ꝛ motarū non aliunde mouet nisi qa
mouet. vn̄ remoto mouēte illarū remouet aliquid
moueri ab illa. nō sic in numeris. qꝛ nō ex hꝫ illa mul
titudo excedit qꝛ excedit. iō n̄ oꝫ q sit aliq excessa.

Et si dicat᷑ q2 nō plus apparet euidens ꝙ oīs multitudo mouens mota ab aliquo moue᷑ q̄ ꝙ omnis multitudo excedens excessa ab aliq̄ excedat᷑. dicitur ꝙ non ē simile. quia omnis multitudo mouens quātacūq3 sit ex quo mouet oportet ꝙ sit in actu: ꝛ similiter ex quo moue᷑ est in actu aliqualiter. s3 nō oportet ꝙ sit dare ī actu totā multitudinē nūeroꝝ excessorū. q2 illi sūt in potētia ꝓ maiori parte ꝛ nullo modo in actu. Illud aūt quod ē in actu ſm se totum pōt accipi ut vnū. non aūt illud qd̄ est in potētia. ideoq3 finaliter dico ꝙ non oportet totā multitudinem numeroꝝ quoꝝ quilibet est excessus eē excessam. s3 oportet totā multitudinem mobilium que mouent ab aliquo moueri ꝛ presertim quia diuersa inq̄tum hꝰ non conueniūt in aliquē ordinē. s3 oportet hoc esse ab aliq̄ vno quod ꝑ se intendit illū ordinē. igi᷑ in ordine mouētiū ꝛ motoꝝ dicto modo ordinatorū oportet deuenire ad aliquid quod non moue᷑: ꝛ ē causa illius ordinis ꝛ hoc ē deus. Item q̄cūq3 multa agētia mouent mota ex hoc ꝙ mota totalis multitudo eoꝝ est quid potētiale ad sic mouendū. quia hoc patet in quacūq3 multitudine finita. nec hoc pōt negari nisi ꝑueniendo in multitudine infinita. Sed omne potētiale ad hoc ꝙ exeat in actū indiget aliq̄ ente actu qd̄ illud reducat in actū. Itē ante omne potētiale est aliquid actuale cū actꝰ simpliciter ꝑcedat. 9° metaphisice. sed tota illa multitudo ē quid potētiale cū moue᷑: ergo ē aliq̄s actꝰ imobilis illa ꝑcedēs. ¶ 2ᵃ ratio sci Tho. ad ꝓbādū vnū deū esse talis ē. In rebꝰ inueniūtur diuersi gradus. inueni᷑ eni aliquid magis bonū: ꝛ aliq̄d minus bonū verū nobile ꝛ sic de aliis hꝰ. sed magis ꝛ minꝰ dicun᷑ de diuersis ſm ꝙ appropinquāt diuersimode ad aliquid quod ē maxime tale. sicut mag' calidū est quod magis appropinquat maxime calido. est igi᷑ aliquid qd̄ est verissimū ꝛ optimū ꝛ nobilissimū. ꝛ per ꝯñs maxīe ens. nā que sūt maxime vera sunt maxime entia. ut dici᷑ 2° metaphisice. Qd̄ aūt dici᷑ maximū in aliq̄ genere ē causa oīu3 que sūt illius generis. sicut ignis q̄ est maxime calidus est cā omniū calidorum ut in eodē li° dici᷑. Est enim aliquid qd̄ est cā esse ꝛ bonitatis ꝛ cuiuslibet ꝑfectiōis rebus oībus ꝛ h̄ dicimꝰ deum. hec ille. Ad hanc rationē dicit Aureolus ꝙ non ē multū efficax. nā albedo est mēsura coloꝝ ꝛ maximum in illo genere. ꝛ colores sūt magis ꝛ minꝰ nobiles ꝑ accessū ad albedinē. nec tñ eos effectiue ꝓducit. vñ nō est vniuersaliter verū mēsuram eē cām mensuratoꝝ. hec ille.

S3 ꝙ ista rñsio argumētū nō infringat nec instantia quā fert aduersus maximā ph̄i valet. sicut enim dicit scūs Tho. de potētia dei. q. 7. arti. 4°. Accidētia non sūt entia nisi ꝑ relationē ad substātiā que est primū ens. ꝛ ideo nō oportet ꝙ efficiātur vel mēsurentur aliq̄ primo qd̄ est accn̄s: sed aliq̄ primo qd̄ est substātia. ꝛ h̄ loquēdo de mensura prima ꝛ quo ad entitatē. lic3 mēsuren᷑ aliq̄ mēsura ꝓxima sui generis. s. albedine q̄ est maxima in genere coloꝝ q2 supabūdat aliis q̄tum ad lucē que ē formale in cōpositione coloris ꝛ ſm h̄ est mensura alioꝝ colorū: ut dicit scūs Tho. de veritate. q. 2. arti. 4°. ad 4ᵐ. Dicit eni ibidem ꝙ albedo nō ē mēsura colorū quo ad māle. sed quo ad terminationē diaphoni vñ in specie albedinis nō inueni᷑ totū qd̄ in aliis coloribꝰ inuenitur: vñ alii colores non sūt in albedine sicut in cā. hec ille aliquibꝰ additis. Ar. etiā ponēs predictā maximā loq̄batur de principiis vltimis sc3 de motoribꝰ celoꝝ que sūt omnibꝰ causa in esse ꝛ veritate ſm ꝙ exponit cōmentator in 2° metaphisice cōmēto 4°. Non valet igi᷑ instātia de accidētibꝰ quoꝝ nullū est mensura ꝑma. nec ꝑmū principiū aliciꝰ. Quō autē intelliga᷑ dicta maxima ph̄i ondit scūs Tho. sup eodē 2° metaphisice dicēs. Unūquodq3 inter alia dici᷑ maximū ex quo causa᷑ in aliis aliq̄d vniuoce predicatū de eis. sicut ignis ē cā caloris in elemētis. vnde cū calor dica᷑ vniuoce de igne ꝛ de elemētatis corporibꝰ sequi᷑ ꝙ ignis sit calidissimꝰ. facit aūt Ar. mētionē de vniuocatiōe: q2 q̄nq3 contingit ꝙ effectus nō peruenit ad similitudinē cause ſm eandē rationē speciei ꝓpē excellētiā ipsiꝰ cause. sicut sol ē causa caloris in istis inferioribꝰ nec tamē corpora inferiora possūt recipere impressionē solis aut alioꝝ corporum celestiū ſm eandē rationē speciei cū non cōicent in materia. ꝛ ꝓpter hoc non dicimus solē esse calidissimū sicut ignē. sed dicimꝰ solē eē aliq̄d ampliꝰ q̄ calidissimū. nomē aūt vitat' nōē ꝓpriū alicui speciei. s3 se habet cōiter ad omnia entia. vnde illud qd̄ est causa veritatis ē causa cōicās cum effectu in nōie ꝛ rōne cōi. sequitur ꝙ illud qd̄ est posterioribꝰ causa ut sint vera sit verissimū. hec ille. Ex quo patet ꝙ mens ph̄i ē ꝙ omnia que cōicant in aliqua rōne generis reducūtur ad aliquod ꝑncipium qd̄ summe participat rōnem illius generis: vel aliquid perfectius rōne illius generis sicut omnia calida ad aliquid calidissimū vel perfectius q̄ si esset calidissimū. ꝛ oīa colorata ad aliquid coloratissimū vl' perfectiꝰ q̄ coloratissimū ꝛ sic de ceteris. Ex constat ꝙ loquebat᷑ de principio effectiuo ꝛ non de fine sicut patet in suo exēplo posito de igne respcū calefactibiliū. ¶ 3ᵃ ratio sci Tho. talis ē vbi supra sc3 ꝑma parte ꝛ de potētia dei. Uidemꝰ enī ꝙ aliq̄ que cognitione carēt sc3 corpora naturalia operantur ꝓpter finem. qd̄ apparet ex hoc ꝙ semꝑ aut frequentiꝰ eodē modo operan᷑ ut cōsequan᷑ illud qd̄ est optimū. Ex quo patet ꝙ nō casu sed ex intentiōe ꝑueniūt ad finē. ea aūt que non habēt cognitionem non intendūt finē nisi directa ab aliquo cognoscēte ꝛ intelligente. sic sagitta a sagittatore. ergo est aliquis intellectꝰ a quo omnes res nāles ordinātur ad finem ꝛ hunc dicimus deū. hec ille in forma.

Ad hanc rōnem dicit Aureolus ꝙ non demōstrat. dicere᷑ enim ꝙ omnia dirigūtur in finem: ꝛ inclinātur ex formis suis in ꝓpriis naturis: nec indigēt aliquo extrinseco imprimēte istā iclinationē: ꝛ ideo nō ꝓbaretur ex hoc vel ꝑ hoc aliquis extrinsecꝰ intellectꝰ omnia ꝓducēs. Et si dica᷑ ꝙ tūc ordo vniuersi erit a casu dicēdum ꝙ nō. imo erit per se. cū oīa

tur ex quidditatibus rerum. hec ille. ¶ Sed ista respō
sio nulla erit. ut ostendit sanctus Thomas de veri/
tate. q. 5. arti. 2º. vbi improbat illud quod ponit ista
responsio scʒ ꝙ omnia procedāt ex necessitate cau/
sarum precedentiū scʒ agentis uel materie. ꝛ ɔñter
ex necessitate forme quā agens imprimit. arguit enī
sic. Causa materialis ꝛ agens inq̈ntum hmōi sunt cau/
sa essendi ipsi effectui. non aūt sufficiunt ad causan/
dum bonitatem in effectu ſm quā sit cōueniēs ꝛ in
seipso ut possit ꝑmanere ꝛ ut alijs opituletur: verbi
gratia. calor de sui ratione q̈ntum ē de se habet dis/
soluere. dissolutio aūt nō est bona ꝛ conueniens nisi
vsq3 ad certum terminū ꝛ modum. vñ si non pone/
remus aliam causam ꝑter calorem ꝛ hmōi agentia in
natura. non possemus assignare causam quare res
cōuenienter fiūt ꝛ bene. omne aūt quod non habet
determinatā causam. a casu accidit. vñ oporteret ſm
predictā positionē ut omnes cōueniētie ꝛ vtilitates
que inueniunť in rebus essent casuales. hec ille ī for/
ma. Ex quibus patet ꝙ natura rei nō cognoscen/
tis nō sufficit ad hoc ꝙ rerꝫ operationes sint conue/
nientes ipsis naturis rerū. ꝛ cum hoc sint vtiles ꝛ bo
ne ac cōueniētes alijs. nunc isto modo nūc illo nunc
ſm istam actionē nūc ſm aliam. istas verūtamē vti/
litates videmus semꝑ aut in maiori parte accidere
ī operibus nature. vñ oportet ꝙ preexistat aliquis
intellectus qui res naturales in finē ordinet ad mo/
dum quo sagittator dat sagitte certū motū ut ten/
dat ad determinatū finē. vñ sicut percussio que fit
ꝑ sagittam nō tm̄ dicitur opus sagitte sed proijcien/
tis. ita etiā oē opus nature dicitꝰ a philosophis opus
intelligētie. ut dicit sanctus Tho. ibidem. Eandem
nihilominus responsionē improbat aliter 3º. contra
gētiles. ca. 63º. scʒ probando ꝙ natura rerū ꝛ quid/
ditas nō sufficiat ad hoc ut res determinatos fines
intēdāt. Et idem ꝓbat de veritate vbi sup. Arguit
ḡ sic. Ea que ſm suam naturā sunt distincta in vnū
ordinem nō cōueniūt nisi ab vno ordināte colligantꝰ
in vnū. in vniuersitate aūt rerū sunt res cōtrarias ꝛ
distinctas naturas habētes que tamē omnes ī vnū
ordinē cōueniūt. cum quedā opatiōes quarūdā ex/
cipiūt. quedā aūt a quibusdā iuuantꝰ uel illis coope/
rantꝰ. oportet ḡ ꝙ sit vnus vniuersoꝝ gubernator ꝛ
rector. vñ virtute maioris hꝰ argumēti phi posue/
runt animam esse armoniam ꝓpter cōseruationem
cōtrarioꝝ in corpe animalis. Ex quibꝰ patet ꝙ nul/
lus phs daret responsionē quā iste fingit. ¶ 4ª rō sci
Thome talis est. Inuenimꝰ inquit in rebus quedā q̄
sūt possibilia esse ꝛ nō. impossibile ē aūt omnia q̄ sūt
talia esse. quia quod possibile est nō eē quandoq3 nō
ē. si igiť oīa sūt possibilia nō esse aliqñ nihil fuit ī rebꝰ
sed si hoc ē verꝫ tūc nihil esset modo. qꝛ quod nihil ē
nō incipit eē nisi ꝑ aliquid quod est. si igitur nihil fuit
ens impossibile fuit ꝙ aliquid inciperet esse ꝛ modo
nihil eēt. qḋ patet eē falsum. non igitur omnia entia
sūt possibilia. sed oportet aliquid eē necessarium in
rebus. oē aūt necessariū uł habet causā sue necessi/
tatis aliūde uel nō habet. nō est aūt possibile ꝙ ꝓce/
datur in infinitū in necessarijs que hñt causam sue
necessitatis. sicut nec in causis efficientibꝰ ut ꝓbatū
est. ḡ necesse est ponere aliquid qḋ ē ꝑ se necessariū
nō hñs causam sue necessitatis aliūde. sed qḋ ē cau/
sa necessitatis alijs. ꝛ hoc dicimus deū. hec ille ī for/
ma. ¶ Ad hāc rationē dicit Aureolus ꝙ phi negarēt
ꝙ necessaria haberēt causam sue necessitatis effici/
entem uel cōseruantē. q̈uis cōcederēt ꝙ haberent
causam finalē ꝛ extra rem ꝓpter qḋ illa nō demon/
strarēt eis vnū efficiēs. hec Aureolꝰ. ¶ Sed ista respō/
sio non valet. predictū enī ē supiꝰ ꝑ rōnes sci Tho.
ꝙ impossibile ē aliquid eē qḋ nō sit a deo sicut ab ef/
ficiente ꝑmo. qḋ etiā ꝛ nūc ꝓbatꝰ ꝑ rōnes eiusdē de
potētia dei. q. 3. arti. 5º. Cū aliqḋ a pluribꝰ diuersimo/
de ꝑficitꝰ. oportet ꝙ ab eo in q̄ ꝑfectissime inuenitur
attribuatꝰ oībus illis in quibus imꝑfectiꝰ inueniťꝰ. nā
ea q̄ positiue ſm magis ꝛ minꝰ dicūtꝰ hoc hñt ex re/
motiori uel ꝓpinquiori ad vnū. si enī vnicuiq3 eorū
ex seipso illud ɔueniret nō eēt rō ꝑfectius in vno q̈
in alio inueniretꝰ. sicut videmꝰ ꝙ ignis qui ē in fine ca
liditatis ē ꝑncipiū caloris oībꝰ calidis. est aūt pone/
re vnū ens qḋ ē ꝑfectissimū ꝛ verissimū ens. qḋ ex
hoc ꝓbatꝰ. qꝛ est aliqḋ mouens oīo imobile ꝛ ꝑfectis/
simū ut a phis est ꝓbatū. oportet igiťꝰ ꝙ oīa illa minꝰ
ꝑfecta ab ipso esse recipiant. ꝛ hec est ꝓbatio phi 2º
metaphisice. Item illud qḋ est ꝑ alterū reduciťꝰ sicut
in causam in illud qḋ est ꝑ se. vñ si esset vnus calor ꝑ
se existēs oporteret ipsū eē causā oīuʒ calidorū que
ꝑ modū ꝑticipatiōis hñt calorē. ē autē ponere aliqḋ
ens qḋ ē ipsū suū eē. qḋ ex hoc ꝓbatꝰ. qꝛ oportet eē ali/
quod ꝑmū ens qḋ sit actus purus in q̄ nulla sit cōpo
sitio. vñ oportet ꝙ ab illo vno ente oīa alia sint que/
cunq3 nō sūt suū eē sed hñt eē ꝑ modū ꝑticipationis
hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ impossibile est ꝛ cōtra ve/
ram philosophiā eē aliqua necessaria mˡᵗᵃ quorum
vnū nō sit ꝓductū ab alio. nec eē. sicut iste fingit di/
cere phos de celis ꝛ eoꝝ motoribꝰ quorū nullū de/
pendet a ꝑmo ente nisi in genere cause finalis. Qḋ
iterꝫ ꝓbatꝰ eē ɔ phiam. s. ꝙ aliqua necessaria habeāt
causam finalē ꝛ nō efficientē. utputa ꝙ ꝑmū sit finis
ꝛ nō efficiēs. Arguitꝰ igiťꝰ sic. Scdm phos ꝛ veritatē
primū mouens ꝛ agens ē vltimꝰ finis. ḡ solutio illa
nulla ē a quocūq3 detꝰ. tenet ɔña. qꝛ ſm hoc ille vltimꝰ
finis nō solū mouet motiōe ꝑ modū finis. sed motio/
ne efficiētis. assūptū ꝓbat sic scūs Tho. de malo. q.
j. arti. ꝑ sic. Appetibile mouet appetitū. primū autē
mouens oportet esse oīo non motū. ḡ necesse est ꝙ
primū ꝛ vniuersale agens sit ipsum primū ꝛ vniuer
sale appetibile id est primū ꝛ vniuersale bonum qḋ
omnia opatur ꝓpter appetitū sui ipsius. hec ille. Ex
ꝑ cōtra gentiles ca. 75º. ꝓbat idem assumptū. Et si/
militꝰ ꝑma pte. q. 44. arti. 4º. sic. Omne agens agit
ꝓpter finem. aliter ex actione agentis nō magis se/
quereťꝰ hoc q̈ illud nisi a casu. est aūt idē finis agen/
tis ꝛ patientis inq̈ntum hmōi sed aliter ꝛ aliter. vnū enī
ꝛ idem est quod agens intendit imprimere ꝛ patiēs
intēdit recipe. sūt aūt q̄ simul agūt ꝛ patiūtꝰ que sūt
agentia imꝑfecta. ꝛ in his contingit ꝙ etiā in agēdo

intendant aliquid acquirere. sed p̄mo agenti qui est tm̄ agens nō conuenit agere ꝓpter acquisitionem alicui⁹ finis sed intēdit solū cōicare suā ꝑfectionē q̄ est eius bonitas. ⁊ vnaqueq̄ꝫ creatura intendit consequi suam perfectionē que ē similitudo ꝑfectionis ⁊ bonitatis diue. sic ḡ diuina bonitas est finis vltim⁹ oīuꝫ rerū. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ illa ratio habet idem mediū qd̄ alie scꝫ ꝙ quia est primū agēs. ideo nihil recipit. ac per hoc exterior finis eū non mouet qd̄ tamen oporteret si ageret ꝓpter alium finē. tūc enim reciperet ab eo cognitionē uel delectationem uel perfectionē sicut ab obiecto saltē ꝙ p̄mo agēti nullo modo conuenit. sic ḡ patet ꝙ contra rationē ē ponere ꝙ vltimus finis non sit p̄mū agens ⁊ motū executiue causans. Q̄ etiā ista responsio nūq̄ꝫ fuerit de mente Ar. aut cōmentatoris scꝫ. nullum necessarium habeat causam productiuā in esse uel cōseruatiuā. patet. nam 5° metaphisice ca°. de necessario tam ph̄us q̄ꝫ cōmentator dicunt ꝙ aliquod est necessariū quod habet causam. licꝫ cōmentator dicat ibidem necessarium 2°. modo non esse ita ꝓprie necessariū sicut illud quod est primo modo necessariū. ⁊ velit similiter nullum necessarium habere causam generantem. ꝙ autem loquatur de causa effectiua patet. nam ibi distinguit necessarium in necessariū per se quod non habet causam dantem illi necessitatem. ⁊ in necessarium quod habet causam dantem illi necessitatē. dare aūt dicit causam agentem non finalem. Item 8°. physicoꝝ ꝑticula. 15. dicit ph̄s ꝙ Democritus non bene dicit in hoc ꝙ nullius necessarij oportet querere causam. hoc inq̄t ph̄us iudiciū in quibusdam rebus nō ē verū. triangulus eni semꝑ habet tres angulos equales duob⁹ rectis. sed p̄ncipiū est ad hanc rem eternā. principia ħo nō habent aliquas causas ⁊ sunt eterna. hec ph̄us. vbi cōmentator. sermo Democriti ⁊ sequentium eius ꝙ res necessarie nō dicunt̄ habere causas est verus in quibusdam rebus ⁊ falsus in quibusdam. triangulū eni habere tres angulos equales duobus rectis est necessariū ⁊ tamen habet causam. hec cōmentator ⁊ post. ⁊ itendebat Ar. declarare ꝙ multa necessaria habent causas. hec ille. constat aūt principia respectu ꝯnis non habere rationē cause finalis. ḡ falsum est ꝙ s̄m Ar. nullū necessariū habeat causam nisi finalem. Item ꝙ prima substantia ⁊ primū ens non solum sit finis oīuꝫ sed etiā effectiua ⁊ dans eē omnibus s̄m mentem ph̄i ⁊ cōmentatoris. patet. nā Auerrois. 12°. metaphisice cōmento 7°. sic dicit. Oē quod est p̄ncipiū esse ē p̄ncipiū numeri. ⁊ quod ē p̄ncipiū numeri est p̄ncipiū essendi. idem enim contingit ex hoc in omnibus. ⁊ cum hoc ita sit apparet ꝑ inductionē. manifestum est eni ꝙ vnū in quolibet genere est aliqua natura simpliciter que quis est p̄ncipiū esse illoꝝ eiusdē generis ē p̄ncipiū numeri eorū ⁊ intendit ꝙ cum huic iunctū fuerit. qd̄ declaratū ē in phisicis. hoc est p̄mū motorē eternū ⁊ absolutū ab omni materia. ⁊ declarauerit post ꝙ hoc non solūmodo ē p̄ncipiū tanq̄ꝫ motor sed tāq̄ꝫ forma ⁊ finis. declarabit̄ ꝙ illud est vnū de quo fuit declaratum ħ qd̄ est p̄ncipiū substantie sicut ē declaratū ꝙ ē actus vltimus cui nō admiscetur potētia. hec ille. Item ꝙ s̄m mentē eoꝝ p̄mū agēs ⁊ vltim⁹ finis sint idem patet. nam cōmentator. 12°. metaphisice cōmēto. 37°. sic ait. Dictū est in 8°. physicoꝝ ꝙ mouēs corpora celestia in nulla existit materia ⁊ ꝙ ē forma abstracta. qua ꝓpter mouēs hoc ē intellectus. ꝙ agit motū ⁊ ē motus finis. hec autem differunt in nobis scꝫ illud quod mouet nos in loco s̄m ꝙ est agens. ⁊ quod mouet nos s̄m ꝙ est finis. ⁊ habet duplex esse scꝫ in aīa ⁊ extra aīam. qd̄ aūt est in aīa ē agēs motū s̄m ħo ꝙ extra aīam est mouens s̄m finē. verbi grā qm̄ balneū habet duplicē formā in aīa ⁊ extra aīam ⁊ ꝓpter illā formā q̄ est in aīa desideram⁹ illā formā q̄ est extra aīam. igit forma balnei inq̄tū est in aīa ē agens desideriū ⁊ motū. s̄m aūt ꝙ ē extra aīam ē finis motus. si igitur forma balnei nō eēt in mā tunc moueret s̄m agens ⁊ s̄m finē sine aliqua motiōe cōtingente. ⁊ sic intelligēdū ē de mouētib⁹ corpa celestia. s̄m igit̄ ꝙ intellecta ista sunt forme coꝝ sūt mouentia s̄m agens. s̄m autē ꝙ sūt eoꝝ fines mouent̄ ab illis s̄m desideriū. hec ille. Item cōmēto. 42°. dicit ꝙ p̄mus motor habet potentiā infinitā. ⁊ ē causa ꝑmanentie celi. Item cōmento. 44°. dicit cōmētator. Q̄ aūt moderni dicūt substantiā p̄mā esse poēe motore toti⁹, falsū est. quelibet eni substātia istaꝝ est p̄ncipiū substātie sensibilis s̄m motorē ⁊ s̄m finē. ⁊ iō dicit Ar. ꝙ si alique substantie eēnt non mouentes eēnt ociose. qd̄ autē mouit eos ad ħ dicendū. est rō q̄ potest dissolui a quolibet exercitato in hac sciā. dicunt eni ꝙ apparet ex istis intelligētijs ꝙ quedam eaꝝ cōsequit̄ sicut causatū causam. p̄ma aūt substātia debet esse vna ⁊ simplex in fine. ab vno aūt simplici non ꝓuenit nisi vnū. ⁊ a motore primi celi prouenit anima primi celi ⁊ motor orbis consequentis necesse ē igit̄ ut sit non simplex. habet ḡ cām priorē iste aūt sermo ē imaginabilis. nō eni est illic ꝓuent⁹ neq̄ꝫ consecutio neq̄ꝫ actio. ita ut dicamus ꝙ vna actio tm̄ consequit̄ vnū agentē. tm̄ eni est illic causa ⁊ causatum s̄m ꝙ dicimus ꝙ intellectum est causa intelligentis. ⁊ cum ita sit nō ē impossibile ut illud qd̄ ē ꝑ se intelligentia sit causa pluriū entiū s̄m ꝙ ex eo intelligunt̄ multi modi. illud igit̄ qd̄ intelligit motor iouis de p̄mo motore ⁊ est causa in aīa celi aliud est ab eo qd̄ intelligit ex eo motor orbis saturni. ⁊ similiter de vnoquoq̄ꝫ eorū est intelligendo causam ꝓpriā. ⁊ s̄m hoc omnes mot⁹ eoꝝ intendūt s̄m ordinem totius. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ deus quē vocat p̄mā substātiā nō solū ē finis substātie sensibilis imo est causa mouens ⁊ quodlibet sic simplex cū ab eo ꝓcedūt multa s̄m ꝙ multa itelligit ut eēntiā suā multipliciter intelligit nō solū ipse imo alie substantie sepate. Sciendū etiā ꝙ cū dicit cōmētator ꝙ inter p̄mā causam ⁊ alias intelligentias nō ē causa ⁊ causatum. nec actio nec cōsecutio ⁊c̄. non intēdit negare deum effectiue ꝓducere alias intelligentias. sed solū intendit ꝙ deus ipse nō ꝓducit eas ꝑ actionem

que est extractio alicuiꝰ de potentia in actū. sed solū ꝑ actum intellectus ⁊ volūtatis que ē actio imanens agenti nō transiēs in passū extrinsecū. ⁊ hoc ē verū. Jtē 2ᵒ metaphiᶜᵉ. cōmēto 4ᵒ. sic ait. Oportet ut maxime verū sit illud qḋ est causa maxime veritatis in quolibet genere entiū. ⁊ magis digna in esse ⁊ veritate ꝙ̄ illa quoꝝ ē causa in illo genere. ⁊ manifestū ē ꝙ hec ē ꝑma causa omniū entiū: ut declaratū est in scientia naturaliū ꝙ illa causa ē magis digna in esse ⁊ veritate ꝙ̄ oīa entia. oīa eni entia nō acquirūt esse ⁊ veritatē nisi ab ista causa. est igit̄ tm̄ ens ⁊ vnū ꝑ se ⁊ verū ꝑ se. ⁊ oīa entia ⁊ vera ꝑ esse ⁊ veritatē eiꝰ. hec ille in forma. Et patet ꝙ nō loquit̄ de causa finali. tū quia de illa causa nulla mentio fit in 8ᵒ physicoꝝ. sed solū de efficiēte. vbi dicit cōmentator esse declaratū ꝑmā causam eē cām omniū alioꝝ. tum qꝛ si loqueret̄ de fine nō diceret ꝙ alia acquirūt eē a ꝑma causa sꝫ potius ꝓpter ꝑmā causam. nō eni dicimꝰ: diligo petrū a ꝗ̄ᵗᵒ sed propter ꝗᵐ. Hāc etiam intentionem habuisse cōmētator manifeste pādit in tractatu de substantia orbis. vbi sic dicit 3ᵒ caᵒ. Et debes scire ꝙ corpus celeste nō indiget virtute mouēte in loco tm̄. sed etiam virtute largiente in se ⁊ in sua virtute ⁊ in suā substātiā ꝑmanētiā eternā. qm̄ ⁊ si sit simplex ⁊ nō hñs in se potētiā ad corruptionē. tm̄ ē finite actiōis necño. qꝛ est finitarū dimensionū ⁊ determinataꝝ a supficie continente ipsū. ⁊ oē tale cū intellectꝰ posuerit ipsum esse ꝑ se absq; eo ꝙ aliquid largiat̄ ipsi ꝑmanentiā ⁊ eternitatē. necesse erit ut ita sit de finitate sue ꝑmanentie sicut de finitate sue actionis. ⁊ ideo necesse est in intellectu potentiā eē huic largientē permanentiā eternā quēadmodū largit̄ ei ꝓpriū sue actiōis motū que ē eternitas inter ceteros motus. s. motū localē in circuitu. ⁊ figurā ꝓpriā ipsi motui. s. spericā. ⁊ mēsurā ꝓpriā vnicuiq; istoꝝ corporū. ⁊ cōuenientiā inter ea ad inuicē in ordine ⁊ quātitate. ita ꝙ ex oībus ꝑficiat̄ vnꝰ actus. s. totus mūdus. nulla eni est differētia int̄ virtutis actiue indigentiā in omni corpe simplici. aut in vno cōposito ex simplicibꝰ hꝫ. ⁊ indifferenter siue illud corpus fuerit generatū siue nō generatum. vñ videmꝰ celum habere vnā virtutē non tm̄ mouentē oīa sed agentē ⁊ conseruantē omnia: sicut est dispositio in corpe hominis ⁊ in corpe facto ꝓpter finē propriū. finis aūt significat agēs actiōe ꝓpria. sicut motum significat mouēs. sed agentiū quoddā est agens ꝑus tēpore acto. ⁊ ē omne quod fit in spera mundi. ⁊ istꝰ agētis ⁊ acti quoddā ē nāliter ꝑus nō tēpore: ⁊ est orbis quē sequit̄ tempus. ⁊ cui accidit agēs. s. faciēs ipsū in dispositiōibꝰ necessarijs in inueniēdo finē ꝓpt quid fuit. ⁊ cū hoc ignorauerūt quidā eē de opinione Ar. dixerūt ipsum nō dicere causam agentē solū sed tm̄ cām mouentē. ⁊ illud fuit valde absurdū. ⁊ nō est dubiū in hoc ꝙ agens ipsum ē mouens ipsum. qḋ eni mouet ipso motu proprio est illud quod largit̄ ei ꝑmo dispositiones per quas motū ꝓpriū acquirit. ⁊ ista ē virtus illa quam laudat Ar. in multis locis i libro de celo ⁊ mundo. ⁊ indicat ipsam eē nobiliorem celo ⁊ aliorem. hec cōmentator in forma. Et caᵒ 6ᵒ et vltī. dicit. Declaratum est ex istis oībꝰ ꝙ dator cōtinuatiōis motus ē dator motus celi. ⁊ si ipse nō eēt destrueret̄ motus. ⁊ si motus ⁊ celū. celū eni ē ꝓpter motū suū. ⁊ si motꝰ celi destrueret̄: destrueret̄ motꝰ entiū iferioꝝ ⁊ sic mundus. ex quo verificat̄ ꝙ dator cōtinuatiōis motus ē dator esse alijs entibus. hec cōmentator. Ex quibus oībus patet manifeste ꝙ ꝯm mentē phi ⁊ cōmentatoris ꝑmū ꝑncipiū est causa non solum per modum finis. imo per modum mouentis ⁊ agentis ⁊ largientis esse oībꝰ alijs entibꝰ. ⁊ ꝑ ꝯñs respōsio data ad rōnē sci Thome non processit de ꝯsilio ⁊ assensu Ar. ⁊ cōmētatoris. Uerū tn̄ ꝯtra dictā rōnē ⁊ replicā factā cōtra responsionē instat arguens dicēs illam maximam qua dicit̄ ꝙ omne ens per participationem ē effectiue ab ente per essentiā. nō videt̄ habere omnimodam veritatē. nam ignis per suā essentiā determinat sibi calorem. nec tn̄ vbicunq; participat̄ calor ibi est per actionē ignis. nam stelle generant calorem in medio. Item addit ꝙ alia ꝓpositio est falsa in qua dicitur ꝙ sit aliquid quod non habeat esse ꝑ suā eēntiā. hoc inquit nō ē verū. qꝛ imo omne ens ē ꝑ suā essentiā. qꝛ essentia sua ē ei ratio essendi. participatio aūt non ē aliud nisi ꝙ oīa entia sūt quedam particulares entitates ꝑter ꝑmū quod ē tota entitas subsistens. sꝫ hoc nō inferret ꝙ oīa essent effectiue ab alio ꝑsertim si creatio non eēt. ¶ 3ᵒ pōt instari cōtra rōnē ꝑncipalem. non eni videtur verū ꝙ omne qḋ ē possibile non esse qñq; non sit uel desinat esse. nam elemēta habēt potentiam ad non esse. ⁊ tamen elementa nūꝙ̄ desinent. ¶ Ad ꝑmā instantiā dico ꝙ illa maxima debet sic intelligi. Omne quod ē aliquale per participationem ē tale per actionē illius qḋ est tale ꝑ essentiā. uel per actionē actus qḋ euidenter cōtinet hoc quod est tale ꝑ eēntiā. Et sic patet ꝙ instātia facta de igne nō valet. licꝫ non solū scūs Thomas vtatur illo exēplo sed etiā Ar. 2ᵒ metaphisice ⁊ cōmētator. sed exēplorum nō requirit̄ verificatio. vñ dico ꝙ omne calidū ē calidū per actionē ignis uel alicuiꝰ quod totā ignis actualitatē cōtineat essentialiter ⁊ in virtute. sicut ē sol aut aliud corpus celeste. ⁊ maxima in isto sensu sūpta potissime demonstrat intentū. s. ꝙ cum deus sit ens per essentiā oportet ꝙ sit causa omnis rei habentis eē participatum. uel aliquid quod deum ꝯtineat euidenter ⁊ in virtute si quod sit tale. ⁊ sic patet ꝙ instantia est verbalis. Solutio aūt instantie est de mēte sci Thome. ꝑma parte. q. 44. arti. 3ᵒ ad 2ᵐ. vbi sic arguit. Omne quod est per participationē reducitur ad aliquid ꝑ se existēs ut ignitum ad ignem. sed quecunq; sunt in rebus sensibilibus sunt solum per participationem alicuiꝰ speciei. qḋ ex hoc patet ꝙ in nullo sensibilium inuenitur solum id quod ad rationē speciei pertinet. sed adiunguntur ꝑncipijs speciei principia indiuiduātia. oportet igitur ponere ipsas species ꝑ se existentes. ut per se equū ⁊ hō. ecce argumentū. Et respondet dicendū ꝙ de ratiōe hominis est ꝙ sit in materia. ⁊ sic non potest inueniri homo sine materia hac. licꝫ igitur hic homo sit per participationē speciei non tamen potest reduci ad aliquid per se existens in

eadem sed ad speciem superexcellentē. sicut sūt sube separate. Eadē ratio ē in alijs sensibilibus. hec ille. Ex quibus manifeste patet ꝙ omnis calor participatus oportet ꝙ sit a calido ꝑ essentiam uel ab aliquo superiori ad calorem si subsisteret. ⁊ sic de alijs omnibus. ¶ Ad secundā instantiā dicit̃ ꝙ solus deus ē ꝑ essentiam: sic ꝙ eē est de ratione eēntie dei. nō autē de ratione alicuius essentie create. ⁊ similiter nulla eēntia creata est vltimū ⁊ proximū formale quo aliquid est. secus ē de eēntia diuina. ⁊ ista deo duce longe ꝓlixi⁹ probabuntur alias. ¶ Ad tertiā instantiā dico ꝙ elementa ⁊ si sint possibilia nō esse: durant tamē hoc eis prestāte aliquo quod ē necesse eē: qḋ potest ea i eternum conseruare. sed si nullum tale eēt necessario existēs. tunc ꝓculdubio terra non eēt. uel etiam si illud necessario existens elemēta ⁊ alia que potētiā habēt ad non eē sue nature cursum ꝑagere sinerēt: tota materia que nunc est sub forma terre quandoq; eēt sub alia forma. ⁊ sic illud elemētū terre quod nūc ē quiq; nō eēt. licz aliud in numero sibi succederet. ⁊ ita sicut terra ē possibilis non esse: sic quandoq; non eēt. vult ḡ sanctus Tho. ꝙ si nullū ens eēt necesse eē. ꝓ certo omne possibile non eē quandoq; non eēt. ⁊ si contingat ꝙ aliqua possibilia non eē sp̄ durent. hoc ē quia ē aliquod necesse eē quod manutenet illa. ⁊ hoc sufficit in suo proposito in quo illam ꝓpositionem assumit. Sic igitur patet ꝙ quarta rō principaliter ꝓbās vnum deum eē non obstantibus instantijs nostrū ꝓpositum efficaciter demonstrabat. ¶ 5° arguit sic sanctus Tho. ꝑ contra gētiles ca° 42° directe probādo intentum. alie nāq; rōnes probant directe ꝙ ē vnus deus. ista āt directe probat ꝙ non ē nisi vn⁹. Arguit̃ ḡ sic. Omne possibile eē ⁊ non eē necessario ē productum. tale nāq; q̄tum ē ex se non habet eē sz ꝑ aliud reducitur ad eē. sed omnia que sunt p̄ter vnū sūt possibilia eē ⁊ non eē. impossibile eni ē eē duo quorū qḋlibet sit necesse eē. qḋ sic patet. Nihil eni eoꝝ que conueniunt huic signato inq̄tum ē hoc signatum possibile est alteri ↄuenire. quia singularitas alicuius rei nō inest alteri p̄ter ipsum singulare. sed ei quod ē necesse esse sua necessitas eēndi conuenit inq̄tū est hoc signatū. ḡ impossibile ē ꝙ alicui alteri conueniat. ⁊ sic impossibile ē ꝙ sint plura quoꝝ quodlibet est necesse eē. ⁊ ↄ̄ñter impossibile ē eē plures deos. Probatio medie. Si n. illud quod ē necesse eē non ē hoc signatum inq̄tū ē necesse eē. oportet ꝙ designatio sui eē nō sit necessaria ſm se sz ex alio dependeat. vnūquodq; aūt ſm ꝙ est actu ē distinctum ab omnibus alijs qḋ ē eē hoc signatū. ḡ quod ē necesse eē depēdet ab alio q̄tū ad hoc qḋ ē eē in actu: quod ē contra rōnē eius quod est necesse eē. oportet igit̃ ꝙ illud qḋ ē necesse eē sit necesse esse ſm hoc ꝙ ē hoc signatum. hec ille in forma. ¶ Ad hanc tñ rationē dicit Aureolus ꝙ ē inefficax. nec concludit. nam ſm eū philosophi concederent qḋlibet necesse eē fore alterius speciei. ⁊ ita non posse multiplicari. ⁊ ꝑ ↄñs quodlibet esset quedā singularitas. nihilomin⁹ essent plura. hec ille. ¶ Sed ista responsio nulla ē sicut ostēdit sanctus Tho. luculētissime vbi supra. nam ex quo illa duo cōueniūt in intētione necessitatis eēndi oportet ꝙ distinguant̃ per aliquid. aut ḡ illud requiritur ad complementum necessitatis essendi aliquo modo. aut nullo. Si nullo. ḡ est accidentale. q2 omne quod aduenit rei nihil faciens ad eius eē est accidēs. ḡ hoc accidens habet causam. aut ḡ essentiā eius qḋ est necesse esse. aut aliquid aliud. Si essentiā ei⁹ qḋ ē necesse esse. cū ipsa necessitas essendi sit essentia ei⁹ ut alias probatū est necessitas essendi erit causa illi⁹ accidentis. sed necessitas essendi inuenitur in vtroq; ḡ vtrumq; habebit illud accidens. ⁊ sic non distinguet̃ ſm illud. Si autem causa illius accidentis sit aliquid aliud. nisi illud aliud esset: nō esset hoc accidēs. ⁊ nisi hoc accidēs eēt: predicta distinctio nō eēt. ḡ nisi illud aliud eēt: predicta distinctio non esset. ac per hoc illa duo que ponuntur necesse eē non eēnt duo sed vnū. ḡ eē propriū vtriusq; dependet ab alio. ⁊ sic neutrū erit necesse eē per seipsum. Si aūt illud q̄ distinguit̃ sit necessariū ad necessitatem essendi complendam. hoc erit quia includit̃ in ratione necessitatis essendi. sicut animatum includitur in ratiōe animalis. Aut ḡ erit quia necessitas eēndi specificatur per illud sicut animal completur ꝑ rationale. Si p̄mo modo oportet ꝙ vbicunq; sit necessitas eēndi sit illud quod in eius ratione dicitur. sicut cuicunq; conuenit animal cōuenit animatum. ⁊ sic cum ambobus predictis attribuatur necessitas eēndi. ſm illud distingui nō poterunt. Si aūt 2° modo. hoc iteꝝ eē non potest. nam differētia specificans genus nō cōplet rōnē generis sed per eam acquiritur generi eē in actu. ratio enim animalis completa est ante additionem rationalis. sz non potest eē animal in actu nisi sit rationale uel irrationale. Sic igitur aliquid complet necessitatē eēndi q̄tum ad eē in actu ⁊ non q̄tum ad intentionem necessitatis essendi. quod est impossibile propter duo. Primo quia eius quod est necesse eē sua quidditas ē suum esse. 2° quia sic ipsi necesse esse acquireretur eē per aliud quod est impossibile. non est igitur ponere plura quorum quodlibet sit necesse eē per seipsum. Iterum: si aliqua duo cōueniant in intentione necessitatis essendi oportet ꝙ distinguātur per aliquid qḋ additur alteri tm̄ uel vtriq;. ⁊ sic oportet vtrumq; uel alterum eē compositum. nullum autem compositū est necesse eē per seipsum. ergo impossibile est plura esse quorum quodlibet sit necesse eē per seipsum. hec ille in forma. Ex quibus patet ꝙ responsio illa est cōtra philosophiam que scz diceret duo necesse esse alterius speciei uel eiusdem. Istis ergo quinq; vijs probat sanctus Thomas vnū deum esse locis predictis licz multas alias in varijs locis ad hoc idem ponat. sz quia non impugnat eas Aureolus ideo eas transeo. Nunc ergo restat dicere ad rationem que oppositū arguebat. scz ꝙ deum esse non sit demonstrabile. Dico igitur ſm sanctū Thomam prima parte. q. 2. arti. 2° ad primū ꝙ nihil prohibet illud quod est per se demōstrabile ⁊ scibile ab aliquo accipi ut credibile: qui demonstrationem non capit. ita ꝙ vnum deum esse teneatur sola fide ab aliquo. non autem ab alio sed ha-

bitu scientifico. ⁊ est ei non articulus fidei sed preambulum ad fidem ⁊ articulos. sicut enim gratia supponit naturam ita fides cognitionē naturalem. Et hec de questione dicta sufficiant ꝓ presenti.

Secundo iuxta eandem distinctionem queritur. Utrum in creaturis reperiatᷣ imago ⁊ vestigium trinitatis. Et arguitur primo ꝙ non reperiatur imago. Dicit enim Hyllarius in libro de synodis ꝙ imago est illiꝰ rei ad quam imaginatur species indifferēs. Et iterū dicit ꝙ imago est rei ad rē coequādā īdiscreta ⁊ vnita similitudo. sed dei ⁊ creature non ē species indifferēs nec potest esse equalitas creature ad deum. ergo in nulla creatura est imago. Quod autem nō sit in ea vestigiū arguitur sic. Effectus non representat nisi suam causam. sed causalitas creaturarum pertinet ad naturā cōmunem. non autem ad relationes quibus persone distinguūtur ⁊ numerantur. ergo in creatura non īuenitᷣ vestigium trinitatis sed vnitatis essentie. In oppositum est magister in presenti distinctiōe. In p̄senti distinctione erunt duo articuli. In p̄ videbitur quid sit vestigium aut imago. ⁊ in quo ab inuicē distinguanᷣ. In 2° videbitur in quibus rebus recipianᷣ vestigiū ⁊ imago. Quantum ad p̄mū articulum dico ꝙ s̄m sanctū Tho. p̄ma parte. q. 45. arti. 7°. Et p̄ sen. dis. 3. q. 2. arti. p̄. Ratio vestigij in hoc ↄsistit ꝙ est rep̄sentatio cause vel causalitatis quantum ad solam causalitatem absq; representatione forme. sicut patet ꝙ fumus vel adustio representat imaginem. vestigium enim demonstrat motum alicuiꝰ transeuntis. sed nō qualis ille sit. ⁊ s̄m hoc tria sunt de ratione eius. s. similitudo ⁊ imperfectio similitudinis. ⁊ ꝙ per ipsum in rem cuius ē vestigium deueniatur. ⁊ quia in creaturis īueniunᷣ aliq̄ tria que non representant formales rationes personarum puta modus procedēdi per modum amoris ⁊ verbi. nihilominꝰ illa tria necesse est reducere in diuinas personas sicut in causam. ⁊ illa representāt trinitatem licȝ imperfecte. ⁊ ducunt in eius aliqualē noticiam. ideo in eis vestigium est. quelibet enim creatura subsistit in esse suo ⁊ habet formam per quā determinatur ad speciem. ⁊ habet ordinem ad aliquid. s̄m igitur ꝙ est quedā substantia creata representat causam ⁊ principium. ⁊ demōstrat personam patris que est principiū nō de principio. s̄m autem ꝙ habet quādam formam ⁊ speciem representat verbū s̄m ꝙ forma artificiati est ex conceptione artificis. s̄m autē ꝙ hȝ ordinē representat spiritū sanctū inquantū est amor. quia ordo effectus ad aliquid est ex voluntate creatoris. ⁊ ideo dicit Augꝰ 6° de trini. ꝙ vestigium trinitatis īuenitᷣ in vnaquaq; creatura s̄m ꝙ aliqd vnū est. ⁊ ꝙ aliqua specie formatur. ⁊ s̄m ꝙ quendam ordinem tenet. ⁊ ad hoc etiam reducuntur illa tria: numerus pondus ⁊ mensura. que ponunᷣ Sap. xi°. Nā mensura refertur ad substantiam rei limitatam suis principijs: numerus ad speciem: pondus ad ordinem.

Ad hoc etiam reducuntur alia tria que ponit Augꝰ: modus species ⁊ ordo. ⁊ illa alia que ponit. 83. q̄onū. quod constat quod discernit qd̄ congruit. constat eni aliquid per suam substantiam. discernitᷣ per formam. congruit per ordinem. ⁊ in idem de facili reduci p̄nt quecunq; sic dicuntur. Sic igitur patet que ratio vestigij ⁊ species. sed quia vestigiū attenditᷣ in rebꝰ. ratio autem imaginis consistit in representatione cause quantum ad similitudinem forme eius. sicut ignis genitꝰ ignem generantē representat. ⁊ statua mercurij mercuriū. Quia ergo processiones diuinarū personarū attenduntur per actum intellectus ⁊ voluntatis. nā filius procedit ut verbum intellectus. spiritus sanctꝰ ut amor voluntatis. ideo in creaturis rationalibus in quibus est intellectus ⁊ voluntas īuenitur representatio trinitatis per modum imaginis inquantū in eis īuenitur verbum conceptum ⁊ amor procedens. hec sūt verba sancti Thome in prima parte vbi supra. Consimiliter ponit. q. 93. arti. 6°. vbi ait. ꝙ imago representat s̄m similitudinem speciei. vestigium autem ꝑ modum effectus: qui sic representat causam suam ꝙ tñ ad speciei similitudinem non pertingit. sicut exēplificat de impressione que ex motu animalis relinquitᷣ. ⁊ de cinere causato ab igne. ⁊ de desolatiōe terre ab hostili exercitu: que omnia dicunᷣ vestigia. Ibi etiā ostendit ⁊ in alijs qnq; articulis precedētibus eiusdē questionis quomodo in creatura rationali est imago inquantum in ea representatur similitudo diuine nature. ⁊ inquantum representatᷣ similitudo trinitatis increate. Idem ponit de veritate. q. 10. arti. p̄. et. q. 2j. arti. 6°. Item 2° sen. dis. 26. q. j. arti. 4°. ¶ Sed cōtra p̄dicta instat Aureolus 2ª q̄stione huius distinctionis ꝙ iste modus ponēdi deficit in tribus. Primo quia dicit rationem vestigij consistere in representatiōe soliꝰ causalitatis cause. constat enim ꝙ trinitas personarum in ratione qua trinitas nullā causalitatem habet respectu creaturarum. quelibet nanq; persona causat totam creaturam quantum ad substantiam. Et iterū: ꝓprietates personales nō sunt productiue. ⁊ tamen si non esset nisi vna persona in deo sicut imaginabātur philosophi ⁊ pagani. adhuc reperirentur in creaturis omnia que nunc reperiuntur. sed constat ꝙ vestigiū dicitur in representādo trinitatem personalem. ergo non consistit in representatione solius causalitatis. 2° dicit istam positionem deficere in hoc ꝙ ponit vestigium non representare formam. constat enim ꝙ vestigium pedis representat pedem ⁊ formam pedis. ⁊ si totum animal applicaretur pulueri in ambulando. sicut est de serpēte. tota impressio animalis posset vestigium appellari. sed tunc representaretᷣ forma animalis. ergo videtur ꝙ non tollat rationem vestigij si representet causam s̄m formā. 3° dicit istam positionem in hoc deficere. quia ponit similitudinem ⁊ imperfectionem ⁊ ducere in noticiam alteriꝰ integrare rationem vestigij. constat enim ꝙ imagini competunt ista tria cū sit similitudo imperfecta ⁊ ducat ī noticiā trinitatis. igitur dicta assignatio fuit īcompetēs. hec

ille. Ad primū istorum respondet sanctus Thomas prima parte.q.45.arti.7º ad 3m argumētū.et arti.6º in corpore articuli. Ait eni sic. Creare nō est propriū alicui persone sed cōmune toti trinitati. sed tamē diuine persone ſm rationes sue processionis habēt causalitatē respectu creatiōis rerū. ut eni īqt sup ostensum est cum de scientia dei ⁊ volūtate ageretur: deꝰ est causa rerū per suū intellectum ⁊ volūtatem sicut artifex rerꝫ artificiatarū. artifex autē per verbū interius conceptū. ⁊ per amorem sue voluntatis ad aliquid relatum operatur. vnde ⁊ deus operatur creaturam per suū verbum quod est filius. ⁊ per suū amorem qui est spiritus sanctus. ⁊ ſm hoc ꝓcessiōes personarꝫ sunt rationes productionis creaturarū inq̄ꞇū includūt essentialia attributa: que sunt scientia ⁊ voluntas. hec ille. Item in scripto dis.10.q.j.arti.pº sic ait. Supposita ſm fidem namq̄ processione diuinarum personarum in vnitate essentie. ad cuius probationē ratio sufficiens non inuenitur. oportet processionem personarum que perfecta est esse rationē ⁊ causam processionis creature. vn̄ sicut processionē creaturarum nature diuine perfectionem imperfecte representantium reducimus in perfectam imaginem diuinam perfectionem plenissime continētem scꝫ filium tanq̄ principiū. ⁊ quasi totalis processionis creaturarum a deo ſm imitationem diuine nature exēplar ⁊ rationem. ita etiā oportet ꝙ ꝓcessio creature inq̄ꞇum est ex liberalitate diuine voluntatis reducitur in vnum principium ꝙ sit quasi ratio totius liberalis collationis. hoc autem est amor: sub cuius ratiōe omnia a voluntate conferuntur. hec ille. Item dis.14.q.j.arti.pº. dicit ꝙ processiones eterne personarum sūt causa ⁊ ratio productiōis creaturarum. ideo oportet ꝙ sicut generatio filij est ratio totiꝰ productiōis creature ſm ꝙ dicit̄ pater in filio omnia fecisse. ita ⁊ amor patris in filium tendēs ut in obiectum sit ratio in qua deus omnem effectū amoris creaturis largiat̄. hec ille. Idem ponit de potentia dei.q.10.arti.2º in respōsione ad 19m. Dicit enim ꝙ filius est sufficiens ratio ꝓcessiōis: ut amor. Sicut enim dicitur Sap. 9º. ꝙ deꝰ fecit omnia suo verbo. ita dicitur Sap. xjº. ꝙ diligit omnia que sunt ⁊ nihil odit: ⁊c̄. Et Dionysius dicit 4º caº. de diuinis nominibus ꝙ amor diuinus non permisit ipsum sine germine esse. hec ille. Ex quibus patet quid sit dicendum ad primū argumentum. cum enim dicit ꝙ trinitas in ratiōe qua trinitas nullā dicit causalitatem ⁊c̄. Dico ꝙ trinitas in generali non dicit rationem causalitatis. sed ista specialis trinitas scꝫ artificis ⁊ sui verbi ⁊ amoris dicit rationem causalitatis. vnde sanctus Tho. prima parte.q.27.arti.pº.ad 3m. Cū dicimus inquit edificatorem principium domus: in ratione huius principij includitur conceptio artis sue. ⁊ includeretur in ratiōe primi principij si edificator esset primū principium. deus autem qui est p̄mū principium comparatur ad res creatas: ut artifex ad artificiata. hec ille. Et sicut dicit ꝙ in ratiōe primi principij agentis per modum artificis includit̄ cōceptio artis ⁊ amor. ut patet ꝑ predicta. Sic ergo patet ꝙ in ratiōe primi principij ⁊ prime cause includitur ternariꝰ ⁊ trinitas. sic ꝙ in illa ratione tria includuntur scꝫ potentia eius. conceptio eius. ⁊ amor ad aliquid relatꝰ. Et cū arguens probat illam propositionem negatā. Dico de primo ꝙ licꝫ quelibet persona producat creaturam omnem totaliter. tamen nulla persona est ratio productionis creature q̄ꞇum ad omnia inclusa in ratione principij agentis per modum artificis. sꝫ tres persone simul: quarum vni attribuitur potentia. alia habet rationem verbi. alia amoris. De 2º dico ꝙ licꝫ proprietates personales sub istis nominibꝰ pater filius spiritus sanctus non dicant rationem causalitatis. hoc tamen dicunt sub istis conceptio artis ⁊ amor artificis. quia sub talibus rationibus includunt essentialia attributa. nō autem sub alijs. Isto etiam modo creature ducūt in noticiam trinitatis scꝫ tam ī appropriata personarum q̄ in propria. ut dicit sanctꝰ Tho. presenti dis.q.2ª.arti.pº.ad 3m. Cum autem vlteriꝰ dicit arguens ꝙ si non esset in diuinis nisi vna persona ⁊c̄. Dico ꝙ si poneretur ille casus. tunc creature representarent tria distincta ſm rationē. sicut nunc tria distincta ſm rem que prius dicta sunt: scꝫ artificē. verbum eius. ⁊ amorem eius. vn̄ vestigium dicitur in representando personas per appropriata plus q̄ in representando propria ⁊ distincta. Sciendum tamē ꝙ cum dicitur processio filij ⁊ spiritꝰ sancti esse ratio productionis creaturarum. hoc intelligendū ꝙ ille processiones sunt creaturis ratio procedēdi a deo patre nō aūt patri sunt ratio ꝓducēdi: cū pater nihil expectet a filio. Et hunc sensum aperit sanctus Thomas pº sen. dis. 32.q.j.arti.3º. vbi dicit sic. Processio diuinarū personarū est quedam origo processionis creaturarum: cum omne primū in aliquo genere sit causa eorum que sunt post. sed tamen efficacia creaturarum essentie cōmuni attribuitur. vnde dicendum est ꝙ cum dicitur pater ⁊ filius diligunt nos spiritu sc̄o. sumendo hoc verbū diligere essentialiter tūc in verbo dilectionis designabitur efficacia totius trinitatis ⁊ in ablatiuo designāte personam spiritus sancti designabitur ratio efficientie non ex parte efficiētis sed ex parte effectorum quorum ratio ⁊ origo est processio spiritus sancti sicut ⁊ verbum. hec ille. Ex quibus patet ꝙ processio spiritus sc̄i ⁊ ꝓcessio filij illo modo quo dicunt rationem causalitatis respectu processionis creaturarum non dicunt rationem efficientie ex parte efficientis sed ex parte effectorum. sicut etiam verbum ⁊ amor domificatoris sunt ratio productionis domus ex parte effectus potiꝰ q̄ ex parte domificantis: quia nō dant efficaciā ei. sed tn̄ domꝰ nō posset ꝓcedere a domificatore nisi prius ab eo ꝓcederet verbum domus ⁊ amor seu velle faciendi domū. Et sic patet ad primū argumentum sine assertione quacunq̄. ¶ Ad 2m dico ꝙ vestigiū non representat formam sue cause nisi forte ſm partem ⁊ ſm superficiē aliquam alio modo se habentem q̄ sit in causa sua. ut patet per vestigium pedis ſm suam superficiem con

causam representat superficiem pedis conuexā. ⁊ ita esset si totum animal applicaretur pulueri. uel faceret foramen in puluere per quod transiret: sicut vermes in ligno. tunc enim licꝫ representaretur tota superficies animalis. tamen in animali esset conuexa ⁊ in vestigio concaua. vñ nō esset ibi perfecta similitudo sicut esset in imagine serpētis. Et sic patet ꝙ illud argumentum non valet: loquimur enim de representatione forme per aliquā assimilationem. ⁊ illa ē imperfecta ī vestigio ut dicit siue representet partē siue totū. ¶ Ad 3ᵐ negatur ꝙ illa tria cōueniant imagini. imago enim representat perfecte causam. ⁊ hoc ſm similitudinē speciei. uel ad minus ſm similitudinē accidentis proprij speciei precipue ſm figurā. ut dicit sanctus Thomas prima parte. q. 93. arti. 2°. Et p̄. sen. dis. 3. q. 3. arti. p̄. dicit ꝙ vestigiū in hoc differt ab imagine ꝙ vestigium est alicuius cōfusa similitudo ⁊ imperfecta. imago autē representat rem magis determinate ſm omnes suas partes ⁊ dispositiōes ex quibus etiam aliquid de interioribus rei percipi pōt. hec ille. Ex quo apparet quomodo ⁊ cur dicitur vestigiū similitudo imperfecta. ⁊ imago similitudo perfecta. Dico tamen ꝙ ad rationem imaginis non requiritur ꝙ sit adeo perfecta similitudo ꝙ ptingat ad eiꝰ cuiꝰ est imago equalitatem. licꝫ hoc sit de ratiōe perfecte imaginis ad quam requirit̄ ꝙ nihil desit imagini qđ insit illi de quo est expressa. ut dicit sanctus Thomas prima parte. q. 93. arti. p̄. Et ideo concedit̄ ꝙ imago dei in creaturis reperta est imperfecta similitudo dei non tamē ita imperfecta sicut vestigiū. nā ⁊ si vtrūqꝫ sit imperfectum tamē imago est perfecta similitudo in genere effectuū designantiū suam causam in quo vestigium est perfecta similitudo. ſm enim sanctum Thomam prima parte. q. 93. arti. 6°. imago representat ſm similitudinem speciei. vestigium autem p modum effectus: qui sic representat causam quod tamē ad eius speciei similitudinem non pertingit. talis aūt differentia in creaturis inuenitur. nam in creaturis rationalibꝰ representatur similitudo diuine nature ut videantur pertingere ad similitudinem speciei inq̄tū imitantur deum non solum in hoc ꝙ est ⁊ viuit sed etiā in hoc ꝙ itelligit. ⁊ ideo ſm Augᵐ. 83. questionū ita sunt de similitudine proxima ut in creaturis nihil sit propinquius. alie autem creature non intelligunt sed apparet in eis quoddam vestigium intellectꝰ ꝓducentis si earum dispositio consideretur. Similiter cum trinitas increata distinguatur ſm processionem verbi a dicente ⁊ amoris ab vtroqꝫ. ideo in creatura rationali in qua inuenitur processio verbi ſm intellectum. ⁊ processio amoris ſm voluntatem potest dici imago trinitatis increate propter quandam repsentationem speciei. in alijs autem creaturis non inuenitur principium verbi ⁊ verbum ⁊ amor. sed apparet in eis quoddam vestigium ꝙ hec inueniantur in causa producente. nam hoc ipsum ꝙ creatura habet substantiam modificatam ⁊ finitam demostrat ꝙ sit a quodam principio. species v̄o eius demōstrat verbum facientis: sicut forma domus demonstrat conceptionem artificis. ordo v̄o demonstrat amorē producentis quo effectus ordinatur ad bonū: sicut vsus edificij demonstrat volūtatem artificis. hec ille. Idē ponit de veritate. q. 10. arti. p̄. ad 5ᵐ. Ad hoc inquit ꝙ imago dei in aliquo inueniatur oportet ꝙ ad vltimū genus perfectionis veniat quo creatura tendere potest. vñ si habeat esse tm̄ sicut lapides. uel esse ⁊ viuere sicut plante ⁊ bruta: non saluatur in hoc ratio imaginis. sed oportet ad perfectam rationē imaginis ut creatura sic viuat ⁊ intelligat. in hoc eni perfectissime ſm genus cōformat̄ essentialibus attributis. hec ille. Et in hoc p̄mus articulus terminat̄.

Quantū ad secundum articulum dicit sanctꝰ Tho. p̄ sen. dis. 3. q. 2. arti. 3°. ꝙ ratio vestigij non inuenitur proprie in accidentibus sed tm̄ in substātijs. qđ patet. Tum quia substantie cum sint res subsistentes habent proprie rationem creature. accidentia v̄o cū sint inherētia nec habentia esse nisi dependēs a substantia non proprie dicūtur creature. Tum quia accidentia magis sunt species modi ⁊ ordines substantiarum penes que attenditur vestigium q̄3 habeant modum speciem ⁊ ordinem. vñ Augꝰ dicit 6° de trinitate ca° vlti. ꝙ species corporū sunt figure uel qualitates. doctrine autē ⁊ artes sunt species animarum ordo autē in corporibus sunt collocatiōes ⁊ pondera. in animabus autem amores ⁊ delectationes. hec ille. Idem ponit p̄ma parte. q. 45. arti. 7°. ad 2ᵐ. vbi dicit. Creatura est res proprie subsistēs in qua ē predicta tria inuenire. nec oportet ꝙ in quolibet eorum q̄ ei insunt sint hec tria. sꝫ ſm ea vestigiū rei subsistēti attribuitur. hec ille. Item eadē. q. arti. 6°. dicit ꝙ illi proprie conuenit creari cui conuenit esse. ⁊ quia esse solum proprie conuenit rei subsistenti. forme autem ⁊ accidentia non dicuntur entia quasi ipsa sint. sed q2 eis aliqđ est. imo magis sūt coexistētes q̄3 entia ⁊ magis proprie dicuntur concreata q̄3 creata. proprie v̄o creata sunt subsistentia. Idem ponit de potentia dei q. 3. articulis multis. Ex quibus patet in quibus proprie sit vestigium. In quibus autem sit imago diuine nature uel trinitatis. satis patet per articulū precedentem. ¶ Sed contra ista Aureolus vbi s̄. Constat inquit ꝙ in specie numero ⁊ ordine consistit vestigiū. sed albedo habet suū numerū cum sit vna. ⁊ suā speciem cum sit forma. ⁊ suum ordinem cum inclinetur ad propriam operationem que est disgregare. ergo in albedine ratio vestigij inuenitur que tamen nō est indiuiduū substantie. ¶ 2° sic. penes substātiā virtutem ⁊ operationem ponitur alia assignatio vestigij sed constat ꝙ in accidētibus est essentia uel realitas virtus uel operatio. igitur est ibi ratio vestigij. ¶ 3° sic Unitas bonitas ⁊ veritas reperiuntur in accidentibus. in istis autem est ratio vestigij ſm vnā assignationem. igitur idē quod prius. ¶ 4° sic. Ordo modꝰ species sūt in quibus consistit ratio vestigij. ſm Augᵐ 5°. de trini. sed cōmētator demōstrat 4°. metaphisice

ꝙ vnum nõ est accidens enti. Et 5° metaphisice. et 7°
physicoꝝ ꝙ potẽtie naturales que sunt inclinatiões
ad opatiões ꝓprias nõ sunt aliud a formis subalib⁹.
Cõstat etiã ꝙ spẽs substãtialis non est aliud a forma
ergo non est verũ quod tua positio ponit: scȝ modum
ordinem ꝛ numerum ꝛ alias partes vestigij nõ atten-
di penes accidentia. concludit ergo ꝙ sicut se habẽt
rẽs ad entitatem sic se habent ad esse vestigium. ideo
prima materia ꝛ omnia que sunt: sunt vestigium tri-
nitatis. nihilominus substãtia principalit̃ est vestigiũ
sicut est principaliter ens. hec ille. ¶ Ad primũ istorũ
dicitur ꝙ hoc est falsa uel impropria. albedo enim non
est proprie vna: cum vnũ dicat ens indiuisum. albe-
do autem non proprie dicitur ens sed entis. nec pro-
prie habet opationẽ. nec enĩ accidẽs. imo nec forma
substantialis q̃ non subsistit ẽ qđ operatur. sed ẽ quo
aliquid operatur. ut patet prima parte. q. 77. arti. p̃.
Item pma parte. q. 75. arti. ad 2 dicit̃ ꝙ operari
nullo modo cõuenit accidenti nec ꝓprie alicui parti
nec alicui forme nõ subsistẽti. ꝛ ꝙ magis ꝓprie dicit̃
ꝙ homo intendit per animã ꝙ̃ ꝙ anima intendit. Ex
quo sequitur ꝙ accidens non habet inclinationẽ ad
ꝓpriã operationem: cum ꝓpriam operationẽ non ha-
beat. sed eius subiectũ habet inclinationẽ ad opatio-
nem ratione illius. Sic igitur patet ꝙ albedo non ha-
bet in se ꝓprie rationẽ vestigij nec aliquod accidens
formalit̃ ꝫ forte effectiue. sicut dicit scũs Tho. p̃ sen.
dis. 3. q. 2. arti. 3°. Dicit enim ꝙ ꝫm quodlibet accidẽs
addit̃ aliqđ esse ipsi substantie. ꝛ ꝫm illud esse est aliq̃
modo ꝯsiderare vestigiũ. vñ quod priuat illud accñs
priuat ptes vestigij. s. modum spẽm ꝛ ordinẽ ꝗ̃tũ ad
illud esse. hec ille. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ accidẽs non ꝓprie
habet operationẽ ut dictũ est. nec habet virtutẽ sed
est virtus substãtie. nec ẽ ꝓprie essentia nisi in ordine
ad substantiã. quia eẽntia dicit̃ qđ est subiectũ eẽndi
esse aũt non ꝓprie cõuenit nisi subsistenti. ut dictũ est
ꝙ aũt accidẽs nec ꝓprie sit essentia nec ꝓprie habeat
eẽntiã ostẽdit scũs Tho. in tractatu de eẽntia ꝛ ente.
¶ Ad 3ᵐ dicitur eodẽ modo ꝙ accidentia nõ proprie
sunt bona sicut nec ꝓprie essentia sũt. sicut dicit̃ pⁱᵃ
pte. q. 5. arti. 5°. ad 2ᵐ. et. q. 6. arti. 4°. ad 3ᵐ. et de veri-
tate. q. 10. arti. 5°. sed ipsa accidentia ꝛ alie forme non
subsistentes sũt quo uel quib⁹ aliquid est bonũ vnũ ꝛ
verũ. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ implicat multa falsa. Primũ
ẽ ꝙ potẽtia naturalis nõ sit aliud a forma substãtiali.
hui⁹ enĩ oppositũ ꝓbat scũs Tho. pma pte. q. 77. arti
p̃. et. q. 54. arti. 3°. et in infinitis alijs locis. Illud autem
dictũ qđ arguẽs imponit cõmentatori. non est dictũ
eius sed Alexandri. ut patet 7° physicoꝝ cõmẽto. 20
Cõmentator enĩ recitat Alexandrũ dixisse illud. Et
dicit cõmentator ꝙ ideo dixit Alexander ꝙ natura-
lis potentia non est qualitas vniuersaliter. quia. s. nõ
est qualitas alterabilis id est amissibilis p alterationẽ
Quod autẽ dicit de veritate conceditur. sed ex hoc non
habetur ꝙ accidens sit proprie vnum. Aliud falsum
quod imponit sancto Tho. scȝ ꝙ illa penes que at-
tenditur vestigium generaliter sint accidentia. Hoc
enim sanctus Thomas non intendit cum ipse ponat
ꝙ mod⁹ qui est pars vestigij non solũ attendit̃ penes
accidẽtalia sed etiam penes substantialia. ut pote pe-
nes eẽ substantiale. ꝫm ꝙ patet de veritate. q. 21. arti
6°. ad 5ᵐ. Et pma parte. q. 45. arti. 7°. vbi dicit modũ
qui ẽ pars vestigij attendi penes hoc ꝙ substãtia cre-
ata in suo esse subsistit. Dico igitur ꝙ vestigiũ non so-
lum attendit̃ penes accidentalia sed etiã penes sub-
stantialia licȝ possit attendi penes accidẽtalia. ꝫm enĩ
albedinem homo habet aliquod esse ꝛ aliquam spẽm
accidẽtalem ꝛ aliquem ordinem. sed iterũ penes suã
formam substantialem habet aliquod esse substãtia-
le. ꝛ ipsa est quedã forma ꝛ habet penes eam aliquẽ
ordinem. Et sic patet in quibus proprie sit vestigium
aut trinitatis imago. ¶ Ad argumenta facta in pˢ de
questionis satis patet solutio per p̃dicta. Primũ enĩ
argumentum probat ꝙ in creaturis non est adequa-
ta ꝛ simpliciter perfecta imago trinitatis. quod cõce-
ditur. sed non probat qn in creaturis sit imago perfe-
cta in genere signi ꝛ effectus suã designantis eam.
solum enĩ dei filius est patris imago perfecta. ¶ Ad
aliud dicendũ sicut p̃us ꝙ causalitas respectu crea-
turarum pertinet ad ꝓcessiones personarum inq̃tũ
includunt essentialia attributa. ut dictum fuit. vesti-
gium autem attenditur in creaturis prout represen-
tat psonas ꝗ̃tũ ad illa appropriata: scȝ sciam volunta-
tem. Vñ ꝫm sanctum Tho. p̃ sen. in presenti dis. quia
illa tria inuenta in creaturis plus deficiũt a represen-
tatione distinctiõis personarũ ꝙ̃ essentialiũ attribu-
torum. ideo magis ꝓprie dicitur vestigium diuine tri-
nitatis ꝙ̃ vestigium diuine essentie. ꝛc. Et de hoc ꝯ-
cta sufficiant.

Ertio circa tertiã

distinctionẽ querit̃. Utrũ illa penes
q̃ attendit̃ vestigiũ uel imago trini-
tatis realit̃ distinguãt̃ a reb⁹ in qb⁹
sũt. Et arguit̃ ꝙ nõ. Nã vestigium
attendit̃ penes ista tria vnũ verũ bonũ. sed ista non
sũt alia a rebus in quib⁹ sunt: cum quelibet res essen-
tialiter sit vera vna ꝛ bona. igitur ꝛc. similiter imago
attẽdit̃ penes mẽoriã itelligẽtiã volũtatẽ. ꝫ potẽtie
aie nõ videt̃ esse aliud ꝙ̃ aĩa. igit̃ ꝛc. In oppositũ ar-
guit̃ sic. Nã ps vestigij ꝛ imaginis sũt plures ꝫm rem
sed illud in q̃ iuenit̃ vestigiũ uel imago est vnũ ꝫm rẽ.
vnũ aũt nõ ẽ multa. ḡ sequit̃ ꝙ tam pars vestigij ꝙ̃
imaginis sũt aliud uel alia ab illis in quib⁹ inueniunt̃.
In hac q̃ne erũt duo articuli iuxta mẽtẽ argumen-
toꝝ. In pmo videbit̃ an ptes vestigij sint disticte ꝫm
rem a re in qua vestigiũ trinitatis iuenit̃. In 2° h idẽ
de partib⁹ imaginis pscrutabit̃ cõsequẽt̃. Quantum ad
pmũ articulũ sit pma ꝯ ꝙ ptes vestigij q̃litercũqȝ as-
signẽt̃ ad tria generalit̃ reducunt̃. Istã ꝯnẽ declarat
scũs Tho. pritis distinctionis. q. 2. arti. 2°. vbi sic ait.
Vestigiũ iuenit̃ i creatura inq̃tũ imitat̃ diuinã pfectio-
nẽ. pfectio aũt creature nõ statim habet̃ i pncipijs suis q̃
ipfecta sũt. ut patet i mã ꝛ forma: quoꝝ neutrũ dicit̃

habet esse perfectum. sed in cōiunctiōe creature ad finem suū. distantia autē non cōiungunt sine medio ⁊ ideo in creatura inueniᷣ principiū medium ⁊ finis. ꝯm que tria ponebat Pythagoras perfectionē cuiuslibet creature ⁊ ꝯm etiā rationē bonū triū representatur in creaturis distinctio diuinarū psonarū in quibus filius est media persona. sed spūs scūs est in quo terminatᷣ pcessio personarū. contingit autē inter duo extrema eē plura media. ⁊ ideo cōtingit etiā q mediū principiū ⁊ finis diuersimode possunt assignari. ꝯm q ex his. s. principio ⁊ fine ⁊ multis medijs quedā possunt accipi ut principia. quedā ut media ⁊ quedā ut finis diuersimode cōbinādo. ⁊ ideo ↄtingit q a diuersis ptes vestigij sūt diuersimode assignate. verbi grā. Primū qđ ptinet ad pfectionē rei sunt principia ipsius rei. vltima autē rei perfectio est ꝯm operationē suam ad alias res. nō tm ꝓut in se perfecta est. Inter hec aūt sunt multa media. est enī dispositio pncipiorꝫ siue icinatio ad esse pncipiati. est etiā limitatio principiorꝫ sub forma pncipiati. ⁊ est virtꝰ ⁊ operatio ⁊ multa hmōi. Pōt ergo assignari vestigiū ut pro principio sumatur illud solū quod ē primū. s. ipsa substantia principiorꝫ ⁊ pro medio illud qđ est imediate sequēs. s. dispositio siue inclinatio ad esse principiati. ⁊ pro fine totum illud qđ sequitur. ⁊ ꝯm hoc sumitur illud Sap. xi. Numerus pondꝰ mensura. quia numerus ptinet ad pluralitatē pncipiorū. pondꝰ ad ad inclinationē principiorū in esse principiati. mensura ad terminationē pncipiorꝫ sub esse principiati terminato. ita q in ista terminatione sumatᷣ ⁊ terminatio in esse ⁊ in operari ⁊ in oībus alijs. Itē pōt aliter sumi ut pro principio sumatᷣ ipsa natura principiorū ⁊ inclinatio ⁊ quicquid aliud ad principia pertinet. ⁊ pro medio sumatᷣ ipsa forma pncipiati. ⁊ pro vltimo sumatᷣ cōparatio ipsiꝰ rei ad ea que sūt extra rem. ⁊ sic sumiᷣ illa Aug. li. 83. qōnū. qđ cōstat qđ discerniᷣ qđ cōgruit. Constat enī res per ipsa sua principia. discerniᷣ per formam. cōgruit p cōpationē ad obiectū ⁊ q̄si similiter sumūᷣ ista: modꝰ spēs ordo. ita q modus ptineat ad pncipia terminata sub esse principiati. spēs ad formā. ordo ad cōpationē ad alterū. nisi q ista sunt abstracta ⁊ pma sūt cōcreta. ⁊ quasi similiter accipiūᷣ ista: vnū verū bonū. ut vnitas rei ptineat ad sui determinationē ꝓut ex principijs cōstituta est. ⁊ veritas ꝯm q habet formā. ⁊ bonū ꝯm q ordinatur ad finem. Itē etiam potest sumi pro principio tota res ꝯm q est pfecta p formam. ⁊ pro medio virtus ⁊ pro fine opatio. ⁊ sic sumeᷣ illa diuisio Dionysij. Essentia virtus opatio. Et sic patet q ꝯm q pfectio rei potest itelligi terminari ad diuersa ⁊ ꝯm q vnū membrū pōt multa uel pauca includere inuenitur diuersitas vestigij in omnibus ꝯm vnam tamen rationē cōem principiati ⁊ medij ⁊ finis assignatam. hec ille. Ex quibꝰ dicta ꝯ sequiᷣ manifeste. s. q ptes vestigij ꝯm quācūq assignationē reduciᷣ ad ternariū pythagoricū. s. pncipiū mediū ⁊ finē. ¶ 2ª ꝯ est q ptes vestigij assigti p illa tria vnū bonū verū differunt ab eo in quo tale vestigiū repiᷣ. Ista ꝯ pbatᷣ q2 in oī re proprie creata differt bonitas ab eo cuiꝰ est q similiter veritas ꝯm rem. veritas aūt differt a tali re ꝯm rōnē. igitᷣ ille tres ptes vestigij differūt a re i qua repiunᷣ. Assūptū huiꝰ rōnis pbatur quo ad tres eiꝰ ptes. ⁊ primo quo ad primā. s. q i omni re que pprie dicitᷣ creatura differat realiᷣ bonitas ⁊ bonū. Hanc enim pbat scūs Tho. de veritate p tres doctores. s. Augꝰ Boetiū ⁊ auctorē libri de causis: q oēs in hac ↄne ↄueniunt q. s. nihil citra pmū ē bonū p essentiā. rō aūt Aug. ad ponendū q solus deus est bonus p essentiā. alia vero sunt bona p pticipationē talis est: Nā nihil diciᷣ bonū simpliciter ⁊ absolute nisi perficiatᷣ in se ⁊ debito mō se habeat ad oīa que sūt extra illud. ad hoc aūt requirunᷣ in creatis essentie pncipia ⁊ accidētia supaddita. quia opatiōes quibꝰ vnū alteri cōiungiᷣ pgrediunᷣ ab essentia mediātibꝰ virtutibꝰ essentie supadditis. vñ nullū creatū bonitatē absolute obtinet nisi ꝯm compleᵐ ⁊ ꝯm substantialia ⁊ accidentalia pncipia. q. eqđ pfectiōis creatura habet ex essentialibꝰ principijs ⁊ accidētalibꝰ simul iunctis. hoc totū deꝰ habet p vnū suū esse simplex: cuiusmodi eēntia ē sapiētia iusticia fortitudo ⁊ oīa q̄ sunt essentie super addita. ⁊ ideo ipsa absoluta bonitas in deo est idem quod essentia eius. in nobis autē consideranᷣ ꝯm ea que supaddunᷣ eēntie ⁊ p tāto bonitas cōpleta ul absoluta augeᷣ ⁊ augmētaᷣ. ⁊ totaliᷣ aufertur nō aūt i deo. licꝫ in nobis etiā bonitas substantialis que attendiᷣ ꝯm esse substātiale sp manet. sed ꝯm illud esse res diciᷣ ens simpliciter ⁊ bona ꝯm quid. ecce ista rō est Aug. ꝯm q dicit in forma scūs Tho. Sed auctor libri de causis assignat aliā rōnē ꝫ Bonitas enī essentialis nō attendiᷣ ꝯm absolutā cōsiderationē nature. sed ꝯm esse ipsiꝰ. humanitas enī non habet rationē boni uel bonitatis nisi inqtū esse habet. Ipsa aūt diuina natura uel eēntia est suū esse natura v̄o uel essentia creature non est suum esse ꝫ sed est esse pticipās ab alio. ⁊ sic i deo est esse purum quia ipse deus est suum esse subsistens. In creatura autē est esse pticipatū uel receptum. vñ posito q bonitas absoluta diceretur de re creata ꝯm suum esse subale. nihilominus adhuc haberet bonitatē participatā sicut ⁊ esse pticipatū. deus aūt est bonitas p essentiam inqtum eius essentia est suū esse. ecce rationē auctoris libri de causis ꝯm q ponit scūs Thomas. Boetiꝰ vo i libro de ebdomadibꝰ assignat aliā rationē: Bonitas enim habet rationē cause finalis. deus autē habet rōnem cause finalis cum sit omniū vltimus finis sicut ⁊ pncipiū. Ex quo oportet q nihil habeat rōnem finis nisi ꝯm ordinē ad causam primā. quia secunda causa non influit in causatum nisi supposito influxu pme cause. vñ ⁊ bonum qđ habet rōnē finis nō potest dici de creatura nisi presupposito ordine creature ad creatorem. Dato igitur q creatura esset suū esse sicut ⁊ deus. adhuc tamē esse creature non haberet rōnem boni nisi presupposito ordine ad creatorem. ⁊ pro tāto diceretur bona per pticipationē ⁊ nō absolute in eo qđ est. sꝫ esse diuinū qđ habet rationē boni nō psupposito aliq̄ alio. habet

rationē boni per seipsum. hec sunt verba sci Thome ut supra. Eādē quoqz ponit sniam pma pte. q. 6. arti 6°. Et p̄ contra gentiles ca. 38. et 39. Ex quibus patet prima pars ɔnis. s. q in omni re ꝓprie creata differt bonitas eius ab ipsa re que ꝓprie dicitur bona. ¶ 2am vo partem eiusdem ɔnis. s. q nulla res ꝓprie creata sit vera formaliter proprie per suam essentiā ꝓbatur per sanctū Thomā in de veritate. q. i. arti. 4°. Veritas inquit ꝓprie inuenitur in intellectu diuino uel humano. sicut sanitas in animali. In alijs aūt rebus inuenitur veritas per relationē ad itellectū. sicut & sanitas dicitur de quibusdā alijs inq̄tū sunt effectiua uel conseruatiua sanitatis animalis. Est ḡ in intellectu diuino veritas proprie & pmo. in intellectu autem humano proprie sz secūdario. in reb⁹ aūt improprie & secundario. quia non nisi in respectu ad alterā duarū veritatū. hec ille. Et subdit: Veritas intellectus diuini est vna tm̄ a qua in intellectu humano deriuantur plures veritates. sicut ab vna facie hominis resultant plures similitudines in speculo. sicut dicit glosa sup illud. Diminute sunt veritates. &c. veritates autē que in rebus sunt plures sunt sicut & eorū entitates. veritas autē q̄ dicit̄ de reb⁹ in cōparatiōe ad intellectū humanū est reb⁹ quodāmō accidens. quia posito q intellectus human⁹ non eēt nec esse posset. adhuc res i sua essentia permanerēt sed veritas que dicitur de eis in cōparatione ad intellectū diuinū eas inseparabiliter comitatur cū nō possint subsistere nisi p itellectū diuinū eas inesse ꝓducentem. per pri⁹ etiam inest veritas rei per comparationē ad intellectū diuinū q̄ȝ ad humanū: cū ad intellectū diuinū comparet̄ quasi ad causam. ad humanū autem quodāmodo quasi ad effectū inq̄tum a rebus scientiam accipit. sic ergo res aliqua principalius dicitur vera a veritate uel ordine ad veritatem intellect⁹ diuini q̄ȝ humani. Si ergo veritas accipiatur proprie dicta sm quā omnia principaliter sunt vera. sic omnia sunt vera vna veritate diuini intellectus. & sic loquit̄ Anselmus libro suo de veritate. Si autem accipiatur veritas proprie dicta sm quā res secundario dicuntur vere. sic sunt plurium verorꝫ plures veritates. & etiam vnius rei plures veritates in animabus diuersis. Si autem accipiatur veritas improprie dicta sm quā omnia dicūtur vera. sic sunt plurium verorū plures veritates: sz vni⁹ rei tm̄ vna veritas. Denominant̄ aūt res vere a veritate que est in itellectu diuino uel humano sicut denominatur cibus sanus a sanitate que est in animali & non sicut a forma inherente. sed a veritate que est in ipsa re que nihil aliud est q̄ȝ entitas intellectui adequata uel intellectum sibi adequans sicut a forma inherēte. sicut denominatur cibus sanus a qualitate sua a qua dicitur sanus. hec ille in forma. Ex quib⁹ patet quomodo cuiuslibet creature est triplex veritas uel esse potest. 2° quomodo veritas ꝓprie dicta qua res dicitur vera non est in ipsa re extra intellectum sed in intellectu. 3° q aliqua veritas est accñs & aliqua non. Sciendum enim q sm q ponit idem doctor ibidem in respōsione ad primū. in oppositū. & similiter eadē. q. arti. p̄. Veritas proprie dicta que est in intellectu est quedam adequatio & cōuenientia intellectus ad rem. vñ sm q ponit arti. 2° eiusdē questiōis. sm adequationem ad intellectum diuinū res dicitur vera inq̄tum replet hoc ad quod est ordinata per intellectū diuinū. sm adequationē aūt ad intellectū humanū res dicitur vera inq̄tum nata est de se formare veram estimationem. Sciendum etiam q illa veritas que est in intellectu humano non est solus respect⁹ adequationis. sed forma intellectus sub tali respectu. Sciendū etiam q adequatio que est in intellectu humano videtur eē quedam relatio realis terminata ad rem que adequatur conceptioni intellectus. ex parte rei autem ē relatio rationis. & hoc intelligo si cognitio quā intellect⁹ habet de re quā comitatur veritas sit accepta a re & causata ab eo. tunc enim cognitio illa dependet a re. & ideo ɔñter relatio erit realis. sed si cognitio intellectus nō causet̄ a re sed precedat eā cuiusmodi est cognitio artificis de domo fingenda. tūc relatio ex parte itellect⁹ nō erit realis sed ex parte rei. si aūt loquamur de veritate que est i intellectu diuino. dico q illa adequatio est diuina essentia sm esse tamē superaddit respectum rationis ad rem que dicitur vera. nec ē nisi vna adequatio intellectus diuinj ad omnes res. ut ponit sanct⁹ Thomas ibidem arti. 4° ad 7m in oppositū: tamen ex parte rerum sunt multe adequationes uel conformitates: quia nō omnia eodem modo sibi adequantur. & forte relatio rerum actu existentiū ad intellectum diuinū est relatio realis. non tamen relatio rerum nō existentiū. Veritas etiam improprie dicta licz sit ipsa rei entitas. tamen in sua ratiōe dicit entitatē rei & superaddit ad intellectum habitudinem. ut ponit sanctus Tho. eadem q. arti. 8°. vbi dicit sic. Veritas dicta de lapide claudit in sui ratione entitatem lapidis & superaddit habitudinem ad intellectū: qui causat̄ etiam ex parte rei cum habeat aliquid sm quod referri possit. 2° veritas dicta de cecitate non includit in seipsa priuationem que est cecitas. sed solūmodo habitudinē cecitatis ad intellectū. & forte mens eius est q ipsa rei entitas cum relatione ad intellectum dicatur veritas uel solum ipsa entitas rei substans tali relationi adequationis. Sic igitur patet 2a pars ɔnis quā ponit similiter prima pte. q. 16. arti. p̄. 3. 6. et. 8°. Item p̄ sen. dis. 8. q. i. arti. 2°. Item dis. 19. q. 5. arti. p̄. Itē contra gentiles libro p̄ ca° 60. & multis alijs locis. Nūc probatur ɔ quo ad 3am partem. s. q vnitas rei nihil addat positiuū ad essentiam rei. hanc enim ꝓbat sanctus Thomas pma pte. q. xi. arti. p̄. Si enim res per aliquid superadditum esset vna cum illud iterum sit vnum. si iterū erit vnum per aliquid additum: esset abire in infinitū vñ standum ē in primo. sic ḡ dicendū est q vnū qd cōuertitur cum ente non addit rem aliquā supra ens. sed vnum quod est principium numeri addit aliquid ad genus ptinēs quātitatis. hec ille. Et si dicatur q ista ratio nō valet. aut si valeat

eodē modo ꝓbabit̃ ꝙ quelibet res sit bona p̄ eēntiā ⁊ non per aliquid additū. quia si sit bonū per aliquid additum queratur de illo an sit bonū ⁊ sic uel erit ꝓcessus in infinitum: uel standum fuit in primo. ¶ Ad hanc obiectionem respōdet sanctus Thomas p̄ma pte. q. 6. arti. 3°. dicens ꝙ non est simile. quia vnū nō importat rationem perfectionis sūme sicut bonum: sed indiuisiōis tm̄: qḋ vnicuiqꝫ rei competit ſm̄ essentiam suam. simpliciū enim essentie indiuise sunt actu ⁊ potentia. compositorū autem essentie sunt indiuise ſm̄ actum. ⁊ ideo oportet ꝙ quelibet res sit vna ſm̄ essentiam: non autem bona ut ostensum est. hec ille. Eandem ponit solutionem de veritate. q. 21. arti. 5°. ad 7m vbi ait. Unum qḋ conuertitur cum ente dicitur ſm̄ rationem negationis quā addit super ens. bonum aūt non addit negationē super ens. sed eius ratio in positiōe ↄsistit. ⁊ ideo non est simile. Principalē autem ↄnem pro ista parte. s. ꝙ vnum nihil addit supra ens ponit de potentia dei. q. 9. arti. 7°. Item p̄mo sen. dis. 24. q. 1. arti. p̄. et 3°. Item de veritate. q. 1. arti p̄. Et sic ꝓbata est ↄ quo ad tres sui partes principales. ¶ 3a ↄ est. ꝙ bonitas ⁊ veritas rei create distinguūtur realiter. ⁊ bonum ⁊ verū ⁊ vnum distinguūtur ratione. Patet prima pars ↄnis ex predictis. nā veritas rei proprie dicta est in intellectu diuino uel humano. bonitas autem rei est formaliter in re ipsa. ut patet 6°. metaphisice. Sꝫ secunda pars ↄnis probatur per sanctū Thomā de veritate. q. 1. arti. p̄. vbi dicit ꝙ hoc nomen bonum exprimit cōuenientiā entis ad appetitum. hoc aūt nomē verū cōuenientiam ad intellectum. Et. q. 21. arti. p̄. dicit. Cum ens sit id quod p̄mo cadit in conceptione intellectus. oportet ꝙ omne aliud nomen sit enti synonimū: qḋ de bono ⁊ vero dici nō potest: cum non nugatorie dicat̃ ens bonū. uel addit ad min⁹ aliquid ſm̄ rationē. ⁊ sic oportet ꝙ bonum ⁊ verū cum non ↄtrahant ens addant super ens aliquid qḋ sit rationis tm̄. illud autem qḋ est rationis tm̄. non potest esse nisi negatio uel relatio. sic ergo supra ens addit vnum negationē: dicitur enim vnum quasi ens indiuisum. sed verū ⁊ bonum positiue dicuntur. vñ non possunt addere nisi relationem rationis. illa autem relatio ſm̄ p̄hm 5°. metaphisice dicitur esse rationis tm̄. ſm̄ quā dicitur referri illud quod non dependet ad id ad quod refertur. sed ecōuerso. cum ipsa relatio sit quedā dependētia sicut patet in sciētia ⁊ scibili. scientia enim depēdet a scibili. sed non econtra. vñ relatio qua scientia refertur ad scibile ē realis. relatio ῡo qua scibile refertur ad scientias est rationis tm̄. dicitur enim scibile relatiuū ſm̄ p̄hm. non quia ipsū referatur. sed quia aliud refertur ad ipsum. ⁊ ita est in omnibus alijs que se habent ut mensura ⁊ mensuratū: uel perfectum ⁊ perfectibile. oportet igitur ꝙ verum ⁊ bonū super intellectum entis addant respectum perfectiui. In quolibet autem ente est duo considerare. s. rationē speciei ⁊ esse ipsum quo aliquid in specie illa subsistat. ⁊ sic aliquod ens potest esse perfectū dupliciť. Uno° ſm̄ rationem speciei tm̄. ⁊ sic ab ente perficitur intellectus qui recipit rationē entis. nec tamen ens est in eo ſm̄ esse naturale. ⁊ ideo hunc modum perficiendi addit verū supra ens. verū enim est in mente. ut p̄hs dicit 6°. metaphisice. ⁊ vnūquodqꝫ ens intantū dicit̃ verū inq̄tum conformatū est uel conformabile intellectui. ⁊ ideo omnes recte diffinientes verum ponunt in eius intellectum. Alio modo ens ē perfectiuū alteri⁹. non solum ſm̄ rationem speciei: sed etiam ſm̄ esse quod habet in rerū natura. ⁊ per hunc modū est perfectissimū bonū. bonū enī in rebus est. ut p̄hs dicit 6°. metaphisice. Inq̄tum autem vnū ens ē perfectiuū alterius ſm̄ suū esse ⁊ consūmatiuū habet rationē finis respectu illius qḋ ab eo perficit̃. ⁊ inde est ꝙ omnes recte diffinientes bonū: ponunt in ratione eius aliquid quod pertinet ad habitudinē finis vñ p̄hs dicit ꝙ bonū optime diffinierūt dicentes. ꝙ bonum est quod omnia appetūt. sic ergo primo ⁊ p̄ncipaliter dicitur bonū ens perfectiuū alterius p̄ modum finis. Sed 2°. dicitur bonum quod est ductiuum ad finem. pro ut vtile dicitur bonum uel quod natum est consequi finem. sicut ⁊ sanum dicitur non solū habens sanitatem: sed perficiens ⁊ conseruans eam. hec ille. Et arti. 3°. eiusdem ↄnis dicit. Cum verum sit perfectiuū alicuius ſm̄ rationem speciei. bonum autem non solū ſm̄ rationem speciei. sed etiam ſm̄ esse qḋ habet in re. ⁊ ita plura includit in se rō boni q̄ȝ ratio veri. ⁊ se habet quodāmodo per additionem ad illam. ⁊ sic bonum presupponit verū. verum autem presupponit vnū. cum ratio veri ex apprehēsione intellectus perficiatur. vnumquodqꝫ aūt est intelligibile inq̄tum est vnū. qui enim non intelligit vnum nihil intelligit. ut dicitur 4°. metaphisice. hec ille. Sciendū tamen ꝙ prima pte. q. 5. arti. p̄. dicit ꝙ ratio boni ī hoc cōsistit ꝙ aliquid sit appetibile. ¶ 4a ↄ principalis est ista. ꝙ modus species ⁊ ordo penes que attenditur alia assignatio vestigij nō sunt idem inter se nec cum illo cuius sunt. Ista ↄ ponitur a sancto Tho. de veritate. q. 21. arti. 6°. vbi ostendit quomodo illa se habent ad rationem boni. sic ergo dicit. Ratio boni respectū implicat. nō quia ipsum nomē boni significet ipsum respectum solum. sed quia sig̃t illud ad quod sequitur respectus cum ipso respectu respectus aūt importatus in nomine boni ē habitudo perfectiui ſm̄ qḋ natum est aliquid perficere. nō solum ſm̄ rationem speciei sed etiā ſm̄ esse. hoc enī modo finis perficit ea que sunt ad finē. Hoc autē dicit sanctus Tho. s. ꝙ bonū perficit non solū ſm̄ rōnē speciei: sed etiam ſm̄ esse. qꝛ ſm̄ eum eadē. q. arti. p̄. Aliqd perficit aliud quandoqꝫ ſm̄ rationem speciei ⁊ non ſm̄ esse naturale illius. res enim isto modo p̄ficiunt intellectum. ⁊ hunc modum perficiendi addit verū supra ens. sed bonum addit rationē perfectiui ſm̄ vtrūqꝫ tunc rōcinando vbi supra. Cum aūt creature nō sint suū esse. oportet ꝙ habeāt esse eis insertum. ⁊ per hoc esse earum est finitū ⁊ terminatū per mēsuram eius in quo recipitur. sic ḡ inť ista tria que Aug⁹ ponit vltimū. s. ordo ē respect⁹ quē nomē boni importat. sed alia duo scꝫ species ⁊ modus causant

illũ respectũ. spẽs eni pertinet ad ipsam rõnẽ speciei
que quidẽ ſm q̄ in aliquo habet esse recipit̃ ſm ali-
quẽ modũ determinatũ eũ omne qđ ẽ in aliquo sit in
eo per modum recipientis. ita igitur vnũquodq̄ bo-
num in q̃tum est perfectissimũ ſm rationẽ speciei et
esse simul habet modũ speciem et ordinẽ. spẽm quidẽ
q̃tum ad rationẽ ipsam. modum autẽ q̃tum ad esse
ordinẽ autẽ q̃tũ ad ipsam habitudinẽ pfecti. hec ille
in forma. Ex quibus patet q̄ modus species et ordo
realiter distinguũtur cum ordo qui est respectus nõ
sit ipsum esse qđ importat modus cum quadã termi-
natione que etiam est relatio uel negatio nec sit ipsa
rei species. In creatis eni esse differt ab eo quod est
essentia. et absolutum differt a relatione. et indiuiduũ
addit supra spẽm. vñ sequit̃ q̄ illa tria distinguũt̃ ab
eo cuiusmodi sunt saltẽ mod⁹ et ordo. cũ res nõ sit sua
relatio nec suũ esse. de specie autem dico q̄ cũ ipsa
sit bona aliquod bonũ est cuius species nõ distingui-
tur ab eo. s. ipsamet natura cui attribuitur esse spẽm
uel si species capiatur pro forma in tali bono. licz mo-
dus et ordo ab eo distinguantur. non tamen forma q̄
est tale bonũ. sed quia absolute bonũ est quod subsi-
stit in esse suo perfectũ per essentialia et accidẽtalia.
et omne tale est suppositũ et sig̃tum in rebus compo-
sitis et materialibus quod differt a sua natura et for-
ma. et forte etiam in creaturis spũalibus. Ideo dico
q̄ illa tria realiter differunt ab illo cuius sunt qđ di-
citur absolute bonũ. et non solum ſm quid. Eandem
cõnem tenet sanct⁹ Thomas pma pte. q. 5. arti. 5°. di-
cens. q̄ modus importat cõmensurationẽ pncipio-
rum efficientiũ seu materialiũ ipsius rei ad rẽ ipsam
species autem dicit ipsam formã rei. ordo autem di-
cit inclinationẽ in finem. Ista autem tria sunt de ra-
tione boni creati. non autẽ de ratione boni increati.
ſm q̄ ipse dicit. q. 6. arti. p̄. in responsione ad pmũ. Di-
cit eni q̄ mod⁹ spẽs et ordo nõ sunt in deo nisi sicut in
causa. ad ipsum eni spectat alijs imponere spẽm mo-
dũ et ordinẽ. et ista expositio illoꝝ triũ videtur q̃tum
ad primũ differre ab alia supradicta. Ibi eni dicitur
modus ipsum esse rei limitatũ uel limitatio ipsi⁹ esse
hic aũt dicitur modus cõmensuratio principioꝝ ad
rem principiatã. Similiter videtur esse differentia
q̃tum ad 3^m. ibidẽ eni dicitur. ordo respect⁹ perfecti
hic autẽ inclinatio in finem. sz quo ad secũdã ptẽ ve-
stigij nõ est differentia inter illã expositionẽ et istam.
pmo autem sen. dicit. q̄ ordo sig̃t cõparationẽ ad al-
terũ. modus aũt determinationẽ principioꝝ sub eẽ
principiati. spẽs autẽ ipsã formã. sz ſm qualibz ista-
rũ expositionũ tres ptes vestigij ad inicẽ distinguũt̃
qz due dicunt respectũ uel rem sub respectu. s. mo-
dus et ordo. Alia vo dicit absolutũ. et sic ſm vtrũq̄ cõ
remanet in sua veritate. ¶ 5° cõ est. q̄ substãtia virt⁹
et opatio penes q̄ attendit̃ alia assig̃tio vestigij ab in-
uicẽ realiter distinguũt̃ et duo eorũ distinguũtur ab
eo cui⁹ sũt. Q enim in omni creato distinguat̃ virt⁹
a substãtia rei. pbat scũs Tho. pma pte. q. 54. arti. 3°
vbi sic ait. Nec in angelo nec in aliqua creatura vir-
tus uel potentia opatiua est idem qđ sua essentia. qđ
sic patet. Cum enim potentia dicatur ad actũ. opor-
tet q̄ ſm diuersitatẽ actuũ sit diuersitas potentiarũ
ppter quod dicitur q̄ pprius actus correspõdet p-
prie potentie. in omni creato differt essentia a suo eẽ
et comparatur ad ipsũ sicut potentia ad actum. ut pa-
tet ex supradictis. actus aũt ad quẽ cõparatur potẽ-
tia operatiua est opatio. In angelo aũt non ẽ idẽ in-
telligere et esse. nec aliqua alia opatio aut in ipso aut
in aliq̄ creato est idẽ qđ essentia ei⁹. ergo essentia an-
geli non ẽ ei⁹ potentia intellectiua nec alicui⁹ creati
essentia est eius potentia opatiua. hec ille. Ex quib⁹
patet q̄ in nulla creatura sunt idẽ substantia eius et
virtus eius. Q aũt i nullo creato sint idẽ substantia
et operatio eius. probat sanctus Thomas eadem. q.
arti. p̄. vbi sic dicit. Nec angeli nec alterius creatu-
re sua actio est eius substantia. actio enim est proprie
actualitas substantie uel essentie. Impossibile ẽ aũt
q̄ aliquid qđ nõ est act⁹ purus sed habet aliquid de
potẽtia admixtũ sit sua actualitas. qz actualitas po-
tentialitati repugnat. sol⁹ autẽ deus est actus purus
vñ i solo deo sua substãtia est suũ eẽ et suũ agere. hec
ille. Hoc idẽ aũt probat ibidem in speciali de opera-
tione angeli que ẽ intelligere. vbi sic arguit. Si intelli-
gere angeli esset sua substantia oporteret q̄ intelli-
gere ãgeli esset subsistens. intelligere aũt subsistens
nõ potest esse nisi vnũ. sicut nec aliquod abstractum
subsistens. vñ substantia vni⁹ angeli nõ distinguetur
neq̄ a substantia dei que ẽ ipsum itelligere subsistẽs
neq̄ a substãtia alterius ãgeli. si eni angelus eẽt suũ
intelligere non possent esse gradus in intelligẽdo p-
fectius et minus perfecte cũ hoc contingat ppter di-
uersam pticipationẽ ipsi⁹ intelligere. hec ille. Ex qui-
bus patet. q̄ in nulla creatura sunt idẽ realiter ope-
ratio et substãtia eiusdẽ rei. Q aũt opatio distingui-
tur a potentia. patet manifeste. qz actus differt a po-
tentia que ẽ ad illũ actũ. operatio autẽ est actus vir-
tutis et potentie. igitur. Ex quibus omnib⁹ patet. illa
tria vestigiũ integrantia ab inuicẽ realiter distingui.
q̄ aũt distinguant̃ ab eo in quo sũt. s. a re subsistente
in q̄ iueniunt̃. patet de potentia et opatione. substan-
tia autẽ quandoq̄ dicit suppositũ quãdoq̄ naturã
uel quidditatẽ. et ideo vno mõ substãtia rei nõ distin-
guit̃ ab eo cui⁹ est. quãdoq̄ aũt distinguitur et hoc in
illis in quib⁹ qđ qd est nõ ẽ illud cui⁹ ẽ. ut pz. 7° me^{ta}.

Sed contra ista arguit Aureolus pacierum

contra 2^{am} cõnẽ. pbãdo q̄ veritas bonitas et ẽs non
distinguũt̃ ab eo in q̄ sunt. Et p̄ arguit sic. Quelibet
res ex q̄ causata ẽ hz illa tria i quib⁹ cõsistit vestigiũ. et
iõ si qđlibet istoꝝ est res distincta pcedit̃ in infinitũ. qz
qđlibet habebit illa tria in se. ¶ 2° qz absq̄ cõtradicti-
one de⁹ põt substantiã oĩ accidente spoliare. et cũ cõ-
stet q̄ adhuc remanet creatura sequit̃ q̄ ea sit ve-
stigiũ trinitatis. ¶ 3° qz quelibet substantia p eẽntiã
suã ẽ vna et p eẽntiã suã intelligit̃. et iõ p eẽntiã suam
est vera et spẽm habet. per eẽntiã suam etiam est dili-
gibilis et ordinata ad aliquid. et ideo bona et ordinem
tenẽs. ¶ 4° sic. specialiter q̄ bonitas rei nõ sit aliud

ab entitate rei. Si eni bonitas ē alia res ab entitate
uel absoluta uel respectiua. tunc intellect⁹ intelligit
uel cōcipit entitatē. pro ut dicit̄ eē quoddā bonū cū
ut sic sit cōplacens ꝛ amabilis diuine volūtati que in
omni ente complacet. ut sic etiam est ens cum ens ꝛ
bonum conuertantur ſm supposita. relinquit̄ ergo
ꝙ talis res est bona sine bonitate ut distinguit̄ ab ea/
dē. Idē etiā habetur si ponātur distingui ratione ab
intellectu fabricata. quoniā tunc voluntas amabit
rationē illius sine bonitate. est enim verū quoddam
amabile ꝑ se intellectui. ¶ 5° probatur spāliter ꝙ ve/
ritas nō distinguat̄ ab entitate rei. aut eni distingui/
tur realiter. aut solū ratione. si realiter. Contra. quia
si veritas sit res absoluta distincta a lapideitate. ali/
quid erit verū sine veritate. constat eni ꝙ intellect⁹
rem entitatis distinguit cōtra rem veritatis. ꝛ sic en/
titatē cōcipit ut quodā distinctū a veritate. Oē aūt
quod distincte concipit̄ verū ē. ergo entitas ē vera sine
veritate ut distinguit̄ ab ea. Si detur ꝙ distinguāt̄
rōne. idem sequitur. quoniā intellectus distinguēdo
rationē veritatis a rōne entitatis intelliget rationē
entitatis sine veritate. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ ꝯnē arguit̄ ꝓban
do ꝙ bonitas nullo mō distinguat̄ a veritate. etiam
ſm rationē. qꝛ tunc intellectus intelligit bonitatem
absq veritate. ꝛ cum intelligibile sit verū. ꝛ oē ama/
bile sit bonū. bonitas erit vera absq veritate. qꝛ in/
tellectus intelliget bonitatē ut distinguit̄ a veritate
ꝛ similit̄ veritas erit bona sine bonitate. quia volun/
tas amabit rationē veritatis. ut distinguit̄ a bonita/
te. ꝛ sic patet ꝙ ista non possunt distingui nec ſm rē
nec ſm rationē. ¶ 2° sic. Illa q̄ sic se hīt ꝙ vnūqdq
eorū inest omni rei ꝛ omni rōni ꝑ se ꝛ precise sumpte
non differunt re aut ratione int̄ se nec a quacūq re
aut rōne. Nā si differunt non oīs ratio ꝓcise sumpta
habebit illā. ſꝫ de omni re ꝓcise sumpta verū ē ꝙ est
aliqd ꝛ ꝙ ē aliquod verū. ꝛ ꝙ est aliqd bonū ꝛ aliqd
vnū. iuxta illud cōmētatoris 4° metaphisice dicen/
tis. ꝙ hoc nomē eē ꝛ vnū sigt̄ imediate qd est i vnū/
quoq ꝓdicamētoꝝ. ergo verū bonum ens ꝛ vnum nul/
lam distinctionē habēt int̄ se. nec realē nec formalē
nec ſm rōnē. ¶ 3° arguit̄ spālit̄. ꝙ veꝝ ꝛ bonū nō di/
stinguāt̄ ratione cōparante rē ad intellectū uel vo/
luntatē. tum quia bonū ꝛ malū sunt in rebus circun/
scripto omni actu intellectus. ut dicit phūs 6° meta/
phisice. tum qꝛ bonū ꝛ ꝑfectū idem sunt. res autē sūt
ꝑfecte circūscripto omni actu intellect⁹. tum qꝛ bo/
nū ē qd amat̄ ꝛ appetit̄. terra aūt appetit cētrū tāq
sibi bonū circūscripto actu intellect⁹. tū quia verū ē
manifestatiuū intellect⁹. ergo v̄itas ꝓcedit oēm actū in/
tellectus. ¶ 2° arguit̄ ꝯ aliud dictū in eadē ꝗne. s. ꝙ
rō boni sit rō appetibilis. Primo sic. Ab oib⁹ ponitur
bonū esse obiectū volūtatis sicut color visus. tūc sic
Illa rō q̄ cōuenit alicui in secūdo mō dicēdi ꝑ se ꝛ nō
in ꝓ. nō ē rō intranea formalis illius. Patet. qꝛ illud
qd ē rō formalis intranea alicui⁹ ē in ꝓmo mō. cū sit
de ꝑ se intellectu ei⁹ ꝛ cadit in diffinitiōe ei⁹. illa autē
rō q̄ ē in secūdo mō nō ē de ꝑ se intellectu. imo i diffi/
nitione talis rōnis cadit res cui⁹ est ratio. ut patet ꝑ

posterioꝝ. ſꝫ rō appetibilis bono ꝯuenit 2° mō dicen/
di ꝑ se ꝛ nō ꝓ mō. qꝛ ſm phm 2° de aia rō denominās
obiectū ſm respectū ad potētiā ꝛ ad actū potētie. ut
visibile colorē cōuenit in secūdo mō. ꝛ nō in ꝓmo. vñ
cōmētator in cōmēto. dicit. ꝙ dicere ꝙ color est
ꝑ se visibile est dicere ꝑ se nō ſm ꝓmā intētionē. de q̄
dicit̄ illud qd est eēntialiter. ꝛ est mod⁹ in quo ꝓdicat̄
ē ibi substātia subiecti ꝛ ſm intentionē 2ᵃᵐ ꝛ est illud
in quo subiectū ē in diffinitiōe ꝓdicati. color enim est
ut res visibilis sit. igit̄ appetibile nō est formalis ꝛ in/
tranea ratio boni. ¶ 2° ad idē. Obiectū ꝓcedit actū
potētie ꝛ relationē ꝯsequentē actum. sed bonum est
obiectū voluntatis. ergo ꝓcedit actū ꝛ illud qd sequitur
actū. s. respectū appetibilis. s. eē appetibile. nam bo/
nū nō dicit ordinē ad voluntatē nisi qꝛ voluntas ad
bonū dicit̄. ut patet 5° metaphisice. ergo ordo quem
dicit bonū ad voluntatē. s. esse appetibile consequit̄
rationē boni. ꝛ ꝑ ꝯns nō est de per se intellectu ei⁹ cū
inascatur ex relatione que est potentie ad obiectum
mediāte actu. ¶ 3° ad idē. Illud qd resoluit̄ ut i cām
ꝛ rōnē sui. nō est de ꝑ se intellectu ei⁹ in qd resoluitur
hoc patet ex quo resoluit̄ in illud ut in cām ꝛ rōnem
sui est illo posterius. Unde cōmentator vbi supra dicit.
ꝙ ꝑ tanto visibile nō est de eēntiali itellectu coloris
qꝛ color est cā ut res sit visibilis. id eni res ē visibilis
qꝛ color ꝛ nō ecōtra. ſꝫ eē appetibile resoluit̄ ut i cām
ꝛ rōnē sui i bonū. nō eni ideo aliqd est bonū qꝛ appe/
tibile. ſꝫ ideo appetibile qꝛ bonū uel apparens bonū
ut patꝫ ꝑ phm 3° ethicoꝝ. et 8. ethicoꝝ resoluit distin/
ctionē amicitie ad amabilia. amabilia vero resoluit in
bonū honesti delectabilis ꝛ vtilis. ergo appetibile nō est
formalis ꝛ intranea rō boni. ¶ 4° ad idē. Nullus re/
spectus dicit ꝑfectionē simpliciter. sed bonū dicit ꝑ/
fectionē simpliciter. ſm Ansel. monol. ca° 5°. igit̄ bo/
nū dicit respectū. Iste sunt rōnes Guidonis de car/
melo in quolibet. ¶ 5° arguit sic Aureol⁹ 2° sen. dis.
34. qm̄ rō boni est rō absoluta. alias de⁹ non esset ad
se bon⁹. ergo sequit̄ ꝙ rō boni nō ē ratio appetibilis
cum importet respectū. ¶ 6° ad idē arguit Aureol⁹
ꝛ in hac rōne ꝓncipaliter se fundat. Rō boni est mo/
tiua appetit⁹. rō aūt appetibilis est rō respectiua. re/
latio aūt non mouet appetitū. vñ ratio appetibilis ē
in 2° mō dicendi ꝑ se non in ꝓmo modo. ut verbi grā
visibilitas non est rō obiectiua potētie visiue. ſꝫ colo
ritas. ut dicit Ar. in 2° de aia. ꝙ color est visibilis in
2° mō dicendi ꝑ se. ꝛ ideo si sic diffiniat̄ color. dicēdo
color est visibilis diffinit̄ a posteriori. sic in ꝓposito.
¶ Ulteri⁹ arguit Guido ꝓdict⁹ ꝯ aliud dictū in eadē
ꝗne. s. ꝙ bonum habet rationē finis. Primo sic. Po/
sterius non est de per se primo intellectu prioris nec
per ꝯns eius formalis ꝛ intranea ratio. sed ratio bo/
ni est prior ratione finis. quia ratio boni imediatius
consequitur rationē entis q̄ ratio finis. bonū enim
conuertitur cum ente ꝛ equaliter dicitur enti. ut pa/
tet primo ethicorum. ens autem ꝛ finis non conuer/
tuntur. Unde ſm Auicēnā bonū ꝛ vnū sunt de pri/
mis ꝯsequētib⁹ entis. ergo finis nō est intranea ratio
boni. ¶ Secundo ad idem. Illud quod predicatur

de aliquibus pluribꝰ pmoꝝ p se. nullū illoꝝ ē de intellectu pimo ꝛ per se illius quod taliter predicatur. Patet ista. qꝛ tale predicatū cōparatur ad illa plura ut superiꝰ ad inferiora. inferius aūt non est de p se intellectu superioris. imo ecōuerso. sed bonū pmo ꝛ p se predicatꝰ de fine ꝛ de his que sunt ad finē. ꝛ de cā agente formali ꝛ materiali ꝛ finali. vñ sicut qōlibet istoꝝ est ens sic ꝛ bonū. ergo finis nō est de primo ꝛ p se intellectu. ꝛ p ɔñs nec formalis intranea rō boni vnde phs pmo ethicoꝝ. cū describit bonū p hoc ꝙ ē finis. s. ꝙ sui gratia est eligibile. vidēs ꝙ bonū nō dicit solū de fine. sꝫ etiam de alijs subdit: ꝛ factiuū aut ɔseruatiuū boni ꝛ ad qd sequūt talia ꝛ phibitiua cōtrarioꝝ ꝛ corruptiua. quasi velit dicere ꝙ bonū non solū dicit de fine. sꝫ etiā de oibus q̄ sunt ad finē.

Ad primum contra 2ᵃᵐ ɔnē negatur aᵒʳ. Nō eni oportet ꝙ in quolibet repiat vestigiū trinitatis nisi i rebus subsistentibꝰ. ut prius dicebat. ꝛ istā respōsionē dat scūs Tho. ad istud argumentū pma pte. q. 45. arti. 7º. ad 2ᵐ. Et p sen. dis. 3. q. 2ᵃ. arti. ¶ Ad 2ᵐ dico. ꝙ fm scm Tho. de veritate. q. 21. arti. 6º. cum in istis tribꝰ rō boni cōsistat mō spē ꝛ ordine nō potuit a deo fieri ꝙ aliqd esset bonū nō habēs modū speciē ꝛ ordinē. sicut ab eo fieri nō potuit ꝙ esset aliquis homo qui nō esset rōnalis. hec ille. Et ideo nego maiorē. s. ꝙ deus pōt oēm substātiā spoliare quocūqꝫ accidēte psertim respectiuo. vñ nō pōt facere ꝙ eēt lapis quin realiter dependeret a deo. ꝛ illa dependentia esset accñs lapidis. Eodē mō dico ꝙ ordo qui est accñs ɔsequit necessario creaturā ipsa posita in esse uel si cōcedat ꝙ aliqua substantia esset quolibet accidēte spoliata. adhuc haberet modū spēm ꝛ ordinē. nā modꝰ ꝛ species substātie nō necessario sunt accñia ordo autem esset respectus habitualis nō actualis. nā sanctus Thomas ponit tales respectus habituales. ut pꝫ de veritate. q. 4. arti. 5º. ad pmū. ¶ Ad 3ᵐ negat ꝙ quelibꝫ creatura sit vna formaliter ꝛ proprie p suam essentiā. nec valet probatio. nam tā añs q̄ ɔñs falsa sunt. nec eni res p essentiam est intelligibilis formaliter. sꝫ p respectū intelligentis. nec p eēntiam est vna formaliter. sꝫ per respectum ad intellectū. cōcedi tamen potest ꝙ p essentiam est vna ꝛ intelligibilis si li per dicat pmū quo aliquid est vnū ul intelligibile. hoc enim est essentia que fundat dictos respectus qui sūt proximū ꝛ vltimatū quo aliquid ē formaliter vnū uel intelligibile. Uel aliter alijs verbis. si li p dicat causam efficientē aut fundamentum intelligibilitatis ɔcedit ꝙ res est vna ꝛ intelligibilis per suam essentiam. Si autem li p dicat causam formalem sic illud negatur ꝛ est simile sicut si diceretur Sortes per generationē actiuam ē pater. hoc enim est verū si li p dicat causam fundantē paternitatem que potest dici causa efficiens quare sortes est pater Si autem li p dicat causam formalem. falsum est ꝙ sortes p generare sit pater sed potius per paternitatem. Ita in proposito essentia lapidis ē fundamentū intelligibilitatis ꝛ vnitatis. sed lapis non dicitur formaliter intelligibilis per eēntiā. sꝫ p intelligibilitatē que dicit essentiam cum habitudine ad intellectum. Similiter est in isto exemplo. si queratur eni de homine an sit risibilis p essentiam suam. dicitur ꝙ est risibilis per essentiā tanq̄ per illud quod causat risibilitatem. non autem est risibilis p essentiā suam. sicut per illud quo formaliter est risibilis. sed per risibilitatem. Similiter negatur ꝙ quelibet creatura sit bona per essentiā nec enim essentia creature ut prescindit ab omni esse tam simpliciter q̄ fm quid. tam substantiali q̄ accidentali. tam in se q̄ in alio. puta in intellectu uel in suo simili est diligibilis. ut eni dicit sanctus Thomas pma pte. q. 5. arti. 2º. ad 4ᵐ. Nihil appetitur ab aliquo nisi p ordinem ad esse. vñ in omnibus appetitur quoddā esse. esse autē non est ipsa rei essentia. Ex quibus patet ꝙ eēntia rei ut precindit ab eē nō habet rationē appetibilis nec boni nec diligibilis. falsum etiam ibidē assumit. s. ꝙ res per essentiam sit ordinata ad aliquid. nam nihil ē ordinatū formaliter vltimate nisi p ordinem qui dicit respectum ¶ Ad 4ᵐ dicitur similiter. nam si essentia uel entitas rei precindatur a bonitate. tūc precindetur ab esse substantiali in quo maxime cōsistit ratio substātialis bonitatis. ut dicitur de veritate. q. 21. arti. 5º. ad 5ᵐ. Et ad pmū dicit sic. Bonitas que attēditur fm esse substantiale non est ipsa rei essentia. sed esse participatū. ꝛ hoc etiam presupposito ordine ad primū esse per se subsistens. entitas autē sic precisa ab esse nō habet rōnē diligibilis a creatore aut a creatura. deꝰ enim diligit eēntias rerū volēdo eis esse. ut dicitur pma pte. q. 20. arti. 2º. et sic inq̄tum diligit a deo habet ordinem ad esse. vñ essentias possibiles non factas nec futuras deus non diligit. Sciendū tamē ꝙ illa probatio qua sic arguitur. essentia rei ut abstrahit ab omni esse uel ab omni distincto a se quocūqꝫ ē a deo dilecta ꝛ deus in ea complacet. ergo ut sic est bona. Talis siquidē ɔñā non valet. qꝛ sicut dicit sanctus Thomas pma pte. q. 23. arti. 4º. in nobis volūtas diligendo rem non causat bonum in re. sꝫ ex bono preexistente incitamur ad diligendū. in deo autē est econuerso. Nam volūtas eius qua vult bonum alicui diligendo ē causa ꝙ illud bonū ab ea pre aliis habeatur. hec ille. Ex quo patet ꝙ amor q̄ deꝰ amat creata non infert ea esse bona quia ille amor nō causatur ex bono preexistente. sed est causa ꝙ res sit bona. non ergo sequitur: entitas rei pro ut distinguitur ab omni alio diligitur a deo. ergo ut sic est bona. sed sequitur ꝙ ē uel erit bona. sꝫ cum probat ꝙ entitas sic precisa sit bona. quia ut sic est ens ꝛc. dico ꝙ ens in actu conuertitur cum bono. ut dicitur pma pte. q. 5. arti. 3º. Essentia autē precisa a bonitate precindit ab omni esse ꝛ ordine ad esse. ꝛ cōsequenter ab omni actualitate cum esse sit actualitas omnis forme uel nature. ut dicitur pma parte. q. 3. arti. 3º. et per ɔñs essentia talis non proprie est ens saltem nō ens actu nec ɔñter bona. ꝛ ꝙ nō sit pprie ens patet. qꝛ ens pprie dr ens actu. ut dr pma pte q. 5ᵃ vbi s. Patet igit ꝙ eēntia pcisa a bonitate pcindit ab ente ꝙ ɔuertit

cū bono. similiter nec valet probatio q̄ arguēs nitit̄
pbare q̄ essentia rei nō distinguit̄ rōne a bonitate
uel q̄ bonū ⁊ ens nō distinguūt̄ a rōne. dico enī q̄
rō rei ut prescindit ab esse rei quocūq̄ non includit
rōnē amabilis. si aūt capiat̄ in ordine ad aliqđ eē tā
pōt habere rōnē boni. sed tūc non prescindit a boni-
tate. Similit̄ ɔña quā facit arguens nulla ē. nō enī
sequit̄: volūtas amat entitatē rei sine bonitate. uel
voluntas amat rationē entitatis sine ratione boni-
tatis. ḡ sequit̄ q̄ entitas uel ratio entitatis est bo-
na sine bonitate. sed solū sequitur q̄ illa ratio ama-
tur ⁊ alia non amatur. sicut nec sequitur voluntas
amat asinū ut distinguit̄ ab amore. ergo amat asi-
nū sine amore. uel ḡ asinus ē amat⁹ sine amore. nec
sequitur voluntas vult rosam ut distinguit̄ a volū-
tate. ergo rosa est volita sine voluntate. sed ē falla-
cia ɔñtis a pluribus causis veritatis ad vnā illarū.
¶ Ad 5^m dicit̄ q̄ entitas rei distinguit̄ realiter a ve-
ritate ꝓprie dicta qua res dicit̄ vera proprie. ⁊ ad
pbationē q̄ non realiter. Dico q̄ intellectus conci-
pit rōnē lapidis nō cōcipiendo eius veritatē. tamē
qñcūq̄ illa rō cōcipit̄ sp est vera imo pri⁹ ē vera q̄̄
intelligat̄. nam cognitio ē effect⁹ veritatis. ut dici-
tur de veritate. q. j. arti. p̄. vñ argumentū illud sol-
uit sctūs Tho. de veritate. q. j. arti. p̄. ad 3^m vbi sic di-
cit. Aliqđ intelligi sine alio potest accipi dupliciter.
Uno mō ita q̄ aliqđ intelligat̄ altero nō intellecto
⁊ sic ea que rōne differunt ita se habent q̄ vnū sine
altero intelligi potest. Alio modo pōt accipi aliquid
intelligi sine alio qđ intelligit̄ eo non existente. ⁊ sic
ens non potest intelligi. q̄ꝛ ens non pōt intelligi sine
eo q̄ cōcordet uel equetur intellectui. sed tamē nō
oportet q̄ quicūq̄ intelligit rationē entis itelligat
rōnē veri. sicut nec quicūq̄ intelligit ens intelligit
intellectū agentē. ⁊ tamē sine intellectu agente ho-
mo nihil pōt intelligere. hec ille. Idē ponit. q. zj. arti.
p̄. ad 2^m in opposituꝫ. dicit enī q̄ dupliciter pōt aliqđ
itelligi sine alio. Uno mō p modū enūciationis. vꝫ. s.
vnū intelligitur esse sine alio. ⁊ sic ens nō pōt aliqđ
intelligi sine bono. ut. s. intellectus intelligat aliqđ
esse ens ⁊ nō esse bonū. Alio mō potest intelligi ali-
quid sine alio per modū diffiniēdi. ut. s. intelligatur
vnū nō intellecto alio. sicut aīal intelligit̄ sine hoīe
⁊ alijs speciebus. ⁊ sic ens pōt itelligi sine bono. hec
ille. Ex q̄ patet ad argumentū isti⁹. quātūcūq̄ enī
intellectus distinguat ⁊ distincte intelligat entitatē
nō intellecta veritate ei⁹. nō sequitur q̄ sit sine ve-
ritate. sed q̄ res que est vera intelligit̄ nō itellecta
eius veritate. ¶ Ad p̄mū ɔ 3^am ɔnē dicitur sicut ad
precedentia. nō enī concludit q̄ bonitas sit vera si-
ne veritate. sed q̄ bonitas sit vera nō intellecta ei⁹
veritate. cū enī intellectus distinguit bonitatē a ve-
ritate. nō facit q̄ bonitas sit sine veritate. sꝫ solū q̄
veritas non est de intellectu bonitatis. hec enī intel-
lectio vnius sine alio nō est p modū enūciādi sꝫ dif-
finiendi. nec diuidit duo q̄̄tū ad coexistentiā. sꝫ so-
lū quo ad diffinitiuā coincludentiā. Eodē mō idem
argumētū nō cōcludit q̄ veritas sit bona sine boni-
tate. sed q̄ veritas intelligitur nō intellecta ei⁹ bo-
nitate. si enī intellect⁹ intelligat veritatē pcise diffi-
niendo eā. tunc ipse nō intelligit eā ut amabilē aut
ut bonam. imo si veritas nō aliud haberet q̄̄ qđ de
ipsa cōcipit intellect⁹. ipsa veritas nullo mō eēt bo-
na nec amabilis. sꝫ q̄ꝛ nō obstante q̄ itellect⁹ ipsam
abstrahat dicto mō stat q̄ illi veritati multa insunt.
licꝫ nō intelligāt̄ ꝓ tūc. sicut esse i itellectu uł aliud
qđcūq̄ eē. iō intellect⁹ abstrahens non aufert ab ea
suā bonitatē. sꝫ ꝓ tūc non habet oculū ad bonitatē.
Sꝫ forte dicet aliquis cū oīs creatura sit bona. aut
est bona bonitate q̄ est ipsamet res. aut bonitate di-
stincta. Si p̄mū. ḡ 2^a ɔ ⁊ 3ª vident̄ false. si 2^m cū illa
bonitas sit creatura. iterū querit̄ qua bonitate ē bo-
na. ⁊ tunc uel erit ꝓcessus in infinitū in bonitatibus
uel erit standū in aliqua creatura q̄ sit sua bonitas.
Ad illud rñdet sctūs Tho. de veritate. q. zj. arti. 4°
ad 4^m. dicit enī q̄ aliqđ dicit̄ ens multipliciter. Pri-
mo mō aliqđ dicit̄ ens q̄ꝛ i se subsistit. secūdo mō q̄ꝛ
est principiū subsistendi ut forma. 3° q̄ꝛ est dispositio
subsistētis ut cecitas. ⁊ iō cū dicimus eēntia est ens
si ꝓcedat̄ sic ḡ est aliq̄ mō ens ⁊ tunc uel se uł alio. ⁊
sic ꝓcessus nō sequit̄. q̄ꝛ nō dicebat̄ hoc mō ens sic
aliqđ in esse suo subsistens est ens. sꝫ sicut q̄ aliqđ est
vñ nō oportet querere ipsi eēntie aliqđ quo sit sicut
aliqđ alterū est p eēntiā. similit̄ cū dr̄ bonitas est bo-
na. nō hoc mō dr̄ bona q̄̄si in bonitate subsistens. sed
hoc mō q̄ bonū dicim⁹ illud quo aliqđ est bonū. ⁊ sic
nō oportet etiā iqrere vtrū bonitas sit bona se bo-
nitate uel alia. sꝫ vtrū ipsa bonitate sit aliqđ bonum
qđ sit alterū ab ipsa bonitate sicut i creaturis. uł qđ
sit idē cū ipsa bonitate. sic ē i deo. hec ille. Idē ponit
arti. 5° ad 8^m. dicit enī q̄ hmō bonitas rei dicit̄ bona
sicut esse rei dicit̄ ens. nō q̄ꝛ eius sit aliqđ esse. sꝫ q̄ꝛ
p hoc esse res esse dicit̄. vñ sicut nō sequitur q̄ ipsa
substātia rei nō dicat̄ eē p aliqđ eē qđ ipsa nō sit q̄ꝛ
eē nō dicit̄ ens p aliqđ esse aliud ab ipso. ita nō seq̄t̄
de bonitate. hec ille. Eandem quoq̄ responsionem
ponit in sūma p̄ma pte. q. 5. arti. 5° ad 2^m. Dices for-
te q̄ ex hoc q̄ aliqua creatura est bona. ⁊ non p ali-
quid aliud a se. dico q̄ cum dicim⁹ q̄ nulla creatu-
ra est bonitas sua intelligitur de reb⁹ subsistentibus
⁊ cōpletū esse in natura habentibus que sole ꝓprie
dicuntur creari uel esse creature. ut supra dictum
fuit. Et hunc sensum se habere aperit sanctus Tho.
de veritate. q. j. arti. p̄. ad 4^m. vbi sic dicit. Cum di-
cit̄ nulla res est sua veritas intelligit̄ de reb⁹ q̄ ha-
bent esse completū in natura. sicut etiam cum dici-
tur nulla res est suū esse. ⁊ tamen esse rei est quedā
res creata. ⁊ eodē mō veritas rei aliquid creatū est
hec ille. Eodē mō potest dici de bono ⁊ de bonitate.
¶ Ad secundū contra tertiā ɔnem negatur h^oc. scꝫ
q̄ ratio veri insit per se omni rationi per se precise
sumpte. sumendo li per se p̄mo modo. licꝫ insit cuili-
bet rationi per se 2°. nulla enim ratio formaliter est
vera nisi per adequationē ad rem cuius est. nec ali-
qua res est vera nisi per adequationē ad intellectū
Illa aūt adequatio addit ad illud cuius ē respectū

rationis. & si p impossibile illā rōnē nulla consequere/
ret̃ adequatio. ita q̃ nec adequaret rē sibi nec ad/
equaret̃ rei actu uel habitu illa rō non esset vera.
Item si res nec actu nec habitu adequaret̃ intelle/
ctui nō esset vera. vnde scūs Tho. de veritate. q. j.
arti. 2°. Si null° eēt intellect° diuinus uel humanus
rebus p impossibilē ypothesim nullo mō rō verita/
tis maneret in rebus. hec ille. De bonitate etiā di/
ctū est nunc. & nūc dicit̃ ꝺm scm̄ Tho. de veritate. q.
2j. arti. 2. ad 4m. q̃ bonitas non cōsequit̃ rōnē spe/
ciei nisi ꝺm esse qđ habet in re aliqua. & ideo rō boni
non cōpetit linee uel numero ꝺm q̃ cadunt in cōsi/
deratione mathematici. Quis linea & numerus bo/
na sint. hec ille. Ex quo patet q̃ arguens falsū assu/
mit. s. q̃ bonitas insit oī rei & oī rationi p se & precise
sumpte. ¶ Ad 3m contra eandē ōnē dico. q̃ male ca/
pit opinionē ɔ quā arguit. cū eni dicit scūs Tho. q̃
verū & bonū distinguūt̃ p intellectū. &c. non intelli/
git q̃ intellectus creatus det rei q̃ sit bona ul' vera
Et ad istā mentē arguit iste cōtra eum in primis tri/
bus ꝓbatiōibus q̄ bñ probant q̃ res nō habet ab in/
tellectu q̃ sit bona. & hoc vtiq; verū est nec sanctus
Tho. oppositū dicit. sed solū vult q̃ in rōne boni &
in rōne veri importat̃ respect° rōnis nō quidē tā q̃
aliquid intraneū bono. aut aliqd requisitum ad hoc
q̃ res sit bona. tunc eni argumenta bene cōcludūt
sed tā q̃ aliquid requisitū ad intelligendū rē ut bo/
na est. multa eni nomina sunt hōj q̃. s. in suo ɔceptu
dicunt aliqđ ens rōnis puta negationē ul' respectū
rōnis. Cui° rō ē. q2 illā negationē ul' relationē dicūt
non in recto nec ut qd intraneū rei quā ꝑncipaliter
signt̃. sed signt̃ principaliter & in recto aliquid extra
aīam que fundat talia entia rōnis in q̄tum hōj. talia
aūt fundata signt̃ in obliquo. & ut quid ɔsequēs ad
principale signtum ac requisitū ad intelligēdū rem
ut talis ē. Cū aūt dicit in tertia ꝓbatione q̃ verū ē
manifestatiuū intellect° verū est & ɔcedo cū sancto
Tho. de veritate. q. j. arti. 4°. q̃ veritas rei ꝑcedit
actū intellectus humani. q2 nō dicit̃ vera principa/
liter p respectū ad intellectū creatū. sed tamē act°
intellect° increati & ei° verbū necessario ꝑcedit ve/
ritatē rei. Ex hoc eni dicit̃ vera creatura q2 implet
uel equat̃ diuine cōceptioni ꝺm modū sibi prefixū.
sed loquēdo de intellectu creato cognitio itellect°
non est cā veritatis rei. sed est talis ordo q̃ veritas
ꝑ est in intellectu diuino. 2° i rebus ab eo exēplatis.
3° in intellectu qui cōcordat rei habendo similitudi/
nem eius. 4°. sequit̃ cognitio que est effectus veri/
tatis. s. illius cōcordie inter itellectū informatū spē
rei & ipsam rē. ut patet de veritate. q. j. arti. ꝑ. ¶ Ad
ꝑmū eoꝝ q̄ secūdo loco ɔ 3am ōnem inducta sūt. dr̃
q̃ obiectū voluntatis nō habet nomē impositū nisi
q̃ signt̃ ens i ordine ad volūtatē. vnde nō est sile de
colore respectu visus. & de bono respectu volun/
tatis. sed ita in se habet bonū respectu volūtatis. si/
cut visibile respectu visus. obiectū eni visus habet
ꝓpriū qđ qd est preter illam rōnem q̄ cōpetit ei i se/
cūdo mō ꝑfectitatis ex relatione ad visum. & hō est co/
lor. sed nō sic obiectū volūtatis aut appetit°. & ideo
negat̃ q̃ ista sit in secūdo mō p se: bonū est appetibi/
le. quin poti° ē in ꝑ. bonū eni nō dicit qđ qd est ei° qđ
est obiectū voluntatis. sed dicit rōnē q̄ cōsequit̃ ta/
le obiectū ex respectu ad voluntatē uel appetitum
sicut visibile se habet ad obiectū visus. ¶ Ad 2m si/
militer dico q̃ bonū nō dicit quiditatē obiecti volū/
tatis in se sed in ordine ad actū voluntatis. sicut vi/
sibile respectu obiecti visus. vnde istud argumētū
soluit̃ oio ut precedens. supponit eni q̃ bonū se ha/
beat ad appetitū. ut color respectu visus. ¶ Ad 3m
dicitur q̃ appetibile nō resoluit̃ in bonū ut in causā
talem quale est subiectū respectu passiōis ut color
respectu visibilis. sed in causam q̄ est forma & quidi/
tas. sicut si dicerē quare hō est homo quia est aīal ra/
tionale. &c. talis autē causa & effectus non se hñt ut
prius natura & posterius. sed ut notius & minus no/
tum. ¶ Ad 4m dico q̃ argumētū ꝓcederet si bonū
nullū absolutū diceret sed purū respectū. talia eni
nō dicunt ꝑfectionē simplicit̃. sed nō sic est in ꝓposi/
to. nam ꝺm q̃ dicit scūs Tho. de veritate. q. 2j. arti
6°. rō boni respectū implicat nō q2 ipsum nomē bo/
ni significet ipsū respectū solū. sz q2 signt̃ illud ad qđ
sequit̃ respect° cū ipso respectu. hec ille. Scđm eni
q̃ dicit ibidē aliqđ nomē pōt respectū iportare du/
pliciter. Uno mō sic q̃ nomē iponat̃ ad significādū
respectū solū. sicut hoc nomen pater uel filius uel pa/
ternitas ipsa. Quedā vero nomina dicūt̃ importare
respectū q2 significant rē alicui° generis quā comi/
tatur respect°. Quis nomē non sit ipositū ad signifi/
candū respectū solū. sicut hoc nomē scia est ipositū
ad significandū qualitatē quā sequit̃ respect°. non
aūt ad significandū respectū ipsum. hec ille. ¶ Ad
5m negat̃ aᵃ nec valet ꝓbatio. isto mō eni de° dicit̃
bonus ad se quo iust°. cōstat aūt q̃ iustus respectū
iportat nō tn̄ vnius ꝑsone ab altera distinctiuū. sed
respectū debiti uel aliū respectū rōnis cōem trini/
tati. & illo mō Aug° quoq; dicit talia i diuinis dici ad se
q2 scz nō illo mō dicunt̃ q̄ pater uel fili°. Uel potest
optime responderi ꝺm ꝑfatam distinctionē in ꝑce/
denti solutione. s. q̃ talia non sunt relatiua ꝺm eē sz
ꝺm dici. ¶ Ad 6m dicit̃ q̃ rō relatiua nō mouet acci/
piendo relatiuū ꝑ mō. sz negat̃ secūdo mō sumēdo
relatiuū uel rōnē relatiuā. cetera vero que in eodem
argumēto tangunt̃ soluta sūt in solutione ꝑmi hui°
ordinis. nā bonū nō sic dicit obiectū volūtatis sicut
color respectu visus sz simul implicat absolutū mo/
tiuū voluntatis cū habitudine ad appetitū uel vo/
lūtatē. vñ nō dicit solū respectū appetibilitatis. sed
dicit aliqđ absolutū sub dicto respectu qđ quidem
absolutū forte explicat̃ p hō q̃ dico ꝑfectū. vñ nec
appetibile dicit totū qđ est de rōne boni sz ꝑtē. & io
nec ita se habet bonū respectu appetit° sicut color
respectu visus. nec totaliter eodē mō sicut visibile
respectu visus. q2 ꝑmū dicit pure absolutū. secun/
dū pure respectiuū. sed sic se habet sicut se haberet
ad visū hoc qđ dico color visibilis uel aliqd illa duo
importans. ¶ Ad ꝑmū illoꝝ q̄ 3° loco ɔ eādē ōnē in/

ducta ſũt dicitur quod hec eſt falſa. nec probatio valet. Dico eñi quod omne ens appetibile dici aliqualiter põt finis ĩcõplexũ eſt termin⁹ motus appetitiui. quod ut meli⁹ intelligatur dicit ſctũs Tho. pᷣma pte. q. 5. arti. 6º. Bonũ inquit aliquid eſt ĩcõplexũ eſt appetibile ⁊ termin⁹ mot⁹ appetit⁹. cuius quidẽ mot⁹ terminatio cõſiderari põt ex cõſideratiõe motus naturalis corporis. terminatur aũt motus corporis nãlis ſimpliciter quidẽ ad vltimũ. ſcḋm quid aũt ad mediũ per quod itur ad vltimũ terminat motum. ⁊ dicitur aliquis termin⁹ motus ĩcõplexũ aliquã ptẽ motus terminat. Illud aũt quod eſt vltim⁹ termin⁹ mot⁹ potest accipi dupliciter. ſ. ut res ipſa in quã tendit utpote locus uel forma que acquiritur in motu uel quies in re illa. Sic ergo in motu appetit⁹ termin⁹ ſcḋm quid ut mediũ per quod tenditur in aliud vocatur vtile. illud aũt quod appetitur ut vltimũ terminãs totaliter motũ appetitus ſicut quedã res in quã per ſe appetitus tendit vocatur honeſtũ. quia honeſtũ dicitur quod per ſe deſideratur. illud aũt quod terminat motũ appetit⁹ ut quies in re deſiderata ẽ delectatio. hec ille. ¶ Ad 2ᵐ negatur hec. non eñi bonũ pᷣdicatur pᷣmo ⁊ per ſe de fine ⁊ de his que ſũt ad finẽ. ſed principaliter de fine ⁊ de alijs ex ordine quẽ habẽt ad finẽ. uel ſũt quodãmodo finis modo ſupra poſito. vñ ſctũs Tho. vbi ſupra ad 3ᵐ. dicit quod bonum nõ diuiditur in honeſtũ vtile ⁊ delectabile ſicut vniuoce equaliter de eis pᷣdicatũ ſed ſicut analogũ quod pᷣdicatur ſcḋm prius ⁊ poſteri⁹. per prius eñi pᷣdicatur de honeſto. ſecundario de delectabili. 3º de vtili. hec ille. Ex quibus patet quod bonũ nõ dicitur eque de fine pᷣmo ⁊ de his que ſũt ad finẽ. ſicut nec quodlibet illorum eque principaliter terminat motum appetitus. nec equaliter. ſed vnum dicitur finis ſimpliciter aliud finis ſcḋm quid. Et in hoc primus articul⁹ terminatur. ⁊c.

Quantũ ad ſecundum articulum ſit prima cõcluſio quod potẽtie anime nõ ſũt ipſa eſſentia anime. Iſtã cõcluſionẽ probat ſctũs Tho. pᷣma parte. q. 77. arti. pᷣ. vbi ſic dicit. Impoſſibile eſt dicere quod eſſentia anime ſit ei⁹ potentie. licet quidã hoc poſuerint. Et hoc quidẽ dupliciter oſtenditur quo ad preſens. Primo quia cũ potentia ⁊ actus diuidant ens ⁊ quodlibet genus entis. oportet quod ad idem genus referatur potẽtia ⁊ actus. ⁊ ideo ſi actus non eſt in genere ſubſtantie nec potẽtia. operatio aũt anime non eſt in genere ſubſtantie ſed in ſolo deo cuius operatio eſt eius ſubſtantia. vñ potentia dei que eſt principiũ operationis ẽ ipſa dei eſſentia quod nõ põt eſſe verũ in anima nec in aliqua creatura. ecce primã rationem eius ibidem. ¶ Sed cõtra iſtam rationẽ inſtatur per multos dicentes eam non procedere. dicit eñi Scotus in 2º ſen. quod a⁹ eſt diſtinguenda. potentia eñi ⁊ actus multipliciter accipiuntur. Nam accipiendo potentiã pro potentia actiua uel paſſiua prout potẽtia dicitur principiũ tranſmutandi aliud uel tranſmutandi ab alio. nõ oportet quod talis potentia ⁊ ſuus act⁹ reducantur ad idem genus. nec ſic accipiendo potentiam potentia ⁊ actus diuidunt oẽ genus entis. Alio modo accipitur potentia pro potẽtia obiectiua. ut illud dicatur eſſe in potentia quod eſt obiectũ potẽtie productiue. ⁊ illud dicatur eſſe in actu quod in eſſe ẽ poſitum. actus aũt ⁊ potẽtia iſto modo accepta diuidũt omne genus entis. imo talis potentia eſt idẽ numero cum ſuo actu. idem eñi numero eſt albũ in potentia ⁊ poſt album in actu. ⁊ ideo ſi argumẽtum illud valeat probabit quod quot ſunt actus intelligendi aut volendi in aĩa tot ſunt in ea potẽtie realiter diſtincte. ¶ 2º poteſt inſtari cõtra illã rationẽ. quia ſubſtantia eſt in potentia ad quãtitatẽ. imo ſubſtantia nude conſiderata ſe habet ad accidentia ut potentia ad actum. ⁊ tamẽ non ſunt eiuſdem generis. ¶ 3º quia ſuperficies ẽ potentia reſpectu colorũ que tamen nõ eſt eiuſdem generis cum colore: cum vnũ pertineat ad genus quãtitatis puta ſuperficies. ⁊ aliud ad gen⁹ qualitatis puta color. ¶ 4º quia in propoſito poſito quod potentie anime ſint accidentia anime. oportet quod anima ſe habeat reſpectu illarum ut potentia ad actum. ſicut omne ſubiectum reſpectu ſui accidẽtis. queritur ergo de illa potentia qua anima eſt in potentia reſpectu talium accidentiũ an ſit ipſa eſſentia anime. ⁊ tunc habem⁹ quod nõ oportet ſemper actum ⁊ potentiam reduci ad idẽ genus: cum eſſentia anime ſit ſubſtantia. ⁊ illa potentia ſit accñs. ſi illa potẽtia ſit accidens procedit in infinitũ. quia iterum eſſentia anime erit in potentia ad talem potẽtiã. ⁊ queritur ut prius. ¶ Ad pᷣmũ dicitur quod diſtinctio de potentia obiectiua. ⁊c̄ non valet. ſed ẽ pura fictio. non eñi Ar. qui totiens dicit oẽ genus entis diuidi per potẽtiã ⁊ actum fecit vnquã implicite uel explicite de tali potentia obiectiua mẽtionẽ. Nono eñi metaphiſice cum propoſuit actum ⁊ potẽtiã eſſe differentias entis. ſtatim diuidit potentiã per paſſiuã ⁊ actiuam. ⁊ agit de vtraque. ⁊ actum etiã diuidit in primũ et 2ᵐ. et de omnibus iſtis tractat in toto. 9º. Omne ſiquidem ens uel eſt actus purus ut deus. uel potẽtia pura ut materia prima. uel cõpoſitum ex actu ⁊ potẽtia. actu quidem qui eſt forma. ⁊ potentia que eſt materia. ut res ſenſibiles. uel ex eſſe ⁊ eſſentia: quorum vnum ſe habet quodãmodo ut materia. aliud quaſi forma. ut ſubſtãtie ſepate. ⁊ ſicut eẽ eſt actus eſſentie. ita operatio eſt actus potentie actiue. In omnib⁹ aũt iſtis cõbinationibus ſemper actus ⁊ potẽtia ad idẽ genus reducũtur. preſertim potẽtia actiua ⁊ paſſiua. de qua in 9º. facit Ar. mentionẽ ſcḋm mentem phi ⁊ ſui cõmẽtatoris. Si eñi de alia potẽtia voluiſſet illã propoſitionẽ intelligere. vtique debuit ipſe uel cõmẽtator mentionẽ facere quod tñ non fecit. Qui etiã arguẽs dicit aliquẽ actum eẽ idẽ nũero cũ ſua potẽtia repugnat Ariſtoteli. pᷣ de aĩa. pte 6ª. vbi dicit quod potentia ⁊ endelechia nõ parũ diſtant. vbi cõmẽtator cõmẽto 6º. dicit. Potẽtia ⁊ act⁹ ſunt differẽtie que contingũt oĩbus pᷣdicamẽtis. ⁊ ſunt valde oppoſite. hec ille. Ex quo patet quod actus ⁊ potentia que diuidũt omne pᷣdicatũ nõ ſũt idẽ numero. ſic quod illa potentia quandoque ſit actus. cũ cõmẽtator dicat talia eẽ differẽtias valde oppoſitas. Nono etiã metaphiſice. cõmento 2º. dicit cõmẽtator quod hoc nomẽ potentia non dicitur niſi de potentia actiua uel paſſiua. uel de potẽtia trãſũptiue dicta qualis ẽ in mathematicis. uel potentia ſcḋm ſimilitudinem ſcḋm quam falſum

quod non necessario est falsum dicitur possibile. uel id quod non est verũ sed potest eẽ verũ. Et idẽ ponit 5º metaphisice cõmento. 17º. Patet ergo φ instantia illa nulla ẽ. nã oĩs potẽtia ꝓprie dicta ẽ actiua uł passiua siue ꝓductiua uel receptiua. ¶ Ad secũdã instantiã dicit᷑ φ materia prima est in potentia respectu forme substantialis de per se. substantia vero cõposita ex materia ⁊ forma ẽ subiectum quãtitatis ⁊ in potentia ad quãtitatem non de per se. sic φ sit ſm se totũ uel ſm partem scȝ materiã ordinata ad actum qui ẽ accidẽs ⁊ ideo nõ oportet φ talis potentia sit eiusdem generis cũ tali actu. mõ illa ꝓpositio: act⁹ ⁊ potẽtia ad idẽ genus reducunt᷑. intelligit᷑ de potentia q̃ ꝓprie ⁊ de per se ordinat᷑ ad illum actum: sicut potentia calefactiua ad calefaciendũ. ⁊ potentia intellectiua ad intelligendũ. Potest etiã dici ſm aliquos φ in substantia est alia potentia ad qualitatẽ ⁊ alia ad quantitatẽ. ⁊ sic de aliis p̄dicamẽtis. ⁊ tales potẽtie respectu accidentiũ nõ sũt ipsa substantia puta mã prima uel cõpositũ sed accidens illius. vñ cõmẽtator 5º physicoꝝ cõmento 9º. Potentia inq̃t ad vnũquodq̃ p̄dicamẽtum est in illo genere p̄dicamẽti qđ ẽ actu. ⁊ similiter via de potentia ad actũ ⁊c̄. vbi patet φ loquit᷑ de potentia susceptiua motus q̃ ẽ via ad rem p̄dicamenti. vñ ibidẽ sic ait. Potentia ad subam ẽ quodãmodo in p̄dicamẽto sube. ⁊ siliter via ad generationẽ sube. similiter potẽtia ad quãtũ ⁊ alia p̄dicamẽta. iõ visũ est illud esse qđ est inter potentiã ⁊ actũ in illo genere sit sub illo genere. qm̃ esse mediũ inter potẽtiã ⁊ actum q̃ sũt in illo genere necesse est de genere actus qui est complementũ. sed differũt ſm magis ⁊ min⁹. hec cõmẽtator. Et si vlteri⁹ dicat᷑. tales potẽtie sũt accidẽtia sube igit᷑ suba est in potentia ad illa. ergo est eiusdem generis cũ illis ⁊c̄. Dicit᷑ φ suba composita est de ꝑ se in potentia ad actũ qui est esse. sed consecutiue ad hꝰ accidentia. sufficit ergo φ illa potentia sit eiusdẽ generis cũ actu quẽ p̄mo ⁊ de ꝑ se respicit. licȝ nõ sit vnius generis cũ actu quẽ cõsecutiue ⁊ ꝑ accñs respicit. ¶ Ad tertiã dicit᷑ φ superficies nõ est potentia ꝓpria ⁊ per se respectu coloris. sed diaphonũ in superficie. uel aliqđ hꝰ. talis aũt potentia respectu coloris actualis est in genere qualitatis. Et si querat᷑ de tali potentia cũ sit accñs ⁊ actus sube per quã potentiã suba est in potẽtia ad hꝰ accñs. Dico φ hꝰ accñs non habet potentiã ꝓpriã sibi. sed illa eadẽ potentia que ordinat᷑ de per se p̄mo ad esse subale ordinatur ad hꝰ incohationes per accñs ⁊ secundario. ¶ Ad quartã dicit᷑ φ aĩa se habet ad suũ esse quasi potentia receptiua. non dico passiua ad suũ actũ. ⁊ hoc de ꝑ se p̄mo. ad hꝰ aũt potentias se habet ut potentia ad actũ secũdariũ ⁊ quẽ per accñs respicit. ⁊ iõ licȝ eẽntia aĩe ⁊ suũ esse ad idẽ genus reducant᷑. non tñ oportet φ eius essentia ⁊ sue ꝓprie passiones ad idem genus reducant᷑. Illa ergo aᵃʳ p̄cipalis rõnis sic intellecta: oĩs potentia p̄mo ⁊ ꝑ se respiciens aliquẽ actum reducitur ad idẽ genus cum tali actu. nullã habet instãtiã. Et tunc subsumat᷑: sed potẽtie aĩe p̄mo ⁊ per se respiciũt actũ de genere qlitatis. igitur ⁊c̄. Et sic patet prima ratio principalis in suo robore perseuerãs. ¶ 2ª ratio principalis ad eundem ꝯnem est hec quã ponit vbi s. Anima inquit ſm essentiã suã est act⁹. si ergo ipsa essentia aĩe esset immediatum operatiõis principiũ: semꝑ hñs aĩam actu haberet opationẽ vite. sicut semꝑ hñs aĩam est actu viuũ. non enĩ inq̃tũ est forma est actus ordinatus ad vlteriorẽ actũ sed est vltim⁹ termin⁹ generationis. vñ φ sit in potẽtia ad hũc aut ad aliũ actum. hoc non cõpetit ei ſm essentiã suã inq̃tũ ẽ forma sed ſm suã potẽtiam. ⁊ sic aĩa ſm φ subest sue potentie dicit᷑ act⁹ primus ordinat⁹ ad 2ᵘᵐ actũ. Inuenit᷑ aũt habẽs animã non semꝑ esse in actu operum vite. ⁊ in diffinitiõe aĩe dicit᷑ φ est actus corꝑis potentia vitã habentis. que tñ potentia non abiicit aĩam. Relinquit᷑ ergo φ essentia aĩe nõ est eius potentia. nihil enim est in potentia ſm actũ inq̃tũ actus est. hec ille. ¶ Sed cõtra hãc rõnẽ sunt multe instantie. Prima est ſm Scotũ quia codẽ modo arguet᷑ de potentia quã tu ponis esse qualitatem distinctã ab aĩa sicut tu arguis de aĩa. Sicut enĩ tu arguis φ qȝ aĩa ſm essentiã suã ẽ forma ⁊ actus. ⁊ iõ si ipsa sit imediatũ opationis p̄ncipiũ semꝑ esset in actu operũ vite. ita ego arguã de illa qualitate. q̄ enĩ illa est quedã forma ⁊ actus quidã si ipsa sit imediatũ principiũ opationis semꝑ hñs illam erit in actu operũ vite puta intelligendi ⁊ volendi. nec tua rõ ẽ euidentior q̃ ista. ¶ 2ª instãtia est. quia similitudo posita inter aĩam ꝓut est p̄ncipiũ viuendi ⁊ eam ꝓut est p̄ncipiũ operũ vite nõ valet. qȝ aĩa est p̄ncipiũ viuendi in genere cause formalis. sed est p̄ncipiũ operũ vite in genere cause efficientis. ⁊ iõ nõ sequitur: aĩa est imediatũ p̄ncipiũ operũ vite. igit᷑ hñs animã semper talia operat᷑. sicut ex alia pte sequit᷑: aĩa est imediatũ p̄ncipiũ viuendi. igit᷑ habens aĩam sꝑ viuit in actu. qȝ causa formalis semꝑ est simul cũ suo effectu formali. nõ aũt causa efficiẽs ꝓsertim causa efficiẽs partialis quomodo se habet aĩa respectu operũ vite. nam p̄ter aĩam requirit᷑ ad intelligendũ uel cognoscẽdũ obiectum ⁊ spẽs intelligibilis ⁊ organa uel hꝰ. ¶ 3ª põt instari. Nam falsũ videt᷑ qm̃ per vnũ ⁊ idem. s. ꝑ essentiam suã. que est forma aĩa sit actus corꝑis. ⁊ sit in potentia ad actũ vlteriorem. nã tu ponis aĩam ſm essentiã suã esse subiectũ dictarũ qualitatũ. ⁊ per ꝯñs in potentia ad illas. Item essentia aĩe se habet ad suũ eẽ sicut potentia ad actũ. Patet ergo φ nõ est incõueniens aĩam ꝑ idem ex parte rei esse actũ vni⁹ ⁊ in potẽtia respectu alterius. ¶ Ad primã instantiã dicit᷑ φ nõ ita põt argui de potentia aĩe si sit accñs aĩe sicut si esset eẽntia aĩe. Cuius ratio est quia alius actus est essentia aĩe ⁊ alius actus hꝰ potentia quã dico qualitatem. aĩa enĩ est actus dans esse simpliciter. ⁊ est vltimus termin⁹ generatiõis hominis. ⁊ ideo talis actus nõ potest ſm se esse ratio φ homo sit in potentia expectante vlteriorem actum. ſm enim cõmentatorẽ 9º metaphisice cõmento 2º. nihil est in potentia ſm illud quo est actu nec per formam que est simpliciter in actu. sed potentia illa quam dicimus qualitatem est actus nõ dans esse simpliciter ipsi anime aut toti composito. nec est terminus alicuius productionis substantialis aut ac

cidentalis de per se. sed consequit̄ ad ꝓductioné aie sicut passio consequit̄ ꝓductioné ꝓprij subiecti. ꝛ iō est ratio ꝙ homo sit in potentia ad opa vite. talis eni actꝰ reddit aiam potétialioré ꝙ̄ sit ꝑ suā eēntiā. lꝫ eni sit actus aie ꝓut aspicit actum primū. tn̄ in ordine ad actus secūdos reddit eā potentialē. ¶ Ad secūdā instantiā dicitur ꝙ licꝫ aia sit alio modo ꝛ in alio genere cause principiū viuendi ꝛ principiū operū vite. tamē hoc est generale vtriqꝫ principio ꝙ nullū eoꝝ ē in potentia ad actū suū: ꝑsertim imanentē. si det per idē eē actu simpliciter ꝛ actum 2ᵐ uel secūdariū. ꝛ ſm se sit sufficienter in actu ad exeūdū in eē ꝛ opari coīa sicut eadem forma substantialis. dat igni esse simpliciter ꝛ formā leuitatis. iō nūqꝫ ignis habet esse simpliciter ꝑ formā suā qn̄ habeat illū actū qui est leuitas imanēs. igiē. ꝛ in ꝓposito patet manifestius quia aia non solū elicit opus intelligendi. imo illū actum respicit. si ḡ ꝑ idem imediate daret esse per modū forme ꝛ intelligere per modū efficiētis. sicut semper dat viuere semp daret intelligere. Illud aūt qđ addit̄ ꝙ aia ē efficiēs solum partiale respectu intellectꝰ uel volitionis. non valet. Dico eni ꝙ actus intelligendi imediate causat̄ ab aia sub potentia existente. ꝙ aūt requirat̄ obiectū aliud ab aia. hoc ideo est. qꝛ obiectū reducit aīam sub potentia ad actū primū. quo habito aia sub potentia exit in actum 2ᵐ. sed quia si essentia aie non haberet talem potentiā adiūctā nō posset per obiectū exteriꝰ ampliꝰ actuari. ideo si essentia aie esset imediatū operatiōis ꝓnᵐ cū in nullo actuaret̄ ꝑ obiecta exteriora: nec indigeret aliquo passo exteriori. semꝑ esset i actu operū vite uel nūqꝫ. ꝛ presertim loquēdo de opibus que naturaliter ꝛ nō libere fiūt. ¶ Ad tertiā instantiā dicit̄ ꝙ aia aliter dicit̄ in potentia ad suas potentias ꝛ aliter ad actus secūdos uel opationes vite. ad opa siquidē vite est ꝓprie in potētia passiua. qꝛ pōt trāsiri ad illa ꝛ esse sub illis ꝛ sub priuatiōe illoꝝ. sed ad suas potentias nō se habet in potentia nisi receptiua. ꝛ nō passiua ꝓprie loquēdo sic ꝙ nūqꝫ pōt esse sub talium potētiaꝝ priuatiōe cū sint eius nāles ꝓprietates. Et eodem modo dicit̄ de essentia aie respectu sui eē. nō eni ꝓprie est in potentia respectu eius. accipiēdo eni ꝓprie potentiā passiuā illā est respectu oppositoꝝ. nō oportet aūt hoc dicere de potentia receptiua. ꝛ iō essentia se habet ad ens in potentia receptiua que nō dicitur ꝓprie potentia passiua sicut dictū est de potētijs anime. Dico igitur ꝙ non est inconueniens eandē essentiā anime esse actum respectu vnius ꝛ dare illi esse simpliciter. ꝛ cum hoc se habere ad aliud ut potētiam receptiuā. secus de potentia ꝓprie passiua cuiusmodi sunt potentie anime que sunt passiue passione spirituali tali modo ꝙ trāsmutāt̄ de actu in eiꝰ priuationem. ꝛ ideo licꝫ essentia anime non se habeat ut potentia ad operatiōes vite. tamen se habet ut potētia ad suas ꝓprias passiones quas potentias anime dicimus. ꝛ ad suū esse. Patet igitur ꝙ ille instātie nō impediunt predicte sufficientiā rationis. ¶ 3ª rō principalis est ista. Impossibile ē ꝙ̄ ~~actus~~ substantie create sua essentia sit sua potentia operatiua. manifestū ē eni ꝙ diuersi actus diuersoꝝ sunt. semꝑ ṽo actus ꝓportionatur ei cuiꝰ ē actꝰ. sicut aūt ipsū eē est actualitas quidē essentie. ita operari est actualitas operatiue potentie seu virtutis. ſm hoc eni vtrūqꝫ eorū ē in actu. essentia quidē ſm esse. potentia ṽo ſm operari. vn̄ cum in nulla creatura suū operari sit suū esse. sed hoc sit ꝓpriū solius dei. sequitur ꝙ nullius creature operatiua potentia sit eius essentia. sed hoc soliꝰ dei propriū est ut sua essentia sit sua potētia. Hanc rōnē ponit sctūs Tho. de spūalibus creaturis. q. xi. que est vltima illius libri. ¶ Sed ad hanc rōnē fit instātia dicendo ꝙ similitudo nulla est quā doctor facit. qꝛ alio mō esse ē actualitas eēntie ꝙ̄ opari sit actualitas potentie. quia esse est actus essentie sicut forma dicitur actus eius. sed operari est actualitas potētie sicut effectus efficientis uel actio eius dicit̄ actus eius. modo maior distinctio est inter causam efficientē ꝛ eius actionem. ꝙ̄ inter formam ꝛ eius effectum formalē. non ḡ oportet ꝙ si isti duo actus sunt distincti ꝙ ratio illa quoꝝ sūt effectus distinguantur in creatis. ¶ Ad hanc instantiā dicit̄ ꝙ non impedit rationē. quia licꝫ alio modo esse respiciat essentiā ꝙ̄ operari potentiā: hoc est in alio genere principij uel cause. tamen hoc ē eis cōmune. quia in creaturis sicut esse simpliciter nō est actus ad quem ordinatur potentia: ita nec opari ē actꝰ ad quē ordinat̄ eēntia. sed essentia ad esse ꝛ potētia ad operari. cum ḡ creatura per suam essentiā non habeat ꝙ ordinet̄ expectando ad alium actum ꝙ̄ eē quia per illud quo est in actu simpliciter. non est in potentia expectatiua. oportet dare ꝓter essentiā q̄ actu est simpliciter. aliud quo ordinet̄ ad actū expectatū ꝙ est operari. vbi ḡ esse distinguit̄ ab operari sicut actꝰ semꝑ presens ab actu expectato. oportet dare aliud principiū quo ordinetur ad hoc. ꝛ aliud quo ordinet̄ ad illud. ¶ 4ª rō quā etiā facit vbi statim dixi talis ē: Impossibile inquit est ꝙ aia sit sue potētie ꝓpter tria. Primo quia essentia est vna. in potentia aūt oportet ponere multitudinē ꝓpter diuersitatem actuū ꝛ obiectorum. oportet enim potentias ſm actum diuersificari. cum potentia ad actum dicatur. 2º idem apparet ex potentiarum differentia: quarum quedam sunt quarundam partium corporis actus ut omnes potentie sensitiue ꝛ nutritiue partis. Quedam ṽo potentie non sunt actus partium corporis ut intellectꝰ ꝛ voluntas. quod esse non posset si ~~sue~~ potentie non essent aliud ꝙ̄ eius essentia. nō eni potest dici ꝙ vnū ꝛ idem possit esse actus corporis ꝛ sepatum a corpore nisi ſm diuersa. 3º apparet idem ex ordine potentiarum anime ꝛ habitudine illarum ad inuicem. inuenit̄ enim ꝙ vna aliam mouet: sicut sensus irascibilem ꝛ concupiscibilem. ꝛ intellectus voluntatem. qđ eē nō posset si omnes potētie essent ipsa essentia anime. qꝛ idem ſm idem nō mouet seipsum. ut probat phs. Relinquitur ergo ꝙ potentie anime non sunt ipsa essentia. hec ille. ¶ Sed contra hanc rationē multe fiūt instantie. Prima quidē cōtra primū motiuū ibi tactū. diceretur enim ꝙ eadem potentia est potētia cōtrarioꝝ. tam passiua ut superficies albi ꝛ nigri: ꝙ̄ actiua

⁊ hoc siue rationalis que potest ī opposita siue actiua naturalis vniuersalis. siue actiua naturalis particularis sm diuersitatem recipientiū. ut calor aliqua indurat ⁊ alia liquefacit. ⁊ eadem est potentia sensitiua contrariorū. nec differunt re opinatiuū ⁊ intellectiuū nec posse sanari ⁊ infirmari. cum cōtrarietas nata sit fieri circa idem. distinctio autem potētiarum de qua loquitur phūs debet intelligi sm rationē nō sm rem. Uel diceretur etiam ꝙ actus cōmunis differant genere possunt esse ab vno principio quodam ordine siue sit actiuū siue passiuū. ⁊ sicut tu dicis essentiā aīe vnam esse principium productiuū ⁊ receptiuū multarū potentiarum anime. licꝫ quodam ordine. sic dicā a simili ꝙ est principium multarum operationū eodem ordine. ¶ 2ª instantia est quia ad 2ᵐ motiuū diceret̄ ꝙ ideo dicuntur alique potentie sepate a corpore ⁊ alie coniūcte. quia anima aliquas operationes potest nō coexigendo organū corporeum. ⁊ aliqua non potest nisi per organum corporeū. non tamen ex hoc habet̄ ꝙ illud quo anima potest hanc operationem uel aliā sit accidens distinctum ab anima. ¶ 3ª instantia est qꝛ diceret̄ ad 3ᵐ motiuū ibi tactū ꝙ cū actio sit a potentia actiua. ⁊ passio a potentia passiua. non est maiꝰ inconueniens idem esse principiū actionis ⁊ passionis. uel idem mouere seipsum. ꝙ idem eē principium potentie actiue ⁊ principium potētie passiue subiectiuū imo minus. quia si idem non potest eē in actu ⁊ potentia instrumentaliter. multo minus principaliter. subiectum autem est principiū agens ⁊ patiens. vñ si aīa potest eē subiectū potentie actiue et passiue. pari ratione potest per se agere ⁊ pati imediate sicut mediate. licꝫ agat per vnā potentiā instrumentaliter. ⁊ patiatur per aliam imediate. tamē agit principalit̄ ⁊ patitur per suam eēntiam. ¶ Ad primam instantiā dicit̄ ꝙ neutra solutionū ibidem positarū sufficit. non quidem prima. quia licꝫ distinctio sm rationē non sit causa effectiua distinctiōis realis actuū uel obiectorum uel potentiarum anime. tamē distinctio rationis per modum finis uel forme potest eē principiū distinctionis realis potentiarum. ex quo enim potentie sm suā eēntiā ordinātur ad obiecta ut differētia sm rationē ita ꝙ vna potentia nullo modo ordinatur ad obiectū sub tali ratione sub qua alia potentia ordinat̄ ad suū obiectum. oportet ꝙ tales potentie distinguant̄ genere uel specie. ⁊ differ numero. ⁊ ideo falsa est glo. q̄ datur ad dicta Aristotilis imponens sibi ꝙ asserit potentias tales sola ratione distingui. nec tamē oportet ꝙ oīs diuersitas rationis in obiecto diuersificet actū uel potentiā anime. sed solum rationes ille obiectoꝝ quas potentie primo ⁊ ꝑ se respiciunt. Et ideo instantie facte nihil valent. nam potentia passiua non respicit aliquod contrariorum sub ratione propria sed cōi cuilibet contrariorum. nec potētia actiua rationalis uel naturalis vniuersalis uel particularis que diuersos effectus sm diuersitatem passiuoꝝ inducit. nulla siquidē istarum respicit plura. sed omnia sub vna cōi ratione obiecti quod primo ⁊ per se respicit. ut patet per singula discurrēti. sola siquidē obiectoꝝ diuersitas potētias diuersificat a q̄ potētia recipit specificā distinctionem. 2ª similiter responsio ibidem data non valet. quia anima non recipit speciem a suis potētijs sicut potentie ab obiectis. et ideo non oportet ꝙ ab eadem potentia anime procedunt diuerse operationes. cum proximū principium operationis speciē recipiat ab obiecto modo ꝑdicto. ⁊ in 2ª ōne explicādo. ¶ Ad secundā instantiā dicitur ꝙ illa responsio ibidē data non valet. quia Ar. dicit intellectum nullo modo esse materie imixtum. nec esse actum corporis. cū ergo eēntia anime sit actus corporis ipsa nō pōt dici intellectus ad mentem phi. ¶ Ad tertiā dicitur ꝙ responsio ibidem data nulla est. nō enī est inconueniēs idem eē principium potentie actiue ⁊ potentie passiue. sicut eēt inconueniens idem eē proximū principiū actionis ⁊ passionis. proximū enim principiū agendi non potest eē eiusdem speciei cum proximo principio patiendi. alias idem esset in potentia ad se. Similiter agens ⁊ patiens sunt dissimilia in principio. Illud aūt quod additur de instrumento. nihil est ad ꝓpositum. nam potentie anime non sūt ꝓprie in potentia uel in actu sed anima per eas. nec agunt nec patiuntur sed anima per eas. non sunt enim talia instrumenta q̄ habeant aliam actionem a principali agente uel que recipiant motum a principali agente ⁊ postea agāt. sed sunt instrumenta coniūctissima. imo ratio agendi uel patiendi. ⁊ ideo non sequitur ꝙ anima principalit̄ sm suā essentiā agat ⁊ patiatur proxime. ⁊ agat ⁊ patiat̄ instrumentaliter per potētias. sed sequitur ꝙ anima agit ⁊ patitur principalit̄ sm diuersa instrumenta. arguens enim imaginatur animā prius agere principaliter per eēntiā. ⁊ post instrumentaliter per potentias que imaginatio a nostra procul repellitur ratiōe. quicquid enim anima agit per potentias agit ꝑncipaliter licꝫ agat per instrumenta coniūctissima. ⁊ sic patet ꝙ illa ratio principalis in sua efficacia ꝑseuerat. ¶ 5ª rō principalis est ista. Omne agens q̄d agit per eēntiā est agens primū. ut Auicēna dicit. Cuius ratio est qꝛ omne 2ᵐ agens agit inq̄tum participat aliquid. ⁊ ita agit per aliquid additum eēntie sue. sed anima non ē agens primū. ergo non est agens per eēntiā suā. sed ipsa agit per suam potentiā. ergo sua potentia nō est sua eēntia. Istam rationem ponit p̄ sen. dis. presenti. ¶ Sed ad hanc rōnē fit instātia. Dicit̄ enī ꝙ aliquod agens agere per eēntiā contingit tripliciter. Primo modo quia essentia sua est actio qua formaliter agit. Alioᵒ qꝛ ex eēntia sua habet ꝙ agat ⁊ ab aliq̄ extrinseco hoc conferente. Alio modo quia eēntia sua est ei ratio ⁊ proximū principium agendi modo quo aliqd agens creatum agat per essentiam. p̄mo uel 2ᵒ modo negatur ꝙ omne agens creatum agit distincta actione realiter a sua essentia. similiter omne creatū agēs habet a primo agente effectiue suam actiuitatē. sed 3ᵒ modo sumendo agere per eēntiam conceditur aliquod agens creatum agere per eēntiā. Sed contra istam responsionē arguitur sic. Nullius eēntie create suū eē est suū agere per se. ergo nulliꝰ eēntie create sua eēntia ē sua potētia actiua. ꝓbat̄ ꝯña qꝛ esse̅ create

tia qua res habet esse simpliciter nō ordinatur ad vl-
teriorem actum ꝙ̄ sit suū esse. quia tunc per idem res
haberet esse simpliciter actu. ⁊ per illud idem esset in
potētia ad actum vlteriorem. vbi ergo agere differt
ab eē oportet ꝙ aliud sit illud per quod res habet sim
pliciter esse. ⁊ aliud sit illud per quod ordinat̄ ad age-
re. sed illud 2ᵐ vocamus potentiā. igitur in oī agente
creato potentia differt ab essentia. nec aliquod tale
agit per essentiā 3º modo nisi ageret ꝑ essentiā primo
modo. ¶ 2ª ꝯ̄ hui⁹ articuli est ista. ꝙ voluntas ⁊ intel-
lectus in anima rationali sūt due potētie realiter di-
stincte. Hanc ꝯ̄nem probat sanctus Tho. de verita-
te. q. 22. arti. 10. Uoluntas inquit ⁊ intellectus sūt di-
uerse potētie ⁊ ad diuersa genera potentiarū anime
pertinēt. Ad cuius euidentiam sciendum ꝙ cum di-
stinctio potētiarū anime attendat̄ penes actus ⁊ ob-
iecta. nō quelibet obiectoꝝ differētia ostendit diuer-
sitatē potentiaꝝ. sed differentia obiectoꝝ inꝙ̄tū ob-
iecta sunt. non aūt aliqua accidentalis differētia que
dico accidat obiecto inꝙ̄tum obiectum est. sensibili
enim inꝙ̄tum sensibile est accidit eē animatū uel in-
animatū ꝙ̄uis ipsis rebus que sentiūt̄ he differentie
sint essentiales. ⁊ iō penes has differentias nō diuer-
sificant̄ potentie sensitiue sed penes visibile ⁊ penes
audibile ⁊ tangibile que sunt differentie sensibilis in-
ꝙ̄tum est sensibile siue per esse sensibile per mediū ⁊
sine medio. ⁊ quando quidē differētie essentiales ob-
iectorum inꝙ̄tum obiecta sunt sumunt̄ ut diuidētes
per se aliquod speciale obiectum anime. ex hoc diuer
sificantur potentie. sed non genera potētiaꝝ sicut sen
sibile nominat nō obiectum aīe simpliciter sed quod-
dam obiectū quod predictis differentijs diuiditur ꝑ
se. vñ visus audit⁹ ⁊ tactus sunt diuerse potētie spe-
ciales ad idem genus potentiaꝝ anime pertinentes
scꝫ ad sensum. sed quando differētie accepte diuidūt
ipsum obiectum coīter acceptū. tunc ex tali differen-
tia innotescūt diuersa genera potentiaꝝ anime. dicit̄
autē aliquid esse obiectum anime s̄m ꝙ habet aliquā
habitudinem ad animā. vbi ergo īuenimus diuersas
rationes habitudinis ad animā ibi īuenim⁹ per se dif-
ferentiā obiecti anime demonstrantē diuersū genus
potentiaꝝ anime. res aūt ad animā inuenitur dupli-
cem habitudinem habere. vnā s̄m ꝙ ipsa res ē in aīa
per modum anime ⁊ nō per modum sui. Aliam s̄m ꝙ
anima cōparatur ad rem in suo esse existētē. ⁊ sic ob-
iectum anime est aliquid dupliciter. Uno modo inꝙ̄-
tum natum est esse in anima non s̄m esse propriū sed
s̄m modum anime id est spiritualiter. ⁊ hec ē ratio co-
gnoscibilis inꝙ̄tū est cognoscibile. Alio modo ē aliqd
obiectum anime s̄m ꝙ ad ipsū anima inclinatur ⁊ or-
dinatur s̄m modū ipsius rei in seipsa existentis. ⁊ hec
est ratio appetibilis inꝙ̄tum est appetibile. vñ cogno
scitiuū ⁊ appetitiuū ī anima cōstituūt diuersa genera
potentiarū anime. vñ cum intellectus sub cognitiuo
comprehendatur ⁊ voluntas sub appetitiuo oportet
voluntatem ⁊ intellectum esse potentias genere di-
uersas. hec ille in forma. Ex quibus manifeste patet
vnde originatur distinctio potentiaꝝ: quia. s. ex acti-
bus ad diuersa obiecta terminatis tali diuersitate ꝙ̄
diuidat obiectum anime in cōmuni. ul' aliqđ gen⁹ ob-
iecti anime. Item in scripto sup 2º de anima ostendēs
quomodo sūt qnꝗ genera potētiaꝝ anime sic ait. Cū
omnis potentia dicatur ad actū ꝓpriū: potentia ope-
ratiua dicitur ad actum qui est operatio. potētie aūt
anime sunt operatiue. talis est enim potentia forme.
vñ necesse est s̄m diuersas operationes anime accipi
diuersitatem potentiaꝝ. operatio aūt anime est ope-
ratio rei viuentis. cum igitur vnicuiꝗ propria opatio
insit s̄m ꝙ habet esse. eo ꝙ vnūquodꝗ operatur in-
ꝙ̄tū est ens. ideo oportet operationes anime conside
rare s̄m esse quod inuenitur in viuentibus. hꝫ aūt vi-
uentia inferiora quoꝝ actus est anima habēt duplex
esse. vnū quidem materiale in quo coīcant cum alijs
rebus materialibus. aliud īmateriale in quo coīcant
cū substātijs supiorib⁹ aliꝗliter. Est aūt differētia inē
vtrūꝗ esse. quia s̄m esse materiale quod est per ma-
teriam contractū vnaqueꝗ res est hoc solum qđ est
sicut hic lapis non est aliud ꝙ̄ hic lapis. Scđm v̄o eē
īmateriale quod est amplum ⁊ quodāmodo infinitū
inꝙ̄tum non est per materiā terminatum res nō solū
est illud quod ē. sed ē etiā quodāmodo alia. vñ in sub-
stantijs superioribus īmaterialibus quodāmodo sūt
omnia. sicut in vniuersalibus causis. Hꝫ autē eē īma
teriale habet duos gradus in istis inferioribus. Nam
quoddā est penit⁹ īmateriale. s. esse intelligibile. in in-
tellectu enī res habent esse sine materia ⁊ sine condi-
tionibus materie indiuiduantib⁹ ⁊ etiam absꝗ orga-
no corpali. Esse autē sensibile est mediū inter vtrūꝗ
nam in sensu res habet esse sine materia. non tamen
absꝗ conditionib⁹ materie indiuiduātib⁹ neꝗ absꝗ
organo corpali. est enim sensus particulariū: intelle-
ctus v̄o vniuersalium. Et ꝙ̄tum ad hoc duplex esse
ostendit ph̄us 3º de aīa ꝙ anima est quodāmodo om-
nia. Operationes igitur que competunt viuenti s̄m
esse materiale sūt operationes que attribuūtur ani-
me vegetabili. que tamē licꝫ ad idem ordinent̄ ad qđ
ordinantur actiones in rebus īanimatis. s. ad conse-
quendum esse ⁊ conseruandum. tamen in viuentib⁹
hoc fit per altiorem ⁊ nobiliorem modum. corpa enī
inanimata generantur ⁊ conseruantur in esse a prin-
cipio motiuo extrinseco. animata v̄o generant̄ a ꝑn-
cipio intrinseco qđ est in semine. conseruant̄ v̄o a ꝑn-
cipio nutritiuo intrinseco. hoc enī videtur esse ꝓpriū
viuentiū quod operent̄ tanꝗ ex seipsis mota. opera-
tiones v̄o que attribuūtur rebus viuentibus s̄m esse
penitus īmateriale pertinent ad partem anime intel
lectiuā. que v̄o attribuūtur eis s̄m esse mediū ꝑtinēt
ad partem anime sensitiuā. ⁊ s̄m hoc triplex eē distin-
guitur coīter triplex anima. s. sensibilis vegetabilis ⁊
rationalis. Sed qꝛ omne eē ē s̄m aliquā formā. opor-
tet ꝙ esse sensibile sit s̄m formā sensibilē. ⁊ esse intelli
gibile s̄m formā intelligibilē. ex vnaquaꝗ aūt forma
sequit̄ aliqua inclinatio. ⁊ ex inclinatiōe opatio. sicut
ex forma naturali ignis sequit̄ inclinatio ad locū sur-
sum s̄m quam ignis dicit̄ leuis. ⁊ ex hac inclinatione
sequit̄ opatio. s. motus qui ē sursū ad formā. igit̄ tam

sensibilē q̄ intelligibilē sequit̄ quedā inclinatio que dicitur appetit⁹ sensibilis uel intellectualis. sicut inclinatio sequēs formā naturalē dicitur appetitus naturalis. ex appetitu aūt sequit̄ opatio que est motus localis. Hec igitur ē ratio quare oportet eē qnq̄ genera potētiaꝝ anime. hec ille. Ex quib⁹ apparet quō potētie anime diuersificant̄ s̄m opationes rei viuentis. Operatio aūt rei viuentis in istis materialib⁹ cōsequitur uel eē penitus imateriale. uel eē penit⁹ materiale. uel eē medio modo se hn̄s. Ad opationes aūt ꝯsequētes primū esse ordinant̄ potētie partis intellectiue. ad opationes ꝯsequētes 2^m eē ordinantur potentie vegetatiue partis. ad opatiōes aūt consequētes 3^m esse ordinantur potentie sensitiue partis. Sed quia quodlibet esse supdictū sequit̄ duplex operatio. nam quedā opatio sequit̄ imediate formam dantem esse. quedam vo consequit̄ inclinationē causatā ex forma que dat esse. ideo in parte intellectiua ē duplex potentiarū genus. ⁊ similiter in parte sensitiua nam potentia que ordinatur ad opationē consequētem imediate formā intelligibilem uel sensibilē dicit̄ apprehensiua. potentia vo q̄ ordinat̄ ad opationē cōsequentē formā intelligibilē uel sensibilem mediāte inclinatione causata ex forma dicit̄ appetitiua. potētia vo que ordinat̄ ad opationē sequentē inclinationem causatā a forma naturali ꝑut dat esse materiale dicitur s̄m locum motiua. sed quia appetitiua tam partis sensitiue q̄ partis intellectiue noīe coī dicitur appetitus. ideo dicunt̄ qnq̄ genera potētiaꝝ anime. Item p̄ma parte. q. 78. arti. p̄. sic ait. Genera potentiarū anime distinguūt̄ s̄m obiecta. quanto eni potētia est altior tanto respicit vniuersalius obiectū. Obiectum aūt opationis anime in triplici ordine pōt considerari. actus eni potentie obiectū est solū corp⁹ aīe vnitū. ⁊ hoc genus potētiaꝝ aīe dicit̄ vegetatiuū. nō eni potentia vegetatiua agit nisi i corp⁹ cui aīa vnit̄. est aūt aliud genus potentiaꝝ anime qō respicit vniuersalius obiectū: sc̄z omne corpus sensibile. ⁊ nō solum corpus aīe vnitū. est aūt alterū genus potētiarū aīe quod respicit adhuc vniuersali⁹ obiectū. s. non solum corpus sensibile sed vniuersaliter omne ens. Ex quo patet q̄ ista duo secūda genera potētiaꝝ aīe hn̄t operationē non solum respectu rei coniūcte sed etiā respectu rei extrinsece. cū aūt oporteat operans aliq̄ modo coniūgi suo obiecto circa quod opatur. necessario est rem extrinsecā que est obiectū opatiōis aīe s̄m duplicem rationē ad aīam cōparari. Uno modo s̄m q̄ nata est coniūgi anime ⁊ in anima eē per suam similitudinē. ⁊ q̄tum ad hoc sūt duo genera potētiarum anime. s. sensitiuū respectu obiecti min⁹ cōis qō est corpus sensibile. ⁊ intellectiuū respectu obiecti cōmunissimi qō ē ens vle. Alio vo mō s̄m q̄ ipsa inclinatur aīa ⁊ tendit in rē exteriorē. ⁊ s̄m hāc comparationem etiā sūt duo genera potētiaꝝ anime. vnū quidē s. appetitiuū s̄m q̄ aīa compat̄ ad rem extrinsecā ut ad finē qui est p̄mū in intentiōe. Aliud vo motiuū s̄m locū ꝑut aīa compat̄ ad rem exteriorē sicut ad terminum operatiōis ⁊ motus. ad consequēdū eni aliquod desideratū ⁊ intentū omne animal mouetur. hec ille. Ex quibus patet vnde consurgit distinctio potētiaꝝ aīe s̄m gen⁹. s. s̄m obiecta. ⁊ sp̄ habet̄ q̄ volūtas i aīa nostra ē alia potentia ab intellectu. non solū alia specifice imo s̄m gen⁹. ¶ 3ª ꝯ est q̄ memoria in parte intellectiua nō est potētia distincta ab intellectu. Istā ꝯnē ponit sc̄us Tho. de veritate. q. 10. arti. 3º. dicens. Memoria nō pōt esse in mente alia potentia preter intelligentiā. qō sic patet. Potētie eni non diuersificantur ex diuersitate obiectorū ex his que accidunt obiectis s̄m q̄ sūt taliū potentiarū obiecta. vn̄ calidū ⁊ frigidū que colorato accidūt inq̄tum h̄ꝫ non diuersificant potentiā visiuā. eiusdē eni visiue potētie ē in videre coloratū calidū ⁊ frigidum dulce ⁊ amarum. Q̄uis aūt mens siue intellect⁹ aliquo mō possit cogitare p̄teritū. tn̄ cū indifferent̄ se habeat ad cogitanda presentia p̄terita ⁊ futura. differētia p̄ntis ⁊ preteriti est accidētalis intelligibili inq̄tū h̄ꝫ. vn̄ q̄uis in mēte possit eē aliquo mō memoria. non tn̄ pōt eē ut potētia quedā ꝑ se distincta ab aliis: ꝑ modū quo ph̄i de distinctiōe potētiaꝝ loquūtur. sꝫ hoc modo solū potest īueniri memoria in parte aīe sensitiua que fertur ad p̄sens inq̄tū p̄sens est. vn̄ si debeat ferri in p̄teritum requiritur alia virtus altior q̄ sensus. nihilominus tn̄ ⁊ si memoria non sit potentia distincta ab intelligētia ꝑut intelligentia sumit̄ ꝓ potentia. hn̄ iuenit̄ etiā triplicitas i aīa etiā ꝯsiderādo ipsas potētias s̄m q̄ vna potētia que ē intellectus habet habitudinē ad diuersa. s. ad tenendū habitualiter noticiam alicuius. ⁊ ad ꝯsiderādū illud actualiter. sicut etiā Aug⁹ distinguit rationē superiorem ab inferiori s̄m habitudinem ad diuersa. hec ille. Ex quo patet q̄ eadem potentia dicitur in parte intellectiua memoria ⁊ intelligentia s̄m habitudinem ad diuersa. s̄m enim q̄ illa potentia habet habitudinem ad tenendum habitualem noticiam aut speciem alicuius obiecti dicitur memoria. s̄m vo q̄ habet habitudinem ad actualiter considerandum de obiecto dicitur intellectus. Item prima parte. q. 79. arti. 7º. Potentie inquit anime distinguūtur s̄m diuersas rationes obiectorum eo q̄ ratio cuiuslibet potentie consistit in ordine ad illud ad qō dicitur qō est ei⁹ obiectū s̄m cōmunē rationē obiecti. nō diuersificabitur potentia illa s̄m diuersitatem particulariū differentiarū: sicut potentia visiua que respicit suum obiectū s̄m rationē colorati non diuersificat̄ ꝑ diuersitatem albi ⁊ nigri. Intellectus aūt respicit suū obiectum s̄m cōmunē rationem entis. eo q̄ intellect⁹ possibilis est quo omnia fieri. vn̄ s̄m nullam differentiā entium diuersificabitur differentia intellectus possibilis. diuersificabitur tamen potentia intellect⁹ agentis ⁊ intellectus possibilis. quia respectu eiusdem obiecti aliud principium oportet esse potentiam actiuā que facit obiectum esse in actu. ⁊ aliud potentiā passiuā que mouet̄ ab obiecto in actu existente. ⁊ sic potentia actiua compat̄ ad suū obiectum. ut ens i actu ad ens in potentia. potentia autē passiua compat̄ ad suū obiectū ecōuerso. ut ens i potētia ad ens in actu. sic nulla alia differētia potentiaꝝ in intellectu eē po

test nisi possibilis ⁊ agentis. vñ patet ꝙ memoria non pōt esse alia potētia ab intellectu possibili. ad rationē eni potentie passiue ꝑtinet cōseruare sicut ⁊ recipere hec ille. Idē ponit p̄ sen. dis. presenti. q. 4. arti. p̄. vbi sic ait. Omnis proprietas cōsequēs eēntiā anime s̄m suā naturā vocat͛ hic potentia anime siue sit ad operandum siue non. cū igit͛ natura anime sit receptiua in q̄ntum habet aliquid de possibilitate eo ꝙ omne habens esse ab alio est potentiale. ut ꝓbat Auicenna. ⁊ non sit expressa organo corporali cum habeat operationē absolutam a corpore in intelligere. sequit͛ ipsā quedam proprietas ut impressa retineat. vñ 3° de aīa dicit͛ ꝙ aīa est locus specierū nō tota sed intellectus. illa ḡ virtus recipiēdi dicit͛ hic potentia memorie. hec ille. verūtamē ibidem ponit ista tria: memoriā intelligentiā voluntatē esse tres potētias. sed hoc dicebat sequendo magistri opinionē in illa parte. nam oppositum tenuit post in sūma cū ex ꝓprijs loquebat͛. ¶ 4ª ꝯ ꝙ mens ꝓut in ea est imago trinitatis nō est idē qđ anima. nec qđ memoria aut intelligentia uel volūtas Ista ꝯ patet. quia mens isto mō dicta noīat quoddā potentiale continēs sub se multas potentias ꝑticulares. qđ patet per scm̄ doctorē de veritate. q. 10. arti. p̄ ad 7m vbi sic ait. Sicut pars anime sensitiua non intelligit͛ esse vna quidē potentia preter omnes particulares potentias que sub ipsa cōprehendūt͛. sed est quasi quoddā totū potētiale cōprehendēs oēs illas potentias quasi partes: ita etiā mens nō est vna quidem potētia preter memoriā intelligentiā volūtatē: sed est quoddā totū potentiale comp̄hendēs hec tria sicut etiā videmus ꝙ sub potentia faciendi domū cōprehēditur potētia dolandi parietes lapides. ⁊ sic de alijs. hec ille. Ex quo patet ꝙ mens nostra nō est eadem alicui particulari potentie anime: qđ est secūda pars ꝯnis. Prima vero pars ꝯnis. s. ꝙ mens isto modo dicta non sit id ipsum qđ aīa. patet ꝑ eundem ibidem ad 8m. Mens inquit non compat͛ ad intelligentiā ⁊ voluntatē sicut subiectū. sed magis sicut totū ad partes. Et in p̄ncipali responsiōe dicit sic. Mens ꝓut in ea est imago nominat potentiā anime ⁊ non essentiā. uel si nominat essentiā hoc non est nisi in q̄ntum ab ea effluit talis potentia. Et ibidē ad primū dicit ꝙ Augꝰ accipit mentē s̄m ꝙ signat aīe essentiā simul cū tali potentia. Ex quo patet ꝙ s̄m eū ibidem mens dicit vnū totū potentiale respectu memorie intelligentie ⁊ voluntatis. uel dicit essentiā aīe cū illa generali potētia uel toto potentiali predicto. ⁊ huic consonat qđ dicit p̄ sen. dis. 3. q. 5. arti. p̄. Mens inquit multipliciter dicit͛ s̄m quosdam. q̄nq; eni dicit͛ ipsa natura intellectiua. sicut Dionysiꝰ vocat angelos diuinas mentes. q̄nq; dicit͛ intellectus examinans res s̄m ꝙ mens dicit͛ a metior metiris. ⁊ iuxta hoc etiā sumit͛ ꝙ dicit͛ mens esse superior pars aīe. s. intelligentia. q̄nq; dicit͛ pro memoria a reminiscendo dicta. ⁊ dicūt ꝙ ita sumitur hic. vñ dicūt ꝙ mens hic sumit͛ pro habitu memorie noticia ꝓ habitu intelligētie. amor pro habitu voluntatis. Sed qr ista opinio non ꝓcedit s̄m opinionē magistri. ⁊ nimis extorta ē. ideo dicit͛ aliter ꝙ mens hic sumitur pro ipsa superiori parte anime que est subiectum predicte imaginis. ⁊ noticia est habitus memorie. ⁊ amor est habitus voluntatis. ⁊ ita hec assignatio sumitur s̄m essentiā ⁊ habitus substantiales. hec ille. Quicquid sit de verbis. tamen cū dicit hanc assignationem imaginis penes mentem amorem ⁊ noticiam accipit mentem pro superiori parte anime. uel ꝓ poēntia sub tali parte anime que dicit aliud ab essentia aīe licz videatur dicere ꝙ mens accipit͛ pro essentia anime. ⁊ amor ⁊ noticia pro habitibus eius. Sed considerandum est ꝙ ipse superius dixit vocando mentē superiorem partem anime. constat autem ꝙ s̄m eū potentia anime est subiectum habitus non autem eēntia. ⁊ sic patet quid est mens in proposito. ¶ 5ª ꝯ est ꝙ partes imaginis create distinguūtur ab illo i quo sūt quelibet uel aliqua illarum. Istam ꝯnē intendit scūs Thomas p̄ma parte. q. 93. arti. 7. vbi sic ait. Ad imaginem rationis pertinet aliqualis representatio speciei. Si ergo imago trinitatis diuine debet accipi in anima. oportet ꝙ s̄m illud principaliter attendat͛ qđ maxime accedit ꝓut est possibile ad representandū speciem diuinarū personarū. distinguūtur autē diuine persone s̄m [illegible] verbi a dicente ꝓcessionē ⁊ amoris cōnectentis vtrūq;. verbū aūt in aīa nostra sine actuali cognitione esse non potest. ut dicit Augꝰ 14°. de trinitate. ⁊ ideo primo ⁊ principaliter attenditur imago trinitatis in mente s̄m actus. ꝓut scz ex noticia quā habemus cogitando interius verbum formamus. ⁊ ex hoc in amorē prorūpimꝰ. sed quia principia actuū sunt habitus ⁊ potentie. vnūquodq; aūt virtualiter est in suo p̄ncipio secūdario ⁊ ex ꝯñti imago trinitatis potest attendi in anima s̄m potentias. ⁊ precipue s̄m habitus ꝓut scz in eis actus virtualiter existunt. hec ille. Item. q. 79. arti. 7°. ad p̄mū sic ait. Quis in 3ª dis. primi sen. dicatur ꝙ memoria intelligentia voluntas sunt tres vires. tñ hoc non est s̄m intentionem Augꝰ. qui expresse dicit 14°. de trinita. ꝙ si accipiat͛ memoria intelligentia ⁊ voluntas s̄m ꝙ semper presto sunt anime siue cogitentur siue non cogitentur ad solam memoriā pertinere videntur. Intelligentiam autem nunc dico qua interius cogitantes ⁊ eam voluntatem siue amorem siue dilectionem que istam prolem parentemq; coniūgit. Ex quo patet ꝙ illa tria nō accipit Augꝰ pro tribus potentijs sed memoriam accipit pro habituali anime retentione. intelligētiam aūt pro actu intellectus. voluntatem autem pro actu voluntatis. hec ille. Patet igitur cum s̄m eum potentie anime distinguantur ab anima. ⁊ actus ⁊ habitus potentiarum distinguātur similiter ab anima ꝙ partes imaginis siue dicant actus siue habitus siue potētias realiter ab anima distinguūtur. Item de veritate. q. 10. arti. 3°. dicit ꝙ imago trinitatis in mēte dupliciter assignat͛. p̄mo. s. q̄tū ad ista tria mēs noticia amor. 2° q̄tū ad illa mēoria intelligētia ⁊ volūtas. ⁊ ostēdit ibi quomodo partes 2e imaginis differunt ab anima. nā s̄m eum ibidem memoria dicit habitualem noticiam. intelligētia vero actualem cognitionem ex illa noticia procedentē. volūtas vero actualem motū voluntatis

ex cognitiōe procedentem. Dicit etiā ibi φ ptes p̄me
imaginis que scʒ attēditur ꝑm mentē noticiā ꝛ amo/
rem dicūt res distinctas ab aīa. nam ꝑm eū mens no/
minat potētiā. s. generalem. ut s̄ expositū est. noticia
ꝟo ꝛ amor habitus in ea existentes. Ex quibus patet
similiter ꝯ tota. Uerūtū p̄ sen. videtur oppositū istoꝝ
aliqualiter resonare. sed talia dicebat sustinēdo opi/
nionem magistri.

Sed contra dictas ꝯnes arguitur a multis. Cōtra pri
mam arguit Scotus sic. Ponenda est paucitas vbi
non occurrit plura ponendi necessitas. ponendū est
etiā quod nobilitat naturā aīe vbi nō occurrit impos/
sibilitas. sed nō est necessitas ponēdi aīam per aliqua
accidentia supaddita esse p̄ncipiū suoꝝ actuū. ut pa/
tet soluendo argumenta in cōtrariū. ḡ ponēdū est φ
per essentiā suā sit principiū suoꝝ actuū. Qꝛ aūt hec
sit nobilitas in anima patet. quia si esset imꝑfectionis
imediate opari ad actū. tunc hoc nō esset cōcedendū
deo. ḡ ē imperfectionis. si ergo hoc sit possibile anime
ut patet soluendo argumenta in oppositū. hoc debet
concedi essentie aīe quia ipsam nobilitat. Item nobi/
litatis est φ ordinatū ad finē imediatius attingat fi/
nem. sʒ si aīa opaꝛ̄ p essentiā imediatius attinget finē
suū q̄ȝ si opeꝛ̄ per aliquod aliud accidens supadditū.
ḡ ponere aīam per eēntiā suam operari nobilitat illā.
¶ Itē nō est ꝓpria perfectio alicuius quod nō recipi/
tur in eo sed in alio in quo pōt recipi si non esset eiꝰ. sʒ
si intellectus esset accidens additū essentie aīe in eo
reciperetur vnio dei licʒ separeꝛ̄ ab essentia aīe. ꝛ sic il/
lud accidens esset btm̄ p se. ꝛ anima nō nisi p accidēs
sicut lignū dicitur albū p accidens. quia superficies ē
in q̄ p̄mo recipiꝛ̄ albedo. vn̄ si intellectꝰ esset accidēs
non magis beatitudo esset perfectio aīe q̄ȝ albedo sit
ꝑfectio ligni. ¶ Itē 3ᵒ aliquis actus p̄mꝰ inferior ani/
ma pōt esse imediatū p̄ncipiū operationis. igitur hoc
non repugnat anime que ē actus ꝑfectior. aīs patet
in accidentibus. p̄mo quia si nullū accidens seu nullꝰ
actus accidentalis eēt p̄ncipiū imediatum operandi.
erit ꝓcessus in infinitū. 2ᵒ hoc patet in substantijs in/
ferioribus. necesse est enī subām imediate generari a
suba siue i gnātiōe vniuoca siue equiuoca. qḋ ꝓbaꝛ̄
quia necessario forma generantis est eque ꝑfecta uꝉ
perfectior q̄ȝ forma geniti. sed impossibile est formā
accidentalē quācūq̧ esse perfectiorē forma substan/
tiali. ḡ forma subalis erit imediate p̄ncipiū generādi.
si dicas φ forma accidentalis non est p̄ncipale agēs
ḡ aliqua efficientia datur supiori agenti. s. substantie.
Item vbi p̄ncipale agens non habere pōt instrumen
tum p quod attingat passū ibi imediate attingit ter/
minū ꝓductū. sed in generatiōe subale instrumentū
non pōt attingere passū. ꝓbatur. quia quicq̄d suppo/
nitur ab actu primo inq̄ȝtū est actus p̄mus supponiꝛ̄
ab actu 2ᵒ sed forma accidentalis necessario p̄suppo
nit in mā formā subalem. ḡ actio forme accidentalis
necessario p̄supponit in materia formā substantialē.
igiꝛ̄ tunc non vtiꝛ̄ eo. s. instrumento. igitur imediate.
hec sūt argumēta eiꝰ 2ᵒ sen. ¶ 4ᵒ loco arguit Aureo/
lus i suo q̄libet. q. 6. Nulla q̄litas nec aliqḋ accn̄s est
potētia pura ab oī actualitate denudata. sed intelle/
ctus possibilis ē hmōi. igiꝛ̄ intellectꝰ possibilis non ē q̄li/
tas nec accn̄s. aᵃ manifesta ē. sʒ minorē ꝓbat dupli/
citer. Primo sic. Si intellectus possibilis sit aliq̄ enti/
tas actualis uel in actu: quero igiꝛ̄ an itelligat se per
eēntiā suā sic φ sua realitas sit sua intellectio aut itel
ligat se recipiēdo itellectionē sui a seipso sicut recipit
a ceteris obiectis. Nō pōt dici 2ᵐ. qꝛ illud qḋ p eēntiā
suā ē intellectio. īpossibile ē φ sit susceptiuū alterꝰ in/
tellectiōis. qꝛ recipiēs nō pōt esse de nā specifica aut
gnīs ꝓpinqui rei recepte. sicut pʒ φ nulla figura pōt
esse p̄ncipiū recipiēdi alias figuras. nec albedo alios
colores. cū igiꝛ̄ intellectꝰ possibilis sit illud q̄ aīa susci
pit oēm intellectionē. īpossibile ē φ iste intellectus sit
eēntialiꝛ̄ intellectio. igiꝛ̄ nullo mō itelliget se si sit aliq̄
realitas i actu puta q̄litas: qḋ ē absonū dicere. 2ᵒ ꝓ/
baꝛ̄ eadē hᵒʳ. Illud q̄ recipiēs p se p̄mo recipit. necio
ē in sua nā denudatū a nā specifica aut gnīs ꝓpinqui
rei recepte. sic φ nec ē eiusdē spēi nec eiusdē gnīs ꝓ/
pinqui cū illo qḋ recipiꝛ̄. ꝛ h̄ patet siue receptio sit rea
lis siue intētionalis. vn̄ capio istā maximā uel ꝓposi/
tionem de receptiōe intētionali. sic. Nulla realitas in
actu pōt eē rō recipiēdi spēm uel similitudinē alicuꝰ
qḋ sit eiusdē spēi uel gnīs ꝓpinqui. imo oportet φ illa
realitas sit in illo genere uel spē illa potētialiter nō in
actu. non eni illud q̄ oculꝰ recipit spēm coloris ē aliq̄s
color. sʒ diaphoneitas. nec illud q̄ auris recipit soni ē
fractio aeris. sʒ potiꝰ aer frangibilis. ꝛ rō huiꝰ est. quia
oportet illud q̄ recipiēs recipit eē potētiale. ꝛ recepti/
uum eē actuale. vnū aūt idiuiduū infra eandē spēm
nō se habet ad aliud ut potētiale. nec etiā vna spēs ad
aliā infra idē genꝰ cū sint ꝯrie. sed cōstat φ aīa recipit
per intellectū possibilem omnem entitatem existentē
in actu. receptiōe dico non reali sed intētionali. ergo
non potest eē in actu eiusdem generis propinqui aut
eiusdē speciei cum aliquo ente actuali. oportet igitur
vnum dare de duobus: scʒ φ intellectus possibilis
differat genere ꝛ specie ab omni alio. quod est erro/
neum. uel φ in se non sit alicuius speciei in actu. ꝛ per
ꝯns erit pure potentialis. Et sic patet hᵒʳ sumpta. se/
quitur ergo φ intellectus possibilis non sit aliqua for
ma accidentalis. ¶ 5ᵒ arguit sic ꝑm mentem Aristote/
lis. Intellectus agens semper intelligit ꝛ continet in
virtute omnes formas intelligibiles. sed nulla quali/
tas est hmōi. nec est probabile philosophū hoc sensisse.
dicit etiam phus φ intellectus agens est substantia
actu ens. ꝛ φ est perfectio intellectus possibilis. sed
hoc non potest dici de aliqua qualitate aut de quo/
cunq̧ accidente. igitur intellectus agens non est ac/
cidens distinctū ab aīa nostra. ¶ 6ᵒ arguit sic Okam
Omne quod ꝑm sui mutationem est susceptibile con
trariorum est substantia. sed intellectꝰ possibilis ꝛ vo/
luntas ꝑm sui mutationem sunt susceptibiles contra/
rioꝝ. ḡ quodlibet eoꝝ est suba. aᵃ patet p phm in pre/
dicamentis caᵒ de suba. hᵒʳ patet. nam intellectus ē
susceptiuꝰ cōtrariarū opinionū successiue ꝑm sui mu
tationē. similiꝛ̄ voluntas ꝑm sui mutationē ē suscepti

na virtutis vicij ⁊ contrariarum volitionum. igitur.
¶ 7º arguit sic Adam. q. 16. pmi. Aĩa intellectiua siue
mens sm Aug⁹ eo est imago dei quo capax eius est
sed per naturã suã ẽ capax. quia oĩ circũscripto a na
tura aĩe. adhuc ipsa ẽ capax dei. i. cognitionis ⁊ frui/
tionis dei. g̃ oĩ alio circũscripto est in aĩa imago dei
⁊ ꝯ̃iter potentie. ¶ 8º arguit. Frustra fit per plura
quod eque faciliter potest saluari p pauciora. ꝫ sine
omni tali distinctiõe reali preuia ipsis actib⁹ mõ quo
exprimit actor libri de spũ ⁊ aĩa faciliue potuerunt
saluari alia. ppter que alij ponũt potẽtias aĩe distin
gui realiter sub aĩa. dicit eni sic. Aĩa ẽ spũs rationa/
lis ⁊ itellectualis bone maleq̃ volũtatis capax. atq̃
sm suũ officiũ operis varijs nũcupaṫ nominib⁹. Di/
citur nãq̃ anima dum vegetat. spirit⁹ dum contem/
platur. sensus dũ sentit. anim⁹ dum sapit. mens dum
intelligit. ratio dum discernit. dum recordaṫ memo/
ria. dum vult volũtas. Ista tamẽ non differũt i sub/
stantia quẽadmodũ in nominib⁹. qm̃ ista quasi vna ẽ
anima. ¶ 9º qꝛ omni alio circũscripto a natura intel/
lectuali hac. s. ab ipsa anima. ipsa nata est intelligere
igitur ipsa est intellect⁹. ex hoc eni q̄ talis natura na
ta est intelligere: ipsa diciṫ intellect⁹. similiter hec na
tura omni alio circũscripto nata est velle. igiṫ hec na
tura est voluntas. quia ex hoc solo q̄ talis natura na
ta est velle: uel est potens velle ipsa diciṫ voluntas.
⁊ ex hoc sequiṫ q̄ nec voluntas nec intellectus sunt
aliud ab essentia anime nec ab inuicẽ. quia hoc natũ
intelligere est natũ velle. ergo intellectus est volun
tas. ⁊ hoc non solum inquit dicerem de intellectu ⁊
voluntate. ꝫ in omni sensu in hoie. Cui ꝯsentit actor
libri de spũ ⁊ animã dicens. sensus ꝟo vnus est i aĩa.
⁊ cum non sit nisi vnus. verũtamẽ ppter varia exer/
citia varie nũcupatur. diciṫ nãq̃ sensus imaginatio
rõ intellect⁹ intelligẽtia ⁊ hec oĩa i anima nihil aliud
sunt q̃ ipsa anima. ¶ 10. arguũt sic alij. Eadẽ sũt pn/
cipia essendi ⁊ operandi etiã imediata loquendo de
esse sup q̃ imediate fundaṫ opari. sicut ignis p illud
quo est calidus imediate calefacit. s. calore. licꝫ non
eodẽ sit ignis. nam calefacere non est opus ignis ut
ignis est. sed ut calid⁹ ẽ. vñ calidũ calefacit nõ ignis
ergo eodẽ quid est animatũ ⁊ habet opera vite. sed ẽ
aĩatũ imediate p aĩam. ergo ⁊ operatur p aĩam ime/
diate opa vite. s. vegetare sentire ⁊ intelligere. ¶ 11º
quia actus ⁊ potentia sunt in eodẽ genere. sed actus
potẽtie generatiue ⁊ aliarũ potentiarũ ptis vegeta/
tiue videnṫ esse substantie ⁊ terminari ad substantiã
g̃ dicte potẽtie vere sũt substantie. ¶ Confirmaṫ. qꝛ
formalis termin⁹ pductionis nõ põt esse pfectior pn
cipio imediate pductiuo. ꝫ formalis termin⁹ actuũ
ptis vegetatiue est dignior oĩ accidente. igiṫ pncipiũ
imediatũ taliũ actuũ nõ est accñs. sed dignius acci/
dente. ¶ 12º qꝛ si potentie aĩe sint accidẽtia ab aĩa di
stincta. ipsa fluũt ab eẽntia aĩe sm aduersarium. aut
igiṫ aĩa est imediatũ principiũ pductiuũ taliũ poten/
tiaꝝ aut nõ. ꝫ mediãte aliq̃ accñte est pncipiũ illarũ.
Si 2º mõ ẽ pcessus in infinitũ. si pº mõ. tũc rõne eadẽ
põt poni q̄ essentia anime ẽ imediate pncipiũ suorũ
actuũ ⁊ nõ mediãte q̃cũq̃ ab ea distincto. ¶ 13º quia
nã ẽ pncipiũ mot⁹ ⁊ quietis ei⁹ in q̃ ẽ pº ⁊ p se. ⁊ nõ per
accñs. ut diciṫ 2º phi̇sicoꝝ. ꝫ nã pncipaliter dr̃ for/
ma. ibidẽ. igiṫ aĩa est pncipiũ suorũ actuũ imediatũ.
qꝛ si mediãte aliquo accñte iã non est pncipiũ per se
ꝫ p aliud accñs. ¶ Cõtra 2ᵘᵐ ꝯ̃nẽ arguiṫ sic sm Sco
tũ vbi s̃. Possibile inqt ẽ vnũ oĩo indistinctũ re ⁊ rõ/
ne esse pncipiũ actuũ distinctorũ. non enim requiriṫ
distinctio realis in pncipio respectu diuersoꝝ actuũ
ut pꝫ de pncipio equoco respectu actuũ equiuocoꝝ
nec etiã requiriṫ aliq̃ distinctio rõnis. qꝛ licꝫ nos pos/
sum⁹ cõsiderare pncipiũ diuersimode. ⁊ ipsũ cõpare
ad diuersos act⁹ ⁊ ad diuersa obiecta. tñ ppter talẽ
ꝯsiderationẽ rõnũ nulla causalitas attribuiṫ pncipio
⁊ idõ pncipiũ ut effectiuũ diuersoꝝ actuũ nõ exigit di
uersitatẽ rei nec rationis. ut pꝫ de sole qui de se eo q̄
illimitat⁹ ẽ ad plures effect⁹ põt esse causa illoꝝ sine
aliqua distinctiõe rei uel rõnis. ⁊ ita essentia aĩe sine
aliq̃ distinctione rei uel rõnis põt esse imediatũ pnci/
piũ intelligendi ⁊ volendi. nõ oꝫ g̃ ponere voluntatẽ
⁊ intellectũ realiṫ inter se distingui aut eẽ potentias
diuersas ¶ 2º arguit Aureol⁹ vbi s̃. pbãdo q̄ mens
phi ⁊ sui cõmentatoris fuit q̄ intellect⁹ ⁊ volũtas nõ
differũt realiṫ. sed sm diuersas denominatiões. Nã
cõmentator 3º de aĩa cõmento. 49º. dicit. q̄ cũ desi/
deratũ mouet intellectũ. tũc desiderabit intellect⁹ ⁊
cũ desiderauerit tũc mouebiṫ hõ. s. virtute desidera
tiua. s. intellect⁹. ⁊ sequiṫ q̄ intellect⁹ qñ cõprehẽdit
aliqd desiderabit ⁊ mouebit. ⁊ necesse ẽ q̄ ipse intel/
ct⁹ sit mouẽs ut ẽ desiderãs. nõ sm q̄ est cõprehen
dens. nec sm q̄ est desideriũ est alia virt⁹ ab intelle/
ctu desideratiuo. Phus etiã 6º ethicoꝝ et 3º vbi lo/
quiṫ de electione indifferenter ait q̄ est appetit⁹ in/
tellectus. uel intellect⁹ appetitiuus. Et 3º de anima
cõmento. 49. dicit. Si enim duo. s. appetitus ⁊ intel
lectus mouebunt sm cõmunẽ aliquã vtriq̃ speciem
mouebunt. Vñ phs ⁊ cõmentator expresse videtur
dicere q̄ eadem est virtus sm rem que desiderat ⁊
cõprehendit q̃uis differat sm diuersas denomina/
tiones. ¶ 3º arguit sic Adam. uel argui põt ex dictis
eius. Omnis actus voluntatis est quedam cognitio
uel intellectio. ergo omnis voluntas est intellectus.
tenet ꝯ̃ña. quia si voluntas esset alia potentia ab in/
tellectu sm rem. tunc posset voluntas elicere actum
qui non esset cognitio. antecedens autem ipse pro/
bat multipliciṫ. Primo sic. quia si aliqua volitio non
esset cognitio: de⁹ posset destruere visionẽ dei con/
seruãdo fruitionem. ⁊ ita amaretur incognitũ quod
est incõueniẽs. ⁊ patet falsitas istius per Augustinũ
9º de trinitate ca⁹ 4º. Et magisṫ. 3. di. pmi. Mens
inquit amare seipsam non potest nisi etiam nouerit
se. nam quomodo amat quod nescit? Et i fine illi⁹ ca
pituli dicit. q̄ si mens non nouit non amat se. Et ali/
bi. Inuisa diligere possumus: incognita autem ne/
quaq̃. patet ꝯ̃ña. quia si essent absoluta realiter di/
stincta deus potest facere vnum sine reliquo. ¶ 2º
probatur idem antecedens. quia tunc voluntas eẽt
ceca. quia nihil cognosceret p actũ suũ de obiecto.

¶ 3º qꝛ tunc posset aliquis esse beatus. ⁊ tamen non videret nec cognosceret deum. ¶ 4º qꝛ impossibile est simpliciter incognitũ placere volũtati. sed posito solo actu amandi quocũqꝫ alio circũscripto placet obiectum dilectũ. ¶ 5º qꝛ actus fidei non posset esse sine actu volendi. ꝯñs est falsum. qꝛ nullus credit nisi volens. ſm Augᵐ super Joh. omel. 97. Intrare ecclesiam potest aliquis nolens: sed credere nõ nisi volẽs. ¶ 6º qꝛ tunc voluntas posset in oppositũ cuiuslibet dictaminis sine noticia. ⁊ ita ferri in incognitum ¶ 7º qꝛ omnis experientia alicuius obiecti ẽ quedã cognitio eiusdem. sed omnis actus appetitiuus est quedã experientia sui obiecti. i. quo anima expitur tale obiectũ. quia omnis actus vitalis est quedã experientia. aliter non plus video ꝙ esset actus vitalis anime ꝙ̃ species preuia omni actui si ponatur. uel habitus infusus uel color sui obiecti. sed omnis cognitio ⁊ volitio est actus vitalis. ergo. ¶ 8º. Nõ magis incõueniens est omnẽ volitionem ponere cognitionem quãdã. licꝫ non omnis cognitio sit actus appetendi ꝙ̃ ꝙ omnis assensus sit apprehensio quedã. licꝫ non omnis apprehẽsio sit assensus uel dissensus sed illud non est incõueniens. igitur nec primũ. ¶ 9º quia vna operatio est vltimus finis hominis ⁊ nulla nisi cognitio ⁊ dilectio. igitur ⁊c̃. probatur hoc. quia si sit cognitio que non est dilectio. deus potest illã conseruare sine dilectione. ⁊ tunc homo posset esse beatus qui deum non diligeret. nec potest esse dilectio que non sit cognitio. quia tunc in patria cum beatitudine hominis staret ꝙ deus oĩo esset incognitus. quod est falsum. ¶ 10. qꝛ Augº 12º de trinitate dicit ꝙ amor dei est sapientia. ⁊ quasi idem totaliter habetur ench. caº 64. Nunquid dicturi sumus voluntatẽ nostram quando recta est nescire quid agit. porro si sic inest ei sua quidẽ scientia. an vero audiendꝰ est quispiã dicens charitatẽ nescire quid agat cum non agit pperam. Et caº 65º Amor vniꝰ meminit atqꝫ intelligit quid appetere debeat aut quid vitare. ¶ 11º quia Gregorius in omel. super illud Joh. Quecũqꝫ audiui a patre meo nota feci vobis. dicit. Dum audita seruaui ⁊ amaui. iam noui. quia amor ipse noticia est. ecce motiua eius ad probandum minorem superius assumptam. s. ꝙ oĩs volitio est cognitio. ⁊ ꝯ̃ter omnis potentia volitiua est cognitiua. ⁊ sic volũtas est intellectus ſm rem. ¶ 4º principalr̃ arguit ipse in alia questiõe. Si eni intellectus ⁊ voluntas distinguũtur. aut hec est distinctio rationis solũ ⁊ hoc non potest dici. quia talis distinctio causaretur ꝑ actum. sed actus ⁊ voluntas precedunt omnẽ actum intellectus aut voluntatis: aut illa distinctio esset ex natura rei. ⁊ hoc non. quia aut illa diuersitas esset ponenda propter diuersitatem actuum aut propter diuersitatem modorũ principiãdi. non propter primũ. quia tunc tot essent potẽtie intellectiue: quot essent actus intelligendi ſm speciem distincti. quod nõ est verum. nec propter 2ᵐ. quia principiare libere ⁊ necessario respectu diuersorũ non opponuntur. ut patet de bonitate dei qui necessario vult se. ⁊ alia contingenter. pater etiam necessario producit filiũ. ⁊ spiritũ sanctũ libere. Similiter voluntas nostra quosdã actꝰ materie naturaliter principiat. ⁊ quosdã libere ¶ 5º principaliter arguit sic. Nam Augº de trinitate libro. 10. dicit. ⁊ allegat magistrũ in p̃senti distinctiõe Hec tria. s. memoria intelligẽtia volũtas. nõ sũt tres vite: sed vna vita. nec tres mẽtes: sꝫ vna mens. vna essentia. memoria vero dicitur ad aliquid. vita vero dicitur ad seipsam ⁊ mens ⁊ essentia. ¶ 6º arguit. Nam deus habet potentiam gubernatiuam reparatiuam predestinatiuã que nullo modo distinguũtur in eo. sed eadem oĩo dei essentia uel voluntas varie nominatur a varijs eius effectibus. ſm magistrũ sepe libro p̃mo. Sꝫ similiter per omnia dici potest de intellectu ⁊ voluntate ⁊ alijs potentijs respectu anime. igitur non apparet quare ponẽda sit talis distinctio realis. hec sunt argumenta Ade. ¶ 7º arguit sic ab alijs. Omnis virtus separata ab organo corporali ẽ actu ⁊ per suam essentiam intellectus. quia talis separatio est causa intellectualitatis. vnde ut quidam dicunt si calor esset subsistens actu ⁊ aptitudine esset intellectus. sed voluntas est hꝫ. igitur voluntas ẽ intellectus. ¶ 8º quia appetitus naturalis non differt a natura quã consequit̃ sicut appetitꝰ materie a materia nec appetitus grauis a grauitate. ergo a simili nec appetitus animalis a potentia sensitiua quam sequitur nec rationalis ab intellectu ⁊c̃. ¶ 9º Si voluntas esset alia potentia ab intellectu sequeretur ꝙ esset imperfectior intellectu ⁊ perfectior eo. sed ꝯñs est falsum. quia tunc esset perfectior seipsa. probatur ꝯña. quia illud ẽ altero perfectius simpliciter qđ habet perfectionem simpliciter q̃ aliud caret. sꝫ si intellectus ⁊ voluntas distinguũtur ratione absoluta quodlibet tale habet perfectionem simplicit̃ q̃ aliud caret. ⁊ quã meliꝰ est hr̃e q̃ꝫ non habere. qꝛ intellectus sic est intellectus ꝙ nullo modo ad eius naturã intrinsece ꝑtinet volũtas ⁊ ecõtra. ⁊ tñ q̃libet horũ importat perfectionẽ simpliciter. ¶ 10. Ille potentie non differũt re absoluta quaꝝ obiecta nõ differunt re absoluta: sed tñ ratione. sed obiectũ intellectus est ens. obiectũ autem voluntatis est bonum ⁊ conuertuntur realiter ⁊ ſm omnẽ rationem realẽ. nec facit ad propositum diuersitas facta per intellectũ q̃ non sufficit ad diuersificãdũ obiectũ ut sit sufficiẽs ⁊ reale distinctiuũ duarũ potentiarũ realit̃ distinctaꝝ. ¶ 11º. Potentia que est ꝑ essentiã libera est per essentiã rõnalis. ⁊ ꝑ ꝯñs est intellectus. sed volũtas est hꝫ. igit̃. aᵃ ꝓbatur. qꝛ rõ est de essentia libertatis. vbi eni est liberũ. ⁊ rationale. vñ in quibꝰ nõ est cognitio sicut in plãtis aut nõ intellectiua cognitio sicut in brutis nõ est libertas licꝫ voluntario ꝑticipẽt qꝛ mouẽt se ꝑ cognitionẽ. vbi etiã est intellectꝰ puta in hoĩe potentie q̃ nõ obediũt rõni. qꝛ nihil ꝑticipant de rõne nihil ꝑticipant de libertate ut vegetatiue in hoĩe que aũt obediũt ꝓ̃cipatu dispotico. i. seruili nõ politico q solus est liberorũ nõ sũt libere ut potentie sensitiue apphẽsiue. q̃ aũt obediũt rõni ꝓ̃cipatu politico ut appetitꝰ sensitiui sũt solũ libere sic rõnales ꝑ

participationē. Sicut ergo potentie nullo mō libere nullo modo sunt rationales: ꝛ libere participatione sunt rationales participatione: sic libere per essentiam sūt rationales per essentiam. sicut enim se habet minime ad minime ꝛ magis ad magis ꝛ simpliciē ad simpliciter. sic maxime ad maxime. ꝛ sic patet aᵒʳ sed bᵒʳ probatur. qꝛ illud est simpliciter respectu cuiꝰ alia dicuntur talia que sunt talia per participationē sicut ignis respectu ignitoꝝ. sed alie potentie ꝛ actꝰ earum sunt liberi ꝛ non nisi inq̄tum mouenť aut imperantur a voluntate siue ab actibus elicitis a voluntate. ꝑterea absurdū videť dicere ꝙ nō sit magis liberū velle q̄ꝫ currere. cū in cursu possit homo cogi non autem in volendo currere. tamen est liberū ꝑticipatione. Item quicquid non est liberum per essentiam non repugnat sue essentie cogi. sꝫ cōtra naturā voluntatis. igitur ꝛc̄. ꝛ sic patet tam aᵒʳ q̄ꝫ bᵒʳ. sequiť ergo ꝯ ꝙ volūtas ē rationalis ꝛ cognitiua. et ꝯͥter nō distinguūť re absoluta. ¶ 12ᵒ arguiť sic. Quecūqꝫ forme differunt re absoluta deus pōt illas ab inuicē separare. sed deus nō pōt separe volūtatē ab intellectu. igitur non differūt re absoluta. aᵒʳ patet. quia non propter aliud non potest facere materiam sine forma. quia esset actu pura potētia sine actu. ꝛ vnū relatiuū ꝭm esse nō potest esse sine alio. sed relatiuū ꝭm dici deus bene pōt facere sine correlatiuo. quia sua essentia ꝛ suū esse differūt re absoluta a suo correlatiuo. ꝛ ideo non est cōtradictio ipsum habere eē ꝛ essentiā sine correlatiuo. sicut scientiā sine actuali existentia scibilis. ꝛ sic patet aᵒʳ. sed bᵒʳ ꝓbatur qꝛ deus nō potest separare diffinitionē a diffinito. sed diffinitio voluntatis est ꝙ est appetitus rationalis: ut dicitur 3ᵒ de anima. quia voluntas in ratione est. si autē esset sine rōne tunc esset irrationalis. ꝛ sic rationale esset irrationale. quod est ꝯtradictio. ꝑterea voluntas est potentia volendi ꝛ eiꝰ est posse velle. si autē esset separata ab itellectu non posset velle. quia inuisa diligere possumus. incognita autē nequaq̄ꝫ. ꝛ sic esset voluntas ꝛ non voluntas. i. potens velle ꝛ nō potens velle. ꝛ sic patet bᵒʳ. sequitur ergo ꝯ ꝙ voluntas non differt ab intellectu re absoluta. ¶ 13ᵒ. Omnis potentia que delectať est appetitꝰ. sed intellectus ꝛ omnis potētia appetitiua delectatur. igitur intellectꝰ est appetitus. aᵒʳ probať. quia delectatio ꝛ tristicia sūt circa idem subiectiue. licꝫ nō circa idem obiectiue. qꝛ delectatio est circa presens obiectū. tristicia circa ꝑsens malū. sicut econtra. desiderīū ꝛ timor sunt respectu futuri boni ꝛ mali. sed tristicia ꝛ timor sunt subiectiue in appetitu. igiť desideriū ꝛ delectatio. ꝛ sic patet aᵒʳ. sed bᵒʳ probatur. tum primo quia delectatio ē de perceptione boni cōuenientis naturaliter. tum 2ᵒ quia delectari est propriū cognoscentiū. ergo delectatio inest ꝭm illā potētiā ꝭm quā inest cognitio. tum 3ᵒ quia signū generati habitꝰ oportet accipere in opere delectationē. sed in potentia cognitiua sunt habitus. igitur ꝛc̄. ¶ 14ᵒ. Sicut se habet appetitus sensitiuus ad sensum. sic appetitus intellectiuus ad intellectū. sed appetitus sensitiuus non differt a sensu. igitur nec voluntas ab intellectu bᵒʳ probatur. quia quot sunt potētie sensitiue cognitiue: tot sunt appetitiue. qđ patet. tum quia in naturalibus diuersificatur appetitus ꝭm diuersitatē generis ꝛ speciei. igitur cum potentie sensitiue differāt genere uel specie. ꝭm earū diuersitatem diuersificātur appetitus. 2ᵒ quia leso tactu ꝛ alijs sensibꝰ sequitur tristicia sine alia sensatione. 3ᵒ quia appetitꝰ sensitiuus non differt subiecto a sensu. sed omnes potētie sensitiue differunt subiecto. igitur tot sunt appetitiue quot sensitiue. ꝛ ꝯͥter appetitus sensitiuꝰ non differt a sensu. ¶ 15ᵒ arguit Hybernicꝰ. Thomas inquit tenet ꝙ intellectus est potentia altissima in aīa. quero igitur an intelligit per potentiā altissimā potentiam nobilissimā aut potentiam priorē ꝭm ordinem sicut magis apparet ex dictis suis. Si potentiā nobilissimā. cōtradicit sibiipsi. quia statim patet i responsione quoꝝ duorum intellectus ē altior ꝭm originē. ꝛ voluntas ꝭm perfectionem. ꝛ similis ordo est in actibus ꝛ habitibꝰ. hec Thomas in scripto. Si vo per potentiam altissimā non intelligit nobilissimam seu perfectissimā. tunc illud quod ipse accipit ꝓ principio per se noto. est falsum. s. ꝙ optima operatio sit altissime potentie. s. intellectus. hoc enim capit i positione. qđ tamen falsum est nisi per potentiā altissimam intelligat nobilissimā. qꝛ potētie nobilissime est opus nobilissimū. ut vult phus. 10. ethicoꝝ. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ ꝯnem arguit Aureolus ꝓbando ꝯtra vnū ibidē dictū. ꝙ memoria que est pars imaginis nō dicit intellectū habitualiter retinētē noticiā obiecti qđ etiā in 5ᵃ ꝯne expressius dictum est. Arguiť igiť ꝑmo sic. Memoria dicit ꝑfectionē simpliciter ita ut sit meliꝰ in vnoquoqꝫ esse memorē q̄ꝫ imemorē. Vn̄ est cōmunis tribus. nam pater est memoria: filius est memoria. sūma enim sapientia sui memor esse nequaq̄ꝫ negari potest. ut dicit Ansel. monol. caᵒ . vbi probat ꝙ eque cōis est tribus memoria sicut sapiētia ꝛ quelibet perfectio simpliciť. sꝫ cōstat ꝙ illud duplex ꝑncipiū. s. intellectus cum obiecto habitualiter retēto ut actiuū est nō est perfectio simpliciter. Illud nāqꝫ nō est aliud q̄ꝫ potētia dictiua ꝛ generatiua. de q̄ cōstat ꝙ non dicit perfectionē simpliciter. alias filiꝰ ꝛ spiritus sanctus cum careant potētia generatiua ꝛ dictiua ꝛ illo duplici principio actiuo non essent ꝑfecti simpliciter. ergo illud duplex principiū nō potest poni memoria cum memoria sit i filio. ¶ 2ᵒ quia memoria ꝛ actus eius qui est memorari sunt cōmunes tribus personis. ut dicit Augustinus. 15. de trinitate Et Ansel. vbi supra. vn̄ dicūt ꝙ sicut pať est memoria ꝛ meminit sibi. ita filius est memoria ꝛ meminit sibi. Absit enī ut pater meminerit filio. ut dicitur ibidē. sed constat ꝙ in filio non est illud duplex principium. ut ꝓbatū est: nec filiꝰ dicit aut producit illo. ḡ illud nō ē memoria nec memorari ē dicere aut ꝓducere ꝑ illud. ¶ 3ᵒ qꝛ illud non est formaliť memoria q̄ aliqͥs carens non est insipiens. nullus quidem potest

carere memoria nisi insipiens sit. quomodo enim sapiens est qui nihil meminit uel sui nõ meminit? ut dicit Aug°. 15°. de trinitate. quasi dicat ꝙ nullo modo est sapiens sine memoria. sed carens illo duplici ꝑncipio uel est insipiens uel minus sapiens. ut patet de filio qui caret illo: qui tamen non est minus sapiens patre. ⁊ adhuc patet in patre qui non est sapiens per illud duplex principiũ. sed per essentialẽ intellectionem infinitam. imo si per illud principiũ esset aliquo modo sapiẽs haberet aliquem modum sapiẽtie quẽ non haberent alie persone. ergo nullo modo dicendum est ꝙ in illis duobus consistat memoria. ¶ 4°. quia si illa duo simul sumpta sint memoria fecũda: aut de ratione eorũ est actiuitas aut fecunditas aut nullo modo solum intellectus ⁊ obiectum uel noticia obiecti habitudinalis sũt memoria absqꝫ accidẽte. Si primo modo tunc ratio memorie non est cõis tribus. cũ actiuitas nõ sit cõmunis tribus. hoc autẽ est contra dicta sanctorum. Si ꝟo secũdo modo tũc est expressa contradictio. nam de ratione fecunditatis est actiuitas. ¶ 5°. quia uel talis intellectus qui est de ratione memorie erit intellectiuus ⁊ receptiuus. ⁊ talis non potest poni in deo. cum nulla ratio imperfectionẽ importans formaliter sit in deo. aut ille intellectus erit ipsamet actualis intellectio trãsiẽs super obiectum. ⁊ sic memoria non erit aliquod principiũ. sed intellectio actualis. relinquitur ergo ꝙ illud poni non potest. ¶ Contra 5^{am} õnem arguitur ꝺm eum probando ꝙ partes imaginis. s. noticia ⁊ amor uł intellectus ⁊ voluntas nõ dicant actũ nec habitũ nec potentiam. Arguit igitur primo qr dicit Aug°. 9°. de trinitate ca°. 4°. ꝙ amor ⁊ cognitio que sũt ptes imaginis non insunt menti tãqꝫ subiecto: sicut color aut figura. sed substãtialiť sicut ipsa mens. Et ibidẽ dicit ꝙ scientia est substãtia. ⁊ amor est substãtia. sed constat ꝙ si accipiantur pro potentijs uel habitibus aut actibus non sunt substãtie ꝺm se. imo sunt i subiecto sicut color in corpore. ğ noticia ⁊ amor non sũt actus uel potentie ꝺm mentem Aug^{i}. prout sunt ptes imaginis. ¶ 2°. si illa que sunt vna substantia ⁊ tota mentis substantia solum a se relatiue distincta. non possunt poni actus anime cum illi sint qualitates. sꝫ nec potentie presertim ꝺm eos qui ponunt eas esse accidentia. ergo ut videtur non sunt potentie nec habitus aut act°. ¶ 3°. sic ibidẽ dicit Aug° ꝙ illa tria amor ⁊ noticia ⁊ mens aut sunt tres partes equales quib° vnũ totum completur. ⁊ hoc dicit esse impossibile. qr cum mens se totam nouit ipsa eius noticia est ipsa ꝑ totã ⁊ cum perfecte se amat ipse amor est ipsa ꝑ totũ aut ponuntur hec tria vnũ totum ꝑ modũ cõmixtionis. sicut vna potio cõmiscetur ex aqua vino ⁊ melle sed hoc non potest esse quia illa tria non sunt vnius substãtie. Quo modo aũt mens amor noticia nõ sĩt eiusdem substãtie non video dicit Aug°. ⁊ concludit ꝙ sic sunt vnius substãtie illa tria sicut si ex vno ⁊ ex eodem auro tres circulos similes faciamus. ⁊ ꝑ ɔñs videtur esse sua intentio ꝙ amor mens ⁊ noticia sũt quasi vna substãtia triplicata. s. triplex subsistens. cõstat autem ꝙ nec actus nec potentia anime sunt aliquid tale. igitur ut prius. ¶ 4°. Nam Aug° 14. de trinitate exponens imaginem memorie intelligentie ⁊ voluntatis ꝙ quando non forinsecus accepit memoria qd̄ teneret. nec foris inuenit qd̄ aspiceret intellectus sicut corporis oculus nec ista duo velut formã corporis ⁊ eam que inde facta est in acie cogitatis voluntas foris iungit aliam. tunc triplicem facit animã per suã presentiam retenta cõspecta dilecta. hec ille. Ex quo patet ꝙ memoria intelligẽtia ⁊ voluntas ꝓut cõstituũt imaginem sic se habent ꝙ intelligentia est illud qd̄ cõspicitur ⁊ amor illud qd̄ amatur. dicit enĩ ꝙ triplicem facit pro ut retenta est cõspecta dilecta. Sequitur.

Ad primum contra primã õnẽ negatur h^{or}. quia necesse est ponere animã ⁊ suas potentias esse plures res ⁊ distinctas. nec responsiones quas arguens dat ad rationes hui° opinionis valẽt. ut prius patuit Similiter dico ꝙ illa nobilitas quã vult attribuere aie nulli creature subsistẽti potest cõpetere ut superius ostensum fuit. s. ꝙ vbi esse nõ est opari nec essentia rei est ipsa virtus uel potentia rei. nec visio ad illã rationẽ valuit ut superius est deductũ. ¶ Ad 2^{m} negatur h^{or}. dico enim ꝙ visio beatifica recipitur subiectiue in essentia anime per potentiã. nec posset recipi in accidente separato. anima enim est ꝑncipale subiectũ suorũ actuũ. licꝫ potentie anime sint eis ratio subiiciendi actibus secũdis. Vñ sanct° Thomas ꝑma 2^{e}. q. 56. arti. ꝑ. ad 2^{m}. Unum accidẽs diciť esse in alio sicut in subiecto. non quia accidens per se possit sustentare aliud. sed quia vnum accidens inheret substãtie mediãte alio accidẽte. ut color corpori mediante superficie. vñ superficies dicitur esse subiectum coloris ⁊ eodẽ modo potentie anime dicuntur esse subiectum virtutis. hec ille. Et 3°. sen. dis. 33. q. 2. arti. 4°. questiuncula ꝑma. Substãtia que est subiectum omniũ accidentiũ recipit quedã accidẽtia mediantibus alijs ⁊ quedã causantur ex principijs substantie mediantibus alijs accidẽtibus. sicut colorem recipit mediãte supficie. ⁊ ex ꝑncipijs corporis mixti causatur sapor mediãte calido ⁊ frigido. Vñ subiectum alicuius accidentis potest dupliciter assignari vno modo substãtia que est primũ fundamentũ accidentiũ. ⁊ sic habitus virtutũ non sunt in potentijs sicut in subiecto. sed magis in ipsa anima uel coniũcto Alio modo diciť accidens quo mediãte alterũ inest substãtie esse subiectũ illi° sicut superficies coloris. ⁊ hoc modo habitus virtutũ dicuntur esse in potẽtijs sicut in subiecto. quia habit° ordinãtur ad actus. act° autem egrediuntur ab essentia mediãte potẽtia. hec ille. Ex quibus patet ꝙ substãtia est primũ subiectũ accidentiũ. nec accñs diciť ꝓprie subiectũ accidẽtis ꝙ subiiciatur. sed quia est ratio subiiciendi ꝺm cõem cursum nature quicquid sit de miraculis in sacramẽtis. Dicitur ergo ad argumẽtũ ꝙ visio btĩfica ꝓprie

recipiꝭ in essentia aie licȝ potentia intellectiua sit ipsi anime ratio subijciendi. uel ꝙ subsĩet tali accidenti. Dicitur similiꝭ viteriꝰ ꝙ visio beatifica nõ põt recipi in accñte sepato. puta intellectiua potentia. tũ quia illud accñs est insepabile ab anima. tum quia dato ꝑ impossibile ꝙ illud accñs qđ est visio esset in intellectu sepato adhuc nec illa esset btifica nec illud accñs beatũ. quia btificari non põt nisi natura viua rationalis. ⁊ que nata est ɔstituere suppositũ. ⁊ hr̃e amiciciam cũ deo: que omnia tali accidenti deficerent. nõ ergo ē sile de albedine respectu supficieiꝫ ligni: ⁊ de visione dei respectu intellectus possibilis ⁊ aie rõnalis: cũ supficies possit a ligno separi ⁊ albedine pro tunc informata alba formaliter dici ⁊ denominari.

¶ Ad 3ᵐ negaꝭ ɔñã nisi añs intelligaꝭ de actu ꝑmo qui dat esse simpliciter. cuius causa superiꝰ dicta est. quia actus quo aliquid habet esse simpliciter nõ põt esse ſm se ratio ꝙ aliqđ sit in potentia ad vlteriorem actum realiter distinctũ ab actu primo. ⁊ amissibilẽ ac deperdibilẽ. ⁊ ɔ̃iter nec talis actus potest esse ratio seu proximũ principiũ talis actꝰ secũdi. Secꝰ est de actu ꝑmo qui non dat alicui eẽ simpliciter. nec natus ē dare. cuiusmodi sunt accidẽtia. Et sic patet ꝙ prima ꝓbatio antecedentis que ꝓcedit de actu ꝑmo accidentali non valet ad ɔñam inferendũ. vbi etiam dico ꝙ esse ꝓximũ operationis ꝑncipiũ non ē perfectio simpliciter. vbi tale principiũ solũ se habet ut q̃ agens agit. ⁊ nõ vllo modo ut quod agit. Isto modo autẽ se habet accidens in omni actione. forma autẽ substantialis licȝ non sit proximũ operationis principiũ signãter aia tamẽ ipsa se habet ut qđ agit. ⁊ ideo dignius se habet q̃ si eẽt ꝓximũ principiũ operationis. Alie aũt forme substantiales licȝ nõ sint qđ agit quia nõ subsistunt. tñ sunt principia actionũ nõ ꝓxima. sed principalia. 2ᵃ similiter ꝓbatio antecedentis que procedit de formis substantialibus inferioribus ad aiam nõ valet sed peccat per fallaciã ɔ̃ntis a pluribus causis veritatis arguẽdo ad vnã illarũ. ¶ Arguit eni sic. Substantia imediate generaꝭ a substantia. ergo substantia est imediatũ principiũ generationis. vbi constat añs hr̃e duas causas veritatis. Substantiã eni imediate generari a substantia potest dupliciter cõtingere. s. quia substantia i tali generatiõe se habet ut mediatũ principiũ quo. aut. s. quia se habet ut imediatũ principiũ qđ. illud autem añs nõ cõceditur in primo sensu. sed in secundo. ⁊ quia arguẽs infert primũ sensum. aliter nihil dicit cõtra nos. ideo fallitur modo ꝑdicto. cõcediꝭ eni sibi in generatione substantie. puta ignis imediatũ principiũ ut q̃ est calor. sed imediatũ principiũ qđ agit est substãtia. puta ignis. non enim calor ignit ſtupã sed ignis calidꝰ. Oẽ enim generans est compositũ 7ᵒ metaphisice. sicut ⁊ oẽ genitũ. forma eni non ꝓducit cõpositũ. sed suppositũ per formã ⁊ hoc loquendo i actionibus transeũtibus in materiã exteriorẽ. Ad illud quod arguiꝭ cõtra responsionẽ ibi datam de agente instrumentali. dico ꝙ ɔñã quã ibi facit non valet. non enim sequitur: accidens est agens instrumentale uel instrumentum aie aut substantie. ergo substantia habet aliam efficaciam uel actionem quã nõ agit mediante accidente. fallit eni ɔñã. dum loquimur de instrumento coniuncto principali agenti. sic ꝙ illud instrumentũ nullam actionẽ habet ꝓpriã. sed agẽs principale habet actionẽ per illud. tunc eni non oportet quod alia actio attribuatur principali agenti ⁊ alia instrumẽto sed oportet ꝙ instrumentũ sit principiũ q̃ ⁊ substantia sit principiũ qđ. ⁊ ideo improprie dicitur ꝙ accñs sit agens instrumentale. sed est instrumentũ agentis. Ad aliud ɔ̃ eandẽ responsionẽ. dico ad minorẽ ꝙ est multiplex. ⁊ ideo ɔñã peccat per fallaciam ɔ̃ntis. ut prius. accidens eni uel instrumẽtũ accidentale attingere terminũ generis specialis potest dupliciter intelligi. Primo ꝙ attingat ꝑ modũ generãtis uł agẽtis seu principij quod ⁊ isto modo non conceditur. 2ᵒ modo ꝙ ɔtingat illo modo quo principiũ quo ꝓductionis instrumentale dicitur attingere terminũ ꝓductionis. ⁊ isto modo in generatione ignis calor attingit ignem genitũ quia est principiũ quo instrumẽtale illiꝰ generatiõis ⁊ forma ignis principiũ quo ꝑncipale. ⁊ ignis est ꝑncipiũ qđ producit ⁊ generat. probatio autem qua arguens istam minorem ꝓbat. non aliud cõcludit nisi ꝙ actio accñtis presupponit i materia formã substantialẽ. ad qđ dicitur ꝙ ɔcesso hoc ꝙ. s. calor haberet propriam actionẽ in generatione ignis. non tamen sequiꝭ ꝙ sit dare aliqđ signum uel instans nature in quo priꝰ sit substãtialis forma ignis in materia q̃ calor ageret i tali passo. quia licȝ actio caloris ut accñs est. uel ut est calor presupponit i materia esse formam substantialẽ. tñ caloris actio ut est instrumentũ substantie attingit formã substantialẽ. Dico 2ᵒ ꝙ calor nullam habet actionẽ. sed ignis ꝑ calorem. ⁊ ideo imaginatio fundatur in falso. ⁊ ideo dr̃ ꝙ licȝ calor nõ sit in materia gn̄ ꝑsupponat ibi formã substantialem. tamen non oportet ꝙ actio caloris in materiã ꝑsupponat in materia actionẽ substãtie: uel presupponit in materia inductionẽ forme substãtialis. nullã eni habet actionẽ. sed ignis agens ꝑ calorẽ inducit i materiã duplicẽ formã. s. substantialẽ ⁊ accidentalẽ. quã autẽ priꝰ inducat nõ ē ad ꝓpositũ nisi ꝙ dicendũ videtur ꝙ cum prioritas nature sit prioritas quodãmodo causalitatis. ideo dicitur ꝙ in genere cause materialis accidentia disponentia materiam prius sunt in materia q̃ forma substantialis. sȝ in genere cause finalis ⁊ formalis est econtra. ut ponit sanctꝰ Tho. ꝑ sen. dist. .q. arti. ¶ Ad ꝑmũ qđ est Aureoli negaꝭ minor. Non eni intellectꝰ possibilis est potentia pura in genere entiũ. sed solum in genere intelligibiliũ. ita ꝙ licȝ sit aliqua entitas i actu non tamen est actu intelligibilis. sȝ in potentia ad oĩa intelligibilia recipienda. Unde sanctꝰ doctor de veritate. q. 8ᵃ sic dicit. Nihil prohibet aliquid esse actu vnum ⁊ in potentia alterum. sicut corpus diaphonum est actu quidem corpus. sed potentia tñ coloratum. Et similiter est possibile aliquid esse actu ens quod in genere intelligibilium est potentia tñ: sicut eni est gradus actus potentie in entibus ꝙ aliquid

est potentia tm̄.ut materia p̄ma.aliquid actu tm̄.ut
deus.aliquid actu ⁊ potentia ut omnia intermedia.
sic est in genere intelligibiliũ aliquid ut actu tm̄.scʒ
essentia diuina.aliqd ut potentia tm̄.s.intellect⁹ pos/
sibilis qui hoc modo habet se in genere intelligibiliũ
sicut materia p̄ma in ordine sensibiliũ.sicut dicit cō/
mentator 3°. de aia.oēs aũt substantie angelice sunt
medie habentes aliquid de potentia ⁊ aliqd de actu
non solũ in genere entiũ.sʒ etiã i ordine itelligibiliũ
hec ille. Ex quo patet quõ intellect⁹ licʒ sit pura po/
tentia in genere intelligibiliũ.nō tamen i ordine en/
tiũ. Tunc ad primã ꝓbationẽ minoris negate dicit̃
ꝙ intellectus possibilis intelligit intellectione q̄ non
est eē̄ntia ipsius.sed est qualitas inherēs intellectui
modo superius exposito.nec tamē sequit̃ ꝙ idē mo/
ueatur a se s̄m idem.nam intellectus ꝓprie non mo/
uetur.sʒ aia mouetur ⁊ mouet se s̄m diuersa.s̄m enĩ
ꝙ est facta in actu ꝑ speciem intelligibilem mouet se
causando itellectionẽ.s̄m aũt ꝙ est sub itellectu pos/
sibili.iam non est potētialis ⁊ moueri possibilis.⁊ s̄m
illum mouet̃.non enĩ imaginandũ est ꝙ intellectus
possibilis posito ꝙ nunq̄ȝ aliud a se intellexisset nec
actus alterius obiecti spēm itelligibilē recepisset sit
sufficiens principiũ quo imediate aia causat intelle/
ctionē sui.⁊ illud quo imediate recipit.dico ꝙ hoc ē
impossibile.q2 tūc aia s̄m idem se moueret.⁊ s̄m idē
moueret̃.sed est sic imaginandũ sicut ponit sanctus
Thomas de veritate vbi supra. Sicut inquit mate/
ria p̄ma nō potest agere aliquã actionē nisi perficia/
tur ꝑ formã ⁊ tunc illa actio est magis emanatio for/
me q̄ȝ ipsius materie.res aũt existētes actu pñt age/
re actiones s̄m ꝙ sunt in actu.ita noster intellectus
possibilis nihil pōt intelligere anq̄ȝ ꝑficiat̃ forma in/
telligibili in actu.tūc enĩ rem cuius est illa forma in/
telligit.nec pōt se intelligere nisi ꝑ formã intelligibi/
lem in se actu existentē. Intellectus ṽo angeli quia
habet essentiã suam que est ut actus in genere intel
ligibiliũ sibi presentē pōt intelligere illud qđ est intel
ligibile apud ipsum.s.essentiã suam nō per aliquã si/
militudinē.sed per seipsam.hec ille. Patet igit̃ ꝙ nō
est incōueniens intellectũ possibilē causare in seipso
aliquã intellectionē uł potius aiam intelligētē.nam
intellectus in sua essentia cōsideratus est rō recipiē/
di intellectionē sui uel alteri⁹.sed ut est fact⁹ i actu ꝑ
spēm intelligibilē est rō causandi dictã intellectionē
est enĩ talis ordo ꝙ aia facta in actu ꝑ aliquã speciē
alicui⁹ q̄dditatis materialis p̄mo directe intelligit il/
lam quidditatē puta lapidē: deinde reflectit̃ super
actũ suũ.deinde sup spēm intelligibilē ⁊ sup intelle/
ctũ possibilē tāq̄ȝ supra principia illi⁹ actus.⁊ prima
forma est ratio intelligendi oīa ista.s.species lapidis.
Ad 2am ꝓbationem dicte minoris superius negate
negat̃ hoc.non enĩ intellectus possibilis est ratio reci
piendi oēm entitatē.nã intellectus possibilis nō ē in
potentia naturali nisi ad formas materialiũ quiddi/
tatũ que virtute intellectus agentis a fantasmatib⁹
abstrahunt̃.ut dicit sanctus Tho.3°. sen.dis.14.q.1.
arti.3°. questiuncula p̄ma. Sicut inqt mã ē in poten/
tia naturali tm̄ ad illas que ꝑ agens naturale ꝓduci
possunt q̄ȝuis aliq̄ alia ex materia facere possit: ita
etiã intellectus possibilis est in potentia naturali tm̄
eorũ que ꝑ lumen intellectus agentis cognosci pñt.
Itē 3°. ↄtra gentiles.ca°.45. Potētia passiua ad illa
solũ est in potētia in que pōt ꝓpriũ eius actiuũ.cum
potētie passiue correspōdet actiua in nã.alias potē/
tia passiua eēt frustra cũ nō possit reduci in actũ nisi
ꝑ actiuã.vñ videmus ꝙ visus nō est susceptiuus ni/
si colorũ qui illuminant̃ ꝑ lucē.intellect⁹ aũt possibi/
lis cũ sit quedam virtus quodãmodo passiua habet
ꝓpriũ agēs sibi correspōdēs in nã.s.intellectũ age/
tem qui ita se habet ad itellectũ possibilē:sicut se ha/
bet lux ad visum.non est igitur intellect⁹ possibilis in
potētia nisi ad illa intelligbilia que facta sunt per in/
tellectũ agentē.vñ ⁊ Ari.3°. de aia describēs vtrũq̄ȝ
intellectũ dicit ꝙ intellectus possibilis est quo ē oia
fieri.agens ṽo quo est oia facere ut ad eadem obie/
cta referat̃ vtriusq̄ȝ potentia hui⁹ actiua illi⁹ passi/
ua.hec sanct⁹ Tho. Pōt etiã licʒ nō ita s̄m mētē sci
Tho.negari a'' de receptiōe rei s̄m suã similitudinē
q̄ȝ qđ sit de receptione reali. Intellectus enĩ angeli/
cus habet de facto similitudines omniũ intellectuũ
creatorũ qui tamē sunt eiusdē generis ꝓximi cũ eo
licʒ nō posset recipere aliud intellectũ in esse reali.⁊
similiter intellect⁹ possibilis aie nr̄e posset recipe spe
ciē alteri⁹ intellect⁹ possibilis si sibi iprimat̃ a deo sic
est i aia separata. Cui⁹ rō est q2 similitudo rei ⁊ res ipsa
nō sunt vni⁹ generis ꝓximi.cũ vnum q̄q̄ȝ sit sub a/
liud sp accñs.licʒ igit̃ recipiēs aliud realit̃ nō possit
eē eiusdē spēi aut eiusdē generis ꝓximi cũ illo qđ re/
cipit̃.tñ pōt recipe silitudinē illi⁹ qđ ē eiusdē generis
ꝓximi. Sʒ cōtra hoc replicat arguens q2 dicit ꝙ eque
ipossibile ē de receptiōe silitudinis rei sic de recepti/
ne ipsi⁹ rei.⁊ hoc dicit apparere in oib⁹ iductiue.cui⁹
rōnē ponit.quia spēs uel similitudo obiecti est ꝓpin/
quissima ipsi obō imo nō ē nisi forma ipsi⁹ mō dimi/
nuto.⁊ ideo dicit phs 2°. de aia ꝙ sensus recipit spēs
rerũ sine mã.i.rerũ similitudines sine illarũ realita/
te.⁊ ideo si recipiens rem est potētiale in toto gñe ꝓ/
pinquo ⁊ in tota specie illius rei.sic recipiēs similitu/
dinē rei oportet eē pure potentiale.vñ videm⁹ ꝙ sic
diaphoneitas est ratio recipiēdi extremitatē lucis in
ꝑspicuo qui est colorũ.ita est ratio recipiēdi similitudi
nē ⁊ spēm coloris ⁊ sic est potentiale respectu simili/
tudinis sicut respectu colorũ.q̄re proposita non ē pl⁹
neganda de receptione similitudinis que est inten/
tionalis q̄ȝ de receptione reali. ¶ Ad hoc dr̄ negando
assumptũ nec inductio sua aut ꝓbatio valet.licʒ enĩ
species intelligibilis sit ipsi obiecto cuius est spēs ꝓ/
pinquissima in representando nō tñ in modo essendi
vñ forme ↄtrarie in esse reali nō se cōpatiunt̃ sicut in
esse intentionali.nec quidditas lapidis se habet ad
animã rationalem ut actus ad potentiam.sicut spe/
cies lapidis se habet.similitudo siquidem rei potest
se habere ad intellectum uel animam ut actus ad
potentiam.⁊ tamen res cuius est similitudo non sic
se habet ad intellectum uel animam. Dico igitur ꝙ

intellect⁹ possibilis pōt recipe similitudinē alicui⁹ qđ est eiusdē generis primi cū eo. non tamen illam rem qz ē potētialis ad illā similitudinē: nō tamē ad illam rē. Ex quo patet ꝙ nec ista replica nec ꝓbatio i ꝑn/cipali argumento facta ꝓ minore negata valet. licz enim infra eandē spēm vnū indiuiduū nō sit poten/tiale uel receptiuū. nec infra idem gen⁹ ꝓximū vna spēs potentialis ad aliā. tū aliq̄ res ē potentialis re/spectu similitudinaris rei que est eiusdē generis uel speciei. Sz ad huc replicat presertim ɔtra hoc ꝙ dī ꝙ itellect⁹ possibilis qui ē aliqđ actu i genē nō aūt in genē intelligibiliū. tū ꝑmo quia hoc esset dicere vnū qđ ē coē omni preparato ꝛ recipiēti ꝙ. s. nullam ha/beat naturā. nec ē aliquid actu eoꝝ que recipit in se tamē est aliquid actu. cum igiꝰ ꝑhus intelligat aliqđ ꝓpriū intellectui possibili. manifestū est ꝙ loquitur de ipso in se scz ꝙ nō est aliqua natura i actu aut ali/quid de numero entiū actualiū. ¶ 2ᵒ qz si intellect⁹ possibilis esset in sua substantia aliquid actuale. ille actus posset dici forma: uel materialis uel īmateria/lis seu intelligibilis. Posset etiā dici quedā intentio intellecta in potencia uel in actu. sed cōmentator 3ᵒ de aīa cōmento. 18ᵒ dicit ꝙ intellect⁹ materialis nul/lam habet naturā ꝛ essentiā que constituant ēm ꝙ ē materialis nisi natura possibilitatis. cū denudeꝰ ab omnib⁹ formis materialibus ꝛ intelligibilib⁹. ꝛ ꝑ ɔ̄ns nec formā habet materialē nec intelligibilē. Dicit cō/mēto. 27ᵒ. ꝙ in intellectu mālī nō est aliqua forma/rū intellectarū nec actu nec potentia. cōstat aūt ꝙ si haberet aliquā naturā actualē ꝙ illa esset intellecta in potentia. oīs enī actus ꝑ se intelligibilis est. igiꝰ in essentia sua non est aliquid actuale. ¶ 3ᵒ qz si ita eēt nulla esset differentia q̄ntum ad hoc inter virtutem sensitiuā ꝛ itellectiuā. Sicut enī virtus sensitiua ni/hil est eoꝝ que recipit. sed est in potētia ad postremā perfectionē. in se tamen est aliquid in actu ꝛ ꝑma ꝑ/fectio. sic intellectus possibilis eēt in potentia respe/ctu postreme ꝑfectionis. in se tamen esset aliquid in actu. Sz hāc imaginationē reprobat ex itentiōe cō/mentator 3ᵒ de aīa cōmēto. 27ᵒ cuius verba sūt hec Uoco potētiā ꝓpinquam actui dispositionē mediā inter potentiā remotā ꝛ ꝑfectionē postremā. ꝛ ēm h̄ in intellectu materiali nō est aliqua formarū intelle ctarū in actu nec in potentia ꝓpinqua actui. ꝛ hoc ē ut nō sit in eo intentio que sit in potentia intellecta. ꝛ hoc est ꝓpriū soli intellectui. perfectio enī prima sen/sibilitatis est aliqđ in actu in respectu potentie remo te. ꝛ aliquid in potētia respectu postreme perfectio/nis. ꝛ ideo assimilauit Ar. primā perfectionē sensus geometre quādo non vtitur geometria. Scim⁹ enī certe ꝙ habemus sensibilē virtutē existentē in actu licz tū nihil sentiam⁹. hec ille. Uñ māifeste negat itel/lectū possibilē hr̄e aliquā actualē naturā. tūc enim esset sicut ꝑma ꝑfectio sensibilitatis q̄ est aliquid in actu in se q̄uis sit in potentia respectu perfectionis postreme. cū igiꝰ sit in hoc differentia inter itellectū possibilē ꝛ virtutē sensitiuā. manifestū est ꝙ ēm ipsū intellect⁹ possibilis nō ē aliqđ i actu i se. ¶ 4ᵒ qz si in/tellect⁹ possibilis esset aliqua natura actualis ꝑhus ꝛ cōmentator valde male diffinissent intellectū pos/sibilē. qz eoꝝ diffinitio non explicaret quidditatem eius sz ꝓpriū accñs. s. preparationē ꝛ potentiā. cum dicunt diffiniēdo ꝙ intellect⁹ possibilis nec vnā ha/bet naturā. sed hanc tm̄ ꝙ possibilis sit vocatus. ꝛ tū cōmētator dicit ꝙ hec ē diffinitio itellect⁹ mālis. ma/nifestū est ꝙ hec ē q̄dditas substantie ei⁹ ꝛ nō prepa/rationis seu aptitudinis q̄ ē in eo. vñ si haberet actū in se oportuisset diffinire ꝑ aliqđ exprimens illū actū alioquin non bñ fuisset notificata natura ei⁹. ¶ 5ᵒ qz male cōparasset h̄ gen⁹ entis materie dicēs ipsū eē quartū gen⁹ entis. 3ᵒ de aīa cōmēto. 18ᵒ. vbi dicit ꝙ sicut esse sensibile diuiditur in formam ꝛ materiā. sic esse intelligibile oportet diuidi in cōsimilia his duo/bus. s. in aliqđ simile forme: ꝛ i aliquid simile materie ¶ 6ᵒ qz male assignasset differentiā in eodē cōmēto inter materiā istam ꝛ materiā primā. debuisset enim dixisse ꝙ hec materia est aliqđ actu. ꝑma ꝟo nō. ꝛ tū cū multas differētias assignasset nūq̄ tangit istā q̄n potius supponens ꝙ nec illa nec ista materia sunt in actu sed in pura potentia dicit ꝙ differunt. qz ista ē i potentia ad formas simplices ꝛ particulares. ꝑma autem materia ad formas vniuersales. ¶ Ad pmū istorum dicitur ꝙ Ar. non ponit aliquid proprium itellectui possibili in ordine ad spēs intelligibiles uel intelligibilia. q̄ diaphono i ordine ad spēs colorū: ꝛ oculo in ordine ad spēs visibiliū. nā q̄libet horū est aliqđ actu in se licz sit in potentia ad alia. verūtamē aliꝰ recipiunꝰ intelligibilia in intellectu possibili q̄ā in diaphono uel i oculo spēs coloꝝ. qz in intellectu īma/terialiter oīo. nō aūt in sensu uel in medio. Itē qz in/tellectus possibilis conseruat species impressas. nō aūt diaphonū nec oculus. similiter hoc est ꝓpriū in/tellectui possibili inter alios itellectus puta celestes ꝙ intellectus possibilis est similis tabule rase in qua nihil depictū est. intellectus autē substantiarū sepa/ratarū sunt pleni formis: ꝛ sūt similes speculis i qui/bus rōnes rerū naturaliter refulgent. ut ostēdit san ctus Thomas de veritate. q. 8. arti. 9ᵒ. ¶ Ad 2ᵐ dici/tur ꝙ cōmentator nō aliud vult nisi ꝙ intellect⁹ pos/sibilis nō habet in natura sua aliquā formā intelligi/bilem in actu nec aliquā formā materialē. ꝛ hoc con ceditur. qz nec ipse est materialis nec forma intelli/gibilis in actu. Cū etiā dicit ꝙ i eo nō est aliqua intē/tio intellecta in actu uel in potentia. intendit ꝙ intel lectus possibilis non est forma intellecta in potentia ~~maxima~~ mediá eo modo q̄ forme intelligibiles in intellectu possibili reseruate de quib⁹ actu nō considerat dicū/tur intelligere in potentia ꝛ quasi habitualiter. tales enī forme sūt in genere intelligibiliū medie inter pu/rā potētiā ꝛ actū cōpletū. cuiusmodi nō ē intellect⁹ possibilis: imo quasi pura potentia in illo genere. vñ si nunq̄ in intellectu possibili describeretur aliqua species ab ipso distincta. nūq̄ in eternum intellect⁹ possibilis posset intelligi a seipso uel poti⁹ ab anima in qua est. sed posita quacunq̄ specie intelligibili in eo illa sufficit ad hoc ꝙ exeat in opus intelligendi.

¶ Ad 3m dicit q differentia ē inter sensū et itellectū possibilē. qz cum obiecta sensus sint de se in actu nō aūt obiecta intellectus possibilis. sed fiāt p intellectū agētē. iō virt9 sensitiua sp ē in potētia prima ad sentiendū. qz imediate pōt moueri a sensibili exteriori. Intellect9 aūt possibilis est in potētia remota. qz nihil pōt illū imediate imutare nisi pri9 fuerit factū intelligibile in actu p intellectū agentē. et hāc differentiā intēdebat Ar. et cōmentator nisi errauerit exponēdo Aristotelē. Unū Ari. 2o de aīa in illa pte: sensitiui aūt pma mutatio etc. dicit q sicut in scia ē duplex potentia. ita et in sensu. et similit duplex act9. Nā ille q nō hz potentiā sensitiuā sz nat9 est habere dicit habere sensū in potētia. cuiusmodi ē semē ex quo generat aial. sz qd hz sensitiuā potentiā sz nondū sentit i actu. dr etiā hre sensum in potētia uel esse sentiens i potētia. sicut ille q hz oculos clausos. et vna istaz potentiaz dr remota. alia prima. Intellect9 aūt humanus anteq recipiat spēm intelligibilē assilat prime potētie sz qui hz sciam et nō actu cōsiderat dicit eē in potētia cōsili secūde potētie pdicte. vn qn hō nascit ul incipit eē. sensitiue potetie illi9 sūt i potētia prima et intellect9 i potentia remota. qz generās reducit eū ad illā potētiā primā ad sentiēdū. nō aūt in potētia prima ad intelligendū. sz poti9 doctor uel magister et ad hūc sensum virt9 sensitiua est magis in actu q intellect9 possibilis. ¶ Ad 4m dicit q Ar. innuit intellectū possibilē esse quēdā actū in hoc q vocat eum virtutē. dicit eni q necesse ē in aīa eē has duas virtutes. s. agentē et possibilē. Ipse etiā cōmētator 3o de aīa cōmēto 4o sic ait. Utrū aūt intellect9 mālis habeat formā ppriā diuersā in eē a formis mālib9 adhuc nō declarat ex h sermōe. pposito enim dicēs q recipiēs debet eē denudatū a nā recepti. intelligit a nā spēi recepti illi9 nō a nā sui generis maxime remoti et maxime ei9 qd dictū est p equocationē. et iō dicimus q in sensu tact9 inuenit mediū int 2ria que comprehēdit. 2ria eni alia sūt in spē a medijs et cū talis est dispositio intellect9 mālis. s. q est vnū genus entiū et qz potētia est abstracta non hz formā mālē. manifestū ē ipsū nō eē passiuū cū passiua trāsmutabilia sint sicut forme māles et qz est simplex ut dicit Ar. et iseparabilis. et sic intelligit nā intellect9 mālis. hec cōmētator. Ex q patet q licz intellect9 possibilis seu materialis sit potētia pura in genere intelligibiliū. tamē ē vnū entiū. et similit licz nō habeat i sui nā aliquā formā materialiū qs solū recipit uel earū spēs. tn̄ ē qdā forma imālis. Ibidē etiā cōmētator vocat eum virtutē. vn sic loquit. Necesse ē ponere i aīa rōnali has differētias. s. virtutē actiōis et virtutē passiōis. et dicit apte Ar. q vtraq pars ei9 est igenerabilis et icorruptibilis ut post appebit. sz h incipit notificare substantiā hui9 virtutis passiue. hec cōmētator. Ex quo pz q iplicite dat sibi aliqd de actu i genē entiū ¶ Ad 5m dr q cōmentator expresse cōmento. 5o dicit intellectū possibilē esse aliqd in actu. vn vba sua sunt ista Propositio aūt dicens q recipiens nihil debet hre i actu ex eo qd recipit. nō dr simplicit. sz cū cōditiōe scz q nō est necesse ut recipiens non sit aliqd in actu oio. sz nō sit in actu aliquid ex eo qd recipit sicut pdiximus. imo debes scire q respect9 intellect9 agētis ad istū intellectū ē sicut respect9 lucis ad diaphonū et respect9 formarū materialiū ad ipsū. et respect9 colorū ad diaphonū. hec ille. Oia aūt ista ponit ad dissoluendū talē qōnē quā sub hac forma proponit. s. qd ē quō intellect9 materialis est aliqd ens et nō est aliq formarū materialiū nec mā. sic dissoluit. Opinādū est eni illū esse 4m genus esse. quēadmodū eni esse sensibile diuidit in materiā et formā. sic intelligibile eē oportet diuidi in 2similia his duob9. s. in aliqd esse 2simile forme et aliqd eē 2simile materie. hec ille. Patet ergo ex supposito qstiōis et ex solutiōe. q cōmentator intelligit intellectum possibilem esse aliquid in actu in genere entiū licz puram potentiā in genere intelligibiliū. ¶ Ad 6m patet p idē. licz eni cōmentator cōparet intellectū possibilē materie. nō tn̄ q ad oia. licz eni intellect9 se habeat ut materia in genere intelligibiliū: nō tn̄ in genere. Omnib9 istis concordat scūs Tho. de veritate. q. 22. art. p. ad oppositū. vbi sic dicit. In apprehēsiuis potētijs nō sp est verū q potētia denudetur totaliter a spē sui obiecti hoc eni fallit in illis potētijs que hnt obiectū vniuersale sicut intellect9 cuius obiectū est quidditas cū tn̄ habeat quidditatē. oportet tn̄ q sit denudat9 ab illis formis qs recipit. hec ille. Ex quib9 patet q nō oportet intellectū possibilē eē denudatū nisi a nā formarū materialiū q sole recipiūt in itellectu possibili. nā intellect9 agēs non facit alias formas intelligibiles in actu nisi eoz quoz hz fantasmata. et iō cū Ar. dicit intellectū possibilē ante intelligere nihil eē eoz q sunt. loquitur 2tra antiquos ponētes animā intellectiuā cōponi ex rebus sensibilibus. ut oia intelligeret. terrā. s. terra: ignem igne. vn ipse ponit totū oppositū. q. s. ipse nō est de nā alicuius sensibiliū. sed in potentia ad oēs formas sensibiles. de formis aūt separatis nō oportet facere instātiā. qz intellect9 possibilis nō ē in potētia nāli ad illas. nō eni pl9 se extēdit ei9 potētia passiua q ei9 potētia actiua q est itellect9 agēs. sz ille forme nō intelligūt a nobis in se sz in alio ut alias fuit prolixius declaratum. Si aūt queratur nōne intellectus possibilis vnius hominis posset recipere spēm intelligibilē intellect9 possibilis alterius hominis si deus infunderet ei. dicendū videt q si illa species esset adequata silitudo intellectus possibilis tunc eēt dubiū. Si tn̄ representaret intellectū adequate aut nō adequate sed simul cum alijs. sicut species influxe a diuino lumine tam in angelis q in substantijs separatis. nō solū representāt accn̄a. imo subiectū illius et multa que sunt in subiecto. imo aliquando omnia que sunt in subiecto: sic q eadē spēs non solum representat subiectū. imo omnia que sūt in tali subiecto. tunc non est incōueniens q vn9 intellect9 recipiat spēm alteri9 intellect9. sz i itellectu possibili hoc nō pōt fieri nāliter nec in isto statu. Et sic patet qd dicendum ad illud argumentū 4m qd est Aureoli et replicas supradictas. ¶ Ad 5m principale di-

citur primo q non est mens Ari. q intellectus agens
sp intelligat. sed hoc dicit de intellectu in actu fm q
ponit sctūs Tho. prima pte. q. 79. arti. 4°. ad 2m vbi di
cit q illa verba phs non dicit de intellectu agente:
sed de intellectu in actu. vn de illo pmiserat. Idē est
aūt fm actum scientia rei scite. uel si intelligatur de
agente. hoc dicit ideo quia nō est ex pte intellectus
agentis hoc q quādoq intelligim9 z quādoq nō in
telligim9. sed ex pte intellectus q est in potentia. hec
ille. Similiter de spūalibus creaturis. q. io. ad 3m di
cit sic. Illud verbū nō dicit Ari. de intellectu agente
sed de intellectu in actu. primo eni locutus ē de intel
lectu possibili. z postea de intellectu agente. z tandē
incipit loqui de intellectu in actu vbi dicit. Idem est
fm actū scientia rei scite uel res scita. z ibi distinguit
intellectū in actu ab intellectu possibili tripliciter. Pri
mo quidē qz intellectus in potentia nō est intellect9
in potētia. sed intellectus in actu. siue scientia i actu
est res intellecta uel scita in actu. z ita etiā circa sen
sum determinat q sensus in potentia z sensibile i po
tentia sunt diuersa. ¶ 2°. cōparat intellectum in po
tētia ad intellectū in actu. quia intellectus in poten
tia est prior in vno z eodem fm tempus q̄ intellect9
in actu. prius eni tempore aliquis intellectus ē in po
tentia q̄ in actu sed naturaliter prius est act9 q̄ potē
tia. z simpliciter loquendo etiā prius tēpore oportet
ponere aliquē intellectū in actu q̄ intellectū in po
tentia qui reducit in actu p aliquē intellectū in actu
z hoc est qd subdit: Qui vo fm potētiā prior tempo
rē in vno z eodē. zc. z ista cōparatione inter actum z
potentiā vtitur i 9° metaphisice. z multis alijs locis.
3° ostendit differentiā q̄tum ad hoc q intellectus in
potentia siue possibilis. quandoq inuenitur intelli
gens quandoq autem non intelligens. sed hoc non
potest dici de intellectu in actu. sicut z potentia vi
siua quandoq videt quandoq non videt. sed visus
in actu est in ipso videre in actu z hoc est qd dicit. sed
non aliquādo quidē intelligit z aliq nō. z postmo
dū subdit. Separatū aūt hoc solum quod vere ē. qd
non potest intelligi de intellectu agente nec de intel
lectu possibili cū vtrūq supra dixerit separatū. sed
oportet q intelligatur de omni eo qd requiritur ad
intellectū i actu. i. de tota pte itellectiua. vn z subdit
Et hoc solū imortale z ppetuum est. qd si exponit de
intellectu agente. sequit q intellectus possibilis sit
corruptibilis. ut Alexander intellexit. sed hoc ē ɔtra
ea que Ari. superius de intellectu possibili dixerat.
hec sanctus Thomas. Quā solutionē latius pertra
ctat z planus 2°. ɔtra gētiles ca°. 77°. Istud est primū
dictū huius responsionis ad primū motiuū tactū ibi
dem. Dicitur 2°. pro 2°. motiuo q licz esset inconue
niens q aliqua qualitas sic virtualiter contineret
omnes formas intelligibiles. scz q in passo disposito
posset se sola inducere omnes formas intelligibiles.
non tamen est inconueniens q aliqua qualitas isto
modo contineat omnes formas a nobis naturaliter
intelligibiles quo lumen continet in virtute omnes
colores faciendo eos de potētia visibilibus actu vi
sibiles. Unde sctūs Thomas 2°. ɔtra gentiles ca°. 76
Exemplū inquit de intellectu agente z possibili nō ē
oio simile si oculus simul cum hoc quod est diapha
nus z susceptiu9 colorū haberet tātū de luce q pos
set colores facere visibiles i actu. sicut quedā aīalia
dicuntur sui oculi luce sufficiēter illuminare sibi ob
iecta propter qd in nocte vident magis. in die vero
minus. sunt enim debiliū oculorū. quia a parua luce
mouentur. a multa aūt cōfunduntur. Cui est etiā si
mile in intellectu nostro qui ad ea que sunt manife
stissima se habet sicut oculus noctue ad solem. vnde
paruū lumen intelligibile quod nobis est cōnatura
le sufficit ad faciendū actionē intellect9 agentis. hec
ille. Item 3°. de anima et 1° ca°. Quoniā autē sicut in
omni natura. sic dicit. Cōsiderandū inquit est quō i
tellect9 possibilis sit i potētia ad itelligibilia z quō in
tellectiua sint i potētia itellect9 agētis. ē eni itellect9
possibilis in potentia ad intelligibilia. sicut indeter
minatū ad determinata. nam intellect9 possibilis nō
habet determinate naturā alicuius rerū sensibiliū.
vnūqdq autem intelligibile est aliqua determinata
natura alicuius spēi. vn supra dicit phus. q intelle
ctus possibilis comparatur ad intelligibilia sicut ta
bula ad determinatas picturas. Q̄tum ad hoc aūt si
intellect9 agens haberet in se determinationē oium
intelligibiliū non indigeret intellectus possibilis fan
tasmatibus. sed per solum intellectū agētē reduce
retur in actum omniū intelligibiliū. z sic nō cōpare
tur ad intelligibilia ut faciens ad factū. ut dicit phs
hic. sed ut existens ipsa itelligibilia. comparat igitur
ut actus respectu intelligibiliū inq̄tum est quedam
virtus imaterialis actiua potens alia similia sibi fa
cere. s. imaterialia. z per hunc modū illa que sunt in
telligibilia in potentia fiunt intelligibilia in actu per
intellectū agentem. Sic enim z lumen facit colores
in actu nō q ipsum habeat i se determinationē oium
colorū. hō aūt virtus actiua est quedā pticipatio lu
minis intellectualis a substantijs separatis. z ideo di
cit phs q est sicut habitus ut lumē. hec ille. Et hoc p
2° motiuo illius argumenti. ¶ Dico 3°. q fm sanctū
Thomā prima pte. q. 79. sensus aliquando accipit p
potētia sensitiua. aliquādo vo p ipsa anima sensiti
ua. denominat eni ipsa anima sensitiua noie sue pn
cipalis potentie que est sensus. z similiter aīa intelle
ctiua quādoq nominatur nomine intellectus quasi
a sua virtute pncipaliori. sicut dr 3°. de anima. z p q
intellectus est substantia quedā. hec ille. Ex quo pa
tet ad quem sensum phus sit locutus. Et ista sint di
cta pro hoc principali. ¶ Ad 6m dicitur q hoc est falsa
nō enim intellectus aut voluntas ppie mutatur. s
anima fm intellectū z voluntatē. sicut enim nullum
accns ppie subiectū ē isto modo q subijciatur: sed
si dicatur subiectum hoc est quia est ratio alicui q
subijciatur z est illud quo aliqua substantia efficitur
propriū subiectum alterius accidentis. sic nec aliqd
accidens ppie mutatur. sed bene pōt esse ratio q
aliquid mutetur. Et si ex hoc dicatur accns mutari
hoc ē improprie dictū. nec tunc illo modo mutatiōis

loquendo esset vera a^a sumpta ex dictis phi. s. ꝙ oē illud qđ sm sui mutationē. &c. ¶ Ad 7^m dr̄ ꝙ aīa ē capax dei sm naturā suam sicut sm primū principium capiēdi deū. & sicut qđ capit deū. sed aīa nō ē capax dei sm naturā suam. sicut sm ꝓrimū ṗncipiū capiēdi. sȝ sm potencias que sunt ꝓrima principia actuū quibus attingit deus per modū obiecti. ¶ Ad 8^m negatur h^a. nec dictū illius actoris de spū & aīa tenendū est. vñ sanctus Thomas de spūalibus creaturis vbi supra ad 2^m sic ait. Liber de spū & aīa apocryph^9 est cū eius actor ignoret. etiam sūt ibi multa improprie vl' false dicta. qȝ ille qui librum cōposuit non intellexit dicta sanctoꝝ a quib^9 accipere conatus fuit si tamē sustineri debeat. Sciendū ꝙ est triplex totū. scȝ vniuersale qđ adest cuilibet pti sm totā suā essentiā & virtutē. vñ ꝓprie predicatur de suis partib^9. ut cū dicit ꝙ homo est aīal. Aliud vo est totū integrale qđ nō adest alicui sue pti sm totā suā essentiam neqȝ sm totā suam virtutē. & iō nullo mō ṗdicat de pte. ut dicatur paries est domus. 3^m est totū potentiale qđ est mediū inter hec duo. adest eni sue pti sm totā suā essentiā. sed nō sm totā suam virtutē. vñ medio mō se habet in predicando. ṗdicatur enim quandoqȝ de partibus: sed non proprie. & hoc modo quandoqȝ dicitur ꝙ aīa est sue potentie. uel ecōtra. hec ille. ¶ Ad 9^m dicitur pmo ꝙ impossibile est potentias aīe circumscribi ab aīa etiam p intellectū ꝓprie loquēdo intelligendo aīam esse sine illis. Un̄ sanctus Tho. de spiritualibus creaturis vbi supra ad 7^m. ꝙ licȝ itellect^9 possit intelligere essentiā aīe. non intelligendo potētiā eius. nō tamē pōt intelligere ꝙ aīa sit sine potentijs. vñ ibidē sic ait. Duplex est opatio intellect^9 sicut dicit 3° de aīa. vna qua intelligit qđ qd est. & tali operatione intellectus potest intelligere esse rei sine ꝓprio & sine accñte. cum neutrū eoꝝ ingrediat essentiam rei. Alia est operatio intellect^9 cōponentis & diuidentis. & sic pōt substantia intelligi sine accidētali predicato etiā si sm rem sit inseparabile. sicut pōt intelligi coruus eē albus. nō eni est ibi repugnātia intellectuū cū oppositū predicati nō dependeat ex ṗncipijs speciei que sigt nomine posito in subiecto. hac vo operatiōe nō pōt intelligi substantia sine ꝓprio. non eni pōt intelligi ꝙ hō nō sit risibilis. uel ꝙ triangulus non habet tres angulos. &c. hic enim est repugnātia intellectuū qȝ oppositū predicati depēdet ex natura subiecti. sic igit pōt intelligi pma operatione intellectus essentia aīe sine potentijs. ut. s. intelligat qd est absqȝ potētijs. nō autē secunda opatione. ut. s. intelligat nō habere potentias. hec ille. Ex quo patet ꝙ nō pōt intelligi essentia aīe esse sine talib^9 accidentibus ꝓprijs. & multo minus ecōtra. cū i diffinitione passionis ponat subiectū. Ex quo vlterius infertur ꝙ nō est factibile ꝙ aīa sepetur a suis accidētib^9 ꝓprijs. nō eni opoꝛtet ꝙ omnia distincta realiter ab inuicē etiā absoluta possint ab inuicē realiter separari. uel vnū destrui alio remanente. uel separatim cōseruari. nec vbi vnū ē de ratiōe alterius. nec vnū ex ṗncipijs ɔstituēt. h^9 reliquū naturali ɔsequētia resultat ipsis positis extra suā causam efficientē. nec vnū est alteri rō existendi. ꝓpter defectū pmi diffinitum non pōt esse sine diffinientib^9. ꝓpter defectū secundi subiectū nō pōt eē sine ꝓpria passiōe nec ecōtra. ꝓpter defectū tertij eēntia nō pōt existere sine eē nec ecōtra. nec materia sine forma. licȝ econtra. Dicitur 2° ꝙ posito p impossibile ꝙ aīa esset omni accidente spoliata ipsa esset nata intelligere & velle. sȝ nō posset intelligere neqȝ velle loquendo de potentia reali que est ꝓrimū ṗncipiū agēdi uel patiendi. secus si loquamur de potētia logica uel absolute sumpta q̄ non est nisi non repugnantia terminoꝝ. illo mō eni tali ypotesi facta aīa posset intelligere. sicut ferrum ascendere in celū. uel aq̄ calefacere. qȝ predicatū nō repugnat subiecto & aq̄ est capax potētie calefactiue. s. caloris: & ferrū leuitatis. Sic etiā talis natura aīe diceret potens intelligere uel velle. qȝ nō repugnat eam habere principiū intelligendi aut volendi licȝ illud nō habeat. & ideo nec diceret potens nisi remote nō ꝓrime. ex tali aūt posse natura nō dicit intellectus aut voluntas. sȝ solū illud dicit intellectus qđ est ꝓrimū intelligendi ṗncipiū. & voluntas quod est ꝓrimū ṗncipiū volendi. ¶ Ad 10^m dicitur ꝙ esse sup qđ fundat agere nō est esse simpliciter sed eē simquid vbi agere est accñs & non substantia. dicit igit ꝙ operari opera viuentis uel aīati non fundat immediate sup viuere uel super esse rei viue substantiale sȝ sup esse virtuale qđ dat potētia ɔns forma vite. s. aīam. & ideo argumentū supponit falsū. s. ꝙ operari viuentis fundet imediate sup esse substātiale rei viuētis. ¶ Ad 11^m dr̄ ꝙ act^9 potētie vegetatiue ē accñs imo actus cuiuslibet potētie create opatiue ē accñs licȝ aūt terminus formalis generationis qui est act^9 potētie vegetatiue. uel poti^9 actus aīe p talē potentiā vegetatiuā. sit forma substantialis. nō tamē oportet ꝙ dicta potentia sit substantia. quia non oportet proximū ṗncipiū operationis esse eiusdem generis cū termino ꝓducto nec eque perfectū uel pfectius. sicut oportet dictū ṗncipiū esse eiusdē generis cum tali actione. sufficit eni qđ ipsum ṗncipiū qđ agit uel ṗncipiū quo agit esse eque perfectū uel perfectius termino ꝓductiōis. modo potētia vegetatiua nō est generās nec ipsū ṗncipiū generatiōis. sed ꝓrimū. & ideo nō oportet ꝙ sit eque pfectū sicut est terminus ꝓductionis. ¶ Ad cōfirmationē negatur a^a. ut patet per solutionē precedentē. ¶ Ad 12^m dico ꝙ potētie aīe fluūt ab aīa. & aīa est illarū principiū nō mediante alia potentia uel virtute distincta ab essentia anime. & causa est. quia sm ꝙ dicit sanct^9 Thomas pma pte. q. 77. arti. 6° ad 3^m. Emanatio ꝓprioꝝ accidentiū a subiecto non est per aliquā transmutationē. sed p nālē ɔsequētiā sicut ex vno naturalr aliud resultat. ut ex luce color. hec ille. In illis autē vbi pceditur de potentia ad actū p transmutationē oportet actū & potentiā esse eiusdē generis. non autē vbi non est talis ꝓcessus. & ideo non oportet ꝙ si potentia fluat imediate a substantia ꝙ simili ratione operatio que est cū transmutatiōe imediate possit ꝓce

dere a substantia signanter. q2 potentie anime ideo
dicuntur fluere ab anima uel ꝑduci aut causari ab
ea. quia eadem ꝑductio que terminatur ad esse ani-
me primo. terminatur ad esse potentiarum secunda-
rio. proprie siquidem producuntur a producēte ani-
mam potius ꝙ ab anima. sicut quelibet propria pas-
sio producitur a producente subiectum. sed ideo di-
citur passio fluere a subiecto ꝙ illa actio prius natu-
ra terminatur ad subiectū ꝙ ad propriā passionem.
¶ Ad 1m dicitur. ꝙ natura dicit̄ principiū motus ⁊
quietis ꝑmū. sed non ꝑrimū. nec sequitur: accñs est
ꝑncipiū ꝑrimū: ⁊ natura est principiū primū. igit̄ na-
tura est principiū ꝑ illud accñs: q2 licꝫ ꝑncipale agēs
agat ꝑ illud accñs ⁊ per formam substantialē ita ꝙ
accñs sit aliqualiter ratio agendi tali agēti. tñ accñs
non est ratio forme substantiali ꝙ sit principiū q̄. sed
quelibet tam forma substantialis ꝙ accidentalis est
principiū q̄ in suo ordine. nec forma substātialis mē-
dicat ab accidentali ꝙ sit principiū primū actionis.
imo potius accidēs. ideo ē proximū principiū actio-
nis q2 est instrumētū substantie. sic igitur natura licꝫ
non sit proximū principiū actionis uel motus. nō ta-
men sequitur ꝙ sit principiū per accñs. ¶ Ad primū
contra 2am ꝯnem dicitur ꝙ licꝫ idem principiū indi-
stinctum re ⁊ ratione sit pluriū principiū ⁊ diuersorū
actuū uel effectuū ante tale principiū nō recipit spe-
ciem ⁊ rationē ab aliquo taliū actuū uel effectuum.
sed ab aliquo cōmuni. in quo illa ꝑticularia coicant:
seu illi particulares effectus ⁊ actiones. tamen impos-
sibile est ꝙ aliqđ principiū oio indistinctum extendat
se ad plures actiones diuersarū rationū ⁊ ex oppo-
sito distinctarum a quarū vna recipit speciem ⁊ ra-
tionem. sicut potentia calefactiua quia sumit speciē
ab actione que est calefactio inꝯtrū hꝫ non pōt eadē
potentia oio indistincta manens esse principiū infri-
gidationis. Sic autem est in proposito. quia volūtas
recipit speciem ab actu volendi que distinguitur ex
opposito contra actum intelligendi in genere operū
vite nō solum specie. imo sm genus. principia enim
operū vitaliū cuiusmodi sunt intellectus ⁊ volūtas
sumūt speciem a talibꝰ actibus ⁊ ꝯiter distinguūtur
ratione. distinguūtur etiam realiter. q2 distincta ge-
nere distinguūtur numero. sic autem est de hꝫ prin-
cipijs in creaturis sm Arl. 2o de anima numerāte. 5
genera potentiarū anime ut prius dicebatur. Nec
valet si dicat̄ ꝙ idem est principiū omniū operū vi-
te ⁊ illud non recipit speciem ab aliqua specie operū
vite. sed ab h̄ cōmuni opus vite. Illud inquā nō va-
let. quia hoc dato non apparet quō saluantur dicta
phoꝝ distinguētiū inter itellectū possibilem ⁊ agen-
tem: inter sensum ⁊ intellectū. dicentiū etiam ꝙ vo-
luntas mouet intellectum. ⁊ ꝙ voluntas est rationa-
lis per participationē. non apparet etiam qn oē intel-
ligere esset velle. ⁊ econtra. ¶ Ad 2m negat̄ añs. nec
enim illa est mens phi nec cōmentatoris. cū quilibet
eorū expresse dicat intellectū ⁊ desideriū esse duas
virtutes. verba enim cōmentatoris 3o de anima cō-
mento. 48o super illo verbo Arl. ibidem. hec igitur
duo. s. desideriū ⁊ intellectus sunt mouentia de loco
ad locum. Hec inquit igitur dominatur in isto motu
⁊ appropriatur ei. non tamen cognitio cū multotiēs
moueamur a desiderio ⁊ intellectus iudicat nos de-
bere moueri. nec etiā qđ dominatur in illo motu est
desideriū qđ multi homines desiderant. sed nō cōse-
quūtur desideriū sed intellectum. ⁊ cum declarauit
Ar. ꝙ motus localis impossibilis est attribui alteri
istarum virtutū. singulariter apparet ꝙ vtraqꝫ illa-
rum habet introitum in mouendo. motus eñi non fit
sine desiderio: neqꝫ sine intellectu aut imaginatione.
apparet igitur ꝙ agens motum est duo. s. intellectꝰ ⁊
desideriū. aut imaginatio que similis est intellectui.
hec ille. Ex quo patet quomodo ~~posset~~ eē duas vir- posse
tutes. presertim cum dicit in fine ꝙ aliquādo moue-
tur aīal a desiderio ⁊ imagine ⁊ nō intellectu. Istud
eñi demonstrauit desideriū ab intellectu realiter di-
stingui ex quo quādoqꝫ desideriū mouet intellectu
non mouente sꝫ imaginatiōe vicē eiꝰ supplente. Illa
autem verba cōmentatoris que arguens recitat de
cōmento. 49. male sunt intellecta. cum eñi dicit cō-
mentator ꝙ virtus rationalis est desideratiua. ⁊ hꝫ.
non intendit ꝙ eadem potentia in numero sit intel-
lectus ⁊ appetitus uel desideriū cum in illo cōmēto
⁊ precedenti ⁊ multis alijs dicat ꝙ sunt due virtu-
tes. sed loquit̄ de intellectu eo modo quo nos loqui-
mur de mēte. nec hoc nec illud eñi dicit aliquā po-
tentiā particularē. sed dicit quoddā totū potentia-
le cōprehendens oēs potentias intellectiue partis.
siue sint apprehensiue siue appetitiue. illo modo aūt
capiēdo intellectū. dicit cōmētator ꝙ ille desiderat
⁊ intelligit sicut posset dici de mente. Ad illud dictū
phi 6o ethicoꝝ cū dicit phus ꝙ electio est appetitus
intellectiuus. ⁊c̄. dicitur ꝙ phs non intendit per hoc
ꝙ dicit. electio est appetitus intellectiuus nisi ꝙ ele-
ctio ē actus appetitus tendentis in aliquid sm ordi-
nem rationis uel est actus intellectus moti ab appe-
titu. Unđ sanctus Thomas de veritate. q. 22. arti. 15o
dicit. Electio habet in se aliquid rationis ⁊ aliqđ vo-
luntatis. vtrum autem proprie sit actus voluntatis
uel rationis. phus videtur relinquere sub dubio. 6o.
ethicorū. vbi dicit. Q2 electio uel ē appetitus intelle-
ctiuus. i. appetitus i ordine ad intellectū. uel intelle-
ctus appetitiui. i. intellectus in ordine ad appetitum
ꝑrimū autem est veriꝰ. s. ꝙ sit actus voluntatis i or-
dine ad rationem. hec ille. Ex quo patet quōmō in-
telligatur verbum illud phi. ad aliud dictum eius
3o de anima parte. 49. vbi ait. Si enim duo. s. intel-
lectus ⁊ appetitus mouent. ⁊c̄. dicendum ꝙ Arl. in-
tendit ꝙ intellectus ⁊ appetitus sm aliquā cōmunē
speciem mouent hoc est intellectus ⁊ appetitus sm
ꝙ sunt respectu eiusdem obiecti mouent aīal de lo-
co ad locum. inꝯtrum. s. idem quod est dictatum per
intellectum est affectatū per volūtatem. dicit enim
ꝙ hec duo mouentia non mouent nisi sm ꝙ reducū-
tur ad vnum mouens. s. ad obiectū appetibile quod

mouet intellectũ ⁊ appetitũ. ⁊ ĩ eius virtute ista duo mouent animal. non autem intendit Ar. ꝙ intellectus ⁊ appetitus sint vnius speciei uel vna res in numero. imo Ar. 9° metaphisice pte. 5. dicit voluntatẽ esse aliud principium ab intellectu. vñ ostendens qd determinat potentiam rationalem ad alterum contrariorũ cum illa sit indifferẽter ad opposita dicit ꝙ aliquid ẽ verus dominus. s. appetitus uel volũtas. ait eñi sic. Potentie vero que nõ habẽt rationẽ qñqꝫ appropinquãtur ꝓm ꝙ est possibile de actiuo ⁊ passiuo. necesse est ut quedam agant ⁊ quedam patiant. alia vo non est necesse. s. potentias rationales. vnaqueqꝫ enim illarum. s. que nõ habent rationem agit alterum tñ contrariorũ. que autem sunt cum ratione agunt cõtraria. agunt ergo contraria insimul qđ est impossibile. ergo necesse est ut dominus verus sit aliud. ⁊ dico quoniam hic est appetitus aut volũtas hec sunt verba Ari. nulla expositione addita preter expositionem cõmentatoris. vñ cõmentator ibidem ait. Cum illa que possunt aliquã actionẽ fuerint rationabilia potentie eorum agentes erunt coniuncte cum ratione. ⁊ intendit Ari. ꝙ ratio est primus motor in eis. ⁊ post subdit. Potentie vo que sunt sine ratione quando agens appropinquat acto ⁊ nõ est illic aliquod impediens extrinsecũ necesse ut agẽs agat ⁊ patiens patiatur. Alie vo potentie que sunt cũ ratione non est necesse quando appropinquant suas actiones ut agant. quoniã potentie que sunt cũ ratione agunt contraria: Scia enim est contrariorũ. ⁊ si agit duo contraria per se primo. continget ex hoc ꝙ agat duo contraria insimul quod est impossibile. ergo necesse est ut in istis sit principiũ prius potẽtijs mouentibus que sit causa in hoc ꝙ agunt alterũ cõtrariorũ quandoqꝫ ⁊ quandoqꝫ alterũ. ⁊ vniuersaliter necesse est ut aliquid sit quod faciat magis agere alterum contrariorũ ꝙ̃ alterum. ⁊ hoc est verum principiũ. ⁊ hoc quod facit magis agere alterũ contrariorũ est appetitus ⁊ voluntas que est ab intellectu. hec ille. Ex quo patet quomodo cõmentator numerat rationem inter potentias rationales ⁊ cũ hic dicit voluntatem esse aliud principiũ ⁊ prius potentijs rationalibus ⁊ rñter distingui. presertim aũt mirandum est quomodo iste tantã falsitatem impudenter conatur cõmentatori imponere. cum cõmẽtator expsse ponat. qnqꝫ virtutes anime distinctas ab inuicem ⁊ ab anima sicut accidens a subiecto. quod patet. Nam primo de anima cõmento. 87. dicit sic. Anima habet qnqꝫ actiones aut passiones diuersas genere. quarum vna est scire ⁊ estimare. secunda sentire. tertia desiderare ⁊ velle. quarta moueri in loco. quinta augeri ⁊ minui ⁊ nutriri. ideo queritur vtrũ quelibet istarum actionũ diuersarum in genere sint totius anime. ita ꝙ per eandem naturam intelligit ⁊ sentit. ⁊ mouetur in loco ⁊ desiderat ⁊ nutritur ⁊ vniuersaliter agit ⁊ patitur vnoquoqꝫ eorum nisi ꝑ virtutes diuersas ⁊ membra diuersa. ⁊ membra ei⁹ conuenientia cõmunia. hec igitur opinio Ari. Nõ igitur opinamur ꝙ faciat diuersas actiones ⁊ vnica membra tñ: neqꝫ per vnicas virtutes ⁊ diuersa membra. s. cum hoc qđ agit cum membris cõuenientib⁹ quoniam si sic nõ intelligeretur. esset idem cum sermone platonis. hec ille. Ex quo habetur ꝙ virtutes anime sunt diuerse ad inuicem. Item cõmento. 90. sic dicit. Debet dubitare homo de partibus anime cum fuerit opinatus habere eam partes ꝓm hunc modum. s. ut sit dissimilis vno mõ. ⁊ vnita alio modo. Et subdit. Et debes scire ꝙ ista duo nõ sequitur nisi h. quia nõ determinatur vtrum sit vna ꝓm subiectum: ⁊ plura ꝓm virtutes. ita ꝙ diuisio anime in suas partes sit sicut pomi in odorem colorem ⁊ saporem. Aut est vna propter vnam materiã cõmunẽ. ⁊ plura quia ista natura habet duas virtutes. ita ꝙ diuisio anime ĩ suas partes sit sicut diuisio generis ĩ suas species. quoniã ꝓm hunc modũ contingũt duo predicta. cum eñi posuerimus eam vnicam ꝓm subiectum tñ nõ continget h. subiectũ eñi partiũ ei⁹ erit vnum tñ. ⁊ quedã eorum erunt subiectũ quorundam. hec ille. Et cõmento. 91. dicit. Necesse est ut anima sit in toto aiali vna substãtia ⁊ plura ꝓm virtutes. ita ꝙ quedam partiũ sit subiectum quorũdam. s. ꝙ nutritiua sit subiectum sensibilis ⁊ tangibilis sit subiectum aliorũ sensuum. ⁊ similiter quedam quorũdam ut post declarabitur. hec ille. Ex quibus patet ꝙ virtutes seu potẽtie qs vocat partes anime sunt ab inuicem realiter distincte. diuisio enim anime in suas partes est uel sicut diuisio subiecti in accidentia. sicut exemplificauit de diuisione pomi in odorẽ colorem ⁊ saporem. aut sicut diuisio generis in suas species. sicut ex dictis in commento. 90. in vtraqꝫ autem istarum diuisionum diuidentia realiter ab inuicem distinguũtur. sc3 tam diuersa accidentia vnius subiecti. ꝙ̃ diuerse species vnius generis. S3 ut per verba finalia eiusdem cõmenti apparet. ⁊ ex cõmento. 91. mens sua est ꝙ anima non se habet ad suas virtutes ut genus ad species: loquendo de anima vni⁹ animati solum. sed potius sicut subiectum ad multa accidentia. In vtroqꝫ etiam cõmento dicit vnam virtutẽ esse subiectũ alterius. qđ nullo modo posset esse nisi essent realr̃ distincte. Et sic patet ꝙ cõmentator est pro nostra opinione. ¶ Ad 5ᵘᵐ argumentũ qđ est Ade. negatur a⁹. Ad primã probationẽ dicitur ꝙ deus posset fruitionẽ voluntatis conseruare sine actu intellect⁹ presente. non tamen posset facere ꝙ voluntas vellet ⁊ intellectus nec tunc nec prius intellexisset. q3 de ratione actus voluntatis est ꝙ feratur in bonum intellectum. nõ ergo sequitur: actus voluntatis ⁊ nulla cognitio intellectus est. ergo amatur incognitum sed sequitur solũ ꝙ amatur aliquid qđ pro tũc nõ cognoscitur sed prius cognoscebatur. potest etiam dici ꝙ lic3 actus intellectus ⁊ voluntatis sint realr̃ distincti. tamen vnus includitur in ratione alterius. ⁊ ideo nõ possunt separari ꝓm rem. Volitio eñi est appetitus boni intellecti. cum ergo desinit esse intellectio desinit tale bonum intelligi: ac per hoc a vo

luntate appeti. ¶ Ad secundam probationem dicitur ꝙ voluntas non est ceca nec videns. quia nō ē apta videre. sufficit enim ꝙ idē sit subiectum quod videt et quod vult. s. anima cui principaliter attribuitur intelligere et velle. et non alicui potentie. si enim voluntas esset quasi suppositum volens. bene esset inconueniēs ꝙ nihil intelligeret. sicut si visus eet vna anima. inconueniens esset illam nō habere gustum. et si oculus esset animal inconueniens esset ꝙ non haberet os. sed quia sunt instrumēta animalis et nō aialia non oportet eandē virtutem videre et gustare et olfacere. ita in proposito. ¶ Ad 3^am probationem negatur ꝯña. quia supponit duo falsa. Primū ꝙ fruitio sit essentialiṫ beatitudo. 2^m ꝙ illa remanēs fruitio seu in eē fruitionis aut delectatiōis uel dilectionis posset separari ab oī cognitiōe. qđ forte falsū ē. ¶ Ad 4^am dicitur ꝙ hoc implicat impossibile et ideo infert qđlibet. cum enim dicitur posito solo actu amandi quocūqȝ alio circūscripto implicatur contradictio. scȝ ꝙ actus amandi et omnis circūscribiṫ. et ideo ex illo impossibili bene sequitur ꝙ obiectū placeat imo ꝙ homo sit asinus. ¶ Ad 5^am dicitur sicut ad primam et 3^am. ¶ Ad 6^am dicitur ꝙ ꝯña nulla est: voluntas potest in oppositum cuiuslibet dictaminis. ergo potest ferri ī incognitū. potest enim in oppositū cuiuslibet dictaminis in sensu diuiso. hoc ē. nō est aliquod dictamen circa ea que sunt ad finem quin voluntas possit ī oppositum. non tamē est possibile ꝙ velit in oppositum cuiuslibet dictaminis. hoc ē. ꝙ habeat velle nulli dictamini conforme. et iste est sensus compositus. in primo sensu negatur ꝯña. et conceditur aīs. ¶ Ad 7^am negatur hoc. non enim actus volendi aut vegetandi ē experientia sui obiecti. et tamen actus potentie vegetatiue est vitalis. negatur ergo ꝯña: iste actus non est experientia. ergo non plus est vitalis q̄ȝ habitus uel species. fallitur enim arguens nomine actus vitalis. actus enim ille dicitur vitalis qui est actus viuentis inq̄ꝫtum hm̄oi. viuens autem dicitur quod a se mouetur. Unde sanctus Thomas prima pte. q. 18. arti. p°. Uiuentia dicuntur quecūqȝ se agunt ad motū uel operationem aliquā. ea vero in quorum natura non est ut se agant ad aliquē motū uel operationem: viuentia dici nō possunt nisi per aliquā similitudinem. et ideo s͠m ꝙ ipse ponit arti. 2°. eiusdem questionis ad 2^m argumentum. opera vite dicuntur quorum principia sunt in operantibus ut seipsos inducant in tales operationes. Nec valet si fiat instantia de motu naturali ipsi⁹ grauis que est a principio intrinseco scȝ grauitate. nec tamen ille motus dicitur actus vitalis. nam s͠m ꝙ ponit sanctus Thomas de veritate. q. 24. arti. p°. Eorum quorum principium motus in ipsis est: quedam talia sunt ꝙ ipsa seipsa mouent sicut animalia. quedam autem que nō mouēt seipsa q̄uis in seipsis aliquod principium motus habeant sicut grauia et leuia. non enim ipsa seipsa mouēt cum non possint distingui in duas partes quarum vna sit mouēs et alia mota: sicut ī animatis inueniṫ. Q̄uis motus eorum sequatur aliquod principium in ipsis: scȝ formam quā quia a generante habent dicuntur a generante moueri. s͠m phm̄ 8°. phisycorum. sed a remouente prohibens per accidens. et ideo talia mouentur seipsis. sed non a seipsis. quia non sūt sibiipsis causa agendi uel mouendi. sed per illud quod ab altero receperunt diriguntur ad agendū uel mouendum. hec ille. Et 5°. metaphisice. ca°. de potentia dicit sic. Natura s͠m ꝙ est ṗncipiū motus in eo in quo est non comprehenditur sub potentia actiua sed magis sub passiua. grauitas enim non est principium ut moueat. sed magis ut moueatur. hec ille. Ex quo patet ꝙ motus naturalis grauis non dicitur actus vitalis nec opus vite. quia licȝ principiū illius mot⁹ sit in graui. non tamen sic ut se inducat ad talem motū: sed potius ut moueatur a generāte uel remouente prohibens. Patet igitur ꝙ ad hoc ꝙ actus dicaṫ vitalis non requiritur ꝙ ipsa sit cognitio uel experientia. ¶ Ad 8^am dicitur ꝙ quicquid sit de minore a^{ce} est falsa. quia tam assensus q̄ȝ apprehensio pertinēt ad intellectum. nō sic cognitio aut volitio. sed ad diuersas potentias. ¶ Ad 9^am negatur hoc. et ad probationem dicitur ꝙ beatitudo essentialiter est cognitio et non fruitio. et si per impossibile aliqs videret deum et velle nullum haberet. ipse esset btūs licȝ nō perfecte quo ad illa que extrinsece beatitudinē perficiūt et decorāt. ¶ Ad x^am dicitur ꝙ omnes locutiōes sūt intelligende per cōcomitantiā et nō ꝙ sit predicatio per essentiam ut sit sensus. amor est noticia. i. non est sine noticia. uel ꝙ in talibus locutionibus abstracta ponantur pro concretis ut sit sensus. amor ē noticia id est amās ē cognoscēs. ¶ Ad xj^am per idē. Ex quibus patet ꝙ hoc superius negata adhuc nō sufficienter probatur. ¶ Ad 4^m principale dicitur ꝙ intellectus et voluntas distinguūtur realiter. Et cum queritur. an hoc sit. etc. Dico ꝙ hoc est propter diuersitatem obiectorum intellectus et voluntatis non materialibus sed formalibus que primo et per se respiciūt scȝ bonum et verū et ens ut fuit dictum in probatione secunde conclusionis. Si etiam dicatur ꝙ dicte potentie distinguantur propter diuersitatem actuū nō oportet ꝙ tot sint potentie in anima q̄t sunt act⁹ specie distincti in ea. non enī quecūqȝ actuū diuersitas dicit potentiam. sed solum diuersitas actus que non potest reduci ad vnitatē generis uel speciei sub hoc cōmuni opus vite. sic autem est de actu qui est cognitio et de actu qui est appetitio uel volitio. quia isti continentur sub diuersis generibus operum vite ut supra deductū est. ¶ Ad 5^m respōdet sanct⁹ Thomas ī de veritate. q. 10. arti. p°. ad 5^m. dicēs. ꝙ illa tria dicuntur vna essentia inq̄ꝫtum ab vna essentia procedunt. vna vita inq̄ꝫtum ad vnum genus vite pertinent. vna mens inq̄ꝫtum sub vna mēte cōprehenduntur. sicut partes sub toto: sicut visus et auditus cōprehenduntur sub parte anime sensitiua. hec ille.

¶ Ad 6^m dicitur ꝙ similitudo parũ valet. non enĩ oẽ
oĩa illa que sunt idẽ in deo esse idẽ in creaturis. alias
non oporteret distinguere sapientiam iusticiam co-
gnitionem ⁊ essentiam in creatis sicut nec in deo. nõ
enim creature attingunt ad diuinam simplicitatem
que tanta est ꝙ illud quod habet est illud quod ha-
betur loquendo de absolute dictis. ideo de⁹ qui ha-
bet sapientiam est sapientia quã habet. non sic in re-
bus creatis. ¶ Ad 7^m dicitur ꝙ non oportet omne
imateriale esse intellectiuũ tanq̃ potens intelligere
sed bene cõceditur ꝙ imaterialitas est causa uel cir-
cũloquitur causã ꝙ aliquid sit intellectuale. Aliqd
autem potest dici intellectuale multipliciter. primo
quia est natum intelligere sicut substantia imateria-
lis. 2° modo. quia est principiũ uel potentia ad intel-
ligendum sicut intellectus. 3° quia est ipsum intelli-
gere ut opus intelligendi. 4° quia necessario preuiũ
ad talem actum sicut species uel habitus uel est in-
telligibile in actu. 5° quia est consecutiuũ ad virtutẽ
intellectiuam. ⁊ isto modo voluntas dicitur esse qd
intellectuale nõ tamẽ qd intellectiuũ. Et si queraẽ
quid plus requiritur ad hoc ꝙ aliquid sit itellectiuũ
vltra imaterialitatẽ. diciẽ ꝙ virtus intellectiua nõ
solum dicit virtutem imaterialem. sed dicit virtutẽ
que sit imaterialiter forme non solum sue sed alteri⁹
conceptiua uel receptiua loquẽdo in creaturis. hãc
enim causam assignat sanctus Thomas prima pte
q. 14. arti. p°. ⁊ quia voluntas licꝫ sit imaterialis. non
tamen est susceptiua uel conceptiua speciei obiecti
ideo non est intellectiua. Intellectus enim se habet
ut femina. volitas vero ut vehiculũ portãs cog^tem
Et si dicatur ꝙ sanctus Thomas ibidem ponit ꝙ
ex imaterialitate nature prouenit ꝙ natura sit sus-
ceptiua formarum aliarum a se. dicitur ꝙ loquitur
de natura subsistente. ex hoc enim ꝙ aliqua natura
naturaliter subsistit imaterialiter habet virtutẽ sus-
cipiẽdi speciem obiectorum aliorum a se. modo nec
voluntas nec intellectus creatus subsistunt. ⁊ ideo
nõ intẽdit ꝙ itellect⁹ ex hoc habeat ꝙ sit imaterialiẽ
susceptiu⁹ qꝛ est imaterialis. sꝫ hoc dicit de substãtia
intellectuali. intellect⁹ enĩ ꝓprie nõ suscipit. sed sub-
stantia per intellectum spẽm obiecti. Et si queratur
cur plus suscipit per hanc qualitatem quã dicim⁹ in-
tellectum. q̃ per illã quã dicimus voluntatem. dici-
tur ꝙ non est alia causa nisi quia hec qualitas est ta-
lis ⁊ alia non. sicut si queratur. vnde est ꝙ hec forma
sit anima. ⁊ nõ illa. uel cur isti nature conueniat talis
diffinitio ⁊ non alteri nature. non enim est diffinitio
demonstrabilis de diffinito. nec differentia essentia-
lis de sua specie a priori. sed est imediata illi. nec hic
habet locũ questio ꝓpter quid. ¶ Ad 8^m diciẽ ꝙ ap-
petere ẽ act⁹ perfectior in cognoscibilib⁹ q̃ in pure
naturalibus. plura enim requirũtur ad principiãdũ
actum perfectiorem q̃ minus perfectũ. vñ ⁊ si i na-
turalib⁹ sola naturalis forma sufficiat. in cognoscibi-
libus tamẽ oportet dare specialem potentiã appe-
titiuam. nec ẽ simile de appetitu materie. quia cum
sit potentia pura nihil potest in ea esse distinctũ nec
appetitus nec appetere. De graui autem dicendum
est ꝙ ipsa grauitas que est appetitus distinguitur re
a forma substantiali grauis quã sequitur in essendo
⁊ ab intelligentia dirigente quã sequitur in tendẽdo
ad centrum. quia natura agit propter finem ⁊ opus
nature est opus intelligibile. sed a forma differt essen-
tialiter non subiecto. ab intelligẽtia autẽ differt etiã
supposito. similiter appetit⁹ animalis differt re a for-
ma animalis ⁊ a potẽtia cognitiua quã ꝯsequiẽ. Ista
solutio in forma est Petri de palude. q̃ ꝓbabilis est
⁊ vera nisi forte intelligat appetere in naturalibus
non cognoscibilibus esse actum elicitum. hoc enĩ fal-
sum est. Potest etiam dici ꝙ non est simile de appe-
titu naturali ⁊ de appetitu animali uel rationali. qꝛ
ſm ꝙ ponit sanctus Thomas de veritate. q. 22. arti.
5. ad 3^m. Quis bonũ inquit appetatur tam per appe-
titum naturalem q̃ per appetitũ animalem. tñ per
naturalem appetitum non appetit aliquid ex se bo-
num. sicut per appetitũ animalẽ. ⁊ ideo ad appeten-
dum bonum appetitu animali exigitur potẽtia que
non requiritur ad appetendũ per appetitum natu-
ralem. ⁊ preterea bonum quod intendit appetit⁹ est
determinatum ad vniforme. non autẽ est ita de bo-
no quod appetitur per appetitum animalẽ. ⁊ potest
simile induci de virtute motiua. sicut enim anima-
lia mouentur ex se: ita ⁊ appetunt ex se. et propter
hoc sicut vis motiua est specialis potentia in anima.
ita ⁊ vis appetitiua. hec ille. Scdm enim ꝙ idem po-
nit ibidem in responsione principali. cũ potentie ani-
me ordinentur ad opera que sunt propria animato-
rum. ſm hoc aliqua operatio habet ꝙ ad eã specia-
lis potẽtia anime deputeẽ. quia ipsa est propria ope-
ratio animati. ⁊ quia licꝫ mouere ⁊ appetere sit cõ-
mune animatis ⁊ inanimatis ſm vnum modũ. tamẽ
qõlibet eorum ſm alium modũ est propriũ animato-
rum que mouentur ex se ⁊ appetũt ex se. ideo appe-
titus animalis uel rationalis est potentia distincta a
forma substantiali animalis. ⁊ similiter potentia mo-
tiua licꝫ nõ sit appetitus naturalis. ¶ Ad 9^m dicitur
ꝙ perfectio simpliciter potest duobus modis accipi
vno modo accipiendo simpliciter pro vniuersaliter
ut dicatur perfectio simpliciter que includit omnẽ
perfectionem. ⁊ excludit omnẽ imperfectionẽ. ⁊ ista
est in solo deo. vñ habens istam est simpliciter perfe-
ctius omni non habente. ⁊ carens illa est simpliciter
imperfectus. ⁊ talem perfectionem simpliciter non
dicunt intelligere ⁊ velle creatum. Alio modo dici-
tur perfectio simpliciter que perfectionem includit
sed non excludit imperfectionem nec includit. sicut
sunt velle ⁊ intelligere si simpliciter accipiantur. ꝓ-
pter quod indifferenter sunt in deo quia iperfectio-
nem non includunt. ⁊ in creatura quia imperfectio-

nem non excludunt. et habere talem perfectionē ut sic melius est q̄ carere. si autem vnum habeat vnā et aliud aliam tunc habens meliorem simpliciter perfectius est carente ea. habens vero minus bonam est perfectius fm quid carente illa. et nihilominus est imperfectius simpliciter. sicut ille de intellectu et voluntate. vñ quia intelligere est nobilius q̄ velle intellectus est nobilior q̄ voluntas. vñ melius est habere volitionem q̄ nō habere. vbi autem haberetur intellectus sine voluntate esset nobilius. vñ intellectus est simpliciter nobilior voluntate licz careat nobilitate quā illa habet et que est perfectio simpliciter quia habet aliam meliorem. hec etiā est solutio dicti doctoris Petri de palude. ¶ Ad 10m dicitur ꝙ aor ē simpliciter falsa. vñ sanct9 Thomas de veritate. q. 22. arti. 10. ad pmū. vbi soluit istud argumentū i suo simili. vñ argumentum qđ ibidem facit tale est. Potentie diuersificantur fm obiecta. obiectum autem intellectus ē verum: voluntatis vero bonum. cum ergo verum et bonum sint idem supposito et differāt ratione. videtur ꝙ intellectus et voluntas sint idem re sed differant ratione. ecce argumentum suū. Et soluit dicendū inquit ꝙ distinctio potentiarum non ostenditur ex obiectis scđm rem consideratis: sed fm rationem. quia ipse rationes obiectorum specificant ipsas operationes potentiarū. et ideo vbi est diuersa ratio obiecti ibi inuenimus diuersam potentiam. q̄uis sit eadem res que subest vtriq3 rationi. sicut est de bono et vero. et hoc etiam patet in reb9 materialibus. nam aer patitur ab igne inq̄tum est calidus fm ꝙ est in potentia aer calidus. inq̄tum vero ignis est lucidus patitur ab eo fm ꝙ ipse est diaphonus. nec ē eadē potētia in aere fm quā dicit diaphonus et fm quā dicitur potētia calidus q̄uis sit idem ignis qui in vtrāq3 potentiam agit. hec sanct9 Thomas. ¶ Ad 11m dicit Petrus de palude. Si eni aor intelligatur de potētia libera per essentiam sic ꝙ in ipsa eēntia sua includit totum liberum arbitriū. vera est. talis enim potentia est rationalis per essentiā et volitiua. quia liberū arbitrium est facultas rationis et voluntatis includens illa duo. sed in hoc sensu negatur bor. s. ꝙ isto modo voluntas sit libera p eēntiam. Si autem aor intelligatur de potentia sic libera per essentiam ꝙ tamen eius essentia non est totū liberum arbitriū. i. totū qđ requirit liberū arbitrium uel totum quod est de ratione liberi arbitrij. sed solum est pars libertatis. tunc aor est falsa. talem enim potentiam non oportet esse rationalem per essentiā sed sufficit ꝙ uel sit rationalis uel imediate illi coniuncta. et ad hunc sensum bor est vera. quia voluntas illo modo est libera per essentiam. Ista responsio bona est. quia ibi videtur sentire ꝙ liberū arbitriū continet intellectum et voluntatem quasi partes et ꝙ liberum arbitrium nec est solum ratio nec solum intellectus sed vtrūq3. hoc autem falsum est et cōtra opinionē sancti Thome. ut patet expresse de veritate q. 24. vbi arti. 5o ondit ꝙ liberum arbitriū non continet sub se multas potentias. neq3 per modū totius vniuersalis. neq3 p modū totius integralis. et arti. 6o ostendit liberum arbitrium non esse aliam potentiā a voluntate. Hoc idem ponit pma pte. q. 83. arti. 4o et 2o sen. dis. 24. q. 1. arti. 2o et 3o in solutione ad 4m. Dicit ergo ꝙ aor ē simpliciter falsa. nec eius probatio valet. vñ ad primā probationem maioris. que ibi inuit cum. s. dicitur ꝙ ratio ē de essentia libertatis: sed non pars. Vñ sanctus Thomas prima 2e. q. 17. arti. p. ad 2m sic ait. Radix libertatis ē voluntas sicut subiectum. s3 sicut causa ē ratio ex hoc ꝙ voluntas potest libere ad diuersa ferri. quia rō potest habere diuersas cōceptiones boni. et ideo phi diffiniunt liberum arbitrium: ꝙ est liberum de ratione iudiciū. quasi ratio sit causa libertatis. hec ille. Et de veritate vbi supra dicit. liberum arbitrium est potētia qua homo potest libere iudicare. qđ autem dicit esse principium actus alicu9 fiendi. nō oportet ꝙ sit principium illius actus simpliciter. sed principaliter sigtur esse principiū illius modi. sicut grāmatica per hoc ꝙ dicitur esse scientia recte loquendi. non dicitur ꝙ sit principium locutionis simpliciter. q2 etiam sine grāmatica potest homo loqui. s3 ꝙ sit principiū rectitudinis in locutione. ita et potētia qua libere iudicamus non intelligitur qua iudicamus simpliciter ꝙ est rationis. sed que facit libertatem in iudicando qđ est voluntatis. vñ arbitrium liberum est ipsa voluntas non absolute: sed in ordine ad aliquē actum ei9 qui est eligere. Et ad primū dicit. liberū arbitriū nominat voluntatem non absolute. sed in ordine ad rationem. et inde est ꝙ ad signdum voluntas et ratio in diffinitione liberi arbitrij oblique ponunt. hec ille. Ex quo patet ad illam primam probationē. dicitur enim ꝙ ratio sic ptinet ad libertatē. s. sicut pma origo liberi arbitrij. ut etiā ponit sanctus Thomas ibidem ad 4m. non tamē sicut aliquid de essentia liberi arbitrij qđ nō est aliud q̄ potentia electiua. s. voluntas ut electiua. 2a etiam probatio que ibidē inuitur ad probandum maiorem per illam regulā: sic simpliciter ad simpliciter. etc. non valet. talis enim modus arguēdi fallit vbi est alia habitudo inter maximum vnius ordinis et maximū alterius ordinis q̄ sit inter minimū alterius uel q̄ medij ad mediū. nō sequitur: Minimū accidens est minimū ens: et maius accidens uel perfectius accidens est perfectius ens ergo perfectissimū accidens est perfectissimū ens. Et causa est quia sigta tota latitudine entiū ab vna parte. et tota latitudine accidentiū ab alia parte. clarum est ꝙ aliter se habet extremū ad extremū q̄ minimū ad minimū. sic in proposito signetur tota latitudo rationalitatis et tota latitudo libertatis extremū vnius latitudinis est sūma libertas. extremū alterius sūma rationalitas uel rationale per essentiā

τ liberum per essentiam. modo licȝ rōnale sit liberū
τ magis rationale magis liberū. non sequit̄ ꝙ essen-
tia libertatis sit essentia rationalitatis. quia prius cō-
parabant̄ concretū ad concretū τ posterius abstra-
ctum ad abstractum. sicut nec sequit̄: calidū ꝑ parti-
cipationem est igneū per participationē. τ magis ca-
lidū magis igneū. ergo igneū per essentiam est cali-
dū per essentiam. uel ergo calor est igne⁹. τ infinita
alia exempla possunt dari in quibus ille modus ar-
guendi non valet. ¶ Ad 12ᵐ dicit Petrus de palude
ꝙ non solum purā potentiā τ relationem non potest
deus ab actu τ a termino opposito separare. sed nec
quodcunqꝫ absolutum a sua proprietate absoluta
uel relatiua quādo sic se habent ꝙ subiectum sc̄dm
esse actu est causa necessaria et totalis sue proprie
passionis. quia contradictio est esse causam in actu τ
non esse effectum. ꝓpter hoc enim non potest deus
separare similitudinē a duobus albis. quia esse cau-
sam ut causa est sine effectu est contradictio. vnde
non potest facere lineam que nō sit recta uel curua:
q̄uis rectitudo τ curuitas differāt re absoluta a li-
nea sicut quedā species qualitatis. quia cōtradictio
est ꝙ linea sit cuius medium non exeat ab extre-
mis: nec corpus finitū sine figura: nec creaturā sine
relatione ad creatorem. quia ipsam dependere ē ei⁹
relatio formaliter. Sic autem ē in proposito. nō qui-
dem de potentia volitiua. sed de actu volendi. quia
de voluntate cum eius esse uel essentiam nō neces-
sario per se consequatur respectus ad intellectum
deus potest vnū facere sine alio nec separabit̄ diffi-
nitio a diffinito. quia voluntas est appetitus rationa-
lis in aptitudine non in actu sicut quātitas est mēsu-
ra substantie quā tamē deus separare pōt. potentia
enī volendi est qua quis vult nisi impediatur. separa-
to autem intellectu impediretur ne posset voluntas
velle. quia eius obiectū est bonum cognitum. vnde
non potest velle quod non est volibile. velle autem
in q̄ntum velle est dicit respectum ad intellectum. vn̄
sicut esse creaturā sine respectu ad creatorem est cō-
tradictio. sic τ hic: magis q̄ visionem sine colore quia
esse visionem non uisi bene implicat contradictionē
dum tamen color haberet esse visiuū. ecce respōsio-
nem dicti doctoris qui iudicio meo nihil dicit incon-
ueniens nisi forte in hoc ꝙ ponit volūtatē posse ex-
istere sine intellectu. quod non videtur verum. quia
licȝ non sit apparēs connexio inter illa duo acciden-
tia si comparentur ad inuicem. tamē propter tertiū
sunt connexa. s. propter proprium subiectum animā
videlicȝ cuius sunt passiones proprie sine qua nullū
eorum esse potest nec ipsa sine quolibet illorū. τ ideo
posita voluntate ponitur anima rationalis. qua po-
sita ponitur intellectus. ¶ Ad 13ᵐ dicit doctor ꝙ aᵒʳ
est vera de delectatione proprie dicta loquendo. sȝ
tunc bᵒʳ est falsa. Prima autē probatio procedit de
delectatione large dicta que est cōnaturalitas τ fa-
cilitas τ ꝓmptitudo. 2ᵃ vero probatio non concludit
sicut propriū est hominis esse risibilem. non ſm illud
tamen ꝙ est homo. i. ſm rationē. sed forte ſm os aut
aliquid tale. Et ad illud quod dicit̄ de habitu dicen-
dum est ꝙ est delectatio large dicta. uel quia sicut
appetitus querit bonum appetentis pro omnibus
potentijs futurum: sic delectatur pro presenti bo-
no omnis potentie. vnde in opere est delectatio. i. ex
opere non in potentia operante sc̄dm se. sed in potē-
tia ei naturaliter coniuncta. ¶ Ad 14ᵐ dicit ꝙ bᵒʳ
est falsa. Et ad primam probationem dicit ꝙ i natu-
ralibus verum est sicut appetitus grauium τ leuiū
differt genere. τ leuitas ignis τ aeris specie. τ graui-
tas aque τ terre. quia sunt per se ad diuersa loca. sȝ
non sic est de sensu. quia non quemlibet sensum se-
quitur appetitus. quia nullum exteriorem nec nul-
lum interiorem nec solum estimatiuam que sola di-
cit aliquid de fugibili τ prosequibili. Ad 2ᵃᵐ ꝓbatio-
nem dicit ꝙ in eodem instanti in quo sensus exteri-
or immutatur potest immutari sensus cōmunis τ esti-
matiua ad iudicandum bonum uel malum. τ statim
in appetitu sequitur delectatio uel tristicia. Ad ter-
tiam dicitur ꝙ appetitus non distat subiecto a sen-
su quē sequitur. sed differt essentia ut supra dictum
est. τ si estimatiua est vna non potest esse eadem cum
irascibili τ concupiscibili que differunt re sicut τ ob-
iecta. quia aliquid est arduum qđ non est delectabi-
le sensu. ut pugnare τ cum vulneribus vincere. hec
ille. ¶ Ad 15ᵐ dicitur ꝙ mens sancti Thome est vbi-
cunqꝫ loquitur de hac materia que in argumento
tangitur ꝙ intellectus est simpliciter τ absolute al-
tior voluntate ſm perfectionem τ nobilitatem sicut
alias in 2ᵃ distinctione fuit allegatum: cum ꝗ ipse
dicit p̊ sen. dis. i. q. i. arti. p̊. ad primū. ꝙ intellectus est
altior ſm originem τ voluntas ſm perfectionem. ¶
Sciendum ꝙ aliquam potentiam esse altiorem ſm
perfectionem potest dupliciter intelligi. Primo mo-
do in se τ absolute. τ sic intellectus est altior τ perfe-
ctior voluntate. 2ᵒ modo quia vna illarum perficit
aliam in suis actibus. τ sic voluntas est perfectior in-
tellectu quia delectatio que pertinet ad volūtatem
perficit operationem intellect⁹ puta contemplatio-
nem veritatis. Et sic patet ꝙ in dictis eius nulla est
contradictio realiter. sed solum apparens. ¶ Ad pri-
mū contra 3ᵃᵐ ꝯnem dicitur quidem ꝙ memoria de
sui ratione non dicit actiuitatem. sed tentionem ob-
iecti in esse intelligibili. τ non conceditur ꝙ dicit per-
fectionem simpliciter. τ est cōmunis tribus personis
Dico tamen ꝙ ad memoriā consequit̄ actiuitas quā
includit intellectus. τ licȝ intellectus sit in filio. non
potest tamen filius producere verbum aut intelle-
ctionem. quia habet relationem oppositam relatio-
ni que consequitur producens verbum terminatam
ad verbum. nulla autem relatio potest ibi gemina-
ri cuius causa latius explicabitur deo duce. ¶ Ad

exeat ut

2m patet per idem. non enim de ratione memorie est actuitas licꝫ eam consequatur vbi est memoria non sub relatione opposita dicenti verbum. ¶ Ad 3m ne-gatur hoc. filius enim habet intellectum cum obiecto sibi presente in esse intelligibili. licꝫ in diuinis non ad-mittatur ratio habitus. ⁊ ideo non vniuoce dicit̄ me-moria in nobis ⁊ in deo. cum in nobis memoria dicat intellectum habituatum noticia obiecti. ¶ Ad 4m di-citur s̄m predicta ꝙ de ratione memorie non est acti-uitas aut fecunditas. Illud autem quod hoc loco ad-ditur de intellectu passiuo nō valet. licꝫ enim in deo non sit intellectus qui patiatur ab obiecto. est tamen ibi intellectus coniūctus obiecto sine passiōe uel trās-mutatiōe. qui quidē intellectus respectu itellectiōis non habet proprie rationem eliciti aut rationē poten-tie aut habitus. sed est purum intelligere subsistens. licꝫ s̄m rationem intelligendi concipiamus ibi intelle-ctum ⁊ intellectionē diuersimode. Intellectū quidē ut illud quo deus formaliter est potēs itelligere. In-tellectionem vō ut illud quo formaliter actualiter in-telligit. ⁊ hoc alias prolixius explicabitur. ¶ Ad p̄mū contra quartam conclusionē respondetur ꝙ Augꝰ per illa verba vult ꝙ amor ⁊ noticia si accipiantur ꝓ po-tentijs non sunt talia accidentia anime qualia sūt co-lor ⁊ figura respectu corporis. nam ille potentie sunt vires naturales anime ⁊ non accidentia coīa uel per accidens sed per se. color autē ⁊ figura accidunt cor-pori per accidens ⁊ sunt sepabilia. nec consequūt̄ spe-ciem corporis. nec sunt illius proprie passiones. sicut potentie anime sunt accidentia per se propria anime si autem loquatur de noticia ⁊ amore s̄m ꝙ sunt actꝰ sic etiam nec sunt talia accidentia qualia color ⁊ figu-ra. quia illi actus semper sunt in anima ut in radice a qua profluit proximum principium illorum actuum. non autem sic est de colore aut figura respectu cor-poris in q̄ntum hꝫ. Cū aūt dicit Augꝰ ꝙ amor est sub-stantia ⁊c. dico ꝙ illa verba ⁊ similia exponuntur eo modo quo magister exponit illa verba Augustini di-centis: ꝙ memoria intelligentia voluntas sunt vna vita ⁊c. quia scꝫ sunt naturales proprietates vnius anime que est vita ⁊c. Potest etiam dici aliter s̄m ꝙ sanctus Thomas dicit p̄ma parte. q. 77. arti. p̄. ad primū. Dicit enim ibidem ꝙ Augꝰ loquitur de mente noticia ⁊ amore s̄m ꝙ anima cognoscit se ⁊ amat se. sic enim noticia ⁊ amor ut ferūtur ad ipsam ut cogni-tam ⁊ amatam substantialiter uel essentialiter sūt in ipsa essentia anime. quia ipsa substantia uel essentia anime cognoscitur ⁊ amatur. hec ille. Et dicit ꝙ eo-dem modo debet intelligi cum dicit Augꝰ ꝙ amor ⁊ noticia sunt vna vita ⁊ vna mens. intendit enim ꝙ il-la tria sunt vna mens vna vita vna anima in q̄ntum habent pro obiecto animam que est vna vita essentia ⁊ anima. vnde sanctus Thomas in questionibus de anima. q. 12. dicit ꝙ fortassis ad hūc sensū dicit Augꝰ ꝙ sunt vna essentia vna vita. quia noticia in actu est quodāmodo ipsum cognitū. ⁊ amor in actu ē quodā-modo ipsum amatum. Dicit etiam ibidē ꝙ similis mo-dus loquendi est cum dicitur ꝙ noticia ⁊ amor sunt vna vita. ac si diceretur ꝙ calidum ⁊ siccum ⁊ leue sunt vnus ignis. per quod intendebat ut videtur ꝙ non aliter ista tria dicuntur vna vita vna essentia: nisi quia oriuntur ab eadem vita ⁊ ab eadem essentia uel quia habent idem obiectum scꝫ animam que est vita essentia. ⁊ est predicatio non per essentiam sed per causam uel totiꝰ potestatiui de suis partibus. to-tum enim potestatiuū est qđ habet multas potentias ⁊ predicatur de qualibet illarum in concreto proprie non autem in abstracto proprie nisi ut sumitur ꝓ con-creto. dicimus enim proprie ꝙ anima est intellectiua volitiua. sed improprie dicitur ꝙ anima sit intellecꝰ aut voluntas nisi abstractum sumatur pro concreto ¶ Ad 2m patet per idē. quia Augustinꝰ dicit illa tria esse mentis substantiam. uel quia sūt naturales pro-prietates substantie anime. iuxta primā viam tactam in argumento precedenti. aut quia accipit ibi abstra-ctum pro concreto. sicut si diceretur ꝙ calor siccitas leuitas sunt vnus ignis iuxta secundam viam. aut quia noticia in actu est ipsum cognitum in actu iuxta tertiam viam. ibi enī loquitur de mēte noticia ⁊ amo-re ut habent aīam pro obiecto. ¶ Ad 3m dico ꝙ Augꝰ dicit illa tria esse partes vnius totius eo modo quo potentie anime dicuntur esse partes. ⁊ in q̄ntum ani-ma est quoddam totum potentiale respectu illarum. dicuntur autem esse vnius potentie modo supra ex-posito. ¶ Ad 4m dico ꝙ Augꝰ loquitur ibidē de ani-ma prout cognoscit ⁊ amat se. ut dicit sanctus Tho-mas. ⁊ ideo dicit Augꝰ ꝙ amor ⁊ noticia sunt anima conspecta et dilecta eo modo loquendi quo cogni-tio dicitur cognitum ⁊ dilectio dilectum: qui modus est satis improprius. ¶ Ad argumentū in pede que-stionis patet responsio per predicta.

Irca distinctionē quartam queritur. Utrū ista sit con-cedenda: deus genuit deum. Et ar-guitur ꝙ non. quia terminus in ter-mino positus non restringitur ꝑ ter-minum positum in predicato ratione significationis sed solum ratiōe temporis consignificati. sed cum dico: deꝰ creat. hoc nomen deus supponit pro essentia. ergo cum dicitur: deus generat deum. non potest iste ter-minus deus ratione predicati notionalis supponere pro persona sed supponet pro essentia. sic autem sup-ponendo ꝫ est falsa. cum essentia nō generet. ergo ⁊c̄. In oppositum arguitur sic. Habēs deitatem genuit habentē deitatē. ergo deus genuit deum. ꝯña tenet ab equipollenti ad equipollēs. aña patet. qꝛ pater ha-bens deitatē genuit filium habētem deitatē. In hac q̄stiōe erūt tres articuli. In p̄mo enī videbit̄ de signo huius nois deus. In 2o de veritate huius: deus non

genuit deū. In 3° de veritate huius: de⁹ genuit deū ¶ Qūtum ad primū sit prima ꝯ ꝙ omne nomen cuiuscunqꝫ sit predicamēti significat substantiam cū qualitate. Hanc ponit sanctus Thomas p̊ sen. dis. 22. q. i. arti. p̊. ad 3ᵐ. Cum inquit dicitur ꝙ nomē significat substantiam cum qualitate. non intelligitur qualitas ⁊ substātia proprie ſm ꝙ accipit logicus predicamēta distinguens. sed grāmaticus accipit substantiam qūtum ad modum significandi. ⁊ similiter qualitatē. ⁊ ideo quia illud quod significatur per nomē significatur ut aliquid subsistens ſm ꝙ de eo potest aliqd predicari q̄uis ſm rem non sit subsistēs. sicut albedo dicitur ꝙ signt substantiam ad differentiam verbi quod non significat aliquid ut subsistēs. ⁊ quia in quolibet nomine est considerare illud a quo nomen imponitur qḋ est quasi principium cognoscendi. ideo qūtum ad hoc habet modum qualitatis ſm ꝙ qualitas uel forma est principiū cognoscendi rem. vn̄ ſm phm 5° metaphisice. forma substantialis dicitur qualitas. nec refert qūtum ad significationem nominis vtꝝ principium innotescēdi sit idem re cum eo quod nomine significatur. ut in abstractis. uel diuersum. ut in hoc nomine homo. hec ille. ¶ 2ᵃ conclusio est. ꝙ nullū nomē de predicamēto accidentis significat substantiā ꝓut eam accipit logicus uel prim⁹ phus. nisi forte ex ꝯnti Hanc ponit sanctus Thomas super 5° metaphisice ca° de ente. vbi sic dicit. Non est inquit verū quod dicit Auicenna ꝙ predicata que sunt in generibus accidentis principaliter significent substātiā ⁊ posterius accidens. sicut hoc ꝙ dico album uel musicum. nam album ut in predicamentis dicitur solam qualitatem significat. consignificat autem hoc nomem album subiectum ex ꝯnti inq̄tum significat albedinē per modum accidētis. vnde oportet ꝙ ex ꝯnti includat in sui ratione subiectum. nam accidentis esse est inesse. albedo enim ⁊ si significat accidēs non tamen per modum accidentis sed per modum substātie. vn̄ nullo modo consignificat substantiam. si autem principaliter significaret subiectum. tunc predicata accidentalia non ponerentur a philosopho sub ente ſm se sed sub ente ſm accidens. nam hoc solum quod est homo album est ens ſm accidens. hec ille. Idem ponit 3° sen. dis. 7. q. i. arti. p̊. ad 5ᵐ. Illud inquit quod est per se suppositum hominis non est pars significationis huius nominis album. album enim solam qualitatem significat. cum omne nomen significet vnū. ex albedine autem ⁊ subiecto non fit vnū simpliciter. vn̄ hoc nomen album copulat suū subiectum quasi extrinsecū. hec ille. Idē ponit de potētia dei. q. 9. arti. 4° vbi sic ait. Cum propria ratio nominis sit quam significat nomē. illud cui attribuitur nomen si sit recte sumptū sub re significata per nomen. sicut determinatū sub indeterminato dicitur supponi per nomē. si autē non sit recte sumptum sub re nominis dicitur copulari p nomen. sicut hoc nomen animal significat substantiā animatam sensibilem. ⁊ albū significat colorem disgregatiuū visus. homo ṽo recte sumitur sub ratione animalis sicut determinatum sub indeterminato. est enī hō substantia aīata sensibilis tali aīa. s. rōnali. sub albo ṽo qḋ ē extra essentiā ei⁹ non directe sumit̄. vn̄ hō supponit̄ noīe aīalis. copulat̄ ṽo noīe albi. hec ille ¶ 3ᵃ ꝯ ꝙ oē nomē supponit ꝓ substantia ⁊ proprie significat qualitatem loquēdo ut grāmatic⁹ loquit̄ de substantia ⁊ qualitate. Hanc ponit sctūs Tho. 3° sen. dis. 6. q. 3. arti. 3°. In quolibet enī noīe ē duo ꝯsiderare. s. illud a quo imponit̄ nomē: qḋ dicit̄ qualitas nominis. ⁊ illud cui imponit̄. qḋ est substātia noīs. nomē aūt ꝓprie loquendo dicit̄ significare formā siue qualitatē a qua imponit̄. dicitur aūt supponere ꝓ eo cui iponit̄. hec ille. Ex quo patet ꝙ nomen licꝫ significet substātiā cū qualitate. ꝓprie tn̄ signt qualitatē hoc est formā a qua nomē imponit̄. supponit ṽo ꝓ substātia hoc est ꝓ re cui imponit̄ tale nomē. illa aūt duo qnqꝫ sunt idem ut patet in abstractis. ⁊ tunc nomen pro eo supponit qḋ significat. qnqꝫ aūt sunt diuersa ut patet in concretis significantib⁹ res materiales. utpote lapis. ⁊ tūc res ꝓ alio supponit q̄ significet. lapis enim signt naturā lapidis. supponit ṽo ꝓ eo quod in tali natura subsistit. ¶ 4ᵃ ꝯ est ꝙ signtū nominis est duplex. s. formale ⁊ mālē. Hāc distinctionem ponit sctūs Tho. de potentia dei vbi s̄. Sciēdū inquit ꝙ aliquid significat̄ dupliciter. vno mō formaliter. alio modo materialiter. Formaliter quidem significatur per nomen illud ad qḋ significandū nomē ē principaliter impositum qḋ est ratio nominis. sicut hoc nomen hō signt aliquid cōpositū ex corpore ⁊ aīa rationali. Materialiter ṽo significat̄ per nomē illud in quo talis ratio saluat̄ sicut hoc nomē homo significat aliquid habens cerebrū ⁊ cor. hec ille in forma. Ex quib⁹ patet ꝙ loquēdo de significato materiali nomē qnqꝫ aliqd signt qḋ non signt de significato formali. ¶ 5ᵃ ꝯ est ꝙ hoc nomē de⁹ ⁊ quodlibet aliud concretū substantiale signt distincte quidditatē uel essentiā. indistincte aūt supposita ili⁹ nature. Hāc ponit sctūs Tho. p̊ sen. dis. 4. q. i. arti. 2° vbi sic dicit. Quidā dixerūt ꝙ hoc nomen deus signt eēntiā ⁊ supponit eēntiā q̄tū est de se: sꝫ ꝓpter indifferētiā eēntie ⁊ ꝑsone in diuinis ex adiūcto notionali trahit̄ ad supponendū ꝓ ꝑsona. Alij dicunt ꝙ hoc nomen de⁹ signt eēntiā ⁊ supponit q̄tū est de se ꝑsonam tn̄ indistincte. vn̄ pōt supponere vnam tn̄ uel plures. vnā ut cum dicit̄: deus generat. plures ut cū dicit̄: deus est trinitas. ⁊ hec opinio verior est: q̄uis enim ut dicitur in libro de causis oē nomen deficiat a significatiōe diuini eē ꝓpter hoc ꝙ nullū nomē simul signt aliquid ꝑfectū ⁊ simplex. quia abstracta non significant ens per se subsistēs. ⁊ cōcreta significāt ens cōpositū nihilomin⁹ tn̄ abijcientes illud quod imperfectiōis ē vtimur vtrisqꝫ noībus in diuinis sed abstractis ꝓpter simplicitatē. concretis ꝓpter ꝑfectionē. vn̄ hoc nomē deus significat ꝑ modū ꝑfecti ⁊ subsistentis ꝑ se sicut hoc nomen homo. vn̄ sicut homo in se importat non tm̄ essentiam sed etiā suppositū indistincte. alias non

predicaretur de indiuiduo. ita ⁊ hoc nomen deus. ⁊
ideo de se habet ꝙ potest supponere pro persona. ⁊
non habet ꝙ supponat pro essentia ex modo signifi/
candi nominis sed tm̄ ratione diuine simplicitatis in
qua idem est re eēntia ⁊ suppositum. hec ille. Ex qui/
bus patet quomodo hoc nomen deus significat tam
essentiam q̄ personas. Nec est contra illa que dicta
sunt in 3° conclusione. ibi enim loquimur de significa
to formali. ⁊ illo modo diceretur ꝙ hoc nomen deus
solum significat essentiam lʒ supponat pro personis
in hac autem conclusiōe loquitur sanctus Thomas
generaliter de significato nominis siue sit formale si/
ue materiale. ⁊ ideo dicit talia nomina significare si/
militer naturam ⁊ suppositum qualitatem ⁊ substan/
tiam iuxta intellectum prime conclusionis. ¶ Sʒ cō/
tra ista arguit Aureolus probando ꝙ concreta nō so
lum significent distincte ⁊ in actu naturam uel formā
que dicitur qualitas. ⁊ p̄mo sic. Quandocunqʒ aliqđ
nomen significat rem aliquam: illa plurificata nomē
dicitur plurificari ⁊ in plurali. ⁊ illa nō plurificata. no
men solum dicitur singulariter. sʒ plurificata forma
dum tamen maneat idem habens non dicitur nomē
plurificari ut patet. quia in vno sciēte possunt eē due
uel tres scientie. ⁊ tamen non dicerentur duo sciētes
sed vn° sciens. ⁊ in aere ꝟm aliquos sunt plura lumi/
na. ⁊ tamen non sunt plura illuminata sed vnus aer
illuminatus. similiter si essent duo homines habētes
eandem numero scientiam. non est dubium ꝙ essent
duo scientes ⁊ tamen vna scientia. ergo sciens nō si/
gnificat scientiam nec aliquod concretum formaret.
¶ 2° arguit sic. Si scientia significaret scientem uel
econtra. hec propositio esset vera: scientia est sciens ⁊
sciens est sua sciētia. quod nullus dicit. ergo patet ꝙ
concretum non significat solam formam principalit̄.
¶ 3° sic. ꝓhus dicit 6° metaphisice ꝙ simū significat
hoc in hoc. Et 7° metaphisice dicit ꝙ nugatio ē dice/
re nasus simus ⁊ ꝙ in simo reperitur nasus. ergo con
cretum significat subiectum. ¶ Ad primū istorum di/
citur ꝙ a^m est vera de nominibus substantiuis. scd̄s
Tho. enī prima parte. q. 39. arti. 3° dicit ꝙ singulari/
tas ⁊ pluralitas nominis substantiui attendit̄ ꝟm for/
mam significatam per nomen. Cuius rationem assi/
gnat quia talia significant per modum substātie. sub/
stantia autē sicut per se habet esse ita per se habet plu
ralitatem ⁊ vnitatem siue multitudinem. accidentia
autem sicut habent esse in subiecto ita ex subiecto re/
cipiunt vnitatem uel multitudinē. ⁊ ideo quia nomi/
na adiectiua significant per modum accidentis inde
est ꝙ in eis attenditur singularitas uel pluralitas ꝟm
supposita. hec ille. Idē ponit p̄ sen. dis. 29. q. i. arti. 4°.
Et 3° sen. dis. i. q. 2. arti. 4° et 5°. Vn̄ arti. 4° in respō/
sione ad 6^m sic ait. Cum termini substantiui significēt
uel consignificentur pluraliter ex vnitate uel plura/
litate forme sig̃te si tres persone vnam naturā assum
psissent dicerentur vnus homo. sicut propter diuinā

naturam dicuntur vnus deus. ⁊ sicut dicitur: sola tri
nitas est vnus solus verus deus ꝟm Aug^m. ita posset
dici: iste solus homo est pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanct°
⁊ tunc iste termin° homo supponeret rem nature hu/
mane siue distincte trium personarum. sicut iste ter/
minus deus suppon̄it in dicta locutione rem nature
diuine indistincte. ⁊ hec est suppositio sua naturalis ⁊
quasi termini cōmunis respectu trium personaꝝ. sup
positio autem qua supponit pro patre uel filio est ac/
cidentalis ⁊ quasi termini discreti. hec ille in forma.
Arti. eo 5° ad 2^m dicit ꝙ si filius assumeret duas na/
turas ꝟm vnam quarum diceretur petrus ⁊ ꝟm aliā
iohannes. tunc petrus ⁊ iohannes nō essent duo sup/
posita sed vnum. ⁊ hec esset vera: iohannes est petr°
⁊ iohannes. ⁊ cum petrus ⁊ iohannes non essent vn°
homo sed duo homines: singularitas ⁊ pluritas ter/
mini substantiui attenditur ꝟm vnitatem ⁊ pluralita/
tem nature sig̃te per terminū. ⁊ non ꝟm vnitatem uel
pluralitatem suppositorum. Quis enim pater ⁊ filius
⁊ spiritus sanct° sint tria supposita. tamen ꝓpter vni/
tatem diuine nature quam significat hoc nomen de°
dicuntur vnus deus. ita econtra Quis iohānes ⁊ pe/
trus essent vnum suppositum. tamen ꝓpter plurali/
tatem naturarū assumptarū dicerētur duo iohānes.
sed diuersitas naturarū manēte vnitate suppositi nō
impediret gꝫ de se inuicem predicarentur. quia idem/
ptitas suppositi sufficit ad veritatem predicationis.
hec ille in forma. Quis autē tertia parte. q. 3. arti. 7°
dicat ꝙ nullum nomen ab aliqua forma impositū di/
citur pluraliter nisi propter pluralitatem suppositoꝝ
Homo enim inquit qui est duobus vestimentis indu/
tus non dicitur duo vestiti sed vnus vestitus duob°
vestimentis. ⁊ qui habet duas qualitates dicitur sin/
gulariter aliqualis ꝓpter duas q̄litates. Quis inquā
ita teneat. tamen ibi ⁊ vbicūqʒ tenet ꝙ nullū substan/
tiuū semper recipit vnitatem a forma quā significat:
videtur potius loqui de adiectiuis q̄ de substātiuis.
Tunc ad formam argumenti dicit̄ ꝙ a^m est falsa de
nominibus adiectiuis. ad quorum plurificationē re/
quiritur ⁊ sufficit pluralitas suppositorum ⁊ non for/
me significate. secus ē de terminis substātiuis. ¶ Ad
2^m negatur ɔ̄ña. licʒ enim sciens significet scientiam
nō tamē supponit pro ea. ⁊ ideo nō potest de illa pre/
dicari. sicut nec homo predicatur de humanitate. licʒ
eam significet. nam ad veritatē predicationis nō suf/
ficit veritas significationis ex parte forme significa/
te. nisi cum hoc modus significandi esset oīo idem. qđ
non est hic. quia licʒ album ⁊ albedo idem significēt
tamen album copulat subiectum. significat enī albe/
dinē i cōcretiōe ad illud ⁊ subiectū dicit in recto. ⁊ iō
supponit ꝓ illo ⁊ nō ꝓ albedine. albedo aūt sig̃t eādē
formā sine tali concretione sed ꝑ modū substantie. ut
dictū fuit s̄. ⁊ iō albū non ꝑdicatur de albedine. nec
econtra. ¶ Ad 3^m dico ꝙ ꝟm scm̄ Tho. de veritate. q
10. arti. 4° forme sūt duplices: qdā sunt q̄ nullā mām

sibi determinā: ut linea superficies. quedam autem determinant sibi materiam specialem: ut simum. tūc dico ꝙ nullum concretum uel abstractum accidētale de significato principali significat subiectū sed formam. ut dictum fuit. verūtamē quedam illorum dāt intelligere suum subiectum ex consequēti. ⁊ hoc uel sub ratione confusa: ut omnia concreta accidentalia quia significant formā in concreto et ut adiacentem alteri. uel sub ratione determinata. ut illa que significant formam determinantē sibi materiam. sicut simitas uel simum. Et sic patet ad argumenta.

Quantū ad secundum articulum sit hec conclusio ꝙ ista est falsa: deus nō generat deum. Istam conclusionem tenet sanctus Thomas prima parte. q 39. arti. 4°. ad 3m. vbi sic ait. Aliter se habet hoc nomē deus ad supponendum pro persona. ⁊ aliter hoc nomen homo. Quia eni natura significata per hoc nomen homo scȝ humanitas realiter diuiditur in diuersis suppositis per se supponit pro persona. etiā si nihil addatur quod determinet ipsum ad personam que ē suppositum distinctū siue cōmunitas humane nature non est sm rem sed solum considerationem. vnde iste terminus homo non supponit pro natura cōmuni nisi propter exigentiam alicuius additi. ut dicitur: homo est species. sed forma significata per hoc nomen deus scȝ essentia diuina est vna ⁊ cōmunis sm rem. vñ per se supponit pro natura cōmuni sed ex adiūcto terminatur eius suppositio ad personam. vñ cum dicitur: deus non generat. nihil additur quod determinet hoc nomen ad personam filij. vnde datur intelligi ꝙ generatio repugnet diuine nature. sed si addit̄ aliquod pertinens ad personam filij vera esset locutio. ut si dicatur: deus genitus non generat. vñ etiam non sequitur: est deus generans. et est deus non generans. nisi ponatur aliquid pertinens ad personas: utputa si dicamus: pater est deus generans. ⁊ filius est deus non generans. hec ille. Et intendit ut mihi videtur ꝙ in illa propositione: deus non generat. li deus stat pro essentia ⁊ nō pro aliqua persona determinate ⁊ distincte. verūtamen non negat qn stet pro re diuine nature. dicit enim 3° sen. vbi sup allegatum est ꝙ naturalis suppositio hui⁹ termini de⁹ est quando supponit rem nature diuine indistincte. res autē diuine nature est suppositum nature diuine. ut patebit in sequenti questione. Ex quo patet ꝙ hoc nomē de⁹ siue supponat dete͂minate ꝓ patre uel filio siue nō semper supponit rem nature diuine. In dicta ğ ꝓpositione stat pro essentia ⁊ pro re nature diuine indistincte. cum non trahatur ad standum determinate pro hac aut illa persona ī speciali. ⁊ ideo quia negatio sequens tantū valet respectu h⁹ termini deus stantis pro essentia diuina uel indistincte pro re nature diuine quantum si precederet. cum hic terminus de⁹ quo ad hoc habeat vicem termini singularis. ut ipse dicit p° sen. dis. 4. q. 1. arti. 2°. ad 3m. ideo illa negatio negat actum generandi non solum a diuina essentia quinimo a re diuine nature inq̄ntum h⁹. Ex quo sequit̄ ꝙ nulla res habens naturam diuinam potest generare. qd enim negatur ab aliquo inq̄ntum tali. remouet̄ ab omni tali. imo sibi repugnat. ⁊ quia hoc est falsum ideo illa propositio: deus nō generat. ē falsa. sicut ista res diuine nature inq̄ntum h⁹ non generat. Vñ sanct⁹ Tho. p° sen. vbi dici. hic terminus deus in hoc conuenit cū terminis cōmunibus ꝙ predicatur de pluribus suppositis. sed in hoc conuenit cum discretis ꝙ non predicatur in plurali q̄ntūcūqȝ supposita sint multa. non enim pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sunt dij sed vn⁹ de⁹. ⁊ ideo dicit ꝙ ex hoc habet ꝙ affirmatio ⁊ negatio circa illam sunt contradictorie. vñ sm sctm̄ Tho. ibidem ita contradicunt ad inuicem iste: deus generat. ⁊ de⁹ non ē deus. sicut iste: sortes currit ⁊ sortes non currit. ¶ Sed contra predicta arguit Aureolus in presenti distinctione. Primo sic. Illa propositio est vera cui⁹ equipollens est vera. sȝ sm te iste due equipollent: deus nō generat. ⁊ essentia non generat. ꝓ eo ꝙ deus non supponit ibi pro persona sm te sed ꝓ essentia. hec autem est vera: essentia non generat. ğ ista est vera: deus non generat. ¶ 2° sic. Predicatum affirmatum ⁊ negatum reducuntur ad idē genus sm Aug. 5° de trinitate. ait enim ꝙ non homo non aliud genus predicamenti annūciat q̄ȝ homo. sed tm̄ illud negat. sed generare est aliquid pertinens ad personā ergo ⁊ non generare. ⁊ per 9ns determinabit deū ut stet pro persona dicendo: deus non generat. ¶ 3° sic. Deus non generat ⁊ omnis deus generat sūt cōtradictorie. ⁊ per 9ns affirmatio ⁊ negatio de eodē. sed dicendo: omnis deus generat supponit pro persona. ergo dicendo: deus nō generat stabit similiter ꝓ persona. ¶ 4° sic. Dicendo deus nō generat. aut li deus supponit pro diuina essentia. ⁊ tunc est propositio verissima. aut supponit pro determinata persona. puta pro filio. ⁊ tūc etiam erit vera. aut supponit determinate pro aliqua persona indeterminata. ⁊ tunc etiam erit vera. nam indefinita verificatur pro vna singulari. ergo pro quocūqȝ supponat propositio erit vera. ¶ 5° quia non est verū ꝙ cuicunqȝ nature attribuitur negatio alicuius predicati denotetur repugnantia predicati ad naturam. dicendo enim homo nō est albus non denotatur ꝙ albedo repugnet homini. ergo nec denotatur ꝙ generatio repugnet diuine nature dicendo: deus non generat. uel essentia non generat ergo falsum est quod tu assignas pro causa negationis. ¶ Ad p̄mū istorū negatur h⁹. nō eni iste equipollent sm sctm̄ Tho. deus nō generat. ⁊ ista essentia diuina non generat. qz licȝ in prima li deus stet ꝓ eēntia sicut ī 2ª. tm̄ in 2ª stat ꝓ eēntia ꝑcise nullo habito respectu ad rem nāe diuine que ī illa natura subsistit. ⁊ ideo solum negat̄ actus generādi ab eēntia ⁊ non a supposito uel re illius nature ac per hoc est vera. sed in prima

li deus stat pro essentia habito respectu ad supposi/
ta. sed indeterminate ⁊ indistincte. ⁊ hoc q2 sigt eentiā
concretiue. talia aūt nomina significant aliquid sub/
sistens ꝗtum est ex parte modi significandi. ut dictū
est in primo articulo. Subsistēs autem in diuina natu
ra est suppositum ⁊ res nature diuine. ⁊ ideo cum ne/
gatur actus generandi a deo: negatur non solum ab
eēntia diuina sed a re nature diuine. ⁊ eius supposito
ut est talis nature. ⁊ ideo est falsa quia generatio non
negatur a supposito diuine nature. quia ē diuine na/
ture. quia sic non conueniret patri. non ergo equipol
lent dicte due propositiones. sed iste potius equipol/
lent: deus non generat. ⁊ nihil quod subsistit i diuina
natura generat. quarum quelibet est falsa. ¶ Ad 2m
cōceditur aior. sed bor nō bene subsumit. debebat eni
subsumi ꝙ generare pertinet ad tale genus uel tale.
⁊ concludi ꝙ non generare pertinet ad illud idē. ⁊ ar/
guens subsumit ꝙ generare est quid personale. ⁊ cō/
cludit. ꝙ ideo non generare erit quid personale. ⁊ iō
oña nulla est. non generare enim nō est personale cū
eque conueniat essentie sicut persone. imo non cōue/
nit essentie ratione persone. ⁊ ideo argumentum non
valet. nec concludit ꝙ li non generare determinet h
nomen deus ad standū pro aliqua persona determi/
nata: presertim ꝙ illa negatio tenetur ibidē negan/
ter. ⁊ tātundē valet ac si diceretur. nō deus generat.
vbi patet ꝙ non restringitur li deus ad standum pro
aliqua persona determinata. quia ad illum sensū ne/
garet solum scūs Tho. ꝙ li deus stet pro persona in
hac: deus non genuit. ¶ Ad 3m conceditᷣ ꝯ. s. ꝙ in ista
deus non generat li deus stat non solum pro essentia
sed pro quocūqꝫ diuino subsistēte siue sit eēntia siue
persona. cum eni dicit sanctus Tho. ꝙ in ea nihil po/
nitur qō determinet li deus ad standum pro persona
filij. non intendit ꝙ in illa ꝓpositione stet pro vlla per
sona. sed solum vult ꝙ non stat distincte ⁊ in speciali
pro aliqua persona determinata. sed pro natura diui
na ⁊ pro re nature diuine ut dictum fuit. hoc nomen
enim deus de sua naturali suppositiōe stat ꝓ natura
diuina: ut in habēte uel pro subsistente in ea. subiectū
igitur dicte propositionis supponit indistincte pro re
diuine nature. ⁊ quia negatio intelligitur precedere
totum negans. cum in singularibus non referat ne/
gationem preponere uel postponere. ideo per eā de/
signatur generationem nullo mō cōuenire rei subsi/
stenti in natura diuina. ¶ Ad 4m patet per dicta. In
illa enim propositione subiectum stat non solum pro
essentia. nec restringitur ad aliquam personam i spe/
ciali sed indistincte pro quolibet i diuina natura sub/
sistente. Et cum dicitur ꝙ tūc est vera quia indefini/
ta ⁊c. dicitur ꝙ illa ꝓpositio tantū valet ac si eēt vni/
uersalis negatiua. idem enim est dicere. sortes nō cur
rit ⁊ nihil qō est sortes currit. sic in proposito: deus nō
generat. ⁊ nihil quod est deus generat. ¶ Ad 5m dicitᷣ
ꝙ quandocunqꝫ nomen nature supponit pro ipsa na
tura uel pro re talis nature inꝗtum hꝫ. ⁊ non pro ali/
quo supposito determinato illius nature. tunc quic/
quid negatur ab illo intelligitur negari a re nature
inꝗtum res talis nature est ac per hoc sibi repugna/
re. quod enim ab aliquo remouetur inꝗtum tale est
ei repugnat. cū enim dicitur: homo non est albus si li
homo staret ibi pro natura humana precise uel ꝓ sub/
sistente in tali natura in cōmuni non pro isto uel illo.
tunc idem esset dicere: homo non est albus. ⁊ dicere
homo inꝗtum hꝫ non est albus. sic autem est in ꝓpo/
sito. Potest etiam aliter dici cōcedendo aṅs ⁊ negā/
do oñam. nam licꝫ de forma illa oña non valeat: deꝰ
non generat. ergo deo repugnat generatio. tamē va
let in ista materia. nam in diuinis ad intra quicqd nō
conuenit repugnat. quia quicquid potest ibi esse iam
ibi est. ergo quicquid ibi non est non potest ibi esse sed
repugnat. generatio autem diuine persone est ad in/
tra. quapropter oña valuit in ista materia ⁊ si non in
alia.

Quantū ad tertiū articulum sit ista ꝯ ꝙ hec est vera: deꝰ
genuit deum. ⁊ non solum vera imo propria. Hanc
declarat sanctus Thomas pma parte. q. 39. arti. 4o
vbi ait. Quidam dixerunt ꝙ hoc nomen deus ⁊ simi/
lia proprie ſm suam naturam supponunt pro essen/
tia sed ex adiuncto notionali trahunt ad supponēdū
pro persona. ⁊ hec opinio processisse videtur ex con/
sideratione diuine simplicitatis que requirit ꝙ i deo
idem sit habens ⁊ quod habetur. ⁊ sic habens deitatē
quod significat hoc nomen deus est idem quod dei/
tas. sed in proprietatibus locutionum non tm̄ atten/
denda est pars sigta per nomen. sed etiam modus si/
gnificandi. ⁊ ideo quia hoc nomen deus designat di/
uinam essentiam ut in habente ipsam. sicut hoc nomē
homo humanitatem in supposito. Alij meliꝰ dixerūt
ꝙ. s. hoc nomē deus ex modo significādi habet ut ꝓ/
prie possit supponere pro persona sicut ⁊ hoc nomen
homo. quandoqꝫ igitur hoc nomen deus supponit ꝓ
essentia. ut cum dicitur: deus creat. quia hoc predica
tum conuenit subiecto ratione forme sigte que ē dei/
tas. quandoqꝫ vo supponit personam uel vnam tm̄:
ut cum dicitur deus generat. uel duas: ut cum dicitᷣ
deus spirat. uel tres: ut cum dicitur. Regi seculorū
imortali inuisibili deo. ja. Thimot j. vij. hec ille. Uult
ergo dicere ꝙ in ista: deus generat deum. subiectū
supponit determinate pro persona patris secluden/
do essentiam ratione additi personalis. ⁊ quia sic sup
ponendo propositio est vera ⁊ propria. sequitur ꝙ ꝓ/
prie loquendo illa sit vera. Eandem conclusionem
tenet ꝑ sen. dis. 4. q. i. arti. 1. ¶ Sed hāc conclusionē
dicit Aureolus deficere in sua probatione tripliciter
Primo quidem in hoc ꝙ dicit ꝙ hoc nomen deus
nō supponit ꝓ psona cū dicitᷣ. deꝰ creat: actiōes nāqꝫ
sūt suppositoꝝ. sed creare ē agere. ergo cū dicitᷣ deꝰ
creat stat ibi li deus ꝓ suppositis ⁊ psonis. 2o ad idem

non magis abstrahit creatio q̄ abstrahat intellectio beatorum. sed probatum inquit est q intentio beatorum non potest precise terminari ad essentiā tā q̄ ad illud qd videt̄ si necessario terminat̄ ad personā, p eo q est res habens propriā veritatem. essentia vero non habet. ergo multo min⁹ creatio poterit precise pfluere ab essentia. sz fluet de necessitate a trib⁹ psonis q̄uis per rationem formalem. Deficit iterum sm eum dicta probatio in eo q ait hoc nomen deus supponere pro tribus personis cum dicitur: Regi seculorum etc. illi enim soli debetur honor qui creat. sed iste est deus prout subsistit in tribus personis. ergo de⁹ qui creat supponit pro tribus et non pro natura tm̄. cuius oppositū tu primo loco dixisti. ita q 2^{m} dictum videtur primo repugnare. 3° deficit inquit dicta probatio in hoc q dicit deum nunc supponere pro essentia nunc pro persona. semper enim supponit pro persona. si enim aliquando non supponeret pro persona. sed tm̄ pro natura. hoc esset maxime quando de deo predicaretur essentia uel aliquod essentiale: sed etiam tunc supponit pro persona. dicendo enim deus est essentia. uel deus creat. aut intelligit. uel similia. sensus est q habens deitatem est essentia diuina. et q persone que sunt deus sunt ipsamet essentialia. ergo deus sp supponit pro persona uel personis. Et si dicat̄ q nō: cum dicitur tres persone sunt vnus deus non sunt vna persona sed tm̄ vna essentia. Dicendū inquit q tunc etiam supponit nō tm̄ pro diuinitate. imo pro habente diuinitatem. Est enim sensus: tres persone sūt vnus deus id est vnum sunt in habendo diuinitatem licz sint tres habentes. nec est idem sensus: tres persone sunt vna deitas. et tres persone sunt vnus deus ibi enim predicatur absolute diuinitas. hic autem habens diuinitatem. ¶ Ad ea que primo inducit respondetur q false imponit sancto Thome q ipse dixerit in ista: deus creat: subiectum supponere pro essentia. ita q nullo modo pro psona. sanctus Thomas enim p sen. dis. .q.1. arti.p. ponit q actus creandi cōuenit diuine nature et eius suppositis. non enim oportebat arguentem laborare ad probandum q creatio nō potest precise terminari ad essentiam sine personis. cum sanctus Thomas prima parte. q.45. arti.7° ad 3^{m}. dicat et gratis concedat q creare est cōe toti trinitati. et sic patet solutio ad 2^{m}. Ad illud quod 2° loco proponit vbi vult probare contradictionem in dictis sancti Thome. dicendum iuxta premissa q in ista: de⁹ creat subiectum stat pro essentia et pro re habente diuinitatē. et hoc distincte. sed p personis stat indistincte. imo pro tota trinitate. et ideo non est contradictio dicere q in hac: deus creat. subiectum supponit distincte p personis. et dicere q in hac: regi seculorum etc. li deo stat pro tribus psonis. Ad illud quod 3° proponit dicitur similiter q procedit ex malo intellectu dictorū sancti Thome. nō enim intendit sanctus Thomas q hoc nomen deus quandoq supponat pro essentia qn supponat pro persona ibidē distincte uel indistincte.

sed ad hūc sensum dicit q aliquando supponit pro persona aliquādo pro essentia. quia scz quādoq supponit distincte pro isto et non pro illo quandoq econtra. quandoq vero supponit pro persona sic q non pro essentia. ut cum dicitur: deus generat. nunq̄ tamen stat pro essentia qn implicite uel explicite stet p persona. et q ista sit mens sācti Thome patet. Nā si quāq̄ staret pro essentia. et nō pro persona maxime videretur esse in ista: pater et filius sūt vnus deus. uel in ista: trinitas est vnus deus. sed tamen sm mentem sancti Thome in vtraq istarū li deus stat implicite pro personis. quod patet. Nā prima parte. q.36. arti.4° dicit idem esse iudicium de istis: pater et filius sunt vn⁹ de⁹ et pater et filius sunt vnum principium spiritus sancti. Sicut enī pater et filius sunt vnus deus propter vnitatem forme sigte per hoc nomen deus. ita sunt vnū principium spiritus sancti propter vnitatem proprietatis iportate i noie principij. et tn̄ eodē arti. post pauca. s. respondendo ad 4^{m} et 5^{m} dicit q in 2^{a} propositione li principium supponit confuse pro duab⁹ personis indistincte. ergo eodē modo haberet dicere de prima propositione: scz pater et filius sunt vnus deus q li deus supponit pro duabus personis indistincte et habet suppositionem confusam. Item 3° sen. dis.1.q.2. arti.4° in responsiōe ad 6^{m}. dicit q i ista: trinitas ē vnus solus verus deus. li deus supponit rem nature diuine indistincte. Rem autē nature vocat suppositum eodem libro 3° dis.6.q.1. arti.p. Cum igitur i istis propositionibus que dicte sunt: scz trinitas est vnus solus verus deus. et pater et filius sunt vnus deus. li deus supponit pro essentia et pro re illius nature. sequitur q sm eum nunq̄ supponit pro essentia qn implicite uel explicite supponat p persona. cū hs oppositum maxime videretur sensisse in dictis propositionibus quod tamen non fecit. ¶ Ad argumentū in pe de q̄onis factum dicitur q licz hoc nomē deus significet essentiam. tamen q̄tum est de se supponit p habente essentiam et rem nature. etiam non intellectis personis q̄s fides dicit. vn̄ potest supponere pro persona etiam si ab alio non restringatur. et quia supponit personam indistincte. ideo potest stare pro persona in locutione pro qua reddit propositionē verā. vn̄ in hac locutione: deus generat. deum in subiecto stat pro patre. in apposito pro filio. Istam solutionem ponit sanctus Thomas p sen. vbi s. arti.p. ad 2^{m}. In summa autem scz prima parte. q.39. arti.4° ad 2^{m}. dicit q ista ratio solum procedit contra illos qui dicebant q hoc nomen deus non habet naturalem suppositionē pro persona. nos autem qui oppositum ponimus nō oportet ponere quid restringat eum ad standum pro persona. Et hec de questione pdicta.

Ecūdo queritur in xta eandem distinctionē. Utrū in diuinis abstractū predicetur de con

creto ut pote: Utrum deus sit deitas sua uel sua essentia Et arguitur q nõ. Quia nihil est in seipso. sed deitas est in deo. ergo deitas nõ est de⁹. Et similiter nec alius quod cõcretum predicatur ibidem de suo abstracto uel econtra. In oppositum arguitur sic. Abstractum et concretum differunt sicut habens et illud quod habetur. Et iterum: sicut quod est et quo est. sed talia in diuinis non differunt. dicit enim Aug⁹ xi⁹ de trinita. q ideo diuina natura est simplex et nõ est aliud habẽs et aliud quod habetur sicut in ceteris. Et Boetius in libro de ebdo. dicit q in solo deo non differt quod est et quo est. In hac questione erunt duo articuli. In primo videbitur quomodo tam in deo q̃ in creaturis se habẽt abstractum et cõcretum. uel natura et nature suppositi. In 2° mouebunt dubitationes. ¶ Quãtum ad primũ articulũ sciẽdũ q ista q̃stio potest poni sub multiplici forma. Prima est: an abstractum et concretum de se inuicem predicentur. 2ᵃ est: an suppositum et natura sint idem. 3ᵃ est: an quod quid est sit idem cũ eo cuius est. Et q̃tum ad vtrũq sensum ponã 9nes. ¶ Prima 9 est q in creaturis abstractum et cõcretũ predicantur de se inuicem in formis generalibus. nõ autẽ sic in formis specialibus. Hanc ponit scũs Tho. de veritate. q. 21. arti. 4°. ad 4ᵐ. vbi ait. Aliter est in formis generalibus et aliter in formis specialibus. in formis enim specialibus non recipitur predicatio cõcreti de abstracto: ut dicatur q albedo ẽ alba. uel calor est calidus. ut patet etiam per Dionysiũ ca° 2° de diuinis nominibus. Sed i formis generalibus hmõi pdicatio recipitur: dicimus enim q essentia est ens. et bonitas est bona. et vnitas est vna. Cuius ratio ẽ. quia qd primo cadit in apprehensione est ens. vñ oportet q cuiq apprehenso per intellectũ intellectus attribuat hoc quod est ens. et ideo cum apprehendit essentiam alicuius dicit illam esse ens. et similiter vnãquãq formam generalem uel specialem. ut bonitas est ens. albedo est ens. et sic de alijs. et quia quedam sũt que concomitanẽ inseparabiliter rationẽ entis. ut vnum bonũ et hmõi. oportet q de quolibet apprehenso predicẽt eadem ratione qua ens. vñ dicim⁹ q essentia est vna et bona. Et similiter dicimus q vnitas est vna et bona. et ita de bonitate et albedine. et ita de qualibet forma generali uel speciali. sed album quia est speciale nõ concomitatur inseparabiliter rationẽ entis. vñ põt apprehendi forma albedinis sine hoc q attribuatur ei esse albũ. vñ nõ cogimur dicere q albedo ẽ alba. hec ille in forma. Consimiliter dicit 2° sen. dis. 27. q. 1. arti. 2° in responsione ad pmũ. vbi ponit distinctionẽ de nominibus exprimentibus formas generales et speciales. ¶ 2ᵃ 9 est q i rebus materialibus differt fm rem natura et suppositũ nature. Sed anteq̃ veniã ad pbationem 9nis premittã quid nominis suppositi et nature. Quid nois suppositi ostẽdit scũs Tho. 3° sen. dis 6. q. 1. arti. p°. questiuncula prima. vbi sic ait. Cũ oẽ ingt particulare habeat respectũ ad cõmunẽ naturã et ad pprietates potest fm vtrãq nominari. tam p nomen prime intentionis q̃ per nomen secũde intentionis. 9 enim nomen res nature est nomen prime impositiõis significãs pticulare p respectũ ad nãm cõmunẽ. hoc vo nomen suppositum est nomẽ 2ᵉ intentionis significans ipsam habitudinem particularis ad naturam cõmunem inq̃tum subsistit i ea. particulare vo inq̃tum excediтur ab ea. Sed quia accidentia cõsequũt naturam. ideo omne nomen significans particulare fm respectum ad proprietates. desigt etiam ipsum p respectum ad naturam cõmunẽ. Hoc autem potest fieri dupliciter. uel per nomen prime impositionis. et sic est ypostasis cõmuniter ab omnibus substãtijs. uel per nomen 2ᵉ impositiõis. et sic est indiuiduũ inq̃tum est indiuisum in se. singulare vo inq̃tum est diuisum ab alijs. vnde singulare idem est qd diuisum. Est aũt alia differẽtia attendenda inter ista. quia quedã istorum cõmuniter significãt particulare in quolibet genere. sicut particulare indiuiduũ singulare. quedam vo particulare tñ in genere substãtie. sicut res nature suppositũ psona ypostasis. Quia vo ratio substãtie est q per se subsistat. inde est q nullũ istorũ dicitur nisi de re cõpleta et subsistenti per se. vñ non dicunt neq de parte neq de accidẽte de quib⁹ alia dici possunt que in omnibus generibus inueniũtur. Quis enĩ hec albedo uel manus dicatur idiuiduũ uel singulare. non tamen potest dici ypostasis uel suppositũ aut res nature. hec ille. Item eodẽ arti. q. 2. ad 2ᵐ arᵐ. dicit q suppositum non importat suppositionẽ indignitatis uel potentialitatis. alias psone non dicerent supposita diuine nature: sed solum suppositionẽ q̃tum ad coitatem inq̃tum natura cõmunis excedit i predicatione suppositũ actu uel potentia. hec ille. Idem ponit pma pte. q. 29. arti. p°. et 2°. et. q. 38. arti. p°. et p° sen. dis. 23. q. 1. arti. p°. Itẽ de potẽtia dei. q. 9. arti. p°. Ex quibus omnibus habetur q indiuiduũ substantie habet quinq quattuor noia. dicitur enĩ suppositũ res nature subsistentia ypostasis. indiuiduũ enim substãtie fm q per se existit et non in alio. dicitur subsistẽtia. Illa enĩ dicim⁹ subsistere que non in alio sed in seipsis existũt. fm vo q supponit alicui nature sic dicit res nature sicut homo dicitur res nature humane. fm vo q subijcitur accidentib⁹ dicitur ypostasis uel substãtia. suppositum autem dicitur fm q ponitur sub natura coi sicut particulare sub specie uel genere. Sic igitur patet quid est suppositum. s. indiuiduũ substantie subsistens in genere substantie et in completa specie. nõ enĩ omne indiuiduũ substantie dicitur suppositum. nam neq anima nec aliqua pars substantie dicitur suppositum. quia quodlibet illorum habet naturam vnibilitatis uel nõ est in completa specie. nec etiã talia dicuntur ypostases uel subsistẽtie uel hmõi. ut patet pma parte. q. 29. arti. p°. ad 5ᵐ. Et. q. 75. arti. 2°. vbi habet q anima nõ est quid completum in specie. Quid aũt significetur nomine nature ostẽdit sanctus Thomas 3. parte. q. 2. arti. p°. Sciendum inquit q nomẽ nature a nascendo dictũ est uel sumptum. vnde primo impositũ est hoc nomẽ ad significandũ generationẽ viuentiũ: que natiuitas uel pululatio dicit. ut dicatur natura quasi na citura. deinde translatum est nomẽ nature ad significandum principiũ hmõi generationis.

⁊ quia principium generationis in rebus viuentib⁹ est intrinsecum. vlterius deriuatum est nomen nature ad signādū quodlibet principiū intrinsecū mot⁹: sm̄ ꝙ ph̄s dicit 2° physicoꝝ ꝙ natura est principium motus in eo in quo est per se ⁊ non per accidens. hoc autem principiū uel est forma uel materia. vnde natura quandoqꝫ dicitur forma quandoqꝫ ỽo materia ⁊ quia finis generationis naturalis in eo qđ generat̃ est essentia speciei. vocatur etiā natura. ⁊ hoc modo Boetius naturam diffinit in libro de duab⁹ naturis dicens: Natura est vnamquāqꝫ rem informans specifica differentia que scꝫ complet diffinitionē speciei Sic ḡ nūc loquitur de natura sm̄ ꝙ significat essentiam uel qđ quid est. siue quidditatem speciei. hec ille Eandem ponit distinctionem p̄ma p̄te. q. 29. arti. p̊. ad 4ᵐ. Et 3° sen. dis. 5. q. 1. arti. 2°. Et similiť 2° sen. dis. 37. q. i. arti. p̊. ⁊ multis alijs locis. Istis premissis probatur ꝯ accipiendo nām vltimo mō. scꝫ ꝙ in reb⁹ materialibus natura ⁊ suppositū sm̄ rem differāt. Ipse enim scūs Tho. p̄ma parte. q. 3. arti. 3°. sic eam ꝓbat dicens. Sciēdum ꝙ in rebus compositis ex materia ⁊ forma necesse ē ꝙ differat natura uel essentia ⁊ suppositum. quia essentia uel natura comprehendit in se tm̄ illa que cadunt in diffinitione speciei. sicut humanitas cōprehendit in se ea que cadūt in diffinitiōe hominis: his enim homo est homo. ⁊ hoc sigt̄ humanitas scꝫ quo homo est homo. sed materia indiuidualis cū omnibus accidentibus indiuiduantibus ipsam nō cadunt in diffinitione speciei. non enim in diffinitiōe hominis cadunt he carnes ⁊ hec ossa. aut albedo uel nigredo. uel aliquid hm̄ȯ. vñ he carnes ⁊ hec ossa ⁊ accidentia designantia hanc materiā non includuntur in humanitate. ⁊ tamen in eo qui est homo includūť. vñ illud quod est homo habet i se aliquid quod nō habet humanitas. ⁊ propter hoc nō totaliter est idem homo ⁊ humanitas. sed humanitas significatur ut pars formalis hominis. quia principia diffiniētia habēt se formaliter respectu materie indiuiduantis. hec ille. Idē ponit p̊ sen. dis. 24. q. 1. arti. p̊. In cōpositis inquit ex materia ⁊ forma essentia non dicit formam tm̄ sed tm̄ compositum. ⁊ hoc dicitur quidditas uel natura rei. ⁊ ideo dicit Boetius in cōmēto p̄dicamentorum ꝙ vsia sigt̄ compositū ex materia ⁊ forma. non tamē ex hac materia determinata determinatis accidentib⁹ substante in qua indiuiduatur forma. quia hm̄ȯ compositum dicit hoc nomē sortes. hec autē materia determinata est sicut recipiens illam naturam cōmunem. ⁊ ideo natura uel essentia dupliciter sigt̄ur: scꝫ ut p̄s quando natura cōmunis sumitur cum p̄cisione cuiuslibet ad naturam pertinentis cōmunē. sic eni materia determinata superuenit in compositionē singularis demōstrati sicut hoc nomen humanitas. ⁊ sic nō p̄dicatur. nec est genus nec species. sed ea formaliť denominat̃ homo. aliqñ autem sigt̄ur ut totum sm̄ ꝙ ea que ad naturā cōmunē non pertinēt sine p̄cisione intelliguntur in potentia materia determinata in natura cōmuni. ⁊ sic significat̃ hoc nomine hō. hec ille Item de potentia dei. q. 9. arti. p̊. demonstrauit istam

ꝯnem in hūc modum. Ph̄us inquit in 5° metaphisice dicit substantiā dupliciter dici. Dicitur eni vno mō substantia ipsum subiectum vltimū quod non p̄dicatur de alio. ⁊ hoc est particulare in genere substantie. Alio modo dicitur substātia natura illi⁹ subiecti. hui⁹ autē distinctionis est ratio. quia inueniunť plura supposita in vna natura cōuenire: sicut plures hoīes in vna natura hominis. vñ oportuit distingui illud qđ est vnū ab alio quod multiplicatur. natura eni ē quā significat diffinitio indicans quid ē res. vñ ipsa natura cōmunis essentia uel quidditas dicit̃. quicqd igiť est in re ad naturā cōmunē sub significatiōe eius cōtinetur. non autē quicquid est in substātia particulari est hm̄ȯ. si eni quicqd est in substantia particulari ad naturam cōmunē pertineret. non posset esse distinctio inter substantias particulares eiusdē nature. hoc autē quod ē in substantia particulari p̄ter naturā cōmunem ē materia idiuidualis q̄ ē singularitatis p̄ncipiū ⁊ per ꝯñs accidētia indiuidualia que materia p̄dictā determinant. compatur igitur essentia ad substantiā particularē ut pars formalis ipsius. ut humanitas ad sortem. ⁊ ideo in rebus ex materia ⁊ forma cōpositis essentia nō est oīo idem quod suppositum. vñ nō p̄dicatur de supposito. nō enim dicitur ꝙ sortes sit sua humanitas. hec ille. Et post pauca. Essentia inquit in substantijs materialibus non est idem cū eis sm̄ rem: neqꝫ penitus diuersum: cū se habeat ut pars formalis. hec ille. Item in tractatu quem fecit de esse ⁊ essentia sic ait. Cum humanitas in suo intellectu includat tm̄ ea ex quibus homo habet ꝙ est homo. patet ꝙ a significatiōe eius excluditur uel p̄sciditur materia designata. ⁊ quia pars non predicat̃ de toto inde ē ꝙ humanitas nec de homine nec de sorte p̄dicatur. vñ dicit Auicēna. Quidditas compositi non est ipsum compositum cuius est quidditas. q̄uis etiā ipsa quidditas sit compositū. sicut humanitas scꝫ ut cōposita non est homo. immo oportet ꝙ sit recepta in aliquo quod est materia designata. hec ille. scꝫ ꝯ est ꝙ in substantijs materialibus differt qđ quid est ⁊ illud cuius est. Istam ponit scūs Tho. super 7° metaphisice in illo ca°: Dubitauit autē merito. vbi dicit Ar. hec verba. Qđ quid erat eē ⁊ vnūquodqꝫ in quibusdam quidē idē est ut in p̄mis substātijs. ut curuitas ⁊ curuitati esse idem si prima est. Dico autē primam que nō dicitur per aliud in alio esse ⁊ subiecto ut materia quecūqꝫ ỽo ut materia aut recepta cum materia nō idem neqꝫ sm̄ accidens vnum. ut socrates ⁊ musicū. Super quibus verbis dicit sanctus Tho. in scripto super metaphisicā. Attendēdum inquit est ꝙ ab hac sententia quam sup̄ posuerat: scꝫ qđ quid est idem cū vnoquoqꝫ cuius est. duo hic excipit scꝫ illa que dicunť per accidens. ⁊ substantias materiales. cū superi⁹ nō exceperit nisi illa que dicuntur per accidens. oportet autem non solum ista excludi sed etiam substantias materiales. sicut eni ē dictū ē qđ quid erat eē ē id qđ sigt̄ diffinitio. diffinitio autē nō assignat̃ indiuiduis sed speb⁹. ⁊ iō mā idiuidualis q̄ ē p̄ncipiū idiuiduatiōis ē p̄ter qđ quid erat eē. impossibile autē est i rerū natura

esse speciem nisi in hoc indiuiduo. vnde oportet ꝙ
quelibet res nature si habeat materiã que est pars
speciei qḋ est pertinẽs ad qḋ quid ẽ ꝙ etiam habeat
indiuidualẽ qḋ nõ ptinet ad qḋ quid ẽ. vñ nulla res
nature si materiã habeat est ipsũ qḋ quid est. ſ3 est
habẽs illud. sicut sortes nõ est humanitas: ſ3 huma/
nitatem habẽs. si aũt esset possibile eẽ hominẽ com/
positum ex corpore ⁊ aĩa q̄ non ẽ hic homo cõposit⁹
ex hoc corpore ⁊ ex hac aĩa. nihilomin⁹ esset suũ qḋ
quid erat eẽ: q̄uis haberet materiã. lic3 aũt homo
non sit preter singularia in rerũ natura: ẽ tñ in rõne
qḋ pertinet ad logicam cõsideratiõẽ. ⁊ ideo supe/
rius vbi logice cõsiderauit de qḋ quid erat esse. nõ
excludit substãtias mãles quin in illis esset idem qḋ
quid est cũ eo cuius ẽ. homo enim cõis est idẽ cũ suo
qḋ quid est logice loquẽdo. nunc aũt postq̄ iam de/
scẽdit ad principia nãlia que sunt mã ⁊ forma ostẽ/
dit quõ diuersimode comparantur ad vlẽ ⁊ parti/
culare qḋ subsistit in nã. excipit h̄ ab eo qḋ supra di/
xerat idẽ esse qḋ quid est cũ vnoquoq̄ cui⁹ est. sub/
stãtias mãles in rerum nã existentes. hec ille. Item
in p̄ ca? Utrũ aũt idem ⁊c̃. sic dicit scũs Tho. ĩ fine.
Sciẽdum inquit ꝙ qḋ quid erat eẽ est illud quod
sigt diffinitio: vñ cũ diffinitio predicet̃ de diffinito
oportet qḋ quid ẽ predicari de diffinito. non est igit̃
qḋ quid ẽ eẽ hominis humanitas q̄ de hoĩe nõ pre/
dicatur. sed animal rõnale mortale. humanitas eñi
non ridetur q̄renti quid ẽ homo: ſ3 aĩal rõnale mor/
tale. ſ3 tamen humanitas accipit̃ ut principium for/
male eius qḋ est qḋ quid erat esse. sic ⁊ aĩalitas ac/
cipitur ut p̄ncipiũ generis ⁊ non ut gen⁹. ⁊ rõnabili/
tas ut p̄ncipiũ drĩe. nõ aũt ut drĩa. humanitas aũt
p tanto non oĩo est idem cũ hoĩe. q2 importat p̄nci/
pia eẽntialia hoĩs cũ p̄cisiõe omniũ accidẽtiũ: ẽ eñi
hũanitas q̄ homo est homo. nulliũ aũt hoĩs accñtiũ
est q̄ homo est homo. vñ oĩa accñia hoĩs excludũtur
a significatione humanitatis. h̄ ipsum aũt quod est
homo ẽ quod habet p̄ncipia essentialia cui possunt
accñia inesse. vñ lic3 in significatione hoĩs nõ exclu/
dant̃ accñia hoĩs. nõ tamẽ homo significat̃ ut aliqd
separatũ ab accñtib⁹. ⁊ iõ homo significat̃ ut totũ:
⁊ hũanitas significat̃ ut ps. si aũt est aliq̄ res in q̄ nõ
sit aliqḋ accñs ibi necesse est ꝙ nihil differat abstra/
ctũ a ɔcreto ut maxime patet ĩ deo. hec ille. Si aũt
dicat̃ ꝙ istud dictũ 2ᵐ ɔ̄dicit p̄. Primo eñi dixerat
ꝙ in reb⁹ mãlibus qḋ quid est differt ab eo cuius ẽ.
hic aũt dicit ꝙ predicatur de illo: q̄ videntur repu/
gnare. Dicẽdum ꝙ primo loquebat̃ de qḋ quid ẽ p
ut sumit̃ cũ precisione oĩu3 extneoꝝ. hic aũt loquit̃
de quod quid ẽ sumpto sine precisione ⁊ sine inclu/
sione actuali: lic3 cũ implicita. vñ scũs Tho. in tra/
ctatu de esse ⁊ eẽntia sic ait. Essentiã hoĩs sigt h̄ no/
men homo ⁊ h̄ nomẽ humanitas ſ3 diuersimode. q2
h̄ nomen homo sigt eam ut totũ inq̄tum se3 nõ pre/
scindit desiḡtionẽ materie: sed iplicite cõtinet eam
⁊ indistincte. sicut gen⁹ cõtinet differentiã: ⁊ ideo h̄
nomẽ homo p̄dicatur de indiuiduis. sed hoc nomen
humanitas sigt eam ut partem. q2 non cõtinet in si/
gnificatione sua nisi illud qḋ est hoĩs inq̄tum est ho/
mo. ⁊ prescindit omnẽ desiḡtionẽ. vñ de indiuiduis
non predicat̃. ⁊ ppter hoc etiã nomẽ essentie q̄nq̄
inuenit̃ p̄dicatum de re. dicim⁹ enim sortẽ eẽ quan/
dam eẽntiam ⁊ q̄nq̄ negatum: sicut dicim⁹ ꝙ eẽn/
tia sortis non est sortes. hec ille. ❡ 4ᵃ ɔ̄ est ꝙ in sub/
stãtijs spiritualib⁹ creatis cuiusmodi sũt angeli. ab/
stractũ nõ p̄dicatur de ɔcreto: nec suppositũ est oĩo
idem s̄m rem qḋ sua essentia uel natura. Hãc ponit
scũs Tho. in q̄libet 2ᵒ q. 2. arti. 2ᵒ ad p̄mũ vbi dicit
sic. Non solũ in cõpositis ex materia ⁊ forma inue/
nitur aliqḋ accñs preter eẽntiam speciei. sed etiam
in substãtijs spiritualib⁹ que nõ cõponunt̃ ex mate/
ria ⁊ forma. ⁊ ideo in vtrisq̄ suppositũ est oĩo idem
quod nã: h̄ tñ est aliter ⁊ alit̃ in vtrisq̄. dupliciť eñi
aliquid accipit̃ ut accñs pret̃ rõnẽ speciei. vno mõ
quia nõ cadit in diffinitione sigñte essentiam rei. ſ3
tñ est desiḡtiuũ uel determinatiuũ alicuius eẽntia/
lium p̄ncipioꝝ sicut rõnale accidit aĩali utpote pre/
ter diffinitionẽ eius existẽs. ⁊ tñ est determinatiuũ
eẽntie aĩalis vñ fit essentiale hoĩ ⁊ de rõne eius exi/
stens. alio modo accidit alicui aliquid. q2 nec in eius
diffinitione ponit̃. nec ẽ determinatiuum alicuius
essentialiũ p̄ncipioꝝ sicut albedo accidit hoĩ. His
igit̃ q̄ sunt cõposita ex materia ⁊ forma accidit ali/
quid pret̃ rationẽ speciei existẽs vtroq̄ mõ. cũ eñi
de rõne humane speciei sit ꝙ cõponat̃ ex aĩa ⁊ cor/
pore determinatio corpis ⁊ aĩe ẽ preter rõnẽ speci/
ei. ⁊ accidit hoĩ inq̄tum ẽ homo ꝙ cõponat̃ ⁊ ꝙ sit
ex hac anima ⁊ hoc corpe. sed h̄ cõuenit per se huic
hoĩ de cuius rõne esset si diffiniret̃ ꝙ esset ex hac
anima ⁊ hoc corpe: sicut de rõne hoĩs cõis est ꝙ sit
ex aĩa ⁊ corpe. Accidũt etiã compositis ex materia
⁊ forma pret̃ rõnẽ speciei multa alia q̄ non sũt de/
terminatiua essentialiũ p̄ncipiorum. Substãtijs ꝟo
ĩmaterialibus creatis accidunt quedam preter ra/
tionem speciei q̄ non sũt determinatiua eẽntialium
p̄ncipiorum. q2 ipsũ esse angeli est pret̃ eius eẽntiã
seu naturã. ⁊ alia q̄dam ei accidũt que oĩa pertinẽt
ad suppositũ: nõ aũt ad naturam. nõ tamen accidit
eis aliqd determinatiuũ esse speciei. q2 ipsa natura
speciei non indiuiduatur p materiam sed p seipsam
ex hoc ꝙ talis forma nõ est nata recipi in aliq̄ mate/
ria. vnde per seipsam est multiplicabilis non predi/
cabilis de plurib⁹. sed q2 non ẽ suum esse accidit ei
aliqd preter rõnem speciei se3 ipsum esse ⁊ alia que
accidũt supposito ⁊ nõ nature. ppter qḋ suppositũ
nõ est in eis oĩo idem qḋ natura. hec ille. ❡ 5ᵃ ɔ̄ est ꝙ
in solo deo nõ differt suppositũ ⁊ natura abstractũ
⁊ concretum. Istã ponit scũs Tho. eodẽ quolibet ⁊
eodem arti. dicẽs. Cuicũq̄ potest accidere aliquid
quod non sit de rõne nature sue. in eo differt res ⁊
qḋ quid est siue suppositũ ⁊ natura. Nã in significa/
tiõe nature solũ includit̃ illud qḋ est de ratiõe spe/
ciei. suppositũ autẽ non solũ habet ea que ad ratio/
nem speciei ptinẽt. sed etiam alia q̄ ei accidũt ⁊ ideo
suppositũ sigtur ut totũ. natura aũt seu q̄dditas ut
pars formalis. In solo autẽ deo non inuenit̃ aliqḋ

accñs preter eius essentiam qȝ suū eē est sua eēntia ⁊ ideo in deo idē est suppositū ⁊ natura. hec ille. Itē in 3ª pte. q. 2. arti. 2º. in rebus inquit subsistentibꝰ in quibꝰ aliqd ɔtingit inueniri quod non ptinet ad rationem speciei scȝ accñā ⁊ pncipia indiuiduantia. in talibꝰ ſm rē differt suppositū ⁊ natura nō quasi aliqua oio sepata. sed qȝ in supposito includit nā speciei ⁊ supadditur quedā alia q̄ sunt pter rationem speciei. vnde suppositū significat ut totū hñs naturam sicut ptē formalē ⁊ pfectiuā suam. ⁊ ꝓpter hoc in talibꝰ non pdicat nā de supposito. non eni dicimꝰ ꝙ hic homo sit sua humanitas. si qua ṽo res est in q̄ nihil ē oio preter rōnem speciei uel nature sue sicut est in deo: ibi nō ē aliud ſm rem suppositū ⁊ natura sed solū ſm rōnem intelligendi. qȝ nā dicit ſm ꝙ est essentia q̄dam. eadē ṽo dicit suppositū ſm ꝙ ē subsistens. hec ille. Itē pma pte. q. 40. arti. p̄. ad primū dicit. Cōsiderandū inquit ē ꝙ preter diuinā simplicitatē cōsiderat duplex realis idēptitas in diuinis eorū que differūt in creatis. cū eni diuina simplicitas excludat cōpositionē forme ⁊ materie sequit ꝙ in diuinis idē est abstractū ⁊ cōcretū ut diuinitas ⁊ deus. qȝ ṽo diuina simplicitas excludit cōpositionē subiecti ⁊ accñtis. sequit ꝙ quicquid attribuit deo est eius eēntia: ⁊ ꝓpter h̄ sapia ⁊ virtus sūt idem in deo. qȝ ambo sūt diuina essentia. hec ille. Et in hoc primꝰ articulus terminatur ⁊c̄.

Quantū ad secundum articulum mouenda sūt dubia ɔ̄ conclusiones. Cōtra 2ᵃᵐ arguit Geraldus de carmelo in sūma sua sic. Spēs de gñe sube predicat in pmo mō dicendi p se de indiuiduo ut hō de h̄ hoie. qđ non esset si indiuiduū includeret accidentia. suba eni non pdicat de accidēte etiā sūpto ɔcretiue in pmo mō dicēdi p se. ḡ hic homo nō includit in sua significatione accñā. ¶ 2º. dicit istū modū dicēdi eē insufficiētē. qȝ licȝ ɔ̄ quoq̄ mō declaret ꝙ hic homo nō est humanitas ɔsiderata in specie: non tñ declarat q̄re hic homo non est hec humanitas. qȝ hec humanitas nō minꝰ videt includere hāc materiā ⁊ has ~~characteres~~ q̄ȝ h̄ homo. ⁊ tñ h̄ eēt necessariū declarare. qȝ cōclusio ꝓbanda non ē de habitudine alicuiꝰ cois ad indiuiduū. sȝ de habitudine indiuidui uel singularis cōcreti ad suū abstractū. deus eni est substātia singularis ⁊ simılit̄ sua essentia uel q̄dditas. ¶ 3º. ɔtra eandē arguit Aureolus. Diffinitio eni includit i se pdicata essentialia q̄ predicat in pmo mō p se. ut dicit phs. 7º. metaphisice. sȝ abstracto repugnat pdicari p se pmo modo. non eni ē ista p se sortes ē humanitas: uł sortes ē rōnabilitas aut aialitas. ḡ abstractū sub rōne q̄ abstractū non iportat principia diffiniētia. cuiꝰ oppositū ɔ̄ ponit. ¶ 4º. arguit sic. Principia diffiniētia rñdent ad questionē factā p qd de diffinito. sunt eni partes qđ quid ē ut dicit. 7º. metaphisice. sed nomen abstractū non rñdetur ad interrogationē factā per quid. Interrogato enim qd est sortes: nō rñdet aialitas. ḡ idē qđ prius. ¶ 5º. ad idem. Diffinitio ⁊ diffinitū idē important. 7º. metaphisice. sed concretū est quoddā diffinitū ⁊ non abstractū. non ḡ pncipia diffiniētia iportant p abstractū puta p humanitatē. sed magis p hoiem ⁊ alia ɔcreta. ¶ 6º. Nullū ens per accñs habet diffinitionē. sed homo in ɔcreto diffinit. ḡ nullū accñs includit implicite aut explicite. cuiꝰ oppositū ponit ɔ̄. ¶ 7º. Diffinitio ⁊ diffinitū idem significat. sȝ diffinitio nullū accñs includit: ut patet. 7º. metaphisice. nō ḡ ɔcretū includit aliqđ accidēs. ¶ 8º. Infra ɔceptū specificū nō claudit aliqđ accñs indiuiduale. sed homo iportat ɔceptū specificū. nō igit hic homo ad humanitatē addit accñs indiuiduale. ¶ 9º. sic. Si ɔcretū puta homo uel sortes addit accñā ad abstractū. aut includit illa intrinsece tanq̄ȝ ingredientia eius cōstitutionē. aut includit illa extrinsece tanq̄ȝ ɔnotata. Si det primū. tūc homo uł sortes erit ens p ~~uel~~ accñs in nullo pdicamēto existēs. si det 2ᵐ. tūc illa ɔnotatio nō ipediet predicationē hūanitatis de hoie nec de sorte. qđ patet. tū qȝ voluntas ⁊ intellectus in diuinis alia ⁊ alia cōnotāt ut dicit magister. deꝰ eni intelligit mala q̄ tñ non vult. ⁊ tñ intellectꝰ diuinꝰ ē volūtas diuina. Sic a simili. si homo ⁊ humanitas nō differūt in eēntiali sigto. sȝ qȝ hō accñā cōnotat nō ex hoc tollet mutua pdicatio. tū qȝ pdicatio non ipedit p aliqd nō faciēs diuersitatē inter subiectū ⁊ predicatū sub illa rōne qua vnū enūciat de alio. sed cōnotatū si nō igrediat intrinsece rationem hominis non tollit idemptitatem. nec facit diuersitatem hois ad humanitatem: nec ecōtra. igit nō apparet ex hoc quin de se inuicē possint mutuo predicari. ¶ 10. Si homo nō predicat de humanitate aut ecōtra. h̄ erit quia humanitas nō dicit totum hominem. sȝ homo addit aliqd ad ipsam. hoc aūt impedire non pōt ꝓ eo ꝙ nihil addit. nā subam non addit nec accñs. quia si accñs tunc diceret ens per accñs ⁊ nō esset p se in pdicamento. Si aūt substantiam. tūc in homine essent due specifice nature puta humanitas. ⁊ illa quā adderet homo. relinquitur igit ꝙ nihil addit: ⁊ per ɔñs ꝙ humanitas vere pdicetur de hoie. ¶ xjº. arguit sic. 3º. sen. Nā humanitas in christo habet oia accñā que haberet si deponeretur: ⁊ tñ deposita esset suppositū. assūpta ṽo nō est suppositū. vnde ſm istū modū dicendi non apparet ꝙ verbū assūpserit tm̄ naturā si natura dicit rōnē specificā sine accidētibꝰ. Si dicat ꝙ nō assūpsit naturam cū esse actualis existētie. h̄ nō valet. nam eē existentie indifferens est ad pseitatem ⁊ nō pseitatem. nā esse existentie ⁊ eēntia idem sunt ſm rem. ⁊ ideo sicut eēntia quedā est in alio: ⁊ quedā p se ita ⁊ existentia. vnde substātia existit p se. accñs ṽo habet esse in alio. nō igitur eē existentie est illud qđ facit rem habere pseitatem tertij modi. alioqn omne habēs eē haberet eē per se ⁊ vltra. igit suppositum non addit vltra eēntiam eē existentie. quia suppositū dicit ens solitariū habens pseitatem tertij modi. ¶ 12º. arguit idem. Nam si suppositū sic adderet ad naturam. tunc illud esset ens per accñs: ⁊ per ɔñs non esset pma substātia nec eēt in genere substantie

natures

tie nec diffinitio de eo. vñ illa non esset p se sortes est
animal rõnale mortale. sic nec illa: sortes alb⁹ est ani/
mal rõnale. ¶ Cõtra 3^{am} cõnem arguit sic Geraldus
de carmelo vbi s. primo. quia ista opinio icõueniẽ/
ter allegat phm. 7° metaphisice. Non enim est mens
phi q ea que in se habẽt aliqd accñs nõ sint idẽ cum
sua quidditate. sz est intẽtio eius q dicta p se sint idẽ
cũ sua quidditate ut maxime patet in substantijs. vñ
dicit ibidem. q singulũ non videt eẽ aliud a sui sub/
stantia. z qd quid erat eẽ dicitur de singulari substã/
tia. Et infra dicit q nihil phibet esse qdẽ statim quid
erat esse si qdẽ substãtia erat quid erat esse. In dictis
do sm accñs non est idem. sed dicta sm accidẽs vo/
cat aggregata ex subiecto z accñte q in. 5° dixerat eẽ
entia per accñs: z vnũ per accñs. non aũt substãtias
que in se habent aliquod accñs. ipse enim sunt per se
entia si accipiantur seorsũ ab intellectu sine accñte.
cum do fingitur z accipit aggregatum ex subiecto
z accñte tunc solum est ens per accñs z dictum per
accñs. put phus loquitur ibidem. z q hec sit intentio
phi patet ex textu expresse z ex cõmentatore z oib⁹
expositorib⁹. ¶ 2° arguit Scotus in questionib⁹ sup
7^{m} metaphisice vbi intendit pbare: q in oibus habẽ/
tibus simpliciter quod quid est idem ẽ qd quid ẽ cum
eo cuius ẽ. Arguit igit sic. qz si quod quid ẽ eẽt aliud
ab eo cuius est: tunc nõ esset verum qd dicit phs scz
q singulum nõ est aliud a sui suba. hoc eni dicit phs
7° metaphisice. ¶ 3° arguit. quia si sic tunc nihil esset
formaliter scitũ uel ens. cñs est falsum. tenet cña. qz
vnũquodqz est scitum uel ens per intrinsecũ sibi: z h
est qd quid est. ¶ 4° arguit. quia si sic idẽ esset seipsũ
z non esset. pbatio. qz bonũ est bonũ per naturm bo/
ni. sed si natura uel qd quid est boni sit sepatum iã nõ
est illud. ¶ 5° arguit. qz si sic esset pcessus i infinitũ. qz
querit de illo sepato qd quid est vtrũ habeat qd qd
est uel non. z tenet argumẽtũ si ponat alia res. Istas
autẽ quattuor rõnes dicit esse phi. ¶ 6° arguit. quia
veritas in itellectu cõponẽte causat ex veritate i re
z idẽptitate. z prior ẽ naturaliter illa idẽptitas q̃ ista
veritas. si ergo hec est vera homo ẽ homo prior ẽ idẽ/
ptitas in re: sz idem significat homo z quod qd ẽ suũ.
ergo homo z suũ quod quid est idẽ sũt. ¶ Cõtra 4^{am}
cõnem arguit sic Aureolus p sen. pbãdo q supposi/
tum non plus includat esse in substãtijs imaterialib⁹
aut alijs q̃ natura. nec cõcretũ plus q̃ abstractum.
primo sic. Illud quod põt cõcipi sub non esse non in/
cludit in sui rõne esse. sed cõcretum cõe uel singulare
est hm. formãs enim hãc ppositionẽ: homo nõ est. at/
tribuit cõcreto non eẽ. z similiter formãs istam: h an/
gelus nõ est. g̃ falsum q suppositũ angelicum inclu/
dat eẽ plus q̃ natura specifica. ¶ 2° sic. Illud qd est
indifferens ad esse z non esse: nõ includit esse. sz pos/
sumus loqui z disputare de rosa z alijs cõcretis. z si/
militer de quolibet supposito angelico uel materiali
ignorando vtrum sint. z per cõsequẽs sub indifferẽ/
tia ad esse z non esse. ergo nec concretum nec suppo/
situm angelicũ aut materiale claudit in suo conce/
ptu esse.

Ad primum contra 2^{am} cõnem dicit
cõcedendo ma/
iorẽ. sz h^{or} negatur. cuius cã est. qa natura designata
cũ precisione z exclusione accñtium quomodo signi/
ficat p hoc nomẽ humanitas non ẽ gen⁹ nec species
vñ scũs Tho. in tractatu de eẽ z essentia sic ait. Im/
possibile ẽ q rõ vlis scz generis uel speciei cõueniat
eẽntie sm q per modũ ptis significat: ut noĩe huma/
nitatis uel aĩalitatis. z iõ dicit Auicẽna q rõnalitas
non est dña: sed differẽtie pncipium. z eadẽ rõne hu/
manitas nõ est species. nec aĩalitas genus. similiter
etiam nõ potest dici q ratio generis uel speciei cõue/
niat essentie sm q est res quedã existẽs extra singu/
laria ut platonici ponebãt. qz sic genus z species nõ
predicarent de indiuiduo. non enĩ põt dici q sortes
sit hoc qd ab eo separatũ est. nec iterũ illud sepatum
pficeret ad cognitionem singularĩ hm. z ideo relinq/
tur q rõ generis uel speciei cõueniat eẽntie sm q si/
gnificat per modũ totius. ut noĩe hominis uel aĩalis
put implicite z indistincte cõtinet totum qd ẽ in indi/
uiduo. hec ille. Ex quo patet q licz indiuiduũ mãle
puta sortes includat accñã. nihilomin⁹ tamẽ species
de illo predicatur. qz species includit similiter accñã
iplicite. sm eni q dicit scũs Tho. 9. q̃libet. q. 2. arti. p.
ad pmũ. Homo dicit hñs humanitatem ul' subsistẽs
in humanitate sine precisione quorumcunqz aliorũ
superuenientiũ essentialib⁹ principijs speciei. quia p
hoc q dico habẽs humanitatem non prescindit quin
habeat colorem z quãtitatem z alia hm. hec ille. Hoc
aũt est implicite z potẽtialiter accñã continere. z est
similis modus continendi quo genus cõtinet implici/
te differentias que sibi quodãmodo accidunt. vnde
scũs Tho. in tractatu s. nominato dicit. Sicut illud
quod ẽ genus put predicabat de specie implicabat
in sua significatiõe q̃uis indefinite totum qd deter/
minate ẽ in specie ita etiã illud quod ẽ species sm q
predicat de indiuiduo oportet q significet totum il/
lud qd est eẽntialiter in indiuiduo scz indistincte. z h
modo essentia speciei significatur noĩe hominis. vn/
de homo de sorte pdicatur. hec ille. ¶ Ad 2^{m} dicitur
q hic modus non est insufficiẽs. nec solum declarat
quõ se habẽt hic homo z humanitas. imo quomodo
se habẽt hic homo z hec humanitas. si dicta sci Tho.
per longum videãtur. declarat enim quomodo sor/
tes ẽ nõ hũanitas. z similiter patet ex dictis ei⁹ q sor/
tes nõ est hec humanitas sua. q eni hec fuerit mens
sci Tho. patet. quia sm eum aliud requirit ad hoc q
humanitas sit hec z indiuidua. z aliud ad h q aliquid
sit suppositũ quomodo sortes ẽ suppositum. vñ quo/
libet. 9. vbi s. dicit. ipsam naturam humanam in chri/
sto nihil phibet dicere eẽ quoddã indiuiduũ aut sin/
gulare uel particulare. z similiter quelibet pars hu/
mane nature ut manus pedes z ossa quorũ quodli/
bet est quoddam indiuiduũ nõ tamen q de toto pdi/
cetur. quia nullum eor est indiuiduũ per se subsistẽs
Ibidẽ etiam dicit q humana natura licz sit hec z in/
diuidua: nõ tamen ẽ suppositum. quia non subsistit sz
est in alio. dico g̃ q cum sortes habeat humanitatem

individuatam. ⁊ vlterius aliqua alia que nec sunt de
ratione humanitatis. nec faciunt ad indiuiduationē
eius ꝙ sortes nō est hec sua humanitas sicut nec hu-
manitas cōmunis. hec enim humanitas ē indiuiduū:
non tamē est suppositum: quia non dicit totum quod
est in sorte. licz Michaelis natura sit hec ⁊ indiuidua
per seipsam: non tamen est hic Michael. imo differt
aliqualiter ut prius quarta ꝯ declarauit. ¶ Ad 3m dr̄
ꝙ principia diffinientia possūt dupliciter significari
uel per modū partis. uel per modū totius. p̄mo signi-
ficata nō p̄dicant̄ de hn̄te qđ significat̄ p modū toti⁹
⁊ illo mō p̄dicata essentialia ul̄ p̄ncipia diffiniētia im-
portant̄ p nomē abstractū cuiusmodi est humanitas.
possunt nihilomin⁹ significari in cōcreto per modum
totius sicut p hoc nomen homo ⁊ isto mō predicātur
de sorte. ⁊ hoc superi⁹ extitit declaratū. ¶ Ad 4m et
ad 5m patet solutio per idem. conceditur enim ad 4m
ꝙ p̄ncipia diffinientia r̄ndent̄ ad questionē factam
per quid cū designātur p modum toti⁹ non designa-
ta per modū partis. ¶ Et ad 5m dicit̄ ꝙ licz abstractū
non diffiniat̄. hoc non concludit quin idem importet̄
per diffinitionem quod per abstractū. sed aliter ⁊ ali-
ter sicut a simili: humanitas nō dicitur species sz ho-
mo. Quomodo aūt hūanitas sit pars formalis indi-
uidui ostendit scūs Tho. dicens in prefato tractatu.
Quia inquit designatio speciei respectu generis est
per formam. designatio aūt indiuidui respectu spe-
ciei est per materiam: ideo oportet ut illud vnde no-
mē generis sumitur cum precisione forme determi-
nate speciem perficiētis significet partem materia-
lem totius: sicut corpus est pars materialis hominis.
nomen aūt significans illud vnde natura sumit̄ spe-
ciei cum precisione materie designate significat par-
tem formalē: ⁊ ideo humanitas sigr̄ ut forma que-
dam addita partib⁹ essentialibus scz forme ⁊ mate-
rie. sicut forma domus superadditur partibus eius
integralibus: sed magis est forma que est totū scilicz
formam complectens ⁊ materiam. tn̄ cum precisiōe
eorū per que materia nata est designari. hec ille. Et
quia inquit ibidem: pars nō predicatur de toto. inde
est ꝙ humanitas nec de homine nec de sorte p̄dicat̄
sicut enim ipse ibidem ponit: sicut res cōstituta ex ali-
quibus non recipit predicationem earum rerum ex
quibus constituitur: ita nec intellectus recipit predi-
cationem eorum intellectuū ex quibus constituitur.
Ipso eni attestāte 2º quolibet. q. 2. arti. Q natu-
ra dicitur constituere suppositum etiam in cōpositis
ex materia ⁊ forma. non ideo dicit̄ ꝙ natura sit vna
res: ⁊ suppositum sit alia res. hoc eni esset ꝯm opinio-
nem ponētium ꝙ natura speciei sit forma tm̄ que cō-
stituit suppositum sicut totum. sed quia ꝯm modum
significandi natura sigr̄ ut pars. suppositum vero
sicut totum. natura ut constituens. suppositū ut con-
stitutum. hec ille. Ex quo manifeste patet ꝙ non fuit
mens ei⁹ ꝙ suppositū puta sortes uel homo sit quod-
dam totū integrale uel essentiale intrinsece compo-
situm ex humanitate sicut ex vna parte integrali uel
essentiali ⁊ ex accidentibus designantibus materiā

sicut ex alia parte sui integrali uel essentiali. sed po-
ti⁹ ꝙ ipsamet res que est humanitas ut non sit sigta
sed precisa ab omni quod est de ratione eius est sup-
positum uel sortes ut est sigta ⁊ subsistens. quia tamē
illa res modo opposito significat̄ in abstracto ⁊ in cō-
creto presertim suppositali ut nomine sortis: iō vnum
illorum alterius predicationem nō recipit. quia sor-
tes significat illam naturā cum multorum aliorum
inclusiōe. humanitas autem cum eorum precisione. ⁊
hunc sensum innuit ipse in p̄fato quolibet. q. 2. arti. ꝯ
ad p̄mū. Aliquando inquit ex his que simul iungun-
tur relinquitur aliqua res tertia sicut ex anima ⁊ cor-
pore cōstituitur humanitas qua homo est homo. vn-
de homo componitur ex anima ⁊ carne. aliqn̄ autem
ex his que simul iunguntur non resultat aliqua ter-
tia res. sed resultat quedam ratio composita sicut ra-
tio hominis albi resoluitur in rationem hominis ⁊ in
rationem albi. ⁊ in talibus aliquid componitur ex se
ipso ⁊ ex alio sicut album componitur ex eo quod est
album ⁊ ex albedine. hec ille. Ita in proposito suppo-
situm puta sortes dicitur componi ex natura huma-
na ⁊ ex accidentibus non ꝙ sit tertia res ex substan-
tia ⁊ accidente resultans. sed quia in sua significatio-
ne includit naturam ⁊ accidētia illam determinātia
⁊ ita sortes est vera substantia accidentibus coniun-
cta vtrūq₃ in sua significatione includens. ⁊ ideo dif-
fert ab humanitate. quia īcludit aliam rem ab ea nō
tanq̄ partem intrinsecam: sed tanq̄ determinatiuā
suarum essentialium partium puta materie ⁊ conse-
quenter forme. Istam patet esse mentem Auicenne
5º metaphisice caº p̄. Humanitas inquit non est hu-
manitas alicuius nisi propter accn̄a que sunt in ipsa
quoniam nunq̄ inuenitur sine accidentibus ⁊ tunc
non accipitur ꝯm hoc quod est humanitas tm̄. postq̄
autem humanitas platonis non ē sua nisi propter ac-
cidentia. tunc hec accidentia habent actiones in indi-
uiduo platonis eo ꝙ ipsum compositum ē ex huma-
nitate ⁊ accidentibus que comitantur tanq̄ partib⁹
eius. hec ille. Item caº 2º ostendens differentiam in-
ter vniuersale ⁊ totum. sic ait. Natura totius nō fiet
pars suarum partium vllo modo. Natura vero vni-
uersalis pars est nature suorum particularium quo-
niam he partes aut sunt species que constituuntur a
natura duum vniuersalium scilicz generis ⁊ differē-
tie. aut sunt indiuidua que constituuntur ex natura
omnium vniuersalium ⁊ ex natura accidentium que
vestiunt ea cum materia. hec Auicenna. Ista autem
intelligo modo predicto scilicz ꝙ sortes componitur
ex humanitate ⁊ accidentibus non quasi tertium ex
illis intrinsece constitutum. sed illo modo quo aliqd
componitur ex se ⁊ ex alio. ¶ Ad 6m dicit̄ ꝙ nec sor-
tes nec homo est ens p accn̄s. ens eni p accn̄s qđ nec
diffinit̄ nec intrat predicamentū dicit̄ illud qđ intrin-
sece constituitur ex duobus quorum vnū accidit al-
teri uel ambo alicui tertio ut cōpositum ex musica ⁊
anima uel compositum ex grāmatica ⁊ logica. sed
non dicitur ens per accidens illud quod in sua signi-
ficatiōe includit duas naturas uel aliqua duo quo-

ram vnũ accidit alteri. Primo mõ sortes non includit accidentia. nec similiter homo. sed 2ᵒ modo. vnde sicut christus non dicit ens per accidens ⁊ tamen includit in sua significatiõe naturam diuinam ⁊ humanam ſm sanctos: cuius causa est. qꝛ non includit eas velut partes sui: ita nec hic homo dicit ens per accidens licꝫ includat accidentia tanꝗ designantia sui partes essentiales. vnde cõmentator. 7ᵒ metaphisice cõmento. 4j. Non est remotum ut aliquid in predicamento qualitatis accipiatur in diffinitione eius quod est in predicamento substantie. ¶ Ad 7ᵐ dicitꝰ ꝙ diffinitio ⁊ diffinitum idem significant explicite ⁊ in actu. sed nihil obstat diffinitum aliquid significare implicite quod sua diffinitio nec implicite nec explicite significat. sed abstractum bene significat omnino idem quod diffinitio concreti. vnde scũs Tho. super illud Boetij de ebdo. Diuersum ẽ esse ⁊ qd est. sic ait. Considerandum inquit ꝙ ⁊c. quodlibet abstractum. hoc habet veritatem ꝙ non habet in se aliquid extraneum quod scilicꝫ sit preter essentiam suam. sicut humanitas ⁊ albedo ⁊ quecunqꝫ hoc modo dicũtur. Cuius ratio est: quia humanitas ut quo aliquid est homo: ⁊ albedo ut quo aliquid est album. non est autem homo per aliquid formaliter loquendo nisi ꝑ illud quod ad rationem hominis pertinet. ⁊ similiter non est aliquid album formaliter loquendo nisi per illud quod pertinet ad rationẽ albi. ⁊ ideo hꝰ abstracta nihil alienum in se habere possunt. Aliter autem se habet in his que significantur in concreto. nam homo sigtur ut quod habet humanitatem. ⁊ album ut quod habet albedinem. ex hoc autem ꝙ homo habet humanitatem ⁊ album habet albedinem. non prohibentur habere aliquid aliud quod non pertinet ad rationem horum nisi solum ꝙ est oppositũ his. ⁊ ideo homo et album possunt aliud habere ꝗ͂ humanitatem uel albedinem. ⁊ hec ẽ ratio quare albedo ⁊ humanitas significantur per modum partis ⁊ non predicantur de concretis sicut nec aliqua pars de suo toto. hec ille. Ex quibus patet ꝙ concreta implicite significant aliquid qd non significat diffinitio inꝗ͂tũ scilicꝫ significant diffinitionem sine alicuius extranei precisione non oppositi. hoc enim est significare ĩ potẽtia ⁊ implicite. ¶ Ad 8ᵐ dicitur eodem modo sicut ad 7ᵐ. ¶ Ad 9ᵐ dr̃ ꝙ sortes iportat de ꝑncipali significato nõ solum ea que sunt de ratione hominis. imo ea per que est hic homo que sunt extra rationem hominis ⁊ accidentia tali essentie uel nature. vnde scũs Tho. in tractatu de esse ⁊ essentia sic ait. Sciendum ꝙ materia non quolibet modo accepta est indiuiduationis principium. sed solum materia signata. ⁊ dico materia signata que sub determinatis dimensionibꝰ consideratur. hec autem materia in diffinitione hominis inꝗ͂tum est homo non ponitur: sed poneretur in diffinitione sortis si sortes diffinitionem haberet. In diffinitione autem hominis nõ ponit̃ mã signata. non enim in diffinitione hominis ponitur hoc os ⁊ hec caro. sed os ⁊ caro absolute que sunt materia hominis non signata. Sic ergo patet ꝙ essentia hominis ⁊ essentia sortis non differunt nisi penes sigtum ⁊ nõ sigtum. hec ille. Idem ponit 2ᵒ quolibet q. 2. arti. 2ᵒ. vbi supra recitatum fuit. scilicet ꝙ sicut rationale accidit animali. sed essentiale est homini: sic determinatio corporis ⁊ anime accidit homini: ⁊ est preter rationem eius. sed conuenit per se huic homini de cuius ratione esset si diffiniretur ꝙ esset ex hac materia ⁊ hoc corpore. Item ꝑ sen. dis. 34. q. 1. arti. ꝑ. dicit ꝙ in creatis aliud est esse ꝗ͂ ipostasis uel suppositum. quia addit supra naturam determinationẽ materie: uel aliquid quod loco materie se habet per quod natura idiuiduetur ⁊ determinetur ad hoc singulare. hec ille. Ex quibus patet ꝙ cõcretum singulare puta sortes in sua principali significatione includit accidentia. cõcretum autem cõmune puta homo includit illa implicite modo predicto: ⁊ non in actu sicut suppositum indiuiduale. nec tamen sequitur ꝙ sit ens per accidens. quia non includit ea ut intrinseca sue nature: sed ut determinatiua suarum partiũ essentialium ita ꝙ significat ea quasi connotãdo inꝗ͂tum suppositum pro materia subiecta ⁊ preter hoc significat accidentia: ⁊ significat subiectum in recto ⁊ accidentia in obliquo. sortes enim dicit naturam designatam talibus indiuidualibus in eis subsistentem. Nec valent argumẽta contra hoc per arguentem inducta. Non quidem primũ. quia non est simile de diuina volũtate ⁊ intellectu. quia quicquid sit de cõnotatione illorum. tamẽ in proposito est talis modus ꝯnotãdi: ꝙ suppositũ materiale inꝗ͂tum hꝰ exigit aliquã rem ad sui existẽtiam quam non exigit natura. secus autem est de intellectu ⁊ voluntate in diuinis. Nec similiter valet 2ᵐ. quia hᵒʳ falsa ẽ. accidẽtia enim faciunt diuersitatem inter suppositum ⁊ naturam. quia licꝫ non plus sint partes huiꝰ ꝗ͂ illius: tamen illa excluduntur a significatiõe nature: ⁊ includuntur in significatiõe suppositi. ⁊ propter istum diuersum: imo oppositum modum significãdi non admittitur predicatio mutua suppositi ⁊ nature. ¶ Ad 3ᵐ dicitur. ꝙ causa quare homo non predicatur de humanitate nec econtra sepe dicta ẽ. quia scilicꝫ humanitas significat opposito modo illud quod significat homo. humanitas quidem per modum partis. hõ autem ꝑ modum totius. hũanitas cũ ꝑcisione actiᵐ ipsi nature. homo autẽ sine precisione. imo cũ inclusione aptitudinali ul' implicita. ita ꝙ licꝫ inclusio uel ꝑcisio non sit de ratione alicuius illorum: tamẽ sequit̃ modum quo significatur hoc uel illud ut superiꝰ diffuse declaratur. Dicitur ergo ad formam argumenti ꝙ homo addit ad humanitatem accidentia non quidem actu uel explicite. sed potentialiter ⁊ implicite tali modo qui impedit predicationẽ vniꝰ de alio ⁊ nõ inducit ens per accidens in abstracto uel concreto. ¶ Ad 11ᵐ dicitur ꝙ argumentum procedit ex falso intellectu. nam licꝫ scũs Tho. dicat ꝙ in materia libꝰ suppositum addit supra naturam accidentia: non tñ dicit ꝙ solum hoc addat. ſm enim ꝙ ipse dicit prima

parte.q.29.arti.2°. suppositum semper subsistit. Ista enim quattuor suppositum res nature subsistentia ypostasis idem sunt secundum rem licet differant ratione. Dicit enim sic secundum philosophum. 5° metaphisice. Substantia dicitur dupliciter. Uno modo dicitur substantia ipsa quidditas rei quam significat diffinitio: secundum quod dicimus quod diffinitio significat substantiam rei. quam quidem substantiam greci usiam vocant quam nos essentiam dicere possumus. Alio modo dicitur substantia subiectum vel suppositum quod subsistit in genere substantie. et hoc quidem communiter accipiendo nominari potest nomine significante intentionem. et sic dicitur suppositum. nominatur etiam tribus nominibus rex: que sunt res nature subsistentia et ypostasis. sed secundum triplicem considerationem substantie sic dicte. secundum enim quod per se existit et non in alio vocatur subsistentia. illa enim subsistere dicimus que non in alio sed in seipsis existunt. secundum vero quod supponitur alicui nature communi sic dicitur res nature: sicut homo est res nature humane. secundum vero quod supponitur accidentibus dicitur ypostasis vel substantia. hec ille. Et articulo precedenti scilicet primo in responsione ad 5m sic ait. Anima est pars humane speciei: et ideo licet sit separata. quia tamen retinet naturam vnibilitatis non potest dici substantia individua que est ypostasis. vel substantia prima sicut nec manus nec quecunque alia pars hominis. hec ille. Ex quibus patet quod secundum mentem eius suppositum in rebus materialibus addit accidentia supra naturam: sed generaliter de ratione suppositi est quod subsistat. et quod sit non vnibile alteri per modum partis. et ideo licet humana natura in christo habeat omnia illa accidentia individuantia que addit suppositum supra naturam in materialibus. non tamen hec omnia que addit ratio suppositi super rationem essentie vel nature. ipsa enim nec subsistit nec est inunibilis alteri ut pars formalis. unde sanctus Thomas 3°. parte. q.2. arti.3°. ad 2m sic ait. Ypostasis significat substantiam particularem non quocunque modo. sed prout est in suo complemento. secundum vero quod venit in vnionem alicuius magis completi non dicitur ypostasis sicut manus vel pes: et similiter natura humana in christo quamuis sit substantia particularis. quia tamen venit in vnionem cuiusdam completi scilicet totius christi prout est deus et homo non potest dici ypostasis vel suppositum. sed illud completum ad quod concurrit dicitur esse ypostasis vel suppositum. hec ille. ¶ Sed arguitur contra istam responsionem primo quia videtur innuere quod de ratione suppositi sit non esse in alio: et non esse vnibile. et sic nemo erit de ratione suppositi. consequens videtur falsum apud multos. tum quia formalis ratio entis positiui non debet esse negatio. sed suppositum dicitur positiue sicut et natura. tum 2°. quia suppositum non est minus ens quam natura. igitur non plus includit negationem. tum 3°. quia natura non dicitur distingui a supposito per esse in alio. igitur nec suppositum a natura per non esse in alio. tum 4°. quia nullum suppositum creatum videtur plus constitui per relationem negatiuam quam per positiuam cum vtrunque sit proprium supposito diuino. tum 5°. quia negatio nulli repugnat nisi cui conuenit opposita affirmatio formaliter vel virtualiter. sed natura non habet aliam affirmationem vltra suppositum. igitur nulla negatio ei repugnat plus quam supposito. tum 6°. quia sequitur quod conceptus habentis et eius quod est et totius ac complementi et prime substantie esset formaliter negatiuus. tum 7°. quia cum significatum pronominis quod est subsistentia secundum suum formale esset negatio: et ita negatio esset ratio demonstrandi rem per pronomina ego tu ille. tum 8°. quia negatio illa quam dicis sequitur ad rationem suppositi: ideo enim non innititur alteri. quia habet esse in se: et sic videtur quod ratio suppositi nullo modo includat negationem. ¶ 2°. arguitur contra dictam solutionem quia videtur innuere quod esse sit de ratione suppositi. subsistere enim est esse. sed hoc consequens videtur falsum. tum propter rationes factas in argumento xi°. reprobando responsionem ibi datam. ¶ 3°. arguitur contra eam quia videtur innuere quod natura humana in christo non habeat aliud esse quam esse diuine essentie: et ideo non est suppositum. Istud autem videtur falsum multipliciter. tum primo: quia tunc dei filius non assumpsisset totam realitatem hominis: scilicet esse creatum nature humane. tum 2°. quia hoc est subtrahere a christo potiorem perfectionem essentialem hominis. scilicet esse actualis existentie. tum 3°. quia prius natura humana natura fuit perfecta omnibus suis perfectionibus tam essentialibus quam accidentalibus inter quas est ipsum esse quam fuerit assumpta a verbo. tum 4°. quia natura accidentalis semper habet proprium esse non solum quando per se est ut in sacramento altaris. imo quando est in alio. igitur natura substantialis cum sit perfectior. tum 5°. quia quantitas per idem formaliter existit in sacramento altaris per quod existebat quando erat in substantia panis. ergo econtra natura humana per idem existit in christo per quod existeret si esset per se non vnita. ¶ Ad primum dicitur quod negationem esse de ratione suppositi potest dupliciter intelligi. Uno modo quod sit quid intrinsecum supposito tanquam pars eius. Alio modo quia importatur per nomen eius tanquam circumloquens differentiam individuorum substantie ad individua accidentis cum propriam differentiam ignoremus. Primo modo procedunt argumenta. sed solutio non 1° sed 2°. modo intelligitur. nec hoc est inconueniens plus quam hoc scilicet quod 2a intentio ponitur in diffinitione per se que dicit nomen rei. unde sanctus Thomas prima parte. q.29. arti. primo. ad 3m sic ait. Differentie substantiales non sunt nobis note. vel etiam nominate non sunt: et ideo oportet interdum vti differentiis accidentalibus loco substantialium. puta si quis diceret: ignis est corpus simplex calidum et siccum. accidentia enim propria sunt effectus formarum substantialium: et manifestant eas. et similiter nomina intentionum possunt accipi ad diffiniendum res secundum quod accipiuntur pro aliquibus nominibus rerum que sunt imposita. et sic hoc nomen individuum ponitur in diffini-

ne per se ad designandũ modũ subsistendi qui cõpetit substãtijs pticularib⁹. hec ille. Sicut autẽ ipse dicit de nominib⁹ intentionum. sic in proposito dicendũ videtur de nominibus negationũ. ¶ Ad 2ᵐ istorũ dicitur ꝙ non plus eẽ est de ratione suppositi ꝗ̃ nature. vnde sctũs Tho. quolibet. 2° q. 2. arti. 2° sic arguit. Esse sicut non ponitur in diffinitione nature ita non poneret̃ in diffinitione suppositi. uel singularis si suppositum uel singulare diffiniret̃. ergo suppositum per esse nõ differt a natura. ecce suũ argumentum. Et ibidem ad 2ᵐ. dicendum inquit ꝙ nõ omne quod accidit alicui pꝛeter rationem speciei est determinatiuum essentie ipsius: ut oporteat illud poni in ratione eius sicut dictum est. ⁊ ideo licꝫ ipsum eẽ non sit de ratione suppositi. quia tamen pertinet ad suppositum ⁊ non est de ratiõe nature. manifestum ẽ ꝙ suppositum ⁊ natura non sunt idem in illis in quibus res non sunt suum esse. hec ille. Ex quibus apparet ꝙ argumentum non procedit contra ꝯnem. Si autem queratur quomodo suppositum differt a natura in talibus vbi nihil accidit pꝛeter rationem essentie nisi ipsum esse. In talib⁹ enim idem videtur significare suppositum ⁊ natura abstractum ⁊ concretũ. ex quo suppositum nõ aliud significat ꝗ̃ natura. nec abstractum dicit aliud ꝗ̃ concretum. Respondetur ꝙ pꝛo tanto suppositum differt a natura in talibus. quia abstractum excludit a sui significatione omne quod non est de ratione specifica. concretum autem illud includit non actu sed potentia. non explicite ſꝫ implicite. vnum enim illoꝛum significatur ut habẽs ⁊ aliud ut habitum: vnum per modum partis. aliud per modum totius. Et si dicatur ꝙ ille diuersus modus significandi est in diuinis inter intellectum ⁊ intelligens inter vitam ⁊ viuens deum ⁊ deitatem. vbi tamẽ non est differentia realis inter naturam ⁊ suppositum: concretum ⁊ abstractum. Respondeo ꝙ in diuinis diuersitas modi significãdi taliũ. s. abstracti ⁊ concreti non sumitur penes diuersas rationes siue res sicut in creatis vbi concretum dat formam materie concretam. i. compactam ⁊ vnitam. vnde talia in diuinis ĩpꝛopꝛie dicuntur sicut alias extitit declaratum. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ licꝫ ista materia in casu illo pertineat ad tertiũ sentẽtiarũ. tamen pꝛo nũc dicit̃ ꝙ natura humana in chꝛisto non habet aliquod esse existentie creatum: sed existit per diuinum esse. hoc enim expꝛesse ponit sctũs Tho. 3° sen. dis. 6. q. 2. arti. 2° vbi sic dicit. Impossibile est ꝙ aliquid vnum habeat duo esse substantialia. quia vnum fundatur super ens. vnde si sint plura eẽ ſm que aliquid dicitur ens simpliciter. impossibile est ꝙ dicatur vnum. sed non est inconueniens ꝙ esse vnius rei subsistẽtis habeat respectũ ad multa sic esse petri est vnũ: habens tñ respectũ ad diuersa pꝛincipia constituẽtia ipsum. ⁊ similiter suo modo esse chꝛisti habet duos respect⁹ vnum ad naturam diuinam. alium ad humanam. Item. 3. parte. q. 17. arti. 2° expꝛesse ponit hoc idem ꝙ scilicꝫ humanitas non habet aliud esse existentie in chꝛisto ꝗ̃ esse quo diuina eẽntia formaliter existit. Item. 9. quolibet. q. 2. arti. 2° sic ait. Esse pꝛopꝛie ⁊ vere non attribuitur nisi rei subsistenti. huic autem attribuitur duplex esse. vnum scilicꝫ esse quod resultat ex his ex quibus eius vnitas integratur: quod est esse substantiale. Aliud est esse supposito attributum pꝛeter ea que integrant ipsum: quod ẽ esse superadditum scilicꝫ accidentale: ut esse album attribuitur soꝛti cum dicitur: soꝛtes est albus. quia ergo in chꝛisto ponimus tñ vnam rem subsistentem ad cuius integritatem concurrit etiã ipsa humanitas. quia vnũ suppositum est vtriusqꝫ nature. ideo opoꝛtet dicere ꝙ esse substantiale quod pꝛopꝛie attribuitur supposito est tñ vnum. habet autem vnitatem ex ipso supposito ⁊ non ex materijs. Si tamen ponatur diuinitas ab humanitate separari: tunc humanitas suum esse habebit aliud ab esse diuino. non enim impediebat quin pꝛoximum esse haberet nisi hoc ꝙ non erat per se subsistens. sicut si archa esset quoddam indiuiduum naturale ipsa tota non haberet nisi vnum esse. quelibet tamen partium ab archa separata pꝛopꝛiũ esse habebit. Et sic patet ꝙ in chꝛisto est vnum esse: substantiale ſm qḋ esse pꝛopꝛie est suppositi ꝗ̃uis sit multiplex eẽ accidẽtale. hec ille. ¶ Tunc ad obiecta in oppositum dicitur. ad pꝛimum quidem ꝙ chꝛistus assumpsit omnia que pertinẽt ad rationem hominis non autem eẽ creatum quale habet petrus. sicut nec assumpsit suppositum humanum quale est petr⁹. ſꝫ ipse suppositum humanum. ⁊ cõmunicat suum esse humanitati. ¶ Ad 2ᵐ dicitur ꝙ non plus subtrahitur aliqua perfectio hominis ipsi chꝛisto ex hoc ꝙ nõ assumpsit esse creatum: ꝗ̃ ex hoc ꝙ non assumpsit suppositum creatum. nec ex hoc sua humanitas est imperfectioꝛ ꝗ̃ humanitas petri. quia licꝫ non habeat esse pꝛopꝛium. tamen habet esse perfectius ꝗ̃ si supponeretur in pꝛopꝛio supposito. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ humanitas chꝛisti pꝛius oꝛdine nature fuit perfecta omni perfectione componibili cum assumptione ꝗ̃ fuerit assũpta. sed sicut suppositũ non est assumptibile ita nec natura sub pꝛopꝛio esse actualis existentie substantiali. vnde sctũs Tho. 3°. sen. dis. 6. q. 1. arti. . dicit ꝙ illud quod habet esse completum in quo subsistit nõ põt alteri vniri nisi trib⁹ modis scꝫ ꝑ modũ accidentis sicut tunica hoi. uel ꝑ modum aggregationis ut lapis lapidi. uel aliquo accidẽte sicut homo vnitur deo per amoꝛẽ. ¶ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ similitudo non valet. nam esse substantiale non plurificatur in eodem supposito sicut esse accidentale. ⁊ ideo licꝫ sit aliud esse albedinis ꝗ̃ suppositi in quo est. non tamen nature constituentis suppositum ⁊ ipsi⁹ suppositi. vnde sctũs Tho. 3. parte. q. 17. arti. 2°. Si aliq̃ inquit foꝛma uel natura est que non pertineat ad eẽ personale ypostasis subsistentis: illud esse non dicit̃ esse illius persone simpliciter: sed ſm quid: sicut esse album est esse soꝛtis non inq̃tum soꝛtes ẽ: sed inq̃tũ

albus est. ⁊ hꝫ esse nihil prohibet multiplicari in vna
ypostasi uel persona. Aliud est enim esse quo sortes
est. ⁊ aliud quo sortes est musicus. sed illud esse quod
pertinet ad ipsam ypostasim uł personam impossibi-
le est in vna ypostasi uel persona multiplicari. quia
impossibile est ut vnius rei sit nisi vnicum esse. si igiť
humana natura adueniret filio dei nō ypostatice uel
personaliter. sed accidētaliť sicut quidam posuerunt
oporteret in christo ponere duo esse. vnum quidem
sm ꝙ est deꝰ. aliud sm ꝙ est homo. sicut sortis poni-
tur aliud esse sm ꝙ est homo. ⁊ aliud sm ꝙ est albus.
quia esse album non pertinet ad ipsum esse persona-
le sortis. Esse autem capitatum: ⁊ esse corporeum: ⁊
esse animatum. totum pertinet ad vnam personam
sortis. ⁊ ideo ex omnibus istis non fit nisi vnum esse
in sorte. ⁊ si contingeret ꝙ post constitutionem per-
sone sortis adueniret sorti manus uel pes uel oculus
sicut accidit in ceco nato: ex his non accresceret sor-
ti aliud esse. sed solum relatio quedam ad hꝫ esse. qꝛ
scilicet diceretur esse non solum sm illa que habebat
prius. sed etiam sm ea que postmodum sibi adueni-
unt. cum igitur natura humana coniugatur filio dei
ypostatice ⁊ non accidentaliter. cōis est ꝙ sm huma-
nam naturam non adueniat sibi nouum esse: sed so-
lum noua habitudo esse personalis preexistentis ad
naturam humanam: ut scilicꝫ illa persona iam dica-
tur subsistere nō solum sm naturam diuinam sꝫ etiā
humanam. hec ille. ¶ Ad 5m patet eodem modo sicut
ad 4m. ⁊ sic patet ꝙ instantie contra solutionem ar-
gumenti. xi. non procedunt. ¶ Ad 12m principale di-
citur sicut dictum est ad 6m. sortes enim est substantia
pma ⁊ ens sm se ⁊ non per accidens: licꝫ in sui signifi-
catione includat aliqua que accidunt nature sm ma-
teriam sigtam. cuius causa est assignata superius. qꝛ
talia accidentia puta signationem materie non signi-
ficat principaliter ⁊ in recto: nec tanꝗ pertinētia ad
sui naturam: sed tanꝗ pertinētia ad sui indiuiduatio-
nem. nec etiam prima substātia dicitur maxime sub-
stantia: prout substantia opponitur accidenti: sed
prout substantia dicit suppositum subsistens accidē-
tibus. imo omnibus substantijs secundis substans ut
etiā dicit scūs Tho. 3a parte. q. 2. arti. 3o ad 3m. In re-
bus creatis res aliqua singularis non ponitur in ge-
nere uel specie ratione eius quod pertinet ad indiui-
duationem. sed ratione nature que sm formam de-
terminatur. Sciēdū etiam ꝙ accidentia sunt dupli-
cia. quedam que nihil faciunt ad constitutionem esse
suppositalis. uel saltem sunt posteriora ordine natu-
re cuiusmodi est albedo ⁊ etiam risibilitas respectu
sortis. Alia sunt que faciunt ad eē suppositale. imo
habent aliquam causalitatem saltem in genere cau-
se materialis respectu talis esse inꝗtum disponunt
materiam ⁊ reddunt eam materiam propriam huic
forme cuiusmodi sunt dimensiones que signant ma-
teriam ⁊ diuidunt eam: ⁊ eam reddunt aptam ad re-
cipiendum formam cum suis dispositionibꝰ. si enim
materia non esset extensa per quantitatē ipsa non es-
set habilis ad recipiendum formam: nec ad indiui-
duandum illud. ergo quod includit accidentia pri-
mo modo dicta dicitur ens per accidens. non autem
illud quod includit accidentia 2o modo dicta. ⁊ talia
accidentia consigt hoc nomen sortes. vnde sanctus
Tho. 3a parte. q. 17. arti. p. dicit hoc nomen homo im-
portat habentem humanitatem indistincte sicut hoc
nomen deus indistincte importat habentem diuini-
tatem. hoc tamen nomen petrus uel ihesus importat
distincte habētem humanitatem scilicꝫ sub determi-
natis indiuidualibus proprietatibus sicut hoc nomē
filius dei importat habentem diuinitatem sub deter-
minata proprietate personali. hec ille. Et ista respon-
sio est alia ab illa que posita fuit in responsione ad 6m
¶ Ad primum contra tertiam ꝯnem dicitur ꝙ licꝫ
Ar. 7o metaphisice particula decima ⁊ 2a. ⁊ comē-
tator ibidem dicat ꝙ prime substantie sunt idem cum
suis quidditatibus. tamē Ar. eodem libro particula
41. dicit ꝙ ea que habent formam in materia. ⁊ illa q
sunt essentialia per accidens non sunt idem cum sua
quidditate: vnde verba Ar. sunt ista. Omnia autem
que sunt in materia aut sunt congregata ex materia
non sunt idem ꝙ eorum essentia. Item cōmentator
3o de anima cōmento. 9. sic ait. quia inquit hoc indi-
uiduum est aliquid. ⁊ intentio ⁊ forma per quam hoc
indiuiduū est ens. s. quidditas ⁊ forma eius est aliud:
verbi grā ꝙ hec aqua est aliquid. ⁊ intentio ⁊ forma
per quam hec aqua est ens aliud est ab aqua. ⁊ hoc
accidit similiter i multis rebus scilicꝫ omnibus com-
positis ex materia ⁊ forma. sed non in omnibus enti-
bus ad excipiēdū res abstractas ⁊ vniuersaliter res
simplices non compositas: ⁊ causā propter quam he
due intentiones non inueniuntur in omnibus enti-
bus est ꝙ quidditas ⁊ essentia in rebus simplicibus
est idē. hec ille. Item cōmento. 5o. Jam inquit deter-
minatum est in pma phia ꝙ nulla forma liberata est
a potentia simpliciter nisi prima forma que nihil in-
telligit extra se. sed essentia eius est quidditas eius.
Alie aūt diuersificantur in eēntia ⁊ quidditate ꝗuo
modo. hec ille. Illud simpliciter dicit. 8o metaphisice
commento. 16. vbi dicit. Omnia que carent materia
intelligibili ⁊ sensibili: vnumquodꝙ ē idem cum illo
quod dat suum esse scilicꝫ ꝙ quidditas ⁊ essentia sūt
idem in eis. ⁊ subdit. Et ideo illa que non habent ma-
teriam non habent aliam causam a se in hoc ꝙ sunt
vnum. ⁊ in hoc ꝙ sunt ens. econtrario eis que sunt in
materijs. per formas enim fiunt composita ex mate-
ria ⁊ forma vnū ⁊ ens. hec ille. Item 12o metaphisice
cōmētо. 49. sic ait. Qđ ē p pma eēntiam nō hꝫ maām.
qꝛ ē pfectio. qꝛ pma eēntia q̄ significat eē rei oportet
ut non habeat materiam quoniam si haberet mate-
riam haberet aliam essentiam. ⁊ sic in infinitum. hec
ille. Ex quibus apparet ꝙ non solum in rebus mate-

rialibus imo in quolibet citra primam formã que est
deus differt res ꝛ quidditas eius aliquo modo. Di-
cta autem Ar. ꝛ cõmentatoris in oppositum nõ cõ-
cludunt aliud nisi ꝙ in dictis ꝓm se quidditas non est
alia res ab illo cuius est. quod conceditur ad illũ in-
tellectũ qui explicatur in solutione hui⁹ argumenti.
ideo nõ dicimus qd̃ quid est differre ab eo cuius est
in ceteris citra ꝓmũ. qꝛ qd̃ qd est i quolibet taliũ nõ
dicit totum quod est in re cuius est. non quia suppo-
situm sed alia res totaliter a suo qd̃ quid ē. ¶ Ad 2m
dicitur eodem modo. sicut enim dicit sanctus Tho.
in questionibus de verbo. q. .ad. . qd̃ quid ē nõ
est aliud ab eo cuius est inquantum ad ea que per se in-
sunt. sed non oportet ꝙ sit omnino idem. ꝛ hoc si ali-
qua sint ibi per accidēs. ¶ Ad 3m negatur ꝯña. Res
enim scitur cognitis illis que per se insunt ei. et quo
ad talia non ponimus differre qd̃ qd ē ab eo cui⁹ est
in dictis ꝓm se. ¶ Ad 4m negatur ꝯña. lꝫ enim qd̃ qd
est differat ab eo cuius est modo predicto nõ tamen
predicatio vnius de altero in concreto. ut sortes est
animal rationale ꝛ mortale: sequit̃ tamen ꝙ res non
est omnino eadem illi quod de ipsa dicit̃ in quid et p
se. Iste modus distinctionis est modicus ꝛ non talis
qualis est inter sortem ꝛ animã suam sed qualis ē in-
ter sortem ꝛ sortem album. talis enim distinctio non
habet extra distincta realiter ꝓprie sed est int̃ ean-
dem rem sigtam dupliciter scilicꝫ cum ꝓcisione et si-
ne precisiõe. imo cum inclusiõe accidentiũ ab ea rea-
liter distinctorum non intrantiũ eius realitatē. ¶ Ad
5m negatur ꝯña qd̃ quid est enī nõ habet qd̃ quid est
nec essentiam quia non includit aliquid extrinsecum
ꝛ significat̃ per modum partis ꝛ eius quo aliquid est
ꝛ ideo talia nõ differunt a suo qd̃ quid est. ꝛ hoc fuit
latius declaratum in solutione 7ᵃ contra 2am ꝯnem.
¶ Ad 6m dicitur ꝙ cõcludit solum ꝙ ipsum qd̃ qd est
est idem ei cui⁹ est quo ad ea que per se insũt rei. non
autem ꝙ nullo modo differant quo ad extrinsece cõ-
notata. nec ꝙ res nõ includat aliquid preter suũ qd̃
quid est. nec ꝙ nomen suppositi non includat aliam
rem ꝗ̃ nomen nature. ¶ Ad argumenta contra 4am
ꝯnem dictum est in solutiõe. xj. dico enim ꝙ nec sup-
positum materiale nec imateriale creatum includit
esse in sui ratiõe explicite sed implicite inquantum signi-
ficat̃ ut habens ꝛ ut totũ. esse aũt habetur a supposi-
to creato ꝛ non est ipsum suppositũ creatum. nec ei⁹
natura. Argumenta autem ista procedũt ac si suppo-
situm explicite includat esse. Ex istis aũt patet quid
dicendũ ad questionē ꝛ argumenta eius ꝛc.

Irca quintã distin-

ctionem queritur. Utrũ diuina es-
sentia sit formalis terminus diuine
generationis. Et arguit̃ ꝙ non. sic.
Si diuina essentia eẽt terminus ge-
nerationis: hoc non esset nisi quia esset accepta per
generationē. sed filius non accipit essentiã. ergo es-
sentia non est terminus diuine generationis. ꝓbatio
medie. accipere enī cum non cõueniat tribus ꝑsonis
est actus notionalis. sed nullus actus notionalis ter-
minatur ad essentiam. sicut patet ꝙ pater non gene-
rat essentiam. ergo nullus fili⁹ accipit essentiam. In
oppositum arguitur sic. Illud in quod est generatio
est terminus generationis. sed Hilarius dicit ꝙ na-
tiuitas vnigeniti i naturã ingenitã subsistit. ergo na-
tura uel essentia est terminus generationis. In hac
questiõe erunt duo articuli. In quorũ primo ponen-
tur ꝯnes. In 2o mouebũtur obiectiones. ¶ Qrtũ ad
primum sit ꝓma ꝯ ꝙ diuina generatio terminat̃ ad
essentiã ꝛ ad personã. probat̃ sic. Nam ꝓm sanctum
Tho. p̃. sen. dis. 5. arti. p. 3ᵉ qõnis. Terminus genera-
tionis in creatis potest dupliciter accipi sicut ꝛ prin-
cipium. dicit̃ enim principium generationis ipsũ ge-
nerans. ꝛ huic ꝓncipio correspõdet sicut termin⁹ ip-
sum genitũ. Dicit̃ etiam principium generationis a
quo incipit generatio. ꝛ hoc modo ꝓncipiũ uel initiũ
generationis dicit̃ priuatio forme inducende ꝛ hu-
ic ꝓncipio terminus oppositus est forma per genera-
tionē inducta. sicut in dealbatiõe terminus a quo est
nigredo. ꝛ terminus ad qd̃ est albedo. ꝛ sic in diuinis
generationis terminus ꝗ̃uis non sit ibi actio ul' mu-
tatio potest dupliciter accipi scilicꝫ ipsum genitum ꝛ
sic est fili⁹ uel essentia accepta a filio per generatio-
nem. Qꝛ autē isti duo termini sint in diuinis probat̃
sic. Generatio inuenit̃ in diuinis ꝓm illud qd̃ ē pfe-
ctionis in ipsa. sed tota perfectio generationis est ex
termino ad quē. ergo in generatione diuina est t̃mi-
nus ad quem. sed non videt̃ alius ꝗ̃ essentia loquē-
do de formali termino. nec alius ꝗ̃ persona loquen-
do de totali genito. ergo generatio diuina habet il-
los duos terminos. ¶ 2ᵃ ꝯ est ꝙ generatio dina non
habet terminũ a quo. probatur sic. tum quia illa ge-
neratio non incipit ex non esse. tum quia generatio ꝛ
quilibet motus totam imperfectionē habet a termi-
no a quo qd̃ est priuatio. uel contrariã includēs pri-
uationem. ꝛ quia diuina generatio nullam patit̃ ad-
mixtionem priuationis. ideo licꝫ habeat terminũ ad
quem a quo est tota perfectio generatiõis. nõ tamē
habet terminũ a quo. Istam ꝯnem cum ꝓbationib⁹
ponit sanctus Tho. vbi s̃. ad ꝓmũ. ¶ 3ᵃ ꝯ est ꝙ dina
essentia non est genita per se nec p accidens. ꝓbat̃ ꝯ
per eundē ad 2m ibidem sic. quia scilicꝫ in diuinis ea-
dem essentia est in genito ꝛ generante penitus indi-
uisa. ergo non generat̃ etiam per accidēs. tenet ꝯña
quia constat ꝙ non per se cum etiam in creaturis nõ
per se generetur. non enim generat̃ per se homo. sꝫ
hic homo. Qꝛ etiam nec per accidēs. probatur. quia
causa ꝙ in generatis creatis natura generet̃ p acci-
dens quando suppositum per se generatur est hec.
quia scilicꝫ essentia diuidit̃. nec habet idem esse i ge-
nerante ꝛ genito. nec est eadē numero sed alia ꝛ alia
hoc aũt non est i deo. igit̃ ꝛc. ¶ 4ᵃ ꝯ est ꝙ dina eēntia
nõ se hꝫ in dina gñatiõe ꝓprie loquēdo sicut mã uel

subiectū lȝ habeat vnā de cōditionib⁹ materie. Probat̄ ꝙ pro prima pte. nā ppria ꝛ cōpleta ratio subiecti uel materie includit imperfectionē cum se habeat per modum potentialis ꝛ perfectibilis per actum superuenientē. ergo non cōuenit diuine essentie. tenet ꝯña. ꝛ aῄs probatur ex diffinitione materie uel subiecti. 8° metaphisice. Sȝ pro secūda parte probatur sic ꝙ. Nam conditio materie est ꝙ manet in re et tota generatione. ꝛ ꝙ per eam res subsistit precipue res artificiata que est in genere substantie preter suam materiam. ut dicit cōmentator 2° de anima. sed hoc cōuenit diuine essentie. igitur ipsa habet vnam de conditionibus materie. Istam ꝯnem cum probatione ponit sanctus Tho. in hac distinctione. q. 2. arti. ꝓ. Ex qua infert ꝙ cum dicitur: filius est genitus de essentia patris. li de dicit principium generatiōis cōmunicatum genito a generante. quod quidem accedit ad similitudinē principij materialis. Cum autē dicit̄: filius est genitus de patre. li de dicit principiū producens consubstātiale. Ista tamen negatur: filius est genitus de substantia filij uel de substātia spiritus sancti. quia in ista ꝓpositione: filius est genitus de substantia patris. notatur consubstātialitas ꝛ ordo ad principium: qui non saluatur in alijs duab⁹ ꝓpositionibus. hec sunt verba ipsius ibidem. Sciendum tamē ꝙ prima parte. q. 41. arti. 2° dicit ꝙ in illa: filius est genitus de substantia patris. li de dicit habitudinem principij consubstātialis formalis. nam in illis in quibus forme sunt subsistentes possumus dicere ꝙ angelus ē de natura intellectuali. ꝛ ꝑ hunc modum dicimus ꝙ filius est genitus de substantia patris filio per generationē cōmunicata que in eo subsistit. importat̄ etiā distinctio ut dicit in scripto. Et in hoc primus articulus terminat̄.

Quantū ad secundum articulum arguit̄ cōtra ꝯnes. Et quidem contra primā arguit Aureolus multipliciter. Primo sic. Ratio formalis termini in hoc cōsistit ꝙ capit qđ sit ꝛ sua realitas accipit ꝙ realiter sit per productionē. sicut ratio subiecti in ħ consistit ꝙ capit realitatem illam. nam hoc patet in omni productione. nam si albedo non caperet entitatē per dealbationem. non esset formalis terminus dealbatiōis. nec forma ignis ignitionis. ꝛ sic de omni formali termino. sed constat ꝙ essentia per generationem non capit esse. nec ꝙ realiter sit. tum quia ista realitas iam est vere in patre. factum autē facere nihil ē facere. ꝛ multo minus illud quod est iterū facere nihil est facere. ens igitur generari nō potest. ut patet ꝓ. physicorū. quia sequeret̄ contradictio ꝙ scȝ eadē res haberet ex se eē ꝛ deinde ab alio. ꝛ ꝙ capiat esse ꝛ non capiat esse ꝛ multa similia. ergo impossibile est ꝙ essentia sit formalis terminus. ¶ 2° sic. Hec est differentia inter agere ꝛ relationē ꝙ formalis termin⁹ actionis ꝛ productionis capit esse ꝛ suam realitatem ex vi productionis. terminus autē relationis nō oritur ex ipsa sed magis ecōtra. ꝛ hanc differentiā assignat Simplicius sup ꝑdicamenta. sed constat ꝙ generatio in diuinis ē vera ꝑductio. ergo formalis terminus eius non potest esse illud ꝙ non capit suā realitatem ex vi huius ꝑductionis cuius est eēntia. ¶ 3° sic. Formalis terminus cuiuscūꝙ productionis est illud quo formaliter totū compositū capit esse ꝛ habet ꝙ producatur. sicut enī formale principiū actionis est illud quo agens agit. sic eius formalis terminus est illud quo actum agitur. sed propter vnumquodqꝫ tale ꝛ illud magis. ergo formalis terminus magis capit ꝙ sit ex vi ꝑductionis ꝙ̄ ipsum productū. Constat autem ꝙ essentia ex vi generationis nō capit entitatem suā. igitur idem quod prius. ¶ 4° sic. Nā cōmentator dicit 7° metaphisice. cōmento. 31. ꝙ quia substantia forme nō habet esse nisi per formam ideo actio agentis non dependet a subiecto nisi fm ꝙ dependet a forma. ꝛ illud est quod generat formā imo non generat subiectū nisi quia generat formam Ex quo patet ꝙ formalis terminus generatiōis est illud quod capit esse ex vi generatiōis. q̄ primo subiectum aut totum cōpositum non accipit esse nisi rōne forme. sed constat ꝙ realitas diuine essentie non capit intrinsece ex vi diuine generationis ꝙ sit. igit̄ nō est terminus formalis. ¶ 5°. Illud qđ alteri cōmunicatur in alio ꝑexistens non est formalis terminus generationis. sicut patet. Nam raritas que fit in aqua ꝛ remanet in igne genito ex aqua. non dicit̄ generari. nec est formalis terminus generationis. ꝛ idem est in alijs formis symbolicis. vñ quātitas est ingenerabilis ꝛ incorruptibilis fm cōmentatorē tractatu ꝺ substantia orbis. Et idem dicit ꝓ. celi ꝛ mundi. ꝙ dimensiones simpliciter non generātur pro eo ꝙ manent eedem in genito que ꝑexistebāt in corrupto. sȝ constat ꝙ essentia vere existens in patre cōmunicatur filio. ergo non habet rationem formalis generationis termini. ¶ 6°. Constat ꝙ filius in diuinis vere oritur ꝛ accipit ꝙ sit. illud ergo quo formaliter accipit est formalis terminus generationis. sed nō accipit suam realitatem ex vi essentie cum essentia suam realitatem non accipiat sed ex vi proprietatis. ergo essentia non ē formalis terminus generatiōis. ¶ 7°. Dicit phs 2° physicorū. ꝙ generatio est via in formā vbi dicit cōmentator cōmento. 14°. ꝙ generatio est via ad hoc ꝙ forma fiat. sed constat ꝙ diuinitas non capit entitatē nec fit realitas per generationē. ergo non est formalis terminus. ¶ 8°. Illud cuius realitas esse non accipit nec in se fit sed alteri infit non est formalis terminus generationis. sicut patet de anima que vnitur partibus alimenti conuersis in carnē non enī dicit̄ anima formalis termin⁹ nutritionis ꝙ ꝑ nutritionē non fit sed vnit̄ ꝛ q̄si infit ptibus alimēti. sed essentia in sui realitate non fit nec esse capit ꝙ̄uis vniatur relationi in filio. ergo nō erit formalis terminus generationis. ꝛ potest poni exemplū ad ħ de turture: de qua dr̄ ꝙ euulsis oculis iterū generant

nec ꝓpter hoc anima ei' est formalis terminus gene/
rationis oculorū pro eo q̄ precessit in toto corpore.
Similiter ergo quia essentia precessit in patre q̄uis
cōmunicetur filio ⁊ vniatur ꝓprietati eius nihilomi/
nus dici non potest formalis terminus generationis
¶ 9°. Non est dubiū q̄ in cōmuni resurrectione re/
vnietur anima corpori: nec tamen ꝓpter hoc dicet
anima formalis terminus illi' actionis. nec resurre/
ctio generatio dici debet, ꝓ eo q̄ anima prefuit. nec
accipiet esse per resurrectionē. sed cōstat q̄ diuina eēn/
tia p̄existit in patre. nec accipit esse per generationē.
ergo non potest dici formalis terminus generatiōis
q̄uis ex vi generationis vniat̄ ipsi filiationi. ¶ 10. sic
Productio realis est aliquid reale siue realis habitu/
do inter formale principiū ⁊ terminum formalē. vn̄
producens habet realem habitudinē ad terminū for/
malem ꝓductionis cum ipsa ꝓductio sit realis habi/
tudo egrediens a producente ⁊ terminata ad ipsum
ꝓductum tanq̄ ad quod ⁊ formalē terminum tanq̄
ad quo. sed constat q̄ inter patrē ⁊ essentiā que ē in
filio non est habitudo realis. sicut expresse dicit ma/
gister in lr̄a. ⁊ patet etiam q̄ necessario distinguēt
realiter ab ea. cum realis habitudo originis non pos/
sit esse nisi inter distincta realiter. ergo impossibile est
q̄ eēntia diuina in filio attingat̄ a generante tanq̄
terminus formalis. ¶ 11°. Formali ablato alicui' au/
fertur ⁊ ipsum. forma enim est que dat nomen ⁊ dif/
finitionē. ut dicit ph̄s 2° physicorū. sed ratio forma/
lis termini non cōpetit diuine essentie. patet. nā ter/
minus inq̄tum terminus relatiue dicit̄ ad alium ter/
minum. puta terminus ad quem ad terminū a quo.
sed diuina generatio nō habet terminū a quo. ergo
nec remanet ibi ratio termini ad quē. ¶ 12° sic. Si ali/
quid sit i filio per modū formalis termini passiue ge/
nerationis. aut illud est essentia aut filiatio aut per/
sona filij tota. sed non potest dici q̄ illud sit eēntia ne
cogamur fateri q̄ realitas essentie accidit q̄ sit ve/
ra res. s̄m hoc enim oporteret q̄ realitas hui' essen/
tie esset alia a realitate essentie paterne de qua con/
stat q̄ habet esse a seipsa. Nec potest dici q̄ sit filia/
tio. quia penitus eadem res sunt generatio passiua ⁊
filiatio ⁊ per cōsequens idem esset formalis termin'
sui ipsius. ⁊ seipso ꝓduceretur. quod est falsum. Nec
potest poni q̄ sit tota persona filij. quia illa constitui/
tur formaliter per generationē. nullum autē forma/
liter constitutū origine ⁊ principiatione attingit̄ ge/
neratione. alioquin idem principiaret se cum sit qua/
si pars illius constituti. Et iterū si generatio passiua
haberet pro termino originato totam personam aut
haberet ratiōe essentie aut ratiōe filiationis. Primū
non potest poni. ut ꝓbatum est. Nec 2m etiam. ut ꝓ/
batum fuit. Nec ratiōe formalitatis quasi esset ori/
go illius realitatis. quia origo necessario est aliud ab
originato. Nec potest esse pars formalis illius. ergo
nullus terminus poni potest qui originet̄ generatio/
ne passiua in filio. ut videtur. ¶ 13° sic. Illa gn̄atio nō
potest habere aliquē formalē terminum qui origine/
tur formaliter qui existit in aliquo vbi nihil acquirit̄
nisi p̄existens uel quin sit idem realiter cum illa gene
ratione passiua. sed in filio non est nisi essentia q̄ erat
p̄existens de qua constat q̄ non potest esse formalit̄
originata. quia nullā realitatē capit per generatio/
nem. ⁊ iter̄ est ibi filiatio que non est aliud reale a ge/
neratiōe passiua ⁊ ꝑsona que non est aliud ab vtroq̄
ergo non est aliquis terminus formalis in filio. ut vi/
detur. ¶ 14°. Generatio est via in esse. ut ph̄s dic̄ 4°
metaphisice. ⁊ cōmentator ibidem. et p̄. celi ⁊ mundi.
sed in filio non est aliquid ad quod possit esse via pas/
siua nisi passiua generatio. non enī filiatio. q2 est idem
cum ea. nec essentia quia p̄existebat. nec ꝑsona quia
distingueretur realiter ab ea. via enim est a termino
in terminū ⁊ tunc persona esset via in seipsam cū ge/
neratio sit aliquid ei'. Et iterū. Persona constituitur
formaliter generatiōe. vn̄ ꝯn̄s est q̄ non sit ab ea p̄n/
cipiatiue nec origine. ergo impossibile est q̄ sit aliq̄s
formalis termin' acquisitus in filio ita q̄ sit via pas/
siua gn̄atiōi. ¶ 15° sic. Ubi nihil acquirit̄ nisi ipsamet
passiua gn̄atio ibi est passiua generatio absq̄ forma/
li termino. quia si detur formalis terminus necessa/
rio acquiret̄ aliud q̄ ipsa passiua generatio. puta for/
malis terminus. sed in filio non acquirit̄ nisi filiatio:
que idem est q̄ passiua generatio. ergo in filio ē pas/
siua generatio absq̄ formali termino. ¶ 16° sic. Illud
non potest negari verbo diuino quod est ꝑfectionis
⁊ conceditr̄ verbo nostro. sed in verbo mentis nostre
non est aliquis formalis terminus acquisitus p̄ for/
mationē passiuā ipsi'. s3 imediate ex formare sequit̄
formari. q̄d apparet si accipiatur rosa apparens. ex
apparitione enim eius formali que est in mente act'
intelligendi oritur apparitio obiectiua rose: qua qui/
dem apparitione nihil fit circa rosam nisi esset appa/
rens uel nisi q̄ capiat esse apparens formaliter p̄ ip/
sam apparitionē passiuam non autē effectiue aut p̄n/
cipiatiue. ⁊ sic resultat vnum ꝓductum constitutum
ex ipsa passiua ꝓductione que est apparitio obiecti/
ua ⁊ ex ipsa realitate indistincta apparitione quod
quidem constitutū est rosa simpliciter quā intellect'
intuetur. vn̄ non ꝓducitur aliqua res sed res et ap/
paritio constituūt vnum simplex esse apparēs quod
in esse apparenti ꝓductū est passiua apparitiōe for/
maliter nō originalit̄ aut p̄ncipiatiue. ergo multo for/
tius in verbo diuino a diceret gn̄are paterno infert̄
dici ⁊ generari filij. sed ex ipso generari vna cum di/
uina essentia resultabit vnus gn̄atus ⁊ product' for/
maliter ⁊ non p̄ modū termini originati. ¶ 17° sic. De
ratione passionis non est plus nisi q̄ sit effectus illa/
tioq̄ actionis. ergo in filio infertur generari a gene/
rare paterno. ⁊ sic totus fili' dicet̄ generatus gene/
ratione passiue illata a p̄re absq̄ h̄ q̄ aliq̄d aliud req/
rat̄. Ex istis ꝯcludit Aureolus q̄ inconcusse tenēdū
est q̄ fili' verissime gn̄atur tanq̄ ꝯstitut' ex gn̄atiōe
passiua ⁊ eēntia. nō āt q̄ eēntia acq̄rat̄ p̄ gn̄ationem
passiuā aut filiatio aut ꝑsona aut ali' formalis termi/
nus. ⁊ in h̄ decipiunt̄ omnes opinantes qui querunt

ibi aliquid formale. non enim est aliud aliquid nisi ipsamet filiatio siue passiua generatio que infert a generatione quasi actiua patris. hec ille in forma. ¶ 18° arguit sic Ocham p̄senti distinctiōe. Sicut de rōne termini totalis alicuius productionis est non habere esse totale nisi per productionem. ita de ratione termini formalis est non habere esse formale nisi p̄ productionem. hoc probatur quia ꝓpterea materia nec est totalis nec formalis terminus ꝓductiōis cuiusq̄ quia non habet esse per productionē. ¶ Confirmat̄. quia si anima intellectiua esset primo creata et postea crearetur materia sub ea non diceretur ꝙ anima esset terminus illius productionis ⁊ tamen caperet esse in materia per ꝓductionem. vn̄ dicit ꝙ formalis terminus ꝓductionis est illud quod capit esse simpliciter per illam ꝓductionem. ⁊ ideo quādo formalis terminus est aliquid ipsius termini totalis capiens simpliciter esse per illam ꝓductionē. quia terminus formalis sic capit esse. ideo terminus totalis capit esse simpliciter per illam ꝓductionem. Ex quo sequitur ut dicit ꝙ non ideo dicit̄ aliquis terminus formalis quia forma est. Nam si deus crearet ipsammet materiam per se existentem. ipsa esset terminus formalis ⁊ tamē non esset forma. similiter si de⁹ crearet materiam sub forma p̄existente. forma non esset terminus formalis sed materia. ⁊ ideo terminus formalis ut hoc nomine cōmuniter vtuntur loquentes non est cōcretum voce ⁊ significatione huius termini forma sed dicit̄ illud quod p̄mo ⁊ s̄m se totum habet esse tale per ꝓductionem. cum igit̄ essentia diuina non capiat esse qualecūq̄ per generationē. sequitur ꝙ non est formalis terminus generationis. ¶ 19° arguit Gregori⁹ de arimino contra distinctionē factā in q̄ne de duplici termino generationis. Ubicunq̄ est terminus formalis alius a termino per se genito. ibi terminus formalis est pars p̄ se termini ⁊ illo inclusus. in simplicissimo āt nulla pars est. ¶ 20. Quia si aliqua res simplex crearet̄ a deo non assignaretur terminus formalis distinctus a termino per se qui p̄ se creatur. hoc autem non esset ꝓpter aliud nisi rōne simplicitatis. ergo multo fortius sic dicendū est in ꝓposito. ¶ Confirmat̄. Quia illud est formalis terminus quo actu productum est tale. constat autem ꝙ simplex nullo alio est tale sed seipso. iam eni non esset simplex. ¶ 21° arguit Durād⁹ ꝓbando ꝙ essentia nō sit formalis terminus generationis sed poti⁹ relatio. dis. 7ª. sic Scd̄m ph̄m p̄. physicorū. principiū ⁊ principiatum sunt multa ⁊ non vnū. ex quo accipit̄ ꝙ principium ⁊ principiatū realiter differūt. sed principiū ⁊ principiatū non solū sunt illud quod producit ⁊ illud quod ꝓducitur. sed p̄us ⁊ verius dicit̄ principium illud quo ꝓducens producit q̄ suppositū quod ꝓducit. ⁊ ꝓportionabilit̄ verius est p̄ncipiatū correspondens p̄dicto p̄ncipio illud quo ꝓductio terminat̄ q̄ suppositū quod ꝓductionē terminat. ergo p̄ncipium quo ꝓducens ꝓducit necessario distinguit̄ a t̄mino quo ꝓductū ꝓductionē terminat etiā s̄m suppositū vbi ꝓductio sp̄ constituit nouū suppositū. sed oīs ꝓductio in diuinis cōstituit suppositū. essentia autem diuina a nullo qd̄ sit i diuinis distinguit̄ s̄m suppositum. ergo essentia diuina non potest esse principium quo uel termin⁹ alicuius diuine ꝓductionis. assumptum ꝓbat̄. scilic3 ꝙ p̄us ⁊ verius est p̄ncipiū illud q̄ ꝓducens ꝓducit ⁊c̄. tum quia ꝓpter vnūquodq̄ tale ⁊ illud magis. sed ꝓducens dicit̄ principium ꝓducti rōne forme per quam ipsum ꝓducit ⁊ nō econtra. tum quia principiū quo se toto est principiū. sed suppositū nō est principiū se toto sed solū rōne principij q̄ p̄ncipiat. tū q2 qualitas abstracta a supposito agit. ut patet in sacramēto. sed suppositū nullo modo pōt agere nisi haberet qualitatē uel formā qua ageret. ⁊ sicut arguit̄ de principio quo. ita arguit̄ de termino quo ꝓductum terminat generationē. videt̄ ergo ꝙ sola relatio sit formalis terminus gn̄ationis. ¶ 22°. Istud quod in filio est solū ꝓductum est illud quo ꝓductio filij terminat̄. sed in filio nihil est productum nisi sola relatio filiationis nō essentia que nullo modo est ꝓducta. ex his autē duobus constituitur persona filij. ergo sola relatio est terminus ꝓductionis. ¶ 23° sic. Producens ⁊ ꝓductum necessario distinguitur. nihil eni est i possibilius q̄ ꝙ aliquid producat seipsum. ut dicit Aug⁹ p̄. de trinitate. sed producens totaliter est ꝓducens rōne principij quo ꝓducit: ⁊ ꝓductum totaliter est ꝓductum rōne termini q̄ ꝓductio terminat̄. quia his exclusis. ⁊ posito q̄cunq̄ alio excludit̄ ratio totaliter ꝓducentis ⁊ producti. ⁊ his habitis statim habetur ratio ꝓducentis ⁊ producti. ergo oportet ꝙ producens ⁊ ꝓductum realiter distinguant̄ q̄tum ad principiū ꝓductionis ⁊ terminum. sed essentia nō distinguit̄ realiter ab aliquo qd̄ sit in diuinis. ergo ipsa non est principiū alicuius ꝓductionis aut terminus. ¶ Contra 3am q̄nem arguit Petrus Jo. multiplicit̄. primo sic. Q̄cunq̄ aliqua sunt vnū ⁊ idem realiter omni modo si vnū capit esse ⁊ reliquū. sed essentia diuina ⁊ filius sunt vnū ⁊ idē realiter. ⁊ filius accipit esse per generationē. ergo et essentia ꝓut est in filio accipit esse. ⁊ per consequens generat̄. similiter ꝓut est in patre est eadē res cū patre ⁊ per consequēs generabit. ¶ 2° sic. Generatio realis egredit̄ a re ⁊ terminat̄ ad rem. sed generatio in diuinis realis est ⁊ egreditur a patre ⁊ terminatur ad filium. in patre autem nulla alia res est nisi essentia. nec in filio etiā. ergo generatio egredit̄ a re essentie ut in patre ⁊ terminat̄ ad rem essentie ut i filio. et per consequens generat ut est in patre ⁊ generat̄ ut est in filio. ¶ 3°. Lic3 eadem persona non possit eē generans ⁊ genita: eadem tamē essentia potest. alioquin pater ⁊ filius non possent esse idem eēntialiter sicut nec p̄sonaliter. sed nulla alia causa assignatur quia essentia non generet ⁊ generet̄ nisi quatenus eadē essentia conseruet̄. qd̄ esse non posset si eadē gn̄etur ⁊ generet. ergo cū possit eadē res eēntialit̄ ꝓducere ⁊ produci q̄uis non eadē res personaliter. nō apparet cur non generetur ut est in filio ⁊ generet ut ē in

patre. ¶ Cōfirmatur ex hoc q̄d Aug° dicit ꝙ nulla
res seipsam gignit accipiendo rē pro persona. Nam
pronomē reciprocū refert personā. non dicit aūt ꝙ
res possit generare eandem rem. vn̄ nullum incōue-
niens sequitur ꝙ essentia diuina replicet̄ uel tripli-
cetur manens eadem essentia q̄uis sit alia persona.
¶ 4°. Pater nihil aliud videt̄ q̄ eēntia gn̄ans. nec fi-
li° q̄ eēntia genita. sicut fili° dr̄ sapiētia genita et pr̄
sapiētia gn̄ans. sed tale dr̄ ꝓprie gn̄are ⁊ gn̄ari. ḡ vi-
det̄ ꝙ eēntia ut in patre ꝓprie gn̄et ⁊ ut in filio ꝓp̄e
gn̄etur. imo non sit aliud pr̄ q̄ diuinitas ut ab ea egre-
dit̄ gn̄atio. nec aliud filius q̄ diuinitas ut gn̄at̄. ¶ 5°
Non ē tutū nec securū ꝙ a scōꝝ sentētijs deuiet̄. s3
oēs sci ꝯcedunt h̄. Nā Aug° de fide ad Petrū ait. ꝙ
pater genuit id q̄d est. Et 7° de trinitate dicit ꝙ fili°
est eēntia de eēntia. Et de fide ad Petrū dicit ꝙ di-
uinitas christi nata est de nā patris. Et .15. de trinita-
te dicit ꝙ filius est suba de suba. Hilari° quoqꝫ dicit
ꝙ q̄cquid filius h̄z natū est. ⁊ breuit̄ oēs sci cōcedere
h̄ vident̄. ḡ non est securū hanc ꝓpositionē negare.
¶ 6°. Nā tante auctoritatis videt̄ Ricardus de scō
Victore sicut mgr̄ sententiaꝝ. s3 Ricardus dicit 6°
de trinitate. ꝙ nihil aliud est patris ꝑsona q̄ suba in-
genita. ⁊ nihil aliud ꝑsona filij q̄ suba genita. Et sub-
dit ꝯ mgr̄m sententiarū ⁊ discipulos eius ꝙ multi tē-
poribus nostris surrexerūt q̄ nō audent h̄ dicere ꝙ
poti° ⁊ multo periculosius ꝯ sanctoꝝ patrū auctori-
tatē. ⁊ tot attestationes paternarū traditionū audēt
negare. Ad h̄ aūt ꝙ dicimus auctoritates multas et
ipsi adducunt ut in morē Golie gladiū q̄ iugulentur
deferētes ad certamen ꝓcedūt. s3 dicūt. si filij suba
est genita patris quō erit vtriusqꝫ vna eadēqꝫ suba?
ꝑfecto alit̄ est in nā dīna alit̄ in hūana. In humana
nāqꝫ si suba alicui° sit genita. alicui° vo īgenita. absqꝫ
oi ꝯdictiōe ꝯsequens erit ut alia sit suba. In dīna vo
nā vnius suba est ingenita ⁊ alteri° genita. nec tamē
ꝯsequēs ē ut sit alia ⁊ alia suba sed alia ⁊ alia ꝑsona. h̄
Ricardus. ḡ videt̄ ꝙ auctoritas mgr̄i nō ē sequēda
in hac pte negādo hāc ꝓpositionē. hec sūt argumēta
Petri Jo. ¶ 7° arguit̄ sic ab alijs. Ois fili° genitus
fuit uel ē genitus. eēntia dīna ē filius. ḡ eēntia dīna
est genita. ꝓmisse sunt vere ⁊ forma argumentādi ꝑ-
fecta. ḡ ꝯ vera. ¶ 8° sic ꝑ syllogismū expositoriū. hic
filius gn̄atur. h̄ filius est eēntia dīna. ḡ essentia dīna
gn̄atur. ¶ 9°. Essentia dīna ē filius genit°. ḡ essentia
dīna ē genita. aīs est notū. Ipsa eni eēntia ut dic cō-
ciliū est filius q̄ gn̄atur ac ꝑ h̄ ipsa ē filius genitus. sed
tenet ꝯn̄a. q2 s̄m ph̄m 2° periarmenias. ex his q̄ con-
iunctim de aliq̄ ꝑdicant̄ licet inferre de illo subiecto
diuisim quālibet ptē illi° ꝑdicati ꝯiuncti qñ nulla illa-
rū est distrahēs aut diminuens aliā. sequit̄ eni: sor-
tes est hō albus. ḡ sortes est albus. ⁊ ꝯsimilit̄ ḡ est hō.
lic3 non sequat̄ sortes est hō mortuus ḡ sortes est hō
q2 mortuus tollit rationē hoīs. neutra vo huius pre-
dicati filius genitus uel filius oriens aut nascēs di-
strahit aut diminuit aliā. 2° ꝓbat̄ eadem ꝯn̄a. q2 seq-
tur: essentia est filius nascens uel oriens. ḡ est hic na-
scens: demonstrato filio. Et vltra ꝑ locū ab inferiori
ad superi° affirmatiue a pte ꝑdicati. ḡ essentia est na-
scens uel oriens. ⁊ tūc vltra. igit̄ eēntia nascitur uel
orit̄. q2 de q̄cunqꝫ ꝑdicat̄ participiū verbi ꝑdicatur
⁊ verbū ⁊ ecōuerso. nec h̄z instantiā. ¶ 10. Essentia ē
filius patris. ḡ essentia ē genita. tenet ꝯn̄a. q2 eo fili°
quo genitus fuit. 5° metaphisice. Et Aug° 5° de tri-
nitate. Ideo quippe filius q2 genitus. ⁊ q2 fili° vtiqꝫ
genitus. sicut autē filius ad patrē ita genitus ad ge-
nitorē refert̄. si ḡ essentia est filius patris: pr̄ erit pa-
ter essentie ⁊ ꝑ ꝯsequēs genuit eā. aīs ꝓbat̄. Nam
hec est vera filius patris est eēntia. que conuertit̄ in
hanc essentia est filius patris. ¶ 11°. Nascens ē eēn-
tia diuina. ḡ diuina essentia est nascens. aīs est certū
⁊ tenet ꝯn̄a per cōuersionem indefinite. Et pōt etiā
probari. quia si illa non sequit̄ sumat̄ sua opposita. s.
hec: nulla essentia diuina est nascens. sed hec ꝯuer-
titur simpliciter in istā: nullū nascens est essentia di-
uina que repugnat aīcedenti. ¶ 12° sic. Cōstat ꝙ ali-
qua res generat̄ a patre. signet̄ ergo illa. ⁊ queratur
an hec res sit essentia aut nō. nō potest dici ꝙ non. q2
cū filius sit illa res que generat̄ filius nō esset essen-
tia. q̄d est falsum. ut patet per conciliū: Damnamus.
vbi dicit̄ ꝙ quelibet triū personarū est illa res vide-
lic3 substātia essentia seu diuina natura. relinquitur
ergo ꝙ illa res que generat̄ sit ipsa dīna essentia. ⁊
cōsequenter essentia diuina generat̄ a patre. ¶ Cō-
tra 4am ꝯnē arguit Durandus. ꝑmo sic. Illud q̄d s̄m
modum nostrū intelligendi ꝑexistit filio ꝓducendo
⁊ inexistit iam ꝓducto se habet ad filium ut de quo
est filius. hoc patet. quia hec est cōditio materie que
non ptinet ad aliquā perfectionē. sed substantia pa-
tris s̄m nostrū modū intelligendi ꝑexistit filio gn̄an-
do ⁊ iexistit genito. igit̄ ⁊c̄. ¶ 2° sic. Quādocūqꝫ ali-
quid cōstituit̄ ex pluribus oportet ꝙ vnū illorum se
habeat s̄m rationē materie ⁊ ꝑfectibilis ⁊ alterū s̄m
rationē quasi actus ꝑficientis. sed filius constituitur
ex essentia ⁊ ꝓprietate relatiua. ergo oportet ꝙ alte-
rum istorū se habeat in rōne quasi materie. ⁊ alterū
quasi in rōne actus. inter hec aūt essentia magis vi-
det̄ se habere in rōne materie q̄ relatio. quia intelli-
git̄ quasi substare relationi ⁊ nō ecōuerso. q̄d aūt ha-
bet rōnem materie est illud de quo est gn̄atio. ¶ 3° sic
Illud est subiectū uel quasi mā in generatiōe quod
recipit in se formā geniti. sed essentia diuina recipit
in se formā per quā cōstituit̄ genitū sc3 ꝓprietatem
relatiuā. ergo ipsa est quasi subiectū ⁊ materia de q̄
est generatio. Sūt tamen alique conditiones mate-
rie que nullo modo ꝯueniunt diuine essentie. nec sūt
in generatiōe diuina querēde quia pertinēt ad iper-
fectionem que omnino relegat̄ a diuinis. utpote ꝙ
ipsa est pura potētia. ⁊ fit actu ꝑ aliquā formā abso-
lutā sibi aduenientē. Itē ꝙ trāsmutat̄ de ꝑuatiōe in
formā. ⁊ ꝙ acgrēdo vnā formā ꝑdit aliā. ¶ 4° arguit
sic Henricus. Illud de q̄ gignit̄ genitū gn̄atur subie-
ctiue ⁊ ē subiectū gn̄atiōis. dicit eni ph̄s 5° physicoꝝ
ꝙ torax dicitur sanari. et 7° metaphisice. dicit ꝙ cō-
positū fit ꝑ se. mā aūt ⁊ forma per accidēs generāt̄.
Sed Aug° de fide ad Petrū ait ꝙ pr̄ de natura sua

generat filiū. Et ꝯ Maximinū lib° 2° ait. Nō vere dei filiū cogitatis si de sub̄a patris eū natū esse negatis. Et in plurib° locis testat̄ ꝙ filius non est genitus de nihilo aut de nulla sub̄a ſ3 de sub̄a patris. ğ videtur ꝙ sub̄a seu essentia generet̄ m̄alit̄ ꝛ subiectiue. Qd̄ ꝯfirmat̄ q3 hec ꝑpositio dē dicit habitudinē cāe materialis. Et si dicat̄ sicut dicit mgr̄ in lr̄a h̄ debere sic exponi. fili° est de sub̄a patris id est de patre q̄ est eadē cū ipso sub̄a. H aūt nō videt̄ ire ad mentē Aug. ut apparet ex argumētatiōe quā facit di. Aut de nihilo aut de aliq̄ sub̄a natus ē libro 3° ꝯ Maximinū. nam si de in ꝓposito nō pōt dicere circūstantiā ꝑncipij ꝓducti. q3 si sic tūc idē esset ac si diceret̄ aut est a nullo aut ab aliq̄ sub̄a. ꝛ ꝯstat ꝙ Maxim° ꝯcessisset ꝙ ab aliq̄ sub̄a ꝛ a sub̄a patris uel q̄ pater ē filius natus ē. sed ex hoc non habebit Aug° intentū. s. ꝙ filius esset homousion patris ꝛ eiusdem cū ipso sub̄e. sicut nec creatura q̄ tn̄ a dei sub̄a uel a deo sub̄a ꝓducta ē. ğ oportet ꝙ si de dicat circūstātiā cause m̄alis ꝛ ꝑncipij subiectiui. ꝛ tūc optime ꝓcedit rō. nā aut fili° ē de nullo aut de nō aliq̄ m̄alit̄ uel q̄si m̄aliter aut de aliq̄ sub̄a. ſ3 nō de nullo ut cōcedebat Maxim°. ğ de aliqua sub̄a. ꝛ non pōt īueniri de aliq̄ alia. ğ de sub̄a patris. ¶ Cōfirmat̄ ex verbis ei° ibidē habitis in littera Uos inq̄t Aug° nec filiū de patris sub̄a genitū vultis ꝛ tn̄ eum nec ex nihilo nec ex aliq̄ m̄a sed ex patre esse ꝯceditis. nec videtis q̄ꝫ necesse sit ut q non est ex aliq̄ nec ex aliq̄ re alia sed ex deo nisi ex dei sub̄a esse nō possit. si ğ Aug° cū ꝯcludit ꝙ fili° est de sub̄a p̄ris nō intelligat nisi ꝙ filius ē de patre sub̄a nō cōcludit intentū nec aliqd̄ ꝯ illos cū hoc ipsi ꝯcederēt. ut patz in verbis allegatis. ¶ 5° sic. Illud videt̄ hr̄e rōnē q̄si materie qd̄ remanet idē ī tota trāsmutatiōe. ſ3 eēntia diua manet eadē sub vtroꝗ termino ḡnationis. Est eni eadē in patre ḡnante ꝛ in filio genito. ğ ipsa ē m̄a uel subiectū ḡnationis. ¶ 6°. Oī potentie actiue correspōdet potētia passiua. ſ3 ꝯstat ꝙ in patre ē potentia actiua qua ḡnat. ſ3 illa nō pōt esse nisi essentia. restat ğ ꝙ essentia sit q̄si passiua ꝛ m̄alis ꝛ q̄si subiectū. ¶ 7°. Cōstat ꝙ filius nō creat̄ in diuinis. ſ3 ipse crearetur nisi generaret̄ ex eēntia tanq̄ꝫ ex m̄a. omne enim qd̄ fit ex nihilo siue ex nulla m̄a dr̄ creari. ğ nec̄e ē ꝙ filius ḡnetur ex diua essētia q̄si ex m̄a. ¶ 8°. Si ignis ḡnaret aliū ignē de p̄te sue sub̄e ignis ḡnans se hr̄et in genito q̄si m̄a ſm p̄tē sui. ſ3 idē est si ḡnaret de tota sua sub̄a. ğ deus q de tota sua sub̄a ḡnat filiū videt̄ ſm totā suā sub̄am habere rōnem materie respectu filij. ¶ 9°. Si ignis ḡnaret aliū ignem de m̄a sua sicut de m̄a aliena facit. nō est dubiū ꝙ sua m̄a se haberet mō passiuo. ꝛ similit̄ si pater celestis ḡnaret filium de aliena sub̄a sicut nūc ḡnat de sua sub̄a nō est dubiū ꝙ illa aliena sub̄a se haberet ꝑ modū materie ꝛ subiecti. ſ3 rōni materie accidit ꝙ sit aliena uel ꝓpria. ğ videt̄ ꝙ pater generet filium de sub̄a sua q̄si de m̄a. ¶ 10. In q̄cunꝗ ē subiectiue passiua ḡnatio siue generari filij. ipsū est subiectū ḡnationis filij. ſ3 ḡnari filij ē subiectiue in eēntia. qd̄ ꝓbat̄. nā filiatio est prior origine ipso filio. sicut forma in cōposito p̄or est ipso cōposito. in illo ğ priori ꝯstat ꝙ filiatio nō est ꝑ se subsistens ſ3 est in essentia tanq̄ꝫ in fundamēto cū impossibile sit relationē esse absqꝫ omni absoluto in quo fundet̄. ut pōt haberi ab Aug. 7° de trinitate. sed cōstat ꝙ filiatio nō fundat̄ in essentia nisi mediāte passiua ḡnatione q̄ nō est rō fundādi. sicut nec paternitas fundat̄ in essentia nisi mediāte ḡnatione actiua. ğ in illo priori passiua ḡnatio est in eēntia. nō est āt in ea tanq̄ꝫ in supposito genito aut eo q̄ natū est eū esse genitum ğ est in ea tanq̄ꝫ in generabili qd̄ est ḡnationis subiectū. ¶ 11°. Illud qd̄ per se ingredit̄ entitatē ꝑ se geniti ꝛ nō accipit nec accepit esse ꝑ ḡnationē illius ē uel fuit subiectū ḡnationis illius. ſ3 diua eēntia ꝑ se ē de ꝯstitutione ꝛ entitate filij q est termin° ꝑ se genitus ꝛ nō accipit esse ꝑ ḡnationē illā. igit̄ ipsa est subiectum ḡnationis filij. aꝯ ꝓbat̄. q̄m ad ꝯstitutionē termini q ꝑ se ḡnatur nō videt̄ ꝯcurrere ꝑ se nisi subiectū ex q ḡnatur ꝛ formalis termin° ad quē ḡnatio terminat̄. formalis āt termin° accipit esse ꝑ ḡnationē cū añ nō fuerit ğ qd̄ ꝑexistit ē subiectū ḡnationis. ¶ 12° arguit̄ sic. Si diua eēntia nō eēt subiectū ḡnationis filij sequetur ꝙ ḡnatio filij nō differret a creatiōe. ꝯn̄s est falsū ꝛ erroneū. tenet ꝯn̄a. q̄m ḡnatio nō differt a creatiōe nisi ꝑ hr̄e subiectū uel nō hr̄e. mō si eēntia diua nō sit subiectū ḡnationis filij. illa ḡnatio nullū habebit subiectum ac ꝑ hoc non differt a creatione.

Ad primum contra primā ꝯnē negat̄ aꝯ. nō eni est de rōne formalis t̄mini ḡnatiōis aut ꝓductiōis q capiat eē uel ꝑ ꝓductionē illā cuius ē termin° capiat ꝙ sit realit̄. Pro q̄ sciēdū ꝙ ſm sctm̄ Tho. de potētia dei. q. 2. arti. 3. nā diua a formis m̄alibus in duobus differt. Primo q̄dē ꝑ h̄ ꝙ forme m̄ales nō sūt subsistentes. vn̄ hūanitas in hoīe nō ē idē ꝙ hō q subsistit. diuinitas āt idē est qd̄ de°. vn̄ ipsa nā diua ē subsistēs. Aliud ē ꝙ nulla forma uel nā creata ē suū esse ſ3 ipsum esse dei ē ei° nā ꝛ q̄dditas ꝛ inde ē ꝙ ꝓprium nomen ei° est q est. ut p3 Exo. 3°. q3 sic denoiat̄ q̄si a ꝓpria forma sua. forma igit̄ in istis inferioribus q3 ꝑ se nō subsistit o3 ꝙ ī eo cui coicat̄ sit aliqd̄ ꝑ quod forma uel nā subsistentiā recipiat. ꝛ hec est m̄a q̄ substat formis m̄alib° ꝛ naturis. q3 ꝯo m̄a uel forma nō est suū esse sed h3 esse ꝑ h̄ ꝙ in alio suscipit̄. inde est ꝙ ſm ꝙ in diuersis ē de necessitate h3 diuersū esse. vn̄ hūanitas nō est vna ī sorte ꝛ ī platone ſm esse q̄uis sit vna ſm ꝓpriā rōnē. In coicatiōe ꝯo qua diua nā coicat̄ q3 ipsa ē ꝑ se subsistēs nō req̄rit̄ aliqd̄ m̄ale ꝑ qd̄ subsistentiā recipiat. vn̄ non recipit̄ in aliq̄ q̄si in m̄a ut sic genitus inueniat̄ ex m̄a ꝛ forma cōpositus ꝛ q3 ipsa essentia est suū esse non accipit esse ꝑ suppositū in q̄ est. vn̄ ꝑ vnum ꝛ idē esse ē in coicante ꝛ in eo cui coicat̄ ꝛ manet eadē ſm numer̄ in vtraqꝫ. hec ille in forma. Ex qb° accipio tria. Primū est ꝙ nō est de ratione forme q̄ coicat̄ ꝑ ꝓductionē aliquā ꝙ capiat esse ꝑ illā ꝓductionē ꝛ ꝑ si illa forma subsistat ꝛ sit suū eē. 2m ē ꝙ ī formis nō subsistētib° ꝛ q̄ nō sūt suū eē ꝑ req̄rit̄. s. ꝙ capiāt eē ꝑ ꝓductionē ꝑ quā coicant̄. 3m est ꝙ de rōne formalis termini alicui° ꝓductiōis est

ꝙ ꝑ illā ꝓductionē cōicet̄ ꝓducto ⁊ ꝙ ꝓductū ca-
piat esse ꝑ illā. vn̄ scūs Tho. ibidē dicit. Nā cuiusli-
bet actꝰ ē ꝙ seipsū cōicet q̄tū est possibile. vn̄ vnū-
quodqꝫ agit sm̄ ꝙ ē actu. agere ∂o nihil aliud est q̄3
cōicare illud ꝑ qđ agens ē in actu sm̄ ꝙ ē possibile.
hec ille. Ex q̄ patet ꝙ illud ꝑ qđ agens ē in actu cōi-
cat̄ ꝓducto ꝑ illā actionē. illud aūt cōicat̄ qđ actio-
nē t̄minat ⁊ cōicationē. vn̄ h̄ sufficit ad rōnem t̄mini
formalis. s. ꝙ cōicet̄ ⁊ ꝙ ꝑ illū ꝓductū assimilet̄ ꝓ-
ducēti. Ex qbus oībꝰ patet solutio ad oīa argumen-
ta q̄ iste facit. nā oīa ꝓ maiori pte fundant̄ in hac ꝓ-
positione. s. ꝙ de rōne formalis t̄mini ē in quacunqꝫ
ꝓductione ꝙ capiat esse ꝑ illā. mō cōstat ꝑ p̄dicta h̄
non oportere nisi qn̄ forma q̄ cōicat̄ ⁊ ꝑ ꝓductionē
acquirit̄ nō est suū esse nec subsistit. in forma autē q̄
est suū esse secus ē. h° aūt est essentia dīna. ⁊ ꝑ istam
distinctionē oīa eiꝰ argumēta soluūt̄. ¶ Vn̄ ad pri-
mū dr̄ ꝙ aᵒʳ est falsa q̄ illā ꝓpositionē assumit sepe
dictā. ¶ Ad 2ᵐ ꝑ idē. Illa eni dr̄ia int̄ ꝓductionē et
relationē quā dat Simplicius h3 verū de ꝓductiōe
forme nō subsistētis ⁊ q̄ nō est suū esse. non aūt in di-
uinis ut dictū est. ꝑsertim. q2 ibi ꝓductio nō est aliud
q̄3 relatio. nec differūt nisi sm̄ modum intelligendi.
¶ Ad 3ᵐ ꝯcedit̄ aᵒʳ. s3 ad minorē dr̄ ꝙ illa maxima:
ꝓpter vnūquodqꝫ ⁊c̄. pōt exponi tripliciter. ⁊ in nul-
lo sensu facit ad ꝓpositū. Primo eni exponitur sm̄
scm̄ Tho. de veritate. q. 10. arti.   ad 3ᵐ. vbi dicit ꝙ
nō tenet in causis equocis q̄ nō recipiunt eandē de-
nominationē. sicut albedo facit albū q̄uis illa non
sit alba s3 est q̄ aliqđ est albū. sm̄ aūt istā expositionē
diceret̄ in ꝓposito ꝙ formalis terminꝰ ꝓductiōis ⁊
ipsū ꝓductū totale nō se haberēt sicut cā ⁊ effectus
vniuoci. nec ꝯueniūt in nōie. ⁊ iō non o3 ꝙ si filiꝰ ra-
tione eēntie quā accipit dr̄ capere esse uł ꝓduci. ꝙ
similit̄ ipse formalis t̄minus dicat̄ esse cape uel ꝓ-
duci. Et huic expositiōi ꝯsona ē alioꝝ expositio di-
centiū ꝙ int̄ illa q̄ reqrūt̄ ad veritatē dicte maxime
est h̄ ꝙ. s. illud ꝓpter qđ aliud dr̄ tale etiā ipsū sit ta-
le. verbi grā. si ꝯ est nota ꝓpter p̄ncipiū ad h̄ ut con-
cludat̄ ꝙ p̄ncipiū est magis notū necē est ꝙ p̄ncipiū
sit notū alioqn̄ nō ꝯcluderet̄. ut patet. nam q̄uis sit
scita ꝓpter p̄ncipiū q2 tn̄ p̄ncipiū non est scitū. q2 s̄
aliqn̄ formalis terminꝰ nō accipit esse ꝑ ꝓductionē
nō seqt̄ ꝙ accipiat magis esse. 2ᵒ exponit̄ sic dicta
maxima sm̄ scm̄ Tho. p̄ma pte. q. 87. arti. 2ᵒ ad 3ᵐ.
dicit eni ꝙ h3 verū solū in his q̄ sunt eiusdē ordinis
puta in vno genere. puta si dicat̄ ꝙ sanitas est desi-
derabilis ꝓpter vitā: sequit̄ ꝙ vita sit magis deside-
rabilis. si autē accipiant̄ ea q̄ sunt diuersoꝝ ordinū
non h3 veritatē. ut si dicat̄ ꝙ sanitas ē desiderabi-
lis ꝓpter medicinā. non iō sequit̄ ꝙ medicina sit ma-
gis desiderabilis. q2 sanitas ē in ordine finiū. medi-
cina aūt in ordine causaꝝ efficientiū. h̄ sunt verba
eiꝰ. Ad ꝓpositū diceret̄ ꝙ formalis terminus ꝓdu-
ctionis ⁊ ipsū suppositū ꝑ se ꝓductū nō sūt eiusdem
ordinis sicut nec forma nec formatū uel ꝓducibile
ꝑ se ⁊ ꝓducibile ꝑ accidēs. sicut eni scūs Tho. pro-
bat p̄ma parte. q. 65. arti. 4ᵒ. et. q. 45. arti. 4. ꝑ Ar.
7ᵒ metaphisice. Illud qđ ꝓprie fit est cōpositū. for-
me aūt rerū corpaliū habēt qdē ꝙ aliqn̄ sint ⁊ aliqn̄
nō sint absqꝫ h̄ ꝙ ipse generent̄ uel corrūpant̄. sed
cōpositis generatis aut corruptis. q2 forme non ha-
bēt esse s3 cōposita ꝑ eas. sic eni alicui cōpetit fieri si-
cut ⁊ esse. hec ille. Ex q̄ patet ꝙ forma nō ꝑ se fit sed
ꝑ accidēs. suppositū āt ꝑ se. In diuinis aūt nā uel eēn-
tia nec ꝑ se nec ꝑ accidens fit aut ꝓducit̄ q2 de rōne
eius est esse ac ꝑ h̄ non pōt intelligi ut in potētia ad
eē qđ ē terminꝰ ꝓductiōis. 3ᵒ exponit̄ dicta maxima
sm̄ scm̄ Tho. p̄. sen. dis. 12. q. 1. arti. 2ᵒ ad 2ᵐ. dicit eni
ꝙ dicta regula h3 verū qn̄ illud qđ conuenit alicui
ꝓpter aliud ē diuersū in vtroqꝫ ⁊ p̄cipue qn̄ vnū ē
cā alteriꝰ eēntiali ordine cāe. tūc eni causalitas sua
extēdit̄ respectu totiꝰ spēi ⁊ nō respctū vniꝰ īdiuidui:
ut dic̄ Auicēna. sic calor ē magꝭ ī igne q̄3 ī corpe mi-
xto. h̄ ille. Iuxta quā expositionē diceret̄ ī ꝓposito
ꝙ eē qđ cōpetit cōposito ꝓpter formā nō ē aliud ab
eē forme. q2 sic dicit scūs Tho. 3ᵒ sen. dis. 6. q. 2. arti.
2ᵒ. ⁊ p̄ma pte. q. 45. arti. 4ᵒ. esse ē subsistentis tanq̄3
eiꝰ qđ ē. lic3 sit nāe uel forme tanq̄3 eius quo est. vn̄
nunc nā rei nec ptes eiꝰ dicunt̄ ꝓprie esse accipien-
do esse ꝓ actu entis. Et post pauca dicit ꝙ essentia
petri nō est nisi vnū. h3 tn̄ respectū ad diuersa princi-
pia ipsū petrū ꝯstituētia. Patet g̊ ꝙ q2 esse uel etiā
capere esse nō est aliud in diuinis in supposito produ-
cto q̄3 in dīna essentia q̄ non accipit esse uel saltē nō
alia ꝓductiōe q̄3 suppositū. iō non o3 ꝙ magis ꝓdu-
cat̄ uel capiat esse q̄3 diuinū suppositū. quare dicta
regula ī ꝓposito nihil iuuat. ¶ Ad 4ᵐ dicēdū ꝙ illa
verba cōmentatoris. s. agens nō generat formā nō
ita sunt intelligēda ꝙ agens gn̄et formā p̄ncipaliꝰ
q̄3 cōpositū uel suppositū forme. s3 h̄ iō dicit ꝙ for-
ma est rō fiendi sibi cōposito. ex h̄ enim cōpositū dr̄
fieri. q2 mā reducit̄ de potētia in actū forme. uel q2
accipit formā sibi cōicatā ab agente ⁊ nō q2 accipit
materiā. Isto nāqꝫ mō exponit scūs Tho. illā ꝓpo-
sitionem libri de causis. s. p̄ma rerū creatarū ē esse.
dicit eni sic p̄ma pte. q. 45. arti. 4ᵒ ad p̄mū. ꝙ in illa
ꝓpositiōe li esse non īportat subiectū creatiōis sed
importat ꝓpriā rōnē obiecti creatiōis. nā ex eo ali-
qđ dr̄ creatū q2 ē ens nō ex h̄ q2 est h̄ ens cū creatio
sit emanatio totiꝰ esse ab ente vl̄i. ⁊ ē similis modus
loquēdi ac si diceret̄ ꝙ primū visibile ē color q̄uis
illud qđ ꝓprie videt̄ sit coloratū. hec ille. Ita in pro-
posito cū dr̄ ꝙ agēs ꝓducit cōpositū q2 ꝓducit for-
mā. sensus ē ꝙ iō agēs ꝓducit cōpositum q2 cōicat
formā uel q2 ꝓducit habēs formā nō ꝙ forma pro-
prie ꝓducat̄. ¶ Ad 5ᵐ negat̄ aña si illud qđ cōicat̄
p̄existat in gn̄ante uel cōicante illud. si aūt p̄existat
in subiecto ꝓductionis. s. in mā ipsius ꝓducti cōce-
do ꝙ illud non erit formalis terminus ꝓductionis.
Et causa est. quia si illud p̄existat in subiecto produ-
ctiōis uel trāsitionis tūc illud nō cōicat̄ ꝓducto vir-
tute illiꝰ ꝓductiōis. secus si illud p̄existat in ꝓducen-
te. tūc eni ꝓducens pōt illud cōicare ꝓducto. ⁊ h°
exemplū est de aīa itellectiua quā hō cibū digerēs
cōicat materie cibi digesti ⁊ carni nouiter generate.

verūtn̄ istud argumentū soluit̄ p primā distinctionē
q2 pcedit de formis q̄ nō sūt suū esse. cuiusmodi ē ra
ritas uel quātitas de q̄ aduersari⁹ arguit. ¶ Ad 6m
negat̄ bor. totā eni realitatē quā h3 filius accipit ex
vi eēntie ut a formali rōne ꝛ nō ex vi ppzietatis. nā
lic3 ppzietas filij. s. filiatio sit vera res ꝛ relatio rea
lis. tn̄ ipsa nō h3 ꝙ sit res realis ex rōne relatiōis s3
ex ipso esse qđ h3 in suo fundamēto. s. diua essentia.
sicut eni dicit scūs Tho. p̄. sen. dis. 26. q. 2. arti. p̄. re
latio fm suā rōnem h3 ꝙ ad aliud referat: sed nō h3
ꝙ ponat aliqđ in eo de q̄ dicit̄. sicut oēs alie forme
absolute ex ipsa sua rōne habēt ꝙ aliqđ ponāt in eo
de quo dicunt̄. ꝛ iō inueniunt̄ alique relationes ni
hil ponētes in eo de q̄ dicunt̄. relatio tn̄ tunc dr̄ rea
lis qn̄ h3 aliquid in re sup qđ eius esse fundat̄. sicut
eq̄litas sup quantitatē. ꝛ ita relationes distinguen
tes psonas habēt fundamentū in re. s. ipsam nām q̄
coīcat̄ ꝛ coīcationē nāe. hec ille. Pat3 g̊ ꝙ formalis
ꝛ p̄ma rō p̄ncipalisq3 est ipsa diua essentia. ppzietati
ꝙ sit res et ꝙ habeat realitatē. ꝛ diter hor rōnis ē fal
sa. nec valet pbatio eius cū fundet̄ in illa falsa ɔn̄a
p̄us negata. s. essentia non accipit esse nec realitatē
p pductionē. g̊ filius nō accipit suā realitatē p illā.
Ista eni in solutiōe p̄mi argumēti ostensa ē penitus
nō valere. ¶ Ad 7m dicit̄ sicut ad p̄mū ꝛ 4m. forma
eni non pprie fit. ut habet̄ 7° metaphisice. s3 tn̄ cō
positū fit ppter formā ꝛ non ppter mām. similit̄ ar
gumentū non est ad ppositū. q2 cōmentator loquit̄
de formis q̄ non sunt suū esse. de q̄bus non loq̄mur
in p̄senti. ¶ Ad 8m negat̄ aor. ꝛ exemplū adductum
in pbatiōne ē ad oppositū. ɔstat eni ꝙ in nutritione
corrumpit̄ cibus g̊ aliqđ generat̄ ex eo. ꝛ ɔstat ꝙ il
lud est aliq̄ pars nutriti. ut caro uel hō. quero igitur
que forma subalis sit terminus hui⁹ gn̄ationis. ꝛ nō
pōt dari alia nisi aīa intellectiua p̄cedens. nisi velle
mus ponere alias formas subales in carne hūana
p̄ter intellectiuā: qđ nō ponim⁹. Illud g̊ exemplū
destruit argumentū ꝛ astruit nostrū ppositū scilic3
ꝙ formalis terminus pductionis nō necessario ca
pit esse p illā. ¶ Ad 9m negat̄ bor imo aīa erit forma
lis termin⁹ resurrectiōis. vn̄ istud argumētū ꝛ p̄ce
dēs destruit seipsū. cū exēpla sint ad oppositū. ꝛ cū
dicit̄ ꝙ resurrectio nō ē gn̄atio. dico ꝙ verū ē q2 ge
neratio iportat ꝙ genitū nō p̄fuerit gn̄ationi. mō il
lud qđ resurget prius fuit. ꝛ iterū q2 illa resurrectio
non erit termin⁹ alicui⁹ alteratiōis p̄cedētis ordina
te ad susceptionē forme in forma. ꝛ multa alia dissi
milia possēt repiri. verūtn̄ siue resurrecio sit gn̄atio
ut multi ɔcedūt. siue non ut dictū ē. tn̄ cā quā argu
mētū assignat q̄re resurrectio nō est gn̄atio nulla ē.
dicit eni ꝙ resurrectio non est generatio q2 aīa pre
fuit. h̄ eni non ē vera cā. q2 si hoīs aīa crearet̄ ante
māe creationē ꝛ corporis formationē ꝛ postea īfun
deret̄ corpori disposito: hō resultans diceret̄ in illa
vnione pduci ꝛ tn̄ aīa p̄fuisset. sufficit eni ꝙ hō non
p̄fuisset qui vere ꝛ p se dr̄ in illa vnione corporis et
anime pduci ꝛ non eius pars nisi p accidens. ¶ Ad
10. dr̄ ꝙ vbi ē exitus de potētia in actū tunc produ
ctio forte ē media fm rē inter formalē terminū pro
ductiōis ꝛ formale p̄ncipiū pductiuū. s3 vbi non est
talis exitus de potētia in actū fm diuersitatē nāe s3
mera coīcatio forme subsistētis ꝛ q̄ ē actus pur⁹ fm
idē esse in pducente ꝛ pducto. h̄ non o3: ibi eni pro
ductio non pōt realit̄ distingui a termino nisi fm ra
tionē intelligēdi. vn̄ scūs Tho. p̄. sen. dis. 4. q. i. arti.
p̄. ad 4m dicit. Gn̄atio nō est aliqđ realiter medium
int̄ patrē ꝛ filiū. cū gn̄atio passiue accepta fm rē sit
ipsa filiatio q̄ est ppzietas filij ꝛ ē in filio. Actiue io
tn̄ sigt ppzietatē p modū act⁹. ꝛ illa significatio fū
dat̄ sup rē in acceptiōe vni⁹ ab alio. hec ille. ¶ Ad
xjm negat̄ bor ꝛ eius pbatio. non eni de rōne forma
lis termini pductionis passiue dicte ē ꝙ sibi corre
spōdeat terminus a q̄. nisi qn̄ pductio passiua ē exi
tus de potētia in actū ꝛ qn̄ p eā coīcat̄ forma q̄ non
est suū esse. s3 rō formalis termini ɔsistit in h̄ ꝙ p illū
pductū assimilet̄ pducenti ꝛ coīcet̄ sibi a pducen
te. ¶ Ad 12m dr̄ ꝙ formalis termin⁹ gn̄ationis ē di
uina eēntia. s3 terminus totalis est ipse filius. Et ad
improbationē p̄mi dico ꝙ fundat̄ in falso. s. ꝙ ter
minus formalis necessario capiat esse et realitatē per
pductionē. Ad improbationē secūdi similit̄ dico ꝙ
fundat̄ in falso. s. ꝙ passiua gn̄atio ɔstituat filium. h̄
eni falsum ē cū nulla origo psonā ɔstituat in diuis.
ut alias videbit̄. Aliud etiā falsum ibi supponit sc3
istud: gn̄atio passiua ē fili⁹ uel filiatio. g̊ nō termina
tur ad filiū. Ista eni ɔn̄a nō valet. nā lic3 sit idempti
tas realis inter gn̄ationē ꝛ genitū in diuinis. tamen
differūt rōne fundata sup v̄itatē rei: ex q̄ ɔsequit̄ ꝙ
ibi pōt aliqđ significari p modū vie ꝛ aliqđ p modum
termini. Aliud falsum ibidē multiplicat̄ sc3 ꝙ origo
passiua necessario distinguit̄ ab originato. Et q̄ in
fert ꝙ nec filius nec filiatio capit esse per originem.
que ambo falsa sunt. dico eni ꝙ non o3 originē di
stingui ab originato nisi vbi origo nō subsistit nec est
suū esse. tūc eni origo est accidens originati. sed vbi
origo est suū esse subsistens ipsa est illud quod origi
nat̄ fm rē. ¶ Ad 13m dico ꝙ fundat̄ in illo falso se
pe dicto. s. ꝙ formalis termin⁹ necessario originat̄.
cuius falsitas patet. q2 in corruptione hoīs sua for
ma nō desinit esse: q̄re nec o3 ꝙ in eius gn̄atione in
cipiat esse. Implicat etiam aliud falsum. s. ꝙ gn̄atio
realit̄ distinguat̄ a generato vbicūq3. uel origo ab
originato. ¶ Ad 14m negat̄ bor. dico eni ꝙ gn̄atio
passiua se h3 p modū vie ad eēntiā diuinā ꝛ ad pso
nam. nec pbationes obstāt. non q̄dē p̄ma. q2 nō est
incōueniens terminū p̄existere vie metaphorice di
cte quā dicimus pductionē. ut sepe dictū fuit. Nec
valet pbatio qua pbat̄ gn̄ationē nō posse dici via
in psonā. lic3 eni gn̄atio sit psona ꝛ gn̄atio sit via in
psonā. nō sequit̄. g̊ psona est via i psonā. s3 est falla
cia accidētis. falsum etiā assumit̄ ibidē. s. ꝙ persona
filij ɔstituat̄ per originē. Item ꝙ oīs via necessario
sit a termino in terminū realit̄ distinctos. hoc eni nō
o3 nisi loquēdo de via pedū sed loquēdo de via que
non ē nisi acceptio forme q̄ p tanto dr̄ via q2 p̄sup

ponit̄ acceptio habitioni. ꝑus eni ſm modū intelli-
gendi fili⁹ accipit eēntiā ꝙ̄ ſubſiſtat in ea uel cōſti-
tuatur ex ea. ⁊ ad hūc ſenſū gnātio dicit̄ via. ¶ Ad
15m dicit̄ ꝙ hr falſa ē. ꝑ paſſiuā eni generationē fi-
lius accipit oīa q̄ habet. iux̄ illud Hylla. Nihil hȝ fi-
lius niſi natū. qđ gloſat mgr̄ ſcȝ niſi qđ naſcēdo ac-
cepit. dico tn̄ ꝙ gnātio paſſiua nō diſtiguit̄ realit̄ ab
eo qđ accipit̄ per eā ſm rem: ſȝ rōne. ⁊ ideo opoꝛtet
nō ſolū aſſignare ꝓductionē: imo ēminū diſtinctū
ab ea ſaltē rōne. cū ille ſit de rōne ꝓductiōis. ¶ Ad
16m dico ꝙ falſo nitit̄ fūdamēto ſcȝ ꝙ verbū men-
tis noſtre non ſit aliqd ſubſtantie exiſtens in anima
ſed ſit ipſa res itellecta poſita in eſſe apparenti. hu-
ius eni falſitas alias oſtendet̄. ¶ Ad 17m dicit̄ ꝙ in
diuinis non ē ꝓꝑie paſſio ꝑncipalis quā iſte diffinit
vnde ſcūs Tho. ꝑma pte. q. 41. arti. ꝑ. ad 3m. Paſſio
inquit dicit motū ꝓut eſt in mobili ab aliq̄ ⁊ iō nō eſt
in diuinis niſi grāmatice loquēdo ꝙ̄tū ad modū ſi-
gnificādi. ſicut patri attribuim⁹ generare. filio autē
gnāri. actio aūt ſm ꝑmā nōis inſtitutionē impoꝛtat
originē motus. oꝛigo eni motus ſm ꝙ incipit ab ali-
quo ⁊ terminat̄ in illud qđ mouet̄ eſt actio. ſic autē
non ē in diuinis ⁊ ſic infert ex ſe paſſionē. ſed i diui-
nis dr̄ actio oꝛdo originis ſm ꝙ ab aliq̄ ꝑncipio pro-
cedit in illud qđ ē a ꝑncipio. q̄ quidē habitudo ē ipſa
relatio uel notio. qꝛ tamen de diuinis in talibus re-
bus loqui nō poſſum⁹ niſi ſm modū rerū ſenſibiliū
a quib⁹ cognitionē accipim⁹: ⁊ i quib⁹ actiōes ⁊ paſ-
ſiones inq̄ntū motū implicāt aliud ſūt a relationib⁹
q̄ ex actionib⁹ ⁊ paſſionib⁹ ꝯſequūtur: opoꝛtuit ſeoꝛ-
ſum ſignificari habitudines ꝑſonarū ꝑ modū actus
⁊ ſeoꝛſum ꝑ modum relationis. ⁊ ſic patet ꝙ ſūt idē
ſm rem. ſed differūt ſm modū ſignificandi. hec ille
in foꝛma. ¶ Ad 18m negat̄ aᵒʳ. nō eni verū eſt ꝙ ſic
de rōne termini totalis ē cape totalit̄ eſſe ꝑ ꝓducti-
onē. ꝙ ſimilit̄ de rōne termini foꝛmalis ſit cape eſſe
foꝛmale ꝑ ꝓductionē ut patet ex dictis. nec valet
ꝓbatio ꝑ exēplū de mā. qꝛ̄ illa nō eſt rō q̄re mā nō
eſt foꝛmalis termin⁹ aut totalis actus productiōis
ſcȝ ꝙ nō capit eē ꝑ ꝓductionē. ſed eā eſt: qꝛ non coi-
cat̄ ab agente ipſi ꝓducto. ſed ſolū a foꝛma loquē-
do de agēte nāli. loquēdo ħo de ꝑma rerū creati-
one a deo q̄ mā creabat̄ adhuc ipſa nō dicebat̄ foꝛ-
malis termin⁹. qꝛ ipſa nō poteſt i eſſe ꝓdire niſi ſub
foꝛma. nec habet oꝛdinē ad eē actu in qđ tendit oīs
ꝓductio niſi mediante foꝛma. ¶ Ad ꝯfirmationem
dicit̄ ꝙ in illo caſu ſcȝ ſi mā crearet̄ ſub aīa intelle-
ctiua preexiſtēte aīa eēt foꝛmalis termin⁹ creatiōis
materie inq̄ntū eēt foꝛmalis termin⁹ ꝓductiōis cō-
poſiti reſultātis ex aīa antiq̄ ⁊ mā noua. nō eni eēnt
ibi ꝓductiones: q̄rū vna terminaret̄ ad materiā ſo-
lū. ⁊ alia ad cōpoſitū ſed eadē eēt. nā mā nō habet
vnde poſſit ꝓꝑiam ꝓductionē paſſiuā terminare:
ſȝ crearet̄ illud cōpoſitū rōne vni⁹ ꝑtis ſcȝ materie
illa aūt mā poti⁹ ꝯcrearet̄ ꝙ̄ crearet̄. ¶ Ad 19m ne-
gat̄ aᵒʳ vbi termin⁹ foꝛmalis ſola rōne diſtinguitur
a termino totali. tūc eni foꝛmalis termin⁹ nō eſt ꝑs
ſm rem cū ſit totū ꝓductum. nec etiā ꝑs ſm rōnem
vbi foꝛmalis termin⁹ ſm ſuā rōnē eſt act⁹ purus ⁊
ſubſiſtens nō mēdicās eē a ſuppoſito. ¶ Ad 20m ne-
gat̄ aᵒʳ. dico eni ꝙ in ꝓductiōe angeli aſſigtur ter-
min⁹ foꝛmalis ipſa natura angeli ⁊ termin⁹ totalis
ipſū ſuppoſitū. poſito etiā ꝙ ſola rōne diſtinguerē-
tur. Omnis eni ꝓductio terminat̄ ad qđ eſt. ¶ Ad
confirmationē dico ꝙ in ſimpliciſſimo puta deo di-
ſtinguit̄ rōne ⁊ modo ſignificādi qđ ē ⁊ q̄ eſt ut de⁹
⁊ deitas pater ⁊ paternitas licȝ abſtractū ⁊ ꝯcretū
nullaten⁹ realit̄ diſtinguat̄. ¶ Ad 21m dicit̄ ꝙ ꝑnci-
piū ⁊ ꝑncipiatū realit̄ diſtinguūt̄ loquēdo de ꝑnci-
pio qđ. ⁊ de ꝑncipato qđ. ſed loquēdo de ꝑncipio q̄
⁊ ꝑncipiato q̄: nō opoꝛtet ꝙ diſtinguant̄. Hāc ſolu-
tionē ponit ſcūs Tho. ꝑma pte. q. 41. arti. 5. ad pri-
mū vbi ſic ait. Agens diſtinguit̄ a facto: ⁊ generās
a generato. ſȝ illud quo generās generat ē cōe ge-
nerato ⁊ gnānti ⁊ tāto ꝑfecti⁹ quāto ꝑfectioꝛ fuerit
gnātio. vñ cū in diuinis ſit ꝑfectiſſima generatio il-
lud quo generās generat ē cōe gnāto ⁊ gnānti idē
numero nō ſolū ſpecie ſicut in reb⁹ creatis. ꝑ hoc ergo
ꝙ dicim⁹ diuina eēntia eſt q̄ generans generat. nō
ſequitur ꝙ eſſentia diſtinguat̄ ſicut ſeq̄ret̄ ſi dice-
ret̄ ꝙ eſſentia diuina generat. hec ille. Eandē po-
nit ſolutionem de potentia dei. q. 2. arti. 2. ad 3m.
Ex q̄ patet ꝙ nō opoꝛtet illud q̄ ꝓducēs ꝓducit di-
ſtingui realiter a foꝛma q̄ ꝓductum gnātionē ter-
minat. nec ꝑncipiū quo generās generat diſtingui
a foꝛmali termino generationis. nec ꝓbatiōes va-
lent ibidē facte. cū ſolū ꝓbent ꝑncipiū quo eē veri⁹
ꝑncipium ꝙ̄ ꝑncipium qđ. tn̄ dico ꝙ ille nō ꝓbant
ꝙ termin⁹ foꝛmalis ſit veri⁹ ꝑncipiatum ꝙ̄ ſuppoſi-
tum ꝓductū. niſi q̄n foꝛmalis termin⁹ accipit eē per
ꝓductionē. cuiuſmodi nō eſt in diuinis: nec ſemꝑ in
creaturis ut patet in nutritione. itē in reſurrectione
Et ſimilit̄ patet ꝙ argumētū tenet in foꝛmis q̄ nō
ſunt ſuū eſſe. tales eni non coicant̄ niſi ſm aliud eē
ut prius dicebat̄. ¶ Ad 22m negat̄ aᵒʳ. nō eni eſt de
rōne termini foꝛmalis ꝙ ꝓducat̄ ut ibidē falſe ſup-
ponit̄. dico etiā ꝙ filiatio nō ꝓꝑe ꝓducit̄. ſed fili⁹
cū relatio inq̄ntū hȝ nō ſit termin⁹ ꝓductionis ut dr̄
5. phi. ⁊ 11. metaphiſice. ¶ Ad 23m dicit̄ ſic ad 21m
licȝ eni ꝓducēs diſtinguat̄ a ꝓducto tn̄ illud q̄ ꝓdu-
cēs ꝓducit nō oȝ diſtingui a ꝓducto: ſic licȝ ꝓducēs
nō ꝓducat niſi rōne ꝑncipij q̄ ut pat̄ rōne eēntie. nō
tn̄ oȝ ꝙ eēntia ꝓducat ſi pat̄ ꝓducit. A ſimili. ſi pat̄
eſt ꝑncipiū rōne eſſentie non opoꝛtet ꝙ ſic pater di-
ſtinguat̄ a filio ꝙ eēntia diſtinguat̄ a filio. ⁊ in ꝓpo-
ſito fili⁹ ꝓducit̄ ⁊ gnātur rōne eēntie quā accipit. nō
tn̄ oȝ eſſentiā diſtigui a patre ſi fili⁹ diſtinguit̄ a pr̄e
ſed ſufficit ꝙ aliū modū eēndi reſpectiuū habeat in
ꝓducēte ꝑncipiū q̄ ꝙ̄ habeat i ꝓducto termin⁹ foꝛ-
malis. Sic aūt ē in ꝓpoſito. nā eēntia eſt in pr̄e ſub
paternitate. ⁊ i filio ſub filiatiōe q̄ ſūt relationes re-
aliter diſtincte. ⁊ diſtīcti modi reales. ſ. a ſe ⁊ ab alio.
¶ Ad ꝑmū 3am ꝯnē negat̄ aᵒʳ. ſufficit eni ꝙ illa di-
ſtinguant̄ rōne q̄rū vnū accidit eē ꝑ ꝓductionē ⁊ nō
aliud. Sed ſciēdū ꝙ diſtinctio rōnis multos hȝ gd⁹
nec quicūq; ſufficit ad hoc ꝙ ꝑdicata ꝯdictoꝛia pure

realia de talit distinctis verificent. sz tn distinctio rōnis in tali gdu q sez distinctio rōnis fūdat in distinctione reali. isto mō q talit distincta rōne ul' sm rōné sic se hñt i re q vnū ē cōe sm ré ⁊ idé plib⁹ oppositis ⁊ distictis. reliquū aūt nō ē cōe sz condistinctū alicui ul' aliqb⁹ sub illo coi ɔtētis. talis inquā distinctio rōnis sufficit ad h q predicata realia ɔdictoria de extremis illi⁹ distinctiōis verificēt pserti q cōpetūt extremis inqstū distinguūt. hm aūt sūt ista pdicata generari nō gñari. capere eē ⁊ nō cape. pduci ⁊ nō pduci. nā taliū pdicatoꝝ vnū ɔuenit vni extremo distinctiōis sm rōné qstū ad hoc in q distinguit ab alio extremo inqstū. s. psona se hz ut qd distinctū. ⁊ eēntia ut cōe qd. pduci aūt ɔuenit distīcto ⁊ pticulari. non aūt coi ⁊ indistincto. ¶ Ad 2ᵐ dr q gñatio diuina terminat in filio ad ré: verūtn in filio ē res q terminat gñationé p modū formalis termini ⁊ illa ē eēntia. fili⁹ etiā est res q terminat gñationé p modū geniti. nec tn oz q si fili⁹ gñet: ⁊ fili⁹ ē res diue nature q iō diuina nā gñet. sz ē fallacia accntis sic arguendo: res q est fili⁹ gñat: ⁊ illa res ē diuina eēntia igit nā diuina gñat. ¶ Ad 3ᵐ dr q sic nulla psona simul eadē gñatiōe gñat ⁊ gñat: ita nulla eēntia gñat ⁊ gñat eadē gñatiōe. nec valet pbatio: pr ⁊ fili⁹ sūt idē eēntialit. g eadē eēntia gñat ⁊ gñat. nā nō oē qd est pat gñat. nec oē qd ē fili⁹ gñat. ¶ Ad ɔfirmationé dr q dictū Augꝰ. nō solū itelligit de eadē psona imo de eadē essentia. nec li se solū refert psonā sm ré. sed sm modū significādi. stat eni li se p supposito locutionis: quō eēntia pōt dici suppositū. ¶ Ad 4ᵐ negat aᵒʳ. nō eni pat est eēntia gñans sz eēntia sub pātnitate. nec ē simile de sapia ⁊ de eēntia. licz improprie dicat sapia gñans. ⁊ magis iproprie eēntia ul' suba aut nā gñata. vñ scūs Tho. p̄ sen. dis. 5. q. j. arti. 2º sic ait. Gñare ppe ɔuenit supposito inqstū distictū. ⁊ iō quāto magis nomen appropinquat ad suppositū distinctū. tāto verius pōt de ipso pdicari act⁹ gñandi. vñ hec ē ppriissima pat gñat. qz iponit nomē pris a ppetate distīcte. Et silr pōt dici psona gñat qz nomē psone iponit a coi ppetate q dr psonalitas. ⁊ ɔiter min⁹ ppe dr de⁹ gñat. qz qūis claudat in se suppositū: nō tn suppositū distictū nec imponit nomē a ppetate distīcte. sed ab eēntia coi. in noib⁹ etiā abstractis ē ordo. qz qdā dicūt ordiné ad actū sic virt⁹ bonitas lux nā ⁊ habit⁹. ⁊ qz act⁹ sunt suppositoꝝ. iō in istis inuenit dictū: sapia gñat uel nā gñat. tn hm locutiones nō sūt extēdēde. sz sūt pie intelligēde. Quedā vo noia sūt q nō dicūt ordinem ad opationé: sz tn imponunt sm rōné nois ab actu substādi sic suba: vñ h nomé suba adhuc accedit ad rōné suppositi. sz h nomé eēntia oio remouet a rōne suppositi. ⁊ iō minime pōt dici q eēntia gñet. si tn iueniret eēt exponēda: eēntia gñat. i. pat q ē eēntia hille. ¶ Ad 5ᵐ dicit q aᵒʳ ē auctoritas mgri sniarū in hac pte auctoritate cuiuscūqz sci qñ ɔfirmata ē p ecclesiā. sci tn intellexerūt q eēntia dr gñata h ē coicata. cū eni ait Aug⁹. Essentia de eēntia lumen de luie ars de arte. sp subdit. Et ambo vnū lumen vna eēntia vna ars. ut notet coicationé eiusdē nature. nō aūt gñationé. ¶ Ad 6ᵐ patet per idē. ¶ Ad 7ᵐ dicit q illud sophisma peccat p fallaciā accntis vñ scūs Tho. de potētia dei. q. 8. arti. 2º ad 6ᵐ soluēs h sophisma: eēntia diuina ē paternitas. filiatio est eēntia diuina. g filiatio ē paternitas. dicit in tali pcessu incidere fallaciā accntis. Cui⁹ rōné assignat qz licz in deo nullū sit accns: ē tn ibi quedā similitudo accntis inqstū ea q de inuicē predicantur sm accns sūt vnū subiecto ⁊ differūt rōne. vult g q cū psona pdicet qsi p accns de eēntia cū ex tali idēptitate sm ré psone ⁊ eēntie infert ea q dicunt de vno dici de alio cōmittit fallacia accntis. Et idē ponit vltima pte. q. 3. arti. 6º ad 3ᵐ vbi dicit q sic arguēdo: de⁹ est ingenit⁹. fili⁹ ē de⁹. g fili⁹ ē igenit⁹. cōmittit fallacia figure dictionis ⁊ fallacia accntis. cui ɔcordat Cathon in pposito dicēs. q in argumēto qd habet pre manib⁹ est duplex fallacia. s. figure dictiōis pe o q in maiore ⁊ minore nō est idē modus pdicatiōis. nā in maiore cū dr ois fili⁹ fuit genit⁹ uel gñabat ē pdicatio formalis cū oē verbū predicet formalit ⁊ nō solū per idēptitaté. in minore vo cū dr: eēntia diuina est fili⁹: ē pdicatio p idēptitaté tm ⁊ iō nō valet discursus. Est etiā fallacia accntis. qz filiatio inqstum pdicat de eēntia p idēptitaté accidit q gñet. ⁊ ideo nō est mediū sufficiēs ad ɔcludēdū gñari de eēntia diuina. ¶ Sz ɔ hāc rñsioné arguit Greg. p̄ ɔ pmā qz ali⁹ ⁊ ali⁹ modus predicādi in vtraqz pmissa nisi aliud interueniat nō cōmittit fallaciā figure dictionis. qd patet. qz alias h eēt fallacia figure dictionis: omne animal est sensibile. ois hō ē animal. g ois homo ē sensibilis. qz in maiori ē pdicatio secūdi modi dicēdi p se ⁊ i minore ē pdicatio pmi modi. ⁊ gñalit qñcūqz ppa passio supioris pdicaret de p se inferiori p ipsū superi⁹ tanqz p mediū: eēt fallacia figure dictiōis. Itē qñcūqz aliq passio pdicaret de subiecto aliquo p diffinitioné subiecti. eēt fallacia figure dictionis. qz ali⁹ modus pdicādi est qñ passio pdicatur de diffinitiōe subiecti ab illo q diffinitio subiecti predicat de subiecto. ⁊ sic in multis demōstrationib⁹ eēt fallacia: qd non ē dicendū. Item hic eēt fallacia. oē animal ē albū. ois homo ē animal. g ois homo ē albus. cū pdicatio maioris sit p accns. ⁊ pdicatio minoris p se. ⁊ sic pma rñsio nō valet. ¶ Contra 2ᵃᵐ rñsioné arguit sic. pmo. qñ sm eā in multis optimis syllogismis eēt fallacia accntis. vbi grā in vltimo nunc assignato. nā aiali inqstū pdicat de hoie accidit q sit albū multo magis qz patri accidat gñare inqstū de eo pdicat essentia. 2º qz sm istā rñsionem accipit accidēs nō p eo qd realit adest ⁊ abest nec p eo qd accidētalit pdicat. sz gñalit p oi extraneo a rōne subiecti. ⁊ sic gñare ē accns pri. ⁊ sequit q in multis demōstrationib⁹ esset talis fallacia sic patet in ipugnatiōe pme solutiōis. ¶ Ad pmū ɔ pmā solutioné rñdet q nō quecūqz variatio modi pdicādi infert fallaciā figure dictionis. sed tn ille vari⁹ modus pdicandi q vnū pdicatū mutat in aliud: puta ad aliquid in aliquid. uel ecōuerso. infert fallaciā fi

gure dictiõis eo potissimũ q̃n predicatũ quod ꝑdica/
tur de terminis alicuiꝰ predicamẽti ꝛ incõgtũ hꝫ.dciu/
ditur ꝑdicari de terminis alterius ꝑdicamẽti. ꝓpter
hoc ꝙ ꝑdicant̃ de terminis ꝑmi ꝑdicamẽti incõgtum
habẽt talẽ modũ predicãdi uel ecõtra:sicut cũ dici/
mus gñari ꝑdicat̃ de filio.q꞉ ẽ relatiuũ.ꝛ iõ infert̃ ꝙ
gñari ꝑdicet̃ de eẽntia.q꞉ filiꝰ de eẽntia ꝑdicatur uel
ecõtra:sic in ꝓposito.dico ḡ ꝙ ꝑdicatio ꝑmi ꝛ secũdi
modi nõ est talis variatio q̃ causet fallaciã figure di/
ctionis sic ꝙ repugnat ei ꝑdicari de alijs qbꝰ non cõ/
uenit in zº mõ. sic in ꝓposito aliq̃ predicatã ↄueniũt
relatiuis incõgtũ hꝫ.s.q꞉ sũt distincta in diuinis qbus
repugnat ꝑdicari de non distinctis ac p hꝫ de nõ rela/
tiuis large capiẽdo relatiuũ ꝓ supposito in diuinis.
Ad zᵐ de passione dico ꝙ illa variatio modi ꝑdicã/
di nõ variat veritatẽ ꝓpositionis sic in ꝓposito vbi
actus notionales ꝑdicant̃ de relatiuis solũ.non autẽ
de alijs nisi implicite uel explicite dicant relationẽ ꝛ
supponãt ꝓ eo.cuiusmodi sũt ꝑsona paẗ deꝰ. vñ scũs
Tho.ꝑ sen.dis.5.q.i.arti.zº ad zᵐ. Relatiuũ in diui/
nis dicit̃ multipliciẗ. ꝓprijssime enĩ relatiuũ est quod
ẜm nomẽ suum ad aliud refert̃ ut pater. Aliud ẽ re/
latiuũ qđ cõsequit̃ uel causat relationẽ.sicut gñatio
ꝛ gñare. Aliud ẽ qđ implicite claudit in se relationẽ
sicut trinitas ꝑsonas distinctas relatione.ꝛ hoc no/
men ꝑsona includit relationẽ distinguẽtẽ. Aliud põt
dici relatiuũ incõgtũ ꝓ relatiuo ponit̃:sicut deꝰ ꝛ q̃dã
noia abstracta: cuius rõ est dicta.hec ille. Ad 3ᵐ dico
ꝙ ꝑdicatio p se ꝛ p accñs non causat fallaciã figure
dictionis.sed forte fallaciã accñtis.q̃ñcũq꞉ enĩ aliq̃
duo de se inuicẽ accidẽtaliter ꝑdicant̃ si aliqđ predi/
catũ cõueniat vni illoꝝ incõgtum distinguit̃ ab alio.ꝛ
illud ꝑdicatũ ↄcludat̃ in esse alteri.cõmittit̃ fallacia
accñtis sicut in ꝓposito eẽntia ꝛ filiꝰ accidẽtaliter q̃/
dãmodo de se inuicẽ ꝑdicant̃.si ḡ gñari qđ ↄuenit fi/
lio incõgtũ est suppositũ distinctũ ↄcludat̃ ꝑdicari de
eẽntia q꞉ predicat̃ de filio.cõmittit̃ dicta fallacia.nõ
enĩ oportet ea q̃ ↄueniũt filio ẜm modũ q̃ dr̃ ab eẽn/
tia.ꝑdicari de eẽntia:licꝫ filiꝰ ꝛ essentia de se inuicem
predicẽtur.ꝛ de hꝫ ampliꝰ dictũ est dis.zª.ꝑ hoc patet
ad argumẽta ꝫ zᵃᵐ rñsionẽ. ¶ Ad 8ᵐ patet p idẽ.q꞉
cõmittit̃ fallacia accidẽtis. ¶ Ad 9ᵐ dicẽdum ꝙ ista
ↄña non valet:eẽntia ẽ filiꝰ gñatus.ḡ eẽntia ẽ gñata
sicut nec ista:eẽntia est res generãs.ḡ eẽntia ẽ gene/
rans.cuiꝰ causa ẽ ẜm scm̃ Tho.ꝑ sen.dis.5.q.i.arti.ꝑ.
ad 4ᵐ.q꞉ forma adiectiui nõ circa idẽ ponit̃ in añce/
dẽte ꝛ ↄñte.sed in añte ponit̃ circa ꝑsonã.in ↄñte ꝟo
circa eẽntiã. Et ad ꝓbationẽ ↄñtie dicit̃ ꝙ phs ad ef/
ficaciã illiꝰ ↄñe non solũ ponit illã ↄditionem q̃ dicta
est in arguendo.sꝫ etiã quãdã aliam.s.si ẜm se ꝑdice/
tur ꝛ non ẜm accidẽs simpliciter:ꝛ non tm̃ cum addi/
to aliq̃ ul' determinatiõe quodlibet illoꝝ predicetur
de tali subiecto.nũc aũt nõ sic est in ꝓposito.q꞉ li ge/
neratum nõ ꝑdicatur ẜm se si ꝑticulariẗ ꝛ adiectiue
tm̃ sumat̃ sicut oportet si zª ↄña valere debet.s.eẽn/
tia ẽ gñata:ḡ gñabatur. Ad aliã ꝓbationẽ dicte ↄñe
ↄcedit̃ ꝑma ↄña:ꝛ negat̃ zª. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ il/
la zª tũc tm̃ habet veritatẽ vniuersaliter q̃n illud su/
periꝰ predicat̃ vniuersaliẗ de illo inferiori:ꝛ de oĩ de
quo inferiꝰ illud predicat̃.ita ꝙ non solũ predicat̃ de
illo inferiori distributo ꝓ oĩbꝰ suis p se.sed etiã ꝓ om/
nibꝰ de quibꝰ ipsũ dicit̃.sic ꝙ talis ꝓpositio possit eẽ
maior in syllogismo ꝑfecte regulato p dici de oĩ.nũc
aũt in ꝓposito li gñatũ nõ est taliẗ superiꝰ ad hꝫ gñatũ
Nam hec est falsa.omne qđ est hꝫ gñatum ẽ gñatũ.iõ
dicta ↄña nõ valet. Patet ḡ ꝙ ↄña breuiter a ꝑdica/
to coniũcto ad ptes eius non valet nisi quelibet ps
ꝑdicati ꝑdicet̃ de oĩ illo de q̃ ꝑdicatur ↄiũctũ.similiẗ
ↄña ab inferiori ad superiꝰ non valet nisi superiꝰ pre/
dicetur de q̃cũq꞉ de q̃ predicat̃ inferiꝰ.nullũ autem
ꝑdictorũ est in ꝓposito verũ. ¶ Ad xᵐ dicit̃ ꝙ scũs
Tho.rñdet in simili ꝓposito ꝑ sen. vbi s. ad 3ᵐ vbi sic
arguit:eẽntia est paẗ.ḡ eẽntia ẽ paẗ filij.sed relatiua
dicũtur ad ↄuertentiã.ḡ filiꝰ erit filiꝰ eẽntie.ꝛ sic eẽn/
tia gñat.ecce argumẽtũ. Et rñdet dicẽdũ inqt ꝙ cũ
dicit̃:eẽntia est paẗ.est duplex locutio ex eo ꝙ li paẗ
põt teneri q̃si adiectiue ut ponat formam suam circa
eẽntiam ꝛ sic est falsa.q꞉ ꝓprietates nõ determinãt
eẽntiã:uel põt sumi substãtiue ꝛ tũc paẗ supponit in
ꝑdicato ꝓ ꝑsona patris ꝛ sic ẽ vera.nec oportet ꝙ fi/
at hmõ ↄuersio.ḡ filiꝰ est filiꝰ eẽntie.sed filiꝰ ẽ filiꝰ pa/
tris q̃ est eẽntia.hec ille. Ita in ꝓposito dico.ꝙ ↄces/
sa ista:eẽntia ẽ filiꝰ patris.nõ sequit̃ ḡ paẗ est paẗ eẽn/
tie sed sequit̃ ꝙ est paẗ filij qui ẽ essentia : nec sequit̃
essentia ẽ filiꝰ patris.ḡ est gñata:nisi li filiꝰ staret ad/
iectiue.ꝛ ad hũc sensum negat̃ ꝙ eẽntia sit filiꝰ pr̃is
eẽntia nõ opponit̃ relatiue pr̃i.hoc enĩ sigñt nomẽ filij
tentũ adiectiue. Pro intellectu huiꝰ ꝛ ꝑcedentis so/
lutiõis notãdũ ꝙ scũs Tho.3º sen.di.5.in expositio/
ne lr̃e sic ait. Differẽtia ẽ inẗ noia substantiua ꝛ adie/
ctiua.substantiua enĩ sigñt non tm̃ formã:sed suppo/
sitũ forme: vñ possũt predicari rõne vtriusq꞉.ꝛ q̃n ꝑ/
dicant̃ rõne suppositi dicit̃ ꝑdicatio p idẽptitatẽ.q̃n
ꝟo rõne forme dicit̃ p denoĩationẽ seu p informatio/
nem:ꝛ hec ẽ magis ꝓpria ꝑdicatio.q꞉ termini in ꝑdi/
cato tenent̃ formaliẗ.adiectiua aũt sigñt tm̃ formã:
ꝛ ideo nõ possũt ꝑdicari nisi p informationẽ.vñ hec ẽ
falsa eẽntia est gñans:q̃uis hec sit vera:eẽntia ẽ paẗ
hec scũs Tho. Ex quibꝰ patet q̃ predicatio sit idẽpti/
ca ꝛ que formalis. ¶ Ad xiᵐ dicit̃ ꝙ illa cõuersio nõ
valet.q꞉ nascẽs in añcedẽte stat substantiue aliẗ eẽt
incongrua ꝛ in ↄñte stat adiectiue ꝛ non stat vnifor/
miter : sed debet conuerti sic.nascens est essentia.ḡ
essentia ẽ filiꝰ nascẽs:uel aliqd nascens aut hꝫ.addẽ/
do in ↄñte aliqd quod prohibeat ne adiectiuũ ponat
formã suã circa eẽntiam. ¶ Ad izᵐ dicit̃ ꝙ in diuinis
gñatur aliq̃ res:ꝛ cõcedit̃ ꝙ illa res q̃ generat̃ est es/
sentia.nec tamẽ sequit̃:ḡ eẽntia gñat̃.nec sequit̃ res
que est eẽntia gñatur sumẽdo rẽ pro relatiuo.ḡ eẽn/
tia gñatur.sicut nõ sequit̃.res q̃ est eẽntia distinguit̃
realiẗ a filio.ḡ eẽntia distinguit̃ realiter a filio.ꝛ q꞉ ẽ
semper stat pro re coĩ ꝛ nõ pro persona.hoc autẽ qđ
dico res q̃ est essentia põt stare ꝓ absoluto ꝛ pro re/
latiuo.ꝛ ideo nõ quicqd predicatur de vno ꝑdicatur
de alio. ¶ Ad ꝑmũ ↄtra 4ᵃᵐ ↄnem dico ꝙ nõ aliud
concludit nisi ꝙ essentia est illud de quo est filiꝰ.non

tamen sequitur ꝙ essentia se habeat in gn̄atione filij quasi materia uel subiectum. sed ꝙ habet vnam de conditionib⁹ nature. non tn̄ totū qḋ ē de ratione materie scꝫ potētialitatē ⁊ actualitatē. Pōt etiā dici ꝙ illud de quo ē aliqd nō oportet ꝙ sit illi⁹ materia. nec q̄si materia. imo pōt eē illi⁹ forma specifica: sicut cum dicim⁹ angelus ē de nā intellectuali ut dictū fuit in ꝓbatiōe 4ᵉ ꝯnis. qḋ patet expressius. qꝛ si aīa ꝓducta esset ante corpus ⁊ postea infūderet corpori: ille homo ꝗ sic ꝓduceret̄ non esset de anima sicut de materia. ⁊ constat ꝙ aīa prefuit ꝓductioni ⁊ inexisteret homini producto. ergo uel falsū est ꝙ oē preexistens ꝓductioni ⁊ inexistens ꝓducto sit illud de q̄ est ꝓductū ut sumit̄ in maiore hui⁹ argumēti. uel falsū est ꝙ omne illud de quo ē ꝓductū sit ei⁹ materia uel quasi mā licꝫ cōueniat cū materia in vna cōditione. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ maior ē falsa: nisi qn̄ talia ꝯstituentia sic se habent ꝙ non quodlibet est totū ꝯstitutū sed pars eius uel principaliter importans ptem sicut gen⁹ ⁊ differentia in reb⁹ cōpositis. mō in diuinis eēntia ē ipsa ꝑsona diuina ⁊ relatio similiter. Non valet similit̄ maior nisi vbi talia cōstituentia nō sūt suū esse. tūc enim oportet vnū esse potentiale respectu alteri⁹. in diuinis aūt non differt qḋ est ⁊ esse. ⁊ ideo nihil potest habere ratione potētie. ¶ Ad 3ᵐ ꝑ idem. dico eni p̄mo ꝙ essentia nō recipit aliqd s̄m rem in diuinis cum sit pur⁹ actus licꝫ preexistat s̄m modū intelligēdi relationib⁹. Dico 2ᵒ ꝙ nō oportet ꝙ recipiēs aliud sit potentiale uel materiale nisi acqrat aliqḋ eē ꝑ illud. cuiusmodi nō est in diuinis. imo relationes sūt ꝑ eēntiā diuine eēntie: ⁊ habēt esse ꝑ eā. nō aūt ecōtra. ⁊ ideo posito ꝙ essentia reciperet relationes. non seqtur ꝙ se haberet respectu earū ut potētiale subiectū. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ aᵃ. non eni oportet ꝙ illud de quo aliqd ꝓducit̄ uel est sit subiectū gn̄ationis aut ꝓductionis eius. ⁊ de h̄ dat̄ exēplū ab aliquib⁹. si eni forma preexisteret ⁊ sub illa crearet̄ materia: cōpositū resultās produceretur de illa forma: ⁊ tamē non eēt subiectū gn̄ationis illius. Illud concordat illi quod dicit scūs Tho. p̄ma pte ut allegatū fuit in 4ᵃ ꝯne ꝙ Michael pōt dici eē de natura intellectuali ⁊ ꝯsequenter fieri de illa. nō oportet ꝗ li de semꝑ dicere circūstantiam materie uel subiecti. Ex quo patet ad illā cōfirmationē q̄ ibi fiebat. Ad replicā q̄ ibi ponit̄ dico ꝙ sancti dicentes filiū esse natū de substantia p̄ris designant ꝯsubstantialitatē p̄ncipij ꝓductiui. vn̄ simul li de importat ꝯsubstātialitatē ⁊ distinctionē int̄ illud de q̄ ē ⁊ illud quod de eo ē. hinc ē ꝙ non dicim⁹ domū eē de edificatore: nec creaturā de deo. qꝛ non ē cōsubstantialitas domus ad edificatorem. nec dei ad creaturam nec ecōtra. similiter vbi nulla est distinctio non dicim⁹ hoc de h̄ ꝓprie loquēdo. vnde nō dicim⁹ ferrū eē de ferro: sed bn̄ dicim⁹ cultellū esse de ferro qꝛ inter cultellū ⁊ ferrū ē distinctio sicut inter principiū intrinsecū ⁊ p̄ncipiatū. sensus ē ꝗ. fili⁹ ē natus de substantia patris. i. ē natus a patre ꝗ est eadē substantia qui ipse ⁊ ei⁹ p̄ncipiū. nō dicim⁹ aūt ꝙ fili⁹ ē de essentia qꝛ essentia nō est p̄ncipiū ei⁹ nec ab ipso distincta nec dicim⁹ ꝙ filius ē de substantia sp̄us sancti aut ꝙ pater ē de eēntia filij. qꝛ licꝫ int̄ eos sit cōsubstantialitas ⁊ ꝑsonalis distinctio. non tn̄ scūs sp̄us ē principiū filij: nec fili⁹ principiū p̄ris. Quia aūt nō absolute dicam⁹ filius est de essentia: dicim⁹ tamē ꝙ fili⁹ est de essentia patris qm̄ in eo qḋ dr̄ p̄ris notat̄ distinctio ⁊ principiatio. in eo v̄o ꝙ essentia. denotat̄ cōsubstantialitas. ⁊ debet exponi per hāc. fili⁹ ē a patre cum q̄ est vna eēntia ⁊ substātia. Quod v̄o ꝯtra hoc inducitur ex argumētatiōe Aug. non tollit qḋ dictū est. nā Aug⁹ accipit ibi eē de nihilo eo mō quo creatura dicit̄ eē de nihilo scꝫ qꝛ nō est ex aliquo preexistēte. nec facta ē aliqd preexistens. ⁊ ꝑ oppositum accidit h̄. qḋ dico de aliq̄ substātia coīter tam ꝓ eē de aliqua substantia preexistente non producta per talem productionem. q̄z ꝓ esse uel fieri aliquā substantiam actualiter ī alio existentē improductā. h̄ aūt modo filius non est de nihilo sed de aliq̄ substātia ⁊ non ē de aliq̄ substātia q̄z p̄ris. ꝗ est de ei⁹ eēntia. i. ē substātia ꝗ est p̄ris. ⁊ sic ꝓcedit argumētatio. ⁊ ꝯcludit̄ ꝓpositū ei⁹. Quia aūt Maxim⁹ ꝯcederet filiū eē ex p̄re: nō tn̄ cōcedebat ipsum eē vnā substantiā cū patre. qḋ Aug⁹ ex dictis ꝓbat ꝯtra eū. quia ipse nō ē de nihilo ut creatura. ⁊ ꝑ ꝯsequēs oportet ꝙ de aliq̄ ul' sit aliq̄ suba preexistens. ⁊ non apparet nisi substātia patris. ꝗ est suba patris ac ꝑ hoc ē ex patre ꝗ est suba que ē filius ⁊ ecōtra. ⁊ ista dīsio ē Grego. de arimino qui nō multū deuiat a scō Tho. Unde scūs Tho. p̄ sen. dis. 5. q. 2. arti. p̄. hec ꝓpositio de ꝓprie sigt̄ p̄ncipiū ⁊ cōsubstantialitatē. hec aūt ꝓpositio ex ordinem p̄ncipij designat. vn̄ quicqd dicit̄ eē de aliq̄ ē ex illo: sed nō cōuertit̄. sicut dicit̄ dis. 36. vn̄ hec ꝓpositio ex q̄n̄q̄ notat ordinē tēporis ut ex mane fit dies. q̄n̄q̄ ordinem p̄ncipij agentis sicut artificiata sunt ex artifice. q̄n̄q̄ principiū mālē ut cultellus est ex ferro. sed de cū denotet ꝯsubalitatem semꝑ notat p̄ncipiū uel mālē uel agens ꝯsubstantiale: sicut dicim⁹ ꝙ homo fili⁹ gn̄at̄ de patre suo. cum sit generatio ꝑ decisionē substātie ⁊ s̄m istum modū filius de patre dicitur. ⁊ de eēntia patris: tamen de patre sicut de gn̄ante ⁊ de essentia sicut de generatiōis p̄ncipio coīcato. vnde ⁊ accedit ad similitudinem p̄mi modi si a materia remoueatur totū quod imꝑfectionis ⁊ remaneat hec sola de conditionib⁹ materie ꝙ ē manēs in re ⁊ per eam res subsistit ⁊ p̄cipue res artificiata q̄ est in genere substātie ꝓpter suam materiam ⁊ non propter suam formā ut dicit cōmentator libro de anima. quia ergo de dicit consubstantialitatem ⁊ ordinē ad principium. ⁊ consubstantialitas respicit personam gn̄antem. ideo non dicimus ꝙ filius sit de essentia: sed ꝙ sit de essentia patris. ⁊ ideo nō oportet eē distinctionē filij ab eēntia. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ si aᵃ intelligat̄ de terminis productionis que sūt forma ⁊ eius priuatio. aᵃ est vera. sed bᵃ ē falsa cum diuina essentia nunq̄ fuerit sub priuatione filij. nec ꝓbatio vadit ad h̄ propositum. si autem termini productionis intelligant̄ principium productiuū ⁊ ipsum productū. aᵃ est falsa. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ ꝙ s̄m scm̄ Tho. de potētia dei. q. 2. arti. p̄ ad pri

nil. Potentia que in deo ponit̃ nec ꝓprie actiua est
nec passiua cũ in ipso nec sit ꝑdicamentum actionis
nec passionis. sed sua actio est sua substãtia. sed ē ibi
potentia per modum potentie actiue significata. nec
tamen oportet ꝙ filius sit actus uel factus. sicut nec
oportet ꝙ ibi sit ꝓprie actio uel passio. hec ille. Dico
tamē ꝙ in diuinis ē potētia qua aliquis puta pat̃ ge/
nerat. ⁊ ē ibi potētia qua ali⁹ puta filius generat̃. ea/
dem tamē est potētia que est in patre ut generet ⁊ in
filio ut generet̃ ſm ꝙ ponit scũs Tho. ꝑ sen. dis. 7. q.
ultima arti. ꝑ. ¶ Ad 7ᵐ dicit̃ ꝙ licz filius dei non ꝓ/
ducatur de aliqua materia: non tamē ꝓducit̃ de ni/
hilo. vñ scũs Tho. ꝑ sen. dis. 5. q. 2. arti. 2ᵒ ad ꝑmũ sic
ait. Quis filius non sit de materia: tamē non sequit̃
ꝙ non de aliquo. quia ē de substãtia patris. quo etiã
remoto adhuc nõ sequeret̃ ꝙ esset ex nihilo ut dictũ
est. quia pater nõ est de aliquo ⁊ tamē nõ est ex nihi/
lo. hec ille. Pro cuius intellectu sciẽdum ꝙ ſm eum
ibidem in principali r̃nsione differt dicere aliqd non
eē ex aliquo. ⁊ aliqd esse ex nihilo. cũ enim dicit̃ ali/
quid non esse ex aliquo sicut ex materia. nihil ponit̃
⁊ hoc ꝯuenit filio dei. cũ autem dicit̃ aliqd esse ex ni/
hilo remanet ordo affirmatus ad nihil. sz aliquid ha/
bet ordinem ad nihil dupliciter. scz ordinem tẽporis
⁊ ordinē nature. ordinē temporis eo ꝙ prius fuit nõ
ens ⁊ postea ens. ⁊ hoc nulli eterno cõuenit. ordinem
nature qñ aliqd habet eē dependens ab alio. hoc eni
ex parte sui nõ habet non eē. cũ totum esse suum ad
alterum dependeat: ⁊ quod est alicui ex seipso natu/
raliter ꝓcedit illud qđ est ei ab altero. ⁊ ideo supposi/
to ꝙ celum sit ab eterno. adhuc tamen est verũ dice/
re ꝙ fuerit ex nihilo sicut ꝓbat Auicenna. Neutro
aũt modo filius habet ordinē ad nihil. non eni habet
ordinē temporis. qꝛ est eternus. nec ordinē nature qꝛ
suũ esse est absolutũ non dependẽs ab alio. Quis eni
filius totum eē suum habeat a patre: tñ esse suũ non
est dependens. qꝛ accipit a patre idē numero esse qđ
habet pater: sicut eē creature q̃ in nihilũ caderet nisi
eē suum sustineret̃ ab aliquo. ⁊ ideo fili⁹ nõ habet eē
dependẽs. neqꝫ ex nihilo qđ necessario sequeretur si
aliud esse in numero reciperet a patre. hec ille. Ex q/
bus patet ꝙ licz fili⁹ non fiat de aliquo qđ se habeat
ut materia: non tñ creat̃. tũ quia non ꝓducit̃ ex nihi/
lo. tum qꝛ ꝓducit̃ de suba patris. illud aũt ꝓprie cre/
atur qđ ꝓducitur de nullo altero: uel vtroqꝫ modo/
rum ꝑdictorũ quod scz prius fuit ſm tempus nõ ens
q̃ꝫ ens. uel prius ordine nature. quia scz ex se non ha/
bet eē. imo suum esse dependet ad aliud. ⁊ ideo pri⁹
natura ē non ens q̃ꝫ ens. ¶ Ad 8ᵐ dicit̃ ꝙ siue ignis
generet aliũ ignem de parte sue substãtie siue de to/
ta suba dũmodo nulla alia entitas eēt in igne gñato
realiter distincta ab illa substãtia que dat̃ ei a gñan/
te. sicut in filio nõ est alia entitas ab essentia: illa suba
non eēt materia ignis: sed eēt ipse ignis. sic in ꝓposi/
to. ¶ Ad 9ᵐ dico ꝙ non sic eēt in illo casu de igne ge/
nerante ignē de materia ꝓpria. ⁊ de pr̃e gñante filiũ
de sua suba. nã tũc illud qđ generãs daret gñato nõ
esset ipsum gñatum: sed ps eius actuabilis ꝑ formã.

secus ē in ꝓposito vbi substantia patris non est pars
filij. sed totus fili⁹. ¶ Ad xᵐ dicit̃ ꝑmo ꝙ nec filiatio
nec passiua gñatio est prior filio prioritate originis:
aut quacũqꝫ alia prioritate extra intellectũ. 2ᵒ dicit̃
ꝙ licz filiatio uel generatio passiua ſm modũ nostrũ
intelligẽdi precedãt personam filij. nõ tamē oportet
ꝙ in aliquo signo uel priori intelligat̃ filiatio: uł pas/
siua generatio eē subiectiue in eẽntia diuina ⁊ non in
filio. filiatio enim nõ ut relatio: sed ut forma ꝯstituti/
ua ꝑsone ⁊ generatio passiua ut via se habẽs ad filiũ
preintelligunt̃ ꝑsone cõstitute ut alias dicet̃. ut aũt
preintelligũtur non oportet eas intelligi ut inheren/
tes. sed si intelligãtur ut existẽtes in essentia nõ intel/
ligũtur in ea esse ut in subiecto. sicut enim dicit scũs
Tho. ꝑ sen. dis. 23. q. 1. arti. 3ᵒ ad 4ᵐ. Compatio terre/
norum ad diuina ſm Dil. nulla est. vnde nullus illo/
rum modorum quos ꝑhus enumerat sufficit ad ex/
plicandũ quõ in diuinis aliquid in aliquo esse dicat̃
precipue modus q̃ ꝓprietates in essentia eē dicũtur
quia non inuenit̃ in creaturis aliqua diuersoꝝ gene/
rum in idẽptitate rei ꝯuenire sicut relatio ⁊ substãtia
in diuinis cõueniũt in eẽntia rõne cuius vnum in al/
tero eē dicitur scz paternitas in essentia sicut in pre/
existente ſm intellectũ. hec ille. ¶ Ad xjᵐ negat̃ aᵃ ut
dictum ē in r̃nsione 4ᵉ. si enim anima preexistẽs cum
corpore nouiter creato cõstitueret hominem illa ani/
ma per se igrederet̃ ꝯstitutionem hominis. nec cape/
ret esse per gñationem illius ⁊ tamē non eēt subiectũ
talis ꝓductionis. ¶ Ad 12ᵐ negat̃ ꝯña. nec valet ꝓ/
batio. non eni illa ē differentia int̃ generationē ⁊ cre/
ationē. sed plures alie presertim illa q̃ dicta ē in solu/
tiõe septimi. verũtamē falsũ supponit̃ ꝙ creatio nõ
habeat subiectũ. hoc eni falsum est cũ creatio sit ac/
cidens ut alias patebit. angelus etiã creatur ⁊ nõ de
subiecto fit. nõ ergo põt verificari ꝙ creatio sit pro/
ductio sine subiecto sui uel sine subiecto quod sit ꝑ
ꝑfecti. ¶ Ad argumẽtum ꝑncipale dicit̃ ꝙ q̃uis ac/
cipere sit actus notionalis. põt tñ terminari ad essen/
tiam. ſm enim scm̃ Tho. ꝑ sen. dis. 5. q. 3. arti. ꝑmo ad
3ᵐ. In diuina generatiõe sicut ⁊ in q̃libet alia est tria
ꝯsiderare scz gñantē gñatum ⁊ naturam cõicatam ꝑ
gñationem. possunt ergo verba notionalia designa/
re ꝯparationem gñantis ad genitum sicut est generare
uel gñantis ad essentiam sicut ē dare. uł geniti ad es/
sentiam. sicut est accipere. uel geniti ad gñantē sicut
est nasci. Sciendum igitur ꝙ cum verbũ notionale
significet actũ ꝑsone ut distincta est oportet ꝙ sem/
per egrediatur a persona distincta. ⁊ ideo nullũ tale
verbum exit ab essentia: ut dicatur essentia gene/
rare uel dare notionaliter uel accipere uel nasci.
Uerba autē que comparationem designant gñan/
tis ad essentiam uel geniti ad eẽntiam terminantur
ad essentiam. quia ex illa parte nõ sunt distincta. ⁊ hꝫ
verba sunt accipere dare. Sed verba que desigñt
comparationē geniti ad gñantem: uel econtra sunt
distinctiua ex vtraqꝫ pte: ⁊ ideo ex neutra pte potest
eis adiungi essentia. quia nec essentia generat filium
nec pater generat essentiã: qđ patet ex significatiõe

verboꝝ. qꝛ generãs inq̄tū gnãns distinguit̃ a gñato
ꝛ econuerso. sꝫ dans distinguit̃ ab eo cui dat: sed nõ
ab eo qđ dat. similit̃ accipiens distinguit̃ ab eo a quo
accipit. sed non necessario ab eo qđ accipit. aliquis
enim seipsum accipere potest sicut seruus manumis/
sus. hec ille. Et ista de q̄stione p̄nti dicta sufficiãt.

Circa sextam distin/

ctionem queritur. Utrū pater ge/
nuerit filium natura. Et arguit̃ ꝙ
nõ. Natura enim ꝛ essentia idē sunt
5[o] metaphisice. sed pater nõ genuit
filium essentia. nec ista cõcedit̃. igitur nec debet cõ/
cedi ꝙ genuerit filiū natura. In oppositū arguitur
Uerbū in diuinis est vere filius. sed de ratione filij ē
ꝙ producatur modo nature ꝛ per naturalem gene/
rationem. igitur filius ꝓducitur natura. In ista que/
stione erunt duo articuli. in primo ponentur ꝯnes. in
2[o] mouebunt̃ obiectiões. ¶ Quantum ad p̄mū ponitur
ista ꝯ ꝙ essentia diuina est principium quo omnium
actuum diuinoꝝ. probatur sic. Quicūq̄ actus cõ/
uenit diuine persone. aut cõuenit ei ratione sue eēn/
tie. aut ratiõe sue proprietatis. si rõne essentie tanq̄
illi[9] cuius virtute agit tali actu. habet̃ propositum. si
ratione proprietatis aut hoc est inq̄tum illa propri/
etas est quid absolutum aut quid relatiuum. Nõ z[m]
quia relatio ut relatio non ē principium agendi: nec
ratio alicui agēti: nec terminus. Si ut est quid abso/
lutum. cum omne tale sit diuina essentia uel fundet̃
in ea. sequitur propositum scꝫ ꝙ omnis actus cõue/
niens diuino supposito conuenit ei ratione essentie
tanq̄ principij quo suppositum agit. Ista ꝯ est sancti
Tho. p̄ sen. dis. 5. q. i arti. p̄. et dis. 6. q. i. arti. 3[o]. ¶ 2[a] ꝯ ē
ꝙ essentia sub ratione essentie nõ est principium ali/
cuius actus secūdi qui est operatio. sed solum respe/
ctu primi actus qui est esse. ꝓbatur. Illud quod non
conuenit omni tali non conuenit ei in eo ꝙ tale. sed
essentie non conuenit aliquis actus generaliter scꝫ
omni essentie nisi esse. igitur nullius actus ipsa ē p̄n/
cipium in eo ꝙ essentia nisi ipsius eē solum. Ista ꝯ ē
eiusdem ibidem scꝫ dis. 6. q. i. arti. 3[o]. et dis. 7. q. i. arti.
p̄. ad z[m]. ibi enim dicit ꝙ essentia se ipsa dat eē habē/
ti ꝛ ille est quasi actus primus. nec ille actus egredit̃
ab essentia mediante potentia. egredit̃ tamen alius
actus ab essentia qui est actus non solum essentie: sꝫ
habentis essentiam. est enim essentie sicut principij. ꝛ
est habentis essentiam sicut agentis. ꝛ ille est act[9] se/
cūdus qui dicit̃ operatio ꝛ inter essentiam ꝛ illū actū
cadit potētia materie differens ab vtroq̄ in creatis
realit̃. sed in deo tm̄ ratione. hec ille. ¶ 3[a] ꝯ ꝙ essen/
tia diuina est principiū actus gñationis sub ratione
qua essentia est natura. ꝓbatur sic. nam cū in essen/
tia sint diuersa attributa que realiter sunt vnum licꝫ
distinguant̃ ratione tamē actus refertur ad essentiā
s̄m illud attributum quod exigit cõditio actus. sicut
intelligere est a diuina essentia inq̄tum ipsa est intel/
lectus. ꝛ res volite que possunt esse ꝛ non esse pro/
ducuntur ab essentia inq̄tum ipsa est voluntas. sed
de ratione generationis est ꝙ producatur generatū
in similitudinē gñantis ꝛ hꝫ ꝓductiõis p̄ncipiū ptinet
ad naturam que est vis ex similibus similia procreãs
essentia igitur sub ratione nature est principium act[9]
generandi. ꝛ ideo dicitur ꝙ pater natura genuit fi/
lium. Ista est ꝯ sci Tho. p̄ sen. dis. 6. q. i. arti. p̄. Itē de
potentia dei. q. 2. arti. 3[o]. arguit ꝙ nec gñationis filij
nec ꝓcessionis spūs sancti voluntas est principium
sed natura. Quod eni voluntas inq̄tum hꝫ non sit prin/
cipium taliū actuū arguit sic. Uolūtas inq̄tum vo/
luntas est cum sit libera ad vtrūlibet se habet. potest
enim agere ꝛ non agere: sic uel sic facere: velle uł nõ
velle. ꝛ si respectu alicuius voluntas sit determina/
ta. hoc non est inq̄tum voluntas. sed ex inclinatione
naturali quam habet ad aliquid sicut ad finem vlti/
mum quem nõ potest nõ velle. sicut volūtas huma/
na non potest nolle beatitudinem: nec velle miseriā.
Ex quo patet ꝙ omne illud cuius voluntas est prin/
cipium quātum in se est possibile: ē esse uel nõ esse. ꝛ
esse tale uel tale: ꝛ eē tūc uel nūc. omne autem quod
sic se habet creatum est. nam in eo qđ est increatum
non est potestas ad esse uel non esse: sed per se est ne/
cesse esse: ut probat Auicenna. si igitur ponatur fili[9]
volūtate gñatus sequitur necessario ipsum esse cre/
aturā: ꝛ eo modo potest argui de spiritu sancto. Sed
ꝙ dictoꝝ actuum natura sit principiū arguitur sic
ab eodem ibidem. Natura inquit ad vnum determi/
nata est. ꝛ s̄m hoc ex hoc ꝙ filius est a patre gñatus
natura. oportet ꝙ ipse nõ possit esse nõ gñatus. ꝛ ꝙ
non possit esse alio modo q̄ est. aut patri non cõsub/
stantialis uel inequalis. cum illud quod naturaliter
ꝓcedit ꝓcedat in similitudinem eius a quo procedit
ꝛ hoc ē quod dicit Hil. in libro de synodis. Omnib[9]
creaturis substātiam dei volūtas attulit. sꝫ filio na/
turam dedit perfecta natiuitas: ꝛ ideo talia sūt cun/
cta creata: qualia deus esse voluit. filius aūt talis ē
qualis est de[9]. sicut aūt dictum ē volūtas licꝫ respe/
ctu aliquoꝝ ad vtrūq̄ se habeat. tamen respectu fi/
nis vltimi naturalem iclinationem habet. ꝛ similiter
intellectus respectu p̄ncipioꝝ naturalem quēdā
modum habet. principium aūt diuine cognitionis est
ipse deus qui etiam ē finis sue volūtatis. vnde illud
quod procedit in deo per actū intellectus cognoscē/
tis seipsum naturaliter ꝓcedit. ꝛ similiter quod pro/
cedit p actum voluntatis diligentis seipsam. ꝛ ꝓpter
hoc cum filius ꝓcedat per actum diuini intellectus
inq̄tum pater cognoscit seipsum. ꝛ spirit[9] sanct[9] per
actum volūtatis inq̄tum pater diligit filium: sequit̃
ꝙ tam filius q̄ spūs sanctus naturaliter procedant.
ꝛ ex hoc vlterius ꝙ sint consubstantiales ꝛ coequa/
les ꝛ coeterni patri ꝛ sibi inuicem. hec ille in forma.
Eandem ꝯnem cum probationibus tenet p̄ma par/
te. q. 41. arti. 3[o]. ex qua ꝯne cum ꝓbationibus sequit̃
ꝙ spiritus sanctus non plus producitur voluntate
inq̄tum volūtas est q̄ filius. 2[o] ꝙ filius producitur
intellectu ut natura ē. 3[o] ꝙ spūs sanctus producitur
voluntate hoc ē per actū volūtatis ut volūtas ē na/
tura quidem ad vnum determinata. vñ in de poten/

tia dei.q.x^a.arti.z^o.ad 4^m dicit q sicut filius naturaliter procedit a patre ut verbum. ita spiritus sanctus naturaliter procedit ab eo ut amor. Sm enim q ponit sanct^o Tho. p sen. dis.6.q.i.arti.z^o. Volūtas diuina non se habet ad spiritum sanctum sicut principium ad principiatum sed sicut principium ad id quod est sibi ratio principiandi. z similiter se habet intellectus ad verbum. voluntas inquit potest comparari ad aliquid dupliciter. aut sicut potentia ad obiectum: aut sicut principium. Si comparetur voluntas ad aliquid ut obiectum: tunc omne volitum a deo potest dici esse voluntate eius: z sic potest dici pater ee deus sua voluntate. vult enim se esse deum. z similiter potest concedi q pater genuerit filiū voluntate. Si autem voluntas comparetur ad aliquid ut principium. hoc potest ee dupliciter. quia aut illud ad qd comparatur dicit rationē principiandi. aut dicit ipsū principiatum. Si primo modo si comparatur voluntas ad processionem spiritus sancti qui procedit ut amor i quo amore voluntas principiata producit. s. creaturas. z sm hūc modum etiam intellectus se habet in deo ad generationem filij qui procedit ut ars z verbum. Si z^o modo tunc principiatum procedit a voluntate sm conditionē voluntatis. voluntas aūt quātum est in se est libera vnde principiata voluntatis sunt tm̄ ea que possunt esse uel non esse. z hoc modo constat q voluntas diuina comparatur ad creationem rerum: z non ad generationē filij. hec ille. Ex quibus videtur velle q essentia diuina est pncipium generationis z spirationis z creationis z omnium diuinorum actuum: sed non sub nuda ratione essentie: quinimo essentia diuina ut induit rationem intellectus aut memorie est principium generationis verbi ut verbum. licz filij ut ē filius pncipium generatiōis sit essentia ut induit rationem nature. vlterius eēntia ut induit rationem voluntatis naturalis est principium spirandi spūs sancti. sed ut induit rationē voluntatis libere indifferenter ad opposita sic est principium creaturarū. z ex hoc soluuntur multe cōtradictiones que vidētur in dictis sancti Tho. ¶ 4^a ꝯ ē q licz spūs sanctus pcedat naturaliter a patre: non tamē procedit ab eo per modum nature sed p modū voluntatis. Prima pars ꝯnis probata est i precedēti ꝯne. Sed z^am probat sic scūs Tho. de potentia dei q.x.arti.z^o. Conuenienē inquit dixerunt qui posuerunt vnam istarum processionum esse per modū nature z intellectus. aliam p modum voluntatis ꝯtū ad hoc q processio que est sm naturam ul' intellectū non preexigit aliam processionem. processio aūt que est per modum voluntatis aliam processionem preexigit. Nam amor alicuius rei non potest a voluntate procedere nisi preintelligatur pcessisse ab intellectu verbum conceptum. bonum enim intellectū est obiectum voluntatis. hec ille. Item ibidem ad .xj^m. pcessio que est per modum voluntatis distinguitur tripliciter ab ea que est per modum nature. Primo quia sicut processio que ē per modum nature nō preexigit aliam pcessionem intellectus. processio autē que est p modum volūtatis de necessitate preexigit aliam pcessionem q̄ est per modum intellectus. z^o q sicut natura producit aliquid in similitudinem sui: ita z intellectus tam intra q̄ extra. Intra quidem sicut verbū est similitudo rei intellecte: z intellectus intelligētis seipsum. Extra autem sicut forma intellecta inducitur in artificiatum. volūtas autem nō producit suam similitudinem intus nec extra. Intus quidē non. quia amor qui est intranea pcessio volūtatis nō est aliqua similitudo volūtatis ul' voliti: sed quedam impressio relicta in volito: aut quedam vnio vni^o ad alterum. Extra autē non. quia voluntas imprimit in artificiatum formam intellectam prius q̄ volitā sm ordinem rationis. vnde principaliter ē similitudo intellectus z secundario voluntatis. z^o quia processio nec est tm̄ ab vno sicut ab agente si sit perfectū agēs. nec obstat q in animalibus idem generatur a duob^o scz ex patre z matre. nam solus pater est agēs in generatione. mater vero est patiens. similiter autem pcessio intellectus est ab vno solo. sed amicitia que est amor mutuus pcedit a duobus ad inuicem se amantibus. hec ille. Sed dicetur forte. quomodo stant simul ista duo q spiritus sanctus naturaliter pducat non tamen per modum nature: Rndet scūs Tho. ibidem ad 4^m dicēs. Spūs scūs naturaliter procedit a patre ut amor: nec tamē spiritus sanctus procedit p modū nature. hoc enī dicit in diuinis procedere p modum nature quod pcedit sicut ea que in creaturis a natura pducūtur z non a volūtate. sic ergo differt naturaliter pduci: z pduci per modū nature. dr aūt pduci naturalit ppt naturalē habitudinē quā habet ad suū pncipiū. p modū vero nature pduci dr quod pducit ab aliq principio sicut natura pducit. hec illē in forma. ¶ 5^a ꝯ est q licz spūs sanct^o pcedat naturaliter: cū hoc tn̄ libere pcedit a patre. vn̄ scūs Tho. dicit ibidē ad 5^m. Naturalis inquit necessitas sm quā voluntas aliqd ex necessitate velle dicit ut felicitatē. libertati volūtatis non repugnat ut docet Aug^o. 5. de ciuitate dei. Libertas enī voluntatis coactioni uel violētie opponitur. non aūt est violentia uel coactio in hoc q aliqd mouetur sm ordinem sue nature. sed magis in hoc q naturalis motus impeditur sicut cū impeditur graue ne descendat ad mediū vnde voluntas libere appetit felicitatē: licz necessario appetat illam. sic etiā z de^o sua voluntate libere amat seipsū licz de necessitate amet seipsū: z necessariū est q tantū amet se quātum bonus est sicut tātum intelligit se quantū est. libere igitur spūs sanct^o pcedit a patre. non tn̄ possibiliter sed ex necessitate: nec possibile fuit ipsū pcedere minorem pre. sed necessariū fuit illū patri esse equalem: sicut z filiū qui ē verbū patris. hec ille. ¶ 6^a ꝯ q licz respectu gn̄atiōis filij deus habuerit voluntatem cōcomitātē: non tn̄ accedentē nec an̄cedentem duratiōe uel intellectu. Istam ꝯnem pbat scūs Tho. de potētia dei.q.z.arti.z^o. ad z^m. dicit enī sic. Respectu nulli^o rei ē deo volūtas accedēs. quia quicqd aliqn vult ab eterno voluit. cōcomitans vero est respectu omnium bonorum

que sunt tam in illo q̄ in creaturis. Vult enim se esse et creaturā esse. sed p̄cedēs uel antecedēs tpe quidē non ē nisi respectu creaturarū que ab eterno nō sūt. precedēs vero intellectu est respectu actuū eternorum qui sign̄tur ad creaturas terminari sicut dispositio predecessio et hm̄ȝ. generatio v̄o filij nec ē creata nec ad creaturas terminari sign̄tur. vnde respectu ei⁹ non est voluntas precedens: nec tempore nec intellectu. sed solum volūtas cōcomitās. hec ille. Et in h̄ terminatus p̄mus articulus sit.

Quantū ad secundum articulū arguitur contra ōnes. Et p̄mo cōtra p̄mas tres arguit Gregori⁹ p̄bando q̄ diuina eēntia nullo modo debet poni p̄ncipium quo gn̄andi aut spirādi: cuius oppositū ōnes ille videntur sonare. Arguit igitur primo sic. Omne principium gn̄andi est realiter distinctum a gn̄atione uel a genito. sed essentia diuina nō est realiter distincta a generatione diuina nec a genito deo. igitur nō est principium gn̄andi genitum deū. ma͞ior patet. sed mi͞or probatur. quia omne principium distinguit̄ ab eo cuius est p̄ncipium. omne etiam principium gn̄andi est principium generationis uel geniti. Dicetur forte q̄ principium qd̄ vtiq̄ distinguitur a p̄ncipiato. non aūt p̄ncipium quo. Contra si hoc eēt verum: non magis p̄ncipiū quo eēt p̄ncipiū p̄ncipiati q̄ econtra. verbi grā. in p̄posito nō magis eēntia diuina ē principiū quo generationis uel geniti q̄ ecōtra. genitū uel generatio esset principium eius. similiter eēntia ita eēt principiū essentie sicut geniti ex quo tale p̄ncipium a principiato non distinguit̄: sed ē ipsum. hoc autē nullus diceret nisi abuteret̄ vocabulis. Cōfirmat̄ quia principium in q̄tum principium ē principium alteri⁹ et non sui: ut patet p̄ physicor̄. ideo dicit̄ ibidem. q̄ si tm̄ vnū est principium nō est. uel ergo p̄ncipium quo non ē principiū. uel ē distinctum ab eo cuius est principium. ¶ 2⁰. Nā si natura diuina uel eēntia eēt p̄ncipiū gn̄atiōis uel filij essentia diceret̄ relatiue principium ad illū uel illam. ōn̄s est falsum. tenet ōn̄a. q̄ principiū in q̄tum p̄ncipium est ad aliud. sed falsitas ōn̄tis patet. quia nullum nomē notionale predicatur de essentia ut ponit magister dis. 27. Et p̄batur auctoritate Damas. li. 3⁰ ca⁰ 6⁰: vnde talia nomina solum de ypostasib⁹ predicātur: ut patet ibidem. cōstat aūt p̄ncipium eē nomē notionis s̄m omnes. et infra habetur dis. 29. ¶ Ad hanc rōnem dicitur q̄ vbi principiū non distinguitur a p̄ducto inter illa non ē realis relatio. vbi vero distinguitur relatio est realis. licȝ autem in creaturis semp̄ principiū quo sit realiter distinctū a producto: et per ōsequēs realiter referātur ad inuicem. in diuinis tn̄ nō est realis distinctio inter illa. vn̄ nec realis relatio: sed tm̄ rationis. Hec aūt responsio nulla est. Primo: q̄ dicit incōpossibilia sibi. scȝ aliqd esse p̄ncipiū alicui⁹ et non distingui ab alio sicut supra manifeste patet ex intētione ph̄i p̄ physicor̄ et cōmētatoris ibidem cōmento. 8⁰ dicētis. q̄ p̄ncipiū exigit pluralitatem et per ōn̄s distinctionē int̄ se et principiatum. 2⁰ quia si non exigitur realis distinctio quid p̄hiberet relationē: ut relatio ē: esse p̄ncipiū q̄ gn̄atiōis ut actio uel productio: et tamen esse indistinctam realiter ab ea. et tamē hoc tu negas. Qr etiā dicit nō eē relationē nisi rationis. nihil est. nam quod extra aīam est principium: et non s̄m rationē tm̄. realiter et nō s̄m rōnem est ad aliqd. si ḡ essentia non realiter refertur nec realiter erit p̄ncipium. ¶ 3⁰ principaliter. q̄ pater seipso primo p̄ducit. ergo non ē aliqd̄ principiū quo distinctū a principio qd̄ producit. tenet ōn̄a. si eni sit aliud principiū quo producens producit. et aliud ipsū p̄ncipium producēs. iam non seipso p̄mo producit sȝ alio p̄ncipio. aīs p̄bat̄. si eni non p̄haret seipso p̄mo cum per se p̄ducat p̄duceret p̄mo p̄ aliqd sui. aut ꝑ aliquid quod est sui extrinsece et hoc dici non pōt cū nihil tale locum habeat i deo. aut p̄ aliqd qd̄ est sui intrinsece. et nec hoc. q̄ omne quod p̄ducit primo p̄ aliquid intrinsecū sibi et non seipso: includit in se aliquā entitatem vltra id per qd̄ dicit̄ p̄mo p̄ducere ac per hoc ad minus duas entitates includit. hoc autē ē impossibile de p̄ncipio qd̄ generat deū. ¶ 4⁰ Si pater aliquo alio a se gn̄aret tāq̄ principio quo: puta ipsa essentia uel natura. tūc illud eēt aliquo modo causa patris. hoc autē ē expresse ōtra sanctos. ōn̄a probatur. q̄ omne qd̄ agit p̄ aliqd aliquo modo hȝ eē uel tale esse per illud. vnde nisi ignis esset calidus p̄ calorē seu informaret̄ per calorem. non plus calefaceret q̄ infrigidaret per frigiditatē aque. vnde i quibuscūq̄ talia principia quo et quod distinguūtur principium quo est forma cōstituens uel perficiēs ipsum p̄ncipiū qd̄. ¶ 5⁰ principalit̄. Si aliqua forma simplex substantialis uel accidentalis per se separata diuina virtute aut naturaliter existens ageret. ipsa seipsa p̄mo ageretur et non aliquo alio p̄ncipio quo. ergo sic est i primo producēte quod ē deus. aīs notū est. sed ōn̄a p̄batur quia precipua causa veritatis aītis est simplicitas. qd̄ patet. quia posito q̄ agēs sit quid compositum statim assign̄tur principium quo aliud a principio qd̄. posito aūt q̄ sit simplex nō ē talis distinctio p̄ncipij. sūma v̄o simplicitas est in p̄mo p̄ducente. ergo in eo nō erit talis distinctio p̄ncipiorum. Et si dicatur q̄ non obstante sūma simplicitate p̄sone adhuc essentia et similiter p̄prietas aliq̄ mō distinguūtur a p̄sona saltem s̄m rationem. et per cōsequens p̄sona pōt esse p̄ncipium quod et eēntia uel p̄prietas quo. Istud nō valet. quia distinctio rōnis uel ōceptus nihil valet ad p̄positum. nec eni conceptus aut ratio ē principium quo nec qd̄ generādi filium. sed res extra: in qua cū nulla penitus sit distinctio non pōt ibi talis principiorum distinctio assignari. Confirmatur. quia eadē ratione in forma simplici creata posset assigri p̄ncipiū q̄ aliud a p̄ncipio quod: quod tamē nullus dicit. ¶ Contra 4ᵃᵐ ōnem arguit Aureolus p̄bando q̄ emanare ab vno non plus pertineat ad modum nature q̄ volūtatis. nec emanare a duobus plus pertineat ad modū volūtatis q̄ nature. Primo quia motio visus orit̄ a duob⁹. s. colore et luce. sed nullus dicit q̄ motio visus sit voluntaria. ergo a duobus emanare non est emanare p̄ modū voluntatis. ¶ 2⁰ sic Intellectio

producitur in nobis a duobus scilicet ab intellectu et a fantasmate. ergo ꝓduci ab vno nõ ↄstituit rationẽ naturalis ꝓductionis. ¶ Confirmat᷑. quia si ratio naturalis ꝓductiõis ↄsisteret in ꝓduci ab vno. nec filius in humanis ꝓduceret᷑ modo nature cum producatur a duob⁹ scilicet patre ⁊ matre. ⁊ breuiter sũt multe actiones nãles in quibus cõicant plura agentia ut agens vniuersale ⁊ agens pticulare. ⁊ forma sustantialis et q̃litates actiue ⁊ passiue. nihil igit᷑ est dictu ꝙ mod⁹ naturalis ꝓductionis cõsistat in ꝓduci ab vno. ¶ 3° arguit dis. 15. sic. quia ↄcursus duorũ agentiũ ad idẽ ꝓducendũ q̃ntũcunq; sit vniformis non dicit᷑ voluntaria nisi vniformitas hɘ fit ex cõcordia ⁊ ꝓcedat a sponte ꝓpria vtriusq;. alioquin si casualiter uł ex necessitate eueniat talis cõcursus vniformis nũq̃ voluntarius appellat᷑. sed iste cõcursus est ex necessitate ergo talis ↄcursus nõ dabit spiritui sancto ꝙ procedat per modũ voluntatis. ¶ 4°. Procedere a duobus ꝑncipijs vniformiter non dicit modũ ꝓcedẽtis voluntatis nisi similitudinarie quadã similitudine extrinseca in qua nõ ↄsistit rõ ꝓcedentis voluntatis. sed sm veritatẽ spũs scũs ꝓcedit per modũ voluntatis ergo ꝓcessus a duobus ꝑncipijs vniformiter se habentib⁹ nõ dat spiritui scõ ꝙ ꝓcedat ꝑ modũ volũtatis ¶ 5°. Si ex tali similitudine spũs scũs dicat᷑ ꝓcedere per modũ voluntatis oportet ꝙ in agẽtibus voluntarijs ⁊ creatis modus similis reperiat᷑. sed nunq̃ in agentibus voluntarijs creatis hoc reperit᷑ ꝙ eadẽ actione ⁊ eadẽ potentia ⁊ eadẽ virtute ab vna cõicata alteri agãt ad eundẽ effectũ sicut est in diuinis. ergo talis concursus cui similis nõ reperit᷑ in creaturis q̃ ad agentia voluntaria nõ facit ꝙ spũs scũs ꝓcedat ꝑ modũ voluntatis. ¶ 6°. Pater ꝓducit filiũ ꝑ modũ nature ⁊ spiritũ sanctũ per modũ voluntatis. ⁊ si ꝑ impossibile poneret᷑ ꝙ non ꝓcederet a filio adhuc cõplete ꝓcederet a patre. sed hoc nõ esset si cõcursus duoꝝ agẽtium daret tali ꝓductioni rõnẽ voluntarij. igit᷑ illud poni non põt. ¶ 7°. Si ꝓpter talẽ cõcursum duorum vniformit᷑ ꝓducẽtium spũs scũs diceret᷑ ꝓduci per modũ voluntatis uel liberalitatis tũc diceret᷑ mag⁹ ꝓduci per modũ voluntatis q̃ simia uel pictura uel pigmeus sit homo ꝓpter aliquantulã exteriorem similitudinẽ ⁊ apparentiã absq; existẽtia intrinsece et ꝓprie rõnis. sed oẽs sci clamãt ꝙ spũs scũs proprie donũ est ⁊ eque ꝓprie sicut filius est verbũ. ergo nõ est tutũ dicere ꝙ ꝓpter hɘ extrinsecas similitudines spiritus scũs diceret᷑ ꝓcedere ꝑ modũ voluntatis uł liberalitatis uel doni. vñ cũ talis cõcursus ꝓducẽtiũ nõ det rõnẽ ꝓcedentis volũtatis nec liberalis donationis sed tñ accidẽtalẽ similitudinẽ. nullo mõ tenendũ est ꝙ sufficiat hoc ad hoc ꝙ vere ꝓprie spũs sanct⁹ ꝓcedat ꝑ modũ voluntatis. ¶ 8°. Infra intellectualem nãm ꝓductio odij uł timoris uel spei ⁊ sic de alijs actib⁹ volũtatis est secũdaria ⁊ sequit᷑ apꝑhensionẽ intellectiuã. sicut ⁊ amoris ꝓductio. ergo si esse productionẽ secundariã infra intellectualẽ naturã dat spũi scõ ꝙ ꝓcedat per modum amoris uel voluntatis pariter sibi dabit ꝙ procedat per modũ odij ⁊ timoris. hoc aũt nullus dicit. ergo hoc nõ sufficit. ¶ 9° cõtra eandẽ ↄnem arguit Scotus probãdo ꝙ spiritus sanctus nõ ꝓducat᷑ nãliter a patre ⁊ filio. Volũtas diuina est principiũ producẽdi spiritũ sanctũ. sed volũtas diuina non est principiũ nãliter ꝓductiuũ. igitur spiritus sanctus nõ producit᷑ nãliter. a^{or} ꝓbatur sic. Quecũq; voluntas ꝑfecta habẽs obiectũ diligibile sibi ꝑsentatũ est principiũ producẽdi amorẽ adeq̃tũ sibi ⁊ obiecto id est amorẽ tantũ quantũ põt habere respectu talis obiecti. igit᷑ voluntas diuina habens essentiã diuinã sũme sibi ꝑsentatã ⁊ diligibilem ẽ obiectum producendi amorẽ adequatũ sibi ⁊ illi obiecto. cũ aũt tam ipsa q̃ essentia sit infinita. amor adequatus ei necessario est infinitus. ⁊ per cõsequẽs voluntas diuina est principiũ producendi amorẽ infinitum. ⁊ vltra cũ amor īfinitus sit deus ⁊ ꝑ se subsistẽs ⁊ productiuũ necessario sit distinctũ a ꝓducente. quia nihil producit se. sequit᷑ ꝙ ille amor sit persona subsistens distincta a producẽte. talis aũt ꝑsona est spũs sanctus. igit᷑ voluntas diuina est principiũ spũs sancti ⁊ sic patet a^{or}. sed b^{or} ꝓbatur. quia volũtas ẽ ꝑncipium productiuũ libere. ergo non nãliter. tenet ↄña. quia oppositi modi oꝑandi uel ꝑncipiandi impossibile ẽ ꝙ cõpetãt eidẽ ꝑncipio ꝓductiuo. tales aũt sũt modi principiandi libere ⁊ nãliter: qui ꝑmo distinguũt potentiam actiuã. ut patet 2°. physicorũ. aña ꝓbat᷑. quia volũtas ẽ ꝑncipiũ libere ꝓductiuũ creaturarũ. igit᷑ ⁊ spũs sci patet ↄña ꝑ idẽ principiũ. quia oppositi modi principiãdi nõ possunt eidem ꝓductiuo principio conuenire. ¶ Contra 5um ↄnem arguit Gregori⁹ ꝓbãdo ꝙ spũs sanctus non ꝓcedat libere. Arguit eñi sic. Nullum principium actiuũ dicit᷑ liberũ respectu alicuius nisi illud ⁊ suũ oppositũ sit in eius potestate. ac per hoc illud tñ ꝓducitur ab aliquo principio libere quod ꝓducitur ab illo cõtingenter ⁊ non necessario. sed spirit⁹ scũs nõ ꝓducit᷑ contingenter a patre ⁊ filio. imo necessario. ergo non ꝓcedit ab eis libere. b^{or} manifesta est ex fide. a^{or} ꝓbatur ꝑmo. quia distinctio principij ꝓductiui naturalis a libero inq̃ntũ hɘ non attenditur sm entitates eorũ in se ⁊ absolute ut tales entitates sũt quoniã sm entitatẽ aliquãdo vnũ principiũ naturale magis cõuenit cũ vno principio libero. verbi gratia. principiũ quo nãliter ꝓducitur filius dei cũ principio a quo libere ꝓducuntur creature q̃ duo libera principia inter se ut volũtas dei ⁊ voluntas nostra: quarũ vtraq; est principiũ liberũ sed inq̃ntũ sũt actiua ⁊ principiũ actiuũ. vtrũq; dicit᷑ tale cõnotando aliquo modo actũ. ut patet in diffinitiõibus exꝑmẽtibus quid nõis horum terminorũ principium liberũ ⁊ principiũ naturale. Ista ergo diuersitas uel sumit᷑ sm diuersitatẽ actuũ quoꝝ sunt principia. uel sm diuersum modũ eliciendi uel principiandi suos actus. non primo modo. Nã duo principia actiua vnũ nãle ⁊ aliud liberũ possunt similiũ actuũ sm speciem esse ꝑncipia. sicut deus libere põt ꝓducere calorẽ eiusdẽ speciei cũ calore quẽ ignis ꝓducit nãliter. ergo hec diuersitas sumit᷑ sm diuersos modos ꝑncipiãdi. siue quia aliter ⁊ alit᷑ principiãt suos actus. non ãt apparet

quid sit illa diuersitas nisi qꝫ hoc necessario p̄ncipiat illud autē non necessario sed contingenter. seu quia hoc habet in sua potestate actum suum. illud ṽo non ¶ Confirmat̃ ista ꝓbatio maioris p̄mo. qꝛ Ar̃. 9. metaphisice. dās differentiā int̃ potētias actiuas rōnales ꝛ irrationales ait. Tales q̄dē potētias. s. irrationales necē est q̄n ut possint actiuũ ꝛ passiuũ appropinquat h̄ quidē facere illud ṽo pati. Illas ṽo. s. rationales non necesse supple h̄ facere ꝛ illud pati. sed cōstat per oēm ↄcessionē ꝙ ibi ph̄s ꝑ potentias irrationales intelligit eas quas coīter vocamus actiuas nāles. s̄m enim doctores illa diuisio est eadem cũ illa quā ponit ph̄s 2° physicorũ. de causis agentibus s̄m ꝓpositũ ꝛ non s̄m ꝓpositũ quas post vocat itellectũ ꝛ nām. vñ per ista tria non s̄m ꝓpositum a natura ꝛ potentia irrationalis. Ar̃. ibidem intelligit s̄m illud p̄ncipiũ qd̄ coīter dicimus nām. ergo s̄m ph̄m principium actiuũ nāle dicit̃ illud quod necessario agit dũ est in dispositiōe in qua pōt agere. ꝛ ꝑ cōsequens liberũ ex opposito consideratũ est illud qd̄ nō necessario agit sed pōt agere ꝛ nō agere. ¶ Confirmat̃ 2° ꝑ Augm̄. 3° de libero arbitrio ca°   . vbi ponit sic. Nō est nobis liberũ qd̄ in potestate non habemus. liberũ aũt est qd̄ in potestate habem⁹. Ex quo patet ꝙ s̄m ipsum omne qd̄ est nobis liberũ est in potestate nr̃a. Illud aũt dicit̃ solũ esse in potestate nostra qd̄ possumus facere ꝛ nō facere. vñ ph̄s 3° ethicorũ dicit. In q̄bus est in nobis id est in potestate nostra op̄ari ꝛ non op̄ari supple ē in nobis. ꝛ in q̄bus non etiã id ē in q̄bus ē in nobis nō op̄ari etiã op̄ari ē in nobis. ḡ illud solũ est in nobis liberũ qd̄ ꝛ eius oppositũ possumus ¶ Confirmat̃ 3° ꝑ Damascenũ libro 2° ca° 27° dicētē. Eoꝝ inquit q̄ s̄ũt hec quidē sunt in nobis. hec aũt nō sunt in nobis. In nobis quidē sunt q̄ nos sumus liberi arbitrando facere ꝛ nō facere. hec eñi oĩa q̄ per nos volũtarie agunt̃. nō eñi voluntarie diceret̃ agi actu nō existēte in nobis. hec ille. Ex q̄bus patꝫ ꝙ ea tñ voluntarie agere dicimur q̄ s̄ũt in nobis ꝛ q̄ facere ꝛ nō facere possumus. ¶ Contra 6ᵘᵐ arguit Scotus ꝓbādo ꝙ pr̄ p̄us voluit gignere filiũ q̄̄ genuerit eũ. nō solũ p̄oritate s̄m itellectũ. imo p̄us origine. qꝛ pater in p̄mo si̅gto originis intelligit formalit̃. ꝛ tunc etiã pōt habere actũ volendi formalit̃. in alio tamen si̅gto originis gignit filiũ. nec tñ vult illã gignitionem volitione sequētē illã gignitionē sꝫ volitione habita in p̄mo si̅gto originis qua pater formalit̃ vult p̄supponēdo aliquo mō intellectionē q̄ pater intelligit nō aũt gignitionē verbi. Qꝫ eñi pater prior sit filio ĩ aliq̄ si̅gto originis ꝓbat ipse ꝛ sui sequaces dupliciť. Primo sic. Omne ꝓducēs est p̄us suo ꝓducto. ḡ pater est p̄or filio. ↄ̃ña patet. qꝛ pater ꝓducit filiũ. añs probat̃ dupliciť. Primo per Augm̄ de imortalitate aīe. ca° 3°. di. Nulla res se facit aut gignit alioquin erat añq̄̄ erat. qd̄ si falsũ est: est verũ illud. Ista autē ↄ̃ña nulla esset nisi verũ sit ꝙ oē faciēs ul' gignēs sit añq̄̄ sit illud qd̄ ab eo gignit̃. ꝛ eadē rōne oē ꝓducens ꝛc̃. 2° idē ꝓbat̃ per ph̄m 12° metaphisice. vbi cās agentes ꝛ mouentes dicit differre a formalibus in hoc ꝙ ipse p̄cedunt res quarũ sunt cause. formales aũt nō p̄cedunt sꝫ sunt simul. Et cōmentator ibidē cōmento 16° Causa inquit agens differt a formali. quia agens ꝛ mouens p̄cedit illud qd̄ agit̃ ꝛ mouetur ab eo. formalis aũt ꝛ mālis est cum ḡñatione. Et infra exponēs exemplũ ph̄i ait. ꝙ sanitas non p̄cedit hoīem sanum cũ sanitas in sano est q̄̄si forma. sanans autē necesse est ut p̄cedat sanitatē. Necesse est etiã s̄m cōmentatorē agens p̄cedere actũ ab eo. ꝛ ꝓducens ꝓductũ. ¶ 2° sic. Oē ꝓducens prius intelligit̃ sue ꝓductioni agere eñi ꝛ ꝓducere p̄supponunt esse. igit̃ pater prius intelligit̃ ḡñationi. ꝛ per ↄsequens filio. ꝛ ambo p̄intelligunt̃ spirationi. Ex quo sequit̃ ꝙ pater erit p̄or filio. ꝛ filius spiritui sancto. ¶ Cōfirmat̃ qꝛ habitudo nature ad suppositũ prior ē habitudine eius ad actũ 2ᵐ. pater per idē. qꝛ scilicꝫ agere supponit esse. ꝛ habitudo nature ad suppositũ ꝑtinet ad esse. igit̃ natura diuina p̄us hꝫ esse in supposito paterno q̄̄ sit p̄ncipium ꝓductionis filij. ꝛ per ↄsequēs pater prius est q̄̄ generet. ꝛ ꝑ ↄsequens est filio prior. Hoc aũt ꝓbato apparet ꝙ cũ pater nihil expectet a filio: pater ĩ illo priori quo p̄cedit filiũ est ꝑsona ꝑfecta cum omnib⁹ eēntialibus nō habētibus respectũ ad extra ꝛ cũ principio ꝛ fecunditate ꝑfecta qua pōt gignere filium et spirare spiritũ sanctũ. ꝛ sic pōt ꝛ vult ḡñare filium et spirare spiritũ sanctum. Ex quo sequit̃ ꝙ p̄us voluit generare filium q̄̄ genuerit eum.

Ad primum contra tres ↄ̃nes dicit̃ ꝙ rñsio ibidem data bona est. Et ad primā improbationē illi⁹ negat̃ ↄ̃ña. licꝫ eñi diuina natura quā dicimus principium quo generationis filij non distinguat̃ realiter a filio aut a generatione filij. non tamen sequit̃ ꝙ illa non plus sit principiũ filij q̄̄ sui. qꝛ natura diuina differt rōne tam a ḡñatione q̄̄ a filio non autē a seipsa. ipsa enim se habet ad patrē ut forma eius in q̄̄tũ est de⁹. non aũt filius. sed ut suppositũ ꝓductũ a patre. et iō diuina natura est quo pater ꝓducit filiũ ꝛ est principium filij non autem est principium quo essentie uel nature. ¶ Ad confirmationē dicit̃ ꝙ principium in q̄̄tum hꝫ est principium alterius a producente. non autem oportet ꝙ principium quo sit principiũ alterius a se realiter distincti sed alterius s̄m rationē. sic autem est in ꝓposito. quia filius est alter ꝛ alius a patre producente. non autē a principio quo scilicꝫ natura diuina nisi s̄m rationem. ¶ Ad 2ᵐ respondet̃ sicut ibidem respondebat̃. ꝛ ad primā improbationem negat̃ assumptũ scilicꝫ ista esse incōpossibilia. a est principium b ꝛ tamen nō realiter distinguit̃ a. a b. loquēdo de principio quo. Et ad cōmentatorē ꝛ ph̄m dico ꝙ sufficit ad saluandũ intentum eorũ ꝙ vbicũq̄ est principium ibi oportet esse realem distinctionem nō quidem inter principiũ quo ꝛ principium quod est de principio sed inter principiũ qd̄ ꝛ ipsũ ꝓductum uel principiatũ qꝛ principiũ quo nunq̄̄ ē sine p̄ncipio qd̄. Ad 2ᵈᵃᵐ improbationē dico ꝙ non iō negam⁹ paternitatē esse p̄ncipium ḡñationis actiue. qꝛ est idē realiter cũ illa ḡñatione. sꝫ qꝛ se habet ad patrē ut forma

indiuidualis que nunq̄ est principium quo sed poti-
us natura cōmunicata ipsi genito. ut alias dicetur.
¶ Ad 3^m improbationē dr̄ q̄ licʒ nā sit principium q̄
gn̄ationis filij ex̄ aīam τ sine negociatione intellect⁹
tn̄ non oʒ q̄ habeat realē relationē ad illud cuius est
p̄ncipiū quo. qꝛ ad h̄ q̄ relatio inter aliqua sit realis
non sufficit q̄ quodlibet eorū sit res ex̄ aīam. sʒ oʒ q̄
extrema sint realiter distincta. alias relatio q̄ sortes
dr̄ idem sibi ipsi esset realis. qd̄ p̄hi negant. sicut nec
sequit̄. sortes est idem sibi realiter ex̄ aīam. igitur hʒ
relationē ad seipsum ex̄ aīam. Ita similiter nec valet
ɔ̄ña. est principiū ex̄ animā. ḡ est ad aliud ex̄ animā:
uel relatiuū ex̄ animā aut intellectū. qꝛ principium
non dicit relationē realem actualē semꝑ in eo quod
dr̄ principiū respectu illius cuius est p̄ncipium sʒ so-
lum principiū qd̄ in ordine ad principiatū eiusdē or-
dinis. ut alias dicet̄. Et si dicat̄ q̄ principiū est rela-
tiuū. nec potest cōcipi ad se nec absolute. Dicit̄ q̄ ali-
quid concipi relatiue cōtingit dupliciter. Primo mō
ut li relatiue determinet modū cōcipiendi. 2° mō ut
li relatiue determinet obiectū quod concipitur. sunt
ergo aliqua que nunq̄ possunt cōcipi nisi relatiue p̄-
mo mō que tn̄ possunt nō ɔcipi relatiue 2° mō cuius-
modi est h̄ quod dico principiū. nā nunq̄ aliqd cōci-
pit̄ ut principiū nisi ꝑ actū intellectus cōparantis il-
lud ad aliqd. sʒ tn̄ non q̄cunq̄ aliquid ɔcipit̄ ut prin-
cipiū oʒ concipere ī eo relationē esse ad aliqd. Dico
ḡ q̄ non oʒ omne principiū quod est ex̄ intellectū ha-
bere relationē ex̄ intellectū uel esse ad aliquid. tamē
principiū est quid relatiuū. qꝛ non pōt ɔcipi nisi rela-
tiue h̄ est nisi actu collatiuo duorū ad inuicē. et talia
sunt multa relatiua dicta de deo ex tempore. ut dn̄s
creator que dicunt̄ importare in deo relationem ra-
tionis tm̄. τ tn̄ ɔueniunt deo nullo intellectu ɔsiderā-
te. non eni dicunt̄ relatiua s̄m rōnē q̄ significēt p̄n-
cipaliter relationē ɔsequentē opus intellectus. sʒ qꝛ
habēt esse absolutum licʒ nō possint ɔcipi ut talia nisi
relatiue mō p̄dicto. relatiua s̄m rōnē 2° modo dicta
dicunt absolutū relatiue τ non aliquā relationē ī re:
nec in rōne de p̄ncipali significato sed quo ad modū
significandi. Relatiuū eni s̄m rōnē dr̄ aliqd dupli-
ter. Primo mō qꝛ principalit̄ dicit relationē quā in-
tellectus adinuenit τ attribuit rei ut intelligit̄. sic est
h̄ quod dico genus species predicabile vniuersale. τ
talia relatiua nō ɔueniunt rebus nullo itellectu con-
siderante imo solū ɔueniūt rebus dū intelliguntur.
aīal eni nō est genus nisi dū intelligit̄. Alia sunt rela-
tiua s̄m rōnē q̄ non dicūt p̄ncipalit̄ relationē quā in-
tellectus attribuat rei sʒ dicūt aliqd absolutum in re
p̄ncipalit̄ τ tn̄ signt illud ac si esset relatiuum. qꝛ talia
noīa imediate signt ɔceptū relatiuū q̄ cōcipitur res
absoluta. ꝑpter h̄ q̄ sicut intelligimus significamus.
talia āt absoluta in re intellectus cōcipit collatiue et
in ordine ad aliud ita q̄ relatio nō est nisi in mō cōci-
piendi. sicut h̄ qd̄ dico dn̄s creator τ hm̄ōi. qꝛ intellect⁹
nō intelligit deū ut creatorē nisi ɔcipiendo ipsum ut
terminat relationē creature ad ipsū. τ ita est de h̄ re-
latiuo idē. τ talia relatiua ɔueniūt rebus nullo intel-

lectu cōsiderante. ¶ Ad 3^m p̄ncipale negat̄ aīs. s. q̄
pr̄ seipso p̄mo ꝓducat: hoc est quolibet quod est ipse
nō eni ꝓducit relatione nec ꝓductiōe tanq̄ virtute
ꝓductiua uel p̄ncipio quo sed aliquo qd̄ est ipse. s. nā
dīna. Et ad primā improbationē dico q̄ pat̄ ꝓducit
aliquo sui intrinseco sibi. nec sequit̄ q̄ includat aliā
entitatē p̄ter illā entitatē qua dr̄ p̄mo ꝓducere aliā
inquā s̄m rem licʒ aliam s̄m rōnē. sed ē fallacia ɔ̄ntis
a pluribus causis veritatis ad vnā. Ista eni proposi-
tio. pater ꝓducit aliquo sibi intrinseco τ nō seipso p̄-
mo. hʒ duplicē sensum. Primus est qꝛ pater ꝓducit
aliqua p̄te sue entitatis τ nō tota entitate sua. Alius
est qꝛ pater ꝓducit aliq̄ qd̄ est ipse τ non quolibet qd̄
est ipse. p̄mus sensus ē falsus. secūdus ē ver⁹. in p̄mo
sensu valet ɔ̄ña sʒ non in 2°. ¶ Ad 4^m negatur p̄ma
ɔ̄ña ibi facta loquēdo de p̄ncipio quo indistincto s̄m
rem a principio qd̄. Ad ꝓbationē ɔ̄ñe dicit̄ q̄ licʒ pr̄
habeat esse tale uel tale imo esse simpliciter ꝑ diuinā
essentiā. ea eni est deus sciens oīpotens volens po-
tens generare. ea inquā formaliter nō efficit. non tn̄
sequit̄ q̄ diuina essentia sit causa patris sʒ q̄ est for-
ma eius cōstitutiua in esse dei nō in esse simpliciter. τ
hoc nō negant sancti. qnimo Aug⁹ ɔcedit sepe q̄ nō
eo filius est verbū quo sapientia uel deus τ q̄ deita-
te deus est. forma aūt non semꝑ distinguit̄ ab eo cu-
ius est forma s̄m rem. ut docet sanctus Tho. prima
p̄te. q. 39. arti. 2° ad 5^m. Causa efficiēs inquit τ mate-
rialis in omnibus distinguūt̄ ab his quorū sūt cause.
nihil eni est sua materia. nec aliquid est suū principiū
actiuū. aliqd tamē est sua forma. ut patet in omnib⁹
rebus īmaterialibus. τ iō per hoc qd̄ dicimus tres ꝑ-
sonas vnius essentie signdo essentiam in habitudine
forme. non aliud ostendit̄ essentia q̄ꝫ ꝑsona. Ibidem
dicit etiā ad 2^m q̄ dīna essentia significatur ut forma
respectu ꝑsone. τ iō ɔuenient dr̄ essentia ꝑsona non
tn̄ ꝑsona essentie nisi aliud addat̄ ad designationem
eēntie dicēdo pr̄ est ꝑsona diuine eēntie. hec ille. Cui
ɔcordat Linconiensis sup illud 2^i p⁹^r. ca° 2°. Cau-
sa aut ē eadē rei aut alia. Qd̄ aūt dictū est ī hac ostē-
siōe q̄ causa aut est eadē rei aut alia. sic ē intelligen-
dum. Causa eadē rei est eius causa formalis qꝛ for-
ma totū verū esse rei in se habet. τ si sit forma que nō
egeat mā ipsa est vere res ipsa. τ forma que eget mā
si posset subsistere absq̄ mā esset verius res ipsa q̄ꝫ
sit res māta. sicut si figura statue posset esse sine mā
esset ipsa figura verius τ nobilius statua q̄ꝫ sit statua
materiata. causa ergo formalis τ diffinitio sumpta a
causa formali hac rōne dicit̄ eadem rei. finalis vero
τ efficiens extra rem sūt. materialis ꝟo licʒ sit de in-
tegritate rei non tamen est de puritate essentie sʒ est
assumpta propter necessitatem. quia ut forma sit ne-
cesse est mām talē esse. τ hac rōne he tres cause τ dif-
finitiones ab his sumpte dicunt̄ alie a re. ¶ Ad 5^m dr̄
q̄ responsio ibi data est bona hoc addito q̄ calor se-
paratus seipso primo ageret quia in eo nō esset assi-
gnare plura differentia s̄m rationem quorum vnū
esset sibi ratio agendi et non aliud. nec eēt in eo que-
cunq̄ entitas que non esset ei ratio agendi. secus est

in diuina persona in qua licz non sint diuerse realita/
tes. tamen in ea est entitas absoluta qua producit. ꝛ
ē in ea entitas relatiua q̄ nō potest esse ratio agendi.
¶ Ad confirmationē patet ꝙ non est simile. In nul/
la enim forma creata q̄tūcunq̄ simplici distinguo si/
cut in ꝑsona diuina scilicz ꝙ absolutū ꝛ relatiuū sint
idem ſm rem. ¶ Ad primū contra 4am ꝯnem dicitur
ꝙ quicq̄d sit de añcedente tamē argumentū non est
ad ꝓpositum q꜡ color ꝛ lux cōcurrunt ad motionem
visus vice vnius ꝑfectiui mouentis visū. scūs Tho.
autē non negat quin multa agentia uel mouētia im/
perfecta nālia possunt ad vnū motum cōcurrere in
rōne vnius ꝑfectiui mouentis. ut patet in ꝓbatione
ꝯnis. ¶ Ad 2m negat̄ añs. Intelligere eñi non ꝓdu/
citur a fantasmate sz ab intellectu possibili actuato
per speciē a fantasmatibus abstractā. vñ añq̄ intel/
lectus possibilis intelligat: precedit actio intellectus
agentis a fantasmate. ut ostendit scūs Tho. 2o cōtra
gentiles. ca. 76. ꝛ deinde fantasmata facta in actu
per lumē intellectus agentis agunt in intellectū pos/
sibilem ꝛ recipit̄ species intelligibilis in eo. ut dicit̄
ibidē. ꝛ similiter de veritate. q. 10. arti. 6o. ad 7m et 8m
demū intellectus possibilis factus in actu per alias
species ꝓducit intellectionē. ut dicit̄ ꝑ. cōtra genti/
les. ca. 53. ¶ Ad confirmationē dico ꝙ male capit
sanctū Tho. non eñi dicit ꝙ ratio naturalis produ/
ctionis cōsistat in hoc ꝙ ē procedere ab vno. sz dicit
ꝙ ille ē modus operandi nature. ꝛ diffuse patz in ꝓ/
batione 4e ꝯnis vbi ostēditur quō aliud ē procede/
re naturaliter. aliud ꝓcedere per modū nature. Il/
lud autē quod addit̄ de productione hominis a p̄re
ꝛ matre solutū est ꝑ ipsum superius. q꜡ ut dicit solus
pater in tali ḡnatione se hz ut agens. mater autē ut
patiens. ¶ Ad illud qō addit de agente ḡnali ꝛ par/
ticulari. dico ꝙ licz cōcurrant ad eandē actionē non
tamē eodem imediationis modo. Nam sicut dicitur
3o. contra gentiles ca. 70. et ꝑma parte. q. 36. arti. 3o.
In quolibet agēte ꝛ in qualibet actione est duo cō/
siderare. s. suppositū agens ꝛ virtutē qua agit. sicut
ignis calefacit per calorē. virtus aūt agentis iferio/
ris ē principiū agendi inq̄tū superius agēs dat vir/
tutē ipsam inferiori agenti per quā agit uel ꝯseruat
eam aut applicat eā ad agendū. sicut artifex appli/
cat instrumentū ad ꝓprium effectum. cui tamē non
dat formā per quā agit instrumentū. nec eā ꝯseruat
sz dat ei solū motū. oz igit̄ ꝙ actio inferioris agentis
non solū sit ab eo ꝑ ꝓpriā virtutē sz per virtutē oium
inferiorū agentiū. agit eñi in virtute oium. ꝛ sic agens
infimū inuenit̄ imediatū actiuū. ita virtus ꝑmi agē/
tis inuenit̄ imediata ad ꝓducendū effectū. nā virt᷑
infimi agētis non hz ꝙ ꝓducat hunc effectū ex se sz
ex virtute superioris agentis ꝛ virtus illius ex vir/
tute sup̄ioris ꝓximi. ꝛ sic virtus sup̄mi agentis inue/
nit̄ ex se ꝓductiua effectus. sicut patet in principiis
demonstrationū quorū ꝑmū est imediatū. sicut eñi
non est inconueniēs ꝙ vna actio ꝓducat̄ ex aliquo
agēte ꝛ eius virtute. ita nō est incōueniēs ꝙ produ/
cat̄ idē effectus ab inferiori agēte ꝛ iō ab vtroq̄ im/

mediate licz alio ꝛ alio mō. hec ille. Et intendit ut vi/
detur ꝙ licz illa duo agētia. s. superius ꝛ inferi᷑ con/
currāt ad eundē effectū. tñ ille est imediate a sup̄io/
ri agēte ꝯsiderando virtutē qua ille effect᷑ uel actio
ꝓducit̄. non tñ imediate ꝯsiderādo suppositū ꝓdu/
cens. est aūt ab inferiori agēte imediate ꝛ ꝓxime cō/
siderando suppositū ꝓducens non aūt virtutē pro/
ductiuā. non ḡ est ab illis duobus similitudo imedia/
tionis sed alit̄ est in illis que ꝓducunt̄ a voluntate. a
duobus eñi ꝓducētibus voluntarie pōt idem eque
imediate ꝓcedere ꝛ a quolibet ꝑfecte. vñ scūs Tho.
ꝑ. sen. dis. 10. q. 1. arti. 5. ad primū sic ait. Processio in/
tellectus ꝛ nature habēt quandā similitudinē ꝑ quā
distinguunt̄ a ꝓcedente ꝑ modū voluntatis. pōt eñi
aliquid ꝓcedere ab vno uel pluribus. quod autē ꝓ/
cedit modo nature procedit ut ab vno si illud sit per/
fectum. ꝛ similit̄ quod ꝓcedit per modū intellectus
non enim plures homines habent vnam cōceptionē
in numero ꝛ ita filio qui est tñ ab vno scz a patre at/
tribuit̄ vterq̄ modus. ꝓcedit eñi per modū nature
ut filius. ꝛ per modū intellect᷑ ut verbū. sed volun/
tas itendit in aliū. ꝛ pōt esse reciprocatio ut ex duo/
bus vna volūtas ꝓcedat ꝯformit̄ q̄ est vnio vtriusq̄
ꝛ ideo ꝓcedere per modū voluntatis ꝯuenit spiritui
sancto qui procedit ex duobus vniens eos inq̄tum
sunt ꝑsone distincte. hec ille. Ex q̄b᷑ patet ꝙ illud qō
procedit ꝑ modū voluntatis pōt esse eque imediate
a duobus. nō sic de illis qui procedūt per modū na/
ture. ¶ Ad illud quod vlterius addit̄ de q̄litatibus
actiuis dico ꝙ ille non agunt sed sunt virtutes ꝛ in/
strumēta q̄bus supposita agunt. nos aūt solū nega/
mus ꝙ eadem actio in natura sit a duob᷑ tanq̄ agē/
tibus ꝑfectis ꝛ eodē modo imediatis. Illud cōcedi/
mus de actu voluntatis. amor eñi procedit a duob᷑
eque ꝑfecte ꝛ imediate ꝑsertim amicitia que īportat
reamationē. similiter amor procedit a voluntate ꝛ a
noticia intellectus ꝛ ꝑfecte ab vtroq̄ ꝛ tñ in virtute
vnius agentis. ¶ Ad 3m dicit̄ ꝙ cōcursus duorum
suppositorū ad actum spirandi licz sit necessari᷑ est
tamē voluntarius ꝛ liberarius. ut s̄ dictum est. talis
autem libertas sufficit ad rōnē voluntarij. ¶ Ad 4m
negatur añs. Nam modus nature est ꝙ est determina/
ta ad vnum. ut habet̄ 2o de anima. ita ꝙ vnus effe/
ctus est ab vna causa. ꝛ vna causa habet vnicū prin/
cipalem effectum re uel ratione. ꝙ enim habeat plu/
res hoc erit propter diuersitatē suscipientiū. similit̄
ꝙ vnus effectus a pluribus procedat hoc est inq̄tū
plura gerunt vnius agentis vicem ꝛ non inq̄tū plu/
res. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ non dicimus ꝙ in agentibus
voluntariis idem effectus numero eadem actione
ab vnica potentia elicitus conueniat pluribus: sed
dicimus ꝙ ī eis reperitur aliquis effectus qui de sui
ratione exigit pluralitatē suppositorū agentiū vni/
formiter scilicz amicitia. nam amor vnius solius nō
habet rationem amicitie nisi sit reamatio ex p̄te ob/
iecti amati. ut alias dicetur. ¶ Ad 6m dicitur ꝙ si spi/
ritus sanct᷑ a solo patre procederet non haberet ra/
tionē amoris amicitie ad filium nisi filius aliū spirai

sanctū spiraret ⁊ ita vterq̧ esset iperfect⁹. ¶ Ad 7m
negatur añs pro illa conditionali. ⁊ cum ꝓbaẗ ꝙ ta/
lis concursus ⁊c. dico ꝙ concursus ille non est de ra/
tione voluntarij perfectissimi qui est amor amicitie.
¶ Ad 8m dr̄ ꝙ esse ꝓductionē secundariā īfra nām
intellectualē non dat spiritui sācto rōnem amoris sꝫ
rōnem voluntarij. sed esse ꝑfectissimā ꝓductionem
secundariā ⁊ a duobus vniformiẗ ⁊ cōcorditer pro/
ducētibus dat sibi amorē rōnis amicitie ⁊ non odij.
quia odium non habet vnire. nec est de rōne ei⁹ vni/
formis concursus coodientis. sicut de rōne amicitie
est habere reamantē. ¶ Ad 9m negaẗ hm quicqd sit
de maiore. ut enim dictū fuit in ꝓbatione ante ꝯnis
⁊ tertie. volūtas aliquos actus ꝓducit nāliter ⁊ ali/
quos libere cōtingenter. Nec isti duo modi ꝓducē/
di scilicꝫ nāliter ⁊ libere repugnant eidem principio
ꝓductiuo respectu diuersoꝝ. quod patet. Nā deus
pater est principiū liberū productiuū creaturarum.
⁊ nāliter productiuum ad intra. Et cum probat ꝙ isti
modi ꝑncipiandi distinguūt potentias 2⁰ physicoꝝ.
dico ꝙ liberū potest dupliciter in ꝓposito accipi. cū
dicimus eni producere libere uel aliquod ꝑncipium
libere productiuū. Primo modo prout opponiẗ co/
actiōi uel violentie dūtaxat. ⁊ isto modo non accipi/
tur in diuisione potentie. quia eidem potentie pos/
sunt conuenire respectu vnius ⁊ eiusdem. ut superi/
us dicebatur. producere enim libere isto modo non
est aliud q̄ꝫ ꝓducere voluntarie ⁊ cōplacenter. Alio
modo accipiẗ liberum ꝓut opponiẗ determinationi
⁊ necessitati. ⁊ isto modo accipiẗ in predicta diuisio/
ne potentiarū cum dicimus aliqua agentia esse na/
turaliter actiua ⁊ alia libere. Illud enim diciẗ agēs
naturale quod positis omnibus requisitis ad agen/
dum ⁊ nullo existente impedimento quin ipsum pos/
sit agere necessario agit. nec est in eius potestate nō
agere. agens ꝟo illud dicitur liberum quod eodem
modo omnibus positis ita ut possit agere non neces/
sario agit. sed in potestate eius est ut agat ⁊ nō agat.
Verūtamen sanctus Tho. aliter describit ista agētia
naturaliter ⁊ libere. sed in idem redit. et liberum isto
modo distinguiẗ contra naturale. talis autem distin/
ctio potentiarum scilicꝫ naturaliter agentium ⁊ libe/
re agentium nō est diuisio per oppositas res aut di/
uersas sed per oppositas rationes. ut dictum est. qꝛ
non cōueniunt eidem potentie respectu eiusdem ꝓ/
ductionis. ¶ Ad argumentum contra 5am ꝯnem di/
citur negando maiorē ad sensum ꝯnis. nam ꝯ intelli/
gitur ut spiritus sanctus ꝓducatur libere primo mo/
do distinctiōis facte respondendo ad 3m contra 4am
ꝯnem non autē 2⁰ modo. Rationes autem per quas
probaẗ illa maior bene probāt ꝙ spiritus sanctus nō
ꝓducatur libere prout opponiẗ productioni. sꝫ hoc
non negamus. sed non probāt quin spiritus sanctus
producaẗ libere ꝓut opponiẗ ꝓductioni coacte uel
violente non cōplacentis. ⁊ ideo omnia illa soluunẗ
per distinctionē statim factam. ¶ Ad primum cōtra
6am ꝯnem diciẗ ꝙ procedit ex falso fundamento scꝫ
ꝙ pater sit aliquo modo extra itellectum ex natura

rei prior filio. vñ sanctus Tho. hoc expresse negat ꝑ/
ma pte. q. 42. arti. 2⁰ ad 2m. vbi sic ait. In reb⁹ crea/
tis etiam cū illud quod est a principio est suo ꝑncipio
coeuū ꝫm durationem. tamē ꝑncipium est prius ꝫm
naturam ⁊ intellectum. si cōsideratur illud quod est
principium. sed si considerātur ille relationes cause
⁊ causati ⁊ ꝑncipij ⁊ principiati: manifestum est ꝙ re/
latiua sunt simul natura ⁊ intellectu inq̄ꝫtum vnum
est de diffinitiōe alterius. sed in diuinis ipse relatio/
nes sunt subsistentes persone in vna natura. vñ neq̧
ex parte relationū neq̧ ex parte nature vna ꝑsona
potest esse prior alia. neq̧ ꝫm naturam neq̧ ꝫm intel
lectum. hec ille. Ecce patet ꝙ negat inter personas
prioritatē ꝫm intellectum. ⁊ multo plus prioritatem
ex nā rei negaret. Tūc ad primā ꝓbationē illius fū/
damēti negati negaẗ añs. s. ꝙ omne ꝓducēs sit ꝑus
ꝓducto vbi ꝓducens non est aliud a relatiōe quā hꝫ
ad ꝓductum. similiter ꝓductū non est quid absolu/
tum distinctum a relatione eius ad producentem. si/
cut est in diuinis. Et cum primo probaẗ dictum añs
auctoritate Augl. ⁊c. dicitur ꝙ Aug⁹ non intēdit ꝙ
omne producens uel faciens sit ante suū ꝓductum
tempore uel duratione. nec ꝙ sit prius eo aliq̄ ꝑrio/
ritate nisi solūmodo de producente aliud de nō esse
ad esse. tale enim est prius natura et causalitate suo
producto cū esse producti a tali producente depen/
deat. si autem aliquid gignat se uel faciat se. hoc non
potest intelligi per cōmunicationē eiusdem nature
alteri supposito. sicut est in diuinis vbi producēs cō/
municat ꝓducto eandem essentiā ⁊ esse. qꝛ coīcatio
non fit eiusdem a se. oportet ergo ꝙ talis gignitio sic
intelligatur ꝙ idem a seipso prius non ens exeat in
esse ⁊ sic conducat se de potētia in actum. de nō esse
i esse. ⁊ hoc sufficit pro auctoritate Augustini. Ad au/
ctoritatem Ap. dicitur eodem modo ꝙ intelligit de
causa efficiente que semꝑ essentialiter distinguitur a
suo effectu. nos autem nō dicimus patrem esse cau/
sam filij sed principium. ꝓpter duo que ponit sāctus
Tho. ꝑ. sen. dis. 29. q. i. arti. ꝑ. Primum est ꝙ omnis
causa uel est extra essentiā rei sicut efficiens ⁊ finis.
uel pars essentie. sicut materia ⁊ forma. 2m est ꝙ om/
nis causa habet ordinem principij ad esse sui causati
quod per ipsam cōstituitur. pater autem non habet
aliquem ordinē ad esse filij sicut ad esse suū cū vnum
⁊ idem sit vtriusq̧ esse. Ad 2am probationem suppo/
siti prenegati dicitur ꝙ illud argumentū solum con/
cludit si quid cōcludat ꝙ pater eēt prior filio ꝫm mo/
dum nostrū intelligendi. quia non possumus intelli/
gere relationem originis nisi ꝑintelligendo originē.
nec possumus intelligere originem nisi ꝑintelligēdo
suppositum a quo profluit generatio. talem autē or/
dinem in nostro intellectu concedit sanctus Tho. ꝑ.
sen. dis. 27. q. i. arti. 2⁰ Et prima parte. q. 40. arti. 4⁰
Et de potentia dei. q. arti. Sꝫ tunc videẗ esse
ꝯdictio in dictis suis. ipse enim negat inẗ patrē ⁊ filiū
prioritatē ⁊ tñ ꝯcedit ꝙ prius intelligiẗ natiuitas seu
passiua gñatio q̄ꝫ fili⁹ ul̄ filiatio. Itē ꝑus itelligiẗ sup/
positū paternū q̄ꝫ gñatio actiua uel passiua. ⁊ sic pat

p̄intelligit̃ filio. dicit̃ ad hoc q̃ nulla est contradictio in dictis eius. Sciendum enim q̃ pater potest intelligi uel cõsiderari a nobis in via dupliciter. Uno modo sub ratiõe propria sue p̄sonalitatis scilicet ut pater est. ⁊ isto modo nec natura nec intellectu est prior filio. nec potest prius intelligi filio plus q̃ econuerso cum sint correlatiua ad inuicẽ. Potest autẽ alio modo considerari in cõmuni ut est quoddam suppositũ diuinũ ⁊ persona p̄fecta ⁊ sic p̄intelligitur filio sic q̃ non possumus intelligere filiũ sub p̄pria ratione nisi concipiendo filiationẽ. nec filiationẽ nisi p̄concipiendo generationẽ cum filiatio sit relatio in origine fundata. nec possumus intelligere generationẽ nisi preintelligamus suppositũ a quo fluit. illud aũt est pater

¶ Ad ꝯfirmationẽ factã superius dico q̃ vbi natura distinguit̃ a supposito ⁊ ab actione suppositi conceditur q̃ prior est habitudo nature ad suppositũ habitudine eius ad actũ 2m. sed vbi idẽ est realiter natura ⁊ suppositũ nature ⁊ actio suppositi ⁊ relatio i actione fundata. non est ibi prioritas nisi in nostro mõ concipiendi. s. q̃ inter talia nõ est prioritas quo ad esse. sʒ quo ad intelligi modo q̃ dictũ est. talit̃ aũt est in diuinis. Sed restat dubiũ. ex q̃ enĩ s̃m nostrũ modum intelligẽdi oʒ p̄intelligere suppositũ gñans ipsi gñatiõi tunc oʒ p̄intelligere ipsũ velle gñare anq̃ generet. q̃ quãcũq̃ in q̃cunq̃ mensura intelligat̃ pater oʒ intelligi volens gñare si gñatio p̄intelligit̃ filio oʒ q̃ p̄intelligat̃ velle gñare anteq̃ intelligatur generare. Dicitur p̄mo q̃ ex nã rei nullũ est signũ aut instans in q̃ pater prius velit gñare q̃ generet uel in q̃ sit p̄or filio. 2° dicit̃ q̃ nec pater ẽ prior filio s̃m intellectum isto mõ q̃ in se habeat aliqđ vnde p̄us nã debeat intelligi q̃ filius. nec habet in se vnde prius debeat intelligi volens gñare q̃ generet. 3° dicit̃ q̃ ex p̄te intellectus nostri ẽ q̃ oporteat nos p̄concipere generationẽ q̃ relationẽ. aut suppositũ a q̃ p̄fluit gñatio p̄intelligere ipsi gñationi ⁊ non ex p̄te rei. 4° dicitur q̃ licʒ p̄intelligamus suppositũ ipsi gñationi non tñ oʒ p̄intelligere illud suppositũ actu velle anq̃ intelligamus gñationẽ ab ipso profluere. 5° dico q̃ licʒ p̄intelligeremus volitionẽ gñatiõis ipsi gñationi posite in actu. tñ res non hʒ q̃ ita debeat intelligi sʒ hoc esset ex iperfectione nostri intellectus qui diuina neq̃t capere nisi p̄ similitudinẽ terrenorũ. Et iõ dicit sc̃us Tho. ut ponit 6° ꝯ. q̃ respectu gñationis filij non est in deo voluntas añcedens intellectũ. s. q̃ intellectũ nostrũ oporteat p̄intelligere deũ velle gñare anq̃ intelligat deũ gñare. ¶ Nũc ad rõnes factas i pede q̃õnis dr̃. Ad primã quidẽ q̃ licʒ nã ⁊ eẽntia in vno significationis mõ idẽ sint non tñ in alijs. sicut patet 5° metaphisice. nã enim addit ad essentiã rõnẽ p̄ductiui. ⁊ p̄pter h̃ non põt ꝯcedi q̃ p̄ductio filij sit eẽntialis q̃uis ꝯcedat̃ q̃ est nãlis. Istã r̃sionẽ in forma ponit Aureol⁹. ⁊ eãdẽ ponit s̃nialit̃ sc̃us Tho. p̄a p̄te. q. arti. ⁊ p̄. sen. dis. q. arti. Et hec de q̃õne sufficiant.

Irca septimam distinctionem queritur. Utrum in patre sit aliqua potentia respectu actus generationis eterne. Et arguitur q̃ non: Oĩs potẽtia uel est actiua uel passiua sed neutra illarum in p̄posito põt competere. potẽtia enĩ passiua in deo nõ est. potentia v̄o actiua nõ põt cõpetere vni p̄sone respectu alteri⁹. cum persone diuine nõ sint facte. ergo in diuinis nõ est potẽtia ad actũ gñandi nec ad aliũ actũ notionalẽ. In oppositum arguit̃ sic. Nam dicit Aug⁹ contra Maximinũ Si deus pater nõ potuit gñare filiũ vbi est omnipotentia dei patris? ergo sequit̃ q̃ pater habet potẽtiã respectu actus quo gñat filiũ. In hac q̃õne erũt duo articuli. In primo ponent̃ ꝯnes. In 2° mouebuntur dubitationes. ¶ Quantum ad primũ sit prima ꝯ. q̃ generans in diuinis habet potentiã gñandi. ⁊ spirãs hʒ potentiã spirandi. Istam p̄bat Tho. prima parte q. 41. arti. 4°. Sicut inquit in diuinis ponunt̃ act⁹ notionales. ita necesse est ibi ponere potentiã respectu hoʒ actuũ. cũ potentia nihil aliud significet q̃ principium alicuius act⁹. vnde cũ patrẽ intelligam⁹ ut principiũ generationis. ⁊ patrem ⁊ filiũ ut principiũ spirationis. necesse est q̃ patri attribuamus potentiam generandi ⁊ patri ⁊ filio potẽtiã spirandi. quia potẽtia generandi sig̃t illud quo generans generat. omne autem generans generat aliquo. vñ in omni generante oportet ponere potentiã generãdi. ⁊ in omni spirante potentiã spirãdi. hec ille. In de potentia dei. q. 2. arti. p̄. Quia inquit de diuinis loquimur s̃m modũ nostrum quã intellectus capit ex rebus inferioribus ex quibus scientiã sumit. ideo sicut in rebus inferioribus cuicunq̃ attribuit̃ actio attribuit̃ aliqđ actionis principiũ quod potentia nominat̃. ita et in diuinis q̃uis in deo non sit potẽtie differẽtia ⁊ actionis. sicut est in rebus creatis. ⁊ propter hoc generatione in deo posita que per modũ actionis significat̃ oportet ibi cõcedere potentiã generãdi uel potentiã generatiuã. hec ille. Item p̄. sen. dis. 7. q. 1. arti. p̄. In creaturis inquit p̄ducit̃ aliquid per potentiam naturalem ⁊ hoc p̄ducit̃ in similitudinẽ nature ipsi⁹ p̄ducẽtis. sicut cum homo generat hominẽ. p̄ducitur etiã aliquid per potentiã rationalẽ. ⁊ hoc p̄ducitur in similitudinẽ p̄ducentis non q̃tum ad speciẽ nature. sed in rõne existentẽ. cũ omne agẽs agat sibi simile aliquo mõ. sicut domus p̄ducitur ab artifice ⁊ recipit similitudinẽ speciei quã artifex habet in mente. S̃m hos duos modos aliquid p̄ducitur a deo. procedit enim aliquid a deo in similitudinẽ nature recipiens totam naturã non eandẽ specie tñ sed numero. ⁊ sic procedit a patre per actũ generationis fili⁹. vñ in deo est potentia ad generandũ similis potẽtie naturali p̄ducenti. p̄cedit etiã aliquid a deo in similitudinem idee existentis in mente diuina qđ nõ recipit naturam diuinam sicut creature. vñ potentia p̄ducendi creaturas est potentia rationalis in deo. ⁊ s̃m istam potentiam attendit̃ omnipotẽtia dei. persona enim diuina que procedit per potentiã naturalẽ nõ ẽ aliquid cõnumeratũ omnibus. vñ potẽtia gñandi nõ ꝯtinet̃ sub oĩ potẽtia sicut potẽtia creãdi. hec ille.

¶ 2ᵃ ɔ̄ est ꝙ potētia gn̄andi dicit ꝑncipalr̄ ⁊ i recto
diuinā nāːm. hanc ꝓbat sc̄us Tho. ꝑma parte. q. 41.
arti. 5. vbi sic ait. Quidā inquit dixerūt ꝙ potentia
gn̄andi sigt̄ relationē in diuinis. sꝫ hoc esse non pōt.
nā illud ꝓprie dr̄ potentia in q̄cunqꝫ agente q̄ agēs
agit. omne aūt ꝓducens aliqd per suā actionē pro/
ducit sibi simile q̄tū ad formā qua agit. sicut homo
genitꝰ est similis homini generāti in nā hūana cuiꝰ
virtute pater pōt gn̄are hoīem. Illud ḡ ē potētia ge/
neratiua in aliquo generāte in quo gn̄atū assimilat̄
gn̄anti. Filius aūt dei assimilat̄ patri gignenti in nā
diuina. vn̄ nā diuina in patre est potentia generādi
in ipso. vn̄ ⁊ Hilarius dicit. 5ᵒ de trinitate. Natiui/
tas dei non pōt eā ex qua ꝑfecta est nō tenere nāːm
nihil eni aliud q̄ȝ deus subsistit qꝺ nō aliunde q̄ȝ de
deo subsistit. Sic igit̄ dicendū est ꝙ potētia gn̄andi
ꝑncipaliter sigt̄ diuinā nāːm. ut magister dicit in 7ᵃ
di. ꝑmi sen. non aūt relationē tm̄ nec etiā inq̄tū est
idē relationi ut significet ex equo vtrūqꝫ. licꝫ enim
paternitas significet̄ ut forma patris. est eni ꝓprie/
tas ꝑsonalis se habens ad personā patris ut forma
indiuidualis ad aliqꝺ indiuiduū creatū. forma autē
indiuidualis in rebus creatis ɔ̄stituit ꝑsonā generā/
tem. nō aūt est q̄ gn̄ans generat. alioquin sortes ge/
neraret sortem. vn̄ nec paternitas pōt intelligi ut q̄
pater generet sꝫ ɔ̄stituēs personā patris generātis
alioqn pr̄ gn̄aret patrē. sꝫ illud quo pr̄ gn̄at est natu
ra diuina i qua sibi filius similat̄. ⁊ ſm̄ h̄ dicit Dama
scenus ꝙ gn̄atio ē opus nature nō sicut generantis
sꝫ sicut q̄ gn̄ans gn̄at. ⁊ iō potētia gn̄andi sigt̄ i recto
diuinā nāːm. hec ille. Idē ponit de potētia dei. q. 2ᵃ
arti. 2ᵒ. ⁊ ꝑ. sen. vbi suꝑ. arti. 2ᵒ. ¶ 3ᵃ ɔ̄ est ꝙ potentia
gn̄andi dicit relationē. puta paternitatē in obliquo
Istā ɔ̄nē ꝓbat sc̄us Tho. de potētia dei. q. 2ᵃ. arti.
2ᵒ. Quidā inqt dixerūt ꝙ potētia gn̄andi sigt̄ tm̄ es/
sentiā. sꝫ illud ɔ̄ueniēs non videt̄. actio eni que fuit
virtute nature cōis ꝑ aliquod sub nā cōi cōtētū ali/
quē modū accipit ex ꝓpriis ꝑncipiis. sicut actio que
debet̄ nature aīalis fit in hoīe ſm̄ ꝙ cōpetit speciei
hūane. vn̄ ⁊ hō ꝑfectius hꝫ actum virtutis imagina/
tiue q̄ȝ alia aīalia ſm̄ ꝙ cōpetit eius rōnabilitati. si/
milit̄ etiā actio hoīs inuenit̄ in hoc ⁊ in illo hoīe ſm̄
ꝙ cōpetit ꝑncipiis indiuidualibus huius uel illiꝰ. ex
q̄ ɔ̄tingit ꝙ vnus hō clariꝰ alio itelligit. ⁊ iō dicendū
ꝙ si nā diuina q̄ est cōis sit ꝑncipiū alicuius opera/
tionis q̄ solū patri cōpetit oꝫ ꝙ sit ꝑncipiū ſm̄ ꝙ cō/
petit ꝓprietati ꝑsonali patris. ⁊ ꝓpter h̄ in rōne po/
tentie includit̄ quodāmodo paternitas q̄tum ad il
lud qꝺ est gn̄ationis ꝑncipiū. ⁊ ꝓpter h̄ cū aliis dicē/
dum est ꝙ potentia gn̄andi simul essentiā ⁊ notionē
sigt̄. hec ille. Et ibidē ad 5ᵐ. in qualibet gn̄atione ꝑn/
cipiū generans ꝑncipaliter nō est aliqua forma idi/
uidualis. sed forma que ꝑtinet ad nāːm speciei. et iō
non oꝫ ꝙ gn̄atum assimilet̄ gn̄anti q̄ ad cōditiones
indiuiduales sed q̄tū ad nāːm speciei. paternitas āt
non est in patre per modū forme speciei sicut huma
nitas in hoīe. sic eni in eo est diuina nā. sꝫ est in eo ut
ita dicā ut ꝑncipiū indiuiduale. est eni ꝓprietas ꝑso
nalis ⁊ iō non oꝫ ꝙ sit ꝑncipium gn̄ationis ꝑncipali/
ter sed quodāmodo ⁊ cointellectū rōne suꝑdicta.
Item prima parte vbi s̄. potentia generandi signi/
ficat in recto diuinā nāːm sꝫ in obliquo relationem.
Itē ꝑ. sen. vbi s̄. arti. 2ᵒ. quidā dixerunt ꝙ potentia
gn̄andi simplicit̄ est ad aliqd non tm̄ ex pte actus sꝫ
etiā ex pte ipsius potētie. potētia eni dicit relationē
principii. sꝫ h̄ nihil est. qꝛ potentia nō est relatiuū ſm̄
suū esse sꝫ solū ſm̄ dici. imo potentia ſm̄ illud qꝺ est
sigt̄ etiā illud qꝺ est principiū ⁊ non tm̄ relationē ꝑn
cipii. sic eni querimus de potētia gn̄andi. principiū
aūt cuiuslibet operationis ut suꝑ dictū est: est diuina
eēntia sꝫ ab eēntia diuina egredit̄ aliqs actus ſm̄ ꝙ
est sapiētia ⁊ aliqs ſm̄ ꝙ est bonitas. ⁊ sic de aliis at/
tributis. similit̄ dico ꝙ cū paternitas sit ipsa eēntia
diuina essentia ſm̄ ꝙ paternitas est principium hu/
ius actꝰ q est gn̄are nō sicut agēs sꝫ sicut illud q̄ agi/
tur. vn̄ principiū gn̄ationis est eēntiale sub rōne re/
lationis. vn̄ est q̄si mediū int̄ essentiale ⁊ ꝑsonale. ex
parte eni illa qua potentia q̄ est mediū inter eēntiā
⁊ operationē radicat̄ in essentia est qd absolutū. ex ꝑ/
te aūt qua ɔ̄iungunt̄ operationi est relatiuū. Et ibidē
ad 3ᵐ. Natura cōis in vnoquoqꝫ operatur ſm̄ ɔ̄ditio/
nem ipsius. vn̄ aīa sensibilis hꝫ in diuersis aīalibus
diuersas operationes ⁊ in diuersis organis sentiendi
⁊ hoc est iō. qꝛ nā cōis determinat̄ ⁊ contrahit̄ i vno/
quoqꝫ ſm̄ ꝓprietates inuentas in illo. diuina autē
nā nō cōtrahit̄ nec determinat̄ ſm̄ ꝓprietates sup/
positoꝝ cū natura diuina in patre sit ꝓprietas pr̄is
⁊ in filio ꝓprietas filii. ideo aūt nō contrahit̄ quia ꝓ
prietas nō ē aliud ab ipsa ut adueniat sibi q̄si dispo/
sitio cōtrahens. ideo etiā nō determinat̄ nec distin/
guit̄. qꝛ relatio nō distinguit ſm̄ illud qꝺ est. ⁊ ſm̄ h̄
tm̄ cōparat̄ ad essentiā cū qua est idē re. sed ſm̄ ꝙ
ad alterū est. ⁊ sic respicit personā ⁊ distinguit eam.
⁊ iō essentia in patre est principiū operationis ſm̄ pro/
prietatē patris. ⁊ in filio ſm̄ ꝓprietatē filii. vn̄ eius/
dem operationis principiū est natura cōis ⁊ forma ꝓ/
pria ipsius patris. ⁊ iō potentia gn̄andi medium est
inter absolutū ⁊ relatiuū. ⁊ h̄ voluerūt quidā dicē/
tes potentiā gn̄andi esse qd absolutū si cōsideretur
potētia remota ⁊ indisposita. ⁊ ad aliqd si considere/
tur potētia disposita q̄ȝuis iproprie sint locuti. quia
ꝓprietas nō disponit essentiā sed suppositū. hec ille.
Sciendum tn̄ ꝙ in sūma videt̄ corrigere qꝺ dixe/
rat in scripto. in scripto eni dicit ut statim allegatū
est ꝙ principiū quo pater generat est essentia dina
ut est paternitas. dicit etiam ꝙ eiusdem operatiōis
principiū est essentia diuina ⁊ paternitas. hꝰ autem
oppositum dicit in sūma ponēdo ꝙ nec paternitas
est principiū gn̄ationis nec essentia ut est idē pater/
nitati. ⁊ ꝙ essentia ⁊ paternitas nō sunt ex equo ꝑn/
cipiū gn̄andi licꝫ de intellectu talis ꝑncipii ul' potē/
tie sit essentia in recto ⁊ relatio in obliq̄. potētia eni
generādi est essentia patris. ⁊ sicut hoc quod dico
essentia patris duo includit scꝫ essentiā ⁊ paterni/
tatem. ita hoc quod dico potētia gn̄andi. Et in hoc
terminatur primus articulus.

Quantū ad secundū arguit Aureo
lus cōtra pri
mā ɔnē multipliciē. Primo sic. Ubi ꝓductiōes non
sunt elicite vanū est querere potentiā ꝓductiuam
aut pncipiū ꝓducendi. ſʒ in diuinis generare ⁊ spi
rare nō sunt ꝓductiones elicite. pater eni nihil ha
bet elicitū aut capiens entitatem ⁊ potissime illud q̄
formaliē ɔstituiē in esse suppositi non pōt esse aliun
de alias nō esset suppositū improductū. ġ vanū est
querere potentiā ꝓductiuā uel principiū ꝓducēdi
respectu istarū ꝓductionum. ¶ 2° sic. Posse esse pa
trē non est posse potentie ꝓductiue sed ē posse con
nexionis necessarie eo mō quo homo pōt esse aial.
uel diameter pōt non cōmensurari coste. si eni pos
se esse patrē caderet sub aliqua potentia ꝓductiua
pater necessario ꝓducereē in esse patris in diuinis
qđ est erroneū. sed nō est alia potentia qua pater po
test esse pater ⁊ qua pōt generare. Idē eni est actus
cū actu. generare eni ⁊ paternitas sunt eadem res.
ġ eadē erit potentia qua pater pōt generare. ⁊ qua
pater pōt esse actu pater. Et patet in oibus ꝙ eadē
est potentia qua qs pōt generare ⁊ pōt se facere pa
trem. Magister etiā dicit ꝙ simile est inē duas po
tentias ⁊ ipotentias. pater pōt esse pater. filius non
pōt esse pater. pater pōt generare. filius non potest
generare. h aūt non esset simile nisi oīo idē esset pa
trem posse esse patrē. ⁊ patrē posse generare. ġ im
possibile ē ꝙ potentia generādi sit potentia produ
ctiua nisi esset potentia ꝓductiua respectu hui° qđ
est esse patrē in diuinis. qđ est erroneū. ¶ 3°. Si po
tentia generādi sit principiū ꝓductiuū. ⁊ aliqua po
tētia elicitiua. aliqua ꝑfectio simpliciē est in patre q̄
non est in filio. potētia enim ꝓductiua creature im
portat ꝑfectionē. ⁊ multo plus potentia ꝓductiua
dei ⁊ creatoris. hec aūt potentia generatiua nō pōt
poni in filio. ⁊ ita aliqua ꝑfectio simpliciē erit in pr̄e
que non erit in filio. ⁊ sequiē ꝙ filius non erit simpli
citer ꝑfectus. hoc aūt erroneū est. igiē non pōt poni
ꝙ potentia generādi dicat aliquod ꝓductiuū prin
cipiū. Nec valet inquit si dicaē ꝙ pari rōne genera
ri dicit perfectionē simpliciē. non valet inquā. quia
ꝓductiones non dicunt perfectionem simpliciter.
posse autem ꝓducere dicit. ut patet. qꝛ posse crea
re pertinet ad omnipotentiā ⁊ est ꝑfectio simpliciē.
creare aūt non. alias cū pater ab eterno nō crearet
nō fuisset simpliciē ꝑfectus. quare aūt potentie di
cant ꝑfectiones. actus ṽo non. satis patet. act° eni
sunt transeuntes. potentie ṽo īmanentes. propter
hoc non iō ꝑfectū est aliquid qꝛ generat sibi simile ſʒ
cum pōt sibi simile generare. ſm phm 4° metheoꝝ.
Nec valet similiter si dicaē ꝙ potentia generatiua
terminaē ad relationē. ⁊ iō non est ꝑfectio simpliciē.
potentia aūt creatiua terminaē ad absolutū. hoc ni
mirū nō valet. qꝛ nec essentie creaturarū sunt ꝑfe
ctiones simpliciē ⁊ tamen potentia creatiua termi
naē ad eas. ɔstat aūt ꝙ res filiationis melioꝛ ē om
ni re creata: Iuxta illud ad Ephe. 3°. Ex diuina pa
ternitate deriuaē omnis paternitas in celo ⁊ in ter
ra. ⁊ pari rōne omnis filiatio deriuaē ex filiatiōe di
uina. vñ nullū dubiū quin filius dei sit nobilius ꝓ
ductiuū quocunqꝫ creato. ⁊ ꝙ generare sit nobilior
ꝓductio q̄ꝫ creatio nō apparet. ġ si potentia creati
ua sit perfectio simpliciē. quin multo esset ꝑfectior
si tamen esset possibilis potentia respectu genera
tionis. non pōt autē dici ꝙ sit in filio aut respectu al
terius filij. aut respectu spūs sācti. aut respectu pa
tris. aut respectu sui. igiē poni non pōt ꝙ potentia
generatiua sit principiū ꝓductiuū. ¶ 4° sic. Cuius
negatio non est negatio potentie ipsum non est for
maliter potētia. negatio eni est negatio illius quod
est formaliē potentia. sed Aug° docet expsse ꝙ ne
gatio generatiue potētie non est negatio alicu° po
tentie sed possibilitatis terminoꝝ tantūmodo. Ait
eni Aug° contra Maximū libro 3° ca° 13° ꝙ fili° nō
genuit nō quia non potuit sed quia nō oportuit. Qđ
exponit magister dicēs ꝙ nō potuit est dictu ꝙ nul
la impotentia seu negatio potētie fuit. alioquin de
negareē aliqua potentia filio quam habet pater ⁊
ita esset potentioꝛ pater ⁊ plures potentias habens
cuius oppositū Aug° dicit ⁊ fides. ġ potētia gene
randi nō est aliē potentia q̄ꝫ potentia cōmensurandi
diametrū coste que non est ꝓductiua ſʒ notat con
nexionē terminoꝝ. ¶ 5° sic. In ente formaliē neces
sario non pōt poni aliqua potentia medians inē ip
sum ⁊ suū formale nisi potētia que dicit possibilita
tem simul ⁊ cōnexionē terminoꝝ uel necessitatem
terminoꝝ. si eni ponereē potentia ꝓductiua inter
ipsum ⁊ suū formale sequereē ꝙ ipsum produceret
suū formale qđ est oīo impossibile. sed res importa
ta per generare ⁊ paternitatē est formalis in suppo
sito patris ita ꝙ per illā rem est suppositū reale. er
go potentia generādi medians inter patrē ⁊ gene
rare nō erit potentia ꝓductiua sed pura necessitas
⁊ actualitas terminoꝝ. sicut homo habet potentiā
ꝙ sit aial. de qua patet ꝙ nō est ꝓductiua. ¶ 6° phs
dicit 5° metaphisice. ꝙ negatio alicuius ꝓprietatis
debite generi aut alicui speciei dicië priuatio in cō
tento infra genus uel speciē. vñ talpa diciē priuari
visu. qꝛ genus aialis habet visum. Ex quo patet ꝙ
cū priuatio potētie sit ipotentia illud potest dici im
potens qđ caret potentia debita generi. sed constat
ꝙ filius caret potentia generādi. ġ si in patre ē po
tentia ꝓductiua filius carebit potentia aliqua eius
dem rōnis. ⁊ per ɔsequēs poterit dici ipotens ⁊ erit
in eo impotentia. qđ magister ⁊ Aug° ⁊ fides negāt
¶ 7°. Cuius oppositū non est ipotentia sed ipossibi
litas. ipsū nō ē potētia ꝓductiua sed tm̄ possibilitas
terminoꝝ. sicut patet ꝙ diametrū nō posse cōme
surare costā non est impotentia sed ipossibilitas. sed
magister dicit expsse ꝙ filiū non posse generare nō
est impotentia sed est oportere ita esse qꝛ filius ꝓ
prietate natiuitatis filius est qua oportet eū nō esse
patrem. ergo potētia generandi non est pncipium
ꝓductiuū. ¶ 8°. Quia magister in ꝑsenti distinctiōe
ita etiā equipat istas duas ꝓpositiones. pater non
habet potentiā qua possit esse filius. filius nō hꝫ po

tentiã qua possit esse pater. sed cõstat ꝙ impotẽtia q̃
pater non põt esse filius non est carere alicuiꝰ poten-
tie. patet inductiue. sed pura ĩpossibilitas aut repu-
gnantia terminorum. ergo nec ĩpotentia qua filius non
põt esse pater. hec aũt eadẽ ẽ cũ illa q̃ non põt gene-
rare. ergo non posse gñare nõ est negatio potentie ꝓdu-
ctiue. ¶ 9ᵒ. Potẽtia ꝓductiua nõ recipit ĩtra se actũ
ꝫ actus egredit̃ ab ea. sed gñare non egredit̃ a pñe.
imo est ipse pater ꝛ in patre. ergo potentia quam habet
pater ad gñare non est ꝓductiua. imo magis idẽpti-
ficatiua. nihil eñi aliud sonat patrem posse generare
ꝙ̃ patrẽ posse esse patrẽ. cũ pater sit ipsũmet gñare.
quod non ptinet ad potentiã ꝓductiuã. ¶ 10. sic. Per
gñare in diuinis ĩpossibile ẽ ꝙ ꝓducat̃ aliqd distin-
ctum a generãte nisi in solo gñare ꝛ sibi opposito. cu-
iusmodi est generari. pater eñi ꝛ filius sunt idẽ in oĩ-
bus pter gñare ꝛ gñari. ꝫ tale gñare ĩpossibile est ꝙ
habeat respectu sui potentiã ꝓductiuã. si eñi habe-
ret in illa esset idẽ ꝓductum cũ ꝓducente ꝛ ita ꝓdu-
ctum haberet potentiam gñandi ꝛ posset generare.
ꝛ sic in infinitũ. ergo generare non habet respectu sui po-
tentiã ꝓductiuam. Si dicat̃ ꝙ potentia gñandi non
cõicatur genito. tunc habet̃ ꝓpositum ꝙ potẽtia ge-
nerandi nõ est aliud ꝙ̃ ipsũmet gñari ꝛ actus gene-
randi. si enim sit aliud iam nõ differt in solo generare
ꝛ generari. imo cum hoc in potẽtia generãdi que po-
nit̃ aliud. ¶ 11ᵒ. Si potentia generandi sit aliqd for-
male principiũ quo pater eligat generare. aut illud
est paternitas. aut essentia. aut tota ꝑsona vtrunq̃
includens. sed nõ potest dici paternitas. gñare nãq̃
ꝛ paternitas sunt eadẽ res solũ distincta nominalit̃.
ut magister dicit infra. ꝛ oẽs cõcedunt. Idẽ aũt non
potest poni principiũ ꝓducendi respectu sui ipsiꝰ nec
potest poni tota ꝑsona. quia tunc gñare egrederetur
a ꝑsona ꝛ esset aliud realit̃ ab ea. Nec potest poni ꝙ
essentia. ꝑ eandẽ rõnem. nã ab ea egrederet̃ res ge-
nerationis. ꝛ per cõsequens esset aliud cũ nihil egre-
diatur realiter a se. ergo impossibile est poni ꝙ pater im-
portet aliquod ꝑncipiũ ꝓductiuũ respectu ipsius ge-
nerare. ¶ 12ᵒ. Nã phs dicit expsse 12ᵒ metaphisice. ꝙ
ꝙ̃uis videat̃ ꝙ omne agẽs habeat potentiã q̃ possit
agere: tñ nõ sic ẽ. qḋ exponẽs cõmẽtator cõmẽto. 30.
dic. Impossibile ẽ ꝙ oĩs motor ꝛ agẽs hẽat potentiã
agendi ꝛ mouẽdi. oẽ eñi eternũ est actio pura. ꝛ om-
ne quod est actio pura nõ habet potentiã. sed constat
ꝙ deus pater est ꝓducens eternus ꝛ est actio pura
in ꝓducendo. ergo non oportet ꝙ habeat potentiam
ꝓductiuam. ¶ 13ᵒ sic. Si gñare ꝓfluit ab aliqua po-
tentia productiua uel elicitiua pater esset quoddam
possibile ꝓduci inq̃tũ generare facit ipsum esse pa-
trem. ꝛ iterũ pater ageret in se causando in se gene-
ratiõnẽ ꝛ spirationẽ. ꝛ multa impossibilia que sequũ-
tur. non igit̃ potest poni generare ꝓfluere ab aliqua
potentia tanq̃ a ꝑncipio ꝓductiuo. ¶ 14ᵒ. qꝛ si po-
tentia gñandi sit ꝓductiua. aut dicit essentiã ~~mate-
rie~~ ꝛ hoc esse nõ potest. quia terminus ꝓductus non
est essentia sed ꝓprietas gñationis. aut dicit relatio-
nem ~~materie~~. ꝛ hoc esse non potest. qꝛ in nullo gene-
re oppositionis vnũ oppositum est formalis ratio ꝓ-
ducendi aliud. ut patet ꝙ nigredo nõ ꝓducit albedi-
nem. nec raritas densitatẽ. ut dicit phs ꝑ. physicorũ.
Cõstat autẽ ꝙ paternitas ꝛ filiatio relatiue opponũ-
tur. nec põt poni simul vtrũq̃. quia cum ꝓductio sit
simplex oportet esse vnũ formale principiũ simplex.
ergo potẽtia ꝓductiua nõ potest poni in patre respe-
ctu generationis. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnem arguũt multi
utpote Bonauẽtura ꝛ Varro. ꝓbãdo ꝙ paternitas
sit ratio generãdi ipsi patri. ꝛ ꝑ consequẽs potẽtia ꝓ-
ductiua. Arguũt igitur ꝑmo sic. Illud quod est prin-
cipium essendi est principiũ operãdi. vnũquodq̃ eñi
agit eo quo formalit̃ est. actus nãq̃ secũdus proce-
dit ex actu ꝑmo. ut patet 2ᵒ de anima. sed paternitas
est principiũ formale quo pater est pater. igit̃ est sibi
principiũ formale gñandi. ¶ 2ᵒ sic. Sicut se hꝫ eẽn-
tialis opatio ad essentiã sic se videt̃ habere ꝑsonalis
ꝓductio ad personã. sed essentia est formalis rõ pro-
ducendi creaturã ꝛ intelligendi ꝛ oĩs opationis eẽn-
tialis. ergo videt̃ ꝙ ꝓprietas ꝑsonalis que est eẽntia sit
sibi ratio gñandi. cũ gñatio sit actus ꝑsonalis ¶ 3ᵒ. In
tantũ repugnat relationi esse principiũ essendi ꝛ cõ-
stituẽdi suppositũ quãtũ sibi repugnat esse principiũ
opandi ꝛ eliciẽdi actũ. sicut eñi relatio non est forma-
lis terminus aut principiũ actionis sic nec est princi-
piũ agendi aut constitutiuũ suppositi. sed relatiõi di-
uine cõmunicat̃ ꝙ sit ꝑncipiũ eẽndi ꝛ ꝯstituẽdi sup-
positũ. ergo sibi cõicat̃ ꝙ sit ꝑncipiũ generãdi. ¶ Cõfir-
mat̃. quia ĩperfectiõis esset si posset dare actũ ꝑmũ
ꝛ non actũ 2ᵐ. ¶ 4ᵒ. Generatio non solũ habet assi-
milare genitũ generãti. imo distinguere. idẽ enim nõ
generat se. eo ergo pat̃ generat filiũ quo distinguit
eũ a se. sed pater distinguit filiũ a se per paternitatẽ
formaliter. ergo generat per paternitatẽ. ꝛ per cõse-
quens est ratio ꝓducendi. ¶ 5ᵒ. Productiões distin-
cte specie reducunt̃ ad principia distincta specie. sed
generare ꝛ spirare est alterius rõnis. in patre autem
paternitas ꝛ spiratio actiua alterius rõnis sunt. eẽn-
tia ꝟo vnius rõnis. ergo ꝑncipiũ generandi erit pa-
ternitas ꝛ spirandi spiratio actiua. ¶ 6ᵒ. Nulla ꝓpa
opatio inest alicui nisi per ꝓpriam rõnem. sed gñare
est ꝓprium patri. ergo non inest sibi per essentiã que
est cõmunis tribus sed per paternitatẽ. ¶ 7ᵒ. Eo pa-
ter generat quo est pater. dicit eñi Augꝰ ꝙ eo est fi-
lius quo est genitus. a simili eo est pater quo ẽ gene-
rans. sed cõstat ꝙ ẽ pater paternitate. ergo generat
paternitate. ¶ Henricꝰ etiã arguit ꝯtra eandẽ ꝯnẽ.
ꝑmo sic. Quãdocunq̃ aliquid est formalis ratio ali-
cuius actionis debet̃ sibi illa actio etiã si sit sepatum
vñ albedo sepata a subiecto disgregat: ꝛ humiditas
humectat. ut patet in speciebus sacramẽtalibꝰ. sed
essentie diuine sepate a paternitate nõ cõpetit gene-
rare. non eñi est verũ ꝙ essentia generet ꝫ pater ge-
nerat. ergo eẽntia nõ est formalis ratio uel principiũ
generãdi nisi ꝓut determinat̃ per paternitatẽ. ¶ 2ᵒ.
arguit sic. Quãdocunq̃ aliquid continet plura ĩme-
diate ꝛ sine ordine non põt ratio assignari quare pri-
mo ꝓducit vnũ ꝙ̃ aliud. sed eẽntia diuina est ꝑmitꝰ

ratio ꝓducendi respectu generare ꝗ̄ respectu spirationis. ergo oportet ꝙ per aliquid ordinetur et determinetur ad illud. sed non pōt poni aliud ordinās nisi paternitas. ergo ut ṗus. ¶ 3°. Unū ingn̄tū vnum semꝑ est aptū natū facere vnū. sed essentia est ṗncipiū pluriū ꝓductionū. puta generatiōis ꝛ spiratiōis igitur nō ingn̄tū vnū. ꝛ ita oportet ut per paternitatē determinet̄. ¶ 4°. quia nullū indeterminatū potest in plura nisi ṗus determinet̄. ut patet. calor eni q̄ est indeterminatus ad actū primū qui est facere calidū. ꝛ ad actū secundū qui est calefacere aliud. oportet ꝙ ṗdetermineē: ad primū quidē per respectū ad subiectum. ad secundū vō per respectū ad actū uel passū. sed cōstat ꝙ essentia est indeterminata ut sit ṗncipiū spirandi ꝛ generādi. ergo necesse est ut determinet̄ ad generare per paternitatē. ¶ Scotus quoqꝫ arguit contra illam ꝯnē. Producēs quod determinat̄ ex se ad certū numerū ꝓductionū ꝓducit per principia alterius rōnis. si eni per principia eiusdē rōnis ꝗ̄tū esset ex se ꝓduceret infinita. nec determinaretur ad certū numerū. sicut ꝙ homo in generādo non determinat se ad certā multitudinē filiorū. nec sol ad certam multitudinē radiorū. nec scriptor ad certum numerū syllabarū eiusdē rōnis. sed constat ꝙ pater determinat̄ ad certū numerū ꝓductionū. puta ad generare ꝛ spirare. ergo ꝓducit per ṗncipia alteri° rationis. utpote q2 generat per memoriā. ꝛ spirat ꝑ voluntatē. ¶ 2°. Productiones alteri° rōnis exigunt ꝓducens ꝛ rōnem ꝓducendi alterius rōnis. sicut enim ꝓducens orit̄ a ꝓducente per rōnem ꝓducendi. sic diuersitas rōnis in ꝓductiōibus debet reduci ad diuersitatē ꝓductiue rōnis. sed spirare ꝛ generare sūt alterius rōnis. ergo ṗncipia ꝓductiua erūt alterius rōnis. cōstat autē ꝙ essentia est vnius rōnis. ergo ꝓut induit rōnem memorie erit ratio ꝓducendi verbū. ꝛ prout induit rationē voluntatis erit rō ꝓducendi spiritū sanctū. ¶ 3°. Sicut in nobis est. ita excellentiori modo est i deo. sed essentia anime sub rōne qua memoria ꝓducit verbū. sub rōne vero qua volūtas ꝓducit amorē in nobis. ergo in deo essentia dīna sub rōne qua memoria est principiū eliciuū verbi. sub rōne vō voluntatis spūs sancti. ¶ 4°. Aug° frequenter dicit. ꝛ Anselmus cōcordat ꝙ filius procedit de memoria patris. sed hoc nō esset nisi quatenus est rō ꝓducendi ut induit rōnem memorie. igit̄. ¶ Durandus etiā arguit cōtra eandē ꝯnem. Formalia principia ꝓductionis debēt correspōdere formalibus terminis. sed in filio est essentia ut cōmunicata. relatio vō ꝓut ꝓducta. essentia eni non pōt poni terminus ꝓductionis. q2 terminus nō solū debet esse coīcatus imo ꝓductus. ergo cū essentia per modū termini cōmunicati: ꝛ ꝓprietas ꝑ modū termini ꝓducti sint in filio. necesse ē ut in patre essentia ꝛ ꝓprietas sint correspōdenter principiū generādi. ¶ 2°. Quandocūqꝫ in aliqua generatiōe ꝯcurrūt vna cōmunicatio eiusdem nature in numero. ꝛ vna ꝓductio alicuius alterius. necesse est in ꝓductiuo ṗncipio aliqd poni quod sit principiū coīcationis. ꝛ aliud qđ sit formale principiū ꝓductionis. Cuius rō est. q2 oportet formale principiū ꝓductionis ꝛ terminū formalē realit̄ distingui. terminū autē cōmunicationis ꝛ principiū nō oportet sed in ꝓductione filij est vna coīcatio essentie ꝛ ꝓductio relationis. ergo necesse est essentiā esse ṗncipiū coīcationis. ꝓprietatē vō principiū ꝓductiōis. ¶ 3°. Emanationes debēt reduci in talia ṗncipia qbus ꝓpositis stati apparet status in emanatiōibus. s; si tota essentia ponit̄ principiū nō apparet status i emanatiōib° uel ꝓductionibus. qua rōne eni est principium duarū emanationū pōt esse principiū pluriū nisi determinet̄ ꝑ paternitatē ꝛ spirabilitatē. posito āt pro ṗncipio essentia ꝛ ꝓprietate statim apparet cert° numerus ꝓductionū. ergo hec duo cōcurrunt in rationem ṗncipij ꝓductiui. ¶ 4°. Nullus potest negare quin essentia hic cōcurrat. alias nō coīcaret̄. nec pōt negare quin ꝓprietas cōcurrat cum vere in filio relatio sit ꝓducta. igit̄ ut ṗus.

Ad primum contra primam ꝯnem negat̄ a°r. Nā non solū necesse est querere potentiā elicitiuā respectu ꝓductionis. imo respectu ꝓducti. licꝫ ergo vanū sit querere potentiā ꝓductiuā generatiōis diuine q̄ illā realiter eliciat. tamē necessariū ē querere potentiam in patre que filiū realiter ꝓducat. vn̄ sanctus Tho. ṗma parte. q. 41. arti. 4° dicit respondendo ad 3m. Potentia inquit signt̄ principiū. principiū autē distinctionē importat ab eo cuius est ṗncipiū. Considerat̄ autē duplex distinctio in his que dicunt̄ de deo vna s̄m rē. alia s̄m rōnem tm̄. s̄m rem quidem deus distinguit̄ per essentiā a rebus quarū est principium per creationē. sicut vna ꝑsona distinguit̄ ab alia cui° est principiū s̄m actū notionalē. sed actio ab agēte nō distinguit̄ in deo nisi s̄m rōnem tm̄. alias actio eēt accidens i deo. ꝛ ideo respectu illarū actionū s̄m quas alique res ꝓcedunt distincte a deo uel eēntialit̄ uel ꝑsonaliter pōt deo attribui potentia s̄m ꝓpriā rōnē ṗncipij. ꝛ ideo sicut ponimus potentiā creādi in deo ita possumus ponere potentiā generādi uel spirandi. s; intelligere ꝛ velle nō sunt actus tales qui designent ꝓcessionē alicuius rei a deo distincte uel eēntialiter uel ꝑsonaliter. vn̄ respectu horum actuū nō potest saluari ratio potētie in deo nisi s̄m modū intelligendi ꝛ significādi tm̄ ꝓut diuersimode significat̄ in deo intellectus ꝛ intelligere. cū ipsum tamē intelligere dei sit eius essentia nō habēs principiū. hec ille. Item. q. 25. arti. p°. ad 3m sic ait. Potētia in reb° creatis non solū est principiū actionis sed effectus. sic igitur in deo saluat̄ ratio potētie ꝗ̄tū ad hoc ꝙ est principiū effectus non autē ꝗ̄tū ad hoc ꝙ est ṗncipium actionis que est dīna essentia nisi forte s̄m modū intelligendi. hec ille. Idē dico ꝛ ipse dicit vbi s̄: de potentia generādi s̄m ꝙ est ꝓducti nō autē s̄m qđ est ṗncipiū ꝓductionis nisi s̄m modū intelligēdi. Idē dicit ꝯ gentiles libro 3° ca° 10. Quia inquit nihil ē ṗncipium sui ipsius cū diuina actio nō sit aliud ꝗ̄ potentia eius. manifestū est ꝙ potentia nō dicit̄ in deo sicut principiū actiōis s; sicut ṗncipiū facti. hec ille. Et post pau-

ea dicit ꝙ respectu actus intelligẽdi aut volẽdi non
est in deo ꝓprie potẽtia. nec intellectus ⁊ volũtas in
deo sunt ꝓprie loquẽdo potẽtie ſ; sunt in eo ut actio-
nes. Idem ponit p̊. sen. diſ. 42. q. i. arti. p̊. ad 4^m. vbi
ait. Deus nõ agit opatione media que sit aliud a sua
substãtia uel eẽntia. sed suũ esse est suũ opari. ⁊ suum
esse ẽ sua eẽntia ⁊ potẽtia. nihilominus tamẽ sua es-
sentia signatur ut principiũ essendi. ⁊ eadẽ rõne sua po-
tentia põt significari ut principiũ opandi ⁊ ꝑter h̄ ut
principiũ operati. hec ille. Idẽ ponit de potentia dei
q. 2. arti. p̊. ut allegatũ fuit in pma rõne. Itẽ 4° quo-
libet. q. 2. arti. p̊. Ex quibus oĩbus dico ꝙ potẽtia ge-
nerandi in patre nõ ẽ ꝓductiua gñationis actiõis i se
sed filij geniti ⁊ est principium quo gñatio actio attin-
git genitũ. ⁊ ideo dicit̃ potẽtia generandi alit̃ tamen
ꝙ̃ in creatis vbi potẽtia gñantis dicit̃ potentia gene-
randi. quia per illã generans elicit actiuã gñationẽ.
⁊ cũ hoc genitũ. In diuinis autẽ gñans p potentiam
generatiuã ꝓducit genitũ non tamẽ generationem
lic; ibidẽ illa potentia sit ratio ipsi gñationi ꝙ habe-
at talẽ terminũ. Quia vero diuina intelligimus p crea-
turas. ⁊ sicut intelligimus ita nominamus. ideo alio
actu intelligimus essentiã ut est potentia. alio ut est
actio. ⁊ similiter alio nomine noĩamus eã. ⁊ q2 i crea-
turis potentia est principiũ actionis. ideo dicit̃ ꝙ in
diuinis potentia est principiũ actionis ſm rõnem uel
modũ intelligendi. quod nõ est aliud dicere nisi ꝙ si-
mili modo cõcipimus talia diuina sicut si realit̃ vnũ
principiaret aliud. quia cõcipimus ea ſm modũ quo
cõcipimus creata vbi potẽtia ab actu distinguit̃ ſm
rem. ⁊ est principiũ realit̃ actionis. Iste autẽ modus
intelligẽdi non ẽ vanus. quia quelibet illarũ conce-
ptionũ habet fundamentũ in re ꝙ̃tũ ad illud qđ re-
p̄sentat. non autẽ ꝙ̃tum ad omnẽ modũ rep̄sentãdi.
¶ Ad 2^m dicit̃ ꝙ paternitas põt dupliciter accipi. s.
ut est relatio. ⁊ ut est forma cõstitutiua suppositi pa-
terni quod habet inꝙ̃tũ est eadẽ diuine nature. Hãc
distinctionẽ ponit sanct⁹ Tho. pma parte. q. 40. ar-
ti. 4°. Et p̊. sen. diſ. 27. q. i. arti. 2°. Et de potẽtia dei
q. 8. arti. 3°. Tunc vlterius dico ꝙ capiẽdo paterni-
tatẽ pmo modo cõcedo ꝙ eadẽ est potẽtia qua pat̃
in diuinis põt generare ⁊ qua potest esse pater. quia
ſm illũ modũ capiendi paternitatẽ ipsa consequitur
ſm modũ intelligendi ad generationẽ actionẽ. ⁊ i illa
fundat̃. ut dicit sanct⁹ doctor in locis allegatis. ⁊ iõ
eadẽ potentia qua pater potest gñare potest esse pa-
ter cũ ipsum esse patrẽ illo modo cõsequat̃ ad ipsum
generare ⁊ supponat generare. capiẽdo autẽ pater-
nitatẽ ut est cõstitutiua suppositi dico ꝙ ipsa p̄cedit
generare ſm sanctũ Tho. vbi prius. imo cointelligi-
tur ut dictũ fuit. in rõne principij generãdi. ⁊ tũc ne-
gat̃ ꝙ eadẽ potentia pater possit esse pater qua põt
generare. nã respectu gñationis quia significatur ut actio
potest significari aliqđ in diuinis se habens ut elicitiuũ
non autẽ respectu paternitatis sic cõsiderate. q2 nec
habet per modũ actionis. nec per modũ relatiõis cõ-
sequentis actionẽ. nec p modũ ꝓducti sed p modum
forme cõstitutiue suppositi ꝓducentis totaliter im-
producti. ⁊ iõ ꝓbatio adducta nõ valet cum dicitur
paternitas ⁊ gñare sunt eadẽ res. igit̃ potẽtia respe-
ctu vni⁹ erit potẽtia respectu alterius. nec eni h̄ nec
illud est elicitũ realit̃. sed tñ sicut dictũ est respcũ vni-
us o; signari aliquid per modũ potentie nõ autem p re-
spectũ alterius. Ad illud qđ arguens addit de dicto
magistri dico ꝙ similitudo inter illas duas. s. pat̃ põt
generare. filius nõ potest gñare. pater potest esse pr̄.
filius non põt esse pater: attendit̃ ꝓut pater dicitur
a paternitate cõsiderata ut est relatio non autem ut
est cõstitutiua. ⁊ illo mõ ɔcedo ꝙ idẽ esset patrẽ pos-
se gñare ⁊ posse esse patrẽ. ⁊ eadẽ potentia cadit uel
non cadit supra vtrũq;. ¶ Ad 3^m negat̃ ɔña. vñ sicut
dicit scũs Tho. pma parte. q. 41. arti. 5. ad 3^m. cũ dr̃:
potẽtia gñandi eẽntia significatur in recto: relatio in obli-
quo. sicut si dicerẽ essentia patris. vñ ꝙ̃tũ ad eẽntiã
que significatur in recto potentia gñandi est coĩs trib⁹ ꝑso-
nis sed ꝙ̃tũ ad notionẽ que coicat̃ ꝓpria est persone
patris. hec ille. Ex quo pat; ꝙ potentia gñandi q̊ ad
essentiã quã includit est in tribus ꝑsonis. ⁊ quo ad h̄
dicit ꝑfectionẽ simplicit̃ sed quo ad notionẽ est in so-
lo patre. ⁊ quo ad hoc nõ dicit ꝑfectionẽ simpliciter
relatio eni inꝙ̃tum h; non dicit ꝑfectionẽ cũ inꝙ̃tũ
h; nihil ponat in eo cui attribuit̃. iõ non sequit̃ ꝙ ha-
beat pater aliquã perfectionẽ simplicit̃ quã alie per-
sone non habent sed ꝙ h; ꝑfectionẽ cũ alia relatione
ꝙ̃ alie ꝑsone. vñ sanctus Tho. q. 2. huius diſ. arti. 2°.
ad vltimũ. soluit hoc argumentũ in suo simili. arguit
eni sic. Posse gñare est aliqua dignitas patris. alias
non esset ꝓprietas ꝑsonalis. sed nulla dignitas est in
patre que nõ sit in filio cum sint omnino equales in
dignitate. igit̃ fili⁹ põt omnino gñare. ecce argumẽ-
tum suũ. Et respõdet. dignitas inquit est de absolu-
te dictis. ⁊ ideo eadẽ est dignitas patris ⁊ filij nume-
ro. sicut eadẽ essentia. vñ sicut paternitas in patre ẽ
essentia. ⁊ eadẽ essentia in filio est nõ paternitas s; fi-
liatio. ita eadẽ dignitas numero que in patre ẽ pater-
nitas. in filio est filiatio. hec ille. Consimile dicit pma
parte. q. 42. arti. 6. ad 3^m. Sicut inquit eadẽ eẽntia
que in patre est paternitas in filio est filiatio. ita eadẽ
potentia est qua pr̃ gñat ⁊ qua filius gñatur. vñ ve;
est: quicqđ potest pater põt filius. nõ tamẽ ex hoc se-
quit ꝙ filius possit generare. quia mutat̃ quid in ad
aliqđ. nam gñatio significat relationẽ in diuinis. habet er-
go eandẽ omnipotẽtiã quã pater habet s; cũ alia re-
latiõe quia pater habet eã ut dans ⁊ hoc significatur cũ dr̃
ꝙ potest gñare. filius autẽ habet eã ut accipiẽs. et h̄
significatur cum dicit̃ ꝙ põt generari. hec ille. Eandẽ po-
nit solutionem de potẽtia dei. q. 2. arti. 5°. vbi dicit ꝙ
eandẽ potentiã quã habet pater habet filius sed ta-
men ſm vnũ respectũ cõuenit patri ⁊ ſm alium filio
Idem dicit de actiõe. Idẽ ego dico de ꝑfectiõe sim-
plicit̃. vñ si sic arguit̃. Omnẽ ꝑfectionẽ quã h; pater
h; filius. sed ꝑfectionẽ potentie gñatiue habet pater
igit̃ illã hab; fili⁹. mutat̃ qđ in ad aliqđ. ⁊ iõ est falla-
cia figure dictiõis. potẽtia eni gñandi dicit absolutũ
cũ relatiõe. ¶ Ad 4^m negat̃ modus arguendi. quia
peccat p fallaciã figure dictiõis. ut p̄us dictum est.

cum eni dicit sic. Illud cuius negatio nō est negatio
potētie rc̄. subiectū dicit qd. τ si addat signum distri/
butiuū erit de pdicamēto sube. dicēdo sic. Nihil cui⁹
negatio nō est negatio potētie est potentia. cum vero
subsumit. sed potentie gñandi negatio nō est negatio
potētie. iam sumit vnū qđ dicit ad aliqd scʒ potentia
generandi. ut prius dictū est. τ iō mutat qd in ad ali/
quid. vt eni ponit sanctus Tho. p̄. sen. dis. 7. q. 2. ar/
ti. p̄. ad 2ᵐ. potentia gñandi dicit essentiā cū pater/
nitate. Sciendū etiā φ potentia gñandi nō negat a
filio q̄tū ad illud qđ dicit potentiā. sed q̄tū ad rela/
tionē paternitatis quā dicit in obliquo potētia gene/
randi. Et ideo pōt aliter dici ad argumentū dicēdo
φ si neget potentia gñandi a filio q̄tū ad illud quod
dicit in recto vtiq3 ab ipso negaret aliqua potentia.
si aūt neget ab eo q̄tum ad illud φ potentia gñandi
dicit in obliquo nō negat ab eo potentia sed modus
habendi potentiā. ¶ Ad 5ᵐ dico p̄mo φ sicut fuit di/
ctū in solutione p̄mi nos non ponimus aliqđ p̄ncipiū
elicitiuū diuine gñationis actiue s̄m rem sed solū filij q
est terminus gñationis. 2° dico φ argumentū falsū
supponit. s. φ pater cōstituat in esse psonali p gñare.
ut post q̄nq3 ostendet. sed per paternitatē nō ut ē re/
latio sed ut est forma quedā eadē diue essentie. Nec
valet ista ɔñā: paternitas τ generare sunt eadē res
ergo si ponimus aliqđ principiū respectu gñationis
s̄m modū intelligendi. ita τ respectu paternitatis. et
est cōstitutiua. cui⁹ rō est dicta in solutiōe 2ᵃ. ¶ Ad 6ᵐ
dicit φ totus pcessus fundat in ista falsa ɔñā: Fili⁹
caret potētia gñandi. τ pater habet potētiā generā/
di. igit filius caret aliqua potētia conuenienti alteri
supposito eiusdē generis ul' speciei aut eiusdē rōnis.
argumentū eni est palogismus figure dictiōis. quia
mutat qd in ad aliquid. qz sub hoc qđ dico aliqua po
tentia. subsumit potētia gñandi. ¶ Ad 7ᵐ dicit sicut
ad p̄cedēs. cū enim sic arguit. Illud cuius oppositū
nō est in potētia rc̄. sʒ potentia gñandi est illud cuius
oppositū rc̄. est expssa fallacia figure dictionis. Ad
dictū magistri dicit φ ipse intēdit φ cum dicit: fili⁹
nō potest gñare. nō negat potentia aliqua a filio sed
negat ab eo modus habendi potentiā scilicet cū tali
relatione. Similit cū dicit φ filiū nō posse generare
nō est impotentia sʒ nō oportere rc̄. intendit φ iō ne/
gat potentia gñandi a filio. qz potentia gñandi i sua
rōne includit relationē oppositā relationi filij. τ ideo
nō potest attribui filio. nec hoc tamē sonat in ipoten/
tiam filij. qz omne illud qđ est ptinens ad rōnē poten
tie simpliciter in hoc qđ dico potentia gñandi. totum
illud cōuenit filio. non aūt modus habendi illā potē/
tiam qđ vlterius dicit potētia gñandi p̄ter potentiā
diuinā. ¶ Ad 8ᵐ dicit φ cū dicit: filius non pōt esse
pater: non negat ab eo aliqua potētia. nec cū dicit:
filius nō potest gñare. cū quo tamen stat φ potentia
gñandi est potentia pductiua. imo si arguit sic. qcqd
est potētia pductiua ipsum negare ab aliquo est ne/
gare ab eo aliquā potentiā pductiuā. sed potētia ge
nerādi est potentia pductiua. igit rc̄. In omni tali p
cessu est fallacia s̄ dicta. ¶ Ad 9ᵐ dicit φ licʒ gñare

non realiter egrediat a patre tamen s̄m modū signi/
ficandi intelligit ut pfluens a supposito paterno. vn
s̄m sanctū Tho. p̄ma parte. q. 40. arti. 2°. Origo in
diuinis actiue sigta significat ut pcedens a psona sub/
sistente. vn supponit eā. sed origo passiue significata
ut natiuitas sigtur ut via ad psonā subsistentē. Idem
ponit de potētia dei. q. 8. arti. 3°. Item p̄. sen. dis. 27.
q. 1. arti. 2°. Sciendum tamē φ 4ᵃ huius argumenti
falsa est. Nā omnis opatio imanens est pfectio ope/
rantis τ non egredit extra. ut dicit 9°. metaphisice.
generatio aūt filij dei attendit s̄m opationē intelligi/
bilē. τ ideo licʒ pater realiter eliceret talē gñationē:
adhuc ipsa maneret in patre. nō tamē dicimus eā re/
aliter elicitā. τ hoc patet in opatione qua intellectus
creatus format verbū. ¶ Ad 10. dicit sicut ad p̄mū
Non eni ponimus in diuis aliqđ principiū pductiuū
realiter ipsius actiue gñationis nisi s̄m modū nostrū
intelligendi. ut p̄us fuit expositū. sed quia nō solum
est in diuis generatio actiua. imo etiā est ibi supposi/
tum per illā pductionē. iō oportet assignare aliquid
quo pater generet filiū non solū formaliter scʒ gña/
tionē actiuā qua pater formalit dicit generans. imo
aliquid quo generet tanq̄ p̄ncipio τ virtute genera/
tiua. sicut ponit magister in p̄senti dis. et Hilarius ac
Damascenus. ut recitat sanctus Tho. de potētia dei
q. 2. arti. 2°. Cum autē infert arguens: pater τ fili⁹ nō
differunt nisi in generare τ generari solū. igit si pat
habet potentiā pductiuā uel potentiā generādi illā
habet filius. negat ɔñā. quia lʒ pater τ filius nō dif/
ferāt per alia s̄m rem q̄ penes gñare τ generari. nō
sequit quin differāt penes paternitatē τ filiationem
penes posse generare τ posse gigni. quia generatio
actiua est relatio quā nominam⁹ paternitatē que in/
cludit in rōne potentie gñatiue. τ ideo sicut genera/
re nō cōuenit filio licʒ cōueniat patri. ita dico de po/
tentia generādi que includit dictam notionē. ¶ Ad
11ᵐ dicendū est sicut ad primū. Semp eni iste arguit
ac si poneremus φ gñare realiter egrediat a suppo/
sito paterno. igit nihil contra nos. ¶ Ad 12ᵐ dicitur
φ si illud argumentū concludat vtiq3 cōcluderet φ
in deo nulla omnino est potētia nec ad extra pducti/
ua. τ sic nec de⁹ est omnipotēs: qđ est erroneū. Dico
ad dictū cōmentatoris τ p̄hi φ ipsi solū negant a p̄i/
mo principio potentiā passiuā qua scilicʒ possit tran/
siri uel aliquid recipere. negāt etiā ab ipso potētiam
actiuā exeuntē de ocio in actū 2ᵐ. sed φ non semp
in eo sit potētia actiua semp ɔiuncta opationi nō ne/
gant cum ponant primū motorē infinitū in virtute.
sicut enim dicit sanctus Tho. p̄ma parte. q. 45. arti.
p̄. Quanto deus est actus purus vniuersalissimus:
tanto potissime ratio p̄ncipij actiui sibi cōpetit τ nul/
lo modo potentia passiua. qz potētia actiua fundat
in actu. non autē passiua. ¶ Ad 13ᵐ dicit sicut ad p̄i/
mū φ generare nō pfluit ab aliqua potentia eliciti/
ua s̄m rem sed solū s̄m modum intelligēdi. τ si con/
tra hoc pcedat argumentū. negat ɔñā. ergo pater
est quoddam possibile pduci etiam s̄m rationē. τ sic
pbatur. quia generare facit ipsū eē patrem. filiū pa/

ter dicaē a paternitate ut est cōstitutiua suppositi ita ꝙ pater noiet ypostasim. negaē illud assumptū. quia isto mō pater prius ē pater ꝙ̄ generet. si ꝟo pater nominetē a paternitate ut est relatio sic diciē ꝙ idō qꝛ genuit est pater. cū relatio in actiōe fūdeē. sꝫ tūc pater nō dicit ypostasim sed relationē. ꝛ ideo nullo mō probaē quia pater in esse ypostasis ꝑducitur etiā ſm rationem ibi esse relatio. Ad alia que ibi inferuntur ꝙ pater ageret in se generationem ꝛc̄. si intelligatur ꝙ realiter agat. ꝯña negatur. si itelligatur ꝙ ꝙ̄tum ad nostrū modum intelligēdi pater intelligiē ꝑ modum cuiusdā intelligentis qui ꝑ suā intellectionē ab eo ꝑfluētē ꝑducit ꝟbū. conceditē. tales eni actiōes imanentes nō trāseunt in materiā exterioꝛē. ❡ Ad 4^m diciē ꝙ potentia generādi dicit ꝑncipaliter in recto diuinā essentiā ꝛ in obliquo relationē. ꝛ ideo nō dicit utrūqꝫ ex equo. Et ad improbationē ꝙ nō dicat eēntiam ꝛc̄. diciē ꝙ licꝫ ꝑductum sit relatio subsistēs tñ formalis terminus illius ꝑductionis non est relatio sed diuina essentia. ꝛ hoc sufficit. cum etiā diciē ꝙ relatio nō est ratio ꝑducendi suū oppositū. conceditur ꝛ ideo diciē ꝙ paternitas ut est relatio non includiē in rōne potentie generandi sed ut est forma constitutiua. cum etiā diciē ꝙ una ꝑductio simplex ꝛc̄. diciē ꝙ ꝑductio simplex requirit unū formale principiū: quod est principaliter elicitiuū: sꝫ alia possunt concurrere ut modi talis ꝑncipij. cuiusmodi est ī ꝓposito de paternitate que est modus potētie ꝛ includiē in rōne potentie generādi ut est modus. ❡ Ad argumēta contra 2^am ꝯnē diciē. Et ꝑmo ad illa que primo loco inducunē diciē. ad primū quidem negaē hoc intellecta ad sensum in quo debet cōcedi aꝯ. non eni paternitas est ipsi patri principiū essendi uel principium quo pater est. sed potius essentia diuina. nā licꝫ tā eēntia diuina ꝙ̄ paternitas significeē ut forma patris: tamē essentia significaē ut forma specifica cuiuslibet ꝑsone. relatio autē ut forma indiuidualis. forma autem specifica est principiū tam essendi ꝙ̄ generādi. ut dicit sanctus Tho. de potentia dei. q. 2. arti. 2° . ad 5^m. Dicendū inquit ꝙ in qualibet generatiōe ꝑncipium generatiōis ꝑncipaliter non est aliqua forma indiuidualis sed forma que ꝑtinet ad naturā speciei. Item nō oꝫ ꝙ genitū assimileē generanti ꝙ̄tum ad conditiones indiuiduales sed ꝙ̄tum ad naturā speciei. paternitas autē nō est in patre ꝑ modū forme speciei. sicut humanitas in hoīe. sic eni in eo est diuina natura sed in eo est ut ita dicā sicut principiū indiuiduale. est eni ꝓprietas ꝑsonalis. ꝛ idō non oportet ꝙ sit ꝑncipiū generatiōis ꝑncipaliē sed quodāmodo cointellectū aliter sequereē ꝙ pater ꝑ generationē non solū diuinitatē cōmunicaret sꝫ etiā paternitatē. hec ille. ❡ Ad 2^m diciē ꝙ aꝯ est falsa si similitudo quo ad omnia intelligaē. si eni pater sua oꝑatione personali coīcaret illud quod est sibi ꝓprium scilicꝫ suā relationē. sicut tota trinitas cōmunicat aliquid extra ꝑfectiones cōmunes essentiales sua oꝑatione essentiali. tunc similitudo esset bona. ꝛ sic oporteret ꝙ sicut essentia est principiū ꝑducendi creaturas: ꝙ ꝓprietas ꝑsonalis esset principiū ꝑducendi personā. non sic autē est in ꝓposito ut dictū est. ideo similitudo nō valet. cōceditur tamē ꝙ principiū oꝑationis non dicit solā essentiam imo dicit ꝓprietatem licꝫ minus ꝑncipaliē et in obliquo. ❡ Ad 3^m negaē aꝯ si loquamur in diuinis. nā relationi diuine cōuenit ꝙ cōstituat in ꝙ̄tum se habꝫ ibi per modū forme indiuidualis. ꝛ ex illa ratione repugnat sibi ꝙ sit principiū principale generatiōis uel ꝑductionis. ꝛ sic patet ꝙ plus repugnat sibi esse ꝑncipiū eliciendi actū ꝙ̄ principiū constituendi. uel saltē dato ꝙ tātū repugnaret sibi unū quātū aliud tamen ex quo habet vim cōstituendi in esse cōmunicabili nō potest habere vim ꝑncipiandi ꝑductionē aut ꝑductum. ❡ Ad confirmationē dico ꝙ imꝑfectiōis esset si paternitas daret patri actū primū ꝑ modum forme specifice ꝛ non actū secundū. sed nullū est incōueniens si det sibi actū primū per modū forme indiuidualis non actū secundū. hoc eni non ē dare esse simpliciē sed ipsum specificare. uel ut ita dicā indiuiduare. sicut eni dicit sanctus Tho. de potentia dei. q. 8. arti. 2° ad. xj^m. In diuinis nō est esse nisi qđ dat essentia. sicut nec intelligere nisi intellectꝰ. ❡ Ad 4^m negaē ꝯña que fit ibi: generatio distinguit genitum a generāte. ergo illud quod est ꝑncipiū generationis est principiū distinctionis. ꝯña est falsum. quia ſm ꝙ dicit sanctꝰ Tho. ꝑma parte. q. 41. arti. 5° ad primū. Illud quo generās generat est cōmune genito ꝛ generāti. ꝛ tanto ꝑfectius quāto ꝑfectioꝛ fuerit gñatio. aña autē est verū. nā generatio dicit relationē originis iter generās ꝛ genitū ꝛ semꝑ importat distinctionem illorū. nō valet ergo ꝯña facta si loquamur uniformiter de ꝑncipio distinctiuo ꝛ de ꝑductiuo scilicꝫ ꝙ oporteat idē esse formale ꝑductiuū ꝛ formale distinctiuū. sed concediē ꝙ illud qđ est formale productiuū siue illud quo pater formaliter ꝑducit sicut ꝑncipio quo nō sicut generatiōe ē illud quo elicit distinctiuū formale quia illud distinctiuū scilicꝫ relatio cōsequiē ſm modū intelligendi ad ꝑductionē. sic ergo principiū generādi non est formale principiū distinguendi sed eius illatiuū id est ē illud quo inferē distinctiuū. ❡ Ad 5^m pōt dici ꝙ sicut ille ꝑductiones scilicꝫ generatio actiua ꝛ spiratio actiua distinguūtur rōne ꝛ sunt alterius ꝛ alterius rōnis. tamē sunt idē realiē. cū quelibet earū sit in patre. ita sufficit ꝙ principium ꝑductiuū unius sit idem ſm rē cū ꝑncipio ꝑductiuo alterius licꝫ sint alterius rōnis. nā cum filius ꝓcedat ut verbū: spiritus sanctus ut amoꝛ. ꝑncipiū ꝑductionis unius erit essentia sub rōne intellectus. ꝛ ipsa essentia sub rōne voluntatis est principiū alterꝰ. illud eni sufficit ad distinctionē ꝑductionū actiuarū que in diuinis non distinguūtur ſm rē. sed loquēdo de ꝑductionibꝰ passiuis dico ꝙ ad hoc ꝙ distinguanē ſm rōnem uel quasi ſm speciē sufficit illud quod dictum est. sed ad hoc ꝙ realiter distinguanē non oportet ꝙ principia illarū realiter distinguanē sed sufficit ordo originis inter illas. qꝛ scilicꝫ processio spūs sancti est quodāmodo a ꝓcessione filij in ꝙ̄tum spiritꝰ sanctꝰ est a filio. ꝛ de hoc plus diceē alias. vñ sanctus Tho

de potētia dei.q.10.arti.2°. Solus inq̄t ordo ꝓcessio-
nū qui attendit̄ ſm originē ꝓcessiões multiplicat in
diuis.similit̄ diſiunctiuū illarū ſm ſpēm uel q̄ſi ſpēm
est diſtinctio terminorū illarū ꝓcessionū. vñ ibidē ad
2m ꝓcessiones in diuis sunt differētes q̄ſi ſm ſpeciē
ꝓpter driam ꝓprietatū perſonaliū lꝫ in ꝓcedentibꝰ
ſit vna nā cōis.hec ille. Patet igit̄ quō diſtinguūtur
ꝓductiões actiue ⁊ paſſiue in diuis. ¶ Ad 6m reſpon
det ſcūs Tho.de potētia dei.q.2.arti.2.ad 5m.q̄ ſo-
lutio recitata ē ſoluēdo ad p̄mū.arguit eni ſic. Pro-
prie actiōis ē ꝓpria forma nō cōis.ſed gn̄are ē ꝓprie
opatio patris ut pater ē.g̃ eius principium eſt pater-
nitas que ē ꝓpria forma patris. Et rn̄det ut s̄ fuit re-
citatū.lꝫ eni illa opatio ſit ꝓpria patris.non oꝫ ꝙ illiꝰ
p̄ncipiū ſit principalit̄ forma quaſi indiuidualis p̄ris
ſꝫ forma eiꝰ quaſi ſpecifica cointellecta tn̄ illa forma
ꝓpria.q2 ut ſepe dictū eſt opatio facta virtute natu-
re cōis per aliquid ſub illa ɔtentū aliquē modū ꝓpriū
accipit ex p̄ncipijs eiꝰ ⁊ ita efficit̄ ꝓpria licꝫ p̄ncipalit̄
fiat virtute nature cōis. ¶ Ad 7m dr̄ negādo añs niſi
loquēdo de q̄ formali ⁊ nō elicitiuo.ɔcedit̄ eni ꝙ ea-
dem ꝓprietate paſ dr̄ formalit̄ pater ⁊ formalit̄ ge-
nerās ⁊ ita eadē notiōe verbū eſt filius ⁊ genitus.q2
illa ꝓprietas ſignificat̄ ut actio cū dr̄ gn̄atio.⁊ ut re-
latio cū dr̄ paternitas.ſed ſi loquamur de q̄ elicitiuo
ad hūc ſenſum ꝙ illo paſ elicit gn̄ationē q̄ formaliter
eſt paſ.falſū eſt.ſicut ⁊ falſū eſt ꝙ illo filiꝰ ſit formalit̄
filius q̄ uel cuius virtute eſt ꝓductus uel genitꝰ.pa-
tet g̃ ꝙ cū dr̄:eo eſt pater q̄ gn̄at.ſi li eo ⁊ li q̄ teneātur
vniformit̄.ſ.formaliter. vera eſt ꝓpoſitio.ſi aūt li eo
teneat̄ formalit̄ ⁊ li q̄ elicitiue falſa ē. ¶ Ad p̄mū illo-
rū que 2° loco ſunt inducta dicit̄.ad primū quidē ꝙ
ā° vera eſt ſi illud tale ſit abſolute formalis rō talis
ſed ad illū ſenſum nō dicimus ꝙ eſſentia diña ſit for-
malis rō talis actionis abſolute ſꝫ potiꝰ ut eſt ſub tali
ꝓprietate.eſt g̃ falſa ā° ſi intelligat̄ de illo qō ē for-
malis rō p̄ncipalis ſꝫ nō totalis cuiuſmodi ē in ꝓpoſi-
to.nā potētia gn̄andi dicit eſſentiā ſimul ⁊ notionem
lꝫ non ex equo. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ nō ɔcludit aliud niſi ꝙ
eſſentia abſolute ſūpta nō eſt p̄ncipiū uel potētia ge-
nerandi ſꝫ eēntia ſub tali relatiōe. ¶ Ad 3m p idē.licꝫ
modus loquēdi ſit iꝓprius.ſ.cū dicit̄ ꝙ nā detmi-
nat̄.ſola eni ſuppoſita in diuis determinant̄.ſed nā
nō determinat̄ per relationes lꝫ actio q̄ fit virtute eſ-
ſentie modificet̄ ſm ꝙ ꝓfluit ab alio ⁊ alio ſuppoſito
nature diñe:que quidē ſuppoſita quaſi ſpecie diffe-
runt.ſm ꝙ ponit ſcūs doctor de potētia dei.q.10.ar-
ti.2° ad 12m.lꝫ eni in diuinis nō ꝓprie dicat̄ genus uł
ſpecies uel vniuerſale ⁊ ꝑticulare.tn̄ ut de diuis ſm
quandā ſimilitudinē creaturarū loquamur pr̄ ⁊ filiꝰ
⁊ ſpūs ſcūs diſtinguunt̄ ſicut plura indiuidua vnius
ſpeciei.ut etiā Damaſcenꝰ dicit. Sed attendendū ꝙ
in aliquo indiuiduo in genere ſubē poſſumꝰ ſpeciem
dupliciter ɔſiderare. Uno mō ſpeciem ipſius ypoſtaſis
Alio modo ſpeciem proprietatis indiuidualis. dato
eni ꝙ ſortes ſit albus ⁊ plato niger ⁊ poſito ꝙ albe-
do ⁊ nigredo ſint ꝓprietates indiuiduātes ſortem ⁊
platonem. verū erit dicere ꝙ ſortes ⁊ plato vnū ſunt

ſpecie ſub quā ſpecie ypoſtaſes continent̄.ɔueniūt
eni in humanitate ſꝫ diſtinguūtur ſm ſpēm ꝓprieta-
tis.albedo eni ⁊ nigredo ſpecie differunt.⁊ ſimilit̄ eſt
in patre ⁊ filio.conſiderant̄ eni ut vnū ſpecie cuiꝰ ip-
ſe ypoſtaſes ſunt ſuppoſita inq̄ntū ɔueniunt in vna
nā diuinitatis ſed ſm ſpeciē ꝓprietatis ꝑſonalis inue-
niunt̄ differre.paternitas eni ⁊ filiatio ſunt relatio-
nes ſm ſpeciē diuerſe. ¶ Ad 4m patet per idē.ɔclu-
dit eni ꝙ relatio eſt de rōne potētie gn̄andi ſicut mo-
dus p̄ncipij.non ſicut p̄ncipiū principale.ſꝫ tale prin-
cipiū eſt eſſentia que pōt eſſe principiū multaꝝ ope-
rationū ſm ꝙ habet eſſe ſub tali relatiōe uel ſub ta-
li.que quidē relationes ſunt modi habendi eſſentiā.
¶ Ad ea que 3° inducta ſunt dicit̄. Ad p̄mū quidem
dicit̄ ꝙ ſolū ꝓbat ꝙ diuina eſſentia abſolute et ſub
tali rōne ſumpta non eſt principiū pluriū ꝓductionū
alterius rōnis.ſ.gn̄ationis ⁊ ſpirationis ⁊ ſolū talium
ita ꝙ ex rōne eſſentie determinet̄ ad duas ꝓductio-
nes ⁊ nō plures.ſꝫ ſm ſcm̄ Tho.p̄.ſen.diſ.6.q.1.arti.
3°. Eſſentia diña eſt p̄ncipiū omniū actuū diuinorū.
licꝫ eſſentia ſub rōne eēntie nō dicat p̄ncipium actus
qui eſt opatio ſꝫ qui eſt eſſe.ſed cū in eēntia ſit conſi-
derare diuerſa attributa que ſunt realit̄ vnū in ipſa
tn̄ rōne diſtincta.actus refert̄ ad eſſentiam ſm illud
attributū quod exigit actus cōditio.ſicut intelligere
eſt ab eſſentia inq̄ntum ipſa ē intellectꝰ.⁊ res volite q̄
poſſunt eſſe ⁊ nō eſſe ꝓducunt̄ ab eſſentia inq̄ntū ip-
ſa eſt voluntas.hec ille. Ex q̄bus patet ꝙ eſſentia eſt
principiū actiue gn̄andi ⁊ ſpirandi nō quidē ſub rōne
qua eēntia.ſꝫ cum gn̄atio in diuinis attendat̄ ſm ꝓ-
ceſſionē intelligibilē verbi a dicente.⁊ ſpiratio atten-
datur ſm ꝓceſſionē amoris a diligēte.oꝫ ꝙ eſſentia
ſub rōne qua eſt intellectus ſit principiū generatiōis
verbi.licꝫ ſub rōne qua eſt nā diuina ſit principiū ge-
nerandi filiū dei.ſꝫ ſub rōne qua volūtas ſit p̄ncipiū
ſpirationis. verūtn̄ q2 in deo intellectꝰ ⁊ volūtas ſo-
la rōne differūt.illa diſtinctio int̄ intellectū ⁊ volun-
tatē nō ſufficeret ad hoc ꝙ gn̄atio ⁊ ſpiratio eēnt ꝓ-
ductiones uel ꝓceſſiones realit̄ diſtincte.q2 ſm eun-
dem p̄.ſen.diſ.13.q.1.arti.2°.q2 volūtas ⁊ nā in diuis
ſola rōne diſtinguūt̄ talis eorū diſtinctio diſtinctiōis
realis eſſe non pōt rō.q2 p̄ncipiū nunq̄ pōt eē debili-
us p̄ncipiato. Et p iſtā maximā ꝓbat ꝙ ꝓceſſio ſpiri-
tus ſci non pōt diſtingui a ꝓceſſione filij ex h̄ ꝙ vna
eſt ꝓceſſio nature:alia eſt ꝓceſſio volūtatis.ſic in ꝓ-
poſito licꝫ dicamꝰ ꝙ eēntia ut eſt memoria uel intel-
lectus eſt p̄ncipiū gn̄ationis verbi.⁊ ut eſt voluntas
eſt p̄ncipiū amoris ſpirati.tn̄ hoc nō ſufficit ad hoc ꝙ
iſte ꝓductiones actiue realit̄ diſtinguant̄.ille eni ſūt
idem ſm rem licꝫ rōne diſtinguant̄.ſ.gn̄are ⁊ ſpirare
cū ſint in eodē ſuppoſito patris. ipſe aūt ꝓceſſiones
paſſiue.puta natiuitas et ꝓceſſio ſpūs ſancti realit̄
diſtinguunt̄.ſ.potentia gn̄andi ⁊ potentia ſpirādi ſi-
ue illa ponant̄ eſſentia ut intellectus ⁊ eēntia ut vo-
luntas ſiue paternitas ⁊ ſpiratio actiua ſiue intellectꝰ
ſub paternitate ⁊ volūtas ſub relatiōe ſpirationis.q2
lꝫ paternitas ⁊ ſpiratio ſint due relationes tamē ſūt
due res.ſꝫ earū realis diſtinctio attenditur quia ha-

bent ad inuicem ordinem originis ⁊ vna est ab vno ⁊
alia a duob⁹ suppositis. ¶ Ad 2ᵐ patet rñsio p idem.
concedit̃ eni q̄ principia istarũ ꝓductionũ sunt alte-
rius rõnis mõ pdicto. s; illa diuersitas rõnis in princi-
pio non sufficeret ad diuersificandũ ꝓductiões aut
ꝓcessiones s̃m rem. nec etiã sufficit dicere q̄ eẽntia
ut est intellectus est p̃ncipiũ vnius ꝓductionis. ⁊ ut
est voluntas alteri⁹. nisi etiã in rõne talis principij re-
latio includat̃. alias nõ apparet cur nõ conuenirent
iste ꝓductiones sp̃ũi sancto sicut patri. ¶ Ad 3ᵐ cõce
dit̃ totũ. p̃ter h̃ q̄ opinio ista diminute loquit̃. quia
dicit solũ absolutũ esse p̃ncipiũ totale ꝓductionis p-
sone. relationẽ totaliter excludẽdo. qδ nõ bñ dictũ
est. q: tunc potentia gñandi est quid cõe toti trinitati
imo nõ apparet cur non cõueniret dine essentie ex q̃
dicit purum quid ⁊ nõ ad aliquid. ¶ Ad 4ᵐ ↄcedit̃
q̄ essentia ut induit rõnẽ memorie uel itellectus est
p̃ncipiũ gñandi verbũ p̃ncipale s; nõ totale. imo de
rõne talis potentie ẽ essentia tali rõne induta sub ta-
li relatione q̃ est paternitas. ⁊ similit̃ essentia ut iduit
rõnẽ voluntatis est p̃ncipiũ spirandi amorẽ loquen-
do de volũtate nõ ut libera libertate ↄ̃dictionis sed
ut natura quedã. talis inquã ẽ rõ spirãdi amorem in
filiũ. ⁊ ideo ẽ principalit̃ principiũ spirandi cointelle-
cta relatione cõi patri ⁊ filio. sicut de potẽtia gñandi
dictũ fuit sepe. Et sic patet q̄ ista opinio ẽ insufficiẽs
lic; aliqua vera dicat. ¶ Sed ↄtra rñsiones istas ar-
guit Guido de carmelo. 6° quolibet. q. 6. probando
q̄ essentia nõ sit p̃ncipiũ gñandi verbũ sub rõne itel-
lectus uel alterius attributi. Arguit enim sic. Si rõ
principiandi verbũ eẽt sub ꝓpria rõne in diuinis da-
to p impossibile q̄ nulla esset possibilis creatura. hoc
eni dato adhuc ibi eẽt ꝓpria emanatio verbi. ex pos-
sibilitate eni creature non ↄfert̃ fecũditas dine per-
fectioni. imo magis ecõuerso ꝓpter oĩmodã pfectio-
nem diuinã ẽ possibilitas creaturarum. ⁊ ita si nulla
esset possibilis creatura esset infinita dei eẽntia fecũ
da ad ꝓductionẽ ad intra. igit̃ ibi esset propria ratio
emanatiõis verbi. sed si nulla eẽt possibilis creatura
nulla esset distincta ⁊ ꝓpria rõ attributalis. igit̃ pro-
pria rõ attributalis nõ est p̃ncipiũ ꝓducendi verbũ
diuinũ. ¶ 2° in agente nõ p instrumentũ ꝓductiõis
p̃ncipiũ non ẽ inferioris ordinis ac minoris ↄtinentie
q̃ terminus ꝓductionis. patet. q: tunc ꝓductũ con-
cerneret virtutẽ ꝓducentis. qδ est impossibile. dico
aũt in generãte non p instrumentũ. q: q̄ agens agat
p̃ncipio nõ sic pfecto sicut terminus. ↄtingit ex iper-
fectione agẽtis uel modi agendi. s; eẽntia est termi-
nus in ꝓductione verbi q̃ essentia cũ sit p̃mus actus
dans esse simplicit̃ oĩu; rationũ attributaliũ cõten-
tiua ⁊ p̃or i diuinis. cõparat̃ ad attributa ut p̃ma pfe-
ctio ad secũdas ⁊ quasi qualitates. ut dicit Aug⁹. 15°.
de trinitate. ca° 5°. ergo ipsa ⁊ nõ aliqδ attributum est
in patre non ꝓducente per instrumentũ principium
ꝓductionis verbi. ¶ 3°. Illud quod est in effectu per
se uel s̃m se nõ videt̃ reduci ad illud qδ est in cã non
s̃m se s; p cõparationẽ ad effectũ. s; distinctio produ-
ctionũ ẽ in deo s̃m se ⁊ nõ p cõparationẽ ad effectus. s.

creaturas. distincte ãt rõnes attributales ⁊ s̃m eaꝝ
distinctionẽ nõ sunt in deo s; sumũt̃ p cõparationẽ ad
creaturas. g̃ distinctio emanationũ nõ d; reduci ad
distinctas rõnes attributales p̃ncipalit̃. ¶ 4°. Qualẽ
ordinẽ habẽt aliq̃ s̃m rẽ vbi sũt distincta s̃m rẽ. talem
habẽt s̃m rõnẽ vbi sũt distincta s̃m rõnẽ. s; vbi itelle-
ctus s̃m rẽ differt a nã nõ est p̃ncipiũ in v̾tute nature
nisi 2ᵘˢ act⁹ ⁊ pfectiõis accidẽtalis. igit̃ vbi differt s̃m
rõnẽ intellect⁹ a nã nõ erit in virtute nature p̃ncipiũ
nisi 2ᵘˢ actus ⁊ pfectiõis 2ᵉ distincte a nã s̃m rõnẽ. vñ
videm⁹ q̄ aĩalia nõ gñant p aliud nisi p nãm. nec va-
let si dicat̃ p potentiã gñatiuã. q: s̃m aliquos poten-
tia gñatiua non ẽ nisi nã. uel si sit aliud a nã est instr̃m
nature. de⁹ ãt nõ ꝓducit ad intra p instr̃m. ¶ 5° Di-
stinctio attributoꝝ est p actũ rõnis ⁊ itellect⁹. s; nul-
lũ intelligere p̃cedit ꝓductionẽ verbi. igit̃ illud qδ
causat̃ ab actu intellect⁹. sicut sũt distincte rõnes at-
tributorũ nõ erit p̃ncipiũ sub tali distincta rõne ema-
natiõis verbi. ¶ Ad p̃mũ istoꝝ ↄcedit̃ aⁿˢ ⁊ bⁿˢ ꝓñc.
⁊ iõ argumentũ nõ plus infert nisi q̄ attributũ ut est
distinctũ ab eẽntia non est p̃ncipiũ ꝓducendi verbũ
ita q̄ distinctio illa aliq̃d faciat ad rõnẽ p̃ncipij. ul' sit
q̃cũq; mõ reqsita ad p̃ncipiãdũ. s; nõ ↄcludit q̄ illud
cui itellect⁹ attribuit rõnẽ attributi ⁊ distinguit illud
ab eẽntia nõ sit p̃ncipiũ ꝓducẽdi verbũ. lic; eni nul-
la creatura eẽt possibilis adhuc eẽt intellect⁹ in deo
lic; forte nõ esset distinct⁹ a dina eẽntia. ¶ Ad 2ᵐ di-
co q̄ itellect⁹ ut distinguit̃ ab eẽntia dina nõ habet
q̄ sit p̃ncipiũ ꝓducendi verbũ qδ sit eẽntia diuina s;
solũ ꝓducendi verbũ. s; q̄ intellect⁹ sit p̃ncipiũ pro-
ducendi verbũ qδ sit de⁹ uel qδ sit p̃ncipiũ produ-
ctionis cui⁹ termin⁹ est eẽntia. h̃ habet ut est itellect⁹
diuinus idẽ essentie dine. argumentũ g̃ bñ cõcludit q̄
itellectus ut p̃scindit̃ ab essentia nõ est p̃ncipiũ pro-
ductiõis terminate ad essentiã diuinã. vñ sicut per-
sona ꝓducta p gñationẽ est filius ⁊ verbũ ⁊ deus. ita
principiũ ꝓducendi est nã ⁊ intellectus ⁊ diuinitas. ita
q̄ singule rõnes in ꝓducto correspondẽt simul rõni-
bus in principio ꝓducẽte que tñ dicũt p̃ncipiũ actio-
nis sicut nã ⁊ intellectus. uel formã specificã ꝓducẽ-
tis ut diuinitas. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ supponit duo falsa.
Primũ est q̄ ꝓductiones actiue sint distincte a na-
tura ex nã rei. imo realiter. 2ᵐ est qδ supponit q̄ nos
itelligam⁹ q̄ distinctio attributoꝝ aliq̃d faciat ad ꝓ-
ducẽdũ v̾bũ. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ bñ ↄcludit q̄ itellect⁹
ex h̃ q̄ intellectus nõ h; q̄ sit principiũ gñandi aliq̃d
habens nãm diuinã sed solũ actus intelligendi ⁊ gi-
gnendi verbũ. sed nõ ꝓbat quin nã diuina ut ẽ intel-
lectus sit principiũ gignendi verbũ lic; nõ ut intelle-
ctus est habeat q̄ sit p̃ncipiũ gignendi deũ s; ut est
diuinitas uel nã diuina. ⁊ hoc est qδ nos dicim⁹. Cũ
eni addit q̄ aĩal p essentiã ⁊ non per potentiã gñat
aĩal nisi instrumentalit̃. dicit̃ q̄ verũ est. ⁊ iõ cõcedo
q̄ pr̃ s̃m diuinitatẽ siue nãm diuinã gignit deũ. cũ
hoc tñ stat q̄ sicut aĩal puta homo per intellectũ gi-
gnit verbũ ⁊ non per essentiã uel nãm. pater virtute
intellectus inq̃ntũ h;. ꝓducit verbũ. vñ principiũ ge-
nerãdi filiũ ẽ nã inq̃ntũ h;. sed q̄ ille fili⁹ sit verbũ. h̃

est quia natura est intellectus. potētia ergo generādi filiũ est essentia diuina ut nā. ꝓncipiũ similiť gñandi verbũ est essentia ut intellectus. ¶ Ad 5ᵐ dr̃ sicut ad primũ scilicꝫ ꝙ nihil quod causať ab actu intellectus est ꝓncipiũ ꝓducendi verbũ diuinũ. ⁊ iõ bñ cõcludiť ꝙ distinctio illa quã itellectꝰ facit inť attributa uł intentio attributi ut est attributũ nihil faciũt ad rõnem ꝓncipij ꝓductiui ad intra. sed nõ ꝓbať quin illud cui intellectus attribuit rõnē attributi. utpote intellectꝰ uel illud quod rõ distinguit ab essentia diuina sit principiũ ꝓducendi verbũ. tale eni est in deo ab eterno. ⁊ posito ꝙ nulla eēt possibilis distinctio rõnis. ¶ Ad ea ṽo que 4° loco inducta sunt diciť. ad ꝓmũ qdem diciť ꝙ terminus formalis ꝓductionis verbi ē essentia ⁊ non relatio sigta in abstracto scilicꝫ paternitas. Diciť vlterius ꝙ in illa gñatione nõ est aliqͣ terminꝰ formalis ꝓductus. ⁊ iõ distinctio ibidē facta de tˢmino coicato ⁊ de termino ꝓducto nulla ē si loquamur de formali termino. Diciť vlterius ꝙ terminus ꝓductus est ipsũ suppositũ. falsa ē ergo imaginatio fundata. sicut hoc. ꝙ sicut in filio est aliquis terminꝰ formalis ꝓductus. ⁊ aliqͣ terminus formalis coicatus ita in patre sit ꝓncipiũ coicandi. ⁊ aliud ꝓncipium ꝓducendi. ¶ Ad 2ᵐ diciť negando maiorē. nec valet ꝓbatio cũ falsum assumat scilicꝫ ꝙ in omni ꝓductione formale principiũ ꝓductiõis distinguať a formali termino illius. ut patuit in alia qõne. falsum etiã supponiť in minori scilicꝫ ꝙ in filio sit aliquid coicatum: ⁊ aliquid ꝓductũ distinctũ realiter ab illo qđ coicať. Iste quidē doctor errat non modicũ ponēdo ꝙ relatio diuina ₰m rem ab eēntia distinguať. ¶ Ad 3ᵐ negať hᵒᶜ. dico eni ꝙ ponens essentiã diuinã esse principium actuũ notionaliũ põt assignare rõnē cur i diuinis nõ sunt plures emanationes ꝙ̃ due. qꝛ scilicet essentia est principiũ taliũ actuũ sub rõne intellectus aut memorie ⁊ sub rõne volũtatis ⁊ nõ absolute sub rõne qua essentia. Constat aũt ꝙ in nã intellectuali ꝓcessio imanens non attendiť nisi ₰m actionē intellectus uel voluntatis. ⁊ iõ cum in diuinis sit solũ ꝓcessio que inueniť in natura intellectuali solum sunt ibi due ꝓductiones ₰m speciē distincte. cur autē nulla eaꝝ põt multiplicari ₰m numerum. dicetur in alia qõne. ¶ Ad 4ᵐ diciť ꝙ essentia diuina est ꝓncipale principiũ quo pater generat. paternitas aũt est principiũ non ita principale sed. s. cointellectũ. nec valet rõ: filiatio est in filio vere ꝓducto. igiť paternitas est in patre vere ꝓducens uel ꝓductiua. tum quia ꝯña nõ valet. qꝛ relatio licꝫ possit ꝓduci saltē cõsecutiue ad ꝓductionē ypostasis. non tñ habet rõnē ꝓductiui licꝫ possit esse modus agentis uel modus ꝓncipij ꝓductiui cuiusmodi est in ꝓposito. tũ quia filiatio non ꝓprie ꝓduciť sed filius. Et sic patet ꝙ rõnes contra ꝯnes facte non ꝓcedunt. ¶ Ad rõnem factã in pede questionis diciť ꝙ potentia gñandi non diciť ꝓprie actiua nec passiua sed ꝓductiua. nã ꝑsone diuine non sunt facte sed ꝓducte. Et hanc responsionē in sententia dat scũs Tho. prima parte. q. 41. arti. 4. Item de potentia dei. q. 2. arti. p̊. dicit ꝙ potentia gñandi nec est actiua nec passiua licꝫ per modũ potentie actiue significeť. Item p̊. sen. dis. 7. q. 1. arti. p̊. dicit ꝙ potentia dei non est actiua nec passiua sed supactiua. Et hec de questione dicta sufficiant.

Secũdo queritur in

xta eandē distinctionē. Utrũ in diuinis possint esse plures filij. Et arguiť ꝙ sic. Deus pater est potentior ad gñandũ ꝙ̃ pater creatus. sꝫ vnꝰ homo põt gñare plures filios. ꝫ ⁊ deus. ꝓcipue cum potētia patris vno filio generato nõ diminuatur. In oppositũ arguiť. In diuinis non differt esse ⁊ posse. si igiť in diuinis possunt esse plures filij. iã de facto essent ibi plures. ⁊ ita essent plures ꝑsone in diuinis ꝙ̃ tres. In hac qõne erunt duo articuli. In quoꝝ ꝓmo ponenť alique ꝯnes. 2° mouebunť dubitatiões. ¶ Qꝛtum ad ꝓmũ sit hec ꝓma ꝯ ꝙ in diuinis nõ possunt esse plures filij. ꝓbatur. tum quia quicqd potest esse necesse esse actu est necesse esse. tum quia qcqd potest esse deus est actu deus ⁊c̃. Nec est de ista ꝯne aliqua dubitatio apud catholicos. oẽs eni concorditer ponunt ꝙ in diuinis nõ possunt esse plures filij. nec plures patres. nec plures spiritus sancti. licꝫ dubiũ sit vñ oriť repugnantia ꝙ aliqua relatio puta filiatio aut paternitas ₰m numerũ plurificari non potest. ¶ 2ª ꝯ ꝙ ₰m mentē sancti Tho. huiꝰ impossibilitas resoluiť in diuinã imaterialitatē ut in causam. Hanc eni ꝯnem ponit ipse prima parte. q. 41. arti. 6°. vbi ponit quattuor rõnes. Quarũ prima est talis. Plures inquit filiationes in diuinis esse non possent nisi ₰m materialē eorũ distinctionē. forme eni vnius speciei nõ multiplicanť ₰m numerũ nisi ₰m materiã q̃ in diuinis nõ est. vñ in diuinis nõ potest esse nisi tñ vna filiatio subsistens. sicut albedo subsistens non posset esse nisi vna. Item p̊. sen. dis. 7. q. 2. arti. 2°. assignat eandem rationē. Impossibile inquit est ꝙ filiatio in diuinis multipliceť ₰m numerũ. quia talis multiplicatio esset materialis. vñ i deo nõ potest esse nisi vna filiatio. ⁊ vna filiatione nõ constituiť nisi vnus filius. ⁊ ita in diuinis nõ possunt esse plures filij nec plures patres. Itē de potētia dei. q. 9. arti. 9. ad ꝓmũ sic ait. Nihil vnum ₰m speciem existens ₰m numerũ potest multiplicari nisi rõne materie. ⁊ hac rõne in diuinis nõ potest esse nisi vna essentia ⁊ filiatio. quia diuina eēntia est imaterialis omnino. si autem eēnt plures filij in diuinis. oporteret etiam esse plures filiationes. et ita oporteret eas ₰m materiã subiectam multiplicari. qđ diuine imaterialitati non cõuenit. hec ille. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ etiã ₰m mentē sancti doctoris hᵒ̃ ipossibilitas resoluiť ut in cãm in ꝑfectionē diuinã: tam ex parte ꝓcessionũ ꝙ̃ ex parte ꝓcedētiũ. Unꝺ ꝓma pte vbis. ponit 2° loco talē rõnē dicēs. 2ª inquit ratio sumiť ex pte ꝓcessionum qꝛ deus intelligit oĩa. ⁊ vult vno simplici actu. ideo nõ põt eē nisi vna ꝑsona ꝓcedens per modũ verbi qui est filiꝰ ⁊ vna tñ per modũ amoris qui est spũs sanctꝰ. hec ille. 3ª ratio ṽo quã ibidē ponit talis est. Ex hoc inquit est perfectꝰ filiꝰ quia to

ta diuina filiatio in eo cõtinet̃ ex quo est ꝙ est tm̃ vn⁹ fili⁹. Similiter idẽ dicendũ est de spũ sancto. hec ille. Hac vltimã rationem similiter ponit pmo sen. vbi s. hoc ipsũ inquit pertinet ad perfectionem filij. qꝛ nihil de filiatiõe ẽ extra ipsũ in diuinis. vñ est perfecte filius. Patet ergo quomõ ex diuina pfectione procedit impossibilitas plurificatiõis relationũ vnı⁹ rõnis fm numerũ. qꝛ eni deus perfectissime intelligit: ideo vnico actu simplicissimo oia itelligit. vnico aũt actu intellectus nõ ꝓducit nisi vnicũ verbũ. ⁊ similiter qꝛ filius in diuinis ẽ perfectissime filius: ideo nõ se hꝫ ut participans filiationẽ. imo est ipsa quidditas filiationis diuine subsistens. ex quo sequit̃ ꝙ nihil de diuina filiatiõe põt esse extra illã. si enim aliqd de diuina filiatione esset ex̃ illã. iam posset imaginari pfectioꝛ filiatio scꝫ vna que cõtinet pfectionẽ pme filiationis ⁊ secũde. ¶ 4ᵃ ꝯ est ꝙ etiã fm mẽtem scı Tho. hꝫ impossibilitas resoluit̃ in modũ naturalis ꝓcessionis ut in causam. Nã ipse pma pte vbi s. 4.º loco assigñt talem rõnem. Persone inquit ꝓcedũt naturaliter: ⁊ nã determinatur ad vnũ. Item de potẽtia dei vbi s. sic dicit. Filius dicit̃ aliqs ex h̃ ꝙ naturalit̃ ꝓcedit. nã aũt ad vnũ se habet determinate nisi p accñs ex aliq̃ materiali plura ꝓueniant ꝓpter materie diuisionẽ. ⁊ iõ quia ibi ẽ oio imaterialis nã. oportet filiũ vnum esse tm̃. hec ille. Item. q. z. arti. 4.º Põt inquit aliq̃ specialis ratio assignari quare pater tm̃ vnum filiũ gignere possit. natura enim ad vnum determinatur. vnde cum pater natura generaret filium non potest eẽ nisi vnus fili⁹ a patre genitus. Nec põt dici ꝙ sũt plures numero in eadẽ specie existentes sicut apud nos accidit cũ non sit ibi materia que est principium distinctionis fm numerũ in eadem specie. hec ille. ¶ 5ᵃ conclusio est ꝙ etiã hꝫ impossibilitas fm mentẽ dicti doctoris resoluitur ut in causam ĩ modum quo diuine persone cõstituunt̃. ⁊ ab inuicem personaliter distinguuntur. vnde in de potentia dei. q. z. arti. p̊. ad 10ᵐ sic ait. Qꝫ eni in diuinis inquit alius filius eẽ nõ potest. ꝯcludit quia ipsa filiatio ẽ ꝓprietas personalis ipsius ⁊ h̃ quo ut ita dicam indiuiduatur. cuilibet autẽ indiuiduo pncipia indiuiduãtia propria sũt sibi soli. alias sequeret̃ ꝙ persona uel indiuiduũ esset coicabile ratiõe. hec ille. Et ad 3ᵐ ibidem sic ait. Ipsa relatio filiationis in filio tenet locũ omnium principiorum indiuiduantium in rebus creatis propter qđ dicitur proprietas personalis. ipsa autem natura diuina tenet locum nature speciei. Item eadẽ. q. arti. 4.º Non est inquit in diuinis aliquid quo filius distinguatur ab alijs personis nisi sola relatio filiationis q̃ est eius proprietas personalis: ⁊ qua filius nõ solum est filius sed est hoc suppositum uel persona hec. Impossibile est autem illud quo aliquod suppositum est hoc in pluribus inueniri. quia sic ipsum suppositũ eẽt cõmunicabile: qđ est contra rationem suppositi indiuidui ⁊ psone. vnde nullo modo potest esse alius fili⁹ in diuinis q̃ vnus. non enim potest dici ꝙ vna filiatio constituat hunc filium. ⁊ alia alium. quia cum filiationes ratione nõ differant oporteret ꝙ si materia uel quocunqꝫ supposito distinguerentur ꝙ esset ĩ diuinis materia aut aliud distinguẽs q̃ relatio. Item q. 9. arti. 9.º ad pmũ. Illud inquit per quod aliquid indiuiduatur ⁊ efficitur incõmunicabile. impossibile ẽ pluribus esse cõmune. illud enim per quod sortes est hoc aliquid. non potest itelligi pluribus inesse. vnde si filiatio in diuinis pluribus cõueniret non esset filiatio constituens incõmunicabilem filij personam: ⁊ ita oporteret ꝙ filius indiuidua persona cõstitueretur per aliquid absolutum quod vnitati diuine eẽntie non conuenit. hec ille. Et in hoc primus articulus terminatur.

Quantũ ad secundum articulum mouenda sunt dubia quorundam contra istam positionem. Et quidem contra zᵃᵐ ꝯnem arguit Aureolus probando illam eẽ multipliciter defectiuam. Primo inquit iste modus deficit. quia dicit omnem plurificationẽ fm numerum fieri propter materiam quantam accipiendo materiam pro parte compositi essentiali existente in potẽtia. Illud enim quod potest concipi cõceptu vniuersali non est pncipium indiuiduationis. sed materia potest intelligi conceptu vniuersali etiã materia quãta. In conceptu enim hominis intelligitur corpus organicum quod includit materiam quãtam. ergo materia quãta non ẽ causa indiuiduatiõis ⁊ per ꝯñs nec plurificationis. ¶ z.º sic. Ablata causa aufertur effect⁹ ⁊ maxime si sit causa precisa. sꝫ nulla materia existente adhuc ipse anime separate numeraliter distinguũtur. nõ ergo esset causa numerationis animarum materia quãta. Et si dicatur ꝙ remanet habitudo ad corpa. nõ valet. nunq̃ enim effect⁹ inest alicui propt̃ habitudinem ad cãm: alioquin nix eẽt alba ꝓpter solam habitudinem ad albedinẽ esto ꝙ non participaret eã in actu. ⁊ similiter lignũ esset calidũ propter solam habitudinẽ ad calorem. sed cõstat ꝙ anime separate sunt ĩ actu indiuidue ⁊ numeraliter distincte. ergo causa indiuiduatiõis nõ est sola habitudo ad materias distinctas. ¶ 3.º sic. Phus dicit. 4.º metaphisice. ꝙ idem est dicere aliqs homo ⁊ vnus homo ⁊ iste homo. sed cõstat ꝙ non ẽ homo per materiam quantã. ergo nec iste homo. ¶ 4.º sic. Celi distiguũtur numero fm cõmẽtatorẽ pmi celi ⁊ mũdi. sed celi nõ habẽt materiã. ut idem ponit ibidẽ. Et non ẽ dubium ꝙ phus fuit illius sñie. ergo nõ omnis numeralis distinctio est p materiã quãtitati subiectã nec illa fuit mens phi: sed q̃ fuerit mens phi dicit arguens in ꝓposito alio. s. dist. 3ᵃ. pmi. ꝙ cum Ar. dicit ꝙ forma abstracta a mã vltima abstractione nõ põt plurificari. 12.º metaphisice. per formam intelligit rõnem specificã ⁊ nãm. mã aũt accipit̃ ibidẽ nõ ꝓ parte cõpositi. sed ꝓ q̃cũqꝫ addito ad specificã rõnẽ. ⁊ põt distigui gnt⁹ modus talis materie. addit̃ eni ꝯceptui specifico qñqꝫ sit⁹ ⁊ quãtitas cuiusmodi sit⁹ ẽ passic ⁊ sic ꝯsurgit ꝯcept⁹ indiuidui sigñti dicẽdo h̃ hõ uel ille hõ. Aliqñ vo addit̃ mltitudo accñtiũ ꝓprioꝝ ⁊ sic cõsurgit ꝯcept⁹ idiuidui sił toti⁹ de q̊ loqt̃ phs. 7.º metaphisice. ut dũ ꝯcipit̃ sortes cũ sua ꝓpa figura ⁊ colore

τ ceteris accñtib⁹ q̄ appellāť ptes materie nõ forme
7⁰ metaphisice. qz .s. nõ sūt de ɔcepta specifico Aliqñ
autē addiť pticularitas incerta absq3 oī significatiõe
τ determinatiõe: τ sic ɔsurgit cõceptus indiuidui va/
gi. ut cum cõcipiť quidā homo uel quidam angelus.
Aliqñ aūt addiť pticularitas certa τ determinata. nõ
tamen situs seu quantitas uel figũo τ tunc consurgit
conceptus indiuidui abstracti qualis est Gabriel uel
Michael: qd̃ non est indiuiduū signatum ul' demon/
strabile cõcipiendo hūc angelū uel illum. qz tunc ne/
cessario situareť huc uel illuc. angelus aūt non pōt
esse subiectum situs. Aliqñ aūt addiť ad conceptum
specificū aliquod accñs cõe omnibus indiuiduis: sed
ꝓprium speciei: ut cū dicitur homo risibilis: aut aliqd
h⁹. Potest etiā addi sibi accidēs intẽtionale ut si con/
cipiať homo inq̃tū species: uel ut ꝑdicabilis de plu/
rib⁹. Scdm̃ h ergo de homine pñt esse sex concept⁹.
Prim⁹ quidem indiuidui signati: ut cum cõcipim⁹ hunc
hominē. Secūdus vero indiuidui simul toti⁹: ut cum
cõcipim⁹ hūc hominē cū talibus carnibus τ ossibus.
Tertius vero indiuidui vagi: ut dum cõcipim⁹ quē/
dam hominē. Quart⁹ ṽo indiuidui abstracti a situ et
omnib⁹ accñtibus: ut cum cõcipimus sortē s̄m suam
realitatem que subijciť omnib⁹ accidentib⁹. illa nāq3
est ꝓpria non cōis. Quintus aūt congregati ex rõne
specifica τ accñtibus eius: ut dum cõcipim⁹ hominē
cum figuris τ qualitatib⁹ sibi debitis in cōi: aut dum
ɔcipitur homo inq̃tum est species. Sextus ē abstra/
ctissim⁹ qui ē conceptus forme simpliciť τ quidditati/
uus: ut dum cõcipim⁹ hominem simpliciť abstrahen/
do ab istis omnib⁹. τ forma taliter abstracta si eēt in
re s̄m illam denudationē quā habet in intellectu cõ/
cipiēte illo sexto mõ plurificari nõ posset. sic ğ intelli/
gēdū est q̄ forma abstracta a materia plurificari nõ
potest. τ ꝓpositio sic intellecta ē per se nota. non aūt
intelligēdo abstractionem a materia que est pars cõ/
positi. ¶ 2⁰ dicit illā positionē deficere in h q̄ ait ex h
filiationem nõ posse plurificari in deo sc3 ex imateri/
alitate. s̄m h enim non plus repugnabit filio in diui/
nis plurificari q̄̃ Michaeli uel cuilibet angelo qui
s̄m te plurificari nõ potest. quia est forma abstracta.
s3 hoc est absonum. qñ in angelis saltem est ratio ge/
neris τ speciei q̄̃uis non sit nisi vnum indiuiduum in
vna specie s̄m te. constat aūt q̄ a filiatione nõ potest
abstrahi cõceptus specific⁹ aut generis. qz non ē ge/
nus aut species in diuinis. ergo rõ illa nõ est causa il/
lius implurificabilitatis quā habet filiatio. ¶ 2⁰ quia
effectus ꝓprius debet reduci in causam ꝓpriam. sed
non plurificari ꝓpriū est filio τ spiritui scõ tali modo
qd̃ nõ cõpetit alicui creato. nulla nāq3 creatura sic ē
multiplicabilis sicut diuine relationes. ğ non debuit
assigñri ꝓ causa abstractio que cōis est creaturis. ¶ 3⁰
loco dicit istam positionē deficere. qñ dici posset q̄
h⁹ filiationes non essent in eodē subiecto. nõ eni eēn/
tia est subiectū ꝓpetatū s3 supposita. ergo quot erūt
filij tot erūt subiecta τ sic filiationes distingui pote/
runt penes illa. ¶ 2⁰ quia plures paternitates sunt
in eodē sorte ad plures filios τ plures similitudines i

eodem albo ad plura coalba. sed iste sūt eiusdem rõ/
nis τ solo numero differētes. igiť ex hac ratione non
tolliť qn plures filiationes poni possint in deo. ¶ 3⁰
Tales filiationes plures eēnt inter alios τ alios ter/
minos τ ita haberent quo distinguerenť ad inuicem
esto q̄ non per subiecta. ergo non apparet q̄ illa ra/
tio sufficiat. ¶ Pro h arguit Scotus. 5⁰ metaphisice
ꝓbādo q̄ multa accidentia vni⁹ speciei possunt esse
in eodem subiecto. Primo principaliter. quia in eadē
pte diaphoni sūt plura lumina creata ex diuersis lu/
minosis. Si dicať q̄ nõ sunt plura lumina sed ex illis
fit vnum. Contra ibi sunt diuersa agentia sc3 plura
luminosa. ergo plures actiões τ plures effect⁹. ¶ 2⁰
quia plures species eiusdem rationis sunt in oculo τ
in fantasia. Diceť q̄ nõ sūt i eadem pte oculi. Cõtra
viso vno albo si in eodem situ poniť aliud album ibi
essent due species albedinis i eadē parte oculi. Nec
valet si dicať q̄ non erūt ibi due species s3 precedēs
augeť. hoc inquam nõ valet. quia si ꝑmo videť albū
intensū: τ post albū remissum. si species illius albi re/
missi augeat precedentem. tūc species repñtans al/
bū remissū erit intensior q̄̃ species repñtans albū
intensū. qd̃ est ɔtra sensum. Item accñs intentionale
abstrahit a situ τ dimēsione s̄m se τ ab actione expel/
lentis siue ɔtraria. sed ex talib⁹ videtur causari repu/
gnātia duoꝝ in eodē subiecto. ¶ 3⁰ ꝑncipaliter. quia
idem pater numero habet plures filiationes. cū re/
latio numereť numeratiõe termini. Si dicať q̄ ē ea/
dem paternitas q̄ refertur ad plures filios. Contra
quia tunc corrupto vno filio maneret illa eadē rela/
tio i numero q̄ referebať. ergo maneret termin⁹: qd̃
est cõtra positionē. ul' maneret relatio destructo ter/
mino. uel eadē relatio maneret τ nõ maneret. Item
eadem rõne paternitas sortis τ platonis possent ter/
minari ad eundem filium ita q̄ haberent eundem fi/
liū probať. quia s̄m te qz eadem paternitas numero
terminatur ad diuersos filios. igitur a simili eadem
filiatio terminari pōt ad plures patres. ¶ 4⁰ princi/
paliter. idem subiectum in numero est in potentia ad
plures albedines succedentes diuersis temporibus
ergo habet simul diuersas potentias ad illas albedi/
nes. Si dicať q̄ est eadem potentia in numero. Cõ/
tra. quia tunc cum vna albedo corrumperetur alia
non corrupta. similiter potentia. τ tūc idem numero
manet τ non manet. ¶ Pro hoc etiam arguit Adam in
2⁰ multipliciter. Primo quia duo lumina simul coex/
tenduntur in medio. cuius probatio est. quia posita
vna candela tm̃ in domo de nocte illuminatur dom⁹
remissius q̄̃ si plures de illa ponantur τ vna de illis
subtracta postq̄̃ posite fuerint patet sensibiliter q̄
lumen remittitur. τ cum candela apponitur dato q̄
sint in omnibus similes non corrūpit lumina prieta
nec ꝑoris candele. nec etiā ipsius subtractio est tot⁹
luminis uel oīu3 luminū corruptio. Itē dū sūt simul
ista luminaria in diuersis partib⁹ domus si ponatur
obstaculū in medio domus quelibet cādela habebit
vmbram suam ex opposito talis obstaculi directe τ
tamē alia cādela ibidem illuminabit. τ tū sensibiliter

patet in tali casu ꝙ lumē est i loco cuiuslibet istarum vmbrarum remissius ꝙ̄ in illa pte dom⁹. cuius cām non est possibile assignare vbiqꝫ ꝫ bonā. nisi ꝙ licꝫ tota vmbra illuminet ab aliqua uel aliquib⁹ istarū candelarū. non tñ ab ista cuius vmbra ibi ꝑducit per obstaculū. ꝛ ideo fit ibi lumē remissi⁹ ꝙ̄ vbi lumina omnia simul cōcurrūt. ergo vbi sic cōcurrunt in agendo ibi sūt plura lumina creata ꝙ̄ alibi. Item sol ꝑ accessum suū cōtinuū. uel etiā candela facit plus de lumine in parte ad quā sic cōtinue accedit ꝙ̄ prius fuerit ꝛ hoc non facit corrūpendo totū lumen ꝑcedēs. nec sine ꝑductione noui luminis. ergo sūt ibi plura lumina. ꝛ qua ratione duo lumina simul coextendūtur i medio pari ratione ꝛ duo calores i calefactibili. ꝛ sic de aliis. ¶ 2⁹. qꝛ simul pōt homo intelligere sortē ꝛ platonem ꝛ nō vnica intellectione indiuidualiter ꝛ distincte naturalit̄ ante cōpositionē ꝛ diuisionem. igit̄ duabus. assūptū patet. qꝛ homo pōt habere de ipsis tales noticias simul ꝙ sciat uel credat sortē distingui a platone virtute taliū simplicium noticiarū. ¶ 3⁹. quia noticia sensitiua nō est vniuersalis. igit̄ tm̄ vni⁹ repsentatiua. igit̄ qñ vident̄ duo alba sūt in potentia visiua simul due visiones. ꝛ hoc aliūde patet. quia licꝫ ponatur aliqḋ obstaculū inter oculū ꝛ vnū illoꝝ: nō ꝓpt̄ hoc deficit aliud videre. ¶ 4⁹. Quia recipio aliquem hoīem diligentem duos hoīes duob⁹ actibus diligendi. ex istis duob⁹ actibus generant̄ duo habitus inclinātes ad dilectionem huius ꝛ istius. ꝛ ꝙ sint duo patet. qꝛ potest perdere inclinationē ad diligendum vnū istoꝝ stante inclinatione diligendi alterū. ergo qñ inclinat̄ ad distincte diligendū vtrūqꝫ habet distinctos habitus. ¶ 5⁹. Quia vn⁹ oculus potest videre aliū sibi similē. sed hoc fieri non pōt nisi simul i medio eēt species vtriusqꝫ oculi. eodē modo qñ oēs parietes dom⁹ sunt vniformiter albi. uel quilibet eoꝝ causabit in medio speciem sui ꝛ tūc multa indiuidua vni⁹ speciei simul erūt. ul' nullus. ꝛ hoc nō. quia oculus in medio positus pōt naturaliter videre quēcūqꝫ istoꝝ ꝛ hoc non fit naturaliter sine specie rei visibilis recepta i oculis: ꝛ sic pari rōne causant̄ ibi species in aere in posito. ¶ 6⁹. Quia i speculo posito in tali medio patet per experientiā ꝙ quilibet istoꝝ parietum essentialit̄ repsentat̄. igit̄. ¶ 7⁹. Quia lumen reflexū ſm numerum est aliud a lumine incidēte. qꝛ hō qñqꝫ pōt inspicere solē ꝑ lineā reflexā a speculo. qñqꝫ non potest ꝑ lineas incidētes. igitur lumē incidēs ꝛ lumē reflexum sūt diuersa lumina. quia aliter eque fortit̄ imutarēt hominē ad videndū solem. qḋ patet eē falsum cū vnū sit bene tolerabile: ꝛ aliud intolerabile oculo qñqꝫ. ¶ Confirmat̄. quia in casu interponi pōt obstaculū inter solē ꝛ oculum: ꝛ tamen nō interponi inter solem ꝛ speculū. ꝛ per ꝯñs ibi non videbit̄ sol ꝑ lumē incidēte. sꝫ solū per reflexū ꝛ tamē illa duo lumina non sūt diuersarū specierum. ¶ Confirmatur iterum. quia lumē reflexū est debilius incidente ut docet experientia. ꝛ innuit̄ 2⁹ de aīa. igit̄ sunt distincta. ꝛ tamē in aliqua pte medii cōcurrūt. ex quib⁹ cōcludit ꝙ nulla ē repugnātia multa accidentia eiusdē speciei eē simul in eodē subiecto adequato. ¶ Hugo de castro similiter arguit: ꝙ sub vna specie possūt eē plura indiuidua non distincta per materiā: necꝫ per subiectū. quia angelus pōt modo hr̄e intellectionem de lapide. ꝛ hac intellectione desistēte potest iterum habere intellectionem de eodē lapide. iste due intellectiones sūt eiusdē rationis ut patet. quia obiectum est eiusdē rationis: nec distinguūtur per materiā nec per subiectū nec ꝑ obiectū ut patet. ergo aliqua solo numero distinguūtur que nō distinguūtur nec ꝑ materiā nec subiectū nec per quātitatē. ꝛ ꝑ ꝯñs oportet ꝙ seipsis formaliter ꝛ intrinsece distinguātur. ¶ Dicetur forte ꝙ iste due intellectiones differūt ex tpe cōnotato scꝫ ex eo ꝙ sibi succedūt in coexistentia ad aliam ꝛ aliam partem temporis. sed ex hoc videt̄ haberi ꝓpositū scꝫ ꝙ saltem in quadam successione in separatis a materia possūt esse plura sub eadem specie distincta solo numero differentia ꝛ ꝑ ꝯsequēs cū coexistentie eoꝝ non repugnēt nec opponātur int̄ se possunt simul manere ꝛ esse deo ꝯseruante. ¶ 4⁹ loco dicit Aureolus istam positionē deficere. quia expresse est contra tres articulos parisius excōicatos. ꝑrimū quidem qui dicit ꝙ quia intelligentie nō habēt materiam. ex hoc de⁹ non posset plures eiusdem speciei facere. error. 2ᵐ vero qui dicit ꝙ deus nō potest multiplicare indiuidua sub vna specie sine materia. error. 3ᵐ vero qui ait ꝙ forme non recipiant diuisionē nisi ꝑ materiam. error. nisi itelligatur de formis eductis de potentia materie. hec ille. ¶ Contra omnes istas ꝓnes ꝛ sīgnter ꝯtra ꝑmam potest argui probādo ꝙ in diuinis possint esse plures filii. Arguitur enim sic. Omni potētie ꝑductiue corrūdet aliqḋ ꝑductibile. sed in filio est potentia generatiua ut dicit Aug⁹. s. ꝙ filius non genuit: non quia nō potuit. sꝫ quia non oportuit. Et iterū argumētū Henrici est ꝙ pater eēt potētior filio: si fili⁹ nō potest generare. ergo videt̄ ꝙ potētie generatiue existenti i filio correspondeat aliquod generabile. ꝛ ꝑ ꝯsequēs alius fili⁹ ¶ 2⁹ sic. In omni perfecta intelleciōe debet emanare verbum. sed filius ꝛ spūs sanctus eque perfecte intelligūt sicut pater. ergo filius intelligendo producet verbū. ꝛ ꝑ ꝯsequens erunt ibi plures filij ꝛ plura verba i diuinis. ¶ 3⁹. Ex infinita bonitate patris procedit ꝙ coīcet seipsū filiū ꝑducendo. sed eque bon⁹ est fili⁹ sic pat̄. ergo videt̄ ꝙ coīcet se ꝑducēdo filium et filiū spm̄ scm̄ aliā psonā ꝑducēdo. ¶ 4⁹. nō ꝓpt̄ aliud videt̄ ꝙ nō sint ples filij i diuinis nisi qten⁹ distingui nō possēt. sꝫ hoc nō impedit. qꝛ si eēnt plures adhuc distinguerent̄. semp enī ꝑcedēs distingueret̄ a subsequēte ꝑ coopposita relatione originis puta ꝑ gn̄are ꝛ gn̄ari Ulteri⁹ etiā distigueret̄ a ꝑmo p̄re. qꝛ eēt tm̄mō genitus. p̄r ꝟo ꝑm⁹ tm̄mō gn̄ans. medij aūt eēnt gn̄antes ꝛ geniti. ergo nō apparet q̄re nō p̄nt esse plures filij in diuinis. ¶ 5⁹. Quia posse gn̄are est aliq̄ dignitas patris imo etiā genuisse filiū deum ē dignitas. sed dignitas omnis est filio dei attribuenda. ergo ipse pōt gn̄are. imo gn̄at filiū sibi eq̄lem. ¶ 6⁹. plus dicit 4⁹ metheoroꝝ ꝙ perfectum ē vnūquodqꝫ qḋ pōt sibi simile gn̄are.

Sed constat q filius e summe perfectus. ergo potest sibi similem generare. ¶ 7° cum deus sit infinitus simpliciter debet habere omnem modum infinitatis. sed infinitas numeralis e quidam modus infinitatis sicut et infinitas perfectionis. ergo sicut in deo est infinitas perfectionis ita debet esse in eo infinitas numeralis et sic in eo erunt infiniti filii.

Ad primum contra secundam conclusionem dicitur q arguens false imponit sancto doctori ipsum sensisse omnem plurificationem individuorum unius speciei fieri immediate per materiam quantitati subiectam. hoc enim sanctus Tho. numquam sensit. cum ipse ponat 2° contra gentiles ca° 75. q species intelligibiles individuantur per subiectum quod est intellectus possibilis. sicut et omnes alie forme. Ibidem etiam vult q scientia individuatur per subiectum. et ideo scientia magistri et discipuli non sunt eadem numero: sed diverse. Ex quo patet q cum dicit formas unius speciei non distingui numero nisi per materiam. large accipit materiam pro omni subiecto uel susceptiuo et non solum pro materia quantitati subiecta. verumtamen dico q mens eius fuit q forma substantialis non plurificatur immediate secundum numerum infra eandem speciem nisi per materiam quantitati subiectam non qualibet sed signatam. unde in de veritate. q. 2. arti. 6° ad primum dicit. Tam materia inquit intelligibilis que scilicet consideratur in natura concipi quam materia sensibilis scilicet naturalis dupliciter accipitur scilicet ut signata et ut non signata. et dico signatam secundum q consideratur cum determinatione harum dimensionum uel illarum. non signatam autem secundum q consideratur sine determinatione dimensionum. Secundum hoc ergo sciendum est q materia signata est principium individuationis a qua abstrahit omnis intellectus secundum q dicitur abstrahere ab hic et nunc. hec ille. vnde ad istud dubium quod in forma videtur soluere in tractatu de principio individuationis qui incipit. Quoniam due sunt potentie. ait enim sic in fine illius postquam dixerat q et materia et quantitas sunt principia individuationis. Pot inquit hic obiici q materia communis est de natura sua sicut forma cum possit vna sub pluribus esse. vnde hec communitas sua videtur impedire eam ne sit principium individuationis. Sed sciendum q impossibile est formam vniri materie quin sit particularis et quin sequatur quantitas determinata: per quem modum materia non e vltra communicabilis alicui alteri forme. quia hec quantitas cum aliqua forma reperiri non potest cum eadem determinatione: ideo materia non est communicabilis secundum eandem rationem sicut forma. Ratio enim materie sub forma aliqua est alia a ratione sua sub alia forma. quia ratio sua certificatur per determinationem quantitatis que diversa ratione et diversa requiritur ad alias et alias formas. essentia tamen materie non diversificatur sub diversis formis sicut sua ratio. Ratio enim materie non e vna et communis sicut sua essentia. sed diversa ratio est. et ideo communitas materie secundum essentiam tantum et non secundum eandem rationem non impedit eque esse principium individuationis. hec ille. Ex quibus patet q materia que e principium individuationis et distinctionis secundum numerum infra eandem speciem non pot concipi conceptu communi sicut arguens supponit. et ad probationem que ibi adducitur. quia in ratione hominis includitur corpus organicum etc. Dicitur q materia signata si concipiatur secundum q est in se numquam pot concipi in communi plus quam Sortes secundum q in se est. sed in habitudine quadam generali ad formam aliquam. et non solum contingit ista deceptio in hoc de quo loquimur. immo in multis aliis et presertim de formis a materia separatis. secundum enim q ait sanctus Tho. prima parte. q. 13. arti. 9°. Forme que non individuantur per aliquod suppositum sed per seipsas. quia scilicet sunt forme subsistentes. si intelligantur secundum q sunt in seipsis non possunt communicari nec re nec ratione: sed forte secundum similitudinem tantum. sicut dictum est de individuis. aliquis enim metaphorice pot dici Achilles secundum q aliquid participat de proprietatibus Achillis. sed quia formas simplices subsistentes non possumus intelligere secundum q sunt. sed intelligimus eas per modum rerum compositarum habentium formas in materiis: ideo imponimus eis nomina concreta significantia naturam in aliquo supposito et sic sunt communicabiles secundum rationem. Forma enim in supposito singulari existens per quod individuatur communis est secundum rem ut humanitas. uel secundum rationem ut natura solis. hec ille. Ubi intendit q nihil quod ex se individuum e et incommunicabile. si intelligatur secundum q in se est intelligitur vniversaliter: immo omne nomen impositum ad signandum aliquod tale secundum q in se incommunicabile est re et ratione sicut nomen Sortis ut Sortes e: sic in proposito. quia materia signata certis dimensionibus incommunicabilis e. Ulterius nec ipsa pot intelligi conceptu communi: nec significari nomine communi si intelligatur uel significetur ut in se est. quia autem materiam secundum se non cognoscimus sed in habitudine ad actum uel formam. ideo improprie ipsam intelligimus et significamus nomine communi: puta hoc quod dico corpus organicum quod dat intelligere subiectum forme taliter figuratum. et habens membra convenientia ad exercendum opera vite. hoc enim non est intelligere materiam signatam ut in se est hec. sed in quadam generali habitudine ad formam: et hoc sufficit pro responsione primi. quia hec est falsa. Ad intellectum vero maioris. ¶ Ad 2m dicitur q procedit ex falso intellectu ac si sanctus Tho. ponat q materia sit formale distinctiuum formarum unius speciei uel habitudo aliqua seu relatio ad materiam. hoc enim sanctus Tho. non intelligit: sed solum q materia est vnum de necessario requisitis ad initiandum individuationem formarum et distinctionem eorum secundum numerum loquendo de formis receptibilibus in materia. formale vero individuatiuum et distinctiuum formarum vnius speciei est commensuratio ad diversa susceptiua quam commensurationem credo intelligit acquisitam in materia: et q ita sit mens eius patet ex illis que ponit. 2° contra gentiles. ca° 79. Quecumque inquit oportet esse simul proportionata et coaptata simul recipiunt multitudinem et vnitatem vnumquodque ex sua causa. si igitur esse vnius dependeat ab altero vnitas uel multiplicatio eius etiam ex illo dependet aliogn ex alia causa intrinseca. Formam autem et materiam semper oportet ad invicem esse proportionata et quasi natura-

liter coaptata. quia proprius act⁹ in propria materia fit vnde semper oportet quod materia et forma consequantur se inuicem in multitudine et vnitate. si igitur esse forme dependeat a materia. multiplicatio ipsi⁹ a materia dependet: et similiter vnitas. sin autem. erit quidem necessarium multiplicari formam secundum multiplicationem materie. i. simul cum materia in proportione ipsius. non autem ita quod dependeat vnitas vel multitudo ipsius forme a materia. ostensum est autem quod anima humana est forma secundum suum esse a materia non dependens. Unde sequitur quod multiplicantur quidem anime secundum quod multiplicantur corpora. non tamen multiplicatio corporum erit causa multiplicationis animarum. et ideo non oportet quod destructis corporibus cesset pluralitas animarum. hec ille. Istud autem declarat amplius primo sen. dis. 8. q. 5. arti. 2. ad. 6ᵐ. In anima inquit non est aliquid quo ipsa indiuiduetur. et hoc intellexerunt qui negauerunt eam esse hoc aliquid. et non quod non habeat esse per se absolutum. et dico quod non indiuiduatur nisi ex corpore. vnde impossibilis est error ponentium animas prius creatas et post incorporatas. quia non efficiuntur plures nisi secundum quod infunduntur pluribus corporibus. sed quamuis indiuiduatio animarum dependeat a corpore quantum ad suum principium. non tamen quantum ad suum finem. ita quod scilicet cessantibus corporibus cesset indiuiduatio animarum. Cuius ratio est. quia cum omnis perfectio infundatur materie secundum suam capacitatem natura anime infunditur diuersis corporibus non secundum eandem nobilitatem et puritatem. vnde in vnoquoque corpore habebit esse terminatum secundum mensuram corporis. hoc autem esse terminatum quamuis acquiratur anime in corpore. nec tamen ex corpore nec per dependentiam ad corpus. vnde remotis corporibus adhuc remanebit vnicuique anime esse suum terminatum secundum affectiones vel dispositiones que consecute sunt eam prout fuit perfectio talis corporis. et hec est solutio Auicen. et potest manifestari per exemplum sensibile. Si enim aliquid vnum non retinens figuram distinguatur per diuersa vasa sicut aqua. quando vasa remouebuntur non manebunt proprie figure distincte. sed remanebit vna tantum aqua: et ita est de formis materialibus que non retinent esse per se. si autem sit aliquid recipiens figuram quod distinguatur secundum diuersas figuras: vel diuersa instrumenta. etiam remotis illis remanebit distinctio figurarum. ut patet in cera. et ita est de anima que retinet esse suum post corporis destructionem quod manet in ipsa esse indiuiduatum et distinctum. hec ille in forma. Et 2° contra gentiles vbi s. Multitudo animarum a corporibus separatarum consequitur quidem diuersitatem formarum secundum substantiam. quia alia est substantia huius anime et alia illi⁹. non tamen ista diuersitas procedit ex diuersitate principiorum essentialium ipsius anime nec est secundum diuersam rationem anime. sed est secundum diuersam commensurationem animarum ad corpora. hec enim anima est commensurata isti corpori. et illa alteri et non isti: et sic de omnibus. huiusmodi autem commensurationes remanent in animabus etiam pereuntibus corporib⁹ sicut et ipse substantie earum manent quasi a corporibus secundum esse non dependentes. sunt enim anime secundum suas substantias forme corporum. alias accidentaliter corporibus vnirentur. et sic ex anima et corpore non fieret vnum per se: sed vnum per accidens. Inquantum autem forme sunt. oportet eas esse corporibus commensuratas. vnde patet quod ipse diuerse commensurationes manent in animabus separatis: et per consequens pluralitas. hec ille. Ex quibus omnibus patet quod formale distinctiuum anime ab anima in eadem specie et formale indiuiduatiuum est commensuratio eius ad tale corpus ita quod illa commensuratio dicit mihi esse et actualitatem qua anima formaliter est tali corpori coaptata: et illud est quo anima formaliter indiuiduatur et illud non indiuiduatur vlterius per aliquid aliud. sed est ratio indiuiduandi formam. corpus autem vel materia non indiuiduat animam formaliter: sed potius tanquam subiectum necessario requisitum ad hoc quod anima recipiat indiuiduationem. non autem ad hoc quod sit indiuidua. ¶ Ad 3ᵐ dicitur quod idem est dicere vn⁹ homo et aliquis homo. et iste homo. ad hunc sensum quod illa tria dicuntur de eadem re et se consequuntur quantum ad existentiam et quantum ad generationem et corruptionem. sed non est idem dicere homo et iste homo sic quod per idem formaliter sortes sit homo et iste homo. vnde sanctus Tho. prima parte. q. xi. arti. 3. dicit. Per aliud sortes est homo. et per aliud iste homo. illud enim vnde sortes est homo potest multis conuenire. sed illud vnde est hic homo: non potest conuenire nisi vni tantum. hec ille. Per quid autem sortes sit hic homo ostendit ipse in multis locis manifestando quid sit principium indiuiduationis. vnde 3ª parte. q. 77. arti. 2. dicit. De ratione indiuidui est quod non possit esse in pluribus. quod quidem dupliciter contingit. Uno modo quia non est natum esse in aliquo. et hoc modo forme immateriales separate per se subsistentes sunt etiam per seipsas indiuiduate. Alio modo ex eo quod forma substantialis vel accidentalis est quidem nata in aliquo esse: non tamen in plurib⁹ sicut hec albedo que est in hoc corpore. Quantum ad primum: materia est principium indiuiduationis omnibus formis inherentibus. quia cum huiusmodi forme quantum est de se nate sint esse in aliquo sicut in subiecto ex quo aliqua earum recipitur in materia que non est in alio nec ipsa forma sic existens potest in alio esse. Quantum autem ad 2ᵐ dicendum est quod principium indiuiduationis est quantitas dimensiua. ex hoc enim aliquid natum est esse in vno solo quod illud est in se indiuisum. et ab omnib⁹ aliis diuisum. Diuisio autem accidit substantie ratione quantitatis ut dicitur primo physicorum. et ideo quantitas dimensiua est quoddam indiuiduationis principium formis inquantum. s. diuerse forme numero sunt in diuersis partib⁹ materie. vnde ipsa quantitas dimensiua secundum se habet quandam diuisionem ita quod possum⁹ imaginari plures lineas eiusdem speciei differentes positione que cadit in ratione quantitatis huiusmodi. conuenit enim dimensioni quod sit quantitas positionem habens. hec ille. Idem ponit 4° sen. dis. 12. q. 1. arti. 3. questiuncula 3ª ad 3ᵐ. vbi sic ait. Duo sunt de ratione indiuidui. scilicet quod sit ens actu in se vel in alio. et quod sit diuisum ab aliis que sunt vel esse possunt in eadem specie

in se indiuisum existens. ⁊ ideo p̄mū indiuiduationis p̄ncipium ē materia qua acquirit̄ esse in actu cuilibet tali forme siue substātiali siue accidētali. ⁊ secūdariū principiū indiuiduationis ē dimensio. quia ex ipsa hꝫ materia ꝙ indiuiduetur. vnde in carentibus dimensione impossibile est esse aliā diuisionem nisi per formam que facit diuersitatem speciei. ⁊ ꝓpter hoc in angelis sunt tot species quot indiuidua. quia cū sint forme subsistentes ex seipsis habēt esse in actu ⁊ distinctionem. ⁊ ideo non indigent ad sui indiuiduationem neqꝫ materia neqꝫ dimensione. Si aūt quātitas siue materia haberet esse in actu ꝑ se haberet indiuiduationem. quia per se haberet illam diuisionem ſm quā diuidit̄ materia ⁊ sic vna pars differret ab alia non specie sed numero ſm ordinem qui attendit̄ in situ partiū. ⁊ similit̄ vna linea differret ab alia numero dum tū acciperent̄ in diuerso situ. hec ille. Ex quibꝰ patet ꝙ aliud ē illud quo sortes est hic homo uel indiuiduū. ⁊ aliud illud per quod ē homo. vnde Ar. in illo loco non intēdebat quin ꝑ aliud sortes sit iste homo ꝙ̄ vnus homo uel aliqs homo uel ens homo. ita ꝙ indiuiduatio nihil addat ad vnitatem uel entitatē: sed ecōtra intēdit ꝙ vnitas rei uel eius entitas nihil addit ad indiuiduū singulare licꝫ ecōtra aliud sit p̄ncipiū indiuiduationis ꝙ̄ entitatis uel vnitatis rei. qditas enim hominis est ens ⁊ vna nō per aliud additum. sꝫ ad hoc ꝙ indiuiduetur requiritur aliqd extra quidditatē. ¶ Ad 4ᵐ diceret sanctꝰ Tho. ꝙ in celo est materia licꝫ sit alterius rationis ꝙ̄ materia horū inferiorum. hoc enim ipse ponit expresse p̄ma pte. q. 66. arti. 2° vbi etiam negat dictū Auerrois. Item in scripto sup. 8° physicoꝝ in 1° ca° Qr autē necesse est impartibile ⁊c̄. Auerrois inquit dicit corpus celeste non esse cōpositum ex materia ⁊ forma quasi potentia ⁊ actu. sed dicit ipsum eē ut actu existentē. Et formā eius dicit animā ipsius. ita tū ꝙ non constituatur in esse per formā sed solum in moueri: ⁊ sic dicit in eo non esse potentiā ad non esse. sed solū ad esse sicut dicit phs. 12°. metaphisice. ⁊ hoc ꝟitati repugnat ⁊ intētioni Ar. Ueritati quidē multipliciter. Primo quia dicit corpus celeste non esse cōpositum ex materia ⁊ forma: hoc enim oīo est impossibile. manifestū est eni corpus celeste eē aliqd actu alioquin nō moueretur qd̄ enim est in potētia tm̄ non ē subiectū motus ut in 5° habitum est. oportet autē omne quod est actu uel esse formā subsistētē sicut sūt forme separate uel habere formam ī alio quod quidē se habet ad formā sic materia ⁊ sicut potentia ad actum. nō aūt potest dici ꝙ corpus celeste sit forma subsistēs. quia sic esset intellectum in actu non cadens sub sensu nec sub qualitate. relinquitur ergo qd̄ est cōpositū ex materia ⁊ forma ⁊ potētia ⁊ actu ⁊ sic ē in ipso quodāmodo potentia ad esse. hec ille. Et idem ponit 2° sen. dis. 12. q. p̄ma arti. p̄. ⁊ in multis alijs locis. ⁊ ita fuit mens phi ut patet legenti dicta ipsius. Nam Ar. 12. metaphisice. pticula. 2ª. ſm sīgtioné cōmētatoris sic ait in p̄ncipio. Et omnia que trāsmutant̄ habent materiā: sꝫ diuersam. oīa igit eterna que sunt non generabilia: ⁊ mouentur ſm translationem habent materiam sꝫ nō generatā: sed ex vbi ad vbi. hec ille. Super quo verbo dicit cōmētator. Et si omnia que trāsmutant̄ habent materiam sicut dicimus. sed nature materiarū diuersificant̄ ſm modos nature trāslatiōis. materia autem generabiliū est in potentia. translatorum aūt in actu cū trāslatum sit aliquid actu. ⁊ ideo cum illud quod est translatum nō fuerit generabile nec corruptibile non habebit materiam quā habet generabile ⁊ corruptibile: ⁊ est illa que ē in potentia. omnia enim eterna que non sunt generabilia si mouent̄ motu ſm trāslationem habent mām. sed nō materiam generabilium sed materiā eorum que mouent̄ de vbi ad vbi. ⁊ ex hoc videtur corpus celeste non habere potentiam diuisibilem ſm diuisionem corporis scꝫ formam materialem. nam si ita esset: esset in eo materia que est in potentia. ⁊ iam declaratū est ꝙ nullū eternum habet potētiam ut corrumpatur in 2° celi ⁊ mūdi. Auicenna aūt errauit in hoc ꝙ dicit ꝙ materia q̄ est in potentia existit in omnibꝰ corporibꝰ. hec ille cōmentator in forma. Ex quo patet ꝙ solum negat in celo materiam que sit in potentia ad formam quam non habet. sed solum ad vbi: licꝫ forte alibi dicat oppositum. Cū autē arguens dicit ꝙ mens phi ponentis illam ꝓpositionem scilicꝫ: omnis forma abstracta a materia ē implurificabilis ſm numerum: fuit loqui de abstractione a materia non prout materia ē pars cōpositi. sed prout generaliter materia nominat omne additum nature specifice. Mirum est vnde venit ista mirabilis glosa textū destruēs. qd̄ apparet. nam cōmentator. 12° metaphisice. cōmēto. 49. sic ait. Qd̄ est vnum in specie ⁊ plura in numero habet materiā. sed declaratum est ꝙ principium celi non habet materiam: hec sunt verba eius. Ex quo patet ꝙ illa materia est causa plurificabilitatis indiuiduorum in eadem specie ſm mentem cōmentatoris ⁊ Ar. quam probauerunt nullo modo esse in primo motore uel in p̄ncipio celi. In tota ꝟo serie libri metaphisice nusꝙ̄ reperitur ꝙ phus aut cōmentator probent in primo principio non esse materiam nisi loquendo de materia per quam aliquid est in potentia ad esse uel non esse: aut ad vbi uel ad formā. ⁊ ideo si talis distinctio de materia sit de mēte Ar. cū ipse nusꝙ̄ probet materiam talibus modis acceptam non eē in primo p̄ncipio. non sufficienter ꝓbat primum principium non plurificari ſm numerum. vnde particula. 31. 12° metaphisice vbi probat materiam non esse in primo p̄ncipio loquitur in hec verba. Quoniā inquit quod est in potentia possibile est ut non sit ens. necesse igitur est ut tale principium sit substātia que est actio. ⁊ etiam ut iste substantie sint entitates extra materiam cum necesse sit ut sint eterne. hec Ar. vbi cōmentator recitat ⁊ approbat cōmentū Alexandri super eodem loco dicentis. Si primum principium fuerit in potentia substantia: possibile est ut non sit ens simpliciter. id est ꝙ corrumpatur ī aliqua hora. hoc quidē determinatū est in nālibꝰ ꝙ oē illud cui inest admiscet̄ potētia ē gn̄abile ⁊ corruptibile. ⁊ si fuerit in

potẽtia motor in loco. possibile ẽ ut nõ moueat. Un-
de necesse est ut isti motori nõ admisceatur potentia
oio neq̃ in substantia neq̃ in aliquo modorũ poten-
tie. & hoc intendebat Ar. cum dicit. Necesse est igit
ut talis substantia sit actio. quia causa potentie in re-
bus in quibus est potẽtia ẽ materia: ut dictum ẽ in na-
turalibus. & quia iste substantie sunt mouentes sine
aliqua potentia. necesse est ut sint sine omni materia
cum necesse ẽ ut sint eterne. omne enim eternum est
actio pura: & omne quod est actio pura nõ habet po-
tentiam. hec cõmentator. Ex quo patet quam mate-
riam negat in pmo motore & in substantijs separatis
non enim p materiam intelligit omnẽ rationem acci-
dentalem quidditati. quia cum mouere celũ sit quid
accidentale rationi quidditatiue substantie separate
iam talis substantia nõ careret materia. cuius oppo-
situm intendit probare. sed potius per materiã intel-
ligit illud de quo in naturalibus locutus est. ut patet
per expositionẽ cõmenti. tum quia licz Ar. in. 12.º me-
taphisice distinguat de duplici materia scz de mate-
ria generabili: & de materia q̃ est potẽtia ad vbi. pre-
sertim pticula decima ut s. extitit allegatũ. verũtñ
nunq̃ in toto illo libro sit mentio de tali acceptione
materie quã iste imponit Ar. Et ergo videtur q sua
glosa potius dicenda est fictio q̃ expositio salua pa-
ce. Et ex abũdanti q phus loquitur de materia sub-
iecta quãtitati. pz. nã 3.º metaphisice. particula. xi. scdm
sigtionem cõmentatoris Ar. dicit ita. Omne diuisi-
bile diuiditur aut scdm quantitatem: aut scdm formam.
Et qđ diuiditur scdm quantitatem est ante illud quod
diuiditur scdm formã. & genera diuidũtur scdm formam
& forma diuiditur scdm quantitatẽ. erit igit vnum pre-
dicabile postremũ magis vnũ q̃ aliud. homo enĩ nõ
est genus cuilibet hoi vnũ. hec Ar. vbi Auerrois. com-
mento. xi.º dicit in principio cõmenti: q Ar. ibi ingrit
an species specialissima magis sit dicenda esse prin-
cipium q̃ genus. Et arguit Ar. q species magis de-
beat dici pncipium. vnde verba cõmentatoris sunt
hec. Illud qđ diuidit scdm formã & ẽ primũ genus: di-
uidit in aliqd quod est vnum scdm formã. & vnum scdm
formam puenit diuisio in eo ad vnum scdm quãtitatẽ
& ideo illud quod ẽ diuisibile scdm quantitatẽ est magis
vnũ q̃ illud quod est diuisibile scdm formã. & cum ita
sit illud quod ẽ minoris diuersitatis est propinquius
nature vnius quod est causa multitudinis. quod ẽ igit
minoris diuersitatis est prius illo quod est pluris di-
uisibilitatis. species igit vltima ẽ prior omnibus supe-
rioribus. verbi gratia. homo qui diuidit in homines
indiuisibiles nõ in species. hec cõmentator. Item. 7.º
metaphisice cõmento. 35. dicit sic. Omnia diuidunt
in suas partes scdm quãtitatem diuisione rerũ per su-
as materias. i. diuisione speciei in indiuidua. hec ille.
Ex quo clare patet q diuisio speciei in indiuidua est
per quantitatem & materiam scdm cõmentatorem. Ex
quibus dictis tam phi q̃ cõmentatoris patet mani-
feste q omnis diuisio uel distinctio est aut per quan-
titatem aut per formam. & q distinctio per formã cõ-
petit solum generi. & cõstituit diuersas species. diui-
sio per quãtitatẽ conuenit speciei: & constituit multa
indiuidua. Ex quo vlterius apparet q diuisio for-
me substantialis in multa indiuidua non sit nisi p ma-
teriam quãtitati subiectã. quãtitas enĩ non recipitur
in substantia q̃ caret materia. Preterea c̃ glo. istius sic
dicentem de materia arguo presertim c̃ 3m membrũ
sue distinctiõis vbi ponit q natura specifica subẽ se-
parate puta Gabrielis aut Michaelis indiuiduat p
materiã quã dicit nõ esse alterã partẽ cõpositi. sz po-
tius particularitatẽ certam & determinatã sine situ &
quantitate aut sigtione. Quero enim quid intelligit
arguens p talẽ particularitatem. Aut enim intelligit
quidditatẽ puram: aut aliquod accidens reale illius
quidditatis distinctum ab ea realiter. aut aliquid di-
stinctũ a quidditate scdm rationem: sed idem illi scdm rẽ
aut aliquã negationẽ ɔsequẽtẽ illã qdditatẽ. Nõ po-
test dare pmã viã. qz qdditas accidit sibiipsi. nec põt
dici mã suiipsius. & iterũ si particularitas dicat qddita-
tem tñ. quot erũt tales pticularitates tot erũt qddi-
tates. & oia que differũt tali pticularitate differunt
quidditate specifica: & tũc habet propositũ q nunq̃
sub eadem materia specifica erunt plura indiuidua
inseparata a materia. quia omnia talia differunt scdm
suã quidditatem tanq̃ formali distinctiuo. Nec simi-
liter potest dare secũdam viã. quia omne accidens
preter quãtitatem indiuiduatur per subiectum. imo
nunq̃ indiuiduat suum subiectum: sed prius natura
subiectum est indiuiduatum q̃ tale accidẽs in eo re-
cipiatur. nec aliquod tale accidens habet plus rati-
onem idiuiduatiui q̃ natura specifica Gabrielis cũ
nullam dicat maiorem incõmunicabilitatem aut in-
distinctionem q̃ forma Gabrielis. Nec potest da-
re tertiam viam. tum quia in primo principio per il-
lum modum erit materia. quia primum principium
habet in se multa que distinguuntur a sua quiddita-
te scdm rationem licz sint eadem illi scdm rem scdm mentẽ
cõmẽtatoris. 12.º metaphisice. cõmento. 39. tum quia
illud indiuiduatiuũ quod taliter accidit quidditati uel
est quid relatiuũ siue relatio & tunc talis natura non
poterit indiuiduari nisi ponat eius correlatiuum si-
cut est in diuinis personis. uel est quid absolutũ & tũc
uel est eiusdem rationis cum alio absoluto quod est
indiuiduatiuũ alterius angeli eiusdem speciei aut al-
terius. Si primo mõ tunc illud nullo modo potest eẽ
ratio indiuiduandi naturam specificam plus q̃ ecõ-
tra cum vtrunq̃ sit pluribus coicabile. Si 2.º modo
tunc talis natura nõ est specifica. imo potius genus
cum ipsa diuidatur essentialiter in plura diuersarũ
rationum scilicz in diuersas formas absolutas alte-
rius rationis. Nec potest dare quartam viam. tum
quia in primo principio erit materia scdm illum modũ
nam diuinam quidditatem consequuntur multe ne-
gationes. utpote incorruptibilitas infinitas insupa-
bilitas. tum quia talis negatio si consequitur quiddi-
tatem erit vniformis in oibus indiuiduis: & sic nõ erit
ratio incoicabilitatis cũ ipsa cõmunicet. Si aũt cõ-
seqt aliqđ accidens qdditati non põt indiuiduare qd-
ditatẽ qz prius nã qdditas erit idiuidua q̃ suũ accñs.

τ consequenter prius q̄ illa negatio. τ sic patet ꝙ nō apparet modus itelligēdi materiam que indiuiduat substantias separatas. ¶ Ad argumēta 2° loco inducta dicit̄. Ad primū ꝙ ꝯña ibidē facta nulla est. nam non solum assigñt sctūs Tho. cām īplurificabilitatis filiationis diuine: carentiam materie q̄ causa cōis est etiā creatis. sʒ multas alias assigñt: ut patet ī ꝓnibus. imo est fallacia ꝯñtis. Arguit eni sic latenter. Quod est causa cur Michael est implurificabilis est causa cur filius dei est implurificabilis. ḡ qđ non est causa īplurificabilitatis Michaelis non est cā implurificabilitatis filij dei. ḡ eni assigñt aliquā cām cōmunē implurificabilitatis angeli τ verbi: non ideo negat aliā esse causam īplurificabilitatis verbi q̄ angeli. sic in ꝓposito sctūs Tho. ex similitudine creaturarum ducit nos ad aliqualiter percipiēdū cur filius dei sit implurificabilis: non tamē negat aliam causam illi⁹ implurificabilitatis esse q̄uis eam nō ponat. τ ideo nō illud sequitur quod arguēs infert ꝙ non plus repugnet filio dei plurificabilitas q̄ angelo licʒ vterq̄ sit forma quedam abstracta. tamē maioꝛ abstractio ī filio q̄ in Gabriele. vbi est quedam cōcretio esse cum essentia. esse enim Gabrielis nō subsistit: τ ideo quia in angelo differt quidditas τ esse. ꝑōt ab ipso abstrahi ꝯcept⁹ vl̄is specificus uel generic⁹. quia ꝟo in filio dei non differt esse τ quod est. ideo in diuinis non est vniuersale vllo modo. verūtñ qꝛ tam filiatio diuina q̄ natura Gabrielis subsistūt: ideo nullum eorū potest solo numero plurificari. ¶ Ad 2ᵐ patet per idem Jam eni de facto sctūs Tho. assigñt multas speciales rationes īplurificabilitatis diuine filiationis presertim illam. qꝛ filiatio in diuinis ē proprietas personalis: τ tenens locū principij indiuiduationis qđ tamen non inuenit̄ in creatis scʒ ꝙ relatio ꝯstituat personā τ distinguat eam ab alijs personis eiusdem nature. Sciendum tñ ꝙ licʒ filiatio teneat principij vicē indiuiduātis. tñ ſm ꝙ dicit sctūs Tho. ꝑ sen. dis. 7. q. 1. arti. 2° ad 3ᵐ. in hoc est differētia. qꝛ in creaturis natura cōis in vnoquoq̄ determinatur τ ꝯtrabitur ſm proprietates in illo inuentas. diuina aūt natura non contrabitur neq̄ determinat̄ per ꝓprietates suppositorum: tamen natura diuina in patre est proprietas patris. τ in filio est ꝓprietas filij. ideo autem non cōtrabitur. quia proprietas non est aliud a diuina eēntia ut adueniat sibi quasi dispositio cōtrabens. iō etiā non determinatur nec distinguit̄. quia relatio nō distinguit ſm illud quod est. τ ſm illud tñ comparatur ad essentiam que est idem re: sed ſm ꝙ ad alterum ē τ sic respicit personam τ distinguit eā. hec ille. Aliam differentiam assigñt de potētia dei. q. 9. arti. 5° ad 13ᵐ. dicit enim ꝙ in creaturis principia indiuiduātia duo habent. Quoꝝ vnum ē ꝙ sunt ꝑncipium subsistēdi. natura enim cōis de se nō subsistit nisi in singularib⁹ Aliud est ꝙ ꝑ ꝑncipia indiuiduantia supposita nature cōmunis ad inuicē distinguūtur. In diuinis autē ꝓprietates ꝑsonales hoc solū habēt ꝙ supposita diuine nature ab inuicē distinguūt. nō aūt sunt principia subsistēdi diuine essentie. ipsa eni diuina essentia est ſm se subsistens. hec ille. Ex quib⁹ patet quomodo alium modū implurificabilitatis τ indiuiduatiōis ponit sctūs Tho. in diuinis q̄ in creatis. si tamen proprie dicatur indiuiduū in diuinis. non enim conuenit deo ſm ꝙ principium ei⁹ est materia. sed solū ſm ꝙ importat incōicabilitatē. ut idem dicit ꝑma parte. q. 29. arti. 3° ad 3ᵐ. ¶ Ad ea q̄ 2° loco inducit arguens rñdetur. Ad ꝑmum quidē ꝙ distinctio suppositorū non sufficeret ad causandū distinctionem filiationis uel alterius forme: nisi essent supposita materialia ut distincta esse habentia. alias diuina essentia in patre τ filio numeraliter distinguerentur. τ spiratio in pr̄e τ filio. opoꝛtēt etiā ꝙ ipsa supposita filiationis essent prius distincta per aliq̄ absoluta: τ sic qđ nō cōpatit̄ diuina simplicitas ut in 5ª ꝯne recitatū ē. Ratio hui⁹ ꝯñe est. qꝛ si filiatio reciperet̄ in multis supposit̄ ipsa non posset esse ratio cōstitutiua. nec habere vicē differētie indiuidualis. Huic solutioni cōformit̄ loqur Egidius 2° quolibet. q. 8ª dicēs ꝙ non est verisimile ut scʒ sicut in rebus materialibus plurificantur indiuidua in eadem specie. quia recipitur eadem forma in diuersis partib⁹ materie: ita in imaterialib⁹ fit multiplicatio. quia eadem forma recipit̄ in diuersis suppositis. Non est inquit simile de supposito τ materia nam materia restringit formā. si enim forma de se nō multiplicat̄ nisi restricta ꝑ esse qꝛ mā restringit eā poterit multiplicari ꝑ materiā. suppositum aūt non restringit ipsam nisi quatenus habet materiam sui partē. sed si sit suppositū imateriale habebit perfectionē τ totale esse ſm exigentiam sue forme. videtur enim implicare cōtradictionem ꝙ forma specifica multiplicetur ſm se. hec ille ī forma. Ad istam etiam soluit instantiā Bernard⁹ de gānaco in impugñtionib⁹ henrici quolibet 2° q. 8ª. vbi dicit ꝙ aliter se hʒ forma imālis ad suppositū. τ aliter forma mālis ad materiā qꝛ forma imaterialis sic ē in suo supposito ꝙ est tota eēntia. sʒ forma materialis distinguit̄ realiter τ eēntialiter a materia. Si eni arguens soluendo ad argumentum sci Tho. intēdat ꝙ aduersari⁹ diceret filiationem sic esse in multis suppositis. uel subiect̄ sicut accñs in subiecto. uel sic ꝙ non sit illud in quo est. potet manifeste nullitas solutiōis. quia illa poneret cōpositionē in diuinis ponendo in eodem supposito aliqua realiter distincta scʒ relationē: τ illud in quo est. si autem ponat filiationē esse in multis. τ tamē ipsam esse suppositum in quo est. tūc ipsa nullo modo cōstituet suppositū cū sit cōicabilis. Sequitur etiā ꝙ idē erit rō ꝯueniētie τ distinctiōis scʒ filiatio nisi dicat̄ ꝙ illa supposita distinguant̄ ꝑ absoluta. Si dicat̄ ꝙ non est incōueniens idē esse rōnem ꝯueniētie ſm speciē τ rationē distinctionis ſm numerū. non valet. qꝛ tunc natura specifica erit ꝑncipiū distinguēdi. τ quecūq̄ distinguūtur suis naturis specificis. non solū numeraliter. imo specifice distinguūtur. sicut quecūq̄ distinguūtur sua essentia: distinguūtur essentialit̄. τ iō non conceditur ꝙ persone diuine distinguantur sua essentia ita ꝙ essentia sit quo distinguūt̄ uel formale distinctiuum ꝑsonarum. Contra etiam illam ma-

gnem que peruiendo diceret naturã specificã omnino materialem plurificari fm indiuidua per supposita uel ratioñe suppositi quã talis natura nõ habet a se sed ab agẽte. Arguit fm Bernardũ de Sanaco vbi s. tũ quia illud in quo cõueniunt plura supposita nõ est ratio distinctionis eorũ. quia illud quod distinguit vnũ ab alio sic est in vno eorũ qd nõ est in alio. sicut patz in duobus quãtis que distinguũtur a solo situ numeralit. ⁊ p cõsequẽs terminis suis distinctis. In duobus eñi quãtis sunt necessario duo situs et duo termini distincti. puta in duobus corporibus due supficies. sed ratio suppositi ita est i vno supposito sicut in alio. igit nõ est causa i diuinis suppositorũ in eadẽ specie. tum 2°. q2 cõe non contrahit nisi p aliqd cõtrahens. sed rõ suppositi est cõis duob⁹ suppositis. ergo non contrahit ad aliqd eorũ nisi p aliqd cõtrahens. hoc autẽ oportet esse aliqd diuidens rationẽ suppositi uel speciei qd erit causa suppositorũ in eadẽ specie ⁊ nõ ipsa rõ suppositi. tũ 3°. q2 nihil ẽ ratio distinctionis aliquorũ nisi rõne alicui⁹ oppositionis. cũ oppositio etiã supposita diuina distinguat. ut oppositio relatiua. ⁊ iõ i rebus materialib⁹ possũt esse plura indiuidua in vna specie rõne quãtitatis diuidẽtis materiã que semp est in oppositis sitibus. ut diuisa est. due eñi quãtitates per naturã nõ possunt esse in eodẽ situ. vñ hic ⁊ ibi sunt differẽtie situs. ⁊ similiter ante ⁊ retro. ⁊ sic de alijs. sed i oppositis immaterialibus si eẽnt vnius speciei nõ esset aliqua oppositio nisi forte cõtradictiõis. q2 scilicz vnũ nõ est aliud hoc autẽ nõ potest esse pncipiũ distinctiõis suppositorũ. q2 supponit supposita esse quorũ vnũ nõ est aliud. ergo cũ nulla alia oppositio sit inter illa. nec etiã fm rõnẽ suppositi nisi ɔtradictiõis. q2 vnũ suppositũ nõ est aliud. non pñt esse supposita plura sub tali spẽ. nec possunt distingui p rationem suppositi. tum 4°. quia dicere q hoc suppositũ est hoc ⁊ nõ illud. nõ est pprie ɔtradictio. q2 ɔtradictio est pprie respcũ vni⁹ ⁊ eiusdẽ nõ autẽ respectu diuersorũ. vñ esse ⁊ nõ eẽ respectu vnius suppositi cõtradicũt. ⁊ nõ esse hoc et nõ esse illud: sed solũ disparant. vñ ista duo sunt simul: hoc suppositũ est hoc. ⁊ hoc suppositũ nõ est illud. cõtradictoria autem nunq̃ sunt simul. ergo inter duo supposita vnius speciei non potest esse vera oppositio cõtradictiõis. ⁊ p cõsequẽs nihil est p qd supposita abstrahẽtia a positiõe ⁊ situ possint differre nisi ponant differre p relationes originis. sicut in diuis psonis. ¶ Ad 2m dicit q assumit falsa multa scilicz q idẽ homo habeat in se multas paternitates fm multos filios. uel idem albũ habeat plures similitudines ad alia coalba. vñ sanctus Tho. tertia pte. q. 39. arti. 5. sic ait. Unitas relationis uel eius pluralitas nõ attendit fm terminos sed fm causã uel subiectũ. si eñi fm terminos attẽderet oporteret q quilibet homo haberet in se duas filiationes. vnã scilicz qua refert ad patrẽ. ⁊ aliam qua refert ad matrẽ. sed recte cõsideranti apparet eadem relatione vnũquemq3 referri ad suũ patrem ⁊ ad suã matrẽ ppter vnitatem cause. Eadẽ enim natiuitate homo nascit de patre ⁊ matre. vñ eadẽ relatione ad vtrũq3 refert. ⁊ eadem rõne de magistro qui docet multos discipulos eadẽ doctrina. ⁊ de dño qui gubernat multos subiectos eadẽ potestate. Si vo sint diuerse cãe specie differentes: ex cõsequẽti vident relationes specie differre. vnde nihil phibet plures tales relationes eidem inesse. sicut si aliquis est aliquorũ magister in grãmatica. ⁊ aliorum in logica. alia est ratio magisterij vtriusq3. ⁊ ideo diuersis relatiõib⁹ vnus ⁊ idẽ homo potest esse magister uel diuersorũ uel eorundẽ fm doctrinas diuersas. cõtingit autẽ quãdoq3 q aliqs habet relationẽ ad plures fm diuersas causas eiusdem speciei. sicut cũ aliquis põt esse pater diuersorũ filiorum fm diuersos generatiõis actus. vñ paternitas nõ potest specie differre cũ actus generationum sint idẽ. ⁊ q2 plures forme vnius speciei nõ possunt simul inesse eidẽ subiecto. nõ ẽ possibile q sint plures paternitates in eo qui est pater plurimorũ filiorũ generatione naturali. secus de illo qui est pater vnius gñatione naturali ⁊ alterius p adoptionẽ. hec ille in forma. Et statim i responsione ad 3m dicit. Sicut cõtingit q in vno extremorũ relatio sit quoddã ens. i alio autẽ nõ sit ens sed ratio tñ. sicut dicit phs 5° metaphisice de sciẽtia ⁊ scibili. ita etiã cõtingit q ex parte vni⁹ extremi est vna relatio. ex parte autem alterius extremi sunt multe relationes. sicut in hominib⁹ ex parte parentũ inuenit duplex relatio. vna paternitatis. alia maternitatis que sunt differẽtes ppter hoc q alia ratione pater ⁊ alia ratione mater est pncipium generationis. ex parte autẽ prolis est vna solum filiatio fm rem sed duplex fm rationẽ inq̃tum correspondet vtriq3 relationi parentũ fm duos respectus intellectos. hec ille. Idem ponit 3° sen. dis. 8. q. i. arti. 5°. Itẽ quolibet. 8. q. i. arti. p. Ex quib⁹ patet falsitas eorũ que arguẽs assumit scilicz q in eodem patre sint multe paternitates. ⁊ q in eodẽ albo sint multe similitudines. ¶ Ad 3m dicit q illa fuga nõ valet. nõ enim possent in diuinis esse plures filiatiões inter diuersos terminos si quelibet filiatio subsisteret ⁊ esset vera ⁊ naturalis filiatio. duas eñi filiationes vnius rõnis subsistere implicat cõtradictionem quia essent vnius rõnis ⁊ nõ essent vnius rõnis. ut s deductũ fuit. si autẽ ille filiationes nõ subsistant faciunt cõpositionẽ cum illo in quo sunt si sint reales. qd diuine simplicitati derogat. ⁊ sic patet q nec inter eosdẽ nec inter diuersos terminos possunt esse in diuinis multe filiationes nãles. ¶ Ad argumentum Scoti negat añs. dicit eñi q i nulla parte medij coextendunt plura lumina simul in eodẽ subiecto adequato. Et ad pbationes dicitur q licz ibi sint plura agẽtia tamẽ concurrũt in vice vnius perfecti agentis. sicut plures homines ad vnũ tractũ nauis. et iõ non est incõueniens si sit ibi vnica actio ex pte passi: licz habeat habitudinẽ ad plura a quibus exit. ¶ Ad 2m dicit eodẽ modo q plures species eiusdẽ ratiõis non coextendunt in eadẽ adequata pte organi. Et ad pbationẽ dico q ille casus non est per naturam possibilis. sed illo posito per miraculũ scilicz q duo

oua omnino similia poneret deus in eodem situ tūc
alterum illoꝝ moueret visum tm̄modo sicut deus
vellet uel ambo crearēt vnicā speciem in oculo intē-
siorem tamē q̄ si tm̄ ab altero crearet. Et similiter si
vnū album prius creasset in oculo suā speciem ⁊ po-
stea albū aliud omnino simile p̄mo poneret a deo in
eodem situ cū primo tunc species a p̄mo creata intē-
deret per secundū obiectū. Nec valet iprobatio. di-
co enim q̄ nō esset incōueniēs si albū intēsum simul
cum remisso causant intēsiorē speciem q̄ album in-
tensum se solo causasset. sicut esset in ꝓposito vbi p̄-
mo per speciē remissam videret intense album ⁊ po-
stea per speciem intensiorē videret non solū intense
album imo remisse albū. credo tamē q̄ si illa alba es-
sent omnino similia in ceteris p̄ter intensionem ⁊ re-
missionē. puta in situ in figura ⁊ hꝫ. q̄ per illā speciē
non possent distinctiue cognosci illa duo alba p̄ sen-
sum. vnde extra illū casum nunq̄ duo idiuidua vni-
us speciei sensibilia habēt species vnius rōnis in eo-
dē organo. q2 licꝫ duo oua q̄ntūcunq̄ similia causēt
species albedinis duas in oculo. tm̄ quia illa sunt i di-
uerso situ species illoꝝ non solū repsentāt illa inq̄n-
tum sunt alba. imo repsentant figurā ⁊ situ ⁊ hꝫ mul-
ta. nō enim imaginandū est q̄ in oculo alia sit species
coloris. ⁊ alia species quātitatis ⁊ hꝫ sed eadē speci-
es omnia talia repsentat. ⁊ ideo nunq̄ duoꝝ indiui-
duoꝝ vnius speciei species in organis sensuū sunt
vnius rationis. Cum etiā addit arguens q̄ hꝫ acci-
dentia abstrahunt ⁊ sic negat qm̄o species in orga-
nis sensuū sunt extēse per accidēs ⁊ situate ⁊ repsē-
tant situm ⁊ alia accidētia rei. Similiter dico q̄ non
omnis repugnātia duorum accidentiū in eodē sub-
iecto venit ex actione contraria. aut propter situs ⁊
cōpoₛᵗᵒⁿᵉᵐ. Sꝫ sicut dicit sanctus Tho. de veritate. q. 8
arti. 14°. forme vnius generis respiciunt vnam po-
tentiā ⁊ ideo nō possunt simul esse in eodem subiecto
in actu pfecto. oporteret eni candem potentiā ad di-
uersos act⁹ terminari. quod est ipossibile. sicut ⁊ vnā
lineā ex vna parte terminari ad diuersa pūcta. ⁊ ra-
tio concludit q̄ plures species intelligibiles nō pos-
sunt esse simul in eodē intellectu in actu perfecto sed
bene in habitu. Et similiter quia forme vnius gene-
ris simul esse possunt in actu medio inter potentiam
⁊ actum cōpletum. ideo cōcedit ibidē ad 8ᵐ q̄ speci-
es albi ⁊ nigri possunt simul esse in medio. q2 nō sunt
in eo nisi in fine ⁊ sicut in medio deferēte. ¶ Ad 3ᵐ di-
cit q̄ idem pater non habet ad multos filios nisi vni-
cam relationē realem. Nec valet p̄ma ꝓbatio. q2 re-
latio realis nō numerat ad solā numerationē termi-
ni. alias tot similitudines essent i uno albo quot sunt
coalba in mūdo. Et ad h⁹ improbationē dicit q̄ de-
structo termino de per se nō remanet eadem relatio
in numero. sed nō destructo termino per accidēs. iō
quia paternitatis p̄dicte terminus de per accidēs ē
hic fili⁹. nō oportet paternitatē corrumpi uel cessa-
re cessante illo filio. nā per se terminus illius relatio-
nis paterne est filius ab eo genitus inq̄ntū hꝫ. nō au-
tem inq̄ntū hic uł ille. ⁊ ideo remanēte aliquo filio ab
eo genito semp̄ remanet eadē paternitas. dū tamen
non fiat interpolatio tēporis. qđ dico. quia si ille pa-
ter habet hodie filium vnicū ⁊ ille moriat ⁊ anq̄ ha-
beat filium aliū intercidat tēpus cessauit p̄ma pater-
nitas ⁊ cōsurgit alia paternitas adueniēte nouo filio
Nec iterꝫ valet alia improbatio. quia nō est simile de
duabus paternitatib⁹ respectu vnius filij ⁊ duobus
filijs respectu vnius paternitatis. quia vnic⁹ filius
nō potest capere esse a duob⁹ patribus. sicut duo fi-
lij ab eodē patre. cōcedo tamē q̄ duabus relatōib⁹
existētibus in patre ⁊ matre corrñdet vnica filia-
tio i filio. ut s̄ dictū est. ¶ Ad 4ᵐ dicit q̄ potētia sub-
iecti eadē est ad omnes formas non solū vnius spēi:
imo vnius generis. Et ad h⁹ iprobationē dico q̄ cor-
rupta albedine non corrūpit potentia ad illā. vnde
sanctus Tho. p̄ma pte. q. 104. arti. 4° ad 4ᵐ dic sic.
Forme ⁊ accidētia nō sunt entia cōpleta cū non sub-
sistant. sed quodlibet eoꝝ est aliquid entis. sic eni ac-
cidens dicit ens quia eo aliqđ est: ⁊ tamē eo mō quo
accidentia sūt nō in nihilū rediguntur: nō quia aliqua
pars eoꝝ remaneat sed quia remanēt in potētia ma-
terie uel subiecti. hec ille. Ex quo patet q̄ cū albedo
semp̄ remaneat in potētia materie uł subiecti q̄ po-
tentia ad eā non cessat esse. ¶ Ad p̄mū Ꝛde negat
aīs. Et ad ꝓbationem primā dico q̄ ex pluralitate
candelarū sequit lumen intensius in medio nō autē
pluralitas luminū. quia intensio non fit ex additione
luminis ad lumen sed ex eductione subiecti de potē-
tia uel actu impfecto ad actum perfectū. Secunda
similiter ꝓbatio cōcludit q̄ illa pars medij q̄ ab vno
solo lucido illuminat ⁊ que est vmbrosa habet lumē
remissius. ⁊ alie ptes habēt lumen intensius sed non
q̄ ibi sint pauciora lumina ⁊ ibi plura. Tertia simile
ꝓbat q̄ lucidū accedens ad illuminabile intendit lu-
men nō tamē q̄ causet ibi aliqđ aliud lumē cū p̄mo.
¶ Ad 2ᵐ dico q̄ supponit duo falsa. p̄mū est q̄ in-
tellectus possibilis itelligat directe singulare ut hoc
uel illud. hoc eni conuenit virtuti cognitiue que di-
cit itellectus passiu⁹. Secūda est q̄ dato illo suppo-
sito credit arguēs q̄ dum intelligit sortes distinctus
a platone hoc fiat duobus actibus. Cuius falsitatem
ostēdit sanctus Tho. p̄ma parte. q. 85. arti. 4° ad 4ᵐ
Dicendū inquit q̄ quādo intellectus intelligit diffe-
rentiā uel cōparationē vnius ad alterum cognoscit
vtrūq̄ differentiū uel cōparatoꝝ sub ratiōe ipsius
cōparationis uel differētie. sicut cognoscit ptes sub
ratiōe totius. hec ille. Ibidē etiā ponit q̄ quicūq̄ in-
tellectus pōt intelligere multa sub vna specie potest
simul plura intelligere. quicūq̄ vō intellectus p̄ di-
uersas species itelligit nō simul multa intelligit. Ex
quo patet q̄ ille qui intelligit sortē ⁊ platonem ut di-
stinctos nō intelligit eos p̄ diuersas species intelligi-
biles. nec p̄ diuersas opationes sed per vnā cui⁹ ob-
iectū principale est distinctio sortis a platone uel cō-
paratio eoꝝ ad inuicē. 3° deficit. quia dato q̄ diuer-
sis actibus intelligerent tamē illi actus nō eēnt vni-
us rōnis. dico eni q̄ licꝫ actus q̄ cognoscit sortes ut
hō est ⁊ act⁹ q̄ cognoscit plato ut hō est sint vni⁹ ra-

tionis. quia illorū obiectū est vnū scilicȝ homo inc̄ltū. tamē actus quo cognoscit̃ sortes ut sortes. ⁊ plato ut plato est sunt diuersarū rationū. nam obiectum est alterius rationis. si eni sortes diffiniat̃ ut sortes ē alia ratio dabit̃ q̃ de platone ut plato est. obiectum autē formale diuersificatū actū diuersificat s̄m rationē. ¶ Ad 3m dico ꝙ visus potest multa videre ut vnū sunt in quodā toto integrali uel collectiuo ⁊ tūc informabit̃ vnica specie simplici ul' forte composita ex multis vnitis quoquo mō. ⁊ non erit ibi nisi vnicus actus. ⁊ idem dico de intellectu. vn̄ sanctus Tho. prima parte. q. 85. ar. 4. ad 2m dicit. Partes possunt intelligi dupliciter. Uno modo sub quadā confusiōe prout sunt in toto que cognoscunt̃ per vnā formam totius corporis ⁊ sic simul cognoscunt̃. Alio mō cognitione distincta ꝙ quelibet cognoscat̃ per suā speciē. et sic non simul intelligunt̃. hec ille. Dico ergo ꝙ quando videt̃ multitudo alborū. illa visio ē vnica in vno oculo per vnā speciē totius multitudinis. ⁊ si ponat̃ obstaculū in medio tunc p̄ma species que totā multitudinē rep̄sentabat deficit ⁊ causat̃ alia noua species que solum partē illius multitudinis representat. nec vnq̄ sunt ibi due visiones. Et cum dicit̃ ꝙ illa visio nō est vniuersalis. dico ꝙ nō oportet ꝙ sit vniuersalis. quia non rep̄sentat multa ut sunt vnū s̄m rōnem sed ut sunt partes vnius totius integralis. ⁊ hoc non sufficit ad rationē vniuersalis. ¶ Ad 4m dico ꝙ actus uel habitus quo diligit̃ sortes ut sortes ē: est alterius speciei ab actu uel habitu quo diligit̃ plato ut plato est. ¶ Ad 5m dicit̃ ꝙ species huius oculi ut hic oculus ē: puta oculus talis filie coloris magnitudinis situs et hūiꝰ totus ⁊ tante distāe alterius rōnis est a specie uel similitudine alterius oculi ut ille oculus est. ⁊ ideo tales species nihil p̄hibet esse in eodē subiecto in fieri ⁊ in actu incōpleto. Eodē modo dico de speciebus parietū domus alborum ul' alterius vnici coloris. nam illa species nō solum rep̄sentat colorem parietis. ga sisic ille multe species essent vnius rōnis. ¶ Ad 6m patet per idem. ¶ Ad 7m dico ꝙ species solis causata in oculo per speciem reflexam a speculo est multū alterius speciei q̃ species solis creata in oculo per lineam incidentē. Cuius causa est. quia p̄ma non solū rep̄sentat solem imo speculū ⁊ multa alia. secūda vero nō nisi solē ⁊ alia accidentia visu sensibilia in sole. Et per hoc patet ad primā confirmationē. Ad secūdam vero dicit̃ ꝙ lumē incidens ⁊ reflexum nō sunt diuersa lumina. sicut species solis incidens in speculum et reflexa a speculo in oculū sunt distincte sed idē radius habet rationē incidentis ⁊ reflexi per respectum ad diuersas causas. ut enim causat̃ a sole directe dicitur incidens. ut autē intendit̃ ab obstaculo luminis quod dicit̃ lumen reflectere dicit̃ reflexus. Et consimiliter dico de calore incidente ⁊ reflexo a pariete versus manū. vnde idē calor est in numero qui primo causabat̃ ab igne in aere ⁊ postea de lapide calefacto intendit̃. vnde ille calor ut causat̃ ab igne dicitur rectus. ut autē a lapide intendit̃ dicit̃ reflexus. Et cum dicit̃ ꝙ lumen solis incidens est intolerabile. ⁊ reflexum est diu tolerabile. dicit̃ ꝙ eque intolerabile est vnū sicut aliud in illo puncto in quo incipit reflexio. q2 ibi est sūma intensio luminis. similit̃ eque tolerabile est vnū sicut aliud in alijs punctis. vn̄ idē ē lumen: sed in vno pūcto est intolerabile. puta si lumen p̄cedens directe a sole ad oculum reflectat̃ ab oculo. Quod autē addit̃ de obstaculo. dico ꝙ argumentū probat ꝙ aliquod lumen est reflexū ad aliqd in quod nō incidit scilicȝ in oculū. sed cum hoc stat ꝙ illud met lumen est incidēs ⁊ reflexū respectu alterius scilicȝ speculi. quia incidit in parietē ⁊ reflectit̃ a speculo. Reflectere enim non est aliud q̃ lumen ab alio causatū itēdere. vnde ex hoc ꝙ sol illuminat speculum: speculū intendit lumē a sole causatū extra speculum. sicut lapis intendit calorē. vn̄ sanctus Tho. 2° sen. dis. 13. arti. 3° ad 5m. et prima parte. q. 67. arti. 2° ad 3m dicit ꝙ reflexio reuerberatiō secatio nō attribuit̃ lumini nisi metaphorice. ⁊ omnia possent attribui colori. ¶ Ad argumentū aliorū scilicȝ Hugonis de castro respōdetur negādo quod assumit. ⁊ ad p̄bationē de intellectiōibus angeli. ⁊c̄. dicit̃ ꝙ supponit falsum scilicȝ ꝙ forme quarū vna non est sed fuit ⁊ alia est. habeāt realem distinctionē ad inuicē. entis eni ad non ens nulla est habitudo realis. ⁊ ideo cum ~~potentia~~ nostra intelligat ꝙ nulle forme vnius speciei sunt realiter differētes numero nisi per subiectū ex quo uel in quo actu uel potentia. nō arguit ɔtra nos. Et cū tunc infert ꝙ si ille due intellectiōes vnius speciei respicientes vnum subiectū possunt esse successiue. ergo per potentiā dei possunt esse simul. negatur ɔn̄a. quia implicat̃ cōtradictio in ɔn̄te. quia tales essent distincte sine distinctiuo ⁊ sic essēt distincte ⁊ nō essent distincte. non eni distinguerent̃ per suas eēntias. nec per sua subiecta. nec per aliud scilicȝ per coexistentiā ad diuersas duratiōes. ¶ Ad ea que quarto loco inducunt̃ respōdetur ꝙ ista positio nō est cōtra quēcunq3 articulū uel potius nulli articulo condēnato parisius cedit vllatenus in fauorē. nā p̄mus articulus qui allegat̃ debet sic intelligi ꝙ error ē dicere ꝙ quia intelligentie nō habent materiā scilicet ex qua. ideo deus nō potest facere plures intelligentias vnius speciei. non est autē error imo veritas dicere ꝙ quia intelligētie non habent materiā in qua nec ex qua. nec aliquid loco materie scilicȝ subiectū actu. nec potentia. ideo īpossibile est plures illarum esse vnius speciei. forme eni plures in actu que non habēt materiā nullo mō. s. i qua nec ex qua. nec actu nec potentia. sūt specie uel genere diuerse. Secūdus articulus sic intelligit̃ ꝙ scilicȝ error est dicere ꝙ deus non possit multiplicare indiuidua sub vna specie sine materia ex qua. quia anime intellectiue sūt plures ⁊ tamē non habēt materiā ex qua. Similit̃ est error ꝙ deus non possit multiplicare id est facere esse multas formas vnius speciei sine materia in qua in actu. Item error est ꝙ materia que est pars cōpositi requirat̃ ad hoc ꝙ forme vnius speciei sint actu multe. ut patet de cogitatiōibus animarū separatarū. et de speciebus intelligibilibus in eis. sed non est error

imo veritas ꝙ impossibile est formas vnius spẽi esse
plures in actu quin tales forme habeant materiam
aut aliquid loco materie in qua uel in actu uel in po-
tentia. Tertius deniq; articulus sic intelligẽdus est
ꝙ erroneū est dicere ꝙ forme nõ educte de potentia
materie non recipiūt diuisionẽ nisi per materiā sub-
stantialẽ ex qua uel materiā in qua in actu habitam.
sed veritas nullatenus errori obnoxia est: ꝙ forme
vnius speciei nullatenus recipiūt distinctionẽ nume
ralem nisi per subiectū aut materiā ex qua uel ĩ qua
quā habeãt actu uel in potẽtia quasi scilicz tales for-
me cõmensurate sunt. ⁊ naturaliter coaptate diuer-
sis materijs quas possunt informare licz actu nõ in-
forment. vñ breuiter ut apparet illi articuli vidẽtur
positi contra auerroistas. ⁊ cõtra quandā opinionẽ
ponentẽ ꝙ ad hoc ꝙ forme vni⁹ speciei sint actu plu-
res ⁊ distincte numero requirit̃ ꝙ habeāt actualiter
materiā ex qua. sicut posuit opinio tenens animā in-
tellectiuā cõponi ex materia ⁊ forma. ut recitat san-
ctus Tho. sepe. quia aliter nõ posset indiuiduari. ut
dicebat. uel requirit̃ ſm auerroistas ꝙ actu habeāt
materiā in qua scilicz quā informent. ⁊ vtrūq; istorū
falsum est. ⁊ in articulis illis cõdemnatū. nam forme
nõ educte de potentia materie uel subiecti possūt es-
se actu plures ⁊ tamẽ non habẽt actu vllā materiā
nec in qua nec ex qua scilicz dũ sunt a corporib⁹ exu-
te. sz qr forme educte de potentia materie nõ sunt se-
parabiles ab omni subiecto remanẽte illarū indiui-
duatione p̃ter quantitatẽ. ideo dicit articulus ꝙ for-
me tales si sint vnius speciei nõ recipiūt diuisionem:
nisi per materiā scilicz in qua sunt actu accipiẽdo ma
teriā pro omni subiecto. Et sic patz quid sit dicẽdum
ad articulos. Hec tamẽ sine assertiõe temeraria sint
dicta. ¶ Ad primū contra sequẽtes ↄ̃nes dicit̃ ꝙ po-
tentia generādi potest sumi tripliciť. ſm ꝙ ponit san-
ctus Tho. de potentia dei. q. 2. arti. 4°. ad 15^m. Uno
modo ꝓut est gerundiuū verbi actiui. ⁊ sic ille habet
potentiā generādi qui habet potentiā ad hoc ut ge-
neret. Alio modo ꝓut est gerundiuū verbi passiui. ⁊
sic ille habet potentiā generādi qui habet potentiam
ad hoc ut generet̃. Tertio modo ꝓut est gerundiuū
verbi impsonalis. ⁊ sic ille dicit̃ habere potentiā ge-
nerandi qui habet illam potentiā qua ab aliquo ge-
neraẗ. potentia generādi p̃mo modo non cõuenit fi-
lio sed bene sumpta secũdo ⁊ tertio modis. Eandem
ponit distinctionẽ p̃. sen. dist. 7. q. 2. arti. p̃. Et addit ibi
ad 2^m respõdendo ꝙ potẽtia gn̄andi p̃mo mõ expo-
nendo dicit essentiā cū paternitate. sed alijs modis
dicit essentiā ⁊ non paternitatẽ. Patet igit̃ ꝙ h^{or} ar-
gumẽti est falsa que ponit ꝙ in filio est potẽtia gene-
randi ꝓductiua. tūc eni esset in eo potẽtia generādi
p̃mo mõ dicta scilicz eẽntia cū paternitate. Et ad ꝓ-
bationẽ ex dicto Aug^{ti}. dico ꝙ cõcesso ꝙ filius habe
at omnẽ potentiā quā pater habet. nõ tamẽ sequitur
ꝙ habeat potentiā generādi. sed ẽ fallacia figure di-
ctionis. Et similiť ad dictū Henrici uel eius argumẽ-
tum dicit̃ ꝙ ista ↄ̃ña nõ valet: pater põt gn̄are ⁊ fili-
us non põt generare. igit̃ pater est potẽtior filio. uel

igit̃ habet aliquā potentiam quā non habet filius. ⁊
causa est quia arguit̃ de ad aliquid ad ipsum aliquid
⁊ a negatione potẽtie sub tali modo ad negationẽ es-
se simpliciter. cum eni dicit̃ potentia generādi uel pos
se generare. nõ importaẗ absolute potentia sed cum
respectu. ut alias dictū fuit. ¶ Ad 2^m dicit̃ ꝙ uel ar-
gumentū supponit falsum. uel modus arguendi non
valet. si eni intelligaẗ ꝙ filius habeat aliquā intelle-
ctionẽ qua intelligit ab illa qua pater intelligit. falsū
supponit. si autẽ hoc nõ supponit̃ sed potius cõcesso
ꝙ in diuinis nõ sit nisi vnica intellectio. ⁊ tunc argui-
tur sic. In omni intellectiõe p̃fecta ꝓcedit aliqđ ver-
bum. sed filius habet intellectionẽ p̃fectā ⁊ eque p̃fe
cte sicut pater. ergo sicut pater ex hoc qđ itelligit ꝓ-
ducit verbū. ita filius ex hoc qđ intelligit gignit ver-
bum. ⁊ tunc dico ꝙ modus arguendi non valet. da-
to eni ꝙ in omni p̃fecta intellectione emanet verbū
non tamẽ a quocunq; intelligẽte p̃ illā intellectionẽ
p̃fecte sed solū ab illo qui per illa intelligit ⁊ habz re-
lationẽ dicentis. hoc autẽ soli patri cõuenit in diuinis.
Et si queraẗ cur nõ conuenit talis relatio filio dei. di-
co ꝙ illa relatio dicẽtis quā pater habet nõ põt filio
cõuenire eadẽ numero. quia opposita relatio sibi cõ-
uenit scilicz relatio dicti ⁊ verbi. nec alia ſm numer
quia non põt ibidem talis relatio plurificari. Similiť
nec spũi sancto potest conuenire relatio dicẽtis alia
ĩ numero ab illa quā pater habet. eadẽ rõne. nec ea-
dem relatio in numero. quia spũs sanctus ꝓcedit a
verbo. non autẽ põt habere relationẽ dicẽtis eandẽ
quā habet pater nisi ꝓduceret verbū patris ⁊ sic ꝓ-
ductorẽ suū ꝓduceret. De hac solutiõe loquit̃ sanct⁹
Tho. 4°. cõtra gentiles. ca.° 13°. verbū inquit dei est
deus. sed non est alius deus a deo cuius est verbum
sed vnus omnino hoc solo ab eo distinctū ꝙ ab eo est
ut verbū ꝓcedens. sicut autẽ verbū nõ est ali⁹ deus
ita nec est alius intellectus nec aliud intelligere. vñ
nec ad v̄bū patris ⁊ filij necessario sequit̃ ꝙ sit ver-
bum sui ipsius sz ꝙ verbū seipsū intelligit. nā in hoc
solo verbū a dicente distinguit̃ ꝙ est ab ipso. omnia
ergo alia cōiter attribuẽda sunt deo dicenti q̃ est pa-
ter. ⁊ verbo qđ est filius ꝓpter hoc ꝙ verbū est de⁹.
sed hoc solū ut ab eo sit verbū attribuendū est ꝓprie
patri. ⁊ hoc quod est esse a deo dicente attribuendū
est ꝓprie filio. Ex quo etiā patet ꝙ filius non est ipo-
tens ⁊ si generare nõ possit filiū. nam eadẽ potẽtia ẽ
patris ⁊ filij sicut ⁊ eadẽ diuinitas. cū generatio i di-
uinis sit intelligibilis verbi cõceptio ſm scilicz ꝙ de-
us intelligit seipsum. oportet ꝙ potentia ad gn̄andū
in deo sit sicut potẽtia ad intelligendū seipsū. ⁊ cū in-
telligere seipsū in deo sit vnū ⁊ simplex. os potentiā
intelligendi seipsū que nõ est aliud q̃ suus actus esse
vnā tm̄. ex eadẽ ergo potentia est ꝙ pater generet ⁊
ꝙ filius generet̃. nullā ergo potentiā habet pater
quā nõ habeat filius. sed pater hz ad generare gene-
ratiuā potentiā. filius aūt ad gn̄ari: que sola relatiõe
differūt. hec ille. Eodẽ modo sed breuius soluit in sũ-
ma scilicz p̃ma parte. q. 34. arti. 2. ad 4^m. vbi sic sol-
uit ad istud argumentū dicẽs. Eo mõ inquit conue-

nit filio quo sit intelligẽs quo cõuenit ei esse deũ. est
aũt filius deus genitus non aũt deus generans. vñ
est quidẽ itelligẽs nõ ut pducẽs verbũ sed ut verbũ
pcedens, put in deo sm rem nõ differt verbũ ab in/
tellectu diuino sed relatiõe distinguit a pncipio ver/
bi. hec ille. Ex quibus oĩbus habet snia solutionis su/
perius posite. ¶ Ad 3m respõdet sanctus Tho. prima
pte. q. 30. arti. 2o ad 4m. vbi facta dicta rõne sic respõ
det. Illa inquit ratio pcederet si spũs sanctus aliam
numero bonitatẽ haberet a bonitate patris. oporte/
ret eni q sicut pater p suã bonitatẽ pducit personã
diuinã q ita et spũs sanctus. sed vna et eadẽ bonitas
est patris et filij et spũs sancti. nec est distinctio nisi per
relationes psonarũ. vñ bonitas cõuenit spũi sancto
quasi habita ab alio. patri autẽ sicut a quo coicat al/
teri. oppositio autẽ relationis nõ pmittit ut cum rela
tione spũs sancti sit relatio principij respectu diuine
psone. qr ipse pcedit ab alijs psonis que in deo esse
possunt. hec ille. Et intendit q spũs sanctus non põt
esse principiũ sui. nec patris aut filij. qr habet relatio/
nem oppositã relationi spirantis et que cõuenit patri
et filio et relationem pducti ab eis. et ita non põt habe/
re relationẽ pducentis respectu eorũ. similit nec re/
spectu sui. cõstat. nec respectu alterius psone que sit
quarta in diuinis. quia nõ habet aliã bonitatẽ ul' di/
lectionẽ in numero a dilectione ul' bonitate patris et
filij. vnica autẽ dilectiõe pcedit vnicus amor spira/
tus. patet ergo q quia pater habet infinitã bonitatẽ
tali modo scilicz ut a quo cõmunicat alijs p actionẽ
intellectus et voluntatis. ideo intelligẽdo gignit ver/
bum et diligẽdo spirat amorẽ. quia vo filius habet in/
finitã bonitatẽ ut a quo cõicat alteri per actionẽ vo/
luntatis non per actionẽ intellectus. ideo non gignit
verbũ sed tñ spirat amorẽ. quia vo spiritus sanctus
habet eandẽ bonitatẽ non ut a quo cõmunicat alte/
ri sed sicut habita ab alijs. ideo licz intelligat et diligat
nullã personã pducit. ¶ Ad 4m dicit q hec est falsa.
si enim essent in diuis plures filij oporteret ibi eẽ plu
res filiationes et cõsequenter ille nõ essent subsisten/
tes ac p hoc in deo esset cõpositio. ¶ Ad 5m dicitur q
argumentũ peccat sm fallaciã figure dictiõis. ut se/
pe dictũ est. cum eni sic arguit: Omnis dignitas di/
uina est in qualibet psona. sed generare est aliqua di/
gnitas diuina. ergo generare est in qualibet psona.
qr ibi mutat quid in ad aliquid. qr gñare dicit actio/
nẽ diuinã cum relatione paternitatis. Simile habet
pma pte. q. 42. arti. 4. ad 2m. ¶ Ad 6m dico q posse
gñare sibi simile est pfectio quedã qstum ad potenti/
am quã importat. non aũt qtũ ad relationem quam
includit. et quo ad pmũ cõuenit filio. non autem q ad
2m. ¶ Ad 7m dicit q infinitas numeralis nullam di/
cit perfectionẽ cũ pueniat ex parte materie et dicat
quid potentiale. ideo non est attribuẽda deo nume/
ralis infinitas sicut pfectionalis. ¶ Ad argumẽtum
factũ in pede qõnis rñdet q nõ ẽ simile de pre nãli et
de patre deo. qr filiatio opposita paternitati alteri9
põt diuidi. nõ ãt filiatio diua cũ nõ possit hre aliqd di
stinctiuũ illius sm numerũ. Et hec de qõne psenti etc.

Distinctio VIII

Irca octauã distin/
ctionẽ pmo querit. Utrum aliqua
creatura subsistẽs sit suũ esse exñtie
Et arguit q nõ. nã doctores antiq
negãt illud cõcorditer. igit illud est
simpliciter negandũ. tenet ɔña per locũ ab auctori/
tate. assumptũ pbat. nã phs 2o posterioꝝ dicit q eẽ
non est suba rei. Et Auicẽna 5o sue metaphisice. cao
p. et p. physicorũ. c. vltimo. et vbiqz est. istius snie q
esse accidit enti in oi alio pterqz in necesse esse. Huic
ɔcordat Algaçel in sua logica vbi multipliciter probat
q esse nostrũ sit accidẽs. Huic ɔsonat Hilari9 6o de
trinitate. dicẽs q esse in deo nõ est accidẽs sicut in oi
creato. Huic ɔsentit Boeti9 de ebdo. dicẽs: Diuer/
sum est esse et quod est. ipsum vo esse nondũ est. at vo
qd est accepta forma essendi est atqz subsistit. et sic pa
tet q oẽs antiqui sũt hui9 snie. In oppositũ arguit qr
qñcunqz aliqua sunt realit distincta vnũ põt p diuã
potentiã ab alio separi. sz esse nõ põt separi ab essen/
tia. alias si separet esse esset sine essentia et eẽntia eẽt
sine esse. g non distinguũtur realiter. In hac qstione
erũt duo articuli. In pmo quoꝝ ponent ɔnes. in 2o
vo aduersarioꝝ obiectiones. ¶ Qtũ ad pmũ ponit
talis ɔ. Nulla creatura subsistens est suũ esse q actu
existit in rerũ nã. Istã ɔnem pbat scũs Tho. 2o ɔtra
gentiles. cao 52. multis medijs: quorũ vnum est tale.
Suba vniuscui9qz ẽ ei p se et nõ p aliud. vñ eẽ lucidũ
actu nõ est de suba aeris qr est ei p aliud. sz cuiuslibz
rei create esse est ei p aliud. nã alias non esset creatũ
nullius igit sube create suũ esse est sua essentia. hec
ille. Consimilit arguit Albertus p. de causis. cõmen/
to uel cao. 8. Omne qd ex alio est aliud hz esse et hoc qd
est. q eni aial sit aial uel hõ sit hõ. qd est p certo non
hz ex alio. hinc enim equalit est hoie existente et hoie
nõ existẽte sm actũ. Qd aũt eẽ habeat in effectu. ex
se nõ est sibi sz poti9 ex pmo esse ex q fluit esse i omne
qd est in effectu. h igit qd est ab alio hz esse et illud qd
est. et sic esse hmõ accidit ei qd ab alio sibi est. et ideo in
ipso qri põt an est an nõ est. et est qd determinabilis p
cãm eius qd est esse. In pmo aũt pncipio pter hoc
qd esse nõ hz ab alio esse p se est et qd an est nullũ locũ
hz. Et si querat hoc erit sm solã distinctionẽ et determi
nari nõ põt. hoc eni qd ipsum est et esse suũ vnum est.
Hoc ãt alio mõ pbat. Ois eni negatiua ante se ha/
bet affirmatiuã q est cã negatiõis. ut cũ dico hõ non
est asin9. cã huius est. qr homo est hõ. hõ aũt et asinus
oppositis differẽtijs statuũt. opposita aũt mutuo se
expellũt ab eodẽ subiecto. cũ g dico homo est homo
pter hoc verũ est. qr ibi dicit illud qd est de eo qd ẽ
et sic est id qd est nõ p aliqd aliud qd influat sup ipsũ.
patz g qd omne qd ẽ id qd est hz a seipso. esse aũt suũ
in effectu si ex nihilo ẽ a seipso habere non põt. si eni
a seipso haberet cũ sit ex nihilo in nihilo nõ eẽt in po/
tentia ad esse. hõ eni nõ est in potẽtia illud qd est. et si
esse a se haberet oporteret q hõ existens in potentia
haberet esse in effectu. sequit g q homo existens in
potentia hret esse in effectu. et sic idem esset i effectu

⁊ non esset in effectu. ab alio ergo habet esse. a seipso aūt ꝙ sit hoc qꝺ est. ⁊ ꝑ ꝯsequēs esse nō est hoc quod est. Et hoc est qꝺ dicit Boeti⁹ i lib° de ebdo. Qꝺ est habere aliqd pōt ꝑter illud qꝺ ipsum est. esse ꝟo nihil habet admixtū. in pmo aūt pncipio sic esse nō pōt eo ꝙ nihil ante ipsū est negatiue vel puatiue vel potentialiter. ꝓpter qꝺ oꝫ ꝙ esse suū radicatū sit in seipso ⁊ sit sibi idē esse ⁊ quod ē. Et iterū dicit Boeti⁹ ⁊ multi dicūt. Quis non intelligāt ꝙ in oi eo qꝺ est citra pmū aliud est eē ⁊ quod ē. siue aliud ē quod ē ⁊ quo ē. in pmo aūt penitus idē esse hoc habet qꝺ est fons ois eē ⁊ ꝙ omne eē sit ab illo. esse eni qꝺ ē actus ⁊ quod est in aliud reducit̄ ꝗ illud qꝺ est a quo fluit. nec aliud ē in quod reduci possit nisi in id cui idē ē esse ⁊ quod ē. Et ꝑ hoc patet ꝙ habet verā ratione pncipij qꝛ ipsū nō reducit̄ in aū ⁊ oia ẜm eē reducūt̄ in ipsū. hec ille. Dicet̄ forte ꝙ ista rō nō ꝯcludit. qꝛ supponit falsum in maiori. s. ꝙ eēntia rei insit ei ꝑ se hoc ē sine alia causa efficiēte. hoc eni negat̄. qꝛ sicut hō habet a cā efficiente ꝙ existat vel ꝙ sit in actu. ita a cā habet ꝙ sit homo ⁊ nō ꝑ se. hoc ē sine alia cā. vn̄ sicut ante mundi creationē homo nō existebat. ita nec erat homo. ⁊ ista erat falsa. homo ē homo. ſꝫ qui sic dicit non aduertit quod dicit Ar. p̊. posterioꝝ. ca° 6° ẜm signationem Linconiēsis. Sciētia inquit demōstratiua est ex necessarijs pncipijs. quod eni scit̄ non pōt se aliter habere. que aūt ꝑ se sunt necessario insunt rebus. hec eni in eo qꝺ quid est. quibusdā autē alia insunt in eo qꝺ qd est pdicantibus de ipsis. Et ca° 7°. Manifestū ē autē ⁊ si sint ꝓpositiones vniuersales ex qbus syllogism⁹ ꝙ necesse esse ꝑpetuā h⁹ demōstrationis ⁊ simplicit̄ ut est dicere demōstrationem. non ḡ est demōstratio corruptibiliū nec sciētia simplicit̄. hec ille. vbi Linconiensis 6° cōmento. Demonstrauit nobis inquit Ar. in h̄ ca° 6° ꝯnem huius scie scilicꝫ hanc. Demonstratio est syllogismus ex ꝑ se inherētibus. ⁊ hec ꝯ sequit̄ ex hac ꝯne huius scie ostensa supius in 4° ca°. hac. s. Demōstratio ē syllogism⁹ ex necessarijs. ⁊ ondit̄ h̄ 6° ꝯ ẜm mō. Ois demōstratio ē syllogism⁹ ex necessarijs oia ⁊ sola ꝑ se inherētia sunt necessaria. ḡ ois demonstratio est syllogismus ex ꝑ se inherētibus. ⁊ cōmento 7° sic ait. Nona ꝯ est ista. Necesse ē ꝯnem demōstrationis simpliciter eē ꝑpetuā. hec aūt sequit̄ ex 7° huius libri. Explanatū est eni supius ꝙ demōstratio est syllogismus ex vniuersalibus. ſꝫ omne vniuersale ē ꝑpetuū. necesse est igit̄ demonstrationē esse syllogismū ex ꝑpetuis. hec ille. Ex qbus patet ꝙ ois ꝓpositio de pmo mō dicēdi ꝑ se ⁊ de 2° ē necessaria ⁊ ꝑpetue veritatis. cū ḡ qdditas rose ꝯueniat rose in pmo mō dicēdi ꝑ se. seq̄t̄ ꝙ necessario ꝯuenit ei. Q꞉ etiam qdditas rose nō ꝯueniat ipsi rose ꝑ aliquā cām agētē extrinsecā ita ꝙ aliq̄ cā efficiēs sit cā ꝙ rosa sit rosa: ondit Linconiēsis. vn̄ p̊. po⁊. cōmento 4°. vbi distinguit modos ꝑseitatis. dicit Hoc ipsū qꝺ dico ꝑ se. cām cōparticipem excludit. ⁊ aliqbus interpositis subdit. Est aūt ꝑ se alterū de altero. ⁊ dr̄ per se alterū de altero cū qdditas vnius essentialit̄ ⁊ nō per accidens a qdditate alteri⁹ egredit̄. illud āt cuius qdditas eēntialit̄ ⁊ nō per accidēs a qdditate alterius egredit̄. eē suū habet ab eo a q̄ egredit̄ sicut a sua cā efficiēte vel mālī vel formali vel finali. illud aūt a quo habetur eē necesse ē ut recipiat̄ in diffinitiōe q̄ dicit quid est vel qd est esse. Per se igit̄ dr̄ ⁊ ē alterū de altero cū vnū recipit reliquū in sua diffinitiōe. Et cōmēto 7° dicit: Septia h⁹ libri ꝯ ē ista. Primū inest medio. et mediū inest tertio ꝓpter ipsū. ⁊ seq̄t̄ imediate ex ista. Demōstratio ē syllogismus ex ꝑ se inherētibus. Intellect⁹ aūt h⁹ 7° ꝯnis est iste. Maior extremitas syllogismi demōstratiui iest medio ꝑ̄tio ⁊ medi⁹ minori extremitati. ita ꝙ in vtraq꞉ ꝓpositiōe subiectū est pcisa cā pdicati vel ecōuerso. ⁊ intelligo per cām pcisam q̄ nō est diminuta. sic figura est cā diminuta habitiōis angulorū equaliū duobus rectis. nec ē habens in se cōditionē que nō sit cā. sicut ysocheles habet in se conditionē que nō est cā respectu habitiōis triū āguloꝝ rcē. ⁊ hanc pcisionē cause notat h̄ ꝓnomen ipsū. cum dicit̄. Primū inest medio ꝓpē ipsū. et h̄ ꝓnomē ipsū referē ad hanc dictionē pmū. cū dicit̄. pmū est causa medij. ⁊ ad hanc dictionē mediū. cū dicit̄. Medium est cā pmi. ⁊ similit̄ cū dicit̄. mediū est in tertio ꝓpter ipsū. hec ille. Sꝫ ad ista dicet̄ dupliciter. Primo ꝙ tales ꝓpositiones de pmo vel 2° mō dicendi per se nō sunt necessarie nisi sub ꝯditiōe. utpote ista ē necessaria: hō est aial. ad hūc sensum ꝙ si hō est hō est aial nō aūt absolute. 2° dicet̄ ꝙ cū dic̄ Linconiensis ꝙ in ꝓpositiōibus de ꝑ se pdicatum est pcisa cā subiecti vel ecōtra ipse loq̄t̄ de cā formali non aūt de cā efficiēte licꝫ eni hō seipso formalit̄ sit aial. nō tn̄ seipso efficiēt̄ imo ad hoc ꝙ hō sit aial requirit̄ cā efficiens. sicut ad h̄ ꝙ hō existat req̄rit̄ ꝓducens. Sed ꝯ primā solutionē sic. Nā si sic nō plus eēt necessaria hec: duo ⁊ tria sunt qnq꞉. vel ista: septē ⁊ tria sunt decē. ꝗ ista: terra est. vel ista: celū est. nec vna eaꝝ plus incōmutabilit̄ vera ꝗ alia. ⁊ sic de alijs ꝓpositiōibus q̄ sunt principia scientiarū. ⁊ q̄ sunt ꝑ se pmo mō. ſꝫ oñs est ꝯ mentē Augꝰ. 2° de libero arbitrio. vbi sic dicit. Quicquid corporis sensu veluti est h̄ celū ⁊ terra hec qcunq꞉ in eis alia corpora sentio ꝗdiu futura sunt nescio. septē aūt ⁊ tria decē sunt. ⁊ nō solum nunc ſꝫ etiā semp neq꞉ vllo mō aliqñ septem ⁊ tria nō fuerūt decē. aut aliqñ septē ⁊ tria nō erūt decē. hanc ḡ incorruptibilē nūm dixi mihi ⁊ cuilibet rōcinanti esse coēm. Et post positis multis veritatib⁹ circa numeros subdit. Hoc ḡ qꝺ ꝑ oēs numeros esse imobile firmū incorruptibile ꝯspicimus. nō eni vllo sensu corporis oēs numeros attingit: inumerabiles eni sunt. vn̄ ḡ nouimus ꝑ oēs hoc esse aut cōtra fantasiā vel fantasmate iam certa veritas numeri ꝑ mutabilia tam fidēter nisi in interiori luce ꝯspicit̄. Et post enumerat multas alias ꝓpositiōes quas dicit incōmutabiliter esse veras. utputa: Studendū est sapiētie. iuste viuendū est. deteriora melioribus esse subdenda. paria paribus cōparanda. ꝓpria quibusq꞉ paribus tribuenda. incorruptū meli⁹ corruptibili. eternū tēporali. imobile violabili. incorruptio ē diligenda: corruptio fugienda. Et subdit. Iā hꝭ plura nō querā: satis eni ē ꝙ istas tāq꞉ re-dit.

gulas. ⁊ quedā lumina virtutum ⁊ vera ⁊ incōmutabilia siue singula siue oīa ꝯueniūt ad ꝯtemplandū cis q̄ hoc valent sua q̄sq̄ rōne ac mente ꝯspicere pariter mecū vides certissimūq̄ esse concedis. Et post. Q̄r ḡ vere atq̄ incōmutabiles sunt regule numerorū quorū rōnē atq̄ veritatē incōmutabiliter atq̄ cōmuniter oībus eā cernētibꝰ p̄sto esse dixisti: tam sunt vere atq̄ incōmutabiles regule sapiētie de quibus paucis nūc sigillati interrogatus respōdisti eē veras atq̄ manifestissimas. hec Augꝰ. Ex q̄bus patet ꝙ tales ꝓpositiones formate de numeris incōmutabilit̄ ac eternaliter sunt vere. dicit eni Augꝰ in eodē libro Nihil magis eternū q̄ ratio circuli: ⁊ duo ⁊ tria esse quinq̄. Nec pōt dici ꝙ intēdat talia esse necessario ex suppositiōe uel cōditionaliter. puta posita cōstantia subiecti taliū ꝓpositionū. nam tūc eque esset necessaria ista: sortes existit. dicā enim ꝙ est necessaria sub ꝯditiōe. s. q꞉ si sortes ē: sortes existit. uel hꝰ: q̄d ridiculū est. simili͛ sequit͛ ꝙ verba Augꝰ. sūt plus falsitatis q̄ veritatis. q̄libet eni harū q̄nq̄ fuisset falsa simplicit͛: septē ⁊ tria sunt decē. licꝫ ista conditionalis semp fuerit vera. si septē ⁊ tria sunt: septē ⁊ tria sunt decē. simili͛ cōstat ꝙ non oīs specifica rō numeri est posita in actuali existētia. sit ḡ illa rō centenarij. Tūc arguo. ista ꝓpositio: centū sūt decē denarij. nō est ꝓprie vera nisi cētenarius actu existat s̄m rñsionē istā. sꝫ centenarius ex supposito nō existit. ḡ illa nō est vera. quod est ꝯ illud q̄d dicit Augꝰ. scilicꝫ ꝙ non aliqñ sit ⁊ aliqñ non: sed semp centū sunt decē decies. patꝫ igit͛ ꝙ illa rñsio non est nisi fuga. ⁊ iō dico ꝙ hō semp est homo. ⁊ ista est imutabiliter vera. homo est aīal rationale. ⁊ eius veritas eternalit͛ est in diuino intellectu s̄m ꝙ ponit sanctus Tho. p̄ma parte. q. 10. arti. 3°. ad 3m. Et de veritate. q. 1. arti. 5° ad 7m. Cui ꝯcordat Albertus in postp̄dicamentis. 9. ca°. sic di. Scd̄m inquit Auicennā ⁊ Algazelē ⁊ Alfa^m ⁊ veritatē qñ p̄dicatū concipit͛ in rōne subiecti. talis ꝓpositio vera est siue re existente siue re non existente. siue eni hō sit ⁊ aīal: siue hō nō sit nec aīal. semp ista est vera: homo ē aīal. ⁊ aīal est viuū. ⁊ viuū est sub̄a. ḡ homo est substātia. Sed si vlterius inferat͛: sub̄a est ens. ḡ homo est ens. dicūt ꝙ non sequit͛. q꞉ ens uel enunciatum esse accidit hoī ⁊ aīali ⁊ non ꝑ se claudit͛ in intellectu eoꝝ. Cum eni dicit͛ hō est aīal sufficit ad veritatem ꝓpositionis sub̄alis ordinatio p̄dicati ad subiectū. cum āt addit͛ aīal est ens. q꞉ ens non est de rōne aīalis ul' hominis non est ibi ordo sub̄alis vnius ad alterū. ⁊ iō si homo est ens uel aīal est ens oꝫ ꝙ sint ens actu. ⁊ hoc est cōtra ypothesim. posuimus eni ꝙ non sit hō. ordinabilitas aūt rerū in p̄dicatū ⁊ subiectū ꝯuenit rebꝰ exñtibus ⁊ non exñtibus dū non sint incōpossibiles ad existendū. ⁊ iō ante mundū hec ꝓpositio fuit vera in ipsa rerū ordinabilitate. Et si querat͛ in quo fuit illa rerū ordinabilitas qñ non erāt res. dicendum ꝙ fuit in ipsis rerum rōnibus. si autē de illis rōnibus vlterius querat͛. dicendū ꝙ fuerūt in sapiētia creātis ⁊ ordinantis. Si aūt vlterius inferat͛ ꝙ in sapientia p̄mi intellectus fuerunt ut vnū ⁊ nō ut ordinata vnū ad alterū. dicendū ꝙ res in sapientia p̄me cause dupliciter considerant͛ scilicꝫ ut res considerate ⁊ ꝓducende. uel ut intellectus quo intelligunt͛. ⁊ p̄mo mō q̄dē sunt possibiles ad pluralitatē ⁊ ordinē nō quidē in actu ordinātis sed q꞉ est de ordinabilibus. ⁊ h̄ mō possibile ē veritatē eē de ipsis ⁊ sunt enūciabiles ad veritatē q̄uis nunq̄ fiat enunciatio ⁊ sic enūciabile ad rem reducēt. ⁊ similiter ꝓpositio pōt esse ab eterno ⁊ tamē vnū solū ē actu ab eterno. Et si queratur vtrum tale sit creatū uel increatū. dicendū ꝙ creabile ⁊ non creatū s̄m rerum ordinē. ⁊ hoc q̄uis sit in creatore. rōne tamē differt a creatore. q꞉ creator nō est creabilis nec creatus. Si autē que sunt in intellectu creantis accipiant͛ ut intellectus. cū creator non intelligat nisi seipso. tunc verū est ꝙ res in creatore sunt per modū creatoris. et nec sunt vnum nec multa. nec ordinata nec iordinata. sed sūt idē q̄d ipse. Et hec est doctrina Auicēne que cōcordat cū Porphirio dicente ꝙ nulla specie aīalis exñte potest itelligi substātia aīata sensibilis. ⁊ constat ꝙ nō loquitur de intellectu intelligētis. q꞉ sic nihil diceret. q꞉ si nulla species aīalis est nihil erit intelligēs. sed loquitur de intellectu intelligibilis. quia s̄m nature ordinē nulla specie aīalis existente adhuc q̄tum est in se manet intellectualiter substantia animata sensibilis. hec ille. Item Augꝰ 4° sup Genesim. ad litteram. ca°. 3°. dicit. Facilius celū ⁊ terra transire possunt que s̄m numerū senariū fabricata sunt: q̄ effici possit ut senariꝰ numerus suis partibus nō compleat͛: quā ob rē non possumus dicere ꝓpterea numerū senariū perfectū esse: quia sex diebus perfecit deus opa sua. sed propterea deū sexto die p̄fecisse opera sua. quia senarius numerꝰ est p̄fectus. itaq̄ ⁊ si ista nō essent p̄fectꝰ ille esset. nisi autē ille p̄fectus esset ista s̄m eū p̄fecta non fierēt. hec ille. Super quo dicit sanctus Tho. in quolibet. Non est intentio Augꝰ. dicere ꝙ si celum ⁊ terra transeant ⁊ cetere creature ꝙ senarius maneat s̄m aliquod esse creatū. sed quia si omnes creature ab esse deficiant remanebit adhuc natura senarij prout abstrahit a quolibet esse huius ꝙ ei perfectio cōpetat. sicut ⁊ natura hūana manebit talis ꝙ ei cōpetet rationalitas. Et nota totū illum articulum q̄a multa pulchra ponit ad ꝓpositū istud. Sic ergo patꝫ ꝙ prima respōsio non est nisi fuga que ponebat ꝙ tā cōtingens est ista: rosa est rosa. sicut ista: rosa existit. ⁊ ꝓcedit hoc. quia non discernit͛ de li est prout est 2m adiacens ⁊ prout est 3m adiacens. primo modo enim significat actualē existentiā subiecti non aūt secūdo modo sed solū veritatē subiecti ⁊ p̄dicati. quod manifeste patet. nam aliquādo aliqua copula ē vera affirmatiua de inesse in qua idē p̄dicatur de seipso: et tamē subiectū non est in rerū natura existēs. imo nec aliquid. quod ꝓbat͛. quia ista est vera: negatio est negatio: priuatio est priuatio: non ens est nō ens. quod patet. nam plus videret͛ ista neganda: cecitas ē ens. q̄ ista cecitas est cecitas. sed prima concedit͛ 4° metaphisice. 2a particula. vbi Ar. dicit. Quedam dicūtur entia quia sunt substātie. ⁊ quedā q꞉ sūt passiōes

ꝛ quedam accidẽtia. ꝛ quedã sunt vie ad substantiã: aut ad relationẽ. aut qꝛ sunt nõ ens. aut quia negant aliqđ accidentiũ aut substantiã. vbi cõmentator cõmento 2°. Illud etiã qđ est priuatio entis dicit̃ ens. ꝛ post pauca. Dicit̃ etiã ens illud qđ existit in subã. ꝛ h̃ ẽ cõmune ceteris p̃dicamentis. ꝛ quẽadmodũ ens dr̃ de oĩbus istis. ita etiã dicit̃ de affirmatiõe ꝛ negatiõe qꝛ h̃ nomen esse dr̃ de p̃mis intellectibus ꝛ secundis q̃ sunt res logice. hec ille. Patet ergo ꝙ de illo qđ nõ ẽ aliqđ in rerũ nã aliqđ p̃dicat̃. s. ens. ğ multo pl⁹ idẽ p̃dicat̃ de seipso siue sit existens siue nõ. vñ 7° metaphisice. particula 59. dicit Ar. ꝙ querere quare homo est hõ. nihil ẽ querere. vbi cõmentator. Querere ꝑ quare in vna re est ĩpossibile. verbi gratia ut aliqs querat quare hõ est hõ. nisi aliqs dicat: qm̃ oĩa sunt simplicia. qm̃ quodlibet eoꝝ est vnũ ꝑ se. ꝛ vnum nõ diuidit̃ in p̃dicatũ ꝛ subiectũ. ꝛ sic interrogat̃ de eis ꝑ quare cũ essentia vnitatis est indiuisibilis. vñ Ar. ibi dicit. Sermo de istis rebus est vnus ꝛ cã in oĩbus est vna quare hõ est hõ ꝛ musicus musicus. nisi aliqs dicat ꝙ esse vnũ ex se nõ diuidit̃. ꝛ h̃ est eẽntia vnius sed h̃ cõe est ꝛ dr̃ de oĩbus. hec ille. Ex qbus pꝫ ꝙ f̃m eũ nõ est alia cã quare hõ est hõ nisi ista rõ cõis: quia subiectũ ꝛ p̃dicatũ sunt indiuisa. ꝛ subiectũ est vnũ ꝛ idẽ p̃dicato. 2ᵃ similit̃ rñsio que dabat̃ nulla ẽ. quod patꝫ. nã si Linconiẽsis intẽdat ꝙ in talib⁹ ꝓpositionibus ꝑ se p̃mo cuiusmodi ẽ ista: hõ est aĩal rõnale mortale. p̃dicatũ sit p̃cisa cã formalis subiecti. nõ tamẽ sit p̃cisa cã ꝙ insit subiecto: sꝫ reqrit̃ cã extrinseca ad h̃ ꝙ p̃dicatũ subiecto conueniat. sequit̃ ꝙ illa cã faciat aliqđ postq̃ ẽ. imo ꝙ tale qđ sit eius effectus ꝛ nõ sit ei⁹ effect⁹. Illa cã eñi nihil faciẽte adhuc p̃dicatum ꝯueniret subiecto. qꝛ siue subiectũ sit siue non sit non min⁹ ẽ id qđ est: ut rosa ẽ rosa. ğ nulla cã facit qđ qditas rose ꝯueniat rose. ostensũ est eñi s̃ tales ꝓpositiões eternalit̃ eẽ necessarias. qꝛ earũ veritas cõsurgit positis diuinis ideis. posita eñi idea hoĩs in deo statim rõ hoĩs est eadẽ rõ hoĩs. ꝛ sic statĩ homo ẽ homo. similit̃ posita illa idea hoĩs: statĩ rõ aĩalis includit̃ in rõne hominis. ꝛ sic homo est animal. ꝛ sic de ceteris. imo si aliqua causa faciat ꝙ homo sit aĩal. illa faciet ꝙ idea hominis includit rationẽ animalis. quod non potest fieri a deo nec a creatura. Et sic patet [illegible] ꝑ se homo est animal ꝙ per nullã causam extrinsecam efficientẽ homo est aĩal. Ad veritatẽ eñi eius sufficit ꝙ p̃dicatũ sit de rõne subiecti. hoc aũt est incõmutabiliter verũ ꝛ ineffectibiliter nisi fingam⁹ ꝙ idee sint effectibiles ab aliq̃ efficiente. ¶ 2ᵃ ratio scĩ Tho. vbi s̃. talis est. Impossibile est ꝙ sit duplex esse omnino infinitũ. esse eñi quod ẽ omnino infinitũ omnẽ perfectionẽ essendi comp̃hendit. ꝛ sic si duobus talib⁹ adesset infinitas non inueniret̃ quo vnũ ab altero differret. esse autẽ subsistens oportet esse infinitũ. quia non terminat̃ aliquo recipiente. impossibile est igit̃ dari aliquod esse subsistens preter primũ. hec ille in forma. Sed instatur forte contra hanc rõnem. quia non apparet magis euidentia in illa ꝓpositione: esse subsistens oportet esse infinitũ. accipiendo esse subsistens pro esse quod non recipit̃ in aliquo distincto a se. sicut argumentũ procedit. si enim accipiatur esse subsistẽs pro esse nullo mõ cõtracto ad specialẽ gradum essendi. vera est dicta ꝓpositio. sed ille qui poneret angelum esse suum esse licꝫ poneret esse angeli subsistere primo modo non tamen poneret illud secundo modo subsistere. ꝛ sic argumentum nihil penitus valere videtur. Ad hoc dicit̃ ꝙ instantia nulla est. quia si ponat̃ aliquod esse subsistere primo modo oportet ꝙ subsistat secũdo modo. quod sic patꝫ. nullus enim actus qui inq̃tum talis non habet formales differẽtias per quas diuidatur potest diuidi nisi per susceptiuũ eius quod habet ĩ se quandã diuisibilitatem. patet 3° metaphisice. particula. xi. vbi ponit Ar. omne diuisibile diuidi uel per formam uel per quantitatem. sed esse inq̃tum hꝫ non potest habere quãcunq̃ differentiã. formale ergo non potest diuidi nisi per susceptiua. que si fuerint vni⁹ rationis. esse plurificatur solo numero. si fuerint alterius ꝛ alterius rationis diuidetur in plura esse alterius rationis. sed si esse aliquod subsisteret sic ꝙ nihil ibi reciperetur non haberet aliquod formale distinctiuũ nec materiale. ꝛ sic nullo modo potest diuidi. ꝛ per ꝯsequẽs nullo modo contrahi. omnis enim cõtractio alicuius cõmunis quodãmodo ipsum diuidit in multa. nec potest intelligi contractio sine diuisione. si autem nullo modo esset contractum esset subsistens secũdo modo ꝛ penitus infinitum. Quod autem esse non possit habere formales differẽtias patet. quia nec ens potest illas habere. ut patet 3° metaphisice. particula. x. ergo multo min⁹ potest illas habere esse. cum concretum magis sit diuisibile q̃ abstractum. sicut homo q̃ humanitas. quia minorem puritatem ꝛ eleuationem importat ab omni quod ẽ extra rationem suã. cuiusmodi est differentia. Ex quo patet instantiã aliquorum nullã esse. dicunt enim ꝙ si non potest dari nisi vnũ esse subsistẽs primo modo. pari rõne nec põt nisi vna angeleitas subsistens. pꝫ eñi ꝙ nõ est simile hinc inde. quia natura angelica dicit genus diuisibile formalibus differentijs. non sic esse ut predictum est superius. Sciendum tamen ꝙ nec angeleitas separata ut dicit naturã generis angelici posset eẽ nisi vnica. ut ostẽdet̃ in 4ᵃ rõne huius ꝯnis. ¶ 3ᵃ rõ eiusdẽ sci doctoris ibidẽ talis ẽ. Si sit aliqđ esse subsistens ꝑ se nihil ei cõpetit nisi ꝙ est entis inq̃tum ens. quod eñi dicit̃ de aliquo nõ inq̃tum hꝫ non cõuenit ei nisi per accidens rõne subiecti. vñ si separetur a subiecto nullo mõ ei cõpetit. esse aũt creatũ ab alio non competit enti inq̃tum est ens. alias omne ens eẽt ab alio creatum. ꝛ sic oporteret in infinitũ ꝓcedere in causis. qđ est impossibile. illud igit̃ esse quod ẽ subsistens oꝫ ꝙ sit nõ creatũ. nullũ igit̃ ens creatũ ẽ suũ eẽ. hec ille in forma. Sed ad hanc rõnẽ videt̃ posse instari. videtur eñi fundari sup hoc ꝙ rei subsistenti nihil ꝯuenit per accidẽs. imo ꝙ illud qđ in nullo recipit̃ nihil habeat nisi qđ inest ei per se ꝛ f̃m qđ ipsum. Constat autẽ istud fundamentũ eẽ erroneũ. tunc eñi nulla subã separata haberet aliquod accñs ꝑ accñs. imo haberet

nulla substātia haberet in se aliquid pter illa que cōueniunt sibi per se. quod est erroneū manifeste. Ad hoc dicit ꝙ instantia nulla ē. Sanctus doctor enim arguit de abstractis non de cōcretis. maxima aūt illa verū habet de abstractis. vnde si humanitas esset separata nō cōueniret illi aliquod p accidens inherēs q̄d sic patet. Omne eni abstractum formale dicit pncipiū formale quo solo et quo toto aliqd est tale quale noiatur per concretū illius: ut albedo quo aliquid est albū. ideo enim dicit abstractū: quia ab alijs que per accñs cōueniūt extra tractū ē et separatum. ita ꝙ nullū tale rationem obiecti aut receptiui alicuius alterius nature. sed hō cōuenit suo concreto: quod ideo dicitur cōcretum: quia cum alijs coniūctū est fm rem uel rationem. cū igitur esse sit tale abstractū: imo abstractissimū inter omnia. ipsum dicit pcisū formale entis inq̄tum ens scz illud quo solo formaliter: et quo toto ē. hec eni duo dicit omne abstractū. tali aūt formali separato ab omni susceptiuo cū nihil sibi accideret. nec eni ipsum accideret alteri: nec subijceretur alicui accñti: nec ipsum cū alio cēnt in aliquo tertio. nullo modo potest aliquid dici de illo nisi ꝙ esset entis inq̄tū ens scz qd̄ pertinet ad perfectionē eēndi et sic cū dependere ab alio nō sit entis inq̄tū hō. imo potius dicit imperfectionem essendi. sequit ꝙ tale esse non esset ab alio et per cōsequens non esset esse creatum. Forte adhuc dicetur ꝙ argumentū nō pcedit. quia diuinū esse perfecte subsistit. et tamen adhuc de illo esse multa dicuntur que non conueniunt enti inq̄tū ens. illud enim esse est de⁹ et sapientia et iusticia. et est idem relationi et substantie: et est infinitum independens etc. igit a simili posito ꝙ esse angeli eēt ipse angelus subsistens nullo modo receptus. adhuc posset dici ꝙ esset quid pductum ab alio: quid intelligens et multa alia que non conuenirent ei inq̄tum esset ens. Ad quod dicitur ꝙ instantia nulla est. quia vtiqꝫ verum. quia diuino esse quia subsistit nihil realiter accidit: nec vllum accidens aut aliqd alterius speciei a deo in se habet: imo quicquid est i eo ē ipsū. nec est possibile ꝙ aliquid sibi realiter accidat ppter rationem superius dictam. et a simili si esse angeli eēt subsistens non accideret sibi relatio dependentie ad causam a se distinctam eēntialiter: imo quicquid eēt in angelo eēt angelus. et consequenter equaret diuinam independētiā et simplicitatem quapropter non eēt creatura. cōcedit tñ ꝙ subsistētia nō tollit ab aliq̄ qn multa sibi cōueniāt alteri⁹ rōnis loquēdo de ratiōe nr̄a q̄ illa q̄ sunt vnū re nō intelligit vnite: sꝫ oīa q̄ sibi conuenirent isto modo cōuenirēt ei per se ꝙ nullum eorum est aliud ab eo: nec alteri⁹ speciei ab eo. cū hoc tamen dico ꝙ ipsi esse subsistenti nulla perfectio ad eē pertinēs deficere posset quātumcūqꝫ esset distincta ab esse fm rationem. vnde scūs Tho. pma parte q. 4. arti. 2⁹ Deus inquit est ipsum eē per se subsistēs ex quo oportet ꝙ totam perfectionem essendi contineat in se. manifestum est enim ꝙ si aliquod calidum non habeat totam perfectionem caloris. hoc ideo est quia calor nō participatur fm perfectam rationem. sed si calor esset per se subsistēs non posset ei aliquid deesse de virtute caloris. vnde cum deus sit ipsum esse subsistens. nihil de perfectione essendi potest ei deesse. omnium autē perfectiones pertinent ad perfectionem essendi. fm hoc enim aliqua perfecta sūt ꝙ aliquo modo se habent. vnde sequitur ꝙ nullius rei perfectio deo desit. hec ille. Et primo contra gentiles ca. 28. Omnis nobilitas cuiuscunqꝫ rei est sibi fm suum esse. sic ergo fm modum quo res habet esse est suus modus in nobilitate. nam res fm ꝙ suum eē contrahitur ad aliquem specialem modum nobilitatis maiorem uel minorē. dicitur eē fm hoc magis uel min⁹ nobilis. i. si aliquid est cui perfectissime conuenit virtus essendi. ei nulla virtus nobilitatis deesse potest que alicui rei conueniat. sed rei que est suum esse competit esse fm totam eēndi potestatem. sicut si esset aliqua albedo separata. nihil ei deesse posset de virtute albedinis. nam alicui subiecto aliquid de virtute albedinis deesse potest ex defectu recipientis albedinem qd̄ eam fm suum modū recipit. et fortasse non fm totum posse albedinis. deus igitur qui est suum esse ut probatum est habet eam fm totā nobilitatem ipsius esse. non potest carere aliqua nobilitate que alicui rei conueniat. sicut autem omnis nobilitas et perfectio inest rei fm ꝙ est: ita omnis defectus inest ei fm ꝙ aliqualiter non est. deus autem sicut habet esse totaliter. ita ab eo totaliter abest non esse. quia per modum per quem aliquid habet eē deficit a non esse. a deo ergo omnis defectus absistit. Ista vero que tñ sunt non sunt imperfecta propter imperfectionem ipsius esse absoluti. sed quia nō habent esse fm totum suum posse: sed participant esse fm quendam modum particularem et imperfectum. hec scūs Tho. Ex quo patet quomodo intelligenda est maxima illa in qua fundatur argumētum. debet enim sic intelligi ꝙ nulli abstracto vltimata abstractione conuenit aliquid alterius rationis scilicz ꝙ sibi realiter accidat: uel sit alterius speciei. sed omne tale abstractum habet omnem perfectionem nature sue debitam licꝫ sit alterius rationis: et nullam imperfectionem prouenientem ex defectu alicuius perfectionis pertinentis ad suam naturam. cum igitur omnis perfectio attendatur fm aliquod esse: et quelibet imperfectio penes aliquod non esse. sequitur ꝙ ipsi esse subsistenti nihil accideret realiter ac p hoc a nullo depēderet nec esset vllo modo imperfectū sꝫ oīfariā et vicꝫqꝫ pfectū. ¶ 4⁹ rō sci Tho. vbi s. Natura cōis si sepata intelligat nō pōt eē nisi vna q̄uis hn̄tes illā nām plures possint inueniri. si eni nā animalis per se separata subsisteret nō haberet ea q̄ sunt hominis uel que sunt bouis. iam enim non esset aial tñ. sed homo uel bos. remotis autem differentijs cōstitutiuis specierum remanet natura generis indiuisa. quia eedem differentie que sunt cōstitutiue specierum sunt diuisiue generis. sic igitur sibi ipsum quod est esse sit cōmune sicut genus. esse separatum

per se subsistens non potest esse nisi vnū. si vero non
diuidatur ꝑ differētias sicut genus. sꝫ per hoc quod
est huius uel illius. ideo magis ē verū ꝙ non pōt esse
ꝑ se existens nisi vnū. relinquit̃ ḡ ꝙ cum deus sit eē
subsistens nihil aliud ꝑter ipsū est suū eē. hec ille. Sꝫ
forte ɔtra istam rōnem instatur. quia ratio videt̃ non
valere. dicetur enim ꝙ si maior ꝓpositio intelligatur
de separatiōe nature ab omni distincto ab ea ſm ra/
tionem. tūc vera est. sed ad hunc sensū non ponit ad/
uersarius esse angeli quod dicit fore ipsū angelū ex/
istere separatū ab omni distincto ſm rationē ab ipso.
sꝫ solū dicit illud separatū ab omni susceptiuo distin/
cto ſm rem a tali esse. Si aūt maior intelligat̃ de se/
paratione nature ab omni distincto ſm rem a tali nā
tūc maior falsa ē. nā natura generis nō differt reali/
ter a forma quā dicit differētia: ut patet. 7° metaphi/
sice ꝑticula. 43. sed sola rōne. dato ergo ꝙ aliqua nā
generis eēt separata ab omni re ab ea distīcta. adhuc
ipsa haberet differētias ꝑ quas posset diuidi. ⁊ ꝑ ɔ̄ns
potest intelligi natura generis plurificata ⁊ subsistēs
sicut natura aliqua subsistit. ⁊ tamē est plurificata in
multas species: ⁊ sic videtur ꝙ ratio nihil cōcludat.
Ad hoc dicitur ꝙ instātia nō valet. qđ patet. nam licꝫ
natura generis ⁊ natura differentie non sint forme
totaliter diuerse tñ aliquā diuersitatem realē suppo/
nūt ⁊ requirunt in eo in quo sūt ita ꝙ genus sumitur
a materia nō vltimate ꝑ actum terminata. sed quod/
dam eē vlteriꝰ specificabile habēte. Drīa aūt sumit̃
ab vltimo cōplemēto forme ⁊ hoc in rebꝰ materiali/
bus: sicut hoc genꝰ corpus aīatum sumitur a materia
substracta huic perfectiōi indeterminate scꝫ habere
vitam. hec differentia ꝙ° sensibile sumitur ex perfe/
ctione supaddita ⁊ sic de alijs. In rebꝰ etiam īmate/
rialibꝰ ſm ꝙ ponit scūs Tho. z° q̄libet. q. 4. arti. p̄. ad
3m. Genus sumit̃ ex ipsa natura substantie. sed diffe/
rētia sumitur ex ꝓportione illiꝰ substātie ad actū qui
est esse. patet ḡ ꝙ genus ⁊ differentia semꝑ sumunt̃
uel a diuersis realitatibꝰ inuentis in re aut ex eadem
realitate ad se ⁊ ad actum cuiꝰ susceptibilis est cōpa/
rata. ⁊ ɔsequenter semꝑ supponūt diuersitatem rea/
lem in re scꝫ uel materie uel forme uel essentie ⁊ esse.
si igitur poneret̃ quidditas generis ab omni qđ reali/
ter distinguit̃ ab ea separari ibi non pōt inueniri rō
differētiarū quarūcūꝙ ꝑ quas natura generis seca/
retur in multa. animalitas enim separata sic ꝙ nullo
modo sit in alio sicut ī subiecto. nec sicut pars forma/
lis in toto non haberet rōnalitatē. quia si habet ratio/
nalitatē. ergo ē coniūcta corpori organico ſm exigē/
tiam anime rationalis: ⁊ ē coniūcta multis accidenti/
bus ab ea distinctis puta ɔsequētibꝰ eēntialiter spe/
ciem humanam. ⁊ ē coniūcta ipsi esse humano per qđ
terminat̃ sua potētialitas ⁊ multis alijs que requirit
rōnalitas que tñ nō regrebat aīalitas. ex quo sequit̃
ꝙ aīalitas qñcūꝙ coniūgitur rōnalitati venit in cō/
positionē in multis alijs rebus: ac per hoc se habet ut
pars ⁊ ɔsequēter non subsistit. quod ē cōtra supposi/
tū. Et sicut ꝓbatum ē ꝙ aīalitas separata nō habet
differentiam rōnalitatis: ita nec irrōnalitatis. ac per

hoc nullam differentiam habet ipsiꝰ diuisiuā. Patet
ergo finaliter quomodo ꝓpositio aer assumpta bene
intellecta nullā habet instantiam. Et qđ dicit̃ de na/
tura angeleitatis. dicit̃ ꝙ si natura illiꝰ generis subsi/
steret sic ꝙ nullo modo eēt pars alicuius suppositi si/
cut oporteret si ipsa esset suum eē. tūc pro certo ipsa
nullo modo haberet differētias ⁊ consequenter non
potest esse nisi vna. licꝫ ergo ipsa subsistat per caren/
tiam subiecti. non tamē per carētiam suppositi in q̄ ē
etiam distincto realiter ab ea. ⁊ ideo quia nō subsistit
plurificari potest. ¶ 5a ratio eiusdem doctoris ibidē
talis est. Si esse sit subsistēs nihil preter ipsum eē ad/
iungit̃. quia etiā quorū esse non ē subsistens quod in/
est existenti preter eius esse. est quidem existenti vni/
tum. non autem ē vnū cum esse nisi per accidens. in/
q̄tum ē vnum subiectum habens esse ⁊ illud quod
est preter esse. sicut patet ꝙ sorti preter suū esse sub/
stantiale inest album: quod quidem diuersū est ab eiꝰ
esse substantiali. nō enim idē est esse sortem ⁊ eē albū
nisi per accidēs. si igitur non sit in aliquo subiecto nō
remanebit aliquis modus quo possit ei vniri illud qđ
est preter eē. esse aūt inq̄tum esse non potest esse di/
uersū. potest autē diuersificari per aliquod quod est
preter esse. sicut esse lapidis est aliud ab eē hominis.
illud igitur quod ē subsistens non pōt eē nisi vnū tm̄.
ostensum est aūt inquit doctor ꝙ deus est suum esse
subsistēs. nihil igitur aliud preter deum potest eē suū
esse. oportet igitur ꝙ in omni substantia que est pre/
ter ipsum esse aliud ipsam substantiā ⁊ esse eius. hec
ille. Sed forte dicetur ad hanc rationem ꝙ non con/
cludit. quia si eē separet̃ ab oī distincto ſm rōnem ab
eo. tūc nihil ei addit̃: sed nō oportet si esset subsistens
isto modo ꝙ non sit in aliq̄ realiter susceptiuū ipsiꝰ eē
ꝙ tale eē nullam patiat̃ additionē. ⁊ negaret̃ ꝙ esse
lapidis nihil habeat adiūctū: imo sicut lapis subici/
tur accidētibꝰ ita eius eē. ¶ Ad hͦ dicitur ꝙ responsio
nulla est. quia expresse ɔtradicit Boetio in de ebdo/
madibꝰ edomade. 3a. vbi dicit ꝙ licꝫ illud quod ē ali/
quid possit habere adiūctū. tñ ipsum esse nihil adiun/
ctum habere potest: sicut qđ est calidum potest habe/
re aliqd extrīneum preterq̄ calidum ut albedinem. sed
ipse calor nihil pōt habere preter calorē. super quo
dicit scūs Tho. exponens dictū libellū. Consideran/
dum inqt est ꝙ circa quodlibet abstractū hoc habet
veritatem ꝙ non habet in se extrīneum aliqd. q̄si. s. sit
preter essentiā suā. sic humanitas ⁊ albedo ⁊ q̄cūꝙ hͦ
modo dicunt̃. cuiꝰ rō ē. q2 humanitas significat̃ ut q̄
aliqd ē homo. ⁊ albedo ut quo aliqd est albū. non aūt
est homo per aliquid formaliter loquendo nisi per il/
lud qđ ad rationem hoīs pertinet. ⁊ similit̃ non est ali/
quid album formalit̃ loquēdo nisi per illud qđ ꝑtinet
ad rationē albi. ⁊ iō hꝫ abstracta nihil alienū in se hr̄e
possunt. aliter aūt se habet in his que signtur in cō/
creto. nā homo significat̃ ut qđ hꝫ humanitatē. et hͦ
aūt ꝙ homo habet humanitatem nō ꝓhibet̃ habe/
re aliqd aliud qđ nō ꝑtinet ad rōnē ipsiꝰ nisi illud solū
qđ ē oppositū illi. ⁊ iō hō ⁊ albū potest aliud hr̄e q̄ al/
bedinem ⁊ humanitatē. hec ille. ⁊ intendit illud quod

supra dixi: scz ꝙ illud quod significatur per abstractum est precisa causa essendi tale quale significatur per ꝯcretum. precisa causa vero dicitur ſm Linconiēsem vbi ſ. que ē completa nō diminuta necꝫ superflua: utputa albedo est illud q̄ solo ⁊ quo toto aliquid ē album. albedo enī ſm omne ⁊ quodlibet sui ē principium quo aliquid ē albū: ⁊ nihil aliud reqrit̄ pret̄ ipsam ad formaliter albefaciēdū. sic in ꝓposito eē cū sit abstractū non includit nisi illud quo aliqd actu ē. cū autē nihil distinctum realiter ab esse sit illud q̄ ens formalit̄ est ipsū eē. nō habet in se nisi esse. si ergo tale eē subsistat sic ꝙ nec sit receptū in aliq̄. nec se hēat respectu alicui⁹ ꝑ modū partis. nihil eēt i tali esse preter eē. ⁊ per ꝯsequēs nō posset ꝑ aliqd diuersificari. qꝛ nec per distinctiua formalia. nec ꝑ aliquod susceptiuū illius ut sepe dictū fuit. ¶ 6ª ratio trahi potest ex verbis eius ꝑmo sen. dis. 8. q. 4. arti. 2º. Quācūcꝫ aliq̄ duo sūt idē realiter oppositum vni⁹ non predicat̄ de altero ut pꝫ quia ex hoc ꝙ diffinitio ⁊ diffinitū sunt idē ſm rem. non pōt diffinitio ꝑdicari de opposito diffiniti. si ḡ eēntia ⁊ eē existentie sūt idē: tūc non eē existentie nunq̄ poterit predicari de essentia. qđ patet esse falsū. qꝛ nulla rosa existente hec est vera: essentia rose non existit nec est. uel eēntia rose est nō existēs. ergo cū non esse vere predicetur de essentia rose. nō est idem in rosa ⁊ eius eē existentie. Pōt etiā ista rō poni sub alijs ꝟbis alia forma scz. Illud quod non ē de itellectu eēntie: imo est tale ꝙ essentia pōt vere intelligi sub opposito illius nō est idē realiter cū ipsa eēntia. sed eē existētie nō est de intellectu eēntie create. imo eēntia cuiuslibet creature potest intelligi sub non eē. ḡ nulla creata eēntia est realiter idem qđ suū esse. ¶ Ad hāc rationem rn̄det Godofredus in quolibetis dicens. ꝙ accipiendo eēntiā ⁊ eē vniformiter ⁊ vtrūcꝫ in actu: uł vtrūcꝫ in potētia nō pōt eēntia intelligi sub nō eē vere. qꝛ eē in actu nō pōt eē sub opposito eius qđ est in actu. nec eē in potētia sub opposito eius qđ est in potentia. sed verū est ꝙ eēntia pōt intelligi nō esse. quia eēntia in potētia pōt intelligi non esse in actu. ⁊ similiter eē in potentia pōt intelligi sub nō esse in actu. vñ tot sūt esse quot sūt eēntie. Sed ista rn̄sio nō valet ꝑpter duo. ꝑmū est. quia ꝯtradictio iplicat̄ in distinctione quā facit. qꝛ dicere ꝙ eē actualis existētie qñcꝫ sit in actu: qñcꝫ sit in potentia: ē dicere ꝙ sit ⁊ non sit. de ratione eni actualis existentie ē actualitas eēndi: scz ꝙ sit. vñ licꝫ ens diuidat̄ in actū ⁊ potētiam. tamē existere actu nō diuidit̄ in actū ⁊ potentiā. quia tenet se cū altero mēbro diuisionis scz cū actu. vnde sicut abusio ē dicere ꝙ animal diuidat̄ in rōnale ⁊ irrōnale. ⁊ postea ꝙ rōnale adhuc diuidat̄ in rationale ⁊ irrationale. ita incōueniens ē dicē ꝙ ens diuidatur in actū ⁊ potentiā. ⁊ iterū postea diuidat̄ actus in actū ⁊ potentiā: aut potentia in potētiā ⁊ actū sicut dict⁹ doctor facit. ſ eni dato talis diuisio ꝓcedit in infinitū ut patet manifeste ꝯsiderāti. sequit̄ etiā ꝙ quodlibet diuidentium erit equalis ambit⁹ ⁊ ampliationis siue amplitudinis sicut diuisū. qꝛ ens actu diuidet̄ in tot sicut ens qđ diuidit. vñ sicut incōueniens est ponere ꝙ rōnale sit equalis amplitudinis cum aīali: sic incōueniens ē ponere ꝙ actus ⁊ potentia sint equalis amplitudinis cū ente simpliciter dicto. qđ eēt si act⁹ diuideret̄ in actū in actu ⁊ in actū in potētia. ⁊ iō cū existere dicat actū eēndi nō debet dici ꝙ diuidat̄ in existere in actu: ⁊ in existere in potētia. qꝛ existere nullo mō dicit̄ nisi de eo qđ est actu. essentia aūt dicit̄ de illo qđ actu nō est. ⁊ ideo patet ꝙ nō sunt idē essentia ⁊ existere: nec esse in actu ⁊ eēntia. ¶ 2º deficit solutio quia certū est ꝙ intellectus vere pōt intelligere eēntiam sub non eē. vñ vere intelligo modo rosam nō eē sed esse existentie nō possū intelligere sub nō eē. qꝛ sicut nō possū intelligere qdditatem lapidis sub negatione talis qdditatis. sic nec eē existentie sub non esse existentie. ḡ cū possim intelligere rosam sub non esse existentie. planum videtur ꝙ essentia rose non est suum esse. Nec valet si dicatur: ꝙ esse existētie in potētia potest intelligi non esse. sicut rosa in potentia intelligitur non esse. non valet inquam. quia tale esse ut dictum est non est aliud q̄ꝫ actualitas essendi. actualitas autem non est in potentia ad esse: uel ad actualitatem essendi. vnde non dicitur proprie ꝙ forma sit in potētia ad formam. sed ꝙ aliquid aliud scilicꝫ materia est in potentia ad formā. ergo multo minus existere quod est actualitas forme uel compositi est in potentia ad seipsum. non enim est intelligibile ꝙ rosa sit in potētia ad rosam. vnde ex hoc posset fieri nouum argumentum pro ꝯne. quia essentia est in potētia ad esse existentie actualis. sed esse existentie non est in potentia ad esse existentie actualis. ergo essentia non est realiter ipsum existere: uł esse i actu. Forte dicetur eo modo quo dicit Aureolus scilicꝫ ꝙ nō est verum quin aliqua sint idem realiter. ⁊ tamē oppositum vnius predicatur de altero. dum tamen cōceptibiliter distinguantur: cōceptu quidem possibili ad esse ⁊ ab esse. sic aūt est de re concepta per modū fluxus ⁊ alicuius operationis quod est cōcipere rem ut extra existentem in rerum natura. ille quidem cōceptus non semper concomitatur rem cōceptam modo quietis. res quidem que nihil sunt possunt cōcipi modo quietis: ut patet de luce ⁊ calore. cum autem nihil sunt non potest eis attribui conceptus alicuius ⁊ operationis puta lucere ⁊ calere. lux nempe non lucet cum nihil est ⁊ tamen conceptibilis est per modum lucis. nec tamen per existentiam lucis aliqd addit̄ luci ex parte rei. qnimo tota ei⁹ realitas facta est. qua quidem realitate posita i rerum natura possunt de ipsa duo conceptus formari. vnus quidem ꝑ modum habitus ⁊ quasi ociantis. alius vero per modum actus ⁊ operationis fluentis. Istorum autem conceptuum prim⁹ remanet tota re destructa ⁊ annihilata simpliciter. Secundus autem non remanet non qn quilibet dicat totam rem. sed quia secundus dicit eā modo perfecto ⁊ vltimato cui repugnat ōis diminutio. qꝛ re annihilata nō est nisi diminute puta in intellectu. ideo necesse est ut sibi repugnet attributio ꝯceptus fluētis. hec ē sua rn̄sio in forma. ¶ Sꝫ ꝯtra istā solutionē arguit̄. ponit eni ꝙ aliq̄ sūt idem

realiter solis conceptibus distincta quorũ vnius oppositum pdicatur de alio uel predicari potest. Ponit 2° q de eadem re oio quãq potest formari solũ vnicus cõceptus. quãq vero duo nullo addito uel remoto ipsi rei. ¶ Contra pmũ arguitur sic. Quantũ repugnant albedo z nigredo tantũ uel plus repugnant eẽ existẽtie z non eẽ existentie. quia duo pma opponũtur cõtrarie: duo vltima cõtradictorie. z sumitur vtrũq in abstracto. Sed per nullam potentiam fieri potest q illud quod ẽ albedo fiat nigredo idem manens quod prius. ergo p nullam potẽtiam fieri potest q illud qd est modo esse actualis existẽtie. quãq fiat nõ eẽ actualis existentie idẽ manens. Sed si pmũ dictũ huius responsionis sit verũ scz q aliqua modo sũt idem realiter. z tamẽ quãq vnius oppositum pdicatur de altero loquendo de oppositis abstractis sũma abstractione: z non sumptis in cõcreto. sequitur q illud quod modo est esse existentie. quãq fiet non eẽ existẽtie uel ecõtra ergo sequitur q illud dictũ est falsũ. pbatur vltima ↄña. qz esse existẽtie quãq pdicatur de essentia. z quãq de eadem eẽntia pdicatur oppositum ipsius actualis existẽtie sequitur q eẽntia illa prius fuit eẽ existẽtie: z postea fuit non eẽ existentie. vñ p certo tãtũ incõueniẽs est ponendo eẽntiam nõ realiter distingui ab eẽ q de eẽntia quãq predicetur oppositio existentie sic q de nigredine quãq predicetur albedo. ¶ Cõtra 2m dictũ arguitur sic. aut intelligis q dum rosa non existit actu põt intelligi quidditas rose: nõ tñ existentia rose z hoc quo ad pmã operationẽ intellectus. aut intelligis q tunc licz possit vere intelligi q rosa est rosa. non tñ q rosa existit: z hoc q ad 2am operationẽ intellectus. Si intẽdat pmũ dicere. false dicit. qz eque est in ptãte mea cõcipere existentiam rose sicut eius quidditatẽ. alias si non existente rosa non possem cõcipere existentiam rose. tũc eẽm certus qñ rosa existeret z qñ non. z ita de quacũq re mũdi. qd est absurdũ. Si vo intendat dicere iux alium sensũ. verum dicit sz contra se. Queritur eñi cur non ẽ ista vera: rosa existit. sicut ista: rosa est rosa. aut h est q ad h q rosa existit non sufficit qditas rose: sed oportet aliud addere q formaliter existat. z si sic dicat habetur ppositũ nostrũ. aut h est io. qz rosa est nũc non eẽ. z quãq erit eẽ existentie nullo addito. z si sic dicat habeo q vnũ ↄdictorioz sumptum in vltima abstractiõe mutatur i aliud qd est in intelligibile. z cõtra phm 8 physicorũ. particula. 51°. vbi commentator. Cõtrarium non mutatur in formã contrarij. Frigus eñi non recipit caliditatẽ: nec alteratur in eam ¶ 7a ratio põt haberi ex dictis sci Tho. 2° quolibet. q 2. arti. p. z est talis. Illud non participat aliqd qd habet totum illud. quia h est ↄ vocabulũ z rõnem participandi. vñ quia deus habet totũ esse non pticipat illud. g quod habet totũ esse sm totã rõnẽ suam z sm totũ suũ modũ essendi non pticipat eẽ. vnde non dicimus q angelus participet eẽntiam suã. qz nõ hz eẽntiam sm ptem: sed sm totum. sed ois creatura pticipat esse. vnde hoc eẽ quod angelus habet participatum ẽ. z tamẽ essentia non ẽ participata ut ostẽsum ẽ g non sunt idem esse z essentia. Sed ad hãc rationem

respondetur dupliciter. Primo sm Henricũ in quolibetis suis. Dicit eñi q creaturam pticipare a deo qui ẽ ipsũ eẽ per eẽntiã potest intelligi dupliciter. Primo mõ intelligẽdo eẽntiã creature ut aliqd substractum z ipsũ esse quo participat ut aliquid in illo receptum tanq formã quandã essendi qua dicitur esse ad modũ quo corpus dicitur album recepta in se forma albedinis ita q quelibet eẽntia creata se habet ad deum qui est esse per essentiã sicut aer ad solẽ illuminãtem. z ista imaginatio inquit ẽ fantastica. z sm illã pcedit argumẽtũ. Alius vero modus intelligẽdi creaturam participare eẽ est: q intelligamus ipsam eẽntiam creature ut aliqd abstractũ p intellectum indifferens ad esse z non esse qd de se est quoddã non ens. habẽs tñ formalẽ ideam in deo per quã in deo est ens quoddã anteq fiat in ppria natura. z tũc fit ens in actu quãdo deus ipsam facit ad similitudinẽ sue idee formalis z ex hoc dicitur pticipare esse. quia eius similitudo expressa in effectu ab illo esse ponitur quod ẽ deus. q quidem similitudo cadit in ipsa essentia rei. qz ipsa essentia inqñtũ est effectus dei est qdam similitudo eẽ dei. z isto modo intelligẽda ẽ participatio eẽ. g sm istã rñsionem. a̅ᵒʳ est vera pmo modo. sed falsa 2° modo. sed bᵒʳ negatur ad pmũ sensum: z cõceditur in 2°. Dicetur 2° sm viam Aureoli q sic respondit in forma. dicẽdum inquit q eẽntia non participat eẽ realiter. sed tñ cõceptibiliter inqñtum cõceptus eẽ non ↄcomitatur eẽntiam in rebus creabilibus z que possũt annihilari. illis nanq annihilatis z si remaneat conceptus essentie formabilis in mente. attribui tamẽ non põt ei conceptus operatiõis z esse. ppter quod talia dicuntur participare eẽ. qz habẽt aliũde suã realitatẽ q habita attribui tñ nõ põt eis predictus cõceptus. essentiã autẽ non dicuntur participare quia concipi possunt p modũ quietis z forme. etiã dũ sũt nihil. vñ nõ hñt ab alio q ↄcipiantur p modũ eẽntie. hñt tñ ab alio q circa ipsa ↄcipiatur ↄceptus fluxus z eẽ. hec ille. ¶ Sz neutra istarũ rñsionũ valet: arguo ↄ pmũ rñdentẽ. Esse creature sm ipsũ dicitur pticipatũ. qz ẽ qdã silitudo diui eẽ. z qdã effectus illius z eẽntia dicitur pticipare eẽ. qz ẽ indifferẽs ad eẽ z non eẽ. tũc sic. Esse actualis existẽtie nõ ẽ indifferẽs ad eẽ actualis existẽtie: z ad nõ eẽ actualis existẽtie. sed eẽntia sm eũ ẽ indifferẽs ad illa. g eẽntia creature nõ ẽ realiter ipsũ suũ eẽ actualis existẽtie. tenet ↄña de se. a̅ᵒʳ pbata fuit i pcedẽtibus. qz sic albedo nõ ẽ realiter indifferẽs z i potẽtia ad seipsam z ad suũ oppositũ. sic nec eẽ existẽtie ẽ indifferẽs aut i potẽtia ad se z suũ oppositũ. ¶ 2° qz si ex h eẽntia dicitur pticipare eẽ qz ẽ qdã silitudo diui eẽ. a simili eẽ creature pticipabit esse cũ sit similitudo qdã diuini eẽ. ↄñs ẽ falsũ. contra Boetiũ in de ebdomadibus. vbi 2a ebdomade dicit sic Qd ẽ pticipare aliq põt. sz ipsũ eẽ nullo mõ aliq participat. ¶ 3° ista distinctio ẽ expsse ↄ mẽtẽ Boetij q eo de li° ebdomade pma sic dicit. Qd ẽ accepta forma eẽndi ẽ atq cõsistit. ex q pz q ille pmus modus intelligẽdi pticipationẽ nõ ẽ fantasticus. imo verus cũ sm mẽtẽ z vba Boetij eẽntia accipiat formã essendi a deo sicut aer lumẽ a sole. p formam autem essendi intel

ligit esse actualis existentie quo aliqd dicit̃ esse. Jn-
tra illud gnte ebdomadis. Omne quod ē participat
eo q̃ ē esse ut sit. Et ebdomade secũda dicit. Fit aũt
participatio cum aliqd iam est. est autē aliquid cum
iam esse suscepit. 4.° q2 fm istam solutionem nõ plus
creatura participat alio q̃ deus. ɔñs ē falsum. tenet
ɔña. q2 si essentia creature est esse non receptũ sicut
z deus est eē non receptum. tũc cum esse nullo parti-
cipare possit ut dicit̃ in 2.ª ebdomade. s3 solũ illud qđ
accipit formam essendi sequit̃ essentiam creature nõ
plus participare alio modo uel aliquid q̃ essentiam
diuinam. 5.° sequitur q̃ sicut deus nulli substat acci-
denti ita nulla creatura. tenet ɔña. q2 ut dicit Boeti°
ebdomode 3.ª Jllud quod est habere aliqd preter q̃
ipsum quod est põt: ipsum ṽo eē nihil preter se h3 ad-
mixtum. 6.° sequit̃ q̃ nõ plus eēt de° simplex q̃ cre-
atura. tenet ɔña. quia fm Boetiũ ibidem ebdomade
7.ª Omne simplex eē suum z illud qđ est vnũ habet.
omni autem composito aliud est esse aliud ipsũ quod
est. Ex quo patet q̃ si eēntia creature sit suum eē q̃
uel ipsa est simplex sicut deus: uel de° ita cõposit° sicut
creatura. ¶ Contra 2.am solutionem arguit̃ per Boe-
tiũ ibidē. ebdomade pma. dicentē. Diuersum est esse
z illud quod ē. q̃ si dicatur illã diuersitatem debere
intelligi cõceptibiliter uel fm intentionem sicut dicti
doctores exponũt. non valet expositio. nam ɔtradi-
cit expresse illi quod sequit̃ in eadē ebdomade scilic3
Qđ ē accepta forma eēndi ē atq3 subsistit. Et illi qđ
dicitur in 2.ª ebdomade sc3. Fit autē participatio cũ
iam aliquid est. est aũt cũ iam esse suscepit. Ex quib°
verbis scilicet suscipere esse: z accipere formã eēndi
patet inter qđ est z esse oportere intelligi aliq̃lē diffe-
rentiam ex parte rei. Jsta etiã expositio ɔtradicit cõ-
mētatori sup Boetiũ dicēti. q̃ creatura alio est z alio
aliquid ē. z si non ex diuersis subsistētib° cõstat ipsum
ɔcretum atq3 compositũ est. in quo exprimit q̃ illud
quo creatura existit: z illud quo ē: est illud qđ est. lic3
non sint duo subsistentia tñ adinuicē faciũt cõpositi-
onem ac p hoc sũt realiter distincta. quod etiã aperit
Boeti° ebdomade. 5.ª dicēs. Omne qđ est subsistēs
participat eo qđ ē esse non ut aliquid sit: sed ut eo sit.
alio ṽo participat ut aliquid sit. Ex quibus patet q̃
omnes iste glose deficiũt. qđ etiã Aureolus ipsa ve-
ritate coactus cõcedit in hoc q̃ dicit Boetium forte
fuisse opinionis nostre. nulli etiã debet eē dubiũ hui°
mētis phm extitisse cũ ipse dicat. 2.° posterioz. ca.° 2.°
iuxta figtionē Linconieñ. Jllud aũt quod est quid ē
homo: z esse hominē aliud est. z per demõstrationem
dicim° necessariũ esse demõstrare omne quia est nisi
substantia sit. eē aũt non ē substãtia ulli. Cõmētator
etiã 3.° de anima cõmento. 5.° sic dicit: Nulla forma li-
berata ē a potentia simpliciter nisi pma forma. q2 ni-
hil intelligit extra se sed eēntia eius ē quidditas eius
z alie forme diuersant̃ in eēntia z q̃dditate quoquo
modo. Et intelligit p quidditatē illud quod ē. z p eēn-
tiam illud quo ē. Et hec sufficiãt de prima ɔ̃ne. ¶ 2.ª
ɔ̃ principalis huius articuli est ista. q̃ eē creature nõ
sic se habet ad illud quod ē: uel ad quidditatem crea-
ture omnino cõsimiliter sicut forma substãtialis ad ma-
teriam. pbatur ista ɔ̃ p sanctũ doctorem. 2.° ɔtra gē-
tiles ca.° 53.° Non ē aũt ingt eiusdē rõnis cõpositio ex
materia z forma z ex substãtia z esse: q̃uis vtraq3 sit
cõpositio ex actu z potētia. Primo quidem. quia ma-
teria non ē ipsa substantia rei. nam sequeret̃ oēs for-
mas eē accidētia sicut antiqui naturales opinabant̃
sed materia ē pars substãtie. 2.° quia ipsũ esse non est
propri° actus materie sed substãtie toti°. eius enim ē
actus ipsum eē de quo dicere possum° q̃ sit. eē autē
non dicit̃ de materia: sed de toto. vñ materia nõ põt
dici qđ ē. sed ipsa suba ē id quod ē. 3.° quia nec forma
est ipsũ eē sed se habēt fm ordinē. cõparat̃ eni forma
ad ipsũ eē sicut lux ad lucem. uel sicut albedo ad al-
bum eē. Deinde etiam ad ipsam formam cõparatur
esse ut actus. per hoc enim in compositis ex materia
z forma forma dicitur esse principium essendi. quia
est cõplementum substantie cuius actus est ipsum eē
sicut diaphonũ est aeri principium lucēdi. quia facit
eum proprium subiectum luminis. vnde in composi-
tis ex materia z forma nec materia nec forma potest
dici ipsum quod est. nec etiam ipsum quo est: s3 quod
est essendi principium. ipsa autem substantia est ipsũ
quod est. z ipsum esse est quo substãtia denoiat̃ ens.
Jn substantijs autem intellectualibus que non sunt
ex materia z forma composite sed in eis ipsa forma
est substantia subsistens. forma est quod ē. ipsum au-
tem esse est actus quo est: z pter hoc in eis est vnica
tñ compositio actus z potentie que sc3 est ex substã-
tia z esse: q̃ a quibusdam dicitur: ex quo ē z esse: uł ex
quo est z quod est. Jn substantijs autem cõpositis ex
materia z forma est duplex cõpositio actus z poten-
tie. Prima quidem ipsius substantie que cõponitur
ex materia z forma. 2.ª ṽo ex ipsa substantia iam cõ-
posita z esse: que etiam potest dici ex quod est z eē: uł
ex quod ē z quo est. Sic igitur patet q̃ cõpositio act°
z potentie est in plus q̃ compositio materie z forme.
vnde materia z forma diuidũt substantiam materia-
lem. potētia autem z actus diuidunt ens cõmune. z
propter hoc quecunq3 consequuntur potentiã z actũ
in q̃tum hmõi sunt cõmunia substantialibus materiali-
bus z imaterialibus creatis: sicut recipere z recipi p-
ficere z perfici. quibuscũq3 vero sunt ppria materie
z forme in q̃tum hmõi sicut sunt generari z corrumpi z
alia hmõi. hec sunt ppria subaliũ mãliũ z nullo mõ ɔue-
niũt substãtijs imãlib° creatis. hec scũs Tho. ibidem.
Sciēdũ tñ q̃ p sen. 8. dis. 5. q. 2.° arti. ponit eãdē ɔ̃nē
sed videt̃ in aliquibus dissentire ab h̃ qđ dictũ est. ait
eni sic. Differt ãt qđ ē z mã. q2 qđ ē dicit ipsũ suppositum
hñs esse. materia aũt nõ habet esse: sed cõpositũ
ex materia z forma. vnde mã non ē qđ est: sed cõposi-
tum. vnde in oibus illis in quib° est cõpositio forme z
materie. ē etiã cõpositio ex qđ ē z q̃ ē. Jn cõpositis ãt
ex mã z forma q̃ est põt dici tripliciť. põt eni dici q̃ est
ipsa forma ptis q̃ dat eē materie. põt etiã dici q̃ ē ipse
act° essendi. s. esse. sicut illud q̃ currit̃ ē act° currendi.
põt etiã dici q̃ est ipsa natura q̃ relinquit̃ ex ɔiunctio-
ne forme cũ mã ut humanitas. pcipue fm ponentes

ꝙ forma que ē totum q̄ dicit̄ quidditas nō est forma
partis: de quibus ē Auicēna.hec ille. In quo loco di/
cit ꝙ eēntia ⁊ forma quodlibet illoꝝ potest dici quo
est. In 2°.aūt cōtra gētiles ut recitatum ē dicit oppo/
situm. Item h̄ dicit ꝙ suppositum est quod est. In 2°
autē cōtra gentiles dicit ꝙ essentia ē ipsum quod est
sed dico ꝙ hoc non ē cōtradictio nisi ſm apparentiā
nam cū dicit 2°. cōtra gentiles.ꝙ solū esse est illud q̄
est.intelligit de q̄ est formaliter.nō aūt de quo ē cau/
saliter q̄si effectiue. Unde ipsū esse ē illud quo aliqd
est formaliter ⁊ vltimate sicut actu essendi:sed ꝑ for/
mam uel eēntiam aliqd est non illo ꝓprie: sed q̄si per
illud quod ē principium ipsi⁹ esse.res ergo ē solo esse
sicut actu essendi.sed res ē sua forma sicut illo quod
dat eē.Similiter nulla ē cōtradictio quo ad aliquid
de li quod est.cū enim dicit ꝙ suppositum est ipsum
quod ē.loquitur de illo qd̄ ꝓprijssime ē: quo mō eēn/
tia differēs a supposito ⁊ non subsistens non pōt dici
esse.⁊ ideo p̄mo sen.quo ad h̄ proprie locutus ē.ſʒ cū
alibi dicit:ꝙ essentia est illud quod ē.nō loquitur ita
ꝓprie.si substātiam dicat eēntiam rei.⁊ causa ē: quia
ipsum quod ē ꝓprie sūptum dicit illud qd̄ sic est qd̄ ē
ꝙ nullo modo est quo aliud est.est eni vltimatū in ta/
li ordine actuū ⁊ actuabiliū incipiendo ab actib⁹.nā
qd̄ est sic est actuatum ꝙ non actuat.taliter aūt acci/
piendo quod ē:constat ꝙ solum suppositum qd̄ non
est in alio dicit̄ ipsum qd̄ est ⁊ non eēntia.nam eēntia
est forma suppositi: ⁊ ideo non ē vltimū quod est: sed
se habet ut quod respectu forme ꝑtis ⁊ respectu act⁹
essendi.sed vlteri⁹ se habet ut quo respectu supposi/
ti.non ergo dicitur ita ꝓprie quod ē sicut suppositū.
nec ita ꝓprie quo est sicut actus essendi.de hoc dicit̄
3ª parte.q.17.arti.2°.¶ 3ª conclusio est ꝙ esse existen/
tie non se habet oīo similiter ad subām uel essentiam
creature sicut accidens ad subiectū accipiēdo accn̄s
ꝓprie pro quidditate accn̄tali reposita in aliquo no/
uem generū accidentis.ꝓbatur ꝯ per dicta sci Tho.
de potentia dei.q.5.arti.4°.ad 3m.quod argumentū
fuerat tale. Nihil quod ē per accidens ē infinitum:ſʒ
esse cuiuslibet creature ē per accidens ut Auicenna
dicit. vñ ⁊ Hil.i li.de trini.deū a creatura distinguēs
dicit. Esse non ē accidēs deo.ergo nulla creatura in
infinitū durabit.ecce argumētū. Et respōdet dicen
dum ꝙ esse non dicit̄ accn̄s q̄si sit in genere accn̄tis
loquēdo de esse substātie.est enim actus eēntie sed ꝑ
quādam similitudinē.quia nō est pars essentie sicut
nec accidēs.si tamē esset in genere accidētis nihil ꝓ/
hiberet quin in infinitū duraret.per se eni accidētia
ex necessitate suis substātijs insunt. vnde ⁊ nihil pro/
hibet ea in perpetuū esse.sed accidētia que per acci/
dens insunt nullo modo in perpetuū durant ſm na/
turam.hꝰ aūt esse non pōt ipsum esse substantiale cū
sit act⁹ essentie.hec ille. Idem ponit p̄ sen.dis.8.in
expositione lrē vbi sic arguit.ꝯtra illud Hil. Esse nō
est accidens deo.Contra dicit scūs Tho.videtur ꝙ
nec alicui creature cū nihil sit essentiali⁹ rei q̄ suum
eē.Et tūc rn̄det.dicēdū inquit ꝙ accidēs dicit̄ illud
quod nō est de intellectu alicuius sicut rationale dr̄

alicui accidere.⁊ ita cuilibet quidditati creature ac/
cidit eē.quia non est de intellectu ipsius quidditatis.
potest enim itelligi humanitas:⁊ tamē dubitari vtrū
homo habeat eē.hec ille. Idem ponit 2°. quolibet.q.
2.arti.p̄. de h̄ scūs Tho.sup.4°.metaphisice sic scri/
bit. Esse rei q̄uis sit aliud ab eius essentia nō tamen
est intelligendū ꝙ sit aliquid supadditum ad modū
accn̄tis.sed q̄si cōstituit̄ ꝑ p̄ncipiū essētie.⁊ iō h̄ nomē
ens qd̄ iponit̄ ab ipso esse siḡt idē cū ipso noie qd̄ ipo/
nit̄ ab eēntia. In h̄ aūt Auicēna alit̄ sensit. dicit eni
ꝙ vnū ⁊ ens nō significāt subām rei:ſʒ significāt ali/
qd additū.⁊ de ente qdē h̄ dicebat.q2 i q̄libet re q̄bs
eē ab aliq̄ alio.aliud ē eē.aliud est res ipsa ⁊ suba seu
eēntia ei⁹.h̄ āt nomē ens significat ipsū eē. significat
igit̄ ut videt̄ aliqd additū eēntie.ſʒ in h̄ nō recte dicit
hec ille.¶ 4ª ꝯ est ꝙ eē creature q̄ formalit̄ ē actu nō
est de⁹ nec ē ꝓpe creatura nec ē ꝓpe ens uel qd̄ ē.ꝓ/
bat̄ ꝯ.ꝙ eni de⁹ nō sit eē creature q̄ formalit̄ est ꝓbat
multiplicit̄ scūs Tho.p̄ ꝯ gētiles.ca°.26°.et p̄ sen.dis.
8.q.i.arti.2°.et p̄ma pte.q.   .arti.   .Et motiua
ei⁹ sūt multa: p̄sertim quia nulli⁹ creature eē fuit ab
eterno.tū etiā q2 de⁹ nō vnit̄ rebus.nihil aūt est vici/
nius reb⁹ q̄ suū eē.tū q2 esse rei finit̄ ſm capacitatē
recipientis.de⁹ aūt ē infinitus. 2ª ps ꝯnis.s.ꝙ eē nō
sit ꝓprie creatura.ꝓbatur.nā sicut dicit scūs Tho.
pte p̄ma.q.45.arti.4°.Creari est fieri.fieri autē ordi/
natur ad esse rei. vnde illis ꝓprie ꝯuenit fieri ⁊ creari
quib⁹ cōuenit eē.qd̄ quidē ꝓprie cōuenit subsistētib⁹
siue sint simplicia sicut sube sepate siue sint cōposita
sicut sūt sube mālēs. Illi aūt ꝓpe cōuenit eē qbꝫ eē
⁊ hoc ē subsistens in suo esse.forme aūt ⁊ accn̄tia ⁊ hꝰ
nō dicūtur eē q̄si ipsa sint.sed q2 eis est aliqd.sicut al/
bedo ea ratione dicit̄ ens.quia ea subiectū est albū.
vñ ſm p̄hm accn̄s magis ꝓpe dicit̄ entis q̄ ens.sic
igit̄ accn̄a ⁊ forme ⁊ hꝰ que nō subsistunt magis sunt
coexistētes q̄ entia.ita debent dici magis ꝯcreata q̄
creata.ꝓprie vero creata sūt subsistētia.hec ille. Ex
quo pʒ ꝙ cū ſm eū eē q̄ creatura formalit̄ est nō sub/
sistat.ꝙ ipsū non creat̄ ꝓpe.ſʒ ꝯcreat̄.⁊ ꝯñter nō ē ꝓ/
prie creatura ſʒ ꝯcreatū qd. Itē ibidē in solutione ad
p̄mū sic ait cū dicit̄.p̄ma rerū creatarū est eē.li eē nō
iportabat subiectū creatiōis uel subiectū creati.sed
iportat ꝓpriā rōnē obiecti creationis.nā ex eo dr̄ ali/
qd creatū qd̄ est ens.nō aūt ex eo qd̄ ē h̄ ens cū crea/
tio sit emanatio toti⁹ eē ab ente vli. Et ē similis mod⁹
loquēdi.ac si diceret̄ ꝙ p̄mū visibile ē color q̄uis il/
lud qd̄ ꝓpe videt̄ sit colozatū.hec ille. Ex quo patet
ꝙ ſm eū eē non ꝓpe dicit̄ ens. sed dicit̄ quo aliquid
est.nec ꝓprie dicit̄ res creata sed ꝯcreata uel rō cre/
ationis. Ex q̄ patet tota ꝯ. Eandē ꝓbationē ponit p̄
sen.dis.   .q.   .arti.   . Itē p̄ª pte.q.90.arti.2°.osten/
dit ꝙ sola subsistētia ꝓpe sūt ⁊ ꝓpe fiūt.¶ 5ª ꝯ est ꝙ
aliqd̄ eē est ipsa eēntia creature.aliqd̄ vō eē est actu/
alitas eius:⁊ aliqd̄ eē nō ē h̄ nec illud. Ista ꝯ ꝓbatur
ex dictis sci Tho.p̄ sen.dis.33.q.i.arti.p̄ ad p̄mū vbi
ponit sequētia verba. Sciendum inquit ꝙ esse dicit̄
tripliciter. Uno mō dicit̄ esse ipsa qdditas uel nā rei ſm
qd̄ dicit̄ ꝙ diffinitio est oratio significās quid est esse

rei. diffinitio aūt sīgt quidditatem rei. Alio modo dicitur esse ipse actus essentie. sicut vivere q̄d est eē viventib⁹ est aīe actus. non quidē actus secūdus qui ē operatio. sed actus p̄mus. 3⁹ modo dicitur eē q̄d sīgt veritatem cōpositionis in ꝓpositionib⁹ fm q̄ est dicitur copula: ⁊ fm h̄ est in intellectu cōponēte ⁊ dividente q̄tū ad sui cōplemētum. sed fundat̄ in esse rei q̄d est actus essentie. hec ille. Eandē ponit distinctionem. 3⁹ sen. dis. 6. q. 2. arti. 2⁹. Primū eni et 3^m membrū ponit i corpore articuli. sed 2^m membrū distinctionis ponit in rñsione ad 4.^m argumētū. ex q̄ distinctione patet ꝙ pro qualibet sui parte. Prima quidē ex prima parte distinctiōis. 2^a ex secūda. 3ª vero ex tertia. Eandē distinctionē ponit i multis aliis locis presertim q̄ ad 2^m et 3^m membrū. utpote 3⁹ pte. q. 17. arti. 2⁹ et quolibet. 2. q. 2. arti. 2⁹ vbi sic dicit. Esse dicitur dupliciter ut patet per phm. 5⁹ metaphisice. Et in quadam glosa Orige. sup principiū Jo. Uno modo fm q̄ est copula verbalis sīgns compositionem cuiuslibet enūciationis quam anima format. vnde hoc esse non ē aliqd in rerum natura: s̄ tm̄ in actu anime cōponentis ⁊ dividentis ⁊ sic eē attribuim⁹ omni ei de quo ꝓpositio formari potest siue sit ens siue p̄uatio. dicim⁹ enim cecitatem eē. aliud dicit̄ esse actus entis inq̄tum ē ens. i. quo denoīatur aliqd ens actu in rerū natura: ⁊ sic eē non attribuitur nisi rebus ipsis q̄ in decē genera dividūtur. hec scūs Tho. Tale autē esse 2⁹ dictū ut ponit Egidius p̄mo quolibet. q. 7^a. nihil aliud est q̄ quedam actualitas impressa omnibus entib⁹ a p̄mo ente. nulla enim essentia creature est tante actualitatis q̄ possit actu existere nisi ei imprimatur actualitas quedā a p̄mo ente: ⁊ illa actualitas impressa vocatur eē. sicut ergo res corporales alie a quantitate nō sūt actu de se extense. sed sūt in potentia ut extendant̄ per quantitatem. sic oēs alie nature a p̄mo ente de se non existunt actu. sed sūt in potentia ad esse. hec Egidius. Cui cōcordat sanctus Tho. p̄ma parte. q. 3. arti. 4⁹ dicens. q̄ esse est actualitas omnis forme ul̄ nature. nō eni bonitas uel humanitas sīgtur in actu nisi ꝓut sīgnus eam eē. oportet igitur q̄ esse cōparetur ad essentiam sicut actus ad potentiam. hec scūs Tho. Et in hoc primus articulus terminatur.

Quantū ad secundum articulum

mouentur dubitationes. vii contra primā ꝯnem arguit̄ a multis potissime Henrico Godofredo Gerardo de carmelo ⁊ Aureolo. vnde Henric⁹ p̄mo quolibet. q. 7^a. arguit sic p̄mo. Qm̄ si nihil in creaturis haberet esse per essentiā suam. sed ꝑ rem additā sue essentie nihil in creaturis eēt ens per se. ¶ 2⁹ Qm̄ si illud eē sit res aliqua super eēntiam creature cū non sit dare q̄ sit deus ⁊ res increata. ꝗ esset res creata. res aūt quelibet creata de se habet non esse. sed si habet esse hoc ē participatū ⁊ acqsitum. si ꝗ esse participatū ⁊ acquisitum semꝑ aliud re ab eo cui acquirit̄. ⁊ a quo participatur. de illo esse illi⁹ rei addite p̄me creature per quam habuit esse. quero vtrum sit aliud re ab eē illi⁹ rei cui acqritur. ⁊ tunc aut erit procedere in infinitū. aut status erit in aliq̄ essentia cui acquirit̄ eē q̄d nullo mō est aliud re ab illa eēntia cui acquirit̄: ⁊ q̄ rōne statur in vna eēntia ⁊ natura creata cadē rōne in qlibet natura. ¶ 3⁹ Qm̄ illud eē quod ponit̄ eē re aliud ab essentia que ipsū participat: quero aut ē sub̄a aut accn̄s. mediū enim non ē ponere nisi in creatore qui neq̄ ē sub̄a neq̄ accn̄s p̄dicamēti alicui⁹. Et in libro alph. de divisione sciētiarū dicitur. q̄ omne quod est aut ē substātia aut accn̄s aut creator substantie aut accn̄tis. Si dicas q̄ sit accidens sequit̄ q̄ sub̄a habet esse per suū accidēs: ⁊ ita non ꝑ se ⁊ p̄mo. Sed accn̄s illud ꝑ quod habet eē magis est ens ꝑ se ⁊ p̄mo. q̄d ē ꝯtra phiam ⁊ oēm rationem. esto etiā q̄ sit accidens dic in q̄ p̄dicamento accn̄tis est: q̄d si attentes novē genera accn̄tiū non sufficiūt tibi. Si dicas q̄ sit sub̄a aut ꝗ sub̄a materia aut forma aut cōpositum ⁊ habebit tūc materia materiā. aut forma habebit eē ꝑ materiam: aut cōpositū erit materia alia a qua habet eē que omnia sūt absurda. Si dicas cōpositū. hoc non potest eē. quia omnis talis sub̄a est ꝑ se subsistēs. Si dicas q̄ forma. q̄ ibi vis esse. aut ꝗ sub̄alis aut accidētalis. si accidentalis ꝑ illam non habet eē sub̄a ut dictum ē. si substantialis aut ē per se subsistens ⁊ tūc est essentia quedam. ⁊ intelligētia que habet esse per suam eēntiam a se indifferentē. Si v̄o sit alteri inherens ⁊ informās tūc ipsa est eēntia rei vel pars eēntie que i ipsa creatur ⁊ sic oibus modis oportebit dare q̄ quelibet res habet esse per suam eēntiā ut esse non sit res aliqua addita essentie. hec ille in forma.

¶ 4⁹ arguit Guido uel Gerardus de carmelo. 5⁹ q̄libet. q. 9. sic. Illa sūt idem realiter que cadē g̃ratiōe generant̄ primo ⁊ corrūpunt̄. sed non mi⁹ vna generatione g̃rat̄ ex̄ris homo ⁊ hō q̄ hō ⁊ hic homo. igitur ⁊c̄. h^{ce} ꝓbatur tripliciter. Primo nā per se terminus g̃rationis ē natura. 2⁹ physicoꝝ. et. 2⁹ de aīa. ⁊ ꝑ se termin⁹ g̃ratiōis ē eē actu cōpositi. 7⁹ metaphisice nāq̄ reddit̄ rō q̄re cōpositū sit ⁊ nō ps. q̄ ei⁹ est esse igit̄ cadē rōne g̃ratur natura hoīs ⁊ eē illi⁹. 2⁹ q̄ sic generationis vni⁹ est vnus ꝑ se termin⁹ quo. sic ē vn⁹ per se terminus quod. sed terminus generationis q̄ est forma que seipsa ⁊ nullo alio dat esse. ergo per se terminus generationis q̄d est compositum ex materia ⁊ forma ⁊ nullo alio formaliter existens sicut habens esse. 3⁹ quia phus. 8⁹ metaphisice. dicit q̄ generatum est vnum quia generans trasfert illud quod erat in potentia ad actum ita q̄ ut cōmentor dicit ibidem: translatio non largitur multitudinem. s̄ perfectionem eo q̄ eadem realitas que erat in potentia est per translationem in actu. modo certum est q̄ realitas que erat in potentia nihil dicit nisi materiam cum forma possibili. igitur cum est actu non dicit nisi materiam cum actu perficiente ⁊ ita ipsum generatum non dicet aliud esse formaliter q̄ materiam ⁊ formam que pertinēt ad essentiam. Unde philosophus ponens principia intrinseca producti in esse nunq̄ posuit nisi materiam ⁊ formam. primo physicorum ꝑ. de generatione. 7⁹ et. 8. metaphisice. ⁊ 12⁹

constat aūt ꝙ si eē esset actus distinctus a materia ⁊ forma vnitis in re creata ⁊ facta: inuestigasset vltra materiā ⁊ formā .3m principiū gñati: qꝺ nō fecit. presertim cū omnis ꝓcessus termineṫ ad esse existentie. ¶ 5º arguit sic. Substātia naturaliṫ prior est omni accidente absoluto: qꝺ patet. quia causa est prior suo effectu. sed existētia subiecti ē causa existentie accidētis cui inest. vnde est ens: quia entis. 7º metaphisice. quia h esse in esse alterius. vbi cōmentator dicit. Indiuiduum substantie prius est indiuiduo accñtis eo ꝙ nihil inest alicui ut subiecto nisi illud qꝺ subijcit habeat esse. ¶ Cōfirmaṫ ſm scm̄ Tho. qui nō ponit nisi vnam formā in cōposito. quia in generatione forma substantialis imediate vniṫ materie prime. ita ꝙ oia accñia absoluta sequūtur naturaliter substantiā generatā. ⁊ ita in illo priori est substantia actu ante omne accidens absolutū. igitur esse qꝺ habet substantia generata actu ante omne accñs absolutū est substātia. quia substantie absolute non est accidēs ꝑncipiū aut ratio ꝑma essendi. ꝑ physicoꝝ. sed non ē sola materia nec sola forma. quia sola forma non ē totū esse cōpositi. igitur ē substantia cōposita. Et similiter pōt argui de substātia simplici. quia eo primo existit quo primo ē actu. quia eē est illud quo aliquid est actu. sꝫ natura rei simplicis est essentialiter actus. igitur simplex sua natura ⁊ nullo alio supaddito existit. ¶ 6º arguit: Non minꝰ perficit actꝰ substantialis in esse actu ꝙ̄ accñtalis. cum actus substantialis det esse simpliciter. sed actus accidentalis dat seipso ⁊ nullo alio eē accñtale ut albedo dat seipsa esse album actu dum actu perficit. nec requiritur aliud esse preter naturā albedinis ⁊ subiecti susceptiui. igitur actꝰ substantialis qui ē forma dū seipsa actu perficit materiam dat esse actu: puta forma ignis actu perficiens materiā dat esse actu in esse existentie ignis. nec requiriṫ aliud eē preter materiam ⁊ formam actu vnitam. ¶ 7º arguit ut dicit ex principijs sancti Tho. qui ꝓbat ꝙ in cōposito non ē nisi vna forma. Quia quod aduenit alicui post completam eēntiam est necessario accidēs. quia aduenit habenti formam ⁊ actum. igitur si esse differat ab eēntia aduenit enti habenti formā ⁊ actum ⁊ per cōsequens eē est accidēs: ⁊ sic substantia nō est actu ꝑ se: sed per accidens. ¶ 8º per eadem ꝑncipia. nam scūs Tho. alia forma arguit in dicto ꝓposito. quia ꝑma substantia non esset vnum per se. qꝛ includeret plures actus. sed si per rem additam prima substantia esset existens ipsa includeret plures actus: ⁊ ita ꝑma suba non esset vnū per se. ¶ 9º quia ſm eū h homo ⁊ hō non esset idem. quia hic hō dicit naturam cū essentia. homo autem solum dicit naturam. ⁊ ita hic homo compareṫ ad hominem ut totum reale ad suam partem. ⁊ est contra phm̄. 7º metaphisice ⁊ pluribus locis. ¶ 10º arguit. quia sicut substātia est vna per se: ne sit processus in infinitū. sic videtur per se existere: quia queram aut per se existit aut per aliud: ⁊ sic de illo in infinitum. Nec valet si dicatur ꝙ esse non ē quod existit: sed quo existit. tum quia sic posset impediri ratio cōmētatoris. quia vnitas non ē vna: sed esset quo aliquid est vnum. ⁊ tamen ratio illa cōcediṫ procedere. igitur ⁊ h. quia nō magis ē dubium de vnitate ꝙ̄ de esse. tum quia transcendētia ratione sue cōmunitatis de quibus predicātur in cōcreto predicantur in abstracto. nam vnitas est vnū ⁊ qꝺ est ens est essentia. tum 3º quia non minus ē de transcendentibus existere ꝙ̄ vnum. quia sicut omne ens est vnum: ita omne ens existit. ⁊ sicut est ens ī potentia: ita est existens in potentia. Ex hoc viteriꝰ arguo ſm phm̄. 10º metaphisice. Transcendentia conuertibilia cum ente non aliud predicant ꝙ̄ substantiam ⁊ naturā eius de quo dicuntur. ⁊ ratio est. qꝛ quicunq̄ aliqua ī creaturis sūt idem realiter: de quo predicatur vnum per realem idēptitatē predicatur reliquū: sed transcendētia sunt idem realiter. igitur cum existentia sit transcendens sicut est res uel natura: cum natura nō differat ab eo cuius est. sequiṫ ꝙ existere nō differt ab eo cuiꝰ ē. ¶ 11º arguit. Resolutio reistat in ea ex qbꝰ consistit ipsa res. sed res existens non resoluitur nisi per resolutionem ꝑncipiorum pertinentium ad naturam ⁊ quidditatē eius: ut corruptio sortis qua fit non existens non cōsistit nisi in separatione anime a corpore. igitur non alio sortes existit nisi per anime ⁊ corporis vnionem. vnde ad existentiam rei non plus requiritur nisi realis entitas eēntialis actualitatis. quare enim essentia rose non existit. quia nō est realis entitas ſm propriam essentiam ⁊ naturam sed est solum in potentia suarum causarum ideo non est realis essentia nisi in potentia: ita ꝙ rosa eomodo quo est ſm esse essentie est ſm esse existentie. vnde sicut rosa est essentia ⁊ res non actu sed in potentia: ita existit in potentia ⁊ non in actu. quia tamen existētia magis concernit actum ꝙ̄ essentia. ideo ſm rationē magis verificaṫ eēntia de non ente actu ꝙ̄ existere. ¶ 12º arguit Godofredus in quolibet 1. Abstractum enim ⁊ concretum solum grāmaticaliter distinguūṫ sed esse ⁊ essentia distinguūtur sicut abstractū ⁊ concretum. essentia nāq̄ est nomen abstractum ab esse sicut humanitas ab homine. ergo videtur ꝙ solū grāmaticaliter distinguāṫ. ¶ 13º arguit ꝙ Augꝰ. dicit 5º de trinitate ꝙ sicut ab eo quod est sapere dicta est sapientia ita ab eo qꝺ est esse dicta est essentia. sed sapere ⁊ sapientia solū grāmaticaliter distinguūtur sicut cursus ⁊ currere: lux ac lucere. igitur esse ⁊ essentia solū differūt grāmaticaliṫ. ¶ 14º arguit. Que differūt solū sicut nomen ⁊ verbū solum differūt grāmaticaliṫ sed esse ⁊ essentia se habēt sicut nomen ⁊ verbum. qꝛ sicut calor et calere: cursus ⁊ currere. igiṫ. ¶ 15º Sicut se habet vita ad viuere: sic se habet essentia ad esse. viuere nāq̄ viuētibus est esse ſm phm̄ 2º de anima sed vita ⁊ viuere solū differunt sicut nomen ⁊ verbū ergo hoc modo differunt essentia ⁊ esse. ¶ 16º arguit. Si essentia ⁊ esse cōponunt sicut actus ⁊ potentia: aut essentia est in potentia simpliciter aut ſm quid. si in potentia simpliciter. sequitur ꝙ sit materia ⁊ esse forma substantialis. si vo sit in potentia ſm qd tūc erit in actu simpliciṫ: ⁊ ꝑ ꝯsequēs erit in actu simpliciter sine eē qꝺ ē impossibile. ꝗ eēntia ⁊ eē nō com

ponunt ens creatū. ¶ 17° arguit sic. Omne esse est a forma. aut ḡ ē ipsamet forma aut aliqd effectū a forma. si ipsamet forma. habetur ꝓpositū. quia forma ē pars essentie. si vo sit aliquid derelictū a forma. tunc effectus cause formalis ē effect⁹ cause efficientis. qḋ est falsū. cū hec sit differētia inť causalitatē efficientis ⁊ forme ꝙ effect⁹ formalis est ipsamet forma. ḡ nō pōt poni ꝙ esse sit aliud ab essentia. ¶ 18° Si esse differat ab eēntia tanq̄ res alia. aut ē creatura aut creatrix essentia. sicut dicit Boetius in libro de ortu scientiarum. sed constat ꝙ essentia non est creatrix eēntia. ḡ creatura. querit̄ ḡ de illa vtrū sit aliqua essentia uel nulla. si aliqua. habeť ꝓpositū ꝙ eē ⁊ eēntia sūt idem in creatura. si vo nulla. penit⁹ nihil ē. qḋ eni nulla eēntia est penit⁹ nihil ē sm̄ Aug⁹. ḡ non pōt distingui realiter esse ⁊ eēntia. ¶ 19° Manente eadē causa manet idem effect⁹. ⁊ si ē eadē rō debet idē poni. sed oēs rationes quib⁹ ꝓbať ꝙ esse differat ab essentia ꝓbant ꝙ esse differat ab eē. ut patet p illā q̄ est de indifferentia: eque eni indifferēs ē esse ab eē ⁊ nō eē sicut eēntia cū sit creatura. ⁊ p illam de participatiōe. quia eē ita ꝑticipat sicut eēntia cū vtrūq̄ sit quedā silitudo dei. ⁊ p illā de reductiōe i nihil. quia eē ita pōt redire in nihil sicut eēntia. ⁊ sic de oībus alijs rōnib⁹. ḡ cū constet ꝙ eē non differt realiter ab eē nō oportet dicere ꝓpē illas rōnes ꝙ eēntia differat ab eēntia realiť. ¶ 20° arguiť. Quecūq̄ sūt aliq̄ distincta realiter vnū pōt p diuinā potētiā ab alio separi. sȝ eēntia nō pōt separi ab esse. alias si separeť eēntia eēt sine eē ⁊ eē absq̄ eēntia qḋ implicat ↄ̄dictionē. igiť illud nō pōt poni. ¶ 21° arguit sic Aureol⁹. Nulla res ē alia ab eo q̄ formaliť est extra nihil. qꝛ dato opposito seqť ꝙ inq̄tū alia est extra nihil. ⁊ inq̄tū alia nō est extra nihil. nō enim est alia inq̄tū nihil imo si aliq̄ ē extra nihil nō ē extra nihil inq̄tū alia. aliogn nō p illā erit extra nihil. sed constat ꝙ eēntia ē extra nihil p eē actualis existentie. nihil eni aliud accipim⁹ hic p actualē existētiā nisi positionē in rerū nā qḋ est poni extra nihil. oīs aūt eēntia poniť ex̄ nihil p positionē extra nihil formaliter. ḡ positio extra nihil erit actualis. ⁊ p ↄ̄ñs eēntia poniť ex̄ nihil p actualē exñtiā. necesse est igiť ꝙ positio extra nihil siue actualis exñtia nō sit alia res ab illa q̄ poniť extra nihil ⁊ existit p eā. Nec valet inq̄t si dicatur ꝙ eēntia ē quedā alia res q̄ formaliť ē extra nihil. p esse subiectiue aūt ē ex̄ nihil seipsa. nec oportet ꝙ sit vna res. sicut subiectū ⁊ illud cui subijciť non sūt vna res. Illud inquā nō valet. qꝛ eē qḋ ꝑficit eēntiā tāq̄ subiectū ⁊ ponit eā extra nihil. subiectiue quidē ex parte ipsius. formaliť aūt ex ꝑte sui. illud inquā esse aut ꝑficit nihil tanq̄ subiectū ꝓpriū ⁊ trahit nihil extra nihil aut ipsam essentiā q̄ est extra nihil. sed p̄mū dari non pōt aliogn nihil esset sub eē ⁊ nihil traherež ad eē. qḋ est impossibile. si autē detur 2m. habeť ꝓpositū ꝙ idē abstractū ē res posita extra nihil seipsa. ⁊ per ↄ̄ñs i lapide res lapidis non p esse additum sed seipsa formaliter est extra nihil. ¶ 22° arguit sic. Nulla res ē alia ab ea qua ponitur in rerū natura. si eni sunt due res: illa res qua ponitur in rerū natura prout subijcitur uel est res posita in rerū natura seipsa aut per aliā cui subijciť. si seipsa habeť ꝓpositū. si p aliā cui subijcitur aut illa imp̄mit aliā realitatē ei q̄ subijciť a ꝓpria realitate sua. aut coīcat sibi eandē. non pōt dici ꝙ aliam sibi imprimat. quia tunc se haberet per modū agētis ⁊ non per modum forme. ⁊ iterū illa realitas impressa suscipienti recipiet recipiens tāq̄ subiectū. ⁊ queriť: vtrū subiectū ⁊ realitas impressa erūt eadē res. ⁊ si sic standū erat in primo. si nō. tunc ꝓcediť in infinitū. nō pōt ḡ poni ꝙ aliā realitatē imprimat. relinquitur ḡ ꝙ coīcet sibi ꝓpriā suā realitatē ⁊ suā ꝓpriā positionē in rerū natura. ⁊ p ↄ̄ñs non est ibi nisi vnū positū in rerū natura cū subiectū seipso nō sit positū sȝ per illud cui subijciť aliud. nec p illud cui subijciť aliqd sit positū nisi illud qḋ est id: ꝑsū. ꝓpositio ḡ p se nota ē ꝙ nulla res est alia ab ea qua poniť in rerū natura extra nihil. sed lapis ē extra nihil in rerū natura per suū esse. ḡ lapis nō ē alia res a suo esse. ¶ 23° sic. Nulla ꝑfectio ponit suū perfectibile uel susceptibile in rerū natura. nulla nanq̄ perfectio dat suo susceptibili ꝙ possit subijci ⁊ perfici. sed supponendo ꝙ possit subijci ⁊ perfici ⁊ recipere perfectionē perficit illud in actu. de rōne autē ei⁹ qḋ possit subijci ⁊ perfici ⁊ deferre est ꝙ sit extra nihil positū i rerū nā. nihil eni nō pōt subijci nec ꝑfici nec deferre. ⁊ siliter nec positū extra nihil i rerū natura pōt deferre aut sustētare nisi rem. ⁊ perfici nisi per rem. sed cōstat ꝙ eē ponit essentiā extra nihil in rerū nā. ḡ impossibile est ꝙ respiciat ipsam ut suū perfectibile ita ꝙ sit alia res. sicut perfectio ⁊ ꝑfectibile reale Nec valet si dicať ꝙ per istā rōnē mā nō differt a forma realiter. eo ꝙ mā poniť extra nihil per formā. nec ē in rerū nā nisi per formā. alias eēt p̄cisa res ⁊ actualis. cui⁹ oppositū declaratū ē in tractatu de p̄ncipijs ꝑhisicis. Siquidē h̄ nō valet. nō eni ē verū q̄n materia sit extra nihil seipsa. ⁊ q̄n sit posita extra in rerū natura seipsa. qḋ patet qꝛ ei⁹ entitas est qḋ ē purū perfectibile ⁊ actuabile ⁊ purū terminabile carēs oī ꝑfectione ⁊ termino ⁊ actu. nec tñ ꝓpter h̄ est nihil. cū nihil nec sit ꝑfectibile nec ťminabile nec actuabile. vñ mā non ē actu sed actuabilis p actū. nec perfecta sȝ perfectibilis p perfectionē. nec terminata sed terminabilis per formā q̄ ē perfectio ⁊ termin⁹ ⁊ actus. sic igiť per formā non poniť extra nihil cū per formā nō sit purū perfectibile imo actu perficiatur. est tñ extra nihil per hoc ꝙ est purū perfectibile. ⁊ per hoc ē aliquid in rerū natura. ⁊ per ↄ̄ñs rō cōcludit ꝙ lapis est in rerū natura posit⁹ ⁊ existēs penit⁹ extra nihil nō p aliqd additū. ⁊ per ↄ̄ñs superflue poniť aliud esse distinctum. Nec valet etiā si dicať ꝙ eodē mō essentia est quoddā potētiale. ⁊ ita non pōt poni per se in rerū nā sicut nec materia. Hoc siquidē nō valet. sufficit enim ꝙ tota realitas cū sua materia ⁊ forma actuali sit posita extra in rerū natura ⁊ extra nihil seipsa. tūc enim erit actualis quidditatiue inq̄tū materia ē actuata. lapis etiā erit actualis quia oīo extra nihil ē posit⁹ in rerū natura. ⁊ sic eēt penit⁹ actualis ⁊ in nullo potentialis. nec apparet qd habeat lapis ampli⁹ expectare ex quo est seipso positus in rerum natura. ¶ 24° sic.

Nulla res differt a sua realitate. si eni differt. iã alia realitas. ⁊ p oñs non sua. sed esse est realitas essentie. nõ eni esse est nihileitas essentie sicut patet. qđ nõ est lapidis est nihileitas lapidis. lapis eni dũ non est nihil est ipsum esse. igit̃ aliqd aut aliq̃ realitas est ipsũ esse. ğ esse lapidis est sua realitas. ⁊ sic de oĩ esse ⁊ oĩ essentia. ğ impossibile est q esse sit alia res ab eẽntia. Et si dicat̃ q res sumit̃ dupliciter. vno modo p re essentiali. ⁊ sic nõ est verum q esse lapidis sit sua realitas. alio mõ p realitate actuali. ⁊ sic est verũ. vñ in lapide actualiter exñte sunt due realitates. vna quidem eẽntialis puta lapideitas. ⁊ alia actualis puta eẽ. Siquidẽ hoc nõ valet. qm̃ realitas essentialis lapidis habet q sit realitas ex ipso esse aut seipsa ⁊ sine esse. sed habet sine esse q sit realitas extra i rerũ natura. ğ res sine eẽ põt eẽ in rerũ natura ⁊ extra nihil qđ est cõtradictio. si vo habet q sit realitas nõ a se sed p esse. aut esse imp̃mit illã realitatem. ⁊ sic erit efficiens ⁊ imprimens qđ est impossibile. aut nõ imp̃mit suã realitatẽ sed eandẽ coicat. ⁊ tũc habet̃ ppositũ q esse est realitas essentie indifferens ab ea. ❡ 25°. arguit sic. Nulla res differt a sua actualitate q̃ ẽ ex̃ nihil. nõ loquor de actualitate q̃ est terminꝰ ⁊ pfectio ⁊ cõplementũ: qualem actualitatẽ importat forma respectu materie. non eni ponit eã extra nihil. ut s̃ dictũ est. sed ponit eam in esse terminato ⁊ pfecto. qm̃ ante erat pfectibile purũ ⁊ purũ indistinguibile. sed constat q esse est actualitas nõ 2° modo videlicet tãq̃ terminꝰ ⁊ modus ⁊ cõplementũ. sed tanq̃ ponens extra nihil ⁊ in rerũ natura. eẽntia eni dũ actu nõ est nihil est ⁊ in rez nã nõ est. ğ impossibile est cũ eẽ sit talis actualitas q differat ab essentia. Et confirmat̃ qm̃ quelibet essentia est quedã actualitas. lapideitas eni ẽ quedã actualitas. vñ non oportet dum ponit̃ in esse q addat̃ sibi aliqua actualitas. ❡ 26°. arguit sic. Affirmatio rei nihil addit ad rem affirmatã. sicut nec negatio tollit aliquid nisi rem quã negat. patet eni q nõ homo negat solũ hominẽ ⁊ affirmatio hoĩs nihil aliud ponit sz illud affirmat. si eni poneret̃ aliud iam nõ esset affirmatio p̃cedentis sed appositio ante negati. sed positio lapidis in rerũ natura nõ est aliud q̃ affirmatio realitatis lapidis. qđ patet ex hoc q qm̃ negat̃ lapis poni in rez natura. negat̃ lapis ⁊ realitas illius. vñ nihil est dictu lapidem esse q̃ lapidem realitatem habere. ğ poni lapidem in rerũ nã non est alicuiꝰ noue rei additio sed eiusdẽ rei affirmatio. Et si dicat̃ vlteriꝰ q affirmatio ⁊ negatio respiciũt lapidẽ ⁊ modũ substracti nõ valet. affirmatio eni nõ respicit rem p modũ substracti. sed ẽ ipsamet res. homo eni ⁊ nõ homo opponũt̃ sicut affirmatio ⁊ negatio. ⁊ eodem modo opponũt̃ res ⁊ non. ❡ 27° arguit sic. Illa sũt penitꝰ idem quibꝰ opponit̃ penitus eadem negatio. sed nihil opponit̃ directe realitati essentie ⁊ realitati esse. p̃uatio eni esse lapidis ẽ lapidem simpliciter nihil esse ⁊ nullã realitatẽ habere nec essentialem nec actualẽ nec aliã. ğ manifeste apparet q nulla realitas erat in lapide nisi esse. ⁊ p oñs realiter idem sunt in eo essentia ⁊ esse. Et si dicat̃ q duplex ẽ nihil. vnũ qđ opponit̃ realitati eẽntie. aliud qđ opponit̃ realitati eẽ. si sic. dicat̃ distinguẽti de nihilo do nihili medietatẽ ⁊ eligit quã vult. ɔstat eni q in nihilo distinctio nõ cadit. ❡ 28° arguit sic. Conceptus entis applicatꝰ ad lapidem non addit sibi aliquã rem ut s̃ fuit pbatũ. ⁊ patet. quia si adderet lap̃. esse nihil quasi existens extra cõceptũ entis. sed cõceptꝰ entis ⁊ conceptus esse est vnꝰ ⁊ idem. nisi q ens cõcipit̃ per modũ status ⁊ quietis. esse vo p modũ cuiusdã fieri ⁊ egressus. ğ esse additũ lapidi ⁊ sibi applicatũ penitus nullã rem addit. ❡ 29° arguit sic. Quandocũq̃ aliqd diuidit̃ p duas differentias si vna totalit̃ destruit diuisũ reliqua nihil addit ad diuisũ nec sm rem nec sm rationẽ. sed tm̃ affirmat ipsũ. vbi gratia. homo diuiditur p verũ ⁊ pictũ. pictũ aũt totaliter tollit hominẽ sequit̃ eni: homo est pictus. ğ nõ est homo. ⁊ ideo verus nihil addit ad hominẽ. homo eni verꝰ nõ est nisi homo nec sm rem nec sm rationẽ. sed cõstat q ens diuidit̃ p ens actu existens ⁊ p ens in potentia. ⁊ altera differentiaz puta potẽtia totaliter destruit ens. sequit̃ eni: est lapis in potẽtia ğ nõ est lapis. ğ altera differentia puta actualitas ⁊ existere nihil addit ad ens nec sm rem nec sm rõnẽ. ❡ Confirmat̃ qz si lapis concipiat̃ ut non positus in esse. statim cõcipit̃ ut nihil. ita q destruit̃ tota realitas lapidis. ğ qm̃ cõcipiet̃ ut positus i effectu nihil addet̃ nec sm rem nec sm rõnẽ. vñ qz nõ positio lapidis est pura negatio lapidis. sequit̃ q positio lapidis est pura affirmatio eiꝰ ⁊ pura veritas. ⁊ p oñs nihil addit. ❡ 30. arguit sic. Iste due equipollent lapis ẽ ens nũc ⁊ in actu. sed ens nõ addit rem nec rationẽ ad lapideitatẽ nec ecõuerso. sed est eadẽ rõ implicita ⁊ explicita. explicita quidẽ p lapidem. ⁊ implicita in ente. ğ dicẽdo lapis est ens nõ addit̃ res nec ratio q̃ predicet̃ de lapide. ❡ 31°. arguit. Ita se habet eẽ ad eẽntiã sicut se habet conceptꝰ alicuiꝰ rei sigñ verbaliter ad cõceptũ eiusdẽ rei significatũ noialit̃ ⁊ ecõtra. esse eni ⁊ ens ⁊ eẽntia se hñt sicut cursus currere ⁊ currens. ⁊ sicut flos floritio ⁊ florere. sed eadẽ res ⁊ ratio ⁊ intẽtio claudit̃ in cõceptu importato p nomẽ ⁊ in cõceptu importato p verbũ. nec ibi duo cõceptꝰ aliquo modo differunt rõne sz tm̃ in modo cõcipiendi illã rem ⁊ rõnẽ. ⁊ h est qđ dicit cõmẽtator 3°. physicoz cõmento 9°. ait eni q pp̃ter famositatẽ istiꝰ distinctionis. s. quõ oẽs intentiões diuidũt̃ in habitꝰ quiescentes ⁊ mobiles: oẽs gentes in hoc cõuenerũt q posuerũt nominationũ p̃ncipiũ nomen ⁊ verbũ. ⁊ posuerũt cuilibet forme quiescẽti nomẽ: ⁊ verbũ cuilibet forme mobili. ⁊ posuerũt ptes indeclinabiles ad collationem inter illa duo. hec cõmẽtator. vñ patet q oĩs ratio põt concipi modo quiescentis. ⁊ talis conceptꝰ exp̃mit̃ p nomẽ. ⁊ modo fieri ⁊ egressus. ⁊ talis exprimit̃ p verbũ. ğ esse ⁊ essentia non differũt penes rem aut rationẽ additã. Nec valet si dicat̃ q hoc habet verũ de esse essentie ⁊ nõ de esse existẽtie. nõ valet inquã qz hic loquimur de eẽ qđ p̃dicat̃ in ista ppositiõe rosa est. constat eni q attribuit rose ⁊ enũciat de ea cõceptũ entis in actu. vñ sensus ẽ q rosa ẽ extra nihil ⁊ q cõceptꝰ entis actualit̃ sibi cõpetit. ⁊ p oñs li est p̃dicat cõceptũ entis. ⁊ importat ipsũ p modũ verbi. ⁊ sic pcõceptũ entis.

dit ratio facta q̄ non addit rem nec ratione͂ aut inten
tionem aliquā sed dicit conceptū entis alio mō. ❡ 32°
arguit. qz ſm cōme͂tatore͂ 2° metaphisice. cōme͂to 8°.
Auice͂na fuit in hoc decept⁹ qz credebat q̄ ens signi/
ficaret aliqd additū essentie rei. vn̄ verba cōmenta/
toris sūt hec. Auice͂na dixit q̄ ens ⁊ vnū signt inten/
tione͂ additam essentie rei. nō eni͂ opinat̄ q̄ res ē ens
p se sed p dispositione͂ additā ei: ut dicim⁹ aliquid eē
album. vnū igit̄ ⁊ ens apud ipsū signt accn̄s in re. ⁊ iā
dixim⁹ impossibilia huic opinioni in alijs locis. ⁊ post
continget ei h̄. s. q̄ aut illud accn̄s est ens ⁊ vnū per
aliud additū aut p se. si per aliud additū, pcedit̄ in in/
finitū. si per se. ḡ concessum est aliqd esse vnū ⁊ ens p
se. sed deceperūt eū duo. s. qz opinabat̄ q̄ vnū qd̄ est
pncipiū quātitatis est vnū qd̄ est synonimū enti. ⁊ qz
hoc vnū numerat̄ in accidentib⁹ estimauit q̄ vnū qd̄
signt oia predicamenta est accn̄s. ⁊ etiā fuit decept⁹ qz
ignorauit differe͂tiā inter hoc nome͂ ens qd̄ signt gen⁹
⁊ qd̄ signt verū. qd̄ eni͂ signt gen⁹ est accn̄s. ⁊ qd̄ signt ve/
rum signt vnūquodqz dece͂ pdicamentoꝝ multiplicit̄
hec ille. Item 4° metaphisice. cōme͂to 3° dicit cōme͂
tator. Auice͂na multū peccauit in hoc q̄ estimauit q̄
vnū ⁊ ens signt dispositiōes additas essentie. ⁊ mirū
de isto hoīe quō errauit tali errore. Et post subdit. Jō
dicim⁹ q̄ substātia cuiuslibet vni⁹ est esse ei⁹. ⁊ iō dici/
mus q̄ suba cuiuslibet vni⁹ p quā est vnū ē suū esse p
quod est ens. hec cōmentator. Ex quib⁹ videt̄ q̄ opi/
nio ista est ꝯ cōmentatore͂ ⁊ ꝯ Aristotele͂. ❡ 33° arguit
sic Barro. Si esse differat ab eēntia realiter tūc que/
stio an est esset questio pone͂s in nūeꝝ sicut q̄stio qz est
⁊ ppter quid. ꝯn̄s est falsū ⁊ ꝯ Ar. 2° posterioꝝ ca° p°.
tenet ꝯn̄a. qz si esse differat ab essentia. tūc cū querit̄
an rosa sit īportabat̄ an eē ꝯueniat rose sicut alia res
a rosa. q̄stio eni͂ an est habet p subiecto essentiā ⁊ pro
pdicato esse. ❡ 34° arguit ide͂ sic. qz Linconiensis di/
cit super illo verbo Aristotelis q̄ esse ⁊ essentia nec in
deo nec in pma cā ponūt in nūeꝝ. ❡ 35° arguit. qz si eē
differat ab essentia realiter tūc pus crearet̄ eēntia q̄
eē. Aug⁹ eni͂ dicit 7° sup Gen. q̄ pus creat̄ mā q̄ for
ma qz potentialis ē. ❡ 36° arguit q̄ creatura ſm illud
qd̄ est est termin⁹ creatiōis. ⁊ p ꝯn̄s quicqd est in ea est
aliqs actus ⁊ aliqd̄ esse. ḡ relinquit̄ q̄ esse non differt
realiter ab essentia. ❡ 37° arguit̄ sic ab alijs. Creatio
terminat̄ ad esse. sed p creatione͂ nihil acquirit̄ nisi re/
spect⁹ ad efficie͂s. tota eni͂ realitas q̄ fit ab eterno ut ex/
emplata. ⁊ p ꝯn̄s habuit esse essentie. ḡ esse existentie
nihil addit ad essentiā nisi esse pductū ⁊ respectū ad
pducens. ❡ 38°. Existere non est aliud q̄ extra siste/
re. extra scilicz suas causas. sed poni extra virtutem
cause efficientis. ⁊ vlr̄ poni extra cām dicit respectū
ad cām extra quā est. ḡ esse dicit formaliter respectū
ad cām. ❡ 39°. Quandocūqz aliqd vnū, ⁊ idem trans/
fert̄ de pote͂tia in actū nihil acquisiuit absolutū. alio/
qn iam nō esset ide͂ numero. sed res q̄ pus fuit possibi
lis eade͂ numero ponit̄ in effectu. lapis eni͂ qui prius
non erat postmodū est idem numero. ḡ p esse nō ē ac/
quisitū aliqd absolutū. sed tm̄modo respect⁹ ad trans/
ferens de potentia in actū. ❡ 40. plus dicit 9° me/
taphisice. q̄ nomen act⁹ transsūptū est ab actione. vn̄
poni i esse ⁊ poni de facto ide͂ eē videt̄. sz poni in actu
uel in acto esse ⁊ pfecto nō dicit nisi respectū ad pdu/
cens ⁊ agens ⁊ faciens. ḡ esse existentie solū addit ad
essentiā respectū ad agens. ⁊c̄.

Ad ista argumenta dicit̄. Ad primū
quide͂ q̄ li per se
pōt excludere p aliud tanq̄ subiectū uel receptiuū. ⁊
tūc concedit̄ q̄ aliqd̄ creatū est ens p se sicut suba q̄
non est ens p aliud susceptiuū. ⁊ iō dicit̄ ens p se. Lin
coniensis p° posterioꝝ ca°. 4°. dicit. Dicit̄ aūt p se eē
qd̄ p efficiente͂ cām non est. sic sola pma causa p se est
Dicit̄ 2° p se esse qd̄ p cām māle͂ non est. ⁊ sic dicunt̄
intelligentie p se entes uel per se stantes. Dicit̄ etiam
p se esse qd̄ per subiectū non est. ⁊ sic dicitur oīs sub/
stātia ⁊ sola p se esse. hec ille. Alio⁹ li p se pōt exclude/
re per aliud tanq̄ formale. ⁊ sic nec essentia substantie
nec accide͂tis essentia est ens p se sed p aliud formale͂
s. p esse ⁊ hoc loquendo de li ens prout est participiū.
⁊ signt tantū quātū hoc qd̄ dico existe͂s. Jsto modo eni͂
quelibet essentia creata est ens p aliud ⁊ non p se, put
li p se excludit formale ⁊ nō solū susceptiuū vn̄⁹ qd̄ ē.
❡ Ad 2m dicit̄ q̄ esse creature ut pus dictū fuit in p°
articulo nō subsistit. ⁊ ideo nec illi debet̄ pprie eē nec
fieri nec creari. ac p h̄ nec dicit̄ pprie creatura sz qd
concreatū. tale aūt nō oportet q̄ participet aliud eē
distinctū a se. aut q̄ acquirat esse. si eni͂ tale qd dicat̄
esse h̄ est alio mō q̄ eēntia sit. vn̄ ſm scm̄ Tho. de ve/
ritate. q. 21. arti. 4°. ad 4m. Tripliciť dicitur aliquid
ens. Primo mō dicit̄ aliqd eē qz in se subsistit. 2° mō
qz est pncipiū subsiste͂di ut forma. 3° mō qz est disposi/
tio subsiste͂tis ut cecitas. ⁊ iō cū dicim⁹: esse est ens si
pcedat̄ sic. igitur est aliquo ens uel se uel alio. pces/
sus non sequit̄. qz nō dicebat̄ hoc mō ens sicut aliqd
in suo esse subsiste͂s est ens. sed sicut quo aliqd est. vn̄
non oportet̄ querere ipsi esse aliquid quo sit. sed vtrū
ipso eē aliqd sit qd̄ sit ide͂ ei uł distinctū ab eo. hec ille i
forma. Ex qb⁹ patet q̄ nō seq̄t̄: eēntia creata pticipat
esse. ḡ a simili esse creatū pticipat eē. nec sequit̄ eēn/
tia creata ē p aliud a se. igit̄ esse creatū ē p aliud a se.
Nec valet si dicat̄: esse creatū est extra nihil. igit̄ ē p/
prie ens. quia extra nihil nō solū ē qd̄ est. imo etiā dis/
positiōes entis: que nō dicunt̄ pprie ⁊ formalit̄ entia
sz entis. ⁊ in h̄ differūt a penit⁹ nihilo. ❡ Ad 3m negat̄
diuisio q̄ ibi fit. illa eni͂ diuisio entis in subam ⁊ accn̄s
est diuisio entis put dicit essentiā ⁊ nō put dicit actū
existendi ſm q̄ ponit scūs Tho. 2° quolibet. q. 2. arti.
p°. ⁊ iō licz oīs eēntia sit suba uel accn̄s. non tn̄ oē qd̄ ē
aliquid entis ē suba uel accn̄s nisi reductiue. esse eni͂
sube reducit̄ ad gen⁹ sube. ⁊ eē qualitatis ad genus
qualitatis. sicut eni͂ pūct⁹ reducit̄ ad gen⁹ quātitatis
tanq̄ pncipiū eoꝝ q̄ sūt i illo genere uel vna illi⁹ speci/
es. ita eē sube reducit̄ ad gen⁹ sube q̄si formale oīuz
q̄ sūt in illo. act⁹ eni͂ ⁊ pote͂tia ad idem gen⁹ reducūt̄.
Jsto modo ḡ concesso q̄ esse sube sit de genere sube.
nō sequit̄ q̄ sit mā uel forma uel ꝯpositū. nec q̄ tres
sube sint in cōposito sed due. ⁊ actualitas cōpositi q̄
reducit̄ ad ide͂ gen⁹. eē eni͂ lapidis nō ē i genere sube

sicut essentia p se cōtenta sub genere. nec sicut pars
essentie. iō nec est cōpositū subale. nec pars ei⁹. sȝ qꝛ
est act⁹ cōpositi ⁊ suaꝝ partiū. dico tñ ꝙ esse sube pos
set dici accñs iuxta aliū modū loquendi. ut ꝑus in p̄
articulo dicebaẗ. ẜm ꝙ oē qd̄ est ꝑter rōnē alicui⁹ di
citur ei accidere. ⁊ de tali accñte loquēdo nō oportet
ꝙ supponat suū subiectū existere. nec est incōueniēs
ꝙ suba sit p illud ⁊ existat: aut ꝙ sit actuali⁹. Similiẗ
non sequiẗ ꝙ suba q̄ habet esse per illud accñs sit ens
per accñs eo mō q̄ Aristoteles loquiẗ de ente p accñs
s. ꝙ includit res diuersoꝝ generū. nec sequiẗ ꝙ tale
accñs sit ens per se ꝑmo. nō eni ꝓprie ē qd̄ ē sed q̄ est.
¶ Ad 4ᵐ diciẗ ꝙ hᵒʳ est vera loquendo de illis q̄ ge
nerant vnica gnātiōe: sic ꝙ quodlibet illoꝝ est quod
gnātur. ⁊ iō concediẗ ꝙ hō ⁊ existens hō ⁊ vn⁹ hō idē
sūt realiẗ. qꝛ vnica gnātiōe generāẗ illo mō. Si autē
aᵒʳ intelligatur de gnātis quoꝝ vnū se hȝ ut qd̄ aliud
ut quo uel ambo ut quo. nō est vera. qd̄ patet qꝛ lapis
⁊ partes ei⁹ essentiales vnica gnātiōe gnānẗ. ⁊ tñ la
pis nō ē sua ps essentialis. ⁊ iō qꝛ hᵒʳ ad sensū istū ne
gatū ē vera. ⁊ ad sensū quo cōcessū est argumētū nō
valet. vñ ꝑma ꝓbatio minoris falsū assumit dicendo
ꝙ per se termin⁹ gnātiōis est esse cōpositi si loquaẗ de
termino qd̄. esse eni nō est termin⁹ gnātiōis. 2ᵃ similiẗ
ꝓbatio deficit supponendo ꝙ sola forma sit termin⁹
generatiōis cōpositi ut q̄. ⁊ ee teneat se a pte termini
ut qd̄. hͦ eni falsū est. cū esse min⁹ subsistat q̄ꝫ forma. ⁊
ꝯñter min⁹ habeat rōnē generati q̄ꝫ forma. imo poti⁹
est termin⁹ q̄ q̄ꝫ forma. 3ᵃ deniqꝫ probatio deficit. licȝ
eni realitas q̄ actualiter gnātur non dicat intrinsece
nisi māᵐ ⁊ formā actuātē. tñ illa realitas nūq̄ꝫ termi
naret gnātionē nisi ut substracta actui q est esse. ita ꝙ
esse est tali realitati rō terminādi gnātionē. nec tamē
est ps illi⁹ nec intrinsecū illi. sed act⁹ ei⁹. ḡ sūt ibi duo
termini q̄. vnus est forma. ali⁹ est esse. forma est termi
nus quo inq̄ꝫtū ē ꝑncipiū terminādi ꝓductionē. sȝ eē
ē termin⁹ q̄ tāq̄ꝫ formalis terminatio fluens a forma.
Illud aūt qd̄ addit arguēs de negligētia Aristotelis
⁊c. Dico ꝙ Arꝭ. inestigauit ꝑncipia intrinseca substan
tie cōposite. s. māᵐ ⁊ formā. esse aūt nō est ꝑncipium
intrinsecū sube. imo ē totaliter extra quidditatē eius
⁊ cuiuslibet sube create cū sit participatio essentie in
create. iō ista inq̄sitio non spectat ad tractatū de rerū
quidditate uel de ꝑncipijs rerū uel sube cōposite. sed
in multis locis dicit Arꝭ. ꝙ gnātio terminaẗ ad eē. sic
5ᵒ physicoꝝ. et p̄ de gnātiōe. Utꝝ aūt esse distinguaẗ
ab eo qd̄ est ⁊ subsistat: habeẗ partim ab eo 2ᵒ. poste
rioꝝ vbi ē allegatū est. ⁊ partim a suis discipulis. pu
ta Auicen. Alph. Algaçele. Boetio. Actore de cau
sis. ⁊ a sanctis doctorib⁹. ¶ Ad 5ᵐ diciẗ ꝙ esse non est
accñs loquendo de esse subali illo mō q̄ res collocata
in alio p̄ñto q̄ꝫ sube diciẗ accñs. sȝ pōt dici accñs mo
do superi⁹ expresso. qꝛ ē extra rōnē essentie create. ⁊
ꝑticipatio essentie increate. tale ḡ esse licȝ non sit acci
dens ad mentē arguētis. nō tñ est suba sed substātia
le quid. ⁊ iō non oportet ꝙ sit mā uel forma uel cōpo
sitū. sed act⁹ sube subsistētis ⁊ quedā ꝑme forme. Qd̄
aūt addiẗ de suba simpliciter. diciẗ ꝙ ipsa est seipsa in

actu non tāq̄ꝫ ipsa sit actualitas eēndi. sed poti⁹ quia
se tota ē forma. ⁊ p ꝯñs essentia ei⁹ ẜm qōlibet sui est
ꝑncipiū essendi. non sic de suba cōposita cui⁹ sola vna
ps ē ꝑncipiū essendi. ¶ Ad 6ᵐ negaẗ hᵒʳ. nec eni esse
accñtis ē ipsūmet accñs. sicut nec eē lapidis est lapis
Similiẗ nec eē qd̄ dat accñs ipsi subiecto: ē ipsū accñs.
vñ ẜm ꝙ ostēdit scūs Tho. in tractatu de esse ⁊ essen
tia. Illud inq̄t cui aduenit accñs ē ens in se completū
subsistēs in suo esse. qd̄ quidē esse nāliter ꝑuenit acci
dens qd̄ supuenit. ⁊ iō accñs supueniēs ex ꝯiūctione
sui cū eo cui supuenit non causat illud esse in quo res
subsistit p qd̄ res ē ens per se. sed causat quoddā esse
2ᵐ sine quo res subsistēs intelligi pōt esse sicut ꝑmū
pōt intelligi sine 2ᵒ. hec ille. Et si dicaẗ ꝙ qua ratione
forma accñalis impꝑmit subiecto suo tale eē distinctū
ab vtroqꝫ. sic illud esse impꝑmet aliud esse ⁊ aliā reali
tatem. ⁊ illa aliā. ⁊ sic in infinitū. Diciẗ ꝙ nō sequitur
nō eni forma sic dat esse quasi ponat inter se ⁊ subie
ctū vnā tertiā entitatē. sic cui argumentū ꝓcederet.
sed isto mō forma ē ꝑncipiū eēndi. qꝛ ex coniūctione
sui ad subiectū resultat esse subiecti p formā si sit for
ma accidentalis. uel esse toti⁹ cōpositi si sit subalis. qꝛ
esse qd̄ dat forma nō ē i subiecto p illū modū quo ac
cidens ē in subiecto. uel forma in mā. sed illo mō quo
act⁹ ē in potentia. act⁹ eni abstrahit a forma ⁊ potentia
a subiecto uel mā. ⁊ iō qꝛ subiectū sub forma est potē
tiale ad esse. qꝛ forma quelibet ideo diciẗ eē ꝑncipiū
essendi. qꝛ cōstituit ꝓpꝛiū susceptiuū actus qui ē eē.
esse aūt qꝛ est actualissimū in genere actus ꝑmi nō
cōstituit aliud potētiale sicut forma faciebat. nō igiẗ
oportet ꝙ si ex vnione forme ad subiectū resultat eē
ꝙ iteꝝ ex esse ⁊ ex illo in quo ē resultet aliud. qꝛ dum
aliqd ē sub esse iam ē in termino actus ꝑmi quod non
erat dū fuit sub forma. nō eni restat potentia ad actū
ꝑmū sȝ solū ad 2ᵐ qui ē opatio. instantia ḡ ꝓcedit ex
falso intellectu. qꝛ imaginaẗ ꝙ eē causeẗ ab ipsa for
ma sicut ab agente. qd̄ non ē verū. sed illo mō q̄ ꝓpria
potētia diciẗ esse cā actus quē suscipit. si loquamur
de forma subsistēte ut est aīa rōnalis uel angel⁹. aut
sicut illud qd̄ complet rōnē potentie ꝓprie uel ꝓprij
susceptiui act⁹ alicui⁹ diciẗ eē illi⁹ causa. ⁊ isto modo
accñs ⁊ forma subalis non subsistēs diciẗ causare eē
constat aūt ꝙ nō sequiẗ si forma isto mō causat eē qd̄
iteꝝ illud esse causet aliud esse. quia esse nec ē poten
tia nec ꝯstitutiuū potētie ad vlteriorē actū ꝑmū. sed
est termin⁹ finalis potentie ad actū ꝑmū. ⁊ quedā in
choatio secundi actus. vñ sanct⁹ Tho. p̄ sen. dis. 8. q.
4. arti. 2ᵒ. ex dictis Auicenne: ait sic. Omne quod est
in genere habet quidditatē differētē ab esse: sicut hō.
humanitati eni ex hͦ qd̄ est humanitas nō debeẗ eē in
actu. pōt eni cogitari humanitas. ⁊ tñ ignorari an aliqs
sit hō. Et rō hui⁹ ē. qꝛ oē qd̄ ꝑdicaẗ de his q̄ sūt in ge
nere ꝑdicat q̄dditatē. cū gen⁹ ⁊ spēs ꝑdicenẗ in eo qd̄
quid. illi aūt q̄dditati non debeẗ eē nisi p hoc ꝙ susce
pta in illo uel i illo. ⁊ iō q̄dditas gnis uel spēi non com
catur ẜm vnū eē oibus sȝ solū ẜm vnam cōem ratio
nem. vñ ꝯstat ꝙ eē ei⁹ nō ē sua q̄dditas. hec ille. Ex hͦ
habetur ꝙ cum forma accidētalis ponatur in gene

re ꝙ ipsa nō est suū esse plus ꝙ̄ subā posita in genere sit suū esse. Qḋ etiam clarius dicit 4°. sen. dis. 12. q. i. arti. p̄. q̄stiūcula 3ª. in responsiōe ad 5m vbi dicit ꝙ in accītib⁹ sepatis in sacramēto eucharistie differt esse ab eēntia. ⁊ est ibi cōpositio ex qḋ ⁊ quo est. sicut ī angelis. Nec valet si qs dicat ꝙ p idem esse existit accidens ⁊ subiectū ei⁹. h̄ enī falsū est. vn̄ scūs Tho. p̄ sen. dis. 3. q. 2. arti. 3°. dicit ꝙ ſm q̇libet accn̄s addit aliquod esse ipsi sube. Et dis. 20. q. i. arti. p̄. dicit ꝙ relatio q̄ habet eē in creatura habet aliud eē ꝙ̄ sit esse sui subiecti. vn̄ est aliud a suo subiecto. ⁊ sic ponit de relatione ita habet ponere de alijs accītib⁹. vn̄ 4° cōtra gentiles. ca⁹. 14°. dicit. In nobis ingr relatiōes habēt esse dependens. q̄ꝛ earum eē est aliud ab essentia sui subiecti. vn̄ hn̄t ꝓpriū modū essendi ſm ꝓpriā rōnē. sicut ⁊ in alijs accītib⁹ cōtingit. q̄ꝛ enī oīa accn̄a sunt forme quedā sube supaddite ⁊ a p̄ncipijs sube causate. oportet ꝙ eaꝝ esse sit supadditū sup esse sube ⁊ ab ipso dependēs. ⁊ tanto vniuscuiusqꝫ eoꝝ eē ē p̄us ul' posteri⁹ quāto forma accītalis ſm ꝓpriā rōnē fuerit ꝓpinquior sube. Eandē ponit sn̄iam 3°. pte. q. 17. arti 2°. vbi sic ait. Est aūt ɔsiderandū ꝙ si aliq̄ forma uel nā sit q̄ non ptinet ad esse psonale substātie uel ypostasis subsistētis. illud eē nō dicit̄ esse ei⁹ p se simplicit̄ sed ſm quid. sicut esse albū est esse sortis nō inq̄ntū est sortes sed inq̄ntū est alb⁹. ⁊ h̄ꝫ esse nihil ꝓhibet multiplicari in vna ypostasi uel psona. aliud enī est eē quo sortes est alb⁹ ⁊ q̄ sortes est music⁹. sed illud esse quod ptinet ad ipsam ypostasim uel psonā ſm se. impossibile est in vna ypostasi uel psona multiplicari. aliud enī esse ponit̄ in sorte ſm ꝙ est albus ⁊ aliud ſm ꝙ est hō. q̄ꝛ esse albū nō ptinet ad esse psonale sortis. esse autē capitatū ⁊ esse corporeū ⁊ esse aīatū totum ptinet ad vnā psonā sortis. ⁊ iō ex oīb⁹ his nō fit nisi esse sortis. ⁊ si contingeret ꝙ p⁹ cōstitutionē psone sortis adueniret sorti man⁹ uel pes uel ocul⁹ sicut accidit in ceco nato. ex his nō accresceret sorti aliud esse. sed solū relatio quedā ad illud eē. q̄ꝛ diceret̄ esse nō solū ſm illa q̄ p̄us habebat: s꞉ etiā ſm ea q̄ postmodū sibi aduenerit. hec ille. Patet igit̄ ex p̄dictis ꝙ quodlibet accn̄s habet aliud eē ab eē sui subiecti. 2° ꝙ illud eē differt ab ipso accīte. Ex quib⁹ 3° sequit̄ ꝙ act⁹ accidētalis dat subiecto suo esse distinctū a seipso accīte. utpote albedo non solū actuat subiectū. imo dat sibi quoddā esse qḋ nec est albedo. nec est subāle sibi. ⁊ sic patet ꝙ hm̄ dicti argumēti falsa ē. ¶ Ad 7m dicit̄ ꝙ eē subāle pōt dici accn̄s sube cōplete modo superi⁹ dicto. q̄ꝛ. s. nec ē ei⁹ essentia nec ps essentie. nec de rōne eēntie. non aūt ꝙ sit accn̄s id est forma accidētalis. quia licꝫ adueniat post essentiā cōpletā. non tñ post esse cōpletum. sec⁹ aūt est de suba formali. q̄ꝛ si adueniat essentie cōplete p aliam formā subalem p̄oꝛ est. necessario etiā aduenit esse cōpleto. q̄ꝛ oīs forma subalis dat eē subāle cōpletū in aliq̄ specie. sicut quelibet vnitas cōstituit nouā speciē numeri. 8° metaphisice. talis ergo forma sic adueniens post essentiā completā ⁊ eē cōpletum necessario eēt forma accn̄alis. nec posset dare eē subāle: cū vni⁹ entis vnū sit ens subāle q̄ existit.

Et sic patet ꝙ nō est sīle de forma subali supuenienti essentie complete. verūtñ cū dicim⁹ ꝙ esse supueniat essentie cōplete. intelligendū ꝙ supuenit eēntie complete q̄ntū ad suā rōnē specificā. non tñ supuenit eēntie complete q̄ntum ad suū ꝓpriū modū essendi. quia anteqū veniat esse nullū p̄cedit cōplementū in actu ī rerū nā. ⁊ in hoc differt esse a forma accn̄ali q̄ supponit vtrūqꝫ cōplementū essentie cui aduenit. ¶ Ad 8m dico similit̄ ꝙ similitudo ibidē facta nō valet. plures enī forme si eēnt in composito neccio dicerent plures actus nullo modo se pficiētes. ⁊ iō illud cōpositū nullo modo esset vnū q̄ꝛ nō posset assignari illud q̄ fierēt vnū. q̄ꝛ nec seipsis cū q̇libet forma alteri⁹ rōnis constituat aliā spēm. nec p corpus q̄ꝛ mā non cōtinet formam sed cōtinet̄. nec vnit sed vnit̄. ut deducit Ar. p̄ de aīa. pticula. 88. et 2°. metaphisice. pticula. 53. sed si ponam⁹ in sorte vnā formā subalem. ⁊ p̄ter hāc ponamus ibidē aliū actū q est eē. tales actus se inicē pficiūt. imo vnus ē actualitas alteri⁹. ⁊ alter compatur ad aliū ut potētia ad actū. s. forma ad ipsū eē. Sic enī dicit scūs Tho. p̄ma pte. q. 3. arti. 4°. Esse est actualitas oīs forme uel nature. nō enī bonitas uel humanitas signt̄ in actu nisi ꝓut significam⁹ eā esse. hec ille. Non enī ē incōueniēs illud in q̄ tales duo act⁹ sūt eē simplicit̄ vnū. cū act⁹ ⁊ potētia sint vnū. ut dicit Ar. 2° de aīa. pticula 7. Uerūtñ est alia dissimilitudo ī ꝓposito. q̄ꝛ si plures forme eēnt in cōposito ſm taliter opinātes oēs sūt de quidditate illius cōpositi. ⁊ iō argumētū sci Tho. bonū ē cōtra eos. ex h̄ enī sequit̄ ꝙ illud nō ē vere vnū. s꞉ scūs Tho. nō ponit ꝙ eē ⁊ forma subalis sint duo actus ɔstituētes q̇dditatē cōpositi. imo dicit ꝙ eē accidit illi q̇dditati. Dicit etiā 2° q̇libet. q. 2. arti. p̄. ad p̄mū. ꝙ ex eē ⁊ eēntia non resultat aliq̄ tertia res. sicut dicebāt illi q ponūt pluralitatem formarū in cōposito. ¶ Ad 9m dicit̄ ꝙ quicq̇d importat̄ p nomē sortis explicite: importat̄ noīe hoīs implicite. ⁊ iō hic hō nō se hꝫ ad hoiem ut totū reale ad suā ptē. ⁊ illo mō sorte se hꝫ ad hūanitatē. ut alias dictū est. ¶ Ad 10m dico ꝙ responsio ibidē posita bona est. nec p̄ma illi⁹ improbatio valet. quia ratio vni⁹ ē negatiua. rō v̄o entis est positiua. vn̄ vnitas non addit sup eēntiā nisi negationē diuisiōis. ens v̄o dicit actū existendi qui nō ita consequit̄ neccio eēntiā creatam sicut negatio indiuisiōis. Ista respōsio ē sci Tho. p̄ma parte. q. 6. arti. 3°. Et iō ratio cōmētatoris hn̄ ɔcludit ꝙ vnū non dicit aliq̇d distinctū a re q̄ dicit̄ vna. sed nō ꝓbat ꝙ ens pticipialiter sūptū dicat aliud ab illo qḋ existit. vn̄ dicens ꝙ lapis est vnus p entitatē supadditā. nō pōt negare q̄n illud sit idiuisū. sed dicēs ꝙ lapis non existit p suā eēntiā sed p esse distinctū a sua eēntia. vtiqꝫ dicet ꝙ illud eē quo lapis est nō ē quod existit. sicut nec albedo est illud qḋ albat̄. verūtñ dico ꝙ sumendo ens noīaliter ꝓut dicit eēntiā decem p̄dicamētoꝝ. ita hn̄ cōcludit rō cōmentatoris de ente sicut de vno ꝙ nullū eoꝝ dicat rem supadditā eēntie illi⁹ de q̄ dicit̄. 2ª similit̄ improbatio dicte respōsionis non ꝓcedit. q̄ꝛ ens sūptū pticipialit̄ qḋ cōuertitur cū h̄ qḋ dico existēs. nō sic ē trāscēdēs ꝙ sit eēntialit̄

superius ad decē p̄dicamēta. q2 accidit cuilibet p̄dicamento ꝙ sit ens illo mō. sed ens noīaliter sumptū est illo modo trāscendēs ⁊ eēntialiter superi⁹ ad decem p̄dicamēta. s. ad oē qd̄ ꝑ se reponit̄ in p̄dicamēto. ⁊ ad oē qd̄ ē in p̄dicamēto reductiue quocūq3 mō. ⁊ iō de quocūq3 p̄dicat̄ ei⁹ cōcretū. s. ens p̄dicat̄ esse ei⁹ abstractū. ¶ 3⁰ deniq3 improbatio nulla ē. q2 sicut dictū est. existens nō est eēntialit̄ trāscendēs. sed ideo dicit̄ transcendens q2 p̄dicat̄ de reb⁹ diuersoꝝ generꝝ licz cōtingenter. talia aūt taliter transcēdentia nō cōuertunt̄ cū ente noīaliter sūpto. ⁊ iō licz ens nō p̄dicet de aliq̄ nisi eēntiā illius de q̄ dicit̄: secus ē de h̄ transcendente ens p̄cipialiter sūpto. verūtñ ꝯcesso ꝙ esse q̄ suba est sit ens ul' existēs illo modo. dictū ē in solutione secūdi argumēti. Si tūc vlteri⁹ arguat̄: aut illud eē est existens seipso uel ꝑ aliud esse. dicit̄ ꝙ nō valet diuisio nisi in illo qd̄ sic dicit̄ ens ꝙ est in suo eē subsistens. nō aūt i illo qd̄ iō dicit̄ ens q2 ē dispositio existētis. tale eni nec ē seipso nec alio. s3 illo aliqd ē qd̄ ē idē illi ut in deo. uel aliud ut in creatura. ¶ Ad xi^m dicit̄ ꝙ bene concludit ꝙ esse nō est p̄cipiū intrinsecū hominis uel humanitatis aut sortis. sed vlterior deductio non valet. igit̄ sortes non existit ꝑ aliud a sua mā uel forma. dictū ē eni p̄us in ꝓbatiōe 2ᵉ ꝯñis quō cōpositū ex mā ⁊ forma existit ꝑ formā sicut principium eēndi. ⁊ existit suo esse sicut sua actualitate existētia. vñ accipiēdo existens ꝓ illo qd̄ denoīat̄ ab existētia: tūc ipsū non includit intrinsece nisi mām ⁊ formā. Dico tñ ꝙ si accipiat̄ existens ꝓ illo qd̄ includit existentiā ⁊ subiectū existētie: ipsum icludit aliqd intrinsece p̄ter mām ⁊ formā. s. esse. Patet igit̄ ꝙ vlteri⁹ nō valet illatio qua infert̄ ꝙ ad existētiā nihil requirit̄ nisi p̄ncipia ei⁹ intrinseca. hoc eni falsū est. nullū eni p̄ncipiū sortis ē extītia sortis. s3 bñ ꝯced̄ ꝙ ad causandū existētiā sortis sufficiūt ei⁹ p̄ncipia intrinseca. loquēdo de cā formali ⁊ non de efficiente. Illud aūt quod ibi addit̄ ꝙ existētia q̄q3 ē in potētia q̄q3 in actu. superi⁹ ē multiplicit̄ ip̄robatū. h̄ eni adeo ē absurdū. sic̄ si diceret̄ ꝙ albedo q̄q3 ē alba q̄q3 nigra. ¶ Ad 12^m dicit̄ ꝙ a^{ci} habet multas insolubiles instātias. Nam albū ⁊ albedo se hñt ut abstractū ⁊ cōcretū q̄ tñ realit̄ necdū grāmaticaliter distinguūt̄. non eni sine causa vnū noīat̄ abstractū aliud concretū. abstractū dicit illud solū quo solo ⁊ toto aliqd dicit̄ tale. concretum aūt dicit̄ q2 habet illud cū alijs coniūctū ⁊ cōmassatū ut alias ē dictū. Nec valet instare i diuinis. q2 ibi nec abstractū nec concretū inq̄tū h̄ ꝓprie predicant̄. ut dicit actor de causis. ¶ Ad 13^m dico ꝙ h^{ci} est falsa. q2 sapere non ē sapia sed esse sapiētē. nec cursus est currere sed esse currentē. nec lux ē lucere sed esse lucētē vñ talia dicūt quedā eē accñalia causata a formis in subiecto illaꝝ. ¶ Ad 14^m negat̄ a^{ci}. verbū eni nō dicit formā sigtā ꝑ nomē. s3 poti⁹ dicit actionē uel passionē s̄m formā sigtā ꝑ nomen. ⁊ hoc in verbis actiuis ⁊ passiuis. ut calefacio calefio. Si aūt sint verba neutra sufficit ꝙ significēt actū p̄uiū forme sigte ꝑ nomē uel ipsum suppo^{ti} esse s̄m talem formā. Patet eni ꝙ curro resoluit̄ in hoc qd̄ dico sū currēs. nō igit̄ curro dicit solū cursū sed eē creatum in subiecto s̄m formā q̄ dicit̄ cursus uel h̄. ¶ Ad 15^m negat̄ h^{ci}. vita eni dicit eēntiā rei viuentis. sed viuere dicit actū illi⁹ essentie. ¶ Ad 16^m dicit̄ ꝙ positio nr̄a non tenet ꝙ aliqua creatura ꝑ se vna ꝑ se cōponit̄ ex essentia ⁊ esse. sed ꝙ in qualibet creatura per se in genere existēte sit talis compositio. vñ scūs Tho. quolibet 2⁰. q. 2. arti. p̄ ad p̄mū dicit sic. Aliq̄n ex his que simul iungunt̄ relinquitur aliq̄ tertia res. sicut ex aīa ⁊ corpe cōstituit̄ hūanitas q̄ est hō. vñ hō cōponit̄ ex aīa ⁊ carne. aliq̄n aūt ex his q̄ simul iungūt̄ non resultat aliq̄ tertia res. sed resultat quedā rō cōposita. sicut rō hoīs albi resoluit̄ in rationē hoīs ⁊ in rōnē albi. ⁊ in talib⁹ aliquid cōponitur ex se ⁊ ex alio. sicut albū cōponit̄ ex eo qd̄ est album ⁊ ex albedine. hec ille. Et intēdit ut patet i argumēto ꝑ cui⁹ solutiōe illa dixerat. ꝙ ex eēntia āgeli ⁊ eē illi⁹ non resultat res tertia. hoc g̃ supposito dico ꝙ i qualibet creatura ē cōpositio eē ⁊ essentie. ⁊ si tolleretur improprietas loquēdi: concedit̄ ꝙ oīs creatura ē cōposita ex esse ⁊ eēntia. sicut eni dicit scūs Tho. tertia p̄te. q. 2. arti. 4⁰. ad 2^m. Omne illud i q̄ duo cōueniūt pōt dici compositū ex illis. ⁊ cū querit̄: an eēntia creature sit in potētia simpliciter distinguo. Aliquid eni eē in potētia simpliciter dupliciē pōt intelligi. p̄mo mō ꝙ tale qd̄ dicit̄ esse in potentia simplicit̄ nullo mō est actus nec actuans aliud. s3 purū actuabile. 2⁰ mō q2 illud tale non seipso sufficit ad h̄ ꝙ simpliciter sit in actu nisi aliud adderet̄ ei. sed ē in potentia ad aliud q̄ sit in actu formalit̄. licz ip̄sū dū ē per illud in actu possit aliud actuare ⁊ sit quid actuabile. tunc dico ꝙ eēntia est in potentia simpliciter 2⁰ modo non aūt p̄mo modo. sed solū mā p̄ma ē illo modo simpliciter in potentia. ⁊ tūc negat̄ ꝯñā: Essentia creature ē in potentia simplicit̄. ergo est mā. Et similiter ista ē in potētia s̄m quid. igit̄ ē simpliciter in actu seipsa. patet enim ꝙ iste ꝯñe non valent ꝓpter multiplicem acceptionem eius qd̄ ē in potentia simpliciter ⁊ in potētia s̄m quid. ⁊ in actu simpliciter ⁊ in actu s̄m quid. sicut eni distinctum est de h̄ ꝙ dico in potētia simpliciter. ita pōt distingui de hoc ꝙ dico ens in actu simpliciter. vñ illud qd̄ est in potentia 2⁰ mō nihil ꝓhibet esse actū uel formam. Aliter tñ posset dici ꝙ aliqd eē in potētia simpliciter pōt dupliciter contingere. s. q2 possum⁹ loqui de actu ⁊ potētia in genere entis qd̄ diuidit̄ in decē p̄dicamēta. uel de actu ⁊ potētia in genere entis qd̄ dicit actū existēdi. p̄ mō oīs eēntia creata ē mā p̄ma. ⁊ tūc ꝯñā nulla ē. nā eēntia lapidis licz sit in potētia simpliciter 2⁰ modo nō tñ p̄mo mō. sed mā p̄ma vtroq3 mō. ¶ Ad 17^m dicit̄ ꝙ esse qd̄ ē a forma fluit a forma nō ꝑ modū effecti ab ea sed ꝑ modū sequele. forma eni dr̄ esse p̄ncipiū ipsius esse non ꝓprie agēdo ipsū. q2 tunc p̄us esset q̄ ageret illud eē. ⁊ diceret̄ p̄us esset q̄ esset. q2 nō est nisi ꝑ esse. dicit̄ tñ forma facere eē improprie quo mō loquendi vtit̄ scūs Tho. p̄ma p̄te. q. 77. arti. 6⁰. vbi dicit ꝙ forma substātialis facit eē simplicit̄. forma aūt accñalis facit tñ esse tale. illud aūt facere firma ꝙ dicit ibidē ad 3^m ostēdendo quō aīa est causa suarū actuū. non inquam ꝑ aliquā trāsmutationē. sed ꝑ nā

turalē cōsequētiā. sic ex vno nāliter resultat aliud. ut
ex luce calor. hec ille. Unde dico ꝙ forma iō dr̄ face-
re esse. q2 ꝑ ipsam essentia est ꝓpriū susceptiuū illius
actualitatis q̄ ē esse ſm ꝙ fuit dictū supius in ꝓbati-
one 2e ꝯnis ꝑ scm̄ Tho. 2o ꝯ gētiles. ca. 53o. Illud aūt
qd̄ iste addit ꝙ effectus cause formalis ē ipsa forma
falsū est. nec ab ipso ꝓbatur. ¶ Ad 18m dictū ē superi9
in ultima ꝯne. q2 esse creature nec ē creator nec ꝓpe
creatura sed q̄d concreatū. ⁊ tale non ē ꝓprie ens s3
coexistens. nec tn̄ sequit ꝙ sit nihil. Et ad argumētū
dr̄ ꝙ intelligit ꝑ illud quod nec ē res nec aliq̄d rei tale
nihil ē cuiusmodi non ē eē existētie. Aliter pōt dici ꝙ
est res sed non subsistēs. tale aūt nihil ꝓhibet esse suū
esse. Hāc respōsionē ponit scūs Tho. de veritate. q.
1. arti. 4o ad 4m. ꝓsertim enī cū dr̄ ꝙ nihil creatū ē
suū esse intelligitur de essentijs in genere p̄dicāli ꝓpe
repositis. nulla enī talis essentia pōt esse suū esse nisi
sit deus ut ꝓbat scūs Tho. 2o ꝯ gentiles ca. 52o sic di-
cēs: Ipsū esse cōpetit p̄mo agēti ſm ꝓpriā nāam. esse
enī dei est ei9 sub̄a ut sup̄ ostensū est. qd̄ aūt competit
alicui ſm ꝓpriā nāam non cōuenit alijs nisi ꝑ modum
participatiōis. sicut calor alijs corporib9 ab igne. ipsū
igit̄ esse competit alijs a p̄mo agente ꝑ quandā ꝑtici-
patiōnē. qd̄ aūt competit alicui ꝑ participationē non
est sub̄a eius. impossibile est igit̄ ꝙ sub̄a alteri9 entis
p̄ter agens p̄mū sit ipsū esse. hec ille. Ex quo p3 ꝙ q2
esse est ipsa dei eēntia. nulli create essentie pōt colca-
ri ꝙ sit esse nec ꝙ sit diuina nā. sed solū ꝙ participet
esse. ¶ Ad 19m negat̄ hoc. nulla enī rō supius facta ad
ꝓbandū ꝙ nulla eēntia creature sit suū eē ꝓbat di-
stinctionē inter esse ⁊ esse. nec valet qd̄ iste fingit. fal-
sum enī est ⁊ absonū ꝙ esse sit indifferens ad esse ⁊ ad
suū oppositū. falsum etiam est ꝙ actualitas ꝑticipet
actualitatē uel esse participet esse. sicut absonū est ꝙ
forma participet formā. uel albedo albedinē. aut idē
seipsū. l3 dicat̄ ꝙ subiectū participat formā. maxime
quia ſm ꝙ ꝓbatū ē in prima ꝯne. si esse sit subsistēs in
nullo receptū non pōt esse participatū nec finitū nec
multiplicatū. imo eēt illimitatū oēm ꝑfectionē eēndi
cōtinens. ⁊ sic nō remanet etiā volentib9 fingere ali-
quis modus participandi. Nec valet ꝯña: eē lapidis
est creatura. ꝗ ē indifferens ad esse ⁊ non esse ⁊ parti-
pat esse. Ista inquā ꝯña non valet nisi aliquis loquat̄
ꝓpe de creatura sc3 que est subiectum creationis.
si enim loquatur de creatura generaliter prout ex-
tendit se tam ad illud quod creatur q̄3 ad illud qd̄ est
ratio creationis ⁊ formalis termin9. tūc ꝯña nulla est
sed añs ē verū. In p̄mo autē sensu est falsum. q2 esse
creature nō ꝓprie fit nec creatur. sed ē formalis ter-
min9 creationis. ⁊ ideo potius dr̄ concreari q̄3 creari
⁊ potius concreatū q̄3 creatū. nec ꝓprie corrūpit̄ aut
redit in nihilū. sed essentia creature acquirendo uel
ꝑdendo esse fit ⁊ corrūpit̄. sicut enī dicit Ar. 3o meta-
phisice. particula. 17a. ꝓuncta ⁊ linee ⁊ supficies non
generant̄ nec corrūpunt̄. nec sunt talia ut q̄n3 sint
q̄n3 nō sint. Et idē ponit de oī forma inexistēte alicui
⁊ non subsistēte. in 7o metaphisice. particula. 26. vbi
vult ꝙ nec spera fit nec cuprū sed compositū. Ex q̄
pōt colligi ꝙ nihil non subsistens ꝓprie fit aut corrū-
pitur aut desinit esse uel incipit esse. cū ꝗ esse creatu-
re minime subsistat. non ꝓpe creatur aut annihilatur
aut ē aut nō ē. aut incipit ⁊ desinit. sed oīa talia dicun-
tur de illo quod est per illud esse: ⁊ non de ipso esse.
¶ Ad 20m dicit̄ ꝙ l3 aūt a multis multiplicit̄ glosetur
tn̄ in ꝓposito dico ꝙ solū habet verū in illis distinctis
realiter quoꝝ vnū nō dependet ab alio essentialiter.
nec essentialiter seq̄tur ad aliud. sed in alijs nō tenet
exemplū ꝓpter defectū p̄mi. q2 totū essentialit̄ de-
pendet a partib9 suis ⁊ mā a forma ⁊ esse ab essentia.
ideo nec totū sine parte. nec mā sine forma. nec esse
sine essentia. nec essentia sine esse pōt existere. q2 esse
dependet ab essentia sicut a sustentāte illud. essentia
ꝟo dependet ab esse sicut perfectibile a sua perfecti-
one. a simili rōne ⁊ ꝓpter cōsimilē defectū relatio nō
pōt inesse sine sui fundamento ⁊ terminis: a quibus
essentialit̄ dependet. ⁊ ꝓpter defectū secūdi. q2 ꝓpa
passio nāliter sequitur ex ꝓprijs p̄ncipijs essentialib9
subiecti. ⁊ relatio ex fundamento ⁊ termino. iō posito
subiecto necessario ponit̄ passio. ⁊ positis duob9 al-
bis necessario similitudo resultat. secus de relationi-
bus q̄squidā dicūt extrinsec9 aduenietes. ¶ Ad 21m
dr̄ p̄mo ꝙ esse ⁊ essentia non ꝓpe dicūt̄ due res aut
duo entia. Scđm enī ꝙ dicit scūs Tho. ꝑ sen. dis. 25.
q. 1. arti. 4o ⁊ allegat Auicēnā: hoc nomē res ⁊ h' no-
mē ens differūt: ſm ꝙ est duo ꝯsiderare in re sc3 q̄d-
ditatē ⁊ rōnē eius ⁊ esse illius. ⁊ a quidditate sumitur
hoc nomē res. sed hoc nomē ens sumit̄ ab eē rei. hec
ille sententialit̄. Sciendū etiā sicut sup̄ tactū est ꝙ ens
pōt dupliciter sumi sc3 ſm ꝙ sig̃t essentiā rei. ⁊ sic di-
uidit̄ in decē p̄dicā. uel ſm ꝙ sig̃t actū essendi. Ex q̄b9
p3 ꝙ esse actualis existentie non ē pars ꝓpe loquēdo
cum non sit aliq̄ q̄dditas ⁊ ꝯsequēter nō ē alia res ab
essentia creature. Itē seq̄tur ꝙ nō ē ꝓprie ens ſm ꝙ
ens sig̃t actū essendi. cū non sit qd̄ existit. nec est ens
ꝓprie ſm ꝙ ens sig̃t essentiam. dicit̄ tn̄ entis uel rei. ⁊
ideo non ꝓpe dr̄ aliud ens ab essentia: nisi dicat̄ ens
esse illud qd̄ existit in suo esse. uel ē p̄ncipium essendi.
uel est dispositio entis ut sup̄dictū fuit in solutiōe se-
cundi. s3 ꝓprie loquēdo nō est aliud ens. ꝓsertim ꝓut
ens dicit actū existendi ⁊ est substātiuū. q2 enī forma
uel actus importat̄ ꝑ li ens non plurificat̄ in essentia
⁊ esse ita ꝙ ꝑ aliud esse formaliter sit ipsa essentia ⁊ ꝑ
aliud ipsū esse. iō non dr̄ ꝓprie ꝙ sint duo entia. sicut
nec albū nec albedo ꝓprie sūt duo alba. quia nomē
substantiuū ad hoc ꝙ dicat̄ pluraliter req̄rit plurifi-
cationē forme significate. ⁊ nomē adiectiuū requirit
ꝑlificationē suppositoꝝ ut dictū ē alias. ⁊ iō eē ⁊ eēn-
tia non sūt duo existētia: siue li existens sit substātiuū
siue adiectiuū. Dicitur 2o ꝙ ꝯcesso lic3 abusiue ꝙ eē
⁊ eēntia sint due res uel duo entia ꝓut li ens dicit il-
lud qd̄ ponit̄ in p̄dicto. negat̄ aūt argumēti facti. Dico
enim ꝙ isto mō loquēdi essentia ē alia res ab illo quo
formalit̄ ponitur in rerū nā ⁊ extra nihil. Dico enī ꝙ
essentia est extra nihil formaliter ꝑ esse prout li nihil
opponit̄ enti qd̄ dicit actū existendi. sed tamē cū hoc
concedo ꝙ essentia seipsa ē ex̄ nihil: qd̄ opponit̄ enti

quod oppo[situm] sumit ab actu existendi licet sit ... nichil put nichil oppo...

quod dicit essentiā alicuius p̄diti. Et si ꝓbatur ꝙ ſmo essentia seipsa sit formaliter extra nihil etiā p̄mo mō. tunc ꝓbatio nō valet. non eni sequit̄: essentia lapidis est alia ab eo q̄ formaliter est extra nihil illo mō. ḡ in cōp̄tū alia ē ex̄ nihil. sꝫ bene seq̄tur. ḡ incōp̄tū alia non est extra nihil. ⁊ ita nō seq̄tur ꝯtradictio. Et cū ꝓbat̄ illa ꝯn̄a negata. quia incōp̄tū alia nō ē nihil. distinguo an̄s Dico eni ꝙ essentia incōp̄tū alia ab esse q̄diu ē sub esse est aliq̄d denoiatiue ⁊ subiectiue. sꝫ nō ē aliq̄d formaliter ímo ē nihil isto modo scꝫ nō existēs. sed nō ē nihil p̄mo mō. id ē nō essentia. ⁊ sic distinguit̄ de nihilo nō i se sed ſm distinctionē sui oppositi scꝫ entis: quotiens enim dr̄ vnum oppositoꝝ totiens dr̄ reliquū. p̄ topicoꝝ. ita pōt distingui de alietate. essentia eni p̄cisa ab esse ē alia ab eē alietate essentie sꝫ nō alietate existendi actualiter ita ꝙ sit aliud existens. Ad replicam cōtra solutionē ibi datā dico ꝙ esse p̄ficit ⁊ trahit extra nihil aliud ⁊ nō nihil scꝫ essentiā. essentia eni p̄cisa ab esse licꝫ nihil sit actu in gn̄e existētiū. est tn̄ ens ⁊ aliq̄d in genere essentialiū. hoc ē non ē ens put dicit actum existendi. sed ē ens put dicit essentiā alic⁹ p̄diti. sed tn̄ q̄diu essentia ē sub esse ipsa ē aliq̄d vtroq̄ꝫ mō. ⁊ ideo ꝯn̄a vltima nō valet q̄ dr̄: eē p̄ficit essentiā q̄ ē ex̄ nihil ḡ eēntia seipsa ē ex̄ nihil illo mō. sic nec ista: albedo p̄ficit lignū qd̄ ē albū. ḡ lignū seipso ē albū. sic i ꝓposito. eēntia eni q̄diu ē sub eē seipsa ē formalit̄ ens ⁊ aliq̄d in gn̄e entis p̄ditalis. ⁊ ita etiā esset posito ꝙ nō eēt sub esse actualis existētie. sꝫ loq̄ndo de ente put dicit existentiā. ⁊ de li aliq̄d put ꝯuertit̄ cū ente illo mō dicto. ⁊ li nihil ut opponit̄ enti. tunc dico ꝙ essentia incōp̄tū alia ab esse q̄diu ē sub eē nō seipsa formaliter est ens nec aliq̄d. sed tn̄ denoiatiue ⁊ subiectiue ē ens ⁊ aliq̄d. sicut lignū q̄diu stat sub albedine si queratur an incōp̄tū aliud ab albedine sit albū. dicet̄ ꝙ sic denominatiue sed nō formaliter ⁊ intrinsece. sed albū formaliter ⁊ intrinsece ē cōpositū ex ligno ⁊ albedine. silr̄ existens formaliter ⁊ intrinsece ē cōpositū ex esse ⁊ essentia. sed existens denoiatiue dr̄ essentia ut p̄scindit ab esse sicut subiectū p̄scindit ab actu. patꝫ ḡ ꝙ non seq̄tur: esse p̄ficit aliq̄d. igit̄ illud aliq̄d seipso ē ens ⁊ aliq̄d intrinsece ⁊ formalit̄. ¶ Ad 22[m] negatur a[ns]. nec ꝓbatio valet. q2 cū querit̄ an essentia posita i reꝝ nā put subijcit̄ illi quo ⁊c̄. sit res posita seipsa in reꝝ nā. uel ꝑ aliā cui subijciatur. dico ꝙ essentia que subijcit̄ ponit̄ seipsa in reꝝ nā put res dicit q̄dditatē. si aūt dicat actū. dico ꝙ essentia sic subiecta ponit̄ in reꝝ nā ꝑ esse cui subsiat. Et cū ꝓbat̄ ꝙ nō. q2 aut esse imp̄mit aliā realitatē ⁊c̄. dico ꝙ eē ē realitas. id est actualitas eēntie si realitas dicit ratitudinē actualit̄ existēdi. ⁊ ideo distinctio arguentis nulla ē. nec enim esse imp̄mit ipsi eēntie aliquā realitatē. nec coicat ei suā. sed ē act⁹ ⁊ realitas eēntie. eē eni nō debet cōcipi ꝑ modū alicu⁹ hn̄tis realitatē uel esse. nec ꝑ modū p̄ncipij essendi uel entis sed ꝑ modum dispositionis ⁊ act⁹ entis incōp̄tū ens. Cōcesso tn̄ ad bonū intellectū ꝙ esse coicat essentie realitatē. cum vlteri⁹ infert̄ ꝙ tūc si eē coicat essentie suā ꝓp̄riā realitatē tūc nō ponitur i reꝝ nā nisi vnū ⁊c̄. Dico ut p̄us ꝙ eē ⁊ essentia nō sic ponūt̄ in reꝝ nā q̄si duo q̄ꝝ qd̄libet sit ꝓp̄e qd̄ est uel qd̄ existit. sꝫ tanq̄ꝫ duo quoꝝ vnū ē qd̄ ē aliud quo ē. vnde argumētū hn̄ ꝓbat ꝙ eē ⁊ eēntia nō sunt ꝓp̄e loq̄ndo duo existētia nec due res put res dicit illud qd̄ rate existit. cū h̄ tn̄ stat ꝙ large loq̄ndo sunt due res ⁊ duo posita in reꝝ nā. Nec valet ꝯn̄e ibi facte: essentia ponit̄ ꝑ illud cui subijcit̄. ḡ nō sūt duo isto mō posita. silr̄ nec seq̄t̄. ḡ nihil ponit̄ nisi esse. Ista eni duo sic ponūt̄ nō ut qd̄libet eoꝝ sit qd̄. sed q2 vnū est qd̄ ponit̄ ⁊ aliud ē illi⁹ positio. ¶ Ad 23[m] negat̄ a[ns]. Dico eni ꝙ esse ponit eēntiā in reꝝ nā. ⁊ forma ponit ipsam māṁ. ⁊ tn̄ esse ē p̄fectio essentie. ⁊ forma ē p̄fectio materie. ¶ Ad ꝓbationē maioris. dico ꝙ cōcesso ꝙ p̄fectio p̄supponit suū p̄fectibile posse subijci ⁊ p̄fici ac recip̄e. tn̄ bene stat cū h̄ ꝙ licꝫ p̄fectibile habeat illa tria ex se. ipsū tn̄ de se nihil ē put nihil opponitur enti: qd̄ dicit q̄dditatē aut essentiā p̄ditalē. tale aūt qd̄ de se nihil ē p̄mo mō pōt subijci p̄fici ⁊ recip̄e ⁊ deferre p̄fectionē ac trahi extra nihil. Et ad illud qd̄ replicatur de mā p̄ma. dicit̄ ut p̄us ꝙ mā ē extra nihil seipsa illo mō q̄ dictū est de eēntia. ⁊ illo modo ē uel nō est nihil seipsa: sicut de essentia dicebat̄. Et cū ꝓbat̄ ꝙ nō sit sile de mā p̄ma ⁊ de eēntia creature. dico ꝙ non ē ꝑ oia sile ut patuit in 2° ꝯne. tn̄ sufficit silitudo q̄ ad hoc ꝙ sic mā non ponit̄ ex̄ nihileitatem existētie nisi ꝑ formā ita nec aliq̄ creatura subsistens uel q̄ est q̄dditas aut ꝑs q̄dditatis create ponit̄ extra nihil existentie nisi ꝑ actualitatē sibi imp̄ssam ab actualitate subsistente scꝫ a deo. ⁊ hoc hꝫ expectare lapis anteq̄ꝫ actualiter existat. sꝫ forma lapidis sit actus ⁊ p̄fectio materie in gn̄e entis qd̄ dicit eēntiā. non tn̄ ē act⁹ sufficiens ad hoc ꝙ lapis existat nisi aliud superueniat. eē eni est act⁹ p̄m⁹ in via resolutiōis essentialis. sꝫ ē act⁹ vltim⁹ in via cōpositiōis ut fuit tactū in 2° ꝯne. ¶ Ad 24[m] negat̄ a[ns] si realitas dicat ratitudinē existēdi. cōcedit̄ tn̄ si dicat q̄dditatē ſm ꝙ ꝓp̄rie sumit̄ ut dictū fuit. ⁊ cū ꝓbat̄ negatū. q2 si differt iam nō ē sua. negatur. ⁊c̄. Et ad replicā cōtra distinctionē dr̄ ꝙ essentia lapidis seipsa hꝫ ꝙ sit realitas 2° mō. sed tn̄ ex hoc nō seq̄tur ꝙ sit realitas actu sꝫ ꝙ sit realitas in reꝝ nā illo mō capiendo rē ⁊ realitatē. nec seq̄t̄ ꝙ res sine eē possit esse. sꝫ solū seq̄t̄ ꝙ eēntia lapidis sine existētia est realitas illo mō. si ūo realitas lapidis p̄mo mō sumat̄ q̄ satis ē impropri⁹. tūc eē lapidis nō est realitas nec a se nec ab alio. q2 nō est illo mō realitas scꝫ ratitudo uł actualitas existēdi. sꝫ ipsū eē ē eius realitas. ꝯcedo tn̄ ꝙ illo mō ē res ꝑ ipsū eē. Et tūc cū infert̄ ꝙ si esse ē realitas eēntie. seq̄t̄ ꝙ ē idē cū ea. negat̄ ꝯn̄a. sꝫ posset ꝯcedi ꝙ ē idē ſm eē nec est aliud existēs. negat̄ tn̄ ꝙ illa eēntia sit esse q̄ existit. ¶ Ad 25[m] negat̄ a[ns]. nec valet sua probatio. dictum est enim supra ꝙ actualitas qua aliquid ponitur extra nihil in rerum natura accipiendo rem ꝑ illo quod habet ratum modū existēdi nō ē ipsa res q̄ existit. nec valet distinctio de actualitate materie ⁊ de actualitate essentie per esse. gn̄alit̄ eni verū est ꝙ tam hic q̄ꝫ ibi actus distinguit̄ a potētia. Cōfirmatio etiā nulla ē. nō eni est verum ꝙ ois essentia sit quedam actualitas in genere existētiū. quicquid sit de genere entiū p̄ditalium. ois eni essentia creata est in potētia ad actualitatē essen

di.ut pbat Auicēna.ex hoc q habet actū existendi ab alio.modo nihil est in potētia ad seipsū. ¶ Ad 26m negat br. affirmatio eni hois nō est ipsū existere hominis.sed ē essentia hois.qd ex hoc patet.qr siue homo existat siue nō.semper tn homo et nō homo opponunt sic affirmatio et negatio. Tūc ad pbationē minoris dicit q positio lapidis in rerū natura.nō dicit solā lapidis affirmationē.sed supaddit actū illius affirmationis. et iō cū negat lapis poni in rerū natura nō solū negat lapis.imo actualitas lapidis et actualitas affirmationis.similiter falsū est q lapidē esse uel existere et lapidē habere realitatē.idem sint sumēdo realitatē p qdditate.sumēdo aūt realitatē p actualitate.verū esset.sz tūc negat etc.q realitas lapidis sit essentia aut affirmatio lapidis. ¶ Ad 27m dicit q br est falsa.qr realitati hoc est essentie lapidis opponit negatio quedā in genere entis qd dicit essentiā pdicamētalē.realitati vo existētie lapidis id ē actualitati q ē esse lapidis directe opponit negatio in gñe existētis.constat aūt pmā negationē et 2am nō esse eandem negationē.cū 2a coueniat quo essentie lapidis pma aūt nullo mō sibi possit conuenire. Et cū dr q distinctio ista de negatiōe uel nihilo nō valet.dicit q lz arguēs illā sustinet.tamē ex eius inaduertētia adeo deceptus est q p illā oia sua argumenta soluunt.nō plus eni ridiculū ē distinguē de nihilo q de nō ente.sz cōstat q phs.5o phir particula. .et. .metaphisice particula. .distinguit de multiplici non ente.qre non est incōueniēs distinguere de nihilo put negat existentiā. ¶ Ad 28m dicit q cōceptus entis qd dic essentiā nihil addit ad illud de quo pdicat.sed cōceptus entis qd dicit existētiā aliquid supaddit. et iō ad pbationem antis in sensu quem nego.dicitur q lapis prout pscindit ab essentia est nihil modo superius exposito. ¶ Ad 29m dicit q lapis in potentia pōt dici dupliciter. Primo mō put potentia respicit actū q est esse.ut illud dicat lapis in potentia qd non habet existere.sed est in potētia ad existere. 2o mō put potentia respicit actū qui est forma.ut illud dicat lapis in potentia qd nō habet formā substantialē lapidis sz potest habere. et ita pōt generaliter distingui de ente in potentia scz de ente in potētia in genere essentiarū uel de esse in potentia in genere existentiarū siue qd idē est de potētia i genere entis qd dicit essentiā uel in genere entis qd dicit existentiā.tūc dico q ens in potentia in genere essentiarū destruit ens totaliter. sed ens in potētia in genere existentiarū nō destruit ens.rosa eni lz nō existat adhuc est rosa. et ens in potentia in genere existētie adhuc est ens et essentia quedam.negat ergo q ens in potētia isto mō quo dictū ē totalit destruat ens. et iō actus oppositus illi potētie aliqd addit ad illa qbus cōuenit. ¶ Ad confirmationē dico q lapis cōceptus ut nō positus in esse cōcipit ut nihil in gñe existie.nō tn ut nihil in gñe essentie. ¶ Ad 30m dicit q cū dicimus lapis ē ens.li ens pōt dicē actū existendi uel essentiā pdicamētalē uel cōpositionē aut seu veritatē ppositionis.si p mō sumat.tūc dico q ens addit ad lapidem.si 2o mō uel 3o. nihil est ad ppositū ¶ Ad 31m negat br.dico eni q vbū nō oio sigt idē qd

nomē vbale.ut amor et amare.cursus et currere.currere eni dicit eē cursus i subiecto siue participationē cursus i subiecto. et nō dicit directe ipsū cursum. similit lucere dicit eē qd subiectū hz a forma q dr lux. noia aūt vbalia.ut cursus et hmōi dicunt pncipalit ipsas formas et non esse qd fluit ab eis. De vbis cōmētatoris sciēdū q ipse vocat formā mobilē esse fluēs a forma Formā quiescētē vocat illud qd ē pncipiū talis esse. ¶ Ad 32m rñsum est in rōne 3a. Auicēna eni alit ponebat distinctionē int esse et essentiam q ponat sanctus Tho.ut ibidē patuit ex vbis ei9.eē eni nō distinguit ab essentia qsi accidēs a subiecto.uel qsi aliqd totalit extraneū a qdditate rei.sz sicut aliqd p pncipia essentie cōstitutū.nō qdē illo constitutionis mō quo totū cōstituit ex ptibus.sz illo mō q effectus formalit constituit p formā tāq naturalis forme seqla:sicut eē hominē ex humanitate.esse albū ex albedine. ¶ Ad 33m dico q cōña nō valet.qr esse pprie loquēdo nō ē aliud ens nec alia res ab essentia. et iō qstio an est nō ponit i numerū rerū pprie loquēdo.sicut alie qstiones scz qr ē ppr qd est. et qd est. ¶ Ad 34m dico q L in confessionis solū intēdit q esse dictū de pma cā uel de creatura nō ponit multiplicitatē essentiarū nec rer pprie loquēdo i illo de q dicit.cū hoc tn stat q essentia creature sit aliud a suo esse. ¶ Ad 35m dicendū q Aug9 nō intendit q pma materia pprie creet. et consequenter nec prius nec post creat q forma.sz intendit loq de mā put subiectum accidētiū dicit mā.tale eni prius nā pducit q sua accidētia sibi insint. et hoc qr prius nā ē potētia respectu act9 accidētalis q act9 accidētalis.sz hoc nō est ad ppositū.qr eē nō se hz ad essentiā ut accidēs ad subiectū. et iō nō oz q essentia pri9 creet q esse.sed eadē creatiōe pducit essentia et acqrit esse. ¶ Ad 36m dicēdū q creatura seipsa pmo et nō rōne alicui9 ptis solū ē termin9 creatiōis ut qd terminat. et iō nō oz q qlibet ps ei9 sit actualitas qdā. sz sufficit q essentia q pmo et p se creat sit actus mō exposito nō aūt actualitas sed esse creature qd ē ei9 actualitas ē formalis termin9 creatiōis. ¶ Ad 37m negat br. p creationē eni nūq acqreret respect9 ad agēs.nisi acqreret eē in q fūdat talis respect9. Et ad pbationē dico q accipiēdo realitatē p actualitate negat q tota realitas pcesserit ab eterno uel pfuerit ab eterno ext deū. similit accipiēdo realitatē p qdditate negat q illa pfuerit ab eterno extra deum.sed concedit q tam essentiā q ipsū eius esse deus eternalit intellexit.ac p hoc qdlibet eo fuit in deo eternalit ut intellectū i intelligēte.ex quo puenit q eternaliter rosa est rosa. rosa est essentia.sed nō eternalit fuit nec eternalit existebat. ¶ Ad 38m dicit q lz forte sm etymologiā vocabuli existere sit extra suas causas sistere.in se tamē deus existit qui nullā habet causam.sz quicquid sit de hoc tamen argumentū nō plus concludit nisi q effectus posit9 ext suas cās acqrit respectū ad eas.sz nō pbat q solū respectū acquirat. imo videt implicari contradictio in dictis istoz ut pbat vnus alius doctor. Isti enim ponūt q esse et essentia sūt penitus eadem res sed differunt sola intentione. et cum hoc dicūt q res essentie fuit ab eterno: esse vero rerum non fuit ab

eterno. siquidē hoc est expressa cōtradictio. quia res eterna ⁊ res nō eterna nō sunt eadem res sicut dicit cōmētator. 10. metaphisice cōmēto. 26°. ⁊ sine eo patet ꝙ est expressa cōtradictio. res enim eterna est ab eterno. res vero non eterna non est ab eterno. si igitur ē eadem res. idē erit ⁊ non erit. ⁊ iterū idem erit prius se ⁊ multa alia incōuenientia. ¶ Ad 3m dico ꝙ 3a non implicat contradictionē. quia si transfert de potentia in actū saltim acquirit actū. nisi dicatur ꝙ potētia efficitur actus ⁊ conuertitur in actū. verūtamen cōcedo ꝙ illud idē quod prius fuit in potentia. postea illud idem numero est in actu. ⁊ sic est in proposito. nā essentia creature prius fuit in potentia ad esse. ⁊ illa eadem acquirit esse. vnde argumētū imaginatur ꝙ quicquid est in creatura transferatur de potentia in actū: quod ē inintelligibile nisi actus trāsferatur de potentia in actum. ¶ Ad 4m dicitur negando minorē. essentiā enim poni in actu non dicit essentiam ⁊ solū respectū ad agēs: sed etiā dicit actū qui est ratio ꝙ essentia fundet illū respectū. vnde secundum ꝙ ponit sanctus Tho. in tractatu de quattuor oppositionibus

Terum circa octauā

distinctionē queritur. Utrū deus sit in genere. ⁊ arguitur ꝙ non. quia genus ē prius eo quod in genere continetur. sed nihil est prius deo secundum rē nec secundum intellectum. ergo deus non est in aliquo genere. In oppositū arguitur sic. Unūquodqꝫ mensuratur per aliquid sui generis sicut longitudines per longitudinē. numeri per numerū. sed deus est mensura omnium substātiarū. ut patet per cōmētatorē. 10. metaphisice. ergo deus est in genere substātie. In hac questione erunt duo articuli. in quorū primo ponā conclusiones. in secūdo mouebuntur obiectiōes. ¶ Quantū ad primū sit prima conclusio ꝙ licet nō omne quod est in genere sit cōpositū ex materia ⁊ forma. omne tamen quod habet genus ⁊ differentiam est ad aliquē gradū entium terminatū. Istā conclusionem ponit sanctus Tho. 2° contra gentiles ca° 95° dicēs. Scire oportet ꝙ diuerse rerum species gradatim naturā entis possidēt. statim enim in prima diuisione entis inuenitur hoc quidem perfectum scilicet ens per se ⁊ ens in actu. aliud vero imperfectū scilicet ens in alio ⁊ ens in potentia. ⁊ eodē modo discurrēti per singula apparet vnā speciem super aliā aliquē gradū perfectionis adiicere sic animalia progressiua super animalia imobilia. in coloribus etiā vna species perfectior inuenitur secundum ꝙ ē albedini propinquior. propter quod Aristoteles in 8° metaphisice dicit ꝙ rerū diffinitiones sunt sic numerus in quo vnitas addita uel subtracta speciem numeri variat. propter quem modū in diffinitionibus si vna differentia subtrahatur uel addatur diuersa species inuenitur. ratio ergo determinate speciei cōsistit in hoc ꝙ natura communis in determinato gradu entis collocatur. ⁊ quia in rebus ex materia ⁊ forma cōpositis forma est quasi terminus. illud autē quod terminatur per eā est materia uel materiale. oportet ꝙ ratio generis sumatur ex materiali. differentia vero specifica ex formali. ⁊ ideo ex differentia ⁊ genere fit vnū sicut ex materia ⁊ forma. ⁊ sic vna ⁊ eadem ē natura que ex materia ⁊ forma constituitur. ita differentia nō addit quādā naturam extraneā ad genus uel super genus. ⁊ hec est quedā determinatio nature generis. ut si genus accipiatur: animal pedes habens. differentia eius ē: animal duos pedes habēs. quā quidē differentiam nihil extraneū super genus addere manifestū est. vnde patet ꝙ accidit generi ⁊ differētie ꝙ determinatio quā differētia importat ex alio principio causetur quam natura generis ex hoc ꝙ natura quā significat diffinitio ex materia ⁊ forma est cōposita sicut ex terminato ⁊ terminante. si igitur sit aliqua natura simplex ipsa quidem per seipsam erit terminata. nec oportebit ꝙ habeat duas partes quarum vna sit terminās ⁊ alia terminata. ex ipsa igitur substantia rationalis nature sumetur ratio generis. ex terminatione autem secundum ꝙ est in tali gradu entiū sumetur eius differētia specifica. Ex quo etiā patet ꝙ si aliqua natura nō sit terminata sed infinita in se. nō est in ea accipere neqꝫ genus neqꝫ speciem. hec ille. Eandē ponit conclusionem prima parte. q. 50. arti. 2° ad primū. Differētia inquit est que cōstituit speciem. vnūquodqꝫ autem cōstituitur in specie secundum ꝙ terminatur ad aliquē gradū specialem in entibus. quia species rerū sunt sicut numeri qui differunt per additionē ⁊ subtractionē vnitatis. ut dicitur. 8. metaphisice. In rebus autem materialibus aliud est quod determinat ad specialē gradū scilicet forma: ⁊ aliud quod determinatur scilicet materia. vnde ab alio sumitur genus ⁊ ab alio sumitur differētia. sed in rebus imaterialibus nō est aliud determinās ⁊ determinatū. sed vnaqueqꝫ earū secundum seipsam tenet determinatū gradū in entibus ⁊ ideo genus ⁊ differētia in eis non accipiuntur secundum aliud ⁊ aliud. sed secundum vnū ⁊ idē. quod tamen differt secundum considerationē nostrā in quantū intellectus noster considerat illā rē ut indeterminatā. uel ut indeterminate accipitur in eis ratio generis. in quantū vero cōsideratur ut determinata accipitur ratio differētie in eis. hec ille. ¶ 2a conclusio ꝙ in omni re que proprie reponitur in genere predicamentali differt quidditas a suo esse. Istā conclusionē probat sanctus Tho. prima parte. q. 3. arti. 5° vbi sic dicit. Omnia que sunt in genere vno communicant in quidditate uel essentia generis quod predicatur de eis in eo quod quid. differūt autem secundum esse. nō enim est idē esse hominis ⁊ equi nec huius hominis ⁊ illius hominis. ⁊ sic oportet ꝙ quecūqꝫ sunt in genere differant in eis esse ⁊ quod ē scilicet essentia. hec ille. Itē primo contra gentiles ca° 25° sic dicit. Quicquid est in genere secundum esse differt ab aliis que sunt in eodem genere. alias genus de pluribus nō predicaretur. oportet autem omnia que sunt in eodē genere in quidditate generis conuenire quia de omnibus in eo quod quid est predicatur. esse igitur cuiuslibet in genere existentis est preter eius quidditatē. hec ille. Item de potentia dei. q. 7. arti. 3° Nihil inquit

ponitur in gñe ſm ſuū eſſe ſed rōne ſue quidditatis. qō ex ħ p3. q2 eē vniuſcuiuſq3 ē ei ꝓpriū. ⁊ diſtinctū ab eē alteri⁹. ſ3 rō ſubē pōt eē cois. ꝓpter hoc etiam pħs dicit ꝙ ens nō pōt eē gen⁹. ⁊ ideo illud qō ē ſuū eſſe non eſt in genere. Item ṗmo ſen. diſ. 8. q. 4. arti. 2⁹ ponit eandē rōnē. Oē inqt qō ē in genere h3 qddi tatem differētē ab eſſe ſicut hō. humanitati eni ex ħ ꝙ eſt humanitas nō debeť eſſe in actu. pōt eni cogi tari humanitas. ⁊ tamē ignorari an aliquis ſit homo. ⁊ rō hui⁹ eſt q2 oē qō predicať de his que ſunt in gene re predicat quidditatē. cū genus ⁊ ſpēs ꝑdicenť i eo qō qd. illi aūt quidditati nō debeť eē niſi ꝑ hoc ꝙ ſuſ cepta eſt in iſto uel in illo. ⁊ iō quidditas generis uel ſpēi nō coicať ſm vnum eē oibus. ſ3 ſolū ſm vnā ra tionē cōem. vñ cōſtat ꝙ eē eius nō eſt ſua quidditas hec ille. ¶ 3ª ꝯ eſt. ꝙ oē qō ꝓprie eſt in genere h3 actū admixtū potentie. Iſtam ꝯnē ponit ſcūs Tho. ṗma pte. q. 3. arti. 5⁹. Spēs inqt cōſtituiť ex genere ⁊ diffe rentia. differentia aūt cōſtituēs ſpēm ſe habet ad il lud vnde ſumiť gen⁹ ſicut actus ad potētiā. aial eni ſumiť a natura ſenſitiua ꝑ modū cōcretionis. ħ enim diciť aial qō habet nām ſenſitiuā. rōnale ꝟo ſumiť a nā intellectiua. q2 rōnale eſt qō habet naturā intelle ctiuā. Intellectiuū aūt cōparať ad ſenſitiuū ſic act⁹ ad potentiā. ⁊ ſimiliter manifeſtū eſt in alijs. hec ille. Ex qb⁹ patet ꝙ cū ois ſpēs habeat gen⁹ ⁊ differētiā i ea eſt aliqd qſi potētiale. ⁊ aliud qſi actuale. ⁊ ꝯſiter omne qō poniť in gñe ꝓprie. ut ſpēs aut ꝑ ſe indiui duū generis h3 actū potentie admixtū. Vñ idē do ctor 2⁹ ſen. diſ. 3. arti. 5. ṗme qōnis. ſic dicit. Oē illud qō habet eē aliud a ſua quidditate. opoꝛtet ꝙ ſit i ge nere ſm Auicen. ⁊ ita opoꝛtet ꝙ oēs angeli ponanť i predicamēto ſubſtantie. hec eni eſt rō ſubſtantie ꝓut eſt predicamētū ſm Auicen. ut ſit res quidditatē ha bens cui debeať eſſe ꝑ ſe. non in alio. ſ. ꝙ ſit aliud ab ipſa quidditate. ⁊ ideo ex ipſa poſſibilitate qdditatis trahiť rō generis. ex cōplemēto aūt quidditatis tra hiť rō differentie ſm ꝙ appropinquat ad eē in actu. ſ3 hoc differenť cōtingit in ſubſtantijs cōpoſitis ⁊ ſim plicib⁹. q2 in cōpoſitis poſſibilitas eſt ex pte materie. ſ3 cōplemētū ex pte forme: ⁊ iō ex pte materie ſumiť gen⁹ ⁊ ex pte forme differentia. nō aūt ita ꝙ materia ſit genus aut differentia forma. cū vtrūq3 ſit pars. ⁊ neutrū ꝑdicať. ſ3 q2 mā eſt mā toti⁹ nō ſolū forme ⁊ forma ꝑfectio toti⁹ nō ſolū materie. ideo totū pōt de ſigri ⁊ ex mā ⁊ ex forma. ⁊ ex vtroq3. nomē aūt deſi gnās totū ex mā. eſt nomē generis. ⁊ nomē deſignās totū ex forma eſt nomē differentie. ⁊ nomē deſignās totū ex vtroq3 eſt nomē ſpēi. ⁊ hoc p3 ſi conſideretur quō corp⁹ ē genus aiati corpoꝛis. ⁊ aiatū ē differen tia. ſp eni inueniť genus ſumptū ab eo qō ē materia le. ⁊ differentia ab eo quod eſt foꝛmale. ⁊ idem eſt ꝙ differentia determinat genus ſicut forma mām. In ſimplicib⁹ aūt naturis non ſumiť genus ⁊ differentia ab aliquib⁹ ptib⁹ eo ꝙ cōplemētū in eis ⁊ poſſibilitas non fundať ſuper diuerſas ptes quidditatis. ſ3 ſup idē ſimplex quod quidē habet poſſibilitatē ſm ꝙ de ſe non habet eē ⁊ cōplemētū. ꝓut eſt quedā ſimilitu do diuini eē. ſ3 hoc quod appropinquat magis ⁊ mi nus ad participādū diuinū eē. ⁊ ideo qt ſūt grad⁹ cō plementi tot ſunt differentie ſpecifice. hec ille. Item de potentia dei. q. 7. arti. 3⁹. Quis materia nō ſit ge nus. nec forma ſit differētia. tñ rō generis ſumiť ex materia. rō differētie ſumiť a forma. ſicut patet ꝙ i homine natura ſenſibilis ex qua ſumiť rō aialis ē ma terialis reſpectu rōnis ex qua ſumiť rōnale. nā ani mal eſt qō habet materiā ſenſitiuā. rōnale aūt quod habet rationē. vñ in omni eo qō ē in genere opoꝛtet eē cōpoſitionē materie ⁊ forme. uel actus ⁊ potētie. Itē de ſpiritualibus creaturis. q. 5. ad 24ᵐ. In reb⁹ inquit cōpoſitis ex materia ⁊ forma. gen⁹ ſumitur a materia ⁊ differentia a forma. ita tñ ꝙ ꝑ mām nō in telligať materia ṗma. ſ3 quoddā eē imperfectū ⁊ ma teriale reſpectu eē ſpecifici qō ꝑ formā recipit. ſicut eē animalis eſt imꝑfectum ⁊ materiale reſpectu eſſe hominis. tamen illud duplex eē nō eſt ſm aliā ⁊ aliā formā. ſ3 ſm vnam formā que homini dat nō ſolum hoc qō eſt eē aial. ſ3 etiam hoc qō eſt eē hominē. ani ma autē alteri⁹ animalis dat ei ſolū eſſe aial. vñ aial cōe nō eſt vnū re. ſ3 tñ rōne. quia non ab vna ⁊ eadē forma homo eſt aial ⁊ aſinus. ſubſtracta igiť materia a ſpūalibus ſubſtantijs remanebit ibi genus ⁊ diffe rentia nō ſm materiā ⁊ formā. ſ3 ſm ꝙ conſideratur in natura ſpūali tam illud qō eſt cōe ſibi ⁊ iꝑfectio ribus ſubſtantijs q̄3 etiam illud qō eſt cōe ſibi ꝓpriū. hec ille. ¶ 4ª ꝯ ē ꝙ deus nō ē ꝓprie i aliq̄ gñe ⁊ dico ꝓprie i gñe. ſic. ſ. ſpēs uel idiuiduū. Iſta ꝯ ſeqť ex ꝑdi ctis. ſi eni oē qō eſt in genere. opoꝛtet eē finitū ⁊ ter minatū ad aliquē certū gradū in entib⁹ iuxta ṗmam ꝯnem. ⁊ vlterius opoꝛtet ꝙ ei⁹ eē ſit aliud a ſua qddi tate iuxta 2ᵃᵐ. rurſus opoꝛtet illud eſſe partim actu ptim i potētia cū deus ſit oio illimitatus. ⁊ ſit ſuū eē ⁊ ſit act⁹ pur⁹. ſeqť ꝙ de⁹ nō ſit ꝓprie in gñe. Et iſtas ꝓbatiōes ponit ad iſtā ꝯnē ſcūs Tho. locis preallegatis. ¶ 2⁹ probať eadē ꝯ ſm eū ꝯ ꝯtra genti. ca⁹ 25⁹. Omne inquit quod eſt in genere habet aliqd in ſe ꝑ qō natura generis deſigtur ⁊ determinať ad ſpeciē. nihil enim eſt in genere qō non ſit in aliqua eius ſpe cie. hoc autē in deo eſt iꝑoſſibile. iꝑoſſibile ē igiť deū eē in aliquo gñe. Minorē hui⁹ argumēti ꝓbat ca⁹ 24⁹ multipliciter. Tum ṗmo q2 impoſſibile eſt aliqd eē in actu. niſi in omnib⁹ exiſtentibus quib⁹ eſſe illius ſubale deſigtur. nō eni pōt eſſe aial i actu qn ſit aial rōnale uel irrationale. vñ ſm ħ etiā platonici ponē tes ideas. non poſuerunt ideas generū ꝑ ſe exiſten tes q̄ deſigntur ad eē ſpēi ꝑ differentias eſſentiales. ſed poſuerunt ideas ꝑ ſe exiſtentes ſolarū ſpecierꝫ que ad ſui deſignationē non indigent eſſentialibus differentijs. ſi igitur diuinū eſſe ꝑ aliquid ſupadditū deſignetur deſignatione eſſentiali. ipſū eſſe nō erit in actu niſi illo ſuperaddito exiſtente. ſed ipſum eſſe diuinū eſt ſua ſubſtantia. ergo ſubſtantia diuina non poteſt eſſe in actu niſi aliquo ſuueniēte. ex q̄ poteſt concludi ꝙ non ſit per ſe neceſſe eſſe. cuius ꝯtrariū ſuperius dicit ſe probaſſe. Tum 2⁹ quia illud qō ad diť alicui ad deſigtionē illi⁹ deſignatiōe eētiali. nō

cõstituit rõnem ei⁹ ſ3 ſolũ eſſe in actu. rõnale enĩ additũ aiali acquirit aiali eſſe in actu. nõ aũt conſtituit rõnem aialis inq̃tũ aial eſt. nam differentia non intrat diffinitionẽ generis. ſ3 ſi in deo addat̃ aliqd de ſignificatiõe eẽntiali ipſũ deſignãs. oportet q̃ illud cõſtituat ei cui addit̃ rõnem ꝓprie qdditatis ei⁹ ſeu nature. nã qd ſic addit̃ acquirit eſſe in actu ipſi rei. hoc aũt. ſ. eſſe in actu eſt ipſa diuina eſſentia. ut ſup̃ dicit ſe oñdiſſe. ḡ īfert q̃ ſup̃ diuinũ eſſe nihil põt addi qd deſignet ipſũ deſignatione eſſentiali. Tum 3°. qꝛ oẽ illud ꝑ qd res ↄſequit̃ eſſe ī actu ⁊ ẽ intrinſecũ rei. uł eſt tota eſſentia. uł pars eſſentie. qd aũt deſiḡt aliqd deſignatione eſſentiali facit rem eſſe in actu ⁊ eſt intrinſecũ rei deſignate. alias ꝑ illud nõ poſſet deſiḡri ſubſtantialiter. ḡ oportet q̃ ſit uel ipſa eſſentia rei uł pars eſſentie. ſ3 ſi aliqd addat̃ ad eſſe diuinũ hoc nõ põt eſſe tota eſſentia dei. qꝛ iam oñſum eſt q̃ eẽ dei nõ ẽ aliud ab ei⁹ eẽntia. relinquit̃ ḡ q̃ ſit pars eẽntie ⁊ ſic de⁹ erit cõpoſitus ex ꝑtib⁹ eſſentialib⁹. cui⁹ contrariũ dicit ſupi⁹ ſe monſtraſſe. Tum 4°. qꝛ oẽ illud qd indiget aliq̃ ſupaddito ad hoc q̃ poſſit eſſe in potentia reſpectu ei⁹. ſ3 diuina ſubſtantia nõ eſt aliquo mõ in potentia. ut ſup̃ dicit ſe monſtraſſe. ſ3 ſua ſubſtantia eſt ſuũ eſſe. igit̃ eſſe ſuũ nõ poteſt deſiḡri deſignatione ſubſtãtiali ꝑ aliquid ſibi ſupadditũ. Ecce q̃tuor ꝓbationes q̃ diuina eſſentia nõ põt habere differentiã ſui ↄſtitutiuã. ac ꝑ hoc nec eſt in ḡñe ſicut ſpecies. ❡ 3°. ꝓbat̃ eadem ↄ̃ ꝑ eũ ibidẽ ca° 25°. Unũquodq̃ colloca t̃ in genere rõne ſue quidditatis. genus enĩ p̃dicat̃ in qd eſt. ſ3 quidditas dei eſt ipſum eſſe ei⁹ ſm qd nõ collocat̃ aliqd ī genere. qꝛ ſic ens erit gen⁹ qd ſiḡt ipſum eſſe. relinquit̃ ḡ q̃ deus nõ ſit in genere. Q̃ autẽ ens nõ poſſit eſſe genus. ꝓbat̃ ꝑ p̄hm in hunc modũ. Si ens eẽt gen⁹ oporteret aliquã differentiã inueniri ꝑ quã traheret̃ ad ſpẽm. nulla aũt differentia ꝑticipat genus. ita. ſ. q̃ genus ſit in rõne differentie. qꝛ ſic genus poneret̃ bis in diffinitione ſpẽi ſ3 oportet differentiã eſſe preter illud qd intelligitur in rõne generis. nihil aũt põt eſſe preter illud qd intelligitur ꝑ ens ſi ens ſit de intellectu eoꝝ de quib⁹ predicat̃. ⁊ ſic per nullã differentiã ↄtrahi põt. relinquitur ergo q̃ ens nõ ſit genus. vñ ex hoc de neceſſitate concludit̃ q̃ de⁹ non ſit in genere. Ex q̃ etiã p3 q̃ de⁹ diffiniri nõ põt. qꝛ omnis diffinitio eſt ex genere ⁊ differentijs. p3 etiã q̃ non põt demonſtratio de ipſo fieri. niſi ꝑ effectũ. qꝛ principiũ demõſtrationis eſt diffinitio ei⁹ de quo fit demõſtratio. hec ille. Eandẽ. ſ. vltimã rõnẽ ponit prima pte. q. 3ª. arti. 5°. vbi ſic ait. Cũ eſſe dei ſit ei⁹ eſſentia. ſi de⁹ eſſet in aliquo genere oporteret q̃ ens eſſet gen⁹ illius. nã genus ſiḡt ſubſtantiã rei cũ p̃dicet̃ in eo qd qd. oñdit aũt p̄hus 3°. metaphiſice. q̃ ens nõ põt eſſe genus alicuius. oẽ enĩ gen⁹ habet differentias que nõ participãt eſſentiam generis. nulla aũt differentia põt inueniri que erit extra ens. qꝛ non ens nõ põt eſſe differentia. vñ relinquit̃ q̃ de⁹ non ſit in genere. hec ille. ❡ 5ª ↄ̃ ẽ q̃ deus non eſt in genere reductiue. Hanc ↄ̃nem ꝓbat ſanct⁹ Tho. p̃ma pte vbi ſupra. Aliqd inquit eſt ī genere dupliciť. vno mõ ſimpliciter ⁊ ꝓprie. ſicut ſpecies ⁊ que ſub eis continent̃. alio modo ꝑ reductionem. ſicut p̃ncipia ⁊ priuationes. ſicut punctũ ⁊ vnitas reducunt̃ ad genus quãtitatis. cecitas aũt ⁊ priuatio quelibet reducit̃ ad genus ſui habitus. neutro aut modo deus eſt in genere. Q̃ enĩ deus nõ poſſit eſſe ſpecies alicuius generis. tripliciter oſtendi põt. hec ille. Et oſtenſa triplici rõne quaꝝ ſnĩa ſuperi⁹ recitata eſt. ſubdit. Q̃ aũt deus non ſit in genere ꝑ reductionẽ ut p̃ncipiũ. manifeſtũ eſt ex eo q̃ p̃ncipiũ qd reducit̃ in aliquod gen⁹ non ſe extẽdit vltra illud genus. ſicut punctũ nõ eſt principiũ niſi quantitatis continue. ⁊ vnitas quãtitatis diſcrete. de⁹ aũt ẽ principiũ toti⁹ eſſe. vñ non cõtinet̃ in aliquo genere ſicut principiũ. hec ille. Sciendũ tñ q̃ oppoſitũ hui⁹ ↄ̃nis dum fuit iuuenis tenuit in ſcripto ſ̃ ſen. diſ. 8. vbi q. 4. arti 2°. ad 3ᵐ ſic ait. Non oportet q̃ deus ſit in genere ſubſtantie ſicut contentũ. ſed ſolũ ſicut p̃ncipiũ habens in ſe omnẽ perfectionẽ generis. ſicut vnitas in numeris. hec ille. Item de potẽtia dei. q. 7. arti. 3°. ad 7ᵐ. Lic3 inq̃t deus nõ ꝑtineat ad gen⁹ ſubſtantie quaſi in genere cõtentũ ſicut ſpẽs uel indiuiduũ ſub genere cõtinet̃. põt tñ dici q̃ ſit in genere ſubſtantie ꝑ reductionẽ ſicut p̃ncipiũ ⁊ ſicut punct⁹ eſt p̃ncipiũ quãtitatis cõtinue ⁊ vnitas in genere numeri. hec ille. Sed tenẽdũ eſt quod vltimo dixit in ſũma. Et in hoc prim⁹ articulus terminatur.

Quantũ ad ſecũdũ articulũ mouent̃ dubitatiões ↄtra ↄ̃nes ſupra poſitas. Et quidẽ ↄ̃ primã arguit vnus doctor. ſ. Scotus ⁊ qdã alij ꝓbare volẽtes q̃ oĩs res que ꝑ ſe ponit̃ in genere eſt intrinſece cõpoſita ex aliquo mãli ⁊ aliquo potentiali. cui⁹ oppoſitũ ponit prima pars illi⁹ ↄ̃nis. Arguũt igit̃ ſ̃. Nam cõmentator dicit 12°. metaphiſice cõmẽto 10. Q̃ia q̃ trãſmutant̃ hñt materiã. ſ3 nature materiarũ diuerſant̃ ſm modos nature tranſmutationis. cũ ergo ſint modi trãſmutatiõis diuerſorũ generũ. ſequit̃ q̃ ſint mãe etiã diuerſoꝝ geneꝝ ꝓprie illis. cõſtat etiã q̃ diuerſi ſũt actus formarũ diuerſoꝝ generum. ergo quodlibet ens cõpoſitũ ẽ ex proprio actu ⁊ ꝓpria potẽtia illius generis. ❡ 2° quia eodem libro cõmento 14°. dicit q̃ q̃uis materia p̃ma ſit vna. tamen multa eſt in potentia ⁊ habilitate. ⁊ qdlibet ens cum materia cõi habet materiã ꝓpriam. ⁊ ſubdit. Non enĩ quodlibet ens fit ex qualibet potentia. ſ3 vnũquodq̃ entiũ fit ex eo qd ẽ in potẽtia illud qd fit. i. ex ꝓpria potẽtia. ita q̃ numerus potẽtiarũ eſt ſicut numer⁹ ſpecierũ generabiliũ ⁊ dixit h̃ Arĩ. qꝛ opinat̃ q̃ prima materia eſt vnum ſm ſubiectũ. ⁊ multa ſm habilitatẽ. hec cõmentator Ex q̃ auctoritate p3 q̃ q̃libet ſpẽs entiũ generabiliũ h3 vltra cõem mãm ꝓpriã mãm ⁊ potentiã ex q̃ fit. ⁊ ſunt tot tales potentie proprie q̃t ſunt ſpẽs generabiliũ entiũ. ❡ 3°. qꝛ eodẽ libro cõmẽto 23°. vbi ſoluit queſtionẽ motã in. 3°. Arĩ. ſ. principia omniũ predicamentoꝝ ſint eadẽ uel diuerſa. dicit cõmentator cũ p̄ho q̃ omniũ principia ſũt eadẽ ſm ꝓportionẽ. non autẽ ſm numerũ. vñ cõmentator ait. In vnoquoq̃

pdicamētoꝝ accñtiū īueniūẗ pncipia quoꝝ ꝓportio
ad illa est sicut ꝓportio pncipioꝝ substātie ad substā/
tiā. nō ꝙ habeāt illā eandē nām. ⁊ legē. Et dicere ꝙ
pncipia sūt eadē ꝓportionaliter est ut dicere ꝙ mā ⁊
forma ⁊ puatio sunt principia decē pdicātoꝝ. ſꝫ q̄ sūt in
suba differunt ab eis que sūt cuiuslibet pdicamēti. ⁊
similiter ea q̄ sūt vniuscuiusq̄ pdicti differūt ab aliis.
hec cōmentator. ¶ 4º. qꝛ Auicen. 2º sue metaphisice
dicit. Nulla cathegoria est q̄ nō hꝫ exitū de potentia
sua ⁊ suū effectū. vult ḡ ꝙ in q̄libet pdicato sit ꝓpria po
tentia ⁊ ꝓpriꝰ actꝰ. ¶ 5º arguiẗ rōnibꝰ. Ois res diffi/
nibilis est cōposita ex distinctis ptibꝰ intrinsecis. sed
ois res p se exñs in gñe est diffinibilis. igiẗ ⁊c. aᵃ pꝫ p
phm 7º metaphisice vbi ait. Quā ois diffinitio rō est
⁊ ois rō hꝫ ptes. ut aūt rō ad rem. ⁊ ps rōnis ad ptem
rei similiter se hꝫ. vbi pꝫ ꝙ phus vult ꝙ sicut tota diffi/
nitio totā rē sigt. sic pars diffinitiōis sigt ptē rei. ⁊ per
ɔñs oē diffinibile hꝫ ptē. ¶ Confirmaẗ. qꝛ cōmētator
cōmento. 33. dicit. Queadmodū ingt diffinitio decla
rat qdditatē rei. ita ps diffinitionis declarat ptē qddi
tatis rei. ¶ Cōfirmaẗ vlteriꝰ. qꝛ phs eodem libro di/
cit. ꝙ si neq̄ vna substātia est ex substantiis. in poté/
tia esset suba oio. q̄re neq̄ rō vtiq̄ eēt neq̄ vniꝰ sub/
stantie. ecce ꝙ phs infert ꝙ si ois substantia erit sim/
plex nulliꝰ substantie esset diffinitio. q̄ ɔña super hoc
fundaẗ ꝙ oē diffinibile est cōpositū. vñ cōmentator
ibidem cōmento. 50. ait. ꝙ oēs estimauerunt ꝙ sub/
stantie sint cōposite ex hoc ꝙ cōcedunt ꝙ diffinitio/
nes sigñt cōpositū. pꝫ igiẗ aᵃ predicte rōnis. Sed hᵃ
ꝓbaẗ. qꝛ ut pꝫ ex eodem 7º. ad diffinitionem sufficit
genus ⁊ differentia. cū ḡ omnis species habeat ge/
nus ⁊ differentias. sequiẗ ꝙ quelibet sit diffinibilis.
Nec obstat ut dicūt si quis dicat ꝙ accñia diffiniunẗ
p additamēta. qꝛ hoc nō est qꝛ sint simplicia. ſꝫ ꝓpter
eoꝝ realem dependentiā essentialē ad subiectū ꝓ/
pter quā diffiniunẗ p subiectū. ⁊ etiā qꝛ eoꝝ differē/
tie nō sunt nobis note. qm̄ si essent nobis note ita dif/
finirenẗ sine addito sicut substātie. ¶ 6º. ꝙ si hoc non
esset. hoc maxime videreẗ verū de accidentibꝰ q̄ vi/
denẗ esse forme simplices. ſꝫ hoc falsum est. qḋ patet
Tum pᵒ. qꝛ ois mutatio p se vna ē ad terminū per se
vnū. sed dealbatio est p se vna mutatio ut patet. ḡ est
ad terminū p se vnū. ille aūt terminꝰ nō ē aliq̄ forma
simplex. qꝛ illa nō fit nisi per accñs. ut patet ex 5º me/
taphisice. ḡ est compositū per se de genere accñtis. ⁊
sic pōt argui de q̄libet alia forma accidentali. Tum
2º. qꝛ simplicitas est pfectio simpliciẗ ſm oēs. ḡ quāto
aliqḋ ens est simpliciꝰ: tanto est simpliciter pfectius.
⁊ per ɔñs si accñs nō esset cōpositū. sed penitus sim/
plex intrinsece ipsum esset simpliciter pfectiꝰ substā/
tia cōposita qḋ est falsum. Tum 3º. qꝛ idem est susce/
ptiuū motus ⁊ termini motꝰ. sed dealbationis supfi/
cies non est pmū susceptiuū cū sit actus ⁊ forma. mo
tus aūt est actꝰ entis in potentia ſm ꝙ est in potētia.
qua ꝓpter oportet susceptiuū eiꝰ esse potentiā. ſꝫ po
tentia receptiua alicuiꝰ rei est de genere illius rei. ut
dicit cōmentator. 7º phisicoꝝ cōmēto. 9. i fine. igiẗ.
¶ 7º. qꝛ genꝰ ⁊ differentia ſꝫ sumunẗ a diuersis reali/
tatibꝰ illiꝰ qḋ est in tali genere ⁊ hꝫ talem differentiā
qḋ pꝫ. tum auctoritate Ari. 8º metaphisice dicentis.
Oportet rōnē. i. diffinitionē esse orationem longā q̄
sigt aliqd de aliq̄. ita ꝙ oportet illud esse mām. illud
ꝟo formā. Tum 2º. qꝛ si illa realitas a qua accipiẗ ge
nus esset vere tota qdditas rei. solum genus cōplete
diffiniret. similiter genus ⁊ differentia nō differrent
quia rō ex eis cōposita nō indicaret p̄ idem diffinito.
vnaqueq̄ eni rō ē semel ipsa. ⁊ ideo illa rō q̄ exp̄me
ret eam bis nō indicaret p̄ idē quidditati illiꝰ rei. Tū
4º. qꝛ realitas a qua sumiẗ genꝰ est pncipiū realis cō/
uenientie cū specie illa. ⁊ realitas a qua sumiẗ diffe/
rentia est reale pncipiū discōuenientie ⁊ differentie.
ſꝫ nō est possibile eandē realitatē esse pncipiū realis
cōuenientie ⁊ realis drie aliquoꝝ ad inuicē. ḡ alia ē
realitas a qua sumiẗ genus. ⁊ alia a qua sumiẗ diffe/
rentia. Tum 5º. qꝛ si nō essent due tales realitates in
diffinitiōe. semp cōmitteret nugatio. qꝛ idē diceret
realiter per genꝰ ⁊ differentiā. Nec valet si dicaẗ ꝙ
differunt penes modos siue rōnes cōsiderandi. s. rō
determinabilis ⁊ determinatiui. hoc inquā nō valet.
qꝛ tunc est nugatio qn̄ positis diffinitiōibꝰ ꝓ rebꝰ idē
bis dr. pmo periarmenias. ſꝫ positis rōnibꝰ generis
⁊ differentie idē bis diceretur. Cōfirmaẗ ꝙ ſm Ar.
p̄ periarmenias hic est nugatio: pedes habēs bipes.
⁊ tñ est alia rō cōcipiendi. Tum 6º. qꝛ dato ꝙ intelle/
ctꝰ nūq̄ cōsideraret. tñ nā generis ex nā rei erit con/
trahibilis. ⁊ differentia esset ɔtrahens ⁊ hꝫ ſm eādem
ɔtractionē numero respectu eiusdem ⁊ ſm idem. qꝛ
ſm ꝓpriū ɔceptū. ḡ pter itellectū distinguiẗ. Tū 7º.
qꝛ ɔcipiēdo genꝰ. aut ɔcipiẗ aliqd rei i spē. aut nihil. ⁊
siliter de dria. si nihil. ḡ sūt ɔceptꝰ ficticii. si aliqd. aut
idē. aut aliud i re. Si 2º hēẗ ꝓpositū. Si deẗ ꝙ eadē
realitas ɔcipiẗ q̄ nata est formare distinctos cōceptꝰ
s. gnis ⁊ differentie. Cōtra. qꝛ vnaq̄q̄ res nata ē for
mare vnū ɔceptū sibi adeq̄tū. alias nō esset vnū co/
gnoscibile. qꝛ nec vnico actu ſꝫ illū formando videẗ
imutare itellectū q̄ntū i se possibilis est imutare. Tū
8º. qꝛ licꝫ forte aliq̄ res posset imutare itellectū ad di
uersos ɔceptꝰ. tñ hō nō videẗ eē possibile. vbi obiecti/
ue nata est res facere diuersos ɔceptꝰ ⁊ habitꝰ i intel
lectu ita diuersos ac si eēnt diuersaꝝ rerū. ſꝫ sic ē de
gñe ⁊ dria. ut pꝫ de geometria ⁊ pspectiua. Tū 9º. qꝛ
obiecta pcedūt actꝰ. ḡ distinctio obiectoꝝ nō ē p actꝰ
igiẗ cū genꝰ ⁊ differētia ɔceptibiliẗ distinguāẗ. illa di
stinctio supponit distinctionē porē i obiectis ɔceptis
Tū 10. qꝛ ex nā rei accipiēdo ɔceptū obiectiue ut pos
sibile ɔcipi absq̄ actuali ɔceptiōe. aut est idē ɔceptꝰ
gnis ⁊ drie aut nō. si nō. hēẗ ꝓpositū. si sic. aut ē idē
ɔceptui vniꝰ drie tñ ⁊ tūc nō pdicabiẗ nisi de vna spē
aut cuiuslibet drie. ⁊ tūc uel tot erūt ɔceptꝰ gnis q̄t
differentiaꝝ. uel si tñ vnꝰ ɔceptꝰ gnis. ɔceptꝰ differē
tiaꝝ erūt oio idē illi ɔceptui. ac p hō int se erūt idē oio
Tū 11º. qꝛ tūc due visiones itellectuales nō possent
esse respectu gnis ⁊ differētie. ꝓbaẗ qꝛ visio nō ē nisi
obiecti pmi realiẗ exñtis ⁊ pncipaliẗ. Ex q̄ sequiẗ ꝙ
itellectꝰ diuinꝰ nō cogñsceret illa ut distīcta obiectiua
nisi ponaẗ in ea cognitio abstractiua ⁊ tūc imperfecta.

Tum 1º qꝛ cõceptus generis ⁊ differentie sūt ꝑ di‑
uersi in nullo qdditatiue cõuenientes. alias differētia
iterū differret ꝑ aliā differētiā. Tū 2º qꝛ aliqd qddi‑
tatiue includit̃ in gñe qḋ non includit̃ in differentia.
qꝛ gen⁹ ꝓximū. puta aīal icludit oēs differentias su‑
periores. ſ3 differētia ꝓxima puta rōnale nō icludit
differētias ꝑcedētes qdditatiue ⁊ formalit̃. alias iol
diffinitione cõposita ex genere ꝓximo ⁊ differentia
ꝓxima ul' vltima eēt nugatio. Tū 4º qꝛ ſi int̃ reali‑
taté gnīs ⁊ realitaté differētie nō erit distictio ex nā
rei an̄ ɔsiderationé intellect⁹. tūc vbicūq̧ realit̃ iclu‑
deret̃ ɔcept⁹ gnīs icluderet̃ ɔcept⁹ dr̃ie. ⁊ tunc aīn⁹
icluderet rõnale. Et ſic p3 ex iſtis ꝙ aſſūptū dicti ar‑
gumēti eſt verū. ſ. ꝙ gen⁹ ⁊ differētia ſumūt̃ a diuer
ſis realitatib⁹. ⁊ ɔ̄r ꝙ oīs ſpecies ɔtenta ſub gñe
includit plures realitates intrinſecas. ¶ Contra 2ᵃᵐ
ptē dicte ɔ̄nis arguit Gregoꝛ⁹ de arimino. qꝛ dicere
ꝙ oīs res ɔtēta in gñe ſit terminata ⁊ finita in entita‑
te ⁊ ꝑfectione eſt ad placitū dictū ⁊ ſine rōne. Quis
eni inſtantia dari nō poſſit niſi in ꝓpoſito. qꝛ ſolū de⁹
eſt infinit⁹ ſm ꝑfectioné. ipſa tñ nō babet neceſſariā
apparentiā veritatis. qꝛ quod non tollit a re illud ꝓ‑
pter qḋ ponit̃ in aliq̄ pꝛedicamento nō ipedit illā eē
in aliq̄ ꝑdicamento. infinitas aūt ꝑfectionis nō tollit
a re qn ipſa ſit ens per ſe ⁊ ꝑ ɔ̄ñs qn ipſa ſit ſubſtantia
imo tali rei maxime cõuenit eſſe ꝑ ſe ens ⁊ non alio.
Et ſi dicat̃ ꝙ cõmentatoꝛ dicit 2º metaphiſice cõmē‑
to. 33º. Genus differt a mā qꝛ mā dicit potentiā purā
gen⁹ aūt dicit formā mediā inter potētiā ⁊ actū. act⁹
aūt receptus a potentia cõtrahit̃ ad determinatam
ꝑfectioné. Nō valet hoc ſiqdé. Tum ꝑ qꝛ illud é ɔ̄ te
qui nō ponis plures formas ſubſtantiales in eodem.
⁊ ꝑ ɔ̄ñs fingere nō potes q̄ ſit illa forma mediā int̃ po
tentiā ⁊ actū. Tum 2º qꝛ ſi eēnt plures forme adbuc
genus totū ſignet ⁊ nō tm̄ ptē. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs ita ſigt vltimā
ſicut mediā. Tum 3º qꝛ in ſubſtātijs creatis abſtracti
⁊ in qualitatib⁹ q̄ oēs ſunt in ꝑdicamentis ſm te. ipoſ
ſibile eſt aſſignare talem formā mediā. Tum 4º qꝛ il
lud dictū nō inducit̃ ad mentē cõmentatoꝛis. vñ cõ‑
mentatoꝛ nō dicit ꝙ gen⁹ ſignificet formā mediā. ſ3
dicit ꝙ gen⁹ eſt forma vniuerſalis. ⁊ poſt dicit ꝙ eſt
vnū in forma media inter potentiā ⁊ actū. nec aliud
intendit niſi ꝙ gen⁹ qḋ iō dicit̃ forma qꝛ eſt pars diffi
nitionis. ⁊ quelibet pars diffinitionis dicit̃ forma 2º
phiſicoꝝ. aut quia ipſum eſt pꝛedicabile de alio. ⁊ pꝛe
dicabile uel pꝛedicatū reſpectu ſubiecti dicit ſimili‑
tudiné forme. Vñ frequent̃ cõmentatoꝛ vocat pꝛe‑
dicatū diſpoſitioné ⁊ ſubiectū diſpoſitū. ut p3 12º me‑
taphiſice. dicitur ẜo forma media inter potentiam ⁊
actū. qꝛ gen⁹ ſigt totā rem. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs magis diſtincte q̄
nomé ſignificās ꝑciſe mām rei q̄ nō eſt res niſi i potē‑
tia pura. ⁊ qꝛ ipſū ſigt rem vniuerſali⁹ q̄ ſpēs uel dif‑
ferentia. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs min⁹ diſtincte ⁊ in actu. ideo dicitur
mediū inter potentiā ⁊ actū. ⁊ hoc magis pōt haberi
ab eodé 8º metaphiſice cõmēto 6º. Et ſiliter 7º libro
cõmēto 43º. Et ſic p3 ꝙ defenſio illa nō valet. ¶ Si‑
militer ɔ̄ eandé ptē ɔ̄nis arguit Aureol⁹. qꝛ pꝛedica‑
mētū ſube videt̃ ſumi a ꝑ ſe eē. Vtrū aūt illud qḋ eſt
ꝑ ſe ſit limitatū aut illimitatū videt̃ accidere. vñ phs
dicit 6º topi⁹. ꝙ ſi linea eēt infinita adbuc cõpeteret
ſibi rō linee ⁊ diffinitio. et Auicen. 2º metaphiſice ca.
2º dicit ꝙ qui imaginat̃ coꝛp⁹ infinitū. non imaginat̃
nō coꝛp⁹. Et ſimiliter videt̃ ꝙ q imaginat̃ ſubſtantiā
infinitā. nō imaginat̃ nō ſubſtantiā. igit̃ illimitatio ⁊
indeterminatio nō tollit qn aliqd ſit in gñe. ¶ Contra
2ᵃᵐ ɔ̄né arguit Aureol⁹. pmo. qꝛ ſi illa ſit vera: nul‑
la creatura erit in pꝛedicamento. cū in creatura eſſe
non differat ab eſſentia. ſic nec in creatoꝛe. ¶ 2º qꝛ ɔ̄
aſſignat nō cauſā ꝓ cauſa. eſto eni ꝙ qdditas babe‑
at plures ɔcept⁹ vnū cõem ⁊ aliū ſpecifice determi‑
nantē. nō apparet cur nō ſit in genere. Quis eſſe illi⁹
nō differat a quidditate. ¶ 3º quia pꝛitū ſic abſtrabit
ab eſſe ut tñ res qñ ſūt ſint i ꝑdicamēto. vñ ſi ſpēs nō
ē de neceſſitate adbuc remanerēt i ꝑdicamēto. ut p3
de celo ⁊ intelligētijs ſm phos. ¶ 4º arguit Grego
ri⁹. qꝛ eſto ꝙ eſſe creature differret ab eſſentia ɔ̄ſtat
tñ ꝙ ipſa eſſentia rei nō eſt cõpoſita ex eſſe ⁊ eſſentia
alias in vna re eſſent infinite eſſentie uel infinita eē.
uel dabit̃ eſſentia non cõpoſita ex eſſe ⁊ eēntia. ſ3 ſm
te eēntia eſt de ꝑ ſe ⁊ directe in ꝑdicamento ⁊ ꝑ ſuam
qdditaté ⁊ eſſentiā reponit̃ res in pꝛedicamento ⁊ in
gñe ⁊ in ſpecie. ipſum aūt eſſe in gñe eſt ꝑ reductioné
ſm te. ḡ nō oé qḋ eſt ꝑ ſe i ꝑdicamēto é cõpoſitū ex eē
⁊ eſſentia. ¶ 5º arguit ſic. qꝛ ſm te accñа non babent
ꝓpꝛiū eſſe aliud ab eſſe ſubſtantie. ⁊ tñ accñа ſūt ꝑ ſe
in pꝛedicamento. nec pōt dici ꝙ cõpoſitū ex eſſentia
q̄ eſt accñs ⁊ eſſe ſit in pꝛedicamēto. qꝛ ut dictū é ac‑
cidens nō b3 ꝓpꝛiū eē ſed exiſtit ꝑ eſſe ſubſtantie ut
dicis. ſ3 tale eſſe nō eſt i gñe accñtis. ſ3 ꝑ reductioné
eſt in genere ſubſtantie. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs cõpoſitū uel aggre‑
gatū ex ipſo ⁊ ex accñte non eſt per ſe in gñe accñtis.
¶ Contra 3ᵃᵐ ɔ̄nem arguit Aureol⁹. Rō integ gnīs ⁊
differentie accipit̃ ab intrinſeco cū ſint de conceptu
qdditatiuo ⁊ abſoluto cuiuſlibet rei. ſiue ḡ res babe‑
at aliqd ſupi⁹ ⁊ actuali⁹. ſiue nō. adbuc rō gnīs ſumi
pōt ex itrinſeco ſui. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs gen⁹ nō ſumit̃ ab aliq̄ po‑
tētiali i cõpatiõe ad aliqd ſupi⁹ ſe. ¶ 2º arguit Gre‑
goꝛi⁹ ꝙ iſta ɔ̄. ſ. ꝙ illud a q̄ ſumit̃ drīa ſe b3 ad illud
a q̄ ſumit̃ gen⁹ ut act⁹ ad potentiā. ɔtradicit alijs di‑
ctis ſci Tho. qm̄ ipſe vult ꝙ in boīe ⁊ in q̄libet ſub‑
ſtantia cõpoſita ſit tm̄ vna forma ſubſtantialis ⁊ per
eandem formā ſit bō intellectiu⁹ ⁊ ſenſitiu⁹. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs
ſenſitiuū i boīe nō eſt i potentia ad intellectiuū pl⁹ q̄
ſenſitiuū ad ſenſitiuū ⁊ intellectiuū ad intellectiuū.
bic autē expꝛeſſe dicit oppoſitū. Item ſup 2º me⁹ in
ſcripto dicit ꝙ gen⁹ dicit totā eēntiā rei ⁊ nō tm̄ for‑
mā. ⁊ eadé rōne nec tm̄ mām. ¶ Contra 4ᵃᵐ ɔ̄né ar‑
guit multiplicit̃ Gregoꝛi⁹. ꝑ ſic. Oē qḋ vere ꝑdicat̃ i
qd de ꝓnoīe demõſtrante ré aliquā. ⁊ etiā de ꝓnoīe
demõſtrante rem aliā ſpecifice diſtinctā a pꝛima. nec
tñ ſic ꝑdicat̃ de q̄libet eſt gen⁹ illi⁹ rei. ⁊ illa res eſt i ge
nere illo. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs in pꝛedicamēto vbi eſt gen⁹ illud. ſ3
boc nomé ſpūs vere pꝛedicat̃ in qd de ꝓnoīe demō‑
ſtrāte ré illā quā vocam⁹ deū. ⁊ etiā de ꝓnoīe demō‑
ſtrante aliquā ré ſpecie diſtinctā ab illa. ⁊ nō eodem
mō ꝑdicat̃ de oībus. ḡ ipſum eſt gen⁹ illi⁹ rei ⁊ ipſe eſt

res huiꝰ generis. ⁊ per ꝯñs de predicamẽto substãtie
cuius predicamenti genus est hoc coẽ spiritꝰ. 4ᵒʳ ꝓ-
positio nota ẽ ꝑ diffinitionẽ generis. etiã strictissime
sumẽdo genꝰ. Genꝰ eni diffinitur ꝙ predicatͬ de plu-
ribus differẽtibꝰ specie in eo quod qd est siue in quid
ꝑdicari aũt in qd strictissime sumitͬ: sicut sumitͬ in
maiori. dixi aũt ꝙ nõ ꝑdicatͬ de oĩbus. ꝓpter ens qd
sm aliqͣs in qd ꝑdicatͬ de quolibet nec tñ est genꝰ. pꝫ
etiã hec ꝓpositio inducendo. qꝛ eni aĩal ꝑdicatͬ in qd
de ꝓnoĩe demõstrante rẽ q̃ est hõ. ⁊ de ꝓnoĩe demõ-
strante rẽ q̃ est leo. ⁊ sic de pluribꝰ. ideo aĩal ẽ genꝰ illaꝝ
rerũ. ⁊ ille dicũtͬ esse in gñe aĩalis. ⁊ i ꝑdicamẽto sub-
stãtie cuiꝰ ꝑdicamẽti ẽ genꝰ subalternũ aĩal. Similitͬ
qꝛ color ꝑdicatͬ in qd de ꝓnoĩe demõstrante illã rem
q̃ ẽ albedo. ac etiã illã rẽ q̃ ẽ nigredo. ⁊ sic de pluribꝰ
distinctis sm spẽm: supposito grã exẽpli tales quali-
tates spẽ distingui. ideo dͬ genꝰ illarũ rerũ. ⁊ ille di-
cũtͬ esse ĩ illo genere ⁊ i ꝑdicamẽto q̃litatis. cuiꝰ ipsũ
est genꝰ subalternũ. Et sic in oĩbꝰ pateret similitͬ dis-
currẽti. Quod si qs instaret in ꝓposito. Eadẽ rõne pote-
rit quãlibet aliã rẽ negari ẽẽ in aliq̃ gñe. ⁊ dici ꝙ nul-
lus angelꝰ est in ꝑdicamẽto substãtie. nec aliqs color
in predicamento q̃litatis. nec vnq̃ꝫ poterit ꝓbari op-
positũ eo ꝙ illa sit ꝓpria rõ generis. ⁊ illo mõ tñ res
ꝓpriissime dicũtͬ esse in genere. hoᶜ ꝓbatͬ. nã ꝯstat ꝙ
h nomen spũs vere dͬ de deo. Vñ Ioh. 4.º deꝰ ipse-
met dixit. Deꝰ spũs ẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs de ꝓnoĩe demõstrãte
rem illã ꝓ q̃ i ꝓpositiõe ista supponit h nomẽ deꝰ. ꝑdi-
catͬ vere h ꝑdicatũ spũs dicendo hoc est spũs. cõstat
aũt ꝙ etiã in qd. vñ interrogãti qd est h hñ rñdebitur
spũs. nõ aũt si interrogetͬ q̃le est h uel sm aliqd aliud
ꝑdicamentũ. Item ꝯstat sm scripturas ⁊ sm omnes
ꝙ h nomen spũs ꝑdicatͬ de ꝓnoĩe demõstrãte aliã rẽ
quã vocamꝰ michaelẽ. ⁊ sic de multis. ⁊ cõstat etiam
ꝑ similẽ rõnẽ ꝙ ꝑdicatͬ i qd. Itẽ nõ sic ꝑdicatͬ de oĩbꝰ
nã demõstrato leone nõ vere dͬ h est spiritus. g̃ hoc
cõe spiritus est genus vere ⁊ ꝓprie ad illã rem q̃ di-
citͬ deꝰ. hoc aũt genꝰ nulliꝰ alteriꝰ ꝑdicamẽti veriꝰ põt
dici esse. imo nec vere nisi ꝑdicamẽti substãtie q̃re ⁊c̃.
Forte dicetͬ ꝙ h nomẽ spũs licꝫ ꝑdicetͬ de deo ⁊ an-
gelo. nõ tñ dicitͬ de eis sm vnã rõnem. ⁊ ideo nõ ẽ ge-
nus. sꝫ istud est ad placitũ ⁊ sine rõne. qꝛ aut itelligitͬ
ꝙ non dͬ de eis sm vnã rõnẽ specialissimã. ⁊ hoc ve-
rũ est. sꝫ h nõ ipedit qn sit genus. licꝫ ipediat ipsũ esse
spẽm specialissimã. aut intelligitͬ de rõne gñali. ⁊ hoc
falsũ est. nã sm vnã rõnem generalẽ huic noĩ cõuer-
tibilẽ vniuersaliter dͬ de deo ⁊ creatura spũali. siue
eni diffiniatͬ spũs sub̃a incorporea ⁊ imãlis. siue alia
diffinitione. illa diffinitio tã deo q̃ꝫ angelis erit cõue-
niẽs. Quod si h ꝓteruiendo negatͬ. simili mõ negari pote-
rit substãtiã dici sm vnã rõnem de corporea ⁊ incor-
porea. imo ut videtͬ multo magis. ⁊ sic ꝯñter poterit
negari angelũ esse in ꝑdicamento substãtie. qd nullꝰ
negat. ¶ 2.º ꝑncipaliter ꝯ eandẽ ꝯnem arguit sic. Pa-
ter filiꝰ creator ꝑncipiũ ⁊ plura similia sũt ꝑdicabilia
ad aliqd ⁊ ꝑ se relatiua. ac ꝑ hoc de ꝑdicamento rela-
tionis. ⁊ tñ ꝓprie dicũtͬ de deo. g̃ de deo ꝓprie dicũtͬ
ꝑdicabilia q̃ vere ⁊ ꝓprie sunt i ꝑdicamento. ꝑma ꝑs

ãtis patet. quoniã eis ꝯueniunt oĩa q̃ dicuntͬ a scis
⁊ phis reqri ad h ꝙ aliq̃ ꝑdicabilia sint ꝑ se ad aliqd.
2ᵃ etiã pars nulli catholico dubia esse põt. verissime
quidẽ ac ꝓpriissime ac ꝑº ⁊ ꝑncipalitͬ deꝰ est filiꝰ ⁊ patͬ.
vñ Damascenꝰ libro ꝑº. Sciendũ inqͭ ꝙ nõ ex nobis
translatũ est ad beatã diuinitatẽ paternitatis ⁊ filia-
tionis ac ꝓcessiõis nomen. e contrario aũt nobis inde ẽ tra-
ditũ. ut ait diuinus aplus. Flecto genua mea ad pa-
trẽ ex q̃ oĩs paternitas in celo ⁊ i terra noiatͬ. Et scri-
bitͬ ad Ephe. 3.º Creator etiã ꝓprie de solo deo dicitͬ.
similiter ꝑncipiũ verissime est deꝰ. Cõfirmatͬ hoc per
Augᵐ. 5. de trinitate. vbi ꝑꝰ q̃ꝫ distinxit ꝑdicatiões tã
affirmatiuas q̃ꝫ negatiuas ꝓprias singulis ꝑdicamẽ-
tis ꝯcludit in fine ꝙ filiꝰ nõ filiꝰ genitꝰ ⁊ nõ genitꝰ
siue ingenitus dicũtͬ relatiue. ⁊ sũt i ꝑdicamẽto rela-
tionis. vñ ait. Sicut eni genitus nõ ad seipsum dicitͬ
sꝫ ꝙ ex genitore sit ostenditͬ. ita cũ dicitͬ ingenitꝰ non
ad seipsũ dͬ. sꝫ ꝙ ex genitore non sit ondiťͬ. In eodẽ
tñ ꝑdicamento qd relatiuũ vocatͬ vtrũq̃ꝫ sigͭ vera-
citer. Et ante imediate dixit. Nõ recedit a relatiuo
ꝑdicamẽto cũ dicitͬ igenitꝰ. Quod si quis velit dicere ꝙ
ꝑdicta noĩa relatiua nõ sũt ꝓprie de ꝑdicamento re-
lationis. põt etiã si placet plura alia relatiua ⁊ queli-
bet ad placitũ excipe a ꝑdicto predicamento. ex hoc
aũt ꝙ ꝑdicti termini sũt ꝑ se de ꝑdicamento relatio-
nis. si rem quã sigͭ pater ⁊ filiꝰ ⁊ hꝫ in creaturis poni-
mus i ꝑdicamento relationis. necesse ẽ eadẽ rõne rẽ
etiã quã sigͭ in deo collocare i ꝑdicamento relatio-
nis. Idem pꝫ de ꝑdicamento actiõis. s. ꝙ de deo ve-
re ac ꝓprie ꝑdicatͬ. qnimo ut dicit Augᵘˢ 5.º de trinita-
te. Quod ad faciẽdũ attinet fortassis de solo deo rectis-
sime dicitͬ. solus eni deꝰ facit ⁊ nõ fit neq̃ꝫ patitͬ q̃tũ
ad eiꝰ ꝑtinet substantiã q̃ deus est. Vñ Augꝰ certissi-
me fuit hꝰ opinionis. s. ꝙ aliq̃ ꝑdicamẽta vere dicũtͬ
de deo. qd pꝫ i ꝑdicto libro ex hoc ꝙ ipse singula ꝑdi-
camẽta distinguẽs ⁊ ꝓprias eorũ ꝑdicatiões deter-
minans ꝯcludit caº. 8.º quedã de deo dici sm sub̃am
q̃dã ꝟo ad aliqd ⁊ sm relationẽ. ⁊ hoc tã q̃ꝫ verissimo
fundamẽto vtitͬ postmodũ in toto libro de trinitate.
Et ꝙ ꝓprie talia ꝑdicamẽta de ipso dicãtͬ euidẽtͬ in-
sup apparet. nã i eodẽ caº. ait alia predicamẽta q̃dã
dici de deo. sꝫ nõ ꝓprie videlicꝫ. sitꝰ habitꝰ tempus ⁊
vbi. vñ ait. Situs ꝟo ⁊ habitꝰ ⁊ loca ⁊ tpa nõ ꝓprie sꝫ
trãslatiue dicuntͬ de deo: ⁊ preterea remouet ab eo
predicamentũ passionis. ut ꝓxime allegatũ ẽ. remo-
uet etiã a deo predicamenta q̃litatis ⁊ quãtitatis cõ-
tinue eo ꝙ illa dicuntͬ ad se. ⁊ quecũq̃ꝫ dicuntͬ ad se
sm substãtiã dicuntͬ de deo. vñ mirũ est ꝙ ipse sic di-
ligenter distinxerit predicamenta ⁊ quedã remoue-
rit a deo quedã aũt ꝓprie ⁊ solũ dixerit ei cõuenire:
alia ꝟo sm substãtiã relationẽ ⁊ actionẽ dixerit ei cõ-
uenire. nisi voluerit illa tria predicamenta vere ⁊ ꝓ-
prie de deo dici. ¶ 3.º ꝑncipaliter arguit auctoritate
Ari. nã phs iz.º metaphisice i ꝑncipio volẽs loqui de
sub̃a abstracta. ⁊ ꝑncipalitͬ de ꝑma q̃ deꝰ est. inuens
distictionẽ entis i substãtiã ⁊ alia ꝑdicamẽta sepe ab
eo positã dicit substantiã esse ꝑncipaliorẽ ptẽ entis.
Ait enim sic. Eteni si ut totũ quoddã esse substãtia ẽ

p̄ma pars. ⁊ sic qḋ ꝯr̄ter. ⁊ ita p̄mū substātia deinde
q̄litas aut quantitas. qḋ exponēs cōmētatoꝛ cōmē/
to 2°. dicit. Et intēdebat Ari. ꝙ ens aut demonstrat
vnū genus ⁊ vnā nām aut genera diuersa. ⁊ qḋcūq̨
sit manifestū est ꝙ substātia est p̄oꝛ pars entis. ⁊ statī
phs p hoc ꝓbat qḋ dixit. tum q2 alia nō dicunt̄ sim/
pliciter entia: sed talia entia. tum q2 nullū alioꝝ ē se/
parabile. Et cōmentatoꝛ cōmento 3°. Nullū inquit
alioꝝ inuenit̄ simpliciter in se substantia. verbi grā
q2 qualitas nō dicit ens simpliciter neq̨ mot⁹. sed di
cit̄ esse qualitas ⁊ dicit̄ eē mot⁹. ens igit̄ principalit̄ ⁊
simpliciter est substātia. ⁊ subdit. Et cū dixit ꝙ sub̄a
dicit̄ ens simplicit̄ ⁊ alia p̄dicamēta s̄m cōparationē
dedit causā in hoc. ⁊ dixit. Et etiā nullū alioꝝ ē ab/
stractū ⁊ causa in hoc est ꝙ substantia est cōstās ens
p se ⁊ alia sunt in substātia. Ex quib⁹ patet ꝙ phus ⁊
cōmentatoꝛ in hac p̄te vtunt̄ hoc termino sub̄a s̄m
ꝙ est p̄dicamentū distinctū ꝯ̄ alia p̄dicamēta ⁊ p re/
bus q̄ sūt in tali p̄dicamento. sed statim p⁹ substantiā
diuidit in sensibilē ⁊ in insensibilem ⁊ generabilem ⁊
coꝛruptibilē ⁊ eternā. ⁊ post cōsiderationē de substā/
tia sensibili probat esse substantiam insensibilem ab/
stractam ⁊ imobilem. ⁊ deinde inquit. An hec sit vna
tm̄ uel plures. ⁊ terminat ꝙ plures. int̄ q̄s ē vna pri/
ma q̄ est nobilissima ⁊ finis ⁊ pfectio aliaꝝ ⁊ toti⁹ vni/
uersi quā nos deū appellam⁹. Ex quib⁹ euidenī cō/
cludit ꝙ s̄m mentē phi ⁊ cōmētatoris de⁹ est substā/
tia vere de p̄dicamēto substātie. ¶ 4°. p̄ncipalit̄ ar/
guit ꝯ̄ vnā rōnē factā ꝓ ꝯ̄ne. s. ꝙ si de⁹ esset in gene/
re ꝙ ens eēt gen⁹ illi⁹. q2. s. esse dei est ei⁹ eēntia. ⁊ sic
ens significaret essentiā dei. hoc inq̄t non valet. q2 si
ens ideo esset gen⁹ dei. q2 significaret ei⁹ essentiā se/
quit̄ ꝙ iā de facto ens sit gen⁹ si rō valeat. q2 ens de
facto siḡt essentiā cuiuslibet imediate. ut dicit phus
x°. metaphisice. ⁊ cōmētatoꝛ ibidē cōmento. 8°. Et 5°.
metaphisice vult phs ꝙ ens siḡt illa q̄ siḡnt dictiōes
p̄dicamētoꝝ. ⁊ constat s̄m scm̄ Tho. ⁊ s̄m veritatem
ꝙ p̄dicamēta siḡnt essentias aliquaꝝ rerū. cum h̄ tn̄
ꝙ ens siḡt eēntias rerū. stat ⁊ verū ē ꝙ ipsū nō ē ge/
nus. siue q2 siḡt oīa ⁊ p̄dicat̄ de quolibet. siue q2 non
siḡt oīa s̄m vnū conceptū. ¶ 5°. arguit ad motiuū su/
peri⁹ tactū. s. ꝙ oīa que sunt in genere cōmunicant i
essentia generis nō aūt in genere. hoc eni non videt̄
valere. q2 nulla res extra aīam ē cōis multis substā/
tijs indiuiduis. nec aliq̄ res de mūdo est vniuersalis
aut cōis plurib⁹ substātijs. s3 oīs essentia est singula/
ris sicut ⁊ qḋlibet esse est singulare. ⁊ sic illa ratio ni/
hil concludit. Sequit̄ ad p̄mū.

Ad primum contra p̄mam ꝯ̄nē di/
cit̄ ꝙ nō est ad
ꝓpositū. nā cōmētatoꝛ nō intēdit ibidē dicere ꝙ ma
terie diuersificentur s̄m diuersitatē translationū in
rebus generabilib⁹ sic ꝙ alia sit mā generatiōis alia
alterationis alia augmenti. uel etiā mā h⁹ alteratio/
nis sit alia a mā alteri⁹ alterationis s̄m sp̄em ut argu
ens exponit. s3 solum intēdit ꝙ translatio rerū inge/
nerabiliū ⁊ icoꝛruptibiliū qualia sūt coꝛpoꝛa celestia
h3 aliā materiā ꝓpriā a materia translatiōis rerum

1 esse

generabiliū ⁊ coꝛruptibiliū. ⁊ h̄ patet p v̄ba que ime
diate adducit post. dicit eni sic. Materia eni gene/
rabiliū est in potētia: translatoꝝ aūt est in actu cum
trāslatū sit aliq̄d actu. ⁊ ideo qḋ ex translatis in actu
fuerit nō gn̄abile uel coꝛruptibile. nō habebit mām
quā h3 generabile ⁊ coꝛruptibile. ⁊ est i potētia. hec
cōmētatoꝛ. Ex q̄ p3 ꝙ in illo passu cōmentatoꝛ solū
assiḡt differētiā int̄ mām coꝛruptibiliū ⁊ mām icoꝛru
ptibiliū ⁊ eq̄d dicat i alijs locis. verūtn̄ ꝯcesso ꝙ s̄m
diuersitate trāslationis s̄m gen⁹ sit alia mā s̄m gen⁹
utputa ꝙ subiectum mot⁹ localis sit aliud a subiecto
alteratiōis. ex h̄ nō habet̄ ꝙ foꝛma penes quā atte/
dit̄ h⁹ mutatio sit cōposita ex mā ⁊ alio actu. s3 ꝙ di
uerse foꝛme s̄m gen⁹ q̄ sunt inductibiles p motū uel
mutationē hn̄t subiecta distincta s̄m gen⁹. sec⁹ ē de
foꝛmis separatis. ille eni nō hn̄t mām in q̄ nec ex q̄. ⁊
tn̄ sūt multe vni⁹ generis. q2 cōicāt i vna itētiōe pos/
sibilitatis recipiendi actū existēdi. s. sine mā ⁊ quāti/
tate. Unū scūs Tho. 2° sen. dis. 3. q. 1. arti. 5°. arguit sic.
Quecūq̨ sūt vni⁹ generis cōicant in vna potētia ge
neris. x° metaphisice. sed angeli nō cōicant i vna po
tentia. q2 sūt imateriales. ḡ videt̄ ꝙ nō sunt vni⁹ ge
neris. Et rn̄det. dicendū inq̄t ꝙ non opoꝛtet ꝙ illa q̄
sūt vni⁹ generis cōueniāt nisi in vna intentiōe potē/
tie q̄ ē possibilitas recipiēdi eē a deo in q̄ subsistāt si/
ne mā ⁊ quātitate. ¶ Ad 2m cōsimilit̄ dr̄ ꝙ nō accipi/
pit̄ s̄m mētē cōmētatoris. nā cōmētatoꝛ p mām pro/
priā ⁊ habilitatē ꝓpriā nō itelligit aliquā mām distin
ctā a mā q̄ ē sub̄a. s3 itelligit p mām cōem mā3 remo
tā cuiuslibet q̄ ē p̄cise eēntia materie p̄me. p mām āt
ꝓpinquā intelligit ipsā eēntiā eādē materie disposi
tā p ꝯueniētes dispositiones ad aliquā foꝛmā q̄q̄dē
dispositiōes sūt foꝛme accidētales. p potētiā āt ⁊ ha
bilitatē materie intelligit uel inchoationē foꝛme re/
sultātē ex dispositionib⁹ accidētalib⁹ q̄ reddūt p̄mā
mā3 ꝓpriū susceptiuū foꝛmaꝝ ⁊ sūt rō subijciēdi tali
foꝛme uel tali. aut foꝛte p hoc intelligit materiā sub
tali ichoatiōe foꝛme. sic āt sūpta mā dico ꝙ alteri⁹ ⁊
alteri⁹ sp̄ei entiū generabiliū est alia ⁊ alia mā. vnde
alia mā ꝓpinqua. i. materia aliter disposita requirit̄
ad gn̄ationē sanitatis q̄3 ad generationē carnis uel
ossis uel lapidis ⁊ sic de alijs. ⁊ ꝙ sic accipiat mate/
riā ꝓpriā. ⁊ ꝙ hec est ei⁹ intētio demōstrāt v̄ba ei⁹ q̄
nullo interposito sequūt̄ ea q̄ arguēs allegat. vñ di
cto ꝙ materia ē multa s̄m habilitates. ait imediate.
p̄ eni h3 habilitates ad recipiēdū p̄mas ꝯtrarietates
sc3 foꝛmas q̄ttuoꝛ elemētoꝝ. 2°. v̄o h3 potentiā con/
similiū ptiū mediātib⁹ foꝛmis q̄ttuoꝛ elemētoꝝ ⁊ vo
cat coꝛpa ꝯsimiliū ptiū mixta hōgenia ad q̄ materia
disponit̄ mediātib⁹ foꝛmis elementoꝝ. ⁊ sequit̄ ime/
diate. Iste potētie diuersant̄ s̄m ꝙ diuersant̄ mixti/
ones q̄ttuoꝛ elementoꝝ. ita ꝙ ex h̄ diuersant̄ foꝛme
generabiliū. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ s̄m diuersam
dispositionē materie resultat alia ⁊ alia habilitas et
ichoatio foꝛme. q̄cūq̨ aūt mā sic ē disposita ꝙ vni⁹
ichoatio foꝛme. ⁊ ea est ꝓxima in
co motoꝛe pōt ex ea generari caro. i. ea est ꝓxima in
choatio carnis ⁊ sic de alijs. Illud eni dicit ꝓpie in
potētia in aliq̄ qḋ pōt fieri ex vnico motoꝛe. ut ex ar

gento cyphus. qđ vo indiget pluribus motorib⁹ ad h
ut fieret ex aliq̄ nō dicit̄ esse in eo ī potentia. ut patet
9° metaphisice ⁊ talē potentiā ꝓximā intelligo in/
choationē actus. Unā sanct⁹ Tho. 2° sen. dis. 14. q. i.
arti. 2° dicit ꝙ habilitas materie ad recipiēdū actio/
nē dicit̄ appetitus materie ⁊ ichoatio forme. ⁊ illa ha
bilitas que dr̄ inchoatio forme ē aliquid potentiale
de genere forme inducende. Huic videtur ꝯsentire
sanct⁹ Thomas. ꝑ sen. dis. 17. q. 2. vbi dicit. Per acti/
onem calidi efficitur de non calido calidū. non ꝙ po/
natur ibi aliqs calor. sed quia calor qui est in poten/
tia educitur in actū. ⁊ ꝯsimiliter aliquid efficitur ma/
gis calidū ꝑ actionē calidi inq̄ntum educit̄ calor qui
erat ut actus īpfect⁹ in maiorē pfectionē. qualitates
eni naturales educunt̄ de potētia materie quarū in/
choationes quasdā de⁹ indidit materie in ope crea/
tionis. ⁊ ideo qn̄ in actū ꝓdeunt est exitus de iperfe
cto ad pfectū. hec ille. Ex quib⁹ pȝ quō ꝭm eū alique
qualitates sūt incboate in mā in ope creationis. ⁊ in/
tendit loq̄ de qualitatib⁹ p̄rimis. puta caliditate fri/
giditate. Iste eni sunt incboate in oī mā generabiliū
ſ3 q̄litates 2ᵉ puta sapor odor color. nō sunt sic ichoa
te ab initio. ſ3 tales inchoatiōes resultāt ex alia ⁊ alia
mixtione p̄maꝝ qualitatū. illa ḡ inchoatio forme est
aliqd de genere forme inducēde. imo est tota ēentia
forme inducēde in potentia ⁊ in esse incōpleto. ¶ Ad
3ᵐ dr̄ ꝙ verū est ꝙ oē p̄dicamentū hȝ talia ꝓpria p̄n
cipia. nō tn̄ oȝ illa ſp esse res eiusdē generis cū p̄nci/
piato. licȝ sint ꝓpria p̄ncipia illius generis. aliqd eni
est vni⁹ generis ⁊ tn̄ ē mā ⁊ p̄ncipiū mālē alteri⁹ gn̄is
sic aliqd qđ ē vni⁹ gn̄is est ꝓpriū mouēs alteri⁹ gn̄is
igitur non oportet in q̄libet genere dare ꝓpriū mo/
uens illi⁹ qđ sit res illi⁹ generis. ⁊ tn̄ sicut phus dicit
oportet dare in q̄libet genere ista tria p̄ncipia ꝓpria
ſc3 formā p̄uationē ⁊ subiectū ul' māṁ. ita imediate
dicit ꝙ oportet dare ꝓpriū mouēs. ⁊ exēplificat sta/
tim. vn̄ mouens in genere sanitatis ē medicina ī mē/
te artificis ⁊ in factione dom⁹ ars edificatiua. ⁊ tn̄ nō
in quolibet genere ꝓpriū mouens ē res illi⁹ generis
verbi grā in genere quātatis cū quātitas nō sit for/
ma actiua ꝭm cōmentatorē. ⁊ sic ī multis alijs. ⁊ simi/
liter est de p̄ncipio materiali. nam esse ꝓpriā mate/
riā alicui⁹ generis. similīt eē mouens ꝓpriū alicuius
generis nō est aliud q̄3 eē mouēs aptū natū induce/
re determinate formā illi⁹ generis. cū hoc tn̄ ꝙ mate
ria talis sit res alterius generis ⁊ similiter mouens.
cōcedo tn̄ ꝙ licȝ nulla forma accidētalis habeat ma/
teriā uel aliqd potētiale eiusdē generis. ex quo tā q̄3
ex intrinseco sibi cōponit̄. sicut q̄rit arguens. non tn̄
nego qn̄ oīs actus ⁊ forma recepti. ilis ī subiecto ha/
beat ꝓpriū potētiale in illo subiecto. verbi grā. albe/
do non est intrinsece cōposita ex actu ⁊ potentia. tn̄
nūq̄3 mā reciperet actū qui est albedo nisi haberet in
se aliqd potentiale de genere albedinis. ꝑ qđ mā effi
cit̄ ꝓpriū susceptibile albedinis. actus eni ⁊ potētia
ꝓpria semp sunt in eodē genere ut alias dictum est.
Et ponit cōmētator 3° physicoꝝ cōmento 9° dicens.
Potentia ad vnūq̄dq̄ p̄dicamētū est in illo genere
p̄dicamēti qđ est actu. ⁊ similiter via de potentia ad
actū. s. potētia ad substātiā est q⁊ dāmō in p̄dicamē/
to substantie. ⁊ similiter via ad generationē substan/
tie. similīt ad quātū ⁊ ad alia p̄dicamēta. iō visū ē ꝙ
illud esse qđ est int̄ potētiā ⁊ actū ī illo genere sit sub
illo genere. qm̄ esse mediū int̄ potentiā ⁊ actū q̄ sunt
in illo genere ē de genere act⁹ q̄ est cōplemētū. ſ3 dif
ferūt ꝭm magis ⁊ min⁹. hec cōmentator. vbi vult ꝙ
potentia ad rē illi⁹ p̄dicamēti ē de gn̄e illi⁹ p̄dicamēti
act⁹ eni ⁊ potētia sunt in eodē genere. ⁊ h est verū si/
ue accipiat̄ potētia ꝓ forma q̄ nō ē actu calor uel hȝ.
⁊ pōt esse calor quā dicim⁹ ichoationē forme. siue ac/
cipiat̄ potentia ꝓ materia exn̄te sub tali inchoatione
p̄dicta ipsi⁹ forme q̄ nō est in actu in mā nec in eē cō/
pleto ſ3 impfecto. ⁊ illud idē in numero erit q̄n q̄3 for
ma in actu ꝭm ꝙ ponit cōmentator 12° metaphisice
cōmēto. 19. vbi sic dicit. Generans igit̄ aīal nō est di/
cere ꝙ ponit aīam ī mā. ſ3 ꝙ extrahit illud qđ ē aīa ī
potētia ad esse aīam in actu. ⁊ hoc idē dicit ibidē de
formis accidentalib⁹. Intentio inq̄t Ar[i]. ē ꝙ cōueni/
ens sit a cōueniēte. q2 ꝯueniēs extrahit formā cōue/
niētis ex potentia in actū ⁊ nō est agēs. q2 adducit ī
illā māṁ aliqd extrinsecū. nec agit formā sibi cōue/
niētis ⁊ sic ē in h de subā sicut ī accidētib⁹. calidū eni
nō īducit calorē extrinsecū. ſ3 facit calidū potētia eē
calidū in actu. ⁊ sic ē de magnitudine. Et ī fine cōmē
ti dicit. Oēs ꝓportiones ⁊ forme sūt in potētia ī mā
p̄ma ⁊ in actu in p̄mo motore. Ex q̄ pȝ manifeste qđ
pri⁹ dictū fuit. s. ꝙ forme ad q̄s mā trāsmutat̄ sūt in
potentia in mā ita ꝙ est in mā aliqđ potētiale qđ pri⁹
est aīa uel albedo in potentia. ⁊ p⁹ est aīa uel albedo ī
actu. ſp eni actus ⁊ potentia si loquamur de potētia
passiua nāli. mā eni sub inchoatiōe caloris ꝑtinet ad
genus caloris. imo illa inchoatio caloris nō differt a
calore. nisi ꝭm magis ⁊ min⁹. ut dictū est p̄us. vn̄ tā
mā sub inchoatione q̄3 ipsa inchoatio dicit̄ potentia
ad calorē. ſ3 diuersimode. q2 mā sub inchoatione ca/
loris ē susceptiua caloris in actu. ⁊ iō dr̄ esse potētia
passiua ad calorem ⁊ habere potentiam ad calorem
sed illa inchoatio est potentia ad calorem. quia est ca
lor in potentia. illa enim inchoatio est potētia mate/
rie ⁊ ei⁹ appetit⁹. Sȝ ꝯ hoc instantiā facit Gregori⁹ ꝯ
dictā maximā. s. ꝙ potentia susceptiua ē eiusdē ge/
neris cū actu ad quē ordinat̄. adducit eni dictū cō/
mentatoris 12° metaphisice. cōmento. 22°. dicentis.
Principia coloris ꝭm formā ⁊ p̄uationē sūt album ⁊
nigrū. ꝭm aūt māṁ recipiētē est supficies q̄ est in po
tentia oēs colores. ⁊ p̄ncipia noctis ⁊ diei ꝭm formā
⁊ priuationē sūt lux ⁊ obscuritas. ⁊ ꝭm materiā reci/
pientē est aer q̄ est potentia luminosus. hec cōmēta/
tor. vbi pȝ ꝙ ꝭm cōmētatorē supficies ē mā coloris.
⁊ tn̄ ē alteri⁹ generis a colore. ⁊ eodē mō pȝ de aere
q̄ est mā lucis. ⁊ tn̄ nō ē ī eodē genere cū luce. Instā/
tia inquā ista nō valet. q2 licȝ supficies sit subiectum
colorū. ⁊ sit oīs color in potētia. nō tn̄ supficies nude
ꝯsiderata ē ꝓpriū susceptiuū colorū. ſ3 ad hoc ꝙ fiat
eorum ꝓpria mā uel subiectū requirit̄ aliqd de ge/
nere qualitatis qđ dicit̄ potētia ꝓpria respectu oiuȝ

coloꝝ ⁊ inchoatio oĩs coloris. Et idem dico de aere Et si ulteriꝰ q̃raĩ cũ illud potẽtiale sit de gñe q̃litatis req̃rit ulteriꝰ aliud potẽtiale in subiecto suo. ⁊ sic ĩ infinitũ. Ad h̃ dĩ ꝙ talia potentialia nõ ꝓducũtĩ ꝓpria ꝓductiõe nec ꝑ transmutationẽ q̃ ꝑ se terminentĩ ad talia. ⁊ iõ nõ requirũtĩ ꝓpriã potentiã. ꝫ sic eadẽ ꝓductiõe ꝓducũtĩ q̃ suũ subiectũ. ita eadẽ potentia suscipit p̃ subiecta illoꝝ potẽtialiũ ⁊ secũdario dicta potẽtialia. vñ eadẽ ꝓductiõe ꝓducitĩ subã cõposita ⁊ quãtitas ⁊ eadẽ ꝓductiõe ꝓducitĩ superficies ⁊ potẽtiale ad colores. ut alias dictũ fuit. iõ quãtitas ⁊ talia potẽtialia nõ requirũtĩ ĩ subiecto suo aliq̃d potẽtiale eiusdẽ generis. q2 nõ hñt ꝓpriã potentiã q̃ ꝑ se p̃ ad talia ordinetĩ. secꝰ est de formis educibilibꝰ ꝑ trãsmutationẽ Et illa q̃ dixi de quãtitate itelligo de iterminata. q2 illa nõ p̃rereq̃rit aliã potentiã. secꝰ est de quantitate terminata q2 se habet ad aliã ut actꝰ ad potentiã. patet igitĩ ex p̃dictis ꝙ licꝫ nulla forma inherẽs sit cõposita intrinsece ex actu ⁊ potentia. tñ in quolibet gñe accñtis est reꝑire ꝓpriũ actũ ⁊ ꝓpriã potentiã susceptiuã. ¶ Ad 4m dĩ eodẽ mõ ꝙ oẽ predicamentũ habet suũ ꝓpriũ susceptibile potentiale ⁊ suũ propriũ actũ. nõ tñ vult Auicen. ꝙ oĩs forma posita ĩ predicamento sit cõposita intrinsece ex duobus. s. ex aliquo actuali ⁊ ex aliq̃ potentiali. q2 illud potentiale qđ ponimꝰ respectu coloꝝ nõ est pars coloris: imo color in potẽtia. ⁊ ꝑ actionẽ agentis fit color ĩ actu. ut dictũ fuit. ¶ Ad 5m negatĩ aña. s. ꝙ oẽ diffinibile sit cõpositũ si intelligatĩ vniuersalitĩ de qualibet diffinitiõe. sed tñ põt ꝯcedi loquendo de diffinitiõe simplicitĩ ꝓprie dicta. ad quẽ sensũ phs tunc vbi allegatĩ loquebatur. Vñ s̃m ꝙ ponit Auicẽna. ⁊ recitat sanctꝰ Tho. ĩ tractatu de esse ⁊ essentia. differentiã simplicẽ non hñt nisi species quarũ essentie sunt cõposite ex mã ⁊ forma. ⁊ ꝑ ꝯñs nec ꝓprie diffinitionẽ. de q̃ phs loquitur vbi allegatĩ. sed tũc in eodem sensu hẽr est falsa ut pꝫ 7° metaphisice. nã ut ibi habetĩ accña diffiniuntĩ tñ ꝑ additamenta ⁊ nõ diffinitiõe simpliciter ꝓprie dicta Et ad ꝓbationẽ dĩ ꝙ nõ quelibet differentia cũ genere sufficit ad diffinitionẽ ꝓprie dictã. ꝫ requiritur differentia essentialis exꝓmens determinatã partẽ essentialem rei ⁊ cõuertibilis cũ diffinito. talem aũt differentiã non hñt accña. Ad illud aũt qđ ꝯ hoc adducitĩ. s. ꝙ iõ diffiniũtĩ ꝑ extrinseca. q2 depẽdẽt a subiecto ⁊ nõ q2 sint simplicia ⁊c. dico ꝙ ipsa sic dependent a subiecto ꝙ differentia accñtiũ sumitĩ non ab aliq̃ pte essentiali accñtis. ꝫ ex ipsa cõpatiõe accñtis ad subiectũ. ita ꝙ subiectũ tenet in diffinitione illoꝝ locũ differentie si diffiniantĩ ĩ abstracto. ut dicendo: simitas est nasi curuitas. uel locũ generis si diffiniãtĩ in cõcreto. ut dicendo. simꝰ est nasus curuus. ut ponit scũs Tho. in tractatu de esse ⁊ essentia. vbi sic ait Quia accña nõ cõponũtĩ ex mã ⁊ forma. iõ nõ põt in eis genꝰ sumi a mã. ⁊ differentia a forma sicut ĩ substantijs cõpositis. ꝫ oꝫ ut p̃mũ sumatĩ genꝰ ex ipso mõ eẽndi s̃m ꝙ ens diuersimode s̃m p̃us ⁊ posteriꝰ de decẽ generibꝰ p̃dicatĩ. sic dĩ quãtitas ex eo ꝙ est mensura substãtie. ⁊ q̃litas s̃m ꝙ est dispositio substantie s̃m

phm. 7° ⁊ 12° metaphisice. differentie ꝟo ĩ eis sumũtĩ siões ex ꝓprijs p̃ncipijs subiecti causantĩ. q2 ꝓprie pas ponitĩ ĩ eoꝝ diffinitiõe loco differẽtie si ĩ abstracto diffiniũtĩ. s̃m ꝙ sũt ꝓprie in gñe. sic dĩ ꝙ simitas est nasi curuitas. ꝫ ecõuerso erit si eoꝝ diffinitio inueniretur s̃m ꝙ dicũtĩ ꝯcretiue. sic eñi subiectũ ĩ eoꝝ diffinitione poneretĩ sicut genꝰ. q2 tũc diffinirentĩ ꝑ modũ substãtiarũ cõpositaꝝ in quibꝰ rõ generis sumitĩ a mã. sicut dicimꝰ ꝙ simũ est nasus curuꝰ. similiter etiã cũ vnũ accñs sit p̃ncipiũ alteriꝰ accñtis. sic p̃ncipiũ relatiõis est actio ⁊ passio ⁊ quãtitas. ⁊ iõ s̃m h̃ phs diuidit relationẽ 5° metaphisice. ꝫ q2 ꝓpria p̃ncipia accñtiũ nõ sp̃ sũt manifesta. iõ q̃nq3 sumimꝰ differentias accñtiũ ex eoꝝ effectibꝰ. sicut ꝯgregatiuũ ⁊ disgregatiuũ sũt differentie coloꝝ q̃ causantĩ ex abũdantia uel paucitate luis ex q̃ diuerse species coloris causantĩ. hec ille in forma. Ex quibꝰ pꝫ solutio ad aliud qđ arguens iducit de differentijs accñtiũ q̃ sunt nobis ignote ⁊c. Dicitĩ eñi ꝙ licꝫ essent nobis note tñ nõ sumerentĩ ex ptibꝰ intrinsecis ipsi forme accñtali. sed mõ predicto. ¶ Ad 6m soluit Gregoriꝰ hñ forme ingt accidentales sũt simplices. ⁊ cũ ꝓbatur ꝙ non. q2 oĩs mutatio ꝑ se vna ⁊c. dicendũ ꝙ terminꝰ mutatiõis põt accipi dupliciter. Vnoꝰ ꝑ termino formali ad quẽ transmutatur subiectũ. sic dicimꝰ ꝙ subiectũ qñ dealbatĩ mutatĩ ad albedinẽ ⁊ mã ad formã ĩ generatiõe substantiali. Alioꝰ põt accipi q̃uis minꝰ ꝓprie ꝑ cõposito ex subiecto ⁊ termino formali. sic cõpositũ substantiale põt dici terminꝰ trãsmutatiõis substantialis. ⁊ tũc dicendũ ꝙ sic sumẽdo ĩ p̃ sensu terminũ. aña est vera. in 2° sensu falsa est. q2 nulliꝰ mutatiõis substãtialis terminꝰ sic sũptꝰ est q̃d vnũ ꝑ se. cuiꝰ causã assignat scũs Tho. ĩ tractatu p̃allegato. q2 sicut forma substantialis nõ hꝫ ꝑ se esse absolutũ sine eo cui aduenit. ita nec illud cui aduenit. s. mã. ꝫ ex ꝯiũctione vtriusq3 relinquitĩ illud esse ĩ q̃ res ꝑ se subsistit. ⁊ ex eis efficitĩ vnũ ꝑ se. ꝓpter qđ ex ꝯiũctiõe relinquitĩ essentia q̃dã. vñ forma q̃uis ĩ se ꝯsiderata nõ habeat cõpletã rõnem essentie. tñ est ps essentie cõplete. ꝫ illud cui aduenit accñs est ens ĩ se cõpletũ subsistens ĩ suo esse qđ q̃dẽ esse nãliter p̃cedit accñs qđ superuenit. ⁊ iõ accñs superueniẽs ex ꝯiũctiõe sui cũ eo cui superuenit nõ causat illud esse in q̃ res subsistit ꝑ qđ res est ens ꝑ se. sed causat quoddã esse 2m sine q̃ res subsistens intelligi põt esse. sicut p̃mũ intelligi põt sine 2°. vñ ex accñte ⁊ subiecto nõ efficitĩ vnũ ꝑ se ꝫ vnũ ꝑ accñs. ⁊ iõ ex eorũ ꝯiũctiõe nõ resultat eẽntia q̃dã sicut ex ꝯiũctiõe forme ad mãm. ꝓpter qđ accñs neq3 hꝫ rõnem cõplete essentie nec est ps essentie cõplete. ꝫ sicut est ens s̃m q̃d. ita est essentia s̃m q̃d. hec ille. ¶ Ad 2m ꝓbationẽ dĩ ꝙ nõ oꝫ illud qđ est intrinsece simpliciꝰ alio esse ꝑfectiꝰ nisi loq̃mur de re simplici subsistente. alias mã hoĩs eẽt ꝑfectior hoĩe. Vñ scũs Tho. p̃ pte. q. 3. arti. 7° ad 2m sic ait. Apud nos cõposita sunt meliora simplicibꝰ. q2 ꝑfectio bonitatis creature nõ inuenitĩ ĩ vno ꝫ in multis. ꝫ ꝑfectio diuine bonitatis inuenitĩ in vno simplici. hec ille. Sciendũ eñi ꝙ s̃m ꝙ ipse ponit sũt

grad⁹ i pfectiõe rer. Sit enĩ sic de vitate. q. 8. arti. 4 ad 2ᵐ. Sicut dicit phs in 2° celi et mũdi in reb⁹ inuenit multiplex grad⁹ pfectiõis. Prim⁹ & pfectissim⁹ grad⁹ ẽ ut aliqd habeat bonitatẽ suã sine motu & sine admi niculo alteri⁹. sicut ẽ pfectissima sanitas i eo q p se ẽ san⁹ sine auxilio medicine. & iste grad⁹ est diuine pfe ctionis. Secũd⁹ grad⁹ est ei⁹ qd pôt ↄsequi pfectã bo nitatẽ cũ modico auxilio & paruo motu. sicut ei⁹ q hz sanitatẽ cũ modico exercitio. Terti⁹ grad⁹ est ei⁹ qd acqrit pfectã bonitatẽ cũ multis motib⁹. sicut q acq rit sanitatẽ cũ multis exercitijs. Quart⁹ grad⁹ est ei⁹ qd nũq̃ pôt acqrere bonitatẽ. sz acqrit aliqd de bo nitate ex motib⁹. Quint⁹ grad⁹ est ei⁹ qd nõ pôt acq rere aliquid de bonitate. nec hz aliquẽ motũ ad hoc sicut est grad⁹ illi⁹ in sanitate qui nũq̃ pôt sanari. vñ nullã medicinã accipit. hec ille. Idem ponit pma pte q. 77. arti. 2° Ex q pz q licz creatura simplicior sic ad equalẽ pfectionẽ se extendat sicut creatura cõposi ta. sic erit ppt simplicitatẽ. tñ si creatura cõposita ha beat plures & nobiliores opationes q̃ creatura sim plex eo facto erit pfectior simplici. sic aũt est de for ma accidentali & de suba cõposita. iõ accidẽs licz sit simplici⁹ tali suba. nõ tñ pfecti⁹. imo multo ignobili⁹ ea. ¶ Ad illud qd addit in 3° pbatione. dico q bñ cõ cludit q supficies nuda nõ sit ppriũ susceptiuũ de albationis nisi inq̃ntum efficit ppriũ susceptiuũ colo ris p aliqd potentiale de gñe coloris. ut pus dictũ ẽ. ex q tñ nõ sequit q aliqua q̃litas puta color sit intrin sece cõposit⁹ ex illo potẽtiali & ex actuali. ut dictum fuit sup ad 4ᵐ. ¶ Sz ↄ hoc & ↄ predicta arguit Gre gori⁹. qz si ponãt tales potẽtialitates i mã q̃ pôt alte rari. aut cuiuslibet spẽi erit ppriũ potentiale aut idẽ potentiale esset diuersarũ specierũ. verbi grã. idem potẽtiale albedinis & nigredinis & eodẽ mõ quarũli bet qualitatũ inter q̃s est p se transmutatio. Primũ ingt dici nõ pôt ppter duo. pmũ est qz cũ sit trãsmu tatio inter formas cõtrarias. & in qualibet transmu tatiõe sit idẽ subiectũ numero deferens vtrũq̃ ter minũ transmutationis. ut habet ex p phisycor. seqt q tale potẽtiale ppriũ nõ erit subiectũ imediatũ il lius trãsmutatiõis. cui⁹ oppositũ tu dixisti. tenet ↄña qz fm te idẽ ẽ subiectũ mot⁹ & termini mot⁹. sz fm te termin⁹ mot⁹ est ipsa forma actualis q̃ inducit. sed il lius subiectũ non est illud potentiale qd est subiectũ actualis forme q̃ abijcit. 2ᵐ est. qz aut iste potentiali tates pprie sunt eternalit i mã coi q̃ ẽ suba. aut aliqñ de nouo fiunt in ea. si eternalit. sequit q i q̃libet mã poterit iduci q̃libet forma a ppio motore nullo alio motore interueniẽte. sz mãm aliq mõ transmutãte. & p ↄñs agẽs albedinẽ poterit i igne causare albedinẽ. & erit possibile in aceto generari imediate acetũ vini a ppijs agentib⁹. & generalit q̃libet fieri ex quoli bet. qd ẽ manifeste falsũ. tenet ↄña. qz passiuo exñte in ppinqua potentia & dispositiõe ad formam. nulla causa est q̃re ppriũ agens nõ possit illã inducere. ut pz ex auctoritate cõmẽtatoris 9° metaphisice cõmẽ to 12° vbi dans differentiã inter mãm ppinquã & re motã sic ait. Materia remota nõ est i potentia ad il lud cui⁹ est mã. qz indiget in hoc ut exeat in actũ alio motore ab eo qd generat illud qd est in potentia. vbi grã. qñ terra nõ est idolũ i potentia. sz est cuprũ i po tentia. qñ cũ transmutat a corpore celesti erit cuprũ & tũc cuprũ erit idolũ i potẽtia. qz est illud qd ab vno motore fit idolũ scz a faciẽte idola. Et intẽdit Ar. h declarare q mã q̃ pôt simpliciter nõ indiget i hoc q exeat in actũ nisi ab vno motore. mã aũt q̃ dicit non posse simpliciter sz p potentiã remotã. exit in actũ p plures motores. p mãm aũt & potentiã simplicit itel ligit mãm siue potentiã ppinquã. sicut infra in eodẽ cõmento patet vbi ait. Illud qd est i potentia simpli citer est illud qd est in mã simpliciter. & hec est mã p pinqua. Remota aũt nõ dr mã simplicit neq̃ i potẽ tia simpliciter. hec cõmentator. Scdm aũt rñsionẽ sequit q quelibet mã erit in potentia ppinq ad talẽ formã cũ habeat ppriã potẽtiã & habilitatẽ cuiusli bet. si vo dicat q tales potẽtie nõ sp sũt i mã sz aliqñ de nouo fiunt in ipsa. sequit fm te q in mã sit alia po tentia ppria p quã illi potentie p quã transmutat ad ipsam & recipit eã eiusdẽ generisq̃ cũ ea & sic i infini tũ. uel si nõ sz imediate p se recipit illã & trãsmutatur ad ipsam. falsa sunt fundamẽta tua & supflue ponũt tales potẽtialitates in mã. sic ergo pz q nõ pôt dici pmũ mẽbrũ dicte diuisionis. 2ᵐ videlicz q ↄriar formar sit idẽ potentiale ppriũ nõ potes tu dicere. qz tũc nu merus taliũ potentiarũ nõ esset fm numer specier entiũ generabiliũ. ut dicis. Itẽ qz tunc esset eadẽ po tentia ppinqua ↄtrariar formar. & p ↄñs in q̃cũq̃ & q̃ncũq̃ pôt induci vna forma cõtrariarũ posset idif ferenẽ induci reliq. qd ad sensum pz esse falsũ. Item illud ppriũ potentiale vbi grã albedinis aut est i ali quo subiecto aut nõ. si nõ. g est suba. & ↄñt ppriũ sus ceptibile accñtis est suba. si aũt in aliq ut in subiecto q est actus & dispositio illius in q̃ est subiectiue. & si sic etiã illud potentiale nõ esset receptiuũ alicui⁹ actus oportebit etiã q habeat aliud potentiale susceptiuũ pprij generis in q̃ sit subiectiue & illud aliud. & sic in ifinitũ. aut ↄcedit q ois act⁹ iformat imediate potẽ tiale alterius generis. ¶ Ad ista dicitur diuidendo 2ᵐ membrũ dicte diuisionis. s. q forme ↄtrarie hñt idẽ potentiale & susceptiuũ qd est eiusdẽ generis cũ eis. Vñ scũs Tho. de veritate. q. 8. arti. 14° Sciẽdũ ingt q formarũ quedã sũt vni⁹ generis. & q̃dã diuer sor gener. forme qdẽ q̃ sunt diuersor gener diuer sas potẽtias respiciũt cũ vnitas generis ex vnitate materie uel potẽtie pcedat fm phm. vñ possibile est vnũ subiectũ simul pfici formis diuersor generũ. qz tunc vna potẽtia nõ determinabit ad diuersos act⁹ sed diuerse. sicut si aliqd corp⁹ simul est albũ & dulce albedo inest ei fm q pticipat de nã diaphoni. dulce do aũt fm nãm humidi. forme vo que sunt vni⁹ ge neris vnam potentiam respiciũt siue sint ↄtrarie. ut albedo nigredo. siue nõ ut triangul⁹ & quadratũ. hec ille. Tunc ad primã hui⁹ ptis iprobationẽ dico q cõ mentator 12° metaphisice cũ dicit q numer⁹ poten tiarũ materie est fm numerũ specierũ. large accipit spẽm p gñe. ximo. Ad 2ᵃᵐ pbationẽ concedit ↄña

accipiendo potentiā ꝓpinquā. nec ipse arguens ac-
cepit ꝓ illa potētia q̄ vnico motore pōt reduci ī actū
Patet eni ꝙ subiectū qḋ subst at vni ꝯtrarioꝝ pōt ꝑ
vnicū motorē. s. ꝑ agens ꝯtrariū reduci ī actū forme
opposite. ut videt̄ ꝙ ignis reducit aliqd de frigidita-
te in caliditatē. Et cū infert arguens ꝙ tunc q̄ncūq̧
ꝛ in quocūq̧ subiecto pōt īduci calor pōt īduci frig⁹.
ꝯcedit̄ ꝙ in q̄cūq̧ ꝑ se susceptiuo. s; negat̄ ꝙ q̄ncūq̧
q2 lic; forme ꝯtrarie habeāt idē susceptiuū. tñ alterū
nō cōpatit̄ aliqd qḋ alteri ānexū est ul' nō repugnās.
ꝛ ideo illud oportet auferri. non tñ nouā potentiā in-
duci. sicut lic; idem sit subiectū caloris ꝛ frigoris. tñ
subiectū hn̄s frigus nō pōt recipere calorē nisi frigo-
re amoto ꝛ aliquibus que sequūt̄ frigus. Ad 3^am im-
probationē dico ꝙ potentiale respectu caloꝝ est in
subiecto. nec valet ꝑma ꝯn̄a ibi facta. q̄ est actus ꝛ nō
pōt recipe. dico eni ꝙ est act⁹ in latitudine entis ꝛ ac-
cidentis. nō tñ in genere existiū. Similit̄ non dico ꝙ
illud potētiale recipiat q̄litates. s; efficit̄ qualitas in
actu existiū de qualitate potentiali. similiter nec va-
let 2^a ꝯn̄a. dico eni ꝙ illud potentiale nō requirit in
subiecto aliud potentiale eiusdē generis cū eo. ꝛ cā
est q2 ut ꝑus dicebat̄ nulla trāsmutatio terminat̄ de
ꝑ se ad talia potētialia ꝛ tales īchoatiōes. s; emanāt
a suo subiecto sine trāsmutatiōe q̄dā nāli ꝯsequētia.
utpote q̄ncūq̧ miscibilia talit̄ sūt ꝓportionata. ꝑ trās-
mutationē talē acquirit̄ nouū mixtū. ꝛ ī eodē īstāti
fluūt talia ab ipso subiecto. sec⁹ est de formis q̄ acqui-
runt̄ ꝑ trāsmutationē ꝑ se ꝑ̄ terminatā ad eas. tales
eni sunt act⁹ alicui⁹ generis. ꝛ ꝯn̄ter oportet ꝙ habe-
ant potentiā eiusdē generis. nō aūt potentia alicui⁹
generis requirit vlteri⁹ aliā potentiā. q2 nō h; ꝓpriā
potentiā ꝑ se respicientē talē potentialitatē. s; subie-
ctū aliqḋ qḋ ꝑ̄ ꝛ ꝑ se respicit actū substantialē ul' acci-
dentalē. secūdario respicit talia potentialia. ꝛ ideo ē
ibi duplex similitudo. lic; ꝛ q2 talia nō sūt act⁹ alicui⁹
generis. ꝛ q2 nō hn̄t ꝓpriū ꝑ se susceptibile. aer eni ꝑ
ꝑ se est in potentia ad esse substantiale tā q̄ ad ꝓpriū
actū. secūdario est in potentia ad talia potentialia q̄
dicta sunt quib⁹ mediātib⁹ recipit act⁹. ¶ Ad 7^m ꝑn-
cipale negat̄ an̄s. s. ꝙ gen⁹ ꝛ differētia sp̄ sumāt̄ a di-
uersis realitatib⁹ in nā speciei cui⁹ sūt gen⁹ ꝛ differē-
tia. Et ad ꝑmā ꝓbationē dicit̄ ꝙ Ar]. vbi allegat̄ lo-
quit̄ solū de diffinitione ꝛ quidditate substātiaꝝ sen-
sibiliū. ut p;. q2 7° metaphisice dicit ꝙ in simplicib⁹ ē
alter mod⁹ questiōis vbi innuit ea q̄ dixit supi⁹ de q̄d-
ditatib⁹ rerū ꝛ diffinitionib⁹ intellexisse de diffinitiōe
sensibiliū quidditatū. pōt etiā dici ꝙ Ar]. vocat ma-
teriā oē potentiale. ꝛ formā oē actuale. in q̄libet aūt
qḋ in genere ponit̄ est illa duo inuenire. lic; non di-
stincta realiter. Ad 2^am ꝓbationē dicitur ꝙ ꝯn̄a non
valet. Nā ad diffiniendū nō sufficit q̄litercūq̧ sig̃re
totā essentiam diffiniti. s; oportet sig̃re explicite oīa
ꝑncipia intrinseca diffiniti. Vn̄ ꝑ̄ physicoꝝ dr̄. ꝙ dif-
finitio diuidit in singula. gen⁹ aūt ꝛ si significet totam
essentiā cōpositā. nō tñ exprimit quālibet ei⁹ ꝑtē eēn-
tialem. Ad 3^am ꝓbationē negat̄ ꝯn̄a. qua infert̄ quia
tunc gen⁹ ꝛ differētia nō differrent. q2 non significa-
rent ꝑ̄ idē q̄dditati illi⁹ rei. cū idem repetitū nō sit idē
sibi ꝑ̄. Ista inquā ꝓbatio ꝯn̄e nō valet. non eni est ibi
repetitio eiusdē rei eodē modo. nam lic; gen⁹ signifi-
cet totū qḋ sig̃t diffinitio. nō tñ eodē modo quia ge-
nus non dicit ꝑtes nisi īplicite. diffinitio ꝟo explicite
ꝛ distincte. Item gen⁹ nō solū dicit illā q̄dditatē quā
sig̃t diffinitio sed plures alias. Item gen⁹ nō ꝑdicat̄
ꝯuertibiliter de diffinito. diffinitio ꝟo illo mō ꝑdi-
cat̄. Sic ꝑ̄ p; ꝙ aliter dicit rem gen⁹. aliter diffinitio
Et silit̄ differētia aliter q̄ gen⁹. q2 explicat ꝑtē essen-
tialē quā gen⁹ nō explicat. ꝛ iō nō est ibi talis repeti-
tio. Ad 4^am ꝓbationē dicit̄ ꝙ eadē realitas pōt esse
ꝑncipiū realis distinctionis ꝛ ꝯuenietie ꝯm rōnem.
ꝯstat eni ꝙ ꝯuenientia ꝯm rōnem non opponit̄ di-
stinctiōi reali. nec ꝯueniētia gn̄ica distinctiōi specifi-
ce. sic aūt est de illa realitate a qua sumit̄ differentia
Vn̄ scūs Tho. in tractatu de esse ꝛ essentia ondens
qualis sit vnitas generis sic ait. Quis āt gen⁹ signi-
ficet totā eēntiā speciei. non tñ oportet ut diuersarū
specieꝝ quarū est idē genus sit vna essentia. q2 vni-
tas generis ex ipsa īdeterminatiōe uel indifferentia
ꝓcedit. nō aūt ꝯm illud qḋ significat̄ per gen⁹ sit vna
nā numero in diuersis spēb⁹ cui superueniat alia res q̄
sit differentia determinans ipsū sicut forma deter-
minat māim q̄ est vna numero. s; q2 gen⁹ sig̃t aliquā
formā. nō tñ determinate hanc uel illā. quā determi-
nate differentia exꝑmit q̄ nō est alia q̄ illa q̄ indeter-
minate significabat̄ ꝑ genus. ꝛ ideo dicit cōmētator
in 12° metaphisice. ꝙ mā ꝑma dr̄ vna ꝑ remotionem
oīu; formaꝝ. s; gen⁹ dicit̄ vnū ꝑ cōitatē forme sig̃te.
vn̄ patet ꝙ ꝑ additionē differētie ablata illa īdeter-
minatione q̄ erat causa vnitatis. species remanent ꝑ
essentiā diuerse. hec ille. Ex q̄ p; ꝙ nā generis nō di-
cit̄ vna realiter ī diuersis spēb⁹ nec ipse diuerse spēs
ꝯueniūt ī aliq̄ q̄dditate q̄ sit realit̄ vna ꝛ cōis eis. sed
solū dr̄ vna ꝓpter indeterminationē uel indeterminatā
rōnē q̄ fundat intētionē gn̄is. ¶ S; ꝯ hāc solutionē
arguit̄. q2 ꝓcedit ul' innuit ꝙ vnitas gn̄ica ul' specifi-
ca uel alteri⁹ cuiuscūq̧ vl'is nō sit extra intellectū ī
actu. hoc aūt videt̄ falsū ꝓpter multa. Tū q2 vl'e est
ꝓpriū obiectū intellect⁹. q̄ ꝑcedit potentiā ex 2° de
aīa. Nec valet si dicat̄ ꝙ vniuersalitas nō est obie-
ctū. s; qḋ q̄d est. vniuersalitas aūt est cōditio obiecti
uel mod⁹ necessari⁹. non mod⁹ cognit⁹ s; sub q̄ cōno-
tat̄ obiectū. h inquā nō valet. q2 aut ille mod⁹ ē fact⁹
ab itellectu. aut non. si nō habet̄ ꝓpositū. si sic. q̄ nō ē
necessari⁹ in obiecto. q2 ꝑus fuit obiectū intellect⁹ si-
ne illo mō causato ꝑ itētionē obiecti. Silīter obiectū
inq̄ꝝtū est ꝑri⁹ ī actu nō itelligit̄ sub h mō. q̄ ul' sub nul-
lo mō uel sub opposito. q2 ut est obiectū determinat
sibi aliquē modū. ¶ Cōfirmat̄ in alio ꝓposito. q2 vni⁹
actionis sensus est vnū obiectū ꝯm aliquā vnitatem
realē s; nō numeralē. igit̄ ē aliq̄ alia vnitas q̄ nume-
ralis. ꝓbat̄ a^ns. q2 potētia ipsū obiectū sciēs inq̄ꝝtū vi-
det ipsū hac vnitate vnū cognoscit ipsū inq̄ꝝtū distin-
ctū a q̄libet qḋ nō ē hac vnitate vnū. s; sensus nō co-
gnoscit obiectū inq̄ꝝtū est distinctū a q̄libet qḋ nō est
vnū illa vnitate numerali. qḋ p;. q2 null⁹ sensus di-

singulat hunc radiū solis differre numeralit̃ ab alio si circūscribant̃ oīa sensibilia coīa puta diuersitas loci uel situs. ⁊ si ponerent̃ duo quāta simul esse p̄ poten tiā diuinā que etiā essent oīo silia in albedine: visus nō diceret ibi esse duo alba. si tñ cognosceret alterū illoꝝ inq̄tū est vnū vnitate numerali cogñsceret ipsū inq̄tū est vnū distinctū a q̄libet alio. ¶ 2° arguit̃ sic. Si nulla vnitas generis est añ op⁹ intellectus. ḡ nec vnitas specifica. ⁊ tūc sequit̃ q̄ nulla generatio erit vnica sine ↄsideratiōe intellect⁹. Nec valet si dicat̃ q̄ generās ⁊ genitū nō hn̄t aliquā vnitatē realē. sed silitudinē. ¶ Cōtra hoc arguit̃. q2 primū fundamentū realis silitudinis est vnitas. 5° me[ta]. nō āt generās nec genitū. ḡ cōe vtriq3. ¶ 3° arguit sic. Si nulla vnitas sit in re nisi numeralis. seq̄t̃ q̄ oīs differentia eēt numeralis tm̄. ↄñs ē falsū. ꝓbat̃ ↄña. q2 oē diuersum eadē vnitate est diuersū ab alio q̄ i se ē vnū. 2° ꝓbat̃ ↄña. q2 vnū ⁊ multa idē ⁊ diuersum opponūt̃ 4° metaphisice. quotiēs aūt dr̃ vnum oppositoꝝ dr̃ ⁊ reliquū. ex p̄ topi[cor]. ḡ cuilib3 diuersitati corrñdet̃ sua vnitas ꝓpria. 3° ꝓbat̃. q2 cuiuslibet diuersitatis vtriusq3 extremū ē i se vnū. ⁊ eodē mō q̄ est vnū i se. eo mō videt̃ esse diuersū a reliq̄ extremo. ita q̄ vnitas per se vni⁹ extremi videt̃ eē rō diuersitatis alteri⁹ extremi sequit̃ etiā q̄ oīa differētia realit̃ differrēt eque realiter. ⁊ tūc nō esset in re aliq̄d q̄re intellect⁹ abstrahit magis vnū ↄceptū ab illo albo ⁊ isto albo. q̄3 ab albo ⁊ nigro. Probat̃ ↄña. s. q̄ oīa differrēt eque realiter q2 ex q̄ oīs differentia realis est tm̄ numeralis. differētia numeralis erit p̄cisa causa differētie realis. sed q̄cūq3 eq̄ pticipāt cām precisā alicui⁹ effect⁹. eq̄lit̃ pticipāt illū. s. differre nūero. seq̄t̃ 3° q̄ differētia gñe ⁊ specie essent tm̄ differentia rōne. ⁊ ita fm̄ qd. differētia āt numeralit̃. realit̃. simplicit̃ ḡ sic arguēdo: ista differūt spē ḡ numero: esset fallacia fm̄ qd ad simplicit̃. ¶ 4° arguit̃. q2 indiuidua eiusdem spēi ⁊ species eiusdē gñis vniuocant̃. ḡ hn̄t eādē rōnē sub[stanti]e. i. eēntie. non aūt eādē numero. q2 iā nō differrēt numero nō factā ab intellectu. q2 iā nō eēt eēntie. i. eēntialis sed intētionalis. ¶ 5° arguit̃. Subiectū scie inq̄tum subiectū p̄cedit intellectionē. s3 ut sic est vl̃e. q2 ut sic est p̄ tale. ⁊ ut sic h3 passionē adeq̄tā. ⁊ ut sic ē icorruptibile. ⁊ ut sic ē diffinibile. ¶ Cōfirmat̃. q2 si obiectū inq̄tū obiectū nō eēt vl̃e añ actū intellectus. nō posset ab intellectu cōparari ad plura extra ¶ 6° Si vl̃e inq̄tū h3 nō eēt nisi p̄ actū intellect⁹. tūc vl̃e inq̄tū h3 esset ens rōnis fm̄ totū uel ptē. ↄñs est falsū. q2 tūc ens factū ab intellectu p̄dicaret̃ in qd de reb⁹ p̄me intētiōis sic eēntialiter superi⁹ de inferiori. silit̃ tūc nulla passio realis hr̄et subiectū adeq̄tū nisi ens rōnis. silit̃ q2 tūc indiuiduū ⁊ sua spēs nō haberent aliquid cōe vniuocū. cū vnū sit ens reale aliud ens rōnis. silit̃ tunc sciendo aliq̄ de vl̃ib⁹ nihil scirem⁹ de reb⁹. s3 tm̄ de ↄceptibus nr̄is. nec mutaret̃ opinio nr̄a de vera in falsā ꝓpter mutationē ex nā rei. silit̃ scia nō esset de necessariis. q2 nec sig̃ nec act⁹ intellect⁹ sunt illo mō necessaria. ¶ 7° arguit̃. Aut vl̃e ē fm̄ se totū factū ab intellectu. aut est ptim ab itellectu ⁊ ptim a re uel in re. Non pōt dici p̄mū ꝓpter illa qnq3 incōuenientia q̄ dicta sūt. nec pōt dari 2m ꝓpter alia sex incōuenietia. quoꝝ p̄mū est q̄ oē vniuersale erit ens p̄ accñs. ꝓbat̃ ↄña. q2 aggregat i se res diuersaꝝ naturarū. Confirmat̃. q2 sub[stanti]a ⁊ accñs simul causant ens p̄ accñs cū tñ vtrūq3 sit reale. ḡ multo magis ens rōnis cū ente reali. 2m ē q̄ nullū vniuersale haberet diffinitionē. q2 nullū ptim a re ptim ab intellectu habet vnā diffinitionē. q2 ex 7° metaphisice oportet diffinitū esse vnū. ⁊ diffinitionē esse vnā. nō quōcūq3 s3 quidditatiue. 3m est q̄ nullū vniuersale haberet passionē adeq̄tā. 4m est q̄ nullū vniuersale esset intelligibile vnico actu. 5m est q̄ nullū vniuersale eēt i vno genere p̄dicamētali. 6m est q̄ nullū vniuersale p̄dicaret̃ vniuoce. cū rō ei⁹ essentialis nō sit vna s3 ptim a re ⁊ ptim ab itellectu. ¶ 8° arguit̃. q2 ꝓpria rō ul' descriptio vniuersalis fm̄ qd̄ distinguit̃ a singularib⁹ ⁊ a p̄dicabili est qd̄ est natū aptū esse in plurib⁹ p̄ Porphiriū ⁊ phm̄ p̄ periarmenias. sed circūscripto quocūq3 actu intellect⁹ res de se nata est esse in pluribus q2 si nō. aptitudo sibi repugnaret nec sibi cōferri posset saltem ab intellectu. q2 tūc posset dare sorti talē aptitudinē. ¶ 9° Uniuersale est extra aīam i potētia uel in actu. si in actu habet̃ ꝓpositū. si in potētia q̄rit̃ quō intellectus reducit hanc potentiā i actū. aut q2 facit vniuersale esse actu in multis. ⁊ tūc quodāmō nullo intelligēte nā specifica est actu in plurib⁹ indiuiduis. aut q2 facit eā in actu dici de plurib⁹. ⁊ tunc qd ad ꝓpositū cū h̄ nō sit ꝓpria rō vniuersalis inq̄tū vniuersale. s3 inq̄tū est p̄dicabile. q2 aliud est esse in aliud est esse de. ¶ 10. Relatio mensure est realis. 5° metaphisice. s3 ista fundat̃ i aliq̄ vniuersali. ꝓbat̃. q2 oportet esse aliq̄d vnā mensurā aliarū speꝝ. nō autē illud est indiuiduū aut vnū i numero. ut vna albedo mēsurās oēs colores. igit̃ erit vnū spē aut gñe. ¶ 11° Aliq̄ realis opatio p̄r adeq̄te inest vl̃i. ut p3. nā itelligere aut p̄ inest hoi aut nō. Si dicat̃ q̄ nō inest hoi ut spēs. s3 ut est i idiuiduis. Contra. aut inest vl̃i fm̄ se. ⁊ tūc hēt̃ ꝓpositū. aut rōne idiuiduoꝝ. ⁊ tūc p̄ inest eis ↄtra phm̄ p̄ posterioꝝ. de hr̄e tres respectu triāguli. ¶ 12° Oppositio realis habet extrema realia. s3 cōtrarietas ē realis oppositio. ⁊ non h3 extrema aliqua duo singularia. ut patet. nec aliq̄d ens rōnis. ḡ quiddicatē realē vl̃em. aut duo vl̃ia realia. ¶ 13° Secunde sub[stanti]e sūt in p̄dto sub[stanti]e ⁊ sūt quedā vl̃ia. ḡ cū i p̄dto substantie nō ponat̃ aliq̄d factū ab intellectu. seq̄t̃ q̄ vl̃e est extra intellectū. nō depēdēs ab opatiōe intellect⁹. ¶ 14° Quod qd est. est vera res. q2 p̄ncipiū est cā rei 7° metaphisice. sed qd̄ qd est. est vl̃e q2 est diffinibile. igit̃. ¶ 15° q2 mā ⁊ forma ptinēt ad qdditatē rei diffinibilis fm̄ Ari. 7° metaphisice. s3 nō mā aut forma singularis. nec aliq̄d qd̄ sit ens rōnis. igit̃ materia vl̃is erit forma vl̃is. ¶ 16° In p̄dto sub[stanti]e est ordo fm̄ sub ⁊ sup̄. s3 extrema illi⁹ ordinis nō sūt aliq̄ indiuidua nec aliq̄ entia rōnis. ḡ in p̄dicamēto sub[stanti]e sunt vl̃ia realia. ¶ 17° In p̄dto sub[stanti]e agitur de ꝓprietatib⁹ eoꝝ q̄ sunt in p̄dto illo. s3 ibi nō agit̃ de ꝓprietatibus indiuiduoꝝ nec de ꝓprietatib⁹ entiū rōnis. igitur de

ꝓprietatib⁹ vniuersaliū realiū. ¶ 19°. Predicamenta diuidunt̃ ſ; non penes diſtinctionē indiuiduoꝝ nec penes diſtinctionē entiū rõnis. ergo penes diſtinctionē vniuerſaliū realiū. Q̃ eni p̃dicamēta nõ diſtinguant̃ penes diſtinctionē indiuiduoꝝ. p; q2 tūc tot eēnt p̃dicamēta quot indiuidua. Q̃ etiā p̃dicamēta nõ diſtinguant̃ penes diſtinctionē entiū rõnis. patet q2 talia nõ ſunt in p̃ñto. ¶ 19°. Predicamēta hñt vnitatē realē. ſ; nõ hñt vnitatē numeralē. igit̃ ſpecificā uel genericā. h° nota ē de ſe. a° ꝓbat̃. q2 ſi p̃dicamēta nõ hñt niſi vnitatē rõnis. ḡ ſolū differūt ſm rõnem tenet ꝯña iſta. q2 p idē eſt aliq̃d in ſe vnū ⁊ ab alijs diſtinctū. ¶ 20. q2 q̄cq̄d eſt p intellectū eſt pura intētio ⁊ accñs intentionale. ſ; nõ oē vl'e ē hõ. alias nullum vniuerſale eēt in gñe ſubſtantie nec in illo p̃dicamēto ſupi⁹ p̃dicaret̃ in quid de inferiorib⁹. ḡ aliq̄d vl'e ē ſine opere intellect⁹. ¶ 21°. Sciētia habitualis habet obiectū reale in actu. ſ; nõ h; ens rõnis nec aliquod indiuiduū ꝓ obiecto. ḡ h; aliq̄d vniuerſale reale pro obiecto. q̄d ē ſine cõſideratione intellectus. q2 iā ponit̃ q; ſit habitualis ⁊ nõ actualis. Ex iſtis oib⁹ apparet. q; extra aīam eſt aliq̄d vniuerſale reale. ⁊ ꝯ̄r vnitas gñis eſt realis. cui⁹ oppoſitū in ſolutione p̃dicta dicebat̃. ¶ Ad iſta dicendo p̃mitto vnū q̄d ponit ſanctus Tho. 7°. phyſicoꝝ ſup p̃ticula 31°. ſm ſignationē cõmētatoris ⁊ eſt ſñia Ariſ. Gen⁹ inquit non eſt aliq̃d vnū ſimpliciter. ſpēs aūt eſt aliq̃d vnū ſimpliciter. ⁊ hoc ſequit̃ ex rõne p̃cedēti: qua oñſum eſt q; ea q̄ ſunt vni⁹ generis nõ ſunt cõpabilia. q̄ vo ſūt vnius ſpēi ſunt cõparabilia. cū tñ ſupradictū ſit q; eadē nā cõpabilis eſt. ex eo q̄dē videt̃ q; gen⁹ nõ ſit vere vna nā. ſ; ſpēs ſit vna nā. ⁊ rõ hui⁹ eſt. q2 ſpēs ſumit̃ a forma vltima q̄ ſimplicit̃ ē vna nā rerū. gen⁹ aūt nõ ſumit̃ ab aliq̄ forma q̄ ſit vna in rerū nā. ſ; ſm rõnē tm̄. nõ eni ē aliq̄ forma ex q̄ hõ ſit aīal. p̃ter illā ex q̄ hõ ē homo. oēs igit̃ hoīes q̄ ſunt vni⁹ ſpēi cõueniunt i forma q̄ cõſtituit hominē ⁊ ſpēm hoīs. q2 q̄libet h; aīam rõnalē. ſ; nõ eſt in boue ⁊ equo aliq̄ aīa coīs q̄ conſtituat aīal: p̃ter illā q̄ cõſtituit bouē ⁊ equū aut aſinū. q; ſi eēt gen⁹ eēt vnū ⁊ cõpabile ſicut ⁊ ſpēs. ſ; i ſola cõſideratiõe accipit̃ forma generis p abſtractionem intellect⁹ a differētijs. ſic igit̃ ſpēs ē vnū q̄d a forma vna in rerū nā exñte. gen⁹ aūt nõ eſt vnū. q2 ſm diuerſas formas in reꝝ nā exiſtentes diuerſe ſpēs p̃dicationē rei ſuſcipiūt. ⁊ ſic cū logic⁹ ꝯſideret rõnes genus eſt vnū logice. ſ; nõ phyſice. hec ille. Ex quibus manifeſte ſequit̃ q; gen⁹ vel nomē generis non dicit aliquā nām vnā in oībus ſpēb⁹ vnitate extra animā exiſtente. ſ; tota vnitas ei⁹ cõſiſtit in intentiõe p intellectū facta. oīa eni de quib⁹ predicat̃ gen⁹ ſunt indiuiſa i illa intētiõe. nõ aūt i aliq̄ nā extra itellectū. Premitto 2°. vnū quod ponit ſcūs Tho. exponendo Ariſ. 10. metaphiſice p̃ticula p̃ma. Quedā inq̄t dicūt̃ vnū nõ ꝓpter motū vnū ſ; ꝓpter rõnem vnā. hec aūt ſūt quoꝝ eſt intelligētia vna que vna apprehēſione apprehendunt̃ ab aīa. ⁊ dicunt̃ vna apprehenſione apprehendi talia quoꝝ eſt vna apprehēſio indiuiſibilis. q̄d quidē dupliciter cõtingit. aut q2 apprehenſio indiuiſibilis eſt ei⁹ q̄d eſt vnū numero. aut ei⁹ q̄d eſt vnū ſpē. numero quidē ē indiuiſibile ipſū ſingulare q̄d nõ põt p̃dicari de multis. ſpē aūt indiuiſibile q̄d eſt vnū ſm ſciam ⁊ noticiā. nõ eni in diuerſis ſingularibus ē aliqua nā vna numero q̄ poſſit dici ſpēs. ſ; intellect⁹ apprehēdit ut vnū illud in q̄ oīa inferiora cõueniūt. ⁊ ſic in apprehēſione intellect⁹ ſpēs ſit indiuiſibilis q̄ realit̃ eſt diuerſa i diuerſis idiuiduis. hec ille. Patet ḡ q; ſm mentē ſci Tho. nec gen⁹ nec ſpēs ſignificat aliquā nām vnā numero exiſtētē in diuerſis ſuppoſitis. verūtñ ſpēs h; maiorē vnitatē uel plus appropinquat ad vnitatē realē extra aīam q̄ gen⁹. q2 nomē ſpeciei dicit aliquā formā q̄ in ſe ⁊ ex ſe indiuiſibilis ē. q; eni ſit diuerſificata nõ ꝓuenit ex aliq̄ illi⁹ forme realiter ſ; ſolū ex p̃te materie quantitati ſubiecte uel ex p̃te diuerſoꝝ recipientiū. ⁊ iõ q2 vnū eſt idē q̄d indiuiſū forma ſignificata p nomē ſpēi d̾ i ſe vna. q2 de ſe indiuiſa ⁊ vltimate d̾minata formalit̃ ⁊ idiuiſibilis formaliter. h̄ eſt p differentias formales. nomē aūt gñis dicit formā indeterminatā ⁊ in ſe hñtē vnde plurificet̃ realit̃. nec eni talis nā ſolum plurificat̃ p extrinſeca imo p intrinſeca uel eadē ſibi. ſ. p differētias formales. nõ ḡ h; de ſe indiuiſionē extra aīam ac p hoc nec aliquā vnitatē. ſic ḡ nā ſpecifica d̾ vna ex ſe. ſed diuerſa ꝓpter recipiētia. nā vo generis ex̄ aīam nõ h; vnitatem ex ſe nec ex receptiuis. ⁊ iõ ſpecies extra aīam plus appropinquat ad vnitatē q̄ gen⁹. q2 ipſa nõ portat ſecū diſtictiua. ſ; gen⁹ hoc facit. ¶ Tūc ad p̃mū iſtoꝝ d̾. q; riſio ibidē poſita bona eſt. Ad replicā d̾ q; vniuerſalitas eſt cõditio fabricata p intellectū. nec valet ꝯña ibi facta qua infert̃. ḡ ille mod⁹ nõ ē neceſſari⁹ ⁊c̃. Dico eni q; talis ꝯditio neceſſario ſequit̃ actū intellect⁹. ſicut iſta ꝯditio: eē itellectū: eſſe abſtractū. licȝ eni obiectū intellect⁹ p̃fuerit ſine illa ꝯditiõe. tñ eo facto q̄ obiectū attingit̃ p itellectū noſtrū iſurgit relatio vl'itatis abſtracti. ¶ Ad aliud etiā q̄d ibi addit̃. dico q; obiectū intellect⁹ an̄ actū intellect⁹ nõ h; modū vniuerſalitatis nec ꝓprie loquendo ſub oppoſito mõ. q2 eē vl'e i intellectu ⁊ eē ſingulare in re. nõ ſūt oppoſiti modi cū ſil' ꝯueniāt eidē nature intellecte. nā eni ſpecifica an̄ intellectionē ē ſingularis ꝓut ꝯſideraf̃ i ſingulari extra aīam. ꝓut aūt cõſideraf̃ in ſe nec ē vl'is nec ſingularis. ⁊ iõ q2 nā ſpecifica ē obiectū itellect⁹ i ſe ꝯſiderata. ⁊ nõ ut i p̃ticulari. iõ ipſa ut ſic neq; ē vl'is neq; p̃ticularis. ſ. inq̄ñtū ē obiectū terminās actū. ſ; inq̄ñtū ē mouēs intellectū poſſibilē ē vl'is i intellectu. ſ. p ſpēm ſuā. vn̄ nā illa in ſe nec eſt vl'is nec p̃ticularis. ſ; i intellectu ē vl'is. ⁊ ḡ veꝝ ē q; obiectū itellect⁹ dū actu obijcit̃ ē vl'e i actu ſ; dū nõ obijcit̃ actu nõ ē vl'e niſi i potētia. vn̄ p iſtoꝝ declaratiõe dicit ſcūs Tho. i tractatu de eē ⁊ eētia. Nā inq̄t ul' eētia dupliciter põt ꝯſiderari. vno mõ ſm rõnē ꝓpriā ⁊ hec ē abſoluta ꝯſideratio ipſi⁹. ⁊ hoc mõ nihil eſt verū de ea niſi quod ꝯuenit ſibi ſm q; hõ. vn̄ q̄cq̄d alioꝝ attribuat̃ ſibi falſa eſt attributio. vbi grā hoī in eo q; hõ eſt ꝯuenit rõnale ⁊ aīal ⁊ alia q̄ in diffinitione ei⁹ cadūt. albū vo ⁊ nigrū ⁊ q̄cq̄d h; eſt quod nõ eſt de rõne humanitatis nõ cõuenit hoī i eo q; hõ

mo. vñ si q̃ratur vtrũ ista nã sic cõsiderata possit dici
vna uel plures. neutrũ ɔcedendũ est. qꝛ vtrũqꝫ ẽ ex
intellectu humanitatis ꝛ vtrũqꝫ põt sibi accidere. si
eni pluralitas eẽt de ei⁹ intellectu. nũq̃ꝫ posset eẽ vna
cũ tñ vna sit ſm ꝙ est i sorte. siliter si vnitas esset de
rõne entis tũc eẽt vna ꝛ eadẽ i sorte ꝛ in platone. nec
posset i plurib⁹ plurificari. Alio⁹ ɔsideraṫ ſm esse qđ
hꝫ i hoc uel i illo. ꝛ sic de ipsa aliqđ pdicaṫ p accñs rõne
ei⁹ in q̃ est. sicut dr̃ ꝙ hõ ẽ alb⁹ qꝛ sortes est alb⁹ q̃uis
hoc nõ ɔueniat hoi in eo ꝙ est hõ. hec etiã nã hꝫ duplex
eẽ vnũ i singularib⁹ ꝛ aliud i aĩa ꝛ ſm vtrũqꝫ ɔsequũtᷣ
dictã nãm accñã. ꝛ i singularib⁹ hꝫ multiplex eẽ ſm
multiplicitatẽ singulariũ ꝛ diuersitatẽ. ꝛ tñ ipsi natu-
re ſm pmã suã cõsiderationẽ. s. absolutã nullũ istorũ
esse debeṫ. falsũ eni est dicere ꝙ nã hois inq̃tũ ẽ hõ
habeat eẽ in hoc singulari. qꝛ si eẽ in hoc singulari ɔueni-
ret hoi inq̃tũ ẽ hõ. nũq̃ꝫ esset in alio. sꝫ verũ est dicere
ꝙ hõ nõ inq̃tũ est hõ hꝫ ꝙ sit i hoc singulari uel i illo
aut in aĩa. Patet ğ ꝙ nã hois absolute ɔsiderata ab-
strahit a q̃libet esse. ita tñ ꝙ nõ fiat alicu⁹ eoꝝ. ꝛ hec
nã sic ɔsiderata est q̃ pdicaṫ de oib⁹ indiuiduis. nõ tñ
põt dici ꝙ rõ vlis cõueniat nature sic accepte. qꝛ de
rõne vlis est coitas ꝛ vnitas. nature aũt hũane neu-
trũ illoꝝ ɔuenit ſm absolutã ɔsiderationẽ. si eni coi-
tas eẽt de intellectu hois. tũc i q̃cũqꝫ iuenireṫ huma
nitas iuenireṫ vlitas ꝛ coitas. sꝫ hoc est falsum. qꝛ in
sorte non inuenitᷣ aliq̃ coitas. sꝫ qcqđ est in eo est indi-
uiduatũ. Siliter etiã nõ põt dici ꝙ rõ generis uł spẽi
ɔueniat ꝛ accidat nature humane ſm esse qđ hꝫ i sin-
gularib⁹ uel indiuiduis. qꝛ non inuenitᷣ nã humana in
indiuiduis ſm vnitatẽ ut sit vnũ qđ oib⁹ ɔueniens qđ
rõ vniuersalis exigit. relinquitᷣ ğ ꝙ rõ spẽi accidat na-
ture hũane ſm illud eẽ qđ hꝫ i intellectu. ipsa eni nã
hũana hꝫ eẽ i itellectu abstractũ ab oib⁹ idiuiduãtib⁹
ꝛ iđ hꝫ rõnẽ vniformẽ ad oĩa indiuidua que sũt extra
aĩam. put equaliter est silitudo oiũ ꝛ ducens i oiũ
cognitionẽ inq̃tũ sunt homines. ꝛ ex hoc ꝙ talẽ re-
lationẽ hꝫ ad oĩa indiuidua intellect⁹ adinuenit rõnẽ
spẽi ꝛ attribuit sibi. vñ dicit cõmentator i p̃ de aĩa ꝙ
intellect⁹ agens facit vniuersalitatẽ in reb⁹. ꝛ q̃uis
hec nã intellecta habeat rõnẽ vniuersalẽ ſm ꝙ com-
paraṫ ad res extra animã. qꝛ est vna silitudo oiũ. tñ
ſm ꝙ hꝫ eẽ in hoc itellectu uel i illo ẽ q̃dã spẽs itellecta
pticularis. ꝛ iđ pꝫ defect⁹ cõmẽtatoris 3º de aĩa q vo-
luit ex vlitate forme intellecte vnitatem intellect⁹
in hominib⁹ omnib⁹ ɔcludere qꝛ nõ est vniuersalitas
illi⁹ forme ſm esse qđ hꝫ in intellectu. sꝫ ſm ꝙ refertᷣ
ad res extra ut similitudo reꝝ. sicut etiã si esset vna
statua corporalis repñsentãs multos hoies. constat
ꝙ illa imago haberet eẽ singulare. ꝛ pprĩũ ſm ꝙ eẽt
in hac mã. sꝫ haberet rõnẽ coitatis ſm ꝙ esset cõe re-
pñsentatiuũ pluriũ. ꝛ qꝛ nature humane ſm suã abso-
lutã ɔsiderationẽ ɔuenit ꝙ pdiceṫ de sorte. ꝛ rõ spẽi
nõ ɔuenit sibi ſm suã absolutã ɔsiderationẽ. sꝫ est de
accidẽtib⁹ q̃ ɔsequũtᷣ eã ſm esse qđ hꝫ in intellectu. iđ
nomẽ spẽi nõ pdicaṫ de sorte. ut dicaṫ sortes est spẽs
qđ de necessitate accideret si rõ spẽi conueniret hoi
ſm eẽ qđ hꝫ in sorte. uł ſm suã ɔsiderationẽ absolutã

scꝫ inq̃tũ est hõ. qcqđ eni ɔuenit homini inq̃tũ est hõ
pdicaṫ de sorte. ꝛ tñ pdicari cõuenit generi p se cũ in
ei⁹ diffinitione ponaṫ. pdicatio eni est quoddã quod
cõpletᷣ p actũ intellect⁹ cõponẽtis ꝛ diuidẽtis. habẽs
fundamentũ in re ipsa vnitatẽ eoꝝ quoꝝ vnũ de al-
tero dicitᷣ. vñ rõ pdicabilitatis põt claudi i rõne hui⁹
intentionis gen⁹ que siliter p act⁹ intellect⁹ completᷣ
tñ illud cui itellect⁹ nomẽ pdicabilitatis attribuit cõ-
ponens vnũ cũ altero nõ est ipsa intentio generis. sꝫ
poti⁹ illud cui intellectus intẽtionẽ generis attribuit
qđ signatur hoc noie aĩal. sic ğ patet qualiter eẽntia uel
nã se habet ad rõnẽ spẽi. qꝛ rõ spẽi non est de illis que
ɔueniunt ei ſm absolutã ɔsiderationẽ neqꝫ est de ac-
cidentib⁹ que eã ɔsequũtᷣ ſm esse qđ hꝫ extra animã
ut est albedo ꝛ nigredo. sꝫ ẽ de accñtib⁹ que ɔsequũtᷣ
eã ſm eẽ qđ hꝫ in intellectu. ꝛ p hunc modũ ɔuenit si-
bi rõ generis uł differẽtie. hec ille. Ista ẽ clare mens
Auicen. 5º sue metaphisice. caº 2º. vbi sic ait. Nõ ẽ at
possibile ut qui sane mẽtis est itelligat ꝙ vnã ꝛ ean-
dẽ humanitatẽ vestiant accñã sortis ꝛ ipsam eandẽ
vestiant accñã platonis. Manifestũ est ğ nõ eẽ pos-
sibile ut vna natura habeat eẽ in his sensibilib⁹. ita ut
actu sit vniuersalis. i. ut ipsa vna cõmunis sit oibus.
vniuersalitas eni nõ accidit alicui nature nisi cũ ce-
ciderit in formatiõe intelligibili. qđ igitᷣ intelligitᷣ de
hoie est illud qđ est vlẽ. ei⁹ aũt vniuersalitas non est
ex hoc qđ est in aĩa. sꝫ ex hoc ꝙ cõparaṫ ad multa signata ha-
bentia esse uel opinata. eorũ eni iudiciũ q̃tũ ad ipsũ
idem est. hec igitᷣ forma ſm hoc qđ est in aĩa ẽ aliqua
formarũ aĩe ꝛ singularis. ꝛ ſm hoc ꝙ in ea multa cõ-
ueniunt est vlis. hec ille. Et post. cũ ğ dicim⁹ ꝙ natu-
ra vlis hꝫ eẽ in his sensibilib⁹ nõ intelligim⁹ ex hoc ꝙ est
vniuersalis. s. ſm modũ vniuersalitatis. sꝫ intelligi-
mus ꝙ nã cui accidit vniuersalitas hꝫ eẽ i istis signatis
vniuersalitas aũt de qua agim⁹ nõ est nisi in aĩa. hec
ille. Et caº pº sic ait. Sicut aĩal in eẽ hꝫ plures modos
sic ꝛ in intellectu. in intellectu eteni forma aĩalis est
abstracta. ꝛ hoc modo ipsũ dicitᷣ forma intelligibilis. in
intellectu eni forma aĩalis talitᷣ est ꝙ in intellectu cõ-
uenit ex vna ꝛ eadem dispositione multis pticulari-
bus. ğ pp̃ter vna forma apud intellectũ erit relata
ad multitudinẽ. ꝛ ſm hũc respectũ est vlis. qꝛ ipsũ est
vna intentio in intellectu. cui⁹ cõpatio non variaṫ ad
qđcũqꝫ accepis aĩaliũ. hec aũt forma q̃uis respectu
indiuiduoꝝ sit vlis. tñ respectu aĩe singularis in qua
ipmitᷣ est indiuidua. ipsa eni ẽ vna ex formis q̃ sunt
in intellectu. ꝛ qꝛ aĩe singule sũt multe numero. tunc
eo mõ quo sunt perticulares habebunt ipse aliud in-
tellectũ vlẽ. hec Auicen. Ex quib⁹ pꝫ quõ nã ex ani-
mã ꝛ ante actũ intellect⁹ agentis abstrahentis eã nõ
hꝫ modũ vniuersalitatis. sꝫ modum singularitatis si
ɔsidereṫ ut in singulari. si eni ɔsidereṫ absolute neu-
ter mod⁹ ɔuenit sibi. Sꝫ forte dices ꝙ nã ſm esse qđ
hꝫ in intellectu nõ est nisi vna spẽs intelligibilis. ꝛ sic
videṫ ꝙ tu ponas solas spẽs intelligibiles esse vlia.
quod est falsum. Dicitᷣ ꝙ cũ dicitᷣ: natura ſm qđ est
in intellectu. li ſm ꝙ põt dicere illud qđ ẽ formaliter
in intellectu. uel illud qđ ẽ obiectiue i intellectu. uel

illud q̄ obiectū est obiectiue ī intellectu. si denotet illud qḋ est formaliter ī intellectu. dico ꝙ illud ē spēs intelligibilis. si denotet illud qḋ est obiectiue in intellectu. illud ē nā humana extra aīam. si denotet illud q̄ nā humana est obiectiue in intellectu. iterū illud ē spēs intelligibilis. q2 enī spēs hoīs est formalit̄ ī intellectu. ideo hō est obiectiue in intellectu. cū igit̄ dr̄: hō ſm ꝙ est in intellectu ē spēs itelligibilis. sensus ver⁹ est ꝙ illud q̄ est hō obiectiue in intellectu est spēs intelligibilis q̄ talis ē efficacie ꝙ ipsa est vl̄is formalit̄ ⁊ facit ꝙ res extra aīam quā ponit obiectiue in intellectu denoiet̄ vl̄is. Ideo sctūs Tho. 2° sen. dis. 3. q. 3. arti. p̄. ad 2m. distinguit triplex vniuersale. Dico inqt ꝙ triplex est vl̄e. quoddā qḋ est in re. s. nā ipsa q̄ est in pticularib⁹ ꝗuis in eis nō sit ſm rōnē vl̄itatis ī actu. est etiā quoddā vl̄e qḋ est a re acceptū p abstractionē. ⁊ hoc quidē posteri⁹ est. ⁊ hoc mō forme angelorū nō sunt vniuersales. Est etiā vl̄e ante rem qḋ est pri⁹ re ipsa. sicut forma dom⁹ ī mēte edificatoris. ⁊ phūc modū sūt tales forme rerū in mēte angelica existētes. nō ita ꝙ sint opatiue. sed q2 sunt silēs opatiuis. sic aliquis speculatiue sciam opatiuā h3. hec ille. Ex q̄ apparet ꝙ ipsa spēs intelligibilis est quoddā vniuersale. ⁊ ipsa nā extra aīam dr̄ vniuersalis. s3 diuersimode ut apparet. q2 vnū istorū vniuersaliū ē in re ⁊ pdicat̄ de re. aliud nō. ¶ Ad 2m argumētū dicit̄ ꝙ generans ⁊ genitū ꝯueniunt in forma ⁊ nā specifica que ē vna in aptitudine uel in potentia nō aūt ī actu extra intellectū. ⁊ talis vnitas nature sufficit ad fundandū similitudinē. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ nulla vnitas est actu ex̄ itellectū nisi nūeralis. Et tūc ad pmā ꝯñam ibi factā dr̄ ꝙ cū rō spēi aut gn̄is nō ꝯueniat nature ſm eē qḋ h3 extra aīam. sicut dicim⁹ ꝙ spēs incōplū h3 nō est ex̄ aīam ita sicut diuersitas specieꝝ aut generū in actu gcgd sit de potētia uel de aptitudine. Similiter dico ad 2am ꝯñam ꝙ nō oīa q̄ realiter differunt eque realiter differūt. q2 lic3 sola diuersitas nūeralis sit actu extra aīam realis. tñ aliq̄ diuersitas numeralis h3 sibi ꝯiunctā diuersitatē specificā uel genericā in aptitudine ⁊ potentia propinqua. q2. s. extrema illius distinctiōis numeralis p intellectū pñt statui ut due distincte species ul̄ genera. Similit̄ ad 3am ꝯñam dicit̄ ꝙ nihil valet. q2 lic3 distinctio specifica cōpleat̄ mō pdicto p intellectū. tñ ei⁹ extrema semp sūt distincta realiter numero. Ista enī distinctio nō fit isto mō per intellectū. ꝙ intellect⁹ faciat ei⁹ extrema uel distinguat ea. s3 q2 dat ei⁹ extremis aliquā denoiationem. hō enī ⁊ asin⁹ añ actū intellect⁹ sunt distincti realit̄. s3 q2 nullū extremū illi⁹ distinctionis ante actū intellect⁹ denoiat̄ spēs. iō ante actū intellect⁹ nō dicit̄ illa distinctio actu specifica. q2 nō est actu inter duas spēs. Hoc etiam nō multū discordat a Scoto. Ipse enī 2° sen. dis. 3. q. 1. sic ait. Vl̄e actu est illud qḋ h3 aliquam indifferentē vnitatē ſm quā ipsū idē est in potētia pxima ut dicat̄ de q̄libet supposito. q2 ſm phm p̄ posterior. Uniuersale est qḋ ē vnū in multis. nihil enī ſm quācūqȝ vnitatē in re est tale ꝙ ſm illā vnitatem pcisam sit in potentia pxima ad qḋlibet suppositum: ut dicat̄ de quolibet supposito pdicatiōe dicente. hoc est hoc. q2 lic3 alicui existēti in re nō repugnet ex se eē in aliq̄ alia singularitate ab illa in q̄ est. non tñ illud vere pōt dici de quolibet inferiori ꝙ qḋlibet est ipsū. hoc enī ē solū potentiale de obiecto eodē numero actu ꝯsiderato ab intellectu qḋ quidē ut itellectū habet vnitatē etiā numeralē obiecti. ſm quā ipsum idē est pdicabile de oī singulari. dicendo hoc est hoc. est igit̄ in re cōe qḋ nō est de se hoc. ⁊ p ꝯñs ei nō repugnat ut sit hoc. s3 tale nō est vl̄e in actu. q2 deficit illa indifferētia ſm quā cōpletiue vl̄e est vl̄e. ſm quā. s. ipsum idē aliqua idēptitate ē pdicabile de q̄libet idiuiduo. ita ꝙ qḋlibet sit ipsū. hec ille. ¶ Ad 4m dicit̄ ꝙ idiuidua. ⁊ species indiuiduoꝝ hñt eandē rōnē essentie extra aīam in aptitudine. in intellectu actu. siue illa nā dicat̄ forma uel spēs intelligibilis. siue dicat̄ nā obiectiue existens ī intellectu ⁊ nō formalit̄. ¶ Ad 5m dicit̄ ꝙ obiectū sciē nō o3 ꝙ sit vl̄e formaliter ꝙ formaliter sit vnū ⁊ sit in multis aliquo mō. ⁊ tale vl̄e est spēs intelligibilis uel idea diuina. s3 sufficit ꝙ sit vniuersale in potētia ul̄ aptitudine ⁊ fundamētalit̄. sic nā q̄ obijcit̄ intellectiōi ⁊ talis nā dr̄ vl̄is denoiatiue uel obiectiue. ¶ Ad ꝯfirmationē negat̄ ꝯña. lic3 enī nā añ actū intellect⁹ nō sit vl̄is in actu. tñ est vl̄is in aptitudine. ⁊ ideo pōt obijci ut vna. ⁊ cū realiter sit in multis. intellect⁹ faciens eam vnā cōparabit eam ad ea in quib⁹ est. ꝙ enī non possit cōpari ad multa. non est q2 nō sit in multis indiuiduis. sed q2 non est vna in omnib⁹. ꝯ dat sibi intellect⁹ agēs effectiue: intellect⁹ possibilis mãliter: species intelligibilis formaliter. ¶ Ad 6m dico ꝙ sicut alias dicebat̄. vl̄e pōt sumi duplicit̄. pmo mō p nā ipsa in rerum nā que est obiectiue in intellectu cui itellect⁹ attribuit relationē coītatis ⁊ vniuersalitatis. 2° modo p cōposito ex nā cum tali respectu sicut albū pōt sumi p subiecto albedinis uel p cōposito ex albedine ⁊ ex subiecto suo. tūc dico ꝙ vl̄e p̄ mō nō est ens rōnis s3 vl̄e 2° mō est ens rōnis ſm pteni. s. respectū coītatis. vl̄e aūt p̄ mō solū pdicat̄ de inferiorib⁹ essentialiter ⁊ vniuocat̄ eis ⁊ est subiectū adequatū passiōis ⁊ est subiectū sciē ⁊ est necessariū mō alias exposito. Et si dicat̄ ex q̄ vl̄e p̄ mō nō est ens rationis. igit̄ intellect⁹ nihil facit ad eius vniuersalitatē ⁊ sic illa nā est vl̄is extra aīam. Ad istud negat̄ prima ꝯña. lic3 enī vl̄e illo mō sit ens reale nec intellect⁹ aliquid faciat ad eius entitatē. facit tñ ꝙ denoiet̄ vniuersale. nam talis nā ꝯsequit̄ relationē vniuersalitatis p opationē intellect⁹. ¶ Ad 7m dico ꝙ vl̄e p̄ mō. s. subiectū vl̄itatis ē sine ope intellect⁹. vl̄e aūt 2° mō ē pti ī re pti in itellectu. ⁊ iō p3 qd dicēdū. argumētū enī pcedit de vl̄i 2° mō. ¶ Ad 8m dico ꝙ lic3 circūscripta opatiōe intellect⁹ nā sit apta eē in plurib⁹. nō tñ ē vna nisi p intellectum. nō solū aūt est de rōne vl̄is ꝙ sit aptum esse in pluribus: imo ꝙ sit vnum existens aptū esse in pluribus. ¶ Ad 9m dicit̄ ꝙ vl̄e est in reb⁹ actu per ꝯsiderationē intellect⁹. sed circūscripta tali opatione non est ibi nisi in potentia. Tūc q̄rit quō in intellect⁹ illā potētiā reducit ī actū. dico ꝙ dando nāe ꝯ dispsite in indiuiduis vnitatē ⁊ relationē rōnis. s. coī

tatem. non q faciat eã esse in multis qz prius erat. nec
q faciat eã dici de multis qz prius dicebat̃. ¶ Ad 10m
dico q talis relatio mensure fundat̃ in nã vli in apti/
tudine uel in potẽtia. verũtñ vtrũ talis relatio sit rea/
lis dubium est. ¶ Ad 11m dico q nulla operatio inest vli
tanq̃ qd opat̃. sed bene cõuenit aliq̃ operatio nature
vli actu uel aptitudine tanq̃ q̃ individuũ opat̃. ꝛ illo mõ
inest vli primo ꝛ adequate. qz vle sumptũ p subiecto
vlitatis est quid reale. ¶ Ad 12m dicit̃ q extrema cõ/
trarietatis sũt res singulares tanq̃ q̃ opponũt̃. sed na/
ture vles mõ pconcesso sũt extrema tanq̃ rõnes fun/
dandi opationẽ. vñ illud argumentũ ꝛ duo pcedẽtia
solũ pbant q aliqd vle est reale. qd cõcedit̃ q̃tũ ad
subiectũ vlitatis. non aũt q̃tum ad ipsam vlitatẽ uel
vnitatẽ uel coitatẽ. ¶ Ad 13m dico q vlia sũt in predi
camẽto sube q̃tũ ad illud qd est vle. non aũt q̃tũ ad
illud q̃ est vle. qz talis relatio non ẽ qd reale nec inest
pprie alicui sube. nisi dicam9 q illud cui attribuit̃ est
ei9 subiectũ. ¶ Ad 14m dico q qd qd est ẽ vle in potẽ/
tia uel aptitudine preter consideratione intellect9. nõ
aũt in actu nisi p intellectũ agentẽ. ¶ Ad 15m dico q
ad quidditatẽ spẽi pertinet materia vlis ꝛ forma vlis
in aptitudine uel potentia: hoc ẽ mã ꝛ forma ut consi/
derant̃ inpmixta conditionib9 individuantib9. ¶ Ad
16m. q in predicamẽto sube est ordo nõ inter idiuidua
que sũt h aliqd. sed inter nãs individuoꝝ que sũt vles
aptitudine ꝛ in potentia. verũtñ ille ordo est p intelle/
ctũ adinuent9 sicut ꝛ pdicatio ꝛ suppositas. nam extra
itellectũ non est ordo realis int̃ aial ꝛ hoiem. ordo eñi
realis non ẽ eiusdẽ ad se. ꝛ ideo ordo pdicabiliũ in pdi
camẽto ẽ sm rõnẽ. licz qdlibet extremũ sit res. ¶ Ad
17m ɔcedit̃ q in pdicamento sube agit̃ de pprietatib9
consequẽtib9 res vles id est naturas que sũt subiecta
vlitatis: actu quidẽ subiecta p intellectũ. aptitudine
vo pter intellectũ. ¶ Ad 18m dico q pdicamẽta distin
guũt̃ non solũ penes distinctionẽ individuoꝝ. imo pe
nes distinctionẽ naturarũ vniuersaliũ in aptitudine
q̃ nature non sũt individua sed forme uel nature indi/
viduoꝝ. Similiter non oportet q pdicamenta distin/
guant̃ p realẽ distinctionẽ nãrũ semp. sz penes diuer
sum modũ pdicãdi. sm q ponit scũs Tho. sup 5° me/
taphisice. ca° de ente. vbi sic ait. Sciendũ inqt q pdi/
catũ ad subiectũ tripliciẽ se põt habere. Nã vno mõ
pdicatũ est illud qd ẽ subiectũ: ut cũ dicit̃ hõ est aial.
nã sortes ẽ illud qd est aial. ꝛ h pdicatũ dicit̃ signare sub/
stãtiã primi subiecti qd ẽ suba pticulari de q̃ oia pñtur.
2° mõ ut sumat̃ predicatũ ab eo qd inest subiecto. qd
qdẽ uel inest ei de se uel absolute cõsequẽs mãm. ꝛ sic
est quãtitas. uel ut cõsequẽs formã. ꝛ sic ẽ q̃litas. uel
inest ei non absolute sz in respectu ad aliud. ꝛ sic est ad
aliqd. 3° mõ ut pdicatũ sumat̃ ab eo qd ẽ ex subiectũ.
qd ɔtingit dupliciẽ. Uno mõ ut sit oio ex subiectũ. qd
qdẽ si nõ sit mẽsura subiecti pdicat̃ p modũ habit9: ut
cũ dicit̃ sortes est calciat9 uel vestit9. si aũt sit mẽsura
ei9. cũ mensura sit uel temp9 uel locus sumet̃ pdica/
tum uel ex tpe. ꝛ sic erit qñ. uel ex loco. ꝛ sic erit vbi.
non ɔsiderato ordine partiũ in loco. q̃ cõsiderato erit
situs. Alio mõ ut illud a quo sumit̃ pdicatũ sm aliqd
sit i subiecto de q̃ pdicat̃. ꝛ si quidẽ sm sui pncipiũ. sic
pdicabit̃ ut agere. nã actiõis pncipiũ est in subiecto. si
aũt sm terminũ. sic pdicabit̃ ut passio. nã passio i sub/
iectũ patiẽs terminat̃. vñ patet q tot modis dicitur
ens quot modis fit pdicatio. hec ille. Ex q̃ patet quõ
pdicamẽta distinguũt̃ penes diuersũ modũ pdicãdi.
nec oportet q quecũq pñnẽt ad diuersa pñta dicãt
diuersas res. sicut ipse testat̃ 11°. metaphisice. ca° de
motu. vbi sic dicit mouendo dubiũ. Si actio inquit ꝛ
passio sũt idẽ sm subam: videt̃ q nõ sint diuersa pñta
Et respõdet. Sed sciendũ q pñta diuersificant̃ sm
diuersos modos pñdi. vñ licz idẽ sint. qz tñ diuersimo
de de diuersis pdicãt̃. iõ ad diuersa pñta ptinẽt. loc9
eñi sm q pdicat̃ de locante ptinet ad genus quãtita/
tis. sm aũt q pdicat̃ denoiatiue de locato constituit
pñtũ vbi. Silir mot9 sm q pdicat̃ de subiecto in q̃ est
constituit pñtũ passiõis. sm aũt q pdicat̃ de eo a q̃ est
ɔstituit pñtũ actiõis. hec ille. Idem ponit. s. duo q̃ re/
citata sunt tã de 5°. metaphisice. q̃ de 11°. 3°. physicoꝝ
ca° de actione. Ex qbus bñ intellectis infero q pñta
non sic distinguũt̃ ab inuicem q quodlibet pdicamẽtũ
dicat vnã nãm vlem cõem ex nãm oib9 contẽtis sub
tali pñto. ꝛ distinctã realiẽ a nã vli quã dicit aliud pdi
camentũ sicut argumẽtũ illud false imaginat̃. sz isto
modo dicunt̃ pñta q oia q̃ sũt in vno pñto hñt eundẽ
modũ pñdi de subiecto primo. ita q ordo predicati ad
subiectũ semp est consimilis. oia aũt que sũt alterius
predicamẽti habent aliũ modũ predicandi de primo
subiecto. vnitas igitur modi predicandi facit vnitatẽ
predicamenti. ꝛ diuersitas diuersitatem. ꝛ nõ vnitas
nec diuersitas cõmuniũ naturaꝝ. nõ eñi est quecũq
natura cõmunis omnibus que sunt in predicamento
substãtie. sicut docet Ar. 10°. metaphisice. in fine. vbi
scũs Tho. dicit. Corruptibile ꝛ incorruptibile non cõ/
municant in aliquo genere. ꝛ hoc rationabiliter acci/
dit. nam corruptibilium ꝛ incorruptibiliũ nõ põt esse
mã vna. gen9 aũt physice loquẽdo a mã sumit̃. vñ ut
s dictũ est. oportet q ea que non coicãt in mã sint di/
uersa genere. loquendo aũt logice nihil prohibet qn
conueniãt in genere inq̃tũ cõueniũt in vna coi rõne
sube uel q̃litatis uel hmõi. hec ille. Ex q̃ ꝛ multis superi9
dictis pz q ad vnitatẽ gñis logici cuiusmodi est pñtũ
sube sufficit vnitas rõnis facta p intellectũ. ꝛ vnitas
modi pñdi facta p intellectũ. ¶ Ad 19m dico ut prius q
pñta non oportet habere vnitatẽ realẽ. sic q oia con
tenta sub aliquo pñto cõueniãt in aliqua nã q̃ sit vna
in oibus realiter ꝛ extra intellectum. sed sufficit q ha
beãt vnũ modũ pñdi de suba prima. pdicamẽtũ eñi nõ
est aliqd extra aiam inq̃tũ pdicabile. sz ẽ coordinatio
pdicabiliũ sm sub ꝛ supra essentialiter ordinatoꝝ ab
individuis vsq ad generalissimũ habẽtiũ eundẽ mo/
dũ pñdi. ille aũt ordo cũ nõ habeat extrema realiẽ di/
stincta est ordo inuent9 ab intellectu compante idẽ ad
seipsũ aliter ꝛ aliter itellectũ uel i generali uel in spe/
ciali. Nec valet ɔña: pñtũ non hz realẽ vnitatẽ modo
pdicto. s. quo ad oia contẽta sub genere sed solũ vni/
tatẽ rõnis. g predicamẽta nõ distinguũt̃ nisi sm rõnẽ.
sicut nõ sequit̃: suba ꝛ q̃litas nõ hñt ad inuicẽ vnitatẽ

nec qualitas ⁊ relatio habent ad inuicē vnitatē nisi ꝫm
rōnē. ḡ ista duo non distinguūť realiter ab illis duobꝰ
patet ꝙ ꝯña nulla est. Similiter si dicať. ꝑdicamētū
sube inq̄ƺtū ꝑdicamentū nō est quid ex̄ aiam. nec ꝑdi/
camentū q̄litatis inq̄ƺtū ꝑdicamentū. ḡ ens reale nō
diuidiť in decē ꝑdicamēta cū talia non sint res. Dico
ꝙ cū dicimꝰ ens diuidiť in decē ꝑdicamēta. sensus ē
ꝙ diuidiť in decē genera quoꝝ quodlibet est gn̄alissi
mū in aliquo ꝑdicamēto. nō ꝙ diuisio fiat ĩ illas intē/
tiones quas intellectꝰ attribuit rebꝰ. sed in illas natu/
ras quibꝰ attribuit intentionē gn̄is. s. in nām sube cui
intellectꝰ attribuit intētionē gn̄is. ⁊ in nām quātita/
tis ⁊c. natura aūt sube non ē vna ex̄ intellectū. non ḡ
illa diuisio fit in aliquas nās realiť vl̄es in actu extra
aias. sed in decē nās vl̄es in potētia. ¶ Ad. zo^m^ diciť
ꝙ vl̄e pōt considerari q̄ƺtū ad illū respectū rōnis q se
habet ut formale in diffinitiōe vl̄is. s. habitudo vnius
ad multa. ⁊ ille non est suba sed ens rōnis. Alio modo
q̄ƺtū ad suū mãle. s. subiectū remotū dicti respectꝰ. ⁊
quo ad illud vl̄ia de ꝑdicamēto sube sūt quedā sube.
vl̄e q̄ ad ꝑmū fit ab intellectu nō quo ad z^m^. vñ diciť
ꝙ oē qđ fit ab intellectu est accñs. sed vl̄e nō fit ab in/
tellectu nisi quo ad formale. ¶ Ad zi^m^ diciť ꝙ scia ha
bitualis habet ꝓ obiecto nām extra aiam q̄ est vl̄is ĩ
potētia uel aptitudine sed est indiuiduata in actu. uel
forte nullū esse habet ex̄ aiam in se. nō tñ habet ꝓ ob/
iecto compositū ex nā ⁊ indiuiduãtibꝰ qđ est formaliť
singulare indiuiduū. Et sic patet ex dictis ꝙ nō opor/
tet ꝓpter rōnes factas ponere vl̄ia extra aiam ĩ actu
ante opꝰ intellectꝰ. ut dictū fuit in solutione 4^e^ ꝓba/
tionis añtis septimi argumēti ꝑncipalis ꝯ ꝑmā partē
ꝑme ꝯñis. ¶ Ad q̄rtā ꝓbationē eiusdem añtis negať
ꝯña. licƺ eni genꝰ ⁊ differentia dicant eandē rē: tñ sub
alia rōne. qꝛ genꝰ dicit rem indeterminate. differētia
v̄o dicit rem determinate ⁊ explicite. ⁊ iō nulla ē nu/
gatio. qꝛ non repetiť eadē rō. vñ si diffiniať genus ⁊
differentia nūq̄ƺ eadē rō repeteť. ⁊ sic nō diciť idem
bis. s. idem cōceptꝰ. Confirmatio similiť non valet. qꝛ
cum diciť: pedes bn̄s bipes. conceptꝰ pedis repetiť.
non sic in ꝓposito. ¶ Sed ꝯ pōt instari ꝫm Aureolum
qꝛ si genꝰ ⁊ differētia nō differūt realiť sed acciperēť
ꝑ intellectū considerātē rem ut determinatā ⁊ ut in/
determinatā. sequiť ꝙ nūq̄ƺ in rebꝰ mãlibꝰ simul eēt
genus ⁊ differētia apud eundē intelligentē. qñ enim
aliq̄s intellectꝰ itelligit eam ut ideterminatā. ⁊ ita qñ
intelligit aliq̄d sub rōne gn̄is non poterit ei copulare
intellectū differētie. nec ecōuerso. qđ patet eē falsū.
¶ zº. qꝛ ꝓpter considerationē nr̄am nō attribuūť re/
bus mãlibꝰ aut imãlibꝰ ꝑdicata accñalia. nā si ꝯsidero
angelū ut bonū nō ꝓpť h̄ ē bonus. aut ut malū nō ꝓ/
pter h̄ ē malꝰ. uel ut scientē q̄ vētura sūt vsq̄ƺ ad mille
annos. nō ꝓpter h̄ ipse scit. Similiť est de rebꝰ mãlibꝰ
si eni cōsiderē coruū uel ethiopē ut nitentē intenso co
lore albedinis: nō ꝓpter h̄ sūt tales. si ḡ consideratio
nr̄a nō pōt attribuere ꝑdicata accñalia rei. multo mi/
nꝰ nec eēntialia. cuiꝰ modi sūt genꝰ ⁊ differētia. ¶ Ad
ꝑmū dico ꝙ ꝓcedit ex falso intellectu. ac si genꝰ dice
ret rem cū indeťminatiōe. ⁊ differētia diceret rē cum

determinatiōe: sic ꝙ determinatio ⁊ indeterminatio
eēnt de ꝑncipali intellectu ⁊ sig̃to gn̄is ⁊ differentie.
Iste eni intellectꝰ falsus ē. Similiť nō intēdimꝰ ꝙ res
quā diť genꝰ sit realiť ex̄ aiam indeťmiata. ⁊ res quā
dicit differentia sit realiť deťminata. h̄ eni inferret di
stinctionē realem inť rem gn̄is ⁊ rem differētie. sed ē
sensus ꝙ conceptꝰ gn̄is dicit rem indeťminate. diffe/
rentia v̄o deťminate. ita ꝙ deťminatio ⁊ indeťmina/
tio nec sūt modi rei ex̄ aiam. nec sūt ꝑncipaliter de ra
tione gn̄is aut differētie. sƺ sūt modi rōnis aut conce/
ptus gn̄is ⁊ differētie. tales aūt modi ꝯcipiēdi eandē
rem sūt cōpossibiles in intellectu. ¶ Ad z^m^ dico ꝙ si/
militer ꝓcedit ex falso intellectu: ac si intellectꝰ nr̄ po
neret in re nām importatā ꝑ genꝰ aut differentiā. nos
eni nō intelligimꝰ aliud nisi ꝙ dū intellectꝰ nr̄ ꝯcipit rē
indeťminate attribuit sibi intentionē gn̄is. non ꝙ det
ei nām illā cui attribuit talē intētionē. ⁊ similiť de dif/
ferētia. genꝰ eni ⁊ differētia q̄ƺtū ad mãle ⁊ fūdamē
tum nō sūt ꝑ intellectū. licƺ illud ꝑ qđ formaliter nā di
citur genꝰ sit factū ꝑ intellectū. sicut aial est in re licƺ
relatio coitatis eiꝰ ad multa sit ꝑ intellectū comparātē
rem quā concipit ad illa in quibꝰ est. ¶ Ad sextā ꝓba/
tionē ꝑdicti añtis dico ꝙ solum ꝓbat genꝰ ⁊ differen
tiā distingui ꝫm rōnē. cōtrahere eni ⁊ cōtrahi non sūt
talia ꝑdicata q̄ inferāt realē distinctionē inť illa q̄bus
cōueniūt. nam nō ꝑdicāt rem simpliciť sƺ rem sic sig̃tā
uel cōceptā. ⁊ cōueniūt rei ut ē sub intentiōe coitatis
uel ꝑticularitatis. nō pōt eni contrahi nisi cōe. ⁊ ideo
nulla coitas ē in actu in rebꝰ añ ꝯsiderationē intellectꝰ
possibilis. ul' potiꝰ añ abstractionē intellectꝰ agētis. sic
nec vlla ꝯtrahibilitas ē in actu. sƺ tūc ꝑmo nā fit ꝯtrahibilis
cū fit actu cois. ¶ Ad septimā ꝓbationē dr̄ ꝙ ꝯcipiē/
do genꝰ ꝯcipiť aliq̄d in re. imo ipsa nā specifica. ⁊ eadē
res cōcipiť dū concipiť differētia. q̄ quidē res licƺ sit
vnū cog̃scibile. nō tñ oportet ꝙ sit nata facere vnum
simplicē ꝯceptū ꝑfecte explicātē illud in q̄ ꝯuenit cū
āgelis. ⁊ illud in q̄ differt ab āgelis. sƺ facit vnū cōpo/
sitū ex multis: ꝑ q̄s idē realiť illo duplici mō explicať.
⁊ talis cōceptꝰ ē rō rei. pōt tñ illa res multos cōceptꝰ
alios facere q̄ꝝ q̄libet impfecte explicat rem: q nō sūt
ita cōpositi. Si aūt q̄riť: ad q̄d intellectus nr̄ format
ꝑus ꝯceptū gn̄is q̄ƺ differētie. q̄re nō ꝑ format cōce/
ptū differētie q deťminate iportat nām spēi. diciť ꝙ
h̄ iō est ꝓpť potētialitatē itellectꝰ nr̄i q̄ ꝓcedit ĩ actibꝰ
suis de potētia ĩ actū. ⁊ iō ꝑus ꝯcipit ꝯfuse qđ ē ꝯcipe
potētialiť: q̄ƺ ꝯcipiat deťminate qđ ē ꝯcipe ĩ actu. ⁊ iō
ꝑmo diffiniēdo q̄dditates concipit genꝰ q̄ƺ differētiā.
¶ Ad octauā ꝓbationē eiusdē añtis negať h^o^. nō eni
conceptꝰ generis ⁊ cōceptꝰ differentie sūt ita diuersi
sicut conceptꝰ diuersaꝝ rerū oio. qꝛ ꝑ illos idem rea/
liter importať. non aūt per alios. similiť vnꝰ istoꝝ est
deťminatio alterꝰ. ⁊ ē in potētia in alio. s. cōceptꝰ dif/
ferētie respcū ꝯceptꝰ gn̄is. dico tñ ꝙ nō ē icōueniēs
ꝙ ĩ eadē re fūdenť duo ꝯceptꝰ impfecti q possēt fundari
a diuersis rebꝰ ut pƺ. qꝛ sicut in duabꝰ rebus fundāť
conceptꝰ entis ⁊ albedinis. ita in eadē. non tñ eadem
res simul fūdat conceptꝰ oppositos sicut diuerse res
pñt fūdare differētias oppositas. sicut rōnale ⁊ irrā/

tionale.nō ꝗ̄ est inconueniēs eandem rem fūdare di/
uersos concept⁹ impfecte explicantes rem.nō tñ op/
positos ac si eēnt diuersaꝝ rerū.uel vnū impfectum
aliū perfectū.qꝛ vn⁹ signt non solū istā rem quā ali⁹ di/
cit.imo multas alias. ¶ Ad nonā ꝓbationē dicitur ꝙ
licꝫ obiectū precedat actū.non tñ opoꝛtet ꝙ oēs ra/
tiones sub quib⁹ aliquid obijcit̄ precedant actualiter
in re actum intellect⁹.sed sufficit ꝙ res sit apta fūda/
re oēs illas rōnes quas intellect⁹ formāt ꝑ suū actū
quibusqꝫ vna res concepta ꝑ illos diuersimode licꝫ ꝑ
quēlibet impfecte coꝛrespondet.ꝛ ita nō opoꝛtet ꝙ il/
la que cōceptibiliter distinguūt̄ sint ante actū intelle
ctus distincta: non enim ideo dicuntur conceptibili/
ter distincta. quasi sint diuersa obiecta ante actū in/
tellectus.sed qꝛ sūt eadē res q̄ diuersimode obijcitur
intellectui.nec intellect⁹ simul vnico simplici actu at/
tingit eā ut talem ꝛ ut talē.s.ut aial ꝛ ut rōnale. vñ
ꝑmendo verbis ꝑhi.obiectū in actu non p̄cedit actum
potentie.sed obiectū in potentia p̄cedit actū potētie.
ideo in ꝓposito genus ꝛ differentia inq̄ʒtū talia sunt
diuersa obiecta intellect⁹ in potētia ante actū intelle
ctus.sed per actum intellectus sūt diuersa obiecta in
actu. ¶ Ad decimā probationē dicit̄ ꝙ ante actum
intellectus conceptus obiectalis generis ꝛ differētie
hoc est res conceptibilis ut genus.uel ꝑ conceptū ge
neralem ꝛ differentialem est eadē penit⁹.ꝛ dico ꝙ cō
cept⁹ generis illo modo dict⁹ est idem cuilibet conce/
ptui differentiali non vni tñ.quia concept⁹ generis
illo modo non est vnus ante actum intellectus nisi in
potentia.sed est diuisus ſm diuersitatē differentiarū
ꝛ ideo q̄ʒtum ad illud qđ de eo est in tali specie est idē
cum differentia talis speciei solū.ꝛ q̄ʒtum ad illud qđ
de illo est in alia specie est idem cū differētia illi⁹ spei.
ꝛ sic de alijs. Et cū infert̄.ergo tot genera quot diffe
rentie.dico ꝙ si loquaris de illa re cui attribuit̄ inten
tio generis aut differentie.conceditur ꝙ ante actū in/
tellectus tot sūt nature quibus pōt attribui intentio
generis quot sūt ille quib⁹ pōt attribui itētio differē/
tie. tñ nec hec nec ille sunt genera aut differētie i actu.
ſʒ sūt mālia gnis aut differētie. Si vo loqueris de il/
la re ꝓut stat sub tali intentiōe uel tali.negat̄ ꝯña: qꝛ
illo mō accipiendo gen⁹ ꝛ differētiā non p̄cedūt actū
intellect⁹.sed sūt obiectiue i aīa tanq̄ʒ distincta obie/
cta.conceditur ꝗ̄ ꝙ tot sūt gnā quot differētie loquēdo
de ipsis q̄ ad sua mālia.ut sūt gnā uel differētie in po/
tentia.non aūt loqnendo de ipsis ut actu fundant in/
tētionē generis aut differētie.qꝛ ante actū intellect⁹
multe sūt animalitates ꝛ nāe quib⁹ pōt attribui intē/
tio generis.ꝛ ideo multa gnā in potētia.ſʒ ꝑ actū intel/
lectus considerātis aial ut aial ꝑus nā fūit oia aialia
vnū in aīa q̄ʒ aiali attribuat̄ intentio gnis.ꝛ iō tūc nō
est nisi vnū gen⁹ in actu sed differētie sūt actu multe.
¶ Ad vndecimā probationē dico ꝙ genus ꝛ differē/
tia ut sūt extra animam ita dicūtur genus ꝛ differen/
tia i potētia ꝛ sūt idē realit̄.ꝛ de illis pōt intellect⁹ cre
atus habere duas visiones intellectuales.tñ vna erit
cōfusa ꝛ alia determinata.ꝛ loquoꝛ de visiōe ut dicit
intellectionē gdditatis in se.s.ꝑ spēm adequatā.ē eni

in intellectu aliqua species repñtās adequate aial
ut aial.ꝛ ꝑ illā videtur essentia aialis.alia est repñsen/
tans rationale ut rōnale adequate.ꝛ per illā videtur
differētia id est natura cui attribuit̄ intentio differē/
tie.intentio eni illa nō cognoscit̄ nisi reflexe ut alias
dictū est. Ad illud aūt qđ addit̄ de deo dico ꝙ de⁹ co
gnoscit ꝛ videt aial ꝛ videt rationale vnica visione.
Et cum arguens dicit ꝙ visio est obiectū p̄mi realit̄
existentis ꝛc̄.dico ꝙ aial est in re ꝛ rōnale est in re sine
opere intellectus.ꝛ aial est obiectū primū ꝛ p̄ncipale
visionis cōfuse facte ꝑ speciē aialis ut aial.nō eni dū
concipio animal aut aliud gen⁹: concipio aliqđ factū
ꝑ intellectū principaliter.uel aliquid cōpositū ex re ꝛ
ente rōnis ut arguens forte credit.sed cōcipio merā
rem sed impfecte:qꝛ per spēm repñsentantē rem imp/
fecte.est eni grad⁹ visiōis multiplex. ¶ Ad duodeci/
mā ꝓbationē dico ꝙ cōcept⁹ gnis ꝛ differētie sumē/
do cōceptū illo mō nō sūt p̄mo mō diuersi extra aiam
qꝛ extra aiam sūt vna res sed in aīa hūt distinctas ra/
tiones quarū vna non includit aliā sicut partē eēntie
sue. vñ scūs Tho.in tractatu de esse ꝛ eēntia: Sicut
inqt dicit Auicen.gen⁹ cointelligit̄ in differētia nō si/
cut pars eēntie sed solū sicut ens extra eēntiā.sicut ꝛ
subiectū ē de intellectu passionū.nō etiā gen⁹ nō p̄di/
cat̄ de differētia ꝑ se loquēdo.ut dicit ph̄s in 3° meta
phisice.et 4° topicoꝝ.nisi forte sicut subiectū p̄dicat̄
de passione.hec ille. Ex quo patet quō itelligi debet
diuersitas int̄ cōceptū gnis ꝛ differētie.qꝛ.s.differē/
tia nō ē de rōne gnis.nec gen⁹ ꝑ se p̄dicat̄ de differē
tia nisi mō p̄dicto.ꝛ sic h̄ vocat̄ p̄mo diuersum trāseat.
verūtñ improprie dictū ē. ¶ Ad tertiādecimā ꝓba/
tionē dr̄ ꝙ si ꝑ gdditatiue includi intelligat̄ includi in
rōne gdditatiua.cōcedit̄ ꝙ gen⁹ aliqđ includit gddi/
tatiue qđ nō includit differētia.ſʒ ex hoc nō habet̄ ꝙ
differētia ex nā rei distinguat̄ a genere:alias spēs di
stinguerent̄ realit̄ a genere suo.s.hō ab aiali.qꝛ inclu/
dit differentiā quā nō includit aial gdditatiue illo mō
Si aūt ꝑ includi gdditatiue intelligat̄ includi in gddi/
tate extra aiam.tūc negat̄ aña.nec valet ꝓbatio.so/
lum eni causat̄ nugatio qñ idē sub eadē rōne bis dici/
tur.nō sic aūt gen⁹ ꝛ differētia dicūt idē. ¶ Ad quar/
tādecimā ꝓbationē dr̄ ꝙ ꝯña nulla est. sicut eni non
sequit̄ hō ꝛ soꝛtes sūt idē realit̄ extra aiam.ꝗ̄ vbicūqꝫ
ē hō realit̄ ē soꝛtes realit̄.ita nec sequit̄ nā aialis ꝛ nā
rōnalis.s.nā gnis ꝛ nā differētie sūt idē realit̄.nec vl/
lo mō distinguūt̄ ex aiam.ꝗ̄ vbicūqꝫ ē nā gnis ibi ē nā
differētie.ſʒ ē sophisma ꝯñtis a nō distributo ad distri
butū.ac si sic argueret̄: aial est hō.ꝗ̄ vbicūqꝫ includit̄
aial includit̄ hō. Sic ꝗ̄ pʒ ꝙ ꝓbatiōes facte pro añte
septimi argumēti nō valēt. Omnes iste solutiōes sūt
de mente Auicēne 5° metaphisice ca°.5°. vbi loquēs
de differētia generis ꝛ differētie.sic ait: Quis hic sit
aliq̄ multitudo sine dubio nō tñ est multitudo que est
partiū sed multitudo que est rei ſm ꝙ est terminata
ꝛ non terminata.res enim terminata in se potest con/
siderari ſm hoc ꝙ est non terminata q̄ʒtum ad intelle
ctum.erit ergo hic alietas ſm intellectum.cū aūt fit
terminata non fit altera nisi ſm respectū p̄dictū ꝗ̄ est

ſm intellectũ tm̃. determinatio enĩ nõ alterat sed certificat. sic ergo intellige vnitionẽ q̃ ẽ ex genere ⁊ differẽtia. hec ille. Ibidem etiã dicit ꝙ gen⁹ se habet ad differentiã ut potentia ad actũ. nõ tñ est illa potẽtia ſm esse extra sed in intellectu. ¶ Ad p̃mũ cõtra secundã p̃tẽ p̃me ↄ̃nis negat̃ añs. nõ enĩ est dictũ sine ratione ꝙ oẽ qđ est in genere sit finitũ entitatiue. imo valde rõnabilit̃ dictũ. Tũ q2 oẽ qđ est in gñe ẽ diffinibile. ac per h̃ finibile p̃ differentiã ad certũ gradũ entium. q2 diffinitio dicit̃ terminus. ut habet̃ 5° metaphisice pticula. 22. vbi cõmẽtator. Finis inquit dicit̃ de q̃ditate in sub̃a rei. ⁊ de sermone qui sigt sub̃am vniuscuiusq̃ rei. diffinitio enĩ est finis in cognitiõe ⁊ eẽ rei. quod enĩ est finis in cognitiõe est finis in esse. hec cõmẽtator. Tum etiã q2 nihil ↄ̃tentũ sub genere põt habere nobilitates oĩuʒ generũ. de⁹ aũt habet nobilitates oĩuʒ generũ. ut dicit cõmentator 5° metaphisice cõmento 21°. Et ad probationem añtis dico ꝙ arguens fallit̃ de ĩfinitate. nos enĩ loquimur de infinitate extra gen⁹. argumenta aũt sua ꝓcedũt de infinitate in aliqua specie: ut de linea infinita. Dico enĩ ꝙ prima infinitas qua. s. aliqđ nullo modo in entitate finitũ est tollit ne aliqđ sit in genere. non aũt 2ª infinitas. Et cũ dicit̃ ꝙ infinitas imꝑfectiõis non tollit quin aliquid sit ens p̃ se. concedo. sed nego vlteriorẽ ↄ̃nam. s. tale est in genere sub̃e. Ad h̃ enĩ ꝙ aliqđ sit in genere sub̃e requirit̃ ꝙ sic sit ens p̃ se ꝙ sit essentia distincta a suo eẽ nata habere esse in se. ut dicit Auicẽna. ⁊ recitat sctũs Thomas p̃ sen. dis. 8. q. 4. arti. 2°. ad 2m. et prima pte q. 3. arti. 6°. ad p̃mũ. Deus nõ ẽ illo modo ens p̃ se. Improbatio aũt solutiõis ad istud argumentũ nõ valet. Non quidẽ p̃ma. non ẽ enĩ ↄ̃ sctm̃ Tho. ꝙ gen⁹ dicat formã mediã inter potentiã ⁊ actũ. q2 licʒ ipse nõ ponat plures formas sub̃ales ĩ cõposito. ponit tñ ibi formam mediã: ad hũc sensũ ꝙ nã cui attribuit̃ intentio generis sigtur indet̃minate. ⁊ põt vlteri⁹ magis explicite ⁊ determinate designari p̃ nomen speciei. sicut natura quã dicim⁹ animal uel animalitatẽ sigtur indeterminate. nomẽ enĩ aĩalis ut aĩal est sigt quandã formam ex q̃ põt ꝓuenire sensus ⁊ mot⁹ quecũq̃ sit illa forma. siue sit h̃ns aĩam sensitiuã tñ. siue aĩam que sit sensitiua ⁊ rõnalis. nã aũt cui attribuit̃ intẽtio speciei puta hõ uel humanitas sigtur determinate cũ specificatiõe ꝓprie forme q̃ nõ põt vlteri⁹ specificari nisi ut indiuidua. Et hũc intellectũ ostẽdit se habere sanct⁹ Tho. in multis locis presertim in tractatu p̃allegato vbi sic dicit. Essentia gñis ⁊ eẽntia spẽi differunt penes sigtũ ⁊ nõ sigtũ. designatio enĩ respectu gñis est per differentiã cõstitutiuã q̃ ex forma rei sumit̃. hec autẽ determinatio uel designatio q̃ est in specie respectu generis nõ est aliqđ existẽs in essentia spẽi qđ nullo mõ sit in eẽntia gñis. imo quicqđ est in specie est ĩ genere ut non determinatũ. hoc aũt quõ cõtingat põt videri si inspiciat̃ quõ se habet gen⁹ ad hoiem. si enĩ aĩal nominaret tñ quandã rem q̃ habet ꝑfectionẽ ut possit sentire ⁊ moueri p̃ p̃ncipiũ in ipso existens cũ p̃cisione alteri⁹ ꝑfectiõis: tũc quecũq̃ alia ꝑfectio vlterior adueniret haberet se ad aĩal per modũ ꝯ̃ptis. ⁊ nõ sicut implicite contẽta in rõne aĩalis. ⁊ sic aĩal nõ eẽt gen⁹ sed est gen⁹ ſm ꝙ sigt rem quandã ex cui⁹ forma põt ꝓuenire sensus ⁊ mot⁹ quecũq̃ sit illa forma. siue sit aĩa sensibilis tñ. siue sit aĩa sensibilis ⁊ rõnalis simul. sic ergo gen⁹ sigt indeterminate totũ illud qđ est in specie non enĩ sigt tñ mãm. similit̃ etiã differẽtia sigt totum ⁊ nõ tñ formã. ⁊ etiã diffinitio sigt totũ. ⁊ etiã species ſʒ tñ diuersimode. q2 genus sigt totũ ut quedã denominatio determinãs illud qđ est mãle in re sine determinatiõe ꝓprie forme. vñ gen⁹ sumit̃ ex mã q̃uis nõ sit mã. ut patet: ꝙ corp⁹ dicit̃ ex h̃ ꝙ habet talem ꝑfectionẽ ut possint in eo designari tres dimensiões. q̃ quidem ẽ mãliter se h̃ns ad vlteriorẽ ꝑfectionẽ. differentia v̾o ecõuerso est sicut quedã denoĩatio sũpta a forma determinata p̃ter h̃ ꝙ in p̃mo intellectu ei⁹ sit mã determinata. ut patet cũ dicit̃: aĩatũ. s. qđ habet aĩam. nõ enĩ determinat̃ qđ sit vtrũ corpus uel aliud. vnde dicit Auicen. ꝙ gen⁹ nõ intelligit̃ in differentia ut p̃s eẽntie ei⁹. sed solũ ut ens extra eẽntiã. sicut etiã subiectũ ẽ de intellectu passionũ. ⁊ iđ etiã gen⁹ non p̃dicat̃ p̃ se de differẽtia. ut dicit ph̃us 3° metaphisice. et 4° topicorum. nisi forte sicut subiectũ p̃dicat̃ de passione. sed diffinitio uel spẽs cõp̃hẽdit vtrũq̃. s. determinatã mãm quã desigt nomẽ gñis. ⁊ determinatã formam quã dicit nomẽ differẽtie. Et ex h̃ patet rõ quare genus ⁊ differẽtia ⁊ spẽs se h̃nt ꝓportionaliter ad mãm ⁊ formã ⁊ cõpositũ in nã. q̃uis nõ sint idem qđ illa. q2 neq̃ gen⁹ est mã sed a mã sumptũ ut sigñs totũ. neq̃ differentia forma sed a forma sũpta ut sigñs totũ. vñ dicim⁹ hoiem eẽ aĩal rõnale. ⁊ nõ ex animali ⁊ rõnali: sicut dicim⁹ eũ eẽ ex aĩa ⁊ corpe. ex aĩa enĩ ⁊ corpe dicit̃ eẽ homo sicut ex duab⁹ rebus quedã res tertia cõstituta que neutra illarum est. homo enĩ neq̃ ẽ aĩa neq̃ corpus. sed si hõ ex aĩali ⁊ rationali aliq̃ mõ esse dicat̃ nõ erit sicut res tertia ex duab⁹ reb⁹. sed sicut intellectus terti⁹ ex duob⁹ intellectib⁹. intellect⁹ enĩ aĩalis est sine determinatiõe spẽalis forme exp̃mẽs nãm rei ab eo qđ ẽ mãle respectu vltime ꝑfectiõis. intellect⁹ aũt h⁹ differẽtie rationalis ↄ̃sistit in determinatione forme spẽalis. ex q̃bus duob⁹ intellectib⁹ constituit̃ intellectus spẽi uel diffinitiõis. hec ille. Ex q̃bus patet ꝙ gen⁹ iđ dicit̃ eẽ forma media int̃ potẽtiã ⁊ actũ: q2 nõ ẽ sola mã. nec dicit nãm exp̃mendo vltimate eius ꝓpriã formã. sed dicit nãm cũ aliq̃ ꝑfectiõe vlterius explicabili ⁊ det̃minabili. vñ itellect⁹ nũq̃ alicui nãe itellecte attribuit intẽtionẽ gñis nisi itelligat̃ ↄ̃ceptu vlteri⁹ det̃minabili p̃ ↄ̃ceptũ differẽtie. oĩs aũt q̃ditas sic intellecta assimilat̃ forme medie int̃ potentiã ⁊ actũ. Et sic patet ꝙ illa p̃ma improbatio nõ vadit ad mentẽ sci Tho. ¶ 2ª similiter impugnatio ex eodẽ falso fũdamento ꝓcedit. imo ex duplici falso fũdamẽto. Primo q2 loq̄t̃ de forma q̃ ẽ pars cõpositi. nos aũt loquimur de forma toti⁹. quã Ar. vocat qđ quid est. 2° phy⁹ ⁊ 5° metaphisice. 2° q2 supponit ꝙ nos ponam⁹ in spẽ diuersas formas ſm rẽ q̃rũ ista sit p̃ma ista media ista vltima. ¶ 3ª sĩlit̃ ĩpugñio nulla ẽ. q2 arguit de forma ptis. nos aũt de forma totius. licʒ enĩ hõ nõ sit aliqđ cõpositũ ex multis formis. tñ nomen specifica

lucis significat formā lucis vltimā. ꝛ nomen generis
lucis sigt formā lucis mediā inter potētiā ꝛ actū: pu-
ta qualitas sensibilis. ¶ 4ª nihilominꝰ non impugnat
nos ꝫ facit ꝓ nobis ꝙ nullū aliū sensū damꝰ dictis cō
mentatoris ꝗ̄ arguens det. nisi ꝙ ipse ponit sola scri-
pta uel voces aut conceptꝰ esse genera uel vlia. nos
aūt dicimꝰ ꝙ nullū scriptū nulla vox est ꝓprie aliqd
vle respectu subaꝝ. ꝫ dicimꝰ ꝙ ɔceptꝰ nãrū sūt vlia
quedā. s. posteriora indiuiduis. nature aūt quaꝝ con-
ceptꝰ sūt similitudines dicūẜ vlia in re ut superiꝰ dictū
est. Errat etiā arguēs ponēs sola signa esse subiectū
uel pdicatū. ¶ Ad argumentū Aureoli ꝯ eandē ptē
ꝯnis dicit̄ ꝓ ꝙ pmū sube non sumit̄ a quocūqȝ p se eē
sed a tali p se esse qd differt ab eo qd p se est. Dicit̄ 2º
ꝙ infinitas infra aliquā speciē limitata nō ponit rem
extra genꝰ. sicut si aliq̄ quātitas esset infinita adhuc
esset in genere quātitatis. qꝛ adhuc eēt limitata ꝗ̄tū
ad certū genꝰ. qꝛ nō haberet nobilitates oiuȝ generꝫ
nec esset suū eē imo erit diffinibilis q̄ ad eēntiā suā. ꝫ
infinitas omnimoda ponit rē extra genꝰ. ita ꝙ sicē ens
in ꝗ̄tum hꝫ. nō est in genere ꝓpter suā transcenden-
tiam: ita nec deus. vniuersalior enim est deus ut ita
dicam in ꝑfectiōe ꝛ actualitate ꝗ̄ ens in pdicabilita-
te. ¶ Ad pmū ꝯ secūdā ꝯnē negat̄ ꝯnā eiꝰ causa alias
dicta est. nulla eni creatura est suū eē. ¶ Ad 2m dici-
tur ꝙ impossibile est deū habere ɔceptū specificum
uel aliquē cōceptū vlem sibi ꝛ alteri. qꝛ nihil pōt vni-
uoce dici de deo ꝛ creatura. quidditas eni que est suū
esse nō pōt esse vllo mō vlis multis spēbꝰ. qꝛ si ipsa est
suū esse: ad multiplicitatē esse multiplicat̄ rō quiddi-
tatis. sicut ḡ impossibile ē duas spēs habere idem eē:
ita impossibile ē eas habere eandē rōnē quidditatis.
deꝰ aūt ꝯm suā quidditatē est esse subsistēs. vn̄ nullo
modo pōt habere aliqd cōe alteri spēi. ¶ Ad 3m dicit̄
ꝙ licꝫ celum si esset eternū adhuc esset in genere. nisi
celū erit suū esse nullo modo erit in genere. nō eni di-
cimus ꝙ ois res q̄ est in pdto qn̄qȝ non sit uel ꝙ possit
perdere esse. sed ꝙ esse non est sua quidditas. species
eni pticipant eandē rationem gn̄is sub quo sūt. nulla
aūt species pōt participare aliquā rōnē gn̄is uel spēi
nec nois equaliter cū deo. In oibus eni vniuocis cō-
munis est rō nois vtriqȝ eoꝝ de quibꝰ nomen vniuo-
ce pdicat̄. ꝛ sic ꝗ̄tū ad illiꝰ nois rōnē vniuocata sunt
equalia ꝗ̄uis ꝯm esse vnum altero possit esse pus uel
posteriꝰ. sicut in rōne numeri oēs numeri sūt equales
ꝗ̄uis ꝯm nãm rei vnꝰ alio sit poꝛ. creatura aūt quan-
tūcunqȝ imitet̄ deū non pōt attingere ad hoc ut eadē
rōne aliqd sibi cōueniat qua cōuenit deo. illa eni que
ꝯm eandē rōnē sunt in diuersis sunt eis coia ꝯm rōnē
substantie uel quidditatis. ꝫ ꝯm esse sūt distincta. qc-
quid aūt est in deo hoc est suū ꝓpriū esse. sicut eēntia
in deo idem est qd esse. ita scientia idem est ꝙ scientē
esse. vn̄ cum esse qd est ꝓpriū vni rei non possit alteri
coicari. impossibile est ut creatura pertingat ad ean-
dem rōnē habendi aliquid qd habet deus. sicut ꝛ im-
possibile est ꝙ ad idem esse perueniat. similiter etiam
in nobis esset. si enim in petro non differrent homo ꝛ
hominē esse. impossibile erit ꝙ homo vniuoce dicere-
tur de petro ꝛ paulo quibꝰ est diuersum esse. hec ille.
Et si dicat̄ ꝙ eodem modo ꝓbabit̄ ꝙ nūqȝ due spe-
cies ɔueniāt in rōne generis. quia res differētie spe-
cifice est ipsa qdditas generis. ḡ cū alteri speciei non
coicet̄ differentia alteriꝰ. nec ei coicabit̄ rō generis.
Dicitur ꝙ nō est simile nec ad ꝓpositū. qꝛ scūs Tho.
intendit ꝙ esse diuinū non solū est idem realiter eēn-
tie uel quidditati. imo est idem rōne ꝗ̄tū est ex parte
rei. ita ꝙ si haberet̄ ꝓpria rō essentie diuine in ea po-
neret̄ esse. ꝛ ita de sapia ꝛ qualibet diuina ꝑfectione.
ꝙ eni nos distincte concipiamꝰ sapiam diuinā ꝛ seor-
sum suū esse. cōtingit quia non cōcipimꝰ sapiam diui-
nam ut in se est. si ḡ differentia isto modo erit idem re-
aliter quidditati generis. sicut differētia vnꝰ speciei
non est cois illi ꝛ alteri speciei. ita nec nã generis. Si-
militer licꝫ genꝰ ꝛ differentia dicant eandem nãm. tn̄
requirūt realem diuersitatem in re ꝛ attribuūt. s. ma-
terie ꝛ forme. uel esse ꝛ essentie. ¶ Ad 4m dico ꝙ ꝓ-
cedit ex falso intellectu ac si scūs Thomas ponat ꝙ
omne ꝙ est in predicamento sit cōpositū ex esse ꝛ eēn-
tia sicut ex ptibꝰ eiꝰ. hoc aūt falsum est. sed intendit ꝙ
oē qd est in predicamēto p se ꝛ directe est aliud a suo
esse. ¶ Ad 5m dico pmo ꝙ falsū imponit scō Tho. qꝛ
ꝯm eum aliud est esse substātie aliud est esse accidētis
imo quot sūt ibi accidentia tot sūt ibi esse. licꝫ tale eē
sit subiecti ut quod est. ꝛ accidentis ut pncipij essendi
Dico 2º ꝙ supponit falsū ꝙ nos dicamꝰ solum cōpo-
situm ex esse ꝛ essentia tāꝗ̄ ex partibꝰ esse in genere.
non eni scūs Tho. ponit hoc. Si eni aliq̄ dicat ꝙ oē
qd est in genere est compositū ex esse ꝛ quod est. talis
cōpositio non est intelligenda sic ꝙ illud qd dicit̄ tali
mō cōpositū sit aliqd tertiū resultans ex duobꝰ. ꝫ po-
tius accipit compositū ꝓ illo in quo multa cōueniūt. s.
ipsū ꝛ aliquid aliud. ita ꝙ potiꝰ est compositio cū his
ꝗ̄ ex his. ¶ Ad pmū contra tertiā ꝯnem dicit̄ ꝙ scūs
Tho. nō ponit ꝙ genꝰ sumat̄ per compationē ad ali-
quid extrinsecū. imo ab ipsa natura rei. ꝛ ab illo qd ē
potentiale in re. non quidem ut illud potentiale com-
paret̄ ad aliquid extrinsecū. imo aliquid extrinsecum
rei quod se habet ut actuale respectu illius a quo su-
mitur genus. sicut hoc ꝙ dico habēs animā sensitiuā
est potētiale ꝯm rationē respectu huiꝰ qd dico habēs
animā rationalem. ut superiꝰ ꝓlixius est deductū in
ꝓbatione dicte ꝯnis. verūtn̄ in talibus simplicibꝰ nō
est inconueniens ꝙ genus ꝛ differentia sumant̄ per
compationē ad extrinsecū qdditati dūmtn̄ dicāt pnci-
palit̄ aliqd intrinsecū. vn̄ scūs Tho. q̄libet 2º. q. 3. arti
2º. ad 3m. sic dicit. Ipsa suba angeli quodāmō se hꝫ ad
eiꝰ eē sicut mã ad formā. mã aūt si eiꝰ diffiniret̄ eēn-
tia haberet ꝓ differētia ipsū suū ordinē ad formā ꝛ ꝓ
genere ipsam suā subam. ꝛ similit̄ i angelis ex ipsa nã
sube eoꝝ accipit̄ genꝰ. ex ꝓportiōe v̄o huiꝰ sube ad eē
accipit̄ differētia specifica. vn̄ ꝯm hoc angeli differūt
spē ꝯm ꝙ in suba vnꝰ est plus uel minus de potētia
ꝗ̄ in suba alteriꝰ. ¶ Ad 2m dicit̄ ꝙ licꝫ p eandē formā
homo sit intellectiuꝰ ꝛ sensitiuꝰ. tn̄ cū hoc stat ꝙ hꝫ qd
dico sensitiuū est potentiale ad itellectiuū. ꝛ nō eꝯ. qꝛ
cū intelligit̄ aliquid ut sensitiuū. nō exprimit̄ vltimate

sua propria forma an.s.sit aīa sensitiua tm̄.uel anima
sensitiua rōnalis uel hō.cū aūt dicit intellectiuū.iam
vltimate exprimit forma sua.ꝛ ideo pmū indetermi/
natū ꝛ contrahibile erit determinabile p 2m.ac p hoc
in potētia ad illud nō sm rem sꝫ q̄tum ad intelligi.vn̄
istud argumētū ꝓcedit ex falso intellectu arguendo
de actu ꝛ potētia q̄tū ad eē.vbi scūs Tho.intelligit
q̄tū ad intellectionē. ¶ Ad pmū cōtra quartā ꝯnem
respondet sicut ibidē respondebat ꝙ aor argumenti
est falsa.nisi addat ꝙ tale pdicatū dicat vniuoce de
illis pluribus.ꝛ si addat.negat hor. Et cū ꝓbat ꝙ eadē
rō spūs gnālis licꝫ nō spālis cōuenit deo ꝛ creature.
dico ꝙ ad vniuocationē nō sufficit ꝙ eadē rō conue/
niat pluribus nisi illa plura sint equalia in illa rōne.mo/
do data quacūq̄ rōne in q̄ cōueniant deus ꝛ creatura
nūq̄ equabūt in illa ut dictū est.tū qꝛ illa rō diminu/
te representabit rem nois que est in deo.sed cōplete
representabit rem nois in creatura.tū quia de rōne
cuiuslibet diuine pfectiōis est esse.nō aūt in creatura
ꝛ iō nunq̄ cōueniūt in aliq̄ ratione pfectionis equa/
liter.ꝛ multa alia que alias sūt deducta. ¶ Ad 2m di/
co ꝙ talia noīa relatiua cū pdicant de deo non sūt in
pdicamēto relatiōis.qꝛ relatio ut ē pdicamētū ē acci
dēs qd̄ ꝯstat lōge factū a deo. Qualiter aūt alia pre/
dicamenta a suba remaneāt in diuinis ostēdit sanctus
Tho.p sen.dis.8.q.4.arti.3o vbi sic ait. Quicqd pfe/
ctiōis iuētū ē i creaturis de deo pdicat.ut dic Diony
sius.sicut etiā in oībus alijs causis ꝛ causatis.vn̄ opor/
tet oēm impfectionē remouere ab eo.qd̄ in diuā pre/
dicationē venit. In vnoq̄q̄ aūt nouē pdicamētorū ē
duo iuenire.s.rōnē acciñtis ꝛ rōnē ꝓpriā illius gnis.ut
quātitatis qualitatis.rō aūt acciñtis impfectionē cō/
tinet.qꝛ esse acciñtis est inesse ꝛ dependere ꝛ cōposi/
tionē facere cū subiecto per ꝯns.vn̄ sm rōnē acciñtis
nihil pōt de deo pdicari.si aūt cōsideremus ꝓpriā ratio
nem cuiuslibet gnis:quodlibet aliorū pter ad aliquid
impfectionē importat.quātitas enī ꝓpriā rōnē habet
p compositionē ad subiectū.est enī quātitas mēsura
substantie.qualitas dispositio substantie.ꝛ sic patet i
oībus alijs.vn̄ eadem rōne remouent a diuā pdica/
tione sm rōnē generis sicut remouebant sm rationē
acciñtis.si aūt consideremus species ipsorū.tūc alique
sm differentias cōpletiuas importāt quid pfectiōis.
ut scia virtus ꝛ hō.ꝛ iō ista pdicant de deo sm ꝓpriā
rationē speciei ꝛ non sm ꝓpriā rationē generis.rela/
tio aūt non importat aliquā dependētiā ad subiectū.
imo refert ad aliud extremū.ideo etiā sm rationē ge
neris in diuinis iuenit.ꝛ ꝓpter hoc etiā tm̄ remanēt in
diuis duo modi pdicandi.sm subam ꝛ relationē.non
enī spēi ꝯtente in genere debet aliqs modus pdicandi
sꝫ ipsi generi.hec ille. Quō aūt intelligat aliq̄ in diuis
remanere sm rōnē gnis uel spēi ostendit dis.19.q.4.
arti 2o.ad 4m.vbi sic ait. In creaturis quedā iueniūt
q̄ tā sm rōnē gnis q̄ rōnē speciei dicūt aliqd pfectio/
nis.vn̄ attribuit deo vtrūq̄ sm ꝓpriā rationē.ut pa/
tet in cognitiōe ꝛ scia.ꝛ hec quidē in creaturis se hn̄t
sicut genus ꝛ spēs.tn̄ in diuis nō sic se hn̄t.quia vnū sm
rem nihil addit ad alterū sed solū sm rationē.hec ille.

In illo enī articulo ostendit q̄druplici rōne ꝙ in diuis
nullo modo est totū vl'e.vn̄ sic ait. In diuis nō pōt eē
vl'e ꝛ pticulare. Et hus rō pōt quadruplicit assignari.
Primo qꝛ sm Auicen.vbicūq̄ est genus ꝛ spēs opor/
tet esse q̄dditatē differentē a suo esse ut pus dictū ē.
ꝛ hoc in diuis nō cōpetit.2o qꝛ essentia vl'is nō est eadē
nūero in suis inferioribus sꝫ sm rōnē tm̄.essentia aūt di
uina est eadē nūero i tribus psonis.3o qꝛ vl'e exigit plu
ralitatē in his q̄ sub ipso ꝯtinent.uel actu uel potētia.
In actu sicut i genere qd̄ sp habet plures spēs.in po
tentia sicut in aliqbus speciebus quarū formam q̄tū est
de se possibile est iueniri i multis:cū oīs forma per se
sit coicabilis.sed ꝙ iueniat tm̄ in vno est ex pte mate/
rie debite illi spēi q̄ tota adunat in vno indiuiduo.ut
patet in sole q ꝯstat ex tota sua mā.ꝛ illa pluralitas
est sm numerū q simpliciter est numerus fūdatus in sub
stantiali diffinitiōe.tres aūt psone non numerāt tali
numero.ut dictū est.ꝛ iō essentia nō habet rōnē vl'is.
4o qꝛ pticulare sp se habet ex additiōe ad vl'e.in diui
nis aūt ꝓpter sūmā simplicitatē nō ē possibilis addi/
tio.ꝛ iō nec vl'e nec pticulare.hec ille. Ex quo patet
ꝙ nihil qd̄ predicet de deo predicat de ipso ut genus
uel ut species uel ut vl'e.sicut cū dicit:ista persona est
deus:ista psona est sciens:ista psona est pater.nec enī
li pater nec li deus nec li sciens predicat de ista psona
diuina sicut vl'e de pticulari.aut sicut genus uel spēs.
cū aūt dicit aliqd remanere in diuinis sm rōnē gnis.
sensus est ꝙ illa q̄ in creaturis dicūt genera uel spēs
remanēt in diuinis sm ꝓpriā rōnē.sicut cognitio que
in creatis est genus remanet in diuinis sm propriam
rationem cognitionis.non tamen remanet ibi ut ge
nus. ¶ Ad cōfirmationem patet per predicta.Augus
enī nūq̄ vult ꝙ noīa relatiua ut dicūt de deo sūt de
pdicamento ad aliqd.sꝫ intēdit ꝙ illa q̄ in creatis ve
rissime ptinent ad illud pdicamentū recipiūt in diuis
deposita intentiōe vl'itatis uel pticularitatis. Nec ē
sile in creaturis.ut patet p q̄ttuor rōnes iam factas i
pcedenti solutiōe. ¶ Ad illud qd̄ addit de pdicamen/
to actiōis: Respōdet scūs Tho.p sen.dis.8.q.4.arti.
3o ad 3m. Actio ingt sm ꝙ est pdicamentū dicit aliqd
fluens ab agente ꝛ cū motu.sꝫ in deo nō est aliqd me/
diū sm rem inter ipsū ꝛ opus suū.ꝛ iō non dicit agere
actiōe q̄ est pdicamētū sꝫ actio sua ē sua suba.hec ille
¶ Ad illud qd̄ addit Augm fuisse huius mentis.dico ꝙ
falsum est sm ꝙ ostendit magister in presenti distin/
ctione.sed verba eius itelligenda sūt ad mentē eius.s.ꝙ
suba ꝛ relatio ꝛ actio ꝓprie cōueniūt deo.ꝛ illa i cre/
atis hn̄t rōnē gnis ꝛ vl'is.tn̄ in diuinis oīa illa depo/
nūt.quia substātia nō est genus nisi vbi eius esse dif/
fert ab ea.nec relatio est genus nisi vbi est accidens.
nec actio nisi vbi est fundata in motu uel mutatione.
verūtamen actio non accipitur in diuinis sm eandē
diffinitionē sm quā in creatis.ita nec proprie rema/
net ibi sicut suba ꝛ relatio.vn̄ antiq dicebāt duo pre/
dicamenta remanere in diuinis.s.subam ꝛ relationē
nō aūt alia pdīta.qd̄ sic intelligendū ē.sm ꝙ dicit scūs
Tho.prima pte.q.28.arti.2o.ad pmū. Relatio ingt
non predicat in diuis sm modū sube ut existens in eo

de quo dicit̃: sed ut ad alterũ se habens. ⁊ ꝓpter hoc dicuntur duo tñ esse predicamenta in diuinis. quia alia p̄dicamenta important habitudinē ad illud de q̄ dicunt̃ tā ſm suũ esse q̄ȝ ſm rōnē ꝓprij generis. nihil aũt qḋ est in deo pōt habere habitudinē ad illud in q̄ est uel de q̄ dicit̃ nisi habitudinē idēptitatis ꝓpter sũ/mam dei simplicitatē. hec ille. Ex quo patet q̄ p̄dica/mentũ dicit̃ remanere in diuinis nō q̄ ad vl̄itatē uel ꝑticularitatē. aut quo ad intētionē gnīs aut spēi. ſȝ solum q̄ ad modũ p̄dicādi. s. qꝛ aliq̄ dicūt̃ de deo eo mō q̄ illa q̄ sūt in predicamēto sube dicūt̃ de illis de qb⁹ predicāt̃. utpote qꝛ dicūt eēntiā subiecti. ⁊ aliq̄ dicūt̃ de deo eo mō q̄ illa q̄ sūt ī p̄dicamēto relatiōis dicūt̃ de aliq̄. s. ut signtia habitudinē subiecti ad aliqd. nō āt predicāt̃ aliqd de deo illo mō q̄ illa q̄ sūt in alijs p̄dicamētis p̄dicāt̃ de suba p̄ma utpote signdo mēsurā subiecti uel dispositionē subiecti aut aliqd fluens a subiecto cũ motu. ⁊ iō ī diuinis solũ remanēt illi duo modi predicādi. nō tñ illa q̄ predicāt̃ in diuis sūt in predica/mēto. ſȝ bñ cũ dicunt̃ de creatis. nō eni sufficit ad hoc q̄ aliqd sit ī tali predicamēto q̄ habeat similē modũ predicādi cũ illis q̄ sūt in tali predicamēto. ſȝ requirit̃ aliud ut dictũ ē. ¶ Ad 3ᵐ qḋ sumit̃ ex auctoritate Arꝫ. dico q̄ licȝ Arꝫ. iuestigando nām p̄mi p̄ncipij p̄us di/stinguat ens ī decē p̄dicamēta. ⁊ p⁹ distinguat subam isensibilē ⁊ nō sensibilē. ⁊ ponat p̄mũ p̄ncipiũ eē sub/stantiā insensibilē. nō habet̃ ex h̄ q̄ ipse ponat deũ eē in p̄dicamēto sube. suba eni ꝓut gnālit̃ diuidit̃ ī sub/stātiā sensibilē ⁊ insensibilē nō ꝯstituit p̄dicamētũ. nec habet rōnē vniuocā oib⁹ q̄ cadūt sub altero mēbro diuisiōis. imo ē analogũ sicut ⁊ oia noia q̄ coia sūt deo ⁊ creature. uerũtñ Arꝫ. ad iuestigādũ rē q̄ nō ē in predicamēto nō incōuenient̃ diuidit p̄sita. hoc eni facit ad faciliorē modũ ꝑueniēdi a sensibilib⁹ ad insensibilia ⁊ a reb⁹ q̄ sūt in genere ad illud qḋ ē extra gen⁹. ⁊ oium nobilitates p̄itoꝝ comprehendit. vñ cōmentator. 12⁹ metaphisice cōmēto. 51⁹ ostēdit sciam dei nō eē vni⁹ ratiōis cũ scia nr̄a nec esse vlem nec ꝑticularē. Sic eni ait. Hoc nomē scia equiuoce dicit̃ de suba p̄ma ⁊ nr̄a sua eni scia est cā entis. ens aũt ē cā nr̄e scie. scia igit̃ ei⁹ nō dicit̃ vlis esse neqȝ ꝑticularis neqȝ eoꝝ q̄ sūt in actu uel in potētia. si eni esset scia vlis neccē esset scia ī potentia. ⁊ nulla potentia est in scia ei⁹. ⁊ nihil est ma/gis manifestũ. qm̄ scia ei⁹ nō est particularis. ille igit̃ ꝑus nō disponit̃ ꝑ sciam que est in nobis neqȝ ꝑ igr̄antiā q̄ est ei opposita. sicut non disponit̃ ꝑ istas illud qḋ nō est natũ habere alterũ. hec ille. Ex q̄ pȝ q̄ scia dei ⁊ scia nr̄a nō sūt in eodē genere imo sūt equiuoca ſm eũ. nec ibi habet locũ vle aut ꝑticulare. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄ impugtio ibi facta ꝯ rōnē sci Tho. nulla est. nō eni verũ est q̄ ens significet illo modo eēntias rerũ q̄ sūt in p̄sito sicut essentiā dei. nā ens formali significatiōe sigt esse. nulli⁹ aũt creature essentia ē suũ eē. nec eē ē de rōne illi⁹. diuina aũt essentia est subsistens. ⁊ si diffi/niret̃ esse poneret̃ in ei⁹ diffinitiōe. Patet igit̃ q̄ ens nō dicit de formali sigtiōe eēntiā creature ſȝ esse ei⁹. ⁊ si eni ens sigt essentias reꝝ creataꝝ h̄ est de sigto se/cundario. sicut eni albũ sigt p̄ncipalit̃ albedinem. ⁊ ex ꝯn̄ti subiectũ albedinis. ita ens p̄ncipalit̃ sigt esse ⁊ se/cūdario illud qḋ habet esse seu subiectũ essendi. ⁊ hoc intelligo de ente participialiter sūpto. si aũt ens su/mat̃ noialiter adhuc nō cōuenit ita quidditatiue cre/ature sicut deo. nā ens illo modo significat essentiā ſȝ est impositũ ab esse. ita q̄ esse est ratio a qua est impo/sitũ nomē. sed essentia est illud ad qḋ signdũ imponit̃. ⁊ quia in creatura esse est aliud ab essentia. iō non est eadem ratio a qua ⁊ ad quā. ſȝ quia in deo ideo sp̄ res nois formali⁹ ꝯuenit deo q̄ȝ creature. quia quicqd di/cit nomen siue sit rō a qua siue ratio ad quā totũ com/petit deo qdditatiue nō aũt creature. ⁊ ideo si aliqḋ nomē dicat̃ de deo ſm subam ⁊ quidditatiue. maxi/me videt̃ de ente. non sic de aliquo alio noie. quia oia alia dicūt essentiā limitatā ad certũ modũ eēndi. uel addūt aliquid ad esse. cũ tñ deus sit esse. de cui⁹ rōne est ut nulla sibi fiat additio. patet igit̃ q̄ deus nō pōt habere aliud gen⁹ q̄ȝ ens. quia nihil aliud esse sine ad/dito. secus in creaturis. quia nulli⁹ creature ens dicit solam eēntiā imo dicit aliquid q̄ȝtũ ad rationē a qua: qḋ non ꝑtinet ad essentiā creature. ⁊ ideo nō oportet q̄ si creatura habet gen⁹ q̄ illud sit ens. quia nō pre/dicat̃ ꝑfecte de ipsa in quid. ⁊ multa sūt alia q̄ de ipsa ꝓprie dicunt̃ in quid. s. genera generalissima. ⁊ spēs subalterne ⁊ specialissime. Et si dicat̃ cōtra hoc. quia cũ ens dicat aliquid p̄ter essentiā creature ⁊ ens iclu/datur in omni alia rōne. sequit̃ q̄ nulla alia rō cōue/nit creature pure qdditatiue. Respōdet̃ q̄ ens iclu/ditur in omni alia rōne q̄ȝtũ ad illud a quo imponit̃. s. esse. ¶ Ad 5ᵐ dicit̃ primo q̄ illud argumentum ē bti Anselmi monol. 27⁹. sic arguentis. Cũ omnis substā/tia tractet̃ aut esse vlis que plurib⁹ substantijs essen/tialiter cois est: ut hoiem esse cōe est omnib⁹ hoibus. aut esse indiuidua que vniuersalē cōem essentiā cum alijs habet quēadmodũ singuli hoies cōe hñt cum sin/gulis ut hoies sint. quomodo qs sūmā nām in aliarũ subaꝝ tractatu contineri intelligit que nec in plures subas se diuidit nec cũ aliqua alia ꝑ essentialem coi/cationem se colligit: hec ille. quasi dicat nullo mō. vñ in hoc ꝯsistit ratio ei⁹: Omnis suba que ē in genere ē vlis uel indiuidua. sed sūma nā nō est vlis. qꝛ nō mul/tiplicat̃ ī plurib⁹. nec indiuidua cũ nō ꝯueniat eēntia/liter cũ alia natura. igit̃. patet ḡ rationē illam esse bo/nam. Et cũ dicit̃ q̄ nulla res extra aiam est vlis. ne/gatur illud. vñ cōmētator p̄ celi. cōmento 91. In diffi/nitione vlis dicit̃ q̄ sit natũ dici de plurib⁹. forma eni est subiectum vniuersalitatis. formam enim orbitatis possibile est inueniri in diuersis materijs. ⁊ sic ē in om/nibus que componūtur ex materia ⁊ forma. hec ille. Dico enim iuxta premissa q̄ illud cui attribuitur vni/uersalitas est extra animam. sed tamen illa que sunt extra animam non sufficiūt ad hoc q̄ natura aliqua sit vniuersalis. ad hoc enim q̄ aliquid uel aliqua na/tura dicatur ⁊ sit vniuersalis requiritur q̄ ipsa vna existens sit apta esse in multis. Ista autem duo nō cō/ueniunt alicui nature positis solis rebus extra intel/lectũ. nā nulla natura extra intellectũ ſm eē qḋ ha/bet extra animā apta nata est esse in multis. qꝛ extra

animã habet eẽ indiuiduatũ in suis singularibꝰ. ⁊ licʒ
sit in multis non tñ ſm idẽ esse. nec est vna in eis. alia
est eni humanitas sortis alia platonis extra aiam. ad
hoc g̃ ꝙ sit vniuersalis oportet ꝙ vna fiat ⁊ habeat
eẽ in quo sint indiuisa oia indiuidua possibilia uel ima
ginabilia ⁊ sint vnũ in illa. hoc aũt fieret si p̄scindant̃
ab ea oia illa que ipsam diuidũt in indiuiduis ⁊ cõtra
hunt ad hoc indiuiduũ uel illud. ⁊ ipsam coicabilẽ red
dunt. nã hoc facto ipsa sic depurata posset eẽ in aliq̃
indiuiduo. ⁊ qua rõne in vno eadẽ rõne in multis. hoc
etiã facto ipsa se haberet ut aliquid pticipabile a mul
tis. sicut idea platonica. ad hoc aũt faciendũ requirit̃
itellectꝰ agẽs qui talis nature spẽm abstrahat ⁊ eã in
intellectu possibili ꝯsigillet. tũc eni natura que extra
aiam est indiuiduata ⁊ cõtracta ⁊ incoicabilis in intel
lectu habet eẽ abstractũ ⁊ coicabile per suã similitu
dinem ibi existens. imago eni rei est quodãmodo ipsa
res cuiꝰ ẽ imago. ut ponit scũs Tho. de veritate. q. 4
arti. 8°. Similitudo inqͣt rei ẽ quodãmodo res ipsa. ꝑ
modũ illũ quo dicit̃ ꝙ aia est quodãmodo oia. Et 4°
cõtra gentiles. caᵒ. 5°. dicit ꝙ intellectũ in intelligẽte
ẽ intentio intellecta ⁊ verbũ. Similiter p̄ quolibet. q.
2. arti. 2°. ponit ꝙ species intelligibilis ẽ quodãmodo
quidditas ⁊ natura rei ſm eẽ intelligibile. ⁊ nõ ſm eẽ
naturale ſm ꝙ ẽ in rebus. Dico g̃ ꝙ natura hoĩs ẽ per
suã similitudinẽ in intellectu. ⁊ ꝙ natura hoĩs in intel
lectu est quedã forma abstracta ⁊ similitudo oiũ ho
minũ participata ab oibus. ⁊ ẽ in multis sicut partici
patũ i participantibꝰ. ⁊ ibi ẽ vniuersalis: quia vna in
multis. illa eni q̃ attribuunt̃ dicte speciei pñt attribui
nature humane in esse intellecto. Et si querat̃ an hu
manitas q̃ ẽ in platone sit vniuersalis. uel illa q̃ est in
sorte. uel aggregatũ ex oibꝰ illis. Dico ꝙ humanitas
que ẽ in quolibet ẽ vlis. nec tñ sunt multe humanita
tes vles. nã humanitas q̃ est in sorte ẽ vlis ſm ꝙ ẽ in
intellectu. nõ ſm esse qḋ habet in re. ut aũt ẽ i intelle
ctu nõ differt ab humanitate platõis. imo ibi sũt vna
hũanitas. ibi eni sũt vna spẽs intelligibilis. Et si vlte
rius querat̃ quõ humanitas extra aiam. uel hõ potiꝰ
p̄dicat̃ de multis indiuiduis. Dico ꝙ p̄dicari cõplet̃ ꝑ
intellectũ. etenĩ dũ intellectꝰ rem quã cõcipit uel at
tribuit sorti tũc p̄dicat eam de sorte. ⁊ ita de platone.
p̄dicare eni est attribuere aliq̃d alicui ꝑ notã composi
tiõis uel diuisionis. ⁊ p̄dicari ẽ attribui alteri illo mõ.
res g̃ extra aiam p̄dicat̃ de multis. q2 intellectꝰ rem
⁊ nãm quã intelligit attribuit multis nõ ꝙ vnã rẽ ex
aiam attribuat multis. sed q2 enunciat nãm humanã
uel hominẽ de sorte. ⁊ enũciat hoiem de platone. ⁊ sic
de aliis. Illud aũt qḋ enũciat de sorte est aliud ab illo
qḋ enũciat de platone extra intellectũ. sed sũt idẽ in
intellectu. res g̃ predicat̃ de re. sed illud qḋ p̄dicat̃ de
multis est in eis diuisũ ⁊ in intellectu vnũ. ¶ Ad argu
mentũ in pede questionis patet ꝑ superius dicta.

Terum circa octa

uam distinctionẽ querit̃. Utrũ aliq̃
creatura sit imutabilis. Et arguit̃ ꝙ
sic. Illud est imutabile qḋ nõ potest
esse subiectũ motus aut mutatiõis. sed aliq̃ creatura
est hͦ. puta creatio q̃ nõ est subiectũ motꝰ aut muta
tionis nec etiã terminꝰ. ut patet 5°. physicoꝝ vbi dicit̃
ꝙ motus nõ ẽ motus. nec mutatiõis est mutatio. g̃ est
aliq̃ creatura q̃ mutari nõ põt. In oppositũ arguit̃ sic
ait eni apłus. 1ᵃ. ad Thimot. vlti. ꝙ solus deꝰ habet
imortalitatẽ. sed ois mutatio est aliqua mortalitas. g̃
solus deꝰ habet imutabilitatẽ. ¶ In hac questiõe erit
vnicꝰ articulꝰ. ꝓ quo sit p̄ma ꝯ. ꝙ ois creatura ẽ mu
tabilis ꝑ potẽtiã que est in alio ab ea. ꝓbat̃ sic. Oẽs
creature anteq̃ eẽnt nõ erãt possibiles ꝑ potẽtiã ali
quã creatã cũ nihil creatũ sit eternũ. sed per solã di
uinã potentiã inq̃tũ diuina virtus poterat eas ꝓdu
cere. sicut aũt ex voluntate dei depẽdet ꝙ res in eẽ
ꝓduxit. ita ex volũtate eius depẽdet ꝙ res in eẽ con
seruat. non eni aliter res in esse cõseruat q̃ semꝑ eis
esse dando. vñ si suam actionẽ eis subtraheret oia ad
nihilũ redigerent̃. ut patet per Augᵐ. 4°. sup Gen. ad
litterã. sicut igit̃ anteq̃ res eẽnt. in potẽtia creatoris
fuit ut res essent. sic i potẽtia eius ẽ ut nõ sint. sic igit̃
ꝑ potentiã que ẽ in alio. s. deo sũt mutabiles inq̃tum
ab ipso ex nihilo potuerũt ꝓduci in esse ⁊ de esse pñt
reduci in non esse. Istã ꝯnẽ in forma cũ ꝓbatiõe etiã
in forma ponit scũs doctor p̄ma pte. q. 2. arti. 2°. Ean
dem ꝯnẽ ponit p̄ sen. dis. 8. q. 3. arti. 2°. et ꝓbat eã sic.
Motus quocũq3 modo dicat̃ sequit̃ potẽtiã. cũ igit̃
ois creatura habeat aliq̃d de potẽtia. q2 solus deꝰ est
actꝰ purus. oportet oẽs creaturas esse mutabiles ⁊ so
lum deũ imutabilem esse. est autẽ considerare dupli
cem possibilitatẽ in creatura. vnã ſm illud qḋ creatu
ra habet. alterã ſm illud qḋ nata ẽ habere. p̄ma cõ
sequit̃ creaturã ſm ꝙ habet esse ab alio. oẽ eni quod
esse suũ habet ab alio nõ est ꝑ se necesse eẽ. ut probat
Auicẽna. vñ q̃tũ ẽ i se ẽ possibile. ⁊ illa possibilitas di
cit dependentiã ad illud a quo ẽ. Et hec possibilitas ẽ
duplex. Quedã ſm dependẽtiã totiꝰ esse ad illud a q̃
est res ſm totũ esse. ⁊ hͦ est deus. ⁊ hanc dependẽtiã
siue possibilitatẽ cõsequit̃ mutabilitas quedã que est
vertibilitas in nihil ſm Damas. Et post pauca subdit.
Est etiã quedã depẽdẽtia siue possibilitas rei ſm p̄e
sui esse. s. formã p̄supposita materia uel eo qḋ est lo
co materie. ⁊ hanc possibilitatẽ sequit̃ mutatio varia
bilitatis ex eo ꝙ illud qḋ hʒ ab alio põt amittere q̃tũ
est i se nisi forte impediat̃ ex imutabilitate diuine vo
luntatis. ⁊ hoc modo sci in gloria sũt imutabiles i esse
glorie. 2ᵃ aũt possibilitas cõsequit̃ creaturã ſm ꝙ nõ
est ꝑfecta simpliciter. ſm hoc eni semꝑ ẽ possibilis ad
receptionẽ. vñ ſm hoc etiã dicit̃ ois creatura muta
bilis accipiendo large mutationẽ ſm ꝙ omne recepti
bile dicit̃ pati quoddã ⁊ moueri. sicut dicit phus 3° de aia
intelligere quoddã pati eẽ. hec ille. Ex q̃ patet ꝙ ois
creatura ẽ mutabilis ꝑ potẽtiã dei. Eãdẽ sniam tenet
de veritate. q. 5. arti. 2°. ad 6ᵐ. Sicut inqͣt que deus in
esse ꝓduxit. põt etiã reducere in nõ esse. cũ ad hoc ꝙ
creature subsistãt oportet ꝙ semꝑ in eis deus operet̃
tur. ut Augꝰ dicit sup Gen. ad litterã. non ꝑ modũ q̃
domꝰ fit ab artifice. sʒ ꝑ modũ q̃ illuminatio aeris ẽ a
sole. vñ ex h̃ ipso ꝙ nõ p̄beret eẽ creature qḋ ictꝰ vo

luntate est cōstitutū. in nihilū creatura redigeretur. hec ille. Eandē ōnē tenet de potētia dei. q. 5. arti. 3 In pñti articulo pbat auctoritatib⁹ apli z⁹ 5⁹ et 4⁹ Item multis rōnib⁹ q Augu. Gregi. z libri de causis. item multis rōnib⁹ q diuina opatione cessante: oēs res eodē momento in nihilū deciderent. In z⁹ q cōtradictionē iplicat deū aliqd posse pducere qd ei⁹ cōseruatione non egeret In 3⁹ q nō est ipossibile imo possibile deū reducere oēs creaturas ad nō esse. Idem ponit 3⁹ ɔtra genti. ca⁹ 64⁹ Item libro z⁹ ca⁹ 39⁹ ¶ Z⁹ ō est q nō ois creatura est mutabilis in nō esse p potentiā que sit in ea. probat sic istā ōnem scūs doctor pma pte. q. 9. arti. z⁹ In aliquib⁹ creaturis illud qd est in eis potentiale nō pōt stare cū nō esse illarū creaturarū. igit i eis nō est potentia ad nō esse. tenet ɔña. q2 in corporib⁹ inferiorib⁹ est mutabilitas etiā fm esse substantiale. quia mā eorū pōt esse cū priuatione forme substātialis illorū. z etiā q̄tū ad esse accidentale si subiectum cōpatiat̄ secū priuationē accñtis. sicut hoc subiectū hō cōpatit̄ nō albū: z iō pōt mutari de albo in non albū. Si vo sit tale accñs qd ɔsequat̄ pncipia essentialia subiecti. puatio illi⁹ accñtis nō pōt stare cū subiecto. vn̄ subiectū non pōt mutari fm accñs illud. sicut nix nō pōt fieri nigra. hec ille. Ex quib⁹ vult concludere q causa mutabilitatis fm esse in quolibet talit̄ mutabili est. q2 illud qd est potētiale in illa pōt stare cū opposito illi⁹ qd est actuale in ea. s. p qd est in actu. sicut exemplificauit tā de mutabili fm esse substātiale. q̄ de mutabili fm esse accñtale. g per oppositū si in aliq effectu ei⁹ esse potentiale nō pōt stare cū opposito illius p qd est in actu. tale nō habet potētiā in se q possit mutari fm esse substātiale. z sic patet ɔña fm eū. sed añs pbat p de corpore celesti. In corporib⁹ igit celestibus materia nō cōpatit̄ secū puationē forme. q2 forma pficit totā capacitatē materie z potentialitatē. z ideo nō sunt mutabilia fm esse substantiale. s3 fm eē locale. q2 subiectū cōpatit̄ secū puationē hui⁹ ul' illi⁹ loci. hec ille. z⁹ pbat idē de angelis. Substātie inquit i corporee q2 sunt ipse essentie subsistentes. que tñ se hñt ad esse ipsarū sicut potētia ad actū. non cōpatiunt̄ secū puationē hui⁹ act⁹. q2 esse ɔseqt̄ formā z nihil corrūpit̄ nisi p hoc q amittit formā. vn̄ i ipsa forma nō est potētia ad nō esse. z ideo hō substātie sūt imutabiles z iuariabiles fm eē. Et hoc est qd dicit Dionysi⁹. io. ca⁹ de diuinis noib⁹ q substātie intellectuales create sunt nude a generatione z ab oi variatione. sicut incorporales z imateriales. hec ille in forma. Eandē ōnē tenet pma pte. q. 50. arti. 5⁹ vbi sic ait. Impossibile inquit est q suba angeli sit corruptibilis. qd eni ɔuenit alicui fm se nūq pōt ab eo separari. ab eo eni cui ɔuenit p aliud pōt separi separato eo fm qd ei ɔueniebat. rotūditas eni a circulo separari nō pōt q2 ɔuenit ei fm seipsum. s3 ereus circulus pōt amittere rotūditatē. p hoc q figura circularis sepat̄ ab ere. eē aūt p se cōpetit forme. vnūqdq eni est ens actu fm qd h3 formā. mā vo ē actu ens p formā. cōpositū igit̄ ex materia z forma desinit esse actu p hoc q forma sepat̄ a mā. s3 si ipsa forma subsistat in suo esse sicut est in angelis. non pōt amittere esse. hec ille. Eandē ōnem tenet z⁹ 3 gentiles ca⁹ 54⁹ vbi pbat multis rōnib⁹ q ois suba itellectualis ē incorruptibilis. Et mediū pme rōnis ē q vbi nō ē cōpositio forme cū materia nō pōt eē sepatio forme a materia p quā sepationē solū fit corruptio. manente eni forma manet esse. Mediū vo z⁹ rōnis. q2 suba q est forma non pōt puari esse sicut nec circulus rotunditate. Mediū vo 3⁹ q in oi corruptione remoto actu remanet potentia. si igit̄ in angelis ita esset. tūc eētia q est potentia remaneret pdito esse qd est actus z sic essentia esset post ei⁹ corruptionē. Medium vo 4⁹ rōnis est. quia vbicunq est compositio potentie z actus illud qd tenet locū potentie seu pmi subiecti ē incorruptibile. s3 in angelis illud qd tenet locū potētie est ipsa essentia cōpleta q sic ē pprīū susceptiuū z potentia appropriata ad esse q nullo modo ad oppositū. sicut qd ē potētia apropriata ad frig⁹. nullo mō est potentia ad calorē. Mediū vo 5⁹ rationis est. q2 solū corpus pprie corrūpit̄. q2 solū pprie mouetur. Mediū vero 6⁹ rōnis est. q2 substantia intellectualis non pprie pōt pati nec recipe nisi intellectualiter Mediū aūt 7⁹ rōnis est. q2 intellect⁹ nō pōt corrūpi ppria corruptiōe sic nec sensus. nec ad corruptionē subiecti sui sic corrūpit̄ sensus. nec pter excellentiā sui obiecti. Mediū 8⁹ rōnis est. q2 sicut intelligibile inq̄tū hō est incorruptibile. ita intellect⁹ inq̄tum hō cū pfectio z pfectibile sint vni⁹ generis. Mediū vo 9⁹ rōnis est. q2 esse substātie itellectualis est supra tēpus. z per ɔñs nō subiacet corruptiōi. Medium vo decime rōnis est. q2 ipossibile est nāle desideriū eē in angelis. cum igit̄ oēs substantie intellectuales naturali desiderio appetant esse ppetuū. ipossibile ē q eē deficiant. Mediū vo vltime rōnis est tale. q̄cūq inquit incipiūt esse z desiderant p eandē potentiā hñt vtrūq. eadē eni potentia est ad esse z nō esse. s3 sube intellectuales non potuerūt incipe esse nisi p potētiā pmi agentis. non eni sunt ex mā q potuerit pfuisse. igit̄ nec est aliq potentia ad non esse eoz nisi in primo agēte fm q pōt eis nō ifluere. hec ille. Eadē ōnē tenet eodē lib⁹ ca⁹ 30⁹ ait eni sic. Lic3 oia ex dei volūtate dependeant sicut ex pma causa q opando necessitatē nō h3 nisi ex sui ppositi suppositiōe. nō tñ pter hoc absoluta necessitas a reb⁹ excludit̄ ut sit necessariū nos fateri oia ɔtingētia eē. qd posset alicui videri ex hoc q a causa sua nō de necessitate absoluta fluxerūt cū soleat in rebus esse cōtingens effect⁹ q non ex causa sua de necessitate pcedit. sūt eni qdā i reb⁹ creatis que simpliciter z absolute necesse est esse in quib⁹ non est potentialitas ad nō esse. qdā aūt res sic sunt a deo in esse pducte. ut eaz nā sit in potētia ad nō eē. qd qdē ɔtingit ex hoc q mā est in eis in potētia ad aliā formā. Ille igit̄ res in quib⁹ nō ē mā. uel si est non est possibilis ad aliā formā. non hñt potentiā ad non esse. eas igit̄ absolute z simpliciter necesse ē esse Si aūt dicat̄ q ea q sūt ex nihilo q̄tū est de se i nihilū tendunt. z sic omnib⁹ creaturis inest potētia ad nō esse. manifestū est hoc nō sequi. dicūt̄ eni res create

eodē modo in nihilū tendere q̄ sūt ex nihilo. qđ quidē
nō est nisi ſm potentiā agentis. sic igit̄ in reb⁹ creatis
non inest potentia ad non esse. ſ3 creatori inest poten
tia ut eis det esse uel desinat eis esse influere. cū non
ex necessitate nature agat ad rerū ꝓductionē: ſ3 ex
voluntate. hec ille in forma. Et p⁹ pauca subdit. Sci
endū inq̄t est itaq3 ꝙ si rerū creatarū vniuersitas cō
sideret̄ ꝓut sūt a p̄ ꝑncipio iueniūt̄ dependere ex vo
luntate non ex necessitate ꝑncipij nisi ex necessitate
suppositiōis sic dictū est. Si ꝟo cōparent̄ ad ꝑncipia
ꝑma ⁊ ꝓxima iueniunt̄ hr̄e necessitatē absolutā. ni
hil eni ꝓhibet aliq̄ ꝑncipia ex necessitate ꝓduci. qb⁹
tn̄ positis de necessitate seq̄t̄ talis effect⁹. sicut mors
aialis ⁊ hō necessitatē absolutā h3 ꝓpt̄ h̄ ꝙ iā ex ꝯrijs
est cōpositū. Quis ipsū ex cōtrarijs cōponi nō fuisset
necessariū absolute. simili͛ aūt ꝙ tales nature rex̄ a
deo ꝓducerēt̄ volūtariū fuit ꝙ eis sic statutis aliqđ
proueniat ul' existat. absolutā necessitatē h3. hec ille.
Et paulo ante dicit. Esse aūt necesse simpliciter non
repugnat ad rōnē eē creati. nihil eni ꝓhibet eē neces
se qđ tn̄ sue necessitatis cām h3. sicut ꝯnes demōstra
tionū. nihil igit̄ ꝓhibet quasdam res sic eē ꝓductas a
deo. ut tn̄ eas eē sit necesse simpliciter. imo hoc diui
ne ꝑfectioni attestat̄. hec ille. Eandē ꝯnē sentētiali
ter tenet de veritate. q. 5. arti. 2° ad 6m vbi sic ait. Ge
neratio ⁊ corruptio pn̄t accipi dupliciter. Uno mō ſm
ꝙ generatio ⁊ corruptio sūt ex ente ꝯtrario ⁊ in ens
ꝯtrariū. ⁊ hoc mō potentia ad gn̄ationē ⁊ corruptio
nē inest alicui ſm ꝙ ei⁹ mā est in potentia ad ꝯtrarias
formas. ⁊ hoc mō corpora celestia ⁊ subē spirituales
neq3 ad generationē neq3 ad corruptionē potētiā ha
bent. Alio⁹ hec coiter dicunt̄ ꝓ q̄libet exitu rerū i eē
⁊ ꝓ q̄libet trāsitu in nō eē. ⁊ sic etiā creatio p quā ali
quid ex nihilo ad eē deducit̄ generatio dr̄. ⁊ ipsa rei
ānihilatio dicit̄ corruptio. dr̄ aūt aliqđ habere potē
tiā ad generationē ꝑ hunc modū ꝑ hoc ꝙ est potētia
in agēte ad ꝓductionē ipsi⁹. ⁊ siliter dr̄ aliqđ habere
potentiā ad corruptionē. q2 in agente est potētia ut
deducat illud in nō eē. ⁊ ſm hoc oīs creatura h3 potē
tiā ad corruptionē. hec ille. Ex q̄ patet ꝙ aliqđ isto 2°
mō dr̄ posse corrūpi. q2 potentia est in agēte qua pōt
duci in nō eē. non ex hoc ꝙ potētia talis ꝓprie sit i il
lo. Eandē ꝯnē expressius ponit de potentia dei. q. 5.
arti. 3°. vbi dicit ꝙ cōmentator ponit xi⁹ metaphisice
cōmento. ⁊ in libro de subā orbis ꝙ quedam res
create sunt in quax̄ nā nō est possibilitas ad non esse
q2 qđ in sua nā h3 possibilitatē ad non eē. non pōt ab
extrinseco acquirere sempiternitatē. s. sempiternam
nām. ⁊ hec qdē positio videtur rōnabilior. potētia eni
ad eē ⁊ nō eē non ꝯuenit alicui nisi rōne materie q̄ est
pura potētia. mā etiā cū nō possit eē sine forma non
pōt eē in potentia ad nō eē. nisi quaten⁹ ex̄ns sub vna
forma est in potentia ad aliā formā. Dupliciter igit̄ pōt
ꝯtingere ꝙ in nā alicui⁹ rei nō sit potentia ad non eē.
vno quidē mō ꝑ h̄ ꝙ res illa est forma tm̄ subsistens
in eē suo sicut subē incorporee q̄ sūt penit⁹ imāles. si
eni forma ex h̄ ꝙ inest materie est ꝑncipiū essendi in
reb⁹. nō ē nisi ꝑ sepationē forme a mā vbi ipsa forma
in eē suo subsistit nullo mō eē poterit sicut nec pōt a
seipso separi. Alio mō ꝑ hoc ꝙ in mā nō sit potētia ad
aliā formā. ſ3 tota materie possibilitas ad vnā formā
termine̅t̄ sicut est in corporib⁹ celestib⁹ in quib⁹ nō est
formax̄ ꝯtrarietas. Ille igit̄ sole res in sua nā possibi
litatē hn̄t ad nō eē. in quib⁹ ē mā ꝯtrarietati subiecta.
alijs ꝟo rebus ſm suā nām cōpetit necessitas eēndi
possibilitate nō eēndi ab eax̄ nā sublata. nec tn̄ ꝑ hoc
remouet̄ qn necessitas eēndi sit eis a deo. q2 vnū ne
cessariū cā alteri⁹ esse pōt. ut dr̄ 5° me^ce. Ipsi⁹ eni nāe
create cui cōpetit sempiternitas cā est de⁹. hec ille. Et
sic p3 ꝯ ſm eū. Sciēdū tn̄ ꝙ ista ꝯ. s. aliquā creaturā
simplicit̄ ⁊ absolute ncc̄e est eē. pōt malū sensū gn̄are
i cordib⁹ aliquox̄. licz scūs Tho. bonū ⁊ catholicū sen
sum i ea habuerit. ipsi tn̄ nō assentio ⁊ ex cā. sensum
tn̄ sci doctoris firmit̄ teneo quā 2a ꝯ expresse decla
rat. nō eni aliud intēdit nisi ꝙ aliq̄ creatura nō ē mu
tabilis ꝑ potentiā que sit in ea. ¶ 3a ꝯ est ista. ꝙ nulla
creatura h3 in se potentiā ꝑ quā possit cedere in nihi
Probat̄ sic ſm scm̄ doctorē de potētia dei vbi supra.
Oīs res creata aut ē forma subsistens aut cōposita
ex mā ⁊ forma. si sit forma subsistēs. iā declaratū est
ꝙ nō h3 potētiā ad h̄ ꝙ cedat i nihilū. Si sit cōposita
ex mā ⁊ forma. aut sua materia est i potētia ad aliam
formā aut nō. Si 2° mō sic ē corp⁹ celeste. dictū ē iter
ꝙ nō h3 potētiā ad non eē. Si ꝑ mō. sic licz talis res
hēat potētiā ad nō eē. nō tn̄ ad h̄ ꝙ cedat i nihilū. qđ
sic p3 ſm eūdē ibidē. In illis inq̄t reb⁹ i qb⁹ ē possibili
tas ad non eē mā ꝑmanet. Forme ꝟo sicut ex potentia
māe educūt̄ in actū in rerū gn̄atiōe. ita in corruptiōe
de actu reducūt̄ in hoc ꝙ sint in potentia. Unī relin
quit̄ ꝙ in tota nā creata nō ē aliq̄ potentia ꝑ quā ali
quid sit possibile cedere i nihilū. hec ille i forma. Ean
dē ꝯnē tenet ꝑma pte. q. 104. arti. 4°. vbi sic ait. Crea
ture uel sūt imāles ⁊ sic i eis nō est potētia ad nō esse
uel sunt māles ⁊ sic saltē sp remanēt ſm māam q̄ icor
ruptibilis est. utpote subiectū gn̄atiōis ex̄ns. hec ille.
Et si arguit̄ de accn̄tib⁹ q̄ nō hn̄t māam pte sui. ⁊ tamē
q̄nq3 desinūt eē. ⁊ sic vident̄ ānihilari. rndet ibidē ad
3m ꝙ forme ⁊ accn̄a nō sūt entia cōpleta cū nō subsi
stāt. q2 qđlibet eox̄ est aliqđ entis. sic eni ens dr̄ q2 eo
aliqđ ē. ⁊ tn̄ eo mō q̄ sūt nō oio i nihilū redigūt̄ non q2
aliq̄ ps eox̄ remanet. ſ3 tn̄ remanēt i potētia materie
uel subiecti. hec ille. Idē dicit de potētia dei. q. 5. arti
4° ad 9m. Et si obijciat̄ de grā ⁊ charitate q̄ desinūt
esse. ⁊ tn̄ nec earū remanet aliq̄ pars nec remanent
i potētia materie ul' subiecti de q̄ possint educi. Re
spōdet ipse in de ꝟtutib⁹. q. de charitate q̄ est 2a q̄stio
illi⁹ libri arti. 12° ad 21m. ait eni sic. Charitas ꝓprie lo
quēdo nō corrūpit̄ ſ3 subiectū desinit ꝑticipare cha
ritatē. vn̄ nō ꝓprie dr̄ ꝙ charitas corrūpat̄ i aliqđ ul'
in nihilū. hec ille. ¶ 4a ꝯ est hec. ꝙ oīs creatura subsi
stens est mutabilis ſm eē accn̄ale ꝑ potētiā q̄ ē i ipsa.
ꝓbat̄ ꝯ. Quātū ad oia corporalia p3. q2 pn̄t mutari lo
caliter. p3 etiā de substātijs incorporeis. q2 hn̄t potē
tiā ad hoc ꝙ mutet̄ ſm locū ⁊ ſm electionē. ut ponit
scūs Tho. ꝑma parte. q. 9. arti. 2°. Et ꝑmo sentētiarū
vbi s. ¶ S3 ꝯ 2m ꝯnē arguit Aureol⁹ i 2a q. hui⁹ di

stinctionis multipliciter. Primo sic. Qđ ī se est ipos/
sibile nulli potentie ē possibile. alioquin impossibile
fieret possibile. ſ3 ſi ſubē abstracte non ſūt possibiles
nō eē i ſe. ſequiꝛ ꝙ ſint ipossibiles nō eē in ſe. ergo pol/
lent eni nō possibile ⁊ impossibile. nō ꝫ ſubſtantie ab/
stracte ꝑ nullā potentiā erūt possibiles nō eē. ⁊ per
ōis ānihilari nō possunt: qđ repugnat fidei veritati.
Et ɔfirmaꝛ q2 cōmentator expſſe dicit ꝓ celi ⁊ mūdi
cōmēto. i2 4°. ꝙ ɔceſſū ē ab oīb⁹ ⁊ ꝑ ſe notū ipossibi/
le i ſe eē ipossibile ſm extrinsecū. ¶ 2° ſic. Oē ɔtētū
ſub aliq̄ clauditꝛ ſm ſe ⁊ absolute ſub aliqua differen/
tiarū diuidentiū illud ſub q̄ ɔtineꝛ. ſicut hō ɔtinetur
ſub rōnali. ⁊ oīs ſpecies animalis ɔtineꝛ ſub rationa/
li uel irrōnali. S3 Auicen. dicit ꝓ metaphisice. ꝙ ens
diuiditꝛ ꝑ necesse eē ⁊ possibile. ɔstat aūt ꝙ ſubſtan/
tie ſeparate nō ɔtinenꝛ ſub necesse eē. tū q2 ipſe ꝓ/
bat ibi ꝙ non est niſi vnū necesse eē. tum q2 demon
strat ibidē ꝙ necesse eē nō hꝫ cām ſui eē. ſicut hīt
ſubſtantie ſepate. tum q2 qđ est necesse eē in ſe. per
nullā potētiā imutari pōt. q2 eni ſorte ſedente neceſ/
ſariū est ſortē ſedere: deus nō pōt oppositū facere. ⁊
ſil̄e est de oī necessario. tum q2 de⁹ vnū ɔtradictoriū
in aliud mutare nō pōt. necessariū aūt ⁊ possibile nō
eē ſunt ɔtradictoria. facit aūt deus intelligētias ab
ſtractas nō eē. ⁊ ita non erūt necesse eē. ꝫ ſubſtan/
tie abstracte in ſe ⁊ absolute ɔſiderate ɔtinentur ſub
possibili eē ⁊ nō eē. ¶ 3° ſic. Hec est diffinitio possibi
lis quā ponit Algaçel. ꝙ possibile est illud qđ ex alio
hꝫ eē ⁊ eo nō exīte nō hꝫ eē. Ex q̄ colligiꝛ ꝙ rō diffi
nitiua possibilis abstrahit ab eē ⁊ nō eē. nec deter/
minat ſibi eē. q̄ oīa cōpetunt ſubſtantijs ſepatis ſm
ſe ⁊ absolute ɔſideratis. vnde pōt ſic argui. Qđ ineſt
alicui ſm ſuā diffinitiuā rōnem etiā oī alio circūſcri/
pto ineſt. igiꝛ ſm ſe ⁊ absolute. ſ3 poſſe eē ⁊ non eē
ineſt ſubſtantijs intellectualib⁹ abstractis ſm qdditā
tiuā rōnē que est indifferens ad eē ⁊ nō eē. ꝫ possi/
bilitas ineſt eis ex ſe ⁊ nō ꝑ reſpectū ad potētiā agē/
tis ꝑmi. ¶ 4° ſic. Sic ē de alijs necessarijs ſic ē de eē
necessario. ſ3 alie ꝓprietates necessarie ꝑ diuinā po/
tētiā tolli nō possunt. nō eni pōt triangulus amittere
tres angulos nec diameter fieri cōmenſurabilis per
diuinā potentiā. ɔstat aūt ꝙ eē ſubſtantiarū abstra
ctarū tolli pōt ⁊ ānihilari. non ſunt necesse in eſſendo
imo possibiles eē ⁊ nō eē q̄tū est ex ſe. ¶ 5° ſic. Si/
cut ſe habet possibile cōplexū ad cōpositū. ſic possibi
le incōplexū ad ſimplicē entitatē. possibile eni ⁊ ipoſ
ſibile ſunt ɔditiones alicuius cōplexi. ut ſortē curre/
re est possibile. ⁊ icōplexū. ſortes eni est quoddā possi
bile. Et ɔfirmaꝛ ꝑ hoc ꝙ necessariū nō ſolū ɔſiſtit in
cōplexione. ut hoiem eē aial ē necessariū. imo ī in/
cōplexo. de⁹ eni est quoddā necessariū incōplexum.
ɔstat aūt ꝙ possibile cōplexū dꝛ absolute ⁊ ī ſe nō ꝑ
reſpectū ad aliqđ agēs. nō eni ē possibile ſortē curre
re ꝓpter potentiā cadentē ſup curſū. ſ3 q2 in ſe possi/
bile est. ꝫ possibile incōplexū ⁊ hꝫ oīs creatura nō di/
ceꝛ potentialis ꝓpter aliquā potentiā possibilē cade/
re ſup ipſum. imo in ſe ⁊ absolute. ⁊ ita ſubſtantie ab/
stracte in ſe ɔſiderate ſunt possibiles nō eē. ¶ 6° ſic.
De quacūq3 re ſimplici pńt formari duo ɔceptus ha/
bentes ɔnexionē ɔtingentē non necessariā. illud ta/
le dicitꝛ ɔtingens in ordine ad illam cōplexionē. ꝑ op/
positū eni ſi formeꝛ ɔcept⁹ quoꝝ cōplexio ē necessa/
ria. illud est necessarium. ut pꝫ. ꝙ q2 de ſorte formaꝛ
conceptus animalis ⁊ ſubſtantie. conceptus aūt ani/
malis ⁊ ſubſtantie necessario conuertuntur. ⁊ ideo
ſortē est necesse eē in ordine ad hoiem ⁊ aial. Iſta ꝓ/
pe necessaria est. ſortes est hō. ⁊ ſortes est aial. ſ3 con
ſtat ꝙ cū concept⁹ eēntie ⁊ iterū forme fluentis ſiue
opationis ⁊ actus q̄ ē ɔcept⁹ eē. inter iſtos aūt duos
ɔceptus nō est ɔnexio necessaria. imo ɔtingēs. eſſen
tia eni cuiuſlibet creature cōtingenter reſpicit eē ⁊
non eē. ꝫ nihil est dictu qn oēs creature ⁊ ſubſtantie
ſeparate in ſeipſis ſint possibiles eē ⁊ non eē ac defe/
ctibiles. ¶ 7° ſic. Qđ ineſt alicui ex ɔditione ſue natu
re ineſt ſibi absolute nec ꝑ cōpationē ad aliqđ agens
ſ3 Aug⁹ dicit de fide ad Petrū cap. 10. ꝙ nās a deo fa
ctas ad defectū ducit nā originis. Et ī libro de vera
religione ait. ꝙ creature mutabiles ſunt q2 nō ſūme
ſunt. ⁊ determinat ꝙ oē qđ incipit finitur ſm nām. ꝫ
absolute ⁊ ſm ſe ſubē abstracte ſunt defectibiles ⁊
possibiles non eē. ¶ 8° ſic. Aut ſubſtantie abstracte a
deo manutenenꝛ. q2 ſūt defectibiles in ſe. aut q2 nō
ſunt defectibiles ī ſe. Nō pōt dici 2m. qđ eni nō ē de/
fectibile in ſe nō indiget manutenēte cū poſſit ꝑma/
nere ꝑ ſe. ꝫ necesse est ꝙ detur ꝑmū. ſ. ꝙ ſint defecti/
biles in ſeipſis. ⁊ ꝑ ɔñs possibiles nō eē. ſic ꝫ impossi/
bile est poni ꝙ ſubē ſepate ſint necessarie aut icōmu
tabiles in eē ſubſtantiali q̄tū est ex ſe. ⁊ ꝙ ſint ſolum
mutabiles ꝑ potentiā dei agētis. niſi hec eēt nā eaꝝ
intrinſece de⁹ ipſas ānihilare non poſſet. vñ necesse
est ꝙ nā earū nō det eis ꝙ ſint ſp. ſ3 ꝙ ſint aliqñ ⁊ ali/
quādo nō ſm voluntatē dei ꝓducētis. ita ꝙ volun/
tas nō dat ꝙ ſint possibiles. ſ3 q2 nā earū est talis. ut
docet phs ꝓ celi ⁊ mūdi. hec ſūt argumēta ei⁹ ī forma
Ego quoꝝ riſione ꝑmitto ꝙ possibile ⁊ ipossibile di/
citꝛ tripliciꝛ. Uno⁹ ſm aliquā potētiā actiuā uel paſ/
ſiuā ſic dicitꝛ hoi possibile ambulare ſm potētiā greſ/
ſiuam. volare vō ipossibile. Alio⁹ nō ſm aliquā potē/
tiā. ſ3 ſm ſeipſum ſicut dicim⁹ possibile illud qđ non
est ipossibile eē. ⁊ illud dicimus ipossibile qđ necesse
est non eē. 3° dꝛ possibile ſm potentiā mathematicā
q̄ est in geometricis. put dicitꝛ linea potentia cōmēſu
rabilis. q2 quadratū ei⁹ est cōmēſurabile. hoc aūt poſ
ſibili pretermiſſo. circa alia duo ɔſiderandū ē ꝙ ipoſ
ſibile qđ dicitꝛ ſm nullā potentiā ſ3 ſm ſe ꝑmū dꝛ rō/
ne diſcoherentie terminoꝝ. oīs aūt terminoꝝ diſco/
herētia est rōne alicui⁹ oppositiōis. In oī aūt opposi/
tione icluditꝛ affirmatio ⁊ negatio. ut ꝓbaꝛ. 10. meta/
phiſice. Uñ in oī tali impossibili cauſaꝛ affirmationē
⁊ negationē eē ſil̄. hoc aūt nulli⁹ actiue potentie ē ꝙ
actio potentie actiue ſp terminaꝛ ad eē. ⁊ ſi eni aliqñ
fit ꝑ actionē nō eē. ut in corruptione patet. tñ hꝫ non
est niſi inq̄tū eē vni⁹ non cōpatitur eē alterius. ſicut
eē calidi non cōpatiꝛ eē frigidi. ⁊ iđ calor ex prin/
cipali intentione generat calidū. ſed ſi corrūpat frigi
dū. hoc est ex ɔſequenti. hoc aūt ꝙ est affirmationē

⁊ negationē esse simul rōnē entis habere nō pōt. nec etiā nō entis. q̄ʒ esse tollit nō esse. ⁊ nō esse tollit esse. Unde nec p̄ncipaliter nec ex ɔ̄nti pōt esse terminus alicui⁹ potentie actiue. Impossibile āo qd̄ dicit̄ s̄m aliquā potētiā pōt dupliciter attendi. Uno mō ꝓpt̄ defectū potentie ex seipsa. q̄ʒ videlicʒ ad illū effectū nō pōt se extendē. utpote q̄ꝫ nō pōt agēs nāle transire aliquam materiam. Alio mō ꝓpter aliquod extrinsecū utpote cū potentia alicui⁹ impedit̄ uel ligatur. Sic ergo aliqd̄ dicitur ip̄ossibile fieri tripliciter. Uno mō ꝓpter defectū potentie actiue siue ī transmutando materiā siue in quocūqʒ alio. Alio mō ꝓpt̄ aliqd̄ resistens uel impediens. 3° mō ꝓpter h̄ ꝙ illud qd̄ dicit̄ ip̄ossibile fieri non pōt esse termin⁹ actiōis. Ista distinctio in forma ē s̄ci doctoris de potētia dei. q. i. arti. 3°. Item. q. 3. arti. 14°. Eandem ponit quo ad duo p̄ma mēbra p̄ma p̄te. q. 25. arti. 3°. Dicit enim ꝙ aliqd̄ dr̄ possibile dupliciter. Uno° p̄ respectū ad aliquā potētiā. 2° mō aliqd̄ dicit̄ possibile absolute ex habitudine terminoꝝ. q̄ʒ p̄dicatū non repugnat subiecto. ⁊ dicit ꝙ eodē mō ē duplex impossibile oppositum duplici possibili. Idem ponit. q. 46. arti. p̄. ad p̄mū. Itē p̄ sen. dis. 42. arti. 3°. 2° p̄mitto ꝙ iudiciū de possibili ⁊ impossibili pōt dupliciter considerari. vno mō ex parte iudicantiū. alio° ex parte eius de q̄ iudicat̄. Quātū ad primū sciēdū. ꝙ si sūt due sciētie quaꝝ vna considerat causas altiores. ⁊ alia min⁹ altas. iudiciū in vtraqʒ nō eodē mō sumet̄ sed s̄m causas quas vtraqʒ ɔ̄siderat ut patet in medico ⁊ astrologo: quoꝝ astrologus ɔ̄siderat causas sup̄mas. medicus autē causas ꝓximas. vnde medic⁹ dabit iudiciū de sanitate uel morte infirmi s̄m causas ꝓximas id est s̄m virtutē nature. astrolog⁹ aūt s̄m causas remotas. s. s̄m ꝓportionē sideꝝ. Eodē mō ē in ꝓposito Est eni duplex sapientia scilicʒ mūdana q̄ dicit̄ philosophia que cōsiderat causas iferiores. s. creatas ⁊ s̄m eas iudicat. ⁊ diuina q̄ dicit̄ theologia q̄ considerat causas sup̄iores. i. diuinas s̄m q̄s iudicat. Dicūt̄ aūt cause sup̄iores diuina attributa. ut sapia: bonitas: volūtas diuina ⁊ h̄ō. tūc sic loquēdo de possibili ⁊ ip̄ossibili p̄ respectū ad aliquā potētiā. aliqs effect⁹ possibilis uel impossibilis iudicat̄ a theologo s̄m causas sup̄iores. s̄m aūt iudiciū philosophi dicit̄ possibilis uel impossibilis s̄m causas inferiores. si aūt consideretur istud iudiciū q̄ātū ad naturā eius de quo iudicat̄. sic patet ꝙ effectus debēt iudicari possibiles uel impossibiles s̄m causas ꝓximas ⁊ determinatas quas precipue effectus imitant̄. ⁊ ideo s̄m eas p̄cipue iudicium de effectibus sumitur. quod patet per simile de potētia passiua. nā materia non dicit̄ ꝓprie loquēdo in potētia ad aliquid: q̄ ē remota sicut terra ad cyphū. sed q̄ est ꝓpinqua vno motore potēs exire ī actū. ut pʒ p̄ ph̄m. 9°. metaphisice. sic aurū ē potentia cyphus sola arte educēte in actū. ⁊ similiter effectus inq̄ātū est ex sui natura nō nisi a ꝓpinquis causis possibiles uel ip̄ossibiles dicūt̄. Istā distinctionē in forma ponit s̄cūs Tho. de potētia dei. q. i. arti. 4°. ⁊ p̄ sen. dis. 42. arti. 3°. 3° p̄mitto ꝙ necessitas multipliciter dicit̄. necesse eni est qd̄ nō pōt nō esse: qd̄ qdē ɔ̄uenit alicui vno mō ex p̄ncipio intrinseco ⁊ h̄ siue materiali sicut dicim⁹ ꝙ omne cōpositū ex cōtrarijs necesse ē corrūpi. siue formali sicut dicim⁹ ꝙ necessariū est triangulū habere tres angulos eq̄les duobus rectis. ⁊ hec necessitas est naturalis ⁊ absoluta. Alio° cōuenit alicui qd̄ nō possit nō eē ex aliq̄ extrinseco uel fine uel agente. Fine quidē sicut cū aliqs sine hoc nō pōt consequi aliquē finē ut cibus dicit̄ necessari⁹ ad vitā. ⁊ equus ad iter. ⁊ hec vocat̄ necessitas finis que interdū etiā dicit̄ vtilitas. ex agēte aūt hoc alicui cōuenit sicut cū aliquis cogitur ex aliquo agēte ita ꝙ non possit ɔ̄trariū agere. ⁊ hec vocatur necessitas coactiōis. Hanc distinctionem ponit s̄cūs doc. p̄ma p̄te. q. 82. arti. p̄. Item p̄ sen. dis. 6. q. i. arti. p̄. Itē sen. 2°. dis. 29. q. i. arti. p̄. Itē 4° sen. dis. 7. q. i. arti. p̄ questiuncula. 2a. Itē de veritate. q. 22. arti. 5°. et. q. 23. arti. 4°. ad primū. Itē ɔ̄ gētiles. li° 2°. ca° 29°. 4° p̄mitto ꝙ necessariū absolute dicit̄ aliqd̄ dupliciter. Uno° q̄ʒ ē necessariū p̄ illud qd̄ in essentia sua est siue illud sit ipsa essentia sicut in simplicib⁹. siue illud sit materia uel forma. ⁊ isto mō accipit s̄cūs doctor necessariū absolute ⁊ simplicit̄ p̄ sen. dis. 6. q. i. arti. p̄. vbi dat dictā descriptionē necessarij absolute. Item 2° sen. dis. 29. q. i. arti. p̄. vbi dicit ꝙ necessitas absoluta ē illa que ē ex priorib⁹ causis ut ex materiali uel formali. Itē 2° ɔ̄tra gētiles. ca° 29°. Item p̄ma p̄te. q. 82. arti. p̄. Alio° dicit̄ aliqd̄ necessariū absolute ⁊ simplicit̄ ꝓpter habitudinē ad inuicē terminoꝝ q̄ in aliq̄ ꝓpositiōe ponūtur sicut hoiem esse aial. ⁊ oē totū est mai⁹ sua p̄te. ⁊ isto mō accipit necessariū s̄cūs doctor de veritate. q. 23. arti. 4°. ad p̄mū. ⁊ p̄ma parte. q. 19. arti. 3° vbi ait. Necessariū absolute iudicat̄ ex habitudine terminoꝝ. utpote q̄ʒ p̄dicatū est in diffinitiōe subiecti. sicut necessariū est hoiem eē aial. uel q̄ʒ subiectū ē de rōne p̄dicati. sic h̄ ē necessariū: numerū eē parē uel imparē. hec ille. Ex quib⁹ distinctionib⁹ videtur sequi p̄ ꝙ substantiā separatā nō eē ē vno modo possibile. ⁊ alio mō nō. est inquā possibile 2° mō p̄me dis. q̄ʒ. s. nō implicat ɔ̄tradictionē. Itē ē possibile s̄m iudiciū theologi q̄ʒ. s. p̄ potētiā cause sup̄ioris. ut fuit dictū in 2° dis. nō ē aūt possibile 2° mō 2e. dis. q̄ātū ad naturā sube ita ꝙ ī ei⁹ natura sit potētia ad nō eē. nō etiā possibile s̄m iudiciū ph̄i q̄ iudicat s̄m causas inferiores. ⁊ isto mō locut⁹ ē s̄cūs doctor ɔ̄tra gentiles ⁊ in multis alijs locis. 2° sequitur ꝙ subam separatā nō esse ē impossibile vno modo. ⁊ alio mō non. nō est inquā impossibile quasi cōtradictionem implicans. nec p̄ respectū ad potētiā s̄m quā iudicat theolog⁹. sʒ est impossibile s̄m naturam ⁊ s̄m iudiciū ph̄i. 3° sequitur ꝙ subam separatā esse est necessariū absolute ⁊ simpliciter vno mō ⁊ non alio mō. Est inquā necessariū p̄ mō 4e dis. sed non 2° mō eiusdem dis. q̄ʒ licʒ sit necessariū isto mō quia. s. angelus est forma subsistens que est ꝓpria potentia ⁊ receptaculū ipsi⁹ esse existentie. ita ꝙ ea posita ponitur esse. tn̄ hoc cōplexū: suba separata ē uel actu existit. non ē tale ꝙ habeat necessariā habitudinē t̄minoꝝ ita ꝙ vnū sit de ra

tione alterius. ꝛ ideo nõ est illo mõ necessariũ quõ est necessariũ deũ esse ul' hoiem esse aial. uel triangulũ habere ꝛc. 4° sequit᷑ ꝙ ista ꝓpositio: sub̃a sepata habet simpliciter ꝛ absolute necesse esse. vno° est heretica. alio° est vera ꝛ catholica. sed q2 ille sensus quem habet dũ ẽ vera ẽ magis physic° q̃ theologic°. ideo theologi nõ libenter eam recipiũt. q2 sensũ posset errorẽ generare. sed tñ patz quõ scũs doctor sensum catholicũ habuit i positiõe eius ꝯtra gentiles disputans qui illo mõ necessariũ accipiũt quo ipse vtitur. Tunc ad primũ istoꝝ argumentoꝝ Aureoli dicitur distinguẽdo maiorẽ. Potest eni habere istũ sensum ꝙ illud qõ est impossibile in se ꝰ est ex discoherentia terminoꝝ nulli est possibile. ꝛ sic concedit᷑ a°r. sed b°r sũpta sub maiore ad illũ sensũ negat᷑. potest autẽ habere aliũ sensũ. s. ꝙ illud qõ est impossibile in se ꝰ est ẽm naturã rei uel causas ꝓximas ꝛ inferiores nulli ẽ possibile. ꝛ sic ẽ a°r falsa ꝛ b°r vera ut p3 p z^m correlariũ. ¶ Ad confirmationẽ dicitur eodẽ mõ. ¶ Ad z^m dicit᷑ ꝙ sub̃e sepate sũt necessarie eo mõ quo dictũ ẽ in 3° ꝛ 4° correlarijs. Et ad primã ꝓbationẽ in oppositũ dicit᷑ ẽm scm̃ Tho. de potẽtia dei. q. 5. arti. 3° ꝙ Auicẽna fuit illius opiniõis. sed opinio cõmẽtatoris in 12° metaphisice cõmento. ẽ in oppositũ. ꝛ videtur esse rõnabilioꝛ scõ doctori. ideo dicit᷑ ꝙ licz nõ sit nisi vnũ necesse esse qõ habet necessitatem a se. tñ non est incõueniẽs esse alia que habent necessitatem essendi ab alio ut dictũ fuit in z^a ꝯne. Ad secundam ꝓbationẽ dicit᷑ ꝙ Auicẽna ꝰ non demonstrauit nisi ad sensum q dictus est si aliquid tñ demonstret. Ad tertiã dicit᷑ ꝙ illud qõ est necessariũ z° mõ vltime distinctionis nullo mõ põt mutari etiam a deo. sed si sit necessariũ pmo mõ solũ. nõ est incõueniẽs ut p3 per primam ꝯnẽ. Ad quartã dicit᷑ ꝙ necesse esse ꝛ possibile nõ esse. vno mõ ꝯtradicũt. ꝛ alio mõ non. capiendo eni necesse esse z° mõ distinctiõis vltime. tũc contradicit huic qõ est possibile nõ esse. sed capiendo necesse esse p̃mo mõ illius distinctionis. uel secũdo mõ penultime distinctionis nõ ꝯtradicũt semp ut p p̃dictas distinctiões p3. ¶ Ad 3^m argumẽtũ p̃ncipale dicitur dupliciter. p° ꝙ Algaçel fuit insecutoꝛ Auicẽne ut p3 p dñm Albertũ in multis locis ꝛ ipsi eius libri testant᷑ scz Algaçelis. ꝛ ideo dicitur ꝙ ipse fuit illius opinionis cuius opposita est verisimilioꝛ ut dicit scũs doctoꝛ. Aliter dicit᷑ ꝙ argumẽtũ solũ ꝓbat ꝙ sub̃a separata ẽ de se possibilis esse. ꝛ ꝰ ꝯcedit᷑. Scũs Tho. eni cõcedit vbiq3 ꝙ oĩs creatura q2 habet esse a deo est potẽtialis ad ee. nec est suũ esse. sed illud qõ est in potentia ad esse non oportet ꝙ sit in potentia ad non esse. ac p hoc tali possibili non repugnat necesse esse loquendo de necessario absolutissime dicto de quo ꝓcedũt rões Auicẽne. ꝛ est necessariũ logicũ oppositũ. s. possibili non esse. vnde necessariũ absolute logicũ ẽ cui repugnat ex terminis non esse sed necessariũ metaphysicũ ẽ qõ nõ habet in se potentiã ad nõ esse. Aliter dicit᷑ ꝙ ipse diffinit ibi possibile logicum. qõ. s. scũs doctoꝛ vocat possibile simpliciter. ¶ Ad 4^m dicitur ꝙ alio mõ sub̃a sepata est necesse esse q̃ illa de quibus arguens loquit᷑. ut p3 in vltima distinctione. q2 talia cõplexa sunt necessaria simplicit᷑ ꝛ absolute logice loquendo non solum metaphisice. sed sub̃a separata solũmodo ẽ necesse esse absolute methaphisice. ¶ Ad 5^m dicit᷑ ꝙ fundamentũ illius argumẽti expresse est ꝯtra ph̃m 5° metaphisice cõmẽto. vbi ponit distinctionẽ p̃mã quã arguẽs nitit᷑ destruere. ꝛ iõ p̃terea b°r est falsa. q2 mũdũ esse fuit possibile p potẽtiam dei ante mundi creationẽ. licz mundũ esse sit cõplexum. Item a°r istius argumẽti nullã habet apparentiam. secus eni est de cõplexo qõ non est directe terminus actiõis alicui° potentie. ꝛ secus ẽ de incõplexo. ¶ Ad 6^m dicit᷑ ꝙ solũ ꝓbat ꝙ sub̃a sepata nõ habeat necesse esse z° mõ vltime distinctiõis. ꝛ ꝰ concedit᷑. si eni intendat excludere aliã necessitatẽ. negatur a°r argumenti. ¶ Ad 7^m cõcedit᷑ a°r. sed ad minorem dicit᷑ ꝙ Aug° intelligit ꝙ q2 creature nã est ex nihilo potest redigi in nihilũ. vtrũq3 tamẽ ẽ per potẽtiam creatoris ꝛ non creature ut dictũ est in z^a ꝯne. sed intelligit ꝙ nã creature cuiuslibet habet potẽtiã ad nõ esse. Eodẽ modo dicit᷑ ad secũdã auctoritatẽ. ¶ Ad 8^m dicit᷑ ꝙ sub̃e separate manutenent᷑ a deo ꝛ indigent manutenentia licz sint indefectibiles in se ꝰ est p potentiã intrinsecã. Et cũ dicit᷑. quia qõ non est defectibile in se ꝛc. Dico ꝙ aliquid esse indefectibile in se dicit᷑ dupliciter. Uno mõ quia ipsũ deficere implicat contradictionẽ. sicut de° ẽ isto mõ idefectibilis ꝛ tale nõ idiget manutenẽte. Alio mõ q2 in se no habet p̃ncipiũ deficiendi licz ab extra sit causa potens ipsũ facere deficere. ꝛ isto mõ sub̃e sepate sunt indefectibiles. sed taliter indefectibile indiget alio cõseruante non formaliter sed effectiue. Et hui° causa est quia indefectibile p̃mõ est ꝓprie ꝛ p̃ncipalissime indefectibile. ꝛ ideo oportet ꝙ oẽ indeficiens sit indeficiens p participationẽ ꝛ actionẽ ei°. Sicut igit᷑ cessante actione cause efficiẽtis q̃ agit p motũ in ipso instanti cessat fieri rerũ generatarũ. ita cessante actiõe agentis incorporei cessat ipsũ esse rerũ ab eo creatarum. sicut ait scũs doc. de potentia dei. q. 5. arti. p̃. ꝛ sic patet qd dicendũ ad argumẽta. ¶ Nũc restat dicere ad rõnẽ factam in pede qõnis. cum eni dicitur: Illud est ꝛc. Dicendũ ꝙ ẽm scm̃ Tho. p̃ma parte. q. 9. arti. z° ad 3^m. forme dicunt᷑ inuariabiles. quia non p̃nt esse subiectũ variationis. subijciunt᷑ tñ variationi inq̃ntũ subiectũ ẽm eas variat᷑. Unde p3 ꝙ ẽm ꝙ sũt sic variant᷑. non eni dicunt᷑ entia q̃si sint subiectũ essendi. sed quia eis est aliqd. hec ille in forma. Et eodem mõ de motu ꝛ mutatione. Et de ista questione hec dicta sufficiant.

Terũ circa octauam

distinctionẽ queritur: Utrũ attributorũ pluralitas diuine simplicitati repugnet. Et arguitur ꝙ sic. Illud eni quod est summe vnũ maxime a pluralitate remouet᷑. albius eni ẽm ph̃m ẽ qõ est magis impermixtius. sed diuina essentia ẽ sũme vna. quia est p̃ncipiũ toti° vnitatis. ĝ in ea nulla pluralitas cadere

pōt. In oppositū arguitur. Omne qđ simpliciť melius ē esse q̄ nō esse deo ē attribuendū. sed sapientiā ⁊ bonitatē ⁊ hm̄ōi simpliciť meli⁹ ē esse q̄ nō esse. ergo sūt i deo. In ista q̄ōne erūt duo articuli. in p̄mo p̄ponenť ꝯnes. i 2° mouebūť aduersarioꝝ obiectiōes. ¶ Quātū ad primū articulū ante ꝯnes p̄mitto p̄ q̄ p attributū nō itelligo solū vocē uel conceptū quē intellect⁹ deo solū attribuat componēdo uel diuidendo. q̄ talia attributa de quib⁹ loquimur in deo eternaliť existunt. vox autē uel ꝯceptus ex tp̄e sunt. Item quia attributa diuina nō distinguūtur essentialiť. voces autē ⁊ concept⁹ distinguūtur essentialiť si sint plures. sꝫ p attributa intelligit scūs doctor significata taliū nominū vocū uel ꝯceptuū. q̄ noīa de deo dicūť. quoꝝ nominū significata meli⁹ est reperiri in aliquo q̄ sua opposita. exemplū hui⁹ ē sapientia. significatū enim hui⁹ repitur in deo. q̄ de⁹ ē sapiens. Itē vbicūq̄ ⁊ in quocūq̄ melius ē inesse sapiētiā q̄ insipiētiā uel q̄ non eē ibi sapientiā. ⁊ iō sapia ē attributū diuinū. Et similiť bonitas iusticia intellect⁹ volūtas scīa ⁊ hm̄ōi. Et dicūtur attributa q̄ sigta taliū nominū se hñt ad diuinā essentiā p modū intelligēdi. sicut pfectiones secundarie p̄dicate de ipsa. Unde cōmentator vocat talia dispositiōes. xi° metaphisice. cōmēto. 39°. q̄ intellect⁹ talia attribuit deo sicut p̄dicatū subiecto. nec oportet talia esse coīa deo ⁊ creaturis s̄m mentē sancti Tho. q̄ eternitas īmensitas ⁊ hm̄ōi s̄m eū sūt attributa. ⁊ tñ nō ꝯueniunt ꝓprie creaturis. Quod aūt scūs doctor isto mō capiat attributa pꝫ. tū q̄ p̄ ꝯtra gentiles. ca° 31° dicit. Sic enī inquit oēs pfectiōes in reb⁹ alijs inuentas deo attribui dicimus. sicut effectus in suis causis equocis inueniūť. Et post pauca iterū dicit. Diuꝫ pfectiōes q̄ reb⁹ alijs s̄m diuersas formas ꝯueniūt deo s̄m vnā virtutē eius attribui est necesse hec ille. Ex quo pꝫ q̄ p attributa non intelligit noīa nec cōcept⁹ intellect⁹. sed pfectiōes p̄dictas. Idē dicit de potētia dei. q. 7. arti. 5°. tñ quia p̄ sen. dis. 2. q. 1. arti. 2° querit. Utrū in diuina essentia sit pluralitas attributoꝝ. Et eandē q̄ōnē mouet p̄ma pte. q. 3. arti. 2° sub hac forma. Utrū in deo sint pfectiōes oīuꝫ rerū. Ex quo pꝫ q̄ idē intendebat p attributa ⁊ pfectiones rerū. ⁊ p̄ cōtra gētiles. ca° 31° mouet eā sub hac forma: Utrū diuina pfectio plurib⁹ noīb⁹ sigta diuine simplicitati repugnet. Istis p̄missis ponit p̄ma ꝯ. q̄ sapientia bonitas ⁊ oīa hm̄ōi attributa sūt oīo vnum re in deo ⁊ nullaten⁹ extra intellectū distincta. pbať sic ista ꝯ auctoritate cōmentatoris in. xi° metaphisice cōmēto. 39°. vbi loquēs de deo dicit. Est igiť vn⁹ de⁹ sapiēs. ⁊ ꝯtigit loquētib⁹ i lege mauroꝝ ponētib⁹ has dispositiōes additas essentie ut sit vn⁹ p vnā dispositionē additā essentie ⁊ dispositiōib⁹. ⁊ illi cōpositioni dubitať accidere cōpositio. ⁊ oē compositū est nouū nisi dicant aliq̄ componi per se. ⁊ si aliqua essent que cōponerenť p se tūc exirent de potētia in actū p se. ⁊ mouerenť sine motore p se. hec cōmentator. Ex quo pꝫ s̄m eum attributa nō distingui realiť. ⁊ statim post ostendit in deo talia attributa non distingui nisi in intellectu seu p intellectū. ⁊ sic intelligendū est cū dicimus ipsum esse vnū ⁊ habentē vitā. s. idem subiecto ⁊ duo s̄m modū. non q̄ sigt idem omnib⁹ modis sicut sigt noīa synonima neq̄ sigt noīa sicut principale ⁊ sumptū. quia sūptū significet illud qđ sigt p̄ncipale ⁊ magis. Uita enī sigt aliqđ non in subiecto. vnū aūt sigt aliquid in subiecto. s. formā in materia ⁊ habitū i subiecto. Hec igiť sunt dispositiones significationū nominū in eis q̄ sunt forma in materia. in eis que sūt forma non in materia dispositio ⁊ dispositū reducūť ad vnū i esse. ⁊ duo cōsideratiōe. Ista enī essentia cū fuerit accepta s̄m q̄ ē posita ⁊ fuerit disposita aliqua dispositiōe. tūc dispositio ⁊ dispositū vnū erit in p̄dicatione ⁊ duo in intentione. q̄ p̄dicatū differt a subiecto. sed tñ non sicut p̄dicatū differt a subiecto i ꝓpositionibus cathegoricis sūalib⁹. dispositio enī ⁊ dispositū idē ē sicut in reb⁹ abstractis. sꝫ in potētia duo quādo intellect⁹ diuiserit alterū ab altero. intellect⁹ enim innat⁹ est diuidere ordinata in esse in ea ex qb⁹ componiť q̄uis non diuidanť i esse sicut diuidit materiā a forma a cōposito ex materia ⁊ forma. hec igiť est dispositio intellect⁹ in rebus cōpositis ex materia ⁊ forma cū disponit compositū p formā. aut cū disponit habentē formā p formā. Intelligit enim vtraq̄ adunata aliquo mō. verbi gratia. q̄ cū disponit hominē p rōnabilitatē intelligit q̄ rōnabilitas ⁊ subiectum rōnabilitatis sūt idē in adunatione. ⁊ intelligit q̄ deferens in eis aliud ē a delato. q̄ñ aūt fuerit cōsiderata dispositio ⁊ dispositū in eis q̄ sunt in materia tunc reducunť ad vnam intentionē omnib⁹ modis. ⁊ nullus mod⁹ erit quo distinguať p̄dicatū a subiecto ⁊ disposito extra intellectū. s. in essentia rei. sed cum intellectus cōponit aliquā ꝓpositionē ex dispositiōe ⁊ disposito in talib⁹ rebus tunc intellexit ex eis noīa synonima ita q̄ ꝓpositio sit s̄m nomen non s̄m intentionē. sed intelligit ea differentia s̄m assimilationē. s. q̄ intellect⁹ accipit duo quoꝝ ꝓportio ad inuicē est sicut ꝓportio p̄dicati ad subiectum. ⁊ ex eis cōponit ꝓpositionē aliquā ⁊ nullā differentiā intelligit esse inter ea oīo nisi s̄m acceptionē. s. quia idē accipit esse dispositū ⁊ dispositionē. Intellect⁹ enī pōt intelligere idem his duob⁹ modis s̄m similitudinē ad ꝓpositionē cathegoricā reb⁹ compositis sicut intelligit multa s̄m similitudinem. ⁊ si intellect⁹ non accepisset in istis dispositionem ⁊ dispositū. non posset intelligere naturas eoꝝ neq̄ declarare eas. ⁊ est inter ea magna differentia que differūt in intellectu ⁊ in esse ⁊ q̄ differunt in intellectu tm̄. multiplicitas igiť in deo non est nisi in intellectu differētia nō in esse. hec cōmentator in forma. Ex quo patꝫ quođ s̄m eū vita sapientia non differūt a deo de quo p̄dicanť nisi in intellectu. ⁊ nullus est alius mod⁹ quo differant ext̄ intellectum. Item Auicenna 8° li° metaphisice sue ca° vii. dicit: Cum igiť intellexit ꝓprietates p̄mi p̄ncipij s̄m hunc modū pfecto nō inueniūť de eis aliqua que faciant debere esse in ei⁹ eētia ptes nec multiplicitatē aliq̄ mō. Item Algaçel in sua metaphisica li° 3° ca° p̄ sic ait: In ipso necesse eē nullo modo pluralitas est. simple absolutoꝝ. oportet tñ oīo desigre necesse esse ali

quib⁹ designatiōib⁹. ꝛ necesse est distinguere designa/
tiones q̄ inducūt pluralitatē in ipsū ab his q̄ nō indu/
cūt pluralitatē sic ꝙ nō attribuant̄ ei nisi he sole que
nullā faciūt multitudinē. h ille. ¶ Ex qb⁹ clare patz
ꝙ tam Auerrois q̄ȝ Auicenne q̄ȝ Algaçelis intentio
fuit ꝙ in p̄ ꝑncipio nulla est multitudo absolutoꝝ ex
intellectū. licȝ intellect⁹ ipsū concipiat diuersis cōce/
ptionib⁹ ac ꝑ ꝯñs designet ipsū diuersis noībus. Ista
eadē ꝯ̄ ē de mēte magistri. ut pȝ p̄ sen. dis. 8. qui vlti/
mo ca⁰ ait. Diui⁹ aūt essentie simplicitas tāta ē ꝙ nō
est in ea aliqd qd̄ nō sit ipsa. sed idē est habēs ꝛ qd̄ ha/
bet̄. Ex quo pȝ ꝙ ista attributa q̄ Auerrois vocat di/
spositiōes. ꝛ Auicēna ꝓprietates. ꝛ Algaçel designati/
ones non differūt nec sūt multa quedā nec plura ac/
cidentalit̄ in deo. sed solū in nr̄o intellectu. ¶ 2ᵃ ꝯ̄ est
ꝙ diuina attributa distinguūt̄ rōne. Ut aūt intelliga/
tur ꝯ̄. ꝑmitto qd noīe rōnis. Sciendū enī ꝙ fm̄ Lin/
coniēsem p̄ posterioꝝ ca⁰ 2⁰. Aristoteles vocat diffini/
tionē multis noīb⁹. Dicit̄ enī apud eū tam syllogism⁹
q̄ȝ diffinitio ratio eo ꝙ rō prius dicta est virt⁹ cadēdi
sup occulta. hec autē virtus discurrit in cognitionē
occulti sup aliqd̄ notū ꝑ qd̄ venit in noticiā ignoti. ea
aūt sup q̄ discurrit sūt syllogism⁹ ꝛ diffinitio ꝑ quoꝝ
alterū venit in noticiā cōplexi ignoti ꝛ ꝑ reliquū i no/
ticiam incōplexi. Hec igit̄ duo qa sunt quasi via sup
que currit rō dicta fm̄ prius: vocat̄ noīe rōnis. fm̄
posteri⁹. Dicit̄ etiā diffinitio termin⁹ eo ꝙ diffinitio
exprimit totā rem ita ꝙ nihil min⁹ aut nihil amplius.
qd̄ aūt min⁹ ē re nō attingit terminos rei. ꝛ qd̄ ampli/
us est re excedit terminos rei. sed qd̄ p̄cise cōmensu/
ratur rei adequate dr̄ diffinitio. Silr̄ dicit̄ diffini/
tio. qꝛ statuit fines rei: vltra quos non extēditur res
nec citra quos sistit. Silr̄ vocat̄ hac appellatione
qd̄ quid ē eo ꝙ explicat de quouis qd sit ipsū. diffini/
tio aūt formalis ondit qd erat esse eo ꝙ forma ē vera
essentia ipsi⁹ rei ꝛ dat esse ꝓprie. mā autē dat ꝓprie
potentiā essendi. hec ille. Idē ponit scūs Tho. p̄ con/
tra gentiles. ca⁰ 53⁰. vbi dicit: Intellectus ꝑ spēm rei
format⁹ intelligēdo format in seipso quandā intenti/
onē rei intellecte quā sigt̄ diffinitio. Item p̄ sen. dis.
2. q. i. arti. 3⁰. Rō inquit ꝓut hic sumit̄ nihil aliud ē q̄ȝ
illud qd̄ intellectus apprehēdit de significatione ali/
cui⁹ noīs ꝛ in his que hñt diffinitionē est ipsa rei diffi/
nitio sicut phūs dicit 4⁰ metaphisice. Ratio quā sigt̄
nomē est diffinitio. Sȝ quedā dicunt̄ habere rōnem
sic dictā que non diffiniunt̄ sicut quātitas qualitas
ꝛ hȝ que nō diffiniunt̄. quia sunt genera generalissi/
ma. ꝛ tñ ratio qualitatis ē illud qd̄ sigtur noīe quali/
tatis. ꝛ hoc ē illud vnde qualitas habet ꝙ sit q̄litas.
Unde nō refert vtrū illa que dicantur habere rōnē
habeant diffinitionem aut non. Et sic patet ꝙ rō sa/
pientie que de deo dicit̄ est illud qd̄ concipitur de
significatione huius noīs sapiētia q̄ȝuis sapientia di/
uina nō possit diffiniri. nec tñ hoc nomē rō sigt̄ ipsam
conceptionē. quia hoc sigtur ꝑ nomen sapientie uel
ꝑ aliud nomen rei. hec ille. Idē ponit p̄ma pte. q. 27.
arti. p̄. Quicunqȝ intelligit ex hoc ipso qd̄ intelligit i
eo procedit aliquid intra ipsum qd̄ est conceptio rei
intellecte ex eius noticia procedens. quam quidem
conceptionem vox significat. ꝛ dicitur verbum cor/
dis sigtum verbo vocis. Istis suppositis ꝛ preintel/
lectis ꝓbatur ista conclusio sic. In creaturis a quib⁹
cognitionem accipim⁹. ista attributa sub diuersis cō/
ceptiōib⁹ ꝛ rationibus a viatore cognoscūt̄ ita ꝙ nō
nisi sub illis diuersis conceptionib⁹ ꝛ rōnibus possūt
cognosci. nec illa attributa prout sūt in deo pōt via/
tor cognoscere nisi in illis ꝛ ꝑ illas creaturarum rati/
ones ꝛ cōceptiōes. ergo diuina attributa distinguūt̄/
tur ratiōe. tenet ꝯñā. qa ad hoc ꝙ aliqua distinguan/
tur rōne ꝛ mereantur dici sic distincta. sufficit ꝙ eadē
res diuersis conceptib⁹ cognoscat̄ nō solū numero
sed etiam formaliter differentib⁹. qd̄ patet. qꝛ nomi/
na substantiua plurificantur fm̄ pluralitatē forme ꝑ
nomen significate ut dictum est alias. Unde sicut ex
vnitate rōnis aliquid dicitur vnū rōne. imo aliqua
quantūcunqȝ realiter multa. si tamen conueniant in
vna rōne dicūtur vnū rōne. ita ex diuersitate ratio/
nū quibus vna res potest concipi dicit̄ aliquid q̄ȝtū/
cunqȝ sit vnū realiter esse multa fm̄ rōnem. ꝛ illa res
concepta sub vna rōne differt rōne a seipsa cōcepta
sub alia rōne. ꝛ sic patet ꝯñā. aᵉʳ ꝛ bᵉʳ manifeste sunt.
Q̄tum enim ad maiorē patet ꝙ alia ē ratio qua con/
cipimus bonitatē. ꝛ alia qua concipim⁹ sapientiā. qd̄
contingit ex hoc ꝙ intellect⁹ noster istas ꝑfectiones
repperit in creaturis dispersas ꝛ realiter distinctas
ex q̄ ꝯsurgit ꝙ quādo vna istarū ꝑfectionū assimilat
sibi nostrū intellectū causando in eo sui speciem. alia
non assimilat eum sibi sed sunt diuerse assilationes ꝛ
species ꝛ conceptiōes. Istā enī causam assigt̄ sanct⁹
Tho. p̄ sen. dis. 2. q. i. arti. 2⁰. ꝛ de potentia dei. q. 7. ꝑ
totum. bᵉʳ aūt h⁹ argumenti ꝓbat̄. qꝛ deus ꝓ statu
vie non pōt cognosci in se hoc est ꝑ ꝓpriam speciem
ꝛ adequatā. sic ꝓbat scūs doctor p̄ma pte. q. 12. arti.
2⁰. trib⁹ rōnibus. quarū vna est. quia diuina essentia
est qd incircūscriptum continens in se supeminēter
quicqd pōt sigri uel intelligi ab intellectu creato. ꝛ h̄
nullo mō ꝑ aliquā speciem creatā repn̄tari potest
hec ille. Et sic arguit ꝙ nulla spēs ad h̄ sufficit. ita di/
cit etiam p̄ sen. dis. 2. q. i. arti. p̄. ꝙ nulla ꝯceptio intel/
lect⁹ creati repn̄tat totam ꝑfectionē diuine essen/
tie etiā si ille intellectus videret deum. deus ḡ in via
qꝛ non videtur ꝑ speciem adequatā nec ꝑ essentiam
suam tenentē locū speciei adequate cognoscit̄ ꝑ spe/
cies creaturarū ꝛ in ꝯceptionib⁹ ꝛ rōnibus creatura/
rū ut dictū fuit in illa q̄ōne: Utrū deū esse sit ꝑ se no/
tum. Ex quo potest formari talis 2ᵃ rō pro ꝯ̄ne. Q̄n/
cūqȝ aliqua res supat omnē ꝯceptionē nostri intelle/
ctus necessariū est de illa re haberi diuersas conce/
ptiones. sed ꝑfectio diuina excedit nostrū intellectū
habet enī in se vnitissime omnē ꝑfectionē coīcatam
oībus creaturis. oēs aūt ꝑfectiones intellect⁹ nr̄ cō/
cipere non potest vnica conceptione. ergo necesse ē
ꝙ ꝓpter sui impfectionē ꝛ excessum perfectiōis ex/
istentis in deo formet diuersas cōceptiones. ex quo
sequitur ꝙ de⁹ per illas distinguatur q̄si distinctim
tangatur. 3⁰ sic. Conceptus intellectus repn̄tat rē

de qua formatur. sed impossibile est ꝙ vna ꝯceptio
intellectus creati repn̄tet totā ꝑfectionē diue essen-
tie. ꝑ ꝯceptiōes formatas de diua ꝑfectiōe necesse ē
esse plures ꝓpter excessū diuine ꝑfectionis ⁊ defe-
ctum intellectꝰ nr̄i. ¶ 4° sic. Sicut se habet quelibet
creatura ad recipiendū similitudinē diue ꝑfectionis
ſm eē reale. sic se habet intellectꝰ ad recipiēdū illius
silitudinē ſm esse intētionale. sed ꝓpt̄ finitatē ⁊ limi-
tationē creature ē ꝙ ꝑfectiōes q̄ sunt in deo vnū ſm
esse ⁊ ſm rem. recipiunt̄ i creaturis sparsim ⁊ diuisim
nec pn̄t i creatura eē adeo vnite sicut in deo. ꝑ ita est
ꝙ nec diua ꝑfectio poterit imp̄mi nostro intellectui
ſm esse intētionale. s. q̄ntū ad speciē q̄ repn̄tet totā
diuinā ꝑfectionē. uel q̄ntū ad ꝯceptionē etiā quā in-
tellectꝰ format mediante illa specie. imo sic̄ ꝑfectio-
nes q̄ i deo sūt vnitissime sūt plures ⁊ diuise i creatu-
ra. ita lꝫ deꝰ se vnico v̄bo plene ꝯcipiat. nullꝰ tn̄ crea-
tus intellectꝰ vnica ꝯceptiōe creata oēm ꝑfectionē
pōt ꝯcipe. tūc eni illa creata ꝯceptio eēt vnius rōnis
cū diua essentia. vnde 3° ꝯ̄ gētiles. ca° 49° dicit scūs
doctor ꝙ silitudo spēi intelligibilis p quā aliqd intel-
ligit̄ ſm suā subam. s. ꝑfecte. oportet ꝙ sit eiusdē spe-
ciei uel magis species eiꝰ sicut forma domꝰ q̄ ē i mēte
artificis est eiusdē speciei cū forma domꝰ q̄ ē i mā. uel
potius species eiꝰ. hec ille. Idē ponit de potētia dei.
q. 7. arti. 6° ait eni loquēs de rōnibꝰ attributoꝝ. Oēs
inquit iste multe rōnes ⁊ diuerse habēt aliqd rn̄dens
in ipso deo cuius oēs iste ꝯceptiōes intellectꝰ sūt sili-
tudines. ꝯstat eni ꝙ vniꝰ forme nō pōt esse nisi vni-
ca silitudo ſm speciē q̄ sit eiusdē rōnis cū ea. pn̄t tn̄ eē
diuerse silitudines impfecte. quaꝝ quelibet a forme
repn̄tatiōe deficiat. hec ille. Et articulo p̄cedēti. s. 5°
dicit. Si aūt inquit hoꝝ species intelligibilis nr̄i intel-
lectus diuinā essentiā adequaret in assilando ipsam
ꝯprehenderet ⁊ ipsa ꝯceptio intellectus eēt ꝑfecta
dei ratio. sicut aial gressibile bipes ē ꝑfecta rō hoīs
hec ille. Itē 4° sen. dis. 49. q. 2. arti. p̄. dicit ꝙ ad hoc
ꝙ visus videat albedinē oportet ꝙ in eo repiat̄ sili-
tudo albedinis ſm rōnē sue speciei q̄uis nō ſm eūdē
modum essēdi. qꝛ alteriꝰ modi esse habet forma i sen
su ⁊ in re ex̄ aīam. ⁊ silr̄ ad h̄ ꝙ intellectꝰ intelligat
aliquā q̄dditatē oportet ꝙ fiat i eo silitudo eiusdem
rōnis ſm speciē q̄uis forte nō sit idem modꝰ existēdi
vtrobiq̄. hec ille. Ex q̄bꝰ pꝫ ꝙ si intellectus nr̄ totam
dei ꝑfectionē capet ul̄ ꝯcipet oporteret ꝙ spēs intel
ligibilis q̄ eēt p̄ncipiū illius intellectiōis. uel ꝯceptio
quā ex illa intellectiōe haberet esset eiusdē rōnis cū
diua essentia: qd̄ ē erroneū i viatore. ¶ 3ª ꝯ̄ ē ꝙ nō so
lū attributa sūt in deo sed etiā rōnes attributorum.
Probat̄ sic ista ꝯ̄. In ipsa re q̄ deꝰ ē ē aliqd correspō-
dēs rōnibꝰ ⁊ ꝯceptiōibꝰ attributoꝝ. ꝑ ille rōnes sūt in
deo. tenet ꝯn̄a. qꝛ isto mō rō sapie dr̄ esse in aliq̄ re ex̄
aīam non qꝛ sit in ea subiectiue sicut accn̄s i subiecto
illo mō eni sunt in intellectu. sꝫ qꝛ in re ē aliqd qd̄ re-
spondet illi rōni p silitudinem faciens eius veritatē
⁊ iō tales rōnes dicūt̄ eē subiectiue in intellectu sꝫ in
re sic̄ in fūdamēto sue veritatis. ex h̄ eni res dr̄ fūda-
mentū rōnis q̄ est in intellectu. qꝛ ꝯformat̄ illi rōni ⁊
est talis in essendo q̄lis illa in repn̄tando. aūs ꝓbat̄
qꝛ rōnes illoꝝ attributoꝝ sunt silitudines ꝑfectionū
repertarū in creaturis. Unde sicut res create p suas
ꝑfectiōes aliq̄lr̄ licꝫ deficienē deo assilent̄: ita ⁊ intel-
lectꝰ nr̄ haꝝ ꝑfectionū speciebꝰ informatꝰ. sicut dicit̄
de potentia dei. q. 7. arti. 5°. Articulo etiā sequēti dic̄
ꝙ conceptiones hoꝝ ꝑfectionum in creatis inuentaꝝ
sunt silitudines impfecte diuine essentie ⁊ nō eiusdē
rōnis cū ipsa. ⁊ iō nihil ꝓhibet qn ipsa vna eadē oībꝰ
p̄dictis ꝯceptionibꝰ rn̄deat q̄si p eas impfecte repn̄
tata. ⁊ sic oēs iste rōnes sunt in intellectu nostro sicut
in subiecto sed in deo sunt ut in radice verificāte has
conceptiones. nam non essent vere conceptiōes in-
tellectus quas habet de re aliqua nisi p viam simili-
tudinis illis ꝯceptibꝰ res illa rn̄deret. hec ille ibidem.
Istā ꝯ̄nē ponit p̄ sen. vbi sup̄. ⁊ de potētia dei vbi di-
ctum est. ¶ 4ª ꝯ̄ est ꝙ istarū rationū pluralitatis cau
sa est dei plena ꝑfectio ⁊ nostri intellectus limitatio.
Istam ꝯ̄nem ponit p̄ sen. vbi s̄. s. dis. 2. q. 1. arti. 3° ⁊ ꝓ
bat eandem ibidem. Et p̄ ꝙ hec multiplicitas ꝓue-
niat ex parte dei non quidem sic ꝙ i deo sit quecūq̄
pluralitas rei nisi personarū. sed quia res que deus
est superat nostrū intellectum. Intellectus enim no-
ster non potest vna conceptione diuersos modos ꝑ-
fectionis accipere. tum quia ex creaturis cognitionē
accipit in quibꝰ sūt diuersi modi ꝑfectionū ſm diuer
sas formas. tum quia hoc quod est in deo vnū ⁊ sim-
plex plurificat̄ in intellectu nostro etiā si imediate a
deo reciperet sicut multiplicat̄ processio bonitatis i
alijs creaturis. vnde cū deꝰ ſm vnā ⁊ eandē rē sit oī-
bus modis ꝑfectꝰ. vna ꝯceptiōe nō pōt integre app̄-
hendere ꝑfectionem eiꝰ ⁊ p ꝯn̄s nec noīare. ⁊ iō opor
tet ꝙ diuersas conceptiones habeat de eo: que sunt
diuerse rōnes ⁊ diuersa noīa imponat significātia rōnes
illas. Unde nomina illa nō sūt synonima inq̄ntū signāt
rationes diuersas. si autem intellectus noster deū p
se videret illi rei posset imponere nomen vnū: quod
erit in patria. ⁊ ideo dicitur Zacharie vltº. In die illa
erit dominus vnum ⁊ nomen eius vnum. illud au-
tem nomen eius vnum non significaret tm̄ sapienti-
am aut bonitatem. sed significata omniū istorum in-
cluderet si tamē intellectus videns deum per essen-
tiam imponeret nomen rei quam videret mediante
conceptione quā habet. oporteret adhuc ꝙ impone
ret plura noīa. quia impossibile est ꝙ ꝯceptio intel-
lectꝰ creati repn̄tet totā ꝑfectionē diue eēntie. vi
diuina re visa diuersas ꝯceptiones formaret ⁊ di-
uersa nomina imponeret: sicut ⁊ Crisoꝰ dicit ꝙ angeli
laudant deum quidam ut bonitatem. quidam ut ma
iestatem ⁊ sic de alijs. in signū ꝙ non vident ipsū vi-
sione comp̄hendēte. sed ꝯceptio perfecte repn̄tatio-
eum est verbū increatum. ⁊ ideo est vnū tm̄. Sic igi-
tur patet ꝙ pluralitas rationū ꝓuenit ex hoc ꝙ deꝰ
intellectum nostrum excedit. ꝙ autem excedat in-
tellectum nostrū ē ex parte ipsius dei ꝓpter plenitu
dinem ꝑfectionis eius ⁊ ex parte intellectus nostri ⁊
etiā ex p̄te ipsiꝰ dei inq̄ntū ꝓpter suā ꝑfectionē supe
rat vnāquāq̄ ꝯceptionē intellectꝰ nr̄i. hec ille i for

ma. Sz de potētia dei.q.7.arti.6°.dicit. Diuersitatis
ingt uel multiplicitatis rōnū ꝛ nominū cā est ex parte
intellect⁹ nr̄i qui nō pōt ptingere ad illā dei eēntiā vi
dendā ſm ꝙ in ſe ē.ſed videt eā p multas ſilitudines
eī⁹ deficiētes in creaturis q̄ſi in ſpeculo reſultantes.
vn̄ ſi ipſam eēntiā videret nō indigeret plurib⁹ noib⁹
nec indigeret pluribus cōceptiōibus.ꝛ ꝓpt̄ h̄ verbū
dei qd̄ eſt pfecta conceptio ipſius nō ē niſi vnū.ꝛ ꝓpt̄
h̄ dicit̄ Zacharie vlt. In illa die ꝛc̄.quando ipſa dei
eſſentia videbit̄ ꝛ non colliget̄ dei perfectio ex crea/
turis.hec ille. Idem ponit ꝑma pte.q.13.arti.4°. Itē
cōtra gētiles lib° p̄.ca° 31°. ¶ 5ª ↄ̄ eſt ꝙ ſm doctrinam
ſci doctoris multe formalitates ſunt in deo ſm vnū
ſenſū.ꝛ ſm aliū nō eſt niſi vna formalitas in deo.ſcūs
enim doctor exponēdo illud Hilarij 6°.de trini.alle/
gatū a magiſtro in vltimo ca°.hui⁹ diſtinctiōis.ſ.nec
ipſe g ſpūs eſt ex diſparib⁹ formalis eſt.ſic ait. Deus
dicit̄ ſpūs eſſentialiter.vn̄ formalitas ſiue quidditas
ſua nō eſt ex aliquibus diſparibus:id eſt diſſimiliter
ſe habentibus ad formalitatem.ſicut humanitas ex
anima ꝛ corpe p quā homo formalis ē.hec ille. Ex q̄
patet ꝙ ſm eū idē ē formalitas quod quidditas. Cū
igitur ad vnū ſenſū in deo ſint multe quidditates ſm
eum ꝛ ad aliū nō.ſequit̄ ꝙ idem dicendum eſt de for/
malitatib⁹ ꝙ vno mō ſūt plures dicēde in deo ꝛ alio
mō non. Aſſumptū patet.qꝛ p̄ ſen.diſ.25.q.1.arti.4°.
ad 2ᵐ argumētū.dicit ꝙ per quidditatē pōt intelligi
nā abſoluta.ꝛ ſic in diuinis non eſt niſi vna q̄dditas.
pōt etiā itelligi p q̄dditatē ratio uel intētio cuiuſcūꝗ
ſubē uel accn̄tis uel relatiōis.ꝛ ſic q̄uis in diuinis ſit
vna q̄dditas abſoluta.tn̄ ſūt plures rōnes relationū
realiū.ꝛ ita plures q̄dditates quodāmō:q̄uis hoc nō
ꝓpꝛie poſſit cōcedi.qꝛ q̄dditas eſſentia ꝛ diffinitio eſt
ſimpliciter tm̄ ſubaꝝ.ꝓut ꝓbat pħus 7° metaphiſice
hec ille. Ex quo patet ꝙ q̄dditas poteſt accipi inter/
dum ꝓ rōne alicuius.ꝛ ꝙ vbicūꝗ ſūt plures ratiōes
ſūt plures q̄dditates illo mō. Hoc idē dic̄ de veritate
q.3.arti.2°. Ex hoc ingt ſcūs doctor ꝙ intellect⁹ q eſt
factus in actu p ſpeciē:operari pōt formādo q̄ddita/
tes rerū.ꝛ cōponendo ꝛ diuidēdo.vn̄ ipſa quidditas
formata in intellectu eſt quoddā operatū ipſius.p qd̄
tn̄ intellect⁹ venit in cognitionē rei exterioris.ꝛ ſic eſt
2ᵐ q̄ intelligit̄.hec ille. Ex q̄ patet ꝙ conceptio ꝛ rō ꝛ
verbū operatū ab intellectu ſm eū dicit̄ q̄dditas. Cū
igit̄ attributa habeant diuerſas rōnes.ſequit̄ ꝙ hn̄t
diuerſas q̄dditates.ꝛ ↄ̄ſiter diuerſas formalitates.
ſſe tn̄ formalitates ſunt in intellectu nr̄o ſubiectiue.
ſed in deo ſicut in fūdamēto ꝛ radice ſue veritatis.in
intellectu nr̄o ſūt actualiter diſtincte.ꝛ actualit̄ plu/
res.ſz i deo ſūt vnū ꝛ indiſtincte tā in actu q̄ȝ in potē/
tia reali.ſeu actualit̄ plures ꝛ diſtincte in intellectu.ſz
virtualit̄ ſūt plures i obiecto.ꝛ idē ē dūmodo caueat̄
error. Ex q̄bus oīb⁹ pȝ ꝙ iſtaꝝ rōnū uel formalitatū
pluralitas in nullo p̄iudicat diuine ſimplicitati. Itē ꝙ
attributoꝝ multitudo ſm rōnē in nullo etiam ei dero
gat.qꝛ oīa ſunt vnū in deo.licȝ rō vni⁹ nō ſit ratio uel
formalitas alterius. Et in hoc primus terminatur ar/
ticulus.

Quantū ad ſecundū articulum con/
tra primā ↄ̄nē
ꝙ ſcȝ attributa diuina diſtinguantur plus q̄ȝ per intel
lectum ex natura rei: arguitur ſm Scotum ꝛ ſequa
ces ſuos.16.medijs. ¶ Primum eſt tale. Nullum ens
reale neceſſario preſupponit aliquid quod ſit factum
ab intellectu.ens eni reale pōt eſſe circūſcripto omni
opere intellectus.ſed perſone diuine ſunt realiſſime
ꝛ p̄ſupponūt diſtinctionē itellect⁹ ꝛ volūtatis.alioqn
nō magis ſpūs ſcūs ꝓduceret̄ p modū volūtatis q̄ȝ
fili⁹.nec ecōuerſo.g̊ intellect⁹ ꝛ voluntas diſtinguūt̄
oī alio circūſcripto. ¶ 2ᵐ eſt tale. Productiuū eiuſdē
rationis non determinat̄ ad certā pluralitatē.q̄ rōne
eni ꝓduceret̄ duo poſſent ꝓduci infinita.ſz diuina eēn
tia ē p̄ncipiū ꝓductiuū determinatū ad certā plura/
litatē:puta ad pſonā filij ꝛ pſonā ſpūs ſci.g̊ necēe eſt ꝙ
ſit exiſtēs alteri⁹ rōnis ꝓut ē p̄ncipiū ꝓductiuū h⁹ uel
illi⁹.eſt aūt p̄ncipiū ꝓductiuū ex nā rei.igit̄ eēntia ex
natura rei ē alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis.ꝛ p ↄ̄ñs eſt in ea di/
ſtinctio rōnū p̄ter oēm actū itellect⁹. ¶ 3ᵐ ē tale. Cir/
cūſcripto oī actu intellect⁹ de⁹ ē veriſſime bt̄ūs.nul/
lus eni intellect⁹ facit eū btm̄ p actū ſuū.ſz conſtat ꝙ
de⁹ ē bt̄ūs p intelligere ꝛ velle.g̊ intelligere ꝛ velle in
deo ſūt ex nā rei. ¶ 4ᵐ ē. Circūſcripto oī actu intelle/
ctus de⁹ habet oēm pfectionē ſimplicit̄.alias de⁹ nō
eēt pfect⁹ niſi intelligeret̄ a nobis.qd̄ falſū eſt.tūc eni
de⁹ nō eēt illud q̄ mai⁹ excogitari non pōt.qꝛ mai⁹ eſt
qd̄ eſt pfectū ex nā rei ꝛ in exiſtētia.q̄ȝ quod eſt perfe/
ctum ſolum in intellectu.ſed oēs perfectiōes ſimpli/
citer nō poſſūt poni in deo qn aliqualiter diſtinguāt̄.
ſi eni nō diſtinguerent̄ ſed eſſent id ipſū qd̄ diuinitas
oī modo.tūc non eſſet niſi vna pfectio ſimpliciter:ut/
pote diuinitas. Et iteꝝ:nulla eſſet pfectio i creaturis
formaliter cū in ipſis nō exiſtat diuinitas formaliter.
ꝛ adhuc actus ꝛ forma diſtinguit ꝛ ſepat 7° metaphi/
ſice.ꝛ per ↄ̄ñs ſi iuſticia ē actualiter ꝛ formaliter i deo
actu diſtinguitur a ſapia.ꝛ ſic de alijs. Et iterū: ſi ex
nā rei ſūt in deo h̄ pfectiōes.erūt ibi diffinitiōes eaꝝ
diffinitio eni eſt terminus.vnde habet finire ꝛ diſtin/
guere.erūt g̊ ibi diffinitiue. Et iteꝝ:cū ens ꝛ vnū con/
uertant̄:ſi ibi eſt q̄dditatiua ratio ſapientie eſt ibi q̄d/
ditatiua vnitas per quam ſapientia ſic eſt ſapiētia ꝙ
nō eſt iuſticia.nec ecōuerſo.equinitas ē tm̄ equinitas
ſm Auicennā.ꝛ eodem modo ſapientia eſt tm̄ ſapien
tia. Relinquitur ergo ꝙ h̄ perfectiones diſtinguāt̄
in deo ex natura rei. ¶ 5ᵐ eſt. Illa que intelligunt̄ di/
ſtincte intellectu intuitiuo hn̄t diſtinctionē ex nā rei.
in h̄ eni differt intuitiua noticia ab abſtractiua: ꝙ in/
tuitiua cōcernit exiſtentiā ꝛ actualitatē rei.ſz diuine
pfectiōes intellectu intuitiuo diſtincte concipiūt̄.qd̄
patet.qꝛ de⁹ ītuet̄ ſuā bonitatē ꝛ ſuā veritatē ꝛ alias
pfectiōes.beati etiā amant bonitatem diuinā.nō aūt
amāt niſi qd̄ intuent̄. Relinquit̄ g̊ ꝙ iſte perfectiōes
diſtinguant̄ in deo ex natura rei. ¶ 6ᵐ eſt ꝙ in quo/
cunꝗ ſigno cōtradictoria verificant̄ de aliq̄ opoꝛtet
ꝙ ibi ſit aliq̄ multitudo.alias ↄ̄dictoria verificaret̄ de
eodē penit⁹:qd̄ eē nō pōt.ſz circūſcripto oī actu intel/
lect⁹ mēoria ꝛ volūtas ſe hn̄t ſic ꝙ de ipſis verificāt̄

predicata 9dictoria. ergo distinguunt in deo ex nã rei
añ oem actũ intellect⁹. hoc patet qz memoria est pnci/
piũ gignẽdi verbũ. nõ aũt volũtas. ¶ 7m est. Licz dif/
finitio sit opus intellect⁹ tñ indicat quid ẽ esse rei fm
phm 6°. topicoꝝ. sed pfectiões diuine habẽt distinctas
diffinitiões. diffiniẽs eni sapiam nõ poneret in ei⁹ dif
finitiõe rationẽ bonitatis uel iusticie. ẽ iste pfectiones
hñt in deo distincta eẽ qdditatiua. ¶ 8m ẽ. Conceptus
attributales nõ sũt vani nec falsi nec ficticij nec sup/
flui. sed si non eẽnt in deo ex nã rei distincta attributa
cõcept⁹ isti eẽnt vani. qz cõcipiendo sapiam concipet
qcqd est in deo ex nã rei. ⁊ tũc vanũ eẽt querere alia
circa deũ. ex q sub cõceptu sapie oia habita sũt q ex
nã rei reperiũt in deo. eẽnt etiã falsi ⁊ ficticij. qz attri
buẽdo aliqd ei i q nõ ẽ. fals⁹ ⁊ ficticı⁹ fit intellect⁹. ẽ de
necessitate istis 9ceptib⁹ correspondent aliq aliq mõ
in deo distincta. ¶ 9m ẽ. Ubicũqz põt obseruari ordo
demõstratiu⁹ pbatiu⁹ ⁊ illatiu⁹. ⁊ siliẽ ordo eqlitatis
ibi videẽ eẽ distinctio ex nã rei. qz nihil pbat ul' infert
se. nec aliqd est equale sibi. sz Aug⁹ 8° de trinitate in/
fert ex veritate in q pr ⁊ fili⁹ sũt eqles: magnitudinis
eqlitatẽ. Ex q duo innuũt. Primũ qdẽ q fm pfecti/
ones attributales põt eẽ eqlitas. 2m est q inter illas ẽ
ordo illatiu⁹ ⁊ pbatiu⁹. ẽ distinguũt ex nã rei ⁊ non p
opationẽ intellect⁹. ¶ 10m ẽ q circũscripto oi actu in/
tellect⁹ diuinitas est pelagus sube infinite sicut dicit
Damas. lib° p°. sz nõ põt eẽ pelag⁹ nisi ibi sit aliq multi/
tudo. ẽ circũscripto oi intellectu ibi ẽ pfectionũ mul/
titudo. ¶ 11m ẽ. Illud qd fili⁹ nascẽdo accepit a patre
videẽ eẽ i deo ex nã rei. sed Hilari⁹ dic. 12°. de trini. q
fili⁹ ihis noib⁹ eternaꝝ pprietatũ nat⁹ ẽ i qb⁹ pr subsi
stit. ẽ hẽ pprietates sũt in deo. ¶ 12m ẽ. Aug⁹ dicit 15°
de trini. q oẽs pfectiões i deo mutuo sũt eqles. sz cõ
stat ibi q nulla eẽt eqlitas nisi eẽnt in deo distincte ex
nã rei. ẽ. ¶ 13m ẽ. Possibilitas pluriũ rõnũ fabricataꝝ
ab intellectu in vnitate ⁊ simplicitate diuine essentie
nõ pbat q trinitas psonaꝝ stet cũ eadẽ simplicitate.
nulli⁹ eni momẽti eẽt pbatio q inferretur p hũc mo/
dũ: plures cõcept⁹ pñt stare cũ vna simplici re. ẽ plu/
res pñt stare. Sz Aug⁹ 9 Maximũ pbat q trinitas
psonaꝝ põt stare cũ simplicitate diuina sine cõpositiõe
⁊ ptialitate. ex hoc q multe pfectiões eẽntiales possũt
stare cũ eadẽ. Ait eni sic lib° 3°. ca°. x°. alloquẽs Ma/
ximũ. Cũ dixisti vnũ deũ patrẽ ⁊ illũ ingẽs virtutẽ eẽ
ingenitã simplicẽ. ⁊ tñ in hac virtute simplice multa
videris cõmemorare. cũ dicis: de⁹ deũ genuit. bon⁹
bonũ. sapiẽs sapientẽ. nũqd ẽ bonitas ⁊ sapia ⁊ potẽ/
tia ptes sũt vni⁹ virtutis quã simplicem eẽ dixisti? Et
tunc infert. Si ẽ in vna psona pris illa iuenis q plura
videnẽ ⁊ ptes nõ iuenis. qz vna virt⁹ ẽ simplex: quã/
to magis pr ⁊ fili⁹ ⁊ spũs scũs vn⁹ ẽ de⁹ ppẽ indiuisã
vnitatẽ: hec Aug⁹. vñ pz q ridiculose arguit si boni/
tas ⁊ sapia distinguũt p actũ intellect⁹. ẽ ex nã rei ha
bent distinctionẽ. ¶ 14m ẽ. Illud qd tollit pcessũ do/
ctorũ ⁊ verba coꝝ nõ videẽ eẽ veꝝ. sz doctores anti/
quissimi cõsueuerũt dicere q hec ppositio: veritas ẽ
bonitas. verificaẽ in deo nõ formaliẽ sed idẽptice. im
pleu erũt etiã multas mẽbranas de attributis ⁊ habi/
tudine quã hñt int se: q oia viderenẽ vana si nihil cor
respõderet eis in deo. sz tñ distinguerenẽ p intellectũ
ergo ut videtur distinguuntur ex natura rei. ¶ 15m est.
Maior est idemptitas essentie cum essentia ⁊ sapien
tie cum sapientia q sapiẽtie cum essentia. nã de essen/
tia possũt formari duo conceptus sicut possũt de sa/
piẽntia ⁊ essentia. sed esse est sibiipsi in sũmo eadem. ẽ
sapientia ⁊ essentia non sũt in sũmo eadem ex natu/
ra rei. ¶ 16m est. Si attributa distinguanẽ p operatio/
nem intellect⁹. aut hoc esset ab intellectu diuino. aut
ab intellectu creato. Primũ non põt dari. tũ quia cũ
intelligere sit vnũ attributũ: qrit p qd illud intelligere
distinguitur. si enim p aliud intelligere: pcedetur in
infinitum. si vo est ibi ex se ⁊ ex natura rei: pari ratiõe
sunt ibi oia alia attributa. tũ quia omnis actus psup/
ponit potentiã. intelligere igitur nõ potest distingue/
re intellectum. ⁊ sic intellectus est ibi ex natura rei. ⁊
pari ratione alia attributa. Nec potest dari 2m. tũ q
nullus respectus ratiõis siue sit ad intra siue sit ad ex
potest eẽ perfectio simpliciter. cum respectus ratio/
nis sit ens diminutũ. tũ quia non potest esse formaliẽ
infinitum. ⁊ multa alia sequũẽ impossibilia. ¶ Cõtra
secundã 9nem arguiẽ q attributa diuina distinguãt
nec sint eadem res. Attributa p se distinguũt ratiõe.
ergo non sũt eadem res. tenet 9ña. quia nulla res di/
stinguitur a se fm rationẽ. ergo quecunqz distinguũt
fm rationẽ non sunt eadem res. Assumptũ cum pba
tione huius 9ñe q nulla res distinguatur a seipsa fm
rationẽ. imo generaliter omnis distinctio sit inter ex/
trema distincta pbat Greg⁹ de arimino in hac distin
ctione. sex medijs. ¶ Primũ est istud. Si aliqua res
distinguereẽ ratione uel fm rationem a seipsa. aliqua
ratio esset eius que non esset ei⁹. 9ñs est impossibile.
sed declaraẽ 9ña. quia omne quo aliqd distinguiẽ ab
aliquo est pprium illi qd distinguiẽ. ⁊ nõ est cõe sibi ⁊ illi
a quo distinguitur. hoc est euidens ex se. ergo si aliqd
distinguiẽ ratione ab aliquo. aliq ratio erit sibi ppria
uel eius que nõ erit illius a quo distinguiẽ. ⁊ si distin/
guitur a seipso. illa ratio erit ei⁹ ⁊ non erit ei⁹. vñ signa
illa rõne qua distinguiẽ a seipso. verũ erit dicere: hec
ratio est eius. ⁊ hec etiã erit vera: hec ratio nõ erit ei⁹.
eodem penitus demonstrato p subiectũ ⁊ predicatũ
vtriusqz. ista aũt sunt cõtradictoria. ⁊ sic patet impos/
sibilitas 9ñtis. ¶ 2m est tale. Qd distinguiẽ ⁊ a quo di
stinguiẽ oportet esse distincta. ⁊ hoc vniuersaliẽ ve
est in omnibus. quia omne distinctũ a distincto est di/
stinctũ. si ergo aliqua res distinguatur a seipsa. qualis/
tercunqz distinguitur ipsa est aliqua distincta. cũ ipsa
tunc sit quod distinguitur ⁊ a quo distinguiẽ. si aũt ẽ
aliqua distincta ipsa est aliqua plura. ⁊ non pcise vnũ
aliogn aliqua distincta eẽnt precise vnum. ⁊ per 9ñs
nõ essent distincta. qz de rõne vni⁹ est eẽ indiuisũ in se
ergo si aliq res distinguiẽ rõne a seipsa. ipsa est aliqua
plura. sed hoc ẽ ipossibile. qz aut eẽt plures res aut plu/
ra entia rõnis. nõ plures res cũ supponaẽ eẽ vna. ⁊ ut
tollaẽ ois calũnia poniẽ q sit simplex. item qz tũc di/
stingueretẽ a seipsa. ⁊ nõ ratione tm ut supponiẽ. Nec
plura entia rõnis. qz ens reale nõ ẽ aliqd ens nec ali/

qua entia rõnis. nec etiã p intellectũ ens reale potest transmutari in ens rõnis aut fieri ens rõnis. Item cũ illa sola distinguant̃ q̃ sũt plura. ⁊ sola entia rõnis sint plura p p̃missioné. sola entia rõnis erũt distincta. ⁊ p ↄñs nõ res. Et si dicat̃ ꝙ nõ est plura entia rõnis nec plu-res res realit̃ ꝫ plures res ſm rõnẽ ⁊ nõ realit̃. Cõtra aut intelligit̃ ꝙ est plures res ſm rõnẽ ⁊ non realiter q꞉ .s. an operationẽ aĩe nõ sũt plures res sed p opatio-nem aĩe sũt plures res. aut q꞉ nõ sũt plures sed iudi-cant̃ eẽ plures. P̃mũ nõ põt eẽ. q꞉ intellect⁹ nõ põt multiplicare vnã rem in plures res. Si 2m dicat̃. ni-hil valet: q̃m si indicat pluralitatẽ vbi nõ ẽ. iudiciũ fal-sũ est. ⁊ p ↄñs false ponit̃ talis distinctio vni⁹ rei a se-ipsa. Forte dicet̃ aliter. s. ꝙ est plura entia rõnis non quidẽ formalit̃ sed obiectiue. i. nõ plures rõnes. ita ꝙ ipsa res sit hec ratio ⁊ illa nec alio plures res eẽ reali-ter ſꝫ tñ in eẽ obiectiuo. s. q꞉ est obiectũ pluriũ rationũ ⁊ cõceptionũ. ⁊ ſm ꝙ est obiectũ vnius est aliud a se-ipsa ſm ꝙ est obiectũ alteri⁹. Contra. aut intelligis ꝙ est plura obiectiue. i. plura obiecta: sic ꝙ obiectũ vni⁹ concept⁹ nõ est obiectũ alteri⁹. Aut ẽ plura obiectiue id est est obiectũ pluriũ ↄceptionũ. nõ tñ est aliud ob-iectũ vni⁹ cõcept⁹ ab obiecto alteri⁹ sed idẽ. Si p̃mo modo. aut ipsa res est p̃cise obiectũ cõcept⁹. ⁊ tũc cũ res sit vna tñmodo non erũt plura obiecta. Aut non ipsa res p̃cise est obiectũ sed aliqd aliud factũ in ipsa ab intellectu quicqd sit illud. simul cũ ipsa re ẽ obiectũ. ⁊ quodcũqꝫ hoꝝ duoꝝ det̃ cũ solũ sint plura in eẽ ob-iectiuo p responsionẽ. sequit̃ ꝙ ipsa res p̃cise non di-stinguit̃ a seipsa. sed tñmõ illa entia facta per intelle-ctum circa rem uel aggregata ex illis distinguũt̃. Si 2o modo dicat̃. tũc nõ est aliqua pluralitas nisi in con-ceptiõib⁹ uel rõnib⁹. ⁊ p ↄñs illi soli distinguũt̃ ⁊ non res ipsa. ¶ 3m ẽ tale. Nullis rõnib⁹ res ipsa fit nõ ipsa. g̃ nullis rõnib⁹ ipsa res fit distincta a seipsa. cũ igitur sine rõnib⁹ non sit distincta a seipsa. p rõnes etiã nõ ẽ distincta a seipsa. añs patet. ⁊ vtraqꝫ ↄña ꝓbat̃. quia sequit̃: hec res ẽ distincta a seipsa. g̃ alia a seipsa. ⁊ vl-tra. igit̃ ipsa nõ est ipsa. Sed dices ad añs ꝙ veꝝ ẽ in-telligendo sic ꝙ nullis rõnib⁹ res ipsa fit non ipsa ſm rem. ut sortes nõ fit p rationẽ nõ sortes realiter. ſꝫ nõ est inconueniẽs ꝙ p rõnẽ res aliqua fiat non ipsa ſm rationẽ. vñ res ſm vnã rationẽ ẽ nõ ipsa ſm aliã. Cõ-tra cũ dicis res ſm rationẽ. aut sumis rem ⁊ rõnẽ sit̃ ⁊ h̃ totũ dicis nõ esse ipsam ſm aliã rõnẽ. i. aliud totũ aggregatũ ex ipsa ⁊ alia rõne q̃litercũqꝫ intelligi pos-sit aggregatio illa. ⁊ in h̃ sensu veꝝ est qd̃ dicit̃ ꝓpter [illegible] rõnũ implicatarũ. sed sic non est responsio ad argumẽtũ. q꞉ nec ↄ̃ hoc inducit̃. Aut sumis rẽ ipsam p̃cise ſm se que illis rõnib⁹ consideret̃. ⁊ tũc ẽ sensus ꝙ res ↄsiderata vna rõne est nõ ipsamet considerata alia ratione. qui sensus est ex toto falsus: cũ eadẽ res pluribus consideratiõib⁹ ⁊ rationib⁹ possit concipi. ⁊ sic supponit̃ in ꝓposito. ¶ 4m est tale. quia cũ dicit̃ ꝙ vna res distinguit̃ rõne a seipsa. aut intelligit̃ distin-gui ratione. i. a rõne tanq̃ agente distinguente. sicut dicim⁹ ꝙ intellect⁹ distinguit aliq̃ ab inuicẽ. ⁊ h̃ mõ im-possibile est aliquã rem p intellectũ uel ab intellectu nõ solũ realiter sed obiectiue distingui a seipsa. q̃uis intellect⁹ vnã rem possit distinguere ab alia. ⁊ vnam in seipsa distinguere. s. vnã ei⁹ partẽ ab alia. ⁊ vnam medietatẽ contineri ab alia. ⁊ mãm a forma. ⁊ omnis res q̃ sic in se vere p intellectũ distinguit̃ vere in se ẽ cõposita. nulla tñ p intellectũ a seipsa distinguit̃ siue sit simplex siue composita sic ꝙ ipsa tota sit qd̃ distin-guit̃. ⁊ ipsa tota sit a quo distinguit̃. Aut intelligit̃ di-stingui rõne. i. p rationẽ tanq̃ p formale distinctiuũ. ⁊ h̃ põt itelligi dupliciter. Uno modo tanq̃ p distinctiuũ intrinsecũ: sicut vna res p suã formã intrinsecã distin-guit̃ ab alia. uel p aliquã ei⁹ partem intrinsecã. ⁊ hoc mõ etiã est impossibile aliquã rem ſm se distingui ra-tione a seipsa: cũ ratio non sit intrinseca rei. Alio mõ põt itelligi distingui rõne tanq̃ distinctiuo extrinseco sicut dicim⁹ subam istam distingui ab alia suo accñte uel q̃litate. ⁊ h̃ modo etiã impossibile ẽ vnã rem distin-gui a seipsa rõne. q꞉ quecũqꝫ distinguũt̃ sic p extrin-seca distinctiua necesse ẽ distingui eẽntialiter siue se-ipsis p̃mo mõ siue aliq̃ sui. sic ꝙ nõ p̃cise p illa extrinse-ca distinguũt̃. hoc patet: q̃m si in vna suba sũt plures q̃litates. non ex h̃ ipsa distinguit̃ q̃litate uel q̃litatib⁹ a seipsa: q̃m q̃litas distinctiua non ẽ cõis illi qd̃ distin-guit̃. ⁊ illi a q̃ distinguit̃. sed alteri tñ ꝓpria. sed vtiqꝫ vna suba distinguit̃ p suã q̃litatẽ ab alia suba quadã ⁊ hec q̃ distinguit̃ est eẽntialiter alia suba ab alia a q̃ distinguit̃. si g̃ res aliq̃ distinguit̃ rõne ab aliqua re. h̃ mõ necesse ẽ eas eẽ distinctas res. ⁊ p ↄñs impossibile ẽ vnã rẽ a seipsa rõne distingui. ¶ 5m ẽ tale. Nulla res distinguit̃ a seipsa aliq̃ mõ ꝓpt̃ causationẽ q̃rũcũqꝫ rõnũ i ipsa uel circa ipsam. g̃ nulla res distinguit̃ a se-ipsa aliq̃ mõ ꝓpt̃ q̃scũqꝫ ↄceptiões uel rõnes p intel-lectũ formatas de ipsa. tenet ↄña p locũ a maiori ad min⁹. magꝫ eni videret̃ ꝙ res diuerse facte in aliqua vna re ⁊ diuerse actiões reales deberẽt facere rẽ illã aliq̃ mõ differre a seipsa q̃ ↄsideratiões aĩe. tñ q꞉ ta-les res facte in illa. g̃ sũt subiectiue i illa. rõnes aũt nõ sũt subiectiue in re ſꝫ in aĩa. tũ quia realis actio magꝫ ẽ apta trãsmutare ⁊ diuidere rẽ q̃ ↄsideratio nr̃a. vñ ꝓpt̃ nr̃m affirmare uel negare res nõ mutat̃. añs pa-tet. q꞉ si sit aliq̃ suba hñs in se plures qualitates distin-ctas: q̃uis ille q̃litates distinguãt̃ int̃ se ⁊ aggregata sit̃: ipsa tñ ſm se p̃cisa a q̃litatib⁹ nõ distinguit̃ a se. q꞉ nec realit̃ cũ sit vna res nũero idiuisa q̃ ẽ vtrisqꝫ sub-iectũ. nec rõne tñ. tũ q꞉ ille q̃litates nõ sũt rõnes sed res. ⁊ p ↄñs distingui p illas nõ ẽ distigui p rõnes. In-sup q꞉ sic nihil p rõnẽ distinguit̃ ab aliq̃ realit̃. sic nec p rẽ distinguit̃ rõne ab aliq̃. tũ q꞉ distinctio rõnis nõ est p̃ter opationẽ aĩe. ſꝫ tales q̃litates sũt i illa suba p̃ter opationẽ aĩe: esto ꝙ nũq̃ ↄsideret̃. g̃ p illas nõ distin-guit̃ rõne a seipso. ⁊ p ↄñs nullo mõ. Itẽ q꞉ esto ꝙ vna res videat̃ plib⁹ visiõib⁹ ſꝫ visiões ille ab iuicẽ sint di-stincte. ipsa tñ nõ distinguit̃ visiõe a seipsa. ita etiã da-to ꝙ vna res ↄcipiat̃ plib⁹ rõnib⁹. ipsa nõ distinguit̃ rõne a seipsa. ſꝫ ille rõnes tñ mutuo distinguũt̃. ¶ 6m ẽ tale. Nullũ ens rõnis distinguit̃ re uel ſm rem. uel p rem a seipso. g̃ nulla res distinguit̃ ente rationis uel rõne seu p rõnẽ a seipsa. tenet ↄña satis apparenter.

quia nō min⁹ res est ipsa ꝙ ens rōnis ē ipsū. nec illud sibi ē magis idē ꝙ illa sibi. ⁊ sicut eē idem uel diuersū re est ꝓprium rei ⁊ enti reali. sic esse idē uel diuersū ratione ꝓprium est enti rōnis. quare sicut se h₃ distingui re ad ens rōnis. sic distingui ratione ad ens reale. Ex quib⁹ oībus videt̄ ꝙ nulla res ex aīam distinguit̄ ratiōe a seipsa. imo quecūqȝ distinguūt̄ rōne nō sūt eadem res. cū igit̄ perfectio attributalis sit vera res ex aīam ⁊ nō rō nec rationē includēs: cū nō sint diuerse res ex aīam: iusticia diuina ⁊ sapīa. ⁊ sic de alijs attributis. sequit̄ ꝙ nullo mō distinguūt̄ rōne cū sint eadem res. ❡ Cōtra eandē ōnē arguit Aureol⁹. 3ª q. hui⁹ distinctiōis multipliciť. ⁊ pmo sic. Illa que nullā rationem absolutā uel respectiuā determinatā important ꝑncipaliter ⁊ in recto. sed tn̄ conceptū determinatū cū connotato determinato nō dicūt diuersas rōnes. sed attributa ut iusticia sapīa intellect⁹ volūtas eternitas imēsitas sūt h₉. ꝗ nō dicūt diuersas rōnes. nec ꝯñter distinguūt̄ ratiōe. ꝯña ē bona. ⁊ aᵒʳ manifesta ē sed bᵒʳ ꝓbat̄ multipliciť. Primo sic. Nā itellect⁹ voluntas sapīa ⁊ h₉ in recto ⁊ ꝑncipaliter nō dicūt in se conceptum entis q est denudat⁹ ab oī rōne determinata: lic₃ in obliquo dicāt aliqđ determinatū cōnotatū ut patet. nam intellect⁹ importat illud cui res sūt presentes in esse obiectiuo. similiter volūtas illud qđ in aliud inclinat̄ post appꝛehēsionē intellectiuā. iusticia ꝟo illud quo qs reddit vnicuiqȝ qđ suū est. ⁊ sic de ceteris. constat aūt ꝙ in omnibus istis cōceptibus nihil est determinatū ꝑncipaliter sed solū cōnotatiue. cum eni ꝯcipio hoc qđ dico illud q̄ quis reddit vnicuiqȝ ⁊c̄ li illud q̄ nō est aliqđ determinatū sed pōt cōpetere oī rei ⁊ rōni. eodē modo pōt iduci de ceteris attributis. 2ᵒ ꝓbat̄ eadem bᵒʳ sic. Illud qđ cū omni re ⁊ rōne coincidere pōt non importat determinate aliquā rē aut rōnē. tale eni importat directe conceptū entis abstrahentē ab oī re ⁊ rōne determinata. sed cōstat ꝙ concept⁹ attributales sūt h₉. ut patet de sapīa que cū sit illud q̄ verū ponit̄ in esse conspicuo ⁊ ꝑspecto ⁊ obiectiue formato. si hoc fiat ꝑ qualitatē sicut i nobis. illa qualitas erit sapīa. Si ꝟo ꝑ essentiā fit in deo illa erit sapiētia. ⁊ generaliter quecūqȝ res h̄ faceret illa erit sapīa. imo etiā digit⁹. ⁊ ita de alijs attributis. Et si dicat̄ ꝙ coincidit in omnē rōnē aliquo addito. nō valet q₂ qualitas q̄ est sapīa nr̄a ꝑ suā ꝓpriā rōnē q̄ est talis res accn̄alis. ⁊ talis q̄litas ponit res in esse formato. ⁊ similiter diuinitas ꝑ ꝓpriā rōnē diuinitatis ⁊ nō ꝑ aliā rationē mediam hoc facit. ⁊ ita sapīa coincidit in plures rationes nullo addito. ❡ 3ᵒ ad eandem minorē arguit sic. Si aliqua rō cōis importet̄ ꝑ attributū ꝑticipata ab oībus quibus cōpetit illud attributū. aut erit cōis q̄dditatiue sicut aīal oī aīali. aut erit cōis q̄si accn̄alit̄. Sed nō pōt dici pmū. tū q₂ deo ⁊ creature aliqđ esset cōe q̄dditatiue importās determinatā rationē. ⁊ tūc illa determinata ratio haberet rōnē supioris ⁊ vlis ⁊ ꝑdicabilis in quid de plurib⁹ alteri⁹ rōnis. ⁊ tunc non apparet cur non esset genus. tū quia a sapientia creata ⁊ increata abstraheret̄ vna cōis rō predicabilis i quid. ⁊ esset aliquod cōe vniuocū sapientie create ⁊ increate. tū quia tunc a sapientia creata abstraherēt̄ due rationes quidditatiue quarū vna nō contineret̄ sub alia. s. qualitatis ratio ⁊ ratio sapientie cōis. constat enim ꝙ ratio sapientie nō predicat̄ quidditatiue de ratione qualitatis. f̄m hoc ꝗ sapientia creata continebit̄ sub duabus quidditatiuis rōnib⁹. qđ est cōtra regulā ph̄i in predicamentis dicētis ꝙ diuersoꝝ generū ⁊ non subalternatim positoꝝ diuerse sunt species ⁊ differentie. ⁊ idem est de omni ꝑdicato quidditatiuo. Nec pōt poni 2ᵐ. tunc eni sequeret̄ ꝙ qualitas que est in aīa nō esset formaliter sapientia sed ꝑ quādam rationē additā si sapientia in cōi diceret quādā rationē accidentalem participatā ab oībus sapiētijs quod non est verū. Relinquitur ergo ꝙ sapiētia non dicat aliquā rōnē determinatā. ⁊ idem patet de alijs attributis. ❡ 4ᵒ ad idem arguit sic. Si attributa dicerent ⁊c̄. pari rōne verū bonū vnū ⁊ alia transcendentia dicerent aliquā vnā rōnē cum ista sint de attributis. sed constat ꝙ nō dicūt. si eni verū diceret aliquā ⁊c̄. illa esset vna ⁊ bona ⁊ vera. ⁊ sic ꝓcederet̄ in infinitum. vn̄ cū oīs ratio determinata includat istud. impossibile est ꝙ ipsa importaret vnā determinatā rationē. ❡ 5ᵒ ad idem sic. Unūquodqȝ cognoscit̄ ex sua ꝓpria diffinitiōe. sed cōstat ꝙ in diffinitione attributi cuiuslibet nihil determinatū exprimit̄ ꝑncipalit̄ ⁊ in recto sed solū cōnotatiue ⁊ in obliquo. si eni diffiniat̄ sapientia dicet̄ ꝙ est illud quo res obiectiue lucent. hoc aūt in recto illud quo. ⁊ h̄ nihil determinatum dicit. in obliquo aūt ponit̄ relucentia rerū obiectiua. ⁊ ita de iusticia ⁊ ceteris. ꝗ nullū attributū dicit ꝑncipaliter ⁊c̄. ❡ 6ᵒ ad idem sic. Impossibile est plures rationes disparatas de eodem ꝑdicari quidditatiue. sequeretur eni ꝙ de eodem possent formari plures q̄dditates. sed oēs ꝑfectiōes ꝑdicantur in quid de deo. dicit eni Anselm⁹ monol. 16ᵒ ꝙ si querat̄ de ipsa sūma natura videlic₃ de diuinitate quid sit. nihil veri⁹ respondetur ꝙ iusticia: q₂ in sūma natura non ꝓpꝛie dici qđ habet iusticiā sed qđ existit iusticia. qđ ꝟo in exemplo iusticie ratū esse conspicit̄ hoc de omnib⁹ que simil̄r de ipsa sūma natura dicunt̄ intellectus ꝑ rationē sentire constringit̄. quicqđ eni de illa dicat̄ nō qualis uel quanta sit. sed magis quid sit demonstrat̄. illa eni est sūma essentia sūma vita sūma magnitudo sūma pulchritudo ⁊ multa alia que ibi ponit Anselm⁹. ꝗ ista ꝑfectiones non dicunt determinatas rationes. ❡ 7ᵒ ad idem arguit. Si sapientia in cōi dicit vnā aliquam rationem determinatā que sit cōis deo ⁊ creature. aut illa est absoluta aut respectiua. Nō 2ᵐ. quia aut poneret respectū realem. ⁊ tūc essent multe relationes cum tamē non ponantur alique reales in deo nisi ꝓprietates personales. aut dicerent respectum rationis quod esse non potest. tum quia respectus rationis nō est perfectio simpliciter cum sit ens diminutum. tum quia h₉ respectus fiunt ab intellectu. ⁊ ita deus non esset perfectus nisi aliquis intellectus fabricaret in eo istos respectus rationis. Nec potest dici ꝙ sint absolute h₉ rationes. quia tunc deus non esset beatus nisi per talem rationem. nec ipsius nec

bonus p essentiā.cui⁹ oppositū clamat veritas fidei ꝛ phie.ğ cōcept⁹ attributales non importāt aliquā determinatā rōnē.ꝛ sic pꝫ hꝰ pbāda. Ista aūt septē argumenta facit Aureolus non ꝯ solū scm̄ doctorē sed generaliter cōtra eū ꝛ ꝯtra Scotū Henricū Durandum Godofredū.ꝛ oēs alios qui ponūt hꝫ attributa rationes determinatas importare.ꝛ in hoc dicit oēs decipi. ¶ Sed 2° loco specialiter arguit contra positionē sci doctoris sic. Tanta ē infinitas realis diuine eēntie quanta ē infinitas fm rōnē diuine pfectionis. eque eni illimitat⁹ est deus fm rem sicut fm rōnē. sed non obstāte reali illimitatiōe dei tota res diuinitatis concipitꝰ vno cōceptu.nec particularīt cōceptiōes de realitate infinite diuinitatis.ğ nō ostante illimitatione diuine pfectiōis tota poterit cōcipi vna cōceptione. Et si dicat ꝙ hti licꝫ totā rem diuinitatis cōcipiāt nō tn̄ totaliter. vn̄ non adequāt totā rem diuinitatis ſꝫ qd hoc ē. vez nihilomin⁹ nō formāt nec diuidūt aut distinguūt diuinā realitatē ſꝫ totā attingūt q̄uis diminute. Et eodē modo dicendū videt ꝙ attingūt totā pfectionē nec equaliçāt nec distinguūt fm diuersas cōceptiones. ¶ 3° sic. Manente eadē cā manet idem effect⁹ rōne. sed qdlibet attributū est infinitū formaliter. sapie eni diuine non est numer⁹ fm pphetā. nec mie dei est finis aliquis.ꝛ sic de pfectionib⁹ alijs.ğ si illimitatio diuina ꝛ limitatio intellect⁹ sūt cā ꝙ de diuina pfectiōe formentꝰ multe cōceptiōes. etiā formabuntꝰ de diuina sapia ꝛ alijs attributis. Et cōfirmatꝰ: ꝙ quelibet ps infiniti sit infinita qdlibet attributū poterit dici plura.ꝛ sic in infinitū. ¶ 4° sic. Si ex limitatiōe intellectus sequeretꝰ attributoꝝ distinctio quāto itellect⁹ eēt finitioꝛ ꝛ magis limitat⁹ tāto ꝯcipet plures pfectiōes ꝛ formaret plures concept⁹ attributales in deo. multiplicata eni cā multiplicatꝰ effect⁹. sed angel⁹ inferioris hierarchie habet itellectū magis diminutū q̄ꝫ angel⁹ supioꝛ ꝛ hō q̄ꝫ angel⁹ ꝛ rustic⁹ magi q̄ꝫ magister in theologia.ğ rustic⁹ plures cōcept⁹ formabit q̄ꝫ doctor subtilis.ꝛ hō q̄ꝫ angel⁹.ꝛ angel⁹ inferioꝛ q̄ꝫ supremꝰ ꝛ oia q̄ sunt absona.ꝛ ꝯ illud qd experimur. ¶ 5° sic. Qn̄cūqꝫ est cōceptuū multitudo. ppē finalē concipiētis oēs illi concept⁹ sunt eiusdē rōnis ut patet de videntib⁹ albedinē clari⁹ ꝛ min⁹ clare. visiones eni eoꝝ sūt eiusdē rōnis. vn̄ conceptiōes beatorū q̄s fm gradū maiorē ꝛ minorē hñt de deo eiusdē rōnis sunt. ſꝫ concept⁹ attributales sunt alteri⁹ rōnis obiectiue.ğ distinctio ñ erit ex limitatiōe itellect⁹. ¶ 6° sic. Illud qd est sūme vnū diuidi nō pōt. ſꝫ diuina pfectio est sūme vna.ğ diuidi ꝛ limitari non pōt.ğ non sūt conceptiones limitate ꝯceptus attributales. Et si dicatur ꝙ intellect⁹ pōt diuidere ea q̄ sūt adunata in re fm cōmentatorē 12° metaphisice. cōmēto. 37°. dicendum ꝙ intellectus pōt quidē formare diuersos concept⁹ de eadē pfectiōe. nō tn̄ illā rē diuidēdo aut illā pfectionē sic ꝙ aliqd assumat ꝛ aliqd relinquat. imo p quālibet ꝯceptionē claudit totā pfectionē ꝛ totā rē. hec ille ibidē. ¶ Sꝫ qꝛ dis. pma. q. 1. ponit alia argumēta q̄ videntꝰ contra positionē nr̄am. Ea ppter arguitꝰ 7° sic. Qn̄cūqꝫ aliq concept⁹ sic se hñt ꝙ vn⁹ addit ad alterū necesse est illud qd concipitꝰ p pmū ꝛ illud qd concipitꝰ p 2m fundare penit⁹ eandē vnitatē non solū rei sed rōnis. imo nec posse pmū a 2° conceptibilitꝰ separari. qꝛ si detꝰ oppositū pdicati seqꝰ oppositū subiecti. si eni illud qd p pmū ꝯcipiebatꝰ hꝫ ppriā vnitatē ꝛ pōt seorsū itelligi 2m addet sibi qd ē oppositū illi⁹ qd ponebatꝰ. sed si aliqs concipit eēntiā diuinā ꝛ p⁹ concipit sapiam ul' aliud attributū. nihil addit ad illud qd pus concepit. qꝛ si sic aut addit rem aut solā formalitatē inexistentē ex nā rei aut rōnē fabricatā p intellectū. sed constat ꝙ nō addit rē aliā. alias eēt res addita ꝛ ponēs in numerū qd est falsū. constat etiā ꝙ non addit aliā formalitatē sine realitate. qꝛ tūc sapiēs diuin⁹ non est sapiēs realis sed formalis tm̄. p sapientiā eni cū nō sit nisi formalitas non ē de⁹ sapiens. constat aūt ꝙ nō addit solā rōnē. qꝛ tūc ipis nō eēt nisi sapiēs fm rōnē qd est error. Ex quo igitꝰ cōcipiēs sapiam nō addit solā rōnē ad conceptū essentie. nec solā formalitatē nec addit realitatē. necesse ē dicere ꝙ nihil addit.ğ concipiēdo eēntiā concipiebatꝰ sapia ꝛ bonitas ꝛ hꝫ. imo cōcepto vno attributo concipiūtꝰ oia p eandem rōnē factā. ¶ 8° sic qdē. Qn̄cūqꝫ aliq sūt talia ꝙ sub pprijs rōnib⁹ sūt res mere absqꝫ imixtione rōnis aut concept⁹. si illa nō ponūt in numerū non pōt vnū illoꝝ per intellectū ab alio separi. da eni oppositū ꝙ rō vni⁹ a rōne alteri⁹ sepetꝰ ꝛ distinguatꝰ. sequitꝰ etiā ꝙ realitas poterit a realitate separi. ꝛ habebit ppriā distinctionē ꝛ vnitatē. ꝛ p ꝯns ille res ad inuicē ponēt in numerū ꝛ faciēt dualitatē. Si eni das ꝙ rationes illoꝝ ponūt i numerū ꝛ possit vna ab alia p intellectū separi. res hō nō ponāt in numerū. sequitꝰ ꝙ talia sub illis rōnib⁹ nō erāt res mere. sed res cū admixtiōe alicui⁹ qd distinguitꝰ remanēte re penit⁹ indistincta. ſꝫ sapientia in q̄tū sapia ꝛ sub ppria rōne sapientie est verissima res absqꝫ admixtiōe rōnis uel cōcept⁹. ꝛ iusticia eodē modo.ğ ut sic nō ponūt i numerū. nec in q̄tū diuina sūt pñt p intellectū pscindi. ¶ 9° sic. Sicut de⁹ uel diuina essentia ē vnū aliqd realitꝰ. ita est vnū aliqd cōceptibilitꝰ. sed nihil in quo sūt plures cōcept⁹ ē vnū conceptibiliter nisi illi concept⁹ habeant int se aliquā vnionē.ğ necesse ē ꝙ concept⁹ existētes in deo nō solum in q̄tū sūt res. imo in q̄tū sūt ꝯcept⁹ habeāt inter se vnionē ꝛ cōnexionē. alioqn nō erit vnū ꝯceptibile nec vnū formale obiectū intellect⁹. ¶ 10. sic. Illa que sūt oīo vnū i ꝯsideratiōe nō distinguūtꝰ rōne. ſꝫ Anselmus dicit monol. 17° ꝙ oia que dicuntꝰ de sūma suba dicūtꝰ de ea vno mō ꝛ vna ꝯsideratiōe. nō eni fm aliū modū aut fm aliā considerationē dicitꝰ de ea iusticia aut sapientia. ꝛ sic de alijs. igitꝰ. ¶ xj° sic. Nō ē pfecti⁹ iusticia illa q̄litas creata q̄ est in mēte iusti q̄ꝫ diuinitas. alioqn pfectiōes simpliciter interiori mō ꝛ pfectiori attribuerētꝰ creaturis q̄ꝫ deo. Siliꝰ aūt nec q̄litas exñs i mēte sapiētis ē pfecti⁹ sapia. ꝛ sic de alijs. sed cōstat ꝙ qualitas iusticia est iusticia per suā ppriam rōnē. ꝛ similiter habitus sapientis est per ppriā rationem sapiētia.ğ diuinitas per ppriā rōnē erit sapia ꝛ iusticia ꝛ sic de pfectiōib⁹ vniuersis. ex q̄ seqꝰ ꝙ oia attributa dicūt vnicā rōnē diuinitatis. ¶ 12° sic. Sicut de⁹ est

quo maiꝰ excogitari non pōt in qualibet pfectiōe. sic ⁊ rō diuinitatis debet esse sūma in oi pfectione. aut igitꝰ se habet ad omnē perfectionē p modū substracti. aut p modū cuiusdā ɔstituti ex eis. aut p modū inferioris determinantis oēs perfectiōes aliq̄ addito. aut p modum determinātis eas nullo penitꝰ addito. sed quia oēs pnt explicari per ipsam diuinitatē in ipsam coincidendo. Non pōt aūt dari pmū. qz tūc nō esset perfectissima intrinsece sed per modū substractiꝰ denominatiue. ⁊ p ɔ̄ns non eēt illud quo maiꝰ cogitari nō potest in oi perfectiōe. maiꝰ eni esset si haberet oēm pfectionē intrinsece ⁊ qdditatiue. Sed nec 2m dari pōt. tum qz perfectiōes importāt conceptū confusiōis oi determinata ratione carētes. ⁊ ita nihil pnt ɔstituere. tū qz repugnat diue pfectiōi q cōstituat ex omnibꝰ pfectiōibꝰ tanq̄ totū ex partibꝰ. cū quia perfectiōes dato q dicerēt determinatas ratiōes amitterēt terminos suos q deberēt aliquid cōstituere. uel ex eis aliquid vnū constitui. Nec pōt dari 3m. qz diuinitas cōstitueret ex oibꝰ perfectiōibꝰ in aliq̄ addito. esset enim ibi cōpositio ex indeterminato ⁊ determinabili. ⁊ nullū eoꝝ eēt illud q̄ maiꝰ excogitari nō potest fm ipsam rationem. qz ppria ratio eēt ex oēm pfectionē tanq̄ quid additū ⁊ determinās. Relinquitꝰ ḡ q 4m oio sit verū. s. q diuinitas sic specificet oēm pfectionē simpliciter q p ppriā rōnē sit quedā sūma sapia ⁊ quedam iusticia. ⁊ sic de alijs vniuersis. ¶ 13ꝰ arguit Aureolus adhuc dis. 45. pbando q nullū attributū distinguatꝰ q̄cūq modo a diuinitate aut inter se. sic. Si pfectiones hꝫ ponerent intrinsece distinctionem aliquam rationum absolutarum quocunq modo uel p intellectū fabricataꝝ. ita ut dum concipitꝰ diuina volūtas conciperetꝰ aliq̄ rō absoluta alia a rōne diuinitatis. oporteret dare vnū de tribꝰ. s. aut q rō diuinitatis se haberet ad alias ut quedā rō disparata. aut quedā rō ex illis rationibꝰ integrata. aut quedā rō illis substracta. sed non pōt dari pmū q. s. rō diuinitatis cōcipi debeat ut aliquid disperatū a rōne volūtatis aut bonitatis ⁊ iusticie. ⁊ sic de alijs. qz fm hoc seqretꝰ q hec ppositio non eēt vera: deus inq̄tū deꝰ ē sapiēs uel volitiuus. qz non eēt sapiens ex hoc ipso q ē deꝰ. qz non p rationē diuinitatis sed per aliā additā. ⁊ iteꝝ vna rō disperata non pdicatꝰ de alia in abstracto sed tm̄ denominatiue. vn̄ non pōt dici q diuinitas eēt sapiētia uel volūtas. sed solū denoiatiue diuinitas ē sapiēs aut volens. Nec pōt dari 2m. qz tūc rō diuinitatis non eēt simplicissima rō ⁊ indiuisibilis cū integraretꝰ ex oibꝰ hꝫ rōnibꝰ. imo nec haberet vnitatē coitatis. qz quantitas continua in deo non ē. nec vnitatē simplicitatis qz illa omnē pluralitatem excludit ⁊ actu ⁊ potentia. nec compositionis. nam talis vnitas exigit q vnū sit actus ⁊ aliud potētia: que oio repugnāt diuinis pfectionibus. Nec potest dari 3m. s. q ratio diuinitatis debeat concipi substracta alijs rationibus. tunc eni eēt imperfectior omnibꝰ ⁊ perficeretꝰ per omnes ⁊ conciperetꝰ quasi materialis. vn̄ cū concipi non possit ut ratio disparata nec ut integra. nec ut alijs substracta: necesse est q concipiatꝰ ut idemptificata intrinsece ⁊ indiuisibiliter cuilibet perfectiōi. ḡ hꝫ perfectiōes non distinguūtꝰ penes intrinsecas rationes sed tm̄ extrinsece penes cōnotata. ¶ 14ꝰ sic. Idē ē iudiciū de vna perfectiōe q possit uel non possit coincidere cum ratione diuinitatis ⁊ de omnibꝰ attributis. sed si accipiatꝰ vna perfectio. statim demōstrari pōt q non addit rationē intrinsecā ad rōnē diuinitatis. imo est simplicissime eadē rō indistinguibilis intellectu. accipiatꝰ enim exēpli grā velle diuinū. non ē dubiū q eque intrinsece diuinitas est volitio q̄ intrinsece est volitio illa q̄litas q̄ est in volūtate. constat aūt q ad rationē intrinsecam illiꝰ q̄litatis q̄ dicitꝰ volitio rō volitiōis nihil addit intrinsece q̄uis addat extrinsece trāsitū sup volitum. vn̄ cū illa qualitas resolui nō possit in duas rationes intrinsecas absolutas quaꝝ vna exprimat ppriam qdditatē altera quidē qdditatē volitiōis. manifeste patet q non erūt due rōnes in diuinitate quarū vna sit qdditas volitiōis alia qdditas diuinitatis. imo erit vna simplicissima rō intrinsece. quia diuinitas ipsa erit quedam volitio multo intimius ⁊ simplicius q̄ q̄litas illa que ē in mente volentis. alioqn pfectiones simpliciter magis erūt extrinsece diuinitati q̄ creaturis. ⁊ qd̄ dictū est de volitiōe pōt pbari de rōne iusticie compando eam ad q̄litatē q̄ est in mente iusti. ⁊ sic de alijs. ḡ oēs pfectiōes simplicitꝰ coincidūt itrinsece i rōnē diuinitatis. nec pnt ab intellectu vere apphēdi ut alie rōnes a ratione diuinitatis. sꝫ p modū eiusdē rōnis debet intelligi. ⁊ tm̄ penes extrinseca dicitꝰ plures ⁊ plura noia sortiri. ¶ 15ꝰ sic. Si voluntas distingueretꝰ ratione absoluta a rōne diuinitatis. uel ista distinctio eēt in ipsis ex opere intellectꝰ. uel ex natura rei ⁊ sine omni ope intellectus. Sed manifestū est q pmū dari non pōt. licꝫ eni in aliquo cōposito quātitatiuo possit imediate acquiri distinctio nullo mō absoluto acquisito. sicut videmꝰ q lignū diuidi pōt uel realiter uel p intellectū in duas ptes. tm̄ in re indiuisibili dici nō pōt q intellectꝰ imediate ponat distinctionē nisi p hoc q substernit aliqd ⁊ fabricat aliqd substractū illi distinctioni. fm hꝫ ḡ intellectꝰ non poterit pfectiōes in diuinitate distinguere imediate fabricādo distinctionem nisi q̄tenꝰ fabricat rōnes substractas illi distinctiōi. ⁊ p ɔ̄ns sine ope intellectꝰ non solū nō erit ibi distinctio hꝫ pfectionū uel pfectionaliū rationū. imo nec ipsemet rōnes pfectionales sūt ibi. nō ḡ erit deꝰ pfectus nec iustꝰ nec sapiēs sine ope intellectus. qd̄ ē erroneū. Confirmatur qz adeo adheret distinctio hꝫ rōnibus qz nec etiā intelligi pnt sine ppria vnitate. ex hoc eni q intelligimꝰ sapiam intelligimꝰ eā ut rōnē distinctā ita q si intrinsece ⁊ in recto diceret rationē determinatam ⁊ absolutā. impossibile eēt eā poni alicubi sine ista distinctione. vn̄ patet q nihil est dictu perfectiones istas importare determinatas rōnes itrinsece ⁊ absolute ⁊ eas eē ī deo seclusa distinctiōe quā pꝰ modū ponit circa eas ɔsideratio intellectꝰ. nullo qdē mō pōt sup illas imediate addere distinctionē q̄si diuidendo eas nisi eēnt ibi q̄si ptes in potētia sic i ɔtinuo videmꝰ. Nec etiā pōt dari 2m. s. q distinctio hꝫ rōnū absolutarū sit in deo sine opere intellectꝰ. manifestū est eni

q̄ distinguerent̄ se totis. cū formalitas τ quidditas τ
realitas sint idem etiā ſm ponentes formalem distin
ctionē. ſm hoc ḡ esset i deo quidā aceru⁹ rerum tota/
liter distinctaꝝ qḋ oīo absurdū est. ¶ Confirmat̄. q̄m
si eēnt rōnes absolute. itellectus totaliter ꝑcinderet
vnā ab alia concipiendo totā vnā rem distincte aliā
nō cognoscendo. τ si talis distinctio eēt in re. ineuita/
bile eēt q̄n se totis eēnt distincta ex nā rei. τ ꝑ ꝯñs to/
taliter τ simplicit̄. qḋ nullo mō stare pōt. Relinquit̄ ḡ
q̄ iste ꝑfectiōes non habeāt rōnes intrinsecas absolu
tas distinctas a rōne diuinitatis factas ope intellect⁹
aut existes in deo ꝑ se τ ex nā rei. τ ꝑ ꝯñs nec aliq̄ mō
sunt rōnes distincte intrinsece sed vna simplex rō di/
uinitatis. ¶ 16⁹ arguit̄ sic. Quicūq̧ aliqḋ ꝑdicatū di/
cit̄ de aliq̄ subiecto cū reduplicatiōe subiecti. necesse
est q̄ predicatū includat̄ intrinsece τ in recto i ratiōe
subiecti. τ ꝓpter h̄ ista ē vera: hō inq̄ȝtū hō est aīal. q̄ꝛ
aīal intrinsece includit̄ in rōne hoīs τ ei⁹ q̄dditate. re/
duplicatio nāq̧ denotat ꝑdicatū in esse subiecto non
ꝑ aliqd aliud sed ꝑ ꝓpriā rōnē. sed Aug⁹ dicit sapien/
tiā in diuinis ꝑdicari de eēntia cū reduplicatiōe eēn/
tie. 7⁰ de trinitate. ca⁰. 5⁰. ait enī sic. Essentia eo q̄ est
eēntia est sapiā. constat aūt q̄ ista duo equipollent. s.
eo q̄ τ inq̄ȝtū. verba aūt ei⁹ dicuntur q̄ nō eo verbū
q̄ sapiā. q̄ꝛ verbū nō ad se dicit̄. sapiā ꝟo eo q̄ eēntia.
Et subdit rōnē. q̄ꝛ licȝ verbū sit sapiā. non tñ eo verbū
q̄ sapiā. q̄ꝛ verbū relatiue. sapiā ꝟo eēntialiter intelli
git̄. ḡ necio rō diuine sapie includit̄ intrinsece in rōne
eēntie. uel ista nō ē vera: sapiā eo q̄ essentia. cōstat aūt
q̄ nō includit̄ in rōne essentie ꝑ modū partis. cū ratio
diuinitatis sit simplicissima. ḡ necesse q̄ totaliter iclu/
dat̄ in ea intrinsece τ in recto. q̄uis extrinsece distin/
guat̄ in connotato. ¶ 17⁰ arguit sic. ph̄s dicit 4⁰ me/
taphisice q̄ rō quā siḡt nomen est diffinitio. sed Aug⁹
dicit 6⁰. de trini. ca⁰. 4⁰. q̄ iusticia sapiā τ sic de aliis
ꝑfectionib⁹ subām siḡt. Et similit̄ lib⁰. 7⁰ ca⁰. 5⁰ dicit
q̄ cū dicit̄ sapiā aut iusticia: in oīb⁹ istis eēntia osten/
ditur τ demonstrat̄. ḡ rō eēntie τ ei⁹ diffinitio per ista
noīa imediate significabit̄ ſm Augm̄. cōstat aūt q̄ nō
sūt synonima. necē est ḡ q̄ sic rō eēntie importet̄ per
ista q̄ cū hoc aliud extrinsecū importet̄. ¶ 18⁰ arguit
sic. Nam dicit Aug⁹ 6⁰ de trini. ca⁰. ꝑ. q̄ eadē quippe
ē virtus τ sapiā. Et ca⁰. 7⁰. dicit q̄ eadē est bonitas q̄
magnitudo τ sapiā. τ eadē veritas que illa oīa. sȝ ma/
nifestū est q̄ h̄ꝰ ꝑdicatiōes in abstracto false reddūt̄
ex h̄ ipso q̄ alie rōnes ꝑ subiectū τ ꝑdicatū importāt̄.
qḋ apparet ex h̄ q̄ abstractū siḡt suā rōnē cū ꝑcisiōe
oīs rōnis alteri⁹ q̄ non includit̄ in ipsa. humanitas enī
est humanitas tm̄ ſm Auicen. 5⁰ metaphisice. ca⁰. ꝑ.
ꝑ q̄d ḡ ꝑdicat̄ de hūanitate denotat̄ ꝑdicari de ea cū
ꝑcisiōe oīs alterius rōnis ab hūanitate. τ ꝑ ꝯñs nulla
rō q̄ ꝑdicat̄ de ea pōt esse ꝑcisa ab ea. imo necio ē in/
clusa. τ si illa sit simplex necio est eadē. cū ḡ rō magni/
tudinis in abstracto ꝑdicet̄ de diuinitate in abstracto
ſm Augm̄ q̄ dicit q̄ ipsa magnitudo est ipsa veritas. τ
ipsa diuitas est ipsa magnitudo. necē ē q̄ rō magnitu
dinis quātūcūq̧ ꝑcindat̄ includat̄ in rōne diuitatis
quātūcūq̧ abstrahat̄ τ ꝑcindat̄. includi aūt non pōt
nisi ꝑ identitatē. ḡ relinq̄t̄ q̄ rōnes oīum ꝑfectionū
non sint aliud intrinsece τ i recto q̄ȝ ipsa rō diuinitatis
ſm Augm̄. ¶ 19⁰ arguit sic. Quicūq̧ aliqd est h̄ ul' illud
eēntialiter. oportet q̄ sit ipsū q̄dditatiue ac formalit̄ τ
diffinitiue. alias diffinitio exꝑmens eēntiā non expri/
meret q̄dditatē. cui⁹ oppositū dicit ph̄us 7⁰. metaphi
sice. Sed Aug⁹ ait libro de cognitiōe vere vite. q̄ rō
veracit̄ ꝓbat deum esse vitā sapiam τ veritatē τ iusti/
ciā τ eternitatē eēntialiter. ḡ veracit̄ ꝓbat deum eē
oīa ista q̄dditatiue τ formaliter ac diffinitiue. τ ꝑ ꝯñs
intrinsece τ in recto non est ibi alia q̄dditas nec rō dif
finibilis aut formalitas nisi diuinitas ipsa. Et si dicat̄
q̄ Aug⁹ intelligit q̄ ē oīa illa eēntialiter. q̄ꝛ realit̄. nō
valet quidē. q̄ꝛ q̄dditas τ essentia idem sūt. τ per ꝯñs
aduerbia descēdentia inde idē significabūt. est igit̄ di/
uinitas oīa ista essentialiter τ q̄dditatiue. ¶ 20. arguit
sic. Impossibile est q̄ aliqd ꝑdicet̄ subalit̄ nisi signifi/
cet subām. aut essentialit̄ nisi significet eēntiā rei. aut
accn̄alit̄ nisi significet accn̄s illi⁹ rei. Sed Boeti⁹ dic̄
in libro de trini. veritatē subalit̄ ꝑdicari de bonitate τ
iusticia ac de ceteris oīb⁹. Et in fine libri concludit q̄
bonitas iusticia veritas oīpotētia suba imutabilitas
virt⁹ sapiā τ quicqd excogitari pōt subalit̄ de diuinita/
te dicit̄. Et concludit introgando: hec si recte τ ex fi/
de se hn̄t ut me instruas peto. quasi dicere velit q̄ ista
oportet tenere ex fide. ḡ de mente ipsi⁹ fuit q̄ oēs iste
ꝑfectiōes significēt subām τ essentiā. τ non solū rea/
litatem ipsi⁹. imo τ q̄dditatē: cū non differat realitas
a q̄dditate. ¶ 21⁰ arguit sic. Illa noīa q̄ ne tollāt diui/
nā simplicitatē τ cōpositionē ponāt in ea. oȝ q̄ osten/
dāt circa ipsam q̄d nō q̄d est. aut aliqd eoꝝ q̄ ꝯsequūt̄
nām uel oꝑationē. talia quidē nō addūt ad diuinitatē
intrinsecā rōnē sȝ tm̄ extrinsece cōnotata. s. q̄d nō est.
aut habitudinē quādā τ similia. Sȝ Damas. dicit lib⁰
ꝑ. ca⁰ 12⁰. q̄ si deū dixerim⁹ increabilē sine ꝑncipio in/
corporeū imortalē eternū bonū τ silia. τ subales diffe
rentias dixerim⁹. τ tot cōnexus. nō simplex erit sȝ cō/
positus. qḋ vltime impietatis est. Et ex h̄ subdit q̄ oȝ
nō singulū eoꝝ siḡre ſm subām sȝ quid nō ē ostēdere:
ut incorruptibilē incorporeū iuisibilē. siḡtur q̄ nō in/
cepit non corrūpit̄ nō videt̄. aut ostēdere habitudinē
quādā: ut dn̄s creator. aut ostēdere aliqd eoꝝ q̄ asse/
quūt̄ nām τ oꝑationē: sicut bon⁹ τ iustus τ sciūs. ḡ de
mēte eius fuit q̄ ista noīa nō ponūt circa diuitatē ali/
quā multiplicē rōnē. sȝ siḡnt eādē rōnē diuitatis addē/
do uel apponēdo quādā extrinsecā cōnotationē. Et
ē notandū q̄ ait ista noīa nō siḡre subales differētias
nec ſm subām. ꝑ h̄ innuens q̄ nō siḡnt res q̄dditatiuas
additas diuitati. ¶ 22⁰ arguit sic. Illud qḋ ꝯgrue re/
spondet̄ ad interrogationē factā ꝑ q̄d de aliquo ē de
q̄dditate τ formali rōne ei⁹. ꝓpt̄ h̄ enī ph̄s ꝑ topicoꝝ
ꝓbat q̄ gen⁹ τ diffinitio τ spēs ꝑdicant̄ in q̄d ꝓ eo q̄
respondēt ad introgationē factā ꝑ q̄d. Et silit̄ por/
phiri⁹ idem dicit. Sȝ Ansel. monol. 16⁰. determinat q̄
si q̄rat̄ q̄d sit ipsa sūma nā. non ꝓprie dr̄ q̄ habeat iu/
sticiā sȝ existit iusticia. ideo cum dicitur iusta ꝓprie in/
telligit̄ existens iusticia τ rō consequit̄. ut nō dicat̄ q̄lis
sit sed quid sit. Et subdit. Quicqd igit̄ de illa dicatur:

⁊ loquiẗ de diuinitate nō qualis uel quāta. sed magꝭ
quid sit demonstraẗ. hec Anselm⁹. Ex quib⁹ patet ꝙ
ad interrogationē factā ꝑ quid de ipsa diuinitate ꝯm
eū vere respondeẗ ꝙ est quedā iusticia ⁊ quedā bo/
nitas ⁊ quedā vita. ergo de mente ei⁹ est ꝙ oīa ista essent
de quidditate diuinitatis. cōstat aūt ꝙ diuinitas dei
est simplicissima ⁊ vnitissima. ⁊ ꝑ ꝯñs oīa attributa sūt
vna rō qdditatiua diuinitatis nihil addentia intrinse/
ce sed tm̄ extrinsece. ¶ 23⁹ arguit sic. Nā idem ca⁹ 17⁹
statim mouet q̄stionē: quō si illa sūma nā fuerit tot bo
na. nō erit cōposita ex plurib⁹ bonis. Et subdit respō/
dendo ꝙ nō est plura bona sed vnū bonū plurib⁹ no/
minib⁹ signū. Et subdit ꝙ cū nullo mō illa nā sit cōpo/
sita ⁊ tñ omnimode tot illa bona sit. necesse est ut oīa
illa non plura sed vnū sint. ⁊ quodlibet eoꝝ idē est qđ
oīa siue simul siue singula. vñ cū diciẗ: iusticia uel eēn
tia. idem sigt̄ vna qđ alia uel singula ⁊ oīa. Et subdit
ꝙ quicqd essentialiter diciẗ de sūma suba. vno modo
⁊ vna consideratiōe diciẗ. Et infra: illa sūma essentia
nullo mō sic est aliqd: ut illud idem ꝯm aliū modū uel
aliā cōsiderationē sit. qꝛ quicqd aliquo modo ē essen/
tialiter hoc totū est qđ ipsa est. nihil igiẗ de ea vere di
citur in eo ꝙ qualis uel quanta. sed in eo qđ quid ē to
tum accipiẗ. hec Anselm⁹. Sed cōstat ꝙ ista vera nō
essent si ꝑfectiōes attributales importarent aliq̄s ra/
tiones alias a rōne diuinitatis. siue rōnes ille qddita/
tiue essent ꝑ opationē tm̄ siue ex nā rei inessent. igiẗ
oēs diuine ꝑfectiones coincidūt in eandē rem ⁊ rōnē
diuinitatis. ¶ 24⁹ arguit sic. Nam magister in ꝑ. dis.
8. exponens illud Augꝰ. qui dixit eūdē deū multipli/
citer dici: ait ꝙ hoc nō dicit ꝓpter diuersitatē accidē/
tiū uel partiū. sed ꝓpter multiplicitatē ⁊ diuersitatē
noīuꝫ que de deo diciiẗ: q̄ licꝫ multiplicia sint. vnū tñ
signt. s. nām diuinā. hec magister. Sed hoc non esset
verū si importarēt plures rōnes intrinsece siue ꝑ con
siderationē intellect⁹ siue ex nā rei. tūc enī nō signifi/
carent nām diuinā siue dinitatē ipsam. sed aliā rōnē ⁊
aliā qdditatem. cū rō quā sigt̄ nomen sit sua diffinitio
ergo manifeste patet ꝙ ꝯm eū oīa attributa significarēt
vnā simplicem rōnē dinitatis siue nāe diuine intrinse
ce ⁊ in recto. ¶ 25⁹ arguit sic. Nā magister h dicit ex/
presse dis. 45. ita ut nō indigeat expositiōe. Ait enī ꝙ
cū diciẗ: de⁹ scit ⁊ de⁹ vult. essentia diuina ꝑdicatur ⁊
de⁹ esse nūciaẗ. cū aūt addiẗ oīa uel aliqd aut aliqua:
eēntia quidē diuina ꝑdicaẗ nō simpliciẗ ⁊ absolute. sꝫ
ita ut sciē q̄ ipsa est oīa subiecta esse monstrenẗ. ⁊ vo/
lūtati q̄ ipsa eadē ē aliqd uel aliq̄ subiecta eē dicāẗ. ut
talis sensus fiat: deus scit oīa. i. de⁹ est cui⁹ sciē q̄ ipse
ē oīa sūt subiecta. hec ille. vbi exꝑsse patet ꝙ mgr̄ fuit
hui⁹ intentionis. ¶ 26⁹ arguit sic. Si bonitas ⁊ sapīa
distinguūẗ rōne ⁊ sūt idē realiter in deo. h diciẗ ꝓ tan
to: qꝛ de eadē re q̄ est bonitas habenẗ diuerse rōnes
in itellectu nr̄o. sed ꝓpter h nō opoꝛtet illā distinctio/
nem ponere. igiẗ. h⁹ patet. qꝛ si ꝓpt h de eadē re ha/
benẗ distincte rōnes in intellectu diceretẗ talis res di/
stingui a seipsa. tūc pariformiẗ diuin⁹ intellect⁹ dice/
retur distinct⁹ a seipso ꝯm rōne ꝓpter h ꝙ alia rō ha/
beẗ de ipso dū ꝯsideraẗ ut intelligit deū. ⁊ alia dū in/
telligit creaturas. ꝯñs est falsū ut patet. nā articulus
parisiensis. 148⁹. sic dicit. Qꝛ ali⁹ ē intellect⁹ in ratiōe
ꝯm ꝙ deus intelligit se ⁊ alia. error. quia licꝫ sit alia rō
intelligendi. non tñ alius intellect⁹ ꝯm rōnē. ¶ 27⁹ ar/
guiẗ sic a q̄dā. Si diuina attributa distinguerēt rōne
h videreẗ ꝓpter auctoritatē cōmentatoris. 12⁹ meta/
phisice. cōmento. 38⁹. dicentē. In his q̄ sūt forma non
in mā dispositio uel dispositum reducunẗ ad vnū in
esse ⁊ duo in ꝯsideratiōe. sūt ergo vna res ⁊ duo cōposita
rōne uel cōsideratiōe. Et ibidē subdit. Intellect⁹ enī
nat⁹ est diuidere adunata in esse in ea ex quib⁹ cōpo
niẗ. Et in fine cōmenti dicit ꝙ magna est differentia
inter ea q̄ differūt in intellectu ⁊ in esse. ⁊ q̄ differūt in
intellectu tm̄. Et subdit. Multiplicitas ergo in deo nō ē
nisi ī intellectu differētia nō in esse. videreẗ inquā ex
hoc ꝙ cōmentator sensisset tales ꝑfectiōes esse idem
realiter in deo. sꝫ distingui ꝯm rōnem. sed h nō debet
mouere ad ponendū distinctionē talē. qꝛ cōmentator
in ꝑma auctoritate allegata accipit dispositionem ⁊
dispositum ꝓ subiecto ⁊ ꝑdicato ꝓpositiōis q̄ sūt ter/
mini ⁊ nō res extra. vñ dicit ibidē. Cū intellect⁹ cōpo/
nit aliquā ꝓpositionē ex dispositiōe ⁊ disposito in ta/
libus reb⁹ ⁊c̄. constat aūt ꝙ intellect⁹ non cōponit ꝓ
positionē nisi ex terminis ⁊ nō ex reb⁹ ⁊c̄. Et antea di
cit ibidē. Qñ fuerit dispositio considerata ⁊ dispositū
in eis q̄ nō sūt in mā tūc reduciiẗ ad vnā intentionem
oīb⁹ modis. ⁊ null⁹ erit modus q̄ distinguaẗ ꝑdicatū a
subiecto ⁊ disposito. ecce ꝙ ꝓ eodē ponit subiectū ⁊
dispositū. ⁊ ꝑdicatū vocat dispositionē. Et in spāli lo/
quiẗ de ꝓpositiōe in q̄ de deo ꝑdicaẗ termin⁹ concre/
tus. verbi grā: deus ē viu⁹: de⁹ ē sapiēs. ⁊ est intentio
ei⁹ ꝙ in hꝫ ꝓpositiōib⁹ subiectū ⁊ ꝑdicatū supponunt
ꝓ oīo eodē ex pte rei sub alia tñ ⁊ alia rōne. ita ꝙ ꝑdi/
catū ⁊ subiectū differunt rōne. ⁊ sūt noīa synonima. ⁊
qꝛ supponūt ꝓ eodē a pte rei: dicit ꝙ reduciiẗ ad vnū
in eē. Est ergo mens ei⁹ ꝙ vna res habet duo noīa. s. sub/
iectū ⁊ ꝑdicatū. ⁊ duos concept⁹ differētes. sed nō in/
tendit ꝙ res differat a se ipsa rōne. sꝫ solū vna rō ab
alia rōne. Similiẗ cū dicit ꝙ intellect⁹ ē nat⁹ diuidere
⁊c̄. nō intendit ꝙ rē oīo simplicē intellect⁹ sit nat⁹ di/
uidere. sꝫ intendit ꝙ intellect⁹ ē nat⁹ diuidere. i. diui/
sim intelligere. uel diuisa eē cogscere. ⁊ diuisim sigre
q̄ sūt coniūcta uel adunata ī re sicut mā ⁊ forma. ⁊ ꝙ
hec sit eius intentio. patet. nā vbi s dicit. Intellectus
enī nat⁹ ē diuidere adunata in esse in ea ex quib⁹ cō/
poniẗ: quis nō diuidaẗ in esse sicut diuidit māᷓ a for
ma ⁊ formā a cōposito ex mā ⁊ forma. ¶ Ulterius ar/
guiẗ. Si dīna attributa distinguaẗ rōne. aut h erit ꝑ
intellectū compantē diuinā ꝑfectionē ad creaturas ⁊c̄
aut ꝑ intellectū compantē eā ad intra. sꝫ neutra pars
rōnabiliẗ dari pōt. Qꝛ enī nō ꝑma ps. ꝓbaẗ ꝯm Hen/
ricū ⁊ alios. nouē viīs. ¶ Prima talis ē. De⁹ ab eterno
circūscripta oī creatura intellexit eēntiā suā sub rōne
veri. ⁊ voluit sub rōne boni. sꝫ rō veri ⁊ boni. ⁊ silr̄s
sūt rōnes attributales. ergo videẗ ꝙ in deo distinguāẗ ꝑ
cōpationē ad itra circūscripta oī compatiōe ad crea/
turam. ¶ 2ª talis est. Dato ꝙ nō esset possibilis crea/
tura. adhuc verbū in diuinis emanaret ꝑ modū intelle

lectus. ⁊ spūs sctūs ꝑ modū volūtatis. sed hoc nō eēt
nisi voluntas ⁊ intellect⁹ distinguerent̃. alioqn eque
emanaret verbū ꝑ modū volūtatis sicut ꝑ modū in/
tellectus si penit⁹ essent idē. ergo volūtas ⁊ intellect⁹ di/
stinguūt̃ in deo ꝑ cōparationē ad intra. ⁊ non ꝑ com/
parationē ad creaturas. ¶ 3ᵃ talis est. Ubicunq̃ ē re/
perire maiorē differentiā ⁊ minorē. ibi videt̃ q̃ minor
habet ortū a maiori. sȝ i deo ē realis distinctio ꝑsona/
rum q̃ maior est q̃ distinctio attributoꝝ sm rōnē. igit̃
ista reducit̃ ad illā. imo si ꝑma pōt eē in deo sine cōpa
ratiōe ad creaturā. similiter et 2ᵃ. ¶ 4ᵃ talis ē. Si at/
tributa distinguerent̃ per cōparationē ad pluralitatē
realē eoꝝ in creaturis repertā. de⁹ nō diceret̃ bonus
aut sapiēs ⁊ sic de alijs perfectiōib⁹ sm rōnē forma/
lem sed sm causalitatē effectiuā. utpote qꝛ ista diffun
dit in creaturis. sed h̄ est impossibile. qꝛ sm h̄ nō magis
diceret̃ q̃ lapis: cū eque creauit lapidē sicut bonita/
tem creature. ergo attributa non vident̃ distingui ꝑ cō/
parationē ad creaturas sed ꝑ cōparationē ad intra.
¶ 5ᵃ talis ē. Fundamēta emanationū nō distinguūt̃
per cōparationē ad creaturas. sed intelligere est fun/
damentū ipsi⁹ differentie. ⁊ amare ē fūdamentū spi/
ratiōis actiue quib⁹ emanāt diuine ꝑsone. ergo distinctio
amoris ⁊ intellectiōis attendit̃ penes intra ⁊ non per
cōparationē ad creaturas. ¶ 6ᵃ. Si distinctio istaꝝ ra/
tionū non posset assumi nisi ex reali distinctiōe ipsarū
reperta in creaturis. tūc illa q̄ nō distinguūt̃ realiter
in creaturis nō possent distingui rōne in deo. sȝ verū
⁊ bonū in creaturis non distinguūt̃ sm rem sed tm̄ ra
tione. non ergo distinguerent̃ in deo sm rōnē qd̄ ē falsū
cū sint attributa. ⁊ ꝑ ꝯñs falsum est q̃ distinguāt̃ per
cōparationē ad extra. ¶ 7ᵃ est talis. Imꝑfectū actū
habet a perfectior ⁊ non ecōtra. sed rōnes attributales
ꝓut sūt in deo ꝑfecte sunt. perfectior enī est sapiētia
dei q̃ quecunq̃ creata sapientia. ergo distinctio per/
fectionū hꝫ ꝓut est in creatura sumit ortum a distin/
ctiōe sm rōnē que ē in deo ⁊ nō ecōtra. ¶ 8ᵃ talis est.
Causa ꝑcedit effectū. sed hꝫ ꝑfectiōes ꝓut sūt in deo
sunt cause earundē ꝓut sunt in creaturis. ergo distinctio
eaꝝ in deo ꝑcedit earū distinctionē ꝓut in creaturis
nec sumit̃ ab eis. ¶ 9ᵃ talis ē. Intellect⁹ diuin⁹ potest
reducere ad actū quicqd ē in potentia in diuina essen
tia negociando circa ipsam. sed licȝ diuina essentia sit
simplicissima ⁊ apprehēsibilis sub rōne simplicissima
a diuino intellectu. nihilomin⁹ ipsa ē in potētia ad plu
ralitatē attributoꝝ. ergo intellect⁹ diuin⁹ negociādo cir/
ca essentiā simplici intelligētia apprehensam poterit
negociando ad actū reducere multitudinē attributa
liū rōnū. Sic ergo patet q̃ nō pōt dari ꝑma pars diuisio/
nis posite. Sed q̃ nec 2ᵃ pars dari possit arguit̃ sm
Godofredū ⁊ Duran. ⁊ alios. decē medijs. ¶ Primū
est tale. Quecūq̃ aliq̄ differūt alicubi sm rem ⁊ alibi
sm rōnē. differentia eoꝝ sm rōnē accipit̃ a differētia
eoꝝ sm rem. dextrū enī ⁊ sinistrū in aīali differūt sm
rē. sm rōnē ṽo i colūna. ꝓpter qd̄ differētia dextri ⁊
sinistri in colūna ortū habet ab eorū reali differentia
quā hñt in aīali. dextrū enī in colūna non dicit̃ nisi ꝑ
respectū ad aliqd̄ aīal. sed constat q̃ iusticia ⁊ sapiā ⁊
cetera attributa īueniūt̃ in creatura distincta sm rē.
in deo ṽo sm solā rōnē. ergo distinctio eoꝝ sm rōnē sumi
debet in eo a reali distinctiōe eorūdē repta i creatis.
¶ 2ᵐ est tale. qꝛ talis est distinctio int̃ attributa in deo
qualis est inter dispositionē ⁊ dispositū in eo. hñt enī
se attributa ad deū ꝑ modū cuiusdā dispositiōis. quia
videt̃ disponi diuitas ꝑ sapiam iusticiā bonitatē. sed
cōmentator dicit 12°. metaphisice. cōmēto. 38°. q̃ cū
intellect⁹ intelligit dispositionē ⁊ dispositū in deo. nō
intelligit ex eis nola synonima ita q̃ propositio sit sm
nomē nō sm intentionē. sȝ intelligit ea eē differentia
sm assimilationē sicut intelligit multa sm silitudinē.
si enī intellect⁹ nō accepisset dispositionē ⁊ dispositū
in reb⁹ cōpositis. non pōt intelligere nās eoꝝ nec de/
clarare eas. ergo ex dictis cōmentatoris videt̃ q̃ distin/
ctio attributoꝝ accipiat̃ ꝑ intellectū ꝑ cōparationē ad
res materiales in qb⁹ sm rem distinguūt̃. ¶ 3ᵐ est tale
q̃ illud qd̄ sm se ē vnū simplicit̃ si cōsideret̃ tm̄ sm se:
ita hꝫ ꝯsiderari sm vnā rōnē simplicissimā sicut hꝫ eē
vnū simplicissimū. rō enī rei adequat̃. rō quidē albe/
dinis nō excedit albedinē. nec ecōuerso. sȝ deus ē sm
se simplicissim⁹ ⁊ in eē. ergo habet cōsiderari sm vnā sim
plicissimā rōnē. ⁊ ꝑ ꝯñs si habet cōsiderari sm plures
rōnes erit ꝑ cōparationē ad extra. ¶ 4ᵐ est tale. Sic
videt̃ eē de distinctiōe attributoꝝ in deo sicut est de
pluralitate aliorū q̄ differūt sm rōnē in eo. sȝ plurali/
tas ideaꝝ in deo sumit̃ ꝑ cōparationē ad ex. qꝛ distin/
guūt̃ sm formas ⁊ nās repñtatas. ergo distinctio attri
butoꝝ accipiet̃ ꝑ cōparationē ad creaturas. ¶ 5ᵐ est
tale. Sic distinguūt̃ attributa in deo sicut itellect⁹ ē
apt⁹ nat⁹ distinctionē ponere. sȝ intellect⁹ non ē apt⁹
nat⁹ ponere distinctionē sm rōnē in eo qd̄ ē idē sm rē
nisi ex aliqb⁹ q̄ sunt plura sm rem. sicut pȝ q̃ rationē
gnīs ⁊ differētie accipit ex diuersis sm rē. utpote ex
apparētib⁹ uel opationib⁹. eadē enī albedo concipit̃
sub rōne coloris ex motiōe visus ⁊ sub rōne albedinis
ex h̄ q̃ est disgregare visū. ⁊ simılit̃ rōnale ⁊ aīal diffe
runt in hoīe ꝑ ratiocinari ⁊ sentire. igit̃ intellectus di/
stinctionē attributoꝝ nō cōcipit in deo nisi ꝑ cōpa/
tionē ad aliq̄ realiter distincta. ¶ 6ᵐ ē tale. Ubicūq̃ ē
pluralitas sm rōnē ibi requirūt̃ tria. primū est res cir/
ca quā est talis pluralitas tanq̃ fūdamētū aliꝰ rōnū
ne intellect⁹ sit van⁹. 2ᵐ est aliq̄ diuersitas ad quam
illud vnū compet̃. qꝛ rō vni⁹ sm q̃ cōsideraē in se nō
ē nisi vna. 3ᵐ ṽo est apprehēsio intellect⁹ reducentis
in actū circa ipsam rem hꝫ rōnes. q̃s quidē impossibi/
le est ut reducat nisi ꝓpter diuersitatē alibi repertā.
⁊ hoc patet. tū qꝛ cōmentator 12°. metaphisice. cōmē/
to. 38°. dicit expsse q̃ si intellect⁹ nō accepisset dispo/
sitionē ⁊ dispositū vbi realit̃ distinguūt̃ non posset in/
telligere nec declarare nās eaꝝ. tū qꝛ oportet q̃ a re
ortum habeat q̃ aliq̄ res sm diuersas rōnes obiecti/
uas obijciat̃ intellectui ⁊ alia nō obijciat̃. cū ṽo h̄ non
habeat ex se res simplicissima oportet q̃ h̄ habeat qa
compabilis ē ad plura. alia ṽo nō est. tū qꝛ sicut se hꝫ
ens rōnis ad ens reale. sic se hꝫ pluralitas rationis ad
pluralitatē realē. ꝯstat aūt q̃ ens rōnis habet ortū ab
ente reali. ⁊ ꝑ ꝯñs pluralitas rationis habet ortum a

pluralitate reali. sed ꝯstat ꝙ in deo ē vltimō pmū. s. fū
damentū. qđ est oīo vnū ⁊ idē. nō aūt est ibi 2m. s. plu/
ralitas realis. ḡ intellect⁹ in accipiēdo distinctionē at
tributoꝝ oportet ꝙ recurrat ad pluralitatē eoꝝ rea/
lem existentē in creatis. ¶ 7m est tale. Intellect⁹ in ac/
cipiēdo hꝫ se passiue. aut igit̄ reducitur ad plures con/
ceptiones a re vna simplicissima. aut a plurib⁹ rebus
correspondentib⁹ illis plurib⁹ conceptiōib⁹ alibi q̄ꝫ in
illa re simplici. aut ab ipsomet intellectu. Sed nō pōt
dici ꝙ a seipso cū sit passiua. ⁊ idem nō reducat se de
potentia in actū. nec reduci pōt ab illa simplicissima.
nā ab vno inq̄ꝫtū vnū non ꝓuenit nisi vnū. ḡ relinq̄t
ꝙ reducat̄ ex distinctiōe reali alibi. ⁊ p ꝯñs distincti/
onē attributoꝝ ꝺm rōnē accipit intellect⁹ inde ex re/
ali distinctiōe eorūdē repta in creatura. ¶ 8m est tale.
Omnis distinctio rōnis aut consequit̄ intellectū sim
pliciter apprehendētē. aut intellectū cōponentē ⁊ di
uidentē. sed oīs distinctio rōnis in itellectu apprehē/
dente simplicia ortū habet a reali distinctiōe medioꝝ
puta speꝝ uel saltē actus intelligendi. Similiter oīs
distinctio rōnis in intellectu componente ⁊ diuidēte
ortū habet ex h̄ ꝙ p̄dicatū nō cōuenit subiecto inq̄ꝫtū
hꝫ. certū est aūt ꝙ semp conuenit ꝓpter distinctionē
realem eorundē. vñ sapia inq̄ꝫtū diuina est iusticia. in
gnāli aūt nō. eo q̄ alicubi realiter distinguit̄. ḡ oīs di/
stinctio rōnis ortū habet a distinctiōe reali. ⁊ p ꝯñs ex
pluralitate attributorū reperta ꝺm rem in creaturis
sequit̄ eorūdē distinctio ꝺm rōnē in deo. ¶ 9m est. Di/
stinctio rōnis nisi sit vana ⁊ falsa oportet ꝙ habeat fū
damentū in re. licȝ sit ab intellectu cōpletiue. sed di/
stinctio attributorū est ꝺm rationē. nec habet in diuina
essentia sufficiens fūdamētū. qđ patet ex hoc ꝙ ipsa.
nullo modo est plures nec actu nec formaliter sicut
claret. nec potētia seu virtualiter. si enī nihil p̄ter deū
eēt nec esse posset: attributa nec eēnt plura virtualit̄
ꝓ eo enī dicūt̄ virtualiter contineri in deo. q2 in crea
turis diffundūt̄ ⁊ participant̄ distincta realiter. ex h̄
enī dicim⁹ ꝙ de⁹ continet vnitiue virtualiter ac emi/
nenter pfectiōes reptas in creatis. ⁊ ita si nō eēnt sal/
tem possibiles creature nulla esset in deo continētia
virtualis. ḡ relinquit̄ ꝙ differētia attributoꝝ ꝺm ra/
tionē non esset sufficiēs fundamentū in deo nisi com/
paret̄ ad creaturas. ¶ 10m est tale. Nihil impfectionē
includēs est absolute in diuinis. sed solū i compatiōe
ad creaturas. sicut pꝫ de diuina essentia que hꝫ rōnē
idec q̄ dicit quid limitatū. ⁊ p ꝯñs quodāmō imperfe/
ctū ex habitudine ad creaturas. sȝ distinctio attribu/
toꝝ quandā impfectionē includit. q2 quādā limitatio
nem diuine pfectiōis q̄ i se illimitata ē. distinctio etiā
per absoluta videt̄ importare imperfectionē. non sic
aūt distinctio p relatiōes. q2 relatio non dicit pfectio/
nem nec impfectionē. ḡ distinctio attributoꝝ nō acci/
pit̄ in deo nisi per respectū ad creaturas. sic ḡ patet
ꝙ neutra ps p̄fate diuisiōis dari pōt. ⁊c̄. Seq̄t rñsio
ad argumēta ista facta ante oppositū ⁊ p⁹ oppositū.

Ad argumenta cōtra pmā ꝯñē di/
cit̄. Ad pmū
qdē negat̄ hoꝝ. distinctio enī psonaꝝ diuinaꝝ non psup/
ponit distinctionē itellect⁹ ⁊ volūtatis in deo. licȝ enī
fili⁹ ꝓducat̄ per modū intellect⁹ uel nāe. nō aūt spūs
sanctus. sed poti⁹ per modū voluntatis añ oēm actū
intellect⁹ negociantis circa distinctionē attributorū
diuinoꝝ. nō sequit̄ ex h̄ ꝙ intellect⁹ ⁊ voluntas distin/
guant̄ in deo añ oēm actū intellect⁹. sed sufficit ꝙ añ
oēm actū intellect⁹ sit intellect⁹ in deo ⁊ sit voluntas
in deo realit̄ ⁊ formaliter seu in actu ⁊ res q̄ est intelle
ctus ⁊ volūtas. s. diuina eēntia. non ex h̄ ꝙ intellect⁹ sit
volūtas. nec ex h̄ ꝙ volūtas sit intellect⁹. h̄ solo enim
posito aliqd cōuenit ei ut ipsa est intellect⁹ qđ nō ꝯue/
nit ei ut ē volūtas. s. eē p̄ncipiū q̄ gignit̄ verbū. h̄ aūt
nō infert distinctionē aliquā actualē in diuina essentia
sȝ solū est signū limitatiōis ipsi⁹ ad aliquē modū pfe/
ctiōis ⁊ cōtinētie supereminētis perfectionū in crea/
turis distinctaꝝ. q2 nō solū hꝫ in se modū pfectionis q̄
cōpetit intelligenti ut intelligēs ē. imo modū pfectio/
nis q̄ cōpetit volūtati ut volens ē. cōcedit̄ tñ ꝙ illud
bñ infert ꝙ in diuina eēntia añ oēm actū intellect⁹ est
inchoata distinctio rōnis attributoꝝ. sic linea inchoa/
tur in pūcto ⁊ relatio in fūdamēto. ⁊ signū in signato.
¶ Ad 2m dicit̄ ꝙ aliqđ ꝓductiuū esse eiusdē rōnis po
test dupliciť intelligi. Primo mō q2 ē limitatū ad cer/
tū modū perfectiōis specifice. ita ꝙ est talit̄ perfectū
⁊ nō alio mō. utputa si aliqđ ꝓductiuū eēt intellect⁹ ⁊
nō volūtas aut ecōtra. 2⁰ mō q2 licȝ nō sit limitatū ad
aliquā spēm pfectiōis. imo sit penit⁹ illimitatū ad om
nem modū ⁊ gen⁹ ⁊ speciē pfectiōis. tñ non hꝫ aliquā
pluralitatē aut diuersitatē rōnū pfectionaliū in actu
⁊ sic remanet vnū ⁊ indiuisū ⁊ idē in perfectiōe ⁊ rōne
pfectiōis. Tūc dico ꝙ añ oēm actū itellect⁹ eēntia di
uina ē vni⁹ rōnis 2⁰ mō nō aūt pmo mō. Dico vlteri⁹
ꝙ ꝓductiuū vni⁹ rōnis 2⁰ mō cuiusmodi ē eēntia di/
uina pōt esse determinatū ad certā pluralitatē ꝓdu/
ctionū. s. intellect⁹ ⁊ volūtatis. Nec valet ꝓbatio. q2
ꝓcedit de ꝓductiuo vni⁹ rōnis pmo mō. ¶ Ad 3m di/
cit̄ ꝙ nō concludit nisi ꝙ añ oēm distinctionē factā p
intellectū de⁹ est bñs ⁊ intelligēs ⁊ volēs. sȝ h̄ cōce/
so nō seq̄t ꝙ intelligere ⁊ velle differāt in deo. ¶ Ad
4m negat̄ hoꝝ. dico ꝙ bene stāt simul ꝙ oīs pfectiōis
mod⁹ sit in deo ⁊ ꝙ diuine perfectiōes nullo mō dif/
ferant in deo. sȝ sint oīo idipsū qđ diuinitas. Nec va/
let pma improbatio hui⁹. Dico enī ꝙ in deo non ē nisi
vna pfectio illimitata ⁊ extra gen⁹. nec ē in mūdo nisi
vna perfectio simplicit̄ vocādo perfectionē simplicit̄
actū cui null⁹ modus pfectiōis deest. nec aliq̄ impfe/
ctio adest. ⁊ illa est diuina eēntia. sūt tñ multe pfectiōes
simplicit̄ in creatis ad aliū sensū vocādo. s. pfectionē
simplicit̄ actū q̄ ꝺm suā rōnē nullā includit impfectio/
nem licȝ inq̄ꝫtū hꝫ nō icludat oēm perfectionē. ita ꝙ
talis act⁹ ꝺm suā rōnē melior est oī actu q̄ habet rōnē
oppositā. ⁊ isto mō esse intelligētē dicit pfectionē sim
pliciter. q2 meli⁹ est eē intelligentē q̄ꝫ eē nō intelligen
tem. Similiter nec valet 2a improbatio ut patet. con
cedit̄ enī ꝙ in creaturis nō ē aliq̄ perfectio simplicit̄
pmo mō. sed rō nō ꝓbat qn pfectio simplicit̄ 2⁰ mō sit
in creatura. Similit̄ inanis ē 3a improbatio. licȝ enim
actus limitat⁹ ad genus uel spēm posset secū distin/

ctioné ab oī actu q̄ ſm ſuā rōnē non eſt alteri⁹ ſpeciei
ſicut ſapiā q̄ eſt in genere a iuſticia q̄ eſt in genere. nō
tñ oportet q̄ hſit verū de actu illimitato. ⁊ iō intelle/
ctus diuin⁹ nō reqrit ſepationē a diuina volūtate. qꝛ
diu⁹ intellect⁹ nō ſolū eſt intellect⁹. imo ē voluntas ⁊
ſapia ⁊ iuſticia ⁊ ſic de ceteris. Et iſta ſolutio ꝯformis
ē ei qđ dicꝭ ſcūs Tho. de potentia dei. q. 8. arti. 2⁰. ad
pmū. vbi ſic ait. Nulla ſuba q̄ eſt in genere pōt eē re/
latio. qꝛ eſt diffinita ad vnū gen⁹. ⁊ p ꝯñs excludiꝭ ab
alio genere. ſed eēntia diuina nō eſt in genere ſube ſed
ē ſupra oē gen⁹ cōpꝛehendens in ſe oīuꝫ generū pfe/
ctiones. vñ nihil pꝛohibet illud qđ eſt relatiōis in ea in/
ueniri. hec ille. Ita dico i pꝓpoſito de actu extra gen⁹
ſicut ipſe dicit de ſuba extra gen⁹. Similiꝭ caſſa ē 4ᵃ
iꝓbatio. fūdaꝭ eni in iſta ꝯña falſa: in deo ſūt dicte
pfectiōes. ḡ ſūt ibi diffinitiōes eaꝝ. ad hūc ſenſū q̄ ſa
piētia q̄ ē i deo ſit diffinibilis. ſm eni q̄ dicꝭ ſcūs Tho.
de potētia dei. q. 7. arti. 5⁰. dicꝭ Dionyſi⁹ 2⁰. ca⁰ de diui.
noib⁹ q̄ diuinitas oia ſimpliciꝭ ⁊ incircūfinite in ſeipſa
exiſtētia pꝛeaccipit. ⁊ iō ex diuerſis cōuenienꝭ laudaꝭ ⁊
noiaꝭ. ⁊ ſimiliter dicit q̄ pfectiōes q̄ in creaturis ſūt
ſm diuerſas formas deo attribuūꝭ ſm ei⁹ ſimplicem
eēntiā. Incircūfinite dicit ad oſtendēdū q̄ nulla pfe
ctio in creaturis inuēta diuā eſſentiā compꝛehendit. ut
ſic intellect⁹ ſub rōne illi⁹ pfectiōis in ſeipſo deū diffi
niat. hec ille. Similiꝭ pma pte. q. 13. arti. 5⁰. dicit ſic. Cū
aliqđ nomē ad pfectionē ptinēs dicꝭ de creatura ſi/
gnificat illā pfectionē ut diſtinctā ſm rōnē diffinitio/
nis ab alijs. puta cū hoc nomē ſapiēs de hoīe dicꝭ. ſi/
gnificam⁹ aliquā pfectionē diſtinctā ab eſſentia hoīs
⁊ a potētia ⁊ ab eſſe ipſi⁹. ⁊ ab oib⁹ hōi. ſed cū h nomē
de deo dicimus nō intendim⁹ ſigre aliqđ diſtinctū ab
eſſentia uel potētia uel eē ipſi⁹. ⁊ ſic cū hoc nomen ſa/
piens de hoīe dicꝭ quodāmō circūſcribit ⁊ cōpꝛehē/
dit rem ſigtā. nō aūt cū dicꝭ de deo. ſed relinqt rem
ſigtā ut incompꝛehenſam ⁊ excedētē noīs ſignificatio/
nem. hec ille. Ex quib⁹ oib⁹ patet q̄ intellect⁹ uel vo/
luntas pꝛut eſt in creaturis ſit qđ diffinibile. ⁊ p nomē
ſuū circūſcriptibile. nō tñ cū dr̄ de deo. nec. n. h nomē
volūtas nec rō uel diffinitio quā ſigt diffinit volūta/
tem dei. ſed relinqt eā incōpꝛehenſam ⁊ indiffinitam
licꝫ illa diffinitio ſit ſimilitudo quedā diuine volūtatis:
deficiens tñ ⁊ inadequata. Ultima deniqꝫ impꝛoba/
tio nulla ē. licꝫ eni in deo ſit rō ſapie ⁊ rō intellect⁹ ⁊c̄.
non tñ oportet q̄ q̄libet rō ibi habeat talem vnitatē q̄
ſit indiuiſa in ſe ⁊ diuiſa ab alijs rōnib⁹ añ opus intel/
lect⁹. tū qꝛ tales rōnes nō ſūt ſubiectiue in deo. ſed in
intellectu creato licꝫ ſint in deo ut in exēplari quodā
quodāmō ⁊ fūdamētaliter. ⁊ iō ſicut iſte rōnes ſūt ibi
añ cōſiderationē itellect⁹ fūdamētaliꝭ. ita tales vni/
tates ⁊ diſtinctiōes ſūt ibi fūdamētaliꝭ. ſ. diſtinctio ra
tiōis i actu aut in itellectu diſtinguēte vnā pfectionē
ab alia. tum qꝛ cōceſſo q̄ ibi ſit actualiꝭ rō bonitatis
⁊ rō volūtatis añ actū intellect⁹. vocādo rōnē bonita
tis nō ipſam cōceptionē formatā p intellectū. ſꝫ illud
qđ correſpondet ei in deo. tūc diceretꝭ q̄ ibi nō ē niſi
vnica rō. ⁊ iō nō pꝛobaꝭ ex h q̄ ibi ſint multe vnitates
ſecū ferētes diſtictiōes. Ad illud Auicen. de equini/
tate dicꝭ q̄ equinitas diffinibilis non eſt niſi equini/
tas. ⁊ ita dicꝭ de oī qdditate. verūtñ in diuinis nō ē pꝓ/
pꝛie diffinitio nec cognoſcim⁹ quid ē diffinitiue. ¶ Ad
5ᵐ dico q̄ deū diſtincte cōcipe intuitiue bonitatē ſuā
⁊ iuſticiā ſuā pōt dupliciter intelligi. Pꝛimo mō ſic q̄
de⁹ concipiat ⁊ intueaꝭ bonitatē ſuā ⁊ iuſticiā ſuā ha/
bere diſtinctionē ad inuicē ex nā rei ⁊ videat in q̄ vna
differt ab alia. uel q̄ alia intuitiōe intueaꝭ vnā ⁊ alia
aliā. ⁊ ſi hᵒᶜ iſto mō intelligaꝭ neganda ē. ⁊ arguēs pe
tit illud qđ eſt in pꝛincipio. 2⁰ pōt illud itelligi ſic q̄ de⁹
intelligit ⁊ intueꝭ quālibet ſuā pfectionē nō ꝯfuſe nec
ſolū in vlī. imo in vltima actualitate. licꝫ ſua cognitio
nō ſit vlis nec pticularis. ⁊ ſic cōcediꝭ hᵒᶜ. ſ. q̄ de⁹ in/
tueꝭ diſtincte ſuā bonitatē ⁊ diſtincte ſuā veritatē. ⁊
ſic de alijs. ſed ad hūc ſenſū negaꝭ aᵒᶜ. nō eni oportet
q̄ illo mō q̄ videntur diſtincte ſint diſtincta ex nā rei.
¶ Ad 6ᵐ dico q̄ aᵒᶜ diſtinguēda eſt. aliqđ eni pꝛedicatū
pōt alicui ſubiecto dupliciꝭ conuenire. Uno mō ſic q̄
inſit toti ⁊ totaliter ſic q̄ nō pōt iueniri res eadē ſubie
cto qn illi pꝛedicatū inſit. Alio mō. qꝛ pꝛedicatū ineſt toti
ſubiecto ſꝫ non totaliꝭ. qꝛ licꝫ inſit ei. tñ aliq̄ res ē eadē
ſubiecto cui non ineſt pꝛedicatū. Et ſicut diſtinctū ē de
ineſſe. ita pōt diſtingui de ſuo oppoſito. ſ. nō ineſſe uꝭ
negari. aliqđ eni pꝛedicatū pōt negari ab aliq̄ ſubiecto
toto ⁊ totaliter. ⁊ pōt negari de toto ſed nō totaliter.
iſta aūt diſtinctio forte raro habet locū vbi ſubiectū
eſt qđ limitatū ad gen⁹ uel ſpeciē. ſed vbi ē qđ illimi/
tatū ⁊ ex gen⁹ diſtictio multū valet. Dico tñ i pꝓpoſito
q̄ ſi aᵒᶜ argumēti intelligaꝭ ſic. ſ. q̄ in q̄cunqꝫ ſigno cō
tradictoria pꝛedicata cōueniūt aliqb⁹ pꝓ eodē ſigno ſūt
multa ⁊ diſtincta. ſi inquam intelligiꝭ q̄ ꝯdictoria eis
iſto mō cōueniūt q̄ vnū ꝯdictorioꝝ cōuenit iſti toti ⁊
totaliꝭ. ⁊ aliud cōuenit illi toti ⁊ totaliꝭ mō pꝛepoſito.
certe tūc oportet q̄ illa ſuba qb⁹ ꝯdictoria dicto mō
cōueniūt diſtinguaꝭ nō ſolū ex nā rei. imo realiꝭ. ſꝫ ſi
vnū ꝯdictorioꝝ cōuenit iſti ſubiecto toti licꝫ nō tota/
liter. ⁊ aliud ꝯdictoriū cōuenit illi ſubiecto toti ſed nō
totaliter. nō oportet q̄ pꝓ eodē ſigno h ſubiectū diſtin
guaꝭ ab illo aliqua diſtinctiōe reali. imo ſufficit q̄ ſint
diſtinguibilia p intellectū ⁊ nō actu diſtincta. tūc dico
q̄ hᵒᶜ intellecta ad ſenſū in q̄ aᵒᶜ cōcediꝭ eſt falſa. licꝫ
eni hec ꝯdictoria eē pꝛincipiū generādi: non eſſe pꝛinci/
piū generādi. cōueniāt intellectui ⁊ volūtati diuine. nō
tñ aliqđ illoꝝ cōuenit intellectui aut volūtati totaliꝭ.
nā licꝫ ſit veꝝ q̄ intellect⁹ ē pꝛincipiū generādi verbū
nō tñ ē ita q̄ qcqđ eſt idē intellectui ſit pꝛincipiū gene/
randi verbū. nā ſpūs ſcūs ē idē intellectui. ⁊ ſimiliter
fili⁹. ⁊ ſimiliꝭ volūtas iuſticia ⁊ hōi. qb⁹ non cōuenit di/
ctū pꝛedicatū. ⁊ ita licꝫ illud cōueniat ſubiecto nō tñ to/
taliter. Eodē mō dicꝭ q̄ hoc pꝛedicatū nō ens pꝛincipiū
generandi verbū. licꝫ cōueniat volūtati nō tñ totaliꝭ
Iſta ſolutio tenet in diuinis ſi conſimile argumētum
fiat de eſſentia diua ⁊ de relatiōe: ſic arguēdo. Ante
oēm actū intellect⁹ ꝯdictoria eis cōueniūt. qꝛ eēntia
eſt tres pſone. relatio nō eſt tres pſone. eēntia nō ge/
nerat. pater gnāt ⁊c̄. Patet eni q̄ dato q̄cūqꝫ pꝛedica/
to qđ cōuenit eēntie ⁊ negaꝭ de relatiōe uel perſona
tale pꝛedicatū nō cōuenit eſſentie toti ⁊ totaliter. nec

aliqd conueniēs relatiōi uel psone negat̄ de essentia
tota ꝛ totalit̄. Et si dicat̄ ꝙ eēntia ꝛ relatio differunt
ex nā rei. ꝛ iō pdicata ꝯdictoria realia eis pn̄t conue-
nire. dicit̄ ꝙ responsio nō valet. sicut enim tu dicis ꝙ
ad h̄ ꝙ pdicata ꝯdictoria realia dicta de aliqbus ar-
guūt distinctionē eoꝝ ex nā rei. nec sufficit distinctio
rōnis. Ita ego dicā ꝙ nō sufficit aliq̄ distinctio minor
distinctiōe reali. nec tu plus poteris arguere ꝯ me q̄s
ego ꝯ te. Dico igit̄ ut pus ꝙ pdicata ꝯdictoria ꝯueni-
entia aliqb⁹ totis ꝛ totalit̄ arguūt int̄ illa distinctionē
realē. s; si illis ꝯueniāt nō totalit̄ nullam distinctionē
arguūt in re s; solū in intellectu actualē uel potētia-
lem. Sciēdū tn̄ ꝙ aliq̄ eē distincta sm̄ rōnē dicit̄ nō
solū qꝛ actualit̄ distinctio eoꝝ fabricata est p intelle-
ctū. s; qꝛ fūdamētū dicte distinctiōis ē in re. s. illimita-
tio ad gen⁹. ꝛ plena pfectio ꝛ vn̄itas in actualitate. vn̄
sicut nullo intellectu ꝯsiderāte tn̄ lapis ꝛ lignū sūt di-
stinctaꝝ rōnū ꝛ specieꝝ. qꝛ adhuc hn̄t sufficiēs funda
mentū illaꝝ rōnū ꝛ intentionū. ita diua volūtas ꝛ in-
tellect⁹ pn̄t dici distincta sm̄ rōnē ab eterno: q̄uis tūc
null⁹ intellect⁹ formet distinctas rōnes de illis. vn̄ p-
pter debilitatē dicte distinctiōis sufficit eā eē in potē-
tia ad h̄ ꝙ denoiet aliq̄ eē distincta. vn̄ aliq̄ differunt
spē ꝛ genere nulla re existēte q̄ sit actualiter genus aut
actualit̄ spēs. Et silit̄ sciendū ꝙ sm̄ Petꝝ de palude
distinctio rōnis pōt dici eē actu ab etno. qꝛ ad h̄ ꝙ en-
tia rōnis sint in actu sufficit ꝙ actualit̄ intelligant̄. cū
igit̄ de⁹ ab etno intelligat oēm distinctionē factibilē
p intellectū creatū ꝛ oēs ꝯcept⁹ formales de sua eēn-
tia. iō attributa dici pn̄t ab etno distincta sm̄ rōnē nō
solū distinctiōe potētiali imo distinctiōe actuali rōnis
s. intellecta a deo. ꝛ illa distinctio l; sit actualit̄ qn̄ for-
mant̄ distincte rōnes p intellectū creatū de diuis at-
tributis. qꝛ tūc nō solū ē actu ut itellectū i intelligēte
quō ē ab etno in deo. imo ē actu sicut in pximo fūda-
mēto. s. i rōnib⁹ formatis p intellectū creatū. tn̄ ipsa ē
actu ab etno ut itellecta a deo. nec ē alicubi subiecti-
ue: sicut nec aliqḋ ens rōnis. Sciēdū etiā ꝙ ppꝛie lo-
quēdo cū alterū ꝯdictorioꝝ nihil ponat in rerū nā cū
sit negatio. nec sit extremū oppositiōis nisi sm̄ rōnē. ꝛ
nec illa oppositio sit ex̄ siam i actu cū nō habeat duo
q̄dā extrema realia. iō iproprie dr̄ ꝙ ꝯdictoria conue-
niāt aliqb⁹ circūscripta oi ꝯsideratione intellect⁹ nisi
fūdamētalit̄ ꝛ i potētia. vn̄ sicut extrema illi⁹ opposi-
tiōis sūt duo p itellectū diuū uel creatū. ita ꝙ illa op-
positio ē actu p intellectū. deniq̄ ꝙ illa duo extrema
ut duo sūt ꝛ ut opposita sūt ꝯueniāt aliqb⁹. ꝛ ita ꝯdi-
ctoria. nō exigūt in illis de qb⁹ dicūt̄ uel qb⁹ ꝯueniūt
maiorē distinctionē q̄s rōnis. sicut ꝛ illoꝝ oppositio est
p itellectū in actu. ꝯdictoria eni inq̄tū h; sola ratiōe
distinguūt̄. nō eni negatio realit̄ distinguit̄ ab aliquo
ppꝛe loquēdo. qꝛ distinctio realis ē habitudo realis. ꝛ
reqrit saltē realitatē in q̄libet extremo. Sic g̊ pꝫ ꝙ ar
gumentū istud ē satis debilit̄ fūdatū. ¶ Ad 7m dr̄ ꝙ
nulla pfectio q̄ sit in deo formalit̄ ē diffinibilis cū nec
sit in gn̄e nec h; differētiā nec sit qd finitū entitatiue.
vn̄ scūs Tho. p̄ sen. dis. 2. q. 1. arti. 3°. Ratio inqt sapie
q̄ de deo dicit̄. ē illud qḋ ꝯcipit̄ de significatiōe hui⁹

nois sapia q̄uis ipsa diua sapia diffiniri nō possit. Itē
dis. 22. q. 1. arti. p̄. ad 2m. exponēs illud Aug. De⁹ qui
oēm formā subterfugit intellectui perui⁹ eē non pōt.
sic dicit: Quācūq̄ formā intellect⁹ ꝯcipiat de⁹ sub-
terfugit illā sua eēntia. si eni intellect⁹ nr̄ apprehēdat
sapiam. ipse de⁹ in sapia sua excedit oēm sapiam a no
bis intellectā. ꝛ iō concludit ꝙ nō est ꝑui⁹ intellectui
nr̄o ita ꝙ in ipsū ire possit pfecte comphendēdo. ppꝛ
qḋ etiā Dionysi⁹ dicit ꝙ q̄cqd de ipso affirmam⁹ pōt
etiā de ipso negari. qꝛ nō cōpetit sibi sm̄ h̄ ꝙ nos intel-
ligim⁹ ꝛ noie sigm⁹ sed excellenti⁹. hec ille. Ex q̊ pꝫ ꝙ
nullū attributū sm̄ ꝙ ē in deo ē diffinibile. dico tn̄ ꝙ
bonitas h; aliā rōnē a rōne intellect⁹. illa aūt rō nō ē
diffinitio dicte bonitatis. sed quedā impfecta simili-
do. Et si arguit̄ de illa rōne sicut arguit̄ de diffinitio-
ne. respōdet scūs Tho. de potētia dei. q. 8. arti. 2° vbi
p⁹ q̄s arguit loco xi°. sic dicēdo. Relatio ꝛ eēntia dif-
ferūt saltem rōne in diuinis. sed vbi ē diuersa rō siue
diffinitio ē diuersū eē. qꝛ diffinitio est oratio indicans
qd est eē. g̊ aliud erit eē subē ꝛ aliud eē relatiōis in di-
uinis. g̊ relatio ꝛ suba differūt sm̄ eē. ꝛ ita realit̄. Re-
spondet: dicēdū inqt ꝙ in diuis nullo modo est eē nisi
eēntie. sicut nec intelligere nisi intellect⁹. ꝛ ppꝛ h̄ sicut
in deo est tn̄ vnū intelligere ita ꝛ vnū eē. ꝛ ideo nullo
mō ꝯcedendū ē ꝙ aliud sit eē relatiōis ꝛ aliud eēntie.
rō aūt nō sigt̄ eē s; eē qd. i. qd aliud ē. sicut de puncto
pōt dici ꝙ ē sic pncipiū ꝛ finis. h̄ ille. Ita dicā i pposito
de attributis ꝙ due rōnes attributoꝝ dicūt qd ē res
nec tn̄ sequit̄ ꝙ dicāt duo eē uel duas q̄dditates pre-
sertim qn̄ neutra rō pfecte dicit qd rei. s; solū qd nois
cuiusmodi ē in pposito. nā cū bonitas diua sit diuina
eēntia si aliq̄ diffinitio dicēs pfecte qd rei daret̄ de di-
uina bonitate: illa cōprehēderet in se rōnes oīuꝫ pfe-
ctionū diuaꝝ. s; rō bonitatis in q̄ concipim⁹ deū. l;
pfecte exp̄mat qd nois bonitatis. non tn̄ qd ē res quā
dicim⁹ bonitatē in deo. diffinitiōes g̊ q̄s intellect⁹ nr̄
format ad intelligendū diuā pfectionē nō sūt ppꝛie
diffinitiōes diuaꝝ pfectionū: nec rōnes pfecte ipsaꝝ
sic nec aliqḋ nomē a nobis ipositū ē ppꝛe nomē dei lo-
quēdo de ꝯcretis attributalib⁹. vn̄ scūs Tho. de potē-
tia dei. q. 7. arti. 5°. ad 5m. exponēs illud qḋ dicit̄ i lib°
de causis. Causa p̄ma nō noiat̄ nisi noie causati p̄mi
qḋ est itelligētia. sic ait. De⁹ noiat̄ noie sui causati. qꝛ
nomē qḋ sui causati subam sigt̄ sibi nō potest attribui
diffinitiue sm̄ quē modum nomen sigt̄. ꝛ sic h̄ nomen
q̄uis aliq̄ mō ꝯueniat ei ut nomē ei⁹. quia illud quod
sigt̄ nomē est diffinitio. causato h̄o cōuenit ut nomen
ei⁹. Et ibidē 9° loco arguit sic. Significare subam est
sigre h̄. ꝛ nihil aliud sm̄ p̄hm. 8° metaphisice. si g̊ hoc
nomen bonū sigt̄ diuā subam. nihil erit i diuina suba
qḋ nō significet̄ h̄ noie. sicut nihil est i hūana suba qḋ
nō significet̄ h̄ noie hō ꝛc̄. Et r̄ndet. Ratio inqt ista p-
cedit de eo qḋ sigt̄ subam diffinitiue uel circūscripti-
ue. sic aūt nullū istoꝝ noiuꝫ sigt̄ diuā subam. hec ille.
¶ Ad 8m negat̄ ꝯn̄a. nec valet pbatio. dico eni ꝙ l;
quelibet rō seu quilibet concept⁹ attributalis signifi-
cet totā diuā eēntiā ꝛ pfectionē. non tn̄ totalit̄ eā re-
presentat. nec q̄cqd ē in re sicut cōcept⁹ bonitatis re-

presentat pfectionē diuinā totā id est non solū ptē eius
sed nō representat eam totaliter. qz non repñsentat in-
tellectū. nec relatiões que sunt in deo. vñ scūs Tho.
pma pte. q. 28. arti. 2°. ad 3m. sic ait. Si in pfectiōe di-
uina nihil plus contineret ꝙ qđ signt nomen relatiuū.
sequit ꝙ esse ei° eēt imperfectū. utpote ad aliud se hñs
sicut si nō cōtineret ibi plus ꝙ qđ noie sapie signatur. nō
esset aliqd subsistēs. sed qz diuine eentie pfectio maior
est ꝙ qđ significatiōe alicui° nois cōprehēdi possit. nō
sequit si nomē dictū de deo nō signt aliquid pfectū ꝙ
diuina eentia habeat esse imperfectū. qz dina essentia
cōprehendit in se oiuz generū pfectiones. hec ille. Et
q. 13. arti. 4°. ad 2m. Ratiões ingt plures hoꝝ noiuz. s.
attributaliū nō sūt casse quasi vane. qz oib° eis corre-
spōdet vnū simplex p oia hꝫ multiplicit et ipfecte re-
presentatū. Idē ponit de potētia dei. q. 7. arti. 6°. Et
si dicat quō stant ista simul ꝙ vn° cōcept° repñsentet
dinā eentiā totā et tñ nō repñsentet qcqd est dina eēn-
tia. et si non repñsentet qcqd est dina essentia. igit aliqd
repñsentat et aliqd nō. et ita dina essentia continet in se
multa absoluta distincta realiter. et sic nō est sūme sim-
plex. dicit ꝙ ista ɔña nō valet: iste cōcept° puta ratio
sapie repñsentat aliqd qđ est dina essentia et nō repñsen-
tat. s. intellectū diuinū. ꝗ intellect° quem nō repñsentat et
sapia quā repñsentat sūt due res realit distincte. sicut
nō sequit: in diuinis est res q generat et ē ibi res q non
generat. igit res ista et illa realiter distinguūt ab inui-
cem. s. psona et essentia. Similit si sic dicat: rō bonita-
tis nō repñsentat qcqd est deus. igit in deo est aliquid
aliud ꝗ illo qđ repñsentat p illā rōnē. et illa sapia ē aliud
a dina bonitate. dico ꝙ ɔña nō valet. sicut nō sequit:
nō ois res q est pater gnāt. ꝗ in pře ē alia res ab illa q
gnāt. nō eni cōcludit ibi alietas realis ſ3 rōnis. ¶ Ad
9m dicit ꝙ si Aug° alicubi dicat magnitudinē diuinā
et veritatē dinā esse equales. exponēdū ē negatiue. s.
ꝙ nō sūt inequales. Similit dico ꝙ cū illatio, pbatio
demōstratio sint act° intellect°. ex talib° nō pōt argui
distinctio in reb°. sicut si ex hoc ꝙ sortes ē aial infert
ꝙ sortes est suba. nō pōt cōcludi ꝙ aial distinguat a
suba sortis. ¶ Ad 10m negat h°. Diuinitas eni non di-
cit pelag° sube infinite, ppt aliquā distinctionē abso-
lutoꝝ in ipsa. sed qz est illimitata nō cōclusa in genere
uel spē. ſ3 oiuz generū pfectiões vnitissime includēs
sicut eni dicit scūs Tho. in tractatu de esse et essentia
deus ꝙuis sit eē tm. nō oportet ꝙ ei deficiāt reliq pfe
ctiões et nobilitates. imo habet oēs pfectiões que sūt
in oibus generib°. ppter qđ dicit pfectū simplicit ut
dicit phus et cōmentator. 5°. metaphisice. sed habet
eas mō excellentiori oib° reb° qz in eo vnū sūt. sed in
aliis diuersitatē hñt. et h est: qz oēs ille pfectiões con-
ueniūt sibi fm suū esse simplex. sicut si aliqs p vnā qli-
tatem posset efficere opationes oiuz qualitatū. in illa
vna qlitate oēs qualitates haberet. ita de° in ipso eē
suo oēs perfectiōes hꝫ. hec ille. Ex q sequit quō deus
dicit habere multas pfectiones. qz. s. suū esse indistin
ctū ex nā rei equiualet oibus pfectiōib° possibilibus
haberi. et ois mod° pfectiōis q pōt alicui cōuenire con
uenit ei per illud simplex esse: puta intelligere viuere
velle esse. et sic de aliis. ¶ Ad 11m dicit ꝙ concesso ꝙ
pprietates nominū sūt in deo. nō habet adhuc ꝙ sint
distincte in deo. sicut licz pfectiōes oiuz generꝝ sint in
deo. nō tñ vna distinguit ab alia in deo. ¶ Ad 12m di-
citur sicut ad 9m. ¶ Ad 13m respōdet Greg° de arimi-
no. Dico ingt ꝙ ista rō ita deducit ad pbandū tantā
eē distinctionē pfectionū attributaliū quāta ē psona-
rum diuinaꝝ ad inuicē: qđ arguēs nō cōcederet. Dico
tñ ꝙ Aug° nō fecit pdictā cōpationē attendens di-
stinctionē minorē uel maiorē psonaꝝ ad inuicē ꝙ bo-
nitatis et sapie patris. sed attendēs maiorē similitudi-
nem ad eē partē et cōponere. Certū est eni ꝙ in crea-
turis tales pfectiōes magis hñt rōnē partis et compo
nibilis ꝙ supposita subsistentia. et tñ in deo nō compo
nunt nec sūt ptes. multo min° ꝗ psone ipse sūt partes
aut cōponūt. hec Greg°. Sanct° Tho. 1o p sen. dis.
19. in expositiōe littere sic ait sup dictis verbis Augi.
Uidet ingt ꝙ Aug° arguat a maiori affirmādo. magis
enim videt ꝙ in vna psona simplicitas inueniat ꝙ in
duabus simul acceptis. Respōdeo: dicēdū ꝙ est loc°
a maiori. qz Aug° in vna psona pris accipit ea que sūt
diuersa fm rōnē: ut sapiam virtutē et hm°. sed in duab°
personis accipit h qđ est vnū fm rōnē. s. diuinā nām
q fm numerū multiplicari non pōt. hec ille. Et inten-
dit ut videt ꝙ Aug° nō intendebat nisi istā ɔñam: si-
cut in vna psona pris inueniūt plura attributa: ut bo
nitas et sapia et hm°. ita in natura diuina inueniūt plures
psone. sed pater nō dicit esse cōposit° ex plurib° attri
butis sicut ex ptib° qz simplex ē. ergo pari rōne quia
natura diuina est simplex non erit cōposita ex psonis
sicut ex ptibus. et hoc exprimit scūs Tho. in eadem ex-
positiōe lrē. Posset etiā dici ꝙ Aug° intēdebat sic ar-
guere. Qualitates in creatis maiorē cōpositionē fa-
ciūt cum illis in quibus sūt ꝙ relatiōes cū fundamē-
to. sed i diuinis pfectiones significate noibus qlitatū
nō faciūt aliquā cōpositionē cū supposito in quo sunt
nec ad inuicē. ꝗ nec relatiōes cū eentia diuina. ¶ Ad
14m dicit ꝙ ille q poneret signta nominū pfectionaliū
nō habere aliqd correspōdēs a pte rei in deo. destrue
ret dicta doctorū. Silit q poneret oia ista noia idē si-
gnificare et eodē mō. destrueret dicta doctoꝝ. qz tūc
ista noia bon° sapiēs essent synonima. et ista ppositio
eēt formalis: voluntas ē itellect°. sicut ista: volūtas ē
volūtas. sed ille qui ponit ꝙ in deo correspōdet idem
oio simplex omnib° istis noib° sed non eodē modo. ut-
pote quia iusticia signt talē rem mediāte isto conceptu
et sapia signt eandē rem mediante alio cōceptu. nomē
eni pus signt cōceptū ꝙ rem. ut dicit p cōtra gentiles
ca° 35°. nō destruit dicta sanctoꝝ. nec habet dicere ꝙ
ista sit formalis: iusticia ē sapia, ppt diuersitatē rōnū
significataꝝ per subiectū et pdicatū. ¶ Ad 15m dicit ꝙ
ex nā rei nō plus ē eadē diuina eentia sibiipsi ꝙ sit ea-
dem sapie uel volūtati. Nec valet pbatio. licz enim
duo cōcept° formarent de sapia et eentia. vnicus ho
de eentia. hoc nō puenit ex parte rei ꝙ res ita exigat
intelligi. sed qz intellect° noster intelligit deū ex crea-
turis. et sicut in creaturis ad intelligendū sapientiam
aliū conceptū format ꝙ ad intelligendū sapientem

essentiã ita etiã facit cũ intelligit deũ. Cui⁹ cãm assignat scĩs Tho. pͥma pte. q. 13. arti. 4. Ratio ingt quã signt nomẽ ẽ cõceptio intellect⁹ de re signata p nomẽ. intellect⁹ aũt cũ cognoscat deũ ex creaturis format ad intelligendũ deũ cõceptiões ꝓportionales perfectionibus ꝓcedentib⁹ a deo in creaturas. que quidẽ pfectiões in deo pexistũt simpliciter ⁊ vnite. in creaturis ꝟo accipiunt̃ diuerse ⁊ multipliciť. sicut igiť diuersis perfectiõib⁹ creaturaꝝ respondet vnũ simplex pͥncipiũ repñsentatũ p diuersas pfectiones creaturaꝝ varie ⁊ multipliciter. ita varijs ⁊ multiplicib⁹ cõceptionibus intellect⁹ nr̃i respondet vnũ oĩo simplex ẜm hõs cõceptiões impfecte repñsentatũ. hec ille. Ex q̃ patet ꝙ sicut creature ex qͥbus cognitionẽ accipimus per aliã pfectionẽ assimilant̃ deo ut ẽ sapiẽs. ⁊ per aliã ut est viuẽs. ita intellect⁹ nr̃ alia cõceptiõe concipit deũ ut sapiẽtẽ. ⁊ alia ut viuẽtẽ. Addo etiã ꝙ posito ꝙ intellect⁹ deũ in se videret ⁊ non ex creaturis: adhuc plures rõnes formare põt de eẽntia ⁊ sapia dei. nõ autẽ de sapia. qꝛ licꝫ ex pte rei non sit actu maior idẽptitas aut distinctio inť sapiam ⁊ essentiã q̃ȝ inť sapiam ⁊ sapientiã. tñ sapia ⁊ eẽntia diuina nata sũt diuidi in intellectu creato. ⁊ distinctim pticipari ĩ creatis. nõ sic aũt essentia ⁊ eẽntia. uel sapiẽtia ⁊ sapia. vñ istud non arguit ꝙ ex intellectũ creatũ sit aliq̃ talis nõ idẽptitas aut distinctio actualis inť pͥdicta. sed solũ radix ⁊ fundamentũ dicte distinctiõis. q̃ quidẽ nõ est actualiť ex intellectũ sꝫ in intellectu. sicut qͥdditas lucens in fantasmate est intelligibilis in potẽtia q̃ potentia non reducit̃ in actũ in fantasmate sꝫ in intellectu. similiť nã specifica ẽ extra intellectũ vl̃is in potẽtia: q̃ potentia nõ reducit̃ ad actũ extra intellectũ sꝫ in intellectu. sic in ꝓposito licꝫ enim in deo nulla sit potẽtia distãs ab actu ul' reducibilis ad actũ. tñ distictio inť attributa ẽ ĩ diuina eẽntia ĩ potẽtia actiua obiectali. ita ꝙ illud obiectũ ẽ causatiuũ talis distinctiõis ĩ intellectu creato limitato mediate uel ĩmediate. ĩmediate qdẽ cũ intellect⁹ ĩmediate recipit ab illo obiecto diuersas impssiones. mediate ꝟo cũ intellectus recipit ex creatis diuersas impssiões q̃ sũt varie silitudines dei. sicut enĩ pfectiões q̃ sũt formaliť in creaturis erãt in potẽtia a pͥma causa a q̃ ꝓcesserũt. ita hõ rõnes pfectionũ preexistũt ĩ deo ĩ potẽtia actiua obiectiua. sicut tñ dei oĩpotẽtia cũ res ꝓduxit nõ dicebat̃ de potentia reduci in actũ. sꝫ solũ dicit̃ ꝙ res q̃ pͥus erat ĩ deo in potẽtia p⁹ea ẽ ĩ actu. ⁊ hͦ qꝛ res creata nõ ẽ act⁹ diuine potẽtie sꝫ effect⁹. ita nec debet dici ꝙ ĩ deo sit aliq̃ potẽtia ad distinctionẽ q̃ reducat̃ ĩ actũ. sꝫ solũ ꝙ distinctio rõnũ pͥus erat causaliť in deo. ⁊ p⁹ea est in actu ĩ intellectu creato. ⁊ hͦ gnãliť est veꝝ de oĩpotentia q̃ nihil recipit dũ illud qð erat potentialiť in eo p⁹ea ẽ in effectu. vñ nõ debet dici ꝙ in fantasmate sit potẽtia ad pluralitatem q̃ reducat̃ in actũ p intellectũ agẽtẽ. sꝫ ꝙ vl̃e est potẽtialiť in fantasmate. ⁊ actualiť in intellectu possibili. ⁊ ita intelligo suꝑdicta. ¶ Ad 16ᵐ dico ꝙ diuina attributa pñt distingui p intellectũ diuinũ ⁊ p intellectũ creatũ. sicut enĩ diť Petr⁹ de palude. qnqȝ modis dicũtur aliq̃ distincta rõne. Pͥmo. qñ ab inuicẽ distinguũť diuersa entia ratiõis: ut chimera dr̃ distinguia tragelapho: ⁊ hõ figmẽta. ⁊ 2ᵉ intẽtiões ut spẽs differt a genere. qꝛ enĩ differũť ⁊ nõ realiť cũ nõ sint res oportet ꝙ differãt rõne. ⁊ hͦ rõnabiliť. qꝛ sicut differũt re q̃ sũt diuersa entia in re. cõsimiliť differũt rõne diuersa entia rõnis. 2° qñ vnũ ens reale simpliciť distinguitur a seipso ẜm ꝙ diuersis ꝯceptib⁹ formalib⁹ cõprehendit̃ ab intellectu. sicut aĩa inq̃tũ vegetatiua sensitiua ⁊ intellectiua ẜm q̃ alia ⁊ alia sibi attribuit intellectus. si enĩ dicũť differre re q̃ hñt diuersas formas reales. pari mõ differũt rõne q̃ꝛ sũt diuersi ꝯcept⁹ formales nõ mãles: ut si bis uel ter eadẽ res sub eodẽ ꝯceptu cõcipiat̃. qꝛ sicut mã nõ distinguit in reb⁹ sed forma. ita nec ꝯcept⁹ mãlis sꝫ formalis in distinctiõe rõnis. 3° qñ vna res vno cõceptu intelligit̃ ut plures siue cõpando illã ad diuersa: ut centrũ ad lineas pgrediẽtes ex eo uel tendẽtes ad ipsũ. siue ad idem diuersimode: ut punctũ ad circulũ. ut pͥncipiũ ⁊ finem. siue idẽ ad seipsũ: ut dicendo hõ ẽ hõ. uel hõ ẽ idẽ sibi ipsi. Sꝫ ad duo pͥma mẽbra hͥ⁹ tertij pͥncipalis videnť reduci 2⁹ mod⁹ pͥncipalis ⁊ 3ᵐ mẽbrũ hͥ⁹ tertij modi. qa ex hͦ res forte ẽ cõceptibilis plurib⁹ ꝯceptiõib⁹ ⁊ rõnibus. qꝛ ẽ cõpabilis diuersis reb⁹ uel vni diuersimode. ⁊ cõpatio vni⁹ rei ad seipsã diuersoꝝ cõpationem coerigit. Ratio aũt hui⁹ est. qꝛ ex quo intellect⁹ vtit̃ vna re sicut vteret̃ plurib⁹ rebus q̃tũ ad intellectũ res ẽ plures. ⁊ sic distinguitur rõne. 4° qñ intellect⁹ iudicat aliqd vnũ re esse plura rõne nõ iudicans plura re. qꝛ tũc eẽt falsus. nec iudicãs plura rõne que etiã sunt plura rõne. qꝛ iste intellect⁹ non faceret pluralitatẽ rõnis sꝫ supponeret. sed si vidẽs rem eẽ cõparabilẽ ad plura. uel eẽ cõceptibilẽ plurib⁹ modis non tũc cõparet eã nec ꝯcipiat p illos modos. sꝫ ex hoc ꝙ videat eã sic cõparabilẽ uel cõceptibilẽ ex hͦ ipso iudicet eã plures rõne tũc facit eã plures rõne: cui⁹ dicere est facere. nec ẽ intellect⁹ falsus q̃uis nõ sit plures rõne sꝫ tũc fit. ⁊ ita dicẽdo res eẽ plures facit eã plures. sicut de⁹: cui⁹ dicere ẽ facere res dixit: ⁊ facte sũt sicut cũ dico: hͦ est corpus meũ dicendo fit ꝙ illud est veꝝ nec ẽ falsũ. qꝛ in talib⁹ practicis non ex eo ꝙ res est oratio ẽ vera. sꝫ ex eo ꝙ p orationẽ res fit ẽ oro vera ex entitate rei quã facit. ⁊ nõ supponit. ⁊ sermo est subiect⁹ intẽtiõi q̃ est signare nõ ꝙ res preexistat sꝫ ꝙ significando fiat. 5° qñ res q̃ aliq̃ pͥdictoꝝ modoꝝ est plures potẽtia solũ uel entia plura actu. qꝛ plura esse rõnis põt res habere sic̃ plura eẽ accñtalia. illa inquã pluritas apphendit̃ in actu ab aliq̃ intellectu sine hͦ ꝙ iudicet̃ eẽ plures aut ꝯcipiat̃ diuersis ꝯceptib⁹ hͦ ipso illa pluritas. siue haberet pͥus eẽ siue nõ iã hꝫ eẽ actu. qꝛ ad eẽ actuale pl'alitatis rõnis reqͥritur ꝙ actu cadat sup rẽ ille act⁹ rõnis q facit eã plures. qꝛ sicut mã ex hͦ ꝙ põt hr̃e plures formas nõ ẽ distincta actu per aliquẽ actũ possibilẽ sꝫ solũ p illũ q ẽ actu. sꝫ qꝛ ad esse actuale entiũ rõnis sufficit eẽ cognitũ si etiã non eẽt aliq̃ rõ formaliť plificãs aliqd rõne ẜm aliquẽ modũ q̃ttuoꝝ pͥdictoꝝ. si tñ illis modis cessantib⁹ res apphẽdit̃ ut plificabilis illis modis ex hͦ ipso solo pl'itas hꝫ eẽ cognitũ. ⁊ p ꝯñs ẽ actu. Tũc soluit dict⁹ doctor ꝙ pͥ

mus mod⁹ distinctiōis rōnis nō ē i deo q̄ ē ens verissi
mū. sꝫ 2⁹ ē in deo p cōpationē ad itellectū creatū. nō
aūt diuinū q̄ vnico ↄceptu rē cognoscit. 3⁹ aūt ꝛ 4⁹ sūt in
deo indifferent̄ p cōparationē ad intellectū diuinū uel
creatū. q: vterqꝫ pōt vna re vti ut plures. ꝛ ex h̄ uel
alio iudicare eā plures. 5⁹ vō ꝑprie ē in deo q̄ ad intel-
lectū diuinū q̄ oēm plitatē possibilē ꝛ actualē maxime
cōpbēdit. h̄ ille. Patet ḡ q̄ attributa diuina distinguūt
rōne p cōparationē ad intellectū diuinū ꝛ creatū silit̄.
Tūc ad p̄mā iprobationē p̄me ptis dicitur q̄ ꝓcedit
ex falsa imaginatiōe. ac si nos diceremus q̄ per intelle
ctū distinguētē attributa s̄m rōnē causant̄ i deo pfe-
ctiōes attributales. qd̄ null⁹ nr̄m somniauit. ꝛ iō illud
argumētū bn̄ ↄcludit q̄ itelligere ꝛ alia attributa sūt
i deo nō p op⁹ itellect⁹. sꝫ nō ꝓbat qn de⁹ p suū intelli
gere distinguat attributa sua: quoꝝ vnū ē intellectio
sua. q̄ ꝛ si non facit se tn̄ distinguit se ꝛ alia s̄m rōnē 5⁹
mō distinctiōis sup posite. 2ª similit̄ ꝓbatio nō valet.
tn̄ q: supponit p̄oritatē int̄ itellectū diuinū ꝛ suū itellige
re. qd̄ nō ē verū si itelligat̄ p̄oritas ex nā rei. tū q: fun-
dat̄ in ista falsa ↄña: p̄us ē itellect⁹ q̄z itelligere. ḡ itel
ligere nō distinguit itellectū ab alijs attributis. q̄ ↄña
nulla ē. q: intellect⁹ nr̄ q̄ ē posterior aīa intellectiua di
stinguit eam a sensitiua ꝛ vegetatiua. bn̄ tn̄ seq̄t̄. intel
ligere p̄supponit intellectū. igit̄ p suā itellectionē de⁹
nō bꝫ itellectū. sꝫ nō seq̄t̄ qn p suū itelligere de⁹ distin
guat itellectū suū ab alijs attribut. Silr̄ iprobatio 2ᵉ
ptis. s. q̄ attributa distiguāt̄ p itellectū creatū. nō va
let. cū eni dr̄ q̄ null⁹ respect⁹ rōnis pōt eē pfectio sim
plicit̄. nec qd formalit̄ infinitū ꝛc. cōcedit̄. sꝫ nihil ē ad
ꝓpositū. nō eni dico q̄ attributa facta p itellectū sint
respect⁹ rōnis. tū q: nō dico q̄ itellect⁹ faciat attribu
ta. sꝫ solū q̄ distinguit ea formādo diuersas ↄceptio-
nes de illis. uel alio mō superi⁹ dicto. q̄ facto isurgūt
multi respect⁹ rōnis attributoꝝ ad itellectū. nō. n. pfe
ctiōes diuine p illud idē sunt in deo p qd̄ distinguūt̄. cū
eoꝝ distictio sit p extrinseca. s. p ↄcept⁹ eoꝝ i itellectu
creato. uel p itelligere diuinū. qd̄ eis quodāmō accidit
inq̄tū nō ē de rōne sapie aut iusticie q̄ itelligāt̄ i actu
¶ Ad argumenta q̄ p̄mo loco inducūt̄ ↄ̄ secūdā ↄ̄nē
respōdet̄ negādo ↄñam ibi factam. s. attributa distin-
guūt̄ rōne. ḡ distinguūt̄ realit̄. nec sūt eadē res. Tūc
ad ꝓbationē ↄñe pōt dici dupliciter. Primo q̄ ↄña ibi
facta nō valet. s. nō seq̄t̄: nulla res distiguit̄ rōne a se-
ipsa. ḡ q̄cūqꝫ distinguūt̄ rōne nō sūt eadē res. Et si ar
guat̄ sic: In diuinis s̄m te sapia distinguit̄ ab eēntia s̄m
rōnē. sꝫ sapia ē s̄m rē ipsa eēntia. igit̄ idē distinguit̄ a
seipso s̄m rōnē. ē ibi fallacia accn̄tis q: p̄ma ē p se 2ª p
accn̄s. vn̄ sic nō seq̄t̄: risibile ē passio hoīs. sꝫ risibile est
hō. ḡ hō ē passio hoīs. ita nec sequit̄: sapia ē attributū
eēntie uel distinguit̄ ab eēntia. sꝫ eēntia diuina ē sapia.
ḡ eēntia diuina ē attributū eēntie uel distinctū ab eēn-
tia s̄m rōnē. q: h̄ p̄dicatū distingui ab eēntia cōuenit
sapie nō q̄ātū ad illud in q̄ cōueniūt sꝫ q̄ātū ad illud in
q̄ distinguunt̄. ꝛ q: vnū istoꝝ quodāmō accidit alteri
inq̄tū nō ē de rōne illi⁹. iō cū p̄dicatū cōueniēs sapie
ut distinguit̄ ab eēntia attribuit̄ eēntie. ē fallacia acci
dētis. vn̄ s̄m istā solutionē nūq̄ eēt ↄcedēdū q̄ aliqd

distinguat̄ s̄m rōnē a seipso. q: nec sapia distinguit̄ a
seipsa s̄m rōnē. nec essentia nec aliqd. pōt tn̄ ↄcedi q̄
aliqd distinguit̄ s̄m rōnē ab aliq̄ a q̄ nō distinguit̄ s̄m
rē. s. sapia diuina ab eēntia. Pōt tn̄ alit̄ dici ad ꝓbatio-
nē dicte ↄñe sequēdo modū cōem loquēdi q̄ ↄñs i 2ª
ↄña illatū ē verū. s. q̄ idem distinguit̄ a seipso s̄m rōnē
dūmō bn̄ intelligat̄. ut expssū ē. Tūc dr̄ ad p̄mā eius
iprobationē q̄ p̄ma ↄña ibi facta nō valet. s. ista: si ea-
dem res distinguit̄ rōne a seipsa. tūc aliq̄ rō esset ei⁹ q̄
nō eēt ei⁹. ꝛ qn̄ ꝓbat̄: q: oē illud q̄ aliqd ꝛc̄. Dico q̄ oē
illud q̄ aliqd ab aliq̄ distinguit̄ ē vni⁹ illoꝝ ꝛ nō āborū
eo mō q̄ distinguūt̄. sꝫ pōt eē vtriusqꝫ illoꝝ alio mō cō
siderati. vn̄ supta vna re q̄ distiguit̄ s̄m rōnē a seipsa:
puta q̄ bꝫ duas rōnes. sicut idē pūct⁹ bꝫ rōnē p̄ncipij
ꝛ rōnē finis. idē distinguit̄ a seipso s̄m rōnē. ꝛ cōcedit̄
q̄ pūctū ut p̄ncipiū distinguit̄ a seipso ut ē finis. qua
ꝓpt̄ rō p̄ncipij ē ei⁹ vno mō. ꝛ nō ei⁹ alio mō ↄsiderati.
est qdē ei⁹ inq̄tū ↄsiderat̄ ut vna res fundās vtrāqꝫ
rōnē ꝛ cōceptū. ē etiā ei⁹ ut cōparat̄ ad lineā p̄cedētē
quā t̄minat. rō eni p̄ncipij nō ē ei⁹ inq̄tum ē finis. nec
inq̄tū t̄minat lineā. nec ut distinguit̄ a p̄ncipio. sed ē
ei⁹ inq̄tū ē res q̄dā cui cōuenit eē p̄ncipiū ꝛ finē. uel
inq̄tū compat̄ ad h̄ uel illud. ꝛ sic de ceteris q̄ distin-
guūt̄ rōne a seipsis. nō seq̄t̄ q̄ aliq̄ rō eadē sit isti⁹ ꝛ nō
sit isti⁹. sꝫ solū q̄ aliq̄ rō ↄuenit ei vno mō ꝛ nō alio mō
res eni q̄ bꝫ plēs rōnes inq̄tū ē s̄b vna ꝛ corr̄ndet illi
nō ē ei⁹ alia rō. sicut aīa sortis ut ē itellectiua nō ē sen-
sitiua. nec equ⁹ ut equ⁹ ē est bon⁹ ul' vn⁹. q: equinitas
non ē nisi equinitas s̄m Auicen. 5⁹ metaphisice. ca⁹. p̄
Ad secūdā iprobationē eiusdem ↄ̄nis dicit̄ breuit̄ q̄
talis res a seipsa rōne distincta ē plura in eē itellecto
uel obiectiuo uel s̄m eē qd̄ bꝫ in aīa. ꝛ pōt dici plēs ra
tiōes s̄m eē qd̄ bꝫ in aīa. sicut idē punctū ut intelligit̄
sub rōne finis ꝛ p̄ncipij ē plures rōnes s̄m eē qd̄ bꝫ in
aīa. Et cū improbat̄ ista ps. q: ens reale nō ē aliquod
ens nec aliq̄ entia rōnis ꝛc̄. Dico sicut ibidē dr̄ q̄ res
s̄m eē qd̄ bꝫ ex̄ nō est ens rōnis sꝫ s̄m eē qd̄ bꝫ in intel-
ctu distinguēte nihil ꝓhibet eā dici plura entia rōnis.
similit̄ ad aliud quod ibi tangit̄ dico q̄ res realis non
pōt mutari i ens rōnis sic q̄ ei⁹ eē reale fiat eē rōnis.
sꝫ nihil ꝓhibet qn eadē res habeat solū eē reale an̄ in-
tellectionē. ꝛ p⁹ itellectionē hēat eē reale ꝛ esse rōnis
s. eē intellectū sil' ꝛ semel. Ad illud qd̄ addit̄. s. q̄ sola
entia rōnis sunt plura p intellectū. dicit̄ ut p̄us q̄ eo
facto q̄ res bꝫ plēs rōnes aut cōcept⁹ in aīa. ipsa pōt
dici plēs rōnes s̄m eē cognitū uel obiectiuū qd̄ bꝫ in
aīa. Nec iste mod⁹ loquendi ē nou⁹ sꝫ ē euāgelic⁹. vn̄
Joh. p̄ dr̄. Qd̄ factū ē i ipo vita erat ꝛc̄. Qd̄ exponēs
mgr̄ p̄ sen. dis. 35. dicit. Ex h̄ sensu oīa dicūt̄ esse i deo
vita. ꝛ oē qd̄ factū est dicit̄ eē vita i ipso. nō iō q̄ crea-
tura sit creator. uel q̄ ista tpalia essentialit̄ sint i deo.
sꝫ q: in ei⁹ scia sūt q̄ vita ē. Itē Anselm⁹ in suo monol'
ca⁹. 34.⁹ dicit q̄ creatura in creatore ē creatrix essen-
tia. Itē scūs Tho. de veritate. q. 4. arti. 8⁹. Intellige-
re verbi ē suū esse. ꝛ silit̄ silitudo ipsi⁹. vn̄ silitudo cre-
ature i verbo est vita ei⁹. similit̄ etiā silitudo creature
est quodāmō ipsa creatura p illū modū q̄ dicit̄ q̄ aīa
est quodāmō oīa. vn̄ ex h̄ q̄ silitudo creature i verbo

est ꝓductiua ⁊ motiua creature in ꝓpria nā existis
quodāmō cōtingit ut creatura seipsam moueat ⁊ ad
eē ꝓducat inq̄tū.s. ꝓducit̄ ī eē ⁊ mouet̄ a sua silitudi
ne ī v̄bo existe. ⁊ ita silitudo creature ī v̄bo ē quodā
mō creature vita. Itē pͣ pte.q.18.arti.4°.dicit̄. viuere
dei ē eiꝰ itelligere. In deo aūt idē ē itellectꝰ ⁊ qḋ itel
ligit̄ ⁊ ipsū eiꝰ intelligere. vn̄ qcqd ē in deo ut intelle
ctū ē ipsū viuere seu vita eiꝰ. vn̄ cū oīa q̄ sūt facta sint
in ipso ut intellecta. seqt̄ ꝙ oīa in ipso sūt vita diuina
hec ille. Ex qbꝰ patet ꝙ res intellecta ut ē ī intelligen
te ē ipsa spēs intelligibilis uel rō aut ꝯceptꝰ aut inten
tio intellectꝰ. qḋ clarꝰ dicit 4° ꝯ gētiles.caꝰ 5°. Intel
lectū inqt ut ē in itelligēte ē intentio intellecta ⁊ v̄bū
⁊ iō illa q̄ ꝯueniūt tali intētiōi q̄ est in itellectu ut intē
tio est pnt dici de re cuiꝰ est intentio. ita ꝙ si intellectꝰ
multos cōceptꝰ formet de vna re. talis dr̄ esse pl̄es ⁊
distincta ⁊ multiplex ſm rōnē: h̄ est ſm esse qḋ hꝫ in in
tellectu. imo ipsū pōt dici multe rōnes sicut dr̄ vita ī
deo ut intelligit̄ a deo ſm ꝙ dictū est. Iste est modꝰ lo
quendi Anselmi monol.caꝰ 36°. Nulli inqt dubiū est
creatas sub̄as multo alit̄ esse in seipsis q̄ȝ in nr̄a scia.
in seipsis nāq̄ȝ sūt ꝑ ipsam suā eēntiā. in nostra v̄o scia
non sunt earū essentie sed eaꝝ similitudines. Restat
igit̄ ut tanto verius sint in seipsis q̄ȝ in nostra scientia
q̄ȝ verius alicubi sūt per suā essentiā q̄ȝ per suā simili
tudinē. cū ḡ ex hoc cōstet ꝙ oīs creata sub̄a tanto ve
rius est in v̄bo.i. in intelligentia creatoris q̄ȝ in seipsa
quāto veriꝰ existit creatrix q̄ȝ creata essentia quō cō
ꝓhendat mens humana cuiꝰ illi sit dicere ⁊ illa scia
hec ille. Itē cōmentator 12°. metaphisice.cōmēto.51°
Uere inqt possumꝰ dicere ꝙ scia est res scita sicut de
annulo ⁊ artificiali. dicimꝰ eni ꝙ forma artificialis q̄
ē in mā ⁊ q̄ est in mēte artificis est eadē. quāto magis
debet esse qbus mā nō admiscet̄. ⁊ nō est nisi forma ⁊
eēntia signs eē rei. hec ille. Et 7° metaphisice .cōmē
to.23°. dicit sic. Quidditates sūt existentes in aīa. di
citur eni sanitas de forma q̄ est in aīa. ⁊ de habitu q ē
in corpe. ⁊ ambo sūt idem. Et infra dicit. Manifestū
est ꝙ forma artis dicit̄ duobꝰ modis. vnꝰ est forma q̄
est in aīa. ⁊ aliꝰ est illa q̄ est extra aīam ⁊ sūt idē. verbi
gratia: qn̄ sanitas dicit̄ de intellectu sanitatis q̄ est in
aīa. ⁊ de sanitate existente in corpe. ⁊ cōcludit ꝙ diffi
nitio sanitatis q̄ est in aīa est sanitas ī rei veritate. hec
ille. Itē Anselmꝰ sup Ioh. omel.18. dicit ꝙ cū scribi
mus lrās facit eas pmo cor nostrum ⁊ deinde manꝰ
nostra. littere sunt primo a corde. deinde a corpore
nostro. easdem autem litteras facit cor nostrum ⁊ ma
nus. non ꝙ alias cor alias manus. easdem quippe fa
cit sed non consimiliter. cor enim facit eas intelligibi
liter sed manus visibiliter. ecce quō fiunt eadem dissi
militer. hec ille. Simili cū arguēs iꝓbat hūc modū
loquendi: aliquid est plures res ſm rōnē. Dico ꝙ licȝ
non sit ꝓprie dictū. tn̄ iste est admissibilis: aliq̄ res est
multiplex ſm rōnē. imo multe ratiōes ſm ꝙ est in in
tellectu. ⁊ tunc cum querit quō intelligo istud. dico ꝙ
prima pars diuisionis sue conceditur. s. ꝙ cū dicitur
res multiplex ſm rationē: sensus est ꝙ res sit plures
⁊ distinguit̄ per opus intellectus qui formādo diuer

sas rōnes de re diuidit rem nō ſm esse qḋ habet in se
extra intellectum sed ſm ꝙ est in intellectu per suam
similitudinem. qḋ enim intellectus facit de similitudi
ne rei dicitur facere de illa re ut est in intellectu. ideo
dicit scūs Tho. prima pte.q.14.arti.13°. ꝙ qn̄ in aīte
ponit̄ aliquid pertinens ad actum anime: ꝯnͥs accipi
endū est non ſm ꝙ in se est sed ſm ꝙ est in aīa. Aliud ē
enim esse rei in seipsa ⁊ eē rei in anima. utputa si dicā
si anima intēdit aliquid illud est imateriale. intelligē
dum est ꝙ est imāle ſm esse qḋ est in intellectu. nō ſm
ꝙ est in seipso. hec ille. Sic in ꝓposito: si sic dicat̄: aīa
multipliciter concipit lapidē. igit̄ lapis est multiplex.
ꝯnͥs intelligendū est de lapide ſm esse qḋ habet in in
tellectu. Et similiter cū dicit̄: per opationē intellectꝰ
lapis fit multiplex. ergo intellectus diuidit lapidem
in plura. conceditur ꝯnͥs ſm eē lapidis in intellectu. Cū
vlterius improbatur iste modus loquēdi: lapis ē plu
ra entia ſm rationē obiectiue uel in eē obiectiuo. Et
arguitur sic. Aut intelligis ⁊c̄. Dico ꝙ intelligimus ꝙ
eadem res sic est obiectum pluriū rationū ꝙ eadem
realitas obijciatur cuilibet illarū. sed neutra illarum
rem perfecte comprehendit. ⁊ ideo quelibet illaꝝ rē
quodāmodo partit̄ ⁊ diuidit tangendo rem totā. sed
non totaliter: ita ꝙ obiectum ita varie terminat actū
intellectus ac si essent diuersa obiecta. ⁊ ut dictum ē
illud obiectū ex hoc ꝙ bis uel duobus actibꝰ obijcit̄
bifurcat̄ in aīa. ⁊ sic do pmū mēbrū diuisionis. s. ꝙ
obiectum vnius rationis est aliud ab obiecto alteriꝰ
ut sunt in anima. Et similiter concedo 2m̄ membrū ꝙ
obiectū vnius est obiectū alteriꝰ ⁊ nō aliud ſm eē qḋ
habet extra aīam. Et cum arguis. quia tunc non ē di
stinctio aut plītas nisi in conceptibꝰ ⁊c̄. Dico ꝙ eo ipso
ꝙ conceptus sunt diuersi formaliter ⁊ per essentiam
res cuius sunt conceptus plurificatur per suam si
militudinem ⁊ ut est in anima obiectiue. Et sic patet
ꝙ illa 2a improbatio dicti ꝯnͥtis non valet. Ad tertiā
improbationem respondetur sicut ibidem responde
batur. quando enim intellectus rem que est vna ſm
essentiā distinguit in plures rationes illa res ſm vnā
rationem est distincta ⁊ alia. ⁊ non ipsa a se ſm aliā ra
tionem. ⁊ hoc ſm esse in anima. sicut eni vna rō nō est
alia. ita res existens in anima per vnam fit non ipsa ⁊
non eadem sibi existenti in anima per aliam. sicut pū
ctus ut principium non est punctus ut finis. Et cum
queritur quid intelligo dum dico res ſm suam ratio
nē. Dico ꝙ nō intelligo aggregatū ex re ⁊ ratiōe. sed
intelligo nudam rem non ſm esse quod habet extra
sed ſm esse quod in anima. ut enim dixi: diuersitas ra
tionū redundat in diuersitatem rerum ut sunt in ani
ma. sicut dicit Aristoteles 4° physicoꝝ particula.104.
ꝙ sortes diuersatur cum fuerit in domo ⁊ cū fuerit in
foro. quoniā ipsum esse in diuersis locis facit diuer
sitatem. vbi cōmentator cōmento.104°. Translatū
cū accipitur in se erit vnum. ⁊ cum recipit̄ in respectu
ad diuersa loca in quibꝰ ē apud suā translationē erit
diuersum ſm diuersitatē poris ⁊ posterioris ⁊ accidet
ei numerꝰ. vn̄ sophiste dicūt ꝙ si sortes ē aliud ī foro
ab ipso in domo. ergo sortes est idem ⁊ alius. ⁊ inter

dit. qm̄ si non eēt h̄ aliq̄ pluralitas nō possent sophisti
ce accipe ipsū eē plura simpliciť. ⁊ dicēdū ē q̄ sortes
est idē quodāmodo. ⁊ h̄ ē ſm subiectū. ⁊ diuersū alio
mō. s. ſm diffinitionē. hec ille. Ita in ꝓposito obiectū
pluriū rōnū ē vnū q̄dāmodo. s. ſm subiectū. ⁊ ē plura
alio mō ſm q̄ h̄z esse in alia ⁊ alia rōne sui. uel i alia ⁊
alia specie apud intellectum. Ad q̄rtā improbationē
dico q̄ rē distingui a seipsa rōne pōt vtroq̄ mō intel
ligi ſm q̄ rō q̄nq̄ sumiť ꝓ potētia aīe ⁊ q̄nq̄ ꝓ cōce/
ptu aīe. si eni rō p̄mo mō sumiť. tūc dico q̄ res distin/
guiť rōne a seipsa effectiue. i. ab itellectu q̄ effectiue
obiectū distinguit tanq̄ agēs diuersas conceptiōes
eiusdē rei. ⁊ p̄ ɔ̄ns dans rei duplex eē rōnis. ac p̄ h̄ di
stinguit eā in plura. Iuxta illud cōmētatoris. 12°. me/
taphisice. cōmēto. 39°. Intellect⁹ innat⁹ ē diuidē ad/
unata in esse. nō tn̄ intellect⁹ distinguit rē dādo ei du
plex eē reale. nec ɔ̄sequēť faciēdo de ipso duas res.
si sↄ sumiť rō 2° mō dico q̄ res distinguiť a seipsa rō/
ne formaliť ⁊ nō effectiue. Et cū q̄riť an rō illa sit for/
male distinctiuū extrinsecū ⁊c̄. dico q̄ est distinctiuū
intrinsecū q̄ntū ad esse rōnis. rō eni illo mō ē intrinse/
ca rei intellectiōe cū sit ipsa res in esse intellecto. non
aūt ē ei intrinseca q̄ntū ad eē extra aīam. nec illo mō
est ei⁹ formale distinctiuū. imo nec distinctiuū. ē ḡ ei⁹
intrinsecū illo mō q̄ ē distinctiuū. ⁊ illo mō q̄ ē sibi ex/
trinsecū ⁊ nō ē distinctiuū. Ad quintā improbationē
negať ɔ̄ña p̄ma. nec ē argumentū a maiori. nō enim
oportet q̄ si res dr̄ distingui ad distinctionē rōnū for/
maliū de ipsa conceptaꝝ q̄ siliter diuerse q̄litates i
re formaliť exītes ipsam distinguāt. Et cā diuersita
tis ē. q̄r ut sepe refricatū ē rō in aīa ē ipsa res in eē in/
telligibili q̄d h̄z in aīa. Et h̄ iteꝝ ponit scūs Tho. p̄ q̄/
libet. q. 2. arti. 2°. sic dicens: Species intelligibilis est
q̄dāmodo q̄dditas in nā rei ſm esse intelligibile ⁊ nō
ſm eē nāle ſm q̄ ē i reb⁹. hec ille. nō sic aūt ē de albe/
dine aut de dulcedine. Uerūtn̄ scūs Tho. de malo.
q. 2. arti. 6°. ad 12m. dicit q̄ idē pomū est multiplex q̄le
ꝓpť diuersitatē odoris ⁊ saporis l3 sit idē q̄le ꝓpť vni/
tatē subiecti. Probatiōes aūt facte i argumento nō
valēt. nō q̄dē p̄ma. q̄r ut dictū ē diuerse res in pomo
nō sūt vllo mō ipsū pomū nec in esse reali nec in esse
intellecto. cui⁹ oppositū ē de rōnib⁹. ⁊ iō accñs pomi
nō sic distinguūt pomū sic diuerse rōnes eius in aīa.
Nec 3a ꝓbatio valet. q̄r h̄ nō loquimur de diuisione
aut trāsmutatiōe ſm eē reale. Nec 2a q̄r esse in re uł
ex̄ rē nihil facit nisi q̄ ad distinctionē realē. ⁊ tn̄ falsū
supponit. q̄r rō aīe illo mō q̄ distinguit eā nō ē ex̄ rem
imo ē res ipsa quodāmodo. Ad cōfirmationem dico
q̄ nō habeo ꝓ incōueniēti q̄ res duplici rōne visa sit
multiplex in eē cognito. l3 illa distinctio nō ē forma/
lis l3 solū māłis si visiones ille sint vni⁹ speciei. Ad se/
xtā iprobationē negať ɔ̄ña nec h̄z aliquā apparētiā
ɔ̄stat eni q̄ rō nō est apta habē multiplex eē reale sic
res ē apta habere multiplex esse rōnis. ⁊ iō nō oꝫ q̄ si
aliq̄d ens reale distinguiť a seipso rōne q̄ iō a simili
aliq̄ rō uł ens rōnis distinguať a seipso ſm rem. Tūc
ad p̄mā ꝓbationē ɔ̄ñe dico q̄ res nō min⁹ ē ipsa sola
⁊ nō alia ſm eē reale q̄n̄ rō sit ipsa rō. l3 tn̄ res posita i
esse rōnis pōt esse nō ipsa posita in alio eē. Ad aliam

ꝓbationē dico q̄ assumit vnum manifeste falsū. s. q̄
distingui rōne sit ꝓpriū entis rōnis. nam ɔ̄stat q̄ hō ⁊
asin⁹ q̄ sūt res distinguūť rōne. ⁊ siliter sortes ⁊ plato
sūt idē rōne specifica quā idētitatē ph̄s vocat. 10. me/
taphisice p̄ticula. 10. idētitatē ſm diffinitionē. ⁊ p̄ticu/
la p̄ma vocat idētitatē ſm intelligentiā. Sic ḡ pꝫ q̄
falsū ē illud ɔ̄ñs. s. q̄ impossibile est eandē rē a seipsa
distigui ſm rōnē. verūtamē ut p̄dixi alia via facilior
posset teneri q̄ dicebat q̄ nūq̄ concedendū ē q̄ aliq̄
res distinguať rōne a seipsa. l3 ɔ̄cediť aliq̄ esse idem
realiť ⁊ distingui ſm rōnē. Unde sic nō seq̄ť a. ⁊ b. di/
stinguūtur realiť. ⁊ a. ⁊ b. sunt eadē res. ḡ eadē res di
stinguiť realiť a seipsa. nā totū ɔ̄ñs ē veꝝ in diuis de
patre ⁊ filio. isti eni distinguunť realiť ⁊ cū h̄ sūt eadē
s. diuina essentia. nec tn̄ illa res. s. essentia distinguitur
realiter a seipsa. Sic nec in ꝓposito seq̄tur: bonitas ⁊
sapia distinguūť rōne. ⁊ ista sūt vna ⁊ eadē res. igitur
vna ⁊ eadē res distinguiť rōne a seipsa. tene quā va/
lueris. ¶ Ad argumenta Aureoli contra eandē ɔ̄nē
ad p̄mū q̄dē diciť negādo minorē. ⁊ ad p̄mā ei⁹ ꝓ/
bationē dr̄ q̄ si ista ꝓbatio valeat eq̄ ꝓbabir q̄ nullū
decē p̄dicamentoꝝ saltē sub̄a nec aliq̄ ei⁹ spēs dicit
determinatā rōnē p̄ncipaliť ⁊ in recto. q̄r sub̄a i recto
diť ens ⁊ q̄libet spēs sub̄e i ɔ̄ceptu suo icludit sub̄am
ac p̄ h̄ in recto. Unñ ɔ̄ña p̄me ꝓbationis nulla est ⁊ fū/
datur i [illegible]. s. q̄ ens nō dicat aliquā determina/
tā rōnē q̄ sic est rō ista q̄ nō alia. hoc eni falsū ē ut di/
ctū fuit alias ⁊ argumenta i oppositū soluta. Fūdať
etiā in alio falso. supponere eni videť ista rō ⁊ multe
sequentes q̄ cū dicim⁹ cōceptū entis includi in alio/
rum conceptibus q̄ sicut vno mō ratio constituiť ex
distinctis vocibus. ita conceptus attributi uel alicu/
ius inferioris ad ens constituitur ex diuersis quali/
tatibus: q̄d nō est verū. conceptus eni hominis ē sili/
tudo hominis ⁊ est simplex qualitas sicut conceptus
sub̄e licꝫ contineat virtualiter conceptum generis ⁊
differentie ⁊ ita dico de cōceptu sapie ⁊ sub̄e. ⁊ ideo
false imaginať q̄ illi⁹ conceptus sapientie vna pecia
sit quid determinatum ⁊ alia pecia sit determinatiua
eius. Unde sapientia dicit vnum conceptum qui est
vna simplex qualitas licꝫ equiualeat in rep̄sentādo
duobus conceptibus quorum vnus esset confusus
s. conceptus entis uel qualitatis ⁊ alius determinati/
uus illius conceptus confusi. Supponit etiam aliud
falsū in toto ꝓcessu. s. q̄ aliud sit ratio ⁊ aliud cōcept⁹
Ad secundā ꝓbationem distinguitur aa. si eni itelli/
ligatur de coincidenti p̄ predicationem negať aa ⁊
conceditur ba. quia ratio sapiētie coincidit cum ra/
tiōe qualitatis. quia predicať de qualitate. coincidit
etiam cum ratione substantie in deo quia predicatur
de ea. si autem aa intelligatur de coincidentia per
oimodā idētitatem. ita q̄ aliqua ratio nūc sit hec ra/
tio. nūc illa. ɔ̄cediť aa ⁊ negať ba. nō eni rō sapie nūc
est ratio adequata accidentis nec ratio substantie. si/
cut nec ratio aīalis nunc est ratio hominis solū. nunc
ratio asini. Intelligit eni iste ita esse de sapia ac si aīal
non diceret aliquā rōnē aut ɔ̄ceptū p̄ter ɔ̄cept⁹ suaꝝ
specieꝝ. sed cōcept⁹ hoīs diceret ɔ̄cept⁹ aīalis. ⁊ idē
de ɔ̄ceptu asini ⁊ q̄ ab illis cōceptib⁹ nō abstraheret

aliqs ftri⁹ cois illis qḋ ē falsū. Et eodē mō falsū ē ista
imaginet̄ de sapia. ⁊ cū dicit q̄ illa q̄litas i aia sapien
tis incr̄ētā ē talis q̄litas ⁊c̄. falsum ē. imo non facit h̄ p
rōnē qua q̄litas. sed p aliā q. s. ē sapia. Et idē dico de
diuinitate. ⁊ q̄z ipse nō pbat oppositū. nō dico ampli⁹
sed solū q̄ essentia ⁊ q̄litas nō faciūt aliquē esse sapi
entē nisi incr̄ētū sit fundamētū talis ftie rōnis. ¶ Ad
ftiā dicit̄ q̄ ille cōcept⁹ sapiētie cois deo ⁊ creature
nec ē cois eis accītalit̄ nec pprie q̄dditatiue. Uerū
tamē dico q̄ aliquē ɔceptū p̄dicari de deo q̄dditati
ue cōtingit dupliciter. Uno⁰ q̄z dicit ⁊ siḡt diuinā essen
tiā q̄ est q̄dditas dei. ⁊ h̄ mō multi cōcept⁹ cōes possēt
dici de deo ⁊ creaturis q̄dditatiue. sicut eni ait Aug⁹
7⁰ de trinitate. deo h̄ est eē q̄ forte esse uel sapientē
esse. ⁊ si q̄d aliud de illa simplicitate dixeris q̄ ei⁹ sūba
significet. Itē Boeti⁹ de trinitate dicit q̄ cum quis
alia p̄dicamenta p̄ter relationē in diuinā verterit p̄
dicationē cūcta mutant̄ in sūbam sicut iust⁹. ⁊ si q̄li
tatē siḡre videat̄ tn̄ siḡt sūbam. Itē Anselmus s̄m q̄
allegat arguēs dicit talia noia r̄ndēri ad q̄ōnē factā
p quid. Et isto mō loquēdi de coi q̄dditatiue loquitur
scūs Tho. p̄ma p̄te. q. 3. arti. 5⁰ ait eni q̄ gen⁹ siḡt na
turā rei cū p̄dicet̄ in eo qḋ q̄d. vbi videt̄ velle q̄ illud
qḋ siḡt naturā p̄dicat̄ in eo qḋ quid. Alio mō pōt p̄di
cari quidditatiue. q̄z nō solū siḡt sūbam quocūq̄ mō
sed diffinit uel cōp̄hēdit eā uel rep̄n̄tat eā sic est i se
⁊ isto mō nulla rō fabricata ab itellectu p̄dicat̄ de eo
in quid. vnde Damas. li⁰ p̄. ca⁰ . Oportet inquit sin
gulū eoꝝ q̄ de deo dicūt̄ non q̄d ē s̄m sūbam siḡre s̄z
q̄d nō est ondere aut habitudinē quādā ad aliq̄d eoꝝ
q̄ assequūt̄ naturā uel opationē. Et isto mō exponit
eū scūs doctor. p̄ma p̄te. q. 13. arti. 2⁰ et de potētia dei
q. 7. arti. 5⁰ ad primum. et p̄ sen. dis. . q. . arti. .
Tunc igit̄ ɔcedēdo ad sensū p̄dictū q̄ concept⁹ sapi
entie sit cois q̄dditatiue deo ⁊ creaturis. Dico ad pri
mā pbationē in oppositū q̄ ɔn̄a nō valet. s. q̄ illa rō
sic cois esset gen⁹ ad deū. q̄z gen⁹ oportet p̄dicari in
quid 2⁰ mō. s. cōp̄rehēdēdo ɔceptū speciei ita q̄ nihil
importet̄ p speciē q̄n importet̄ implicite p gen⁹ ut di
cit̄ de veritate. q. . arti. . sic aūt nō ē de sapiētia
respectu dei. nec de quocūq̄ conceptu creato ut di
ctū fuit in ɔne. Ad aliud eiusdem pbatiōis dr̄ q̄ ɔn̄a
nō valet. Illa eni rō sapie quā habet intellect⁹ nr̄ nō
est vniuoca deo ⁊ creature. sed analoga. imo nec est
pfecta rō dei s̄z q̄dā silitudo impfecta ⁊ deficiēs nec
sufficit ad h̄ q̄ sit vniuoca q̄ p̄dicet̄ i q̄d illo mō p̄. sed
oportet q̄ 2⁰ mō p̄dicetur in q̄d. 3⁰ etiā probatio nō
valet. ɔcedo eni q̄ de rōne sapie quā habet itellect⁹
nr̄ p̄dicat̄ q̄litas q̄dditatiue tāq̄ gen⁹ de sua specie ⁊
h̄ s̄m q̄ sapia p̄dicat̄ de creatura. non tn̄ ē gen⁹ ei⁹ s̄m
q̄ de deo p̄dicant̄ eo q̄ q̄litas incr̄ētū h̄z dr̄ ens eo q̄
in h̄ ⁊ aliq̄lr̄ in subiecto. sapia aūt ⁊ iusticia nō ex hoc
noiant̄ s̄z magis ex aliq̄ pfectiōe uel ex aliq̄ actu. vn̄
talia veniūt in diuinā p̄dicationē s̄m rōnē differentie ⁊
nō s̄m rōnē generis. verba sunt sci Tho. de potētia
dei. q. 7. arti. 4⁰ ad 2ᵐ. nec seq̄t̄ q̄ cū p̄dicant̄ de deo
sit falsa p̄dicatio remoto gn̄e. q̄z nō vniuoce p̄dicat̄
de deo ⁊ creatura ut idē dicit ibidē ad 3ᵐ. Et sic patz
ad tertiā pbationē minoris p̄me rōnis. ¶ Ad q̄rtam

ɔcedit̄ p̄ma cōditionalis. s̄z negat̄ h̄ᵒʳ. quid aūt sit di
cendū ad pbationē ei⁹ patuit in questione de vesti
¶ Ad q̄ntā dr̄ sicut ad p̄mā. ¶ Ad sextā negat̄ 4ᵒʳ lo
quendo de p̄dicare q̄dditatiue p̄ mō. s̄z ɔcedit̄ 2⁰ mō.
tūc aūt nihil ē ad ppositū. Dico q̄ tā rō relatiua pōt
esse cois deo ⁊ creature q̄ absoluta. exēplū p̄mi ē de
rōne boni. exēplū secūdi de rōne iusti. Et q̄n pbat̄ q̄
nō rō relatiua. Dico q̄ relatio iportata p nomē boni ē
relatio rōnis s̄m q̄ dicit scūs doctor de veritate. q. i.
arti. p̄. vbi dicit q̄ bonū addit sup ens respectū rōnis
s. ɔuenientiā ad appetitū. sic verū addit respectū rō
nis ad ens. s. ɔueniētiā ad intellectū. Itē. q. 21. arti. p̄.
dicit q̄ verū ⁊ bonū sup intellectū entis addūt respe
ctū rōnis. s. respectū pfectiui. verū eni dicit pfectiuū
s̄m rōnē speciei tn̄. et nō s̄m esse nāle rei. s̄z bonū dic̄
pfectiuū alteri⁹ nō solū s̄m eē speciei s̄z eē qḋ habet i
reꝝ nā. p̄mo mō eni intellect⁹ pficit̄ a reb⁹. sed 2⁰ mō
pficit̄ res a suo fine. Hoc supposito dico q̄ attribu
tū bonitatis dicit respectū rōnis. nec tn̄ seq̄t̄ q̄n dicat
pfectionē simpliciter ut arguit aduersari⁹. nam s̄m q̄
dicit scūs doctor de veritate. q. 21. arti. 6⁰. aliqḋ no
mē pōt iportare respectū dupliciter. Uno⁰ sic q̄ nomē
iponat̄ ad siḡndū ipsū respectū. sicut h̄ nomē pat̄ uel
fili⁹. aut paṫnitas ipsa. Quedā h̄o dicūt̄ iportare re
spectū q̄z siḡnt rē alicui⁹ generis quā comitat̄ respe
ctus q̄uis nomē non sit ipositū ad siḡndū respectum
tn̄. sic h̄ nomē scia ē ipositū ad siḡndū q̄litatē quādā
quā seq̄t̄ respect⁹. nō aūt ad siḡndū ipsū respectū. ⁊
p hūc modū rō boni respectū iplicat. nō q̄z ipsū nomē
boni significet ipsū respectū solū. s̄z q̄z siḡt id ad quod
seq̄t̄ respect⁹ cū ipso respectu. h̄ ille. Hoc supposito
dico q̄ si bonū diceret respectū p̄ mō ɔcedit̄ q̄ nō di
ceret pfectionē simpliciter s̄z dicit respectū 2⁰ mō. ideo
nō obstat q̄n dicat pfectionē simpliciter non q̄ sit ille re
spect⁹ rōnis s̄z illud ad qḋ ɔseq̄t̄ respect⁹. Bonū eni
dic̄ pfectissimū s̄m eē. ita q̄ rō boni icludit ens i actu
pfecto ⁊ tūc seq̄t̄ respect⁹ quē etiā iportat nomē bo
ni. q̄ aūt bonū includat ens in actu pfecto dicit scūs
doctor p̄ma p̄te. q. 5. arti. p̄ et 3⁰ et 5⁰. Nec valet etiā
illud qḋ dicit q̄ h̄z respect⁹ rōnis fiunt ab intellectu
⁊c̄. Ad h̄ r̄ndetur q̄ ɔn̄a nulla ē. nā null⁹ ē ita demēs
q̄ dicat q̄ de⁹ sit formalit̄ bon⁹ p rōnē fabricatā a nr̄o
intellectu. nec p respectū fabricatū ab intellectu nr̄o
uel ɔsequētē ei⁹ opationē. s̄z de⁹ ē formalit̄ bon⁹ p bo
nitatē q̄ ē i deo. illā tn̄ bonitatē intellect⁹ nō pōt cōci
pere nisi ɔcipiēdo diuinā eēntiā ⁊ respectū ei⁹ ad aliq̄d
sic pfectiui ad pfectibile. Cui⁹ cā ē q̄z intellect⁹ nr̄ ɔci
pit deū ex creaturis i q̄b⁹ nihil ɔcipit̄ ut bonū nisi p illū
modū. nō ḡ de⁹ pfect⁹ ē p ɔcept⁹ nr̄os s̄z p eēntiā suā
⁊ iō cū dicim⁹: de⁹ formalit̄ sapiēs ē p rōnē sapie. non
intelligim⁹ q̄ p illū ɔceptū quē nos habem⁹ de sapia
de⁹ sit formalit̄ sapiēs. s̄z p eēntiā suā ut nata ē fūda
re istū ɔceptū ⁊ rōnē. ⁊ h̄ ē sub aliis v̄bis q̄ rō sapie nō
facit deū formalit̄ sapiētē s̄m eē qḋ habet i intellectu
s̄z s̄m eē qḋ habet i deo. Et p h̄ etiā p̄z r̄nsio ad illud
p qḋ vult pbare q̄ attributa nō dicat rōnē absolutā.
¶ Ad 2ᵐ argumentū p̄ncipale ɔcedit̄ ɔ̄. s. q̄ tota re
dine pfectiōis ɔcipit̄ q̄ncūq̄ aliq̄d ei⁹ ɔcipit̄. nec scūs
doctor oppositū vult. s̄z solū q̄ nulla creata ɔceptio

ne cõcipit dina pfectio fm omnē modū sue pfectio-
nis uel fm oēm modū q pōt concipi ut pfecta. pōt eni
cõcipi ut bona. ut sapiēs. ut volens. et vnica pceptiōe
non pōt intellect9 nr oīo9 illis modis pcipe. qz sic nul-
lus cõcept9 ē pfecte reptatiu9 ois pfectiōis possibi-
lis. ita nec diuinā essentiā pfecte reptentat ut ei p oia
assimilet. qz diuina essentia oēm pfectionē possibilē
ptinet. et iō dicit in plerisqz locis q bti cõcipiūt totum
deū sed nō totalit. licz hoc alit exponat. s. quid dicit li
totaliter cognosci. ut pz 4° sen. dis. 49. q. 2. arti. 3° ad
3m. et 3° sen. dis. 14. q. 1. arti. 2° qstiuncula pma. ad 2m.
itē pma pte. q. . arti. . ad . et de vitate. q. 8. arti. 2°
ad 2m. sic a simili dicendū ē de viatorib9 q cõcipiunt
totā diuinā pfectionē sed nō totalit. non solū qz res
intellecta excedit lumē intellectus creati cuiuscūqz
siue beati siue non. siue sit lumen glorie siue nō. Ex q
ptingit q null9 intellect9 creat9 deū cõprehēdit. sed
etiā qz species uel silitudo quā habet intellect9 de re
intellecta excedit a re intellecta. sicut si species intel-
ligibilis reptentaret hoiem inqtū ē sensibilis et nō in-
qtū rōnalis. Ex q ptingit q p nullā talē cõceptionē
videt diuina essentia ut dicit scūs Tho. 3° sen. vbi s.
Et cū arguēs infert q licz bti nō videāt deū totalit.
tn nō distinguūt etc. Dico p q nō ē sile. quia bti vidēt
deū p speciē equantē rem intellectā. s. p ipsam dinā
essentiā q intellectui btō supplet vicē speciei ut dicit
scūs doctor locis allegatis. Dico 2° q nec btūs nec
viator vnica creata pceptiōe dinā pfectionē totalit
concipit ut dictū fuit pus. et iō tam iste qz ille diuinas
pfectiōes distinguere pōt. ❡ Ad 3m pncipale negatur
hoc. non eni ē eadē causa. nō causa q de pfectiōe di-
uina intellect9 format tot pcept9 est. qz pfectio dina
dicit quid conceptibile oi cõceptu pfectiōis reperte
uel repibilis in creatis non includēte impfectionē. cū
aūt dico bonitas diuina uel sapia dina dico diuinam
essentiā sub tali rōne pfectionis repte in creatis quā
dicim9 sapiam. nā noia vocalia psignt conceptū et se-
cūdario rem sub pceptu ut allegat sepe scūs doctor
pbm p periarmenias. et iō licz sapia dina sit eque rea-
liter illimitata. sicut dina pfectio. tn sapia dicit illā rē
sub rōne detminata et nō a deo distinguibili p rōnes
spāliores. non sic de dina pfectiōe. Un fm rōnē limi-
tatior ē sapia dina qz pfectio. et ex h cõsurgit q vnū ē
magis distinguibile fm pcep9 pfectionales qz aliud
et ita dr de alijs attributis. ❡ Ad pfirmationē negat
aña tam i isto pposito qz i alijs. psertim in infinito fm
numez cuiusmodi ē dina pfectio infinita fm rōnē. s.
qz infinitis cõceptib9 pfectionalib9 conceptibilis. nō
sic sapia. ❡ Ad 4m negat aña. licz eni ponat sanctus
Tho. pma pte. q. 55. arti. 3° et de veritate. q. 8. arti. 10.
q quāto virtus intellectiua ē supior. tanto p paucio-
res species multa cognoscit. ut exēplificat de deo q
oia cognoscit p vnicā formā intelligibilē. s. suā essen-
tiā et de angelis quāto supiores sūt tāto p pauciores
species vniuersitatē intelligibiliū apphēdūt et de ho-
minib9. qz quāto sunt pspicatioris intellect9. tanto ex
paucis multa capiūt. quāto aūt debiliorē intellectū
hnt non intelligūt nisi eis pticulatim explicet p singu-
la tn erit deuenire ad alias cõceptiōes non vlterius
distinguibiles sicut i conceptū specificū q est indistin-
guibilis i alios. et sic pz q non ē incõueniens q parū
pspicax indigeat plurib9 cõceptib9 ad intelligēdū di-
uinā pfectionē. non tn qd iste infert. s. plures pcept9
attributales formet rustic9 qz magister in theologia
sed q plurib9 indigeat. s. quotqz format rusticus tot
possit formare theologus. ❡ Ad 5m negat aña ut pa-
tuit de angelis inferiorib9 et supiorib9. nec exemplū
de albedine iuuat. aliqs eni intellect9 ē qui vnico pce-
ptu cogscit albedinē eē disgregatiuā et eē mensuram
coloris et oppositā nigredini. aliqs aūt q ad h indiget
trib9 cõceptib9. et idē dico de btis q aliq sūt cogscen-
tes vnico pceptu q alij inferiores nō cogscūt nisi per
qttuor uel hmōi fm q sūt potiores tam in nālib9 qz i lu-
mine glorie. ❡ Ad 6m dico q soluit seipsū. nō eni intel-
ligim9 q intellect9 nr formās de deo plures pcept9
attributales. sic distinguat diuinā pfectionē q aliqd
de ea cõcipiat et aliqd dimittat. sed sic q diuinā pfe-
ctionē diuersis pceptib9 cõcipit et qlibet ē illi pfectiōi
inadequat9. qz ipfecte talia reptentat. qz nō fm mo-
dū q reptentari nata est. s. ut bona ut iusta ut sapiēs.
et ideo ē ibi aliqua silitudo realis diuisiōis. sicut enim
in reali diuisiōe vna pars sepat ab alia. uel vna pars
figitur uel tangit alia nō tacta uel figta. ita in hmōi con-
ceptuū distinctiōe diuine pfectiōis ptinentis supemi-
nenter oēs pfectiōes creaturaz q in creatis sūt par-
tite intellect9 nr dū pcipit eam dum cõtinet in se hāc
pfectionē q ē bonitas nō pcipiēdo eā tūc ut ptinet il-
lam pfectionē q est sapia. et post cõcipit eā concipien-
do eā ut cõtinet hāc pfectionē q ē sapientia. non con-
cipiēdo eā ut continet eā q ē bonitas. quodāmodo vi-
det dinā pfectionē partiri. nec ē falsus intellect9 sic
distincte pcipiendo. nō eni intelligit talia eē ptita et di-
stincta in deo. sed ipse distincte et partite talia intelli-
git. qz nullū taliū intelligit ut in deo est cū nulla taliū
cõceptionū adequat rē pceptā. sic g dina pfectio cõ-
ceptibiliter distinguit. nō q distinctio i eā cadat fm
q est in se sed fm q est in intellectu. est eni ibi p suam
diminutā silitudinē. et iō cū tales silitudines sint plu-
res et distincte. ipsa ē ibi qdāmodo distincta. ❡ Ad 7m
negatur hoc. Dico eni q q p concipit essentiā aut bo-
nitatē dei. et 2° pcipit ei9 sapiam nō addit i 2a pceptiōe
aliquā aliā rē ad illā q pmo pcipiebat. q gdē additio
sit i deo. sz ē additio in creatura ente ul possibili. p eni
dina essentia pcipiebat i pceptu talis creature. et 2° i
pceptu alteri9. Un argumētū habet vitatē si p quēli-
bet taliū res dina pcipet i se. mō aūt nō fm q i se ē cõ-
cipitur sz i creatura et ex creatura. et fm q ptinet emi-
nēt talē pfectionē addit fm rōnē ad seipsā pceptā ut
ptinet aliā pfectionē. sz fm rē ē additio i creatura. qz
tales pcept9 sūt pcept9 creaturaz adeqti. ex q pz q
pcessus argumēti ō h qd dictū ē null9 ē. s. q cõcept9
vni9 attributi addat rē ad pceptū alti9. Itē nec valet
ō h q pcept9 attributi addēt rōnē ad pceptū eētie
ut bonū ad eētiā. sz eni pcept9 bonitatis addat solū
respectū rōnis ad cõceptū essentie nō seqt q eētia
sit bona solū fm rōnē. et nō fm rē. qz eētia diuina nō

est formaliter bona p illū respectū nec pec illū conceptū. sed bonitate q̄ est in ipsa essentia. sed intellectus noster nō pōt cōcipe essentiā esse bonā nisi ɔcipiēdo eam ꝛ ſm illum respectū uel aliā rōnē. ꝛ hoc est ideo qꝛ non concipit deū in se sed ex creaturis vbi rō bonitatis in qua concipit̄ aliqd bonū includit respectū uel rōnē aliā a rōne essentie q̄ dicitur bona. ¶ Ad 8m ɔcedit̄ aʳ. si talia accipiant̄ ſm q̄ sūt in se. ꝛ cōceptu rē adequāte. ꝛ specie pfecte rem repñtāte. tūc enī nō apparet vnde esset numerꝰ taliū cōceptuū. sed si res non ɔcipit̄ illo mō sed solū in sua impfecta similitudine uel specie uel cōceptu. tūc tales ɔceptiōes multiplicari poterūt ac p hoc illa ɔceptibilit̄ distinguitur ꝛ vnꝰ conceptus addet ad aliū rem uel rōnem ſm q̄ res distincte ex quibꝰ concipiunt̄ talia q̄ sūt vnita in alio addūt ad se rē uel rōnē. ¶ Ad 9m dico q̄ aʳ ē vera. sed ad minorē dico ut priꝰ. cōcedo enī eā si illis cōceptibꝰ res ɔcipiat̄ ſm q̄ in se est. sicut eadē res ɔcipitur conceptu generis ꝛ speciei. sed si res concepta talibꝰ conceptibꝰ concipiat̄ in ɔceptu alteriꝰ rei quā eminent̄ continet pñt tales cōceptꝰ esse incōnexi ſm q̄ res ex quibꝰ ꝛ in quoꝝ conceptu cōcipit̄ sūt vnite uel incōnexe. Un̄ breuiter essentia diuina est vnū aliquid conceptibilit̄ cōceptu sibi adequato. s. q̄ est ipsa uel dei filius ꝛ verbū. sed ē multiplex ꝛ multipliciter cōceptibile ɔceptu sibi inadequato. ¶ Ad 10m ɔceditur aʳ si talia sic sint vnū ɔsideratione q̄ nec in generali nec in speciali vnū possit concipi alio nō ɔcepto sed sic cōcessa maiore neget̄ bʳ. si aūt talia sint vnū ɔsideratiōe solū. qꝛ in aliq̄ generali mō cōsideratiōis cōueniūt. negat̄ aʳ sed cōcedit̄ bʳ. non enī aliud intelligit Anselmꝰ vbi allegat̄ nisi q̄ iusticia bonitas ꝛ alia attributa sunt vnū in hac consideratiōe. s. q̄ oīa signt diuinā essentiā ꝛ nō aliqḋ accidēs eius. sed non intelligit q̄ qui cōcipit deū ut sapientē concipiat eū ut iustū uel bō. tūc enī eque pfecte cognosceret deū qui solū cognosceret eū ut ē subā. sicut q̄ haberet de ipso totū qḋ sciuit aliqs theologus de deo p oēs ɔceptus vie qḋ ē falsū manifeste. ¶ Ad 11m negat̄ bʳ ut patuit in solutiōe 2ᵉ pbatiōis minoris primi argumēti. Unde dico q̄ sapientia creata nō ea rōne qua talis qualitas ē sapientia. cū alicubi repiatur sapiā vbi nō repitur rō q̄litatis. Uel aliter ꝛ credo q̄ meliꝰ: cōcedo enī q̄ diuitas uel res que est deus ſm ppriā ꝛ adequatā sibi rōnē est sapientia iusticia bonitas ꝛ bō. nec hō rōnes adequātes rem ɔceptā distinguūtur. sꝫ deitas ſm rōnē deitatꝭ quā habet viator certe nō est sapiens iusta uel bō ita q̄ illa rō repñtet eam ut iustam ut bonā ꝛ bō. nec enī ad hoc q̄ aliqd fūdet rōnē bonitatis requirit̄ q̄ fundet rōnē iusticie. Et tunc dico ad argumentū ad minorē q̄ licꝫ res q̄litatis que ē in aīa iusti non sit intimꝰ sapientia q̄ res q̄ ē deus. tñ illa res illiꝰ q̄litatis est limitata ꝛ cōphēsa p rōnē sapientie quā habet intellectꝰ creatꝰ hoīs pcipue. nō aūt res diuinitatis. ꝛ iō illa rō uel ɔceptꝰ ē ppria rō ꝛ conceptus talis q̄litatis nō aūt diuinitatis. ¶ Ad 12m cōceditur aʳ de rōne diuinitatis sibi adeq̄ta q̄ est vbū dei. sed secꝰ est de rōne illa quā fabricat intellectꝰ nr̄

cōcipiendo diuinitatē ex creatis. prima enī rō ē pfectissima q̄ nulla maior cogitari pōt. ꝛ ideo nō se habet aliquo modo ꝛ diuisionis quā facit arguēs. sꝫ rō diuinitatis quā habet viator nō est talis q̄ maior cogitari non pōt. ꝛ talis rō se habet p modū substracti aliis rōnibꝰ in qbꝰ intellectꝰ nr̄ eū ɔcipit. Nec valet pbatio in oppositū. Jam enī pꝫ q̄ nō itrinsece pfectissima nec qua maior cogitari ꝛc. Cuiꝰ causa assigta est. Illa enī rō ē q̄ explicat̄ sic dicēdo: vlis puisor. ſm q̄ dicit scūs Tho. pma pte. q. 13. arti. 8. dicit enī q̄ hoc nomē deꝰ ē impositū ad signdū diuinā naturā. sꝫ illud a q̄ ē impositū ē vlis reꝝ puidētia. Idē dicit arti. 11. ad pmū ꝛ infinitis aliis locis. Ex qbꝰ patet ad argumenta. ¶ Ad 13m dicit̄ q̄ rō quā habet viator de diuinitate pōt cōcipi ut abstracta aliis rōnibꝰ pfectionalibꝰ ita q̄ alie attribuunt̄ eidē. puta rō intellectꝰ ꝛ volūtatis. nec ē incōueniēs q̄ sit impfecta. qꝛ viator impfecte deum apphendit. nō tñ oportet q̄ sit illo mō substracta quō genꝰ substernit̄ differētiis ꝛ cōfusū specificabilibꝰ. sꝫ illo mō quo pꝰus ſm intellectum dr̄ substerni: si tñ abstractū dici debet: rōnibꝰ posterioribꝰ eidē attributis si aūt loqmur de pfecta rōne diuinitatis illa nulli substernit̄ ꝛ ē vnita oīuꝫ pfectionū deū pfectissime repñtās ut ponit scūs Tho. p sen. dis. 2. q. 1. arti. 3. ꝛ de potentia dei. q. 7. arti. 6. ut fuit in 3ᵃ pbationibus recitatū. ¶ Ad 14m negat̄ aʳ. ꝛ ad pbationē dicit̄ q̄ ē palogismꝰ ſm nō cām ut cām. q̄ enī rō diuine essentie quā habet viator sit alia a rōne volūtatis diuine. ꝛ tamē rō volūtatis nō sit alia a rōne illiꝰ q̄litatis q̄ ē ī aīa volētis. imo sit eiꝰ rō. hoc qdē nō ē iō q̄ rō volūtatis sit magis intrinseca illi creature q̄ diuinitati. sꝫ qꝛ rō volitiōis cōprehēdit illā creaturā. nō aūt diuinitatē ꝛ ē pfecta rō illiꝰ non aūt diuinitatis. Un̄ oportet formare multas tales rōnes ꝛ eas attribuere diuinitati ꝛ ɔn̄ter aliū ɔceptū habere de diuinitate ꝛ de sapiā. qꝛ nullꝰ illoꝝ ɔceptuū diffinit comprehendit circumscribit uel adequat suū ɔ̄cibile. Dico tñ q̄ perfecta rō diuinitatis includit rōnē sapie ꝛ oīs pfectiōis intelligibilis aut imaginabilis. sed nūc loquor de rōne diuinitatis quā ɔcipit creatura pcipue viatrix. Un̄ cū talis rō non circūscribat nec diffiniat rem. oꝫ alias cōceptiōes de illa formare. ¶ Ad 16m dico q̄ distinctio illaꝝ rōnū ē p opꝰ intellectꝰ q̄ tales plures rōnes format ſm q̄ a diuersis pfectiōibꝰ creaturaꝝ eas accepit ꝛ illas postea deo attribuit oī defectiōe uel impfectiōe semota sic pꝫ de rōne scie ꝛ vite. Et ad pbationē ī oppositū dr̄ q̄ ī re indiuisibili intellectꝰ ponit distinctionē fabricādo diuersas rōnes eidē indiuisibili inadeq̄tas qbꝰ illud indiuisibile corridet tāq̄ p multa repñtatū ꝛ p q̄libet illoꝝ īpfecte. quo facto distinctio rōnis habet sufficiēs fundamentū mediatū ꝛ imediatū. imediatū qdē distictas rōnes pdictas. mediatū vo illud indiuisibile ɔceptū p illas. nō q̄ intellectus aliqd uel aliq̄ ponat in illa indiuisibili re ꝛ simplici ſm q̄ in se ē. sꝫ qꝛ format distinctas rōnes in quarū quelibet res est sicut in suo fundamento. ꝛ signū repñtatiuū ī repñtato. ea ppter dicit̄ rem distinguere ſm esse qḋ habet in aīa in plures rōnes. ꝛ illo mō

ponit intellectus noster distinctionē rōnis in diuinis
attributis. Multi sūt alij modi quib⁹ intellect⁹ creat⁹
uel diuin⁹ pōt distinguere attributa diuina ut supe-
rius dictū fuit. sed ille q dict⁹ ē cōuenientior ē nobis p
isto statu. nec ex hoc sequit̄ q̄ intellectus ponat pfe-
ctiones in deo. aut q̄ sine ope intellect⁹ deus non ha
beret illas. sed solū sequit̄ q̄ nō essent actu distincte
fm rōnē sine ope intellect⁹. nā ille rōnes non sunt di-
uine pfectiones nec sunt formalit̄ in deo sed sūt simi-
litudines impfecte ipsius diuine pfectiōis q̄ in se est
unita. sed fm esse qd̄ habet in intellectu p illas rōnes
est distincta. ¶ Ad confirmationē dicit̄ q̄ licz distin-
ctio semp ɔsequat̄ illas rōnes vbicūq̄ sunt subiecti-
ue uel obiectiue. non tñ vbicunq̄ sūt fūdamētaliter
s in ipsa diuinitate vbi nulla ē distinctio pfectionū q̄
fundant hꝫ res. Vñ istas rōnes ponim⁹ subiectiue so
lum in creato intellectu. In diuino aūt intellectu sūt
obiectiue. sed in re diuinitatis. s. in obiecto earū fun-
damētaliter ⁊ in radice metaphorice. Unde sanctus
Tho. in p̄ sen. dis. z. q. i. arti. 3ᵒ. ad 5ᵐ. aliquid dicitur
radicari uł fundari in aliq̄ metaphorice ex q̄ firmita-
tē habet. rōnes autē intellecte hn̄t duplicē firmitatē
sz firmitatē sui esse. ⁊ hāc hn̄t ab itellectu sic̄ alia ac-
cidentia a suis subiectis firmitatē habēt. ⁊ firmitatē
sue ueritatis. ⁊ hāc hn̄t ex re cui ɔformant̄. Ex eo eni
q̄ res est uel nō est locutio veritatē uel falsitatē ha-
bet. rōnes g̃ attributoꝝ fundant̄ uel radicant̄ i intel-
lectu q̄tū ad firmitatē sui esse. q̄ intellectus est eaꝝ
subiectū. in essentia aūt diuina sunt q̄tū ad firmita-
tem sue veritatꝭ. hec ille. Et ibidē ad 4ᵐ. Ratio hoīs
non dicit̄ eē in hoīe q̄si res q̄dā in ipso. sed est in intel-
lectu sicut in subiecto. ⁊ est in hoīe sicut in eo qd̄ p̄stat
fulcimentū veritati ipsi⁹. ita etiā rō bonitatis diuine
est in intellectu sicut i subiecto. in deo aūt sicut in eo
qd̄ rn̄det p quādā silitudinē faciens ei⁹ veritatē. hec
sctūs Tho. Predictis cōsonat Petr⁹ de palude. Ait
enim q̄ distinctio rōnis attributoꝝ ē in nā diuina sic̄
in fundamēto inchoatiue sed in ipsis distinctis sicut i
termino ⁊ terminatiue. In itellectu aūt diuino ⁊ cre
ato sicut in cognoscēte effectū cōpletiue licz tñ obie
ctiue. videt̄ aūt mihi addendū q̄ in intellectu creato
non solū ē obiectiue. uel sicut in coḡscente sed etiā sic̄
in illo vbi ē suū fundamentū primū. s. res concepta
fm suā rōnē aut ɔceptū. imaginandū ē eni q̄ duo cō
cept⁹ q sūt in intellectu creato distinguūt̄ realit̄. ⁊ nō
sola rōne. obiecta aūt illis rōnib⁹ uel ɔceptib⁹ corre-
spondētia distinguūt̄ sola rōne. ⁊ iō distinctio int̄ du-
os cōcept⁹ uel rōnes. cū sit realis nō cadit int̄ res cō-
cept⁹ q̄s supponim⁹ realit̄ idistinctas. sz alia ē distin-
ctio horū ⁊ illoꝝ. sed sicut isti cōcept⁹ sūt realit̄ ⁊ subie-
ctiue in intellectu. res aūt ɔcepta dicit̄ esse in intelle-
ctu p suā silitudinē ⁊ obiectiue. nō aūt realit̄ ⁊ p eēn-
tiā ppriā. ita pportionalit̄ in intellectu tali ē duplex
distinctio. quedā realis cui⁹ extrema sūt duo ɔcept⁹
⁊ quedā rōnis. cui⁹ extrema sūt obiecta ɔceptuū nō
ut extra sūt sz ut obiecta ⁊ intellecta sūt. ita q̄ ista di-
stinctio nullibi ē subiectiue cū non sit nisi respect⁹ rō-
nis. Prima aūt distinctio ē subiectiue in intellectu sic̄

suū fūdamētū. s. ɔcept⁹. ⁊ ē accñs reale. Siliter fun-
damentū p̄me distinctiōis ē ipse cōcept⁹ ut ē quedā
res. sed fundamentū zᵉ distinctiōis ē ipsa res ut intel
lecta p ɔceptū ⁊ ut existēs i intellectu p suā silitudinē
non aūt ipsa ratio uel ɔcept⁹ ut ē q̄dā res. sz forte cō-
cept⁹ ut ē signū rei pōt dici fūdamētū illi⁹ distinctio-
nis rōnis. res eni ut intellecta nō ē nisi rō ei⁹ in intelli
gēte eā. nō quidē rō ut ē res sed ut ē rō ⁊ signū ⁊ rep-
sentatiuū. ⁊ iō idē est dicere talē distinctionē fundari
in re ut intellecta ē ⁊ i ɔceptu ut signum ē. In diuino
aūt itellectu nō ē nisi sic̄ cognitū i coḡscēte ⁊ nō tāq̄
in illo vbi ē suū primū fundamētū loquēdo de distin
ctiōe attributoꝝ. q̄ de illis intellect⁹ nō format di-
stinctos cōcept⁹ formales ut alias dictū ē. ¶ Ad 16ᵐ
negat̄ hᵒ. Non eni dicit Aug⁹ q̄ diuinitas inq̄tū est
eēntia sit sapia. sz dicit q̄ eo sapia q̄ essentia. p qd̄ nō
itelligit illā reduplicationē quā ifert arguēs sz intel-
ligit fm sctm̄ Tho. p̄ sen. dis. 33. q. 1. arti. zᵒ. ad 5ᵐ q̄ in
diuinis nō est nisi duplex mod⁹ p̄dicādi. s. subē ⁊ rela-
tionis. ⁊ iō q̄cūq̄ nō dicūt relationē sz rōnē absolutā
dicit habere modū ⁊ rōnē subē. ac p h̄ vñt̄ isto mō lo-
quēdi: eo sapia q̄ essentia. sz nō eo pat̄ q̄ de⁹. Vñ v̄ba
sci Tho. sūt ista. Sciētia inq̄t nō diuidit̄ ɔ subam nisi
ex genere suo put ē q̄litas. Vñ dr̄ q̄ hec ē imediata:
nulla suba ē scia ⁊ sic de oīb⁹ alijs generib⁹. sz sic̄ sup
dictū ē: nulla rō noīs alicui⁹ p̄dicamēti manet in deo
nisi ratio relatiōis ⁊ rō subē. ⁊ iō dr̄ q̄ ad aliqd̄ in diui
nis habet aliā rōnē a rōne subē. ⁊ aliū modū p̄dicādi
cōdiuisū ɔ subam. sed scia bonitas ⁊ hꝫ q̄ sunt in alijs
generib⁹ ⁊ dicūt̄ de deo. nō hn̄t rōnē cōem generis
p quā diuidūt̄ ɔ subam. imo loco cōis rōnis q̄litatis
uel quātitatis venit ibi rō subē. Vñ dr̄ alia rō eē subē
alia scie in diuinis. nō q̄si sit cōdiuisa ɔ rōnē subē sz sic̄
rō speciei ē alia a rōne generꝭ inq̄tū addit rōnē diffe
rētie sup rōnē generis. Vñ ita i diuinis ē alia rō subē et
scie sic̄ in creaturis ē alia ratio scie ⁊ q̄litatis qd̄ nō est
simplicit̄ aliud. ⁊ iō sic̄ i creaturis dr̄ q̄ eodē qs ē q̄lis
⁊ sciēs. nō tñ q̄ eodē est suba ⁊ pat̄ cū relatio q̄ p se ɔ
subam diuidit̄ fm rōnē generis ⁊ modū saluet̄. hec il
le. ¶ Ad 17ᵐ negat̄ hᵒ. s. q̄ oīa ista noīa eandē signifi
cēt rōnē. lz eni oīa significēt eādē rē i deo. h̄ tñ ē me-
diātib⁹ diuersis rōnib⁹. nec eni Aug⁹ dic̄ q̄ significēt
rōnē essentie sz essentiā. Vñ sctūs Tho. ɔ gētiles caᵒ
35ᵒ. dicit sic. Quis noīa dicta de deo eandē rē signifi
cēt nō tā sūt synonima. q̄ nō sigñt rōnē eandē. nā sic̄
diuerse res vni rei simplici q̄ de⁹ ē silant̄ p diuersas
formas. ita q̄ intellect⁹ nr̄ p diuersas ɔceptiōes aliq̄-
liter assilat̄ inq̄tū p diuersas pfectiones creaturaꝝ
ipsū coḡscēdū pducit̄. ⁊ iō de vno intellect⁹ nr̄ multa
ɔcipiēs nō ē falsus neq̄ van⁹. q̄ illud simplex eē di-
uinū hꝫ ē ut fm formas multiplices aliq̄ assilari pos-
sint. fm aūt diuersas ɔceptiōes diuersa noīa intelle-
ctus adinuenit q̄ deo attribuit. ⁊ ita cū nō fm eādem
rōnem attribuant̄ ɔstat ea nō eē synonima q̄uis oīo
vnā rē significēt. non enim est eadem nominis signi-
ficatio cum nomen per prius conceptionē intellect⁹
q̄ rem intellectā significet. hec ille. ¶ Ad 18ᵐ nega-
tur hᵒ. Dico enim q̄ abstracta possunt de se inuicem

vere predicari. licz dicant diuersas imo disperatas
rõnes quãdo sunt extra genus. dicimus eñi q relatio
est suba in diuinis. ⁊ hoc q2 tam relatio diuina q̃
suba ei⁹ sũt extra gen⁹. si tñ sit aliqua relatio in genere.
⁊ aliqua suba in genere nunq̃ de se inuicẽ p̃dicat̃
in abstracto. sed forte in concreto. dicendo: pater est
homo. Unñ sctũs Tho. de potẽtia dei. q. 8. arti. 2° ad
primũ sic ait. Nulla suba q̃ est in genere põt eẽ relatio.
q2 est diffinita ad vnũ genus. ⁊ p̃ oĩs excludit̃ ab
alio genere. sed essentia diuina nõ ẽ in genere sed est
sup̃ omne gen⁹ cõprehẽdens i se oĩ3 generũ pfectiones.
Unde nihil phibet illud qd̃ est relatiõis in ea inueniri.
hec ille. Siĺr dico in pposito. Põt etiã dici
q hc̃ solũ vera est qñ talia absoluta cõprehendũt rẽ
significatã. cuiusmodi nõ ẽ i pposito. nec eñi rõ sapiẽtie
uel nomẽ sapie cõphẽdit rẽ cui attribuit̃. ¶ Ad
19m negat̃ a° qñ talia sũt idẽ essentialr̃ s̃m essentiã
nõ limitatã ad certũ gen⁹. talia eñi p̃nt cõuenire i eadem
eẽntia ⁊ erũt essentialiter eadẽ. nõ tñ quidditatiue
aut s̃m rõnẽ. sicut patet de relatiõe ⁊ essentia in
diuinis ⁊ de filiatione ⁊ paternitate. Et ad pbationẽ
cũ dr̃ diffinitio ⁊c̃. Dico q eẽntia limitata ad gen⁹ indiffinibilis
ẽ. ⁊ iõ nomẽ signs essentiã illã nõ oportet
significare illi⁹ diffinitionẽ. sed solũ rõnẽ que nõ ẽ diffinitio.
essentia eñi eadẽ multis rõnib⁹ designari põt
loquẽdo de essentia illimitata ⁊ de rõnibus q̃ nõ adequãt
rem cui⁹ sũt. ¶ Ad 20m dicit̃ q oĩa talia noĩa
pfectionũ sigñt diuinã subam. non tñ sub rõne sube
uel essentie. vnde oĩa illa habẽt idẽ sigtũ remotũ sed
diuersa importãt significata prima. exp̃mũt eñi diuersas
rõnes sicut significata prima. sed sigñt diuinam
essentiã tanq̃ sigtũ mediatũ ⁊ remotum qd̃ illis
oĩbus cõcep̃tib⁹ ⁊ rõnib⁹ corñdet. ¶ Ad 21m dicit̃ q dicta
Damas. satis p̃ter eius intẽtionẽ allegãtur. ut eñi
ait sctũs Tho. de potentia dei. q. 7. arti. 5° ad primũ.
Damas. p illa verba solũ intelligit q hõ noĩa nõ sigñt
quid est de⁹ q̃si ei⁹ subam diffiniendo ⁊ cõphẽdendo.
Et idẽ ponit p̃ma pte. q. 13. arti. 2° ad p̃mũ. Unde
p certo istud argumentũ poti⁹ ɔcludit ɔtra arguẽtẽ
q ponit oĩa hõ noĩa sigr̃e rõnẽ diuinitatis ⁊ qd̃ qd ẽ diuinitatis.
Fuit g̃ mens Damas. q talia noĩa sigr̃ẽt diuinam
subam non s̃m q in se est sed s̃m q rep̃ntatur
in pfectionib⁹ creaturarũ pcedẽtib⁹ ab ipsa. sũt enim
imposita a pcessib⁹ pfectionũ a deo in creaturis ad
signdũ deũ. sicut nomẽ q̃nq̃ imponit̃ rei. qd̃ tñ sumit̃
ab opatiõe rei aut ab ei⁹ effectu uel aliq̃ circa rẽ. Unñ
p3 q a° ẽ patentissime falsa. ¶ Ad 22m dico q aliqd
de aliq̃ p̃dicari i qd ɔtigit dupliciť. vno° q2 p̃dicat̃ de
illo ut gen⁹ uł spẽs p se ⁊ essentialr̃ supio2 ad tale subiectũ.
uel ut diffinitio essentialis illi⁹. uel ut idẽ de seipso.
⁊ isto mõ ɔcedit̃ a°. ⁊ negat̃ b°. nec eñi sapientia
nec iusticia isto mõ in qd p̃dicat̃ de deo. cũ nullum
tale sit diffinitio uel ps diffinitiõis dei. nec ita intelligit
Ansel. v̾ba ibidẽ allegata. imo ut dic̃ Damas. isto
mõ impossibile est scire de deo qd est. Et sctũs Tho.
ponit in multis locis. Alio° põt dici aliqd p̃dicari i qd
de alio. q2 p̃dicat̃ de ipso in recto nõ denoĩatiue. sed
p oĩmodã idẽptitatẽ subiecti ⁊ p̃dicati s̃m rẽ siue p̃dicatũ
sit diffinitio uel ps diffinitiõis subiecti siue non.
⁊ si a° isto modo sumat̃ falsa ẽ. ⁊ b° est vera illo mõ. ⁊
Anselm⁹ ad hũc sensũ locut⁹ est. ⁊ siĺr forte mot⁹
est ad dicendũ talia de deo in quid p̃dicari. quia s̃m
Boetiũ in li° suo de trinitate cũ q̃s alia p̃dicamẽta p̃ter
relationẽ in diuinã verterit p̃dicationem cuncta
mutantur in substantiã ut iust⁹. ⁊ si q̃litatem sigr̃e videatur.
tñ subam sigt. ⁊ intẽdit q oĩa talia habet modum
p̃dicandi sube. ea enim que sunt de p̃dicamẽto
sube significant p modũ inexistẽtis subiecto. ⁊ non p
modũ ad aliqd se habẽtis. ⁊ de h̃ dictũ est in solutiõe
q̃rti. ¶ Ad 23m dico p illud q Anselm⁹ eodem mõ intelligendus
est sicut Aug⁹. vbi p̃us allegat̃ in 4° argumento.
s. q oĩa illa noĩa eandẽ rem in deo sigñt ⁊
habent eundẽ modũ p̃dicandi. s. distinctũ a mõ q̃ relatio
in diuinis p̃dicat̃ ⁊ habent modũ p̃dicãdi sube.
Unde oĩa q̃ absolute in diuinis p̃dicãt̃. dicit vno mõ
dici ⁊ vna consideratiõe q̃rtũ. s. ad modũ p̃dicãdi s̃m
rõnẽ generis. si eñi Anselm⁹ intenderet q oĩo haberẽt
eandem rõnẽ. irrõnabiliter loqueret̃ ⁊ ɔtra arguentẽ.
si aũt dicatur q intendebat talia noĩa eandem
rem dicere in recto. sed aliud in obliq̃ connotare. liberum
est ita dicere. ⁊ ita liberũ ẽ mihi dicere sicut dico.
nõ g̃ intẽdebat loqui de idẽptitate rõnis sed rei sigr̃e
⁊ modi p̃dicandi sicut sup̃ dictũ est. ¶ Ad 24m dico
q magister nihil aliud dicit nisi q illa oĩa noĩa eandẽ
rem sigñt. qd̃ ɔceditur. ⁊ q p̃dicãt diuinã essentiam
qd̃ est verum loquendo de p̃dicatiõe mãli nõ aũt de
formali. cũ eñi dico: deus scit oĩa. li sciẽs formaliter
supponit p sciente. sed materialiter p illo qd̃ ẽ sciẽs.
p̃dicat etiam materialr̃ diuinã eẽntiam. formaliter
p̃dicat scientiã. ⁊ loquo2 hic de p̃dicatiõe ⁊ suppositione
formali conformit̃ ad illud qd̃ dicit sctũs Tho. de
potentia dei. q. 9. arti. 4° loquens de significatione
materiali ⁊ formali. Illud inq̃t dr̃ formalr̃ significari
p nomẽ ad qd̃ signdũ nomẽ ẽ p̃ncipaliter impositum
qd̃ est ratio noĩs. sicut hoc nomẽ homo sigt aliqd cõpositũ
ex corpore ⁊ aĩa rõnali. mãliter v̾o sigñtur per
nomen illud in quo talis ratio saluat̃. sicut hoc nomẽ
homo sigt aliquid habens cerebrũ ⁊ cor. hec ille. Sic
in pposito dico q cũ dicit̃: de⁹ est sapiens: de⁹ est iustus.
p̃dicata idẽ sigñt mãliter. s. diuinã essentiã i qua
saluat̃ ratio cuiuslibet noĩs attributalis positi in p̃dicato.
sed non sigñt idem mãliter. quia qd̃libet habet
suam ppriam rationẽ distinctã a ratiõe alteri⁹. ¶ Ad
25m dicit̃ p idẽ oĩo. ¶ Ad 26m dicit̃ q articul⁹ condẽnat
solũ opinionẽ ponentẽ q ad diuersitatẽ rationũ
quib⁹ intelligim⁹ diuinũ intellectũ se ⁊ alia cognoscẽ
seq̃t̃ diuersitas itellect⁹ diui. ita q d̾sitati rõnũ correspondeat
diuersitas rerũ uel vni⁹ rei ex̃ intellectũ
creatũ. sed nõ intendit reprobare ponẽtes q intellectus
diuin⁹ in esse cognito sit multiplex in intellectu
nostro s̃m multiplices ratiões de ipso formatas per
intellectum creatũ. nos autem ponimus distinctionem
ratiõis in diuinis 2° mõ. non autem p̃ mõ. ¶ Ad
27m qd̃ ẽ Greg[.]. dr̃ q dictũ cõmẽtator[ ] multũ facit
p opiniõe nr̃a. Et dr̃ vlteri⁹ q expositio quã dat arguẽs
multũ distorta ẽ a mẽte cõmẽtator[ ]. cũ eñi dic̃

ꝙ cõmẽtatoꝛ ꝑ dispositionẽ ⁊ dispositũ intelligit ꝑdi
catũ ⁊ subiectũ ꝓpositiõis. ꝯcedit᷑. cũ dicit vlteri⁹ ꝙ
subiectũ ⁊ ꝑdicatũ non sunt res extra aiam ⁊c̃. Dico
ꝙ falsũ ẽ. eadẽ enĩ ẽ sñia de subiecto ⁊ ꝑdicato q̃ ẽ de
vlib⁹. q2 vtrũq3 dicit secundã intentionẽ ſm ꝙ ponit
scũs Tho. ĩ multis locis. dicere enĩ ꝙ nulla vere res
extra aiam ꝑdicet᷑ nisi vox vl᷑ lrã aut scriptura. falsũ
ẽ. ut patz 7⁰ methaphisice. ꝑticula. 34. vbi sic ait Ar.
Forma igitur dicit᷑ de illo q̃cũq3 rex mã aut nõ di
citur ꝑ se oio. vbi cõmentatoꝛ cõmento. 34.⁰ sic dicit.
Ar. dat differentiã int᷑ materiã ⁊ formã q̃ est ꝙ for
ma ꝑdicatur ꝑ se de habẽte formã ſm qd ⁊ declarat
quiditatẽ ei⁹ substãtialẽ. materia ṽo nõ ꝑdicatur de
habẽte formã vera ꝑdicatiõe nedũ ut ꝑdicet᷑ per se.
idolũ enĩ nõ ẽ cuprũ nec hõ caro nec sim⁹ nasus. hec
ille. Itẽ particula. 8. eiusdem septimi dicit Ar. dico
materiã illud qd̃ ꝑ se nõ dicit᷑ quale ẽ nec quãtũ nec
aliud eoꝝ ꝑ qd̃ determinat᷑ ens. est enĩ aliqd de quo
dicitur vnũquodq3 istorum. ⁊ illius essentia est alia
⁊ essentia cuiuslibet ꝑdicabilis. alia enĩ dicũt᷑ de sub
stantia ⁊ hec de mã. vbi cõmentatoꝛ. Materia inq̃t
est subiectũ cõe oib⁹ decẽ ꝑdicamẽtis. ⁊ ꝙ suũ eẽ est
aliud ab esse cuiuslibet istoꝝ. Predicamẽta enĩ acci
dentiũ dicũt᷑ de ꝑdicamẽto subẽ. ⁊ ꝑdicamẽtũ subẽ
dicitur de h̃ qd̃ est mã. hec ille. Itẽ 7⁰ metaphisice cõ
mento. 4.⁰ in ꝑmis substãtijs ꝑdicatũ ẽ substãtia sub
iecti. Itẽ ꝑ̊ celi cõmẽto. 91. Si celũ est vnũ indiuiduo
rũ sensibiliũ necessariũ ẽ ut componitur ex mã ⁊ for
ma. Celitas enim aliud est q̃3 dicere hoc celũ. celitas
enĩ dicit᷑ de plurib⁹ indiuiduis. omniũ enĩ habentiũ
formã. aut in actu forma dicit᷑ de pluribus numero:
aut erit hoc possibile q̃uis illa pluralitas nõ sit ĩ actu
hec ille. Ex q̊ pz ꝙ forma q̃ est in materia ꝑdicat᷑ de
indiuiduis. Ex quib⁹ omnib⁹ patz ꝙ forma q̃ est vera
res extra aiam ꝑdicat᷑. ⁊ siliter ꝙ mã se habet ut sub
iectũ respectu oiũ decẽ ꝑdicamẽtoꝝ. ⁊ oia decẽ ꝑdi
camẽta ꝑdicant᷑ de mã. ⁊ sic vera res subijcit᷑ ĩ ꝓpo
sitiõe. Qd̃ ꝯfirmat᷑. nã phs ꝑ̊ physicoꝝ ꝑticula. 14. ar
guens ꝯ ponẽtes tm̃ vnũ ens. diuidit ibi ens ĩ decem
ꝑdicamenta. ⁊ dicit sic. Nullũ enĩ ceteroꝝ sepat᷑ nisi
subã. oia enim dicuntur in subiecto quod est subã.
vbi cõmẽtatoꝛ cõmẽto. 14.⁰ dicit. Nullũ ceteroꝝ ꝑdi
camẽtoꝝ nisi subã põt separi per se sed oia dicũt᷑ in
subiecto ut declaratũ ẽ ĩ cathegorijs. ⁊ cũ ꝑdicamẽ
tũ qd̃ intendit ꝑ h̃ nomẽ ens sit in subiecto. ḡ entia sũt
plura. hec ille. Ex qb⁹ pz ꝙ ꝑdicamẽta sũt res ex̃ ani
mã existẽtia in subiecto. ⁊ ꝯñter res ex̃ aiam ꝑdicat᷑.
Itẽ 3⁰ de aia cõmento. 21.⁰ ondit cõmẽtatoꝛ quõ intel
lectus dũ cõponit ꝓpositiões cõponit rẽ cũ re. vnde
sic ait ibidẽ. Due sũt actiones intellect⁹ quaꝝ vna dr̃
formatio. ⁊ alia dicit᷑ fides. cõprehẽdere aũt res sim
plices nõ cõpositas erit ꝑ intellecta q̃ nõ falsant᷑ neq3
verificant᷑ q̃ dr̃ formatio. apphẽdere aũt res cõposi
tas erit ꝑ intellecta in qb⁹ ẽ falsitas ⁊ veritas. Et post
cõmẽto. 22.⁰ dicit Ueritas ⁊ falsitas accidũt cõposi
tioni reꝝ ad inuicẽ. ⁊ h̃ idẽ accidit qñ cõponit eas cũ
re. ⁊ loquit᷑ ibidẽ de compositiõe subiecti ⁊ ꝑdicati.
Itẽ 6⁰ metaphisice cõmẽto. 8⁰ ⁊ 5⁰ metaphisice cõmẽ
to. 34.⁰ ⁊ 9⁰ metaphisice cõmẽtis. 21.⁰ ⁊. 22.⁰ dicit h̃ idẽ
sc3 quõ intellect⁹ cõponit entia ad inuicẽ ut sũt intel
lecta. ⁊ si cõponat ea penes se sicut sũt composita ex̃
aiam. sua cõpositio ẽ vera. ⁊ si nõ. compositio ẽ falsa.
Pro hac ꝑte cõsentiũt oẽs antiq ꝑ̃sertim Linconiẽs
sup ꝑ̊ posterioꝝ. cõmẽto 7.⁰ vbi enumerans modos
vniuersaliũ. dicit 4⁰ mõ cognoscitur res ĩ sua cã forma
li q̃ ẽ in ipsa a q̃ ipsa ẽ h̃ qd̃ est ⁊ ſm ꝙ in ista forma q̃ ẽ
pars rei videt᷑ ipsa eadẽ forma. sicut lux in se ipsa vi
det᷑. vl᷑ ſm ꝙ in ipsa videt᷑ mã q̃ siliter ẽ pars rei ipsa
forma nõ est gen⁹ uel species. sed ſm ꝙ ipsa forma ẽ
sicut toti⁹ cõpositi. ⁊ ſm ꝙ ipsa ẽ ꝑ̃ncipiũ cognoscen
di totũ cõpositũ sicut ẽ gen⁹ uel species. ⁊ ꝑ̃ncipium
essendi ⁊ ꝑdicabile ĩ qd. hec ille. Itẽ cõmẽto 4.⁰ dicit.
Cũ igit᷑ gen⁹ ⁊ differẽtia subalis a qb⁹ subalit᷑ ⁊ nõ ꝑ
accidẽs egredit᷑ q̃ddītas speciei ꝑdicat᷑ de specie est
ꝑm⁹ mod⁹ dicẽdi ꝑ se ⁊ essendi ꝑ se alterũ de altero.
egredit᷑ nãq3 species a quidditate generis ⁊ differẽ
tie ⁊ differẽtia ẽ speciei cã sicut formalis ⁊ gen⁹ ẽ cã
speciei sic forma mãlis aut sic mã formalis. cũ aũt ac
cidens qd̃ essentialit᷑ egredit᷑ a q̃dditate subiecti ꝑdi
cat᷑ de suo subiecto ẽ secũd⁹ mod⁹. h̃ ille. Ex q̊ pz ꝙ
res ꝑdicat᷑ de re ⁊ accñs de subiecto. talia enĩ nõ pñt
exponi de terminis. q2 q̃dditas specifica nõ egredit᷑
ab aliq̊ termino vl᷑ ꝯceptu. Itẽ phus ꝑ̊ posterioꝝ ca.⁰
16.⁰ dicit sic. Subam qdẽ significantia ꝙ vere illud ẽ
aut ꝙ illud ẽ aliqd sigñt de quo ꝑdicantur. q̃cũq3 ṽo
nõ subam sigñt sed de alio subiecto dicũt᷑. nec vere
ꝙ illud ẽ nec ꝙ aliqd est sed de altero quodã dicunt᷑:
accidẽtia sũt. ut de hoie ẽ albũ. nõ enĩ ẽ hõ neq3 quod
vere albũ ẽ. sed aial forsan. qd̃ vere enĩ aial ẽ. hõ est.
quecũq3 ṽo nõ subam sigñt oportet de quodã subie
cto ꝑdicari. ⁊ nõ esse aliqd̃ albũ qd̃ nõ cũ alteꝝ aliqd̃
sit albũ ẽ. Sup q̃ dic᷑ Linconiẽs. Duplex ẽ mod⁹ ꝑdi
cãdi. vnus cũ subiectũ non ſm se sed ſm alteꝝ aliqd̃
cui accidit ẽ receptiu⁹ ꝑdicati. ut cũ dicitur albũ ẽ li
gnũ. albũ nõ ſm se sed ſm alterũ aliqd̃ cui accidit est
receptiuũ lignitatis. cũ ṽo dicit᷑: lignũ ẽ albũ. lignũ
ſm se ⁊ nõ ſm alterũ aliqd̃ cui accidit ẽ receptiuũ al
bedinis. qñ ḡ subiectũ ſm se ẽ receptiuũ ꝑdicati dice
tur eẽ simplicit᷑ ꝑdicatio. cũ ṽo subiectũ nõ ſm se sed
ſm alterũ aliqd̃ cui accidit ipsũ est receptiuũ ꝑdicati
tũc nõ est ꝑdicatio simplicit᷑. sed uel nõ ẽ ꝑdicatio aut
est ꝑdicatio ſm accñs. ⁊ subdit. Itaq3 cũ est ꝑdicatio
simplicit᷑ aut ꝑdicat᷑ qd̃ ẽ subale subiecto. ut gen⁹ qd̃
ſm veritatẽ nature ẽ idẽ cũ subiecto uel differentia.
aut ꝑdicat᷑ accñs subiecti qd̃ oportet reꝑiri in subie
cto ⁊ non eẽ sepatũ a subiecto. Uñ oẽ qd̃ ꝑdicat᷑ sim
plicit᷑ reꝑtũ ẽ ĩ subiecto vl᷑ de subiecto. Et p⁹. Demõ
strationes inq̃t ⁊ ratiocinatiões sumit de ꝑdicabilib⁹
simplicit᷑ in qb⁹ ꝑdicatũ ⁊ subiectũ sũt idẽ subiecto ⁊
nõ sũt res diuise. sed idee lic3 sint rõnes reꝝ increate
ab eterno in mẽte diuina nihil ꝑtinẽt ad rõcinationẽ
in q̃ aliqd ꝑdicat᷑ de aliq̊. Ipse itaq3 idee vere sũt. S3
cũ intellect⁹ vult eas facere ꝑdicabiles de reb⁹ a qb⁹
sũt diuise ⁊ sepate ĩ hac ordinatiõe ꝓdigia sũt. hec il
le. Ex q̊ appet ꝙ subiectũ ⁊ ꝑdicatũ ꝓpositiõis vere
vbi ẽ ꝑdicatio simpliciter nõ sũt res sepate vl᷑ diuise:

qd nō pōt exponi de cōceptibus aut vocib⁹ vel scriptis. Itē cōmento 18°. dicit φ in p̄ modo dicendi p se p̄dicatū est causa subiecti. sȝ in 2° modo subiectū ē cā p̄dicati. Item p̄ posterioꝝ cōmento 2°. dicit. Diffinitio inqt q̄ signt qd est. est cōposita ex sermōib⁹ signtib⁹ res p̄dicabiles que sunt possibiles in nā. ꝛ quoꝝ ordinatio ꝛ cōiunctio est possibilis in nā. ꝛ post subdit. Diffinitio inqt que ↄstat ex genere ꝛ differentia q̄ ē differentia simpliciter. ꝛ maxime diffinitio est diffinitio formalis. qꝛ inter intētionē generis vel spēi ꝛ formā a qua res est id qd est. non est diuersitas nisi φ forma dicit̃ ſm qd est ps rei cū mā ↄstituēs totum. ꝛ sic non est p̄dicabilis de eo cū sit eius pars. Intentio ỽo generis vel spēi est ipsa eadē forma. ſm φ sub ipsa speculat̃ res tota. ꝛ sic est p̄dicabilis de re. ꝛ totū rei. hec ille. Ex quib⁹ manifeste patet. φ forma rei p̄dicat̃ de re sicut p̄ p Arist. pbabā. Eundem sensū docet cōmētator. 12° metaphisice. cōmento. 39. vbi dicit sic. Hec est dispositio intellect⁹ in reb⁹ compositis ex materia ꝛ forma cū disponit cōpositū p formā. aut cū disponit hūc formā p formā. intelligit eni vtraq; adunata aliquo mō. verbi grā. qꝛ cū disponit hoiem p rōnabilitatē. itelligit φ subiectū rōnabilitatis ꝛ rōnabilitas idem sūt in adunatione. ꝛ intelligit φ deferēs ex eis aliud est a delato. qñ autē ↄsiderata fuerit dispositio ꝛ dispositū in eis que nō sunt in mā tunc reducunt̃ ad vnā intentionē oib⁹ modis. ꝛ null⁹ mod⁹ erit q̄ distinguat̃ p̄dicatū a subiecto ꝛ disposito extra intellectū scȝ i eēntia rei. sȝ cū itellect⁹ cōponit aliquā ꝓpositionē ex dispositiōe ꝛ disposito in talib⁹ rebus intelligit ea eē differentia ſm assimilationē. s. φ in talibus accipit duo quoꝝ ꝓportio ad inuicē alteri⁹ ad alterū ē sicut ꝓportio p̄dicati ad subiectū. ꝛ ex eis cōponit ꝓpositionē aliquā ꝛ nullā differētiā intelligit eē int̃ ea oīo nisi ſm acceptionē. ſm φ idē accipit dispositionē ꝛ dispositū. Intellect⁹ eni pōt itelligere idē bis duobus modis ſm similitudinē ad dispositionē causatā i rebus cōpositis sicut itelligit multa ſm similitudinē. hec ille. Ex quib⁹ manifeste sequit̃ p̄ φ in rebus compositis ex mā ꝛ forma intellect⁹ disponit subiectū p formam. i. p̄dicat ꝛ enunciat vel affirmat formam de subiecto. ut cū dicit hō est alb⁹ ꝛ loquendo de forma ptis. vel p̄dicat formā de supposito eā habēte. ut cū dicit. hō est rōnalis. 2°. φ in ꝓpositionib⁹ quas intellect⁹ cōponit de reb⁹ cōpositis ex mā ꝛ forma subiectū ꝛ predicatū vel dispositio ꝛ dispositū sunt idē in adunatione. sȝ differūt sicut deferens ꝛ delatū. vel subiectū ꝛ subiecti forma. 3°. φ in rebus abstractis a tali mā ꝛ cōpositione oīo subiectū ꝛ predicatū nullo mō sunt due res nec due intētiones aut quidditates sȝ sunt vna intentio vel qdditas oib⁹ modis ex intellectū. 4°. φ in talib⁹ subiectū ꝛ p̄dicatū nō differunt nisi sicut eadē res bis itellecta differt a seipsa. prout itelligit̃ ut disposita ꝛ ut dispositio. 5°. φ non sp nec oē subiectū ꝛ p̄dicatū ꝓpositiōis sūt due voces nec duo scripta nec duo ↄcept⁹ formati p intellectū. patet. qꝛ si sic eēt. tūc ois ꝓpositio eēt falsa. qꝛ subiectū eēt diuisum a p̄dicato ꝛ nullo modo adunatū in esse.

6°. φ voces scripta vel ↄcept⁹ sunt instrumēta quibus intellect⁹ p̄dicat aliqd de aliq. sȝ res quaꝝ sūt tales ↄcept⁹ p̄dicat̃ ꝛ enūciant̃. vel si voces p̄dicat̃ hē alio mō q̄ res. nā sicut ponit scūs Tho. in de veritate. q. 4. arti. 2° ad 3ᵐ. Illud qd dicit̃ pōt dici res q̄ dicitur p verbū ꝛ ipsū verbū. ut etiā in verbo exteriori patet qꝛ ꝛ ipsum nomē dr̃ ꝛ res signata p nomē dicit̃ ipso noie hec ille. Ita in ꝓposito tā res q̄ signū rei dr̃ de subiecto ꝛ p̄dicat̃ de subiecto. sȝ illud qd p̄dicat̃ pncipalit̃ ꝛ vltimate est ipsa res. termin⁹ autē vel vox est illud q̄ res dr̃ ꝛ p̄dicat̃ de re non pncipaliter ꝛ vltimate. 7°. φ glosa arguētis nulla ē cū expsse dicat cōmētator vbi s̄ φ cū dicim⁹ de⁹ ē sapiēs subiectū ꝛ p̄dicatū sūt oīo idē in re ꝛ duo ſm assimilationē. Istud enī non pōt intelligi de duob⁹ terminis vel ↄceptibus. qꝛ illi sunt due res eēntialiter distincte. ꝛ si dicat̃ φ intelligit φ subiectū ꝛ p̄dicatū supponūt ꝓ eodē. pȝ manifeste legenti cōmētatorē. φ illa glosa nulla ē. sȝ destruit textū volēdo φ nulla res ex aliam p̄dicat̃. cui⁹ falsitas auctoritate multiplici reserat̃. ¶ Ad argumēta q̄ vltimo loco ↄ eandē ↄnē inducta sūt videt̃. ꝛ qꝛ ibi pncipalit̃ insurgit difficultas ex illa diuisione. an. s. attributoꝝ distinctio ↄsurgat ex ope intellect⁹ cōparantis deū ad creaturas vel ex ope intellect⁹ ↄsiderātis deū in se. dico φ scūs Tho. videt̃ i scripto declinare ad hāc ptē φ. s. licȝ ꝓ isto statu q̄ deū ex creaturis cognoscimus ↄsurgat distinctio attributorū i itellectu nr̄o. ex hoc φ diuinam perfectionem in habitudine ad creaturas cognoscimus ꝛ ex conceptionibus formatis proportionalit̃ pfectionibus creaturarū que diuise sunt ꝛ perticulate. tamen posito φ intellectus non cognosceret creaturas nec vnq̄ vidisset. adhuc posset distinguere diuinā pfectionē sine q̄cūq; tali habitudine ad creaturas. qꝛ dato φ eēt aliqs intellect⁹ videns diuā eēntiā nō visa aliq̄ creatura in ꝓprio gñe nec i deo. ꝛ loq̄r de itellectu creato. adhͣ ipse de obo viso posset formare multas cōceptiones. posset eni formare aliquā ꝛ cū illa nō adeq̄ret obiectū visū nec visionē illā sic nec aliq̄ spēs intelligibilis pōt adeq̄re visionē btificā nisi diuina eēntia. ut ondit scūs Tho. sepe. ꝓposset vlteri⁹ aliā ꝛ aliā ↄceptionē de obiecto formare. ꝛ alia ꝛ alia noia iponere. ꝛ ista videt̃ intētio scī Tho. p̄ sen. dis. 2°. q ut allegatū ē in 4ª ↄne sic ait Intellect⁹ nr̄ nō pōt vnica ↄceptiōe diuersos modos pfectiōis accipe. tū qꝛ ex creaturis accipit cognitionē i qb⁹ sūt diuersi modi pfectionū ſm formas diuersas. tū qꝛ h̄ qd est in deo vnū ꝛ simplex plurificat̃ in intellectu nr̄o etiā si imediate a deo recipet. sicut multiplicat̃ ꝓcessio bonitatis ei⁹ i aliis creaturis. Vñ cū de⁹ ſm vnā ꝛ eādē rē sit in oib⁹ modis pfect⁹. vna cōceptiōe nō pōt integre cōprehēdere totā ei⁹ pfectionē. ꝛ iō oȝ φ diuersas cōceptiōes habeat de deo que sūt diuerse rōnes. Et subdit φ etiā si intellect⁹ vidēs deū p eēntiā iponeret nomē rei quā videret mediante ↄceptiōe quā hȝ. oporteret ad h̄ φ iponeret adhuc plura noia. qꝛ ipossibile est φ ↄceptio intellect⁹ creati repñtet totā pfectionē diuine eēntie. vñ de illa re visa diuersas ↄceptiōes formaret ꝛ cetia. sicut ibi d

cuŭ est.s.i quarta qōne.⁊ ideo dico ꝙ distinctio attri/
butoꝝ non solū ꝓuenit ex ope intellectus cōpantis
deū ad creaturas.imo talis distinctio posset eē p in/
tellectū ɔsiderantē deū in se ꝗ ex sui limitatiōe nullā
ɔceptionē habere pōt que cōpletiue repñtat obie/
ctū. ¶ Tūc ad primā iprobationē hui⁹ ptis dr̄ ꝙ a⁹
falsa est.non eni oportet ꝙ oīs distinctio rōnis aliqꝝ
que alicubi realr̄ distinguūtur sumat̄ differētia coꝝ
fm rē si eadē sit cā distinctionis fm rōnē q̄ ē cā distin/
ctionis fm rem.eadē dico ꝓportionalr̄. sic autem ē
in ꝓposito.nā ꝙ pfectiones que vnite sūt in deo di/
stinguūtur i creaturis fm rē: in cā ē limitatio creatu/
re. Sil'r ꝙ dicte pfectiōes distinguant̄ in intelle/
ctu fm rōnē : in cā ē limitatio intellect⁹.nō ḡ oportet
ꝙ distinctio rōnis que est in intellectu resoluat̄ ut in
cām in distinctionē realē extra aīam.cū pluralitas q̄
est in intellectu habeat sufficientē cām in intellectu.
s.limitationē eius.⁊ in obiecto plenitudinē pfectiōis.
non semp eni distinctio rōnis reducit̄ ad diuersitatē
realē.sicut testat̄ sctūs Tho. de veritate.q.3.arti.2°
ad 3m. Pluralitas rōnis inquit qñqꝫ reducit̄ ad ali/
quā diuersitatē rei:sicut sortes ⁊ sortes sedens diffe/
rūt rōne.⁊ hoc reducit̄ ad diuersitatē sube ⁊ accñtis
⁊ silr̄ hō ⁊ aīal rōne differūt.⁊ hec differētia redu/
citur ad diuersitatē forme ⁊ materie.q2 gen⁹ sumit̄ a
mā.differentia xo a forma. Unde talis differētia fm
rōnē repugnat maxime veritati ul' simplicitati.qñqꝫ
xo differētia fm rōnē non reducit̄ ad aliquam rei di/
uersitatē.sed ad veritatē rei q̄ est diuersimode intel/
ligibilis.⁊ sic ponim⁹ pluralitatē rōnū in deo.hec ille.
Ex quo pꝫ ꝙ distinctio rōnis attributoꝝ diuinoꝝ nō
oportet ꝙ sumat̄ a distinctiōe reali in deo uel in crea
turis sed a plenitudine diuine pfectiōis ⁊ a limitatiōe
intellect⁹ creati. Nec valet silitudo de dextro ⁊ sini/
stro in colūna.q2 in colūna non ē aliqd vnde possit su
mi dicta distinctio nisi p compationem ad aīal. secus
est de distinctiōe rōnis que est in intellectu limitato.
¶ Ad secūdā improbationē dico ꝙ cōmentator loq̄/
tur de distinctiōe attributoꝝ facta p intellectū in sta
tu isto.q2 aliū nō nouit. vult ḡ ꝙ itellect⁹ de deo for/
met multas cōceptiones.⁊ de ipso ꝓpositiōes cathe
goricas formet ⁊ attribuet ei pdicata sicut subiecto.
sicut cū dicit pma suba viuit.est.q2 cognoscit hic deū
ex rebus sensibilibus.in quarum cognitione format
diuersas cōceptiōes ɔformit̄ distinctioni pfectionū
repertaꝝ in talib⁹ reb⁹.sꝫ non negat qn aliqs intelle/
ctus sine habitudo ad distictionē realē possit de deo
multas ɔceptiones intelligibiles habere.sꝫ tūc forte
aliter distingueret attributa.⁊ alias ɔceptiōes vlio/
res ⁊ particulariores haberet q̄ȝ nunc dum concipit
deum ex creaturis. Ipse eni ponit. 12° metaphisice
cōmento.43° ꝙ motor orbis saturni aliud intelligit
de primo motore.⁊ aliud motor iouis ⁊ sic de ceteris
substantijs sepatis.⁊ non loquit̄ de alietate fm rem
sed de pluralitate rōnū itelligibiliū. Ait eni sic loquē
do ꝯ Auicēnā. Nō est impossibile ut illud qd̄ ē intelli
gentia ⁊ intellectū sit cā plurium entiū fm ꝙ intelli/
gunt̄ ex eo multi modi. Illud eni qd̄ intelligit motor
iouis de pmo motore ⁊ ē cā in aīa celi aliud est ab eo
qd̄ intelligit ex eo motor orbis saturni.hec ille. Ex q̄
pꝫ motorem iouis aliam ɔceptionē formare de pma
suba q̄ȝ formet motor saturni.nec tñ hic aut ille in/
telligit pmā subam ex suis effectib⁹ uel ex cōpatiōe
ad creaturas.imo ipsa pma forma itelligibilis tenēs
locū speciei in intellectu subaꝝ mouētiū orbes ut di/
cit ipsemet cōmētator ibidē cōmēto.36°. ¶ Ad tertiā
improbationē dico ꝙ illud qd̄ in se vnū ē si cōsideret̄
fm perfectā rōnē sui non habet ꝙ distinguat̄ rōne.
sed qñ illud qd̄ in se vnū est cōsideret̄ ab aliq̄ intelle/
ctu qui ꝓpter suā imperfectionē nō pōt formare in se
ꝓpriā rōnē rei nec rem simplicē vnico verbo expri/
mere oportet ꝙ de re vnica ⁊ simplici multas conce
ptiones formet.⁊ rōnes ac per h̄ obiectū ɔceptibilit̄
distinguat ut allegatū fuit i ꝓbatiōe 4e ɔnis. Null⁹
eni intellect⁹ creat⁹ pōt in se exprimere aliquā cōce/
ptionē que perfecte expmat aliqd qd̄ sit in deo. nul/
la enim similitudo creata pfecte diffinit repñtat aut
expmit rē q̄ nō ē in genere.cuiusmodi sūt oīa q̄ sūt in
deo. Hec eni ē snīa sci Tho. de potētia dei.q.8.arti.
2° ad 2m. Tūc ingt ɔtingit ꝙ duab⁹ rōnib⁹ rñdet vna
res qñ neutra comphēdit ipsam rē.⁊ sic ē in diuis. Et
q.7.arti.6° ad 4m licꝫ ingt de⁹ sit oīo vn⁹.tñ iste mul/
te ɔceptiōes uel rōnes nō sunt false.q2 oīb⁹ eis rñdet
vna ⁊ eadē res ipfecte p eas repñtata. In ɔfirma/
tionē oīuꝫ pcedentiū ponit sctūs Tho. p̄ sen.dis.22.q.
1.arti.3° ad 3m. Quedā iquit noīa dicūt̄ ꝓpe de deo q̄
q̄tū ad signata p pus sūt i deo q̄ȝ i creaturis.ut bonitas
sapia ⁊ hō.⁊ hoꝝ diuersitas non sumit̄ p respectū ad
creaturas.imo poti⁹ ecōuerso.q2 rō sapie ⁊ bonitatis
differūt in deo diuersificant̄ i creaturis bonitas ⁊ sa
pientia.nō tñ rōne sed etiā re. sꝫ verꝝ ē ꝙ diuersitas
taliū nominū ꝓut pdicant̄ de deo inotescit nobis ex
diuersitate eoꝝ in creaturis. Et ibidē ad 4m vbi sic
ait. Noīa attributoꝝ differūt fm rōnē nō tm̄ q̄ sit in
rōcinante solū.sed q̄ saluat̄ in ipsa re fm veritatem ⁊
ꝓprietatē rei.qd̄ sic patet.oīa eni hō dicūt̄ de deo ⁊
creaturis non equoce sed fm vnam rōnē analogice.
Unde cū i creatura rō sapie nō sit rō bonitatis.opor/
tet etiā ꝙ hoc in deo nō sit verꝝ sꝫ in h̄ differt ꝙ i deo
sūt idē re.i creaturis aūt differūt rōne.qd̄ qualit̄ fie/
ri possit sup̄ dictū ē.hec ille. Et intendit ut dicit p̄ sen.
dis.2.ꝙ pluralitas istarū rōnū nō tm̄ ē ex pte intelle/
ctus nostri isto mō ꝙ iste rōnes nō habeāt ꝓximū fū/
damentū in deo sed remotū.sicut de relationib⁹ que
ex tpe de deo dicūt̄.hō eni relatiōes i deo nō sūt fm
rem.sed sequūt̄ modū intelligendi sicut intentiōes.
Illo mō eni dixerūt ꝙ rōnes hoꝝ attributoꝝ sūt tm̄
in intellectu ⁊ nō i re q̄ de⁹ ē.⁊ itellect⁹ eas adinuenit
ex cōsideratiōe creaturaꝝ uel p negationē uel p cau
salitatē. Isto mō eni sctūs Tho.negat pluralitatē rō/
nū esse tm̄ in intellectu.imo dicit eā esse in re sicut in
ꝓximo fundamento.non tñ intendit ꝙ attributa ha/
beant aliquā pluralitatem realē in deo nec in diuino
intellectu.nec ꝙ in deo sint plures rōnes attributoꝝ
ita ꝙ in deo hec rō non sit illa.uel hec rō diuisa sit ab
illa formalit̄ ⁊ in actu.sꝫ in deo ē oīmoda pfectio ex q̄

ꝓuenit ꝙ oīs rō uel ꝯceptio ꝑfectionis repn̄tat deū nec pōt formari ꝯceptus pure ꝑfectionalis qn̄ aliqd sibi correspondeat in deo ut ꝓximū fundamētū. ⁊ iō ad hunc sensū dicit rōnē sapientie ⁊ bonitatis differre in deo sicut in creaturis. s. qꝛ tam hic ꝙ̄ ibi est aliqd ꝓxime repn̄tatū p hꝫ rōnes intellect⁹ nr̄i. sicut eñi sapientia creata alio cōceptu ꝯcipit̃ ꝙ̄ bonitas creata. ita diuina sapia ab intellectu creato alio cōceptu ꝯcipit̃ ꝙ̄ eius bonitas. sic ḡ intelligit̃ pluralitatē rōnū ⁊ distinctionē esse in deo. qꝛ de⁹ in se habet vnde diuersis cōceptib⁹ ꝑfectionalib⁹ correspondeat. non tñ intendit ꝙ de⁹ distinguat hꝫ ꝑfectiones suas formando ꝑ ꝓpriā quālibet rōnē sic̃ nos ut postea dicet̃. ¶ Ad 4^m^ negat̃ a^or^ nec valet silitudo. Unde sanct⁹ Tho. de veritate. q. 3. arti. 2°. ad 2^m^. Non ē inquit simile de ideis ⁊ de essentialibus attributis. Attributa enim essentialia nihil hn̄t de ꝑncipali intellectu ꝑter essentiā creatoris. Uñ ⁊ non plurificant̃ ꝙ̄uis ſm ea deus ad creaturas cōpet̃ ꝓut ſm bonitatē dicimus bonos ⁊ ſm sapiam sapientes. sꝫ idea de suo ꝑncipali intellectu habet aliqd aliud ꝑter essentiā. in q̄ etiā cōpiet̃ formalit̃ rō idee rōne cui⁹ differunt plures idee hec ille. ¶ Ad 5^m^ negat̃ h^or^. intellect⁹ eñi pōt in aliquo distinctionē ponere non hn̄do aspectū ad aliquā pluralitatē realē potissime qn̄ obiectū excedit oēm formā factā ⁊ conceptā ꝑ intellectū. Et ad ꝓbationem de genere ⁊ differētia dictū ē in solutiōe ꝑmi. ¶ Ad 6^m^ dr̃ ꝙ a^or^ est falsa. non eñi vbicūq̧ ē pluralitas rōnū requirit̃ur illa tria. ꝑsertim 2^m^. s. ꝙ intellectus cōpet illud qd̄ est vnū in se ad aliqua realit̃ distincta. Et tūc ad ꝑmā ꝓbationē ex dicto cōmentatoris dico ꝙ loquit̃ de intellectu ꝓ isto statu coḡscente deū ex creaturis ut ꝑus dictū ē in solutione secundi. Ad secūdā dico ꝙ licꝫ a re ortū habeat ꝙ hec res obijciat̃ intellectui ſm plures rōnes obiectiuas ⁊ nō alia. tñ h̄ non ē sic ꝙ iō hec res plurib⁹ rōnib⁹ concipi possit. qꝛ ad diuersas res cōpari pōt. sꝫ qꝛ in se hꝫ tantā ꝑfectionem ꝙ excedit ⁊ subterfugit formā uel ꝯceptū fabricatū ab intellectu qui dr̃ distinguere tale obiectū ſm rōnē ⁊ habet in se vnde correspondeat multis conceptibus a tali intellectu formatis. Ad tertiam dico ꝙ silitudo non valet. nō enim ita se habet oīo distinctio rōnis ad distinctionē realē sicut ens rōnis ad ens reale. tūc eñi oporteret ꝙ sicut nihil idē ē ens rōnis ⁊ ens reale. ita distinctio rōnis nō eēt int̃ distincta realit̃. ⁊ sic hō ⁊ asin⁹ nō distinguerent̃ rōne. nō eñi distinctio rōnis eodē mō se hꝫ ad ens rōnis sicut distinctio realis ad ens reale. nā distinctio rōnis nō solū fundatur in ente rōnis imo in ente reali sic̃ dictū ē s̄. distinctio aūt realis solū fundat̃ in re. ¶ Ad 7^m^ dico ꝙ intellectus se hꝫ passiue in recipiendo speciē obiecti. sꝫ actiue se hꝫ respectu cōsideratiōis actualis ut dicit̃ 2° de aīa particula. 55. et. 56. Itē 3° de aīa cōmēto. 36°. dicit cōmentator. Dicam⁹ igit̃ qm̄ intellect⁹ exn̄s in nobis hꝫ duas actiones ſm ꝙ attribuit̃ nobis. quarū vna ē de genere passiōis ⁊ ē intelligere. alia de gn̄e actiōis ⁊ ē extrahere formas ⁊ denudare eas a materijs qd̄ nihil est aliud ꝙ̄ facere eas intellectas in actu postꝙ̄ erāt in potētia. manifestū ē aūt ꝙ ī volūtate nr̄a ē cū habuerim⁹ intellectū q est in habitu intelligē qñcūq̧ intellectū voluerimus. ⁊ extrahere quācūq̧ formā voluerim⁹ hec ille. Et cōmēto. 21°. Due inqt sūt actiones ītellect⁹. q̄rū vna dicit̃ formatio. ⁊ alia dr̃ fides. Et idē pōit cōmēto. 26°. Cōmēto etiā. 19°. dicit ꝙ iudicare ⁊ distinguere non attribuit̃ ī nob̄ nisi intellectui mālī quem vocat possibilē. Et. 12°. metaphẏsice cōmēto. 39°. ponit ꝙ intellect⁹ ē innat⁹ diuidere ad inuicē adunata in esse. Ex qb⁹ oīb⁹ pꝫ ꝙ intellect⁹ nr̄ nō solum se hꝫ passiue in intelligendo ⁊ ꝯcept⁹ rez̄ formando ⁊ enūciabilia componēdo. imo actiue. Dico igitur ꝙ intellect⁹ fact⁹ in actu ꝑmo ꝑ speciē obiecti quem cōmētator vocat intellectū in habitu pōt de vna re diuersos concept⁹ formare etiā ꝑ vnā speciē rei simplicē sic̃ ondit scūs Tho. de ṽitate. q. 8. arti. 15°. ad 2^m^ et de malo. q. 16. arti. 8°. ad 12^m^. Dico etiā ꝙ vnū obiectū simplicissimū pōt assilare sibi intellectū diuersimode cū obiectū illud ē illimitat⁹ ꝙ̄ itellect⁹ recipiens sic̃ species q̄ sūt imp̄sse mētib⁹ āgelicis sūt plures ⁊ diuerse lꝫ sint silitudines ⁊ qdā ꝑticipatiōes ideaꝝ in diuino intellectu vnitissimaꝝ ſm rē ut deducit scūs Tho. de veritate. q. 8. arti. 8°. ⁊ arti. 10. magis expsse. ⁊ quāto intellect⁹ angelic⁹ ē potentialior ⁊ inferior ⁊ min⁹ hn̄s de actu. tanto emanatio taliū specierū magis ī eo multiplicabit̃. sicut eñi ponit ibidē scūs Tho. Forma ⁊ actus ē ꝑncipiū vnionis. sꝫ potētialitas inuenitur eē ꝑncipiū multitudinis ⁊ diuisiōis. Sic igit̃ sicut illud qd̄ est in deo vnitissimū ſm rē multiplicat̃ ī intellectu angelico loquēdo de specieb⁹ imp̄ssis intellectui angelico. q̄ qdē species sunt qdā silitudines ideaꝝ. sic diuina essentia etiā non visa posset imp̄mere plures uł pauciores spēs suoꝝ attributoꝝ itellectui creato. nullo habito respectu ad creaturas. ⁊ tūc talis intellect⁹ distingueret attributa diuina ꝑ illas spēs ⁊ posset plures uel pauciores rōnes attributales ī se ꝯcipe sic̃ vellet. ⁊ etiā intellectus clare videns deum posset ipsū ꝯceptibiliter distinguere ut ꝑus dictū fuit. ¶ Ad 8^m^ negat̃ h^or^. Dico ꝙ distīctio rōnis ꝯsequēs simplicē appꝛ̄hensionē nō sꝑ ꝯsegtur realē distinctionē medioꝝ intelligēdi puta specieꝝ intelligibiliū aut ꝯceptuū aut actus itelligēdi. qd̄ pꝫ. nā itellect⁹ diui⁹ distinguit ſm rōnē ideas reꝝ creabiliū ⁊ respect⁹ rōnis factibiliū ad diuā eēntiā ⁊ entia ꝓhibita ⁊ negationes ⁊ hꝫ in q̄ nō ē realis distinctio mediorū aut actuū itelligēdi. ꝯcesso tñ ꝙ ī nob̄ ita eēt sic̃ pōit h^or^ q̄ ad illā partē nihil ē ad ꝓpositū nostꝝ. qꝛ nō ē qd̄ nr̄a ꝑ nūc vtrū oīs distinctio rōnis ꝯseq̄tur qualēcūq̧ realem distinctionē a ꝑte cognoscētis uł a ꝑte cogniti. sꝫ ē qd̄ vtrū intellect⁹ posset distinctos cōcept⁹ ⁊ rōnes formales de aliq̊ obiecto in se ꝯcipe nisi illis distinctis cōceptib⁹ correspondeat realis distinctio cognitoꝝ in vno uel plurib⁹ obiectis ad quā intellect⁹ distinguēs aspiciat utpote vtrū intellect⁹ possit distinguere in deo sapiam a iusticia nisi vidisset alicubi sapiam a iusticia realit̃ distingui. Ad illud qd̄ dr̃ de intellectu cōponēte ⁊ diuidente silit̃er negat̃ ꝙ distinctio rōnis sequēs talē actū intellectus ꝯsurgat ex distinctiōe rea-

si alicubi repta int̄ subiectū ⁊ p̄dicatū. sic exēplificat̄ de sapia ⁊ iusticia. qđ p3. nā distinctio f̄m rōnē int̄ ens ⁊ vnū ꝯsequēs actū itellect⁹ cōponentis ens cū vno uel distinctio inter idē ⁊ seipsū ꝯsequens actū intellectus cōponentis hoiem cū hoie. dicendo hō est hō nō sequit̄ aliquā realē distinctionē reptā alicubi int̄ hominē ⁊ hoiem. nullibi eni hō differt realit̄ a seipso. cōcedit̄ tn̄ p isto statu. ꝙ q2 itellect⁹ nr̄ iuenit distinctionē realē inter aliq̄ p̄dicata ⁊ sua subiecta. sicut cū hō ē albus. iō distinguit f̄m rōnē idē a seipso cū enūciat idē de eodē ⁊ vbicunq3 cōponit ⁊ diuidit. s3 tn̄ posito ꝙ intellect⁹ nunq̄ vidisset distinctionē int̄ p̄dicatū ⁊ subiectū realē. adhuc posset cōponere ⁊ diuidere: sic diuersos ꝯcept⁹ habere de eadē re. ¶ Ad 9ᵐ negatur hᵒ. s. ꝙ distinctio rōnis nō habeat i dina essentia sufficiens fundamentū. hui⁹ eni oppositū ostensū ē in solutione tertii vbi dicebat̄ ꝙ oēs rōnes p̄fectionales hn̄t p̄rimū fundamentū in dina essentia, ppt̄ sui illimitationē. Et ad pbationē illi⁹ minoris dicit̄ ꝙ l3 in deo nulla sit potētia ad actū reducibilis respectu huius pluralitatis ⁊ distinctiōis attributoꝝ nec ipsa p̄fectio dina sit plures p̄fectiōes in actu aut in potentia extra intellectū. tn̄ ipsa ē illimitata ⁊ ex̄ gen⁹ ⁊ differentiā ⁊ comphensibilis ab oi ꝯceptione creata uel p intellectū creatū facta. ⁊ iō distinguibilis ab intellectu creato f̄m rōnē mō p̄exposito. Et cum addit̄ ꝙ si non possit eē aliq̄ creatura ⁊c̄. dicit̄ ꝙ h̄ ꝯcesso nihil ē ad ppositū ꝯ nos. ego eni bene ꝯcedo ꝙ dina p̄fectio non pōt diuidi f̄m rōnē nisi uel p intellectū creatum formātē diuersas ꝯceptiōes de dina p̄fectiōe distinctas f̄m rē uel p intellectū creatū aut dinū intelligētē dinā p̄fectionē esse distinguibilē p hōs multas creatas ꝯceptiōes ⁊ repn̄tabilē p illas. ⁊ sic de aliis modis superi⁹ expssis. ⁊ iō istud argumētū bene cōcludit ꝙ si nulla posset esse distinctio realis in creaturis nulla possit esse distinctio f̄m rōnē int̄ attributa dina sed de h̄ nō est qđ p nūc. s3 q̄rit̄ vtꝝ quibuscūq3 rōnibus distinctis uel ꝯceptib⁹ correspōdeāt ꝯceptibilia realit̄ distincta uel idē ꝯceptibile cōpatū necessario ad res diuersas ad quā distinctionē realē intellectus distinguens ferat̄. ad hunc sensū argumentū nihil cōcludit. Intendit eni ꝯcludere ꝙ sapia ⁊ iusticia distinguant̄ rōne p respectū ad creaturas isto mō. q2 intellect⁹ cōpat essentiā dinā ad diuersas res. uel q2 ꝯcipit deū sub aliqb⁹ ꝯceptib⁹ quib⁹ in creatis diuerse res correspondent ⁊ hōs. constat aūt ista f̄m p̄missa falsa esse. ¶ Ad decimū dr̄ ꝙ nihil impfectionē icludēs est in deo formaliter ⁊ subiectiue. sed aliqđ impfectū est in deo sic in fundamēto sue veritatis. Isto eni mō ois concept⁹ uel rō p̄fectionē pure impoztās ē i deo sicut repn̄tatiuū in repn̄tato. sic docet sctūs Tho. p̄ sen. dis. 2. vbi s. ⁊ tn̄ ois rō facta p intellectū creatū ē impfecta. tale ḡ impfectū pōt eē in deo sine respectu ad creaturas sic distinctio rōnis. nō quidē taliter sine respectu ad creaturas. q2 nullā habitudinē habet ad creaturas. qrimo o's talis distinctio ē formalit̄ ⁊ subiectiue in intellectu creato lic3 possit eē i intellectu dino obiectiue sicut intellectū i intelligēte ut sup̄ dictū ē. s3 non opoztet talē distinctionē eē in deo per respectū ad creaturas isto mō ꝙ extrema talis distinctionis sint diuerse creature uel de⁹ cōpat⁹ ad creaturas inq̄ntū hōs. nec ꝙ q̄libet talis rō dicat creaturā uł deū in ordine ad creaturā. qđ aūt dr̄ de ideis dico ꝙ rō idee nullā limitationē aut impfectionē includit in recto ⁊ ex pte dei. sicut eni dicit sctūs Tho. de veritate. q. 3. arti. 2. ad 5ᵐ idee nō sūt ineq̄les s3 sūt ineq̄liū. q2 forma q̄ est i intellectu ex respectu quē h3 ad illud cui⁹ ē non dr̄ aliq̄lis s3 alicui⁹ tm̄. non eni mālis ē forma mālis. nec sensibiliū ē forma sensibilis. sed f̄m respectū ad illud in q̄ ē aliq̄lis dr̄. q2 seq̄t̄ modū ei⁹ i quo est. Dico ḡ in pposito ꝙ lic3 oē ideatū sit finitū non tn̄ idea est finita uel limitata. s3 est idea finiti. Siliter distinctio realis p absoluta si esset i deo includeret impfectionē ⁊ limitationē. ⁊ siliter distinctio attributoꝝ f̄m pprias ⁊ p̄fectas rōnes includeret limitationē nisi sumeret̄ p respectū ad creaturā. si eni rō sapie p̄fecta distingueret̄ in deo a ppria ⁊ p̄fecta rōne diuine iusticie sine tali respectu uł cōnotatiōe creature tunc rō talis adeq̄te repn̄tarēt suū rōcinabile. ⁊ sic opozteret ꝙ ad distinctionē taliū rōnū distingueret̄ res quaꝝ sūt ille rōnes. q2 vna res non h3 nisi vnam completā rōnē. seq̄ret̄ etiā sapiam eē limitatā ad certū modū ⁊ rōnē p̄fectionis ita ꝙ sapia in deo nō esset iusticia. ⁊ iō talis distinctio rōnū inferret limitationē distinctoꝝ. sed distinctio f̄m rōnem q̄ attendit̄ penes rōnes factas p intellectū nostrum q̄ impfecte sunt nᵃ adeq̄nat aliqđ attributū. talis inq̄ā nullā limitationē infert in deo s3 in intellectu nr̄o ⁊ ꝯceptib⁹ ei⁹. Uerūtn̄ q2 argumenta alterius ptis magis cōcludūt q̄ ego teneā. iō ad ea rn̄det̄. Ad primū quidem dico ꝙ deus ab eterno intellexit essentiā suā sub vnica rōne que includit indistincte oēs rōnes de essentia sua formabiles. ideo ipse nō ꝯcipit distinctas rōnes de ipsa. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ hᵒ ē falsa. talis eni ꝯdictio nō reqrit aliquā distinctionē i actu. s3 sufficit ꝙ in re sit fundamentū taliū pluriū rōnū. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ aᶜᵗ. nō enim opoztet mai⁹ reduci ad min⁹ qn̄ sūt alteri⁹ coordinationis sicut ē de distinctiōe rōnis. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ argumentū nō pcedit ꝯ me. non eni pono ꝙ distinctio attributoꝝ sumat̄ p cōpationē ad diuersitatē realē i creaturis ex pte obiecti se tenentē sic argumētū pcedit. ¶ Ad 5ᵐ p3 p idē. verūtn̄ argumētū nō nullū valet. q2 nō ē icōueniēs p̄ncipia uel fūdamēta emanationū distigui f̄m rōnē, ppter diuersas cōceptiōes de illis habitas lic3 eēt incōueniens ꝙ nō distinguerentur nisi cointellecta diuersitate reali in creaturis ex pte obiecti. ¶ Ad 6ᵐ p3 p idē. q2 pcedit ad sensum quē non teneo. nā in sensu ꝯcesso aīs est falsū. ¶ Ad 7ᵐ dico ꝙ argumentū non valet. q2 pcedit de re ad distinctionē. debet eni cōcludere ꝙ p̄fectiōes creaturaꝝ hn̄t oztū a p̄fectiōe diuina. ⁊ cōcludit ꝙ distinctio p̄fectionū creaturaꝝ h3 oztū a distinctione attributoꝝ. Uñ ē ex quatuoz terminis. Uñ eodē mō pbaret realē distinctionē attributoꝝ p illū modū. Dico ḡ ꝙ nō opoztet oē impfectū reduci ad p̄fectū eiusdem generis. sic ⁊ nō o3 impfectā distinctionē reduci ad

ꝑfectam sed ad ꝑfectissimã veritatẽ. ¶ Ad 8ᵐ pʒ ꝙ
eodẽ mõ peccat. Dico eni ꝙ nõ oꝫ distictionẽ creatu/
raꝝ reduci ut i cãm ad distinctionẽ in deo sʒ ad cogni
tionẽ distinctionis reꝝ ꝓducendaꝝ. ¶ Ad 9ᵐ dico ꝙ
dĩna essentia nõ est in potẽtia q̃licũqꝫ ad actũ reduci/
bili lʒ sit fũdamẽtũ pluriũ ↄceptionũ de sua ꝑfectiõe
factibiliũ. tñ diuin⁹ itellect⁹ talẽ pluralitatẽ ↄceptuũ
non pateref. cũ illa ex intellect⁹ limitatione ꝓcedat.
Et hec de ista q̃õne dicta sufficiãt.

Jrca nonam distin/

ctionẽ queritur Utrũ diuina gene/
ratio mẽsuref eternitate. Et argui/
tur ꝙ non. Jllud eni qḋ intelligiꝭ ꝑ
modũ cuiusdã fluxus ⁊ egressus nõ
põt mensurari eṫnitate. q꞉ fluxus videꝭ iportare ali/
qd mutabile aut quẽdã trãsitũ. qḋ repugnat eterni/
tati. sed gñatio verbi est ꝑ modũ cuiusdã egressus.
Ait eni ꝓpheta Micheas: Egressus ei⁹ ab initio sic a
dieb⁹ eternitatis. ḡ generatio ꝟbi nõ mẽsuraꝭ eterni/
tate. Jn oppositũ arguiꝭ sic. Qḋ est coeuũ eterno est
eṫnũ. sʒ generatio ꝟbi ẽ coeua patri eterno. igiꝭ. hᵒʳ
pʒ. q꞉ splẽdoris natiuitas ẽ coeua soli. sʒ fili⁹ a pr̃e na/
sciꝭ ut splendor a sole. ḡ. Jn hac q̃õne erũt duo articu
li. in p̃ videbiꝭ quõ generatio ẽ i dĩnis. in 2ᵒ qd sit eter
nitas. ⁊ videbiꝭ de ꝓposito p̃ncipali. ¶ Q̃tũ ad p̃mũ
sit p̃ma ꝯ ꝙ ꝓcessio ꝟbi in dĩnis dr̃ gñatio ⁊ ipsũ ꝟbũ
ꝓcedens dr̃ fili⁹. ꝓbaꝭ sic ꝯ sm̃ scm̃ Tho. p̃ma parte
q. 27. arti. 2ᵒ. Õis ꝓcessio viuentis a viuẽte cõiũcto
sm̃ rõnẽ sĩlitudinis i eadẽ nã specifica ẽ gñatio. sʒ ꝓ/
cessio ꝟbi in dĩnis ẽ hm̃ȯ. ḡ ẽ vere gñatio. ⁊ illud qḋ ꝓce
dit ꝑ illã ẽ ver⁹ fili⁹ illi⁹ a quo ꝓcedit. maiorẽ ꝓbat ꝑ
rõnẽ vere generatiõis ⁊ ꝓp̃ie que dr̃ natiuitas. De
rõne illi⁹ siquidẽ ẽ ꝙ viuẽs ꝓcedat a viuẽte. nã lʒ oĩa
gñabilia ⁊ corruptibilia dicanꝭ generari ꝓut gñatio
gñaliꝭ sumiꝭ ꝓ mutatione de nõ esse in esse. illa tñ ge
neratio nõ dr̃ natiuitas sʒ solũ i viuẽtib⁹ q̃ oriũꝭ a p̃n
cipio viuente cõiuncto. 2ᵒ de rõne ei⁹ ẽ ꝙ ꝓcedat sm̃
rõnẽ sĩlitudinis. vnde pil⁹ uel capill⁹ nõ hʒ rõnẽ geni/
ti uel filij. q꞉ nõ ꝓcedit ab aĩali de q̃ nasciꝭ sm̃ rõnem
sĩlitudinis in nã. 3ᵒ ꝙ ꝓcedat nõ sm̃ quãcũqꝫ sĩlitudi/
nem in natura. sed sm̃ similitudinem i natura sm̃ spe
ciem. ⁊ ideo licʒ vermis q̃ nascitur ex animali viuen/
te ꝓcedat sm̃ rõnẽ sĩlitudinis in nã generis. nõ tñ dr̃
filius. sʒ hõ q̃ ꝓcedit ab hoĩe eiusdẽ speciei. Sic ḡ pʒ
aᵒʳ. sed hᵒʳ ꝓbaꝭ. q꞉ ꝟbũ in dĩnis ꝓcedit ꝑ actionem
intelligibilẽ q̃ ẽ vite oꝑatio ⁊ a p̃ncipio cõiũcto. q꞉ est
oꝑatio manens in oꝑante ⁊ sm̃ rõnẽ sĩlitudinis. q꞉ cõ
ceptio intellect⁹ ẽ sĩlitudo rei intellecte. ⁊ in eadẽ nã
q꞉ in deo idẽ ẽ itelligere ⁊ esse. ⁊ sic pʒ hᵒʳ. Etsi dicaꝭ
ꝙ de rõne gñatiõis ẽ ꝙ sit mutatio. dicit ꝙ veꝝ ẽ qñ
vita eius qḋ gñaꝭ exit de potẽtia in actũ vite. sʒ si nõ
nõ. Eandẽ ꝯnẽ ponit p̃ sen. di. ¶ q. i. arti. p̃. ⁊ ꝯ gen/
tiles li. 4ᵒ ca. xi. ¶ 2ᵃ ꝯ hui⁹ articuli ẽ ꝙ gñatio pas/
siue dicta siue natiuitas filij nõ est passio. sed relatio.
Jstã ꝯnẽ ponit scũs doctor p̃ma pte. q. 41. arti. p̃. ad
2ᵐ. Actio inquit sm̃ p̃mã nõis impositionẽ importat
originẽ motus. sic eni mot⁹ ꝓut ẽ in mobili ab aliq̃ dr̃
passio. ita origo ipsi⁹ mot⁹ sm̃ qḋ incipit ab alio ⁊ ter/
minaꝭ in id qḋ moueꝭ dr̃ actio. remoto igitur motu
actio nihil aliud importat q̃ꝫ ordinẽ originis sm̃ ꝙ a
cã aliq̃ uel p̃ncipio ꝓcedit i id qḋ ẽ a p̃ncipio. ḡ qđ ha
bitudines sũt ipse relatiões uel notiones. hec ibi. Ad
2ᵐ ⁊ ad 3ᵐ dicit: Actio inquit sm̃ ꝙ importat originẽ
motus infert ex se passionẽ. sic aũt nõ poniꝭ actio in
diuinis ꝑsonis. Unñ nõ ponũꝭ ibi passiones nisi solum
grãmatice loquendo q̃tũ ad modũ sigñdi. sicut patri
attribuim⁹ generare ⁊ filio generari. hec ille. ¶ Sed
ꝯ hãc ꝯnẽ arguit Aureol⁹ p̃sert i ꝯ illud qḋ dr̃ i ꝓba/
tiõe. s. gñatio i dĩnis ẽ ꝓcessio viuẽtis a viuẽte ⁊c. p̃ ḡ
sic arguit. Constat inquit ꝙ eadẽ ẽ ꝓp̃rietas ꝟbi ⁊ fi
lij in diuinis. dicit eni Aug⁹ 7ᵒ de trinitate. ca. 4ᵒ ꝙ
fili⁹ in diuinis eo ꝟbũ q̃ filius ⁊ eo filius q̃ verbũ. sed
si rõ gñatiõis ꝓut est in diuinis esset via in subam vi/
uã ⁊ intellectualem. uel ꝓcessio talis q̃lis dicta ẽ. nõ
esset eadẽ ꝓp̃rietas ꝟbi. cũ q꞉ gñatio verbi in nobis nõ
semꝑ terminatur ad subam. cũ aliq̃ formeꝭ verbũ
de accñtib⁹. sed nec ad viuã cũ formemus verba de
non viuentib⁹. tñ etiã q꞉ fili⁹ genit⁹ ꝑ talẽ modũ gña/
tionis nõ appellaꝭ verbũ. non eni filij hoĩuʒ appellã/
tur verba. ḡ gñatio in dĩnis non dr̃ sm̃ illã rõnẽ quã
ponit ꝯ. ¶ 2ᵒ sic. Cuicũqꝫ cõpetit diffinitio ⁊ diffinitũ
sed eq̃ spiratio in diuinis ẽ ꝓcessio viuentis a viuẽte
⁊c. sicut ꝓductio filij. q꞉ spũs scũs ẽ suba viuẽs eius/
dem nature sm̃ speciẽ cũ patre. ḡ si rõ gñatiõis i deo
eẽt illa que dicta ẽ. eque genit⁹ põt dici spũs scũs sic
filius. ¶ 3ᵒ sic. Generatio que ẽ via in subam attingit
eam ꝑ modũ formalis termini capiẽtis eẽ ꝑ eã. ḡ diui
na gñatio nõ est via in subam. ¶ 2ᵒ loco arguit ꝯ se/
cundã ꝯnẽ Arguit p̃ sic. Null⁹ respect⁹ de gñe relati/
onis inferꝭ aut causaꝭ ab opposito respectu. nõ enim
paṫnitas causat aut infert filiationẽ. alias respectus
de genere relatiõis esset actiu⁹ siue actio. ⁊ ali⁹ passi/
uus siue passio. passio eni est effect⁹ illatioqꝫ actiõis
sm̃ actorem seu p̃ncipioꝝ. sed ↄstat ꝙ generare in di/
uinis infert generari. ⁊ dicere infert dici ⁊ verbum
ac concipe concipi ⁊ ↄceptũ. ḡ gñare ⁊ gñari nõ sunt
respect⁹ de gñe relatiõis. ¶ 2ᵒ sic. Simplici⁹ sup p̃di/
camenta assigꝭ differentiã inꝭ genus relatiõis ⁊ gña
actionis ⁊ passiõis dicens ꝙ ex relatione non ꝓcedit
ad actũ sed ex actiõe ⁊ passione ꝓuenit. Sed i dĩnis
ꝓuenit aliquid ꝑ modũ actiꝭ ꝓduci. s. fili⁹. ḡ gñare ⁊
gñari nõ sunt de genere relatiõis. sed potius de gñe
actionis ⁊ passiõis. ¶ 3ᵒ sic. Generare ẽ vere ꝓduce/
re. generari ẽ vere ꝓduci. sed ꝓducere ⁊ ꝓduci non
sunt de genere relatiõis. imo relatio fundaꝭ sup illa
ut pʒ 5ᵒ metaphisice. ḡ gñare ⁊ gñari non sũt de gñe
relationis. hec sunt ꝟba eius. ¶ Ad p̃mũ ꝯ p̃mã ꝯnẽ
dr̃ ꝙ eadẽ ẽ ꝓp̃rietas q̃ filius dei ẽ filius ⁊ qua ẽ ꝟbũ
sed alia ẽ rõ vtriusqꝫ. Unde scũs doctor p̃ma pte. q.
34. arti. 2ᵒ ad 3ᵐ dicit ꝙ eadẽ ꝓp̃rietas importaꝭ in
noĩe filij que in noĩe verbi. vñ dicit Aug⁹. Eo dr̃ ver/
bum q̃ filius. ipsa enim natiuitas filij que ẽ ꝓp̃rietas
ꝑsonalis eius diuersis noĩb⁹ signatur q̃ filio attribuunꭣ
ad exprimendũ diuersimode ꝑfectionẽ eius. nam ut
ostendaꝭ ↄnãlis pater diciꭣ filius. ut ostendatur co/

ternus dr̃ splendor. ut ostendat̃ oio silis dicitur imago. ut ostendat̃ imat̃lit̃ genit⁹ dicitur verbum. nõ aũt potuit vnũ nomẽ inueniri p qd̃ oia ista designentur. hec ille in forma. Ex q̃ pʒ q̃ oia ista dicũt eandẽ rem sub diuersis conceptib⁹ τ rõnib⁹ eiusdẽ rei. τ iõ negat̃ pma ↄña. quã facit. s. si rõ gñatiõis in diuinis eẽt τc. nõ eẽt eadẽ ꝓprietas verbi τ filij. pʒ eni q̃ solũ ꝓbat q̃ est alia rõ ꝓprietatis sʒ nõ alia ꝓprietas. qd̃ ↄcedim⁹. ꝓprima eni sua ꝓbatio ꝓbat q̃ gñatio vbi creati nõ est realiter gñatio filij. τ ↄsequẽter in diuinis illa differunt saltem ẽm rationem. 2ª vo probat q̃ generatio filij creati non est realiter generatio verbi. τ consequẽter illa in diuinis differũt ẽm rõnẽ. q̃ cõcedimus. nec ipse aliud ꝓbat. ℂ Ad 2ᵐ negat̃ bᵒʳ. licʒ eni ꝓcessio spũs sci sit viuẽtis a viuẽte ẽm silitudinẽ nature. tñ nõ hʒ ea rõne q̃ ẽ ꝓcessio. s. p modũ amoris. Un̄ scũs doctor prima pte. q. 27. arti. 4º dicit. Hec inquit est differentia int̃ intellectũ τ voluntatẽ q̃ intellect⁹ fit in actu p hoc q̃ res intellecta ẽ in intellectu ẽm suã similitudinẽ. Uolũtas aũt fit in actu nõ p hoc q̃ aliq̃ silitudo voliti sit in volẽte. sʒ ex h̄ q̃ voluntas habet quandã inclinationẽ in rẽ volitã. ꝓcessio igit̃ q̃ attendit̃ ẽm rõnẽ silitudinis in tantũ põt habere rõnẽ generationis. q2 oẽ generans sibi sile gñat. ꝓcessio aũt que attendit̃ ẽm rõnẽ volũtatis non cõsideratur ẽm rõne silitudinis sʒ magis ẽm rõnẽ impellẽtis τ mouẽtis. h. ille. Ex qb⁹ pʒ q̃ nõ eq̃ ꝓductio spũs sci se hʒ ad rõnẽ gñationis positã sicut ꝓductio filij. Eandẽ rõnẽ ponit p̄ sen. di. 14. q. i. arti. 3º ad 3ᵐ. Itẽ de potẽtia dei q. 10. arti. 2º ad 22ᵐ et 23ᵐ. τ stat in h̄ q̃ ꝓcessio amoris non hʒ ex sua rõne q̃ p eã ꝓcedat aliqd̃ i silitudinem ei⁹ a q̃ ꝓcedit. sec⁹ ẽ de ꝓcessiõe verbi. Et addit p̄ sen. vbi s̄. Quis inquit diuersitas rõnis nõ sufficiat ad realẽ ꝓcessionũ differentiã. sufficit tñ ad differentẽ noiationem. hec ille. ℂ Ad 3ᵐ dico q̃ includit vnũ falsũ i maiori. s. q̃ termin⁹ formalis de rõne sua habeat q̃ capiat esse p ꝓductionẽ. Aliud autẽ includit in minori. s. q̃ essentia diuina nõ sit formalis ẽmin⁹ gñatiõis ut p̄dictũ est alias. ℂ Ad argumenta vo 2º loco ↄtra secũdã ↄnẽ facta r̃ndet̃. Ad p̄mũ qdẽ negat̃ aᵒʳ de respectu subsistente q̃ ẽ suũ fundamentũ τ suppositũ qd̃ refert. τ tũc bᵒʳ ↄcederet̃. sed q2 scũs doctor dicit p̄ma pte. q. 32. arti. 2º ad 2ᵐ q̃ nõ possum⁹ dicere q̃ paternitas generet aut creet. Iõ alit̃ dicitur q̃ aliquã relationẽ aliqd̃ inferre uel causare põt intelligi dupliciт̃. Uno⁹ q̃ talis respectus inferat ut suppositũ qd̃ ifert aut causat aliqd̃ illatũ uł causatũ τ isto mõ ↄcedit̃ aᵒʳ τ negat̃ bᵒʳ. Alio⁹ põt intelligi q̃ respect⁹ ille sit rõ inferendi aut causandi q̃. s. aliquid formalit̃ infert aut causat. τ tũc distiguo q2 respect⁹ põt accipi ut respect⁹. τ tũc nõ hʒ q̃ sit illud q̃ qd̃ formalit̃ causat aut infert aliqd̃. sed est seq̃la ad illationẽ τ causationẽ. Alio⁹ in diuinis põt accipi ut ẽ inexistens inferenti τ causanti tãq̃ ei⁹ vltima actualitas q̃ dicit̃ opatio. τ isto mõ hʒ q̃ iferat aliqd̃. τ isto mõ gñare inferre gñari τ dicere dici. licʒ sint relatiões. vnde argumentũ solũ ↄcludit q̃ relatio ut relatio nihil ꝓducit aut causat. ℂ Ad 2ᵐ dr̃ h̄ mõ sicut ad primũ. ↄceditur

eni q̃ relatio inq̃tũ relatio nõ hʒ qd̃ iferat sic suppositũ inferens. nec sicut rõ inferẽdi. sʒ põt h̄ habere inq̃tũ ẽ vltima actualitas suppositi inferẽtis. Simplicius aũt q̃ allegat̃ loq̃t̃ de relatione ~~causa~~ sed si talia transferam⁹ ad diuina. tunc differẽtia quã ponit in creatis ẽm rẽ concedit̃ in creatore ẽm rõnẽ. ℂ Ad 3ᵐ ↄcedit̃ aᵒʳ. sed ad minorẽ dico q̃ ꝓducere ẽm rõnem q̃ ẽ ꝓducere nõ est de gñe relationis. cũ quo tñ stat q̃ ẽm rẽ gñare sit relatio eo mõ q̃ aliqd̃ diuinũ dr̃ de genere relationis. de q̃ non ẽ p̄ntis negocij. Et ista sufficiant quo ad istum articulum.

Quantũ ad secundũ

articulũ sit ista p̄ma ↄ q̃ ratio eternitatis consequit̃ imutationem. Istã ↄnẽ ponit scũs doctor p̄ma parte. q. 10. arti. 2º quã ꝓbat sic arculo p̄ eiusdem qõnis. Sicut se hñt simplicia ad composita sic vniformia ad mutabilia τ mensura vniformiũ ad mensurã mutabiliũ. sed sic se hñt simplicia ad composita q̃ rõnes simpliciũ nõ apphẽdim⁹ nisi p cõposita attribuendo. s. simplicib⁹ opposita illoʒ q̃ conueniũt compositis. τ negãdo ab eis ↄditiones cõpositoʒ. igitur sic erit de mẽsura vniformiũ ad mensuram mutabiliũ q̃ p̄ma non apphendit̃ nisi p secũdã modo p̄expositõ. s. negando ab ea conditiones 2ᵉ. cũ q̃ temp⁹ qd̃ est mensura mutabiliũ duo habeat. s. q̃ ↄsistit in numeratiõe p̄oris τ posterioris i motu. o2 q̃ eternitatis rõ consistat in mensuratiõe vniformitatis eius qd̃ est extra motũ. Iterũ temp⁹ ẽ mensura supexcedens sua mẽsurata cũ in ea solũ dicant̃ mensurari tpe q̃ p̄ncipiũ τ finẽ hñt i tpe. Eternitas vo ẽ mensura rei carẽtis non solũ successiõe sed p̄ncipio τ fine Sic q̃ ex duob⁹ notificat̃ etnitas. s. ex h̄ q̃ illud qd̃ ẽ i etnitate ẽ ĩtẽminabile. i. p̄ncipio τ fine carẽs. 2º ex h̄ q̃ ipsa eternitas successiõe caret tota sil̃ existẽs. Ex quib⁹ sequit̃ q̃ cũ pfecta imutabilitas dicta duo includat. s. interminabilitatẽ τ nullã successionẽ q̃ etnitas solũ ẽ mensura rei imutabilis pfecte. s. nullo mõ mutabilis. Cũ aũt dicim⁹ q̃ eternitas ẽ mẽsura. non intelligim⁹ q̃ deus sit aliquo mẽsurat⁹ ꝓprie loquẽdo de mensura. sed accipit̃ ibi rõ mensure ẽm apphẽsionẽ nostrã tñ. s. q̃ non possum⁹ apphendere eternitatẽ nisi p aliq̃lẽ ꝓportionẽ τ silitudinẽ ad mensurã. intelligim⁹ eni q̃ sic se habet mẽsura ad mensurata q̃ ad h̄ q̃ p illã notificat̃ quãtitas durationis rei mensurate. ita se hʒ eternitas ad deũ. verũtamẽ mẽsura ꝓprie debet̃ finitis. Istũ intellectũ innuit scũs doctor vbi s̄. arti. 2º ad 3ᵐ. ℂ 2ª ↄ est q̃ eternitas nõ est tẽp⁹ nec euũ. ꝓbat̃ sic ↄ ẽm scm̃ doctorẽ p̄ sen. di. 20. q. 2 arti. p̄. Quoʒ mensurata realit̃ distinguũt̃. mensure ad inuicẽ distinguũt̃. loquor de ꝓpria mensura. sʒ ꝓprie mensurata p etnitatẽ euũ τ tempus realit̃ distinguũt̃. g̃ τc. aᵒʳ nota ẽ. qd̃ eni ẽ ꝓpriũ vni differt realit̃ a nõ ꝓprio illi. bᵒʳ declarat̃ ab eodẽ ibidẽ sic. Illa eni tria dicũt quãdã durationẽ uel mensurã durationis cuiusdã. duratio aũt rei attẽdit̃ ẽm q̃ aliqd̃ ẽ i actu. tam eni res durare dr̃ q̃diu ẽ in actu. non aũt dum est in potentia. Triplex autẽ est actus. quidam. s. cui non substernitur aliq̃ potentia q̃. s. actus est de rõne

quidditatis eius cuius est. ⁊ huiꝰ actus mensura est
eternitas. Alius aūt ē actus cui substat potentia q̄dā
sed tñ est actus cōpletꝰ acquisitus tñ in potētia illa. ⁊
huic rñdet euū. Est etiā alius actꝰ cui substernit̄ po-
tentia ⁊ admiscet̄ sibi potentia ad actū completū ſm
successionē additionē ꝑfectionis recipiēs. ⁊ huic re-
spondet tempꝰ. Ista sunt verba sci doctoris i snia nō
tamē in forma. dicit etiā ibi ꝙ qꝛ illud qd̄ ē mālē i tpe
fundat̄ in motu. s. prius ⁊ posteriꝰ. qd̄ aūt est formale
completur in compatiōe aīe numerātis. iō ꝓus ⁊ po-
sterius in motu ꝓut intelligunt̄ numerata complent
rōnē tpis. qꝛ aūt in illo actu q ē cōpletꝰ. s. qꝛ nō imixtꝰ
potentie. non ē intelligere prius ⁊ posteriꝰ. nec aliqua
plura p successionē. iō mensura q̄ sibi correspōdet nō
est p modū numeri sed magis p modū vnitatis. Vñ
ꝑmanentia actus ſm ꝙ intelligit̄ in rōne vnitatis q̄
hꝫ rōnē mensure complet rōnē eternitatis ⁊ eui. que
in hoc differūt ꝙ eternitas mensurat eē nō acquisitū
ab alio. sed euū mēsurat eē acquisitū ab alio. Eandē
ꝯnem ponit ꝓma parte vbi s̄. arti. 5ᵒ. vbi dicit ꝙ tēpꝰ
habet ꝓus ⁊ posterius. euū aūt non habet in se ꝓus ⁊
posterius sed ei coniūgi pnt. eternitas neqꝫ hꝫ prius
aut posterius neqꝫ ea compatit̄. Item ꝙ illa quorū
eē ꝯsistit in trāsmutatiōe vel ē subiectū trāsmutatiōi
mensurāt̄ tpe ut motꝰ ⁊ oē corruptibile. illa aūt quo-
rū nec esse subijcit̄ transmutatiōi nec consistit i trans-
mutatiōe. tñ hꝫ trāsmutationē adiūctā actu uł potē-
tia mēsurāt̄ euo. sicut corpa celestia quoꝝ esse subā-
le ē transmutabile. cū transmutet̄ ſm electionē uel
affectionē aut locū. sed deꝰ cuius eē nec est transmu-
tabile nec adiūctū transmutatiōi mensurat̄ eternita-
te. ¶ 3ᵃ ꝯ ē ꝙ aliter se hꝫ nūc eternitatis ad eternitatē
q̄ꝫ nūc tpis ad tempꝰ ⁊ q̄ꝫ nūc eui ad euū. Istā ponit
scūs Tho. ꝓ sen. vbi s̄. articulo 2ᵒ. Sicut inquit motꝰ
est actꝰ mobilis inq̄ꝫtū ē mobile. ita eē est actꝰ existē-
tis ſm ꝙ ē existēs vel inq̄ꝫtū ē ens. vnde q̄cunqꝫ mē-
sura mensuret̄ eē alicuiꝰ rei. ipsi rei existēti rñdet nūc
illius duratiōis q̄si mensura. Vñ p nunc eui mēsurat̄
ipsū existēs cuius mensura ē euū. ⁊ p nūc eternitatis
mensurat̄ illud ens cuiꝰ esse mensurat eternitas. Vñ
sicut se hꝫ quilibet actꝰ ad illud cuiꝰ ē actus. ita se ha-
bet quelibet duratio ad suū nūc. actus aūt ille q men-
suratur tpe differt ab eo cuiꝰ ē actꝰ ſm rē. qa mobile
non est motꝰ. ⁊ ſm rōnē successiōis. qꝛ mobile non ha-
bet subam de numero successiuoꝝ sed ꝑmanentium
Unde eodē mō tempꝰ ⁊ nunc tēporis dupliciť diffe-
runt. s. ſm rem qꝛ nūc non ē tempꝰ ⁊ ſm successionis
rōnē. qꝛ tempꝰ ē successiuū. ⁊ nō nūc tpis. actꝰ autē q
mensuratur euo. s. ipsū esse eui differt ab euo cuiꝰ est
actus. re quidē sed nō ſm rōnē successiōis. qꝛ vtrūqꝫ
ē sine successione. ⁊ sic etiā intelligenda ē differentia
eui ad nūc eiꝰ. esse aūt qd̄ mensuratur eternitate est
idem cum eo cuius ē actus re sed differt solū ratione
⁊ ideo eternitas ⁊ nunc eternitatis non differūt re ſꝫ
rōne tñ inq̄ꝫtū. s. eternitas respicit ipsum diuinū esse
⁊ nunc eternitatis quidditatem ipsius rei que ſm rē
non est aliud q̄ꝫ suū esse sed solum ratione. hec ille in
forma. Ex q̄ patet ꝯ. quia nūc eui differt ab euo rea-
liter. ⁊ nunc temporis a tpe. sed nunc eternitatis non
differt ab eternitate realiter. Dicit tamē Boetius ꝙ
nunc stans causat eternitatem. qd̄ ita intelligendū ē
ſm scm̄ doctorē ꝓ sen. vbi s̄. ad 3ᵐ. Ait eni ꝙ sicut eē
ſm rōnē intelligendi consequit̄ ꝓncipia ipsius entis
q̄si causas. ita ⁊ mēsura entis se habet ad mensuram
essendi ſm rōnē cause. Unde nūc eternitatis ſm rō-
nem videt̄ esse causa eternitatis. sed ex hoc nō osten-
ditur diuersitas in re sed tm̄ in ratiōe. sicut nec inter
ipsum diuinū esse ⁊ ipsū qd̄ est deus. hec ille in forma
⁊ ꝓma pte. q. 10. articulo. 2ᵒ. ad ꝓmū exponit eandem
auctoritatem dicens. Nūc stans dicit̄ facere eterni-
tatem ſm nostrā appꝛehensionem. sicut enim causat̄ in
nobis appꝛhensio tēporis eo ꝙ appꝛhendimꝰ fluxum
ipsius nunc. ita causatur in nobis appꝛehēsio eterni-
tatis inq̄ꝫtū appꝛhendimꝰ nunc stans. hec ille. ¶ 4ᵃ ꝯ
est ꝙ aliter se habet eternitas ad eternum q̄ꝫ euū ad
euiternū uel q̄ꝫ tempus ad tpale. ꝓbat̄ sic ꝯ. Eterni-
tas est ſm rem ipse deus. sed euū realiter differt ab
euiterno. ⁊ tempꝰ a tpali. ḡ secus hic ⁊ secꝰ ibi. ꝯña bo-
na. sed aña ꝓbat̄ quo ad primā partē p hoc ꝙ si eter-
nitas nō ē deus oꝫ ꝙ sit creatura uel aliquid creatu-
re. sed nō pōt dici ꝙ aliqd creatū uel ꝯcreatū sit eter-
nitas cū nihil tale possit esse mensura eterni. Vñ scūs
doctor ꝓma pte vbi s̄. dicit ꝙ deus non est eternus:
sed est sua eternitas. Ibidē etiā dicit ꝙ nulla alia res
a deo est sua duratio. quia nō est suū esse. Unde sicut
solus deus est sua essentia. ita solus deus ē sua eter-
nitas. Ex quo euidenter habet̄ non solū ꝓma ſꝫ etiā
2ᵃ pars ꝯnis. Constat etiā ꝙ tempus distinguitur a
re temporali. euū autem ab euiterno. Unde euū est
vnū ⁊ euiťna sūt multa. Sanctus Tho. etiā dicit 6ᵒ
quolibet. q. 7. vbi querit̄ vtrū lucifer sit subiectū eui
tenet ꝙ non lucifer sed supremus angelorum btōꝝ
est subiectum eui. Ex quo patet ꝙ nec ille nec aliud
euiternū est euū. Sed vtrū euū sit esse illius angeli.
credo ꝙ sic. imaginor enim ꝙ sicut ipsum esse angeli
beatioris ut induit rōnē vnitatis est euum. ita essen-
tia dicti angeli habens similiter rōnem vnitatis ē nūc
eui. Quō autem se habet tempꝰ ad motū. ⁊ nunc ad
ipsum mobile. dicetur in 2ᵒ. di. 2ᵃ. ¶ 5ᵃ ꝯ est ꝙ gene-
ratio dei mensuratur eternitate. ꝓbat̄ sic. Genera-
tio verbi diuini ē actus cui nulla potentia substerni-
tur nulli ꝑmixtus potentie sine successione sine ꝓnci-
pio ⁊ fine durationis. ḡ mensuratur eternitate. tenet
ꝯña ex ꝓdictis. aᵃ patet ifinitis sanctoꝝ auctoritati-
bus ⁊ rōnibus irrefragabilibus. ¶ Sed contra ꝓdi-
cta arguit Aureolus multipliciter. Arguit cōtra scm̄
doctorem in hoc ꝙ ponit rōnē eternitatis consistere
in appꝛehensiōe vniformitatis eiꝰ qd̄ oīo ē extra mo-
tum. Et argumentoꝝ primū est tale. Ratio tēporis
non consistit in difformitate ipsius motus. sed in mo-
ra difformitatis. ergo nec ratio eternitatis consistit in
vniformitate eorum que sunt extra motū nec in ap-
pꝛehensione vniformitatis. sed in appꝛhensiōe more
ꝯsistꝰ vniformitatis. ¶ 2ᵒ ad idē. Rō eternitatis nō con-
sistit i opposito motus. sed vniformitas opponit̄ va-
rietati motꝰ. non ergo consistit eternitas in vniformi-

tate motus sed in mora difformitatis. ¶ 3° ad idē. Rō
mensure non consistit in rōne mensurati. sed vnifor-
mitas est illud qḋ mensuratur p eternitatem. ergo ratio
eternitatis non consistit in vniformitate sed in dura-
tione τ mora ipsi⁹. ¶ 4° sic. Sicut se habet temp⁹ ad
motus varietatē. sic eternitas ad dei imutabilitatem
sed rō tpis consistit in numeratione motus fm pus τ
posteri⁹ qḋ nihil aliud ē q̄ motū sūmare ut ita loqui
liceat. sicut eni dicit̄ q̄ numer⁹ ē sūma pmanentium
cum dicit̄ decē uel mille. sic temp⁹ est sūma successi-
uoꝝ. Unde cū sūmat̄ motus tūc causat̄ tempus: qḋ
nihil aliud ē q̄ sūma motus fm prius τ posterius. ergo sic
se habebit eternitas ad vniformitatem dei q̄ nō erit
vniformitas sed ipsa sūma duratiōis τ more ipsius.
¶ 5° sic ad idē. Uniformitas τ incōmutabilitas idem
sunt. sed rō eternitatis non consistit in apprehensione
incōmutabilitatis. aliud eni attributū ē incōmutabi-
litas τ aliud eternitas. ergo non consistit rō eternitatis ī
apprehensiōe vniformitatis. ¶ In 2° loco arguit cō-
tra illud qḋ dictū est. s. q̄ in deo nūc stans causat eter-
nitatē fm nostram apprehensionē. Nunc inquit nul-
lo mō pōt deo attribui fm verū intellectū. qḋ eni ab-
strahit a tota linea successionis abstrahit a nūc. quia
nūc non inuenit̄ extra successionē. Sicut eni indiui-
sibile positionis quod est punctus non inuenit̄ extra
lineam pmanentē. sic indiuisibile durationis quod ē
nunc nō inuenit̄ extra decursū successiōis. Cui⁹ rō ē
quia indiuisibile positionis non pōt imaginari p mo-
dum cuiusdam solitarij. sed p modū t̄mini linee. τ iō
pūct⁹ diuisio appellat̄. τ equaliter imaginari nō pōt
indiuisibile durationis nisi termin⁹ decursus durati-
ui qui est successio. sed constat q̄ deus abstrahit ab oī
successione. ergo ab omni nunc. Et si dicat̄ q̄ verum est
nunc temporis non esse in deo. non tamen est verū
de nunc eternitatis. Non valet hoc. quia pbatū est
q̄ de rōne ipsius nunc est q̄ sit termin⁹ decursus du-
ratiui τ successiui. tollere autem hanc rōnē est tolle-
re ne sit nūc. ¶ 2° ad idē. Sic se habet nūc ad deū si-
cut τ instans τ iam τ modo τ similia equipollētia ipsi
nunc. sed cōstat q̄ instans τ iam τ modo nō habēt lo-
cū in deo. non enim potest intelligi instans in aliquo
cui nihil instat aut adest aut accedit. quia instās dici-
tur ab instando. τ hoc modo conceditur. ergo nunc non
potest deo attribui. ¶ 3° ad idem. Illud qḋ de sua rō-
ne formali non est aliud q̄ accessus non potest poni
in deo cui nihil accedit de nouo. sed nunc cōcipi non
potest nisi p modum accessus. est enim illud quo mu-
tatum esse instat accedit τ adest. Unde nullus potest
concipere nunc nisi p modum cuiusdam accedentis
τ instantis τ qḋ habet adesse. ergo impossibile est q̄ attri-
buatur deo. ¶ 4° sic. Nunc τ tūc dicunt̄ ad inuicē.
vbi eni est nūc τ tūc τ olim. qḋ apparet. qꝛ sic hic τ ibi
sunt differentie positionis. ita nunc τ tūc sūt differē-
tie durationis. Impossibile est autē reperire hic sine
ibi τ alibi. ideo eni vna ps linee ē hic qꝛ alia ē ibi τ alia
ibi. qꝛ si omnia essent annihilata p̄ter vnam lineam
tota linea nō posset assignari alicubi. qꝛ nō eēt aliud
aliquod quod alibi poneretur. sed cū ponitur infra
celum tunc potest assignari alicubi. quia sūt alia que
habent esse alibi. Unde totus mundus nō habet vbi
assignetur. nec potest dicere aliquis intellect⁹: mūd⁹
est hic. quia non est aliquid habens esse alicubi respe-
ctu cui⁹ mundus dicatur hic esse. consimiliter est in-
telligendum de nunc. quia nihil est nunc fm ppriam
rōnem nisi in ordine ad tunc. sed constat q̄ deus non
habet tunc. quia nihil est ibi p̄teritū. ergo nec in deo erit
ratio ipsius nūc. ¶ 5° sic. Idem est dictu nūc τ tūc: sic͂
qḋ pus τ posterius. sed in deo non est aliquid posteri⁹
ergo in deo nō est nūc fm ppriam rōnem. Nec valet
si dicatur q̄ duplex est nūc. s. partiale qḋ dicitur re-
spectu tunc. τ illud est nunc temporis qḋ nullo modo
dicitur ī deo. τ aliud totale pmanēs qḋ ē nūc eterni-
tatis. τ tale potest poni ī deo. Siquidē hoc nō valet.
est enim similis distinctio ac si diceret̄ q̄ duplex ē fi-
lius. vnus qui relatiue dicitur ad patrem. τ alius qui
dicitur absolute sine habitudine ad patrem. nūc eni
ex sua formali ratione idem est qḋ instans τ accedēs.
τ ideo nouitatem importat. dicitur enim relatiue ad
tunc. sicut dictum est de ibi uel hic que relatiue dicū-
tur ī positione τ situ. ¶ In 3° loco arguit ꝯtra illud q̄
nunc pōt concipi per modū stantis τ pmanētis. τ ita
nūc stās causaret eternitatem. Illud enim qḋ de sua
rōne consistit in quodā accedere τ instare τ adesse nō
pōt comphendi per modū pmanentis nisi accedere τ
instare τ adesse concipi potest pmanenter qḋ est im-
possibile. contradictoria nāq̄ sunt. sed pbatum est q̄
conceptus ipsius nunc consistit in quodā adesse τ in-
stare atq̄ accedere. ergo non pōt concipi p modū stantis
aut pmanentis. ¶ 2° ad idē. Illud non pōt cōcipi per
modū pmanentis qḋ non pōt demonstrari bis ab ali-
quo imagine. sed nunc qui apphendat pōt hoc ipsum
p imaginē sigr̄e aut demōstrare. postq̄ eni ipsum se-
mel demonstrauit si redeat iterū iam transiuit in nūc
τ hoc ē qḋ dicit phs 4° physicoꝝ. vbi dicit cōmētator
cōmento 5°. q̄ instans non pōt bis demonstrari adeo
q̄ instans demonstratū 2° ē aliud ab instanti qḋ de-
monstrabat̄ p̄. τ sequit̄ q̄ nō est possibile idē instans
demonstrari nisi fuerim⁹ imaginati q̄ fuit sicut pun-
ct⁹ Et repr̄hēdit Themistiū. Uñ exp̄ ista mens phi fm
expositionē cōmentatoris ē q̄ impossibile ē instans
uel nunc imaginari p modū stantis. ergo nunc stans nihil
potest causare. sicut nec albedo nigra uel calor frigi-
dus. Et si dicatur q̄ ipsi loquūt̄ de nūc temporis. Di-
cendū q̄ ipsi loquūtur de quidditatiua rōne ipsi⁹ nūc
fm quā apparet ut dictū est. ¶ In 4° loco arguit cō-
tra hoc qḋ dictū est q̄ eternitas est duratio. Oīs in-
quit duratio alteri cōpata uel ē maior uel minor uel
equalis. qḋ pꝫ ex ipsis duratibus quib⁹ acceptis ne-
cesse ē q̄ uel durent equaliter uel q̄ vnū plus alte-
ro. sed nulla duratio pōt esse maior uel minor nisi cō-
sistat in quadā successione fm prius τ posteri⁹. quare
eni aliq̄d durat plus q̄ aliud uel durabit nisi qꝛ fuit
p̄us. uel qꝛ erit posterius. nec exclusa rōne p̄oris τ po-
sterioris pōt cōcipi de aliquo q̄ durauerit plus uel
minus alio. cōstat aūt q̄ prius τ posteri⁹ sunt de rōne
tpis. ergo nulla ē formaliter duratio nisi temp⁹. ¶ 2° sic

ad idem. Ois duratio intelligit̃ p modū cuiusdā mo/
re ⁊ distēsionis. aut igit̃ talis distensio ⁊ mora comp̄/
hendit̃ ſm ante ⁊ post. aut ſm quādā simultatē ⁊ pma
nentiā. sed non ſm secūdā. quia quātumcūq3 eēt ma
ior distensio non esset maior duratio cum simul esset
tota distensio. Relinqtur ergo q̄ omnis mora ⁊ di/
stensio duratiua apprehendatur ſm ante ⁊ post. ⁊ ita
per modum cuiusdam successiui ⁊ temporis. ¶ 3° sic.
Ois duratio h3 formaliter vnde possit dici tāta uel
quanta. querit̃ eni de ol duratiōe quātū durabit. sed
ɔstat q̄ nō ē tātitas nec quātitas nisi sit ibi aliq̄ multi/
tudo ⁊ pluralitas nec q̄liscūq3 multitudo s3 solū non
pmanētiū s3 sibi inuicē succedētiū ſm ante ⁊ post. vn̄
ex terminis p3 q̄ app̄hendēs aliqd plus durare app̄/
hendit q̄ habuit plus ⁊ de priori ⁊ posteriori. nec etiā
pōt concipi de deo q̄ plus durauerit q̄3 mūd° nisi q2
concipit̃ fuisse ante uel post ⁊ habuisse plus de priori
ḡ impossibile ē duratiōnē esse aliqd formalit̃ nisi tēp°
¶ 4° sic. Sic se h3 extensū pmanens ad lineā. sic ex/
tensio successiua ad tēp°. sed impossibile ē imaginari
extensionē pmanentē q̄n linea app̄hendat̃. non eni ē
aliud linea q̄3 extensio pmanens. ḡ nec successiua di/
stēsio ē aliud nisi temp°. ɔstat aūt q̄ ois mora ē quidā
decursus ſm ante ⁊ post. vnde q̄cq̄d imaginamur pl°
durasse imaginamur p̄us fuisse. ḡ nihil aliud ē dura/
tio formalit̃ nisi tēp°. ¶ In h̄ loco arguit q̄ eternitas
prout se tenet a p̄te dei nō ē duratio formalit̃. ⁊ q̄ in
deo nulla sit duratio. p̄ sic. Sicut se h3 imensitas ad
deū in ordine ad locū. sic se h3 eternitas in ordine ad
durationē. sed imēsitas nō ponit i deo aliquā magni/
tudinē pmāsiuā aut aliquā extensionē. s3 tātūmodo
dicit vim qua de° oēm locū attingit absq3 sui extēsio
ne. ḡ etnitas nō dicit aliquā durationē aut morā diui
esse formalit̃. sed vim q̄ de° attingit oēm durationē
possibilē imaginari absq3 sui esse successiua distēsiōe.
¶ 2° sic. Oē illud qd̄ ē duratio formalit̃ includit p̄us
⁊ posteri° ⁊ successionē ut p̄us pbatū ē. s3 p̄us ⁊ poste
rius nō sūt in deo l3 sit in eo vis q̄ oē p̄us attingit ⁊ oē
posteri° ita ut nullū p̄us ⁊ posteri° imaginari possit q̄n
deus consistat uel q̄n illud deo assistat. ḡ eternitas nō
est duratio p̄ut se tenet ex p̄te dei. sed vis q̄ de° oēm
durationē attingit. ¶ 3° sic. Dictū est inqt sup̄ q̄ eter/
nitas ē vnū de attributis ⁊ cū h̄ q̄ attributa dicūt di/
uinā essentiā formalit̃ cū cōcreto cōnotato. ḡ etnitas
importabit diuinā essentiā p̄ut virtute ei° nō virtu/
te aliq̄ supaddita attingit oē temp° qd̄ imaginari pōt.
hec ille in forma. ¶ Ad primū argumentoꝝ p̄ loco po
sitoꝝ. ⁊ ad alia q̄ttuor dicēdū q̄ cum sc̄us Tho. dicit
eternitatē consistere in app̄hēsiōe vniformitatis. non
intelligit ad mentē ɔ quā iste arguit. s. q̄ rō eternita/
tis sit rō vniformitatis diuine uel ecōtra. nec q̄ app̄/
hendens vniformitatē eo facto sine pl̄i apprehendat
eternitatē sumendo vniformitatē p̄ ipsa vnitate di/
uini esse. sed intelligit q̄ sicut temp° māliter ē prius ⁊
posterius in motu. ita eternitas ē diuina ipsa vnifor/
mitas māliter: si ita loq̄ liceat. sed sic formalis rō tē/
poris nō cōplet̃ ex illo māli s3 ex alio qd̄ ē formale in
tp̄e. s. numeratio illi° p̄oris ⁊ posterioris in motu. nam

prius ⁊ posterius in motu p̄ut intelligunt̃ numerata
complent rationē temporis. ita etiam vniformitas di
uini esse non complet rationē eternitatis. nec in hoc
solo consistit ratio eternitatis. sed illa vniformitas ul̄
pmanentia actus essendi prout intelligitur i ratione
vnitatis que habet rationē mēsure complet rōnem
eternitatis. Unde sicut formalis rō tp̄is est q̄. s. ē nu/
mer° prioris ⁊ posterioris i motu. ita rō formalis eter/
nitatis ē q̄. s. vnitas ē ipsius esse diuini nō difformis
nec variabilis. ⁊ hoc p̄ut vnitas ē mensura. Q auté
ista sit mens ei° patet p̄ sen. dis. 20. ut s̄ allegaui p 2°
ɔ̄ne. ¶ Et tūc si contra hoc arguat dicit̃ ad p̄mū ar/
gumentū suū q̄ si difformitas dicat solū prius ⁊ po/
sterius in motu uel solū numerū prioris ⁊ posterioris
i motu loquēdo de numero quo numeram° illa dif/
formitas nō cōplet rōnē temporis. si aūt dicat prius
⁊ posterius in motu p̄ut sūt numerata. illa constituit
rōnem temporis ut dicet̃ in 2°. nec mora est aliud q̄3
difformitas isto modo. Similit̃ si vniformitas diuini
esse dicat actū diuini esse sub vnitate. ipsa habet rō/
nem eternitatis. si autē diceret solū vnitatē uel solū
diuinū esse nō haberet rōnem eternitatis. quia sicut
temp° non est numer° abstract° sed motus numera/
tus. ita eternitas ē non solūm vnitas sed esse diuinū
vnū. ¶ Ad 2m dico q̄ vniformitas de qua loquimur
non opponitur motui sed difformitati que est temp°.
vnde alia difformitas est motus ⁊ alia est temp°. Un̄
sicut ibi pōt distingui triplex difformitas. s. pure mā/
lis. pure formalis ⁊ cōposita. ita ⁊ hic pōt distingui tri
plex vniformitas. ⁊ sola illa que includit mālē ⁊ for/
malē h3 rōnē eternitatis. ¶ Ad 3m dico q̄ vniformi/
tas materialis mensuratur eternitate. ⁊ illam non di
cimus eternitatem sed solum illam que dicit actum
sub vnitate. ¶ Ad 4m dico q̄ imaginatio illa de sū/
matiōe falsa est tam i materia de numero pmanētiū
q̄3 in materia de numero successiuoꝝ ut alias pate/
bit sumendo sūmam ad mentem arguentis sc3 p ali/
quo facto p intellectū. sed numerus est realiter i re/
bus numeratis. ⁊ ipse motus numeratus est tempus
nec oportet ibi fingere moras uel aliqua talia distin/
cta a motu numerato. ita in proposito. verūtamē cō/
cedo q̄ numerus qui est tempus non habet vnitates
simul extra intellectum nisi in potentia lic3 quelibet
fuerit uel sit uel futura sit extra intellectum. ¶ Ad
5m dico q̄ vniformitas materialis ⁊ icōmutabilitas
idem sunt. sed vniformitas includens illam materia/
lem cum formali non est idem qd̄ incōmutabilitas. ⁊
talem vniformitatem dico eternitatem. ¶ Ad primū
autem argumētoꝝ 2° loco factoꝝ negatur aīs. imo
ipse Boetius ⁊ sancti deo attribuūt nūc eternitatis.
negatur etiam assumptum i probatione illius scilic3
q̄ nunc non inuenitur extra successionem. Et ad si/
militudinem de puncto respectu linee ⁊c. concedi/
tur q̄ sicut punctus non inuenitur extra lineam. ita
nec nunc extra durationem. non tamen oportet q̄ si
pūctus nō inuenitur nisi in linea extensa. q̄ ideo nec
nunc inueniatur in duratione nisi sit duratio disten/
sa. Et huius causa ē q2 duratio est nomē magis mul/

tiplex q̄ linea. Linea enim vniuoce dicitur de omni
linea. duratio autem non dicitur vniuoce de omni
duratione sed equiuoce uel analogice. ꝛ ideo aliqua
duratio est distensa ꝛ aliqua non. ꝛ aliqua est simplex
ꝛ alia cōposita. Ex quo pꝫ q̄ nō currit p̄ omnia simili
modo de nūc respectu duratiōis. ꝛ de pūcto respectu
linee. nec oꝫ q̄ sicut ois pūctus cōtinuat partes linee
uel terminat lineā. ꝛ ita sit de nūc quocūqȝ mō acce-
pto nūc. s. q̄ ɔtinuet ptes duratiōis uel t̄minet dura-
tionē. sed solū de nūc durationis fluentis ꝛ cōposite.
nec oꝫ q̄ si pūct⁹ nō est imaginabilis p̄ modū solitarij
q̄ nec nūc quocūqȝ modo dicat̄ sicut imaginabile so-
litarie. imo nūc temporis discreti est q̄qȝ solitariū nō
cōtinuās nec terminās. qꝛ nō oportet q̄ si aliqua vni-
uoce dicta eodē modo se habeāt quo aliq̄ multiplicit̄
dicta se habēt dū sumūt̄ in aliquo mō multiplicitatis
q̄ etiā eodē mō se habeāt quo multiplicia se habēt in
alio mō illi⁹ multiplicitatis sicut pꝫ in alio exēplo. Lo-
cus enī ꝛ locatū vno⁹ accepta se hñt ad īuicē sicut vas
ad vinū in vase. nō ꝑpter hoc locus ꝛ locatum gene-
raliter se habent ut vas ꝛ vinum vasis. ꝛ infinita alia
exempla dari possūt. ¶ Ad 2m negat̄ aᶜᶦ. nā nūc flu-
ens licꝫ equipolleat p̄dictis. nō tñ nūc stans. ¶ Ad 3m
negatur hᶜᶦ nisi loquat̄ de instanti fluente in tempore
continuo de q̄ nihil ad ꝑpositū. negant̄ etiā alia que
assumit ibi hui⁹ falsi ꝑbationē. ¶ Ad 4m negat̄ aᶜᶦ. ꝛ ad
p̄mā ꝑbationē cōcedit̄ q̄ nūc ꝛ tūc sūt differētie du-
ratiōis fluentis ꝛ cōposite. nō aūt p̄manentis ꝛ simpli-
cis. nec cōpatio de hic ꝛ ibi ē sicut compatio de nunc
ꝛ tūc. qꝛ multiplici⁹ dicit̄ li nūc q̄ li ibi. vñ iste nō aspi-
cit nisi ad nunc temporis continui. ꝛ est simile ac si ali-
quis ea que insūt animali rationali vellet reperire in
aiali in generali. ¶ Ad 5m negat̄ añs nisi intelligendo
de nūc fluente. ꝛ solutio que ibidē dat̄ pōt stare. Nec
improbatio valet. nō enī fili⁹ dicit̄ sic multiplicit̄ sicut
nunc loquēdo de vero filio sicut loquimur de vero.
ꝛ iō fili⁹ non refert̄ p̄ aliud. nō aūt li nūc diffinit̄ per li
tunc. ꝛ p̄ter hoc quot modis dicit̄ pat̄ tot modis dicit̄
fili⁹ ꝛ ecōtra. nō sic de nūc ꝛ tūc. quia sic multiplici⁹ ē
nūc q̄ li tunc: qͦ solū dicit̄ in duratiōe fluenti ꝛ com-
posita habere locū. nō aūt nūc. ¶ Ad argumēta 3° lo-
co facta respōdet̄. Et quidē ad p̄mū negat̄ hᶜᶦ. ꝛ cum
dicit q̄ eā ꝑbauit. apparet q̄ ꝑbatio nō valuit. ¶ Ad
2m negat̄ siliᵗ hᶜᶦ. ꝛ ad dicta cōmētatoris ꝛ Arꝭ. pꝫ q̄
ipsi loquūt̄ de nūc fluente. Et cū dicit arguēs q̄ ipsi
loquūt̄ de rōne formali ipsi⁹ nūc. dicit̄ q̄ nulla ē vna
formalis rō cōpetens oī nunc. nisi forte ista q̄ est indi-
uisibile duratiōis. qꝛ dictū est q̄ nūc ꝛ duratio dicūt̄
multiplicit̄ uel analogice. ꝛ Arꝭ. solū loqt̄ de nūc ca-
pto f̄m modū aliquē illi⁹ analogie. ꝛ non generalit̄ de
nūc. ¶ Ad argumēta 4° loco facta respōdet̄. Ad pri-
mū q̄dē negat̄ hᶜᶦ. vñ scūs doctor p̄ sen. dis. 20. q. 2.
arti. p̄ ad 2m sic ait. In omnib⁹ illis in quib⁹ inuenitur
diuersa ratio mensurandi oportet diuersas mensu-
ras esse ꝑprias. non enī eodē mensurant̄ panis ꝛ vi-
num. vñ cum diuersa ratio mensurandi sit in diuersis
actib⁹ oportet q̄ respondeāt eis diuerse mēsure. ve-
rū̄ vna eaꝝ pōt ordinari ad aliā sicut ad primā men

surā ꝛ excedentē. vñ sicut diuinū esse est mensura ois
actus. ita eternitas est mensura ois durationis exce-
dens ꝛ non coadequata. sed ꝑpt̄ h̄ oportet hr̄e alias
ꝑprias ꝑpt̄ diuersos modos mēsurādi. hec ille. Ex q̄
patēt duo. s. q̄ nūc eternitatis ꝛ temporis ꝛ cui sūt di-
uersarū rationū ut sepe dixi. 2° q̄ hᶜᶦ huius argumē-
ti est falsa. sanctus doctor enim expresse dicit q̄ eter-
nitas excedit alias mēsuras. ꝛ sic ɔsequēter ē maior.
Nec probatio quā facit arguens valet. non enim ex
hoc solo duratio dicit̄ maior alia ꝑpter prius aut po-
sterius uel illa que ibi dicuntur. sed quia vna attingit
aliam totaliter. ꝛ non solum illam sed alias priores ꝛ
alias posteriores illa nō inferendo prius aut posteri⁹
ad eternitatem excedentē sed ad alias mensuras ex-
cessas. sicut aia dicit̄ excedere manū: nō quia habet
maiores partes q̄ man⁹. sed quia attingit totā manū
ꝛ ꝑpter h̄ ptes distantes a manu. nō q̄ vlla distensio
sit in aia sed in partib⁹ quas informat ꝛ q̄bus assistit.
¶ Ad 2m negat̄ aᶜᶦ. nō enī duratio imaginanda ē nec
concipiēda p̄ modū distensiōis aut more. sed p̄ modū
numeri uel vnitatis ipsi⁹ actualitatis. nō enī cōtinui-
tas uel extensio ē de rōne duratiōis. imo nec tpis f̄m
q̄ dicit sanctus doctor vbi s̄. Continuitas inq̄t acci-
dit tēpori ex rōne motus q̄ mensurat. vñ si aliquis eēt
motus nō cōtinu⁹ nec habēs ordinē ad continuū mo-
tum celi: tēpus mensurans illū motum non esset con-
tinuū. hec ille. Ex quo patet q̄ aᶜᶦ est falsa. hᶜᶦ etiā in-
cludit falsū. s. q̄ nulla duratio sit dicenda maior alia
si sit simul tota ut dictū est in solutione p̄mi. ¶ Ad 3m
dicit̄ q̄ tantū ꝛ quātū solum habent locum in rebus
finitis non aūt in rebus infinitis. ꝛ ideo aᶜᶦ negat̄ nisi
intelligatur de duratione finita. si aūt tantitas cōue-
niat rebus infinitis neganda est hᶜᶦ. nō enim duratio
ex hoc generaliter dicitur tanta. quia tantū habet de
p̄ori ꝛ posteriori. uel de successiōe ut ibidē dicitur. sed
quia attingit quicquid alia attingit uel plura uel pau-
ciora. sicut exēplificatū ē de aia: q̄ licꝫ sit indiuisibilis.
tñ adest oib⁹ ptib⁹ corpis ꝛ oēs attingit. ꝛ isto mō acci-
piēda ē ei⁹ magnitudo. a silī eēnitas illo mō dr̄ tāta uł
quāta. vñ scūs doctor p̄ ɔ̄ gētiles ca° 66°. Intelligere
inq̄t dei successionē nō habet. sicut nec ei⁹ eē. est igit̄
totū simul p̄manēs qͦ de rōne eternitatis ē. tpis aūt
duratio f̄m successionē p̄oris ꝛ posterioris extēditur.
ꝑportio igit̄ eternitatis ad totā tpis durationē ē sicut
ꝑportio indiuisibilis ad cōtinuū. nā q̄dē ei⁹ indiuisibi-
lis qͦ est t̄min⁹ cōtinui ē q̄ nō adest cuilibet pti conti-
nui. hui⁹ enī silitudinē hꝫ instās tpis. sꝫ ei⁹ indiuisibilis
qͦ est ext̄ cōtinuū ē q̄ cuilibet pti ɔtinui siue pūcto cō-
tinuo signato coexistit. vñ cū tempus motum non exce-
dat eternitas q̄ oio extra motū est nihil temporis est.
Rursus cum eternitas nunq̄ deficiat cuilibet tēpo-
ri uel instanti temporis presentialiter adest eternitas
cui⁹ exēplū est utcūqȝ videre in circulo. punctū enī in
circumferentia signatum ꝛ si indiuisibile sit. non tamen
cuilibet puncto alij f̄m situm coexistit simul. ordo enī
sit⁹ continuitatē circūferentie facit. centrū v̄o qͦ est
extra circūferentiā ad qͦlibet pūctū in circūferētia
signū directe oppositionē hꝫ. qcqd igit̄ in quacūqȝ pte

temporis est coexistit eterno quasi psens eidẽ.et si re/
spectu alteri⁹ partis tẽporis sit preteritũ uel futurũ.
eterno aũt non potest aliqd pncipaliter coexistere nisi
toti. quia successionis durationẽ non habet. qcqd igit
per totũ decursũ temporis agit. diuin⁹ intellectus in
tota sua eternitate quasi psens intuet. nec tñ quod in
quadã pte tẽporis agit semp fuit existens. hec ille in
forma. Ex quibus patet que sit ꝛ quõ sit concipienda
tantitas eternitatis. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ falsũ est ꝙ dicit
omnẽ durationẽ esse decursũ siue ante siue post. nec
ẽ vez ꝙ quicqd imaginamur plus ꝛc̃. nisi loquẽdo de
tpalib⁹. ¶ Ad pmũ vo argumẽtoꝝ vltimo factoꝝ ne/
gat hoc. imensitas eni diuina ponit in deo magnitudi/
nem virtutis sed non molis. ꝛ ideo sicut imensitas po/
nit in deo magnitudinẽ licꝫ non extensiuã : sic eterni/
tas ponit in deo durationẽ sed non successiuã. verũ/
tñ concedo ꝙ in deo nulla est duratio de cui⁹ ratiõe
sit numer⁹ uel vnitas quãtitatis. sicut nec sua magni/
tudo est aliquid de genere quantitatis ɔtinue. vñ sua
duratio nihil positiuũ addit ad suũ esse uel essentiam.
sed solã negationẽ variationis uel successionis quã
supra dixi vniformitatẽ formalem. ¶ Ad 2ᵐ negatur
aᵃ. ut patet p pdicta nisi intelligat de duratione cui⁹
ratio complet p numeꝝ de genere quantitatis. ¶ Ad
3ᵐ negat aᵃ. non eni ratio huius attributi bonũ est rõ
diuine essentie. cui⁹ oppositũ supponit aᵃ. ¶ Nũc ad
rationes factas in pede questiõis respõdet. quidẽ ad
pmã ꝙ actus generatiõis non fluit ſm rem. sed ẽ sub/
sistens ꝛ permanẽs licꝫ intelligat a nobis nõ ſm illũ.
quia nõ cognoscit ut in se est. sed per creaturas in qb⁹
actus gnãtionis est fluens. ꝛ ideo quia ille act⁹ diuine
gnãtionis concipit in conceptib⁹ actuũ repertoꝝ in
creaturis qui sũt fluentes. ideo dicit pmanens ſm rẽ
sed fluens ſm rationẽ. eternitas aũt nõ mensurat ſm
ꝙ est in conceptu nostro. sed ut in se est. Et hec de ista
questione dicta sufficiant.

Irca decimã distin/

ctionẽ querit. Utꝝ spũs scũs proce
dat ut amor. Et arguit ꝙ nõ. Illud
qd non pcedit libere non pcedit ut
amor. sed spũs scũs non pcedit libe/
re. tũ quia nãliter. tũ quia necessario pcedit. ergo ꝛc̃.
In oppositũ arguit sic. Sicut se habet dei fili⁹ ad intel
lectũ. sic spũs scũs ad volũtatẽ. sed fili⁹ dei pcedit ut
verbũ diuini intellectus. g spũs scũs pcedit ut amor
diue volũtatis. In ista questiõe erũt duo articuli. In
pmo ponent ɔ̃nes. In 2° mouebuntur obiectiones.
¶ Qtũ ad pmũ sit pma ɔ̃ ꝙ spũs scũs pcedit pcessi/
one amoris ꝛ volũtatis. probat sic ɔ̃. In diuinis p/
cedit aliquid subsistens in natura diuina p actũ amo/
ris ꝛ volũtatis. igit in diuis est aliq psona pcedẽs p/
cessiõe amoris ꝛ volũtatis. sed nõ alia q̃ spũs sanct⁹.
igit ɔ̃ vera. aᵃ pbat p scm doctorẽ pma parte. q. 37.
arti. p. Sicut inquit ex hoc ꝙ aliqs rem aliquã intelligit
puenit quedã intellectualis conceptio rei intellecte
q dicit verbũ. ita ex hoc ꝙ aliqs rem aliquã amat pue/
nit quedã impressio: ut ita loquar rei amate i affectũ
amantis ſm quã amatum dicit esse in amante. sicut ꝛ
intellectũ in intelligente. ita ꝙ cũ aliqs seipsũ amat ꝛ
intelligit. nõ solũ est in seipso p idemptitatẽ rei. sꝫ etiã
ut intellectũ in intelligente ꝛ amatũ in amãte. hec ille
Constat aũt ꝙ oẽ qd est in diuis est subsistẽs ꝛ nãe di/
uine. g illa impsio sic pcedẽs est subsistẽs ꝛ est nãe di/
uine. sed ɔña probat. qr oẽ subsistẽs in nã diuina ꝛ p/
cedens ab alio est psona. ista aũt dicit processio p mo
dũ volũtatis rõne ĕ dicta i qstiõe. .distinctiõis.
dicit aũt pcessio amoris qr per actũ amoris. Eandẽ
ɔ̃nẽ tenet p sen. dis. 10. q. 1. arti. p. quã tñ aliter probat
ꝛ intendit talem rõnẽ. Sicut creature pcedũt a deo
ſm aliquã imitationẽ nature diue sed imperfectã. ita
pcedũt ab eo ex liberalitate diuine volũtatis eius li/
beralitatem impfecte repsentantes. sed pter pmũ
oportet pcessionẽ creaturaꝝ nature diue pfectionẽ
imperfecte repsentantiũ reducere in alicui⁹ pcessio/
nem diuinã pfectionẽ plenissime continentẽ. s. in pro/
cessionẽ filij tanq̃ in pncipiũ ꝛ quasi exemplar ꝛ rõnẽ
processionis creaturarũ a deo ſm imitationẽ nature.
ergo pter 2ᵐ oportet processionẽ creaturaꝝ proce
dentiũ ex diuina liberalitate quã impfecte repsen/
tant reducere in alicuius pcessionẽ qd sit quasi ratio
totius liberalis collatiõis. hoc aũt est amor sub cuius
rõne oĩa a volũtate conferũt. ꝛ ideo oportet esse ali/
quã personã in diuinis procedentẽ p modũ amoris. ꝛ
hoc est spũs scũs. ꝛ inde ẽ ꝙ quidã phi totius nature
amorẽ principiũ posuerũt. ista aũt ratio ſm ꝙ ipse di/
cit ibidem tenet supposito ſm fidem ꝙ persone distin
guant ab inuicẽ. vñ sicut ponim⁹ in deo aliquã perso
nam procedere que sit ratio pcessionis creaturarum
sicut exemplar ꝛ verbũ artificis dicit esse ratio pdu
ctionis artificiatoꝝ q imitãt verbũ artificis. ita opor/
tet ponere psonã pcedentẽ q sit ratio pcessiõis crea
turaꝝ eo modo quo amor artificis dicit ratio produ/
ctionis artificiatorũ. hoc idem etiã dicit de potentia
dei. q. 10. arti. 2°. ad 19ᵐ. ¶ 2ᵃ ɔ̃ est. ꝙ spũs scũs pcedit
naturaliter a patre ꝛ filio: non tñ per modum nature.
Ista ɔ̃ pbata fuit superi⁹ distinctiõe 6ᵃ. ¶ 3ᵃ ɔ̃ est ꝙ
spiritus sanctus nõ pducit libere libertate excludẽ/
te necessitatẽ. licꝫ producatur libere libertate exclu/
dente coactionẽ. prima pars est sci Tho. in multis lo/
cis. psertim p sen. dis. 6. q. 1. arti. 2°. vbi dic ꝙ sole crea
ture procedũt a deo libere. ꝛ exponit quõ illud intelli/
gat assignans pro causa. quia. s. creature possunt esse
ꝛ non esse. Ex quo patet quõ ꝛ de qua libertate loq/
tur. Idem ponit virtualiter de veritate. q. 22. arti.
6°. vbi dicit ꝙ aliquid dicitur liberum quia necessita/
tem nõ habet. Item. q. 24. arti. p. dicit ꝙ deus nõ ha/
bet libertatem nisi respectu eorum que sunt ad finem
scꝫ creatoꝝ. per que patet ꝙ ipse quandoqꝫ vocat li/
bertatem potentiam voluntatis ad opposita. ꝛ illa di
cit fieri uel produci uel esse volita libere a deo q non
necessario facit producit aut vult. sed potest ea pdu/
cere uel non producere. Secundam partem conclu/
sionis expresse ponit de potentia dei. q. 10. arti. 2°. ad
5ᵐ. ut fuit allegatum superius in 6ᵃ distinctione hu/
ius.

Quantũ ad secundũ articulũ primo loco arguit Aureolus contra p̄mã ɔ̃nẽ multipliciter. ⁊ ꝑsertim cõtra p̄mã eius ꝓbationẽ. ¶ Primo sic. Actus eni volũtatis q̄ est amor nõ est motus rei ad aĩam sed aĩe ad res etiã ſm doctorẽ scm̃. vñ ipse dic̄ prima pte. q. 27. arti. 4. q̄ ꝓcessio amoris in diuinis nõ debet dici gñatio. quia intellectus fit in actu p̄ h̄ q̄ res intellecta est in intellectu ſm suã similitudinẽ. volũtas aũt fit in actu nõ p̄ hoc q̄ aliq̄ similitudo voliti sit in volente. sed ex h̄ q̄ volũtas habet quãdã inclinationẽ in rem volitã. vñ ꝓcessio q̄ attẽdit̄ ſm rõnẽ volũtatis nõ cõsiderat̄ ſm rõnẽ similitudinis sed magis ſm rõnẽ impellentis ⁊ mouẽtis in aliq̄d. hec sũt verba ei⁹ inq̄t Aureolus. sed cõstat q̄ si res amata ꝓuenit in affectũ amantis. tūc ꝓcessio amoris erit ſm aliquã sĩlitudinẽ voliti in volente. ⁊ nõ ſm rõnem impulsiua. ḡ ista duo stare nõ pñt. vñ non apparet q̄n sit repugnantia in his dictis. ¶ 2° sic. Ipse dicit q̄ ꝑsona procedens in diuinis per modũ amoris nõ ꝓcedit ut genitum uel ut fili⁹. quia amor non fit ſm aliquã similitudinẽ voliti in volente sed magis procedit ut spũs quo quedã vitalis motio ⁊ impulsus designat̄ prout aliquid ex amore moueri dicit̄ ⁊ impelli. s; si amatũ ꝓueniret ſm eẽ similitudinariũ in amantẽ: vere posset dici q̄ spũs importat similitudinẽ rei amate. ⁊ non impulsũ. ḡ idẽ quod p̄us. ¶ 3° sic. Hec est differentia inter desideriũ q̄d ẽ amor cõcupiscentie. ⁊ cõplacentiã que est amor amicitie. q̄ desideriũ est p̄ modũ cuiusdã attractus rei cõcupite ad se. cõplacentia v̄o ẽ amor amicitie p̄ modũ cuiusdã cõdonatiõis sui ad rẽ amatã. vñ p; q̄ p̄ amorẽ concupiscentie res attrahunt̄ ad amantẽ. sed per amorẽ amicitie amãs impellit̄ ⁊ trahitur ad amatum. sed cõstat q̄ in diuinis est amor amicitie ⁊ non cõcupiscẽtie nõ igit̄ spũs erit impssio amati ꝓueniẽs in amantẽ. s; erit ecõuerso ipsũ amans ut ɔdonatum amato. ¶ 4° sic. Uulgata auctoritas Bernardi dicit q̄ aĩa veri⁹ ⁊ meli⁹ est vbi amat q̄ȝ vbi habitat uel animat. cui concordat verbũ saluatoris dicẽtis Math. 6°. q̄ vbi est thesaurus tuus ibi cor tuũ. sed hoc nõ eẽt verũ si ex vi amoris amatum proueniret in amantem. tunc enim anima non esset vbi amat. sed amatũ semper eẽt vbi anima amat. nec cor esset in thesauro. sed thesaurus in corde. ergo impressio amoris trahit affectũ amantis ad rem. nec ponit rem in amãte. ¶ 5°. Si res amata habet esse in amãte. uel est ibi per essentiam suam aut per sui similitudinẽ. sed constat q̄ non per essentiam: cum res amate sint extra. nec etiã per similitudinem suã. tũ quia oppositũ alibi isti dicũt. tũ quia voluntas similitudines rerũ conciperet sicut ⁊ intellect⁹. ⁊ esset potentia cõceptiua ⁊ formatiua. ⁊ posset spirit⁹ dici verbũ ⁊ spiratio cõceptio. ⁊ multa alia absona q̄ sequũt̄. ḡ virtute amoris res amata nõ ꝓuenit i amãtem. ¶ 6° sic. Uis amoris est transformare amantẽ in amatũ ſm oẽs loquẽtes. transformare aũt nõ ẽ aliud q̄ȝ trãsire in formã amati. sed h̄ non esset si sĩlitudo rei amate transiret in amantẽ. tũc enim non transiret in amatũ. nec accederet ad formã illi⁹ s; magis ecõuerso forma veniret ad ipsum. non ergo spiritus potest esse res amata intentionaliter existens in affectu amantis. hec ille. ¶ In 2° loco cõtra eandem ɔ̃nem arguit Durandus probando q̄ spiritus sanctus non procedat ut amor. nec ut aliquid pertinens ad voluntatẽ. ¶ Primo quia illud non pertinet ad amorẽ uel volũtatem quod cõpeteret deo exclusa volũtate ⁊ amore sed spiratio spiritus sancti inest deo exclusis per intellectum volũtate ⁊ actibus suis. inest enim sibi h̄ radicaliter ex fecũditate nature quam fecunditatem habet ex sua infinitate. ⁊ non ex hoc q̄ est volens. ergo spiritus sanctus non pertinet ad amorem. ¶ 2°. Illud quod non producitur a voluntate non habet rationẽ amoris. sed spiritus sanctus non producitur a voluntate. quia volũtas habet conditionem oppositam fecunditati ⁊ principio productiuo. est enim hec cõditio intellectus ⁊ voluntatis q̄ per actus eoꝝ nihil constituitur aut producitur. sed ipse operationes sũt fines. vñ sũt potentie non ꝓductiue sed imanẽtes. ut dicit̄ 9°. metaphisice. ergo spiritus sanctus non procedit ut aliquid pertinens ad voluntatem. ¶ 3°. Qualis ẽ ordo rei inter diuersa realit̄. talis ẽ ordo rõnis int̄ differentia ſm rationẽ. sed vbi natura intellectus ⁊ volũtatis differunt realiter ꝓductio ẽ ex vi nature nõ intellectus ⁊ voluntatis. sicut patet in generatiõe filij in humanis. lic; eni generet homo intelligẽs ⁊ volẽs nihilominus ꝓductio est ex vi nature non ex vi intellectus aut volũtatis. vñ ⁊ si calor esset intelligẽs ⁊ volens non cognosceret calorem ex intellectu ⁊ voluntate. sed ex nature fecunditate. ergo in diuinis nulla productio erit per intellectũ ⁊ voluntatem sed ex vi nature. ⁊ per ɔ̃ns q̄ȝtum est ex parte principij productiui spiritus sanctus ꝓcedit necessitate ⁊ imutabilit̄ nõ igitur ꝓcedit ut amor. ¶ 4°. Illud non ꝓcedit ꝓprie ut amor aut aliquid pertinẽs ad voluntatem cui hoc nõ competit nisi ex quadam similitudine ad imaginem que est in nobis si ita est de spiritu sancto. non enim ꝓpter aliud dicit̄ emanare per modũ voluntatis nisi quia in nobis attendit̄ imago penes intellectũ ⁊ voluntatẽ ⁊ actus eoꝝ. p̄ma aũt emanatio est p̄ intellectũ. ⁊ 2ª p̄ volũtatẽ. iõ p̄ma correspõdet v̄bo. ⁊ 2ª spũi scõ. ⁊ hec est rõ sola q̄re spũs scũs dicit̄ emanare p̄ modũ volũtatis. nõ igit̄ ꝓcedit ut amor. ¶ In 3° loco ad idẽ arguit Scotus ⁊ multi alij q̄ spũs sanct⁹ ꝓprie ꝓcedit ut actus diligendi uel ut actus amoris. ⁊ non ut talis impressio. quia vbicunq; est voluntas habens obiectũ diligibile sibi presens potest eẽ amor realiter procedens. talis nanq; voluntas est p̄ncipiũ fecundum productiuũ amoris. sed in deo est voluntas cũ sit perfectio simpliciter. ⁊ est ibi diuina eẽntia diligibilis i infinitũ. ḡ erit ibi amor realiter procedẽs. amor autem ille erit persona subsistens ⁊ non verbũ nec filius. ḡ spũs sanctus. ¶ 2°. Sicut se h; verbũ ad intellectionẽ. sic spũs scũs ad amorem. Ait eni Aug⁹ 15°. de trinita. ca°. 17°. q̄ sicut ꝓprie verbũ dei dr̄ sapia sic charitas spũs scũs dici debet. s; v̄bũ sic se h; ad intellectionẽ q̄ vere ⁊ formalit̄ dr̄ intellectio ut ꝓcedẽs ḡ spũs scũs erit amor ut ꝓcedẽs. ¶ 3°. In his q̄ tãgũt

diuinas personas sectanda est snia scoꝝ. sed breuiter
oēs sci loquētes de spū scō vocāt eū amorē. ut patet
de Augustino in de cognitione vere vite. respōsione
penult[i]. Ait enim ꝙ spūs scūs nihil aliud ꝗ̄ amor dei
itelligit̄. Et Hiero° sup ps. 14°. ait ꝙ spūs scūs nec ē
pr̄ nec fili°. s3 dilectio quā h3 pr̄ in filiū. Et Anselmus
monol. ca° 50. dicit ꝙ pater amorē sūmi spūs ex eo
ꝓcedere ꝙ si memoria sūmi spūs intelligit̄ pater. in-
telligentia vō dicit̄ filius. manifestū ꝙ a pr̄e pariter ꝛ
filio sūmi spūs amor ꝓcedit. Et Ricard° de trinitate
lib° 6°. ca° 14°. ait ꝙ in illa sūme simplici nā nō ē aliud
spūs scūs ꝛ aliud amor illius. quid eni spūs scūs nisi
ignis diuin°? oīs aūt amor est ignis. sed ignis spūalis.
Idē patet ex dictis oīu3 doctoꝝ. igit̄ spūs scūs ē ꝓ-
prie amor actualis. ¶ In 4° loco ad idē arguit Hen-
ricus in q̄libet. Sicut est in humanis. sic ponēdū est in
diuinis dū tn̄ imꝑfectio nō colcet̄. sed int̄ hoīes ē amor
q̄dā cōplacētie cuiusdā q̄ bō diligit ꝓximū ꝛ amor pa
rentalis ꝛ ȝelatiue amicitie q̄ mater diligit filiū. in cui°
aspectu liquescit ꝛ feruescit. ḡ vltra amorē cōplacen-
tie q̄ de° diligit eēntiā ꝛ oēm creaturā ē amor incenti-
uus ꝛ ȝelatiu° q̄ pr̄ diligit filiū ꝛ eō. iste aūt ē spūs san
ctus. igit̄ spūs scūs procedit ut talis amor. ¶ 2°. Ex
his q̄ experimur in nobis cōscēdere debem° ad dina
cū in nobis sit imago trinitatis. vñ ꝛ Aug° ex v̄bo re-
perto in nobis ascēdit ad v̄bū diuinū. sed nos exꝑimur
in nobis duplicē amorē. ꝓrimū. s. cuiusdā cōplacētie
ꝛ allectiōis q̄ causat̄ ex attractiōe obiecti. 2m vō incē-
tiuū ꝛ efficacē cū virtute ꝑoris cōplacētie. q̄ volūtas
ad obiectū se mouet. ḡ proportionalit̄ isti duo amo-
res sūt in deo ut pm̄ sit eēntialis et 2° sit personalis. ꝛ
ita spūs scūs emanabit ut amor incētiu°. ¶ 3° q2 sicut
se habet act° intelligēdi ad verbū. sic se h3 act° amādi
ad spm̄ ꝛ ȝelū ac incēdiū. s3 actus intelligēdi ē q̄si sim-
plex intelligentia. verbū vō q̄si noticia declaratiua.
nec ꝑficit̄ actus intelligētie simplicis donec emanet
declaratiua noticia q̄ est verbū. ḡ sic ē de simplici cō-
placētia respectu incēdij ꝛ cōplacentie ȝelatiue ꝙ nō
ꝑficiet̄ donec illa emanet. ḡ in diuinis spūs scūs ē amor
icētiu° emanās ab amore simplicis cōplacētie q̄ ē eēn
tialis. ¶ 4°. Talis ē amor q̄ ē spūs scūs q̄lis ē amor q̄
artificē mouet ad efficacit̄ agendū. emanatio eni cre-
aturaꝝ ꝑsupponit emanationē ꝑsonaꝝ. ꝓpt̄ qō opor-
tet ut v̄bū sit talis noticia q̄lis ad ꝓducendū exigit̄. ꝛ
silit̄ spūs scūs talis amor q̄lis mouet artificē ad ꝓdu-
cendū. s3 p amorē simplicis cōplacentie nūq̄ mouet̄
artifex ad agendū. videm° eni ꝙ aliqñ cōplacem° in
ope. ꝛ tn̄ nō ꝓpt̄ h̄ mouemur ad agendū donec cōpla
ceat efficaciter ꝛ incētiue. ḡ spūs scūs in diuinis nō erit
amor simplicis cōplacētie sed incētiu° ꝛ ȝelatiu°. ¶ 5°
q2 nola ducūt in noticiā rerū. sed spūs scūs appellat̄
ardor ignis flāma. spūs ḡ videt̄ ꝙ emanet p modum
cuiusdā ȝeli ꝛ incendij.

Ad argumenta

Aureoli p̄mo loco facta respondet̄ ad p̄mū ꝛ ad
2m et 5m et 6m ꝙ ꝓcedūt ex falso fūdamēto ꝛ ex malo
intellectu sci doctoris. fundant̄ eni in h̄ ꝙ si amatum
ē in amāte. aut est ibi p suā essentiā aut p suā silitudi-
nem. qō falsū est ꝛ ꝯtra mentē sci Tho. Est eni terti°
modus quo amatū ē in amāte quē ponit scūs doctor
cōtra gentiles libro 4°. ca°. 19°. Qō amat̄ inq̄t nō so-
lum est in intellectu amantis sed etiā in volūtate ipsi°
aliter tn̄ ꝛ aliter. in intellectu eni est ꝓm similitudinem
sue speciei. in volūtate aūt amantis ē sicut terminus
motus in principio motiuo proportionato per con-
ueniētiā ꝛ ꝓportionē quā habet ad ipsū. sicut in igne
quodāmō ē locus sursū rōne leuitatis ꝓm quā h3 ad
ipsū ꝓportionē ꝛ cōueniētiā ad talē locū. ignis vō ge
nitus est in igne gn̄ante p similitudinē sue forme. hec
ille in forma. Et p° pauca subdit. Cū aūt inq̄t ostensū
sit ꝙ amatū nō sit in amante p similitudinē spēi sicut
intellectū i intelligēte. oē aūt qō ꝓcedit ab alio p mo
dū geniti ꝓcedit ꝓm silitudinē spēi a gn̄ante. Relin-
quit̄ ꝙ ꝓcessus rei ad h̄ ꝙ sit in volūtate sicut ama-
tum in amante nō sit p modū gn̄atiōis. sicut ꝓcessus
rei ad hoc ꝙ sit in intellectu habet rōnē ꝛc̄. hec ille. Et
post subdit. De° igit̄ procedēs p modū amoris non ꝓ-
cedit ut genit° neq3 igit̄ fili° dici pōt. sed q2 amatū in
volūtate ꝑexistit ut inclinans ꝛ quodāmō impellens
intrinsecus amantē in rem amatam. impulsus aūt rei
viuētis ab iteriori ad spm̄ ꝑtinēs ꝯuenit deo p modū
amoris ꝓcedentis ut spūs dicat̄ ei° processiōe q̄si spi
ratiōe quadā existe. hec ille. Ex q̄bus patet ꝙ ipsa ses-
sio amati in amantē p quā uel ꝓm quā amatū dicit̄
eē in amante. nec ē ipsa eēntia rei amate. nec ē ei° spe
cies aut silitudo. sed ē quedā habitualis iclinatio de-
relicta ex amore inclinās amantē in amatū eo modo
q̄ grauitas inclinat ad locū deorsū rem grauē. alit̄ eni
res imp̄mūt in intellectū. alit̄ in volūtate. Et sic patet
q̄d dicendū ad dicta q̄ttuor argumēta. ¶ Ad 3m dicit̄
ꝙ fundat̄ in vna falsa ꝯña. s. in ista: amās impellit̄ in
amatū. ḡ amatū nō ē in amante. quā cōstat ex ꝑdictis
nihil valere. imo añs infert oppositū ꝯñtis. non enim
amor impelleret amantē in amatū nisi amatū esset in
amante p illā inclinationē de q̄ dictū ē. ¶ Ad 4m ne-
gat̄ h°. bñ eni stant simul ꝙ amatū sit in amante. ꝛ tn̄
cū h̄ ipsū amās sit i amato. nā amatū ē in amante mō
supradicto. sed ecōtra amās ē in amato sicut ea q̄ or-
dinant̄ ad finē sūt in fine. uel aliter ꝓm scm̄ doctorem
p̄ma 2e. q. 28. arti. 2°. vbi q̄rit vtꝝ mutua inhesio sit
effectus amoris. ut. s. amans sit in amato ꝛ ecōtra. sic
eni ait. Iste effectus mutue inhesionis potest intelligi
q̄ꝰtum ad vim apprehensiuam ꝛ q̄ꝰtum ad vim appe
titiuam. nam q̄ꝰtum ad vim apprehensiuam amatum
dicitur esse in amante in q̄ꝰtum amatum imoratur in
apprehensione amantis. ꝓm illud ꝓhil. p°. Eo ꝙ ha-
bemus vos in corde. amans vō dicitur esse in amato
ꝓm apprehensionem in q̄ꝰtum amans non est conten-
tus superficiali apprehensione amati. sed nititur sin-
gula que ad amatum pertinent intrinsecus disquire-
re. ꝛ sic ad interiora eius progreditur uel ingreditur
sicut de spiritu sancto qui ē amor dei dicitur j° Cor.
2°. ꝙ scrutatur etiam profūda dei. sed q̄ꝰtum ad vim
appetitiuam amatum dicitur esse in amante prout
est p quandā cōplacentiā in eius affectu ut delectet̄
in eo aut in bonis ei° apud ꝑsentiā uel in absentia per

desideriũ tendat in ipsũ amatũ p amorẽ cõcupiscẽtie
uel in bona q̃ vult amato p amorẽ amicitie. nõ quidẽ
et alia cã extrinseca: sicut cũ aliqs desiderat aliqd ,p/
pter alterũ. uel cũ aliqs vult bonũ alteri ,ppt̃ aliquid
aliud. s3 ,ppt̃ cõplacentiã amati interi⁹ radicatã. vñ ꝛ
amor dicit̃ intim⁹ ꝛ dicũt̃ viscera charitatis. ecõuer/
so aũt amãs est in amato. alit̃ qdẽ ,ppt̃ amorẽ amicitie
aliter p amorẽ cõcupiscẽtie. amor aũt concupiscentie
non quiescit in quacunq̃ re extrinseca aut supficiali
adeptione uel fruitione amati. sed q̃rit amatũ pfecte
habere quasi ad intima illi⁹ pueniẽs. in amore ṽo ami
citie amans est in amato inq̃tũ reputat bona uel ma/
la amici esse sua ꝛ volũtatẽ amici sicut suã. ut quasi
ipse in suo amico videat̃ bona uel mala pati ꝛ affici. ꝛ
,ppter hoc amicoꝝ est eadem velle. ꝛ in eodem trista/
ri ꝛ gaudere. ꝯm phm 9⁰ ethicoꝝ. ꝛ in 2⁰ rethoꝝ. ut sic
inq̃tũ que sũt amici estimat sua amans videat̃ eẽ in
amato quasi idem factus amato. Inq̃tũ aũt ecõuer
so vult ꝛ agit ,ppter amicum sicut ,ppter seipsũ quasi
representans amicũ idem sibi. sic amatũ est in amãte.
Potest aũt 3⁰ modo mutuã inhesio intelligi in amore
amicitie inq̃tũ mutuo se amant amici ad inuicẽ q̃ sibi
volũt bona ꝛ operant̃. hec ille in forma. Et ibidem ad
p̃mũ dicit. Amatũ continet̃ in amante inq̃tũ est im
p̃ssũ in affectu ei⁹ p quandã cõplacentiã. ecõuerso
ṽo amans continet̃ in amato inq̃tũ amans seq̃t̃ aliq̃
modo illud qd̃ est intimũ amati. nihil eñi ,phibet diuer
somodo idẽ esse cõtinẽs ꝛ contentũ. sicut gen⁹ conti/
net̃ in specie ꝛ ecõtra. Ex quib⁹ patet q̃ debilia sunt
argumẽta opponentis ꝯ tam solidam veritatẽ. ¶ Ad
p̃mũ Durãdi negat̃ h⁰ᵃ. nec valet ,pbatio. si eñi i deo
non esset intellect⁹ aut volũtas ipse nõ est ,pductiu⁹
alicui⁹ ad itra nec verbi nec spũs sci. sicut ostẽdit scũs
Tho. p̃ma pte. q. 27. arti. 5⁰ In diuis nõ ẽ ,pcessio nisi
ꝯm actionẽ que nõ intendit in aliqd extrinsecũ s3 ma/
net in ipso agente. hͦ autẽ actio in nã intellectuali est
actio intellectus ꝛ actus volũtatis. ,pcessio aũt verbi
attendit̃ ꝯm actionẽ intelligibilẽ. ꝯm aũt operationẽ
volũtatis attẽdit̃ in nobis alia q̃dã ,pcessio. s. amoris
ꝯm quã amatũ est in amãte. sicut p cõceptionẽ verbi
res dicta uel intellecta est in intellectu. hec ille. ¶ Ad
2ᵐ negat̃ h⁰ᵃ. Dico eñi q̃ licz non sit de rõne intellect⁹
ꝛ volũtatis q̃ p suos act⁹ constituat̃ aliqd extrinsecũ
actui. tñ p actũ intellect⁹ semp ,pducit̃ aliqd distinctũ
ab actu. s. verbũ. ꝛ p actũ voluntatis aliqd distinctũ
ab actu. s. impssio amati in amãtẽ. talia aũt. s. verbũ ꝛ
impssio nõ sũt totalit̃ extrinseca ipsi actui. imo sũt ter/
mini act⁹ q̃si intrinseci. nec act⁹ sine illis cõplet̃. ¶ Ad
3ᵐ negat̃ h⁰ᵃ. nec silr̃ qd̃ adducit valet ad ,ppositũ. nã
arguit de ,pductiõe ad ex̃ q̃ fit vi nãe ut nã ẽ. nos aũt
loquimur de ,pductiõe imanente. illa eñi fit vi nature
tã q̃ p̃ncipij remoti. s3 vi intellect⁹ uel volũtatis tã q̃
primi p̃ncipij. ꝛ ita cõsimiliter in diuis licz nã sit p̃nci/
piũ vtriusq̃ ,pcessiõis. tñ inq̃tũ p̃mũ ,pductiuũ ẽ ver/
bum. p̃ncipiũ illi⁹ ,pductiõis ,primũ ẽ intellect⁹. s3 p̃n/
cipiũ alteri⁹ ,pcessiõis inq̃tũ terminat̃ ad amorẽ uel
impressionẽ amoris est volũtas. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ h⁰ᵃ.
nec valet silitudo cũ cõparat dicta scõꝝ q̃ dicũt filiũ

dei eẽ ,ppꝛie verbũ ꝛ spm̃ scm̃ ,ppꝛie amorẽ uel aliquid
ptinẽs ad actũ volũtatis. ¶ Ad p̃mũ Scoti negatur
a⁰ᵃ. nõ oĩs eñi volũtas est ,pductiua amoris actualis.
nec oĩs intellect⁹ est ,pductiu⁹ actualis intellectionis
ut patet p phm 12⁰ metaphisice. pticula. . vbi vult
q̃ in deo idẽ ẽ intellect⁹ ꝛ intelligere ꝛ quo intelligit.
concedit̃ tñ q̃ oĩs intellect⁹ est p actũ suũ ,pductiu⁹
verbi. vñ scũs Tho. p̃ma pte. q. 34. arti. p̃. ad 2ᵐ. Ni/
hil eoꝝ q̃ ad intellectũ ptinet dicit̃ psonaliter in diuis
nisi solũ verbũ. solũ eñi verbũ sig̃t aliqd ab alio ema/
nans. illud eñi qd̃ intellect⁹ in cõcipiendo format ver/
bũ est. intellect⁹ aũt ipse ꝯm q̃ est in actu p spẽm intel
ligibilẽ considerat̃ absolute. ꝛ silr̃ intelligere qd̃ se
habet ad intellectũ in actu. sicut eẽ ad ens in actu. nõ
eñi intelligere sig̃t actũ ab intellectu exeũtẽ. sed in in/
telligente manẽtẽ. hec ille. Silr̃ dico de volũtate
respectu sui actus. Q si q̃rat̃ cur poti⁹ in diuinis intel
lectus ẽ ,pductiu⁹ verbi q̃ intellectiõis actualis cum
in nobis nũq̃ ,pducat̃ verbũ. gñ act⁹ intelligendi ,p/
ducat̃. Et silr̃ i volũtate. Respõdet scũs Tho. de
veritate. q. 4. arti. 2⁰ ad 7ᵐ. vbi sic dicit. Aliqd põt ,p/
cedere ab altero vno mõ sicut actio ab agente ꝛ ope/
ratio ab operãte. Alio mõ sicut operatũ ab operãte.
processus aũt operationis ad operantem. non distin/
guit rem per se existentem ab alia re per se existente
sed distinguit perfectionem a perfecto. quia opera/
tio est pfectio operantis. sed ,pcessus opati distinguit
vnã rẽ ab alia. in diuis aũt nõ põt eẽ ꝯm rẽ distinctio
pfectiõis a pfectibili. inueniũt̃ tñ in deo res ab inuicẽ di
stincte. s. tres psone. ꝛ iõ processus q̃ sig̃tur in diuis ut
opatiõis ab operãte nõ ẽ nisi rõnis tm̃. sed ,pcessus q̃
sig̃tur rei a p̃ncipio põt in deo realiter inueniri. hec ille.
Ex quo patet cur in diuis intellect⁹ non ,pducit suam
intellectionẽ ꝯm rẽ. tñ intellect⁹ est p̃ncipiũ ,pducẽdi
verbũ realit̃. Idẽ dico de volũtate q̃ nõ ẽ ,pductiua
act⁹ amãdi ꝯm rẽ. s3 tñ ẽ realiter ,pductiua spũs qui se
hz ad actũ voluntatis. sicut verbũ ad actũ intellect⁹.
verũtñ scũs Tho. ibidẽ videt̃ dicere q̃ licz intellect⁹
habeat in se aliqd ,pcedẽs p modũ opatiõis ꝛ aliqd p
modũ opati. tñ volũtas nõ hz aliqd ,pcedẽs p modum
opati. s3 solũ p modũ opatiõis. s3 intelligit ut mihi vi/
det̃ q̃ volũtas nõ opat̃ obiectũ suũ. nec silitudinem
obiecti sicut intellect⁹. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ h⁰ᵃ. nõ eñi ver/
bũ dicit actualẽ intellectionẽ s3 aliqd ,pductũ p eam
ut alias patuit. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ q̃ sicut sci cũ dicũt ver/
bũ esse noticiã uel cognitionẽ uel sapiam ꝛ hͦ. non in/
telligũt p noticiã actũ uel habitũ intellect⁹. s3 aliquid
opatũ uel ,pductũ p actualem intellectionẽ. ita cũ di
cũt spm̃ eẽ amorẽ. nõ loquũt̃ de amore q̃ dicit actum
uel habitũ ,ppꝛie sed aliqd procedens p actũ amoris
¶ Ad primũ Henrici dicitur q̃ deficit in duob⁹. Pri/
mo q̃ similitudo illa non valet. q̃ enim homo habeat
tales duos amores cõtingit ex hoc q̃ procedit de po
tentia in actũ. ꝛ ideo aliqua pfectius ꝛ intensius dili/
git q̃ alia. 2⁰ q2 supponit sine ,pbatiõe q̃ spũs scũs sit
amor qui ẽ act⁹ diligendi. ¶ Ad 2ᵐ silr̃. q2 duplicit̃
deficit sicut primũ. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ q̃ false supponit q̃
verbum sit noticia actualis. ¶ Ad 4ᵐ dicitur q̃ sicut

verbū artificis nō dicit noticiā actualē sed cōceptio-
nem operatā ꝑ actū intellectus. ita similiter dico de
amore qui impellit eū ad operandū. ¶ Ad 5m dicit̄ ꝙ
si ista inueniant̄ in dictis scōꝝ. s. ardor flāma ꝛ h⁹ at-
tribui spūi sancto. iste metaphore sūt exponende ad h̄
ꝙ per talia non intelligat̄ actualis operatio volūta-
tis sed aliquid preuiū actui uel constitutū ꝑ actū vo-
lendi aut amandi ut sepe dictū est.

Irca vndecimā di-
stinctionē querit̄. Utrꝫ spūs scūs ꝓ-
cedat a patre ꝛ filio. Et arguit̄ ꝙ nō
per Damas. lib⁹ p̄. ca⁹. xi⁹. dicentem
Spm̄ scm̄ ex patre dicim⁹ ꝛ pr̄is spi-
ritū nominam⁹. ex filio vō non dicim⁹ sed ipsū spiritū
filij nominam⁹. hec ille. Ex quib⁹ verbis patet ipsum
velle spm̄ scm̄ nō ꝓcedere a filio. ꝛ per ꝯñs ꝫ falsa. In
oppositum arguit̄ auctoritatib⁹ scōꝝ quas magister
adducit in hac distinctiōe. Et ꝓbat̄ ratione. Pat̄ cō-
municat filio quicqd est cōpossibile sibi. sed spirare est
cōpossibile filio. non enī repugnat sibi rōne diuinitatis.
sic enī patri repugnaret. nec ratione filiatiōis. qꝛ ꝓdu
ctum pōt ꝓducere. nec filio repugnat aliqd ꝓducere
uel originare. vñ fili⁹ est. ḡ pater sibi coicat spirare. ꝛ
ꝑ ꝯñs vterqꝫ spirat spm̄ scm̄. ꝛ sic ꝫ vera. In hac q̄stio-
ne erūt tres articuli. In p̄mo dicet̄ ad quesitū. In 2⁰
inquiret̄ quō fili⁹ distinguit̄ a spū scō formaliter. In 3⁰
inq̄ret̄: an fili⁹ in esse ꝑsonali constituat̄ formaliter ꝑ
spirationē actiuam. Istas enī materias decreui tan-
gere in hac distinctiōe. quia circa illas Aureol⁹ impu-
gnat scm̄ Tho. i hac distinctiōe. ¶ Quātū ad p̄mū arti-
culū sit ista ꝫ ꝙ spūs scūs procedit a filio. Probat̄ sic
ista ꝫ a scō doctore p̄ma pte. q. 36. arti. 2⁰. ꝛ itēdit talē
rationē. Spūs scūs ꝑsonaliter distinguit̄ a filio. ḡ spi-
ritus scūs procedit a filio. añs supponitur per fidem.
sed ꝯñam ꝓbat ibidē scūs doctor in hac forma. Si in-
quit spūs scūs nō esset a filio nō posset ab eo ꝑsonalit̄
distingui vllo mō. non enī inqt est possibile dicere ꝙ
sm̄ aliqd absolutū diuine ꝑsone distinguat̄. qꝛ seque-
ret̄ ꝙ non esset triū vna essentia. quicqd enī absolute
dicit̄ in diuinis. ad vnitatē essentie ptinet. Relinquit̄
igit̄ ꝙ solis relationib⁹ ꝑsone diuine ad inuicē distin-
guantur. relationes aūt diuinas ꝑsonas distinguere
non possunt nisi sm̄ ꝙ sunt opposite. qō ex hoc patet:
qꝛ pater habet duas relationes quaꝝ vna refert̄ ad
filiū. ꝛ alia ad spm̄ scm̄. que tñ qꝛ non sūt opposite nō
constituūt duas personas sed ad vnam ꝑsonā patris
ptinēt. si igit̄ in filio ꝛ in spū scō non esset inuenire nisi
duas relatiōes quib⁹ vterqꝫ refert̄ ad patrē. ille rela-
tiōes nō essent ad inuicē opposite. sicut nec due rela-
tiones quib⁹ pr̄ refert̄ ad illos. vñ sicut ꝑsona pr̄is est
vna. ita sequeret̄ ꝙ ꝑsona filij ꝛ spūs sci eēt vna hn̄s
duas relatiōes oppositas duab⁹ relatiōib⁹ pr̄is. h̄ aūt
est hereticū cū tollat fidē trinitatis. oportet igit̄ ꝙ fi-
lius ꝛ spūs scūs ad inuicē referāt̄ oppositis relatiōib⁹.
nō aūt pñt esse in diuinis alie relationes opposite nisi
relationes originis ut s̄ probatum est. opposite autē
relatiōes originis accipiūt̄ sm̄ p̄ncipiū ꝛ id qō est a p̄n-

cipio. Relinq̄t̄ ḡ ꝙ necesse ē dicere uel filiū eē a spū
scō qō nullus dicit. uel spm̄ scm̄ eē a filio qō nos cōfi-
temur. hec ille. Eandē ꝯñam plure ꝓbat de potentia
dei. q. 10. arti. 5⁰. vbi sic ait. Dico aūt ꝙ si spūs scūs non
sit a filio. nec aliq̄ mō fili⁹ ut p̄ncipiū ꝓcessiōis spūs sci
impossibile ē ꝙ spūs scūs a filio ꝑsonalit̄ distinguat̄.
ꝛ etiā impossibile est ꝙ ꝓcessio spūs sci differat a filij
gn̄atione. qō quidē manifestū ē si qs considerat ea ex
q̄bus aliq diuinaꝝ ꝑsonaꝝ distinctionē manifestāt. lo
quūt̄ enī quidā de distinctiōe ꝑsonaꝝ sm̄ relationes.
alij vō sm̄ modos originis. quidā autē ꝑ comparationē
ad eēntialia attributa. Si igit̄ consideremus modū di-
stinguendi ꝑsonas ꝑ relationes. manifeste apparet ꝙ
spūs scūs ꝑsonalit̄ a filio distingui nō pōt si ab eo non
procedat. Primo quidē qꝛ distinctio aliquoꝝ ad in-
uicē non ꝓprie pōt esse nisi uel ꝑ diuisionē mālem seu
quātitatiuā uel ꝓpter diuisionē formalem. distinctio
aūt sm̄ mālem ꝛ quātitatiuā diuisionē inuenit̄ in cor-
poralib⁹ reb⁹ in q̄bus eiusdē spēi sūt plura indiuidua
ex eo ꝙ forma spēi in diuersis ptib⁹ māe sm̄ quātita-
tem diuisis inuenit̄. vñ ꝛ si qō est indiuiduū qō constat
ex tota mā in q̄ possibile ē esse formā spēi. impossibile
est ꝙ illi⁹ spēi sint indiuidua plura sicut ꝓbat Ar. de
mūdo. ꝛ de p̄ncipio celi ꝛ mūdi. hunc aūt modū distin-
ctionis olo oportet a diuis remoueri: cū in eo non sit
mā nec quātitas corpalis. distinctio aūt habētiū vnā
nām saltem gn̄is ꝑ diuisionē formalē esse nō pōt nisi
rōne alicui⁹ oppositiōis. vñ inuenim⁹ ꝙ cuiuslibet ge-
neris differētie sūt opposite. ꝛ iō i nā diua nō pōt nec
esse nec itelligi aliq̄ distinctio cū sit vna nō solū gene-
re sed numero nisi ꝑ aliquā oppōnē. vñ cū ꝑsone di-
stinguāt̄ in diuis oportet ꝙ h̄ sit ꝑ aliquā oppositionē
relatiuā. qꝛ alia oppositio in diuis eē nō pōt. ꝛ h̄ satis
manifeste apparet. nā quantūcūqꝫ aliq̄ diuidant̄ sm̄
rōnē. sicut sūt diuersa eēntialia attributa non distin-
guūt ꝑsonas. qꝛ ad iuicē nō opponūtur. ꝛ sic etiā plu-
res notiōes inueniūt̄ in vna ꝑsona diua. ꝓpter h̄ ꝙ ad
iuicē oppositionē nō hn̄t. sicut in pr̄e sūt inascibilitas
pr̄nitas ꝛ spiratio actiua. ibi enī p̄mo inuenit̄ distinctio
vbi occurrit oppositio relatiua. sicut in h̄ ꝙ ē eē patrē
ꝛ filiū. vbi ḡ nō ē oppositio relatiua in diuis nō pōt eē
realis distinctio ꝑsonalis. si aūt spūs scūs nō ꝓcedit a
filio nō erit aliq̄ oppositio int̄ filiū ꝛ spm̄ scm̄. ꝛ ita non
distingueret̄ spūs scūs a filio. Nec pōt dici ꝙ ad talē
distinctionē faciēdā sufficiat oppositio affirmatiōis ꝛ
negatiōis. qꝛ talis oppositio seq̄t̄ distinctionē. nō aūt
distinctionē causat cū ex h̄s ab alio distinguat̄ ꝑ aliqd
sibi inherēs subalit̄ uel accn̄talit̄. ꝙ aūt h̄ nō sit h̄ seq̄t̄
ex h̄ ꝙ distincta sūt. Silit̄ etiā pꝫ ꝙ veritas cuiuslibet
negatiue i extrib⁹ sup̄ veritatē affirmatiue fūdat̄. sic
veritas hui⁹ negatiue: ethiops nō est alb⁹. fundat̄ sup̄
veritatē hui⁹ affirmatiue: ethiops ē niger. ꝛ iō oportet
omnem differentiam que est per oppositionem affir-
mationis ꝛ negationis reduci in differentiam alicui⁹
affirmatiue oppositionis. vñ nō potest esse prima di-
stinctionis ratio inter filium ꝛ spiritum sanctum ex h̄
ꝙ fili⁹ ē genit⁹ nō spirat⁹ aut spirat⁹ nō genit⁹ nisi pre-
intelligat̄ int̄ filiū ꝛ spm̄ scm̄ int̄ gn̄ationē ꝛ spirationē

distinctio ꝑ aliquā oppositionē duaꝝ affirmationū.
2° quia ſm Aug^m in libro de trinitate in diuinis quod
dicitur absolute est cōe trib⁹ ꝑsonis. vñ relinquitur ꝙ di/
uinaꝝ ꝑsonarū distinctio esse non possit nisi ſm hoc qḋ
ad aliqḋ dicitur. hec eni duo ꝑdicamenta sūt in diuinis.
ꝑsonalis aūt distinctio que in diuinis ſm relationē in/
uenitur est ꝑ hec duo a q̄ ali⁹ ⁊ qḋ ab alio. si autē alterū
illoꝝ subdistinguendū est. s. quod ē ab alio. oportet ꝙ
subdistinguatur ꝑ ea que sūt eiusdem rōnis. ut eni phs
docet 5° metaphisice. si qs subdiuidendo vtatur his q̄
sūt ꝑ accñs ⁊ non ꝑ se. nō rectū diuisionis ordinē seqt̄
sicut si diceret: aīaliū aliud rōnale aliud irrōnale. ir/
rationaliū ṽo aliud albū aliud nigrū. non esset recta
diuisio. qꝛ cū ex his que sūt ꝑ accñs non fiat vnū sim/
plex. vltima spēs ex differentijs multis cōstituta non
esset vnū simpliciter. oportet ḡ si in diuinis qui est ab alio
subdistinguatur uel subdiuidatur ꝙ hoc sit ꝑ differētias eius/
dem rōnis. ut. s. eoꝝ q̄ sunt ab alio vn⁹ eorū ab altero
sit. ⁊ hoc importat differentia ꝓcessionū q̄ sigītur cū di/
citur ꝙ vn⁹ ꝓcedit ꝑ generationē ali⁹ ꝑ spirationē. vñ
Ricar. de scō victore. 5°. de trini. hoc mō distinguit ꝓce/
dentē ab alio ꝙ vn⁹ habeat de se ꝓcedentē ⁊ ali⁹ nō.
3° qꝛ cū in pr̄e sint due relatiōes. s. paternitas ⁊ actiua
spiratio. sola paternitas cōstituit ꝑsonā pr̄is. vnde di/
citur ꝓprietas siue relatio ꝑsonalis. spiratio aūt actiua ē
relatio ꝑsone sȝ nō ꝑsonalis q̄si ꝑsone iā cōstitute sup/
ueniēs. Ex q̄ pȝ ꝙ gnātio actiua siue pr̄nitas ſm ordi
nē intelligēdi ꝑsupponitur ad spirationē. oȝ ḡ ꝙ similiter filia/
tio q̄ pr̄nitati correspōdet ꝑ oppositionē ſm aliquē or
dinē ꝑsupponatur ad spirationē passiuam q̄ est spūs scī
ꝓcessio. aut ḡ ita ꝙ spiratio passiua intelligatur superue/
nire filiationi in eadē ꝑsona sicut spiratio actiua pr̄ni/
tati. ⁊ sic erit in eadē ꝑsona spirati ⁊ nati. sicut generā/
tis ⁊ spirantis. aut oportet ꝙ aliquē aliū ordinē habe/
at filiatio ad spirationē passiuā. non est aūt ordo in di/
uinis nisi nāe ſm quē aliquis est ab aliq̄ ſm Aug^m. vñ
relinquitur ꝙ sit vna ꝑsona filij ⁊ spūs scī spirati. uel ꝙ
spūs scūs sit a filio. Si qs aūt distictionē diuinaꝝ ꝑso
narū ꝑ ipsam originē cōsideret ⁊ nō ꝑ relatiōes origi/
nis. idē sequitur. sicut in his q̄ dicentur apparebit. Primo
qdē qꝛ si qs ꝓprietatē diuine nāe cōsideret impossibile
est in deo eē ꝑlitatē ꝑsonarū nisi ꝑ hoc ꝙ vna ab alia
oriatur. nullo mō aūt ꝑ hoc ꝙ due oriūtur ab vna. qḋ pa/
tet si quis cōsideret q̄liter in diuersis reb⁹ distinctio inue/
nitur. in reb⁹ eni mālib⁹ i qb⁹ possibile ē fieri multiplica/
tionē per differētiā māe ⁊ quātitatis ut dictū ē possi/
bile ē duo indiuidua vni⁹ spēi ex equo se habere sicut
⁊ due partes quātitatis ex equo se hñt. vbi aūt inueni/
tur ꝓpria differētia ſm formā ibi īpossibile ē ꝙ aliqua
duo se hebeāt ex equo. ut eni phs dic̄ 8°. metaphisice
Forme reꝝ sūt sicut numeri in qb⁹ variantur spēs per
vnitatis additionē uel substractionē. ita ⁊ formales
rerū differētie ↄsistūt in quodā ꝑfectiōis ordine. nam
plāta specie differt a lapide in hoc ꝙ superaddit vitā. aīal
ṽo brutū a planta in hoc ꝙ superaddit sensū. hō ṽo a bru/
to in hoc ꝙ superaddit rōnē. ⁊ iō in reb⁹ mālib⁹ in qb⁹ non
pōt eē multiplicatio ſm diuisionē māe. impossibile ē
ꝙ sit ꝑlitas nisi cū ordine q̄dā. in substantijs qdē ima/
terialib⁹ creatis est ordo ꝑfectiōis ſm ꝙ vnus angel⁹
est perfectioris nāe q̄z ali⁹. ⁊ qꝛ quidā phi crediderūt
ꝙ oīs nā imperfecta causaretur a ꝑfectiori. iō credide/
rūt ꝙ in substantijs separatis nō pōt esse multi⁹ nisi ꝑ
cām ⁊ causatū. qḋ tñ recta fides nō tenet. qꝛ credim⁹
ex ordine diuine sapie differentes ordines substātiarū
imutabiliū ꝓductiōes esse. cū aūt in diuinis nō possit
esse ordo perfectiōis: ut arriani posuerūt dicētes pa/
trē filio esse maiorē ⁊ vtrūq̄ spūi scō. Relinquitur ꝙ ꝑli/
tas in diuinis ꝑsonis esse non pōt nisi ſm ordinē origi/
nis solū. ut. s. fili⁹ sit a pr̄e ⁊ spūs scūs a filio. si eni spūs
scūs non esset a filio ex equo respiceret pr̄em q̄ntū ad
originē. vñ uel nō essent due persone uel esset inter eos
ordo perfectiōis ſm arrianos. uel eēt inter eos mālis
diuisio qḋ ē impossibile. Ex hāc rōnē sequēs Hil. i lib⁹
de synodis dicit ꝙ ponere in diuinis duos ingenitos. i.
nō ab aliq̄ exiites est ponere duos deos. quia si nō sit
multi⁹ per ordinem originis oȝ ꝙ sit ꝑ ordinem nāꝝ. ⁊
iō eadē rō est si inter filiū ⁊ spm̄ scm̄ originis ordo nō po/
natur. 2° qꝛ qḋ ꝓcedit ab vno nāliter oȝ esse vnū. nā
eni ad vnū se hȝ. sȝ que ꝓcedūt ab aliq̄ per voluntatē
operantem pñt eē plura: licȝ sint ab vno. sicut ab vno
deo diuerse creature ꝓcesserūt ſm volūtatē ipsius.
cōstat aūt ꝙ fili⁹ ꝓcedit a patre nāliter ⁊ nō per volū
tatem ut arriani dixerūt. ⁊ hoc iō qꝛ Hil. in lib⁹ de syno/
dis dicit. Qḋ nāliter ꝓcedit ab aliq̄ est tale q̄le ē ipsū
a q̄ ꝓcedit: qḋ ꝓcedit ab aliq̄ ſm volūtatē nō est tale
q̄le est a q̄ ꝓcedit. sȝ est q̄le vult esse illud. fili⁹ aūt ta/
lis est q̄lis est pr̄. creature ṽo sūt tales q̄les de⁹ voluit
eas esse. vñ filius ē a pr̄e nāliter. creature aūt ab eo ꝑ
volūtatē. similiter aūt ⁊ spūs scūs talis est q̄lis est pr̄. nō
eni creatura ut arriani ⁊ macedoni⁹ dixerūt. vñ oȝ ꝙ
nāliter a pr̄e ꝓcedat. ꝓpter qḋ dicitur ab Athanasio ⁊
alijs scīs esse nālis spūs pr̄is ⁊ filij. impossibile ē ḡ ꝙ fi
lius ⁊ spūs scūs ꝓcedāt a pr̄e nisi hoc mō ꝙ a solo patre
ꝓcedat vn⁹ sol⁹. s. filius. ⁊ a pr̄e ⁊ filio inq̄ntū vnū sūt
vnus spūs scūs. 3° qꝛ sicut Ricard⁹ 5°. de trini. ꝓbat
impossibile est ꝙ in diuinis sit mediata ꝓcessio. cum
eni quelibet persona sit in alia oȝ ꝙ q̄libet diuina per/
sona imediate ad aliā ordinetur. si aūt fili⁹ ⁊ spūs scūs
essent a patre absq̄ hoc ꝙ spūs scūs esset a filio. spūs
scī ad filiū nō esset imediat⁹ ordo. non eni ordinarentur
ad inuicē nisi mediāte vno a q̄ existerēt. sicut duo fra
tres ab vno pr̄e geniti. vñ impossibile est ꝙ fili⁹ ⁊ spi/
rit⁹ scūs hoc mō sint a pr̄e sicut due persone distincte
⁊ ꝙ vn⁹ eoꝝ nō sit ab alio. Si ṽo aliqs ↄsideret distin/
ctionē personaꝝ per ordinē ad attributa essentialia.
patet etiā ꝙ idem sequitur. Primo qdē qꝛ ſm hoc ꝙ filius
ꝓcedit per modū nāe. spūs scūs aūt per modū volū/
tatis. nam semper ꝓcessio nature est principiū ⁊ origo
cuiuslibet alterius ꝓcessionis. omnia eni q̄ per artem
⁊ voluntatem ⁊ intellectum fiunt. ab eis que ſm nām
sunt ꝑncipiū sumūt. ⁊ ideo dicit Ricard⁹ 6° de trini.
ꝙ inter omnes ꝓcedendi modos stat primū locū te/
nere ⁊ ceteris ꝑncipalē eē illū modū ꝓcedēdi q ē filij
a pr̄e. nā nisi iste ꝑcesserit ceteroꝝ nullū existendi lo/
cum habebit olo. 2°. manifestum est si dicatur ꝙ filius
ꝓcedit ꝓcessiōe intellectuali ut verbū. spūs aūt scūs

ꝓcessiõe volũtatis ut amor. nõ enim põt nec intelligi
ꝙ amor sit alicui᷒ qđ non ẽ intellectu ꝑconceptũ. vñ
quilibet amor est ab aliquo verbo loquẽdo de amore
itellectual' nãe. ¶ 3° idẽ apparet ꝙ si spũ sctũ dicam᷒
viuificum spiramẽ quoddã diuinitatis. ut dicit Ath᷒.
Omnis eñi mot᷒ ⁊ actio vite ordinaẽ p intellectũ nisi
ex imꝑfectiõe nature cõtrariũ accidat. vñ ex hiis oib᷒
supradictis daẽ intelligi ꝙ nec spũs sctũs eẽt ali᷒ a fi-
lio si ab eo nõ ꝓcederet. nec spiratio eẽt aliud a gene-
ratiõe. hec ille in forma. Sic ḡ patet ꝓbatio ꝯñe assũ-
pte ꝑme rõnis ꝑ ꝯñe. Eandẽ ꝯñam ꝓbat eodẽ modo
sed breui᷒ ꝑ sen. dis. xi. q. i. arti. ꝑ. Item 4° cõtra gen-
tiles. ca°. 24°. ꝓbat eandẽ ꝯñam breui᷒ ⁊ formalius.
In rebus ingt remota mãli distinctiõe que in diuinis
locũ habere nõ põt nõ inueniũẽ aliq̃ distingui nisi per
aliquã oppositionẽ. que eñi nullã oppositionẽ hñt ad
inuicẽ simul eẽ pñt in eodẽ. vñ p ea distinctio causari
non põt. albũ eñi ⁊ triangulare licꝫ diuersa sint. qꝛ tñ
nõ opponũẽ. in eodẽ esse ꝯtingit. oportet aũt suppo-
nere ẽm catholice fidei documẽta ꝙ spũs sctũs a filio
distinguaẽ. alias nõ esset trinitas sed dualitas in per-
sonis. oportet igiẽ hꝫ distinctionẽ p aliquã oppositio-
nẽ fieri. nõ aũt oppositione affirmatiõis ⁊ negatiõis
qꝛ sic distinguũẽ entia a non entibus. nec etiã opposi-
tione priuatiõis ⁊ habitus. qꝛ sic distinguũẽ perfecta
ab imꝑfectis. nec etiã oppositiõe cõtrarietatis. qꝛ sic
distinguũẽ que sunt diuersa ẽm formã. nam contra-
rietas ut phi docent est cõtrarietas ẽm formã. q̃ qui-
dem differentia diuinis personis nõ cõuenit cũ eorũ
sit vna forma sicut vna essentia. ẽm illud apli Eph.
2°. de filio dei dicentis: ꝙ cũ in forma dei eẽt. s. patris
Relinquiẽ ḡ vnã personã diuã ab alia non distingui
nisi oppositiõe relatiua. sic eñi fili᷒ a patre distinguiẽ
ẽm. s. oppositionẽ relatiuã filij ⁊ patris. nõ aũt in diui-
nis ꝑsonis alia oppositio relatiua eẽ põt nisi ẽm origi-
nẽ. nã relatiue opposita. ul' supra quãtitatẽ fundanẽ
ut duplũ dimidiũ. uel sup actionẽ ⁊ passionẽ ut dñs
⁊ seru᷒. mouẽs ⁊ motũ. paẽ ⁊ fili᷒. Rursus relatiuoꝝ
q̃ sup quantitatẽ fũdanẽ. quedã fundãẽ sup diuersã
quãtitatẽ: ut duplũ ⁊ dimidiũ. mai᷒ ⁊ min᷒. quedã sup
ipsam vnitatẽ: ut idẽ qđ sigt vnũ in subã. ⁊ equale qđ
sigt vnũ in quantitate. ⁊ simile qđ sigt vnũ in q̃litate.
diue igiẽ ꝑsone distingui non pñt relatiõib᷒ fundatis
super diuersitatẽ quantitatis. qꝛ sic tollereẽ triũ ꝑso-
narũ equalitas. nec iterũ relatiõib᷒ q̃ fundanẽ super
vnũ. qꝛ hꝫ relatiões distinctionẽ nõ causant. imo ma-
gis ad cõueniẽtiã pertinere ineniũẽ. ⁊ si forte alique
eaꝝ distinctionẽ ꝑsupponãt. In relatiõib᷒ vo omnib᷒
sup actiõe ⁊ passione fundatis semp alterũ est ut sub-
iectũ ⁊ inequale ẽm virtutẽ. nisi solũ in relatiõib᷒ ori-
ginis in quib᷒ nulla designaẽ minoratio. eo ꝙ inueniẽ
aliquid ꝓducere sibi simile uel equale ẽm nãm ⁊ vir-
tutẽ. Relinquiẽ igiẽ ꝙ diuine persone nõ pñt distin-
gui nisi oppositione relatiua ẽm originẽ. oportet igiẽ
ꝙ si spũs sctũs distinguiẽ a filio ꝙ sit ab eo. non eñi est
dicere ꝙ filius sit a spũ scõ cũ spũs sctũs magis filij eẽ
dicaẽ ⁊ a filio deẽ. hec ille ibidẽ. Item arguit ibidem
ꝓ predicta ꝯña multipliciter q̃si per easdẽ rões que

posite sũt. Mediũ eñi vni᷒ est. qꝛ cũ paternitas ⁊ spira-
tio actiua ex hoc ꝙ non sũt opposite ad inicẽ non con-
stituant duas ꝑsonas. imo ineniãẽ in eadẽ ꝑsona. ita
nec filiatio ⁊ ꝓcessio spũs sci si nõ plus oponereñ q̃
due ꝑdicte constituerẽt duas personas sed inenireẽ
in eadẽ. oportet igiẽ ꝙ filiatio ⁊ ꝓcessio habeãt oppo-
sitionẽ originis. sic ꝙ ꝑsona ꝯstituta p vnã origineñ
a ꝑsona cõstituta p aliã. Mediũ aũt alteri᷒ rõnis ta-
ctum est etiã superi᷒. qꝛ cũ fili᷒ ⁊ spũs sctũs conueniãt
in hoc ꝙ ẽ eẽ ab alio ⁊ inter se distinguanẽ. oportet ꝙ
distinguanẽ per aliqđ per se pertinẽs. uel per differẽ-
tias per se pertinẽtes ad illud cõe. s. ens ab alio. i. per
se diuidentes hꝫ qđ est esse ab alio. q̃ quidẽ nõ pñt esse
nisi differentie eiusdẽ generis. s. ad originẽ pertinen-
tes ut vn᷒ eoꝝ sit ab alio. Mediũ aũt alteri᷒ rõnis ẽ.
qꝛ si spũs sctũs nõ ꝓcedit a filio. tũc ꝓcessio vni᷒ non
posset distingui a ꝓcessione alteri᷒. nõ eñi possent eẽ
due ꝓcessiões aut origines. arguit eñi sic. Origines
ingt non pñt distingui nisi penes terminos uel princi-
piũ uel subiectũ. sicut origo equi distinguiẽ ab origi-
gine bouis ex parte termini ẽm ꝙ he origines termi-
nantur ad naturas specifice diuersas. ex parte autẽ
principij: ut si supponamus in eadem specie animalis
quedam generari ex virtute actiua solis tñ: quedã
aũt simul cum hac virtute ex virtute actiua seminis.
ex parte vo subiecti differt generatio huius equi ⁊ il-
lius ẽm ꝙ in diuersa materia recipiẽ. hec autẽ distin-
stinctio que est ex parte subiecti i personis diuinis lo-
cum habere non potest cum sint oio imateriales. Si-
militer ex parte termini non potest esse ꝓcessionũ di-
stinctio in diuinis. quia vnam ⁊ eandem diuinã natu-
ram quam accipit filius nascendo accipit spũs sanct᷒
ꝓcedendo. Relinquitur ergo ꝙ vtriusq3 originis di-
stinctio esse non potest nisi ex parte principij. manife-
stum est autẽ ꝙ principium originis filij est solus pa-
ter. si igitur processionis spiritus sancti principium sit
solus pater. non erit alia processio spũs sci a genera-
tiõe filij. ⁊ sic nec spiritus sanctus distinctus a filio. ad
hoc igitur ꝙ sint alie processiones ⁊ alij procedentes
necesse est dicere ꝙ spũs sctũs nõ sit a solo patre sed a
pře ⁊ filio. Si aũt inquit sctũs doctor aliquis dicat ꝙ
iste processiones differunt ẽm principiũ inq̃tũ pater
ꝓducit filiũ p modũ itellect᷒ ut verbũ: spũs sctũs aũt
per modũ voluntatis: ut amorem. ẽm hoc oportebit
dicere ꝙ ẽm differẽtiã intellectus ⁊ volũtatis in deo
patre distinguãẽ due ꝓcessiones in diuinis ⁊ duo ꝓ-
cedentes. sed volũtas ⁊ intellect᷒ in deo pře non di-
stinguũẽ ẽm rem sed solũ ẽm rõnẽ. sequiẽ igiẽ ꝙ due
ꝓcessiões ⁊ duo ꝓcedẽtes differãt solũ rõne. ea vo q̃
solũ rõne differũt de se inicẽ ꝑdicanẽ. veꝝ eñi est di-
cere ꝙ volũtas diua ẽ intellect᷒ ei᷒. ⁊ ecõuerso. verũ
ḡ erit dicere ꝙ spũs sctũs ẽ fili᷒. ⁊ ecõuerso. qđ ẽ sabel-
liane impietatis. non igiẽ sufficit ad distinctionẽ spũs
sci ⁊ filij dicere ꝙ filius ꝓcedat p modũ intellectus. ⁊
spiritus sanctus per modũ voluntatis nisi cũ hꝫ dicaẽ
ꝙ ex hꝫ ꝙ filius ꝓcedit p modũ intellect᷒. ⁊ spũs sctũs
p modũ volũtatis. sequiẽ ꝙ spũs sctũs sit a filio. nam
amor ꝓcedit a vbo eo ꝙ nihil amare possum᷒ nisi ver-

bo cordis illud concipiamus. hec ille in forma. Me dium vero alterius rationis est s. positum. s. qz in substantijs materialib⁹ nõ põt esse distinctio nisi ſm ordinem. in diuinis autẽ solũ esse potest ordo originis q̃ vna psona procedit ab alia. ⁊ sic per ista media pbat sanct⁹ doctor istam ɔditionalem: si spũs sanct⁹ nõ pcedit a filio nõ distinguit̃ ab eo. ⁊ ɔsequenter istã: spiritus sanct⁹ distinguit̃ a filio. g̃ procedit ab eo. ac p h̃ pbat ɔnem nostram. ¶ Ulteri⁹ 2° loco arguit p ɔne ibidem scʒ ɔ gentiles li° 4° ca° 24° Pater inquit ⁊ filius q̃tum ad vnitatẽ eẽntie non differũt nisi in hoc q̄ hic ẽ pater ille ẽ filius. qcquid igit̃ pret̃ hoc est cõe patri ⁊ filio. esse aũt principiũ spũs sci est preter rõnẽ paternitatis ⁊ filiationis. nam alia relatio ẽ qua pat̃ est pater. ⁊ qua pater est principiũ spũs sancti. eẽ igitur principiũ spiritus sci. cõe est patri ⁊ filio. hec ille. ¶ Ulteri⁹ 3° loco arguit p ɔne. Quicqd non ẽ cõtra rõnem alicui⁹ non iposſibile ẽ ei ɔuenire nisi forte per accñs. eẽ autẽ pncipiũ spũs sancti nõ est cõtra rationem filij. neq3 incõgruũ est deus. qz pater est principiũ spũs sancti. neq3 incõgruũ est filius eo q̄ alia est processio spũs sancti. ⁊ filij. non ẽ aũt repugnans id quod ẽ a pncipio ſm vnam pcessionem: eẽ principium alterius pcessionis. Relinquit̃ igit̃ q̄ non sit impossibile filiũ esse pncipium spũs sci. quod aũt nõ est impossibile est possibile uel põt esse. in diuinis autẽ non differt eẽ ⁊ posse. ergo filius est pncipiũ spũs sci. hec ille Istas etiam rõnes ponit de potẽtia dei. q. 10. arti. 4°.

¶ Sed istas rationes labefactare nitit̃ Aureolus in psẽti distinctione eas asserens inefficaces ad ppositũ quicqd sit de ɔne. ideo pmo ponam rñsionem suã ad rõnem sancti doctoris. 2° statim ostendetur rñsionis insufficientia: ⁊ rationis efficacia pdurare. ¶ Ad primũ ergo argumẽtum dicit q̄ supposito q̄ spũs scũs non pcederet a filio. adhuc tamẽ in filio remaneret aliquid distinctũ a spũ sancto. ⁊ res illi incõpossibilis nec filius ⁊ spũs sanctus cõcurrerẽt in eandẽ psonã. Illud aũt pbat Aureol⁹ q̃tuor medijs. ¶ Primũ est q̄ due passiue pductiões per quas pfecte capit esse pductũ impossibile ẽ q̄ attingant idem productum. sed generari et spirari sunt due pductiones passiue que etiam eẽnt distincte: dato q̄ spũs sanct⁹ non pcederet a filio sicut expresse dicit Anselm⁹ de pcessione spũs sancti. ca° xj°. ait enim q̄ licʒ nõ ɔstet adhuc q̄ spũs sanct⁹ pcedat a filio. ⁊ loquitur p pncipio libri anteq̃ istud pbauerit cõtra grecos. licʒ inquã istud non constet. cõstat tamen q̄ distinguũtur filius ⁊ spiritus sanct⁹. quia iste ẽ ex deo nascẽdo ⁊ ille pcedendo. ergo inqt Aureolus. passiua generatio nondum esset i persona spũs sci. imo distingueret̃ ab ea ⁊ esset incõpossibilis dato q̄ spũs sanct⁹ non emanaret a filio. ¶ 2ᵐ est tale. cõstat inquit q̄ generari ⁊ spirari sũt incõpossibilia in eodem supposito quã incõpossibilitatẽ facit spirare quod ẽ a genito ſm te. spirare g̃ dat ſm te ipsi gñari incõpossibilitatem cũ spirari passiuo aut g̃ h̃ dat sibi effectiue aut formaliter aut i alio genere cause. non põt poni q̄ hoc det sibi formaliter qz tunc spirare ⁊ generari essent idem formaliter. quod dici non potest cum generari sit quasi passio. ⁊ spirare sit actio. Et iterũ qz spirare est vere in patre cui repugnat gñari. Relinquitur g̃ q̄ in alio genere cause ɔtrahat generari ⁊ spirare incõpossibilitatẽ cũ spiratione passiua. In quocũq3 aũt gñe cause sit seipso habebit incõpossibilitatẽ formaliter q̃uis actiue uł alit̃ a spirare. Sed cõstat q̄ illud qđ inest alicui formalit̃ ⁊ debet̃ sibi ex sua ratione remanet quocũq3 alio dempto siue per possibile seu p impossibile. ergo dempto spirare adhuc remanebit incõpossibilitas gñationis passiue cũ spirari passiuo. ¶ 3ᵐ est tale. Qñcunq3 aliquid nõ est cã alicui⁹ ſm rẽ: sed h̃ est tñmodo ut illud innotescat. illo dempto p impossibile põt aliud remanere: alioquin si non remaneret eẽt cã illius ſm rem ⁊ non solũ ſm innotescẽtie rationẽ. sʒ generare ⁊ spirare nõ ẽ cã ſm rem q̃re gñatio ⁊ spiratio passiue sũpte sũt incõpossibiles inuicẽ. qđ patet. qz quicqd cõpetit rei alicui in diuinis cõpetit sibi formaliter ex se. passiue aũt generationi: ⁊ passiue spirationi cõpetit ⁊ incõpossibilitas mutua: ⁊ ita necesse est q̄ oriat̃ ex pprijs eorũ ratiõib⁹. Et iterũ si spirare eẽt causa h⁹ incõpossibilitatis. aut eẽt quia spirare ⁊ generari sunt idẽ in filio. aut quia sũt simul in eo. aut qz generari est pñũ ad spirare: non põt poni primũ nec 2ᵐ nec 3ᵐ. qz eodem modo idem est spirare cũ eẽntia in psona filij ⁊ simul ẽ cum essentia. ⁊ spirare supponit eẽntiam in filio. ⁊ tamen non dat essentie incõicabilitatẽ respcũ spũs sci. nec q̄ eẽntia ⁊ spiratio passiua sint incõpossibiles. g̃ nec gñationi passiue dabit q̄ sit incõpossibilis spiratiõi passiue nisi ipse h̃ habeãt formalit̃ ⁊ ex seipsis. Relinqt̃ g̃ q̄ spirare sit cã solũ ut innotescat incõpossibilitas ista. vñ nõ dicuntur spirari ⁊ gñari distingui p spirare realiter. sed tñ innotescũt. q̃re dẽpto spirare adhuc passiua gñatio spiritui scõ repugnabit. ¶ 4ᵐ est tale. Quicqd est cã cause ẽ cã effect⁹. sʒ ſm te cã incõpossibilitatis passiue gñatiõis ⁊ passiue spiratiõis ẽ. qz ista illã preexigit i supposito pducẽ. Causa ĥo q̄ ista preexigat ⁊ illa preexigat̃ est ex suis rõnibus formalib⁹. ergo iste ratiões sũt cã primaria incõpossibilitatis. dẽpta g̃ causa 2ª adhuc remanebit pma. vñ dato q̄ spiratum non sit a generato adhuc suis rationib⁹ formalib⁹ gñatio ⁊ spiratio passiue sũpte erũt incõpossibiles. hec ille. Ex istis aũt respõdet ad primã rationem q̄ in falso fundatur scʒ q̄ omnis distinctio in diuinis sit per relationes oppositas. sed bene verum est q̄ omnis distinctio in diuinis sit p relationes incompossibiles ⁊ ita dicit debere intelligi dictũ Anselmi dicentis. q̄ in diuinis omnia ⁊c. generatio aũt passiua ⁊ spiratio passiua sũt relatiões incõpossibiles. ⁊ ideo sufficient̃ distinguerẽt filiũ ⁊ spiritũ scm̃ posito q̄ in filio non eẽt spiratio actiua. ¶ Cõtra eandẽ rñam arguit sic Scot⁹. Quocũq3 formaliter aliqd ɔstituit̃ i eẽ. eodẽ distinguit̃ distinctiõe ɔuenientẽ tali entitati. qz eodem ẽ aliqd ens ⁊ vnum cõueniens tali entitati. ⁊ si vnũ igit̃ indistinctũ in se: ⁊ distinctũ ab alijs. sed fili⁹ ɔstituit̃ in esse ~~pmali~~ filiatiõe. igitur ea formalit̃ distinguit̃ ab omni alia psona. igitur circũscripto p impossibile quocunq3 alio ⁊ maxime

psonali

poſteriori filiatione remanebit fili⁹ diſtinct⁹ pſonalr̄
a quacūq̄ pſona. aſſūptū patet. q2 fili⁹ nō cōſtituitur
in eē perſonali ſpiratiōe actiua. quia illa ē cōis patri
⁊ filio. ⁊ nō ſunt in eo ꝓprietates poſitiue alia q̄ꝫ gene/
ratio paſſio ⁊ ſpiratio actio. Dicet̄ forte ꝙ formali cō
ſtitutiuo nō diſtinguit̄ aliq̄d a quocūq̄. ſed tm̄ ab illis
cū quib⁹ magis ↄuenit ⁊ a quib⁹ nō diſtiguit̄ aliq̄ mō
niſi illo formali. exēplū: hō rōnalitate nō diſtinguit̄ a
lapide. ſed a ſpecieb⁹ aialis cū q̄bus magis ↄuenit: ⁊
in quo in pauciſſimis diſtingui videt̄. a lapide diſtin/
guit̄ aialitate. q2 lapis ē inaiatus q̄ aialitas nō ē ↄſti/
tutiuū ei⁹. ita dr̄ in ꝓpoſito ꝙ filius cū pr̄e ↄuenit in
ſpiratione actiua: ⁊ in h̄ diſtinguit̄ a ſpū ſancto. ꝓpo
aūt ſuo formali. ſ. filiatione diſtinguit̄ a pr̄e cū q̄ ↄue/
nit in ſpiratione. ¶ Cōtra h̄ arguit̄ p̄mo. q2 quodlibet
hn̄s aliq̄d eē diſtinguit̄ diſtinctiōe ↄuenienti illi eē a q̄/
cūq̄ alio p aliq̄d q̄d ē de rōne ei⁹ inq̄ꝫtū h3 tale eē. igi/
tur fili⁹ diſtinguit̄ pſonalr̄ p aliq̄d q̄d ē de rōne eius
inq̄ꝫtū ē pſona. ſpiratio aūt actiua nō eſt de rōne ei⁹:
ſed filio iā poſito q̄ſi ꝓprietas aduēticia. ¶ 2⁰ q2 exem/
plū nō ē ad ꝓpoſitum. q2 ſi hō diſtinguit̄ a lapide nō ē
p rōnale p̄mo. diſtinguit̄ tn̄ p aliq̄d q̄d ē de eēntia ſua
ita ꝙ incōueniēs eēt ipſū p nihil q̄d eſt de eēntia ſua
a lapide diſtingui. ſ3 tn̄ p riſibilitatē. igit̄ ē in ꝓpoſito
ita. ¶ 3⁰ q2 p formale ↄſtitutiuū diſtinguit̄ ↄſtitutum
ab oī alio. etiā ſi p impoſſibile quodcūq̄ aliud ab alio
circūſcribat̄. q2 p illud diſtinguit̄ p̄mo ⁊ adeq̄te ab oī
nō tali. ſ3 q̄dcūq̄ nō hn̄s formā illā ↄſtitutiuā ē nō ta/
le. igit̄ p illā diſtinguit̄ ab oī alio non habēte illā. Iſta
rō declarat̄. q2 lic3 hō nō tm̄ p rōnale diſtinguat̄ a la/
pide: ſed etiā p aialitatē. nō etiā p̄mo diſtinguit̄ p rō/
nalitatē. i. nō adeq̄te. q2 tūc q̄dlibet diſtinctū a lapi/
de eēt rōnale. ſed adeq̄te in genere corporis diſtin/
guit̄ a lapide p aiatū circūſcripto p itellectū ab hoīe
q̄cūq̄ alio a rōnalitate. p illud diſtiguit̄ ſolū eēntialr̄
a q̄cūq̄ nō rōnali ⁊ ita a lapide q ē nō rōnalis. nō igit̄
tm̄ illud diſtiguit realr̄ q̄d diſtiguit adeq̄te. ſ3 ēt illud
q̄d ſolū ſi poneret̄ eēt incōpoſſibile illi a q̄ diſtinguit̄.
¶ 2⁰ ſic p̄ncipalr̄. q2 ſi pat̄ p impoſſibile nō ſpiraret. ſ3
fili⁹. adhuc tn̄ pat̄ pat̄nitate diſtingueret̄ a filio ⁊ ſpi/
ritu ſancto. ſicut pat̄nitate ↄſtituit̄ in eſſe pſonali. igit̄
ita in ꝓpoſito dato ꝙ fili⁹ nō ſpiraret ſufficient̄ diſtin/
gueret̄ a ſpū ſcō ⁊ a patre p filiationē ei⁹ ↄſtitutiuā.
¶ 3⁰ ſic. gñatio diſtinguit̄ a ſpiratiōe circūſcp̄to p im/
poſſibile omni alio a relatione gñatiōis ⁊ ſpiratiōis.
aut ſaltim circūſcp̄to h̄ ꝙ ſpiratio actiua ē a filio. dū
tn̄ ſtaret diſtinctio p̄ncipiorū gñandi ⁊ ſpirādi. igit̄ ⁊ q̄/
cūq̄ tali circūſcp̄to ſtaret diſtinctio filij ⁊ ſpūs ſancti
ꝓbat̄ ↄña. q2 ipoſſibile ē vnā perſonā duab⁹ ꝓducti/
onib⁹ totalib⁹ accipe eē. nulla enī ꝓductiōe accipit eē
ul̄ diſtictionē q̄ p ipoſſibile circūſcp̄ta ſi min⁹ accipet
eē. ſ3 ſi ꝓductiōe hac ⁊ illa accipet eē cōplete vtraq̄:
q2 vtraq̄ eēt pfecta. igit̄ vtralibet circūſcp̄ta hr̄et eē
p alterā cōplete: ⁊ ita neutra uel vtraq̄ acciperet eē
cōplete. ¶ 4⁰ dictū Boetij non iuuat. lic3 enī relatio
multiplicet ~~riſibilitatē~~ tn̄ nō tm̄ a relatione oppoſita
ſ3 etiā a qualibet relatione diſperata cui formaliter
nō eſt idē. q2 ſicut in gñatione q̄litatis albedo nō ſolū

diſtinguit̄ ab altera q̄litate ↄtria. ſed ab oī alia diſpata
q2 albedo nō eſt formaliter dulcedo nec odor. ⁊ ſi alia
diſpata eēt ipoſſibilis alteri diſperate in eodē ſuppo/
ſito: nō tn̄ diſtingueret̄ natura a nā: ſed regreret̄ di/
ſtinctio ſuppoſitorū. ita relatio diſpata diſtiguit̄ ab oī
relatiōe diſpata abſq̄ aliq̄ alia incōpoſſibilitate. nec
tm̄ habēt diſtictionē: ſed incōpoſſibilē rōnem ſiue in/
cōpoſſibilitatē i eodē ſuppoſito q̄les relatiōes diſpe/
rate accipiēdi naturā. q2 pſona q̄ diſpatis modis acci
peret naturā nō vnico mō haberet nām. ¶ Sʒ iſtorū
rñſiones mille ſunt nec ſuppoſitū Aureoli veri: nec
ꝓbationes adducte ꝓcedūt. ¶ Ad p̄mā enī ꝓbatio/
nem negat̄ hoc. ſup̄ enī ꝓbatū eſt rōnib⁹ ſci doctoris
ꝙ ſi ſpūs ſcūs nō ꝓcederet a filio. nec ecōtra: ꝓceſſio
vni⁹ nullo mō diſtingueret̄ a ꝓceſſione alteri⁹. ⁊ cū
vult ꝓbare oppoſitū p dictū Anſelmi. Ad h̄ dictū rn̄/
det ſcūs Tho. de potētia dei. q. 10. arti. 5⁰ ad 2ᵐ. Inq̄t
enī. illud q̄d dicit Anſelmus ꝙ fili⁹ ⁊ ſpūs ſcūs p hoc ſo/
lū ad inuicē diſtiguūtur ꝙ diuerſo mō ꝓcedūt ē oīo
verū. ſed ſicut oñſū eſt diuerſo mō ꝓcedē nō poſſent
niſi ſpūs ſanct⁹ a filio eēt. vn̄ remoto ꝙ ſpūs ſanctus
ſit a filio oīo diſtincto ſpūs ſcūs remouet̄ a filio. Eſt
aūt intētio Anſelmi in libro de ꝓceſſiōe ſpūs ſci ſup/
ponere ea in quib⁹ nos ↄuenim⁹ cū negātib⁹ ſpm̄ ſcm̄
a filio eē. q tn̄ dicūt ſpm̄ ſcm̄ a filio diſtingui. vn̄ v̄ba
p̄dicta Anſelmi ſūt magis diſputatiua ſuppoſitio q̄ꝫ
veritatis diffinitio. hec ſcūs doctor in forma. Eandē
rñſionē ponit finalr̄ prima parte. q. 36. arti. 2⁰ ad 7ᵐ.
Ex q̄bus patet ꝙ ſi arguēs dicta ſci doctoris diligē/
ter ⁊ ſimplici oculo plegiſſet. iſta argumēta nō tantū
ponderaſſet. ¶ Ad 2ᵃᵐ ꝓbationē illi⁹ ſuppoſiti dicit̄
ad minorē: ꝙ ſpirare dat formalr̄ ipſi gñari incōpoſ/
ſibilitatē ad ſpirari. Et cū ifert̄. ḡ ſpirare ⁊ gñari eēnt
idē formalr̄. negat̄ ↄña. nec valet ſicut iſta: hec albe/
do rōne hui⁹ ſubiecti in q̄ eſt h3 formalr̄ incōpoſſibili/
tatē ad h̄ ꝙ ſit in alio ſubiecto. ḡ albedo ē idē formalr̄
cū h̄ ſubiecto. ⁊ multe alie inſtātie dari poſſent. ¶ Ad
3ᵃᵐ negat̄ hoc. ſpirare enī coipſo ꝙ ē i eodē ſuppoſito
cū generatiōe paſſiua dat illi incōpoſſibilitatē ad ſpi/
rationē paſſiuā ſm̄ rem ⁊ non ſolū ſm̄ innoteſcentie
rōnē. Nec valet ꝓbatio p̄ma. falſū eſt enim ꝙ q̄cq̄d
cōpetit alicui in diuinis cōpetit formalr̄ ei ex ſe. Nā
ſpūs in diuinis ē ſimilis ⁊ eiuſdē nature cum ſpirante
q̄d tamē nō ↄuenit ſpiritui formalr̄ ex ſe: h̄ eſt inq̄ꝫtū
eſt ſpūs ut alias dictū eſt. Nec etiā valet 2ᵃ ꝓbatio.
cū enim dicit̄ ſi ſpirare ē cauſa hui⁹ incōpoſſibilitatis
⁊c̄. dico ꝙ diuiſio ē inſufficiens: non enī ſpirare q̄d ē
in filio. cū generari ē cauſa incompoſſibilitatis ipſorū
ſc3 generari ⁊ ſpirari. quia ſpiratio ē idem realiter cū
generatione. nec q2 eſt in eodē ſuppoſito. nec quia eſt
poſterior ipſa generatione paſſiua. ſed q2 eſt relatio
ſm̄ rōnem adueniens ſuppoſito cōſtituto p generatio/
nem paſſiuā. Ex q̄ patet ꝙ inſtantia de diuina eſſen/
tia nulla eſt. quā tamē iſte tātū pōderat. Patet etiā
ꝙ nulla ē inſtantia quā aliq̄ faciūt de ſpiratione acti/
ua q̄ ē cū generatione actiua. dicūt enī ꝙ nō ē maior
repugnātia uel incōpoſſibilitas ꝙ filiatio ſtet cū ſpi/
ratione actiua: ⁊ cum oppoſito ſpirationis q̄ꝫ ꝙ ſpi

ratio actiua stet cū paternitate ₇ cū opposito paẗni/
tatis nisi aliud obstet pter oppositionē. sed constat ꝙ
spiratio actiua stat cū paternitate ₇ cū opposito paẗ
nitatis scꝫ filiatione. ergo filiatio pōt stare cum spiratio/
ne actiua ₇ cū eius opposito si aliud nō obstet nisi op/
positio. dico enim ꝙ ista instātia nulla est. qꝛ ꝙ spira/
tio actiua stet cū paternitate ₇ eius opposito. causa ē
quia spiratio actiua non ē ꝓpetas psonalis. nec con/
stituit suppositū aut personā. sed aduenit ſm rōnem
supposito patris cōstituto in esse psonali per paẗnita/
tem. ₇ ideo non se habet q̄si ꝓpetas indiuidualis ₇ in/
cōicabilis. nō mirū ergo si potest stare cū plurib⁹ psonis
₇ cū ꝓprietatibus psonarū oppositis. sicut etiā i cre/
atis ea q̄ sequūtur supposita cōstituta pñt stare cum
oppositis pncipiis supposita idiuiduātib⁹: ut albedo
nigredo sunt in diuersis suppositis. sed filiatio ul' ge/
neratio passiua ɔstituit suppositū: ₇ habet vicem pn/
cipij indiuiduantis p cōsequens. ₇ ideo nimirū si ipsa
incōmunicabilis existens nō stet cum aliqbus oppo/
sitis: imo nec cū distinctis suppositis. ¶ Ad 4.m totū
cōcedit᷑ vsqꝫ ad illud qđ infertur scꝫ ꝙ rōnes forma/
les passiue gñationis ₇ passiue spirationis sūt cā suf/
ficiens sine alio incōpossibilitatis earū. Istud eni nō
infertur bene: sicut nec istud scꝫ: pař ₇ fili⁹ formaliter
opponūtur relatiue p paẗnitatē ₇ filiationē ita ꝙ pa/
ternitas ₇ filiatio sūt causa hui⁹ oppositionis. sed ge/
nerare ₇ generari sūt causa ꝙ pař ₇ fili⁹ habeāt istas
relationes oppositas q̄ sūt paternitas ₇ filiatio. ergo
dēptis istis relationib⁹ pñitate. s. ₇ filiatiōe adhuc př
₇ filius opponerent᷑ relatiue remanente cā pmaria
scꝫ gñare ₇ gñari. constat ꝙ ɔña nulla ē. ₇ ꝓpositio in
qua fūdat istā ɔñam. scꝫ remota causa secūda rema/
net pma: intelligit᷑ de causis efficientib⁹ eēntialiter
ordinatis ₇ q̄ ad generalem influentiā solū. sꝫ loquē/
do de causis alteri⁹ ordinis scꝫ efficiente ₇ formali ₇
non de duab⁹ efficientib⁹ uel de duabus formalibus
nihil ē ad ꝓpositum. forma eni ignis est causa caloris
in igne: ₇ calor facit ignem formaliter calidū. ₇ tamē
constat ꝙ remoto calore nunq̄ forma ignis faceret
ignem formaliter calidū. verūtamē arguens vnum
falsum psupponit scꝫ ꝙ formalis ratio istaꝝ ꝓcessio/
num sit cā ꝙ vna preexigat aliā. hui⁹ eni oppositum
dicim⁹ scꝫ ꝙ qꝛ vna istarū preexigit aliā: inde sumit᷑
formalis earū ratio. ꝓcessiones enim cū non distin/
guant᷑ penes subiecta in quibus sunt loquēdo in di/
uinis. nec habeāt i se aliquā oppositionē. oportet ꝙ
formalis ratio distinctiōis earū sumatur penes ter/
minos: uel penes pncipia ut s. dictum ē. nō ergo forma/
lis earū ratio ē causa ꝙ vna pexigat aliam: uel se ha/
beat q̄si principium alterius. sed potius quia vna ea/
rum constituit suppositū in quo est alia: uel se habet
quasi pncipium alteri⁹. inde sumit᷑ earū formalis ra/
tio. arguēs ergo deceptus videt᷑ in hoc ꝙ de effectu
facit cām ₇ econtra. Sic ergo patet ꝙ illud supposi/
tum est falsum. Respōsio etiā quā dat ad argumen/
tum sancti doctoris nulla ē: nec glosa Anselmi. pro/
batum ē eni s. ꝙ ille processiones nō possunt eē plu/
res in diuinis non solum incōpossibiles nisi aliq̄ mo/
do sit inter eas oppositio. nō sic ꝙ ꝓcessiones sint ad
inuicem relationes opposite ut paternitas ₇ filiatio.
sed sic ꝙ sunt ꝓcessiones suppositoꝝ oppositoꝝ rela/
tione originis cuiusmodi sūt filius ₇ spūs sanctus. qꝛ
scꝫ fili⁹ opponit᷑ spiritui sancto p spirationē actiuam
q̄ ē relatio directe opposita spirationi passiue. ¶ Ad
multa etiā superi⁹ tacta rñdet. sed omnes sue respon/
siones fūdant᷑ in hoc ꝙ spirari ₇ generari ex suis ra/
tionibus formalib⁹ omni alio circūscripto sūt incom/
possibiles ₇ nō sic spirare ₇ generare. dicit eni ꝙ ma/
ior ē repugnantia int᷑ productiones passiuas q̄ȝ acti/
uas. sed istud ē superius improbatū vbi ostēsum ē ꝙ
nulla eēt incōpossibilitas ₇ distictio illarū processio/
nū nisi int᷑ eas esset ordo realis: ₇ ꝙ omnis distinctio
rerum imaterialiū est ꝓpter aliquā oppositionē rea/
lem. nec vnq̄ȝ iste processiones ex suis rōnib⁹ forma/
libus formaliter seipsis distinguerent᷑ nisi ille ratiōes
haberēt ad inuicē aliqualit᷑ oppositionē. ¶ Ad multa
etiā alia soluit fundās se in hoc ꝙ non ois distinctio in
diuinis ē formaliter per relationes oppositas. sꝫ suf/
ficit ꝙ sint disperate ₇ incōpossibiles ex suis rōnibus
formalibus. sed hoc cōsimiliter iprobat᷑ sicut precedēs.
illa eni incōpossibilitas uel realis distinctio non pōt
ꝓuenire nisi ex oppositione. presertim qꝛ ex formali/
um rōnū distinctione ꝓcessionū uel relationum filij
₇ spūs sancti nunq̄ȝ potest inferri inter filiū ₇ spiritū
sanctum: uel inter ꝓcessiones eoꝝ aut relationes ni/
si formalis distinctio: sed nō realis. dicam enim ꝙ iste
ꝓcessiones habēt idem ꝓductum ſm rem: sed aliud
₇ aliud ſm rationē. ₇ possūt terminari ad eandē per/
sonam ſm rem: sed aliā ₇ aliam ſm rationē. ₇ sic ista
ɔña est bona suppositis illis inter que cōueniūt gre/
ci cū latinis scꝫ ꝙ spūs scūs non distingueret᷑ a filio si
non ꝓcederet ab eo ₇ sic argumentū primū pro ɔ̄ne
stat in vigore. ¶ Ad 2.m autem argumentum pro ɔ̄ne
dicit Aureolus: diceret᷑ ꝙ filius ₇ pař differūt quia
in patre ē actiua spiratio cui opponit᷑ filiatio isto mo/
do: quia generatio ₇ spiratio sunt simultanee produ/
ctiones ita ꝙ vna aliam nō presupponit propt᷑ quod
repugnat spirato ꝙ generet: ₇ generato ꝙ spiret. sꝫ
ista responsio apparet impossibilis. licꝫ enim ille pro/
ductiōes in diuinis sint simultanee quo ad duratio/
nē. tamen ſm nostrum modum intelligendi vna pre/
supponit aliam. ₇ ex suis rationibus habēt ꝙ proce/
dens per generationem intellectus sit principiū illi⁹
quod ꝓcedit per spirationem intellectualem. quare
si greci ita responderent multū proteruirēt nisi dice/
rent ꝙ filius non procedit ut verbum intellectus: ₇
spūs sanct⁹ non ut amor volūtatis. ¶ Ad 3.m autē ar/
gumētum ꝓ ɔ̄ne dicit Aureolus ꝙ est inefficax quia
diceretur pari ratione ꝙ pater cōmunicat spiritui san/
cto ꝙ generaret filium ita ut pater solus spiret spm̄
sanctū. pater aūt ₇ spiritus sanct⁹ simul generent fi/
lium. nō enim repugnat spūi sancto generare ratio/
ne diuinitatis. nec quia ꝓductus est. quia productū
generare potest sicut videmus in creatis. nec ratio/
ne spiratiōis: quia nullam habitudinem habet ad ge/
nerationē. Et si dicat᷑ ꝙ imo quia spiratio ē a genito

petitur illud quod querit̄ ⁊ ratio remanet inefficax.
hec ille in forma. Sed apparet per predicta ꝙ respō-
sio nulla ē. dicet̄ enim ꝙ generare repugnat spiritui
sancto. quia sm ꝙ dicit sanctus doctor p̄ma parte. q.
37. arti. 3º ad 3m. Licz enim in deo non sit alius intel-
lectus ⁊ volūtas. tamē de ratione intellect⁹ ⁊ volun-
tatis ē ꝙ ꝓcessiones que sunt sm actionem vtriusqꝫ
se habeant sm quendam ordinem. non enī est proces-
sio amoris nisi in ordine ad processionem verbi. nihil
enī potest amari nisi sit in intellectu preconceptum.
hec ille. In creatis ergo apparet manifeste ꝙ ꝓces-
sio amoris presupponit ꝓcessionem verbi. cum autē
ꝓducens non presupponat productū apparet mani-
feste ꝙ cū spūs sanct⁹ p̄supponat verbum repugnat
ei generare verbū illud quod presupponit. In diui-
nis aūt non potest esse aliud verbū ratione que alias
dicta fuit. ⁊ sic patet ꝙ generare p̄mū verbum repu-
gnat in diuinis spūi sancto: ac per hoc generare ver-
bum cum nō possit ibi esse 2m verbū. quod autē dixi
de p̄suppositione intelligo sm rationem scz ista pro-
ductio p̄supponit illam: ⁊ non de presuppositiōe alia
in diuinis loquendo. Et sic terminatur p̄mus articu-
lus. ¶ Ad rationes Scoti respōdebitur in 2º articu-
lo ꝓpter vicinitatē ad dicenda in eodem.

Quantū ad secundum articulum sit prima ꝯ
Licz filius distinguat̄ a spiritu sancto ꝑ filiationē sm
habere ⁊ non habere eandē proprietatem. stat ꝙ per
filiationē solum distinguit̄ a patre sm oppositionem
relatiuam. Istā ꝯnem ponit ⁊ probat sanctus doctor
3º quolibet. q. 4. arti. 2º vbi sic ait. Hoc mō se habent
ꝓprietates p̄sonales in diuinis ad distinguendū p̄so-
nas sicut se habent in rebus naturalibus forme sub-
stantiales ad distinguendas species rerum. sm tamē
ꝙ a creaturis exēpla ad deū assumpta non oīo simi-
lia sunt. In rebus autē naturalib⁹ distinguit̄ aliquid
per formā suā ab alio dupliciter. Uno modo sm di-
rectam oppositionem forme ad formā. ⁊ hoc modo
distinguit̄ vnaqueqꝫ res naturalis ab omnibus spe-
ciebus sui generis que habent formas oppositas
sm ꝙ gen⁹ diuidit̄ oppositis differentijs. sicut saphi-
rus distinguit̄ sua forma ab omnibus alijs speciebus
lapidū. Alio modo distinguit̄ res naturalis ꝑ suā for-
mā sm habere ⁊ non habere: ⁊ hoc modo distinguit̄
ab oībus non habentibus formā illam sicut saphirus
per suam formā naturalem distinguitur non solum
ab alijs generibus lapidū: sed a speciebus animaliū
⁊ plantarum. sic ergo dicendū ē ꝙ filius sua filiatiōe
distinguit̄ a prē sm oppositionē relatiuā ad p̄nitatē
sz a spū scō distinguit̄ filiatiōe ꝑ hoc ꝙ spūs sanct⁹ nō
habet filiationē quam filius habet. hec ille in forma.
¶ 2a ꝯ est ista. ꝙ filiatio non potest esse p̄ma distincti-
onis ratio inter filium ⁊ spiritum sanctum. sed spira-
tio actiua que ē in filio. ꝓbatur ꝯ pro prima parte sui
per sanctū doctorem de potētia dei. q. 10. arti. 5º vt s̄.
allegatū extitit. Ait enim sic: Ueritas cuiuslibet ne-
gatiue fundat̄ supra veritatem affirmatiue: sicut ve-
ritas huius negatiue: ethiops non ē albus. fundatur
supra veritatē hui⁹: ethiops est niger. ⁊ ideo oportet
omnē differentiā que est per oppositionem affirma-
tionis ⁊ negationis reduci in differentiā alicuius af-
firmatiue oppositionis. vnde non potest eē prima ra-
tionis distinctio inter filiū ⁊ spiritū scm̄ ex hoc ꝙ filius
est genitus non spiratus ⁊ alius spiratus non genitus
nisi preintelligatur inter generationem ⁊ spirationē
inter filium ⁊ spiritum sanctum distinctio ꝑ aliquam
oppositionem duarū affirmationum. hec ille i forma
Ex quo non solū patet prima pars ꝯnis: sed etiam 2a
Ex quo enim p̄ma distinctionis ratio inter filiū ⁊ spi-
ritum sanctum est ꝑ oppositionem duarū affirmatio-
num. in filio autē non est aliqua affirmatio opposita
affirmatiōi que sit in spū sancto nisi spiratio actiua q̄
opponitur relatiue spiratiōi passiue. oportet ꝙ p̄mo
distinguatur fili⁹ a spiritu sancto ꝑ spirationem acti-
uam. non aūt ꝑ filiationem primo. quia illa nō oppo-
nitur affirmatiue alicui affirmationi que sit in spiritu
sancto. ¶ Sed ꝯtra istam 2am ꝯnem arguit Aureolus a
vbi s̄. p̄mo sic. Illo nāqꝫ p̄sona filij distinguitur a quo
habet ꝙ sit persona. eadem enī ē differentia cōstitu-
tiua speciei ⁊ cōdiuisiua ab alia specie infra idem ge-
nus: ut dicit Porphiri⁹ ⁊ ē notū per se: ꝙ omnes res
in tali esse cōstituit in quali eē distinguit. nam si albe-
do distinguit qualitatiue albū a nigro dat esse quali-
tatiuū. ⁊ si distingueret substātialiter daret esse sub-
stātiale. qđ ergo distinguit p̄sonalit̄ dat esse personā
sed constat ꝙ filius non est precise persona per spira-
tionem actiuam. tunc enim filiatio esset extra perso-
nam filij: ⁊ ita non esset proprietas personalis: quod
est contra concessum ab omnibus. ergo spirare pre-
cise sumptum nō distinguit personam filij a persona
spiritus sancti. ¶ 2º sic. Quādocūqꝫ aliquod vnum ē
simplex distinguit p̄sonaliter aliquid ab aliquo. que-
cūqꝫ distinguit ab illo: ut vnam personam distinguit.
si enim est vnū simplex distinguens personaliter cui-
cunqꝫ dat eē distinctum dat quod sit vnum simplex
personaliter distinctum. vnum autē simplex perso-
naliter distinctum necessario est vna simplex perso-
na. alioquin si due. non esset vnum distinctum perso-
naliter. imo plures persone personalit̄ distincte. Sed
spirare precise sumptum est vnum simplex distinctiū.
ergo si personaliter distinguit filium a spiritu sancto
⁊ similiter patrem: sequitur ꝙ pater ⁊ filius sunt vna
simplex persona distincta a spirare a spiritu sancto.
hoc autem est erroneum. tunc enī ex patre ⁊ filio cō-
flaretur vna persona ⁊ rediret error sabellij confun-
dentis ⁊ cōmassantis personas. ergo impossibile est
poni ꝙ spirare precise sumptum distinguat personā
filij a persona spūs sancti in eē personali. ¶ 3º sic. Ef-
fectus formalis numeratur cum numeratiōe forme
vnde quia diuinitas est vna in tribus personis. tres
persone sunt vnus deus. ⁊ quia spirare ē idem in pa-
tre ⁊ filio. pater ⁊ filius sunt vnus spirator. sed cōstat
ꝙ pater ⁊ filius non sunt vna persona respectu spiri-
tus sancti sic ꝙ distinguatur ab eo tanqꝫ vna perso-
na ab alia vna persona: [illegible] non differūt p̄cise ꝑ spi-
rare a persona spiritus sancti. imo cū hoc ꝙ per spi-

rare distinguuntur aliquid facit ex pte patris pater/
nitas. ⁊ filiatio ex parte filij. ¶ 4° sic. Impossibile est
vnā simplicem personam duobus personalit distin/
gui. [illegible] vnum simplex quale impossibile est duabus
qualitatibus distingui. si eni sunt due qualitates cō/
simuit duo qualia. ⁊ similiter si sunt due personalita/
tes: vel duo personalia. erunt due persone. stante er/
go personalitate simplicissima necesse est ut non sint
duo personaliter distincta. sed persona filij est simpli/
cissima. ergo nō alia personalitate distinguitur a pa/
tre. ⁊ alia a spiritu sancto: sed eadem personalitate. ⁊
per ɔsequens toto eo qd pertinet ad personalitatem
filij distinguetur a spiritu sancto. nō ergo per spirare
precise. hec ille in forma. ¶ Contra eandē ɔnem ar/
guit Greg°. Sumo inquit ipsam spirationem ſm se
ut prescindit ab omni quod est extra animā quocūqz
modo ab ea distinctum siue quod nō ē ipsa. Et quero
an spiratio sic sumpta ē fili° ul' psona filij aut nō. si sic
ergo in filio non est aliquid preter ipsam spirationem
⁊ per cōsequens non ē in ipso aliquid aliud. distincti/
uum ipsius a spiritu sancto preter spirationem. Et si/
militer sequitur q si sola spiratio circūscriberetur nō
remaneret aliqd filij quod aliquid constitueret cum
essentia aut aliquo alio: cuius oppositum tu dicis. ⁊
patet ɔña q̄tum ad vtrunqz ɔsequens. quia si detur
oppositum ɔñtis scz q aliquid remanet. aut q in ipso
filio sit aliquid preter spirationem. sequitur q ipsa p/
cise sumpta non est filius: ⁊ si dici posset q est aliquid
filij. si vero spiratio sic sumpta non ē filius ipse seu p/
sona filij. aut ipsa est aliquid intrinsecū sibi: ⁊ tunc se/
quitur q preter ipsam filius intrinsece includit ali/
quid aliud quod non ē spiratio. ⁊ per ɔsequens filius
non ē oīo simplex: quod ē erroneū. aut est aliquid ex/
trinsecū filio. ⁊ tūc cum nihil sit in deo ut habens aut
informans. ipsa erit per se subsistens. ⁊ per ɔsequens
suppositum vnum uel plura. quodlibet autē suppo/
situm in deo est persona. ergo ipsa est quedā persona
distincta a persona filij. ⁊ eadem ratiōe erit distincta
a persona patris. ⁊ constat q ipsa non est persona spi/
ritus sancti. ex q̄ sequitur q in diuinis sunt quattuor
persone. quod ē hereticū dicere. 2° constat q filius
est eque simplex ut filiatio: ⁊ q filiatio ut ē sermo de
ea: nunc est ipse filius: ⁊ filius est filiatio omni mō sibi
idem quo filiatio ē eadem filiationi. sed in ipsa filiati/
one non sunt aliqua plura distincta quib° distingua/
tur a spiritu sancto. neqz quorum aliquo solo circum/
scripto aliud eorum remaneret cum essentia consti/
tuens aliquid distinctū a spiritu sancto. ergo nec i fi/
lio sunt aliqua plura talia distincta. ¶ Ad primū isto/
rum q̄si in forma respondet sanctus doctor. 5° quo/
libet. vbi s. allegatum est in pma ɔne. In pede enim
questionis facit illud argumentū: ⁊ dicit illius soluti/
onem patere per responsionem ad argumētum que
posita ē in prima ɔne. dico igitur q licz filius distin/
gueretur psonaliter a spiritu sancto p filiationē qua
constituit in esse personali illo modo distinctiōis qui
est ſm habere ⁊ nō habere eandē formam. nō tamen
illo modo distinctionis q est ſm directam oppositio/
nem [illegible] ad formā. non enim oportet q per illud
quo aliquid constituitur in essentia personali forma/
liter ⁊ pmeua distinctione distinguatur a quocunqz
distinguitur personaliter. nam sortes constituitur in
esse persone per animā rationalem: ⁊ tamen non per
illam distinguitur personaliter a forte: sed per suam
mām ⁊ pncipia indiuiduātia. Uel pōt dici q si opor/
teat idem eē ſm rem illud quod personalit distinguit
⁊ in eē psone ɔstitui i diuinis. ſm tñ aliā rōnē ɔstituit
⁊ ſm aliā distinguit. vñ eadē res est filiatio ⁊ spiratio
sed ut filiatio constituit filium in eē personali. ut autē
est spiratio distinguit eum a spiritu sancto. ¶ Ad 2m
negatur añs: nisi sit vnum incōmunicabile multis. si
enim illud sit cōmunicabile multis licz ea distinguat
ab alio. non tamen oportet q ea distinguat ut vnum
incōmunicabile. sed forte ut sit vnum in illo simplici
cuius exemplum ē. nā anima itellectiua que ē forma
simplex distinguit diuersa mēbra hominis a mēbris
asini. non tamen distinguit ea ut vnum membrū sim/
plex indiuisibile. sed forte ut vnum aliquo modo. ⁊ h
quia anima est cōmunicabilis diuersis membris ea/
dem existens. sic in pposito dico de spiratione actiua
que licz sit simplicissima. non tamen ē incōmunicabi/
lis multis. imo ē in filio ⁊ in patre. ideo pater ⁊ filius
per illā personaliter distinguunt a spiritu sancto non
ut vna psona ab alia sed ut vnus spirator ab vno spi/
rato. ⁊ eodem modo dico ad pbationes quas ibidem
adducit. ¶ Ad 3m negatur mod° arguendi sicut ⁊ iste:
effectus formalis numeratur ſm numerationē for/
me. sed constat q caro ⁊ os non sūt idem mēbr. ergo
illud per quod distinguūtur a membris asini non est
vnū scz anima itellectiua. posito q eadem materia
fuisset pmo sub forma asini ⁊ post sub forma hominis
tunc caro ⁊ os hominis distinguerentur a carne asini
non per suam materiam: quia eadem eēt. sed per for/
mā intellectiuam. ⁊ tñ caro ⁊ os essent duo distincta
a carne asini licz forma qua distinguerent eēt vnica
simplex. ⁊ causa quare nō valet est. quia male sumi/
tur sub illa regula. deberet eni sic argui: Effect° for/
malis multiplicatur ſm multiplicationē forme. sz pa/
ter ⁊ filius sunt due persone. ergo ē duplex persona/
litas in eis. uel sic: pat ⁊ filius sunt duo distincti a spi/
ritu sancto. ergo ē duplex distinctio. distinctio eni est
illa forma cui° effect° formalis ē distinctū: ⁊ nō spira/
tio actiua: cui° effectus formalis est spirator. Scien/
dum tamē q illa regula habet verum solū qn effect°
formalis designtur per nomē substantiuū. quia ut ali/
as dictum ē tale nomē numeratur ſm numerationē
forme designate ⁊ nō aliter. sz nomē adiectiuū qnqz
numerat non numerata forma desigta. patet. nā pa/
ter ⁊ filius sūt duo spirātes: ⁊ tamē spiratio est solum
vnica. ⁊ ideo in pposito licz spiratio sit vnica: ⁊ posito
q eius effect° formalis eēt esse distinctū personalit
a filio. non oportet q illa nō numerata non numeret
effectus formalis cū designat p nomē adiectiuū scz
distinctum. ¶ Ad 4m ɔcedit q vna simplex persona
non pōt distingui psonalit p duo distincta re ⁊ rōne.
sz non ē incōueniēs q vna simplicissima psona puta

pater paternitate distinguat̃ a filio. ⁊ spiratione a spi-
ritu sancto. que quidē sc3 paternitas ⁊ spiratio sunt
vnū re. sed duo rōne. sūt eni due relatiões ⁊ vna res
ut alias forte dicet̃. tñ in argumēto supponit q̄ nos
ponam⁹ in filio duas p̃sonalitates uel in patre. qd̄ nō
est verū. lic3 eni in p̄re sint due relationes. tamē vna
earū nō est p̃sonalis. i. p̃sonā ↄstituēs sc3 spiratio. idē
dico de filio. ¶ Ad rōnes Scoti factas ↄ̄ primū arti-
culū: r̄ndet̃ h̄ in 2° articulo. q2 tangūt vtrūq3. ¶ Ad
p̄mā igit̃ dico ↄformit̃ ad p̄dicta q̄ nō oportet ↄstitu-
tiuū distinguere suū ↄstitutū ab omni alio nisi tali di-
stinctione q̄ attendit̃ s̄m h̄re ⁊ nō h̄re eandē formam
nō aūt tali distinctione q̄ attēdit̃ s̄m p̄mū distinctiuū
⁊ p̄mā rōnē distinctionis hui⁹ ab illo. Illa eni non p̄ōt
eē s̄m affirmationē ⁊ negationē. q2 talis nō requirit
duo extrema. Et p̄ h̄ patet ad primā ⁊ 2am replicam.
Ad 3am dicit̃ similit̃ q̄ fili⁹ p̄ suū formale cōstitutiuū
distinguit̃ a spiritu sancto ⁊ distingueret̃ circūscripta
p̄ impossibile spiratione actiua a filio. s3 distinctio int̃
illa ⁊ filiū ⁊ spiritū sanctū esset solū distinctio per af-
firmationē ⁊ negationē: ⁊ entis ad non ens. similitu-
do aūt ibi adducta de boīe ⁊ lapide nulla ē. q2 hō ⁊ la-
pis p̄nt distingui p̄ v̄rias multiplices oppositas posi-
tiuas. int̃ filiū aūt ⁊ sp̄m sc̄m non posset esse oppositio
aliq̄ distinctionē causans sublata oppositione relati-
ua. vñ oporteret q̄ solā rōne distinguerent̃ uel sicut
ens ⁊ nō ens. sic eni supra in p̄ articulo deductū est q̄
realiter distinguūtur ⁊ nō sunt vni⁹ rōnis oportet di-
stingui s̄m oppositionē p̄uationis ⁊ habit⁹. uel s̄m op-
positionē relatiuā aut ↄ̄riā. nā distinctio s̄m affirma-
tionē ⁊ negationē nō sufficit. nec etiā distinctio dispe-
ratorū. alias attributa realiter distinguerent̃. ¶ Ad
2m p̄ncipale dicit̃ q̄ stante illa ypothesi pat̃ nullo mō
distingueret̃ a sp̄ū sancto nisi p̄ absoluta ⁊ eēntialiter
uel sola rōne uel sicut ens ⁊ nō ens. ideo illa implicat
ↄ̄dictionem. ¶ Ad 3m dico q̄ spiratio ⁊ g̃natio ex suis
rōnib⁹ circūscriptis alijs distinguūt̃ rōne. non aūt re-
aliter. vñ q̄ntūcūq3 intellect⁹ ⁊ volūtas q̄ ponit argu-
ens principia elicitiua generationis ⁊ processionis
distinguerent̃ rōne ut saltē non realiter sed q̄libet il-
larū sit ab vno solo nūq̄ poterit p̄bari distinctio illa-
rū eē maior q̄ s̄m rōnem ut ostēdit sc̄us Tho. p̄ sen.
dis. 13a. q2 distinctio rōnis nō p̄ōt eē p̄ncipiū distincti-
onis realis. nec similit̃ distinctio ex natura rei. cū p̄n-
cipiū nūq̄ sit debilius suo p̄ncipiato. ⁊ iō facta circū-
scriptione actiue spirationis a filio nō essent p̄cessio-
nes realit̃ distincte. nec duo p̄ducti realit̃ distincti. ⁊
iō p̄batio q̄ p̄cedit ex illa suppositione nulla ē. ¶ Ad
4m dicit̃ q̄ dictū Boetij iuuat. q2 non solum relatio-
nis oppositio distinguit p̃sonas: imo sola illa opposi-
tio. Illud aūt qd̄ dicitur ibi de disperatis nihil valet.
quia distinctio disp̃atorū nō sufficit ad realem distin-
ctionē nisi includat oppositionē aliquam p̄uationis ⁊
habitus aut ↄ̄rietatis. vñ exēplū de albedine ⁊ dile-
ctione nullū est. q2 lic3 sint disp̃ate: tñ earū distinctio
reducit̃ ad oppositionē coloris ⁊ saporis q̄ sunt due
species subalterne oppositis differētijs ↄstitute que
opponūtur p̄uatiue. ¶ Ad p̄mū Gregorij ↄ̄ 2am ↄ̄nē

secūdi articuli dicit̃ q̄ spiratio actiua s̄upta p̄cise ab
omni distincto ab ea ex intellectū est fili⁹ ⁊ p̃sona filij.
Et ad ↄ̄iam ex h̄ añcedēte illatā dico q̄ in filio nō est
alia res realit̃ distincta: nec ad distinctiuū filij ab aliq̄
p̃sona distinctū realiter a spiratiōe actiua. similit̃ cō-
ceditur q̄ circūscripta re q̄ est spiratio ab ipso filio nō
remaneret aliq̄ res q̄ nūc sit i filio. s3 oībus illis datis
nō habet̃ q̄ spiratio actiua ↄstituat filiū in eē p̃sonali
aut q̄ distinguat eū a patre. sicut nō sequit̃: i filio nō
est alia res a diuina eēntia. ḡ nec aliqd̄ distinctiuū ei⁹
ab alijs p̃sonis remaneret: eēntia diuina sublata. igit̃
eēntia diña distinguit filiū a p̄re p̃sonalit̃. uł igit̃ ↄsti-
tuit in esse suppositali. s3 ipsa filiatio h̄ facit. q2 lic3 nō
distinguat̃ ex intellectū a diuina eēntia. tñ distingui-
tur rōne: ⁊ h̄ sufficit ad h̄ q̄ relatio constituat ⁊ distin-
guat. nō aūt eēntia. distinctio eni ↄuenit relationi nō
q̄ntum ad suū eē: sed q̄ntū ad suā rōnē q̄ recipit oppo-
sitū. similiter in p̄posito lic3 filiatio ⁊ spiratio sint vna
res: ⁊ q̄libet sit tota p̃sona filij. nec vllo mō ex intelle-
ctū distinguātur. tñ filiatio ↄstituit p̃sonā. nō aūt spi-
ratio. similit̃ spiratio distinguit filiū a sp̄ū sc̄ō. nō aūt
filiatio p̄prie loquēdo. imo si p̄ intellectū illa res q̄ est
nūc filiatio ⁊ spiratio p̄deret rōnem spirationis. ⁊ re-
maneret in rōne filiationis non distingueret realiter
filiū a sp̄ū sancto. q2 nec solū numeraliter: nec speci-
fice: aut alio mō nisi sola rōne ut dictū est. causa autē
nullitatis istarū ↄ̄iarū est. quia relatio nō distinguit
ut est res: imo h̄ h3 ex sua rōne. q̄ntūcunq3 ḡ aliqd̄ idē-
ptificet̃ sibi s̄m rem si rationes maneāt distincte non
idēptificate semp̄ relatio sua officia icoīcabiliter ob-
seruabit. ¶ Ad 2m dicit̃ q̄ lic3 fili⁹ sit eque simplex ⁊
indiuisus realit̃ sicut filiatio. tñ q2 filiatio significatur
p̄ modū abstracte forme. fili⁹ aūt cōcrete. ⁊ ut habēs
formā cui non repugnat ex modo sue significationis
h̄re aliqd̄ alteri⁹ rōnis a filiatione: ideo in filiatiōe nō
querit̃ illa pluralitas distinctoꝝ s̄m rōnem q̄ querit̃
in filio. Ipsa eni non significat̃ ut suppositum: nec ut
distinctū: nec ut h̄ñs. s3 ut distinctiuū ⁊ ↄstitutiuū: ⁊ iō
in talib⁹ p̄cessib⁹ est fallacia accidētis. filius h3 i se fi-
liationē ⁊ spirationē. sed filiatio est filius. ḡ filiatio in-
cludit in se filiationem ⁊ spirationē. vñ ista argumen-
ta non sūt nisi sophismata apud antiq̄s theologos: p̄
quoꝝ similia fuit deceptus porretan⁹: ⁊ cōsimilit̃ ar-
guens qui in multis que p̄p̄etates diuinas tangunt
mentem seq̄tur porretani. Hoc pro 2° articulo.

Quantum ad tertium articulum sit prima ↄ̄
q̄ spiratio nullā personam diuinā constituit. p̄batur
sic. Illud qd̄ est multis cōmunicabile nō cōstituit ali-
quid in esse incoīcabili. sed spiratio est cōmunicabilis
multis: hoc est q̄ est coīs patri ⁊ filio. p̃sona aūt dicit
quid incōmunicabile cū sit substātia indiuidua. ergo
nō constituit filiū nec patrem in esse p̃sonali. a⁰ patet
quia repugnātia est q̄ aliqd̄ habeat incōmunicabili-
tatē p̄ illud cui nō repugnat incoīcabilitas. imo con-
uenit cōmunicabilitas. sicut q̄ aliqd̄ sit nigrū forma-
liter per illud quod ē albū uel albedo. minor nota est
¶ Confirmat̃. q2 si per spirationē actiuam pater ⁊ fi-

lius constituerent formaliter in eē incōmunicabili ⁊
personali nō apparet repugnātia qn sint duo patres
in diuinis: uel qn pater posset esse due ꝑsone. vnde
eni veniet sibi ista incoicabilitas: non eni ex pte eēn/
tie cū illa sit in trib⁹ suppositis. nec ex pte spirationis
q̄ illa pōt esse i duob⁹. Istā ꝯnem ponit sanctus do/
ctor p̄ sen. di. 33. q. i. arti. 3º. Itē p̄ª pte. q. 32. arti. 3º. vbi
dicit q̄ tm̄ sunt tres notiones personales scʒ cōstitu/
entes ꝑsonas scʒ paternitas filiatio ꝓcessio. Itē de
potentia dei. q. 10. arti. 5º. ad. 12m. Ex q̄ sequit̄ visio ad
3m arti. scʒ q̄ spiratio actiua nō constituit spm̄ scm̄ sed
solū ꝓcessio. ¶ Sed ꝯtra p̄dicta arguit ~~Anselmus~~. p̄
sic. Quēcūq̧ aliq̄ sic se habēt q̄ neutrū illoꝝ habeat
ꝓpriam vnitatem. sed fūdant penitus eandē vnita/
tem. de necessitate fūdant eandem personalitatem:
cū q̄ eni ꝑseitas tertij modi siue p se vnitas est idē qd̄
personalitas si sit in nā intellectuali ut determinatū
est ē. si sint aliq̄ non habētia vnitatem p se quot con/
currūt ad fūdādam vnitatē tot ptinēt intrinsece ad
eandem personalitatem. sed in filio nec eēntia habet
p se vnitatem nec gn̄ari nec spirare nec spirari i spū
sancto. sed fundāt eandē vnitatem ⁊ vniūtur p om/
nimodā indistinctionē. si eni aliqd̄ istoꝝ haberet pro/
priā vnitatem ⁊ perseitatē tertij modi itā ut caderet
inter ea minima distinctio poneret in numerū ⁊ face/
ret aliquē numerū ꝑfectionis in persona filij. nec fili⁹
esset adeo simplex sicut essentia ⁊ tolleret̄ p̄dicatio
istoꝝ de ꝑsona. nec eni fili⁹ eēt gn̄ari aut spirare aut
eēntia. q̄ de nullo cōposito ex distinctis p̄dicat̄ aliqd̄
componētiū. ꝓ eo q̄ talia habent rōnem partis ⁊ nō
toti⁹ ex q̄ quodlibet non dicit oīa alia: sed mutuo di/
stinguūtur ut habētia ꝓpriam vnitatē. cū ḡ hec om/
nia sint absoluta circa ꝑsonā filij relinquit̄ q̄ nullum
istoꝝ habeat ꝓpriā vnitatem. sed q̄ fundent eandē
penitus: ⁊ resultet ex eis vna perseitas ⁊ ꝑsonalitas
⁊ ꝯsequens q̄ cōcurrāt intrinsece ad ꝯstitutionem
vnius ꝑsone: ita ut vnū sine alijs nō sufficiat. nec duo
sine tertio. ¶ 2º sic. Illa dicūtur intrinsece concurre/
re ad aliqd̄ quoꝝ collectio habet illud cōstituere. sed
expsse dicit Anselm⁹ de ꝓcessione spūs sci. ca° 24°
q̄ trib⁹ ꝑsonis in diuinis cōe est dici ad duas relatio/
nes. pater eni ad filiū ⁊ spiritum sanctum. fili⁹ ad pa/
trem ⁊ spm̄ sanctū: qui ē de pr̄e: ⁊ de illo spūs ad pa/
trē ⁊ filiū qui ē de vtroq̧. possidet ergo vnusquisq̧
suas ꝓprietates q̄rum collectio in alio nō est eadem
ad similitudinē hoiuʒ diuersorum. per h̄ eni hoiuʒ di/
uerse sunt ꝑsone. quia vniuscuiusq̧ ꝓprietatū colle/
ctio non est in alio eadē. hec Anselmus. Ubi patet q̄
collectio passiue gn̄ationis qua fili⁹ scʒ refertur ad
patrem ⁊ actiue spiratiōis qua refert̄ ad spm̄ sanctū
constituit filij ꝑsonalitatē. ⁊ distinguit. relinquit̄ ḡ ſm
eum q̄ omnia ptineant intrinsece ad filij ꝑsonalitatē
⁊ eodē modo de ꝓprietatib⁹ aliarum ꝑsonarū respe/
ctu earūdē. ¶ 3º sic. Si ꝑsonalitas filij intrinsece nō
includeret nisi essentiā ⁊ gn̄ationē passiuā tūc actiua
spiratio assisteret ꝑsone: ⁊ nō constitueret eam. h̄ aūt
est erroneū. redit eni error dicentiū ꝓprietates assi/
stere ꝑsonis. ḡ spirare ptinet intrinsece p modū cōsti/

tuentis ad ꝑsonalitatē filij. ⁊ simili̇t ad ypostasim pa/
tris. ¶ 4º sic. Aug⁹ dicit p̄ de doctrina christiana. ca°
p̄. q̄ res quib⁹ fruendū est sūt pat̄ fili⁹ ⁊ spūs sanct⁹. ⁊
frequent̄ dicit q̄ tota trinitate fruēdū est tanq̄ immu/
tabili bono: ⁊ ita nulla re fruēdū est qd̄ sit ex ꝑsonali/
tatē triū suppositoꝝ diuinoꝝ. sed ipso spirare fruen/
dū ē. In ꝑsonis eni adorari debet ꝓprietas ſm aucto/
ritatē ecclesie. solū aūt illud adorandū est qd̄ beatos
nos facit: ⁊ quo fruēdū ē. ḡ spirare de necessitate in/
cludit̄ intra filij ⁊ pr̄is ꝑsonalitates. ¶ 5º sic. Si non
includat̄ int̄ ꝑsonalitatē pr̄is ⁊ filij spiratio actiua. tūc preciso spirare filius
est vnus singularis per se ⁊ discret⁹ sine ipso spirare.
h̄ aūt est impossibile. tū quia de illa re sic p se ⁊ discre/
ta nō predicabit̄ res importata p spirare. nullū enim
aduenieus alicui distincto p̄dicabit̄ de illo nisi deno/
minatiue. tū q̄ illud tale īportatū p spirare ipsa res
est cum sit ꝓductio realis p quā realit̄ ꝓducit̄ spūs
sanct⁹. erit ergo res q̄ vtēdū est: ⁊ sic in filio erit ꝓpria
ꝑsonalitas q̄ fruēdū est: ⁊ aliqd existēs ext̄ eam q̄ etiā
fruēdū ē. ⁊ ſm h̄ erunt in eo due rōnes fruibilitatis: ⁊
duo quib⁹ fruendū est. in spiritu sancto autē tātūmō
vnū: quod absurdissimū ē. relinquit̄ ḡ q̄ sic ingredi/
atur ꝑsonalitatē filij q̄ nec possit diuinitas ⁊ filiatio
p̄scindi ab ipsa spiratione actiua: nec ecōtra. ⁊ p ꝯse/
quens ꝯstituūt eandē perseitatē ac ꝑsonalitatē. ¶ 6º
sic. Sicut se habet eēntia ad ꝑsonalitatē filij: sic se hʒ
spiratio actiua. cōmunicat̄ eni spiratio actiua simul ⁊
eodē ordine cū eēntia. nō est eni imaginādū q̄ prius
coicet̄ eēntia. imo eodē ordie q̄ ad oēs ꝑfectōes sim/
pliciē coicant̄. cum eēntia duob⁹. s. filio ⁊ spiritu san/
cto. eodē ordine cū eē coicat̄ spiratio actiua filio. coi/
cat̄ eni sibi qcqd est in pr̄e ad qd̄ nō hʒ oppositionem.
nō hʒ aūt oppositionē ad eēntiam spiratio ꝓpter qd̄
simul sibi coicant̄ eodē ordine. sed cōstat q̄ eēntia si/
bi coicat̄ nō tanq̄ aduēticiū ꝑsonalitatis sue. imo q̄si
intraneū ex q̄ cū ꝓprietatē ꝑsone ꝯstituit. ḡ sic erit de
spiratione. ꝯcludendū est ḡ ex p̄dictis q̄ sic se hʒ gn̄a/
re ad diuinitatē q̄ nō pōt p̄scindi ab eo. nec ecōuerso
ꝓpter quod cōstituūt quandā p se vnitatē que ē per/
sonalitas patris: ita similit̄ in filio se habent diuinitas
⁊ generari ⁊ spirare. hec ille. ¶ Cōtra ꝯnem illam ar/
guit Greg⁹. ꝓbando q̄ filius non cōstituat̄ in esse ꝑ/
sonali per filiationem: fili⁹ non cōstituitur in esse per/
sonali p filium. nec filiatio constituit̄ in aliquo esse si/
ue ꝑsonali siue alio esse p filiationem: ⁊ vniuersaliter
nihil constituit̄ in aliquo eē per seipsum p̄mo. ergo fi/
lius nō constituitur in esse personali per filiationem.
aꝛ̄ns notū est. ꝓbatur ꝯn̄a. ex eo q̄ filiatio nullo mo/
do distinguitur a pte rei a filio. sed est sibi eadem ad/
equate omnibus modis quib⁹ est eadē sibiipsi. ¶ Cō/
firmatur. quia omne qd̄ constituit̄ in esse per aliquid
quocūq̧ modo distinguitur ab ipso. nā constituens ē
aliquo modo cā constituti sicut patet i oibus inducē/
do. ¶ 2º. Fili⁹ est oīo simplex ⁊ act⁹ pur⁹ persone sub/
sistens. ḡ non cōstituit̄ in eē personali per aliquid for/
maliter seu tanq̄ formali constitutiuo. aꝛ̄ns est certū.
⁊ ꝯn̄a ꝓbatur. quia in eo q̄ est simplex nō constituit̄
aliquo intrinseco sibi. ex eo vero q̄ est actus purus. p

nullū formale dans sibi eē constituit̄ sicut forsitan qs
diceret ꝙ materia constituit̄ . ex eo q̄z ꝙ ē per se sub/
sistens nō constituitur in esse ꝑ aliud tanq̄ꝫ per mate/
riam. sicut aliq̄ modo pōt quis dicere ꝙ forma consti/
tuit̄ per materiā. qꝛ subsistit aliquo mō per ipsam. vn̄
talia verba ī sua ꝓprietate penit⁹ falsa sunt: ⁊ ex fal/
sa imaginatione ꝓcedūt qua scꝫ sic loquētes imagi/
nantur ꝙ essentia diuina sit q̄si materia respectu fili/
ationis. ⁊ filiatio sit forma eius: ⁊ ex vtraq̄ꝫ resultat
persona cōpleta. ⁊ ꝓpter hoc ꝑsona constituitur for/
maliter in suo esse per filiationē. sicut cōpositū sub/
stantiale dicit̄ distingui formalit̄ in esse ꝑ suam for/
mam substantialē: qḋ vtiq̄ꝫ figmentū oīo remotū est
a persona diuina. quapropt̄ in deo non est estimandū
eē aliq̄d realit̄ cōstitutiuū ꝑ aliq̄d formalit̄: nec aliq̄d
realiter formalit̄ constituens aliud. sed q̄cq̄d ibi ē per
seipsū ⁊ nullo alio formaliter ē quicquid ē. ¶ Ad pri/
mū argumētoꝝ Aureoli r̄ndetur. negatur h^{or}. dico
enim ꝙ essentia ⁊ spiratio actiua ⁊ filiatio nō fundāt
eandē vnitatē sic ꝙ sint oīo re ⁊ rōne vnū. concedo
tn̄ ꝙ sunt omnino vnū ſm rē. sed sunt multa ſm rōnē
Et cū ꝓbatur ꝙ nō. quia si minima distinctio caderet
⁊c̄. negat̄ ɔ̄ña. nō enim ex distinctione rōnis inter es/
sentiam filiationē ⁊ spirationem seq̄tur ꝙ illa ponāt
in numerū ſm rem ⁊ ſm rōnem. dicim⁹ enī ꝙ filiatio
⁊ spiratio sunt due ꝓprietates ⁊ arguens met vtitur
velit nolit isto modo loquēdi. dicit enī ꝙ non ē incō/
ueniens plures ꝓprietates eē in patre uel filio q̄ꝫ in
spiritu sancto. ipse ḡ ponit ī eadē persona dualitatē.
non sequit̄ etiam cōpositio in filio. nā nihil componit
cū alio ꝓpter pluralitatē rōnum. nec in esse rationis
sed ſm eē reale: ut alias dictū fuit. nec sequit̄ etiā q̄
quodlibet illoꝝ possit de alio ꝑ̄dicari. ¶ Ad 2^m dico
ꝙ Anselmus nō dicit in illis verbis ꝙ collectio pro/
prietatū in ꝑsona diuina eam cōstituat. nec dicit hoc
de persona humana. sed dicit ꝙ ꝓpter diuersitatem
taliū ꝓprietatum ꝑsone humane distinguūtur. ⁊ hoc
dicit esse simile ī diuinis. quod cōcedim⁹. non tamen
sequit̄ ꝙ si filius per quālibet sui ꝓprietatem ab alio
distinguitur ꝙ ꝑ quālibet ꝓprietatem constituat̄. sꝫ
in illa auctoritate arguens fert gladiū Golie. Ibi enī
Anselm⁹ ponit expresse collectionem ꝓprietatū in
aliq̄ persona diuina. ḡ ꝓprietates eiusdē persone in/
ferūt in ea multiplicitatē rei uel rōnis. ⁊ cōsequēter
nō fundāt oīo eandem vnitatē. ¶ Ad 3^m negat̄ ɔ̄ña.
ꝙ scꝫ spiratio assisteret diuine ꝑsone. ⁊ causa est. quia
spiratio licꝫ non cōstituat patrem: tn̄ est in patre. nec
habet aliud esse cū patre cum nō inhereat. sed subsi/
stat. Iste enī videtur arguere ac si nos poneremus re/
alem distinctionem inter essentiam ⁊ ꝓprietates. uel
int̄ ꝓprietates eiusdē ꝑsone. uel int̄ personā ⁊ ꝓprie/
tatem: quod nō facim⁹. illi aūt q̄ ponebant relatiōes
assistere ꝑsonis dicebāt eas differre a ꝑsonis ſm rati/
onem ⁊ ſm eē. non aūt ſm rōnem solum. vnde sanct⁹
doctor ꝑ̄ sen. dis. 33. q. i. arti. 3°. dicit. Proprietates ingt
sunt in ꝑsonis sicut in supposito: sed diuersimode ſm
ꝙ aliquid dicit̄ suppositū alicuius nature simpliciter
scꝫ uel nature ꝑ quā cōstituit̄ sic humanitas ē in sor/
te. ⁊ hoc mō ꝓprietates personales sunt ī ꝑsonis. uel
sicut illius quod aduenit post esse constitutum: sicut
albedo est in sorte. ⁊ ita ſm intellectum proprietates
nō personales ut inascibilitas ⁊ cōmunis spiratio sūt
in personis. non tamen ꝙ suppositum sit aliud ab eo
quod inest ſm rem. sed ſm rationem cōcreti ⁊ abstra/
cti. hec ille. Idem dicit ꝑ̄ma parte. q. 40. arti. ꝑ̄. dicit
enim ꝙ in diuinis proprietates ꝑsonales sunt idem
personis ea ratione qua in diuinis abstractū est idem
cum concreto. sed proprietates non personales sunt
idem ꝑsonis ea ratiōe qua omne illud quod attribui/
tur deo ē eius essentia. ¶ Ad 4^m dico. ꝙ illud argu/
mentum solum probat ꝙ spirare non sit quarta res
distincta a tribus personis. non autem ꝙ constituat
personam filij aut patris. nec ꝙ sit intra personalita/
tem filij ſm intelligētie modum. per illud enim argu/
mentum probat sanctus doctor primo sen. dis. 33. q.
i. arti. ꝑ̄. ꝙ relatio in diuinis sit ipsa essentia ſm rem
cum tamen ipse ponat distinctionem inter essentiam
⁊ paternitatem. ¶ Ad 5^m dico. ꝙ non intellecta spi/
ratione actiua adhuc filius ⁊ pater intelligūtur esse
cōstituti in esse personali. nec sequitur ꝙ filius nō sit
spiratio: nec ꝙ spiratio sit res qua vtendū. sequeret̄
tamen illa: si poneremus ꝙ spiratio actiua nō cōstitue/
ret ꝑsonā: nec eēt idē relationi ɔ̄stituenti ꝑsonā: qḋ tn̄
non ponim⁹. nā licꝫ spiratio non cōstituat p̄rem. tn̄ est
eadem ſm rem paternitati q̄ constituit patrē. ⁊ filiati/
oni q̄ cōstituit filiū. Et cū infert ꝙ si aliquo modo di/
stinguūtur filius ⁊ spiratio saltem ſm rōnē. tunc sunt
due rōnes fruibilitatis ī filio. negat̄ ɔ̄ña. qꝛ nec pat/
nitas nec filiatio nec spiratio dicit rōnē fruibilitatis.
sed sūma bonitas que est eadem tribus personis. vn/
de fruendum est paternitate solum inq̄ꝫtum est idem
re qḋ sūma bonitas differēs ratione ut ponit sanct⁹
doctor primo sen. dis. i. q. 2. arti. 2°. ad ꝑ̄mū ⁊ 2^m. et 2^a
2^e. q. 84. arti. ꝑ̄. ad 3^m. et. 3°. sen. dis. 9. q. i. arti. 3°. q̄stiū/
cula. 2^a. ad primū. Falsum ergo supponit arguēs ꝙ
spirationi inq̄ꝫtum spiratio uel paternitati ut pater/
nitas debeatur fruitio uł adoratio: quod videtur sa/
pere errorem. quia tunc essent tria prima principia:
scilicꝫ tres proprietates personales quas nullus ne/
gat realiter distingui. si enī filiationi ⁊ spirationi ex/
istentib⁹ distinctis due sunt rationes fruibilitatis: vi/
detur sentire arguens ꝙ tribus proprietatibus ex/
istentib⁹ distinctis sunt tres rōnes fruibilitatis. ¶ Ad
6^m dicitur ꝙ h^{or} est falsa. non enim essentia ɔ̄stituit ꝑ/
sonam in esse personali quo ad illud quod est vltima/
tum in ratione persone scꝫ incōicabile. vnde sanctus
doctor de potētia dei. q. 8. arti. 3°. dicit. Hoc nomē in/
quit ypostasis sig̃t substantiam indiuiduam. i. que nō
potest de pluribus predicari. vnde genera ⁊ species
in predicamēto substātie: ut homo ⁊ animal non pos/
sunt dici ypostases. quia de pluribus ꝑ̄dicat̄. sortes
vero ⁊ plato dicuntur ypostases. quia predicant̄ de
vno solo. si igit̄ in diuinis trinitas ꝑsonarū nō suppo/
neretur ut ponunt iudei ⁊ pagani nō oporteret in di/
uinis aliud constitutiuū ⁊ distinctiuū ypostasis que/
rere nisi solam essentiam diuinā. deus enim ꝑ suā es/

sentiam est aliquid indiuisum i se. ꝛ ab omnibus que
non sunt deus distinctū. sed quia fides catholica po
nit vnam essentiā in tribus personis. non pōt intelli-
gi diuina essentia ut distinctiua ꝛ cōstitutiua yposta-
sis in diuinis. diuinitate enī intelligit̄ constitui deus
qď est cōe tribus personis. ꝛ nō ut ypostasis incōmu-
nicabilis. Et eadē ratione nihil quod dicit̄ absolute
de deo potest intelligi ut constitutiuū ꝛ distinctiuū
ypostasis in diuinis cū omnia que absolute dicuntur
de deo significent̄ p modū essentie. oportet igit̄ po-
nere distinctiuū ꝛ constitutiuū ypostasis in diuinis il-
lud qď p̄mo inuenit̄ de pluribus non dici sed vni soli
cōuenire. talia aūt sunt duo. s. relatio ꝛ origo. hec ille
¶ Ad primū. Greg. l. 3 eandem ꝯnem negat ꝯña. nec
valet probatio. licꝫ enī filius ꝛ filiatio nō distinguāt̄
a pte rei. tamen distinguūtur s̄m modū significandi
ut forma ꝛ habens formam. ꝛ ideo predicata contra-
dictoria que consequūt̄ ad hʒ distinctionem possunt
de ipsis verificari. sicut ponit sctūs Tho. p̄. sen. dis. 33
q. 1. arti. 4°. Et de potentia dei. q. 8. arti. 2°. ad 7m. ut
fuit latius discussum in 2a dis. hui9. licꝫ enī intellect9
p̄dicet rem de re. tamē nō predicat aliqd de aliq̄ nisi
mediāte ꝯceptu intellect9. imo nomina nō siḡnt rem
nisi mediāte rōne intellect9. sic ergo vna rō habet re-
pugnantiā uel disparitatē ad aliam. licꝫ eisdem vna
res correspondeat. sicut rō finis ad rationē principij. ꝛ rō
ꝯstitutiui rationi constituti. ꝛ rō forme ad rationē ha-
bentis formā. sic similiter de re sub tali ratione intel-
lectus aliqd affirmat qď de eadē re sub alia rōne ne-
gat. vn̄ sctūs Tho. prima pte. q. 39. arti. 5°. dicit ꝙ ad
veritatē locutionis non solū oportet cōsiderare res
siḡtas. sed etiā modū significādi. vn̄ sicut dicit ibidē
licꝫ eadē res significetur his nominib9 deus ꝛ diuini-
tas. tamē qꝛ diuinitas siḡtur ut forma abstracta. iō oīa
que sunt ꝓpria personarū quibus ad inuicem distin-
guūtur. ut generare spirare generari ꝛ spirari. ꝛ hʒ
non possunt attribui essentie qꝛ significaret̄ ꝙ esset
distinctio in essentia sicut in suppositis. possunt autē
omnia talia predicari de hoc noīe de9 quia siḡt diui-
nam essentiā ut in habēte. ꝛ ideo habet ex modo sue
siḡtionis ꝙ potest supponere pro persona. ideo dici-
tur ꝙ de9 est generans. ꝛ deus ē genitus. Simili. q.
40. arti. p̄. ad 3m dicit ꝙ pticipia ꝛ verba notionalia
siḡnt actus notionales. actus autē sunt suppositoꝝ.
ꝓprietates autē non siḡntur ut supposita. sed ut for-
me suppositorū ꝛ ideo modus significandi repugnat
ut pticipia ꝛ verba notionalia de ꝓprietatibus pre-
dicentur. hec ille. Simili. q. 32. arti. 2°. ad 2m dicit sic
Notiones siḡntur in diuinis non ut res. sed ut q̄dam
rationes quib9 cognoscunt̄ psone. licꝫ ipse notiones
uel relationes sint realiter in deo. ꝛ iō ea que habent
ordinem ad aliquē actum essentialem uel personalē
non possunt dici de notionibus. quia hoc repugnat
modo significandi earū. vn̄ non possumus dicere ꝙ
paternitas generet uel creet. uel sit sapiēs aut intelli-
gens. Ita in ꝓposito dico ꝙ licꝫ fili9 ꝛ filiatio sint idē
extra intellectū. tamē qꝛ intellect9 aliť siḡt filiatio-
nē ꝛ aliter siḡt filiū. ideo aliqua predicat de filio q̄ re-

pugnāt mō significādi quo siḡt filiationē. ꝛ ideo aliq̄
attribuit filio que negat de filiatione. hʒ aūt sūt que
siḡnt actū incōuenientē supposito ut subsistenti ꝛ di-
stincto. ꝛ ecōtrario illa que repugnant supposito in-
q̄tū hʒ. nō āt forme: attribuit filiatiōi ꝛ negat a filio
ut ꝯstituere distinguere. veritas enī locutionis con-
surgit non solū ex p̄ncipali siḡto extremorū. imo ex
modo significādi qui multū variat totale siḡtū ꝓpo-
sitionis q̄tū ad veritatē ꝛ falsitatē. ¶ Ad confirma-
tionē dico ꝙ non omne constituens aliud distinguit̄
realiter ab illo nisi constituat per modū ptis. nō enim
est de ratione forme ꝙ differat ab eo cui9 est forma.
imo ut dicit Ar. 2° posterioꝝ. Aliqua causa est eadē
rei cuius est causa. ꝛ intelligit formā que est q̄ddita
s̄m Linconiensem. de rōne aūt forme est cōstituere
illud cui9 ē forma. sicut humanitas in esse hominis ꝛ
diuinitas in esse dei: paternitas in esse patris. tale aūt
constituere non est ꝓprie causare. sed esse illud q̄ ha-
bens est tale. ¶ Ad 2m negat̄ ꝯña nisi loq̄mur de for-
mali constitutiuo inherenti qď est forma ptis. aliquid
enī subsistens ꝛ simplex cōstitui pōt p formā subsistē-
tem. licꝫ non ut subsistēs sꝫ ut forma ē. Et cū dicit̄ ꝙ
simplex non constituitur aliquo intrinseco sibi. dicit
ꝙ aliqd pōt dici intrinsecū dupliciť. vno mō tāq̄ ps
q̄dditatis. alio mō tāq̄ tota q̄dditas vel tāq̄ aliqd cō-
currens cū aliquo ad integrandū rōnē alterius. licꝫ
nō sit pars s̄m rē sꝫ totū. tunc dico ꝙ simplex non hʒ
aliqd intrinsecū p̄ mō. sꝫ bn̄ 2° modo. ꝛ h̄ ponit p̄hia.
dicit enī p̄hs disputans ꝯtra platonē 7° metaphisice
pticula. ꝙ suba. i. q̄dditas cuiuslibet est i eo cui9 ē
Cetera q̄ dicit arguens nō sunt nisi narrationes uel
admirationes sine ꝓbatione. de constitutiōe aūt pso-
narū forte alias erit sermo ꝓlixior. Nūc restat dice-
re ad rōnē in oppositū questionis. Dicit sctūs doctor
p̄ma pte. q. 36. arti. 2°. ad 3m ꝙ spm̄ scm̄ non ꝓcedere
a filio p̄mū fuit a nestorianis introductū. ut patet in
quodā symbolo nestorianorū damnato in ephesina
synodo. ꝛ hunc errorē secutus fuit theodoric9 nesto-
rius ꝛ plures post ipsum. inter quos etiā fuit Dama-
scen9. Vn̄ in hoc ei9 s̄nie non est standū. licꝫ a quibus-
dā dicat̄ ꝙ Damascen9 sicut non ꝯfitet̄ spm̄ scm̄ esse
a filio. ita etiā non negat ex vi illorū verboꝝ. hec ille
in forma. Et hec de questione.

Circa duodecimam

distinctionē q̄rit̄. Utrū pr̄ ꝛ fili9 sint
vnū p̄ncipiū spūs sci. Et arguit̄ ꝙ
nō. qꝛ cū dr̄ pr̄ ꝛ fili9 sūt vnū p̄ncipiū
spūs sci. nō pōt designari vnitas pso-
nalis. qꝛ sic pr̄ ꝛ fili9 essent vna psona. nec etiā vnitas
ꝓprietatis. qꝛ si ꝓpť vnā ꝓprietatē pr̄ ꝛ fili9 sūt vnū
p̄ncipiū spūs sci. pari rōne ꝓpť duas ꝓprietates videt̄
pr̄ esse duo p̄ncipia filij ꝛ spūs sci qď ē incōueniēs. nō
ḡ pr̄ ꝛ fili9 sunt vnū p̄ncipiū spūs sci. In oppositū ar-
guit̄ sic. nā Aug9 dicit i 6° de tri. ꝙ pr̄ ꝛ fili9 nō sūt duo
p̄ncipia sꝫ vnū p̄ncipiū spūs sci. ¶ In hac q̄stiōe erit
vnic9 articul9 ꝓ q̄ sit p̄ma ꝯ. ꝙ vtiq̄ pater ꝛ fili9 sunt
vnū p̄ncipiū spūs sci. Probat̄ sic ista ꝯ s̄m scm̄ Tho.

p̄ma pte.q.36.arti.4.ͦ Pater inquit ⁊ filius ſūt vnū i
oibꝰ i qbꝰ nō diſtinguit inť eos relatiōis oppoſitio.ſꝫ i
hoc ꝙ eſt eſſe principiū ſpūs ſci non opponunť rela/
tiue.ſequiť ꝙ pater ⁊ filiꝰ ſint vnū principiū ſpūs ſci.
¶ 2.ͦ ſic. Noīa ſubſtātiua recipiunt numerū a formis
ſiḡtis.cum igiť hoc nomē ṕncipiū ſignificet ꝑ modū
ſubſtantiui ꝓprietatē recipit vnitatē uel pluralitatē
ab illa.ſicut igiť pater ⁊ filiꝰ ſunt deus vnus ꝓpť vni/
tatem forme ſiḡte ꝑ hoc nomē deus.ita ſunt vnū ṕn/
cipiū.ſ.ꝓpter vnitatē ꝓprietatis ſiḡte i hoc nomine
ṕncipiū que.ſ.eſt virtus ſpiratiua. Eandē ꝯnē ponit
ꝑ ſen.diſ.29.q.i.arti.4.ͦ vbi ponit iſtas duas ratiōes
⁊ ibi oſtendit quō pater ⁊ filius dicunť vnū principiū
ſpūs ſci.non ſolū ꝓpter vnitatē ꝓportionis uel vnū
modū ſpirandi.ſ.quia quilibet ſe habet ad ſpiritū ſan
ctū ut ſpirans.ſm hoc eñi poſſet dici vnū ſuppoſitū:
quia pater ⁊ filiꝰ ſm vnitatē ꝓportionis ꝯueniunt in
rōne ſuppoſiti.nec etiā dicunť vnū principiū ꝓpter
vnitatē nature.qꝛ tunc ſpūs ſcūs non excluderetur
ab illa vnitate ṕncipij.ſicut non excludiť ab vnitate
nature.ſꝫ dicunť vnū ṕncipiū ſpūs ſci ꝓpter vnita/
tē notionis quā importat hoc nomen principiū.¶ 2ª
ꝯ eſt ꝙ iſta vno mō eſt concedenda ⁊ alio mō nō.ſ.pr̄
⁊ filius ſunt idē ṕncipiū ſpūs ſci.vñ ſanctus doctoꝛ
ibidem ad 3ᵐ dicit.ꝙ nō cōcediť coiter ꝙ ſint idē ṕn/
cipiū ſpūs ſci.quia ratione articulationis includitur
vnitas ſuppoſiti.ſicut ⁊ ſupra magiſter dicit.ꝙ deus
non genuit aliū deum nec ſe deū.qdā tamen dicunt
ꝙ filius ⁊ pater ſunt idē deꝰ.eo ꝙ li idem eſt adiecti/
uū ⁊ non ponit idemptitatē abſolutā.ſꝫ reſpectu eiꝰ
cui adiungiť.⁊ ſm hoc pōt concedi ꝙ ſunt idem ṕn/
cipiū ſpūs ſancti.hec ille.¶ 3ª ꝯ eſt ꝙ licꝫ pať ⁊ filius
ſint duo ſpirantes.non tamē duo ſpiratores. Iſtam
ꝯnē ponit ipſe p̄ma pte.q.36.arti.4.ͦ ad vltimū argu
mētū.⁊ ꝓbat ſic. Spirās inqͭ ē adiectiuū ⁊ ſpiratoꝛ
ſubſtātiuū.⁊ iō non poſſumꝰ dicere ꝙ pať ⁊ filiꝰ ſunt
duo ſpirantes ꝓpter vnam ſpirationē.nam adiecti/
ua noīa hñt numeꝝ a ſuppoſitis.ſubſtantiua ṽo a ſe/
ipſis ſm formā ſiḡtam.qō ṽo dicit Hila.ꝙ ſpūs ſan/
ctꝰ a p̄re ⁊ filio auctoribꝰ ē.exponēdū ē ꝙ poniť ſub/
ſtantiuū ꝓ adiectiuo.hec ille. Sciēdū tñ ꝙ ꝑ ſen.diſ.
xi.q.i.arti.4.ͦ tenuit oppoſitū i hoc ſecutꝰ alioꝝ opi/
nionē quā etiā recitat p̄ma pte ibidē. Diť eñi i ꝑ ſen.
ꝙ pater ⁊ filiꝰ ſunt plures ſpirātes ⁊ plures ſpirato/
res.vñ i p̄ma pte vbi ſupra ſic ait. Quidā inqͭ ipſe di
cunt ꝙ pater ⁊ filius licꝫ ſint vnū ṕncipium ſpūs ſci
ſunt tamē duo ſpiratores ꝓpter diſtinctionē ſuppo/
ſitoꝝ ſicut duo ſpirantes.qꝛ actus referunť ad ſup/
poſita.nec ē eadem rō de hoc nomine creatoꝛ.quia
ſpūs ſanctus ꝓcedit a p̄re ⁊ filio ut ſunt perſone di/
ſtincte.creatura aūt ꝓcedit a tribꝰ ꝑſonis.nō ut ſūt
ꝑſone diſtincte.ſed ut ſunt vnū in eſſentia. Sed me/
lius dicendū videť ꝙ qꝛ ſpirās eſt adiectiuū ⁊ ſpira/
toꝛ ſubſtantiuū.⁊c̄.ut ſupra dixi. Idem in ſnīa ponit
p̄mo ſen.vbi ſupra. Tenendo autem illā opinionem
diceretur ad regulam de noībus ſubſtantiuis.ꝙ qū
nomen ſubſtantiuū ſiḡt formā que eſt actus.i.ope/
ratio tūc nō ſolū recipit numeꝝ a forma illa ſꝫ a ſup/
poſitis.ſed iſta gloſa non videť ſufficere nec eſſiugē
re qn poſſent dici plures creantes.nec differentia g
data eſt inter illa noīa creatoꝛ ⁊ ſpiratoꝛ videť ſuffi
cere.¶ 4ª ꝯ eſt ꝙ ſpūs ſanctus ꝓcedit a patre ⁊ filio
inq̄ntum ſunt vnū ⁊ inq̄ntum ſunt plures. Iſtam ꝯnē
ponit ſanctꝰ Tho.ꝑ ſen.diſ.xi.q.i.arti.2.ͦ Ait eñi ſic.
Oīs actus referť ad duo originaliter.ſ.ad agentem
⁊ ad ṕncipiū actionis.agens autē eſt ipſum ſuppoſi/
tum.ut homo uel ignis.⁊ ṕncipiū actionis eſt forma
i ipſo uel ſubſtātialis uel accñtalis.dico ergo ꝙ li in/
q̄ntū pōt dicere conditionē agentis uel ṕncipij acti/
onis.ſi dicat conditionē agentis uel operantis ſic ꝓ
cedit ſpūs ſcūs a patre ⁊ filio inq̄ntū ſunt plures: in/
q̄ntum ſunt diſtincte ꝑſone.qꝛ ab eis pluribꝰ ⁊ diſtin/
ctis ꝓcedit.ſi aūt dicat conditionē ṕncipij actionis:
ſic dico ꝙ ꝓcedit ab eis inq̄ntū ſunt vnū.cū eñi vna
opatio nō ſit niſi ab vno ṕncipio.opoꝛtet aliquid eſſe
vnū i patre ⁊ filio qō eſt ṕncipiū huius actus qui eſt
ſpirare qui eſt vnus ⁊ ſimplex quo vna ſimplex ꝑſo/
na ſpūs ſancti procedit.hec ille i forma. Eandē ꝯnē
cū ꝓbatione ponit p̄ma pte.q.36.arti.4.ͦ ad p̄mū.di/
cit eñi ſic. Si attēdať virtꝰ ſpiratiua ſpūs ſcūs ꝓcedit
a p̄re ⁊ filio inq̄ntū ſūt vnū in virtute ſpiratiua q̄ qdā
modo ſiḡt nām cū ꝓprietate.nec eſt incōueniēs vnā
proprietatē eſſe in duobꝰ ſuppoſitis quoꝝ eſt vna nā.
Si ṽo ꝯſiderenť ſuppoſita ſpirationis.ſic ſpūs ſcūs
ꝓcedit a patre ⁊ filio ut ſūt plures.ꝓcedit eñi ab eis
ut amoꝛ mutuus duoꝝ.¶ Sed ꝯ primas tres ꝯnes
arguit Aureolus in pñti diſtinctione.dicit eñi ꝙ licꝫ
iſta opinio.veꝝ dicat.ſ.ꝙ noīa ſubſtātiua cuiuſmodi
ſūt ſpiratoꝛ ⁊ ṕncipiū ⁊ hꝰ recipiant numerū uel vni/
tatem a forma ſiḡta.nomina autem adiectiua recipi
ant numerū a ſuppoſitis.tamen iſte modus dicēdi ē
inſufficiens ⁊ nimis ſupficialis.nec eñi reddit cauſā
q̄re ſic ē ꝙ adiectiua numerenť ſm ſuppoſita.ſubſtā/
tiua ṽo ſm formā ſiḡtam.imo magis oppoſitū vide/
retur.tum quia adiectiuū ſiḡt ſolā formā ſine ſuppo
ſito.albū eñi ſiḡt ſolam qualitatē.ſubſtātiuū autem
utpote albedo ſiḡt formam ꝑ modū ſuppoſiti.tū qꝛ
determinatio ponit ſuū ſiḡtum circa ꝓpꝛium deter/
minabile.⁊ per ꝯñs cum dicitur duo ſpirantes ſpi/
ratio ſiḡta deberet plurificari ut videtur.tum qꝛ nō
ſolum nomina adiectiua.imo verba ⁊ participia nu/
meranť ſm ſuppoſita.imo opoꝛtet ꝙ ḡnalis regula
aſſignetur.hec ille.¶ In 2.ͦ loco arguit contra 4ᵃᵐ
ꝯnem.p̄mo ſic. In diuinis non eſt aliqua potētia eli/
citiua actus ſpirandi.ergo nec aliquod formale ṕn/
cipiū ſpirationis.⁊ ꝯñter falſum eſt ꝙ pater ⁊ filiꝰ ſpi
rent inq̄ntum vnū.ſi li inq̄ntū dicat ꝯditionem princi/
pij actionis ꝯña eſt bona.añs dicit ſe ꝓbaſſe quando
ꝓbauit ꝙ reſpectu actus generādi nō eſt aliq̄ potē/
tia elicitiua.¶ 2.ͦ ad idem. Unitas ⁊ pluralitas ſūt ex
conceptum cuiuſlibet entis ſaltem ratione negatio/
nis ꝯnotate.ḡ vnitas uel pluralitas nō dicit forma/
lem rōnē qua pater ⁊ filius producunt.cū illa rō non
poſſit eſſe qd negatiuū.¶ 3.ͦ ſic. Solus pater eſt ſuf/
ficiens ſpiratoꝛ ⁊ ſimiliť ſolꝰ filiꝰ.vñ accidit p̄ri inq̄ntū
ſpirat ꝙ ſibi in ſpirādo filiꝰ ſit vnꝰ uel ab eo diſtinctꝰ

ergo illa vnitas uel pluralitas uel mutuitas nihil facit ad spirationē. ¶ 4º sic. Spiratio fm se totā est in patre ꝛ fm se totā in filio nec aliqd ptinens ad eā capit in filio qḋ non habuit in patre. ergo concordia nō est de rōne huiꝰ principij. ¶ 5º sic. Actus simplicissimꝰ in quocūqꝫ est sufficienter est totaliter ꝛ perfecte. qꝛ si nō totaliter fm aliqd sui iā non est oīo simplex. sꝫ spirare est actus simplicissimꝰ habēs ꝓ formali termino ꝑsonā simplicē spūs sci. ergo cū sit in patre ꝛ in filio ꝛ in quolibet ꝛ totaliter ꝛ ꝑfecte. ¶ 6º. Si spirare non eēt totaliter in patre. nūc filiꝰ nō acciperet spirare a patre: imo aliqd ptinens ad spirare haberet a se. sꝫ Augꝰ dicit. 15. de trinitate ꝛ omel. 99. ꝙ filiꝰ a quo habet ut sit eius. ab illo vtiqꝫ hꝫ ut de ipso ꝓcedat spūs scūs. ꝛ ut de illo spūs ꝓcedat sicut ꝓcedit a patre ab ipso vtiqꝫ habet patre. ergo spirare est totalit̄ in pr̄e nec aliqd accipit ī filio spirare qḋ nō hr̄et ī pr̄e. ¶ 7º sic. Sicut se hꝫ diuinitas ad pr̄em ꝛ filiū. sic suo mō se hꝫ spirare. coīcat̄ eni spirare qꝛ coīcat̄ essentia. ꝛ eodē ordine quo essentia. ꝓpter hoc ꝙ in filio non est repugnantia ad spirare sicut nec ad essentiam. sed constat ꝙ essentia diuinitatis sic est in patre ꝛ filio ꝙ est perfectissime in vtroqꝫ. nec accipit aliqd ptinens ad suam ꝑfectionē in vno magis q̄ȝ in alio. ergo ꝛ spirare erit totaliter ꝛ ꝑfectissime in vtroqꝫ. ¶ 8º sic. Si spiratio aliquā diuersitatē habeat ꝓut existit in filio ꝛ ꝓut existit in patre. hoc erit. quia ut in pr̄e est quedā tendentia a pr̄e in filiū. q̄ vo in filio est ecōtra. sꝫ hoc nullā diuersitatem facit. nō eni est imaginandū ꝙ pater amet ꝛ filiꝰ reamet. ꝛ ꝙ pater vi amoris ipellat̄ ad filiū ꝛ filiꝰ rursum ipulsu ꝓprio ferat̄ ad pr̄em. fm hoc eni eēnt diuersi ipulsus ꝛ diuersi amores. ergo spiratio ut in patrē ꝛ in filio nullā habet diuersitatē. sꝫ pater ꝛ filiꝰ habēt eādē ipulsū amoris ꝛ eādē emissionē spūs. ꝛ ita eandē spirationē. nec sunt ibi diuerse tendētie q̄rū vna icipiat in pr̄e ꝛ reflectat̄ in filiū. ꝛ alia incipiat ī filio ꝛ reflectat̄ ī pr̄em. etiā fm rōnē ꝛ modū itelligēdi. imo ē vna ꝛ vniformis tēdētia. ꝛ ꝯsiter vniformis spiratio. Per ista qnqꝫ argumēta vltima vult ꝓbare Aureolꝰ ꝙ mutuitas uel ꝯcordia non est de rōne spirationis actiue. ¶ Contra 4am ꝯnē arguit Henricus ꝓbando ꝙ voluntas ut ex̄is in solo pr̄e uel in solo filio nō est sufficiens ꝓductiuū spiritꝰ sci. sꝫ ꝓut est in duobꝰ. ita ꝙ voluntas ut concors sic est ꝑncipium ꝙ cōcordia est de rōne ipsiꝰ. ꝯcordia aūt voluntatis esse non pōt nisi sit in duobꝰ ad minꝰ. ꝓpter qḋ pr̄ ꝛ filiꝰ ut concordes in volūtate spirant spm̄ scm̄. Qḋ ergo ꝯcordia sit de rōne formali principij ꝓductiui. arguit sic. primo. Illud qḋ emanat ut nexus ꝛ ut vinculū ac duoꝝ solo videt̄ emanare a duobꝰ ut duo sunt. nā si non a duobus ut duo iam nō erit nexꝰ ꝛ vinculū ex sua ratiōe. vinculū eni ad minꝰ dualitatē requirit. Sed Augꝰ dicit 7º de trinitate caº 5º ꝙ spiritus sanctus est vnitas ꝛ sanctitas amborū. s. patris ꝛ filij quo vterqꝫ cōiungitur ꝛ seruant vnitatē spiritus in vinculo pacis. Et ibidem dicitur ꝙ est coīo substantialis vtriqꝫ ꝛ coeterna. ergo videt̄ ꝙ emanet a duobus inq̄ȝtū duo sunt. ¶ 2º. Spūs sanctꝰ emanat ꝑ modū amoris ꝑfectissimi ꝛ ꝑfectissime charitatis. sed Gregorius dicit in omel. ꝙ minus q̄ȝ inter duos charitas haberi non potest. ergo spiritus sanctus a duobꝰ emanat inq̄ȝtū duo sunt. aliter nō esset perfecta charitas. ¶ 3º. Licꝫ amor complacentie possit esse eiusdem ad se non tn̄ amor incentiuꝰ ꝛ zelatiuus. quia idem nō dicit̄ zelare seipsum. sed spiritus sanctꝰ ꝓcedit ut amor incentiuus. ergo ꝓcedit a duobus. ¶ 4º. Spiritus sanctus est amor patris in filiū obiectiue ꝛ filij in patrē. ut dicit Hiero. super psalm. sed talis amor qui est ab vno ꝛ procedit in aliū. nō potest esse nisi ex duobus ut duo sunt. igitur. ¶ Confirmatur. quia Damas. dicit libro ꝑ. caº 10. ꝙ spiritus sanctus a patre procedit. ꝛ in filio requiescit. quod esse nō posset nisi essent duo distincti. Hoc Ricardus dicit 3º de trinitate caº xiº. ꝙ vbi pluralitas ꝑsonaꝝ deest: charitas oīo esse nō potest. ꝛ frequenter dicit in iº libro. ꝙ amoris mutuitas requirit̄ ad perfectū amorē. sed spiritus sanctus procedit ex perfecto amore. igit̄ ut videtur spiritus sanctꝰ procedit ex amore mutuo. ita ꝙ mutuitas includitur in ratione principij spiratiui. ¶ Cōtra aliā partem eiusdem ꝯnis arguit Scotus probādo ꝙ nullo modo pater ꝛ filius spirent inq̄ȝtum plures nec mutuitas aut concordia sit aliquo modo de rōne principij productiui spūs sci. Arguit igitur primo sic. Pater nāqꝫ in illo priori originis quo precedit filium habet ꝑfectionē simpliciter. sꝫ volūtas pertinet ad ꝑfectionem simpliciter. ergo pater habet voluntatē sufficientem ꝛ fecundā in illo priori quo filiū precedit. tunc aūt non est ꝯcordia uel mutuitas amborū. igit̄ concordia non est de ratione principij spiratiui. ¶ 2º Pat̄ nihil recipit a filio. sꝫ si nō hr̄et sufficiēs ꝑncipiū productiuū uel producendi spm̄ scm̄ nisi cū filio. tūc reciperet aliquid a filio. puta ꝑfectionē potentie spiratiue. igitur istud poni nō potest. imo voluntas ut ī patre erit sufficiens principiū. ¶ 3º. Nullus respectꝰ rōnis est de formali ratione principij ꝓductiui realis. sed concordia voluntatis patris ꝛ filij non est nisi respectus rōnis. alias inter pr̄em ꝛ filiū esset alia realis relatio a filiatione ꝛ paternitate. ergo concordia non potest poni de rōne ꝑncipij productiui spiritꝰ sci. ¶ 4º. Sicut se habet memoria fecunda ad patrē sic ꝛ voluntas fecunda. cum vtraqꝫ eque perfecte debeat poni in eo. sed constat ꝙ in solo pr̄e est fecunda memoria sufficiens ad productionē spiritus sci. ¶ 5º. Nihil sonans in iperfectionem debet poni in patre. sed si poneret̄ in eo voluntas non potens producere ꝛ habere terminū adequatū videt̄ esse imperfecta. ergo voluntas ut in patre est sufficiens ad producēdum spm̄ sanctū. ¶ 6º. Spūs sanctꝰ ꝓcedit mediante actu amandi perfectissimo uel potius ut amor ꝑfectissimus. sꝫ amor mutuꝰ nō est ꝑfectissimꝰ. non enim terminat̄ ad sūmū bonum sub ratione sūmi boni uel ad infinitum sub ratione infiniti. est enim a filio in patrem ut pater est ꝛ a patre in filiū ut filius est. pater autem ꝛ filius ut sic nō sunt infiniti. sed inq̄ȝtū deus. vnde cum amor mutuus terminetur ad personas ut persone sunt. alius autem amor qui mutuus non est

terminaꝛ ad essentiā. ergo spiritus scūs nō ꝓcedit ut
amor mutuus. nec ex concordi voluntate duorum.
¶ 7° sic. Si pr̄ ꝛ filiꝰ ꝓducūt spm̄ sanctū inq̄ntū ↄcor/
diꝛ amātes se. igiꝛ erit aliꝰ spūs scūs pus ꝓducꝰ: qđ
est incōueniēs. ꝓbaꝛ ↄña dupliciꝛ. p̄mo. qꝛ in q̄cunq̄
sig̃ nature uel originis ē p̄ncipiū ꝓductiuū pfectū in
se ꝛ i supposito ↄueniēte actiōi in illo signo pōt esse in
supposito tali rō ꝓducēdi. sꝫ volūtas ifinita ut ē infi/
nita intellecta añ oē velle habēs obiectū infinitū sibi
p̄sens ē sufficiēs p̄ncipiū ꝓductiuū amoris infiniti. ꝛ
paꝛ ꝛ filiꝰ sunt psone ↄueniētes tali ꝓductiōi. igiꝛ vo/
lūtas ut i filio ꝛ patre nō intellecta ut q̄ formaliꝛ vo/
lūt sꝫ ut ē volūtas ifinita habēs eēntiā dinā p̄sentem
sibi p actū intelligētie erit patri ꝛ filio p̄ncipiū produ/
ctiuum spūs sci. ꝛ ita si spūs scūs ꝓducaꝛ p volūtatē
inq̄ntū volēs siue inq̄ntū ea pr̄ ꝛ filiꝰ diligūt se mutuo
actu sequiꝛ ꝙ añ spm̄ sanctum ꝓductum voluntate
volente erit aliꝰ spiritus scūs ꝓductus voluntate ut
est actus p̄mus. ¶ Confirmatur dupliciter. p̄mo sic.
Volūtas ut in nobis est actꝰ p̄mus libera est ad ha/
bendum actum volendi. non aūt ipse actꝰ volendi li/
ber est siue p̄ncipiū libere ꝓducēdi aliqđ. qꝛ actꝰ vo/
lendi est q̄dā nālis q̄litas. ꝛ si ē p̄ncipiū alicuiꝰ videꝛ
eē nāle p̄ncipiū eiꝰ ꝛ nō liberū. sicꝫ si ex tali actu gñaꝛ
habitꝰ gñaꝛ nāliter. ita ꝙ nō est in ptāte talis actꝰ ge/
neratio talis habitꝰ ut videꝛ. ita in ꝓposito magis vi/
deꝛ libere ꝓduci spūs scūs si ꝓducaꝛ volūtate ut est
actus p̄mꝰ q̄ si ꝓduciꝛ volūtate ut ē actu volēs. s. ut
intelligiꝛ sub actu 2°. ¶ Cōfirmaꝛ 2°. qꝛ filiꝰ nō ꝓdu/
ciꝛ ab itellectu paterno ut actu intelligens est ita ꝙ
actualis itellectio sit formalis rō q̄ pr̄ gñat filiū. igi/
tur a simili volūtas ut actu volēs nō erit p̄ncipiū ꝓ/
ducēdi spm̄ scm̄ sꝫ ut ē actus p̄mꝰ. 2° aliꝛ ꝓbaꝛ dicta
ↄña accipiendo eandē maiorem quā pus in q̄cūq̄ sig̃
nature uel originis. tūc addo hāc minorē ꝙ volūtas
hñs obiectū p̄mū sibi p̄sens est rō ꝓducēdi amorem
adeq̄tū illi pfectiꝰ q̄ habēs obiectū 2m sibi p̄sens uel
saltē nō minꝰ pfecte. igiꝛ eēntia dina cū sit p̄mū obie
ctū volūtatis dine nō pr̄ ut paꝛ. nec filiꝰ ut filiꝰ. quia
tūc pr̄ eēt formaliꝛ beatꝰ in plurībꝰ obiectꝭ distinctis.
igiꝛ volūtas hñs eēntiā dinā p̄sentē sibi siue ut ama/
bilē siue nō amabilē in ista ꝓductiōe magis erit p̄nci/
piū ꝓducendi amorē adeq̄tū illi q̄ ut hꝫ patrē ut paꝛ
est. uel filiū ut filius ē ꝓ obiecto. uel saltē non minus
ꝛ ita cū volūtas pus habeat eēntiā ꝓ obiecto q̄ pa/
trē pus spirabiꝛ spūs scūs volūtate ut est essentie ut
p̄mi obiecti. q̄ volūtate ut ē patris uel filij tanq̄ obie
cti. ¶ Cōfirmaꝛ. qꝛ eēntia dina ē formaliꝛ infinita sed
paꝛnitas ut paꝛnitas nō est formaliꝛ infinita. igiꝛ spi/
ritus scūs q est amor infinitus ꝛ in h̄ nō tm̄ volūtatis
infinite sꝫ etiā obiecti infiniti. magis spirabiꝛ volūta/
te ut est eēntie dine q̄ est obiectū infinitū q̄ ut est pa/
tris uel filij ut obiecti. Si dicaꝛ eēntiā nō eē p̄mū ob/
iectū voluntatis s̄m rōnē formalē in p̄mo obiecto qđ
est psona. h̄ est falsū. suppositū est p̄mū obiectū volū/
tatis. tū qꝛ rō formalis amati pus amaꝛ. ꝛ ↄcediꝛ ꝓ/
positū. qꝛ tunc erit rō formalis spirandi eo modo quo
obiectum ↄcurrit ad spirare. Ex istis inquit sequiꝛ ꝙ
pater spirat spiritū sanctū nō inq̄ntū diligit filiū p̄mo
nec filius inq̄ntum diligit patrē p̄mo. sed pater ꝛ fili/
inq̄ntū hꝫ eēntiā dinā p̄sentē ut p̄mū obiectū volūta
tis. similiter nec aliqs eorū spirat inq̄ntū hꝫ eēntiā p̄
sentē ut amatā sꝫ inq̄ntū hꝫ eam p̄sentē ut amabilē.

Ad primum argumentorum Aureoli respō
deꝛ ꝙ iste modus ē sufficiens ꝛ corpalis ꝛ non super/
cialis. non solū eñ ꝓcedit tangendo exteriora. imo
ꝓcedit vsq̄ ad ꝓfundū. Et ad p̄mā ꝓbationē huiꝰ
negati diciꝛ ꝙ sanctꝰ doctor assignat rōnē huius re/
gule in multis locis. que si iste vidisset forte non talia
vana assentiret. vñ p̄ma pte. q. 39. arti. 3° ait. Nomi/
na inquit substantiua significāt p modū substātie. no/
mina ꝟo adiectiua p modū accñtis qđ inheret subie/
cto. suba aūt sicut p se hꝫ esse ita p se hꝫ vnitatem uel
multitudinē. vñ singularitas ꝛ pluralitas in noībus
substantiuis attendiꝛ s̄m formā significatā p nomē.
accidentia aūt sicut habent esse ex subiecto ita in sub
iecto recipiūt vnitatē uel multitudinē. ꝛ iō in adiecti/
uis attēditur singularitas ꝛ pluralitas s̄m supposita.
hec ille. Istud aūt cū multis alijs allegata sunt alias
scilicꝫ. 4a dis. p̄mi. Ex qbus patet ꝙ p̄ma ꝓbatio nul
la est. ꝓcedit eñ ex ignorantia dictorū sci Tho. ¶ 2a
ꝓbatio etiā nō valet. nec p illā videꝛ oppositum tale.
quia licꝫ adiectiuū significaret. non tñ p modū subsi/
stentis sꝫ adiacētis alicui. ꝛ iō rōne p̄dicta non nume/
raꝛ mō sube sed mō accidētis qui dicti sunt. secus est
de substātiuo. vñ p̄ma parte. q. 39. arti. 5°. ad 5m. dicit
sanctꝰ doctor. Hec est inquit dr̄ia inter noīa substā/
tiua ꝛ adiectiua. quia noīa substātiua ferunt suū sup/
positū. adiectiua ꝟo non sed rē significatā ponūt cir/
ca substantiuū. vnde sophiste dicūt ꝙ noīa substanti/
ua supponunt. adiectiua ꝟo non supponūt sed copu
lant. hec ille. ¶ 3a etiam ꝓbatio non valet. licꝫ enim
adiectiuū ponat suā formā circa suppositū. nō sequi/
tur ꝙ plurificato supposito plurificeꝛ forma impor/
tata per adiectiuū. sed solū nomen adiectiuū. vñ licꝫ
sint plures spiratores tamen spiratio est vnica. nec
multiplicaꝛ sed cōmunicaꝛ. quia habet idem esse in
quolibet suppositorū. non eñ dicimus ꝙ forma impor
tata per adiectiuū habeat se per modū accidēns. sꝫ
nomen adiectiuū se habet per modum accidentis ut
patet per p̄dicta. ꝛ ideo illud plurificaꝛ ad plurifica/
tionē suppositorū sꝫ nō oportet de forma sig̃ta. ¶ 4a
etiam ꝓbatio non est ad ꝓpositum. hic eñ non habe/
mus loqui de plurificatiōe verborū sed nominū. ve/
rūtamen de modo quo verba ꝛ participia dicunꝛ in
plurali docet ipse dis. xj. huiꝰ p̄mi. arti. 4°. vbi dicit
ꝙ talia scilicꝫ verba ꝛ participia ꝛ etiā nomina ver/
balia forte cum importēt actus uł actum qui referꝛ
ad suppositū ideo dicunꝛ in plurali ad plurificationē
suppositoꝝ. vñ nō dicimꝰ: pr̄ ꝛ filius est vnus deus sꝫ
sunt vnus deus. qꝛ h̄ verbum est significat essentiā p
modū actus. nec dicimus ꝙ sunt spirans sꝫ spirātes.
sꝫ illud quod ibi dixerat de noīe verbali cuiusmodi ē
spirator correxit in sūmā s̄m quod dictū ē. ꝛ sic pꝫ ꝙ
ille argomentationes p̄mo loco inducte nō procedunt.

¶ Ad argumēta 2° loco inducta rñdet. ad pmū qdē satis patet p pdicta in alia qne quō. s. respectu actus spirādi sit potētia in dīnis uel quō non. ¶ Ad 2m dici/ tur q argumentū solū ꝯcludit q rō vnius que est in/ diuisio nō sit formalis rō patri uł filio q spirēt. sz ali/ ter intelligit nostra q. nō eni loquimur de illa ratiōe sz de substracto illi. Intelligim⁹ eni q spirant inq̄tū vnū non scilicz qꝛ habent illā indiuisionē sz quia hnt notionē que substernit illi indiuisiōi. ꝛ est idē cū illo qd alij dicūt. q nō loquimur de vno formali sed de/ nominatiuo. ¶ Ad 3m ꝯcedit pma ppositio ꝛ negat 2a. non eni accidit patri inq̄tū spirat q sibi filius con/ spiret. imo de rōne spirantis amorē pfectū est q ha/ beat verbū ꝯspirans. nil eni amat nisi pconceptum. vñ spiratio de sui rōne hz q pcedat a duob⁹. ut dice/ tur in alia distinctiōe. In creatis etiā ois diligens uł spirans amorē ꝯcipit verbū rei dilecte a qbus existē/ tibus quodāmō vnū ꝛ quodāmō distinctis spiratur amor. ꝛ psertim de rōne amicitie ē mutuitas amoris ꝛ iō negat ꝯña quā infert. s. q mutuitas nil facit ad ppositū. ¶ Ad 4m ꝯcedit añs ꝛ ꝯña. nō eni dicimus q mutuitas sit ꝯditio pncipij spiratiōis uł aliq plura litas uel ꝯcordia uel solū vnitas notiōis. ve ꝯditio suppositoꝝ spirantiū ē pluralitas ꝛ ꝯcordia ꝛ mutui/ tas in spirādo ita q si nō essent duo nō saluaretur ibi rō spirationis. ¶ Ad 5m ꝯcedit ꝯña q actus spirandi totalit. i. fm quodlibet sui est i patre ꝛ pfecte. quia in ipso est pfecte virtus spiratiua ꝛ pfecte cois spiratio sz tñ pater nō hz formaliter oēm ꝯditionē que respi/ cit supposita spirātia. s. vnitatē uel pluralitatē suppo sitoꝝ. sz pat ꝛ filius habent oia illa. nec tñ sequitur q pater aliqd accipiat a filio. illa eni pluralitas nō ē qd reale in patre sed est pater ꝛ filius fm rem. nec addit fm rōnē nisi indiuisionē vnā ex pte patris ꝛ aliam ex pte filij. indiuisio aūt est negatio. ¶ Ad 6m dicit q in/ vanū laborat. gratis eni ꝯcedimus q actus spirandi totaliter est in qualibet psona. imo est quelibet psona ꝛ virtus spiratiua similiter. sz ꝯditio suppositoꝝ spi/ rantiū non est formaliter in quolibet sigillatim sed in vtrisqз ꝯiunctim. ¶ Ad 7m ꝯcedit eodē mō. verūtñ simile de essentia dīna ꝛ de spiratione uel actu spirā/ di nō valet. qꝛ dīnitas uel essentia dīnitatis nō habet respectū ad suppositum eo mō quo actus uel opatio de quo respectu dictū est in pbatione 4e qnis. falsū enim supponit in argumēto. s. q eodē ordine saltem fm modū nostrū apphendendi coicet eēntia ꝛ spira/ tio. ¶ Ad 8m dicit sicut ad 4m. nec imaginamur sicut ipse fingit q ibi sint duo impulsus uel amores. sed tñ dicimus q ad hoc qd seruetur rō spirationis sunt ibi duo impulsi. ꝛ ad hoc q sit ibi amor amicitie oportet q sint duo amantes se. in creatis eni ad rōnem spūs amoris exigit q a duobus pcedat. non tamē illi duo sunt duo amantes. quia vnū eoꝝ nō subsistit. nec est eiusdē nature cū alio scilicz verbū cum dicente. qd si esset tūc mutuo se diligerēt nō distinctis amorib⁹ uel impulsibus sed eodē amore exñte sub oppositis rela tionibus uel cū oppositis relationibus. qꝛ i vno esset ut accept⁹ ab alio. in reliquo ꝯo ut in eo q alteri dat.

sic in dīnis est supra nostrū intellectum in patre et fi/ lio de amore ꝛ ceteris absolutis. similiter vbicūqз est nexus amicitie ibi sunt duo se mutuo diligētes. et sic patet q nō arguit pprie cōtra qnem sed trāsit iuxta. ¶ Ad primū Henrici dicit q cū assumit illud quod emanat ꝛc. videt emanare a duobus ut duo sunt. si ut duo uel inq̄tū duo pōt replicare dualitatē tanq̄ aliquid intrinsecum formali rōni principij spiratiui. ꝛ sic negat 3a ut dictū est in qne. si aūt replicet duali/ tatē tanq̄ conditionē principij qd seu producentis ꝛ spirantis. sic ꝯcedit 3a ꝛ totū argumentum. sed quo ad illū sensum nō est cōtra qnem. ¶ Ad 2m dr q licz charitas requirat distincta supposita tanq̄ illa q dili gunt se ad inuicē. tñ ipsa fundatur in aliqua vnitate vite uel hō. nunq̄ eni aliqui se diligerent charitatiue nec ab eis pflueret amicitia nisi qꝛ sunt vnū in aliquo quod inuenit in vtroqз illoꝝ. uel est vtrinsqз illoꝝ fm q ponit scūs Tho. pma pte. q. 27. arti. 3°. dicens. Similitudo pprie loquēdo est cā amoris. Sed cōsi/ derandū ē q similitudo int aliq pōt attēdi dupliciť. Uno mō ex hoc q vtrūqз habet idem in actu. sic duo habentes albedinē dicunt similes. Alio modo ex hoc q vnū hz in potentia et in quadā inclinatiōe ad illud qd alius hz in actu. sicut si dicamus q corpus graue existens extra locū suū habz similitudinē cū corpore graui in suo loco existenti. uel etiā fm q potentia hz similitudinē ad ipsū actū. nā i ipsa potētia est quodā/ mō actus. pmus igit modus similitudinis cāt amorē amicitie seu beniuolētie. ex hoc eni q aliqui duo sūt similes quasi habentes vnā formā sunt quodāmodo vnū in illa forma. sicut duo hoīes sunt vnū in specie humanitatis ꝛ duo albi in albedine. ꝛ iō affectus vni/ us tendit in alterū sicut in vnū sibi. et vult ei bonum sicut sibi. Sz secūdus modus similitudinis cāt amo/ rē concupiscentie uel amicitiā vtilis uel delectabilis qꝛ vnicuiqз existēti in potētia inq̄tum hō inest appe/ titus sui actus. ꝛ in eius cōsecutiōe delectat si sit sen/ tiens aut cognoscēs. hec ille. Itē. q. 28. arti. p. Cū in/ quit sit duplex amor. s. cōcupiscentie ꝛ amicitie. vtrqз procedit ex quadam apphensione vnitatis amati ad amantē. cū eni aliquis amat aliquid quasi concipiēs illud. apphendit illud quasi ptinens ad suū bene esse similiter cū aliquis amat aliquē amore amicitie vult ei bonū sicut ꝛ sibi vult bonū. vñ apphendit eū ut al/ terū se inq̄tū. s. vult ei bonū sicut ꝛ sibi ipsi. ꝛ inde est q amicus dicit esse alter ipse. Et Aug⁹ dicit 4° con/ fessionū. Bñ qdē dixit de amico suo dimidiū aie sue Idē ponit ibidē i rñsione ad 3m oñdendo quō vnitas uel vnio est cā amoris ꝛ est amor eēntialit. ꝛ est effe/ ct⁹ amoris. Idem ponit 2a 2e. q. 23. arti. 6°. ad 3m. vbi dicit q idem bonū est obiectum charitatis ꝛ spei. sed charitas importat vnionem ad illud bonum. spes au tem distantiam quandā ab eo. ꝛ inde est q charitas non respicit illud bonum ut arduum sicut spes. quod enim iam vnum est non habet rationem ardui. hec il/ le. Ista est determinatio phi. 8°. et. 9°. ethicoꝝ. mul/ tis capitulis. vñ. 8. ethicorum. ca. xj. oñdit quō non est pprie amicitia ad inaiata: neqз ad bruta: neqз ad

seruos inq̃tū serui ꝓpt̃ defectū vnitatis ⁊ colcatiōis inter hominē ⁊ talia. Dicit eni sic. Amicitia aūt nō est ad inaiata. ſ3 neq3 ad equū uel bonē neq3 ad seruum ſm ꝙ seruus. nihil eni cōe est. seruus eni animatū organū. organū autē inaiatus seruus. ſm ꝙ gdē igitur seruus. nō est amicitia ad ipsū. sed ſm ꝙ hō. videt̃ eni quoddā esse iustū oi hoi ad oēm hoiem potentē colcare lege ⁊ cōpositiōe ⁊ vtiq3 amicitia ſm ꝙ hō. similit̃ ca.º 12º oñdit quō parentū ad filios ⁊ eo3. ⁊ fratrum ad inuicē est fortis amicitia ꝓpter vehementē vnitatē: que ē quedā idēptitas. dicit eni sic. Parētes quidem filios diligunt ut seipsos. qui eni ex seipsis velut alteri ipsi insepati. filij aūt parētes ut ab illis nati. fratres aūt ad inuicē ex eisdē nati. ad illa eni idēptitas ad inuicē idē facit. ꝓpter qđ Auicenna idē sanguinē ⁊ radicē ⁊ talia. sunt aūt idē eēntialiter indiuisim. similit̃ ca.º eodē oñdit quō cōiuges dū prolificant se inuicem diligunt ꝓpter filiū q est cōe bonū vtriusq3. econtra ẜo de sterilib⁹. ↄiunctio iquit filij vident̃ esse. ꝓpter qđ ⁊ steriles dissoluūt̃. filij. n. cōe bonū ambob⁹. ↄtinet aūt cōe. s. amicitiā. Similit̃ libro. 9. ca.º 9. ostendit quō virtuosus est magis amator sui ꝓpter vehementem vnitatē eiusdē ad seipsum. s. quia idē bonū vult ſm vtrāq3 partē sui. Et idem ponit ca.º 7º. Ex quibus oībus patet ꝙ amicitia ꝓfluit ex duobus inq̃tū conueniūt uel sunt vnū in aliquo. ut prius dicebat̃. cum quo tamē stat ꝙ eiusdē ad seipsum nō est ꝓprie amicitia. ut ponit scūs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 25ª. arti. 4º. Amicitia inquit ꝓprie non habet̃ ad seipsū sed aliqd maius amicitia. q2 amicitia vnionē quandā importat. Dicit eni Dionysius ꝙ amor ē virtus vnitiua. vnicuiq3 autē ad seipsum est vnitas que ē potior vnitione. vnde sicut vnitas ē principiū vnionis. ita amor quo qs diligit seipsū est forma ⁊ radix amicitie. in hoc eni amicitiā habemus ad alios ꝙ ad eos nos habemus sic ad nosipsos. Dicit̃ eni. 9. ethicoꝝ. ꝙ amabilia q̃ sunt ad alterū venerūt ex his q̃ sunt ad seipsū. sicut ⁊ de pncipijs non habet̃ scia sed aliqd maius. s. intellectus. hec ille ⁊ loquit̃ de charitate sub coi rōne amicitie nō aūt ut charitas est. q2 talis habet̃ ad seipsum quasi ad rē ptinentē ad deū quē principaliter diligit. hoc idem ponit Ar. 9. ethicoꝝ. ca.º   . vbi sic dicit. Ad seipsū autē vtrū est uel nō est amicitia relinquat̃ in p̄senti. videbit̃ aūt vtiq3 sic eē amicitia ſm qđ est duo uel plura. vbi cōmentator Eustratius dicit. videbit̃ autē vtiq3 ad seipsum eē amicitia non ſm ꝙ vnus est amans seipsum sed ſm ꝙ duo. ⁊ dicit duo. rōnale nostrū quod sumus pncipaliter ⁊ proprie. ⁊ irrōnale. hūana enim species ⁊ pncipaliter homo rōcinatiua est pars aie et nō rōnalis. cum igit̃ hec nō cōtendunt nec differūt ſ3 sequant̃ motionibus intellectus ⁊ volūtatibus. irrationale vnū sunt cōsonātia. subā enim ⁊ natura duo existunt. neq3 ē ad seipsū amicitia ſm ꝙ duo est talis uel ſm plura duob⁹. ē aūt tale qđ dicit potentia si quidem diuidas in duo animā ⁊ ratiocinatiuū ⁊ irrōnale ſm ꝙ duo erit amicitia eiusdē ad seipsū. si aūt non in duo ſ3 in tria rōnē ⁊ irā ⁊ cōcupiscentiā non ſm ꝙ duo ſ3 uel plura duob⁹. hoc est sed uel tria. erit ad seipsū amicitia. si eni erit duo est rōnale ⁊ irrōnale ſ3 tamen amicitia tunc ē ad seipsum cū hec vnū sunt. hec ille. Ex qbus oībus p3 ꝙ charitas ⁊ amicitia nālis pfluit a duobus inq̃tū sunt vnū in aliquo si li inq̃tum replicet pncipiū quo. sed ꝓfluit a duobus ut duo sūt si li inq̃tum replicet principiū qđ siue conditionē suppositi agentis. ¶ Ad 3ᵐ pat3 per idē. q2 solum concludit ꝙ talis amor requirit in pncipio qđ pluralitatem nō aūt in pncipio q̃. ¶ Ad 4ᵐ p idē. nā lic3 talis amor sit ad duos dilectos. s. patrē ⁊ filiū obiectiue nō tñ ad duo obiecta formalia uel ꝓpter duas diligibilitates ſ3 ꝓpter eandē q̃ est dei bonitas imensa. ¶ Ad 5ᵐ dr ut pus ꝙ mutuitas sic requirit̃ ad amicitiā nō q̃si sit pncipalis cā eius ſ3 quodāmō ↄditio ↄcomitās principiū q̃ in pncipio qđ. ¶ Ad pmū Scoti dr̃ pmo ꝙ pr̃ in nullo pori extra intellectū pcedit filiū. imo est vez sine q̃cūq3 vero itellectu ponere talia signa. Dicitur 2º ꝙ ↄcesso ꝙ pr̃ a se habeat pncipiū sufficiēs spirandi ita ꝙ p filium nec ipse habeat illud pncipiū spirādi. nec pfecti⁹ habeat illud ꝓpter filium quē ꝓducit: tñ nunq3 a pr̃e ꝓcederet spūs scūs nisi presupposita alia psona ꝓcedēte a patre. s. verbo a q̃ ⁊ patre spūs scūs ꝓcedit. nō q̃ filius est rō patri suo ꝓducēdi spm sanctū. nec rō spirādi amorē. ſ3 est spūs scūs rō procedēdi a patre. q2 nec psona filij nec ei⁹ ꝓcessio dat patri pncipiū spirādi nec modū habēdi pncipium ſ3 dat spūi scō ꝙ sit nexus ⁊ amicitia ⁊ ↄcordia vtriusq3: qđ nō haberet si a solo patre ꝓcederet. sicut vn⁹ amicus nō dat coamico virtutē diligēdi aut amorē ꝓducendi. ſ3 tñ nisi amic⁹ haberet reamantē amor ꝓcedens ab eo non haberet rōnem amicitie nec cōcordie. verūtamen in ꝓposito nō solum spūs sanctus h3 a filio ꝙ ꝓcedat a patre ut amicitia uel nexus. imo ꝙ pcedat a patre ut dictū est. quia spūs sanctus eadē proprietate est spūs ⁊ donum ⁊ cōmunio ac nex⁹. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ non arguit contra sanctū Tho. sed contra Henricū. quia sanctus Tho. non diceret quin pater habeat sufficiens principium spirandi a se. sed dicit ꝙ ꝓcessio spiritus sancti requirit vnam cōditionem in principio quod ꝓducit que non esset si filius nō esset scilic3 mutuitas. sicut dictū est de amicitia. Illa autē conditio nō est de intrinseca rōne pncipij spiratiui ut quo: sed est conditio ꝓducentis p illud principiū. nec sequit̃ si posito filio pater habet illam cōditionē ⁊ nō aliter ꝙ pater habeat aliqd a filio effectiue. ſ3 solum sequitur ꝙ filius sit illud sine quo pater non haberet hāc conditionē. sicut pater non haberet paternitatē si per impossibile nō esset filius. quia dempta filiatiōe demit̃ paternitas. ⁊ iō pater nō esset pater. nō tamē sequit̃ ꝙ fili⁹ sit aliq̃ mō causa uel pncipiū patris aut alicui⁹ qđ sit in patre formalit̃ ſ3 solū ꝙ fili⁹ ē illud sine q̃ nō haberet pr̃ talē relationē. sic in ꝓposito sine filio pat̃ non haberet amoris mutuitatē cū aliquo sibi dilecto cum q̃ spiraret talē amorē. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ concordia uel mutuitas non est de rōne pncipij quo pat̃ ⁊ filius spirant. ut sepe dictū est: est tñ ↄditio sine qua nō spirarent talem amorē. ⁊ lic3 concordia ꝓut dicit relationē sit in diuinis respectus rōnis. nō tamē

sequit̃ ꝙ respectus rõnis aliquid faciat ad ꝓductio-
nẽ spũs sci. nõ tñ est incõueniẽs ꝙ sit illud sine q̃ nõ rẽ
nõ rõne sui ƺ rõne suoꝝ extremoꝝ uel fundamenti.
sicut si pater in diuinis non eẽt idẽ sibi ꝛ cognitiu⁹ sui
nõ gigneret verbũ. ꝛ tñ relatio quã dicit idẽptitas et
illa quã dicit cognitiu⁹ sunt in diuinis relatiões rõnis.
ut ps. similit̃ pr̃ ꝛ filius nisi essent volitiui ꝛ diligibiles
nõ ꝓducerẽt spiritũ scm̃. ¶ Ad 4ᵐ dr̃ ꝙ argumentũ
ɔcludit ꝙ in pr̃e solo. i. ꝑ se accepto ẽ sufficient̃ pnci-
pium ꝓducendi spiritũ scm̃. ƺ non ꝓbat ꝙ ipso solo
posito ꝛ nullo alio sint posita oĩa sine qbus non ꝓdu-
cit̃ spũs scũs. talis eni mutuitas nullo mõ est cã nec
pncipiũ spũs sci ƺ ẽ ɔditio sine qua nõ ꝓcederet spũs
scũs a patre aut filio. ¶ Ad 5ᵐ negat̃ hᵒᵉ. volũtas eni
ut in patre ẽ sufficient̃ ꝓductiua ꝛ potẽs hr̃e terminũ
sic ꝙ nõ requirit̃ aliud pncipiũ ꝑ qd̃ cõpleat̃ eius ꝓ-
ductiuitas ƺ bñ requirit̃ ꝙ suppositũ ꝓducens per
illã habeat aliã ɔditionẽ nõ tanq̃ ꝑ quã ƺ tanq̃ sine
qua nõ ꝓduceret. illã aũt nõ hƺ nisi posito alio suppo
sito a ꝓducẽte ꝑ eandẽ voluntatem. s. posito verbo.
¶ Ad 6ᵐ negat̃ hᵒᵉ tanq̃ erronea. oĩs eni amor q̃ pat̃
diligit filiũ ẽ ꝑfectissim⁹. nec valƺ ꝓbatio. dico eni ꝙ
amor ille mutuus patris ad filiũ ut filius ẽ terminat̃
ad diuã essentiã ꝛ ad relationẽ uel ꝑsonã ƺ ad eẽntiã
ut ad rõnẽ diligibilitatis. ad relationẽ aũt ut ad dile-
ctũ in q̃ talis rõ sũmi boni ꝛ infiniti diligibilis ꝑ idẽpti
tatẽ realẽ reperit̃. nullus eni amor terminari põt ad
relationẽ nisi inq̃tũ iducit rõnẽ boni. In diuis aũt nõ
ẽ nisi vnica bonitas. iõ nec nisi vnica rõ diligibilitatis
ac per hᵒ nõ est ibi nisi vnica dilectio. sola enim rõ for-
malis obiecti q̃ dat actui spẽm variat rõnẽ formalẽ
actus. sicut visiõe eiusdẽ speciei vident̃ oĩa alba licƺ
vnũ sit nix aliud lana. ¶ Ad 7ᵐ negat̃ pncipalis ɔña
ꝛ ad pmã ꝓbationẽ dico ꝙ licƺ ꝓbet ɔ̃ Henricũ po-
nentẽ ꝙ in deo ẽ duplex intellectio. vna q̃si cõfusa
q̃ est rõ ꝓducendi cognitionẽ distinctã ꝛ expssã quã
dicit verbũ. ꝛ ɔformit̃ ponit duplicẽ amorẽ. quorum
vnus est rõ ꝓducendi aliũ q dicit̃ zelus ꝛ spũs. tñ ni-
hil ꝓbat ɔ̃ scm̃ Tho. nõ eni scũs Tho. ponit ꝙ actua
lis intellectio sit rõ ꝓducendi verbũ q̃si pncipiũ ei⁹ eli
citiuũ. ƺ poti⁹ intẽdit ꝙ actualis intellectio est ꝓdu-
ctio verbi. ꝛ similit̃ nõ vult ꝙ actualis dilectio sit rõ
uel pncipiũ elicitiuũ spũs ƺ potius dicit ꝙ est ei⁹ eli-
citio. sicut enim verbũ est terminus actualis intelle-
ctionis. ita spũs scũs ẽ termin⁹ actualis dilectionis.
nõ ḡ habet̃ in diuis duplex pncipiũ spiratiuũ. s. eẽ ut
actus pmus ꝛ eẽntia sub actu 2ᵒ. s. volibile. ꝛ ita nec
duplex spũs scũs. q̃propter sicut ɔña ita ꝓbatio ɔñe
nulla fuit. ¶ Ad ɔfirmationẽ dico ꝙ nos nõ dicimus
ꝙ actus volũtatis sit ꝓductiuus spũs uel amoris spi
rati nãliter aut libere. ƺ poti⁹ ꝙ ẽ ei⁹ ꝓductio. ꝓdu-
ctiuũ eni talis spũs ẽ volũtas cũ obiecto sibi ꝑnte
ꝑ intellectũ. verũtñ argumentũ radicẽ innuit erro-
neã. s. ꝙ spũs scũs ꝓducat̃ libere sic ꝙ i potestate ꝓ-
ducẽtis sit ꝓducere ꝛ nõ ꝓducere. iõ argumentũ ex
pte libertat ib⁹ hmodi nihil valet. ¶ Ad 2ᵃᵐ ɔfirma
tionẽ pƺ ꝑ pdicta qꝛ nõ ꝓcedit nisi ɔ̃ Henricũ. ¶ Ad
2ᵃᵐ pncipalẽ ꝓbationẽ ɔñe dr̃ ꝙ oĩs pozitas ꝛ poste-
riozitas realis uel ex nã rei añ actũ intellectus inter
essentiã ꝛ relationes negãda est in diuis: uel ꝙ vnũ
pus amet̃ aut intelligat̃ q̃ƺ aliud tali pozitate. ƺ si ibi-
dem sit aliq̃ priozitas illa est ẽm nostrũ modũ conci-
piendi talia. quã nõ requirit nã rei ut in se est. dico 2ᵒ
ꝙ ɔcessa ibidẽ pozitate q̃ ɔcedi põt. adhuc nõ habet̃
ꝙ ibi sint duo amores spirati aut duo spũs ꝓcedẽtes
qꝛ cũ relatio cũ ꝑscindit ab eẽntia diua nullã habeat
ꝓpriã entitatẽ aut bonitatẽ ɔsequẽt̃ nec diligiᵇⁱˡⁱˢ vñ
nõ se hƺ ad eẽntiã ut ad diligibile sed ut diligibile ad
diligibilitatẽ suã. dato ḡ ꝑ ipossibile ꝙ pri⁹ diligeret̃
eẽntia q̃ƺ relatio uel ꝑsona. nõ tñ alio actu diligi pos-
set. nec alius spũs ꝓcederet dilectiõe qua diligit̃ eẽn
tia ꝛ dilectiõe q̃ diligit̃ ꝑsona uel relatio. qꝛ act⁹ ma-
net idẽ manẽte eadem formali rõne obiecti. manẽte
aũt actu eodẽ manet idẽ termin⁹ ꝑ actũ productus.
Dico 3ᵒ ꝙ dato per ipossibile ꝙ pat̃ ꝛ fili⁹ diligerẽt es-
sentiã suã nõ diligẽdo seipsos aut relatiões illo amo-
re nũq̃ ꝓcederet spũs habẽs rõnẽ charitatis uel ami
citie. ut dictũ ẽ. qꝛ ibi nulla erit reamatio. vñ illa ypo
thesis ifert ɔ̃dictoria. s. ꝙ ꝓcederet idẽ spũs ẽm rẽ. ꝛ
alius ẽm rem. ¶ Ad ɔfirmationẽ dico ꝙ sic pncipiũ
spiratiuũ includit bonitatẽ pncipalit̃. ꝛ secũdario re-
lationẽ cõem patri ꝛ filio. ita obiectũ ili⁹ actus dile-
ctiõis q̃ spũs scũs ꝓducit̃ hƺ pncipalit̃ ꝑ obiecto es-
sentiã ƺ secũdario supposita. vñ ex hoc ꝙ ẽ dilectio
essentie terminat̃ ad spm̃ amoris. ex hᵒ aũt ꝙ est dile-
ctio mutua ꝑsonaꝝ hƺ ꝙ sit spũs amoris q ẽ charitas
ꝛ amicitia ꝛ nex⁹. vñ tertia ꝑsona ẽm modũ nr̃m intel
ligendi pus est spũs amoris q̃ƺ sit spũs amoris amici-
tie uel q̃ƺ sit nex⁹. ¶ Ad argumentũ in pede q̃ōnis fa-
ctũ rñdet scũs doctor pma pte. q. 36. arti. 4. ad 2ᵐ di-
cens ꝙ cũ dr̃: pat̃ ꝛ fili⁹ sunt vnũ pncipiũ spũs sci. de-
signat̃ vna ꝓprietas q̃ est forma signata ꝑ nomẽ. nec tñ
seq̃t̃ ꝙ ꝓpt̃ plures ꝓprietates pr̃ possit dici plura pn
cipia qꝛ iplicaret̃ pluralitas suppositoꝝ. hec ille. Et si
dicat̃ ꝙ tũc regula illa de noĩbus substãtiuis q̃ dicit
ꝙ talia plurificant̃ ad plurificationẽ forme signate. vi-
deret̃ eẽ falsa. dico ꝙ nõ ẽ falsa. imo est vera bñ itel-
lecta. ƺ oƺ ꝙ intelligatur de reali pluralitate forme
ita ꝙ forma realit̃ plurificet̃ in duas res. ƺ sic nõ est
in ꝓposito. nã lƺ pncipiũ significet ꝓprietatẽ ꝛ pat̃ ha
beat duas ꝓprietates. nõ tñ ille sũt due res in pr̃e ƺ
vna res. sũt tñ due relatiões reales. ꝛ iõ nõ oƺ ꝙ pat̃
sit duo pncipia. Et si dicat̃ ꝙ saltẽ dƺ dici duo princi-
pia ẽm rõnẽ cũ forma iportata ꝑ li pncipiũ plurificet̃
ẽm rõnẽ. negat̃ ɔña. nã pat̃ nõ pncipiat i esse rõnis ƺ
ut ẽ i actu realis existẽtie. si tñ deberet ɔcedi ꝙ illud
pncipiũ est duo ẽm rõnẽ nõ tñ duo pncipia ẽm rõnẽ.
forte sic dicerent multi. ꝛ hoc sit pro isto argumento.
Utrũ aũt ista ɔña valeat: pat̃ ꝛ filius sunt vnũ prin-
cipiũ spũs sancti. ergo pater ꝛ filius sunt vnũ princi-
piũ quod est pater. uel sunt vnũ principiũ quod non
est pater. quere sanctũ Tho. in prima parte ibidem.
Itẽ ꝓ quo supponit subiectũ hui⁹: vnũ pncipiũ spũs
sci est pat̃ ꝛ fili⁹. uel pdicatũ hui⁹: pr̃ ꝛ fili⁹ sũt vnũ pn
cipiũ spũs sci. vide ibidẽ. dicit eni ꝙ nõ ꝓ vna notiõe
nec ꝓ vna eẽntia nec ꝓ vna ꝑsona ƺ ꝓ duab⁹ ꝑsonis

simul. et hz ɔfusam suppositionē et non determinatam. Sz si dicat̄ qd est illud ɔfundēs p̄dicatū 2ᵒ. Dico q̄ li et. sicut in hac ꝓpositiōe: hic et rome vendit̄ piper. sed de subiecto hui⁹. s. vnum principiū sp̄us sci est paṫ et filius. dubiū videt̄ a q̄ ɔfundat̄ nisi p terminū sequētem. et q̄ talia sunt subiecta qualia ꝑmittunt p̄dicata uel si ista logica nō placet q̄re aliā. q2 ego tēp⁹ nō habeo speculandi ad alia ꝓperans. ¶ Cōtra solutionē argumenti facti in pede q̄ōnis arguit̄ sic Gregorius. P̄mo q2 de virtute sermonis p̄ncipiū in p̄dicato non pōt stare ɔfuse. cū nullū signū v̄le uel sinca^{ma} precedat ɔfundens ipsū. et iō si ꝓpositio illa est vera. q2 p̄dicatū stat ɔfuse cū h̄ non sit de virtute sermonis. sequit̄ q̄ ipsa non sit ꝓpria nec de virtute sermōis cōcedenda. ¶ 2ᵒ. Quia si principiū stat ɔfuse et nō determinate cū ɔstet q̄ nō stet ɔfuse distributiue. sequit̄ q̄ supponit ɔfuse tm̄. et p ɔsequens sub ipso ɔtingit descendere ad singularia p ꝓpositionē de disiuncto p̄dicato nulla mutatione facta ex p̄te subiecti. seq̄t̄ ḡ: p̄r et filius sunt p̄ncipiū sp̄us sci. ḡ paṫ et filius sūt hoc p̄ncipiū uel h̄ p̄ncipiū. demonstrādo p̄mo vnā p̄sonā deinde aliā. ꝓ quibus dicit̄ principiū supponere ɔfuse. sz istud ɔ̄ns ē falsum: cū eius oppositū sit verū. scz pater et filius nō sunt h̄ principiū nec sunt h̄ p̄ncipiū. sicut verū est q̄ p̄r et filius non sunt hec p̄sona patris nec sunt hec p̄sona filij. ¶ 3ᵒ. Si principiū supponit ꝓ duab⁹ personis simul. ḡ h̄ erit magis uel nō minus ꝓpria et ɔcedenda: pater et filius sunt principia. sicut d̄r q̄ pater et filius sunt p̄sone. ¶ Confirmat̄. q2 t̄minus in plurali numero magis ꝓp̄ie supponit ꝓ pluribus singularib⁹ ɔiunctim q̄̄ in numero singulari. Itē ſm h̄ principiū non supponeret ɔfuse tm̄ ut dicis sed determinate. sicut in ista: sortes et plato sunt hoīes. p̄dicatū supponit determinate nō obstante q̄ supponat ꝓ pluribus simul. s. ꝓ sorte et platone. et vtrūq̄ ꝓbat̄ q2 sub p̄dicato ɔtingit descendere p disiunctiuam q̄ vtriq̄ vera erit: et sua ɔ̄dictoria falsa. ¶ Ad primum istorū dicit̄ q̄ in ista ꝓpositiōe: paṫ et filius sunt vnum p̄ncipiū sp̄us sci. pater stat ɔfuse et ɔfundit̄ ut dictū ē in solutione illi⁹ argumenti facti in pede q̄ōnis per h̄ sinca^{ma} et. ¶ Ad replicā q̄ fit de ista: vnū p̄ncipiū spiritus sci est p̄r et fili⁹. dicit̄ simili̇t ſm scm̄ Tho. q̄ stat cōfuse. et iō dico finalit̄ q̄ tales termini cōes de sua n̄ali significatiōe stant ɔfuse et nō determinate ꝓ h̄ ul' illo supposito. vn̄ scūs Tho. 3ᵒ. sen. dis. i. q. 2. arti. 4ᵒ. dic q̄ si pater et filius et sp̄us sanct⁹ eandē numero n̄am assumerent dicerent̄ vnus hō. sicut ꝓpter vnā n̄am dinam dicunt̄ vnus de⁹. et sicut dicitur tota trinitas vnus solus verus deus. ita pōt dici: iste solus hō est paṫ filius et sp̄us sanctus. et iste terminus hō supponeret rē nature hūane sine distinctiōe triū p̄sonaꝝ. sicut iste t̄minus deus in p̄dictis locutiōib⁹ supponit rē nature diuine indistincte. et hec ē suppositio sua n̄alis. et quasi termini cōis respectu triū p̄sonarū. suppositio aūt qua supponit ꝓ patre uel filio est sibi accidentalis et quasi termini discreti. hec ille. Ita i ꝓposito dico q̄ in ista: vnū principiū sp̄us sancti est pater et filius. li vnū principiū supponit confuse et indistincte rem nature humane. et ista est sua n̄alis suppositio. nec oportet querere confusiuū eius. sz potius p quid trahat̄ ad standū determinate ꝓ hoc uel illo eius supposito distincto. hoc eni fit per signū v̄le uel particulare uel aliquid hz. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ q̄ sub p̄dicato hui⁹ ꝓpositionis: pater et filius sunt vnū p̄ncipiū sp̄us sancti. nō ɔtingit descēdere p disiunctiuā. sic: ḡ pater et fili⁹ sūt h̄ principiū. uel paṫ et filius sunt h̄ principiū. īmo ē fallacia ibi figure dictiōis. ut osn̄dit sanctus Tho. p̄ma p̄te. q. 36. arti. 4. ad 4ᵐ. vbi sic dicit. Hoc qd̄ dico: p̄r et filius sunt vnū qd̄ est pater: aut vnū p̄ncipiū quod est pater. nō ɔ̄dictorie opposita. vn̄ nō est necesse alterū illoꝝ dare. cum eni dicimus: pater et filius sunt vnū principiū sp̄us sancti. hoc qd̄ dico principiū non habet suppositionē determinatam sed cōfusam pro duabus p̄sonis simul. vn̄ in ꝓcessu est fallacia figure dictionis a ɔfusa suppositione ad determinatā. h̄ ille. Ibidē etiā ad 5ᵐ dicit sic. hec ē vera: vnū principium sp̄us sancti est pater et filius. q2 hoc quod dico p̄ncipium nō supponit ꝓ vna p̄sona tm̄ sz indistincte ꝓ duabus. hec ille. Sic patet igit̄ q̄ non sequit̄: paṫ et filius sunt vnū principiū sp̄us sancti. ḡ sunt hoc p̄ncipium: uel sunt h̄ p̄ncipiū. 2ᵒ dico q̄ bn̄ sequit̄: pater et filius sunt vnū principiū sp̄us sancti. ḡ sunt h̄ principiū uel hoc p̄ncipiū demonstrādo per primū hoc vnā personā et per 2ᵐ hoc aliā. nec ɔ̄ns illud est falsū sed verū. et est ꝓpositio de disiuncto extremo. et cū ꝓbat̄ falsitas ɔ̄ntis. quia nec pater et filius sunt hec persona demonstrādo patrē. nec pater et filius sunt hec persona demonstrādo filiū. igit̄ nec illud ɔ̄ns est verum. dico q̄ ɔ̄ña non valet. nam ex tali an̄cedente qd̄ est ꝓpositio copulatiua bn̄ probat̄ q̄ ɔ̄ns est falsum si esset disiunctiua non aūt si sit de disiuncto extremo. vnde ista ɔ̄ña non valet: nec parisius et rome venditur iste piper. nec parisius et rome vendit̄ ille piper. ḡ falsum est q̄ parisius et rome vendit̄ iste uel ille. vnde sortes et plato sunt sortes uel plato. non tamē conceditur q̄ sortes et plato sūt sortes. nec q̄ sortes et plato sūt plato. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ ɔ̄ña. quia licz hoc qd̄ dico p̄ncipiū supponat ꝓ duabus p̄sonis non tn̄ ꝓ duobus principijs. quia nomen substantiuū non predicat̄ in plurali nisi plurificet̄ forma siḡta per ipsū licz supponat pro multis. sicut pz de hoc noīe de⁹ licz supponat ꝓ multis. tn̄ non dicit̄ nec ɔcedit̄ q̄ plura supposita sint plures dij. ꝓbatio aūt de hoc noīe p̄sona nihil valet. q2 forma quā significat plurificat̄ in diuinis. s. p̄sonalitas et relatio subsistēs. ¶ Ad ɔfirmationē d̄r eodē modo q̄ ille maxime non tenēt vbi nomen siḡt formā q̄ nō plurificat̄ licz sit in multis suppositis. sicut ē in diuinis de h̄ noīe deus et multis alijs absolutis. et de h̄ nomine p̄ncipiū in ꝓposito. vn̄ scūs Tho. vbi s̄ ad 2ᵐ. Cū inquit d̄r: paṫ et fili⁹ sunt vnū p̄ncipiū sp̄us sci. designat̄ vna ꝓprietas q̄ est forma siḡta p nomē. ¶ Ad vltimū dicit̄ q̄ in illa ꝓpositiōe: paṫ et filius sunt p̄ncipia spiritus sci. p̄dicatū nō supponeret determinate ꝓ pluribus suppositis habētibus vnicā formam siḡtam p nomen sed ꝓ pluribus suppositis habentib⁹ multas formas siḡtas p nomen illud. esset eni sens⁹ q̄ illa no

tio que dicitur spiratio actiua plurificaret in patre ⁊
filio qđ est absurdū. qꝛ tūc nullo modo essent vnꝰ spi/
ratoꝛ nec vnū principiū spūs sancti. Et h̄ sufficiāt.

Circa tertiādecimā

distinctionē queritur: Utrū gña/
tio ⁊ ꝓcessio spūs scī sint ꝓcessio/
nes alterius rationis. Et arguitur
ꝙ nō. Proprietates ꝯstitutiue filij
⁊ spūs sancti non sūt alteriꝰ rōnis. ergo nec eorū ꝓcessi/
ones. tenet ꝯña. quia iste ⁊ ille idem realiter sunt. añs
patet. quia tūc filiꝰ ⁊ spūs scūs eēnt diuersarū rōnū
⁊ sic alteriꝰ speciei. In oppositū arguit̄ sic. Iste pro/
ductiones t̄minant̄ ad idem formalit̄. ergo non sūt alte/
rius rationis. tenet ꝯña. qꝛ ꝓductiones sunt alterius
rōnis ꝓpter terminos alterius rōnis. ⁊ dicūtur eius/
dem rationis ꝓpter terminos eiusdem rōnis. sed añs
patet. quia terminꝰ natiuitatis filij ⁊ ꝓcessionis spūs
sancti ē de eēntia diuina. In ista questione erūt duo
articuli. In p̄mo videbitur quō ⁊ penes quid distin/
guantur natiuitas filij ⁊ processio. In 2º penes quid
⁊ quomodo distinguant̄ generatio ⁊ spiratio actiue
sūpte. ¶ Quātū ad p̄mū sit p̄ma ꝯ ꝙ ille ꝓcessiones
passiue sumpte non distinguūtur seipsis formaliter.
Istam ꝯnem ꝓbat sic scūs doctoꝛ de potētia dei. q.
10. arti. 2º. Unūquodqꝫ distinguit̄ ab alio s̄m speciem
per illud a quo speciem h̄z. ⁊ s̄m numerum ꝑ illud a q̄
indiuiduat̄. Dr̄ia aūt inter ꝓcessiones diuinas oꝫ ꝙ
sit non solū sicut ea q̄ differūt numero tm̄. sed sicut ea
que differūt specie. cū vna sit generatio. alia vō non.
Relinquit̄ ergo ꝙ ꝓcessiones diuine distinguūt̄ ꝑ illud
a quo speciē h̄nt. nulla aūt ꝓcessio nec operatio nec
motus h̄z speciē a se. sed sortit̄ speciē a termino uel a
p̄ncipio. vn̄ nihil ē dictu ꝙ ꝓcessiōes aliq̄ distinguā/
tur seipsis. sed oꝫ ꝙ distinguant̄ penes terminos uel
p̄ncipia. hec ille. Itē p̄mo sen. dis. 13. q. 1. arti. 2º. arguit
sic ꝓ ista ꝯne. Gñatio inquit ⁊ ꝓcessio nullā habent
oppositionē ad inuicē. oīs aūt formalis distinctio ē s̄m
aliquā oppositionem. ⁊ p̄terea ꝓcessio ⁊ gñatio signt̄
ꝑ modū operationū. h̄ aūt non ꝯuenit ut per opatio/
nes uł motꝰ distiguāt̄ opantia uł opata. sꝫ magis ecō/
trario. qꝛ actiōes differūt specie s̄m formas agentiū
ut calefacere ⁊ īfrigidare ⁊ motꝰ s̄m terminos. h̄ ille.
Item p̄ma 2e. q. 18. arti. 2º. dicit. Sicut aūt res nālis
habet speciē ex sua forma: ita actio h̄z speciē ex obie/
cto sic ⁊ motus ex termino. Idem dicit ad 3m ibidem
Itē arti. 5º. et arti. 6. et. 7. et. 9. et. 10. i quo sic ait. Spe/
cies rerū nālium ꝯstituunt̄ ex nālibus formis. ⁊ spe/
cies actuū ex obiectis. Idem ponit de malo. q. 2a. ꝑ
totum. Item prima. 2e. q. p̄ma. arti. 3º. sic ait. Unum/
quodqꝫ sortit̄ spēm s̄m actum ⁊ non s̄m potētiā. vn̄
ea que sūt cōposita ex materia ⁊ forma ꝯstituuntur
in suis speciebꝰ ꝑ ꝓprias formas. ⁊ h̄ etiam ē ꝯside/
randū in ꝓprijs motibus. cū enim motus quodāmō
distinguant̄ s̄m actionē ⁊ passionē. vtrūqꝫ eorum ab
actu speciem sortit̄. actio quidē ab actu qui ē p̄ncipiū
agēdi. passio vero ab actu qui ē terminus motꝰ. vn/
de calefactio actio nihil aliud ē q̄ꝫ motio q̄dā a caloꝛe
ꝓcedens. calefactio autē passio nihil aliud est q̄ꝫ mo/
tus ad calorē. diffinitio aūt mãifestat rōnem speciei
hec ille. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ ꝓcessiones ille non distinguunt̄
realiter penes p̄ncipia. s. s̄m h̄ ꝙ vna est ꝓcessio per
modū nature ⁊ intellectus. alia vō per modū volun/
tatis. nā eni ⁊ intellectus ⁊ volūtas videnť sign̄re q̄dā
operationū p̄ncipia. Istā ꝯnem ꝓbat sanctꝰ doctoꝛ
de potētia dei vbi s̄. ait enim sic. Istud inquit nō suf/
ficit ad diuinā ꝓcessionū distinctionem nisi aliud ad/
datur. cum eni oporteat in ꝓcedente inueniri simili/
tudinē eius qđ est ꝓcessionis p̄ncipiū sicut i rebꝰ cre/
atis similitudinē forme gñantis necesse ē eē in gene/
rato: oportet ꝙ si ꝓcessiones in diuinis distinguūtur
ꝑ hoc ꝙ p̄ncipiū vnius ē natura uel intellectꝰ. alteriꝰ
vero volūtas. ꝙ in ꝓcedente s̄m suam ꝓcessionem
inueniat̄ tm̄ qđ nature est uel intellectꝰ. in altero vō
id qđ est volūtatis tm̄. qđ patet esse falsū. nam ꝑ vnā
ꝓcessionē que est filij a patre cōicat pater filio q̄cq̄d
habet ⁊ naturā ⁊ potētiā ⁊ intellectū ⁊ volūtatem ⁊
quicq̄d absolute dicit̄: ut sicut vbū dicitur sapientia
genita ita posset dici nā uel volūtas. uel sapiētia ge/
nita. i. ꝑ gñationē accepta uel magis h̄ꝰ ꝑ gñationem
accipiens. vn̄ patet ꝙ cū oīa attributa eēntialia con/
currāt i vnā ꝓcessionē filij ꝙ nō pōt ꝓcessionū dr̄ia
īueniri s̄m diuersas rōnes attributoꝝ: ita ꝙ ꝑ vnam
ꝓcessionē attēdatur cōicatio vniꝰ attributi: ⁊ ꝑ aliā
alteriꝰ cōicatio. hec ille. Eandē ꝓbat p̄ sen. dis. 13. q.
p̄ma. arti. 2º. sic. Uolūtas ⁊ nā in diuinis solū rōne di/
stinguūtur. vnde talis distīctio nō pōt eē ratio realis
distinctionis. qꝛ p̄ncipiū nō est debiliꝰ p̄ncipiato. ⁊ p̄/
terea s̄m hoc ꝓcessio intellectus s̄m quā dicitur ver/
bum eēt alia a ꝓcessione nature s̄m quā dicit̄ filius.
¶ 3ª ꝯ est ꝙ h̄ꝰ ꝓcessiones distinguūtur s̄m ordinati/
onem originis. Istam ꝯnē ꝓbat sanctꝰ doctoꝛ de po/
tētia dei vbi s̄. sic. Processiōis t̄minꝰ ē habere. cū ad
hoc ꝓcedat ꝑsona diuina ut habeat qđ accipit ꝓce/
dendo. ꝓcessiones aūt penes terminos distinguunt̄
ergo necesse ē ut sicut habens distinguit̄ in diuinis ita di/
stinguat̄ ⁊ ꝓcessus. habēs aūt non distinguit̄ in diui/
nis ab habente ꝑ hoc ꝙ hic habeat hec attributa. ille
vero alia. sꝫ ꝑ h̄ ꝙ eadē vnꝰ h̄z ab alio. nā oīa q̄ h̄z pa/
ter h̄z filiꝰ. sed in h̄ distinguit̄ filiꝰ a p̄re ꝙ h̄z ea a p̄re.
sic igit̄ vnꝰ ꝓcedēs ab alio ꝓcedēte distinguit̄ nō qꝛ
vnꝰ ꝓcedēdo hec accipiat ⁊ aliꝰ alia. sed qꝛ vnꝰ illoꝝ
ab alio accipit. q̄cq̄d igit̄ inuenit̄ in ꝓcessiōe dina qđ
statim in vna ꝓcessione pōt intelligi nulla alia intel/
lecta vniꝰ tm̄ ꝓcessio ē. ibi vero statim alia ꝓcessio in/
ueniri pōt vbi eadē que ꝑ p̄mā ꝓcessionem sūt acce/
pta iterū deriuant̄ in aliā. et sic solū ordo ꝓcessionū
q̄ attendit̄ s̄m originē ꝓcessiones multiplicat in di/
uinis. vn̄ ꝯuenient̄ dixerūt q̄ posuerūt vnā ꝓcessio/
nē eē ꝑ modū nature ⁊ itellectus. aliā ꝑ modū volū/
tatis q̄ꝫtum ad illud ꝙ ꝓcessio q̄ est s̄m naturā uel in/
tellectū nō p̄exigit aliā ꝓcessionē. ꝓcessio aūt q̄ est ꝑ
modū volūtatis aliā ꝓcessionē p̄exigit. nā amoꝛ ali/
cuiꝰ rei nō pōt a volūtate ꝓcedē nisi p̄intelligat̄ ꝓces/
sisse ab itellectu illiꝰ rei qđ ē verū ꝯceptū. bonū enim
intellectū ē obiectū volūtatis. hec ille. Eandē ꝯnem

ponit p̄ sen. vbi s̄. ait eni sic. In diuinis nō pōt eē aliq̄ realis distictio τ pluralitas nisi sm relationē originis τ iō sm hoꝝ nos inuestigare pluralitatē ꝓcessionū τ ꝓcedētiū. dico igit̃ sm h̄ ꝙ est in diuinis aliq̄ ꝓcessio sm quā vna psona ꝓcedit ab vna: τ h̄ ē ꝓcessio gñationis sm quā fili⁹ ē. τ iō dicit̃ eē p modū nature uł intellect⁹. ꝓcedit eni ut fili⁹ τ ut v̄bū. q2 i vtroq3 modo istarū ꝓcessionū. s. nature τ intellect⁹ ē ꝓcessio vni⁹ ab vno. Itē in diuinis ē aliq̄ ꝓcessio q̄ ē simul a duobus. s. ab eo q ꝓcedit: τ ab eo a q̄ ꝓcedit. τ hec distinguit̃ a prima sm originē. q2 illa 2ª ꝓcessio ē a ꝓcedēte sm ꝓcessionē p̄dictā q̄ est p modū nature. τ inde ē ꝙ illa ꝓcessio dicit̃ eē p modū volūtatis. q2 p ꝯsensū a duob⁹ volētib⁹ pōt vn⁹ amor ꝓcedē. τ sm istos diuersos modos originis ꝓducūtur plures psone relatione originis distincte. s. fili⁹ q ē a p̄re: τ sp̄us sanct⁹ q est ab vtroq3. vñ ꝯcedit̃ ꝙ nisi sp̄us sanct⁹ eēt a filio non eēt assignare realē distinctionē inter filiū τ spiritū scm̄. hec ille i forma. Eandē ꝯnē ponit p̄ma pte. q. 27. arti. 4.º ad p̄mū vbi ait. Quicqd ē in diuinis ē vnū cū diua nā. vñ ex pte hui⁹ vnitatis nō pōt accipi ꝓpa rō hui⁹ ꝓcessiōis uł illi⁹ sm quā vna distiguit̃ ab alia: sed oꝫ ꝙ p̄ma rō hui⁹ ꝓcessionis uel illi⁹ accipiat̃ sm ordinē vni⁹ ꝓcessionis ad aliā. Hͻ aūt ordo attēdit̃ sm rōnem volūtatis τ intellect⁹. vñ sm hoꝝ ꝓpriam rōnē sortit̃ in diuinis vtraq3 ꝓcessio nomē quod importat̃ ad ꝓpriā rōnem rei significādā. hec ille. Item arti. 3.º ad 3ᵐ dicit. Licꝫ i deo nō sit aliud volūtas τ intellect⁹. tñ de rōne intellect⁹ τ volūtatis ē ꝙ ꝓcessiones q̄ sūt sm actionē vtriusq3 se habeāt sm quendā ordinē. non eni est ꝓcessio amoris nisi in ordine ad ꝓcessionē v̄bi. nihil eni pōt volūtate amari nisi sit in intellectu precōceptū. sicut igit̃ attendit̃ qdā ordo v̄bi ad illud a q̄ ꝓcedit: licꝫ in diuinis sit eadē subā intellectus τ ꝯceptio intellect⁹: ita licꝫ i deo sit volūtas τ intellect⁹. tñ q2 de rōne amoris ē ꝙ nō ꝓcedit nisi a cōceptione intellect⁹. iō hꝫ ordinis distinctionē ꝓcessio amoris a ꝓcessione v̄bi in diuis. hec ille. ❡ Sed ꝯtra p̄mā ꝯnē arguit̃ sm Aureolum multiplicit̃. Et p̄mo in gñali ꝙ actiones τ passiōes seipsis formalit̃ distinguantur. Primo sic. pħs dicit i p̄dicamētis ꝙ diuersoꝝ generū τ nō subalt̃natim positorum diuerse sūt species τ dr̄ie. Et p̄ posterioꝝ ait. ꝙ p̄dicamētoꝝ coordinationes sūt impmixte. Et. 2.º metaphisice dicit ꝙ dr̄ie diuidētes gen⁹ debēt esse eēntiales τ p se ptinētes ad rōnē generis sic bipeditas p se ptinet ad pedalitatē. nō autē p accn̄s sicut alatū p accn̄s respicit pedes hñs. sed si actio τ passio non habeāt p se gña τ species τ dr̄ias. nullū istoꝝ saluat̃. nec eni diuersorū generū erūt diuerse species τ dr̄ie. nec p̄dicamentales coordinatiōes erūt impmixte. nec differētie erūt p se ptinētes ad rōnē gñis si p̄dicamēta hͻ nō habeāt seipsis formalit̃ dr̄ias distinctas qb⁹ sint alteri⁹ rōnis s3 ois alteritas fit ex terminis. g̃ impossibile ē illud poni. ❡ 2.º sic ad idē. Cui cōpetit qd̄ maius ē. pōt cōpetere illud qd̄ min⁹ est. sed alteritas rōnis quā habēt cōceptus gñalissimi ē maxima diuersitas. cōcept⁹ enim gñalissimi sūt p̄mo itellecta τ p̄mo diuersa τ p̄me maneries rerū oio alteri⁹ nature nullā hñtes cōem nām ut dicit cōmētator ex p̄sse. 3.º metaphisice cōmēto. 10. et. 8.º cōmento. 16.º g̃ cū actio τ passio seipsis formalit̃ hēant ꝙ sint qdā cōcept⁹ gñalissimi alteri⁹ rōnis τ p̄ diuersi. multo fortius seipsis habebūt formalit̃ specificas dr̄ias ꝯstitutiuas τ diuisiuas q̄ minorē alteritatē iportāt. ❡ 3.º sic. pħs dicit. 10. metaphisice. ꝙ dr̄ia mālis nō diuersificat speciē: iō masculinū τ femininū nō variāt speciē hois. sed p̄dicamētū actionis hꝫ in se diuersas species. alias nō essent p se p̄dicamēta si species nō haberēt. g̃ specifica distinctio q̄ reperit̃ in ipsis non ē mālis τ solū. τ ꝯñter non ē p terminos q̄ius nō sit nisi in ipsis. ❡ 4.º sic. In nulla nā inuenit̃ qd̄ ē mālē distinctū τ ꝓpriū illi nature qn repiat̃ illud qd̄ est formale ut dicit cōmētator. 2.º de aia cōmēto. 60. sed cōcept⁹ gñalissim⁹ ē q̄si mālis τ potētialis. ꝯcept⁹ vero dr̄iarū formales sūt τ q exhibent̃ de potētia ꝯceptus gñalissimi. g̃ si in p̄dito actiōis repit̃ p se τ ꝓpe ꝯcept⁹ gñalissim⁹ qui ē mālis. multo forti⁹ reperient̃ ꝯcept⁹ dr̄iarū specificarum q sūt actuales τ formales. ❡ 5. Nam inductiue pꝫ ꝙ licꝫ actiones aut passiones habeant distinctos terminos uel distincta p̄ncipia. nihilomin⁹ seipsis formalit̃ distinguūtur. sicut forme alterius rōnis reperiri habēt in materijs alteri⁹ rōnis. hoc aūt apparet. nā intellect⁹ app̄hendēs τ p̄cise sumēs rationē calefactionis τ albefactionis statim app̄hendit ꝙ seipsis formalit̃ differūt τ sūt alteri⁹ rōnis. ❡ 2.º loco arguit ꝓpe ꝯ illā p̄mā ꝯnē ꝙ gñatio τ spiratio passiue sumpte seipsis differūt formalit̃. Et p̄mo sic. Q̄ñcūq3 aliq̄ seipsis sunt alteri⁹ rōnis etiā vbi habēt diminutū eē τ q̄si itellectuale. multo forti⁹ seipsis distinguūt̃ vbi hñt verū eē τ reale. res qdē sic se videtur hr̄e ad distinguit̃ sic se habēt ad eē. sed sp̄us τ v̄bū dictio et spiratio in nobis seipsis formalit̃ distinguūt̃ p suas ꝓpas rōnes. in qbus tñ nō habēt nisi eē diminutū τ intentionale ac qd ficticiū. mens qdē coram se posita in eē conspicuo τ formato seipsa differt ab eadem mente ex̄ se in eē dato τ elargito posita per vim amoris τ votū. τ patet ꝙ iste positiones sūt alterius rōnis poni corā se: τ poni ex̄ se. vñ q̄libet experit̃ ista eē alteri⁹ rōnis: τ p ꝯsequēs spirari qd̄ nihil est aliud q̄3 in eē lato poni ē alterius rōnis a generari. q2 nihil aliud ē q̄3 poni in eē cōspicuo: τ obiectiue. a fortiori g̃ cū in diuinis non sint ista ficticie τ intētionalit̃ sicut in nobis: imo realit̃ τ vere. non debet mens ambigē qn suis formalib⁹ rōnibus distinguant̃. ❡ 2.º sic. Nulla res distinguit̃ formalit̃ p aliqd extrinsecū ab ea cum ois res p suā ꝓpriā realitatē ab oi alia re distinguat̃ sed ꝓductiua p̄ncipia τ termini ꝓductionis sunt extrinseca actioni τ passioni. g̃ per ista nō distinguit̃ vltimate τ simplicit̃ aliq̄ actio uł passio. τ ꝯñter nec generatio τ spiratio. imo si gñatio τ spiratio realiter distinguūtur earum vltimata τ formalis distinctio erit ex intimis earūdē τ nō penes terminos uł principia. ❡ 3.º sic Nullū prius distiguit̃ per posteri⁹. nec causa distinguit̃ per effectū. sed dato ꝙ i diuinis eēnt formales termini. adhuc ꝓcessiones eēnt priores illis. g̃ nō distinguerentur penes illos nisi forte innotescant

rere arguitiue. ¶ Cont̃ eādē ꝯnē arguit Scot⁹ Bonauentura ꝛ Varro ꝓbando ꝙ generatio ꝛ spiratio seipsis formalit̃ distinguant̃. ꝑmo sic. Prima distinctiua sunt simplicissima ꝛ se totis formaliter diuersa ut patet. 10. metaphisice. sed gñatio ꝛ spiratio passiue sumpte sūt ꝯstitutiue ꝑsonarum filij ꝛ spūs sancti: ꝛ per ꝯns distinctiue. ergo seipsis ꝑmo formaliter distinguūtur. ¶ Cōfirmat̃. quia hꝫ ꝓductiones sunt idem realiter qꝺ relationes ꝯstitutiue. ¶ 2º. Ens ꝛ vnū cōuertūtur: ꝛ per ꝯsequens vnaqueqꝫ res hꝫ ꝙ sit vna res distincta seipsa formaliter. sed hꝫ ꝓductiões sūt vere realit̃ in deo. ergo seipsis formaliter distinguūtur. ¶ 3º. Unūquodqꝫ per suam formalē rōnem hꝫ ꝙ distinguat̃ ab oī eo qꝺ nō est de sua formali rōne. forma enim ē distinctiua ideo separat ꝛ distinguit. sed generatio in diuinis seipsa formaliter est gñatio ꝛ spiratio ergo ex rōnibus formalib⁹ earū impossibile ē gñationem eē spirationē etiā quocūqꝫ alio per impossibile circūscripto. ¶ 4º. Quod ē causa distinctionis ꝑsonarum videt̃ seipso hr̃e distinctionē. sed Aug⁹. 5º de trinitate ca. 17º assignat rōnē q̃re spūs scūs ꝛ fili⁹ distinguūtur ex ꝓcessionib⁹ eorūdē. dicēs ꝙ fili⁹ ꝓcedit nascēdo. spūs sanctus ꝟo a pr̃e ꝓcedit nō quō nat⁹ ſꝫ quō datus. Ex similit̃. 15. de trinitate dicit ꝙ ex cognitiōe ꝛ dilectione i nobis insinuat̃ hic q̄dā intelligibilis natiuitatis ꝛ ꝓcessionis distantia. quia nō hoc ē cognitione cōspicere qꝺ appetere uel ꝑfrui volūtate. Et ex his ibidem infert in nobis eē parentē ꝛ ꝓlem ꝛ tertiā volūtatem q̄ similia sūt illi sūme trinitati q̄ est in deo. igit̃ ꝓcessiones iste sūt rōnes distinctiue ꝑsonarum ꝛ ꝑ ꝯns distinguūtur seipsis. ¶ 5º arguit Scotus. qꝛ illud dictū ph̃i. 5º physicoꝝ non ē ad ꝓpositū. non enim mot⁹ distinguūtur penes terminos nisi qꝛ forme fluentes sunt eiusdē rōnis cū termino. ꝛ idē dicit̃ de via quia fluxus est eiusdē rōnis cū terminis formalibus.

¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnē arguit Henric⁹ ꝓbādo ꝙ gñatio ꝛ spiratio distinguātur penes formalia ꝓncipia. Primo sic: Spiratio ꝛ gñatio distinguūtur inq̄tū vna ꝓductio habet modū liberū. reliqua ꝟo modū nālem. spūs sanct⁹ eni ꝓcedit mō libero ꝛ ſm rōnem libertatis. fili⁹ aūt nāliter. sed hanc drĩam nō hn̄t nisi qꝛ spiratio est a voluntate. gñatio ꝟo ab intellectu seu memoria. ergo hꝫ ꝓductiões distinguūtur penes ista. ¶ 2º. Gñatio terminat̃ ad ꝟbū. spiratio ꝟo ad spm̄ scm̄. sed non plus fili⁹ haberet rōnem ꝟbi q̄ꝫ spūs nisi q̄tenus ꝓcedit mediante intellectu. spūs ꝟo non: sed mediāte volūtate. igit̃. ¶ 3º. Generatio ꝛ spiratio distinguūtur ex h̃ ꝙ generatio ex sua formali rōne ē ꝓductio assimilatiua. spiratio ꝟo videt̃ eē ꝓductio iclinatiua sed hꝫ assimilatio ꝛ inclinatio nō pōt eis cōpetere nisi q̄ten⁹ gñatio ē a memoria q̄ ē ꝓncipiū assimilatiuū spiratio ꝟo a volūtate q̄ est ꝓncipiū inclinatiuum. ergo gñatio ꝛ spiratio distinguūtur penes ꝓncipia que sunt intellect⁹ ꝛ volūtas. ¶ 4º. Generatio terminatur ad cognitionē subsistentē que verbū est. spiratio ꝟo ad amorē subsistentē q̄ spūs est. sed cōstat ꝙ hoc non esset nisi gñatio eēt ab intellectu: spiratio ꝟo a volūtate. emanat nāqꝫ amor a voluntate: cognitio ꝟo ab intellectu. ergo istarū ꝓductionum distinctio ortum hꝫ ab intellectu ꝛ volūtate tanq̄ꝫ a ꝓncipijs ꝓductiuis.

¶ Contra 3ᵃᵐ ꝯnem arguit Aureolus sic ꝓbando ꝙ gñatio ꝛ spiratio non distinguūtur simpliciter ꝛ vltimate ex h̃ ꝙ generatio ē a principio improducto: spiratio ꝟo a ꝓncipio improducto simul ꝛ a ꝓncipio producto ꝑ actum dicēdi. Et ꝑ arguit sic: Aut ex ista diuersitate se tenente ex ꝑte ꝓncipij derelinquit̃ in productionib⁹ formalis diuersitas rōnis. aut nulla talis diuersitas derelinquit̃ in ꝓductionib⁹ ipsis. sed non pōt dari [illegible] ꝙ nulla talis derelinq̄tur. quia ſm h̃ non sūt ꝓductiones formaliter alteri⁹ rōnis in se. hoc aūt est ꝯ veritatē ꝛ dicta sanctoꝝ. tūc eni fili⁹ nō habebit rōnem verbi magis q̄ꝫ spūs sanct⁹ nec ēcontra. Restat ergo ut det̃ ꝑmū scꝫ ꝙ vltra illā diuersitatē que est ex parte ꝓncipij relinquat̃ in ipsis ꝓductionibus intrinseca alietas ꝛ formalis: ꝛ ꝑ ꝯns suis formalibus rōnib⁹ distinguentur. ¶ 2º sic. Qñ aliquid participat ꝓprietatem extrinsecā alicui⁹ ꝛ non ei⁹ rōnem intrinsecam ꝛ formalē. nō dicit̃ eē illud ꝓncipalit̃ ꝛ per ꝓus. vn̄ participās figurā hoīs ut situalis pictura nō dicitur simplicit̃ eē homo: sed magis ſm qd ꝛ diminute. ꝓ eo ꝙ caret rōnalitate q̄ est formalis ratio hoīs. sed in verbo ꝛ spū sancto se habēt tanq̄ꝫ extrinseca: ꝙ ꝟbū sit ab vno. ꝛ spūs scūs a duobus. tanq̄ꝫ aūt intrinseca sunt ꝙ verbū cōstituatur in eē relucēti. ꝛ spūs sanct⁹ in eē ꝓcedenti. eē nanqꝫ ab vno uel duob⁹ pōt repiri i alijs q̄ꝫ in verbo uel spū ꝛ in alio q̄ꝫ i nā intellectuali. eē aūt verbū uel spiritū cōpetit soli nature intellectuali. ergo si verbū ꝛ spūs in diuinis solū participent eē ab vno ꝛ eē a duob⁹ non ꝑticipabūt nisi ꝓprietatem extrinsecā verbi ꝛ spiritus nō intrinsecā aut formalē ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō erit in eis rō verbi: ꝛ ꝓncipaliter spūs cuius oppositū dicit Damascen⁹ li. ꝑ. et Aug⁹. 15. de trinitate q̄ dicūt verbū nostrū eē diminutū ꝛ verbū dei ꝓncipaliter dici. ¶ 3º sic. Illa q̄ hn̄t eē gñatio ꝛ spiratio ſm suas cōpletas rōnes ab eo pn̄t eē in ordine ad suā cōpletā distictionē. ꝯstat eni ꝙ distictio gñatiōis a spiratione ꝓsequit̃ ꝛ ꝯsequit̃ earū rōnes formales cōpletas. sed gñatio ꝛ spiratio sūt ſm suas cōpletas rōnes sufficient̃ ꝛ ꝑfecte a solo pr̃e. eque enim ꝑfecte solus pat̃ spirat sicut simul pr̃ ꝛ fili⁹. ꝛ similiter ꝑfecte gñat. ergo gñatio ꝛ spiratio ꝑfecte distinguūtur i ordine ad solū pr̃em: ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō hꝫ gñatio ꝙ a spiratiōe distinguatur ꝓpt̃ h̃ ꝙ spiratio ē a filio cū spiratio etiā distinguat̃ a gñatione etiā ſm ꝙ ē a pr̃e. ¶ 4º sic. Qꝛ gñatio distinguit̃ a spiratione: h̃ ē ſm Aug⁹ᵐ. 5º de trinitate. ca. 17º qꝛ ē a pr̃e dissimilit̃. ē nāqꝫ gñatio ꝑ modū natiuitatis. ꝛ spiratio ꝑ modū donatiōis. Et similit̃ Damascen⁹ idē testat̃ li. ꝑ. ca. 10. dicēs ꝙ filius ex pr̃e ē gñalit̃. spūs scūs aūt ꝛ ipse ē ex pr̃e: sed nō gñaliter sed ꝓcessionalit̃. Anselmus q̄ꝫ dicit de ꝓcessiōe spūs sci. ca. 3º ꝙ spūs scūs q̄ existit de pr̃e ꝓcedendo nō est ille q̄ est de pr̃e nascēdo. Ex quib⁹ colligit̃ ꝙ in h̃ gñatio ꝛ spiratio distinguunt̃ in ordine ad pr̃em. qꝛ sūt a pr̃e dissimilit̃. ſꝫ nō sunt a pr̃e dissimilit̃ ex hoc ꝙ vnū est a pr̃e solo. reliquū ꝟo a pr̃e ꝛ filio. illā nanqꝫ habitudinē nō hn̄t in ordine ad solū pr̃em. ergo gñatio ꝛ

spiratio nõ distinguit̃. q2 spiratio sit a genito. Nec va-
let si dicat̃ ꝙ in ordine ad p̃rem distinguũtur ex h̃ ꝙ
sũt ab eo sub q̃dã ordine. ẽ eni v̾bi gñatio p̃mo. ⁊ de-
inde spiratio saltem s̄m nr̃m modũ intelligẽdi. sigdẽ
h̃ nõ valet. tum q2 tu ponis ꝙ gñatio ⁊ spiratio distin-
guũtur ex h̃ solo ꝙ gñatio ẽ a patre solo. spiratio v̾o
a p̃re ⁊ filio. tum q2 ille ordo nõ est i re: sed tm̃ s̄m mo-
dũ intelligendi. distinctio v̾o gñationis ⁊ spirationis
in ordine ad p̃rem ẽ s̄m rem nõ s̄m nr̃m modũ intelli-
gendi. loquimur eni hic de gñatione ⁊ spiratiõe pas-
siua. tum q2 a sole ordine q̃dã ꝓcedit radi⁹ ⁊ calor: nec
tamen gñatio radij dicit̃ dictio v̾bi: nec ꝓductio ca-
loris ꝓcessio spũs aut spiratio. Restat ĝ ut gñatio ⁊
spiratio ꝓut sunt in p̃re dissimilitudinẽ quãdã habe-
ant ⁊ difformitatẽ q̃ intrinsece distinguat̃. ℭ 5. sic. Si
de rõne spiratiõis ẽ ꝙ sit a gñante ⁊ a genito ꝑ se et es-
sentialit̃: aut de rõne ei⁹ ẽ ꝙ sit ab vtroq3 copulatum
sed h̃ nõ põt dici. q2 tũc non ꝑfecte eẽt a q̃libet diuisĩ
⁊ s̄m hoc in ordine ad quamlibet perfecte distingueret̃
imo etiã filio circũscripto inq̃tũ est a p̃re. ℭ 6. Illud
nõ causat distinctionẽ spiratiõis qd̃ accidit ipsi spira-
tioni uel spiratori: ⁊ ẽ ex̃ ei⁹ rõnẽ. sed ex̃ rõnẽ filij inq̃-
tũ spirat ẽ eẽ genitũ. vñ gñari accidit sibi. spirator eni
inq̃tũ spirator nõ est genit⁹. alioqn p̃r nõ eẽt spirator
Et iterũ sic fili⁹ nõ eo q̃ genit⁹ ẽ creator: sic nec eo q̃ ge-
nitus ẽ spirator. gñare insup ⁊ gñari accidũt p̃ncipio
spiratiuo. vñ nec p̃r spirat inq̃tũ gñans. nec fili⁹ inq̃-
tũ genit⁹. ĝ eẽ a genito nõ distinguit spirationẽ a gña-
tione. ℭ 7. sic. Si rõ spũs ⁊ voluntarie ꝓcessiõis ꝑ eo
saluari dicit̃ in diuinis q2 ista reperiunt̃ in ꝓcessione
voluntaria repta i creaturis eẽ videlic3 a duob⁹ q2 a
v̾bo ⁊ a voluntate. o3 ɔsimilẽ modũ ꝓcedẽdi a duob⁹
etiã hic repiri. sed h̃ nõ reperit̃. amor eni ul̃ ẽ a volũ-
tate elicitiue ⁊ a v̾bo tm̃ t̃minatiue ⁊ tanq̃ a cã sine
q̃ nõ. s̄m ꝙ aliq volũt. uel a v̾bo q̃tũ ad specificatio-
nẽ actus. ⁊ a voluntate q̃tũ ad exercitiũ eiusdẽ act⁹
ut dicũt alij. nullũ aũt istoꝝ saluat̃ in diuinis. ĝ ꝓces-
sio ꝑ modũ voluntatis nõ ẽ in diuinis ꝓpt̃ ɔsimilẽ mo-
dũ eẽndi a duob⁹. ℭ 8. sic. Si spiratio includit in sua
rõne ut sit ꝑ se ab aliq̃ genito. aut illud genitũ h3 tm̃
rõnẽ ꝓducti in gñali: aut rõnẽ talis ꝓducti in specia-
li videl3 ꝑ gñationẽ. sed nõ põt poni ꝙ p̃mũ sufficiat.
q2 s̄m h̃ caloris ꝓductio erit spiratio cũ sit a radio ꝓ-
ducto ⁊ gñato a sole. Si v̾o det̃ 2m h̃r ꝓpositũ. sic eni
in diuinis ẽ vere gñare s̄m ꝓpriã rõnẽ. nõ q2 sit ab vno
solo. sic erit ibi spiratio s̄m ꝓpriã ⁊ formalẽ rõnem. nõ
tm̃mõ q2 sit ꝓductio a duob⁹. ℭ 9. sic. Dualitas q̃ po-
nit distinctionẽ in aliq̃ ꝓductione debet ꝑtinere ꝑ se
ad rõnẽ p̃ncipij illi⁹ ꝓductiõis. s3 nõ ẽ sic respectu spi-
rationis. q2 p̃r ⁊ fili⁹ nõ spirãt inq̃tũ duo p̃ncipia. nec
sicut duo spiratores: nec ꝑ duas virtutes. sed q̃si oio
vnũ. ĝ h9 dualitas nihil facit. eque eni spiratio est ab
vno p̃ncipio sic gña⁹. ℭ 10. sic. Scd̃m scm̃ Tho. ꝓces-
sio amoris in diuinis nõ d3 dici gñatio. q2 res intelle-
cta in intellectu fit s̄m suã similitudinem q̃ similitudo
põt dici v̾bũ cui⁹ similitudinis ꝓductio põt appellari
gñatio cũ oẽ gñans generet sibi simile. ꝓcessio aũt q̃
attendit̃ s̄m rõnem voluntatis nõ ɔsiderat̃ s̄m rõnem
similitudinis. sed magis s̄m rõnẽ ipellẽtis ⁊ mouẽtis
in aliqd. q2 voluntas ex h̃ fit in actu. q2 h3 inclinationẽ
in rẽ volitã. hec sunt v̾ba ei⁹ in q̃stione q̃ querit. vtrũ
ꝓcessio amoris in diuinis sit gñatio. ⁊ ẽ s̃nia solutiõis
eius in h̃ ꝙ ꝓductio v̾bi ẽ gñatio cuiusdã similitudinis:
ꝓcessio v̾o ẽ ꝑ modũ cuiusdã inclinationis ⁊ motiõis
ac ipulsionis. sed isti modi saluari p̃nt in ordine ad pa-
trẽ solũ. nec rõ similitudinis ɔsistit in esse ab vno solo
nec rõ inclinationis ⁊ motionis i eẽ a duob⁹. nõ ĝ po-
nes illa gñatio ⁊ spiratio distinguunt̃. ℭ 11. sic. Illud
nõ inducit in ꝓductiõib⁹ diuersitatẽ rõnis qd̃ põt in-
different̃ cõpetere ꝓductiõib⁹ eiusdẽ ⁊ alteri⁹ rõnis
sed eẽ ab vno ⁊ eẽ a duob⁹ põt indifferent̃ cõpetere
ꝓductionib⁹ eiusdẽ rõnis ⁊ alteri⁹. vñ tractus nauis
põt eẽ ab vno solo sicut ab igne. ⁊ a duob⁹ sicut a fer-
ro ⁊ lapide. ex q̃rũ collisione generatur flãma i aere.
ĝ istud nõ põt esse ratio ꝙ gñatio ⁊ ꝓductio sint ꝓdu-
ctiones alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rõnis. hec sũt argumẽta eius
in forma. ℭ Cõtra eandẽ ɔ̃nẽ 3m arguit Scot⁹ p̃mo
sic. Si iste ꝓductiones distinguũtur ꝑ h̃ ꝙ vna est ab
vno. ⁊ alia a duob⁹ de ꝑ se. s̄m istã viã possent poni in-
finite ꝑsone i diuinis. posset eni poni q̃rta ꝑsona a tri-
bus. ⁊ qnta a q̃ttuor. nec eẽt alia rõ trinitatis in diuinis
ꝑsonis. sed tm̃ eẽt distinctio ꝑ vnitatẽ suppositi a gen-
tis uel pluralitatẽ ⁊ nõ eẽt distinctio ꝑ rõnes ꝓducẽ-
di. ℭ 2. quia si idẽ sit p̃ncipiũ formale ꝓducẽdi aliqd
ꝓpt̃ eẽ in h̃ supposito ul̃ in illo nõ est p̃ncipiũ ꝓducti-
onis alteri⁹ rõnis. q2 albedo in lapide uel in equo est
p̃ncipiũ imutationis visus eiusdẽ rõnis. ita etiã si al-
bedo eadẽ eẽt in duob⁹ ⁊ vno eẽt p̃ncipiũ mutatiõis
vni⁹ rõnis. Iste aũt ꝓductiones ita distinguũtur. q2
nõ sũt eiusdẽ rõnis. igit̃ o3 isti⁹ distinctionis assignare
aliã rõnem q̃ vnitatẽ ul̃ dualitatẽ suppositorũ agẽ-
tium. ℭ 3. quia ois distinctio reducit̃ ad aliq̃ p̃mo di-
uersa q̃ eẽnt distincta: si ꝑ impossibile eẽnt ab omnib⁹
alijs separa. igit̃ ista distinctio ẽ ꝑ aliq̃ talia q̃ eẽnt di-
stincta oib⁹ talib⁹ p̃termissis ꝑ ipossibile q̃ etiã seipsis
sũt p̃mo diuersa: sed talia nõ sũt vnitas ul̃ pluralitas
suppositoꝝ agẽtiũ si nõ sit alia distictio i p̃ncipijs agẽ-
di. igit̃ ⁊c. circũscripto oi alio ab vnitate uel plurali-
tate suppositoꝝ nõ videt̃ ꝙ pluralitas sit p̃ma rõ di-
stinguẽdi ꝓductiones. ℭ Ad p̃mũ argumẽtoꝝ Aure-
oli p̃ loco factoꝝ ɔ̃ p̃mã ɔ̃nẽ: r̃ndet̃ negãdo minorem
Ista eni positio nullũ p̃dictoꝝ destruit. ⁊ cũ ꝓbatur
q2 si actiones ⁊ passiones nõ habẽt ꝑ se gña ⁊ species
⁊ drĩas. sed ab alijs puta p̃ncipijs aut terminis tunc
non erit verũ ꝙ diuersoꝝ generũ ⁊c. negat̃ ɔ̃ña. lic3
enim calefactio habeat speciẽ a calore ⁊ differentiã
ꝓportionalit̃ sicut res nãlis a sua forma. tñ h̃ tñ stat
ꝙ alterius speciei ẽ calor ⁊ alteri⁹ calefactio ⁊ alteri⁹
differentie ⁊ alteri⁹ generis. Illud eni quod ẽ in gñe
qualitatis potest dare speciem illi quod est de gene-
re actionis. non tamen est eiusdẽ generis cũ illo. Eo-
dem modo negatur illud quod 2. infertur s3 ꝙ se-
quitur ex ɔ̃ne ꝙ coordinationes p̃dicamẽtorum nõ
essent impmixte. hoc enim nõ sequit̃. q2 non ponim⁹
ꝙ eadẽ sit differentia rerũ diuersarũ coordinationũ
sed ꝙ vna dat differẽtiam alteri non ꝙ sit drĩa alte-

rius uel dat ei speciem nō ꝙ sit species ei⁹. sicut forma lapidis dat ei speciē. non tñ est eius species. sȝ potius nā resultās ex forma lapidū ⁊ ex eius mā q̄ dicit̄ lapideitas. nec ē ꝓprie de genere substantie reductiue. Eodē mō dico ꝙ differētie actionū ptinēt ad genus actionis ꝑ se ⁊ eēntialit̄. licȝ sumant̄ a reb⁹ q̄ sūt alteri⁹ generis. vñ iste arguit ac si nos ponerem⁹ ꝙ dria actionū eēt de vno predicamēto. ⁊ actio in alio p̄dicamento ⁊ ita de specie ⁊ genere qd̄ nō ponim⁹ ut patet ꝑ predicta. Sciendū tñ ꝙ nō oȝ driam ꝑ se ɔtineri sub illo gn̄e sub q̄ ē species quā ɔstituit illa dria: ut docet Auicenna. 5⁰ metaphisice. ca⁰ 6⁰. vbi vult ꝙ dria hoīs ɔtinet̄ sub aīali nō ꝙ sit de q̄dditate aīalis nec ecōtra. sȝ qꝛ comitat̄ aīal. Dictū ē etiā. 8. dis. in. q. vtrum deus sit in genere. quomō accn̄tium drie sumūtur a reb⁹ alterius generis. s. ex subiecto accn̄tiū uel ex causis: aut effectib⁹ eoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ negatur bʳ. Sicut eni calefactio habet speciē a re alteri⁹ generis sūpta in speciali. s. a caloꝛe. ita ab eadē re sūpta i speciali sub rōne cōi scȝ qualitatis hȝ genus subalternū scȝ alteratiōnē uel hȝ. ⁊ ab eadē sumpta sub rōne generalissima uel analoga hȝ gen⁹ subalternū. sicut eni calefactio ē talis speciei specialissime. qꝛ ꝓcedit a tali p̄ncipio qd̄ ē caloꝛ. ita ē talis generis scȝ actiōis. qꝛ est effluxus a tali actu in aliud ita ꝙ ab eadē re sumitur in ea gen⁹ ⁊ species: put illud p̄ncipiū calefactionis cōsiderat̄ in speciali uel gn̄ali. ¶ Ad 3ᵐ cōceditur qd̄ infert̄ scȝ ꝙ dria actionū non solū ē materialis sȝ formalis. negat̄ tñ vltima ɔ̄ña. s. ꝙ si differūt formalit̄ q̄ seipsis formalit̄ ⁊ nō ꝑ terminos uel p̄ncipia. non eni opoꝛtet ꝙ oē qd̄ ē formalit̄ aliq̄le sit ꝑ se ipso tale: sed sufficit ꝙ ꝑ formā suam. uel ꝑ illud qd̄ tenet locū forme: ut in ꝓposito. vñ formalis distinctio formalit̄ est in actionib⁹: sed p̄ncipium illius distinctionis ē ex scȝ p̄ncipiū uel termin⁹. ⁊ talia possunt dici forme extrinsece ipsarū actionū uel passionū. ¶ Ad 4ᵐ cōceditur totū scȝ ꝙ actiones ⁊ passiones hn̄t formaliter conceptū generis ⁊ speciei ⁊ drie. qui q̄dē cōceptus sunt eis ꝓprij. illi tñ sumūtur cōpletiue a reb⁹ alioꝝ generū: siue sint ɔcept⁹ generū siue specierū. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ intellect⁹ nō pōt ɔcipere rōnē calefactiōis nō ɔcipiendo caloꝛē q est ei⁹ termin⁹. nec albefactionem nō cōcipiēdo albedinē: similiter nec ꝓpriā rōnē cuiuscūq̄ actionis nisi ɔcipiat ꝓpriū terminū ad quē uel a q̄ est. cui⁹ rō est. qꝛ nihil intelligit̄ nisi s̄m ꝙ ē actu scȝ nō intelligēdo illud qd̄ est actus rei: uel se hȝ loco actus ⁊ forme in re illa. vñ nec cōpositū intelligit̄ nisi ꝑ actū ei⁹ q est forma nec mā nisi i habitudine ad formā. nec actio nisi in habitudine ad formā q est ei⁹ p̄ncipiū. nec passio nisi in habitudine ad formā q̄ est termin⁹: ⁊ sic de ceteris. argumētū autē supponit oppositū: ⁊ ideo nō ꝓcedit. ¶ Ad argumēta i 2⁰ loco facta respōdet̄. Et p̄mo ad p̄mū cōcedit̄ aʳ. sed negat̄ bʳ. vnde dicitur ꝙ in nobis spiratio amoꝛis ⁊ gn̄atio ꝟbi non distinguūtur formalit̄ seipsis sicut dictū fuit. sed ex alio. cōcedit̄ tñ ꝙ sūt alteri⁹ rōnis: sed rō eaꝝ sumit̄ ex p̄ncipijs uel terminis. dicitur tñ ꝙ aliqua falsa assumūtur in minoꝛi de illo eē apparēti ⁊ lato sicut alias dictū fuit. ¶ Ad 2ᵐ dicitur ꝙ aᵃ ē falsa. q̄ñcūq̄ eni ꝓpa rō alicui⁹ sumitur ab aliq̄ extrinseco. non est incōueniens ꝙ illud distinguatur ab alio ꝑ aliquid sibi extrinsecū. sicut patet de relationib⁹ ⁊ actionibus nā illud qd̄ se habet q̄si actuale i actione ē sibi extrinsecū. res autē distinguitur ꝑ suū actū. ¶ Ad 3ᵐ negatur aʳ. nā motus habet distinctionē a t̄minis suis. tñ mot⁹ p̄cedit tēpoꝛe uel nā suū terminū. vnde q̄ñ prius se habet q̄si via ad illud qd̄ se hȝ q̄si posteri⁹. uel q̄ñ posteri⁹ dat speciē ⁊ rōnē prioꝛi. tūc p⁹us distingui pōt per posteri⁹ sicut in ꝓposito. ¶ Ad p̄mū Scoti ɔ̄ p̄mā ɔ̄nem negat̄ bʳ. non eni origines ꝑsonarū eas cōstituunt nec distinguūt ꝓprie loquēdo ut alias videbitur sȝ relatiōes. Nec valet ɔfirmatio. nō enim sequit̄ si relatio distinguit aut ɔstituit ꝙ origo distinguat ꝓpe uel ɔstituat licȝ sint idem s̄m rem. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ licȝ quelibet res habeat ex sua formali ratiōe q̄ est ens ⁊ illud qd̄ est ꝙ sit vna ⁊ indiuisa i se. nō aūt ꝙ sit diuisa ab alijs. quia licȝ de rōne vni⁹ sit indiuisio in se. nō aūt diuisio ab aliq̄. verūtñ dico ꝙ sicut rō ꝓductionis inq̄ntū ꝓductio sumit̄ a p̄ncipio uel termino. ita ⁊ ei⁹ distinctio ⁊ vnitas. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ generatio nō habet suā formalē rōnē ab aliq̄ sibi intrinseco: nec spiratio similiter: ideo nec ei⁹ distinctiuū est sibi inq̄ntū hȝ intrinsecū. sed ē termin⁹ eius uel p̄ncipiū. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ ꝙ ꝓductiones non sūt intrinseca distinctiua ꝓducētis ⁊ ꝓducti ut alias videbit̄. quia ꝓductio passiua ē via ad ɔstitutiuū ⁊ distinctiuū persone a ꝑsona. ꝓductio ꝟo actiua se hȝ ꝑ modū egredietis a distinctiuo. Ad auctoritates Aug' dicit̄ ꝙ Aug⁹ nō intēdit aliud nisi ꝙ illi diuersi modi ꝓcedēdi filij ⁊ spiritus sancti arguūt eoꝝ distinctionē. non aūt ꝙ fili⁹ ⁊ sp̄us sanctus ꝓpe ⁊ intrinsece ꝑ hȝ ꝓcessiōes distinguāt̄ nisi tanq̄ ꝑ vias ad ꝓpa distinctiua s̄m modū loquēdi sc̄i Tho. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ licȝ mot⁹ q̄ ad suū mā̄le sit eiusdē rōnis cū termino ut in 2⁰ dicetur. tñ q̄ ad suū formale scȝ habitudinē potentialis ad terminū actualioꝛē recipit speciē a termino. quia habitudines ad diuersos t̄minos specificā distinctionem recipiūt ab eisdē. Et idē itelligo de actiōe ⁊ passione. nā q̄ntū ad materiale suū in creaturis sūt vni⁹ rōnis cū termino. sed q̄ ad formale recipiūt speciē a p̄ncipio uel termino. illud aūt formale ē habitudo q̄dam ut in 2⁰ clari⁹ ostendet̄. ¶ Ad p̄mū Henrici contra 2ᵃᵐ ɔ̄nē dicit̄ ꝙ eque nālit̄ producit̄ sp̄us sc̄us sic filius ut alias diffuse dictū fuit. verūtamē ɔcesso ꝙ sp̄us sanctus ꝓducat̄ mō libertatis. ⁊ fili⁹ mō nature ⁊ ꝙ ille ꝓcessiōes habeāt p̄dictos modos ab intellectu ⁊ volūtate nūq̄ haberet̄ ꝙ natiuitas ⁊ ꝓcessio realit̄ distiguerēt̄. sȝ solū rōne ꝓpt̄ illā distinctionē p̄ncipioꝝ: q̄ cū nō sit realis nō pōt eē inq̄ntū hȝ rō distinctionis realis i effectu uel actib⁹ elicitis: ut dicit sc̄us Tho. i ꝓbatiōe 2ᵉ ɔ̄nis. ⁊ iō in vanū reperit̄ distinctio formalis. qꝛ cū illa sit minoꝛ reali nūq̄ sufficiet ad realē distinctionē int̄ ꝓcessiones. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ argumētū solū ɔcludit ꝙ gn̄atio hȝ ꝙ terminet̄ ad ꝟbū ⁊ nō ad spiritū ⁊ ꝙ sit alteri⁹ rōnis a spiratione. qꝛ est ab intellectu: ⁊ spiratio a voluntate. sed restat aliud

inuenire qd̄ inferat realē distinctionē earū. ¶ Ad 3m
τ 4m patet p idē. solum eni cōcludit q intellectus τ
volūtas sūt distinctiua dictarū ꝓcessionū ꝫm ratio/
nem. sed non q ideo ista distinguat̄ realiter ab illa. qꝛ
hec est elicita ab intellectu alia a volūtate. sane intel/
ligēdo illā elicitionē ut alias visū est. vn̄ nō ē aliud di/
stinctiuū hui9 ab illa ꝫm rē. nisi qꝛ vna quodāmō ori/
ginatur ab alia: τ ꝓcedit realit̄ ab alia scʒ ꝓcedendo
a natiuitate. ¶ Ad p̄mū Aureoli ɔtra 3m ꝯnē negat̄
distinctiua assūpta q̄ ad quālibet ptem. nō eni ex di/
uersitate p̄ncipiorū gn̄atiōis τ spirationis relinquitur
nulla formalis diuersitas in genēne τ spiratione. nec
etiā sic in eis relinquit̄ formalis diuersitas q intrin/
sece: h̄ est seipsis τ nō p alia distinguātur. vn̄ breuiter
gn̄atio τ spiratio formaliter ꝓxime distinguūtur suis
formalib9 distinctionib9 que sūt in eis. sed formaliter
p̄mo distinguūtur ex suis p̄ncipijs que se habent q̄si
forme ꝓductionū. ¶ Ad 2m negat̄ hoc. vn̄ ꝓpria ra/
tio spiratiōis ē q sit a dicente τ a verbo ꝓducto. cō/
cedit̄ tn̄ q ꝓpria ratio spirationis nō cōsistit in esse a
duob9. nec ꝓpria rō generatiōis in h̄ qd̄ ē eē ab vno.
nō enim q̄cunqȝ duo ꝓducentia τ quodcūqȝ vnū ꝓ/
ducens diuersificāt rōnem gn̄ationis τ spirationis. τ
h̄ solū ꝓbat argumētum. sed duo ꝓducētes quorum
vnus ē ab alio genitus: τ vnus ꝓducēs diuersificāt
p̄dictas ꝓductiones. vnde arguens videt̄ innuere q
nos intelligam9 q ꝓpria ratio harū ꝓductionū solū
cōsistit in eē ab vno. τ in eē a duobus. qd̄ nō dicimus
sed solū volum9 q per h̄ distinguunt̄. vn̄ fundatur in
falsa imaginatione scʒ q distinguāt̄ formalit̄ ex pro/
prijs rōnib9 qd̄ negatū fuit. ¶ Ad 3m negat̄ aꝰ. falsū
enī ibi sumit̄ scʒ q gn̄atio τ spiratio ex suis ꝓprijs rō/
nibus distinguant̄ ut sepe dictū est. τ ideo licʒ pater
ꝑfecte spiret τ generet. nō tamē in ordine ad solū pa/
trē distinguunt̄ generatio τ spiratio. ¶ Ad 4m nega/
tur hoc. vn̄ sanctus doctor p̄ma parte. q. 36. arti. 2. ad
7m sic ait. Sp̄us sc̄us distinguitur ꝑsonalit̄ a filio. qꝛ
origo vnius distinguitur ab origine alterius. sed ipsa
dr̄ia originis ē per h̄ q fili9 ē solū a patre. sp̄us vero
sc̄us a patre τ filio. nō enim aliter ꝓcessiones distin/
guerent̄ ut s. dictū est. hec ille. Ex quo patet q si es/
sent a solo p̄re ille origines non possent distingui. nec
possent eē dissimilit̄ ab eo. nūc aūt sunt dissimiliter a
patre. qꝛ vna ab eo solū. alia vero a p̄re τ filio. Et cū
dicit̄ q illā similitudinē non habēt in ordine ad solū
p̄rem. negat̄. imo nō in ordine ad aliū. qꝛ a nullo alio
sunt ambe ille ꝓcessiones similit̄ nec dissimilit̄. vnde
breuiter loquendo r̄sio que datur ibidē est bona in/
telligendo p ordinē nō ordinē solius rōnis. sed ordi/
nem originis ut ponit sanctus doctor de potētia dei
q. 10. arti. 5. Relinquit̄ inquit q pluralitas in diuinis
ꝑsonis esse nō potest nisi ꝫm ordinē originis solū ut. s.
fili9 sit a patre. τ sp̄us sc̄us a filio. si eni sp̄us sanct9 nō
esset a filio ex q̄ respiceret patrē. vn̄ uel nō eēnt due
ꝑsone. uel eēt inter eos ordo ꝑfectionis ꝫm arrianos
uel eēt inter eos m̄lis diuisio quod est īpossibile. hec
ille. Ex quib9 patet q gn̄atio τ spiratio passiue sūpte
sunt dissimilit̄ a patre. qꝛ sub quodā ordine originis

qui dict9 ē. Nec valet p̄ma hui9 r̄sionis īpugnatio.
bene eni stat simul q iste ꝓcessiones distinguantur
ꝫm ordinē originis τ q ex h̄ solo distinguant̄ q vna
est ab vno. τ alia a duob9 quorū scʒ vn9 ē ab alio. Nec
valet 2a. nō eni loqmur de ordine rōnis. sed originis.
Nec valet 3a. non eni dicim9 q rō spirationis solū τ
cōpletiue cōsistat in esse a duob9. nec q rō gn̄ationis
cōsistat solū in esse ab vno. sed dicim9 q ille ꝓcessio/
nes ex h̄ differunt. nō eni distinguūtur ex ꝓprijs ra/
tionib9 ut dictū est. ¶ Ad 5m dicit̄ sicut ad 3m. licʒ eni
spiratio sit cōplete τ ꝑfecte a patre. τ cōplete τ ꝑfecte
a filio. nō tamē in ordine ad aliquid illorū circūscripto
per intellectū alio distinguit̄ a generatiōe. Iste enim
semp supponit q ex sua rōne distinguatur a gn̄atiōe
qd̄ est falsū. ¶ Ad 6m negat̄ modus arguendi. minor
eni male subsumit̄. deberet eni argui. Illud non cāt
τc. sed esse a genito accidit spirationi. g τc. τ tunc ɔn̄a
eēt bona s; negaret̄ hoc. dico eni q licʒ spiratori in q̄n/
tum h̄; accidat eē genitū. τ cōsimilit̄ accidat ei eē ge/
nerantē. imo oīs spirator necessario generat uel ge/
nerat̄. nec ē spiratio nisi sit a gn̄ante τ genito scʒ a di/
cente τ verbo ei9. ¶ Ad 7m dico ad maiorē. q modus
ꝓcessionis spiritus sancti ē idē in deo τ in nobis q̄tū
ad ea q̄ sūt de rōne sp̄us. nō tn̄ est ibi idēptitas ul' vni/
tas: uel idēptitas vniuocatiōis. sʒ analogie cuiusdā τ
īperfecte rep̄ntationis ꝓcessionis diuine per creatā
ꝓcessionem. vn̄ de rōne sp̄us ē q ꝓcedat a v̄bo τ h̄
est in deo τ in nobis. sed p quē modū ꝓcedat a verbo
nō variat ꝓpositū nec rōnē sp̄us nisi ꝫm ꝑfectū τ im/
ꝑfectum. q eni sp̄us amoris ꝓcedat in nobis a v̄bo
intellectus q̄tū ad specificationē actus. τ a volūta/
te q̄tū ad exercitiū. contingit ex imꝑfecta actiuitate
nostri v̄bi τ nr̄e volūtatis q̄ realiter distinguuntur τ
quodlibet ex alio ꝑficit̄. In deo autē sp̄us ꝑfecte ꝓ/
cedit a verbo. τ ꝑfecte a dicēte. τ ideo ibi ē ꝑfectum
verbū τ ꝑfectus sp̄us. non sic in nobis. ¶ Ad 8m ce/
ditur 2a ps diuisionis. τ illud qd̄ vlteri9 infert̄ scʒ nō
ex hoc solo ē ī diuinis spiratio. quia ē ibi ꝓcessio a duo/
bus. qꝛ nec nos oppositū dicim9. sed solū q ex h̄ spi/
ratio differt a gn̄atione. τ nō q in hoc ɔsistat rō spira/
tionis ut sepe dictū est. ¶ Ad 9m negat̄ hoc. pat̄ enim
τ filius spirant in q̄tum duo. non tn̄ in q̄tū duo p̄nci/
pia. sed in q̄tū duo supposita spirātia mō alias dicto.
¶ Ad 10m dicit̄ q fūdatur in falsa imaginatione. s. q
gn̄atio τ spiratio ex suis rōnib9 formalibus τ intrinse/
ce distinguātur. dico eni q dato q ille rōnes dicta/
rū ꝓcessionū in ordine ad solū patrē circūscripto fi/
lio saluarent̄. nunq̄ realit̄ distinguerent̄ dicte ꝓces/
siones ex illis rōnib9: sed solū rōne. sed realis distin/
ctio venit ex ordine originis q̄ vn9 est a patre τ ab illo
qui ē a patre ē sp̄us sanct9. licʒ etiā sit a p̄re ita q vn9
ꝓcedit a p̄re mediāte alio. licʒ etiā ꝓcedat ab eo ime/
diate. ¶ Ad 11m negat̄ hoc loquēdo p se. nunq̄ enim
alicui ꝓductioni p se cōpetit q sit a duob9 nisi ꝓdu/
ctioni volūtatis. ꝓductio aūt naturalis per se est ab
vno p̄ncipio. τ q sit a duobus h̄ accidit ei ex imperfe/
ctione agentiū que multa vicem suplent vnius per/
fecti agentis. uel saltem sunt subordinata in causan/

do τ alterius ordinis. uel vnum agit τ aliud patitur τ hꝰ. verũtñ aᵐ pōt merito negari. nã ꝑductio q̄ solum est ab vno ꝑducēte realiter differt ab ea q̄ est a duobus saltē numero. τ etiã si vna dꝫ ꝑ se ē ab vno. τ alia ꝑ se a duobꝰ oportet ꝙ differãt rõne. Et sic patet q̄ argumẽta eiꝰ nō ꝓcedũt. ¶ Ad pᵐũ Scoti ɔtra 3ᵃᵐ ɔ̃nem. negat̃ ɔ̃ña. quia in diuinis licꝫ sint due ꝓductiones quarũ vna ē ab vno τ alia de sui rõne habeat ꝙ sit a duobꝰ. nulla tñ ē ibi de cuiꝰ rõne habeat ꝙ sit a tribꝰ uel q̃tuor. nec eē pōt. q2 in diuinis nō est ꝓductio ab intra nisi q̄ inuenit̃ in natura intellectuali. illa aũt non ē nisi duplex scꝫ vna fm itellectũ. alia fm volũtatẽ. ɔcedo tñ ꝙ distinctio rõnis illarũ ꝓcessionũ uel ꝓductionũ nō solũ attendit̃ penes vnitatē uel pluralitatẽ ꝓducẽtiũ. sed dico ꝙ distinctio realis ꝓcessionũ originat̃ ex hꝫ ꝙ vna ē ab vnico ꝓducẽte: alia ꝟo a duobꝰ. sed rõnes taliũ ꝓcessionũ suã rõnẽ sumũt ex distinctione pⁿcipioꝝ elicitiuoꝝ. sꝫ talis nō sufficeret nisi ad distinctionẽ rõnis. ¶ Ad 2ᵐ dicit̃ ꝙ pⁿcipia elicitiua istarũ emanationũ sunt alterius rõnis. sed hꝫ non sufficeret ut dictũ est ad realẽ distinctionẽ ꝓcessionũ: nisi q2 distinctio taliũ elicitiuoꝝ causat distinctionẽ rõnis in emanationibꝰ ad quã sequit̃ vnã eē a ꝓcedente fm pᵐã: ac ꝑ hoc a pᵐa realit̃ distingui. aliud ḡ ē qđ distinguit eas fm rõnem. τ aliud fm qđ distiguit eas i re. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ realis distinctio istarũ ꝓcessionũ reducit̃ ad distictionẽ realẽ suppositoꝝ ꝓducentium. fm diuersas rõnes reducit̃ ad distinctionẽ attributoꝝ. τ nego qꝫ vnũ τ multa sint pᵐo diuersa ita bñ sicut diuersa attributa. imo plus. similr̃ distinctio pr̃is τ filij reducit̃ ad distinctionẽ relationũ cõstitutiuarũ. Et hꝫ de pᵐo articulo τc̃.

Quantum ad secũdum articulũ sit ista pᵐa ɔ̃. ꝙ generare τ spirare nō sunt due res realit̃ distincte in pr̃e. ꝓbat̃ ista ɔ̃ fm sanctũ doctorẽ pᵐa pte q. 33. arti. 3ᵒ tum q2 si differrẽt realit̃: sequit̃ ꝙ ꝑsona patris eēt cõposita ex pluribꝰ rebꝰ. tum quia cũ sola oppositio relatiua faciat distinctionẽ realẽ in diuinis plures ꝓprietates vniꝰ ꝑsone cũ non opponerent̃ adinuicem relatiue non differrẽt realiter. iste sũt rõnes eius. Et si dicat̃ ꝙ per 2ᵃᵐ rõnem ꝓbabit̃ ꝙ generari τ spirari non differũt realiter. q2 nō opponũtur relatiue. pꝰ q̄ g̃n̄are τ spirare. Dicit̃ ꝙ instãtia nō valet nã int̃ ꝓcessiones ē ordo originis. nō aũt int̃ ꝓductiones actiue sũptas. q2 nec g̃n̄atio ꝑ se ꝓcedit fm ordinem originis spirationẽ actiuã. q2 tũc pat̃ seipsũ g̃n̄aret. nec econt̃ spiratio actiua pōt ꝓcedere ꝑ se g̃n̄ationẽ actiuã. q2 tũc pꝰus ē actus volũtatis q̄ itellectꝰ qđ est inintelligibile. secꝰ ē de ꝓcessionibꝰ. nam natiuitas seu g̃n̄atio passiue sũpta ꝓcedit fm ordinẽ originis spirationẽ passiue dictam. ¶ 2ᵃ ɔ̃ est ꝙ spirare τ g̃n̄are differũt rõne. ꝓbat̃ ista ɔ̃. tũ q2 g̃n̄atio τ spiratio sũt diuerse relationes. tum q2 vna est cois: alia ꝓpa. tũ q2 alia ē rõ vnius. τ alia ē rõ alteriꝰ. Istã ɔ̃nẽ ponit scũs doctor pᵐa pte vbi s̃. Et ꝑ sen. dis. 27. q. i. arti. pᵐo. vbi sic ait. In illo ingt ꝓpe aliq̄ multiplicatur τ nō sunt vnũ: cuius differẽtijs ꝓprijs distinguũtur. ut dicit phs. 5ᵒ metaphisice. ct. 4ᵒ phisice cõ. Ubi gr̃a ysocheles. i. triangulus duoꝝ equaliũ laterum τ ysopleuros. i. triangulus equilaterus distinguũtur differentijs trianguli. τ ideo nō dicimꝰ ꝙ sint vnꝰ triangulus sed plures. nō aũt distinguũtur ꝓprijs differẽtijs figure. imo sub vna figure dr̃ia incidũt q̄ est hr̃e tria latera. τ iō dicũtur vna figura q̄ est triangulꝰ τ ideo nō pōt dici ꝙ sint plures res nisi de illis que ꝑ differentiã rei distinguũtur. dr̃ia aũt rei i diuinis nō est nisi ꝑ oppositionem relationis. τ iō non pōt dici ꝙ sint plures res nisi fm ꝙ exigit illa oppositio. vñ paternitas τ filiatio sũt due res. τ similr̃ pater τ filiꝰ. sꝫ paternitas τ cois spiratio nō sunt due res. q2 non opponũtur relatiue. sed tñ due relatiões. q2 distinguũtur differentijs relatiõis inq̃tũ est relatio. cũ eñi relatio dicat̃ fm respectũ ad alterũ. dr̃ia relationis erit fm ꝙ est ad diuersa. τ ideo q2 paẗnitate pat̃ refert̃ ad filiũ τ coi spiratione ad spũ scm̃. cois spiratio τ paẗnitas sunt due relationes. τ similiter sunt due notiones inq̃tũ alia τ alia rõ est inotescẽdi pr̃em in vna τ in alia. hec ille. ¶ 3ᵃ ɔ̃ est. ꝙ licꝫ g̃n̄atio τ spiratio actiue sumpte non distinguant̃ realiter. nō tñ vna p̄dicat̃ de alia Istã ɔ̃nem ponit scũs doctor ꝑ. sen. dis. 27. vbi s̃. vbi sic ait ad 3ᵐ argumẽtũ. Dic̃ ingt attributa eẽntialia nō sũt plures res. ita nec ꝓprietates vni ꝑsone cõuenientes. sed sũt vna res q̄ est illa ꝑsona. sed tñ quia relatio manet in diuinis etiã fm cõem rõnem g̃n̄is manet etiã distinctio relationis τ relatio. τ iō pōt dici ꝙ sunt plures relationes. τ vna rõ de alia p̄dicat̃. nō sic aũt est in essentialibꝰ que nō manẽt ibi fm rõnẽ cõem generis. vñ non distinguũtur fm rõnem alicuiꝰ cois cuius rõ in deo sit. si tamẽ accipiat̃ cõe reale sigñtum noie pᵐe ipositiõis. si aũt accipit̃ cõe rõnis sigñtũ noie 2ᵉ ipositionis sic cõe est oibus ꝙ sint attributa. τ ideo quia diuidũt vnum cõe rõnis fm hoc non p̄dicantur fm seinuicẽ. nō eñi dicimꝰ ꝙ hoc attributum sit illud attributum. sed ꝙ ē aliud attributum. sed nō diuidũt vnũ cõe reale. ideo rõne diuine simplicitatis fm q̄cũq̄ nomẽ pᵐe impositionis de se inuicẽ p̄dicant̃: ut dicat̃: hec res ē illa. uel etiã ꝓprijs nominibꝰ: ut sapientia ē bonitas. hec ille. Ex quo patet ꝙ intẽdit talẽ rõnẽ: Quecũq̄ sub ꝓprijs nominibꝰ diuidunt aliqđ cõmune reale in illo pñt dici plura nec vnũ sub proprio nomine de alio p̄dicat̃. sed g̃n̄atio τ spiratio uel hꝫ sub ꝓprijs noibus diuidũt in diuinis hoc cõe reale quod ē relatio. ergo illa sũt plures relationes: nec vna p̄dicatur de alia sub proprio nomine. Eandem ɔ̃nẽ ponit pᵐa pte. q. 32. arti. 3ᵒ. ad 3ᵐ. vbi ait. Plures ꝓprietates vniꝰ ꝑsone cũ nō opponãtur ad inuicem relatiue nō differũt realiter: nec tamen de inuicem p̄dicantur. q2 sigñtur ut diuerse rõnes personarum. sicut etiam nō dicimus ꝙ attributum potentie est attributum scientie. licꝫ dicamꝰ ꝙ potẽtia est sapientia. hec ille. Et accipit rationem non ꝓ conceptu facto ꝑ intellectum. sed ꝓ quidditate fũdãte illũ cõceptũ. i. pro ipsa re fm ꝙ habet in se vnde potest fundare rõnem factam ab intellectu. τ intẽdit talẽ rõnẽ Una quidditas sic abstracte significata nō p̄dicatur

127.

de alia nisi illa alia de p se intellectu ei⁹ foret. uel per se cõsequatur illã. sed generatio ⁊ spiratio signtur p modũ quidditatis abstracte. ergo cũ vna earũ nõ sit de p se intellectu alteri⁹. nec p se consequtur ad aliam vna nõ pdicat de alia. Qui aũt termini predicet de illis ppietatib⁹ sic abstractis nõ ẽ ad ppositũ discutere. ¶ Sed otra pmã õnẽ arguũt Durandus ⁊ multi alij pbantes q spiratio actiua in pre distinguatur realiter ab actiua gñatione. ⁊ in filio a gñatione passiua. Primo sic. Relatiões penes ẽminos distinguũtur. vñ illa quib⁹ aliquid realr cõparatur ad diuersa videnẽ realiter differre. sed pater p generare cõparat ad filiũ. ⁊ per spirare ad spm̃ sanctũ: qui sunt realiter distincti. ḡ spirare ⁊ generare realr distinguũẽ ¶ 2⁹ sic. Impossibile ẽ duas passiões distinctas realiter pfluere ab eadem actione ⁊ vna sm rem. actiões enim videnẽ multiplicari sm numerum passionũ: sed spirari ⁊ gñari sunt passiue pductiones realr distincte cũ constituant spm̃ sanctum ⁊ filiũ. ḡ generare ⁊ spirare realiter distinguentur. ¶ 3⁹ Sicut se hꝫ generare ad generari: sic spirare ad spirari. ḡ permutatim sicut se habet spirare ad generare sic spirari ad gñari ⁊ ecõtra. sed cõstat q spirari ⁊ gñari realiter distinguũtur. ḡ generare ⁊ spirare realiter distinguentur ¶ 4⁹ Quecũqꝫ vni ⁊ eidem sunt eadem int se sũt eadem. sed gñare ⁊ generari nullo mõ sunt inter se realiter idem. ḡ nec generare erit idem in patre cũ spirare. nec in filio generari erit idẽ cũ spirare. ¶ 5⁹ Multiplicato vno correlatiuoꝝ multiplicatur ⁊ reliquũ ⁊ maxime si fiat multiplicatio sm speciẽ non solum sm numerum. sed generari ⁊ spirari distinguuntur realiter: ⁊ non solũ sm numerũ. imo q̃si sm speciem cum alterius sint rationis. ḡ generare ⁊ spirare q̃ sunt eorum correlatiua realr distinguentur. ¶ 6⁹ Si gñatio ⁊ spiratio nõ distinguerẽẽ realiter nõ eẽnt quattuor reales relationes i diuinis. cois enim spiratio nõ poneret in numerũ cũ paternitate ⁊ filiatione. sed hẽ est otra dicta sanctoꝝ. igitur. ¶ 7⁹ Relatio pducentis ⁊ pducti impossibile ẽ q sint idem. ⁊ similiter pductio actiua ⁊ passiua nõ possũt eẽ eadẽ. sꝫ generari ẽ passiua pductio. spirare vero actiua. ḡ nõ sunt idem realiter. ¶ 8⁹ Ille actiones q̃ habent distinctos modos realiter ex intellectũ realiter distinguunẽ. sed ita est de generare ⁊ spirare. pater nanqꝫ generat nãliter: ⁊ spirat libere. ⁊ sm omnes alio modo spirat q̃ generet ḡ spiratio ⁊ gñatio realr distinguuntur. ¶ Cõtra 2ᵃᵐ õnem arguit Aureolus vbi s. volendo pbare q generare ⁊ spirare nullo mõ distinguantur nec re nec ratione. arguit aũt sic. Impossibile ingt est q õdictoria de predicato reali verificenẽ de his que dicunt eandem rem sub alio ⁊ alio conceptu. pdicatũ enim reale respicit rem non q̃tenus cõcepta ẽ. sed quaten⁹ res ẽ. ppter quod si affirmeẽ ⁊ negeẽ sub diuersis cõceptibus de eadem re simplicr affirmaẽ ⁊ negaẽ de eodẽ. accidit enim sibi cõceptuũ pluralitas. sꝫ de generare ⁊ spirare possũt enũciari otradictoria de predicato reali. nã generare nõ cõicatur filio: spirare vo sm rem sibi cõicatur. ⁊ iterũ pater generat filiũ ⁊ nõ spirat ipsum. ⁊ sic de multis alijs. ut q generare realiter opponitur generari cui sm rem spirare non opponit. ⁊ q generare non est vere realiter nisi in vno supposito. spirare vo sm rem ẽ in duobus. ergo impossibile est q sint de his que distinguũtur p repetitionẽ sub alio ⁊ alio cõceptu: quoꝝ distinctionẽ pficit operatio intellectus. ¶ 2⁹ arguit sic. Quecunqꝫ cõcurrũt intrinsece ad vnã ⁊ simplicissimã psonalitatẽ necesse est q fundẽt penit⁹ eandẽ indistinctionem. alioquin sibi habẽt distinctiones ppias vnitates. psonalitas illa in qua erũt plura distincta ⁊ plures vnitates nullo mõ simplicissima ẽ. sed psonalitas patris simplicissima est re ⁊ ratiõe. Intra istã aũt psonalitatẽ clauditur essentia ⁊ spiratio ac generatio actiua: alioqn psonalitas patris subijcereẽ spirationi. ⁊ spiratio eẽt accidens ei⁹. ergo tã essentia q̃ generatio q̃ spiratio sunt penitus indistincta in patre carente penitus omni distinctione reali uel rõnis. hec ille. ¶ Ad pmũ contra pmã õnẽ. diciẽ q solũ cõcludit q generatio actiua ⁊ spiratio actiua sunt due relationes. non aũt q sint due res ut patet in 2ᵃ õne hui⁹ articuli. Dicitur ergo ad maiorẽ q relationes penes terminos distinguũtur in esse relationis. nõ aũt in eẽ rei ~~nisi in diui-nis~~ nisi sint opposite relatiue. uel vna originetur ab alia. ¶ Ad 2ᵐ diciẽ. q cũ i diuinis actio sit relatio significata p modũ actionis sicut dicim⁹ q generare ⁊ spirare sunt due relatiões sed vnica res. ita potest dici q sint due actiones notionales et non sunt nisi vnica res. nec oportet esse tantã differentiam inter actiones sicut inter passiões. si tñ passio in diuinis locũ habet. quia ibi vna passio pcedit ab alia. nõ tñ vna actio ab alia. ¶ Ad 3ᵐ negatur a⁹ⁿ in diuinis. nam generare ⁊ generari non solũ idẽptificantur in diuina essentia. imo in illa re relatiua q̃ dicitur cois spiratio. nõ sic spirari ⁊ generari. verũtñ argumẽtũ a trãsmutata pportiõe non semp tenet nisi in quãtitatib⁹. presertim nõ tenet in pposito. vñ arguã sic. Sicut se habet generãs ad genitũ. sic spirans ad spiratũ. ergo a transmutata pportione sicut se habet spiratus ad genitum. ita spirans ad generantem. sed spiratus ⁊ genitus realiter distinguũtur. ergo ⁊ generãs ⁊ spirãs qđ est falsum. cũ idẽ pater sit generãs ⁊ spirãs. ¶ Ad 4ᵐ diciẽ q si argumẽtũ valeat probaret q sicut in diuinis non est eadem persona generans ⁊ genita: ita nec generãs ⁊ spirans qđ ẽ erroneũ. similiter nec genita ⁊ spirans. ⁊ sic in diuinis essent quattuor persone. dico tñ q regula nõ tenet nisi in illis q̃ sũt idẽ in tertio realr adeqte ut alias dictũ est. ¶ Ad 5ᵐ dicitur sicut ad primũ. vnde sicut generari ⁊ spirari sunt due relatiões quasi specifice distincte. ita generare ⁊ spirare. nõ tñ oportet duas vltimas realr distingui sicut duas primas propter causam predictam in secunda õne. ¶ Ad 6ᵐ negatur õña. dico enim q in diuinis sunt quattuor relationes reales non tñ quattuor res. quia licꝫ spiratio actiua nõ ponat in numerum rerũ cum gñare ⁊ generari. ponit tñ in numerũ relationũ. ¶ Ad 7ᵐ dico. q relatio pducẽtis ⁊ pducti sũt diuerse relatiões ⁊ sũt distincte res relatiue op

posite. cum quo stat ꝙ sint vna res absoluta. s. diuina
essentia. ⁊ sint idem in vna re relatiua que nulli earū
opponitur. puta in cōmuni spiratione. ¶ Ad 8m dico
ꝙ eque naturaliter pat̃ spirat sicut generat. ut alias
prolixius dicebatur. nec iste due productiones ha/
bent diuersos modos extra intellectū. ¶ Ad primū
contra 2am ꝯnem respondet̃ negando maiorem. pre/
dicatū enī reale licȝ dicatur de re tamen intellectus
noster qui affirmat predicatū illud de re nūq̄ attri/
buit predicatū rei nisi sub aliqua rōne rei. ita ꝙ con/
cipiēdo rem sub tali rōne affirmat aliqͣd reale de illa
re. ⁊ cōcipiendo eandem rem sub alia rōne negat il/
lud predicatū reale quod prius affirmat. sicut de sta/
tua affirmat ꝙ est res naturalis ut concipit statuam
sub hoc conceptu ferrum. ⁊ de eadem statua negat
idem predicatū ut concipit eam sub hoc cōceptu ar/
tificiatū. ita de eadem re relatiua in diuinis cōcepta
ut subsistens est affirmat ꝙ generet. sed de eadē cō/
cepta per modum operationis uel productionis ne/
gat ꝙ generet. licȝ generare sit predicatū reale. ⁊ cō
similiter in proposito de eadem re concepta ut est il/
lud quo pater opponitur filio. negat ꝙ illa cōmuni/
cet̃ filio a patre. sed de eadem concepta ut est illud
quo opponit̃ pater spiritui sācto affirmat ꝙ illa res
cōmunicatur filio a patre. ⁊ sic de ceteris contradi/
ctionibus quas ille enumerat arguēdo. ⁊ causa hui⁹
est quia intellectus noster non vnica ꝯceptione cōci/
pit qcqͥd conuenit rei. ⁊ ideo oportet ꝙ diuersas con
ceptiones formet ⁊ componat ⁊ diuidat enūciabilia.
si enī vnica cōceptione diuinā rem uel aliā quācūq̄
perfecte cōciperet. non affirmaret nec negaret nec
eidem rei ꝯtradictoria attribueret. p̄ma parte. q. 14.
arti. 14.° et. q. 85. arti. 5.° Et quando probatur opposi/
tum quia predicatū reale respicit rem nō quatenus
concepta est. ⁊c̃. Dico ꝙ licȝ predicatū reale non con
ueniat rei ex hoc ꝙ concepta est. tamen intellect⁹ no
ster qui predicat vnam rem de alia. non nisi mediāti/
bus conceptibus uł vocibus aut scriptis predicat. ⁊
ideo rei taliter concepte aliq̄ attribuit que ab ea alit̃
concepta remouet ⁊ negat. In re v̄o extra animam
nulla est predicatio formaliter ⁊ in actu. sed predica/
tioni quā facit intellectus correspondet aliqͣd in re. s.
compositio materie ⁊ forme. uel accidentis ad subie/
ctum. licȝ composita in intellectu aliter se habeāt q̄ȝ
composita in re. ⁊ hoc bene declarat sanctus doctor
p̄ma parte q. 85. arti. 5.° ad 3m. ¶ Ad 2m negat̃ aᵃ quia
non sufficit ꝙ non sint distincta realiter. quia res nul
lam faciunt compositionē s̄m suas rationes. sed s̄m
esse suū. negatur etiam hᵃ. non enim spiratio cōcur/
rit ad constitutionem diuine persone. ut alias dictū
est. nec tamen est accn̄s. sed relatio subsistens ⁊ diui/
na persona. ¶ Ad argumenta facta in pede questio/
nis. modo respōdeo. Et p̄mo ad p̄mū negatur añs. ⁊
ad ꝓbationem dico ꝙ s̄m sanctū Tho. de potentia
dei. q. 10. arti. 2.° ad 12m. Licȝ in diuinis non ꝓprie di/
catur genus ⁊ species uel vniuersale uel particula/
re. tamen in diuinis ut s̄m quandā similitudinē cre/
aturarū loquimur pater ⁊ filius ⁊ sp̄us sanct⁹ distin/
guitur sicut plura indiuidua eiusdem sp̄ei. ut etiam
Damascenus dicit. Sȝ attēdendū est ꝙ in aliq̄ indi/
uiduo in genere substantie possum⁹ speciē duplici/
ter cōsiderare. vno modo ipsius ypostasis speciem.
alio modo speciē proprietatis indiuidualis. dato enī
ꝙ sortes sit albus ⁊ plato sit niger. ⁊ posito ꝙ albedo
⁊ nigredo sint ꝓprietates idiuiduātes sortē ⁊ plato/
nē. verū erit dicere ꝙ sortes ⁊ plato sūt vnī sp̄e sub
qua specie ypostases continentur. ꝯueniūt enī in hu
manitate. sed distinguūtur s̄m rationē proprietatis.
albedo enim ⁊ nigredo specie differunt. ⁊ simılit̃ est
in patre ⁊ filio. considerant̃ enim ut vnū specie cui⁹
iste ypostases sunt supposita inq̄ȝtum conueniunt in
vna natura diuinitatis. sed s̄m speciē ꝓprietatis ꝑso
nalis inueniunt̃ differre. paternitas enī ⁊ filiatio sūt
relationes s̄m speciem diuerse. Sciendū est etiā ꝙ
generatio in rebus creatis per se ordinatur ad spe/
ciem. natura enī intendit generare hominē. vñ ⁊ na/
tura speciei ꝑ generationē multiplicat̃ i rebus crea/
tis. ꝓcessio aūt in diuinis est ad multiplicationē ypo
stasum in quib⁹ natura diuina vna numero inuenit̃.
vñ ꝓcessiones in diuinis sunt differētes qͥdē s̄m sp̄ēm
ꝓpter differētiā ꝓprietatū ꝑsonaliū. licȝ in ꝓceden
tibus sit vna nā cōis. hec ille. Vñ sanctus doctor de
potentia dei. q. 9. arti. 5. ad 18m dicit. Licȝ pater ⁊ fili⁹
nō distinguant̃ ab inuicem nisi paternitate ⁊ filiatio/
ne. non tamē oportet ꝙ pater ⁊ fili⁹ q̄si specifice dif/
ferant in diuinis. qꝛ paternitas ⁊ filiatio sunt relatio/
nes s̄m speciem diuerse. non enim iste relationes se
habent ad diuinas ꝑsonas ut speciē dantes. sed ma/
gis ut supposita distinguentes ⁊ ꝯstituētes. illud aūt
qd̄ se habet ad dīnas ꝑsonas ut speciē dans ē natu/
ra diuina i qua filius est filis patri. nam generās ge/
nerat sibi simile s̄m patrē nō s̄m indiuiduales ꝓprie/
tates. sicut sortes ⁊ plato licȝ nō distinguent̃ ad inui/
cem indiuidualit̃ nisi albedine ⁊ nigredine que sūt di
uerse qualitates s̄m sp̄ēm. non t̄n sp̄ē differrēt. quia
illud qd̄ est sp̄ēs albo ⁊ nigro nō est sp̄ēs sorti ⁊ plato/
ni. ita nec seqͥt̃ ꝙ pater ⁊ fili⁹ sp̄ē diferrent ꝓpter dif/
ferentiā paternitatis ⁊ filiatiōis s̄m sp̄ēm. licȝ i dīnis
non ꝓprie possit dici aliqͣd differre s̄m sp̄ēm cū ibi nō
sit genus nec sp̄ēs. ⁊ sic patet ad p̄mū ¶ Ad 2m r̄ndet
sanctus doctor p̄ sen. dis. 13. q. 1. arti. 2.° ad 3m. ꝙ ꝓces/
siones distinguūtur i diuinis penes p̄ncipia ⁊ penes
terminos. ut enī superi⁹ dictum est. q̄uis natura di/
uina sit p̄ncipiū generationis in patre. non tamē ab/
solute sub rōne nature. sȝ sub rōne paternitatis. alit̃
a nā dīna inq̄ȝtū est nā que accipit̃ in filio ꝑ gn̄ationē
nō hȝ fili⁹ ꝙ sit fili⁹: sȝ de⁹. sȝ ex eo ꝙ nā i filio s̄m rē ē
ipsa filiatio. Et ita pȝ ꝙ ipse relationes se hn̄t aliquo
modo ut p̄ncipiū est ⁊ ut terminus ad ipsas ꝓcessio/
nes. hec ille. Et ad 4m ibidem ait. Sicut inqͥt ꝓprieta
tes personales s̄m ꝙ comparant̃ ad essentiā sūt idē
re qꝛ sunt dīna essentia ⁊ differūt t̄m rōne. s̄m aūt ꝙ
ad aliqͣd dicūt̃ sūt s̄m rem plures. ita etiā de ꝓcessio/
nib⁹. qꝛ s̄m ꝙ compant̃ ad nām ut p̄ncipiū uł t̃minū
non distinguūt̃ nisi rōne s̄m ꝙ dicit̃ in deo voluntas
⁊ natura rōne differre. sed quia cōparant̃ etiam ad

relatiuas ꝓprietates sicut ad principiū ⁊ terminū. iō
ex hoc etiam habent realem differentiā. hec ille. Et
hec de ista questione dicta sufficiant.

Circa distinctionem

14^am^ querit̃. Utrū temporalis ꝓces/
sio spūs sancti sit ei⁹ ꝓprietas. Et ar/
guit̃ ꝙ non. q2 nullū tēporale pōt eē
proprietas diuine ꝑsone que est eter
na. sed ꝓcessio temporalis est quid temporale. igit̃ ⁊c.
In oppositū arguitur sic. Nam Aug⁹ dicit. 15. de tri/
nitate ꝙ spiritus sanctus simul de vtroq3 ꝓcedit ad
sanctificandū creaturā. sed constat ꝙ sanctificatio
creature fuit ex tempore. ergo processio spūs sci ad
creature sanctificationē est temporalis. ꝓcessio aūt
est ꝓprietas spūs sci. ergo. ⁊c. ¶ In hac q̄stione erit
vnicus articulus. ꝓ quo sit ꝑma ꝯ ꝙ spirit⁹ scūs ꝓce/
dit temporaliter: ⁊ aliqua ꝓcessio spūs sci est tempo/
ralis. Istam ꝯnem ponit sanct⁹ doctor ꝑ sen. dis. 14.
q. 1. arti. ꝑ. quā probat sic. Quis inquit in ꝑsonis diui
nis ꝓprie loquendo dicat̃ ꝓcessio ſm rōnem exit⁹ a
principio qui nō necessario tendit in aliqd. tñ ꝓcessio
spūs sancti ex modo sue processionis h3 inq̄ntū ꝓce/
dit ut amor ꝙ in aliud tendat sicut in obiectū. s. ī ama
tum. ⁊ q2 ꝓcessiones ꝑsonarū eterne sunt causa ⁊ rō
ꝓductionis creaturarū. ideo oportet ꝙ sicut gene/
ratio filij est rō totius ꝓductionis creature. ſm ꝙ di/
citur pater in filio omnia effecisse: ita etiā amor pa/
tris in filiū tendens ut ī obiectū sit rō in qua de⁹ oēm
effectū amoris creaturis largit̃. ⁊ inde ē ꝙ spūs scūs
qui est amor quo pater amat filiū. est etiā amor quo
pater amat creaturas ipartiēdo sibi suam perfectio/
nem. Poterit ḡ ꝓcessio istius amoris dupliciter con/
siderari. uel ſm ꝙ tendit in obiectū eternū ⁊ sic dice/
tur eterna ꝓcessio. uel ſm ꝙ ꝓcedit ut amor in obie/
ctū creatū. inq̄ntum. s. ꝑ illū amorē creature aliquid
a deo confertur. ⁊ sic dicetur processio temporalis.
quia ex nouitate effectus cōsurgit noua relatio cre/
ature ad deum. ratione cuius oportet deū sub noua
habitudine ad creaturā signi. hec ille. Et intendit ta/
lem rōnem ut videt̃. Ois amor quo aliquid nouiter
confert̃ amato temporaliter ꝓcedit in amatum. sed
spūs scūs est h⁹. ergo. ⁊c. Minorē superi⁹ declarat:
⁊ adhuc declarat in solutione argumētorū. Uñ ī so/
lutione ꝑmi dicit ꝙ ꝓcessio spirit⁹ sancti non solū di/
cit respectū ad principiū a quo ꝓcedit ſm quā ē eter
na tñmodo. sicut est generatio. sed etiā importat re/
spectū ad eum ī quē ꝓcedit. ſm quā temporalis dici
potest. hec ille. Et huius vltimi assig̃t causam in solu
tione quarti. Sciendū inquit ꝙ nullū coniunctū pōt
affirmari nisi ꝑ vtraq3 parte. sed negari pōt pro alte/
ra pte tñ. sicut patet in veritate ⁊ falsitate ꝓpositio/
nis copulatiue. ⁊ q2 tēporale includit in se aliquā ne/
gationē cū affirmatiōe. s. aliquādo eē ⁊ aliquādo nō
fuisse. eternū autē iportat affirmationē essendi. ideo
cōiunctū non pōt dici eternū nisi vtrūq3 sit eternū.
temporale autē dici potest: etiam si alter3 tñ sit tem/
porale. sicut creator iportat diuinā oꝑationē ⁊ con/
notat effectū in creatura actualiter. rōne cui⁹ de⁹ nō
dicit̃ creator ab eterno. sed ex tēpore. hec ille. Eandem sniam ponit ꝑma pte q. 13. arti. 7° ad ꝑmū. ⁊ contra
gentiles libro. ¶ 2^a^ ꝯ est ꝙ ꝓcessio temporalis spi
ritus sci non est alia realiter a ꝓcessione eterna eius/
dem spūs sci. Istam ꝯnem ponit sanct⁹ doctor ꝑ sen.
vbi supra arti. 2°. vbi sic ait. Cum ꝓcessio semꝑ dicat
respectū ꝓcessionis ad illū a quo ꝓcedit: spūs scūs
autem ad patrē non referatur nisi relatione eterna:
oportet ꝙ nulla ꝓcessio spiritus sancti sit alia essen/
tialiter ab eterna. sed pōt sibi aduenire aliquis respe
ctus alius ex parte eius in qḋ est sicut in amatū. ⁊ ra/
tione eius potest dici processio temporalis. dicendū
est ergo ꝙ ē vna processio essentialiter ꝓpter respe/
ctum vnum ꝓcedentis ad illud a quo procedit quē
principaliter importat ꝓcessio. Est aūt duplex uł ge
mina ratione duorū respectuū in duo obiecta. s. tē/
porale ⁊ eternū. quorum vnus realiter est in ipso ꝓ/
cedente. sc3 eternus. alius autē ſm rationē tñ est in
spū sancto procedente. sed ſm rem est in eo in quem
procedit. horū autem respectuū primus includit̃ i 2°.
sicut ratio ⁊ causa eius. vñ secundus se habet ex ad/
ditione ad primū. hec ille. Et ad hui⁹ declarationem
dicit in solutiōe ad 3^m^. Quis inq̄t eterno ſm rem ni/
hil sit addibile. nihilominn⁹ tamen eternum potest in/
telligi in aliqua habitudine se habere ad aliqḋ tēpo/
rale. sed tamē habitudo non ponit̃ realiter circa ipsū
eternū. ut dictum est. ⁊ quia ipse intellectus potest re/
presentari ꝑ nomen. quia voces sunt note earū que
sunt in anima passionū. ideo eterno imponit̃ aliquod
nomen ꝓut intelligitur sub illa habitudine. sicut de⁹
dicit̃ domin⁹ ex tempore. ⁊ ita etiam dicitur ꝓcessio
temporalis. ¶ 3^a^ ꝯ est ꝙ non tñ dona spiritus sancti
procedunt in nos. sed etiam ipse spiritus sanct⁹. Istā
ponit sanct⁹ doctor ibidē. q. 2. arti. ꝑ. vbi sic ait. Ipse/
met inq̄t spiritus sanctus ꝓcedit temporali processi/
one uel datur. nō solū dona eius. si enim cōsiderem⁹
processionē eius a patre a quo procedit. ſm illum re/
spectū ipsemet spiritus scūs procedit. si autem cōsi/
derem⁹ ſm respectū ad illud in quod ꝓcedit. tunc si/
cut dictū est iste respectus in spiritu sancto ponitur
nō quia ipse realiter referatur. sed quia alterum re/
fertur ad ipsum. cū igitur in acceptione donorū ipsi⁹
non solū relatio nostra terminet̃ ad dona. ut ipsa tñ
habeam⁹. sed etiā ad spm̄ scm̄. q2 aliter ipsum habe/
mus q̄3 ꝑus. nō tñ dicet̃ dona ipsius ꝓcedere. s3 etiā
ipsemet. ſm hoc enī ipse dr̃ referri ad nos. ſm ꝙ nos
referimur ad ipsum. ⁊ ideo procedit in nos et dona
eius recipim⁹ ⁊ ꝑ eadē nos aliter ad ipsum habemus
inq̄ntū ꝑ dona ei⁹ ipsi spūi scō coniungimur ꝑ donū nos
sibi assimilam⁹. hec ille. ¶ 4^a^ ꝯ est ꝙ ꝓcessio tempo/
ralis spiritus sancti de qua loquimur tñ attenditur
ſm dona gratie gratū facientia. Istā ꝯnē ꝓbat scūs
doctor ꝑma pte. q. 43. arti. 3°. vbi sic ait. Diuine ꝑso/
ne cōuenit mitti ſm ꝙ nouo modo existit in aliq̄. dari
aūt ſm ꝙ ab aliq̄. neutr3 aūt horum est nisi ſm grām
gratū faciētē. est enim vn⁹ modus cōmunis q̄ deus
est in omnibus rebus ꝑ essentiā potentiā ⁊ presentiā

sicut causa in effectib⁹ pticipātib⁹ bonitatem ipsius.
Sup istū aūt modū cōem est vn⁹ spālis qui cōuenit
creature rōnali in qua deus esse dicit̄ sicut cognitū
in cognoscēte. ⁊ amatū in amante. ⁊ qꝛ cognoscēdo ⁊
amando creatura rationalis sua opatiōe attingit ad
ipsum ſm istum spālē modū dicit̄ nō solū eē in crea-
tura rōnali. sed etiā habitare in ea sicut in tēplo suo.
sic igitur nullus alius effect⁹ pōt esse ratio ꝙ diuina
psona sit nouo mō in creatura rōnali ⁊ temporali nisi
gratia gratū faciens. vn̄ ſm solā grām gratū facien
tē mittit̄ ⁊ ꝓcedit temporaliter diuina persona. simi-
liter illud solū habere dicimur quo libere possumus
vti uel frui. habere autē ptātē fruendi diuina psona
est solū ſm gratiā gratū facientē. sꝫ tamē in ipso do-
no gratie gratū faciētis spūs scūs habet̄ ⁊ inhabitat
hominē. vn̄ ipsemet spūs scūs dat̄ ⁊ mittit̄ ⁊ ꝓcedit.
hec ille. Eandē ponit p̄ sen. dis. 14. q. 2. arti. 2⁰ vbi sic
ait: In exitu reꝝ ab alio p̄ncipio attēdit̄ quedā circu-
latio ⁊ regyratio eo ꝙ oīa reuertūt̄ sicut in finē in id
a quo oīa ꝓdierunt sicut a p̄ncipio. ⁊ ideo oportet ꝙ
peadē quib⁹ est exitus a principio ⁊ reditus in finem
attendat̄. Sicut igit̄ dictū ē ꝙ ꝓcessio psonaꝝ est rō
ꝓductionis creaturaꝝ a p̄mo p̄ncipio. ita eadē ꝓces-
sio est rō redeundi in finē. qꝛ sicut p filiū ⁊ spm̄ sanctū
ex nihilo cōditi sumus. ita etiam fini cōiungimur uel
termino. ſm h̄ ergo ꝓcessio diuinarū psonarū i crea-
turas pōt dupliciter ꝯsiderari. aut inq̄ntū ē rō exeūdi a
principio. ⁊ sic talis ꝓcessio attēdit̄ ſm dona natura-
lia in quib⁹ subsistimus. sicut dicit̄ a Dionysio diuina
bonitas in creaturas ꝓcedere. sꝫ de tali processione
nō loquimur hic. Pōt etiam attēdi inq̄ntum est ratio
redeūdi in finē. ⁊ sic est ſm illa dona tm̄ que cōiūgūt
nos fini vltimo que sūt gratia gratū faciēs. ⁊ gloria
⁊ de ista ꝓcessione loquimur hic. sicut enī in genera-
tione naturali generatū nō ꝯiungit̄ generāti in simi-
litudinē spēi nisi in vltimo termino generationis. ita
etiā in pticipatione diuine bonitatis nō est imediata
ꝯiunctio ad deū p p̄mos effect⁹ quib⁹ in eē subsistim⁹
sed p vltimos quib⁹ fini adherem⁹. hec ille. Et post in
solutiōe secūdi ait sic. In ꝓcessiōe inquit ſm ꝙ hic lo-
quimur ꝓut. s. claudit in se donationē. non sufficit ꝙ
sit noua relatio qualiscūq3 creature ad deū. sꝫ opor-
tet ꝙ referat̄ in ipsum ut in habitum. qꝛ qd̄ dat̄ alicui
habet̄ aliquo mō ab illo. psona aūt diuina nō pōt hri
a nobis aliq̄ nouo mō nisi uł ad fructū perfectū. ⁊ sic
habet̄ p donū glie. aut ſm fructū impfectū. ⁊ sic ha-
bet̄ p donū gratie gratū facientis uł poti⁹ sicut illud
p qd̄ cōiungimur fruibili inq̄ntum ipse psone diuine
quadā sui sigillatione in aiab⁹ nostris relinquūt q̄dā
dona quib⁹ formaliter fruimur. s. amorē ⁊ sapientiā.
hec ille. ¶ 5⁰ ꝯ est. qꝛ tēporalis ꝓcessio uel ē ꝓprietas
spūs sci. uel non distinguit̄ realiter ab ea. Ista sequi-
tur ex p̄dictis. ¶ Sed cōtra dicta arguit Aureol⁹ in
hac distinctione signāter ꝯtra 4ᵃᵐ ꝯnem. p̄sic. In illo
non cōsistit ꝓcessionis ratio qd̄ est cōe tribus psonis.
qꝛ psona patris nō dicit̄ temporaliter ꝓcedere. imo
ꝓcessio tēporalis est ꝓpria spūi scō. sꝫ ꝓcedere i mē-
tem in rōne amati ⁊ cogniti cōe est trib⁹ psonis. nā p

grām gratū faciētē diligit̄ tota trinitas ⁊ reciproce
tota trinitas diligit. ergo i hoc ꝓcessiōis rō nō ꝯsistit
Et si dicat̄ ꝙ ꝓcedere ip̄ortat originē psone a psona
ꝓpter qd̄ non cōpetit trinitati ꝓcedere. C̄tuis sibi cō-
petat ſm hunc modū esse in mente per donū gratie
gratū facientis. dicendū ꝙ ꝯfirmat ꝓpositū q̄si. s. rō
ꝓcessionis spiritus sci ſm quā ipse spūs scūs dari di-
cit̄ in hoc non ꝯsisteret. ¶ 2⁰ sic. Talis modus essendi
spūs sci in creatura debet attribui ꝓcessioni que ha-
beat aliquē ordinē ad emanationē eternam spūs sci
a filio ⁊ a pr̄e. sꝫ spiritus scūs non ꝓcedit a patre ⁊ fi-
lio in creaturā sub rōne obiecti amati aut cogniti. nō
enim spirant ipsum pater ⁊ filius ut obiectum amo-
ris uel intellectionis creature. ergo hic mod⁹ essen-
di spiritus sancti in creatura rationali nō spectat ad
temporalem processionē ipsius. ¶ 3⁰ Si iste mod⁹ ha-
beret veritatē. sequeret̄ ꝙ omnis res dum mens in-
cipit eas intelligere ⁊ amare procederent in mentē.
sed hoc non dicit̄. non enim sol dicit̄ procedere in ani-
mā dum intelligitur. ergo iste modus non est compe-
tens. ¶ 4⁰ arguit ꝯtra aliqua superius dicta. s. ꝙ ꝓ-
cessio temporalis addit super eternā respectum ad
suū terminū. Contra hoc arguit sic. Visioni qua co-
lor prius existens in pane cernitur. nō addit visio cor-
poris xp̄i aliqd quod mediet inter visionē ⁊ colores.
sed solam participationē coloris a corpore xp̄i quod
sacramentaliter existit sub specieb⁹ post cōsecratio-
nem. ergo a simili spūs scūs procedens eternaliter ī
dona gratuita in quib⁹ imutabiliter complacet de⁹
dicitur temporaliter procedere in animā participan-
tem illa dona ex tēpore. ⁊ ita ꝓcessio illa eterna non
inducit respectum rationis nec connotationem ali-
quā dum efficitur temporalis. sed eius termin⁹ par-
ticipatur de nouo a creatura. vnde potest sic descri-
bi. Processio temporalis est eterna spūs sci ꝓcessio
terminata de nouo ad aliquid materiale participās
ex tempore formalē ipsius terminū imutabilē ⁊ eter-
num. hec ille in forma. ¶ Contra eandem ꝯnem 4ᵃᵐ
arguit Gregorius probando ꝙ possibile est dari spi-
ritū sanctū homini absq3 hoc ꝙ detur ei aliquod do-
num creatum. quia omne dabile homini a deo. possi-
bile est ei dari a deo non dato aliquo quod sit idem
essentialiter cum eo. nec aliquid cū essentia illius. er-
go possibile est dari spm̄ sanctū homini nō dato ei ali-
quo dono spūs sancti creato. tenet ꝯnā. quia spirit⁹
sanctus est dabilis hoi ⁊ nullum donū creatū est idē
essentialiter cum spū sancto. aut de eēntia spūs sci.
añs autem probatur. tum quia ipso cōcesso nulla se-
quitur contradictio. tum quia sicut omne factibile a
deo potest fieri ab ipso non facto aliquo qd̄ nō ē ipsū
nec aliquid intrinsecum essentialiter illi. ut cōmuni-
ter ꝯcedit̄. ⁊ probari pōt ex eo ꝙ nulla repugnantia
contradictionis interuenit sicut in ꝓposito. oē dabi-
le. ⁊c̄. Tum quia omne dabile creature a deo deus
pōt non dare ⁊ pōt nullo alio ꝯdante dare ⁊ nullum
tale pōt eo non condante dari. g̃ oē dabile creature
a deo potest deus dare non condāte alio. ⁊c̄. añs est
verum ⁊ ꝯcessū coīter. ꝯnā patet. quia si aliqd dabile

verbi gratia a non potest dari a deo non dato dabili
essentialiter distincto nec in eo essentialiter incluso
verbi gratia b. hoc non esset nisi qꝛ uel a datū neces-
sario daret b. uel qꝛ b. necessario requirit ad dandū
a. Si dicatur 2m. ergo ipsum a non pōt de9 nullo alio
cōdante dare b deo non cōdante b. ⁊ hoc repugnat
alteri parti añtis. uel non posset dare deo non con-
dante. ⁊ tunc uel de9 dabit necessario b. cui9 opposi-
tū sumitur. uel poterit nō dare. ⁊ hoc posito a erit da
tū non dato b. ¶ Cōfirmat. Nullū donum creatum
uel creabile requirit necessario ut dans uel cōdans
ad hoc ut spūs scūs detur. ⁊ similiter nullū tale do-
nū datur necessario a spū scō. dato ergo spū scō po-
terit dari nullo alio creato dato. ¶ Ad pmū Aureo-
li ꝯtra 4am ꝯnem negatur bor. nō enim pater ꝓcedit
in mentē in rōne amati nec etiam filius. sed sol9 spiri-
tus sanctus. licꝫ tota trinitas sit in mente in ratione
amati. ⁊ causa negationis est qꝛ ꝓcedere in mētē sup
ponit ꝓcedere in aliqd. hoc aūt solum spūi scō cōpe-
tit. nam pater nō ꝓcedit: filius aūt ꝓcedit sꝫ nō i ali-
quid. qꝛ ꝓcedit ꝑ actū intellect9 cui9 non est tendere
in res. sed potius res capere in se ⁊ cōcipere. sꝫ spiri-
tus scūs ꝓcedit ꝑ actū voluntatis cui9 est tendere i
res. ⁊ ideo spūs scūs ex sua ꝓcessione habet nō solū
ꝓcedere ab aliq. sed etiā ꝓcedere in aliquid. vtrūqꝫ
aūt istorū includit ꝓcessio temporalis. ⁊ vlteri9 nouū
respectū ad mentē rationalem. Et cum arguens di-
cit ꝙ si de rōne ꝓcessionis est origo ꝑsone a persona
incōuenienter dictū est ꝙ ꝓcessio spūs sci de qua lo
quimur cōsistat in hoc qd est ꝓcedere i mentē i rōne
amati. negat sibi ꝯñā. qꝛ 2m icludit pmū ut ꝓlixe de-
claratū fuit ꝑ dicta sancti doctoris. ¶ Ad 2m dicit ꝙ
modus arguendi non valet. nam aor cōceditur. sꝫ bor
male subsumitur. debebat eni in minori assumere ꝙ
modus essendi spūs sci in creatura in ratiōe obiecti
amati nullū ordinē hēt ad ꝓcessionē ei9 eternā: qd
tamen iste nō facit: sed assumit ꝙ nō est ibi talis ordo
ꝙ spūs scūs spiret a patre ul' filio ut obiectū amoris
creature. ideo videt peccare per fallaciā ꝯñtis argu
endo a negatiōe inferioris ad negationē superioris.
utpote: non est inter ista talis ordo. ergo nō est ordo.
dico igitur ꝙ inter illū modū quo spūs scūs ꝑ grām
est in creatura ⁊ illā emanationē eternā ē talis ordo
ꝙ spūs scūs eternaliter ꝓcedit ut rō collatiōis oīuꝫ
donorū a deo creature collatorum. ꝙ aūt spūs scūs
nouiter uel nouo mō sit per gratiam in aliquo. hoc ē
donū dei ⁊ ita inter istud donū ⁊ illam emanationē ē
ordo effectus voluntatis diuine ad rationem crean-
di ſm quā diuina voluntas libere creat. ¶ Ad 3m ne-
gatur pma ꝯñā facta. nam non oportet ꝙ res intelle
cte ꝓcedāt in intellectū dū intelligunt. licꝫ tendant
in eum uel recipiant in eo ⁊ sigillent seipsas in aīa no
stra. non tamē ꝓcedunt ab aliquo in intellectū. ita ꝙ
originent ab aliquo ꝓ tunc. hoc aūt ut dictū est repi-
tur in ꝓcessione spūs sci temporali. que dicit tres re-
spectus. duos eternos ⁊ vnū temporalem. Primus
est ad spirantē. secūd9 ad obiectū eternū. tertius ad
creaturā temporalē. similiter nec res amate dicunt

ꝓcedere in mentē ex hoc ꝙ amantur. licꝫ sint i amā-
te mō alias dicto. Unū iste arguens breuiter decipit.
credit enim ꝙ nos ponamus rōnē ꝓcessionis tempo
ralis in hoc solo consistere ꝙ spūs scūs nouiter est in
nobis sicut amatū qdcūqꝫ. qd non dicimus. sꝫ imagi-
namur ꝙ spūs scūs temporaliter ꝓcedit in nos: sicut
amor quo de9 eēntialiter dilexit nos quē nouiter nos
reamamus. ⁊ ita concedā arguenti ꝙ lapis ꝓcedit
in mentē. si lapis ē amor quo mens diligitur ꝗ amor
a mēte reamatur. ⁊ ita de suo sole de q̄ arguit. ¶ Ad
4m dico ꝙ in exemplo suo impossibile est ꝙ visio no-
uiter terminet ad corp9 xpi gn consurgat nouus re-
spectus inter visionē ⁊ illud corpus visum. rōne cui9
illa visio que prius erat visio albedinis modo noui-
ter dicitur visio corporis xpi. ⁊ ita in proposito. quia
mens nouiter gratificata nouiter refertur ad spiritū
scm. etiam oportet ꝙ spiritus sanctus nouiter refe-
ratur ad mentem gratificatam ratione cuius dicit
nouiter in illā procedere. dico ꝙ sicut visio nō est ille
respectus qui importatur in hoc nomine visio corpo
ris xpi. sed illud nomē importat visionem cum respe
ctu. ita illa processio spiritus sci non est respectus ad
creaturā nec illum includit intrinsece. sed tamē hoc
nomen processio temporalis includit in suo sigto ꝓ-
cessionem spūs sci. ⁊ respectum temporalē. ⁊ sic pa-
tet ꝙ rationes ille non concludūt. ¶ Ad primū Gre
gorij ꝯtra eandem ꝯnem negat añs. Et ad primā ei9
probationem dicitur ꝙ contradictio est spm scm da-
ri creature ⁊ nihil aliud dari creature. quia spiritum
sanctum dari creature est ipsum nouo modo haberi
a creatura ut cognitū uel dilectū. ⁊ qꝛ spūs scūs nō
potest esse formalis dilectio creature actualis ul' ha
bitualis. similit nec cognitio. oportet ꝙ dato spū scō
detur noua cognitio uel dilectio que distinguitur a
spū scō. dicere ergo ꝙ solū spūs scūs datur ē dice-
re ꝙ datur ⁊ non datur. Ad 2am ꝓbationē eiusdem
añtis dicitur ꝙ nō est simile de factione ⁊ datione. qꝛ
factio terminat ad eē. datio aūt ad haberi ab aliq no
uo mō. mō licꝫ aliqd possit fieri sine alio. nō tū haberi
sine alio qd applicet donū hnti. cuiusmodi ē grā uel
charitas in datiōe spūs sci. sic color pōt eē sine supfi-
cie. non tū pōt dari corpori nisi det sibi superficies. i.
nisi habeat superficiem. verūtamen falsum assumi-
tur ꝙ omne factibile possit fieri sine omni eo qd non
est illud nec aliqd eius. ut patet de materia respectu
forme. ¶ Ad 3am dicitur negando ꝯñam. ⁊ ad ꝓbati-
onē ei9 dr. ꝙ spūs scūs nō pōt dari creature nisi da-
to alio dono creato eidē creature. ⁊ hoc nō iō ꝙ crea
tū donū requirat ad dandū spm scm uel ad cōdādū
eū. nec iō ꝙ spūs postq̄ dat9 est necessario det aliqd
donū creatū sꝫ qꝛ de rōne dationis spūs sci est aliqd
distinctū a spū scō ⁊ a deo ⁊ a creatura cui dat spūs
scūs: qd creatura nō pōt hrē nisi a deo dante ⁊ est q̄si
dispositio ad hꝫ ꝙ spūs scūs habeat. vn̄ scūs Tho. ꝑ
sen. dis. 14. q. 2. arti. p. in fine dicit sic. Ordo aliquo
ſm nām potest dupliciter considerari. aut ex parte
recipientis uel materie. ⁊ sic dispositio est prior q̄ id
qd disponit. ⁊ sic pus recipim9 dona spūs sci q̄ ipsū

spiritum sanctū. quia per ipsa dona recepta spiritui
sancto assimilamur. aut ex parte agentis ꝛ finis ꝛ sic
quod ꝓpinquius ē fini ꝛ agenti dicit̄ esse ꝑus. ꝛ ita ꝑ
prius recipim⁹ spiritum sanctum q̄ȝ dona eius. quia
pater ꝛ filius per amorem suum alia nobis donant.
hec ille. Itē ibidē arti. 2° ad 2ᵐ. Processio ſm q̄ hic
loquimur claudit in se dationē. ꝛ nō sufficit q̄ sit no-
ua relatio qualiscunq̄ȝ creature ad deū. sed oportet
q̄ referat̄ in ipsum sicut ad habitū. quia quod datur
alicui habet̄ ab illo aliquo mō. ꝑsona autē diuina nō
potest haberi a nobis nisi uł ad fructū perfectū. ꝛ sic
habet̄ per donū glorie. aut ſm fructū imperfectū. ꝛ
sic habet̄ per donū gratie gratū facientis. uł potius
sicut illud ꝑ quod fruibili iungimur inq̄stū ipse per-
sone diuine quadā sui sigillatione in animab⁹ nostris
in q̄bus formaliter fruimur. s. amore ꝛ sapiētia. ꝓpt̄
q̄ꝺ spūs sanctus dicit̄ pignus hereditatis nostre. hec
ille. Ex q̄bus patet q̄ spūs sanctus nō potest dari si-
ne hoc q̄ det̄ donū creatum ꝑ quod habeat̄. ¶ Ad
ꝯfirmationē dicit̄ eodē mō. quia ꝯ̄ria nulla ē. ¶ Mo
do ad argumēta in pede q̄ōnis dico. ad primū conce
dit̄ aⁿˢ ꝛ negat̄ hⁿˢ. non eñi ꝓcessio aliqua spūs san-
cti est res tēporalis in se. sed tēporalis ꝓcessio dr̄ tē-
poralis. quia non totū q̄ꝺ importat̄ in hoc noīe tēpo-
ralis. ꝓcessio eñi est eternū. imo importat aliquid tē-
porale scilicet respectū nouū. ꝛ ideo totum aggrega
tum ex eterno ꝛ temporali dicit̄ temporale. tamē ex
illo eterno ꝛ alio temporali nō efficit̄ vnū ꝑ se.

Irca distinctionem

quintādecimā ꝛ sextādecimā querit̄
Utrū cuilibet diuine ꝑsone cōueniat
mitti. Et arguit̄ q̄ sic. Pater mittit̄
ꝛ de filio ac spū sancto non est dubiū
q̄n mittant̄. ḡ quelibet ꝑsona dīna mittit̄. añs patȝ ꝑ
ꝑma parte. nam dīnam personā dari est illam mitti.
sed pater dat seipsum cū haberi non possit nisi seipso
donante. ḡ videt̄ q̄ pater mittit seipsum. In opposi-
tum arguit̄ sic. Nulla ꝑsona dīna mittit̄. ḡ non cuili-
bet ꝑsone dīne conuenit mitti. añs patet. missus eñ
est minor mittente. sȝ nulla ꝑsona est minor alia. ergo
ꝑsona dīna a nullo mittitur. In ista q̄ōne erunt tres
articuli. In ꝑmo inquiret̄ q̄d est missio in dīnis. In 2°
an quelibet mittat̄. In 3° an aliqua ꝑsona mittat̄ nul
la alia missa. ¶ Q̄tum ad ꝑmū sit ꝑma ꝯ̄ q̄ rō missio-
nis cōsistit i duplici habitudine. Istā ponit sanct⁹ do-
ctor ꝑma pte. q. 43. arti. ꝑ̊. quā ꝓbat sic. In rōne in-
quit missionis duo īportant̄. quoꝝ vnū est habitudo
missi ad eū qui mittit̄. Aliud ē habitudo missi ad ter-
minū ad quē mittit̄. per hoc autē q̄ aliq̄s mittit̄ ostē-
dit̄ ꝓcessio quedā missi a mittente uel ſm imperiū si-
cut dn̄s mittit seruū. uel ſm consiliū. ꝛ sic cōsiliari⁹ dr̄
mittere regē ad bellandū. uel ſm originē. ut si dicat̄
flos emittit̄ ab arborē. Ostēdit̄ etiā habitudo ad ter-
minū ad quē mittit̄ ut aliquo mō ibi esse incipiat. uel
q̄r ꝑus ibi omnino non erat quo mittitur. uel q̄r inci-
pit ibi eē aliquo mō quo ꝑus non erat ibi. hec ille. Ex
quo patet q̄ missio est ꝓcessio alicuius ab aliquo ꝛ in
aliquē terminū ut in eo nouit̄ uel nouo mō sit. Ean-
dem ꝯ̄nem ponit ꝑ̊. sen. dis. 15. q. 1. arti. ꝑ̊. ¶ 2ª ꝯ̄ est q̄
missio conuenit dīnis personis. ꝓbatur sic ſm eundē
ꝑma parte vbi s̄. Missio inq̄t dīne persone cōuenire
potest ſm q̄ importat ex vna parte nouū modū eēn-
di in aliquo. sicut filius dicit̄ missus a patre in mun-
dum ſm q̄ incipit esse in mundo visibiliter per carnē
assumptā. ꝛ tamē antea in mundo erat. ut dicit̄ Jo.
ꝑ̊. ꝛ etiam ſm q̄ ex alia parte importat ꝓcessionē ori-
ginis a mittente. hec ille. ¶ 3ª ꝯ̄ est q̄ missio de sui ra-
tione differt a ꝓcessione ꝛ datione. Istam ponit san-
ctus doctor vbi s̄. sic dicens. Processio inq̄t inq̄stū
ꝓcessio dicit realem distinctionē tm̄ ad ꝑncipium a
quo procedit ꝛ non ad aliquem terminū. Datio autē
nō importat distinctionē dati a ꝑncipio a quo datur
quia idē potest dare seipsū. sed tm̄ dantis ab eo cui
datur. ut s̄ dictum est. sed missio ponit distinctionem
in ipso misso ꝛ ad ꝑncipiū ꝛ ad terminū. ꝛ iō cū dicit̄
spūs sanctus mitti. includit̄ in significatiōe missionis
vterq̄ȝ respectus scȝ eternus ꝓut a patre ꝛ filio pro-
cedit. ꝛ tēporalis ꝓut significat̄ in habitudine ad cre
aturā que nouo mō se hȝ ad illū. hec ille. Idem ponit
ꝑma pte. q. 43. arti. 2°. vbi sic ait. In his que īportāt
originē dīnarū personarū est quedā dr̄ia attendēda
Quedā eñi in sui significatiōe importāt solam habi-
tudinē ad ꝑncipium ut ꝓcessio exitus. Quedam ꝟo
cū habitudine ad ꝑncipiū determināt ꝓcessiōis ter-
minū: quoꝝ quedā determināt eternū. sicut ḡnatio
ꝛ spiratio. nā generatio est processio dīne persone in
naturam diuinā. ꝛ spiratio passiue sumpta importat
ꝓcessionem amoris subsistentis. Quedam ꝟo cum
habitudine ad principiū important terminū tempo-
ralem. sicut missio ꝛ datio. mittit̄ enim aliquid ad hoc
ut nouo modo in aliquo sit. datur autē ut habeat̄. ꝑ-
sonam autē diuinā haberi ab aliqua creatura uel eē
nouo modo existēdi in ea est quoddam tēporale. vñ
missio ꝛ datio dicunt̄ tēporaliter tm̄. generatio ꝛ spi-
ratio solum ab eterno. ꝓcessio autē ꝛ exitus dicūtur
in diuinis ꝛ eternaliter ꝛ tēporaliter. nā fili⁹ ab eter-
no processit ut deus sit. temporaliter autem ut sit ho-
mo ſm missionem visibilē. uel ut sit in homine ſm inui-
sibilem missionem. hec ille. Ex predictis potest habe-
ri q̄ eadem res est generatio ꝛ ꝓcessio ꝛ datio ꝛ mis-
sio licȝ respectus cōnotati uel īportati ꝑ ista noīa sint
diuersi. ¶ Sed contra ista arguit Aureolus. Et ꝑmo
contra primā ꝯ̄nem in hoc q̄ dicit q̄ missio importat
ꝓcessionem ſm originem eo modo quo dicit̄ q̄ flos
emittit̄ de arbore. ꝑmo sic. Missio ꝓut de ea hic lo-
quimur non est idem q̄ꝺ ꝓcessio. nec missus est idem
q̄ productus. imo missio sumitur ꝓ legatione. ꝛ mis-
sus dicitur legatus. sicut de filio dicitur Abdie. Au-
ditum audiuimus a dn̄o ꝛ legatū ad gentes misit. sȝ
flos non dicit̄ legari ab arbore. nec originari est lega
ri. ergo missio ꝓut hic accipit̄ non importat habitudi
nem originis. ¶ 2° sic. Missio nō īportat ꝓcessionem
ab aliquo ſm rōnē ꝯsilij uł imperij sȝ magis ſm acce-
ptionē potestatis ꝛ dominij ꝛ auctoritatis. vnde lega
tus dicitur in humanis qui potestatē aut auctoritatē

accipit a legante. sed in diuinis filius ꝛ spũs scũs ac/
cipiunt auctoritatẽ ꝛ potestatem a patre ille nascen/
do iste ,pcedẽdo. ergo q̃uis sit ibi habitudo originis:
non tamen sm eã dicet̃ persona legari seu mitti: sed
sm acceptionẽ auctoritatis ꝛ potestat]. Et si dicat̃ ꝙ
acceptio nõ ẽ aliud q̃ꝫ origo. non valet. quia si eẽt ori/
go absq; hoc ꝙ coicaret̃ auctoritas sicut est in flore
qui orit̃ ex arbore. talis origo nõ induceret missionẽ.
ꝛ similiter si esset auctoritatis coicatio sine origine. si/
cut est in humanis. ibi saluaret̃ vera legationis ratio
,ppter quod origo filij non dicit̃ legatio in q̃ñtũ origo
sed in q̃ñtum auctoritatis coicatio ꝛ quedã trãsfusio.
¶ 3° sic. Si filius diceret̃ mitti a patre sm rõnẽ illam
qua flos emittit̃ ab arbore. missio filij eẽt ab eterno.
ab eterno nãq; filius est a patre ut radi⁹ a sole ꝛ flos
seu ramus ab arbore. ſ; nullus dicit ꝙ missio filij sit
eterna. nõ ergo accipit̃ missio sm illã rõnem. ¶ Dein/
de arguit ꝫ easdem ꝯnes. s. primã ꝛ 2am q̃ñtũ ad h̃ ꝙ
dicunt ꝙ de rõne missionis est ꝙ missus i termino ad
quẽ mittit̃. nouo mõ esse incipiat. hoc quidẽ iquit iste
nõ est verũ. imo sufficit ꝙ ibi p̃us existẽs de nouo au
ctoritate vti incipiat. sicut pat; in humanis. nã existẽ
parisius põt papa cõmittere auctoritatẽ cãm aliquã
ventilandi ꝛ descindendi. ꝛ talis quidẽ diceret̃ lega/
tus nõ q: de nouo veniret parisius ſ; q: iã ibi existẽs
de nouo auctoritatẽ acciperet. similit̃ etiã si auctori/
tate accepta mandaret̃ sibi de nouo ut ea vti incipe/
ret. non est dubiũ ꝙ diceret̃ quodãmodo de nouo le
gari. sic ergo in ,pposito nõ est de rõne diue persone
q̃ legat̃ ꝙ de nouo esse incipiat ſ; ꝙ accepta aucto
ritate de nouo vtat̃. hec ille in forma. ¶ Ad primum
istorũ dicit̃ ꝙ missio in diuis est eadẽ sm rẽ cũ produ/
ctione ꝛ missus cũ ,pducto. ſ; sm rõnẽ missio dicit de
significato formali ,pcessionẽ alicuius ab aliquo quo
cunq; mõ ,pcedat. ſ; q: ,pcessio in diuis nõ põt eẽ nisi
sm originẽ. iõ missio in diuis q̃ ad significatũ fmãle di
cit ,pcessionẽ sm originẽ. Et cũ dicit̃ ꝙ p̃sona q̃ in di/
uinis mittit̃ legat̃. ꝛ flos missus ab arbore non legat̃
dico ꝙ nõ intendim⁹ ꝙ p oia sint similes missio p̃so/
ne a p̃sona ꝛ floris ab arbore. ſ; solũ in h̃ ꝙ vtraq; est
solũ ,pcessio sm originẽ. Exemplũ eni de flore positũ
est solum ad oñdendũ ꝙ ad missionẽ non requiritur
,pcessio sm ꝯsiliũ uel imperium ſ; sufficit ,pcessio sm
originẽ. ꝛ iõ cũ ex illa similitudine ifert̃: emissio floris
nõ est legatio. g̃ missio p̃sone non est legatio. nulla est
ꝯña. q: lic; ambe missiones ꝯueniãt in h̃ qꝺ ẽ ,pcede/
re sm originẽ. tñ in h̃ differũt ꝙ illud qꝺ mittit̃ ab ar/
bore nõ p se opatur. nec p se subsistit dũ mittit̃. nec ẽ
suppositũ distinctũ a mittẽte. ꝛ alia infinita dissimilia
p̃nt inueniri. ¶ Ad 2m dĩ ꝙ missio de suo significato
formali nõ importat ,pcessionẽ sm rõnẽ ꝯsilij. nec sm
rõnẽ imperij. nec sm originẽ. nec sm acceptionẽ po/
testatis ſ; solũ ,pcessionẽ alicui⁹ ab aliquo in aliquid
quocũq; modo ,pcedat. loquendo aũt de significato
fmãli dico ꝙ missio i aliqua natura significat ,pcessio/
nem sm originẽ ꝛ sm acceptionẽ potestatis ꝛ nature
ul' accñtis. Et simili cũ ,pbatur ꝙ in diuis missio di/
cat ,pcessionẽ sm acceptionẽ potestatis ꝛ nõ sm ori/
ginẽ. quia si esset ibi origo sine trãsfusione potestatis
uel auctoritatis. sicut est in flore ꝛc. negat̃ illud. imo
est vera rõnis missio ſ; nõ legatio. vñ istud argumen/
tum solũ ,pbat ꝙ legatio non dicat ,pcessionẽ sm ori
ginẽ sed sm auctoritatẽ. ꝛ iõ cũ sic arguit̃: legatio in
diuis dicit talẽ ,pcessionẽ ꝛ non talẽ. sed missio in di/
uinis est legatio. ergo missio in diuinis dicit ,pcessio/
nem sm ꝛc. est fallacia accidẽtis. accidit enim ꝙ mis/
sio sit legatio. ¶ Ad 3m dicit̃ ꝙ missionis ratio in diui
nis non precise consistit in hoc quod est ,pcedere sm
originẽ. ꝛ ideo nõ est eterna. ¶ Ad 4m dicit̃ ꝙ iposs/
bile est aliquẽ nouiter vti potestate sibi data parisius
quin nouo mõ sit parisius. Et ideo cum arguẽs dicit
ꝙ sufficit ꝙ missus nouiter vtat̃ auctoritate sibi col/
lata ꝛ non sit parisius nouiter. dico ꝙ illud non suffi/
cit. cum sit ipossibile ꝛ implicans cõtradictionẽ scilic;
ꝙ nouiter opetur parisius ꝛ non sit parisi⁹ nouo mo/
do existendi. nos eni dicimus aliquid nouiter alicubi
existere uel nouo modo. si sit aliqua nouitas in eo uel
in eius effectu. uel si habeat nouũ respectũ ad aliqd
quocunq; modo ꝛ vndecũq; veniat ille respectus si/
ue sit rei uel rõnis. ꝛ sic patet ꝙ argumẽta non cõclu
dunt. Et hec de primo articulo.

Quantũ ad secundum articulũ sit prima ꝯ ꝙ
soli patri in diuis repugnat missio. ,pbatur sic ista ꝯ.
quia patri repugnat missio ꝛ cuilibet alteri p̃sone cõ/
uenit missio. ergo ꝯ vera. 2a pars añtecedentis patet
per dicta sanctorũ. ſ; p̃ma ,pbat̃ sic. Missio in suira/
tione importat ,pcessionem sm originẽ ab alio in di/
uinis. vnde cũ pater non sit ab alio. nullo modo cõue
nit ei mitti sed solũ filio ꝛ spiritui sancto quib⁹ conue/
nit esse ab alio. Ista sunt verba sancti doctoris p̃ma
parte. q. 43. artĩ. 4°. Eandẽ ponit p̊. sen. dis. 15. q. 2. ar
ti. p̊. in solutione ad 4m. ¶ 2a ꝯ est ꝙ mittere personã
diuinã ,ppriẽ cõuenit patri ꝛ filio: sed minus proprie
ꝯuenit spiritui sancto. ,pbatur ista ꝯ. nam mittere di/
cit rationẽ principij in mittẽte. verbi gratia. mittens
est principiũ pluriũ pertinentiũ ad missionẽ. verius
videtur sibi cõpetere ratio mittentis. ſ; sic est de pa/
tre ꝛ filio. nam sm sanctũ Tho. prima parte vbi s̃ ar/
ti. 8. cum dicit̃ aliqua persona mitti designat̃ ipsa p̃/
sona ab alio existens ꝛ effectus visibilis aut inuisibi/
lis sm quẽ missio diuine persone attendit̃. Si igitur
mittens designatur ut principiũ persone misse. sic nõ
quelibet persona mittit̃ sed solũ illa cui cõuenit esse
principiũ illius persone. ꝛ sic filius mittit̃ tñ a patre.
spiritus sanct⁹ autẽ a patre ꝛ filio. Si ꝟo p̃sona mit/
tens intelligatur esse principiũ effectus sm quem at
tenditur missio. sic tota trinitas mittit personã missã.
hec ille. Ex quo patet ꝙ pater dũ mittit ipse ẽ princi
pium persone misse ꝛ ipsius effectus missionis. et si/
militer dum filius mittit spiritum sanctum. sed dum
spiritus sanctus mittit aliquam personam nõ est p̃n/
cipium persone quam mittit sed effectus missionis.
Q: autem spiritus sanct⁹ mittat p̃sonã diuinam pa3
p Augm 2° de trinitate. ca°. dicentẽ ꝙ filius mitti/
tur a se ꝛ a spiritu sancto. ꝛ spũs sanctus mittitur a se

ra filio. hoc recitat sctūs Tho. vbi s. p̄. aūt sen. dis. 15.
q. 3. arti. p̄. sic ait. Quidā dixerunt q̄ ꝓprie spūs san/
ctus dicit̄ se mittere. τ h̄ determinandū videt̄ si virt⁹
nominis attēdat̄. missio eni ut dictū ē importat duo.
scilicꝫ missum esse ab alio rōne auctoritatis quā im/
portat. τ iterū effectum fm quem nouo modo in ali/
qua creatura spirit⁹ sanctus datur. vnde sensus est
spūs sanctus mittit̄ id est ab aliquo est. τ fit nouo mō
in aliquo nulla tn̄ mutatione facta circa ipsum. sicut
prius dictū est. Notandū tn̄ q̄ diuersimode verifica
tur locutio qn̄ aliqđ ꝯiunctū predicat̄ de aliq̄ fm esse
τ qn̄ fm fieri. qn̄ eni p̄dicat̄ fm esse oꝫ q̄ vtrūqꝫ illoꝝ
in esse dicat̄. ut si dicā sortē esse hominē albū. oportꝫ
q̄ sit homo τ q̄ sit albus. nisi alterū illorum diminuat
rōnem alterius. ut cū dicit̄: homo mortuus. sꝫ qn̄ p̄/
dicat̄ ꝯiunctū fm fieri sufficit q̄ alterū in fieri predi/
cet̄. ut si dicat̄ q̄ sortes est nūc factus hō albus. suffi/
cit ad veritatē hui⁹ locutionis q̄ sit nūc factus alb⁹:
q̄uis nō sit factus hō. Itē notandū q̄ qn̄ aliqđ cōpo/
situ p̄dicat̄ de aliquo fm fieri. diuersimode se habꝫ in
faciente τ in facto. qꝛ ex parte facti oꝫ q̄ vtrūqꝫ p̄di/
cet̄ fm esse τ si nō fm fieri. vn̄ si dicam: iste est factus
hō albus. oꝫ eū esse hominē τ esse albū: nisi alterū sit
diminuens rōnē alterius. nō aūt oꝫ q̄ fiat homo sꝫ q̄
fiat albus. ex pte aūt faciētis qꝛ non refert̄ ad factū
nisi fm illud qđ fit in ipso. sufficit q̄ faciens dicat̄ fa/
cere alterū tm̄. ut si dicā: pictor facit parietē album.
non oꝫ q̄ faciat esse parietē τ faciat eū esse albū: sed
sufficit si faciat eum esse albū tm̄. Dico ergo q̄ missio
qꝛ ponit missum eē in aliquo eo mō quo p̄us non erat
τ sic fieri in illo fm illū modū importat quādā factio/
nem nō realē factionē sed rōnis tm̄ que terminat̄ ad
relationē rōnis τ non rei. sicut deus dicit̄ fact⁹ refu/
giū. Sensus ergo ē: spūs sanctus ē missus id ē est fa/
ctus ens ab alio existēs in creatura per gratiam. vn̄
oꝫ ad hoc qđ dicat̄ missus q̄ sit ab alio τ fiat i aliquo
fm nouā habitudinē. ꝓpter qđ pater nō pōt dici mit/
ti. qꝛ nō est ab alio. Si aūt accipiamus ex pte mitten/
tis tunc mittere spm̄ sanctum nihil aliud est q̄ȝ facere
spm̄ sanctū existentē ab alio esse in aliquo fm nouam
habitudinē. τ iō cuicunqꝫ psone ꝯuenit facere alteꝝ
illoꝝ scilicꝫ q̄ sit i aliquo fm nouā habitudinē: dice/
tur mittere spm̄ sanctū. q̄uis nō sit p̄ncipiū spūs san/
cti fm q̄ est ab alio. τ q̄ tota trinitas facit spm̄ sanctū
esse in aliq̄ fm nouā habitudinē ꝓpter donū collatū
totius trinitatis. iō tota trinitas dicit̄ spm̄ scm̄ mitte/
re. τ ipse seipsū mittit. τ ipse a se mittit̄ sub eodē sensu
hec ille. Ex q̄bus pꝫ q̄ cū dr̄: fili⁹ vel pat̄ mittit spiritū
scm̄. pat̄ uel filius designat̄ esse p̄ncipiū duoꝝ q̄ im/
portat missio. s. q̄ spūs scūs est ab alio τ q̄ ē nouo mō
in alio. cū aūt dr̄ spūs scūs mittit se. ipse nō designat̄
eē p̄ncipiū illoꝝ duoꝝ sꝫ solū vni⁹. τ licꝫ q̄libet istaꝝ
ꝓpositionū sit ꝓpria. tn̄ p̄ma plus videt̄ habere pro/
prietatis. sicut τ ista: filius mittit spiritū sanctū q̄ȝ ista
filius mittit seipsū. τ credo q̄ ista fuit mens sancti do/
ctoris. ¶ Sed ꝯ hoc arguit Aureolus dicens q̄ hic
modus dicēdi. s. qui recitatus est de sūma p̄ma parte
q. 43. arti. 8. cum posuit 2ᵃᵐ ꝯnem. Ille inquā modus
nihil facit nos scire. de hoc eni dubiū est vtrū perso/
na mittens p hoc qđ dicit̄ mittere designat̄ esse prin/
cipiū. sic psona que mittit̄ designat̄ ex hoc q̄ mittitur
esse p̄ncipiata. In hoc eni difficultatē faciunt multi.
mitti quidē τ mittere vident̄ vnū significare licꝫ vnū
actiue τ reliquū passiue ꝓpter qđ si mitti īportat ori/
ginari. mittere videt̄ importare originare. τ in hoc ē
difficultas hui⁹ q̄siti q̄ non tollit̄ per istū modū dicē/
di. hec ille. ¶ Ad istud respōdet̄ q̄ iste modus sci do/
ctoris plenius facit nos scire veritatē quesiti q̄ȝ mo/
dus alioꝝ. Et cū iste arguit q̄ dubiū est an persona
mittēs τc̄. dico q̄ istud dubiū ipse soluit tā in scripto
q̄ȝ in sūma cū ponit finaliter q̄ nulla psona mittit nisi
sit p̄ncipiū alicui⁹ īportati p missionē. s. uel psone mis/
se τ effect⁹ missionis p quē modū mittit filiū pater et
spm̄ sanctū pater τ filius. uel saltē nisi sit p̄ncipiū soli/
us effectus missionis licꝫ nō psone misse quō spiritus
scūs mittit seipsū τ filiū. τ fili⁹ mittit seipsū. nō tn̄ oꝫ q̄
psona q̄ mittit sit p̄ncipiū psone misse nisi in proprijs/
sima missiōe q̄ cōpetit patri respectu filij τ respectu
spūs sancti. τ filio respectu spūs sancti. nō aūt respcū
sui. nec ꝯuenit spūi sancto respectu sui uel filij. Et cū
dicit̄ q̄ difficultas ē cur mittere nō dicit originare. si/
cut mitti dicit originari. concedit̄. sed ista elucidat̄ p
dicta sancti doctoris i scripto p̄us allegata. vbi ostē/
dit quō diuersimode se hꝫ in faciēte τ facto qn̄ aliqđ
cōpositū p̄dicat̄ de alio fm fieri. vn̄ licꝫ mittere pro/
prijssime dictū dicat originare. sicut mitti dicit origi/
nari. tn̄ cū aliter accipit̄ nō dicit originare sed facere
psonā originatā esse in aliquo fm nouā habitudinem
ut dictū fuit. Quare aūt mitti semp īportat originari
a mittente uel ab alio. non semp autē mittere dic̄ ori/
ginare psonā missam uel aliā. dico q̄ nec mittere for/
mali significato siḡt originare. nec mitti originari. sed
mitti dicit ꝓcessionē uel exitū alicuius ab aliq̄ in ali/
quid. τ qꝛ in diuinis nō est alius exitus nisi fm originē.
iō de significato materiali in diuinis mitti dicit origi/
nari. mittere autē de formali significato dicit eē p̄n/
cipiū alicuius importati uel requisiti ad missionem. τ
quia talia sunt duo. psona missa τ effectus missionis:
uel noua habitudo. ideo respectu cuiuscūqꝫ aliquid
dicat̄ esse principiū dicet̄ personā mittere. vnde for/
malia significata illoꝝ verboꝝ mittere τ mitti sunt
opposita scilicꝫ procedere τ p̄ncipiare. sed non mate/
rialia. τ de hoc sunt infinita exempla. Quero eni ab
arguente. vnde est q̄ omne calefactū est creatum et
tamen nō omne calefaciens est creans. omne cōmu/
nicans in diuinis est producens in diuinis. non tamen
omne coīcatum est ꝓductum. ut pater de essentiali/
bus attributis. τ tamen cōmunicare τ coīcari signifi/
cant vnū licꝫ coīcare significatiōe actiua. cōmunica/
ri vero passiua. isto modo enim ipse arguit. ¶ Contra
2ᵃᵐ ꝯnem arguit Scotus ꝓbando q̄ nō quelibet p/
sona mittat personā diuā. primo sic. Mittere τ mitti
sunt opposita relatiue. sꝫ mitti includit ꝓduci. ḡ mit/
tere icludit suū correlatiuū qđ ē ꝓducē. ¶ 2° Si op/
positū de opposito τ ꝓpositū de ꝓposito. sꝫ mittere τ
mitti sūt opposita. ḡ mittere erit originare. cū mitti sit

originari. ¶ 3°. Mittere ⁊ mitti videntur eãdem rem ſignificare ſm diuerſos modos grãmaticales. ſʒ mitti ſigt reſpectũ originis ad intra cũ ꝯnotatione termini extra. ḡ mittere ſignificabit reſpectũ originis ad itra vñ cum ſignificet actiue illud qđ mitti ſignificat paſſiue ⁊ mitti includat originari. ſequitur ꝙ mittere icludet originare. ¶ 4°. Mittere eſt autentice dare ſm acceptionẽ factorũ. ſed dare autẽtice non põt diuina pſona niſi ſm auctoritatẽ originis. ḡ omnis perſona que aliã mittit ipſam originat. ¶ 5°. Si de rõne perſone mittentis nõ eſt ꝙ miſſam originet ita ꝙ ſpũs ſanctus poſſit mittere filiũ uel ſeipſum. pari rõne filius poterit mittere patrẽ. ſicut eñi ſpũs ſanctus ꝓducitur a filio ſic filius a patre. Sed Aug⁹ expſſe dicit 4° de trinitate ca° vltimo. ꝙ pater non legitur miſſus propter auctoritatẽ ꝓncipij. ḡ ſpũs ſanctus non mittet filium a quo ꝓcedit. ¶ 6°. Perſona mittens dr̃ opari ꝑ miſſam ſicut pater diffundere charitatẽ per ſpiritũ ſcm̃ ⁊ erudire ꝑ filiũ. ſed nulla perſona dicitur opari ꝑ aliã: niſi quaten⁹ originat eã. igitur idem qđ prius. ¶ Ad primũ dico ꝙ modus arguendi non valet niſi addito in minori ꝙ mitti de formali ſignificatiõe in recto includeret ꝓduci. quod negatur. mitti eñi de formali ſignificato dicit fieri entẽ ab alio nouo mõ in creatura. ita ꝙ li fieri cadat ſup hoc totum ens ab alio nouo mõ in aliquo non rõne pͥme ptis. ſ. ens ab alio ſed rõne 2e. ſ. in aliquo nouo mõ. ut dictũ eſt in 2ª ꝯne. Cõſtat autẽ ꝙ in hac deſcriptiõe non ponitur ꝓduci in recto ſed in obliquo. non eñi mitti eſt ꝓduci in aliquo nouiter ſʒ eſt ꝓductũ fieri in aliquo nouiter. adhuc autẽ clarius eſt ſi mitti deſcribatur ſic. Mitti eſt exire ab aliquo in aliqđ ut dictũ eſt in ſolutione argumẽti Aureoli. ⁊ inſtãtia ibi data oñdit iſtud argumentum nõ ꝓcedere. ¶ Ad 2m dicitur ꝙ illa regula nõ tenet niſi vbi in vtraqꝫ cõbinatione eſt ꝑdicatio formalis in pͥmo mõ dicendi per ſe uel ſaltẽ in 2°. Exemplũ primi. ſanitas ⁊ ĩfirmitas ſunt oppoſita. ⁊ ꝓportio humorũ ⁊ diſproportio humorũ ſunt oppoſita. ideo bñ ſequitur: ſi ꝓportio ẽ gen⁹ ſanitatis ꝙ diſproportio erit genus infirmitatis. Exemplũ ſecũdi. albũ eſt diſgregatiuũ. igitur nigrũ eſt cõgregatiuũ. nec tamen oportet ꝙ cõtrariorũ cõtraria ſint genera. ſed de differẽtijs bñ oportet ꝙ ꝯriorum cõtrarie ſint drĩe. vñ non ſequitur: albũ ⁊ nigrum ſunt cõtraria. ḡ ſicut albũ eſt viſibile nigrum eſt inuiſibile. ¶ Ad 3m dicitur ꝙ mitti nõ ſignificat reſpectũ originis de ſignificato formali ſʒ de mãli. ideo nõ oportet ꝙ ſi mitti dicit reſpectũ originis ꝙ ſimiliter mittere dicat reſpectũ oppoſitũ. ¶ Ad 4m negatur aor. nam tũc filius nõ mitteret ſpiritũ ſanctũ. qꝛ ꝓprie loquẽdo ſolus pater dat autẽtice. Ille eñi ꝓprie dicitur auctor ꝗ nõ habet ab alio ſed cõicat alijs. cõſtat autẽ ꝙ filius habet a patre ꝙ det ſpiritũ ſanctũ. conceſſo tamẽ ꝙ pſona quelibet ꝓducens aliã det illam autẽtice. adhuc falſa eſt aor ꝙ ad rõnem mittentis nõ eſt ꝙ habeat auctoritatẽ ſup miſſum. patet. qꝛ ſm ſanctũ Tho. dans conſiliũ regi dicitur eũ mittere. ut dicitur pͥma pte q. 43. arti. pͥ. Et recitatũ eſt in pͥma ꝯne articuli pͥmi. Dato tamen ꝙ mittere dicat auctoritatẽ. illa tamen eſt reſpectu miſſionis ⁊ nõ reſpectu miſſi. ¶ Ad 5m dicitur ꝙ non eſt de rõne mittẽtis ꝙ miſſum originet ſʒ ſolũ ꝙ originatũ facit eſſe nouo mõ in aliquo. ⁊ ideo quia pater a nullo eſt originatus. ideo nec a ſe nec ab alio mittitur. ſed qꝛ filius eſt originatus licʒ nõ a ſe. iõ filius poteſt ſe mittere. quia licʒ non originet ſe tamen originatũ fecit eẽ nouiter in aliquo. ⁊ conſimiliter dico de ſpiritu ſancto. ¶ Ad 6m negatur am ſed ſufficit ꝙ operetur effectũ miſſiõis. Et iſte rñſiones dantur de miſſiõe cõiter dicta loquẽdo. nã ſtrictius ⁊ ꝓprius loquẽdo de miſſione. ut dicebatur in 2ª ꝯne huiꝰ articuli. argumẽta ꝯ ꝯnes vere ſunt non ꝓpter vim rationũ: ſed propter dicta ſanctorũ. Et hec de 2° articulo.

Quantũ ad tertium articulũ ſit pͥma ꝯ ꝙ miſſio filij diſtinguitur a miſſione ſpũs ſancti. ꝓbatur ꝯ. quia gñatio filij diſtinguitur a ꝓceſſione ſpũs ſancti. ḡ miſſio vnius a miſſiõe alterius. tenet ꝯña. quia miſſio filij uel eſt gñatio eius uel non diſtinguitur ab ea ſm rẽ: licʒ q̃tum ad rõnem dicat vltra ꝓceſſionẽ filij aliq̃ reſpectus rõnis. ⁊ eodẽ modo ꝓceſſio ſpũs ſancti eſt eius miſſio licʒ differat rõne. ¶ 2ª ꝯ eſt ꝙ iſte due ꝓceſſiones cõueniunt q̃tum ad effectũ ⁊ differunt. ꝓbatur ſm ſanctũ Tho. pͥma parte q. 43. arti. 5. ad 3m. vbi ſic ait. Miſſio ĩquit importat originẽ pſone miſſe ⁊ habitationẽ per gratiã. ut ſ̃ dictũ eſt. ſi ergo loquimur de miſſione q̃tum ad originem. ſic miſſio filij diſtinguitur a miſſione ſpũs ſancti. ſicut gñatio a ꝓceſſione. ſi autẽ q̃tum ad effectũ gratie ſic conueniunt ille due ꝓceſſiones in radice. ergo ⁊ diſtinguuntur in effectibus qui ſunt intellectus illuminatio ⁊ affectus inflãmatio. hec ille. ¶ 3ª ꝯ eſt ꝙ nunq̃ ſpũs ſcũs mittitur quin mittatur filius loquendo de miſſiõe inuiſibili. nec ecõtra. ꝓbatur iſta ꝯ. Quãdocunqꝫ mittitur diuina perſona datur gratia gratũ faciẽs. ſed quãdocũqꝫ datur gratia gratũ faciens. illuminatur intellectus ⁊ ſic mittitur filius. inflãmatur affectus ⁊ ſic ſpũs ſanctus mittitur. Iſtam ꝯnem ponit ſcũs doctor pͥma parte ibidem. ⁊ dictã ꝓbationẽ in ſnĩa in reſpõſione ad 3m. ⁊ etiam in rñſione ad primũ. vbi ſic ait. Licʒ omnia dona inq̃tũ dona ſunt attribuantur ſpiritui ſancto. quia hʒ rõnem primi doni ſm ꝙ eſt amor. ut ſ̃ dictũ eſt. Alia tñ dona ſm ꝓprias rões attribuũtur ꝑ quandã appropriationẽ filio ſcilicʒ illa que ptinent ad intellectũ. et ſm illa dona attẽditur miſſio filij. vñ Aug⁹ dicit 4° de trinitate. ꝙ tunc filius inuiſibiliter mittitur cum a quoq̃ cognoſcitur atqꝫ percipitur. hec ille. Eandẽ ꝯnem ponit pͥ. ſen. diſ. 16. q. 1. arti. 2. Una inquit miſſio nunq̃ ẽ ſine alia. quia amor noticiã ſequitur ⁊ noticia perfecta ſm quã eſt miſſio filij ſemꝑ inducit amorẽ. ⁊ iõ ſimul infunduntur ⁊ ſimul augmentãtur. hec ille. Et ad 4m ſic ait. Illa noticia ex qua ꝓcedit amor viget in fruentibus diuino amore per quã ſcilicʒ cognoſcunt diuinam bonitatẽ inq̃tum eſt finis ⁊ inq̃tum ẽ largiſſime fu ens in eos ſua bñficia. ⁊ talem noticiã perfecte nõ habent qui amore ipſius non accenduntur. hec ille. ¶ Sʒ contra iſta arguit Aureolus ſignanter contra tertiã ꝯnem. in hʒ qđ innuit ꝙ non per oẽm ꝯceptionẽ ver

tatis dicit mitti verbū. hoc ingt non videt ver. cū sa
pientia aliquoꝝ maloꝝ boniꝝ attribuat dono dei. vñ
sapia Salomonis ꝑseuerauit in eo tpe q̄ extitit i pec
cato mortali. ⁊ tñ ſm eā missū est sibi verbū qḋ ē sapi
entia quā postulat vbi ait. Mitte illam de celis scis.
videt ḡ ꝙ verbi missio seperet in eo a dono charitatis.
¶ 2° quia Eccl. p̄ dicit ꝙ omnis sapia a domino deo
est. ⁊ ꝙ fons sapie est verbū dei in excelsis. ⁊ ibi loqt
sapiens de cognitione veritatis creaturarū non solū
de cognitiōe diuinoꝝ. vñ ait. Altitudinē celi ⁊ latitu
dinē terre ⁊ ꝓfundū abyssi quis dimensus ē? Et tunc
subdit ꝙ fons sapie ē verbū dei in excelsis. ⁊ hoc non
esset nisi fili⁹ mitteret dū ꝑcipit ois ꝓfunda veritas
ergo etiā ꝙ nō spectet ad charitatē. ḡ idem quod ꝑus.
hec ille. ¶ Ad pmū istoꝝ dicit ꝙ licꝫ ois sapia sit do
num dei. non tñ per oēm sapiam verbū dicit inhabi
tare illū cui sapia illa dat. sed solū qñ dat cum gratia
gratū faciente. ac p h̄ cū missio ꝑsone fiat ad inhabitā
dum illū ad quē mittit. non sequit si aliquis habet sa
pientiā ex dono verbi ꝙ ad eū mittat verbū. Et istā
responsionē dat scūs doctor pma parte. q. 43. arti. 5°
ad 3m argumentū. qḋ includit ista duo que facta sunt
ab arguente isto. Et cū dicit de Salamone ⁊c. Dico
ꝙ sicut fides non infūdit nisi illi ad quē mittit filius.
illa tñ fides manet xp̄o desinente inhabitare quē ꝑus
habitabat. ita i īfusiōe sapie Salomō recepit spm̄ scm̄
⁊ filiū qui inuisibiliter ad eū missi sūt. qñ tñ ille mortalit
peccauit nō amisit ex toto illā sapiam dū ꝑsone ad eū
misse ab eo recesserūt. tñ nō credo ꝙ dū erat in pctō
mortali haberet perfecte illā actualē noticiā. de qua
locutus est sanctus doctor in p̄ sen. ut statim in fine 5°
ōnis recitaui. ¶ Ad 2m per idē. ¶ Modo ad pmū ar
gumentū q̄stionis negat ꝙ pater mittat. Nec valet
ꝓbatio quia dare ⁊ mittere differūt ut dictū est. Alit
tñ soluit scūs Tho. pma pte. q. 43. arti. 4°. ad primū.
dicit eni ꝙ si li dare importat liberalem coicationem
alicui⁹. sic pater dat seipsū inq̄tum liberalit se coicat
creature ad fruendū. Si vo importet auctoritatem
dantis respectu ei⁹ qḋ dat. sic nō cōuenit dari in diui
nis nisi ꝑsone q̄ est ab alio. sicut nec mitti. ⁊ intendit ut
videt ꝙ dari nō cōuertit cum mitti nisi datio impor
taret dictā auctoritatē. ¶ Ad illud in oppositū respō
det eadē. q. arti. p̄. ꝙ missio importet minorationē i eo
q̄ mittit ſm ꝙ importat ꝓcessionē a p̄ncipio mittente
aut ſm imperiū aut ſm cōsiliū. q² imperās est maior
⁊ consiliās est sapiētior. sed in diuinis nō importat nisi
ꝓcessionē originis que ē ſm equalitatē. ut s̄ dictū est
hec ille.

Jrca decimāsepti mam distinctionē querit. Utrū cha ritas sit aliq̄s habit⁹ creat⁹ in aia. Et arguit ꝙ nō. Nulla creatura est di gnior aia xp̄i. sꝫ charitas est dignior aia xp̄i. q² ipsa charitate aia xp̄i digna ē ⁊ bona. ḡ cha ritas non est creatura. Jn oppositū arguit p Aug̃m ꝗ 3°. de doctrina xp̄iana dic. Charitatē voco animi mo tum ad fruendū deo, ppt̄ ipsū. sed mot⁹ animi ē aliqd creatū in aia. ḡ charitas est qd creatū in aia. Jn hac q̄stione erūt duo articuli. Jn pmo ponētur ꝯnes. Jn 2° dubitatiōes. ¶ Qrtū ad pmū sit pma ꝯ ꝙ mot⁹ cha ritatis necio reqrit formā aliquā habitualem in no bis supadditā potentie nāli. ꝓbat sic ista ꝯ ſm scm̄ Tho. 2ª 2e. q. 23. arti. 2°. vbi sic arguit. Si motus cha ritatis ita ꝓcedit a spū scō mouente humanā mentē ꝙ mens humana sit tm̄mō mota ⁊ nullo mō sit princi piū hui⁹ motus. sicut cū aliqḋ corp⁹ mouet ab aliquo exteriori mouente. nullo mō ille mot⁹ erit volūtari⁹. hoc enim est ꝯ rōnē volūtarij cui⁹ oportet p̄ncipiū in ipso esse. vñ sequeret ꝙ diligere nō eēt volūtariū: qḋ implicat ꝯdictionē. cū amor de sui rōne iportet ꝙ sit actus volūtatis. Similit etiā nō pōt dici ꝙ sic moue at spūs scūs volūtatē ad actū diligendi sicut mouet instrumentū. qḋ ⁊ si sit p̄ncipiū actus non tñ est in ipso agere uel nō agere. sic eni tolleret rō voluntarij ⁊ ex cluderet p ꝯñs rō meriti. cū tñ dilectio charitatis sit radix merendi. sed oportet ꝙ sic moueat voluntas a spū scō ad diligendū ꝙ etiā ipsa sit efficiēs hūc actū. null⁹ aūt act⁹ pfecte ꝓducit ab aliqua potētia passi ua nisi sit ei cōnālis p aliquā formā q̄ sit p̄ncipiū actio nis. vñ de⁹ q oia mouet ad debitos fines singulis re bus indidit formas p q̄s inclinant ad fines sibi ꝓstitu tutos a deo. ⁊ ſm h̄ disponit oia suauit ut dr̄ Sap. 8°. manifestū aūt est ꝙ act⁹ charitatis excedit nām potē tie volūtatis. nisi ḡ aliq̄ forma supadderet potētie na turali p quā inclinaret ad dilectionis actū. ſm h̄ esset actus iste imperfectior actibus aliarū virtutū nec esset facilis nec delectabilis. quod patet esse falsū. q² nul la virtus hꝫ tantā inclinationē ad suū actū sicut chari tas. nec aliq̄ ita delectabiliter opat. vñ maxime necē est ꝙ ad actū charitatis existat in nobis aliq̄ habitua lis forma supaddita potentie nāli inclinans ipsam ad charitatis actū ⁊ faciēs eā ꝓmpte ⁊ delectabilit ope rari. hec ille in forma. Eandē ꝓbationē ponit ibidē de virtutib⁹. q. 2. arti. p̄. vbi deducit ꝓlixe ꝙ si act⁹ cha ritatis in hoīe nō ex aliq̄ habitu interiori ꝓcedat nāli potētie supaddito. sed ex motiōe spūs sci. sequit alte rum duoꝝ. uel ꝙ act⁹ charitatis nō sit volūtari⁹ qḋ ē impossibile. aut ꝙ non excedat facultatē nāe. ⁊ hoc ē hereticū. Jtē ibi deducit ꝙ illo habitu remoto actus charitatis aut nō erit actus volūtatis aut ꝙ non erit meritori⁹. Jtē ꝙ hōq̄ est in charitate ad actū charita tis non sit ꝓmptus. neq̄ illū delectabilit agat. ex hoc eni actus virtutū sūt nobis delectabiles ꝙ ſm habit⁹ conformamur ad illos ⁊ inclinamur in illos p modū inclinationis nālis. Eandē ꝯnē tenet p̄ sen. dis. 17. q. i. arti. . vbi sic arguit. Tota ingt bonitas aie ipsi⁹ ē ex charitate. vñ quātū bona est tantū hꝫ de charitate. ⁊ si charitatē nō habet nihil ē. sicut dicit iª Cor. 13°. con stat aūt ꝙ p charitatē aia nō min⁹ habet de bonitate in esse grē q̄ꝫ p virtutē acquisitā in esse politico. virt⁹ aūt politica duo facit. q² facit bonū habentē ⁊ op⁹ ei⁹ bonū reddit. multo ḡ forti⁹ hoc faciat charitas. neu trū aūt hoꝝ effici poterit nisi charitas sit habit⁹ creat⁹ cōstat eni ꝙ oē esse est a forma aliq̄ inherente. sicut ē albū ab albedine. ⁊ eē substātiale a forma substātiali.

sicut igit᷑ nō pōt intelligi q̄ paries sit alb⁹ sine albedine inherente. ita nō pōt intelligi q̄ aīa sit bona in esse gratuito sine charitate ⁊ grā informāte ipsam. Similiter etiā cū act⁹ ꝓportionat᷑ potētie actiue uel operatiue sic effect⁹ ꝓprie cause. impossibile ē intelligere q̄ actus ꝑfect⁹ in bonitate sit a potētia nō ꝑfecta ꝑ habitū. sicut etiā calefacere nō pōt esse ab igne nisi mediante calore. ⁊ iō cū act⁹ charitatis ꝑfectionē quandam habeat ex hꝫ q̄ est meritori⁹ oīb⁹ modis oportet ponere charitatē esse habitū creatū in aīa. qui quidē efficient᷑ est a tota trinitate. sed exēplariter manat ab amore q̄ est spūs scūs. ⁊ iō frequēt᷑ inuenit᷑ q̄ spūs sanctus sit amor q̄ diligim⁹ deū ⁊ ꝓximū. hec ille. ¶ 2ª ꝯ est q̄ actus meritori⁹ necessario requirit grām creatam in aīa eliciente uel producente huiꝰ actū. ꝓbat᷑ ꝙtū ad p̄mā ptē q̄ grā requirat᷑. vn̄ scūs Tho. pma 2ᵉ. q. 110 arti. 5°. sic ꝓbat. Actus ꝑducentes ad finē oportet eē fini ꝓportionatos. null⁹ aūt actus excedit ꝓportionē ꝑncipij actiui. ⁊ iō videm⁹ in rebus nālib⁹ q̄ nulla res pōt ꝑficere effectū per suā operationem qui excedat virtutē actiuā. sed solū pōt ꝑducere ꝑ operationem suam effectū sue virtuti ꝓportionatū. vita aūt etna est finis excedens ꝓportionē humane nāe. ut dictū ē ⁊ ideo hō ꝑ sua nālia non pōt ꝑducere opa meritoria ꝓportionata vite eterne. sed ad hꝫ exigit᷑ altior virtus que ē virtus grē. ⁊ ideo sine grā hō nō pōt mereri vitam eternā. pōt tn̄ facere opa ꝑducentia ad aliqḋ bonū hoi cōnaturale. hec ille. Idē argumentū ponit 2° sen. dis. 29. q. i. arti. p̄. Sed secundā partē. s. q̄ hꝫ gratia sit aliqḋ creatū in aīa probat scūs Tho. de veritate. q. 27. arti. p̄. sic. Deus aliquib⁹ vult bonū supnaturale qḋ est vita eterna. sed hoc bonū deus vult alicui digno ⁊ nulli indigno. ex nā aūt sua homo nō ē dign⁹ tanto bono cū sit supnaturale. ⁊ iō ex hoc ipso q̄ ponitur ḡs deo grat⁹ respectu hui⁹ boni. ponit᷑ q̄ in eo sit aliqḋ per qḋ sit dign⁹ tali bono sup sua naturalia. qḋ quidē non mouet diuinā volūtatē ut hoiem ad bonum illud ordinet. sed potius ecōuerso ex hoc ipso q̄ deus sua volūtate aliquē ordinat in vitā eternā. prestat eni aliquid per qḋ sit dign⁹ vita eterna. ⁊ hoc est qḋ dicit᷑ Col. p̄. Qui dignos nos fecit in ptē sctōꝝ in lumine. Et hui⁹ rō est. q̄ sicut scīa dei est cā rerū nō causata a rebus ut nostra. ita ⁊ volūtas ei⁹ est efficax boni ꝙ causata a bono sicut nr̄a. sic ḡ hō dicit᷑ grām dei habere nō solū ex hoc q̄ hō diligit᷑ a deo in vitā eternā. sꝫ ex hoc q̄ datur ei aliqḋ donū per qḋ est dign⁹ vita etna ⁊ hoc donū dicit᷑ grā gratū faciens. aliter eni etiā in pctō mortali existens posset dici esse in grā dei. si grā solam diuinā acceptationē diceret cū contingat aliquē peccatorē esse p̄destinatū ad vitam eternā habendā. hec ille. Idē ponit prima 2ᵉ. q. 110. arti. p̄ et 2°. In p̄mo quidē dicit q̄ s̄m cōem modū loquendi grā tripliciꝰ accipi cōsueuit. Uno mō ꝓ dilectiōe alicui⁹: sicut cōsueuimus dicere q̄ iste miles habet grām regis. id est rex habet eū gratū. 2° modo sumitur pro aliquo dono gratis dato. sicut cōsueuimus dicere: hanc grām facio tibi. 3° modo sumit᷑ pro recōpensatione beneficij gratis dati. s̄m q̄ dicimur agere gratias benefactori. quoꝝ triū 2ᵐ dependet ex p̄mo. ⁊ ex 2° procedit 3ᵐ. In 2° aūt arti. eiusdem questiōis dicit q̄ in eo qui dicit᷑ grām dei habere signatur esse quidā effectus gratuite dei volūtatis. Dictum est aūt ꝯ q̄ dupliciter ex gratuita dei volūtate hō adiuuat᷑. vno⁹ inq̄tū anima hois mouet᷑ a deo ad aliqḋ cognoscendū vel agendū uel volendū. ⁊ hꝫ mō ipse gratuit⁹ effect⁹ in hoie nō est q̄litas sꝫ mot⁹ quidā aīe. act⁹ volūtatis eni mouētis in moto est motus. ut dicit᷑ 3° physicoꝝ. Alio modo adiuuatur homo ex gratuita dei volontate. s̄m q̄ habituale donū a deo anime infundit᷑. ⁊ hoc ideo. quia nō est cōueniēs q̄ deus min⁹ prouideat his quos diligit ad supnaturale bonū ꝙ creaturis quas diligit ad bonum nāle habendū. creaturis aūt nālibus sic ꝓuidet ut non solū moueat eas ad actus nāles. sed etiam largiatur eis formas ⁊ virtutes quasdā q̄ sunt principia actuū ut s̄m seipsas inclinent᷑ ad hꝫ motus. ⁊ sic mot⁹ quib⁹ a deo mouent᷑ fiūt creaturis cōnaturales et faciles. s̄m illud Sap. 7°. Et disponit suauit᷑. Multo igit᷑ magis illis quos mouet ad habēdū bonū supnaturale eternū infūdit aliquas formas seu q̄litates supnaturales s̄m q̄s suauiter ⁊ ꝓmpte ab ipso moueantur ad bonū eternū consequēdū. ⁊ sic donū grē ē quedā q̄litas. hec ille. Idem ꝓbat 2° sen. dis. 26. q. i. arti. p̄ et 2°. Item 3° ꝯ gentiles. ca° 149°. Oportet inqt grām aliqḋ in hoie ḡtificato eē q̄si quādā formā ⁊ ꝑfectionē ipsius. Qḋ eni i aliquē finē dirigit᷑ oportet q̄ habeat cōtinuū ordinē in ipsum. nā mouens continue mutat quousq̄ mobile ꝑ motū finem sortiat᷑. cum igit᷑ auxilio diuine grē homo dirigat᷑ in vltimū finē. ut ostensū est. oportet q̄ continue hō isto auxilio potiat᷑ quousq̄ ad finē ꝑueniat. hoc aūt nō esset si p̄dictū auxiliū ꝑticiparet hō s̄m aliquē motū aut passionē. ⁊ non s̄m aliquā formā manentē ⁊ quasi quietātē in ipso. motus eni ⁊ passio talis nō esset in hoie nisi q̄n actu cōuerteretur in finē. qḋ non continue ab hoie agit᷑ ut ꝑcipue patet in dormiētib⁹. est ḡ grā gratū faciēs aliqua forma ⁊ perfectio in hoie manens etiā cū non opat᷑. hec ille. Ibi etiā ponit multas alias pulcherrimas rōnes. ¶ 3ᵉ ꝯ est q̄ gratia gratū faciēs realiter distinguitur a charitate ⁊ ab omni virtute. Istā ꝯnē ꝓbat sanctus doctor de veritate. q. 27. arti. 2°. sic. Cum eni inqt diuersarū naturarū diuersi sint fines. ad consecutionē alicui⁹ finis in rebus nālibus tria ꝑexigunt᷑. s. natura ꝓportionata ad illū finē. ⁊ inclinatio in finē illum qui est appetitus finis naturalis. ⁊ motus in finē. sicut patet q̄ in terra est natura quedā ꝑ quā sibi cōpetit esse in medio. ⁊ hanc naturā sequit᷑ inclinatio in locū medium s̄m quā naturaliter appetit talem locū. etiā cum extra ipsum ꝑ violentiam detineret᷑. ⁊ ideo remoto prohibente deorsum mouetur. homo autem s̄m naturam suam proportionatus est ad quendam finem cuius habet naturalem appetitum. ⁊ s̄m vires naturales operari potest ad consecutionē illius finis: qui finis est aliqua contemplatio diuinorum qualis est homini possibilis s̄m facultatem nature: in qua etiam ph̄i vltimam hominis felicitatem posuerūt. sed ē aliquis finis ad quē homo a deo preparatur nature hu-

mane pportionē excedens. s. vita eterna que cōsistit in visiōe dei per essentiā: q̄ excedit pportionē cuiusli/bet nāe create soli deo cōnaturalis existens. vn̄ oportet q̄ hoi etiā detur aliqd nō solū per qd̄ operetur ad finē uel per qd̄ inclinet ei⁹ appetit⁹ in finē illū. sꝫ etiā p qd̄ ipsa natura hois eleuet ad quandā dignitatem sm̄ quā talis finis sit ei cōpetens. ꝛ ad h̄ dat gratia. ad inclinandū aūt affectū in hūc finē dat charitas. ad exequendū aūt opa qbus p̄dict⁹ finis acqrit dantur alie virtutes. ꝛ iō in rebus nālibus est aliud nā ipsa q̄ inclinatio nāe uel eius motus aut opatio. ꝛ ita in gra/tuitis ē aliud grā a charitate ꝛ a ceteris virtutib⁹. ꝛ q̄ hec opatio sit recte accepta. patet p Dionysiū i 2° ca. celestis hierarchie vbi dicit q̄ nō pōt aliquis habere spūalē opationē nisi p̄us eē spūale accipiat. sicut nec opationē illi⁹ nāe nisi p̄us habeat esse i illa nā. hec ille Allegat etiā ibidē Augm in p̄destinatiōe scōꝝ qui dic q̄ gratia p̄uenit charitatē. constat aūt q̄ idē non p̄ue/nit seipsū. Eandē ōnē ponit p̄ma 2ᵉ. q. 149. arti. p̄. Et intendit cōsimilē pbationē sicut virtutes acq̄site per actus humanos sūt dispositiōes qbus homo cōueni/enter disponit in ordine ad nām qua est hō. virtutes aūt infuse disponūt hoiem altiori modo ꝛ ad altiorē finē. vn̄ oportet etiā q̄ in ordine ad aliā altiorē nām. virtus eni vniuscuiusq̄ rei est in ordine ad aliquā na/turā p̄existentē. qn̄. s. disponit sm̄ q̄ congruit sue na/ture. h aūt est in ordine ad nām diuinā p̄ticipādū. sm̄ q̄ dicit. 2ᵃ petri p̄. Magna ꝛ p̄ciosa nobis pmissa do/nauit ut p hoc efficiamini diuine cōsortes nāe. ꝛ sm̄ ac/ceptionē hui⁹ nāe dicūt hoies regenerari i filios dei. igit sic lumē nāle rōnis ē aliqd p̄ter virtutes acquisi/tas q̄ dicūt in ordine ad ipsū lumen nāle. ita etiā ipsū lumen grē q̄ est participatio diuine nature ē aliqd p̄ter virtutes infusas q̄ a lumine illo deriuantur. sicut eni virtutes acquisite pficiūt hominem ad ambulandū congruenter lumini nāli rationis. ita virtutes infuse pficiūt hoiem ad ambulādū ɔgruent lumini grē. hec ille. Idē ponit 2° sen. dis. 26. q. i. arti. 4°. Itē 3° contra gentiles capitulis. 150. 151°. 152°. 153°. Sed querit: in q̄ specie q̄litatis est. Respondet de veritate. q. 27. arti. 2° ad 7m. q̄ grā est in p̄ma spē q̄litatis. Quis nō pprie possit dici habit⁹. q2 nō imediate ordinat ad actū sed ad quoddā speciale eē qd̄ in aīa facit. ꝛ ē sicut quedā dispositio que ē respectu glorie q̄ est gratia ɔsūmata. nihil eni sile gratie in accidentib⁹ aīe que phi sciuerūt inuenit. q2 phi nō cognouerūt nisi illa accidētia aīe q̄ or/dinant ad actus humane nāe pportionatos. hec ille. Itē vbi est subiectiue? Respōdet eadē. q. arti. 6°. q̄ ē in essentia aīe sicut in subiecto. virtutes v̄o sūt in po/tentijs anime. fides eni ꝛ spes ꝛ charitas sūt q̄si quidā radij procedentes ab ipso lumine grē. sicut ipse dicit p̄ma 2ᵉ. q. 109. arti. 4°. ad p̄mū. Sicut ingt ab essentia anime fluūt eius potētie que sūt operū principia. ita etiā ab ipsa gratia effluūt eius virtutes in potentias anime p quas potentie mouent ad actus. Et 2° sen. vbi s̄ sic dicit. Sicut esse aīe a qua fluūt potentie ab ipsa essentialit differentes sicut accn̄s a subiecto. ꝛ tn̄ oēs vniūt i esse aīe sicut in radice: Ita etiā a grā que est pfectio essentie fluūt virtutes q̄ sunt pfectiōes po/tentiaꝝ ab ipsa gratia eēntialiter differētes. in gratia tn̄ cōiuncte sūt sicut in sua origine p modū quo diuer/si radij ab eodē corpe lucente pcedunt. hec ille. Item q̄rit quō se habet grā ad virtutes respectu meriti. ꝛ quō dicit forma virtutū ꝛ quō informat act⁹. Respō/det de veritate. q. 27. arti. 5°. ad 5m. q̄ grā nō dicit for/ma virtutū que sit pars essentialiter virtutū. sic enim oporteret q̄ multiplicatis virtutib⁹ multiplicaretur. sed dicit forma virtutū inq̄ntū formaliter actū virtu/tis cōplet. Informat aūt act⁹ virtutis tripliciter. Uno° inq̄ntum circa substantiam actus apponūtur debite conditiones p quaꝝ limitationē in medio virtutis cō/stituit. ꝛ hoc habet act⁹ virtutis a prudētia. nam me/diū virtutis accipit sm̄ rōnē rectā. ut dicit 2° ethic. ꝛ sic prudētia dicit forma oiū virtutū moraliū. actus aūt virtutis sic cōstitut⁹ in medio ē quasi mālis respe/ctu ordinis in finē vltimū. qui quidē ordo apponitur actui v̄tutis ex imperio charitatis. ꝛ sic charitas dicit forma oiū aliaꝝ virtutū. vlteri⁹ v̄o efficaciā merēdi adhibet grā. null⁹ eni operū nostroꝝ valor reputare/tur condign⁹ eē̄ne glorie nisi p̄supposita acceptatione diuina. ꝛ sic gratia dicit esse forma charitatis ꝛ aliarum virtutū. hec ille. Consimile ponit in multis alijs locis ut 2° sen. dis. 26. q. i. arti. 5°. Et prima 2ᵉ. q. iii. arti. 3°. vbi ponit q̄ qnq̄ sūt effectus grē in nobis. Quoꝝ pri/mus est ut aīa sanet ꝛ fiat grata deo. hec eni grā ope/ratur formaliter non effectiue. 2° est ut bonū velit. ꝛ istū effectū p̄ncipaliter facit q̄ntum ad subam ipsum liberum arbitriū. licꝫ gratia cogat ad illum non ime/diate sed mediantib⁹ alijs virtutib⁹. verūtn̄ grā dat formā p quā ille actus est meritori⁹. 3° est ut bonū qd̄ vult efficaciter opet. 4° est ut in bono pficiat ꝛ pse/ueret. ꝛ hos duos opat mediāte libero arbitrio effe/ctiue. 5° est ut ad gloriam pueniat. nā sm̄ q̄ ipse ponit de veritate. q. 27. arti. 5°. ad 6m. sicut charitas vie nō tollit sed in patria remanet augmentata pp̄ter h̄ q̄ in sui rōne nullū defectū importat. ita ꝛ grā cum nul/lum in sui ratione importet defectū p sui augmentū fit gloria. nec dicitur esse diuersa perfectio nature in statu vie ꝛ patrie q̄ntum ad gratiam pp̄ter diuersam formam perficientē sed propter diuersam perfectio/nis mensuram. si aūt grām accipiamus cum omnib⁹ virtutibus quas informat. sic gratia ꝛ gloria nō sunt idem. quia alique virtutes in patria euacuabuntur: sicut fides ꝛ spes. hec ille. Illud aūt quod dictum est de gratia ꝛ gloria ponit etiam 3° sen. dis. 13. q. i. arti. p̄. ad 5m. vbi dicit. Gratia consūmata in anima est idem qd̄ glorie lumē. hec ille. Item de v̄itate. q. 8. arti. 4° ad 10m. Ipsa autem gratia propter tot effectus dicit preueniens ꝛ subsequens operans ꝛ cooperās. ope/rans ratione primi effect⁹. cooperans respectu secū/di. preueniens respectu primi. subsequens respectu alterius. semp eni gratia accepta sm̄ effectū priorē pōt dici p̄ueniens. ꝛ accepta sm̄ effectum posteriorē potest dici subsequens. Sed de hoc q̄re p̄ma 2ᵉ. q. iii. arti. 3°. Et 2° sen. dis. 26. q. i. arti. 5°. et de veritate. q. 27. arti. 5°. Hec de p̄mo articulo.

Quantū ad secundū articulum videtur arguere Aureolus. et principaliter cōtra aliqua dicta in probatione prime ɔ̄nis. Et primo in hac distinctiōe sic. Hec inquit opinio nō videtur necessitatem charitatis sup alios naturales habitus demonstrare. non enī ē verū q̄n volūtas possit in substantiā actus dilectiōis charitatiue in puris naturalibus constituta. diligere enim sup omnia deum et supra se et toto conamine et ex tota virtute est habere subām charitatiue dilectionis. sed sm istos prima 2e. q. 109. arti. 3o. homo in naturalibus constitutus potest deū diligere sup se et sup omnia. et similiter Aug. idē ponit. ergo volūtas habet principiū sufficiēs in se sine habitu superaddito supnaturaliter. ergo potest in substātiā dilectiōis charitatiue. vñ nō apparet q̄n sit repugnantia in his duabus ppositionibus. Prima quidē q volūtas non sit sufficiēs principium actus dilectiōis nisi supaddatur aliquis habitus supernaturalis. 2a vero q ex puris naturalib. possit diligere deū supra se. et super oia. nisi forte dicatur q amplius diligi possit q̄ supra se et super omnia. uel q dilectio charitatis sit inferior naturali. ¶ 2o sic. Quicunq experitur in se aliquē actū in quē non pōt naturaliter. experitur se habere aliqđ actiuū principiū superadditum nāe. sed nullus existens in charitate et diligens deum charitatiue pōt experimētaliter cognoscere q sit in eo supnaturale principiū qđ sit charitas. alias posset hō scire utrū odio uel amore dignus eēt. cōtra determinationē scripture. ergo nullū actū supernālem experitur in se. ¶ 3o sic. Tanta ē libertas voluntatis saltem angelice ut possit in oēm actum voluntatis sub omnib. circūstantijs sub quibus pōt ab intellectu psentari hōi actus: alioq̄n plus posset intellectus dictare q̄ volūtas eligere: cuius oppositū experimur. sed omnē actū quē experimur pōt recta ratio dictare. utpote deū intensissime diligere sup oia. ergo nō apparet cur talis actus sit sup facultatem naturalem potētie voluntatis. ¶ 4o sic. Non videtur verū q charitatis habitus reddat actū delectabilem et faciat voluntatem delectabiliter operari. hoc enim non experitur de nouo cōuersus et confessus. Qz si charitate existēte in volūtate experiretur homo delectationē hō statim cognosceret q̄n inciperet esse in charitate. cuius oppositū dicit aplus. pe Cor. 4o. cū ait. Nihil mihi cōscius sū. sed nec in hoc iustificatus sū. per hoc innuens q non potest homo ppendere quādo deo acceptus est. ergo charitas nō exigitur ppter delectationem in actu. hec ille. Et post. Nec valet inq̄t si dicatur q charitas exigitur ppter circūstantiam actus dilectionis. ut scz quia licz deus ex naturalibus diligatur sup omnia inq̄tum est principiū essendi. sub ratiōe tū obiecti beatifici non pōt diligi sine habitu charitatis. hoc inq̄t falsitas patet. tū quia ex hoc hō posset certitudinaliter cognoscere quādo foret in charitate. cū tū cognosceret et experiretur se diligere deū sub ratione obiecti beatifici. tū quia ex hoc sequitur q charitas haberet rationē potentie. ex quo haberet ppriā formalem rationem subiectiuā. distincta enim obiecta formalia distinguūt potentias. ut phs innuit 2o de aia. tū quia deus sub ratione beatifica continetur sub bono simpliciter qđ est obiectū volūtatis humane. tū quia intellectus dictat deū sub ratione beatifica diligendum. ppter qđ voluntas ex puris naturalibus potest illum sub illa ratione diligere. alias plus posset psentare intellectus naturali iudicio q̄ voluntas prosequi ex libero arbitrio. tum quia videmus q hereticus qui ducitur ad ignē diligit deū sub ratione obiecti beatifici. vñ sperat ad ipsū euolare statim post ignē. Patet igitur q non propter hoc exigitur charitatis habitus. Nec valet inquit etiā si dicatur q hōi habitus exigetur ex pte modi qui est diligere deū sup oia. tū qz quis posset experiri se habere charitatē. tū quia aplus separat feruorem charitatis a charitate. pe Cor. 13o. ubi dicit. Si tradidero corpus meū ita ut ardeā: charitatē aūt nō habuero nihil mihi pdest. tū quia heretici p deo exponunt se morti. et multis ieiunijs et afflictionib. seipsos contēnentes ppter deū quem se putant diligere sup oia. homines etiā aliquos diligunt ita ut exponant se morti p eis. tū quia intellectus et recta ratio dictat q deus sit sup oia diligendus. vñ non apparet q ppter hoc charitas exigatur. qz sola naturalia sufficiūt. Nec valet iterū si dicatur q habitus charitatis exigitur ppter circūstantiā meriti qui se tenet ex pte dei acceptātis qui statuit ut nullus actus sit meritorius nisi eliciatur ab habente habitū charitatis. Hoc siquidē non valet. tū quia sicut deus nō est psonarū acceptor. sic nec actuū. sed esset psonarū acceptor et actuū si acceptaret psonam et actū ppter bonitatē inexistentē ppter habitū nullā bonitatē ponentē. igitur illud poni non pōt. tum quia multitudo entiū hic poni non debet absq ulla necessitate et utilitate. sed si habitus actui uel psone nullā tribuit bonitatē. absq ulla utilitate uel necessitate ponitur. non igitur poni debet. tū quia odium dei ex nā rei est aliqđ dignū pena. sed dilectio debite circūstātiata et odiū sūt opposita. ergo hōi dei dilectio ē meritoria pmij ex natura rei. tū qz aplus 2e ad Timot. 4o. dicit q p bono certamine et cursu cōsūmato est sibi reposita p residuo corona iusticie quā reddet sibi in illa die iustus iudex. sed clarū est q nulla iusticia corona redderetur pro fide et certamine et cursu cōsūmato nisi ex nā rei hōi actus essent accepti a deo. ergo non inest solū acceptatio rōne habitus nihil bonitatis afferentis imo rōne alicuius intrinsece bonitatis. vñ Aug. dicit ad Sixtū psbyterū q deus cū merita nr̄a coronat nihil aliud q̄ munera sua coronat. Ex q̄ patet q ex diuino munere debetur actib. nostris ut habeāt meriti rationē intrinsece et ex natura rei. hec ille in forma. ¶ Ulterius contra eandē ɔ̄nē arguit q nullo modo requiratur talis habitus creatus ad illū actum dilectionis dei sup omnia. aut enim talis habitus requiritur ad actum sicut causa partialis substātie actus. aut sicut causa modi actus solum. aut sicut faciens ad substantiam actus et ad modū ut determinatiuū. aut sicut inclinans ad actum tm̄modo sine alia causalitate actiua uel passiua. aut sicut causa sine qua non nihil faciēs ad actum aut sicut ponēs animā in esse potestatiuo ut possit exire in actum in quem non posset ex puris naturalibus

bus.sed nullū istoꝝ sex est dicendū.uel non apparet
necessitas ponendi charitatē aut aliū habitum ꝓpter
actum. ¶ Q2 nō ꝓpter p̄mū apparet. Tū p̄mo qꝛ cau
sa partialis pōt elicere effectū concurrendo cum alia
exclusa inherentia ⁊ actuatione vni⁹ p alterā.sed ha/
bitus non cōcurrit ad agendū aliquid circa actū nisi
p̄intelligat̄ perficere potentiā ⁊ actuare illam ac dis/
ponere. Tū 2° quia sicut forma generata ex actib⁹ i
rebus naturalib⁹ nō est causa partialis respectu act⁹
sicut leuitas respectu motus.cū forma ꝯsequēs quā/
titatē non sit p̄ncipiū actionis.sic nec habitus dereli/
ctus in voluntate ex actibus videt̄ habere rōnē p̄nci
pij actiui aut cause partialis. Tum 3° qꝛ i causis equi/
uocis non pōt esse reciprocatio.sed actus generat ha
bitū.ut patet 2° ethicoꝝ.⁊ hec ē generatio equiuoca
igit̄ impossibile est ꝙ habitus reciproce sit causa act⁹
partialis. Tum 4° quia omnis causa partialis habet
in se partialem actiuitatē.⁊ p ꝯñs est potentia actiua.
sed habit⁹ nō est actiua potentia:cum non sit potētia.
aliter vnio habit⁹ ad potentiā esset vnio potentie ad
potentiā. Tum 5° quia tota causalitas habit⁹ cōsistit
in habituando potentiā.⁊ p hoc perficiendo actū.ſm
illud phi 2° ethicoꝝ. Uirtus ē que habētē perficit ⁊c.
sed disponere ⁊ habituare potētiā actiuā nō ē coage/
re illi.igit̄ patet ꝙ habit⁹ non ponit̄ ut causa partialis
sube act⁹. ¶ Q2 nec ꝓpter 2ᵐ.s.ut sit causa modi act⁹
⁊ non sube patet. Tum quia si esset actiuū p̄ncipiū se
het p modū potentie. Tum 2° qꝛ habituat⁹ inq̄tum
h̄ non dicit̄ simpliciter potens.igit̄ nec habit⁹ erit cau/
sa actiuitas uel causalitas.sed dispositio causalitatis
Tum 3° qꝛ modus nō est aliqd p̄cisum circa subam
act⁹.igit̄ nec exigit p̄cisam cālitatē. Tum 4° qꝛ modi
illi.s.delectatio facilitas ꝓmptitudo sūt subiectiue in
potentia.nō aūt in actu.sed habit⁹ non agit in potētiā
q̄ sibi subijcit̄.igit̄ habit⁹ nō est ponendus ꝓpter hoc.
¶ Q2 nec ꝓpt̄ 3ᵐ arguit̄. Tū qꝛ illud qđ p̄cise concur
rit p modū determinantis potētiā ad actū nullā habet
cālitatē sup actū.qꝛ vna cālitas non determinat aliā.
Tum 2° qꝛ illa cālitas non pōt se habere p modū to/
talis nec p modū partialis ut ꝓbatū est. Tum 3° quia
acuties uel figura cultelli nullā habet actiuitatē sup
actū diuisiōis aut penetratiōis cū figura nō sit actiua
ḡ nec habit⁹.qꝛ ſm talē opinionē ita se h̄z ad potentiā
sicut acuties ad ferrū.igit̄. ¶ Q2 aūt nec ꝓpt̄ 4ᵐ pa/
tet p̄mo.quia querit̄ qđ sit illa inclinatio q̄ potentia p
habitū inclinat̄.aut eni est aliqs actus elicit⁹ in poten
tia ab habitu in ordine ad actū.aut ē ipsemet habitus
act⁹ p̄mus. Non pōt dari p̄mū ꝓpter tria. Tum quia
actus ageret i subiectū. Tū qꝛ eadē est difficultas si
habitus eliciat illū actū q erit si eliciat actū p̄ncipalē
habituate potētie de q̄ est q̄stio. Tū qꝛ talis act⁹ si sit
in volūtate nō videt̄ aliud q̄ȝ velle. Nec pōt dari 2ᵐ
qꝛ inclinatio nō noiat actū p̄mū.imo actū 2ᵐ.inclina/
ri eni est actu moueri ad aliqd. vn̄ inclinatio q̄uis quā
experit̄ sustinēs graue nō est p̄m⁹ actus grauitatis s3
actus 2⁹ qui ē mouere ⁊ impellere impediēs aut resi/
stens.ḡ habit⁹ non se h̄z respectu potētie inclinatiue.
2° qꝛ illud qđ inclinat aliud trahit ipsū ad aliqd.nō eni
determinare solū ē ipsū inclinare.alias calor inclina/
ret corpus calidū.⁊ albedo corp⁹ albū.sed habit⁹ non
trahit potentiā.tūc eni vere potētia moueret̄ ⁊ habi/
tus moueret.⁊ iteꝝ tract⁹ nō habet locū nisi in motu
locali.uel vbi passum trahit̄ ad aliquā formā:q̄ nullo
modo cōpetūt habitui respectu potētie.ḡ nihil est di/
ctu ꝙ habit⁹ incliner potētiā. 3° qꝛ habituat⁹ nō incli/
nat̄ ad opationē nisi quia illā concipit ut delectabilē
delectatio eni allicit appetitū ⁊ trahit.ut p3 3° ethi°.
sed apprehēsio delectatiōis non mediat int̄ habitū ⁊
potētiā.ḡ habit⁹ nō inclinat potētiā.nec inclinatio est
cā delectatiōis s3 eē. ¶ Q2 aūt nec ꝓpter 5ᵐ ponēd⁹
sit habitus patet. Tū qꝛ si negatio est cā negationis ⁊
affirmatio cā affirmatiōis 5° metaphisice.et p̄ periar/
menias.sed negatio habit⁹ facit ad negationē actus
debite circūstantionati ut docet expientia.ḡ positio
habit⁹ erit aliq̄ mō cā act⁹ debite circūstātionati. Tū
qꝛ dispositio cuiuslibet cause reducit̄ ad idē gen⁹ cau
salitatis.ut si sit dispositio p quā agens disponit̄ facit
ad actū ſm rōnē cause actiue.si ꝟo sit dispositio subie
cti reducit̄ ad cālitatē mãe.s3 habit⁹ est dispositio po/
tentie actiue uel passiue.ḡ h̄z aliquā cālitatē actiuam
uel passiuā. Tū 3° qꝛ oē exigitū ad aliqd ꝓpter h̄ req/
ritur ꝙ facit ad ipsū.sed habit⁹ ſm sic dicentes exigit̄
ad h̄ ꝙ potentia agat actum.sicut etiā approximatio
agentis ad passū requirit̄ ad agendū.igit̄ habit⁹ non
erit solū cā sine qua nō. ¶ Q2 aūt 6ᵐ mēbrū dari non
possit apparet. Tū qꝛ cālitas ſm h̄ esset potētia. Tū
qꝛ act⁹ meritoꝝ eliceret̄ nāliter cū ōis habit⁹ nāliter
agat. vn̄ nō eliceret̄ libere act⁹ dilectiōis cū p̄ncipiū
eēt habit⁹. Tū 3° quia charitas sepata posset elicere
actū dilectiōis exquo daret volūtati posse in talem.
Tū 4° qꝛ charitas semel habita non posset amitti.qꝛ
volūtas semp sequeret̄ inclinationē ipsi⁹ habit⁹ qui
eliceret actū. Tū 5° qꝛ nullū actū experimur in volū/
tate quē nō possim⁹ ex puris nālib⁹.pōt eni diligi de⁹
sup oia.⁊ breuiter nulla est pticularis circūstantia re/
spectu cui⁹ volūtas non possit elicere actū electionis
q̄uis nō possit comp̄hendere oēs circūstantias quas
deus vult comp̄hendi.nec dari pōt aliq̄ forma q̄ det
eē potestatiuū respectu oiuz circūstantiaꝝ.qm̄ circū/
stantie ille sūt negationes oiuz repugnantiū diue vo/
lūtati ⁊ positiōes oiuz bn̄placitoꝝ saltem virtualiter
⁊ p̄ceptiue.sicut aūt pfecte ⁊ integre nō pōt ꝓuenire
a sola volūtate q̄ oio labilis est.nec ab aliq̄ habitu sibi
attribui pōt bn̄te rōnē forme quiete.s3 oportet ꝙ ha/
beat rōnē cuiusdā influxus medij q̄ sp̄us scūs volun/
tatē ducit ⁊ agit. ¶ Cōtra p̄mā ⁊ secūdā ꝯnes insimul
arguit Greg⁹ triplicit̄. ¶ Primo sic. Possibile est ali/
quē de potentia dei absoluta eē deo charū ⁊ acceptū
non habendo charitatē habitualē creatam.igit̄ ꝓba/
tio ꝯñis nō valet.ꝯña patet.sed añs ꝓbat q̄druplicit̄.
Primo sic. Possibile est ꝙ alicui nullū habitū super/
naturalē habēti de⁹ det sp̄m scm̄ non dando eidē ali/
quē h̄ habitū.⁊ ꝙ vellet deus eidē si sic finaliter pse/
uerauerit dare vitā eternā.ḡ possibile est aliquem eē
acceptum deo ad vitam eternā non habendo habitū
charitatis infuse.ꝯña patet.sed añs q̄ȝtū ad primam

partem dicit se ꝓbasse. secundã dicit nõ esse dubio/
sam. alioqn cum aia habens spm̃ scm̃ ꝑcise non posset
sic acceptari. iam charitas creata ex nã sua aliquã di/
gnitatẽ in respectu ad vitã eternã tribueret anime
quã nullo mõ posset dici spm̃ scm̃ tribuere ꝑcise p se/
ipsũ. qḋ nõ putat sane dictũ. 2°. ꝓbat idẽ añs sic. Pos/
sibile est aliquẽ hoiem nõ habendo habitũ charitatis
non esse in statu reprobatiõis. ꝫ possibile ẽ aliquẽ non
habendo habitũ charitatis esse in statu acceptationis
idest esse acceptũ ẜm statũ. ꝯña pꝫ. qꝛ qcqd de h̄ vtꝫ
de potentia dei absoluta posset esse status medi° int
statũ reprobationis ⁊ acceptatiõis. non tñ est necesse
sic eẽ. imo nec ẜm legẽ dei ordinatã nullus ẽ talis sta/
tus medius. voco aũt statũ reprobationis in q̃ si quis
pseuerauerit deus illi dabit penã eternã sensus uel
damni. añs ꝓbaꝫ. Nam possibile ẽ aliquẽ hoiem sine
reatu pcti originalis uel actualis eẽ. nõ habẽdo habi/
tum charitatis. sicut erat ꝑmus hõ anteq̃ꝫ recipet gra
tiam: posito ꝙ nõ fuerit creatus cũ habitu charitatis
ut eẽ potuit. ⁊ multi ponũt. possibile etiã eẽt ꝙ pueri i
baptismo absoluerẽt a reatu peccati originalis absq̃ꝫ
infusione alicui° habitus supnaturalis. nec est dubiũ
hoc esse possibile. imo multi doctores dixerũt ita esse
de facto: q̃ꝫuis eorum opinio non teneatur. ut patet
extra de baptismo. 3° ꝓbat sic idem añs. Non est ne/
cesse quẽlibet btm̃ ꝑhabuisse habitũ charitatis. ꝫ pos/
sibile ẽ aliquẽ nõ habendo habitũ charitatis esse acce
ptũ ad habendũ finaliter btitudinẽ. añs patet de fa/
cto in aia xp̄i q̃ nõ ꝑus habuit charitatẽ q̃ꝫ visionẽ bti/
ficã. Et similiť ẜm mgr̃m 2° sen. dis. 5. in fine. Angeli
boni nõ ꝑus habuerũt grã̃m q̃ꝫ btitudinem. ⁊ tñ prius
fuerũt q̃ꝫ eẽnt bti. quicquid aũt de facto fuerit possi/
bile fuit sic fuisse. Patet etiã rõne. quia si charitas ꝑ/
habereť. uel hoc eẽt ꝓpter meritũ iusticie. uel ꝓpter
imunitatẽ a pctõ. Non ꝓpť ꝑmiũ. qꝛ non est ncc̃e me/
ritũ ꝑcedere ꝑmiũ. sicut patet in aia xp̄i ⁊ angelis bo/
nis ẜm magistrũ. ⁊ pueris baptiçatis qui nullũ ꝓpriũ
meritũ habuerũt. attamẽ ꝑmiũ beatitudinis cõsecuti
sũt. nec ꝓpter iustificationẽ. sicut in aia xp̄i patet in q̃
nulla iustificatio ꝑcessit btitudinẽ. nec ꝓpť imunitatẽ
a pctõ. quia illa est possibilis sine habitu charitatis ut
iã ꝓbatũ est. ꝯña ẜo probať. quia si non eẽt ncc̃e bea/
tum ꝑhabuisse habitũ charitatis. ꝫ deus põt aliquem
non ꝑhabentẽ habitũ charitatis ꝑparare ⁊ ordinare
ad dandũ illi vitã eternã. ita ꝙ si pseuerauerit dabit
illi vitam eternã. nam talis diciť charus deo. Et si di
cať ꝙ esto ꝙ ipse sit in tali dispositione. non sequiť ꝙ
ipse sit acceptus nec ꝙ sit dignus vita eterna ẜm illũ
statũ. Contra. quero quõ sumis dignitatẽ istã. qꝛ uel
illũ tm̃ dicis dignũ cui tm̃ debite conferenda est vita
eterna. ita ꝙ sine iiuria nõ põt non conferri. ⁊ sic null°
est dignus vita eterna quãtũcũq̃ꝫ habeat charitatẽ.
⁊ p ꝯñs nullus eẽt accept° ẜm suũ statũ. uel ille diciť
dignus quẽ deus sua gratuita bonitate acceptat ad
dandũ sibi vitã eternã. ⁊ tũc quilibet talis est charus
⁊ acceptus deo. ⁊ ꝫ põt esse sine habitu charitatis. sicͭ
ille in quo est habitus charitatis diciť acceptus ⁊ di/
gnus. qꝛ in tali dispositiõe deus acceptat eũ velut di/
gnũ. i. dabit illi si pseuerauerit vitã eternã. ac si ipse
ea esset dignus. vñ ꝑcisa cã huius dignitatis ẽ diuina
volũtas gratis acceptãs. 4° ꝓbat idẽ añs sic. Deus
põt aliquẽ non habentẽ charitatẽ acceptare ẜm sta/
tum in quo est ad dandũ sibi charitatẽ talem ⁊ btitudi
nẽ si pseuerauerit. ꝫ aliquẽ talẽ posset acceptare ad
btitudinẽ. tenet ꝯña. sed añs ꝓbať. qꝛ sit aliqs hõ qui
nec charitatẽ habeat nec pctm̃ aut aliqd icõpossibile
charitati. sicut de° facere posset. huic si pseuerauerit
in h̄ statu deus poterit dare simul charitatẽ ⁊ btitudi/
nem: certũ est sicut aie xp̄i dedit vtrũq̃ꝫ simul. ⁊ si illa
ꝑfuisset sine pctõ ⁊ sine charitate: nõ minus potuisset
dare vtrũq̃ꝫ simul. similiter ⁊ huic posset velle dare
vtrũq̃ꝫ si perseuerauerit. ⁊ p ꝯñs posset ipsũ velut di
gnũ vtriusq̃ꝫ acceptare. ¶ 2° ꝑncipaliter arguit ꝯtra
ꝯnes sic. Possibile ẽ aliquẽ habere charitatẽ ⁊ nõ eẽ
deo charũ uel acceptũ ad vitã eternã. ꝫ ꝓbatio ꝯnũ
in falso fũdať. añs ꝓbat tripliciter. Primo sic. Possi/
bile est deũ dare alicui charitatẽ ⁊ nũq̃ꝫ velle illi dare
btitudinẽ etiã si in charitate pseuerauerit. ꝫ possibile
est aliquẽ habere charitatẽ ⁊ nõ esse deo charum uel
acceptũ ad vitã eternã. ꝯña patet. añs ꝓbať. tum qꝛ
possibile ẽ deũ aliquẽ habentẽ charitatẽ ⁊ nondũ bea
tum sic conseruare in eternũ. ⁊ per ꝯñs nõdũ illi dare
vitã eternã. q̃ eni rõne põt illũ p tẽp° sic ꝯseruare. ea/
dem põt i eternũ ⁊ semp. ꝫ possibile est deũ alicui da/
re charitatẽ ⁊ nũq̃ꝫ velle dare vitã eternã etiã si pse/
uerauerit. Tum qꝛ possibile est deũ aliquẽ habẽtem
charitatẽ simul cũ charitate ãnihilare ⁊ nunq̃ꝫ illũ re/
creare. ⁊ p ꝯñs nũq̃ꝫ illi dare beatitudinẽ. Tũ qꝛ ali/
cui iã btõ ⁊ habenti simul cũ btitudine charitatẽ pos/
set deus btitudinẽ auferre relicta sibi charitate nũq̃ꝫ
deinceps illi daturus btitudinem nec ablatur° chari/
tatem. ꝫ posset illi charitatẽ dare nolendo ei dare bti/
tudinẽ. nec auferẽdo illi charitatẽ. Tũ quia tã chari/
tatis habit° q̃ꝫ btitudo sũt ꝓducibiles imediate a deo
⁊ neutra eẽntialiter uel intrinsece dependet ab alia. ⁊
p ꝯñs posset vnã ꝓducere nũq̃ꝫ alterã ꝓducturus.
quicqd aũt põt facere põt velle ⁊ ecõtra. 2° ꝓbat idẽ
añs sic. Animã btẽ charitatẽ de° gratis acceptat ad
vitã eternã. ꝫ possibile ẽ aiam hr̃e charitatem ⁊ nõ eẽ
deo acceptã ad vitã eternã. ꝯña ẜo est nota. qꝛ si det
oppositũ ꝯñtis sequiť ꝙ supposita charitate i anima
deus nõ posset illã non acceptare. ⁊ p ꝯñs supposita
charitate in aia deus nõ gratis illã acceptat. cui° op/
positũ sumiť ꝓ añte. añs ẜo ꝓbať. nam constat ꝙ aie
carenti charitate simul ⁊ gloria de° q̃ꝫtũ ad neutrũ est
illi debitor. ⁊ si det charitatẽ gratis donat. nunc autẽ
null° diceret ꝙ ex eo ꝙ de° dat aliqḋ mun° alicui fiat
ei alterius muneris debitor. ꝫ non ex eo ꝙ deus gra/
tis dat charitatẽ debeť consequẽter illi gloria seu vi/
ta eterna. Et si dicať ꝙ non ideo debeť illi gloria uel
vita eterna qꝛ habet charitatẽ. aut qꝛ data ẽ illi chari/
tas. sed qꝛ ẜm acceptã charitatẽ opať. Cõtra. omnes
operatiões nostre ẜm charitatẽ facte ⁊ oia merita no
stra sũt dei dona. ut dicit Aug°. 13° de trini. ca° 1°. ⁊ p
ꝯñs ex illis non est deus debitor alicui° pmij alteri°.
Itẽ oia merita nõ sunt cõdigna glorie ut eis taq̃ꝫ de/

bita reddat̃ sed gratis tm̃modo donat̃. ita q̄ grã grẽ
addit̃. ut dicit Aug⁹ in ench. ca⁹. 106. Ipsa inq̄t hoĩs
bona merita intelligẽdũ est esse dei munera q̄bus cũ
vita eterna reddit̃ quid aliud nisi grã ꝑ grã reddit̃?
Item apl̃s ad Ro. 6⁰. Estimo inq̄t q̄ nõ sũt condigne
passiões hui⁹ temporis ad futurã gloriam. vbi glosa
passiones hui⁹ temporis nõ sũt omnes simul condi/
gne id est sufficientes si districte ageret̃ nobiscum ad
ꝓmerendũ gloriã futuram. Ex hoc vlterius infert q̄
nedũ vite eterne sed nec alicuius alteri⁹ ꝓmij eterni
uel tp̃alis aliquis actus hoĩs ex quãtacũq̧ charitate
elicitus ẽ de condigno meritori⁹ apud deũ. q̃m q̄libet
talis ẽ donũ dei. iuxta illud apl̃i 1ᵉ ad Cor. 4⁰. Quid
habes q̄d nõ accepisti? 3⁰ ꝓbat̃ idem añs sic. Omnis
act⁹ hoĩs etiã mediante charitate elicit⁹ potest a deo
sufficient̃ ꝓmiari ꝓmio minore q̃ est vita eterna. ergo
aĩam pro suo actu meritorio deus gratis acceptat ad
ad vitam eternã. ɔña est clara. sed añs ꝓbatur. quia
nullus act⁹ meritorius ẽ tantũ uel tam grãde bonũ q̃
grandis est vita eterna. ⁊ ita non equiualẽs sibi. ac ꝑ
hoc nec ex debito iusticie ei debet̃ tantũ premiũ. esto
igit̃ q̄ aliquod ꝓmiũ a deo sibi deberet̃. illud min⁹ eẽt
q̃ vita eterna. ⁊ per ɔñs si pro aliquo dat vitam eter/
nam. gratis hoc facit. Confirmat̃. q̄r non apparet q̄n
sufficiẽter ꝓmiaret̃ aliquis actus quodã actu eiusdẽ
rõnis meliore uel etiã alterius speciei ꝑfectioris. ⁊ ex
maiore charitate elicito. aut etiam per infusionẽ ma/
ioris gratie aut alteri⁹ spiritualis doni possibilis citra
beatitudinem conferri homini a deo. ¶ 3⁰ ꝓncipalit̃ ɔ
õnem sic arguit̃. Possibile est aliquẽ nõ habẽdo habi/
tũ charitatis diligere deũ meritorie. igit̃ tã ɔ q̃ ꝓba/
tio falsa. añs ꝓbat̃ tripliciter. Primo sic. Possibile ẽ
aliquẽ nõ habendo habitũ charitatis diligere deũ di/
lectione eiusdem rationis ⁊ equaliter existente in po/
testate sua ⁊ eque ꝑfecta ⁊ circũstantionata omnino
sicut⁹ dilectioni meritorie ⁊ mediãte charitate elicite
ita q̄ in hoc tm̃mõ sit differentia q̄ vna elicit̃ mediante
charitate altera nõ. ergo possibile est aliquẽ non habẽdo
habitũ charitatis diligere deũ meritorie. tenet ɔña.
q̄r actus uel habet q̄ sit meritori⁹ ex ꝓpria bonitate
nãli uel morali. ⁊ sic de istis dilectiõib⁹ idem erit iudi/
ciũ q̃tũ ad hoc cũ sint eque bone. uel hoc h̄z ex libera
acceptatiõe diña. ⁊ tũc idẽ sequit̃. q̄r qua rõne deus
põt vnã acceptare ⁊ aliã. uel hoc h̄z ex vtroq̧ simul
sc̄z ex ꝓpria bonitate ⁊ diuina acceptatiõe. ⁊ sequit̃ idẽ
q̄d ꝑus. añs 2⁰ ꝓbat̃. q̄r cũ de⁹ imediate possit i oẽm
effectũ cuiuscũq̧ agentis secũdi poterit de⁹ ɔcurre/
re cũ volũtate ad ꝓducendũ oĩo similẽ dilectionem
ei q̄ elicit̃ mediante charitate. imo eandem numero q̄
fuisset elicita mediante charitate si volũtas fuisset in/
formata charitate. Et si dicat̃ q̄ act⁹ ẽ meritori⁹ ex hoc
q̄ est a volũtate informata charitate. ⁊ ꝑ ɔñs act⁹ nõ
oĩo silis nõ elicit⁹ a volũtate informata charitate nõ
erit meritori⁹. Istud nõ valet. q̄r uel hoc ẽ ꝓpt̃ aliquã
bonitatẽ ꝓueniẽtẽ actui ex p̄ntia charitatis. ⁊ tũc cũ
a deo ⁊ volũtate possit absq̧ charitate elici act⁹ eque
bon⁹ ⁊ absq̧ charitate poterit eẽ meritori⁹. uel hoc ẽ ex
libera volũtate dei volẽtis acceptare ad ꝓmiũ eternũ
actũ elicitũ a volũtate iformata charitate. ⁊ tũc etiã
sequit̃ ꝓpositũ. nã de⁹ etiã poterit acceptare actum
eque bonũ elicitũ absq̧ habitu charitatis. 2⁰ ꝓbat sic
idẽ añs. Possibile ẽ q̄ aliq̄s nõ habendo habitũ chari
tatis infuse deo specialiter iuuãte diligat deum dile/
ctione qua de⁹ velit ꝓmiare ꝓmio vite eterne. igit̃ ⁊c̄.
tenet ɔña. ⁊ añs ꝓbat̃. nã possibile ẽ q̄ aliq̄s absq̧ ta/
li habitu charitatis mediãte diuino adiutorio diligat
deũ dilectiõe nõ vitiosa sed laudabili ⁊ recta. utpote
diligat deũ ꝓpt̃ se ⁊ cũ oib⁹ circũstantijs reqsitis s̄m
dictamẽ recte rõnis. ita q̄ illa dilectio erit recta ⁊ bo/
na s̄m q̄ aliq̄s act⁹ dicit̃ moralit̃ bonus. sed talem di/
lectionẽ posset deus velle ꝓmiare ꝓmio vite eterne.
nã nullus act⁹ siue cũ charitate siue absq̧ charitate
elicit⁹ est ex nã sua dign⁹ aut meritori⁹ vite eterne. s̄z
ex gratuita ordinatione diuina. quia non sunt condi/
gne ⁊c̄. s̄m apl̃m. ⁊ cõstat q̄ loquit̃ de passionib⁹ mar/
tyꝝ xp̄i q̄ sũt mediãte charitate suscepte. ergo sicut dile/
ctionẽ mediante charitate elicitã gratis ⁊ libere vult
ꝓmiare premio vite eterne. ita ⁊ põt velle ꝓmiare quã/
tumcũq̧ bonã dilectionẽ. ⁊ ꝑ ɔñs quelibet talis po/
test virtute dei esse meritoria. 3⁰ ꝓbat idem añs sic.
ut ꝓbatũ est. De⁹ posset acceptare ad vitam eternã
aĩam nõ habentẽ aliquẽ habitũ infusũ. nec etiam ali/
quẽ actum elicitũ. ergo posset si vellet acceptare animã
habentẽ actũ dilectionis bonũ modo ꝑdicto. ⁊ nullũ
habitũ infusũ habẽtẽ. ⁊ ꝓ ista dilectiõe maiori gloria
velle ꝓmiare ipsam q̃ si non haberet hõ dilectionẽ. ⁊
ꝑ ɔñs aliq̄s posset diligere deũ meritorie absq̧ habi/
tu charitatis si deo placeret. ¶ Similit̃ Scot⁹ arguit
q̄ deus possit acceptare aĩam ⁊ eius actum sine habi
tu creato qui dicatur charitas. Primo q̄r actus diue
acceptatiõis est necessari⁹ ⁊ intrinsecus volũtati ipsi⁹
oĩs aũt creat⁹ habitus est cõtingẽs ⁊ extra volũtatẽ
sicut ⁊ q̄libet creatura. nõ põt igit̃ eẽ rõ diue accepta/
tiõis. ¶ 2⁰ q̄r diuina volũtas nõ fert̃ neceo nisi i ꝓpriũ
obiectũ q̄d est sua eẽntia. uel in id q̄d habet cõnexio/
nẽ cũ dei bonitate. alias de necessitate crearet ⁊ con/
seruaret. non igit̃ aliq̄s habitus ẽ necessario ratio ac/
ceptãdi aĩam uel actũ ei⁹. ¶ 3⁰ quia nihil est aliud ho/
minẽ uel actum eius acceptare q̃ ipsũ ad gloriam or/
dinare ⁊ actum eius ad hoc recipe ut pro eo det̃ vita
eterna. non dubium aũt q̄ hoc est in facultate diuine
volũtatis. sicut enim hominẽ ad hoc acceptat ut det
sibi dona gratie absq̧ habitu primo. alias procedere/
tur in infinitum. sic absq̧ omni habitu potest eum ac/
ceptare ad dona glorie. Similiter etiã est in p̄tãte ei⁹
pro calice aque frigide ⁊ pro quocunq̧ actu minimo
imo pro nullo si placet sibi dare vitam eternã. Circũ/
scripto itaq̧ omni habitu potest deus actum hominis
⁊ hominem acceptare. nec ẽ alligatũ suũ beneplaci/
tum: quod maxime relucet in acceptatione alicuius
creature. ¶ Contra tertiam ɔnem arguit Aureol⁹ in
ꝑsenti distinctiõe. Et p̄mo ɔtra hoc q̄d dictũ ẽ q̄ grã
qua formalit̃ anima deo reddit̃ grata proflũit in ani
mam ex diuina dilectione ⁊ acceptatione. Cõtra hoc

arguit multipliciter. ¶ Primo sic. Illud quo diuina ac-
ceptatio applicatur ad animam ꝛ cuius participatio
est aīe formalis rō ut acceptetur nō pōt ꝓuenire ex
dei dilectiōe in aīam transeūte. sequeret̃ enim ꝙ aīa
prius esset dilecta saltem ordine rōnis q̄ talis forma
esset ī ea. ex quo forma ꝓflueret in ea ex hoc ꝙ esset
dilecta. sed ꝯñs est falsū. quia participatio huius for-
me reddit aīam gratā deo ꝛ applicat dilectionē diuā
ergo non pōt ꝓfluere in aīa ex dilectiōe dei. ¶ 2° sic. Im-
possibile est actū eternū ꝛ imutabilē de nouo trāsire
super aīam nisi ꝓpter participationem nouā in ani-
ma obiecti immutabilis et eterni. sed ſm negantes
hanc propositionem: dei dilectio que est imutabilis
ꝛ eterna transit de nouo super animā. ꝛ ex hoc pro-
fluit in ea habitus charitatis ꝛ gratie. ergo anima
participat formalit̃ aliquod obiectum eterne ꝛ imo-
bilis dilectiōis diuine aliud ab habitu gratie. hoc au-
tem est impossibile. quia tūc essent in anima due for-
me gratificātes. prima quidē per quā applicaret̃ ad
animā diuina dilectio. 2° uero habitus gratie ꝓfluens
ex dilectiōe. qđ poni non pōt. ¶ 3° sic. Sicut se habet
generalis dilectio ad illud sup quod transit. sic se ha-
bet charitatiua dilectio ad animā acceptā ꝛ gratam.
sed ex generali dei dilectione qua complacet ei cre-
atura non profluit creatura in esse. alias cū imutabi-
liter diligat oēm creaturā imutabiliter ꝓfluerēt om-
nes in esse. vñ non ex hoc ꝙ creature diligūtur rea-
litates eaꝝ in esse ꝓfluūt. ergo nec charitas ꝓfluit in aīa
grata ex dei dilectiōe charitatiua. sed magis ē ratio
ꝙ charitatiua dei dilectio applicet̃ ad eam. hec ille.
¶ 2° loco arguit ꝙ gratia q̄ est formata nō cadit sub
acceptatione diuina ꝛ eius complacentia ꝛ ꝙ ꝑ eius
existentiā in anima ipsa gratificet̃. arguit igit̃ primo
sic. Deus est rationabilissimus dilector. non amat eni
absq; rationali inductiuo. sed dilectio ꝛ amor meret̃
reamationem quātūcūq; cetera diligibilia sint. Quis enim
vitiosus non mereat̃ suo amore reamationem a vir-
tuoso. quia amicitia virtuosi fundat̃ super coicatiōe
virtutū. ut patet 8° et 9° ethicoꝝ. nihilominus amās
aliquē virtuosus existens suo amore meret̃ reamari
iuxta illud sapiētis leges amicitie describētis. Ego di-
ligentes me diligo. ꝛ q mane euigilauerint ad me inue-
nient me. ergo ex natura rei deus diligit oēm diligē-
tem se ꝛ habentē habitualē charitatē ꝛ gratiā ſm ꝙ
testatur saluator Joh. 14°. Si quis diligit me sermo-
nem meū seruabit ꝛ pater me⁹ diliget eū ꝛc. ꝛ ibi pre-
mittitur. Qui diligit me diligit̃ a patre meo. ¶ 2° sic
Quicunq; ex natura rei diligit iusticiam charitatem
ꝛ ceteras virtutes. ex natura rei diligit participantē
illas virtutes. ipossibile est eni ꝙ actus ferat̃ sup ali-
quā formā qn ferat̃ sup ꝑticipās illam formā saltem
mᷓliter ꝛ ꝑ accñs. vñ vidēs colorē de nc̄citate videt
oē qđ afficit̃ illo colore. sed de⁹ imutabiliter ꝛ necessi-
tate nature diligit charitatē ꝛ oēm virtutē. imutabi-
liter eni diligit se. ꝛ per ꝯñs imutabiliter vult sibi dile-
ctionē. ꝛ insup iustus ē imutabiliter ꝛ perfect⁹. null⁹
aūt est iustus qui iusticiā nō diligit ſm Aug^m. Et phs
dicit p̄ ethicoꝝ. ꝙ non est bon⁹ qui non gaudet de bo-

nis operibus. non eni iustū vtiq; aliquis diceret non
gaudentē iusta operatiōe. igit̃ deus ea necessitate q̄
diligit suā iusticiam ꝛ cōplaceat in sui amore. cōpla-
cet etiā in oī anima participante eius iusticiā ꝛ ei⁹ ha-
bitualē amorē. ꝛ per ꝯñs habitualis amor dei dat ex
natura rei esse acceptū deo. ¶ 3° sic. Deo acceptū est
quicquid ſm veritatē delectabile est ꝛ acceptabile ꝛ pul-
chrū. dicit eni phs 3° ethicoꝝ ꝙ virtuosus hn̄ dispositi-
tus est regula ꝛ mēsura eoꝝ q̄ delectabilia ꝛ placentia
sūt ſm veritatē. sꝫ ꝯstat ꝙ virtutes ſm seipsas pulchre
sūt ꝛ bone ꝛ delectabiles ſm vitatē. ꝛ maxime amor
dei. vñ dic̄ phs p̄ ethicoꝝ ꝙ delectabiles sūt opatio-
nes ſm virtutē ꝛ pulchre ꝛ bone. ꝛ non sūt diuisa hec
tria optimū iustissimū ꝛ delectabilissimū. sed hec tria
existūt in opatiōib⁹ optimis ꝛ virtuosis. ergo videt̃ ꝙ de⁹
ex nā rei cōplaceat in virtutib⁹ sꝫ q̄ maxime ꝛ vltima-
te in sui habituali amore. ¶ 4° sic. Sic se hꝫ charū eē
a deo ad volūtatē diuā. sic ꝛ eē oditū. sꝫ nihil ē oditū
a deo qn diuā volūtas repiat ī eo aliqd odibile ꝛ de-
testabile ex nā rei qđ dat formalit̃ eē oditū. pctm̄ eni
ex nā rei odit̃ a deo. iuxᵃ illud ꝓphe. Uidebo qm̄ non
de⁹ volēs iniqtatē tu es. ergo ꝑ oppositū null⁹ acceptat̃
a deo charitatiue nisi q̄ten⁹ ē in eo aliqd qđ ex nā rei
acceptabile reddit. ¶ Cōfirmat̃ insup qꝛ forme oppo-
site hñt formalit̃ effect⁹ oppositos ex nā rei. vñ si albe-
do dat eē albū ex nā rei. nigredo ex nā rei dat eē ni-
grū nō solū volūtarie ꝛ ſm aliquod institutiuū. ergo p⁹ q̄
iniqtas ex nā rei est odibilis deo ꝛ dat eē oditū. nō ap-
paret cur nō sit possibilis aliq̄ forma creata sibi oppo-
sita q̄ det formaliter ꝛ ex nā rei eē dilectū ꝛ acceptū.
hec ille. ¶ Cōtra illud aūt qđ ponit ꝯ de distinctione
charitatis ꝛ grē nō nūc sꝫ in 2° arguet̃ vbi illa mā so-
let coiter ꝑtractari.

Ad argumenta Aureoli ꝯtra p̄mā ꝯnē rñdet̃ ꝛ p̄mo ad ea que
primo loco inducta sūt. Ad quoꝝ p̄mū 2^m et 3^m dicit̃
ꝙ arguens in vanum laborauit. nō enim est intentio
sc̄i doctoris ꝙ volūtas charitate informata possit in
substantiā alicuius actus in quam non possit sine ha-
bitu charitatis. Et ꝙ ista sit intētio ei⁹ expsse patet p̄
sen. dis. 17. q. 1. arti. 4°. vbi sic ait. Si igit̃ inquit acci-
piamus actum charitatis qui est diligere deū ꝛ ꝓxi-
mū ex specie actus: non decernit̃ vtrū sit a potentia
imperfecta uel perfecta per habitū gratuitum. quia
ad idem obiectū ordinat̃ potentia ꝛ habitus sicut sci-
entia ꝛ intellectus. hec ille. Idē ponit de veritate. q.
10. arti. 2° in responsione ad primū vbi ait. Actus ille
dilectionis que in nobis percipimus ſm illud qđ de
illo est perceptibile non est sufficiens signū charita-
tis ꝓpter similitudinem naturalis dilectionis ad gra-
tuitā. hec ille. Idem ponit ꝯ quolibet. q. 2. arti. 2°. vbi
sic ait. In actibus ipsius charitatis non possum⁹ suf-
ficiēter ꝑcipe ꝙ sint a charitate eliciti ꝓpt̃ silitudinē
dilectiōis nālis cū dilectiōe gratuita. hec ille. Ex q̄bus
pꝫ ꝙ nō intēdit sc̄us doctor dicere ꝙ habit⁹ charitatis
exigat̃ ad actū dilectiōis dei ꝓpt̃ substantiam actus sicut ar-
guens credit. nec ꝓpt̃ aliquā circūstātiā nobis notā uel a
nobis expibilē quā hēat act⁹ elicit⁹ a volūtate iforma-

ta habitu charitatis t nō hēat sine charitate elicit⁹ ab cadē volūtate. sed intendit q ad h q voluntas elicia at actum dilectionis dei pfectū q̄tū ad oīa requisita ad bonitatem actus meritorij. necessario exigit q sit informata habitu charitatis. vn̄ i pma z⁰. q. 114. arti. z⁰. sic ait. Nulla ingt nā creata ē sufficiēs pncipiū actus meritorij vite eterne nisi superaddat aliqd donū supernaturale. hec ille. Scdm eni q ipse ponit i z⁰ sen. dis. 41. q. i. arti. z⁰ sicut in rebus naturalib⁹ vna pfectio alteri superaddit sic ut quedā res habeant vnā et quedā duas t sic deinceps. sic contingit i mo ralib⁹ in actu cōsiderare aliquā pfectionē alij supad ditā et quarū vnaq̄q dicit act⁹ bonus. t si aliq illarū pfectionū desit deerit bonitas que ē fm pfectionem illā. vbi gratia. oīs actus inq̄tū ē actus hz quandam bonitatē essentialē fm q omne ens bonū ē. s3 in aliq bus actib⁹ supaddit qdā bonitas ex pportione act⁹ ad debitū obiectū t fm q dr̄ bonus ex genere. t vlte rius ex debita cōmensuratione circūstantiarū dicit bon⁹ ex circūstantia. t sic deinceps quousq pueniat ad vltimā bonitatē cuius human⁹ actus ē susceptiu⁹ quē ē ex ordine i finē vltimū p habitū gratie uel charitatis. t ideo act⁹ illoz qui gratiā uel charitatē non hñt hoc mō bon⁹ esse nō pōt. t hec ē bonitas fm quā act⁹ dr̄ meritorius. sed subtracto posteriori nihilominus remanet pus ut in libro de causis dr̄. vnde q̄uis ab infideliū actibus subtrahat illa bonitas fm quam act⁹ meritori⁹ dicit. remanet tñ bonitas alia. hec ille. Ex quo p3 q ipse intelligit q habitus charitatis non exigit ad hoc ut act⁹ sit bon⁹ ex gñe uel ex circūstantia sed ut debite ordinet in finē vltimū pper quem sit meritorius. ut eni ipse dicit z⁰ z⁰. q. 23. arti. 7⁰. Per charitatē debite ordinat hō ad vltimū finē hoīs qui est dei fruitio. vnde sine charitate nō pōt debite se habere ad illū finē qn deficiat in aliquo. nec forte ē possibile q sine dono supnāli aliqs habeat actū in nulla circūstantia deficientē in statu nature corrupte. imo etiā cū charitate t habituali gratia adhuc indiget ad recte agendū alio auxilio diuine gratie. ut sc3 a deo moueat ad recte agendū. tū pper hoc q2 nulla creatura pōt in quecūq actū pcedere nisi virtute diuine motiōis. tū rōne speciali pp̄ cōditionē stat⁹ hūane nature q̄libet p gratiā sanet q̄tū ad mentē. remanet in ea tñ corruptio t infectio q̄tū ad carnē per quā fuit legi peti ut dr̄ Ro. 7⁰. Remanet etiā qdā ignorātie obscuritas i itellectu fm quā ut etiā dicit Ro. 8⁰. q orem⁹ sicut o3 nescim⁹. pper varios eni rez euent⁹ t q2 etiā nosipsos nō pfecte cognoscim⁹ nō possum⁹ ad plenū scire qd i nobis expediat. fm illud Sapie 9⁰ Cogitatiōes mortaliū timide t icerte puidētie nr̄e. t iō necesse ē nobis ut a deo dirigamur t ptegamur q oīa nouit t oīa pōt. t pper h etiā renatis in filios dei p gratiā ꝯuenit dicere: Et ne nos inducas in tētatiōnē. t fiat volūtas tua tc̄. Hec sunt vba sci doctoris pma z⁰. q. 109. arti. 9⁰. Concedit tñ q in statu nature integre hō non indigebat dono gratie supaddito naturalibus bonis ad diligēdū deum nālr sup oīa. lic3 indigeret auxilio dei ad hoc eū mouentis. sed in statu nature indiget etiā homo ad hoc auxilio gratie nām sanātis. Hec sūt vba eius. eadē. q. arti. 3⁰. Ex quibus patet q in dictis sci doctoris nulla est repugnantia. prima enim ppositio de qua facit arguens mentionem intelligit sic q voluntas sine habitu supnāli nō est sufficiens pncipiū actus dilectionis dei q̄tum ad oīa requisita ad eius vltimā pfectionem. nec in statu nature integre. nec in statu nature corrupte. z⁰ autē ppositio intelligit sic q hō ex solis bonis nālib⁹ in statu nature integre poterat diligere deū sup oīa ita q ille actus in nulla circūstātia deficeret lic3 ad hoc q esset pportionatus ad merendum vitā eternā homo in illo statu indigeret donis supnaturalibus sc3 gratia t charitate. Et sic dico ad tria prima argumenta.

¶ Ad 4ᵐ negatur añs. t quando probatur q si charitas faceret actū delectabilem tc̄. Respondet scūs Tho. p̄ sen. vbi sup. t de vitate vbi sup. q experiens illam delectationem nescit certitudinalit an pueniat ex habitu acquisito uel infuso. t ideo non est certus an habeat charitatem. Et sic patet q argumenta p̄ loco posita non concludunt. ¶ Nunc ad argumenta z⁰ loco posita dico q scūs Tho. pma z⁰. q. 109. arti. 3⁰. ad pmū dicit q aliter diligit deus sup oīa dilectione nāli t aliter dilectiōe gratuita uel charitatiua. q2 dilectione nāli quelibet res diligit deum sup se t super omnia inq̄tum in eo cōsistit nāle bonū oīs creature. sed diligere deum pter se t sup oīa inq̄tum ē obiectum supernaturalis beatitudinis t actor gratie. est act⁹ charitatis. Hoc etiā dicit de malo. q. 16. arti. 4⁰. ad 15ᵐ. Et ad primam pbationē in oppositū negatur ꝯña sic p3 p pdicta. lic3 enim charitas ferat i deū sub illa rōne. tñ voluntas sine charitate illo mō pōt ferri in deū. s3 nō pmpte t delectabilit nec intense t debite circūstātionate ex puris nālib⁹. q2 deū esse talē btificatorē non pōt nālr cognosci nec desiderari. ut dicit scūs doctor. z⁰ z⁰. q. arti. et iō requirit supnālis reuelatio uel habit⁹ fidei. Et ultra hoc ad h q talis act⁹ nālis dilectionis sit pfectus vltimata pfectiōe. exigit charitatis habit⁹ t gratia gratū faciēs a deo infusa. Ad secundam pbationē negat ꝯña. non eni q̄libet formalis distinctio obiecti diuersificat potētiā nec oē pncipiū alicui⁹ actus qd sibi determinat formalē rōnē obiecti ē potentia. alias q̄libet virtus t q̄libet vitiū t gñalr oīs habit⁹ haberet rōnē potētie S3 q formalis distinctio obiectoz diuersificet potētias t que solū habitū. querat 3⁰ sen. dis. 33. q. i. arti. p̄. vbi sic dicit scūs Tho. Diuersitas obiecti fm illā rōnē qua se h3 ad actum simpliciter diuersificat potētiam s3 diuersitas obiecti in ordine ad ea que faciūt facilitatē i actu causat diuersitatē habit⁹ s3 nō potētie. vn̄ i speculatiuis diuersitas materie fm q ē determinabilis p diuersa media t pncipia ex qb⁹ ē facilitas ꝯsideratiōis facit diuersas scias. t q2 sic se h3 i speculatiuis pncipiū demōstrationis t mediū. ita se h3 finis i opatiuis. ideo fm relationē ad finē oēs morales habitus distinguūt. ex quo pma differētia supta ē differentia

boni ⁊ mali. qꝛ bonū importat finē. malū aūt deordi-
natione a fine. ⁊ si habeat differētiā virtutes a vitijs
distinguūt̄. ⁊ in virtutibꝰ vbi inuenit̄ diuersificatio
boni sunt diuerse virtutes ſm speciē. hec ille. Ex qbꝰ
pꝫ manifeste ꝙ nō omne illud qđ determinat sibi cer
tam formalē rōnē obiectibꝫ rōnē potētie ut sup̄ dice
bat̄ p̄sertim vbi illa rō obiecti talis ē ꝙ ſm eam obie-
ctum nō se habet ad actū simpliciť. sed ad talē actum
uel taliter eliciendū aut hōi. sic aūt ē de charitate re-
spectu sui obiecti. ¶ Ad alias ꝓbationes pꝫ ꝑ iam di-
cta. supponūt eni ꝙ nos dicamꝰ ꝙ voluntas sine ha-
bitu charitatis nō pōt diligere sub aliqua rōne uel cū
aliqua circūstantia deū sub qua pōt eū diligere cum
habitu charitatis. ⁊ iō arguūt sine causa ⁊ ꝯ nullū ad-
uersariū. ¶ Ad argumenta 3° loco facta dr̄ ꝑ idē. non
enim sūt ꝯ nos. ¶ Ad argumenta 4° loco facta dr̄ ꝙ
missio ibi data bona est si bene intelligat̄ scꝫ ꝙ nullus
actus ē meritoriꝰ nisi ꝓcedat a voluntate informata
charitate uł gratia. nō ꝙ hoc solū sit qꝛ deus ita vult
sed qꝛ nulla natura creata ē ex se sufficiēs ad elicien-
dum actū dignū vita eterna uel ꝓportionatū illi ut
post dicet̄ in alia q̄ne. Et ad p̄mā probationē negat̄
hꝰ. qꝛ falsū supponit scꝫ ꝙ habitꝰ charitatis nullā rō-
nem bonitatis adijciat actui uel ꝑsone ut pꝫ ꝑ p̄dicta
Et de malo. q. 2. arti. 4. ad 11m dicit scūs doctor ꝙ i
actu morali est triplex bonitatis gradus uel malicie.
p̄ ſm suū genꝰ uel speciē ꝑ cōparationē ad obiectū uel
materiā. 2° ex circūstantia. 3° ex habitu informante.
Idē ponit p̄ma 2e. q. 18. arti. 4. vnde 2° sen. dis. 29. q.
1. arti. p̄. Gratie operantis ē non solū ut facultatē i ope-
rando faciat. hoc eni heresis pelagiana ponebat. sed
ut efficaciā ⁊ virtutē quandā nouā opibꝰ hominū p̄-
beat scꝫ merendi vitā eternā. ⁊ dis. 5. q. 2. arti. p̄. ad
p̄mū dicit: Quis liber arbitriū de se possit in substam
actus. non tñ in formā eiꝰ ꝑ quā est meritorius. ¶ Ad
secūdā ꝓbationē eodē mō negat̄ hꝰ. ¶ Ad tertiā dr̄
ꝙ non ē simile. quia plura requiruntur ad opus vir-
tuosum q̄ ad vitiosū ⁊ plura ad meritū q̄ ad deme-
ritum. ¶ Ad quartam negatur hꝰ. illi enim actꝰ sunt
digni vita eterna ⁊ iustū est eis reddi vitā eternā ſm
ꝙ ꝓcedūt ex gratia spūs sci ⁊ nō ſm ꝙ ꝓcedunt a li-
bero arbitrio ſm ꝙ dicit scūs doctor prima 2e. q. 114.
articulis 3° ⁊ 6°. vnde arti. 6° sic dicit. Opus nostrū
habet rōnē meriti ex duobꝰ. p̄ quidē ex vi motionis
diuine ⁊ sic meret̄ aliqs ex cōdigno. alioꝰ habet rōnē
meriti ſm ꝙ ꝓcedit a libero arbitrio inq̄tū volūta-
rie aliquid facimꝰ ⁊ ex parte ē meritū ꝯgruū. qꝛ con-
gruū est ut dū hō bene vtitur sua virtute deꝰ ſm su-
perexcellentē virtutē excellentius operetur. hec ille.
¶ Ad ea vō quē vlteriꝰ obijciunt̄ dico ꝙ habitꝰ cha-
ritatis ⁊ aliarū virtutū sūt necessarij non ꝓpter 6m ꝙ
ibi dr̄ ut scꝫ potentia cū habitu possit in aliquē actum
in quē non posset sine habitu q̄tū ad substam actus ⁊
speciē in gñe nature. Sicut eni dicit scūs doctor 2°
sen. dis. 28. q. 1. arti. p̄. Opus meritoriū non determi-
nat genꝰ actus sed efficaciā. genera eni actuū distin-
guunt̄ ſm diuersitatē obiectorū. ⁊ qꝛ liber arbitriū
ad nullū obiectū determinatū est. ideo in qđlibet ge-
nus actus ex se pōt. ut videlꝫ facere fortia uel iusta ⁊
hꝫ. sꝫ actꝰ meritoriꝰ hꝫ efficaciā excedētē nālē virtu-
tē inq̄tū est efficax ad illud p̄miū ꝯsequēdū qđ facul
tatē nature excedit. ⁊ ideo ꝙ opꝰ sit meritoriū nō pōt
liberū arbitriū ex seipso nisi subleuet̄ ꝑ habitū q etiā
nature facultatē excedat q dicit̄ gratia. ⁊ iō ſm fidē
catholicam dicendū ē hoiem ꝑ liberū arbitriū posse
facere bona ⁊ mala. non tñ in actū meritoriū exire si-
ne habitu grē. sicut etiā nō pōt hō sine habitu virtu-
tis acquisite talē actum facere qualē facit virtuosus
q̄tū ad modū agēdi. lꝫ possit ꝑ se talē facere q̄tū ad
genus opis. ut ꝑ se nō excludat diuinā causalitatem
ſm quā deus in omnibꝰ opatur ut causa vlis hoi sed
excludat habitū aliquē creatum nālibꝰ supadditum.
hec ille. Ex quibꝰ patet qđ superius dicebatur scꝫ ꝙ
gratia non exigitur ad h̄ ꝙ ꝑ eam potentia nālis pos-
sit in actū alterius speciei in gñe nature in quē prius
non poterat. Silr ꝙ habitus non dat potentie ꝙ
possit in nouam speciē actus sed ꝙ nouo mō possit q̄
prius exire in actū. hoc aūt intelligo de habitu q non
constituit potentiā simpliciter in actu p̄ respectu sui
obiecti. nam si potētia nullo mō esset in actu p̄ respe-
ctu sui obiecti nisi ꝑ talē habitū tūc nō esset incōueni
ens ꝙ potētia ꝑ habitū posset in aliquē actū in quem
nō posset sine habitu. sicut intellectꝰ possibilis sine ha
bitu q est species intelligibilis nullo mō pōt agere. qꝛ
ꝑ illū constituit̄ in actu p̄ in genere intelligibiliū. non
aūt ꝑ habitū qui ē qualitas ex actibꝰ intelligēdi causa-
ta. ⁊ ideo sine illo habitu potest in quēcūqꝫ actū i quē
posset illo. licꝫ nō tali mō posset agere. sicut qꝛ habet
illum habitū. ¶ Dico 2° ꝙ habitus non requirit̄ tāq̄
causa sine qua non: que nihil facit ad actum nec q̄ ad
substātiam nec quo ad modū agendi. ¶ Dico 3° ꝙ ha-
bitus inclinat ad actum consimilē illi a quo causatꝰ ē
ut dicit scūs Tho. in multis locis sup 3° sen. dis. 23. et
p̄ma 2e. q. 52. arti. 3°. etiā. 51. arti. 2°. Tūc ad p̄mā huiꝰ
īpugnationē dicit̄ ꝙ inclinatio illa ē ipsemet habitꝰ:
sicut inclinatio grauis est ipsamet grauitas. Et cum
dicitur ꝙ inclinatio non dicit actum p̄mū. negatur h̄
imo dicit actū primū figitum per modū actus secun-
di. nec inclinari ut hic sumitur dicit passionē ab agen
te inclināte. sed dicit actū forme ut recipit̄ i subiecto
illius sicut rubere. Dicit̄ etiā ꝙ inclinatio quā sentit
sustinens lapidē nō est aliquis actꝰ secundꝰ. qꝛ lapide
quiescente nec mouēte vllatenꝰ manū sustinētis sen-
tit̄ illa inclinatio. ⁊ ideo nō ē aliqs motꝰ sꝫ ipsa graui-
tas inherens lapidi ut actꝰ p̄mus. Ad 2am īpugnatio-
nē dr̄ ꝙ iclinare formaliť nō ē trahere ut sonat motū
sed ē eē p̄ncipiū motꝰ ⁊ tractꝰ metaphorici. vn habitꝰ
nō mouet potētiā. sꝫ potētia ꝑ habitū se mouet. silr
habitꝰ nō trahit potētiā sꝫ obiectum mediāte habitu
trahit. Iuxͣ illud Virgilij. Trahit sua queqꝫ volutas.
talis aūt tractꝰ ē metaphoricꝰ sic tractꝰ finis. ¶ Ad
3iā dico ꝙ habituatꝰ inclinat̄ ad opationē habitꝰ. nō
iō. qꝛ cōcipit̄ ut delectabilis sibi. sed qꝛ est sibi quodā-
modo cōnaturalis actꝰ factꝰ ꝑ habitū. qꝛ sine conti-

piaſ ſiue nõ ſemꝑ habitus inclinaẽ habitualiẽ ad actũ
licȝ inclinatio q̃ dr̃ actus ſecũdus ⁊ motio p̃ſupponat
appͥhenſionẽ loquẽdo de habitibꝰ ptis affectiue q. p̃
ptẽ dicunẽ inclinare ⁊ nõ habitꝰ intellectuales. ut po
nit ſcũs Tho. p̃ma zͤ. q. 57. arti. 1ᵒ. ¶ Dico 4ᵒ. ꝙ habi
tus requiriẽ ad determinandũ potẽtiã q̃ de ſe illici
ta eſt ad ſic ⁊ aliẽ agẽdũ. Uñ ſcũs Tho. 3ᵒ. ſen. diſ. 23.
q. 1. arti. p̃. ſic ait: In oibꝰ que hñt regulã ⁊ menſuram
bonitas ⁊ rectitudo cõſiſtit in ꝯformitate ad ſuã regu
lã uł meſurã. malicia aũt ſm ꝙ diſcordãt. Prima aũt
regula ⁊ mẽſura omniũ diuina ſapia ẽ. vnde bonitas
⁊ rectitudo ſiue veritas vniuſcuiuſqꝫ conſiſtit ſm ꝙ
attingit ad hoc ad qδ ex dina ſapia ordinaẽ ut Anſel
mus dicit. Et ſiliter ẽ dicendũ de alijs regulis ꝙ ĩ cõ
formitate ad ipſas bonitas ⁊ rectitudo regulatoꝝ cõ
ſiſtit. Sũt aũt quedã potẽtie limitate ad detminatas
actiones uel paſſiões ⁊ ſm ꝙ illas implẽt ſue regule
conformãẽ. qꝛ p diuinã ſapiam ad talia ſũt ordinate
⁊ eqᷓ nature inclinatio ſemꝑ ẽ ad vnũ. iõ tales potẽtie
ex ipſa nã potentie rectitudinẽ ſufficienẽ habere pñt
⁊ bonitatẽ. malicia aũt in eis ꝯtingit ex defectu potẽ
tie. potẽtie ꝟo altiores ⁊ vſiores cuiuſmodi ſũt potẽ
tie rõnales nõ ſũt limitate ad aliqd uel obiectum uel
modũ opandi. qꝛ ſm diuerſa ⁊ diuerſimode rectitudi
nem habere pñt. ⁊ iõ ex nã potẽtie nõ poterũt deter
minari ad rectũ ⁊ bonũ ipſarũ. ſȝ oȝ ꝙ rectificenẽ re
ctitudinẽ a ſua regula recipientes. hoc aũt contingit
dupliciẽ. Unoꝰ ut recipiaẽ p modũ paſſionis ſic ĩ hoc
ipſo ꝙ regulata potentia a regulãte moueẽ. ſȝ qꝛ ĩ h̃
ꝙ aliqd patiaẽ ⁊ nihil ad actũ conferat violẽtie diffi
nitio ꝯſiſtit ut pȝ 3ᵒ ethicoꝝ. Uiolẽtia aũt difficultatẽ
⁊ triſticiã hȝ ut in 5ᵒ metaphiſice dr̃. ⁊ iõ p̃dicta rece
ptio rectitudinis nõ ſufficit ad rectã rectificationem
potẽtie regulate. oportet ḡ ut alio mõ recipiaẽ. ſ. per
modũ q̃litatis inherẽtis ut rectitudo regule efficiaẽ
forma potẽtie regulate. ſic eni ⁊ faciliẽ ⁊ delectabiliẽ
qδ rectũ eſt opabiẽ ſicut illud qδ eſt conueniens ſue
forme. ⁊ hec qdẽ q̃litas ſiue forma dũ adhuc ipfecta
ẽ diſpoſitio dr̃. cũ aũt iam cõſũmata ⁊ q̃ſi ĩ nãm ꝯuer
ſa habitꝰ noiaẽ. q ut ex zᵒ ethicoꝝ. ⁊ 5ᵒ metaphiſice ac
cipiẽ ẽ ſm quem nos habemꝰ ad aliqd bñ uel male. ⁊
inde eſt ꝙ in p̃ñtis dr̃ diſpoſitio facile mobilis. ⁊ habi
tus difficile mobilis. qꝛ qδ nãle ẽ nõ cito tranſmutaẽ
inde ẽ etiã ꝙ habitꝰ ad vnũ iclinãt ſicut ⁊ nã ut dr̃ ĩ 5ᵒ
ethicoꝝ. ⁊ ꝓpẽ hoc ſignũ gñati habitus eſt dilectio in
ope facta ut dr̃ in zᵒ ethicoꝝ. qꝛ qδ ẽ nature cõueniẽs
delectabile ẽ ⁊ facile. ⁊ ꝓpẽ h̃ habitꝰ a cõmentatore 3ᵒ
de aia diffiniẽ. ꝙ ẽ quo quis agit dum voluerit q̃ſi in
ꝓmptu his qδ opandũ ẽ. ⁊ iõ habitus poſſeſſioni cõ
paraẽ p̃ ethicoꝝ. ſm quã res poſſeſſe ad nutũ habeẽ
opatio ꝟo viſui. pȝ ḡ ꝙ potẽtie nãles qꝛ ſũt ex ſeipſis
determinate ad vnũ habitibꝰ nõ indigẽt. Siliter etiã
nec apprehenſiue ſenſitiue. quia hñt determinatum
modũ opandi a q̃ nõ deficiũt niſi p potẽtie defectũ.
Siliter etiã nec volũtas hũana ſm ꝙ eſt detminata
nãliẽ ad vltimũ finẽ ⁊ ad bonũ ſm ꝙ ẽ obiectum eiꝰ.
Siliter etiã nec intellecꝰ agẽs q hȝ detminatã actio
nem. ſ. facere intelligibilia in actu. ſic lux facere viſi
bilia in actu. Siliter etiã nec in ipſo deo ẽ aliqs habi
tus cũ ipſe ſit p̃ma regula ab alio nõ regulata. vnde
eſſentialiẽ bonꝰ ẽ ⁊ non p pticipationẽ rectitudinis ab
alio. nec malũ in ipſo incidere põt. ſȝ intellecꝰ poſſi
bilis q de ſe indeterminatꝰ ẽ ſic mã p̃ma habitu indiget
q̃ pticipet rectitudinem ſue regule ⁊ nãli q̃tum ad ea
que ex ipſo lumine intellecꝰ agentis q ẽ eius regula
ſtatim detminanẽ ſic ſũt p̃ma pͥncipia. ⁊ acq̄ſito: q̃tũ
ad ea q̃ ex his pͥncipijs educi pñt. ⁊ ĩfuſo: q̃ pticipet re
ctitudinẽ p̃me regule in his q̃ intellectũ agentẽ exce
dũt. Siliter etiã ĩ volũtate q̃tũ ad ea ad q̃ ex nã nõ
põt. Et in iraſcibili ⁊ cõcupiſcibili indigemꝰ habitibꝰ
ſm ꝙ pticipãt rectitudinẽ rõnis q̃ ẽ eoꝝ regula. uel
rectitudinẽ prime mẽſure in his q̃ naturã hũanã ex
cedũt q̃tũ ad habitꝰ infuſos. Et ſiliter in corpe aiato
eſt habitꝰ ſanitatis, put participat ab aia diſpoſitionẽ
q̃ põt opꝰ ſuũ recte pficere. qꝛ oculꝰ ſanꝰ dr̃ q opꝰ ocu
li recte pficere põt ut dr̃. io. de aialibꝰ. hec ſcũs Tho.
in forma. Ex qbꝰ pȝ quõ habitꝰ reqriẽ ad rectificãdũ
potentiã ⁊ determinãdũ eã ad ꝯformitatẽ ſue regule
q̃ potentia nõ ex ſe limitaẽ ad ꝯformiẽ illi opandum.
Iſto mõ ꝟo iſtã determinationẽ intelligo nõ ꝙ habi
tus habeat diſtinctã cauſalitatẽ effectiuã ſup aliquẽ
actũ aut aliqd poſitiuũ ĩ actu ſup q̃ potẽtia non habe
at cauſalitatẽ ita ꝙ ſint due cauſe diuerſaꝝ rõnũ q̃ꝝ
q̃libet aliqd agat diſtinctũ ab illo qδ alia agit. ſȝ intel
ligo qδ p̃ciſe ẽ ibi vnicũ agẽs pfectũ cõſtitutũ ex po
tentia ⁊ habitu ſicut ex actu ⁊ potentia ita ꝙ habitus
ille tãq̃ forma potẽtie ẽ ſibi rõ agẽdi ſic determinate ⁊
ꝯformiẽ ſue regule. ⁊ delectabiliẽ ⁊ ꝓmpte. ¶ Et ſi ꝯ
h̃ intendat Aureolꝰ arguere. Dico ad primam ꝓba
tionẽ ꝙ illud qδ detminat iſto mõ potẽtiã non hȝ p̃ci
ſam cauſalitatẽ tãq̃ qδ cauſat ſeorſũ aliud q̃ poten
tia. ſȝ tale nihil ꝓhibet habere cauſalitatẽ ſic illud qδ
ẽ rõ cauſandi aliẽ q̃ pri⁹. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ illa cauſa
litas nõ ẽ totalis nec ptialis nec cauſans ſȝ ẽ cauſali
tas uel poti⁹ rõ cauſandi ptialis ſi cõpet ad oĩa ꝯcur
rentia ad cõplemẽtũ actꝰ. qꝛ quo ad modũ agendi ⁊
nõ q̃ ad ſubam ĩ ſe. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ de exẽplo illo non
curo. qꝛ oĩs habitꝰ ẽ q̃litas ſȝ acuties uel ẽ q̃ntitas
uł aliqd nullo mõ actiuũ. vnde ſcũs Tho. 4ᵒ ſen. diſ
49. arti. z. q̃ſtiũcula zͣ. in rñſiõe ad zᵐ dicit ꝙ ĩ actu
duo ꝯſiderãda ſũt ſcꝫ ſuba actꝰ ⁊ forma ipſiꝰ a q̃ pfe
ctionẽ hȝ actꝰ. ḡ ſm ſubam ſui principiũ ẽ nãlis potẽ
tia ſȝ ſm ſuã formã pͥncipiũ eiꝰ ẽ habitꝰ. hec ille. ¶ Et
ſic ad rõnes factas ꝯ p̃ĩ zᵒ mẽbro illiꝰ ſeptuple diſtin
ctionis. Dico ad primã ꝙ nõ oẽ principiũ actiuũ eſt
potẽtia pſerti pͥncipiũ qδ nõ ẽ rõ ꝙ h̃ fiat. ſȝ ꝙ taliẽ fi
at. potẽtia eni ſubam actꝰ reſpicit ⁊ nõ habitꝰ. ¶ Ad
zᵐ dr̃ ꝙ habituatꝰ nõ iõ diciẽ ſimpliciẽ potẽs. qꝛ acti
uitas habitus nõ reſpicit actũ ſimpliciẽ ſcꝫ q̃ ad ſub
ſtantiam ſed quo ad modũ. licȝ tam habitus q̃ potẽ
tia eliciant ſubſtãtiam actus quia ex eis ꝯſtituiẽ vnũ
perfectum operandi principiũ. tamen ſuba actꝰ q̃tũ
ad illud qδ ẽ ⁊ q̃tũ ad ſuam ſpeciẽ referẽ ad poten
tiã ⁊ non ad habitum. quia non poſito habitu adhuc
ſuba actus eliceret a potentia nuda. ſed q̃tũ ad ſui
modificationẽ refertur ad habitũ. ſublato eni habitu

potentia non eliceret talē actū utpote non ita intēsū nec ita delectabilem potentie nec ita faciliter. ¶ Ad 3m dicit̄ ꝙ imo aliqs modus actꝰ ē distinctꝰ ab actu ⁊ gd p̄cisū. s. delectatio i actu. similit̄ itēsio actꝰ. similit̄ feruor ⁊ multa talia puta forme q̄ sunt in actu ꝓpter habitū. verūtamē argumentū istud nō dꝫ ꝓcedere ꝯ me. quia non pono ꝙ habitus habeat effectū distinctū ab oī eo qđ causat̄ a potētia. sed totū causat potentia ꝑfecta ꝑ habitū licꝫ habitꝰ sit rō ꝙ actus sit talis potentia ꝙ sit hic. Deficit vlterius argumentū. nā diuersitas rōnis in effectu sufficit ad hoc ꝙ s̄m illas reducat̄ in diuersas causas s̄m rem. licꝫ eni idem s̄m rem sit ens ⁊ ḡnabile ⁊ asinus. tn̄ ille idem effectꝰ ꝙ est asinus reducit̄ sicut in cām in deū inq̄tū hꝫ esse. deꝰ enim ē vl'e essendi p̄ncipiū. ⁊ in solē inq̄tū ē quoddā generabile. ⁊ in asinū inq̄tū est asinus uel hic asinus semp enim cā vniuersalior respicit effectū sub vl'iori rōne licꝫ totus effectus a qualibet rōne ꝓcedat. Vn̄ scūs Tho. 3o ꝯ gētiles. ca. 66o dicit sic: Scd̄m ordinē causaꝝ ē ordo effectuū. p̄mū aūt in oībꝰ effectibꝰ ē eē nam oīa alia sūt determinatiōes ipsiꝰ esse. igit̄ ē ꝓprius effectus p̄mi agentis. ⁊ oīa alia agunt in virtute p̄mi agentis. 2a autem agētia que sūt q̄si ꝑticulantia ⁊ determinantia actionē p̄mi agentis agūt sicut ꝓprios effectus alias ꝑfectiones que determinant eē hec ille. Ecce ꝙ clare ponit ꝙ esse reducit̄ in deum sicut in ꝓpriam causam. cetere aūt ꝑfectiones i causas secundas. constat aūt ꝙ non intendit ꝙ agentia secūdaria agant ꝑfectiones realiter distinctas ab oī eo qđ deus facit. uel ꝙ deus non agat nisi esse distinctum ab aliis ꝑfectionibꝰ. Statim eni in ca. sequēti dicit: Omne inquit oꝑans est aliquo mō causa essendi uel s̄m esse sub̄ale uel accidētale. nihil aūt ē causa essendi inq̄tū agit in virtute diuina. hec ille. Intelligit ergo ꝙ licꝫ idem sit realiter i aliquo effectu puta igne eē ⁊ esse corpꝰ ḡnabile ⁊ esse ignē. tamē illa eadē actualitas essendi pōt reduci s̄m diuersas rōnes i diuersas causas ita ꝙ s̄m rōnē vl'iorē reducitur i cām p̄orē ⁊ s̄m rōnē determinatiorē in cām posteriorē. licꝫ idem sit s̄m rem qđ oēs ille cause agūt. sic in ꝓposito dato ꝙ actus ⁊ eius modus essent eadem res. tamen q̄tū ad substantiam reducitur ut in p̄ncipiū in potentiam naturalem. sed q̄tū ad modum reducit̄ in potentiam ut habituatam uel in habitū tanq̄ in rōnem agendi. sicut etiam intellectio asini causatur ab intellectu possibili ⁊ a specie intelligibili. sed ꝙ sit intellectio habet ab intellectu. ꝙ autē sit intellectio asini habet a specie intelligibili que determinat actionē intellectus possibilis ad intelligēdū asinū. s̄m ꝙ s̄ilialiter ponit scūs Tho. de veritate. q. 3. arti. p̄. ad 3m. vbi ait ꝙ determinatio cognitionis ad cognitū sequit̄ relationem speciei ad rem ipsam. sed nā cognitionis seq̄t̄ speciem s̄m cōparationem quā hꝫ ad intellectū in q̄ est. ¶ Ad 4m dico ꝙ accidētia sp̄ualia licꝫ non agant ut agētia p̄cisa in suū subiectū subiecto non agente. tn̄ illoꝝ subiectū ꝑ illa accidētia agit in seipsū ꝓportionate ⁊ delectabiliter ⁊ aliter q̄ si non haberet talia. imo intellectus possibilis si nō haberet in se aliqđ accidens puta speciē nihil agere posset. ¶ Ad aliud qđ obiicitur de causis equiuocis ⁊c̄. dī ꝙ nō est ibi reciprocatio. q2 actus causat habitum q̄tū ad sub̄am ita ꝙ potentia sine actu nūq̄ causaret habitū. sed actus est sibi rō causandi habitū q̄tū ad sub̄am eius. sed habitus non ē de ꝑ se cā totalis uel partialis sub̄e actus sed ē cā modi actus. ad sensū sepe dictū. q2 ē rō potētie puta volūtati non ꝙ diligat sed ꝙ taliter diligat. ¶ Ad illud qđ addit̄ ibidē ꝙ disponere potentiā non est coagere. dī ꝙ habitꝰ non agit tanq̄ aliud p̄cisum agens. sed ut rō talit̄ agendi agēti p̄ncipali. iō reducitur ad idē genꝰ cause. ¶ Ad illud qđ addit̄ de causa partiali ꝙ non requirit inherentiā ⁊c̄. Dicit̄ ꝙ habitꝰ non ē ꝓprie causa partialis sed rō partialis ⁊ magis se hꝫ ut quo q̄ ut qđ agit. ¶ Ad illud de leuitate dī ꝙ s̄litudo nō valet. q2 habitus ē q̄litas ⁊ reducit̄ ad genus efficientis ut in ꝓposito loquimur. Patet igit̄ ad qđ requirit̄ habitꝰ in coī. ⁊ quō ē p̄ncipiū actꝰ ⁊ similit̄ de habitibꝰ sup nālibꝰ q2 h̄ faciūt in esse gratuito qđ habitꝰ acquisiti in esse politico. Vn̄ scūs Tho. p̄ma 2e. q. 110. arti. 2o Nō ē inq̄t cōueniēs ꝙ deꝰ minus ꝓuideat his quos diligit ad bonū sup̄nale q̄ creaturis q̄s diligit ad bonū nāle habēdū. creaturis aūt naturalibꝰ sic ꝓuidet ut nō solū moueat eas ad actꝰ nāles sed etiā largiatur eis formas ⁊ virtutes quasdā que sūt p̄ncipia actuū ut s̄m seipsas iclinēt̄ ad h̄ꝫ motꝰ. ⁊ sic motꝰ qbꝰ mouēt̄ a deo fiūt eis ꝯnāles ⁊ faciles s̄m illud Sapie 7o Disponit oīa suauit̄. Multo igit̄ magis illis q̄s mouet ad ꝯsequēdū bonū sup̄nāle etnū i fūdit aliq̄s formas seu q̄litates sup̄nāles s̄m q̄s suauit̄ ⁊ ꝓmpte moueant̄ ad bonū eternū ꝯsequendum ⁊ sic donū grē est q̄dā q̄litas. hec ille. Patet igit̄ quō habitꝰ gratuiti reddūt actū potētie ꝑfectū. q2 ꝑ illos habitꝰ potētia exit in actū ꝓmpte delectabilit̄ ⁊ suauiter ⁊ hꝫ actū formatū sup̄nālit̄ ⁊ ad merendū efficacē. Vn̄ scūs Tho. 2o sen. dis. 29. q. 1. arti. p̄. dicit: Gratie oꝑantis nō solū ē ut facultatē in oꝑando faciat. h̄ eni heresis pelagiana ponebat. sꝫ ut efficaciā ⁊ v̄tutē quandam nouā oꝑibꝰ hominū p̄beat. s. merēdi vitam eternā. hec ille. ¶ Ad p̄mū Gregorii ꝯ p̄mā ⁊ secūdā ꝯnes negat̄ aūs loquēdo de charo. ⁊ accepto formalit̄ nō solū extrīsece. Tūc ad p̄mā ꝓbationē illiꝰ aūtis dico ꝙ ē ipossibile sp̄m scm̄ dari alicui creature nisi detur ei donū grē gratū faciētis ut sup̄ius i dis. 14a ē ostensū ꝑ scm̄ Tho. q2 de rōne illiꝰ dationis ē donū creatum mō ibi exposito. dato etiā ꝙ sp̄us scūs daret̄ hoīs sine habitu infuso. tn̄ ille hō nō diceret̄ acceptꝰ formaliter aut dignꝰ vita etna. q2 sp̄us scūs nō pōt eē forma creature reddēs eā formalit̄ dignā. sed h̄ fit ꝑ habitū creatum. Vn̄ scūs Tho. de v̄itate. q. 27. arti. p̄. ad p̄mū. Deꝰ inq̄t viuificat aīam nō sic cā formalis sꝫ sic cā efficiens. vn̄ aliq̄ forma cadit media. sicut pictor facit parietē album effectiue albedine mediante. albedo vo nulla forma mediāte. q2 facit albū formalit̄. hec ille. ita i proposito spiritus sanctus facit hominem dignū vita eterna effectiue. sed gratia habitualis uel charitas facit hominem dignum formaliter. ¶ Ad secundam probationē dicti aūtis conceditur aūs. sed

negatur oña ad sensum quem loquimur. s. q aliquis fm statū i quo esset sine habituali dono esset forma/liter gratus τ dignus vita eterna. Quis bene conce/dam q aliqs qui ē in pctō mortali ē acceptus τ pde/stinatus ad vitā eternā. vnde talis nō ē dign⁹ p aliqd qd sit in ipso. sed quadā extrinseca denoiatione a dei voluntate. Ad tertiam ,pbationē respondet ut pus esicut ibidē videt. Et tunc ad replicā cū querit quō sumo illā dignitatē. Dico q illū dico formalit dignū vita eterna qui habet aliquod bonum in se formalit p quod est ,pportionatus fini supnaturali. tale enim donū charitatis uel glorie ē equale glorie virtualit. q illo bonō consors est diuine nature. τ iō adoptat in filium cui debet hereditas ex ipso iure adoptionis vn scūs Tho. pma z^e. q. iiij. arti. 3º. ostendēs quō op⁹ aliqd est de ɔdigno meritoriū vite eterne. dicit: ·pre/tiū operis attendit fm dignitatē gratie p quā homo ɔsors diuine nature effectus adoptat in filiū cui de/betur hereditas ex ipso iure adoptiōis. fm illud Ro. 8º. Si filij τ heredes. Et ibidē ad 3^m. Gratia spūs sci τ si non sit eqlis glie in actu ē tn̄ equalis in virtute. sic τ semen arbori in quo est virtus ad totā arborē. ·Pa/ter ĝ q diuisio quā facit arguens non sufficit. nec eni ideo dr aliqs dign⁹ vita eterna. qz si non redderetur ei vita eterna fieret ei iniuria. nec solū ideo qz de⁹ ,p/ponit sibi dare vitā eternā. sed quia ex hoc q ē a deo ordinatus ad vitā eternā habet a deo aliqd p qd est ,pportionat⁹ illi fini. fm q declarat scūs Tho. de ve/ritate vbi s. arti. z^o. ut dictum fuit in ,pbatione tertie ɔnīa. τ ideo iustū est sibi dari talem btitudinem a deo tanq sibi debitū ut post ostendet. sicut debitū ē gra/ui q sit in tali loco qd est dignū habere talem locum. Ad quartam ,pbationē dicitur q sicut nulla creatu/ra in solis nālibus constituta est digna habere vitam eternā. ita nec charitatē aut gratiā. licz deus possit velle illi dare gratiā uel gloriā ex mera liberalitate sine eius pcedenti dignitate. verūtamē secus ē q̄tū ad hoc de gloria q̄ de gratia. qz de⁹ nulli dat gloriā nisi prius natura sit dign⁹ ea formaliter p gratiam τ virtutes. charitatem autē pōt dare alicui non prius digno habere illā. sicut pz quotidie in illis quib⁹ gra/tum nouiter ifundit. Unde sicut pus nā q̄ res quie/scat in loco suo uel fine naturali datur einā ,pportio/nata tali loco uel tali fini τ cū h inclinatio ad finē illū τ qnqz motus in finem. ita nature rōnali. pus natura datur gratia naturam eleuans ad hoc q visio btifi/ca sit finis ei competens. z^o charitas inclinans affe/ctum ad hunc finem. 3° virtutes quibus talis finis si sit non habitus acquirat. τ sicut non oportet q terre uel alteri corpi nāli detur aliquid a generāte pcedēs illa tria pdicta. ita nec oportet q ante donū grē gra/tum facientis pcedat aliud donū habituale licz pce/dat esse nāle. q̄re silitudo nō valet. Et sic pz q argu/menta ista solū ,pbant q gratia non sit ratio diue ac/ceptationis. sed non ,pbant q n sit rō dignitatis ex pte hoīs. ¶ Ad z^m argumentū pncipale similiter pōt dici dupliciter. P quia de potentia dei absoluta possibile esset talem qualitatem quā dicim⁹ gratiā esse subie/ctiue in aīa rōnali. nec tamē illā aīam esse acceptam ad vitam eternam ex parte dei. τ tūc diceret q gra/tia illa haberet hūc effectū in hoīe q redderet eū for/maliter dignū vita eterna τ ,pportionatū illi q̄tū in se esset. non tn̄ redderet eum dilectū a deo aut acce/ptum ad vitam eternam. sicut nec nūc facit. nā nō iō qz aīa habet illam qualitatem ē deo accepta. sed ecō/tra qz est accepta deo ad vitam eternā: deus dat uel dedit aut dabit illi talē qualitatē. verūtamen talis qualitas dicit gratia nūc. qz est signū τ effect⁹ talis diuine acceptationis ad beatitudinem. tunc ṽo non diceretur gratia. quia esset signum talis acceptatio/nis. sed quia esset gratis data tali nature. τ qz redde/ret obiectum diligibile τ acceptabile ad vitam eter/nam. uel nō actu dilectum uel acceptū. Sz tūc vlte/rius fm istam viā conformit negāda esset ɔnā. igitur improbatio ɔnū fundat in subiecto. non eni ponim⁹ talem qualitatē ut reddat hoīem formalit dilectū. sz qz reddit hoīem dignū diligi. τ ita gratum in aptitu/dine ,pxima. ·Potest tn̄ aliter dici negando ans pnci/pale. ad cuius pmā ,pbationē negat assumptū. sicut enim dicit scūs Tho. pma z^e. q. iiij. arti. 3º. ad 3^m. ·Per gratiā spūs scūs habitat i hoīe qui est pign⁹ future he/reditatis. Nec valet pma ,pbatio illi⁹ assumpti. quia in opibus dei nihil pōt esse frustra. cum aūt gratia sit quedam inchoatio glorie ut ponit sanctus Tho. z^a z^e q. z4. z^o arti. Et de vitate vbi s. arti. z^o. ad 7^m dicit q dispositio respectu glorie frustra esset si sic in eternū staret gratia τ aīa disposita ad gloriam τ nunq ptin/geret ad gloriā. illud eni frustra ē qd finē ad quem ē nō attingit. Nō valet insup z^a ,pbatio eiusdē assūpti ex eadē cā. licz eni deus nō necessario det gloriā aut gratiā. tn̄ qz nō pōt frustra dare grām pseuerāti i ea dabit gloriā necessario necitate suppositiōis. s. suppo/sito q finaliter conseruauerit eā. siliter non pōt anni/hilare gloriā supposito q dedit eam in termino. ipso eni actore nemo fit deterior. fieret aūt hō ipso actore deterior si sine vllo suo demerito de btō fieret miser Non valet deniqz 3^a ,pbatio. qz licz charitas non sit itrinseca btitudini nec econtra. tn̄ charitas ē pncipiū btitudinis q̄tū ad fruitionē. τ grā siliter q̄tū ad visi/onē. iō btitudo nō pōt fieri sine illis. Siliter qz illi ha/bit⁹ sūt qdā inchoatio btitudinis τ ordinant ad eā ut in finē ,ppriū: ex q de⁹ dedit illos τ seruauit finaliter dabit btitudinē necessario necitate suppositiōis. Et si dicat ɔ ista qz nō iplicat cōtradictionē. de⁹ suabit eternalit charitatē uel gratiā in aīa ·petri τ nūq da/bit eidē btitudinē. τ p ɔsequēs h pōt fieri a deo. dico q ɔtradictionē iplicat. qz pma ps infert oppositū z^e. seqt eni: de⁹ etnalit ɔseruabit gratiā. ĝ aliqn grā finē suū τ ɔsūmationē sortiet. alit etnalit esset frustra. Et vlterius seqtur. ĝ aliqn habenti illā gratiā dabit lu/mē glorie quod ē illi⁹ consūmatio. Qd si fiat instantia de illo qui semel fuit in gratia τ per peccatum morta/le finaliter damnatur τ dicatur q eodem modo illa gratia fuit frustra. Dicitur q nō valet obiectio. qz fm q ponit scūs Tho. pma z^e. q. iiij. articulo 7º. ad 3^m ta/lis posuit impedimentum suo merito. dicit enim sic.

Quilibet actus charitatis meretur absolute vitam eternam. sed p pctm̄ sequēs ponit̄ impedimētū p̄ceventi merito ut non sortiat̄ effectū. sic etiā cause naturales deficiūt a suis effectib⁹ ꝓpter impedimentū supueniens. hec ille. Et siliter q꜠ grā illa est infallibile signū dine acceptatiōis ꝛ dū finalit̄ cōseruat̄ vsq3 ad terminū vie sequit̄: iste habuit gratiā finalit̄. g̃ ē p̄destinat⁹ ad vitam eternā. ꝛ vltra. igit̄ nūq3 habebit btitudinē nūq̄3 desiturā. ꝛ vltra. igit̄ non annihilabit̄ non recreand⁹ nec in eternū sic stabit sine gloria. qδ ē oppositū p̄me partis. Unde sicut de⁹ libere reuelat futura. sed post reuelationem necessario necessitate suppositionis implet qδ predixit: aliter esset mēdax ꝛ seductoꝛ. ita libere dat ꝛ conseruat gratiā. sed ex q̊ eam finaliter conseruauit necessario necessitate suppositionis illā conseruabit in eterna btitudine. nam eq̄ uel plus infallibile signū est grā illa sicut ꝓphetia. Ad secundam ꝓbationē añtis p̄ncipalis negat̄ ꝯña. licz enī deus aīam bitē charitatē uel gratiam gratis acceptet sic q̄ nō cogitur aīam cui dedit talē habitū acceptare. tñ necessario acceptat eā necessitate suppositionis. imo p̄us nā q̄3 det ei charitatē acceptat eā ad vitā eternā ut dictū ē in ꝯnib⁹. cum ille habitus sit infallibile pign⁹ ꝛ certitudo dine acceptatiōis. ꝛ ideo sicut nō valet ꝯña illa. ita nec ex opposito ꝯñtis. s. de⁹ non p̄ōt non acceptare aīam bitē charitatē infusam sequitur oppositū añtis. s. deus non gratis acceptat Ideo enī dicit̄ gratis acceptare. quia si nō ex debito ita q̄ deus sit debitoꝛ alteri. nec acceptat ꝓpter merita. sed econtra acceptatio ē cā q̄ creatura mereat̄. verūtamē licz de⁹ nulli sit debitoꝛ. tñ debitū reddit habēti gratiā finalē dū dat gloriā. Quō aūt de⁹ reddat debitū sine h̄ q̄ sit debitoꝛ. ondit p̄ma pte. q. 27. arti. p̄ ad 3ᵐ. vbi ait. Unicuiq3 debetur qδ suū ē. dicitur aūt eē suū alicuius qδ ad ipsū ordinat̄. sic seruus est dñi ꝛ nō ecōtra. Nam liberū est qδ sui causa ē. In noīe igit̄ debiti importat̄ ordo exigētie uel necessitatis alicui⁹ ad qδ ordinat̄. Est aūt duplex ordo cōsiderandus in reb⁹. Un⁹ q̄ aliqd creatū ordinat̄ ad aliud creatū. sicut ptes ordinantur ad totū ꝛ accidentia ad sub̄as ꝛ vnaqueq3 res ad suū finē. Alius ē ordo q̄ oīa creata ordinat̄ in deū. Sic igit̄ debitū dupliciť attēdi p̄ōt in opatiōe dina. aut s̄m q̄ aliqd debetur deo. aut s̄m q̄ aliqd debet̄ creature. ꝛ vtroq3 mō de⁹ reddit debitū. Debitū enī est deo ut illud impleat̄ in reb⁹ qδ ei⁹ sapia ꝛ volūtas h3 ꝛ qδ suā bonitatem manifestat. ꝛ s̄m hoc iusticia dei respicit decentiā ipsi⁹ s̄m q̄ reddit sibi quod ei debetur. debitum etiam est alicui rei q̄ habeat illud ad quod ipsum ordinatur. sicut homo q̄ habeat manus ꝛ q̄ ei alia animalia seruiant. ꝛ sic etiam deus iusticiā operatur. qñ dedit vnicuiq3 qδ ei debet̄ s̄m rōnē sue nature ꝛ cōditiōis. s3 hoc 2ᵐ debitū dependet a p̄mo. q꜠ hoc vnicuiq3 debet̄ qδ ē ordinatū ad ipsū s̄m ordinē dine sapie. ꝛ l3 de⁹ debitū h̄ mō det alicui. nō tñ ipse est debitoꝛ. q꜠ ipse ad aliud non ordinat̄. sed pot⁹ alia ad ipsū. ꝛ ideo qñq3 iusticia dr̄ in deo condecētia sue bonitatis. qñq3 ꝟo retributio ꝓ meritis. Et vtrūq3 modū tangit Anselm⁹ dicēs Cū punis malos iustū est. q꜠ eoꝝ meritis cōuenit. cū ꝟo parcis malis iustū ē. q꜠ bonitati tue condecēs est. hec ille. Ex qb⁹ p3 quō de⁹ l3 grat[is] acceptet creaturā bitē gratiā finalē nec sit ei debitoꝛ. tñ dū dat ei gloriā reddit illi debitū ex iusticia. q꜠ gloriā sibi debet̄. Ulteri⁹ cū dicit arguens q̄ oīa merita nr̄a inq̄ntū elicit̄ a grā uel ꝓcedūt a grā sp̄ūs sci eē meritoria de cōdigno. vñ ibidē sic ait. Op⁹ meritoriū p̄ōt dupliciter ꝯsiderari. vno⁹ s̄m q̄ ꝓcedit ex grā sp̄ūs sci. alio⁹ s̄m sub̄am opis. Si enī cōsideret̄ s̄m sub̄am opis ꝛ q̄ ꝓcedūt a libero arbitrio. sic nō p̄ōt ibi esse meriti cōdignitas ꝓpter maximā ineq̄litatē. s3 ē ibi ꝯdignitas ꝓpter quandā eq̄litatē ꝓportiōis. videt̄ enī ꝯgruū ut hoi opanti s̄m suā virtutē deus recōpenset s̄m excellētiā sue virtut[is]. Si aūt loq̄mur de ope meritorio s̄m q̄ ꝓcedit ex grā sp̄ūs sci sic ē meritoriū vite eťne ex condigno. sic enī attendit̄ valoꝛ meriti s̄m ꝟtutē sp̄ūs sci mouentis nos in vitā. s̄m illud Joh. 4°. Fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā. Attenditur etiā p̄ciū opis s̄m dignitatē grē p quā hō cōsoꝛs effectus dine nature adoptat̄ i filiū cui debet̄ hereditas ex ipso iure adoptionis. s̄m illud Ro. 8°. Si filij ꝛ heredes. hec ille. Ibidē etiā ondit quō itelligēda sit auctoritas apl̄i: Non sunt cōdigne. Dicit enī q̄ apl̄s loquit̄ de passionib⁹ scōꝝ s̄m sub̄am. ꝛ illo mō itelligēde sūt cetere auctoritates. Ex qb⁹ p3 etiā q̄ falsū est illud qδ ifert arguēs. s. q̄ nullū op⁹ nr̄m sit cuiuscūq3 p̄mij etiā tpaliter apud deū meritorium de cōdigno nisi loq̄mur de ope s̄m sub̄am act⁹ ꝛ inq̄ntū ꝓcedit a libero arbitrio. ꝛ h̄ ꝯcedit scūs Tho. eadem. q. arti. p̄. vbi sic ait: Meritum ꝛ merces ad idem referunt̄. illud enī merces dr̄ qδ alicui recōpēsat̄ ꝓ retributiōe opis uel laboris q̄si quoddā p̄ciū ipsi⁹. vñ sic reddere p̄ciū iustū ꝓ re accepta ab aliq̄ ē act⁹ iusticie. ita etiā recōpensare mercedē opis uel laboris ē act⁹ iusticie. iusticia aūt eq̄litas q̄dā ē ut p3 p p̄hm 5°. ethicoꝝ. ꝛ iō simpliciť ē iusticia inter eos q̄ꝝ ē simpliciter eq̄litas. eoꝝ ꝟo q̄ꝝ non ē eq̄litas nō ē iusticia simpliciter sed q̄dā iusticie modus p̄ōt eē. sic dr̄ quoddā ius paternū uel dñatiuū. ut in eodē li°. dicit p̄hus. ꝛ ꝓpť h̄ in his in qb⁹ ē simpliciť iustū. ē etiā simpliciť rō meriti uel mercedis. In qb⁹ aūt ē s̄m quid iustū ꝛ nō simpliciť. in his etiā nō simpliciť ē rō meriti sed s̄m qd inq̄ntū saluatur ibi iusticie rō. sic enī fili⁹ meret̄ aliqd a patre ꝛ seruus a dñō. Manifestū ē aūt q̄ inter deū ꝛ hoiem ē maxima ineq̄litas. in infinitū enī distant ꝛ totum qδ ē hois bonū ē a deo. vnde nō p̄ōt hois ad deū eē iusticia s̄m absolutā eq̄litatē s3 s̄m ꝓportionē quādā inq̄ntum. s. vterq3 opat̄ s̄m modū suū. mod⁹ aūt ꝛ mēsura hūane virtutis ē a deo hoi. ꝛ iō meritū hois apud deū eē nō p̄ōt nisi s̄m p̄suppositionē dine ordinatiōis ita. s. ut id homo consequat̄ a deo p suā opationē q̄si mercedē ad qδ deus ei⁹ virtutē opandi deputauit. sicut etiam res nāles que cōsequūtur p ꝓprios mot⁹ ꝛ opatiōes ad qδ a deo sūt ordinate. hec ille. Ex qb⁹ p3 q̄ s̄m cū a voluntate dei acceptāte ꝛ ex ei⁹ ordinatiōe ꝓuenit q̄ act⁹ creature sit apud deū meritorius loquēdo de actu considerato s̄m sub̄am suā. sic enī est meritori⁹

de cōgruo ex ordinatione dei.cū q̄ tñ stat q̄ act⁹ crea/
ture fm q̄ ꝓcedit ex grā spūs sci ē ↄdign⁹ ꝑmio eter/
no. Unde si deus illā ordinationē mutaret ꝑ impossi/
bile uꝉ possibile. nūq̄ illā q̄litatē quā dicim⁹ grām uꝉ
charitatē alicui ↄferret.eo enim casu q̄ ↄferret.iam
signū esset indeficiens q̄ illud ad premiū acceptaret
eternum. Ad tertiā ꝓbationē ꝑncipalis artis dr̄ q̄
nullo mō act⁹ charitatis posset a deo ꝑmiari sufficiēt
aliq̄ ꝑmio minori q̄ sit vita eterna. sufficiēt inquā ex
pte.i.condigne ⁊ ꝓportionate actui q̄ ad viteriorem
finē ꝓportionat⁹ ē formalit̄. Et ad ꝓbationem dicit
scūs Tho.ꝑma zᵉ.q.115.arti.3º ad 3ᵐ. Gratia ingt spi/
ri⁹ sancti ⁊ si nō sit equalis glorie in actu.est tñ equa/
lis in virtute. sicut ⁊ semen arbori in q̄ est virtus ad
totā arborē. Et similit̄ ꝑ gratiā inhabitat hoiem spūs
scūs q̄ ē sufficiens cā vite eterne. Unde ⁊ dr̄ pignus
nostre hereditatis.2ᵉ ad Cor.1.ꝑ. Aliter rn̄det 2º sen.
dis.27.q.1.arti.3º ad 2ᵐ. dicēs.q̄ nō reqrit̄ ad ↄdigni/
tatem iusticie distributiue equalitas quātitatis sed
ꝓportionis tm̄.fm autem quātitatis equalitatem ex
actib⁹ virtutū vitā eternā ex condigno nō meremur
non enī tātū bonū ē in quātitate act⁹ virtutis quātū
ꝑmiū glorie qd̄ ē ei⁹ finis.fm aūt equalitatem ꝓpor/
tionis ex condigno meremur vitā eternā. Attendit̄
enim equalitas ꝓportionis qn̄ equalit̄ se habet hᵒ ad
illud sicut aliud ad alterū.nō aūt mai⁹ est deo vitam
eternā tribuere q̄ nobis actū virtutis exhibere.s3 sic
hoc congruit huic.ita illud illi.⁊ ideo quedā ꝓportio/
nis equalitas inuenit̄ inter deum ꝑmiantē ⁊ hominē
merentē.dū tñ ꝑmiū referat̄ ad idē gen⁹ in quo ē me/
ritū.ut si ꝑmiū ē qd̄ oēm nature hūane facultatē ex/
cedit sic vita eterna.meritū etiā.si ꝑ talē actū in q̄ ful/
geat bonū illius habit⁹ q̄ diuinit⁹ infunditur deo nos
cōsignās.hec ille. ¶ Ad ↄfirmationē dr̄ q̄ tale ꝑmiū
nō est finis ꝓportionat⁹ actui charitatis cū sit quedā
inchoatio glorie. Unde lic3 talis act⁹ si respiciam⁹ ad
eī⁹ subam sufficienē ⁊ condigne ꝑmiaret̄ citra reddi/
tionē glorie.nō tñ inq̄tū ē ex speciali influxu spūs sci
¶ Ad 3ᵐ principale negat̄ aris. Ad cui⁹ primā proba/
tionē dico q̄ volūtas sine charitate pōt habere actū
eiusdē speciei in gn̄e nature cū actu charitatis sed nō
in genere moris.⁊ hᵒ lic3 ostēsū sit eē de mēte sci Tho.
sup⁹ adhuc ondit̄.nā ipse 3º sen.dis.23.q. .arti.ꝑ.
ad tertiā qōnē dicit sic: Differentia habituū pensan/
da ē ex actib⁹.cōtingit aūt aliq̄s actus dupliciť consi
derari.uel fm speciē nature.uel fm speciem moris.⁊
q̄ cōueniūt fm speciē q̄tū ad vnū dictorū ⁊ diffe
runt fm aliud.sic occidere nocentē ⁊ innocentē non
differūt fm speciē nature sed fm speciē moris. quia
vnū est act⁹ vitij.s.homicidiū.⁊ aliud act⁹ virtutis.s.
iusticie.sed occidere latronē ⁊ verberare sūt act⁹ di/
uersi fm speciē nature ⁊ cōueniūt fm spēm moris.q2
sunt actus iusticie.si ergo actus fidei formate ⁊ infor/
mis considerent̄ fm speciē nature sic sunt idē specie
q2 speciē nālē h3 act⁹ ex obiecto ꝓprio. Si aūt ↄside/
rent̄ fm esse moris tūc differūt sicut cōpletū ⁊ incō/
pletū i eadē specie.sic act⁹ q̄ q̄s facit iusta nō ut iust⁹.
⁊ qui facit iusta ut iust⁹.⁊ silit̄ fides formata ⁊ infor

mis in specie nature sūt idem penit⁹.sed i specie mo/
ris differūt.nō q̄si in diuersis specieb⁹ existētes.s3 sicͭ
ꝑfectū ⁊ iꝑfectū in eadē specie sicͭ dispositio ⁊ habit⁹.
hec ille. Ita dico in ꝓposito q̄ lic3 charitas nō possit
esse informis tñ actū eiusdē speciei elicit q̄s sine cha/
ritate ⁊ cū charitate in gn̄e nature.nō aūt in gn̄e mo
ris. 2º dicit̄ q̄ nūq̄ act⁹ dilectiōis dei sine charitate
est eque bon⁹ sicut act⁹ ex charitate elicitus. Un̄ scūs
Tho.prima 2ᵉ.q.115.arti.2º ad 2ᵐ.dicit sic. Homo si/
ne gratia non pōt habere opus equale opi qd̄ ex grā
ꝓcedit.q2 quāto ē ꝑfecti⁹ principiū actionis.tāto est
ꝑfectior actio.hec ille. Itē 2º sen.dis.5.q.2.arti.ꝑ.ad
primū dicit. Quis liber arbitriū de se possit i subam
actus.nō tñ in formā ei⁹ ꝑ quā ē meritori⁹. Siliter 3º
sen.dis.18.q.1.arti.ꝑ.ponit q̄ act⁹ ex charitatē ē q̄tū
ad subam act⁹ silis actui charitatis meritorio. Item
prima 2ᵉ.q.110.arti.3º ad primū. Charitas ingt diligit
deū sup oia eminenti⁹ q̄ nā.natura eñ diligit deum
sup oia ꝓut est principiū ⁊ finis boni nālis. charitas
aūt fm q̄ ē obiectū btitudinis.⁊ fm hoc h3 quādā so/
cietatē spūalē cū deo.addit etiā charitas sup dilecti/
onem.sicͭ ⁊ quilibet habit⁹ virtutis addit sup actum
bonū q̄ fit ex sola nāli rōne hois virtutis habitū non
hntis.hec ille. 3º sen.siliter ondit dis.27.q.2.arti.4º
q̄stiūcula 3ᵃ quō charitas ē forma aliaꝝ ꝟtutū sicͭ pru
dētia ē forma virtutū moraliū. Un̄ sicͭ in oī ꝟtute mo
rali ē q̄dā sigillatio prudētie.⁊ siliter i q̄libet actu vir/
tutis moralis.ita charitas in actib⁹ aliaꝝ ꝟtutū impri
mit formam. Un̄ ibidē ad 2ᵐ sic ait. Inferiores vires
nō ꝑficiunt̄ ꝑfectiōe virtutis nisi ꝑ participationē ꝑ/
fectionis a supiorib⁹.cū aūt supiora sint formalia re/
spectu inferioꝝ q̄si ꝑfectiora qd̄ participat̄ i inferio/
rib⁹ a supiorib⁹ formale ē. Un̄ ad ꝑfectionē virtutis
in aliq̄ potētia tot forme exigūt̄ q̄t supiora sūt respe/
ctu potētie illi⁹.sicͭ rō supior ē q̄ ↄcupiscibilis q̄si ordi
nās ipsam.⁊ iō prudentia q̄ ē ꝑfectio rōnis ē forma tē
perantie q̄ ē in cōcupiscibili. Siliter volūtas ē supior
rōne fm q̄ actus rōnis cōsideret̄ ut volūtari⁹ ⁊ me/
ritori⁹.⁊ iō charitas ē forma prudentie ⁊ tꝑantie. Si/
militer essentia aīe ē supi.. volūtate inq̄tū ab ea vo/
luntas ⁊ alie oēs vires aīe fluūt.⁊ iō grā q̄ est ꝑfectio
essentie aīe ↄstituēs aīam in eē spirituali ē forma cha
ritatis ⁊ prudentie ⁊ tꝑantie.nec charitas eēt virtus
sine grā sicut nec prudentia sine charitate loquendo
de virtutib⁹ infusis ordinatis ad merēdū.neq̄ tꝑan/
tia sine charitate ⁊ prudētia.hec ille. Idē ponit i eodē
3º sen.dis.23.q.3.arti.ꝑ.q̄stiūcula prima. Uires ingt
mote a volūtate duo ab ea recipiūt.ꝑ formā aliquā
ipsi⁹ fm q̄ oē mouēs ⁊ agens iprimit suā silitudinem
in motis ⁊ patientibus ab eo. hec autem forma uel
est fm formā ipsi⁹ voluntatis fm q̄ oēs vires mote a
voluntate ipsius participāt libertatē. uel fm habitū
ꝑficientē volūtatē q̄ est charitas.⁊ sic oēs habitus q̄
sūt in virib⁹ motis a voluntate charitate ꝑfecta par/
ticipant formā charitatis.hec ille. Idē ponit 2ᵃ 2ᵉ.q.
23.arti.8º vbi sic dic. In moralib⁹ forma act⁹ ꝑncipa/
liter attendit̄ ex pte finis. Cui⁹ rō ē.quia ꝑncipiū mo/
raliū actuū ē volūtas cui⁹ obiectū ⁊ q̄si forma ē finis

semp autē forma actus consequtur formam agentis. Unde oportet i moralib⁹ illud qd̄ dat actui ordinem det etiā ei ꝛ formā. Manifestū est aūt ꝙ p caritatē ordinant act⁹ aliaꝝ virtutū ad vltimū finē. ꝛ ſm hoc ipsa dat formā actibus omniū aliaꝝ virtutū. nam ꝛ ipse virtutes dicunt in ordine ad act⁹ formatos. hec ille. Et ibidē ad primū dicit: Charitas dicit eē forma aliaꝝ virtutū. nō quidē exemplarit aut essentialiter sed effectiue inq̄tū .s. formam imponit oībus ſm modum p̄dictū. hec ille. De hoc dictū est in 3ª d̄ne satis. Si aūt querit que ē illa forma. videt ꝙ non ē nisi relatio quedā ꝛ respect⁹ ad tale uel tale obiectū uel ad circūstantias uel ad finem vltimū ut ē forma quam imprimit grā ipsi actui p quā dicit meritori⁹. Unū cū dicit scūs Tho. ꝙ tpantia hꝫ tot formas quot hꝫ habitus supiores. intelligo ꝙ act⁹ tēperantie formam propriā hꝫ inq̄tū hꝫ ordinē ad ꝓpriū obiectū. aliam formā habet inq̄tū hꝫ ordinē ad obiectū charitatis. aliā inq̄tū habet habitudinem meriti respectu habitudinis ꝛ sic de ceteris. Tūc ex p̄libatis dr̄ ad illā ꝓbationem: ꝙ voluntas sine charitate nō pōt habere actum in genere moris eque bonū ꝛ formatū ꝛ circūstātionatū sine habitu charitatis uel grē sicut cū illo habitu. nec ille act⁹ erit eq̄lit i ptāte sua sic cū habitu ut .s. ꝓmpte delectabilit ꝛ itēse illū eliciat. Nec valet qd̄ ibidē dr̄ ꝙ de⁹ possit ꝛc̄. Dico eni cōformit ad dicta in p̄ma d̄ne ꝙ licꝫ deus quēcunq ꝛ qualemcūq actū elicit volūtas quātūcūq habituata posset se solo in voluntate ponere. tn̄ si voluntas se haberet mere passiue talis actus non ē voluntari⁹ nec meritori⁹ nec laudabilis. si aūt voluntas se haberet ibidē actiue sine habitu. ipsa nō eliceret illū cōplacent nec virtuose cum non esset ibi factus q̄si ↄnaturalis p habitum supadditū. nec ille actus ut ꝓcederet ab ea haberet illā formā vltimā respectiuā qua dicit formaliter meritori⁹. q2 nō haberet fundamentū nec terminū sufficient. ꝛ p ↄsequens nec mereret p illū. vnde uel oporteret ꝙ de⁹ efficeret forma habitualis voluntatis. uel ille actus non erit pfect⁹ nec virtuosus. Ad illud etiā qd̄ addit ꝛ q̄rit: vnde ē ꝙ act⁹ elicitus a volūtate informata charitate ꝛc̄. dr̄ ꝙ ſm sanctum Tho. 2° sen. dis. 27. q. i. arti. 3° ad 5ᵐ. In h̄ aūt aliquis apud deū meret in quo etiā vite laudabilis apud homines ↄstituit. ꝛ q2 voluntas pfecta p habitū pōt elicere actū sibi imputabilē ad laudē. q2 .s. ꝓmpte delectabilit illū eliciet. nō aūt sine habitu. q2 licꝫ de⁹ ↄcurrat cū ea ad ꝓducendū actū quēcunq pfectum. tn̄ si ipsa nō sit habituata nō eliciet illum delectabilit nec ꝓmpte ac p h̄ nec laudabilit. iō licꝫ volūtas sine charitate cōproduceret deo actū quātūcunq pfectū sicut ex pte sua actū impfecte nec virtuose ꝓduceret ita nec p illū ↄstitueret laudabilis. aut mereret ꝓpe loquēdo. licꝫ etiā talē actū de⁹ acceptaret. h̄ nō esset ex aliqua dignitate elicientis actū. ꝛ iō alius modus meriti esset si tn̄ esset q̄ ille de q̄ sci loquūt. Meritū eni ſm scm̄ Tho. 3° sen. dis. 18. q. i. arti. 4° q̄stiūcula pª ē opatio eius q iusticiā patit ſm quā facit suū id qd̄ ē sibi reddēdū. talis aūt nō sic faceret cum nō virtuose ageret. ꝛ p̄ncipalis defect⁹ eēt q2 ille act⁹ improportionat⁹ eēt tāto fini ex pte hoīs. Tria eni requirūt ad meritū ut dicit scūs Tho. 3° sen. dis. 18. q. i. arti. p̄. s. ut ille q dr̄ mereri sit in statu ꝓgrēdi mercedē ꝛ nō i termino. 2° ꝙ sit dn̄s sue actiōis. alias p suā actionē nō dignificat ad aliq̄d habēdū nec laudat. iō agētia p necessitatē nature uel p violētiā nō merent. 3° ꝙ actio equipet mercedi ſm eq̄litatē ꝓportiōis q̄ reqrit in iusticia distributiua ſm quā de⁹ p̄mia eťna ptit. Ↄstat aūt ꝙ talis volūtas q̄ sic moueret a deo nec esset habituata nō haberet plene actū in sua ptāte. nec esset dn̄a sue actiōis. iō 2ª cōditio ibi deficeret. Ad secundā ꝓbationē a͛tis p̄ncipalis negat ↄn̄a. nō eni sufficit ad rōnē meriti ꝓpe dicti ut nūc loqmur ꝙ sit actio accepta a deo ad vitā eternā nisi sit in ptāte agentis eā qd̄ sine habitu eē nō pōt. ſm eni ꝙ dicit scūs Tho. de ꝟtutib⁹. q. i. arti. p̄. habitib⁹ indigem⁹ ad opandum ꝓmpte sine q̄stiōe firmit sine variatiōe delectabilit sine rebelliōe. Ad etiam dr̄ ut p̄us ꝙ null⁹ habit⁹ creatus ē rō ꝙ de⁹ acceptet aiam. imo ex h̄ ꝙ acceptat eā dat ei donū supnaturale q̄ digna fiat ꝛ ꝓportionata fini ad quē p̄ordinauit eā. concedo igit ꝙ aiam nudā uel etiā hn̄tē actū elicitū sine charitate possit acceptare ꝛ velle illi conferre qd̄ vellet. tn̄ ille act⁹ non eēt meritori⁹ ꝓprie loquēdo. q2 nō eq̄pararet mercedi. qd̄ tn̄ reqrit ad pfectā rōnē meriti ut dictū fuit merū. q2 ſm ꝙ dicit scūs Tho. p̄ma 2ᵉ q. iii. arti. 2° Act⁹ rei nō ordinat diuinit⁹ ad aliq̄d excedens ꝓportionē ꝟtutis q̄ ē p̄ncipiū act⁹. h̄ eni ē ex institutiōe dine puidentie ut nihil agat vltra suā ꝟtutē. vita aūt eťna est q̄ddā bonū excedēs ꝓportionē nature create. q2 excedit cognitionē ꝛ desideriū eius. ſm illud iª Cor. 2°. Nec ocul⁹ vidit nec auris audiuit nec i cor hoīs ascēdit. ꝛ inde ē ꝙ nulla creatura ē sufficiēs p̄ncipiū act⁹ meritorij vite eťne nisi supaddat aliq̄d supnāle donū qd̄ dr̄ grā. hec ille. ¶ Ad p̄mū Scoti ↄcedit ꝙ nulla creatura ē rō dine acceptatiōis ut i ꝓbationib⁹ d̄nū dictū ē. sꝫ dr̄ ꝙ null⁹ act⁹ ē formalit dign⁹ vita eťna. nec aliq̄ psona formalit digna btitudine nisi eleuet p gratiā creatā. iō argumēta nō ꝓcedūt ↄ d̄nes nisi velint ꝓbare ꝙ nulla creatura reddit psonā formaliter dignā eťna btitudine. Et tūc ad p̄mū dr̄ ꝙ lꝫ grā creata sit ↄtingēs cū h̄ stat ꝙ reddat psonā formalit dignā eťno p̄mio a deo eťnalit volito tali psone q̄uis talis habit⁹ nō sit rō ꝓductiua act⁹ eťni imo effect⁹ ei⁹. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ dina volūtas nō necessario fert super aliqd̄ obiectū creatū necessitate absoluta. tn̄ cū hoc stat ꝙ aliqd̄ donū creatū eo facto q̄ est in aliq̄ reddat illud dignū dino amore specialit glorificatiuo ita ꝙ q̄ntū i se ē hꝫ reddere subiectū suū talit amabile lꝫ nō actu dilectū forte ad vitā eťnā. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ lꝫ de⁹ posset acceptare creaturā rōnalē i pur[is] nālib⁹ ↄstitutā ad vitā eternā. tn̄ ipsa talit nuda nō eēt formalit dignā tāto bono nec ei ꝓportionata. sic dato aliq̄ corpe gnato qd̄ non eēt g̃ue nec leue nec de nā celesti. illud posset ꝑpetuo detineri sursū. non tn̄ esset hoc sue nature cōdignū aut ꝓportionatū nisi daret sibi g̃uitas aut leuitas aut nā g̃uis aut leuis. ꝛ sic pꝫ ꝙ argumēta nō ꝓ

cedunt. ¶ Ad argumēta Aureoli ɔtra 3am ɔnem respondet. Et pmo ad argumenta pmo loco facta. ad quorū pmū negatur bor. aia eni pus est grata deo et deo accepta et dilecta ab eo q̄ habeat hȝ donū supnaturale. et hoc nō formaliter aliquo quod sit in ipsa. sed actu diuine voluntatis quo vult tali aie bonum eternū p tali mensura. et vult eidē conferre determinato tempore aliqd quo sit formaliter digna tali bono eterno. ut prius dictū fuit. Vñ aia dr de deo grata formaliter p illud donū creatū. sȝ p diuinā acceptionē dicit ei grata denoiatione sumpta ab extrinseco. dei eni gratuita acceptatio dicit grā. fm q̄ habet de veritate. q. 27. arti. p. Et 2o sen. dis. 26. dicit sanctus doctor. q̄ noie gratie aliquid increatū signi potest. s. ipsa diuina acceptatio uel etiā donū increatū. qd est spūs sanctus. hec ille. ¶ Ad 2m negat bor. nō eni deus de nouo diligit creaturas. sed eternalit dilexit oia q̄ diligit. Et hoc ponit scūs doctor pma pte. q. 20. arti. 2 ad 2m. Amare eni seu diligere non est aliud q̄ velle bonū alicui. ut idem dicit ibidē arti. 2o et 4o. Et io cum deus ab eterno voluerit creaturis bona que ponebat eis ɔferre siue illud bonū sit esse siue alia pfectio superaddita quecūq̄ illa sit. p tali tempore ul mēsura tali deus eternaliter dilexit creaturas. tam dilectione charitatiua q̄ generali. et ideo arguēs falsum supponit. s. q̄ deus actu diuine dilectiōis nouiter trāseat super creaturas. hoc eni verū non ē. cū dicat apostolus ad Ephe. p. Elegit nos ante mundi ɔstitutionē. Electio aūt in deo fm rationē por ē electione fm q̄ pbat sanct9 doctor pma pte q. 23. arti. 4o concedit tamen q̄ ex dei eterna dilectiōe q̄ eternaliter dilexit creaturas. tali tempore datur bonum creature fm q̄ sapiētia sua disposuit et ipse etnaliter voluit. ¶ Ad 3m negat bor. sicut eni dicit sanctus doctor pma pte. q. 20. arti. 2o et. 23. arti. 4o. Volūtas in nobis diligendo non causat bonū. sed ex bono preexistente incitamur ad diligēdū. volūtas aūt dei q̄ vult bonū alicui diligendo est causa q̄ illud bonū ab illo habeat. Et cum probat q2 tunc oēs creature imutabiliter pfuerent in esse. negatur ɔña. fm eni q̄ dicit sanct9 Tho. pma pte. q. 19. arti. 8o ad 3m. Posteriora habent necessitatē fm modū priorū. vñ ea que fiunt voluntate diuina talē necessitatē habēt qualē de9 vult ea habere. s. uel absolutā uel conditionalē tm. et sic non oia sūt necessaria absolute. hec ille. Et de veritate q. 23. arti. 5o dicit. Oportet ingt patiens assilari agenti. et ideo si agens sit fortissimū. erit similitudo effectus ad causam agentē pfecta. si autē sit debile erit similitudo imperfecta. sicut ppter fortitudinē virtutis formatiue in semine filius assimilat patri. nō solum in natura spēi: sed etiam in multis accñtib9. ecōtrario vo ppter debilitatē predicte virtutis deficit predicta assimilatio. voluntas aūt diuina est agēs fortissimū. vñ oportet eius effectū ei omnib9 modis assimilari. ut nō solum fiat illud quod de9 vult fieri qd ē etiā quasi assimilari fm spēm. sȝ ut fiat illo modo quo de9 vult illud fieri. ut necessario uel contingēter cito uel tarde: qd est quasi quedā assimilatio fm accña. et hunc quidē modū rebus diuina volūtas prefigit ex ordine sue sapie. hec ille. Et ibidem ad pmū dicit. Ex voluntate non sequit aliqd eo modo quo voluntas habet esse. sed eo mō quo volūtas disponit. vñ argumentū istud solum tenet in causis naturalib9. et nō in voluntariis. ¶ Ad argumēta 2o loco facta nūc dr q̄ de9 nihil necessario vult necessitate absoluta nisi suā bonitatē. ut pbat sanctus Tho. pma pte. q. 19. arti. 3o Et de veritate. q. 23. arti. 4o. ac p hoc nullā formam creatā necessario vult aut diligit aut complacet i ea et cū pbat q̄ imo. dicitur ad primā pbationē. conceditur aor et bor sed totū argumentū non pbat nisi q̄ de9 necessario diligit virtuosum et existentē in charitate supposito q̄ aliquis sit talis. sed nō pbat necessitate absoluta q̄ de9 diligit charitatē ul charū nec iusticiā aut iustū: loquendo de creatis habitib9 aut habituatis. nō eni necessario deus vult eis esse. ac p hoc nullū tale necessario diligit ¶ Ad 2m negat similiter bor loquendo de iusticia uel virtute creata nisi intelligatur necessitas aut imutabilitas ex suppositiōe. ¶ Ad 3m per idem. ¶ Ad 4m negat aor. Non enim est simile q2 amor dei causat in re dilecta bonū qd diligit. non autē odiū dei qd causat peccatū qd odit. bor etiā negatur. q2 de9 odit aliquos anteq̄ aliqd boni aut mali egerunt. ut patet de Esau. et ideo ɔsimiliter diligit aliquos anteq̄ quicq̄ boni aut acceptabilis aut gratificū habeāt. cōcedo tamē q̄ sicut posito actu vitioso deus eū odit necessario necessitate suppositionis. ita posita grā que est quedā pticipatio diuine nature deus eam necessario diligit charitatiue modo pdicte necessitatis. ¶ Ad argumentū factū i pede questionis nunc dr. dicit eni sanctus Tho. de veritate. q 26. arti. p. ad 6m. q̄ nulla creatura simplicit ē aia xpi nobilior. sed fm qd omne accñs aie eius est ea nobilius inq̄tū compat ad ipsam ut forma ei9. uel potest dici q̄ grā inq̄tū creatura non est nobilior aia xpi: sed inq̄tū ē quedā similitudo diuine bonitatis expressior q̄ similitudo naturalis que est in aia xpi. hec ille. Et eodē modo pōt dici de charitate. Eandē solutionē ponit p sen. dis. pñti. q. i. arti. p. ad 6m. Dicēdū ingt q̄ nobilitas aliquorū pōt attēdi dupliciter. s. ul simpliciter uel fm qd. dr autē simpliciter digni9 esse qd fm suū esse est nobilius. et hoc modo aia xpi et aia cuiuslibet iusti est nobilior q̄ charitas creata que hȝ eē accñtis. sȝ fm qd charitas ē nobilior q̄ aia xpi. i quolibet eni genere actus est nobilior potētia q̄tū ad illud genus. vñ sicut albedo corporis xpi q̄tū ad hoc eē qd est eē albū est nobilior q̄ sit corpus xpi. ita et scientia ei9 creata est nobilior q̄ aia eius q̄tū ad hoc qd ē esse scientē: qd ē esse fm qd. et similiter charitas q̄tū ad tale esse. q2 se habet in illo esse ad aiam xpi sic act9 ad potentiā. Et hec de questione dicta sufficiāt.

Terum circa decimā septimā distinctionē qrit. Utrū charitas possit augeri. Et arguit q̄ non. q2 nullum simplex et inuariabile pōt augeri. sȝ charitas est hȝ. igitur.

a^m patet. q2 augeri est variari ⁊ moueri ⁊ maius fieri
qḋ repugnat simplici. b^m patet q2 charitas ē q̄dā for/
ma accñtalis. mō forma simplex ē⁊ inuariabilis ſm
actoꝛē. 6. pncipioꝝ. In oppositū arguit p magistrū
⁊ scōs. In hac questione erunt duo articuli. In p̄ vi/
debit an ⁊ quō charitas auget. In 2° an possit auge/
ri i īfinitū. ¶ Circa pmū sit ista pma ꝯ ꝙ charitas cre
ata pōt augeri. pbat p Aug^m sup Iob. q dicit ꝙ cha/
ritas meret augeri ut aucta mereat pfici. Itē omne
illud in quo pgressus attendit ſm diuersos gradus
auget. sed charitas est hꝫ. nam dicit Aug^o. Charitas
cum fuerit nata nutrit: cū nutrita fuerit roboꝛat: cū
fuerit roboꝛata perficit. Item charitas diuidit i cha
ritatē icipientē pficientē ⁊ pfectā. ut recitat 3° sen.
dis. 29. ca° vltimo. ¶ 2^a ꝯ est. ꝙ licꝫ intensio aliquarū
qualitatū fiat p remotionē contrarij. tū intensio cha/
ritatis nō fit illo modo. Istam ponit scūs Tho. p̄ sen.
dis. 17. q. 2. arti. 2° ad 3^m vbi sic ait. Non est de ratione
intensionis alicui^o qualitatis ꝙ sit p remotionē a cō/
trario. sꝫ hoc accidit qualitati ſm ꝙ est in subiecto p/
ticipāte ꝯtrariū. sed h̄ est de necessitate intēsionis ꝙ
qualitas educat de imꝑfecto ad perfectum. sicut pꝫ
de diaphono in quo nihil est contrariū luci ꝙ pōt lu/
men intendi ſm cremētū virtutis illuminātis. hec āt
imperfectio est de potētialitate ipsi^o nature q̄ subici/
tur perfectioni ⁊ actui ⁊c̄. Ibidē etiā dicit arguendo
ꝙ augmentū charitatis pōt esse in illis in quib^o nihil
est de contrario charitatis sicut in angelo ⁊ in hoīe in
statu innocentie. hec ille. Ex quib^o pꝫ. ꝙ intensio cha
ritatis nō puenit ex remotione contrarij sicut in ali/
quib^o qualitatib^o contingit. ut ipse ostēdit de verita/
te. q. 8. arti. 14°. Sciendū inq̄t ꝙ formaꝝ quedā sunt
vni^o generis. q̄dā diuersoꝝ. forme q̄dē q̄ sunt diuer/
soꝝ generū diuersas potentias respiciūt cū vnitas
generis ex vnitate materie siue potentie pcedat ſm
phm. vn̄ possibile est vnū subiectū simul pfici diuer/
sis formis diuersoꝝ generū. q2 tunc vna potētia nō
determinabit ad diuersos actus. sꝫ diuerse. sic si ali/
quod coꝛp^o est simul albū ⁊ dulce. albedo eni inest ei
ſm ꝙ pticipat de nā diaphoni. dulcedo aūt ſm nām
humidi. forme v̄o que sunt vni^o generis vnā poten/
tiā respiciūt siue sint ꝯtrarie ut albedo ⁊ nigredo. siue
non: ut triangul^o ⁊ quadratū. he igit forme i subiecto
tripliciter esse dicunt. vno mō in potētia tm̄. ⁊ sic sūt
sil. q2 vna potētia est ꝯrioꝝ ⁊ diuersarū formaꝝ vni^o
gn̄is. alio modo ſm ꝙ sunt i actu iperfecto. ut cū sūt
in fieri. ⁊ sic etiā sil cē possunt. ut pꝫ cū aliq̄s dealba/
tur. tunc eni toto dealbationis tempoꝛe albedo ē ut
in fieri. nigredo v̄o ut in coꝛrūpi. 3° mō ut in actu per/
fecto. ut cū iam est albedo in termino dealbationis.
⁊ sic impossibile est duas formas vnius generis esse
sil in eodē subiecto. opoꝛteret eni eandē potentiā ad
diuersos actus terminari. qḋ ē ipossibile. sicut ⁊ vnā
lineā ex vna parte terminari ad diuersa puncta. hec
ille. Ex quib^o pꝫ ꝙ forme ꝯtrarie pñt 2° modo ⁊ p̄ mō
sil esse ⁊ quō in talib^o ad diminutionē uel coꝛruptio/
nē successiuam vni^o auget alia qḋ est intentū. ¶ Pro
ista ꝯne facit qḋ dicit sanct^o Tho. 4° sen. dis. 17. q. 1.

arti. 5. q. 3ª Triplex inquit est mod^o formarū. Quedā
eni forme sunt que recipiunt magis ⁊ min^o ſm elon/
gationē a contrario. ⁊ ſm accessum ad causam pro/
priā sic albedo. ⁊ ideo talis forma successiue recipi/
tur in subiecto. ⁊ postq̄ recepta ē intēdit ⁊ remittit.
Quedā aūt forma ē que nō recipit magis ⁊ min^o nec
sic nec sic. quia impositio ei^o in indiuisibili ꝯsistit sicut
forma substantialis. ⁊ talis forma nec recipit succes/
siue in subiecto nec intendit aut remittit p^o q̄ susce/
pta fuerit. Quedā aūt forma medio mō se hꝫ q2 non
recipit magis ⁊ min^o ſm elongationē a cōtrario eo ꝙ
nullo mō suo ꝯtrario miscibilis est. ⁊ in hoc conuenit
cū forma substātiali. sꝫ tū suscipit magis q̄tū ad op/
positū accessum ad suā cām. sicut pꝫ de luce. ⁊ iō ta/
lis forma non recipit successiue sicut nec forma sub/
stantialis. sꝫ tū p^o q̄ inest pōt intendi ⁊ remitti. sic for/
ma accidentalis ꝯtrariū hn̄s. ⁊ talis forma est gratia
q2 nullā cōmixtionē patit cū suo opposito. eo ꝙ suū
oppositū magis habet nām pnationis q̄ alicui^o posi/
tionis. sicut ⁊ tenebra. ⁊ ideo opoꝛtet ꝙ recipiat subi/
to in subiecto. ⁊ tū pōt intendi ⁊ remitti ſm accessum
ad grē cām. hec ille. ¶ 3^a ꝯ est ꝙ charitas non pōt au/
geri isto mō ꝙ charitas addat charitati. probat ista ꝯ
ſm sanctū doctoꝛē p̄ sen. dis. 17. q. 2. arti. 2°. In oi in/
quit additiōe opoꝛtet intelligere duo diuersa quoꝝ
vnū alteri addit. si aūt intelligāt due charitates aut
intelligunt diuerse ſm spēm. aut ſm numerum. con/
stat ꝙ non ſm speciem cum oēs charitates sint in
eadē specie virtutis. diuersitas aūt ſm numerū est
ex diuersitate materie. sicut hec albedo differt in nu
mero ab illa que est i diuerso subiecto. vn̄ nō pōt q̄li/
tas addi q̄litati nisi p h̄ ꝙ solū subiecto addit. chari/
tas autē que ponit addi nūq̄ fuit in aliquo subiecto
anteq̄ in isto. ⁊ ſm hoc ꝙ est in isto nō differt nume/
ro ab aliq̄ charitate i eodē exñte. ut pbatū ē. vn̄ nul/
lo modo est intelligere additionē. hec ille. Eādē rōnē
facit pma 2^e. q. 52. arti. 2°. arguit eni sic. Si eni p ad/
ditionē intelligeret hꝫ augmentū i formis. hoc nō pos/
set esse nisi uel ex pte ipsi^o forme uel ex pte subiecti. si
aūt ex pte ipsi^o forme iam dictū est ꝙ talis additio uł
subtractio spēm variaret sic variat spēs coloꝛis qn̄
de pallido fit albū. Dicit eni phus 8° metaphisice ꝙ
species rerū sunt sicut numeri. in quib^o additio uł di/
minutio variat spēm. si v̄o hꝫ additio intelligatur ex
pte subiecti. hoc non pōt esse nisi uel q2 alia pars sub/
iecti recipit formā quā pus nō habebat. ut si dicatur
frigus crescere in hoīe qui prius frigebat in vna pte
qn̄ iam in pluřib^o partib^o friget. uł q2 aliqḋ aliud sub/
iectū addit participās eādē formā sicut si calidū ad/
iungat calido uel albū albo. sꝫ ſm vtrūq̄ istoꝝ duo/
rū modoꝝ nō dicit aliq̄d magis albū sꝫ mai^o. hec ille
Item magis ad ppositū 2^a 2^e. q. 24. arti. 5. sic arguit
Omnis additio est alicui^o ad aliq̄d. vn̄ in oi additiōe
opoꝛtet saltē pintelligere distinctionē eoꝝ quoꝝ
vnū addit alteri an̄ ipsam additionē. si igit charitas
addat charitati. opoꝛtet psupponi charitatē addi
ut distinctā a charitate cui addit. nō quidē ex neces/
sitate ſm esse. sꝫ saltē ſm intellectum. posset eni de/

uo etiā quātitatē corporalē augere addēdo aliā ma-
gnitudinē nō preexistentē. s3 tūc creatura que q̄uis
non fuerit pri⁹ i rerū natura h3 tamē in se vnde ei⁹ di-
stinctio intelligi possit a quātitate cui addit̄. si igitur
charitas addat̄ charitati oportet p̄supponere ad mi-
nus s̄m intellectū distinctionē vni⁹ charitatis ab alia.
distinctio aūt in formis ē duplex. vna quidē s̄m spe-
ciē. alia aūt s̄m numerū. distinctio quidē s̄m speciem
in habitib⁹ est s̄m diuersitatē obiectorū. distinctio vo
s̄m numerū est s̄m diuersitatē subiecti. pōt igit̄ cōtin-
gere q̄ aliqs habit⁹ p additionē augeat̄ dū extendit̄
ad quedā opposita ad q̄ pri⁹ se nō extēdebat. ꝛ sic au-
getur scia geometrie in eo q̄ de nouo incipit scire ali-
qua geometricalia q̄ pri⁹ nesciebat. h aūt non pōt di-
ci de charitate. qꝛ etiā minima charitas se extēdit ad
oīa illa que sunt ex charitate diligēda. nō ergo talis
additio in augmento charitatis pōt intelligi p̄suppo-
sita distinctione s̄m spēm charitatis addite ad eā cui
superaddit̄. Relinquit̄ ergo si fiat additio charitatis
ad charitatē q̄ hoc fit p̄supposita distinctiōe s̄m nu-
merū que est s̄m diuersitatē subiectorū sicut albedo
augēt p hoc q̄ albū addit̄ albo. q̄uis hoc augmento
non fiat aliqd magis albū. s3 hoc in ꝓposito dici non
pōt. quia subiectū charitatis nō ē nisi mens rationa-
lis. vn̄ tale charitatis augmentū fieri non posset nisi
per hoc q̄ vna mens rōnalis alteri adderet̄. qd̄ ē im-
possibile. q̄uis etiā si esset possibile tale augmentum
faceret maiorē diligentē nō āt magis diligētē. Re-
linquit̄ ergo q̄ nullo mō charitas pōt augeri p addi-
tionē charitatis ad charitatē. hec ille. Eādē rōnē po-
nit de virtutib⁹. q. i. arti. xi. ¶ 2°. pbat̄ sic ista ꝯ p eum
in p̄ sen. vbi supra. nā s̄m Dionysiū. 5°. ca°. de diuinis
nominibus. tantum distat inter ipsas diuinas parti-
cipationes ꝛ pticipantes q̄ pticipatio quāto simpli-
cior est tāto nobilior. pticipans vo quātū maiorē ha-
bet compositionē donorū pticipatorū tāto nobili⁹ ē.
sicut esse est nobili⁹ q̄ viuere. ꝛ viuere q̄ intelligere
si vnū sine altero intelligat̄. omnib⁹ eni esse oportet
p̄eligere. s3 qd̄ h3 plura ex his melius ē. sed charitas
est quedā pticipatio diuine bonitatis. ḡ quāto cōpo-
sitior est p additionē charitatis ad charitatē min⁹ va-
lebit. ḡ si charitas augetur p additionē quāto magis
augēt minus erit eligenda. hoc aūt est icōueniens. ḡ
non augēt p additionē. hec ille. ¶ 3°. sic ibidē. Si sim-
plex simplici addat̄ nihil mai⁹ efficit ut ꝓbat p̄hus. s3
charitas ē qd simplex. ḡ p additionē charitat̄ ad cha-
ritatē nō efficiet̄ maior charitas. hec ille. Et hāc rōnē
facit in locis p̄allegatis. ¶ 4°. arguit p dictū Ar. 4°.
ph̄. ꝛ cōmentatorē cōmento 86°. vbi cōmētator ait
Idē corp⁹ trāsfert̄ de minore quātitate in maiorē nō
aliā quātitate in actu adueniente ex q̄ fit maius. sed
fit maius ex eo q̄ fit in potētia aliqd nō ex illo qd̄ est
in actu. hec sunt v̄ba cōmentatoris. Et p⁹ dicit ibidē
q̄ caliditas non crescit ex alia caliditate adueniente
ꝛ ita erit de charitate. ¶ 4ª ꝯ est q̄ ponere charitatē
augeri isto mō q̄ magis firmat̄ ꝛ radicat̄ in subiecto
ꝛ q̄ nō augēt eēntialiter iplicat ꝯtradictionē. Hanc
probat sic scđs doctor de virtutib⁹ vbi supra. Nihil

inquit aliud est q̄litatē augeri q̄ subiectū magis pti-
cipare qualitatē. nō eni est aliud eē charitatis nisi qd̄
habet in subiecto. ex hoc autē ipso q̄ subiectū magis
pticipat charitatem vehementi⁹ operat̄. qꝛ vnūqdq̄
agit inq̄tū est actu. vn̄ qd̄ magis reductū est in actu
pfectius agit. ponere ḡ q̄ aliqua qualitas non auge-
tur s̄m essentiā. s3 augeat̄ s̄m radicationē i subiecto
uel s̄m intēsionē act⁹: est ponere ꝯtradictoria esse sil.
hec ille. Itē p̄ sen. vbi supra arti. p̄ dicit. Ex hoc ingt
q̄ charitas magis firmat̄ ꝛ radicat̄ in subiecto sequi-
tur ipsam augeri essentialiter. nulla eni forma potest
intelligi magis firmari in subiecto nisi p hoc q̄ h3 ma-
iorē victoriā sup subiectū suū. augmentū aūt victo-
rie redundat in augmentū virtutis. ꝛ p ꝯn̄s i augmē-
tū essentie. qꝛ virt⁹ si nō est ipsa essentia oportet q̄ sit
ab essentia ꝛ cōmensuret̄ sibi. sicut effectus cause ꝓ-
xime. hec ille. Item 2ª. 2e. q. 24. arti. 4°. ad 3m dicit.
Quidā dixerūt charitatē non augeri s̄m suā eēntiā
sed solū s̄m radicationē in subiecto uel s̄m feruorem.
sed hi ꝓpriā vocē ignorauerūt. cū eni sit accn̄s ei⁹ eē
est i esse. Vn̄ nihil aliud est ipsam s̄m essentiā augeri
q̄ eā magis inesse subiecto. qd̄ est eā magis in subie-
cto radicari. similiter etiā ipsa essentialit̄ ē virt⁹ ordi-
nata ad actū. vn̄ idē ē ipsam augeri s̄m eēntiā ꝛ ipsā
habere efficaciā ad ꝓducendū actū feruentioris di-
lectionis. augēt ergo s̄m eēntiā non quidē ita q̄ esse
desinat uel incipiat in subiecto. sed ita q̄ magis i sub-
iecto esse incipiat. hec ille. ¶ 5ª ꝯ est q̄ charitas auge-
tur per hoc q̄ educit̄ de imperfecto ad perfectū. vn̄
p̄ sen. vbi supra arti. 2°. sic dicit sanct⁹ doctor. Qn̄ in-
quit charitas augetur nihil ibi addit̄. sicut dicit p̄hs
4°. physicoꝝ q̄ aliqd efficit̄ magis albū uel magis ca-
lidū. nō per additionē alicui⁹ albedinis uel caloris. s3
qꝛ illa qualitas que p̄us inerat intendit̄ s̄m ꝓpinqui-
tatē ad terminū. hec aūt intensio ꝯtingit diuersimo-
de in qualitatib⁹ simplicib⁹ ꝛ cōpositis p̄mis ꝛ secun-
dis. qualitates eni cōposite uel secūde intenduntur
s̄m intensionē qualitatū p̄maꝝ sicut sapor ꝛ sanitas
ꝛ h⁹ s̄m intēsionē caloris ꝛ frigoris humiditatis ꝛ sic-
citatis. q̄litates aūt p̄me ꝛ simplices itēdūt̄ ex causis
suis. s. ex agente ꝛ recipiente. agens eni intēdit redu-
cere patiēs de potentia i actū sue similitudinis q̄tū
pōt. sicut aūt nō calidū est potentia calidū. ita minus
calidū respectu magis calidi. vn̄ sicut p actionē cali-
di efficit̄ de non calido calidū. non q̄ ponat̄ ibi aliqs
calor. sed ille qui est in potētia educit̄ in actū. ita etiā
efficit̄ magis calidū p actionē calidi inq̄tū educit̄ ca-
lor qui inerat ut actus imperfect⁹ in maiorē pfectio-
nē ꝛ assimilationē agentis. ꝛ h cōtingit s̄m q̄ poten-
tia subiecta actui: que quidē q̄tū in se ē ad multa se
h3. magis ac magis terminat̄ sub actu illo. uel qꝛ au-
gēt virtus agentis: sicut ex cōiunctione pluriū lumi-
nariū intendit̄ illuminatio. uel ex pte ipsi⁹ materie s̄m
q̄ efficit̄ susceptibilior illius act⁹ sicut aer quanto pl⁹
attenuat̄ fit susceptibilior luis. Intēsio aūt charita-
tis non ꝯtingit ex h q̄ virt⁹ agentis fortificet̄. s3 tm̄
ex hoc q̄ natura recipiens que q̄tū i se est dispositionē
quandam habet s̄m q̄ est ad plura magis ac magis

p̄pat̄ ad susceptionẽ grẽ ẜm q͏ ex dicta multitudie uel ꝯfusiõe potentialitatis in vnũ colligit̄ p operationes quibꝰ ad charitatẽ suscipiendã p̄parat̄. ⁊ iõ Dionysius p̄fectũ scitatis sp̄ designat p hoc q͏ ẽ ex ptita vita in vnicã consurgere. ⁊ sic p3 q͏ augmentũ charitatis sile est augmento q̄litatũ nãliũ. lic3 origo eius differat ab origine illarũ. Cuiꝰ rõ est q2 qualitates naturales educũt̄ de potentia materie quarũ inchoationes quasdã materie deꝰ in opere creationis indidit. ⁊ ideo qñ in actum p̄deunt est exitꝰ de imp̄fecto ad p̄fectũ. Dona aũt gratuita nõ reducunt̄ quasi de potentia materie. q2 nihil est ĩ potẽtia nãli qd̄ p agẽs nãle educi non possit. ⁊ iõ origo grẽ ẽ p nouã infusionẽ s3 augmentũ eiꝰ est p hoc q͏ de imperfecto ad p̄fectũ actus infusus educit̄. hec ille. Item 2ᵒ. 2ᵉ. q. 24. arti. 5ᵒ. ibidẽ dicit. Sic inquit charitas auget̄. s. solũ p hoc q͏ subiectũ magis ac magis p̄ticipat charitatẽ i. ẜm q͏ magis reducit̄ in actum illius forme. ⁊ magis subdit̄ illi. hic eni ẽ modꝰ p̄prius augmẽti cuiuslibet forme que intendit̄ eo q͏ esse huiꝰ forme totaliter cõsistit ĩ eo q͏ inheret susceptibili. ⁊ ideo cũ magnitudo rei sequat̄ esse illius formã esse maiorẽ hoc est eã magis inesse susceptibili. nõ aũt aliam formã aduenire. hoc eni esset si forma haberet aliã quantitatem ex seipsa nõ p cõparationẽ ad subiectũ. sic igitur charitas auget̄ per hoc q͏ intendit̄ in subiecto. ⁊ hoc est ipsam augeri ẜm essentiã. hec ille. Item de virtutibꝰ vbi s̄ dicit. Sicut corpꝰ qd̄ mouet̄ ad quãtitatẽ p̄fectã dicit̄ augeri ⁊ ipsa quãtitas p̄fecta dicit̄ magna respectu imperfecte. ita illud qd̄ mouet̄ de qualitate ip̄fecta ad p̄fectã dicit̄ augeri ẜm qualitatẽ. ⁊ ipsa perfecta qualitas dr̄ magna respectu imp̄fecte. ⁊ q2 p̄fectio vniuscuiusq3 rei ẽ eiꝰ bonitas. ideo Augꝰ dicit q͏ in his q̄ nõ mole magna sunt idẽ ẽ esse maius qd̄ melius. moueri aũt de ip̄erfecta forma ad p̄fectã nihil est aliud q̄3 subiectũ magis reduci in actũ. nã forma est actus. vñ subiectũ magis formã participare nihil aliud ẽ q̄3 ipsum reduci magis in actũ illiꝰ forme. ⁊ sic ab agente reducit̄ de pura potentia in actũ. ita etiã per actionẽ agentis reducit̄ de actu ip̄erfecto ĩ actũ perfectũ. hec ille. ¶ 6ᵃ ꝯ est q͏ aliq̄ forme intensibiles intẽdunt̄ nõ solũ ẜm maiorẽ p̄ticipationẽ subiecti. s3 etiã per additionem alicuiꝰ. p̄bat̄ ista ꝯ ẜm scm̃ Tho. p̄ma 2ᵉ. q. 52. arti. p̄. vbi sic ait. Cũ habitꝰ ⁊ dispositiones dicant̄ ẜm ordinẽ ad aliq̄d. ut dicit̄ 7ᵒ. physicorũ dupliciter põt intensio ⁊ remissio in habitibꝰ ⁊ dispositionibꝰ ꝯsiderari. vno modo ẜm se. put dr̄ maior ul' minor sanitas: uel maior uel minor scientia que ad plura uel pauciora se extendit. alio mõ ẜm p̄ticipationẽ subiecti. put. s. equalis scientia uel sanitas magis recipit̄ ĩ vno q̄3 ĩ alio ẜm diuersã aptitudinẽ ex nã ul' ex cõsuetudine. nõ eni habitꝰ ⁊ dispositio dãt spẽm subiecto neq3 iterum in sui rõne includunt indiuisibilitatẽ. hec ille. Et intendit h̄ q͏ aliqua forma non participat̄ ẜm magis ⁊ minus ex duobꝰ ẜm q͏ ipse ponit ibi. Duobꝰ inquit modis põt ꝯtingere q͏ forma non participat̄ ẜm magis ⁊ minꝰ. vno mõ q2 participans habet spẽm ẜm illã. ⁊ inde est q͏ nulla substantialis forma participat̄ ẜm magis ⁊ minus. ⁊ p̄pter hoc dicit phs 8ᵒ. metaphisice q͏ sicut numerꝰ nõ habet magis ⁊ minus. sic nec substãtia que ẽ ẜm spẽm. i. q̄3tũ ad p̄ticipationẽ forme specifice. s3 si q̄d que cũ mã. i. ẜm materiales dispositiones inuenit̄ magis ⁊ minus in substãtia. Alio modo põt cõtingere ex hoc q͏ ipsa indiuisibilitas est de rõne forme. vñ oportet q͏ si aliq̄d p̄ticipet illã formã q͏ participet illã ẜm rõnẽ indiuisibilitatis. ⁊ inde est q͏ spẽs numeri nõ dicunt̄ ẜm magis ⁊ minus. q2 vnaqueq3 spẽs in eis cõstituit̄ p indiuisibilem vnitatẽ. ⁊ eadẽ rõ est de speciebꝰ quãtitatis continue q̄ ẜm numeros accipiunt̄. ut bicubitũ tricubitũ. ⁊ de relationibus ut duplũ triplũ. ⁊ de figuris ut trigonũ tetragonũ. quecũq3 eni participant rõnẽ dictorũ oportet q͏ indiuisibiliter p̄ticipent. hec ille. Itẽ arti. sequẽti sic dicit. Sed q2 quedã accñia augentur ẜm seipsa. ut supra dictũ ẽ. in quibusdã hoꝝ põt fieri augmentũ p additionẽ. auget̄ eni motꝰ p hoc q͏ aliq̄d ei addit̄ uel ẜm tempꝰ in quo est uel ẜm viã p quã est ⁊ tñ manet eadẽ spẽs p̄pter vnitatẽ termini. augetur etiã nihilominꝰ motꝰ p intensionẽ ẜm p̄ticipationem subiecti. in q̄3tũ. s. idem motꝰ põt expedite aut p̄mpte fieri. Similiter etiã ⁊ scĩa põt augeri ẜm seipsã p additionẽ. sicut cũ aliq̄s plures ꝯnes geometrie addiscit auget̄ in eo habitꝰ eiusdẽ scĩe ẜm spẽm. Augetur nihilominus scĩa in aliquo ẜm p̄ticipationẽ subiecti p intensionẽ. put. s. expeditiꝰ ⁊ clariꝰ vnus hõ se habet alio in eisdẽ ꝯnibus considerandis. In habitibꝰ autẽ corporalibꝰ non multũ videt̄ fieri augmentũ p additionẽ. q2 non dr̄ aĩal sanũ simpliciter aut pulchrũ nisi ẜm oẽs suas p̄tes sit tale. q͏ aũt ad perfectiorẽ cõmensurationẽ p̄ducat̄. hoc ꝯtingit ẜm transmutationem simpliciũ qualitatũ que nõ augent̄ nisi ẜm intẽsionẽ ex p̄te subiecti p̄ticipantis. hec ille. Item 2ᵃ 2ᵉ q. 24. arti. 5ᵒ. ad p̄mũ dicit. Scĩa inq̄t habet quantitatẽ in q̄3tũ est habitus ex p̄te obiectoꝝ. ⁊ sic auget̄ per additionẽ in q̄3tũ aliquis plura cognoscit. habet etiã quãtitatẽ in q̄3tũ est quedã forma accidentalis ex eo q͏ est in subiecto. ⁊ ẜm hoc auget̄ in eo q certius eadem sensibilia cognoscit nunc q̄3 prius. hec ille. Itẽ ibidẽ dr̄. Põt inq̄t contingere q͏ aliq̄s habitus augeat̄ per additionẽ dum extendit̄ ad quedã obiecta ad q̄ prius se non extendebat. ⁊ sic auget̄ scĩa geometrie in eo q͏ de nouo incipit scire aliqua geometricalia que prius nesciebat. hec ille. ¶ 7ᵃ ꝯ ẽ q͏ nõ omnis forma est augmentabilis seu intensibilis. Istã ꝯnem p̄bat a posi. sanctus doctor p̄ma 2ᵉ q. 52. arti. p̄. sic dicens. Illud inq̄t ẜm quod aliquid sortit̄ spẽm. oportet esse fixũ ⁊ stans quasi indiuisibile. q̄cũq3 eni ad illud attingunt sub spẽ continent̄. q̄cũq3 aũt recedunt ab illo in pl'ꝰ ul' in minꝰ p̄tinent ad aliã spẽm perfectiorẽ uel imperfectiorẽ. Uñ phs dicit 8ᵒ. metaphisice q͏ species rerum sunt sicut numeri in quibꝰ additio uel diminutio variat spẽm. si igit̄ aliq̄ forma uel q̄cũq3 res ẜm seipsam uel ẜm aliq̄d sui sortiat̄ rõnẽ spẽi necesse ẽ q͏ ẜm se considerata habeat determinatã rõnẽ que neq3 ĩ plꝰ excedere nec in minus deficere possit. ⁊ hꝰ sũt calor ⁊ albedo. ⁊ hꝰ alie qualitates que non dicunt̄ ĩ ordi

ne ad aliud. et multo magis substātia que est p se ens. Illa vo que recipiūt spēm ex aliquo ad qd ordinant pnt sm seipsa diuersificari i plus uel i minus et nihilominus sunt eadē spē, ppter vnitatē termini ex quo specificantur. et idem pōt osiderari in sanitate. nam corpus ptingit ad rōnem sanitatis sm q habet dispositionē conuenientē nature alalis cui pnt diuerse dispositiones ouenientes eē. vñ pōt variari dispositio in plus et i minus et tñ sp remanebit rō sanitatis. si aūt nomen sanitatis esset impositū soli perfectissime cōmensurationi. tunc ipsa sanitas non diceret maior ul minor. Sic ergo patet qualiter aliqua forma possit sm seipsam augeri uel minui et qliter nō. Si vo osideremus formā sm participationē subiecti. sic inueniunt quedā forme recipe magis uel minus et quedā non. cū eni illud a qd habet aliqd spēm oporteat manere fixū et stās in indiuisibile duobus modis pōt cōtingere q forma nō participatur sm magis et minus. uel qz pticipans hz speciē sm ipsam uel quia indiuisibilitas est de rōne forme. hec ille quasi in forma. Aliqi eni detrari in medio et in fine. qz in pbatione pcedentis ōnis dicta sūt. Ex pdictis tamē patet q forme que recipiūt spēm ex se uel aliquo sui non sunt intensibiles sm se. et q forme que dant speciē pticipanti eas uel de quarū rōne est indiuisibilitas non sunt intensibiles sm pticipationē subiecti. Eandē ōnem ponit de virtutibus vbi s. Non contingit inquit omnibus formis intensio sm pticipationē subiecti, ppter duo. Primo quidē ex ipsa ratiōe forme eo. s. q illud qd perficit rōnem forme est aliqd indiuisibile puta numerus. nā vnitas addita constituit spēm. vñ binarius et ternarius nō dr sm magis aut minus. et p ōns non inuenitur magis et minus in quantitatibus que denominant a numeris puta bicubitū tricubitū. neqz in figuris puta triangulare et quadratū neqz in pportionibus puta duplū triplū. Alio mō ex cōparatione forme ad subiectū. qz inheret ei mō indiuisibili. et ppter hoc forma substantialis nō recipit intensionē nec remissionem. qz dat esse substātiale qd est vno mō. vbi eni est aliud eē substantiale ē alia res et ppter hoc phs 8 metaphisice assilat diffinitiones numeris. et inde ē q nihil substantialiter de altero pdicat etiā si sit in gñe accñtis cū magis et minus. non eni dr albedo magis et minus color. et ppter hoc etiā qualitates in abstracto signte qz signtur per modū sube nō intendunt. non eni dr albedo magis uel minus. sz albū. hec ille in forma. Istam eandē ōnem ponit eodē libro. q. vltima arti. 3. Sed sciendū q cū dictū fuit i pbatiōe 3 ōnis q aliqua forma augetur p additionē. nō est hoc intelligendū q aliq per se vna forma intendatur ex additione forme ad formā i eodē subiecto p. ita q ex illis fiat vna. hoc eni est ipossibile. qz si ille forme sunt diuersarū specierū non pōt ex illis per se vna osflari. si aūt sint eiusdē spēi nō possunt esse in eodē adeqto et pō subiecto. sed itelligit scūs doctor q alique forme augent p additionē forme ad formā. non q additio fiat intrinsece forme q intendit sed extrinsece. sciētia eni augetur ppter additionē specierū intelligibiliū ad inuicē. que quidē species sibi inuicē addunt. nō autē addunt habitui scientie que est simplex habitus. Vñ pma 2e q. 54. arti. 4. ad 3m dicit. Ille qui in aliq scientia acquirit per demonstrationē sciam vnius ōnis habet quidē habitū sz iperfecte. cū vo acquirit per aliā demonstrationē sciam alterius ōnis. nō generat i eo alius habitus. sz habitus q prius inerat fit pfectior utpote ad plura se extēdens eo q ōnes et demōstrationes vnius scientie ordinate sūt et vna orit ex alia. hec ille. Patet g q in augmento scie per additionē addit demonstratio demonstrationi uel ō ōni. non aūt habitus habitui nec forma forme: cū ipse expsse dicat i corpore illius articuli. q habitus est simplex qualitas nō constituta ex pluribus habitibus etiā si ad multa se extēdat. Et eodē modo dicēdū est de sanitate et alijs formis q augent per additionē. de hoc dictū est i plogo diffusius. ¶ Sz 3 2am ōnē arguit multipliciter Gregorius p. pbat qnqz uel sex medijs. q impossibile est formas otrarias simul eē in aliq subiecto in quocūqz gradu. arguit eni p sic. Si esset possibile aliq cōtraria in aliq gradu simul esse in eodē subiecto p. hoc eēt possibile de pmis orijs. s. caliditate et frigiditate et alijs actiuis ad inuicē et passiuis. ons est falsū ut pbabo. igit et aūs. ōña tenet. quia eadem ratio in omnibus. Patet etiā q ex ocessione oium otrarie opinantiū. et ex oibus arguentibus quas inducunt ad ōnem oppositam. Falsitatē ōñtis pbo p sic. Impossibile ē naturaliter aliqua duo talia otraria eē in diuersis subiectis approximatis. sm q requirit ad agendū et patiendū omni ipedimento remoto gn vnū agat in aliud et expellat illud. g impossibile est aliqua duo talia sil esse i eodē subiecto p. aūs est cōmuniter concessū et p experientiā notū. sz tenet ōña p locum a maiori. magis eni videret possibile q talia otraria cōpaterent se in sitibus ppinquis et diuersis subiectis q in eodē subiecto p. et ideo sic arguēdo ōña est euidens licz nō econuerso sequat: aliqua otraria nō cōpatiunt se in eodē subiecto p. g nec in diuersis subiectis approximatis. Instantia eni habet in orijs nō actiuis et passiuis ad inuicem verbi grā albedine et nigredine que sm veritatē in nullo gradu cōpatiunt se in eodem subiecto. et sm cōem cōcessionē non compatiunt se in gradibus intensiuis. vñ coiter etiā aduersarij concedunt ipossibile esse naturaliter q albedo intensissima et nigredo intēsissima sint sil in eodē adequato subiecto. et tñ in diuersis subiectis ppinquis sm sitū se compatiūt i gradibus quātiscūqz. ut expiētia docet. ¶ 2m mediū est tale. Aut otraria cōpossibilia sunt in eodē subiecto in quātiscūqz gradibus. aut non in quātiscūqz. sz in aliquātis sic et in aliquātis nō. Primū nō pōt dici. qz tunc otraria in suis excellentijs siue i sūmo essent cōpossibilia qd nullus dicit nec dicere pōt. qz tūc talia nō magis essent oria q siccitas et caliditas. albedo et dulcedo. Si dicat q in aliquātis sic et i aliquātis nō. tūc sumant aliq duo talia sil exñtia in eodē subiecto p. et sint calor et frigus. et sit calor ille a. et frigus b. tūc qro aut a calor pōt secū pati pcise b. et nō maius frigus intensiue nec minus q est b. aut minus tñ et nō maius. aut maius sed nō minus. aut tam maius q minus. Et si dicat primū

Contra. sic calor a nō pōt cōpati secū i eodē subiecto minus frigus q̄ est frig⁹ b. ḡ maior calor q̄ est a non pōt secū compati minus frig⁹ q̄ est b. ꝛ vltra. igitur si intendat̄ calor a nō minuet̄ frig⁹ b. qđ est ꝯ opināter qui dicūt ꝙ qñ vnū ꝯtrariū intendit reliquū remittitur. Prima ꝯña patet. qꝫ quāto vnū ꝯtrariū pl⁹ excedit aliud. tanto min⁹ cōpatit̄ illud secū. ꝛ hoc patet si accipiant̄ contraria in diuersis subiectis ꝓpinqs ſm situm ut supra dicebat̄. 2ᵒ etiā ꝯña pꝫ. qꝫ alioqn p⁹ intensionē caloris a ꝛ remissionē frigoris b. in eodē subiecto sil' essent maior calor q̄ a ꝛ minus frig⁹ q̄ b. qđ repugnat añti. Item si calor a non pōt secū compati minus frig⁹ q̄ frigus b. ḡ nec maior calor q̄ a potest secū compati frigus b. ꝛ vltra. igit̄ si intendat̄ calor a necessario sil' intendet̄ frigus b. ꝛ ꝑ ꝯñs qñ aliqđ calefactiuū intendet calorē alicui⁹ remisse calidi. intendet etiā sil' frig⁹ in eo exñs ꝛ sil' faciet ipsum magis calidū ꝛ magis frigidū q̄ esset ṗus. qđ est ꝯtra oēm experientiā ꝛ opinionē. ꝓbat̄ tñ ꝯña. tum ṗmo qꝫ si det̄ oppositū ꝯñtis non erit necesse qñ intēdet̄ calor a remitti frigus b. qꝫ nūq̄ agens naturale ꝑ se corrūpit aliquā formā nec in toto nec ſm ptē nisi ꝓpt̄ icōpossibilitatē forme inducende. si ḡ maior calor q̄ a est cōpossibilis toti frigori b. non oportebit aliquā ptē frigoris b corrūpi ut maior calor q̄ a generet̄. ꝛ sic erit intēsio vni⁹ ꝯtrarij sine remissione alteri⁹ secū existētis qđ ipsi negant. tū 2ᵒ ꝓbat̄ eadē ꝯña. qꝫ si maior calor q̄ a compati pōt secū totū frigus b. eadē rōne calor a pōt secū compati aliqđ frig⁹ minus q̄ b qđ i eadem ꝓportione se habeat ad calorē q̄ a cui dicit̄ cōpossibilis. Itē ex alia pte. si calor a non pōt secū compati minus frigus q̄ b. ḡ nec minor calor q̄ a poterit stare cū toto frigore b. ꝛ multo minus cū maiori frigore q̄ est b. ꝛ sic sequit̄ vlterius ꝙ si remittat̄ calor oportebit sil' remitti frigus. ꝛ si frigus intendat̄ nō remittet̄ calor. gn potius necessario sil' intendet̄. q̄ oia sunt ꝯtra nām ꝛ ꝯtra opinātes. ꝛ ꝯñe patēt ex dictis. Si vo dicat̄ 2ᵐ. s. ꝙ calor a pōt compati secum mai⁹ frig⁹ q̄ est b. non aūt min⁹. Arguit̄ ꝯ. primo. qꝫ si non pōt compati secū minus frigus. ergo secum exñs nō poterit remitti nisi sil' remittat̄ ꝛ ipse calor a. Itē nec maior calor q̄ a compatiet̄ secū min⁹ frigus q̄ b nec etiā ipsum. ꝛ ꝑ ꝯñs non erit possibile a intēdi gn sil' intendat̄ frig⁹ exñs cū eo. 2ᵒ. Si calor a pōt secū compati mai⁹ frigus q̄ est b. ḡ frigus b poterit intendi sine remissione caloris a. qđ est ꝯ opinantes. ꝛ ꝯña patet ex dictis. Item sequit̄ ꝙ maior calor q̄ est a poterit stare cū maiore frigore q̄ est b. ut ex dictis pōt ꝓbari. ꝛ ꝑ ꝯñs poterit intendi absqꝫ hoc ꝙ frig⁹ remittat̄. imo etiā esto ꝙ sil' frigus intenderet̄. Si vo dicatur 3ᵐ. s. ꝙ calor a potest secū compati minus frig⁹ q̄ est b. nō aūt maius. pōt ṗmo argui ꝯtra hoc qđ dr̄ ꝙ nō pōt compati secū mai⁹ sicut ꝯtra vnā ptē ṗmi mēbri q̄ erat eadem cum ista est argutū. 2ᵒ ꝯtra illud qđ dicit̄ ꝙ pōt secū compati minus frig⁹. nā ex hoc seqt̄ ꝙ totū frig⁹ b poterit stare cū aliquo calore maiore q̄ est a. ad quē se habet in aliqua ꝓportione in q̄ se habebit minus frig⁹ q̄ est b. qđ dicit̄ posse stare cū toto calore a ad ipsū a. Ex quo vltra sequit̄ ꝙ nō erit necesse ad intensionē caloris a remitti frig⁹ b. ut supra ē argutū. Si aūt det̄ 4ᵐ. s. ꝙ calor a pōt secū compati maius frig⁹ q̄ est b. ꝛ similiter min⁹ q̄ est b. Cōtra ꝑ qꝫ vtraqꝫ pars pōt reprobari ex dictis. nam ṗma reprobata est arguendo ꝯtra 2ᵐ mēbrū diuisionis. ꝛ 2ᵃ ꝯtra 3ᵐ. 2ᵒ. Si calor a potest secū compati mai⁹ frig⁹ q̄ b. aut pōt secū cōpati q̄tūcūqꝫ mai⁹. ꝛ ꝑ ꝯñs sūmā frigiditatē nāliter. ꝛ sic cū tanta frigiditate quāta est frigiditas aque staret tant⁹ calor quant⁹ est a. ꝛ eadē rōne cum tanto calore quāt⁹ est calor ignis staret naturaliter aliq̄ satis magna latitudo frigiditatis: qđ ē oīo falsum. aut non q̄tūcūqꝫ maius frig⁹. ſꝫ vsqꝫ ad certā latitudinē. ꝛ tunc ponat̄ ꝙ calor a sit i subiecto simul cū tota illa latitudine frigoris q̄ maiorē secum non pōt compati. ꝛ huic subiecto approximet̄ aliqđ frigefactiuū potens intendere frigus illud. nō tamē vsqꝫ ad sūmū gradū frigiditatis possibilē naturalē. ꝛ totū hoc est possibile. ꝛ tunc certū est ꝙ illud frigefactiuū intendet illud frigus. aut ḡ remanebit calor a non remissus post intensionē illius frigoris. ꝛ sic illud frigus ante intensionē ei⁹ non fuit maximū quod secū poterat cōpati calor a: qđ ē ꝯtra positionē. aut remittet̄ sil' calor a. ꝛ aliqua pars ei⁹ remanebit. ꝛ tūc ꝯtra ṗmo. qꝫ si totus calor a non pōt sil' stare cum frigore maiore. multo min⁹ eius pars poterit ut sup̄ argutū est. 2ᵒ quia si minor calor q̄ est a pōt stare cum maiore frigore q̄ est illud datū. ergo ꝛ calor a poterit stare cum aliquo frigore adhuc maiore q̄ sit illud datū. qđ in eadē ꝓportione se habeat ad ipsum i q̄ ad illū calorē minorē se habet illud frig⁹ maius qđ ponitur cū ipso stare. ꝛ ꝑ ꝯñs illud nō fuit maximū potēs stare cū calore a ut ponebat̄. aut in tali intēsione totaliter corrūpet̄ calor a. ꝛ cū frig⁹ illud non fiat sūmū per illud agens ex casu posito erit adhuc remissum ꝛ poterit vlterius intendi. ꝛ similiter aliqđ corpus frigidissimū poterit remitti in frigiditate ad equalitatē istius. ꝛ sic poterit eē aliqđ frigidū remissum sine mixtione caloris. ꝛ etiā poterit esse intensio ꝛ remissio i vno ꝯtrario sine alteri⁹ mixtione. ꝛ ꝑ ꝯñs nō ē necesse ponere in aliq̄ gradu ꝯtraria sil'. Similiter ꝯ aliam ptem pōt argui. qꝫ aut calor pōt secum cōpati q̄tūcūqꝫ min⁹ frigus q̄ est b in infinitū. aut non ſꝫ vsqꝫ ad certā paruitatē frigoris. Primū dici nō potest. quia tūc cū toto frigore b pōt stare sūma caliditas. qđ est reprobatū. pꝫ ꝯña qꝫ sūma caliditas naturaliter possibilis nō tantū excedit frig⁹ b quātū calor a excedit aliqđ frigus sibi cōpossibile si i infinitū minus pōt secum compati. si vo compatiat̄ secū minus frig⁹ vsqꝫ ad determinatā puitatē frigoris. ꝛ non vltra. tūc ponit̄ cum hꝫ paruo frigore ꝛ approximet̄ aliqđ calefactiuū intendens calorē. ut ṗus dicebatur de frigefactiuo intendente frigus. ꝛ ꝓcedit argumentū ṗcedens eodē mō ꝛ ad easdē ꝯñes deducit. ¶ 5ᵐ mediū ē tale. Si ꝯtraria possunt se cōpati in aliquib⁹ gradib⁹. ḡ duritics ꝛ mollities poterūt sil' esse i eodē subiecto. ꝛ cū in oē in quo ē subiectiue duritics sit durū ꝛ i q̄ ē mollities sit molle. idē poterit eē durū ꝛ molle. ſꝫ aūt falsum

sum est. q2 tunc contradictoria essent sil' vera. qd patet ex diffinitionib⁹ eo2. ut patet 4°. metheoro2. Durum est qd non cedit in seipsū fm supficiē. molle aūt qd cedit nō econtra circūstando. Idē ponit 3°. celi ⁊ mūdi. ⁊ intelligēdū est q nisi pter solitū ⁊ cōem cursum nature de⁹ operet. si ergo idem esset durum ⁊ molle idem cederet in seipsum fm supficiē. non econtra circūstādo. ⁊ non cederet ⁊c̄. Siīis rō pōt fieri de rectitudine ⁊ curuitate si ponerēt esse alique qlitates fm se distincte. ⁊ aliis inherentes. si eni idem esset curuū ⁊ rectū. ɔtradictoria eēnt sil' vera. ut pbat ex diffinitionib⁹ eo2. Est eni rectū cui⁹ mediū non exit ab extremis. curuū aūt cuius mediū exit extrema. ¶ 4m mediū est de formis ɔriis q nate sunt fieri circa aīam ut error ⁊ scia. circa eandē ɔnem virt⁹ ⁊ vitiū illi oppositū. sil' eni posset eē in aīa qdlibet illo2ū. ⁊ sil' posset aliqs scire aliquā veritatē ⁊ errare circa illā. ⁊ sil' assentire firmit' ⁊ dissentire. ⁊ eādē rē simplicit' velle ⁊ nolle. ⁊ de eodē delectari simul ⁊ ɔtristari. q sunt ɔ humanā experientiā. ¶ 5m mediū est. q2 tūc eodē mō qlibet due forme substantiales uel accidentales possent nāliter informare eandē māam. cū nulle videant' pl' incōpossibiles q̄ ɔrie. ⁊ sic in eadē mā poterūt sil' eē forma palee ⁊ forma lapidis uel ferri. ⁊ forma vini ⁊ aceti ossis ⁊ olei. qd e absurdū. due etiā aīe rōnales poterunt eē in vno corpore. ɔ qd est articul⁹ parisiensis. 27⁹ qui est talis. q de⁹ posset plures aīas in vno corpe facere. error. ¶ 6m mediū sumit' ex dictis phi inferentis q si ɔria eēnt sil'. ɔtradictoria eēnt sil'. vñ in. 10. metaphisice dicit sic. Qm̄ aūt impossibile cōtradictionē sil' eē verā de eodē. palam q nec ɔtraria sil' inesse ɔtingit eidē. ⁊ mox infert pbationē. q2 ut dicit vnū ɔtrario2 ē puatio alteri⁹. qd nō est intelligēdum eēntialiter cū vtrūq3 sit ens. s3 antecedenter ⁊ illatiue. nā ad positionē vni⁹ sequit' negatio alterius circa idem subiectū. ⁊ hoc ideo q2 eēntia vni⁹ incōpossibilis est nāliter eēntie alterius in eodē subiecto. vñ et hoc precise dicunt' eēntie ɔtrarie. negatio aūt circa determinatū subiectū est priuatio. 10. metaphisice si3 i eodē sil' sūt ɔria. vbi grā albedo ⁊ nigredo. seqt': in hoc subiecto est albedo. g in hoc eodē subiecto non est nigredo. Et similiter sequit': in hoc est nigredo. g i hoc non est albedo. ⁊ vltra. igit' in hoc subiecto ē albedo ⁊ in hoc subiecto non est albedo: que sūt ɔdictoria. Et similiter sequit': in hoc subiecto est nigredo. ⁊ in h subiecto nō est nigredo. accipiēdo. s. eē fm actū quō aliqd dicit' simpliciter eē. non aūt eē in potentia qd ē eē fm qd. nam qd tm̄ est in potentia tale non simpliciter ⁊ sine determinatione dicit' tale. s3 poti⁹ negat' eē tale. ut dicit cōmentato2 4°. metaphisice cōmēto. 15°. ⁊ pptera ɔcludit phs. Si igit' ipossibile ē sil' affirmare ⁊ negare vere impossibile ⁊ ɔria sil' eē. s3 aut quo. i. fm qd ābo. aut alterū quo. alterū vo simplicit' quasi. aut ambo sūt sil' in eodē in potētia tm̄. q2. s. neutrū est i actu. s3 vtrūq3 pōt inesse sicut ɔtingit qn ɔria sūt mediata aut vnū in actu. aliud aūt in potentia tm̄. q2 qn alterū ē actu in re. ita q simpliciter ⁊ sine addito vere dicit' eē in illa. reliquū nō inuenit' in ea. nisi in temporib⁹ diuersis. ut dicit cōmētato2 ibidē cōmēto 27°. ⁊ allegat ibi cōmētato2 quādā trāslationē q ē manifestio2 q̄ sua ⁊ q̄ nostra. dicens. Et in alia translatione in loco toti⁹ illius est aliud manifesti⁹ sic. ⁊ si ipossibile est ut insimul negēt ⁊ affirmat'. ipossibile ē ut cōtraria sint insil'. s3 quoq3 hoc ⁊ quoq3 hoc. Item phs 4°. metaphisice pbat q ipossibile ē aliquē opinari ɔtradictoria sil' eē vera p h q ipossibile est eūdē sil' hr̄e cōtrarias opiniones. ⁊ opiniones de ɔtradictoriis sunt ɔrie. q tota pbatio sup h fūdat' q ɔria non pnt simul eidē iesse. pptera q2 videbat ex eodē gn̄ari ɔtraria ⁊ nihil generat' ex eo qd nō est. dicit phs q ptāte contingit sil' eidē iesse ɔria actu āt nō. Et cōmētato2 ibidem cōmento 30. Dicere inqt q ɔria existunt insil' in eodē potentia est verū. actu aūt est falsum. ⁊ ad idē propositū antea cōmento. 15. dicit q oīa ɔria nō sunt exñtia insil' actu s3 potētia. ⁊ qd nō est actu nō ē ens. ¶ Adā etiā ad idē ppositū arguit pbando q sit ipossibile nāliter ɔtraria eē in eodē ⁊ quātocūq3 gradu. Primo sic. q2 qualitates ɔrie nō cōpatiunt' se in gradibus intensis. igit' nec in gradib⁹ remissis. añs datur ab oib⁹. s3 ɔña pbat'. pmo q2 grad⁹ remissus ita est talis nature uel talis sicut grad⁹ intensus. ⁊ p ɔñs si albedini ex nā albedinis repugnat nigredini coexistere. ita habebit' repugnātia i remissa albedine respectu nigredinis sicut in intensa. si aūt nō repugnat q2 est albedo: sed q2 est tāta albedo. hoc erit dictū volūtariū ⁊ sine rōne. q2 supposito isto gradu nigredinis q stat i eodē subiecto cū albedine tāta. volo q iste gradus pficiat subiectū illud sine oi gradu albedinis. si igit' post illi subiecto approximet' dealbatiuū qd possit introducere gradū albedinis prehabitū. istud nō corrūperet aliqd nigredinis ad hoc q introducat albedinē istam i isto gradu. q2 nulla est repugnātia int' istos grad⁹ albedinis ⁊ nigredinis. hoc dato. igit' pari rōne fortius dealbatiuū posset pmanente ista nigredine introducere albedinē maiorē. nā si diceret' oppositū. fictio ē sine rōne. ¶ 2°. quia repugnātia q ē int' grad⁹ intēsionis. aut est formalis aut virtualis. formalis inqt sicut eē albū ⁊ non eē albū formaliter repugnat respectu albedinis. ⁊ eē cecū ⁊ eē vidētē virtualis est. q2 vna forma est corruptiua alterius. si primo modo tūc sicut pus cū albedo i minori gradu. ita repugnabit puus grad⁹ albedinis gradui alteri⁹ sic magn⁹. si sit solū virtualis repugnātia h ē irrationabile fm hanc viā. q2 ista fictio ponit q magn⁹ gradus valde dñans non intensissim⁹ vnius ɔrii stabit bñ cū puo alteri⁹. ⁊ tm̄ si eēt virtualis repugnātia in causa q̄re grad⁹ intēsi nō cōpatiunt' se. multo forti⁹ magn⁹ gdus ipsi⁹ ɔrii cōpateret' secū paruū alteri⁹. ⁊ hec rō potissime pbat de simul compati inesse pmansiuo ⁊ quieto. ¶ 3°. Si nigredo in gradu remisso possit naturaliter stare cū albedine. aut igit' q2 nigredo est ⁊ tūc ois nigredo. ⁊ p ɔñs ois nigredo intensissima poterit sic stare etiā cū albedine intensa. qd iterum est ɔ proteruū. uel q2 nigredo in tali gradu. ⁊ hoc dari nō pōt q2 tunc uel repugnaret minori nigredini stare cum albedine. qd falsum est. q2 cum data nigredo non sit

maxima intēdi posset. q2 cū albedo secū stans nō su/
bito corrūperet̄. sed maneret minor cū maiori nigre/
dine. igit̄ non minori. q2 si nō repugnat maiori nec mi
nori. ⁊ iterū albedo cū qua stat dat⁹ grad⁹ posset intē/
di. igit̄ ꝭm illā fictionem nigredo data posset remitti
vsq3 q̄ haberetur minor nigredo ⁊ maior albedo. ⁊ sic
nō videt̄ qn possit dari ꝓ cā q̄re remissi stant sil' quin
intēsiores stare possint. Dices forte ꝙ tāt⁹ grad⁹ vni⁹
ꝯrij posset stare cū tanto alteri⁹ ꝯrij. gradu dato aliq̄
maximo cū q̄ possit stare nālit̄. s3 nō cū maiori. Cont.
Si talis ⁊ tant⁹ gradus pōt stare cū tanto ⁊ non cum
minore. igit̄ o3 ꝓportionalit̄ ꝙ sicut vna qualitas cre
scit. ita ꝯria decrescat. ⁊ ꝑ ꝯñs in aliq̄ instāti eēnt eq̄/
les. ⁊ si possent se cōpati in talib⁹ gradib⁹ equalibus
nō apparet quare non possent intēdi equaliter ⁊ cō/
pati se in gradib⁹ maiorib⁹ equalibus ad inuicē. ⁊ ī ma/
iorib⁹ vsq3 ad sūmū. ⁊ ita in gradib⁹ intensissimis. ꝯña
patet. si deus approximaret actiua ꝯtraria. uel vnū
tm̄. ⁊ ex alia pte ꝯseruaret formā ⁊ ista ꝓportionalit̄
intenderet actū alteri⁹ actiui approximati. ⁊ tunc for
mas illas naturis suis relinq̄ret. aut eni iste ī eē pma/
nerent postea sibi relicte. ⁊ tūc nāliter se compatiun/
tur ex pte sua. ⁊ habet̄ intentū. uel vna aget in aliam
cū tamē sint equales. ⁊ ita non obstante ꝯtrarietate
semꝑ agūt ad inuicē ⁊ destruūt se finaliter ⁊ nō cōpa/
tiunt̄ se etiā in gradib⁹ remissis datis nō pl⁹ q̄3 in alijs
gradib⁹ equalibus. ❡ 4°. ꝭm ꝙ arguit Okam. A bo
forma inherente subiecto alicui adequato vere de/
nominari pōt subiectū tale quale pōt aliqd eē ꝑ inhe
rētiam talis forme lic3 hoc nō sit verū de subiecto nō
adequato. nā ethiops est albus ꝭm dentes. nō tamē
est alb⁹. ita ꝙ si forma sit pfecta pfecte denoiari pōt
subiectū hui⁹ eē tale. si ipfecta imperfecte. si igitur
calor ⁊ frig⁹ sūt sil' in g̃dib⁹ remissis in eodē subiecto
adequato. illud erit simul calidū ⁊ frigidū. lic3 non in
sūmo. ❡ 5°. Tūc odiū dei ī gradu remisso eadē rōne
posset stare cū amore dei. qḋ videt̄ incōueniens. ❡ 6°
Si dati grad⁹ nāliter se cōpatiant̄. addat̄ igit̄ alte/
ri pars sibis ul' maior per potētiā dei ⁊ relinquat eas
formas naturis suis. aut igitur ꝑmanebit vtraq3 in
dato gradu. aut non. si sic. igit̄ non erat naturalis re/
pugnātia inter tales formas ex nā taliū formaꝝ nec
etiā tantaꝝ. si non. oportet ꝙ vna destruat uel dimi/
nuat aliā. ⁊ si B. igit̄ multo forti⁹ ageret ad corruptio
nē alteri⁹. p⁹ea minoris. q2 si forma maior illi⁹ spēi nō
pōt resistere ⁊ defendere se ꝯtra formā tanti gradus
ꝯrie spēi. nec minor illa. ⁊ sic uel in nullo gradu se cō/
patiunt̄ uel in quolibet. ❡ 7°. Si ꝯria coextendantur
sequit̄ ꝙ aliqs sit calor in cētuplo maioris virtutis q̄3
frigiditas data. ⁊ tn̄ ꝙ nec iste calor nec aliqd habēs
illū pōt agere in hñs frigiditatem datā nisi intēden/
do eam. qḋ videt̄ magnū incōueniens. ꝓbat̄ ꝯña. sit
a ille calor. ⁊ frigiditas data in alio subiecto sit b. vo/
lo ꝙ hñs calorē a sit vnū calidū remissū in q̄ tu ponis
calorē ⁊ frig⁹ coextendi. tunc si calor in a gradu com/
patit̄ secū in eodē subiecto frig⁹ in quo ponis ꝙ cōpa
tiant̄ se. ponit eni opinio certū frigoris cōpossibilem
g̃dui a caloris ī eodē subiecto adeq̄to. ⁊ si iste debet
crescē o3 calorē minui. ⁊ si calor in isto debet cresce/
re o3 frig⁹ minui ꝭm imaginationē isti⁹ opiniōis. capi/
atur igit̄ aliud frigus in centuplo remissius frigore
qḋ ꝑ te est cū calore a. ⁊ illud frigus ī alio subiecto ꝑ
casum vocet̄ b. igit̄ ꝭm hāc positionē b coextēdit̄ cū
calore intensiore q̄3 a. ⁊ hec rñsio h3 sustinere ꝙ sicut
decrescit frig⁹ ita ꝓportionalit̄ crescit calor. sit igit̄ c
corp⁹ hñs frigus b ⁊ sit d ꝑmū calidū cui⁹ calor ē mi/
nor ⁊ frigiditas maior. Tūc arguo sic. d est min⁹ ca/
lidū q̄3 c. igit̄ calor in d nō remittit frig⁹ in c. q2 tūc in/
tenderet calorē suū. ⁊ hoc nō. cū calor c sit intensior.
igit̄ uel non aget in c uel in eo intēdet frig⁹ b. ⁊ ꝑ ꝯñs
non poterit in c agere nisi intendēdo frigus illi⁹. qḋ
erat ꝓbandū. tenet vltima ꝯña. q2 si d sit min⁹ calidū
q̄3 c. ⁊ d in agendo ꝑ suū calorē in c nititur ipsum assi/
milare sibi. ⁊ hoc non potest nisi remittendo calorem
ipsius. ⁊ hoc est qḋ erat ꝓbandū. ❡ 8°. Si calor ⁊ frig⁹
simul coextendant̄. igit̄ quādo vnū istoꝝ intenditur
aliud remittit̄. ⁊ econtra. igit̄ eēt dare mediū instans
in q̄ subiectū illud equaliter informaret̄ formis ꝯtra/
rijs ⁊ in q̄ aliqd equaliter componeret̄ ex contrarijs.
ꝯña est ꝯ cōmentatorē 10. metaphisice cōmento. 23°.
Et ꝑ̄ de celo cōmento 7°. Ex istis videt̄ ꝙ nūq̄3 for/
me ꝯrie sint sil' in eodē subiecto ꝑ̄. etiā in actu icōple/
to. ❡ 2°. loco arguit̄ ꝯ eādē ꝯnem ꝓbando ꝙ ꝯtraria ī
actu cōpleto ⁊ quieto non solū in fieri possint sil' esse
Primo arguit sic Scotus in 2°. Si ꝯria non possent
nāliter eidem simul inesse. sequit̄ ꝙ qn̄ subiectū ali/
quod transmutat̄ ꝯtinue de vna forma ꝯria ⁊ in aliā
forma corrūpēda haberet vltimū instans sui esse uel
forma g̃nanda haberet ꝑmū sui eē. ꝯña est satis pa/
tens. nā instans copulans totū temp⁹ ī quo subiectū
est sub forma expellēda ⁊ totū in q̄ est sub forma ge/
nerāda uel erit vltimū ꝑcedentis uel primū sequētis
totū eni temp⁹ hoc ⁊ tēpus illud totaliter se excludūt
si ꝯria non ponant̄ sil'. Et iterū nullū mediū temp⁹ est
inter illa. alias subiectū ꝑ aliqḋ tēpus careret vtraq3
forma. ⁊ ꝑ ꝯñs idē instās copulat vtrūq3. sed ꝯñs est
falsū q̄3tū ad ꝑmā ptē. ut p3 8°. physicoꝝ. ⁊ silr̄ q̄3tum
ad 2am aliogn eēt dare ꝑmā mutationē ⁊ ꝑmū muta/
tū esse uel ꝑmā ptē motus q est ꝭm formā posteriorē
v̄bi grā frigefactiōis si subiectū moueat̄ a calido ī fri/
gidū. qḋ est incōueniēs ❡ Cōfirmat̄. q2 sicut in motu
tali nō ē dare ꝑmā remissionē forme abiiciēde sic nō
ē dare ꝑmā g̃nationē forme iducēde. ❡ 2°. Agēs nā/
le nō remittit vnā formā nisi causādo ī ei⁹ subo aliqd
incōpossibile illi forme ꝭm aliquē g̃dū. ⁊ ꝭm ꝙ cāt il/
lud in maiori ⁊ maiori g̃du corrūpit gradū maiorē ul'
minorē ꝑexistis forme. ❡ 3°. phs 6°. phi' dic̄. ꝙ oē qḋ mo/
mouet̄ h3 aliqd vtriusq3 extremi. ⁊ ꝑ ꝯñs oē qḋ mo/
uet̄ ex ꝯrio ī ꝯriū h3 aliqd vtriusq3 ꝯrij. qḋ etiā habet̄
ex cōmētatore. 5°. physicoꝝ cōmēto 12°. et 54°. ⁊ videt̄
manifestū ad sensum ꝙ aque successiue calefactibili
aliqd caloris inest manente adhuc frigiditate nec to/
taliter corrupta. vñ ad instans a quo incipit mot⁹ cō/
currūt sil' duo mot⁹ eiusdē subiecti. s. remissionis for/
me abijciēde ⁊ intēsionis forme q̄ inducit̄. ⁊ neutrius
mot⁹ est dare ꝑmā ptē. ❡ 4°. arguit sic Carbō. Con

stat q quādo agens agit ī subiectū hñs formā cōtrariam nō subito introducit totā formā intēsiue sed in tpore et prē ante ptē. aut ḡ hͦ ꝑuenit ex icōpossibilitate partiū forme. ⁊ hͦ nō. qꝛ oēs sunt eiusdē rōnis ⁊ nate cōponere vnā formā ꝑfectiorē. aut ex insufficiētia agētis. ⁊ hͦ non ē verū. tū qꝛ agens nāle in susceptiuo disposito pōt simul inducere effectū sue actiuitati ꝓporcionatū nisi aliud obstet. tū quia hͦ tollit ponendo sufficientiā. aut 3ͦ. hͦ ꝑuenit. qꝛ subiectū nō pōt simul eas recipere: ⁊ hͦ non ē verū. qꝛ in fine mot⁹ oēs simul inerunt. aut vltimo ꝓpt q̄litates vel dispositiones ꝯ̄rias in passo repugnātes forme inducende. ⁊ habet̄ ꝓpositū. qꝛ simul cū parte forme introducta est pars ꝯ̄porois repugnās parti introducēde ⁊ sic sūt simul ꝯ̄ria in gradibus remissis. ℭ 5ͦ. arguit̄ ab alijs. Omne qō stat cū motu ad aliquā formā stat cū termino motus. hͦ pꝫ. qꝛ talis motus nō est nisi forma fluēs ⁊ incōpleta. 3ͦ physicoꝝ. sed forma ꝯ̄ria ex q̄ subiectū transmutat̄ stat cū motu. qꝛ ipsa ē cā successionis mot⁹ ꝓdicti ſm cōmētatorē. 4ͦ physicoꝝ. dicentē. q cā successionis in motu ē resistentia. in motu aūt ad formā nō pōt eē resistētia nisi rōne forme ꝯ̄rie existētis ī subiecto. ℭ 6ͦ. cōstat q ī mixto manēt q̄litates elemētoꝝ remisse. q eqd sit de formis substātialib⁹ eoꝝ idē. alioq̄ nō alit̄ disponeret̄ mā ad formā mixti q̄ȝ ad formā elemēti. ḡ cū q̄libet ps mixti sit mixta: ⁊ q̄litates elemētoꝝ sint ꝯ̄rie. seqt̄ q in eadē pte materie sint q̄litates cōtrarie in eē remisso. ℭ 7ͦ. Si sint aliq̄ agētia cōtraria apta agere mutuo approximata ⁊ dispositiōe debita ad agēdū ⁊ patiendū ⁊ int̄ illa minimū. verbi gratia. minim⁹ aer. ⁊ sint illa agētia calidū ⁊ frigidum sub talib⁹ gradib⁹ q vtrūqꝫ possit agere in reliquum ꝑ tale mediū minimū qō totū est possibile: tunc distās nō posset agere in distās nisi agēdo in mediū. ut pꝫ 2ͦ de aīa. ⁊ vtrunqꝫ istoꝝ agat in reliquum: sequitur q vtrūqꝫ agat in mediū. ⁊ tū actiones sint ꝯ̄trarie. illud minimū simul totū mouebit̄ motib⁹ ꝯ̄trarijs. ⁊ ꝑ ꝯ̄ns motus contrarij sunt simul in eodem ⁊ forme permanentes ꝯ̄rie erunt in eodem scꝫ caliditas ⁊ frigiditas. ℭ 8ͦ. Motus sursū ⁊ deorsū sūt ꝯ̄trarij. 5ͦ. physicoꝝ. sed isti possūt simul eē. ḡ ⁊c. b⁹ ꝓbat̄. qꝛ si lancea moueatur sursū: ⁊ musca moueat̄ sup lanceā versū deorsum motu ꝓpo. illa musca simul mouet̄ sursū ⁊ deorsum. Idem pōt probari de anima humana q̄ licꝫ ꝑ accñs realit̄ tū ⁊ vere simul mouet̄ sursū ⁊ deorsum verbi grā. cū qs man⁹ ꝯ̄iūctas separat eleuādo vnā sursū ⁊ aliam deprimēdo deorsū. ℭ 9ͦ. Drie diuidētes idē gen⁹ ex opposito sūt ꝯ̄rie. 10ͦ. metaphisice. ⁊ ille sūt simul in eodem subiecto. qꝛ due species. verbi gratia calor ⁊ siccitas sunt in eodem subiecto ⁊ iste constituuntur differētijs diuisiuis eiusdem generis ex opposito. ḡ ⁊ tales differētie opposite sunt in eodem subiecto. assūptum ꝓbat̄. quia uel ille due species cū sint eiusdē gnis imediate ꝯ̄tinent̄ sub oppositis differentijs illi⁹ ⁊ habet̄ ꝓpositū. uel ambe ꝯ̄tinent̄ sub altera differentia: ⁊ tūc cū differentia addita generi constituat speciē calor ⁊ siccitas erunt eiusdē speciei subalterne. ⁊ tunc queritur. aut calor ⁊ siccitas cōtinentur in diuersis oppositis differētijs illi⁹ speciei subalterne. ⁊ habetur ꝓpositū. uel ꝯ̄tinētur sub altera. ⁊ tunc sequitur q erunt sub altera vna specie inferiori subalterna. ⁊ tūc ut ꝑus q̄rat̄ an ꝯ̄tineant̄ sub oppositis differētijs illi⁹ speciei subalterne. uel sub altera. ⁊ sic ꝓcedet̄ in infinitū. uel erūt eiusdē speciei specialissime. uel deueniet̄ ad aliqō gen⁹: sub cuius oppositis differētijs calor ⁊ siccitas ꝯ̄tinētur ⁊ cū duo ꝑma sint falsa. relinqt̄ tertiū qō ē ꝓpositū. ℭ 10ͦ. Cū habitu virtutis stat aliqs gradus vitij uel dispositionis ad vitiū q̄ cū aucta ē fit habit⁹. ⁊ ꝑ ꝯ̄ns ē eiusdē rōnis cū habitu vitij. ḡ ꝯ̄ria stant simul. ꝯ̄ña patet. sed añs ꝓbat̄. qꝛ si tēperat⁹ eligat actū oppositū causabit̄ aliquid per illū. alias ꝑ nullū aliū simili rōne aliqd causaret̄. ⁊ sic nūq̄ȝ posset oppositū vitiū gn̄ari. illud aūt qō causabitur uel erit vitiū uel dispositio ad vitiū. ⁊ illud stabit cū virtute tēperātie cū virt⁹ nō corrūpat̄ ꝑ vnū actū oppositū. ℭ 11ͦ. arguit̄ ꝑ phm. 5ͦ. physicoꝝ. dicētem q mot⁹ q sūt ex extremis in mediū sūt ponēdi int̄ motus ꝯ̄rios. Et ē ratio ut dicit. qꝛ mediū ad vtrunqꝫ dicit̄ q̄dāmō. vbi cōmētator cōmēto. 52ͦ. dicit q phs iō dixit q̄dāmō. qꝛ mediū est ꝯ̄riū vtriqꝫ extremo non simplicit̄ sicut alterū extremū est ꝯ̄riū reliq̄. sed medium ē ꝯ̄riū vtriqꝫ extremo ꝑ illud qō est in eo de reliq̄ extremo. ⁊ ꝯ̄rietas ei⁹ differt a ꝯ̄rietate alteri⁹ extremi in hͦ. qm̄ ꝯ̄riū in eo. s. vnū extremū nō ē in sua vltima ꝑfectiōe sic̄ ē in ipso extremo. Et subdit q vtrūqꝫ extremū inuenit̄ in medio nō ꝑfecte. vñ in trāsmutatione q̄ fit de viridi ad albū. viride est q̄si nigrū. viride enī nō trāsmutat̄ ad albū nisi ſm q ē ī eo de nigro nō ſm q ē in eo de albo. ⁊ etiā qn̄ viride trāsmutat̄ in nigrū trāsmutat̄ ſm q est in eo de albo. ⁊ similit̄ qn̄ albū trāsmutat̄ in viride trāsmutat̄ in nigrū qō ē in viridi. hͦ cōmētator. In qb⁹ verbis manifeste patet eū sensisse q in colore medio sit vtrūqꝫ extremoꝝ ꝯ̄riorū. licꝫ non in sua vltima ꝑfectione: sed in esse imperfecto ⁊ remisso. ℭ 12ͦ. qꝛ phus. 10ͦ. metaphisice. et cōmētator cōmēto ibidē. 23ͦ. expsse dicūt. q oīa media int̄ ꝯ̄ria sunt cōposita ex ꝯ̄rijs. ⁊ in plurib⁹ alijs locis idē vidētur ponere. ex q̄ sequit̄ q ſm eoꝝ opinionē contraria sunt simul licꝫ in gradibus remissis. ℭ 3ͦ. loco arguit Gregori⁹ contra illam ꝯ̄nem: probādo q dato q contraria essent simul in eodem subiecto primo adhuc ex remotione vnius illorum aliud non intenderetur. Arguit igitur primo sic. quia ſm illā opinionem nulla forma vere augmentaretur. sed solū ſm apparentiam tm̄. quia in rei veritate forma que dicitur augmentata non est maior neqꝫ perfectior q̄ȝ prius. sed solum apparet maior propter absentiam sui contrarij quod ipedit eius apparentiam. sicut cū pānus lineus aqua madefactus exponitur ad solem ꝑ abstractionem uel corruptionē aque ⁊ humorum apparet albior q̄ȝuis ſm veritatem non sit albior in se. ℭ 2ͦ. quia sequitur q nunq̄ȝ forma augeatur in aliq̄ subiecto quin simul ī eodē subiecto augeat̄ forma ꝯ̄ria ⁊ sic ipossibile eēt aliqō subiectū fieri magl albū nisi ipsū simul fieret magis nigrū quod est absonum. ꝓbatur ꝯ̄ña. nā sequit̄ ſm opinionē: albedo auget̄. ḡ

min⁹ ꝑmiscet̃ nigredini. ⁊ vltra. ꝫ nigredo minus mi/
scet̃ albedini. ⁊ hec 2ᵃ ꝯña patet. qꝛ ĩpossibile ẽ aliqd
magis ꝑmisceri alicui qḋ nõ magis ꝑmiscet̃ sibi: sicut
ĩpossibile ẽ ꝙ aliqd sit ꝑmixtũ sibi. seqt̃ ergo: albedo
minus ꝑmiscet̃ nigredini. ꝫ nigredo illa min⁹ miscet̃
albedini. ⁊ vltra. igit̃ illa nigredo auget̃. ꝫ de ṗmo ad
vltimũ sequit̃: albedo in ħ subiecto auget̃. igit̃ nigre/
do in hoc subiecto augetur. ⁊ sequitur: in hoc subie/
cto augetur albedo ⁊ nigredo. ergo hoc subiectum
fit magis album ⁊ magis nigrũ. ¶ 3ᵒ. qꝛ cũ forma re/
mittit̃. aut ideo dicit̃ magis misceri forme ꝯ̃rie qꝛ ibi
magis ꝯiũgitur ⁊ intimat̃. ⁊ ħ ẽ falsũ. qꝛ ſm opinionẽ
istã vtraqꝫ est in eodẽ subiecto adeq̃to. ⁊ ſm veritatẽ
si vtraqꝫ ẽ simul in eodem subiecto adequato vtraqꝫ
totã materiã sibi subiectã imediate ĩformat. ⁊ ꝑ ꝯse/
quens non sũt aliq̃ñ min⁹ ꝯiũcte. aliq̃ñ magis. Item
si ita eẽt vna nõ magis diceretur remitti q̃ȝ alia. nec
ecõtra. qꝛ si vna alteri magis vnitur necesse ẽ ꝙ reli/
qua illi etiã magis vniatur. uel iõ dicit̃ magis misce/
ri forme ꝯ̃rie. quia forma illa cui miscet̃ est in se maioꝛ
q̃ȝ ea cui ṗmo miscebat̃ uel ecõuerso ipsa est minoꝛ ⁊
forma ꝯ̃ria cui ṗmo miscebat̃ est equalis uel ṗus uel
maioꝛ. verbi grã. si calidũ aliqḋ fiat min⁹ calidũ. ⁊ ꝑ
ꝯsequẽs remittat̃ caloꝛ ei⁹. si ideo remittit̃ uel minui/
tur caloꝛ eius. quia miscet̃ maioꝛi frigiditati. ħ nõ põt
eẽ nisi uel qꝛ frigiditas augetur ⁊ caloꝛ remanet in se
vniformis nõ maioꝛ nec minoꝛ q̃ȝ ṗus. aut qꝛ frigidi/
tas in se remanet tãta: ⁊ caloꝛ minuit̃. aut vtroqꝫ mõ
qꝛ. s. caloꝛ ⁊ minuit̃: ⁊ frigiditas auget̃. ⁊ qḋcũqꝫ hoꝝ
detur: sequit̃ ꝙ forma minuatur in se ⁊ etiam ſm se ⁊
augeat̃. imo dicere ꝙ forma non auget̃ ꝑ additionẽ
alicui⁹ similis. nec minuit̃ ꝑ subtractionẽ seu corru/
ptionẽ alicui⁹ partis. ⁊ dicere cũ ħ ꝙ remittit̃ ꝑ ma/
ioꝛẽ mixtionẽ ꝯ̃rij ſm intellectũ datũ. est implicare ꝯ̃/
dictionem. Primus etiã modus dari nõ potest ſm se
qꝛ si caloꝛ non minuit̃ dato ꝙ frigiditas augeatur nõ
erit caloꝛ remissioꝛ: sed tñ frigiditas erit intẽsioꝛ. nec
subiectũ erit minus calidũ q̃ȝ fuit ṗus. sed solum erit
frigidius q̃ȝ fuit ante: sicut si dulcedo pomi maneat
in equali gradu: ⁊ rubedo augeat̃. non ex hoc erit ei⁹
dulcedo minoꝛ aut ipsum min⁹ dulce q̃ȝ prius. ſȝ erit
tñmodo magis rubeũ q̃ȝ fuit ⁊ ꝑ ꝯsequẽs si hoc mo/
do caloꝛ remittit̃ caloꝛ nõ remittit̃. Si ṽo dicat̃ 2ᵒ. ꝙ
frigiditas manet in eodem gradu. sed caloꝛ minuitur
Contra ṗmo. quia ſm hoc frigiditas nõ intendit̃. ⁊ tñ
miscet̃ minoꝛi ꝯtrario quod ẽ cõtra opinionem. 2ᵒ. qꝛ
ſm hoc posito ꝙ sicut minuit̃ caloꝛ minueret̃ frigidi/
tas qḋ vtiqꝫ deus posset facere. tũc nec minueretur
caloꝛ nec frigus ⁊ sic vtrunqꝫ minueret̃: ⁊ neutrũ mi/
nueret̃ qḋ ẽ impossibile. ⁊ patet ꝯña. minueret̃ enim
per poᵐ ⁊ non minueretur. qꝛ non esset minoꝛ mixtio
ꝯ̃rij q̃ȝ erat ṗus. vñ si sit caloꝛ decem graduũ mixtus
frigiditati octo graduũ. non erit minoꝛ mixtio ꝯtrari/
oꝝ q̃ȝ si misceatur caloꝛ nouẽ graduũ cũ frigoꝛe se/
ptem graduũ. aut si erit minoꝛ mixtio ꝯtrarioꝝ caloꝛ
erit intensioꝛ: ⁊ similiter frigus. quia ſm opinionẽ. qꝛ
caloꝛ ille ẽ itẽsioꝛ qui frigoꝛi ẽ immixtioꝛ. ⁊ ecõuerso de
frigoꝛe. ⁊ ꝑ ꝯñs in hoc casu vtraqꝫ forma auget̃ ⁊ mi/
nuitur. ⁊ si augetur nõ minuit̃. minuit̃ ꝫ ⁊ nõ minuit̃.
¶ 4ᵒ. Si iõ caloꝛ minuit̃. qꝛ frigiditati magis miscet̃
⁊ ideo ṗcise magis miscet̃ qꝛ minuit̃. sequitur ergo ꝙ
iõ caloꝛ minuitur: qꝛ minuit̃. ⁊ iõ esto ꝙ ꝯtraria simul
miscerent̃ in forma remissa: ⁊ ꝙ ad intẽsionẽ uel re/
missionẽ forme sequitur maioꝛ uel minoꝛ mixtio cum
ꝯtrario. non tñ hoc ꝙ ẽ formã intendi uel remitti ẽ il/
lud ipsũ qḋ est eã magis uel min⁹ misceri ꝯ̃rio. q̃ȝ imo
talis maioꝛ uel minoꝛ mixtio ṗsupponit causaliter in/
tẽsionẽ uel remissionẽ forme ſm suas ꝑtes itrinsecas
¶ 5ᵒ. cõstat ꝙ de⁹ posset annihilare totã frigiditatem
que est in subiecto remisse calido ⁊ calorem remanen
tem minuere eodẽ mõ quo dicit̃ minui existẽte simul
cũ eo frigiditate. ħ posito patet ꝙ caloꝛ remitteret̃. ⁊
subiectũ fieret minus calidũ: ⁊ tñ nõ magis misceret̃
ꝯtrario ⁊ ꝑ ꝯsequens non ẽ idipsũ formã remitti ⁊ eã
magis misceri cõtrario. ¶ 6ᵒ. Si deus annihilaret to/
tam frigiditatẽ existẽtẽ ſm te in corpoꝛe remisse cali/
do ⁊ illud corpus approximaret alteri corpoꝛi calidi/
oꝛi qḋ prius poterat intẽdere caloꝛẽ. in isto aũt inten/
detur caloꝛ illi⁹ remisse calidi. ⁊ habet̃ ꝓpositũ. quia
tũc erit intẽsio sine minoꝛi mixtione ꝯtrarij. aut nõ in/
tendet̃ ⁊ tũc sequit̃ ꝙ forma ꝯ̃ria per se iuuaret ⁊ nõ
impediret actionẽ agẽtis qḋ est ꝯ̃ naturã. ¶ 7ᵒ. Si foꝛ/
ma nõ est remissa nisi ꝓpter mixtionẽ ꝯ̃rij. ꝫ in q̃cũqꝫ
est forma sine hꝰ mixtione ipsũ est summe tale ⁊ forma
illa ẽ intensissima. ꝯñs ẽ falsũ. qꝛ cũ in aere puro non
sit aliq̃ frigiditas: nec etiã aliq̃ qualitas media int̃ ca/
loꝛẽ ⁊ frig⁹. sed pura q̃litas. sequit̃ ꝙ caloꝛ in aere pu/
ro esset intensissim⁹. ⁊ aer eẽt calidissim⁹: ⁊ ignis non
eẽt calidus in summo supra aerem. ¶ 8ᵒ. Nã aer põt fi/
eri magis calid⁹ ⁊ iterũ fieri min⁹ calid⁹ redeũdo ad
ğdũ caloꝛis nãliter sibi ꝯuenientẽ: ⁊ tñ nec ṗ mõ nec 2ᵒ
mõ plus miscebit̃ su⁹ caloꝛ frigiditati. qꝛ ut dictũ ẽ in
eo nulla ẽ frigiditas. nã forme elemẽtoꝝ ĩ sua simpli/
citate existẽtiũ sũt simplices nulli forme ꝯtrarie im/
mixte. quicqd sit de qualitatib⁹ corpoꝝ mixtoꝝ. sic ğui/
detur ꝙ illa 2ᵃ ꝯ̃ ex triplici capite sit falsa. ¶ Contra
3ᵃᵐ 4ᵃᵐ ⁊ 6ᵃᵐ ꝯ̃nes arguit Aureolus dicens. ꝙ im/
possibile est formam intendi per radicalẽ participa/
tionẽ subiecti nisi habeat in essentia sua partes ⁊ gra/
dus. quod probat multipliciter. ⁊ primo sic. Impossi/
bile est esse nouũ motum sine acquisitione noui ter/
mini realis. alioquin acquisitio esset sine eo ꝙ aliquid
acquireretur ⁊ factio absqꝫ eo ꝙ aliquid fieret. sed si
fiat intensio per participationem forme in subiecto
motus intensionis erit nouus absqꝫ hoc ꝙ aliqua no/
ua realitas acquiratur. nec enim acquireretur reali/
tas forme. quia iam ante erat. ens autẽ acquiri ⁊ fi/
eri non potest. quod enim fit non est: ut patet primo
physicorum. nec acquiretur aliqua pars forme aut
gradus essentie. quia partem ⁊ partem nõ habet. nec
gradum ⁊ gradum in essentia ſm istum modum po/
nendi. nec acquiretur esse. quia esse ⁊ essentia uel sũt
idem. uel saltem esse est proprietas uel actualitas es/
sentie. vñ intimi⁹ seqtur eẽntiã q̃ȝ risibile aut aliq̃ ꝓpa
passio suũ subiectũ. ⁊ quodcũqꝫ hoꝝ det̃. ĩpossibile ẽ
ꝙ eẽ habeat ğdus ⁊ intendat̃ qn eodẽ mõ eẽntia ha/

beat gradus. tū 2°. q2 eē videt̄ hr̄e mēsurā ⁊ varietatem atq3 determinationē a forma ⁊ ita non suscipit nisi forma variata variationē. tum 3°. q2 esse de quo loquimur ē esse existētie qd̄ nō est nisi vnū in vno supposito ⁊ sequitur formā substantialem q̄ nec intendit̄ nec remittit̄ ⁊ per cōsequēs nec esse. Nec pōt poni q acquirat̄ noua pticipatio seu radicatio in subiecto. quia talis participatio uel eēt relatio ⁊ tūc nō suscipit magis ⁊ min⁹: uel eēt absolutū: ⁊ tūc aliqd absolutū haberet ptes ⁊ grad⁹ nō obstante sua simplicitate. ⁊ posset pari rōne idē dici de forma. tum 2°. q2 impossibile est indiuisibile magis ⁊ min⁹ intimari seu radicari siue pticipari. tum 3°. q2 relatio nō suscipit magis ⁊ minus nisi p fundamēta. vnde participatio intendi non pōt nisi forma pticipata intendat̄. ḡ ipossibile ē poni q charitas augeat̄ p sui pticipationē in subiecto non habēdo in eēntia sua gradus aut ptes. ¶ 2°. pncipalit̄ arguit sic. Impossibile est formā ampli⁹ ⁊ magis participari nisi aliquo facto circa formā uel circa eēntiā subiecti ⁊ circa eius dispositionē. s3 maior participatio forme in subiecto non fit ,ppter aliquid factum in essentia subiecti. q2 non suscipit magis ⁊ min⁹ in eēntia ipsa anima nec intendit̄ dū charitas augetur: nec etiā fit variatio circa dispositiōes subiecti quib⁹ forma magis pticipet̄. q2 subiectū magis disponit̄. aut enim magis disponitur ,ppter dispositiones alteri⁹ rationis. ita ut correspōdeat ḡdib⁹ gḃ⁹ forma itēdit̄ dispositiōes alteri⁹ rōnis. h̄ aūt eē non pōt. q2 cū ḡdus sint infiniti inter quēcunq3 gradū maiorē ⁊ minorē oporteret esse infinita dispositio alteri⁹ rationis. aut magis disponitur propter intensionem eiusdem rōnis ⁊ tūc remanet eadem difficultas quomodo illa dispositio intendat̄ cum sit forma accidentalis. si eni in sui essentia intēdatur. pari ratione quelibet forma accidentalis posset sic intēdi. Si vero p maiorem dispositionē subiecti. queret̄ de illa ⁊ erit ,pcessus in infinitū. Et iterū si forma intenderet̄ ,ppter dispositionem subiecti. in subiecto dispositissimo p necessitatem eēt forma in sūmo. cuius oppositū patet in aere q non est luminosus in sūmo q̄ntumcunq3 sit sūme dispositus. Itē intellect⁹ possibilis ē sūme disposit⁹ ad susceptionem actus et speciei. nec tamen ista sunt semper in eo in sūmo. vnde manifestū est q forme participatio non ē amplior ,ppter dispositionē subiecti. ergo relinquitur q fiat per hoc q forma aliqd ad suam eēntiā pertinens acquisiuit: ⁊ istis duabus rōnibus dicit arguens impossibilitas nostre positionis insolubilit̄ est ostensa. s3 ut euidentius ostēdat̄ arguit. ¶ 3°. sic. Impossibile ē verificari ɔtradictoria de pdicamēto reali s̄m diuersa tēpora de subiecto gn sit facta mutatio in aliquo reali s̄m illa tēpora in subiecto. sed forma q̄ intēdit̄ prius fuit remissa realiter: deinde nō remissa realiter sed intēsa. ergo necesse est ut aliqua realitas aduenerit subiecto. non pōt autē illa realitas eē pars subiecti. q2 anima partes nō habet nisi loquamur de charitate. nec pars dispositiōis. quia aer ē dispositissimus respectu lucis. nec pars esse aut pticipationis forme. cū ista non possit intendi nisi forma intēdatur ergo necesse ē q in eēntia forme sit facta realis variatio. ¶ 4°. sic. Impossibile ē q aliqd de nouo realiter pficiatur aut intendat̄ nisi adueniente aliq̄ realitate pficiente. aliogn materia posset perfici p non realitatem. ⁊ s̄m h̄ forma nō realiter differret a materia. vn̄ negans hanc ,ppositionem tollit viā qua ,pbatur q forma ⁊ materia realiter non sint idem. sed albedo intensa vere pficit̄ ⁊ actuat̄ ⁊ intēdit̄ realiter. ergo necesse ē aduenisse nouā realitatē pficiētē. ¶ 5°. sic. Impossibile ē q idem sit realit̄ pfectius se uel excedens in perfectione. sed forma intēsa in perfectione excedit remissam. ḡ impossibile est q penitus sint idē. aduenit ḡ aliqd reale in intensa p quod non oio idem in differēs a remissa. ¶ 6°. sic. Impossibile est vnā ⁊ eandē realitatē eē terminū a q̄ ⁊ ad quē in eadē trāsmutatione. qm̄ mobile pmo ē in t̄mino a q̄. ⁊ pmo in t̄mino ad quē. ⁊ recedit a termino a q̄: ⁊ accedit ad terminū ad quē. recedē autē ab aliq̄ ⁊ accedē simul ad illud est ipossibile. s3 in motu intensionis forma q̄lificatiua est vere t̄min⁹ ad quē ,put ē intensa. ⁊ termin⁹ a q̄ ,put est remissa. si eni q̄litas nō eēt t̄min⁹ ad quē iā non eēt alteratio q̄ terminat̄ ad pdicamentū q̄litat[is]: ut patet 5°. physicoꝝ. ḡ necesse ē q forma intēsa ⁊ remissa s̄m aliquā realitatē distinguant̄. ¶ 7°. sic. Oē qḋ mouetur ē in potētia ad illud ad qḋ mouet̄. q2 mot⁹ ē actus existētis in potētia. 3°. physi᷑. oē aūt qḋ est in potētia caret aliq̄ actu i quē tēdit p motū: ut p3. 9°. metaphisice. sed ɔstat q subiectū existēs sub forma remissa vere mouet̄ ad formā de gn̄e q̄litatis ⁊ ad realitatē aliquā ptinētē ad gen⁹. ḡ necesse est q aliq̄ realis q̄litas illi⁹ gn̄is acq̄rat̄. ¶ 8°. sic. Oē illud i qḋ ē mot⁹ seu ois forma s̄m quā aliqd dicit̄ moueri necessario h3 ptes q̄rū aliq̄ dicūtur aduenire ⁊ opposite illarū recedere ita dicit cōmētator p̄ physicoꝝ. cōmēto. 62°. Qꝫ ptes oppositi successiue recedūt a subiecto ⁊ fiūt in ipso ptes geniti. vn̄ in gn̄atiōe hois nō cessāt ptes spermat[is] recedere ⁊ ptes hois fieri donec forma humana pficiat̄ ⁊ h̄ si forma recipit partitionē. si aūt nō. h̄ necessario accidit in accn̄tibus ,ppriis illius forme. sed manifestū est q min⁹ albū s̄m albedinē mouet̄ ad mag[is] albū. ḡ necesse ē q i albedine fiāt ptes ⁊ q aduēiat aliq̄ ps albedinis magis albo. ¶ 9°. sic. Impossibile ē verū motū eē sine t̄mino cū mot⁹ nō sit aliud q̄ via ad aliquē t̄minū. ⁊ adhuc ipossibile ē terminū illū motū pcedē ⁊ nō cape eē p motū. s3 mutatio formarū accidētaliū est vere mot⁹. ḡ necesse ē q ei⁹ termin⁹ realit̄ acq̄rat̄. t̄min⁹ aūt ei⁹ ē q̄litas ⁊ nō pticipatio q̄litatis: alias alteratio eēt mot⁹ ad pdicamētū relatiōis. ḡ necesse ē realitatē acq̄sitā fuisse ptinētē ad q̄litatē. h̄ ille ¶ Cōtra 5am ⁊ 7am ɔnes arguit Greg⁹. ,pbādo q forma itēsibil̄ nō iō formalit̄ itēdat̄ q2 dat aliud ⁊ aliud eē subiecto. uel q2 plus inest ei q̄ pus ut videt̄ inuere ,pbatio dictarū ɔnū. arguit̄ igit̄ pmo sic. Cū eni dicis q forma dat eē subiecto: aut intelligis q forma causet quandā tertiam entitatē distinctam a se ⁊ ab ipsa materia: ⁊ ab vtraq3 simul que dicatur esse forme illius. aut non intēdis dicere q aliqua tertia entitas media ibi causet̄. sed p hec vba: albedo dat subiecto

esse album. non aliud intelligis q̄ꝫ si dicat᷑ subiectum
est albū ꝑ albedinem: non imaginādo aliquā entitatē
tertiā p̄ter albedinē ⁊ subiectū ꝑ quā sit formalit᷑ albū.
Si p̄mo mō itelligat᷑. falsitas opinionis p₃ p̄. qꝛ nulla
talis tertia entitas ponēda est inter formā ⁊ materiā
quecūq₃ sit siue substātialis siue accñtalis. nam posi-
tis p̄cise entitatib⁹ forme ⁊ subiecti: ⁊ forma existē-
te in subiecto. subiectum erit tale ꝑ formā: ut album
ꝑ albedinem ⁊ ꝑ ꝯsequēs superflue ⁊ vane ponitur
alia entitas que sit eē album. Et si dicatur ꝙ eo ipso
quo dicitur formā esse in subiecto ponit᷑ tertia enti-
tas que ē inesse. ⁊ illud eē quod ponimus non ē aliud
q̄ꝫ inesse. hoc est falsum. qꝛ ſm hoc eēt processus in in-
finitū in h₃ esse. nam adhuc illo esse posito necesse est
adhuc ut subiectū sit tale ꝙ ipsū sit in subiecto. ⁊ per
consequens ponit᷑ aliud inesse. ⁊ sic in infinitū. similit᷑
si quātitas non seipsa extēderet materiam formalit᷑
sed imp̄meret materie quādam rem tertiā uel exten-
sionē. pari ratione illa impressa iprimeret aliā in ifini-
tū. standū igitur est in p̄mo ut dicam⁹ ꝙ forma seipsa
ꝑficit. ⁊ materia seipsa ꝑficit᷑: ita ꝙ nihil est aliud vni-
ens materiā forme. uel faciens ꝙ materia ꝑficiatur
per formā. Nec valet dicere ꝙ verū est illud esse nō
esse aliquam aliā rem uel essentiam. est tñ aliqua mo-
dalitas uel realitas ſm se distincta a forma ⁊ a mate-
ria. modalitas aūt nō est res uel essentia: sed modali-
tas rei uł eēntie. hoc inquā non valet. qꝛ talis moda-
litas est aliq̄ entitas vna uel plures. uel nec ē vna en-
titas nec plures. si detur 2ᵐ. sequit᷑ ꝙ ipsa nihil est. si
dicatur p̄mū. ⁊ ipsa nō est plures entitates nec ē mā
nec forma. ergo ē quedā tertia entitas impressa ma-
terie ab ipsa forma. ⁊ eadē ratione ut dictū est illa im-
primit aliā ⁊ in infinitū. uel qua rōne dicet᷑ ꝙ ipsa nō
imprimit aliam. eadē ratione dicet᷑: imo multo rōna-
bilius ꝙ forma nullā talem entitatē imprimit a se di-
stinctā. Ex quo patet ꝙ talis risio non erit nisi fuga
verbalis ⁊ dictū sine intellectu ē. 2° qꝛ si ponatur ta-
lis tertia entitas q̄ sit esse datum a forma ipsi materie
⁊ habēs in se gradus ut dicit᷑: querēdū est an talis en-
titas sit eiusdē rōnis specifice cum ipsa forma. aut al-
terius rationis ab ea. si eiusdē ⁊ ipsa intrinsece habet
grad⁹ ⁊ ē indiuisibilis. ergo ⁊ forma etiā habebit gra-
dus qđ tu negas. Item oēs ratiōes quas facis ad ꝓ-
bandū ꝙ forma ſm eēntiam nō habeat gradus. sunt
ꝯtra hoc ⁊c̄. si ṽo sit alteri⁹ rōnis a forma qualiscūq₃
entitas sit. habebit ꝓpriā quidditatem ⁊ certitudinē
ita sicut ⁊ forma. ⁊ similiter talis entitas ſm se ⁊ suam
eēntiam erit sicut quidā numer⁹ sicut ⁊ ipsa forma. ⁊
ꝑ ꝯsequēs ille rōnes eque militant contra gradua-
litatē intrinsecam illi⁹ entitatis quā vocas esse: sicut
ꝯtra gradualitatem intrinsecā forme. Item sicut tu
ꝓbas ꝙ forma non intendat᷑ penes additionem ꝑtis
ad ꝑtem ſm eēntiam. ex h̄. tum qꝛ plura accidētia so-
lo numero differentia nō possūt esse in eodem subie-
cto. tum qꝛ ille partes forme non possent facere ꝑ se
vnū. tum quia tūc forma ꝑ intēsionem fieret cōposi-
tior ⁊ ꝑ consequens imperfectior. sic etiam pōt argui
cōtra gradus isti⁹ tertie entitatis. nā illi sunt eiusdem
rōnis cum nihil augeat᷑ nisi ꝑ simile. Item querā a te
quō illi gradus possūt facere vnū: ⁊ erit equalis diffi-
cultas sicut de partib⁹ forme. Et similiter poterit ar-
gui ꝙ tunc quāto illud eē intenderet᷑ fieret cōposit⁹
⁊ ꝑ consequens imꝑfectius: ⁊ sic eē intētionis erit im-
perfectius. ⁊ forma quāto esset intēsior tanto habe-
ret eē imꝑfecti⁹. ⁊ vniuersalit᷑ omnis ratio quā facis
ꝯtra alios de eēntia forme potest fieri cōtra tertiam
entitatem quā tu dicis eē forme. Si ṽo itelligit opi-
nio tua 2° modo supra posito sc₃ ꝙ non sit aliqua alia
entitas tertia a subiecto ⁊ forma distincta. sed ꝑ ean-
dem p̄cise formā in se non auctā uel intensam sub-
iectū nūc sit magis tale q̄ꝫ prius non absolute ꝙ for-
ma ſm quā est tale non sit ſm se maior intensiue q̄ꝫ sit
illa ꝑ quam aliud subiectū est tale. ⁊ hoc ꝓpter maio-
rem uel minorē dispositionem subiecti ad formā illā.
Tñ adhuc iste modus loquēdi nō cōtinet veritatem
qđ ꝓbat᷑ q̄ntuplici rōne. ¶ Prima talis est. quia si h̄
esset verū. sequit᷑ ꝙ omne subiectum habens formā
⁊ magis dispositū ad illā q̄ꝫ ~~ad~~ subiectum habēs simi-
lem formā sit dispositum: eēt magis tale per suā for-
mam q̄ꝫ aliud minus dispositū esset tale per suā. hec
ꝯña patet ſm dicta tua. quia si non eēt magis tale: ꝗ
ipsum non est magis dispositū ad talem formam. nā
ſm te omne subiectū ad formā magis dispositū ⁊ ha-
bens formā magis perficitur per illam: ⁊ ē magis ta-
le per illā. sed illud repugnat añcedēti. q̄re ꝯña tene-
bat. sed falsitas ꝯñtis patet ad sensum. nam posito ꝙ
aer sit multo magis disposit⁹ ad lumē q̄ꝫ aqua uł nu-
bes ⁊ candela parua causet lumen in aere. sol autem
in aqua uel in nube constat ꝙ aqua erit multo lumi-
nosior q̄ꝫ aer. ⁊ similit᷑ nubes erit magis lucida q̄ꝫ ipse
aer. Nec valet dicere ꝙ hoc est quia sol est maioris
virtutis in illuminādo q̄ꝫ cādela. quia esto ꝙ ita fieni-
si ipse causet maius lumen intensiue q̄ꝫ sit lumen can-
dele. aut subiectū illuminatū ab ipso sit magis dispo-
situm ad lumen q̄ꝫ aer. nō erit illud magis luminosū.
sicut esto ꝙ deus sit maioris virtutis in causando lu-
men q̄ꝫ sit ipse sol. si tamen causet minus lumē in sub-
iecto eque disposito q̄ꝫ sol. illud erit minus lucidū qđ
a solo deo illuminabitur effectiue q̄ꝫ illud qđ erit illu-
minatum a sole. Item sequit᷑ ꝙ si aer sit sūme dispo-
situs ad lumen ⁊ illuminet᷑ a candela non fiet magis
lucidus ꝓpter maiorē approximationē cādele ad ipsū.
Item duo causatiua luminis quorum vnum sit mul-
to virtuosius alio. verbi grā. parua cādela ⁊ magn⁹
ignis eque approximata subiectis illuminabilib⁹ ⁊ su-
me dispositis ad lumen. facerent illa subiecta eque
lucida. nec agens maioris virtutis faceret suum pas-
sū magis tale q̄ꝫ agēs minoris virtutis passo vtriusq₃
eque disposito ad actionem suscipiendam. quod est
ꝯtra p̄ncipia philosophica. ⁊ vtraq₃ ꝯña patet ſm te.
quia si ponatur equalis dispositio subiectis. ⁊ equa-
lis inherentia forme. ⁊ per ꝯsequēs subiecta eque
talia. ⁊ patet ꝙ iste rationes eque procedunt contra
primum modum dicendi ꝙ ſm eum ad equalitatem
dispositionis subiectorum sequitur inherentie ine-
qualitas accidentis ad subiectum ⁊ ꝑ ꝯñs illius esse

transmutatũ sm illã

quod dat forma. qđ non ē aliud sm te q̃ suum inesse
ꝗ simul equalitas participatiōis forme ⁊ terminatio-
nis per formā ⁊ modū existendi sub forma ⁊ ceteroꝝ
in ꝓposito. Forte inqͥt diceť ꝙ aliť loquēdū
est de formis q̄ in esse ⁊ in fieri dependent a suis agē-
tibus cuiusmodi est lumē. ⁊ aliter de formis que tan-
tummodo in fieri dependent ab eo ut calor ⁊ albedo ⁊
similes qualitates. nā sicut forme p̄mi modi depen-
dēt in suo eē ab agentibꝰ ⁊ subiecta nō sunt talia nisi
agentibꝰ debite p̄ntibꝰ: sic etiā ad suū pfectiꝰ ⁊ inten-
sius eē dependēt ab eisdem ⁊ conditionibꝰ eorum sic
ꝙ sm ꝙ sua agentia sūt magis uel minus ꝓpinq̄ aut
maioris ul' minoris virtutis ita subiecta taliū forma-
rū sūt magis ul' minꝰ talia p suas formas ab illis agē-
tibus causatas. nō obstāte ꝙ ille forme inť se sm suas
essentias nō se extēdāt. vn̄ qđ ī alijs formis faciunt dis-
positiōes subiectoꝝ hꝫ faciūt in istis dispositiōes ⁊ ꝓ-
portiōes agētiū. Quis etiā ⁊ iste aliť ⁊ aliť pficiāt sub-
iecta sm alias ⁊ alias subiectoꝝ dispositiōes. Hec in-
quit ratio nulla ē q̄ꝛ ꝓpter hꝫ ꝯditiōes agētiū nū̄q̃
subiecta eēnt magis uel minꝰ talia p formas ab agē-
tibꝰ illis causatas nisi ab agētibꝰ sic cōditionatis pfe-
ctior uel imperfectior forma causareť. vn̄ si deus ꝯser-
uaret in aere lumē causatū a candela distante ⁊ non
cogeret ipsi candele ad causandū de cetero lumen
aut suspenderet eius actionē ang' aliquo ⁊ ipsa can-
dela fieret ꝓpinquior aeri illuminato illo lumine p̄us
ab eo causato ⁊ nūc a solo deo ꝯseruato certū est ꝙ
ille aer nō ex hoc fieret luminosior. similiter si essent
mille cādele eidē parti aeris approximate: ⁊ deꝰ oius
actiones suspēderet preter q̃ vnīꝰ. non intēsiꝰ lumen
facerent oēs mille simul q̃ illa sola. eodē modo si sint
agentia ineq̄lis virtutis ⁊ deus non impediret actio-
nem debilioris agentis. sed impediret actionē fortio-
ris nō ut oio non ageret. sed ne plus ageret q̃ agens
debilius. constat ꝙ aer non fieret magis lucidus ab
agente fortiori q̃ a debiliori. Confirmatur. q̄ꝛ posi-
to ꝙ deus ꝯseruet imediate totum lumen causatum
a cādela. ⁊ similiter cōseruet totum lumē causatū ab
igne magno sic ꝙ neutrum lumen vlterius depēde-
at a cādela uel ab igne. aut etiam posito ꝙ deꝰ in di-
uersis partibus aeris eque ad lumen dispositis creet
vnum lumen equale lumini causato a candela ⁊ lu-
mē equale lumini causato ab igne. certum est ꝙ vna
pars aeris erit lucidior alia. ⁊ tamē idem erat agens
tidem cōseruās ⁊ eque ꝓximū. Cꝫ ergo subiectum
vnū sit magis tale p formā q̃ aliud. aut ipsū vno tpe
q̃ alio sm ꝙ agens est vigorosius uel ꝓpinquius hꝫ ē
q̄ꝛ perfectiorē ⁊ maiorē intensiue formā inducit. sicut
vna aīa ē magis deo grā q̃ alia esto ꝙ ex se sint eque
disposite ⁊ agēs sit idem: quia maiorē gratiam deus
creat in vna q̃ in alia. imo si vna esset magis disposi-
ta q̃ alia: ⁊ in minus disposita crearet gratiā maiorē
illa eēt magis grata. ⁊ similiter est de corporalibꝰ for-
mis ꝙ subiectū est magis tale. quia forma per quam
est tale ē maior intensiue. ⁊ hoc solo posito erit magis
tale. ⁊ eo solo remoto non erit magis tale. ¶ 2ª ratio
talis est. Qñcunq̃ aliqđ subiectū fit magis tale p ali-
quā formā, hꝫ patet q̄ꝛ alias ipsū se haberet sm eā eo-
dem mō q̄ prius. ⁊ p ꝯsequēs non fieret magis tale p
ipsam q̃ esset prius. ergo quādocūq̃ aliquid fit ma-
gis tale per aliquam formā. uel transmutatur ab illa
uel ad illā. ⁊ hoc patet. quia nō potest aliter sm illam
transmutari. cōstat aūt ꝙ non transmutatur ab illa.
quia sic nec fieret magis tale per ipsam. sꝫ minus ta-
le: ergo trāsmutať ad illā. ergo in nullo instanti ante
finem temporis mēsurantis illā intensionem ipsum ⁊
quelibet pars eius habet totum illud de forma quod
imediate post habebit. alioqn aliqđ transmutareť ad
illud ad qđ iam transmutatū est. ⁊ quod actu habet ⁊
in quo uel sub q̄ quiescit: q̄ oia īpossibilia sūt: ut patet
6º physicoꝝ. Similiť sequiť ꝙ in quolibet instanti di-
cti tēporis ipsū transmutať: aut aliqua eius pars ha-
bet aliquid qđ imediate prius non habuit ꝓpter can-
dem rōnem. Rn̄detur ꝙ subiectū illud trāsmutatur
ad formā quam prius habuit ⁊ actu habet: ⁊ ad quā
est iam trāsmutatum. nō tamē est transmutatum ad
ipsam nec eam actu habet taliter uel tali mō ad quā-
tum habēdā ipsum trāsmutať. nam hꝫ eam imperfe-
cte: ⁊ imperfecte participat illam. post transmutatio-
nem autem habet illam perfecte. ⁊ ideo transmutať
ad ipsam perfecte habendam. ⁊ posset dari exemplū
de celo quod totum sincathe^{ce} mouetur localiter ⁊
de loco ad locum: ut patet. 6º physicorū. in soluendo
vnam rationem Zenonis. Et per cōmentatorem ibi-
dem commento. 85º. Et tamen celum semper habet
eūdem locum totum cathe^{ce} sm rem ⁊ substantiam
Quis sit alius ⁊ alius sm rationē ⁊ formam. Quis q̄li-
bet pars mutet locum sm substantiam ⁊ formam. Et
ibidem dicunt p̄hus ⁊ cōmentator. Celum ergo mo-
uetur totum ad locum quem actu habet: quia conti-
nue acquirit eundem locum aliter q̃ prius haberet.
nec sequitur aliquod inconueniēs de predictis. sic in
proposito forsan diceret quis de forma. Sed hec re-
sponsio non valet. p̄mo. quoniam impossibile est ima-
ginari ꝙ subiectum magis uel perfectius participet
formam vno tempore q̃ alio. aut illa perficiat subie-
ctum aut ei magis inhereat uel radicetur aut aliquo
alio modo se habeat subiectum sub forma. uel forma
in subiecto quo ipsum fit magis tale formaliter per
ipsam nisi forma in se sm suam essentiam sit perfecti-
or ⁊ maior intensiue. nam aut subiectum dicetur ma-
gis perfici per formam. aut illā magis participare ⁊
sic de alijs modis exp̄mēdi hoc. quia sm plures par-
tes suas perficitur per illam q̃ prius. aut quia eedē
sue partes pluribus partibus forme perficiuntur q̃
prius. aut quia ipsa forma firmius inheret sibi ⁊ imo-
biliꝰ. Primum dici nō potest. tum quia forma infor-
mans aliquam partem subiecti nō potest eadem ipsa
naturaliter aliter informare de nouo. tum quia esto
ꝙ ita esset sic ꝙ forma ingrederetur magis ad inti-
ma subiecti adhuc subiectum non eēt magis tale per
eam licꝫ esset maius tale. Similiter tertium nō facit
ad ꝓpositū. tū q̄ꝛ ex hꝫ subiectū nō eēt magis tale for-
maliť. imo posset esse ecōtra: sic ꝙs per rubedinē q̄ est
passibilis q̄litas ⁊ magꝭ radicata ⁊ firmata ī subiecto

nõ ex hoc q aliqua forma verbi grã albedo perma-
nentius ⁊ imobilius inheret subiecto aut diuturnius
non est ipsum magis tale q̃ uis sit diutius tale sic etiã
dicit phs ꝑ ethicoꝝ. Neq3 inqt ꝑpetuũ eẽ magis bo-
num. sed neq3 magis qđ diuturni⁹ est eo quod vnius
diei. tum q2 neq3 ex h tali nono mõ habendi subiectũ
trãsmutaret. nã magis quiescendo sub forma radi-
catur ⁊ firmat ipsa in subiecto q̃ si subiectũ trãsmu-
taret fm eã. relinquit ergo 2m sc3 q ideo subiectum
dicit magis pticipare formã. q2 fm totũ uel easdem
ptes suas pficit pluribus ptib⁹ forme aut forma pfe-
ctiore ⁊ maiore intensione. ⁊ habetur ꝓpositum. ¶ 2°
non valet rãtio. qm̃ impossibile est totum subiectum
cathe^{ce} transmutari fm totã formã quam habet non
perdẽdo illã gn aliq̃ pars subiecti acquirat aliquam
partem forme quam prius non habebat. quia si que-
libet ps subiecti habet eandem partem forme preci-
se nũc ⁊ tota forma prius posita cathe^{ce} ⁊ sincathe^{ce}
vniformiter penit⁹ se habet ad totũ subiectũ. ⁊ p cõ-
sequens totũ subiectũ cathe^{ce} vniformiter se habet
ad totã formã cathe^{ce} ac per hoc non mutatur. Istud
patet in exẽplo celi. nã si nulla pars celi acquireret
nouã partem loci fm mãm uel substantiã. sed queli-
bet pars maneret in eadẽ parte loci. impossibile esset
totum celum cathe^{ce} mutare locum fm formam. aut
transferri de circulatione perfecta in circulationem
pfectã q̃ sunt loca fm formã: ut patet in. 4°. physicoꝝ
cõmento. 45°. sed semꝑ haberet eandã circulationẽ
ut patet. in ꝓposito aũt constat q nõ sic ɔtingit. nam
vna ps subiecti nõ informat alia pte forme qua pri-
us informabat alia pars subiecti sicut vna pars celi
habet eandẽ partẽ loci quã alia ps celi habebat ꝑus
quapropter si q̃libet ps subiecti retinet eandẽ partẽ
forme precise quã prius habuit. nec aliã partẽ acqrit
necessario sequit q nec totũ subiectũ nec aliq̃ pars
eius trãsmutet fm illã formã. ¶ 3ª ratio ꝑncipalis est
Si forma intẽderet precise fm esse ꝓpter maiorem
dispositionẽ subiecti cũ illa dispositio sit forma que-
dam: querendũ est vtrũ illa sit maior fm suã essentiã
⁊ habet ꝓpositũ. aut tm̃ fm eẽ ⁊ propter aliam maio-
rem dispositionem subiecti ad ipsã: ⁊ sic uel ꝓcedet
in infinitũ in dispositionibus uel erit deuenire ad ali-
quã dispositionẽ q̃ ideo sit maior q2 in se ⁊ fm suã es-
sentiam habet plures grad⁹. ⁊ habet ꝓpositũ. ⁊ cum
h eadẽ rõne concedi debet de qualibet forma q ipsa
fm suam essentiam intẽdebatur. ¶ Sed ad hanc rõ-
nem dupliciter respõdetur. Primo quidẽ dico q 2e q̃-
litates intendũtur ꝓpter intensionẽ primarũ quali-
tatũ formaliũ que sũt qualitates actiue ⁊ passiue: ⁊
sunt dispositiones ad qualitates secũdas. alie aũt in-
tẽdũtur ꝓpter intensionẽ primarũ qualitatum ma-
terialiũ: que sunt raritas ⁊ densitas. Ille vero nõ in-
tenduntur propter intensionem aliarum primarum
qualitatũ ꝑorũ. sed raritas ꝑcise intendit ꝓpter ma-
iorẽ extensionẽ materie. ⁊ densitas ꝓpter maiorem
materie cõstrictionẽ. nam tanto res est rarior quãto
ipsa sine additione alicui⁹ extrinseci occupat uel na-
ta est occupare maiorẽ locũ. ecõtra ẽ de densitate. q
aũt materia nunc sit extensior uel min⁹ extensa non
requirit aliq̃ alia dispositio. sed in natura sua est ut sic
formaliter possit extendi per quantitatẽ ⁊ ab agente
actiue ⁊ sic vitatur ꝓcessus in infinitum in dispositio-
nibus. ¶ 2° responde t q possibile ẽ formã intendi ꝓ-
pter maiorem dispositionẽ subiecti. esto q illa dispo-
sitio subiecti non intẽdatur. nã vna forma potest re-
cipi in subiecto mediante duplici qualitate sicut cali-
ditas mediante siccitate ⁊ humiditate. siccitas tamẽ
magis disponit ad calorem q̃ humiditas. vnde i ma-
teria sicca ceteris paribus ẽ calor intensior q̃ in hu-
mida. si ergo aliquod subiectum sit calidum ⁊ humi-
dum ⁊ postea fiat siccum ⁊ calidius q̃ ꝑus fuit: ⁊ ta-
men subiectum non erit magis dispositum ad calorẽ
ꝓpter intensionem ꝑme dispositionis: sed propt no-
uam dispositionem alterius rationis a ꝑma. ¶ Con-
tra. prima responsio non valet. tum quia non est ne-
cesse q q̃cunq3 aliquod subiectum fit magis uł mi-
nus tale ipsum rarefiat uel condensetur. quod patet
quia si lune appropinquaretur aliqđ corpus potens
eam illuminare quanto plus appropinquaret tanto
eius lumen intenderet: ⁊ tamẽ ipsa non rarefiet aut
condensaretur. tũ quia etiã in formis spiritualib⁹ in
anima rationali ẽ intensio ⁊ remissio: ⁊ tamen ibi nul-
la ẽ condensatio uel rarefactio. ⁊ ibi tunc ratio facta
est insolubilis. ¶ 2ª q̃3 responsio non valet. nam pos-
sibile est aliquam intensionem esse continuam. quo
posito non potest dici q forma intenditur propẽ aliã
dispositionem fm speciem nisi poneretur q in quali-
bet parte temporis mensurantis intensionem illam:
subiectum sit mutatũ fm infinitas formas specie dif-
ferentes. Item cum possibile sit aliquam earũ eẽ tm̃
per vnũ instans. sequitur q simul habebit infinitas
formas specie differentes: que sunt inconuenientia.
¶ 4ª ratio principalis est. q2 si ideo forma accñtalis
suscipit magis ⁊ minus. quia subiectũ quod perficit
est seu potest eẽ magis ⁊ minus dispositum cum etiã
subiectũ uel materia forme substantialis aliquando
sit magis disposita ad illam formã substantialem q̃
ꝑus fuit. similiter vna materia plus q̃ alia. nã forma
substantialis nõ habet dispositionẽ in esse indiuidua-
li cum quedam corpora magis videamus disposita
ad animã quibusdã alijs. vnde ⁊ meliores habet ope-
rationes in eis. similiter non quelibet materia in qua
inducitur forma ignis est eodem modo ⁊ eque bene
disposita ad ipsam ut patet ad sensũ. sequitur q etiã
forme substantiales suscipiãt magis ⁊ minus: quod ẽ
falsum. vnde nisi in subiecto magis disposito eẽt for-
ma intensione fm se maior q̃ ea que est in minus dis-
posito ipsum non esset magis tale q̃ illud. Dicet for-
te q ideo forma substantialis nõ suscipit magis ⁊ mi-
nus. quia dat esse specificum substantiale: ⁊ tale esse
non potest variari nisi ipsa varietur fm speciem. Sz
h non valet. quoniã sicut forma substãtialis dat esse
specificũ subale. ita forma accñtalis dat eẽ specificũ
accñtale. si igit ꝓpt aliquã dispositionẽ subiecti põt
variari eẽ forme accñtalis nõ variata forma accñtali
specifice. sic ꝓpt aliã dispositionẽ materie põt varia-

riesse forme substãtialis ipsa non variata specifice. ⁊
sic eadẽ forma accñtalis specie ⁊ numero ꝓpt̃ maio/
rẽ uel minorẽ dispositionẽ subi põt subo dare eẽ ma/
gis uel minus. sic ⁊ substãtialis. aut si substãtialis non
poterit neqꝫ etiã accñtalis h̃ poterit. ¶ S̃ʒ rõ ꝓncipa/
lis ẽ. quia opinio ista in falso fũdatur. ꝓpter h̃ eni ne/
gat formã habere in essentia sua aliquã partibilita/
tẽ aut latitudinem. q: phꝰs. 8. metaphisice. assimilat
eẽntias formaꝝ ipsis numeris. sed similitudo illa po/
tius ꝓbat oppositũ scʒ formã eẽ diuisibilẽ ⁊ hr̃e ptes
intrinsecas. nã ꝓma similitudo quã phꝰs ponit est ꝙ
numerꝰ hʒ ptes intrinsecas ⁊ eẽntialit̃ est diuisibilis:
licʒ nõ in infinitũ: ⁊ sic ẽm h̃ eẽntia forme habebit ptes
intrinsecas. similit̃ phꝰs ibi nõ assimilat numeros ad
eẽntias formarũ ẽm ꝙ hic ẽ sermo de formis. sʒ eos
assimilat ad diffinitiones exꝓmẽtes essentias rerũ ⁊
nõ ad ꝗslcũqꝫ: sed ad diffinitiones subarũ cõpositarũ
quas solas ꝓprie diffiniri imediate ꝓbauit: qꝺ̃ patet
euidẽter. dicit eni ponẽdo primã similitudinẽ. Nam
diffinitio numerꝰ quidẽ diuisibilis ẽ ⁊ indiuisibilia. vbi
cõmentator cõmẽto. xꝰ. exponẽs ait. Diffinitio assimi/
latur numero. q: diffinitio diuidit̃ in res indiuisibiles
quẽadmodũ numerꝰ. sed differũt in h̃. qñ illud quod
non diuidit̃ in numeris est vnitas. ⁊ in diffinitione est
genꝰ ⁊ differẽtia. deinde ponit phs aliã similitudinẽ:
⁊ quẽadmodũ nec a numero ablato aliquo aut addi/
to ex quibꝰ numerus ẽ nõ adhuc idẽ numerꝰ ẽ sed alt̃
ꝗuis minimũ auferatur: aut addat̃. sic nec diffinitio
neqꝫ qꝺ̃ erat eẽ adhuc erit aliquo ablato aut addi
to. vbi comentator. Quẽadmodũ qñ alicui numero
addit̃ vnũ aut diminuit̃ vnũ trãsfertur ĩ aliã naturã
numeri. similiter diffinitiones cõposite ex ꝓ̃ genere ⁊
plurib ꝰ differẽtijs qñ ab eis diminuit̃ aliqua differẽ/
tia transfertur diffinitio ad diffinitionẽ alterius na/
ture. ⁊ similiter qñ addit̃ in eis aliqua differẽtia. ver/
bi grã. qñ cũ dixerimus in diffinitione animalis ꝙ
est corpus nutribile ⁊ sensibile si diminuamus vlti/
mam differentiã remanebit diffinitio vegetabiliũ. ⁊
si addatur alia differentia scʒ rationale erit diffinitio
hoĩs. hec cõmentator. Ex quibꝰ patet ꝙ dictum phi
nullo mõ ẽ ad ꝓpositũ. cũ solũ loq̃tur de diffinitioni/
bus ⁊ nõ de formis ex̃ aiam. Itẽ esto ꝙ loqueret̃ de
eẽntijs formarũ ex̃ aiam: adhuc nõ loqueret̃ nisi de
formis subalibꝰ. sicut nõ loquit̃ nisi de diffinitionibꝰ
substãtiarũ cõpositarũ. ⁊ ideo illud dictũ nihil facit ꝓ
te. Et si dicat̃ ꝙ phꝰs ibi subdit. Et quẽadmodũ nec
numerꝰ habet magis ⁊ minꝰ. nec q̃ ẽm speciẽ substan/
tia. sed si quidẽ cũ materia. vbi vult ꝙ substãtia q̃ est
forma nõ suscipit magis ⁊ minꝰ nisi ẽm ꝙ ẽ in mã. sed
h̃ non põt intelligi de suba ẽm qꝺ̃ distinguit̃ ab accñ/
te. qñ talis suba non suscipit magis ⁊ minꝰ. etiam ẽm
ꝙ ẽ in mã. accipit ǵ substantiã ꝓ eẽntia. ⁊ est eiꝰ intẽ/
tio ꝙ eẽntia forme non suscipit magis ⁊ minꝰ. sed ẽm
ꝙ est in mã ⁊ h̃ est suscipere magis ⁊ minꝰ ẽm esse. Di/
cendũ inquit ꝙ ista similitudo attendit̃ int̃ numerum
⁊ essentiã substãtie cõposite: uel etiã formã substãti/
alem illiꝰ. ⁊ ẽ sensus ꝙ forma uel eẽntia talis non ha/
bet in se latitudinẽ uel maioritatẽ intẽsiuam. sʒ si quã

hʒ latitudinẽ hec ẽ latitudo extẽsiua q̃ ẽ ẽm diuersas
ptes quãtitatiuas q̃ ẽm ipsũ ꝓncipalit̃ ex materia cõ/
petũt rei: ⁊ ꝓpter h̃ vnus hõ non ẽ magis hõ q̃ꝫ alius
licʒ sit maior. Et huic ꝯcordat expositio cõmẽtatoris
ibidẽ. ait eni sic. Forma substãtialis non recipit magi
⁊ minꝰ. nõ eni est vnꝰ hõ maioris hũanitatis q̃ꝫ aliꝰ hõ
ẽm formã. sʒ si fuerit maioris humanitatis erit ẽm ꝙ
forma ẽ in eo in mã. cõstat aũt ꝙ talis maioritas que
est ẽm partes materie ẽ tñ maioritas extẽsiua. ¶ Ul/
terius arguit specialit̃ ꝙ charitas non augetur ꝑ so/
lam maiorem dispositionẽ subiecti. querit eni ꝑ quid
anima vno tẽpore ẽ magis disposita ad charitatẽ q̃ꝫ
alio. nam hoc aut est quia habet maiorem charitatẽ
ita ꝙ minor charitas disponit ad maiorẽ sicut dicunt̃
aliqui ꝙ minus lumẽ disponit ad maius: ⁊ si sic dicat̃
ponunt̃ gradus in esse charitatis. ⁊ concedit̃ propo/
situm. aut ideo est magis disposita. quia eius cupidi/
tas est diminuta ⁊ vnus homo ẽ magis dispositus q̃ꝫ
alius quia eiꝰ cupiditas est minor. ⁊ hoc reprobatur
tum ꝓmo: quia si nullus homo vnq̃ꝫ peccasset nullã
aliquis cupiditatem habuisset ⁊ tamen vnus fuisset
iustior ⁊ ideo charior q̃ꝫ alius: ⁊ idem homo vno tem/
pore q̃ꝫ alio. tum 2ꝰ. quia in bonis angelis non fuit vl/
la cupiditas. ⁊ tamẽ non omnes habuerunt equalem
charitatem anteq̃ꝫ essent beati: sicut nec omnium est
equalis beatitudo. sʒ vnꝰ alio maiorẽ habuit supposi/
to ꝙ habuerũt meritum anteq̃ꝫ premium. aut etiam
si non prius sed simul nihilominus nunc vnus habet
maiorem charitatem q̃ꝫ alius: ⁊ tamen nullus habet
cupiditatem minorem cum nulla sit in eis cupiditas.
tum 3ꝰ. quia uel cupiditas minuitur ẽm suam essenti/
am. ⁊ habetur propositum. ul' ẽm esse tñ propter ali/
am dispositionem ⁊ sic de alia queratur in infinitum.
aut 3ꝰ. anima ẽ magis disposita propter aliquam aliã
formam existentẽ in ea: ⁊ tunc uel oportet ꝙ semper
quandocũqꝫ charitas augetur noua forma ẽm spe/
ciem acquiratur in anima per quam fit magis dispo/
sita: quod videtur inconueniens. ⁊ maxime si contin/
gat charitatem augeri continue. ul' ꝙ illa forma dis/
ponens augetur in sua essentia. aut 4ꝰ. anima ẽ ma/
gis disposita propter remotionẽ alicuiꝰ forme indis/
ponentis ad charitatem ⁊ tũc eodẽ modo necesse est
ꝙ semꝑ in augmento charitatis uel tollatur forma
alterius rationis uel eadem eẽntialiter minuat̃. ⁊ cõ/
ceditur propositum. Forte inquit dicetur ad hãc ra/
tionem ꝙ ista maior dispositio anime est maior capa/
citas eius. vnde sicut anima fit magis ⁊ minꝰ capax
charitatis sic eã magis participat ⁊ fit charior. ¶ Cõ/
tra. aut capacitas anime est aliqua entitas distincta
ab essentia ⁊ potentia anime. aut non. si sic non est nisi
quedam forma existens uel in essentia uel in poten/
tia. ⁊ tunc querẽdum est quomodo fiat maior. an sci/
licʒ in sua essentia uel qualiter ut prius. si vero capa/
citas non sit talis entitas distincta cũ ipsa anima non
suscipiat intensionẽ in seipsa neqꝫ etiã potẽtia. oʒ in/
telligere ꝙ capacitas iõ dicat̃ minor. quia anima est
capacior. imo idipsũ oportet intelligere ꝑ h̃ ꝙ dicit̃
ꝙ capacitas anime ẽ maior q̃ꝫ si diceretur anima est

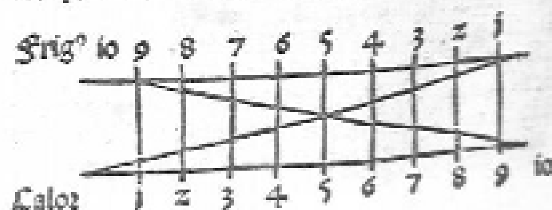
magis capax charitatis. ⁊ ille est melioꝛ intellect⁹ qui possit haberi ex illis verbis. sed tūc stat q̄stio q̄re aīa vno tēpoꝛe est magis capax q̄ alio ipsius charitatis. quia uel h̄ est ꝓpter remotionē alicui⁹ foꝛme impedientis capacitatē: sicut oculus ē min⁹ capax lucis propter aliquē humoꝛē impedientē. ⁊ fit magis capax ꝑ remotionē illius. uel h̄ est ꝓpter appositionem alicuius disponentis: ⁊ vtrūlibet istoꝝ dicat̄. ratio ꝓcedit ꝯtra illud ut s̄. Item constat q̄ vitiū aliqn̄ auget̄ in anima. ⁊ sumat̄ primū vitiū genitū in anima foꝛtis ⁊ de ipso querat̄ qualiter augetur. nec pōt inueniri aliqua dispositio in anima ad vitiū illud per quā aīa sit magis disposita ad maius vitiū illud nisi ip̄sūmet vitiū cui⁹ vnus gradus disponit ad aliū. Et similiter argui potest de alijs habitib⁹ aīe ⁊ etiā actib⁹ qui intendūtur. ¶ Ulteri⁹ arguit Godofredus q̄ charitas nō augeat̄ illo mō quo pōt poni s̄. sed ꝑ aduentū alteri⁹ charitatis ꝑfectioꝛis ⁊ coꝛruptionē prioꝛis. sex medijs. Primū ē tale. Termini mot⁹ sūt incōpossibiles. sed charitas remissa ē termin⁹ a quo in motu intensionis. Intensa v̄o est termin⁹ ad quē. ḡ ista adueniente illa abijciet̄. Et si dicat̄ q̄ termin⁹ a quo nō est forma remissa q̄tum ad illud q̄d dicit positiue. sed ꝑ ut ē sub priuatiōe gradus perfectioꝛis. ⁊ ita positiuū ꝑoꝛis charitatis remanere poterit ī charitate aucta. h̄ non valet. tū quia tota alteratio videt̄ eiusdē rationis. ⁊ ex natura sua habere q̄ sit inter terminos positiuos ꝑ se. tum quia mot⁹ a non subiecto in subiectū habēs pro termino a quo priuationē magis est mutatio ⁊ ḡnatio q̄ motus ut patet. 5°. physicoꝝ. tū q꞉ prioꝛ charitas ꝑ se ꝑtinet ad motum intensionis ⁊ nō per accn̄s. certū est autē q̄ non pertinet ad subiectū ut termin⁹ ad quē. restat ergo q̄ ut termin⁹ a quo: ⁊ ita abijcietur aduenīēte ꝑfectioꝛi charitate. ¶ 2ᵐ mediū est tale. Sicut ē in motu ad vbi. ita videt̄ esse in motu augmenti ⁊ intēsionis cuiuslibet foꝛme. sed manifestum est q̄ in motu ad vbi cōtinue ꝑmū vbi coꝛrūpit̄ in aduentu 2ⁱ. ꝓbat eni ph̄us. 6°. physicoꝝ. q̄ mobile nō est in spacio sibi eq̄li nisi tm̄ ꝑ instans ⁊ ita nec ī eodē vbi. ⁊ insup si eēt ī eodē vbi ꝑ duo instātia cū inter duo instātia sit tēpus mediū eēt in eodē vbi ꝑ tēpus ⁊ ꝑ ꝯsequēs non moueret̄. Et iterū si maneret idem vbi aut s̄m se totū aut s̄m aliquā sui partē. uel esset subiectiue in toto mobili: ⁊ sic mobile simul eēt in duobus vbi prioꝛi sc꞉ ⁊ posterioꝛi. uel si ꝑus esset in vna p̄te: ⁊ deinde trāsiret ad aliam migraret de subiecto in subiectū quod est īpossibile. ḡ in aduētu secūdi vbi primū coꝛrūpit̄. ⁊ per consequens in aduentu foꝛme ꝑfectioꝛis coꝛrūpitur min⁹ perfecta. ¶ 3ᵐ est. Illa int̄ que cadit comparatio vident̄ differre realiter ⁊ foꝛe incōpossibilia. sed inter charitatem intensam ⁊ remissā cadit cōparatio. dicit̄ eni vna ꝑfectioꝛ ⁊ maioꝛ alia. Cōmētatoꝛ etiā dicit. 5°. physicoꝝ. cōmēto. 19. q̄ nos videm⁹ eandē speciē transmutari de simili in simile: ut albū trāsmutat̄ ad magis albū. ḡ forma intensa ⁊ remissa realit̄ distinguūt̄. ¶ 4ᵐ ē tale. Cōtraria īpossibile ē esse simul. sed ph̄us. 5°. physicoꝝ ⁊ cōmentatoꝛ vbi s̄. expsse dicūt q̄ minus albū ⁊ magis albū ꝯtraria sunt. vn̄ verba cōmentatoꝛis sunt hec. Cū igit̄ transmutatio fuerit de magis ⁊ min⁹ dicet̄ trāsmutari ad cōtrariū q̄n̄ non fit minus nisi ex mixtione ꝯtrarij. ḡ forma intensa ⁊ remissa sūt cōtrarie ⁊ incōpossibiles. ¶ 5ᵐ est. Sic se habet magis ⁊ min⁹ in foꝛmis substātialibus. sic se videt̄ habere in accidētalib⁹. sed in substātialib⁹ foꝛma ꝑfectioꝛ differt realit̄ ⁊ numero a foꝛma imꝑfectioꝛi. non eni aīa imperfectioꝛ continetur realiter in aīa ꝑfectioꝛi. ḡ nec foꝛma accn̄talis imꝑfectioꝛ remanebit realiter in foꝛma ꝑfectioꝛi. imo coꝛrūpetur in ei⁹ aduentu. ¶ 6ᵐ est. Charitas intēsioꝛ videtur ꝯtinere imꝑfectioꝛē. sicut tetragonū ꝯtinet trigonū. sicut sensitiuū vegetatiuū. sed ista ꝯtinētia non ē realis: sed tm̄ virtualis. igit̄ foꝛma remissa nō cōtinetur realit̄ in intensa. sed coꝛrūpit̄ in eius aduentu. ¶ Ulteri⁹ arguit Adam foꝛtificādo rōnes Scoti ꝓbando q̄ttuoꝛ medijs q̄ nec charitas nec alia foꝛma pōt fieri maioꝛ q̄ fuit prius in sua specie sine additione noue partis ad p̄existētē. Primū ē. Q̄cūq̄ aliq̄d subiectū est aliquale ꝑ foꝛmā sibi inherentē. si ista foꝛma illi inhereat ipsū est tale: ⁊ si vniformiter inhereat subiectum vniformit̄ erit tale. sed si aliq̄ foꝛma semel insit alicui subiecto. uł inhereat sibi. illa foꝛma nō aucta nec diminuta ꝑ additionē aut subtractionē a subiecto etiā talis foꝛma sibi vniformit̄ ⁊ non magis nec min⁹ sibi inhereat. ḡ tunc subiectū ꝑ eam erit vniformiter tale: ⁊ non magis nec min⁹ tale. Et h̄ est inquit q̄d arguit Okam. Q̄cūq̄ aliquid est natū denoiare alterū: si oīs res impoꝛtata ꝑ quodlibet eoꝝ eodē modo se habeat in se. eodē modo dēnoīabit. sed nunc ē ita q̄ subiectū denoīat̄ a q̄litate. ⁊ si non sit additio subiectū eodē mō se habet in se: ⁊ similit̄ qualitas. igitur semꝑ vniformit̄ denoīabit̄. igit̄ non ōr vere ꝑmo min⁹ tale ⁊ postea magis tale. opoꝛtet q̄ sit aliq̄ variatio: uel a p̄te subiecti uel a p̄te foꝛme etq̄ ꝑcedēs nō coꝛrūpit̄. oꝫ igit̄ q̄ aliq̄d nouū fiat ibi. uł sc꞉ noua foꝛma. uel nouū cōpositū ex foꝛma ⁊ subiecto. ⁊ q̄cunq̄ istoꝝ dato habet̄ intentū. Dicet̄ foꝛte q̄ foꝛmā h̄ē intēdi nō ē nisi eā ꝑfectius inherere subiecto: uel subiectū ipsam ꝑfecti⁹ ꝑticipare. ¶ Cōtra istā cauillationē arguit̄ inquit ⁊ est 2ᵃ rō principalis. Impossibile est trāsire de ꝯdictoꝛio in ꝯdictoꝛiū. i. de veritate ꝓpositionis ad eius falsitatē. uel ecōtra sine motu locali uł ꝓpositione alicui⁹ rei: uel destructiōe vbi trāsit⁹ tēpis nō sufficit: nec de⁹ miraculose supplet vicē cause effectiue create. sed in ꝓposito q̄n̄ de min⁹ albo fit magis albū solū tēp⁹ nō sufficit. q꞉ neutꝝ extremū significat tēp⁹ uel instans determinat nec ei⁹ verificatio de illo cui cōuenit determinat sibi certū tempus uel instās nec deus miraculose supplet ibi vicē cause effectiue. tū q꞉ ista denoīatio nō ē a cā extrinseca. sed intrinseca. i. a foꝛma inherēte in vicē talis cāe de⁹ nō potest supplere cū nō possit eē albedo uel alia foꝛma inherens alicui. nec possit facere q̄ paries sit albus sine albedine. ⁊ sine dubio sicut non potest facere q̄ sit magis albus sine albedine. ita nō posset facere q̄ sit magis albus uel min⁹ nisi s̄m exigētiā subiecti uel foꝛme inherētis. ergo cū oīa possint cū dicto trāsitu remane

re in eodē situ ꝛ loco quib⁹ prius. ꝛ p ꝯñs mot⁹ localis i
ꝑposito nõ sufficit. oportet ꝙ aliqd destruat̃ uel no
uiter ꝓducat̃. nihil autē oportet ibi destrui. ꝗ hic ali
quid nouũ ꝓducit̃. ꝛ patet ꝙ non oportet ex pte sub
iecti aliqd nouũ ꝓduci. ꝗ hoc erit ex pte forme qđ est
intentũ. uł erit ex parte compositi. ꝛ hoc non nisi for
ma cõponat cũ alia pte subiecti cũ qua non prius. igit̃
❡ ꝫ ad ꝑncipale arguit sic. Impossibile est esse realē
transmutationē sine reali acq̃sitione alicui⁹ noui. uel
destructiõe alicui⁹ antiqui. uel reali acquisitione no
ua alicuius preexistis quod de nouo acquiratur. sed
manifestũ est ꝙ nihil ꝑexistens de nouo acquiritur.
ꝗ quereret̃ quid ꝛ cui. nec inuenieł. nec aliqd destruit̃
quia tunc non esset augmentatio uł acquisitio. aut si
aliquid deperderet̃. igit̃ sequit̃ ꝙ aliqd ibi de nouo
producit̃. Et põt inquit sub illa forma sic argui. Im
possibile est aliquã formã in subiecto aliq̃ augeri nisi
subiectũ mutetur. ergo quãdo charitas auget̃ in ho
mine oportet ꝙ homo mutet̃. igit̃ aliqd nouum reci
pit ꝛc̃. ut prius. dicet̃ inqt ꝙ nec aliqd nouiter ꝑdit nec
recipit. licꝫ realiter transmutet̃ sed saluat̃ ibi magis
ꝛ min⁹ ſm inesse accñtis ipsi subiecto. qđ quidē inesse
est ipsi esse. ꝛ ita maioritas q̃ñtũ ad inesse attribuitur
maiori dispositioni subiecti uł maiori remotiõi indis
positiõis. ❡ Sed ꝯ istã cauillationē arguit̃ inquit ſm
Scotũ supponēdo ꝑ ꝙ idem nõ põt bis naturaliter
produci. 2⁹ ꝙ impossibile est motũ uel mutationem
realē esse sine termino reali. tunc sic. In augmenta
tione charitatis uel alteri⁹ forme est realis transmu
tatio alteratio uel ꝓductio. igit̃ hꝫ aliquem terminũ
realē qui ꝓducit̃. sꝫ non habet precise ꝓ termino re
alitatē q̃ ꝑexistit. qꝛ idē non põt naturaliter bis ꝓdu
ci nec etiã supnaturaliter sine interruptione sui esse.
ꝗ nec naturalit̃ poterit aliq̃ realitas ꝑ aliquã augmē
tationē uel aliã quãcũq; mutationē bis acquiri. igit̃
realitas que acquirit̃ ꝑ motum uel mutationē inten
sionis non est eadē positiõe cum illa que prefuit. Itē
si forma est indiuisibilis dat subiecto esse indiuisibilit̃
tale quale natũ est esse ꝑ talē formã. nõ eñi subiectũ
ē tale ſm formã nisi qꝛ forma ē talis ſm se. ❡ Itē si iđ
subiectũ est magis tale q̃ pri⁹ ꝑ formã aliquã in se ꝛ
ſm se simplicē. qꝛ magis disponit̃ q̃ prius. de ista dis
positione minori querã aut ē forma ista ſm quã sub
iectũ dicit̃ magis tale q̃ prius. ꝛ tunc habet̃ intentũ
ꝙ in forma ista erit sumere magis ꝛ minus. uel nõ sꝫ
alia forma. ꝛ tũc subiectũ dicetur magis tale ſm istã
formã ꝓpter aliquã dispositionē precedentē. uel ſm
istã i se. si 2ᵐ hēt̃ ꝓpositũ. Si ſm aliã dispositionē tũc
querendũ est de dispositione ista prima. aut est forma
alia aut nõ. si sic uel erit ꝓcessus in infinitũ i hꝫ dispo
sitionib⁹ uel dabit̃ magis uel minus in aliqua forma
ſm se. ❡ Itē de ista maiori inherentia quero ꝑ quem
modũ fit. uel qꝛ illud accñs qđ ponit̃ simplex i essen
tia attingit aliq̃s ptes subiecti ad quas non pri⁹ attin
gebat. ꝛ hꝫ nõ põt dari ubi subiectũ est indiuisibile ut
aĩa uel angel⁹. ꝛ tñ in talib⁹ põt aliq̃ q̃litas puta cha
ritas intendi. similit̃ nec in substantijs diuisibilib⁹. qꝛ
tunc accñs itraret nouũ subiectũ sine subiecto pori.

ꝛ tunc non uidet̃ qn eadē rõne posset deserere subie
ctũ. ꝛ ita nãliter migrare de subiecto in subiectũ. aut
ista intimatio fit alio modo. utpote ꝙ accidens ꝑcise
informando idē subiectũ qđ prius magis q̃ prius inhe
reat. ꝛ hoc non potest dari. qꝛ ista uia non potest dare
aliquē unde transitus de contradictorio in contradi
ctorium saluari ualeat. ut supra est probatum. simi
liter sicut albedo non põt inherere alicui subiecto qn
ipsum sit album. ita nõ ē possibile ꝙ albedo inhereat
alicui subiecto qn ita perfecte ꝛ intime inhereat sibi
sicut unq̃ poterit. qꝛ nulla põt rõ assignari de oppo
sito. nec ualet dicere ꝙ diuturnitas sit in causa. quia
diuturnius alba non ꝓpter hoc sunt albiora. ꝛ ita cito
põt quãdoq; aliqd fieri albi⁹ q̃ pri⁹ in tēpore modico
sicut unũ aliud in tēpore multũ maiori. ❡ 4⁹ argui
tur sic ſm Scotũ. quia tũc charitas cuiuslibet beati
eēt equalis i natura charitatis charitati xp̃i. ꝛ cũ ſm
Aug⁹ 6⁹ de trinitate ca⁹ 7⁹ in reb⁹ incorporeis idē sit
mai⁹ eē qđ meli⁹. charitas cuiuslibet bti eēt equalis
charitati aīe xp̃i in bonitate essentiali ꝛ eq̃ bona sicut
ista ſm se: qđ uidet̃ maximũ incõueniens theologicũ
❡ 5⁹ Si ꝯtinue auget̃ prima qualitas sine aliqua noui
tate ꝑtis alicuius aduenientis. sequit̃ ꝙ agens cõti
nue ageret. ꝛ tamē nihil ageret. nã continue calefa
ciens augendo calorē continue agit. ꝛ nihil agit nisi
detur intentũ. ꝯñs est falsum ꝛ pꝫ ꝯña. qꝛ nõ facit for
mã ꝑexistentem quia hoc posset poni quodãmodo i
ꝯseruatiõe. nõ tñ in augmētatiõe nec facit nouã ptē.
igitur nihil agit. Itē si agit ꝛ non est assig̃re quid agit
igit̃ ociose agit. ❡ 6⁹ qꝛ seq̃t̃ ꝙ aliqua pua albedo põt
fieri ꝑfectior q̃ aliqua alia creatura mundi sit de fa
cto nullo sibi addito. qđ uidet̃ absurdũ. ꝛ ꝓbat̃ ꝯña.
ꝙ ſm istã opinionē aliqua res simplex põt fieri in du
plo perfectior absq; aliq̃ nouo sibi addito. sicut chari
tas remissa põt fieri in duplo intensior nullo sibi ad
ueniente. ꝛ eadē rõne ista duplo intensior põt fieri in
q̃druplo intensior. ꝛ sic in infinitũ. qꝛ q̃ñtũcũq; proce
dat̃ ſm duplũ ꝛ duplũ dupli nũq̃ poterit ꝑueniri ad
aliquã qn contingat illa duplo intensiorē imaginari.
ꝛ aliã i quadruplo. ꝛ sic in infinitũ. ꝛ q̃cq̃d preter deũ
põt imaginari intellect⁹ apprehensione simplici sine
ꝯceptu composito uel aggregato ex repugnãtibus
põt deus facere cum sit oĩpotens. ꝛ tenet ista ꝯña. qꝛ
oĩs creatura ista charitate uel albedine in ꝓportione
finita excedit eã ꝛ quacũq; finita deus põt facere ꝑ
fectiorē. ❡ 7⁹ Si caliditas fieret duplo uel q̃druplo
ꝑfectior ab aliquo sibi addito tũc uilissima substãtia
utpote una pua forma elemētaris posset fieri ita ꝑ
fecta subã sicut ē angelus nullo sibi addito. ❡ 8⁹ Si
semp manet eadē forma nullo sibi addito. tũc mobi
le moueret̃ continue ad illud qđ habet. ꝛ tũc ociose.
ꝯña est phi 4⁹ physicoꝝ cõmento. 19⁹ ubi ꝓbat̃ ꝙ lo
cus non est mã nec forma. quia si sic cum mobile mo
ueat̃ ad locũ moueret̃ ad illud qđ hꝫ ꝛ ita ociose ❡ 9⁹
qꝛ ſm cõmentatorē 3⁹ physicoꝝ. Mot⁹ est generatio
partis post ptem perfectionis ad quã uadit mobile.
❡ 10. qꝛ cũ mot⁹ alteratiõis i augmētatiõe nõ sit nisi
forma illa uel mobile uel congregatũ ex his. si nihil

adueniat de nouo nec illud qđ priꝰ adueniat nouiť al/
teri ſꝫ eēt ibi preciſe idē motꝰ numero ſiue creſceret
ſiue decreſceret forma ⁊ pars alterationis ⁊ tota al/
teratio. nā ſic mō arguiť ⁊ teneť a multis ponentibꝰ
tēpꝰ eē celū pſyllogiſmū expoſitoriū. qꝛ dies hodier/
na erit cras ⁊ ꝙ tēpꝰ pteritū erit tēpꝰ futuꝝ. ⁊ ſic de ſi/
milibus. ⁊ tunc apparet ꝙ fruſtra ⁊ ocioſe moueret.
illud eni fruſtra moueť qđ nec ſm ſe totū nec ſm ali/
quā ſui ptem fieret ī alio ſitu ꝙ̄ ante. nec pderet ſitū
aliquē pħabitū. ¶ xiꝰ. qꝛ oē agēs approximatū paſſo
potens in aliquā oꝑationē in quā pꝰus non potuit ce/
teris paribꝰ hꝫ nunc aliqđ in ſe qđ pꝰus non habuit. ſꝫ
calor in gradu intenſo approximatꝰ calefactibili pōt
in effectū intenſum in quē priꝰ non potuit qñ fuit in
gradu remiſſo. igiť eſt nunc in calore ſicut pars uel in
ſubiecto caloris ſicut forma qđ pꝰus non fuit. ⁊ illud ē
eiuſdē rōnis. uel nō oportet ſaltē ad tale augmentū
ſaluandū qđ addať aliqđ alterius rōnis.

Ad argumenta primo loco cōtra 2am ꝯnem
inducta diciť ꝙ ꝯtraria ad inuicē actiua ⁊ paſſiua cu/
iuſmodi ſūt calor ⁊ frigus poſſunt ſil' eſſe in gradibꝰ
remiſſis. ⁊ hoc videť ponere ſcūs Tho. prima pte. q.
76. arti. 4° ad 4m. vbi ſic ait. Forme elementoꝝ ma/
nent in mixto nō actu. ſꝫ virtute. manent eni qualita/
tes ꝓprie elemētorū. ſꝫ remiſſe in quibꝰ ē virtꝰ elemē/
tariū formarū. ⁊ hꝫ q̄litas mixtionis eſt ꝓpria diſpo/
ſitio ad formā ſubſtātialē corporis mixti. hec ille. Ecce
ꝙ ponit q̄litates elemētoꝝ in gradu remiſſo manere
ī mixto. ꝯſtat aūt illas eē ꝯrias. Itē 4° ſen. diſ. 44. q. 1.
arti. 3. q̄ſtiūcula pma ad 4m. Sic inqt q̄litas ſimplex
nō eſt forma ſubſtantialis elemēti. ſꝫ accñs ꝓpriū eiꝰ
⁊ diſpoſitio ꝑ quā multipliciť efficiť ꝓpria tali forme
illa forma mixtionis que eſt q̄litas reſultans ex qua/
libus ſimplicibus ad mediū veniētibus nō eſt forma
ſubſtantialis corporis mixti. ſꝫ eſt accñs ꝓpriū ⁊ diſ/
poſitio ad formā ſubſtantialē corporis mixti. hec ille
Tunc ad pmū in oppoſitū diť ꝙ qualitates cōtrarie
in tali ꝓportione poſſent ſe habere ꝙ paterenť ſe in
ſitibus ꝓximis ſicut cōpatianť ſe in mixto. ⁊ ideo añs
argumenti falſū eſt. ¶ Ad 2m diť ꝙ cōtraria in aliqbꝰ
gradibꝰ non cōpatiunť ſe. ⁊ tunc ad diuiſionē quā fa/
cit arguens diť ꝙ eſt poſſibile ꝙ a ⁊ b ſint in tali ꝓpor/
tione. ꝙ a non poſſet compati naturaliter maius fri/
gus ꝙ̄ b qn ſtatim remittereť nec minꝰ frigꝰ qn inten/
dereť. ¶ Tūc ad argumētū quo arguit ꝯtra 2m mē/
brū huiꝰ dicti ⁊ inferť. ꝙ ſi a non pōt pati ſecū minus
frigus ꝙ̄ b. igiť nec calor maior ꝙ̄ a pōt ſecū pati mi/
nus frigus ꝙ̄ b. negať ꝯña ⁊ ad ꝓbationē diť ꝙ nō oꝫ
quāto vnū ꝯtrariū plus excedit aliud. tanto minꝰ cō/
patiť illud ſecū. ſed ſufficit ꝙ quāto eſt maiꝰ tāto con/
trariū ſtans cū eo ſit minꝰ. Vbi grā ſi calor ut q̄ttuor
non compatiť ſecū frigꝰ ut vnū. non oportet ꝙ calor
ut 8° non compatiať frigꝰ ut vnū. ſufficit enim ꝙ mi/
nus de frigore ſtet cum calore ut 8° ꝙ̄ cum calore ut
q̄ttuor. Nec valet ꝓbatio ꝑ ſile de contrarijs ī diuer/
ſis ſitibus. nam calor magnus ageret in frigꝰ magnū
ſibi ꝓximū ſm ſitum ī alio ſubiecto quouſq; illud fri/
gus eſſet remiſſum ad gradū poſſibilē ſtare cum illo
calore ⁊ vltra nō remittere illud agens niſi calor eēt
ſūmꝰ. tunc eni frigus approximatū remitteret vſq;
ad non gradū. cauſa aūt quare dictꝰ calor nō remit/
teret datū frigus niſi vſq; ad certū gradū. ⁊ ſimiliter
quare calor compatiť paruū frigꝰ. qđ tamen minor
calor nō cōpatereť. videť eē quia repugnātia que ē
inter contraria in forma nulla diuerſa ſubſtantia ⁊ ſi/
militer icōpoſſibilitas coexiſtendi in eodem ſubiecto
cōſurgit ratione diſtantie formarū ad inuicē. ⁊ quia
ſūmus gradus vniꝰ contrarij puta caloris ſūme di/
ſtat a latitudine contraria. ideo vbi eſt ſūmꝰ gradꝰ ca/
loris ibi nihil eſt de ꝯtraria latitudine. ſꝫ non gradꝰ fri/
goris. ⁊ vbi eſt ſūmū frigus ibi eſt non gradꝰ. ⁊ ita ꝓ/
portionaliter ꝙ̄to calor ē ꝓximior ſūmo gradui ma/
gis diſtat a ſūmo gradu frigoris ⁊ minus diſtat a nō
gradu frigoris ⁊ a gradibꝰ ꝓximis non gradui ac per
hoc cōpatiť tales gradꝰ frigoris. calor aūt remiſſus
magis diſtat a non gradu frigoris ⁊ ꝓximior ē ſūmo
frigori. ideo compatiť ſecū frigus maius ⁊ non pate/
retur minus niſi eo facto intēdereť. quia quo magis
appropinquaret ad non gradū frigoris eo magis ap/
pinquaret ad ſūmū caloris ac per hoc eſſet intenſior
Ad 2am ꝓbationem ibidē ꝯtra hoc factā cōcediť ꝯña
ibi facta. ſ. ꝙ ſicut a non compatiť minus frigus ꝙ̄ b
ita nec maior calor puta c pōt compati b. ſꝫ negatur
ꝯña 2a ibi facta. c non pōt compati c. ergo ſi a inten/
dať intendeť b. hoc enim non ſequiť ſed totū oppoſi/
tū. ſ. ꝙ ſi a intēdať remitteť b. nec iſtā 2am ꝯñam ꝓba/
uit arguens. ſꝫ pmā de q̄ nullū fit ſibi dubiū dupliciter
ter ꝓbat cauſa aūt q̄re 2a ꝯña non valet ē iſta. ꝙ eni c
maior calor ꝙ̄ a non poſſit ſtare cū b. hꝫ eſt non qꝛ req/
rit plꝰ de frigore ſibi coexiſtendi ad quā mentē vadit
arguens. ſꝫ qꝛ non cōpatiť frigus tā intenſū. qꝛ eni c
eſt intenſior calor ꝙ̄ a ⁊ ipſi a coextendiť frigꝰ b. opor/
tet ꝙ c remiſſiꝰ frigꝰ coextendať ut nullum. ut ſupra
declaratū eſt. Et ſic pꝫ ꝙ pars illa q̄ ponit ꝙ calor a
nō pōt compati minus frigꝰ ꝙ̄ b. adhuc nō ſufficient
improbať. ſimiliter illa pars q̄ ponit ꝙ nec cū maiori
a poſſet coextēdi nō ipugnať ſufficienter. pma nāq;
ꝓbatio aſſumit falſam ꝯñam. ſ. iſtā. Minor calor ꝙ̄
ſit a non compatiť frigꝰ b. g̃ nec maius frigꝰ ꝙ̄ b. Iſta
inquā ꝯña nō valet cuiꝰ cā priꝰ dicta eſt. nā plꝰ diſtit
in ſuis actualitatibꝰ calor ut duo ⁊ frigꝰ ut q̄ttuor ꝙ̄
calor ut duo ⁊ frigꝰ ut 6. ut patet ſi ponamꝰ in exeplo
ꝙ ſūmꝰ calor ſit ut. 10. ⁊ ſimiliter ſūmū frigꝰ. tunc vbi
eſt ſūmꝰ calor erit nō gradus frigoris. ⁊ econtra vbi
eſt ſūmū frigꝰ erit nō gradꝰ caloris. vbi aūt erit calor
ut. 9. erit frigꝰ ut vnū. ⁊ vbi erit calor ut 8. erit frigꝰ ut
duo. ⁊ ſic ꝓportionaliter ut pꝫ ī figura pñti uel alia q̄
meliꝰ pōt figurari in qua patet quō ꝓportionaliť ca/
lor quāto minor ē ſtat cū maiori frigiditate ⁊ ecōtra.

¶ Ad 3m argumentū dicit̄ q̄ durities ꝛ mollities sil' esse possunt in esse completo. s. si vna sit i fieri alia in esse completo. aut si vna sit intensa ꝛ in esse completo alia i corrūpi. aut si vna sit intensa ꝛ in esse completo alia i esse diminuto ꝛ remisso ꝛ hꝫ. nec ex hoc sequit̄ q̄ cōtradictoria insint. q2 licet diffinitiones taliū qualitatū videant̄ includere affirmationē ꝛ negationē. ꝑ non est iō q2 iste forme sint ꝯtradictorie opposite. sed q̄ diffinitiones ille dantur p effectū diffiniti. s. cedere ꝛ non cedere cōprimēti. nec etiā nō cedere ē effectus duritiei. sꝫ circūloquit̄ effectū eius ꝯtrariū effectus mollitiei. Simili' dato q̄ diffinitiōes includerēt oppositionē ꝯtradictionis ex simultate ꝯtrarioꝝ tali qualē cōcedim' solū ꝓbaret̄ q̄ ꝯtradictoria essent sil' in actu incompleto uel vnū actualiter aliud potentialiter. nō aūt q̄ essent simul in actu cōpleto ꝛ modo diffiniti. quapropter nō esset ibi ꝯtradictio q2 affirmatio ꝛ negatio anteq̄ ꝯtradictorie opponāt̄ debēt eē ad idem ꝛ fm idē. ꝛ similiter: q̄d non eēt ibi. Et preterea defect' precipuus hui' argumenti est in illa ꝯña. durities ꝛ mollities sunt in eodē. ergo illud est durū ꝛ molle. nō eni quicūq3 grad' forme denominat subiectū ei' tale quale aptū est denominari p formā illā in esse cōpleto. ut puta albū uel nigrū. ꝛ ista solutio ē verior. ¶ Ad 4m dicit̄ q̄ forme ꝯtrarie circa aiam ꝑsertim si sint p motū inductibiles cōpatiūt̄ se in gradib' remissis ꝛ in esse icompleto q̄tū est ex se nisi aliud ꝓhibeat ꝛ maxime forme que sunt ibi p modū habit'. nō tamē sequit̄ q̄ idē sit volens ꝛ nolens ꝓpter hoc q̄ nō quilibet grad' forme sufficit denoiare subiectū esse tale in actu. ut dictū ē ad 4m. de actib' aūt intellect' uel bonitatis ꝛ hꝫ secus est q2 tales act' nō sūt sil' multi i eodē intellectu aut volūtate naturalit̄. ¶ Ad 5m dicit̄ q̄ impossibile ē plures formas substātiales simul eādē māam adequate informare. q2 quelibet talis dat esse indiuisibiliter suo susceptibili. ꝛ ei indiuisibiliter inheret. ꝛ ideo si plures iformarēt eandem materiā quelibet esset eque actualiter dans eē nec vna esset remissior alia intensior. sec' de accidentalib' formis. ¶ Ad 6m dicit̄ q̄ rō Ar. ibi ꝓbat q̄ si cōtraria in esse cōpleto essent in eodē subiecto. ꝯtradictoria de eodem dicerent̄. Et hoc ibidē oñdit sanct' Tho. 2° sen. dis. 34. sed si ꝯtraria ponant̄ simul in eē incōpleto nō sequit̄ ꝯtradictio. q2 vnū illoꝝ denominabit subiectū ꝛ non aliud. verbi grā sit albedo ut. 9. cū nigredine. ut. j. in aliq̄ subiecto. tale subiectum nō erit albū ꝛ non albū. sꝫ erit simplicit̄ albū. ꝛ nō dicet̄ nigrū nisi in potentia uel actu incōpleto. Ad illud de 4° metaphisice dr̄ q̄ Ar. ibi vult. q̄ nullus pōt opinari insimul duo ꝯtradictoria actualiter. q2 tunc haberet ꝯtrarias opiniones in actu completo. q2 forma imperfecta nō denominat subiectū simpliciter. ¶ Ad ꝑmū argumentū Ade dr̄ q̄ ꝯtraria nō in q̄cūq3 gradu se compatiunt̄. sꝫ in aliq̄ sic ꝛ in aliq̄ non. ut patet in figura superi' posita. ꝛ ideo negat̄ ꝯña ibi facta. ad cui' ꝓbationē dicit̄ q̄ ille grad' albedinis cui repugnāt coexistere nigredini. hoc hꝫ nō solū quia talis nature uel speciei. sꝫ q2 est grad' sūm' requirit subiectū dispositiuū. ꝛ ab oi indisponēte remotū. ac p h̄ a suo cōtrario. nec hoc est dictū sine rōne. Et ad casum ibi positū dico q̄ illud raro ꝯtingit nāliter. s. q̄ gradus remissus in talib' qualitatib' quarū subiectū sp est sub aliquo ꝯtrarioꝝ uel sub medio iter ꝯtraria sit sine oi gradu qualitatis opposite. si tn̄ h̄ fieret dico q̄ illud dealbatiuū si p motū successiuū induceret albedinē ꝑdictā incipiendo a nō gradu. ꝛ sic vniformit̄ intēdēdo ꝛ p grad' medios trāseūdo. oporteret q̄ intenderetur p ꝑus nigredo ab aliq̄ alio agente. verbi grā si albedo ut. 9. stat cū nigredine ut. j. si auferret̄ totalit̄ albedo ꝛ remaneret vnic' grad' nigredinis. nō esset naturaliter possibile in tali casu successiue induci albedinē nisi prius intensa nigredine. q2 nigredo ut. j. ꝛ albedo ut. j. nō se cōpatiūt̄ nāliter imo nec albedo ut 2. nec ut. 3. nec. ut. 4. nec ut. 5. nec ut. 6. aut. 7. uel. 8. posset stare cū illa pua ꝛ sola nigredine. ꝛ hoc itelligo i ceteris ꝯtrarijs iformātib' subiecta naturalit̄ receptibilia talis mixtionis ꝯtrarioꝝ. ¶ Ad 2m dico q̄ talis repugnantia est virtualis. nec valet iꝓbatio. nō eni est fictio q̄ magnus grad' vnius latitudinis non possit secū cōpati magnū gradū alteri'. ꝛ tn̄ cōpatit̄ puū. cui' rō dicta est pri'. q2. s. ꝑmi duo nāliter pl' distant in suis actualitatib' q̄ secūdi. nam calor ut. 9. ꝛ frigus ut. 9. nō possunt inherere subiecto qn̄ vtrūq3 actuaret illud cōplete. ꝛ sic idem eēt calidū ꝛ frigidū ac p hoc calidū ꝛ nō calidū. sꝫ calor ut. 9. pōt eē cū frigore ut. j. q2 illud frig' nō denoiabit subiectum actu frigidū sꝫ i potētia remota satis. null' eni gradus frigoris denoiat subiectū frigidū nisi sit vltra medium gradū toti' latitudinis frigiditatis. ¶ Ad 3m dico q̄ nigredo remissa pōt stare cū albedine nō ꝑcise q2 nigredo ē nec q2 hec nigredo. sꝫ quia est nigredo citra sūmū. ꝛ ideo diuisio ibi facta nō valet. Tūc ad replicā finalē que deducit ad hoc q̄ si ꝓportionalit̄ sic calor intendit̄ ita frigus remittit̄. q̄ aliqn̄ calor ꝛ frigus erunt equalia. ꝯcedit̄. s. qn̄ erūt i medio suarū latitudinū. sꝫ i tali gradu nō erit stat' nec illa simultas erit nisi potētialis. q2 oportet alteꝝ ꝯtrarioꝝ ꝑdominari in oi mixto. ut oñdit scūs Tho. 2° sen. dis. 19. q. j. arti. 4°. Et dis. 15. q. 2. arti. ꝑ presertim dū ꝯtraria sūt actiua ad inuicē. dato tn̄ q̄ ibi est stat' ꝛ q̄ aliq̄d subiectū haberet mediū gradū latitudinis albedinis q est ut. 5 ꝛ mediū nigredinis q est silit̄er ut 5. tale subiectū non eēt albū neq3 nigrū. nec seq̄t̄ si illi duo gradus eq̄les se compatiunt̄ q̄ silit̄ alij duo gradus eq̄les se cōpatiant̄. ut puta quoꝝ quilibet sit ut. 7. ꝛ quilibet ut. 3. ꝛ causa ē q2 licꝫ illi duo ꝑmi sint equales. ꝛ alij. tamē in suis latitudinib' nō distant. ut pꝫ in figura. sec' de ceteris. oēs eni alij gradus equales distāt ab inuicē. nā calor ut. 3. distat a frigore ut. 3. nā quilibet coꝝ nō patit̄ aliū gradum sui ꝯtrarij nisi ut. 7. ut pꝫ in figura. Et cum dicit arguens de ꝯtrarijs approximatis tali subiecto equalit̄ h̄riti de formis cōtrarijs. dico q̄ nec de' nec nā intenderet talia ꝯria sil' ꝛ semel. q2 sequit̄ ꝯtradictio. licꝫ eni ex h̄ q̄ calor sit ut. 5. ꝛ frigus ut. 5. informāt tale subiectū. nō dicat̄ illud calidū ꝛ frigidū. imo nec calidū nec frigidū. tn̄ si calor ut. 6. ꝛ frig' ut. 6. idē subiectū iformarēt. tale subiectū eēt calidū

⁊ frigidū ⁊ ɔ̄sequēter ɔ̄tradictoria sil' eidē inessent. qꝛ
oīs gradus vltra mediū latitudinis pōt denominare
subiectū tale uel tale. ¶ Ad 4ᵐ rńsum est statim. non
enī omnis forma denominat subiectū cui inheret ni-
si insit ei cōplete ⁊ in actu sufficienti ad denominatio-
nē. cuiusmodi nō sūt gradus citra mediū latitudinis
imo nec grad⁹ medi⁹ albedinis denoiat subiectū al-
bum s; aliter. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ si loq̄ris de habitu odij
⁊ de habitu amoris acq̄sitis ꝑ act⁹. nō iplicat ɔ̄tradi-
ctionē gradū vni⁹ sil' eē cū alio. si loquaris de actib⁹
negat̄ ɔ̄ña. qꝛ tales nō sunt sil' vllo mō in eadē volun-
tate naturaliter. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ si calor a ⁊ frigus b
coextendant̄ in eodē subiecto non pōt vni eorū addi
pars. qꝛ forma nō h; ptes nisi rōne subiecti quāti uel
rōne obiecti. lic; grad⁹ habeat ꝓut forma sub tali eē
dr̄ talis grad⁹ ⁊ forma sub alio eē dicat̄ ali⁹ grad⁹. di-
co ergo ꝙ si de⁹ intendat dictū calorē. oʒ ꝙ remittat
frig⁹ uel totaliter auferat. vñ arguēs false imagina-
tur talē additionē caloris ad calorē. ¶ Ad 7ᵐ dr̄ ꝺm
sepe dicta ꝙ nō oīs calor agit in q̄tūcūq; paruū ca-
lorē nisi sit calor intensissim⁹ cui repugnat oīs frigidi-
tas sicut in igne. ⁊ iō illud qḋ adducit̄ i argumento nō
est incōueniens. ¶ Ad 8ᵐ dr̄ ꝙ illud cōmentū 23ᵐ 10.
metaphisice clare oñdit ꝓpositū nostrū. vñ cōmēta-
tor ibidē dicit ꝙ nō solūmodo est verū dicere ꝙ oīa
media sūt cōposita ex contrarijs s; ecōuerso. s. ꝙ oīa
composita ex ɔ̄rijs sūt media. compositū enī ex duo-
bus debet hr̄e ex altero illorū minus ⁊ ex altero ma-
gis. qm̄ ipossibile est ꝙ in composito ex ɔ̄rijs sint due
ptes eq̄les. s; altera debet eē dñans cui attribuit̄ for-
ma. ⁊ hoc demōstrat ipossibile esse iueniri cōplexio-
nē mediā in extremis ɔ̄rijs. ut dicit Galien⁹ esse possi-
bile. qm̄ si eēt possibile tūc eēt possibile iuenire cōpo-
sitū ex ipsis extremis absq; eo ꝙ accideret eis trans-
mutatio ⁊ diminutio ⁊ iā fecim⁹ sermonē ɔ̄tradicētē.
hec ille. Et 4° celi ⁊ mūdi cōmento 26° dicit. Cōtra-
ria existūt in medio. verbi grā albū ⁊ nigrū existūt in
rubeo. Et cōmento 6° dicit ꝙ graui⁹ ⁊ min⁹ graue diffe-
runt ꝺm magis ⁊ min⁹ ꝓpter illud qḋ miscet̄ eis ex al-
tero ɔ̄rio qḋ est leue. ex q̄ manifeste p; ꝙ ɔ̄ria sunt sil'
lic; vnū semꝑ dñetur. ⁊ iō dico ut ꝑus ꝙ si vnū ɔ̄tra-
riorū intendat̄ ⁊ aliud remittat̄ i instanti media erūt
eq̄lia ⁊ in potentia. i. si ibi quiescerēt. nō aūt in actu. si-
cut enī dicit cōmentator 6° physicorū cōmento 76°.
mobile dū mouet̄ ɔ̄tinue nūq; est in loco sibi equali i
actu s; in potētia. qꝛ non est in loco sibi equali nisi i in-
stanti. esse aūt in instanti solū est esse in potentia. vñ
ibidē sic ait. qꝛ trāslatū in instanti nō est quiescens. g̃
non est in longitudine sibi eq̄li nisi in potētia nō i actu
⁊ cā in h̄ est qm̄ instans nō est in actu in tp̄e. ⁊ iō motū
non est in longitudine sibi eq̄li nisi i potētia non i actu
hec ille. Ita dico in ꝓposito. ¶ Ad argumēta 2° loco
facta ɔ̄ eandē ɔ̄nē dr̄ ꝙ illa ɔ̄firmāt ꝓpositū. non enī
aliud ɔ̄cludūt nisi ꝙ ɔ̄ria sunt sil' in esse incōpleto. ita
ꝙ vnū illorū dñatur. ⁊ se h; q̄si act⁹. aliud aūt est i eē
incōpleto ut ponit ɔ̄. Et h̄ idē dicit cōmētator 10. me-
taphisice. ut allegatū ē. Et h̄ idē dicit p̄ physicoꝝ cō-
mento 56. vbi sic dicit. Subiectū int̄ ɔ̄traria est ad si-
militudinē medij. est enim simile ei quoquo mō. qꝛ in
potētia vtrūq; extremū. sed tñ subiectū ē vtrūq; ex-
tremū in actu. sed tamen non in vltima perfectione.
ergo est in potentia vtrūq; extremum quodāmō in
actu alio modo subiectū vere est vtrūq; extremū in
potentia pura. hec ille. ¶ Ad argumenta 3° loco ind-
cta dr̄ ꝙ aliquo modo ɔ̄cludūt ⁊ aliquo modo nō. ꝺm
enī ꝙ dicit cōmentator 5. physicoꝝ cōmento 19. Al-
bū non fieri min⁹ albū nisi ex mixtione ɔ̄trarij. Et cō-
mento 45. dicit ꝙ diminutū in oī gñe est diminutū ꝑ
mixtionē ɔ̄trarij. Et 2° de gñatione volens ꝓbare
q̄tuor elemēta eē i mixto dic̄ ꝙ si calidū nō eēt i cō-
posito non esset in eo frigidū. nisi in fine quasi i fūmo
Ex quibus patet ꝙ aliquando forme diminuūtur ꝑ
mixtionem ɔ̄trarij. ⁊ hoc precipue quando subiectū
naturaliter est semꝑ sub altero ɔ̄trarioꝝ uel sub me-
dio. ita ꝙ a tali contrarietate separari non pōt sic est
mā generabiliū ⁊ corruptibiliū respectu q̄litatū acti-
uarū ⁊ passiuarū ⁊ h̄. S; sciendū ꝙ sicut dicit san-
ctus Tho. 2° sen. dis. 24. q. 1. arti. p̄. ad 2ᵐ. Intensio ⁊
remissio in his que ꝺm magis ⁊ minus dicunt̄ non est
ꝑ additionē sicut in his que ꝺm quantitatē augent̄. i
quib⁹ quantitas quantitati addit̄. ut maior quātitas
fiat. non enim calor calori addit̄ ut fiat magis calidū
uel curuitas curuitati. ut fiat magis curuū. ut dicit̄ i
4° physicoꝝ. sed causatur intensio ex hoc ꝙ illud qḋ
intendit̄ magis ꝑfectū inuenit̄ ⁊ suo opposito imper-
mixtius. hec ille. Ex quibus patet ꝙ ad intensionē i
h̄ qualitatibus duo concurrunt. primū est ipmixtio
oppositi. 2ᵐ ē. reditio qualitatis de imꝑfecto ad per-
fectū. ⁊ in hoc 2° formaliter consistit intēsio. ut ponit
2ᵃ ɔ̄. s; primū se habet ut remouēs ꝓhibens uł ut dis-
positio ad intensionē. ⁊ opposito modo ē dicendū de
remissione. Tūc ad p̄mū dr̄ ꝙ bn̄ ɔ̄cludit ꝙ si forma
contraria abijceret̄ ⁊ ad h̄ non sequeret̄ eductio for-
me de impfecto ad perfectū illud non eēt vera intē-
sio sed forme latentis manifestatio. ¶ Ad 2ᵐ negat̄
ɔ̄ña nec valet ꝓbatio que fundat̄ in alia falsa ɔ̄ña. s.
albedo minus ꝑmiscet̄ nigredini. q̄ econtra nigredo
minus ꝑmiscet̄ albedini. non enī illo modo intelligē-
da est ista ipermixtio ꝙ albedo segreget̄ a nigredine
quasi duo manētia equalia ut p⁹ seorsum ponant̄ q̄
fuerūt p̄us ɔ̄iuncta. sed isto modo ꝙ albedo p̄domi-
nat̄ nigredini ⁊ excedit eā in actualitate pl⁹ q̄ p̄ius
ita ꝙ nigredo coextensa albedini est potentialior q̄
p̄us. albedo aūt actualior. ⁊ iō albedo dr̄ ipermisceri
qꝛ subiectū ei⁹ elongat̄ ab actualitate nigredinis. ni-
gredo ecōtrario dr̄ ꝑmisceri. qꝛ subiectū ei⁹ termina-
tur sub actu albedinis. sicut enī dicit sanct⁹ Tho. 4°
sen. dis. 5. q. 1. arti. 3° q̄stiūcula. 3. ad 4ᵐ. cōtrariū elon-
gat potentiā subiecti ꝑ indispositionē ab actu forme
ɔ̄trarie. Et similiter de malo. q. 2. arti. 12° ponit ꝙ ha-
bilitas potentie passiue ad actū suū minuit̄ per appo-
sitionē ɔ̄trarij. vñ quāto plus fuerit appositū de ca-
lore tāto minuit̄ habilitas ad frig⁹. Et p̄ᵃ. pte. q. 45.
arti. 5° ad 2ᵐ dicit ꝙ contrariū ligat potētiā nerodū
cat̄ i actū alteri⁹ ɔ̄trarij. Similiter. q. 48. arti. 4 po-
nit ꝙ habilitas subiecti ad formā remittit̄ ꝑ disposi-

tiones ꝯtrarias nõ per subtrationẽ alicuius. Patet
ꝙ ista ipermixtio albedinis a nigredine intelligen-
da est isto mõ. q2 s. subiectũ ei⁹ soluit̃ ab actu nigredi-
nis. ⁊ econtrario nigredo dicit̃ ꝑmisceri. q2 subiectũ
eius trahit̃ ad actũ albedinis ⁊ habilitat̃ ad actum ni
gredinis. ⁊ sic nigredo ꝯtinue remittitur vsq3 ad non
gradũ quãdo nigredo nõ est ibi nisi in potentia pura
⁊ tunc ipsa non dr̃ ꝑmixta albedini. q2 ꝑmixtio dicit
duo. s. ꝙ talis forma aliqualiter sit in actu. secũdario
ꝙ act⁹ ille sit incõpletus ꝓpter ligationẽ potentie ad
actum oppositũ. Et si queratur an ista ꝑmixtio sit cã
intensiõis uel ecõtra. dicit̃ ꝙ se habẽt quodãmodo
ut causa ⁊ causatũ. sicut eñi dicit scũs Tho. ꝑma 2e.
q. 114. arti. 4o ad primũ. Recessus a ꝯrio ⁊ accessus
ad terminũ. dupliciter pñt ꝯsiderari. Uno mõ ex pte
mobilis. ⁊ sic nãliter recessus a termino ꝑcedit acces-
sum ad terminũ. ꝑus enim est i subiecto mobili oppo-
situ qd̃ abiicit̃ ⁊ p⁹ modũ est illud qd̃ ꝑ motũ assequit̃
mobile. S3 ex pte agentis est econtra. agens eñi per
formã q̃ in eo ꝑexistit agit ad remouendũ ꝯtrariũ. sic
sol ꝑ suam lucẽ agit ad remouendũ tenebras. ⁊ iõ ex
pte solis prius est illuminare q̃3 tenebras remouere
ex parte aũt aeris illuminandi ꝑus ẽ purgari a tene-
bris q̃3 cõsequi lumẽ ordine nature. lic3 vtrũq3 sit sil'
tempore. hec ille. Ex quib⁹ habet̃ quõ recessus a cõ-
trario ꝑor ẽ quodãmõ accessu ad terminũ. ⁊ quodã-
mõ posterior. ⁊ eodẽ modo est cã quodãmodo ⁊ quo-
dãmodo effectus. Sicut eñi dicit scũs Tho. 4o sen.
di. 17. q. i. arti. 4o q̃stiũcula ꝑma. Ois ꝑoritas ſm or-
dinẽ nature aliquo modo reducit̃ ad ordinẽ cause ⁊
causati. q2 ꝑncipiũ ⁊ causa idem sunt. in causa aũt cõ
tingit ꝙ idem est causa ⁊ causatũ ſm diuersũ genus
ut p3 2o physicoꝝ. ⁊ 5o metaphisice. Sicut ambulatio
est causa efficiens sanitatis. ⁊ sanitas est causa fina-
lis ambulatiõis. Similiter est de habitudine que est
inter materiã ⁊ formã. q2 ſm genus cause materialis
mã est causa forme quasi sustentans ipsam. ⁊ forma
est causa materie quasi faciens eam esse actu ſm ge
nus cause formalis. ex pte aũt cause materialis ſm
quandã reductionẽ omne illud ꝑ qd̃ mã efficit̃ ꝓpria
hui⁹ forme sunt dispositiones ⁊ remotiones impedi-
mentoꝝ. ⁊ ideo in generatione nãli. q2 gñatio vni⁹ ẽ
corruptio alteri⁹. nã ꝑ hoc ꝙ vna forma inducit̃ alia
expellitur. remotio forme ꝑexistentis se tenet ex pte
cause materialis. ⁊ ideo ſm ordinẽ cause materialis
ꝑcedit nãliter introductionẽ alteri⁹ forme. s3 ſm ordi
nẽ cause formalis est econuerso. ⁊ q2 forma ⁊ finis ⁊
agens incidunt in idẽ numero uel spẽ. ideo etiã i ordi
ne cause efficientis introductio forme ꝑor est. q2 for-
ma introducta est quedã similitudo forme agentis ꝑ
quã agẽs agit. ⁊ similiter i ordine cause finalis. quia
nã ꝑncipaliter intendit itroductionẽ forme. ⁊ ad hãc
ordinat expulsionẽ oĩs illius rei cũ qua non põt stare
forme itroductio. vñ ſm ordinẽ cause materialis re-
motio forme ꝑcedentis ꝑcedit introductionem alte-
rius. s3 ſm ordinẽ cause formalis efficientis ⁊ finalis
introductio est ꝑor. hec ille. Ita i ꝓposito dico ꝙ im-
ꝑmixtio ꝯtrarij ⁊ remissio illius in ordine cause mate
rialis ꝑcedit intensionẽ forme. s3 in ordine cause for-
malis ⁊ efficientis ⁊ finalis est econtra. ¶ Ad 3m di-
co ꝙ forma que remittitur. ideo dicit̃ magis misceri
forme contrarie. q2 subiectũ suũ magis trahitur ad
actũ forme opposite q̃3 prius. ⁊ ideo forma opposita
isti coexistensa in se fit maior. nõ quidẽ ꝑ additionẽ ali-
cuius sit'is. sed q2 subiectũ magis reducit̃ in actũ ei⁹
sicut ꝑ oppositũ forma que remittit̃ fit minor nõ per
subtractionẽ alicui⁹ sue ptis. s3 quia subiectũ minus
actuat̃ per eam. ⁊ illa inest sibi minus q̃3 pri⁹. sic ergo
vna minuitur ⁊ alia auget̃: s3 nõ illo modo q̃ arguẽs
putat. ¶ Ad 4m dictũ est in solutione 2i ⁊ ꝑmi. cõce-
ditur enim ꝙ intensio forme nõ ẽ ipermixtio forma-
liter. imo consequit̃ talẽ ipermixtionẽ in genere cau
se materialis. lic3 precedat eam in genere cause for-
malis ⁊ efficientis ⁊ finalis. ¶ Ad 5m dico ꝙ vtiq3 de⁹
posset mutare qualitatem nullo modo mixtam suo
ꝯtrario. imo penit⁹ ipermixtã. sed dato ꝙ ille qualita
tes sint mixte. vna non põt remitti naturaliter quin
alia intendat̃. q2 ꝑus est formã ꝯtrariã intẽdi q̃3 aliã
remitti. deus tñ posset vnã remittere alia non intẽsa
sed non posset vna intendi in subiecto ꝑticipãte for-
mã ꝯtrariã nisi alia remitteret̃. cui⁹ causa ẽ ꝙ lic3 ad
intensionẽ forme requirat̃ maior subiecti dispositio.
non tñ illa dispositio est causa precisa intensionis hõ.
s3 requirit̃ agens reducens subiectũ magis disposi-
tum q̃3 prius in actũ forme ad quã est dispositũ per-
fectius q̃3 ꝑus. ⁊ lic3 non subsit agenti naturali dispo
nere mãm pl⁹ q̃3 ꝑus ad formã quã põt intendere qn
simul imo forte eadem actione intẽdat formã. tamẽ
deus posset vnũ sine alio facere. ⁊ ꝑ hoc p3 respõsio
ad 6m. vñ in illo casu dicti sexti argumẽti. ca⁹ intẽde
ret̃ sine remissione alicui⁹ qualitatis. ¶ Ad 7m negat̃
hoc. dicet̃ eñi ꝙ in aere est aliqd de frigiditate in esse
incõpleto. nec oportet ꝙ oẽs qualitates elementoꝝ
sint ꝯtrarijs ipermixte. nisi loquamur de qualitate
ꝓpria eis. vñ lic3 humiditas aeris puri sit ipermixta
siccitati. non tamẽ ei⁹ caliditas frigiditati. q2 calidi-
tas non est sibi adeo ꝓpria sicut humiditas. nec ẽ in-
cõueniens elementa habere qualitates mixtas con-
trarijs. nam leuitas aeris est mixta grauitati: ⁊ gra-
uitas aque est ꝑmixta leuitati. quod patet. nam cõ-
mẽtator 3o celi cõmento 3o dicit sic. Habet aer in se
leuitatẽ ⁊ grauitatẽ aliquã. ⁊ est manifestũ q2 ẽ me-
diũ inter extrema. Itẽ ibidẽ. Qm̃ aũt aer habet gra
uitatẽ ⁊ leuitatẽ in suo loco ſm modũ quẽ diximus:
manifestũ ẽ ex ꝓiectis in eo ⁊ q2 est medi⁹ int̃ extre-
ma. Idem dicit de aqua ⁊ aere insil' cõmẽto. 26o ⁊ sic
dicit de grauitate ⁊ leuitate. ita dicendũ videtur de
caliditate ⁊ frigiditate. ¶ Ad 8m dicit̃ sicut ad prece-
dens. ¶ Ad ꝑmũ argumẽtoꝝ Aureoli ꝯtra 3m 4m
⁊ 6m ꝯnes rñdetur negando maiorẽ. sufficit enim ad
hoc ꝙ motus sit nou⁹ ꝙ acqrat̃ uel habeat̃ terminus
antiquus nouo mõ. ut ponit scũs Tho. ꝑ sen. di. 17.
q. vltima. arti. 2o ad 2m. dico tñ ꝙ in tali intensiõe nõ
acquirat̃ aliqua forma uel pars forme que nõ ꝑfuit.
tñ põt dici ꝙ acquirat̃ noua forma. dum enim chari
tas intẽdit̃ illa charitas intẽsa põt dici noua realitas

ꝓpter nouū modū inessendi subiecto. quia subiectū perfectius se habet ſm eā ꝙ̄ prius. nō tamen dicit̃ noua realitas ꝓpter hoc ꝙ prius nō esset in subiecto. vñ in illa intensione nō acquirit̃ aliqua pars forme. nec alia noua forma. sed subiectū aliud esse habet ſm illam formā ꝙ̄ prius. nō tamē motus ille ꝓprie loquendo terminatur ad ipsum esse forme. sꝫ ad formā sub illo eē. Et cū ꝓbat arguens ꝙ nō sit aliud eē ꝙ̄ prius. dico ad pmā ꝓbationē ꝙ esse forme accidentalis habet grad⁹ nō ꝙ componit̃ ex multis gradib⁹ vnū esse accidentale. sꝫ quia vnū illoꝝ est perfectius alio ⁊ cōtinet eminēter aliud. ⁊ ſm talia esse variat̃ forma. qꝛ modo habet esse imꝑfecti⁹ modo ꝑfectius. vl' potius subiectū ſm eā habet tale uel tale esse. ⁊ ista est intentio sancti doctoris. dicit enī in de virtutib⁹ vbi supra allegaui. ꝙ forma substantialis dat esse vno modo ⁊ est in subiecto modo indiuisibili. qꝛ vbi est aliud esse substātiale est alia res. ⁊c̃. Ex quo patet ꝙ mens sua est ꝙ subiectū forme accidētalis ſm illā formam pōt habere aliud ⁊ aliud esse. sꝫ non subiectū forme substantialis. ⁊ ideo vna illarū est intensibilis ⁊ non alia. Ad 2ᵃᵐ ꝓbationē dico ꝙ esse pōt variari forma nō variata nisi ſm illud esse. ⁊ ꝙ vna forma pōt dare diuersa esse loquendo de forma accidentali cui⁹ est inesse subiecto. ⁊ illa diuersitas pōt ꝓuenire ex duob⁹. s. ex pte subiecti recipiētis qđ plus aut min⁹ pōt disponi. aut ex pte agentis qđ plus trahit formam de imperfecto ad ꝑfectū. ſm ꝙ dictū est in ꝓbatione 4ᵉ q̄nis vbi allegaui sanctū Tho. in p̊ sen. nec est verū quod arguēs dicit. ꝙ si esse habet grad⁹ ꝙ eētia habeat. non enī oportet rōnem specificā variari ex diuerso modo essendi. ḡ nec oportet ꝙ forme fiat additio uel subtractio ꝓpter aliud ⁊ aliud esse in subiecto. qꝛ talis additio variat speciē. imo illud argumētū probaret ꝙ nūꝙ̄ duo hoīes essent vni⁹ spēi. qꝛ non habent eundē modū eēndi. ꝯcedo tñ ꝙ si forma que est charitas esset sepata. illa nō posset variari ſm eē. ipse etiā falsū supponit uel iproprie loquit̃ dicens. ꝙ esse variet̃ ⁊ non forma. nos enī hoc non dicim⁹. sed poti⁹ dicimus ꝙ esse nō variat̃ ſm esse uel ꝓpri⁹ loquendo subiectū hꝫ aliud ⁊ aliud esse ſm formam. Ad 3ᵃᵐ ꝓbationē dico ꝙ esse existentie est esse substātiale ⁊ illud nō est nisi vnū in vno supposito. nec nos de tali eē loqmur. sꝫ si ipse loq̄t̃ de illo. male capit nos. qꝛ nos loqmur de esse qđ dat forma accidentalis qđ est esse iexistētie ⁊ nō eē existētie. ⁊ talia tot sūt i supposito q̊t sunt ibi forme accidentales. imo suppositū ꝑ vnā formā accidentalē hꝫ successiue diuersa talia esse. s. cū illa forma intēdit̃ aut remittit̃. Qꝫ aūt multa talia eē sint simul in eodē supposito ſm multas formas accidentales. alias dictū est ⁊ ꝓbatū ꝙ ē mens sci doctoris. Ad alia ꝟo que dicit in illo argumēto de participatione uel radicatione ꝯcedi pōt ꝙ ꝑticipatio dicit relationē. ⁊ cū ꝓbat ꝙ non. qꝛ relatio nō suscipit. ⁊c̃. negatur. ut patet de silitudine que dicit̃ maior ⁊ minor ⁊ aliqd simili⁹ ꝙ̄ aliud. Et cū dicit ꝙ relatio nō suscipit magis ⁊ minus nisi ꝑ fundamenta. ꝯcedo. nō tñ oportet ꝙ fundamentū suscipiat magis dum relatio

q̄ ħ forma

suscipit magis. imo aliqñ fundamentū remittit̃ cū similitudo intendit̃. ut pꝫ qꝛ cū albissimū ꝯtinue remittitur ꝯtinue efficit̃ simili⁹ albo remisso. dico aūt ꝙ sufficit ꝙ fiat variatio in fundamēto ſm magis ⁊ min⁹. ⁊ ita est in ꝓposito. qꝛ ꝑticipatio fundat̃ in esse qđ forma dat subiecto. modo in intensione ꝑfectius eē dat forma subiecto ꝙ̄ prius. ⁊ iō ꝑticipatio ē maior. forma etiā participata est maior ꝙ̄ prius ſm illud esse. ⁊ sic pꝫ ꝙ ꝑticipatio illa intendit̃ ꝓpter variationē fundamēti uel ꝓprie loquēdo est alia ꝑticipatio ⁊ maior ꝙ̄ pri⁹. Et cū dicit arguens ꝙ indiuisibile nō pōt magis radicari. ⁊c̃. dico ꝙ forma idiuisibilis ⁊ idiuisibiliter inexistēs subiecto nō pōt magis ꝑticipari ab illo. sic aīa humana. sꝫ forma accidētalis nō indiuisibiliter inest. qꝛ multa esse pōt dare subiecto. Et sic patet ꝙ pmū argumentū nō insolubiliter concludit. ¶ Ad 2ᵐ pncipale dicit̃ ꝙ forma ꝓprie non fit sed cōpositū. vñ cū charitas intēdit̃ aīa fit charior ꝙ̄ prius. nec ꝓprie charitas fit sꝫ aīa fit chara. loquēdo tñ ad modū arguentis. dico ꝙ in intēsione charitatis aliquid fit circa formā qꝛ ipsa educit̃ de imꝑfecto ad ꝑfectū de potētia in actū. hoc aūt contingit quādoqꝫ ꝓpter vigorationem agētis. qñqꝫ aūt ꝓpter dispositionē subiecti. ut dictū est in 4ᵃ q̄ne. Et cū dicit arguēs ꝙ hoc nō pōt eē per dispositiones eiusdē. negat̃. dico enī ꝙ charitas intendit̃ ꝓpter maiorē dispositionē subiecti. illa aūt est frequētatio actuū charitatis qui sūt eiusdem rationis. ita ꝙ quāto aīa hꝫ plures actus tales tanto plus disponit̃ ad charitatē. Et cū dicit arguēs ꝑ qđ ⁊ quō intendit̃ dispositio illa. dico ꝙ nō oportet ꝙ dispositio intendat̃. sꝫ ꝙ sit maior extēsiue. i. ꝙ sint plures actus charitatis ꝙ̄ prius. ⁊ non ꝙ aliquis eorū intendat̃. Si aūt querit̃ quō actus charitatis est intensior vl' remissior. dico ꝙ poterit intēdi ⁊ educi de imꝑfecto ad ꝑfectū non exigēdo aliā priorē dispositionē ad illū actū. nō enī dico ꝙ charitas intēdat̃ formalit̃ propter maiorē dispositionē subiecti. qꝛ tunc hō qui causat illā dispositionē intenderet charitatē. qđ ē falsum. sꝫ illa dispositio se hꝫ in habitudine cause materialis. de⁹ aūt in rōne efficientis in intēsione charitatis. sꝫ eductio de imꝑfecto ad ꝑfectū de potentia in actum est formalis rō intēsionis charitatis. nec oportet ꝙ si charitas exigit dispositiones ad sui intensionē. ꝙ ideo illi actus liberi arbitrij iterū exigant alias dispositiones ad sui intensionē. qꝛ in illis non cōsistit formalis rō intēsionis charitatis. sꝫ mālis. vñ anima requirit dispositiones in corpore. ⁊ ille dispositiones nō exigunt alias. sic in ꝓposito. Et cū dicit arguēs ꝙ nūc in subiecto dispositissimo ⁊c̃. negat̃ ꝯña. qꝛ ut dixi in hoc non ꝯsistit formalis rō intensionis alicui⁹ forme. vltima tñ ꝯña ibi facta etiā negat̃ cū dicit. forma non est intensior ꝓpter ampliorē dispositionē subiecti. ḡ forma est intensior ꝑ additionē alicuius vl' acq̄sitionē. ⁊c̃. nō sequit̃. qꝛ est dare mediū imo media. forma enī intendit̃ ꝑ hoc formaliter ꝙ magis ꝑticipat̃ i subiecto uel magis actuat ⁊ ꝑficit illud ſm ꝑfectius esse ⁊ magis educit̃ de potentia in actū de imꝑfecto ad perfectū. ut dudū dictum fuit. sed ad hoc ꝙ for-

ma sic educat̃ requirit̃ agens. ⁊ q̃n̄q; potior dispositio subiecti q̃z prius quādoq; non. ut dictū est. ⁊ sic patet ad 2m argumētū. ❡ Ad 3m p̄ncipale. cōquid sit de maiori. dico ad ꝯnem ꝙ male infert̃. nā ex dicta maiori cū minore ibidē sumpta solū sequitur ꝙ sit facta mutatio ſm aliqd reale. ⁊ hoc cōcedim9. subiectū eni mutatū est ſm illā formā. q2 magis est reductū i actū illi9 forme que intensa est. illa aūt forma est aliqd reale. sed non sequit̃ ex illo argumēto ꝙ aliqua realitas totaliter noua aduenerit subiecto. ꝙ si accipiat talē ꝓpositionē ꝓ maiore. s. ipossibile est verificari ꝯtradictoria de p̄dicato reali ſm diuersa tēpora de subiecto. nisi adueniat sibi aliqua totaliter noua realitas uel p̄datur ab illo. tūc negat̃ maior. hoc eni nō requiritur ſʒ sufficit facta realis trāsmutatio ſm formā nō nouiter acquisitā. ſʒ reductā de imperfecto ad ꝑfectū. ❡ Ad 4m negat̃ aña. Sufficit eni ꝙ subiectū mutet̃ de potentia in actū. in quo ꝓcessu acquirit nouū esse non aūt eēntiā aut ꝑtem eēntie. Et cum ꝓbat̃ ꝙ pari modo posset dici ꝙ materia ⁊c̄. Dico ꝙ non est simile q2 ſm sctm̄ Tho. 2o ꝯ gētiles. ca9 53o. materia nō immediate actuat̃ ꝑ eē ſʒ ꝑ formā. eēntia aūt subsistens ul' forma subsistens actuari pōt ꝑ eē. qḋ eē non est eēntia nec res ꝓprie loquendo. ſʒ actus eēntie. ❡ Ad 5m dico ꝙ licʒ nihil sil' ⁊ semel sit ꝑfectū ⁊ imperfectū. tñ nihil ꝓhibet rē imperfectā p̄us eē ꝑfectā posteri9 nulla realitate sibi addita. sed solū per exitū de potentia in actū. ❡ Ad 6m dico ꝙ idē eodē mō se hñs ⁊ ſm idē eē nō pōt eē termin9 a quo ⁊ termin9 ad quē in eadē trāsmutatione. ſʒ eadē forma sub eē imperfecto ⁊ ut est in potentia pōt esse termin9 a quo. ⁊ ipsa eadē ſm essentiā erit termin9 ad quē. ꝓut habet eē ꝑfectū ⁊ ē i actu cōpleto. Uel forte negat̃ ꝙ forma remissa sit t̄min9 a quo ꝑcise. ſʒ ipsa cū priuatione alicui9 actus est terminus a quo ⁊ ipsa ꝓut est sub illo actu ē termin9 ad quē ita ꝙ ſm diuersa eē est termin9 a quo ⁊ termin9 ad quē. ❡ Ad 7m dico ad minorē ꝙ non oē qḋ est i potentia ad aliquā ꝑfectionē caret illa totalit̃. ſʒ est possibile ꝙ habeat illā ꝑfectionē sub eē imperfecto ⁊ est in potētia ad eā sub eē actualiori ⁊ ꝑfecto. sic i ꝓposito subiectū forme que intendit̃ habet illā sub quodā eē ⁊ est in potentia ad illā sub alio eē. nec oportet ꝙ nouam totaliter realitatē acquirat. ſʒ ꝙ ꝓcedat de potentia in actū modo p̄dicto. ❡ Ad 8m dico ꝙ nō oportet formā ſm quā est mot9 habere ꝑtes in eēntia. sed sufficit ꝙ possit haberi a subiecto sub esse perfecto ⁊ sub eē imperfecto. ſʒ ad ꝯnē dico ꝙ ipse loquit̃ de forma substantiali. ⁊ intēdit ꝙ oīs forma substantialis uel acquirit̃ successiue ſm se modo quo dictū est. uel saltē dispositiones ei9 illo mō acquirūt̃. ipse enim vocat formā habentē ꝑtes oēm formā que pōt acquiri successiue. ita ꝙ forma sub tali eē dr̄ vna pars. ⁊ eadem sub alio eē est alia pars. ❡ Ad 9m cōcedo ꝙ terminus ad quē est intēsio realiter acquirit̃ q2 sub alio eē reali habet̃ q̃z p̄us haberet̃. nō aūt acquirit̃ totaliter nouiter. Et ꝙ iste solutiōes sint ſm mentē sci doctoris ꝑʒ. nam p̄ma 2e q. 52. arti. 2o ad 2m dicit. Causa inquit augēs habitū facit quidē semp aliqd in subiecto. nō autem formā nouā. sed facit ꝙ subiectū perfectius formā preexistentē ꝑticipet. aut ꝙ ampli9 se extendat. hec ille. Et ibidē ad 3m dicit. Illud qḋ ē minus calidū aut albū non est in potētia ad formā cum iam actu formam habeat. sed in potētia ad perfectū ꝑticipationis modum ⁊ hoc ꝯsequit̃ ꝑ actionē agentis. Itē 2a 2e q. 24. arti. 5o ad 3m. Augmentatio charitatis iportat mutationē ſm magis aut minus. ⁊ ideo non oportet ꝙ aliqd insit qḋ p̄us nō fuerit. sed ꝙ magis insit qḋ p̄us inerat. ⁊ hoc est ꝙ facit deus charitatē augmētādo. s. ꝙ magis insit ⁊ ꝙ perfecti9 participet̃ similitudo sp̄us sc̄i i aīa. hec ille. Item p̄ sen. dis. 17. q. vltima arti. 2o ad 2m. De9 inquit eadē operatiōe agit in omnia que sūt. q̃uis forte illa operatio differat solū ſm rationē. ſm ꝙ exit a rōne diuersorū attributorū uel diuersaꝝ ideaꝝ. vñ dico ꝙ vna ⁊ eadem operatiōe infundit̃ gratia ⁊ augetur. nec est diuersitas nisi ex ꝑte recipientis ſm ꝙ ex illa operatiōe pl9 minus' ue recipit. ſm ꝙ ad eandē diuersimode p̄paratur. sicut eadē irradiatione solis efficitur aer clarus ⁊ magis clarus depulsis nebulis ⁊ vaporibus q̄ receptionē luminis impediebāt. Uñ nō oportet ꝙ sit ibi alia ⁊ alia charitas. ⁊ p̄terea si eēnt due operationes non oporteret ꝙ terminarentur ad duo ſm substantiā sed prima terminaret̃ ad eē charitatis imperfecte. 2a vo ad eandē charitatem ſm eē perfectū ſm ꝙ aliqd educit̃ de imperfecto ad perfectum. hec ille. Ex quibus omnibus patet ꝙ solutio argumētorum p̄dicta est de mente sua. ❡ Ad argumenta Gregorij ꝯtra 5am ⁊ 7am ꝯnes dr̄. ad p̄mū quidē dicitur ꝙ forma causat eē distinctū a seipsa non per modū efficiētis ſʒ ꝑ modū quo subiectū ꝓpriū est causa ꝓprij act9 ut alias dictū ē. Et ad iprobationē p̄mā hui9 dico ꝙ posito subiecto ⁊ forma ⁊ ꝙ forma sibi insit iam ponitur illa t̄tia entitas uel res. si tñ debet dici ens ul' res ⁊ nō potius actus entis. nec sequit̃ ꝓcessus in infinitū. nam illud eē non inest ꝑ modū quo accñs uel forma inest subiecto. ſʒ est in eēntia ut actus in ꝓpria potentia. Similiter nō oportet si forma dat tale eē subiecto ꝙ vlterius illud eē det aliud eē. q2 constitutum ex forma ⁊ subiecto est potentiale ad vlteriorē actū non sic constitutū ex forma ⁊ eē uel aggregatum. Illud quod addit̃ ibi de ipressione realitatis uel modalitatis nihil valet. sed ex falsa imaginatione procedit ac si eē inesset per modū forme. nec hoc est verbalis fuga ſʒ argumentū est verbū sine fructu procedens ex inaduertentia distinctiōis actus ⁊ potentie. 2a similiter iprobatio hui9 ꝑtis nō valet. dicit̃ eni ꝙ illud eē non est eiusdē rōnis cum forma. sicut nec act9 cum potētia licʒ reducat̃ ad illā rōnē sicut p̄ncipiū existēdi. vñ non est ꝓprie eiusdē rōnis specifice nec alteri9 quia nō habet rōnē q̄dditatis. Sʒ cōcesso ꝙ sit alterius rōnis licʒ nō specifice. dicitur ad obiectiones ibi factas ꝑ modū ꝯnū. ❡ Ad p̄mā q̄dē dico ꝙ illud eē nō hʒ grad9 resultantes ex additione eē ad esse pl9 q̃z forma. licʒ vnū eē sit perfectius q̃z aliud. vñ adueniente vno esse desinit aliud. ❡ Et ideo soluit̃ 2a obiectio Itē 3a ꝑ idē. q2 nō pono ꝙ eē perfecti9 cōstituat̃

ex multis pl⁹ q̄ forma. ac per hoc oportet dare p̄ qd
illa multa sūt vnū. ¶ Itē 4ᵃ soluit̄ q̄ nō dico q̄ esse
pfectius sit cōpositi⁹ pl⁹ q̄ esse ipfectius. ¶ Itē 5ᵃ sol/
uit̄. q̄ licȝ vnū eē sit dissīle alteri. tamē forma q̄ suc/
cessiue hȝ talia dissīlia eē auget̄ ⁊ fit maioꝛ q̄ pri⁹ q̄
licȝ sint dissīlia. nō tñ specifice cū nō sint sub aliq̄ spē.
sed sūt modi specifice rōnis quoꝝ vn⁹ ē alio pfectioꝛ
⁊ pfectioꝛ eminēter ꝯtinet iperfectiorē ⁊ vltra. Et si
dicas q̄ ita poterit dici de forma. nō est verū. q̄ tūc
nulla forma esset maioꝛ q̄ pus. sȝ post ipfectā veni/
ret pfectioꝛ. ¶ Cū etiā ipugnat̄ alia pars diuisionis
facte sustinēdo eā in q̄stū ponit formā intēdi ꝑpter
maiorē dispositionē subiecti nulla additiōe facta for
me ad formā. Dicit̄ ad p̄mā rōnē negādo ꝯñam p̄mā
ut eni dictū fuit prius. licȝ dispositio subiecti q̄nq̄ sit
causa intēsionis forme. nō tñ est formaliter intensio.
nā intēsio ꝯsistit formalit̄ in maiori ⁊ pfectiori actua/
litate subiecti p̄ formā ⁊ eductiōe forme de impfecto
ad perfectū. ⁊ ad hoc requirit̄ agens educens subie/
ctū de potentia in actū forme. requirit̄ etiā q̄ forma
det perfecti⁹ eē q̄ p̄us ⁊ q̄nq̄ requirit̄ maioꝛ dispo/
sitio subiecti q̄ p̄us. vñ dico q̄ sicut argumētū ꝓbat
aliq̄n vnū subiectū erit dispositi⁹ ad pticipandū for/
mā q̄ aliud. ⁊ tñ erit min⁹ tale per eā sicut exēplifica/
tur de aere illuminato a candela ⁊ de aqua illumina
ta a sole. vñ aliq̄n ad hoc q̄ forma pficiēs subiectum
intēdat̄ requirit̄ maioꝛ dispositio ex pte subiecti tā q̄
necessaria ad intēsionē in gñe cause mālis. Aliq̄n re/
quirit̄ maioꝛ appropinq̄tio uł vigoratio ex pte agen/
tis uel q̄ pl⁹ influat q̄ p̄us. ⁊ iō argumētū solū ꝯclu/
dit q̄ formā intēdi nō ē subiectū ampli⁹ disponi. nec
est agens eē vigorosius uel ꝓpinqui⁹ uł plus influe/
re. sed formalit̄ est formā pfecti⁹ eē dare subiecto. ad
q̄d sequit̄ subiectū magis participare formā. ¶ Ad
2ᵐ p̄ncipale rñsū ē i obiectionib⁹ Aureoli. q̄ subiectū
forme q̄ intendit̄ transmutat̄ s̄m formā in q̄stū eā no/
uo modo hȝ ⁊ ampli⁹ perficit̄ per eā. ⁊ ideo rñsio quā
arguens impugnat bona est. nec sua ipugnatio valet
ꝑpter insufficiētiā diuisiōis. nec eni subiectū magis
dr̄ pfici p̄ formā eo q̄ plures ptes subiecti iformet q̄
p̄us nec q̄a plures ptes forme sūt in subiecto q̄ p̄us.
nec ideo q̄ forma firmi⁹ inheret subiecto. hoc ē quia
diuti⁹ remaneret uel q̄ difficili⁹ tolleret̄. sed ideo dr̄
firmi⁹ iherere uel magis radicari. q̄ perfecti⁹ eē dat
subiecto q̄ p̄us. ⁊ potētia ad oppositā formā ligat̄ ⁊
elōgatur ab actualitate opposita. 2ᵃ impugnatio si/
milit̄ nō valet. q̄ hᵒᶜ est falsa. nā forma que intendit̄
aliud eē dat subiecto q̄ p̄us ⁊ subiectū aliter partici/
pat actū ei⁹ q̄ p̄us dū ex ꝯfusione quadā potentiali/
tatis ad opposita colligit̄ ⁊ terminat̄ p̄ actū ei⁹ ⁊ elō/
gat̄ ab opposito. licȝ nec pars forme addat̄ nec sub/
trahat̄. ¶ Ad 3ᵐ p̄ncipale dr̄ q̄ rñsio p̄ma ibidē data
q̄ ad aliq̄d bona ē. sic eni dicit scūs Tho. p̄. sen. ut re/
citat 4ᵒ. 5 dissilit̄ intēdūt̄ q̄litates p̄me ⁊ 2ᵉ. simplices
⁊ cōposite. nā licȝ gñaliter q̄libet intēdat̄ ex h̄ q̄ per/
fecti⁹ actuat suū susceptibile. tñ aliq̄ nō pñt h̄ facere
nisi p̄us subiectū disponat̄ p̄ raritatē ⁊ densitatē. sic
ꝯtingit in q̄litatib⁹ simplicib⁹ actiuis ⁊ passiuis. nā sū/
mus grad⁹ caloris nō posset recipi nisi i subiecto raro
nec sūma siccitas nisi i subiecto denso. Aliq̄ aūt req/
rūt subiectū disponi s̄m diuersā mixtionē q̄litatum
actiuaꝝ ⁊ passiuaꝝ. sic sapoꝛ coloꝛ odoꝛ. q̄cūq̄ tñ q̄li/
tas ad h̄ q̄ itēdat̄ reqrit agēs educēs eā de actu ipfe
cto ad pfectū siue reqrat cū h̄ subiectū magis dispo/
ni siue nō. ⁊ iō rñsionē illā nō teneo ex toto. ꝯcedo eni
q̄ subiectū aliq̄n ē dispositū. nec indiget rarefactio/
ne nec ꝯdensatiōe. aut alia p̄uia dispositiōe. ⁊ tñ for/
ma nō ē itēsissima imo pōt itēdi. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ rñ/
sio ibidē data bona ē. nec ipugnatio valet. licȝ eni for
ma accñtalis det eē specificū accñtale. tñ illud eē nō
est quo res formaliter existit aut simpliciter est in re/
rū natura. sicut est eē quod dat forma subālis. ⁊ ideo
si esse quod dat forma subālis variaret̄ nō maneret
idē ens q̄d p̄us. nō autē oꝫ rē subālit̄ variari ꝑpt h̄ q̄
hȝ aliud eē accñtale q̄ p̄us. silit̄ eē q̄d dat forma ac/
cidētalis aduenit enti subsistēti. iō variari pōt cū hēat
subiectū fixū ⁊ stās. eē aūt q̄d dat forma subālis non
aduenit alicui subsistēti i eē cōpleto. iō q̄ñtūcūq̄ mā
disponit̄ forma nō dabit aliud eē. q̄ variatio talū eē
diuersoꝝ nō hēt aliq̄d deferēs in actu. iō non posset
fieri sine corruptiōe subāli pl⁹ q̄ trāsit⁹ de subāli for/
ma i subālē formā. ꝯcedo tñ q̄ i eadē spē vna forma
subālis dat pfecti⁹ eē sue māe uł cōposito q̄ alia ꝑpt
maiorē dispositionē susceptiui. ⁊ silit̄ ex h̄ cōtingit q̄
vna aīa ē nobilioꝛ alia. q̄ pfecti⁹ eē suscipit i mā ma/
gis disposita. tñ nō ex h̄ vna forma subālis ē itēsa ⁊
alia remissa. q̄ licȝ vna sit pfectioꝛ alia. tñ nulla earū
ꝓcedere pōt de eē ipfecto ad eē pfectū p̄ motū. nec
augeri licȝ ꝓcedere possit de potētia i actū. ¶ Ad 5ᵐ
negat̄ hᵒᶜ. dico eni q̄ p̄ma silitudo quā ponit ph̄s est
ꝓ nobis. sic eni numer⁹ hȝ ptē alteri⁹ rōnis a toto nu/
mero. nā binari⁹ hȝ ptes eētiales uł aliq̄d loco earū
s. gen⁹ ⁊ differētiā: uel mātotꝫ formā ⁊ hȝ. nulla tñ for
ma est ptibilis i ptes vni⁹ rōnis cū ea nisi p̄ accñs ra/
tiōe quātitatis. ⁊ ita nulla q̄dditas diffinibilis pōt ꝯsti/
tui ex mult' silib⁹ ei. sic vna hūanitas ex multis. s. vna
albedo ex multis albedinib⁹. ⁊ p̄ ꝯñs forma intēsa nō
icludit multas sibi consiles s̄m spēm. 2ᵃ silit̄ silitudo
ē ꝓ nobis. Nā ph̄s logt̄ vl'ter de forma tot⁹ q̄ ē q̄ddi
tas diffinibilis ⁊ per diffinitionē iportata. ⁊ licȝ nulla
q̄dditas accñtalis diffiniat̄ ꝓprijssima diffinitiōe. tñ
ꝓportionalit̄ diffiniūt̄ forme ⁊ q̄dditates alioꝝ p̄ito/
rū ad q̄dditates subāles. cū eadem sint p̄ncipia oiuȝ
p̄itoꝝ s̄m ꝓportionē. ut dr̄ i 12ᵒ meᵗᵉ. Intēdit g̃ q̄ ois
additio ꝯtie ad q̄dditatē mutat spēm. ois āt additio
forme ad formā ē ꝯtialis p̄certi si sit additio ad cōsti/
tuendū aliquid p̄ se vnū s̄m mentē ph̄i ⁊ cōmentato/
ris. q̄ semꝑ forma q̄ addicit̄ erit alteri⁹ rōnis a pcce/
dente. nam si sit additio in esse quidditatiuo. constat
q̄ forma vnius rationis non est nisi vna. si fiat addi/
tio in esse reali. constat etiā q̄ forma vnius rationis
in eodem susceptiuo nō est nisi vna. ⁊ sic ꝯstat q̄ nec
in esse reali nec in esse quidditatiuo ⁊ s̄m rationē for
ma addit̄ forme ad cōstituendū aliq̄d vnū nisi sint di/
uersarū rōnū. illo mō q̄ forma generis ⁊ forma diffe/
rētie sūt forme alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rōnis ¶ Ad aliā aucto
ritatē quā ille glosat. dico q̄ nō intēdit solūmō Au/
q̄ forma subālis ꝑpt subiectū ē maioꝛ uł minoꝛ extē/

sic. imo q̄ sm diuersam materie uel subiecti ptātē diuersimode participat act⁹ forme uł i ipsa introductio/ ne solū sicut in formis substātialib⁹ uel in introducti/ one z intēsione sicut i accidētib⁹. nō q̄ dispositio ma/ terie sit tota cā. ¶ Ad ea q̄ specialit̄ arguit de chari/ tate dicit̄ ad p̄mū q̄ aīa ē vno tēpore magis disposi/ ta ad charitatē q̄ꝫ alio ꝓpter maiorē conatum sm q̄ ponit scūs Tho. 2ª 2ᵉ. q. 24. arti. 3º ad primū. vbi ex/ ponēs illā auctoritatē Math. 25º. Dedit vnicuiqꝫ sm ꝓpriā virtutē. sic dicit. Illa virt⁹ sm quā de⁹ sua do/ na dat vnicuiqꝫ ē dispositio uel preparatio p̄cedēs uel conatus grām accipientis. sed hanc etiā dispositionē uel conatū p̄cedit spūs sanctus mouens mētē homi/ nis plus uel min⁹ sm suā volūtatē. hec ille. Et prima 2ᵉ. q. 113. arti. 2º. dicit q̄ bon⁹ motus liberi arbitrij mo/ ti a deo ē preparatio ad donum gratie suscipiendū z est quiqꝫ simul cū infusione grē z est operatio meritoria. quiqꝫ aūt precedit donū grē gratū facientis. Simulit̄ p̄mo sen. dis. 17. q. 1. arti. 3º. dicit q̄ operationes aīe se habent ad pfectiones acqsitas nō solū p modū dispo sitionis. sꝫ sicut p̄ncipia actiua. sed ad pfectiones in/ fusas se habent solūmodo sic̄ dispositiones. mensura igit̄ sm quā datur charitas ē capacitas ipsi⁹ aīe q̄ est ex nā ipsi⁹ simul z dispositione que est p conatū ope/ ris. z q̄ꝫ sm eandē conatū magis disponit̄ natura me/ lior. iō quibꝫ meliora nālia dūmō sit par conat⁹ magꝭ recipiet de pfectiōib⁹ infusis. z qui peiora nālia quiqꝫ magis recipiet si assit maior conatus. hec ille. Uerū/ tamē sicut pus dixi talis maior dispositio non est for/ ma intēsionis. sed causa mālis. vnde dis. p̄dicta. q. 2. arti. 2º ad 4ᵐ dicit sic. Eodē mō sum⁹ cā augmēti grē sicut z cā ipsi⁹ grē scꝫ p modum dispositionis tm̄. sed vtrobiqꝫ efficientia ē ex pte ipsi⁹ dei. Ex quib⁹ patet q̄ aīa dicit̄ esse magis disposita ad charitatē nunc q̄ꝫ prius ꝓpter maiorē conatū uel motū liberi arbitrij a spū sancto mouēte mentē hoīs. ¶ Tunc ad argumē/ tum ꝯtra h̄ quo infert̄ q̄ tunc quāciūqꝫ auget̄ charitas acquirit̄ noua forma in aīa. dicitur q̄ si actus ille vo/ cet forma ꝯcedit̄ ꝯña z ꝯñs. quāciūqꝫ eni de⁹ vult grāꝫ in anima uel charitatē intēdere. disponit eā ad h̄. sm q̄ ponit scūs Tho. p̄ma. 2ᵉ. q. 112. arti. 2º. ad 3ᵐ. vbi sic dicit. Agens infinite virtutis non exigit materiā uel dispositionē materie q̄si p̄supposita ex alteri⁹ cause actiōe. sed oportet tm̄ q̄ sm ꝯditionē rei causande in ipsa re causet z materiā z debitā dispositionē ad for/ mā. Et similit̄ ad h̄ q̄ de⁹ grām infūdat aīe nulla pre/ paratio requirit̄ quā ipse nō faciat. hec ille. Et sicut dicit de dispositione ad infusionē: ita de dispositione ad augmētū parit̄ est dicēdum. verūtamē ad aliam p̄parationē non necessario sequit̄ intēsio uel infusio grē sm q̄ est a libero arbitrio. sed sm q̄ illa dispositio est a deo mouente habet necessitatem. non quidem coactionis. sed infallibilitatis. quia intentio dei de/ ficere non pōt: ut dicit in sequēti articulo. Et cū dicit arguēs q̄ h̄ est incōueniēs si charitas zc̄. dicit̄ q̄ mo/ tus augmēti charitatis nō ē ꝯtinu⁹. cū aūt q̄rit modū q̄ illa dispositio ē maior q̄ꝫ pus zc̄. dr̄ q̄ dispositio illa quiqꝫ ē maior intēsiue. quiqꝫ est maior extensiue sic po/ nit scūs Tho. p̄ sen. vbi s̄. q. 2. arti. 3º. ad p̄ᵐ vbi sic ait. Nō eodē mō se hꝫ qlibet act⁹ charitatis eo q̄ vn⁹ pōt eē magis intēsus. z etiā vn⁹ pōt eē disponēs in virtu/ te pluriū p̄cedētiū. hec ille. Sicut eni ipse ponit ibidē q̄ hō est dn̄s sui actus pōt agere sm cōem virtutem sue nature. quiqꝫ sm ptē. qd̄ nō ꝯtingit in illis q̄ agunt ex necessitate nature. semꝑ eni agūt tota v̄tute sua. qn̄ igit̄ ita ē q̄ hō non habēs charitatē ex tota virtute nālis bonitatis sibi indite mouet̄ ad charitatē vnus act⁹ disponit eū vltima dispositione ut sibi detur. qn̄ v̄o nō sm totā virtutē. sꝫ solū aliqd ei⁹ p̄parat̄ ad cha/ ritatē. tūc ille actus nō est sicut vltima dispositio. sed remota: z p plures act⁹ poterit pu̱enire ad vltimā di/ spositionē. Silit̄ dico ex alia pte q̄ qn̄ act⁹ charitatis ꝓcedit ex tota virtute habit⁹. z q̄ꝫtū ad virtutes ha/ bitus īfusi tūc vn⁹ actus disponit z meret̄ charitatis augmētū ut statim fiat. qn̄ aūt nō sm totā virtutē ꝓ/ cedit actus ille tūc est ut dispositio remota. z poterit tūc p plures actus pu̱enire ad charitatis augmentū non tā de necessitate. q̄z hō q̄ꝫtūcūqꝫ sit disposit⁹ pōt agere sm non rectā dispositionē illius. qd̄ nō ꝯtingit in dispositionib⁹ nō volūtarijs. hec ille. Ex q̄ patet q̄ dispositio anime ad charitatē quiqꝫ dicit̄ maior extē/ siue q̄z plures actus elicuit q̄ꝫ prius. quoꝝ tū vltim⁹ agit in virtute precedētiū. z dat ibi scūs Tho. exem/ plū de guttis cauantibus lapidē q̄ non q̄libet aufert aliqd de lapide. sed oēs p̄cedentes disponunt. z vna vltima agens in virtute oīuꝫ p̄cedentiū in q̄ꝫtum scꝫ inuenit materiā dispositam p precedētes cōplet ca/ uationē. Et si querat̄ quō vnus actus est intensior q̄ꝫ ali⁹. dicit̄ q̄ actus ille ē formalit̄ intēsior non per ad/ ditionē ptis ad ptē in eodē subiecto p̄mo. sed p hoc q̄ subiectū suū pfectius actuat z pfecti⁹ eē dat ei. Et si vltra querit̄ quō illud eē ē pfecti⁹ p̄cedēti: Dicit̄ q̄ iō q̄z magis accedit ad silitudinē p̄me actualitatꝭ sub sistētis z p̄me charitatis q̄ ē act⁹ pur⁹. Si aūt q̄ratur quō illa multiplicatio actuū reddit hoīeꝫ magꝭ dispo sitū q̄ꝫ prius cū illi act⁹ nō maneāt īsimul. nec aliquid relinquāt in hoīe. dicit̄ q̄ h̄ ideo ē. q̄z licꝫ act⁹ charita/ tis non sit actiu⁹ charitatis. nec eius cā efficiens: sed dispositiuus uel meritori⁹. ut ponit scūs Tho. vbi s̄. q. 2. arti. 3º. tamē actus charitatis relinquit in viribus sensitiuis aliquā impressionē. sm q̄ ipse ponit eadem dis. q. p̄ma arti. p̄. vbi sic ait. Cum vires inferiores se/ quant̄ motū supioꝝ. sic fit intēsio: sicut videm⁹ q̄ ad apphēsionē rei dilecte totū corp⁹ exardescit z moue/ tur. ita etiā qn̄ affect⁹ supior mouet̄ in deū ꝯseq̄t̄ q̄dā impssio i virib⁹. sm quā incitant̄ ad obediēdū diuino amori. hec ille. Non solū aūt pōt ip̄rimi aliqd p modū act⁹ i virib⁹ sensitiuis. imo p modū habit⁹ ex multitu/ dine actuū. q̄ꝫto aūt vires sensitiue magis hn̄t de illa impssione hō dr̄ magis disposit⁹ ad eliciēdū actū intē siorē q̄ ē vltima dispositio ad augmētū charitatꝭ. Et h̄ videt̄ dicē scūs Tho. 2ª 2ᵉ q. 24. arti. 6º. Quilibet igr̄ act⁹ charitatꝭ dispōit ad charitatꝭ augmētū in q̄ꝫtū ex vno actu charitatꝭ hō reddit̄ ꝓmptior ad agendū sm charitatē: z habilitate crescente hō prorūpit ad actū charitatis feruētiorē q̄ conet̄ ad ꝓfectū charitatis. z

tūc charitas augeť in actu. hec ille. Cū similiter dicit arguēs de capacitate gd est. dico ꝙ capacitas dicit habilitatē ad recipiēdū. q̄ quidē habilitas ē quid respectiuū fūdatū i potētia passiua puta intellectu uł uolūtate in ordine ad actū pⁱmū uel 2ᵐ. tales aūt relationes sicut habēt suā entitatē a fūdamēto ꝛ termino ita ꝛ suā quātitatē. ꝛ ideo aucto fūdamēto: puta potentia uel dispositione potētie. augeť habilitas non ꝑ additionē: sed modo superiꝰ dicto. ℭ Ad aliud qđ arguit de vitio pⁱmo genito ꝛc. diciť ꝙ aīa vitiosa ꝑ actꝰ vitiosos habilitat vires inferiores ad obediendū ei. q̄ facto. qꝛ motus affectus sensitiui qñcūqꝫ intēdit motū volūtatis ex tali habilitatione hō ē ꝓmptꝰ ad eliciendū actum intēsū q̄ est necessaria dispositio ad augmētū vitij ut ꝑus dictū est i ꝯsimili. licꝫ actꝰ vitij aliť se habeat ꝛ in alio gñe cause ad augmētū vitij q̄ꝫ actꝰ charitatis ad augmētū eiꝰ. ℭ Ad pⁱmū argumentum Godofredi dř. ꝙ solutio ibidē data bona ē. nec valet pⁱma replica. qꝛ cū alťatio ꝛ motꝰ recipiat solū speciē a t̄mino ad quē ꝛ nō a t̄mino a q̄. nō optet ad h̄ ꝙ alteratio sit alteriꝰ rōnis q̄ꝫ terminꝰ a q̄. ꝙ terminꝰ a q̄ ꝛ ad quē sint positiui uł vniꝰ rōnis. sꝫ solū terminꝰ ad quē. Nō valet isup 2ᵃ. qꝛ licꝫ mutatio de nō subiecto simpliciter in subiectū simpliciť sit gñatio. tñ mutatio de non subiecto ſm quid in subiectū ſm gd non ē gñatio ꝓprie. sed alteratio uel aliꝰ motꝰ. Uel dicēdū ꝙ si intensio accipiať ut quidā motus tūc ē a subiecto i subiectū. sed ut ē mutatio sic ē a non subiecto in subiectū vñ scđs Tho. de veritate. q. 28. arti. p̄. sic ait. Differētia est inter motū ꝛ mutationē. nā motus vnꝰ ē q̄ aliquid affirmatiue sigtū abijcitur: ꝛ aliud affirmatiue sigtū acquiriť. est eni motus de nō subiecto in subiectū: ut diciť. 5° physicoꝝ. per subiectū aūt intelligitur hic aliqd materiatū affirmatiue ut albū erit nigrum. vñ vnus motꝰ alterationis ē quo albū abijciť: ꝛ nigrū acqritur. sed in mutatiōibꝰ que sūt gñatio ꝛ corruptio aliter ē. nā gñatio ē mutatio de nō subiecto in subiectū: ut de nō albo in albū. Corruptio bō ē mutatio de albo in nō albū scꝫ de subiecto i nō subiectū. ꝛ ideo in abiectione vniꝰ affirmatiui. ꝛ adeptiōe alteriꝰ oportet duas mutatiōes intelligi quaꝝ vna sit gñatio. alia sit mutatio uel simpliciť uel ſm gd. sic ḡ de transitu q̄ est de albedine in nigredinem si ꝯsidereť ipse motꝰ idem motus significať ꝑ ablationē vniꝰ: ꝛ inductionē alterius. nō aūt significať eadē mutatio sed diuerse tñ se inuicē ꝯcomitantes. qꝛ gñatio vniꝰ nō est sine corruptione alteriꝰ. hec ille. Sic in ꝓposito diceť. ꝙ intensio ut ē mutatio ē alicuiꝰ forme ipfectioris ad formā pfectiorē. sꝫ ut ē motus sic ē a forma impfecta ad formā pfectā. ita ꝙ forma impfecta nō ut forma simpliciter sed ut forma hñs eē impfectū sit terminus a quo. nec ipsa illo modo se habet ꝑ modū nō subiecti. imo ꝑ modū subiecti ipfecti. nec illo mō ipsa ē cōpossibilis t̄mino ad quē. Nō valet deniqꝫ tertia. nā charitas precedens nō est de rōne motus illiꝰ ut absolute ꝯsiderať. sed ut impfecta ꝛ sub carētia actualitatis sequentis. ℭ Ad 2ᵐ diciť. ꝙ non oportet silitudinē ꝑ oīa currere. sufficit eni ꝙ sic in motu locali ē ꝯtinue aliud vbi ꝛ aliud. ita in motu intēsionis ꝛ remissionis sit aliud esse forme q̄ intendiť uel remittiť. nā nec in motu localiē semp aliꝰ ꝛ alius locꝰ totaliter. sed aliud vbi in loco. ℭ Ad 3ᵐ diciť. ꝙ idem potest comparari ad seipsum ſm dispositiones q̄s habet successiue. sicut aliquis ē hodie maior q̄ꝫ fuit anno elapso. sic in ꝓposito eadem forma ſm eē quod nunc habet cōpari pōt ad seipsam ſm eē quod prius habuit. ℭ Ad 4ᵐ diciť ꝙ forma remissa non ꝯtiatur forme intense. sed est ꝯiūcta maiori latitudini forme ꝯtrarie ꝛ adhūc sensum minꝰ album dicitur ꝯtrariari magis albo nō ꝙ forma minor ꝯtrarieť maiori. sed quia subiectū sub ea cōtrariať sibiipsi sub forma intensa inq̄ꝫtū plus habet de forma opposita cū est albū remisse q̄ꝫ dū est intense albū. ℭ Ad 5ᵐ negať aᶜʳ. ꝙ dr̄ia in formis substantialibꝰ ꝓuenit ex parte formarū ſm se uł ex pⁱncipijs q̄ditatis. sic dr̄ia inter humanitatē ꝛ lapideitatē. ꝛ excessus earum ad inuicē in ꝑfectione. sed excessus forme intense super remissionē ꝓuenit ex diuersa ꝑticipatione subiecti. ℭ Ad 6ᵐ diciť ꝙ aliť ꝯtinet forma intēsa formā ꝑus remissā q̄ꝫ sensitiuū ꝯtineat vegetatiuū. ꝯtinētia eni q̄ vegetatiuū ꝯtineť a sensitiuo ꝯsurgit ex ꝓpⁱa rōne hꝰ ꝛ illiꝰ forme. qꝛ. s. ista dat ſm suā rōnē oēm ꝑfectionē quā dat alia ꝛ vlteriꝰ. sed alia ꝯtinētia non ꝯsurgit ex ꝓpⁱa rōne forme intense uel remisse cū sint vniꝰ rōnis sꝫ potiꝰ ex eē qđ hꝫ i subiecto. vñ nō oꝫ qꝛ vegetatiuū nō pōt fieri sensitiuū: ꝙ siliť forma remissa non possit fieri intēsa. qꝛ ipossibile ē trāsire de specie i speciē licꝫ trāsitꝰ de impfecto ad ꝑfectū respectu eiusdē sit possibil. iō forma intēsa ꝯtinet ꝑ idēptitatē formā ꝑus remissā. licꝫ sensitiuū solū virtualiť ꝯtineat vegetatiuū. ℭ Ad pⁱmū arguᵐ Ade negať hᶜʳ. vñ solutio ibi data bona ē. nec improbatio ibi facta in 2ᵃ rōne valet. ꝛ ad maximā q̄ assumiť dictū est rñdēdo Aureolo. sufficit eni trāsitꝰ de potentia in actū. uel de actu ipfecto ad actū ꝑfectū. ℭ Ad 3ᵐ dico ꝙ rñsio ibidē facta ē bona nec iprobatio valet. qꝛ supponit ꝙ forma ꝓducať. qđ nō est verū. Similiť supponit ꝙ in oī alteratiōe aliqd ꝓducať. qđ nō est verū nisi i gñatione simpliciť. sꝫ cōcesso suo mō loquēdi. dico ꝙ i augmēto forme nō ꝓduciť forma nec subiectū nec cōpositum. sꝫ illud qđ ꝑus erat minꝰ tale postea fit magis tale. Dico etiā ꝙ t̄minꝰ augmēti ē forma sub eē cōpleto sub q̄ nō pfuit ꝛ iō ꝯcedo ꝙ eadē forma sub eodē mō eēndi uł actuandi nō pōt bis acqri. sꝫ sub alio ꝛ alio mō nō ē incōueniēs ꝙ sit t̄minꝰ duarū mutationū. Siliť nec 2ᵃ iprobatio valet. qꝛ nō oꝫ si forma est indiuisibilis in eēntia nullā hñs latitudinē ꝙ siliť det indiuisibiliť esse. eadē eni forma multipliciť pōt actuare idē susceptibile qꝛ nō dat illi speciē eēntialē. cōcedo tñ ꝙ nūq̄ꝫ subiectū eēt magis tale ꝑ formā illā nisi forma eēt ꝑfectior. nō qdē ꝑ additionē. sꝫ ꝑ suū eē qđ ē lesse. Siliť iprobatio illa q̄ ꝓcedit ex dispositione soluta ē rñdēdo Gregorio ꝛ Aureolo. Illa eī dispositio q̄ reqriť ad augmētū qñqꝫ ē rarefactio. qñqꝫ remotio ꝯtrarij. qñqꝫ alťatio ſm q̄litates actiuas ꝛ passiuas uel cōmixtio earū. alia q̄ꝫ ꝑus. qñqꝫ aliq̄ opatio imanēs ut fuit dictum de charitate. nec oꝫ ꝙ q̄libet dispositio reqrat aliā ꝓcedētē

dispositioné .pferti nõ oz q si habit⁹ q é forma manés
in subiecto reqrit dispositiões pūias puta actus vo/
litatis. q iterū act⁹ volūtatis reqrat alias dispositi/
ones.qz nõ é in subiecto p modū act⁹ pmi t forme ge/
nerali habit⁹. Quõ aūt act⁹ intēdat dictū fuit. Similit
nec valet alia iprobatio q̄ querit quõ forma magis in/
heret. dico eni q qz dat pfecti⁹ esse subiecto q̄ pus t
colligit ipsū a potētialitat] ɔfusiõe ad vnitatē sui act⁹
q sit effectiue ab agēte assimilāte sibi passū. t iõ ar/
gumētū illud de trāsitu nõ hz hic locū. qz sufficiés cā
dat p illo trāsitu. Similiter falsū é q albedo qñcūq
in subiecto inhereat sibi tātū quātū vnq̄ postea po/
terit. nec etiā diuturnitas é in cā hui⁹. sz illud qõ pus
dictū é. ¶ Ad 4ᵐ dicit . q grā christi ut pscindit a suo
eé t actuali existētia uel inexistentia nõ hz aliquā bo/
nitaté. cū bonitas rei sit eé ei⁹ ut sepe dicit scūs Tho.
similit nec magnitudiné aliquā eéntialé. qz ut dictū
é in pūib⁹. magnitudo forme sequit eé illi⁹. t iõ grā
illa sic sūpta nõ est melior grā petri. sed bonitas eius
eéntialis cōsistit i suo eé qõ é inesse subiecto. qz q̄ ipsa
pfecti⁹ inest suo susceptibili: t magis actuat q̄ aliqua
alia grā actuet eéntiam creatā. ideo ipsa é perfectior
qz alia grā creata. verūtñ illa grā pter bonitaté quā
hz t quantitaté ex inherētia ad subiectū hz aliā boni/
taté t q̄litaté accītalé sibi] scz ex ɔiūctiõe ei⁹ ad diui/
nitaté inq̄tū ɔcurrit ad eūdé actū cū illa : ut act⁹ illa
grā informat⁹ nõ tñ sit actus hoīs: sed dei. Similiter
q̄tū ad effect⁹ in q̄s põt grā: t q̄ ad multa alia q̄ ponit
scūs Tho. 3⁹ sen. dis. 13ª. Dico tñ q christi grā creata si
eét subsistēs t in nullo recepta. t similit grā petri. nul/
la earū eét maior alia supposito q sint vni⁹ speciei. si
tñ eét possibile eé duas formas sepatas. ¶ Ad 5ᵐ di/
cit q agens intédés formā aliqd agit inq̄tū reducit
subiectū de actu impfecto i actū pfectū. vñ sanctus
Tho. pma 2ᵉ. q. 52. arti. 2º ad 2ᵐ dicit. Causa inqt au/
gens habitū: facit qdé semp aliqd in subiecto. nõ aūt
formā nouā: sed facit q subiectū pfecti⁹ formā pexi/
stenté pticipet. hec ille. ¶ Ad 6ᵐ negat ɔñā. nec valet
pbatio. lz eni charitas sine q̄cūq additiõe posset in/
tendi sine statu t posset puenire ad duplū: triplū tc.
tñ nunq̄ p tale augmentū posset pduci ad pfectioné
visionis btifice uel forte sui act⁹: aut certe ad pfectio/
né vni⁹ aie rõnalis. licz q̄libet aia rõnalis t act⁹ visio/
nis create sit finit⁹. t cā est. qz p illā intensioné nunq̄
acqreret pfectioné alteri⁹ rõnis q̄ pus. sed remane/
ret i eadé specie distincta ab alijs. iõ sic dicit sanctus
Tho. de veritate. q. 29. arti. 3º ad 5ᵐ. Quis charitas
uel grā viatoris i infinitū augeri possit. nunq̄ tñ põt
puenire ad eq̄litaté grē christi. q eni finitū aliqõ per
ɔtinuū augmētū possit ptingere ad quodlibet finitū
veritaté hz si accipiat eadé rõ quātitat] i vtroq fini/
to sicut si cōparem⁹ lineā ad lineā uel albediné ad al/
bediné. nõ aūt si accipiat alia t alia rõ quātitatis: t h
patet i quātitate dimēsiua. q̄tūcūq eni linea auge/
atur in longū nunq̄ pueniet ad latitudiné supficiei. t
similiter pz i quātitate virtuali uel intēsiua. q̄tūcūq
eni cognitio cognoscentis deū per similitudiné per/
ficiat. nunq̄ põt equari cognitiõi cōphēsoris q videt
deū p eéntiam. Et similiter charitas viatoris nunq̄
põt equari charitati cōphēsoris. aliter eni afficitur
aliquis ad presentiā t ad absentiā rei. similiter etiam
q̄tūcūq crescat grā alicui⁹ hoīs q gratiā sm aliquā
pticularé pticipationé possidet nūq̄ potest adequa/
re grām christi que vniuersalit plena existit. hec ille.
¶ Patet igit q non omne finitū augmētabile sine ter/
mino põt puenire ad eq̄litaté cuiuslibet alteri⁹ finiti
pferti alteri⁹ rõnis. t iõ argumētū nõ valet. t si vale/
ret vtiq cū arguēs ponat charitaté i ifinitū augmé/
tabilem licz p additionem: t ita de q̄libet q̄litate. ipse
habet cōcedere qõ t facit sepe t min⁹ bene q albedo
posset tātū intédi q eét pfectior angelo. ¶ Ad 7ᵐ di/
citur sicut ad pcedens. ¶ Ad 8ᵐ dicit q subiectum
forme que intendit non mouet ociose. qz non moue/
tur ad habendū formā simplicit. sed ad pfectius ha/
bendū q̄ prius. ¶ Ad 9ᵐ dicit q cōmentator vocat
partes forme uel pfectiõis ad quā vadit mobile for/
mā sub alio t alio esse t nõ aliqua que formā cōstitu/
ant sicut partes itegrales uel eéntiales. ¶ Ad 10ᵐ di/
citur sicut ad 8ᵐ. ¶ Ad 11ᵐ dicit q oé agens agit sm
q est actu. vñ q agens possit in aliquā operationem
in quā prius nõ poterat potest cōtingere qz reductū
est nouiter de potētia pura ad actū forme p quā agit
uel qz deductum de actu iperfecto in actū perfecti/
oré illi⁹ forme. nec oportet q aliquam formā uel par/
té forme acquisierit de nouo. Et sic terminatur pri/
mus articulus.

Quantum ad secūdum articulū

sit h ɔ. q charitas vie q̄tūcunq intendat nunq̄ potest deue/
nire ad aliqué terminū vltra quem nõ possit augeri.
Istam ɔné ponit sanct⁹ doctor vbi s. scz p sen. dis. 17.
q. 2. arti. 4º. vbi sic ait. Augmētū charitatis non per/
uenit ad aliqué terminū vltra quem non possit auge/
ri. cui⁹ ratio est ex parte eius qõ mouet sm h augmé/
tum: t ex pte eius ad qõ mouet. Illud aūt ad qõ mo/
uetur aia in augmēto charitatis é similitudo charita/
tis diuine cui assimilat. ad quā cum infinita sit in infi/
nitū põt accedi plus t plus t nunq̄ adeq̄bitur perfe/
cte. ex pte aūt eius qõ mouet est. q ipsa aia q̄tū pl⁹
recipit de ipsa bonitate diuina t lumine grē ipsi⁹. tā/
to capacior efficitur ad recipiendū. t ideo quāto pl⁹
recipit tanto plus potest recipere. cuius ratio é. quia
potentie materiales sūt determinate t finite sm exi/
gentiam materie. t ideo nõ possunt recipere nisi tan/
tū uel tātū sm pportionem materie. potentie aūt im/
materiales nõ limitant ex mā. sed magis sm quanti/
taté bonitatis diuine in eis percepte. vnde quāto ad/
ditur plus de bonitate tanto magis de potentia ad
capacitaté additur sicut patet i exemplo phi de sen/
su t intellectu. 3º de anima. dicit enim q sensus a for/
tibus sensibilibus corrūpitur t non augetur eorū ca/
pacitas. quia sunt potentia materiales. sed intellect⁹
quanto magis intelligit difficilia: tanto etiam plus
potest. ita etiam quanto natura spiritualis plus recipit
de charitate: tanto plus potest recipere. hec ille.
Idé ponit 2ª. 2ᵉ. q. 24. arti. 7º. vbi sic ait. Terminus

in augmēto alicuiꝰ forme pōt pfigi tripliciť. Uno mō ex rōne ipsius forme q̄ bȝ terminatā mensurā ad quā cū puentū fuerit nō pōt vltra ꝓcedi in forma. ſȝ ſi vltra ꝓcessū fuerit pueniet ad aliā formā. ſicut patet in pallore cuiꝰ terminos p ꝯtinuā alterationē aliqs trāſit vſq3 ad albedinē uel nigredinē pueniens. Alio mō ex pte agentis cuiꝰ virtꝰ non ſe extendit ad vlterius augēdū formā i ſubiecto. 3ᵒ modo ex pte ſubiecti qđ nō eſt capax pfectiōis amplioris. nullo aūt iſtoꝝ modoꝝ imponiť terminꝰ augmēto charitatis i ſtatu vie. ipſa enim ſm rōnem ꝓpe ſpeciei t̄minū augmēti nō bȝ. eſt eni pticipatio q̄dā infinite charitatis q̄ ē ſpiritꝰ ſanctꝰ. ſimiliť etiā cā agēs ē infinite virtutis ſcȝ deꝰ. ſimiliter etiā ex pte ſubiecti terminꝰ huic augmento pfigi nō pōt. qꝛ ſemp charitate excreſcēte ſupcreſcit habilitas ad vlterius augmētū. vn̄ relinquiť ꝙ charitatis augmento nullus terminꝰ pfigi pōt in via hac. ¶ Sed ꝯ iſtā ꝯnem arguit Aureolus multipliciter. pmo ſic. Impoſſibile ē ut motꝰ rectꝰ ſit ꝯtinuus in infinitū: ut ꝓbat phus. 8ᵒ phyſicoꝝ. Aliogn demōſtrationes phi nulliꝰ ſūt momenti quibꝰ ꝓbat ꝙ ſolus motꝰ circularis pōt eē ꝯtinuꝰ in infinitū. vn̄ cōmētator cōmento. 63ᵒ dicit: ꝙ Ar. declarauit ꝙ ipoſſibile eſt trāſmutationē in q̄litate aut quātitate aut ſubſtātia eſſe ꝯtinuā in infinitum. Et cōmento. 72ᵒ dicit ꝙ Ar. declarauit ꝙ nullus motuū rectoꝝ ē ꝯtinuꝰ ⁊ ꝑpetuꝰ. ⁊ ſine teſtimonio eoꝝ pȝ ex t̄minis. qꝛ oīs motꝰ bȝ terminū a q̄: ⁊ terminū ad quē. inť duos aūt terminos ipoſſibile ē ꝯtinue in infinitū moueri niſi fiat circulatio. ſm lineā q̄dē circularē pōt mobile redire ad pūctū ⁊ ſic moueri in infinitū. ſm lineā rectā vo impoſſibile eſt. cū igiť de rōne motus ſit hr̄e terminum ad quē ⁊ a quo. inť aūt duos iſtos terminos nō poſſit motꝰ ꝯtinuari in rectū in infinitū. ſȝ h̄ tm̄ pōt eē in motu circulari. ſȝ manifeſtū ē ꝙ ſi charitas aut alia forma poſſet creſcere in infinitū. motꝰ alterationis g rectus ē poſſet eē ꝯtinuꝰ in infinitū. g̃ h̄ oīo ē impoſſibile ¶ 2ᵒ ſic. Natura nō icipit moueri ad aliqđ qđ attingē non pōt. nō eni incipit modū quē nō pōt ꝯſūmare. cuius rō eſt. qꝛ motꝰ ex intrinſeco ſuo reqrit terminū ad quē. igiť illud poni non pōt in aliq̄ forma: q̄ poſito ſequiť ꝙ ē poſſibilis motꝰ qui non habebit terminū ad quē. ſed ſi charitas aut alia forma poſſet intendi i infinitū. motꝰ intēſionis nō bȝ q̄ṫū eſt ex ſe eēntialē terminū ad quē. nullus eni terminꝰ ante gradū infinitū eſt ſibi eēntialis cū poſſit vltra ꝓtendi. ſed nec g̃dus infinitꝰ: qꝛ talis ipoſſibilis ē. g̃ ipoſſibile ut forma aliq̄ poſſit intēdi in infinitū. ¶ 3ᵒ ſic. Impoſſibile ē ꝓcedere in infinitū in illis formis quarū q̄libet ē imediate in potentia aliq̄ demōſtrata: ut cōmentator dicit expſſe 3ᵒ phyſicorū. cōmēto. 68ᵒ cuius ratio ē. qꝛ q̄cūq3 ſunt imediate ⁊ abſq3 vllo ordine ſunt poſſibilia ſm vnicā potentiā. oē aūt poſſibile pōt exire in actū ſm ordinē poſſibilitatis ſue. ſi igiť aliq̄ ſūt poſſibilia reſpectu alicuiꝰ potētie imediate abſq3 ordine q̄libet imediate poterit induci. ꝯſtat autē ꝙ nullū infinitū pōt poni in actu idcirco illa in quibꝰ eſt ꝓceſſus in infinitū nō ſūt imediate ⁊ ſine ordine t̄mini eiuſdē potētie. ſed vnum pus. reliquū poſteriꝰ. ⁊ hinc ē ꝙ data linea eſt in potentia ut diuidať in infinitū. qꝛ ptes ſm q̄s fit diuiſio nō imediate ⁊ ſm eūdē ordinē ſūt in potentia. imo ordine quodā ⁊ ſm pus ⁊ poſterius. Primo eni diuidiť linea in duo media: ⁊ inde mediū in alia duo media ⁊ ſic in infinitū. nec ē linea pma imediate i potētia ad 2ᵃᵐ diuiſionē. ſed mediāte pma diuiſione p quam medietas prime linee fit in actu q̄ eſt ſubiectū 2ᵉ diuiſionis. additio vo oiuȝ quātitatū ſiue bipedaliū ſiue cētū uel mille pedū reſpicit pmā lineā demōſtratam eodē ordine. nō eni oȝ ꝙ date linee addať p quātitas centū pedū. ſic igiť linea data ⁊ ad oculū demōſtrata eſt in potētia ad diuiſionē oēm: nō imediate quidē ſȝ ſub ordine q̄dā. ad oēm vo additionē cuiuſcūq3 quātitatis ē in potētia imediate ⁊ abſq3 vllo ordine. cum eque pmo poſſit fieri additio tripedalis quātitatis. ſicut pedalis ⁊ millepedū ſicut vniꝰ pedis. vn̄ ſine ordine ē in potētia ad additionē. ſed ſub certo ordine prioris ⁊ poſterioris ē in potentia ad diuiſionē. nō g̃ mirū ſi nō ceſſat diuiſio: ſed nō eſt poſſibile gn ceſſet additio. Patet igiť aſſūpta ꝓpoſitio ꝙ nō eſt poſſibilis ꝓceſſus in ifinitū vbi oīa poſſibilia reducūtur ad eādem potētiā imediate abſq3 vllo ordine. ſȝ manifeſtū eſt ꝙ ſi charitas ſeu alia forma poſſet intēdi i infinitū data charitas in aliqua aīa eēt in potētia imediate ⁊ abſq3 vllo ordine ad oēm modū additiōis. eque enim imediate deꝰ poſſet infūdē gradū mille pfectionū ſicut gradum vniꝰ pfectionis ⁊ cētū miliū ſic mille ⁊ ſic de oibꝰ. nō eni ē charitas in potētia ad 2ᵃᵐ additionē mediāte pma. nec ad milleſimā mediāte cēteſima. ſȝ ad oēs ſimul ē ſine ordine. g̃ ipoſſibile ut in g̃dibꝰ charitatis ſeu alteriꝰ forme poſſit fieri additio i infinitū. vn̄ poſſet rō ſic formari p quā intendit Ar. ꝓbare ꝙ ipoſſibile ē magnitudinē creſcere i infinitū niſi ſit poſſibilis aliq̄ magnitudo ifinita i actu. pōt inquā ſic formari clariꝰ ut dicať: Oīs potentia imediata pōt imediate reduci ad actū. ſȝ potētia q̄ ē ad additionē ē imediate ad oēm modū additiōis. potētia vo q̄ eſt ad diuiſionē nō ē imediate ad oēm modū diuiſiōis. ſȝ ad vnā pus. ⁊ ad reliquā poſterius ⁊ ſic i infinitū ſiue ſit quantitas ſiue ſit q̄litas. qꝛ ſi eēt imediate poſſet fieri diuiſio ifinita i actu. vn̄ cū nulla forma poſſit eē infinita i actu. ipoſſibile ē ꝙ itēdať i infinitū. ¶ 4ᵒ ſic pncipaliť. In nulla re ē poſſibil' ꝓceſſus i ifinitū g nō hȝ actū admixtū cū potētia: ita ꝙ ex h̄ ꝙ aliqđ eiꝰ erit i actū p neceſſitatē acqriť noua potētia ex vi illiꝰ actꝰ vn̄ qꝛ poſito binario ſtatim ē q̄ternariꝰ i potētia. qꝛ ex ductu binarij i ſe reſultat q̄ternariꝰ. ⁊ poſito q̄rnario ſtatī ſexdenariꝰ ē i potētia. qꝛ radix eiꝰ ē q̄ternariꝰ. vn̄ oriť ꝓceſſus i infinitū i numeris. ⁊ ſiliť qꝛ linea diuiſa i duas ptes ſtatī oriť noua potētia ꝓ eo ꝙ illa media ps ē i potētia ut diuidať i duas alias medias. ⁊ ſic qn̄ acqriť nouꝰ actꝰ gn̄ať noua potētia. idcirco nō ē poſſibile ut ceſſet talis ꝓceſſus. i illo eni actu i q̄ ponereť ceſſare eēt generata noua potentia ad alium actum ⁊ per ꝯſequēs potētia ad proceſſum. ſimiliť etiam de tempore. quia ē paſſio motus circularis. motus autem circularis eſt ſuper magnitudinem circularem.

In illa ꝑo magnitudine dū mobile actu attigit nouā pte gnat̃ noua potētia. q2 pars illa quam relinqt ē in potentia de nouo ut attingat̃ redeūdo p aliā circuli potionem. non ē aūt sic in motu recto. ⁊ hinc est ꝙ in motu circulari ⁊ tēpoꝛe qd̄ est passio eius est ꝓcessus in infinitū possibilis. ⁊ similiter i diuisione cōtinui ⁊ in numeris. nō aūt in aliq̄ nisi sit talis ꝯditiōis ꝙ cū gn̄atur nouus act⁹ gn̄et̃ noua potentiā. ⁊ hec ē mens p̄hi 3 physicoꝝ. ꝙ non ē ꝓcessus in infinitū nisi vbi ē act⁹ generatiuus potētie. sed manifeste apparet ꝙ dū acqrit̃ aliqs gradus nouus forme nō ex h̄ gn̄at̃ noua potentia ad aliū gradū. q2 imediatus gdus fuit in potentia ad oēm gradū. h̄ns eni gradū vni⁹ perfectionis eque pōt recipe gradū mille pfectionū sicut ille q h3 gdum decē pfectionū. ḡ īpossibile ē ꝙ in intēsione forme sit ꝓcessus in infinitū. ¶ 5⁹ sic. Processus versus finem ⁊ cōplemētū impossibile ē ꝙ sit infinit⁹ ⁊ incōpletus cū nā rei aliogn nō est ad finē ⁊ cōplemētū. mot⁹ qdē est ad finē ut finiat̃. ⁊ ad cōplemētū ut cōpleat̃. ḡ per necessitatē finit⁹ ē de sui rōne. ¶ 6⁹ sic. Processus in infinitū semp ē ad potētiā nunq̄ ad actū: ut dicit cōmentatoꝛ. 3⁹ physicoꝝ. Et apparet euident̃ in exēplo de linea curua cuius curuitas i infinitū diuidi pōt ꝓcedēdo in min⁹. ⁊ tn̄ in mai⁹ terminū h3. si fiat curuioꝛ statī circularitatē subintrat ⁊ mutat speciē. vn̄ in oib⁹ in quib⁹ ē ꝓcessus ad impfecti⁹ ⁊ potētiali⁹ videmus ꝓcessū in infinitū eē possibilē. ⁊ iō magnitudo diuiditur in infinitū. q2 sc3 ptes ad q̄s ꝓcedit̃ sūt potētialiores totis a qbus diuidūtur ⁊ similiter in infinitū ꝓcedit. q2 multitudo icludit ipfectionē. cadit eni ab actu aliq̄ quē iportat vnitas ⁊ indiuisibilitas. ⁊ hec ē ratio quā assignat cōmētatoꝛ. 3⁹ physicoꝝ. 67⁹ cōmēto. sed manifestū ꝙ intēsio formarū fit s̄m ꝓcessū ad pfecti⁹ ⁊ actuali⁹. processus aūt ad min⁹ ē ad potētiali⁹ ⁊ impfecti⁹. ḡ forme nō pn̄t in infinitū intēdi: lic3 possint in infinitū diminui s̄m eandē ꝓpoꝛtionē. h̄ ille in forma.

¶ 7⁹ arguit sic Scotus 3⁹ sen. accepta aliq̄ charitate finita puta a. Querit̃ vtrū ascēdēdo sit status ad aliquā suppremā possibilem ⁊ tūc nō ꝓcedit̃ in infinitū in ei⁹ augmēto: aut nō est stat⁹ ⁊ tunc cū quanto aliq̄ magis excedit tāto sit pfectioꝛ. sequit̃ ꝙ illa q̄ in infinitū excedit sit i infinitū pfectioꝛ ⁊ p ꝯsequēs in se infinita ⁊ cū ipsa videat̃ a deo ut vnū quoddā factibile poterit ab ipso vnica creatiōe creari ⁊ sic posset fieri aliq̄ charitas ifinita qd̄ ē ipossibile. ¶ 8⁹ Oīs vna potentia pōt reduci ad actū. s3 potētia ad augmētū foꝛme ē vna. igit̃. h⁹ ꝓbat̃. qm̄ q̄cūq3 potētie eiusdē rei sūt ad act⁹ ptiales vnū actū tōlē ꝯstituētes sūt ptes vnius potētie demōstrate. sed potētie ad augmentū sūt h̄ṁ. nā oīs actus ptiales ꝯstituūt vnū totalē. cētesimus eni gradus cū oib⁹ p̄cedentib⁹. ⁊ mille gradus vnū totalē ꝯstituūt ⁊ sic q̄tcūq3. ⁊ p ꝯsequēs vnus tm̄ actus totalis ē ad quē res augmētabilis ē in potētia. Ex q̄ sequit̃ ꝙ ad totū qd̄ est possibile acqri p augmētū est vna tm̄ potētia totalis. si igit̃ p augmētū pōt ꝓcedere in infinitū: infinita foꝛma erit in potētia. ⁊ per ꝯsequēs poterit eē in actu. ¶ 9⁹ Quātācūq3 charitatem pōt de⁹ facere tantā potest facere. hec patet. q2 p̄dicatū includit̃ in subiecto. ponit̃ ḡ in eē ꝙ quātamcūq3 pōt creare creet. ḡ non poterit vlterius maioꝛē creare. ⁊ p ꝯsequēs nō in ifinitū facere maioꝛem: aut illa sic posita erit infinita. ¶ 10⁹ q2 de⁹ videt oēm charitatē ab eo factibilē. aut ḡ videt aliquā ab eo factibilem infinitam ⁊ tūc posset infinitā facere qd̄ ē falsum aut nō videt aliquā infinitā factibilē: ⁊ tunc sequit̃ ꝙ non potest i infinitū facere maioꝛē. ¶ 11⁹ Quātacūq3 foꝛma pōt fieri a deo successiue tāta pōt simul ab eo fieri. s3 nulla foꝛma ifinita pōt simul fieri a deo. ḡ nec successiue. h⁹ patet. a⁹ ꝓbat̃. q2 ꝙ non possit fieri simul nō pōt ꝓuenire a pte dei cū totā suam potētiam simul habeat. nec ex pte pfectionis factibilis. q2 ei nō repugnāt simul h̄re gradus q̄s importat de nā sua. ¶ 2⁹ loco specialit̃ arguit Aureol⁹ de charitate p̄ sic. Impossibile eni est ut ꝓcedat ⁊ intendat̃ ut fiat termin⁹ ⁊ inquirat ꝓcessū ad eē deū. sed ꝓcessus in dilectione dei i infinitū est ꝓcessus ad eē deū. nulla eni dilectio dei ē infinita nisi illa q̄ est de⁹. ⁊ si alia daret̃ illā statim eēt de⁹. cui⁹ rō est. q2 adeq̄ret obiectū charitatis. nihil aūt adequat diuinitatē nisi de⁹. ḡ ipossibile ē ut i dilectiōe sit ꝓcessus i infinitū. Et si dicat̃ ꝙ nūq3 est dare talē dilectionē infinitā. q2 tūc eēt de⁹. nō valet. conaret̃ quidē saltē nā ad h̄ ad qd̄ sui itentione ꝓcederet. nulla aūt nā conat̃ ut sit de⁹ sic nec ad aliud ipossibile. vn̄ manifeste patet ꝙ ponēs foꝛmā aliquā ꝓcedere in infinitū s̄m pfectionē necessario ponit ꝙ nā mouet̃ ⁊ conat̃ ad ipossibile. ¶ 2⁹ sic. Null⁹ ꝓcessus ē possibilis nisi infra aliquā spēm. s3 cōstat ꝙ si ꝓcessus dilectiōis in infinitū eēt adept⁹ dilectio infinita q̄ ptineret ad illū ꝓcessū eēt ext̃ limites speciei. nā esset de⁹. ḡ dilectio creata non pōt intēdi in infinitū.

¶ 3⁹ sic. De⁹ nō est in tantū diligibilis a nobis inquātū est diligibilis a se. sed non est plus diligibilis a se q̄3 in infinitū. ḡ nō est a nobis diligibilis in infinitū. ⁊ p ꝯsequēs act⁹ dilectionis nr̄e nō pōt in infinitū ꝓcedere.

¶ 4⁹ sic. Oīs act⁹ dilectiōis possibilis respectu dei ē virtualit̃ ꝯtēt⁹ in volūtate nr̄a. Probatū est eni. ē. ꝙ charitas nō affert nouā actionē ad volūtatē. s3 tm̄ illā disponit: ⁊ sic tota actiuitas respcū oīu3 actuū reducit̃ ad volūtatē uel saltē ad liberū arbitriū: uel ad illud qd̄ h3 actiuitatē in aīa respectu actuū volūtatis qd̄cūq3 sit illud. s3 ꝯstat ꝙ nulla actiuitas q̄ sit i nobis pōt in actū possibilē intēdi in ifinitū. q2 oēs tales act⁹ essent virtualit̃ in illa potentia a q̄ ꝓcedūt actiue q̄cūq3 sit illa. ⁊ p ꝯsequēs illa esset virtualit̃ infinite pfectiōis qd̄ eē nō pōt. ḡ act⁹ dilectiōis nō pōt ꝓcedē i infinitū. ¶ 5⁹ sic. Si charitas posset in ifinitū augeri xp̄s meruisset sue charitatis augmētū. qd̄ dubiū eni qn eliceret act⁹ intensioris charitatis quib⁹ ⁊ sibi meruit gloriā coꝛpis ⁊ nobis mltiplicē grām. Ex q̄ p3 ꝙ act⁹ ei⁹ fuerūt meritoꝛij. actus aūt meritoꝛij merent̃ charitatis augmētū. s̄m illud Aug⁹. Charitas meretur augeri. s3 ꝯstat ꝙ christ⁹ nō potuit crescere i charitate. sicut nec in grā. s̄m illud Joh. p̄mo. Uidimus gloriā ei⁹ gloriā quasi vnigeniti a patre plenū grē ⁊ veritatis. ḡ charitas ei⁹ h3 sūmū vltra qd̄ ꝓcedi non pōt. h̄ ille. 3⁹ loco dicit ꝙ motiua nostra non valent.

primo quia nõ ẽ verũ ꝙ nõ possit charitas augeri. qꝛ est pticipatio charitatis ĩfinite q̃ deꝰ est ꝙ ſm hoc posset bonitas ꝓcedere ĩ infinitũ ⁊ veritas. ⁊ sic de alijs cũ sint pticipatiões diue bonitatis ⁊ veritatis. imo ⁊ ois creatura ẽ q̃dã pticipatio entitatis diue. 2º quia nõ ẽ verũ ꝙ capacitas creature possit ĩ infinitũ elargari. qꝛ si accipiat̃ capacitas volũtatis ꝓ potẽtia subiecti/ ua ipsiꝰ aĩe ipsa non põt intẽdi in infinitũ. nec etiã põt suscipere charitatẽ in infinitũ. qꝛ si eẽt ĩ potẽtia ad in/ finitos gͣdus charitatis. eẽt absq3 oĩ ordine insimul: ⁊ ita deꝰ posset simul reducẽ in actũ. aliogn nõ posset sup oẽ possibile. ⁊ eẽt maioꝛ potẽtia aĩe susceptiua q̃3 dei actiua. Si vero p capacitatẽ intelligat̃ aliq̃ realis dispositio volũtatis in ordine ad charitatẽ. nec de illa verũ est ꝙ possit crescẽ in infinitũ. qꝛ de oĩ forma ꝓ/ batũ ẽ hoc eẽ ĩpossibile. ⁊ iterũ vanũ ẽ ponere dispositi/ onẽ huiꝰ cũ aĩa ex hoc ꝙ est imago trinitatis sit capax grẽ ⁊ glorie ſm Augm. vnde volũtas ẽ dispositiua ad charitatẽ sicut pfectibile ad ꝓpriã pfectionẽ. nec in/ diget aliq̃ alio reali dispositiuo. si vero p charitatẽ itel/ ligat̃ aliqđ p modũ meriti disponẽs. utpote conatꝰ ⁊ tendẽtia in deũ. impossibile ẽ etiã ꝙ illud crescat ĩ in/ finitũ. tũ qꝛ omni create realitati repugnat. tum qꝛ in speciali repugnat dilectioni dei. tum qꝛ ois conatus ꝯtinet̃ virtualiter in ipsa volũtate. qꝛ charitas nõ af/ fert actiuitatẽ. sed solũ disponit ut s. dictũ est. cõstat aũt ꝙ volũtas nõ ꝯtinet virtualit̃ infinitos gͣdus p/ fectionis. ⁊ p ꝯsequẽs nec eiꝰ conatꝰ in infinitũ potest ꝓcedere 3º qꝛ nõ est verũ ꝙ deꝰ in infinitũ possit au/ gere charitatẽ. licz eni deꝰ sit virtutis infinite: sic fun/ damẽtalit̃ accipiẽdo virtutẽ. qꝛ virtus ẽ idẽ qđ subã non tñ oportet ꝙ obiectiue possit in formã aliquã in/ finitã. ⁊ p ꝯsequẽs in ꝓcessũ infinitum. hec ille. ℭ Ad ista rñdetur. ⁊ primo ad pͥmũ argumentoꝝ pͥmo loco inductoꝝ negat̃ hoc. talis eni motus augmenti cha/ ritatis de q̃ loquimur nõ oportet ꝙ eẽt cõtinuus aut vnus sed multi. nec forte ẽ possibile ꝙ hꝫ forme indi/ uisibiles ſm eẽntiam ⁊ p accñs q̃ scz sunt in subiecto indiuisibili cuiusmodi sũt charitas ⁊ grã inducant̃ p mõtũ cõtinuum. sed sicut inducũtur in instãti: ita au/ gmentũ eoꝝ est in instanti uel in instantibꝰ. sicut eni dicit sanctꝰ doctoꝛ pͥ sen. dis. 8. q. 5. arti. 3º ad 3m. nul/ lus alius motus ẽ simplicit̃ cõtinuus nisi motus loca/ lis. ⁊ illa ẽ mens cõmẽtatoris. 8º physicoꝝ. ſm ꝙ ipse allegat ⁊ verũ est. hoc eni ꝓbat cõmentatoꝛ ibidem cõ/ mẽto. 55º. Ibidem etiã dicit scũs doctoꝛ. ꝙ soli motꝰ qui per se habent ordinẽ ad motũ celi sic sũt motꝰ cor/ porales siue p accñs sicut aliq̃ ꝯceptiones aĩe ſm ꝙ habẽt aliquã relationẽ ad corpus mensurant̃ tempo/ re qđ est passio pͥmi motus circularis. sed alij motus mensurant̃ tẽpore alio coiter dicto qđ est numerus eius qđ hꝫ quodcũq3 prius ⁊ posteriꝰ. ⁊ sic dicimꝰ esse tempus mensurans simplices ꝯceptiones intellectꝰ q̃ sunt sibi succedentes. ⁊ illud tẽpus nõ oꝫ ꝙ habeat ꝯtinuitatẽ cũ illud ſm qđ attẽdit̃ motꝰ non sit ꝯtinuũ hec ille. Et idẽ ponit pͥma pte. q. x. arti. 5º. ℭ Ad 2m ne/ gat̃ hoc. cũ eni dicimꝰ ꝙ charitas põt in infinitũ auge/ ri: non intelligimꝰ ꝙ sit aliqđ augmẽtũ charitatis ĩ in/ finitũ: uel sine termino. vñ sanctus doctoꝛ pͥ sen. dis. 17. q. vltima. arti. 4º. facit simile argumẽtum ⁊ soluit dicẽs. Quodlibet inqͣt charitatis augmẽtũ termina/ tũ est ⁊ ẽ ad t̃minũ quẽ põt hõ ꝯsequi. sz tñ ille termi/ nus cũ non sit actꝰ purus ẽ pmixtus potẽtie. vñ põt eẽ adhuc aliud augmẽtũ numero. ⁊ hoc mõ intelligi augmẽtum charitatis intminatũ. hec ille. Ex q̃ patet ad argumẽtũ. ℭ Ad 3m argumẽtũ negat̃ hoc ꝯsimilit̃ vñ illud argumentũ etiã soluit scũs doctoꝛ vbi prius dicẽs. Quis inqͣt capacitas aĩe sit terminata in actu tñ põt plꝰ ⁊ plꝰ ĩ ĩfinitũ elargari ſm ꝙ plꝰ ⁊ plꝰ recipit nunq̃3 tñ erit infinita. nec recipiet pfectionẽ infinitã sicut patet etiã in additiõe numeri q̃ est possibilis ĩ in/ finitũ. nunq̃3 tñ aliqs numerꝰ erit infinitꝰ ĩ actu. quia potẽtia additionis numeroꝝ: ut dicit cõmẽtatoꝛ 3º physicoꝝ. non est vna sz semp ex noua additione effi/ cit̃ alia potẽtia numero ſm ꝙ efficit̃ noua species nu/ meri. vñ q̃libet potẽtia põt exire ĩ actũ. nõ tñ põt esse ut oẽs exeãt ĩ actũ. qꝛ ĩ q̃libet actu addit̃ etiã potẽtia ⁊ ita etiã ẽ hoc de capacitate aĩe. hec ille. Ex quibꝰ pꝫ ꝙ fal/ sũ assumit arguens. s. ꝙ charitas creata eq̃ imediate sit ĩ potẽtia ad oẽm additionẽ. uel aĩa hñs talẽ chari/ tatẽ nisi loq̄mur de potẽtia logicali. licz ĩ ptãte dei sit eq̃lit̃ infũdẽ maiorẽ ⁊ minorẽ charitatẽ ⁊ gͣdũ intẽsũ ⁊ remissũ. si eni loq̄tur de potẽtia passiua ad tale au/ gmẽtũ q̃ dicit gͣd positiuũ de q̃ oꝫ ĩtelligẽ maiorẽ ad hoc ꝙ hẽat veritatem tũc hoc falsa ẽ. capacitas eni nãlis ipsiꝰ aĩe finita ẽ ⁊ ꝓportionata charitati certe ĩtẽsiõis ⁊ nõ hꝫ potẽtiã passiuã ꝓximã q̃ maiorẽ posset imedi/ ate cape ⁊ pͥ. sz oꝫ ꝙ si debet illã maiorẽ recipe ꝙ pͥus aĩe capacitas amplietur. qđ fiet si pͥ ĩfũdat̃ aĩe charitas sibi ꝓportionata uel p aliũ modũ deo possibilẽ ita ꝙ ex q̃libet additiõe uel charitatis augmẽtatiõe auget̃ capacitas aĩe ⁊ ẽ ibi ordo ĩ receptione maioris uł mi/ noris grẽ uł charitatis. imo dic̃ scũs Tho. 3º sen. dis. 13. ꝙ deꝰ posset facẽ grãm tãtã cuiꝰ nulla creata capaci/ tas eẽt capax. ℭ Ad 4m negat̃ hoc ut satis pꝫ p pͥdicta nã capacitas volũtatis ĩ nãlibꝰ ꝯstitute nõ ẽ ĩ potẽtia imediate ⁊ ꝓxie ad recipiẽdũ charitatem quãtecũq3 intẽsiõis. sz solũ ad charitatem sue nãli capacitati ꝓ/ portionatã. sz recepta illa charitate capacitas noua acqͥrit̃ sic in numeris. ⁊ silit̃ falsũ ẽ ꝙ gͣdus charitatis remissus sit in potẽtia ꝓxima ad gͣdũ quãtecũq3 itẽ/ sionis. imo ẽ solũ in potẽtia ꝓxima ex pte sui ad talẽ gͣdũ ⁊ nõ maiorẽ. deꝰ tñ posset eã imediate augẽ q̃tũ vellet sic mortuũ suscitare in q̃ nõ est potẽtia ad vitã. sz nõ oꝫ oẽ qđ est in potẽtia logica ad multa ꝙ possit imediate reduci ad actũ oĩuz illoꝝ. pꝫ eni ꝙ mã ligni ẽ in potẽtia logica ad formã hoĩs ⁊ ad formã lapidis ⁊ sic de ceteris. nec tñ est possibile ꝙ reducat̃ in actũ omniũ formarum ad q̃s est in potentia logica. ℭ Ad 5m dico ꝙ ois ꝓcessus ad ꝯplemẽtũ est finitꝰ. sz quo/ cunq3 ꝓcessu dato adhuc illo finito ẽ alius possibilis vñ iste arguens decipitur credendo nos velle pone/ re vnũ augmẽtũ uel ꝓcessũ ꝯtinuũ non interruptũ eẽ possibilẽ in intensione charitatis quod nõ ponimꝰ nec illa fuit mens sancti doctoris. ut declaratũ est in solutione secũdi. ℭ Ad 6m dico ꝙ non oportet ꝙ vbi

cessus i infinitū mō pdicto illud qd secūda vice acquirit sit minus actuale ꝙ illud qd prius acq̄rebat. uel ꝙ subiectum qd sic mouet cōtinue minus actuetur. sed solū oportet ꝙ potentia ad recipiendū plus ꝛ plus amplietur. ꝛ isto mō intelligi debet dictum cōmētatoris. mens enim sua ē ꝙ iō aliqd pōt sic in infinitū pcedere. q2 ɔtinue acquirit nouā potentiā ita ꝙ potētia est in eā ꝛ nō actus inq̄ntum act9. s3 inq̄ntū auget capacitatē subiecti. si eni cōmentator ad mētē hui9 argumētis loquat falsum diceret. nam quanto additio numeroꝝ plus ꝛ plus pcedit tāto plures numeri sunt i actu. Item quāto ɔtinuū ampli9 diuidit tāto plures ptes sūt i actu. ꝛ tñ vtrinq3 pcedit in infinitū. verūtñ cōmentator ꝛ Ar. 3° physicoꝝ. loquūtur de potentia ꝛ actu in rebus mālibus in quib9 potentia limitat p materiā in qua ē. ꝛ iō non potest fieri plus ꝛ plus capacior sine statu. ꝛ iō talis pōt p pcessū ad actū totalit repleri. nec poterit vlteri9 pcedere. sicut ē de potentia q̄ non ē in mā. sed in nā spūali ut dictū fuit in pbatione cōmentatoris. ꝛ sic patet ꝙ ille pcessus arguētis nō concludit. ¶ Ad 7m Scoti dico ꝙ sic ascēdēdo nunꝗ deuenit ad aliquā charitatem supremā possibilem. nec valet hō improbatio. supponit eni ꝙ aliqua in infinitū excedat. hō eni falsū est. sicut eni in ptibus pportionalibus cōtinui nūꝗ est deuenire ad aliquā in infinitū paruā. lic3 pcessus ad puitatē sit sine statu. Et similiter sicut pcessus in additiōe numeroꝝ in infinitū pcedit. nec tñ aliquis numerus illi9 pcessus i infinitū excedit binariū. ita in pposito data charitate q̄ttuor gdnū lic3 sit possibilis pcessus ad maiorē ꝛ ad minorē sine statu. nūꝗ tñ deuenit ad aliquā q̄ in ifinitū excedat charitatem quattuor graduū. ¶ Ad 8m negat bor. ꝛ ad pbationē dico ꝙ aor ē falsa. q2 implicat falsū sc3 ꝙ ois gradus charitatis possibiles sint ptes vni9 totalis forme. hoc eni falsū est. q̄ñ illa totalis forma ē impossibilis poni. 2° ꝙ supponit formā intēsam cōstitui ex multis ptialibus actib9 quod ē falsū. 3° quia nō est simile de ptialib9 potentijs ꝛ partialib9 actib9. dato ꝙ essent sicut est in alio pposito: puta in additiōe numeroꝝ. q2 multitales act9 simul eē possūt: puta binari9 in actu ꝛ ternarius ꝛc. ꝛ multe ptes cōtinui diuise i actu simul sūt sed potētie ad tales diuisiones uel additiones non simul sunt. imo dū 2a ponit: pma euacuat. nec habent idē primū fundamentū uel subiectū. q2 potentia ad pmā diuisionē fundat in toto cōtinuo. sed potētia ad 2am fundat in medietate illi9. s3 similiter potētia charitatis ad tale augmentū fundatur in charitate tanti gradus. ꝛ potētia ad vlteri9 augmētū fundat in charitate maioris gradus. charitas autē maior ꝛ minor habent distinctionē aliquā mō prius dicto. ¶ Ad 9m dicit. ꝙ in sensu diuiso verū est añs. sed tūc debet nō poni in esse p vnicā singularē. sed p multas quarum quelibet ē possibilis. lic3 tota copulatiua resultās sit impossibilis. si aūt añs sit in sensu cōposito falsū ē. eq̄ualet eni isti: possibile ē deū facere charitatem tantā ꝙ non pōt facere maiorē: ꝛ est simile de istis sicut de ista: quātuscūq3 numer9 pōt eē tant9 pōt eē. ꝛ de ista quātūcūq3 parua ps cōtinui pōt eē tantū parua pōt esse. de quib9 constat ꝙ in sensu diuiso vere sunt: sed nō ponerent in esse per vnam singularē aut p vnam cathegoricā. sed p multas singulares q̄rū q̄libet erit possibilis. ¶ Ad 10m cōcedit aor. sed ad minorem dico ꝙ de9 non videt aliquā factibilē infinitā. nec tamen sequit ꝙ ideo videat maximā a se factibilē. sed ē fallacia ɔntis a plurib9 causis veritatis ad vnā illarum. non eni ideo videt aliquā infinitā factibilē. quia quacūq3 factibili visa maior factibilis videt. nō aūt ideo quia aliq̄ maxima videt inter eas. ꝛ nullitas hui9 ɔñe videri pōt in simili de numeris vbi nullus ē infinitus ꝛ tñ nullus ē maximus. ¶ Ad 11m dicit. ꝙ argumentū cōcludit si qd ɔcludat ꝙ de9 nō pōt facere successiue aliquā formā infinitā: nec nos oppositū dicimus sed solū in formis q̄s deus pōt facere successiue nulla ē maxima factibilis ab eo qn vltra eā possit maiorē facere. ¶ Tūc ad argumēta 2° loco inducta dicit. ꝛ ad pmū quidē negat bor. non eni motus augmenti charitatis ē ad eē deū uł ad charitatē infinitā. s3 ad finitā pticipationē diuine charitatis ꝛ silitudinis diuine ꝛ ad charitatē finitā. q̄lbet eni augmētū charitatis est finitū: ꝛ h3 terminū finitū. nec nā conat ad eē deū nec ad infinitam dilectionē. ɔcedo tñ ꝙ si augmētū charitatis pcederet in ifinitū: sic ꝙ vnico motu pcederet in infinitū. q quidē mot9 eēt vn9 ꝛ ɔtinu9 tūc argumētū haberet apparētiā. nūc aūt nullā h3. q2 nos alit imaginamur ut dictū ē. ¶ Ad 2m dicit similit. dico eni ad maiorē. ꝙ si charitas pcederet in infinitum mō q̄ ipse imaginat forte exiret limites speciei. nō o3 aūt ꝙ exeat limites sue speciei si pcedit in infinitum mō q̄ nos intelligim9. ¶ Ad 3m ɔcedit aor. sed negat bor. si intelligat infinitū stare p infinito in potētia de q̄ nos loqmur. Isto mō eni de9 ē a nobis intelligibilis in infinitū. q2 pōt tāto actu diligi. ꝛ pōt maiori actu in duplo diligi ꝛ sic in infinitū. si aūt loq̄tur arguens de infinito in actu sic dico ꝙ de9 nō ē diligibilis a se plus ꝗ in infinitū. s3 nos nō dicim9 ꝙ isto mō sit a nobis diligibilis in infinitū. s3 solū finito habitu ꝛ finito actu. ¶ Ad 4m dico ad maiorē. ꝙ ois act9 dilectionis dei possibilis hri in via ɔtinet virtualit in voluntate nr̄a q̄ntū ad subam ꝛ speciē actus. s3 aliq̄s ē act9 possibilis hri diligēdi deū q nō ɔtinet virtualit in volūtate nr̄a q̄ntū ad modū act9 q est intētio uel hō nisi volūtati addat vigoratio p habitū charitatis uel p grām uł aliū habitū acq̄sitū aut ifusū. Et cū dicit ꝙ charitas nō affert nouā actiuitatē. verū ē q̄ ad pducēdū actū q̄ntū ad subam uel speciē. s3 negat q̄ntū ad modū ut i alia q̄stiōe dictū est diffusi9. ¶ Ad 5m negat pma ɔditionalis. sm eni ꝙ dicit scūs doctor 3° sen. d. 13. Grā uel charitas creata christi q̄uis sm eēntiā eēt finita: tñ sm qd fit ifinita inq̄ntū sc3 erat dispositio ɔgruitatis ad vnionē. ꝛ inq̄ntū ɔcurrebat in opatione christi qui erat virtutis infinite ex hō ꝙ erat diuine psone ꝛ alijs modis sm ꝙ dicet in 3° ꝛ ex hō habebat ꝙ nō poterat augeri. hec ille. Itē 3a pte. q. 7. arti. 12. sic dicit. Formā aliquā nō posse augeri ɔtingit dupliciter. Uno° ex pte ipsi9 subiecti. Alio° ex pte ipsi9 forme. ex pte quidē

subiecti qñ subiectũ attingit ad vltimũ in pticipatione illi⁹ forme ſm suũ modũ. sicut si dicat᷑ ꝙ aer non põt crescere i caliditate qñ ptingit ad vltimũ gradũ caloris qui põt saluari in natura aeris. licȝ possit esse maior calor in rerũ natura qui est calor ignis. ex pte aũt forme excludit᷑ possibilitas augmẽti qñ aliquod subiectũ attingit ad vltimã pfectionẽ qua põt talis forma haberi. sicut si dicam⁹ ꝙ calor ignis nõ põt augeri. q2 nõ potest eẽ pfectior gradus caloris ꝙ̃ ille ad quẽ ptingit ignis. sicut aũt aliarũ formarũ ẽ ex diuina sapiẽtia determinata ꝓpria mẽsura. ita ⁊ grẽ. ſm illud Sapientie. xj°. Oĩa ĩ numero põdere ⁊ mẽsura disposuisti. mẽsura aũt vniuscuiusq3 forme pfigit᷑ p comparationẽ ad suũ finẽ: sicut nõ est maior grauitas ꝙ̃ grauitas terre. q2 nõ potest eẽ inferior loc⁹ loco tre. finis aũt grẽ ẽ vnio creature rõnalis ad deũ. nõ põt aũt eẽ nec itelligi maior vnio creature rõnalis ad deũ ꝙ̃ que ẽ in psona. ⁊ iõ grã christi ptingit vsq3 ad sũmã mensurã grẽ. sic ergo manifestũ est ꝙ grã christi non potuit augeri ex pte ipsi⁹ grẽ. sed neq3 etiã ex pte ipsius subiecti. quia christus ſm ꝙ hõ a pmo instãti sue conceptionis fuit verus ⁊ plenus cõprehẽsor. vnde in eo non potuit eẽ grẽ augmẽtũ sicut nec in alijs beatis quorũ grã augeri nõ potest eo ꝙ sũt in termino. hominũ vero qui sũt pure viatores grã põt augeri ex pte forme. q2 non attingit sũmũ grẽ gradũ. ⁊ ex pte subiecti. q2 nõdũ peruenit ad terminũ. hec ille. Ex quib⁹ patet quõ dicta cõña nõ valet. Eandẽ sniam ponit. 3° sen. dis. 13. q. i. arti. 2. q̃stiũcula. 3ª. ad pm ⁊ 2m. et de vitate. q. 29. arti. 3°. Utrũ aũt illa grã uel charitas ei⁹ fuerit finita ul' nõ: q̃rat᷑ ibidẽ. vbi enĩ dicit ꝙ fuit infinita ſm rationẽ grẽ. sȝ nõ fuit infinita ſm eẽ. q2 eius esse erat receptiuũ in tali natura. nec ſm eẽ debitũ grẽ. q2 nõ solũ nõ habuit plenitudinẽ eẽndi simplicit᷑. sed nec totũ eẽ qd nature illius ẽ possibile fore. q2 forma illa erat recepta i subiecto ⁊ non subsistẽs. sed nõ erat limitata q̃tũ ad rõnem grẽ. q2 habebat oẽm modũ cõpletionis grẽ. ⁊ oẽm pfectionẽ ad quã rõ grẽ se põt extendere. nã grã ei⁹ pficiebat eũ nõ solũ q̃tũ ad oẽs virtutes. sed etiã q̃tũ ad omnes vsus virtutũ ⁊ q̃tũ ad oẽs effectus grẽ gratis date. ⁊ iterum ad oĩs peccati remotionẽ non solũ actualis sed originalis ⁊ potẽtie peccãdi. ¶ Nũc 3° ad illa q̃ tertio loco inducit. Ad pmũ quidẽ cõcedit᷑ ꝙ bonitas accñtalis põt augeri in creaturis. sed nõ bonitas eẽntialis nec ei⁹ entitas. q2 licȝ sint q̃dã diuine pticipatiões: tñ aliud ẽ de forma substantiali q̃ dat eẽ specificũ qd ꝯsistit in indiuisibili ⁊ aliud ẽ de forma accñtali q̃ dat eẽ accidẽtale ⁊ ſm quid: ⁊ iõ illud põt variari ⁊ esse pfecti⁹ uel imperfecti⁹ sicut h̃ ꝙ subiectũ mutet speciẽ. q2 nõ recipit speciẽ a tali forma. nec forma mutabit speciẽ variato illo esse q2 sibi nõ cõpetit eẽ: sed subiecto p illã formã. iõ bonitas accñtalis põt augeri sȝ nõ eẽntialis. ¶ Ad 2m negat᷑ añs. q2 verũ est illud qd ibi negat᷑. Et cũ querit arguens ꝓ q̃ accipit᷑ capacitas. dico ꝙ ꝓ potẽtia receptiua. vñ dicit sanct⁹ doctor de veritate. q. 29. arti. 3° ad 3m. Capacitas creature dicitur ſm potentiã receptibilitatis q̃ est in ipsa. Est aũt duplex potẽtia creature ad recipiẽdũ. Una nãlis q̃ põt tota ipleri. quia hec nõ se extendit nisi ad pfectiones nãles. Alia ẽ potẽtia obediẽtie ſm quã aliqd põt recipere a deo. ⁊ talis capacitas nõ põt impleri. q2 q̃cqd deus de creatura facit adhuc remanet in potentia recipiendi a deo hec ille. Et credo ꝙ intendit ꝙ potentia obediẽtie ad recipiẽdũ nõ põt impleri. non ꝙ illa capacitas sit immediate disposita: ⁊ ex sua nã possit capere quãtamcũq3 formã ſm intẽsionẽ: utpote charitatẽ centũ aut mille aut mille miliũ graduũ. sed ꝓ tanto dicit ꝙ nõ põt impleri. q2 potest recipere formam talis speciei ⁊ alterius ⁊ sic in infinitum. Item quia sua capacitas q̃ dicit᷑ potentia obediẽtie põt plus ⁊ plus ampliari. q2 q̃to magis actuat᷑ tanto plus ẽ capax pfectiõis act⁹ dũ ẽ in via. sic enĩ itelligo oĩa pdicta ⁊ sic intelligit sctus doctor. vñ 3° sen. dis. 13. q. i. arti. 2° q̃stiũcula. 3ª. ad 2m dicit ꝙ illa ꝓpositio: q̃tũcunq3 addit᷑ intellectui nãli creato magis auget᷑ eius capacitas. ista inquã ꝓpositio intelligit᷑ de capacitate nature itellectualis citra cõiunctionẽ ad finẽ vltra quã nulla capacitas rei extendit᷑: ⁊ de veritate vbi s. ad 6m dicit ꝙ capacitas aie xpi est finita. ⁊ põt de⁹ maiorẽ capacitatẽ facere. ex quo intelligo ꝙ data quacũq3 grã que capit᷑ a creatura adhuc põt dari ⁊ creari a deo maior grã ⁊ creatura aliq̃ fieri que illi⁹ grẽ eẽt capax de potẽtia dei absoluta. Nec obstat qd dixit superi⁹. s. 3ª pte ꝙ grã xpi augeri nõ potuit. hoc enĩ est verũ q̃tũ ad rationẽ grẽ. ⁊ est etiã verũ ad eẽ gratie loquẽdo de potentia dei ordinata. ordinat enĩ ex sua sapiẽtia ꝙ nullus cõprehensor amplius uel pfectius participet actũ grẽ ꝙ̃ incepit pticipare in pncipio sue cõprehẽsiõis ⁊ btitudinis. ¶ Nũc dico ad ꝓbationes illius argumenti ꝙ oĩu3 eax patet solutio p pdictas solutiões excepto illo ꝙ dicit: vanũ est ponere tales dispositiões ⁊c. Dico ꝙ nõ est vanũ sed solida veritas. Et ad ꝓbationẽ dico ꝙ licȝ aĩa rõnalis ex h̃ ꝙ ẽ imago trinitatis sit capax grẽ ⁊ glorie. tñ ipsa nõ ẽ ꝓxime ⁊ imediate ⁊ sine ordine idifferent᷑ capax quãticũq3 gradus grẽ. vñ aliq̃s grad⁹ est sibi ꝓportionat⁹ ita ꝙ sine pu̇ia dispositione uel elargatione aut ampliatione sue capacitatis põt eũ recipe. Est aũt grad⁹ cui nõ est ꝓportionata ad ꝓxime ⁊ imediate recipiendũ nisi capacitas amplietur a deo p infusionẽ pcedentẽ grẽ minoris. uel p aliũ modum miraculosũ ut pdictũ fuit. ¶ Ad 3m negat᷑ añs. nec ꝓbatio inducta valet nisi ad ꝓbandũ ꝙ de⁹ non põt intendere charitatẽ infinitã loquendo de infinito in actu. nõ aũt de infinito in potentia de q̃ loquimur. ⁊ nõ de pmo. ⁊ sic patet ꝙ nihil concludit contra nos. ¶ Contra vnũ dictũ in solutiõib⁹. s. ꝙ mot⁹ augmẽti q̃litatũ non est cõtinu⁹ nec motus alteratiõis. arguit Dureg⁹. Suppono inq̃t duo. s. ꝙ habit⁹ generat᷑ ⁊ augmẽt᷑ p actus. sicut patet p experientiã. ⁊ declarat᷑ 2° ethicoꝝ. Item suppono inq̃t ꝙ q̃libet actus elicit⁹ ab habitu durat p tempus ⁊ nõ tm̃ p instans. tũc arguit sic. Si habit⁹ nõ intendit᷑ in tpe continuo. sequitur ꝙ actiuũ nãle p tempus eẽt in debita distantia paciẽs passo apto ⁊ disposito nulloq3 impedimẽto ꝯcurrẽte. ⁊ tñ nõ ageret in illud. qð est naturaliter impossibile.

bile.ꝯñs ꝓbaꝫ. nā actꝰ augmētatiuus habitꝰ nāliter ⁊ nō libere agit ad augmētū illiꝰ. vn̄ ꝗuis ī ptāte nr̄a sit hīc actū ⁊ ħ dicamur qō volūtarie habituamur. ut pꝫ in .3° ethicoꝝ. tñ nō est in ptāte nr̄a ꝙ actꝰ existēs nō gn̄et habitū uł augmētet. Forte dicitꝰ ꝙ ꝯñs nō ē uniuersalit̄ īpossibile. sed de aliquibꝰ agētibꝰ ē verū: ut pote de his q̄ totū effectū quē pñt causare causāt in instāti: sic patet de corpe luminoso. qō ī pmo instāti in quo est sufficiēter ꝓpinquū diaphono causat totū lumen qō pōt causare in illo. nec vnq̄ꝫ post causat plꝰ de lumine quātocūq̄ꝫ tpe maneat in eadē distātia uel ꝓpinqtate. ⁊ subiectū seu susceptiuū sit eodē mō dispositum. sic in ꝓposito dicēt ꝙ actus in pmo instāti sui eē causat illud totū qō pōt. ⁊ tātū auget habitū quātū pōt. ⁊ in tpe sequēti nihil plꝰ causat. Hec rñsio deficit ī duobꝰ. Primo in eo qō ait de corpore luminoso. nā corpꝰ luminosū toto tpe q̄ est sufficienē pñs diaphono per instās gn̄ationis luminis. licꝫ nō attingat gn̄ando nouū lumē. agit tñ in diaphono cōseruādo lumē qō in pmo instanti gn̄auit. ⁊ vlr̄ loquendo īpossibile ē repire aliqō nāliter actiuū in dispositione sufficiente ad agēdū in passo cōueniente qn ipsū agat in illud uel ꝓducēdo aliqd de nouo uel ꝯseruādo qō ꝓductū est uel corrūpendo uel alit̄ agēdo uel trāsmutādo ꝫm ꝯditionē illiꝰ agentis. actꝰ ḡ elicitꝰ ab habitu. si in in pmo instanti causat totū quod pōt ⁊ in tēpore sequēti nihil plus causat cū ipse nō ꝯseruet illud qō causauit. nā habitꝰ nō dependet in eē ab actu cū remaneat corrupto. nec aliquo alio mō ut apparet agat in subiectū habitꝰ. seqtur ꝙ in toto illo tēpore sit actiuū pñs ⁊c̄. ⁊ tñ nō agat aliq̄ mō in ipsū: qō ē impossibile nāliter ut patet ex p° de gn̄atiōe et .9° metaphisice. 2° deficit solutio in ħ ꝙ ait actū totum qō pōt causare de habitu causare in pmo instāti sui esse. vnde arguo sic. Si sortes habens habitū māsuetudinis eliceret infra certā ptē tpis. vbi grā. vnā horam plures actus māsuetudinis equales successiue semp int̄ corruptionē pōris ⁊ gn̄ationē sequētis laberetur aliqō tēpꝰ: ⁊ plures gradꝰ eēnt additi illi habitui ⁊ habitus māsuetudinis eēt intēsior in eo ī fine hore q̄ꝫ eēt in pmo instanti illiꝰ hore in q̄ pmo habuit eē pus actꝰ elicitus ab eo. ḡ si sortes in pmo instāti hore eliceret actū māsuetudinis tm̄ ⁊ illū ꝯtinuaret in eodē gradu ꝑ totā horā. habitus eius eēt intēsior in fine hore q̄ꝫ in pncipio. ⁊ plures gradꝰ eēnt causati. ⁊ vltra. ḡ nō totū quod pōt causare talis actꝰ causat in pmo instanti sui esse. 2ª ꝯñs nota ē: ⁊ etiā pñs añs. nā quilibet illoꝝ actuū causaret aliquē gradū habitꝰ de nouo etiā ꝫm rñsionem q̄ dicit ꝙ actꝰ in primo īstāti sui eē causat totū qō potest ⁊ sic quilibet qñ pmo esset causaret aliqd. ⁊ ꝯñs pma ꝓbaꝫ. qꝛ nunq̄ꝫ diuersa agētia eiusdem speciei ⁊ eq̄lis virtutis in agēdo sic succedentia circa idē passū in aliq̄ tēpore maiorē intēsionē faciūt uel effectū q̄ꝫ faceret vnū illoꝝ solū si ꝑ totū illud tēpus fuisset pñs ⁊ cetera fuissent paria. ⁊ loquor semp de his q̄ nāliter agūt: ⁊ ħ patet tam in agētibꝰ que cōseruāt suos effectus in esse q̄ꝫ de alijs. vn̄ si vna candela causaret in aliq̄ pte diaphoni lumen ⁊ illa amota accedat alia eq̄lis luminositatis ī eodē loco ⁊ inde illa 2ª submota succedat 3ª equalis virtutis ad illuminādū ⁊ sic vsq̄ꝫ ad cētū uel mille nō erit maius seu intensius lumē in illa pte diaphoni post presentiā millesime candele q̄ꝫ eēt si pma cādela sola toto tpe in q̄ ille mille sic successerūt pñs fuisset. Silit̄ si vnū calefactiuū sit sufficiēt̄ approximatū alicui calefactibili ꝑ aliqō tempꝰ ⁊ illud postea moueaꝫ ⁊ succedat aliud eiusdē speciei ⁊ equalis ꝟtutis calefactiue: ⁊ iterū 2° submoto succedat 3m. ⁊ sic vltra ꝙ vis nō erit intēsior calor causatꝰ in calefactibili illo in fine illiꝰ successionis q̄ꝫ eēt si solū calefactiuū primū ꝑ totū illud tēpus fuisset pñs ⁊ cetera fuissent paria. qnimo eēt intēsior causatꝰ ab illo solo q̄ꝫ ab oībus illis supposito ꝙ inter amotionē vniꝰ ⁊ appositionē imediate sequētis fuisset aliqō tēpus. ¶ Confirmaꝫ. nam constat ꝙ non fieret maior calor si amoto vno calefactiuo aliud succederet eq̄le pmo q̄ꝫ si ipsūmet qō pus fuit amotū rediret ceteris paribꝰ. certū est aūt ꝙ nō plus imo minꝰ fieret de calore si idē calefactiuū tolleretur: ⁊ postea rediret q̄ꝫ si ipsum ꝯtinue eēt pñs. alioqn cū vellet aliqs ꝙ aqua calefieret deberet sibi pmo approximare ignē. ⁊ pꝰea remoueret iterū approximare ⁊ deinde remouere: quod est contra sensum. ¶ 2° principaliter arguit sic. Possibile ē habitū remitti ꝑ actū continue in aliq̄ tpe. ḡ possibile ē habitū agē ꝑ actū ī tpe ꝯtinue ꝯñs pꝫ. nā oīs forma ꝯtinue remissibilis ē ꝯtinue augmētabilis. sic aūt remissio habitꝰ fit ꝑ actū ꝯ̄riū habitus actui sic intenso ꝑ actū ꝓpriū eiꝰ ut pꝫ ex 2° ethicoꝝ. sed añs ꝓbaꝫ. nā possibile ē ꝙ hñs habitū eliciat actū ꝯ̄ inclinationē illiꝰ habitꝰ remissiuū ipsiꝰ. ponaꝫ ḡ ħ in esse. tūc aut ille actꝰ remittet habitū in tēpore cōtinuo. ⁊ habeꝫ ꝓpositū. aut in instāti pcise: ⁊ si sic in q̄libet seqtur ꝙ illa remissio sit ꝯtinua ut pꝫ. ⁊ habetur ꝓpositū q̄ꝛuis ħ sit īpossibile ꝫm se. si nō ī q̄libet instāti sed in alio sic: ⁊ in alio nō. aut tūc remittit in pmo instanti in q̄ est ⁊ ꝑ tēpus imediatū sequēs non remittit aut nō in pmo. sed in aliq̄ posteriore. Si dicaꝫ primū. Cōtra. actꝰ ille ē pꝰ pmū instās. ⁊ nō ē debilior q̄ꝫ fuerit ut possibile ē ⁊ supponiꝫ. ⁊ habitꝰ ē remissior q̄ꝫ fuerit ante pmū instans in q̄ fuit actus. ḡ imediate post pmū instās actꝰ ille remittit habitū. Si dicaꝫ 2m. Cōtra. actꝰ ille nō ē fortior in illo instāti q̄ꝫ fuerit ī primo ut suppono ⁊ habitꝰ nō est remissior. nec alia trāsmutatio facta ē in subiecto. ḡ si nō remittit habitū in primo instāti: nec ī illo instāti dato remittet. ¶ 3° sic. Si intēsio habitꝰ nō sit ꝯtinua seqꝫ ꝙ actꝰ diuturnior nō magis auget habitū q̄ꝫ habitus minꝰ diuturnꝰ eque intensus. ꝯñs est falsū. ut patet ad experientiā. experitur enim quilibet ꝙ quāto ira ē diuturnior ceteris paribus tāto magis facit hominem iratum habitualiter. similiter quāto diuturnior est actus mansuetudinis tanto fit quis māsuetior. ⁊ sic de alijs. ꝯñs nota est. quia actus diuturnior non magis auget in primo instanti in quo ē q̄ꝫ augeat actus minus durans si sit eque intensus. ḡ si magis auget hoc erit in tempore. ¶ Confirmatur ħ per simile. nā quanto diuturnior ē apprehēsio delectabilis sensibilis: tāto magis augeꝫ

cõcupiscẽtia in eo qui ↄcupiscit. vñ datur documẽtũ a sanctis. ꝙ tales cogitationes statim abigãtur ꝛ eis nõ immoremur. sic etiã quãto diuturnior ẽ act⁹ augmentatiu⁹ habitus. tanto ipse habit⁹ magis intẽdit̃. ¶ 4º sic. Contingit actũ per quẽ intenditur habit⁹ intendi ꝑ aliquod tẽpus ↄtinue. ergo ↄtingit habitũ per aliquod tẽpus ↄtinue intẽdi. ↄña patet. qm̃ ad intensionem cause nãliter agẽtis sequit̃ intẽsio effectus. añs patet ex eo qđ dicit̃ de cõcupiscẽtia. Idẽ patet de timore ꝛ ira ꝛ alijs actib⁹ qui intẽdũtur ex maiore apphensione obiecti uel ↄtinuatione ꝛ mora apprehẽsionis. hoc certũ est ꝙ habitus intẽdi põt. ergo si non posset intẽdi ↄtinue. aut hec repugnantia eẽt ex nã habitus aut ex pte subiecti. aut ex parte cause habitũ intẽdẽtis. nõ ex parte habit⁹. qm̃ nulli forme possibili intendi repugnat intẽdi cõtinue. oĩs enim talis habet gradus intrinsecos in infinitũ. nec ex pte subiecti est repugnantia. nam in eodẽ subiecto quidã act⁹ intẽdũt̃ cõtinue sicut dolor i ↄcupiscibili cũ qs tenet manum ad ignẽ. sicut eñi actio ignis in sensũ est continua: sic intensio doloris ẽ ↄtinua. Similiter noticia intuitiua intellectus de re sensibili ↄtinue intendit̃ ꝛ fit clarior sicut intendit̃ visio qm̃ visibile fit ↄtinue ꝓpinquius i magis ꝓportionata distãtia. ꝛ de multis alijs actib⁹ anime idẽ posset ostendi. Nec 3º est hꝫ repugnantia ex parte cause debentis intẽdere habitum q est ipse act⁹. nã ille cõtinuatus põt intẽdere etiam si ipse maneat in equali gradu. ꝛ ipse similit̃ põt intendi ↄtinue ꝑ aliqđ tẽp⁹ ut s. dictũ est ¶ 6º arguit gñalius ꝙ intensio põt eẽ cõtinua ꝛ alij mot⁹ alterationis. suppono ingt mediũ esse sũme dispositum ad lumẽ ꝛ aliquod corp⁹ luminosũ illuminare illud mediũ sm̃ aliquã distantiã. ꝛ cõstat ꝙ remotiorẽ partẽ remotius illuminat. ꝛ signetur in medio illuminato aliqua pars distãs a corpore luminoso. ꝛ moueatur luminosũ versus illã in aliq̃ tẽpore tũc illo casu posito arguo sic. In quolibet instãti tẽporis mẽsurãtis approximationẽ corporis luminosi pars signata est magis lucida q̃ fuerit in aliq̃ instanti illius tẽporis p̃cedentis. ergo intẽsio luminis in illa pte ẽ ↄtinua. ↄña pꝫ. qm̃ si non sit ↄtinua. ergo fuit interrupta ꝑ quietẽ mediã ꝛ si sic cũ in tẽpore mẽsurante quietẽ illã signari possint plura instantia. aliqđ instans erit in quo illa pars non erit magis lucida q̃ in aliq̃ p̃cedente illi⁹ tẽporis. gnimo in q̃libet instãti tpis mensurãtis quietẽ fuit eque lucida sicut in instanti eiusdẽ tẽporis quietis sequente signato qđcũq; detur. qđ repugñt añcedẽti. añs patet qm̃ i q̃cũq; instanti corp⁹ luminosũ ẽ magis ꝓximũ pti date q̃ in aliquo p̃cedente eiusdẽ tẽporis ps data est magis lucida q̃ fuit in aliq̃ precedẽte eiusdẽ temporis. hoc patet. alias ꝑ approximationem corporis luminosi non fieret magis lucida qđ est cõtra sensũ. sed in quolibet instanti illius tẽporis corpus luminosum est magis ꝓximũ parti date q̃ in aliq̃ instanti p̃cedẽte eiusdẽ tẽporis cum sit positũ ipsum moueri continue versus eã. ergo ꝛc. ¶ 7º Si nulla intensio eẽt continua sequit̃ ꝙ per aliqđ tempus agens naturale potens agere in aliqđ passũ eẽt approximatũ sufficienter passo potẽti ab illo pati: ꝛ in oĩ dispositione necessaria ad agẽdũ ꝛ patiendũ ꝛ nullũ eẽt impediẽs actionem agẽtis in passũ. ꝛ tñ nõ ageret. ↄsequẽs illud ẽ cõtra naturã ꝛ ipossibile naturalit̃: ut patet ex primo de gñatione. et 9º metaphisice. ꝛ qđ fortius. patet oppositũ eẽ ad sensũ. Et ulteri⁹ etiã. q2 qua rõne h̃ contingeret ꝑ aliquãtulũ tẽpus posset ↄtingere ꝑ q̃ntũcũq; ꝛ sic nunq̃ ageret i ipsũ. ↄña ꝓbat̃. ponat̃ grã exempli. aliqđ calefactiuũ approximatum corpori iam aliqualiter actu calido ꝛ potẽti ab illo magis calefieri: ꝛ sint in oĩ dispositione reqsita ex pte vtriusq; ad actionem ꝛ nullũ sit impediens. ut sumit̃ in añcedente. aut hoc calefactiuũ i qualibet pte tẽporis sue p̃ntie agit in partẽ calefactibilis sibi proximã. aut nõ. si sic. ergo calefactibile illud sm̃ illã partẽ ꝑ totũ tẽp⁹ p̃ntie illius agẽtis fit ↄtinue magis ꝛ magis calidũ. ꝛ ꝑ ↄñs intẽsio ↄtinua cui⁹ oppositũ sumit̃ in añcedente. si nõ. ergo in qualibet parte tẽporis dati agit. ꝛ patet ↄña. Forte dicetur ꝙ illud actiuũ pri⁹ ꝑ aliqđ tẽp⁹ disponit passum ad calorẽ ꝛ in aliquo instanti terminante temp⁹ sufficientis dispositionis causat calorẽ. ꝛ etiã in aliq̃ tempore sequente imediate illud instans disponit ad eẽ magis calidũ. ꝛ cũ disposuerit sufficient̃ passũ ad eẽ magis calidũ facit ipsũ in instãti terminãte magis calidũ. ꝛ iterũ disponit ꝛ sic deinceps. q̃diu erit presens uel fecerit eũ sic intense calidũ ut non possit magis. ꝛ sic agens ꝑ nullũ tẽpus est presens qn agat. uel sm̃ illã formã cui⁹ ẽ ꝑ se actiuũ. uel sm̃ dispositiones illius forme q̃uis nõ semꝑ sm̃ illã formã agat. nec h̃ est necessariũ. ꝛ tñ intensio forme nõ est ↄtinua in aliquo tẽpore. Contra p̃mo ꝑ responsionẽ in aliquo tpe si actiuũ cõtinue disponit eandẽ partẽ passi. ergo in quolibet instanti illi⁹ tẽporis passũ est magis dispositũ q̃ in aliq̃ instanti illi⁹ tẽporis p̃cedẽte. Et vltra aut in q̃libet instãti in q̃ est magis dispositũ dispositiõe rõnis alteri⁹ a q̃libet q̃ fuit dispositũ in aliq̃ precedẽte instãti. verbi grã. in instanti a ẽ dispositũ per raritatẽ. ꝛ in instanti b sequẽte ẽ dispositũ ꝑ siccitatẽ. ꝛ in instãti sequẽti scꝫ c est dispositũ ꝑ aliã formam. ꝛ sic semꝑ aut nõ in quolibet istãti ẽ magis dispositũ dispositiõe alteri⁹ rõnis q̃ prius fuit min⁹ dispositũ. primũ dici non põt. alias oporteret dicere ꝙ in illo t̃mino finito infinite forme diuersarũ rõnũ fuissent successiue genite ꝛ corrupte in illo subiecto sicut in infinitũ signari possũt instantia in quolibet tpe continuo. relinquit̃ ergo 2ᵐ ꝛ ꝑ ↄñs ꝙ intẽsio aliq̃ illius dispositionis q̃cũq; sit illa sit ↄtinua ꝛ habet̃ ꝓpositũ. Sꝫ dicet̃ ꝙ illa dispositio est rarefactio uel ↄdensatio q̃ nõ sũt mot⁹ sm̃ aliquas formas realit̃ subiecto iherẽtes q̃ ꝓp̃e dicãtur q̃litates. sed magis mot⁹ sm̃ sitũ ꝛ locũ. nõ eñi subiectũ est rari⁹ q2 maiorẽ locũ occupat. uel q2 ptes ei⁹ remoti⁹ iacent. ꝛ iõ talis mot⁹ non est ꝓp̃e intensio. sm̃ ꝙ communiter querit̃ de intẽsione. ¶ Cõtra h̃. quia sicut cõcedit̃ ꝙ rarefactio est alteratio. ꝛ rarefieri est alterari. sic magis rarefieri debet ↄcedi eẽ intendi sm̃ raritatem Itẽ nõ videt̃ verũ q2 quodlibet qđ fit magis tale sm̃ aliquã q̃litatẽ fiat magis rarũ uel densũ. verbi grã. cũ vna turris uel lapis aliqs durissim⁹ flãte vento calo-

pet. nō est verisimile q̄ rarefiat ⁊ maiorē locum occu/
pet aut minorē q̄ꝫ prius. Itē manifeste ħ tollit̄ in in/
tensione luminis in aliqua pte multū remota a cādē/
la quā ptem candela nō rarefacit. uel prius saltem
intendit̄ lumē in parte illa q̄ꝫ ipsa rarefiat a cādela.
quia candela nō rarefacit ptem remotam nisi pri⁹ ra/
refaciendo ꝑpinquas: quas ut patet etiā si rareface/
ret. non sic cito tn̄ sicut illuminat. ⁊ fortificat. q꞉ possi/
bile ē q̄ iuxta partē illam in q̄ intēdit̄ lumen sit agēs
cōdensatiuū: ⁊ sic simul illa pars condēsabit̄. ⁊ tn̄ fiet ꝑ
approximationē cādele ꝯtinue magis lucida. nec fa/
cio vim an rarefactio sit dispositio ad lumē uel cōdē/
satio. q꞉ si ponit̄ q̄ condēsatio. ponit̄ q̄ aliqd̄ rarefa/
ctiuū sit ꝑpinquū illi parti: ⁊ eodē ꝓbat̄ ꝓpositū. Itē
ꝯtra p̄mā ⁊ 2ᵐ r̄nsiones simul arguit̄. q꞉ sicut calefa/
ctiuo p̄nte in quocūꝗ instāti subiectū ē sufficient̄ dis/
positū ad calorē ⁊ nullū adest impedimentū ipsū sub/
iectū ē calidū. sic eodē modo calefactiuo eodē modo
p̄nte in quocūꝗ instāti subiectū est magis dispositū
ad calorē q̄ꝫ eēt prius cū nō eēt sufficient̄ dispositum
eodem inquam instāti subiectum est magis calidum
q̄ꝫ esset p̄us. ⁊ ꝑ ꝯsequens nō solū in dispositionibus
caloris. sed etiā in ipso calefieri ē intensio continua.
Huic etiam attestat̄ sensus. experit̄ eni quilibet cum
manū approximat. igit̄ q̄ postq̄ꝫ incipit sentire calo/
rem si in eadē approximatione teneat manum sentit
ꝯtinue se magis ⁊ intēsius calefieri. ¶ Ad ista dicit̄ te/
nendo ꝯ̄nem ut p̄us cui etiam fauet cōmentator. 8°
physicoꝝ. cōmēto. 23°. vbi etiā Ar. dicit sic. Neꝗ au/
geri neꝗ minui cōtinue possibile ē. ſꝫ ē etiā mediū scꝫ
quies. ⁊ infra. Silr̄ aūt ⁊ in alteratiōe q̄libet. nō eni
diuisibile in infinitum est qd̄ alteratur: ꝓpter hoc ⁊
alteratio. sed velox fit multotiens sicut congelatio. ⁊
lr̄a cōmēti loco illi⁹ quod n̄ra dicit velox: ħ subito. ⁊
cōmentator exponit in instāti. Ex quo patet q̄ mens
p̄hi ē. q̄ neꝗ augmentatio neꝗ diminutio neꝗ alte/
ratio ē continua. sed interrūpit̄ ꝑ quietē. cuius rōnē
assignat idē cōmentator. q꞉ cuiuslibet forme n̄alis ē
dare minimā partē in actu ⁊ illa fit in instāti. ⁊ iō com/
mētator ibidē dicit q̄ non ē hic mot⁹ ꝯtinu⁹ in rei ve/
ritate nisi mot⁹ localis q̄ est velocissim⁹ motuū. ⁊ i fi/
ne cōmenti ꝯtra Alpharā[m] dicentē. q̄ de diffinitiōe
motus in vl̄i apparet ꝯtinuatio. dicit̄ q̄ iste sermo nō
est verus. sed ħ non apparet nisi in motib⁹ localibus
de quibus dicitur hoc nomen motus p̄ncipaliter. in
aliis autem motibus in quibusdam eoꝝ est possibi/
le ut appēt ꝯtinuatio. scꝫ ut ptes eoꝝ īueniant̄ nō di/
stincte ab inuicē. ⁊ in quibusdam non apparet hoc. q꞉
partes eoꝝ non inueniūtur s̄m hūc modū. Idē ponit
3° physicoꝝ. cōmento. 6°. Uidemus inquit q̄ motus
augmenti ⁊ diminutiōis sūt plures motus ⁊ similis ē
dispōni plurib⁹ motib⁹. hec cōmētator. Ex quib⁹ ap/
paret q̄ mot⁹ alterationis nō est ꝓprie ꝯtinu⁹. nec in
infinitū diuisibilis s̄m q̄ est motus localis. hoc etiam
declarat sctūs Tho. sup. 6°. physicoꝝ. in illo ca°. *¶ et ista*
permutatur aut̄ [illegible] de necesse & diuisibile. ¶ Tūc ad pri/
mū argumētū in oppositū ꝯcedo illa duo q̄ supponit
sed illis cōcessis dico q̄ ꝯn̄s illatū in p̄ma ꝯn̄a ibi fa/
cta nō est incōueniens sicut dicit r̄nsio data ibidem.
Nec valet improbatio illi⁹ r̄nsionis p̄mo loco posita.
nam in casu illo licꝫ luminosū cōseruet ꝑ temp⁹ lumē
qd̄ causauit in instanti. tn̄ illa ꝯseruatio est ꝑ accn̄s in
tēpore. q꞉ illa actio mēsurat̄ quolibet instanti illi⁹ tē/
poris ut ostēdit sctūs Tho. in simili. 4°. sen. dis. 17. q. i.
arti. 5°. questiūcula 3ᵃ ad p̄mū. Est inq̄t quidā motus
qui est act⁹ imꝑfecti. est aūt alius mot⁹ q̄ est actus ꝑ/
fecti. ⁊ dicit̄ magis operatio. q̄ non expectat aliq̄d in
futurū ad cōplemētū sue speciei sicut sentire. ⁊ talis
motus nō est successiuus sed subitus. ⁊ si ꝯtingat di/
ci q̄ talis mot⁹ sit in tēpore: ħ erit ꝑ accn̄s. q꞉ mēsura/
tur etiā quolibet instāti illi⁹ tēporis in q̄ dicit̄ eē sicut
eē hoiem in tēpore ē ⁊ in instāti: ⁊ talis mot⁹ est liberi
arbitrij ⁊ iō est in instanti. hec ille. Dico ḡ in ꝓposito q̄
actus causatiuus habit⁹ agit q̄cq̄d pōt agere in instā/
ti. sicut luminosū agit in instanti lumen in medio: nec
aliq̄d agit in tēpore qd̄ nō agat in instāti. Similiter ē
de visibili agēte in visū. nō ḡ oportet q̄ agens appro/
ximatū passo cōtinue agat aliq̄d in illud. imo si lumē
causatū in medio ab aliq̄ luminoso esset q̄litas rema/
nens post absentiā sue cause ita q̄ luminosū nō plus
ꝯseruaret lumen qd̄ causat q̄ꝫ calidū calorē a se cau/
satū ipsū nō ageret aliq̄d in mediū post illud instās in
quo causauit lumē. Similr̄ addo q̄ ex quo act⁹ au/
xit habitū in instāti q̄ꝫtū pōt augere post illud instās
tale passū nō est dispositū ad suscipiendū aliquā uel
aliquē effectū illi⁹ act⁹ q̄ p̄us augebat sicut calidū re/
missū ex q̄ assimilauit sibi passū si per mille annos sta/
ret in eadē ꝓximitate nihil ageret. q꞉ passū ex q̄ est ei
simile nō pōt pati ab eo. nec tale calidū est actiuū i ta/
le passū. tale aūt agēs eē in debita approximatiōe ad
illud qd̄ p̄us patiebat̄ ab eo ꝑ tēpus. ⁊ nō agere in il/
lud nō est incōueniens. Nō valet vlteri⁹ 2ᵃ improba/
tio illi⁹ solutionis. nā assumit falsū scꝫ q̄ q̄libet actus
māsuetudinis augeat habitū. ħ eni falsū est s̄m q̄ po/
nit sctūs Tho. q. 24. arti. 6°. vbi sic ait. Augmētū spū/
ale charitatis quodāmō simile ē augmēto corporali.
augmētū aūt corporale in aialib⁹ ⁊ plantis nō est cō/
tinu⁹ mot⁹ ita q̄ scꝫ si aliq̄d auget̄ tātū in tāto tēpore
necesse sit q̄ ꝓportionalr̄ in q̄libet pte illi⁹ tp̄is aliq̄d
augeat̄. sicut ꝯtingit in motu locali. sed ꝑ aliq̄d tēpus
natura opat̄ disponens ad augmētū: ⁊ nihil augens
actu. ⁊ postmodū ꝓducit in effectū illud ad qd̄ dispo/
suerat augēdo aial uel plātā in actu. ita etiā non q̄li/
bet actu charitatis auget̄ charitas in actu. sed quili/
bet act⁹ charitatis disponit ad charitatis augmentū
inq̄ꝫtū ex vno actu charitatis homo reddit̄ ꝓmptior
ad agēdū s̄m charitatē. ⁊ habilitate crescēte hō ꝓrū/
pit ad actū dilectionis feruētiorē q̄ conetur ad cha/
ritatis ꝓfectū: ⁊ tūc charitas auget̄ in actu. hec ille.
Et in r̄nsione ad 2ᵐ ibidem ponit de habitu virtutis
acquisite. Et expssius prima 2ᵉ. q. 52. arti. 3°. sic dicit.
Similes actus similes causant habitus: ut dicit̄ 2°.
ethicoꝝ. Silitudo aūt ⁊ dissimilitudo nō solū attēdit̄
s̄m eandē qualitatē uel dissimilē. ſꝫ etiā s̄m eundem
uel diuersū modū ꝑticipationis. est eni dissimile non
solū nigrū albo. sed etiā magis albū min⁹ albo. nam ⁊

motus fit a minus albo ĩ magis albũ tanꝙ ex oppo/
sito: ut dicitᷣ .5º physicoꝝ. q2 vero usus habituũ in vo/
lũtate hoĩs ꝯsistit: ut patet ex sᷤ. dictis: sicut ꝯtingit ꝙ
aliqs hñs habitũ non vtitᷣ illo: uel etiã agit actũ ꝯtrariũ.
ita etiã põt ꝯtingere ꝙ vtatᷣ habitu ƒm actũ nõ rñdẽ/
tem ꝓportionaliter intẽsioni habit⁹. si igitᷣ intẽsio act⁹
ꝓportionaliter equetᷣ intensioni habit⁹: uel superce/
dat. qlibet act⁹ uel auget habitũ uel disponit ad au/
gmentũ ipsi⁹ ut loqmur de augmẽto habituũ ad simi/
tudinẽ augmẽti animalis. nõ enĩ quodlibet alimentũ
sũptũ actu auget aĩal: sicᷣ nec qlibet gutta cauat lapi/
dem. sed multiplicato alimẽto tãdẽ fit augmẽtũ. ita
etiã multiplicatis actib⁹ crescit habitus. Si ṽo inten/
sio actus ꝓpozcionalitᷣ deficiat ab intensiõe habitus
talis act⁹ nõ disponit ad augmẽtũ habit⁹. sed magis
ad diminutionẽ ipsi⁹. hec ille. Ex qb⁹ patet ꝙ falsũ
est ꝙ arguẽs assumit sine ꝓbatiõe scꝫ ꝙ si sortes ha/
bens habitũ mãsuetudinis ₡c. imo dico ꝙ si pm⁹ illo/
rum augeat habitũ: oportet ꝙ secundus sit intensioꝛ
pmo ad hoc ꝙ augeat ₡ terti⁹ 2º. ¶ Ad 2ᵐ pncipa/
le negatᷣ aᶜⁿ. ₡ ad ꝓbationẽ dicitᷣ ꝙ in illo casu actus
elicit⁹ ꝯ inclinationẽ habit⁹ remittit eũ in instanti pmo
in q̃ est ₡ nõ ĩ sequẽtib⁹. Nec valet iprobatio hui⁹. licꝫ
enim ille act⁹ sit eqlis virtutis in alijs instantib⁹ sicut
fuit in pmo. tñ passũ nõ est dispositũ ad recipiẽdũ ei⁹
actionem sicut in pmo instanti. q2 in illo instanti act⁹
ille nõ remittebat habitũ nisi causando aliqd in passũ
incõpossibile habitui in tali gradu qlem pus habebat
₡ ideo quia passũ ẽ sufficient assimilatũ isti agẽti ꝙtũ
agens potuit assimilare: act⁹ ille non inducit ĩ passũ
vlterius aliqd ac ꝑ hoc nec aliqd abijcit. sꝫ sicut ad in/
tendendũ illã dispositionẽ ꝯtrariã habitui requiritᷣ agẽs
fortius ꝙ sit ille act⁹ remittẽs habitũ. ita similiter re/
qritᷣ ad vlteri⁹ remittẽdũ habitũ act⁹ intẽsioꝛ uel mul/
ti actus q̃rũ vltim⁹ agat in virtute pcedentiũ. ¶ Ad
3ᵐ dico. ꝙ aña est verũ. ₡ ad improbationẽ dicitur ꝙ
actus mãsuetudinis diuturn⁹ facit hominẽ habitua/
liter mãsuetũ. q2 nõ põt diu teneri qn actus intendatᷣ
uel remitatᷣ. si aũt maneret vniformis ꝑ horã nõ pl⁹
augeret habitũ de tota hora ꝙ fecerit in pncipio uel
in instãti in q̃ pmo fuit. ₡ ita dicitᷣ de ira ₡ alijs habi/
tib⁹. ¶ Ad ꝯfirmationẽ dicitᷣ ꝙ q2 ꝑ diuturnã appre/
hẽsionẽ ipsũ obiectũ cõcupiscibile distincti⁹ cõsidera/
tur. ₡ quo ad multa eliciẽda. iõ ꝙto diuti⁹ homo imo/
ratᷣ in taliũ ꝯsideratione occurrũt plura mouẽtia ap/
petitũ. ₡ multiplicatis causis causatᷣ act⁹ ꝯcupiscẽdi
vehementioꝛ. sed ipsa diuturnitas tpis sine pluri non
augeret ꝯcupiscẽtiã nisi apphensio augeatᷣ uel plura
delectabilia apphẽdantᷣ ul' aliqd hꝫ. ¶ Ad 4ᵐ negatᷣ
aña. vñ nec actus ꝯcupiscẽdi nec irascẽdi intenditur
ꝯtinue ꝓpter ꝯtinuitatẽ apprehẽsionis ut dictũ fuit.
q2 diuturnitas sola nõ auget actũ hꝫ. sꝫ multiplicatio
causarũ uel vigoratio vni⁹ illarũ: ₡ nullũ taliũ est cõ/
tinuũ. ¶ Ad 5ᵐ dico. ꝙ repugnat habitui ₡ formis
pzesertim quarũ subiectũ ẽ non quãtũ diuidi in infi/
nitum in tales gradus minores ₡ minores ac per hoc
eis repugnat intendi ꝯtinue. sic ꝙ si tãtũ ẽ acquisitũ
ĩ hora. medietas hui⁹ sit acqsita ĩ medietate hore ₡ ite/
rũ medietas medietatis in dimidio medietatis. ₡ sic ĩ
infinitũ ut ẽ in motu locali. Similitᷣ ad alia q̃ ibidem
inducit arguens de actione ignis in manũ ₡c. dico ꝙ
illa actio cum sit quedam alteratio non est vere cõti/
nua nec intensio doloris in concupiscibili nec noticia
intellectus. vnde falso imaginatur arguens ꝙ obie/
ctũ singulare extᷣ animã quãtũ magis appropinqt in/
telligibilitati causet noticiã clarioꝛẽ ꝯtinue. supponit
enĩ duo falsa. Primũ ꝙ intellectus directe inspiciat
singulare sensibile. 2ᵐ ꝙ intellect⁹ imediate moueā/
tur a re sensibili extᷣiori. 3ᵐ ꝙ intensio illi⁹ noticie sit
ꝯtinua. sed de istis alias. ¶ Ad 6ᵐ. Admisso casu dici/
tur. ꝙ licꝫ motus localis hui⁹ luminosi sit ꝯtinu⁹. tñ il/
luminatio nõ est ꝯtinua: sed indiuisibilis ut ponit sctūs
Tho. de veritate. q. 28. arti. 9º. vbi sic dicit. Qñcũqꝫ
duo termini motus uel mutationis sunt affirmatio ₡
negatio siue puatio ₡ forma accipiẽdo hꝫ mutatiões
ƒm ꝓpos terminos ꝑ se loquẽdo oportet eas eẽ instã/
taneas ₡ nõ ĩ tẽpoꝛe sicᷣ ẽ illuminatio gñatio ₡ corru/
ptio ₡ alia hꝫ. accipiẽdo ṽo eas ꝙtum ad causas suo/
rum terminoꝛum potest in eis considerari successio
sicut patet in illuminatiõe. nã ꝙuis aer trãseat subi/
to de tenebris ad lucẽ. tñ causa tenebrositatis tollitᷣ
successiue scꝫ absentia solis q ꝑ motũ localẽ successi/
ue fit pñs. ₡ sic illuminatio ẽ terminus motus localis
₡ ẽ indiuisibilis sicut ₡ quilibet tmin⁹ cõtinui. hec ille.
Ex quo patet ꝙ licꝫ sol approximetᷣ medio motu cõ/
tinuo. tñ illuminatio q̃ est termin⁹ illi⁹ localis motus
fit subito. ₡ ꝑ ꝯsequẽs nõ ꝑ motũ continuũ. Et a simi/
li dicẽdũ est ꝙ intẽsio luminis fitᷣ de illuminatiõe. vñ
in casu argumẽti dico ꝙ signata illa pte ad quã mouetᷣ
luminosũ nõ in quolibet instãti tẽpoꝛis mẽsurãtis ap/
proximationẽ ps illa ẽ luminosioꝛ ꝙ pus: uel magis
lucida. Et ad ꝓbationem dicitᷣ ꝙ non oꝫ ꝙ ĩ quocũqꝫ
instanti corpus luminosũ est ꝓpinqui⁹ tali pti illumi/
nãde ꝙ fuerit pus illa ps sit magis lucida ꝙ pus. q2
licꝫ ꝑ aliquã approximationẽ luminosi ps illa sit luci/
dioꝛ: nõ tñ ꝑ qualibet. imo dico ꝙ si tale luminosũ di/
stans a tali pte illuminãda ꝑ vnã leucã causat lumen
in ea ut q̃tuoꝛ anteꝙ intendat lumen pus causatum
in qlicũqꝫ gradu oporteret ꝙ approximetᷣ ꝑ certum
spaciũ in instãti vltimo tẽpoꝛis mẽsurantis motũ ap/
proximatiõis intẽdet lumẽ in illa pte. ₡ cã ẽ. q2 oꝫ dare
minimũ gradũ luminis sicut ₡ cuiuslibet alteri⁹ sensi/
bilis qlitatis. vñ nõ oportet ꝙ si luminosũ ꝓpᵗ talem
approximationẽ puta cubitalẽ intẽdebat lumẽ in pte
signata de illo gradu ꝙ ĩ medietate tpis uel ĩ instãti me/
dio intẽderet de medietate illi⁹ gradus. similitᷣ qñ sol
successiue approximatᷣ ptibus tenebrosis nõ oportet
ꝙ si ĩ pncipio hore nõ illuminabat nisi medietatẽ do/
mus ₡ in fine hore illuminat totã ꝓpter ꝯtinuam ap/
proximationẽ ꝙ ĩ medietate hore illuminauerit q̃rtã
ptem ₡ sic successiue ꝯtinue diuidatᷣ motus illumina/
tionis sicut motus localis. uel ꝙ sicᷣ sol successiue ap/
proximatᷣ ita qlibet ps lucis successiue causatᷣ. ẽ enĩ
minima ps ƒm extensionẽ sicut ₡ ƒm intensionẽ q̃ po/
test in aliq̃ mensura adeq̃te causari. Est enĩ aliq̃ pars
lucis ƒm extensionẽ ita modica ꝙ ipsa in nulla men/

sura adeq̄ta ꝓduci potest. sed ꝓducit̄ cum alijs parti/ bꝰ. ⁊ toti cōposito corridet mensura adeq̄ta. nō autē alicui parti. ❡ Ad 7ᵐ negat̄ ꝯña. sicut ibidem dicitur. solutio enī ibidē data bona ē. ꝯcedo enī ꝙ agens ap/ proximatū passo ꝑus disponit passū ad recipiendum actū ꝗ̄ inducat eū. ⁊ nō est incōueniēs ꝙ agens ad h̄ ꝗ̄ īducat secūdas q̄litates puta colorē odorē ⁊ h̄ꝰ. di/ sponat ꝑus subiectū ꝑ q̄litates ꝑmas formales scꝫ ca lidū frigidū. ⁊ similit̄ anteꝗ̄ iducat istas disponat ra/ ritatē ⁊ densitatē que sūt q̄litates ꝯsequētes motum localē partiū corꝑis ita ꝙ motꝰ localis erit dispositio q̄ est ꝯtinua int̄ oēs illas. Et ad ꝑmā impugnationem dicit̄ ꝙ raritas pōt intēdi sed nō ꝯtinue. nā q̄n partes alicuiꝰ corporis extreme ꝑ motū localē facte sunt re/ motiores ꝗ̄ ꝑus in instāti mēsurāte illū motū localē intēdit̄ raritas. ⁊ opposito mō intēdit̄ densitas: iō nō teneo solutionē illā i. h̄ ꝙ negat raritatē intendi. Nec etiā valet alia iprobatio eiusdē r̄nsionis. nō enī est in/ cōueniens ꝙ sicut magnꝰ lapis calefit sm̄ exteriores ptes ita etiā sm̄ ptes ꝓpinquas superficiei rarefiat. Ad illud qd̄ obijcit̄ de lumine dictū est ꝑus. nam sicut in ꝓposito intēsio sm̄ q̄litates ꝑmas ē terminꝰ motus localis ptiū illiꝰ qd̄ alterat̄. ita intēsio luis ē t̄minꝰ motꝰ localis ipsiꝰ luminosi alterātis. ❡ Ad illud qd̄ obijcit̄ de dispositione ⁊c. dicit̄ ꝙ licꝫ subiectū ꝯtinue dispo/ natur ad recipiēdū colorē. ⁊ in q̄libet instāti sit maior dispositio ꝗ̄ ꝑus. tñ nō in q̄libet instāti ē sufficiēs dis/ positio ad formam intēsiorē ꝗ̄ ꝑus. ⁊ iō dispositio fit ꝯtinue. sed inductio forme uel intensio eius fit subito q̄n ꝯuenientū fuerit ad dispositionē ꝯuenientē forme in/ tensiori. nō enī imaginādū est ꝙ forma signata q̄ intēdit̄ ad gradū b. pōt intēdi ad minorē gradū ꝗ̄ b. in duplo ⁊ ad minorē in triplo: ⁊ sic in infinitū. nō enī forma est illo mō ꝑtibilis itēsiue. ⁊ iō nō oꝫ ꝙ si subiectū pōt dis/ poni tante ⁊ minꝰ in duplo: ⁊ minꝰ in triplo. ꝙ ꝓporti/ onalit̄ forma possit intendi plus ⁊ minꝰ ꝯtinue. sꝫ illa solū ꝓprie inueniūtur in motu locali. qꝛ locus penes quē attēdit̄ ille motꝰ ē in infinitū diuisibilis. cuiꝰ oppo/ sitū est de formis. Ad expientiā de manu amota uel approximata igni dicit̄ ꝙ nullus experitur illud au/ gmētū eē cōtinuū. qꝛ nullꝰ experit̄ q̄libet ptē tpis imo ē aliq̄ adeo modica ps motꝰ localis q̄ nō percipit̄ distincte: ⁊ per ꝯsequēs ita de tpe: ac ꝑ h̄ nullus ē cer/ tus si int̄ ꝑmā intēsionē ⁊ 2ᵃᵐ illiꝰ caloris lapsū fuerit tēpꝰ discōtinuans illas duas intēsiones instātaneas nec est certꝰ vtrū sint ꝯtinue ad inuicem uel discrete. ❡ Nunc ad argumētū factū in pede questionis dicit̄ ꝙ nullū simplex ⁊ iuariabile pōt augeri q̄si subiectū augmēti aut motꝰ aut variationis ꝓpe loquēdo. sꝫ ni/ hil ꝓhibet simplex augeri illo mō quo illud sm̄ quod aliq̄d mouet̄ aut auget̄ dr̄ moueri. mouet̄ ḡ sicut q̄ ⁊ nō sic qd̄. Et h̄ de ista questione dicta sufficiāt.

Circa decimāocta/ uā distinctionē querit̄. Utrū donū sit ꝓpriū nomen spūs scī. Et arguit̄ ꝙ nō. donū enī dicit̄ ex eo ꝙ datur sed sicut dicit̄ Ysa. 9º. Filiꝰ datꝰ est nobis. ḡ eē donū ꝯuenit filio. nō ḡ est ꝓpriū spūs san/ cti. ❡ In oppositū arguit̄ sic. Nam dicit Augꝰ. 4º de trinitate. Sicut natū est de filio a patre eē. ita spiritꝰ scī donū dicit̄ eē a pr̄e ⁊ filio ꝓcedere. sed spūs scūs sor/ tit̄ ꝓpriū nomē in q̄ntū ꝓcedit a pr̄e ⁊ filio. ḡ donū est ꝓpriū nomē spūs scī. ❡ In hac q̄stione erit vnicꝰ ar/ ticulꝰ. ꝑ q̄ sit ꝑma ꝯ. ꝙ donū dicit qd̄ ꝑsonale. ꝓbat̄ ꝯ sm̄ scm̄ Tho. ꝑma pte. q. 38. arti. ꝑ. vbi sic ait. In no/ mine doni iportat̄ aptitudo ad h̄ ꝙ donet̄. qd̄ autem donat̄ hꝫ habitudinē ad id qd̄ dat̄ ⁊ ad id cui dat̄. nō enī daret̄ ab aliq̄ nisi eēt eiꝰ. ⁊ ad h̄ alicui dat̄ ut sit eiꝰ. ꝑsona aūt diuina dicit̄ eē alicuiꝰ uel sm̄ originē sicut filiꝰ ē pr̄is uel in q̄ntū ab aliq̄ habet̄. hr̄e aūt dicimur id q̄ libere possumꝰ vti uel frui ut volumꝰ: ⁊ ꝑ hunc mo/ dū diuina ꝑsona nō pōt hr̄i nisi a creatura rōnali deo ꝯiūcta. alie enī creature moueri quidē pn̄t a diuina ꝑsona nō tñ sic ꝙ in ptāte earū sit frui diuina ꝑsona ⁊ vti effectu eius ad qd̄ q̄nq̄ ptingit rōnalis creatura puta cū sit pticeps diuini verbi ⁊ ꝓcedētis amoris ut possit libere deū vere cognoscere ⁊ rōne amare. vn̄ de sola creatura rōnalis pōt hr̄e diuinā ꝑsonā. sꝫ ad h̄ ꝙ sic eam habeat nō pōt ꝓpa virtute ꝑuenire. vnde oportet ꝙ h̄ ei desup det̄. hoc enī nobis dari dicit̄ qd̄ aliūde habemꝰ. hec ille. Et ibidē in r̄nsione ad ꝑmū ⁊ 2ᵐ et 3ᵐ dat intelligere ꝙ donū pōt dicere qd̄ eēnti/ ale. vn̄ pōt eē 2ᵃ ꝯ talis. ❡ 2ᵃ ꝯ est. ꝙ donū pōt eē no/ mē eēntiale. ꝓbat̄ ista ꝯ. Illud qd̄ ꝯuenit eēntie diui/ ne dicit qd̄ eēntiale. ⁊ nomē illud signs est nomē eēn/ tiale. sed donū ē hꝰ. ḡ. assūptū patet. qꝛ sm̄ Hil. 8º de trinitate essentia diuina est donū qd̄ pat̄ dat filio. vn̄ sicut dicit ibi scūs doctor cum donū dicit̄ eēntialiter ita ⁊ eēntia dicit̄ donū pr̄is tūc dr̄ donū esse alicuiꝰ ꝑ idēptitatis modū scꝫ pr̄is q̄ dat eēntiā filio. sed cū di/ cit̄ ꝑsonalit̄ tūc illud qd̄ dicit isto mō donū est ipsius dātis sm̄ originē sicut spūs sanctꝰ ē patris ⁊ filij. ❡ 3ᵃ ꝯ est ꝙ donū ꝑut dicit ꝑsonalit̄ est ꝓpriū spūs sancti. Istam ꝯnē ꝓbat scūs doctor ꝑma pte. q. 38. arti. Donū ꝓpe ē datio irreddibilis sm̄ ph̄m. s. qꝛ nō dat̄ in/ tentione retributionis: ⁊ sic iportat ḡtuitā donationē rō aūt ḡtuite donatiōis ē amor. Ideo enī damꝰ ḡtis alicui. qꝛ volumꝰ ei bonū. vn̄ manifestū ē ꝙ amor hꝫ rōnem ꝑmi doni ꝑ qd̄ oīa dona gratuita donant̄. vn̄ cū spūs scūs ꝓcedat ut amor: sicut iā dictū ē: ꝓcedit in rōne ꝑmi doni. vn̄ dicit Augꝰ. in. 15º de trinitate. ꝙ ꝑ donū qd̄ est spūs sanctꝰ multa ꝓpa dona diuidūt̄ mēbris christi. hec ille. Itē ibidē ad 2ᵐ dicit. ꝙ in noīe doni iportat̄ qd̄ sit dantis ꝑ originē: ⁊ sic importatur ꝓprietas spūs sancti q̄ est ꝓcessio. Item ibidē ad pri/ mū dicit ꝙ spūs sanctꝰ q̄ a patre procedit ut amor ꝓ/ prie dicit̄ donū. vn̄ licꝫ filius detur: tñ h̄ ipsū ꝙ filius datur ex pr̄is amore ē. sm̄ illud Joh. 3º. Sic deꝰ dile/ xit mūdū ut filiū suū vnigenitū daret. Et easdē ꝯnes ponit ꝑmo sen. dis. 18. q. ꝑma. arti. ꝑ. et. 2º. vn̄ arti. ꝑ di/ cit. Dari uel donari dr̄ dupliciter. Uno mō illud qd̄ ha/ betur ꝑ modū dominij ut possessio. Alio mō illud qd̄ habet̄ q̄si intrinsecū sibi. sicut aliq̄s habet seipsum uel materiā suā uel q̄litatē. Q̄uis aūt i diuinis ꝑsonis nō sit dominiū respectu alteriꝰ: tamen est ibi auctoritas

p̄ncipij. dicēdū igit̄ q̄ datio pōt iportare auctoritatē
respectu dati ⁊ sic donum uł datum ē notionale. pōt
etiā non iportare auctoritatē. sed tm̄ h̄ q̄ illud qđ datur. ⁊ h̄ mō ipsa eēntia dr̄ dari uł donari. ⁊ ſm h̄ donū
uł datū nō ē psonale. s3 eēntiale. sp tn̄ iportat distinctionē psone dātis ad eū cui dat̄. q̄uis non ad illud qđ
dat̄. h̄ ille. Itē arti. 2º dicit q̄ donū ⁊ datū tripliciter
differūt. s. q̄tū ad ɔsignationē. datū eni ɔsigt̄ tēp° cū sit
pticipiū. donū aūt nō cū sit nomen. ⁊ inde est q̄ donū
magis cōpetit diuinis q̄ sine tpe sūt q̄ datū. vn̄ donū
pōt eē eternū. sed non datū. 2º q̄tū ad significationē
q2 donare addit sup dare. donū enim ut dicit ph̄s est
datio irreddibilis nō q̄ cōpēsari nō valeat. sed q̄ recōpēsationē nō querit: vn̄ donū importat liberalitatem
in dante. 3º q̄tum ad modū sign̄di. q2 donū importat
aptitudinē ad dandū. datū iportat dationem i actu.
aptitudo aūt ad dādū pōt itelligi dupliciť. uel ex pte
ipsi° dati q̄si passiua. uel ex pte dantis q̄si actiua. ⁊ talis aptitudo est ſm rōnē q̄ aliqđ liberaliť dat̄. rō autē
oīs liberalis collationis ē amor. qđ eni ꝓpter cupiditatē dat̄ uel ꝓpter timorē. nō liberali datione dat̄: s3
talis magis diciť q̄stus uel redēptio. q2 igiť spūs scūs
ē amor. ex rōne sue ꝓcessionis h3 in se ⁊ q̄ detur ⁊ q̄
sit rō dandi. vn̄ donū est p se ⁊ p̄mo amor. alia eni que
danť non sūt dona nisi ſm q̄ participāt aliqđ amoris
ut ex amore data. si igiť colligantur tres dicte rōnes
doni adiūcta auctoritate dantis ad donū. p3 q̄ in trinitate donū spūi scō ɔuenit ſm suā ꝓcessionē eternā
inq̄tū ꝓcedit ut amor q̄ ē ratio collationis liberalis.
vn̄ sic amor ē ꝓpriū sibi. ita ⁊ donū. h̄ ille. ¶ Sed ɔ 3am
ɔnem arguit Aureol°. Nec inqt positio stare nō pōt
tū q2 sup ꝓbatū est q̄ spūs scūs non ꝓcedit formaliť
ut amor. alioqn ex vi ꝓcessionis. ⁊ inq̄tū sc3 eēt amor
⁊ cū amor sit vnic° in diuinis eēt būs eo q̄ spūs: ⁊ per
ɔñs bon° ⁊ de° ⁊ multa alia ipossibilia q̄ s. dis. 10. sunt
inducta. tū q2 paulo ante in q̄stione de amore isti positores dixerūt. q̄ spūs scūs ꝓp̄e nō ꝓcedit ut amor
sed ut ipressio seu attētio rei amate ꝓueniēs in amātē eo q̄ amat. hic aūt dicūt q̄ ꝓcedit ut amor. vn̄ nō
videť v̄ba ɔcordiť eē ꝓlata nec ɔueniunť dicta. tum
q2 amor eēntialis ē illud q̄ oīa dona donāť ⁊ nō amor
notionalis. si amor iportať p spm̄ sanctū. aliogn spūs
scūs hēt spālē causalitatē sup creaturas in rōne efficiētis: qđ eē nō pōt. hec ille. ¶ Cōtra eandē ɔnē arguiť sic. Nullū ens rōnis ɔstituit psonā spūs sci. s3 donū importat relationē rōnis ad eos qb° dat̄. igiť non
pōt ɔstituere psonā spūs sancti. ¶ 2º. Nullū icludēs
creaturā ē ꝓpetas ɔstituēs diuinā psonā. sed donum
includit creaturas quib° datur saltim p modū termini. igiť non est ꝓpetas ɔstitutiua spūs sci. ¶ 3º. Spūs
scūs nō referť ad se sua ꝓpetate psonali. sed in eo q̄
datus referť ad se cū deť a seipso ut magister declarat. igiť ⁊c̄. ¶ 4º. Nulla psona h3 in se ꝓprietatem oppositā suo ɔstitutiuo. pr̄ eni non h3 in se filiationē: nec
fili° p̄nitatē. s3 spūs scūs h3 dare actiue ut magister
determinat. g̃ dari passiuū nō ē ei° ꝓpetas. ¶ 5º. Oīs
ꝓpetas ɔstitutiua ponit distictionē. q2 qđ ɔstituit. ab
alio distinguit. s3 donū nō ponit distinctionē. dicit eni
Aug°. 15. de trinitate. ca. 19. q̄ spūs scūs ita dat̄ sicut
donū dei. ut etiā seipsū det sicut de°. igiť donū nō est
eius ꝓpetas ɔstitutiua. ¶ 6º. Vni° psone est tm̄ vnica
ꝓpetas ɔstitutiua. s3 psona spūs sci q̄ est vna ɔstituitur ꝓpetate ꝓcessiōis q̄ ē alia a dono. q2 dicit Aug°
15. de trinitate. ca. 19. q̄ spūs sanct° in tātū donū dei
est inquantū dat̄ eis quib° dat̄. apud se tn̄ de° ē. ⁊ tn̄
nemini det̄. igiť. ¶ 7º. Nullū tpale ē ɔstitutiuū psone
spūs sancti. sed donū ē h°. igiť. ¶ 8º. Si donū eēt ꝓprietas ɔstitutiua spūs sci. ei° emanatio posset appellari datio sicut emanatio geniti diciť gn̄atio. s3 Aug°
dicit. 5º de trinitate. ca. 15º q̄ spūs scūs non eo q̄ dat̄
h3 q̄ sit spūs scūs: uel q̄ substantia sit. sed eo q̄ ꝓcedit. p h̄ innuēs q̄ emanatio spūs sci nō est datio s3 ꝓcessio. igiť. ¶ 9º. Illud qđ cōpetit filio nō ē ɔstitutiuū
spūs sci. sed donū cōpetit filio. diciť eni Ysaie. 9. q̄ filius dat° ē nobis. ⁊ Joh. 3º. Sic de° dilexit mundū ut
filiū vnigenitū daret. igiť ⁊c̄. ¶ Ad p̄mū argumētorū Aureoli diciť q̄ imo spūs scūs ꝓcedit ut amor. Et
ad suā ꝓbationē dico q̄ amor tripliciť sumiť in diuis
ſm q̄ dicit sanct° Tho. p̄ sen. dis. 10. q. 1. arti. p̄ ad 4m
q̄nq3 eni sumiť eēntialiť. q̄nq3 psonaliť. q̄nq3 notionaliter. Qn̄ sumitur eēntialiť nō dicit aliquā ꝓcessionē
uel relationē realē. sed tm̄ rōnis. sicut etiā cū de deo
dicim° intelligēs ⁊ itellectū. eadē eni psona potest eē
amans ⁊ amata. Qn̄ aūt diciť psonaliť tūc importať
ꝓcessio ⁊ relatio realis. ⁊ sigtur ipsa res ꝓcedēs sicut
amor ē qd ꝓcedens. Qn̄ aūt dr̄ notionaliť sigt ipsam
rōnē ꝓcessionis psone. q2 amor nō tm̄ est ꝓcedēs. s3
etiā dicit relationē sub q̄ alia ꝓcedūt. ſm q̄ q̄ est eēntiale ē cōe trib°: sed appropriať spūi sancto. ut cū dr̄:
De° charitas est. ſm aūt q̄ est psonale est ꝓpriū spūs
sci. ⁊ sic diciť q̄ spūs sanct° ꝓcedit ut amor. ſm aūt q̄
est notionale ē quedā relatio uel notio cōis cōueniēs
patri ⁊ filio. q̄ etiā dr̄ cōis spiratio ⁊ h̄ mō sigtur amor
in h̄ verbo diligūt: cū diciť pať ⁊ filius diligūt se spū
sancto. h̄ ille. Ex q̄ distinctione p3 ad p̄mū. dico eni q̄
amor p̄mo mō dict° in diuinis ē beatific°. sed nō 2º uł
3º modis. ¶ Ad 2m p3 per idē. licz eni scūs doctor dixerit q̄ spūs sanct° ꝓcedit ut impressio ⁊c̄. ex h̄ tn̄ nō
sequiť qn̄ sit amor. Illa eni impressio diciť amor 2º uł
3º modis presertim. quia p actū amoris ꝓducitur. sic
fili° diciť noticia. q2 p actū intellect° ꝓduciť. vn̄ nulla ē in eius dictis ɔtradictio: sed difficultas ad capiēdum. ¶ Ad 3m dico. q̄ imo amor psonalis uel notionalis ē illud quo oīa dona donanť creaturis: ⁊ est rō
creationis oīu3 sicut sepe dictū est. non tn̄ sequitur q̄
habeat spālē causalitatē effectiuā sup creaturas. in
diuinis eni non ē nisi vna causalitas effectiua respectu creaturarū. sed tn̄ cum deus causet ⁊ p̄ncipiet efꝓducat creaturas p intellectum ⁊ volūtatē de rōne
p̄me cause ⁊ p̄mi p̄ncipij ē q̄ precōcipiat formā creator. ⁊ q̄ velit ⁊ amet precōcepta. ⁊ ɔtr̄ causalitas
ei° includit i sui rōne v̄bū ⁊ amorē q̄ sunt nō diuerse
cālitates s3 diuerse res eiusdē cause. ꝓcessiones eni
diuarū psonar̄ sunt rōnes ꝓcessionis creaturarum
ut dictū fuit in q̄stione de vestig° ⁊ imagine. ⁊ sic p3 ad
argumēta illa. ¶ Ad p̄mū alior̄ argumētorum dici

tur ꝙ licꝫ nullus respectus rõnis constituat spiritum
sanctū.tñ aliqd de cuiꝰ rõne ĩ obliq̃ est respectꝰ rõnis
põt ɔstituere spm̃ sanctū.hꝫ aūt ē donū.ɔcedit̃ tñ ꝙ
ille respectꝰ rõnis nõ intrat ɔstitutionē diuine ꝑsone:
sed assequitur illud q̃ formalit̃ ɔstituit̃.qꝛ illud ɔstitutū
nõ põt a noƀ itelligi nisi cointellecto respectu rõnis.
¶ Ad 2ᵐ dico.ꝙ donū nõ includit creaturā in recto
sed in obliq̃ p modū ɔnotati uel termini respectꝰ quē
ista rõne icludit.sic̃ a filii intellectio creaturarū est in
deo ab eťno:ť ē deꝰ:tñ dicit habitudinē ad creaturā.
¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ spũs scũs nõ refert̃ a se ut datꝰ.ꝓut
dari ē quid notionale.ť illo mõ est ꝓpriū spũs sancti.
¶ Ad 4ᵐ patet rñsio p idē.nā datio actiua spũs sãcti
non opponit̃ dationi passiue q̃ est sibi ꝓpa sicut nullū
eẽntiale opponit̃ notioni. ¶ Ad 5ᵐ patet p idē.nā da/
tio passio distinguit illud qḋ ɔuenit a dante si sumat̃
notionalit̃.nõ aūt cū sumit̃ eẽntialit̃. ¶ Ad 6ᵐ dicitur
ꝙ eadē ꝓprietas iportat̃ in noie ꝓcessionis ť in noie
doni.cū amor sit pmū donū.vñ ꝓcedē p modū doni
ť modo amoris idē est. ¶ Ad 7ᵐ dicit̃ ꝙ spũs sanctus
eternalit̃ ē donū.nõ aūt datū scꝫ ex tpe ut dictū est.
¶ Ad 8ᵐ negatur ɔña pma.nec valet similitudo de
genito.qꝛ gñatio nõ dicit qd tpale sic̃ datio.sꝫ si datio
sumat̃ sine tali respectu tpali põt ɔcedi ɔña.nõ enim
habemꝰ noia iposita ad exprimēdum illa q̃ ptinēt ad
emanationē volūtatis sic̃ habemꝰ exprimere ea q̃ spe/
ctāt ad intellectū. ¶ Ad 9ᵐ dicet̃ in fine q̃stionis. Ad
argumētū vero i pede questionis factū patet p p̃di/
cta.licꝫ eni filiꝰ detur:tñ spũs sanctꝰ ē rõ ꝙ filius det̃
cum sua ꝓcessio sit ratio oĩs create processionis ť oĩs
donationis inq̃tū includit eẽntiale attributū quod ē
amor aut volūtas.sic enim intelligit omnia predicta
scũs doctor:ut patet prima parte.q.45.arti.6°.sicut
plenius explicatum extitit in questione de vestiꝰ. Et
hec de questione.

Jrca decimānonā

distinctionē querit̃. Utrū vna ꝑso/
na diuina sit in alia. Et arguit̃ ꝙ nõ
qꝛ vnū oppositoꝝ non est in alio.sed
ꝑsone diuine opponūtur relatiue.ḡ
vna non est in alia. Jn oppositū arguitur sic Joh.14°
Ego in pr̃e ť pr̃ in me est. ¶ Jn hac questiõe erit vnicꝰ
articulus cuiꝰ ē ista ɔ̃.ꝙ quelibet diuina ꝑsona est in
alia q̃libet. Jstā ɔ̃nē ꝓbat sanctus doctor pma pte.q.
42.arti.6°.sic. Jn pr̃e inqꝫ ť filio ē tria considerare scꝫ
eẽntiā relationē ť originē.ť fm quodlibet hoꝝ filius
est i patre ť ecõuerso.fm eẽntiā paẗ est in filio.qꝛ paẗ
est sua eẽntia ť coicat suā eẽntiā filio nõ per aliquam
suā trasmutationē.hꝫ sequit̃ ꝙ cū eẽntia patris sit in
filio ꝙ i filio sit pater.ť similit̃ cū filiꝰ sit sua eẽntia se/
quitur ꝙ sit in patre in quo est eius essentia. ť hoc est
qḋ Hil.dicit.5°.de trinitate.nāꝫ suā ut ita dicā seqt̃
imutabilis deus:imutabilē gignēs deum subsistentē
igitur in eo dei nāꝫ intelligimus cū in deo deus sit.
fm etiā relationes manifestū est ꝙ vnū oppositorum
relatiue ē in alio fm intellectū.fm originē etiā mani/
festū est ꝙ ꝓcessio verbi itelligibilis nõ est ad ext̃.sed
manet in dicēte.illud etiā qḋ verbo dicit̃ in v̇bo con/
tinet̃.ť eadē rõ est de spũ sancto.hec ille. Jtē ad pri/
mū argumētū ibidē factū dicit ꝙ ea q̃ i creaturis sūt
non sufficienter repñtant ea q̃ dei sūt.ť iõ fm nullum
modoꝝ eẽndi in alio q̃s ph̃s enumerat:filiꝰ est in pr̃e
aut ecõtra.magis tñ accedit ad hoc modꝰ ille fm quē
dicit̃ eẽ aliqd in pncipio originãte nisi ꝙ deest vnitas
eẽntie in rebꝰ creatis int̃ pncipiū ť illud qḋ est a pnci/
pio.hec ille. Jdē ponit p̃ sen.pñti dist. ¶ Sꝫ hāc opini/
onē dicit Aureolꝰ irrationabilē q̊ ad tria. Primo qm̃
dicit eẽntiā eẽ rõnem quare filꝰ sit in patre.faciendo
talē deductionē: Essētia filij est i patre.filiꝰ ē sua eẽn/
tia.ḡ filius ē in patre.constat enim ꝙ filꝰ ē in patre si/
cut subsistēs in subsistēte.fm illud Hil.5°.de trinitate
dicētē.ꝙ subsistērē intelligimꝰ cū deo deus insit.ť il/
lud Ambro. Jn pr̃e totꝰ filꝰ ť totꝰ in verbo paẗ. Et il/
lud Aug).de fide ad Petrū ca°.2°. Totꝰ paẗ est in fi/
lio ť totus in spũ sancto.sed eẽntia nõ ē in pr̃e sic̃ sub/
sistens in subsistēte.sed sic̃ natura in supposito.ḡ filiꝰ
nõ ē in pr̃e ex hꝫ ꝙ eẽntia eius ē in pr̃e. ¶ 2°.sic. Essen/
tia filij ē in filio.filiꝰ ē sua eẽntia.ḡ filius est in filio.ap/
paret ꝙ non sequit̃:ť pari rõne nec ɔña tenebit ꝙ sit
in pr̃e ex hoc ꝙ est sua eẽntia. ¶ 3°.sic. Paẗ ē sua eẽn/
tia.filiꝰ est in patre.ḡ filius est in eẽntia.ɔña nõ tenet.
ḡ nec illa. ¶ 2°.loco dicit ꝙ est irrõnabilis in hꝫ ꝙ dicit
vnā ꝑsonā eẽ in alia.qꝛ vnū relatiuū est in alio.pater
eni ť filiꝰ inq̃tum referūtur ad spm̃ sanctū sunt vnū
vnde referuntur ad ipsum inq̃tū vnus spirator non
inq̃tum pater aut inq̃tum filius.sed cõstat ꝙ sunt in
spũ sancto fm totā ꝑsonalitatē.vnde pater ē i eo cū
paternitate sua:ť filꝰ cum filiatione sua.ḡ illud quo
spirāt non est causa ꝙ filius ť pater sint in spũ sancto
¶ 2°.sic. Habitudo ad ť habitudo in non sūt eedē ha/
bitudines.sed relatio ē causa ꝙ vnū relatiuū dicatur
ad aliud.ergo non est ratio ꝙ vnū sit in alio. Et con/
firmatur.quia nõ diffiniūtur relatiua ꝙ eẽ eorum sit
in alio eẽ.sed ad aliud se habere. ¶ 3°.sic. Jnter patrē
ť filiū in creaturis ē verissima rõ paternitatis ť filia/
tionis.sed non ꝓpter hoc in creaturis sortes est i pla/
tone.quia iste est filius ť ille paẗ.igitur idē qḋ prius.
¶ 4°.sic. Terminus relationis sic relationi coppo/
nitur ť sic ipsam terminat ita ut a relatione non cõti/
neatur.nec relationi inexistat etiā fm modum intelli/
gendi.sed tm̃modo terminat ť finit.nõ ergo potest eẽ
ratio inexistēdi vnam personā i alia.ut videtur. Et si
dicat̃ ꝙ vnū correlatiuū est in alio.qꝛ dū vnū intelli/
gitur cointelligitur aliud.nõ valet.quia non intelli/
gitur per modū inexistētis sed p modum termini.qḋ
est multū extraneū ab illo vno mõ quo vna persona
est alia in diuis. ¶ 3°.loco dicit ꝙ opinio ista est irrati/
onabilis in hꝫ qḋ dicit de origine.dicit enim cõmenta/
tor.4°.physicorum.cõmento.24°.ꝙ remotior ť im/
perfectior modus essendi in est ille fm quem res est
in suo principio agente.sed modus ille quo filius est
in patre ť vna persona in alia est perfectissimus ť sũ/
mus.ergo nõ assimilatur illi quo pncipiatum ē in pn/
cipio. ¶ 2°.sic. Ph̃us.4°.physicorū licꝫ dicat partem
esse in toto ť totum recipꝛoce in partibus.ť similiter

genus in specie ꝛ species in genere. sic tamē assignat modum quo aliquid ē in suo principio ꝙ non dicit reciproce pncipium esse in principiato. sed in diuinis ē reciprocatio inexistentie. ḡ ille modus non ē ꝯm ꝙ originatum est in originātē. Et si dicat̄ ꝙ in creaturis ē ꝙ inter pncipium ꝛ principiatū non ē vnitas essentie non valet. quia iste intēdit assignare tres rōnes q̄rū vnam assignat idēptitatē essentie. Alteram ꝟo conditionem relationis. ꝛ tertiā naturā originum. vnde oportet ꝙ quelibet ꝑ se sūpta sit ratio hui⁹ inexistentie. ¶ 3º sic. Nā ipsi dicunt ꝙ pater ē in verbo. sed ꝯm Aug. de cognitiōe vere vite. deus totā mūdi formā verbo suo dixit ꝛ fecit. igit̄ ꝯm h̄ tota mūdi forma erit in verbo eo modo q̄ pater ē in eo: si illa rō sit sufficiēs. hec ille. ¶ Contra ōnem arguit Henricus ꝛ Harro ꝓbando ꝙ vna ꝑsona non sit in alia rōne relationum sic. Quamuis sit īpossibile ꝙ idē ꝯm se totū sit p̄mo ꝛ per se continēs ꝛ ꝯtentū sicut deducit ph̄us. 4º physicoꝝ ꝙ si vinū esset in amphora ꝛ amphora eēt in vino vinū eēt in seipso. tñ possibile ē ꝯm ptē. non quidem aliam ꝛ aliā partē. Quis eni auis sit ī laqueo ꝯm pedem non tamē laqueus est ī aue. q2 pes non ē pars laquei sed tñ si darent̄ duo mōstra habētia eūdem pedem: vnum eēt in alio ꝛ econtra ratione pedis. sed constat ꝙ in diuinis vna ꝑsona ē in alia ꝛ econtra. nec tñ quelibet est in seipsa. ergo vna erit in alia ꝑ hoc ꝙ sunt idē ꝯm aliquā partem sui. sed illa non ē relatio: imo solū essentia. igit̄ non ratione relationis sed essentie vna est in alia. ¶ 2º. Si vna ꝑsona eēt in alia rōne relationis ꝛ rōne essentie. ergo vna est in alia ratione totius constituti ꝛ ꝑsona seipsa p̄mo erit ī alia. sed ōñs ē falsum. quia si totum constitutū per se p̄mo sit in alio cōstituto tunc eque ꝑ se p̄mo erit paternitas ī filio sicut ꝛ deitas. ꝛ denoīabitur formalit̄ pater sicut deus. qḋ est falsum. ꝛ iterū illud qḋ cōtinet aliud ꝯm aliq̄d sui est ex̄ illud ꝛ ambit ipsū. totū aūt cōstitutū non potest ambire totū constitutū in ꝑsonis diuinis. nec hȝ aliq̄d extra ipsum. Et insuper nihil est ab alio p̄mo ꝛ per se ꝛ econtra. q2 tunc idem gigneret se. ꝛ pari rōne videtur ꝙ nihil sit in alio primo ꝛ per se ꝛ econuerso. alias sequeretur ꝙ idem eēt in se. relinquitur ergo ꝙ vna persona non sit in alia rōne relationis: sed solum eēntie. ¶ 3º arguit Durandus. Illud in quo est aliud debet excedere uel eē in plus q̄ illud quod est in ipso. sȝ pater se hȝ aliquo modo in plus q̄ filius ratione soli⁹ essentie. ꝛ econuerso. ergo vna persona non est ī alia nisi rōne essentie. ¶ 4º arguit sic. Scd̄m illā rationē vna persona non est in alia ꝯm quam distinguitur ab ea. sed relationes sunt cause ꝙ vna persona ab alia distinguatur. ergo relatio non est ratio ꝙ vna persona sit in alia. ¶ 5º arguit sic. Unū oppositum non ē in alio per rōnem oppositā. sed persone diuine sunt opposite per relationes. ḡ vna nō est in alia per relationem. ¶ 6º arguit sic Scotus. Illa ꝓprietas que conuenit eēntie ratione qua coīcabilis est non conuenit suppositis in diuinis: quod patet per suam cōuersā. quod eni cōpetit suppositis ut incoīcabilia sūt utpote generare uel generari non cōpetit essentie diuine ut patet. sed manifestum est ꝙ essentie per hoc ꝙ est coīcabilis competit ꝙ sit ī tribus personis. ergo ex h̄ non compet: suppositis ꝙ sint mutuo in seipsis ratione essentie. ¶ 7º arguit sic. Quandocūq3 aliquid est in aliquo per aliquid. eo modo quo illud aliquid est in illo: ꝛ aliud erit in eo. sicut eni se habet causa sic se debet habere causatum. sed essentia est in filio formaliter ita ut filius vere sit deus. pater vero non est in eo formaliter ita ut filius vere sit pater. ergo inexistentia essentie in filio non est ratio ꝙ pater sit in eo. nec pater erit in filio ratione essentie. ¶ Ad argumenta Aureoli ridet̄. ꝛ primo ad p̄mū istoꝝ argumētoꝝ p̄mo loco inductoꝝ negat̄ ōña. ille eni modus arguendi non valet: nec aliud concludit nisi ꝙ eēntia alio modo est in patre q̄ filius. quod conceditur. sed ex h̄ non sequitur quin essentia filij sit ei ratio eēndi in patre. sicut corpus meum est mihi ratio ꝙ sim in loco dimensiue ꝛ tamen aliter sū ego in loco q̄ corpus meū quia ego sicut subsistens in subsistēte. corpus autem meum non sic. ꝛ infinita alia exēpla pñt dari per que patet ōñam primi argumenti nullam eē. ¶ Ad 2m dico. ꝙ ōña illa non est similis nostre ōñe. quia ut dicit sanctus doctor primo sen. dis. 19. q. 3. arti. 2º ad 3m. ista prepositio in dicit aliquā relationem uel realem cū dicitur pater esse in filio. uel rationis cum dicitur essentia est in patre. ita ꝙ dicit semper aliquam distinctionem rei uel rationis qualis non est filij ad seipsū. ꝛ ideo non conceditur ꝙ filius sit in filio proprie loquendo. sed conceditur ꝙ essentia est in patre: ꝛ vna persona in alia. conceditur etiam ꝙ paternitas est in patre. ꝛ tamen non conceditur ꝙ pater sit in patre uel paternitas in paternitate. ad hoc enim ꝙ aliquis sit in aliquo requiritur saltem distinctio rationis: ut dicit sctūs Tho. primo sen. dis. 33. arti. 3º q. 1. ad primū. Oportet enim cum dicitur aliquid esse in aliquo: ꝙ uel sint realiter distincta uel saltem ꝯm rationem. sic ꝙ vnum significetur ut forma. aliud vero ut habens formam: sicut de⁹ ꝛ diuinitas pater ꝛ paternitas. ita ꝙ illud quod significatur ut forma potest dici esse in eo qḋ significatur ut habens illam. ꝛ non econtra. ut diuinitas est in deo. ꝛ non econtra. uel vnum significetur ut natura. ꝛ aliud ut suppositum nature ut pater ꝛ diuinitas uel persona ꝛ essentia: ꝛ tunc illud qḋ significatur ut natura potest dici esse ī eo quod significatur ut suppositum illius. ꝛ non econtra. uel vnum significetur ut preexistens alteri ꝯm intellectum sicut se habent paternitas ꝛ essentia ꝛ hm̄. Ex quo patet ꝙ non est simile de illis duabus consequentijs scilicȝ nostra ꝛ sua. ¶ Ad 3m patet per idem. licȝ enim essentia dicatur esse in filio. quia sūt idem ꝯm rem: sed differūt ratione ut natura ꝛ suppositum. modo natura dicitur esse in supposito. ꝛ non econtra. ꝛ ideo prima consequentia est bona. quia antecedēs includit omnia que sufficiunt ad hoc ꝙ aliquid sit in aliquo eo modo quo designatur in cōsequente: scilicȝ filius est in patre. ꝛ in secunda consequentia non. supposito enim ꝙ pater ꝛ filius sint realiter distincti. ꝛ ꝙ essentia vnius sit in alio. sequit̄ ꝙ vnus sit in alio. sed q2 sit

lius ⁊ essentia nec distinguūtur realiter. nec illo mō q̄ distinguūtur rōne potest reciproce dici ꝙ vnū sit in alio ⁊ econtra. ideo non sequitur. ¶ Ad argumenta 2° loco inducta dicitur ꝙ sanct⁹ doctor ex parte relationis non intēdit probare ꝙ vna persona sit ī alia s̄m esse sed s̄m intellectum. Ubi ipse dicit primo sen. presenti dis. q. 3. arti. 2° ad 2ᵐ. ꝙ vna persona dicitur eē in alia uel q̄tū ad esse uel q̄tū ad intellectum relationū. quia in vna itelligitur alia. hec ille. Ex quo patet quod dixi. nec itelligit ꝙ de natura relationis sit ꝙ dum vna intelligitur ꝙ intelligatur habere ī se aliam uel ꝙ alia sit in alia. sed pro tanto vna relatio ē in sua opposita s̄m intellectū ad hunc sensum ꝙ ī ratione vnius includitur alia ⁊ in consideratione vnius includitur cōsideratio sue opposite. ⁊ sic patet ꝙ illa quattuor argumenta procedunt ex falso intellectu. quia non capit qd est dictu aliquid esse in alio s̄m itellectum aut s̄m rationē. ¶ Ad argumenta 3° loco facta nunc dicitur. ⁊ ad primū quidem dico ꝙ licz ille modus essendi in aliquo sit improprius. nō tamen est inconueniens ꝙ inter illum ⁊ inter modū quo vna psona ē in alia sit aliqua similitudo tenuis ⁊ modica nō quo ad illud qđ imperfectionis est. utputa ꝙ principiatū essentialiter distinguatur a suo principio. sed q̄ ad illud quod est perfectionis s̄m ꝙ principiatum est simile in forma suo principio. ita ꝙ habet formā hui⁹ rationis s̄m vniuocationē uel saltim s̄m analogiam. Sciendū tamen ꝙ s̄m sanctū Tho. p̄ sen. vbi supra ad primū. modus quo vna persona est in alia s̄m esse non reducit̄ ad illum modum essendi in quo principiatum est in principio. sed ad illū quo genus est in sua specie. sed modus quo vna persona est in alia s̄m intellectū reducitur ad illum modū quo aliquid ē ī alio sicut in suo principio. dicit enim sic. Stricte inq̄t accipiendo. non omnes modi quib⁹ aliquid est in alio continetur in illis octo. nisi per quādā similitudinē uł reductionē. sicut esse in tempore reducitur ad illū modū quo aliquid dicitur esse in loco. quia vtrūqȝ est sicut mensuratū in mensura. sic etiā per quandā similitudinē ille mod⁹ quo filius est in patre potest reduci ad aliquem illorū. si enim accipiatur q̄tū ad vnitatem essentie. tunc pater dicitur esse ī filio: ꝓpter hoc ꝙ essentia eius est in filio. vnde ad illum modum reducetur ad quē reduceret̄ si essentia in filio esse diceretur. hoc autem est per modū quo natura cōmunis est in aliquo supposito ⁊ reducitur ad illum modū quo genus est in specie q̄uis in diuinis non sit genus ⁊ species. Si autem accipiatur q̄tum ad relationem tunc reducit̄ ad illum modum quo aliquid est in aliquo sicut in p̄ncipio mouente ⁊ efficiente. ⁊ q̄uis pater non sit principiū efficiens filij. tamen ē originans ipsum. vnde filius est in patre sicut originatum in originante. ⁊ econuerso pater est in filio sicut originans in originato. ⁊ adhuc magis ꝓprie dicitur ī diuinis filius in patre etiā ex pte relationis q̄ ī humanis. qz filius ex ipsa relatione est persona subsistens. sua enim relatio est sua personalitas. qđ in alijs rebus nō contingit. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ sanctus doctor non assimilat illum modū quo psone sunt ī seinuicē s̄m eē verū reale. illo modo quo aliquid est in alio ut in efficiente p̄ncipio. sed solū illo mō quo sunt in seinuicem s̄m relationē. illo modo autē non sunt in seinuicē s̄m esse sed s̄m intellectū. ut ipse ibidem dicit in respōsione ad 2ᵐ. Et etiā si assimilaret illum modū inexistentie personaȝ modo quo aliquid est in suo p̄ncipio. nō esset magnū peccatū. quia modus quo principiatū p actum intellectus aut volūtatis est in p̄ncipiāte non est modus infimus nec improprius. sed valde ꝓpri⁹. non enim verbū improprie est in dicente. sȝ nec amor in amante. imo valde proprie. ¶ Ad 2ᵐ dicitur ꝙ licz principiū non sit in principiato s̄m esse. est tamen ī eo s̄m intellectū eo modo quo relatiua sunt in seinuicē. Isto modo autē persone sūt in seinuicē. s. s̄m intellectum reciproce. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ aliquid est in verbo tripliciter. q̄tū ad ꝓpositum spectat. primo modo sicut representatiuū in suo representante. 2° mō sicut cointellectū cū intellecto. 3° sicut duo supposita eiusdē nature s̄m numerū. p̄mo modo tota mūdi forma est in verbo modo quo pater est in eo. s̄m quādam tn̄ analogiā. quia pater adequat suū verbum quod eū representat: nō autem creature. sed 2° uel 3° modis creature non sunt in verbo mō quo pater. Sciendū etiam ꝙ sanctus doctor non intendit illis tribus vijs ostendere inexistentiam persone in persona s̄m esse. sed solū s̄m primū uł 3ᵐ. Ex quo pȝ ꝙ arguens false exponit eum. ¶ Ad p̄mū Henrici dicitur ꝙ cōcludit ꝙ vna persona sit in alia s̄m esse ratione essentie. sed non concludit q̄n vna persona sit in alia ratione relationis s̄m intellectū. quia isto mō aliqd eē continens ⁊ contentū non est per se p̄mo continere ⁊ contineri. quia non vnico modo continet s̄m se totum. nā essentia est ratio continentie s̄m esse. ⁊ relatio est ratio cōtinentie s̄m intellectum. verūtamē modus loquendi est satis improprius quia talis continentia improprie sumit̄. similiter in diuinis nō est paro. verūtamē non est incōueniens aliqd esse p̄ ⁊ per se continēs ⁊ cōtentū respectu eiusdē accipiendo contineri ꝓ esse in alio ⁊ continere ꝓ eo quod ē habere aliud in se. ⁊ hoc si sit ibi diuersus modus continentie. nam forma lapidis continet suam materiam primo ⁊ per se. ⁊ tamē cum hoc primo ⁊ per se est in illa materia. ita in proposito psona filij p̄mo ⁊ per se ē in patre sicut verbum in dicente. ⁊ persona patris primo ⁊ p se est ī filio sicut originans in originato. ⁊ sicut res dicta p verbum est in verbo suo. ⁊ ꝓportionaliter dicendū ē de spū scō. vn̄ pater triplici modo est in filio. s. rōne eēntie. rōne relationis ⁊ rōne tot⁹ psone. ⁊ ecōtra. Et siliter de spū scō. 3° mō est p̄mo ⁊ per se continens ⁊ contentū. sed non p̄ nec 2° mō. ¶ Ad 2ᵐ pȝ p idem. nā licȝ pat̄ sit ī filio rōne patnitatis ⁊ rōne eēntie. nō tn̄ p se p̄ est ī filio qz licȝ rōne cuiuslibet qđ ē in eo sit ī filio. tn̄ alio mō ē ī filio s̄m hoc. ⁊ alio mō s̄m illud. ita ꝙ respectu nulli⁹ lexistētie ē ibi p̄mitas uł pseitas adeq̄ta: qđ oporteret ad hoc ꝙ p̄mo eēt ī filio. verūtamē dato ꝙ eque

primo paternitas eet in filio sicut diuinitas. non sequitur q filius esset formaliter pater: sicut est formaliter deus. sz est ibi in argumento mutatio de modo identitatis ad modu formalitatis. et io fallacia figure dictiois Similiter ille modus loquedi de ambitu et cotinetia improprius est nec debet admitti nisi ad bonu sensum. scz q pr est in filio per ideptitate nature. illo modo aute existens in alio no oz q ambiat aut excedat ab illo i quo est. sz q eius natura sit comunior vtroq. s. ta illo qui inest q illo in quo est. similiter no est sile de ee ab alio et esse in alio. qz esse i alio pot dupliciter uel tripliciter cotingere. esse aut ab alio no. non eni est possibile q aliquid vno et eode modo sit ab alio. et econtra. tn sicut e possibile aliqd esse causa alterius p et per se et econtra i diuersis generibus causaru. ita est possibile ide ee in alio p et p se. et econtra. et qd sit in pposito. de quo dico sicut dicit 9 et solutio pcedens. ¶ Ad 3m dicit q aor non semp habet veritatem nisi de inexistentia locali uel ptiali. nam totu est in ptibus et forma in ma et genus in specie. vbi tame regula illa fallit. q psertim vbi est inexistentia pter ideptitate. vn eentia e i filio. a q tn non excedit. fallit cosiliter in pposito i modo iexiste di quo verbu est in dicete. ¶ Ad 4m dico q loquedo de esse in fm intellectu. aor est falsa in relatiue oppositis. illo mo aut dicimus relatione esse rone inexistetie ¶ Ad 5m dicit eode mo q pcedit de inexistetia fm re et de illa no dicimus relatione esse causam inexistentie. ¶ Ad 6m negat aor. Est eni possibile tale ppetate couenire psonis. licz alio mo. sicut ee in loco ouenit corpori qz e quatu. et tn licz aia no sit quata ipsa e in loco rone corpis. licz alio mo q corpus. Nec valet pbatio sibi facta. no eni oportet ppietates suppositi ita conuenire nature. sicut ecotra. sicut sortes e vnius speciei cu platone rone nature humane que est vna fm speciem pter sua coitate. nec tn natura humana dicit subsistere sicut sortes. similiter concessa illa silitudine dico q sicut in pposito aliqua ppietas ouenies eentie ut coicabilis conuenit suppositis. licz no eodem mo qz eentia est in personis sicut natura in supposito pprio. persona aut rone eentie no est illo mo i persona: sed ut cosubstatiale in cosubstatiali. ita ex alia parte aliqd pdicatu dicit de persona ut est incoicabilis. qd tn couenit eentie. licz alio mo q persona. patet. na h pdicatu persona dicit de patre ut est icoicabilis. et tn qz pater est persona. concedit etia q eentia diuina e psona. imo est tres psone. ¶ Ad 7m dicit q aor est falsa ut pz i exemplo dato. aia eni est in loco pter corpus tn non eode mo. s. circuscriptiue. ¶ Ad argumentu i pede qonis rndet scus doctor dicens pma pte. q. 42. arti. 5. ad 3m. dicedu inqt q pr et filius opponut fm relatione. no at fm eentia. et tn oppositor relatiue vnu est i altero. ut dictu e. hec ille. Et sic finit qstio.

Teru circa eandem

distinctione querit. Utru tres persone sint penitus equales. Et arguitur q no. Impossibile e plura alterius rationis esse in eodem gradu perfectionis. sed diuine persone sunt alterius ronis cum ppietates qbus distinguut et ostituut sint alterius ronis. ut pz. g ipossibile e q sint i eode gradu pfectionis. In oppositum arguit sic. Nam dicit Athanasius in symbolo q psone sut coeterne et coeqles. ¶ In ista qstione erit vnicus articulus. p quo sit prima 9 q necesse e ponere equalitate in diuinis psonis. Ista 9ne pbat sic scus doctor pma pte. q. 42. arti. p. Scdm eni phm. io. metaphisice equale dicit qsi per negatione maioris et minoris. no possumus autem in diuinis ponere aliqd maius aut minus. quia ut dicit Boetius i libro de trinitate. eos differentia. s. diuinitatis cocomitat. q uel augent uel minuut. ut Arriani qui gradibus minoru trinitate variantes distrahunt atq in pluralitate reducunt. cuius ro est quia inequaliu non pot esse vna quantitas numero. quantitas aut in diuinis no est aliud q eius essentia vn relinquitur si esset aliqua inequalitas in diuinis psonis q non esset in eis vna essentia. et sic no eent tres persone vnus deus qd est ipossibile. oportet igit eqlitatem poni in diuinis. hec ille. ¶ 2a 9 est q hs equalitas fundat i quatitate virtutis. Ista 9nem pbat ibidem sanctus doctor ad pmu argumetu. Duplex inquit est quantitas. s. dimensiua q est in solis rebus corporalibus. vn in diuinis personis locu non habet. Alia est quantitas virtutis que attendit fm perfectionem alicuius nature uel forme. q qde quatitas designat fm q aliqd dicit magis uel minus calidu inqtu e perfectius uel minus perfectu in caliditate. hec aut quantitas virtualis attendit. primo quide i radice. id e i ipsa perfectione forme uel nature. et sic dicit magnitudo spiritualis. sicut dicit magnus calor pter sua intesione et perfectione. et ideo dicit Augustinus 6o de trinitate q i his que non mole magna sut. hoc est maius ee qd est melius esse. hoc est perfectius. 2o attendit quantitas virtualis in effectibus forme. primus aut effectus forme est ee. na ois res habet ee fm suam forma. Secundus aute effectus e operatio. nam omne agens agit per suam formam. attenditur igit quantitas virtualis fm esse et operationem. fm esse quide inqtum ea que sunt perfectioris nature sut maioris durationis. fm operatione vo inqtum ea que sunt perfectioris nature sunt magis potetia ad agendu. Sic igitur ut Augustinus dicit in libro de fide ad petru. equalitas intelligitur in patre et filio et spu sancto inqtum nullus horum aliu aut precedit eternitate aut excedit magnitudine aut superat potestate. hec ille. Et ibide ad 2m dicit. q equalitas et similitudo in diuinis attendit fm quantitate virtutis. ait eni sic. Scdm q attedit eqlitas fm quantitatem virtualem equalitas includit similitudinem et aliquid plus. quia excludit excessum. quecuq enim comunicant in forma vna possunt dici similia. sicut si aer dicatur esse similis igni in calore sed non possunt dici equalia si vnum altero perfectius formam illam pticipet. et quia non solum vna est natura patris et filii. sed etia eque perfecte est in vtroq ideo non solum dicimus filium esse similem patri:

ut excludatur error Arrij. sed etiã dicimus equalem ut excludatur error Eunomij. hec ille. ¶ 3ª ɔ͂ ẽ q̃ licz filius equetur patri. non tamẽ econtra. & eodẽ mõ de spũ scõ qui licz equet̃ patri & filio. null⁹ tñ eoꝝ equat̃ spũi scõ. Istã ponit ibidẽ sctũs doctor p̃ arti. ad 3ᵐ. Di cit eñi q̃ silitudo & equalitas põt in diuinis sig͂ri p no mina & p verba. ſm q̃ q̃ p noĩa sig͂tur dr̃ mutua eq̃li tas & similitudo in diuinis psonis. fili⁹ eñi est equalis & similis patri. & econuerso. & hoc ideo q2 fili⁹ hʒ magni tudinẽ patris: & pr̃ magnitudinẽ filij. ſm aũt q̃ p ver ba equalitas sig͂tur iportat̃ cũ motu equalitas. & licz motus non sit in diuinis. est tñ ibi accipe nãm & magni tudinẽ & omnẽ pfectionẽ. filius eñi accipit a patre. & non ecõuerso. q2 igit̃ equalitatẽ a patre filius accipit non econuerso. ppter hoc dicimus q̃ filius coequat̃ patri. sʒ non econuerso. Uñ Aug⁹ 6º. de trinitate dicit Imago si pfecte iplet illud cui⁹ est imago ipsa coeq̃t̃ ei & non illud sue imagini. ¶ 4ª ɔ͂ q̃ equalitas & simi litudo i diuinis nõ sunt relationes distincte a relationi bus psonalibus ſm rem. sʒ bñ ſm rõnẽ uel intellectũ. Istã pbat sctũs doctor ibidẽ arti. p̃. ad 4ᵐ. In diuinis psonis ingt nihil est considerare nisi essentiam in qua comunicant. & relationes in quib⁹ distinguũt̃. equali tas autẽ vtrũq3 iportat. s. distinctionẽ q2 nihil sibiipsi dicitur equale. & vnitatẽ essentie. q2 ex hoc sibi inui cẽ psone sunt equales. q2 sunt vnius magnitudinis & essentie. Manifestũ est autẽ q̃ idẽ ad seipsum nõ re fert̃ aliqua relatiõe reali. neq3 iteꝝ vna relatio refer tur ad aliam p aliquã aliam relationẽ. cũ eñi dicimus q̃ paternitas opponit̃ filiationi. nõ est relatio media inter paternitatẽ & filiationẽ. quia vtroq3 mõ relatio multiplicaret̃ in infinitũ. & ideo equalitas & similitu do in diuinis psonis non est aliqua relatio distincta a relationib⁹ psonalibus. sʒ i suo intellectu includit re latiões distinguẽtes psonas & eẽntie vnitatẽ. & ppt̃ h̃ magister in p̃ sen. dis. 31. dicit q̃ ibi appellatio rñi re latiua ẽ. hec ille. Easdẽ ɔ͂nes ponit p̃ sen. dis. pñti. pri mã eñi ponit. q.

¶ Sed contra istas ɔ͂nes arguit Aureolus. & p̃ cõtra pmã. dicit eñi q̃ ad equalitatem non sufficit negatio maioritatis & minoritatis absq3 oĩ cõmensuratiõe. qd̃ pbat p̃ sic. Sicut se hʒ cõmẽsurari ad coequari sic cõ mensuratio ad equalitatẽ. sʒ nihil aliud est lineã linee esse cõmẽsurabilẽ uel cõmẽsurari q̃ lineã linee coe quari & eẽ coequalẽ. g̃ nihil aliud cõmẽsuratio q̃ eq̃li tas. ¶ 2º sic. Equalitas est quedã habitudo vni⁹ quã titatis ad aliam. sʒ negatio maioritatis & minoritatis habitudinẽ nõ iportat. igit̃. ¶ 3º sic. Ubi aliqua habi tudo fundat̃ sup quãtitatẽ ſm ppriã rõnẽ suã idẽ est qd̃ mensura. habitudo v̾o mẽsure ad mensurã nõ vi det̃ esse alia ſm ppriã rõnẽ q̃ cõmensuratio. g̃ de ra tione equalitatis est q̃ sit cõmensuratio q̃dã. ¶ 4º sic Sicut quãtitas finita cõmensurat̃ finite. sic & infini ta infinite. & sicut infinita coequat̃ infinite. sic & cõmẽ surat̃. vñ non plus est de rõne cõmensurationis fini tas q̃ de rõne equalitatis aut coequationis. ¶ 2º lo co arguit ɔ͂ 2ᵃᵐ ɔ͂nẽ. primo sic. Sicut se hʒ silitudo ad idẽptitatẽ sic & equalitas videt̃ habere se ad eam vbi equalitas fundat̃ sup eẽ. sicut & silitudo & idẽptitas. sed ɔ̃stat q̃ silitudo & idẽptitas fundate super essen tiã idẽ sunt. sortes eñi & plato sunt cõsimiles essentia liter & sunt idẽ. nec sũt idem aliter nisi idẽptitate simi litudinis. vñ ph̃s p̃ topicoꝝ agens de idẽptitate gñis & spẽi determinat de consideratione similiũ. innuens q̃ non est aliud talis idẽptitas q̃ silitudo. Et cõmen tator 12º metaphisice dicit q̃ intellect⁹ ɔ̃siderat indi uisorum silitudinẽ & ponit eam vnã intentionẽ gene ris uel spẽi. & sic de alijs vniuersalib⁹. p hoc innuens q̃ idẽptitas specifica nõ est nisi quedã similitudo. g̃ nec equalitas erit nisi quedã idẽptitas & quedã similitu do. ¶ 2º sic. Sicut se habet fundamẽtũ ad fundamẽ tũ. sic se videt̃ habere habitudo ad habitudinẽ. sʒ fun damentũ idẽptitatis ẽ essentia. equalitatis v̾o grad⁹ eẽntie. pbatũ est aũt supra q̃ grad⁹ eẽntie nõ differt ab essentia. g̃ equalitas & silitudo ac idẽptitas non vi dent̃ differre. ¶ 3º sic. Si similitudo & equalitas put distinguũt̃ inter se & ab idẽptitate fundarẽt̃ sup for ma sub̃ali. tunc debuisset Ar. p ppꝛietate substantie assig͂re q̃ ſm eã aliqd dicit̃ silẽ uel dissilẽ equale uel inequale. qd̃ tñ nõ facit. ſm qd̃ ẽ ppriũ qualitatis ſm eã silẽ uel dissilẽ dici. ſm quãtitatẽ v̾o equale uel in equale. g̃ silitudo & equalitas put fundant̃ in sub̃a nõ differunt ab idẽptitate. ¶ 4º sic. ph̃s in p̃nti dicit q̃ affectio & dispositio equalis & inequalis nõ multũ dr̃ sed silis. & albũ equale uel ineq̃le nõ multũ dicit̃. sʒ si mile. p hoc innuens q̃ equalitas que attẽditur penes gradũ albedinis & cuiuscũq3 qualitatis. nõ dicit̃ pro prie equalitas sʒ magis silitudo. Et siliter ph̃s 10. me taphisice. Et cõmentator ibidẽ ponũt plures modos silis. quoꝝ primus ẽ pticipantiũ eandẽ qualitatẽ ſm magis & minus. p hoc innuẽs q̃ inequalitas est minor silitudo. perfecta autẽ silitudo includit equalitatẽ. h̃ aũt nõ esset si equalitas & silitudo essent due habitu dines put fundant̃ sup eandẽ eẽntiã. g̃ idemptitas & silitudo & equalitas put fundant̃ sup eodẽ non videt̃ distingui. ¶ 3º loco arguit ɔ͂ 3ᵃᵐ ɔ͂nẽ. pmo sic. De dua bus lineis sic dicit̃ verbalit̃ q̃ vna equat̃ alteri sic q̃ sit equalis noĩaliter pnũciando. sʒ ɔ̃stat q̃ vna linea ab alia equalitatẽ nõ accipit. g̃ nõ ẽ de rõne ei⁹ qd̃ al teri verbalit̃ coequat̃ q̃ eq̃litatẽ ab illo accipiat. ¶ 2º sic. Quis coeq̃ri eq̃litatẽ significet p modũ fluxus & fieri sicut verbũ. nõ tñ sig͂t q̃ ab illo cui dr̃ coeq̃ri acci piat equalitatẽ. sicut nec si aliqd dicit̃ lucere ppter h̃ intelligit̃ q̃ lucẽ accipiat. vñ si due magnitudines co equant̃. nõ ppter hoc sensus est q̃ vna ab alia aliqd sumat. ɔ̃suetũ eñi est dici de duob⁹ silib⁹ q̃ vnũ assi milat̃ alteri. nec ppter hoc datur intelligi q̃ vnus ab alio similitudinẽ accipiat. g̃ pari rõne dici poterit pat̃ filio assimilari absq3 hoc q̃ ab alio aliquid accipiat. ¶ 3º sic. Nihil aliud est coequari nisi act⁹ pmus equa litatis. sicut lucere ẽ actus prim⁹ lucis. vñ lucere est lux posita in actu & in exercitio & in vsu lucẽdi. ut õ di ctũ est dũ ageret̃ de eẽntia & eẽ. sed manifestũ ẽ q̃ pr̃ est in actu & exercitio coequandi cũ filio. non solũ eñi hʒ equalitatẽ in potentia & in habitu. sʒ i actu & in vsu

coequandi. ergo non solum potest dici q in patre sit equalitas respectu filij. imo etiam q filio coequatur. ¶ 4. sic Aug⁹ p̄ de doctrina xp̄iana ca. 2. dicit q ꝓprietas filij est equalitas nominaliter p̄ferens equalitatē non verbaliter. hec ille. ¶ Ad primū contra primā ꝯnem dicit̄ q illud argumentū ⁊ alia que sunt in p̄mo loco posita nō directe ipugnant sanctū doctorē in sūma sʒ in scripto. Ibi enim. s. primo sen. dis. 19. q. 1. arti. p̄ ad 4m dicit. q equalitas est species ꝓportiōis. Est eni equalitas aliquoꝝ habentiū quātitatē vnam cōmēsuratio. dico igit̄ de equalitate sicut de quibusdā alijs q predicat̄ de deo q̄tū ad rationē differētie que est vnā habere quātitatē ⁊ non q̄tū ad rōnē generis que consistit in cōmensuratione quātitatis. vn̄ dico q diuina magnitudo nullo mō est mensurabilis uel mensurata nec ab alio nec a seipso. ꝓ primo. quia mensuratio ponit terminationē. diuina aūt magnitudo non habet terminū intra nec extra. ⁊ ideo dicit̄ infinita. non quidē p extensionē priuatiue. sʒ p negationē termini. 2º q2 cōmensuratio non est vni⁹ quātitatis ad se sed duarū. ⁊ nulla alia migredo pōt esse equalis sibi. pater aūt ⁊ filius nō habēt aliā ⁊ aliā magnitudinē sed vnā ⁊ eandem s̄m quā equales dicunt̄. ⁊ ita diuine magnitudini nihil diuersum ab ipsa cōmensurat̄. 3º q2 sicut omnis mot⁹ reducit̄ ad primū mouens qd̄ nec est motū a se nec ab alio. ita omnis cōmensuratio reducit̄ ad vnū p̄mū qd̄ nullo modo est cōmēsuratū. sʒ est omniū mensura. ⁊ hec est deus. ut dicit cōmētator 10. metaphisice. hec ille. ¶ Cōtra ista iquā ꝓcedunt argumēta Aureoli p̄mo loco inducta. tn̄ si ꝓcedāt. nam ad primū illoꝝ negat̄ minor. nec valet ꝓbatio de linea. nā linee competit equalitas s̄m rōnē differentie. ⁊ s̄m rōnem generis. ideo lineā equari est eam cōmensurari. nō sic in diuinis. ut dicit sanct⁹ doctor. ¶ Ad 2m nego maiorē. nisi vbi est equalitas s̄m rōnē generis. ibi eni oportet eē duas quātitates. sʒ in diuinis equalitas non est habitudo int̄ duas quātitates nec inter duo quāta. sʒ inter duo supposita habētia vnam quātitatē. falsum etiā assumit uel imponit nobis arguēs. s. q ponam⁹ equalitatē esse solū negationē. non eni hoc dicimus: sʒ q dicit habitudinē fundatā i quātitate vna quā sequit̄ talis negatio. sc3 maioris ⁊ minoris. ¶ Ad 3m negat̄ aᵒʳ nisi habitudo illa sit inter diuersas quātitates aut mēsurata diuersa. qd̄ nō est in ꝓposito. ¶ Ad 4m negat̄ aᵒʳ. ut pʒ p dicta sci doctoris. nec eni infinitū cōmēsurat̄ īfinito nec equatur sumendo equalitatē s̄m rationem sui generis. si autem aliter sumat̄. tunc equari non est cōmēsurari. ¶ Ad argumēta loco 2º inducta dicit̄ s̄m scm̄ doctorem p̄ sen. vbi supra. q sicut ea que signt̄ p modū q̄litatis. ut sapia ⁊ bō nō sūt aliud s̄m rē ab eēntia. sʒ solū s̄m rōnē. ita ⁊ silitudo ⁊ idēptitas. differūt tn̄ s̄m rōnē in diuinis. ⁊ non s̄m rē. ⁊ siliter ē de eq̄litate. ⁊ inde ē q diuersimode inuenit̄ equalitas ⁊ silitudo i diuinis psonis ⁊ in alijs reb⁹. In alijs eni equalib⁹ nō ē eadē quātitas s̄m eēntiā. sʒ solūmodo s̄m cōmēsurationē ⁊ siliter vna qualitas s̄m spēm. q2 in eis est aliud qualitas ⁊ eēntia que respicit esse sicut actū ꝓpriū. q̄litas aūt ⁊ quātitas nō dicit̄ p respectū ad esse. sʒ dicit qdditatē alicui⁹ generis. vn̄ pōt dici vna quantitas vbi non est vnū esse. sed nō pōt dici vna essentia uel substantia absolute nisi vbi est vnū eē. ⁊ h̄ est vbi est eadē essentia s̄m numerū. ⁊ inde est q ad rōnem equalitatis non requirit̄ vnitas s̄m numerū. sed ad idēptitatē requirit̄ s̄m numerū vnitas. In diuis aūt psonis idē est magnitudo qd̄ sapia ⁊ eēntia. vn̄ silitudo i diuinis psonis attendit̄ s̄m eandē sapiam numero. ⁊ equalitas s̄m eandē quātitatē i numero. hec ille. Ex quib⁹ patet quō ille tres habitudines. s. idēptitas eq̄litas ⁊ silitudo sūt diuersarū rōnū ⁊ sūnt eedem realit̄ i deo. Item eaꝝ differentiā ampli⁹ manifestat ibidē ad 2m. idēptitas ingt ponit vnitatē in essentia s̄m numerū. ⁊ q2 in creatis ex quarū ꝯsideratione noīa accipim⁹ uel imponim⁹ etiā illa que de deo predicant̄. vnitas eēntie non est nisi in eodē supposito. ideo idēptitas nullā iportat distinctionē in supposito. sʒ magis vnitatē. vn̄ fili⁹ nō pōt dici masculine idē patri. sʒ tn̄ neutraliter ut vnitas ad essentiā referat̄. equalitas h̄o ⁊ silitudo q̄ importāt vnitatē quātitatis uel qualitatis. non s̄m eēntiā uel esse. q̄tū est de sui rōne nō iportant vnitatē quātitatis uel qualitatis in numero. sʒ sufficit q sit idē in spē. hec autē vnitas est in diuersis suppositis. ⁊ ideo equalitas ⁊ silitudo sīt cū vnitate iportāt distinctionē. ⁊ ꝓpter hoc dicim⁹ filiū silem patri uel equalē non tn̄ eundē. ⁊ inde est q magister poti⁹ determinauit de eq̄litate q̄ de idēptitate. q2 p idēptatē iportat̄ tn̄ vnitas nec etiā s̄m quelibet modū masculine diuinis psonis cōpetit. sʒ i eq̄litate importat̄ vtrūq. quia vnitas essentie p modū quātitatis signt̄ ⁊ psonaꝝ distinctio. hec ille. Ex qb⁹ satis pʒ ad argumenta. ¶ Ad p̄mū qdē negat̄ hᵒʳ. Nō eni sortes ⁊ plato sūt idē i eēntia sʒ siles. concedo tn̄ q sūt idē spē. nā vna spēs numero est eoꝝ. nō aūt vna eēntia. Et ad oīa q̄ arguens ibi adducit. rndet̄ q idēptitas s̄m spēm est quedā silitudo. ita q habitudo est eadē s̄m rem solum differens rōne. ⁊ hoc si loq̄mur de duobus suppositis vni⁹ spēi uel generis. sʒ tn̄ si loq̄mur de vno supposito. dico q sortes est sibi idē s̄m spēm uel gen⁹. nō tn̄ sibi est silis s̄m spēm aut gen⁹. ibi ḡ idēptitas non est silitudo. ⁊ tn̄ fundat̄ sup eēntia tā idemptitas specifica q̄ silitudo specifica. ꝓ patet q nō oīs silitudo fundata sup essentiā est idēptitas s̄m eēntiā. ut pʒ i sorte ⁊ platone. nec econuerso oīs idēptitas s̄m spēm est silitudo s̄m speciē. ut pʒ loquendo de vno supposito. ⁊ cā dicta ē. q2 silitudo ⁊ eq̄litas iportāt distinctionē. nō aūt idēptitas. 2º q2 silitudo ⁊ eq̄litas nō requirūt vnitatē in numero illi⁹ sup qd̄ fundant̄. sʒ idēptitas requirit vnitatē s̄m numerū illi⁹ essentie. si dicat̄ idēptitas simpliciter uel ipsi⁹ spēi aut generis. ita q nō sint siles spēs uel silia gn̄a. sʒ vna spēs ⁊ vnū gen⁹. ⁊ hoc si sit idēptitas s̄m qd. cuiusmodi est idēptitas gn̄is aut spēi. ¶ Ad 2m conceditur totum argumentū loquendo de diuinis. In alijs autem dico q fundamentū idēptitatis q̄q ē idem cū fundamētis silitudinis ⁊ equalitatis. q̄q aūt nō. ¶ Ad 3m negat̄ p̄ma ꝯditionalis. tn̄ q2 silitudo non attenditur s̄m formā substantialem nisi ꝓut illa

induit modum qualitatis eo mō q̄ differētia dicitur
qualitas nec eq̄litas nisi put illa accipit modū quan/
titatis q̄ ↄsistit in hoc q̄d ē hr̄e quādā diuisibilitatē. ⁊
hoc aut intrinsecā continuā uel discretā uel extrin/
secā q̄ attendit̄ s̄m numeꝝ obiectoꝝ in q̄ aliqd pōt ul̄
bꝫ. ⁊ ita vocat̄ quātitas virtutis. tum etiā q: licꝫ ille
tres habitudines q̄nq̄ possint fundari sup eadē for/
ma subali q̄nq̄ tñ non prīt. fortis enim ad seipsum est
idēptitas nō tñ silitudo aut equalitas. ¶ Ad 4ᵐ dce
dū q̄ stricte accipiendo silitudinē illa non fundatur
nisi sup q̄litate q̄ est accn̄s. nec eq̄litas nisi sup quāti/
tatē q̄ est accn̄s. sꝫ non ita stricte accipiendo silitudo
nō solū fundat̄ sup qualitate sed sup illud q̄d sigt̄ ut
qualitas. ⁊ idē dico de equalitate. ⁊ ita itelligo p̄mā
auctoritatē. ¶ Ad zᵃᵐ ꝟo dico. q̄ non ↄcludit nisi q̄
silitudo ⁊ eq̄litas ⁊ idēptitas cū hn̄t idē fundamentū
sūt eodē s̄m rē. nō tñ q̄n distinguāt̄ rōne. nā licꝫ tres
psone sint siles ⁊ equales. ⁊ eedē ī vna re. tñ silitudo
ibi attēdit̄ put illa forma sigt̄ ut qualitas. equalitas
ꝟo ut illa sigt̄ p modū quātitatis. ⁊ tā silitudo q̄ eq̄li
tas exigit distinctionē suppositorū. idēptitas aūt ibi
attendit̄ s̄m q̄ illa forma sigt̄ ut eēntia vna in nume
ro. nec reqrit distinctionē suppositorū. ¶ Ad argu/
menta ↄ loco inducta r̄idet̄. Et ad p̄mū quidē q̄ de
rōne ei⁹ quod ē equari nō est q̄ illud q̄d equat̄ alteri
equalitatē ab illo accipiat. sed q̄ accedat ad quāti/
tatē ei⁹ uel moueat̄ ad eā. aut aliqd p̄portionale ac/
cessui. ⁊ eodē mō dico de assilari q̄d est accedere ad
qualitatē alteri⁹ cui dicit̄ assilari aliqd. in psonis aūt
diuinis nō pōt eē motus nec accessio ad aliquā per/
fectionē aut formā. sꝫ est ibi acceptio loco earū q̄ sūt
in creaturis sonātia imp̄fectionē. s. mot⁹ ⁊ accessus.
Iterū in creatis illud ad cui⁹ quātitatē aliqd accedit
ē p̄us illo q̄d accedit ⁊ p̄intelligit̄ equatiōi. in diuinis
aūt nō ē p̄us nec posteri⁹. ē ibi tñ p̄ncipiū ⁊ illud q̄d ē
a p̄ncipio s̄m originē. vñ sicut in creaturis. equari di
cit quēdā motū uel accessū ad quātitatē alicui⁹ prio/
ris s̄m nām aut intellectū. ita in diuinis equari dicit ac
ceptionē quātitatis virtualis alicui⁹ principij origi/
nātis. Et sic pꝫ q̄ argumētū nō concludit. licꝫ eni de
rōne ei⁹ q̄d equat̄ alteri non sit q̄ accipiat suā quāti/
tatē ab illo. tñ de rōne ei⁹ est q̄ capiat quātitatē quā
illud habebat p̄us. hoc aūt in creatis fit p accessum ⁊
motū. In diuinis aūt p originē eius q̄d est a principio
suo. vñ argumētū p̄cedit de sigto formali. nos āt hic
de māli. Et preterea nō oꝫ esse oīodā silitudinē inter
hanc ⁊ illam equationē. sufficit eni ibi analogia ⁊ non
requirit̄ vniuocatio in quo sepissime arguens decipi
tur dū arguit ↄ scm̄ doctorē. Arguit eni sic. Si equa/
tio in diuinis in h̄ ↄsistit. ḡ in creaturis silr̄. ⁊ ↄstat ta/
les deductiones parū valere. ¶ Ad zᵐ dico eodē mō
¶ Ad 3ᵐ negat̄ aⁿ. Nō eni sic se habet eq̄ri ad equa/
litatē. sicut lucere ad lucē sꝫ sicut albari ad albedinē
uel calefieri ad calorē. q̄ verba dicūt motū uel acces/
sum ad formā ⁊ nō actū forme p̄mū. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄
loc⁹ ab auctoritate nō tenet negatiue. nō sequit̄ eni si
Aug⁹ dicit q̄ equalitas ē p̄prietas filij. ⁊ non dicit q̄
eq̄ri solū couēniat spūi scō uel filio. q̄ iō p̄mū sit verū

⁊ non zᵐ. verūtamen licꝫ non dicat hoc in forma. ta/
men dicit aliqd ex q̄ necessario sequit̄. Ait eni 6ᵒ de
trinitate q̄ imago si perfecte implet ⁊c̄. ut p̄us. ¶ Ad
argumētū in pede q̄ōnis distinguit̄ aⁿ. si enim intelli/
gatur de illis que sunt in genere. vera est. si autē itel/
ligatur de illis que sunt extra gen⁹. falsa est. sic aūt ē
in p̄posito. Itē aliter si intelligat̄ de his quoꝝ eē sub/
sistit. nec est in alio receptū. sꝫ illa sūt suū eē. falsa ē ut
patet de attributis ⁊ de p̄prietatib⁹ ⁊ personis. eē eni
separato nulla perfectio essendi potest esse. Et hec
de questione. ⁊c̄.

Terū circa eandem distinctionē q̄rit̄. Utrū veritas s̄m
suā formalē rōnē sit in aīa uel ī reb⁹.
Et videt̄ q̄ sit in reb⁹. p̄pter q̄d eni
vnūq̄d q̄ est ⁊ illud magis. sed ex eo
q̄ res est uel nō. opinio uel oratio vera uel falsa ē s̄m
p̄hm in p̄dicis. ḡ veritas magis est in reb⁹. In opposi/
tū arguit̄ p p̄hm in 6ᵒ metaphisice dicētē. q̄ verum ⁊
falsū nō ē ī reb⁹ sꝫ ī intellectu. ¶ In ista q̄ōne erit vn⁹
articulus. pro quo sit ista p̄ma ↄ. q̄ veritas p̄ncipalit̄
est in intellectu. in reb⁹ aūt nō ē nisi s̄m q̄ cōparat̄ ad
itellectū. Istā ↄnem p̄bat scūs doctor p̄ma pte. q. 16.
arti. p̄. sic. Sicut inq̄t bonū noīat illud in q̄d tendit ap
petitus. ita verū noīat illud in q̄d tendit intellect⁹. h̄
autē distat inter itellectū ⁊ appetitū siue quācūq̄ co
gnitionē q̄ cognitio est s̄m q̄ cognitū ē in cognoscē/
te. appetitus autē s̄m q̄ appetit⁹ inclinat̄ in ipsam rē
appetitā. ⁊ sic termin⁹ appetit⁹ q̄d ē bonū ē in re appe
tibili. sꝫ termin⁹ cognitiōis q̄d est verū est in ipso intel
lectu. sicut aūt bonū est in re inq̄tū hꝫ ordinē ad ap/
petitū. ⁊ p̄pter hoc rō boni deriuat̄ a re appetibili in
appetitū s̄m q̄ ē appetit⁹ bon⁹ p̄ut ē boni. ita cū ve/
rū sit in intellectu s̄m q̄ ↄformat̄ rei itellecte. necesse
q̄ rō veri ad rem intellectā deriuet̄ ut res intellecta
vera dicat̄ s̄m q̄ hꝫ aliquē ordinē ad intellectū. res
aūt ad intellectū aliquē pōt habere ordinem p se uel
p accn̄s. p se quidē hꝫ ordinē ad intellectū a quo de/
pendet s̄m suū esse a quo cognoscibilis est. sicut si di/
camus q̄ domus cōparat̄ ad intellectū artificis p se
p accn̄s aūt cōparatur ad intellectū a quo nō depen
det. Judiciū aūt sumit̄ de re nō s̄m illud q̄d ē p accn̄s
sꝫ s̄m illud q̄d est ei p se. vñ vnaqueq̄ res dr̄ vera ab/
solute s̄m ordinē ad intellectū a quo depēdet. ⁊ inde
est q̄ res artificiales dicunt̄ vere per ordinē ad intel/
lectum nostrū. dicitur eni domus vera que assequit̄
silitudinē forme que ē in mente artificis. ⁊ oratio di/
citur vera inq̄tū est signū intellect⁹ veri. ⁊ silr̄ res
naturales dicunt̄ vere s̄m q̄ assequūt̄ silitudinē spe/
cierū que sūt in mente diuā. dr̄ eni verus lapis q̄ asse
quit̄ p̄priā lapidis nām s̄m p̄cōceptionē intellect⁹ di
uini. sic ḡ veritas p̄ncipalit̄ ē ī itellectu. secūdario ꝟo
ī reb⁹ s̄m q̄ cōparant̄ ad intellectū ut p̄ncipiū. ⁊ s̄m h̄
veritas diuersimode notificat̄. nā Aug⁹ in libro de
vera religione dicit q̄ veritas ē q̄ ondit̄ id quod est.
Et Hilari⁹ dicit q̄ verū ē declaratiuū aut manifesta/
tiuū esse. ⁊ hoc ptinet ad veritatē s̄m q̄ ē ī intellectu.

ad veritatē aūt rei ꝯm ordinē ad intellectū pertinet diffinitio Augꝰ. in libro de vera religione. Ueritas ē sūma similitudo pncipij q̄ sine vlla dissilatione est. ⁊ qdā diffinitio Anselmi. Ueritas ē rectitudo sola mēte pceptibilis. nā rectū ē qd̄ pncipio ꝯcordat. ⁊ q̄dam diffinitio Auicen. veritas vniuscuiusq̄ rei est ꝓprietas sui esse qd̄ stabilitū est ei. qd̄ aūt dr̄ ꝙ veritas est adequatio rei ⁊ intellect⁹. pōt ad vtrūq̄ ptinere. hec ille in forma. ¶ 2ª ꝯ ꝙ veritas ꝓut est in re dicit eē ul' eēntiā rei. ⁊ cū hoc quandā relationē fundatā in re ⁊ terminatā ad cognitionē uel similitudinē que ē in intellectu. loquēdo de veritate ut est i re creata. Probatur ꝯ ꝯm sanctū doctorem ꝑ sen. dis. 19. q. 5. arti. ꝑ. vbi sic ait. Eorū ingt que signtur noibus triplex inuenitur diuersitas. quedā eni que ꝯm totū esse cōpletū sunt extra aiam. ⁊ hͦ sunt entia cōpleta. sicut homo ⁊ lapis. quedā aūt sūt que nihil habēt extra aiam sic somniū ⁊ imaginatio. chimera. quedā aūt sunt q̄ hn̄t fundamentū in re extra aiam. s3 cōplementū ratiōis eoꝝ q̄tū ad illud qd̄ est formale est ꝑ operationē aie ut pꝫ in vniuersalibus. humanitas eni ē aliqd i re. nō tn̄ ibi hꝫ rationē vniuersalis cū nō sit extra aiam aliqua humanitas multis cōis. s3 ꝯm ꝙ accipit̄ in intellectu adiungit̄ ei ꝑ operationē intellect⁹ intentio ꝯm quā dicit̄ spēs. Et siliter de tēpore qd̄ habet fundamētū i motu. s. ꝑus ⁊ posterius ipsius mot⁹. s3 q̄tum ad illud qd̄ est formale in tpe. s. numeratio cōplet̄ ꝑ operationē intellect⁹ numerātis. Siliter dico de veritate ꝙ hꝫ fundamentū in re. sed rō eius cōplet̄ per actionē intellect⁹ qn̄. s. apprehēdit eo mō quo est. vn̄ dicit phs 6º metaphisice. ꝙ verū ⁊ falsum sunt in aia sed bonū ⁊ malū i reb⁹. cū aūt in re sit quidditas ei⁹ ⁊ suū eē. ṽitas fundat̄ i eē rei magis q̄ i qdditate. sicut ⁊ nomē entis ab esse iponit̄. ⁊ i ipsa operatione intellectus accipientis eē rei sicut est ꝑ quādā siilationem ad ipsam cōplet̄ relatio adequationis in q̄ cōsistit rō veritatis. hec ille. Ex quo pꝫ ꝯ ꝙ veritas rei que est i re ipsa uel ꝓut est in re ipsa. est sicut temp⁹ ⁊ vl'e. constat aūt ꝙ temp⁹ nō ē solus respectus rōnis nec quid totaliter factū ꝑ rōnē. s3 materiale i ipso est ꝑus ⁊ posterius que sunt realit̄ i motu extra aiam. sed formale in ipso ē numeratio aie q̄ numerat illa sc3 ꝑus ⁊ posteri⁹. ita ꝙ temp⁹ est ꝑus ⁊ posteri⁹ in motu numerata ab aia. Uniuersale etiā est nā intellecta ab aia ꝯm se nō intellectis pncipijs indiuiduātib⁹ eam. ita ꝙ tota dicunt res extra aiam cū habitudine ad itellectū. ⁊ eorū noia supponunt ꝓ rebus extra aiam. lic3 non solū significent rē extra aiam: s3 etiā rem in aia ⁊ habitudinē ad illā. ita ꝗ erit in ꝓposito ꝙ entitas rei habens talem habitudinē ad intellectū. s. relationē conformitatis dicet̄ esse ipsa veritas rei. sic ꝙ ṽitas sigt rem extra itellectū ⁊ rem in intellectu. s3 supponit ꝓ re extra aiam ⁊ nō ꝓ illa re i intellectu. s. relatione rationis uel hͦ. neq̄ ꝓ cōposito ex re ⁊ ex tali relatiōe. Sic intelligo sanctū Tho. q2 ipse in de veritate. q. i. arti. 4º dicit inter multa alia. A veritate inquit q̄ est in re ipsa q̄ nihil aliud ē q̄ entitas intellectui adeq̄ta uel intellectū adequans sibi: dr̄ res vera sicut a forma inherente. hec ille. Ecce q̄ clare dicit ꝙ veritas rei q̄ formaliter in ipsa est est entitas rei. ⁊c. non dicit ꝙ sit respectus. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ veritas ꝓut est in intellectu nō ē relatio adequationis. sed ē cognitio ul' spēs aut ꝯcept⁹ adequat⁹ rei. uel adeq̄ās sibi rē. sic ꝙ veritas supponit ꝓ tali absoluto qd̄ est in intellectu. sed vltra illud absolutū dicit respectū conformitatis ul' adequationis ad rē intellectā. Patet ꝯ ꝙ veritas ꝓut est in re dicit entitatē rei cū respectu ad intellectū ꝗ a sili veritas que ē in intellectu dicit aliqd̄ absolutū qd̄ ē in intellectu cū respectu ad rem. añs patet ꝑ 2ªm ꝯnē. Et confirmat̄ tam ista q̄ illa. q2 si ṽitas formaliter eēt respectus rōnis. ita ꝙ nomē veritatis ꝓ respectu supponeret. nō video quō deus sit veritas. si ṽo dicat respectū realē cum in diuinis non sint nisi q̄ttuor relatiōes reales: paṫnitas filiatio spiratio ꝓcessio. non ē facile fingere q̄ illaꝝ dicat̄ solū veritas uel sil'. Item bonitas rei non dicit solū respectum ad volūtatē ita ꝙ ille respectus eētialit̄ sit bonitas rei s3 dicit esse uel eēntiā rei cū tali habitudine mō ꝑexposito. ꝗ ita erit de veritate. ¶ 4ª ꝯ ē ꝙ quelibet res creata extra animā ex ꝯñs pōt dici vera triplici veritate. s. veritate q̄ ē formalit̄ in re. 2º veritate q̄ ē dei⁹. 3º veritate que ē in intellectu creato. Istā ꝯnē ponit scūs doctor de veritate vbi sup̄. ⁊ fuit posita i q̄stiōe de vestit⁹ vbi late allegaui dicta sci doctoris. Potest etiā haberi ex dictis ei⁹ in ꝑma ꝯne allegatis. ⁊c.

Quantū ad secundū articulū arguit Aureol⁹ contra ꝑmā ꝯnē. ⁊ spāliter arguit ꝙ res nō dicunt̄ vere ex conformitate ad intellectū diuinū. ꝑmo sic. Penes illū eni itellectū nō sumit̄ necio rō ṽitatis i reb⁹ q̄ nō considerato adhuc pōt circa res ṽitas apphēdi. s3 manifestū ē ꝙ nō ꝯsiderato aliq̄ ordine ad intellectū diuinū adhuc iudicari pōt de reb⁹ an sint vere uel false nō eni argentari⁹ qū iudicat an argentū sit verū uel falsū. uel de aliq̄ an sit lapis ꝑciosus uel vitrū recurrit ad ideas q̄ sunt in mēte diuina. nec eni eas nouit nec forte credit. Un̄ phs ꝑ ethicoꝝ loquēs ꝯ platonē dicit ꝙ nō magis erit miles qui ideā ꝯtēplatus ē nec magis textor ul' faber. inuens ꝙ idee nō distinguūt actiuitatē in opando aut in iudicando. ꝗ veritas non cōsistit in hoc ꝙ res ꝯformat̄ ad itellectū diuinū. ¶ 2º sic arguit. Mathematic⁹ ⁊ ois sciens ꝯsiderat veritatē in ꝯnib⁹ ꝓprijs. sed manifestū est ꝙ veritatē nō iudicat circa eas ex ordine ad itellectū diuinū. alias omnis sciēs eēt theologus. igit̄ idē quod prius. ¶ 3º sic. Impossibile est ignorare ꝯformitatē aliquoꝝ cōformiū nisi cognoscant̄ ꝯformia q̄ sūt extrema illius ꝯformitatis. s3 ꝯstat ꝙ diui⁹ intellect⁹ ⁊ idee q̄ sunt in deo a nobis non cognoscunt̄. ꝗ nullus pōt iudicare vtrū aliq̄ res illi intellectui sit cōformis. ⁊ ꝑ ꝯñs nullus sciet aliquā veritatē ex puris nālib⁹. ¶ 2º loco arguit ꝙ veritas nō ē ꝯformitas act⁹ intellect⁹ ad rē ex ꝯstat eni ingt ꝙ veritas ē pfectio simplicit̄. ⁊ ꝙ attribuit̄ ꝑ pncipio in sūmo. sed hoc nō attribuit̄ sibi rōne alicu⁹ ꝯformitatis aut respect⁹ ad rē ex. nō qdē realis q2 in eo relatio realis non ē. nec etiā rōnis. q2 tunc

circũscripto actu intellect⁹ v̾itas nõ eẽt in eo.ğ v̾itas
nõ ɔsistit formaliter in ɔformitate itellect⁹ ad rē. nisi
forte illa veritas que respicit itellectũ.qñ intellige/
re ɔtingit ad illud qð debet ſm ꝓpriam nãm ꝑ hoc ꝙ
rei ɔformat̃. vñ possibile est ꝙ rõ veritatis sit in intel
lectu ꝓpter ɔformitatē.ſʒ ꝙ ħ sit rõ veritatis simpli/
citer impossibile est.℄ 2ᵒ.sic. Illud quo nõ cõsidera/
to inuenit̃ veritas in multis rebus nõ includit̃ in ra/
tione veritatis simpliciter.ſʒ ingrens de duob⁹ lapi/
dibus quis sit verior nõ aspicit ad intellectus cõfor/
mitatē.ğ in hꝯ ɔformitate nõ ɔsistit formaliter rõ ve/
ritatis simpliciter. Et si dicat̃ ꝙ res sũt vere causalit̃
ꝑ hoc ꝙ sũt apte nate nõ decipere intellectũ. dicen/
dũ ꝙ non habito respectu ad intellectũ res indican/
tur vere ꝑ hoc ꝙ assequũt̃ nãm ꝓpriã.ꝛ false dũ non
assequũtur.hec ille.℄ 3ᵒ.loco ɔ eandē ɔnem arguũt
Durandus ꝛ Herneus ꝓbando ꝙ veritas sit in intel
lectu tñmodo obiectiue. Illud eni qð est obiectũ in/
tellect⁹ est obiectiue in eo.ſʒ verũ est obiectũ intelle/
ct⁹.ğ est tñmodo obiectiue i intellectu.℄ 2ᵒ.sic. Phs
6ᵒ metaphisice diuidit ens in ens verũ qð est in aia ꝛ
ens reale qð est extra.q̃re si diuisio sit bona necesse ē
ut vnũ diuidentiũ non contineat̃ sub alio.sed si verũ
haberet esse reale ꝛ subiectiuũ alicubi cõtineret̃ sub
aliquo decē p̃ditoꝝ.ꝛ ita sub ente reali ꝛ ita sub alte/
ro diuidentiũ:ergo necesse est ut habeat tñmodo eẽ
intētionale ꝛ obiectiuũ cum nõ sit alicubi subiectiue.
℄ 3ᵒ.qꝛ qñ aliqð nomē conuenit plurib⁹ ita ꝙ ꝑ vnũ
illoꝝ cõpetit ceteris.ꝑ p̃us cõuenit illi vni q̃ȝ ceteris
sicut eẽ sanũ ɔuenit potioni diete cibarijs ꝛ aiali.sed
qꝛ ceteris cõuenit ꝑ habitudinē ad sanitatē aialis.iõ
aiali p̃ cõpetit eẽ sanũ.sed manifestũ est ꝙ eẽ verum
ɔuenit plurib⁹.utpote ꝓpositiõi ꝛ intellectui ꝛ rei eẽ
ꝛ rei ut est intellecta.eẽ aũt verũ non ɔuenit ꝓposi/
tioni nisi ut est designatiuũ rei que intelligit̃ ꝛ que hʒ eẽ
intellectũ.ꝛ similiter intellectus ver⁹ non dicit̃ nisi qꝛ
ē apphēsiuus veri obiecti. Res extra etiã nõ dr̃ ve/
ra ſm illud eẽ qð habet extra nisi qꝛ nata est causare
apud intellectũ apphēsionē ɔformē sue entitati. ꝛ
falsa ꝑ oppositũ.ğ ratio veri p̃ ꝛ p̃ncipaliter reperit̃ i
re ꝓut est cognita.ꝛ ſm ꝙ est in aia obiectiue.℄ 4ᵒ.
Ita se vident̃ habere verũ ꝛ falsũ.sicut gen⁹ ꝛ sp̄es ꝛ
cetera vniuersalia.ſʒ genus ꝛ species sunt respectus
rõnis ɔsequẽtes rem ꝓut ē cognita.ꝛ hñt eẽ obiecti/
uũ in aia.ergo veritas erit in aia p̃ncipaliter obiecti/
ue.℄ Ulteri⁹ arguit̃ ab alijs ꝙ veritas p̃ncipalit̃ sit i
reb⁹ ſm suã formalē rõnē. Qñcũq3 aliqd inest duo/
bus:vni tãq3 cause:alteri tãq̃ȝ causato.ꝑ p̃us ꝛ p̃nci/
pali⁹ inest cause. vñ qꝛ ignis est causa caloris in oib⁹
calidis.ideo ꝑ p̃us ꝛ p̃ncipali⁹ dicit̃ calidus.ſm phm
2ᵒ metaphisice.ſʒ veritas rei causa est veritatis i in/
tellectu ꝛ oratione.ut dicit phus in p̃dicis.qꝛ ab eo ꝙ
res est.ꝛc̃.ꝛ similiter opinio ꝛ intellectus.igitur veri/
tas ꝑ p̃us ꝛ p̃ncipali⁹ est in reb⁹.℄ 2ᵒ.sic. Uerũ est ob/
iectũ intellectus.intellect⁹ eni veroꝝ est p̃ posterio/
rũ.ſʒ res extra sunt p̃ma obiecta intellectus.nõ sp̄es
aut actus aliqñ ois cognitio eẽt reflectiua.ğ ꝛ veri/
tas p̃us ꝛ p̃ncipalius est in re extra.℄ 3ᵒ. Illud qð cõ/
municat̃ a deo oibus creaturis videt̃ eẽ in rebus.sed
phs dicit 2ᵒ.metaphisice ꝙ p̃mũ p̃ncipiũ ē causa ve/
ritatis ꝛ entitatis omnibus.ꝛ habent se omnia ad en/
titatē sicut ad veritatē.ergo veritas est in reb⁹.℄ 4ᵒ.
Nam Aug⁹ dicit 8ᵒ. de trinitate caᵒ.2ᵒ. ꝙ idem ē ma/
gnitudo qð veritas ꝛ qð illud maius est qð veri⁹.sed
ɔstat ꝙ magnitudo est in rebus.ğ ꝛ veritas.℄ 5ᵒ. Ue/
rũ ꝛ manifestatiuũ sui vident̃ esse idem.ſʒ constat ꝙ
res manifestant se per suas actualitates.quod enim
est in potentia ignotũ est.ꝛ quod est actu est manife/
stũ 9ᵒ.metaphisice.igitur.℄ 6ᵒ. Quãdo aliquid attri/
buitur alicui per modũ signi ꝛ cuiusdam ɔformitatis
alteri v̾o per modum sigti ꝛ eius cui fit conformatio
isti vltimo videtur formalius ꝛ p̃ncipalius attribui.
sicut patet de sanitate que attribuit̃ animali ꝑ modũ
sigti ꝛ alijs ꝑ modũ signi.ſʒ veritas attribuitur orati/
oni ꝛ intellectui sub ratione signi ꝛ cuiusdã ɔformita
tis ei⁹ ad rem extra.quia veritas intellectus non est
aliud q̃ȝ adequatio et conformitas eius ad rem.ſm
vulgatam eius diffinitionē.ergo formalius ꝛ princi/
palius est in re q̃ȝ in intellectu.℄ 7ᵒ. Quandocũq3 ali
qua cõuertuntur:vbi est vnũ principalius ꝛ reliquũ.
sed ens ꝛ verũ conuertunt̃ ꝛ veritas ꝛ entitas.igit̃
cũ entitas principaliter sit in reb⁹ extra.ꝛ veritas p̃n
cipaliter ibi erit.℄ Ulteri⁹ arguit̃ ꝙ eq̃liter sit vbiq3.
probatio.quia intellectus ꝛ scientia sunt veroꝝ.sed
scientia põt esse de actibus intellectus ꝛ de re extra
ꝛ de secundis intentionib⁹ ꝛ alijs quibuscũq3.omnia
nãq3 sunt intelligibilia ꝛ cognoscibilia.ergo veritas
est vbiq3.℄ 2ᵒ.qꝛ Anselmus in libro de veritate osten
dit veritatē esse in enũciatione.caᵒ.2ᵒ.et in opinione
caᵒ.3ᵒ.et in voluntate caᵒ.4ᵒ.et in auctoritate.caᵒ.5ᵒ.et
in sensibus.caᵒ.6ᵒ.et in eẽntijs rerũ.caᵒ.7ᵒ.ꝛ sũmã ve/
ritatem esse in deo.caᵒ.10. Et finaliter ɔcludit ꝙ vna
sit v̾itas in omnib⁹ veris.caᵒ.13ᵒ. sed ħ non esset nisi rõ
veritatis eẽt equalis ambitus cũ ente.igit̃.℄ 3ᵒ. Nã
Anselm⁹ vbiq3 in illo libro ostendit.ꝙ nõ est aliud eẽ
verũ q̃ȝ esse illud qð vnũqðq3 eẽ debet. vñ actio est
vera qñ est talis qualis eẽ debet.ꝛ eodē mõ lapis est
verus qñ est id qð esse debet. Et ex hoc elicit Ansel/
mus.ꝙ non est aliud veritas q̃ȝ rectitudo eius rei in
qua est:que est perceptibilis sola mente.sed manife/
stum est ꝙ rectitudo rei cuiuslibet est in ipsa ꝛ eẽ ſm
debitum est in qualibet re que sic ē sicut debet.ergo
veritas est in omnibus in quibus esse ꝛ entitas repe/
ritur.℄ Cõtra 2ᵃᵐ ɔnem arguit Aureolus. Uult eni
p̃ ꝓbare ꝙ rõ in q̃ cõsistit veritas nõ sit aliq̃ cõformi/
tas aut respect⁹. Et arguit p̃sic. Dicit eni Hilari⁹ ꝙ
de⁹ ē v̾itas subsistēs.ſʒ manifestũ ē ꝙ nec ɔformitas
aut ali⁹ respect⁹ subsistere põt.ut dicit cõmẽtatoꝛ 7ᵒ.
meᶜᵉ.cõmẽto.49ᵒ.dicit eni ꝙ subsistẽtia nõ sũt de gñe
relatiuoꝝ.℄ 2ᵒ.sic. Nulla pfectio simplicit̃ importat
ɔformitatē aut aliquē talē respectũ.sepat eni Ansel/
mus i monol.15ᵒ a nũero pfectionũ simplicit̃ habitu/
dines relatiuas.ſʒ v̾itas ē pfectio simplicit̃. In omni
nãq3 re meli⁹ ē eẽ veꝝ q̃ȝ falsũ. vñ melioꝛ ē ver⁹ lapis
q̃ȝ falsus.ğ v̾itas in tali ɔformitate aut respectu non
consistit.℄ 3ᵒ.sic. In illo non consistit ratio veritatis

quo nō ɔcepto nec ɔsiderato iudicatur de aliquo an sit verū uel nō verū. sʒ de oi re iudicaṫ an sit vera uł falsa. non ꝓpter conformitatē ad aliqd aliud. sʒ ex hoc solo ꝙ attingit idēptitatē suā ꝛ ꝓpriā nām. non autē qꝛ attingit formaliter aut similitudinarie. ergo nō ɔsistit formaliter in ɔformitate aut in aliq̄ respectu. ¶ 2° loco arguit ꝙ veritas nō dicat eēntiā cū respectu. imo cū ꝑuatione. s. cū segregatione ab oi sibi extraneo ꝑuatiuo uel positiuo. Primo sic. Ratio sigta p nomen maxime pōt colligi ex vsu loquentiū. sp eni loquēdū ut plures. sʒ nomē veritatis sm vsum loquētiū attribuiṫ rebus ꝓpter segregationē ꝛ depurationē ab oi extraneo ꝑuatiuo ꝛ positiuo. patet eni ꝙ lapis iudicaṫ alio verior ex hoc ꝙ depuraṫ a ɔtrarijs accidentibus. ꝛ si sint duo lapides preciosi absq̧ oi contrario accidēte diceṫ ꝙ vnus est alio verior. p hoc ꝙ minus ꝑuaṫ gradu debito sibi sm nām. videm⁹ etiā ꝙ veritas nature humane dr̄ nā segregrata ab oi suba extranea. vn̄ illa radicalis cōplexio quā puer extrahit ab vtero dr̄ veritas hūane nature sm magistꝝ libro 2°. dici etiā consueuit de suba alicu⁹ negocij ꝙ hec ē veritas talis facti supfluis amputatis. nec est dubiū ꝙ si iueniret aliqua nā nihil hn̄s admixtū statim diceretur de ea ꝙ eēt verissimū qd tale uel tale. ut verissimū balsamū cui nihil misceṫ. ergo rō veritatis videtur ɔsistere in quadā puritate ꝛ segregatiōe ꝛ ipermixtione cuiuslibet extranei. ¶ 2° sic: Equipollentia idem signt ꝛ eadē est eoꝝ rō. sed veritas puritas sinceritas ꝛ silia videnṫ equipollere. Idē eni est dictu de auro aliquo qd̄ est purissimū ꝛ sincerissimū. ac si diceretur ꝙ est verissimū. concipe etiā sinceritatē alicu⁹ nature. non est aliud q̄ȝ concipere veritatē illi⁹. sm cōmunem modum loquēdi. vn̄ Aug⁹ 8° de trinitate. ca° 2° dicit. ꝙ tres non sunt aliqd mai⁹ in eēntia. qꝛ nec veri⁹ sūt. p hoc innuēs ꝙ vitas eēntie nō est aliud q̄ȝ puritas ꝛ sinceritas eius. cū ergo dicendo rē sincerā excludaṫ ab ea qcqd est extraneitatis. videṫ ꝙ dicendo rē eē vbiq̧ idē excludiṫ. ¶ Confirmaṫ. qꝛ hō pict⁹ nō diciṫ verus ꝓpter ꝑuationē vite q̄ est extranea natura hominis ꝛ similiter vna albedo tāto est verior q̄ȝ alia q̄ȝto excludiṫ ipfectio ab ea. vn̄ illa ē vissima cui nulla impfectio est admixta. ¶ 3° Illa est gn̄alis rō veritatis sm quā accipiunṫ gradus in veritate. sed manifestū est ꝙ grad⁹ veritatis sumūṫ sm segregationē ꝛ depurationē ab oi extraneo. res eni cui i eēndo nulla res est ānexa. nec aliq̄ diminutio nature sue est sibi ānexa nec possibilis ānecti est vera i sūmo. ꝛ talis est natura diuinitatis. vn̄ diuinitas ē qd verissimū ꝓpter oīmodā sinceritatē. qꝛ nihil ē nisi diuinitas sincera ꝛ pura ꝛ segregata ab oi alio. ɔn̄ter vo qdditas rerū positarū in eē cōcepto dr̄ rei veritas qm̄ accipiṫ pcise ab oi extraneo. ꝛ si ponereṫ hūanitas aut q̄uis alia qdditas. sic existere sincere in rebus absq̧ oi accidente ꝛ diminutiōe sui illa diceret vera hūanitas. ɔsequēṫ vo res extites q̄ȝto pl⁹ pticipāt de hȳ veritate ꝛ qdditate tāto dicunṫ veriores. ergo manifeste apparet ꝙ rō veritatis ɔsistit in segregatiōe ois extranee rōnis. sic vnitas ɔsistit in indiuisione. ꝛc.

Ad argumenta primo loco cōtra pmā ɔnē facta dico. ad pmū quidē ꝙ hꝰ est falsa ꝛ ɔtra Aug^m quasi in infinitis locis. Nā in libro de vera religione dicit ꝙ sm veritatē diuā de omnib⁹ iudicam⁹. Item 12° ɔfes. dicit. Si ambo videm⁹ verū esse qd̄ dico vbi q̄lo hꝰ videm⁹: nec ego vtiq̧ i te nec tu i me. sʒ ambo in ipsa q̄ supra mētes nostras est icōmutabili veritate. Itē 9° de trinitate dicit. ꝙ in eterna veritate ex q̄ oia facta sunt. forma aūt sm quā sum⁹ ꝛ sm quā uł i nobis uel in corporibus vera ꝛ recta rōne qd operamur visu mentis conspicim⁹ atq̧ vim ɔtēplatiuā rerū veracē noticiā apud nos habem⁹. Itē 12° de trinitate. rōnis est iudicare de istis corpalib⁹ sm rōnes incorporales ꝛ sempiternas q̄ nisi supra mētē humanā eēnt incōmutabiles ꝑfecto non eēnt. ꝛ infinita ɔsimilia dicit. Qualiter aūt intelligendū sit qd̄ dicit ꝛ quō icōmutabilē veritatē uel illas rōnes etnas i hac vita videam⁹ ꝛ sm illas de oib⁹ iudicem⁹. docet scūs doctor 3° ꝯ gētiles ca° 47°. Et pma pte. q. 12. arti. 11° ad 3^m. et. q. 84. arti. 5° p totū. Et de vitate. q. arti. ad . et in multis alijs locis. Vn̄ ꝯ gentiles vbi sup dicit. Deus ingt spāli modo est in aia inq̄ȝtū veritatē cognoscit. sicut igiṫ aie ꝛ res aie diciṫ vere quidē in suis naturis sm ꝙ silitudinē illi⁹ sūme nature hn̄t q̄ ē ipsa veritas cū sit suū intelligere. ꝛ suū intelligere sit suū eē. ita illud qd̄ p aiam est cognitū est verū inq̄ȝtū illi⁹ diuine veritatis quā de⁹ cognoscit silitudo q̄dā i ipsa existit. vn̄ ꝛ glosa sup illud psal. Diminute sūt veritates a filijs hominū. dicit ꝙ sicut ab vna facie resultant multe in speculo. ita ab vna pma veritate resultant multe veritates in mētib⁹ hoīuȝ. Quis aūt diuersa a diuersis cognoscanṫ ꝛ credanṫ vera. tn̄ q̄dā sunt vera in quib⁹ oēs hoīes ɔcordāt. sicut sunt pma pncipia intellect⁹ tā speculatiui q̄ȝ practici sm ꝙ naturaliter in mētib⁹ hoīuȝ diue veritatis q̄si q̄dā imago resultat. Inq̄ȝtū ergo quelibet mens qcqd per certitudinē cognoscit in his pncipijs intuetur sm q̄ de oibus iudicaṫ facta resolutione in ipsa diciṫ oia i diuina veritate uel in rōnibus eternis videre. ꝛ sm eas de oib⁹ iudicare. hec ille. Prima pte etiā. q. 84. arti. 5°. dicit. Aliqd diciṫ in alio dupliciter cognosci. vno mō sicut in obiecto cognito sicut aliqs videt i speculo ea quoꝝ imagines in speculo resultant. ꝛ hoc modo aia in statu pn̄tis vite non pōt videre oia in rōnib⁹ eternis. sʒ sic i rōnib⁹ eternis cognoscūt omnia beati qui deū vident. ꝛ omnia in ipso. Alio modo diciṫ aliquid cognosci in alio sicut in cognitionis pncipio. sic si dicamus ꝙ in sole videnṫ ea que videnṫ p solē. ꝛ sic necesse est dicere ꝙ aia humana oia cognoscit in rōnibus eternis. p quarū pticipationē oia cognoscimus. Ipsum eni lumē intellectuale qd̄ in nobis est. nihil ē aliud q̄ȝ quedā pticipata silitudo diuini luminis in q̄ continenṫ oēs rōnes eterne. Vn̄ in psal. diciṫ. Multi dicunt quis ostēdit nobis bona. Cui q̄oni respōdet psal. dicēs. Signatū est sup nos. l. v. t. d. quasi p ipsā sigillationē diuini lūis in nobis oia alia demonstraṫ. hec ille. Ex quib⁹ pȝ ꝙ null⁹ in hac vita uel in alia po-

test indicare aliquid eē verū uel falsū nisi ex ꝯformi
tate veri de qb⁹ indicatur ad rōnes eternas: ⁊ h̄ uel
aspiciēdo illas rōnes in seipsis sicut faciunt beati uel
aspiciendo ad lumē nālē qd̄ est quedā ꝑticipatio ea
rū sic faciūt illi qui nō indicāt ex visione sibi siue sint
viatores siue sint in termino. ⁊ sic pꝫ ad oīa argumen
ta posita ꝑmo loco. ¶ Ad alia s̄o z° loco inducta di
cit sicut ad zᵐ ⁊ primū argumentoꝝ ꝑmo loco ꝯ zᵃᵐ
ꝯnem factoꝝ. ꝯcedo eni maiorē ⁊ minorē similit̄. s. ꝙ
nulla ꝑfectio simplicit̄ attribuit̄ deo rōne respectus:
sed rōne absoluti. veritas eni dicit ꝑfectionē intelle
ctus ⁊ ē qd absolutū: qd̄ tn̄ ꝯcomitat̄ respect⁹. sic eni
bonitas non dicit purū respectū. sed qd absolutū. qd̄
tamen ꝯcomitat̄ respectus. ita ⁊ veritas. Ille aūt re
spect⁹ quē dicit veritas nō est in deo ꝭm rē sed ꝭm rō
nem. sic ꝙ diū intellect⁹ itelligit rem q̄ est de⁹ ꝭm ꝙ il
la res ē veritas. i. sub rōne veri. oꝫ ꝙ non solū intelli
gat absolutū in se. sed in ordine ad intellectū cui ē cō
forme illud absolutū. nō tn̄ ꝙ intelligat eē in deo uel
in intellectu diuino. sed intelligit absolutū relatiue. s.
in quadā rōne q̄ repͥsentat deū ⁊ respectū eius ad in
tellectū. ¶ Ad zᵐ negat̄ bᵒʳ ut ꝑ ꝑdicta patet. ¶ Ad
primū Durandi ⁊ Hernei dicit̄ ꝙ solum cōcludit ꝙ
veritas ē obiectiue in intellectu. nō aūt ꝙ solūmodo
obiectiue. vn̄ dico ꝙ veritas uel verū sub rōne veri
nō ē ꝑ se obiectū intellect⁹ licꝫ sit passio obiecti intel
lectus ut itellectū in actu. ut alias lati⁹ dictū est. illud
aūt qd̄ taliter ē obiectū intellect⁹ pōt in sui rōne inclu
dere aliqd factū per intellectū uel eē formaliter i in
tellectu. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ argumētū cōcludit ꝙ verū
inq̄tū sub⁹ dicat aliqd non reale scꝫ respectū rōnis ⁊ h̄
ꝯcedit̄. cū h̄ tn̄ stat ꝙ dicit aliqd reale māliter ⁊ illum
respectū formalit̄. sicut exēplificatū ē de tēpoꝛe ⁊ de
vībus in ꝑma q̄ne. ¶ Ad zᵐ negat̄ bᵒʳ quo ad illā ꝑtē
qua dicit̄ ꝙ intellect⁹ nō dicit̄ ver⁹ nisi qꝛ ē apprehē
siu⁹ veri obiecti extra. hoc eni falsum ē. ꝑus eni nā in
tellect⁹ apphendit rē vere q̄ res sit vera. qꝛ cā ꝙ res
sit vera est. qꝛ adeq̄tur intellectui habēti speciē rei ꝑ
fectā. uel ꝑfectū iudiciū. si eni loq̄mur de itellectu q
est causa rei. notū ē qd̄ dicitur. sicut de itellectu diui
no respectu nāliū. ⁊ de intellectu creato respectu ar
tificialiū. Si aūt loq̄mur de intellectu q mouet̄ a re
adhuc ꝑus ē veritas in tali intellectu q̄ in re loquen
do de veritate quā res habet in ordine ad illū intelle
ctum creatū. qꝛ verū dicit terminū motus cognitiui.
ille autē est ꝑncipaliter in intellectu: ut ponit sanctus
Tho. ꝑma. q. de veritate arti. z°. veritas eni q̄ ad suū
formale scꝫ quo ad vltimā dr̄iam ꝯstitutiuā rōnis di
cit respectū adeq̄tiōis in esse cognito: ita ꝙ respect⁹
adeq̄tionis int̄ cognitū in actu ⁊ cognitū in potentia
cōplet rōnem veritatis. res aūt ut cognita in actu est
i cognoscēte ꝑ suā speciē. extra cognoscētē s̄o est co
gnitū in potētia. res aūt ut ē in cognoscēte nō ē aliud
a specie sui in cognoscēte. ⁊ ideo sicut cognitū i actu
ꝑncipalius ē verū q̄ cognitū in potentia: ita illud qd̄
est in intellectu ē verum ꝑncipalius q̄ illud quod est
extra ut extra ē. ¶ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ argumētū ꝯclu
dit verū. sed nō ad intētionē arguentis. dico enim ꝙ
veritas dicit respectū ꝯsequentē rem ut est i anima.
sed res ut est in anima uel in intellectu non est aliud
a specie rei. ⁊ ideo dicere ꝙ species ul' forma rei i aīa
est primo vera. ⁊ ꝙ res ut ē obiectiue in anima ē ꝑmo
vera. idē est dicere si bene intelligatur. ¶ Ad primū
eoꝝ que vlterius inducta sūt dicit̄: q̄n aliqd ꝯuenit
cause ⁊ causato equocis nō oꝑtet ꝙ ꝑus cause cōue
niat formalit̄. sed virtualiter. sicut patet de aīali sano
⁊ de medicina sana. ita ē in ꝓposito. ¶ Ad zᵐ dico. ꝙ
verū non est obiectū intellectus primū ⁊ per se sicut
illud ad cuius rōnem ꝑmo aspicit intellect⁹. sed eius
ratio cōsequit̄ intellectum in actu. sicut intellectū in
q̄tū intellectū. uel vniuersale inq̄tū vniuersale. aut
abstractū inq̄tū abstractū nō sūt ꝑma ⁊ ꝑ se obiecta
intellect⁹ sicut quod ꝑmo aspicit intellect⁹. sed sunt
quedā ꝯsequētia obiectū intellect⁹ in actu. ¶ Ad 3ᵐ
cōcedit̄ ꝙ veritas ē in reb⁹ prius tēpoꝛe q̄ in intelle
ctu nr̄o. sed rō veritatis ꝑfecti⁹ saluat̄ i intellectu q̄
in re extra ut extra ē. ¶ Ad 4ᵐ dico. ꝙ veritas ē eēn
tia rei nō absolute: sed cū respectu ad itellectū. ¶ Ad
5ᵐ dico. Si per dicat causam veritatis ⁊ fūdamentū
dico ꝙ res ē vera ꝑ suā eēntiā: ⁊ manifestatiua sui ꝑ
eēntiam. si aūt dicat tn̄ quo aliqd ē formalit̄ verū ul'
manifestatiuū sui. falsū est: sicut in aliq̄ exēplo soꝛtes
est pater ꝑ generare vno mō. nō aūt alio mō: sed per
paternitatē. qꝛ li per dicit q̄nq3 cām effectiuā. q̄nq3 foꝛ
malem. ¶ Ad 6ᵐ dicit̄ ꝙ bᵒʳ ē falsa ad mētem maio
ris. nō eni veritas intellectus ē signū veritatis rei. sic
bᵒʳ debet subsumere. sed ꝯcedit̄ bene ꝙ intellect⁹ dr̄
verus. qꝛ est ꝯformis rei extra: nō ꝙ ista veritas sit si
gnū illi⁹. sed h̄ verū est signū illius. vn̄ 4ᵒʳ debet intel
ligi q̄n attributio illa fit q̄tū ad illud i q̄ vnū est signū
⁊ aliud signatū. cuiusmodi nō est in ꝓposito. nō enim
veritas intellect⁹ ē signū veritatis rei. ⁊ q̄tū ad rati
onē veritatis fit attributio ꝭm magis ⁊ min⁹. sꝫ illud i
q̄ fūdatur veritas intellect⁹ uel forma intelligibilis ē
signū illi⁹ in q̄ fūdat̄ veritas rei. Simile autē de sani
tate non valet. qꝛ sanitas medicine uel vrine ē signū
sanitatis aīalis. nō aūt ipsi⁹ aīalis. ¶ Ad 7ᵐ dicitur ꝙ
4ᵒʳ est falsa. nisi intelligat̄ q̄tū ad illa penes que con
uertūtur. ⁊ ideo quia ens ⁊ verum conuertuntur so
lum quo ad supposita: non quo ad constitutiuū rati
onis vtriusq3: ideo vbicūq3 ē suppositū entis est sup
positū veri. sꝫ nō opoꝛtet ꝙ vbicūq3 est ꝑncipalit̄ foꝛ
male entis scꝫ eē. sit formale veri scꝫ respect⁹ adequa
tionis. ¶ Ad ꝑmū eorum q̄ vlterius sūt inducta dici
tur ꝙ licꝫ sciētia sit tam de entib⁹ in aīa q̄ de entibus
extra animā. tamē illa que sunt extra animā non ob
iiciunt̄ scie nisi ꝑ hoc ꝙ sunt in anima. ¶ Ad zᵐ dicit̄
ꝙ cōcludit ꝙ verū ⁊ ens q̄ ad supposita cōuertunt̄.
sed hoc dato non sequit̄ ꝙ vbi est ꝑncipalius consti
tutiuū veri. sit ꝑncipalius constitutiuū rationis entis
ut dictū est. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ concludit veritatem eē
in rebus. sed ꝙ veritas sit in rebus. hoc ē. quia in eis ē
respectus ad intellectum diuinū uel creatum. et illa
veritas que ē in rebus est iꝓpꝛie veritas ut dictum
est in q̄ne de vesti. ¶ Ad argumēta contra zᵃᵐ q̄nē
primo loco inducta respondetur ꝓ quāto impugnāt

ea que dicta sunt. iste enim vult nõ solum probare ꝙ
veritas non sit respectus. imo ꝙ nec in sui ratione in/
cludit aut ꝯnotat respectũ aut ꝯformitatẽ. ⁊ ideo qꝛ
ego sustineo 2^m licꝫ non primũ. ea ꝓpter ad pͥmũ ar/
gumẽtoꝝ dico ꝙ illud solũ ꝯcludit ꝙ veritas non sit
respectus a diuina eẽntia distinctus: loquẽdo de ve/
ritate diuina. non tñ ꝓbat qn veritas creata sit respe/
ctũs. qꝛ nõ oportet ꝙ veritas dicatᷣ vniuoce de deo
⁊ creaturis. verũtñ ego cõcedo ꝗtis illã ꝯ̃nem scꝫ ꝙ
veritas nõ est respectus: nec in deo: nec in creatura
sed diuina veritas ẽ diuina eẽntia: ut ꝓbat scũs do/
ctoꝛ ꝯ̃ ꝯtra gẽtiles ca. 60. tñ nos nõ intelligimꝰ diuinã
eẽntiam eẽ veritatẽ nisi cointelligẽdo ꝯformitatẽ eiꝰ
ad intellectũ suum. veritas ꝗ̃ diuina licꝫ ꝗ̃tũ ad esse
non sit nisi intellectꝰ diuinꝰ uel eẽntia diuina. tamen
sm rõnem addit respectũ rõnis modo exposito: sicut
vnitas dicit eẽntiam cũ negatione diuisionis. ¶ Ad
2^m dico ꝙ nulla pfectio simpliciᷣ est respectꝰ: nec in/
cludit respectũ sm eẽ. ita ꝙ respectꝰ ptineat ad eẽ eiꝰ
tanꝗ̃ intrinsecũ. nihil tñ ꝓhibet aliquã pfectionẽ sim/
pliciᷣ includere respectũ sm rõnem. hoc ẽ ꝙ a nobis
non põt ꝯcipi ut talis pfectio nisi cointelligamꝰ respe/
ctum eius ad aliqd. qꝛ nomẽ talis pfectionis ẽ relati/
uum. ut patet etiã de cognitiuo volitiuo beatificati/
uo q̃ dicũᷣ pfectiones simpliciter. nõ tñ intelligimus
ꝙ in re sit talis respectus itrinsecꝰ pfectionũ. ⁊ h̄ for/
te dicetᷣ qñqꝫ latiꝰ cũ loqmur de relationibꝰ rationis.
¶ Ad 3^m negatᷣ hꝰ. nõ eni potest qs iudicare an res sit
vera nisi ꝯsiderando ꝯformitatẽ illiꝰ ad aliqd. utpote
ad rõnem rei: q̃ est in mẽte dei uł creature ut illud in/
dicatᷣ eẽ verũ aurũ ab artifice uel argẽtario qõ asse/
quitᷣ rõnem auri quã hꝫ ille in mẽte de qdditate auri:
quã cõcepit scꝫ rõnem ex auditu uel visu aut aliqua
pceptione aut inuestigatione. ¶ Ad pͥmũ eoꝝ q̃ 2° lo/
co inducta sunt negatᷣ hꝰ. illa enim segregatio nunꝗ̃
faceret lapidẽ eẽ verã margaritam. imo nec eẽt i la/
pide nisi ꝓus eẽt in eo adeq̃tio ad ideã diuinã. nõ eni
ideo lapis ille ẽ segregatus ab oĩ priuatiuo alicuiꝰ p/
ticipantis ad margaritã. nisi qꝛ habet oppositũ priua/
tionis cũ priuatio non tollatᷣ nisi p habitũ oppositum
⁊ ita ꝓus inest ꝯformitas ad ideã ꝗ̃ segregatio a pri/
uatione ꝯformitatis. ¶ Ad 2^m negatᷣ hꝰ. puritas eni
cõsistit in negatione. veritas aũt in positione: ⁊ sic nõ
sunt idem nisi q̃ ad supposita. Ad dictũ Augꝰ. dicitur
ꝙ expositio quã facit arguens nulla ẽ. p illud eni nõ
innuitᷣ ꝙ veritas sit puritas. sꝫ ꝙ sit magnitudo q̃ di/
cit qd positiuũ. ¶ Ad 3^m negatᷣ hꝰ. dico eni ꝙ gradus
in veritate nõ accipiũtur de p se ꝗ̃tum ad illã segre/
gationem nisi ꝯsecutiue inꝗ̃tũ accipiũtur penes cõ/
formitatẽ ad ideã in se: uel ad ideã relucẽtẽ in intelle/
ctu nr̃o formãte qdditates rerũ. ad illã aũt ꝯformita/
tem sequitᷣ segregatio uel negatio illa. carẽtia enim
actus ꝓuationis posterioꝛ ẽ habitu tollẽte ꝓuationẽ
sicut effectꝰ ẽ posterioꝛ sua causa. modo habitus q tol
lit illã carẽtiam ẽ ꝯformitas ꝓdicta. ¶ Ad argumẽtũ
factum in pede questiõis rñdet sanctus doctoꝛ pͥma
parte. q. 16. arti. ꝯ̃ ad 3^m. dicendũ inquit ꝙ licꝫ veritas
intellectus nostri a re causetᷣ. non tamẽ oportet ꝙ in
re ꝓus inueniatur rõ veritatis. sicut nec in medicina
p prius inuenitur rõ sanitatis ꝗ̃ in aiali. virtus enim
medicine non sanitas eius causat sanitatẽ cum nõ sit
agens vniuocũ: ⁊ similiter eẽntia rei ⁊ nõ veritas eẽ
causat veritatẽ intellectus. vñ phs dicit. ꝙ opinio ⁊
oratio vera est ex eo ꝙ res ẽ. non ex eo ꝙ res vera ẽ
Et hec de questione.

Irca vigesimã di/
stinctionem queritᷣ. Utrum potẽtia
gñandi claudatur sub oĩpotẽtia. Et
arguitur ꝙ nõ. Illud nõ claudit sub
oĩpotẽtia sine q̃ aliqd ẽ oĩpotens. sꝫ
sine potẽtia gñandi aliqs ẽ oĩpotẽs scꝫ filiꝰ ⁊ spũs san/
ctus. ꝗ̃ ⁊c̃. In oppositum arguitᷣ. Nã dicit Augꝰ. in
li. ꝯtra Maximinũ si pater nõ potuit gñare filium sibi
eq̃lẽ vbi ẽ oĩpotẽtia pr̃is? ex q̃ videtᷣ arguere ꝙ posse
gñare filiũ ptinet ad oĩpotẽtiã. ¶ In hac q̃stione erit
vnicꝰ articulꝰ. pro quo sit pͥma ꝯ̃. ꝙ potẽtia gñandi p/
tinet ad oĩpotẽtiã pr̃is. nõ aũt ad oĩpotẽtiã simpliciᷣ.
Istã ponit scũs doctoꝛ de potẽtia dei. q. 2. arti. 5. vbi
sic ait. Cũ eni potentia in essentia radicari intelligatᷣ
⁊ sit ꝓ̃ncipiũ actionis. oportet idẽ esse iudiciũ de po/
tentia ⁊ de actione qõ de eẽntia. In diuina aũt eẽn/
tia h̄ cõsiderãdũ est ꝙ ꝓpter eiꝰ summã simplicitatẽ qc/
quid in deo ẽ est diuina essentia. vñ ⁊ ipse relationes
quibꝰ psone ad inuicẽ distinguũtᷣ sũt ipsa diuina eẽntia
sm rẽ. ⁊ ꝗ̃uis vna ⁊ eadẽ essentia sit cõis tribꝰ psonis
nõ tñ relatio vniꝰ psone ẽ cõis tribꝰ ꝓptᷣ oppositionẽ
relationũ ad inuicẽ. Ipsa eni paternitas est in diuina
eẽntia. nec tñ patnitas i filio inest ꝓptᷣ oppositionem
patnitatis ⁊ filiationis. vñ põt dici ꝙ patnitas ẽ diui/
na eẽntia ꝓut ẽ in pr̃e: nõ ꝓut ẽ in filio. nõ eni eodem
mõ est in pr̃e ⁊ filio. sed in filio ut ab altero accepta.
in pr̃e aũt nõ: nõ tñ sequr ꝙ ꝗ̃uis patnitatẽ filiꝰ non
habeat quã patᷣ habet ꝙ aliqd habeat patᷣ qõ non hꝫ
filiꝰ. nã ipsa relatio sm rõnẽ sui gñis. i. inꝗ̃tũ est rela/
tio nõ hꝫ ꝙ sit aliqd. sed solũ ꝙ sit ad aliqd. qõ ꝟo sm
rẽ sit aliqd hꝫ ex illa pte q̃ inest. uł eadẽ sm rẽ ut in di/
uinis. uł ut hñs causã in subiecto sicut i creaturis. vñ
cũ illud qõ ẽ absolutũ coiter sit in pr̃e ⁊ filio. nõ distin
guitᷣ sm aliqd: sed sm ad aliqd tñ. vñ non põt dici ꝙ
aliqd habet pater qõ nõ hꝫ filiꝰ. sed ad aliqd sm vnũ
respectũ ꝯuenit pr̃i. ⁊ sm aliũ filio. similiᷣ ꝗ̃ dicẽdũ est
de actione ⁊ potẽtia. nã gñatio signt actionẽ cũ aliquo
respectu. ⁊ potẽtia gñandi signt potẽtiã cũ respcu. vñ
ipsa gñatio ẽ dei actio. sed ꝓut ẽ patris tñ. nec tñ seq/
tur ꝙ aliqd possit patᷣ qõ nõ possit filiꝰ. sed oĩa q̃cũqꝫ
põt patᷣ põt filiꝰ ꝗ̃uis gñare non possit. nã gñare ad
aliqd dicit. hec ille. Et ad 5^m dic. Sicut vna ⁊ eadẽ ẽ
eẽntia triũ psonarũ: nõ tñ sub eadẽ relatione uel sm
eundẽ modũ existendi ẽ in tribꝰ psonis ita ẽ ibi de oĩ/
potentia. Eandẽ ponit ꝯ̃nem ꝯ̃ sen. dis. 20. q. i. arti. ꝯ̃.
vbi sic dicit. Quis pater habeat paternitatẽ quã fi/
lius nõ hꝫ ⁊ paternitas sit aliqd: non tñ pater hꝫ aliqd
qõ non habet filius sicut patnitas ẽ eẽntia: nõ tñ seq/
tur ꝙ patᷣ aliquã eẽntiã habeat quã non hꝫ filiꝰ. si au/
tem patᷣ haberet sapiẽtiam ⁊ nõ filius pater aliqd ha/

beret quod nõ haberet filius. qꝛ sapientia dicit aliqd
in sapiẽte. etiã ſm rõnem suã. Similiť cũ gñare in di
uinis sit relatio quedã ⁊ sit ad aliqd cõuis pater possit
gñare ⁊ non fili⁹. nõ sequiť ꝙ possit aliqd pať qd̾ non
possit fili⁹. sed bñ sequereť si pať posset intelligere ⁊
non fili⁹. ꝙ pať posset aliqd qd̾ non posset fili⁹: sicẽ pať
est pater. ⁊ eẽ pr̃em ẽ aliqd̾ eẽ. ⁊ tñ cũ fili⁹ non sit pať:
nullũ est eẽ pr̃is qd̾ non sit filij. qꝛ oẽ in diuinis eẽ est
qd: ⁊ similiť oẽ aliqd est ibi uel ſm rõn ẽ eẽntie uľ ſm
rõnem attributoꝝ. h̄ ille. Itẽ pᵃma pte. q. 4 z. arti. 6º.
ad 3m. Dicendũ inqt ꝙ sicut eadẽ eẽntia q̃ est in patre
paternitas ẽ i filio filiatio. ita eadẽ est potentia q̃ pa
ter gñat: ⁊ qua fili⁹ gñatur. Vñ verũ est ꝙ qcqd põt
pater põt filius. nec sequiť ex h̄ ꝙ filius possit gñare
quia mutať qd i ad aliqd. nã gñatio in diuinis sigt re
lationẽ. hꝫ g̃ eandẽ oipotẽtiam quã pať. sed cum alia
relatione. qꝛ pať habet eã ut dans: ⁊ h̄ sigtur cũ diciť
ꝙ põt gñare. filius aũt habet ut suscipiens: ⁊ h̄ sigtur
cũ diciť. ꝙ põt gñari. hec ille. Et intẽdit talẽ relatio
nem ut mihi videť. qꝛ cũ potẽtia gñandi dicat poten
tiam cũ respectu paťnitatis. si patri deficeret poten
tia gñandi h̄ non posset eẽ ex defectu relationis im
portate cũ pať habeat illã relationẽ q̃ nõ auget ope
rationẽ nec minuit. oporteret g̃ ꝙ h̄ esset ex defectu
potẽtie ⁊ sic nõ eẽt oipotens. In filio aũt nõ sic. qꝛ ꝙ
filius nõ possit in gñationẽ nec hꝫ potẽtiã gñandi hoc
non ẽ ex defectu potẽtie. sed qꝛ nõ hꝫ illã relationem
quã potẽtia gñandi iportat: ⁊ ita nõ põt argui ꝙ non
sit oipotẽs ex h̄ ꝙ nõ hꝫ potẽtiã generãdi. ⁊ ꝙ ista sit
mens ei⁹ patet. qꝛ pᵃmo sen. vbi s̃. ad 4m dicit. Oipo
tentia dei põt cõpari ad aliqd uel sicut ad opatũ: uel
sicut ad operationẽ. sicut ad opatũ nõ cõparať aliqd
quod in ipso sit. quia in deo nihil ẽ factũ ⁊ sic oipoten
tia est respectu creaturarũ solũ. sed cõparatur sic ad
operationẽ ad h̄ qd̾ in ipso ẽ precipue cũ nulla opera
tio sit ipsius dei q̃ sit ex eẽntiam eius. vnde oipotẽtia
patris extẽdiť ⁊ ad gñationẽ ⁊ ad intelligere ⁊ crea
re. ⁊ breuiť ad oia q̃ perfectionis sũt: ⁊ ꝓpter h̄ appa
ret ꝙ ratio Augꝰ. est efficax. nec sequitur ꝙ fili⁹ non
sit oipotẽs si nõ potest gñare filiũ equalẽ sibi. ratione
p̄dicta. sequereť tñ in pr̃e. quia patri nõ deest relatio
que sigtur in gñatione actiua. vñ si negatur ab eo ꝑ
fectõ gñationis oporteret ꝙ eẽt defect⁹ in ipsa ope
ratione inq̃tũ operatio ⁊ h̄ redũdaret in defectũ po
tentie. sed a filio remoueť actiua gñatio nõ nisi rõne
relatiõis importate. Relatio aũt inq̃tũ hꝫ nullũ or
dinem ad potẽtiã habet. hec ille. ¶ Sꝫ cõtra ista ar
guit Aureolus. Et pᵃmo ɔtra hoc qd̾ dictũ est ꝙ eadẽ
est potentia q̃ pater gñat: ⁊ qua fili⁹ gñatur. ⁊ pᵃmo sic
Impossibile ẽ ꝙ potẽtia passiua ⁊ actiua sunt eedem
formaliť. sed generare ⁊ gñari se hñt in diuinis quasi
actiue ⁊ passiue. g̃ potẽtia ad generare ẽ oio differẽs
a potentia ad gñari. ⁊ ɔsequenter nõ sunt eedem for
maliter. ¶ 2º sic. Ad actus genere differẽtes necesse
est assigñre potẽtias genere differẽtes. sed generare ⁊
generari sunt actus genere differẽtes. ergo potẽtia
ad generare ẽ oio differẽs a potentia ad gñari. ¶ 3º
sic. Esse generãtẽ ⁊ esse genitũ non est idẽ esse. igitur
posse gñare ⁊ posse generari non ẽ idẽ posse. ⁊ p ɔñs
nec potentie erũt eedem. ¶ 4º sic. Posse generare ẽ
habere diuinam eẽntiam p modũ dantis. posse vero
generari ẽ habere eã p modũ accipientis: ut ipsimet
dicunt. sed dare ⁊ accipere nõ est idẽ. ergo posse ge
nerare ⁊ posse generari non sunt idem. Et si dicať ꝙ
non sũt idem relatiue. sed bñ quo ad absolutũ. nõ va
let. qꝛ posse generare formaliť nõ dicit aliqd absolu
tũ in ordine ad generare. non videť aũt esse eadẽ ha
bitudo ad generare ⁊ ad generari: cum respect⁹ ex
terminis distinguãtur. ¶ 2º loco arguit ɔtra aliud di
ctũ scꝫ ꝙ relatio nihil ponit ſm qdditatiuã rõnẽ. pᵃmo
sic. Illud qd̾ ſm suã quidditatiuã rõnẽ nihil ponit nõ
est formaliť aliqd positiuũ sed pᵃuatio aut negatio. sꝫ
relatio dicit ſm suam qdditatiuam rõnem aliqd posi
tiuũ alias non eẽt de decẽ generib⁹ rerũ. ergo nõ est
verũ ꝙ relatio nihil ponat in diuinis ſm suã quiddi
tatẽ. ¶ 2º sic. Qd̾ nihil ponit qdditatiue nihil ẽ. quia
vnũquodqꝫ formaliter ẽ p suã qdditatẽ: ut dicit phs
7º metaphisice. g̃ non est verũ ꝙ relatio ſm suã qddi
tatẽ nihil ponat. Et si dicať ꝙ nihil realiť ponit cõuis
ponat aliqd ſm rõnẽ. nõ valet. qꝛ paťnitas vere ⁊ rea
liter ɔstituit pr̃em. ⁊ vere pr̃ reali gñatiõe ꝓducit filiũ
vñ oꝫ ꝙ ibi sit realis generatio. ⁊ p ɔsequẽs realis re
latio ponens aliqd ſm rõnẽ sue qdditatis. ¶ 3º arguit
ꝙ ista opinio nõ saluet idẽptitatẽ oipotẽtie in pr̃e ⁊ fi
lio. nõ eñi oipotẽtia dicit p̄cise eẽntiã. sꝫ addit ordinẽ
ad oia possibilia fieri uel ꝓduci. sed manifestũ ẽ ꝙ di
uinitas ꝓut ẽ in filio nõ respicit gñare qd̾ est ꝓductio
cuiusdã possibilis ꝓduci scꝫ filij. imo ut ẽ in filio illud
sibi repugnat. g̃ diuinitas ut ẽ in filio nõ hꝫ rõnẽ oipotẽ
tie: nec ẽ ibi sub rõne oipotẽtie. ¶ 3º loco arguit Bo
nauẽtura. ꝙ potẽtia gñandi nullo mõ ꝑtineat ad oi
potẽtiã. pᵃmo sic. Oipotẽtia dicit ꝑfectionẽ simpliciť
sed potẽtia ad ꝓducẽdũ aliquẽ masculine ⁊ nõ aliqd
neutraliť nõ includit aliquã ꝑfectionẽ ꝓ eo qꝛ termi
nus ꝓduct⁹ inq̃tũ hꝫ ꝑfectionẽ nõ includit. talis eñi
termin⁹ ɔstituiť formaliť p relationẽ. sꝫ relatio nõ est
ꝑfectio simpliciť. g̃ potẽtia gñandi non reduciť ad oi
potẽtiã ꝓ eo ꝙ nõ respicit aliqd sꝫ aliquẽ. ¶ 2º arguit
ꝙ sicẽ potẽtia trãsmutatiua respicit subiectũ qd̾ trãs
mutať. sic potẽtia ꝓductiua respicit ťminũ q ꝓduciť
sꝫ phs dic. 9º meᵗᵉ. ꝙ potẽtia trãsmutatiua ẽ in aliud
inq̃tũ aliud. ⁊ ſm ꝙ ẽ aliud sumẽdo neutraliť. g̃ videť
ꝙ potẽtia ꝓductiua sit ad qd ⁊ nõ ad ad aliqd seu ali
quẽ ꝓducẽdũ. ¶ 3º arguit Durand⁹ ꝙ potẽtia ꝓdu
ctiua ꝓpᵉ sũpta ẽ ad aliqd̾ agere realiť distinctũ a sup
posito. nõ aũt ad agere qd̾ ɔstituat eẽ suppositi agẽt
sed potẽtia gñatiua in diuinis ẽ ad agere ɔstituẽs eẽ
suppositi. g̃ non spectat ad oipotẽtiã. ¶ 4º arguit idẽ
ꝙ oipotẽtia nõ videť includere potẽtiã ad intra sꝫ ad
ex. vñ nec potẽtia intellectiua nec volitiua ꝑtinẽt ad
oipotẽtiã. sed potẽtia ꝓductiua q̃ respicit agere ɔsti
tuẽs eẽ suppositi nõ ẽ ad agere extrinsecũ: sed magis
intrinsecũ. g̃ nõ ꝑtinet ad oipotẽtiã. ¶ 5º arguit Sec
tus. Oipotẽtia nõ distribuit ꝓ oib⁹ potẽtijs. sꝫ ꝓ oib⁹
possibilib⁹. ɔstat eñi ꝙ i deo ẽ oipotẽtia. sꝫ nõ omnes
potẽtie sũt i eo. qꝛ nõ potẽtia currẽdi aut ridẽdi. sꝫ est

tm̄mō in eo vna potētia p quā attingit oīa possibilia. ḡ oipotētia nō includit in se oēs potentias. sed tm̄ oīa possibilia. manifestū ē aūt ꝙ filiꝰ dei nō est de numero possibiliū sed necessarioꝝ cū non sit possibilis eē ꝛ non eē. igit̄ potētia ḡnandi nō includit̄ sub noīe omnipotētie. ¶ 6º ad idem arguit sic. potētia ꝓductiua differt a potentia creatiua ꝛ ab alijs potētijs actiuis inq̄tū nullū necessariū potest eē terminꝰ potētie creatiue aut actiue. imo oē tale ē possibile ꝛ ɔtingēs. terminꝰ aūt potentie ꝓductiue pōt eē necessariū. vnde aliqđ necesse esse est ꝓductibile: sicut patet de filio ꝛ spiritu sancto. ſꝫ manifestū est ꝙ oipotētia cōprehēdit in se tm̄ ea q̄ spectāt ad potentiam actiuā ꝛ creatiuam ꝛ non oīa ꝓductibilia q̄ spectāt ad potētiā ꝓductiuā. ḡ potētia ḡnandi nō cōprehēdit̄ sub oipotētia. ¶ 7º pōt argui ꝙ vna persona non dicit̄ oipotens respectu alteriꝰ. sed potētia ḡnandi ꝑtinet ad vnā ꝑsonam ī ordine ad aliā. ḡ nō spectat ad oipotētiā etiam patris. ¶ Ad argumēta ꝑmo loco inducta r̄ndet̄. Et ad pimū illoꝝ dicit̄ ꝙ in diuinis nō est potētia passiua nec passio nisi grāmaticalit̄ loquēdo. ꝛ ideo cōcedo maiorē de potētia vere passiua. ꝙ nunq̄ est eadē formaliter cū actiua. q: talis potētia differt realiter ab actu. sed loquēdo de potētia passiua grāmaticalit̄ loquēdo q̄ poriꝰ dicit̄ potentia passiue dicta q̄ȝ potētia passiua. talis inquā non oportet ꝙ realiter distinguatur a potētia actiua. nec ab actu respectu cuiꝰ dicitur. sed eadē potētia cū relatione vna dicit̄ passiua ꝛ eadē potētia cū alia relatione dicit̄ actiua. vn̄ sctūs doctor de potentia dei. q. 9. arti. 9º ad 4m dicit. In operatione q̄ trāsit in rem exteriorē reqrit̄ aliud pincipiū ī agēte p qđ est agēs. ꝛ aliud ꝑncipiū in paciente p quod est patiens. In opatiōe aūt que non transit in rem exteriorē sed manet in opante. nō requirit̄ nisi vnū ꝑncipiū operationis. sicut ad volēdū reqrit̄ ꝑncipiū ex ꝑte volentis p quod possit velle. In creaturis aūt ē generatio ſm operationē trāseūtē in rē exteriorē. vn̄ oꝫ ꝙ sit alia potētia actiua in ḡnante. ꝛ alia potentia passiua in genito. sed ḡnatio diuina attendit̄ ſm operationē. nō quidē in aliqđ exteriꝰ transeuntē. sed interiꝰ manentem. i. ſm cōceptionē verbi vn̄ nō oportet ꝙ alia sit potentia actiua in pr̄e. ꝛ alia passiua in filio. hec ille. ¶ Ad 2m negat̄ aᵃ. vbi actus potētiarū nō distinguit̄ a potētijs realiter. nec distinguit̄ int̄ se q̄si duo absoluta: ſꝫ ut duo relatiua. Isto mō aūt se habēt ḡnare ꝛ ḡnari. q: ḡnare nō est actus realit̄ exiens a potētia ḡnandi actiue dicta. nec ḡnari est actus realit̄ receptꝰ in potētia ḡnandi passiue dicta. sed est ibi distinctio ſm rōnē. ḡnare ꝛ ḡnari etiam nō sūt duo absoluta. sed duo relatiua. nec hn̄t diuersa esse sed idē. vn̄ sctūs Tho. de potētia dei. q. 9. arti. 9º ad 3m dicit. Potentia absolutū quidem est: ꝛ ideo nō distinguit̄ in diuinis sic nec bonitas: nec aliqđ sic dictoꝝ. ḡnare vo ꝛ ḡnari ī diuinis nō signt aliqđ absolutum: sed solā relationē. relationes aūt opposite ī vno ꝛ eodē absoluto coīcant in diuinis ꝛ ipsū non diuidūt sicut patet ꝙ in pr̄e ꝛ filio ē vna eēntia. vn̄ nec potentia distinguit̄ p h̄ ꝙ est ḡnare ꝛ ḡnari. nō enī etiā ī creaturis oꝫ ꝙ p quāclīq̄ obiectoꝝ differētiā uel distinctionē potētia distinguat̄. ſꝫ p drīam formalē obiectoꝝ. ꝛ q̄ in eodē ḡn̄e accipiat̄. sic potentia visiua non distinguit̄ p hoc qđ est videre hominē ꝛ videre asinū q: ista drīa non ē sensibilis inq̄tū sensibile. ꝛ similiter in diuinis absolutū p relationē nō distinguit̄. hec ille. ¶ Ad 3m negat̄ ɔn̄a. q: licꝫ eē ḡnantē ꝛ eē genitū non sit eē idem. tm̄ idē est eē q̄ pat̄ est ꝛ q̄ filiꝰ est uel quo generans ē ꝛ q̄ genitꝰ est. ꝛ ideo non oꝫ ꝙ aliud posse sit ad ḡnare ꝛ aliud ad ḡnari: sic nec p aliud eē est ḡnans ꝛ aliud genitꝰ. cōcedo tm̄ ꝙ sic eē ḡnantē nō est eē genitū: ita nec posse ḡnare ē posse ḡnari: nec posse ḡnare ꝛ posse ḡnari ē posse idē ꝓut li idem est accusatiui casus. ¶ Ad 4m negat̄ hᵃ. dico tm̄ ꝙ dare ꝛ accipere sūt idē in diuis ꝓut li idē est neutri generis. nec aliud hꝫ dans qđ nō habeat accipiēs: licꝫ accipiēs nō habeat dare qđ ē aliqđ. nec dans hꝫ accipe qđ ē aliquid ɔcedo tm̄ ꝙ dare nō est accipere: imo sūt distincte relationes ꝛ res. ꝛ similit̄ cōcedo ꝙ posse ḡnari non est posse ḡnare. ꝛ ꝙ posse ḡnari dicit habitudinē realiter distinctā ab illa quā importat ḡnare. nō tm̄ ex h̄ sequitur ꝙ nō sint idē posse uel eadē potētia. ſꝫ vnū negat̄ ab alio. ¶ Ad argumēta 2º loco facta dico. ad pimū quidē. vn̄ sctūs doctor ī pimi distinctiōe. q. i. arti. ꝑ. dicit ꝙ relatio alio mō dr̄ eē aliqđ q̄ȝ alia entia. In alijs enī entibꝰ vnūqđq̄ dr̄ eē aliqđ. s. q̄tū ad eē suū: ꝛ q̄tū ad rōnē sue q̄ddidatis. sic sapiētia ſm eē suū aliqđ ponit in subiecto. ꝛ silr̄ ſm rōnem suā ponit naturam quādā in ḡn̄e q̄litatis. sed relatio ē aliqđ ſm eē suū qđ hꝫ in subiecto. ſꝫ ſm rōnē suā nō ponit aliqđ in subiecto. ꝓpter qđ dicit Boetiꝰ. ꝙ nihil predicat de eo de quo dicit̄: ꝛ inde ē ꝙ inuenit̄ aliqđ relatiuū in quo tm̄ est rō relationis: ꝛ nō ponit̄ aliqđ ſm rem ibi sic cū scibile refert̄ ad sciam: ꝛ h̄ verū est tam de relationibus q̄ de deo dicūt̄ q̄ȝ de alijs q̄ in creatura sūt. sed diuersimode. q: relatio q̄ hꝫ eē ī creatura hꝫ aliud esse q̄ȝ sit eē sui subiecti. vn̄ ē aliqđ aliud a suo subiecto. ſꝫ ī deo nihil ē qđ habeat eē aliud ab ipso. eē enī sapie ē ipsum eē diuinū ꝛ nō supadditū. ꝛ similit̄ esse paternitatis. vn̄ relatio q̄tū ad eē suū ſm ꝙ solūmō ponit aliqđ ē eēntia diuina. sed ſm rōnē suā p quā hꝫ distinguē vnā ꝑsonā ab alia nō dicit aliqđ: ſꝫ poriꝰ ad aliqđ. h̄ ille. Cōsile pōit dist. 26. q. 2. arti. ꝑ. et dist. 30. q. i. arti. ꝑ ꝛ 3º ꝛ dist. 33. q. i. arti. ꝑ. Idē pōit pᵃ ꝑte. q. 28. arti. 2º. Itē de veritate. q. i. arti. 5º. Itē q̄libet. 9. q. 2. arti. 3º. uł q̄libet. 2º ſm aliā tabulā. Ex oibꝰ istis hēt̄ ꝙ relatio nō hꝫ ꝙ sit ens aut aliqđ positiuū ex sua rōne q̄dditatiua. Et cū dicit arguens: q: tūc relatio non eēt de decē ḡn̄ibꝰ. negat̄ ɔn̄a. licꝫ enī ex sua rōne nō hēat ꝙ sit aliqđ. uel aliqđ ponat: nō tm̄ etiam hꝫ ex ipsa rōne sui ḡn̄is ꝙ nihil ponat. imo aliq̄ relatio ē realis ꝛ talis ponit̄ in ḡn̄e. relationēs aūt q̄ solū hn̄t eē in aīa nō sūt ī ḡn̄e sic dicit sctūs doctor pᵒ sen. dist. 26. q. 2. arti. ꝑ. q̄ aūt relatio sit realis ꝛ q̄ nō. nō nūc ſꝫ forte alias dicet̄. h̄ aūt sufficit ꝙ relatio ē vnū genꝰ entiū in q̄ nō collocat̄ relatio aliq̄ nisi q̄ inheret subiecto q̄ ē realis sp̄ ꝛ non relatio subsistēs cuiusmodi ē in deo q̄ ē realissima. nec relatio assistēs cuiusmodi sūt oēs relationes rōnis q̄ nō inherēt. nāb

la tñ relatio ex rõne relatiõis h₃ φ ponat aliqd. ſ₃ rõne ſui eẽ qḋ h₃ in eo in q̄ eſt. ¶ Ad 2ᵐ negaṫ aᵒʳ. ut p₃ ꝑ ꝑdicta. nec ē vex qḋ ibi aſſumiṫ in ꝓbatione negãtis φ vnūquodqȝ formaliter ſit p ſuā quidditatem loquẽdo de eẽ i actu uel de eẽ aliqd poſitiuū. imo aliquid nõ ex ſua q̄dditate ſed ex ſuo eẽ h₃ φ ſit aliquid. ꝯcedo tñ φ vnūquodqȝ ē illud qḋ ē p ſuā q̄dditatē ſiue ſit aliqd poſitiuū ſiue nõ. vñ ſicut hõ ē hõ p humanitatē. ita paṫ ē paṫ p ꝑnitatē: ⁊ dextrū p dextreitatē. poſito φ dextreitas nihil ponat. ut in colūna. Alia vero q̄ ponit i argumẽto ꝓcedūt ex falſo intellectu. ꝯcedit eni φ ꝑnitas eſt vera res ⁊ realis relatio ⁊ realiter ꝯſtituit. ſed h̄ nõ h₃ ex rõne relationis ſ₃ aliūde ut q̄ſqȝ dicet. ¶ Ad 3ᵐ diciṫ ꝯcedẽdo maiorē ⁊ minorē. mod⁹ arguẽdi nõ valet. q₂ mutaṫ q̄d in ad aliqd. arguiṫ eni φ ſic diuinitas ut ē in filio nõ extẽdit ſe ad generare qḋ ē qḋdā poſſibile. ꝑ nõ extendit ſe ad oē poſſibile. dico eni φ oīpotẽtia filij extẽdit ſe ad oē poſſibile ſic oīpotẽtia pr̄is: ⁊ φ talis mod⁹ arguẽdi nõ valet oñdit ſup̄i⁹ ſcũs doctoꝛ ut allegaui de potẽtia dei ⁊ pma pte. Sciendū tñ φ pmo ſen. aliṫ ſoluit diſ. priti q. arti. p̄. ad 3ᵐ. Argumẽtū eni erat tale ibi factū. aliq̄s dr̄ oīpotẽs q₂ põt oīa poſſibilia. ſ₃ cū dico oīa icludo oīa entia. ſ₃ relatiua ꝯtineṫ in entib⁹. ꝑ diſtributio fit etiā ꝓ relatiuis. ⁊ tūc ipſe r̄ndet φ ſub oīb⁹ cõꝑhẽditur ad aliqd quãtū ad h̄ qḋ h₃ eẽ. ſic eni ad aliqd eſt de oīb⁹. ſed nõ q̄tū ad rõnē ad aliqd ſm quā ad aliud referṫ. ſic eni ei nõ debeṫ eẽ. hec ille. Ex q̄ p₃ φ cū dr̄ φ oīpotẽtia ſe extẽdit ad oīa poſſibilia ꝓduci ibi fit ꝓ oīb⁹ diſtributio poſſibilib⁹ ꝓduci abſolutis. Itē ꝓ oīb⁹ poſſibilib⁹ ꝓduci relatiuis q̄tū ad eẽ. ⁊ q₂ nullū eẽ ꝓduciṫ in diuinis ſicut nec eẽntia. iõ in illa diſtributione quā importat oīpotẽtia nõ includiṫ ꝓductio alicui⁹ diuine ꝑſone. q₂ nulla talis ꝓduciṫ ſm eẽ licȝ accipiat eẽ. nec ex ea pte q̄ diciṫ φ aliqd poſitiuū ſm q̄d ibi ꝓduciṫ. ex q̄ in pma nõ eſt niſi relatio ⁊ eẽ uel eẽntia q̄rū nullū ꝓduciṫ. relatio etiā nõ videṫ eẽ termin⁹ mot⁹ nec ꝓductionis. nec potẽtia aliq̄ videṫ eā h̄re ꝓ obiecto. dico φ ibi ꝓduciṫ ꝑſona q̄ licȝ ſit relatio ⁊ ſignificet relationē tñ ſigt eā p modū ypoſtaſis ſubſiſtẽtis. vñ nihil ꝓhibet q̄n reſpectu ei⁹ potẽtia dicaṫ. ⁊ q̄n ꝓducaṫ. ⁊ ſolutionē hãc dat ſcũs doctoꝛ de potẽtia dei. q. 2. arti. 5ᵒ ad 8ᵐ. ¶ Ad argumẽta tertio loco facta r̄ndeṫ. Ad pmū Bonauẽture dr̄ φ potẽtia ǵnandi dic̄ ꝑfectionē ſimpliciṫ q̄tū ad abſolutū qḋ icludit ſc₃ ꝓncipiū act⁹. ſed q̄tū ad relationē cointellectā nõ dicit ꝑfectionē ſimpliciṫ: ⁊ iõ nõ ꝑtinet ad oīpotẽtiam ſimpliciṫ q̄ dicit abſolutū. ſed ad oīpotẽtiā pr̄is q̄ ſimiliṫ dicit abſolutū cū relatiuo ſic potẽtia generãdi. ¶ Ad 2ᵐ dico φ potẽtia ꝓductiua in diuinis ē ad ꝓducẽdū ſuppoſitū. nõ āt ad ꝓducẽdū eẽntiā. ⁊ ſiliṫ nõ oȝ φ potẽtia trāſmutatiua ſit ad trāſmutandū aliud. i. eẽntiā ſ₃ aliud ſuppoſitū. ¶ Ad 3ᵐ Durãdi negaṫ aᵒʳ ti de potẽtia ǵnandi q̄ creãdi. nā agere dei nõ diſtinguiṫ realiṫ a deo nec a potẽtia ꝓductiua. ſiliṫ hᵒʳ falſū ſupponit ſc₃ φ paṫ in eſſe ſuppoſiti ꝯſtituaṫ p ǵnare. ¶ Ad 4ᵐ dico. φ ad oīpotẽtiā ꝑtinet potentia generãdi ⁊ ſpirãdi ⁊ creãdi mõ ſup̄ dicto. nec eſt ſile de volũtate ⁊ intellectu. q₂ p illa nõ ꝓduciṫ aliqd diſtinctū ab intelligẽte uel volẽte in diuinis in q̄tū eſt intelligens ⁊ volẽs. ſec⁹ ē de potentia ǵnandi ⁊ creandi. vñ ſcũs Tho. ꝯ gẽtiles ca. dicit. φ volũtas ⁊ intellect⁹ nõ ſūt in deo p modū potẽtie: ſ₃ p modū act⁹. ¶ Ad 5ᵐ Scoti dr̄. φ poſſibile qḋ ē obiectū oīpotẽtie pr̄is non dr̄ poſſibile diſtinctū ꝯ neceſſariū. ſ₃ poſſibile logicum ſc₃ quod nõ repugnat fieri uel ꝓduci. iſto mõ aūt fili⁹ ē q̄d poſſibile. ¶ Ad 6ᵐ dico φ hᵒʳ ē falſa loquẽdo de oīpotẽtia pr̄is. illa eni nõ ſolū includit ea q̄ ſpectāt ad potẽtiā actiuā imo ǵnatiuā ⁊ q̄litercūqȝ ꝓductiuā in diuinis. ¶ Ad 7ᵐ diciṫ φ licȝ vna ꝑſona non dicaṫ oīpotẽs reſpectu alterius. ſine additiõe tñ vna põt dici oīpotẽs genitoꝛ uel ſpiratoꝛ alteri⁹. Et hec de queſtione dicta ſufficiāt.

Irca vigeſimanſecundā diſtinctionē q̄ritur. Utrum de⁹ poſſit aliq̄ noīe ꝓp̄e deſig̃ri. Et arguiṫ φ nõ. q₂ nomē ſigt ſubſtātiā cū q̄litate. ſ₃ in deo nõ ē ſub̄a ꝯcreta cū qualitate. ꝑ nõ põt h̄re nomē. In oppoſitū arguiṫ p illud pſal. Dn̄e dn̄s nr̄ q̄ admirabile eſt nomen tuū ⁊c̄. In hac q̄ſtione erūt duo articuli. In pmo ponẽṫ ꝯnes. In 2ᵒ mouebūtur aduerſariorū obiectiones. ¶ Q̄tū ad pmū ſit pma ꝯ. φ nullū nomē ꝓp̄e dr̄ de deo q̄tū ad modū ſignificãdi. Iſtā ꝯnem ꝓbat ſcũs doctoꝛ pma pte. q. 13. arti. p̄. et 3ᵒ. Nomē eni aut dr̄ in abſtracto aut in cõcreto. ſi in abſtracto tūc ſigt aliqd nõ ut ſubſiſtẽs. ſ₃ ut q̄ aliqd ē. ſic albedo ſigt ut q̄ aliqd eſt albū. ⁊ ſic nõ ꝓp̄rie dicūtur de deo q̄tū ad modū ſignĩdi. q₂ nõ ſignt aliqḋ ꝯpletū ſubſiſtẽs ꝑfectū. ſi ſūt ꝯcreta etiā nõ ꝯpetūt deo q̄tū ad modū ſignificãdi. q₂ de⁹ ē ſimplex. illa aūt ſignt in ꝯcreto. Itē ꝯ gẽtiles li. p̄. ca. 30. ſic ait. Q̄tū ad modū ſignificãdi oē nomē cū defectu ē. nā noīe res exp̄mim⁹ eo mõ quo itellectu ꝯcipim⁹. Intellect⁹ aūt nr̄ ex ſenſib⁹ cognoſcẽdi ſumẽs initiū modū non trāſcẽdit q̄ in reb⁹ ſenſibilib⁹ inueniṫ in q̄b⁹ aliud ē forma: ⁊ h̄ns formā ꝓpṫ forme ⁊ materie ꝯpoſitionē. forma v̄o in his reb⁹ iueniṫ q̄dē ſimplex ſed impfecta. utpote nõ ſubſiſtẽs. h̄ns v̄o formā iueniṫ q̄dē ſubſiſtẽs ſ₃ nõ ſimplex: imo ꝯcretionē h̄ns. vñ intellect⁹ nr̄ q̄cq̄d ſigt ut ſubſiſtẽs ſigt in ꝯcreto. qḋ vero ut ſimplex ſigt nõ ut qḋ ē ſed ut q̄ aliqd ē. ⁊ ſic i oī noīe a nob̄ dicto q̄tū ad modū ſignificãdi impfecto iueniṫ q̄ deo nõ ꝯpetit q̄uis res ſig̃ta aliq̄ mõ eminẽti deo ꝯueniat: ut p₃ i noīe bonitatis ⁊ boni. nā bonitas ſigt ut nõ ſubſiſtẽs. bonū āt ut ꝯcretū. ⁊ q̄tū ad h̄ nullū nomē deo ꝯuenienṫ aptaṫ. ſ₃ ſolū q̄tū ad illud ad qḋ ſignãdū nomē iponiṫ. ꝯpetit igiṫ ut Dionyſi⁹ docet h̄ noīa affirmari de deo ⁊ negari. Affirmari q̄dē p noīs rõnē. negari v̄o p modū ſignĩdi. Mod⁹ āt ſupeminẽtie q̄ in deo dicte ꝑfectiões iueniūṫ p noīa a nobis ipoſita ſig̃ri nõ põt niſi uel p negationē: ſic cū dicim⁹ deū eẽnū uel infinitū. uel etiā p relationē ipſi⁹ ad alia: ut cū dr̄ pma cā uł ſūmū bonū. nõ eni de deo cape poſſum⁹ q̄d ē. ſed q̄d nõ ē ⁊ q̄liter alia ſe habeāt ad ipſū. hec ille. Eandē ſniam ponit p̄ ſen. diſ. 22. q. 1.

arti. 2º. ¶ 2ª ꝯ̃ē ꝙ aliq̃ noīa ꝓp̄e dicũtur de deo q̃ntũ ad rē sigtā ⁊ q̃dā nõ. ſ3 solũ metaphorice. Istā ꝯ̃ne ꝓbat sanctꝰ doctor ꝑ sen. ibidē. Si ꝯſideremꝰ ingt rem sigtā i noīe q̄ ē illud ad qḋ signdũ nomē iponit̃. inuenimꝰ q̃dā noīa eē iposita ad signdũ pncipalit̃ ipſā ꝑfectionē exēplatā a deo nõ cõcernēdo aliquē modũ in sua sigtiõe. ⁊ q̃dā ad signdũ ꝑfectionē receptā ſm talem modũ ꝑticipādi. vbi grā. oīs cognitio est exēplata a diuina cognitione. ⁊ oīs scia a scia diuina. h̄ igit̃ nomē sensus ē impositũ ad signdũ cognitionē ꝑ illum modũ quo recipit̃ mālit̃er ſm virtutē ꝯiũctā organo. sed h̄ nomē cognitio nõ sigt aliquē modũ ꝑticipādi in sua pncipali sigtione. vñ dicēdũ ꝙ oīa illa noīa q̄ imponũtur ad signdũ ꝑfectionē aliquā absolute: ꝓprie dicũtur de deo ⁊ ꝑ ꝑus sũt in ipſo q̃ntũ ad rē sigtā licz nõ q̃ntũ ad modũ signdi: ut sapia bonitas eēntia ⁊ oīa h̄. Et hec sũt de quibꝰ dicit Anselmꝰ ꝙ simplicit̃ in oī re melius est eē q̃ non eē. Illa autē que imponũt̃ ad signdũ ꝑfectionē aliquā exēplatā a deo ita ꝙ includāt i sua sigtione ipfectũ modũ ꝑticipādi. nullo mõ dicũt̃ de deo ꝓprie. ſ3 tñ rõne illiꝰ ꝑfectionis pñt dici de deo metaphorice. sicut sētire videre ⁊ h̄. ⁊ similit̃ est de oībꝰ alijs formis corporalibꝰ: ut lapis leo ⁊ h̄. oīa eñi imponuntur ad signdũ formas corpales ſm determinatũ modũ ꝑticipandi eē viuere uel aliquā diuinarũ ꝑfectionũ. hec ille. Idem ponit pma pte. q. 13. arti. 3º. et. 6º. In 3º. eñi ꝓbat ꝙ talia noīa signtia absolute ꝑfectiones solũ ꝓp̄e dicãtur de deo. In 6º. autē ꝙ talia dicant̃ pꝰs de deo q̃ de creaturis. Et de potētia dei. q. 7. arti. 5. in pncipali ꝯ̃lone ⁊ ad. 8m. Itē ꝯ̃ gētiles ca. 30. ¶ 3ª ꝯ̃ est ꝙ nullũ nomē a nobis ipositũ sigt diuā eēntiā ſm ꝙ in se est: ſ3 solũ ſm ꝙ repñtatur i ꝑfectionibꝰ creaturarũ. Huiꝰ ꝯ̃nis pmā partem ꝓbat scũs doctor pma pte. q. 13. arti. pº. sic ſm phm ꝑ periarmenias. Voces sũt signa intellectuũ: ⁊ intellectꝰ sũt sil̃itudines rerũ. Et sic patet ꝙ voces referũt̃ ad res significādas mediāte ꝯceptione intellectꝰ. ſm igit̃ ꝙ aliqd a nobis itellectu cognosci põt. sic a nobis põt noīari. ostēsũ est aũt s. ꝙ deus in hac vita nõ põt a nobis videri ꝑ eēntiā. sed cognoscit̃ in nobꝫ ex creaturis ſm habitudinē pncipij ⁊ ꝑ modũ excellētie ⁊ creationis uel remotionis. nõ tñ ita ꝙ nomē signs ipſũ exprimat diuā eēntiā. sicut h̄ nomē hõ exp̄mit sua sigtione eēntiā hoīs ſm ꝙ est. sigt eñi eiꝰ diffinitionē declarātē eēntiā eius. rõ eñi quam sigt nomē est diffinitio: ut dicit̃ 4º. metaphisice. hec ille. Ad 2am pt̄e ꝯ̃nis ponit eadē. q. arti. 2º. ad 3m. Essentiā ingt dei in hac vita cognoscere nõ possumꝰ ſm ꝙ in se est. sed tamē cognoscimꝰ eā ſm ꝙ repñtat̃ i ꝑfectionibꝰ creaturarũ. ⁊ sic etiā noīa a nobis iposita eā signt. hec ille. Itē de potentia dei. q. 7. arti. 5º. dicit. Nulla forma alicuiꝰ effectus diuini est ꝑ eandem rõnē q̄ est in effectu in deo. nihilominꝰ oportet ꝙ sit ibi ꝑ quendā modũ altiorē. ⁊ inde ē ꝙ omnes forme q̄ sunt in diuersis effectibꝰ distincte ⁊ diuise ab inuicē in eo vniuntur sic in vna cōi virtute. sicut etiā oēs forme ꝑ virtutē solis i istis inferioribꝰ ꝓducte sũt in sole ſm vnicā eiꝰ virtutē cui oīa gñata ꝑ actionē solis ſm suas formas similant̃. ⁊ sit̃

ꝑfectiones rerũ creatarum assimilant̃ deo ꝑ vnicā ⁊ simplicē eius eēntiā. Intellectꝰ aũt nr̄ cũ a rebꝰ creatis cognē accipiat iformatur sil̃itudinibꝰ ꝑfectionũ in creaturis inuētarũ: sicut sapie virtutis bonitatis ⁊ h̄. vñ sic̄ res create ꝑ suas ꝑfectiões aliq̄lit̃ licz insufficient̃ deo assimilētur. ita ⁊ intellectꝰ nr̄ hārũ ꝑfectionũ speciebꝰ informatꝰ. q̄ncũqꝫ aũt intellectꝰ noster ꝑ suā formā intelligibilē alicui rei assimilat̃ tũc illud qḋ cõcipit ⁊ enũciat ſm illā intelligibilē speciē verificat̃ de re illa cui ꝑ suā speciē assimilat̃. nā scia ē assimilatio intellectꝰ ad rē scitā. vnde oꝫ ꝙ illa q̄ intellectus hārũ specierũ ꝑfectionibꝰ informatꝰ de deo cogitat uel enũciat. inde vere existant qui vnicuiqꝫ pdictarũ specierũ rñdet. sicut illud cui oēs sunt similes. si autē h̄ species intelligibilis nr̄i intellectꝰ diuinam eēntiam adeq̃ret. in assimilādo ipsam cõp̄hēderet: ⁊ ipsa ꝯceptio intellectꝰ eēt ꝑfecta dei rõ: sic aīal gressibile bipes ē ꝑfecta rõ hoīs. nõ aũt ꝑfecte diuinā eēntiam assimilat species pdicta ut dictũ est. ⁊ iō licz h̄ noīa q̄ itellectꝰ ex talibꝰ ꝯceptionibꝰ deo attribuit significet id qḋ est diuina eēntia. nõ tñ ꝑfecte ipsam sigt ſm ꝙ est: sed ſm ꝙ a nobis intelligit̃. hec ille. vñ de h̄ noīe deus de q̄ magis videret̃ ꝙ sigret diuinā naturā ſm ꝙ in se ē. dicit scũs doctor pma pte. q. 13. arti. 8º. ad 2m. Scḋm ꝙ nām rei alicuiꝰ ex eiꝰ ꝓp̄etatibꝰ ⁊ effectibꝰ cognoscē possumꝰ. sic eā possumꝰ sigre. vñ q2 substātiā lapidis ex eiꝰ ꝓp̄etate cognoscere possumꝰ ſm seipſā sciendo qd ē lapis. hoc nomē lapis ipsam lapidis nām ſm ꝙ in se est sigt. significat eñi diffinitionē lapidis ꝑ quā scimꝰ quid ē lapis. Rõ eñi quā sigt nomen ē diffinitio: ut dicit̃ 4º. metaphisice. sed ex effectibꝰ diuinis diuā nām non possumꝰ cognoscere ſm ꝙ est in seipsa ut sciamꝰ de ea qd ē. sed ꝑ modũ essentie ⁊ causalitatis ⁊ negatiõis. ⁊ sic h̄ nomē deꝰ sigt diuā nām. Impositũ est eñi h̄ nomē ad signdũ aliqd sup oīa existēs qḋ est pncipiũ oīuꝫ ⁊ remotũ ab oībꝰ. hoc eñi intēdũt sigre noīantes deũ. hec ille. ¶ 4ª ꝯ̃ est ꝙ nullũ nomē a nobis ipositũ sigt deũ ſm eiꝰ simplicē ⁊ ꝓpriũ ei soli ꝯceptũ. ꝓbat̃ ꝯ̃ ista ex pdictis. nā intellectꝰ nr̄ in statu vie nõ intelligit deũ in aliq̄ ꝯceptu q̄n ille sit ꝯceptus creature sic̄ sũt ꝯceptꝰ ꝑfectionũ exēplatarũ a diuā ꝑfectione: uel saltē cõpositꝰ ex talibꝰ ꝯceptibꝰ sic̄ sũt isti ꝯceptꝰ: cā pma: ens infinitũ ⁊ h̄. sic̄ aũt intelligimꝰ ita significamꝰ. g̃ nullũ nomē a nobis ipositũ sic̄ ē deo a nobis appropriatũ ꝙ deũ significet: ⁊ nihil significet iste ꝯceptꝰ nec eiꝰ ptes. ista oīa patēt ex predictis. Et ꝯfirmat̃. q2 si eēt aliqḋ tale nomē exp̄mēs aliquē ꝯceptũ soli deo ꝓpriũ. h̄ videret̃ eē potissime h̄ nomē deꝰ. ſ3 nõ sic est de h̄ t̃mino deꝰ. g̃ de nullo. hꝰ ꝓ3. q2 h̄ nomē deꝰ licz nām diuā significet. tñ nõ exp̄mit ꝯceptũ soli deo ꝯueniētē. imo ꝯceptũ cõplexũ ex multis ꝯceptibꝰ q̄ diuisim creaturis ꝯueniũt. sigt eñi diuinam nām sub h̄ ꝯceptu: vlīs ꝓuisor uel cā pma uel pmus motor uel h̄. ꝯstat aũt istoꝝ ꝯceptuũ cõplexoꝝ ptes ꝯuenire multis creaturis. Et sic patet ꝯ̃. cũ q̄ stat ꝙ multa noīa exp̄mũt ꝯceptus simplices cões tñ deo ⁊ creaturis sicut sapiēs bonꝰ ⁊ h̄. ¶ 5ª ꝯ̃ ē ꝙ nullũ nomē a nobis ipositũ dicitur vniuoce de deo ⁊ creatu-

ra. Ista ꝯ fuit alias pbata sc3. 2ᵒ. dis. q. i. Jō pbationē eiꝰ ꝑ nunc omitto. s3 ibidē queraᵗ. Et sic terminatur primus articulus.

Quantū ad secundū articulū arguitur cōtra ꝯnes pdictas ꝛ ꝑsertim ꝯ q̄rtā ꝯnē arguit Aureolꝰ ꝑmo sic. Quācūq̧ ꝑ aliq̄s duas dictiōes idē exꝑmiᵗ nō ē rōnabilis q̄stio de idētitate vniꝰ ad alterā. nō eni rōnabiliᵗ q̄riᵗ vtrū lapis sit petra. qꝛ in simplicibꝰ nō ē q̄d ut dicit phs. 7ᵒ metaphisice. vñ q̄rēs idē de eodē nihil penitus q̄rit. sed manifestū est ꝙ dictiones exꝑmentes ꝯceptū cōpositū circa deū inquirūtur ꝛ enūciantᵗ de ꝯceptu signato ꝑ h nomē deꝰ. querit nanq̧ vtrū deꝰ sit ens infinitū uel actus purus uel cā ꝑma ꝛ sic de alijs. ḡ necesse est ꝙ h nomē deꝰ exꝑmat intellectui viatoris aliquē cōceptū simplicē de deo. Pro h facit multa argumēta i ꝓlogo in q̄stione de subiecto theologie arti. 3ᵒ ꝛ ꝑmo loco facit ꝯsiliᵗ illi qd̄ recitaui. ¶ 2ᵒ arguit sic. Quācūq̧ intellectus plura attribuit alicui subiecto. aliū ꝯceptū h3 de subiecto ꝛ aliū de his que illi attribuit. vbi grā. sortes ē albus longꝰ paᵗ in theatro calciatus. nō dubiū ꝙ conceptus albi lōgi ꝛ aliorum sūt alij a cōceptu sortis. ꝛ rō hutꝰ ē. qꝛ attribuere idē ꝯceptibiliᵗ eidē cōceptui nihil est attribuere. s3 intellectꝰ theologi dicit deū eē infinitū ens: actū purū ꝑmā causam ꝛ talia innumera. ḡ necesse ē ꝙ cōceptꝰ quē h3 theologus de h termino deꝰ sit alius a ꝯceptu entis infiniti actus puri ꝛ oīu3 alioꝝ. Nec valet si dicatur ꝙ dū ꝯcipit deū eē infinitū ens. ꝯceptꝰ de deo est aliꝰ a cōceptu īfiniti entis. qꝛ ꝯceptꝰ actus puri uł alicuꝰ alterius sub rōnibus ḡnalibꝰ appropriatis. ꝛ iō est aliꝰ ab oībus q̄si prior ꝛ absolutior eis. Siquidē hoc non valet. tū qꝛ in eadem ꝓpositione de p̄dicato copulato pōt dici ꝙ deus est ens infinitū. ꝛ actꝰ purꝰ ꝛ ꝑma cā ꝛc̄. ꝛ sic necesse est ꝙ cōceptus dei alius sit ab oībus absolutior ꝛ prior eis. tū qꝛ non experitur h intellectꝰ cū dicit deus ē infinitū ꝙ intelligaᵗ deus actus purus. ¶ 3ᵒ sic. Intellectus ex tribus ꝯceptibꝰ sibi notis pōt ꝑuenire ad ꝯceptū analogū de ignoto. vbi grā. hñs ꝯceptū de figura ꝛ figurabili. ꝛ de h aliquid uł formato simpliciᵗ pōt ꝑuenire ad ꝯceptū 4ᵐ sc3 ad formabile simpliciᵗ. sic ꝯcludēdo uł deducēdo Sicut se h3 figura ad figurabile: sic h aliq̄d ꝛ formatū simpliciᵗ ad formabile simpliᵗ ꝛ oīo iforme. ꝛ illud ē mā. sic eni eā docet ꝑ analogiā intelligē phūs ꝑmo physicoꝝ. et cōmentatoꝛ ibidē. ꝛ in de suba orbis. sed theologꝰ pōt hr̄e tres ꝯceptus sibi notos sc3 cōceptū linee cōceptū recti ꝛ ꝯceptū infiniti. ḡ poterit analogice ꝑuenire ad q̄rtū ꝯceptū sc3 ad aliq̄d qd̄ ita se h3 ad infinitū sic linea ad rectū. ꝛ ita pōt de deo hr̄e ꝯceptū priorē ꝛ abstractū respectu infiniti. ꝛ eodē respectu actꝰ puri cause ꝑme ꝛ alioꝝ. ꝛ istudmet argumētū pertractat in p̄nti dis. sc3. 22ᵃ. Sic inq̄t qui cognouit ꝓpriā rōnē trianguli ꝛ eius ꝓprietatē aliquā. utpote ꝙ eius tres anguli habēt eq̄litatē duoꝝ rectoꝝ ꝛ cū h cognouit 3ᵒ figuram colorē ꝛ alia accn̄tia panis pōt arguere ꝙ sicut se h3 trinitas angulorū equalis duobꝰ rectis ad ꝓpriā rōnē trianguli sic se h3 figura ꝛ coloꝛ ad qddā aliud illis substractū. ꝛ ex h poterit formari ꝯceptꝰ ꝓportionalis ꝛ analogicꝰ de ꝓpa rōne ꝛ distincta q̄ subijciᵗ colori ꝛ figure ꝛ ceteris accidētibus panis ꝛ cognosceᵗ ꝯceptu analogico ꝓpa substantia panis. ita in ꝓposito cognito actu puro ꝛ ente infinito. ꝛ ꝑma causa poterit formari vnus ꝯceptus de ꝓprio substracto ꝛ distincto cui cōpetūt oīa ista. ꝛ ꝯstat ꝙ illud nō est nisi deitas ꝓpᵗ qd̄ diuinitas ꝛ eius ꝓpa ꝛ distincta rō analogice cognosceᵗ. Et ex hoc infert ꝙ pōt a viatore hrī ꝯceptꝰ de diuitate ꝭm ꝓpam suā rōnem inexplicitus nihilominꝰ ꝛ cōfusus ꝯcipiēdo quoddā ens distinctum a quocūq̧ alio. 2ᵒ infert ꝙ viatoꝛ pōt iponē deo nomē significans eēntiam eius nudā ꝛ distinctā: ꝛ istud nomē est deus uel adonai. uel si aliq̄d est tale nomen ut tetragrāmaton qd̄ sit ipositū ad significādū diuitatē quā viatoꝛ analogice cōphendit. ¶ Cōtra q̄ntā ꝯnē arguiᵗ ꝭm Scotum lic3 eius argumēta fuerint alias recitata. nō tn̄ sub eadē qua nūc forma. Oīs itellectꝰ certꝰ de vno ꝯceptu ꝛ dubius de diuersis h3 ꝯceptū de q̄ est certꝰ alium a ꝯceptibꝰ de q̄bus ē dubius. sed intellectꝰ viatoris pōt eē certus de deo ꝙ sit ens dubitādo de ente finito uel infinito creato uel increato. ḡ ꝯceptꝰ entis de deo ē alius a ꝯceptu illo ꝛ isto. ꝛ ita neuᵗ ex se ꝛ in vtroq̧ istoꝝ includiᵗ. ḡ est vnicus. aᵃ ꝓbaᵗ. qꝛ nullus idē ꝯceptꝰ ē certus ꝛ dubiꝰ. ḡ uel aliꝰ qd̄ ē ꝓpositū uel nuliꝰ ꝛ tūc nō erit certitudo de aliq̄ ꝯceptu. bᵃ ꝓbaᵗ. qꝛ q̄libet phūs fuit certꝰ illud qd̄ posuit esse ꝑmū ꝑncipiū eē ens: puta vnꝰ de igne. aliꝰ de aqua. certus erat ꝙ erat ens. nō aūt fuit certꝰ ꝙ eēt ꝑmū ens creatū uł increatū. ꝑmū uel nō ꝑmū. nō eni erāt certi ꝙ illud eēt ꝑmū ens. qꝛ tūc fuissent certi de falso. ꝛ falsū nō ē scibile. nec ꝙ erat nō ꝑmū. qꝛ tūc nō posuissēt oppositū. ¶ Cōfirmaᵗ etiā rō. nam aliq̄s videns phōs discordare pōt eē certꝰ de q̄cūq̧ ꝙ q̄libet illoꝝ phoꝝ posuit illud ꝑncipiū eē ens. ꝛ ꝓpᵗ tn̄ ꝯrietatē oppositionū eoꝝ pōt siḿ dubitare vtrū sit h ens puta finitū h uł illud ꝛ tali dubitāti si fieret demōstratio ꝯcludēs uel destruens aliquē ꝯceptū inferiorē. puta ꝙ ignis nō eēt ꝑmū ens. s3 aliq̄d ens posteriꝰ ꝑ. nō destrueretᵗ ꝯceptꝰ ꝑ sibi certꝰ quē hūit de ente. sed saluareᵗ i illo ꝯceptu ꝑticulari ꝓbato de igne. ꝛ ꝓpᵗ h ꝓbaᵗ ꝓpositio sūpta i vltia ꝯña rōnis q̄ fuit. ꝙ iste ꝯceptꝰ certꝰ q ex se ē neuᵗ duoꝝ dubioꝝ i vtroq̧ illoꝝ saluaᵗ. Et si nō cures de auctoritate ista sumpta de diuersitate opinionū. s3 dicas ꝙ q̄libet hūit duos ꝯceptꝰ ꝓpinq̄s in intellectu q ꝓpᵗ ꝓpinq̄tatē analogie videᵗ eē vnꝰ cōceptꝰ. ꝯ h videᵗ eē. qꝛ ex ista euasiōe videᵗ destrui oīs via ꝓbādi vnitatē alicuiꝰ ꝯceptꝰ vniuoci. si eni dicas hoīem hr̄e vnū cōceptū cōem ad sortē ꝛ platonē negabiᵗ tibi ꝛ diceᵗ ꝙ sūt duo ꝓpᵗ magnā siḿtudinē. sicᵗ illi duo ꝯceptꝰ sūt simpliciᵗ simplices. igiᵗ nō sūt intelligibiles nisi totaliᵗ ꝛ distincte ꝯcipiātur. si ḡ nūc nō vidētur duo nec vnq̄ ꝑrit. qꝛ tātā simplicitatē hūt mō sicᵗ ꝑus uel post. Itē aut ꝯcipiūtur ut oīo distincti ꝛ mirū videᵗ quō analogia ꝛ distinctio nō appet aut ꝯcipiūtur ut indistincti in rōne similitudinis. ꝛ tūc ut ꝯcipiūᵗ ut disticti. qꝛ oīs siḿtudo ꝛ cōpatio ꝑsupponit

aliq̄ eē distincta. igiť nō videť vn⁹ ɔcept⁹. Jtē si intellect⁹ itelligēt singularia sub ꝓprijs rōnib⁹ q̄uis ɔcept⁹ duoꝝ eiusdē speciei eēnt simillimi nō dubiū q̄n similiores multo q̄ isti duo in ꝓposito. q2 isti differunt specie adhuc itellect⁹ hrī distingueret inť tales ɔcept⁹ singulares. ¶ 2° p̄ncipaliť sic. Null⁹ ɔcept⁹ realʼ cāťur nāliť in intellectu viatoris nisi ab his q̄ sūt nāliť motiua intellect⁹ nr̄i. s3 illa sūt fātasmata: uľ obiectū relucēs in fātasmate ⁊ intellect⁹ agēs. ḡ null⁹ ɔcept⁹ simplex nāliť fit in itellectu nr̄o nisi q pōt fieri virtute istoꝝ. s3 ɔcept⁹ q nō est vnic⁹ alicui creature relucēti in fātasmate sed oīo ali⁹. ꝑoꝛ ad quē ille hr̄et analogiā nō pōt fieri virtute itellect⁹ agētis ⁊ fātasmat]. igiť talis cōcept⁹ ali⁹ analog⁹ q poniť nāliť in intellectu viatoris nunq̄ est. ⁊ ita nō poterit aliq̄s ɔcept⁹ de deo nāliter hrī. qḋ ē falsū. ꝓbatio assūpti. obiectū qḋcūq̄ siue relucēs in fātasmate siue in specie itelligibili: cū intellectu agēte uľ possibili. s̄m vltimū virtutis sue facit i intellectu sicut effectū sibi adeq̄tū ɔceptū suū ꝓpriū ⁊ ɔceptū oīu3 eēntialiť uel virtualiť inclusoꝝ in eo. sed iste ɔcept⁹ analog⁹ q poniť non est eēntialiť neq̄ virtualiť inclusus in isto: nec ē iste. igiť iste nō fiet ab aliq̄ tali mouēte. ¶ Cōfirmať rō. q2 p̄teť p̄mū ɔceptū suū ꝓpriū adequatū ⁊ inclusū in ipso virtualiter nihil pōt cognosci ex ipso obiecto nisi p discursū. s3 discursus p̄supponit cognitionē simplicē ad qḋ discurriť. vnde pōt breuiť rō sic formari. Nullū obiectū facit in aliq̄ intellectu ɔceptū simplicē ꝓpriū sui ⁊ ɔceptū simplicē ⁊ ꝓpriū alteri⁹ obiecti nisi ɔtineat illud obiectū essentialiť uľ virtualiť. obiectū aūt creatū nō ɔtinet increatū eēntialiť nec virtualiť. p3 q nō virtualiť. ⁊ h̄ sub ea rōne sub q̄ sibi attribuiť. ut posteri⁹ eēntialiter ɔtineť i p̄oꝛi eēntialiť. q2 ɔ̄ rōnē posterioris eēntialiť ē ɔtinere virtualiť suū prius. ⁊ p3 q obiectū creatū nō increatū s̄m aliquid oīo ꝓpriū sibi ⁊ nō cōe. igiť non facit cōceptū simplicē ⁊ ꝓpriū enti increato. ¶ 3° sic. Oīs inq̄sitio meta^{ca} de deo sic ꝓcedit sc3 cōsiderādo rōnē formalē alicui⁹. ⁊ auferēdo ab illa rōne formali oēm ipfectionē quā h3 in creaturis ⁊ reseruando istā rōnē formalē attribuēdo sibi oīo sūmā pfectionē ⁊ sic attribuēdo illud deo. Exēplū de formali rōne sapiētie uel itellect⁹ uel volūtatis. ɔsiderať eni i se ⁊ s̄m se. ⁊ ex h̄ q illa rō nō ɔcludit ipfectionē aliquā nec limitationē remoueanť ab ipsa ipfectiōes q̄ ɔcomitāť eā in creaturis. ⁊ reseruata eadē rōne sapie ⁊ volūtatis attribuiť ista pfectissime. igiť oīs inq̄sitio de deo supponit intellectū hr̄e ɔceptū eūdē vniuocū quem accipit ex creatur]. Qḋ si dicas nō. s3 alia rō formalis est eoꝝ q̄ ɔueniūt deo. ex h̄ seq̄ť incoueniēs q ex nulla rōne ꝓpa eoꝝ put sūt in creaturis pōt ɔcludi aliq̄d de deo. q2 oīo alia ⁊ alia rō ē istoꝝ ⁊ illoꝝ. imo nō magis ɔcludeť q de⁹ ē sapiēs formaliť ex rōne sapie quā ap̄p̄hēdim⁹ ex creaturis q̄ q de⁹ ē formaliť lapis. pōt eni ɔcept⁹ aliq̄s ali⁹ a cōceptu lapidis creati formari ad quē ɔceptū lapidis ut ē idea in deo h3 iste lapis attributionē ⁊ ita formaliť diceť de⁹ ē lapis s̄m istū ɔceptū analogū sic sapiēs s̄m illū ɔceptū analogū. ¶ 4° sic. Oīs ɔcept⁹ realʼ possibilʼ hrī de eēntia dīna. nat⁹ ē fieri in itellectū virtute eēntie ei⁹. qḋ ꝓbať. q2 i qḋcūq̄

obiectū itelligibile minimū ē natū facē in itellectu cōceptū cōem realē possibilē hrī de deo. s3 s̄m te tm̄ vnicus ɔcept⁹ realʼ ē hrī de dīna eēntia v̄tute ei⁹. s3 itellect⁹ negociatiu⁹ posset plēs ɔcept⁹ creare ⁊ fabricare circa idē obiectū. ḡ qḋcūq̄ obiectū pōt facē ɔceptū realē in itellectu de deo. pōt facē illū vnicū quē ɔceptū eēntia dīna eēt nata facē de se. s3 ille vnic⁹ ē hui⁹ eēntie ut ē h̄. ḡ qḋcūq̄ obiectū facit aliquā noticiam de deo i itellectu nr̄o faciet s̄m istā opinionē ɔceptū eēntie ut ē h̄ eēntia. ⁊ ita erit noīalʼ a viatore noīe signte hāc eēntiā ut ē h̄. ¶ Ad argumēta Aureoli ridēť. ⁊ p̄mo ad p̄mū ɔcediť a^{ns}. s3 ad minorē dico q ɔcept⁹ quē iportat h̄ nomē de⁹. ⁊ quē oēs p illud itelligūt est vlīs ꝓuisor s̄m q ꝓbat scūs Tho. p̄ma pte. q. i3. arti. 8°. ⁊ de ihērētia h⁹ dictiōis vlīs ꝓuisor ad istā dictionē de⁹. nō ē rōnalʼ qḋ illi q h̄ ɔcipit p h̄ nomē de⁹ qḋ ɔcipit p istud cōplexū vlīs rerū ꝓuisor neq̄ sic ɔcipiens aut h̄. vtrū h̄ ihereat illi. s3 talʼ nō irrōnabiliť q̄rit vtrū in rerū nā sit aliqḋ ens in actu q̄le ipse ɔcipit. utputa vtrū sit aliqḋ ens qḋ hēat vlēm ꝓuidētiā oīu3 uel qḋ sit de⁹. ⁊ ɔcluso q sit aliqḋ tale p⁹ea inq̄riť de ihērētia alioꝝ p̄dicatoꝝ ad illud subiectū. utputa vtrum illud ens qḋ ē de⁹: uel qḋ h3 vlēm ꝓuidētiā de reb⁹ sit cā effectiua oīu3. uel sit act⁹ pur⁹ ⁊ h̄ꝯ. si aūt sit aliq̄s q nō p̄ ɔcipiat p h̄ nomē de⁹ h̄ qḋ dictū ē sc3 vlēm ꝓuisorē s3 aliud. utpote p̄mū p̄ncipiū uľ h̄ꝯ. i idē redit. q2 talis nō q̄rit rōnabiliť vtrū de⁹ sit p̄mū p̄ncipiū. s3 vtrū aliqḋ ens sit in rerū nā: qḋ sit p̄mū p̄ncipiū. ⁊ p⁹ea inq̄riť alia p̄dicata sic dictū ē: ⁊ ita non o3 q talʼ anq̄ ɔcipiat deū sub ɔceptu p̄mi entis uľ cause p̄me uel vlīs ꝓuisoris hēat ɔceptū ꝓpriū de deo cui oēs p̄dictos attribuat. s3 solū ɔceptū entis cui oēs illos attribuit ɔcludēdo q aliqḋ ens ē vlīs ꝓuisor uľ p̄ma cā uel de⁹. cōstat aūt ɔceptū entis eē cōem deo ⁊ creaturis in q̄ nō solū de⁹. imo creatura ɔcipiť h̄ illa ꝓpositio sic iclusa sc3 ens ē p̄^a cā solū verificeť p deo ⁊ n p creatura. ad veritatē eni idefinite sufficit vni⁹ singular]er⁹ veritas ¶ Ad 2^m p3 p idē. dico eni q q ɔcipit p h̄ nomen de⁹ h̄ qḋ dico vlīs ꝓuisor ⁊ attribuit h̄ illi tmino de⁹. s3 eni ⁊ vlteri⁹ oīa alia p̄dicata attribuit ei qḋ dico de⁹ uel vlīs ꝓuisor mō p̄dicto. ¶ Ad 3^m dico q viator pōt hr̄e illū 4^m ɔceptū: s3 ille nō erit ꝓp⁹ dei ⁊ simplex. s3 ɔcept⁹ entis uel aliq̄s ɔcept⁹ cōposit⁹. ⁊ ratio ē. q2 argu^m illud forte tenet qn̄ p accn̄tia rei uľ effect⁹ ei⁹ sufficiet hō duciť i noticiā qḋ q̄d ē: sicut exēplificat de mā de pane. nūc eni i illo casu q̄s pōt hr̄e simplicē ꝓpriū ⁊ distinctū de q̄ddītate rei puta panis. si hēanť tales tres ɔcept⁹ de q̄b⁹ iste loq̄ť. s3 dubiū tn̄ mihi ē si nos hēam⁹ simplicē ɔceptū ꝓpū materie p̄me. videť eni q sp cōcipiť q̄dā ɔceptu cōplexo ex ɔceptu absoluto ⁊ ɔceptu relatiuo p respcm̄ ad formā. ⁊ q̄cq̄d sit de h̄ null⁹ effect⁹ dei pōt viatorē deducē ad cognoscēdū deū in se id est ɔceptu sibi ꝓpo simplici q̄ nulla alia res ɔcipiať nec aliq̄s ɔcept⁹ habit⁹ a creatur] siue p negationē ut ɔcept⁹ ifiniti. siue p cāalitatē: ut cā p̄^a ens p̄mū. siue p viā eēntie: ut supbon⁹ supiust⁹ ⁊ h̄ꝯ repitat eū ut i se ē. s3 sp i alio. ɔcept⁹ ei nr̄i uľ sūt silitudies creaturarū sensibiliū aut cōpositi ex illʼ uel cū illʼ aut ab illʼ extracti. verūtn̄ arguēs q ponit q ens nullū dicit cōes rō

nā. sʒ oēs sit ita ꝙ dicēdo h̄ ens nō ē sibi vn⁹ ꝯcept⁹ cōis ipi⁹ entis p aliqd additū ꝯct⁹. sʒ ē vnic⁹ ꝯcept⁹ simplex ꝙ ponē ꝙ de deo pōt aliqs talꝭ ꝯcept⁹ ꝓp⁹ h̄ri. s. qd dā hʒ ponē ꝙ de deo pōt aliqs talꝭ ꝯcept⁹ ꝓp⁹ h̄ri. s. qōdā sʒ nos nō ponim⁹ h̄ ut alꝭ patuit. ⁊ sic pʒ ad argumēta sua. ¶ Ad p^m Scoti ꝯ s^am ꝯnē cū oīb⁹ ꝯfirmatiōibꝰ dic̄ ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd nomē dicat̄ vniuoce de duobꝰ nō sufficit ꝙ significet ꝯceptū vnicū cōeʒ ilꝭ duob⁹ quoq̄ mō. sʒ reqrit̄ ꝙ ille ꝯcept⁹ eq̄lit̄ ꝑticipet̄ ab eis ⁊ nō ꝑfecti⁹ ab vno q̄ ab alio. ita ꝙ si ꝯcept⁹ ille sit ꝑfecti⁹ silitudo vni⁹ q̄ alti⁹ nō ꝓpt h̄ nomē signs illū ꝯceptū erit vniuocū ilꝭ duob⁹ de qb⁹ dr̄. sic at̄ ē de oi ꝯceptu quē hʒ viator de deo. nā oīs ꝯcept⁹ ab eo formatꝰ cōis deo ⁊ creature iꝑfecti⁹ repn̄tat deū q̄ creaturā. ꝯcept⁹ eni sapie repn̄tat ꝑfecti⁹ sapiam creatam q̄ icreatā. q̄ ē imediate sūpt⁹ a sapia creata. ⁊ iō repn̄tat eā distincti⁹ q̄ ad se ⁊ modos ei⁹ q̄ sapiam icreatā. iō h̄ nomē sapie nō ē ꝓpe vniuocū nisi dicas ꝙ ad vniuocatōeʒ sufficit vnic⁹ q̄liscūq̄ ꝯcept⁹. sʒ tūc ē qō de noie. q̄ tūc illud qd ego dico analogū: tu dic̄s vniuocū. ¶ Ad z^m p̄ncipale dico ꝙ ꝓbat solū ꝙ itellect⁹ nr̄ nō aliū sʒ eūdē format de sapia icreata ⁊ de sapia creata. sʒ talis idēptitas ꝯcept⁹ nō sufficit ad vniuocationē. ut dictū ē. si tn̄ ꝑfecte itelligeret sapiam icreatā nūc aliū ꝯceptū formaret de illa q̄ de sapia creata ⁊ tn̄ vn⁹ ē analog⁹ alteri. dico tn̄ ꝙ intellect⁹ viatoris pōt formare ꝯceptū cōpositū de sapia dina puta ꝯcipiēdo actū sapiētificādi idepēdētē nō inherētē. ⁊c. ⁊ tn̄ ille ꝯcept⁹ adhuc eēt s̄m vnā ptē sui silitudo sapie create supexcellens. ⁊ iō nūq̄ eēt vniuocus isti ⁊ illi. ¶ Ad z^m silit̄. ꝯcedit̄ eni ꝙ metaphisic⁹ sub eisdē cōceptib⁹ ꝑfectionalib⁹ ꝯcipit deū sub qb⁹ ꝯcepit creaturas. p̄ eni ꝯcepit sapiaʒ icreatā ꝯceptu simplici quē hēbat penes se de sapia creata. sʒ ille ꝯcept⁹ ē magis ꝓp⁹ sapie create q̄ icreate. Ulteri⁹ forte illi ꝯceptui addit aliq̄s alios negatiuos ulꝭ relatiuos. ⁊ tūc ꝯcept⁹ ille cōposit⁹ puta cū dico sapia ifinita ulꝭ sapia sūma. lʒ sit ꝯcept⁹ sapie create. nō tn̄ ꝓp⁹ sʒ supexcellēs nec ꝯuenit sibi nisi s̄m ptē. ¶ Ad 4^m dico ꝙ dina eētia si ꝑfecte ꝯcipet̄ ut in se ē nō cāret nisi vnicū ꝯceptū de se. sic pr̄ nō dicit nisi vnicū v̄bū. sʒ null⁹ itellect⁹ creat⁹ pōt eā illo mō ꝯcipe. sʒ oʒ ꝙ formet multos ꝯcept⁹ de ipsa ut magis accedat ad illū ꝑfectissimū ꝯceptū pr̄is vnicū. nec tn̄ dina eētia ita exigit cōcipi diuersimode. ipa eni nata ē causare i itellectu sibi adeq̄to vnicū ꝯceptū. ut ita dicā. sʒ i aliīs itellectib⁹ nata ē causare ifinitos. q̄ null⁹ eoꝝ repn̄tat eā ꝑfecte ut in se est. nec aliquā ꝑfectionē dinā cōprehēdit nō solū essentiam. ¶ Nūc ad argumētū in pede q̄ōnis factū. r̄ndet̄ s̄m scm̄ Tho. p̄ma pte. q. iʒ. arti. p̄ ad z^m. Dicendū inq̄t ꝙ signe subam cū q̄litate ē signe suppositū cum natura uel forma determinata i q̄ subsistit. vn̄ sic de deo aliq̄ dicūt̄ i ꝯcretiōe ad signdū subsistētiā ⁊ ꝑfectionē illi⁹ sic iā dictū ē. ita dicunt̄ de deo v̄ba ⁊ ꝑticipia signtia tēp⁹ ex eo ꝙ eēnitas includit oē tēp⁹. sic eni subsistentia simplicia nō possum⁹ apphēdere ⁊ signe nisi p modū cōpositoꝝ. ita simplicē eēnitatē nō possumus itelligere nec voce exp̄mere nisi p modū rerū tpaliū. ⁊ h̄ ꝓpt ꝯnālitatē itellect⁹ nr̄i ad res cōpositas ⁊ tpales. ꝓnoia v̄o demr̄atiua dicūt̄ de deo s̄m ꝙ faciūt demr̄ationē ad illud qd intelligit̄. ⁊ sic s̄m modū q̄ noīa ⁊ ꝑticipia ⁊ ꝓnoia demonstratiua de deo dicūt̄ s̄m ꝙ a ꝓnoib⁹ relatiuis uel demōstratiuis signi pōt. hec ille. In scripto aūt clarius soluit p̄is argumentū ⁊ intendit ꝙ grāmatic⁹ dicit ꝙ nomē signt subam. ⁊c. nō accipit subam ⁊ q̄litatē mō q̄ accipit logicus. sʒ subam vocat oē illud qd signtur mō substātie uel subiecti. ita ꝙ sibi pōt aliqd p̄dicatū attribui qd est p modū forme. ⁊ isto mō albedo signt subam ⁊ hʒ. Participia autē licʒ possint esse subiecta i ꝓpositionibus. tn̄ signt actionē ulꝭ passionē. ⁊ ita nō ꝓpe signt p modū subiecti. sʒ nec v̄ba. q̄litatē aūt vocat nāꝫ ulꝭ formā. Et h̄ de q̄ōne.

Irca distinctionem

z3^am q̄rit̄. Utrū nomē ꝑsone sit nomē z^e itētiōis. Et arguit̄ ꝙ sic. Illud in cui⁹ diffinitiōe ponit̄ z^a intētio videt̄ eē nomē z^e itentiōis. sʒ idiuiduū qd ē z^a itētio ponit̄ i diffinitōe ꝑsone. quā ponit Boeti⁹ in libro de duab⁹ naturis ⁊ vna ꝑsona in xp̄o. di. ꝙ ē rōnalis nāe idiuidua suba. ꝗ videt̄ ꝙ sit nomē z^e intētiōis. In oppositū arguit̄ Illud nomē qd signt aliqd exn̄s i re vere circūscripto oi actu itellect⁹ nō ē nomē z^e intētionis. sʒ manifestū ē ꝙ si nō eēt aliqs itellect⁹ adhuc pr̄ esset vna ꝑsona. ⁊ silit̄ fili⁹. igit̄ ⁊c. In hac questione erūt duo articuli. p̄ ponent̄ ꝯnes. in z^o mouebūt̄ obiectiones. ¶ Quātū ad p̄mū sit p̄ma ꝯ. ꝙ tā p̄ma q̄ z^a intētio ē ꝯceptio itellectus. Istā ꝯnē intendit scūs Tho. p̄ sen. dis. z. q. i. arti. z^o. vbi sic ait. Sciendū inq̄t ꝙ ipsa ꝯceptio intellectus triplicit̄ se hʒ ad rē que ē extra aiam. Aliq̄n eni hoc qd intellectus cōcipit ē silitudo rei exn̄tis extra aiam. sic h̄ qd ꝯcipit̄ de h̄ noie hō. ⁊ talis ꝯceptio itellect⁹ hʒ fundamētū i re imediate inq̄ntū res ipsa ex sua ꝯformitate ad intellectū facit ꝙ intellectus sit ver⁹ ⁊ ꝙ nomē signs illū intellectū ꝓprie dicat̄ de re. Aliq̄n aūt h̄ qd signt nomē nō ē silitudo rei exn̄tis ex̄ aiam. sʒ ē aliqd qd ꝯseq̄t̄ ex mō intelligēdi rē q̄ est ex̄ aiam. ⁊ hō sūt intētiones q̄s intellectus nr̄ adinuenit sic signtū hui⁹ noīs genus nō ē silitudo alicuius rei ex̄ aiam exn̄tis. sʒ in h̄ ꝙ intellectus itelligit aial ut i plurib⁹ spēbus attribuit ei intētionē gn̄is. ⁊ hui⁹ intētiōis licʒ ꝓximū fundamētū nō sit in re sʒ in intellectu. tn̄ remotum fundamētū ē res ipsa. vn̄ intellectus nō est falsus q hās intētiones adinuenit. ⁊ ē silr̄ de oībus aliīs q̄ ꝯsequūt̄ ex modo intelligendi. sic est abstratio mathematicoꝝ ⁊ hʒ. Aliq̄n aūt illud qd signtur per nomē nō hʒ fundamentū in re neq̄ ꝓximū neq̄ remotū. sicut cōceptio chimere. q̄ neq̄ est silitudo rei extra aiam neq̄ ꝯsequit̄ ex modo intelligēdi rē aliquā nature. ⁊ ita ꝯceptio ē falsa. hec ille. Ex quibus pʒ quō oē nomē signt aliquam conceptionē ⁊ quō illa ꝯceptio q̄ nō imediate fundat̄ in re sʒ mediāte alia ꝯceptiōe dr̄ z^a itētio. ut cōceptio quā signt hoc nomē genus uel spēs ulꝭ abstractū uel hʒ. hʒ eni intētiones z^e nō sunt similitudines rei extra aiam sʒ sūt silitudines reꝝ ꝓut sūt i itellectu. vn̄ scūs Tho ibidē dicit. Hoc nomē rō nō signt ipsā ꝯceptionē sapie q̄ illa signtur p hoc nomē sapia. sʒ signt intētionē huius ꝯceptionis. sicut ⁊ hoc nomē diffinitio. ⁊ alia noīa z^e

ipositionis.hec ille. Ex quo pʒ q ze intentiones sunt
ꝯceptiones ꝯceptionū imediate fundatarū i re.ipse
aūt ꝯceptiones que sunt silitudines rerū extra aiam
sūt pme intētiones.q eni hois ꝯceptio sit intētio ostē-
dit scūs Tho.ꝯ otra gentiles.ca.53. Intellect° p spe-
ciē rei formatus intelligēdo format in seipso quandā
intētionē rei intellecte que ē rō ipsius quā sigt diffini-
tio. Et subdit per h q spēs intelligibilis que ē forma
intellect° est similitudo rei exterioris sequit q itelle-
ct° intētionē formet illi rei silem.quia quale est vnū-
qdq3.talia opat.ex h aūt q intentio intellecta ē silis
alicui rei sequit q itellect° formādo hʒ intentionē rē
illā intelligat.hec ille. Itē pmo sen.dis.25.q.1.arti.p.
ad zm.Diffinitio ingt ꝯsiderata sm suā intētionē nō ē
idē qd diffinitum sʒ ductiuū in ei° cognitionē.et sic dif-
finitio est cōposita ex plurib° intentionib° quarū nul-
la pbat de ipsa.nec ecōtra.qz intētio generis non est
intētio diffinitionis.hec ille. Ex quib° pʒ quō conce-
ptio que ē silitudo rei et diffinitio ei° dr intētio.et ꝯstat
q nō est za intētio.relinquit g q sit pma intētio.simi-
liter q za intētio sit silitudo ꝯceptiōis rei extra aiam
patet.nā est intētio talis ꝯceptionis.ut dictū ē.g con-
ceptio ei°.hic eni p eodē accipim° intētionē et conce-
ptionem.vn sicut pma intētio est silitudo rose ul ho-
minis imediate eā repntans.ita za intentio est silitu-
do talis cōceptionis imediate repntans eā relatiue
ad res extra et mediāte tali ꝯceptione est silitudo rei
extra ut ē in intellectu.vn scūs Tho.i tractatu de eē
et essentia sic ait. Rō ingt spēi accidit nature humane
sm illud eē qd hʒ in intellectu.ipsa eni nā humana hʒ
in intellectu esse abstractū ab oib° indiuiduātib°.et id
hʒ rōnē vniformē ad oīa indiuidua que sunt ex aiam
prout equaliter est silitudo oīuʒ et ducēs i oīuʒ cogni-
tionē inqtū sunt hoīes.et ex h q talē relationē hʒ ad
oīa indiuidua itellect° adinuenit rōnē spēi et attribuit
sibi.et qūuis hec nā intellecta hʒ rōnē vlis sm q com-
parat ad res extra aiam.qz vna est silitudo oīuʒ.tn
sm q est in hoc intellectu uel in illo est qdā spēs intel-
lecta pticularis.nō eni est vlitas illi° forme sm h esse
qd hʒ in intellectu.sed sm q refert ad res ut silitudo
rerū.sic etiā si eēt vna statua corporalis repntās mul-
tos hoīes.ꝯstat q illa imago haberet eē singulare.et
nullū pprium sm q eēt in hac mā.sʒ haberet rōnē coi-
tatis sm q est cōe repntatiuū plurium.hec ille. Ex qb°
patet quō ze intentiones sūt quidā ꝯcept° respectiui
rerū ut intellectaʒ q conueniūt imediate pmis inten-
tionib° et mediate rebus extra aiam. Hui° mētis fuit
Auicen.s.q intentiones hʒ sint accn̄a intellectus nri
vn 3° sue metaphisice.ca.7°.vbi intendit pbare q sci-
entia humana sit accn̄s.ita dicit.De rebus sepatis nō
acquirit intellectib° humanis nisi intentiones qdditā-
tū suarū.nā ipse.et est idem iudiciū de eis sicut ē iudi-
ciū de alijs substātijs intellectis corporalib°.excepto
vno q.s.ille alie egēt abstractiōe quousq3 abstrahat
ab eis intentio q possit intelligi.iste vo non egēt aliq
nisi ut intelligant esse ut sūt.et sigillet aia p eas et qd
inuenit in nobis de illis est ipressio q assilat illis sine
dubio.et hec est nra scia de illis q acquirit aiab° nris et

sunt ipressiones aie nō eēntie illaʒ.et sūt accntes i aia
hec Auicen. Idem etiā dicit q intellectū de qdditā-
te sit accn̄s cū est in aia nō sicut pars. Itē libro 5° ca°
p sic ait. Sicut aial in se hʒ plures modos sic et in intel-
lectu.in itellectu eteni est forma aialis abstracta.et h
modo ipsum dicit forma intelligibilis.in itellectu eni
forma aialis talit ē q i itellectu ꝯuenit ex vna et eadē
dispositione multis pticularibus q pter vna forma
apud intellectū erit relata ad multitudinē.et sm hūc
respectū ē vle.qz ipsū ē vna intētio i itellectu cui° cō-
patio nō variat ad qdcūq3 accepis aialiū.hec āt for-
ma qūuis respectu indiuiduoʒ sit vlis.tn respectu aie
singularis cui ipmit est indiuidua.ipsa eni est vna ex
formis que sūt in intellectu.et qz aie singule sūt mul-
te numero.tūc eo mō q sunt pticulares habebūt ipse
aliud intellectū vle.hec Auicen. Ex quib° pʒ 3. ¶ z^a
3 est q tales itētiōes quedā ꝯueniūt naturis et qdam
cōueniūt suppositis naturarū.hec 3 pbat p scm do-
ctorē.et quidē q aliq intētiones ꝯueniāt naturis et nō
suppositis naturaʒ.ondit scūs Tho.in pfato tracta-
tu vbi sic ait. Quia nature humane sm suā absolutā
ꝯsiderationē ꝯuenit q pdicet de sorte.et rō spēi nō cō-
uenit ei sm suā absolutā ꝯsiderationē.sʒ ē de accidē-
tibus que cōsequūt eā sm eē quod habet i intellectu
ideo nomē spēi nō predicat de sorte.ut dicat sortes ē
spēs.qd de necessitate accideret.si rō spēi cōueniret
hoi sm esse qd habet in sorte uel sm suā ꝯsiderationē
absolutā.s.inqtū est hō.qcqd eni conuenit homini in-
qtū ē hō pdicat de sorte. Et subdit. Sic ergo pʒ qli-
ter essentia uel natura se hʒ ad rōnē spēi.qz rō spēi nō
est de his q ꝯueniūt ei sm absolutā considerationem
suā nec est de his accntib° q ꝯsequūt eam sm esse qd
hʒ extra aiam.ut albedo et nigredo.sʒ est de accidēti-
bus q ꝯsequunt eā sm esse qd hʒ in intellectu.p hunc
modū cōuenit ei rō generis et rō differentie.hec ille.
Ex quibus pʒ q intētio generis spēi uel differētie nō
cōpetit suppositis nature hūane,ut possit dici sortes
est spēs aut gen° aut differentia. Idē ponit pma pte
q.30.arti.4°.vbi sic ait. Noia ingt generū et specierū
uel hō ul aial sūt iposita ad signdū naturas cōes.hec
ille. Q aūt aliq ze intētiones ꝯueniant suppositis na-
turarū.pʒ de intentionib° signtis p hec noia: supposituū
pticulare indiuiduū singulare.hec eni noia dicūt in-
tentiones cōueniētes suppositis naturarū.qd osten-
dit scūs Tho.3° sen.dis.6.q.1.arti.p.questiūcula pma
vbi sic ait. Cū oē ingt pticulare ad nām cōem et ad p-
prietates possit sm vtrūq3 noīari tā p nomē pme ipo-
sitionis signs pticulare p respectū ad nām cōem.hoc
vo nomē suppositū ē nomē ze intētionis signs ipsam
habitudinē pticularis ad nām cōem inqtū substāt i
ea.particulare vo inqtū excedit ab ea.sed qz accn̄a
ꝯsequūt nām.io oē nomē signs pticulare p respectū
ad pprietates.designt etiā ipsū p respectū ad nāʒ cōem
h aūt pōt fieri dupliciter.ul p nomē pme ipositiōis et sic
ē ypostasis coit oib° substātijs.ul p nomē ze ipositiōis
et sic est indiuiduū inqtū ē indiuisū in se.singulare vo
inqtū est diuisū ab alijs.vn sigillatū idem est qd diui-
sum.hec ille. Idem ponit pmo sen.dis.23.q.1.arti.3°.

z prima pte.q.29.arti.2°. Ex quib⁹ habet̃ ꝙ aliq̄ intē/
tiones ɔueniūt suppositis naturarum.puta intentio
suppositionis z singularitatis z ꝑticularitatis z indi/
uidualitatis.rō eni suppositi nō ɔuenit alicui nisi ut ē
cognitū uel intellectū ꝑ modū subsistētis i aliq̄ nā col
similiter rō ꝑticularis.z sic de alijs.¶ 3° ꝯ ē ꝙ h̄ nomē
ꝑsona nō ē nomē 2ᵉ intētiōis.licȝ sit nomē rei cui cō/
uenit 2ᵃ intentio. Istā ponit sc̄us Tho.ṗma pte.q.29
arti.4.ad 3ᵐ vbi sic dicit. Differētie subales nō sūt no/
bis note uel etiā noiate nō sūt.z iō oȝ interdū vti dif/
ferentijs accn̄talib⁹ loco subaliū.puta si quis diceret
ignis est corpus simplex calidum z siccū.accn̄a enim
ꝓpria sūt effect⁹ substantialiū formarū z manifestāt
eas.z silr noia intentionū pn̄t accipi ad diffiniēdū
res sm ꝙ assumūt̃ ꝓ aliq̄b⁹ noib⁹ rerū q̄ sūt iposita.z
sic h̄ nomē indiuiduū ponit̃ in diffinitiōe ꝑsone ad de/
signandū modū subsistēdi q̄ cōpetit substātijs ꝑticu/
larib⁹.hec ille. Itē ṗ sen.dis.25.q.1.arti.ṗ.h̄ nomē ꝑso
na sm suā coitatē sūptū nō ē nomē intētiōis.sic h̄ no/
mē singulare uel gen⁹ aut spēs.sȝ ē nomē rei cui acci/
dit aliq̄ intētio.s.intentio ꝑticularis z in nā determi/
nata.s.rōnali uel intellectuali.z iō in diffinitiōe natu/
re ponūt tria.s.gen⁹ illi⁹ rei qd̄ sigt̃ noie ꝑsone dū di/
cit subā.z differentia ꝑ quā ɔtrabit̃ ad nām determi/
natā i q̄ ponit̃ res q̄ ē ꝑsona i h̄ ꝙ dicit̃ rōnalis nāe.z
ponit̃ etiā aliq̄d ꝑtinens ad intētionē illā sub q̄ nomē
ꝑsone rē suā sigt.nō enim sigt subam rōnalē absolute
sȝ sm ꝙ subintelligit̃ intentio ꝑticularis.z ideo addit̃
indiuidua.hec ille. Et ad 8ᵐ sic ait. Persona nō noiat
itētionē sȝ rē cui accidit illa itētio.z ideo nō nominat
accn̄s sȝ subam.nec h̄ qd̄ est indiuiduū est differentia
sube.q2 ꝑticulare nō addit aliquā differētiā sup spe/
ciē.sȝ tm̄ ꝑticulare efficit̃ indiuiduū ꝑ aliqd̄ ṗncipium
essentiale.qd̄ qdē in reb⁹ cōpositis ē mā z in reb⁹ diui/
nis distinguēs.z q2 ṗncipia eēntialia sunt nobis igno
ta frequēter ponim⁹ in diffinitionib⁹ aliq̄d accidenta/
le ad designandū aliq̄d eēntiale.z sic etiā nomē indi/
uidui qd̄ est nomē accidentis ponit̃ ad designādū ṗn
cipiū subale ꝑ qd̄ fit indiuiduū.hec ille. Et nota quō
indiuiduū sigt accn̄s.q2 ut dicit ibidē arguēdo sigt in/
tētionē quādā sic z nomē generis. Eandē ponit ꝯnē
de potētia dei.q.9.arti.2°.ad 2ᵐ et 5ᵐ. Et sic termina/
tur primus articulus.

Quantū ad secundū articulū restat arguere.z q̄dē
ꝯ primā ꝯnē arguit Aureol⁹ ꝓbando ꝙ ṗma intētio
sit obiectū intellect⁹ ṗmo z ṗncipaliter.z nō ɔceptio
facta ꝑ intellectū.ṗ sic. Illud dr̃ tale formaliter i or/
dine ad qd̄ oia alia dicūt̃ talia.ut pȝ ꝙ sanitas aialis
dicit̃ formalit̃ sanitas.q2 in ordine ad ipsā medicina z
dieta z oia alia dicunt̃ sana.sȝ spēs uel act⁹ aut cōce/
ptiones et h̄ dicunt̃ intētiones ꝙ intellect⁹ ꝑ ea ten/
dit in aliud obiectiue.ḡ obiectū cognitū formaliter ē
intētio.¶ 2°.q2 ibi ṗ z formalit̃ repit̃ itētio vbi forma/
liter reperit̃ differentia intentionalis.sȝ illa iuenit̃ ṗ
in obiecto.null⁹ eni dicit ꝙ due spēs aut ɔcept⁹ intel/
lect⁹ tm̄ intētionalit̃ differūt imo vere realit̃.de duo/
bus aūt ɔceptib⁹ obiectiuis de eadē re formatis q̄les
sunt ɔcept⁹ hoīs z aialis ɔsuetū est dici ꝙ differūt in/
tentionalit̃ z sūt due intētiōes eiusdē rei.nō aūt due
res aut duo distincta realit̃.ḡ manifeste pȝ ꝙ rō intē/
tionis ꝑ ṗus iuenit̃ i ɔceptib⁹ obiectiuis q̄ꝫ i ɔceptib⁹
uel spēb⁹ aut actib⁹ formatis ꝑ intellectū.¶ 3°. Sic se
hȝ suo mō intentio z eē intētionale in sensu.sic se hȝ in
intellectu.sed q̄rētes de colorib⁹ iridis aut de colori/
bus q̄ sūt in collo colūbe.aut de imagine q̄ apparet i
speculo aut de candela apparēte extra sitū.vtrū ha/
beāt tm̄ eē reale aut intētionale tm̄.intēdūt querere
vtrū habeāt esse obiectiuū tm̄ z ficticiū seu apparēs
aut habeāt eē reale z fixū extra in rerum nā absq̄ oi
apprehēsiōe.ꝑ qd̄ pȝ ꝙ eē intentionale nō est aliud q̄ꝫ
visio uel apparitio obiectiua.ergo nec intētio ē aliud
q̄ꝫ ɔcept⁹ obiectiu⁹ z nō ɔcept⁹ formalis iherēs intel/
lectui.¶ 4°. Ibi ē ṗus z formali⁹ 2ᵃ intētio z ṗma vbi
est ṗus z formali⁹ fundatio 2ᵉ sup ṗmā.ē eni cois oiuȝ
loquētiū acceptio ꝙ 2ᵃ intentio fundat̃ sup ṗmā.sed
manifestū ē ꝙ h̄ repit̃ ꝑ ṗ⁹ z formali⁹ ex pte ɔceptuū
formatoꝝ obiectiue.nā ɔcept⁹ vlitatis fundat̃ supra
ɔceptū aialitatis z inest sibi formalit̃ tāq̄ꝫ subiecto ꝓ/
prio ut quilibet expitur.nullū aūt accn̄s intellectus
inest tāq̄ꝫ subiecto ɔceptui aialis.q̄ꝫuis eni int̃ eos sit
ordo ṗsuppositionis.non tn̄ inherētie habitudo.ḡ pri/
ma z 2ᵃ intentio ꝑ ṗus z formali⁹ se tenent ex pte ob/
iectoꝝ uel obiectiuoꝝ ɔceptuū q̄ꝫ actuū uel aliorum
accidētiū intellect⁹.¶ 5°. Illud nō ē intētio ṗ z forma/
liter z in abstracto sine q̄ intentio logice diffinit̃.logi/
cales eni diffinitiones formales sunt sic z metaphisi/
ce.sȝ logic⁹ diffiniēs gen⁹ tāq̄ꝫ illud qd̄ ṗdicat̃ de plu/
rib⁹ differentib⁹ specie in eo ꝙ qd.nullā mentionē fa/
cit de actu uel spē aut alio accidēte intellect⁹.ṗdica/
ri eni non est formalit̃ itelligere.alioqn actus intelli/
gendi ṗdicat̃ de reb⁹ q̄ sunt extra.non ē igit̃ ṗdicatio
in itellectu formaliter sȝ obiectiue.nec inest alicui ac/
cidenti intellect⁹.sȝ ē ab actu intelligendi effectiue z
formatiue.igit̃ accidēs nullū intellect⁹ est formaliter
intentio.sȝ magis ɔcept⁹ obiectiu⁹.¶ 6°. Auicen.dicit
ṗ metaphisice ꝙ logica ē de secūdis intentionib⁹ ad/
iūctis primis.sȝ manifestū ē ꝙ logica nō ɔiungit actū
intellectū actui intellect⁹ aut accn̄s accidēti.sȝ conce
ptus secūdarios ɔceptibus primis.utpote predicari
aiali z homini z affirmari uel negari.z sic de alijs.er/
go manifestū ē ꝙ 2ᵃ intentio z ṗma nō sunt accn̄a in/
tellect⁹.sȝ ɔcept⁹ obiectiui.¶ 7°. Oēs ɔcedūt ꝙ logi
ca ē de secūdis intētionib⁹ siue tāq̄ꝫ de subiecto ade/
quato siue alit̃ sm ꝙ opināt̃ diuersimode.sȝ cōstat ꝙ
logica ē de dicibili icōplexo de q̄ detmināt̃ i libro ṗdi
camētoꝝ z de enūciatiōe de q̄ detmināt̃ i libro ꝑiar/
menias.z de oratiōe syllogistica simplicit̃ z oratione
demōstratiua z dialetica.sic pȝ.nullū aūt istoꝝ ē ali/
qd̄ accn̄s itellect⁹ formalit̃.z si sint formata ꝑ actum
itellect⁹.nusq̄ꝫ aūt repit̃ tractatū aut discussū in lo/
gica de actib⁹ itellect⁹ formalib⁹ sȝ tm̄mō de formatꝭ
ꝑ itellectū.ḡ mirū ē ꝙ imaginationē alicui⁹ ascēderit
ꝙ ṗᵃ z 2ᵃ intētio sint accn̄a itellect⁹ aut ɔcept⁹ forma/
les z nō poti⁹ ɔcept⁹ formati.¶ 8°. In oib⁹ iux doctri/
nā phi loquēdū est ut plures.z maxime sm ꝓbantes.

sed cōmentator vocat intētiones ꝯcept⁹ obiectiuos. dicit eñ 3° de aīa ꝙ intentiones intellecte ꝯtinuātur cū intentionib⁹ imaginatis. ⁊ sunt in eis quasi forma i mā. ⁊ sicut color in pariete. hoc eñ ponit cōmento. 18 et. 43. Manifestū est aūt ꝙ loquit̄ de intentionibus obiectiuis q̄ sūt itellecte ⁊ imaginate. qꝛ de illis experimur ꝙ itellecta inituntᷣ imaginatis. sic color parieti. qḋ nō ē verū de actib⁹ aut accñtib⁹ itellect⁹. vñ cōmēto. 18° dicit ꝙ sensatiōes nō sūt itētiōes alie ab intentionib⁹ rerū existentiū extra aīam in mā. Ex q̄ pꝫ ꝙ intelligit p sensationes ⁊ intentiones apparitiōes rerū obiectiuas q̄ sūt realit̄ eedē cū his que sūt extra ḡ sm modū loquendi physicū intētiones nō sunt act⁹ nec actiōes intellect⁹ sꝫ aliqd obiectiuū. ¶ 9° Illa q̄ꝛ distinctio nullo mō est realis inq̄stū sūt hꝰ. sꝫ penitus intētionalis. illa inq̄stū hꝰ sūt intētiones. ipossibile ē eñ ꝙ aliq̄ distinguant̄ realit̄ nisi alterū uel vtrūqꝫ sit res. alterū quidē ut ens ⁊ nihil: que differūt realit̄ ratione alteri⁹ extremi. vtrūqꝫ ṽo ut lapis ⁊ hō. Similiter etiā ipossibile ē ꝙ aliq̄ differāt intentionaliter nisi vtrūqꝫ uel alterū fuerit intētio. sꝫ manifestū est ꝙ hō inq̄stū hō ⁊ aīal inq̄stū aīal differūt nō quidē realit̄. sꝫ intentionalit̄ ⁊ sm rōnē. ḡ necesse est ꝙ hō ⁊ aīal sint intētiones. ¶ 10. Illud qḋ nō est extrīs i rerū nā nec hꝫ eē fixū extra sm ꝙ hꝰ illud inq̄ā ē qd itētionale. sꝫ manifestū est ꝙ hō inq̄stū differt a sorte. ⁊ aīal ꝓut distinguit̄ ab hoīe hōrū inq̄ā rōnes ut sic accepte non sūt in reꝝ nā hñtes eē extra. alioquin redit error platonis ⁊ erit dare tertiū hoīem sepatū ab oībus singularib⁹. ⁊ silr̄ aīal sepatū. qḋ eē nō pōt. ḡ necesse ē ꝙ hō ⁊ aīal sm ꝙ hꝰ sint intētiones. ꝯstat aūt ꝙ nō sunt accñia intellect⁹. igit̄. ¶ xi°. Oē fabricatū p intellectū qḋ nō est nisi ꝯcept⁹ obiectiue format⁹ est vna intētio ꝯstat eñ ꝙ intellect⁹ nō fabricat res sꝫ intentiones. sꝫ manifestū est ꝙ rō hoīs ⁊ aīalis ꝓut distinguūt̄ a forte est fabricata p intellectū. nec ē aliqd nisi ꝯcept⁹ obiectiue format⁹. nō eñ nā fecit has distinctas rōnes i existētia actuali. ḡ necesse ē ꝙ sint intentiones. ꝯstat aūt ꝙ nō sunt accñia intellect⁹. igit̄. ¶ 12°. Impossibile est ꝙ vna res sit plura quedā realit̄. sꝫ tm̄ intentionalit̄ ⁊ sm rōnē. vna quidē candela pōt apparere plures ⁊ eē multe in esse intentionalit̄ apparēti. sꝫ in esse reali nō est possibile. sꝫ manifestū est ꝙ hō ⁊ aīal sunt vna res ut q̄dā plura ⁊ distincta. rōnale eñ ⁊ aīal importāt duas rōnes distinctas quarū vna nō est alia. ⁊ tm̄ sunt vna res. igit̄ hō ⁊ aīal sūt intentiones. igitur ut prius. ¶ 13°. Illud q̄ totalit̄ p̄ciso ⁊ amoto aliqd remaneret vere intentio. nō est intētionalitas in abstracto qua formalit̄ sit intentio qcqd est intentio in concreto. alioqn remaneret effectus formalis sine causa formali. vñ illud non est formaliter albedo q̄ dempto aliqd remaneret albū. Et Auicen. dicit 5° metaphisice ca° p̄° ꝙ quidditas abstrahit ab esse vnū ⁊ multa. ⁊ ab eē in intellectu ⁊ extra. vñ eqnitas nō est nisi equinitas tm̄ a qua p̄scindit̄ habitudo rei intellecte ad itellectū. ⁊ tñ ꝯstat ꝙ ut sic ē intētio. nec hꝫ eē reale. imo tm̄ intētionale inq̄stū hꝰ. ⁊ p ꝯñs cessante ope intellect⁹ remanet eqnitas intētio: ḡ nō ē verū ꝙ aliqd extrīs

subiectiue in intellectu sit intentio uel intētionalitas formalit̄. ¶ 14° z^e substātie que sūt hō ⁊ aīal ⁊ similia inq̄stū hꝰ sūt p̄me intentiones. qm̄ inq̄stū hꝰ nō sunt res extra exñtes nec sig^{nt} hoc aliqd. sed quale qd sm p̄hm in p̄dicis. sꝫ manifestū est ꝙ z^e sube inq̄stū hꝰ nō sūt subiectiue i itellectu nec icludūt respectū ad itellectū alioqn nō essent in p̄dcto substātie cū eēnt intrinsece relatiua. ḡ sine ope itellectus adhuc remanent p̄me intētiones. ¶ Cōtra z^{am} ꝯnē arguit sic Henric⁹ ⁊ multi alij. primo p argumētū factū i p̄ncipio q̄onis. ¶ z° sic. Illud qḋ opponit̄ z^e intētioni relatiue importat z^{am} intētionē. opposita eñ debent eē eiusdē gñis ⁊ ꝯditionis. sꝫ p̄sona opponit̄ vli sic indiuiduū ⁊ singulare. vñ nullū vle ē p̄sona. vle aūt ē res z^e itētiōis. ḡ p̄sona sigt̄ itētionē. ¶ 3° Illud qḋ dicit rē p p̄mā itētionē i diuinis nō pōt plurificari. sꝫ p̄sona plurificat̄ i diuinis. ḡ nō sigt̄ rem aut p̄mā intentionē. sꝫ tm̄ mō z^{am}. ¶ 4° Si p̄sona significaret p̄mā intētionē. ei⁹ coītas esset generis uel spēi. oīs eñ p̄ma intentio que p̄dicat̄ in qd de plurib⁹ ē gen⁹ uel spēs. nūc aūt ad interrogationē factā p qd de p̄re ⁊ filio ⁊ spū scō. ridet̄ de q̄libet ꝙ ē p̄sona. ⁊ p ꝯñs si p̄sona sit nomē p̄me ipositionis erit gen⁹ uel species respectu triū p̄sonarū. sed Aug⁹ 7° de trinitate ca° 9° negat rōnē spēi aut generis a diuinis. ḡ ut p⁹s. ¶ 5° Persona ⁊ suppositū idē eē vident̄. sꝫ suppositū est z^e intētionis a subsistēdo qdditati ⁊ vli nature. ḡ p̄sona sigt̄ itētionē z^{am}. ¶ 6° Indiuiduū est nomē z^e impositionis ⁊ z^e intētionis. sed Damas. dicit libro 4° ꝙ ypostasis ⁊ persona idiuiduū demōstrat. ḡ illud qḋ supra. ¶ 7° Illud qḋ est cōe sm rē in diuinis est vnū numero. sicut dicit Damas. libro p̄° ca° xi° ꝙ coītas in diuinis est sm rē: distinctio ṽo sm rōnē. sꝫ p̄sona non est vna numero in diuinis. ḡ non est aliqd reale sꝫ tm̄ intētionale. ¶ 8° Illud qḋ dicit purā negationē nō videt̄ eē nisi z^a intentio. qꝛ negationes sūt entia rōnis. sꝫ p̄sona sigt̄ negationē qm̄ diffinit̄ p incoīcabilitatē q̄ negationē iportat. ḡ sigt̄ tm̄ z^{am} intētionē. ¶ 9° arguit Petrus de palude recitās quādā opinionē. Nomina debent esse ꝯsona reb⁹. res autē sūt in triplici genere. nā q̄dā hñt eē tm̄ i re extra ⁊ nō p aīaꝫ ut singularia sortes ⁊ plato ⁊ cetã q̄ nō sūt nisi a nā. ⁊ qcqd est extra ē hꝰ. alie ṽo sūt solū in intellectu ⁊ ab intellectu sic intētiones logicales circa singularia. alie ṽo sūt ptim extra ⁊ ptim intra ab itellectu ut z^e sube ⁊ spēs ⁊ gñā alioꝝ p̄dcoꝝ. nā eñ in his occulte opat̄. ut dicit auctor 6. p̄ncipioꝝ. s. p̄bendo fundamentū. sꝫ intellect⁹ agēs est q facit vlitatē in reb⁹ cōpletiue ⁊ formalit̄. s. abstrahēdo. ḡ oīa noīa ꝓpria indiuiduoꝝ ut sortes ⁊ plato ⁊ hꝰ q̄ sigñt res solū sm esse qḋ hñt extra aīam ⁊ nō p aīam. sic noīa rerū nullo mō sūt noīa intētionis p̄me uel z^e. noīa ṽo ꝓpria subaꝝ secūdaꝝ ⁊ oīs gñis vlium. ut hō aīal ⁊ albedo ⁊ color ⁊ hꝰ q̄ sigñt ea q̄ ptim sūt intra ptim extra sūt p̄me intentionis. ut p h̄ designet̄ ꝙ nō totalit̄ hoc uel illud. nomina intentio referatur ad vnū. p̄ma ṽo ad aliud. nomina autem cōmunia tam indiuiduorū ꝙ̄ specierū ꝙ̄ generum que sigñt hꝰ. ut species genus indiuiduū personā ⁊c. sunt nomina secunde intentionis quia pure

notionalia. ¶ 10. arguit. qz hec ē differētia inṫ nomen pme ipositiōis ꝛ 2e ītētiōis. qz nomē pme ipositiōis nō transcēdit determinatos limites. sz nomē intētionis trāscēdit limites sui fundamēti. qz si fundaṫ sup il- lud qḋ pdicaṫ tm̄ de differētib9 numero. ipsū pdicabi- tur de differentib9 spē uel de diuersis spēb9. si super pdicabile de differētib9 spē. ipsū pdicabiṫ de differē- tib9 gn̄e. verbi grā sup hanc rē q̄ est hō fundaṫ 2a intē- tio q̄ ē spēs. ꝛ nō solū hō ē spēs. sz brutū ꝛ albedo ꝛ hm̄. similiter gen9 qḋ est 2a intentio ē in oi gn̄e. non tm̄ aial qḋ est res subiecta intentioni. sz noīa coīa indiuiduo- rū de quib9 agim9 trāscendūt ambitū rei subiecte. sic sortes ꝛ plato. igiṫ. ¶ 11. qz nomē cōe differentib9 gn̄e fm rē ꝛ fm vocē ē 2e intētionis. talib9 eni nec physicū nec metaphisicū pōt eē cōe. sz sola rō logica. sz p̄sona coīa talia sūt hm̄. igiṫ.

Ad argumentū primū contra pri- mā 9nem negaṫ am. dico eni q̄ aliqḋ diciṫ aliquale in ordine ad aliud vno mō sicut analogū ad coanalogū sicut ar- guens exēplificat de sanitate aialis in ordine ad quā vrina dr̄ sana. ꝛ isto mō negaṫ bor ꝛ 9cediṫ ar. alio9 sic relatiuū ꝛ correlatiuū. sicut imago dr̄ imago i ordine ad imaginatū. ꝛ via diciṫ via in ordine ad terminū. ꝛ sic ar est falsa ꝛ bor vera. nō eni 9ceptio intellect9 dr̄ intentio ex h̄ q̄ ē signū intentionis q̄ sit in obiecto. uel q̄bz aliā ꝓportionē ad aliquā ītētionē q̄ sit i obiecto sz diciṫ intentio in ordine ad aliqḋ. qz p talē 9ceptio- nē intellect9 tendit in rē cui9 est intētio. ꝛ ē ibi ordo ta- lis 9ceptionis ad obiectū. sicut imaginis ad imagina- tū. ꝛ sic vie ad terminū. qz p talē formā intellect9 ve- nit in noticiā rei ꝛ res venit ad itellectū ꝛ itellect9 tēdit ꝛ itellect9 teneṫ. ¶ Ad 2m dr̄ q̄ bor ē falsa. nā distinctio rōnis uel intentionalis nō est formaliṫ in subiecto. sz tm̄modo fundamentaliter. in intellectu aūt ē forma- liter ꝛ in actu ꝛ ibi est formaliṫ intentio. Et ad ꝓbatio- nē diciṫ q̄ due spēs uel due 9ceptiōes formales dif- ferūt realiṫ. ut sūt quedā accn̄a. ꝛ nō solū rōne uel in- tentionaliter. sz res ut in talib9 9ceptionib9 distinguiṫ a seipsa intentionaliter. ꝛ solū rōne. verbi grā aīa ut i manu distinguiṫ a se ut in pede fm rōnem. ꝛ tamē ma- nus ꝛ pes p quos aīa distinguiṫ a seipsa fm rōnē solū nō sola rōne distinguūṫ imo realiṫ. nō eni oz tantā eē diuersitatē inṫ distincta sicut inter distinctiua. ¶ Ad 3m diciṫ q̄ tam in sensu q̄z in intellectu eē intētionale formaliter est eē intētionis uel rei in sua intētione q̄ ē accn̄s diminutū ꝛ silitudo rei. sicut spēs coloris i aere dr̄ intentio coloris ꝛ illud eē est eē reale illi9 intētiōis sz est eē intētionale respectu coloris. Et ad ꝓbationē dico q̄ querere an colores illi habeāt solū eē intētio- nale est querere an colores q̄ videnṫ uel apparēt ha- beāt solū eē in cognoscēte p suā silitudinē. ꝛ h̄ē que- rere esse intētionale solū. uel vltra illud eē habeāt eē extra cognoscētē qḋ ē habere eē reale. potissime si sit in subiecto disposito ad eē n̄aliter 9ueniens forme. ꝛ nō intēdūt q̄rere an sit aliqḋ distinctū a colore reali ꝛ a spē coloris nisi vane querāt. ¶ Ad 4m negaṫ bor. nō eni 9cep9 vl̄tatis inest 9ceptui aialis sicut accn̄s suo subiecto. sz 9seqṫ ad illū ꝛ ad sibi 9siles. dū enim intel- lect9 intellexit aial abstrahendo q̄dditatē ab oi extra- neo ꝛ post reflectiṫ sup 9ceptū illū ꝛ rem ut in tali cō- ceptu format aliā ītētionē quā attribuit tali 9ceptui ꝛ rei in tali conceptu cognite. ut dictū fuit i pma 9ne ꝛ isto mō 2a intentio fundaṫ in pma uel in re mediāte pma. Illa aūt fundatio nō ē intelligenda p illū modū quo accn̄s fundaṫ in subiecto. ut ostēdit scūs Tho. p sen. dis. 2a vbi s. sz poti9 illo mō quo aliqḋ dr̄ fundari metaphorice i illo a quo firmitatē sue veritatis habet ¶ Ad 5m dr̄ q̄ argumentū supponit falsum. s. q̄ ge- nus sit intentio 2a. Dico eni q̄ gen9 nō est 2a intētio. sz est res substracta intētioni 2e. ꝛ fundās talē intētio- nē mediāte pma intētiōe. Vñ scūs Tho. p sen. dis. 33. q. i. arti. p. ad 3m dicit. In oīb9 intētionib9 coīter verū est q̄ intētiones ipse nō sunt in reb9 sz i aīa. sz habēt in re corrn̄dens. s. nām cui intellect9 hm̄ intentionē attri- buit. sicut intētio gn̄is nō est in asino. sz nā aialis cui p intellectū hec intentio attribuiṫ. hec ille. Ex quo pa- tet q̄ gen9 non ē intentio. sz fundamentū intētionis ꝛ corrn̄dens intētioni. si eni gen9 esset intētio. nulla nā realis diceret gen9. Itē dis. 19. q. 5. arti. p. Quedā in- quit sūt que hn̄t fundamētū in re extra aiam. sz com- plementū rōnis eoꝝ quātū ad illud qḋ ē formale ē p operationē aīe. ut pz in vli. humanitas eni est aliquid in re non tm̄ habet ibi rōnē vlis cū non sit extra aiam aliq̄ humanitas multis coīs. sz fm q̄ accipiṫ in intelle- ctu adiungiṫ ei p opationē intellect9 intentio fm quā dr̄ spēs. hec ille. Tunc ad argumētū dico q̄ nulla in- tentio potest diffiniri q̄stū ad aliquid rei q̄n oporteat fieri mentionē de opere intellectus. similiter nec res ut subest intētioni diffiniṫ nisi fiat mentio de actu intel- lectus. si eni diffiniṫ gen9 diffinieṫ p h̄ qḋ est pdicari. Et si q̄raṫ qd ē pdicari vlteri9 dicet q̄ pdicari est attri- bui alicui p itellectū cū nota cōpositiōis uel diuisiōis verū tm̄ illa diffinitio gn̄is nō ē diffinitio intētionis. sz rei ut ē sub itētiōe. illa eni intētio quā sigṫ gen9 poti9 ē diffinitio q̄dā. vn̄ si illa vlteri9 diffiniret q̄stū ad qd rei oporteret iei9 diffinitiōe ponere loco gn̄is h̄ qḋ dico 9ceptio intellect9 uel silitudo in itellectu uel aliquid operatiuū ab intellectu ꝛ hm̄. Cū aūt dicit arguēs q̄ pdicari nō ē intelligere. ꝛc. dico q̄ idē est act9 quo in- tellect9 intelligit ꝛ pdicaṫ aliqḋ de aliq̄. pdicari aūt di- cit relationē p modū passionis fundatā in re mediāte 9ceptione quā intellect9 cōponit cū alia. pdicatū aūt dicit intentionē 2am. nec sequiṫ q̄ act9 intellect9 uel cō- ceptio pdiceṫ de re. sed solū q̄ pdicari nō cōuenit rei nisi put ē sub 9ceptiōe. ita q̄ talis relatio nō pōt fun- dari in re nuda imediate. ¶ Ad 6m dr̄ q̄ logica est de intentionib9. nō ut sūt res. qz sic de talib9 ē terti9 liber de aīa. sed est de intentionib9 ut sunt intentiōes ꝛ vie per quas intellectus ꝓquirit verū ꝛ falsum. sicut sūt diffinitio enunciatio syllogism9 pdicatū ꝛ subiectum predicabile ꝛ vniuersale. ꝛ sic de ceteris que sigṅt se- cundas intentiones. dicitur autē contingere inten- tionem 2am prime quia docet quomodo ea que inclu- dunt secundas intentiones 9ueniūt illis que ipotāt pmas. s. quomodo hō ē species. aial est gen9. ꝛ docet

quõ talia cõbinanda sũt ad veritatẽ ingrẽdũ formã/
dõ ꝓpositiões ꝛ syllogismos. põt tñ dici ꝙ itẽtio põt
dupliciꝭ sumi. vno mõ in vi vni⁹ abstracti. ꝛ sic nõ est
aliud ꝗ̃ ↄceptio intellect⁹. ut dictũ est. Alio mõ in vi
ↄcreti. sicut si albedo ponereꝭ loco hui⁹ nõis albũ. qꝛ
in ꝓposito vocabula deficiunt. cũ nõ habeam⁹ nomẽ
ↄcretũ signãs ↄcretiue sicut intẽtio abstractiue. ꝛ isto
mõ intẽtio dicit rẽ abstractã ↄceptui aĩe. ꝛ isto modo
oĩs res fundans p̃mã intentionẽ abstractiue dictam
põt dici p̃ma intentio. ꝛ oẽ qd̃ fundat 2am intẽtionẽ p̃
mõ dictã imediate põt dici 2a intentio. vñ hõ illo mõ
diceret̃ prima intentio. sed genus diceret̃ 2a inten/
tio. ꝛ illo modo itelligo scm̃ Tho. 2o sen. dis. 5. q. 3. arti
p̃ vbi sic dicit. Sicut gen⁹ est quedã intentio quã in/
tellect⁹ ponit circa formã intellectã. ita ꝛ differẽtia.
tñ huic intẽtiõi intellecte r̃ndet nã q̃dã q̃ est in pticu/
larib⁹. licꝫ s̃m ꝙ ẽ in pticularib⁹ non habeat rõnẽ ge/
neris aut spẽi. hec ille. Et intendit ꝙ gen⁹ dicit quan/
dã intentionẽ. nõ ꝙ illud qd̃ est genus sit intẽtio nisi
denominatiue ꝛ in cõcreto. hõ eñ ꝓut ẽ in intellectu
p suũ ↄceptũ imediate repñsentãtẽ eũ. põt illo modo
dici p̃ma intentio. ut aũt est in intellectu p aliũ conce
ptũ ↄsequẽtẽ actũ reflexũ sup p̃mũ ↄceptũ q̃. s. intel
ligiꝭ hõ ut hñs eẽ vle in intellectu dr̃ 2a intentio con/
cretiue. nec tñ conceditꝭ ꝙ hõ sit 2a intentio qꝛ hõ di/
cit merã rem. sꝫ ↄcediꝭ ꝙ spẽs est 2a intẽtio. qꝛ hoc ꝙ
dico spẽs sigt rẽ cũ ↄceptu uel rem ut ↄceptã. ¶ Ad
7m dr̃ sicut ad precedens. ꝙ logica est de secũdis in/
tentionib⁹ inq̃tum est de illis que in sua rõne impor/
tant 2am intentionẽ puta gen⁹ ꝛ spẽs. subiectũ ꝛ pre/
dicatũ. ꝛ hoc inq̃tũ talia sũt icludẽtia intẽtionẽ. Qꝛ
aũt logica nõ agat de actibus intellect⁹ dictũ est qꝛ
non agit de intentionibus ut sunt res. sꝫ ut sunt istru/
menta ꝓquirẽdi verũ. ꝛ qꝛ potius agit de substractis
intentionũ ꝗ̃ de intentionib⁹. Vñ licꝫ diffinitio sit rõ
formata p intellectũ. logic⁹ non hꝫ inquirere que res
sit illa rõ. an subã uł accñs. Q̃uis in oĩb⁹ suis diffiniti/
onib⁹ sp̃ ponat aliqd ptinẽs ad intellectũ. ut h̃ qd̃ di/
co predicare uel significare uel aliqd hꝫ. ¶ Ad 8m di/
co ꝙ cõmentator 3o de aĩa errauit opinat⁹ ꝙ intelle/
ctus possit eẽ aliq̃ forma sepata ab aĩa nr̃a s̃m esse. ꝛ
idõ oportuit eũ multa falsa fingere. quoꝝ vnũ fuit ꝙ
spẽs intelligibilis est subiectiue in fantasmatib⁹. ꝛ est
in itellectu possibili alio mõ. ꝛ istã fictionẽ adinuenit
ut saluaret ↄtinuationẽ intellect⁹ possibilis cũ aĩa no
stra p illã spẽm. vñ intẽtionẽ intellectã vocauit spẽm
intelligibilem. ꝛ intentionem imaginatã vocauit fan
tasma. quod licꝫ verũ sit. tamẽ illa inherentia quam
ponit hui⁹ ad hoc. s. speciei intelligibilis ad fantasma
nihil est. ¶ Ad 9m dico ꝙ quecũq; distinguunt̃ inten/
tionaliꝭ sunt intẽtiones s̃m esse qd̃ hñt in intellectu.
nõ aũt oꝫ ꝙ sint intentiones simpliciꝭ loquendo nisi
eo mõ quo dictũ ẽ in solutione 6. vñ sicut recitatũ ẽ i
ꝓbatione p̃me ↄnis. nã ut est in intellectu ẽ q̃dã spẽs
intelligibilis. ꝛ siliter dico de nã aĩalis. ꝛ de hoc alias
diffusi⁹ est dictũ. ¶ Ad 10. dr̃. ꝙ hõ ꝛ aĩal sũt subẽ me/
re ꝓut suba dicit q̇dditatẽ. nõ aũt ꝓut dicit supposi/
tũ. ꝛ de h̃ articulo dictũ fuit satis in. q. 2e distinctiõis

hui⁹. arti. 3o in solutione. 5. p̃ncipalis. ¶ Ad 11m dr̃ ꝙ
si arguens p rõnẽ hoĩs intelligat q̇dditatẽ hoĩs. h̃ ẽ
falsa. nõ eñ q̇dditas hoĩs est facta p itellectũ. aut q̇d/
ditas aĩalis. imo p̃cedit actũ intellect⁹ creati huma/
ni. Et cũ dicit ꝙ nã nõ fecit. ꝛc̃. Dico ꝙ nã nõ fecit di
stinctionẽ humanitatis ꝛ aĩalitatis i actu. fecit tñ aĩa/
litatẽ ꝛ humanitatẽ. Si aũt arguẽs p rõnẽ intelligat
ↄceptũ hoĩs quẽ sigt h̃ nomẽ hõ. dico ꝙ ille ẽ intẽtio
formata p actũ intelligẽdi. ¶ Ad 12m dr̃. ꝙ licꝫ sit im/
possibile vnam rẽ absolutã eẽ multa absoluta extra
intellectũ seu in esse reali. tñ nõ ẽ incõueniẽs eãdẽ rẽ
s̃m eẽ qd̃ hꝫ i itellectu esse plura quedã puta conce/
pt⁹. eo mõ q̃ res dr̃ eẽ sua imago uel silitudo. nec aliꝭ
ↄcedo ꝙ hõ ꝛ aĩal sint duo apparẽtia distincta ab oĩ
accidẽte itellect⁹. ¶ Ad 13m dico ꝙ eq̇nitas sic abstra
cta nõ est nisi in intellectu. ꝛ i illo ẽ quedã intentio in/
tellecta. si eñ null⁹ itellect⁹ eẽt aut si null⁹ itelligeret
eq̇nitatẽ ipsa nõ eẽt itẽtio. ¶ Ad 14m dr̃. ꝙ 2e substã/
tie non sũt intẽtiones. licꝫ eis attribuãt̃ 2e intẽtiones
tñ iproprie loquẽdo dici p̃nt intẽtiones eo mõ quo di
ctũ ẽ in solutiõe sexti. ¶ Ad p̃mũ 3am ↄnẽ dr̃. ꝙ licꝫ i
diffinitione psone ponat̃ aliqd ptinens ad 2am inten/
tionẽ h̃ est ex defectu nominũ differẽtiaꝝ p̃me intẽ/
tionis. vñ talia noĩa nõ ponerent̃ in diffinitiõe psone
si noĩa imposita sufficient̃ haberem⁹. idõ talis diffini/
tio circũlocuta licꝫ iplicet aliqd ptinens ad 2am inten
tionẽ nõ ↄcludit suũ diffinitũ icludere 2am intẽtionẽ.
¶ Ad 2m dr̃ ꝙ psona nõ opponit̃ formaliꝭ alicui dicẽ
ti 2am intẽtionẽ sꝫ p̃mã. lꝫ forte oppositũ ei⁹ nõ sit icõ/
plexe noĩatũ. ꝛ ẽ nõ subsistens in nã rõnali. sub h̃ aũt
formali opposito psone ↄtinetur vle ꝛ pars. ꝛ multa
alia q̃ nõ subsistunt in nã rõnali. ¶ Ad 3m negatur aũs
Nã res plurificat̃ in diuinis. ꝛ constat ꝙ non dicit 2am
intentionẽ. ¶ Ad 4m negat̃ aũs. nec valet ꝓbatio. qꝛ
aliud requiriꝭ ad rõnẽ generis uel vniuersalis ꝗ̃ p̃di
cari de plurib⁹ in q̇d. s. ꝙ habeat diuersum eẽ in illis
de quib⁹ p̃dicat̃. in diuinis aũt nõ est nisi vnicũ esse.
Similiter falsum ẽ ꝙ psona p̃dicet̃ in q̇d de p̃re ꝛ fi/
lio cũ nõ significet q̇dditatẽ eoꝝ. Vñ scũs Tho. p̃mo
sen. dis. 23. q. i. arti. 3o i fine dicit. Inuenim⁹ quattuor
modos sig̃ndi i diuinis. aliqd eñ sigt absolutũ p modũ
absoluti ut de⁹. aliqd relationẽ p modũ relationis ut
pr̃. aliqd absolutũ p modũ relatiõis ut potẽtia gñan/
di. aliqd relationẽ p modũ absoluti ut psona. hec ille.
¶ Ad 5m dr̃ ꝙ licꝫ eadẽ res sit suppositũ ꝛ persona. tñ
vnũ noĩat̃ p nomẽ 2e intẽtionis. aliud p nomẽ prime.
Vñ scũs Tho. prima pte. q. 29. arti. 2o Suba inq̃t dr̃
dupliciꝭ. vno⁹ dr̃ suba quidditas rei quã sigt diffini/
tio s̃m ꝙ dicim⁹ ꝙ diffinitio sigt subam rei quã q̇dẽ
subam greci vsiã vocãt. qd̃ nos eẽntiã dr̃e possum⁹
Alio mõ dr̃ suba subiectũ uel suppositũ qd̃ subsistit i
g̃ñe subẽ. ꝛ hoc q̇dẽ coiter accipiẽdo noĩari põt noĩe
sig̃nte intẽtionẽ. ꝛ sic diciꝭ suppositũ. noĩat̃ etiã trib⁹
noĩb⁹ sig̃ntib⁹ rẽ. q̃ q̇dẽ sũt res nãe subsistẽtia ꝛ yposta
sis s̃m triplicẽ ↄsiderationẽ subẽ sic dicte. s̃m eñ ꝙ p
se existit ꝛ nõ i alio vocat̃ subsistẽtia. illa eñ subsistere
dicim⁹ q̃ nõ in alio sꝫ in seipsis existũt. s̃m vo ꝙ suppo
niꝭ alicui nature coi sic dr̃ res nature. sic hic hõ ẽ res

nature hūane. ſm ꝙ ꝙ ſupponiť accidētib⁹ dr ypo-
ſtaſis uel ſubſtantia. qḋ autem hec tria nomina ſignt
in toto genere ſubſtātiaꝝ. hoc nomē pſona ſigt i gne
ſubaꝝ rōnaliū. hec ille. ¶ Ad 6^m pꝫ rńſio p idē. Nā ut
dicit ſcūs Tho. p̄ ſen. diſ. 6. q. i. arti. p̄. qſtiūcula pma
particulare in gn̄e ſub̄e pōt noiari noib⁹ pme ipoſi-
tiōis. ſꝫ res nature ypoſtaſis pſona. hꝫ etiā alia noīa
2ͤ intentionis. utpote pticulare ſuppoſitū indiuiduū
ſingulare. ¶ Ad 7^m dico ꝙ mod⁹ arguēdi nihil valet.
qꝛ eodē mō pbareť ꝙ relatio ⁊ res i dīnis dicāt ſecū-
das intētiones cū ſint ibi tres relatiōes ⁊ tres res. iō
dico ꝙ argumētū ſolū pbat ꝙ pſona in diuinis non
ſit cōis ſm rē. ſꝫ non pbat qn dicat rē merā. ¶ Ad 8^m
dr ꝙ pſona nō dicit negationē in recto. ſꝫ tm̄ in obliq̄
⁊ dato ꝙ diceret nō ꝓpter h̄ eēt 2ª intentio. nō enim
oē ens rōnis eſt 2ª intētio. qꝛ dextrū i colūna dicit re-
lationē rōnis. nec tn̄ eſt nomē 2ͤ intētionis. ¶ Ad 9^m
dicit Petrus de palude. ꝙ pmū mēbrū illi⁹ diuiſiōis
falſum ē. qꝛ oē illud ſup qḋ fundať imediate 2ª inten
tio eſt pma intētio. nec oꝫ ponere 2^am intētionem ſine
pma. ſꝫ iſta 2ª intētio quā dic̄ pticulare fūdať ſup ſoꝛ
tē platonē ⁊ hꝫ. q̄ ipſa pn̄t noiari noib⁹ pme intētiōis.
2^m membrū ɔcedendū eſt. ſꝫ 3^m eſt falſū. qꝛ ſicut fun-
danť 2ͤ intētiōes ſup idiuidua ſic ⁊ ſup ſpēs ⁊ pl⁹ ꝗ̄to
vīa ſūt pl⁹ intelligibilia ⁊ plus de realitate hn̄t ſin-
gularia. vñ ſicut int̄ noīa coīa ſecūdaꝝ ſubaꝝ q̄dam
ſunt 2ͤ intētiones ut ſpēs gen⁹ ⁊ hꝫ. q̄dā aūt ſūt pme
intentionis. ut aīal eſt nomē cōe oīb⁹ ſpēb⁹ ſub ſe con
tētis. ⁊ ſic aſcendendo ad ens. ſic etiā quedā noīa idi
uiduoꝝ coīa dicūť pme itentiōis ⁊ nō oīa 2ͤ. hec ille
Quicqd ſit de hoc ego dico ꝙ illa diuiſio rerū eſt fal
ſa quo ad 3^m membrū. nā hō ⁊ aīal ſūt extra ſine ope
intellectus. ⁊ iō totū qḋ in illo fundať ē falſum. vñ ſi-
cut nō oē cōe eſt p intellectū. nam nā cui attribuiť cō
munitas p̄cedit actū intellect⁹. ita nec oꝫ ꝙ oē nomē
cōe ſignificet 2^am intētionē. ¶ Ad. 10. dico ꝙ illa ɔñia
q̄ dať non valet. qꝛ illud qḋ dr ibi cōpetere noib⁹ 2ͤ
intētionis. cōpetit etiā noib⁹ pme intētionis puta ge-
nerib⁹ ſuperiorib⁹ ⁊ traſcendētib⁹. hō enī p̄dicatur de
plurib⁹ differentib⁹ nūero. ⁊ aīal p̄dicať de pluribus
differētib⁹ ſpē. ¶ Ad 11^m dr ꝙ aª eſt falſa. Nā ens eſt
pme ipoſitionis. ⁊ tn̄ eſt cōe differentib⁹ gn̄e nō coīta
te vniuoci. ſꝫ analogi. Ad argumentū in pede qſtiōis
factū pꝫ ſolutio p p̄dicta. Hec de queſtione.

Circa vigeſimāquar
tam diſtinctionē queriť. Utrū nume-
rus ſit ꝓprie ⁊ formaliť i dīnis. Et ar-
guitur ꝙ non. qꝛ nullū accn̄s eſt in di
uinis. ſꝫ numer⁹ ꝓprie ⁊ formaliter ē
accidēs. q̄ in deo poni nō poteſt. In oppoſitū arguiť
ſic. Trinitas poniť in dīnis. ſꝫ trinitas ē ſpēs numeri.
igiť. In hac qſtione erūt duo articuli. In p̄ ingreť an
vnitas uel numer⁹ ſit aliqd extra aīam in reb⁹. In 2º
videbiť de qſito. ¶ Quātū ad primum articulum ſit
pma ɔ̄. ꝙ tā numer⁹ ꝗ̄ vnitas que eſt p̄ncipiū nūeri
addit aliqd poſitiuū ſup rem q̄ dr vna. Iſtā ɔ̄nē ponit
ſcūs doctor p̄. ſen. diſ. 24. q. i. arti. 3º. vñ ad 4^m ſic ait.
Unū dr dupliciť. ſ. qḋ eſt p̄ncipiū numeri. ⁊ qḋ ɔuer-
tiť cū ente. loquendo de vno qḋ eſt principiū numeri
ponit aliqd additū ſup ens qḋ dicit vnū. ſ. rōnē men-
ſure. vñ h̄ nomē vnū pōt dupliciť ɔſiderari. aut ſm il
lud qḋ ē. aut ſm illud qḋ ɔſeqť ad itellectū ei⁹. ſ. rela-
tionē quādā. ſi 2º mō accipiať ſic opponiť multitudi-
ni numerali relatiue. ſicut p̄ncipiū ad p̄ncipiatū. ut
punct⁹ ad lineā ⁊ ſicut pars ad totū ⁊ magis ꝓprie ſic
menſura ad menſuratū. Si p̄ mō. tūc dupliciť. qꝛ uel
ɔſiderabiť ipſū vnū cū p̄ciſione. ſ. ſm ꝙ tm̄ vnitas. ⁊
ſic hꝫ diſpatā oppoſitionē mēſure ad alios numeros
quilibet enī nūer⁹ ſm qdditatē ſue ſpēi hꝫ ſpālē rōnē
menſure ſicut ſpēs oppoſite ſūt diſpate. ⁊ talis oppo
ſitio reduciť ad ɔ̄rietatē ſicut p̄ncipiū. qꝛ diſpata di-
ſtinguūť differētijs ɔ̄rijs quib⁹ p̄ diuidiť gen⁹. ut pba
tur. 10. metaphiſice. uel ſine p̄ciſione. ⁊ ſic vnitas nul-
lā oppoſitionē hꝫ ad numerū. ſꝫ eſt ɔſtituēs ipſū. hec
ille. Et ibidē in corpe queſtionis arguit ɔtra dicētes
ꝙ talis vnitas nō dicat niſi p̄uationē. tunc enī nō eēt
niſi in aīa. ⁊ ita nec numer⁹ cui⁹ ipſa ē p̄ncipiū. vñ non
poſſet eē ſpēs niſi ſub aliq̄ gn̄e. Itē ɔ̄ illos q dicūt ꝙ
vnitas q̄ ē principiū numeri ē eadē cū vnitate q̄ con
ſequiť ens ⁊ ɔuertiť cum eo arguit. Nō ɔtingit enim
ꝙ aliqd ɔtētū ſub inferiori ſit ɔ̄ria ſupioris. ſicut ra-
tionale nō eſt ɔ̄ria ſub̄e. vñ nec multitudo que ē ſub
quātitate pōt eē differētia entis ſimpliciť. Ex qb⁹ pꝫ
ꝙ ſm eū talis vnitas cū ſit de gn̄e quātitatis nō pōt
dicē purā p̄uationē ſcꝫ idiuiſionē. nec dicit ſolū enti-
tatē rei cū illa indiuiſione. ſicut vnū qḋ cū ente ɔuer
tiť. qꝛ tūc nō deberet collocari ſub determinato gn̄e
ſicut nec ens. Eandē opinionē tenet i de potētia dei. q.
9. arti. 7º vbi ſic ait. Cū diuiſio multitudinē cauſet in-
diuiſio ꝟo vnitatē. oꝫ ſm rōnem diuiſionis ⁊ de vno
⁊ multo iudiciū ſumi. ē āt q̄dā diuiſio q̄ oīo gen⁹ quā-
titatis excedit. q̄. ſ. ē p aliquā oppoſitionē formalem
q̄ nullā quātitatē concernit. vñ oꝫ ꝙ multitudo hāc
diuiſionē ɔſequēs ⁊ vnū qḋ hāc diuiſionē p̄uat. ſint
maioris quantitatis ⁊ ambit⁹ ꝗ̄ gen⁹ quātitatis. ē āt
alia diuiſio ſm quātitatē que genus quātitatis non
traſcendit. vñ ⁊ multitudo ɔſequēs hāc diuiſionem ⁊
vnitas eā priuans ſunt in genere quātitatis. qḋ q̄dē
vnū aliqd accidētale addit ſup illud de q̄ dr ꝙ hꝫ ra-
tionē mēſure. alias nūer⁹ ex vnitate ɔſtitutus nō eēt
aliqḋ accn̄s nec alicui⁹ generis ſpēs. vnū ꝟo qḋ con-
uertiť cū ente nō addit ſup ens niſi negationē diuiſi-
onis. non ꝙ ſignificet ipſā indiuiſionē tm̄. ſꝫ ſubiectū
ei⁹ cū ea. eſt enī vnū idem qḋ ens indiuiſum. ⁊ ſilr
multitudo correſpōdens vni. nihil addit ſup res mul
tas niſi diſtinctionē earū. que in h̄ attendiť ꝙ vna nō
eſt alia. qḋ q̄dē nō hn̄t ex aliq̄ addito. ſꝫ ex ꝓprijs for-
mis. pꝫ q̄ ꝙ vnū qḋ ɔuertiť cū ente. ponit q̄dē ipſum
ens. ſꝫ nihil ſupaddit niſi negationē diuiſionis. multi-
tudo aūt rei correſpōdēs addit ſup res q̄ dicūť mul-
te ꝙ vnaqueq; earū ſit vna. ⁊ ꝙ vna earum non ſit
altera in quo cōſiſtit ratio diuiſionis. ⁊ ſic cum vnum
addat ſupra ens vnam negationem ſm ꝙ aliquid ē
indiuiſum in ſe multitudo addit duas negationes ꝓ
ut ſꝫ aliquid eſt in ſe indiuiſum. ⁊ prout eſt ab alio

diuisum. qđ qdē diuidi est vnũ eoꝝ nō esse alterum.
hec ille. Idē ponit pma pte. q. 3. arti. 4. dicit enim ꝙ
numer⁹ q est spēs quātitatis ponit quoddā accñs ad-
ditũ supra res. ⁊ silr vnũ qđ est pncipiũ nũeri. vnũ
aũt qđ ꝯuertit cũ ente nō addit aliqđ sup ens nisi ne-
gationē diuisiōis tm̄. vnũ eni significat ens indiuisũ.
⁊ iō de q̊cũqꝫ dicat vnũ. signtur illa res indiuisa. sicut
vnũ dictum de hoie signt nām hoīs indiuisā. ⁊ eadem
rōne cum dicat res multe multitudo sic accepta signt
res illas cũ indiuisione circa vnāquāqꝫ illarũ. Idem
ponit 7. quolibet. q. 7. arti. p̄. Que aũt res sit illa quā
supaddit vnitas q ē pncipiũ numeri que dr̄ vna. de-
clarat scūs doctor sm Auicen. p̄. sen. vbi sup. dicens
ꝙ vnitas illa ē eē indiuisũ. illud aũt eē est eē accñtis.
⁊ p illud eē adueniēs post eē cōpletũ sube dr̄ substā-
tia vna. sicut p eē albedinis dr̄ eē alba ⁊ inde nũerus
est accñs q causat ex ꝯgregatiōe taliũ intētionũ ac-
cidentaliũ. ⁊ licꝫ scūs doctor in eodē loco improbet
Auicen. inq̄tũ ponit ꝙ vnũ qđ cōuertit cũ ente est
idē cũ vno qđ ē pncipiũ numeri. ⁊ ꝙ tam hoc q̄ʒ illud
vnũ supaddit aliqđ positiuũ sup illud de q̊ dr̄. non tn̄
reprobat h̄ qđ dixi. s. ꝙ vnitas put ē pncipiũ numeri
supaddit illud quod dictũ est. vn̄ q̄tũ de ipso ꝯcipio
vnitas de q̄ loquimur non est ipsa forma ꝯtinuitatis
sꝫ est illud esse indiuisũ qđ talis quātitas ꝯtinua dat
subiecto. forma eni ꝯtinuitatis est diuisibilis ī multa
⁊ iō nō meret dici vnitas: de cui⁹ rōne est indiuisibili-
tas. sed eē qđ illa forma dat subiecto dr̄ vnitas. qꝛ ta-
le eē nullo mō est diuisibile. qꝛ si forma illa vel subie-
ctũ diuidat. eē pmũ non remanet. nec diuidit. sꝫ qli-
bet pars diuisi habet nouũ esse ⁊ non habet illud qđ
pri⁹. de hoc Auicen. 3. metaphisice ca. 2. dicit. Uni-
tas est esse quod non diuidit. ita ꝙ esse est de essen-
tia vnitatis. ⁊ non subiectũ ei. vnitas enim substan-
tialiter est ipsum eē qđ nō diuidit. hec Auicen. De h̄
Albert⁹ sup 5m ca. Dionysij de diuinis noībus sic ait.
Forma est forma ⁊ est termin⁹ potētie materie. ⁊ in-
q̄tũ aliqđ est forma dat eē. inq̄tũ ṽo est termin⁹ ter-
minat distinguēdo ab alijs. hoꝝ aũt actuũ por ē da-
re eē. ⁊ iō ens qđ relinquit ex tali actu ē pus vno qđ
relinquit ex 2° actu ⁊ inq̄tũ ille act⁹ est cois eē ṽgit i
nām accñtis. qꝛ oē quod ꝯsequit eē rei est accidens.
⁊ sic est vnũ qđ ē pncipiũ numeri. ex pte ṽo altera q̄
est ī ipso nā entis supra quā nihil addit positiue ē vnũ
qđ cōuertit cũ ente. hec Albert⁹. Ista aũt sic intelli-
go. s. ꝙ nō ois forma dat vnitatē que est principiũ nu-
meri. sed sola forma de genere quantitatis. talis eni
forma dat distinctionē suo subiecto ab alijs eiusdem
spēi ⁊ indistinctionē ei⁹ in seipso. ⁊ sic dat ei vnitatē q̄
est pncipiũ numeri. ⁊ illa vnitas est quidā actus ter-
minatiuus ⁊ distinctiuus. ⁊ licꝫ sit quoddā eē subiecti
tn̄ illud eē est accidentale subiecto. qꝛ aduenit subie-
cto p⁹ eius esse substantiale. sic ḡ dicendũ eēt tenēdo
ꝙ vnitas que est pncipiũ numeri sit eē qđ dat quāti-
tas subiecto. Pōt etiā dici ꝙ vnitas nec ē forma cō-
tinuitatis nec eē talis forme. sꝫ est quoddā accñs indi-
uisibile ꝯsequēs quātitatē ꝯtinuā. ⁊ differt a puncto
in hoc ꝙ punct⁹ hꝫ sitũ in linea uel ꝯtinuo. nō aũt vni-
tas. sꝫ habet p subiecto adequato ⁊ p̊ totũ ꝯtinuũ. ita
ꝙ aucto uel diminuto tali cōtinuo non remanet por
vnitas sꝫ alia. ¶ 2° ꝯ est. ꝙ numer⁹ q est spēs quātita-
tis ⁊ vnitas q̄ est illi⁹ pncipiũ solũ reperit in rebus ma-
terialibus. Un̄ scūs Tho. de potentia dei vbi sup sic
dicit. Quātitas ppřie est dispositio materie. vn̄ oēs
species quātitatis sunt q̄dā mathematica q̄ sm esse
non possunt a materia sensibili separi. nisi temp⁹ ⁊ lo-
cus q̄ sũt nālia ⁊ magis nature sensibili ānexa. vn̄ pꝫ
ꝙ nulla spēs quātitatis reb⁹ spūalib⁹ poterit cōueni-
re nisi sm metaphorā. hec ille. Item p̊ sen. dicit vbi ā
ꝙ numer⁹ ⁊ vnitas sm ꝙ sũt in genere quātitatis nō
inueniunt nisi in quib⁹ inuenit cōmensuratio quāti-
tis. vn̄ inuenit tm̄ in reb⁹ habentib⁹ quātitatē ꝯtinuā
vn̄ phs dicit ꝙ numerũ cognoscim⁹ diuisione conti-
nui. ⁊ hic tm̄ numer⁹ ē sub arismetrica. ut etiā Auicē.
dicit. hec illi. Et in articulo p̄cedēti. s. p̊ ad 2m dicit. ꝙ
vnitas ⁊ numer⁹ q̄ cōsiderat arismetric⁹ non sunt illa
vnitas ⁊ multitudo q̄ inueniunt in oib⁹ entib⁹ sed so-
lũ sm qđ inueniunt ī reb⁹ mālib⁹ sm ꝙ pluralitas cau-
satur ex diuisione ꝯtinui. In hoc eni pūt inueniri oēs
ille passiones in numeris que arismetrici demōstrāt
sicut multiplicatio ⁊ aggregatio ⁊ hꝫ. que fundātur
sup diuisionē infinitā ꝯtinui. vn̄ est infinitas in nume-
ro sm phm 3. physicoꝝ. ⁊ iō etiā talis vnitas est potē-
tia ois numerus. hec ille. Idē ponit pma pte vbi sup
Et in quolibet vbi sup. ¶ 3° ꝯ ꝙ tam vnũ qđ est prin-
cipiũ numeri q̄ʒ vnũ qđ cũ ente conuertit dicit nega-
tionē diuisionis. sꝫ multitudo tam illa q̄ʒ ista dicit ne-
gationē rei. vn̄ scūs Tho. in predicto q̊libet. q. i. arti.
p̊. ad 3m sic dicit. In rōne inqt multitudinis icludit ne-
gatio rei. sꝫ in rōne vni⁹ negatio negationis ⁊ rei sil.
qđ sic patet. vnũ enim est qđ non diuidit. diuisio aũt
que negat p vnũ qđ conuertit cũ ente oportet ꝙ sit
talis ꝙ ī oī diuisione saluet. hec aũt est diuisio p affir-
mationē ⁊ negationem. ⁊ hui⁹ diuisiōis negatio con-
stituit rōnē vni⁹. ē eni vnũ qđ nō diuidit tali diuisio-
ne ꝙ sit in eo accipere hoc ⁊ nō hoc. ⁊ sic vnũ inq̄tũ
negat affirmationē ⁊ negationē sil est negatio rei ⁊
negationis simul. predicta vero diuisio includit ī ra-
tione multitudinis. ⁊ sic ibi includit negatio rei. quia
illa sunt multa q̄ sic diuidunt ꝙ vnũ non est alterum
hec ille. Itē p̊ sen. dis. 24. q. i. arti. 3. ad primũ sic ait.
In multitudine negatio est sm ꝙ vna res distinguit
ab alia p negationē. vn̄ in multitudine est negatio uł
puatio realis. sm ꝙ vna res dr̄ nō eē alia. ⁊ hꝫ distin-
ctionē p negationē negat negatio ipoꝛtata in ratiōe
vnitatis. vn̄ dico ꝙ negatio illa in qua pficit rō vni-
tatis non est nisi negatio rōnis tm̄. ois eni respect⁹ q
est entis ad negationem uel ad non ens nō est nisi ra-
tionis. vn̄ relatio qua refertur ens ad non ens non
est nisi tm̄ in rōne. ⁊ similiter puatio puationis uel ne-
gatio negationis. hec ille. Et ibidē ad 2m idem ponit.
vn̄ sm rē vnũ inqt nō ipoꝛtat negationē nisi in rōne. vn̄ sm rē
magis se hꝫ ad potentiā q̄ʒ multitudo in qua ipoꝛtat
realis negatio sm quā res a re distinguit. hec ille.
Patet igit ex dictis ꝙ multitudo dicit in recto du-
plicē negationē. ⁊ vnitas dicit vnicā. ut dictũ ē ipo-

bationē pme ꝯnis.2° ꝙ vnitas dicit negationē rōnis · r̄ nō rei in recto.hoc ē ꝙ illa negatio nō est realis sed fm rōnē lꝫ neget rem ⁊ negationē simul scꝫ affirma/tionē ⁊ negationē ut dicit scūs doctor in quolibet al/legato.multitudo autē dicit negationē realē ex vna pte et alia dicit negationē insimul rei ⁊ negatiōis.i. affirmatiōis ⁊ negatiōis sicut vnitas ut dictū est 3ᵃ ꝯne ⁊ pma. ¶ 4ᵃ ꝯ ē ꝙ multitudo quodāmodo ē pꝰoꝛ vnitate ⁊ quodāmodo posterioꝛ. vnde scūs Tho.de potentia dei.q.9.arti. 7°. ad 15ᵐ sic dicit. Scdm phm inquit.10.metaphisice.multitudo est prioꝛ vno scdm sensū sicut totū partibꝰ ⁊ compositū simplici.sꝫ vnū ē prius multitudine nāliter ⁊ fm rōnem. Et post dicit. Diuisio ē causa multitudinis ⁊ est pꝰoꝛ fm intellectū ꝙ̄ multitudo. vnū autē dr̄ priuatiue p respectū diuisio/nis cū sit indiuisū.non aūt respectu multitudinis. vn̄ diuisio ē prioꝛ fm rōnē ꝙ̄ vnū.sed multitudo ē poste/rioꝛ.qꝺ sic pꝫ.pmū eni qꝺ in intellectu cadit ē ens.2ᵐ ꝯo negatio entis.ex his aūt duobꝰ sequiẗ intellectꝰ diuisionis.ex hoc eni ꝙ aliqꝺ intelligiẗ esse ens ⁊ itel ligitur nō hoc esse.sequiẗ in intellectu ꝙ sit diuisū ab eo.4° aūt sequiẗ in intellectu rō vniꝰ put scꝫ intelle ctus intelligit hoc ens nō esse in se diuisū.5° aūt seqẗ intellectꝰ multitudinis put scꝫ h̄ ens intelligiẗ diuisū ab illo.⁊ vtrūqꝫ ipsoꝝ eē i se vnū. quātūcūqꝫ eni aliq̄ intelligāẗ diuisa nō intelligeẗ multitudo nisi qꝺlibet diuisoꝝ intelligatur esse vnū. ⁊ sic patet ꝙ nō ē cir/culus in diffinitiōe vniꝰ ⁊ multitudinis. hec ille. Idē ponit p̄ sen.vbi s̄. ad 2ᵐ. itē pma pte.q.11.arti.2°. ad 4ᵐ.itē sup 4°. metaphisice.in illo ca°. Qm̄ aūt vnius ⁊c̄.sic dicit. Sciēdū ꝙ ꝙ̄uis vnū importet puationē implicitā.nō tn̄ ē dicendū ꝙ importet puationē mul titudinis.qꝛ cū puatio sit nāliter posterioꝛ eo cuiꝰ est priuatio.seqtur ꝙ vnū esset nāliter posteriꝰ multitu/dine.iterū ꝙ multitudo poneretẗ in diffinitione vniꝰ nā priuatio diffiniri non pōt nisi p suū oppositū.ut qꝺ ē cecitas:puatio visus. vnde cū in diffinitiōe multitu dinis ponaẗ vnū.nā multitudo ē aggregatio vnita/tū.sequiẗ ꝙ in diffinitionibꝰ eēt circulatio.⁊ iō dicen/dū ꝙ vnū importat puationē diuisionis nō quidē di uisionis q̄ est fm quantitatē.nā ista diuisio determi/naẗ ad vnū particulare genꝰ entis:⁊ nō posset cadere in diffinitiōe vniꝰ sed diuisiōis formalis q̄ fit p opposi/ta.cuiꝰ pma radix est oppositio affirmatiōis ⁊ negati/onis.nā illa diuiduntẗ ad inuicē que ita se hn̄t ꝙ h̄ nō est illud.p̄ igiẗ intelligitur ipsū ens ⁊ ex ꝯsequēti nō ens.⁊ p ꝯsequēs diuisio. ⁊ p ꝯsequēs vnū qꝺ diuisio/nem priuat.⁊ p ꝯsequēs multitudo in cuiꝰ rōne cadit diuisio.sicut i rōne vniꝰ indiuisio. ꝙ̄uis aliqua diuisa mō pdicto rōnē multitudinis habere non possint nisi pus cuilibet diuisoꝝ rō vniꝰ attribuaẗ.h̄ ille. Itē.10. metaphisice sup illo ca°. Opponūẗ aūt ⁊c̄.sic ait: Ni/hil phibet aliqꝺ esse prius ⁊ posteriꝰ eodē fm rōnem fm diuersa in eo ꝯsiderata.in multitudine ḡ conside/rari pōt ⁊ ꝙ multitudo ē ⁊ ipsa diuisio.rōne igiẗ diui/sionis prioꝛ ē ꝙ̄ vnū fm rōnē. nā vnū est qꝺ nō diui/ditur.fm aūt ꝙ ē multitudo posterioꝛ est fm rōnem cū multudo sit aggregatio vnitatū. diuisio aūt q̄ sup

ponitur ad rōnē vniꝰ qꝺ ꝯuertiẗ cū ente nō ē diuisio quātitatis ꝯtinue.que qꝺē pintelligiẗ vni qꝺ est prin cipiū numeri.sꝫ ē diuisio quā causat ꝯdictio put hoc ens ⁊ illud ens dicunẗ diuisa ex eo ꝙ hoc ens nō ē il/lud.sic ḡ p̄ i intellectu nr̄o cadit ens.deinde diuisio. ⁊ post hoc vnū qꝺ diuisionē priuat.⁊ vltimo multitudo q̄ est ex vnitatibꝰ.nā licꝫ ea q̄ sūt diuisa multa sint nō tn̄ hn̄t rōnem multoꝝ nisi priusq̄ huic ⁊ illi attribuiẗ ꝙ sit vnū. ꝙ̄uis etiā nihil phibet dici rōnē multitudi/nis dependere ex vno fm ꝙ ē mensurata p vnū qꝺ iam ad nām numeri ptinet.hec ille. ¶ 5° ꝯ.ꝙ nume/rus de genere quātitatis ē vnū qꝺ simpliciẗ ⁊ nō solū sicut aceruus. Istam ꝯnem ponit sanctus Tho. su/per 7°. metaphisice ca°. vlti.qꝺ icipit. Quid aūt oꝫ di/cere ⁊ quale quid ⁊c̄. vbi sic ait. Compositū qnqꝫ soꝛ/titur speciē ab aliq̄ vno qꝺ est uel forma ut in coꝛpe mixto.uel compositio ut pꝫ in domo.uꝉ oꝛdo ut pꝫ in syllaba ⁊ numero.⁊ tūc oꝫ ꝙ totū compositū sit vnū simpliciẗ.qnqꝫ ꝟo cōpositū soꝛtiẗ speciē ab ipsa mul/titudine ptiū collectarū sic pꝫ in aceruo ⁊ pplo ⁊ alijs hꝫ.⁊ in talibꝰ totū compositū nō ē vnū simpliciẗ sꝫ fm qꝺ solū.hec ille. Itē 8°. metaphisice in illo ca°. Opoꝛ/tet aūt non ignoꝛare ⁊c̄. dicit sic. Si aliqꝺ addaẗ aut subtrahaẗ a numero aliq̄ etiā si sit minimū nō erit idē numerꝰ fm speciē.minimū aūt i numeris ē vnitas q̄ si addaẗ ꝙ̄ternario crescet quinariꝰ qui ē alia species numeri.⁊ hoc ideo ē.qꝛ vltima vnitas dat speciē nu/mero.hec ille.⁊ post numerꝰ ē p seipsū vnꝰ inq̄tū vl/tima vnitas dat speciē ⁊ vnitatē.sicut in rebꝰ cōposi/tis ex mā ⁊ foꝛma.p foꝛmā eni aliqꝺ vnū ⁊ vnitatem ac speciē soꝛtiẗ.⁊ ppter h̄ loquentes de vnitate nu/meri ac si numerꝰ nō esset vnꝰ p seipsū.nō pn̄t dicere q̄ ē vnꝰ.cū eni numerꝰ cōponaẗ ex multis vnitatibꝰ aut non est vnꝰ numerꝰ simpliciẗ ut si vnitates ꝯgre/genẗ in eo p modū coaceruatiōis q̄ nō facit simpliciẗ vnū ⁊ p ꝯsequēs nec ens simpliciẗ in aliqua specie cō stitutū ⁊ sic nec numerꝰ ē aliq̄ species entis. Aut si nu/merꝰ ē vnꝰ simpliciter ⁊ nō p seipsū. dicendū ē qꝺ fa/cit eū esse vnū ex multis vnitatibꝰ qꝺ nō ē assignare. ⁊ similiẗ diffinitio ē vna p seipsam ⁊ siliter nō pōt assi/gnari aliqꝺ p qꝺ fiat vna.⁊ h̄ rōnabiliẗ accidit.qꝛ per eandē rōnē suba quā sigt diffinitio ē ita vnū sicut nu/merus scꝫ p se.ex hoc ꝙ vna eiꝰ ps ē ut foꝛma alteriꝰ hec ille.⁊ sunt q̄si ꝟba Aristotelis in textu.⁊ siliter 7°. metaphisice in illo ca°. Qm̄ ꝟo de suba ē pscrutatio. Aristoteles idē ponit.vult eni ꝙ dualitas sit qꝺ vnū ⁊ ꝙ vnitas nō ē actu sed potētia i dualitate. Ex istis oibꝰ patet ꝙ numerꝰ ē vnū simpliciẗ ⁊ non solū acer/uus vnitatū.imo sicut hō ē aliud a suis ptibꝰ. ita nu/merꝰ a suis vnitatibꝰ.2° ꝙ vltima vnitas numeri est foꝛma numeri ⁊ dat speciē ⁊ vnitatē numero. Idem ponit 4°.sen.di.8.q.2ᵃ.arti.3°. dicens ꝙ suba sena/rij non est bis tria sed semel sex.q̄ suba dr̄ q̄litas.⁊ ad hanc qualitatem senarij se habent ptes eiꝰ ut disposi tiones māles non ut qualitates ptiales sicut partes vnius totius qualitatis. Et pro intellectu istꝰ sciēdū ꝙ sicut duplex ē foꝛma hoīs.quedā que diciẗ foꝛma partis scꝫ aīa que actuat mām.alia q̄ est foꝛma totiꝰ 1 ad 7ᵐ

scȝ humanitas resultās ex forma partis ⁊ ex sua mā.
ita forma numeri ē duplex. quedā que se hȝ ut forma
partis scȝ vltima vnitas. alia ꝰo forma se hȝ ut for/
ma totius ⁊ sub̄a uel qualitas numeri. ⁊ ista est quedā
forma resultans ex vltima vnitate se habēte ad pre/
cedētes ut formale respectu māl'is. ⁊ ista forma se ha
bet ad oēs vnitates ut forma ad materiā. ⁊ distingui
tur realiter a q̄libet vnitate ⁊ ab oib' simul sic huma/
nitas distinguit̄ ab aīa ⁊ corpe. diuisim uel cōiunctim
sumptis. De hac mā dicit Albert' sup 5ᵐ caᵐ Diony/
sij de diuinis noib' mouēdo dubiū qd dat esse duali/
tati. Et rn̄det in hunc modū. dicendū inquit q̄ duali/
tas habet eē dualitas a sua quidditate per quā con/
stituit̄ in ꝓpria specie. que qdē cōstituit̄ p aduentū vl
time vnitatis sicut ⁊ in alijs specieb' p aduentū vlti/
me differētie. vñ dicit phs q̄ sex nō ē bis tria. sed se/
mel sex. q2 qdditas vniuscuiusq3 rei ē semel tātū. Et
si querat̄ cū ordo vltime vnitatis p̄supponat multi/
tudinē. vnde venit illa multitudo. dicendū q̄ vnitas
iterata inq̄tū aduenit forma diuisionis
in actu ſm q̄ ipsa qualibet iteratione accipit aliam ⁊
aliā speciē uel rōnē est causa multitudinis binarij. or/
do aūt vltime vnitatis dat sibi ꝓpriam qdditatē ſm
quā est in ꝓpria specie. hec Albert'. Cōsonat Auicē/
na 3º metaphisice caº 4º vbi sic ait: Unusquisq3 nu/
meroꝝ est species p se ⁊ ē vn' in se inq̄tū ipse ē spēs
ipsa. ⁊ inq̄tum ipse est ipsa spēs hȝ ꝓprietates. Illud
eni qd̄ non hȝ certitudinē in se impossibile ē ut habeat
ꝓprietatē p̄marietatis uel cōpositiōis uel pfectionis
uel supfluitatis uel diminutionis uel q̄drationis uel
cubitationis uel aliarū figuraꝝ quas habent nume/
ri. igit̄ vnicuiq3 numeroꝝ ē sua ꝓpria certitudo ⁊ for
ma ꝓpria q̄ de ipso concipit̄ in aīa. ⁊ ipsa rectitudo ē
vnitas ei' qua est id qd̄ ē. numer' aūt nō ē multitudo
q̄ nō cōueniat in vnitate ita q̄ nō ē necesse dicere ipsū
eē aggregatū ex vnitatib'. ipse enim numer' inq̄tū
est aggregat' est vn' ⁊ pñt ei attribui ꝓprietates. nec
est mirū si res sit vna inq̄tū hȝ vnā formā sicut est de
nareitas ternareitas ⁊ habeat multitudinē in se. igit̄
inq̄tū est ei denareitas ē cū ꝓprietatib' que conue/
niūt oibus decē. sed inq̄tū hȝ multitudinē non habet
ꝓprietates nisi ꝓprietates multitudinis q̄ ē opposita
vnitati. hec ille. Et post aliq̄ subdit quō diffiniend' sit
quilibet numer' dicens. Cū aūt volueris scire certi/
tudinē diffinitiōis cuiuslibet numeri dicas q̄ nume/
rus est ꝓueniens ex aggregatiōe vnius ⁊ vni' ita ut
numerent̄ oēs vnitates. hec ille. ¶ Sȝ cō primā cōnem
q̄ ponit q̄ vnū qd̄ ē p̄ncipiū numeri siḡt aliqd̄ accn̄s
supadditum ei qd̄ dr̄ vnū illo mō. arguit Gregori'. p̄
sic. Unū qd̄ ē cōuertibile cū ente non siḡt aliquā talē
certitudinem supadditā entitati q̄ est vna. igitur nec
vnū qd̄ est p̄ncipiū numeri. aūs pȝ ex illis que dicit se
probasse. tenet cōña. quia siue vnū numerale dicatur
de quolibet de quo dicitur vnū conuertibile cū ente
siue non. de quocunq3 tamen dicat̄ sufficit illi q̄ sit
vnū vnitate entis ad hoc ut alteri possit connumera/
ri seu cum alio constituere numerū ⁊ p consequens
sufficit ad hoc ut de ipso possit p̄dicari vnū numera/
le. id est qd̄ est p̄ncipiū numeri. vnde posito q̄ sortes
sit vn' homo vnitate entis p̄cise ⁊ similiter plato. sor/
tes ⁊ plato sūt vere duo hoies ⁊ p cōsequens vterq3
ſm se est vnus vnitate numerali ex qua ille numer'
integrat̄. ¶ 2º Si vnitas anime intellectiue uł ange/
li ē distincta entitas ab entitate aīe. ģ hec uel illa sunt
due entitates. ⁊ p cōsequens vtraq3 ſm se diuisim est
vna. ⁊ tūc querat̄ de illa entitate que cōnumeratur
sue vnitati. an sit vna p seipsam. ⁊ habet̄ ꝓpositū. nā
2ª frustra ponit̄. aut p aliā vnitatē ⁊ ꝓcedit̄ i infinitū
Et similiter pōt queri de illa entitate que dicit̄ vni/
tas aīe. an p seipsam sit vna. ⁊ sic eadem rōne entitas
anime seipsa erit vna. an p aliā entitatem supadditā
⁊ erit ꝓcessus in infinitum ⁊ patet q̄ semp loquor de
vno numerali. ¶ Sȝ forte dicet̄ q̄ vtraq3 entitas est
vna sed diuersimode. q2 entitas vnitatis ē essentialit̄
vna uel poti' vnitas. Sed entitas aīe ē vna denoia/
tiue tm̄. q2 scȝ est habens talē vnitatē. sicut si candor
dicat̄ candid' ut dicit Aug' 7º de trinitate. caº p̄. ali/
ter ipse dicit̄ candidus. quia scȝ essentialiter est can/
dor. ⁊ aliter cignus. nam cign' solum denominatiue
dr̄ candidus. q2 scȝ in se habet candorē. ⁊ non est can/
dor. ⁊ sicut non pōt concludi q̄ cign' sit seipso candi/
dus. ⁊ non p candorē supadditū. nec tamē sequit̄ ꝓ
cessus in infinitū in candoribus. ita in ꝓposito nō pōt
ꝓbari q̄ entitas aīe sit seipsa vna aut sit ꝓcessus in
infinitū in candorib'. ¶ Contra solutionē arguitur p̄
quia entitas aīe non ē in se indiuisa p illā entitatē su/
peradditā quā ponis. nec etiā p illā entitatē supaddi
tam est distincta ab alia. ergo nec per illā entitatē su/
peradditā ē in se vna ⁊ illi connumerata. cōña nota est
q2 posito p̄cise q̄ aliqd sit in se indiuisū ⁊ sit diuisū ab
alio. hoc ⁊ illud cōstituūt numerū uel sunt numerus
⁊ per cōsequēs quodlibet est vnū. aūs patet. quoniā
nulla entitas alteri supaddita est causa indiuisionis
itrinsece de q̄ loquimur illius rei cui addit̄. nulla etiā
ē principium distinguēdi aliquid a seipso. aliogn ipsa
esset distincta a seipsa ⁊ ipsa nō esset ipsa. qd̄ implicat
cōtradictionem. Confirmatur quia si tā entitas vni/
tatis q̄ȝ positionis q̄ȝ entitas aīe esset p se subsistens
nec informaret ipsam animam constat q̄ non minus
hec ⁊ illa essent due ⁊ p consequens quelibet vna q̄ȝ
sint nunc. et tn̄ tūc entitas aīe non est vna p istam en/
titatem. Ex quo pȝ q̄ exemplū inductū nō est simile
nam per ipsū candorē cignus est candidus ⁊ si ille se/
parat' existeret ab eo non esset candidus. ¶ 2º quia
non minus entitas aīe est p seipsam in se indiuisa ⁊ ab
aīa diuisa ⁊ p cōsequēs minus per seipsam est vna q̄ȝ
illa entitas. Ex q̄ sequit̄ q̄ si ista entitas sit per se vna
⁊ vnitas q̄ etiā entitas aīe sit per se vna imo quedā
vnitas. ¶ 3º p̄ncipaliter sic. Nulla res ē in se indiuisa
per aliquā entitatem superadditā sibi. ģ nulla ē vnū
numerale per aliquā entitatē supadditā. tenet cōña.
q2 rō talis vnius consistit in precisa indiuisione intrin
seca siue simpliciter si simpliciter sit vnum. siue ſm qd
ut ſm hoc uel illud si sit vnum ſm quid ut vnum hoc
uel vnū illud ut supra dictū est. etiā de se patet aūs.
¶ 4º arguitur sic. Si alicui aque iungātur ex diuer/

sis partib⁹ due aque alie ⁊ ex eis fiat vna aqua tota/
lis que sit a. aut a. est vna aqua p vnā aliquā entitatē
sibi supadditā aut non. si non habet̄ ppositū. si sic uel
illa esset aliq̄ entitas existens in tota aqua uel aliqua
existens tm̄ in coniunctione illarū aquarū partialiū.
non potest dici pmū. quia uel esset entitas absoluta
⁊ hoc non. tum quia ex tali coniunctione pcise nō ap
paret q̄ possit aliqua entitas absoluta generari p to/
tum. absurdum enim est dicere q̄ si cyphus aque ad/
datur mari ex vna parte q̄ ex hoc p totum mare ge/
neretur aliqua entitas absoluta. ⁊ iterum. quia si ali/
us cyphus 2⁹ adderetur iterum causaret̄ p totū ma/
re similis entitas. ⁊ sic quotquot cyphi adderet̄. ⁊ tūc
esset questio p quā illarū totū eēt vna aqua. nec pos/
set dari aliqua. tū quia de partib⁹ illius entitatis eēt
querendum vtrū omnes seipsis uel p aliquid additū
eēnt vnū ut sup. uel illa entitas esset respect⁹. ⁊ istud
etiam non potest dari. tū quia non apparet ad quem
terminū esset respect⁹ ille. tū quia tot causarent̄ re/
spectus per totam aquam quot successiue cyphi ad/
derent̄. ⁊ non posset dici p quid esset tota aqua vna
tū quia esto q̄ talis respectus causaret̄. nihil ad ppo
situm. quia nullus respectus est entitas ſm se ab ab/
solutis distincta. Nec pōt dici q̄ illa entitas sit causa/
ta in cōiūctione tm̄ ut aliq̄ forte dicerent. quia aliqua
superficies esset nouiter causata continuans illas aq̄s
uel aliquis respectus vnionis siue qd̄ ē vnio illarum
ad inuicem ⁊ p talem superficiem uel respectū aque il/
la tunc esset vna aqua. hoc inquā esse non pōt. tū q̄
neutra hꝫ entitas noua causat̄. cū nec respect⁹ sit en/
titas ſm se ab absolutis distincta. nec etiam ipsa sup/
ficies. tū quia oꝫ eadem rōne dicere p quid partes ta
lis superficiei si ponit̄ sunt vnū. ⁊ sic uel tandē deueni/
retur ad punctū ⁊ nō esset dare q̄ punctū esset illud
p quod superficies illa eēt vna. uel oporteret dicere q̄
seipsis. ⁊ eadē rōne ptes aque seipsis sunt vnū. Eodē
modo pōt argui de respectu vnionis esto q̄ poneret̄
res distincta. nam uel esset extensus. ⁊ tunc querēdū
esset p quid eius partes sunt vnū. uel esset indiuisibi/
lis. ⁊ tūc non posset dari in qua pte aque esset subie/
ctiue. imo etiā nec in aliqua illarū aquaꝝ cum non sit
maior rō de vna q̄ᵐ de alia. tū quia siue ponitur talis
superficies siue respectus nō est maior rō q̄ respect⁹
uel superficies causata in coniunctione aque cōiun/
cte pori aque ex vna parte sit illud per qd̄ tota aqua
sit vna q̄ᵐ superficies uel respectus causat⁹ i coniun/
ctione alterius aque ex alia parte coniūcte. ḡ nec q̄ᵐ
alie superficies continuantes alias partes illaꝝ aq̄ꝝ
uel respectus vnionis illarū ad inuicem. ¶ 5⁹ arguit̄
sic. Nam quādo vnū corp⁹ cōtinuū diuiditur per se/
gregationē partiū ad inuicem quelibet partiū discre
tarum est vna numero hoc aliquid ſm se. sicut prius
erat corpus totale non diuisū. ⁊ tm̄ nulla entitas ē de
nouo causata in aliqua illarum partiū p segregatio/
nē earū. igitur. ¶ 6⁹ arguitur. Sumatur aliquis vn⁹
asinus singularis. si iste sit vn⁹ per aliquā talem enti/
tatem sibi supadditam. uł illa est quāta dimēsiue aut
non. si non. aut illa est suba aut accidens. non suba. q̄
nec substantia imaterialis. cum nulla talis sit in asino
nec materialis. q̄ oīs talis siue sit materia siue forma
siue compositū ē quāta. nec accidēs. tū quia nō esset
significare in asino aliquā partem determinatā in q̄
illud accidens esset. non enim apparet cur potius eēt
in capite q̄ᵐ in cauda. tum quia esto q̄ ipsum esset in
aliqua parte determinata. verbi gratia in capite. nō
ppt̄ illud pars materie existentis in cauda esset vnū
cū alia parte materie pxima sibi. nec cū pte forme q̄
informat̄. nec etiam pars forme caude cū alia parte
sibi pxima. si vō hꝫ entitas sit quanta dimēsiue. igit̄
est multa. ⁊ tunc queratur p quid illa multa sūt vnū.
quia uel seipsis. ⁊ tunc eadem rōne vna pars forme
asini cum alia simili. ⁊ similiter cū materia seipsis pnt̄
esse vnū. cū non min⁹ iste partes sint nate facere vnū
ex se inter se. ⁊ similiter ptes materie cū ptib⁹ forme
q̄ᵐ ptes illi⁹ entitatis addite inter se. uel illa multa sūt
vnum per aliquā aliam entitatem. ⁊ tūc de illa que/
ratur in infinitū. Similiter hec rō ⁊ forsitan euiden/
tius quo ad aliquid posset formari de aliqua vna aq̄
⁊ alijs corporibus homogenijs. ¶ 7⁹ ponitur q̄ deus
creet aliquā subam angelicam sine entitate sibi sup/
addita. ⁊ post lapsū temporis crearet in ipsa alias en/
titates quales sunt in alijs substantijs angelicis. quo
facto ɔstat q̄ ista suba ita esset vna sic suba alterius
angeli. Tunc arguitur sic. demonstrādo ipsam. Hec
substātia est vna ⁊ fuit vna dū fuit sine entitate sup/
addita. ergo hec substantia non est vna per entitatē
superadditā. ɔña patet. q̄ eni substātia niuis ē alba p
entitatem superadditam. ideo si ipsa esset sine aliqua
entitate sibi superaddita ipsa non esset alba. pꝫ etiam
rōne. quia p nullam rem aliqd̄ est tale: qua remota ⁊
nullo alio vice illi⁹ posito ipsū nihilomin⁹ est tale. aīs
p prima parte patꝫ de se. sed p 2ᵃ pbat̄. q̄ dum ipsa
fuit sine superaddita entitate si nō fuit vna. ḡ fuit ali/
que entitates inter se diuise. i. quaꝝ vna nō erat alia
⁊ si sic. ḡ ⁊ nunc ipsa ē aliq̄ entitates ad inuicē distincte
⁊ per ɔñs ipsa nō ē vna. pꝫ ɔña. q̄ ɔstat ſm casū q̄ il/
le entitates que ipsa fuit. vbi gratia. b. c. eedem ipse
sūt nūc. ita q̄ ipsa eadē entitas b. q̄ tūc fuit ē nūc etiā
⁊ per ɔñs neutra in alterā uel aliquā aliā cōuersa uel
transmutata. ḡ ⁊ nūc vna nō ē alia. ⁊ cū vtraq̄ sit se/
quit̄ q̄ vna a reliq̄ sit diuisa. ¶ Confirmat̄. q̄ ideo p/
cise tunc hec entitas b. nō erat illa entitas c. quia hec
erat hec ⁊ illa erat illa. vnde sic omnis entitas seipsa
formaliter est ipsa. sic seipsa ē diuisa a nō ipsa. seu nō
ē alia. ⁊ p ɔñs q̄ᵐdiu ipsa est ipsa ē diuisa ab alia. ⁊ cō/
stat q̄ q̄ᵐdiu ipsa est ipsa ē ipsa. nō eni putandū ē q̄ sic
possibile est aliquā eandem rem prius fuisse non tan/
tam uel talem ⁊ postea esse tantam ⁊ talem. sic sit pos/
sibile eandem entitatē prius fuisse nō hanc uel illam
⁊ postea esse illam. hoc enim posito ipsa nō esset eadē
entitas sed alia. sed nunc est entitas b. que fuit. ergo
nunc ipsa non est entitas c. sed ab illa diuisa. Ex quo
vlterius sequitur q̄ hec substantia angeli nūc non ē
vna. Forte dicetur q̄ impossibile est hꝫ subam esse
sine aliq̄ entitate superaddita. ¶ Contra p. q̄ esto q̄
illud esset impossibile. nihilomin⁹ sequit̄ ppositum.

quia si ista subã esset vna non seipsa sed p aliquã entitatẽ sibi supadditam si etiã p impossibile poneretur ipsam esse sine entitate supaddita. ipsa tũc non esset vna. sicut qz ignis est calidus caliditate sibi supaddita si ponerẽt ꝙ ignis esset sine caliditate. ipse nõ esset calidus esto ꝙ impossibile esset ipsũ sic poni. sicut dicerent phi. ḡ p oppositũ. si posito illo ipossibili adhuc subã esset vna. sequiẽ necessario ꝙ ipsa non est vna p aliquã entitatem sibi supadditam. Simili mõ pbat Aug⁹ 5° de trinitate. ca° 6° ꝙ pater nõ iõ ẽ ingenit⁹ qz filiũ genuit. qz si filiũ nõ genuisset nihil pbiberet eũ dicere ingenitũ. ⁊ tñ suppositio ẽ penitus impossibilis. 2° quia falsum est illud esse impossibile. nõ enim aliq̃ cõtradictio implicatur sed ponatur illa subã eẽ ⁊ nulla entitas sibi supaddita eẽ. ¶ Preterea nõ minus possibile est subam esse sine aliqua entitate sibi supaddita q̃ esse aliqd accidens sine subiecto. qd tñ ɔstat p fidem eẽ possibile. ¶ 2° loco arguit idẽ Greg⁹ pbãdo ꝙ numer⁹ nihil superaddit rebus numeratis p sic. Quecũq3 sunt tot uel tot. sunt seipsis ⁊ non p aliquã entitatẽ inherentẽ eis tot uel tot. ḡ null⁹ numer⁹ est aliqua res inherens rebus numeratis. ɔña tenet ⁊ añs pbatur. qz omniũ q̃ sũt tot uł tot qdlibet seipso ⁊ non p aliquã entitatem inherentem sibi est vnũ. ut p3 ex dictis. ḡ qdlibet ens ⁊ qdlibet aliud seipsis nõ p aliquã entitatẽ eis inherentẽ sũt duo. ⁊ q̃libet tria seipsis tria ⁊ vltĩq̃libet tot uł tot. ut. 10. uel. 50. aut alio quolibet numero seipsis tot sũt uel tot. ¶ Confirmaẽ ingt. qz si aliq̃ eẽnt tot. verbi grã duo p entitatẽ inherentẽ. vnũ illorũ duoꝝ ⁊ illa dualitas essent due entitates. uel ḡ seipsis. ⁊ tunc eadem rõne p̃ma duo ⁊ q̃libet alia duo seipsis sunt duo cum non possit ratio potioꝛ assignari p istis q̃ p illis. uel sũt duo alia dualitate inherente. ⁊ tunc sequitur illã ⁊ illud p̃ sumptũ esse duas entitates p aliam dualitatẽ. ⁊ sic i infinitũ. ¶ 2° Aut istud accidens additũ qd diciẽ esse numer⁹ est entitas oĩo simplex ⁊ indiuisa in se. aut est entitas composita ⁊ diuisa in partes. p̃mũ dici non põt. p̃ga numerus non esset quãtitas discreta cum oĩs quantitas discreta sit diuisibilis. ut patet 5° metaphisice. 2° qz tunc sequitur ꝙ idem accidens numero ſm se totum sit in pluribus rebus loco maxime distãtibus v̄bi gratia. millenarius hominũ in diuersis mũdi ptibus existentiũ eẽt totus in quolibet illoꝛũ. ⁊ iterũ totus in qualibet parte cuiuslibet eoꝝ. quod est absurdum ⁊ impossibile p naturã. ɔña patet. quia qua rõne est in vno homine eadem rõne est in quolibet. ⁊ qua rõne in vna parte vnius hominis eadẽ ratiõe in qualibet. 3° quia sequiẽ ꝙ quãdocũq3 generaẽ vn⁹ homo simul in quolibet homine mundi fieret vna res noua absoluta. nam tunc esset nouus numer⁹ hominũ. nec solũ vna fieret sed innumerabiles. nam iste homo nouiter genit⁹ ⁊ sortes p̃existens essent duo. ⁊ p ɔñs in vtroq3 fieret binarius. ⁊ eadem rõne in quolibet alio homine fieret nouus binari⁹. nam quilibet ali⁹ ⁊ ipse essent duo. Item ipse ⁊ quilibet alij duo essent tres. ⁊ p ɔsequens in quolibet fieret ternari⁹. ⁊ sic quotcũq3 hominib⁹ posset cõnumerari. tot in quolibet homine fierẽt noue entitates. hec autẽ absurda sunt audientibus. Si vo istud accidens sit entitas i se diuisa ⁊ habens partes. tunc uel due partes sũt ad inuicẽ continue. ⁊ sic numerus non esset quãtitas discreta sed cõtinua seu magnitudo. cum oĩs quantitas diuisibilis in cõtinua sit magnitudo. ut patet 5° metaphisice. Ex quo vlteri⁹ sequitur ꝙ in omnib⁹ reb⁹ aliquo numero numeratis. verbi grã. millenario loco etiã distantibus esset vna magnitudo. ⁊ multa alia ex hoc inconueniẽtia possũt inferri. uel sue partes sunt ad inuicẽ non continue sed discrete. vocãdo discreta quecũq3 non sunt ad inuicẽ cõtinua. seu vnũ p continuationẽ ⁊ tũc uel ille ptes essent numeri uel vnitates. nõ eni possent esse alie partes quãtitatis discrete inq̃tum h°. non potest dici ꝙ sint numeri. tum quia non quilibet numerus est diuisibilis in numeros. verbi gratia binarius vnitatũ. tũ quia quilibet illoꝝ numerorum haberet partes. ⁊ de illis etiã esset querendũ. ⁊ sic uł quilibet numerus esset cõpositus ex infinitis numeris quod est impossibile uel aliquis numerus eẽt cõpositus ex vnitatibus. ⁊ eadem rõne quilibet q̃uis ex paucioꝛibus ⁊ alius ex plurib⁹. ⁊ si istud detur. aut iste vnitates seipsis nullo addito sunt numerus. aut p aliquod additũ eis. si per additum: querẽdũ est de illo vtrũ sit simplex uel habens partes sicut prius. si seipsis ille vnitates sũt numerus. cũ vnitates numerales non sint res supaddite rebus numeratis. s3 q̃libet taliũ rerũ sit seipsa ⁊ non per aliquid ei additum vna. sequitur ꝙ numerus non sit accidens supadditum rebus numeratis. id est reb⁹ que sunt tot uel tot. ¶ 3° nã ph̃us dicit. 10. metaphisice ꝙ numerus ẽ pluralitas vnitatũ. id ẽ plures vnitates ut sit locutio intransitiua ſm quem sensũ apparet eũ fuisse locutum ex eo ꝙ 3° physicoꝝ vbi noua trãslatio habet: numerus est vno plura. translatio cõmẽti habet: numerus plures vnitates. ⁊ cõmentatoꝛ ibidẽ cõmento. 68° dicit ꝙ numerus est coaceruus vnitatũ. ⁊ 10. metaphisice cõmento. 21. dicit ꝙ in diffinitione numeri dictũ est ꝙ est multitudo composita ex vnitatibus. Et rursus 4° physicoꝝ cõmento penultimo dicit ꝙ qz vnũ est mensura vnigenia: plures vnitates est numerus. constat autẽ ꝙ vnitates non sunt aliqua accidentia uel entitates superaddite rebus vnis ⁊ numeratis. ⁊ p cõsequẽs nec ipse numerus. Ex quo vlterius sequitur ꝙ nullus numerus pprie loquẽdo est aliqua entitas per se vna sed plures. vnde sicut nulla res p se vna est pplus uel exercitus. sic nulla res inq̃tum h° est numer⁹. nec de aliqua per se vna re potest verificari aliquis termin⁹ numeralis. uel si verificetur hoc contingit inq̃tũ illa p quib⁹ subiectum supponit erunt plura ⁊ non inq̃tũ vnũ. sicut ḡ dicim⁹ ꝙ sortes ⁊ plato sunt duo homines. sic possumus dicere ꝙ sũt dualitas uel binarius. ⁊ sic nulla res p se vna ẽ sortes uel plato. aut aliqui duo homines. sic nulla res ẽ dualitas aut binarius hominũ ⁊c̃. ¶ 5° loco arguit sic ad idem Scotus ⁊ multi alij. Nulla realitas videẽ acquiri in aliquo per hoc ꝙ sit cum alio que nõ acquireretur si fieret sine alio. sed manifestũ ẽ ꝙ si fiat lapis p̃

esse ꝑ se non acquiritur in eo realitas aliq̃ ptinēs ad numerū nisi sola ꝓpria vnitas.ẽ si pōt fieri cū alio lapide nulla alia realitas acquireť nisi ꝙ quilibet lapis habebit ꝓpriā vnitatē. ¶ 2° si numer⁹ eēt accñs ptinens ad gen⁹ quātitatis ꝛ esset accñs simplex. uel poneret eē subiectiue in q̃libet vnitate ſm se totū. ꝛ ita vnū simplex accñs eēt in diuersis subiectis qḋ ē impossibile. aut poneret in vna sola vnitate. ꝛ hoc ē magis impossibile. tū qꝛ numer⁹ nō est subiectiue in vno nisi qꝛ alie vnitates nihil facerēt ad numeꝝ. aut poneret ſm aliqd sui in vna vnitate. ꝛ ſm aliqd sui in alia. q̇ etiā dici non pōt. tū qꝛ numer⁹ supponiť ꝙ sit realitas simplex accidētalis de gñe quantitatis. tū qꝛ hē realitates sūt ptes numeri. non videť aliud q̃ꝫ vnitates. ꝛ ꝑ ↄ̈sequēs numer⁹ non est alia res ab vnitatibus ipsis. ẽ numer⁹ non ē aliqḋ vnū accidens uľ vna entitas. ¶ 3° qꝛ si sic. aut numer⁹ ē vna forma ꝛ ꝑ consequēs ṗncipiū numeri ṗdicabiť de numero. aut illa est plures hñs partes quarū vna ponitur subiectiue in vno continuo ꝛ alia in alio. ꝛ hoc est impossibile. qꝛ sic in continuo essent due quātitates scꝫ cōtinuitas ꝛ pars illius numeri ꝛc̄. ¶ 4° In illis que sunt diuisa non est vna forma realis. sed numerus ꝛ diuisio facit continua actu diuisa. ẽ non ponit in eis aliquā formā realē. ¶ 5° Quia si sic datis duob⁹ numeris darentur necessario infinite realitates. posita nāq̧ dualitate lapidū ꝛ dualitate lignoꝝ. queriť vtrū illa dualitas duaꝝ dualitatū sit aliqd reale aut nō. ꝛ si nō. pari rōne nec lapidū uel lignorū fuerūt aliqd reale. Et similiter si dualitas dualitatū non sit accñs supadditum dualitatib⁹ lignoꝝ ꝛ lapidum. pari rōne nec dualitas lignoꝝ dicit accñs supadditū lignis. si ṽo tertia dualitas sit accñs reale supadditū ṗmis dualitatib⁹ duabus iam sūt tria accidētia realia. primū ē dualitas lapidū. 2^m ē dualitas lignoꝝ. ꝛ 3^m dualitas ṗmaꝝ dualitatū. ꝛ tūc queriť de ternitate istoꝝ triū accidentiū vtrū sit accidens reale superadditū. ꝛ si sic iam hñtur q̃tuor res ꝛ q̃ritur de q̃ternitate illaꝝ vtrū sit q̇nta res ꝛ sic in infinitū. Si ṽo non. pari rōne nec dualitas lapidū uel lignoꝝ sit accidens reale supadditū lignis aut lapidib⁹. igiť ꝛc̄. ¶ 6° Impossibile ē minorē numerū equalem esse maiori numero sic ꝙ accidens reale min⁹ sit equale accidenti reali maiori. sed si dualitas sit tale accidēs superadditū reb⁹ duab⁹ tūc realitas dualitatis duoꝝ quinarioꝝ ē maior realitas q̃ꝫ realitas dualitatis duoꝝ lignorū. q̇ñ illa realitas diuidi pōt in duas partes maiores videlꝫ in realitatē vnius quinarij ꝛ realitatē alterius quinarij. dualitas ṽo lignoꝝ diuidiť in duas vnitates de quib⁹ ↄ̈stat ꝙ sunt minores q̃ꝫ realitates quinarioꝝ. ꝛ ita pꝫ ꝙ dualitas quinarioꝝ est maior realitas q̃ꝫ dualitas duoꝝ lignorum. Patet aūt ex alia parte ꝙ oīs dualitas oī dualitati est eq̄lis. igiť si forma numeri est tale accidens reale maior realitas erit equalis minori. qḋ ē impossibile. ¶ 7° Nullū accidens reale replicatur sup seipsū sed numer⁹ sup seipsū replicať. dicim⁹ eni duos binarios ꝛ tres ternarios ꝛ sic de alijs. igiť ꝛc̄. ¶ 8° Partes mātes alicui⁹ totius non pñt fieri ptes alteri⁹ sine sui mutatione. sicut nec mā pōt fieri sub noua forma absoluta sine mutatione. sed vnitates que sunt ptes mātes numeri q̇narij pñt fieri mā senarij sine sui mutatione sicut pꝫ de q̇nq̧ lapidib⁹. q̇ñ si generet sext⁹ patet ꝙ nulla mutatio facta ē circa priores lapides. ꝛ tūc erūt partes senarij de nouo. ẽ impossibile est ꝙ senarius uel quinari⁹ sint talia accidētia realia. ¶ 9° Nullū reale accidens ē idem numero in decē boib⁹ ꝛ decē equis. sed ṗhs dicit 4° physicoꝝ. ca° de tpe ꝙ idem ē denari⁹ decē hominū ꝛ decē equoꝝ. ꝛ per hoc ꝓbat ꝙ idem ē temp⁹ diuꝫ motuū. igiť ¶ 4° loco arguit Aureolus ↄ̈ eandē ↄ̈nem. vult eni ꝓbare ꝙ forma numeri non sit ex̃ aiam. Et arguit ṗ sic. qꝛ si sic. sequeret ꝙ datis duob⁹ numeris ponunť infinite res in actu. statim eni dualitas illoꝝ numeroꝝ ē res tertia. ꝛ ternitas illoꝝ triū est res quarta. ꝛ quaternitas res q̇nta ꝛ sic i infinitum. Nec valet inquit si dicať ꝙ realitas totius numeri non ē quoddā distinctum ut quedā res tertia a realitate partiū. sed sic includens vtrūq̧ differt a qualibet illaꝝ ita ꝙ numerus nō differt ab vnitatib⁹ nisi sicut totū constitutū a ptibus cōstituētib⁹. ꝛ sic binarius dicit rē diuersam a qualibet vnitate non tū ~~equalem~~ illis. ꝛ idcirco realitas binarij non facit ternariū cū realitate duarū vnitatū. sicut nec realitas totius est quid componibile cū realitate materie ꝛ forme. Istud inquit Aureolus non valet sꝫ deficit in duob⁹. ṗ quidē cū ait formā numeri ex vnitatib⁹ componi. nulla nāq̧ forma componitur ex sua mā. sed manifestū est ꝙ vnitates sunt mā ternitatis ꝛ alioꝝ numeroꝝ. q̃ꝫuis eni numer⁹ in concreto utpote ternarius includat vnitates in recto. sicut sim⁹ includit nasum. tñ ternitas i abstracto nō includit vnitates quarū est ternitas nisi i obliquo. vnde dr ternitas vnitatū sicut simitas nasi. Ex quo patet ꝙ vnitates sunt subiectū ꝛ mā ternitatis ꝛ non partes integrales ipsius. igiť nō est verū ꝙ forma numeri sit totalitas vnitatū ꝛc̄. ¶ 2° sic ad idē. quia forma numeri in abstracto non ē aliud q̃ꝫ quedā totitas ꝛ tantitas ac mensura distinctoꝝ quoꝝ quodlibet est aliqd vnū sed ex terminis pꝫ ꝙ mensuratio seu totitas ac tantitas distinctoꝝ nō est aliqd distinctum ex distinctis. sꝫ magis est terminatio eorū ꝛ act⁹ competens eis in q̃ꝫtum distincta sūt. ẽ manifestum est ꝙ forma numeri non ē aliqd cōpositū ex vnitatib⁹. ¶ 3° sic ad idem. Si compositū eēt formaliter numer⁹. impossibile eēt intelligere compositionem vnitatū absq̧ numeratiōe. vnde nō esset aliud numerare q̃ꝫ cōponere ꝛ cōiungere vnitates. sed constat ꝙ vnitates pñt ↄ̈iungi cōponi ꝛ actuari. nec tamē ꝓpter hoc scietur numer⁹ earū aut quot sūt. ẽ numer⁹ non addit ad vnitates illud quod totū addit ad partes. imo ut quedā forma accidentalis vnitates respiciens ut subiecta seu mēsurata. ꝓpter qḋ si sit in rerū nā poneret i numeꝝ. sic ponit accidēs ad subiectū ꝛ ꝑ ↄ̈ns ꝓceditur in infinitū. qḋ est ṗncipale intentum. ¶ 2° inquit deficit i hoc illa euasio qꝛ dicit ꝙ numerus non ponit aliqd numerabile ↄ̈ vnitates. certū est enim ꝙ vnitates sūt quid continuū. sed numerus ē species distincta a cōtinuo

⁊ ponit in numerū in speciebꝰ quātitatis. ergo dicit aliqd
numerabile cū vnitatibꝰ in quibus existit. ¶ 2ᵒ sic ad
idem. nā conceditur ꝙ denariꝰ lapidū ⁊ denariꝰ ligno/
rū sūt duo denarij. sed manifestum est ꝙ nō sūt due
vnitates huius. 20. ergo est alius numerꝰ numeroꝝ
⁊ alius numerꝰ vnitatū: qḋ non esset nisi ad inuicem
essent cōnumerabilia vnitates ⁊ numerꝰ vnitatum.
¶ 3ᵒ sic ad idē. phūs expsse dicit 5ᵒ metaphisice 8ᵒ et
7ᵒ cōposita subā ē tertia a mā ⁊ a forma. ⁊ p ꝯsequēs
ponit in numerū. dato igitur ꝙ numerꝰ nō eēt nisi ag/
gregatio vnitatū. ⁊ quasi totū aliqḋ constitutū ex ipsis
nihilominꝰ posset ut res tertia numerari. ¶ 2ᵒ pncipa
liter arguit ꝯ ꝯnem. qꝛ si forma numeri sit aliqḋ reale
cum numeri sup se reflectantur dicendo tres ternarij
aut duo ternarij. ⁊ sic in infinitū. sed hoc nō competit
alicui forme reali. nō enī albedo suscipit aut nigredi/
nē aut pallorē. Nec valet si dicatur ꝙ cū dr: tres ter/
narij. ternitas ternarioꝝ nō ē aliud a nouenario vnita/
tū. ⁊ ita nō fit reflexio sup priorē numeꝝ. sed gñatur
alius numerꝰ vnitatum. Hec inquit euasio nullius ē
momenti ꝓ eo ꝙ dicit phūs 5ᵒ metaphisice ꝙ bis tria
non sunt sex. ⁊ pari rōne ter tria non sūt nouē forma/
liter ita ꝙ ternitas ternarioꝝ sit formaliter nouenariꝰ
vnitatū. vnde cōmētator dicit 5ᵒ metaphisice cōmē/
to 19ᵒ ꝙ forma senarij ē vnitatū sex. non tres binarij.
ergo non ē verū ꝙ dicēdo tres ternarij hec ternitas ter/
narioꝝ sit idē ꝙ nouenariꝰ. ¶ 2ᵒ ad idē. Quecūqꝫ for
maliter sūt diuerse sūme ⁊ diuerse totitates sunt di/
uersi numeri formaliter. sed alia ē sūma ternarioꝝ ter/
nitas ⁊ alia vnitatū nouenarius. ergo nō sunt idē nume/
rus. ¶ 3ᵒ ad idem. Mens concipiens ternitatē terna
rioꝝ ꝯcipit p ternitatē aliquā rōnē cui subijcit terna/
rios sꝫ eosdē ternarios nō subijcit nouenario. nō enī
in tribꝰ ternarijs sunt nouem ternarij. ergo rō ternitatis
quā pdicat de ternarijs nō est eadē cū rōne nouena/
rij. ¶ 4ᵒ ad idem. Unꝰ numerꝰ dr aliū numerare ⁊ eē
pars alterius aliquota ut patꝫ ex 5ᵒ Euclidis. vn̄ bi/
narius ē tertia ps senarij. sꝫ vnꝰ numerꝰ aliū nō nume
raret nisi posset eē subiectū numeri. binariꝰ enī nūqꝫ
numeraret senariū nisi p ternariū duceretur. igitur idem
qḋ prius. cōcludit igitur ꝙ exquo forma numeri refle/
ctitur sup seipsam ⁊ ꝓcedit in infinitū. hoc aūt ē ꝓprium
entium rōnis q̄ formantur ab intellectu. ⁊ nullo mō com
petit enti reali posito extra mentē. manifeste ꝯcluditur
⁊ demonstratiue ꝙ forma numeri nihil est i re extra.
hec ille. ¶ 3ᵒ principaliter arguitur sic. Licꝫ forma nume
ri nō sit formaliter cōnexio vnitatū. sed mensura earū.
nihilominꝰ hꝫ cōnexionē supponit. sꝫ manifestū ē ꝙ
vnitates nullā connexionem hñt ad inuicē nisi p intel/
lectū loquendo de cōnexione q̄ exigitur ad ipsū nume
rū. si enī ex nā rei habēt ꝯnexionē: queritur que sit illa.
non enī sunt ꝯnexe. qꝛ continentur infra idē marsupiū
qꝛ denariꝰ in vna bursa existēs ⁊ existens in alia sunt
duo. sicut ⁊ illi qui cōtinentur infra idē marsupiū. uel si/
cut lapides q continentur infra eundē campū. qꝛ lapis
qui est hic ⁊ q ē vltra mare sunt duo lapides. nec quia
cōtinentur infra idem hemisperium. quia sol q est sub
terra ⁊ stella que ē sup terrā sūt duo corpa. quia nec
continentur infra idem celū. quia angelꝰ q nō continet
⁊ lapis qui continetur sunt due res. nec quia continen/
tur infra ambitū vniuersitatis rerū scꝫ infra rōnem
entis. qm̄ talis ambitus ⁊ talis cōtinētia nō est fm rē
sed tm̄ p intellectū. ergo impossibile est ꝙ forma numeri
que psupponit cōnexionē vnitatū sit nisi p intellectū.
¶ 4ᵒ sic principaliter. Si forma non sit ab aīa sed sit
realiter in nā. nō erit in actu nisi vnꝰ numerꝰ videlicꝫ
ille q comphēdit vnitatē omniū rerum distinctarū. si
enim detur ꝙ sint plures alij numeri minores illo in
actu qui mensurēt diuersas ptes vniuersitatis. sequitur
ꝙ sūme opposita insint actu eisdē vnitatibꝰ. qm̄ duo
lapides mensurantur dualitate ⁊ ternitate. qꝛ est i vni/
uerso tertiꝰ lapis. ⁊ quaternitate ⁊ sic de oībꝰ donec
consumantur vniuersi lapides. ⁊ deinde sub maioribꝰ
alijs numeris addendo arbores ad lapides. ⁊ deinde
sub maioribꝰ addendo folia ⁊ flores. ⁊ sequitur ꝙ qui/
cunqꝫ dati lapides sunt subiecta partialia sūmarum
innumerabiliū ⁊ inexplicabiliū numerorum in actu.
quod est contra phm̄. quia dum quaternarius est in
actu in tribus lapidibus qui sunt respectu quaterni/
tatis subiecta ptialia. aliꝰ ternariꝰ ē in potētia. qꝛ i oī
quaternario ternariꝰ est in potentia. ergo manifeste ap/
paret ꝙ forme numeroꝝ nō sūt actu extra aīam i actu.
¶ 5ᵒ sic. Si forma denarij esset i decē lapidibꝰ actua/
liter existens sequitur ꝙ in illis decē lapidibus esset in
actu duodenarius. imo tot quot modis pñt cōbinari
ad inuicē lapides. incipiens nāqꝫ illos duodecim la/
pides computare ab vna pte formabit suū binarium
⁊ suū ternariū ⁊ sic deinceps vsqꝫ ad ternariū. incipi/
ens ḋo ab altera formabit aliū binariū ⁊ aliū terna/
riū ⁊ sic deinceps. fm hoc ergo iā habemꝰ duos denari/
os ⁊ pari rōne habebitur tertius incipiēdo a 2ᵃ vnitate
ex ista parte. ⁊ quartꝰ incipiendo a 2ᵃ ex alia. ⁊ vlter
tot denarij pñt hic apphendi quot modis pōt ordo
⁊ cōnexio vnitatū variari. queritur ergo de istis denarijs
vtrū quilibet sit in actu in decem lapidibꝰ aut vnꝰ tm̄.
nō pōt aūt poni ꝙ vnꝰ. qꝛ qua rōne vnus ē ibi: eadē
necesse ē ꝙ centū uel plures denarij in decē lapidi/
bus sint in actu. ⁊ hoc est impossibile ⁊ absonum. quia
manifeste sequeretur ꝙ debens cētū denarios nō ha/
beret soluere nisi decē. ergo impossibile ē ꝙ denariꝰ de/
cem lapidū sit in actu nisi ab aīa computātē. ¶ 6ᵒ sic.
Forma numeri non ē aliud q̄ quedā totitas siue sū/
matio distinctoꝝ. hec autē rō nō est aliud q̄ terminꝰ
distinctoꝝ inqꝫtū distincta sūt. sicut enī figura nō est
aliud q̄ terminus continui. sic nō est aliud totitas q̄
terminꝰ distinctoꝝ. nō qdē inqꝫtū sunt ꝯtinua. sed fm
ꝙ sunt distincta. distincta nāqꝫ inqꝫtū hꝫ sunt quod/
dam terminabile p hanc totitatē uel illā ut p ternita/
tē uel quaternitatē. vnde inqꝫtum sunt distincta sūt
quoddā sūmabile. sꝫ manifestū est ꝙ eē sūmabile nō
ē in potentia nisi ad aliqd rōnis scꝫ ad sūmationē istā
uel illā que ipoꝛtatur p totitatē ut p ternitatē aut q̄
ternitatē. constat enī ꝙ sūmatio non ē in re extra sed
tm̄ in mente sūmante. ergo forma numeri nō est nec pōt
esse nisi in aīa obiectiue. ¶ 7ᵒ quia phūs 4ᵒ physicoꝝ
dicit hec verba. Dicamꝰ igitur cum numerās nō fue/

rit. numerare non erit. ergo manifestū est ꝙ numer⁹ nō erit. ⁊ cū nil natū sit numerare ꝑter aīam ⁊ de aīa intellect⁹. impossibile est ut sit numer⁹ cū aīa nō fuerit. ¶ 5ᵒ. Nam cōmentator in eodem 4ᵒ physicoꝝ cōmento. 129ᵒ. exponēs ꝑdicta ṽba Aristotelis ait ꝙ cū res numerans que ē aīa nō fuerit. tūc numerare qḋ est eius actio non erit. ⁊ cū numerare non fuerit. manifestū ē ꝙ numer⁹ non erit. Numer⁹ eni aut ē numeratū. aut actio numerantis ī numerato. manifestū ē aūt ꝙ non ē numeratū. ergo est actio numerantis in numerato. cum aūt non fuerit numerans. eius actio nō erit. ergo declaratū ē ꝙ cū numerans nō fuerit non erit numerus. impossibile est aūt aliquid aliud numerare ꝑter aīam ⁊ de aīa intellect⁹. ergo manifestū ē ꝙ si aīa nō fuerit nō erit numer⁹. ⁊ īfra. Esse ṽo numeri ī aīa nō est esse omnibus modis. qm̄ esset sicut chimera ⁊ hircocervus. sed esse eius extra mentē est in potētia ꝓpter subiectū ꝓpriū. esse ṽo eius in aīa est in actu scȝ qn̄ aīa egerit illā actionem q̄ dicit̄ numer⁹ in subiecto ꝑparato ad recipiendū illā. hec cōmentator. igit̄ manifestū ē ꝙ numer⁹ nō est ī actu in rerū nā sed tm̄ in potentia sm̄ mentē cōmentatoris. hec Aureolus ꝯ ꝑmam ꝯnē. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnem q̄ ponit ꝙ vnū qḋ est ꝑncipiū numeri non dicit̄ de reb⁹ abstractis a mā. arguit sic. Gregori⁹ ꝑ. Nam Aug⁹ 2ᵒ. de libero arbitrio. caᵒ. 8ᵒ. volens ꝓbare numeros non esse nobis ꝑ sensus corporis notos. assumit ꝓ fundamento ꝙ quilibet numerus tot vocat̄ quotiens habet vnū. verbi gratia: si bis habuerit vnū vocat̄ duo. si ter tria. si decies decem. quilibet eni oīo numer⁹ inquit quotiēs hȝ vnum hinc illi nomē ē ⁊ tot appellat̄. vnū ṽo quisqȝ verissime cogitat ꝑfecto inuenit corporis sensibus non posse sentiri. quicquid eni sensu attingit̄ iam non vnū sed multa eē cōuincit̄. Ex quib⁹ pȝ ꝙ Aug⁹ loquitur de vno qḋ est ꝑncipiū numeri. ⁊ ꝙ tale vnū non dr̄ simpliciter de aliquo corpore uel hn̄te ptes. ac ꝑ hoc nec aliquo non simplici sed de reb⁹ simplicib⁹ ꝓprie dicatur. ¶ 2ᵒ. Nam phūs. 10. metaphisice loquēs de vno qḋ est metrū ⁊ ꝑncipiū numeri: dicit ꝙ in numeris ē metꝝ certissimū. vnitatē eni ponūt īdiuisibilē oīo. Et cito post dicit ꝙ q̄uis semꝑ metrū sit indiuisibile. nō similiter tn̄ omne metrū ē indiuisibile ut pes ⁊ vnitas sed hoc quidē oīo. illud ṽo indiuisibilia ad sensū includit sicut dictū est. iam non forsan oē continuū ē diuisibile. vbi cōmentator cōmēto 4ᵒ. exponēs ait: Non oēs vnitates que accipiunt̄ ad mensurandū sūt indiuisibiles eodē mō. sed quedā sūt indiuisibiles simpliciter ut vnū in numero. ⁊ quedā ꝑ institutionē ut pes uel palm⁹. Ex quib⁹ patet ꝙ sm̄ intentionē phi. vnū qḋ est ꝑncipiū numeri ē oīo indiuisibile ⁊ ꝑ ꝯsequens de nullo nō simplici hȝ vnū verificatur: sed de solis abstractis que sūt vere īdiuisibilia. ¶ 3ᵒ. quia qḋlibet eoꝝ que numeramus dicendo: vnū duo tria ⁊c. sm̄ hoc ꝑcise numerat̄ sm̄ ꝙ est in se indiuisū ⁊ nō multa ⁊ ꝑ ꝯsequēs qḋlibet qḋ est vnum ꝑncipiū numeri uel integrans cū alijs numeꝝ. ideo precise est sic vnū. qꝛ in se indiuisum. Ex quo vltra sequit̄ ꝙ si est vnū simpliciter est in se indiuisum simpliciter. ⁊ si est vnū sm̄ quid est indiuisū sm̄ quid. cū ergo nullū hn̄s ptes sit simpliciter indiuisū. qnimo qḋlibet sit diuisū ⁊ multa. sequitur ꝙ nullū tale sit simpliciter vnū. assumptū declaratur deducendo in singulis. si eni numerent̄ exercitus uel populi. ⁊ dicat̄ verbi grā. duo uel tres. qlibet sic iō ꝑcise dicitur vn⁹ ꝙ est ex se ī plures exercitus indiuisus. nam si esset plures exercitus sicut est plures homines. sicut nō dicit̄ vn⁹ hō. ita non diceretur vnus exercitus. nec dicerent̄ duo exercit⁹. sicut non dicunt̄ duo hoies. ⁊ sic neuter exercitus ē vnus hō. sic neuter esset vnus exercitus. Similiter si sint due domus quelibet ideo ꝑcise est vna ⁊ sic cōnumerat̄ alteri. qꝛ est indiuisa in plures domos q̄uis sit diuisa ī plures parietes ⁊ lapides ⁊ ligna. ⁊ eodē mō nō duo homines dicunt̄ duo sm̄ ꝙ vterqȝ sm̄ se est indiuisus ī multos hoies q̄uis sit diuisus ī plures ptes essentiales ⁊ integrales. ⁊ ita gn̄aliter reperitur in omnib⁹. ¶ 4ᵒ. quia phs 3ᵒ. physicoꝝ ꝓbans ꝙ in numeris est deuenire ad minimū. dicit ꝙ cā est. quia vnū est indiuisibile qḋcūqȝ vnū sit. ut homo vnus hō ⁊ nō multi. min⁹ autē est vno plura ⁊ quelibet qdā: quare necesse est stare ad indiuisibile. ⁊ cōstat ꝙ ipse loqt̄ de vno qḋ ē ꝑncipiū numeri. Et cōmētator expones cōmēto 68ᵒ. dicit: Oē vnū est indiuisibile. vn⁹ hō vnus equus. est enim indiuisibilis ī illa specie. iō vnū simplex scȝ vnū numerale ē indiuisibile. ⁊ qꝛ numerus est coacervus vnitatū. numerus erit compositus ex indiuisibilibus ⁊c. ¶ 5ᵒ. Si vnū quod est ꝑncipiū numeri diceret̄ de aliquo non simplici sequit̄ ꝙ aliquis numerus simpliciter sumpt⁹ esset plura q̄ quotiens cōtinet vnum ⁊ non ꝑcise tot. ꝯńs est ꝯ Aug. ꝯńa pȝ. qꝛ vnū qḋ ille cōtineret numerus eēt plura. non vnū tm̄. ⁊ sic numer⁹ continēs tale vnū decies ꝑcise uel talia vna decem esset plura q̄ decē. ¶ 6ᵒ. Aliqua res simplex est simpliciter vna ⁊ alteri cōnumerabilis. ergo vnū qḋ est ꝑncipiū numeri simpliciter dicit̄ de aliqua re simplici. ańs est notū. nā vna aīa intellectiua ē simplicit̄ vna ⁊ est cōnumerabilis alteri aīe itellectiue. dicēdo vna ⁊ due. sic eni aīa sortis ⁊ platonis sunt due aīe. sic sortes ⁊ plato sunt duo homines. ¶ 2ᵒ loco ꝯ eandē ꝯnē arguit Aureolus ꝓbando ꝙ numer⁹ q est quantitas discreta vere reperit̄ in substātijs sepatis. ⁊ ꝙ vbicūqȝ est multitudo ⁊ ꝑ ꝯsequēs vnū qḋ est ꝑncipiū numeri reperitur in eis. Et arguit ꝑ sic. Ibi est vere ⁊ formaliter quātitas vbi vere interrogat̄ ꝑ quantū ⁊ vere etiā rñdet̄ ad hȝ qōnes. manifestū ē eni ꝙ penes interrogationes distinguūt̄ pn̄ta. imo ⁊ ab ipsis denominant̄ q̄uis magis ꝓprie denominarent̄ a responsiuis. vn̄ pn̄tū q̄litatis ꝓprius diceret̄ talitas q̄ q̄litas ⁊ pn̄tū quātitatis tātitas ul' totitas. sȝ manifestū ē ꝙ de angelis interrogat̄ ꝑ quot. ⁊ ad istam qōnē ꝓprie rñdet̄ ꝙ sunt decē angeli uel milia miliū. sicut dicit ꝓpheta. ergo formalis rō numeri qui ē de gn̄e quantitatis vere reperitur in ipsis. ¶ 2ᵒ sic. Numerus discreta quātitas ē subiectū in arismetrica cū sciētie mathematice sint de quātitate. sed ꝯstat ꝙ omnib⁹ alijs numeris annihilatis ⁊ remanēte angeloꝝ multitudine adhuc tota arismetrica posset locū habere circa illā

multitudinē q̄rū ibi reperiretur par ⁊ impar. cubitum ⁊ quadratū ⁊ sic de omnibꝰ passionibꝰ quas inquirit arismetricus. ꝗ vere ibi repirēt numerꝰ de gn̄e quātitatis. ¶ 3ᵒ sic. Ubicūq̄ est vera rō sūme ibi est rō numeri qui consistit in sūma. sed cōstat ꝙ diuerse sūme pn̄t repiri ī angelis. eis enī attribui potest ternariꝰ q̄ternarius millenarius ⁊ sic de alijs. ꝗ formalis rō numeri reperitur in ipsis. ¶ 4ᵒ sic. Forma nō diuersificatur quantumcūq̄ applicetur ad subiecta alterius rōnis. vnde eadem est albedo specifice in margarita ⁊ in niue. sed formalis rō numeri consistit in clausiōe mensuratiua que importatur per ternitatē quaternitatem ⁊ sic de alijs. ergo siue reperiatur hꝫ mensuratiua clausio in rebus materialibus ⁊ quantis siue ī rebus imaterialibꝰ ⁊ abstractis siue indifferentibus indiuidualiter siue specifice ipsa remanebit eiusdem rōnis ⁊ ꝑ consequens numerꝰ discreta quantitas ī oībus reperietur. ¶ 5ᵒ sic. Impossibile ē ꝓpriā passionē a ꝓprio subiecto separi cum passio insit subiecto ſm ꝙ ipsum ut patet ꝑ̄ posterioꝝ. sed ternariꝰ angelorū est vtrobiq̄ prius ⁊ senarius est ꝑfectus ⁊ nouenariꝰ quadratus eque vere ⁊ ꝓprie sicut ternarius senariꝰ aut nouenariꝰ lapidū uel lignoꝝ. ⁊ ita de ꝓprietatibꝰ omniū numeroꝝ ꝙ eque reperiunt̄ in angelis sicut ī rebus quantis. ꝗ ꝓp̄e ⁊ formaliter numerus ē ī ipsis. ¶ 6ᵒ Propriū est quantitatis discrete ſm eam plus uel minus uel paucius dici. sed manifestum ē ꝙ ī abstractis substantijs ista reperiunt̄. dicimꝰ enī decem angelos esse pauciores q̄̄ centū. Unde Heliseꝰ. 4ᵒ Reg. 6ᵒ loquēs de angelis dicit. Plures sūt nobiscum q̄̄ cum illis. ꝗ idem qđ prius. ¶ 7ᵒ sic. Denarius est quedam species numeri. ⁊ tn̄ dr̄ de decem ꝑdicamentis ꝙ sunt decem. similiter duodenarius dicitur de legiōibus angelorū: Joh. 19ᵒ. ꝗ numerꝰ vere repit̄ in non quantis. ¶ 8ᵒ Sicut se hn̄t distincta quāta ad sūmā mensurantem ⁊ eam concludentē. sic distincte subē sepate ⁊ species ad sūmā mensurantē. sed summa mensurans distincta quanta est in genere quātitatis. ergo mensurans distinctas substantias separatas erit in genere quātitatis. Et si dicatur ꝙ non. quia sūma quātorū est quātitas ⁊ sūma subarū illaꝝ est substantia. Hoc stare nō pōt. quia sūma ꝑ suā formalē rōnem nec attrahit rōnē quantitatis a subiecto qđ apparet. tum quia vna species nō habet ab alia ꝙ pticipet rōnem generis. tū quia 10. metaphisice dicit phūs ꝙ rō quātitatis deriuatur a numero ad continuū ⁊ nō econuerso. vnde ⁊ cōmentator vocat quātitatem verā quātitatē discretā. cōmento 5ᵒ. tum qꝛ sūma ꝑ suā ꝓpriam rōnem ē quedā tantitas ⁊ ꝑ consequēs quantitas. igitur sūma cuiuslibet est vere de genere quātitatis. ¶ 9ᵒ phūs dicit in ꝑ̄ posteriorū ꝙ arismetrica est ex paucioribꝰ q̄̄ geometria. quia subiectū eiꝰ abstrahit a positiōe ⁊ situ. ⁊ si vnitas que est ꝑ̄ncipiū numeri nō eēt nisi ī ꝯtinuo siliter nec numerꝰ subiectū arismetrice non abstraheret a positiōe ⁊ situ qꝛ nūq̄̄ posset intelligi vnitas seu numerꝰ aliqs q̄̄ in continuis positis ⁊ situatis. ergo idē quod sup. ¶ 10. Boetiꝰ dicit ī ꝑ̄ncipio arismetrice sue ꝙ oīa q̄ a prima rerū origine ꝓcesserunt rōne numeroꝝ formata sunt. hoc enī fuit ꝑ̄ncipale in anima cōditoris exēplar ⁊ ex hoc ꝓbat ꝙ arismetrica ꝓcedit alias scientias. ſꝫ cōstat ꝙ nō solū quāta atq̄ mālia sūt de numero cōditoꝝ. ergo non solū talia corpa sunt subꝫ numeroꝝ. ¶ 11ᵒ Cōmentator dicit 9ᵒ metaphisice cōmēto 7ᵒ ꝙ vnū in genere subē est ꝑ̄ncipiū numeri subē. ⁊ vnū in genere coloꝝ ē ꝑ̄ncipiū numeri coloꝝ ⁊ sic de quolibet genere. sed hoc nō esset verū nisi numerꝰ ⁊ vnum qđ est ꝑ̄ncipiū numeri posset in oī genere repiri. ꝗ idē qđ ꝑus. Et si dicat̄ ꝙ phūs dicit illū numeꝝ non esse de genere quātitatis. ⁊ ꝑ ꝯsequens vnū non esse ꝑ̄ncipiū numeri. imo dicit ꝙ rō mēsure deriuat̄ ī q̄libet gn̄e ab illo vno qđ ē ꝑ̄ncipiū numeri. Dicendū ꝗdem ꝙ ista deriuatio nō est aliud q̄̄ quedā formalis participatio. qꝛ numerꝰ ⁊ vnitas abstrahūt ab oī determinata mā. ⁊ iō dū applicant̄ ad colores consurgit vnū in coloribꝰ ⁊ numerꝰ in eis ⁊ siliter in substātijs nō ꝙ ibi reperiatur alius numerꝰ a numero generis quātitatis. ¶ 12ᵒ sic. Ubicūq̄ repit̄ totū discretum ⁊ partes discrete ibi ē vere numerꝰ de gn̄e quātitat̄. q̄̄uis enī numerositas in abstracto nō habeat ptes imo respiciat discreta ꝑ modū sui adequati subiecti. nihilominꝰ numerꝰ cōcretiue hꝫ ptes discretas. ſꝫ manifestū ē ꝙ ī angelis ē totū discretū ⁊ ptes discrete. denarius enī angeloꝝ est quoddā totū constitutū ex decē angelis ab inuicē discretis ⁊ distinctis non ꝯtinuis uel vnitis. ut pꝫ. ꝗ vere ē ī ipsis numerꝰ discreta quātitas ⁊ vnitas q̄ ꝑ̄ncipiat numeꝝ. hec ille ī forma. ¶ Cōtra 3ᵃᵐ ꝯnē q̄ ponit ꝙ rō vniꝰ ē negatiua. arguit Scotus sup 4ᵒ metaphisice ꝑ̄ sic. Pure negatiuū uel ꝑuatiuū incꝯtū hꝫ nō ē ex nihil. sed vnū incꝯtū vnū. uel formalis rō vniꝰ ꝓut ꝑ̄scindit ab ente ⁊ nō ē eadē ī ꝑ̄mo mō dicēdi ꝑ se ē ex nihil. ꝓbat̄ qꝛ ut sic vere affirmat̄ de suo subiracto in 2ᵒ mō dicēdi ꝑ se qđ est positiuū. ¶ 2ᵒ quia rō formalis vniꝰ hꝫ rōnē ꝑ̄me mēsure. ꝓbatur. qꝛ nō incꝯtū ens sed incꝯtū vnū mēsura ē. 10. metaphisice. nulla aūt ꝑuatio ē ꝑ̄ma mensura. qꝛ ut sic ē non ens. ⁊ maxime loquēdo de mensura intrinseca. ¶ 3ᵒ qꝛ vnū sub formali rōne sua repit̄ in ꝯtinis. qđ pꝫ qꝛ ꝑ̄ ⁊ actualissime ē ibi etiā ī abstracto qđ ē ibi sūma vnitas. ¶ 4ᵒ quia vnū sub formali rōne vniꝰ ⁊ in abstracto ē ꝑ̄ncipiū multitudinis q̄ ſm se est positiua. qꝛ multitudo cōponit̄ ex vnitatibꝰ 10. metaphisice. Diceret̄ forte ꝙ nō rōne formali vnitat̄. ſꝫ rōne substracti imo ꝓp̄e nō cōponit̄ ex vnitatibꝰ ſꝫ ex vnis. Hoc nō valet. tū qꝛ vnū nō ē de gn̄e quātitat̄ nisi qꝛ ꝑ̄ncipiū numeri. ꝗ eo mō q̄ ē ī gn̄e quātitatis eo mō ē ꝑ̄ncipiū numeri. tenet ꝯn̄a. qꝛ an̄s ē cā ꝑ̄cisa ꝯn̄tis. mō nō ē de gn̄e quātitatis q̄ ad substractū. qꝛ aliq̄ñ substātia. aliq̄ñ accidētia numerāt̄. tū qꝛ dicēdo decē multitudines sicꝰ Jacob tres turmas q̄̄ turme ꝯstituūt numerū ternariū. aut hꝫ ē rōne vnitat̄ ī q̄libet existēte. ⁊ sic hꝫ ꝓpositū. aut rōne substracti. ⁊ sic nō solū ternariꝰ ſꝫ nullus eēt nūerꝰ. tū qꝛ ſm rūsionē nō appet rō cur vnū magis applicat̄ ~~vno~~ q̄̄ ipsū ens ⁊ q̄̄tū ad substractū nō differūt. ¶ 5ᵒ sic. quia oīa vna reducunt̄ ad sūmū vnū. ſꝫ hꝫ nō ē nisi qꝛ vnū dicit ꝑfectionem. qꝛ non oīa

multa reducunt ad sūmā multitudinem. ergo vnum magis est positiuū ꝙ multitudo. licz non ita sit notū nobis. ¶ 6°. qz habitus p̄cedit priuationē maxime q̄n habitus est actu sicut multitudo. ꝛ potissime respectu pure priuatōis: sicut tu ponis rōnē vni°. sed vnū sub ratione formali p̄cedit multitudinē. qz est p̄ncipiū eius io. metaphisice. Item repit̄ in simplicit̄ p̄mo. Itē ens inq̄ntū ens p̄us est. ergo ꝛ passiōes ei°. ¶ Contra. H̄ ōnē arguit Aureol° p̄bando ꝙ vltima vnitas nō sit forma numeri. Primo sic. Nulla forma alicui° entis est volūtaria varia ꝛ incerta entis inq̄ntū realis qualē tu ponis numerū. sed cōstat ꝙ vltima vnitas in qua sistatus termin° ꝛ distantia est aliqd voluntariū variabile ꝛ incertū. quecūq3 enī ponat̄ vnitas terminans ab illa pōt incipere numerās. ꝛ ita nō erit vltima sed prima. vnū cū possit quālibet vnitatē ponere p̄mā vel vltimā vel mediā sicut maluerit. manifestū est ꝙ esse vltimā vnitatē est oīo variabile volūtariū ꝛ incertū ergo nō pōt esse forma numeri, put ē distantie etiā fūdamentū. ¶ 2°. Omnis forma est subiectiue in illo vbi totū dicit̄ esse subiectiue. nā forma albedinis est subiectiue vbi ē albedo subiectiue. sed numer° est subiectiue in vnitatib° oībus. vltima aūt vnitas nō ē subiectiue in p̄cedentib°. ergo illa vnitas nō est formalis in numero. ¶ 3°. Aut forma numeri ē certa distantia fūdata in vnitate vltima. aut ipsa vnitas fūdamentū. aut aliqd constitutiuū ex vtroq3. Sed nō pōt poni ꝙ ipsa distantia. tū qz est relatio. numer° vo in p̄dicamēto quātitatis ꝛ in p̄dicamēto absoluto. tū qz talis distantia non est in toto numero sed in vltima vnitate. Nec pōt poni ꝙ vnitas q̄ est fūdamētū sit forma numeri cū eque mālis sit sicut quelibet aliaꝝ. ꝛ iterū: ea stante sp̄ maneret forma illius numeri. etiā demptis ceteris vnitatib°. nec pōt fieri mālis adueniente alia vnitate. ex q̄ esset qd formale s̄m p̄priā rationē. Nec pōt dari 3m quasi aliqd constitutū ex h̄ vnitate ꝛ respectu distantie sit formale. tū qz illud ē ens p accn̄s numer° aūt est forma simplicit̄ ex ꝛ̄is in p̄sito. tū qz tale quid esset relatiuū formaliter. ꝛ ita non potest esse forma numeri q̄ est quid absolutū. ergo nullo mō vnitas pōt esse forma in numero. ¶ 4°. Illud qd̄ nō est in numero imo sibi repugnat non pōt esse formale in eo. s3 talis distantia vel ordo nō est inter vnitates q̄ sunt in numero. Quis enī spēs numeroꝝ inter se ordinem habeant s̄m p̄us ꝛ posteri° sicut duo ꝛ quattuor. nihilominus vn° numer° utpote ternari° non respicit vnitates in q̄bus consistit s̄m p̄us ꝛ posterius. sed simul ꝛ absq3 ordine. nō enī q intelligit t̄nitatē ꝯcipit vnā vnitatē p̄cedē alterā. ꝛ absolute apprehēdit vnitatē i trib°. ergo vltima vnitas nō ē forma nūeri t̄narij cū ibi nō sit vltima vnitas. nec p̄ma. nec aliq̄s ordo. hec Aureol°.

Ad argumenta Aureol. cōtra p̄mā ōnē p̄mo loco iducta respōdetur. Ad p̄mū quidē negat̄ ꝯn̄a. qz sicut dicit cōmētator 4° metaphisice. cōmēto 3°. Auicēna fuit deceptus. qz estimauit ꝙ vnū dictū de oībus p̄dicis ē illud vnū qd̄ est principiū numeroꝝ. numerus aūt ē accn̄s vn opinat° fuit ꝙ h̄ nomen vnū sig̃t accn̄s in entibus ꝛ nō intellexit ꝙ vnū qd̄ est p̄ncipiū numeroꝝ est ex entib° de q̄bus dr̄ h̄ nomen vnū. hec ille. Et 5° metaphisice. cōmēto xj°. dicit. Et debes scire ꝙ illud qd̄ ē h̄. i. indiuisibile in quātitate tm̄ si non h3 situ est p̄ncipiū nūeroꝝ. ꝛ si habet ē punctū. Ex q̄bus p3 ꝙ vnum vel vnitas ad numeꝝ ptinēs limitat̄ ad gen° quantitatis. Item. io. metaphisice. cōmēto. 8°. sic ait. Auicēnam deceperūt duo. s. qz opinabat̄ ꝙ vnū qd̄ est p̄ncipiū quantitatis est vnū qd̄ est synonimū enti. ꝛ quia h̄ vnū numerat̄ in accidētib° estimauit ꝙ vnū quod sig̃t oīa p̄dicamēta ē accn̄s. hec ille. vn̄ qz vnitas q̄ est p̄ncipiū numeri est accn̄s cōsequēs mām. io cōmētator 6° metaphisice. cōmēto 2°. dicit ꝙ arismetrica nō est de sepatis a mā s̄m esse s3 solū s̄m diffinitionē. vn̄ sic ait. Sciētia nālis considerat de reb° mobilib°. mathematic° aūt de reb° abstractis s̄m diffinitionē non s̄m esse. Et p° pauca. Sciaꝝ mathematicaꝝ licz q̄dā cōsiderēt de imobilib° sicut geometria ꝛ arismetrica tn̄ visū ē ꝙ illa de quib° cōsiderāt nō sūt abstracta a mā. ꝛ si mā nō apparet in diffinitiōibus eoꝝ. hec ille. Idē ponit de numero 3° physicoꝝ. cōmento. 40. vbi dicit sic. Nō est possibile inuenire numeꝝ in actu sepatū a mā. Et idē ponit cōmēto 55°. dicens ꝙ neq3 quātitas neq3 numer° ē sub̄a. Ex q̄bus p3 p̄mo ꝙ vnitas nūeralis. i. q̄ est p̄s nūeri ē alia ab vnitate transcēdente. 2°. qz talis vnitas nō est nisi in reb° mālib°. Tūc ad p̄bationē ꝯn̄e dico ꝙ illud qd̄ ē vnū sola vnitate entis nō pōt alteri ꝯnumerari nūero de q̄ est mathematica. sed solū nūero q est multitudo trāscēdēs. nec isti termini duo tria dicti de talib° dicūt numerū de gn̄e quātitatis. ¶ Ad 2m dico ꝙ vnitas q̄ ē p̄ncipiū nūeri ꝛ vnitas trāscēdēs sūt due nō dualitate q̄ sit nūer° s3 dualitate trāscendēti. ꝯcedo igit̄ ꝙ tā vnitas q̄ ē p̄ncipiū nūeri ꝙ̄ vnitas q̄ ē ēētia indiuisa: qd̄libet illoꝝ est vnū seipso loquendo de vnitate entis. s3 subiectū vnitatis q̄ ē p̄ncipiū nūeri est vnū duplici vnitate. ꝛ earꝝ vna distinguit̄ ab eo. s. vnitas quātitatis. nō aūt alia nisi s̄m rōnē. vnitas aūt quātitatis est vna vnico mō. s. vnitate trāscendēte q̄ ē ipsamet. Nec valet improbatio. qz l3 tā h̄ ꝙ̄ illud sit idiuisū i seipso. nō tn̄ sequit̄ iō ꝙ qd̄libet sit seipso vnū vnitate de gn̄e quātitatis. qz illa nō dicit solā indiuisionē. imo accn̄s positiuū. ¶ Ad 3m negat̄ ꝯn̄a. nā ad h̄ ꝙ aliqd sit vnū tali vnitate nō sufficit indiuisio. imo reqrit̄ aliqd oīo idiuisibile de gn̄e quātitatis. ¶ Ad 4m dico ꝙ i tali casu illa aqua resultās ex trib° aq̄s est vna formalit̄ p aliqd accn̄s supadditū. ꝛ illud ē absolutū de gn̄e quātitat. Et cū p̄bat̄ oppositū. dico ad p̄mā p̄bationē ꝙ nō ē absurdū ponere ꝙ ad ꝯiūctionē duaꝝ vl' triū aq̄ꝝ generet̄ nouū accn̄s. cū tūc etiā resultet noua sub̄a. s. illa aq̄ totalis ex trib° p̄tialib° resultās. nec o3 ꝙ illud accn̄s sit in q̄libet p̄te maris. nec in aliq̄ p̄te tm̄. sed h3 totū mare p adeq̄to subiecto. Nec silr̄ valet 2a improbatio. qz si addat̄ ali° cyp°. imo alia gutta aq̄ p̄or vnitas nō manet. s3 ad resultationē noue aq̄ resultat nouū accn̄s qd̄ ē vnitas. Siliter nec valet 3a. qz tale accn̄s nō habet p̄tes cū sit mere idiuisibile. ut dictū ē ꝛ p Ar. cōprobatū. ¶ Ad 5m negat̄ h°. dico enī ꝙ ad

diuisionē cōtinui ptes que p̄us erant in potētia nūc sūt in actu ⁊ q̄libet habet nouū ⁊ ꝓpriū eē. ac per h̄ ꝓpriā vnitate transcendentē ⁊ vnitatē de gn̄e quātitatis. ❡ Ad 6m dico q̄ illa vnitas per quā asinus est vnꝰ vnitate quātitatiua ē accns oio indiuisibile sicut punctꝰ. Et cū querit̄ in q̄ pte asini sit. dico q̄ vnitas non h3 situ in continuo. ut allegatū ē per cōmētatorē 5º metaphisice in respōsione ad p̄mū. ⁊ iō argumentū nō valet. ❡ Ad 7m dico q̄ multipliciter deficit. p̄mo q2 supponit talem vnitatē eē in substātijs a mā separatis qd est falsū. 2º q2 si argumētū formet̄ de asino dicam tibi q̄ si per ipossibile sub̄a asini eēt sine tali accidente. ipsa eēt vna vnitate transcēdente. nō tamen vnitate quantitatis q̄ est p̄ncipiū numeri. Nec valet improbatio. dico eni q̄ talis sub̄a lic3 non eēt taliter vna. nō tñ ꝓpter h̄ esset aliq̄ plura. q2 sine tali entitate eēt indiuisa. talis eni entitas nō facit sub̄am eē indiuisam. s3 facit eē cōnumerabilē alteri. talis siquidem entitas ul' ē eē quātitatis cōtinue. sic ponit Auicena uel ē aliq forma indiuisibilis cōsequēs esse quantitatis continue sicut ꝓpria passio. ❡ Ad p̄mū 2º loco patet q2 assumit falsū. s. q̄ vnitas q̄ ē p̄ncipiū numeri nō sit aliud a re q̄ dr̄ vna. Nec ↄfirmatio valet. q2 l3 duo lapides sint duo p numerū existē in eis subiectiue. nō t. ꝓ3 q̄ ita sit de lapide ⁊ de dualitate. ❡ Ad 2m dr̄ q̄ numerꝰ ē entitas diuisa ⁊ hn̄s ptes nō ↄtinuas quaꝝ aliq uel oēs sūt vnitates ⁊ ille nō sūt numerꝰ s3 ptes numeri. ⁊ illud qd̄ addit numerus est ordo eaꝝ. dato etiā q̄ nūerꝰ esset ipse vnitates. argumentū nō ꝓcedit. q2 vnitas distinguit̄ a re vna ut dictū est. Cū etiā q̄rit per qd ille ordo sit vnus. dico q̄ ordo cū sit relatio nō est subiectū numeri. nec vnitatis de gn̄e quantitatis. s3 est vnus vnitate transcēdēte. ❡ Ad 3m p3 q̄ hꝰ est falsa ut dictū ē. quō aūt intelligi debeāt auctoritates ibi adducte ad ꝓbandū q̄ numerus ē vnitates. dico q̄ ē p̄dicatio p cām mālem. ⁊ est tantū dicere q̄ numerꝰ est ex vnitatibꝰ. ⁊ q̄ ita debeāt intelligi ostensū est in 5ª ↄne. ❡ Ad p̄mū 3º loco dicit̄ q̄ sicut si p̄us non sit nisi vnū albū ⁊ post fiat aliud albū ꝓpt̄ nouā factionē secūdi albi. p̄mū albū h3 realē silitudinem ad 2m: quā relationē prius non habebat. Ita in ꝓposito q̄ncūq3 diuidit̄ cōtinuū resultat nouꝰ nūerꝰ ⁊ acq̄rit̄ noua realitas in vnitatibꝰ priorbꝰ. quia p̄us erāt subiectū binarij modo sūt subiectū q̄ternarij. forma eni binarij ⁊ q̄ternarij sūt diuerse. ⁊ vna ē potentialis respectu alterꝰ. s. minor respectu maioris. ❡ Ad 2m dico q̄ numerꝰ nō ē forma simplex. nec ē s̄m se totum in aliq subiecto. s3 pars i pte. ut ponit sctūs Tho. p̄ma pte. q. 8. arti. 4º ad 2m. vbi sic ait. Numerꝰ cum sit accns nō est p se sed p accns in loco. nec ē totus in q̄libet nūeratoꝝ s3 s̄m pte. hec ille. Et cū infert̄. quia tūc nūerꝰ nō erit aliud ab vnitatibꝰ. nec erit vna forma. dico q̄ iuxta q̄ntā ↄnē numerꝰ ē vnū simpliciter ꝓut aliqd dr̄ vnū simpliciter qd non solū ē vnū p aceruationē partiū. vn̄ ordo vnitatū facit q̄ nūerꝰ sit qd vnū. sic ordo lrārū facit ad vnitatē syllabarū. lic3 ista vnitas sit debilis in cōpatiōe ad vnitatē cōtinui cuiꝰ ptes nō sūt in actu. ❡ Ad 3m dico q̄ nūerus h3 vnitatem q̄lis dicta ē. nec tñ illa vnitas ē de genere quantitatis sed trāscendēs. Cū etiā dicit̄ q̄ si partes sūt in diuersis subiectis ⁊c̄. dico q̄ nō est incōueniēs in eodem subiecto esse quātitatē continuā ⁊ p̄ncipiū quātitatis discrete plus q̄3 q̄ i vno subiecto sūt multe q̄litates. ❡ Ad 4m dicit̄ siliter q̄ i diuersis subiectis nō est aliq forma vna pfecta vnitate. pōt tñ in eis eē vna forma vnitate ordinis. ❡ Ad 5m negat̄ ↄña. ⁊ ad primam ꝓbationē dico q̄ dualitas q̄ duo numeri dicūt̄ duo non ē nūerꝰ de gn̄e quātitatis. q2 numeri non ē nūerꝰ. Nec ē sile de duobꝰ lignis. q2 lignū pōt eē subiectū vnitatis. ⁊ duo ligna pnt eē subiectū dualitatis s3 vnitas non pōt eē subiectū vnitatis de q̄ loqmur. nec nūerꝰ subiectū numeri. ❡ Ad 6m negat̄ hꝰ. quia falsū p̄negatū supponit. s. q̄ dualitas duoꝝ q̄nariōꝝ sit aliqs numerꝰ uel aliq̄ entitas fūdata in duobꝰ quinarijs. talis eni dualitas non ē aliud a talibꝰ duobus cū sit multitudo transcēdens. ❡ Ad 7m negat̄ hꝰ. cū eni dicit̄ duo binarij. li duo non dicit numerū de gn̄e quātitatis. s3 solū li binariꝰ. ❡ Ad 8m dico q̄ aꝰ ē falsa loquēdo de illis spēbꝰ q̄ constituūt̄ ⁊ resultant ex habitudine vnꝰ ad aliud. cuiusmodi ē in figuris ⁊ in numeris. patet eni q̄ linea que p̄mo fuit ps trianguli sine vlla sui mutatiōe pōt fieri ps q̄drangulī uel alterius figure ad protractionem aliaꝝ ⁊ aliaꝝ linearū. ⁊ similiter alia ⁊ alia species numeri resultat per additionem uel subtractionē vnitatum. similiter quantitas que erat prius pars tricubiti sine sui mutatiōe potest fieri pars quadricubiti per additionem quantitatis ad quantitatem. tales eni lic3 species sint absolute tamen sequūt̄ uel cōcomitant̄ quasdam habitudines rerum. nec ē hoc incōueniēs. quia etiā alique species de genere substantie includunt in sua diffinitione qualitatem ⁊ quantitatem. ut caro ⁊ os. homo ⁊ animal. vn̄ cōmētator 7º metaphisice. cōmēto 4º. dicit sic. Non est remotū ut aliquid in predicamento qualitatis accipiatur in diffinitiōe eius quod in predicamēto substantie est. hec ille. ❡ Ad 9m dico q̄ denarius equorum ⁊ denarius hominū est idem numerus s̄m speciem. non autē s̄m numerū loquendo de numero qui est in rebus numeratis. sed loquendo de numero qui est mensura extrinseca rei numerate idē numerus omnino posset esse istorum ⁊ illorum. sicut per numerū qui ē in q̄nq3 digitis numerare q̄nq3 versus vna die. ⁊ sequenti die alios q̄nq3 applicādo vnū versum vni digito. ⁊ isto modo tempus est numerus omniū motuū. lic3 sit subiectiue i primo motu. ❡ Ad primū 4º loco contra eandem ↄnem negatur prima ↄña ibi facta. non enim dualitas numerorum est res tertia ab illis. sed si numerantur duo numeri illa corum multitudo non est proprie numerus de genere quantitatis. sed multitudo resultans ex vnitatibꝰ q̄ quelibet conuertitur cum ente que nihil superaddit positiuū rebus que dicūtur multe. ut preexpositum fuit. Responsio ad argumentū istud recitata ab arguēte sustinet̄. ⁊ cum iste nitit̄ eā improbare q̄ñū ad h̄ q̄ ponit formā numeri cōstitui ex vnitatibus. male improbat. vn̄ dico ad primū argumētū ad hoc adducti

etiā q̄ b^m est falsa. vnitates enī sūt ptes numeri ⁊ for
me q̄ est numerus. cū ḡ dicit̄ q̄ vnitates sunt partes
forme numeri. pōt hoc intelligi de forma toti⁹ uel de
forma partis. sicut cū dicim⁹ forma hoīs. pōt intelligi
de humanitate p̄ quā hō est hō q̄ dicit̄ forma toti⁹. po
test etiā intelligi de aīa que dicitur forma ptis. ut enī
apparet numer⁹ ē q̄dā forma accidētalis de genere
quātitatis ⁊ est simplicit̄ vna ut dictū fuit. ⁊ si argu
mētū intelligat̄ de tali forma numeri. h̄ ē de forma
q̄ est numer⁹. responsio ibidē data sufficiēs ē. Si aūt
loquat̄ de forma numeri hoc ē de illo qd̄ ē formale i
numero qd̄ p⁹us dictū fuit eē vltimā vnitatē cum ha
bitudine ⁊ relatiōe ad p̄cedentes. tūc dico q̄ respon
sio data nō valet. forma enī numeri illo modo non cō
ponit̄ ex vnitatib⁹ sed ē vltima vnitas. nec vnitates
sūt illo modo ptes. Sed capiēdo formam numeri in
transitiue. s. p̄ forma q̄ est numer⁹. cōcedit̄ q̄ vnita
tes sūt partes forme numeri. ⁊ nō mā nisi eo mō quo
pars dicit̄ mā toti⁹. ⁊ illo mō q̄ inclusū in q̄dditate ali
cui⁹ in recto cū aliq̄ alio in obliq̄ qd̄ est cōpletuū diffi
nitiōis modo differētie specifice d̄r mā illi⁹. sicut mo
tus dicit̄ subiectū aut mā actionis ⁊ mot⁹ subiectum
ptis. ut alias videbit̄ in 2°. Nec p̄batio valet. nō enī
ita p̄prie dicit̄ ūnitas vnitatū. sicut simitas nasi. imo
prima est impropria. debet enī dici ūnitas hoīuz uel
psonaꝝ quaꝝ quelibet ē vna ⁊ non ūnitas vnitatum
sicut nec debet dici dom⁹ parietū sed dom⁹ ex pieti
bus. Nec valet 2^m argumētū. negat̄ enī h^m. licz enī
totitas sit act⁹ ⁊c̄. tñ non ē act⁹ simplex. nec h̄z vnicū
subiectū in q̄ sit s̄m se totū subiectiue. vñ scūs doctor
p̄ma pte. q. 8. arti. 4° ad 2^m. dicit. Numer⁹ cū sit ac
cidens nō est p̄ se sed p̄ accn̄s in loco. nec ē totus i q̄li
bet numeratoꝝ sed s̄m partē. hec ille. Ex q̄ p̄z q̄ toti
tas sit forma q̄ est numer⁹ ⁊ nō relatio. non ē actus
simplex. nec est s̄m totū in aliq̄ numeratoꝝ. sed vna
pars in vno ⁊ alia in alio. Sic ḡ dicendū esset de forma
numeri. s. de vltima vnitate. dico q̄ illa nō ē totitas
nec tātitas. sed illud q̄ numer⁹ d̄r tot⁹ uel tant⁹ uel to
titas. Non valet etiā 3^m. licz enī numer⁹ sit cōpositū
q̄d ex vnitatib⁹. illa tñ cōpositio pōt intelligi sine nu
meratione. q̄z illa cōpositio nō ē numeratio cū nume
ratio sit act⁹ intellectus. ⁊ cōpositio dicta sit extra. di
co tñ q̄ impossibile ē intelligere cōpositionē vnitatū
q̄n intelligat̄ nūer⁹ in gn̄ali uel cōfuse. s. sub rōne nu
meri aut multitudinis. pōt tñ intelligi nūer⁹ cognitio
ne cōfusa. ig̃rādo quot sit aut quant⁹. ¶ Cū h̄o impro
bat dictā respōsionē ad argumētū p̄ncipale i h̄ q̄ dicit̄
q̄ numer⁹ nō ponit aliq̄d cōnumerabile ⁊c̄. Respon
det̄ q̄ male improbat. nō enī valet prima p̄batio. di
co enī q̄ numerus ⁊ quātitas cōtinua nō ponūt in nu
merū sed ponūt in multitudinē q̄ nō est numerus. ut
ē dictū fuit. Nec valet 2ª p̄batio. cū enī dicit̄ q̄ de
narius lignoꝝ ⁊ denari⁹ lapidū sūt duo denarij. ibi li
duo nō dicit numeꝝ numeroꝝ sed multitudinē eoꝝ.
nisi forte li duo sic mensuraret denariū lignorū cum
lignis q̄ dicit̄ decē ex vna pte ⁊ numeꝝ lapidū cum
lapidibus ex alia. Non valet iteꝝ 3ª. nā licz cōpositū
sit subā distincta a q̄libet sui parte diuisim accepta ⁊

etiā ab ambabus sil̄. ita etiā i p̄posito numer⁹ differt
a q̄libet vnitate seorsū accepta ⁊ etiā ab oībus. ut po
nit scūs doctor i fine. 7. me^{te}. Et i. 8. vbi s̄. nō tñ ex il
la distictiōe seq̄t̄ q̄ ille nūer⁹ possit alicui rei ↄnume
rari nō solū vnitatib⁹ suis p̄pter h̄ q̄ numeri nō est
numer⁹ s̄z multitudo. Aliter ē de mā ⁊ forma ⁊ cōpo
sito quoꝝ quodlibet ē quātū p̄ se aut p̄ accn̄s. ⁊ ↄriter
subiectū numeri. ¶ Ad 2^m principale negat̄ p̄ma cō
ditionalis. nō enī numerus reflectit̄ supra se. nec est
numerabilis ut dictū ē: nisi forte numero s̄m rōnē. s̄z
cū dicit̄ tres ternarij ibi li tres non dicit numerū sed
multitudinē entiū. numerus enī q̄ est spēs quātitatis
solū cōpetit rebus h̄ntibus quātitatē cōtinuā cuius
modi non ē numerus. Euasio aūt quā ibidem ponit
arguēs vadat vias suas. ¶ Ad 3^m negat̄ h^m. dico enī
q̄ vnitates h̄nt connexionē extra intellectum in hoc
q̄ subiectū eaꝝ materiale quātū ⁊ oīa quanta cōue
niūt in forma continuitatis. ⁊ ista sola connexio suf
ficit. ad quā nil facit intellectus numerās. ¶ Ad 4^m
negat̄ prima ↄditionalis. dico enī q̄ p̄ter illū numeꝝ
q̄ est oīuz rerū numeratarū actu uel potentia sūt mul
ti alij qui sunt partes illius. nec p̄pt̄ h̄ sequit̄ q̄ dua
litas ⁊ quaternitas insint actu eisdem lapidibus. non
enī forma numeri est s̄m se totam in quolibet nume
ratorū sed s̄m partem ut dictum ē. sequit̄ tñ q̄ eedē
vnitates simul sint partes binarij ⁊ ternarij ⁊ millena
rij ⁊ sic de alijs. nec hoc est plus incōueniens q̄̄ q̄ ali
quis sit quart⁹ papa post Urbanū ⁊ terti⁹ post Gre
goriū sicut est papa Benedictus vndecim⁹. ¶ Ad 5^m
dico q̄ si loquatur de denarijs se totis distinctis: ita
q̄ non sit eadem vnitas pars vtriusq̄. negat̄ ↄn̄a. si
aūt loquat̄ de denarijs non totaliter distinctis. sicut
est in p̄posito. concedit̄ totum q̄ infert. dico enim q̄
in quinario digitorū sunt q̄nq̄ quaternarij in eadem
manu. nā p̄m⁹ est qui constat ex oībus digitis preter
pollicē. 2⁹ est constitutus ex omnibus preter indicē.
3⁹ ex omnibus preter mediū. 4⁹ ex omnibus preter
medicum. 5⁹ ex oībus preter auricularem. ecce q̄nq̄
q̄ternarios sed nō totalit̄ distinctos. q̄z prim⁹ et 2⁹ cō
ueniūt in tribus vnitatibus ⁊ in vna differūt. ⁊ sic de
ceteris. Et cū iste arguit: vtꝝ q̄libet istorū sit in actu.
dico q̄ sic. cū quelibet vnitas sit in actu. vñ q̄libet di
ctoꝝ denarioꝝ assignatorū in lapidibus quoꝝ q̄libet
subsistit est denarius in actu. sed forte q̄libet illorum
denarioꝝ est in potentia in duodenario lapidum. nō
enī habeo p̄ incōueniēti q̄ idē numer⁹ sit actu in se ⁊
in potentia respectu numeri cui⁹ est pars. Nec valet
ↄn̄a vltima quā facit. q̄z decē denarij q̄ coīcāt in aliq̄
uel aliq̄b⁹ vnitatib⁹ nō ↄstituūt centū. ⁊ iō debēs cen
tū nō satisfaceret cū tali denario. q̄re argumētū ē so
phisma. Potest tñ aliter ⁊ forte veri⁹ dici q̄ i duode
nario nō sūt plēs denarij q̄̄ tres q̄z p̄m⁹ est incipiēdo
a prima vnitate ⁊ p̄cedendo vsq̄ ad decimā. 2⁹ ē in
cipiendo a 2ª vnitate ⁊ procedendo vsq̄ ad vndeci
mā. 3⁹ ē incipiēdo a 3ª ⁊ p̄cedēdo vsq̄ ad duodecimā
Et cā hui⁹ ē q̄z a p̄ma vnitate vsq̄ ad decimā. uel a 2ª
vsq̄ ad vndecimā. ⁊ sic de 3ª vsq̄ ad duodecimā est
n̄alis ordo extra aīam. ita q̄ vnitas ista habet realem

ordinē prioritatis uel posterioritatis s̄m sitū uel tempus uel aliqd h̄5. s̄m quē dicit̄ tota uel quota ab illa puta tertia uel q̄rta uel decima. ꝛ ꝑpter h̄ ista ē ultima in tali uel tali ordine ac ꝑ hoc dat spēm alicui numero. si v̄o accipit̄ inter illas vnitates ꝑ actionē aīe numerantis aliq̄ in medio illi⁹ nālis ordinis ꝛ int̄ illā ꝛ aliā claudant̄ oēs vnitates dicti numeri ꝑ considerationē aīe. non ex h̄ erit numerus realis in re alius a priori. ꝛ iō aīa inueniet tot numeros quot sibi placebit. sed in re non ponet aliquē ordinē realē vnitatum nisi mutet faciēdo de prima mediā uel h̄5. ¶ Ad 6m dico ꝙ s̄m sanctum doctorē prima pte. q. 30. arti. p̄. ad 4m duplex ē numer⁹. quidā est numer⁹ simplex uel abstract⁹ ut duo tres q̄ttuor. Ali⁹ est numer⁹ q̄ est in rebus numeratis ut duo hoīes ꝛ duo equi. modo ut ipse dicit ibidē. numer⁹ abstract⁹ non ē nisi in cōceptione intellect⁹ nr̄i. ꝛ si de tali numero intelligat arguēs cōcedo ꝙ forma numeri ē quedā sūmatio distinctoꝝ in q̄tum intellect⁹ in se numerat aliq̄ distincta cōcipiendo maximā multitudinē equoꝝ aut lapidū uel h̄5. ꝛ ꝯcedo ꝙ talis numer⁹ non est in re sed solū in aīa. Si aūt intelligat ꝙ forma numeri realis de genere quātitatis sit talis sūmatio. negat̄ aīs qd̄ ibi assumit. talis eni numer⁹ ē vere in reb⁹ numeratis sicut accn̄s ī subiecto. Eandē distinctionē ponit de potētia dei. q. 9. arti. 5°. ad 6m. Unitates inq̄t semp sūt ptes numeri si loquamur de numero abstracto q̄ numeram⁹. si āt loq̄mur de numero q̄ est in rebus. tūc nō est rō toti⁹ ꝛ partis in numero nisi sicut inuenit̄ totū ꝛ ps in numeratis rebus. hec ille. Item 8° metaphisice sup illo ca° Oportet aūt nō ig̃rari dic̄. Dicit̄ aūt numer⁹ vnitatū numerus simplex ꝛ abstract⁹. numer⁹ aūt applicat⁹ ad res dicit̄ numer⁹ rerū. sicut q̄ttuor canes. q̄ quidē modo sub̄e rerū q̄s signt diffinitiōes pōt dici numeri hec ille. ꝛ sunt q̄si verba Aristotelis. ¶ Ad 7m dico ꝙ Arꝫ. loquit̄ de numero abstracto. nō aūt de numero formali q̄ est in reb⁹ numeratis nulla aīa existēte. vn̄ ad numerare tria req̄rūt̄. ut ponit ibidē Albert⁹ magn⁹ sc3 res numerata ꝛ numer⁹ formalis ꝛ actio aīe. quorum duo p̄ma sūt nullo itellectu creato existēte. ¶ Ad 8m dr̄ ꝙ cōmentator intelligit sc3 de numero abstracto. nam in cōmento p̄cedenti ponit expsse ꝙ forma numeri est accn̄s rei numerate. ꝛ iō infert ꝙ temp⁹ ē accn̄s motus. vn̄ numer⁹ q̄ est in rebus quē Albert⁹ vocat formalē. ꝛ Auerrois dicit esse accn̄s rei numerate nō depēdet ab aīa quo ad suū eē. nisi loquamur de nūero rerū successiuaꝝ quoꝝ partes nō sūt simul ꝛ ꝯiter nec eaꝝ vnitates. sed solū simul sūt in aīa. ac per h̄ nec cōponūt numeꝝ nisi in aīa vbi simul sūt forme vnitatū ꝛ silitudo prioris ꝛ posterioris. ꝛ ita intendit cōmentator. Omnis etiā numer⁹ q̄ ē in reb⁹ ē ps alicui⁹ numeri maioris: excepto forte vno q̄ est maximus in actu. sed numer⁹ abstract⁹ pōt p̄scindi ab aliis ita ꝙ erit totū ꝛ non pars alterius numeri. ꝛ iō dic̄ cōmentator ꝙ numerus ē in potētia ī rebus. s3 actu ab anima uel in aīa: sc3 quo ad sūmationē uel p̄cisionē. Et sic patet ꝙ illa argumēta nō ꝑcedūt. ¶ Ad p̄mū Greg. ꝯtra secūdā ꝯnē dicit̄ ꝙ Aug⁹ loquit̄ de vnitate q̄ est principiū numeri. ꝛ vult ꝙ vnitas illa ē oīo idiuisibilis. ꝛ iō nō pōt sentiri aliquo sensu. s3 nō intēdit ꝙ subiectum talis vnitatis sit oīo indiuisibile. lic3 ponat illud concretū ꝑ abstracto. s. vnū ꝑ vnitate. ¶ Ad 2m dico silit̄ ꝙ vnitas q̄ est p̄ncipiū nūeri ē oīo indiuisibilis. tn̄ subiectū ei⁹ pōt esse diuisibile. sic subiectū puncti est diuisibile. lic3 pūctus sit indiuisibilis. Cū aūt dicit cōmentator ꝙ vnū in numero ē indiuisibile. accipit vnū ꝑ vnitate. nā statim ibi dicit ꝑ p̄us ꝙ nō vnitates que requirūt̄ ad mensurā sūt oīo indiuisibiles eoꝝ. Ex q̄ patet ꝙ loquit̄ ibi de indiuisibilitate vnitatū ꝛ nō vnoꝝ. ¶ Ad 3m etiā dicit̄ ꝑ idem. deficit eni in h̄ ꝙ putat numeꝝ cōponi ex vnis. hoc aūt falsū est. nā nūerus cū sit accn̄s non cōponit̄ ex substantiis. illud aūt qd̄ est vnū ē sub̄a. ꝛ sic non pōt esse pars numeri. s3 vnitas ē principiū numeri. ꝛ talis est totaliter indiuisa. ꝛ isto mō intelligendū est ꝙ vnū qd̄ est p̄ncipiū numeri est simplicit̄ indiuisū. sumit̄ eni ibi concretū ꝑ abstracto. verūtn̄ argumentū in alio deficit assumendo ꝙ omne habens partes est multa. h̄ enim falsum est. quia lapis non est multa in actu s3 in potētia ꝛ s̄m quid. ¶ Ad 4m dicitur eodem modo ꝙ sc3 vnitas q̄ est principiū numeri est indiuisibilis oīo tam actu q̄ȝ potentia. sed vnū quod est subiectum talis vnitatis est simpliciter indiuisum in actu. lic3 sit diuisibile in potentia. imo oportet ꝙ omne vnū illo modo sit diuisibile in potentia. alias ex diuisione cōtinui non causaretur numerus contra ph̄m 3° physicoꝝ. ¶ Ad 5m negatur ꝯn̄a. Et ad probationem dicitur ꝙ illud quod est vere continuū ꝛ vnius rationis non est plura in actu sed s̄m quid sc3 in potētia. ꝛ ideo numerus cuius vnitas est in tali continuo non cōtinet plures vnum in actu q̄ȝ debeat. nec est plura q̄ȝ quotiēs continet vnum. ¶ Ad 6m dicitur ꝙ nulla res abstracta a materia est vna tali vnitate que dicitur principium numeri. lic3 sit vna vnitate que est principium multitudinis. ac per hoc numeri improprie sumpti q̄ dicitur multitudo. ¶ Ad primū Aureoli contra candem ꝯnem dicitur ꝙ si quantū ꝛ quot proprie sumātur sc3 s̄m ꝙ sūt interrogatiua de predicamēto quātitatis. tunc hor est falsa. quia talia interrogatiua non excedunt ambitum sui generis sc3 quantitatis que ē solum in materialibus cū quantitas sit dispositio materie ꝛ de gremio ei⁹ tā continua q̄ȝ discreta. Si autē illa interrogatiua sumantur generaliter prout interrogant de quacūq̄ȝ multitudine siue illa sit de genere quantitatis siue non. tunc econtrario negatur aor ꝛ conceditur bor. potest etiā fieri distinctio de numero abstracto ꝛ de formali. nam loquēdo de primo cōceditur bor et negatur aor. loquendo de 2° per oppositum. ¶ Ad 2m negatur bor. quia in illo casu numerus non esset augmentabilis in infinitum quod tamē supponit arismetricus. tale enim augmētum causatur ex diuisione continui. imo in illo casu arismetrica non esset pars mathematice qr nō cōsideraret aliqd quātū cū tūc nulla eēt quātitas sicut mā. dico etiā ꝙ tūc nō eēnt ille passiones. s. cubitū q̄dratū cū talia dicant relatiōes fūdatas in quātitate q̄ tūc nō eēnt. re-

moto suo fundamēto nō remanet relatio ī eo fūdata
nisi in rōne. sicut etiā destructis oib⁹ rosis adhuc pas/
siones ei⁹ possent demonstrari de rosa. vñ dico ꝙ in
angelis non hñt locū ille passiōes q̄s arguēs enume/
rat q2 passio q̄ inest alicui subiecto ꝑticulari arismetri
ce oportet ꝙ cōueniat subiecto ꝑmo toti⁹ arismetri/
ce. uel habeat attributionē ad ipsū. modo subiectum
arismetrice ē numer⁹ qui ē quātitas. in subiectis aūt
imalibus non ē quantitas. ⁊ ɔn̄ter ibi locū non habet
mathematica. ac ꝑ ħ nec arismetrica. ¶ Ad 3ᵐ negat᷑
a⁹ loquēdo de numero formali ſm Albertū. uel de
numero q est in reb⁹ ſm scm̄ doctorē. uel de numero
qui ē accñs rei numerate ſm cōmentatorē. s3 maiorē
cōcedo de numero absoluto qui ē actio aie numerā/
tis. ¶ Ad 4ᵐ negat᷑ bᵒʳ. pl⁹ eni reqrit᷑ ad numerꝫ for/
malem q ē de genere quātitatis q̄ꝫ illa clausio mensu
ratiua s3 quantitas q̄ in spiritibus locū nō h3. ¶ Ad
5ᵐ negat᷑ bᵒʳ. tales eni passiones de quib⁹ arguit᷑ uel
non cōueniūt ternario aut q̄ternario ꝓut dicunt᷑ de
angelis. sicut sūt passiōes que importāt relationē fū/
datam in quātitate: ut duplū quadratū ⁊ h᷒. uel si ha
bent locū in angelis tales passiōes nō cōueniūt qua/
ternario aut ternario ꝓut sūt spēs numeri. s3 ꝓut sūt
spēs multitudinis. sicut sūt passiones negatiue. sicut
imparitas ꝑimitas. ¶ Ad 6ᵐ negat᷑ aᵒʳ. plus eni aut
minus sūt passiōes multitudinis ⁊ non numeri. ¶ Ad
7ᵐ dicit᷑ ꝙ denari⁹ cū dicit᷑ de reb⁹ spūalibus ⁊ sine
quātitate nō dicit numerꝫ nec spēm numeri formalis
sed dicit multitudinē uel numerū abstractū. sicut cū
dicit᷑ de angelis. ¶ Ad 8ᵐ negat᷑ aᵒʳ. sūmatio eni sub
stātiaꝝ separataꝝ de q̄ ibi fit mētio ē numer⁹ absolut⁹ ⁊
numeratio aie q̄ nō est de genere quātitatis. uel si est
aliud reale est multitudo ⁊ nō. nec ē simile de quanto
⁊ non quāto. quātū eni duplici numero numerat᷑. s3
nō quātū solū vnico numero. s. absoluto ⁊ nō forma/
li. ¶ Ad 9ᵐ negat᷑ bᵒʳ. l3 eni vnitas q̄ ē ꝑncipiū nume/
ri nō sit extra positionē ⁊ sitū aut continuū. stat ꝙ ab/
strahere pōt ab illis ſm rationē. sicut linea abstrahit a
mā lic3 non sit sine mā. ⁊ ꝑsertim q2 ratio istoꝝ termi/
noꝝ numeraliū est analoga ad multitudinē ī genere
⁊ multitudinē extra gen⁹. imo ad numerꝫ absolutū ⁊
formalem. ¶ Ad. 10ᵐ dicit᷑ ꝙ Boeti⁹ non accipit ibi
numerꝫ ꝓut est spēs quantitatis. ⁊ eo mō q̄ capit᷑ cum
dicit ꝙ oia facta sunt in numero pondere ⁊ mensura.
qd̄ q̄liter intelligat᷑ dictum est in questione de vesti:
¶ Ad. 11ᵐ negat᷑ bᵒʳ. cū eni dicit᷑ ꝙ vnū in gn̄e sub̄e
⁊c̄. nō intelligit᷑ ꝙ aliq̄ vnitas sit de genere sub̄e. sed
ꝙ anteq̄ꝫ sub̄e numerent᷑ o3 ꝙ habeāt distinctas vni/
tates. ⁊ sicut numer⁹ cōponit᷑ ex vnitate. ita numer⁹
sub̄aꝝ ex vnitatib⁹ sub̄aꝝ ⁊ numer⁹ q̄litatū ex vnita/
tibus q̄litatū. cū autē dico vnitas uel numer⁹ sub̄e. ē
talis mod⁹ loquēdi ac si diceret᷑: calor sub̄e uel figu/
ra sub̄e. ¶ Ad 12ᵐ negat᷑ bᵒʳ ꝓprie loquēdo. discretio
eni ꝓprie loquēdo nō h3 locū nisi in quātis. sicut nec
continuitas. discretio eni causat᷑ ex diuisiōe cōtinui.
ut dicit scūs doctor de potentia dei. q. 9. arti. 7ᵒ. ⁊c̄.
¶ Ad ꝑmū Scoti ɔ tertiā ɔ̄nē dr̄ ꝙ vnū nō est sic pu/
re ꝑuatiuū q2 dicat negationē aut ꝑuationē in recto
sed in obliq̄. est eni ens indiuisū. ⁊ vnitas ē essentia in/
diuisa: ita ꝙ negatio se habeat ꝑ modū determinatiui ⁊
quasi in obliq̄. tale aūt est extra nihil. Et cum dicit ꝙ
vnū ut ꝑscindit ab ente ⁊c̄. dico ꝙ illa ꝑcisio pōt du/
pliciter intelligi. Uel eni vnū sic ꝑscindit᷑ ꝙ rō entis
ab eo secludat᷑ ⁊ relinquat᷑ illud qd̄ vnū supaddit. ⁊
si sic intelligat᷑ dico ꝙ vnū non ꝑdicat᷑ de ente in 2ᵒ
dicendi ꝑ se. sicut illud qd̄ nihil ē nō ꝑdicat᷑ ꝑ se de en/
te. Alio⁹ pōt intelligi ꝙ rō vni⁹ distinguit᷑ a rōne entis
⁊ ꝑscindit ab ea. sicut totū ꝑscindit a sua pte. ⁊ inclu/
dens ab incluso. ⁊ sic dico ꝙ ꝑdicat᷑ de ente in 2ᵒ mō
dicēdi ꝑ se. s3 facta ista ꝑcisiōe vnū nō dicit purā ne/
gationē in recto. nec directe s3 coinclusiue. ¶ Ad 2ᵐ
dico. ꝙ vnū h3 rōnē ꝑme mēsure nō solū q̄ꝫtū ad ne/
gationē quā includit. sed nec solū q̄ꝫtū ad illud posi/
tiuū entis qd̄ includit s3 ex positiuo sub tali negatiōe
Et si querat᷑. per qd ꝑncipali⁹. dico ꝙ inq̄ꝫtū mēsura
debet esse notior rō mēsure ꝑncipalit᷑ cōpetit vni ra/
tione positiui. sed inq̄ꝫtū h3 ꝙ sit certior ⁊ infallibilis
rō mensure cōpetit vni rōne negatiōis diuisiōis q̄ est
cā varietatis. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ argumētū illud ꝓbat ꝙ
vnitas nō est negatio. s3 nō ꝓbat qn vnitas dicat ne/
gationē in obliq̄ uel cōnotatiue. ¶ Ad 4ᵐ respōdet᷑
sic ibidē respōdebat᷑. Et ad ꝑmā replicā dico ꝙ vnū
de genere quantitatis dicit aliqd positiuū supadditū
illi qd̄ dr̄ vnū. nūc autē loqmur de vno transcēdenti
Ad secūdā dico ꝙ cū numerāt᷑ tres turme ille terna/
rius non ē de genere quātitatis. s3 dicit multitudinē
transcēdentē. q2 sicut relatio non fundat᷑ sup relatio/
nem. ita nec numer⁹ sup numerꝫ. Ad ētiā dico ꝙ vni/
tas q̄ nō addit sup illud qd̄ denoiat nisi negationē. ta/
lis nō plus applicat᷑ numero q est spēs quātitatis q̄ꝫ
applicet᷑ ens. s3 vnitas q̄ dicit accñs additū vni uel
res q̄ dr̄ vna illa est ꝑncipiū numeri. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ
oia vna reducunt᷑ ad aliqd sūme vnū non ꝙ vnitas
q̄ꝫtū ad illud qd̄ supaddit enti dicat ꝑfectionē s3 q2 ē
signū ꝑfectionis. vbi eni est sūma vnitas est ibi sūma
simplicitas. ac ꝑ hoc sūma actualitas qua hñs ē illud
qd̄ habet᷑. ⁊ ē ois ꝑfectio subsistēs. nō sic de multitu/
dine. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ vnū lic3 dicat negationē. est tñ
magis positiuū q̄ꝫ multitudo. q2 vnū dicit negationē
negatiōis. s3 multitudo dicit negationē rei. ⁊ de hoc
satis dictū ē in 3ᵃ ɔ̄ne. ¶ Ad ꝑmū ɔ qntā ɔ̄nē negat᷑
bᵒʳ. ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ añ opus aie numerātis in
numero lapidū ē aliq̄ vltima vnitas ſm ordinē ⁊ rela/
tionē realē. nec aliq̄ eaꝝ ē vltima in illo numero ꝑter
illā. s3 q̄libet alia ē ꝑma ⁊ media. si aūt aia incipiat nu/
merare ab vltima vnitate nō numerato reali ordine
quē ꝑus habebāt vnitates int᷑ se. nō iō vltima efficiet᷑
ꝑma nec eɔ̄. loquēdo de reali numero. de nūero aūt
quē facit aia sec⁹ ē. q2 ille nō ē numer⁹ de gn̄e quāti/
tatis. ¶ Ad 2ᵐ dico ad maiorē ꝙ duplex ē forma. s3
intrinseca ⁊ extrinseca. aᵒʳ autē vera est de forma in/
trinseca que ꝓprie habet rationē forme. s3 de forma
extrinseca falsa est. nā talis forma potest esse alibi q̄ꝫ
illud cui⁹ ē forma. sic obiectū qd̄ ē forma act⁹ uł opa/
tiōis puta color est sepe imo sp̄ extra oculū vbi ē visio
coloris. ⁊ similiter vltima vnitas ē forma extrinseca

numeri. iō nō oportet eā esse subiectiue in q̄libet vnitate. similit̄ nec oportet ꝙ forma intrinseca sit subiectiue in eo cuiꝰ ē f̄m totū. ut patet de forma artificiali q̄ non ē nisi in sup̄ficie. vn̄ illa 4ᵃ h̄z multas instantias. nec h̄z veꝝ nisi de forma subali. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ forma numeri nō est relatio distātie. nec cōpositū ex distantia ꝛ vnitate. s̄z solū vnitas sub relatiōe p̄dicta. Et cū arguit̄ ꝙ illa vnitas ē eque m̄ālis ꝛc̄. concedit̄ inq̄tū vnitas. sed ex eoipso ꝙ est sub tali rōne habet rōnē termini ac vicē differentie specifice ꝛ forme respectu p̄cedentiū. Cū iteꝝ dicit̄ ꝙ ea stante. ꝛc̄. falsū est. q2 nō est forma nisi q̄diu est sub tali relatiōe ꝛ tali ordine. mutato aūt ordine illo fiet m̄ālis respectu earum respectu q̄ꝝ erat formalis. nō eni ē formalis f̄m ꝓpriā rōne. sed ut dictū ē accidit sibi eē formā sicut ꝛ esse vltimā. Sed arguens decipit̄ ib̄ ꝙ nō distinguit inter ista duo sc3 q2 aliud ē dicere vnitatē cū relatione ꝛ vnitatē sub relatione. primū eni est ens p accn̄s. nō aūt 2ᵐ. sicut nec m̄ā sub quantitate s̄z compositū ex m̄ā ꝛ quātitate sit ens p accn̄s. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ hoc ꝛ eiꝰ ꝓbatio. nā ternariꝰ exigit in vnitatibꝰ ex quibꝰ constituit̄ p̄mū ꝛ vltimū. nō ꝙ relationes ille sint de rōne illiꝰ sed vnitates ex illis h̄nt actuari quodāmō ad h̄ ut dent speciē intelligibilē. vnde iste numerꝰ specie sortiat̄ cōplete nisi intelligat̄ vltimitas vnitatis sicut nec qui intelligit hoiem intelligit relationē vnionis aie ad corpus. lic3 aia non det spēm hoi nisi ex̄ns sub rōne p̄dicta. Et hoc de p̄mo articulo.

Quantū ad secundū articulū sit prima ꝯ ꝙ numerus ꝓprie dictꝰ sc3 q ē de genere quātitatis nō h̄z locū i diuis lic3 ibi sit multitudo. Istā ꝯnē ponit sc̄ūs doctor de potētia dei. q. 9. arti. 7ᵒ. Et p̄ma pte. q. 30. arti 3ᵒ. Et p̄ sen. dis. 24. q. 1. arti. 2ᵒ et 3ᵒ. Et in 3ᵒ quolibet q. 1. arti. p̄. ꝛ ꝓbat eā sicut ꝓbata fuit 2ᵃ ꝯ p̄mi articuli. ¶ 2ᵃ ꝯ est ꝙ termini numerales sc3 vnꝰ duo tria cum dicunt̄ de diuis nō dicūt numeꝝ q ē de genere quantitatis. s̄z vnitatē uel multitudinē q̄ cōsequūt̄ ens. vn̄ sc̄ūs doctor p̄ma pte vbi s̄ dicit. Nos inq̄t dicimus ꝙ termini numerales f̄m ꝙ veniūt in diuā p̄dicationē nō sumūt̄ a numero q est spēs quātitatis. ꝛ sic de deo non dicerēt̄ nisi metaphorice sicut ꝛ alie ꝓprietates corporaliū. sicut latitudo longitudo ꝛ silia. s̄z sumūt̄ a multitudine f̄m ꝙ ē transcēdēs. multitudo aūt sic accepta hoc mō se h̄z ad multa de q̄bus p̄dicat̄. sicut vnū qḋ conuertit̄ cū ente ad ens. h̄z aūt vnū: sicut s̄ dictū ē cū de dei vnitate ageret̄ nō addit aliq̄d supra ens nisi tm̄ negatione diuisiōis. vnū eni siḡt ens indiuisū. ꝛ ideo de quocūq̄ dicat̄ vnū siḡtur illa res indiuisa. sicut vnū dictū de hoie siḡt nām hoīs indiuisam ꝛ eadē rōne cū dicunt̄ res multe. multitudo sic accepta siḡt res illas cū indiuisione circa vnāquāq̄ illaꝝ. hec ille. Et post. Termini igit̄ nūerales siḡnt illa de q̄bus dicūt̄. s̄z sup h̄ nihil addūt nisi negationē ut dictū ē. ꝛ q̄tū ad hoc dixit veritatē mḡr in sentētijs. cū eni dico: eēntia ē vna. vnū siḡt eēntiā indiuisam. ꝛ cū dico: p̄sona ē vna. siḡt p̄sonā indiuisam. ꝛ cū dico: p̄sone sut plures. siḡtur ille p̄sone. ꝛ indiuisio circa vnāquāq̄ eaꝝ. q2 de rōne multitudinis ē ꝙ ex vnitatibꝰ consistet. hec ille. ¶ 3ᵃ ꝯ est ꝙ tales termini in diuis dicūt̄ positiue ꝛ remotiue. Hāc ꝯnē ꝓbat sc̄ūs doctor de potētia dei vbi s̄. vbi sic ait. In diuis inq̄t nō p̄dicant̄ vnū ꝛ multa q̄ ptinēt ad genꝰ quātitatis. s̄z vnū qḋ cōuertit̄ cū ente. ꝛ multitudō ei correspōdēs. vn̄ vnū ꝛ multa ponūt q̄dē in diuis ea de q̄bꝰ dicūt̄. sed nō supaddūt nisi distinctionē ꝛ diuisionē qḋ est supaddere negatiōes ut s̄ expositū ē. vn̄ cōcedimꝰ ꝙ q̄tū ad illud qḋ supaddūt eis de q̄bꝰ p̄dicāt̄ remotiue dicunt̄ in deo accipiūt̄. inq̄tū aūt includūt in sua significatiōe ea de quibꝰ dicut̄ positiue accipiūt̄. hec ille. Et si dicat̄ ꝙ ibi videt̄ esse circulatio q2 p plitatē remouet̄ vnitas. ꝛ p vnitatē plitas. Respondet sanctꝰ Tho. p̄ᵃ pte vbi s̄. ad 3ᵐ ꝙ vnū nō ē remotiuū multitudinis s̄z diuisiōis q̄ est prior f̄m intellectū q̄ vnū aut multitudo. multitudo aūt non remouet vnitatē s̄z remouet diuisionē circa vnūquodq̄ eoꝝ ex q̄bꝰ cōstat. hec ille. Et de potētia dei vbi s̄ dicit ꝙ opinio videt̄ fuisse mḡri ꝙ termini siḡntes vnū uel multa de deo nō ponerēt aliq̄d s̄z remouerēt tm̄. nō eni possent ponere nisi qḋ siḡnt .s. quātitatē discretā q̄ nullo modo pōt eē in deo. sic ḡ f̄m eū vnū dr̄ de deo ad remouendū multitudinē q̄ātitatis discrete. termini ꝟo siḡntes plitatē dicūt̄ de deo ad remouendū vnitatē q̄ ē p̄ncipiū quātitatis discrete. hec ille. In fine tn̄ responsionis ponit qḋ p̄us dixi sc3 ꝙ aliq̄d ponūt ꝛ aliq̄d remouēt. ¶ 4ᵃ ꝯ ē ꝙ in diuis lic3 non sit numerꝰ simpliciter. est tn̄ ibi numerꝰ q̄dā. vn̄ p̄ sen. vbi s̄. arti. 2ᵒ. dicit sc̄ūs doctor. In diuis inq̄t nō est numerꝰ simpliciter q est p diuisionē eēntie uel quātitatis. sed ē numerus q̄dā sc3 numerꝰ relationū. nō tn̄ relationū in deo existentiū f̄m rōnē tm̄ sed realit̄ in ipso subsistētiū. vn̄ numerꝰ diuinaꝝ p̄sonaꝝ est mediꝰ int̄ numerū q est numerus simplicit̄ ꝛ numerū q ē in rōne tm̄. sicut punctꝰ dr̄ multiplex f̄m rōnē tm̄ f̄m ꝙ ē p̄ncipiū pluriū lineaꝝ. est eni numerꝰ de rōne numeri in numero p̄sonaꝝ q̄ in numero simplicit̄ ꝛ plus q̄ in numero q est f̄m rōnē tm̄. si aūt comparemꝰ nūerū p̄sonaꝝ ad numeꝝ ꝓprietatū absolutoꝝ q ē in creaturis. habebūt se sicut excedētia ꝛ excessa. si eni attēdat̄ rō distinctionis inuenit̄ maior distinctio in ꝓprietatibꝰ absolutis creaturarū q̄ in diuis p̄sonis. q2 calor ꝛ sapor distinguūt̄ f̄m aliud ꝛ aliud eē accitale. s̄z i diuis p̄sonis ē vnū ꝛ idē eē triū p̄sonaꝝ. si aūt cōsideret̄ p̄fectio distinctoꝝ sic numerꝰ p̄sonaꝝ excedit. q2 relatiōes in diuis sūt subsistētes p̄sone. vn̄ ad numerū relationū seq̄t̄ numerꝰ p̄sonaꝝ. non aūt ad nūeꝝ ꝓprietatū in creaturis. q2 ꝓprietates in creaturis nō sūt subsistētes s̄z tm̄ inherētes. hec ille. Et q̄tū ꝯcipio p numeꝝ intelligit multitudinē cū distiguit de nūero simplicit̄ ꝛ de nūero f̄m rōnē ꝛ numero medio. solꝰ eni nūerꝰ simplicit̄ ē ꝓprie nūerꝰ. ut p3 p p̄dicta. nūerꝰ aūt f̄m rōnē nō est nūerꝰ de genere quātitatis. nec numerꝰ ille mediꝰ int̄ nūeꝝ simplicit̄ ꝛ nūeꝝ f̄m rōnē .s. nūerꝰ relationū diuinaꝝ ē ꝓprie nūerꝰ sed multitudo ut p̄dictū fuit. ¶ S3 ꝯ p̄dicta Aureolꝰ arguit. dicit eni ista q̄ dicta sūt in tribꝰ deficere. Primo i fūdamēto. q2 supponūt ꝙ vnitas q̄ ē

principiū numeri. et multitudo numeralis nō habeāt locū in entibus spūalibus sed tm̄modo in quātis et cō tinuis. cuius oppositū multipliciter declaratū ē eē verū. ¶ 2° qr rō sūme p istū modū non excludit a diuinis: Quāuis eni quelibet persona sit indiuisa nihilominus cū sint tres circa illas apphēdit sūma certa eis cōpetēs. vn̄ sensus est qr ipse insignitum tenens insignitū sūt indiuise. vn̄ sensus est qr ipse insignitum sūt distincte concludūt sub sūma ternarij sine pluri partitiōi. ¶ 3° qr magister sniarū non sic accipit negationē sicut iste modus exponit sed negationē sūme. cū enim dicimus qr persone sūt tres vel due. non dualitatis aut trinitatis sūmā ponimus. sed oppositū scz singularitatē excludimus. vn̄ negationes istas non intelligit esse indiuisionē rei in se sicut iste modus exponit. hec ille. ¶ Ad ista dicit. et ad pmū quidē patet p pdicta qr suppositū istius oppinionis est verū. nec sue rōnes inopposituū valuerūt. ¶ Ad 2m dicit qr sūma q apprehenditur circa personas diuinas est numerus absolutus quē admittit sanctus doctor in diuinis personis prima parte. q. 30. arti. p. ad vltim. sed talis numerus non est de genere quātitatis. nec est forte in genere cū sit ens fabricatū ab aīa. ¶ Ad 3m negatur añs. magister eni non intendit a diuinis excludere sūmā que est p opus intellectus ~~fm~~ numerū qui ē quātitas discreta et vnitatem que talis numeri pncipiū est. et si talis numerus dicat sūma illā excludit a diuinis. forte tn̄ in hoc minus bene dicit qr posuit terminos nūales solum excludere et nihil ponere in dīnis. cuius oppositū tenet scūs doctor ut prius allegaui. ¶ Ad argumentū in pncipio questiōis patet per pdicta. Et hec de questione dicta sufficiant.

Circa vigesimāquintam distinctionē querit. Utrū psona dicat in dīnis quid cōe tribus psonis qd plurificet in eis. Et arguit qr nō. qr si rō psone eēt cōis tribus. oporteret poni 6m pdicabile. nā psona nō esset genus cū nō habeat spēs. nec pōt esse spēs cū nō habeat indiuidua. nec differētia cū nō cōstituat spēm. nec pprium nec accñs. cū in deo nō sit accñs pprium aut cōe. sed 9ñs ē falsū. et 3 porphiriū q solū ponit sex pdicabilia. In oppositū arguit sic. Nā fm Aug. 7° de trini. cū querit qd tres: responsū ē tres psone. quia cōe est eis id qd est psona et. In hac questiōe erūt duo articuli. In pmo ponent 9nes. In 2° mouebunt dubitatiōes. ¶ Quātū ad pmū sit pma 9 qr psona de suo formali sigto sigt indiuiduū vel suppositū nāe rōnalis. Istā 9nē pbat scūs Tho. prima pte. q. 29. arti. p. et 2°. Arti. pmo exponit diffinitionē Boetij in libro de duabus naturis quā dat de psona dicēs. Persona ē rōnalis nāe indiuidua suba. dicit eni ibidē scūs Tho. qr ibi li suba stat p pma suba et p 2a coiter. sed p li indiuidua trahit ad standū pro suba pma q est ypostasis. et p h remouet aīa separata q licz sit rōnalis nāe suba. tn̄ quia est ps humane spēi et retinet nām vnibilitatis. nō pōt dici suba indiuidua q ē ypostasis vel suba pma. sicut nec manus nec pes nec alia ptes hois. et sic nō cōpetit ei diffinitio psone. necq nomen. vn̄ sicut dicit scūs doctor pma pte. q. 75. arti. 2° ad pmū. qr hoc aliqd pōt accipi dupliciter. Uno pro quocūq subsistēti. et isto modo excludit inherētiā accidentis et forme mālis. Alio p subsistenti cōpleto in nā alicuius spēi. et isto modo excludit etiā imperfectionē partis. vn̄ manus posset dici h aliqd pmo mō. sed nō 2° modo. Sic ḡ cū aīa hūana sit ps spēi hūane pōt dici h aliqd pmo mō sz non 2°. sic eni compositū ex corpe et aīa dicit hoc aliqd. hec ille. Itē arti. sequēti ad 2m dicit. Nō q̄libet suba particularis est ypostasis vel psona sed q habet cōpletā nām spēi. vn̄ manus vel pes nō pōt dici ypostasis vel psona. et similiter nec aīa cū sit ps humane spēi. hec ille. Sic ḡ patet qr in diffinitiōe psone li indiuidua substantia stat p ypostasi subsistenti q dicit pma suba. et h aliqd p qd etiā remouet nā hūana assūpta q non dicit psona. qr non ē indiuidua suba h ē suba pma. Et sic patet pmū mēbrū diffinitiōis. nā aūt q ponit in diffinitiōe psone nō sumit p gnātione viuētis q pōt dici nā. nec p pncipio itrinseco motus aut quietis qd etiā pōt dici nā. sed p essentia cōpleta quā sigt diffinitio rei. vn̄ cōuenientius posuit Boetius in diffinitiōe illa nomen nāe q essentie. qr eēntia sumit ab eē qd ē cōmunissimū. sz nā a ppria forma rei. rōnale aūt ponit in diffinitiōe nature. non put est differētia hois. nec put dicit rationē solū q discursū iportat cōsequētem intellectualē nām. Sic ḡ pz ex diffinitione psone date a Boetio 9nis pposite veritas. ¶ 2a 9 est qr nomē psone pprie dicit de diuinis. Istā pbat sanctus doctor pma pte. q. 29. arti. 3°. Persona inqt sigt illud qd est pfectissimū in tota nā scz subsistens in nā rōnali. et cū oē illud qd ē pfectiōis sit deo attribuēdū eo qr eius essentia cōtinet in se oēm pfectionē. 9ueniēs ē ut h nomē psona de deo dicat. nō tn̄ eo mō q dr de creaturis. sz excellentiori mō. sicut et alia noīa q creaturis a nobis imposita deo attribuūt. hec ille. ¶ 3a 9 qr h nomē psona de sigto māli sigt in diuinis essentiā et relationē et vtrūq in recto et in obliquo. Istam 9nē pbat scūs doctor pma pte. q. 29. arti. 4°. vbi sic ait. Aliqd inqt est de significatiōe minus cois. qd tn̄ nō est de significatiōe magis cois. rōnale eni includit in significatiōe hois qd tn̄ nō ē de sigtiōe aīalis. vn̄ aliud ē querere de sigtiōe aīalis qd ē hō. et aliud de sigtiōe aīalis in coi. et similiter aliud ē querere de sigtiōe huius nois psona in coi. et aliud de sigtiōe psone dīne. psona eni in coi sigt subam indiuiduā nāe rōnalis ut dictū ē. indiuiduū aūt ē qd est i se indiuisū vel indistinctū. ab alijs h° distinctū. persona igit in q̄cunq natura sigt illud qd est distinctū in nā illa. sicut in nā humana sigt has carnes et hec ossa et hanc aīam que sūt principia indiuiduantia hoiem. que quidē licz non sint de sigtione persone. sunt tamen de significatione humane persone. distinctio aūt in diuinis non fit nisi per relationes originis. relatio aūt in diuinis non est sicut accidens inherens alicui subiecto. sed est ipsa diuina essentia. vn̄ est subsistens sicut et essentia diuina subsistit. sicut igitur diuinitas est deus ita paternitas diuina ē deus pater qui est persona diuina. persona enim diuina significat relationem ut subsistentē. et hoc ē significare

relationem per modum substantie que est ypostasis
subsistens in natura diuina. et sm hoc verum est q hoc
nomen persona sigt relationem in recto et essentiã in
obliquo. non tñ relationẽ inqñtũ est relatio. sed inqñtũ
sigtur p modũ ypostasis. Similiter etiã sigt eẽntiã in
recto et relationẽ in obliquo inqñtũ essentia est idẽ qḋ
ypostasis. ypostasis aũt sigtur ĩ diuinis ut relatiõe di/
stincta. et similiter relatio p modũ relatiõis sigta cadit
in rõne persone in obliquo. et sm hoc põt dici q sigtio
hui⁹ nois psona nõ erat pcepta ante hereticorũ calũ/
niam. vñ non erat in vsu hoc nomen persona nisi sicut
vnũ aliorum absolutorum. sed postea accomodatũ est hoc
nomẽ persona ad standũ p relatiuo ex cõgruẽtia sue
significatiõis. ut scz hoc q stat p relatiuo nõ habeat
solũ ex vsu sed etiã ex sua significatiõe. hec ille. Item
de potẽtia dei. q. 9. arti. 4°. dicit. Hoc nomẽ persona
inqt sṁ habet cõe cũ noib⁹ absolutis in diuinis q de qua/
libet persona predicat̃. et sm nomẽ ad aliud nõ refer/
tur. cũ noibus ṽo relationẽ sigtib⁹ q distinguitur et
pluralit̃ pdicat̃. et ideo videt̃ q vtraq3 sigtio relatiui
et absoluti pertineat ad personã. qliter aũt vtraq3 sig/
tio ad nomẽ psone ptineat diuersimode ẽ a diuersis
assignatũ. Et post multa dicit. Ad euidẽtiã inqt hui⁹
questiõis sciendũ est q ppria rõ nois est quã sigt no/
men sm phm 4° metaphisice. illud autẽ cui attribuit̃
nomen si sit recte sumptũ sub re sigta p nomen sicut
determinatũ sub indeterminato dicit̃ supponi per no/
men. si aũt nõ sit recte sũptũ sub re nois dicit̃ copula/
ri p nomen. sicut hoc nomẽ aial sigt subam aiatã sensi
bilem. et album sigt colorẽ disgregatiuũ visus. hõ ṽo
recte sumit̃ sub rõne aialis sicut determinatũ sub in/
determinato. est enim hõ suba aiata sensibilis tali aia
scz rõnali. sub albo ṽo qḋ est extra eẽntiã ei⁹ nõ dire/
cte sumit̃. vñ hõ supponit̃ noie aialis. copulat̃ ṽo no/
mine albi. et qz inferi⁹ qḋ supponit̃ p nomen cõe se ha
bet ad cõe sicut determinatũ ad indeterminatũ. illud
qḋ erat suppositũ fit sigtũ determinatiõe addita ad cõe
aial eni rõnale sigt hoiem. Sed sciẽdũ q aliqd sigtur
dupliciť. vno mõ formaliť. alio mõ mãliter. Forma/
liter qdem sigtur p nomẽ illud ad qḋ signdũ nomẽ est
pncipaliter impositũ qḋ est rõ nois. sicut hoc nomẽ hõ
sigt aliqd compositũ ex corpe et aia rõnali. Materia/
liter ṽo sigtur p nomen illud in quo talis rõ saluat̃. sic
hoc nomẽ hõ sigt aliqd habẽs cor et cerebrum. et hmõi ptes
sine qbus non põt esse corp⁹ aiatũ aia rõnali. sm hoc
ḡ dicendũ est q hoc nomẽ psona coiter sumptũ nihil
aliud sigt q̃3 subam indiuiduã rõnalis nãe. et quia sub
suba indiuidua rõnalis nãe continet̃ suba indiuidua
idest incoicabilis et ab alijs distincta tã dei q̃3 hois q̃3
angeli. oportet q psona diuina significet subsistẽs di
stinctũ in nã diuina. sicut psona humana sigt distinctũ
in nã humana. et hec est formalis sigtio tam psone di/
uine q̃3 psone humane. sed qz distinctũ subsistens ĩ nã
humana nõ est nisi aliqd p indiuidualem mãm indiui/
duatũ et ab alijs diuisũ uel diuersũ. ideo oportet q sit
mãliter sigtũ cũ dicit̃: psona humana. distinctũ ṽo in/
coicabile in nã diuina non põt esse nisi relatio. qz oẽ ab/
solutũ est cõe et indistinctũ in diuinis. relatio aũt ĩ deo
est idẽ sm rem qḋ ei⁹ eẽntia. et sicut eẽntia in deo idẽ ẽ
qḋ hñs eẽntiã ut diuinitas et deus. ita idẽ est relatio et
qḋ p relationẽ refert̃. vñ seqt̃ q idem relatio sit et di/
stinctũ subsistens in nã diuina. Patet ḡ q psona coĩt
sũpta sigt subam indiuiduã rõnalis nãe. psona ṽo di/
uina formali sigtione sigt distinctũ subsistẽs ĩ natura
diuina. et qz hoc nõ põt esse nisi relatio uel relatiuũ. et
ppter hoc põt dici q sigt relationẽ per modũ sube nõ
q̃ est eẽntia sed q̃ est ypostasis. sicut et relationẽ sigt nõ
ut relationẽ s3 ut relatiũ: id est ut sigtur hoc noie pater
nõ ut sigtur hoc noie paternitas. sic enim relatio sigta
includit̃ oblique in sigtione diuine psone q̃ nihil aliud
est q̃3 distinctum relatiõe subsistẽs in diuina essentia.
¶ 4ª ꝯ est q hoc nomen persona est cõe diuinis pso/
nis nõ sm rem sed sm rõnẽ. Istam ponit sctũs doctor
pˢ sen. dis. 25. q. 1. arti. 3°. vbi sic ait. Duplex inqt est coi/
tas. scz rei et rõnis. et dico coitatẽ rei qñ aliquid vnũ et
idem cõuenit plurib⁹. et talis coitas nõ est nisi in diuinis
psonis. nec aliqua talis coitas est in trinitate nisi eẽn/
tie et eorum q̃ ad eẽntiã pertinẽt ut attributorum et opera/
tionũ et negationũ et relationũ essentialiũ. Coitas aũt
rõnis est sm quã psona dicit̃ cois in trinitate. hec ille.
Et post pauca subdit. Coitas rõnis fũdata in re ẽ coi/
tas persone. sicut dicim⁹ q rõ aialis est cois hoi et asi/
no. Sed rõ fũdata in re est duplex. qz quedã est cois
sicut rõ aialis. et quedã ẽ specialis sic rõ hois. sic ẽ etiã
in diuinis. quia cũ realiter sit ibi relatio est ibi cois ra/
tio relationis. Iterũ cum ibi sit realiter paternitas est
ibi specialis rõ relatiõis. vñ relatio est cois paternita/
ti et filiatiõi. sicut rõ cois rõnib⁹ specialib⁹. nõ tñ ex hoc
seqt̃ q relatio sit vlẽ ad paternitatẽ et filiationẽ. qz oẽ
vlẽ est sm aliud et aliud esse in suis inferioribus. sed in
diuinis nõ est nisi vnũ esse. vñ idem est eẽ relatiõis in
paternitate et filiatione. vñ cois rõ in diuinis nõ põt di/
stingui p esse sed solũ p speciales rõnes. et inde ẽ q ni/
hil vnũ sm specialẽ rõnẽ põt numero multiplicari in
diuinis. ita dico de psona q psona ĩ diuinis sigt coiter
rõnẽ distincti subsistentis in tali nã. et pater sigt rõnẽ
specialẽ distincti speciali relatiõe subsistẽtis ĩ natura
coi. et similiter fili⁹. et inde est q psona sm rem non est
cois patri et filio. qz nõ est vna numero psona vtriusq3
sicut vna numero eẽntia s3 sicut hñs rõnẽ cõemẽ cõe
habentib⁹ rõnes speciales et pprias qbus distinguit̃.
nec tñ est vlẽ. qz nõ est sm aliud et aliud esse in patre et
filio. hec ille. Idem ponit pma pte. q. 30. arti. 4°. ¶ 5ª
ꝯ est q coitas psone non est coitas gnis uel spẽi. s3 sic
indiuidui vagi. Istã pbat sctũs Tho. pma pte ibidem
Noia inqt generũ et specierum ut hõ et aial sũt imposita
ad sigdũ nãs cões. nõ aũt intẽtiões nãrum cõmuniũ q̃
sigtur his noib⁹ gen⁹ spẽs. sed indiuiduũ vagũ ut ali
quis hõ sigt nãm cõem cũ determinato modo existẽ
di q competit singularib⁹. ut si sit p se subsistens distin
ctũ ab alijs. sed noie singularis designati sigtur determi
natũ distinguẽs. sicut in noie sortes hec caro et hoc os.
hoc tñ interest q aliqs hõ sigt indiuiduũ ex pte nãe cũ
modo existendi q cõpetit singularib⁹. hoc aũt nomẽ pso
na non est impositũ ad sigdũ indiuiduũ ex pte nãe. s3
ad sigdũ rem subsistẽtẽ ĩ tali nã. hoc aũt est cõe sm ra/

nonē psonis diuis ut vnaq̄q̄ earū subsistat ī nā diua distincta ab alijs. hec ille. Idē ponit p̄ sen. eodē articulo quo ad 4m. Quis ingt illud qd̄ ē psona sit incoicabile nihil tñ ꝓhibet itētionē psone eē cōem. sic sortes incoicabilis. ⁊ tñ rō indiuidui ē intētio cois. sic ecōuerso intētio gñis ut pticularis qñ 3bit̄ ad h̄ gen⁹. similiter etiā rō psone in ɔcretū psona est nō noiet intētionē nī cois est eo φ nō dicit spālē rōnē distinctionis sȝ gñalē ut aliqs hō est aliq̄ mō cōe ꝓut nō dicit hāc uel illā rōnē indiuiduationis. sȝ tñ indiuiduationē in coi. hec ille. Et de p̄ articulo dicta sufficiant.

Quantū ad secundū articulū arguit Aureolus 3 sñes. ⁊ quidē 3 3am in hoc φ ait nomen psone significare ī recto eēntiā diuā in ɔcretū ē idē qd̄ ypostasis. relatiōnē v̄o in obliq̄. Illud enī qd̄ sigt̄ in recto nomine ypostasis uel psone explicatur ꝑ suā rōnē q̄ dr̄ φ psona ⁊ ypostasis est distinctū subsistens in aliq̄ nā. sȝ hoc nūq̄ cōpetit eēntie etiā ꝓut ē idē qd̄ psona. nō enim verū est φ eēntia sit distincta sicut nec genita. ꝓprietates enī nō distinguūt eēntiam nec determināt. fm Damas. ḡ essentia ꝓut ē ypostasis uel psona nō sigt̄ in recto. ℭ 2° ad idē sic. Nūq̄ ɔstitutū sigt̄ in recto ɔstituentia. sȝ eēntia ⁊ relatio quātūcūq̄ sit subsistēs respiciūt psonā sicut ɔstituentia. ḡ psona siue ypostasis ɔstituta nullū eoꝝ sigt̄ in recto quātūcūq̄ sint idē qd̄ ypostasis uel psona. ℭ 3° sic. Illud qd̄ sigt̄ in recto vere plurificat̄ cū dr̄ tres psone. nō enī plurificat̄ cū dr̄ in obliq̄. sȝ qd̄ sigt̄ in recto. sȝ eēntia diuina ꝓut est idē qd̄ psona nō plurificat̄ dicēdo tres psonas. sic igit̄ ē idē eēntia cū psona φ eēntia nō triplicat̄ licȝ plurificet persona. ḡ eēntia ꝓut est idē cū psona nō sigt̄ noie psone i recto. ℭ 2° loco arguit 3 eādē in h̄ φ dicit psonā sigre relationē ꝓut est subsistēs. ⁊ hȝ modū substātie directe ⁊ i recto ⁊ eēntiā i obliq̄. nullū enī ɔstituēs aliqd sigt̄ ꝑ ɔstitutiuū i recto. sȝ ꝓprietas ut subsistēs ɔstituit psonā fm sic ponentes. ḡ nō sigt̄ in recto noie persone. sȝ q̄si per modū ptis in obliq̄. ℭ 3° sic. Doctores isti dicūt in q̄ōnibus disputatis φ psona diua nec substātiā nec relationē sigt̄ formalit̄. sȝ subsistēs diuū distictū qd̄cūq̄ sit illud q̄ distinguit̄. sȝ manifestū ē φ ꝓprietas nō ē distictū subsistēs i recto. nō enī ꝓprietas ē qd̄ distinguit̄ sȝ q̄ fit distinctio. ḡ relatio non iportat̄ noie persone in recto. ℭ 3° sic. Aut relatio hñs modū habēt subsistētis in nā diua accipit̄ q̄si qd ptiale respectu psone ɔstituēs ipsā vna cū eēntia aut q̄si qd totale ɔstitutū. si dēt p̄mū pȝ φ noie psone iportabit̄ i obliq̄. sic ɔstituēs obliq̄ claudit̄ i ɔstituto. Si dēt 2m manifestū est φ tūc totū icludit etiā videlȝ. ⁊ ita nec eēntia nec relatio ē i recto. nec ē dicē fm istā acceptionē relationē ut subsistētē nisi qd̄dā ɔstitutū ex essentia ⁊ relatiōe. ḡ in nullo verū ē φ relatio ꝓut est qd ptiale ɔstituēs noie psone significet̄ i recto. sic ḡ nō est verū φ ɔcept⁹ psone claudat eēntiā uel relationē in recto quātūcūq̄ vtrūq̄ sit idē cū psona. ℭ 3° loco arguit 3 vltimā ɔnē. p̄. Illud qd̄ diuidit̄ ꝑ vagū ⁊ sigtū ⁊ simpliciter nō claudit in sua rōne ɔditionē īdiuidui vagi. qꝛ tūc idē diuideret̄ in se ⁊ in oppositū sibi. vñ qꝛ hō ɔcipit̄ aliq̄n simplicit̄. ut cū diffinit̄ i sua coitate. aliq̄n vage. ut cū dr̄ qdā uel aliqs hō. aliq̄n sigte ut cum dr̄ hō iste uel ille. iō null⁹ dicit φ hō sit indiuiduū vagū. sed psona accipit̄ sigte: dicēdo hanc personā. aliq̄n vage ut dicēdo aliquā uel quandā personā. aliq̄n simplicit̄ ut dicēdo personā. ḡ nō hȝ coitatē idiuidui vagi. sicut nec hō. ℭ 2° sic. Si psona sic eēt cois trib⁹ sic idiuiduū vagū. ita eēt cois sic aliqs deus. sȝ h̄ nō ē verū. qꝛ fm h̄ dici posset φ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ spūs scūs sūt tres qdē dij. sic dicim⁹ φ sūt tres qdē psone. igit̄ idē qd̄ p̄us. ℭ 3° sic. Querēdū ē quō accipit̄ ab istis indiuiduū. aut enī ꝓ itētiōe aut ꝓ re substracta itētiōi. sȝ nō pōt dici φ psona significet indiuiduū vagū. si sumat̄ ꝓ 2a intētione qm̄ isti dicūt φ psona nō sigt̄ intētionē 2am. nec pōt dici φ psona significet rē substractā tali itētiōi. tū qꝛ hō substractū sigt̄ ꝑ nomē sube speciei addito signo pticulari. utpote aliqs hō uel qdā hō. nō ē aūt idē prēm filiū ⁊ spm̄ scm̄ eē psonas qd̄ eē aliq̄s deos. tū qꝛ substractū vagationi hȝ nō est aliqd determinatū. qꝛ in oi nā accipi pōt indiuiduū vagū. ut in q̄litate aliqs color: ⁊ in quātitate aliq̄ linea. ⁊ sic de alijs. psona vero nō iuenit̄ nisi i detminata nā. tum etiā qꝛ nō ē vna rō substracta idiuiduo vago. quia in q̄busdā est aliquis homo. ⁊ in quibusdam est aliquis equus ⁊ sic de alijs. persona v̄o habet vnicā rōnē diffinibilē. ut pȝ. ergo psona nō hȝ coitatē idiuidui vagi. hec ille i forma. ⁊c̄.

Ad argumenta primo loco facta rñdet̄. Et p̄ ad p̄mū dico φ aor falsa ē. si intelligat de sigto mā̄li psone diue. cuiusmodi ē eēntia. Si āt loquat̄ de formali sigto. ɔcedit̄ aor ⁊ bor. ⁊ ɔ̄ in eodē sensu. sȝ nihil facit 3 ɔ̄nē. nō enī intēdit ɔ̄ φ h̄ nomē psona diuina de sigto formali significet eēntiā. sȝ de sigto mā̄li. psona enī diuina sigt̄ de sigto formali distinctū subsistēs in nā diua. sȝ de sigto mā̄li sigt̄ relationē q̄ ē illud distinctū subsistēs. licȝ relatio nō distinguat̄ sȝ distinguat. sigt̄ etiā eodē mō eēntiā q̄ ē idē distinctū. licȝ essentia nō distinguat nec distinguat̄. sȝ tñ eadē relationi distinguēti ⁊ eadē relatiuo distincto. ℭ Ad 2m negat̄ aor loquēdo de sigto mā̄li. ℭ Ad 3m concedit̄ aor si loquat̄ de eo qd̄ sigt̄ in recto sigto formali. sȝ negat̄ si tale qd̄ significet̄ sigto mā̄li ꝑsertim mā̄li remoto. relatio enī ul̄ relatiuū sigt̄ noie psone diuine sigto mā̄li ꝓximo tñ qꝛ diffinitio psone p̄dicat̄ de relatiuo. dicendo pr̄ ē distinctum subsistens in nā diuina. sȝ eēntia diuina significatur nomine persone sigto materiali ⁊ remoto qꝛ nec exp̄mit̄ per diffinitionē psone diue i recto nec illa diffinitio p̄dicat̄ de diuina eēntia. sȝ tñ illud relatiuū de q̄ p̄dicat̄ diffinitio psone scȝ pater uel fili⁹ p̄dicat̄ de diuina eēntia i recto. ℭ Ad argumēta 2° loco inducta rñdet̄. ad primū qdē negat̄ bor. qꝛ maiorē cōcedo eo mō q̄ exposui iam. Et cū dicit φ ꝓprietas ut subsistēs. ⁊c̄. negat̄. cū enī dico ꝓprietas ut subsistēs idē est dicē ac si dicerē relatio in cōcreto id ē sigta eo mō q̄ sigt̄ cū dr̄ pr̄. relatio enī significata sub noie paternitatis nō significat̄ ut subsistēs nec ut qd̄ ē. sȝ ut q̄ aliqd ē. sed dū sigtur hoc noie pat̄. sigtur ut qd̄ ē ⁊ ut subsistens. taliter aūt sigta. s. hoc noie pater nō sigtur

ut gd cōstitutiuū. sȝ ut ɔstitutū ⁊ ypostasis. nō tamen
intelligo ꝙ sig̃tio uł ɔceptio nostra aliqd faciat ad cō
stitutionē personarū diuinarū. sȝ tn̄ relatio diuina non
intelligitur ɔstituens nisi in ɔc̄ꝛetū intelligit̃ in rōne for/
me ⁊ ut q̃. ⁊ ideo hoc est falsa. nec videt̃ arguens intel/
lexisse scm̄ doctorē i q̄onib⁹ disputatis vbi allegat eū
pȝ eni ꝙ ista est mens sua ſm ꝙ allegaui in fine ꝓba/
tionis 3ᵉ ꝯnis. ¶ Ad 2ᵐ negatur hoc. dico enim ꝙ rela
tio ut subsistens est distincta. ⁊c̄. paternitas eni ut est
pater ꝙ est eā esse subsistentē non distinguit. sȝ est gd
distinctū. posito eni ꝙ capiat̃ i abstracto ⁊ ut forma ⁊
q̃. ipsa licȝ non significet̃ noīe ꝑsone formalit̃. sig̃t tn̄
m̄aliter nō ꝓxime sȝ remote mō ꝑ expositō de eēntia
¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ relatio hn̄s modū subē est relatio ut
est relatiuū ⁊ ut accipit̃ in ɔcreto ⁊ ipsa ut sic ē ɔstitu/
tū ex seipsa ut est forma ⁊ q̃ aliqd est. ⁊ est quid totale
Et cū dicit̃ ꝙ ut sic includit eēntiā. falsum est. nō eni
intelligo relationem ut subsistentē. intelligendo eam
modo q̃ iste dicit. s. ut gd ɔstitutū ex eēntia ⁊ relatiōe.
sȝ intelligo eā ut sig̃tur noīe patris ⁊ posito ꝙ ita eēt
sicut dicit adhuc relatio significabit̃ in recto nō ut re/
latio sȝ ut relatiuū. licȝ tale sig̃ri sit m̄alit̃ sig̃ri. ¶ Ad
argumenta 3º loco facta r̄ndet̃. Et p̄ ad p̄mū dico ꝙ
ſm ꝙ tāgit scūs doctor p̄ᵃ pte. q. 30. arti. 4º. duplex ē
indiuiduū vagū q̄ddā est q̄d formaliter sig̃t nām. uel
indiuiduū ex pte nāe cū determinato mō existendi q
singularib⁹ cōpetit cuiusmodi est li aliqs hō. ⁊c̄. Aliud
est indiuiduū vagū q̄d formalit̃ sig̃t indiuiduū ex pte
modi existēdi uel exn̄tie ⁊ ex cōsequēti nām ut ꝑsona
que sig̃t formaliter ⁊ directe subsistens distinctū i na
tura. ⁊c̄. isto supposito dicit̃ ad maiorē ꝙ indiuiduū va
gū p̄mo mō. non sic pōt vlteri⁹ specificari ꝑ additionē
q̄ȝ tale indiuiduū sig̃t nām sub mō existendi q cōpetit
idiuiduo. ⁊ ille mod⁹ vage desig̃t coit̃ ꝑ signū pticula
re ut dicēdo aliqs hō aliqd aial cui nō vlteri⁹ pōt sup/
addi aliud signū denotans vlteriorē vagationē. sȝ in/
diuiduū vagū 2º mō desig̃tur sine tali signo pticulari
aut pticipatiuo. iō sibi nō repugnat vlterior desig̃tio
uel specificatio talis modi per signū pticulare. Et cū
iste arguit q̄ȝ tūc idē diuidet̃ in se ⁊ in suū oppositum
negat̃ ɔn̄a. cū eni dico ꝑsona ⁊ aliq̄ persona idiuiduū
vagū q̄d est persona. ibi nō diuidit̃ in se ⁊ in oppositū
sed primū indiuiduū q̄d erat aliqualiter vagū. id est
indeterminatū efficit̃ magis detminatū. q̄ȝ modo in/
diuiduabilis significabat̃ confuse ⁊ postea magis de/
terminate. s. cū mod⁹ ille specificat̃ ꝑ li aliqd uel per li
ista persona. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ ɔn̄a. non enim est simile
de hoc indiuiduo vago aliquis de⁹. ⁊ de isto idiuiduo
persona. q̄ȝ p̄mū sig̃t indiuiduū ex parte nature. ⁊ iō
non plurificat̃ q̄ȝ nā nō plurificatur. sȝ aliud. s. perso/
na sig̃t indiuiduū ex pte modi existendi q cōpetit indi
uiduo. ⁊ ille modus plurificat̃ in diuinis. s. indiuisio i
se ⁊ diuisio ab alio. quelibet eni persona hȝ suā indiui/
sionē in se. ⁊ diuisionē ab alio. s. per negationē. ideo
nimirȝ si tale indiuiduū plurificat̃. vn̄ scūs doctor de
potētia dei. q. 9. arti. 6º. Cū hoc nomē ꝑsona sit substan/
tiuū. apparet de forma ipsi⁹ sig̃ta vtrū possit plurifi/
cari uel pluraliter p̄dicari. forma aūt sig̃ta noīe per/
sone sig̃t formaliter incōicabilitas siue indiuiduabili/
tas subsistentis in nā. cū igit̃ forme facientes esse di/
stinctū ⁊ incōicabile sint plures in diuinis. oȝ ꝙ nomē
persone pluraliter p̄dicet̃. ¶ Ad 3ᵐ ɔcedit̃ 2ᵐ mēbꝛū
diuisionis. persona eni nō sig̃t intentionē sed rem iā
substractā in nā intellectiua dūtaxat ſm scm̄ Tho. p̄
sen. dis. 26. q. 1. arti. p̄. Et cū hoc iprobat̃ dico ad p̄mā
ꝓbationē ꝙ alit̃ sig̃t res substracta intellectui singu
laritatis uel indiuiduatiōis ꝑ li aliqs hō q̄ȝ per hoc ꝙ di
co persona. ut sepe dictum ē. Ad 2ᵐ ꝑ idē ꝙ persona
non sig̃t indiuiduū ex pte nāe sed ex pte modi. licȝ de
rōne persone sit nā rōnalis in obliquo formalit̃ sig̃ta.
Ad 3ᵐ per idē. solū eni ꝓbat ꝙ ꝑsona non significet
generaliter rē substractā indiuiduationi vage. hoc eni
ɔcedit̃. sȝ non ꝓbat qn significet tale substractū in nā
intellectiua. Et sic pȝ ꝙ non militat ɔ nos. Ad argu/
mētū in pede q̄onis pȝ per vltimā ɔnem.

Irca vigesimamse/
xtā distinctionē q̄ritur. Utrū diuine
persone ɔstituant̃ in esse suppositali
proprietatib⁹ relatiōis ⁊ eisdē distin
guāt̃. Et arguit̃ ꝙ nō. Ois relatio
p̄exigit distinctionē extremoꝝ ⁊ ɔstitutionē sui oppo
siti. ergo non causat distinctionē nec ɔstitutionē. añs pa/
tet. q̄ȝ ph̄s. 5º metaphisice. caº de eodē ꝓbat idēptita/
tē non eē relationē realē ꝑ eo ꝙ exigit distinctionem
realē. nec valet argumentū si relatio causaret extre/
moꝝ distinctionē. q̄ȝ tunc ꝓbaret̃ idē ꝑ idē uł per suū
posteri⁹. sȝ ꝑsone pr̄is ⁊ filij sūt extrema pa̅tnitatis ⁊
filiationis. ergo nō distinguūt̃ ꝑ eas. ⁊ sic pȝ ꝙ relatio nō
cāt distinctionē. Q etiā supponat ɔstitutionē suppo
siti. patet. q̄ȝ relationes maxime pa̅tnitatis ⁊ filiatio/
nis sequūt̃ actionē. actio aūt p̄supponit suppositū. ergo
relatio talis nō cōstituit suppositū. In oppositum ar/
guit̃. ꝙ eni persone distinguant̃ per relationes. pȝ ꝑ
Boetiū. p̄ de trinitate. Subā inquit in diuinis ɔtinet
vnitatē: relatio multiplicat trinitatē. Et Ansel. de ꝓ
cessione spūs sc̄i dicit ꝙ in diuinis oīa sunt vnum. ⁊c̄.
Ex quib⁹ videt̃ sequi ꝙ relationes ɔstituant ⁊ distin/
guāt ꝑsonas in diuīs. In hac q̄one erūt duo articuli.
in p̄ videbit̃ de quesito. in 2º videbit̃ an abstractis ꝓ/
prietatib⁹ relatiuis ꝑ intellectū a ꝑsonis adhuc rema
neāt ypostases. ¶ Quantū ad p̄mū sit p̄ma ɔ ꝙ ꝑso/
ne diuine nō distinguūt̃ ab īuicē nec ɔstituūt̃ i esse ꝑso/
nali ꝑ aliqd absolutū. Istā ꝓbat scūs Tho. de poten/
tia dei. q. 8. arti. 3º. Quia inquit fides catholica ponit
vnā eēntiā i trib⁹ ꝑsonis nō pōt itelligi diuina eēntia ut
distinctiua ⁊ ɔstitutiua ypostasis in diuinis. diuinitate
eni intelligit̃ ɔstitui de⁹ q̄d est cōe trib⁹ personis. ⁊ ita
sig̃t ut dictū de plurib⁹. ⁊ nō ut ypostasis icōicabilis.
Et eadē rōne nihil q̄d distinguit̃ absolute de deo pōt
intelligi ut distinctiuū ⁊ ɔstitutiuū ypostasis in perso/
nis cū ea q̃ absolute dicunt̃ de deo significent̃ ꝑ mo/
dū essentie. oportet ergo ponere distinctiuū ⁊ ɔstitu/
tiuū diuine ypostasis in diuinis illud q̄d p̄ inuenit̃ de
pluribus non dici sȝ vni soli cōuenire. talia autē duo
sunt. s. origo ⁊ relatio. hec ille. Eandē ɔnē ponit i p̄ia

ma pte.q.36.arti.2°.nõ est ingt possibile dicere q̃ fm
aliqd absolutũ diue psone distinguãt.q2 sequeret q̃
non esset vna eẽntia triũ.qcqd eni absolute dicit i di/
uinis.ad vnitatẽ eẽntie pertinet. Idẽ ponit de poten
tia dei.q.10.arti.4.° Item ꝯ gentiles libro 4.°ca.°24.°
C 2° ꝯ est q̃ diuine psone nõ ꝯstituũt nec distinguũt
formalit̃ 𝔷 pncipaliter in esse psonali aut ypostasis p
origines.s.p pductiones aut p pcessiones.s3 poti° p
relationes originis. Istã ꝯnẽ pbat scũs doctor de po
tentia dei.q.8.arti.3.° ait eni sic. Distinctiuũ ingt 𝔷 cõ/
stitutiuũ ypostasis põt intelligi dupliciter. Uno mõ q̃
distinguit̃ 𝔷 cõstituit̃ formaliter sicut hõ humanitate
𝔷 socrates socratitate. Alio mõ quo cõstituit̃ uel di/
stinguit̃ quasi via ad ꝯstitutionẽ uel distinctionẽ.sic si
dicerem° q̃ socrates ẽ hõ uel socrates sua gñatiõe q̃
est vna ad formã qua formaliter constituit̃.ps igitur
q̃ origo alicui° nõ põt intelligi ut constitutiua 𝔷 distin
ctiua ei° pter h̃ q̃ formaliter ꝯstituat 𝔷 distinguat.si
eni generatione nõ induceret̃ humanitas nũq̃ gene
ratione ꝯstitueret̃ hõ.impossibile ẽ igit̃ dici q̃ yposta/
sis filij ꝯstituat̃ sua natiuitate nisi inq̃tũ intelligit̃ q̃
natiuitas ei° terminat̃ ad aliqd qd̃ formaliter ꝯstituit.
Ipsa aũt relatio ad quã terminat̃ natiuitas eius est
filiatio.oportet igit̃ q̃ filiatio sit formalit̃ ꝯstituens 𝔷
distinguens ypostasim filij.nõ aũt origo neq̃ relatio
intellecta in origine.q2 relatio intellecta in origine si/
cut 𝔷 ipsa origo nõ sigt̃ h̃ aliqd subsistens in nã.s3 i na/
turã tendens.𝔷 q2 oiu3 ypostasum eiusdẽ nature est
eadẽ rõ cõstitutionis 𝔷 distinctionis.iõ silr̃ oportet
ex pte patris intelligere q̃ ypostasis patris cõstituat̃
𝔷 distinguat̃ ipsa paternitate.nõ aũt gñatione actiua
neq̃ relatiõe inclusa.h̃ ille. Eãdẽ ꝯnẽ ponit pma pte
q.40.arti.2.° Ad hoc ingt q̃ aliqua distincta itelligã/
tur necesse est eoꝝ distinctionẽ intelligi p aliqd intrin
secũ vtriq̃ sicut in rebus creatis p mãm uel p formã.
origo aũt alicui° rei nõ sigt̃ ut aliqd intrinsecũ.sed ut
via qdã a re uel ad rẽ.sic gñio sigt̃ ut via qdã ad rẽ ge/
nitã.𝔷 ut pgrediens a generante.vñ nõ põt eẽ q̃ res
genita 𝔷 generans distinguant̃ sola generatiõe.s3 o3
intelligere tam in generãte q̃ in genito ea qb° ad in/
uicẽ distinguũt̃. In persona aũt diuina nõ est aliud in/
telligere nisi eẽntiã 𝔷 relationẽ siue pprietatẽ.vñ cũ i
essentia ꝯueniãt.relinquit̃ q̃ per relationẽ ad inuicẽ
distinguãt̃. 2° q2 distinctio in diuinis personis nõ ẽ sic
intelligenda q̃ aliqd cõe diuidat̃.q2 essentia cois re/
manet indiuisa.s3 o3 q̃ ipsa distinguẽtia ꝯstituãt res
distinctas.sic aũt relationes uel pprietates ꝯstituũt
aut distinguũt ypostases ul' personas inq̃tũ sũt ipse
psone subsistentes.sicut paẽnitas est pr̃ 𝔷 filiatio fili°.
eo q̃ in diuinis nõ differt abstractũ a ꝯcreto.s3 cõtra
rõnẽ originis ẽ q̃ constituat ypostasim ul' personã.q2
origo actiue sigta sigt̃ ut pgrediens a psona subsistẽ/
te.vñ psupponit eã.origo aũt passiue sigta ut natiui/
tas sigt̃ ut via ad psonã subsistentẽ.𝔷 nõdũ ut eã ꝯsti/
tuens.vñ meli° est dicere q̃ persone seu ypostases di
stinguãt̃ relationib° q̃ p originẽ.lic3 eni distinguant̃
vtroq̃ mõ.tñ p° 𝔷 pncipalit̃ p relatiões fm modũ intel/
ligendi.vñ h̃ nomẽ paẽ non solũ sigt̃ pprietatẽ.s3 etiã
ypostasim.s3 hoc nomẽ generans ul' genit° sigt̃ tñ p/
prietatẽ.q2 hoc nomẽ pr̃ sigt̃ relationẽ q̃ est ꝯstitutiua
𝔷 distinctiua ypostasis.hoc aũt nomẽ genit° sigt̃ origi
nẽ q̃ nõ ẽ distinctiua aut cõstitutiua ypostasis.hec ille
Idem ponit p̃ sen.dis.26.q.2.arti.2.° vbi sic ait. Nihil
aliud est principiũ distinctionis in diuinis nisi relatio.
Cui° rõ est q2 ois distinctio uel est per quãtitatẽ uel p
formã fm phm 5.° metaphisice.fm materiã ul' quanti
tatẽ aũt distinctio i diuinis nõ ẽ.cũ ibi nõ sit quãtitas
𝔷 mã.ois aũt formalis distinctionis pncipiũ ẽ aliqua
oppositio ut largo mõ sumat̃ oppositio fm q̃ pfectũ
𝔷 iperfectũ opponunt̃ inq̃tũ i vno ẽ alterius puatio
ul' negatio.in oibus aũt oppositionib° alterũ est iper/
fectũ preter relationẽ.qd̃ patet in affirmatione 𝔷 ne/
gatione 𝔷 puatiõe 𝔷 habitu 𝔷 ꝯtrarietate silr̃.quia
fm phm p̃ phisycoꝝ.semp alterũ ꝯtrarioꝝ ẽ ut nobi/
lius 𝔷 alterũ sicut vili° 𝔷 sicut puatio.𝔷 ideo nulla ta/
lis distinctio põt eẽ in diuis:vbi ẽ oioda perfectio. In
relatiuis aũt neutrũ est sicut puatio alteri° uel defe/
ctũ aliquẽ importãs.cui° rõ est q2 in relatiuis non est
oppositio fm illud qd̃ in aliq̃ est.s3 fm q̃ ad aliud di/
stinguit̃.vñ q̃uis vna relatio habeat ãnexã negatio/
nem alteri° in eodẽ supposito.nõ tñ illa negatio ipor/
tat aliquẽ defectũ.q2 defect° nõ est nisi fm aliqd qd̃ i
aliquo natũ est esse.vñ cũ illud qd̃ h3 oppositionẽ re/
latiuã ad ipsũ fm rõnẽ oppositionis nõ ponat aliquid
s3 ad aliqd.nõ sequit̃ iperfectio.s3 nec defect°.𝔷 ideo
sola talis oppositio cõpetit distinctioni personarum.
hec ille. Eandẽ rõnẽ facit ꝯ gentiles vbi s̃. C 3° ꝯ ẽ q̃
lic3 relatio ex nã relatiõis habeat constituere 𝔷 distin
guere i eẽ relatiuo diuas ypostases.nõ tñ ex natura
relationis h3 distinguere aut ꝯstituere illas in eẽ ypo
statico subsistẽti seu psonali. Hanc ponit scũs doctor
de potentia dei vbi sup̃ dicẽs. Relationes in diuinis
𝔷 si ꝯstituãt ypostases.𝔷 sic faciãt eas subsistẽtes.hoc
tñ faciũt inq̃tũ sunt eẽntia diua.relatio eni inq̃tum
relatio non h3 q̃ subsistat uel subsistere faciat.h̃ eni
soli° sub̃e est.distinguũt ṽo relationes inq̃tũ relatio/
nes sũt.sic eni oppositionẽ habent.relinqt̃ igit̃ q̃ ipsa
paternitatis relatio inq̃tũ est ꝯstituẽs ypostasim pa/
tris qd̃ h3 inq̃tũ ẽ idẽ diue eẽntie pintelligit̃ gñationi
fm ṽo q̃ distinguit sic generatio paẽnitati pintelligi/
tur.hec ille. Itẽ ibidẽ ad 8m. Relatio in diuis nõ solũ
est relatio.s3 fm rem ipsa diua sub̃a.𝔷 iõ põt ꝯstituere
aliqd subsistẽs 𝔷 nõ solũ aliqd relatiuũ.hec ille. Item
ibidẽ ad 9m dicit q̃ relatio distinguit inq̃tũ ẽ relatio:
ꝯstituit ypostasim inq̃tũ ẽ diua eẽntia.𝔷 vtrũq̃ facit
inq̃tũ ẽ diua eẽntia 𝔷 relatio.h̃ ille. Et ibidẽ i fine pnci/
palis rñsiõis dicit. Relatio ꝯstituit 𝔷 distiguit yposta/
sim aut psonã.q2 hoc mõ põt intelligi.pñitas eni est
ipsa diua eẽntia.𝔷 pari rõne pr̃ ẽ idẽ q̃ de°.pñitas q̃
ꝯstituendo patrẽ ꝯstituit deũ.𝔷 sic pñitas lic3 sit di/
uina eẽntia.nõ tñ ẽ cois sic eẽntia.ita pr̃ lic3 sit idipsũ
qd̃ de°:nõ tñ ẽ cõe ut de°.s3 ppriũ.pr̃ igit̃ de° inq̃tũ ẽ
de° est hñs diuã nãm.𝔷 inq̃tũ ẽ pr̃:est ppriũ ab alijs
distinctũ.vñ ẽ ypostasis q̃ sigt̃ subsistens in aliqua nã
distinctũ ab alijs.𝔷 p hũc modũ paternitas ꝯstituẽdo
patrẽ ꝯstituit ypostasim.hec ille. Idem ponit p̃.sen.

dis.26.q.2.arti.2° vbi ait ad pmū. Relatio dina aliqd hʒ inqʒtū relatio ⁊ aliqd inqʒtū est dina. ⁊ inqʒtū est dina hʒ ꝙ sit subsistēs. vn̄ q̄uis ex hoc ꝙ est relatio nō habeat ꝙ distinguat ypostasim. q2 sic ois relatio hoc faceret. tn̄ hoc hʒ inqʒtū est relatio dina. sic eni non assequit̃ substātiā. imo est ipsa suba. hec ille. Idē ponit dis.27. q.1.arti.2°. Itē pma pte.q.40.arti.4.° Sciendū igit̃ ꝙ cū dicit p̄ sen. vbi allegaui. ꝙ relatio inqʒtū relatio nō hʒ ꝙ distinguat ypostasim. illud est verū sic intelligendo ꝙ nō ē de rōne relationis realis ꝙ distinguat extrema relata tāq̄ duo supposita. pōt eni eē relatio realis int̃ duo extrema q̄rū nullū est ypostasis. ut int̃ duas man⁹ uel duas aias. sʒ tn̄ de rōne relatiōis realis ē ꝙ realit̃ distinguat relatiue sua extrema tāq̄ diuersas res relatiuas. ⁊ iō cū diuine psone solū distinguāt̃ relatiue ⁊ non p absoluta. iō relatio inqʒtū relatio distinguit in diuis supposita q̄ sunt relatiua. ita ꝙ inqʒtū est relatio realis distinguit realiter. inqʒtū do est dina distinguit sua extrema tāq̄ duo supposita. ⁊ eodē mō ↄstituit supposita in esse suppositi ⁊ persone. Recolligēdo igit̃ oia dicta sci doctoris dico p̄ ꝙ relatio realis ex hoc ꝙ ē relatio distinguit realiter ⁊ ↄstituit in esse relatiuo. 2.° ꝙ relatio realis inqʒtū hʒ nō distinguit sua extrema ĩ esse suppositi. nec cōstituit ea ĩ esse suppositi aut persone. 3.° ꝙ relatio inqʒtū est dina eēntia hʒ ꝙ illa q̄ distinguit relatiue distinguat tāq̄ duo supposita ⁊ qḋ illud qḋ ↄstituit sit suppositum nature rōnalis. ⁊ ↄn̄ter sit persona. ita ꝙ distinctio ⁊ ↄstitutio ↄuenit relationi reali inqʒtū relatio realis. sʒ ꝙ illud distinctū per relationē sit subsistens ul' suppositū aut psona. hoc facit relatio inqʒtū est dina natura subsistēs ⁊ intellectiua ⁊ inqʒtū etiā talis relatio ē incoicabilis. Sic ergo patet intellectus ↄnis.

Sed contra cōclusionē primā arguit Gregorius pbando ꝙ dine psone nullis ꝓprietatib⁹ relatiuis aut absolutis ↄstituantur ⁊ hoc q̄ttuor rationibus. quaꝝ pma talis ē. Persona dina ē simplex oio. ḡ nulla dina psona p aliqd ĩ suo eē ↄstituit̃. aīs ē determinatū ex fide. pbat̃ ↄn̄a. q2 si aliq̄ persona ↄstituit̃ p aliquid. sumat̃ illud p̄cise sm̄ se. ⁊ q̄rat̃ de ipso. an ipsum sic p̄cise acceptū sit ipsa psona ↄstituta. aut nō sʒ ē aliquid ei⁹. Nō pōt dici pmū. tum q2 nulla psona ↄstituit seipsam. oē eni cōstituēs ē aliq̄ mō cā ↄstituti p ipsū. tum q2 si illud ↄstituēs ē psona. ⁊ ↄstat ꝙ ↄstituens nō ↄstituit̃ p aliqd. ḡ nec psona. aut si psona. ḡ ⁊ ipsū etiā ↄstituit̃ p aliud. ⁊ sic ĩ infinitū. si aūt illud ↄstituēs non ē persona ↄstituta. sʒ aliqd ei⁹. aut illud hʒ eē p operationē aie tm̄. ⁊ tunc ↄstat ꝙ non ↄstituit psonā etnā q̄ ē sūma res. aut ē extra aiam. ⁊ q̄cq̄d ipsum sit siue res siue formalitas siue modalitas aut q̄uis alio noīe appellet̃ ex q̄ ipsa nō est psona. sʒ aliqd ei⁹. ⁊ nō possit intelligi ꝙ sit ei⁹ extrinsece sicut forma materie. sʒ itrinsece sic pars est aliqd toti⁹. sequit̃ ꝙ psona non sit oio simplex. ¶ 2.° arguit sic. Nō min⁹ ē simplex psona diuina q̄ eēntia dina aut aliq̄ ꝓprietas psonalis q̄cūq̄ sit illa si qua sit. ḡ nō magis ipsa ↄstituit̃ ex aliq̄b⁹ uel p aliq̄ q̄ ipsa dina eēntia ul' ꝓpetas. sʒ nec eēntia dina nec ꝓpetas ↄstituit̃ p aliq̄ ut oēs ↄcedūt. ⁊ p ↄn̄s nec p aliqd q2 ipossibile ē esse vnū solū ↄstitutiuū eiusdē rei intrinsecū. nā de tali ē sermo nō de extrinseco. sic p̄ducens pōt dici ↄstituere in esse ipsum p̄ductū. ḡ nec ipsa psona p aliqd ↄstituit̃. ¶ 3.° sic. Nā si psona constitueret̃ p ꝓprietatē aliquā ↄstitueret̃ etiam per essentiam. ⁊ sic essentia constitueret̃ per psonā. vbi gratia patrē. ⁊ p ↄn̄s eēntia nō eēt pr̄ qḋ ē ↄ determinationē ecclie in ca.° dānam⁹. ¶ 4.° Nā seq̄ret̃ ꝙ pat̄ eēt aliq̄ mō causatus ⁊ p̄ncipiat⁹. nā qḋlibet ↄstitutiuū ē aliq̄ mō cā ⁊ p̄ncipiū sui ↄstituti. sʒ ↄn̄s ē falsū. sic eni pr̄ nō eēt pma causa ⁊ sine p̄ncipio ⁊ sine causa. cui⁹ oppositū expsse ponit Damas. libro p̄ ca.° 12.° ⁊ iō nullatenus estimandū ē in deo eē aliqd realit̃ ↄstitutū p aliqḋ formale uel m̄ale ↄstitutiuū. sʒ oē qḋ ibi ē seipso formaliter ⁊ nō p aliqd sui trāsitiue loquendo ē oē qḋ ē. q̄uis sit ibi vere p̄ducens ⁊ q̄ p̄ducit̃ ⁊ p̄duct⁹ a p̄ducente habeat eē. ꝓpter qḋ hʒ vocabula ↄstitutiuū ↄstituēs ⁊ ↄstitutū ⁊ silia in sensu pmisso nō ↄuenient̃ assumūt̃ ad dina ⁊ meli⁹ esset nō vti in ista m̄a. ⁊ ꝓcerto nullibi inueni Augustinū aut alios scōs ill⁹ tpis vbi locuti sūt de distinctiōe dinaꝝ psonaꝝ talib⁹ vsos fuisse vocabulis. ¶ 2.° loco arguit Scot⁹ ↄ eādē ↄnē ⁊ pbat ꝙ in deo sit aliqḋ suppositū absolutū nō ↄstitutū p relationē. septē medijs. Primū est tale. Nullū ꝑtinēs ad pfectionē ⁊ actualitatē debet dine eēntie denegari q̄ ē perfectissima ⁊ actualissima. sʒ subsistere attestat̃ perfectioni ⁊ actualitati. vn̄ suba perfectior ē accidēte q2 subsistit ⁊ pma suba ē perfectior 2ª. q2 maxime ⁊ p̄ncipalit̃ subsistit. ut d̄r in p̄ntis. ḡ essentia dina de se hʒ subsistere multo forti⁹ q̄ aliq̄ suba creata. ⁊ p ↄn̄s erit suppositū absolutū. ¶ 2ᵐ est tale. In deo est q̄cq̄d ois intellect⁹ intelligit n̄aliter. sʒ oēs philosophantes intellexerūt ĩ deo vnū suppositū absolutū. vn̄ pagani ⁊ iudei ⁊ oēs n̄ali ingenio ducti intelligunt deū per modū cuiusdā absoluti suppositi. ḡ idē qḋ pus. ¶ 3ᵐ ē. Quicq̄d cōpetit substātijs separatis si sit perfectiōis maxime deo cōpetit. sed sm̄ p̄hm 7.° metaphisice ⁊ 3.° de aia. In separatis a m̄a non differt qḋ qd est abeo cuius est siue suppositū ⁊ n̄a. q2 q̄ddıtas sepata seipsa est suppositum. ergo diuina eēntia seipsa formaliter subsistit. ⁊ per ↄn̄s vnū suppositū in deo. ¶ 4ᵐ est. q2 suba d̄r a subsistēdo sm̄ Aug.ᵐ 7.° de trinitate. sʒ in diuinis est vna suba absoluta. ḡ vnū subsistere ⁊ vnum suppositū absolutū. ¶ 5ᵐ est. Actiōes sūt suppositoꝝ. sʒ creare velle ⁊ silia cōpetūt dine eēntie. ḡ videt̃ ꝙ ipsa sit suppositū. ¶ 6ᵐ est. Incoicabilis existia videt̃ dare alicui ꝙ habeat rōnē suppositi sm̄ diffinitionē Ricardi. sed in deo ē existere absolutū oio incoicabile alteri a se. nec eni filius cui coicat̃ aut alie persone sūt aliqd aliud a dino existere. ḡ videt̃ ꝙ in deo sit aliqḋ suppositū absolutū. ¶ 7ᵐ ē. Si absolutū suppositū repugnaret ĩ dinis. hoc eēt q2 poni oporteret q̄ttuor supposita aut q̄ttuor psonas. sʒ hoc nō impedit. q2 illud suppositū nō ponit ĩ nūeꝝ cū trib⁹ vn̄ sicut nō ē q̄ternitas reꝝ. licʒ sint tres ꝓprie ⁊ vna q̄dā coīs ꝓeo ꝙ illa coīs veracit̃ ē q̄libet illaꝝ triū. sm̄ ꝙ r̄ndet ↄcilii generale Abbati Ioachi. in ca.° dānam⁹. sic nec erit

suppositoꝝ ꝯternitas.qꝛ illud.cōe suppositū̄ absolu/
tū ē veraciter qḋlibet illoꝝ triū relatiuoꝝ.ğ nō appa
ret cur nō possit poni aliqḋ suppositū absolutū.ꝛ per
cōsequēs nō oꝫ diuinū suppositū cōstitui per relationem.
ℭ Cōtra 2ᵃᵐ ꝯnē arguit Aureol⁹.ꝓserti ꝯ istud dictū
scꝫ ꝙ relationes ſm nr̄m modū intelligēdi ꝑ pri⁹ ꝛ ꝑn
cipali⁹ ꝯstituāt ꝛ distinguāt ꝑsonas ꝙ̄ origines ipse ut
paternitas ul' filiatio ꝙ̄ generare uel generari. Et argu/
mentatur sic. Illud qḋ ē posteri⁹ ſm nr̄m modū intelligendi
ꝗ̄ suū fundamētū in q̊.nō videt̃ ſm nostrū modū intelli
gēdi ꝑmo ꝛ ꝑncipali⁹ ꝑsonā ꝯstituere.sꝫ paťnitas ē po
sterior ipso gn̄are.ꝛ filiatio ipso generari.impossibile
enī ē ꝙ intelligat̃ pr̄ nisi ꝗ gn̄at uel genuit filiū.nec fi/
lius nisi ꝗ gn̄at̃ uel genit⁹ ē. Vn̄ ph̄s dic̄ 5ᵒ. metaphisi/
ce ꝙ relatiōes hꝫ fundant̃ sup egisse. Et auctor.6.ꝑn
cipioꝝ dicit ꝙ paternitas fundat̃ sup potentiā gene/
ratiuā actualiᶜᵃᵐ.ergo īpossibile ē ꝙ ꝑ ꝛ ꝑncipali⁹ intel
ligat̃ paťnitas patrē cōstituere ꝙ̄ generare.cū gn̄are
ſm nr̄m modūītelligēdi ꝑcedat patrē ꝛ sit fundamē/
tū ipsi⁹. Et si dicat̃ ꝙ paťnitas ꝓut ē relatio supponit
actū notionalē ſm intellectū.ꝓut vō ē ꝯstitutiua ꝑso
ne ꝑintelligit̃ actui notionali.sicut ꝛ ꝑsona agens. Si
vtiqꝫ sic dicat̃ nō valet.paťnitas nāqꝫ inq̄ꝫtū ꝯstituti/
ua aut intelligit̃ ut paťnitas.aut si nō ītelligat̃ sub ex/
pressa rōne paťnitatis ꝛ filiatio sub exp̄ssa rōne filia/
tionis.nō est verū ꝙ magis ſm nostꝝ modū intelligē/
di paťnitas ꝯstituat ꝙ̄ generare ul' filiatio.cui⁹ oppo
situm isti dicūt. Si vō paternitas ꝛ filiatio ꝯstituūt sub
exp̄ssis suis rōnib⁹ ꝑnitatis ꝛ filiatiōis inq̄ꝫtū hꝫ vere
intelligunt̃ ut q̄dā habitudines ꝛ q̄dā relationes.ꝛ ꝑ
ꝯsequēs sic ꝑsupponūt act⁹ notionales.ꝛ sic īpossibile ē ꝙ
ꝑ ꝑus aut ꝑncipali⁹ ꝯstituāt ꝙ̄ ipsemet act⁹. ℭ 2ᵒ. sic
addit. Licꝫ ꝓductiōes elicite nō possint ꝯstituere sup
positū a q̊ eliciūt̃.nec ꝓductiones qb⁹ aliquid passiue
ꝓducit̃ q̄si ꝑ modū termini accipientis eē constituere
possint formalit̃ suppositū ad qḋ sūt vie ꝛ qḋ ꝑ eas ꝓ/
ducit̃.nihilomin⁹ ꝓductiones actiue q̄ elicite nō sūt ꝛ
passiue q̄ vie nō sūt aliqḋ qḋ ꝑ modū termini ꝓducat̃
ꝯstituere pn̄t supposita ꝛ ꝑsonas.ꝓ eo ꝙ nō deberent
intelligi ꝑ modū egredientiū a supposito uel ꝑ modū
viarū.sꝫ ꝑ modū insistentiū quib⁹ formalit̃ ꝓducūt ꝓ/
ducentia q̊ ad ꝓductiōes actiuas ꝛ formalit̃ ꝓducāt̃
ꝓducta supposita q̊ ad ꝓductiōes passiuas.sꝫ decla/
ratū est ꝯ dist. 5ᵃ. ꝙ generare non debet intelligi ut ali
quid elicitū.nec generari ut aliqḋ eliciens personam
filij.qꝛ non gn̄at in diuinis ut sortes ī humanis.sꝫ sic ge/
nit⁹.nec pat̃ gn̄at sicut plato.sꝫ sicut gn̄ans.ita ut pr̄
sit generās ꝑ gn̄are formalit̃ nō eliciendo ipsum.ꝛ fi/
li⁹ sit genit⁹ ꝑ gn̄ari formalit̃ non qꝛ eliciat̃ ꝑ ipsū.ğ ge
nerare ꝛ generari ſm nostrū modū intelligēdi possūt
ꝯcipi ut ꝯstituētia supposita.ꝓpri⁹ ꝛ ꝑncipali⁹ ꝙ̄ filia/
tio uel paternitas q̊ assequūt̃ ad illa.vn̄ pꝫ ꝙ ꝑdicta
opinio ꝓcessit ex falsa imaginatione nō attendens ꝙ
gn̄are nō debet intelligi ī diuinis ꝑ modū eliciti nec ge/
nerari per modū elicientis vie.hec ille. ℭ Cōtra ean/
dē ꝯnē ꝛ 3ᵃᵐ sil' arguit Scot⁹ multiplicit̃. Et ꝑ loco ꝓ/
bat gn̄aliter ꝙ relationi ut relatio repugnet ꝯstitue/
re suppositū seu ꝑsonā.ꝛ hꝫ xj.medijs. Primū est tale.

Impossibile ē ꝙ relatio det eē ad se.sꝫ oē esse qḋ dat
est ad aliud.effectus nāqꝫ formalis nō ē opposit⁹ sue
forme.vn̄ albedo nō dat esse nigrū nec calor esse fri/
gidū.cū igit̃ eē ad se opponat̃ relationi.manifeste cō
uincit̃ ꝙ relatio nō dat esse ad se sꝫ ad aliud.sed ꝯstat
ꝙ subsistere dr̄ ad se.nulla enim res subsistit ad alte/
rū.sꝫ oē illud qḋ subsistit ad seipsū subsistit.ſm Augᵘˢ
7ᵒ. de trinitate caᵒ.4ᵒ. ğ relationi ut relatio repugnat
ꝙ det alicui subsistē ꝛ suppositū eē. ℭ 2ᵐ ē tale. Re/
latio quā īportat paternitas nullū eē dat alicui nisi in
ordine ad filium.sicut pꝫ de forte ꝙ nullū eē recipit a
paternitate nisi relatiuum ad alterum.sꝫ pr̄ nō ē sup/
positū uel ꝑsona in ordine ad filiū.nō enī est ꝑsona ul'
suppositū filij.ğ paťnitas nō dat patri ꝙ sit suppositū
uel ꝑsona. ℭ 3ᵐ ē tale. Suppositū idē ē qḋ ꝑma suba
q̄ nec de subiecto dicit̃ nec in subiecto ē.sꝫ relatio nō
dat alicui ꝙ sit ꝑma suba.qꝛ generalissima sunt īper/
mixta nec ponit̃ aliqḋ in gn̄e sube ꝑ relationē.ꝛ iterū
ꝑma suba ē magis suba ꝙ̄ 2ᵃ.pꝫ aūt qꝛ nihil ē 2ᵃ sub/
stantia ꝑ relationē.ğ relatio nō ꝯstituit in esse supposi
ti uel ꝑsone uel in esse suppositali aut ꝑsonali. ℭ 4ᵐ ē
tale. Esse suppositū ul' personā nō ē aliud ꝙ̄ esse ali/
quē vnū.ut dicit Ricard⁹.4ᵒ. de trinitate.sꝫ relatiōi
repugnat ꝙ det alicui esse vnū istū uel illū uel aliquē
cū esse hūc uel illū sit aliqḋ absolutū.ğ repugnat rela
tioni constituere suppositū uel personā. ℭ 5ᵐ est tale.
Suppositū hꝫ ꝑseitatē tertij modi.sꝫ perseitas tertij
modi repugnat relationi ꝛ cōpetit soli sube ſm ph̄m
ꝑ posterioꝝ.ğ repugnat relationi dare eē supposita/
le. ℭ 6ᵐ est tale. Sicut se hꝫ suba ad referre sic relatio
ad subsistere.sꝫ suba nulli dat formalit̃ referri.ğ nec
relatio dabit alicui ꝙ subsistat. ℭ Cōfirmat̃.qꝛ ꝓpri⁹
modus eēndi ꝑdi sube est subsistere.sicut referri est
ꝓpri⁹ mod⁹ ꝑdicamenti relationis. ℭ 7ᵐ ē tale. Illud
nō ꝯstituit suppositū qḋ ꝑsupponit suppositū cōstitu/
tū.sꝫ relatio est hꝫ.dicit enī Aug⁹ 7ᵒ. de trinitate ꝙ oē
relatiuū est aliqḋ ꝑter id qḋ relatiue distinguit̃.ꝛ sic il
lud aliud a relatione supponit̃.ꝛ iteꝝ relatio oritur a
fūdamēto.ꝛ supposito.adhuc etiā supponit illud qḋ
referẽ nec ipsū in esse ꝯstituit.sꝫ iam ꝯstitutū ad aliud
refert̃.ğ repugnat relationi constituere suppositum.
ℭ Cōfirmat̃.qꝛ relatio videt̃ esse posteri⁹ q̄cūqꝫ fun/
damento ꝛ supposito. ℭ 8ᵐ ē tale. Illa nō distinguūt
nec ꝯstituūt supposita q̄ sūt cōpossibilia ī eodē suppo
sito.sꝫ relationes opposite sūt cōpossibiles in eodem
supposito.sicꝫ pꝫ de relationib⁹ mouentis ꝛ moti ꝓdu/
cētis ꝛ ꝓducti.sortes enī ex̄ns vnū suppositū mouet
se ꝛ est mouens ꝛ motū.silit̃ etiā in supposito sortis
est pars generās ꝛ pars genita.utpote dū ex alimen
to generat̃ caro virtute aīe.nec ꝓpter hoc caro gene
rans ꝛ caro genita sunt duo supposita.imo in eodem
sorte ꝯcurrunt.ğ relatiōes supposita nō ꝯstituūt nec
distinguūt. ℭ 9ᵐ est tale. Nō videt̃ maior esse diuersi/
tas int̃ duas relationes ꝙ̄ int̃ duas qualitates oppo
sitas ul' duo gn̄a generalissima.sꝫ due qualitates op
posite ī eodē supposito pn̄t cōcurrere saltē ſm diuer/
sas ꝑtes.ut pꝫ de albedine ꝛ nigredine.nec propter hꝫ
ꝑtes ille erūt diuersa supposita.silit̃ etiam q̄litas ꝛ

quātitas sunt in eodē supposito. nec ipsū distinguunt ergo nec relatio habet distinguere ut videt̄. ¶ 10m ē tale. Oīs relatio terminat̄ ad qd absolutū. licz enī i t̄mino relationis īcludat̄ relatio. nō tñ t̄minat p relationē sz p aliqd absolutū. sz psona filij terminat relationē pris. constat aūt q nō per essentiā. qz tunc pater eēt pater essentie filij ⁊ generaret eam. quod est erroneū. ergo necesse est q in psona filij sit aliqd aliud absolutū per qd terminet relationē patris. ¶ 11m est tale. Oīs relatio preexigit distinctionē extremorū. ⁊ non causat eā. qz 5° metaphisice ca° de eodē, pbat Ar. idēptitatē nō esse relationē realē, p eo q non exigit distinctionē extremorū realē. nec valeret argumentū si relatio causaret extremorū distinctionē. qz tunc pbaret̄ idē per idem vel p suū posterius. sed psone patris ⁊ filij sunt extrema paternitatis ⁊ filiationis. ergo non distinguūt̄ p eas. ¶ 2° loco pbat q specialiter repugnet divine psone ɔstitui p relationem. quinqz medijs. Primū ē tale. Repugnat divine persone q sit ens per accñs. ⁊ sibi maxime competit per se esse. sz si ɔstitueret̄ per relationē eēt ens p accñs. Rōnes enī duoꝝ pdicamētorū utpote relationis ⁊ substantie nō ɔcurrūt ad vnitatē persone. cū composita ex suba ⁊ alijs predicamētis sint entia per accñs. igit̄ persona divina per relationē nō pōt constitui. ¶ Confirmat̄. qz sicut se habēt relatio ⁊ suba vbi realiter distinguūtur ad ɔstituēdū 3m reale sic vbi distinguūtur s̄m rōnē ad cōstituendū 3m s̄m rōnē. manifestū est aūt q vbi distinguūt̄ realit̄ 3m ɔstitutū est ens p accñs. quare in divinis psona cōstituta esset ens p accñs saltē s̄m rōnē. ¶ 2m ē tale. Si persona divina constitueret̄ p relationē sequit̄ q divina essentia verissime referret̄. In omni enim cōstituto pꝰs sūt ptes ⁊ vnio ptiū ordine nature q̄ sit ipsū totū constitutū. ut pz q prius est corpus ⁊ aīa ⁊ vnio aīe ad corpus q̄ habeat 3m ɔstitutū. Et rō huiꝰ ē quia partes sunt priores toto cū sint pncipia ɔstituētia. in illo ergo priori quo ⁊ relatio ⁊ vnio essentie cū relatione precedit personā cōstitutā vere poneret relatio suū effectū formalē circa divinā essentiam. ⁊ per ɔñs essentia divina vere diceretur pater vel filia aut generans aut genita. Impossibile est enī formā intelligi i subiecto qn coīcet sibi suū effectū formalē. utpote albedinem in superficie qn fiat alba. aut aīam in corpore qn corpus sit animatū. sic igit̄ si persona constituit̄ ex essentia ⁊ relatione de necessitate essentia erit primo relata ⁊ denominabit̄ a relatione. sz hoc est falsum nec concessū aliqualit̄ in dīnis. ergo psone dīne non habent constitui in esse suppositi per relationē. ¶ 3m ē tale. Aut relatio in divinis pꝰs vnit̄ eēntie. aut pꝰs persone ⁊ supposito. sed non pōt dici q p pꝰs vniat̄ eēntie quia necessario daret sibi p pꝰs referri cū nō sit aliud per pꝰs referri q̄ per pꝰs relationi vniri vnione formali. ergo necesse est q relatio p pꝰs vniatur persone. ⁊ per ɔñs non cōstituet eam. sz supponet constitutā. ut sibi vniatur. quod enim vnitur alteri nō ɔstituit eū in esse cū vnio vnibilia presupponat. ¶ 4m est tale. Persone dīne cum sint dignissime ⁊ nobilissime non possunt ɔstitui per illud quod hz minimū entitatis. sz

cōmentator dicit 12° metaphisice. ca° 19° q relatio est debilioris esse alijs predicamentis. ita q quidā putauerūt eā esse ex secundis intellectis. ergo psona divina non pōt ɔstitui in esse personali per relationē. ¶ 5m est tale. Suppositū vnius nature nō ɔstituit̄ per aliā quidditatē. qz tunc includeret duas qdditates ⁊ esset suppositū duaꝝ naturaꝝ. quod est impossibile. sz relatio in divinis est aliud quidditative ⁊ s̄m rōnem ab essentia. ergo non pōt divina persona constitui per relationē. alioquin ita eēt suppositū relationis: sicut ē suppositū divinitatis. quod dici non pōt. ¶ 3° loco pbat q specialiter repugnet patri ɔstitui per relationē originis. quinqz medijs. Primū ē tale. Actꝰ presupponit suppositū ɔstitutum: cum actiones sint singularium ⁊ suppositoꝝ. ut pz p° metaphisice. sz generare i divinis est actio suppositi primi. ergo impossibile est q primū suppositū ɔstituat̄ per gn̄are aut per paternitatem q̄ sequitur ad gn̄are. ¶ 2m est tale. Aut generare egreditur ab essentia aut a persona ɔstituta. sz nō pōt poni q ab essentia. qz illa non gn̄at nec generatur. ergo necesse est q eliciat̄ a persona iam constituta. ⁊ per ɔñs nec generare nec paternitas ɔstituūt pmā personā. ¶ 3m ē tale. Prima psona non habet suū formale constitutivū p suā actionē cum forma sit prior constituto ut pz 8° metaphisice. vñ nullū compositū p suā actionem acqrit sibi formā. sed pma persona habet paternitatem per generare quod ē eius actio. fundat̄ enī paternitas sup genuisse. ut pz 5° metaphisice. ergo impossibile est q prima psona constituat̄ in esse personali p paternitatē. ¶ 4m est tale. Si pater in esse personali ɔstitueret̄ per paternitatē. tunc filius non vere originaret̄. Illud enī non vere originat̄ quod posito innascibili habet suū totū eē oī pductiōe circūscripta. tale aūt est relativū innascibilis. quia ex natura relationis nec est actus primus circūscripta oī actione sive actu 2°. necesse est innascibili existente ut eius correlativū existat. patre ergo existente qui constituit̄ in esse personali per paternitatē ut ē actꝰ primꝰ. necesse filiū existere ex vi patnitatis absqz hoc q pater ipsum originet vel pducat. sed hoc est oīo absonum ⁊ erroneū. quia s̄m hoc prima persona non vere originaret 2am in divinis. ergo prima persona non pōt cōstitui p relationē originis. ¶ 5m est tale. Si persona patris cōstitueret̄ in esse personali per paternitatē in illo signo in quo intellectꝰ apphenderet psonā patris cōstitutā necessario intelligeret psonā filij constitutā. eēnt enī personalitates eoꝝ correlative. correlativa aūt sunt simul naturali intelligentia. sed hoc poni nō pōt. qz tunc persona filij non vere produceretur a psona patris. qz aut persona patris pduceret anteq̄ eēt. ⁊ hoc non. qz nihil agit anteq̄ sit. aut dum esset. ⁊ hoc nō. qz pro tūc iam est persona ɔstituta. illud aūt quod ē generari non pōt. ut pz p° physicoꝝ. ergo ipossibile ē poni q pma psona cōstituit̄ in divinis p relationem originis. ¶ 4° loco pbat septē medijs q psone filij repugnet constitui per relationē originis. Primū ē tale. Illud quod oritur pducto termino nō ɔstituit psonā que ē pductionis t̄minꝰ. alioquin idē oriret̄ a seipso. sz rela

tio oriꝰ termino iã ꝓducto. hec est enĩ differentia inẽ
relationẽ ⁊ actionẽ. ſm Simpliciũ in pñtis ꝙ actio ẽ
cauſatiua termini. relatio ꝟo oriẽ ex termino. ğ ĩpoſſi
bile est ꝙ pſona diuina q̃ ẽ terminꝰ ꝓductiõis ꝯſtitua
tur formaliter ꝑ relationẽ. ¶ 2m est tale. Terminꝰ ꝓ
ductionis nõ põt eſſe formaliter ꝯſtitutus ꝑ relatio/
nem. cum relatio non ſit ꝓductiõis terminꝰ. ut pʒ. 5º
phyſicoꝝ. ſed perſona filij est vere terminꝰ producti/
onis. ğ illa pſona nõ ꝯſtituiẽ ꝑ relationẽ. ¶ 3m eſt tale.
ꝓbus dicit 5º phyſicoꝝ ꝙ relatio non acquiritur niſi
acquiſito aliquo abſoluto in termino. ſ. ſubiecto. ſʒ re/
latio filiationis eſt vere in perſona filij. ğ neceſſe ẽ ali
quod abſolutũ eſſe acquiſitũ ⁊ vere ꝓductũ in illa ꝑ/
ſona. ſed cõſtat ꝙ eẽntia nõ eſt originata nec ꝓducta
ğ ibi eſt aliud abſolutũ quo ꝯſtituiẽ pſona filij. ¶ 4m ẽ
tale. Nulla perſona vere diciẽ generari q̃ formaliter
ꝯſtituiẽ ꝑ relationẽ. qꝛ tunc nõ acquireẽ eſſe ſubſtan/
tiale ſed eẽ relatiuũ. vñ talis acquiſitio magis poſſet
dici adaliquatio q̃ȝ generatio. ſʒ perſona filij vere di
citur generari. ğ nõ ꝯſtituiẽ ꝑ relationẽ. ¶ 5m eſt tale.
Illud non ꝯſtituit formaliẽ pſonã filij qð ſe hʒ ad ipſã
non formaliter ſʒ effectiue q̃ſi. nulla enĩ forma efficit
ſuũ effectũ formalẽ. ſʒ eſt ipſemet formalis effectus.
ſʒ filiatio cũ ſit idẽ qð generatio paſſiua ſe hʒ ad pſo/
nalitatẽ filij non quidẽ formaliter ſʒ q̃ſi effectiue pre/
ue. quia perſonalitas illa originaẽ ꝑ gñari ⁊ capit eẽ.
ğ pſona filij nõ ꝯſtituiẽ formaliter ꝑ generari. ⁊ ꝑ ꝯñs
nec ꝑ filiationẽ cũ ſit idẽ qð generari. ¶ 6m eſt tale. Il
lud qð fundaẽ ſup genitũ eẽ nõ cõſtituit genitũ. alias
idẽ fundareẽ ſup ſe. ſʒ pſona filij eſt vere genita. filia/
tio aũt fundaẽ ſup eſſe genitũ. ut pʒ. 5º metaphiſice. ğ
pſona filij nõ ꝯſtituiẽ ꝑ filiationẽ. ¶ 7m ẽ tale. Si pſo/
ne ꝓducte ꝯſtituanẽ per relationes. eadẽ neceſſitate
erũt ꝓducte. q̃ñ relationes eque naturaliẽ reſpiciũt
ſua coppoſita. vñ ſpirans eque neceſſario ⁊ nãliẽ ſpi
rat ſpiratũ ſicẽ generans genitũ. eque ğ nãliter ſpirãs
ſpirat ſicut pr̃ generat. ⁊ eque nãliter ſpũs ẽ ſpiratus
ſicut filꝰ eſt genitus. ſʒ hoc eſt falſũ. qꝛ ſm hoc ſpiritꝰ
ſcũs nõ ꝓcedit ꝑ modũ volũtatis: ſʒ ꝑ modũ nature.
ğ relationes nõ videnẽ poſſe ꝯſtituere perſonas ꝓdu
ctas. ¶ 5º loco ꝓbat in ſpeciali ꝙ filiationi ſpirationi
ac paternitati repugnet ꝯſtituere pſonã ĩ diuinis. tri/
plici medio. ꝓrimũ ẽ tale. Illud enĩ quo circũſcripto
adhuc pñt intelligi diſtincte perſone ⁊ ypoſtaſes non
videẽ formaliter conſtituere pſonas ⁊ eas diſtingue/
re. ſʒ abſtractis hꝭ ꝓprietatibꝰ pñt intelligi tres ypo/
ſtaſes diſtincte. q̃ñ ſuppoſita debẽt intelligi ꝑ modũ
quoꝝdã ſubſtractoꝝ illis ꝓprietatibus. ⁊ ita illis ab/
ſtractis adhuc ſubſtracta intelligerenẽ diſtincta. ğ hꝭ
ꝓprietates non conſtituũt ſuppoſita nec diſtinguũt.
¶ 2m ẽ tale. Illud qð de ſe ẽ coicabile nõ põt forma/
liter ꝯſtituere in eſſe incoicabili. ⁊ per ꝯñs nec in eſſe
ſuppoſitali qð conſiſtit in quadã ĩcoicabilitate ſm diſ
finitionẽ Ricardi. ſʒ paternitas uel filiatio nõ ſũt de
ſe incoicabiles. etiã inq̃tũ diue. qð pʒ. qꝛ nulla quid/
ditas eſt de ſe incoicabilis. ⁊ iterũ paternitas diuina
non eſt formaliter infinita. ⁊ ꝑ ꝯñs non eſt de ſe hec ⁊
ſingularis ⁊ multo minꝰ eſt per ſe incoicabilis. adhuc

etiã oĩs relatio originis eſt eque eadẽ eſſentie diue. ⁊
ita ſpiratio actiua eque habet ꝙ ſit incoicabilis ſicut
⁊ paternitas. ꝯſtat aũt ꝙ ẽ coicabilis. q̃re diua pater/
nitas erit coicabilis. ğ ĩpoſſibile ẽ ꝙ ꝯſtituat in eẽ ſup
poſiti ꝑ ſuã formalẽ rõnẽ. ¶ 3m ẽ tale. qꝛ ab vltimis di
ſtinctiuis ⁊ ꝯſtitutiuis pſonaꝝ nõ põt abſtrahi qd cõe
dictũ de ipſis in qd. qꝛ vltima diſtinctiua debẽt eſſe ꝑ
diuerſa. ⁊ ita in nulla q̃dditate cõuenire. ſʒ manifeſtũ
eſt ꝙ a paternitate ⁊ filiatione abſtrahiẽ cois cõceptꝰ
q̃dditatiuus. utpote cõceptus ĩportatꝰ per relationẽ
originis in generali. alioqñ non poſſet aliqs eſſe certꝰ
ꝙ in deo ſint alique relatiões originis ⁊ ignorare eas
in ſpeciali. cuiꝰ oppoſitũ expimur. ğ paternitati ⁊ fili/
ationi repugnat ex ſuis rõnibꝰ formalibus ꝯſtituere ĩ
eẽ perſonali. ¶ Cõtra 3am ꝯñẽ ſpãliter arguit Aureo/
lus in pñti diſtinctiõe multipliciter. ꝓmo enĩ imponit
ſcõ doctori ꝙ ipſe ponit ꝙ relatio ut ſubſiſtens conſti
tuat ſuppoſitũ. ⁊ h ſuppoſito arguit ꝯ eũ tripliciter.
primo ſic. Nullũ ſuppoſitũ ꝯſtituit ſuppoſitũ. ſʒ rela/
tio ſubſiſtens ẽ ipſũ ſuppoſitũ. oẽ enĩ qð ſubſiſtit ſup/
poſitũ eſt. ğ nõ põt dici ꝙ relatio ut ſubſiſtens ſuppo/
ſita ꝯſtituat. ¶ 2º ſic. Nullꝰ dicit ꝙ pater ꝯſtituat ſup/
poſitũ patris: nec filꝰ ſuppoſitũ filij. ſʒ manifeſtũ ẽ ꝙ
relationes ut ſubſiſtentes non ſũt aliud q̃ȝ pater ⁊ fi/
lius ⁊ ſpũs ſcũs cũ nihil ſubſiſtat in diuinis niſi tres ꝑ/
ſone. ğ nihil eſt dictu ꝙ relatio ꝯſtituat ut ſubſiſtens.
¶ 3º querendũ inqt eſt a ſic ponentibꝰ qd addit ſubſi/
ſtentia ad relationẽ. ⁊ qd eſt dictu relatio ut ſubſiſtẽs
aut enĩ nominat relationẽ cũ eſſentia. aut ipſam totã
perſonã. aut ipſam relationẽ merã cui ꝯueniat ſubſi/
ſtere. Sʒ nõ põt dici ꝙ noiet relationẽ ⁊ eẽntiã. quia
ſm hoc nõ eſt aliud dictu ꝙ relatio ut ſubſiſtens con/
ſtituat niſi ꝙ eſſentia ⁊ relatio ꝯſtituant. Nec põt di/
ci ꝙ noiet perſonas. licʒ iſti ita intelligant. qꝛ ſm h nõ
eſt verũ ꝙ relatio ut ſubſiſtẽs ꝯſtituat. imo magis ut
ſic ꝯſtituiẽ. pſona enĩ nõ ꝯſtituit ſʒ cõſtituiẽ. Nec põt
dici ꝙ noiet merã relationẽ cui per ſe cõueniat ſubſi/
ſtere ſine eẽntia. qꝛ ſm h ſole relationes eſſent perſo/
ne. nec infra perſonalitatẽ diuinoꝝ ſuppoſitoꝝ inclu/
dereẽ eẽntia. ğ non apparet qd eſt dictu ꝙ relatio cõ/
ſtituat ut ſubſiſtens. ¶ 2º loco arguit ꝯ illud qð dictũ
ẽ vltimate in declaratione ꝯñis. ſ. ꝙ relatio diua nõ
dat perſonis ꝙ ſubſiſtant inq̃tũ ẽ relatio. ſʒ inq̃tum
ẽ diuina eẽntia. Contra hoc ipſe arguit multipliciter
vult enĩ ꝓbare ꝙ perſona nõ ſubſiſtat formaliter per
eẽntiã. Impoſſibile eſt inqt effectũ formalẽ multipli/
cari forma remanente eadẽ. ſʒ formale quo ſubſiſtũt
perſone eſt eẽntia ſm te. ğ cũ eẽntia ſit vnũ in tribus:
ſequiẽ ꝙ tres erũt vnũ ſubſiſtens. ⁊ per ꝯñs vnũ ſup/
poſitũ ⁊ vna perſona: iuxta Sabellianũ erroꝛẽ. ¶ 2º
ſic. Quecũqȝ ſũt vnũ ⁊ idẽ plurificato vno plurifica/
tur ⁊ reliquũ. ſʒ ſubſiſtentia q̃ perſone formaliẽ ſubſi/
ſtunt ẽ diua eẽntia. ꝯſtat aũt ꝙ ſubſiſtentia triplicaẽ.
qꝛ ſunt tres ſubſiſtẽtie. ſicut magiſter dicit diſ. 25. caº
Et h ſenſus. ğ in tribꝰ perſonis erũt tres eẽntie. ⁊ re/
dit hereſis Arriana. ¶ 3º ſic. Quod nõ diſtinguit nec
reddit formam incõmunicabilem non diſtinguit nec
reddit incoicabilẽ effectum formalẽ. ſʒ ꝓprietas non

distinguit eēntiā nec reddit eā icoicabilē. ḡ si eēntia ⁊ subsistentia nō sunt idē sic ꝙ per essentiā formaliter persone subsistāt. sequit̄ ꝙ ꝓprietas subsistentiā aut subsistere nō distinguit nec icoicabilem reddit. vñ nihil est dictu ꝙ per eēntiā pr̄ subsistat ⁊ ꝙ per ꝓprietatē icoicabilit̄ seu distincte subsistat. hec ille. in dis. 25ᵒ. sed in distinctione p̄nti arguit ℭ 4ᵒ sic. Aut infra subsistentiā persone icludit̄ relatio simul cū eēntia p modū constituentiū subsistentiā. aut nullo mō relatio includit̄ sed aduenit subsistentie. s3 nō pōt dari ꝙ adueniat. q2 tunc sola essentia daret esse suppositū ⁊ subsistens. ⁊ iterū relationes eēnt assistentes. ⁊ q̄si aduenticie subsi^{ne}. ⁊ per ꝯñs nō distinguerent subsistentias. p modū constituentiū includant̄ relationes. non igit̄ sola essentia dat subsistentiā. imo ad subsistentiā concurrūt relationes. nec solū dāt esse distinctū. imo faciunt ad subsistere ⁊ constituūt simul subsistentiā cū essentia. hec ille.

Ad primū gregorij cōtra p̄mā ꝯnē negat̄ ꝯña. ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ illud qđ ꝯstituit personā puta p̄nitas ē ipse pat̄ s̄m rē. ⁊ ē patris eo mō q̄ ōis forma dr̄ illi⁹ cui⁹ est forma. Ipsa eni paternitas est forma patris. ut ponit sctūs Tho. p̄ sen. dis. 34. q. i. arti. p̄. Tam essentia inquit q̄ꝫ ꝓprietas signat ut forma ꝓpria respectu persone. essentia quidē inq̄ꝫtū est subsistēs. ꝓprietas ṽo est ꝓpriū. hec ille. Et ideo apl's diuinā essentiā vocat formam dei. s̄m ꝙ exponit magister 3ᵒ. sen. dis. 5. Et similiter ecclesia cantat. Et in personis ꝓprietas. ⁊c̄. nec tamē oportet ꝙ proprietas sit alia res a persona. nō eni formam oportet eē aliud ab eo cuius ē forma etiā in creatis. quod p3 p Ar. 2ᵒ. posteriorū. Et linconiēs̄ ibidē ca. 2ᵒ. Qr aūt ingt dicit Ar. ꝙ causa aut est eadem rei aut alia. sic est intelligēdū. Causa eadē rei est eius causa formalis. q2 forma totū verū esse rei in se habet. ⁊ si sit forma que non egeat materia ipsa ē vere res ipsa. ⁊ forma que eget materia si posset subsistere sine materia esset veri⁹ res q̄ꝫ sit res materiata. hec ille. Tunc ad primā ꝓbationē huius p̄tis que ponit constitutiuū persone eē personā. dico ꝙ ē fallacia accn̄tis cum sic arguit̄: paternitas ꝯstituit patrē. pater ē paternitas. ergo pater constituit patrē. Et ratio ē q2 hoc p̄dicatū ꝯstituere ꝯuenit paternitati. nō ut est eadē patri. s3 ut distinguitur ab eo s̄m rōnē concreti ⁊ abstracti. nec ē verū qđ ibi dicitur omne constituens esse causam constituti. hoc enim falsum ē nisi vbi ꝯstituens ē pars ꝯstituti. nō aūt vbi est forma subsistens. q2 illud qđ dicit̄ ꝯstitui ē tale cōcretiue qualis est forma abstractiue. nō eni ista ꝯstitutio ē per illū modū quo totū ꝯstituit̄ ex p̄tib⁹. s3 per illū q̄ nā ꝯstituit suppositū. Nec valet illa iprobatio. q2 s̄liter ē fallacia accn̄tis. sic arguēdo: p̄nitas p nihil ꝯstituit̄. pr̄ ē p̄nitas. igit̄ pr̄ p nihil ꝯstituit̄. ⁊ cā dicta ē. q2 eni vnū istoꝝ sign̄t ut forma. iō nō dr̄ ꝯstitui sicut nec gabrielitas. s3 alteꝝ cum significet̄ ꝯcretiue intelligitur p modū habentis formā ⁊ subsistētis. ⁊ iō querendū restat p quid subsistit in esse p̄sonali. sic nullus querit p quid ꝯstituit̄ gabrielitas: s3 gabriel. ℭ Ad 2ᵐ dico ꝙ maior uel minor simplicitas nō facit ꝙ p̄sona ꝯstituat̄ ⁊ nō essentia uel patn̄itas. s3 q2 de intellectu patris ut p̄sona ē est aliqđ quod nō ē de intellectu essentie. s. relatio. ⁊ aliqđ qđ non est de intellectu relationis puta essentia. ⁊ ideo rōnabiliter querit̄ p qđ hoꝝ constituat̄ in eē suppositi. nō aūt de eēntia uł relatione. s̄liter pater signatur ut subsistens ⁊ ut suppositum. eēntia aūt ⁊ relatio p modū formaꝝ. iō nō ē sile. vñ ad veritatē ⁊ ꝓprietatē locutionū non solū attendi debet rei veritas. imo modus signdi eoꝝ de quib⁹ loquimur. S̄liter argumētū ꝓcedit de ꝯstitutione p modū toti⁹ ex p̄tib⁹. non aūt de ꝯstitutiōe suppositi p nām. p̄ma eni repugnat simplicitati. nō aūt 2ᵃ. ꝓprietatē eni ꝯstituere p̄sonam non est aliud q̄ꝫ esse illud quo formaliter ⁊ inq̄ꝫtū tale persona est p̄sona ⁊ non esse p̄tē uel causā p̄sone. ℭ Ad 3ᵐ dico ꝙ p̄ma ꝯña nō valet qua infert̄ ꝙ p̄sona ꝯstituit̄ p eēntiā. s3 ē fallacia accn̄tis. S̄liter 2ᵃ ꝯña nō valet i3 ē fallacia ꝯn̄tis q2 procedit a pluribus causis veritatis ad vnā. sic arguendo: persona cōstituit̄ per eēntiā. ḡ non est essentia. p3 eni añs posse intelligi de constitutione p modū totius. ⁊ sic ꝯñs esset verū añcedente ꝯcesso. pōt etiā intelligi de alia ꝯstitutione: qua ꝯcessa ꝯñs est falsū. ℭ Ad 4ᵐ negat̄ ꝯña. Nō eni ꝯstitutiuū ut sic ē causa ꝯstituti. sed est in argumento fallacia ꝯn̄tis ut p̄us. sic autē dicit sctūs Tho. p̄ sen. dis. 34ᵃ Lic3 in diuinis nō sit causa ⁊ effectus ad intra. tñ aliqua ꝯstitutio i diuinis est s̄m habitudinē cause efficiētis. ut cū dicit̄: fili⁹ patris. alia s̄m habitudinē cause formalis. ut cū dr̄: tres p̄sone sunt vnius essentie. Sciendū tamē ꝙ dū loquimur de cōstitutione p̄sone non intelligimus personā isto mō constitui p relationē. sicut totū integrale constituit̄ p suam p̄tē uel per suas p̄tes integrales. nec ꝙ essentia se habeat p modū vni⁹ p̄tis potentialis. ⁊ ꝓprietas p modū p̄tis actuantis. nec ꝙ essentia se habeat p modū generis ⁊ ꝓprietas ad modū differētie. In diuinis eni non est intelligenda cōstitutio per modū alicui⁹ toti⁹ resultātis ex p̄tib⁹ nec integralis nec eēntialis nec specifici. s3 p modū q̄ humanitas constituit hoiem. uel platonitas platonē. ita diuinitas cōstituit deū ⁊ paternitas patrē. ⁊ ideo ista cōstitutio pōt dici formalis. sicut albū in esse albi formaliter ꝯstituitur p albedinē. Isto mō ḡ relatio constituit ypostasim in diuinis q̄ forma toti⁹ ut humanitas ꝯstituit suppositū suū. s. hoiem uł sorteitas sortē. Illud eni dicit̄ ꝯstitui i esse tali per aliqđ q̄ formalit̄ ē tale. ⁊ q2 sortes formaliter est sortes per sorteitatē. ideo sortes formalit̄ constituit̄ p eā. nō q̄si p p̄tē suā. s. p formā toti⁹. sorteitas eni dicit totū resultans ex p̄ncipijs hoīs. ꝯsilis ḡ constitutio taliter q̄liter expssa est in p̄sona diuina. pat̄ eni formalit̄ est p̄sona ⁊ suppositū per paternitatē. ⁊ ideo dr̄ ꝯstitui p p̄nitatē. ℭ S3 ꝯ istas solutiōes ad dicta Gregorij pōt argui p argumenta Aureoli probantis ꝙ constitutio diuine persone nō est intelligēda p modū effectus formalis. s3 per modū cuiusdā resultantis. arguit enim sic. Effectus formalis relationis ē eē ad alteꝝ. sic p3 ꝙ effect⁹ paternitatis est eē patrē alicui⁹. ⁊ s̄litudinis alicui sile ⁊ ꝯforme. s3 eē p̄sonā uel

suppositū nō est esse ad alteꝝ. nō eni pater ē supposi-
tum filii uel filio uel in aliqua alia habitudine casuali
imo ad se dicit̄ suppositū ꝛ psona: quēadmodum ma-
gn⁹ ꝛ bon⁹ ſm Augu. 7º de trinitate. ḡ impossibile ē ꝙ
psonalitas uel esse suppositū sit formalis effect⁹ rela-
tionis. ℭ 2º. Si psonalitas esset formalis effect⁹ rela-
tionis sicut albedinis. sequit̄ ꝙ psonalitas in abstra-
cto esset relatio. ꝛ ꝙ patnitas esset psonalitas patris
cū nō sit aliud effect⁹ formalis ꝙ̄ forma pticipata. vñ
non esset aliud psona patris ꝙ̄ paternitas paticipata
ab essentia. ꝛ ita sicut pater p paternitatē formaliter
est pat̄ filij. sic p eandē eēt psona filij. qḋ est falsū. ℭ 3º.
quia vbicūq̄ est effectus formalis necesse ē ꝙ susce-
ptiuū illi⁹ effect⁹ se habeat modo potentie. ꝛ forma a
qua fluit p modū actus. sed manifestū ē ꝙ relatio nō
est actus eēntie. nec essentia est illius susceptiua aut
eius subiectum. igitur impossibile est ꝙ personalitas
sit formalis effectus relationis. ℭ 4º. qꝛ illud ex quo
resultat negatio quā exp̄mit solitudo ꝛ perseitas ter-
tij modi ꝯstituit suppositū fūdamētalit̄ ꝛ resultatiue.
ꝙ subiectū nihil aliud est ꝙ̄ ens solitari^m ꝛ per se qḋ
nullo mō est alteri⁹: sed suiipsius. sed constat ꝙ essen-
tia ꝛ relatio in diuinis sic se habēt ad hāc negationē ꝙ
ex ipsis resultat. ex quo eni eēntia nō hꝫ ꝓpriam vni-
tatem. nec etiā relatio. ambo simul iūcta fundant pe-
nitus eandē solitudinē pseitatē ꝛ vnitatē: ꝛ per cōse-
quēs eandē personalitatē. ḡ essentia ꝛ relatio funda-
mentaliter ꝯstituūt suppositū ꝛ psonā. ℭ 5º. arguit ꝙ
nō solū eēntia ꝯstituit psonas. imo ꝯcurrit ad distincti-
onē psonarū. Illud ingt qḋ facit ad multitudinē per-
seitatis ꝛ solitudinis tertij modi ꝛ illi⁹ negatiōis q̄ im-
portat̄ p personalitatē. illud facit ad distinctionē sup-
positalem ꝛ psonalitatis multitudinē. sed essentia fa-
cit ad multitudinē talis negatiōis. nā cū qualibet re-
latione ē nata fūdare vnā talē negationē ꝛ perseita-
tē ꝛ solitudinē: ita ꝙ sicut ꝓpetates relatiue sūt tres
ita eēntia ē apta nata eē q̄si partiale fūdamentū triū
negationū. nisi eēt alia negatio totalit̄ ex parte rela-
tionis: ꝛ ex pte eēntie. si eni sic est eadē eēntia in trib⁹
esset eadē negatio quā iportat pseitas ex illa parte q̄
fundat̄ sup eēntiā. nō eēnt totales personalitates di-
stincte. imo ꝯuenirēt ꝛ eēnt vnū aliq̄lit̄ in psonalitate
dīna supposita. ḡ necesse est ꝙ tota negatio pseitatis
ꝛ solitudinis distinguat̄ a tota in q̄libet psona. nō solū
p illa pte q̄ fundat̄ super relationē. imo etiā ꝓ illa q̄
fūdat̄ sup eēntiā ꝛ per ꝯñs supposita dīna hñt distin-
ctas rōnes nō solū ꝓpter relationes: imo ꝓpter dīnā
eēntiā. ℭ Ad p̄mū istoꝝ dico ꝙ licꝫ effectus formalis
relationis ut relatio ē sit referre ꝛ nō ꝯstituere: tñ cū
ꝯstat ꝙ relatio q̄ est subsistēs ꝯstituat suppositū ut ē
quedā forma icōicabilis multis suppositis q̄si gerēs
vicē oīuꝫ p̄ncipioꝝ idiuiduantiū. ut post h̄ latī⁹ dicet̄.
ℭ Ad 2^m dr̄ eodē mō ꝙ supponit ꝙ nos dicam⁹ rela-
tionē inq̄ꝫtū relatio ē cōstituere suppositū. licꝫ eni p̄r-
nitas sit psonalitas p̄ris. non tñ inq̄ꝫtū p̄rnitas referē
ad filiū uel sequtur actū gnandi. sꝫ poti⁹ inq̄ꝫtū ē in p̄re
per modū forme ꝓpe icōicabilis nature dīne ꝯstituit
eū inesse suppositi. verūtñ i dīnis nō ē aliq̄ pticipatio
cū nō sit ibi act⁹ p potētiā limitat⁹ qḋ ē de rōne ptici-
pationis. ℭ Ad 3^m dico ꝙ vbicūq̄ ē effect⁹ formalis
p participationē ipsi⁹ forme ibi reqrit̄ potentia susce-
ptiua act⁹. nō aūt vbi forma constitutiua ē subsistēs ꝛ
talis per eēntiā sic ē de omni forma relatiua in dīnis.
ℭ Ad 4^m dico ꝙ h^m ē falsa. cū eni eēntia sit cōicabil̄
multis suppositis ipossibile ē ꝙ fūdet incōicabilitatē
quā includit suppositū licꝫ ꝯstituat deū ut de⁹ est. ut
ponit scūs Tho. de potētia dei. q. 8. arti. 3º. ut dictum
fuit i p̄ma ꝯne. Nec valet ꝓbatio. licꝫ eni eēntia ꝛ re-
latio non habeāt ꝓpas vnitates reales tñ distinguūt̄
rōne. silit̄ falsū ē ꝙ negatio solitudinis ꝛ perseitat̄ sit
i dīnis per resultātiā ex multis. sꝫ per modū seq̄le ad
fūdamētū suū. ℭ Ad 5^m dico ꝙ dīna eēntia nō facit
ad multitudinē negationis quā dicit perseitas tanq̄
ꝓximū fūdamētū ei⁹: sed tanq̄ remotū. qꝛ scꝫ ex hoc
ꝙ est talis eēntia nata ē eē eadē cū tali relatione q̄ est
ꝓximū fūdamētū dicte negatiōis. vñ nō oꝫ q̄rere an
illa negatio ex illa pte q̄ fūdat̄ sup essentiā sit eadē in
trib⁹ psonis uel diuersa. nō eni fundat̄ ꝓxime sup eā
iō nec recipit ab ea plūitatem uel vnitatē. sed solū hꝫ
ꝙ diuidat supposita illi⁹ nature. maxime autē fūdat̄
sup relationē. ꝛ iō ab ea recipit vnitatē uel plūitatem.
ℭ Ad p̄mū eoꝝ q̄ Scot⁹ ꝯ eandē ꝯnē inducit dico ꝙ
de rōne ypostasis duo sūt ſm scm̄ Tho. de potentia
dei. q. 8. arti. 3º. ad 7^m. De rōne ingt ypostasis duo sūt
quoꝝ p̄mū est ꝙ sit p se subsistens ꝛ in se indiuisa. 2^m
est ꝙ sit distincta ab aliis ypostasib⁹ eiusdē nature. sꝫ
tñ ꝯtingat in eadē nā eē alias ypostases. hec ille. Dico
igit̄ ꝙ esse ypostasim uel suppositum dicit perfectio-
nem q̄ꝫtū ad p̄mū. non aūt q̄ꝫtum ad 2^m. ꝛ q̄ꝫtū ad 2^m
non ꝯuenit essentie. sꝫ quo ad p̄mū ꝯuenit ei prius in-
tellectu q̄ꝫ personis diuinis. vñ scūs Tho. de poten-
tia dei. q. 9. arti. 5º. ad. 13^m. dic̄. In reb⁹ creatis p̄ncipia
indiuiduātia duo habēt ꝛc̄. ut dicet̄ rñdendo Aureo-
lo. ℭ Ad 2^m rñdet scūs Tho. de potētia dei. q. 8. arti.
4º. ad 4^m dicēs. Iudei ꝛ gētiles nō intelligūt diuinā
eēntiā distinctā nisi ab his q̄ sunt alteri⁹ nature. q̄ gdē
distinctio fit per diuinā essentiam. sed apud nos ypo-
stasis itelligit̄ ut distincta ab eo qḋ est eiusdē nature
a quo non pōt distingui nisi per relationē. hec ille. Et
intēdit ꝙ iudei ꝛ ph̄i licꝫ nāli rōne iudicēt diuinā eēn-
tiam subsistere ꝛ distingui a suppositis alteri⁹ nature
tñ h̄ non sufficit ad rōnem suppositi nisi addatur alia
ꝯditio vꝫ ꝙ dīnā potest habere plura supposita. ꝛ ideo rō
non ducit eos ad ponendū ꝙ diuina eēntia ſm se sit
suppositū eo mō q̄ nos loqmur de supposito. sec⁹ de
ipsis. quia aliter vti possunt. ℭ Ad 3^m dico. ꝙ quicq̄d
perfectionis est in rōne suppositi. totū conuenit eēn-
tie ſm se. sed rō suppositi aliq̄d dicit quod nō dicit ſm
se pfectionē nec iperfectionē puta distinctionē: ꝛ illa
ꝯuenit substātijs sepatis incōicabilib⁹. non aūt dīne
eēntie q̄ cōicabilis ē. ꝛ h̄ cōpetit ei ex sua actualitate
qꝛ scꝫ eē nō differt ab eo qḋ ē. ac p hoc quicq̄d ē in ea
est ipsa. ꝛ sic ipsa pōt esse cōis plurib⁹ ſm rem. nō autē
alia quidditas absoluta. ℭ Ad 4^m dicit̄ ꝙ licꝫ in diui-
nis sit vnū subsistere absolutum. non tamen vna sub-
sistentia absoluta. qꝛ subsistētia sꝫ q̄ꝫtū ad rōnē a qua

sumat a subsistere. tñ q̃tū ad rōnē ad quā īponit sigt subsistēs distinctū incōicabile. τ nulli absoluto ista cō ueniūt in diuinis. ¶ Ad 5m dico q̄ actiones sūt supposi- to⁊ in q̃tū subsistūt. nō aūt in q̃tū distincta sūt uel in- cōicabilia sūt nisi actiones p̄ q̄s nā cōicat. τ ideo licz cēntia dīna velit τ itelligat. nō tñ seqtur q̄ sit suppo- sitū sed q̄ subsistat. dico tñ q̄ in creaturis etiā aliqd agit qd̄ nō ē suppositū scz aīa sepata. vñ illa maxima: actiones sunt supposito⁊. itelligēda est sic. id est rerū subsistentiū siue sint supposita siue nō τc. ¶ Ad 6m di- co q̄ de rōne suppositi nō solū est incōicabilitas qua forma cōicat subiecto cui inheret: imo icōicabilitas cōis uel vlis. prima aūt ꝯuenit dīne existētie absolu- te. nō tñ 2a. q2 illud existere ē cōe multis realr̄ distin- ctis ab inuicē: non tñ ab alio existere. ¶ Ad 7m negat hoc. dico eni q̄ si in dīnis eēt suppositū absolutū illud poneret ī numerū cū trib9 psonis. q2 de rōne supposi- ti est distinctio τ incōicabilitas τ indiuisio ut dictū est ad p̄mū. vñ illud suppositū uel esset alteri9 nature q̃ tres psone τ sic poneret ī nūerū. ul' eēt eiusdē nature τ tūc distingueret ab eis sicut icōicabile ab icōicabili. si tñ velis q̄ de rōne suppositi nō sit incōicabilitas nō ꝯtē- do. verūtñ hoc est ꝯ cōem modū loquēdi. q2 nullū sup- positū dr̄ de plurib9. ¶ Ad argumēta ꝯ 2am ꝯnē indu- cta rñdet. Et p̄mo ad p̄mū Aureoli. q̄ rñsio ibi data bona ē: τ illā dat sanctus Tho. prima pte. q. 40. arti. 4o ad 2m. Et de potētia dei. q. 10. arti. 3o vbi ait. Sicut relatio τ ꝓcessio in dīnis sūt idē s̄m rē: τ differūt s̄m rōnē: ita τ ipsa relatio q̃uis sit vna s̄m rē. est tñ multi- plex s̄m modū itelligēdi. itelligim9 eni ipsā relationē ut ꝯstitutiuā psone. qd̄ quidē non h3 in q̃tū ē relatio. q2 ex hoc p3 q̄ relationes in humanis non ꝯstituūt pso- nas cū relationes sint accidētia. psona vo ē aliqd sub- sistens in gn̄e sube. suba aūt p accidēs ꝯstitui non pōt sed h3 hoc relatio in diuinis q̄ personā ꝯstituat in q̃tū ē dīna relatio. ex hoc eni h3 q̄ sit idē cū diuina eēntia cū in deo nullū accidēs eē possit. sic eni qd̄ s̄m rē est ipsa dīna nā ypostasim dīnā ꝯstituere pōt. Est g̃ ali9 mod9 intelligēdi q̄ intelligit relatio ut ꝯstitutiua dīne psone τ ali9 q̄ intelligit relatio ut relatio ē. vñ nihil ꝓhibet q̄ q̃tū ad vnū modū intelligendi relatio p̄supponat ꝓ- cessionē. q̃tū vo ad aliū sit ꝯ. sic g̃ dicendū q̄ si ꝯsi- deret relatio ut ē relatio p̄supponit ꝓcessionē intel- lectu. Si aūt ꝯsideret ut ē ꝯstitutiua psone sic relatio que est ꝯstitutiua psone a q̄ est ꝓcessio est prior s̄m in- tellectū q̃ ꝓcessio. sic p̄rnitas in q̃tū ē ꝯstitutiua per- sone p̄ris ē p̄or s̄m intellectū q̃ gn̄atio. relatio autē q̄ est ꝯstitutiua psone ꝓcedentis: etiā in q̃tū est ꝯstituti- ua psone ē posterior s̄m intellectū q̃ ꝓcessio. sic filia- tio q̃ natiuitas. τ hoc ideo. q2 psona ꝓcedens intelligit ut termin9 ꝓcessionis. hec ille. Eandē rñsionē ponit p̄ sen. dis. 27. q. 1. arti. 2o in principali rñsione: τ ad 3m. Nūc dico ad īprobationē hui9 rñsionis q̄ p̄rnitas ut ꝯstitutiua nō intelligit sub expssa rōne p̄rnitatis. nec valet ꝯñā q̄ infert. g̃ nō magi p̄rnitas ꝯstituit q̃ gn̄a- re. licz eni p̄rnitas nō ꝯstituat psonā sub rōne p̄rnita- tis plus q̃ gn̄atio sub rōne gn̄ationis. tñ p̄rnitas pōt ꝯcipi ut forma quedā inexistens nō egrediens nec in

aliud tendēs eadē cū dīna essentia. τ sic pōt intelligi ꝯstitutiua psone. gn̄ationi aūt tā actiue q̃ passiue re- pugnat sic ꝯcipi cū in sua rōne importet oppositū ut supra dictū est. τ iō origo nō potest itelligi ut ꝯstituti- ua nisi intelligat sub opposita sibi rōne: q̄re patet q̄ ꝯñā nulla ē. Ex hoc etiā soluit aliquo⁊ instantia. dicūt eni sic: paternitas ut ꝯstitutiua aut dic absolutū: aut qd relatiuū. si absolutū. g̃ psona cōstituit p rōnē abso- lutā. si qd relatiuū. g̃ p̄rnitas ut relatio cōstituit. Istis eni dicit q̄ p̄rnitas dū ꝯcipit ut ꝯstitutiua patris itel- ligit qd relatiuū s3 nō relatiue. nec sub rōne relatiui. paternitas eni ut relatio talis ꝯstituit p̄rem in eē p̄ris sed ut cōcipit ꝯstitutiua ypostasis uel psone q̄ ad esse dīne psone uel suppositi ꝯcipit ut q̄dam forma incōi- cabilis nature intellectualis diuine: τ taliter ꝯcipi est absolute ꝯcipi. Et cū dicitur q̄ tunc psona diuina cō- stituitur p rōnem absolutā. dico q̄ psona diuina nō constituit per. rōnem nostri intellect9. sed per rē que est verissime relatiua τ ideo psona diuina est relatiua tamen intellect9 noster dū concipit ꝯstitutiuū illi9 p- sone cōcipit illud sub rōne absoluta. nec aliter posset ꝯstitutionē illius psone concipere nisi ꝯcipiendo rem relatiuam sub rōne absoluta: nec est in hoc repugnā- tia. quia relatio in dīnis habet eē diuine essentie qd̄ ē absolutum. τ ideo relatio potest ibi cōcipi sub ratione absoluta. ¶ Ad 2m negat aor. licz enim non intelliga- mus q̄ generatio dīna eliciatur a patre. nec q̄ nati- uitas sit quedā via elicitiua filij. tñ quia nec genera- tionem nec natiuitatē diuinam s̄m q̄ in se ē concipi- mus. sed in cōceptib9 creaturarū scz gn̄ationis crea- ture τ natiuitatis eiusdē in quib9 vnū signatur ut egre- diens a gn̄ante. τ aliud ut via ad genitum. ea ꝓpt ge- neratio aut natiuitas diuina nō ꝯcipitur a nobis nisi p modū egressus aut vie cuiusdā. τ ideo nullū eorum pōt concipi ut ꝯstitutiuū psone. q2 modus cōstitutiui formalr̄ repugnat egressui aut vie. p3 igitur q̄ nulla ꝓductio pōt ꝯstituere. τ sic aor ē falsa. τ deceptio pro- uenit ex hoc q̄ arguēs nō aduertit q̄ aliud ē itelligere aliqd eē viā. τ aliud est intelligere illud p modū vie. q̄ tamē multū differūt. p̄ma eni intellectio ē p modum enūciatiōis. 2a p modū cuiusdā repn̄tationis q̄lisc̄q3 sit pfecta scz aut ipfecta. gn̄atio eni diuina intelligit in ꝯceptu gn̄ationis egrediētis a gn̄ante. nō tñ ꝯcipit q̄ sit egrediēs a gn̄ante τ sic de multis exēplis. Ad il- la aūt p que dicit se ꝓbasse alias dictū est. ¶ Ad ea q̄ Scot9 p̄mo loco ꝯtra eandē ꝯnem simul τ 3am inducit dicitur ad primū negādo maiorē nisi restringatur ad relationē q̄ cōtinetur τ limitatur in gn̄e. nec h3 nisi ea q̄ relationis sūt. sec9 ē de relatione q̄ est extra gen9 sic ē in dīnis: talis eni nō solū h3 ea q̄ relationis sūt. puta ad aliud referre: imo subsistit qd̄ ē suba τ psona. Nec valet ꝓbatio. cū eni dicit q̄ eē ad se opponit relatiōi hoc potest intelligi bn̄ τ male. si enim intelligatur per esse ad se modus eēndi sube. tunc dico q̄ talis mod9 non repugnat relationi q̄ est extra genus accidentis s3 soli relationi q̄ ē accidēs. Si aūt p eē ad se intelligat rō qdditatiua sube uel absoluti. tūc dico q̄ rō relatio- nis τ rō absoluti opposite sūt uel dispate. sed tñ non

obstante illa oppositione eadē res extra genꝰ potest
subesse utriusq͡ rōni sicut in diuinis: ⁊ iō argumētum nō
phat nisi ꝙ relatio ut relatio non hꝫ ꝙ sit ad se uel ꝙ
subsistat aut subsistere faciat. sed nō ꝓbat qn relatio
extra genꝰ habeat modū eēndi substātie ⁊ faciat sub-
sistere īnq̄tū est suba. ¶ Ad 2ᵐ negaꝰ aᵒʳ de pr̄nitate
extra genꝰ. talis enī pr̄nitas dat eē ad se ⁊ subsistere
inq̄tū est suba diuina: licꝫ inq̄tū ē relatio nō det nisi
eē in ordine ad filiū. vn̄ scūs Tho. p̄ sen. dis. 33. q. 1.
arti. p̄. ad primū dicit sic. Esse dicit̄ tripliciꝰ. Uno mō
dr̄ eē q̄dditas uel nā rei. sic dicit̄ ꝙ diffinitio ē oratio
significās qd est eē. diffinitio enī significat q̄dditatem
rei. Alio mō dicit̄ esse ipse actus eēntie. sic uiuere qđ
ē eē uiuētibꝰ ē actus aīe nō secūdus q ē operatio: sed
p̄mus. Tertio mō dr̄ eē qđ sig̃t unitatē cōpositionis
in ꝓpositionibꝰ: ⁊ h̄ eē est in intellectu cōponēte ⁊ di-
uidēte q̄tū ad sui cōplemētū. sed fundat̄ in eē rei qđ
ē actꝰ eēntie. dico ḡ ꝙ cū dr̄: ad aliqd sūt quoꝝ eē ⁊c.
intelligit̄ de eē qđ ē q̄dditas rei q̄ diffinitiōe sig̃tur. qꝛ
ipsa natura relationis ꝑ quam constituit̄ in tali gn̄e ē
ad aliud referre. ⁊ nō intelligit̄ de eē qđ est actus eēn-
tie. h̄ enī eē hꝫ relatio ex his q̄ causāt ipsā in subiecto
sm̄ ꝙ eē nō refert̄ ad aliud sꝫ ad subiectū sicut ⁊ qđli-
bet accidēs: ⁊ sic dico ꝙ nō oportet ꝙ eē diue eēntie
sit ad aliud se hr̄e. qꝛ illud eē in q̄ pr̄nitas ⁊ eēntia vni-
untur ē actꝰ eēntie. nō aūt vniūtur in eē qđ sig̃t diffi-
nitio rei. qꝛ alia ē rō pr̄nitatis q̄ ad aliud refert̄. ⁊ alia
rō eēntie. hec ille. Ex q̄ pꝫ ꝙ pr̄nitas in diuinis hꝫ idem
eē qđ diua eēntia. ⁊ ꝙ nō solū relatio dat eē ad aliud
imo dat eē qđ est actꝰ eēntie sm̄ ꝙ suppositū talis re-
lationis nō refert̄ ad aliud. illud aūt eē in creaturis ē
inesse. sed in deo ē subsistere. ¶ Ad 3ᵐ negaꝰ bᵒʳ. dico
enī ꝙ relatio subsistēs q̄ hꝫ modū eēndi substātie cū sit
extra genꝰ dat alicui ꝙ sit p̄ma suba ⁊ ꝙ subsistat. licꝫ
hoc nō faciat ut relatio: sed ut ē diua suba uel ut sub-
sistit. ⁊ nō solū ꝙ sit p̄ma suba: imo ꝙ sit ꝑsona. argu-
mentū aūt ꝓcedit de relatione q̄ includit̄ in gn̄e acci-
dētis: ⁊ ista solutio datur a scō Tho. de potētia dei. q.
8. arti. 2ᵒ. ad p̄mū. ⁊ arti. 3ᵒ. ad. 8ᵐ. ¶ Ad 4ᵐ negaꝰ bᵒʳ
loquēdo de relatione subsistēte. vn̄ scūs Tho. de po-
tētia dei. q. 8. arti. 4ᵒ. ad 3ᵐ dicit ꝙ paꝰ ab eodē hꝫ ꝙ
sit qs ⁊ ꝙ sit paꝰ scꝫ a pr̄nitate. sꝫ ꝙ sit qs hꝫ a relatiōe
coīter sūpta. ꝙ aūt sit hic qs hꝫ ab hac relatione q̄ est
pr̄nitas. hec ille. ¶ Ad 5ᵐ negaꝰ bᵒʳ loquēdo de rela-
tione extra genꝰ q̄ subsistit. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ sic substā-
tia inq̄tū hꝫ non dat referri. ita nec relatio ut relatio
dat subsistere. cū quo tn̄ stat ꝙ eadē res sit suba ⁊ re-
latio ex q̄ illa relatio habebit ꝙ det subsistere inq̄tū
ē suba. ⁊ ꝙ siliter illa suba sm̄ ꝙ ē relatio det referri
inq̄tū est relatio. vn̄ scūs Tho. vbi s̄. arti. 2ᵒ. ad p̄ᵐ sic
dicit. Nulla suba q̄ est in gn̄e pōt eē relatio. qꝛ ē diffi-
nita ad vnū genꝰ ⁊ ꝑ ꝯsequēs excludit̄ ab alio gn̄e. sꝫ
eēntia diua nō est in gn̄e substātie. sed ē sup̄ oē genus
cōp̄hēdēs in se oīuꝫ generū ꝑfectiones. vn̄ nihil ꝓ-
hibet illud qđ ē relationis ī ea iueniri. hec ille. Ad cō-
firmationem pꝫ similiꝰ. ¶ Ad 7ᵐ dicit̄ ꝙ si loq̄mur de
relatiōe ut ē relatio. bᵒʳ ē vera. ⁊ ꝯcedit̄ argumētū scꝫ
ꝙ relatio ut sic nō ꝯstituit: imo ꝯstitutum supponit. sꝫ

loquēdo de ipsa relatione ut ē subsistens ⁊ ē quedam
forma supplens vicē oīuꝫ p̄ncipioꝝ īdiuiduantiū. sic
ipsa cōstituit ⁊ nō supponit suppositū ꝯstitutum. Nec
valēt iprobatiōes. nō q̄dē p̄ma ex auctoritate Augꝰ.
qꝛ ex illa nō habet̄ ꝙ oīs relatio p̄supponat supposi-
tū: sed absolutū. vn̄ scūs Tho. vbi s̄. arti. 3ᵒ. ad 5ᵐ. In
qualibet ypostasi diua ē id qđ absolute dicitur qđ ad
eēntiam ꝑtinet ⁊ h̄ sm̄ modū intellectꝰ p̄us ē eo qđ ē
ad aliqd in diuinis. id tn̄ quod absolute dicit̄ cū sit cōe
ad ypostasim distinctionem nō iportat. vn̄ non sequit̄
ꝙ p̄us sit intelligere ypostasim distinctā q̄ȝ relationē
eiꝰ. hec ille. Et ibidē. ꝑsone diue sūt aliqd excepto
relatiuo ⁊ h̄ aliqd ē eēntia q̄ relatiue non dicit̄. sic enī
intelligit Augꝰ ut verba eiꝰ diligent̄ inspicienti appa-
rent. ⁊ licꝫ relatio de diua eēntia non dicat̄ ꝑ modum
informationis: dr̄ tn̄ ꝑ modū idēptitatis. si enī nō dici-
mus ꝙ eēntia sit generans uel relata. dicimꝰ tn̄ ꝙ est
ipsa generatio uel relatio. sꝫ tn̄ de noībus eēntialibꝰ
in ꝯcreto sig̃tis. relatiua dicūtur etiā ꝑ modum infor-
mationis. dicimꝰ enim ꝙ deus gn̄at deū: ⁊ ꝙ deꝰ re-
fertur ad deum eo ꝙ idē suppositū intelligit̄ relatio-
nis ⁊ eēntie q̄ȝuis ipsa nō distinguātur. ⁊ ita remotis
relatiuis itelligūtur noīa eēntialia cōcreta nō distin-
cta q̄ ꝑ relationes relatiue dicūtur. hec ille. Et sic pa-
tet ad p̄mā ꝓbationē. 2ᵃ aūt ꝓcedit de relatiōe ut ē
relatio. sic enī solū orit̄ a fūdamēto. nō aūt ut est for-
ma eius indiuidualis. 3ᵃ similiꝰ eodem mō vadit. nam
ꝓbat ꝙ nihil ꝯstituit̄ ꝑ referri nec ꝑ relationē ut rela-
tio. qđ ꝯcedit̄. imo ꝯcedit̄ ꝙ p̄mū suppositū p̄us ē q̄ȝ
refert̄ loquēdo de p̄ori sm̄ intellectū. Et h̄ ponit scūs
Tho. ibidē ad 5ᵐ ut allegatū ē: vbi vult ꝙ sm̄ modū
itelligēdi pr̄ p̄us ē deꝰ q̄ȝ referat̄ ad filiū. ¶ Ad 8ᵐ dr̄
ꝙ relationes de gn̄e accidētis nō subsistūt: iō nimirū
si tales relatiōes opposite sūt ī eodē supposito q̄tum
ad diuersas ꝑtes uel diuersa absoluta vniꝰ suppositi
⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝯstituūt suppositū. secꝰ aūt ē de relatiōibꝰ
subsistētibꝰ. tales enī nō sūt in eodē supposito cū suis
oppositꝭ. imo ꝯstituūt diuersa supposita. cuiusmodi ē
de relationibꝰ ꝑsonalibꝰ ī diuinis scꝫ pr̄nitate filiatione
ꝓcessione. coīs aūt spiratio nō ꝯstituit suppositū. qꝛ ē
coīs. uꝉ qꝛ sm̄ modū itelligēdi aduenit supposito ꝯsti-
tuto ⁊ siliꝰ ingenitū aut innascibilitas. ¶ Ad 9ᵐ r̄ndet
scūs Tho. vbi s̄. ad 6ᵐ dicēs. In rebꝰ inferioribꝰ ypo-
stases ꝑ eēntiā distiguūt̄. ⁊ iō ꝓꝑetates q̄ ꝯsequūt̄ eēn-
tiā nō p̄nt eē p̄ncipiū distinctiōis: sꝫ magꝭ distinctiōis
signū. ypostases aūt diue nullo mō distinguūtur sm̄
eēntiā. vn̄ oꝫ ꝙ ꝓꝑetates sint p̄ncipiū distictiōis ī eis
hec ille. ¶ Ad 10ᵐ dr̄ sic ad 7ᵐ dicebat̄. ꝙ ypostasis di-
uina nō solū ē qd relatiuū: imo ē deꝰ. ⁊ absolute dr̄. ⁊
iō dico ꝙ ꝑsona filij t̄minat relationē pr̄is ꝑ h̄ ꝙ abso-
lute dr̄ deꝰ. nec oꝫ ꝙ ī filio sit aliqd absolutū distinctū
realiꝰ a relatione t̄minās relationē patris. sed sufficit
ꝙ suppositū ad se ⁊ absolute dicat̄ deus nō solū filiꝰ.
¶ Ad 11ᵐ dicitur in fine q̄stionis. ¶ Ad primū illoꝝ
que 2ᵒ loco obiecta sunt negaꝰ bᵒʳ. dico enī ꝙ licꝫ ēs-
sentia ⁊ relatio vniant̄ in diua ypostasi. nō tn̄ yposta-
sis est ens per accidēs. tum quia nec relatio nec eēn-
tia diuina ē res cōclusa sub genere. tum quia habēt

idē indiuisū eē q̄ vnūqḋq₃ illoꝝ formaliter exiſtit. vñ ſi albedo adueniēs hoī traherent ad eē hoīs ſubſale nō vniret̄ ſibi accidētalit̄. ⁊ h̄ ſolutio pōt hr̄i a ſcō Tho. 3ª pte. q. 2. arti. 6º. ad 2m vbi ſic dic̄. Illud qḋ aduenit pꝰ eē cōpletū accn̄talit̄ aduenit niſi trahat̄ in cōionē illiꝰ eē cōpleti. ſic̄ i reſurrectiōe corpꝰ adueniet aīe pexiſtēti nō tñ accn̄talit̄. q₂ ad idē eē aſſumet̄: ut ſc₃ corpꝰ habeat eē vitale ꝑꝑ aīam. non ē aūt ſic de albedine. q₂ aliud ē eē albi. ⁊ aliud ē eē hoīs cui aduenit albedo. h̄ ille. Idē ponit 3º. ſen. diſ. 6. q. 3. arti. 2º. ad 3m. Sic dico in ꝓpoſito q̄ poſito ſ₃ nō ɔceſſo q̄ relatio i diuis eēt alteriꝰ gn̄is q̄ diua eēntia. nō tñ vniret̄ ei accidētalit̄ q₂ h₃ idē exiſtē cū eēntia diua ⁊ ꝑꝑt̄ h̄ ibi non differt eē ⁊ qḋ ē. ¶ Ad ɔfirmationē dr̄ q̄ ſi ſubā ⁊ relatio realit̄ diſtinguerent̄ adhuc nō eēt accidētalis vnio ſi relatio ad eē ſubē traheret̄. ¶ Ad 2m negatur añs illud ɔditionale. nec valet ꝓbatio. tū q₂ ſupponit in diuina ypoſtaſi eē ptes hn̄tes ex̄ intellectū ꝑoritatē ad totū. tū q₂ ɔceſſa tali ꝑoritate ɔſtituētiū ad pſonā ſm̄ intellectū dico q̄ in illo ꝑoꝛi nō habet̄ q̄ p̄nitas ut ē relatio vniat̄ eēntie. ſ₃ ſolū ut eſt q̄dā forma indiuidualis ſubſiſtēs. Et ɔſequēter nō ſeqtur q̄ in illo ꝑoꝛi eēntia diua referat̄. ⁊ cā ē. q₂ p̄nitas nō ɔſtituit ut relatio ſ₃ ut ē talis forma idiuidualis ⁊c̄. ſ₃ nec etiā ſeq̄t̄ q̄ i illo ꝑoꝛi eēntia diſtinguat̄. q₂ p̄nitas nō diſtinguit niſi ut ē relatio. i illo aūt ſigno p̄nitas nō ē relatio. tū etiam q₂ dato q̄ i illo ꝑoꝛi p̄nitas eēt relatio nō referret diuinitatē ſ₃ deū. q₂ nō o₃ q̄ relatio referat oē illud cui vnit̄. nā ſic dicit ſcūs Tho. p̄ ſen. diſ. 3 q. 1. arti. 3º. ad 2m In q̄cūq₃ ē relatio ſic̄ in ſuppoſito illud refert̄. ſic̄ i q̄cūq₃ ē albedo ſic̄ in ſuppoſito illud ē albū. In nā aūt diua uel eēntia nō ē ꝓꝑetas relatiua ſic̄ in ſuppoſito: imo ꝑ oīmodā rei idēptitatē. vñ relatio nō pōt ꝑdicari ɔcretiue de eēntia ut dicat̄ eēntia refert̄. ſ₃ ꝑdicatione deſignante idēptitatē ut dicat̄ eēntia ē relatio ⁊ iō nō o₃ q̄ eēntia diſtiguat̄: ſic̄ etiā i creaturis p̄nitas ē in ſorte ſic̄ i ſuppoſito. vñ ſortes dr̄ pr̄. nō aūt eiꝰ humanitas dr̄ pr̄. h̄ ille. Ex q̄ p₃ q̄ poſito q̄ i diuis eēt talis ꝑoritas q̄lis ponit̄ i argumēto ⁊ diſtinctio ɔſtituentiū. ⁊ q̄ prius vniret̄ p̄nitas ut relatio eſt ipſi diue eſſentie q̄ ſuppoſitū reſultaret ex tali vnione. adhuc nō ſeqtur q̄ in illo ꝑoꝛi eēntia referret̄ aut diſtingueret̄ ſic̄ nec mō refert̄ lic₃ relatio ſibi inſit. ¶ Ad 3m dico conſimilit̄. ſtat eni eiꝰ virtꝰ in illa falſa ꝓpoſitione nō ē aliud ꝑ ꝑus referri q̄ ꝑ ꝑus relationi vniri vnione formali ⁊c̄. ¶ Ad 4m r̄ndet ſcūs Tho. p̄ ſen. diſ. 26. q. 2. arti. 2º. ad 2m. ordo ingt diſtictiōis pt̄ duplicit̄ ɔſiderari. ul' q̄ītū ad quātitatē diſtinctionis uel q̄ītū ad dignitatē uel cālitatē. Si q̄ītū ad quātitatē diſtictionis ſic diſtinctio ypoſtaſū diuarū ē minima diſtinctio realis q̄ poſſit eē: ⁊ iō tali diſtinctiōi cōpetit ens minimū ſc₃ relatio. Si q̄ītū ad ordinē dignitatis uel cālitatis. illa diſtinctio excellit oēs diſtictiones. ⁊ ſimilit̄ relatio q̄ ē p̄ncipiū diſtinctionis excellit dignitate oē diſtinguēs qḋ ē in creaturis. non q̄dē ex h̄ q̄ ē relatio ſ₃ ex h̄ q̄ ē relatio diua. excellit etiā cālitate. q₂ ex ꝓceſſione diuarū pſonarū diſtictarū cātur oīs creature ꝓceſſio. hec ille. Idē ponit p̄ma pte. q. 40. arti. 2º.

-33-

ad 3m vbi ſic dicit. Quāto diſtinctio ꝑoꝛ ē tāto ē ꝓpinquioꝛ vnitati. ⁊ iō d₃ eē minima. ⁊ iō diſtictio pſonarū nō d₃ eē niſi ꝑ illud qḋ minimū diſtiguit ſc₃ ꝑ relationē. Idē pōit de potētia dei. q. 8. arti. 3º. Ex qbꝰ p₃ q̄ diſtictio ꝑ ſolā relationē cōpetit diuis pſonis. Et ſic de ɔſtitutiōe dicēdū ē. nā lic₃ relatio q̄ ē accidēs ſit minime entitatis. tñ relatio ex genꝰ q̄ ē ſuū eē ē nobiliſſimū ens. ¶ Ad 5m dr̄ q̄ etiā i creaturis ſuppoſitū vnꝰ nature ɔſtituit̄ i eē ſuppoſiti ⁊ i eē icoicabili ꝑ rē alteriꝰ gn̄is. cū q̄ītitas ſit p̄ncipiū indiuiduatiōis nature humane. ſic̄ eni dicit ſcūs Tho. 3. pte. q. 2. arti. 3º. ad 3m. etiā in rebꝰ creatis res aliq̄ ſingularis nō ponit̄ i gn̄e nature q̄ ſm̄ formā determinat̄. cū indiuiduatio magis ſit ſm̄ māṁ i rebꝰ cōpoſitis. hec ille. Ex qbꝰ p₃ q̄ illud qḋ diſtinguit ⁊ ɔſtituit ſuppoſita i eē ſuppoſiti nō o₃ q̄ ptineat ad nām uel q̄dditatē ſuppoſiti. imo pōt eē alteriꝰ gn̄is. Nec valet iꝓbatio huiꝰ. q₂ illud qḋ ɔſtituit̄ in eē ſuppoſiti ꝑ q̄dditatē alteriꝰ gn̄is nō includit duas q̄dditates. ex q̄ nec ē eodē mō ſuppoſitū illarū q₂ vna illaꝝ ē q̄ſi modꝰ alteriꝰ q̄dditatis. ⁊ etiā q₂ illud qḋ diſtinguit ſuppoſita nō dat eis ſpeciē ſꝑ. vñ ſcūs Tho. de potentia dei. q. 9. arti. 5º. ad. 13m. lic₃ ingt pr̄ ⁊ filiꝰ nō diſtinguat̄ ab inuicē niſi p̄nitate ⁊ filiatione. tñ nō o₃ q̄ pr̄ ⁊ filiꝰ q̄ſi ſpē differāt i diuis. q₂ p̄nitas ⁊ filiatio ſūt relationes ſm̄ ſpēm diuerſe. nō eni iſte relationes ſe hn̄t ad pſonas diuas ut ſpēm dātes. ſ₃ magis ut ſuppoſita diſtiguētes ⁊ ɔſtituētes. Illud aūt qḋ ſe h₃ ad pſonas diuas ut ſpēm dās eſt nā diuina. h̄ ille. ¶ Ad p̄mū eoꝝ q̄ 3º loco iducūt̄ dr̄ q̄ p̄mū ſuppoſitū in diuis ɔſtituit̄ ꝑ p̄nitatē nō ut ē relatio: ſ₃ ut ē ſubſiſtēs: ul' ut ē q̄dā forma idiuidualis diue nature. ⁊ iſto mō nō ſeq̄t̄ gn̄are: ſ₃ ꝑcedit ut dictū ē r̄ndendo ad rōnes Aureoli. Q₂ aūt p̄nitas ɔſtituat ut ē q̄dā tal' forma incoicabilis coicabilitate cōis aut vl'is videt̄ eſſe de mēte ſci Tho. i mult' locis. vñ p̄ma pte. q. 41. arti. 5º. Lic₃ ingt p̄nitas ut forma p̄ris ſignificet̄. ē tñ ꝓꝑetas pſonalis hn̄s ſe ad pſonā p̄ris ut forma idiuidualis ad aliqḋ idiuiduū creatū. forma aūt idiuidualis in rebus creatis cōſtituit pſonā gn̄antē. h̄ ille. Et de potētia dei. q. 2. arti. 2º. ad 5m ſic dicit. p̄nitas nō ē in p̄re ꝑ modū forme ſpeciei ſic̄ humanitas i hoīe. ſic̄ eni in eo ē diua nā. ſ₃ in eo ē ut ita dicā ſic̄ p̄ncipiū idiuiduale. ē eni ꝓꝑetas pſonalis. h̄ ille. Itē p̄ ſen. diſ. 13. q. 1. arti. 2. Relatio i diuinis nō tm̄ h₃ q̄ ſit relatio. ſed etiā q̄ ſit pſonalis id eſt pſonā ɔſtituens. ⁊ ex h̄ h₃ q̄ ſi actū differētie ɔſtitutiue ⁊ forme ꝓꝑe. hec ille. Item de potētia dei. q. 2. arti. p̄ ad 3m dic̄. Relatio filiationis i filio tenet locū oīu₃ p̄ncipioꝝ indiuiduātiū i rebꝰ creatis ꝑꝑt̄ qḋ dr̄ ꝓꝑetas pſonalis. ipſa aūt nā diua tenet locū nature ſpeciei. hec ille. Ex qbꝰ videt̄ fuiſſe de mēte eiꝰ q̄ relatio i diuis in q̄ītū eſt quedā forma idiuidualis h₃ q̄ ſit ɔſtitutiua pſonarū i eē incoicabili ita q̄ illa relatio ē diuitas ⁊ ē forma indiuidual' ⁊ ē relatio ⁊ ē p̄nitas. ut ē diuitas ɔſtituit deū. ut eſt forma talis indiuidualis ɔſtituit aliq̄d incoicabile in natura diua. ⁊ ut ē relatio ɔſtituit relatiuū. ⁊ ut ē p̄nitas ɔſtituit patrē. q̄d aūt iſtoꝝ ꝑus ɔſtituat. dico q̄ ibi ē ordo

ẽtra itellectũ. ſʒ ꝙtũ ad nr̃m modũ intelligendi ꝑus
ꝯſtituit deũ ꝙ ꝯſtituat aliquid incoicabile in diuina nã
ꝑus cõſtituit ſuppoſitum incoicabile ꝙ conſtituat
in eſſe reali: ⁊ prius in eſſe reali ꝙ in eſſe patris. ¶ Ad
2ᵐ dicitur ꝙ gñare non egredit̃ realiter ab aliq̃. ⁊ ita
nec ab eẽntia nec a ꝑſona: ſʒ ẜm nr̃m modũ itelligẽdi
ſigṅr ut egrediẽs a ꝑſona ꝯſtituta. ⁊ iõ bñ cõcedit̃ ꝙ
gñare ꝑſupponit illo mõ cõſtitutionẽ ſuppoſiti. ⁊ ſilr̃
ꝑ̃nitas ut ẽ relatio. cũ qͣbꝰ bñ ſtat ꝙ ꝑ̃nitas ut ẽ q̃dã
forma idiuidual' i nã diuina ꝯſtituat ſuppoſitũ ⁊ ꝑſonã
in nã diua. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ bᵒʳ loquẽdo de ꝑ̃nitate ut
ẽ ꝯſtitutiua. vñ ſcũs Tho. ꝑma pte. q. 40. arti. 4ᵒ. ad
ꝑmũ exponẽs dictũ mgr̃i ſen. ſic ait. Cũ eni mgr̃ dicit
ꝙ qꝛ gñat ẽ pr̃. accipit nomẽ pr̃is ẜm ꝙ deſig̃t relatio
nẽ tñ. nõ aũt ẜm ꝙ deſig̃t ꝑſonã ſubſiſtẽtẽ. ſic eni opor
teret ecõtra dicẽ. ꝙ qꝛ pr̃ ẽ gñat. hec ille. Sic etiã ipſe
dicit ibi i riſſione ad 2ᵐ. ꝑ̃nitas ẜm ꝙ relatio fũdat̃
ſup actionẽ. nõ aũt ẜm ꝙ ẽ ꝯſtitutiua ꝑſone. Jdẽ ponit
ꝑ ſen. diſ. 27. q. i. arti. 2ᵒ. Et de potẽtia dei. q. 10. arti. 3ᵒ.
¶ Ad 4ᵐ negat̃ añs. Et ad ꝓbationẽ eiꝰ negat̃ bᵒʳ. di
co eni ꝙ ꝑus ẽ pr̃ ꝙ ſit filiꝰ ẜm modũ itelligẽdi, put pr̃
dicit ꝑ̃nitatẽ ut ꝯſtitutiuã. nõ aũt, put dicit ꝑ̃nitatẽ
ut ẽ relatio. ¶ Ad 5ᵐ negatur añs illud ꝯditionale lo
quẽdo de ꝑ̃nitate ut ẽ forma ſubſiſtẽs indiuidualis i
diuina nã. ſic eni ꝓcedit itellectu nr̃o ⁊ ẜm nr̃m modũ
intelligẽdi gñationẽ actiuã ⁊ paſſiuã: ac ꝑ h̃ filiationẽ
⁊ filiũ: ⁊ ita nõ oʒ ꝙ in q̃cũq; ſigno rõnis appꝛhẽditur
ſuppoſitũ ꝑ̃nũ ꝯſtitutũ appꝛhẽdat̃ filij ꝯſtitutũ. ¶ Ad
ꝑmũ coꝝ q̃ q̃rto loco inducũt̃ riidet̃ negãdo minorẽ
loquẽdo de filiatiõe ut ẽ q̃dã forma idiuidualis diue
nature ſbſiſtẽs. ſic eni ipſa nõ oriť ꝓducto ẗmino gña
tionis: imo ẽ terminꝰ. ẜm eni ꝙ ponit ſcũs Tho. ꝑ ſen.
diſ. 13. q. i. arti. 2ᵒ. ad 3ᵐ. ꝓceſſiones inq̃t in diuis di
ſtiguũt̃ penes ꝑncipiũ ⁊ penes ẗminũ. ꝙuis eni diua
nã ꝑncipiũ ſit gñationis i pr̃e. nõ tñ abſolute ſub rõne
nature: ſʒ ſub rõne ꝑ̃nitatis. ⁊ ſilr̃ ex nã diua q̃ acci
pit̃ in filio ꝑ gñationẽ nõ hʒ filiꝰ ꝙ ſit: ſʒ ab eo ꝙ nã i fi
lio ẜm rẽ ẽ ipſa filiatio. Et ita pʒ ꝙ iſte relatiões ſe hñt
aliq̃ mõ ut ꝑncipiũ ⁊ ẗminꝰ ad ipſas ꝓceſſiões. hec ille.
Ex qͣbꝰ pʒ ꝙ ipſa filiatio ẽ terminꝰ quodãmõ gñatio
nis filij nõ ut qꝺ ẗminat. qꝛ h̃ ẽ filiꝰ: nec ut formal' ter
minꝰ ꝑncipalit̃. qꝛ ille ẽ eẽntia. ſʒ ut ẽ terminꝰ formalis
cointellectꝰ ita ꝙ eẽntia ſub filiatiõe ẽ ẗminꝰ gñatiõis
paſſiue. nõ q̃dẽ ut filiatio ẽ relatio. ſʒ ut ẽ forma idiui
dualis ⁊c̃. Ad Simplicij dictũ dicit̃ ꝙ ipſe loquit̃ de
relatiõe ut ẽ relatio. ipſe eni loq̃t̃ de relatione cõclu
ſa i gñe accidẽtj qꝺ ẽ relatio. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ ꝙ relatio ut
relatio ut ẽ ꝯſtitutiua põt icludi i rõne termini: ⁊ i rõne
ꝑncipij ꝓductiõis. ſed cũ h̃ ſtat ꝙ relatio ut ẽ ꝯſtituti
ua põt icludi i rõne ẗmini ꝓductiõis ut dictũ ẽ. ¶ Ad
3ᵐ dr̃ ꝙ ꝑhꝰ loq̃tur de relatiõe q̃ eſt accidẽs nõ de
illa q̃ ſubſiſtit: ⁊ de illa q̃ eſt i gñe. nõ de illa q̃ eſt extra
genꝰ. qꝛ talẽ ig̃rauit. dico tñ ꝙ ẜm itellcm̃ ꝑus coicat̃
eẽntia 2ᵒ ſuppoſito ꝙ oriat̃ relatio. nõ tñ oʒ illud ab
ſolutũ eẽ ꝓductũ: ſʒ ſolũ ꝙ ſit ẗminꝰ formalis de cuiꝰ
rõne nõ eſt ꝙ ꝓducat̃ ut alias dictũ ẽ. ¶ Ad 4ᵐ dico
ꝙ ſi acq̃reret̃ relatio q̃ nõ eẽt niſi relatio ꝯcluſa i gñe
ad aliq̃d ibi nõ eẽt vera gñatio. ſed ſi acq̃rat̃ relatio q̃
ẽ nã diua argumẽtũ non valet potiſſime. qꝛ nec ſolũ
acq̃rit̃ filio relatio. imo eẽntia abſoluta. ¶ Ad 5ᵐ ne
gat̃ bᵒʳ. dico eni ꝙ relatio nõ ſe hʒ ẜm rẽ ut effectiuũ
filij. nec etiã ẜm rõnẽ. ſʒ tñ gñatio ſe hẽat ut via ad fi
liũ dei ẜm nr̃m modũ itelligẽdi: nõ tñ filiatio. vñ ſcũs
Tho. ꝑ ſen. diſ. 27. q. i. arti. ꝑ. ad primũ ſic ait. Sic ẽ in
eẽntialibꝰ ꝙ idẽ eſt ẜm rẽ diuina oꝑatio ⁊ deꝰ ⁊ deitas.
ſʒ diſtinguũt̃ ẜm rõnẽ tñ fũdatã i re: ita etiã ẽ in ꝑſo
nalibꝰ ꝙ idẽ eſt ẜm rẽ oꝑatio ꝑſonalis ⁊ ꝑſona ⁊ ꝓpe
tas ꝯſtituẽs ꝑſonã. ſʒ differũt tñ ẜm rõnẽ ⁊ modũ ſi
gnificãdi. vñ dico ꝙ eadẽ relatio ſig̃tur ꝑ hec tria. pr̃
ꝑ̃nitas ⁊ gñatio. ſʒ pr̃ ſig̃t illã ꝑ modũ ypoſtaſis uł ꝑ
ſone. ꝑ̃nitas aũt ꝑ modũ ꝓpetatis. gñatio ꝑ modum
oꝑationis. hec ille. Ex qͣbꝰ accipio ꝙ licʒ filiatio ſit ea
dẽ paſſiue gñationi. nõ tñ ſe hʒ ꝑ modũ vie ad filiũ ſic
gñatio. ꝯformit̃ ad ꝑdicta de ꝑ̃nitate ⁊ gñatiõe acti
ua. ¶ Ad 6ᵐ dr̃ ꝙ filiatio ut ẽ relatio fũdat̃ ſup geni
tũ eẽ. nõ aũt ut ẽ ꝯſtitutiua. Ad 7ᵐ dr̃ ꝑ ꝙ ꝯña nõ va
let niſi poneremꝰ ꝙ relatio ut relatio ꝯſtituit. ſic enim
relatiões ꝯſiderate eque neceſſario ſe coexigũt. põt
tñ eſſe ꝙ relatio ex̃ genꝰ aliq̃ mõ ꝓcedat relationẽ ſibi
coppoſitã. dr̃ 2ᵒ ꝙ eq̃ nãlit̃ ⁊ neceſſario ſpũs ſcũs ꝓ
ducit̃ ſic filiꝰ licʒ ſpũs ſcũs nõ ꝓcedat ꝑ modũ nature
⁊ libere. qꝺ quõ ſtare poſſit alias dictũ ẽ. ¶ Ad ꝑᵐ eo
rũ q̃ 5ᵒ loco inducta ſũt dr̃ negãdo minorẽ. nec valet
ꝓbatio. qꝛ ſic dicit ſcũs Tho. ꝑ ſen. diſ. 26. q. i. arti. 2ᵒ.
Jn diuinis nihil ꝑdicat̃ ẜm accñs uel forma inherẽs ali
cui ꝑexiſtẽti. vñ q̃cq̃d ſig̃tur ꝑ modũ forme totũ ſub
ſiſtẽs ẽ. vñ ſic remota eẽntia ꝑ intellectũ nõ remanet
aliq̃d q̃ſi recipiẽs illã eẽntiã. qꝛ illamet eẽntia ẽ ſubſi
ſtẽs. ita remota bonitate ꝑ intellectũ nõ remanet ali
q̃d q̃ſi recipiẽs bonitatẽ. qꝛ ipſa bonitas ẽ ſubſiſtẽs. ⁊
ſilr̃ remota relatione ꝑ intellectũ nõ relinq̃t̃ aliq̃d q̃ſi
ſubſtractũ relationi. ſʒ illamet relatio ẽ res ſubſiſtẽs
vñ abſtracta relatiõe ꝓpe loquẽdo nihil remanet nec
abſolutũ nec relatiuũ nec ypoſtaſis nec eẽntia. ſʒ ve
rũ ẽ ꝙ eẽntia põt itelligi nõ intellecta bonitate: ut di
cit Boetiꝰ liᵒ. de ebdomadibꝰ. ⁊ ſilr̃ põt intelligi eẽn
tia nõ intellecta ꝑ̃nitate uel relatiõe ſic iudei intelli
gũt ſʒ nõ ꝑ modũ abſtractionis. ⁊ intẽdit ꝙ nõ põt in
telligi ꝙ remoueat̃ in diuinis relatio ⁊ remaneat aliq̃d
ſubſiſtẽs relationi. qꝛ ipſamat ſibi ſubſiſtit: ⁊ iõ dicimꝰ
cũ alijs ꝙ remota relatione nõ remanet ypoſtaſis di
ſtincta i diuinis. tũ qꝛ nõ manet diſtinctio. tũ qꝛ nõ re
manet ſubſiſtẽs relationi. ſʒ verũ ẽ ꝙ ſi nũꝙ eẽnt re
latiões q̃s fides diſtinguit deꝰ eẽt in ſubſiſtẽtia ⁊ ꝑſo
na ex h̃ ꝙ ſubſiſteret in eẽ ſuo: ⁊ ſubſtaret ꝓpetatibꝰ
eẽntialibꝰ quibꝰ ab alijs eſſentijs diſtingueret̃. hec il
le. Jdem ponit ꝑma parte. q. 40. arti. 2ᵒ. vbi ſic dicit.
Duplex abſtractio fit per intellectum. vna quidem
ẜm ꝙ vniuerſale abſtrahitur a particulari: ut animal
ab homine. alia ṽo ẜm ꝙ forma abſtrahit̃ a materia
ſicut forma circuli ꝑ intellectũ abſtrahit̃ ab oi mã ſe
ſibili. Jnť aũt has abſtractiões ẽ drĩa. qꝛ in abſtracti
one q̃ fit ẜm vl'e ⁊ ꝑticulare non remanet illud a q̃ fit
abſtractio. remota eni ab hoie drĩa rõnali non rema
net in intellectu hõ ſed totũ aial. Jn abſtractione ṽo
que attendit̃ ẜm formã ⁊ materiam vtraq; manet in

intellectu. abstrahēdo eni formā circuli ab ere remanet seorsū in intellectu nr̄o intellect⁹ circuli ⁊ intellectus eris. Quis aūt in diuinis non sit vniuersale neq3 particulare neq3 forma ⁊ mā ſm rem: tn̄ ſm modū significandi inueniť aliq̄ similitudo hoꝝ i diuinis. ſm quē modū dicit Damas. q̄ cōe ē substātia. pticulare vero ypostasis. Si ḡ loquamur de abstractiōe q̄ sit ſm vl'e ⁊ particulare. remotis ꝓꝓetatib⁹ remanet in intellectu eēntia cois. nō autē ypostasis patris q̄ est q̄si particulare. Si ꝟo loq̄mur ſm modū abstractiōis forme a mā. remotis ꝓꝓetatib⁹ non ꝑsonalibus remanet intellect⁹ ypostasū ⁊ personarū. sic remoto p intellectū a patre q̄ sit ingenit⁹ uel spirans remanet ypostasis uel ꝑsona patris. s3 remota ꝓꝓetate personali per intellectū tolliť intellect⁹ ypostasis. nō eni ꝓꝓetates ꝑsonales sic itelligūtur aduenire diuinis ypostasibus sicut forma subiecto p̄existēti. sed ferūt secū sua supposita. ⁊ tn̄ sūt ipse ꝑsone subsistētes. sic p̄nitas ē ipse pr̄. ypostasis eni significat aliqd distinctū i diuinis. cū ypostasis sit substantia indiuidua. cū ḡ relatio sic distinguit ⁊ cōstituit eas. relinquiť q̄ remotis p intellectum relationib⁹ ꝑsonalib⁹ nō remanent ypostases. h̄ ille. Idē ponit de potētia dei. q. 8. arti. 4.° ¶ Ad 2ᵐ negať hoc. sicut eni dicit scūs Tho. de potētia dei. q. 2. arti. p̄. ad 3ᵐ. Relatio filiationis i filio tenet locum oīu3 p̄ncipioꝝ indiuiduātiū. Et arti. 2.° ad 5ᵐ dicit. q̄ p̄nitas ē in p̄re p modū forme idiuidualis. ⁊ tāq̄ p̄ncipiū idiuiduale. ⁊ iō dico q̄ ipsa nō ē de se coicabilis plus q̄ sortitas. Nec valet p̄ma iprobatio hui⁹. dico eni q̄ ois q̄dditas cui ex natura sua ꝯuenit subsistere ⁊ repugnat in alio ſm rē recipi. repugnat coicari. vn̄ scūs Tho. p̄ma pte. q. 13. arti. 9.° dicit sic. Forme q̄ nō indiuiduanť p aliqd suppositū: sed p seipsas. q2 sc3 sūt forme subsistētes si intelligerenť ſm q̄ sunt in seipsis nō possent coicari nec re nec rōne. hec ille. Et loqtur de coicabilitate q̄ vl'e coicať indiuiduis. Nec iterum valet alia iprobatio. dico eni q̄ p̄nitas ⁊ ois relatio in diuinis ē infinita formaliť infinitate q̄ ꝯuenit cuilibet forme separate. vn̄ scūs Tho. p̄ma pte. q. 50. arti. 2.° ad 4ᵐ dicit q̄ substātie imāles create sunt finite ſm eē suū. sed sunt ifinite ſm q̄ eoꝝ forme nō sunt recepte in aliq̄. sic diceremꝰ eē albedinē separatā existētē esse infinitā q̄tū ad rōnem albedinis. q2 nō ꝯtrahitur ad aliqd subiectū. hec ille. Ita in ꝓposito p̄nitas ē infinita in diuinis q̄tū ad rōnē p̄nitatis: ⁊ ita de alijs relatiōib⁹. Nō insup ꝓcedit 3ᵃ iprobatio. dico eni q̄ oē qd subsistit i diuinis ē incoicabile illa coicabilitate q̄ cōpetit vl'i respectu suoꝝ particularium. tn̄ aliqd subsistens ē ibi coicabile illa coicabilitate q̄ forma coicať supposito. ⁊ illa q̄ cōe coicať ꝓꝓo. sicut diuinitas tribus suppositis ē cois. ⁊ spiratio actiua ē cois p̄ri ⁊ filio. Qd aūt illa relatio sc3 spiratio actiua sit magis coicabilis q̄ p̄nitas ul' filiatio. uel sua opposita sc3 spiratio passiua. h̄ nō ꝯtingit ex h̄ q̄ alie sint mag] eedē diuinitati q̄ spiratio actiua ut argumētū tāgit. s3 iō q2 spiratio actiua aliť ē in supposito q̄ reliquē relationes. vn̄ ſm scm̄ Tho. p̄ sen. dis. 33. q. 1. arti. 3.° Proprietates ꝑsonales sūt in ꝑsonis sic nā est in supposito. q2 p illā ꝯstituitur. ꝓꝓetates aūt non ꝑsonales sūt in ꝑsonis sic illud qd aduenit post eē ꝯstitutū ut spiratio actiua ⁊ inascibilitas. non tn̄ ita q̄ suppositū sit aliud ab eo qd inest ſm rē. sed tm̄ ſm rōnem ꝯcreti ⁊ abstracti. Dico igiť q̄ q2 cois spiratio ſm modū intelligēdi aduenit supposito ꝯstituto iō nō est in eo p modū p̄ncipij indiuidualis aut forme ꝓꝓe ac p h̄ non coicari alteri supposito sibi repugnat. innascibilitas aūt repugnat relationi filij ⁊ iō sibi coicari nō pōt. similiť nec spiritui sancto p eandem rōnem. ꝓꝓetates aūt ꝑsonales puta p̄nitas filiatio ꝓcessio incoicabiles sūt pluribꝰ. q2 sūt in suppositis ut p̄ncipia indiuiduātia. Et si q̄rat vn̄ hoc h̄nt. dico q̄ ex h̄ q̄ sunt tales res. puta q2 hec ē p̄nitas diuina ⁊ illa filiatio diuina ⁊ illa ꝓcessio diuini amoris. spiratio autē actiua ex h̄ q̄ est hoc habet coicari pluribꝰ suppositis ⁊ solū duobꝰ illa coicabilitate q̄ dicta ē lic3 quilibet forma uel res diuina sit incoicabilis coicabilitate vl'is ꝓpter cām p̄dictā. ¶ Ad 3ᵐ negať aᵃ loquendo de coitate rōnis alicuiꝰ nō vl'is. sic aūt est in ꝓposito. vn̄ scūs Tho. p̄ sen. dis. 25. q. 1. arti. 3.° sic ait. Duplex ē coitas sc3 rei ⁊ rōnis. ⁊ dico coitatē rei qn̄ aliqd vnū ⁊ idē nūero ꝯuenit pluribꝰ: ⁊ talis coitas nō ē nisi i diuinis ꝑsonis. nec aliq̄ talis ē i trinitate nisi eēntie ⁊ eoꝝ q̄ ad eēntiā ptinēt ut attributoꝝ ⁊ oppositionū ⁊ negationū ⁊ relationū eēntialiū. coitas āt rōnis ē ſm quā ꝑsona dť cois i trinitate. h̄ aūt diuersimode assigť a diuersis. q̄dā eni dicūt q̄ ē coitas ſm rōnē negationis. alij dicūt q̄ ē coitas ſm rōnē ꝓportiōis: alij dicūt q̄ ē coitas ſm rōnē itētiōis. S3 aliť dicēdū ē q̄ p̄ter has coitates ē ibi coitas rōnis fūdate i re. s3 rō fūdata i re ē duplex. q̄dā eī ē cois sic rō aīal' ⁊ q̄dā ē spālis sic rō hois ⁊ sic ē in diuis: q2 cū realiť sit ibi rō relatiōis ⁊ realiť sit ibi p̄nitas ē ibi spālis rō p̄nitatis realiť vn̄ relatio ē cois p̄nitati ⁊ filiationi. nō tn̄ ex h̄ seqť q̄ relatio sit vl'e ad p̄nitatē ⁊ filiationē. q2 oē vl'e h3 aliud ⁊ aliud eē in suis iferiorib⁹. s3 i diuis nō ē nisi vnū esse vn̄ idē ē eē relatiōis in p̄nitate ⁊ filiatione. vn̄ cois rō in diuis nō pōt distingui p eē. s3 solū p spāles rōnes. ⁊ inde ē q̄ nihil vnū ſm spālē rōnē pōt numero multiplicari i diuis. ita dico de ꝑsona. hec ille. Ex qb⁹ p3 q̄ p̄nitati ⁊ filiationi in diuis ē aliqd cōe ſm rōnē qd tn̄ nō ē vl'e. vltima aūt ꝯstitutiua p̄nt in aliq̄ taliť coi coicare. ¶ Ad argumēta Aureoli spāliť ꝯ 3ᵐ ꝯnē inducta r̄ndeť. Et q̄dē ad p̄ma tria dť q̄ arguēs in vanum laborat. nec arguit ꝯ scm̄ doctorē. nō eni scūs Tho. vbi arguens allegat nec alibi dicit q̄ relatio ut subsistēs ꝑsonā ꝯstituat: lic3 dicat q̄ relatio ut ē diuina essētia ꝯstituit. verūtn̄ p̄ma pte. q. 40. arti. 2.° dicit hec ꝟba. Si aūt relatiōes ul' ꝓꝓetates ꝯstituūt uel distinguūt ypostases ul' ꝑsonas inq̄tū sūt ipse ꝑsone subsistētes sic p̄nitas ē pr̄: ⁊ filiatio ē filiꝰ eo q̄ i diuis nō differt abstractū ⁊ ꝯcretū. h̄ sūt ꝟba eiꝰ. Ex qbꝰ ꝟbis nō spōte h̄r nisi qs distorte velit intelligē q̄ relatio ut subsistēs ꝯstituat ꝑsonā. S3 ad habēdū itellectum sci doctoris sciēdū q̄ ipse i illo articulo nō itēdit declarare sub q̄ rōne relatio ꝯstituat ꝑsonā sc3 an ut subsistēs uel an ut relatio: uel an ut h̄ uel illud ut p3 legēti totū articulū. sed intendit dare dr̄iam inter modū quo

differētie distinguūt in creaturis species sub gñe aliquo. ⁊ modū q̄ relationes distinguūt in diuinis ꝑsonas vni⁹ eēntie q̄ ɔsistit in hoc ꝙ differētie sic distinguunt species vni⁹ generis ꝙ diuidūt illud genus: ⁊ eēntiā generis cōem: nec ipse differētie distinguētes sūt diuerse species. sed relationes sic distinguūt ꝑsonas in diuinis ꝙ nullū cōe reale diuidūt. sed sunt ipse ꝑsone distincte ⁊ ɔstitute ⁊ subsistētes. ⁊ hūc sensū ipse modus loquēdi insinuat cū ait. Sic autē relationes ⁊c̄. B est relationes h̄ mō distinguūt ꝙ sunt ſm rem ꝑsone distincte subsistentes. ita ꝙ li incꝑtū nō replicat rōnē sub qua ul̄ ſm quā relatio constituit ꝑsonā sed modū quo ɔstituit. uel potius modū q̄ relatio ɔstituēs se habet ad ɔstitutū sc3 ad ꝑsonā. si eni intēderet assignare rōnem ſm quā relatio ɔstituit ꝑsonā subsistentē satis ridiculosū eēt dicere ꝙ relatio incꝑtum est persona subsistēs ɔstituat ꝑsonā. ¶ Et sic patet ꝙ argumēta illa nō sunt ɔ̄ mentē sancti doctoris. verūtn̄ sustinēdo illam partē quā multi tenēt dicitur ad ꝑmū argumentum ꝙ h⁹ᵒʳ est falsa. q2 tūc q̄t sūt relationes subsistentes in diuis tot eēnt supposita. qđ est falsū. suppositi eni non solū dicit subsistentiā sed incoicabilitatē oppositam coicabilitati forme ⁊ vlis ⁊ ptis. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ h⁹ᵒʳ ad hūc sensū. ꝙ paternitas ut subsistens sit pater. nā i rōne pr̄is nō solū includit̄ relatio. imo eēntia. relatio etiā ut subsistens est coicabilis pr̄i p modū forme. ¶ Ad 3ᵐ dicit̄ ꝙ subsistētia ad relationē addit eē substāne. ¶ Ad ꝑmū eorū que 2ᵒ loco inducuntur dicit̄ ꝙ aᵒʳ est vera. si talis effect⁹ desigt̄ur substantiue. negat̄ aūt si designet̄ adiectiue. Nunc dico ad ꝓpositum ꝙ formale q̄ subsistūt ꝑsone ē eēntia. ⁊ eius formalis effect⁹ ē subsistere qđ nullo modo i diuinis plurificat̄. non eni sūt in diuinis plura esse nec plura subsistere: subsistentia vero nō dicit effectū formalē essentie. sed illud qđ h3 in se illū effectū. Et si dicatur vlterius. cū subsistentia dicat̄ a subsistere ⁊ sit ei⁹ cōceptus formalis: quō plurificat̄ subsistētia nō plurificato subsistere: Dico ꝙ argumētū ɔcluderet si subsistentia solū diceret̄ a subsistere: sed nō sic est. nā subsistentia dicit vltra h̄ indiuisionē ⁊ incoicabilitatē. substentia eni est nomē suppositi substantie: ⁊ iō in diuinis nō plurificat̄ subsistētia ex pte ipsi⁹ subsistere qđ ē vnicū i diuis. s3 ex pte idiuisiōis q̄ in diuis plurificat̄ ſm pluralitatē suppositoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ ɔcedit̄ aᵒʳ. si illa sunt idē re ⁊ rōne. nō sic in ꝓposito. q2 subsistentia dicit incoicabilitatē ⁊ indiuisionē quā nō dicit essentia. ¶ Ad 3ᵐ risum est dū dicebat̄ ad primū. nō eni subsistentia ē formalis effectus imediat⁹ eēntie. sed subsistere. subsistentia etiam preter subsistere dicit incoicabilitatē ⁊ indiuisionem. q̄re nihil ɔcludit. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ de ɔstitutione subsistētie in diuinis loquendū est sic de ɔstitutione ꝑsone sic dictū est. vn̄ dico ꝙ essentia nō cōstituit subsistentiā. sed relatio diuina q̄ h3 oīa requisita ad cōstitutiuū ꝑsone. q2 sc3 talis relatio est incoicabilis. ē substantia. ē nature itellectiue. ⁊ se h3 modo forme: ⁊ ut q̄ aliqđ est. Et cū infert̄ ꝙ si relatio ɔstituit subsistentiā indiuiduam ꝙ ipsa ut relatio dat subsistere. negat̄ ɔña. ad rōnē eni subsistētie non solū requirunt̄ multa q̄rū nō oīa facit relatio ut relatio: s3 ut ē diuina eēntia. Q2 aūt diuina eēntia det nō solū ꝑsonis imo relationib⁹ subsistere. ondit sanctus doctor de potētia dei. q. 9. arti. 5ᵒ ad 13ᵐ dicēs. In rebus creatis ꝑncipia indiuiduātia duo hñt quoꝝ vnū est ꝙ sūt ꝑncipia subsistēdi. nā eni cois nō subsistit nisi in singularib⁹. Aliud ē ꝙ p ꝑncipia indiuiduātia supposita nature cois ad inicē distinguūtur. In diuinis āt ꝓꝑetates ꝑsonales h̄ solū hñt ꝙ supposita nature diuine ab inuicē distinguūt. nō aūt sūt ꝑncipiū subsistēdi dine nature. Ipsa eni dina eēntia ē ſm se subsistens. sed ecōtra ꝓꝑetates ꝑsonales hñt ꝙ subsistant ab eēntia. ex eo eni ꝑrnitas h3 ꝙ sit res subsistens. q2 eēntia dina cui ē eadē ſm rē ē res subsistēs ut inde seq̄tur ꝙ sic dinitas ē de⁹ inde ꝑrnitas ē pr̄. ⁊ ex h̄ ē etiā ꝙ dina ꝑsona nō multiplicat̄ ſm numerū ex pluralitate suoꝝ suppositoꝝ sic accidit i istis iferiorib⁹. nā eo aliqđ multiplicat̄ ſm numeꝝ ex q̄ subsistētiā h3. lic3 āt dina eēntia seipsa ut ita dicā indiuiduet̄ q̄tū ad h̄ ꝙ ē p se subsistere. tn̄ vna existente ipsa ſm numerū sūt in diuis plura supposita distincta p relationes subsistētes. hec ille. Itē ad 19ᵐ dicit. Nullo mō ɔcedēdū ē ꝙ in diuis sit nisi vnū eē: cū eē ad eēntiā ptineat sp ⁊ ꝑcipue in deo cui⁹ eē ē sua eēntia. relatiōes aūt q̄ distinguūt supposita i diuis nō addūt aliud eē sup esse eēntie. q2 nō faciūt ɔpositionē cū eēntia ut dictum ē. oīs aūt forma addēs aliqđ eē sup eē substātiale. facit cōpositionē cū suba ⁊ ipsū eē est accn̄tale sic eē albi ⁊ nigri. diuersitas ḡ ſm eē seq̄t̄ pluralitatē suppositoꝝ sic ⁊ diuersitas sube ul̄ eēntie i reb⁹ creatis. neutrum aūt in diuis. hec ille. Idē ponit. q. 8. arti. 2ᵒ ad. 11ᵐ. Ex qb⁹ p3 qđ ꝑus dicebat̄ sc3 ꝙ in diuis nō est nisi vnum esse ⁊ ɔ̄ñt nec nisi vnū subsistē. q2 ſm scm̄ Tho. ꝑ sen. dis. 23. q. i. arti. ꝑ. et prima pte. q. 29. arti. 2ᵒ subsistere dicit detminatū modū eēndi. dicit eni eē ⁊ addit detminationē. Illa eni subsistere dicim⁹ q̄ nō in alio s3 in seipsis existūt. Idē ponit de potētia dei. q. 9. arti. ꝑ ad 4ᵐ. Sic ḡ in diuis nō ē nisi vnū subsistē qđ etiā ondit scūs doctor supi⁹ vbi allegaui. s. ꝙ eēntia dina idiuiduat̄ q̄tū ad h̄ qđ est p se subsistē. p3 etiā ꝙ nec relatio nec ꝑsona h3 subsistere nisi p eēntiā. Itē ꝙ relatio nō dat ꝑsonis subsistē nisi q2 ē dina essentia. ¶ Ad argumētū i pede q̄ōnis factū. negat̄ aᵒʳ. ⁊ cū ꝓbat̄ ꝑma ps. dico ꝙ ſm scm̄ Tho. de potētia dei. q. 8. arti. 3ᵒ ad 12ᵐ. Relatio ꝑsupponit distictionē alioꝝ generū ut puta sube ⁊ q̄litatis. q̄nq3 etiā actionis ⁊ passiōis ināduum distinctionem que ē ſm ad aliquid relatio non ꝑsupponit s3 facit. sic relatio dupli ꝑsupponit diuersitatē magni ⁊ pui. hāc aūt dr̄iam q̄ ē ſm duplum ⁊ dimidiū nō ꝑsupponit s3 facit. In diuinis aūt non ē alia distinctio nisi ſm relationē. hec ille. Itē ꝑ sen. dis. 26. q. i. arti. ꝑ. ad 3ᵐ dicit. Quis relatio ex hoc ꝙ relatio ad alterū dicit̄ non sit res q̄dam. est tn̄ res aliqua ſm ꝙ habet fūdamētū in eo ad quod refertur. ⁊ ex hoc habet vlterius ꝙ sit ypostasis uel substātia incꝑtum est diuina. ⁊ ideo facit realē distinctionē ypostasum sicut sapiētia ex h̄ ꝙ ē sapia nō h3 ꝙ sit substātia. ⁊ tn̄ q2 sapia dina ē substātia de⁹ substantialit̄ est sapiens,

τ iō ɔsiderādū ꝙ vbi ē relatio ſm habitudinē tm̄ τ nō
ſm aliqḋ eē nāle. nō requirit̄ distinctio ſuppoſitorum
ſm rē ſed ſolū ſm rōnem: ut cū dicit̄ idem eidē idē. q̄n
aūt eſt ibi relatio non ſolū ſm habitudinē ſed ſm eſſe
nāle. requirit̄ distinctio ſuppoſitoꝝ etiam realiter ut
eq̄lis eq̄li eq̄lis. ſed vbi relatio non ſolū eſt realit̄ ſed ē
ipſa ſubſtātia relati ibi nō tm̄ requirit: ſed facit diſtin-
ctionē ſuppoſitorū. hec ille. Ad ꝓbationem alterius
partis añtis ſepe dictum eſt ſcʒ quō relatio ſit prior
ſm intellectū actu notionali. τ quō poſterior. τ ɔ̄ſiter
quō relatio ſupponit cōſtitutionē ſui ſuppoſiti. τ quō
nō. vn̄ ſctūs doctor de potētia dei. q. 10. arti. 5°. ad. 12m
oñdit ordinē ſm intellectū int̄ relationē τ ꝓꝑetatem
τ notionē ꝑ quē habet̄ quō relatio ꝑintelligit̄ ɔſtitu-
tioni: τ quō nō. ait eni ſic. Neqʒ inq̄t ꝓꝑetas neqʒ re-
latio ſm ꝙ hꝯ habēt rōnem cōſtituēdi pſonā. nā cum
pſona ſit rōnalis nature īdiuidua ſubſtātia. illud qḋ ē
extra ſubſtantiā pſonā cōſtituere non pōt. vn̄ in reb⁹
creatis ꝓprietates τ relationes nō ſunt ɔſtituentes
ſed magis aduenie͂tes perſonis conſtitutis. In diuinis
aūt ipſa relatio ē diuina eēntia. τ ex hꝯ ꝙ illud qḋ ꝑ
eam conſtitutū eſt ſit pſona. niſi eni paternitas eēt di-
uina eēntia nullaten⁹ h̄ nomē pater ſignificaret per-
ſonā. ſed h̄ ſolum accidens relatiuū pſone ſicut pʒ in
pſonis humanis. paťnitas ḡ inq̄ntum ē diuina eēntia
conſtituit ypoſtaſim ſubſiſtētem ī nā diuina. inq̄ntum
ṽo eſt relatio diſtinguit. inq̄ntū ṽo eſt ꝓꝑetas ɔuenit
vni pſone τ non alij. inq̄ntū ṽo eſt notio eſt principiū
innoteſcēdi pſonā. ſic ḡ ſm ordinē intellect⁹ ꝑmū eſt
ꝙ ſit perſonā conſtituens. 2m eſt ꝙ ſit diſtinguēs. 3m
eſt ꝙ ſit ꝓꝑetas. 4m eſt ꝙ ſit notio. hec ille. Ex q̄bus
patet vanitas q̄rundā exponētiū ſctī Tho. dicūt eni
ꝙ paťnitas conſtituit inq̄ntum ē quedam proprietas
τ ſic ꝑcedit gn̄ationem actiuā τ relationē. patet enim
ex dictis hꝯ falſitas. paternitas eni prius ſm intelle-
ctū eſt relatio q̄ꝫ proprietas. vn̄ ibidē ait ſctūs doctor.
In diuinis pſonis oʒ ꝙ rō relationis rōnem ꝓprieta-
tis ꝑcedat. nā cum ꝓpriū ſit qḋ vni ſoli ɔuenit. ratio
ꝓprietatis diſtinctionem ꝑſupponit. In diuinis autē
nō poteſt eē aliq̄d diſtinctū niſi ꝑ hoc qḋ ē ad aliquid
vnde relatio que ē diſtinctionis principiū in diuinis
ſm rōnem prior eſt ꝓprietate. hec ille.

Circa vigeſimamſe-

primā diſtinctionē querit̄. Utrum
generare τ paťnitas ſint idem realit̄
in diuinis. Et arguit̄ ꝙ non. q2 ea q̄
reducunt̄ ad diuerſa ꝑdicamēta nō
vident̄ eē realit̄ idē. ſed iſta ſūt hꝯ. quia gn̄are videt̄
reduci ad ꝑdicamētū actionis. paťnitas ṽo ad ꝑdica-
mentū relationis. igitur nō ſunt idem ſm rem. Sʒ in
oppoſitum arguit̄. nam magiſter ponit in hac diſtin-
ctione ꝙ eadē ꝓꝑietas dicitur paťnitas uel gn̄atio
τ eadē filiatio τ natiuitas ſiue origo. igit̄ ſūt realiter
idem. In hac queſtiōe erūt duo articuli. In ꝑmo po-
nent̄ ɔ̄nes. In 2° obiectiones. ¶ Q̄ntū ad primū arti-
ticulū ſit ꝑma ɔ̄. ꝙ actio in diuinis nō dicit rē de ꝑdi-
camēto actionis: ſed poti⁹ diuinā eēntiam cū relatio-
ne reali uel rōnis. Patet ꝑma ps. q2 actio ut ē ꝑdica-
mētū infert paſſionē. in diuis aūt nulla ē paſſio. igit̄
non ē actio de ꝑdicamēto actionis. 2°. quia actio talis
dicit originē motus uel mutationis. ſed in diuinis nihil
mouet̄ aut mutat̄. igit̄. Iſtas ꝓbationes inuit ſanct⁹
doctor ꝑma pte. q. 41. arti. ꝑ. ad 2m et 3m. Sed 2a pars
ɔ̄nis ꝓbatur. nā tam actio q̄ eſt creatio q̄ꝫ illa q̄ ē ge-
neratio aut ſpiratio: τ generalit̄ oīs diuina actio ſiue
ad extra ſiue ad intra. τ ſiue ſit eēntialis ſiue pſonalis
dicit diuinā eēntiā. ſm ꝙ ꝓbat ſctūs Tho. ꝑma pte. q.
45. arti. 3°. ad ꝑmū. Et ꝑmo ſen. diſ. 8. q. 4. arti. 3°. Et
de potētia dei. q. 2. arti. 3°. Et. 2°. ɔtra gētiles. ca. 9°. τ
multis alijs locis. Q2 aūt dicat relationem patet. Et
ꝑ̄ de actione dei ad extra ꝓbat ſctūs Tho. ꝑma pte. q.
45. arti. 3°. ad primum. Creatio actiue ſignificata ſig̃t
actionē diuinam q̄ eſt ei⁹ eēntia cū relatione ad crea-
turam. ſed relatio dei ad creaturam non eſt realis:
ſed ſm rationem tm̄ ... hec ille. Hoc etiam dicit. 2°
ſen. diſ. ꝑma. q. 1. arti. 2°. Itē de potētia dei. q. 2. arti.
3°. Sed de actione ad intra ꝓbat ipſe ꝑma pte. q. 41.
arti. ꝑ. ad 2m vbi ſic ait. Primo iq̄t ɔuincē potuim⁹
originē alicui⁹ ab alio ex motu. ꝙ enim aliq̄ res a ſua
diſpoſitione moueret̄ ꝑ motū manifeſtū fuit ab aliq̄
cā ꝓcedere. τ iō actio ſm ꝑmā nōis inſtitutionē īpor-
tat originē mot⁹. ſic eni mot⁹ ꝓut ē ī mobili ab aliquo
dicit̄ paſſio: ita origo ipſius mot⁹ ſm ꝙ incipit ab ali-
quo τ terminat̄ ī illud qḋ mouet̄ vocat̄ actio. remo-
to igit̄ motu actio nihil aliud īportat q̄ꝫ ordinem ori-
ginis ſm ꝙ a cā aliqua uel ꝑncipio ꝓcedit in id qḋ ē a
ꝑncipio. que q̄dē habitudines ſunt ipſe relationes uł
notiones. hec ille. Itē. q. 45. arti. 2°. ad 2m dicit. Actio
τ paſſio ɔueniūt in vna ſubſtantia motus τ differunt
ſolū ſm habitudines diuerſas: ut dicit̄. 3°. phyſicorū.
Oportet igit̄ ꝙ ſubtracto motu non remaneant niſi
diuerſe habitudines in creante τ ī creato. hec ille. Ex
quibus patet ꝙ actio in diuinis non dicit niſi diuinā
eēntiam τ habitudinē ad ꝓductū ſm rem uel ſm rō-
nē. ¶ 2a ɔ̄ eſt. ꝙ generare τ generari poti⁹ habēt mo-
dum relationū q̄ꝫ actionū τ paſſionū. patet ɔ̄. q2 gn̄a-
ri in diuinis nō dicit paſſionē. nec gn̄are dicit actionem
ptinentē ad ꝑdicamētū actionis. vn̄ ſctūs Tho. ꝑma
pte. q. 41. arti. ꝑ. ad 3m ſic ait. Actio ſm ꝙ īportat ori-
ginē mot⁹ infert ex ſe paſſionē. ſic aūt nō ponit̄ actio
in diuinis. vn̄ nō ponūtur ibi paſſiones niſi ſolū grā-
matice loquēdo q̄ntum ad modū ſignificādi: ſicut at-
tribuim⁹ patri gn̄are. τ filio gn̄ari. hec ille. Idem po-
nit primo ſen. diſ. 8. q. 4. arti. 3°. ¶ 3a ɔ̄ eſt ꝙ actus no-
tionales cuiuſmodi ſunt generare τ ſpirare ſūt idem
realit̄ cum relationib⁹ perſonarum. ſed differunt ſm
modū ſignificandi. ꝓbat̄ iſta ɔ̄ ex ꝑma ɔ̄ne. cū eni re-
moto motu actio non ſit niſi relatio τ habitudo prin-
cipij ad illud quod ē de ꝑncipio. ſequit̄ ꝙ cū ī diuinis
nullus ſit motus aut mutatio ꝙ gn̄are qḋ ſignificat̄
per modū actionis ſm rem ſit relatio principij origi-
nātis ad originatū. τ generari ſit habitudo geniti ad
generātē. ſed ꝙ differāt q̄ntum ad modū ſignificādi
pʒ ſm ſctm̄ Tho. ꝑma pte. q. 41. arti. ꝑ. ad 2m. Quia
inq̄t de rebus diuinis intelligētibus loqui nō poſſu-

mus nisi sm modū rerū sensibiliū a quib⁹ cognitionē accipimus. ⁊ in quib⁹ actiones ⁊ passiones inq̄tū mo ti implicāt aliud sūt a relationib⁹ q̄ ex actionibus ⁊ pas sionibus cōsequūť. oportuit seorsū signi habitudines plonarū p modū actus. ⁊ seorsū p modū relationū. ⁊ sic ps ꝙ sūt idē sm rē. sʒ differūt solū sm modū signdi hec ille. Itē p̄ sen. dis. 27. q. i. arti. p̄. ad 5ᵐ. Sic ingt in essenalib⁹ sic est ꝙ idem sm rē est operatio. ⁊ deus ē diuinitas. sʒ tn̄ distinguūť sm rōnē fundatam in re. ita ē in personalibus ꝙ idem ē sm rem opatio perso nalis ⁊ persona ⁊ ppꝛietas ↄstituēs psonā. sʒ tn̄ diffe rūt sm rōnē ⁊ modū signdi. vn̄ dico ꝙ eadem relatio signat p hec tria pater paternitas ⁊ gn̄atio. sed pr̄ signi ficatur p modū ppꝛietatis. generatio p modū operatiōis hec ille. ℭ 4ᵒ ↄ̄ ē ꝙ paternitas p̄cedit sm intellectum ipsum generare. sʒ generari p̄cedit filiationē. Ista ↄ̄ fuit pbata in p̄cedenti q̄ōne. isto medio. s. ꝙ illud q̄ḋ intelligit ut pgrediens ab aliq̄. sequit sm modū intel ligēdi ↄstitutiuū illi⁹ a quo pgredit. sic aūt est ꝙ gene rare ↄcipit ut pgrediēs a patre. q̄si per modū act⁹ ei⁹ g̃ formale ↄstitutiuū persone patris q̄ḋ ē paternitas sm modū intelligendi p̄cedit simplicit generare. ecō uerso v̄o illud quod intelligit tāq̄ via ad esse alicui⁹ r̄ sua formale videť illud p̄cedere sm itellectū. gene rari autē itelligiť q̄si via ad psonā filij. g̃ generari sm intellectū p̄cedit filiū ⁊ filiationē. Ex quib⁹ sequiť ꝙ p̄ p̄ncipalius paternitas constituit psonā patris q̄ generare sm nr̄m modū intelligēdi. imo generare nō ↄstituit sed poti⁹ ↄstitutū oñdit. Itē apparet ꝙ in di uinis pater generat q̄ꝛ pater. ⁊ nō iō ē pater q̄ꝛ gn̄at. ecōuerso ē q̄ḋ accidit in creatis. sortes enī nō ē gene rans q̄ꝛ pater. sʒ q̄ꝛ generat iō pater ē. ⁊ ita generare in eo p̄cedit paternitatē. Ista omnia ponit sanctus Tho. p̄ma pte. q. 41. arti. 24ᵒ.

Quantum ad secundū articulū ar guitur ↄtra ↄ̄nes. Et quidē ↄ̄ 2ᵃᵐ arguit Aureolus pbando ꝙ ge nerare ⁊ generari habeant poti⁹ modū actionū ⁊ pas sionū q̄ relationū. tū q̄ꝛ p generare ⁊ generari vere capit fili⁹ suam realitatē q̄ḋ non cōpetit habitibus de genere relationis. tum q̄ꝛ generari ē vera origo que nō hʒ modū relationis sʒ passionis. tum q̄ꝛ generare est quidā egressus ⁊ quedā origo realis q̄ egressu pa ter pꝛīpit in filiū. ⁊ silr̄ generari ē quidā exitus q̄ fili⁹ egrediť a patre. sicut ipse testať Joh. 16ᵒ ꝙ exiuit a patre ⁊ venit in mūdū. ostēsum ē autē supra ꝙ hec nullo mō cōpetunt p̄dicamento relationis. sʒ actiōis ⁊ passiōis. g̃ modū hn̄t actionū ⁊ passionū poti⁹ q̄ re lationū. vn̄ ↄsuetū ē ꝙ dr̄ actiua generatio ⁊ passio. ⁊ silr̄ de spiratione q̄ ē actiua ⁊ passiua. ⁊ q̄ maxi me hn̄t dicere q posuerūt generare elicitū in diuis ⁊ potentiā generandi esse pductiuā. vn̄ non apparet ꝙ absq̄ repugnātia potuerūt ista duo ponere. sc3 ꝙ generare sit relatio ⁊ non habeat modū actionis. ⁊ tn̄ ꝙ potentia generādi sit potentia vere pductiua ⁊ nō entitatiua. ℭ Contra 3ᵃᵐ ↄ̄nē arguit sic. Impossibile ē eandē rē in sui existentia habere modū habit⁹ ⁊ quie tis. ⁊ modū act⁹ ⁊ fluxus. aliogn inessent opposita ei dē. sed paternitas hʒ modū habit⁹ ⁊ quietis. genera re v̄o modū actus ⁊ flux⁹. g̃ uł nō sunt eadē res. cui⁹ oppositū oēs hn̄t ↄcedere sm itētionē scōꝝ. aut si sūt eadē res vterq̄ modus. s. fluxus ⁊ q̄etis nō debet at tribui illi rei in sua existentia. sʒ manifestum ē ꝙ in sui exn̄tia ⁊ in rerū nā oʒ ꝙ illa res habeat modū actus ⁊ agere uel pduci in filio. aliogn non vere pducerentur psone. g̃ ipossibile ē ꝙ i sui exn̄tia habeat modum habitus relatiui tm̄modo cōnectentis ⁊ non causan tis. sʒ ille modus erit in sola appꝛehēsione itellectus. ℭ 2ᵒ sic. Impossibile ē ꝙ eadē realitas inter duo ex trema ↄsistens sit vere positiua alteri⁹ extremi ⁊ non positiua in reꝝ existentia. aliogn ↄtradictoria erūt sil' vera. sed realitas impoꝛtata p generare existit int̄ pa trē ⁊ filiū ut vere positiua ⁊ causatiua filij. patnitas v̄o inter eos existit ut nullo mō causatiua aut positi tiua filij. sʒ tm̄mō ut referēs ⁊ cōnectens. q̄ꝛ relatiōis nō est causare extrema sʒ ↄnectere ⁊ referre. g̃ nō sūt eadē res paternitas ⁊ generare. q̄ḋ tn̄ oēs concedūt uel necesse ē ꝙ generare sm rē ⁊ modū causatiuū sit in diuinis ex nā rei. ⁊ sine ope intellectus. paternitas v̄o p modū eius relatiuū filiū nō ponēs. sʒ tm̄modo ad ipsum referens sit ex solo opere intellectus. ⁊ hoc vtiq̄ verū est demonstratiue ↄclusū. paternitas enī est vera res causatiua ⁊ positiua extremi. s. filij. ē enī ipsū generare sʒ ↄcipiť sub mō nō causatiuo. sʒ cōne xiuo ⁊ relatiuo tm̄: q modus nō est in re sʒ in itellectu appꝛehēdente. ⁊ ideo paternitas inq̄tū est relatio q̄dā differens modaliter a generare est ab ope intellect⁹. vn̄ in diuinis sūt origines vere ⁊ relationes per actū intellectus. hec ille. ℭ 3ᵒ arguūt alij ↄ̄ eandem ↄ̄nē sic. Q̄n̄ aliqua sic se hn̄t ꝙ vnū est realiť in aliq̄ ⁊ reliquū i suo opposito. illa nō sūt realiť idē q̄ꝛ talia realiter se paranť. ⁊ sic nō sūt idē. sʒ patnitas ē realiter i p̄re cū p eā sit formaliť pr̄. generare v̄o nō est in patre. sʒ in fi lio. q̄ḋ pʒ. tum q̄ꝛ 3ᵒ physicoꝝ dicit ph̄us ꝙ actio est in passo non in agente. tum q̄ꝛ generare videť egredi a patre ⁊ attingere filiū. ⁊ per ↄ̄n̄s remanere i filio ⁊ nō in patre. igiť generare ⁊ paternitas distinguūť realiť. ℭ 4ᵒ Q̄cūq̄ aliq̄ sūt idē de q̄cūq̄ predicať vnum ⁊ reliquū. sʒ pater p̄dicatur de aliq̄ in diuinis de q̄ non p̄dicatur generare. utpote de eēntia. nā essentia ve re veraciter diciť ⁊ est pr̄. extra de sūma trini. ⁊ fi. ca. c. dānam⁹. ⁊ tn̄ ibidē deťminať ꝙ eēntia nō generat g̃ generare ⁊ eē p̄rem nō sūt idē. ⁊ p ↄ̄n̄s nec paterni tas ⁊ generatio actiua. ℭ 5ᵒ patnitas ⁊ filius in diui nis nō sunt idē realiter. imo realiter distinguūť sicut pater ⁊ fili⁹. sʒ generare non est aliud q̄ fili⁹. ut vide tur. sicut enim mot⁹ q est in passo put est ab agente di ciť actio. sic realitas filij put est a patre dr̄ generatio actio. ⁊ put est in filio dr̄ gn̄atio passio. ℭ Cōfirmať. q̄ꝛ creatio actio non videť aliud esse q̄ creatura put est a deo creante. g̃ paternitas ⁊ generare nō sūt idē. ℭ 6ᵒ Idem non fundať in seipso. fundamentū enī nō est idē cū fundato in eo. sʒ generare est fundamentū paternitatis. q̄ꝛ relationes pducentis ⁊ pducti fun danť sup agere uel egisse. ut dicit ph̄s 5ᵒ metaphisice g̃ generare ⁊ paternitas nō sunt idem. ℭ 7ᵒ Q̄cūq̄

aliqua sic se habent q̄ vnū manet reliquo transeūte
illa non sunt idē realr̄. alias transire ⁊ nō transire ma-
nere ⁊ non manere q̄ sunt ɔ̄dictoria verificarent̄ de
eodē. ɔ̄ illud p̄mū p̄ncipiū: Impossibile ē idē simul eē
⁊ nō esse. s3 paternitate manēte trāsit actus genera-
tionis ⁊ generare. ut patet i creaturis. vbi manet pa-
ter multo tempore p⁹ q̄ genuit. ⁊ dato q̄ i deo i eter-
nū simul stent. hoc ex necessitate ⁊ imutabilitate diui-
na ꝓuenit ⁊ nō ex cōditione paternitatis. q2 dato per
ipossibile q̄ generare transiret adhuc remaneret pa-
ternitas. dū tn̄ filius permaneret ⁊ esset pater in di-
uinis non qui actu filiū gn̄aret. sed qui filiū genuisset
ḡ paternitas ⁊ generatio nō sunt idē. ℭ 8⁹. Ea q̄ redu-
cunt̄ ad diuersa gn̄a ⁊ p̄nta nō p̄nt eē idē. cū diuerso-
rū genez̄ diuerse sint sp̄ēs. ⁊ coordinatiōes predica-
mentoz̄ sint ipermixte. sed generare reducit̄ ad p̄di-
camētū actionis. paternitas vō ad predicamētū rela
tionis. i creaturis q̄dē vere. in deo aūt f̄m modū. igit̄
paternitas ⁊ generare nō erūt idem i deo. ℭ 9⁹. For-
ma quieta nō videt̄ esse idem cū illa que cōsistit i q̄dā
fluxu ⁊ egressu. s3 paternitas est forma quieta p mo-
dū habitus existens in patre. generare vō consistit i
quodā fluxu ⁊ egressu a patre. ḡ non sunt idē gn̄are ⁊
paternitas. ℭ 10. Idem nō ē causa suiipsi⁹. sed f̄m ali-
quos pater est pr̄ q2 generat. f̄m alios vero generat
q2 est pater. ⁊ ita paternitas f̄m illos causat genera-
re. f̄m alios vō causat generare paṫnitatē. ḡ non sūt
idem. ℭ 11⁹. Doctores inq̄runt an suppositū p̄ris cōsti-
tuat̄ p gn̄are an p paṫnitatē. ⁊ illi tenēt q̄ p gn̄are. alij
q̄ p paṫnitatē. s3 hec inq̄sitio nulla eēt si gn̄are ⁊ p̄ni-
tas idē forent. igitur. ℭ Contra 4.am ɔ̄nē arguit mul-
tipliciṫ. Et p̄ q̄ generare f̄m modū intelligendi p̄ce-
dat paṫnitatē. Qn̄cunq3 eni res aliq̄ h3 duos modos
ɔcipiendi vnū quidē f̄m q̄ est i rerū nā. ⁊ aliū tm̄mō
ex operatione intellect⁹. p̄m⁹ d̄r precedere 2m. sic p3.
q2 ordine rationis ɔcept⁹ floris per modū stantis p̄ce-
cedit florere q̄ per modū flux⁹ concipit̄. qm̄ flos i rez̄
natura habet modū quiescentis. modum vō fluentis
a solo opere intellectus. sed realitas illa que per ge-
nerare ip̄ortat̄ per modū fluxus. ⁊ per paternitatem
p modū quiescentis h3 in sui existentia modū actiōis
⁊ fluxus. modū vō habit⁹ quiescētis ex solo op̄e intel
lect⁹. q2 si eēt ecōuerso nō vere ⁊ realiter fili⁹ ꝓduce
retur a patre. sed ɔnecteret̄ ad ipsū realr̄. nec tn̄ rea-
liter emanaret. ḡ f̄m modū intelligēdi generare p̄ce-
dit paṫnitatē. ℭ 2⁹ sic. Cōnexio extremoz̄ exigit ex-
trema posita. ⁊ per ɔ̄ns p̄supponit positionē eoz̄. sed
paternitas ⁊ vniuersaliter oīs relatio de 2⁹ mō rela-
tiuoz̄ est cōnexio extremoz̄ nec ponit ea. sed posita
supponit. ḡ exigit ut p̄us ɔcipiatur positio illoꝝ. po-
nitur aūt fili⁹ p generare. igit̄ paternitas exigit ut si-
bi p̄intelligat̄ generare. ℭ 3⁹ sic. Si generare f̄m mo-
dū intelligendi non precedit paternitatē. sed sequit̄
in diuinis. aut hoc ē ex hoc q̄ generare elicit̄ a patre
ita q̄ paternitas aliq̄d ad generare faciat. aut q2 fa-
cit ad ipsum p modū cuiusdā p̄euij ⁊ rōnis fundādi.
sed nō p̄ōt dici primū. tū q2 generare nō est elicitum.
imo est realitas esse non capiens aliunde cui repu-
gnat ut esse capiat ab alio sicut repugnat primo prin
cipio aut diuine essentie aut cuilibet rei improducte
q̄ itelligatur producta. tum quia dato q̄ eliceretur
illo modo paternitas ipsam eliceret nec esset elicti-
ui principij determinatiuū. cum relatio non sit acti-
onis principiū nec exigat̄ ad determinandū. q2 abso-
lutū est sufficienter determinatū. nec respectu indi-
get ad agendū. Nec etiā 2m p̄ōt dari. q2 manifestū ē
q̄ actiones sunt p̄uie ⁊ rōnes fundandi 2m modū re-
latiuoz̄. ⁊ non econuerso. vn̄ mens non p̄ōt cōcipere
patrem nisi accipiendo q̄ genuit uel generat. igit̄ in-
tellectus recte iudicans debet apprehēdere q̄ i deo
generare p̄cedit paternitatē. ℭ Itē cōtra eandē ɔ̄nē
arguit ꝓbando q̄ persona patris veri⁹ ⁊ principali⁹
ɔstituit̄ per generare q̄ per paternitatē. q2 illud dici-
tur verius ⁊ principalius q̄d est ex nā rei q̄ q̄d ē solū
f̄m cōsiderationē ⁊ fit per opus intellectus. s3 ɔstitu-
tio primi suppositi per actū generandi ē quidē ex na-
tura rei. qm̄ generare ē in re ⁊ quo ad intētionē q̄ cō-
cipit̄ ad modū actus ⁊ fluxus siue ponētis actiue sup
positū. ɔstitutio vō per paternitatē h3 aliq̄d de opere
intellectus. q2 lic3 paternitas sit in re quo ad intētio-
nē conceptā que penitus est eadem cū generare. ni-
hilominus quo ad modū habit⁹ ⁊ quietis sub quo cō-
cipit̄ q2 intelligit̄ p modū habitudinis cōnectētis. sub
isto quidē modo non ē in rez̄ nā. aliogn modi cōposi-
ti flux⁹ ⁊ q̄etis inessent eidē rei. nō solū i intellectu. imo
in existentia. que oīa sunt ipossibilia. ḡ suppositū p̄ris
verius ⁊ principalius ɔsurgit ex eēntia ⁊ generare q̄
ex essentia ⁊ paternitate. hec ille in forma.

Ad primum contra 2am ɔ̄nem dicit̄
q̄ fili⁹ vere ca-
pit esse per generare. s3 ad minorē dico q̄ relatio ut
relatio non habet hoc ut per eā aliq̄d capiat esse. sed
tn̄ dico q̄ oē q̄d capit realitatē accipit eā per actionē
que dicit motū cum relatione. sicut actio p̄dicamen-
talis quā negam⁹ a diuis uel p originē que ē relatio
sig̃ta per modū actionis predicamētalis. ⁊ talis est in
diuinis. non enī nego imo firmiter teneo q̄ genera-
re dicit diuinā actionē cū relatione. s3 ibi poti⁹ saluat̄
ratio relationis q̄ actionis p̄dicamētalis que imper-
fectionē includit ⁊ passionē iducit ⁊ exitum de potē-
tia in actū insepabiliter comitat̄. vn̄ argumētū illud
ꝓcedit de relatione que nō est nisi relatio. ⁊ nō de re-
latiōe que includit f̄m rē oēm perfectionē. ℭ Ad 2m
negat̄ hoc. exitus enim dicit semp uel motū cum rela-
tione uel relationē ipsam. nec ꝓbat oppositum. s. q̄
egressus ⁊ ꝓruptio non dicant relationē. ipse enī h̄ ꝓ-
bare conat̄. s. q̄ originare ⁊ originari nō dicit respe-
ct⁹ de gn̄e relationis. tum q2 per nullū respectum de
genere relationis capit esse termin⁹ illius respect⁹. s3
origo est illud quo termin⁹ originat⁹ ponat̄ in eē. tum
q2 f̄m Simpliciū facere ⁊ pati nō ɔsistunt in habitu-
dine ad inuicem sicut dextrū ⁊ sinistrū. tum 3⁹ q2 nul-
la relatio se habet ad suū terminū quasi via in ipsum
sic aūt actio ad terminū. tum 4⁹ q2 relatio necessario
oritur posito fundamento ⁊ termino. non sic actio q2
illa causat terminū. tum 5⁹ q2 relatio necessario ma-

net ad permanentiā extremorū. nō semp autem ma/
net origo termini ab agente illis positis. tum 6° q2 re/
latio non fundat relationē. s3 tn̄ aliq̄ relatio fundat̄
super actionē. 5° metaphisice. Ista sūt motiua princi/
palia. ad que dicit̄ q̄ solū probāt q̄ originare τ origi/
nari uel actio τ passio seu facere τ pati ut sunt p̄dica/
menta nō dicunt solos respectus de genere relatio/
nis quod conceditur. sed non probāt qn dicant motum
cū duplici respectu. quoꝝ vnus est in agente τ ali° in
passo. vn̄ actio dicit motū cum vno respectu. τ passio
dicit cū alio respectu. In diuinis autē iterum cōcedo
q̄ originare τ originari nō dicunt i sua rōne solos re/
spectus: s3 diuinā actionē cū respectu dantis uel ac/
cipientis. ut dicit sctūs Tho. de potentia dei q. 2. arti.
5°. Actio generatio ingt in diuinis sigt actionē cū ali/
quo respectu. vn̄ ipsa generatio est dei actio que est
eius essentia cū aliquo respectu. ¶ Ad 5m dicit̄ q̄ nos
non ponimus q̄ generare sit realiter elicitū in diuinis.
sed sigt modo actionis τ concipit̄ sub conceptu actio/
nis que inuenit̄ in creatis vbi est actio realiter elicita
Nec est repugnātia q̄ potentia generādi sit vere p̄/
ductiua τ q̄ generare nō habeat modū actionis p̄di/
camentalis. q2 non oportet q̄ potentia generandi sit
productiua aut elicitiua generatiōis. s3 filij. ¶ Ad pri
mū ɔtra 3am ɔnem ɔcedit̄ aᵐ τ negatur bᵐ. dico enim
q̄ oīa que sunt in diuinis in patre sunt sine fluxu. sed
sunt in vltimo cōplemēti. ɔcedo tamen q̄ eadem res
que est paternitas τ generare possit concipi sine fal/
sitate in rōne forme quiescentis τ in rōne actionis. nō
q̄ conceptus actionis representet illā quo ad illā im/
perfectionē que est in creata actione. s. q̄ actio crea/
ta est quidā fluxus τ eductio de potentia in actū aut
quedā tendentia i extrinsecū. sed quo ad hoc q̄ actio
τ operatio est vltima actualitas τ perfectio potentie
sicut esse est actualitas essentie. τ quo ad hoc genera/
re pōt concipi p modū actionis τ fluxus in q̄tum i ra/
tione actiōis τ fluxus iportat̄ perfectio. s. actualitas.
potest etiā illa eadē res concipi in rōne permanentis
τ quiescentis in q̄tū negat̄ iperfectio quā dicit flux°
Et cum dicit̄ si illa res in sui existentia non habet mo/
dū fluxus. τc̄. negat̄ ɔn̄a. non enim est de rōne produ
ctionis talis fluxus. sed solū vltima actualitas q̄ coi/
catur pfectio alteri. ita q̄ dicit actualitatē vltimā po
tentie cū relatione ad illud cui coicat̄ actus. sed i cre/
aturis coicatur imperfectio. s. fluxus ille qui est exit°
aut eductio de potentia passiua in actū. ¶ Ad 2m di/
co ad minorē q̄ illa res que est paternitas τ generare
vere ē positiua filij τ relatiua patris ad filiū. cōcedo
tn̄ q̄ ut est paternitas est relatiua. sed non positiua in
eē. s3 ut ē generare. q2 generare dicit actionē diuinā
cum relatione. paternitas autē relationē solū. s3 ex h̄
non sequit̄ qn sit ibi vere paternitas f̄m p̄priā rōnem
relationis nec q̄ realiter distinguat̄ a generare. sed
solū q̄ aliter est in re τ perfecti° q̄ in intellectu. q2 in
re non solū est relatio. s3 est substantia τ eēntia τ sapi/
entia τ act° τ oīpotētia τ ifinite pfecte. In intellectu āt
dū concipit̄ sub rōne paternitatis nō intelligit̄ nisi ut
relatio τ non ut act° potentie generatiue nec ut eēn/
tia. τc̄. vn̄ argumentū solū ɔcludit q̄ rō paternitatis
quā habem° uel in qua cōcipimus diuinā relationē nō
comprehendit illam. τ ideo dicit sanctus Tho. prima
pte. q. 28. arti. 2° ad 3m. Si inquit in pfectione diuina
nihil plus cōtineret̄ q̄ qd̄ sigt nomen relatiuū. seque/
retur q̄ esse eius esset imperfectū. utpote ad aliud se
habens. sicut si nō contineret̄ ibi pl° q̄ significet̄ noie
sapientie non esset aliqd subsistens. s3 q2 diuine essen
tie perfectio est maior q̄ q̄ sigtione alicuius noie cō/
prehēdi possit. nō sequit̄ si nomē relatiuū uel qd̄cūq3
aliud nomē dictū de deo nō sigt aliqd pfectū q̄ diui/
na essentia habeat eē impfectū. q2 diuina essentia cō
prehendit in se perfectionem omniū generū. hec ille
Et ibidē ad 2m dicit. pl° continet̄ i pfectione diuine
essentie q̄ aliquo noie sigri possit. vn̄ non sequitur q̄
in deo preter relationē sit aliqd aliud f̄m rem: s3 solū
cōsiderata nominū ratione. hec ille. Ex quo p3 q̄ re/
latio est vere τ realiter in deo τ non solū ex opere in/
tellectus. sicut arguens dicit. s3 relatio non solū in di
uinis habet illud solū qd̄ sigt nomē relatiuū. ¶ Ad 3m
negat̄ bᵐ. generare eni vere est in patre. Et ad p̄mā
probationē dico q̄ actio transiens est i passo. s3 actio
imanens est in agente qd̄ non semp patitur vbi agēs
est suū esse. tunc eni sicut in eo nō differt esse τ eēntia
ita nec agere τ potētia. ut dicit̄ p̄ma pte. q. . arti.
Ad aliam p̄bationem dico q̄ generare nō egreditur
f̄m rem. s3 solū f̄m modū signdi τ intelligendi deū in
creaturis. ¶ Ad 4m dico q̄ aᵐ est falsa. nam ad veri/
tatē locutionū non sufficit aspicere ad idēptitatē rei.
sed o3 aspicere ad modū signdi τ idēptitatē uel distin
ctionē rationis. ut dicit sanctus Tho. p̄ma pte. q. 39.
arti. 4°. vn̄ de potentia dei. q. 8. arti. 2° ad 7m. dicit q̄
nō oportet semp omnia que predicant̄ de aliq̄ predi/
cari de oī eo quod est idē illi. nec oportet q̄ si aliqd di
citur de aliquo q̄ oē idem illi predicato dicat̄ de eo/
dem subiecto. τ de hoc visum fuit dis. 2a. Dicim° enim
deus generat. τ negamus istam. diuinitas gn̄at. ita i
proposito. ¶ Ad 5m negatur aᵐ. nam fili° nō est ipsum
generare. nec valet probatio. quia p̄cedit de actione
predicamentali quā negamus in deo. ¶ Ad ɔfirma/
tionē dico q̄ creatio actio est diuina essentia ut alias
dicet̄ in 2°. ¶ Ad 6m dico q̄ inter relationem τ funda/
mentū sufficit distinctio rōnis vbi relatio non est acci
dens. ¶ Ad 7m dico q̄ generare τ paternitas distin/
guūt̄ in creatis vbi accidētia sunt τ generare ē actio
transiens. secus est in diuinis vbi nec est actio trāsiēs
in passum nec accn̄s locū habet. ¶ Ad 8m dico q̄ ni/
hil qd̄ sit in deo formaliter continet̄ sub genere p̄prie
uel reductiue. sed quodlibet ē extra genus. τ iō sicut
ibidem est idem substantia τ relatio ita relatio τ actio
secus est de illis que limitāt̄ ad genus. ¶ Ad 9m dico
q̄ in diuinis non ē aliqd quod fluat. lic3 ibi aliquid si/
gnificetur per modum quo fluxus in creatis signtur
¶ Ad 10. dico q̄ in talibus locutionibus li quia nō di/
cit causam p̄prie loquendo. sed formale quo aliqd ē
tale uel tale. multū aūt interest inter esse causā formalē
alicuius τ esse illud quo est formaliter tale. sicut se hȝ
diuinitas ad deū τ paternitas ad patrē. ita i p̄posito

cū dicit̄ qz generat est pater.li quia dicit formale fun
damentū relationis paternitatis.s.generationē. Cū
aūt dicit̄: qz pater est generat.li qz dicit formale quo
pater agit ut actu p̄.s.paternitatē que intelligit̄ in ra
tione potentie generādi. ¶ Ad xiᵐ dicitur q̄ inq̄sitio
illa est bona.qz inquirit̄ vnde habet illa res que ē ori
go r relatio q̄ ɔstituat.an iō qz est origo an qz relatio.
sicut non est vanū querere an deus generet uel diui
nitas. ¶ Ad p̄mū ɔ̄ 4ᵃᵐ ɔ̄nem dicitur r negat̄ hᵒʳ.sic
dixi s̄m precedentia.nec valet probatio.stat enim fi
liū vere p̄duci sine hoc q̄ aliquid sit in patre habens
modū fluxus uel effluxus.s̄z tñ non pōt a nobis illud
intelligi nisi ɔcipiendo generationē diuā per modum
actionū creaturaꝝ in quib⁹ ē flux⁹.nec ɔcipiunt̄ sine
fluxu. ¶ Ad zᵐ dico q̄ solū cōcludit q̄ paternitas ut
relatio ē posterior ad generare s̄m intellectū nostꝝ.
qd̄ ɔceditur.non aūt ut constitutiua. ¶ Ad 3ᵐ negat̄
diuisio facta in maiori.paternitas p̄intelligit̄ genera
tioni.nō qz eliciat uel faciat ad hoc q̄ generatio elici
atur.nec ut sit rō fundandi generationē.sed qz consti
tuit suppositū qd̄ p̄intelligitur generationi.prius enī
suppositū intelligit̄ esse constitutū q̄̄ intelligat̄ gene
rare.licz non sit ibi p̄oritas in re.s̄z in modo nostro cō
cipiēdi. ¶ Ad 4ᵐ qd̄ est ɔtra aliud dictum in ɔ̄ne.ne
gatur hᵒʳ.nam ibi assumunt̄ multa falsa.p̄mū ē q̄
generare ɔstituat suppositū formaliter.zᵐ q̄ pater
nitas uel ɔstitutio p paternitatē aliq̄d habeat de ope
intellectus.3ᵐ q̄ paternitas nō habeat in re modum
habitus sed fluxus.r alia multa que falsa sūt.ut sepe
dictum est. Et sic patet q̄ argumenta eius nō proce
dunt ɔtra ɔ̄nes positas. Ad argumētū in pede q̄stio
nis patet r̄nsio per 4ᵃᵐ r 5ᵃᵐ ɔ̄nes. Hec de q̄ōne.

Terciū circa eandem

distinctionē queritur. Utrum verbum
increatū emanet ut intellectio actualis
Et arguitur q̄ sic. Nā dicit Anselm⁹
monol.caᵒ.48ᵒ.q̄ verbum rei est ipsa
cogitatio ad eius similitudinē ex memoria facta. Et
Augustin⁹.15.de trinitate caᵒ.16ᵒ.dicit q̄ cogitatio no
stra perueniens ad illud quod est interius ac inde for
mata verbum nostrū est. In oppositū arguit̄. Conce
ptus rei non est actualis intellectio.sed verbū est cō
ceptus habitus de re.igitur rc̄. In hac questiōe erūt
duo articuli. In primo ponent̄ ɔ̄nes.in zᵒ.mouebun
tur obiectiones. ¶ Quātū ad p̄mū sit p̄ma ɔ̄.q̄ ver
bum intellectus nostri est illa conceptio uel intentio
uel similitudo rei quā intelligēs per actū intelligen
di producit. Ista ɔ̄ probatur sic s̄m mentem sci Tho.
Illud est verbū interius quod sig̃tur per exteri⁹ r vo
cale verbum.sed verbū vocis non sig̃t actum intelle
ctus nec speciem intelligibilē.ḡ erit aliquid ad quod
terminatur actus intelligendi.s.conceptus rei. Item
illud est verbum intellectus possibilis qd̄ intellectus
possibilis dicit per actum suū.sed per suū actū intelli
gendi non dicit speciem intelligibilem.quia illa ē p̄n
cipium actus.nec dicit actum met.qz tūc oīs act⁹ in
tellectus esset reflexus.ergo dicit aliquid qd̄ termi
nat actum intelligendi.s.conceptū qui imediate intel
lectionē terminat sicut calor calefactionē.hec ē mēs
sancti Tho.de potētia dei.q.8.arti.p̄.vbi sic ait. In
tellectus in intelligendo ordinē ad q̄ttuor habere po
test.s.ad rem que intelligitur: ad speciem intelligibi
lē qua intellectus fit in actu.r ad suū intelligere.r ad
conceptionē intellectus.que quidē conceptio a trib⁹
predictis differt.a re quidem itellecta.qz res intelle
cta interdū est extra intellectū.conceptio aūt intelle
ctus non est nisi in intellectu.r iterꝝ conceptio intelle
ctus ordinatur ad rem intellectā sicut ad finē.p̄pter
hoc enim intellectus conceptionē rei in se format ut
rem intellectā cognoscat.differt aūt a spē intelligibi
li.nam species intelligibilis qua fit intellectus ī actu
consideratur ut principiū actionis intellectus cū omne
agens agat s̄m q̄ est in actu.in actu autem fit per ali
quā formā quā oportet esse actiōis principiū.differt
aūt ab actione intellectus.qz predicta conceptio con
sideratur ut terminus actiōis.r quasi quoddā p ipsā cō
stitutū. Intellectus enim sua actione format rei diffi
nitionē uel p̄positionē affirmatiuam aut negationē.
hec aūt conceptio intellectus in nobis p̄prie dicitur
verbum.hoc enim est q̄ verbo exteriori sig̃t̄.vox enī
exterior neq̄ sig̃t ipsum intellectū neq̄ speciē intelli
gibilem neq̄ actum intellectus.s̄z intellectus conce
ptionē qua mediāte refert̄ ad rem.hᵒ igit̄ conceptio
siue verbū qua intellectus noster intelligit rem aliā
a se ab alio oritur r aliud representat.oritur quidē ab
intellectu per suū actum.est s̄o similitudo rei intelle
cte.cū s̄o intellectus seipsum intelligit verbū predi
ctū siue conceptio eiusdē est p̄pago r similitudo.s.in
tellectus seipsum intelligentis.r hoc ideo cōtingit qz
effectus assimilatur cause s̄m suā formā. forma aūt
intellectus ē res intellecta.r ideo verbū quod oritur
ab intellectu ē similitudo rei intellecte siue sit idē qd̄
intellectus siue aliud. hᵒ aūt verbū nostri intellect⁹
est quidē extrinsecū ab esse ipsius intellectus.nō est
enim de essentia eius s̄z ē quasi passio ipsi⁹.non tñ est
extrinsecū ab ipso intelligere intellectus cū ipsū intel
ligere cōpleri non possit sine verbo predicto.si ergo
aliquis intellect⁹ sit cuius intelligere sit suū eē.opor
tebit q̄ verbum illud non sit extrinsecū ab eē ipsi⁹ in
tellectus sicut nec ab intelligere.hᵒ aūt est intellect⁹
diuinus.in deo enim est idem esse r intelligere.opor
tet igit̄ q̄ verbū eius non sit extra essentiā eius sed ei
coessentiale. Eādē sententiā ponit de veritate.q.4.
arti.p̄.vbi dicit triplex verbum.s.verbū cordis sine
voce prolatum.qd̄ non est aliud nisi illud qd̄ per intel
lectū concipit̄: ad qd̄ signdū verbū exterius profer
tur. Item exemplar exterioris verbi r hoc dicit̄ ver
bū interius quod habet imaginē vocis. Et verbum
exterius expressum qd̄ dicitur verbum vocis. Arti
culo aūt zᵒ.expressius ponit supradicta.s.q̄ verbum
intellectus nostri est illud ad qd̄ operatio intellect⁹ nisi
terminatur quod est ipsum intellectū quod dicit̄ con
ceptio intellectus siue sit conceptio signibilis p vocem
incomplexā.ut accidit quando intellect⁹ format qd̄
ditates rerū.siue per vocem complexam.quod acci

dit qñ intellectus componit ꝛ diuidit. Et post subdit:
ꝙ ipsa conceptio est effectus actus intelligendi. ꝛ ꝙ
verbum intellectus in nobis duo habet de rõne sua
sc; ꝙ est intellectū. ꝛ ꝙ est ab alio expressum. Idem
ponit. q. 3. arti. 2° Forma in intellectu habet esse du/
pliciter. vno modo ita ꝙ sit principiū actus intellig͂e/
di sicut forma que est intelligentis inq̄tum est intel/
lig͂es. ꝛ hec est similitudo intellecti ab eo. Alio modo
ita ꝙ sit terminus actus intelligendi. sicut artifex in/
telligendo excogitat formā dom°. ꝛ cū illa forma sit
excogitata per actū intelligendi. ꝛ q̄si per actū effe/
cta nō pōt esse ꝑncipiū actus intelligendi. ut sit ꝑmū
quo intellect° intelligit. sed magis se habet ut intelle/
ctū quo intellig͂es aliqd operat̃. nihilomin° tñ forma
ꝑdicta ē 2m q̄ itelligit̃. q2 ꝑ formā excogitatā artifex
intelligit quid operandū sit. sicut in intellectu specu/
latiuo videmus ꝙ spēs q̄ intellect° informat̃ ut intel
ligat actu est ꝑmū q̄ intelligit̃. ex hoc aūt ꝙ effectus
in actu ꝑ talē formā opari pōt iā formādo qdditates
rerū ꝛ cōponendo ꝛ diuidēdo. vñ ipsa quidditas for/
mata in intellectu uel etiā cōpositio ꝛ diuisio ē qδdā
operatū ipsius. per qδ tamen intellectus venit in co/
gnitionē rei exterioris. ꝛ sic est 2m quo intelligit̃. hec
ille. Eandē tenet sniam ꝑma pte. q. 34. arti. ꝑ. vbi po/
nit q̄druplex verbū. Sciēdū inqt ꝙ verbū tripliciter i
nobis ꝓprie dicit̃. 4° aūt modo dr̃ iproprie siue figu/
ratiue. manifesti° aūt ꝛ cōmunius in nobis dicit̃ ṽbū
qδ voce ꝓfert̃: qδ quidem ab interiori ꝓcedit quātū
ad duo que in verbo exteriori īueniunt̃. s. vox ipsa ꝛ
sig͂tio. vox eni sig͂t ꝯceptū intellectus. sm ph̄m primo
periarmenias. ꝛ iterū vox ex significatione ul' imagi
natione ꝓcedit. ut in libro de aīa dr̃. Uox aūt que nō
est sig͂tiua verbū dici nō pōt. ex h̄ aūt dicit̃ vox exte/
rior. q2 sig͂t interiorē mentis ꝯceptū. sic g̃ ꝑmo ꝑnci/
paliter interior mētis cōcept° verbū dicit̃. secūdario
ipsa vox interioris ꝯcept° sig͂tiua. 3° ipsa vocis imagi/
natio verbū dicit̃. ꝛ hos tres modos verbi ponit Da/
mas. dicit̃ aūt figurate 4° modo verbū illud qδ ṽbo
sig͂t ul' efficit̃. sicut ꝯsueuim° dicere: hoc est verbū qδ
dixi tibi uel qδ mandauit rex. demonstrato aliquo ꝙ
verbo sig͂tū est uel simpliciter enūciantis uel etiā impe
rantis. dicit̃ aūt ꝓprie verbū in deo sm ꝙ verbū sig͂t
ꝯceptū intellectus. hec ille. Eandē similiter distincti/
onē quo ad tria mēbra ponit ꝑ sen. dis. 27. q. 7. arti. ꝑ.
Dicit eni ꝙ triplex verbū inuenit̃ in nobis. s. cordis ꝛ
vocis ꝛ qδ habet imaginē vocis. primo mō dictū ver/
bum. s. cordis illud a quibusdā appellat̃ verbū rei q2
est imediata silitudo rei. a Damas. aūt vocat̃ natura/
lis intellect° mot° velut lux ei° ꝛ splendor. ab Aug° āt
dicit̃ verbū aīo impssum. s3 verbū 2° mō dictū. s. qδ ē
in corporali actione per motū lingue ꝛ aliorū instru/
mētor2 corporaliū. dicitur q; verbū vocis appellat̃ a
Damas. nūcius intelligentie. ꝛ ab Aug° verbū cū syl/
labis ꝓnunciatū. verbū autem 3° mō dictū. s. quod ē
in imaginatione quando quis imaginat̃ voces quib°
ꝯceptū intellectus ꝓferre valeat vocat̃ verbū spēi ꝛ
vocis. ꝛ a Damas. dicit̃ verbū in corde enūciatum. ꝛ
ab Aug° ṽbū cū syllabis cogitatū. Dicit etiā ꝙ i ope/
rationibus intellect° est quidā gradus. ꝑmo enim est
simplex intuitus intellectus in cognitione intelligibi/
lis. ꝛ hoc nondū habet rōnē verbi. 2° est ibi ordinatio
illius intelligibilis ad manifestationē. uel alteri° sm ꝙ
aliquis loquit̃ alteri. uel sui ipsius sm ꝙ aliqs loquit̃
sibiipsi. ꝛ h̄ primo accipit rōnē verbi. vñ verbū nihil
aliud dicit q̄ȝ quandam emanationē ab intellectu ꝑ
modū manifestantis. ꝛ q2 potest esse duplex veri in/
tuitus. uel. s. veri simpliciter. uel vlterius sm ꝙ verū
extendit̃ in bonū ꝛ cōueniens. ꝛ hec est perfecta apꝑ/
hensio. iδ est duplex verbū. s. verbū rei ꝓplacite que pla
cet qδ spirat amorē. ꝛ hoc ē verbū ꝑfectū. ꝛ ṽbū rei q̄
displicet. vñ Aug° dicit ꝙ verbū dicit̃ in aīo impssū
q̄uis res ipsa displiceat aut nō placeat. h̄ ille. Scien/
dū tñ ꝙ articulo sequēti videt̃ ponere ꝙ spēs intelligi
bilis sit ṽbū. i q̄ videt̃ ꝑdictis ꝯdicere. sed bñ ꝯsiderā/
ti p3 ꝙ non contradicit. non eni intelligit ꝙ verbū sit
species actui preuia ꝛ que considerat̃ ut ꝑncipiū act°
intelligendi. s3 loquit̃ de spē concepta in intellectu ꝛ
ordinata ad manifestationē uel ad se uel ad alterum.
Sit g̃ ꝑma ꝯ̃ hui° articuli. ꝙ verbū intellectus nostri
non est actus intelligendi nec spēs actui preuia. s3 cō
ceptio ad quā actus intelligendi terminat̃. Istā ꝯ̃nē
ponit ꝑ 3 gentiles. ca.   ꝛ libro.   ca.   ¶ 2a ꝯ̃
est ꝙ lic3 oē intelligere in nobis sit dicere. non tamen
in deo. in hūc sensum ꝙ quecūq; ꝑsona intelligit ea/
dem persona ꝓprie dicit. Istā ꝯ̃nē ponit sanct° Tho.
de ṽitate. q. 4. arti. 2° ad 5m. In nobis inqt dicere nō
solū sig͂t intelligere. s3 intelligere cū hoc ꝙ ē ex se ex/
primere aliquā conceptionē. nec aliter possumus in/
telligere nisi h9 conceptionē exprimendo. ꝛ iδ omne
intelligere in nobis ꝓprie loquendo est dicere. s3 de°
pōt intelligere sine hoc ꝙ aliqd ex ipso ꝓcedat sm rē
q2 in eo idem est intelligens ꝛ intellectū ꝛ intelligere.
qδ̄ i nobis nō accidit. ꝛ ideo nō oē intelligere i deo ꝓ/
prie loquendo dicit̃ dicere. hec ille. Et intendit ꝙ di/
cere includit intelligere ꝛ cū hoc relationē originis ꝛ
ideo soli patri ꝯuenit dicere. Eandē ꝯ̃nem ponit pte
ꝑma. q. 34. arti. ꝑ. ad 3m. Intelligere inqt ꝛ dicere dif/
ferūt. nā intelligere iportat solū habitudinē itelligen
tis ad rem itellectā in qua nulla rō originis importa/
tur. s3 dicere importat principaliter habitudinem ad
verbū conceptum. nihil enim aliud est dicere q̄ȝ pro/
ferre verbū. ꝛ mediante verbo importat habitudinē
ad rem intellectā que verbo ꝓlato manifestat̃ intelli
gens. ꝛ sic sola persona q̄ profert verbū est dicens in
diuinis cū tñ singula personar2 sit intellecta ꝛ intelli/
gens. ꝛ per ꝯñs verbo dicta. hec ille. ¶ 3a ꝯ̃ est ꝙ in di/
uinis est verbū quod ꝓducit̃ ꝑ actum intellectus pa/
terni. Ista ꝯ̃ sequit̃ ex predicta. quā etiam ponit san/
ctus Tho. de potentia dei. q. 9. arti. 5° De rōne inquit
eius quod est intelligere est ꝙ sit intelligens ꝛ intelle
ctum. illud autē quod est per se intellectū non est res
illa cuius noticia per intellectū habet̃. cum illa q̄nq;
sit intellecta in potētia tñ ꝛ sit extra intelligentem. si/
cut cum homo intelligit res materiales. ut aīal ul' la/
pidē aut aliqd h9. cum tamē oporteat ꝙ intellectū sit
in intelligente sitq; vnū cum ipso. nec etiā intellectū

per se est similitudo rei intellecte per quam informa/
tur intellectus ad intelligendum. Intellect⁹ eni non
põt intelligere nisi ſm qꝫ fit actu per hāc similitudinē
sicut nec aliqd aliud põt operari ſm qꝫ est in potētia
sed ſm qꝫ fit actu per aliquā formā.hec igitur simili/
tudo se habet in intelligendo sicut intelligendi prin/
cipiū.ut calor est principiū calefactionis.non ut intel
ligendi terminus.hoc ergo est primo ⁊ per se intelle/
ctum qđ intellectus in seipso concipit de re intelle/
cta siue illud sit diffinitio siue aliqua enūciatio.ſm qꝫ
ponunť due operatiōes intellectus 3° de anima.hoc
autē sic ab intellectu conceptū dicitur verbū interi⁹
hoc eni est qđ sigřur per vocem.non enim vox exteri/
or sigt̃ ipsum intellectū aut formā ipsius intelligibilē
aut ipsum intelligere.sꝫ conceptum intellectus quo
mediāte sigt̃ rem.ut cum dico homo.uł homo ē aīal
⁊ q̃stum ad hoc non differt vtrū itellectus intelligat
aliud a se.sicut enim cum intelligit aliud a se format
ɔceptū illi⁹ rei qđ voce sigť.ita cū itelligit seipsū for/
mat ɔceptū suū qđ etiam voce põt exprimere.cū igiť i
deo sit intelligere ⁊ intelligendo seipsū intelligat oīa
alia.oportet qꝫ in ipso ponať esse conceptio intellect⁹
que est absolute de rōne eius quod est intelligere.si
aūt possemus comprehendere intelligere diuinū qd
⁊ quomodo est sicut comprehendimus intelligere no
strū.non esset supra rōnem conceptio verbi diuini.si/
cut neqꝫ conceptio verbi humani.possum tamen sci/
re qd non sit ⁊ quomodo non sit illud intelligere.ꝑ qđ
possum⁹ scire differentiā verbi cōcepti a deo ⁊ verbi
concepti ab intellectu nostro.scimus eni ꝓ qꝫ in deo
est vnum tm̃ intelligere non multiplex.sicut in nobis.
aliud est eni intelligere nostrū quo intelligimus lapi/
dem ⁊ quo intelligimus plantā.sꝫ vnū est dei intelli/
gere quo deus intelligit se ⁊ alia omnia.⁊ ideo intelle
ctus noster cōcipit multa verba.sed verbum conce/
ptū a deo est vnum tm̃. Iterū intellectus noster imp/
fecte plerūqꝫ intelligit ⁊ seipsū ⁊ alia.intelligere autē
diuinū non põt esse imperfectū.vñ diuinū verbum ē
perfectū pfecte oīa representans.verbum autē nr̃m
frequenter est imperfectū. Iterū in intellectu nostro
aliud est intelligere aliud ē esse.⁊ ideo verbū ɔceptū
in intellectu nostro cū ꝓcedat ab intellectu inq̃stū est
intelligens non vniť ei in natura: sed solū intelligere
Intelligere aūt dei ē eē eius.vñ verbū quod ꝓcedit
ab eo inq̃stū est intelligens ꝓcedit ab eo inq̃stū est ex/
istens.⁊ ꝓpter hoc verbū conceptū habet eandē es/
sentiā ⁊ naturā quā intellectus cōcipiens.⁊ q2 qđ re/
cipit naturā in rebus viuentibus dicitur genitū ⁊ fi/
lius.verbū diuinū diciť genitum ⁊ filius.verbū autē
nostrū non põt dici genitū ab intellectu nr̃o nec eius
filius nisi metaphorice.sic ꝫ relinquitur qꝫ cū verbū
intellectus nostri ab intellectu differat i duobus.s.in
hoc qꝫ est ab eo ⁊ est alterius nature.subtracta a v̄bo
diuino nature differētia.ut ostensum est.relinquiť qꝫ
sit dr̃ia ſm hoc solū qꝫ ab alio.hec ille i forma.¶ 4° ꝫ
est qꝫ licꝫ verbū in diuinis possit sumi eēntiater.tñ ꝓ
prie loquendo est nomen personale ⁊ non essentiale.
Prima pars patet.nam verbū siue dicatur operatio
intelligendi uel ipsa species aut conceptus intellect⁹
sine vtroqꝫ istorū.impossibile est aliquem intelligere.
vtrūqꝫ enim istorū est id quo quis formaliter itelligit
⁊ ideo impossibile est qꝫ hoc modo accipiendo verbū
aliquis formaliter intelligat nisi verbo intellect⁹ sui
quod sit eius operatio uel rō operationis ad eā se ha
bens sicut mediū cognoscendi.vñ cū pater intelligat
si nō esset in diuinis verbū nisi personale quod ē fili⁹
oporteret qꝫ pater intelligeret filio quasi formaliter
qđ est incōueniēs.⁊ ideo oportet dicere qꝫ verbum in
diuinis dupliciter accipiť.s.essentialiter ⁊ personaliť
sicut ⁊ amor quod est proprium nomē spiritus sancti
cum eni verbū cordis quod est similitudo ipsi⁹ rei in/
tellecte ꝓut est concepta in intellectu ⁊ ordinata ad
manifestationē uel ad se uel ad aliū. Ita species in di
uinis põt accipi dupliciter uel ſm qꝫ dicit illud q̃ ali/
quid formaliter in diuinis intelligitur.⁊ sic cum ipsa
essentia ꝑ seipsam intelligať ⁊ manifesteť.ipsa essen/
tia erit verbū.⁊ sic verbum ⁊ intellectus ⁊ id cuius ē
verbū non differunt ibi nisi ſm rōnem.sicut i diuinis
non differt quo intelligitur ⁊ quod intelligiť ⁊ qđ itel/
ligit.uel ſm qꝫ cōceptus uel species nominat aliqd di
stinctū ab eo realiter cui⁹ similitudinē gerit.⁊ sic ver/
bum dicitur personaliter ⁊ ɔuenit filio in quo manife
statur pater sicut principiū in eo quod est a principio
ꝑ modū intellectus ꝓcedens. Hec sunt verba in for/
ma sancti Tho.ꝓ sen.dis.27.q.2.arti.2°. Et sic patet
ꝓma pars ɔnis. Sꝫ 2ᵃ pars ꝓbatur sic ꝑ eundem i de
veritate.q.4.arti.2°. Uerbū intellectus i nobis duo
habet.s.qꝫ est intellectū ⁊ qꝫ est ab alio expressum.sīꝫ
ſm vtriusqꝫ similitudinē verbū dicať in diuinis.tunc
non solū importabiť ꝑ nomē verbi ꝓcessus rationis.
sed etiam rei.si autem ſm similitudinē alterius tñ.s.
qꝫ est intellectū.sic hoc nomen verbū in diuinis non
importabit processum realem sed rōnis tñ.sicut ⁊ h
nomen intellectū.sed hoc non erit ſm ꝓpriam sui ac/
ceptionē.quia si aliquid eoꝝ que sunt de rōne alicui⁹
auferatur:iam non erit ꝓpria acceptio.vñ si verbum
ꝓprie accipiať in diuinis non dicitur nisi ꝑsonaliter.si
autē accipiať cōmuniter poterit etiā dici eēntialiter.
sꝫ quia tñ nominibus est vtendū ut plures ſm pℓm.
vsus est maxime emulandus in sigtionibus nominū.
⁊ quia omnes sancti vtunť cōmuniter nomine verbi
ꝓut personaliter diciť.ideo hoc magis dicendū ē qꝫ
personaliter dicatur.hec ille. Idem ponit ꝓma parte
q.34.arti.ꝓ.ait enim. Ipse conceptus cordis de ra/
tione sua habet qꝫ ab alio procedat.s.a noticia conci/
pientis.vñ verbū ſm qꝫ ꝓprie dicitur in diuinis sigt
aliquid ab alio ꝓcedens quod pertinet ad rōnem no/
minū personaliū in diuinis eo qꝫ diuine ꝑsone distin/
guūť ſm originē.vñ oportet qꝫ nomen verbi ſm qꝫ ꝓ
prie dicitur in diuinis non accipiatur essentialiter sꝫ
personaliter tñ.hec ille. Et si arguať qꝫ verbum non
sit ꝓprie quid personale.quia per verbum pater for/
maliter intelligit.sꝫ per filiū non formaliter intelligit
ergo filius non ꝓprie est verbum. Respondeť qꝫ vbi
verbum est alterius essentie a dicente.4ᵒʳ est vera.
tunc enim intellectus dicens aliquid põt habere for

maliter a verbo. sed vbi dicens cōmunicat eandē essentiam verbo suo. tunc verbum non pōt esse ipsi dicenti formalis ratio intelligendi aut aliud faciēdi. qꝛ non per eēntiā quā accepit qꝛ illam habebat dicens p⁹ꝗ coīcaret eā prioritate rōnis. nec per aliā eēntiā qꝛ non habet aliā ꝗ dicēs. ⁊ sic non est ꝓprie de rōne verbi ꝙ per ipsum formaliter dicēs illud verbū intelligat. vel illud q̄ intelligens intelligit formalit̄ tanꝗ spē uel obiecto primario pōt quodāmō dici verbum. ut patet in prima pte ꝯnis. Sciendū tn̄ ꝙ licꝫ pat̄ nō intelligat formaliter per filiū tāꝗ per spēm uel mediū cognoscēdi. tn̄ ꝯceditur ꝙ pater intelligit in filio seipsum ⁊ oīa alia inꝗtū videt filiū esse similitudinē sui ⁊ omniū alioꝝ. sicut ꝓncipiū videt̄ in eo cuius est. ꝗuis etiā ꝓncipiū in seipso videat̄. possum eni videre hominē in sua imaginatiōe ꝗuis etiā ipsū p seipsū videā. ⁊ ita etiā ꝗuis pater seipsum videat i se ⁊ oīa alia. tamen omnia potest videre in filio ⁊ seipsum. sicͭ ⁊ seipsum videre potest in creatura inꝗtū ipsū creatura repraesentat. ꝗuis iperfecte. Verba sunt sancti Tho. p̄ sen. dis. 27. q. 2. arti. 2.ͦ ad 4.m ¶ 5ͣ ꝯ͂ ē ꝙ verbū dicit respectū ad creaturas nō ex sua ꝓprietate personali. sed rōne eēntie que includit̄ in sig̃to persone. Hāc ponit scūs doctor pma pte. q. 34. arti. 3.ͦ ad pmū. In noīe ingt persone iportatur nā oblique. nam psona ē rōnalis nature indiuidua subā. in noīe igit̄ diuine persone ꝗtū ad relationē nō iportatur respectus ad creaturas. sed importat̄ in eo qd̄ pertinet ad nām. sicut enim ꝓpriū est filio ꝙ sit filius. ita ꝓpriū est ei ꝙ sit genit⁹ deus uel genitus creator. ⁊ per hunc modū importat̄ relatio ad creaturam in noīe verbi. hec ille. Et de veritate. q. 4. arti. 5. dicit. Hoc nomē verbum iponit̄ ad sig̃ndū aliquid absolutū cū respectu adiuncto. est eni verbū idē qd̄ sapia genita. ut dicit Aug⁹. nec ob hoc ipeditur quin verbū personaliter dicat̄. quia sicut personaliter dicit̄ pater. ita ⁊ deus gn̄ans uel deus genit⁹. contingit aūt ut aliqua res absoluta ad plura possit habere respectū. ⁊ inde est ꝙ nomen illud qd̄ iponit̄ ad sig̃ndū aliquid absolutū ad qd̄ seqt̄ aliquis respect⁹ pōt ad plura dici relatiue. sm̄ ꝙ scientia dicitur relatiue ad scibile inꝗtū est scientia. sed inꝗtū est accn̄s quoddā uel forma refert̄ ad scientē. Ita etiā hoc nomē verbū habet respectū ad dicentē ⁊ ad illud qd̄ verbo dicit̄. ad quod pōt dici dupliciter. vno mō sm̄ ꝯuertentiā noīs. ⁊ sic verbū dicit̄ ad dicentē. alio mō sicut ad rem cui conuenit rō dicti. ⁊ qꝛ pr̄ principalit̄ dicit se generādo verbū suū. ⁊ ex ꝯsequēti dicit creaturas. ideo ꝓncipaliter ⁊ quasi p se verbū refert̄ ad prēm. sꝫ ex ꝯsequēti ⁊ q̄si p accidens refert̄ ad creaturā. accidit eni verbo ut p ipsum creatura dicat̄. hec ille. Et ibidem ad 4.m dicit ꝙ ex illa pte qua hoc nomen verbū aliquid absolutū dicit habet habitudinē causalitatis ad creaturā. sed ex respectu realis originis quē iportat efficitur personale ex quo respectū ad creaturā nō habet. hec ille. Sciendū tn̄ ꝙ p̄ sen. dis. 27. q. 2. arti. 3.ͦ videtur aliter dicere. Ait eni ꝙ verbū non semp dicit respectū ad creaturam. sed quādoqꝫ dicit̄ cū respectu ⁊ qn̄qꝫ sine respectu. qd̄ sic pꝫ. verbū enim siue dicat̄ personaliter siue essentialiter est spēs ꝯcepta in q̄ est similitudo ei⁹ qd̄ dicit̄. ⁊ dicentis qn̄ aliquis seipsum dicit. constat aūt ꝙ diuina essentia siue pater prehabuit in se sīlitudinē oīs creature sicut exemplar. vn̄ illud qd̄ sig̃tur ut species uel similitudo patris aut diuine essentie si perfecta sit similitudo ꝯtinebit in se similitudinē oīuꝫ rerū. sꝫ ꝗuis aliquid sit spēs ul̄ similitudo alterius. non tn̄ oportet ꝙ semp quando conuertit̄ in spēm conuertatur in illud cuius est species uel similitudo. qꝛ in speciem uel imaginē contingit fieri conuersionē dupliciter ul̄ sm̄ ꝙ est species talis rei. ⁊ tūc eadē est conuersio in rem ⁊ in spēm rei. uel in spēm sm̄ ꝙ est res quedā. ⁊ sic nō oportet ꝙ eadē ꝯuersione ꝯuertat̄ quis p intellectū in spēm rei ⁊ in rem. sicut quādo quis considerat imaginē inꝗtū est corpus lapideū. ⁊ non inꝗtū est similitudo sortis uel platonis. dico igit̄ ꝙ cum de⁹ ipse sit similitudo uel spēs oīuꝫ rerum. dupliciter conuersio intellectus pōt fieri in ipsum. uel absolute. s. sm̄ ꝙ est res qdā. uel inꝗtū est sīlitudo oīuꝫ rerū. ⁊ vtroqꝫ mō deus cognoscit seipsum ⁊ supra se conuertit̄ ꝗuis nō diuersa sed vna operatione. vn̄ si verbū accipiat̄ put sequit̄ intuitū intellect⁹ diuini sm̄ ꝙ absolute seipsū intuetur. sic verbum absolute dicit̄ in diuinis sine respectu ad creaturā siue essentialiter siue psonalit̄ dicat̄. si aūt vbū sequat̄ intuitū intellectus diuini put conuertitur supra se inꝗtū est similitudo omniū rerꝫ ⁊ exemplar. tunc in verbo accipit̄ respect⁹ ad creaturam. ut ē respect⁹ artis ad artificiata. ⁊ sic ꝓprie verbo competit rō artis. si tamen verbū accipiat̄ sm̄ ordinem manifestationis ad alterū sic semp dicit respectū ad creaturā. quia talis manifestatio diuini intellectus est per eductionē creaturarū. hec ille. Sed qꝛ illa que dicit in sūma ⁊ i q̄ōnibus disputatis meli⁹ dicta videntur. ideo dico sicut prius. ¶ 6ͣ ꝯ͂ est ꝙ sic vbū si capiatur ꝓprie dicitur personaliter in diuinis de solo filio. ita ⁊ imago. Qꝛ eni imago dicatur personaliter in diuinis ꝓbat sanctus doctor prima parte. q. 35. arti. p̄. De ratione inquit imaginis est similitudo. non tamen quecūqꝫ similitudo sufficit ad rōnē imaginis. sed similitudo que est in specie rei ul̄ saltem in aliquo signo speciei. signū autē speciei in reb⁹ corporeis maxime videtur esse figura. videmus enim ꝙ diuersoꝝ aīaliū sm̄ speciē sunt diuerse figure. non aūt diuersi colores. vn̄ si depingatur color alicuius rei i pariete non dicitur esse imago nisi depingat̄ figura. sed nec ipsa similitudo speciei uel figure sufficit ad rōnē imaginis sꝫ requirit̄ originis vera rō. qꝛ ut dicit Aug⁹. 83 q̄ōnū. Unū ouū non est imago alterius qꝛ non est expressum. ad hoc aūt ꝙ aliquid sit vere imago requiritur ꝙ ab alio procedat simile ei in specie uel saltē in signo speciei. ea vō que ꝓcessionē siue originē important personalia sunt. vn̄ imago est nomē personale. hec ille. Sꝫ ꝙ solū ꝯueniat filio. ꝓbat ibidem arti. 2.ͦ dicens. Quis spūs scūs sua ꝓcessione accipiat nām patris sicut filius. non tamen dicit̄ natus. ita etiā licꝫ accipiat similem speciem patris non dicitur imago: quia fili⁹ procedit ut verbū. de cui⁹ rōne est sīlitudo

speciei ad aliud a quo ꝓcedit. nō aūt de rōne amoris
ꝙ̄uis hoc conueniat amori qui est spūs scūs inq̄ntum
est amor diuinus. hec ille. Et hec de pͥ articulo.

Quantū ad secundū articulū restat arguere cōtra
cōnes. Et quidē contra primā cōnē arguit Aureolus
pͥma qōne none distinctionis hui⁹ pͥmi sic. Nulla for-
ma extris subiectiue i intellectu uel fantasmate ponē-
da ē ad quā aspiciat intellect⁹ cui⁹ ꝓductio appellet̄
dictio. ergo totā positio et oīa que dicta sunt de ipso ver-
bo falsa sunt. cōña nota ē. sed añs ꝓbat̄. qꝛ forma quā
expimur nos aspicere dum intelligim⁹ rosam simpli-
citer aut florem. non ē aliqd reale inherēs alicui. uel
subsistens. sꝫ est ipsamet res hñs esse intentionale cō-
spicuū et apparēs. qḋ ꝓbat̄. nulla eni forma simplicit̄
non singularis nec limitata pōt esse inherens intelle-
ctui uel fantasmati nec esse subsistens. si eni hoc det̄
cum forma simpliciter infinita sit et adequās oīa indi-
uidua sequeret̄ ꝙ eēt aliqua res infinita inherēs intel-
lectui uel fantismati uel subsistens ꝑter primā formā
que ē deus. qḋ ē olo impossibile. sed cōstat ꝙ rosa ista
quā aspicit intellect⁹ et forma ista specularis q̄ termi-
nat mentis intuitū. ista nō est nā singularis. sꝫ nā sim-
pliciter et quidditas tota. cōcipiendo eni hoiem uł ro-
sam non terminam⁹ aspectū ad hanc rosam uel illam
ad hoiem istū uel illū. sed ad rosam uel hoiem simpli-
citer. ergo ista forma specularis uel idolū uel cōcept⁹ non
pōt esse aliqd reale inherens intellectui uel fantasma-
ti. nec esse aliqd subsistēs. ¶ 2° sic ꝓbat̄ eadē ꝓpositio
ꝑ añcedēte assumpta. Nulla forma nō singularis hꝫ
subiectū singulare cum accñā indiuiduent in subie-
ctis. sed forma ista specularis quā intellectus aspicit
non est singularis. imo est forma simpliciter. rosā eni
simpliciter intuemur nō hāc uel illā rosam. ergo si ē sub-
iectiue in intellectu. nō erit intellectus aliqd singula-
re. sꝫ aīa simpliciter. et ꝑ cōñs erit vn⁹ intellect⁹ in oib⁹.
et redibit error cōmentatoris. ¶ 3° sic ad idem. Illam
rosam quā intellectus speculariť aspicit de singula-
rib⁹ ꝑdicat et dicit verificari. dicit eni de rosa visa ꝙ
est rosa quā ante cōcepit. sꝫ constat ꝙ nulla res extris i
intellectu uel fantasmate vere enūciat̄ de rosis exi-
stentib⁹ extra. cū sit quoddā accñs realiter distinctū
ab oib⁹ indiuiduis que sunt extra. ergo rosa ista quā aspi-
cit intellectus tāq̄ formā specularē nō est aliqd rea-
le in intellectu uel fantasmate extris subiectiue. ¶ 4°
sic ad idem. Si sit aliq̄ forma specularis realiter inhe-
rens intellectui ad quā terminet̄ aspect⁹ intellectus
aut i illa vltimate q̄escit aut ꝑ illā ad res extra ꝓcedit
sed non pōt dari pͥmū. qꝛ tunc scientie non essent de
reb⁹ sꝫ de talib⁹ idolis. quod oīo ē ficticiū et absurdū.
nec 2ᵐ pōt dari. tum qꝛ est cōtra experientiā. non eni
expimur nos aspicere formā rose et per eā vlteri⁹ fer-
ri in rosam. tum qꝛ primū obiectū intellect⁹ eēt aliqd
existens infra intellectū et nō extra. et eodē modo pri-
mū obiectū habitus scientifici et actus ei⁹ qui est qui-
escere eēt q̄dā forma specularis accidētalis et rediret
q̄ntū ad hoc error platonis: dicens ꝙ intellectus aspi-
cit ad exēplar et non ad res ipsas. ergo ipossibile ē ꝙ talis
forma specularis ponat̄. ¶ 5° sic ad idē. Nō ē philoso-
phicū pluralitatē rerū ponere sine causa. frustra eni
fit per plura qḋ pōt fieri per pauciora. sꝫ nulla neces-
sitas ducit ad ponendū talē formā. nō enim oportet
eā ponere ad terminandū actū intellect⁹. qꝛ non ter-
minat eū vltimate. cū per eam transeat sup rē extra.
alioqñ res extra nō cognosceret̄ a nobis. nec oꝫ eam
ponere ut mediante ipsa res clarius cognoscat̄. suf-
ficit enim ad clarā noticiā potentia et actus et similitu-
do mediās inter potētiā et actū. int̄ actū aūt et obiectū
non ē necesse aliquā formā mediare. qm̄ īmo imperfe-
ctior esset noticia. sic pꝫ in visiōe sensitiua q̄ ꝑfectior ē
dū attingit imediate obiectū q̄ dū attingit mediāte
speculo aut aliq̄ speculari. ergo si talis forma ponat̄ erit
absq̄ oi causa et rōne. et ꝑ cōñs vanū ē eā ponere et sup-
fluū i nā. ¶ 6° sic. Min⁹ indiget reali termino opatio
intellect⁹ q̄ opatio sensitiua. sꝫ opatio sensitiua nō in-
diget reali termino. imo terminat̄ frequēter ad rem
ipsam positā in esse apparēti siue in eē intētionali. sic
phs innuit 2° celi et mundi. vbi cōmētator dicit cōme-
to. 104. ꝙ circulatio que apparet i luna fositā videt̄
alicui visio sine veritate. et non debet aliqs dicere ꝙ
sit visio tm̄. qm̄ si esset visio appareret sicut apparet
ex sectione pyramidis visus ad corpus lune i mense
in augmentatione et diminutiōe videmus lineā q̄ fit
in sectiōe eaꝝ aliqñ cōuexā aliqñ ꝓfundā. vult dice-
re cōmentator ꝙ de mente Ariſ. ē illā figurā ſm quā
luna apparet aliquādo circularis aliqñ media nō eē
in rerū nā. sꝫ tm̄ mō apparere. et breuit̄ q negat quin
actus visionis possit ad apparentiā terminari cōite-
ri cogit̄ ꝙ oīa que vident̄ vera sunt. cō quos disputat
Ariſ. 4° metaphisice ꝙ cōdictoria essent vera cum vni
videat̄ sic et alteri aliter. Relinquit̄ ergo ꝙ actus intelle-
ctus non terminet̄ ad formā specularē habentē esse
reale sed ad rem extra habentē esse intētionale. ¶ 7°
sic. Oppositio fuit Anēpethe. ut pꝫ 3° de aīa cōmēto
18° et cōmento. 43° ꝙ intentiōes imaginate recipiūt i
fantasmate. ita ꝙ forma illa erat subiectiue i fantas-
matib⁹. sꝫ illa forma itellecta nō ē nisi forma specula-
ris quā mētis ituitu speculamur. ergo isti q ponūt formā
hꝫ specularē eē fositā subiectiue i fantasmatib⁹. se-
quūt̄ fantasiā Anēpethe q expsisse cōdicit pho. ut dicit
ibidē cōmētator. Hec sūt vba Aureoli i forma ibidē.
Ad istud etiā ꝓpositū ꝓbādū. s. ꝙ ꝑ actū intellect⁹ nō
format̄ aliqs cōceptus i mēte. sꝫ res itellecta ponit̄ ex
alaꝫ i q̄dā eē cōspicuo: adducit multa i 3° dis. hui⁹ pͥmi
q. 3ª. Item. dis. 27. q. 2. Sꝫ istis solutis q̄ recitata sūt
patet responsio ad alia. ¶ Ulterius arguit cōtra san-
ctum doctorē ꝓbando ꝙ contradicat sibi. qꝛ s. vnū
ponit in scripto et oppositū in sūma in materia ista scꝫ
de verbo. In scripto enim ponit ꝙ verbū dicit̄ in di-
uinis eēntialiter quādoq̄ et ꝑsonalit̄ quādoq̄. i sūma
aūt dicit ꝙ sp tenet̄ ꝑsonaliter si ꝓprie sumatur. dicit
etiā se ꝓbasse ꝙ nulla spēs uel similitudo q̄ ē rō intel-
ligendi potest dici verbū. tū qꝛ noīe verbi importat̄
relatio ad dicentem. tum quia de rōne verbi est ꝙ sit
proles mentis et ei⁹ partus. tum qꝛ oportet ꝙ gignat̄
de scientia nostra. ¶ 2° loco cōtra eandem cōnem Du-

randus ꝛ Petrus de palude arguūt sic. Per opera-
tionem intra manentem nihil ↄstituitᷣ uel ꝓducitᷣ. sed
intelligere ꝛ dicere intellectuale sunt opationes in-
tra manentes. ergo per eas nihil ↄstituitur uel ꝓdu-
citur. aᵃ patet. 9º meᵉᵉ vbi pħs ponit differētiā inter
operationē intra manentem ꝛ illā q̄ trāsit uel exit. qꝛ
per trāseūtes extra sp aliqd cōstituitur. sꝫ p intra ma-
nentem nihil. bᵃ pꝫ de se. ergo ꝛc̄. Si dicatᷣ q̄ pħus non
intendit simplicitᷣ dicere q̄ per operationē intra ma-
nentem nihil oīo cōstituitᷣ. sꝫ q̄ solū p eam nihil extra
ↄstituatᷣ. tū intra operantē bn̄ ↄstituitᷣ aliqd. nō valet
qꝛ absurdū fuisset dicere illud circa qđ nullus potest
dubitare. sed q̄ p operationē intra manentē nihil ex-
tra ↄstituatᷣ nullus vnq̄ dubitauit. oꝫ enim q̄ opatio
attingat suū ꝓductum. quod aūt intra manet nō at-
tingit illud qđ est extra. igitᷣ nō fuit intētio Aꝛi. tm̄ di-
cere q̄ p opationē imanētē nihil extra ↄstituatᷣ. sꝫ q̄
per eā nihil oīo ↄstituitᷣ nec intra nec extra. Itē textᵘ
ↄdicit huic expositioni. dicit eni ibidē pħus. q̄ opatio
intra manens ipsa ē finis. Et idem dicitur ꝑ ethicoꝝ.
Sed ↄstat q̄ si p eam ↄstituitᷣ aliqs terminᵘ intra. ipsa
operatio non eēt finis. sed potius res ꝓducta p eam.
operatio eni est ꝓpter rē operatā. ¶ 2º qꝛ pncipiū ꝓ-
ductiuū verbi aut ē sola spēs aut est species cū intel-
lectione ↄfusa. nō species sola. qꝛ terminᵘ ꝓductiōis
nō ē pfectioꝛ pncipio ꝓductiuo. sed vbū est pfectiᵘ
specie intelligibili eo q̄ pfectiᵘ rē repn̄tat. ergo pncipium
eius ꝓductiuū non pōt eē sola species. siliter nec spe-
cies cū intellectiōe cōfusa. qꝛ aut illa manēt simul cū
vbo ꝓducto. aut nō. nō pōt dici q̄ nō manēt simul qꝛ
cessante entitate pncipij actiui ad entitatē verbi ces-
saret ꝛ agere. sꝫ cessante agere ꝛ actione ante termi-
num actionis ipossibile ē terminū esse. ergo nullo modo
eēt verbū simul nisi cū eo eēt intellectio ↄfusa ꝛ spe-
cies si hec sint eius pncipia ꝓductiua. hoc aūt eē non
potest. qꝛ verbū nō est sine noticia expressa. sed noti-
cia ↄfusa nō stat cū noticia pfecta. igitᷣ ꝛc̄. ¶ 3º sic. Si-
cut ↄtingit intelligere pˀus aliquā rē ↄfuse ꝛ impfecte
deinde pfectiᵘ ꝛ expsse. ita ↄtigit nos pˀus diligere rē
aliquā impfecte ꝛ postea pfectiᵘ. sed nullᵘ ponit i vo-
lūtate pter actū diligendi aliquā formā ꝓductā. nec
facile eēt eā fingere. ergo nec pter actum diligēdi dꝫ po-
nere aliquā formā ꝓductā. ¶ 4º. Per actū viden-
di nihil ↄstituitᷣ intra videntē. ergo per actum intelle-
ctus nihil cōstituitur intra intelligētē. aῆs supponitᷣ.
ꝓbatᷣ ↄn̄a. qꝛ oēs opationes extra transeuntes q̄uis
alique sint alijs pfectiores. oēs tn̄ hn̄t h cōe q̄ p eas
aliqd ↄstituitᷣ. ergo siliter oēs operatiōes intra manētes
debēt hr̄e h cōe q̄ per nullā aut p oēs aliqd ꝓducatᷣ.
differētia eni fm pfectū ꝛ impfectum nō facit p se q̄
vnū sit ꝓductiuū. aliud non: sed facit q̄ ꝓductū si qđ
est sit magis uł minᵘ pfectū. ꝓpter quod si visus ē im-
pfectioꝛ q̄ intellectᵘ. nō tn̄ ꝓpter h pōt dici q̄ p nul-
lum actū visus aliqd ꝓducatᷣ: p actū aūt intellectus
ꝓducatur aliquid: sed q̄ p vtrūq̄ nihil. ¶ 5º. Forme
q̄ sunt eiusdē generis ꝓpinqui quāto sunt pfectiores
tanto sunt magis actiue. sed spēs intelligibilis ꝛ vbū
si sit forma eiusdē rei repn̄tatiua cuiusmodi ē species

sunt eiusdem generis. nulla eni rō est nec ex pte sub-
iecti nec obiecti nec officij q̄ sint alteriᵘ ꝛ alteriᵘ gn̄is
qꝛ vtraq̄ ē in eodē subiecto: ꝛ hn̄t idē obiectū repre-
sentare. ergo illa que ē pfectioꝛ erit magis actiua. sꝫ vbū
est pfectioꝛ forma q̄ species intelligibilis. ergo si species
intelligibilis cū intellectu agēte ē sufficiēs ꝓductiuū
non solū actᵘ intelligēdi ↄfusi. sed etiam cuiusdā for-
me q̄ ē aliud ab intelligē: q̄ dr̄ vbū. fortiori rōne ipsū
vbū cū itellectu agēte erit sufficiēs pncipiū ꝓducti-
uū. nō solū actᵘ itelligēdi expssi: sꝫ etiā vlterioris for-
me q̄ nō erit aliqđ intelligē sꝫ vbū. ꝛ eodē mō illud 2ᵐ
vbū erit ꝓductiuū tertij ꝛ sic i infinitū qđ ē icōueniēs
ergo intellectᵘ agens cū spē nō ē ꝓductiuū alicuᵘ forme
q̄ nō sit ipsū itelligere. Si dicatᷣ q̄ nō oꝫ ꝓcedere i in-
finitū. qꝛ vbū formatᷣ ad h ut res expsse cognoscatur
ꝛ idō si ꝑuentū ē ad pfectā cognitionē rei q̄ nō pōt pfe-
ctioꝛ hr̄i. cessat formatio verbi. sicut cognitiones ten-
dendo ad pfectū nō ꝓcedūt in infinitū. idō nec forma-
tio verbi. h non valet. qꝛ si ↄtingit peruenire ad vbū
perfectissimū q̄ nō sit dare perfectiᵘ saltē hoc sequitᷣ
q̄ forma perfectioꝛ non erit eque actiua sicut forma
minᵘ perfecta eiusdē gn̄is. imo eiusdē speciei. cū vnū
verbū minᵘ perfectū sit ꝓductiuū alteriᵘ vbi magis
pfecti. verbū aūt pfectissimū nulliᵘ pōt eē ꝓductiuū
nec pfectioris qꝛ non est dare pfectius perfectissimo
nec minᵘ pfecti qꝛ frustra fieret. nec eq̄liter pfecti qꝛ
supflueret. igitᷣ. ¶ 6º. qꝛ cognoscere eandē rē pfectiᵘ
ꝛ minᵘ pfecte non differūt fm speciē. ergo nec repn̄tare
eā pfectius ꝛ minᵘ pfecte q̄liter nec repn̄tatiua. ꝛ sic
species ꝛ verbū erunt eiusdē rationis. ¶ 7º. Illud qđ
imediatius exprimitᷣ a re aliqua expressiᵘ eā repn̄tat
sed species itelligibilis si qua sit i intellectu: uel illa q̄
est i fantasia imediatiᵘ exprimitᷣ a re intellecta q̄ ver-
bū fm te. igitᷣ ipsa expressius repn̄tat rem q̄ verbū. ꝛ
per ↄn̄s sufficit ad expressiorē cognitionē rei. nec ꝓ-
pter hanc oportet ponere verbū: ꝓpter qđ tn̄ solum
ponitur. ¶ 8º. quia sequitᷣ fm te q̄ verbū quoq̄ forme-
tur ad habendā cognitionē minᵘ pfectā. qꝛ fm te bea-
ti videntes diuinam essentiā nō formāt verbū syllogi-
sticū de eo ꝓpter qđ assentiant alicui enūciationi de
q̄ cōtingat eos dubitare. qꝛ q̄tum ad ea q̄ vident in
deo non cōtingit eos dubitare. nec formant verbum
de eo p qđ videāt clare q̄ pˀus videbāt obscure. quia
in visione beata non est ꝓcessus de confuso ad clarū
ꝛ pfectū. nec ut videāt aliquā rationē quā priᵘ nō vi-
debāt qꝛ a pncipio vnusquisq̄ videt visiōe beata q̄ vi-
surᵘ est i perpetuū. sꝫ formāt verbū: ut illa que vidēt
simul tn̄ pfecte ꝛ sub distinctis rationibus ut sunt at-
tributa diuina possint diuisim ↄsiderare considerando
vnū nō ↄsiderādo aliud. fm quē modū beati vidētes
deū qdā laudāt eū ut sapiam. qdā ut iusticiā ꝛ sic de
alijs attributis. qđ nō possent facere p solā visionem
beatā p quā simul videāt ꝛ distincte omnia attributa
diuina. cōstat aūt q̄ illa cognitio p quā ↄsideramᵘ tm̄
vnū attributū diuinū est impfectioꝛ q̄ cognitio bea-
ta p quā ↄsideramᵘ simul ꝛ nihilominᵘ pfecte ꝛ distin-
cte oīa attributa. ꝛ tn̄ p illam oporteret formare vbū
fm te. ergo verbum necessario formatur ad habendum

cognitioné īpfectiozé qd̄ est cōtra te. ¶ 9º. Uerbū sm̄ te est obiectū intellect⁹ non p̄ncipale sʒ sic forma specularis uel imago rep̄ntatiua p̄ncipalis obiecti. sed h̄ non videt̄ verū ꝓpter tria. Primū est. quia illud qd̄ est p̄mo cognitū ꝛ rō cognoscēdi alterū. tale videt̄ ee̅ magis cognitū. uel saltē non min⁹ q̄ illud qd̄ rep̄sentatur ꝛ cognoscit̄ p ip̄sū. ꝛ istud apparet in exēplo qd̄ adducit̄ de forma speculari ꝛ imagine. sʒ verbū si sit talis forma qualē tu ponis nō est magis cognitum q̄ res p̄ncipaliter intellecta. imo min⁹ gn poti⁹ totaliter ignotatū. ḡ verbū non est in nobis q̄si forma specularis uel imago obiecta intellectui ꝛ principalis obiecti rep̄ntatiua. h᷑ pʒ. quia oēs experimur cognoscere rē que ē principale obiectū. puta hoiem eē animal rationale mortale. q̄ dicit̄ eē cognitio per verbū. sed ꝙ in nobis sit aliqua forma p quā ꝛ in qua sicut p imaginē cognoscim⁹ hominē eē animal rōnale mortale. null⁹ experit̄. imo de h̄ dubitam⁹ ꝛ q̄rim⁹ nec vn̄q̄ clare invenimus. 2ᵐ est. quia non experimur ꝙ intellect⁹ nr̄ nec se nec suos act⁹ aut habit⁹ aut species si q̄s habeat nec aliqua alia que ponūtur in ipso subiectiue pōt cognoscere nisi p actū reflexū. si eni per actū rectum cognosceret aliquod illoꝝ q̄ sūt in ipso subiectiue intelligeret seipsū actu recto. qꝛ alia intueret̄ in se. qd̄ ē falsum. si ergo verbū est aliq̄ forma existens in intellectu. īpossibile ē ꝙ ipsa sit aliq̄ modo obiectū intellect⁹ sm̄ actū rectū. cuius oppositū tu dicis. 3ᵐ est. quia in volūtate nō est aliq̄ forma q̄ sit primo dilecta ꝛ ratio diligendi alterū. ḡ in intellectu non est aliqua forma q̄ sit p̄mo intellecta ꝛ rō intelligēdi alia. ꝯña pʒ ut prius. ¶ 10. sic. qꝛ si v̄bū sit forma expresse rep̄ntatiua pfecte seqt̄ur ꝙ de q̄cunq̄ formam⁹ verbū habem⁹ cōpletā ꝛ perfectā silitudinē. ꝯñs est falsum ut patet de deo ꝛ de substātijs sep̄atis de q̄bus hic nō habem⁹ cōpletam ꝛ perfectā cognitionē. ¶ 11º. qꝛ si verbū eēt illud quod p̄mo intellect⁹ intuetur. tunc cū possit formari verbū de omni eo qd̄ intelligit̄. aīa ꝯiuncta poterit formare verbū de actu suo ꝛ de se ꝛ suo habitu ꝛ sequit̄ cū in verbo sm̄ te intelligat̄ directe illud cuius ē verbū ꝙ omnia illa possent intelligi actu recto. ¶ 12º. qꝛ in diuinis ex tota ꝛ perfecta noticia patris gignit̄ verbū ꝛ nō ad habēdā pfectam noticiā. ḡ cū ꝓpt̄ nihil aliud ponitur talis forma specularis quā dicis v̄bū nisi ad habendā perfectā cognitionē obiecti. sequitur ꝙ ꝓpter hoc poni nō debet. ¶ 13º. Nihil potest cognosci actu recto nisi qd̄ est directe obiectū potentie. sed nō est directe obiectū intellectus cōiuncti nisi aliq̄d sensibile. ḡ nihil qd̄ est in intellectu cognoscitur actu recto. ¶ 3º loco ꝯtra eandē ꝯ̄nem arguit Herardus de carmelo. 6º quolibet. ꝓbando ꝙ verbū nō sit aliq̄d ꝓductū p actum intelligēdi. Primo. qꝛ q̄ncūq̄ alicui⁹ opationis ē p̄ter operationem aliq̄s terminus operatus p eam ille ē melior ꝛ pfectior tali opatione p̄ ethicoꝝ. et. 9º meta᷑. sed optimū eoꝝ q̄ in nobis sūt est pfecta operatio intellect⁹ sm̄ sapiētiā. 10. ethicoꝝ. qꝛ in eo ponit̄ felicitas. igit̄ pfecta intellectio non hʒ aliquē t̄minū operatū p eā. ¶ Confirmat̄ qꝛ visio dei est oīuʒ actuū nostroꝝ ac desiderioꝝ finis. sed si v̄bū eēt termin⁹ p visionē ꝓduct⁹ visio nō eēt vltim⁹ finis imo talis termin⁹ a visione distinct⁹. ¶ 2º sic. Si v̄bū est terminus intellectionis. aut igit̄ intellectiōis pfecte. aut impfecte. nō imperfecte qꝛ tūc res simul cognosceretur pfecte per v̄bū. ꝛ impfecte per illam cognitionem. nec pōt dari primū. tū primo. qꝛ tūc ꝓ nichilo poneret̄ verbū. nā per cognitionem pfectā res pfecte cognoscit̄. modo cognitio facta p̄cedit verbū nec ad perfecte cognoscēdū rem requirit̄ aliq̄d aliud nisi cognitio pfecta illius. tum 2º. qꝛ si verbū sequitur cognitionē perfectā erit ꝓcessus in infinitū in cognitionib⁹ perfectis. qꝛ oē verbū poterit eē principium pfecte cognitiōis. ꝛ omnis cognitio pfecta terminat̄ ad verbū. tum 3º. qꝛ aut verbū ꝓducitur cognitione perfecta tanq̄ via ꝛ medio. sicut termin⁹ motus dicitur ꝓduci p motū. aut tanq̄ p causam ꝛ p̄ncipiū ꝓductiuū. si p̄mo mō. tūc verbū non staret simul cū cognitione sicut termin⁹ motus nō stat cum motu. si 2º modo. tūc effect⁹ eēt pfectior sua causa. ¶ 3º sic. Oē qd̄ est in intellectu formalit̄ est species actui p̄uia aut actus intelligēdi aut habit⁹. cū ḡ v̄bū nō sit habit⁹ nec spēs itelligibil̄. restat ꝙ sit act⁹ itelligēdi ꝛ nō aliq̄d distinctū ab illo. ¶ 4º loco ꝯ eādē ꝯ̄nē arguit Scot⁹ ꝓbādo ꝙ v̄bū nō sit aliud q̄ act⁹ itelligēdi. p̄ sic. Illud maxime hʒ rōnē v̄bi q̄ posito ꝙ sit v̄bū maxime saluant̄ oia Aug̃. sʒ v̄ba sua maxime saluāt̄ si ponat̄ ꝙ v̄bū sit intellectio actualis ꝛ act⁹ intelligēdi. ait eni 15º. de trinitate caº. 16º. ꝙ cognitio nr̄a p̄ueniēs ad id qd̄ scim⁹ ac deinde formata v̄bū nr̄m ē. et caº. 12º. dicit. ꝙ visio cognitionis q̄ orit̄ ex scia est v̄bū nr̄m. qd̄ nulli⁹ ē lingue ē silit᷑ rei note. Et in sermone de natiuitate bti Joh̄. baptiste. dicit. ꝙ vox ē signū v̄bi. v̄bū v̄o ipsa cognitio. Et in liº. de cog̃ne vere vite dicit ꝙ nihil aliud ē fili⁹ ul̄ v̄bū dei q̄ cognitio ul̄ ars ul̄ sapia ei⁹. Et. 9º. de trinitate caº. 8º. dicit ꝙ mens meminit sui itelligit se ꝛ diligit se. ꝛ subdit. ꝙ si h̄ cernim⁹: cernim⁹ trinitatē. ꝛ fere vbiq̄ videt̄ dicē ꝙ noticia actual̄ sit v̄bū. ḡ h̄ ē tenēdū. ¶ 2º. qꝛ Anselm⁹ dicit monol. 33º. ꝙ mens rōnalis cū se cogitādo intelligit hʒ secū imaginē suā ex se natam id est cognitionē sui q̄ ē v̄bū ei⁹. et caº. 48º. dicit. ꝙ v̄bū rei ē ipsa cogitatio ad ei⁹ silitudinē ex memoria formata. ¶ 3º. qꝛ Damascen⁹ liº. p̄. caº. 18º. dicit. ꝙ v̄bū est n̄ālis mot⁹ intellect⁹ sm̄ quē mouet̄ ꝛ intelligit ꝛ cogitat velut lux eius exist splēdor. v̄bū rursus ē qd̄ nō ore ꝓfert̄: sʒ ī corde enūciat̄. sʒ h̄ nō p̄nt saluari nisi ponat̄ ꝙ v̄bū ē act⁹ itelligēdi. ¶ 4º Nā ꝯditiōes q̄s Aug⁹ enumerat de v̄bo nō p̄nt ꝯuenire nisi actui itellect⁹. igit̄ ꝛc. añs pʒ. nā Aug⁹ ponit ꝙ v̄bū ē aliq̄d existēs in mēte nr̄a: nō q̄dē sine actuali cognitiōe. ꝛ qd̄ nascit̄ de memoria siue de obiecto ul̄ scia q̄ manet ī memoria relucēte: ꝛ ꝙ ē formata cogitatio ab ea re quā scim⁹. pʒ āt ista nulli posse ꝓpe ꝯuenire nisi actui itelligēdi. ¶ Cōtra 2ᵃᵐ ꝯ̄nē arguit Herard⁹ de carmelo. 7º q̄libet. gn q̄ medijs. p̄ sic. Act⁹ ille q̄ tot⁹ p̄r distiguit̄ a v̄bo nō ē itelligere nec ī suo formali itellectu icludit ipsū. sʒ p̄r actu toto quo ꝓducit verbū distinguit̄ ab eo. ḡ actus quo ꝓducit̄ verbum non est intelligere. nec includit ipsum in suo formali

intellectu.aᵒʳ ꝓbat.quia actu intelligendi nõ distin/
guit pater a filio:imo in his sunt vnũ.qz sicut eoꝝ esse
e idem.ita sapere e vnũ ⁊ vnũ intelligere ⁊ vna intel/
ligẽtia.7ᵒ de trinitate.ca.7ᵒ. Et etiã si in illo actu quo
distinguit pater a filio includeret intelligere cũ ibi sit
idẽ intelligere sapere ⁊ eẽ.tũc illo toto nõ distingue/
retur pater a filio.quia nõ per itelligere qd eet aliqd
actus.igit intelligere nõ e de formali intellectu illius
actus.bᵒʳ patet.qz pater toto actu q̃ ꝓducit cũ sit in/
diuisus ⁊ simplex distinguit a filio.vñ Aug.ᵒ p̃ de tri/
nitate caᵒ.4ᵒ.pat genuit filiũ ⁊ iõ filiᵒ nõ e.quia pater
⁊ ideo filiᵒ genitᵒ e.⁊ ideo pat non est filiᵒ. Et Damas.
li.p̃ ca.9.et.xiᵒ.dicit ꝙ ẜm omnia sunt vnum pat ⁊ fi/
lius pter ĩgñationem ⁊ gñationẽ.ergo actus q̃ pro/
ducit filius non e intelligere.nec itelligere est de ra/
tione illiᵒ. ℭ zᵒ. sic. Illud qd de suo intellectu forma/
li non dicit nisi purã relationẽ non est intelligere for/
malit.nã intelligere ul intellectiuũ nõ est de formali
intellectu relatiui.vñ qz psona in diuinis in suo formali
significato includit relationẽ ⁊ absolutũ:ideo non di/
cit puram relationẽ sed aggregatũ ex absoluto ⁊ re/
latiuo.sed actᵒ quo ꝓducitur verbũ dicit purã rela/
tionem in diuinis.vnde magister p̃ sen.di. ꝙ hoc est
genuisse qd paternitas. Et Damas.li.p̃ ca.9ᵒ.dicit ꝙ
relatio non sigt sube differẽtiã.sed modũ existẽtie sc3
non sigt absolutũ s3 relationem. igit cum intelligere
sit absolutũ.qz actus quo deᵒ formalit btificat.⁊ ẜm
regulã Aug. in omnibᵒ personis reperit simpliciter
⁊ nõ pluraliter.non est actᵒ q̃ verbũ ꝓducitur:nec de
eius formali significato. ℭ 3ᵒ. Actus q̃ producit vbũ
nõ e actus q dicat perfectionem simplicit.qñ meliᵒ e
ipsam habere simpliciter q̃ non ipsam.qz actus quo
ꝓducit verbũ est relatiuũ qd nõ dicit pfectionẽ sim/
plicit ẜm Ansel.monol.ca.9ᵒ. Item qz nõ est in oibus
psonis qbus non deest aliq perfectio simplicit.g itel/
ligere nõ est actus q̃ producitur verbũ. ℭ 4ᵒ. Actus
quo ꝓducitur verbũ distincte ⁊ ẜm rõnem ꝓpriam
supposito p impossibile ꝙ nulla eet possibilis creatu/
ra eet i diuinis.sed actus intelligẽdi sub ꝓpria ⁊ distin/
cta rõne ⁊ ut distinguitur ab actu volendi non eet in
diuinis supposito ꝙ nulla eet possibilis creatura.g actᵒ
quo ꝓducit verbũ non e formaliter actᵒ intelligendi
ℭ 5ᵒ. Actᵒ quo ꝓducit verbum realiter distinguit ab
aliq in diuinis.quia gñare ⁊ spirare realiter distinguũt
in diuinis:⁊ patnitas ⁊ cõis spiratio.sed intelligere a
nullo realiter distinguit sicut nec eẽntia.g actus itel/
ligendi nõ est actus q̃ producit verbũ ⁊c. ℭ zᵒ loco 3
eandem 3nem arguũt aliqui qs Petrus de palude
di.io.q.3ᵃ.recitat ꝓbãdo ꝙ itelligere ⁊ velle nõ sint
ꝓductiões psonarũ. ex q̃ sequit ꝙ dicere nõ sit intel/
ligere:nec spirare sit velle. Primo sic.qz ꝓductiones
sunt actus notionales non eẽntiales.s3 intelligere ⁊
velle sunt actus eẽntiales:non aũt notionales. igit.
ℭ zᵒ.quia ille operationes q̃ equaliter cõpetunt non
ꝓducenti sicut ꝓducẽti nõ sũt ꝓductiones.sed itelli/
gere ⁊ velle equalit cõueniunt spiritui sancto nou ꝓ/
ducenti sicut pñ ⁊ filio ꝓducẽtibus.igit ⁊c. ℭ 3ᵒ. Illa
que nõ differũt realit in diuinis nõ sunt diue produ/
ctiones.sed intelligere ⁊ velle nõ differũt realit.igit.
ℭ 3ᵒ loco 3tra eandẽ 3nem arguit Aureolus.pmo sic
Qñcũq3 aliq sunt vnũ ⁊ idẽ:cuicũq3 cõpetit vnum ⁊
alterũ.sed dicere e ꝓpriũ patris in diuis. intelligere
vero e cõe tribᵒ.g intelligere nõ est idẽ qd dicere. Et
si dicat ꝙ imo dicere e cõe tribᵒ: sed appropatur pñ.
hest expresse 3tra mẽtẽ Aug. qui dicit.5ᵒ de trinita/
te ca.16ᵒ. ꝙ filius in eo ꝙ verbũ relatiue dicitur ⁊ re/
fert ad patrẽ solũ.3stat aũt ꝙ verbũ refert ad dicẽtẽ
ex quo patet ꝙ soli patri cõpetit verbũ dicere i diui/
nis. ℭ zᵒ. Filiᵒ ⁊ spũs sanctus vere itelligũt in diuis
sed nõ pferũt verbũ in diuis nec dicũt.g intueri uel
intelligere nõ est dicere.⁊ ꝙ isti dicũt ꝙ verbum est
eẽntiale ⁊ cõe tribᵒ. appropat tamẽ filio sicut amor
spiritui sancto.⁊ sapia filio. hest expresse cõtra dicta
sanctoꝝ. De oi eni attributo qd est cõe tribᵒ ⁊ appro/
priat alicui psone verũ est dicẽ ꝙ pdicat in singulari
de tribᵒ. verũ est enim ꝙ tres psone sunt vnũ lumen
vna ars vna sapientia.⁊ tñ Augᵒ expsse negat.6ᵒ.de
trinitate.ꝙ pat ⁊ filiᵒ sint vnum vbum.sed solus filiᵒ
est verbũ.g nec verbũ est cõe tribus.nec intelligere
⁊ dicere verbũ idem ipoztant. ℭ Cõtra 5ᵃᵐ 3nem ar/
guit Aureolus ꝓbando ꝙ verbũ per suã ꝓprietatẽ
singulari modo cõnotet creaturã. quo nec eẽntia cõ/
notat nec aliq persona. Cui eni singularit cõpetit ali/
quid cõnotare i obliq quod alteri nõ cõpetit.illud ẜm
ꝓpriũ rõnẽ 3notat illud qd dat intelligi in obliq. sed
manifestũ est ꝙ verbũ dat intelligi creaturã in obliq
non eni spũs e spũs essentie ⁊ creature oĩs. ꝓprie eni
dicit ꝙ creature dicũtur verbo ⁊ nullus dicit ꝙ di/
cant pñe ul spiritui sancto.g ẜm suam ꝓprietatẽ ver/
bum 3notat creaturas. ℭ zᵒ ad idẽ. Ois respectus q
debetur vbo rõne eẽntie eque ipoztat per filiũ sicut
per vbũ:⁊ eodẽ mõ per rõnem uel p quodcũq3 voca/
bulũ exp̃mẽs psonam filij. sed Augᵒ. dicit.83.qõnũ.
q.63.exponẽs illud In principio erat verbũ.ꝙ h loco
verbũ mens interptat.ut significet nõ solũ ad patrẽ
respectᵒ.sed ad illa q̃ p verbũ facta sũt operatiua po/
tentia.igit verbũ p suam ꝓpriã rõnẽ 3notat creatu/
ras. ℭ 3ᵒ. sic. Illud qd per suã ꝓpriã rõnẽ nõ intelligi/
tur sine aliq videt illud 3notare.sed vbũ sp dr alicuiᵒ
vbũ.utpote creature uel alteriᵒ. vñ Augᵒ.7ᵒ de tri/
nitate ca.3ᵒ. dicit ꝙ sic verbũ qd nos pferimᵒ seipsũ
mouet i illud de q̃ loqmur.sic vbũ dei p qd facta sũt
oia ondit prẽm sicuti e.⁊ eadẽ rõne possumᵒ nos dicẽ
ꝙ ondat oia.igit de rõne vbi e ut 3notet oia dicta ⁊
p ipsũ vbata ut ita liceat loqui. hec ille. ℭ Cõtra 6ᵃᵐ
3nẽ arguit dicẽs ꝙ ille modus stare non põt.tũ quia
spũs scũs nõ ꝓcedit ut amor sed potiᵒ ut amans in q̃/
dã eẽ donato p vim amoris.amãs aũt sic positᵒ gerit
similitudinẽ suipsiᵒ incẽptũ emittit ⁊ donat sic vbũ si/
mile ei cuiᵒ e vbũ.tum zᵒ.qz saltẽ amor diuinᵒ incẽptũ
hꝫ silis e ei a q̃ ꝓcedit ẜm istos.⁊ p 3ñs spũs scũs incẽp
tũ hꝫ erit imago. tũ 3ᵒ. qz isti dixerunt alibi ꝙ ex h ꝙ
aliquis rem aliquã amat ꝓuenit quedam ipsessio rei
amate in affectu amantis ẜm quã amatũ dicitur esse
in amãte sic intellectũ in intelligẽte.talis aũt impssio
repugnat spiritui scõ.g habuerũt dicẽ 3nter ꝙ spũs

scūs est silitudo rei amate ꝛ ita imago. tum 4º quia de rōne imaginis nō videtur eē ꝙ sit originata ab eo cuiº ē imago. alias soli carpentarij q sciunt imagines sculpe hrent imagines nec eēnt imagines alioꝝ. h ille

Ad argumenta Aureoli cōtra pmā ꝯnē rñdetur. Et ad pmū negaṫ añs illud ꝑ cuiº ꝓbatione ista septem argumēta facta sūt. Tūc ad pmā ꝓbationē ꝯcediṫ ꝙ si loqṫ de forma infinita ꝛ illimitata ſm eē. nulla talis ē inherēs intellectui: nec subsistens extra deū uel pṫ deum. ꝛ tūc negaṫ hoc. nō eni rosa quā intelligēdo aspicimus est illo mō infinita aut illimitata sed ē ipsa quidditas rose nō subsistens nec inherēs. uel ē ipse cōceptº quo mediāte aspectº intellectº terminaṫ ad quidditatem ꝛ naturā rose. ipsa aūt quidditas rose non est infinita ſm eē aut illimitata aut adequans infinita indiuidua ſm eē. nec etiā conceptº rose. nullū eni istoꝝ adequat ſm esse infinita indiuidua. Si autem intelligatur aᵃ de forma infinita in repñtando uel de infinita ſm rōnem sue speciei sic negaṫ. ꝛ hoc ꝯcediṫ. ꝯceptº eni rose repñtat infinita indiuidua eiusdem speciei q̄tum ad pncipia eēntialia. ꝛ forma illo mō infinita pōt inherere intellectui. ipsa etiā nā seu quidditas rose ut intellecta in actu pōt dici quodāmodo infinita. qꝛ ipsa intelligiṫ nō intelligēdo illa q̄ ea ꝯtrahūt ad h uel illud indiuiduū. sic aūt ē infinita. nō quidē ſm eē qḋ limitatur ex receptione in illa nā sed ē infinita ſm rōnē sue speciei. si eni nā rose eēt subsistēs i nullo recepta ipsa nō limitareṫ q̄tū ad rōnem sue speciei. limitatio enim q̄tū ad h ꝑuenit ex hoc ꝙ recipiṫ in h uel in h: ꝛ ideo eēt illo mō infinita. licꝫ ḡ natura rose nō sit subsistens sed in singularibº recepta. qꝛ tñ dū intelligiṫ abstrahitur ab illis q̄ eam limitāt. ipsa inq̄tū intellecta ē infinita. imo q̄libet forma vniuersalis est isto mō infinita ut expresse ponit scūs doctor. 3º sen. dis. 13. q. 1. arti. 2º questiūcula 2ᵃ. nec ē inconueniēs aliqd pṫ deū esse infinitū isto mō scꝫ ſm rōnem sue speciei ut ipse dicit ibi de gratia aīe christi: ꝛ de formis nāliter subsistētibus pma pte. q. 7. arti. 2º Et sic patet q̄tū ad illā probationē qd dicēdū presertim cū dicit ꝙ nulla forma infinita pōt eē inherēs uel pṫ deū subsistēs. Cū aūt dicit ꝙ nulla forma nō singularis ꝛc̄. diceṫ post. ¶ Ad 2ᵐ negatur hoc. dico enim ꝙ forma illa quam vocat specularē scꝫ ꝯceptus quidditatis rose est forma singularis in existēdo ꝛ indiuiduata ꝑ subiectū. sꝫ ē vniuersalis in repñtando. nec eiº singularitas in existendo repugnat sue intelligibilitati cū sit imālis ꝛ a ꝯditionibº materie sepata ut optime declarat scūs Tho. pᵃ pte. q. 76. arti. 2º ad 3ᵐ. Et de spūalibº creaturis. q. 9. ad. 15. arᵐ. Sciēdū tñ ꝙ nō dicit scūs doctor ꝙ intellectus solū aspiciat illū ꝯceptū quē cōcipit: sed etiam rē extra ꝑ illū. res aūt extra aīam quā intellectus directe aspicit ē ipsa nā existens in singulari. Ipsa autē natura ē quidē īdiuiduata extra aīam ꝑ sui receptionē in aliq. sed ē vlis ꝑut hꝫ eē in intellectu. ſm ꝙ ostēdit scūs Tho. de spiritualibº creaturꝭ. q. 9. ad 6ᵐ. Nō est inqt differētia inṫ Aristotelē ꝛ Platonē. nisi in h ꝙ Plato posuit ꝙ res q̄ intelligiṫ eodē mō hꝫ esse extra animā quō eam intellectº intelligit id est ut abstracta ꝛ cōis. Arꝭ. vero posuit rē q̄ intelligiṫ eē extra animā sed alio mō qꝛ intelligiṫ abstracta ꝛ hꝫ eē cōcrete. ꝛ sic ſm Platonē ipsa res q̄ intelligiṫ ē extra aīam. ita ſm Arꝭ. qḋ patet ex hoc ꝙ neuter eorum posuit sciētias eē de his q̄ sunt in intellectu nrō sicut de substātijs. sꝫ quidē Plato dixit de formis sepatis. Arꝭ. ḋo de q̄ditatibº rerū in eis existētibº. sed rō vniuersalitatis q̄ ꝯsistit i cōitate ꝛ abstractione seqtur solū modū intelligēdi inq̄tū intelligimº abstracte ꝛ cōiter. ſm Platonē ḋo seqtur modū existendi formarū abstractarum ꝛ iō Plato posuit vniuersalia subsistere. Arꝭ. aūt non. hec ille in forma. Consimile ponit pma pte. q. 85. arti. 2º ad 3ᵐ vbi ait. Cū diciṫ aliqd eē intellectum in actu duo īportanṫ scꝫ res q̄ intelligiṫ. ꝛ h qḋ est ipsū intelligi. ꝛ silr cū diciṫ vle abstractū. duo intelliguntṫ scꝫ ipsa nā rei ꝛ abstractio siue vlitas. Ipsa igitur natura cui accidit īteligi uel abstrahi uel intētio vlitatis. nō est nisi in singularibº. sed h ipsū qḋ est intelligi uel abstrahi. uł intētio vlitatis ē in intellectu. ꝛ h possumus videre ꝑ simile i sensu. visus eni videt colorem pomi sine eiº odore. si ḡ queriṫ vbi sit color q videṫ sine odore. manifestū est ꝙ color q videṫ est in pomo: sed ꝙ sit sine odore ꝑceptº h accidit ei ex parte visus inq̄tum in visu ē silitudo coloris ꝛ nō odoris. Siliter humanitas q̄ intelligiṫ nō est nisi in hoc uel in illo hoīe. sed ꝙ humanitas q̄ intelligiṫ apphendiṫ sine ꝯditionibº indiuiduantibº qḋ est ipsā abstrahi ad qḋ seqtur intētio vniuersalitatis. accidit humanitati ſm ꝙ ꝑcipiṫ ab intellectu in q̄ est silitudo nature speciei ꝛ non indiuiduantiū pncipioꝝ. hec ille. Ex qbº patet quō forma ad quā terminaṫ aspectº intellectº ē in intellectu subiectiue ꝛ quō non. ꝛ quō q̄libet illarū est vlis. ꝛ quō intellectus licꝫ nō termineṫ ad hāc rosā. tamē nō oportet fingere tale quid infinitū in esse conspicuo positū ut arguens credit. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ intellectus duplicem formā aspicit scꝫ conceptum quem format qui ē quod intelligitur ꝛ quo natura que est extra intelligitur. Et secūdario aspicit naturam extra animam existentem. vnde sanctus Tho. 3º sen. dis. 14. q. 1. arti. p. questiuncula. 4ᵃ. dicit. Illud in quo aliquid videtur est ratio cognoscendi illud quod in eo videtur. ratio autem cognoscendi est forma rei inq̄tum est cognita. quia per eam fit cognita in actu. vnde sicut materia ꝛ forma sunt vnum in esse. ita ratio cognoscendi ꝛ res cognita sunt vnum cognitum: ꝛ ꝓpter hoc vtriusqꝫ est vna cognitio ſm actum ꝛ ſm habitum. hec ille. Illa autem res extra animam est abstracta ꝛ vniuersalis modo quo dictum ē. ꝛ illo modo predicatur de pticularibº rosis qḋ pꝫ expsse ꝑ scm̄ doctorē i tractatu de genere. caꝑº. Uniuersale inqt dr̄ dupliciter. Uno modo ipsa natura cui intellectus propter aliqd in ea inuentum intentionem attribuit. ꝛ sic vniuersalia rerū naturas significant. ꝛ predicaṫ in quid. animal nāqꝫ dicit substantiam illius de quo pdicaṫ. ꝛ hō silr. ꝛ isto mō nō ē vnū in multis: imo nā pdicatorū sꝫ multiplicaṫ in subiectis. quot eni sunt hoīes tot sūt aīalia. Alio mō diciṫ vniuersale nā illa sub intentione

ꝯitatis sibi attributa ⁊ sic ꝓpter vniformitatē rōnis
inuētā in intētiōe q̄ fit ꝑ remotionē a ꝯditiōib⁹ mālib⁹
⁊ ab diuersitate ē vnū in multis. sic eni oēs hoīes sunt
vnus homo ⁊ vnum animal. in re igitur nihil est com-
mune multis. quia quicquid est in re est singulare vni
soli ꝯicabile. qḋ aūt cōe est agit̄ ꝑ itellectū ⁊c. ¶ Ad
4ᵐ ꝯcedit̄ 2ᵐ mēbrū diuisionis. Et ad p̄mā ꝓbatio-
nem in oppositū dico ꝙ non experimur nos ꝑ diuer-
sos actus ferri i rosā ⁊ ꝯceptū rose. imo eodē actu in-
telligim⁹ vtrūq̄. nā ꝯcept⁹ ē qḋ itelligit̄ ⁊ q̄ aliud sc3
res eodē actu itelligit̄ ut dictū fuit. nō ē ḡ ibi p̄oritas
nāe ⁊ non successio actuū. Et si dicat̄ ꝙ nō expe-
rimur ꝙ act⁹ intellect⁹ ferat̄ sup illa duo. dico ꝙ nō
oportet h̄ experiri. sed sufficit ꝙ h̄ teneat̄ forti ⁊ suffi-
cienti rōne quā ponit scūs doctor in multis locis sc3
cōtra gētiles libro p̄ ca°. 53°. vbi ponit necessitatē po-
nēdi dictā ꝯceptionē. Intellect⁹ inqt ꝑ speciē rei for-
matus intelligēdo form. at seipso quādā intentionem
rei intellecte q̄ est rō ipsius quā signt diffinitio: ⁊ h̄ qui-
dē necessariū eo ꝙ intellect⁹ intelligit indifferent rē
absentem ⁊ p̄sentē. in q̄ cū imaginatione ꝯuenit. s3 in-
tellect⁹ h̄ habet amplius ꝙ etiā intelligit rē separatā
a ꝯditionib⁹ mālibus sine quib⁹ in rerū natura nō exi-
stit. qḋ non posset eē nisi intellect⁹ p̄dictā intētionē si-
bi formaret. ecce s̄m eū q̄ necessitas est ponere tales
ꝯcept⁹. q2 sc3 alit̄ intellect⁹ non haberet obiectū actu
intelligibile: qḋ terminaret suā oꝑationē: sibi p̄ns. Qz
autē eodē actu vtrūq̄ intelligat̄ p3. q2 s̄m p̄h̄m in de
memoria ⁊ reminiscētia idē motus ē i imaginē inq̄tū
est imago ⁊ i imaginatū. ⁊ ꝓpter h̄ dicit ibidē Ar. ꝙ
homo nō memoraret̄ de absentib⁹ nisi haberet apud
se fātasmata ⁊ imagines rerū absentiū in q̄s cū fert̄
nō ut tales res sūt. sed ut sūt taliū rerū imagines: eo-
dem motu cognoscit illas imagines: ⁊ ea quorū sunt
imagines. ⁊ tamē iste arguēs eodē mō posset calūni-
ari verba Ar. q̄tum ad positionē taliū imaginū sicut
calūniat̄ vba sci Thome q̄tū ad positionē cōceptuū
⁊ sic patet ad p̄mā ꝓbationē. 2ᵃ etiā non valet. cōce-
do eni qḋ ibidem infertur sc3 ꝙ sicut in prima opera-
tione intellect⁹ p̄mū intellectū est verbū quod ē in in-
tellectu qḋ est significabile ꝑ vocē incōplexā: ita i 2ᵃ
operatione intellect⁹ p̄mū intellectū est verbū com-
plexū. id ē significabile ꝑ vocē cōplexā l3 in tali obie-
cto intellect⁹ non sistat. sed ꝑ illud tēdat in rem extra.
hoc eni ponit scūs Tho. de v̄itate. q. 4. arti. 2° et de
potētia dei vbi sup̄ in p̄ma q̄ne allegatur. Nec valet
illud qḋ addit de Platone. exēplar eni qḋ ponebat
Plato erat s̄m eū vniuersale subsistēs extra animā.
in quē errorē incidit arguēs ponēs vniuersalia extra
animā saltē in esse conspicuo. nos aūt multum longe
dissimilia exēplaria ponimus cū Ar. ¶ Ad 5ᵐ nega-
tur h̄ ut statim patuit. necesse ē eni ponere tales cō-
ceptus: imo sine ipsis nihil intelligerem⁹. Et cū dicit
ꝙ non termināt actū intellect⁹. ꝯcedit̄ ꝙ non vltima-
te intellectionē terminānt. sed sūt media quib⁹ intelle-
ctus cognoscit res: ⁊ in illis h3 obiecta sibi p̄ntia cū s̄m
eē reale obiecta q̄rq̄ non sint ul' absentia sint ul' sal-
tem nō sint itelligibilia i actu. Et si dicat̄ ꝙ ad h̄ suffi-
cit ipsa species abstracta a fātasmatib⁹. h̄ non valet.
tū q2 illa species ē in ꝯsiderante ⁊ in nō ꝯsiderante. tū
q2 vnica species habita de albedine non sufficeret ad
habendū cōceptū generis ⁊ speciei ⁊ differētie albe-
dinis. tū q2 illa species non causat̄ ab intellectu possi-
bili: sed ab agente describitur in intellectu possibili
s̄m modum loquendi sci Tho. de veritate. q. xj. arti.
p̄. ad xjᵐ. Intellect⁹ aūt possibilis format quidditates
rerū. Et multa alia adduci possūt. Illud aūt qḋ addit
ꝙ res clari⁹ cognoscitur sine speculo. verum est si res
seipsa ē p̄ns sicut ē in sensu. sed secus ē de intellectu.
¶ Ad 6ᵐ negat̄ hᵒᶜ. nō eni ponēdū est sicut ponit ipse
ꝙ sensus dū sentit ponat res in tali eē conspicuo non
vero sed apparenti. nec etiā verū est ꝙ visus uel ali⁹
sensus exterior terminet̄ ad res que nō sūt. Ad illud
aūt qḋ dicit de cōmētatore dico ꝙ ipse exponit eum
ad placitū. nō eni cōmētator vult ꝙ visus nr̄ videat
in luna figuras q̄ ibi non sūt: sed ꝙ mediante visione
lune homo false iudicat de figuris non ꝑ oculos sed
per sensū cōem uel aliā potētiā iudicatiuā. visus eni
videt ibi aliq̄s figuras q̄ ibi sunt. s3 hō iudicat eē alias
⁊ est simile sicut si videā lupū a longe ⁊ iudicē eē canē
uel aliud animal. falsū eēt dicere ꝙ ego viderē ea q̄
non sūt. Et ita dicēdū est ad octo experiētias q̄s po-
nit ad istud negatū ꝓbādū tertia dif. huius p̄mi. Pri-
ma est cū quis portatur in aqua arbores existētes in
ripa videt̄ eidē moueri. ille eni mot⁹ s̄m eū nō h3 esse
reale alicubi. sed tm̄ intentionale ⁊ apparēs. 2ᵃ est de
motu circulari baculi q̄ subito mouetur. apparet eni
quidā circulus i aere fieri ex baculo quē dicit sc3 cir-
culum hr̄e tm̄modo eē intentionale. 3ᵃ est de fractio-
ne baculi apparētis in aqua. 4ᵃ est de dualitate can-
delarū apparētiū vno oculo eleuato: ⁊ altero nō. 5ᵃ ē
in colorib⁹ colli colūbe. 6ᵃ est de imaginibus que vi-
dent̄ i speculo. aliq̄n q̄dē infra. aliq̄n i sup̄ficie speculi
aliq̄n extra in aere int̄ videntē ⁊ speculū. 7ᵃ est de illo
qui vidit solem. postq̄ enim auertit oculos apparent
quedā rotūditates lucide an̄ oculos q̄ paulatim eua-
nescūt. 8ᵃ est in his qui aspexerūt circa rubea uel per
cācellos. ex tūc eni aspiciētes lrās ul' aliq̄ alia appa-
rent eis rubea uel cācellata. que quidē cancellatura
ul' rubedo nō hn̄t s̄m eū nisi eē intentionale tm̄. Per
istas octo experiētias vult inferre ꝙ sensus exterior
ꝑ actū suū ponit res in esse apparēti ⁊ intelligibili. Et
ex hoc vlterius infert ꝙ hoc idem facit intellect⁹ cum
sit eque formatiu⁹ sicut sensus exterior. ⁊ ꝯsequenter
ꝙ non oportet ponere ꝯcept⁹ quos ponit scūs Tho.
⁊ alij. s3 loco eoꝝ ponit talia apparētia. Et ad omnia
ista dicendū est ꝙ in illis octo illusionib⁹ sensus exte-
rior non videt nisi ea que sunt nec extra animā sunt
aliqua entia in tali esse obiectiuo posita. s3 si aliquod
tale sit illud est i anima sic ꝙ fantasma uel species la-
pidis dicatur lapis positus i esse apparenti ⁊ fantas-
mata talis circuli uel motus uel coloris uel fractio-
nis uel h̄ dicantur colores ul' circuli ⁊ h̄ positi in eē
obiectiuo. credo eni ꝙ talibus illusionibus operatur
fantasia uel sensus cōis aut cogitatiua chimericādo
sic in somno quādo facit apparere ea que nō sūt. sed

vigilātib⁹ male ꝯsiderātib⁹ forte videt̃ ꝙ illa q̄ fātasia
fabricat ex specieb⁹ p̄cōceptis ⁊ per sensū haustis sint
res extra de quibus forte fuit arguens. ita ꝙ indicāt
aliqd eē illud qđ nō est: uel eē q̄le aut vbi aut qñ non
est. Illo modo etiā fiunt demonū illusiones q faciūt
apparere mōtes aureos uel talia hꝫ. oia enī hꝫ fiunt
ꝑ diuersas cōpositiones specierū in organis latentiū
ut ponit sanct⁹ Tho. de malo. q. 16. arti. xi.ᵒ vbi ponit
multa pulchra de illa mā. patet ḡ ꝙ visus talia appa/
rentia nō videt. sed videns res exteriores in q̄ imagi/
natiua ꝯuertit̃ sup imagines rerū q̄si sup res veras:
errat forte indicādo fm sensū iteriorē se videre extra
quoꝝ imagines interi⁹ cernit recte sicut in somno uel
in p̄stigijs uel illusionib⁹. de q̄ mā prestigioꝝ sanctus
doctor loqtur satis ad ꝓpositū 2.ᵒ sen. dis. 8. q. i. arti.
5.ᵒ Sed qñ arguens dicit ꝙ q negat res poni in tali eē
⁊c. negat ꝯñā. nos enī nō dicim⁹ ꝙ oia q̄ apparēt sen/
sui interiori sint vera: sic ꝙ sint ea q̄ ipse indicat eē. sꝫ
tamē ipse semp fert̃ super verā rem q̄ tñ non est illud
qđ ipse indicat. quia ille qñqꝫ ꝯuertit̃ super rerū ima/
gines sicut sup res: ⁊ ideo non ē causa erroris. ⁊ bene
concedimus res poni in eē apparenti mō p̄dicto scꝫ ꝑ
suas species uel sua fātasmata. sed nō modo quo ille
ponit. sed certe dico ꝙ oia que sensus exterior videt
sunt vere res uel vere species rerū. Ar. autē arguit
ꝯtra ponētes ꝙ oia que apparēt sint veracit̃ non so/
lum entia. sꝫ talia q̄lia eē apparēt. qđ nō nos ponim⁹
sꝫ poti⁹ arguēs ponit q ex h̄ ꝙ sibi aliq̄ apparebāt eē
extra oculos suos indicat ita eē. ⁊ iđ ipse ē de illis cō/
tra q̄s arguit ph̄us. nos aūt cū ph̄o in de memoria ⁊
reminiscentia: ut pꝫ ex p̄fe p̄mū tractatū legēti circa
finē. ¶ Ad 7ᵐ dico ꝙ non ē ꝯtra nos. nos enī non po/
nim⁹ concept⁹ itellect⁹ nec rōnes rerū eē subiectiue
in fātasia: sed in intellectu possibili vbi eas ponit cō/
mentator ⁊ nō extra aīam in esse apparēti. Sciendū
autē ꝙ iste arguens i p̄ma. q. none dis. arti. p̄. propo/
sitione 3ᵃ arguit ꝯtra se insolubiliter. dicit enī sic. Oia
ista verba scꝫ de positione rerū in tali eē apparēti per
actū intellect⁹ oia inquā ista verba vidētur fantasie
qđ enī nihil est ꝓduci non pōt. res aūt in esse apparē/
ti nihil sūt ut sup̄ dictum est. ḡ ꝓduci nō p̄nt. hec ille.
Et post ridet ꝙ ista obiectio deficit. qꝛ res in esse ap/
parēti nihil ē i se nisi diminute ⁊ metaphorice eo mō q̄
entia rōnis eē dicūtur. ⁊ ea q̄ non sūt simplicit̃ sunt in
aīa: ut dicit cōmentator. 9. meᵗᵉ. cōmēto. 7.ᵒ Ait enim
ꝙ entia q̄ nō sūt extra aīam nō dicunt̃ entia simplici/
ter sed dicūtur esse in aīa cognitiua. Et. 7.ᵒ meᵗᵉ dicit
ph̄us. ꝙ negationes dicunt̃ entia mō logico. ⁊ sĩliter
12.ᵒ meᵗᵉ. Sic ḡ res in esse apparēti est mō metaphorico
sic actio q̄ format̃ est metaphorica. nec fingit Aure/
olus ē fantasia nisi Aug⁹ reputet̃ fantastic⁹ qui dicit
14.ᵒ de trinitate ꝙ tāta est vis cognitionis ꝙ per eam
aīa seipsā ante se ꝯspicuā cōstituit. ⁊ nisi sit fantastic⁹
cōmentator q dicit 3.ᵒ de aīa cōmēto. 18.ᵒ ꝙ si formare
ꝑ intellectum est eēnū: ⁊ formatū erit eternū. ⁊ nisi sit
fantastic⁹ ph̄us q hoc vocabulo vtit̃ 3.ᵒ de aīa. fm an/
tiquā trāslationē dicēs. formare autē per intellectū
res indiuisibiles erit in reb⁹ i quib⁹ nō est falsitas. vbi

cōmentator cōmēto. 24.ᵒ dicit ꝙ duplex ē actio intel/
lectus. vna q̄ appellat̃ formatio. ⁊ alia q̄ appellat̃ fi/
des. Et nisi sit fantasticus Anselmus monol. ca.ᵒ 4.ᵒ q
dicit ꝙ q factur⁹ est aliqd p̄mo illud intra se dicit me/
tis ꝯceptione. illa aūt sĩlitudo q̄ in acie mentis rē ipsā
cogitātis exprimit illud ē p̄ncipale verbū rei. vñ di/
cendū ꝙ cū fantasia dicat̃ apparitio. etiā nomē fāta/
sie demōstrat ꝙ res capiūt eē apparēs ꝑ cōprehēsio/
nes. hec ille. Sed certe apparet mihi ꝙ valde violē/
ter trahit istas auctoritates ad suū ꝓpositū ꝯtra nos
nulla enī istarū dicit ꝙ res habeat eē apparēs distin/
ctum ab oī eē reali. Ad primā enī que ē Aug. concē/
do ꝙ aīa seipsā ante se cognitionē ꝯstituit certe rea/
lē ꝯceptū sui ꝓducēdo in q̄ est aīa sicut in sui sensibile
vñ scūs Tho. 4.ᵒ ꝯtra gētiles ca.ᵒ xi.ᵒ dicit ꝙ itellectū
in intelligēte est intētio intellecta ⁊ v̄bū. ⁊ ꝙ verbū
lapidis in intellectu est lapis intellect⁹. ⁊ ꝙ v̄bū hoīs
in intellectu licꝫ non sit ver⁹ homo nālis: tñ est homo
intellectus. Et isto mō ꝯcedim⁹ res poni in eē appa/
renti. nō tñ ꝙ lapis apparēs uel homo nihil reale sit
imo est realis q̄litas: sed nō realis lapis uel homo. 4.ᵒ
cōtra gētiles ca.ᵒ xi.ᵒ vbi nō multa ꝑ ista materia. Ad
2ᵘᵐ que est cōmentatoris. et ad tertiā q̄ est Ar. dr̄ ꝙ
formatio illa intellectus ē realis intellectio ⁊ forma/
tū est realis cōceptus cōplexus uel indiuisibilis. Ad
4ᵘᵐ que ē Anselmi patet ꝙ ipse ponit expresse v̄bū
esse similitudinē que rē exp̄mit. non aūt ꝙ sit res ex/
pressa posita in esse ficto. vñ ista auctoritas sibi ē Go/
lie gladius: cū destruat recitantē. ¶ Ad ea q̄ vlterius
ꝯtra eādē ꝯ̄nē inducebat ridet̃. ad p̄mū quidē de il/
la diuersitate q̄ videt̃ in dictis scī Tho. ꝙ licꝫ opinio
quā ponit in scripto posset teneri si bñ intelligeret̃. tñ
illa quā ponit in sūma videtur tutior ⁊ dictis scōꝝ
concordior. nec mirū si aliud posuit in sūma q̄ꝫ in scri/
pto. q̄n enī sūmā scripsit materias meli⁹ digesserat.
⁊ que prius fm aliorum opinionē locutus qñqꝫ fue/
rat. finaliter suā sniam ꝓferebat presertim i hac ma/
teria de v̄bo. In scripto enī dicit ꝙ verbū in diuinis
potest teneri eēntialiter. in sūma vero oppositū dicit.
ibi dixerat ꝙ non semp dicit respectū ad creaturas.
hic dicit oppositū. ibi dixerat ꝙ fm suā ꝓprietatē pōt
dicere respectū ad creaturas. hic dicit ꝙ nō fm pro/
prietatem suā personalem: sed ex pte essentie quam
includit refertur ad creaturas. ¶ Ad cetera que sub/
dit dico ꝙ solum ꝓbant ꝙ nihil quod est preuium ad
diuinam intellectionem fm modum nostrum cōcipi/
endi: cuiusmodi est species intelligibilis que est prin/
cipium actus intelligendi: potest dici verbum. ⁊ hoc
concedo. sed non probat quin conceptus qui est ter/
minus diuine intellectionis sit ipsum verbum. illud
enim dicit relationem ad patrem dicentem. ⁊ est pro/
les ⁊ partus patris ⁊ gignit̃ de patris scientia sane in/
telligendo. ¶ Ad primū eorum que secundo loco in/
ducuntur contra eandem ꝯ̄nem dicitur ꝙ cū ph̄us
dicit ꝙ per operationes imanentes nihil producitur
uel ꝯstituit̃. intēdit ꝙ p hꝫ opationes nihil formalit̃ ⁊
uel ꝯstituit̃ qđ sit extrinsecū totalit̃
in q̄stū hꝫ necessario ꝯstituit̃ qđ sit extrinsecū totalit̃
operationi. modo cōceptio intellectus ut dictū est in

ꝑma ꝯne.licȝ sit aliud ab actu intelligēdi.nō tamē est
sibi totaliter extrinseca.imo est eius terminus intrin/
secus.nec etiā intendit negare Ar. quin per hꝰ actꝰ
uel operationes aliquando quādoqȝ cōstituat̄ intra
operantem.sicut patet de habitibus partis affectiue
qui causantur per actus appetitiuos.ꝛ de habitibus
partis intellectiue causatis per actus itellectus .vn/
de breuiter solutio data ad argumentum bona fuit.
Nec valet prima improbatio. quia multi dubitaue/
runt vtrum actus intellectus aut voluntatis produ/
cit aliqd extra:sicut patet de Auicen.qui posuit vnā
intelligētiā causare aliā p suā itellectionē.multi etiā
ponūt angelos p suū velle ꝛ itelligere mouere celos
Nec zª iprobatio valet.licȝ eni tales opationes sint
fines.cū hꝰ stat ꝙ p illas aliqd ꝑducit̄ nō totalit̄ extri/
secū illis opationibꝰ ut dictū ē de ꝟbo.uł ordinatū ad
ꝯsiles opationes:ut dictū ē de habitu. vn̄ nō oē opa/
tū ē finis opationis ꝑsertim illis duobꝰ modis. vn̄ ar/
gumētū istud sat̄ ē extra positū.nā phs.9ᵒ metaphi/
sice pticula.16. vbi ponit illā distictionē de opatiōibꝰ
aut actionibꝰ nō aliud intēdit fm cōmentatorē nisi ꝙ
aliq̄ res sūt quarū finis ē agere tm̄ ut oculus.alie sūt
quarū finis est agere aliquod actum : ut ars edifica/
toria.ꝛ pme opationes sūt in opante.nō aūt zᵉ. vnde
breuit̄ solū negat p tales operatiōes aliqd ꝑduci qḋ
sit finis earū. ¶ Ad zᵐ dr̄ ꝙ ꝑncipiū elicitiuū ꝟbi nō
est sola species.nec species cū cognitione ꝯfusa.ſȝ in/
tellectꝰ factꝰ in actu p speciē quā alij dicūt memoriā
fecūdā. Tūc ad iprobationē dr̄ ꝙ species intelligibil̄
cū intellectu possibili.uel potiꝰ intellectꝰ in actu nō ē
ipfectior ꝟbo qḋ ꝯcipit.imo qn̄qȝ pfectior.utpote qn̄
ꝟbū nō expmit totū qḋ ꝯtinet in specie illa. Nec va/
let ꝑbatio.licȝ eni ꝟbū expssius repsentet rē q̄ spēs
faciēs intellectū in actu.nihilominꝰ spēs ē pmanētior
ꝛ actiuior.nā ꝟbū nō pmanet post actualē ꝯsiderati/
onē sic spēs.dato tn̄ ꝙ ꝟbū eēt pfectiꝰ spē actui ꝑuia.
nō tn̄ est pfectiꝰ intellectu i actu. vnde idē argumētū
posset fieri ꝙ nullus habitꝰ eēt ꝑncipiū actꝰ.qꝛ actus
ē potētior habitu.ꝑ ethicoꝝ. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ silitudo
int̄ intellectū ꝛ volūtatem nō valet.qꝛ volūtas nō est
potētia cōceptiua sic intellectꝰ:nec reqrit spēm ꝑuiā
actui sic intellectꝰ.nec terminat̄ ad rē illo mō q̄ intel/
lectꝰ.nā obiectū intellectꝰ ē res ut in intellectu.obie/
ctū volūtatis ē res ut in se ē.ꝯcedit̄ tn̄ ꝙ sic intellectꝰ
per actū suū gignit ꝯceptionē:ita volūtas p actū suū
emittit quandam impressionem amati in amante : ut
alias dicetur. ¶ Ad 4ᵐ negatur ꝯn̄a.nec valet pro/
batio.quia sensus exterior ꝛ intellectꝰ nō sunt eiusdē
rōnis ut solū differāt fm pfectū ꝛ ipfectū ꝑsertim nō
oȝ sensū sibi p actū suū obiectū fabrefacē.qꝛ ut dicit
phus zᵒ. de aia pticula.59.ꝛ.60.obiecta sensus sunt
extra.obiecta itellectꝰ sūt i aia. ¶ Ad 5ᵐ dr̄.ꝙ ꝟbū in/
tellectꝰ nr̄i licȝ sit eiusdē gn̄is cū spē intelligibili.tn̄ hȝ
debiliꝰ eē ꝛ itētionaliꝰ q̄ spēs itelligibilis actui ꝑuia.
cū nō remaneat nisi q̄diu remanet actꝰ intelligēdi.ꝛ
iō nō oȝ ꝙ sit ꝑncipiū vlterioris intellectionis sic spēs
erat. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ ꝙ sic color ꝛ sua spēs itelligibilis nō
sūt eiusdē spēi i eē nāli.ita nec spēs itelligibilis ꝛ ꝟbū

cuiꝰ ipsa ē ꝑncipiū. ¶ Ad 7ᵐ negat̄ aᵃ loquēdo de re/
pn̄tatiōe actuali qcqd sit de habituali.ꝛ ꝑterea illa re
pn̄tatio quā facit spēs itelligibilis nō t̄minat actū in/
tellectꝰ:nec obijcit̄ illi. vn̄ reddit itellectū q̄si pregnā/
tē cū sit ab alio ipressa.iō nō oȝ ꝙ intellectꝰ dū fert̄ in
obiectū suū expmat ꝯceptū an̄ suū ituitū in q̄ specu/
let̄ obiectū. vn̄ nō sufficit ꝑmū repn̄tatiuū.qꝛ illud ē q̄
nō qḋ itellectꝰ itelligit. ¶ Ad 8ᵐ dr̄ ꝙ ꝯn̄a pᵃ nō valet
ſȝ sup falso intellectu fūdat̄.supponit eni ꝙ ꝟbū exi/
gat̄ ad habēdū expssā cognitionē sic q̄ uel ꝑncipiū co
gnoscēdi elicitiuū ꝛ nō sic t̄minꝰ actū cōples.qḋ falsū
eē ꝑma ꝯn̄a declarauit. Illa autē difficultas q̄ addit̄
ibi de visiōe btifica nō ꝯcludit aliud nisi ꝙ ꝯceptꝰ for/
matꝰ mediāte visione btifica nō adeq̄t visionē illā ita
ꝙ qcqd in deo videt̄ vno ꝟbo dicat̄.ꝛ hꝰ ꝯcedit̄.ſȝ nō
ꝯcludit ꝙ ꝟbū illud sit cognitio obscurior uel impfe/
ctior btifica visione.imo nō ē cognitio:ſȝ t̄minꝰ cogni/
tionis. Utrū aūt illa visio btifica t̄minet̄ ad plura ꝟba
uel ad vnicū dubiū ē. verisimile tn̄ videt̄ ꝙ illa visio
t̄minet̄ ad vnicū ꝟbū habitū de obiecto btifico eēnti/
alit̄ in actu.ſȝ habitualit̄ terminari pōt ad multa ꝟba
habita de attributis uł creaturis in ꝟbo visis cū btūs
p illā distinguit attributa uel ea q̄ in ꝟbo videt.ita ꝙ
de illis ꝟbis secūdarijs nūc format plura nūc pauci/
ora. vn̄ sine pluralitate illoꝝ non cognoscit attributa
sub distict̄ rōnibꝰ ut argumētū false supponit. ¶ Ad
9ᵐ negat̄ hᵒᵉ:nec valet pᵃ ꝑbatio.sic eni nō experior
dū video albedinē ꝙ actꝰ meꝰ ferat̄ i duo:puta i co/
lorē ꝛ coloratū.imo nō expior ꝙ ferat̄ i colorē ſȝ i co/
loratū nisi p rōcinationē quā distinguo int̄ visibile ꝛ
rōnē visibil̄.ita qꝛ ꝟbū itellectꝰ ē rō itelligibilitat̄ rei
exterioris ē ꝑus cognitū q̄ res extra.nō tn̄ ē ita ma/
nifestū. Nō valet siliter zᵃ ꝑbatio.nā an̄s ē falsū.nec
ꝑbatio eiꝰ valet.licȝ eni spēs aut actus aut habitꝰ in/
tellectꝰ nō cognoscat̄ nisi reflexe.secꝰ ē de ꝟbo qꝛ il/
lud ē terminꝰ itellectionis.nō aūt actꝰ nec alia nume/
rata.nec oȝ ꝙ sic intellectus directe intuet̄ ꝟbū qḋ ē
subiectiue in se.ꝙ iō intueat̄ directe seipsum q̄tū ad
suū qḋ qd est.nā intellectus possibilis inq̄tū hꝰ ꝑ isto
statu non est intelligibilis in actu nisi illo mō quo itel/
ligit alia.ꝛ illo modo ꝯcedo ꝙ in oī intellectione intel
lectus intelligit se.nā dū intelligit lapidē ipse ē lapis
in esse intelligibili.ꝛ ideo intelligit se eadē itellectiōe
q̄ intelligit lapidē.nō tn̄ inq̄tū itellectꝰ.sic nec qcūqȝ
videt lignū ut pictū videt lignū ut lignū. Deinde non
valet 3ᵃ ꝑbatio ut dictū ē i solutiōe tertij. ¶ Ad.10.di
co ꝙ sicut est multiplex gradꝰ cognitionis.ita multi/
plex gradꝰ ꝟbi.aliud ē eni pfectū aliud imperfectū.
ꝛ iō nō sequit̄ ꝙ illoꝝ que ipfecte cognoscimꝰ verba
nō habeamꝰ.nō eni intēdimꝰ ꝙ verbū sit solū i cogni/
tione pfecta.ſȝ intēdimus ꝙ nulla itellectio q̄liscūqȝ
sine ꝟbo cōplet̄. ¶ Ad 11ᵐ dicit̄ ꝙ argumentū false
imponit opinioni nostre saltem scō Tho.ꝙ omne il/
lud cuius est verbum intelligi possit a nobis actu re/
cto ꝛ directe. ¶ Ad 12ᵐ dicitur sicut ad.10ᵐ.ꝙ ex fal/
so intellectu opinionis ꝑcedit. non eni ponit sanctus
Tho.ꝙ ꝟbū sit ꝑncipiū pfecte noticie.imo ē fm eum
terminꝰ eiusdē.ideo tam in diuinis q̄ in creatis noticia

terminať ad ỽbū. ¶ Ad 1m dico ꝙ hꝛ est falsa loquē/
do de obiecto ṗmo itellectiōis qđ ē itrinsecū actui ꝛ
eius primus termin⁹. tale eni nō est qdditas sensibilis
sed rō ei⁹. ¶ Ad ṗmū eoꝝ q̄ 3º loco ꝯ eādē ꝯnē indu/
cta sunt diciť ꝙ aꝛ ē vera dūtaxat de illis operatio/
nib⁹ q̄rū termin⁹ ē pmanēs operatione transeūte: sic
se hȝ dom⁹ ad edificationē. nō aūt vbi operatio ꝛ ter/
min⁹ se inseparabiliť comitātur. isto mō aūt se hȝ opatio
intellectualis ꝛ su⁹ termin⁹ quē dicim⁹ ỽbū. qꝛ nunq̄
ỽbū ē sine actuali cogitatione fm Augu. ¶ Ad cōfir/
mationē pȝ p idē. ¶ Ad 2m dico. ꝙ oīs intellectio ter/
minať ad verbū siue sit pfecta siue ipfecta. tn̄ cogni/
tiōis ipfecte ỽbū est iperfectū. ꝛ noticie pfecte ỽbū
est pfectū. Et cū pbať ꝙ verbū non pduciť p noticiā
impfectā. patet ꝙ pbatio nulla ē. qꝛ supponit ꝙ om/
ne verbū sit pfecte faciēs cognoscere: cui⁹ oppositū
dictū est. Similiť cū pbať ꝙ ỽbū nō pducať p noti/
ciā pfectā. pȝ ꝙ ṗma pbatio nō valet. nā licȝ p cogni/
tionē pfectā res pfecte cognoscať. nō tn̄ supfluit verbū
qꝛ cognitio intellect⁹ nō cōpleť nisi pducto ỽbo. quia
obiectū eēt absens itelligēti nisi formaret ỽbū. vnde
ista pbatio supponit ꝙ ỽbū sit cognitio: uel ꝙ p ipsū
sic p actū obiectū cognoscať. qđ est falsū. nā verbum
de alio fuit licȝ ad exhibēdū obiectū in eē itelligibili
apparenti. nā species intelligibilis nō sufficit ad hꝛ qꝛ
ipsa nō est in ꝯspectu intellect⁹ in actu. imo ē ps intel/
lect⁹ in actu. verbū ỽo est q̄si in ꝯspectu intellect⁹ in
actu ꝛ nō ei⁹ ps. Similiť 2a pbatio nō valet. qꝛ suppo/
nit ꝙ ỽbū sit ṗncipiū cognitionis p illū modū q̄ speci/
es ē ṗncipiū cognitionis. hꝛ aūt ē falsū. dico tn̄ ꝙ ỽbū
est ṗncipiū cognitionis illo mō q̄ vna ꝯ duciť in noti/
tiā alteri⁹. ꝛ vna diffinitio in noticiā alteri⁹. iō non se/
quiť pcessus in infinitū in actu. licȝ forte i potētia. sic
est in pcessu demonstrationū vni⁹ ꝯnis ex alia. Simi/
liter 3a pbatio nulla est. qꝛ licȝ cognitio sit via ad ver/
bū. nō tn̄ illo mō q̄ motus ad terminū. qꝛ itelligere nō
est mot⁹ qui est actus ipfecti sȝ poti⁹ actus pfecti. nec
se hȝ ad verbū ut forma media inter potētiā ꝛ actū ad
formā in actu cōpleto. ꝛ ideo nō oportet ꝙ intellectio
cesset pducto verbo. actio eni intellect⁹ nō fundať in
motu. ¶ Ad 3m dico ꝙ verbū est spēs expssa p intelle
ctū in actu. nō aūt est spēs q̄ ꝯstituat intellectū i actu.
qꝛ illa dr̄ impssa ab obiecto uel ab intellectu agente ꝛ
fantasmate. ista aūt poniť in ꝯspectu itellect⁹ in actu
ꝛ ē q̄si ples ei⁹. Et sic pȝ ad argumēta Herardi. ¶ Ad
argumēta 4º loco facta dr̄ ꝙ fm scm̄ Tho. ṗma pte
q. 34. arti. p ad 2m. Cū Aug⁹ ꝛ alii sci dicūt ꝙ verbū ē
noticia. nō accipiť noticia p actu itellect⁹ cognoscen/
tis uel p aliquo ei⁹ habitu. sȝ p eo qđ intellect⁹ ꝯcipit
cognoscendo. vn̄ ꝛ Aug⁹ dicit ꝙ verbū est sapia ge/
nita. qđ nihil aliud est q̄ ipsa ꝯceptio sapiētis qui etiā
pari mō noticia genita dici pōt. hec ille. Ex q̄ in oībus
auctoritatib⁹ Augu. Ansel. Damas. allegatis sumitur
cognitio visio ꝛ hꝫ nō p actu intellectus. sȝ p ꝯceptu
¶ Ad ṗmū ꝯ 2am ꝯnē negať hꝛ. Et ad pbationē eius
dr̄ ꝙ licȝ actus q̄ pr̄ pduciť filiū sit simplex ꝛ idiuisus
fm rem. tn̄ includit plura fm rōnē. s. actū itellectus ꝛ
relationē expressiui. ut tangebať in 2a ꝯne. q̄ ad pri/
mū. ille act⁹ non est distinctiu⁹ patris a filio. sȝ q̄ ad 2m
scȝ p illā relationē. dicta aūt Augu. ꝛ Damas. ꝯcludūt
ꝙ gn̄are distinguit patrē a suo verbo: sed nō ꝙ se to/
to hoc ē p qđlibet de sui rōne. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ hꝛ ē fal/
sa. nā dicere itellectuale non dicit purā relationē. di/
co tn̄ ꝙ sic vnica psona vbi eadē ppetate ē fili⁹ ꝛ ỽbū
fm ꝙ ponit scūs Tho. vbi s. arti. 3º ad 3m vbi sic dicit
Ipsa natiuitas filii q̄ ē pprietas psonalis ei⁹ diuersis
noib⁹ signatur q̄ filio attribuūť ad exṗmēdū diuersimo/
de pfectionē ei⁹. nā ut ondať coetn⁹ dr̄ splēdor. ut on/
dať oīo silis dr̄ imago. ut ondať imāliť genit⁹ dr̄ ỽbū.
hec ille. Ita dico in pposito ꝙ ipsa pductio actiua q̄
pať filiū pducit diuersimode noiať: ꝛ diuersis rōnib⁹
itelligiť scȝ ꝛ ut ē dictio itellectualis ỽbi. ꝛ ut ē gn̄atio
nālis filii. vn̄ licȝ ut ē gn̄atio nō dicať forte nisi relati/
onē pat̄nitatis sigtā p modū actiōis. tn̄ ut ē dictio uel
platio intellectualis dicit aliqđ absolutū cū relatiōe
ꝛ nō solū pure absolutū. ¶ Ad 3m dico ꝙ act⁹ dicēdi
q̄ pduciť ỽbū q̄ ad absolutū qđ icludit diť pfectionē
simpliciť. non aūt q̄ ad respectū expssi. ideo q̄ ad ṗmū
est cois trib⁹ psonis. nō aūt q̄ ad 2m. Et ē silr̄ de potē/
tia gn̄andi: ut pōit scūs Tho. ṗma pte. q. 41. arti. 5º ad
3m. ¶ Ad 4m negať mod⁹ arguēdi. Iste eni arguit ac
si dicere nō icluderet i sua rōne nisi actū absolutū q ē
intelligere. cui⁹ oppositū dictū est. verūtn̄ iste iplicat
illud dubiū vtrū attributa eēnt distincta fm rōnē da/
to ꝙ nulla eēt possibilis creatura. ad qđ dictū ē alias
¶ Ad 5m diciť eodē mō ꝙ solū ꝯcludit ꝙ act⁹ dicēdi q̄
exṗmiť ỽbū nō dicat solū actū intelligēdi. hꝛ eni posi/
to cū intelligē in diuinis fm se absolute sūptū a nullo
differat realiť. nec dicē differret ab aliq̄. sȝ posito ꝙ
dicere sit ipsū itelligere cū tali relatiōe. argumētū nō
ꝯcludit. Illud aūt qđ addiť de dr̄ia gn̄atiōis ꝛ spira/
tiōis alibi ptractabiť deo dante. ¶ Ad ṗmū eoꝝ q̄ 2º
loco inducta sūt dr̄ ꝙ itelligē ꝛ velle sūpta absolute
sūt act⁹ eēntiales nō aūt ut sumūť cū certis relatiō/
bus. nā intelligere exṗmēdo ỽbū est act⁹ notionalis
pr̄i dūtaxat ꝯueniēs. Siliť velle spirando amorem ē
act⁹ notionalis filio ꝛ pr̄i cois solum. ¶ Ad 2m dico ꝙ
itelligere expssiue nō ꝯuenit nisi pr̄i pducenti: vn̄ nec
filio nec spiritui sancto nec eēntie ꝯuenit. similiť velle
spiratiue nō cōpetit nisi pr̄i ꝛ filio q̄ pducūt spm̄ scm̄.
¶ Ad 3m dico ꝙ aꝛ ē falsa. qꝛ gn̄are ꝛ spirare q̄ sūt di/
uine pductiōes nō differūt realiť i diuinis. ꝛ iō nō oȝ ꝙ
velle spiratiuū differat ab intelligere expssiuo. ¶ Ad
ṗmū illoꝝ q̄ 3º loco inducta sūt dr̄ ꝙ 4a ē falsa de illis
q̄ sūt idē realiť ꝛ differūt rōne tali mō ꝙ vnum ē alio
coius sic se hn̄t in diuinis eēntialia respectu notionaliū
ut eēntia respectu pt̄nitatis ꝛ itelligere respectu hui⁹
qđ ē dicere. ꝛ potētia respcū hui⁹ qđ ē potētia gn̄andi
ꝛ infinita talia exēpla dari pn̄t. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ ꝯna non
valet plus q̄ ista: fili⁹ ꝛ spūs scūs vere sūt de⁹. sȝ ipsi
nō sūt pr̄. g̃ i diuinis pr̄ nō est de⁹. uel de⁹ nō est pr̄. talia
eni argumēta in diuinis nō ꝯcludūt ppter causas sepe
dictas. Qꝛ aūt sit de mēte sci Tho. qđ ṗus dictū fuit
s. ꝙ dicē ꝛ gn̄are nō sint aliud q̄ diuina actio cū detmi/
s. ꝙ dicē ... nato respcū. pȝ. nā de potētia dei. q. 2. arti. 5º sic dicit
Siliť ingt dicēdū ē de actiōe ꝛ potētia. nā gn̄a⁹ signi/

ficat actionē cū aliquo respectu. ꝛ potētia generandi
signat potētiā cū respectu. vñ gnātio ē dei actio. sed ꝓ/
ut est patris tm̄. nec tñ seqꝛ ꝙ aliquid possit pater qḋ
nō possit fili⁹ ꝛc̄. ꝛ dat ibi exēplū h̄. paternitas īngt ē
diuina essentia ꝓut est in p̄re nō ꝓut ē in filio. non eni
eodē modo ē in p̄re ꝛ in filio. sed ī filio ut ab altero ac/
cepta. in p̄re aūt nō. hec ille. Jta in ꝓposito dicere uł
concipe ꝓut est in p̄re. ꝛ similit̄ spirare nō est nisi dili/
gere ꝓut ē in p̄re ꝛ filio. vñ eadē. q. arti. 3° dicit ꝙ fi/
lius ꝓcedit ut verbū ꝑ actū diuini intellect⁹ inq̄ntum
p̄r cognoscit seipsū. ꝛ sp̄ūs scūs ꝑ actū volūtatis inq̄/
tum pater diligit filiū. ¶ Ad p̄mū ꝯ gntā ꝯnē negat
h⁹. non eni filius ex p̄te sue relatiōis in obliq̄ plus cō
notat creaturas q̄̄ sp̄ūs. nō eni dicit̄ plus fili⁹ creatu
re q̄̄ sp̄ūs scūs dicat̄ sp̄ūs creature. s3 q2 hoc nomen
verbū dicat illū respectū ad creaturas. hoc habet q2
signat quoddā eēntiale sc3 sciam q̄ s̄m nomen suū dicit
respectū ad scita. verbū eni ē sapia genita. ut decla/
rauit scūs Tho. de veritate. q. 4. arti. 5°. s̄m ꝙ allega
ui in ꝓbatiōe gnte ꝯnis. ¶ Ad 2m negat̄ a⁹ᵗ. nomē eni
filii non dat intelligere sciam aut sapiam sicut nomē
verbi. eēntia eni nō ut eēntia importat illū respectū.
sed essentia ut est sapia. Et istud finaliter dicit sanct⁹
Tho. de veritate vbi s̄. ad argumētū. ¶ Ad 3m cō/
cedit̄ totū sc3 ꝙ verbū dicit respectū ad oīa dicta ꝑ
illud ut sup̄ cōcedit scūs doctor. sed verbū ea rōne q̄
v̄bū nō dic̄ respectū ad creaturā. s3 si dicat respectū
ad oīa creata. hoc est q2 diuinū est. ꝛ nō est aliud q̄̄ sa/
pientia genita. ita ꝙ rōne sapie diuine dicit illū respe
ctū. nō aūt rōne filiatiōis aut dictionis passiue. distin
ctio eni quā facit sup̄ scūs doctor quomō sc3 verbū
dicit respectū ad ea que dicūt̄ ꝑ verbū dupliciť. illa
inquā soluit h̄ argumētū. ¶ Ad p̄mū ꝯ sextā ꝯnē ne/
gat̄ aīs. sp̄ūs scūs eni ꝓcedit ut amor. nec ipse oppo
situ ꝓbauit. imo illud qḋ dicit de illo esse donato vi/
det̄ fictio. sequit̄ eni ꝙ sp̄us scūs nō sit nisi p̄r in esse
donato. ¶ Ad 2m dico ꝙ lic3 sp̄ūs scūs inq̄ntū amor
diuin⁹ sit silis ꝛc̄. tñ q2 non constituit̄ ꝑ diuinā essen/
tiā ut illa est sua ꝓpa forma: ut ita loquar. ideo nō est
iudicandū in ꝓposito s̄m ea que cōpetūt ei ex p̄te di/
uine essentie. sed ex illa p̄te q̄ est talis ꝑsona sc3 ex p̄te
sue ꝓcessionis q̄ est ꝑ modū amoris. ex illa aūt p̄te nō
habet ꝙ sit silis. qḋ tñ oporteret ad hoc ꝙ eēt imago
sc3 ꝙ ꝑ suā ꝓpiā formā esset sp̄ēs indifferēs p̄ris s̄m
diffinitionē quā dat Dil. ¶ Ad 3m dicit̄ ꝙ ut sepe di/
xi impr̄ssio ipsius amati in amantē nō ē ꝑ modū simili/
tudinis. ¶ Ad 4m dico ꝙ aliqd originari ab alio pōt
esse dupliciť. Uno modo ab alio s̄m esse reale. ꝛ sic
sic scūs doctor intelligeret. arguēs bñ concluderet
ꝙ solus statue factor haberet imaginem. sed absit tā
grossius intellect⁹ a nobis. Alio modo pōt intelligi ꝙ
aliqd s̄m esse intelligibile qḋ habet in mente artificis
originet suā imaginē. ꝛ sic intelligit̄. ꝛ est simile illi qḋ
dicit de creaturis in verbo de veritate. q. 4. arti. 4°
Similitudo creature ē quodāmō ipsa creatura per
modū illū q̄ dicit̄ aīa quodāmō esse oīa. vñ ex h̄ ꝙ si/
militudo creature in verbo est productiua ꝛ motiua
creature in ꝓpria nā existentis quodāmō cōtingit ut
creatura seipsā moueat ꝛ ad eē ꝓducat inq̄ntū sc3 ꝓ/
ducit̄ in esse ꝛ mouet̄ a sua silitudine in verbo existe.
hec ille. Ad ꝓpositū dico ꝙ imago facta ad similitu/
dinē cesaris originat̄ a cesare inq̄tū originat̄ ab ipsa
silitudine cesaris concepta ꝑ artificē facientē statuā
ꝛ ita de rōne imaginis ē ꝙ originet̄ ab eo cuius ē ima
go inq̄ntū originat̄ ab artifice ꝯcipiēte formā illi⁹
Et sic patet ꝙ argumētū illud nihil concludit. ¶ Ad
argumentū in pede q̄stionis factū respondet̄ s̄m scm̄
Tho. p̄ma p̄te. q. 34. arti. p̄. ad 2m. ꝙ cū dicit̄ ꝙ v̄bū
est noticia uel cogitatio aut h⁹. nō accipitur noticia
ꝓ actu intelligentis aut ꝓ aliquo eius habitu. sed ꝓ
eo qḋ intellectus concipit cognoscēdo. vñ ꝛ Aug⁹ di
cit ꝙ verbū est sapia genita. qḋ nihil aliud ē q̄̄ ipsa cō
ceptio sapiētis q̄ etiā pari mō noticia genita dici pōt.
Et ꝑ eundē modū pōt intelligi illud Anselmi ꝙ dice/
re dei est cogitando intueri inq̄ntū sc3 intuitu diuine
cognitiōis concipit̄ verbū dei. verūtñ cogitatiōis no
men nō ꝓprie dicit̄ de deo. nec dei verbo ꝓp̄e cōue/
nit. Dicit eni Aug⁹ 15°. de trini. Jta dicit̄ illud dei ver
bum ut cogitatio ꝓprie non dicat̄ ne esse aliqd quasi
volubile credat̄ ī deo cum nō accipiat formā ut ver/
bum sit. eamq3 possit amittere atq3 informit̄ quodā
volutari. cogitatio eni ꝓprie in inq̄sitione veritatis
consistit q̄ in deo locū non habet. cū eni intellect⁹ iam
ad formā veritatis ꝑtingit non cogitat sed ꝑfecte ve/
ritatē cōtemplat̄. vñ Anselm⁹ improprie accepit co/
gitationē ꝓ contemplatiōe. hec ille.

Circa vigesimāocta
uam distinctionē querit̄: vtr̄ inna/
scibilitas sit ꝓprietas cōstitutiua pa
tris. Et arguit̄ ꝙ sic. Nā ꝑsona p̄ris
constituit̄ ꝑ aliquā ꝓprietatē q̄ sit ī
ea. sed nō pōt constitui ꝑ cōem spirationē. alioqn re/
sultaret vna cōis ꝑsona p̄ri ꝛ filio. nec ꝑ paternitatē:
cū p̄rnitas sit posterior q̄̄ generari sup̄ qḋ fundat̄. ge
nerare vō sit posteri⁹ ꝑsona patris a q̄ intelligit̄ elici
ꝛ ꝓfluere. ḡ necē est ꝙ ꝑ inascibilitatē constituat̄. cū
nō sit alia ꝓprietas in p̄re vltra p̄rnitatē ꝛ spiratio/
nem actiuā. Jn oppositū arguit̄. nā p̄ma ꝑsona cōsti/
tuit̄ aliq̄ positiuo formalit̄. s3 inascibilitas nihil ponit
sed negat s̄m Aug⁹ 5°. de trini. ca°. 6°. vbi dicit ꝙ cū
ingenitus pater dicit̄ non qd sit sed qd non sit osten/
dit̄. ḡ nō pōt ꝯstituere p̄mā ꝑsonā. Jn hac q̄one erūt
duo articuli. Jn quor̄ p̄mo ponēt̄ ꝯnes. Jn 2° moue
bunt̄ aduersarior̄ obiectiōes. ¶ Quātū ad p̄mū sit pri
ma ꝯ. ꝙ ingenit⁹ uel inascibilitas nihil ponit qḋ sit de
ꝓprio intellectu ei⁹. lic3 aliqd ponat sicut p̄suppositū
sibi. Hanc ponit scūs Tho. p̄ sen. dis. 28. q. 1. arti. p̄. ad
primū. vbi sic dicit. Aliq̄ dictio dicit̄ ponere dupliciť
aliqd. uel ita ꝙ illud qḋ ponit sit de intellectu ei⁹ sicut
aliqd eēntie ipsius ut hō ponit aīal. uel q2 p̄supponit
illud in q̄ fūdat̄. q̄̄uis nō sit de eēntia ei⁹. sicut oē ac/
cidens ponit substantiā. dico ḡ ꝙ hoc nomē ingenit⁹
non ponit aliqd qḋ constituat intellectū ipsi⁹. q2 h̄ nō
posset eē nisi s̄m rōnē p̄ncipii poneret uel in cōi uel in
sp̄ali. quia nihil aliud notionale pōt patri cōuenire. ꝛ

q̄cū*q; mō dicat̄ nō ponet in numerū inascibilitas cū
p̄nitate. q2 cōe nō ponit in numez cū ꝓprio. ſ3 tn̄ po
nit aliq̄d qđ p̄ſupponit in q̄ fundat̄. ⁊ ex h̄ eſt ꝙ quidā
dixerūt ꝙ ingenit⁹ aliq̄d ponit. ⁊ q̄dā ꝙ nihil. ſ3 q̄cū*q;
nihil ponat qđ ſit de intellectu ei⁹. nō tn̄ ſeq̄t q̄n poſ/
ſit eſſe notio. q2 illud cuius ratio cōſiſtit in remotione
optime p negationem certificat̄ ſicut cecitas. ⁊ h3 eſt
rō p̄mi: uel ei⁹ qđ eſt nō de p̄ncipio eſſe. q2 principiū ē
ante qđ nihil eſt. hec ille. Sicut eni ipſe dicit ibidē p̄r
eſt p̄ncipiū toti⁹ diuinitatis. vn̄ ⁊ Dionyſi⁹ dicit ꝙ in
patre eſt fontana diuinitas. vn̄ ſi in diuinis eēt ordo
qui poneret p̄us ⁊ poſteri⁹. p̄r eſſet primū p̄ncipiū. ſ3
q2 ibi non ē talis ordo. loco ei⁹ qđ eſt p̄mū dicam⁹ p̄n/
cipiū non de principio. vn̄ pater dupliciť innoteſcere
pōt. uel inq̄tū eſt nō de principio. ⁊ ſic inoteſcit p no/
tionē inaſcibilitatis. uel inq̄tū eſt p̄ncipiū. ⁊ ſic q2 p̄n/
cipiū dicit̄ ſm̄ emanationē q̄ ab ipſo eſt ſm̄ duplicem
modū emanatiōis in diuinis duab⁹ notionibus inno/
teſcit. ſ. paternitate inq̄tū eſt principiū filij p gn̄atio/
nem. ⁊ coi ſpiratiōe inq̄tū eſt principiū ſp̄us ſci p ſpi/
rationē. Et ſic patet ꝙ in vniuerſo ſūt tres notiones
p̄ris. hec ille. Idē ponit prima pte. q. 33. arti. 4°. ¶ 2ª
ꝯ eſt ꝙ inaſcibilitas quā ſiḡt hoc nomē ingenit⁹ ꝓut
eſt ꝓprietas p̄ris ſumit̄ priuatiue non pure negatiue
Hanc ponit ſcūs Tho. vbi ſ. vn̄ prima pte. q. 33. arti.
4°. ad 2m ſic ait. Ingenitū q̄n*q; ſumit̄ negatiue tm̄. ⁊
ſm̄ h̄ dicit Hiero⁹ ſp̄m ſcm̄ eſſe ingenitū id eſt nō ge/
nitū. Alio mō priuatiue. nō tn̄ aliquā importat perfe/
ctionē. Multipliciť eni dicit̄ p̄uatio. Uno mō q̄n ali/
quid non habet qđ natū eſt haberi ab alio. etiā ſi illud
non ſit natū habere illud. ſicut ſi lapis dicat̄ res mor/
tua q2 caret vita: ſc3 quā quedā res nate ſūt habere.
Alio mō dicit̄ priuatio q̄n aliq̄d nō habet qđ natū eſt
haberi ab aliq̄ ſui gn̄is. ſicut ſi talpa dicatur ceca. 3°
mō q̄n ipſū non habet qđ natū eſt habere. ⁊ h̄ mō pri/
uatio imperfectionē importat. ſic aūt ingenitū nō dr̄
priuatiue de p̄re. ſed 2° mō ſc3 prout aliqđ ſuppoſitū
diuinū eſt genitum. Sz ſm̄ hanc rōnē etiā de ſp̄u ſcō
pōt dici ingenitū. vn̄ ad h̄ ꝙ ſit ꝓpriū ſoli patri opoz/
tet vlteri⁹ in noīe ingeniti intelligere ꝙ cōueniat ali/
cui pſone dīne q̄ ſit principiū alteri⁹ pſone diuine. ut
ſic intelligat̄ importare negationē i genere principij
perſonaliter dicti in diuinis. uel ut intelligatur in no/
mine ingeniti ꝙ omnino non ſit ab alio. ⁊ non ſolum
ꝙ non ſit ab alio per generationem. ſic enim nec ſpi/
ritui ſcō cōueniet eē ingenitū q eſt ab alio per ꝓceſ/
ſionē ut pſona ſubſiſtens. ne*q; etiā eſſentie dīne de q̄
pōt dici ꝙ eſt in filio uel ſp̄u ſcō a p̄re. hec ille. Idem
ponit in ſcripto vbi ſ. ad 2m. ¶ 3ª ꝯ eſt ꝙ illa priuatio
fūdat̄ in rōne p̄ncipij ſm̄ ꝙ ē notio p̄ris. Hanc ponit
ibidē in ſcripto vbi ſic ait. Ingenit⁹ non importat ne/
gationē abſolutā ſed aliq̄ modo priuationē. oīs enim
negatio q̄ eſt in aliq̄ ſubiecto determinato pōt dici pri/
uatio. vn̄ in 4°. metaphiſice dr̄ ꝙ p̄uatio ē negatio in
ſubiecto. vn̄ dico ꝙ negatio quā importat ingenitus
intelligit̄ ut fūdata in rōne p̄ncipij ſm̄ ꝙ eſt notio pa
tris. ⁊ hoc mō non ꝯuenit eēntie nec ſp̄ui ſcō q̄bus nō
cōpetit eſſe p̄ncipiū p originē alicui⁹ pſone. nec iterū

filio cui cōpetit affirmatio oppoſita. hec ille. ¶ 4ª ꝯ ē
ꝙ inaſcibilitas nō eſt ꝓprietas pſonalis uel conſtitu/
tiua p̄ris. Iſtā ponit ſcūs Tho. in ſcripto vbi ſ. arti.
2°. vbi ſic dicit. Sicut ē in inferiorib⁹ ꝙ q̄cq̄d cōſeq̄t
ad eſſe pfectū non ē conſtitutiuū illi⁹ rei. ita etiā in di/
uinis q̄cq̄d ſm̄ intellectū p̄ſupponit aliq̄d q̄ pſona cō
ſtituit̄ non pōt eē cōſtitutiuū pſone. Et inde ē ꝙ cōis
ſpiratio nō pōt eſſe ꝓprietas pſonalis. q2 ſupponit in
p̄re ⁊ filio generationē actiuā ⁊ paſſiuā quib⁹ ille pſo
ne ꝯſtituūt̄. Siliť innaſcibilitas cū ponat negationē
q̄ fūdat̄ ſup rōnē p̄ncipij p̄ſupponit ſm̄ intellectū rō/
nem p̄ncipij ſup quā fūdat̄. ſ. paternitatē. ⁊ iō nō pōt
ꝯſtituere pſonā p̄ris. nec pōt eſſe ꝓprietas pſonalis
hec ille. Idē ponit prima pte. q. 4. arti. 2°. vbi dicit ꝙ
remotis p intellectū ꝓprietatib⁹ non pſonalib⁹ rema
nēt intellect⁹ ypoſtaſū ⁊ pſonaz. ſicut remoto p intel
lectū a p̄re ꝙ ſit ingenit⁹ uel ſpirās remanet ypoſta/
ſis pſona p̄ris. hec ille. Idem ponit p̄ ſen. diſ. 26. q. 2.
arti. 3°. ad 6m. ¶ 5ª ꝯ ē ꝙ inaſcibilitas eſt vere ⁊ ꝓprie
notio p̄ris. Hāc ꝓbat ſcūs Tho. vbi ſtatim dici. vbi
ſic ait. Diſtinctio notionis ⁊ relatiōis ⁊ ꝓprietatis pōt
tripliciť aſſignari. Primo q̄tū ad rōne ſignationis. ⁊ ſic
ſciendū eſt ꝙ paťnitas dicit̄ relatio ſm̄ ꝙ ad filiū re/
fert̄. dr̄ aūt ꝓprietas inq̄tū ſoli patri ꝯuenit. dicitur
notio inq̄tū eſt formale p̄ncipiū inoteſcēdi patrē. 2°
q̄tū ad ordinē. q2 cū nihil poſſit eē p̄ncipiū inoteſcen
di aliq̄d niſi ſit ſibi ꝓpriū. intellectū notiōis p̄cedit in/
tellect⁹ ꝓprietatis. ⁊ q2 ꝓprietas nō ꝯuenit niſi rei di
ſtincte ab alijs. ⁊ diſtinctio in dīnis nō eſt niſi p oppo/
ſitionē relatiōis. intellectū ꝓprietatis in dīnis p̄rece/
dit intellect⁹ relatiōis. 3°. q̄tū ad numerū q2 notiōes
ſūt he ſc3 p̄nitas filiatio proceſſio inaſcibilitas cōis
ſpiratio. harū aūt q̄ttuor ſūt ꝓprietates q̄ vni pſone
tm̄ ꝯueniūt: ſc3 p̄nitas inaſcibilitas q̄ conueniūt tm̄
p̄ri. filiatio q̄ cōuenit tm̄ filio. ꝓceſſio q̄ cōuenit tm̄ ſpi
ritui ſcō. cōis aūt ſpiratio nō pōt dici ꝓprietas ſimpli
citer q2 ꝯuenit duab⁹ pſonis ſ3 ſm̄ q̄d ſm̄ ꝙ aliq̄d dr̄
eſſe ꝓpriū ad aliq̄d. eſt eni ꝓpriū p̄ris ⁊ filij reſpectu
ſp̄us ſci. harū eni notionū tm̄ quattuor ſūt relationes
ſc3 paťnitas ⁊ filiatio ꝓceſſio ⁊ cōis ſpiratio. innaſci/
bilitas xō nō ꝓprie dr̄ relatio niſi p̄ reductionē ſm̄ ꝙ
negatio reducit̄ ad gen⁹ affirmatiōis. ut nō hō ad ge
nus hoīs. harū aūt notionū uel ꝓprietatū uel relatio/
num tres tm̄ ſūt pſonales. i. conſtituētes pſonas. vn̄
hūt q̄ſi actū differētie ꝯſtitutiue. ſ. p̄nitas filiatio ꝓ
ceſſio. alie due ſūt notiōes ſ3 nō pſonales. Harū aūt
q̄n*q; notionū ſufficiētia ſic patet. Ad h̄ eni ꝙ aliq̄d di
cat̄ notio pſone tria req̄rūt̄. Primo ꝙ ad originē ꝑti/
neat q2 relatiōib⁹ originis pſone diſtinguūt̄. 2° ꝙ ꝑti/
neat ad dignitatē. q2 pſona ē ypoſtaſis ꝓprietate di/
ſtincta ad dignitatē ꝑtinēte. 3° ꝙ dicat aliq̄d ſpeciale
q2 cōe nō ē ſufficiēs p̄ncipiū inoteſcēdi. Dico ḡ ꝙ per/
tinēs ad originē pōt ſiḡri uel affirmatiue uł negatiue
ſi affirmatiue. aut dr̄ ſm̄ rōnē p̄ncipij ut a q̄ aliꝰ. uel
ſm̄ rōnē ei⁹ qđ ē a principio ut q ab alio. vtrū*q; iſtoz
dicit originē in cōi. vn̄ neutz pōt eē notio. oꝫ ḡ ꝙ de/
terminet̄ ſm̄ ſpecialē modū originis qui nō ē niſi du/
plex. ſ. p modū nāe ⁊ p modū amoris. ⁊ ſm̄ vtrū*q; ha

bem̃us duas relatiões. vnã q̃ desigt rõnẽ principij ꝛ
aliã q̃ desigt rõnẽ ei⁹ qð ẽ a principio. ꝛ sic sũt q̃ttuoꝛ
notiões. s. p̃mitas ꝛ filiatio q̃tũ ad modũ originis na-
ture. ꝓcessio ꝛ cõis spiratio q̃tũ ad modum originis
amoris. si sigtur negatiue. uel negaꝛ̃ rõ pncipij. uel
rõ ei⁹ qð ẽ a principio. si negaꝛ̃. rõ pncipij nõ ẽ ad di-
gnitatẽ ptinẽs. ꝛ iõ nõ põt esse notio spũs sci nõ posse
esse pncipiũ alicui⁹ diuine psone. si negaꝛ̃ rõ ei⁹ qð est
a principio. aut in gnãli aut in spãli. si in spãli. non põt
eẽ notio. qꝛ q̃nto affirmatio ẽ magꝭ subalis tãto ne-
gatio opposita ẽ magꝭ cõis. sic nõ hõ ẽ cõmuni⁹ q̃ȝ nõ
aial. qꝛ oẽ nõ aial est nõ hõ. sed nõ ↄuertiꝛ̃. si in gnãli.
tũc erit negatio spãlis ꝛ ad dignitatẽ ptinẽs. vnde no-
tione p̃ris faciet q̃ ẽ inascibilitas q̃ sigt non eẽ ab alio
sm̃ ꝗ̃ ẽ ꝓprietas p̃ris. hec ille. ¶ 6⁹ ↄ̃ ẽ ꝙ licꝫ inascibili-
tas sit notio p̃ris nõ tñ inspirabilitas. Hãc ꝓbat scũs
Tho. ĩ scri. di. 28. q. i. arti. p̃. ad 4m. dicẽs. In hͦ ꝙ dr̃
ingenit⁹ remoueꝛ̃ a p̃re esse ab alio simpliciꝛ̃ ꝛ non so-
lum sm̃ aliquẽ determinatũ modũ. q̃re autẽ noieꝛ̃ p
negationẽ spãlis ꝓcessiõis. s. gnãtionis. põt assignari
triplex cã. Prima ẽ quia ꝓcessio spũs sci ordine nãe
supponit gnãtionẽ filij. ꝛ iõ qꝛ negato p̃oꝛi remoueꝛ̃
posteri⁹. ad rõnẽ gnãtionis a principio fontali sequiꝛ̃
remotio ꝓcessionis p modũ amoris. 2ª ẽ. qꝛ cũ dr̃ in-
genit⁹ sm̃ ꝙ ẽ notio patris tolliꝛ̃ ois mod⁹ ↄsequendi
gnãtionẽ. hͦ eni ↄuenit patri inq̃tũ ẽ gnãtionis pnci-
piũ ut nullo mõ gnãtionẽ ↄsequaꝛ̃. gnãtionẽ aũt con-
sequiꝛ̃ aliqd sm̃ intellectũ tripliciꝛ̃. uel sicut genitũ ut
fili⁹. uel sicut p gnãtionẽ acceptã ut diuina eẽntia. uel
sicut a genito ꝓcedẽs ut spũs scũs. vñ nulli eoꝝ ↄue-
nit ingenit⁹ sm̃ modũ p̃dictũ. 3ª rõ est. qꝛ negatio in-
geniti fũdaꝛ̃ sup rõnẽ pncipij. q̃uis aũt p̃r sit pncipiũ
vtriusq̃ ꝓcessionis diuine. tñ sola rõ p quã ẽ principiũ
gnãtiõis ẽ ꝓprietas psonalis ↄstituẽs psonã p̃ris. s. pa-
ternitas. ꝛ iõ p negationẽ gnãtiõis eadẽ psona cõue-
nienti⁹ ꝛ magꝭ ꝓprie notificaꝛ̃. hec ille. Idẽ ponit p̃ma
pte. q. 33. arti. 4°. ad 5m. Proprietas p̃ris ꝓut ẽ non ab
alio poti⁹ sigtur p remotione natiuitatis filij q̃ȝ p re-
motionẽ ꝓcessionis spũs sci. tũ quia ꝓcessio spũs sci
non hꝫ nomen spãle. tũ qꝛ ordine nãe p̃supponit gnã-
tionẽ filij. vñ remoto p̃re ꝙ nõ sit genit⁹ cũ tñ sit pnci-
piũ gnãtiõis. seq̃ꝛ̃ ↄ̃ter ꝙ nõ sit ꝓcedens ꝓcessione
spũs sci. qꝛ spũs scũs non est generationis principiũ
sed a genito ꝓcedẽs. hec ille.

Quantum ad secũdum articulũ arguiꝛ̃ ↄ̃
ↄ̃nes. Et q̃dem ↄ̃ p̃mã arguiꝛ̃ sic sm̃ Aureolũ. Illud
qð dicit fontalẽ p̃mitatẽ dicit aliqd positiuũ. sed ina-
scibilitas uel ingenit⁹ ẽ hͦ. igiꝛ̃. ¶ 2° qꝛ esse in se ẽ mo-
dus essendi subẽ positiu⁹. q̃re esse a se erit mod⁹ sub-
sistendi positiu⁹ in p̃re. sꝫ illũ modũ dicit inascibilitas.
igiꝛ̃. ¶ 3° qꝛ eẽ ab alio dicit modũ positiuũ in filio. nõ
ẽ aũt minoris dignitatis esse a se q̃ȝ ab alio. igiꝛ̃. ¶ 4°
qꝛ eẽ a se non videꝛ̃ aliud dicere q̃ȝ habere sufficiẽtiã
subsistẽdi sine alio. hͦ aũt ẽ valde positiuũ. ꝑ̃ inascibili-
tas dicit aliqd positiuũ. ¶ 5° qꝛ sicut infinitũ uel indi-
uisum sigtur p̃uatiue. ꝛ tñ realiꝛ̃ dicũt modũ positiuũ
sic se hꝫ eẽ ab alio qð importaꝛ̃ p li igenit⁹. dicit enim
eẽ a se rẽ. ¶ Contra secũdã ↄ̃nẽ arguiꝛ̃ sic. q̃ñ ingeni-
tus improduct⁹ innascibilis si teneaꝛ̃ adiectiue vere
de essentia p̃dicaꝛ̃. vñ hec ẽ vera. qꝛ eẽntia ẽ res im-
producta ꝛ res ingenita ꝛ res innascibilis. sicut ꝛ res
increata. nec põt dici ingenitũ ꝛ improductũ ꝓut de
eẽntia p̃dicaꝛ̃ nisi teneaꝛ̃ negatiue tm̃ ꝛ nõ p̃uatiue.
q̃ñ aliq eẽntia ẽ genita ꝛ ꝓducta. ꝛ ita p̃uaꝛ̃ a diuina
eẽntia qð cõpetit alicui eẽntie. sꝫ manifestũ ẽ ꝙ in-
nascibile ꝛ ingenitũ ꝓut sũt notio in diuis nõ p̃dicanꝛ̃
de eẽntia nõ tm̃mõ sumũꝛ̃ p̃uatiue. ¶ Cõtra t̃tia ↄ̃nẽ
arguiꝛ̃ a q̃busdã ꝓbantib⁹ ꝙ negatio importata per
inascibilitatẽ fũdeꝛ̃ sup eẽntiã ut non ab alio. tũ qꝛ si
nõ eẽt in diuis distinctio psonarũ. sed vnũ tm̃ suppositũ
illud esset ingenitũ qꝛ hrẽt essentiã nõ ab alio. tũ qꝛ p
nõ habere eẽntiã ab alio p̃r sufficienꝛ̃ distinguiꝛ̃ a fi-
lio ꝛ spũ scõ q habẽt eã ab alio. ꝛ p ↄ̃ns ingeniti qð est
ꝓprietas ꝛ notio distinctiua sufficienꝛ̃ fundaꝛ̃ in essen-
tia ut nõ ab alio. ¶ 2° arguit Aureol⁹ ꝙ illa nõ fũdeꝛ̃
sup rõne pncipij. qꝛ illud q̃ circũscripto adhuc rema-
net qd inascibile. nõ est fũdamẽtũ inascibilitatis. sed
circũscripta vl̃itate pncipij ꝓductiui respectu oĩuꝫ
q̃litercũq̃ ꝓducibiliũ uel ꝓductoꝝ. adhuc põt intel-
ligi aliqd inascibile uel improductũ. sicut ph̃i intelle-
xerũt primũ principiũ improductũ. nec tñ certũ erat
eis ꝙ eẽt pncipiũ effectiuũ oĩuꝫ ꝓducibiliũ. ꝑ̃ non est
veꝝ ꝙ fũdeꝛ̃ esse ingenitũ sup vl̃itatẽ principij ꝓdu-
ctiui. Et si dicaꝛ̃ ꝙ illa negatio nõ fũdaꝛ̃ sup rõne pn-
cipij ad extra sꝫ ad intra. arguiꝛ̃ ꝙ nõ. qꝛ sm̃ Augꝭ. ac-
cidit genito ꝙ sit p̃r. ꝛ ecõuerso accidit genitori ꝙ sit
ingenit⁹. Istud etiã põt improbari sicut p̃cedẽs. quia
circũscripta rõne principij gnãtiui. adhuc põt intelli-
gi aliqd inascibile ut ꝓbatũ est de ph̃is. ¶ 3° ad idem.
Aut illud pncipiũ vl̃e aut fontalis fecũditas sup quã
fũdaꝛ̃ ingenitũ claudit fecũditatẽ ad ex̃ respectu cre-
aturaꝝ ꝛ duplicẽ fecũditatẽ ad intra respectu perso-
narũ sil̃. aut includit tm̃modo fecũditatẽ ad intra. nõ
põt dici ꝙ sil̃ includat illas fecũditates. qꝛ sm̃ hͦ aliq
notio exigeret ꝓ fũdamẽto potẽtiã creatiuã que tñ
cõis ẽ trib⁹. Nec põt dici ꝙ claudat duplicẽ tm̃. qꝛ al-
tera illaꝝ. s. spiratiua fecũditas cõis est p̃ri ꝛ filio. Et
iteꝝ dicit Aug⁹ 5° de trini. ꝙ si filiũ nõ genuisset. nec
eẽt vl̃e pncipiũ nihil ꝓhiberet eũ dici ingenitũ. ꝑ̃ non
fũdaꝛ̃ inascibilitas sup rõne pncipij. ¶ 4° ad idẽ. Fũ-
damentũ p̃uatiõis ẽ de intellectu p̃uatiõis. sicut pa-
tet ꝙ de cõceptu cecitatis ẽ oculus. sꝫ de ↄceptu in-
nascibilitatis nõ est vl̃e pncipiũ oĩuꝫ. qꝛ intelligẽs p-
sonã ingenitã in diuis nõ oꝫ ꝙ intelligat eã generan-
tem aut spirãtẽ aut vniuersa creantem. Et hec est rõ
q̃re ingenitũ ẽ alia notio a genitore. põt eni distincte
cognosci prima psona ut ingenita. nec tñ cognosceꝛ̃
ut p̃r. ꝑ̃ fontalis fecũditas uel vl̃e pncipiũ nõ ẽ fũda-
mentũ negatiõis importate p li ingenit⁹. ¶ 5° ad idẽ.
Uel intelligiꝛ̃ ꝙ tota sil̃ eẽntia ꝛ p̃mitas fundãt illã
negationem. uel p̃mitas mere uel eẽntia mere ut tñ
stat sub p̃mitate. sꝫ nõ põt dari p̃mũ. qꝛ sm̃ Augm ac-
cidit ingenito ꝙ sit p̃r. ꝛ econuerso accidit genitori ꝙ
sit ingenit⁹. ꝛ eadẽ rõne nec põt dari 2m. nec põt dari
3m. qꝛ eẽntia ut stat sub p̃mitate nihil hꝫ aliud q̃ȝ cum

includit secū p̄nitas.ḡ nō pōt dici φ inascibilitas fū
deť sup eēntiā ut stat sub p̄nitate. ꝛc. ¶ 6° q2 si p im-
possibile gnāre ꝛ spirare nō eēnt i p̄mo supposito di-
uino principiatiōes aut ꝓductiōes s3 eēnt modi abso
luti aut aliqd aliud. ipsa ꝯstituerēt suppositū inascibi-
le dū tn̄ eēnt realitates lr̄ites esse a se ꝛ non aliūde.ḡ
p3 φ accidit eis ut ꝯstituāt ꝑsonā inascibilē φ impor
tent auctoritatē vl̄is p̄ncipij uel sint fontalitates aut
fecūditates. ꝛ h̄ est qd̄ innuit Aug° cū dicit φ si pr̄ non
genuisset nihil ꝓhiberet ipsū dici ingenitū. dū tn̄ oia
ipsū ꝯstituentia eēnt realitates a se. ¶ 7° q2 si in p̄re ē
vere principiū ꝓductiuū tūc generare erit elicitū. s3
si gnāre ē elicitū cū ꝯstituat patrē. seqť φ pr̄ nō erit
inelicit°. ac ꝑ hoc nec erit ingenit° aut ꝑfecte inascibi
lis.ḡ inascibilitas nō pōt fūdari sup rōnē p̄ncipij elici-
tiui aut ꝓductiui ad intra. ¶ 8° arguiť ab alijs. q2 fe-
cunditas ad aliquā ꝓductionē non intelligiť nisi p̄in-
telligať ut non habita ꝑ actū illi°. vn̄ volūtas in spū
scō non intelligiť ut fecūda ꝓ eo φ habeť ut coicata
ꝑ actū volūtatis. in p̄re tn̄ ꝛ filio q2 non hn̄t volūtatē
sibi coicatā ꝑ actū volūtatis. volūtas intelligiť ut ꝓ-
ximā principiū.ḡ a sil̄ potentia gnāndi non intelligiť
in p̄re ꝓximū principiū gnāndi. nisi intelligať ut non
habita ꝑ actū gnāndi. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ingenitū p̄cedit gnāre
ꝛ p̄nitatē in p̄re. ꝛ sic non fūdať in eis. ¶ Cōtra q̄rtā
ꝯnē arguiť sic a q̄busdā. p̄mo ꝑ rōnē factā in p̄ncipio
q̄ōnis. ¶ 2° sic. Proprietas ad dignitatē ꝑtinēs adue-
niens p̄mo eēntie ꝯstituit ꝑsonā. s3 inascibilitas ad di-
gnitatē ꝑtinet. sicut p3. aduenit etiā p̄mo eēntie q̄̄ pa-
ternitas. q2 filiatio ꝛ p̄nitas tanq̄̄ correlatiua sūt sil̄
nā ꝛ intellectu. ꝛ ꝑ ꝯn̄s inascibilitas eēt posterior fili-
atiōe. ꝛ ita coicareť filio. cū oē posterius filiatiōe coi-
cetur sibi. vn̄ restat φ innascibilitas non sit posterior
p̄nitate. imo sit prior ea.ḡ prima ꝑsona cōstituiť ꝑ in-
nascibilitatē. ¶ 3°. Primū suppositū debet ꝯstitui ꝓ-
prietatē q̄ maxime p̄mitatē importat. s3 inascibilitas
est h̄. plus eni ē de rōne primi φ non sit ab alio q̄̄ φ
ab eo sit aliud. vn̄ vltimū in resolutiōe est primū in cō-
positiōe. resoluēdo aūt stať in inascibili q̄ nō ē ab alio
priore. non stať aūt in p̄re q2 pr̄ pōt esse ab alio.ḡ ina-
scibilitas constituit p̄mū suppositū. ¶ 4°. Aug° dic̄ 5°
de trini. φ si pr̄ non genuisset nihil ꝓhiberet eum dici
ingenitū. querendū ē ḡ qd ingenitū esset: aut eni ꝑso-
na ingenita aut eēntia ingenita. sed non pōt dici eēn-
tia ingenita ꝓut ingenitū dicit ꝓprietatē p̄ris. nō eni
innascibilitas de eēntia p̄dicať. nec de filio aut de spi-
ritu scō. ut dicit mgr̄ in lr̄ā.ḡ esset ꝑsona ingenita. ꝛ ꝑ
ꝯn̄s constitueref ꝑ ingenitū uel ꝑ inascibilitatē. ¶ 5°.
Persona debet ꝯstitui per ꝓprietatē q̄ magis pertinet
ad dignitatē ipsi°. s3 inascibilitas magis exp̄mit digni-
tatē prime ꝑsone q̄̄ p̄nitas. digni° eni ē h̄re aliqd nō
coicatū alteri q̄̄ alteri coicatū ꝛ digni° est nō esse ab
alio q̄̄ alterū eē ab eo. vn̄ maioris dignitatis ē in deo
φ ē a nullo creat° q̄̄ φ creature creenť ab eo. inasci-
bilitas aūt exprimit circa patrē φ nō sit ab alio. p̄ni-
tas v̄o φ aliud sit ab eo.ḡ innascibilitas magis consti-
tuet q̄̄ p̄nitas cū ꝑfecti° exprimat dignitatē prime
ꝑsone. ¶ 6°. In oi gn̄e primū ē absolutissimū. s3 p̄ma

persona non eēt absolutissima in diuis si p̄nitas eam
ꝯstitueret. imo eque depēderet ad filiū. sicut eē̄. cum
correlatiua posita se ponāt. ꝛ perempta se perimāt.ḡ
ncc̄e ē φ prima ꝑsona diua ꝯstituať ꝑ aliā ꝓprietatē
a p̄nitate. ꝛ ita ꝑ innascibilitatē cū non possit alia re-
periri s̄m quā sit independēs. ¶ 7°. Omne qd̄ nō est
ab alio a q̄ tn̄ est aliud p̄us intelligiť nō esse ab alio q̄̄
aliud esse ab eo. in oi eni p̄mo eēntialior ē negatio po-
ris q̄̄ ordo ancedētis respectu posterioris. ¶ Et ꝯfir-
mať. q2 in h̄ite ordinē ad ans ꝛ ꝯn̄s prior est ordo ad
p̄cedēs. sicut p3 φ i filio ordo ad patrē quē importat
filiatio ē prior respectu ad spm̄ scm̄ quē importat spi-
ratio. q̄re s̄m h̄ negatio ordinis ad p̄cedens videť eē
prior quā ordo ad subsequens. affirmatio eni ꝛ nega-
tio sūt in eodē s3 cōstat φ innascibilitas ne-
gat in p̄re ordinē ad p̄cedens. p̄nitas v̄o ponit ordi-
nē ad subseq̄ns.ḡ ꝑsona p̄ris ē ꝑ prius innascibilis q̄̄
pr̄. ꝛ per ꝯn̄s innascibilitate ꝯstitueť. ¶ 8°. Eadē ꝓp-
tate ꝯstituiť ꝑsona p̄ris ꝛ distinguiť. s3 distinguiť per
inascibilitatē. Dicit eni Damas. li° p̄. ca° x°. φ oia quo-
cūq3 h3 pr̄ filij sūt p̄ter nō gnātionē q̄ nō sigt sube dif-
ferētiā s3 existētie modū. Et īfra. Omnia h3 fili° ꝓpt
patrē. h̄ est q2 pr̄ h3 ea p̄ter ingnātionē ꝛ gnātionē ꝛ
ꝓcessionē. Et ca° xi°. subdit φ pr̄ ꝛ filius ꝛ spūs scūs
sūt vnū s̄m oia p̄ter ingnātionē ꝛ gnātionē ꝛ ꝓcessio-
nem.ḡ ꝑsona p̄ris videť ꝯstitui ꝑ innascibilitatē. ¶ 9°
Si p̄nitas ꝯstituit p̄mā ꝑsonā: q̄riť quō essentia de-
terminať ad eā. si enim determinať ad eā a se ꝛ ex se
videť φ p̄nitas sit cois alijs ꝑsonis. qd̄ eni determi-
nať ad aliqd ex se vbicūq3 sit h3 illud. ꝛ ꝑ ꝯn̄s essentia
ut in filio haberet p̄nitatē ꝛ fili° eēt pr̄. si aūt determi-
nať ab alio eēntia ad p̄nitatē iā pr̄ non erit p̄ma ꝑso-
na q2 videť eē originata uel alīq mō dependēs ab illo
qd̄ eēntiā determinat ad p̄mā ꝓprietatē. ¶ Cōfirmať q2
si essentia determinat se ex se ad p̄mū suppositū uel ad
p̄nitatē. aut h̄ intelligiť φ determinat se ꝓductiue q̄si
eēntia p̄mā ꝓprietatē ex se emittat pullulādo q̄si eēn-
tia sit subiectū. ꝛ emittat ꝓprietatē eo mō q̄ aq̄ cali-
da causat i se frigiditatē. aut h̄ intelligiť q2 eēntia de-
terminat se formaliť uel q̄si subiectiue ad ipsas ꝓprieta-
tes. sicut aīa determinat se ad ꝑficiendū ꝑ prius cor q̄̄
alias ptes aīalis. ꝛ ad perficiēdū alias mediāte corde.
Non pōt dari p̄mi° mod°. tū q2 seqť φ ꝓprietas esset
alia res ab eēntia ex q̄ pullularet ab ea. tū q2 oē vere
genitū pōt appellari fili°. ꝛ s̄m illū modum de° vere
gnāt p̄mū suppositū. ꝛ sic eēnť duo filij in diuis. tū si
diua eēntia ad illā ꝓprietatē ꝓductiue se determinat
nexio int̄ eēntiā ꝛ ꝓprietatē aut p̄mū suppositū esset
relatio realis ꝓducentis ad ꝓductū ꝛ eē̄ ꝓducti ad
ꝓducens. ꝛ ꝑ ꝯn̄s opposite relatiōes originis eēnt in
eodē supposito. tū q2 s̄m h̄ eēntia esset vere pr̄ prime
ꝑsone cū eā ꝓduceret. Nec pōt dari 2° mod°. q2 ni-
hil determinat se ad aliqd nisi illud ab eo profluat. sicut
p3 de sole φ nō determinat se ad illustrādū ꝑ p̄us par-
tem aeris sibi ꝓpinquiorē nisi q2 illustratio ꝓfluit ab
eo. nec aīa ad viuificandū ꝑ p̄us cor. nisi q2 opatiōes
vitales fluūt ad cor imediate ab aīa. uel saltē actus
p̄mus q est ꝑficere ꝛ viuificare ē ꝑ prius ab aīa i cor

de. vñ q̄ñ aliqua sic se habēt ꝙ nec vnū fluit ab alio: nec aliquid circa alterum fit ab alio. nō apparet quō ibi vnū se determinet ad aliud. ꝫ ꝓbatū est ꝙ ꝓprietates non fluūt ab essentia. nec eꝯ. nec essentia ē forma ꝓpetatū ut eas ꝑficiat in aliq̄ eē: ut subiectū. uel eas recipiat in seipsa. ḡ nullo mō determinat se ad eā. Si dicat̄ ꝙ eēntia ⁊ paternitas ex seipsis determinant̄ ad hꝫ ꝙ inuicē vniāt̄. ita ꝙ q̄libet est rō hui⁹ determinatiōis inq̄tū q̄libet est res simplicit̄ prima nō hn̄s quācunq̄ distinctionē ab alio. ꝫ est aptū fūdare eā vnitatē cū alio. Nō valet. tū q̄ ex q̄ eēntia determinat se ad pr̄nitatē. pr̄nitas erit formalit̄ in filio. tū q̄ impossibile ē eē duas res simpliciter p̄mas q̄n sit deuenire ad vnā q̄ est simplicit̄ p̄ma. ⁊ ita oportebit ꝙ pr̄nitas reducat̄ ad eēntiā tāq̄ ad p̄mū a q̄ pullulat. ❡ Contra ꝯ̄ñtā ꝯ̄nē arguit̄ ꝫm Aureolū. q̄ nulla nā ex hꝫ ꝙ habet̄ ab alio cōtrahit aliquā ignobilitatē nisi illā que formalit̄ seq̄t̄ eam. si eni nā formalit̄ sit eque nobilis. ꝑ hꝫ ꝙ erit ab alio non efficiet̄ ignobilis. ignis eni generās ⁊ genit⁹ sūt eque nobiles in nā. nec gnāri indignitatē importat in genito: dum tñ forma ignis ꝑcipet̄ ex equo. cū igit̄ habere nām ab alio nullam ignobilitatē importet formalit̄ nisi aliūde q̄ꝫ ex eē ab alio hꝫ indignitas ꝯtrahat̄. nō apparet ꝙ nō habere nām ab alio importet aliquā dignitatē. cui⁹ oppositū videt̄ illa ꝯ̄ ponere. q̄ ex hꝫ ponit ꝙ inascibilitas pōt eē notio. q̄ dicit dignitatē scꝫ nō eē de p̄ncipio. ❡ 2° sic. quia ꝫm Scotū falsū videt̄ ꝙ oīs notio seu ꝓpetas personalis importet aliquā dignitatē. imo sufficit ꝙ nō dicat indignitatē. q̄ ꝓpetates ꝑsonales non dicūt perfectionē nec impfectionē. quia nō sūt finite nec infinite. q̄ ꝓbatur triplicit̄. Primo q̄ finitū ⁊ infinitū sūt passiōes quātitatis p̄ physicoꝝ. nūc aūt relationi non cōpetit quātitas molis nec quātitas virtutis cū nō sit p̄ncipiū actiōis. q̄re relatio ꝫm suū genus non ē capax finitatis aut infinitatis. 2° q̄ relatio nō suscipit magis nec min⁹ ꝫm suā rōnē formalē. sed tm̄ per fūdamentū. ut p̄ꝫ in p̄dicamētis. ⁊ p ꝯn̄s nec finitatē aut infinitatē. 3° q̄ si relationes eēnt formalit̄ infinite. sequit̄ ꝙ persone eēnt formalit̄ infinite. ⁊ ita essent tres infiniti in diuinis q̄ est ꝯ̄ regulā Athanasij: Nō tres imensi ꝫ vn⁹ imensus. ⁊ mai⁹ incōueniēs sequit̄ si relatiōes essent formalit̄ finite. q̄ tūc persone diuine essent finite. ⁊ aliq̄d limitatū esset in deo ⁊ id q̄ deus. vñ relinq̄t̄ ꝙ nec sūt finite nec infinite. ❡ 3° arguit̄ sic ꝫm Aureolū. q̄ ꝫm sc̄m Tho. p̄ma pte. q. 33. ingenitꝰ importat negationē passiue gn̄ationis. vñ tantū est dicere ingenit⁹ sicut nō filius. Tūc sic. Qūcunq̄ aliq̄ equipollent: de quocūq̄ p̄dicat̄ vnū ⁊ reliquū. sed de spū scō vere dr̄ ꝙ nō est filius. ḡ de ipso dicet̄ ꝙ est ingenit⁹ ⁊ innascibilis. ⁊ sic scūs Tho. nō pōt saluare ꝙ ingenitū sit notio pr̄is si li ingenit⁹ solū dicat negationē passiue gn̄atiōis. ❡ Confirmat̄ quia Aug⁹ dicit 12° de trini. ꝙ iō sol⁹ pater appellat̄ ingenit⁹. q̄ solus nō est de alio. ex q̄ apparet ꝙ ingenitus p̄uat nō solū gn̄ationē passiuā. imo oē esse ab eo. ⁊ p ꝯn̄s ingenit⁹ ⁊ nō fili⁹ non equipollēt. ❡ 4° arguit̄ ꝓbando ꝙ oportet dare sextā notionē. dignitas eni in oī persona nō ꝓducit̄ ea ꝓductiōe q̄ ꝓducit. ideo eni ingenitū ad dignitatē in pr̄e pertinet q̄ negat omnē ꝓcessionē. sed inspirabilitas in filio negat ab eo ꝓductū esse per spirationē ꝫm quā ipse producit. igit̄ ista negatio ad dignitatē filij pertinet. ⁊ sic sūt sex notiones. cui⁹ oppositū dicit illa ꝯ̄. ❡ 5° Si 6ª notio negat̄ hꝫ erit q̄ nō fuit assuetū ꝙ poneret̄. sed hec rō ꝓhibere non debet. tū q̄ a p̄ncipio non ponebant̄ nisi tres. Saluator eni Math. vlt. nō expssit nisi pr̄nitatē filiationē ⁊ spirationē. tū q̄ tpe Ambrosij inascibilitas nō ponebat̄ notio. ut p̄ꝫ in 3° lib° de spū scō. vbi dicit ꝙ in diuinis scripturis ingenitū nūq̄ inuenit. tū q̄ gīo spiratio tpe mḡri nondum erat inuenta. ut p̄ꝫ ex p̄sse p̄nti distinctiōe. ḡ non ē irrōnabile si ponit̄ sexta notio p̄sertim q̄ senari⁹ numer⁹ congruit perfectiōi ꝫm ꝙ dicit Aug⁹ 4° super Gen̄.

Ad argumenta

Ad primū ꝯ̄ primā ꝯ̄nē negat̄ aᵃ. q̄ p̄nitas nō dicit formalit̄ positiuū sed poti⁹ negationē p̄oris. primū eni est añ q̄ nihil est. aliter falsū est ꝙ innascibilitas dicat formalitatē. illa eni formalitas ē potētia generandi uel principiū originis. sicut dicit scūs Tho. p̄ma pte. q. 33. arti. 4° ad p̄mū. Quidā inq̄t dicunt ꝙ inascibilitas quā siḡt hꝫ nomē ingenit⁹ ꝫm ꝙ est ꝓpetas pr̄is nō dicit̄ tm̄ negatiue. ꝫ importat uel vtrūq̄ simul. s. ꝙ pr̄ a nullo ē ⁊ ꝙ est p̄ncipiū alioꝝ. uel importat vl̄em auctoritatē ⁊ fontalē plenitudinē. ꝫ hoc nō videt̄ q̄ tūc inascibilitas non erit alia ꝓpetas a pr̄nitate ⁊ spiratiōe. ꝫ includeret eas sicut includit̄ ꝓpriū in coī. nā formalitas ⁊ auctoritas nihil aliud siḡt in diuinis q̄ꝫ principia originis. hec ille. ❡ Ad 2ᵐ dicit Aureol⁹ ꝙ esse in se nō addit ad subam aliq̄d positiuū ꝫ negationē dependētie q̄ cōpetit accidēti. ego aūt dico ꝙ esse in se addit ad subam ꝫ nō ad esse sube aliq̄d positiuū. ❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ non est sile de esse ab alio ⁊ de esse a se. q̄ p̄mū dicit verā ꝓductionē passiuā. 2ᵐ aūt excludit oēm ꝓductionē. nec oꝫ ꝙ 2ᵐ sit positiuū sed ꝙ fūdet̄ sup positiuū dicens dignitatē. s. sup paternitatē uel potētiā gn̄andi. vñ scūs Tho. p̄. sen. dis. 28. q. 1. arti. 3°. ad 2ᵐ. Quicq̄d hꝫ negatio de dignitate hꝫ ab affirmatiōe supra quā fundat̄. ❡ Ad 4ᵐ negat̄ añs. nō eni esse a se dicit talem sufficiētiā existendi in q̄ fundat̄. si tñ esse in se sit idem q̄ nō esse in alio Ita in ꝓposito: nō esse ab alio fūdat̄ sup sufficientia essendi in pr̄e. ❡ Ad 5ᵐ negat̄ ꝙ infinitas dicat aliq̄d positiuū. imo potius negat limitationē forme ꝑ mām uel materie ꝑ formā. ❡ Ad illud q̄ obijcit̄ ꝯ̄ secundā ꝯ̄nē. dico ꝙ argumētū illud ꝯcludit ꝙ hꝫ nomen ingenit⁹ ꝓut ē nomē adiectiuū p̄uatiuū dici pōt de eēntia diuina ꝓut dicit p̄uationē gn̄atiōis ⁊ ꝓcessiōis. ꝫ nō ꝓut p̄uat oēm modū essendi ab alio uel oēm modū coīcabilitatis ut declaratū est i ꝯ̄ne. ❡ Ad p̄mū ꝯ̄ tertiā ꝯ̄nē dicit̄ negando añs. si intelligat̄ sic ꝙ scꝫ illa p̄uatio quā dicit inascibilitas sit ista negatio scꝫ nō eē ab alio. ⁊ ista negatio fundet̄ in essentia nuda. tūc enim illa p̄uatio cōueniret cuilibet supposito diue eēntie. coīcata eni essentia coīcat̄ oē fundamentū in ea siue positiue siue p̄uatiue. si aūt intelligat̄ ꝙ ista priuatio

fundaẗ in essentia cū illo mō existēdi nō ab alio. ita qꝫ tam modꝰ ille q̄ʒ essentia fūdent illā ꝑuationē. h̄ etiā est inintelligibile. qꝛ ille modꝰ. s. nō esse ab alio includiẗ in dicta ꝑuatiōe. modo idē nō fundat seipsū. ꝛ sic illud añs nō est intelligibile q̄cunqꝫ mō gn̄ sit falsum. Nec valet p̄ma ꝓbatio. dico eni qꝫ si in diuinis non eēt nisi vnicū suppositū sibi nō ꝯueniret inascibilitas de q̄ loqmur. vn̄ scūs Tho. ꝑ sen. diſ. 28. q. i. arti. 2°. ad 3m. sic dicit. Remota p̄rnitate ꝑ intellectū non remanet ypostasis p̄ris. Et qđ dicit in lr̄a qꝫ remanet ingenitū. est intelligēdū q̄ʒtū ad cōem rōnē ingeniti ꝛ patris. quia separatim īueniūẗ in diuersis. non aūt ſm qꝫ vtrūqꝫ poniẗ ꝓpetas p̄ris. nihilominꝰ tn̄ remota paternitate remanet ingenitū in deo nō q̄si ꝓpetas uel notio alicuiꝰ ꝑsone. ſʒ q̄si attributū eēntie. ut imēsus ꝛ increatus. hec ille. Nec siliẗ ꝓcedit 2a ꝓbatio dicti aн̄tis. dico eni qꝫ ꝑ nō h̄re eēntiā ab alio ut ista negatio fūdaẗ i p̄rnitate p̄r suppositaliẗ distinguiẗ ab alijs nō aūt si illa negatio imediate sup eēntiā fūdareẗ. iā eni esset attributū eēntie. nec ut sic distinguit suppositū a supposito eiusdē nāe. talis eni negatio nō reqrit distinctionē suppositoꝝ in diuinis. ¶ Ad 2m pꝫ ꝑ idē. dico eni qꝫ inascibilitas fūdaẗ sup rōne p̄ncipij notionalis. licꝫ aūt p̄mū suppositū dato qꝫ nō eēt p̄ncipiū notionale ꝑ ipossibile adhuc diceret ingenitū ꝛ innascibile ꝓut talia dicūẗ attributa diuine eēntie. nō tn̄ ut dicūt notionē. nec illo mō ph̄i cogueꝛūt inascibilitatem aut deū eē ingenitū. ¶ Ad 3m pꝫ ꝑ idē. Et siliẗ ad 4m. ¶ Ad 5m dr̄ qꝫ illa ꝑuatio fundaẗ sup p̄rnitate. ut ponit 3° et 4° ꝯ in suis ꝓbatiōibꝰ. Nec valet hꝰ iprobatio. licꝫ eni ingenito ſm cōem rōnē ingeniti accidat eē genitoꝛē. non tn̄ ingenito notionaliẗ. ¶ Ad 6m pꝫ ꝑ idē. si eni p̄rnitas ꝛ cōis spiratio nō eēnt relatiōes nec aliq̄ mō p̄ncipia uł de rōne p̄ncipij notionalis. ſʒ eēnt modi absoluti. inascibilitas p̄ris eēt attributū ꝛ nō notio. ¶ Ad 7m dico qꝫ p̄ma ꝯn̄a nō valet. qꝛ potētia generādi nō ē elicitiua ſm rē actiue gn̄atiōis sed geniti ꝓductiua. dato veꝛūtn̄ qꝫ ſm nr̄m modū intelligēdi gn̄āre sit elicitū. ipsū tn̄ nō ut sic p̄rem ꝯstituit nec p̄rnitas ut relatio. ſʒ quō cōstituat alias erit ſmo. ¶ Ad 8m negaẗ añs. nec valet siliẗ de spū scō. nam p̄ncipiū spirādi nō includit solā volūtatē. imo volūtatē cū notiōe cōi p̄ri ꝛ filio q̄ nō ē in spū scō. ¶ Ad p̄mū ꝯ q̄rtā ꝯnē dr̄ qꝫ p̄r ꝯstituiẗ ꝑ p̄rnitatē nō ut ē relatio ſʒ ut est q̄dā forma incōicabilis tenēs vicē differētie ꝯstitutiue. uel potiꝰ p̄ncipij indiuiduāti. ꝛ ut sic p̄cedit generare ſm intellectū. ¶ Ad 2m negaẗ qꝫ inascibilitas p̄mo adueniat eēntie. imo seq̄ẗ p̄rnitatē ut ē constitutiua nō ut ē relatio. Nec valet improbatio. qꝛ p̄rnitas p̄cedit filiationē ~~nō~~ ut ē cōstitutiua p̄ris. licꝫ sit siḷ nā ut ē relatio. ¶ Ad 3m dr̄ qꝫ p̄mū suppositū pōt dupliciter ꝯsiderari. Unoꝰ q̄ʒtū ad hāc rōnē negatiuā uel ꝑuatiuā. s. p̄rnitatis. Alioꝰ q̄ʒtū ad rōnē sibi ꝓpriā inq̄ʒtū. s. ē pater. uel h̄s. loquēdo de ipso p̄mo mō dico qꝫ p̄mū suppositū ꝯstituiẗ in esse p̄mi ꝑ inascibilitatē. ſʒ loquēdo de ipso q̄ʒtū ad id qđ ē ꝛ q̄ʒtū ad h̄ qꝫ ē tale suppositū. dico qꝫ implicat ꝯdictionē ipsū constitui ꝑ talē negationē. ꝓ p̄imū in suo sili ostēdit scūs Tho. ꝑ sen. vbi s̄. s. diſ. 28. arti. 2°. ad 4m. Innascibilitas ingenerationē ſʒ solū q̄si ponēs aliquā cōditionē. sicut eni nō est p̄ncipiū gn̄atiōis in p̄re q̄si forma eliciens hanc operationē ſʒ solū q̄si ponēs aliquā cōditionē. sicut eni videmꝰ in alterationibꝰ qꝫ p̄ma alteratio ē quā operaẗ alterās nō alteratū. ex hoc qꝫ nō ē alteratū alteratio quā facit ē p̄ma. Ita etiā p̄ma gn̄atio ē q̄ est gn̄antis nō geniti. vn̄ istā ꝯditionē qꝫ sit p̄ma gn̄atio hꝫ ex hoc qꝫ generās ē ingenitꝰ. ſʒ p̄ncipiū formale eliciēs gn̄ationē ē forma p̄ris. sicut caloꝛ ē p̄ncipiū calefactionis in calefactiuo. hec ille. Ita in ꝓposito dico qꝫ p̄mū suppositū hꝫ istā ꝯditionē qꝫ. s. sit p̄mū ꝑ inascibilitatē ꝛ ꝯñter pōt dici qꝫ in esse p̄mi ꝯstituiẗ ꝑ inascibilitatē. ſʒ qꝫ sit suppositū cui cōpetit talis p̄rnitas nō hꝫ ex tali negatiōe. quia ōis negatio ē posterioꝛ affirmatiōe ꝛ fūdaẗ in ea. ꝛ ꝑ ꝯn̄s aliq̄ ꝓpetas positiua p̄cedit illam negationē in p̄mo supposito rōne cuiꝰ ei cōuenit talis negatio uel ꝑuatio. Tūc ad argumētū negatur añs. nō eni p̄mū suppositū in esse suppositi pōt ꝯstitui ꝑ ꝓprietatē maxime iportātē p̄rnitatē. imo potꝰ ꝑ fūdamentū illiꝰ ꝓpetatis qđ ē aliqd positiuū. ¶ Ad 4m dictum ē ꝑus. si eni p̄r nō genuisset ipse eēt ingenitꝰ innascibilitate q̄ ē attributū eēntie. nō inascibilitate notionali. ꝛ ita intēdit Augꝰ. ¶ Ad 5m negaẗ hꝰ. vn̄ scūs Tho. vbi s̄ ad 2m sic dicit. Quicqd hꝫ negatio de dignitate hꝫ ab affirmatiōe sup quā fūdaẗ. ꝛ iō inascibilitas q̄ fūdaẗ sup p̄rnitatē nō tn̄ ꝑtinet ad dignitatē sicut talis p̄rnitas. hec ille. Tūc ad ꝓbationē dico qꝫ nō est dignꝰ nō esse ab alio q̄ʒ alteꝝ esse ab eo. vbi nō eē ab altero fūdaẗ sup p̄ncipiū q̄ alterū ē ab eo. sic i ꝓposito inascibilitas fūdaẗ sup gn̄āre. ¶ Ad 6m negaẗ hꝰ ꝛ ꝓcedit ex suppositiōe falsi. s. qꝫ p̄rnitas ut ē relatio ꝯstituat patrē qđ nō ē veꝝ. ¶ Ad 7m dr̄ qꝫ loquēdo de p̄mo q̄ʒtū ad illud qđ ē fundās p̄rnitatē ꝛ nō ut ē p̄mū. s. oī p̄mo ē aliqd p̄us p̄rnitate. s. positiuū in q̄ fūdaẗ p̄rnitas. ꝯcediẗ tn̄ qꝫ in p̄mo puta p̄re p̄us intelligiẗ inascibilitas q̄ dicit negationē p̄oꝛis q̄ʒ p̄rnitas ut ē relatio ꝛ habitudo p̄ris ad filiū. ſʒ inascibilitas nō ē p̄oꝛ imo posterioꝛ p̄rnitate ut ē cōstitutiua p̄ris. ¶ Ad 8m dr̄ qꝫ p̄r distinguiẗ a filio ꝛ spū scō ꝑ p̄rnitatē ꝛ spirationē actiuā. nec h̄ negat Damaſ. licꝫ dicat qꝫ ingeneratio distinguit patrē a filio. qđ cōlegiẗ ꝓut ingn̄atio ē notio. ꝛ h̄ hꝫ a suo fūdamēto. s. p̄rnitate. si eni innascibilitas nō fūdareẗ sup tali ꝓpetate non h̄ret distinguere supposita eiusdē nāe. ſʒ eēt attributū essentie ꝛ distingueret patrē a creaturis. ꝛ nō a filio. qꝛ ibi nō eēt. vn̄ scūs Tho. p̄ma pte. q. 40. arti. 3°. ad 3m. dicit sic. Remota p̄rnitate nō remanet in diuinis ypostasis patris ut distinguiẗ ab alijs personis ſʒ ut distinguiẗ a creaturis: ut iudei intelligūt. hec ille. Idē ponit de potētia dei. q. 8. arti. 4°. ad 4m et 9m. Ex q̄ pꝫ qꝫ inascibilitas non hꝫ distinguere patrē ab alijs ꝑsonis nisi inq̄ʒtū in p̄rnitate fūdaẗ. remota eni p̄rnitate non distingueret eū nisi a creaturis ꝛc̄. ¶ Ad 9m dico qꝫ eēntia nō deṫminat se isto mō ad p̄rnitatē q̄si paternitas deriuat ab eēntia aut ꝓducaẗ uel eliciaẗ ab ea. nec deṫminat se isto mō q̄si q̄dā oꝛdine p̄oꝛis ad posteri͛ sic ē ꝛ se deṫminata subsistere in tribꝰ ꝑsonis. ſʒ sic ē ꝛ se deṫminata subsistere in tribꝰ ꝑsonis. ſʒ sic ē ex se deṫminata subsistere in tribꝰ ꝑsonis. ſʒ sic ē ex se deṫminata in q̄ʒtum talis nā qꝫ cōuenit sibi imediate subsistēta

re in psona pr̄is ⁊ imediate determinari ad talē ꝓpetatem q̄ est ꝑncipiū generādi. ad secūdā ṽo psonalitatē mediāte pma a qua secūda ꝓducit̄ ⁊ ad tertiā mediāte pma ⁊ secūda. nō intelligēdo ibi quācūq; ꝑoritatē ex intellectū. nec distinctionē eēntie a ꝓprietatib⁹. nec effluxū ꝓpetatū ab essentia. sed ordinē originis vni⁹ psone ab alia. ⁊ vni⁹ in duab⁹. ita q̄ eēntia diuina inq̄ntum talis nā ex se determinata ad subsistendū in tribus psonis ⁊ ad idēptificādū sibi tot uel tot relatiōes ex hoc q̄ talis nā ē ex se determinata ad imediate subsistēdū in tali psonalitate ⁊ ad alias mediāte pma. ⁊ ad idēptificandū sibi imediate p̄rnitatē ↄstitutiuā pmi suppositi ⁊ cōem spirationē in eodē supposito ⁊ mediāte p̄rnitate filiationē. mediāte coi spiratiōe ꝓcessionē intelligendo illā mediationē solū sm ordinē originis carētem ꝑoritate posteriori ex intellectū. Tūc ad impugnationē hui⁹ ptis quā facit Aureol⁹ ↄ Scotū cuius est dicta imaginatio in pte. dr̄ q̄ nō oƺ q̄ illoꝝ vnū fluat ab alio. uel aliqd circa illud fiat ab alio q̄ꝝ vnū determinat̄ ad alterū cū nulla realis distinctio ē inter illa. ƺ p̄rnitas sm intellectū sicut nā entis determinat̄ immediate ad subām. ⁊ mediāte subā determinat̄ ad accñs. nec tñ nā entis aliqd facit circa nām sube nec eƺ. ⁊ nā sube ꝑus determinat̄ ad subām imālem q̄ꝫ corpalē: cū nā sube nō sit in reb⁹ mālib⁹ nisi p imālem subām. 12⁰ metaphisice. verūtñ exēpla ista nō sūt vsquaq; sufficiētia. sicut nec alia q̄ ex creaturis ad supintelligibilia trāsferūt̄. ¶ Ad illud qḋ addit̄ de p̄rnitate ⁊c. dicit̄ q̄ nulle due res in eodē supposito sūt simplicit̄ prime qr̄ essentia ⁊ relatio nō ponūt in numerū rerū ƺ rōnū ⁊ ut sic relatio est posterior absoluto. ¶ Ad pmū ↄtra qrtā ↄ̄nē dr̄ q̄ habere nām ab alio nō dicit indignitatem. tñ coicare nām alteri ē dignitas in ꝑncipio actiuo. qr̄ oē agēs agit inq̄ntū est actu. ⁊ iō qr̄ illa negatio essendi ab alio quā dicit inascibilitas fundat̄ in ꝑncipio generandi. iō illa negatio nō ex se ƺ ex suo fundamento dignitatē hƺ. sicut nō eē in alio hƺ dignitatem ꝓpter esse sube in q̄ fundat̄. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ notio isto mō dr̄ eē qd ad dignitatē ptinēs. nō qr̄ relatio ut relatio dicat pfectionē aliquā. imo ut sic nō hƺ q̄ sit aliqd. ƺ qr̄ relatiōes ille q̄ dicūt̄ notiōes sūt sig̃ dignitatis ⁊ pfectionis ei⁹ in q̄ sūt. p̄rnitas eni cū fundet̄ sup actū gnāndi signū ē actualitatis pr̄is. cū oē agens inq̄ntū hƺ sit in actu ⁊ pfectū 9⁰. metaphisice. Silr̄ filiatio cū fūdet̄ sup natiuitate viuētis a viuēte: signū ē pfectionis nāe illi⁹ de q̄ dicit̄. similit̄ ꝓcessio spūs cū fūdet̄ sup actū pfecti amoris signū ē pfectiōis nāe intellectualis in q̄ sola talis ꝓcessio repit̄. dico tñ q̄ q̄libet relatio diuina est infinita sm rē. nec argumēta ibi facta concludūt oppositū. vñ ad pmā ꝓbationē dr̄ q̄ relationi nō repugnat quātitas ṽtutis sumēdo quātitatē virtutis p quātitate act⁹ q̄ eqd sit de hoc sumēdo ṽtutē ꝓ ꝑncipio actiōis. 2ᵃ similit̄ nō cōcludit ad sensū dictū. qr̄ licƺ intētio relatiōis ꝓueniat effectiue a fūdamento. tñ formalit̄ est in relatiōe. ut pƺ de silitudine. 3ᵃ siliter nō ↄcludit. sicut eni q̄libet relatio diuina ē de⁹ nō tñ sūt tres dij. ita q̄libet sm rem ē infinita cū sit suū esse. ⁊ nullo mō p aliqḋ susceptiuū limitata. nō sequit̄ q̄ sint tria infinita. qr̄ in diuinis nō ē nisi vnū eē quo oīa formaliter subsistūt q̄ sūt in deo. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ mens sci Tho. est q̄ ingenit⁹ q̄ntū ad illud a q̄ imponit̄ ad significādū dicit negationē passiue gnātiōis. ƺ tñ q̄ntū ad illud ad qḋ imponit̄ ad signdū sig̃t negationē cuiuslibet ꝓcessus uel originis ab alio. ut dictū est in 6ᵃ ↄ̄ne. ⁊ iō argumētū nō ꝓcedit ↄ mentē sci Tho. ƺ solum ↄ verba. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ q̄ licƺ ptineat ad dignitatē inspirabilitas. nō tñ ē notio qr̄ deficit sibi conditio notiōis. s. q̄ sit qd spāle. modo negatio spālis ꝓcessionis nō est qd spāle. imo cōe. sicut etiā inascibilitas nō eēt notio si solū sig̃ret negationē gnātiōis passiue. ⁊ ideo negat oēm modū eēndi ab alio. ¶ Ad 5ᵐ dicit̄ q̄ nulla dictaꝝ causaꝝ assignat̄ q̄re inspirabilitas nō dicit̄ notio. ƺ qr̄ deficiūt sibi cōditiōes notiōis posite i qrta ↄ̄ne ⁊c. ¶ Ad argumētū in pede q̄stiōis responsū est ad pmū contra qrtā ↄ̄nē. Et hec de q̄stiōe dicta sufficiant.

Irca vigesimānonā distinctionē querit̄: Vtrū nomē ꝑncipij significet notionē distinctā. Et arguit̄ q̄ nō. qr̄ nomen cōe trib⁹ nō est notio i diuinis cū notio nō sit aliud q̄ꝫ signū uel ꝓpetas distincte sig̃ns psonā. ƺ ꝑncipiū est cōe trib⁹ qm̄ tota trinitas ē vnū vniuersoꝝ principiū qḋ ab initio tēporis vtrāq; de nihilo cōdidit creaturā. ut habet̄ ex de trinitate. ca⁰. firmit̄. g̃ ꝑncipiū nō pōt esse notio in diuinis. In oppositū arguit̄. qr̄ oīs ꝓprietas ptinēs ad originē sig̃t notionē. qr̄ talis ꝓprietas notificat cōditionē psone. sed nō solū gnāre ⁊ generari q̄ cōsequūt̄ p̄rnitas ⁊ filiatio sūt origo actiua ⁊ passiua in deo. imo spirare ⁊ spirari. g̃ necē est q̄ habeant̄ ꝓpetates ⁊ habitudines respectiue. est aūt ex pte spirati ꝓcessio. g̃ ex pte ipsi⁹ spirare debuit esse alia notio q̄ nō hƺ nomē expmens nisi vocabulū gnāle principij. q̄re ꝑncipiū sig̃t notionē distinctā. In hac q̄stiōe erūt duo articuli. In pmo ponent̄ ↄ̄nes. In 2⁰ mouebūt̄ obiectiōes. ¶ Q̄ntū ad pmū sit pma ↄ̄ q̄ notiones ponēde sūt in diuinis siue ꝓpetates in abstracto notificātes psonas. Hanc ponit scūs Tho. pma pte q. 32. arti. 2⁰. vbi sic dicit. Prepositiu⁹ attendēs simplicitatē psonaꝝ dicit nō eē ponēdas ꝓpetates ⁊ notiones in diuinis. ⁊ sic vbi inueniant̄ exponit abstractū ꝓ cōcreto. sicut eni ↄsueuim⁹ dicere: Rogo benignitatē tuā. i. te benignū. ita cū dicit̄ in diuinis p̄rnitas intelligit̄ pr̄. sed sicut s̄ ostensū ē diuine simplicitati non ꝑiudicat q̄ in diuinis vtamur noib⁹ concretis ⁊ abstractis. qr̄ sicut intelligim⁹ sic noiam⁹. intellect⁹ aūt noster non potest ptingere ad diuinā simplicitatē sm q̄ in se est cōsideranda. ⁊ ideo sm modū suū diuina apprehendit ⁊ noiat. id est sm q̄ inuenit̄ in reb⁹ sensibilibus a quibus cognitionem accipit: in quibus ad designandū simplices formas noibus abstractis vtimur. ad designdū ṽo res subsistētes vtimur noib⁹ concretis. vñ ⁊ diuina sicut s̄ dictū ē rōne simplicitatis p noia abstracta sig̃mus. rōne ṽo subsistentie ⁊ cōplemēti p noia concreta. oportet aūt nō solum noia essentialia

in abstracto ꝛ concreto sigře. ut cū dicim⁹ deū ꝛ diuinitatē sapiam uel sapientē. sed etiā noīa psonalia. ut dicamus pr̄nitatē ꝛ patrē. ad qđ duo p̄cipue nos cogūt ·Primo quidē hereticoꝝ instantia. cū eni cōfiteamur patrē ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄ esse vnū deū ꝛ tres psonas: q̄rentib⁹ quo sint vn⁹ de⁹ ꝛ q̄ sint tres psone. respōdet̄ ꝙ eēntia uel diuinitate sūt vnū. ita oportuit eē aliqua noīa abstracta quib⁹ respōderi possit distingui personas. ꝛ hꝫ sūt ꝓprietates uel notiōes in abstracto sigte ut pr̄nitas ꝛ filiatio. ꝛ iō eēntia sigtur in diuis ut quid psona ut qs. ꝓpetas ut q̄. 2° q2 vnā psonā inuenim⁹ referri ad duas psonas. s. psonā p̄ris ad psonā filij ꝛ spūs sci. non aūt vna relatiōe. q2 sic sequeret̄ ꝙ etiā fili⁹ ꝛ spūs scūs vna ꝛ eadē relatiōe referrent̄ ad patrem. ꝛ sic cū sola relatio in diuis multiplicet trinitatem seqt̄ ꝙ fili⁹ ꝛ spūs scūs non eēnt due psone. Nec pōt dici ut ·Prepositiu⁹ dicebat ꝙ sicut de⁹ vno mō se hꝫ ad creaturas. cū tn̄ creature diuersimode se habeant ad ipsū. sic pr̄ vna relatiōe refert̄ ad filiū ꝛ spm̄ scm̄. cū tn̄ illi duo duab⁹ relationib⁹ referant̄ ad ipsū q2 cū rō specifica relatiui cōsistat ꝙ ad aliud se habet ncc̄e est dicere ꝙ sint due relatiōes diuerse fm̄ spēm si ex opposito vna relatio ei corrēspōdeat. oꝫ eni aliā spēm relatiōis eē i deo ꝛ p̄re fm̄ diuersitatē filiatiōis ꝛ seruitutis. oēs aūt creature sub vna spē relationis referūt̄ ad patrē. vn̄ nō est silē. ꝛ iteꝝ i deo nō reqrit̄ relatio realis ad creaturā. relatiōes aūt rōnis in deo multiplicare non ē incōueniēs. sꝫ in p̄re oꝫ eē relationem realē q̄ refert̄ ad filiū ꝛ spm̄ scm̄. vn̄ fm̄ duas relatiōes filij ꝛ spūs sci q̄bus referūt̄ ad patrē oportet intelligi in p̄re duas relatiōes q̄bus referat̄ ad filiū ꝛ spm̄ scm̄. vn̄ cū non sit nisi vna psona p̄ris necesse fuit seorsū sigri relatiōes in abstracto q̄ dicunt̄ ꝓpetates ꝛ notiones. hec ille. Idē ponit p̄ sen. dis. 26. q. i. arti. p̄. Quō aūt differāt ꝓpetas relatio ꝛ notio dictū est in 5ª ꝯne q̄stionis p̄cedentis. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ nomē p̄ncipij ꝓprie dicit̄ in diuis. ꝛ cōpetit vni psone respectu alterius. Istā ꝓbat scūs Tho. p̄ma parte. q. 33. arti. p̄. vbi sic ait. Hoc nomē p̄ncipiū nihil aliud sigt q̄ȝ illud a quo ꝓcedit aliqđ. omne eni a q̄ aliqđ ꝓcedit q̄cūq̄ꝫ mō dicim⁹ eē p̄ncipiū. ꝛ ecōuerso. cū igit̄ pr̄ sit a quo ꝓcedit alius seqt̄ ꝙ pr̄ sit p̄ncipiū. Et ibidē ad primū Greci vtunt̄ in diuis indifferent̄ noīe cause sicut nomine p̄ncipij. ꝛ latini doctores nō vtunt̄ noīe cause sꝫ solū noīe p̄ncipij. Cui⁹ rō est quia p̄ncipiū est cōmuni⁹ q̄ȝ causa. sicut causa est cōmuni⁹ q̄ȝ elemētū. p̄us eni termin⁹ uel ps rei dicit̄ rei principiū. non aūt causa. quanto aūt aliqđ nomen ē cōmuni⁹ tanto cōueniēti⁹ assumit̄ in diuis. quia nomina quanto sūt magis specialia tanto magis determināt modū cōueniētē creature. vn̄ hoc nomen causa videt̄ importare diuersitatem substantie ꝛ dependentiā alicui⁹ ab altero. qđ non importat nomen principij. in omnib⁹ enim cause generibus semper inuenitur distantia inter causam ꝛ illud cuius est causa fm̄ aliquam perfectionem aut virtutem. sed nomine principij vtimur etiā in his que nullam hꝫ differentiam habent. sed solum fm̄ quendam ordinem. sicut cum dicimus primā partē linee esse p̄ncipiū linee. Idem ponit p̄. sen. dis. 29. q. i. arti. p̄. cum sic ait. Ad significandū ordinem diuinaꝝ personaꝝ vtendum est talibus nominibus qualia modo originis competant. quia fm̄ Hil. sermo debet rei eē subiectus. hoc autem inuenim⁹ in origine personarū diuinarum ꝙ tota essentia vnius accipitur in alia. ita ꝙ vna numero est essentia trium. ꝛ similiter idem eē. ꝛ ideo ad significandū ordinē talis originis non competit nomen cause. propter duo. ·Primo quia omnis causa uel est extra essentiam rei. sicut efficiēs ꝛ finis. uel pars essentie. sicut materia ꝛ forma. 2° quia omnis causa habet ordinem principij ad esse sui causati quod per ipsam constituit̄. pater autē non habet aliquem ordinem principij ad esse filij. sicut nec ad suū esse. cum vnū ꝛ idem sit esse vtriusq̄ꝫ. vn̄ pater nō est causa sed principiū filij quia principiū dicit ordinem originis absolute. non determinando aliquem modū qui ab origine personaꝝ sit alienus. inuenitur eni aliquod principium quod non est extra essentiā principiati. sicut punctus a quo fluit linea. ꝛ aliquod qđ nō habet influentiam ad esse principiati. sicut termin⁹ a quo dicit̄ principiū motus. ꝛ sic mane dicit̄ principiū diei. sed nomen auctoris addit super rationē principij hoc quod non est esse ab alio. ꝛ ideo solus pater dicit̄ auctor etiam q̄ȝuis filius principium dicat̄ notionaliter. hec ille. ¶ 3ª conclusio est ꝙ principium nō dicitur vniuoce in diuinis fm̄ ꝙ dicitur deus p̄ncipium persone diuine ꝛ creature: sed analogice. Hāc ponit sanctus doctor in scripto vbi s̄. arti. 2°. Idem inquit est iudicium de principio sicut de origine supra quā fundat̄ ratio principij. ·Potest aūt origo considerari dupliciter. Aut fm̄ cōem rationē originis qđ ē aliqđ ab alio esse. ꝛ sic vna ratio est cois ad originē psonaꝝ ꝛ ad originē creaturaꝝ. non quidē coitate vniuocatiōis sed analogice. Et similiter nomen principij pōt etiā cōsiderari fm̄ ꝙ determinat modū originis. ꝛ sic sūt diuerse spāles rōnes originis ꝛ p̄ncipij. sꝫ h̄ nō facit equocationē. q2 sic etiā fm̄ p̄hm̄ p̄ de aīa. aīalis rō fm̄ vnūq̄dq̄ꝫ ē alia ꝛ alia. hec ille. Ibidē etiā dic. ·Processio creaturaꝝ exēplat̄ a ꝓcessiōe diuaꝝ psonaꝝ. vn̄ absolute ꝯsiderādo p̄ p̄us dr̄ p̄ncipiū respectu psone q̄ȝ respectu creature. Sꝫ tn̄ sciēdū ꝙ in p̄ncipio fm̄ ꝙ dr̄ respectu creature ē ꝯsiderare ipsam habitudinē q̄ tpalis ē. ꝛ illud in q̄ fūdat̄ ista habitudo. s. virt⁹ uel opatio diuina. i q̄b⁹ tn̄ nō ē rō p̄ncipij nisi q̄li habitudo alit̄. ꝛ sic 2° mō ꝯsiderādo p̄ncipiū fm̄ ꝙ dr̄ respectu creature ē p̄us q̄ȝ p̄ncipiū diuine psone qđ fūdat̄ in ꝓprietate p̄ modū q̄ eēntiale dr̄ p̄us notionali fm̄ intellectū. sꝫ h̄ nō ē nisi fm̄ qd. h̄ ille. ¶ 4ª ꝯ ē ꝙ p̄ncipiū i diuinis ꝓut vna psona dr̄ p̄ncipiū respectu alteri⁹ dicit notionē q̄ ē origo. nō aūt p̄oritatē. vn̄ scūs Tho. p̄ sen vbi s̄. arti. p̄. ad p̄mū sic ait. Nomē p̄ncipij ipositū fm̄ ꝙ inuenit̄ in creaturis vbi p̄ncipiū ē p̄us aliq̄ mō p̄ncipiato. iō a p̄oritate iponit̄. sꝫ tn̄ iponit̄ ad sign̄dū illud a q̄ aliqđ ē. vn̄ q̄ȝuis q̄ȝtū ad modū signdi diuis nō cōpetat sic ꝛ alia noīa q̄ a nob̄ sūt iposita. tn̄ q̄ȝtū ad rem sigtā ꝓprijssime cōpetit ibi rō p̄ncipij. h̄ ille. Itē p̄ma pte. q. 33. arti. p̄. ad p̄mū dic. Lꝫ h̄ nomē p̄ncipiū q̄ȝtū ad id a q̄ iponit̄ videat̄ a prioritate sumptū. nō tn̄ sigt p̄oritatē fm̄ originē. nō eni idē qđ sigt nomē ꝛ a q̄ im-

ponit hec ille. Idē ponit de potētia dei. q. 10. arti. p. ad 10m. Licz inquit pncipiū sm rōnē nois a pozitate sumatur. nō tamē imponit ad significandū pozitatē sed originē. sic etiā hoc nomen lapis nō imponitur ad significandū lesionē pedis. lz ab hac nomē sumi videatur. licz g pr̄ nō sit prioz filio. est tñ ei⁹ pncipiū. hec ille. Ꝑetiā sen. dis. 29. vbi sup arti. 3. ondit quō vna notio sm numerū est patris ⁊ filij. sm quā dicunt̄ pncipiū spūs sci. licz aūt pncipiū dicat notionē i diuis. nō tñ dicit aliquā notionē specialē sed i coī ut ipse ostendit dis. 26. q. 2. arti. 3. vbi ondit q ad hoc q aliqd dicatur notio psone reqrit̄ q ptineat ad originē. 2° q ptineat ad dignitatē. 3° q sit aliqd spāle ut allegatū fuit i pcedenti qōne. Et idē ponit pma pte. q. 32. arti. 3. ꝑtotū. Idē ponit. q. 36. arti. 4. vbi dic sic. Hoc nomen pncipiū sigt ppzietatē. tñ sigt eꝫ modū substātiui sicut hoc nomē pr̄ ⁊ filius etiā in creatis. vnde numeꝝ accipit a forma sigta. sicut g pr̄ ⁊ fili⁹ sūt vn⁹ de⁹ ppter vnitatem forme sigte p hoc. ita sunt vnū pncipiū ppter vnitatē ppzietatis sigte in hoc noie pncipiū. hec ille. Et sic pmus articul⁹ terminatur.

Quantum ad secundū articulū arguitur contra pmā ōnē sm Hregl. Si in diuinis psonis eēnt plures ppzietates. aut essent itrinsece ipsis psonis iclusc eis. aut essent eis extrinsece. Nō pōt dari 2m. qm uel ipse essent subsistentes p se. ⁊ sic p cōsequēs eēnt psona. ex q vltra seqt̄ q in diuis ad min⁹ eēnt sex psone scz pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs ⁊ tres alie earū ppzietates. qō ē erroneū. uel essent psonis inherētes uel insistentes sicut forme suis materijs. qō etiā ē impossibile in deo q nulli subsistere pōt sm Augl. 7° de trinitate ca. 5°. Sed nec pōt dari primū scz q sint aliq entitates intrinsece incluse in ipsis psonis sm quem modum imaginari vident̄ quicūqꝫ tales ppzietates ponūt i psonis. hoc aūt eē impossibile pōt multipliciter declarari. p quidē p expressam determinationē ecclesie. extra de sūma trinitate ⁊ fide catholica ca. dannamus. sic dicētis. Pater ab eterno filiū generando suam substātiā ei dedit. iuxta qō ipse testatur: Pater qō dedit mihi mai⁹ his omnib⁹ est. ac dici non pōt q partē substantie illi dederit partemqꝫ sibi retinuerit. cum substantia patris indiuisibilis sit. utpote simplex oio. Sz nec dici potest q pater in filiū trāstulerit substantiam suam generando qsi sic dederit eā filio q non retinuerit eam sibi. aliogn desijsset eē substantia. Patz ergo q sine vlla diminutiōe fili⁹ nascēdo substātiā patris accepit. ⁊ ita pater ⁊ fili⁹ hñt eandem substantiam. ⁊ sic eadē res est pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus ab vtroqꝫ pcedens. hec sunt verba illius capli. Cum igit̄ ut pfitetur ecclesia filius totam substātiā patris sine diminutiōe acceperit. manifeste patet q nullam entitatem in se habet sibi ppziam pater quam filio generando nō dederit. nec pōt dici q qūis filius acceperit totam substantiam patris sine diminutione. non tamen accepit omnē entitatem patris. quia nō illam ppziā quā vltra cōmunē essentiā pater includit. tum quia non minus est indiuisibilis ⁊ oio simplex psona patris qꝫ sit alia essentia cōmunis. ⁊ p ꝯñs iuxta argumētationē ecclesie ipossibile ē q ptē sui scz cōmunē essentiam filio dederit. ⁊ aliā partē sibi retinuerit. ergo sine diminutione filius totam entitatē patris accepit. nulla ergo entitas est i patre que non sit in filio. tum quia stultissimum eēt imaginari q in patre sit aliqua entitas que nō sit substātia uel de substātia eius. sic enim esset accidētalis ei uel extranea. ergo si totā patris substantiā filius accepit omnem entitatē patris habet filius. ¶ 2° sic. Si eēnt in personis tales ppzie entitates. tunc non eadē res esset pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus ut dicit ecclesia. tenet ꝯña. quoniā isto posito non sola essentia cois ē pater sed ipsa simul cum illa ppzia entitate patris q non est in filio. ⁊ per consequens nō est eadē res que est pater ⁊ filius. ¶ 3° sic. Nam si sic sequitur q essentia diuina non est pater. nec econtra. cuius oppositū etiam ecclesia tradit dicēs vbi sup q vna quedā res est incomphēsibilis quidem ⁊ ineffabilis que veraciter est pater ⁊ filius ⁊ spiritus scūs tres simul persone ac sigillatim quelibet earū. ⁊ ideo solūmodo est trinitas non quaternitas. sed quelibet triū psonarū ē illa res videlicz essentia substantia seu natura. ꝯña pbat̄ ex hoc q nullū includens plura est aliqō illoꝝ. ⁊ similiter nullum eorum est ipsum sed ipsius: transitiue loquendo. ⁊ illud includēs ē ex eo. sicut aia non est hō sz hominis. nec hō est anima sz ex aia. Simili mō potest pbari q essentia non esset filius nec spiritus sanctus. ¶ 4° Nam si quelibet psona habet aliquam ppziam entitatem preter cōmunē entitatem que ē diuinitas sequitur q quelibet triū personarū pter cōmunē diuinitatem habet etiā ppziā diuinitatē. ⁊ sic i trinitate erunt quattuoz diuinitates. vna scz cōmunis ⁊ tres ppzie. ⁊ vna psona erit alius deus ab alia ppt illam ppziā diuinitatem quam sola includit. hec autem sunt oio erronea. pbatur ꝯña ex eo q impossibile est esse in deo aliquam entitatem q non sit deus. aliogn sequeret̄ q diuina psona non esset deus sed ei⁹ pars esset deus. Itē omnis entitas que non est deus vtiqꝫ est creatura: Iuxta illud Augl. p de trinitate ca. 6°. Omnis substantia que deus non est creatura est. ⁊ q creatura non est deus est. ⁊ constat q substantiā ponit pro essentia uel entitate. sic dicim⁹ q suba albedinis ē alia a suba nigredinis. aliogn nō sufficiēter pbaret intentū scz q filius est de⁹. hoc etiam modo idem Aug⁹ sup illud ps. Infixus sū in limo pfundi ⁊ non ē suba. p entitate subam accipit. vnde ait. Oia eni substantie sunt eo ipso q sūt. nā q nulla sūt i suba oio nihil sunt. si g aliqua entitas esset in psona que nō esset deus. iam persona esset composita ex deo ⁊ creatura qō blasphemū ē dicere. Item Hugo de sacramētis li. p pte 3a. ca. 27°. Oē qō i deo ē aliud qꝫ de⁹ esse non pōt. sed si entitas propria ē diuinitas. per positionē aūt nō ē illa cois diuitas. g ē alia diuitas ppa. ⁊ p ꝯña. Si ꝫo dicatur q illa entitas ppzia non ē entitas distincta aliquo mō a cōmuni diuinitate. sed est ipsa: sequit̄ q nulla pluralitas entitatū ē in psona. ⁊ p ꝯsequēs nō ē in ea aliqō q ꝯuenit cū alia psona. ⁊ aliquid

aliud q̄ distinguit̄ ab ea. Item ꝙ nulla ꝓꝑetas est in ꝑsona uel ē ꝑsone trāsitiue loquēdo qua distinguat̄ ab alia persona sed ipsamet ꝑsona nulla plura q̄quo modo includens seipsa primo distinguitur ab alia. ꝛ sic habetur ꝓpositum q̄tum ad vtrāqꝫ ꝯnem. ¶ 5° ſm hāc viā seq̄t̄ ꝙ nulla ꝑsona sit sūme simplex. qḋ ē erroneū. ꝯn̄a ꝓbat̄. qꝛ ſm hoc quelibet ꝑsona habet in se aliquid qḋ nō ē ipsa nec ecōuerso. sed ē simplex aut nihil hꝫ ꝙ nō sit ipsū. vn̄ ꝓpter hāc cām magister defīniat ꝙ ꝓꝑetas ꝑsone ē ipsa ꝑsona. Et aduertendū inq̄t ꝙ oēs ꝑmisse rōnes ꝓcedūt ꝯ q̄ālibet opinionē ponentē aliquā ꝓprietatē i ꝑsona siue illā ꝓprietatē vocēt realitatē siue formalitatē siue modalitatē aut q̄ditatē aut quolibet alio noīe dūmodo aliq̄ pluralitas ꝛ distinctio ponat̄ intra diuiā ꝑsonā. q̄ oīa noīe entitatis intelligo significari. Pro hac ꝯne inquit sūt scōꝝ auctoritates. ait eni Hilari° 3° de trinitate ꝓpe finē. Audis ego ꝛ pr̄ vnū sum°. vnū sūt scꝫ is q̄ ē nihil hn̄s qḋ non sit etiā in eo a q̄ ē. q̄ v̄ba alijs eiusdē v̄bis inserponit magister li° p̄ dis. 29. ca° Et inde est. Idē 7° de trinitate. Inuicē inquit sūt pr̄ ꝛ fili° cū vnū ex vno est. qꝛ neqꝫ vn° vni aliud ꝑ gn̄ationē q̄̄ qḋ suū ē dedit neqꝫ vn° ab vno ꝑ natiuitatē obtinet q̄̄ qḋ vni° ē. ꝛ ē intētio ei° ꝙ pr̄ nihil dedit filio ipsū generando qḋ nō sit in se. neqꝫ fili° aliq̄d accepit nascēdo qḋ nō sit i p̄re Itē Isidor° li° p° de sūmo bono ca° 25° ait. Inuicē vnū sunt pr̄ ꝛ fili°. qꝛ nihil hꝫ pr̄ qḋ nō habeat fili°. Insup Aug° 15° de trinitate. ca° 24° loquens de v̄bo consubstantiali dei. ideo v̄bū inquit vere veritas est. q̄m q̄cq̄d ē in ea scia de q̄ genitū ē ꝛ in ipso ē. scia aūt de q̄ est genitū ē pr̄ ꝛc̄. ut pꝫ ibidē. quicq̄d ḡ ē i p̄re ē in eius v̄bo. Ex q̄b° oīb° pꝫ ꝙ nihil oīo aut aliq̄ entitas ē i patre quod nō sit. nec ecōtra. Qd etiā eiusdem filij v̄ba cōfirmāt Joh. 16° dicētis: Oīa q̄cūqꝫ hꝫ pr̄ mea sunt Proinde canit ecclīa. In p̄re tot° fili° in v̄bo pr̄. non ḡ in ꝑsonis diuinis ꝑter cōem essentiā sūt aliq̄ speciales ꝛ ꝓprie entitates excogitāde ut ex dictis est ostensū. Cui ꝯsonat dictū Hugonis de sacramētis li° p°. ca° 31° dicētis. Tres ꝑsonas nihil esse aliud q̄̄ essentiā vnā ꝯfitemur ꝛc̄. ¶ 6° arguit ꝯ ꝓbatiōes ꝯnis. dicit enim eas nō valere. non q̄dē ꝑmā. qꝛ talit̄ q̄rentib° optime pōt rn̄deri ſm viā arguētis. ꝛ docet nos rn̄dere Hieronymus in expositiōe fidei catholice vbi loquēs de p̄re ꝛ filio ꝛ spū scō. ait: Itaqꝫ suba vnū sūt. sꝫ ꝑsonis ac noīb° distinguūt̄. ꝛ sic etiā cōformit̄ docuit Aug° i sermone de fide ꝛ symbolo. Credim° hāc trinitatem suba vnitā ꝑsonis distinctam. 2ª etiam non videtur valere. qꝛ diceret̄ ꝙ pater refert̄ ad filiū ꝛ spm̄ scm̄ vna relatiōe tn̄ ſm rē. q̄ tn̄ ē in plurib° specieb° relationis seu cui cōueniūt rōnes pluriū specieꝝ relationis qua ꝓpter optime pōt rn̄dē distinctis spē opposit] Exēplū. sortes eadē relatiōe ē silis platoni albo ꝛ dissimilis Ciceroni nigro. nā eadē albedo sortis ē silitudo ad platonē. ꝛ dissilitudo ad Ciceronē. cū nec silitudo nec dissimilitudo sit res supaddita q̄litati. ꝛ sic etiā opinat̄ scūs Tho. ꝛ hec vna relatio ſm rē correspon deret silitudini ꝛ dissilitudini oppositis q̄ sūt in platone ꝛ cicerone. sic i ꝓposito eadē entitas simplicissima que ē pater est spiratio ꝛ paīnitas ꝛ correspōdet filiationi in filio. ꝛ spirationi coopposite in spū scō. Et sic pꝫ ꝙ ille rōnes nō ꝯcludūt. hec sūt argumēta Gregorij. ¶ 7° pōt argui ſm alios. qꝛ nomē notiōis nō videt̄ admittendū in diuinis. qꝛ nec in sacris eloquijs fit aliq̄ mētio de notiōe aliq̄. vnde fictio videt̄ eē vocabulū notionis. ¶ Simlit̄ ꝯ eādē ꝯnē arguit Aureol° ꝑtim ꝯ ꝓbationē. dicit eni ꝙ iste mod° dicēdi nō videt̄ sufficere in eo ꝙ ponit abstractionē h° nō fieri nisi ꝓpter assuefactionē intellect° circa sensibilia ꝛ nō ꝓpē conditionē diuā ꝓut cōsiderat̄ in seipsa. vbi q̄ eni abstractū ꝛ ꝯcretū solū differūt silitudinarie ꝓpē assuefactionē intellect° circa sensibilia ibi q̄cq̄d reale cōpetit abstracto cōpetit cōcreto ꝛ ecōuerso. qꝛ solū differūt in mō significādi ꝛ silitudinarie. vn̄ qꝛ de° ꝛ diuinitas sic se hn̄t n̄ sic trinitas ē vn° de° sic ē vna deitas ꝛ sic de° creat ita diuinitas sꝫ nō sic ē de p̄re ꝛ p̄nitate. verū ē eni ꝙ p̄nitas se tota realit̄ differt a filio. ꝛ tn̄ pr̄ nō distinguit̄ se toto a filio. qꝛ nō ꝑ eēntiā q̄ ē aliq̄d ei°. ḡ paī ꝛ p̄nitas nō videt̄ ab intellectu appꝛhēdi abstractiue ꝛ cōcretiue ꝓpē solā assuefactionē i reb° sensibilib°. imo qꝛ ita exigit nā rei intellect° appꝛhēdens diuina sicut mirāda sūt dato ꝙ non esset nimis assuefact° haberet facere h° abstractiōes. ¶ 2° qꝛ i patre ē eēntia ꝛ ibi ē paternitas ꝛ spiratio ꝛ q̄libet ē res. ꝛ licꝫ ista sint penit° idistincta ꝛ indistinguibilia. nec aliquis intellect° possit ꝑsonā diuā resoluere in aliq̄d ꝛ aliquid. tn̄ intellectus pōt aspectū suū figere directe sup rē importatā ꝑ paīnitatē solū licꝫ coinclusiue feratur sup rem eēntie ꝛ spiratiōis. q̄nqꝫ vo p° sup rē eēntie ꝛ sup rē paternitatis ꝛ spiratiōis coinclusiue. q̄nqꝫ vo p° sup spirationē ꝛ coinclusiue sup paīnitatē ꝛ eēntiā. q̄nqꝫ vo sup totū p° ꝛ directe. ꝛ ſm h° erunt q̄tuor ꝯcept° de eodē indistincto. ꝛ vltim° quidē exp̄metur cōcretiue ꝑ nomē patris. ꝑm° vo abstractiue ꝑ nomē paternitatis. silit̄ secūd° ꝛ terti° ꝑ noīa spirationis ꝛ diuinitatis. ꝛ h° mō nō solū ex assuefactiōe itellectus in sensibilib° imo ex ipsa nā rei hn̄t diuine ꝑsone ꝙ possit fieri abstractio ꝛ ꝙ vtamur in eis noīb° abstractis ꝛ concretis. ¶ 3° quia dicit Aug° 5° de trinitate ca° 7° ꝙ alia notio ē q̄ intelligitur genitor. ꝛ alia q̄ intelligit̄ igenit°. vn̄ ipse ꝑm° videt̄ iuenisse vocabulū notiōis. ¶ Cōtra 2am ꝯnē arguit sic Aureol°. qꝛ nomē qḋ rōne maioris coītatis ꝯuenienti° assumit̄ ad diuina h° hꝫ ingn̄ū illa coītas locū hꝫ i deo. ꝙ si illa rō coīs nō plus cōpetit deo q̄̄ spālis. nec nomē illā exp̄mēs erit cōuenientius q̄̄ illud qḋ exp̄mit rōnē specialē. sermo eni rei nō est res. sermo eni rei debet subiectus eē. sꝫ rō ꝑncipij ꝓut locū hꝫ in deo importat originē alicui° ab aliquo nec dicit initiū motus aut ꝑmā partē gn̄atā sed veram originē. nō ponitur aūt ſ° metaphisice aliq̄s morarn originē. ...

ram originē. nō ponitur aūt ſ° metaphisice aliq̄s modus initij ꝑtinens ad originē nisi cū sumit̄ ꝓ cā agente. ḡ rōne coītatis amplioris nō hꝫ principiū qḋ assumitur ad diuina. ¶ 2° qꝛ Hilarius ē doctor latin° ꝛ tamē attribuit patri nomen actoris respectu filij 4° de trinitate. actor autem videtur causalitatem efficacie iportare. ḡ ꝛ aliqui latini aliq̄n vsi sunt noīb° ꝑtinentib° ad causalitatē. vn̄ ꝛ Aug° 7° de trinitate ca° 4°

loquens de patre dicit q illud qḋ est cã illi ut sit. est ei causa ut sapiens sit. Damas. vo ꝛ ceteri greci exprīſſe ꝯtunntur noīe cause. vnde dicit Damas. li° p̄ ca° xj° q causam ꝛ causabile. qꝛ pr̄ est causa ꝛ filius ex hac fm̄ causam ꝛ causabile. qꝛ pr̄ est causa ꝛ filius ex hac causa ac spūs ypostaseos differētiã intelligim°. ℭ 3° qꝛ sicut se hn̄t concauū ꝛ simū q cōcauitas cōtrahit̃ ad simitatē non p formalē differentiã ſ3 solū p mãm i q̄ ē ſc3 nasū. sic cã ꝛ p̄ncipiū nō differūt nisi q̄tum ad mãle. nã origo i diſtinctis p essentiã ē causalitas. sed origo simpliciť ē p̄ncipiū. ğ nō ē cã q̄re p̄ncipiū admit tit i diuinis plus q̄ȝ cã. qꝛ est cōe ad p̄ncipiū motus uel gñē p̄mo gñatã. sed poti° q ꝛ iportat originē simpliciť nō aūt causalitas. sed determinat sibi certã materiã. ℭ Cōtra tertiã ꝯnē arguiť sic a quodã quem recitat Aureol°. Illa q̄ nō variãt ꝯceptū min° cōem nō variãt magis cōem. sic p3 q ea q̄ sunt vn° triangul° sūt vna figura. nō tñ econtra cū ysocheles ꝛ ysopleros dicãť vna figura. nō tñ vn° triangul° fm̄ p̄hm̄ 5° metaphisice. et 4° phy°. ſ3 causare in alia nã ꝛ in ꝓp̄a nã non variãt cōceptū cause efficientis. qꝛ cã equoca q̄ ꝓducit i aliena nã ꝛ vniuoca q̄ ꝓducit i ꝓp̄a spē ꝛ nã ꝑtinēt ad vnū gen° cause efficiētis dictū vniuoce de ipsis. ğ cū ꝯcept° cause sit min° cōis q̄ȝ ꝯcept° p̄ncipij cū oīs cã sit p̄ncipiū ꝛ nō ecōuerso. seqť q p̄ncipijs in aliena nã eo mō q̄ de° p̄ncipiat creaturas ꝛ p̄ncipijs i ꝓp̄a nã sic ꝑsona p̄ncipiat ꝑsonã inerit p̄ncipiū vniuoce ita q rō p̄ncipij cōis potest ab eis abstrahi. ℭ 2° sic. Scd̄m equoca nō ē cōpatio 7° physicoꝝ. ſ3 Aug° dicit 5° de trinitate. ca° 16°. q pr̄ ꝛ fili° sunt vnū p̄ncipiū spūs sci. sic tota trinitas ē vnū p̄ncipiū creature. ğ rō p̄ncipij videť ibi esse vniuoca. ℭ 3° Si p̄ncipiū nō diceret̃ vniuoce hic ꝛ ibi. hoc esset qꝛ p p̄us ꝯueniret p̄ncipio notionali q̄ȝ eēntiali. ſ3 hoc nō ipedit. lic3 enī p p̄us pr̄ sit p̄ncipiū filij q̄ȝ creature. tū quia hec p̄ncipiatio videť eē cã illi°. tū qꝛ hec ē necesse esse simpliciter alia ꝯtingens. tñ hec nō impedit vniuocationē. q̄ntū ad ꝯceptū logicū. nã sol ē cã floris. ꝛ tñ ꝯceptus sube abstrahiť a sole ꝛ a flore ꝛ siliter a ꝓpositiōe necessaria ꝛ ꝯtingente abstrahiť vn° cōis ꝯcept° ꝓpositionis q̄re ꝛ a re ꝯtingēte ꝛ necessaria poterit abstrahi vna cōis rō. Siliter etiã enūciatio dr̃ vniuoce de affirmatiua ꝛ negatiua. ꝛ tñ negatio ē posterior affirmatiōe ut p3 4° metaphisice. et 2° periarmenias. ğ a p̄ncipio eēntiali qḋ deo cōpetit respectu creaturaꝝ ꝛ a p̄ncipio notionali qḋ ꝯuenit vni ꝑsone i ordine ad aliã poterit abstrahi rō cōis ꝛ vniuoca p̄ncipij. nō obstãte q vna sit p̄or alia sic cã ipsi°. nec obstãte q vna sit necessaria ꝛ alia ꝯtingēs. ℭ 4° Oēs ꝯcedūt q p̄ncipiū sit cōmuni° q̄ȝ cã nō solū fm̄ vocē ſ3 fm̄ aliquē absolutiorē ꝯceptū. ſ3 de° ē p̄ncipiū creature p modū cause. vna ğ ꝑsona respectu alteri° nō p modū cause. ğ videť q h̄ p̄ncipiū ꝛ illud ꝯueniãt in rōne p̄ncipij q̄ abstrahit a cã. ℭ 5° Si p̄ncipiū non diceť vniuoce de illis. h̄ videreť eē qꝛ p̄ncipiū dictū eēntialiť dicit relationē rōnis. dictū vo notionaliť iportat habitudinē realē. mō relatio realis ꝛ relatio rōnis nō hn̄t aliquid cōe vniuocū. ſ3 h̄ nō valet. tū qꝛ si relatiōi reali ꝛ relatiōi rōnis nihil eēt cōe vniuocū. seqť q relatiōes rōnis nou eēnt in p̄ito. ſ3 h̄ ē impossibile. qꝛ cū repiať i eis supi° ꝛ iferi° gen° ꝛ spēs. ꝯstituerēt vndecimū p̄ītū. eēt enī vna p̄ncipalis coordinatio realiū relationū ꝛ alia respectuū rōnis. ğ relatio realis ꝛ relatio rōnis claudi p̄nt sub vno ꝯceptu vniuoco. Tū qꝛ intellect° ꝯcipiens relationē p modū cuiusdã habitudinis aut p modū cuiusdã habitudinis specialis nō variat suū ꝯceptū q̄dditatiuū siue intelligat illū ꝯceptū poni in re. siue intelligat illū nullo mō ponibilē. vnde cōcipiens dextreitatē nō variat rōnē illi° dū intelligit illã in re existere. ꝛ si ipsam formaret. Et rō hui° ē. qꝛ nō variať q̄dditatiua rō ꝓpter p̄ncipiū ꝓductiuū. vnde dextreitas ē eadē a q̄cunq3 formeť siue a nã siue ab intellectu. ſ3 manifestū ē q hoc nō eēt nisi relatio realis ꝛ relatio rōnis possent habere vnū ꝯceptū q̄dditatiuū cōem. igiť idē qḋ p̄us.

Ad argumenta

Ad primū ꝯ primã ꝯnē dico q notiones seu ꝓprietates nō sūt extrinsece diuinis ꝑsonis. Ille enī fuit error porretanoꝝ. ſ3 sūt eis intrinsece nō q̄dē q̄ſi ꝑtes ꝑsonaꝝ eo mō q̄ mã ul' forma sūt partes cōpositi. sed sūt i eis illo mō quē ponit scūs Tho. p̄ sen. dis. 33. q. i. arti. 3° Proprietates inq̄t sūt in essentia ꝛ i ꝑsonis sed diuersimode. qꝛ in eēntia sunt p idēptitatē rei ꝛ nō sic in supposito. sed in ꝑsonis sūt sic i suppositis. ſ3 diuersimode fm̄ q aliq̄d dr̃ suppositū alicui° dupliciť. uel nature p quã ꝯstituiť. sic humanitas ē in sorte. ꝛ h̄ mō ꝓprietates ꝑsonales sūt in ꝑsonis. uel sic illud qḋ aduenit post eē cōstitutū. sic albedo ē i sorte. ꝛ ita fm̄ intellectū ꝓp̄etates nō ꝑsonales ut inascibilitas ꝛ cōis spiratio sunt i ꝑsonis. nō tñ ita q suppositū sit aliquid aliud ab eo qḋ inest fm̄ rē ſ3 fm̄ rōnē tm̄ cōcreti ꝛ abstracti. hec ille. Tūc ad iprobationē hui° sensus dico q ex determinatiōe ecclie habeť q tota suba p̄ris ē in filio ꝛ tota entitas p̄ris ē in filio si entitas dicat absolutū. tñ nō habeť q q̄libet res relatiua q̄ ē i p̄re sit i filio. Un̄ scūs Tho. p̄ sen. dis. 25. q. i. arti. 4° ad 4[m] dic̄ sic Scd̄m Auicēnã h̄ nomē ens ꝛ res differūt fm̄ q duo ē ꝯsiderare i re. s. q̄dditatē ꝛ rōnē ei° ꝛ eē ipsi°. a q̄dditate sumiť h̄ nomen res. ꝛ qꝛ q̄dditas pōt habere esse ꝛ i singulari qḋ ē ex̄ aiam. ꝛ i aia fm̄ q ē i intellectu. iō nomē rei ad vtrūq3 se h3 ꝛ ad id qḋ ē in aia ꝓut dr̃ res a reor reris. ꝛ ad id qḋ ē ex̄ aiam ꝓut res dr̃ aliq̄d ratū ꝛ firmū in nã. ſ3 nomē entis sumiť ab esse rei. ꝛ iō cū vnū ꝛ idē sit esse triū ꝑsonaꝝ si ens substantiue dicať nō pōt p̄dicari de trib° ꝑsonis in plurali. qꝛ forma a q̄ iponiť ſc3 esse nō multiplicať in eis. Si aūt ꝑticipialiť ꝛ adiectiue. sic pluraliť p̄dicari potest. qꝛ h̄ nōia recipiūt numeꝝ a suppositis ꝛ nō a forma significata. sed q̄dditas siue forma a q̄ sumiť nomē rei dupliciť ꝯsiderať. aut ut forma absoluta ut essentia uel quidditas ꝛ h̄ q̄ nō multiplicãť i diuinis. vñ nomē qḋ a tali forma sumiť nō p̄dicať pluraliť ſ3 singulariť ꝓut dr̃ q pr̄ ꝛ fili° sūt vna res. ē etiã i diuinis q̄dã forma relatiua ut p̄nitas que fm̄ rōnem nō solum in intellectu existēte ſ3 etiã extra ē alia a filiatiōe. vñ fm̄ q ab hac relatiōe sumiť nomē rei res p̄dicantur pluraliť ut sint ibi plures forme relatiue. ꝛ fm̄ h̄ dicim° q pr̄ ꝛ fili° sūt tres res nō tm̄ i aia ſ3 etiã ex̄ aiam hn̄tes firmitatē in nã. hec ille. Ex quibus habeť q si ens sumať

substantiue. nō debet cōcedi q in diuinis sint tria entia
τ credo q ɔformiť dicēdū ē de h noie entitas cū etiā
sit substātiuū sūptū ab ente. vñ sic in pře nō ē aliqđ eē
nec aliqđ ens qđ non sit in filio. ita nec aliq̄ entitas si
entitas sit substātiuū sūptū ab eē uel ab ente substā-
tiue sūpto. Uñ scūs Tho. de potētia dei. q. z. arti. 5º.
In essentia diuina h ē ɔsiderandū q ,ppř ei⁹ summā sim-
plicitatē qcqd ē in deo ē diuina eēntia. Uñ τ ipse relati-
ones qb⁹ psone ab inuicē distinguūť sūt ipsa diuina eēn-
tia ſm rē. τ q̄uis vna τ eadē eēntia sit cōis trib⁹ pso-
nis. nō tñ relatio vni⁹ psone ē cōis trib⁹ ,ppř oppositi-
onē relationū ad inuicē. Ipsa eni pňitas ē diuina eēn-
tia. nec tñ paňitas filio inest ,ppter oppositionē pňi-
tatis τ filiatiōis. vñ pōt dici q pater est diuina eēntia
,put ē in pře nō ,put ē in filio. nō eni eodē mō ē in pře τ
filio. sʒ in filio ut ab altero accepta. in patre aūt non.
nō tñ sequiť q q̄uis pňitatē fili⁹ nō habeat quā pať
hʒ q aliqd hʒ př qđ nō hʒ fili⁹. nā ipsa relatio ſm rōnē
sui gener]. id ē inq̄ntū ē relatio nō hʒ q sit aliqd sʒ solū
q sit ad aliqd. q ꝟo sit aliqd ſm rē hʒ ex illa pte q̄ iest
uel ut idē ſm rē ut in diuinis. uel ut hñs cāin in subiecto
sič in creaturis. vñ cū illud qđ ē absolutū coiter sit in
pře τ filio nō distinguiť ſm aliqd sed ſm ad aliqd tñ.
vñ nō pōt dici q aliqd hʒ př qđ nō hʒ fili⁹. sʒ q aliqd
ſm vnū respectū ɔuenit patri τ ſm aliū filio. hec ille.
Patet igiť ex dictis q nō debet admitti q aliqd sit
in vna psona qđ nō sit i alia. nec q aliqđ ens insit vni
τ nō alteri. pariť de entitate dicēdū ē. sed cū h stat q
aliquā relationē hʒ př quā nō hʒ fili⁹ τ ecōtra. si tñ ali
qs cape velit entitatē eo mō sič realitatē ul' rē. pōt di-
stinguere τ dicere q oēm entitatē absolutam quā hʒ
pater hʒ fili⁹. nō tñ oēm entitatē relatiuā. Et ad hunc
sensū loquiť Damas. li° p° ca° io. dicēs: oia q̄cūq3 hʒ př
filij sūt pter nō g̃natione q̄ nō sigť subē differētiā sed
existētie modū. τ infra. oia hʒ filius ,ppř patrē. h eni ē
qz pater hʒ ea pter ing̃natione τ g̃natione τ ,pcessio-
nē. τ ca° xi° subdit q pater τ fili⁹ τ spūs scūs ſm oia
sūt vnū pter ing̃natione τ g̃natione τ ,pcessionē. hec
ille. Ad hūc sensū igiť concedo q nō oēm entitatem
quā hʒ pať dedit filio. Rñdetur ad pmā hui⁹ iprobā-
tionē dico q licz pať aliquā entitatē puta absolutam
dederit τ aliquā entitatē puta relatiuam retinuerit
non seqť tñ q sit diuisibilis aut composit⁹. aut q de-
derit ptē sue entitatis. qz entitas absoluta scz essen-
tia τ entitas relatiua. nō ponūt i numer𝔯 re𝔯. imo sūt
eadē res licz differāt rōne. vñ nullā facit cōpositionē
cū eēntia coi ut ońdit scūs Tho. p° sen. dis. 33. q. i. arti.
p°. ex h q nō ē aliud eē sube τ relationis. z° siliter im-
probatio nō valet. qz nos non imaginamur illā stulti-
ciā quā iste fingit. s. q entitas relatiua sit realiť distin-
cta a diuina suba sʒ solū ſm rōnē verā in re fūdatā. qz
sič dicit scūs Tho. ibidē rñdendo ad 3m. ipsa rō quam
dicim⁹ aliā τ aliā i diuinis nō est in re. sʒ in re ē aliqd re-
spōdēs ei in q̄ fundať scz veritas illi⁹ cui talis intētio
attribuiť. est enim in deo vnde pñt rōnes diuerse sibi
ɔuenire. hec ille. ¶ Ad zm negať ɔña. nec valet ,pba-
tio. qm̃ sola eēntia ē pať hoc ē eēntia nulla alia re sibi
addita ē pať licz essentia cū paňitate sit pať. essentia
eni τ paňitas nō plus ponūt ad inuicē in numerum

re𝔯 q̄ essentia cū seipsa. τ iđ argumētū ex falsa ima-
ginatione ,pcedit ac si eēntia τ relatio ɔstituerēt pso-
nā sič ptes suū totū. qđ nō est verū. imo q̄libet tā eēn-
tia q̄ relatio ē pať ſm rem. τ q̄libet ē forma patris ut
ponit scūs Tho. p° sen. dis. 34. q. i. arti. p°. vbi sic dicit.
Ratio psone duo includit in diuinis. noie enim psone
deus sigť ut subsistēs τ ,ppriū. sed noie eēntie sigť ut
simplex nō ,ppriū. sʒ noie paňitatis non sigť ut subsi-
stens sʒ ut ,ppriū nō qdē ut distinctū sʒ ut distinguens
Et sic pʒ q psona re ab eēntia τ ,pprietate nō differt
sed ſm rōnē tñ p quā vtrūq3 sigtur ut formale respe-
ctu psone q̄tū ad duo q̄ sūt de intellectu psone. quia
eēntia sigtur ut forma ei⁹ inq̄tū ē subsistens τ ,pprie-
tas ut forma ei⁹ inq̄tū ē ,ppriū uel incōicabile. hec il
le. Quđ aūt aliqd ē forma alicui⁹ τ tñ non differt ab
eo ońdit scūs Tho. pma pte. q. 39. arti. z° ad 5m vbi sic
dicit: Causa efficiens uel mālis in oib⁹ distinguiť ab
his q̄𝔯 sūt cause. nihil eni ē sua cā. nec aliqd ē suū pn-
cipiū actiuū. aliqd aūt ē sua forma ut pʒ in oib⁹ rebus
inmaterialib⁹. hec ille. ¶ Ad 3m diciť eodē mō negan-
do ɔñam. nec valet ,pbatio. sʒ eni nullū includēs plu-
ra distincta ſm rē ab inuicē τ ab includente sit aliqđ
eo𝔯. tñ illud qđ includit plura sola rōne distincta pōt
esse qđlibet ipso𝔯 nō solum in ,pposito imo in multis
alijs. nam spēs includit gen⁹ τ differētiā inť que nō ē
realis differētia τ qđlibet illo𝔯 pdicať de specie i re-
cto. ¶ Ad 4m dico q cū diciť psona includit aliquā
entitatē pter cōem diuinitatē. li pter pōt dicere cōce-
ptionē aut exclusionē alicui⁹ alteri⁹ ſm rem. τ sic aña
illius ɔditionalis negať. nec opinio nostra h ponit scz
q pter cōem diuinitatē sit aliqd aliud realiť in psona
diuina. uel pōt excipe aliud ſm rōnē. τ sic dico q pso-
na diuina in intellectu suo nō solū includit diuinitatē
cōem imo relationē. nec tñ oʒ dicere q quelibet pso-
na habeat suā ,ppriā diuinitatē. uel q relatio illa nō
sit diuinitas ſm rē. nā bene stant simul q q̄libet illa𝔯
relationū sit diuinitas τ tñ nō sūt ibi tres dij aut tres
diuitates. vñ rñsio data ad argumētum bona ē. nec
valet illa reductio ɔ̄ nos ibi facta. Dico enim q nulla
realitas entitatū ē i psona lʒ sumēdo rem ,p qdditate
posset aliq̄ mō lʒ iprope ɔcedi pluralitas rerū sič plu-
ralitas qdditatū. vñ scūs Tho. p° sen. dis. 25. q. i. arti.
4° ad zm. Si inqt p qdditatē itelligať nō solū nā sʒ rō
ul' itētio cuiuscūq3 sube uel accñtis ul' relatiōis q̄uis
in diuinis sit vna quidditas absoluta. tamen sunt plu-
res rōnes relationū realiū. τ ita plures quidditates
hoc modo q̄uis non possit proprie concedi. quia qd-
ditas τ essentia τ diffinitio est simpliciter tñ substan-
tia𝔯. hec ille. Ex quo patʒ q improprie loquēdo pōt
concedi i psona eē plures qdditates. ac p h sumendo
rē ,p quidditate ut prius dicebať posset cōcedi ibi eē
plures res. tñ ille mod⁹ loquēdi iproprı⁹ ē τ piculosus
Nam τ ipse scūs Tho. p° sen. dis. 27. q. i. arti. p°. dicit q
i eadē psona sūt plures reales relatiōes nō tñ plures
res. Siliter nec valet z° replica. nam non ois locutio
uel cōstructio transitiua requirit diuersitatē rerum.
ut ostēdit scūs Tho. p° sen. dis. 34. q. i. arti. z° p° argu-
mēto. arguit eni sic. Scđm grāmaticū oēs oblīq sūt
transitiui. sed cōstructio transitiua exigit diuersitatē

eoꝝ que cōstruunt᷑. cum igit᷑ essentia non sit diuersa a psona. videt᷑ incōueniens dici tres psonas eē vnius essentie. Et rñdet. dicēdū inqt ꝙ qꝛuis eēntia ꝛ psona sint idem re tñ differūt rōne qua vna signat᷑ ut forma alteri⁹. ꝛ talis diuersitas sufficit ad grāmaticū q mo/dū significandi p nomē ꝯsiderat. hec ille. ita in ꝓposi/to cū dr̄. patnitas ē ꝓprietas psone. ad veritatē ꝛ ꝓ/prietatē locutionis sufficit distinctio rōnis int᷑ psonā ꝛ ꝓprietatē talis ꝙ vnū significet᷑ p modū forme al/terius. Unde fm ꝙ ibidē dicit scūs Tho. ois talis cō/structio in diuinis respectu diuoꝝ. uel ē fm habitudinē cause efficientis ut cū dr̄: filius pr̄is. uel fm habitudi/nē cause formalis. ut cū dr̄: tres psone sūt vni⁹ essen/tie. vnde dicēdū ꝙ isti genitiui ꝯstruunt᷑ in habitudine cause formalis. hec ille. Idē ponit p̄ma pte. q. 39. arti. 2. ¶ Ad 5m negat᷑ ꝯña ut p̄us. cū psona nihil hꝫ i se di/stinctū a se realit᷑. Ad oēs auctoritates ibi adductas dr̄ eodē mō sic dictū ē ad p̄mū ꝙ nō aliud itēdūt nisi ꝙ pater nihil absolutū hꝫ qḋ nō habeat fili⁹ nec econ/tra. Uñ in illis gñalib⁹ distributiōib⁹ oia q̄ patr hꝫ mea sūt ꝛc. li oia distribuit ꝓ illis q̄ fm suā rōnē hñt ꝙ sint aliqd cui⁹ non est relatio. ¶ Ad 6m dico ꝙ solutiones date ad argumenta sci Tho. nō valēt. nō quidē p̄ma qꝛ lꝫ scūs Tho. bñ ꝯcedat ꝙ psone distinguūt᷑ seipsis fm rē. hoc enī ipse ponit di. 26. p̄mi. q. 2. arti. p̄. ad 5m vbi sic ait: Dicēdū ꝙ psone diuine seipsis distinguūtur inqꝛtū psone fm rē sūt ipse relatiōes. ſꝫ sic psona ꝙꝛtū ad modū signdi nō ē idē qḋ relatio. ita etiā nō seipsis distinguūtur. sed relatiōib⁹ sicut de⁹ p seipsum ē de⁹ qꝛuis diuinitate sit de⁹. qꝛ ipsa ē sua deitas. hec ille. licꝫ inquā ipse hoc ponat. tñ qꝛ fm nostꝝ modū intelligē/di aliter intelligit᷑ res ut distinguēs ꝛ alit᷑ ut distincta nā distinctiuū intelligit᷑ ut forma. distinctū aūt p mo/dū subsistentis. iō qꝛ sic intelligim⁹ ita significam⁹. oꝫ alijs noib⁹ significare eandē rē ut distinctiua ē. ꝛ alit᷑ ut ē distincta. p̄ mō in abstracto. 2o mō in cōcreto. Si/militer solutio ad 2am rōnē non valet. qꝛ implicat im/possibile ꝯ philosophiā scꝫ ꝙ vna relatio sit in duab⁹ specieb⁹ relatiōis. qḋ euident᷑ ōndit scūs Tho. primo di. 27. q. 1. arti. p̄. dicens. In illo ꝓprie aliq̄ multi/plicantur ꝛ non sūt vnū cui⁹ differētijs ꝓprijs distin/guūt᷑ ut dicit phūs 4o physicoꝝ. ꝛ 5o metaphisice. vbi gratia. ysocheles. id ē triangul⁹ duoꝝ eqliū laterū. ꝛ ysopleros. id ē triangul⁹ equilater⁹ distinguūt᷑ diffe/rentijs trianguli. ꝛ iō nō dicim⁹ ꝙ sint vn⁹ triangulus ſꝫ plures. nō aūt distinguūt᷑ ꝓprijs differētijs figure imo sub vna figure differētia incidūt q̄ ē habere tria latera. ꝛ iō dicūt᷑ vna figura q̄ ē triāgul⁹. iō nō pōt di/ci ꝙ sint plures res nisi de illis q̄ p differētiā rei distin/guūt᷑. differētia aūt rei i diuinis nō ē nisi p oppositionē relatiōis. ꝛ iō nō poterit dici ꝙ sint plures res nisi fm ꝙ exigit ista oppositio. vñ patnitas ꝛ filiatio sūt due res. sīliter pr̄ ꝛ fili⁹. sīliter patnitas ꝛ cois spiratio nō sūt due res. qꝛ nō opponūt᷑ relatiue. ſꝫ tñ sūt due re/latiōes. qꝛ distinguūt᷑ differētijs relatiōis inqꝛtū est relatio. cū enī relatio dicat᷑ fm respectū ad alteꝝ dif/ferētie relatiōis erūt fm ꝙ ē ad diuersa. ꝛ iō qꝛ patni/tate pr̄ refert᷑ ad filiū. ꝛ coi spiratiōe ad spm̄ scm̄. cois spiratio ꝛ patnitas sūt due relatiōes. hec ille. Ex q̄ pꝫ quō iplicat ꝯtradictionē dicere ꝙ paternitas ꝛ cois spiratio sint vnica relatio. ꝛ tñ sint i diuersis specieb⁹ relationis. quia si sint sub diuersis speciebus relatio/nis. ergo sub diuersis differētijs relatiōis. ğ differūt sub relatiōe ꝛ differētijs relatiōis. ꝛ ꝯñter nō sūt vna relatio. Tū 2o iste arguens falsum iponit scō Tho. ꝙ scꝫ ipse opinet᷑ albedinē eē relationē sīlitudinis ꝛ dis/similitudinis ut alias videbit᷑. ¶ Ad 7m dr̄ ꝙ nomen notiōis ponit Aug⁹ 5o de trinitate ca. 7o. dicēs ꝙ alia notio ē q̄ itelligit᷑ genitoꝛ ꝛ alia q̄ ingenit⁹. vñ notio ē ꝓprietas abstractiue ꝯcepta q̄ ē principiū inotescēdi diuinā psonā. ¶ Ad primū eoꝝ q̄ ꝯ eandem ꝯnē obijcit Aureol⁹. dicēdū ꝙ iste valde ipudēt᷑ false ꝛ trūcate dicta sci Tho. recitat i hac pte. nā scūs Tho. nō dicit ꝙ ꝓpt᷑ solā assuefactionem intellect⁹ nr̄i ad sensibilia hꝫ noia abstracta inuenta sint. imo assigāt alias duas causas hui⁹ inuētiōis. sic pꝫ i ꝓbatiōe p̄me ꝯnis. ſꝫ scūs Tho. bñ dicit ꝙ pluralitas hoꝝ noiuꝫ nō p̄iudicat di/uine simplicitati. ꝛ ꝙ talia noia iuenire cogimur ꝓpt᷑ h̄ ꝙ ꝯnāle ē nob signre formas simplices i abstracto ꝛ pfecta ꝛ subsistentia i cōcreto. ꝛ ista est rō gñalis q̄re abstractis ꝛ cōcretis vtimur i diuinis lꝫ sint alie specia/les. verūtñ qcqd sit de h̄. argumēta i se nihil valēt. vñ a^or p̄mi argumēti ē falsa. nā fm ꝙ dicit scūs Tho. ad ꝓprietatē ꝛ veritatē locutionū nō solū attēdēda ē ve/ritas rei. imo mod⁹ signdi noiuꝫ ꝛ dictionū. vñ aliq̄ in diuinis solū differūt ut abstractū ꝛ ꝯcretū. de qbus tñ ꝯdictoria pdr̄ ut pꝫ de h̄ noie de⁹ ꝛ de illo noie deitas de⁹ enī generat nō aūt deitas. ꝛ istud declaratū fuit ꝓlixe in 3o uel 2a distinctiōe h⁹. Et pꝫ manifeste ꝙ ex/emplū datū ē ꝯ illud qḋ dicit arguēs scꝫ ꝙ qꝛ de⁹ ꝛ di/uinitas differūt solū ut abstractū ꝛ concretū illo mō quē iponit scō Tho. iō qcqd ꝯuenit vni ꝯuenit alte/ri. h̄ qdē falsū ē ut dixi. Sīliter cū dicit i minoꝛe ꝙ pa/ternitas se tota differt a filio. falsū ē ꝛ erroneū. imo ꝯueniūt i eadē essentia q̄ ē patnitas ꝛ ē filiatio. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ null⁹ intellect⁹ pōt realit᷑ psonā diuinā diuidē nec pōt vere intelligē eā eē diuisibilē cū i ea nulla sit pluralitas realis. tñ intellect⁹ pōt intelligē essentiam nō itelligēdo ꝓprietatē ꝛ ecōtra. ut ponit scūs Tho. p̄ sen. di. 26. q. 1. arti. 2o. vbi sic dic. Essentia pōt intel/ligi nō intellecta bonitate ut dic Boeti⁹ i li. de ebdo/madib⁹. ꝛ sīliter pōt itelligi eēntia nō intellecta p̄ni/tate uel relatiōe sic iudei itelligūt scꝫ p modū abstra/ctiōis. ſꝫ nō pōt intelligi ꝙ remoueat᷑ in diuinis relatio ꝛ remaneat aliqd subsistens relationi. qꝛ ipsamet sibi subsistit. hec ille. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ Aug⁹ illā alietatē itel/ligit qꝛtū ad itellectū. nō aūt qꝛtū ad rē. ¶ Ad p̄mū ꝯ 2am ꝯnē dico ꝙ a^or ē vera. ꝛ b^or si debite sumatur sub maioꝛe falsa ē. Dico enī ꝙ p̄ncipiū ē ꝯuenienti⁹ q̄ cā ꝛ illa rō cois potius hꝫ locū in diuinis q̄ rō cause que ē specialioꝛ. Nec valet improbatio. dico enī ꝙ p̄ncipiū importat oꝛtū alicui⁹ ab aliq̄ gñaliter q̄cunq mō hoc oꝛiatur. siue ut a causa essentialiter distincta siue ut a p̄ma parte sui uel alio mō. lꝫ phs nō posuerit aliquē modū oꝛiginis q̄ aliqd oꝛiginat᷑ ab alio nisi ut a causa sumēdo oꝛiginari ꝓ effici uel ꝓduci. tñ oꝛiri ē cōmuni⁹

q̄ illo mō originari. dics enim oritur a mane ꝛ linea
a pūcto a q̄ tñ non originaꝛ nec causaꝛ. uel dico ꝙ rō
gn̄alis pn̄cipij nō ɔsistit i origine uł ortu ſ; i ꝓcessu q̄/
cūq; mō ille ꝓcessus sit vnius ab alio. Et cū dicit ar/
guens ꝙ pn̄cipiū put in diuinis sumiꝛ dicit verā ori/
ginē. Dico ꝙ verū ē q̄tū ad mãle sigtum. sed quo ad
formale nō dicit nisi ꝓcessū. talis aūt ꝓcessus i diuis
est p originē. sicut psona in diuinis non est aliqd aliud
q̄ relatio. tñ de formali sigto psone non est ꝙ sit rela/
tio. ¶ Ad 2m negaꝛ hoc. actor eni non importat effici/
entiā sed dicit pn̄cipiū non ab alio. ut dicit scūs Tho.
in pn̄ti dis. q. i. arti. 5. Nomen actoris ingt addit super
rōnē pn̄cipij hoc qō est non esse ab alio. ꝛ iō solus paꝛ
dr̄ actor q̄uis filius pn̄cipiū dicaꝛ notionaliꝛ. Uel di/
cendū ꝙ posito ꝙ actor diceret efficiētiā. tñ nec Hi/
larius nec Aug9 vsi sunt multū talib9 vocabulis. ꝛ cū
vsi sunt quē sensū habuerint exposuerūt. ꝛ hoc solū
scūs Tho. intendit. de Damas. non est qō. qꝛ ipse fuit
grecus. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ illud argumentū facit ꝓ nob̄
cum vult facere ɔ nos. sic eni cōcauū dicit curuitatē
nō ɔtractā. simū aūt dicit concauitatē ɔtractā p tale
subiectum. ita pn̄cipiū dicit gn̄aliter illud a q̄ aliqd ꝓ/
cedit. sine specificatiōe an sit cā ei9 an alteri9 eentie
uel eiusdē uel quō aliꝛ se habeat. Sed cā dicit illud a
q̄ aliquid ꝓcedit p originē uel influentiam in alia nā
uel essentia. ꝛ iō pn̄cipiū potius admittitur q̄ causa.
Cuius rō est contractior contractionē importāte im/
perfectionē in illo cui9 est cā. ¶ Ad pm̄ū ɔ tertiā ɔnē
dico ꝙ qcqd sit de pori ꝓcessu. tñ argumētū peccat
sm̄ nō cām ut cām. non eni iō negam9 vniuocationē
inꝛ pn̄cipiū eentialiꝛ dictū ꝛ pn̄cipiū notionaliꝛ dictū
qꝛ vnū illoꝝ est respectu alicui9 in eadē nā ꝛ alterum
respectu illius qō est alterius nature sicut argumētū
credit. sed qꝛ pn̄cipiū dictū essentialiꝛ in sui rōne iclu/
dit respectū rōnis ꝛ tpalē. ſ; principiū dictū notiona/
liꝛ includit respectū etnū realē qui est suū esse sc; pa/
ternitatē uel cōem spirationē. talib9 aūt respectibus
nihil ē cōe vniuocū. ꝛ siliter qꝛ in diuis origo ꝛ i crea/
tis nō dicūtur vniuoce sed analogice cū vna sit sub/
sistēs alia nō: vna sit suum eē alia nō. ¶ Ad 2m dico ꝙ
ad h̄ ꝙ sm̄ aliqd fiat cōpatio sufficit illud eē analogū
nec oꝫ ꝙ sit vniuocū ut dicit phūs p̄ ethicoꝝ ꝙ q̄ sm̄
analogiā dicūꝛ sm̄ ꝓportionē dicūꝛ. Et ponit exem
plū ꝙ sic in corpe ē visus. ita in aia ē intellect9. Simi/
liꝛ Aug9 non cōpat pn̄cipiū notionale ꝛ essentiale in
rōne pn̄cipij ſ; in rōne vnitatis. ¶ Ad 3m dr̄ sic sepe di
ctū ē ꝙ l; vniuocoꝝ vnū possit eē pus alio sm̄ eē. nō
tñ q̄tū ad illā cōem intētionē logicā in qua ɔueniūt.
hoc aūt nō contingit nec ɔtingere pōt inꝛ deū ꝛ crea/
turā. ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ l; rō pn̄cipij in q̄tū pn̄cipiū est sit
cois pn̄cipio notionaliꝛ dicto ꝛ pn̄cipio causatiuo. tñ
illa rō nō ē cois coitate sufficiēte ad vniuocationē: ta
lis eni rō oꝫ ꝙ [illegible]liꝛ pticipeꝛ a q̄libet illoꝝ qb9 no/
mē qō dr̄ vniuocū ē cōe. nō sic in ꝓposito ut dictū ē i
solutiōe pm̄i. ¶ Ad 5m dr̄ ꝙ Scot9 assigt dictā cām ꝛ
ē satis bona. nec ei9 iprobatiōes valēt. non qdē pm̄a.
nā vtiq; verū ē ꝙ nulla relatio rōnis ē in pn̄to ꝓprie
nisi forte p aliquā talē q̄lē reductionē. nō aūt directe
ꝛ iō illud qō dr̄ de coordinatiōe taliū nō valet. nā i ta
lib9 entib9 qb9 repugt realitas nō ē gen9 nec spēs cum
nō dicāt aliquā qdditatē nec aliqd ponāt nec habent
essentiā. qꝛ vtiq; possent habere eē. uel dato ꝙ habe
rēt gen9 uel spēs. nō tñ eēnt i pn̄to aliq̄. qꝛ decē pn̄ta
diuidūt ens qō distinguiꝛ ɔ ens i aia ut p; 4°. et 5°. et
12°. metaphisice. Predicamēta eni sumūꝛ a mō pn̄di
de suba pma de q̄ cōstat talia ficticia nō pdicari ꝓpe
Nec valet etiā 2a iprobatio. lic; eni cōcipiēs relatio/
nē in coi nō variet ɔceptū suū dū intelligit aliqd co/
rñdere i re. ꝛ dū intelligit nihil i re suo ɔceptui rñdere.
imo ɔcept9 sit vn9 tñ h̄ nō sufficit ad vniuocationē. nā
illud qō h; seu habere pōt verā qdditatē corñdentē
dicto ɔceptui in reꝝ nā aliꝛ se h; ad dictū q̄ illud cui
repugt fundare talē cōceptū. ꝛ iō dextreitas aialis ꝛ
dextreitas colūne dato ꝙ eodē ɔceptu ɔciperētur
nō iō in eodē vniuocarenꝛ. ¶ Ad rōnē in pn̄cipio qō/
nis factā dr̄ ꝙ ꝓcedit de principio sūpto essentialiꝛ.
Illud eni nō dicit notionē ſ; quādā habitudinē rōnis
ad creaturas. ſ; pn̄cipiū notionaliꝛ dictū nō ē de rōne
toti trinitati. ſ; soli prī. utputa cū dicꝛ pn̄cipiū gn̄andi
uel prī ꝛ filio cū sumiꝛ ꝓ pn̄cipio spiratiuo. ꝛ tūc dicit
notionē l; i gn̄ali sub h̄ noie pn̄cipiū. illa aūt notio est
pn̄itas uel cois spiratio. ꝛ de qōne h̄ dicta sufficiant.

Circa trigesimā di/
stinctionē queriꝛ. Utrū inter deū ꝛ
creaturam sit aliq̄ relatio realis. Et
arguiꝛ ꝙ sic. Illa forma est realiꝛ in
deo q̄ deū noiat realiꝛ talē. ſ; aliqua
relatio ē hō. p;. nā de9 dr̄ dñs realiꝛ ꝛ nō nisi p dñiu;
qō dicit relationē. ḡ dñiu; qō ē relatio dei ad creatu/
ram ē relatio realis. In oppositū arguiꝛ sic. Nullum
pn̄tū artis dialetice locū h; in deo sm̄ ꝙ dicit Aug9
6°. de trinitate ca°. 2°. ſ; si realis relatio eēt i deo respe
ctu creature. seq̄reꝛ ꝙ i deo eēt pn̄tū artis dialetice
realis nāq; relatio q̄ adest ꝛ abest preter subiecti cor/
ruptionē reduciꝛ ad aliqō nouē geneꝝ accñtiū ꝛ non
nisi ad pn̄tū relatiōis. In hac qōne erūt duo articuli.
pm̄9 ē de relatiōe reali. 2° de relatiōe rōnis. ¶ Qñ
ad primū sit pm̄a ɔ ꝙ aliq̄ relatio ē verū ens reale ex
aiam. Istā ɔnē ꝓbat scūs Tho. de potentia dei. q. 7.
arti. 9°. Sciēdū ingt ꝙ sicut dicit cōmētator i 11° me/
taphisice. relatio ē debilioris eē inꝛ oia pn̄ta. iō puta/
uerūt qdā eā eē ex secūdis intellectiōib9. Prima eni
intellecta sūt res ex aiam in q̄ p̄ intellect9 intelligēdo
fertur. 2a aūt intellecta dicunꝛ intētiōes ɔsequētes
modū intelligēdi. hec eni secundo intellect9 itelligit
in q̄tū reflectiꝛ sup seipsū intelligens se intelligere ꝛ
modū q̄ intelligit. sm̄ igiꝛ hāc potentiā seqꝛ ꝙ rela/
tio nō sit in reb9 ex aiam ſ; in solo intellectu sic intētio
generis ꝛ speciei. h̄ aūt eē nō pōt. In nullo pn̄to enim
poniꝛ aliqd nisi res ex aiam existēs. nā ens rōnis di/
uidiꝛ contra ens diuisū p decē pn̄ta ut patet 5° meta/
phisice. si ḡ relatio nō eēt in reb9 ex aiam nō ponereꝛ
ad aliqd gen9 vnū pn̄ti. Et pterea pfectior bonū que
sunt in rebus extra animam non solū attēdiꝛ sm̄ ali/
quid absolute inherens. sed etiā sm̄ ordinē vnius rei

ad aliā. sic etiā in ordine ptiū exercitus bonū exercit⁹
consistit. huic enim ordini cōpat phus ordinē vniuer/
si. xii⁰ metaphisice. igitur oportet in ipsis rebus ordi/
nem quendā esse. hic autē ordo relatio quedā est. vñ
oz in rebus ipsis relationes quasdā eē sm quas vnū
ordinatur ad aliud. ordinat̃ aūt vna res ad aliam uel
sm quantitatē uel sm virtutē actiuā seu passiuā. Ex
his enī solis duob⁹ attendit̃ aliquid in vno respectu
extrinseci. mensurat̃ enim aliqd non solū a quātitate
intrinseca sȝ etiā ab extrinseca. p virtutē etiā actiuā
vnūqdq̄ agit in alterū. ⁊ p passiuā patit̃ ab altero. p
subam aūt ⁊ qualitatē ordinat̃ aliqd ad seipsū tm̄ nō
ad alterū nisi per accidens scȝ sm q̄ qualitas uel for
ma subalis aut mā hȝ rōnē virtutis actiuā uel passi/
uam. ⁊ sm q̄ in eis consideret̃ aliqua quantitatis rō
put vnū in suba facit idē. ⁊ vnū in qualitate simile. ⁊
numerus siue multitudo dissimile ⁊ diuersū in eisdē
sm q̄ aliqd magis uel min⁹ albū considerat̃. sic enim
aliquid albi⁹ alio dr̃. ⁊ pⁿpter hoc phs 5⁰ metaphisice
spēs assignās relatiōis quasdā ponit ex quātitate cau
satas. quasdā vō ex actione ⁊ passione. sic ḡ oz q̄ res
hn̄tes ordinē ad aliqd realit̃ referāt̃ ad ipsū. ⁊ q̄ i eis
aliqua res sit relatio. hec ille. ¶ 2ᵃ ɔ̄ ē q̄ in illis tm̄ mu
tua relatio realis inuenitur in quib⁹ ex vtraq̄ pte est
eadem rō ordinis vnius ad alterū. Istā ɔ̄nem pⁿbat
inductiue scūs doctor ibidem arti. 10. Sciendū inqt
q̄ cū relatio realis consistat in ordine vni⁹ rei ad aliā
rem. in illis tm̄ mutua relatio realis inuenit̃ in quib⁹
ex vtraq̄ parte est eadem rō ordinis vnius ad alter⁹.
qđ quidē inuenit̃ in oīb⁹ relationib⁹ consequentibus
quātitatē. nā cū quātitatis rō sit ab oī sensibili abstra
cta. eiusdē rōnis est quātitas i oībus corpib⁹ natura/
libus. ⁊ pari rōne qua vnū hn̄tiū quātitatē realit̃ re/
fert̃ ad alterū. ⁊ aliud ad ipsū. haber aūt vna quanti/
tas absolute considerata ordinē ad aliam sm rōnem
mensure ⁊ mensurati ⁊ sm rōnē totius ⁊ partis ⁊ ali/
orū hȝ que quātitatē consequūt̃. in relationib⁹ autē
que ɔsequūt̃ actionē ⁊ passionē siue virtutē actiuam
⁊ passiuā ē semp mutu⁹ ordo ex vtraq̄ parte. oz nāq̄
illud qđ semp hȝ rōnē patiētis ⁊ moti siue causati or/
dinem habere ad agens seu mouēs cū semp effect⁹
a causa pficiat̃ ⁊ ab ea depēdeat. vñ ordinat̃ ad ipsū
sicut ad suū pfectiuū. agētia autem siue mouētia uel
etiā cause aliqñ hn̄t ordinē ad patientia uel mota uel
causata inqtū scȝ i ipso effectu uel passiōe uel motu
inductis attendit̃ quoddā bonū ⁊ pfectio agētis uel
mouētis. sicut maxime pȝ i agētib⁹ vniuocis q̄ p suā
actionē sue speciei silitudinē inducūt ⁊ per ɔsequēs
ppetuū speciei pⁿprie sm q̄ ē possibile cōseruāt. patȝ
etiā hoc idē in oīb⁹ alijs q̄ mota mouēt uel agunt ea
atq̄ nā ex suo motu ordinant̃ ad effect⁹ pⁿducēdos.
⁊ silr̃ i oīb⁹ in qb⁹ aliqđ bonū cause pⁿuenit ex effe/
ctu. Quedā vō sūt ad q̄ qdē alia ordinant̃ ⁊ nō econ/
uerso. qz sūt oīo extrinseca ab illo gn̄e actionū ul' vir
tutū qs ɔsequit̃ talis ordo. sicut p qđ scia refertur ad
scibile. qz sciens per actū intelligibilē hȝ ordinē ad rē
scitā q̄ ē ex aiam. ipsa vō res que ē ex aiam nō attin/
git a tali actu. cū act⁹ intellect⁹ nō sit pⁿtrāsiens i exte/
riorē māīm mutādā. vnde ⁊ ipsa res q̄ ē ex est ex gen⁹
intelligibile. ⁊ pⁿpt̃ h relatio q̄ ɔseqt̃ actū intellectus
nō pōt esse i ea. ⁊ ē silis rō de sensu ⁊ sensibili. licȝ enī
sensibile sua actiōe imutet organū sensus. ⁊ pⁿpt̃ hoc
habeat realē relationē ad ipsū sicut ⁊ alia agentia na
turalia ad ea q̄ patiunt̃ ab eis. alteratio tm̄ organi nō
pficit sensū in actu. sed pficit̃ per actū virtutis sensi/
tiue cui⁹ sensibile qđ ē ex aiam oīo ē expers. Similit̃
hō cōparat̃ ad colūnā ut dexter rōne virtutis moti/
ue q̄ ē in hoīe sm quā cōpetit ei dextrū ⁊ sinistrū. ante
⁊ retro. sursū ⁊ deorsū. ⁊ iō hȝ relationes in hoīe uel
aīali sunt reales nō aūt in re q̄ tali virtute caret. Si/
militer etiam nūmus ē ex gen⁹ illius actiōis p quam
fit pciū q̄ ē ɔuētio int̃ aliqs hoīes facta. Hō etiā ē ex
genus artificialiū actionū p quas sibi imago ɔstituit̃
⁊ ideo nec hō hȝ relationē realē ad suam imaginem
nec nūm⁹ ad pciū sed econtra. hec ille. ¶ 3ᵃ ɔ̄ ē q̄ crea
tura refert̃ ad deū relatiōe reali. sed nō ecōtra. Pri/
mā partē huius ɔ̄nis pⁿbat scūs Tho. vbi sup. arti. 9⁰
vbi post allegata in pⁿma ɔ̄ne sic subdit: Sic ḡ oz q̄ res
hn̄tes ordinē realit̃ ad aliqd realit̃ referant̃ ad illud ⁊
q̄ in eis aliqua res sit relatio. oēs autē creature ordi/
nant̃ ad deū sicut ad pⁿncipiū ⁊ sicut ad finem. nā or/
do qui est partiū vniuersi ad inuicē ē pⁿpter ordinem q
est totius vniuersi ad deū. sicut ordo q est inter ptes
exercitus est pⁿpter ordinē exercit⁹ ad ducē ut patet
xii⁰ metaphisice. vnde oz q̄ creature realiter referāt̃
ad deū. ⁊ q̄ ipsa relatio sit res quedā in creatura. hec
ille. Et ibidē ad 4ᵐ dicit q̄ creatura refertur ad deū
sm suā subam sic sm cām relationis. sm vō relationē
ipsam formalit̃. sic aliqd dr̃ simile sm q̄litatē causalit̃
sed sm silitudinē formalit̃. ex h enī creatura silis de/
noiat̃. hec ille. Ex q̄ pȝ q̄ relatio creature ad deū nō
est ipsa essentia creature. nec silitudo ē albedo. Item
ibidē ad 5ᵐ dicit: cū dr̃ q̄ creatura imediate a deo pⁿ/
cedit. excludit̃ cā media causans nō tm̄ excludit̃ me/
diata realis habitudo q̄ tm̄ nālit̃ seqtur ad pⁿductio/
nē qnātitatis iterminate. ita habitudo realis creati/
onis nāliter seqtur ad pⁿductionem substātie create.

¶ 2ᵃᵐ ɔ̄nis ptē pⁿbat. eadē. q. arti. 10. vbi p⁹ allegata
in pⁿbatiōe 2ᵉ ɔ̄nis subdit. De⁹ aūt non agit p actionē
mediā q̄ intelligat̃ a deo pⁿcedēs ⁊ in creaturā termi/
nata. sed sua actio ē sua suba. ⁊ quicqd in ea ē oīo est
ex genus eē creati p qđ creatura refert̃ ad deū. nec
iterū aliqđ bonū accrescit creatori ex creature pⁿdu/
ctione. vñ sua actio est maxime liberalis ut Auicēna
dicit. Patet enī q̄ nō mouet̃ ad h q̄ agat. sȝ absq̄ oī
sua mutatione mutabilia facit. Vñ relinqt̃ q̄ i eo nō
est relatio realis ad creaturā licȝ sit relatio creature
ad ipsū sic effect⁹ ad cām. In h aūt defecit Auicēna
qz voluit pⁿbare q̄ nō esset relatio int̃ deū ⁊ creaturā
qz cū de⁹ nō sit corp⁹ nō hȝ relationē ad tēp⁹ ⁊ locum.
ɔsiderauit enī solā relationē q̄ ɔseqt̃ quātitatē ⁊ non
eam q̄ ɔsequitur actionē ⁊ passionem. hec ille. Istas
easdem ɔ̄nes ponit sanctus Tho. in scripto scȝ pⁿ sen.
primam enim ponit et 2ᵃᵐ di. 26. q. 2. arti. pⁿ. 3ᵃᵐ aūt

ɔnem ponit dis.30.q.i.arti.3°. Item pma parte.q.28.arti.p̄ ponit pmas duas ɔnes.3am aūt ponit.q.13.arti.7°. Item 2° cōtra gentiles.caplis 13°.12°. et 14°. ponit omnes istas ɔnes.pcipue tertiā. ¶ Sed contra pmā ɔnem arguit Aureolus multiplicit̄. Uult enim pbare q̄ similitudo ₇ equalitas non sint in rerū nā nisi intellectus apphendat.₇ arguit p̄ sic. Si similitudo eēt res existens in albo posito alio coalbo.₇ si equalitas esset res existēs i linea posita linea eiusdē quātitatis sequit̄ q̄ oipotens sine contradictione posset duas albedines ɔseruare annihilando rē silitudinis.₇ conseruare duas lineas annihilando rē equalitatis. Sꝫ manifestū ē q̄ deus facere non pōt.qꝛ dato q̄ realitatē eq̄litatis aut similitudinis deleret adhuc intellectus ɔsiderās duas albedines.eque iuenit eas similes sicut ante.ḡ supfluū est ₇ impossibile q̄ realitas aliqua addat̄ albedinib⁹ q̄ appellet̄ silitudo.aut quātitatib⁹ q̄ appellet̄ equalitas. Sed forte dicet̄ q̄ non omnē rē pōt deus facere sine alia nec separe ab alia vnde nō pōt realitatē similitudinis separe a qualitatib⁹ positis.sicut eni ppriū est qualitatib⁹ q̄lificare sic ₇ assimilare.₇ hinc ē q̄ sicut risibilitas non pōt separi ab hoie.sic nec silitudo nec eq̄litas pīt separari a q̄litate aut quātitate: cū sit ppriū quātitatis f̄m eam equale ul' inequale dici.₇ qualitatis f̄m eā simile uel dissimile dici f̄m phm in pd̄tis. Hoc inquit non valet nec tollit pōrē demōstrationē. manifestum ē nāq̄ q̄ deus pōt influere ad conseruationem pōris nō influendo ad cōseruationē posterioris quicq̄d sit econuerso.si eni hoc nō posset.hoc esset q̄ non potest velle influere ad prius nō influendo ad posteri⁹.sed h̄ nihil ē dictu.aut hoc ē.qꝛ p̄us dependet a posteriori i esse.₇ hoc etiā nihil ē dictu.qꝛ tunc nō esset p̄us.sed constat q̄ due albedines sūt realitates pōres ₇ fundamētales respectu realitatis similitudinis si realitas illi detur.igit̄ poterit deus influere ad cōseruationē duaꝝ albedinū non influendo ad cōseruationem realitatis supposite q̄ dicit̄ silitudo ₇ p ɔsequēs delere silitudinē ₇ duas albedines cōseruare. 2° cōtra responsionē Realitas pōt p diuinā potentiā manuteneri absq̄ alia quacūq̄ a qua nō depēdet.alioqn si nō posset seq̄retur q̄ illa realitas dependeret.ut qꝛ linea nō dependet a rectitudine nullus dubitat qn posset lineā sine rectitudine conseruare.sed manifestū est q̄ realitates duarū albedinū a silitudine nō dependent. quia eni albedo ē aliq̄d absolutū potēs esse silitudine destructa si albedo vna nō dependet a realitate silitudinis ₇ siliter nec illa.quelibet eni p se sūpta pōt esse absq̄ silitudine.ḡ nec ambe simul sūpte dependent. non eni plus depēdēt duo simul iūcta q̄ q̄libet p se sumptū.ḡ poterit deus manutenere realitatē duarū albedinū delendo similitudinē: si tn̄ sit aliq̄ res. 3° ad idē Si de⁹ nō posset rem silitudinis annihilare albedine remanente.aut hoc ē qꝛ albedo ₇ similitudo sūt eadē res.₇ ita pp̄ter cōtradictionē albedo nō pōt remanere similitudine desinente. aut hoc ē qꝛ albedo de necessitate originat similitudinē.₇ similitudo pullulat ac orit̄ ab eadem.sed manifestum est q̄ 2m impedire non pōt.non est enim albedo potentior ad originandū realitatē similitudinis q̄ sit deus ad corrūpendum.vnde deo volēte annihilare hō realitatem ₇ albedine ex parte alia pullulare satagēte vinceret albedo ₇ esset deo potētior. Unde p3 q̄ ē pura fantastica imaginatio opinari q̄ similitudo sit res pullulās ex albedine.aut q̄ albedo originet ₇ emittat talē realitatē.aut si similitudo sit res poterit eā de⁹ delere albedine remanēte. Et si d.cat̄ q̄ albedo non pullulat nec originat realitatē silitudinis effectiue sed tm̄ fundamentalit̄ ₇ subiectiue.hoc nihil est dictu.tū qꝛ causalitas subiecti nō cōsistit nisi in recipe.₇ iō originare est alia causalitas non alia q̄ effectiua.tū qꝛ realitas similitudinis si nō sit ab albedine effectiue non apparet suū efficiens ut inferi⁹ apparebit.hec ille. ¶ 2° pncipaliter arguit ɔ eandē ɔnem pbando q̄ relatio dupli tripli dimidij subtripli non sint extra aiam.si enim tales relationes ponerent̄ in rebus sequeret̄ q̄ eēnt in actu infinite relationes.data nāq̄ linea ipsa ē dupla ad suū dimidiū.₇ tripla ad tertiā sui ptē.₇ q̄drupla ad quartā.₇ sic in infinitū pcedēdo f̄m numeros ₇ ita erūt actu infinite relatiōes in linea.sed infinitas rerū ē impossibilis: igit̄ dici non potest q̄ relatiōes q̄ sūt mō numeri sint i rebus. ¶ 3° pbat idē de toto ₇ de pte. Si eni relatio partis sit in re ₇ relatio totius. data vna magnitudine querit̄ an medietas sit illa pars que dr̄ relatiue ad totum.aut tertia pars aut 4a aut 5a ₇ sic in infinitū.necesse eni erit q̄ qlibet pars referat̄ ad totū ₇ econuerso.aut q̄ solū aliq̄.aut q̄ nulla. Sed manifestū est q̄ nō pōt dari q̄ nulla.qꝛ tūc tolleret̄ relatio partis ₇ totius.quā tn̄ oēs cōcedūt. nec pōt dici q̄ aliqua determinata plus q̄ alia. Relinq̄t̄ ḡ q̄ in qualibet fundat̄ relatio partis ad totū.h̄ autē esse non pōt in re.alioqn erūt infinite relatiōes i actu ḡ necesse est q̄ hoc sit solū in intellectu considerante successiue. Sꝫ forte dicet̄ q̄ totū ad partem nō refertur relatiōe existente in re.₇ similit̄ nec duplū ad dimidiū sui.sed tn̄ duplū inter duas lineas quarum vna nō est pars alterius est in re.vn̄ vna linea dr̄ dupla ad aliā duplicitate reali.₇ f̄m h̄ nō oꝫ q̄ ponantur infinite relationes in actu q̄ sūt linee numero infinite. Hec inquit euasio non pcedit. Impossibile est eni relationē esse in re cuius fundamentū ē a sola apphensione.alioqn maiorem entitatē haberet relatio q̄ fundamentū.sed relationes iste nō fundant̄ i quātitatibus cōtinuis absolute sed inq̄tū numerant̄ ₇ reducunt̄ ad numeros.non eni linea fūdat duplicitatem ad aliā nisi inq̄tū altera accipit̄ ut quid vnū.relinquitur ħo ut duo aut tria. Constat autē inquit ex 24. distinctiōe q̄ numer⁹ nō ē in re extra aiam s₃ tm̄ in aia ₇ p ɔsequens reductio quātitatis ad numeros non fit nisi p aiam.ḡ impossibile est q̄ duplicitas aut triplicitas que fundant̄ in quātitatib⁹ inq̄tū sūt numerate sint nisi in aia obiectiue vnde esse nō pīt inā.

2° ad idē Qn̄ aliqua relatio p pri⁹ repitur alicubi ₇ posterius alibi si non ē in re vbi inuenitur p prius nec erit in re vbi reperit̄ per posterius.realior eni eē videt̄ vbi repit̄ per p̄us.sed iste relatiōes p prius com

petunt numeris. sunt enim relationes fundate super
numeros in ordine ad vnū ut pꝫ 5° metaphisice. Ex
inde ṽo deriuant̄ ad magnitudines ꝑut sūt numera
te. ḡ cum in numeris relationes iste non habeāt esse
nisi in apprehensione sicut nec numerus. multo mi
nus erūt in quātitatib⁹ numeratis nisi p̄ considerati
onē. ꝛ ita est verū ꝙ vna linea habeat duplicitatē ad
aliā in re extra. sicut nec duplicitas est nisi ab intelle
ctu. nec ē verū ꝙ linea non sit dupla ad suū dimidiū
ꝛ tripla ad suū tertiū. sicut ē dupla uł tripla ad aliam
lineam distinctam a se. ¶ 4° p̄ncipaliter dicit patere
a p̄ori ꝙ relationes idēptitatis similitudinis ꝛ equali
tatis nō sint extra aiam. ista eni nō sūt aliud q̄ȝ quedā
vnitates. vnitas ṽo ē indiuisio. talis autē indiuisio ꝛ
negatio quā importat similitudo nō pōt fundari ī nā
cōi q̄dditatiua ꝛ essentiali. tū qꝛ in illa nō includit̄ ali
quid relatiuū. tū qꝛ sensus uel imaginatio nō iudica
rent sīlitudines corpoꝝ cū naturā cōem nō app̄hen
dant. cuius oppositum experimur. nec potest funda
ri sup̄ duas albedines distinctas numeralit̄ ꝑut sūt ī
re extra. alioqn seq̄ret̄ ꝙ vna negatio posset eē ī sub
iectis distinctissimis. vna eni albedo pōt esse in aglo
ne ꝛ alia in meridie. Relinquit̄ ḡ ꝙ fundet̄ sup̄ app̄
hensione ambaꝝ. vnde nō est aliud similitudo duarū
albedinū q̄ȝ eaꝝ app̄hensio indistincta. sicut p̄ cōtra
riū sīlitudo est iudiciū discrepās ꝛ diuersū. ¶ 5° p̄nci
palit̄ dic̄ idē patere de duplicitate ꝛ triplicitate ī oib⁹
dictis mō numeri. tales eni relatiōes nō sūt aliud q̄ȝ
multiplicitates ꝛ submultiplicitates. sꝫ multiplicitas
non ē nisi sūma ꝛ clausio in q̄ consistit ꝛ residet aia nu
merans. ex p̄te aūt vnitatis dr̄ submultiplicitas. vn̄
ꝑcessus aie numerātis ꝯsiderat⁹ non ut generās sū
mā sed ut cōnectens sūmā cū vnitate multiplicitas
appellat̄. ꝛ sic nō est nisi ab ope intellect⁹. ¶ 6° dicit
idē patere de toto ꝛ p̄te. pars eni refert̄ ad totum ut
submultiplex. ꝛ ideo ut sub media uel subtripla. totū
ṽo refertur ad p̄tes ut multiplex. vnde idē ē iudiciū
de totalitate ꝛ multiplicitate. ꝛ de parte ꝛ submulti
plicitate ꝑp̄ qd̄ diffinit̄ ps ꝙ est illud qd̄ aliq̄tiēs du
ctū reddit ꝛ integrat totū. ¶ 7° p̄ncipaliter ꝙ relatio
nes ꝑducētis ꝛ ꝑducti cuiusmodi sūt p̄nitas ꝛ filia
tio ꝛ vltēr oēs de 2° mō sint in sola app̄hēsione intel
lect⁹ nec sint res extra aiam. p̄ sic. Illud nō pōt poni
res in nā qd̄ non habet aliqd̄ ꝑductiuū nec imediate
nec mediate. alioqn sequeret̄ ꝙ aliqd se conduceret
de non esse ad esse p̄ seipsum qd̄ ē contra Augu. p̄ de
trinitate. ca° p̄. ꝛ cōmentatorē 12° metaphisice cōmē
to 37°. sꝫ si in ꝑducente oriret̄ aliq̄ res q̄ relatio dice
ret necessario talis res poneretur de nouo ī ꝑducē
te absq̄ȝ hoc ꝙ aliqd illā rem ꝑduceret. aut eni ipse
met ꝑducēs causaret rem illā in se. aut ꝓ faceret ipsū
ꝑductū. aut aliquid extrinsecū ab vtroq̄ȝ ut de⁹ uel
celū. sed nō pōt dari p̄mū scꝫ ꝙ agens ꝑducat ī se pa
ternitatē aut relationē. tū qꝛ relatio esset p̄ se termi
nus ꝑductiōis. tū qꝛ acquireret̄ imediate in p̄re non
acquisito aliquo absoluto. tū qꝛ oē ꝑducens ageret ī
se. ꝛ multa alia impossibilia que sequūt̄. nec pōt dari
2ᵐ. tunc eni fili⁹ imprimeret ī p̄re p̄nitatē ꝛ ignis ge

nitus relationē in generantē q̄ nil absurdi⁹. Nec pōt
dari 3ᵐ. qm̄ actio ē subiectiue ī passo ut sup̄ dictū fu
it. ꝛ iterū non attingit actiue aliqd qd̄ sit in patre. nec
etiā derelictiue q̄si derelinquat paternitatē. hoc eni
derelinq̄re oꝫ ꝙ fiat aliquo vere causante realitatē
que derelinquit̄. quā quidē causare nō pōt actio sic
pꝫ nec p̄r ut declaratū ē. Relinquit̄ ḡ ꝙ sol⁹ intelle
ctus faciat habitudinē in ꝑducente ad ꝑductū. ꝛ per
ꝯsequēs non sit res aliq̄ in nā cum nō inueniatur sibi
p̄ncipiū actiuū a q̄ suā realitatē accipiat nisi forte in
tantū fuerit quis absurdus ꝙ dicat deū uel celū sol
licitari ad imprimendū continue hꝫ realitates q̄tiens
nālia agentia agūt ꝛ patiūt̄ ad inuicē. ¶ 2° ad idē sic.
Nulla res dependet ab illo qd̄ non ē res nec fundat̄
sup̄ illud. sed relatiōes secūdi modi fūdant̄ sup̄ egis
se qd̄ transijt in p̄teritū. vnde p̄nitas manet ḡnatiōe
transeūte. non igit̄ dici pōt ꝙ inter sortē ꝛ platonem
sit aliqua realitas media que dicat̄ paternitas. ¶ 3°
ad idem. quia relationes ꝑducentis ꝛ ꝑducti nō sūt
aliud q̄ȝ ipsū ꝑducere ꝛ ꝑduci. nisi ꝙ tūc ꝯcipiuntur
p̄ modū habitus ꝛ quietis. qui quidē modus nō com
petit ipsi ꝑducere ꝛ ꝑduci in se. imo magis opposit⁹
scꝫ concipi p̄ modū fieri ꝛ positionis causatiue. quare
non incidūt in modū relationū nisi ex solo ope intelle
ctus. ¶ 8° p̄ncipaliter arguit ꝙ dominiū ꝛ seruit⁹ nō
sint habitudines in re extra. Aut eni dominiū ꝛ serui
tus dicūt habitudinē fundatā sup̄ potentiā actiuā ꝛ
passiuā. dominiū quidem sup̄ posse dirigere ꝛ regere
ꝑpter p̄eminentiā intellect⁹. seruit⁹ ṽo sup̄ aptū na
tum regi ꝛ dirigi ꝑpter imbecillitatē intellect⁹. Aut
dicūt habitudinē exigentē mutuā obligationē ad hꝫ
opa. sed manifestū ē ꝙ p̄mū non sufficit ad fundādū
dominiū ꝛ seruitutē. licꝫ eni intellectu pollētes ꝛ cor
pore deficiētes apti nati sint nālit̄ dn̄aribus ꝙ ecō
trario sunt corpe pollentes ꝛ intellectu deficientes
ut dicit ph̄s p̄ politice. nihilomin⁹ vltra hoc requirit̄
mutua obligatio. nō eni oēs ꝙ tales sūt naturalit̄ sūt
de facto serui aut dn̄i. ḡ patet ꝙ dominiū exigit mu
tuā obligationē. talis aūt obligatio non est nisi in sola
app̄hensione intellect⁹ q̄ dn̄s considerat se obligatū
ad aliqd p̄cipiendū seruo in opib⁹ rōnis. ad recipien
dū ṽo in opib⁹ alijs. ꝛ ecōtrario seru⁹ ē obligatus ad
impendendū corpalia ꝛ hꝫ recipere regimē uel dire
ctionē. q̄re respect⁹ dominij ē in sola app̄hensione rō
nis ꝛ nō existēs in re. ¶ 2° dicit hoc patere a p̄ori. quia
respectus dominij nō ē potētia ad dirigendū nec ob
ligatio ad hꝫ actus sed potius hꝫ actus cōsiderati ut
dn̄m ꝛ seruū connectētes intellecti per modū habit⁹
ꝛ non act⁹. cū igit̄ talis cōnexio nō sit in re. quia tales
actus pretereūt ꝛ succedunt nec continue manēt. re
stat ꝙ seruitus ꝛ dominiū sint in sola apprehensione.
¶ 9° p̄ncipaliter arguit ꝙ relatiōes tertij modi vide
licꝫ mensurati ad mensurā ꝛ ecōtra non sint nisi ī so
la app̄hēsione sicut relatio scientie ad scibile ꝛ sensus
ad sensibile. p̄ sic. Impossibile ē eē aliquā rē depēdē
tem a non re alioqn res dependeret a nihilo. ꝛ ita eēt
dependens ꝛ non depēdens. sed manifestum est ꝙ
relatio scientie ad scibile uel actus intellectus ad

intelligibile aut visiõis ad visibile ꝛ sic de alijs mẽsu/
ratis dependet a non re. qm̃ nõ oꝫ ꝙ scibile sit in actu
scientia manente. nec intelligibile dũ intelligitur. nec
sensibile dum sentitur. imo scientia potest manere re
destructa ꝛ penit᷒ annihilata. ꝛ act᷒ intellectiõis tran/
sit sup res nullo mõ existentes. Siliter visio saltem p
dei potentiã posset manere annihilato visibili. g̃ talis
relatio scientie ad scibile nõ est aliquid in re existens.
Nec valet inquit si dicat̃ ꝙ sciẽtia nõ refert̃ actua/
liter ad scibile nisi qñ illud existit. ꝙ qꝛ nõ ẽ verioꝛ sci/
entia scibili existẽte ꝙ̃ ipso annihilato. sed verioꝛ eẽt
si de nouo inciperet referri ad ipsũ qñ de nouo existe
ret ita ꝙ ꝑus non referret̃ realiter sed tm̃ ſm rõnem
g̃ non est verũ ꝙ scia tũc solum referat̃ ad scibile per
modũ mensurati qñ ipsũ scibile existit. 2° ad idẽ con/
tra scꝫ rñsionẽ. Scibile ſm illã rõnẽ causat scientiam
ꝛ mensurat eã sub qua pemptũ perimit eam. qꝛ phs
dicit in pñtis ꝙ scibili destructo destruit̃ scientia. sed
non ecõtra. sed manifestũ est ꝙ scibili destructo q̃ ad
esse existentie scientia nõ pimit̃. qꝛ dicit phs 6° meta/
phisice ꝙ ideo in singularib᷒ non ẽ scia. qꝛ illis abeun/
tib᷒ ꝛ corruptis manet scia. qꝛ est de necessarijs ꝛ im/
possibilib᷒ alit̃ se habere ut dicit cõmentatoꝛ cõmẽto
54°. ꝙ ĩpossibile ẽ ut sit scientia rerũ q̃ possũt esse mõ
in vna dispositiõe ꝛ post in alia. g̃ scibile non determi/
nat relationẽ scientie sub esse existentie. imo accidit
sibi existere vl̃ nõ existẽ. nõ g̃ mẽsurat sciam nec cau/
sat eã nisi ꝓut in esse intellecto hꝫ cum suis passiõib᷒
habitudines necessarias connexiones oĩo ĩmutabi/
les ac impossibiles aliter se habere. pꝫ igit̃ ꝙ relatio
mensurati ab eo ẽ causatiue. quia terminũ ist᷒ relati/
onis facit. vñ si nã faceret relationẽ scie ad scibile de
necessitate poneret terminũ in actu sicut ꝛ intellect᷒
dum considerat hꝫ habitudinẽ statim ponit scibile in
actu ẽminantis. ¶ 3° dicit h̃ patere a prioꝛi ꝙ relatio
scientie ad scibile non sit nisi in aĩa. Illa eñi relatio est
relatio mensurati ad mensurã. sic ꝙ mensurata sunt
quedã siĩtudines diminute. ꝛ mẽsurãtia sunt quedã
exẽplaria. sicut igit̃ similitudo ẽ inter formas eq̃les ꝛ
pares: mutua dico. ita relatio sciẽtie ꝛ assimilatio aut
imitatio forme diminute ad formã exẽplarẽ existen/
tẽ. non tñ econuerso. quia talis exemplatio non est ex
parte exemplaris. ¶ 10. arguit principaliter. ꝙ relati/
oni in cõi repugnat ex sua ratiõe ꝙ sit res p̃. quia di/
citur de ea ꝙ acquiritur in subiecto nullo agẽte ipsũ
attingente. sed manifestũ est ꝙ albo existente ĩ oꝛien
te si fiat albũ aliud ĩ occidente. siĩtudo intelligit̃ eẽ ĩ
albo qd̃ est in oriente absq̃ hoc ꝙ aliqd̃ agens agat ĩ
illud uel attingat illud ꝑter q̃ intellectus q ipsũ com/
parat ad aliud albũ qd̃ de nouo ꝓducitur in occiden/
te. non enim dealbans in occidente actionẽ suã ꝓten
dit vsq̃ ĩ oriens ut similitudinẽ imprimat. nec celum
aut aliquid aliud põt eam imprimere nisi solus intel/
lectus. igitur non põt poni ꝙ sit aliqua talis res acq/
sita. ꝛ per ↄsequens relatiõi ex natura sua repugnat
habere existentiã in nã. Nec valet inquit si dicat̃ ꝙ
generans orientalem albedinem a ꝑncipio q̃tũ fuit
ex se dedit realitatem similitudinis. sed ꝓhibebatur

poni in actu ꝓpter nõ existentiam termini qui exigit̃
in esse relationis. ſm hoc igit̃ generans albedinem ĩ
occidente dicitur agere similitudinẽ in albedine ori/
entis tanq̃ remouẽs non entitatem termini. sed ipsa
erit a generãte qd̃ fundamentũ ꝓducit eo mõ q̃ mo/
tus grauis est p se a generante. sed per accidens est a
remouente ꝓhibens. hoc inquit non valet. Quis eñi
esset a generãte non tamẽ ipsa cum albedine oꝛiret̃.
ꝛ sic p se acquireretur. qd̃ est cõtra mẽtẽ phi. Relin/
quitur igit̃ ꝙ si fiat in albedine hoc erit p actionẽ in/
tellectus. ¶ xj°. sic. Oĩs realitas cõiungens aliq̃ duo
impedit̃ per distantiã illoꝝ ut patet. quia actio ꝛ pas/
sio requirũt approximationem ꝛ habent ex distantia
impediri. sed relatio ẽ habitudo connectẽs extrema
ſm ꝙ dicit Simplici᷒ ypostasim relatiõis in diuersis
existere cum sit ad alterũ habitudo. ꝙ aũt hec cõne/
xio per nullã distãtiã impediatur. patet. qꝛ quãtum/
cunq̃ duo alba sint distantia uel ꝓpinqua nulla va/
riatio fit in albedine. nec erit vigoꝛosioꝛ aut debilioꝛ.
sicut contingit in actione ꝛ passione. g̃ impossibile ẽ ꝙ
relatio sit res aliqua que conectat extrema. ¶ 12°. sic
Illud qd̃ non esset si aĩa non esset non est res habens
existentiã in natura. sed relatio est hꝫ. dicit eñi phus
6°. metaphisice ꝙ ens est quoddã ens qd̃ cum alio co/
pulatur ꝛ cogitatio diuidit illud. Qd̃ exponẽs cõmẽ/
tatoꝛ cõmento 8°. dicit ꝙ intendit pñta que hñt com/
parationẽ. estimat̃ enim ꝙ illa nõ essent si aĩa nõ eẽt
g̃ relatio non habet existentiã in natura. Nec valet si
dicatur ꝙ cõmentatoꝛ non loquit̃ affirmãdo. nõ va/
let quidem. qm̃ isto mõ loquendi vtitur frequenter ĩ
illis que denunciat assertiue. vnde ponit ibi estimat̃
ꝓ videtur. Est autẽ aliqd̃ videri ꝓbabile ꝛ topicũ. ꝛ ẽ
aliud necessariũ ꝛ verũ. ¶ 13°. qꝛ dicit cõmentatoꝛ 12°
metaphisice cõmento 19°. ꝙ relatio inter oĩa pñta est
debilioris esse. sed ſm eundẽ 4° physicoꝝ. cõmento
87°. Entium quedam sunt completa in quoꝛum esse
nihil facit anima. quedã ṽo sunt quoꝝ actus cõplet̃
p aĩam. quia esse eoꝝ complet̃ ex actione anime ideo
ꝙ est licentia de eis extra animã. ꝛ talia sunt entia q̃
non essent nisi in potentia si anima nõ esset. Et ait ꝙ
de talibus non est tempus. ergo relatio que habet eẽ
debilissimũ necessario erit de istis entib᷒ quoꝛũ act᷒
est ab anima. fundamentũ aũt potẽtialitas in re ex/
tra. uel nõ erit veꝝ ꝙ habeat esse debilius int̃ oĩa en/
tia. ¶ 14°. Illud qd̃ aduenit alicui seipso quiescente
non habet existentiam naturalem in illo. sed phus 5°
physicoꝝ dicit ꝙ relatio aduenit alteri relatiuoꝛum
absq̃ hoc ꝙ transmutet̃. qd̃ exponit cõmentatoꝛ cõ/
mento. 10. dicens ꝙ in relatione nõ est motus. qm̃ il/
lud qd̃ transmutatur ad relationem transmutatur se
quiescente ꝛ per transmutationẽ sui coꝛrelatiui. Ex
quibus patꝫ ꝙ relatio oꝛitur in altero extremoꝝ sim/
pliciter quiescente ex transmutatione alterius. ergo
relatio non est res in natura existens. sequeretur eñi
ꝙ extremũ dũ acquireret eã non esset totaliter qui/
escens qn saltẽ transmutaret̃ realiter in aduentu eiꝰ
tiratis relatiue. ¶ 15°. Illud cuius ypostasis ẽ rõ ideo
titatis relatiue. ¶ 15°. Illud cuius ypostasis ẽ rõ ideo
poꝛea habens pro differentia substantiali ꝛ ꝓprieta/

te nō ꝙ sit in se sed ad alterū quasi i diuersis existēs. talis enim non pōt esse ſm suam ypostasim in rerum natura. tum q: relatio talis incorporea non ē in corporib⁹ existens extra. tum quia nulla vera ypostasis existens in diuersis uel attingēs distincta pōt eē nisi in intellectu. Sꝫ Simplici⁹ dicit vbi sup̄ inquirēs de relatione vtrū sit totum nomē uel habeat ypostasim hoc est quidditatiuā rōnem. determinat ꝙ relatiōis ypostasis est quedā rō incorporea ꝓprietatē habens ꝛ differentiā essentialē. qd̄ nō est aliquid in se sed ad alterū. ꝛ ꝙ existit ut in diuersis ꝛ multa talia sibi attribuit. ḡ sua ypostasis non habet realē existentiā in reꝝ natura. hec ille. ¶ Cōtra eandē ꝯnem arguit Okam ꝓbando ꝙ nulla res extra aīam que nō ē signū ē relatio uel ad aliqd. p̄ sic. Oīs res realiter distincta ab alia re quarū neutra ē pars alterius pōt intelligi alia non intellecta. sed impossibile ē aliquā relationē itelligi non intellecta alia relatione opposita que tn̄ nō ē pars eius nec econtra. ḡ nulla relatio est res. aᵒʳ patꝫ ꝙ nō magis dependet intellectio vnius rei totaliter disperate q̄ꝫ itellectio effect⁹ ab intellectiōe sue cause essentialis. sed illud qd̄ est effectus pōt intelligi nō intellecta cā. igiꝰ ꝛc̄. bᵒʳ ꝓbatur. quia si aliqs posset intelligere sortē ꝛ similitudinē eius nō intellecta alia similitudine correspondente tūc posset scire sortē eē similem. ꝛ tamē dubitare ꝛ ignorari an sit alicui alterisimilis. ꝛ scire aliquē esse patrē ꝛ ignorare an habeat filiū. ¶ 2ᵒ sic. contradictio dicta de aliqb⁹ ē via cōcludendi distinctionē inter illa. ita impossibilitas recipiendi p̄dicationē contradictorioꝝ ꝑtinentiū ad esse est via ꝯcludēdi idēptitatem. sed similitudo sortis ad platonē non pōt esse sine siltudine platonis ad sortē nec ecōtra sine ꝯtradictione. igiꝰ ista similitudo ē realis illa. ¶ 3ᵒ sic. Illud qd̄ nullibi ē subiectiue ex aīam nō ē aliquid reale. sed similitudo sortis ad platonem non ē subiectiue in platone. ḡ nec similitudo platonis ad sortē est subiectiue in platone. ꝛ constat ꝙ nec est subiectiue in sorte. ḡ nullibi ē subiectiue. ꝛ nō est suba ſm te. ꝛ ꝑ consequēs nec ē suba nec accidens. ḡ nulla res. potest tamen etiā simpliciꝰ ꝓbari idem ꝙ similitudo sortis ad platonē nō ē in platone nec est plato. ꝛ ꝑ consequēs nō est res extra aīam ꝛc̄. ¶ 4ᵒ quia ista ē intentio p̄hi in p̄ītis qui dicit ꝙ ea sūt relatiua que dicunꝰ alioꝝ aut quōlibet aliter ad aliud. id est ut cōmuniter exponiꝰ sub aliqua alia habitudine casuali. Item infra dicit ꝙ oīa relatiua dicūtur ad cōuertentiam. sed casu aliquotiens differunt ſm locutionem. Item infra dicit ꝙ aliquotiens etiā fingere noīa necesse erit si non fuerit nomē ipositū ad qd̄ cōuenienꝰ assignetur. constat aūt ꝙ dici nō competit reb⁹ sꝫ terminis ꝛ signis reꝝ. Itē habitudo casualis non cōpetit rebus. Itē nec res ipsas fingere possumus. sꝫ noīa reꝝ ꝛ ad illa q̄ fingim⁹ p̄hus dicit alia dici. vnde ait: Si non fuerit nomē impositū ad qd̄ supple nomē relatiuū ꝯueniēter assigneꝰ. multa quoqꝫ alia dicit de relatiuis que tm̄ noībus cōueniūt. Ex quo pꝫ ꝙ eius intētio fuit ꝙ relatiua non sūt res extra aīam sꝫ noīa rerū. ¶ Cōtra aliq̄ dicta in eadē ꝯne arguit Greg⁹ p̄ loco ꝓbando ꝙ relatio non sit aliq̄ entitas distincta ab absolutis. Et p̄ ꝓbat ꝙ oīs entitas sit absoluta. q: si non oīs entitas ē entitas absoluta tunc aliq̄ entitas omne qd̄ ipsa est ē ad aliud. seu oē qd̄ ipsa diciꝰ diciꝰ illud ad aliud relatiue. ꝯn̄a pꝫ. quia si nulla oē qd̄ ipsa est diciꝰ ad aliud. ḡ quelibet ē aliquid ad se ꝛ ꝑ ꝯn̄s est entitas absoluta. qd̄ repugꝰ añti. sed falsitas ꝯn̄tis ꝓbatur p̄ auctoritate Augustini 7ᵒ. de trinitate. caᵒ. p̄. vbi inquirēs. an pater sit sapiens ꝑ sapientiā quā genuit. deducit tanq̄ꝫ ad ipossibile ad istud ꝯn̄s ꝙ pꝛ̄ nō esset aliqd ad seipsū. ꝛ non solū ꝙ pater ē sed oē qd̄ ē relatiue ad filiū diceretꝰ. qd̄ sicut de patre ipse reputat impossibile. ita de qualibet alia re sicut ex allegādis patebit. Deinde ꝓbatur falsitas ꝯn̄tis ꝑ rōnē. Et p̄ inductiue. Si enim alqua res relatiue diciꝰ dupla illa dicitur ad se bicubita uel tricubita seu quāta. Similiter si aliqd sit relatiue pater ipsū diciꝰ ad se hō uꝉ deus aut aīal ꝛ sic de singulis inducēdo patebit ꝙ q̄libet entitas q̄ diciꝰ aliqd relatiue. diciꝰ etiā aliqd ad se absolute. In his ꝟo q̄ dicūꝰ ad se non oꝫ inducere. q: pꝫ. ꝛ ꝑ ꝯn̄s nulla entitas oē qd̄ ē ē ad alterū. Hanc ꝓbationē ibidem ponit Aug⁹ dicēs: Huc accedit. q: oīs essentia que relatiue diciꝰ ē aliquid etiā excepto relatiuo. id est de ea diciꝰ aliqd p̄ter relatiuū qd̄ idē ē ut si diceretur: non solū ē aliquid ad alterū. sed etiam est aliquid ad se. qd̄ imediate declarat subdēs. sic hō dn̄s ꝛ hō seruus ꝛ equ⁹ iumentū ꝛ nūmus arra. homo equus ꝛ nūmus ad se dicūꝰ. ꝛ sube sunt uel essentie. dn̄s ꝟo seruus iumentū ꝛ arra ad aliquid relatiue dicūtur. ꝛ idem pꝫ in singulis ꝛc̄. ¶ 2ᵒ idem aliter ꝓbaꝰ rōne. Nam de qualibet entitate ꝯuenit enūciare qd uel q̄ entitas ipsa ē ſm se ꝛ istud nō conuenit fieri per aliquid qd̄ de ipsa dicaꝰ relatiue ad alterū. ḡ ꝑ aliqd ꝙ ipsa diciꝰ ad se. Ex quo sequiꝰ ꝙ quelibet entitas est aliquid ad se. ꝛ nulla oē qd̄ est est ad aliud. aut si aliqua omne qd̄ ē est ad aliud. de illa nō ꝯuenit enūciare quid uel que entitas est ſm se. Ex quo vltra sequitur ꝙ ipsa non ē aliqua entitas. ꝛ sic aliqua entitas ē non entitas qd̄ implitat ꝯtradictionē. ꝯn̄e oēs patentes sūt. p̄ma pars añtis certa est. et 2ª ꝓbaꝰ ex eo ꝙ nullū p̄dicatū relatiuū indicat quid ē ipsū de q̄ p̄dicatur seu illud ꝓ quo stat subiectū de quo dꝛ̄. qua ꝓpꝰ de nulla re interrogati ea demōstrata quid est hoc cōtingit cōuenienꝰ r̄nderi qd̄ est duplū uel dimidiū. aut aliquid eoꝝ que ſm se ad alterū p̄dicanꝰ. vnde sicut demōstrata aliqua re que est pꝛ̄. interrogāti quid est hoc. nō ꝯuenienꝰ r̄ndeꝰ ꝙ habet filiū aut ꝙ genuit. sic nec ꝯuenienꝰ r̄ndetur ꝙ est pꝛ̄. cū hoc sit esse patrem qd̄ habere filiū ꝛ genuisse. ꝛ idē sigꝰtur cū aliqd diciꝰ pꝛ̄ ſm ꝙ pater ē nomen relationis p̄cise. ꝛ cū dicitur ꝙ genuit filiū. ꝛ similiꝰ cū quis dꝛ̄ dn̄s idē sigꝰtur: qd̄ cū dꝛ̄ ꝙ habet p̄tātē dirigendi ꝛ cohercēdi aliū. ꝛ ita de singulis pꝫ inspicienti. ꝓpꝰ qd̄ Aug⁹ indifferenter loqtur 7ᵒ. de trinitate. Qd̄ relatiue ꝓnunciaꝰ nō indicat subam. id est quid ē illud de quo ꝓnunciaꝰ. Et hoc est quod magister dis. 7. hui⁹ p̄mi dicit. Uult dicere cū ait ꝙ esse patrē nō ē esse aliqd. id ē dicere aliquem eē patrē nō ē ipsū dicere esse aliqd. id ē aliquā

essentiā uel aliquā entitatē ⁊ tn̄ pater ē aliq̄ essentia. ¶ 3ᵒ ad idem sic. quia de qualibet entitate dicitur eē non relatiue ad alterū. ģ nulla entitas dicit̄ ad aliud oē qd̄ dicit̄. ꝯn̄a nota ē. ⁊ siliter ꝑma pars aṅtis. nam ois entitas est quedā essentia. 2ᵃ vero pars aṅtis ꝓbatur. q2 sumo sc̄m exempla Augustini ꝑmissam entitatem q̄ est dn̄s. ista vtiq3 est essentia. non aūt dr̄ essentia relatiue ad alterū. si eni diceret̄ videret̄ magis ꝙ ad seruū. sed constat ꝙ nō. quia dn̄s nō ē essentia serui ⁊ etiam nulliꝰ alterius est eēntia. ⁊ ita vl̄iter nulla essentia est alterius essentie essentia ꝗ̄uis possit esse pars alterius. sed quelibet est essentia suimet loquēdo intrāsitiue tn̄. q2 quelibet ē ipsamet. ⁊ illud qd̄ est nō distinguit̄ ab eo cuiꝰ ē. vnde coiter cū dicimꝰ sub̄a uel essentia lapidis uel essentia dei. exponit̄ intransitiue. id est essentia q̄ est lapis ⁊ essentia q̄ ē deꝰ. Huic concordat phs̄ 7ᵒ metaphisice vbi ꝓbat ꝙ nullū ens ꝑ se est aliud a suimet sub̄a ⁊ ꝙ qd̄ qd̄ ē ⁊ vnūquodq3 idem ē. si ģ nulla essentia ē alteriꝰ essentia. ģ hᷓ entitas non dicit̄ relatiue essentia. ⁊ pari rōne nec pr̄ nec seruus aut aliq̄ entitas relatiua ad alterum relatiue dicit̄ essentia. ⁊ pari rōne nulla entitas relatiua uel absoluta dicit̄ relatiue essentia. ⁊ ex opposito si aliq̄ dicit̄ relatiue essentia aliqua entitas non ē essentia. ⁊ sic essentia nō est essentia. Hanc argumentationem breuit̄ posuit Augᵒ vbi sup̄. nam cū deduxisset ad illud ꝯn̄s ꝙ pater non solū ꝙ pr̄ dr̄ sed oio quicqd̄ dr̄ relatiue diceret̄ ad filiū. statim cōcludit ꝙ filius etiā quicqd̄ dicit̄ relatiue diceret̄ ad patrē. ⁊ sic filius relatiue diceret̄ essentia. Ait eni sic cōcludendo. restat igitur ut essentia filiꝰ relatiue dicat̄ ad patrē ex quo conficit̄ inopinatissimꝰ sensus. aut ipsa essentia non sit essentia. uel certe cum dr̄ essentia nō ē essentia sed relatiuū indicet̄. Et paulo post repetens ait: H̄ enim vnde agimꝰ si essentia ipsa relatiue dr̄ ipsa nō ē eēntia. Nec valet si ad ꝑdicta diceret̄ ꝙ ꝓcedūt de relatiuis. non aūt de relationibꝰ i abstracto. nā vl̄iter de qualibet entitate ꝓcedūt. vnde si tales relatiōes ponantur adhuc que de q̄libet ē querere an sit aliquid ad aliud uel non. ⁊ si non. ģ non oē qd̄ ipsa ē. est illud ad aliud. imo nihil qd̄ ipsa est ipsa ē ad aliud. ⁊ sic magis dicenda ē entitas absoluta ꝗ̄ ipsum relatiuū. Si aūt ē aliquid ad aliud ꝓcedūt rōnes ꝓbantes ꝙ non oē qd̄ ipsa est ipsa ē illud ad aliud. Nam de ipsa contingit dicere quid uel q̄ essentia ē ⁊ non ꝑ aliqd̄ nomē qd̄ ꝑdicet̄ relatiue ad alterū ut ꝓbatū est. Itē nulla ē essentia ad aliud. vnde si ꝑ̄nitas sit aliq̄ entitas qualis fingitur non ē essentia ad aliud. non eni ꝑ̄nitas ē eēntia filij. nec filio. nec i aliq̄ habitudie casuali ꝑdicatur essentia de ꝑ̄nitate relatiue ad filiū uel ad patrē aut ad aliquod aliud. cū nulliꝰ alteriꝰ ꝑ̄nitas sit eēntia. ⁊ ita de alijs relationibꝰ. ¶ 2ᵒ loco ꝓbat ꝙ nō oē relatiuū ē relatiuū formaliter ꝑ relationē sibi iherētem ⁊ distinctā ab eo. ⁊ hoc q̄ttuordecim medijs. Primū est tale. nam constat ꝙ cū dr̄: sortes est distinctus a platone. non denotatur ꝙ aliqua entitas inhereat sorti qua dicatur distinctus. sed tantūmodo ꝙ tā sortes ꝗ̄ plato est ens ⁊ sortes non ē plato. vnde sortem esse distinctū a platone nihil aliud ē ꝗ̄ sortē esse ens ⁊ platonem esse ens. ⁊ sortē nō esse platonē. ⁊ iō sicut ꝑ istam copulatiuā sortes ē ens plato est ens ⁊ sortes non est plato. non denotatur ꝙ aliq̄ entitas inhereat platoni uel sorti. ita nec ꝑ istam cathegoricā equiualentē illi: sortes est distinctꝰ a platone. denotat̄ aliquā entitatē formalit̄ illi inherere. Eodē mō ē de ista: sortes ē pater. cum ꝑ hanc nihil aliud significet̄ ꝗ̄ ꝑ istā sortes h3 filiū. sed cū dr̄ ꝙ h3 filiū non significat̄ ꝙ aliquam entitatē habeat sibi formaliter inherētē. ergo nec cum dr̄ ꝙ est pr̄. vnde Augᵒ 5ᵒ de trinitate. caᵒ 5ᵒ ait. Pater nō dicit̄ pater nisi ex eo ꝙ est ei filius. ⁊ filius nō dicitur nisi ex eo ꝙ habet patrē. ⁊ ita ē de pluribus alijs ꝑdicationibꝰ relatiuis qd̄ facile est cognoscere aspiciendo ad quid nois ipsoꝝ relatiuoꝝ. ¶ Cōfirmatur. q2 cū dicit̄: deus est distinctus a creatura. uel deus est dn̄s creature. non denotatur ꝙ aliqua entitas aut qcq̄ oio reale uel rōnis inhereat ipsi deo aliogn ꝓpositio esset falsa. Hāc rōnē virtualit̄ ponit Boetius. ad hāc etiā īnē in liᵒ de trinitate. ¶ 2ᵐ medium est tale. Si omne relatiuū eēt relatiuū ꝑ aliquam entitatē sibi formaliter inherentē. sequit̄ ꝙ in qualibet re sint actu infinite res quaꝝ quelibet alicui illarum inheret. ꝯn̄s reputabitur ab omnibꝰ falsum. ꝯn̄a ꝓbatur. quia omnis entitas ē relatiua. qd̄ p3. tū quia omnis entitas ē ab aliqua entitate distincta. ģ omnis entitas ē relatiua. tū q2 ois entitas ē causa uel causata. conseruās uel conseruata. ģ ois entitas ē relatiua. Illa enim entitas dr̄ relatiua que dr̄ ad aliqd̄ alterū relatiue. Vbi gratia. q̄ dr̄ pr̄ uel filiꝰ. duplū aut dimidiū. aut aliqd̄ aliud eoꝝ q̄ sc̄m se ad alteꝝ predicātur. ¶ 3ᵐ mediū est tale. q2 tunc deo aliqua entitas inhereret. qd̄ est impossibile. tenet ꝯn̄a. q2 ꝑsone diue sunt ad inicem relatiue. ⁊ similiter deus dicit̄ relatiue ad creaturā dn̄s ⁊ creator. ¶ 4ᵐ medium est tale. quia si sic seqtur ꝙ q̄n̄cūq3 aliqd̄ incipit uel desinit esse relatiuū aut ad aliud determinate. ipsū ul' aliquid eiꝰ eēt in se mutatū ꝑ acqsitionē alicuius entitatis quā ꝑus imediate non habuit. ⁊ p3 ꝯn̄a sc̄m dicta aduersarioꝝ sed falsitas ꝯn̄tis ꝓbatur tam i deo ꝗ̄ in creaturis sic declarat Augᵒ in 5ᵒ de trinitate caᵒ vltimo. Nūmus inquit cū dicitur ꝑciū relatiue dicitur. nec tn̄ mutatꝰ est cum esse ꝑciū ceperit. neq3 cū dicit̄ pignꝰ. ⁊ si qua sunt similia. si ģ nūmus pōt nulla sui mutatione multotiens relatiue dici. ut neq3 cū incipit dici. neq3 cum desinit aliqd̄ in eius nā uel forma q̄ nūmus est mutatiōis fiat. quāto faciliꝰ in illa icōmutabili dei sub̄a debemꝰ accipe ut ita dicā relatiue ad creaturā. ut ꝗ̄uis tp̄aliter incipiat dici non tamē ipsi sub̄e dei aliqd̄ accidisse itelligatur. sed illi creature ad quā dicitur. Itē Anselmꝰ monol. 25. Constat ingt ꝙ hoi post annū ꝑsentem nascituro nec maior nec minor nec eq̄lis sum omnesq3 autē has relationes vtiq3 cum natus fuerit sine oi mei puta mutatione ad ipsū habere potero ⁊ amittere sc̄m ꝙ crescet uel ꝑ qualitates diuersas mutabitur. Itē phs̄ 5ᵒ physicoꝝ. iquit. In ad aliquid nō est motus. contingit eni altero mutante. id est mutato verum esse alterum nihil mutatū. ⁊ 11ᵒ metaphisi-

ce. Est eni altero ꝑmutato verificari alteꝝ nihil ꝑmutatum. Patet etiam falsitas illi⁹ cōsequētie rōne. nā sequeretur ꝙ ad generationem cuiuscunq̄ minime entitatis in qualibet re mundi. ⁊ in qualibet parte rei noua entitas generaretur. ⁊ sic ad subitam generationem imaginis uel cogitatiōis cuiuscunq̄ tot⁹ mūdus ⁊ quelibet eius pars mutaretur. qḋ cōcedat qui vult: Mihi aūt inquit oīo videt̄ absurdū. tenet ꝯña. quoniā ab entitate nouiter genita quelibet entitas mundi alia distinguit̄. ⁊ sic in qualibet re mūdi noua distinctio generabit̄. ⁊ certe nec ipse deus ab h̄ꝫ mutatione erit alienus cum verissime nulla natura cōsiderāte ipse sit distinct⁹ a qualibet re creata. qḋ dico ꝓpter fugam aliquoꝝ dicentiū ꝙ non refert̄ ad creaturā relatione reali. Preterea multū esset mirabile ꝙ imaginatio mea realit̄ mutaret totū mūdū ⁊ causaret veras res extra aīam. Itē qḋlibet agēs quātumcunq̄ debile ageret in quālibet rem mundi ⁊ quātacunq̄ distātia. que oīa sequerent̄. Nec valet dicere ꝙ non agit ꝑ se in quālibet sed ꝑ accidens. qꝛ non pōt aliqd causare in aliquo per accidens nisi in illo aliqd causet per se. oīs enim effectus per accidens cōiūct⁹ est alicui effectui ꝑ se. sicut causa ꝑ accidēs cause ꝑ se ut dicitur 2° physicoꝝ. ¶ 5ᵐ mediū est tale in quo arguit specialiter de relatiuis ṗmi modi. ⁊ ṗ de eodem arguit sic. Nulla res est s̄m se numeraliter aut specifice aut genere vna eē̄ntialiter ꝑ aliquā entitatē sibi formaliter inherentē. ḡ nulla res ē alicui eadem ꝑ aliquā entitatem sibi formaliter inherentē. aꝸs pꝫ q̄ntū ad ṗmam ꝑtem de se ex dictis in mā de vno. q̄ntū ad 2ᵐ etiam non ē dubiū. nam sicut sortes seipso est hō sic seipso est vnū specie cum platone ꝙ etiā est homo. ꝯña vo pꝫ statim. nā quelibet res ē sibi numeralit̄ uel alteri s̄m speciē eadem essentialiter quo sibi uel alteri est s̄m speciem essentialiter vna. vnde phs dicit 5° metaphisice. ca° de eodē. Eadem s̄m se dicunt̄ quēadmodū ⁊ vnum. Et postea subdit: palam quia idēptitas vnitas quedā est aut pluriū essendi ⁊c̄. Et rursus in ca° ad aliquid. Eadē dicūtur quoꝝ substātia ē vna ⁊c̄. Unde non aliud est aliqua esse eadē specie q̄ȝ ipsa eē eadem ⁊ sic de alijs modis vnitatis ⁊ idēptitatis. ¶ 2°. Per nullū magis diuersū a platone q̄ȝ ē sortes est sortes idem platoni. sed qḋcūq̄ acciñs sortis ē magis diuersū a platone q̄ȝ ipsemet sortes. ḡ ꝑ nullū accidens sortis ipse sortes est idem platoni. ⁊ vltra ḡ idēptitas sortis siue illud quo sortes ē idem platoni non est aliqḋ accidens uel entitas inherēs sorti. ⁊ oēs assumpte sunt euidentes. ⁊ ꝯñe similiter. ¶ 3°. Si sortes est idem platoni entitate sibi inherente que vocatur ab alijs idēptitas. ⁊ similit̄ plato alia idēptitate sibi inherēte ē idem sorti. sit idēptitas sortis a. ⁊ sit idēptitas platonis b. constat ꝙ a. ⁊ b. sunt eedem specie. ergo alijs idēptitatibus inherentibus eis. ⁊ sic in infinitum: quod est impossibile s̄m aduersariū. Dicet̄ forte ꝙ non ꝓceditur in infinitum sed est status in ṗmis idēptitatibus. nam ille sunt eedem idēptitatibus que sunt eedem cum ipsis seipsis ita ꝙ idēptitas sortis ad platonem est eadem idēptitati relationis ad sortem seipsa ⁊ nō alia idēptitate superaddita. qḋ ut clarius pateat: sit a idēptitas sortis. ⁊ b. sit idēptitas platonis ⁊ idēptitas qua a. est eadem b. sit c. ⁊ idēptitas qua b est eadem ipsi a. sit d. dicitur ḡ ꝙ a. distinguit̄ a sorte. quia sortes pōt esse sine a. quia pōt esse sine termino eius a. tamen non differt a c. sed est sibi idem. quia a. nō potest esse b. cum sint simul natura. ⁊ per ꝯsequēs contradictio est a. esse nisi tam fundamentum ipsi⁹ c. q̄ȝ etiam terminus eius sint. sed termino ⁊ fundamēto ipsius c. existentibus necessario est c. ergo contradictio ē a. esse sine c. ⁊ c. inest formaliter a. quia a. dicitur idem ipsa eadem idēptitate que est c. ḡ c. ē idem ipsi a. ⁊ per consequens ibi erit status. ¶ Contra hāc responsionē arguit ṗ. quia b. non est necesse esse nec est idem numero cum a. nec de essentia eius. nec etiā aliquo modo per se eius causa nec econtra. ergo sine contradictione aliqua potest esse a. sine b. totum aꝸs notum est. ⁊ similit̄ ꝯña. ⁊ statim cito ꝓbabitur ex dictis rñdentis scꝫ Scoti. ¶ Cōfirmatur. quia accidēs potest esse sine subiecto in quo est. ⁊ qḋ est eius per se causa saltem materialis in qua. ⁊ similiter effect⁹ naturaliter dependens in esse a sua secūda causa cōseruante ut lumen a sole pōt virtute dei absq̄ contradictione esse sine tali causa. ergo multo magis a. sine b. ⁊ est valde mirabile ꝙ deus non possit sortē existentem parisius ⁊ omnē entitatē que est in ipso subiectiue conseruare destructo platone existēte Rome cū omni entitate existēte in eo subiectiue. ⁊ maxime cū nulla causalis dependentia intrinseca uel extrinseca sit inter aliqd sortis ⁊ aliqd platonis non pl⁹ q̄ȝ inter sortē ⁊ platonē. ¶ Qḋ vo assumit̄ ad ꝓbationē. qꝛ a. ⁊ b. sunt simul nā. Dico ꝙ si a. ⁊ b. sumantur significatiue hoc est magis falsū q̄ȝ illud ad cuius ꝓbationem assumitur. quoniā idē est dictu qḋ dicere ꝙ a. nō pōt esse per aliquam potentiā sine b. nec b. sine a. qḋ non solum non est verum de a. ⁊ b. sꝫ nec de aliquib⁹ creatis seu causatis entitatib⁹. ⁊ ideo nulle due entitates create sūt simul natura. cuius ꝓbatio ē. qꝛ nulle due entitates sūt in toto mūdo create q̄ꝝ altera sine altera esse nō possit sine contradictione ⁊ ꝑ potentiā diuinā. Si aūt a. ⁊ b. sumātur mālr ꝓ terminis scꝫ concretis uel abstractis relatiuis ⁊ sumerētur simul esse natura ut verificatur de terminis ꝓpositio esset vera. sed non ꝓbat ꝓpositum. nam hoc mō isti termini pater ⁊ filius sunt simul natura. nā inter eos significatiue sumptos conuertit̄ subsistendi ꝯña. nec esse uel existere pōt de alio verificari qn verificari simul possit de reliquo. ⁊ tamen non seqtur: pater ⁊ fili⁹ sūt simul natura. ergo pater nō pōt esse sine filio. nā ꝯñs est falsum. ⁊ aꝸs ē verū in sensu ꝓprie ṗmisso. ⁊ ita ē in ꝓposito ⁊ de a. ⁊ de b. Et posset contra eos argui ꝙ pater nō refertur ad filium relatione a se distincta ꝑ hunc modum arguendi sic. Pater non pōt esse sine filio. ergo nec sine relatione sui ad filium scꝫ paternitate. ¶ 2°. Si a. ⁊ b. sunt seipsis eadem. eadem ratiōe sortes ⁊ plato. qḋ ꝓbatur. quia non min⁹ sunt essentialiter vnum sortes ⁊ plato specifice q̄ȝ a. ⁊ b. ḡ non minus essentialiter seipsis idē. nec magis accidētalit̄

siue p accidentia inherentia sibi eadē sūt q̄ a. et b. ¶ 6m medium ꝓcedit de relatione distinctiōis. sic. Per nullā entitatē sibi inherentē aliqua res est id quod ē essentialiter licȝ aliqua p aliā sibi inherentē sit talis uel talis. non tñ est hoc uel illud qḋ ipsa est. et p nullā etiam sibi inherentem aliqua res non ē ea res q̄ ipsa nō. verbi gratia. per nullā rē sibi inherentē sortes non ē plato. destructa enim q̄libet re inherēte sorti. non min⁹ sortes non esset plato. ḡ p nullam rem sibi inherentē aliqua res est essentialiť distincta ab alia re. ɔña tenet. qꝛ ad hoc ꝙ hec res sit distincta ab illa sufficit ꝙ tam hec q̄ȝ illa sit. et hec nō sit illa. nec ē opportuna aliqua supaddita. ¶ 2º. Si sortes est distinct⁹ a platone p aliquam rem sibi supadditā inherentē que sit distinctio constat ꝙ ipse est distinct⁹ ab illa distinctiōe. aut ḡ seipso. et eadem rōne est distinct⁹ seipso a platone et a q̄libet alio. et sic nō oē relatiuū est relatiuū p relationē sibi supadditam. aut est distinct⁹ ab illa distinctione p aliā distinctionem. et sic in infinitū itur. ¶ 3º. Si sortes non seipso sed distinctiōe supaddita distinguiť a platone. igiť et illa distinctio distinguiť a distinctiōe platonis a sorte et similiť ab ipso sorte p aliā distinctionē. et erit ꝓcessus in infinitū. Diceť forte s̄m Scotū ꝙ illa distinctio distinguiť a suo fūdamēto seipsa et seipsa referť ad illud. Cuius rō ē. qꝛ ipsa nō pōt esse sine fūdamento uel termino sine cōtradictiōe. ipsa aūt existente in fūdamento ambo simul sūt extrema vni⁹ relationis q̄ ē ei⁹ ad fundamētū. ḡ ipsa non pōt eē absq̄ ɔtradictione sine relatiōe sui ad fundamētū. et ita illa relatio q̄ referť ad fundamentū ē eadem sibi. sortes aūt distinguiť a platone distinctiōe media que nō est sibi eadē. qꝛ pōt eē sine ea. qꝛ pōt eē sine t̄mino illius. ¶ Contra hoc arguit p̄. qꝛ seq̄ť ꝙ sortes sit distinctus a distinctiōe sortis a platone p distinctionē mediam et ab illa p aliā. et sic in infinitū. qḋ iste doctor reputat incōueniens. et istud ex dictis ei⁹ clare ꝓbať. qḋ ut fiat euidēti⁹: sit a. distinctio q̄ sortes distinguiť a platone et sit b. distinctio q̄ distinguiť ab a. constat ꝙ plato est termin⁹ ipsius a. et a est termin⁹ ipsius b. tūc arguo sic Sortes pōt esse sine a. ḡ pōt eē sine b. añs ꝓbať. quia sortes pōt eē sine platone. ḡ pōt esse sine a. tenet ɔña s̄m eos. sicut et hic. p quā ꝓbať añs. et eodē mō ꝓbať ꝙ sortes distinguiť a b. p aliā distinctionē. verbi grā c. qꝛ sortes pōt eē sine b. ḡ et sine c. cui⁹ terminus ē b. et sic de qualibet. qꝛ semp posterior ē termin⁹ p̄oris distinctionis. ¶ 2º. qꝛ capio distinctionē sortis a platone et sit a. et distinctionem tullij a catone. et sit f. constat ꝙ a. distinguiť ab f. et a. pōt esse sine. f. quia pōt esse sine tullio et catone. ḡ a. distinguiť ab f. p aliā distinctionē supadditā sibi et illa sit g. distinguiť ḡ a. ab ipsa g. et qꝛ potest esse sine g. cum possit esse sine f. oȝ ꝙ inť a. et g. sit alia distinctio media. et sic itur in infinitū. ¶ 3º. quia ex eo ꝙ dř illam distinctionem non posse eē sine fundamento absq̄ contradictiōe. sequiť ꝓpositū videlȝ ꝙ ipsa nō sit aliqua entitas inherens fundamēto siue sorti. nam omnis entitas pōt a deo conseruari in esse nullo p̄ter deū qḋ non sit eius pars intrinseca existente. constat aūt ꝙ sortes non est intrinseca pars alicuius entis inherentis. ¶ 4º. Nam alibi ridens ꝓbat ꝙ omne accñs absolutū deus potest separe a subiecto per hoc ꝙ subiectū non est pars intrinseca accidētis absoluti. nulla etiam accidentis talis ad subiectū est dependentia simpliciter necessaria tanq̄ȝ ad causam extrinsecam. qꝛ ad nullā cām extrinsecā p̄ter simpliciter p̄mā q̄ deus ē est dependentia simpliciť necessaria. qm̄ causalitatē cuiuslibet cause extrinsece respectu cuiuscūq̄ causati pōt supplere p̄ma causa. pȝ aūt ꝙ hec rō eque ɔcludit de accidente relatiuo si sit res distincta et inherens absoluto seu fundamento. cum s̄m hanc viā illud absolutū non sit pars intrinseca relatiui nec eius p̄ma causa siue deus. nec aliq̄ solutio pōt rōnabili⁹ dari h̄ q̄ȝ ibi. ¶ 7m mediū ꝓcedit de similitudine ꝙ non sit aliqua entitas inherens qualitati. sicut isti imaginantur. et p̄ quia alias sequereť ꝙ esset impossibile sortē albū eē alicui similē sine tali entitate. sicut impossibile est ipsū esse albū sine albedine. pȝ ɔña. sed falsitas ɔñtis ꝓbať. nam possibile ē sorte albo existēte parisius aliud albū generari Rome nulla entitate noua genita in sorte aut aliq̄ eius. ḡ possibile ē ipsū esse alteri similē sine tali entitate. ɔña nota et ꝓbať añs. quia si ad ḡnationē albi rome necessario generaretur aliqua res in sorte existente parisi⁹. uel generareť a deo uel ab aliqua creatura. non a deo. qꝛ ipse nihil agit ad extra necessario sȝ mere ɔtingēter et volūtarie. et p ɔñs quicq̄d agit pōt nō agere. uel a creatura. qꝛ cuiuslibet creature quācunq̄ actionē de⁹ pōt suspendere. Nec valet dicere ꝙ ipsa ē sequela nālis uel nāliter consequens tales albedines. qꝛ albedo sortis p̄existēs fuit sine tali entitate. et sic nō necessario seq̄tur ad illā. Itē albedo nouiter genita rome pōt et potuit generari esto ꝙ ista entitas non fuisset genita i sorte. nam potuisset albedo sortis destrui et tunc ista rome generari. q̄ posito non fuisset ista entitas genita i sorte. et p ɔñs neutrius albedinis hȝ entitas est sequela necessaria. et per ɔñs nec amboȝ cū ipse sint eiusdem rationis. nec quicq̄ȝ magis consequitur vnā alia existente q̄ȝ si alia nō esset in mūdo. ¶ 2º. quia deus potest quaslibet res facere et conseruare sine suis naturalibus sequelis. sicut et ipsa accidentia naturaliter consequentia sine suis subiectis. quib⁹ tñ naturaliter sūt posteriora. ¶ 8m mediū est de relatiōe vnionis forme ad materiā et partiū continui ad inuicē Arguit eni sic. Aut materia est vnita sue forme substantiali p aliquam vnionem a se distinctam et ei inherētem aut nō. Si nō habeť ꝓpositū. Si sic. sit illa vnio a. constat ꝙ illi mā est vnita sicut forme informanti ipsam. nam sibi inheret ut dř. Aut ergo ē sibi vnita p aliquā vnionem aut p seipsam sine alia vnione. Si deť 2m adhuc habetur ꝓpositū. Aliqḋ enim erit relatiuū ad aliud sine entitate distincta illi supaddita. et vlterius certe eadē imo maiori rōne materia erit vnita p̄me forme sue de qua p̄ facta est qḋ p seipsam cū magis faciat vnum p se cum substantiali q̄ȝ cū accidentali. et per consequēs magis debeat illi vniri sine medio. Si detur p aliam vnionem sit illa b. et tunc aut materia vnitur b. p seipsam. et tunc habetur ꝓpositū. et ite-

nū eadē ratiōe vniṫ ipsi a. ꝛ forme sub̄ali p seipsam
aut adhuc per aliam vnionem. ꝛ sic proceditur ī infi-
nitum. ꝛ ponuntur infinite vniones in materia essen-
tialiter ordinate sic ꝙ nulli materia vnitur nisi medi-
ante pori alia. imo infinitis pōrib⁹ causaliter mediāti-
bus. nam vni per aliam priorē vniṫ. ex quo vlterius
iuxta demōstrationē phi 2° metaphisice ꝓbantē esse
statum in causis. sequiṫ ꝙ materia nō sit vnita alicui
vnioni uel etiā forme substātiali nisi mediātib⁹ infini-
tis vnionib⁹ essentialiter ꝗtū ad hoc ordinatis. qḋ im-
plicat contradictionem. ¶ 2° ad idem. Sumaṫ vnum
continuū quattuor palmoꝝ cui⁹ due medietates sint
a. ꝛ b. ꝛ vnio ipsius a. ad b. sit c. ꝛ vnio ipsius b. ad a. sit
d. tunc sic. Aut c. est entitas penitus inextēsa. aut ali-
qualiter extensa. si detur p̄mū. aut uł est tota in qua-
libet parte ipsius a. subiectiue uel determinate in ali-
quo indiuisibili eius. Primū non est dicendū. de sola
enī aīa intellectiua hoc tenetur inter omnes formas
materiā informantes. Nec 2m. ꝓpter tria. tum qꝛ nō
est dare rōnē quare potius sit in vna ꝙ̄ in alia. tū qꝛ
eadem rōne d. est in aliquo indiuisibili ipsius b. ꝛ non
in alio ꝙ̄ in ꝓpinquo sibi indiuisibili in quo est c. ꝛ sic ī
continuo erūt pūcta imediata. tū qꝛ cū a. sit exten-
sum habēs partes extra partes. ꝛ similiṫ etiā b. ꝛ par-
tes a. diuisibiles ꝛ extense sint vnite partib⁹ b. sequiṫ
ꝙ erunt vnite sine vnione media. ꝛ cum hoc sequitur
ꝙ frustra in illo puncto ponitur vnio ex quo residuū
a. non min⁹ vnitur residuo b. sine vnione addita ꝙ̄ il-
lud pūctū alteri pūcto in b. Et idem sequiṫ si vnio b
sit subiectiue in aliquo indiuisibili eius distanti ab in-
diuisibili in quo est c. non ergo c. est entitas penit⁹ in-
extensa. Nec potest dici ꝙ sit aliqualiter extēsa. qm̄
aut esset extensa s̄m longitudinem tm̄ siue s̄m vnam
dimensionē. ꝛ tunc erit subiectiue in linea. ꝛ similiṫ d.
ꝛ sequiṫ sicut p̄us de punctis ꝙ in continuo erit linea
imedietate linee. ꝛ residuū erit vnitū sine vniōe. aut c
est entitas extensa s̄m duas dimēsiōes tm̄. ꝛ tūc erit
subiectiue in sup̄ficie ꝛ similiter d. ꝛ tunc erūt due su-
p̄ficies imedietate. aut est entitas extēsa s̄m omnem
dimensionem. ꝛ tunc aut p totū a. aut solū p aliquas
eius partes. ꝛ cum nulla possit eē rō ꝙ per aliꝗs ptes
tm̄ non p alias. erit extēsa p omnes. ꝛ similiter d. erit
extensum p totum b. totius ergo c. erit vna vnio que
tota erit in toto a. ꝛ partes eius in partibus. ꝛ ita erit
etiā de d. i b. ꝛ cum eodē mō se habeat a. ꝛ b. ad totū
continuū quattuor palmoꝝ p̄mo sumptū. sicut medi-
etas ipsius a. ad ipsū a. ꝛ sicut medietates b. ad b. seq̄-
tur etiam ꝙ totius illius continui sit vna vnio tota-
lis ei inherens cuius partes sunt c. ꝛ d. ergo totum
illud continuū cathe⁰ sumendo totum est per illam
vnionē vnitū. sed hoc est falsum. quia uel est vnitum
sibi ipsi toti uel alicui sue parti uel alicui qḋ nec ē ipsū
nec pars eius. p̄ma duo sunt impossibilia. quia q̄cūqꝫ
vniuntur p modum continuationis ut nunc de vnio-
ne continuoꝝ est sermo. distinguūtur essentialiter ꝛ
vnū est extra aliud s̄m situm. Nec 3m dici potest. nā
ponitur continuū illud esse quoddā totū s̄m se nulli
continuatū. Relinquitur ergo ꝙ illud non sit alicui
vnitum. ꝛ per consequens non sit vnitū. ꝛ ex alia pte
cum omne informatū vnione sit vnitū si poniṫ vnio
quedam forma ut illi ponūt sicut omne informatum
albedine est albū. ergo ipsū est vnitū ꝛ sic est contra-
dictio manifesta. ¶ Preterea si illa vnio sit extensa p
totū p̄mo mō ꝙ illud cōtinuū diuidaṫ vnica diuisio-
ne. verbi gratia. in eius media. constat ꝙ illa vnio di-
uidetur sicut ꝛ quelibet forma extensa existēs in illo.
ꝛ ꝙ sicut vtraqꝫ medietas cōtinui tota sincathe⁰ re-
manebit post diuisionē. sicut etiam vtraqꝫ pars vni-
onis ita ꝙ in a. erit totū c. qḋ est vnio eius ad b. ꝛ in b
erit totū d. ꝙ est ei⁹ vnio ad a. Ex quo sequitur ꝙ a. ꝛ
b. simul erūt diuisa ꝛ vnita. Nec pōt dici s̄m illā opi-
nionē ꝙ vnio que ante diuisionē est vnio a. ad b. erit
post diuisionē. non enī erit tunc vnio a. ad b. ꝛ p cōse-
quens nec a. ꝛ b. erunt vnita. quoniā s̄m eos relatio
q̄ ē essentialiter habitudo vni⁹ ad aliud uel alicui⁹ ad
aliud. nec sine contradictione p potentiam aliquam
potest fieri qn sit taliū habitudo. ergo sicut ante diui-
sionem c. est habitudo a. ad b. ita si remanebit erit ha-
bitudo a. ad b. ꝛ cōstat ꝙ non alia ꝙ̄ vnio. alias vnio
non remaneret sed transmutaretur in aliquā habitu-
dinem. quare sequitur ꝙ esset vnita. ¶ Preterea cū
post diuisionem partes vnionis non sint in toto luicē
vnite uel continue ante diuisionē sunt vnite ꝛ conti-
nue sicut ꝛ partes aliaꝝ formarū extēsarū in illo con-
tinuo querendū est p quam vnionem sunt ante diui-
sionem vnite. Nō potest dici s̄m illam opinionē ꝙ se
ipsis. quia vtraqꝫ potest eē sine vnione sui ad reliquā
qḋ patet. quia possunt esse nō vnite. ergo p alias vni-
ones sunt vnite. ꝛ tunc de illis queratur vbi sūt sub-
iectiue ꝛc̄. sicut de alijs querebatur ꝛ ꝓceditur in in-
finitum ꝛc̄. ¶ 9m mediū ꝓbat de relatione distantie.
quoniam si sit quedā entitas informans rē distātem
s̄m istoꝝ imaginationē ꝙ distātia ꝛ otiguitas corpis
ad corpus sūt forme incompossibiles in eodem actu
respectu eiusdem. ꝛ possibiles sūt succedere in eodē
respectu eiusdem. nam idem corp⁹ impossibile est si-
mul esse otiguū ꝛ distans alteri corpori de ꝛ potest
p̄us esse contiguū ꝛ post distans. ꝛ sic idē corp⁹ pōt
transferri de forma contiguitatis ad formā que ē di-
stantia. ponaṫ ergo sic esse ꝛ sit corp⁹ a. igiṫ aut cor-
pus a. transmutabitur de contiguitate in distantiam
in tpe. uel in instanti. Si in tempore. ꝗ postꝗ pdiderit
partem contiguitatis adhuc habebit partē contigui-
tatis. ꝛ per consequens erit contiguū illi. cū quelibet
pars contiguitatis sit contiguitas. consequenter lo-
quēdo ad illā imaginationē. uel habebit cōtiguitatē
ꝛ non erit contiguū. vtrūqꝫ autē erit impossibile. Si
v̄o corpus a. transmutaṫ a sua cōtiguitate ad distā-
tiam in instanti. sit illud instans c. tunc c. aut est instās
in quo icepit moueri a. aut aliud. si illud cū illud fue-
rit vltimū sue quietis ꝛ per cōsequens in quo vltimo
fuit contiguitas eius. sequitur ꝙ in eodem instanti ē
ꝛ non est sua contiguitas. ꝛ similiter ꝙ tūc est sua di-
stantia. quia omne qḋ transmutatur ē in eo ad quod

primo transmutatū est 6° physicoꝝ. In primo autem instanti ponitur a. ꝑmo transmutatū ad distantiam. quare ⁊c. Item sequitur ꝙ tunc non est sua distantia quia tunc est contiguū illi. ⁊ sic etiam contradictoria sequūtur. Si vero c. sit aliud instans vel est imediatum instans in quo incepit motus. ⁊ illud ē impossibile 6° physicoꝝ. vel est mediatū. ⁊ tunc sequitur ꝙ ꝑ totum tempus mediū quo mouebatur fit distās sine distantia. ⁊ cum hoc semꝑ fuit contiguū corpori a quo mouebatur. que sunt impossibilia. ⁊ cum hoc etiā sequitur ꝙ erit dare ꝑmā partē spacij acquisitam per motum localem sicut erit dare ꝑmū instans in quo distabit a corpore quiescente cui ē ꝯtiguū: qđ etiā ē impossibile ut ibidem ꝓbatur. ¶ 10m medium probat de relatiuis fundatis in numero ut duplum dimidiū ⁊ hm̄. Suppono inq̄t ꝙ numer⁹ non distinguit̄ a rebus numeratis. Item ꝙ vnus numerus est duplus ad aliū ut q̄ternari⁹ ad binariū. sumat̄ ḡ q̄ternarius hominū vel angeloꝝ existentiū in quattuor angulis mundi. Iste vtiq̄ duplus est ad binariū duorum ex ipsis vel duoꝝ hic parisius existentiū. sed non ē duplus ꝑ aliā entitatem illis inherentē ꝙ sit dupleitas iuxta illum modum loquendi. qđ patet. quia aut illa entitas si est esset simplex. ⁊ tunc oportebit ꝙ sit in quolibet illoꝝ q̄ttuor cum non sit ratio ꝑ quam sit in vno potius q̄ i alijs. ⁊ sic idem accidens numero sm̄ se totum est i diuersis subiectis simul ⁊ maxime distantib⁹ qđ est impossibile ꝑ naturā. vnde Aug⁹ 9° de trinitate ca° 4° dicit ꝙ nullum accidens excedit subiectum in quo ē non enim vnius corporis potest esse ⁊ alterius corporis. ¶ Preterea si entitas illa sit in q̄libet illoꝝ quattuor. quilibet ē duplus ad binariū datū. ⁊ sic quilibet illorū hominū vel angelorū erit quattuor homines vel quattuor angeli: qđ est absurdū. vel illa entitas ē habens partes. ⁊ tunc vel partes eiusdem rōnis cum suo toto. id est quarum quelibet ē dupleitas. ⁊ tūc sequitur hoc inconueniēs 2m sicut prius. vel partes sūt alterius rōnis a toto. ⁊ tunc vł omnes simul erunt in quolibet. ⁊ idem sequit̄ sicut ꝑus. vel vna erit i vno ⁊ alia in alio. cōstat autem ꝙ ille partes non sunt entitates absolute sm̄ opinionē. sunt ḡ respectus ⁊ nō nisi ad eūdem terminū ad quem ē dupleitas cuiusmodi sunt ꝑtes vni⁹. aut ad duo est respectus subdupleitatis. ex quo sequitur ꝙ ipsa dupleitas nō ē nisi subdupleitas. ⁊ sic non erit sm̄ se aliqua vna entitas vel respectus alterius rationis a subdupleitate. q̄nimo cum tales subdupleitates sint inter se loco distantes nec ad inuicem continue vel contigue. sequit̄ ꝙ ipsa dupleitas non ē aliquo modo vna per se entitas numero non plus q̄ illi quattuor homines vel angeli: q̄ omnia repugnant imaginationi opinionis. ¶ Simili modo potest argui de cōtinuo. verbi gratia. quadrupedali qđ est duplū ad continuū bipedale. quoniam talis dupleitas vel erit tota i qualibet parte. ⁊ sic q̄libet pars erit dupla ad illud bipedale. vel pars erit in parte. ⁊ tūc si sint eiusdem rōnis cum toto scȝ dupletate sequit̄ idem. si vero sint alteri⁹ rōnis sequit̄ ꝙ dupleitas nihil aliud erit q̄ equalitas ⁊ subdupleitas ⁊ alij respectus diuersarum rationū quib⁹ alie partes proportionales referuntur ad illud continuū bipedale. ⁊ cum hoc etiā ꝙ ipsa dupleitas non erit aliqua ꝑ se vna entitas. Et eodē modo potest ꝓbari ꝙ equalitas numeri ad numeꝝ vel magnitudinis ad magnitudinem nō est res supaddita numero vel magnitudini. ¶ xim medium ꝓcedit de relatiuis domini ⁊ serui. arguit eni sic. Impossibile ē aliquem de nō domino fieri dominū. ⁊ aliquem de non seruo seruū nullo penitus quicq̄ agēte in aliquem illorum. ergo possibile est aliquem esse dominū sine aliqua tali entitate inherente que dicatur dominiū. ⁊ similiter aliquē eē seruū sine aliqua tali entitate que dicatur seruitus. ꝯña clara est cum sit impossibile aliquā entitatem de nouo esse in aliquo ⁊ illi inherere nisi aliquid agat in ipso illam entitatem. alioqn aliquid esset postq̄ non fuit scȝ entitas illa. ⁊ nihil tn̄ esset efficiens ipsū. añs ꝓbatur. nam possibile est ꝙ fieret vna lex a deo vel etiam per aliquem aliū qui facere potest ꝙ quicūq̄ iniuste ꝑrimū vulneraret si sponte infra decēniū ei non satisfaceret pro offensa. extunc esset seruus eius qui lesus fuisset. qua lege facta si quis sic vulneraret ⁊ infra decēniū non satisfaceret. completo decēnio nulla re mūdi agēte quicq̄ in lesum vel ledentem lesus erit dominus ⁊ ledens seruus. Non enim potest assignari quicq̄d vel qđ vel per se vel ꝑ accidens aliquam entitatē causaret in alterum vel vtrūq̄ coꝝ. nec etiam in seipsos. quia nō naturaliter. nā ⁊ omne totum decursum decēnij nō minus causassent nec libere. quia tunc possent nō causare. ⁊ sic hic posset nō esse seruus tunc posito casu ⁊ ille nō dominus: quod ē falsum. Simili modo potest probari ꝙ nulla actione interueniente solo temporis lapsu actuali vel potentiali aliquis fieret de non possessore possessor. ⁊ nūmus de non precio precium. ⁊ sic de multis alijs. ¶ 12m medium est. quia omnis entitas que non ē de⁹ refertur ad deum sicut causatum ad causam suā ꝓducentem vel conseruantem. ergo aliqua entias est relatiua nō per entitatem ei formaliter inherentem. ꝯña patet quia ex opposito cōsequentis sequitur ꝙ sit actualis infinitas in relationibus creature ad deū se informantibus: quod nō dicitur. vel ꝙ erit aliqua relatio ⁊ aliqua entitas que nō refertur ad deum ut ad creantem vel conseruantē: qđ repugnat antecedēti. añs autem patet per fidem. ⁊ per apostolum ad Ro. xi° dicentem ꝙ ex ipso ⁊ per ipsum ⁊ in ipso sunt omnia. ¶ 13m medium est. quia si sic. quia tunc omne agens in agēdo pateretur. q̄ȝ in se fieret aliqua noua entitas que non erat. ⁊ certe quicquid ꝓteruiter dici possit nunq̄ realiter vitabitur qn̄ i deo dum nouiter creat aliqua entitas nouiter fieret cum ipse realiter ⁊ vere absq̄ omni ope itellect⁹ nostri creet ⁊ sit creator. ⁊ constat ꝙ non ad se ſȝ ad creaturam. Similiter sm̄ pł̄m 5° metaphisice. calefactiuū dicitur ad cale-

factibile. quia potest. ⁊ pari ratiõe productiuũ ad p-
ducibile. ⁊ vniuersaliter omne potens ad suũ possibi
le. e sic erũt tot relationes in quolibet productiuo si-
mul actu quot sunt producibilia. ⁊ tot simul erunt in
materia quot forme successiue i ipsa generabiles. nã
⁊ illud est simul potens producere. q̃uis forte nõ pos-
sit omnia producere simul. ⁊ materia lʒ non possit om
nes formas simul recipere. tamen simul est in poten-
tia ad omnes. ⁊ vide ne vtrobiq; sequatur actualis
īfinitas relationũ in eodem existentium. q̃d non pla-
cet. ¶ 4ᵐ est ꝙ nõ videtur gn deus per suam omni-
potentiam possit conseruare sortem qui nunc est paṫ
⁊ omnem entitatem existentem in eo ⁊ annihilare pla
tonem qui nunc est eius filius ⁊ omnem entitatem ei
inherentem. ⁊ tũc erit sortes pater. quia tũc in eo erit
paternitas sicut nunc ⁊ nullus erit eius filius. q̃d im-
plicat contradictionem. ⁊ similiter paternitatem que
est in sorte posset ponere subiectiue in platone ⁊ filia-
tionem platonis in sorte cum vterq; sit susceptibilis
talis forme ſm spẽm. ⁊ tunc sequitur ꝙ plato erit paṫ
sortis a quo fuit genitus. ⁊ sortes erit filius platonis
quē tñ genuit platonem. nec ab eo ipse fuit genitꝰ. q̃d
implicat contradictionem. ¶ Contra secundã cõclu-
sionem arguit Aureolus multipliciter. dicit enim ex
allegatis ibidem ⁊ in 3ª ꝯne sequi ꝙ sanctus Tho. in-
tendit ꝙ ideo deus non refertur ad creaturam rela-
tione reali. quia deus ⁊ creatura non sũt infra idem
genus. quia diuina eẽntia est illimitata. Et dicit ꝙ h̄
intendit sanctus doctor cum dicit ꝙ inter illa que nõ
sunt eiusdem ordinis nõ est mutua relatio realis. Cõ-
tra hoc igitur arguit primo sic. Illimitatio diue essen
tie non tollit rationem fundandi relationem realẽ ad
creaturas. imo eam pro causa inducere est facere nõ
causam causam. illud enim nõ impedit illimitatio cu-
ius videtur esse cã ⁊ ratio. sed ꝙ aliquid fundet respe
ctꝰ excessus infiniti ad creaturã causa videtur illimi-
tatio. q̃uis enim perfectio limitata si maior est dicaṫ
excedere minorem. nihilominus illimitata perfectio
multo perfectius omnem aliam perfectionem p̃cel-
lit. vñ cũ excedẽtia sit quidã respectꝰ patet ꝙ illimi-
tatio est ratio fundandi aliquem respectum. ergo illi-
mitatio non est causa ꝙ deus nõ referatur aliqua re-
latiõe reali ad creaturam. Et si dicatur ꝙ illimitatio
est fundatiua respectus excedentie. impedit tamẽ ꝙ
ille respectus sit realis. non valet quidem quia petiṫ
principiũ. nec apparet ꝙ illimitatio repugnet respe-
ctui reali. ¶ 2º sic. Sicut se habet respectus realis ad
hoc ꝙ extrema sint infra eundem ordinem realiter
ita se habet respectꝰ rõnis ad hoc ꝙ sint extrema ĩfra
eundẽ ordinẽ ſm rationem uel intellectũ. sed respe-
ctus rationis non exigit ꝙ extrema sint infra eundẽ
ordinem ſm intellectũ. quia ſm istos deus refertur
ad creaturas relatione rationis. nec tamen est vnq̃
infra eundem ordinem gn semper intellectus conci-
piat ꝙ deus est illimitatus. nec est coordinabilis cre-
ature. ergo nec respectꝰ realis impeditur per illimi-
tationem alterius extremi. aut propter hoc ꝙ extre-
ma sũt extra ordinẽ. ¶ 3º Sicut deus ẽ extra ordinẽ
creature propter sui illimitationem. ita creatura ẽ ex̃
ordinem dei ꝓpter sui limitationem. sʒ hoc nõ obstã-
te creatura realiter referṫ ad deũ. ergo non obstante
illimitatione diuina poterit deus referri realiter ad
creaturas. ¶ 4º sic. Manente eadem causa manet
idem effectus. sed causa ꝙ relationes dei ad creatu-
ras non sunt reales est hec ꝙ scʒ relationes creature
ad deum fundantur supra modum quem accipiũt a
deo qui ĩ deo non est. quia non consequitur modum
perfectum ſm quem deus operatur. eodem autem
modo reperimꝰ in omni causa equiuoca. effectꝰ nãq;
equiuocus non adequat causam suam. nec cõsequiṫ
modum perfectum sue cause. calor enim genitus nõ
adequat virtutem solarem. ⁊ tamen constat ꝙ rela-
tio producentis ad productum fũdatur in solo respe-
ctu inferiorum. ergo realis relatio non impeditur ex
hoc ꝙ fundamentum eius imperfectiori modo repiṫ
in vno extremorũ ⁊ perfectiori modo in alio seu emi-
nentiori. ¶ 5º sic. Licʒ in relatiõibus equipantie req-
ratur ꝙ illud super quod fundatur relatio reperiaṫ
in vtroq; extremo. sicut equalitas exigit quantitatẽ
⁊ similitudo qualitatem. sicut equalitas exigit quãti-
tatem in quolibet extremorũ. hoc tamen non exigũt
relatiões suppositiõis ⁊ suppositiõis. sed relatio ꝓdu-
cti fundatur super potentiam passiuã. relatio ṽo pro-
ducentis super potentiam actiuam. potẽtia ṽo acti-
ua passiue opponitur. nec sũt eiusdem ordinis gnimo
mutuo se excedunt cum agens sit prestantius passo.
sed hoc non obstante relationes superpositionis sunt
reales. ergo relationes dei ad creaturam que sũt re-
lationes superpositionis poterunt esse reales dato
ꝙ essentia diuina fundãs eas excedat creaturã. nec
sit eiusdem ordinis cum ea. ¶ 6º quia exemplum q̃d
adducitur de scientia ⁊ scibili ꝙ scʒ fundamẽtum re-
lationis non reperiatur in vtroq; extremo. sed tñ in
anima uel scientia. non videtur verũ. quia sicut scien
tia est fundamentum sui respectus. sic res per suam
actualitatem videtur fundamentum scibilitatis. hoc
tamen non obstante scibile ad scientiam non referṫ.
ergo non ex hoc solo tollitur q2 relatio aliq̃ nõ sit rea-
lis ꝙ fundamẽtum non reperitur in quolibet extre-
morum. Et confirmatur. quia in deo est fundamẽtũ
veri dominij ⁊ vere auctoritatis. vnde non apparet
quin relatio dominij et producentis sit realis in eo.
¶ Contra tertiã conclusionem arguit Gregorius. ⁊
primo loco probat ꝙ deus eternaliter referebaṫ ad
creaturam que non erat. Et arguit primo sic. Deꝰ ab
eterno fuit realiter creatiuꝰ ⁊ prescius. ergo ab eter-
no realiter referebatur ad creabilia ⁊ p̃scita. aña pa-
tet q2 creatiuus ⁊ prescius hoc ipsa que sunt ad aliud
sunt. añs certum est. quoniam ſm fidẽ constat ꝙ fuit
creatiuꝰ ⁊ p̃sciꝰ. ꝙ aũt realiṫ nõ est dubiũ. cũ nulla aĩa
ab etno fuerit q̃ cog̃uerit deũ. Nec valet dicẽ ꝙ ab
etno deꝰ cog̃uit se creatiuũ ⁊ p̃sciũ. q2 illud non tollit

quin fuerit realit̃ creatiu⁹ τ pscius non ad se sed ad creaturas creabilem τ prescitam. aliogn eque facilit̃ diceretur ꝙ deus pater nō referebat̃ ad filiū realit̃. nam semꝑ nouit se patrē. Et si dicat̃ ꝙ licȝ nouerit se patrē. non tn̄ per hāc noticiā fecit se patrē. τ iō non ꝭm rationē sed realiter referebat̃ ad filiū. sicut in ꝓposito diceret̃ ꝙ nec ꝑ illam noticiā qua nouit se creatiuum fecit se creatiuū. nec ideo fuit creatiu⁹ uel ꝓsci⁹ quia nouit se creatiuū uel pscitū. quapropter similit̃ sequit̃ ꝙ realiter referebat̃ ad creabile uel prescitū. ¶ 2° loco ꝓbat ꝙ deus realiter referat̃ ad creaturā ex tempore. arguit igit̃ ꝑmo sic. Nā constat ꝙ ex tempore seu de nouo de⁹ est creans τ dn̄s creature. τ ut sic refert̃ ad creaturam ex tempore. ut dicit Aug⁹ 5° de trinitate. ca°. ult]. τ hoc non est per operationē aie quia siue anima deū intelligat siue non. nō min⁹ ipse est creans τ domin⁹. ꝗ realiter refert̃ ad creaturā ex tempore. ¶ Confirmat̃ quia si solum ꝭm rōnē refert̃ aut hoc est ideo qꝛ ipse nō est dn̄s uel creator nisi per opationē aie. qḋ nullus catholic⁹ diceret. aut quia τ si absq; opatione anime sit dn̄s τ creator. non tn̄ absq; opatione aie est relatiue dn̄s aut creator. τ istud ipli cat contradictionē manifestā. qꝛ̄ cōtradictio ē dicere ꝙ aliqs sit domin⁹ τ non sit domin⁹ alteri⁹. τ ꝑ ɔ̄ns ꝙ non sit relatiue dn̄s si nō sine opatione aie est dn̄s τ sic sine opatiōe aie est domin⁹ τ nō sine opatiōe aie est domin⁹: que manifeste contradicūt. Eodē modo pōt ꝓbari ꝙ ab eterno realiter referebat̃. supposito ꝭm fidem ꝙ eternaliter fuerit presci⁹. quia sine opatione aie fuit presci⁹. τ non potuit esse ꝓsci⁹ nisi relatiue. scientia enī τ ꝓscientia dispositio τ prouidentia ac ꝓdestinatio sūt ad aliquid. sicut dicit Hugo de sacramentis. li° ꝑ. parte 2ª. ca° 14°. et ubi nō diceret. adhuc de se patet. ¶ Preterea arguit̃ sic iuxta cōem modū loquendi. Quecūq; relatio consequit̃ extrema ex natura rei sine consideratione intellectus est realis. hoc patet per alios coīter. nam eam in ꝓpria forma ponit Scotus in 30. distinctiōe. Omnes etiā coīter ponentes relationes rōnis dicūt eas consequi actum intellectus τ aliter non habere esse. τ si nullus diceret. ꝓpositio patet de se. alias q̄libet relatio realis posset dici rationis. sed aliqua relatio dei ad creaturā cōsequit̃ sua extrema scȝ deum τ creaturas ex natura rei sine consideratione intellect⁹. ꝗ τc̄. hᵒʳ declarat̃. nam positis deo τ lapide τ nulla consideratiōe intellectus existente deus est distinctus a lapide τ causa τ dominus eius. ac ꝑ hoc iuxta illum modū loquendi consequit̃ distinctio dei a lapide τ causalitas τ dominiū. τ certe non minus q̄ consequatur distinctio lapidis a deo τ seruitus. Et si diceretur ꝙ deus eēt distinctus absq; distinctione. τ dominus absq; dominio: Eadē facilitate dici posset ꝙ lapis eēt distinctus τ causat⁹ τ seru⁹ uel possessio sine distinctiōe τ dominio τ alijs relationibus. ¶ Preterea. Exclusa omni consideratiōe intellect⁹ humani natura humana est unita verbo in xp̄o. ergo exclusa omni consideratione aie verbum est unitū humane nature. τ patet ɔ̄ña. qꝛ ipossibile est aliquid esse unitum nō unito. unitum enī unito unitum est. cū ꝗ omne unitum referatur ad unitū sequit̃ ꝙ verbum exclusa omni consideratiōe anime τ per ɔ̄ns realiter referatur ad materiā sibi unitam. ¶ Preterea. Spiritus sanct⁹ tēporaliter est datus τ donatus creature. nec in hoc est necessaria cōsideratio anime nostre. cum etiā pueris detur ī baptismo. τ datum τ donatum relatiue dicuntur. sicut patet per Augᵐ 5° de trinitate. ca°. 15°. ¶ Preterea. Si hoc deberet negari. aut hoc esset ꝓpter auctoritatē ecclesie uel scripture sacre aut alicuius sancti uel famosi ph̄i. aut ꝓpter cogentē rationē ad oppositū. sed nec etiā alicubi dicit oppositū nec in tota sacra scriptura aut doctrina cuiusq; sancti auctoritas reperit̃ ad oppositum quā unq; viderim uel audierim. inuenit̃ autē frequenter in scriptura aut in dictis sanctoꝝ ꝙ deus est omnipotens creator τ domin⁹. τ plura alia q̄ denotant eum ad creaturā referri. τ nullibi dicit̃ ꝙ ꝭm rationē tm̄ sit domin⁹ uel omnipotens aut creator. τ est satis mirabile si intentio fuisset Aug]. ꝙ solum ꝭm rationem deus refert̃ ad creaturā: quō in 5° de trini. ubi hanc mām tractat τ determinat. τ arguit contra cōmentatorē. τ soluit. nunq; iuuat se ꝑ hoc scȝ ꝙ ꝭm rationē tm̄ refert̃. Idem patet de Anselmo monol. 25°. Item nec ph̄us nec cōmentator hoc dixerūt: cū tamen dicerēt deum esse principium τ motorē τ causam finalem aliorum. de alijs ꝟo philosophis antiqs uel modernis non esset multum curandum: cū eorū non sint multum celebres auctoritates. nō tamē adhuc aliquē vidi ad hoc allegari. demū nec aliqua ratio cogens est ad hoc. sicut clare patet soluendo eas.

¶ Ad primū Aureoli contra primam conclusionem dicitur ꝙ responsio ibidem data per arguentem posita euacuat argumentū. ¶ Et ad primā replicā contra responsionem factam dicitur ꝙ duplex est posterius. Quoddā quod per se originatur a priori. τ ad eē istius deus non potest velle non influere si influat ad esse prioris. sicut exemplificatum est de subiecto τ ꝓpria passione: ut de anima τ de suis potentijs. Aliud est posteri⁹ quod non per se originat̃ a priori. τ de tali posteriori non loquor in proposito. sed de primo. verūtamen ista originatio melius dicitur quedā sequela uel effluxus q̄ creatio aut originatio scȝ relatiōis a fundamēto: utpote similitudinis ab albedine. ¶ Ad secundam replicam negatur aⁿˢ. sicut enim nulla res potest separari ab illo a quo depēdet essentialit̃. sicut compositum a materia uel forma. ita nec potest separari ab illo qḋ eēntialit̃ causat. id est ex suis eēntialib⁹ principijs. uel ex hoc quod est tale. sicut materia uel forma unite. quia necessario causant compositū non possunt esse sine composito. similiter nec subiectum a propria passione. nunc autem licȝ albedo unita nō sit causa essentialiter causans similitudinem: due albedines sūt sufficiens nālis τ essentialis causa relatiōis q̄ dr̄ siltudo. Qꝛ enī relatio uel habitudo nālit̃ seqt̃ positionem sui fūdamenti τ termini testatur sanctus Tho. de potētia dei. q. 7. arti. 9°. ad 5ᵐ ubi dicit ꝙ ad

ꝓductionē quātitatis sequit̄ habitudo naturaliter. ⁊
ad ꝓductionē sub̄e create sequit̄ naturaliter relatio
quā importat creatio passiua. ¶ Ad tertiā replicā pa
tet ꝙ sicut deus nō posset vnire formā mãe īforma/
tae ꝗn statim sequat̄ tertia entitas a mã ⁊ forma di/
uisim ⁊ coniūctim sūptis distincta. nec posset annihi/
lare cōpositū remanente vnione forme ad mãm. ita
similitudo nō pōt annihilari remanentibꝰ albedinibꝰ
ꝗn si deus annihilaret illā similitudinē statim sequat̄
aliā. uel nō remanēt ille due similitudines ī sua dua/
litate. qꝛ necessario ad positionē forme albedinis sub
duplici eē sequit̄ relatio similitudinis. est eni rerum
differentiū eadē qualitas. Et dico ad ꝓbationem ꝙ
deꝰ est in infinitū potentior ad annihilandū relationē
ꝗ̄ creatura ad causandū illā. sed deꝰ nō pōt annihila/
re rem ponēdo eā. cū aūt ponit albedinē sub duplici
esse ponit similitudinē ⁊ relationē in actu. vñ ꝓtunc
non vult nec pōt velle eam annihilare nisi vellet an/
nihilare diffinitū ponēdo eiꝰ diffinitionē: qḋ implicat
cōtradictionē. Illud aūt qḋ addit̄ scꝫ ꝙ deus nitatur
ex vna pte ad annihilādū. ⁊ albedo ex alia ad produ/
cendū. fantasticū est. nō eni deꝰ nitit̄ ad ponēdū actu
contradictoria. ¶ Ad aliud qḋ q̄rit an albedo causet
similitudinē effectiue aut subiectiue tm̄. dico ſm̄ scm̄
doctorē de potentia dei. q. 7. arti. 8°. ad 5m. Causa ha
bitudinis inter duo est aliqd inherens vtriqꝫ. ⁊ accipit
satis large inherentiā ꝓ omni inexistentia forme uel
actus sub̄alis aut accidētalis. Dico igit̄ ꝙ cā efficiēs
similitudinis ṗma ē illud qḋ causat vtrāqꝫ albedinē
uel vnā illaꝝ. nam eadē actio terminat̄ de ꝑ se ad ab/
solutū. ⁊ ex cōñti ad relationē. sed causa efficiens ꝓxi/
ma est suū fūdamentū ⁊ terminꝰ. ⁊ hec causatio nō ē
ꝑ transmutationē. sed ꝑ simplicē emanationē. nō solū
aūt fūdamentū est causa effectiua rōnalis. imo ⁊ for
malis quodāmodo: cū relatio ab extremis spēm reci
piat. ut patet 5° metaphisice. ¶ Ad 2m principale ne/
gat̄ cōña. dico eni ꝙ totius ad suā partē non ē actua/
lis realis relatio nisi pars habeat suū propriū eē sicut
contingit in toto qḋ ē numerꝰ qnqꝫ lapidū ⁊ hōī. ⁊ ideo
argumentū non ꝓbat infinitatē relationū in actu. qꝛ
relatio in actu reqrit in actu duo extrema ſm ꝙ dicit
scūs Tho. ṗ sen. dis. 30. q. i. arti. ṗ. pars aūt totiꝰ conti
nui nō habet ꝓpriū esse actu. sed oēs partes sūt ꝑ eē
totius. ut idem dicit 3a parte. q. ÷ . arti. . Et. 3° sen.
dis. 6. q. 2. arti. 3°. ¶ Ad 3m ṗncipale ꝑ idē. Et cū vult
improbare responsionē datam. dico ꝙ probatio ista
falso inititur fundamento ⁊ male probato: scꝫ ꝙ nu/
merus sit in sola anime apprehensione. ut alias dictū
est. Ad secundā replicam dr̄ eodem mō ꝙ eidē falso
fundamento inititur. ¶ Ad 4m principale dico ꝙ ibi
multa falsa assumit. Primo ꝙ similitudo non sit nisi
vnitas ⁊ indiuisio. licꝫ eni similitudo ⁊ equalitas sup/
ponant indiuisionem in ratione qualitatis uel quan/
titatis. tamen non sūt essentialiter indiuisio sed habi/
tudo positiua. 2° falsū est ꝙ indiuisio illa quā suppo/
nit similitudo fundet̄ in apprehensione. dico enim ꝙ
fundatur in natura cōi qualitatis utpote albedinis.
non ꝗ̄ sit indiuisio ſm esse albedinis sed ſm rationem
eius. quia similitudo requirit indiuisionē forme ꝗ̄tū
ad rationem. sed requirit distinctionem ſm esse illius
ut patet diffiniendo eam. ⁊ similiter equalitas. Et cū
probatur oppositum. dicit̄ ꝙ sensus non proprie ap/
prehendit relatiōes ſm ꝙ dicit sanctus Tho. 4° sen.
dis. 27. q. i. arti. ṗ. questiūcula ṗma. sed bene apphen/
dit causas relationū. dato tamen ꝙ sensus apprehē/
dat istas habitudines. eodem modo concedit̄ ꝙ sen/
sus apprehendit negationes ꝑ accidens: sicut visus
apprehēdit tenebrā. naturā autē cōmunē albedinis
concedo ꝙ sensus apprehendit non tamen in sui coī/
tate sed ī suis indiuiduis. vniuersale enim cognoscit̄
per sensum vno modo ⁊ alio modo nō. vñ scūs Tho.
ṗma 2e. q. 29. arti. 6°. dicit. De vniuersali cōtingit loq
dupliciter. vno modo ſm ꝙ subest intentioni vniuer/
salitatis. alio modo autē de natura cui talis intentio
attribuitur. alia enim est cōsideratio hominis vniuer/
salis ⁊ alia hominis in eo ꝙ homo. Si igitur vniuersale
accipitur primo modo. sic nulla potētia sensitiue par/
tis nec apprehēsiua nec appetitiua potest in vniuer/
sale. quia vniuersale fit per abstractionem a materia
indiuiduali in qua radicatur oīs virtus sensitiua. pōt
tamē aliqua potentia sensitiua ferri in aliqd vniuer/
saliter. sicut dicimus ꝙ obiectum visus est color ſm
genus. non quia visus cognoscat colorem vniuersa/
lem. sed quia ꝙ color sit cognoscibilis a visu. non cō/
uenit colori inq̄tū ē hic color. sꝫ inq̄tū ē color simpli/
cit̄. hec ille. Quicqd aūt sit de hyꝝ sensus apphēdat
relationes uel negatiōes uel vtia per se aut ꝑ accñs:
sufficit ꝙ apprehēsio sensus sit occasio apprehēden/
di talia ꝑ intellectū. sicut est de apprehensione sub̄e.
dico igit̄ ꝙ similitudo fūdat̄ in vnitate nãe cōis coī/
cante diuersitate suppositorū nãe. ita ꝙ diuersitas
suppositoꝝ ⁊ vnitas nãe concurrūt ad fundandū si/
militudinē. sed vnitas nature est fundamētū ṗncipa/
liter. ⁊ diuersitas suppositoꝝ ē cā sine qua nō fūdat.
illa aūt vnitas cū non sit quid positiuū. non est incon/
ueniens si fundat̄ in rebus distinctis. non eni est vni/
tas ꝑfecta in actu. sed ē vnitas qualē habet vl'e extra
aīam. s. aptitudinalis. ⁊ in nā dispsa in multis habēte
illā vnitatē talē qualē fundat̄ sitūdo uel equalitas
¶ Ad 5m principale dico ꝙ fundat̄ in falso fūdamēto
scꝫ ꝙ duplicitas sit sūmatio ⁊ numeratio aīe. istud eni
negat̄. nulla enim sūmatione anime existente aut nu
meratione adhuc ē vera duplicitas actu in re ⁊ actu/
alis numerus. licꝫ arguens oppositum opinetur. licꝫ
false. ⁊ cōñter totus processus qui fūdatur in illa opi/
nione falsus est ⁊ inanis. ¶ Ad 6m consimiliter nega/
tur ꝙ multiplicitas sit solum in apprehensiōe anime
uel ꝙ sit sūmatio aīe. sic nec duplicitas q̄ est species
multiplicitatis. multiplicitas eni est nomē relationis
cōe ad duplicitatē triplicitatē ⁊ cet̄a. ¶ Ad 7m negat̄
hm. dico eni ꝙ ṗmitas habet ꝓductiuū in reꝝ nā scꝫ
ipsum patrem qui per se ⁊ directe producit filium ⁊
consecutiue producit in se paternitatē. ⁊ in filio filia/
tionē ṗncipaliter. dico tamē ꝙ filiꝰ cōproductꝰ cōpro
ducit vtrāqꝫ licꝫ non ita ṗncipalit̄. relatio eni acqrit̄
acqsito aliq̄ absoluto in aliq̄ extremoꝝ relatiōis. illud

ergo quod causat illud absolutū est ꝓncipalis causa vtriusq₃ relatiōis. sed correlatiuū est concausa illoꝝ. Et cum ꝓbaṫ ꝙ paternitas nō ꝓducaṫ a patre. dico ad primā ꝓbationē ꝙ non sequiṫ ꝙ relatio sit per se terminꝰ ꝓductionis. sed solum consecutiuꝰ ad per se terminū qui est absolutꝰ loquendo de ꝓductiōe p̄ris uel ignis generantis. si aūt loquaris de productione qua filius cōproducit illas relatiōes. dico ꝙ quo ad pullulationē relationū paternitatis ⁊ filiationis productio filij ⁊ ꝓductio patris sc₃ qua pater ꝓducit cōputanṫ vna sufficiēs relationū originatio. cōstat aūt ꝙ actio patris terminatur ad absolutū ꝑ se ⁊ cōsecutiue ad relationes. ita ꝙ talis est ordo ꝙ actio gnāntis h₉ ꝓus natura ṫminaṫ ad absolutū ⁊ simul tēpore sed posterius natura generantis actio cū actione geniti quasi vna actio termināṫ ad relationes. Sciēdū tn̄ ꝙ sm̄ ph̄m ⁊ cōmentatorē ꝑ celi. cōmento. 110. Relationes q̄nq₃ sūt ⁊ q̄nq₃ non sūt. nec tn̄ ꝓprie gnāṅṫ aut corrumpunṫ. Et 5º physicoꝝ cōmento. 10. dicit ꝙ ad relationē nō est motus nisi ꝑ accn̄s. ita in ꝓposito non oportet esse sollicitū de ꝓductiuo relatiōis. quia ipsa non ꝓduciṫ ꝑ se sed valde ꝑ accn̄s. quia conseqṫ ad ꝓductionē alicuius absoluti in eodē supposito uel q̄nq₃ in alio supposito. ⁊ ideo de talibꝰ non ē inconueniens ꝙ idē causet in se tales relatiōes. Ad secūdam probationē negaṫ ɔn̄a. nō eni oē ꝓducens habet relationē realem ad suū ꝓductū. ⁊ ideo non oportet ꝙ oē ꝓducens imp̄mat in se quid reale. Ad illud qḋ diciṫ de filio dico ꝙ filius non imp̄mit in patrē relationem quasi causa totalis. sed nō est incōueniēs ꝙ paṫ ⁊ filius uel generās ⁊ genitꝰ cōcurrāt in virtute vniꝰ cause emittentis duas relationes quarum vna est in patre alia in filio. lic₃ ut dictū est pater sit in h̄ ꝓncipalioꝛ. q₂ ꝓducit absolutū ad qḋ conseqṫ relatio. filiꝰ aūt non. nec tn̄ oportet ꝙ actio qua filiꝰ emittit illas relationes sit aliud ab alijs relatiōibꝰ sm̄ rem. s₃ sola ratione. Cum aūt diciṫ ꝙ actio patris nō attingit aliquid qḋ sit in p̄re. concedo loquēdo de absolutis. negaṫ tn̄ de relatiuis. Et cū diciṫ ꝙ actio p̄ris non ē in p̄re sed in passo. dico ꝙ actio dicit duo sc₃ trāsmutationē cū relatiōe. quo ad p̄mū est in passo. quo ad 2m est in p̄re. Ad secūdā formā ibi factam negaṫ hꝰ sc₃ ꝙ fūdeṫ sup nihil. dico eni ꝙ p̄nitas fūdaṫ sup potētia gn̄atiua. sed actꝰ illiꝰ potētie sc₃ gnāre est rō fundandi illā relationē quo ad ꝓncipiū sed q̊ ad eiꝰ ꝑmanentiā. de hoc tn̄ diceṫ q̄stiōe sequēti in solutione argumētoꝝ cōtra tertiā ꝯnē. Ad tertiā formā negatur ān̄s vbi ē ꝓductio cū transmutatiōe. ꝓducere enim ⁊ ꝓduci ꝑter relatiōes illas implicāt motū uel transmutationē ut ꝓus dictū est. Sed vtꝝ inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū sint alie relatiōes ꝑter illas q̄s important ꝓducere ⁊ ꝓduci. credo ꝙ sic. quia relatio quā importat ꝓducere habet ꝓ fūdamento ipsū ꝓducēs uel potentiā eiꝰ. ⁊ habet ꝓ termino motū aut mutationem. relatio ṽo quā dicit ꝓduci seu gnāri fundaṫ in motu ⁊ terminaṫ ad agens. alie aūt due relationes sūt inṫ ꝓducens ⁊ productū: ut paternitas ⁊ filiatio. ⁊ vna eaꝝ fundaṫ in ꝓducente ⁊ terminaṫ ad productum. alia ṽo ecōtra. sed vbi ē productio sine trāsmutatiōe sicut in diuinis uel in creatione rerū non sunt alie relationes inter ꝓducens ⁊ productū nisi q̄ importanṫ ꝓducere ⁊ produci. de hoc tn̄ videbiṫ in 2º. ¶ Ad 8m ꝓncipale diciṫ ꝙ relatio dominij consequiṫ potentiā cohercendi subditos. vn̄ sc̄us Tho. de potentia dei. q. 7. arti. 10. ad 4m. Hoc nomen inqt dn̄s tria in suo intellectu includit. sc₃ potētiā cohercendi subditos. ⁊ ordinem ad subditos qui conseqṫ talem potentiā. ⁊ terminationem ordinis subditoꝝ in dominū. hec ille. Et cū arguens probat oppositum ꝙ h₉ potentia non sufficit. negatur. Et cū probat hoc: quia multi pollentes intellectu ⁊c̄. dico ꝙ aptitudo naturalis ad regendū non fundat relationem h₉. sed potentia cohercēdi. ⁊ quicūq₃ habet illam respectu alicuius est eius dominus. vnde autē veniat illa potestas an veniat a natura uel ab electione aut voluntate. non curo. sed dico ꝙ si veniat a natura fundat relationem realē in creatis. si autē ex sola voluntate. dico ꝙ erit relatio rōnis quia deus nō ordinatur vllo modo ad creaturas respectu quaꝝ diciṫ dominꝰ realis. vn̄ de potentia dei q. 7. arti. xjº. ad 3m dicit sanctus Tho. Sicut inqt aliquid est idem sibi realiter ⁊ non solum sm̄ rationem: lic₃ relatio sit tm̄ sm̄ rationem propter hoc ꝙ causa relationis est realis sc₃ vnitas substantie quam intellectus sub relatione intelligit. ita potestas cohercēdi subditos ē in deo realiter quā intellectus intelligit in ordine ad subditos propter ordinem subiectorum ad ipsam. ⁊ propter hoc dicitur dominꝰ realiter. lic₃ relatio sit rationis tm̄. ⁊ eodem modo apparet ꝙ esset dominus nullo intellectu existente. hec ille. Ad secūdam probationem quam ibidem facit arguēs patet quid dicendū. ꝙ ān̄s est falsum sc₃ ꝙ actus inter dominū ⁊ seruū sint relatiōes dominij ⁊ seruitutis quocunq₃ modo considerenṫ. ¶ Ad 9m dico ꝙ responsio ibidem data sufficit. dictū enim est ꝓus ꝙ relatio realis actualis exigit duo extrema existere actualiṫ. dicit eni sanctus Tho. de veritate. q. 4. arti. 5º. ad p̄mū ꝙ respectꝰ qui consequiṫ actus aie diciṫ respectus habituales. q₂ volūtas ⁊ intellectꝰ p̄nt eē etiā de illo qḋ nō ē actu exn̄s. ⁊ sicut diṫ de actibꝰ aie cuiusmodi sūt visio volitio cognitio. ita cōsimiliṫ diceret de habitibus cum non plus depēdeat habitus ab obiecto q̄m actꝰ. Et cū ꝓbaṫ oppositū dico ad p̄mā ꝓbationē ꝙ scia de ꝑteritis q̄ sciūṫ eē ꝑterita nō ē verioꝛ ipsis ꝑteritis existibꝰ q̄m nō existibꝰ. s₃ scia q̄ ꝑsentia cognosciṫ q̊ ad suā actualē existētiā variaṫ rebꝰ nō existibꝰ. imo est falsa. sicut eni diṫ sc̄us Tho. de veritate. q. 2. arti. 13º. Ex ꝑte rei cognite scia variaṫ sm̄ veritatē ⁊ falsitatē. q₂ eadē existimatione manente si res mutetṫ erit existimatio falsa q̄ prius fuit vera. hec ille. Et accipit sciam large ꝓ oi cognitiōe. dico eni ꝙ cognitio q̄ causaṫ a re cognita imediate realiṫ referṫ ad illā rē q̄diu res est. ⁊ h̄ relatione effectus ad causam. si autem loquamur de relatiōe mensurati ad mēsurā. sic dico ꝙ sciētia realiter referṫ ad scibile q̄diu ipsum est. ⁊ hoc si sit cognitio rei quo ad suū esse. si autē ē cognitio rei q̊ ad suā rationē vlēm ⁊ ꝑdicata illi rōni cōuenientia

dico q̄ relatio scientie ad scibile est solū relatio rōnis
⁊ de tali arguit aduersari⁹ sed nō de prima. ideo verū
concludit sed nō cōtra nos. talē eni relationē hȝ scia
ad obiectū siue existat siue non. Ad secūdā ꝓbationē
dicit̃ similit̃ q̄ scia duplicē relationē habet ad obie/
ctū a quo causat̃ scȝ relationē effect⁹ ad cām. ⁊ men/
surati ad mensurā. prima est realis. 2ᵃ ꝟo non nisi lo/
quamur de scia rei quo ad suū esse actuale. tūc dico
q̄ scibile destructū in esse actuali variat subam q̄ ad
veritatē ⁊ falsitatē. sed scia de rōnibus rerū vlib⁹ nō
variat̃ destructo scibili quo ad esse existentie. ista aūt
scia 2ᵒ mō dicta solū respectu rōnis refert̃ ad scibile
sed pma respectu reali. Ad tertiā ꝓbationē dicit̃ per
idem. tñ arguens supponit vnū falsū q̄ similitudo nō
sit nisi vnitas aut indiuisio ut ꝑus dixi. ❡ Ad 10ᵐ. ꝑn/
cipale dicit̃ q̄ responsio ibidē data est sufficiens quo
ad hoc q̄ dū acquirit̃ noua relatio in vno albo. scȝ si/
militudo ꝑ mutationē uel generationē alterius albi.
illa relatio nō acquirit̃ nullo agente in ꝑmū albū. di/
co eni q̄ quodlibet albū ab eodē habet relationē con
sequentē albedinē in virtute a q̄ habet albedinē. Et
cū infert̃ q̄ sic dicendo: relatio nō orire͂t cū albedine
⁊c. dico q̄ imo in radice. vñ scūs doctor sup 5ᵒ. physi/
coꝝ dic. Si aliqs ꝑ suā mutationē efficiat̃ mihi eq̄lis
me nō mutato equalitas primo erat in me quodāmō
scȝ in sua radice ex qua habet eē reale. ex hoc eni q̄ ha/
beo talē quantitatē cōpetit mihi q̄ sim equalis oib⁹
illis qui eandē quātitatē habēt. cū ḡ aliquis de nouo
accipit illā quantitatē. ista radix cōis determinat̃ ad
illā. ⁊ ideo nihil aduenit mihi de nouo ꝑ hoc q̄ incipio
alteri esse equalis ꝑ illi⁹ mutationē. hec ille. Sic i ꝓ/
posito dico de relatiōe similitudinis. si tñ illa relatio
ꝓdit in actū ab vtroq̄ extremoꝝ scȝ duoꝝ alborum.
sicut ꝑus dictū fuit de patre ⁊ filio. pater eni ab eodē
accipit paternitatē in virtute a quo accipit potentiā
generatiuā. sed in actū educit̃ a seipso dū gnāt filiū.
Cetera ꝟo que ibi argumēto adducit arguēs. scȝ an
relatio ꝑ se terminet ꝓductionē. soluta sūt in respon/
sione septimi. ❡ Ad xiᵐ dico q̄ rem aliquā cōnectere
aliqua pōt dupliciter intelligi. primo mō de cōnexio/
ne effectiua. alio mō de ɔnexiōe formali. ꝑmo modo
intelligēdo maiorē. cōcedo eā. sed hoc in hoc sensu ne/
gat̃. non eni relatio actiue cōnectit. 2ᵒ mō negatur si
intelligat̃ vniuersaliter. ⁊ specialiter illa aᵒʳ est falsa
in relatiōib⁹ q̄ alio modo hñt esse q̄ꝫ cetera ꝑdicamen
ta. cū rō eaꝝ nō consistat in hoc q̄ aliqd ponāt de qb⁹
dicunt̃. sed magis se habent ꝑ modū vni⁹ interualli
attingentis duo extrema. ut dictū fuit. Exemplum
aūt qđ adducit̃ de actione q̄ nectit agens ⁊ passū nō
sufficienter ꝓbat illā vlem negatiuam. ⁊ ꝓcedit de
cōnexione effectiua quā nō facit relatio. sed poti⁹ est
connexio per modū attingentis duo extrema nō po/
nētis ut sic aliquid in eis. ⁊ ex alio. quia agens ⁊ passū
oportet vniri cū se habeant ut actus ⁊ potentia. non
sic duo corporalia. ⁊ ideo ex illa singulari ad vlem ar
guere est fallacia ɔñtis. ❡ Ad 12ᵐ dico q̄ respōsio ibi
data est bona. Et cū dicit̃ q̄ illo modo loquit̃ cōmen
tator sepe. verū est. sed non ibi. qđ patet ꝑ alia ei⁹ di/
cta ex qbus habet̃ oppositū. scȝ cū dicit 5ᵒ. metaphisi/
ce q̄ ens extra aiam diuidit̃ ꝑ decē ꝑdicamenta. Ex
quo sequit̃ q̄ omne ꝑdicamentū est ens extra aiam.
❡ Ad 13ᵐ dicit̃ q̄ debilitas esse relatiōis attendit̃ ſm
scm̄ Tho. ꝑ. sen. dis. 8. q. 4. arti. 3ᵒ. ad 4ᵐ. ſm inheren
tiā sui ad subiectū. quia non ponit aliquid absolutū
in subiecto sed tm̄ respectū ad aliud. hec ille. Cū hoc
stat q̄ tempus sit melioris esse q̄ꝫtum ad hoc q̄ ponit
extra aiam aliqd absolutū scȝ motū ⁊ ei⁹ numerū: q̄ꝫ
sit ipsa relatio. nō tñ oportet q̄ relatiōis esse sit debi/
lius q̄ꝫ esse tēporis quo ad hoc q̄ dicat qđ factū ab aia:
sicut tēpus dicit. tempus eni habet esse debilissimū
inter oia absoluta. non tñ inter oia ꝑdicamēta. in hoc
etiā ē debilior relatio oi ente. q2 ex sua rōne non hȝ q̄
sit res extra aiam in pte nec in toto. oppositum est de
tēpore qđ ex sua rōne dicit aliqd extra aiam. licȝ ali/
quid dicat qđ est in aia in actu uel potentia scȝ nume/
rationē. sed de hoc in 2ᵒ. ❡ Ad 14ᵐ negat̃ aᵒʳ. ſm eni
q̄ dicit scūs Tho. de potentia dei. q. 7. arti. 9ᵒ. ad 7ᵐ.
Ipsa relatio que nihil aliud est q̄ꝫ ordo ipsius creatu/
re ad aliam aliud habet inq̄ꝫtū est accñs ⁊ aliud inq̄ꝫ/
tum relatio uel ordo. inq̄ꝫtū eni est accñs habet q̄ sit
in subiecto. non aūt inq̄ꝫtū est relatio uel ordo. sed so/
lum quo ad aliud sit quasi in aliud transiens ⁊ quo/
dāmodo rei relate assistēs. ⁊ ita relatio ⁊ aliquid inhe
rens licȝ non ex hoc ipso q̄ est relatio. ⁊ ideo nihil pro/
hibet q̄ hȝ accidens desinat esse sine mutatione eius
in quo est. quia sua ratio nō ꝑficitur prout est i subie/
cto sed prout transit in aliud. quo sublato ratio hȝ ac/
cidentis tollitur quidem q̄ꝫtum ad actum sed manet
q̄ꝫtum ad causam. sicut subtracta materia tollit̃ cale/
factio licȝ maneat calefactionis causa. hec ille. Item
arti. 8ᵒ. sic ait. Relatio in hoc differt a q̄litate ⁊ quan/
titate. quia qualitas ⁊ quantitas sunt quedam acci/
dētia in subiecto remanentia. relatio autem non sigt
ut dicit Boeti⁹ in libro de trinitate. ut in subiecto ma/
nens. sed ut in trāsitu quodam ad aliud. vnde porre/
tani dixerunt relationes nō esse inherentes sed assi/
stentes. qđ aliqualiter verū est ut posterius ostēdet̃.
qđ autem attribuitur alicui ut ab eo procedens non
facit compositionē cum eo. sicut nec actio cum agen/
te. ⁊ propter hoc ꝓbat phs 5ᵒ. physicoꝝ q̄ in ad aliqd
non potest esse motus quia sine aliqua mutatione ei⁹
quod refertur ad alterum potest relatio desinere uel
incipere ex sola mutatione alterius. sicut etiā patet
de actione q̄ non est motus ſm actionem nisi meta/
phorice ⁊ improprie. sicut exiens de ocio in actū mu/
tari dicimus. qđ non esset si relatio uel actio significa
ret aliquid in subiecto manens. hec ille. Ex quibus sa
tis patet quid dicendum ad argumentum. Dicit̃ eni
ad añs q̄ non per omnis realitatis aduentum in na/
tura existentis dicitur aliquid moueri. sed solum per
aduentum realitatis se habētis per modum imanen/
tis in illo cui aduenit. ⁊ ideo quia relatio se habet po/
tius per modum effluentis ⁊ transeuntis ab vno in
aliud ⁊ non per modum imanentis non mutatur sub/
iectum per eius aduentum uel recessum. tamē dico
q̄ realitas relationis non aduenit alicui totaliter de

nouo sine mutatiōe illiꝰ cui aduenit ut p̄dictū fuit in
solutione q̄rti principalis. vñ sicut sepe dictū est illud
qd̄ dat relationi ꝙ sit res. scʒ fundamētū reale prius
fuit illud. aut qd̄ cōplet rōnē relationis nouū est. qr̄ ḡ
illud qd̄ complet eius rōnē non habet incq̄rrū h⁹ ꝙ sit
res. uel ꝙ aliquid ponat in eo cui attribuit̄. nimirū si
relatio pōt aduenire nouiter uel recedere sine muta-
tione eius cui attribuit̄. finaliter ḡ relatio ut relatio
non transmutat subiectū. sed ut est accn̄s. ⁊ in hoc sto
finaliter. ¶ Ad 15ᵐ negat̄ aᵒʳ in parte. ⁊ conceditur in
p̄te. quo ad illā eni partē qua dicit̄ ꝙ nulla ratio icor-
porea est in corporibꝰ extra aiam. negat̄. ois enim for
ma p̄ter quantitatē non est corporea de se sed forte p
accn̄s rōne subiecti. Sed quo ad aliā partē in q̄ dicit̄
ꝙ nihil existens in diuersis est aliq̄ res. conceditur lo-
quendo de esse in aliquo subiectiue uel imansiue. Et
tūc ad minorē dicit̄ ꝙ relatio non sic est in diuersis ꝙ
vtricꝫ imaneat uel insistat. sʒ Simpliciꝰ ille intēdit ꝙ
relatio s̄m suā rationem assistit vtricꝫ extremoꝝ: q̄si
ab vno in aliud tendens. vñ scūs Tho. p̄ma parte. q.
28. arti. 2ᵒ. dicit ꝙ si considéremꝰ relationes in crea-
tis s̄m ꝙ sūt relationes. sic ieniūt̄ esse assistentes nō
intrinsecus affixe q̄si signātes respectū quodāmodo
cōtingentē rem relatam p̄ut ab ea tēdit in alterum.
ista ḡ est intentio Simplicij ꝙ relatio nō dicit aliquid
inexistens alicui sed mediū inter duo. Sciendū tamē
ꝙ s̄m ꝙ ait sanctꝰ doctor p̄. sen. dis. 27. q. i. arti. p̄. ad
2ᵐ. in vtroqꝫ extremoꝝ relatiōis est vna relatio dif-
ferens ab alia in quibusdā s̄m speciē. sicut in illis que di
uersis nominibꝰ vtriusqꝫ noiant̄: ut paternitas ⁊ fili-
atio. sed in quibusdā non differūt specie sed numero
tm̄: sicut q̄n vtrūqꝫ habet idem nomē ut in similitudi-
ne ⁊ equalitate. ⁊ tūc relatio que est in vno sicut i sub-
iecto est in alio sicut in termino. ⁊ ideo patet ꝙ relatio
s̄m esse prout in re fundamentū habet non est mediū
sed extremū. sed s̄m respectū ē mediū. hec ille. ¶ Ad
primū eoꝝ que obijcit Okam ꝯtra eandē ꝯnem. ne-
gat̄ aᵒʳ si loquamur de formis que sūt essentialit̄ ad
aliq̄d. nam quia s̄m Aristotelē eē taliū est ad aliud se
habere. ita non possūt intelligi sine alio ad qd̄ sūt eēn-
tialiter. secus est de absolutis. Et ad p̄bationē dico
ꝙ nō ē simile de cā ⁊ effectu. qr̄ effectꝰ hoc ipsū qd̄ est
non est ad cām. sed vna relatio hoc ipsum qd̄ est est ad
aliud s̄m Aristotelē in p̄dicamētis. ¶ Ad 2ᵐ negatur
aᵒʳ. quia nec cōtradictio dicta de aliquibꝰ est via suf-
ficiens cōcludēdi realem distinctiōnē inter talia. nec
impossibilitas recipiendi p̄dicationē cōtradictorioꝝ
p̄tinētiū ad esse ē via sufficiēs ad p̄bandū idēptitatē
realē illoꝝ. ut pʒ de mā ⁊ forma. de esse ⁊ essentia. de
p̄tibꝰ essentialibꝰ simul vnitis. ⁊ de tertia entitate re-
sultante inde. ⁊ de infinitis alijs. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ simi-
litudo sortis ad platonē est subiectiue in sorte. ⁊ ꝯfor-
miter similitudo platonis ad sortē est subiectiue i pla-
tone. vñ relatio realis hʒ idē subiectū qd̄ ⁊ suū fūda-
mentū. relatio ꝟo relatiōis nullibi est subiectiue cum
non sit res. Nec valet ꝯn̄a: similitudo sortis ad plato-
nem nō est in platone. ḡ nec relatio sibi opposita. quia
nō oportet ꝙ relatio sit subiectiue i subiecto sui ter-
mini. sed in subiecto sui fundamēti. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ
oia ibi adducta stant in hꝫ ꝙ rebus nō cōuenit dici sed
solū vocibꝰ ⁊c̄. dico ꝙ hoc ē falsum ut ostensū fuit in
questiōe de attributis. nā dicens nō solū dicit verbū
imo rem p verbū. sicut pr̄ dicit se ⁊ omnē creaturam
verbo suo. vñ ista p̄positio est fūdamentū infinitoꝝ
erroꝝ. ex hoc eni fūdamento arguens ⁊ ceteri termi-
niste cōcludūt ꝙ nulla res q̄ non ē vox aut scriptum
aut conceptꝰ mētis pōt p̄dicari aut dici aut subiici. ⁊
ꝯr̄iter ꝙ vl̄ia ⁊ p̄dicamēta non sūt nisi voces aut scri-
pta aut cōceptꝰ. ideo illud fūdamentū valde ruinosū
est. ¶ Ad p̄mū eoꝝ que p̄mo loco inducit Greg⁹ con-
tra eandē ꝯnē. dico ꝙ illud argumētū ⁊ duo sequen-
tia solū p̄bant ꝙ omne relatiuū formaliter in cōcre-
to est aliq̄d absolutū. ⁊ hoc concessū fuit p̄us ꝙ nulla
relatio p̄prie refert̄. sed ē quo aliq̄d refert̄. nec inter
duas relatiōes est tertia relatio realis. vñ responsio
ibidem data in fine argumētoꝝ bona ē. s. ꝙ relatio in
abstracto nō ē q̄d absolutū. licʒ relatiuū sit absolutū.
Nec ille rōnes aliq̄d p̄bāt ꝯ hoc. Et cū p̄bat̄ ꝙ imo.
dico ad primā p̄bationē ꝙ relatio in abstracto est ad
aliud nō tāq̄ꝫ qd̄ refert̄. sʒ tāq̄ꝫ q̄ aliq̄d ad aliud refer-
tur. Et cū d̄r ꝙ contingit de relatiōe q̄rere q̄d est uel
q̄ eēntia est. dico ꝙ licʒ relatio in abstracto sit quedā
res ⁊ quedā eēntia ⁊ quoddā ens. ⁊ de ipsa dicāt̄ mul
ta noia abstracta. nō tn̄ sequit̄ ꝙ ipsa sit q̄d absolutū.
sʒ ē fallacia figure dictiōis arguēdo a mō nois ad mo
dū rei. sicut ⁊ in alio p̄posito non sequit̄: hoc d̄r rela-
tiue. ḡ est formalit̄ relatiuū. sicut patet cū dextrū di-
cit̄ de colūna. ⁊ creator de deo. vñ ad videndū vtrū
aliq̄ forma sit absoluta s̄m rem. non oportet attende-
re ad nomen quo significat̄. quia q̄nqꝫ aliqua forma
significat̄ absolute per modū absoluti. ⁊ tamen sua
quidditas abstrahit ab absoluto ⁊ relatiuo. ut pʒ de
ente quod significatur ⁊ intelligit̄ absolute. ⁊ tamen
abstrahit ab absoluto ⁊ relatiuo. cum sit superius ad
vtrūqꝫ. quandoqꝫ aūt forma significatur relatiue. ⁊
tn̄ in se est mere absoluta. ut cū diuina essentia signi-
ficat̄ nomine potentie uel idee. q̄nqꝫ autem forma si-
gnificat̄ absolute ⁊ tamen non est absoluta. ut cū re-
latio significat̄ nomine essentie uel rei. uel hoc nomi-
ne aliq̄d. Ad vidēdū ḡ vtꝝ forma sit absoluta opor-
tet aspicere ad hoc an scʒ talis forma s̄m suā rationē
specialissimā sit ad aliq̄d. ⁊ nō ad transcendentia que
abstrahunt ab absoluto ⁊ relatiuo. licʒ absolute q̄nqꝫ
significent̄ ut ens. uel relatiue ut bonum uel verum.
illa eni forma d̄r p̄p̄e absoluta q̄ s̄m suā rōnē specifi-
cam nō dicit aliq̄d p modū interualli int̄ duo incipien
tis ab vno. ⁊ ad reliquū terminati. sʒ dicit aliq̄d inexi-
stēs ei de q̄ dicit̄. ¶ Ad aliud qd̄ addit̄ ꝙ patnitas est
eēntia ad se ⁊c̄. dico ꝙ illa eēntia q̄ ē paternitas ē ad
aliud. licʒ nō sit ad aliud sub hꝫ noie trāscendēte essen-
tia. vñ eēntia ē trāscendēs ⁊ ē absolutū s̄m modū si-
gnificandi. licʒ in se abstrahat ab absoluto ⁊ relati-
uo. non ergo valet ista ꝯn̄a: paternitas est essentia ad
se. ergo ē quid absolutum. sed potius est fallacia ac-
cidētis sic arguēdo: paternitas est essentia. sed essen-
tia ut sic est absolutū uel est ad se. igitur paternitas

est absolutū uel ad se. recte sicut hic: sortes est homo homo ē spēs. ḡ sortes est spēs. sicut enim spēs non cōuenit hoi nisi ꝓut est in intellectu. ita nec absolutum uel respect⁹ cōuenit essentie ut essentia nisi ut ē in intellectu. scꝫ quia significatᷣ ut intelligitᷣ absolute. eē̄n nā eni inq̄stū hꝫ abstrahit ab absoluto sic ꝙ absolutū nō cōuenit ei ꝑ se p̄mo nec ꝑ se 2° sed solū conuenit ei q̄tū ad modū significādi ⁊ intelligendi. ¶ Ad primū coꝝ que 2° loco inducit dico ꝙ distinctio sortis a platone est relatio ⁊ accn̄s distinctū a sorte ⁊ platone. ⁊ ē subiectiue in sorte. distinctio aūt platonis a sorte ē in platone. Et cū dicitᷣ ꝙ ad ṽitatē hui⁹: sortes ē distinctus a platone. sufficit veritas illi⁹ copulatiue: sortes est ⁊c. dico ꝙ falsū est si loquamur de distinctione q̄ est relatio fūdata sup numerū de genere quātitatis. sicut similitudo est relatio fūdata sup vnitatē de eodem genere. ⁊ similiter ad veritatē hui⁹: sortes est p̄r platonis. non sufficit veritas illi⁹ copulatiue loquendo de paternitate que ē relatio. abstracta eni tali entitate q̄ distinctio sortis dicitᷣ non esset formaliter distinctus a platone distinctiōe positiua sed forte distinctione que est negatio vni⁹ ab alio. ¶ Ad confirmationē dico ꝙ dei ad creaturā non est realis relatio. iō de⁹ non ē distinct⁹ a creatura distinctiōe positiua q̄ ē relatio sed distinctiōe que ē negatio uel diuisio. Et similiter dicitᷣ de diuisio ut prius dictū fuit. ¶ Ad 2ᵐ negatᷣ ɔn̄a. ⁊ ad probationē dico ꝙ licꝫ duo lapides distinguantᷣ ab īuicē distinctione positiua. tn̄ ille distinctiōes non distinguūtᷣ vlteri⁹ distinctiōe positiua. qꝛ inter relatiōes reales nō ē vlteri⁹ relatio realis. similiter talis distinctio non ē nisi inter quāta. ¶ Ad illud q̄ḋ additᷣ de causa ⁊ causato similitᷣ soluitᷣ. qꝛ licꝫ effectus habeat relationē realem ad suā causam. tn̄ relatio illa cū non sit effect⁹ sed coeffectū. nō habet vlterius relationē aliam que referatᷣ. ⁊ de hoc in ṗncipio secundi videbitᷣ. ¶ Ad 3ᵐ dicitᷣ ꝙ in diuinis respectiuū non differt ab absoluto ꝭm rem. nec de⁹ reali relatione ad creaturā refertᷣ. sed ex h̄ inferre ꝙ ita sit ī creaturis est rudis ingenij. ac si ex h̄ ꝙ de⁹ ꝭm suā subam ē sapiēs inferretᷣ ita eē in hoie. nō eni creatura equatᷣ diuine simplicitati. ¶ Ad 4ᵐ dictū ē ṗus ꝙ ꝑ aduentū relatiōis ut est relatio nihil mutatᷣ qcq̄d sit de aduētu ei⁹ ut est accn̄s scꝫ cū aduenit in suo fūdamēto. Et cū sit instantia de nūmo uel de relatione dei ad creaturā. non valet instantia. qꝛ dei ad creaturā nō est relatio realis. Et cū arguit ꝑ rationē de distinctiōe ⁊c. dico ut ṗus respondēdo ad argumēta Aureoli ꝙ ille q efficitᷣ de nouo ab aliq̄ distinct⁹ nō ꝑ mutationē sui sed alteri⁹. nō acq̄rit nouā relationē. nā ꝑ eandē similitudinē q̄ albū refertᷣ ad oīa coalba. ⁊ ꝑ eandē distinctionem distinguitᷣ ab oibus ab eo distinctis. nam relatio non multiplicatᷣ ꝭm ꝑlitatē terminoꝝ sed fūdamentoꝝ. ut dicetᷣ in alia questiōe. Illud q̄ḋ additᷣ de distinctione dei a creatura solutum est. Q̄ḋ additᷣ de imaginatiōe nihil valet. nā actus imaginationis non causat aliq̄d nec aliquā relationē realē sed solū rōnis in obiecto suo ut ē cognitū uel imaginatū. Cū additᷣ ꝙ oē agens ageret in quācūq̄ distantiā ⁊c. ex eodē falso fundamēto ꝓcedit. scꝫ ꝙ ad generationem alicuius rei causetᷣ relatio distinctionis in omni re q̄ incipit distingui a tali noua re. hoc eni non oportet nos dicere. in tali eni casu non causatᷣ distinctio noua nisi in re noua. noua enim relatio non causatᷣ in aliquo ut accidens est nisi cū causatᷣ eius fundamētū. causato eni fundamento relationis causata est relatio in potentia ꝓxima ⁊ ut est accidens. sꝫ causato termino nō causatᷣ relatio ut relatio ꝑ naturalē sequelā sine trāsmutatione. ¶ Ad 5ᵐ dicitᷣ ꝙ licꝫ vnitas transcendēs non superaddat aliquid positiuū rei que dicitᷣ vna. ita nec idemptitas numeralis sed idemptitas specifica addit sicut ⁊ similitudo. ⁊ hoc intendit sanct⁹ Tho. p̄ma parte. q. 28. arti. ꝑ ad 2ᵐ. Relatio inquit que importatᷣ per hoc nomen idem est relatio rōnis tm̄ si accipiatᷣ simpliciter idem. quia hꝫ relatio non potest cōsistere nisi in quodā ordine quem ratio īuenit alicui⁹ ad seipsū ꝭm aliquas eius duas consideratiōes. sec⁹ aūt est cū aliqua dicuntᷣ eadē non numero sed in natura generis uel speciei. hec ille. Tunc ad ꝓbationē ɔn̄e dico ꝙ prima ꝓbatio falsū assumit. scꝫ ꝙ eodem formaliter ⁊ essentialiter aliqua sint eadem quo sunt vnū. hoc enim falsum est cum idemptitas sit relatio ⁊ vnitas sit eius fundamentū ꝭm Aristotelem. dico tn̄ ꝙ idem est causa vnitatis ⁊ idemptitatis. natura eni specifica fūdat vnitatē p̄mo. ⁊ ipsa sub vnitate fūdat idemptitatem uel similitudinē aut equalitatem. Ad secundā probationē dico ꝙ sortes est idem specifice platoni formaliter per aliquod accidēs magis distinctū a platone q̄̄ est sortes. sꝫ idem q̄ḋ est causa ⁊ fundamentū talis idemptitatis est min⁹ distinctū a platone q̄̄ sortes scꝫ natura specifica. Ad tertiā ꝓbationem dico ꝙ inter relatiōes nō est relatio media sicut inter duo absoluta potest esse. ⁊ ideo due similitudines vni⁹ speciei non referuntᷣ ad īuicē ꝑ relationem mediā. vn̄ scūs Tho. p̄ma parte. q. 42. arti. ꝑ. ad 4ᵐ Idem ad seipsum nō refertur aliqua relatione reali. nec iteꝝ vna relatio refertᷣ ad alteram per aliquā relationem. cū enim dicimus ꝙ paternitas opponitᷣ filiationi. oppositio non est relatio media inter paternitatem ⁊ filiationē. quia vtroq̄ꝫ modo multiplicaretᷣ in infinitum. hec ille. Responsio aūt que datᷣ ad istā tertiā ꝓbationē est Scoti cui non placet solutio sancti Tho. ⁊ inq̄stū solutio Scoti sustineri debet. dico ad primā iṗrobationē ꝙ ɔn̄a nō valet. licꝫ eni paternitas non sit necesse esse nec sit intrinseca filiatiōi ꝭm rem nec ei⁹ ꝑ se causa. nō tn̄ pōt esse sine filiatiōe uel econtra. quia paternitas includit in sua diffinitiōe filiationē implicite ⁊ econtra. iō vnū nō pōt esse aut intelligi sine alio. ¶ Ad ɔfirmationē ibi factā dᷣ ꝙ subiectū nō est de diffinitiōe accn̄tis tā intrinsece sic̄ vna relatio de diffinitiōe alteri⁹. iō nō ē sile. nec ē mirādū ꝙ vna relatio nō possit destrui alia manēte. sic̄ nec est mirādū cur diffinitū nō pōt eē sine suis diffinitiōibus Q̄ḋ additᷣ ꝙ nulle due res create. ⁊c. sūt simul nā. falsū ē ⁊ ɔ oēm ꝑhiam. ⁊ expositio illa de t̄mino nulla est sꝫ ē fictio terministaꝝ ꝙ scꝫ t̄mini sint sil̄ nā ⁊ non res. Argumētū aūt q̄ḋ vlteri⁹ fit de p̄re ⁊ filio nō valet.

tū qꝛ non assigno illā causam quā ponit Scotus scꝫ ꝙ ideo tales relatiōes seipsis referant̃ quia sūt simul natura. tū quia falsū est ꝙ pater ꝗtū ad illud qȯ ē sit simul natura cū illo qui est filius. licꝫ relationes eorū sint simul natura. τ similiter pater formaliter sumpt⁹ ꝓut includit hominē τ relationē est simul natura cū filio formali qui dicit mihi cōpositū ex hōīe τ filiatiōe. Qȯ vltimo addit̃ ꝙ sortes τ plato nō min⁹ sunt vnū τc̃. dico ꝙ oña non valet. qꝛ sortes τ plato pñt fūdare relationes intermedias. nō aūt due relationes ad inuicē. ℭ Ad 6ᵐ mediū dico ꝙ distinctio qñqꝫ dicit solam diuisionē vni⁹ ab alio. τ tūc non est nisi negatio. qñqꝫ ũo dicit relationē cōsequētē taliter diuisa. τ similiter pōt distingui de multis alijs q̄ vident̃ dicere relationes. sicut distinguit scūs Tho. de similitudine τ equalitate in diuinis ꝑsonis ꝑma pte. vbi dixi. Tunc ad primā h⁹ improbationem dico ꝙ ad hoc ꝙ sortes mereat̃ dici distinct⁹ a platone distinctiōe que ē relatio positiua. non sufficit sortē esse τ platonē esse. τ sortem non esse platonē: nisi aliqd ponat̃ scꝫ relatio media. illa tñ sufficiūt ad hoc ꝙ distinguant̃ distinctione ꝑmo modo dicta. Ad secūdā dico ꝙ sicut inter duas relationes non est relatio media. ita nec inter absolutum τ relationē. Et eodē mō dicit̃ ad tertiā iprobationē. De responsiōe aūt data ſm Scotū nō curo. qꝛ ut deducit arguēs illa implicat cōtradictionē. nisi ꝙ tertia replica aliq̄ falsa assumit. ut ꝑus dictū ē. ℭ Ad 7ᵐ dico ꝙ oñs illatum ibidem est verū. nec improbatio ei⁹ valet. dico eni ꝙ si sortes ꝑus albus efficiatur nouiter similis platoni ꝑ nouā platonis dealbationē nulla res tūc gnãtur in sorte ꝑus albo. nam cū sortes acquirit albedinē: ipse acquirit similitudinē in actu si sint ꝓ tūc alij coalbi uel in potētia ꝓxima τ radice ſm modū loquendi sci Tho. ꝑus recitatū. τ hoc si ꝓtunc null⁹ alius sit coalbus. sed tūc ꝑmo forma habebit similitudinē in actu cū aliqs efficiet̃ albus. ita ꝙ ille ꝙ dealbabit platonē dabit sorti similitudinē i actu quā ꝑus habebat in radice: scꝫ in fūdamēto qȯ est albedo sortis. quia dabit relationi fundate in albedine sortis terminū nouiter. relatio aūt naturaliter insurgit posito fūdamento sufficienter τ termino. nec tūc sortes mutabit̃ ꝓprie loquendo ꝑ acquisitionē relatiōis ut relatio est. licꝫ mutet̃ ꝑ acquisitionē eius ut est accñs. si aūt post h̄ aliqui efficiantur nouiter albi. sortes erit eis similis nō ꝑ nouā relationē sed ꝑ antiquā. nec habebit tot similitudines quot sūt eis similes. sed solum quot habet qualitates fundātes similitudinē eius ad alias. Et tūc ad improbationē hui⁹ cū dicit̃ ꝙ de⁹ cōtingenter agit ad extra τc̃. dico ꝙ verū est. sed nō ita contingenter agit ꝙ ponat in actu. uel possit ponere contradictoria. uel ponere diffinitionē sine diffinito. uel illud qȯ est necessario causa alicui⁹ sine illi⁹ naturali sequela: cuiusmodi ē de relatiōe respectu sui fūdamēti τ termini. Et cū iprobat̃. dico ꝙ licꝫ similitudo non sit naturalis sequela albedinis indiuise id est vnite. est tñ naturalis sequela nãe albedinis ſm plura esse distincte. τ licꝫ vna albedo τ multe sint vnius rōnis. tamē albedo non est sufficiēs causa similitudinis quocūqꝫ modo. sed ꝓut habet diuersa esse in diuersis indiuiduis. qꝛ silitudo est rerū differētiū eadē equalitas. Ad secūdā improbationē dico ꝙ deus nō pōt conseruare subiectū sine sua ꝓpria passione que est eius naturalis sequela. nec ꝑtes vnitas sine tertia entitate resultāte. pōt tñ conseruare rem sine sequela consequente rem ꝑ transmutationē uel actionem transmutatiuā: sicut ignē sine calafectione. nō tamē sine sequela consequēte per simplicē effluxum: ut potentie fluūt ab anima. si tñ ponit̃ ꝙ cōseruaret duas albedines sine hoc ꝙ sequeret̃ similitudo. tūc dico ꝙ duo albi non essent similes similitudine que ē realis relatio. scꝫ similitudine q̄ est indiuisio uel vnitas. sicut est similitudo in diuinis. licꝫ ibi maior sit indiuisio eēntie ꝗ̄ sit indiuisio albedinis duoꝝ alboꝝ. vtꝝ aūt hoc sit possibile: non. ℭ Ad 8ᵐ dico ꝙ vtiqꝫ inter mām τ formā est relatio media que dicit̃ vnio τ forte alie relationes. vñ scūs Tho. 3° sen. dis. 2. arti. 2° q. 3. Est inquit natura relationis ut in alijs rerū generibus causam habeat. quia minimū habet de nã entis. ut dicit cōmentator xj° metaphisice. vñ ꝗuis relatio ꝑ se nō terminet motū. quia in ad aliquid non est motus. ut ꝓbatur 5° physicoꝝ. tñ ex hoc ꝙ motus per se terminatur ꝑ se ad aliqȯ ens de necessitate consequit̃ aliq̄ relatio. sicut ex hoc ꝙ motus alterationis terminat̃ ad albedinem consequit̃ relatio similitudinis ad oīa alba. similiter etiā ex hoc ꝙ motus generationis terminatur ad formā consequit̃ hec relatio ſm quā mā dicit̃ esse sub forma. τ ita ex hoc ꝙ motus assūptiōis nature humane terminat̃ ad personā consequit̃ hec relatio que dicit̃ vnio. hec ille. Dico ḡ ꝙ inter mām τ formā cadit relatio media que dicit̃ vnio. Et ad ꝑmā hui⁹ improbationē dico iuxta premissa ꝙ vnio que ē relatio non vnit̃ suo subiecto ꝑ aliam vnionē mediā que relatio non fūdat relationē realem. sicut absolutum pōt fundare. Nec valet qȯ dicit̃ ꝙ scꝫ mā τ forma magis faciunt vnū τc̃. Dico eni ꝙ forma subalis seipsa magis facit vnū cū materia ꝗ̄ illa relatio tāꝗ̄ illud qȯ est magis vnū cum materia. τ verius fūdat vnionē que ē negatio. τ vnionē que est relatio. nō tñ facit vnitū formaliter cū materia seipsa sed ꝑ relationem que dicit̃ vnio. sicut in alio ꝓposito sup̄ dictū est ꝙ albedo facit duos esse similes causaliē. non aūt formaliter. sed hoc facit relatio que dicit̃ similitudo. ℭ Ad 2ᵐ qȯ ibi querit̃ scꝫ de vnione duaꝝ partiū cōtinui ꝑus sepataꝝ. dico ꝙ vnio eaꝝ est indiuisio τ nō relatio. quia ut dictū fuit superi⁹ inter continuū τ suā medietatē non est relatio realis. quia extrema nō sūt in actu: scꝫ illa pars que est i potentia. Ita in ꝓposito due partes continui quia non sūt in actu non habent ad inuicē relationē realem in actu nisi sint partes diuersaꝝ rōnū. cuiusmodi sunt partes etherogenie: ut caro τ os. Et tūc cū querit̃ an illa relatio est extensa τc̃. dico ꝙ potest poni ipsam extensam in longum latum τ profundum. Nec valet oña illata ibi. ḡ totū cōtinuū cathe^ce sumendo est vnitum per vnicam vnionem cuius pars est in parte τc̃. Illa eni oña non valet. quia non eodem modo se habent due ptes ethe-

rogenee ad totum cõtinuũ inde resultans. sicut due
ptes homogenee vni° illaꝝ partiũ etherogenearũ ad
inuicẽ. qꝛ partes homogenee in cõtinuo nullo modo
sũt i actu sicut partes etherogenee aliqualiter sũt in
actu. τ ideo non oportet ꝙ relatio carnis ad ossa τ eẽ
sint partes vni° totalis relationis. sicut relatio fũda-
ta in carne est quid cõtinuũ p accñs dñ. Cũq; vlteri°
ponit ꝙ illud continuũ diuidat τc. dico ꝙ diuiso cõ-
tinuo non diuidit relatio vnionis. sed desinit eẽ tota-
liter. illa eni relatio consequebat actionẽ q̃ ptes ille
fuerũt facte vnũ inq̃tũ illa actio remansit in aliquo
effectu suo. puta qꝛ ille ptes constituebãt aliqd t̃tiũ.
remoto aũt illo tertio transit relatio. Cũ vlteri° que-
rit quõ partes illi° relationis que dicit vnio sũt vni-
te. dico ꝙ inter ei° partes non cadit vnio que sit rela-
tio. sed vnitas que ẽ indiuisio. sicut τ inter partes cõ-
tinui homogenei. Cũ aũt dicit ꝙ partes ille possunt
esse sine hoc ꝙ sint vnite τc. hoc arguit cõtra Scotũ
τ silr̃ negat assũptũ. ¶ Ad 9m dico ꝙ relatio distãtie
localis acq̃rit in instanti. Et tũc cũ querit in q̃ instãti.
dico ꝙ in alio instanti ab illo in quo cepit motus. non
aũt in instanti imediato sed in instanti mediato. nec tñ
sequit ꝙ inter instans inceptiõis motus τ illud aliud
instans corpus motũ distet sine distantia. sed ꝓcedit
ex rudi imaginatiõe. ac si corpus localiter motũ con-
tinue distet per eandẽ relationẽ distantie. dico eni ꝙ
sicut i quolibet instanti tpis mensurantis motũ mobi-
le est in alio τ alio loco sibi equali. nec ẽ dare p̃mũ lo-
cum equalẽ in quo fuit. ita in quolibet instanti habet
aliã distantiã ad corpus quiescẽs. nec ẽ dare p̃mã re-
lationẽ distãtie a tali mobili acquisitã. quelibet ergo
acquirit i instanti. sed anteq̃ȝ est p̃us alia sit acquisita
quasi inferat. g̃ in tali motu sũt acquisite relatiões.
dico ꝙ infinite relatiões in potẽtia acquisite fuerũt.
quia qḋ non est nisi p instans est solũ in potẽtia. τ de h̃
ampli° in 2° videbit i mã de tpe. ¶ Ad. 10m dico ꝙ ar-
gumentũ p̃mo falsũ supponit scȝ ꝙ numerus non sit
aliud a numeratis. 2° dico ꝙ q̃ttuor hoĩuȝ ad duos ẽ
relatio duplicitatis. τ illa relatio non est entitas sim-
plex sicut nec numer°. nec est tota in vno illoꝝ hoĩuȝ
sȝ ps ei° in vno hoĩe. Dico vlteri° ꝙ partes illi° dupli-
citatis nõ sũt homogenee toti suo. sic nec ptes nũeri
sed valde alteri° rõnis. τ dico ꝙ sũt forme respectiue
partiales qb° nõ correspõdet aliqs termin° eis ꝓpri°
sed toti cõsurgẽti ex illa. ita ꝙ illa ps duplicitatis q̃ ẽ
q̃ttuor hoĩuȝ ad duos existẽs subiectiue i forte. nõ est
vn° totalis respect°. sed ps totalis respect°. τ ideo nõ
sequit ꝙ sit ad eundẽ terminũ ad quẽ est duplicitas.
Cũ aũt infert ꝙ duplicitas nõ ẽ aliqua entitas sm̃ se
vna τc. dico ꝙ licȝ nõ habeat tantã indiuisionẽ quan
tam aliq̃ res simplex uel aliqḋ cõpositũ ex mã τ for-
ma aut aliqḋ cõtinuũ. tñ hȝ vnitatẽ τ indiuisionẽ qua
dicit vnũ illud qḋ est simul totum uel cõpletũ. iuxta
quẽ modũ dicit scũs Tho. p̃. sen. dis. 8. q. i. arti. p̃. q̃sti-
uncula 2ª vbi sic ait. Per se vnũ τ simpliciter τ qḋ est
vnũ numero dicit trib° modis. Uno° sicut indiuisibi
le est vnũ ut punctus τ vnitas qḋ nec est multa actu
nec potẽtia. Alio° qḋ est vnũ cõtinuitate qḋ tñ ẽ mul-
ta in potẽtia sicut linea. 3° mõ qḋ ẽ vnũ pfectiõe. sicut
dicit calciamentũ vnũ qꝛ hȝ oẽs ptes que reqrũt ad
calciamentũ. τ hec vnitas dicit in oĩb° illis ad quorũ
integritatẽ aliq̃ exigũt. sicut vn° hõ vna dom° τ vnũ
sacram. hec ille. Ita dico in ꝓposito. Et si instetur sic.
Partes illi° relatiõis sũt diuersaꝝ rõnũ. τ in diuersis
subiectis. querit g̃ in q̃ subiecto erit illa ps τ in q̃ alia
τc. dicit ꝙ cũ illa relatio fũdet in numero sm̃ ꝙ vni-
tates numeri aliter τ aliter distãt a p̃ma vnitate. sm̃
h̃ alia τ alia ps illi° respectus duplicitatis est in alia τ
alia vnitate uel subiecto. ¶ Ad illud qḋ addit de cõti-
nuo q̃drupedali dr̃ ꝙ duplicitas fundata i illo τ ter-
minata ad continuũ bipedale ẽ quidẽ extensa ad ex-
tensionẽ continui. nec hȝ ptes in actu sȝ in potẽtia sic
cõtinuũ. nec ptes ei° sũt homogenee toti relatiõi. cũ q̃
stat ꝙ ipsa est p se vna vnitate pfectiõis ut dictũ ẽ. τ
puto ꝙ pfecti° est vna q̃ȝ duplicitas q̃ttuor hoĩuȝ ad
duos. qꝛ illa hȝ ptes in actu magis q̃ȝ duplicitas fun-
data in cõtinuo. ¶ Ad 11m dico ꝙ relatio domini τ ser-
ui raro est relatio realis ut dictũ est s̃ ad argumenta
Aureoli. relatio autẽ precij est similr̃ respect° rõnis.
iõ nõ inest subiectiue alicui. sȝ ẽ in itellectu obiectiue.
nec indiget alio agente q̃ȝ intellectu uel voluntate.
¶ Ad 12m dico ꝙ ut videbit in 2°. in mã de creatione
nõ oẽ accñs est qḋ ꝓprie creatũ sed cõcreatũ. iõ nõ oȝ
ꝙ habeat relationẽ ad deũ. sed sufficit ꝙ subiectum
ei° habeat relationẽ ad deũ. uel cõpositũ ex ipsa uel
subiecto. vñ nõ oȝ ꝙ si lapis hȝ realem relationem ad
deũ ꝙ vlteri° ille respect° habeat ad deũ relationẽ
qꝛ ille respect° nõ ꝓprie causat sed cõcausat. ¶ Ad
13m dico ꝙ cõñe ibi facte nõ valẽt. nõ eni oẽ agens ha-
bet realem actionẽ ad effectũ uel passũ. ut dictũ ẽ in
2ª cõne. Nec sequit similiter ꝙ ꝓductiuũ habeat re-
lationẽ realẽ in actu ad oĩa que sũt ab eo ꝓducibilia.
sed solũ relationẽ in potẽtia. sicut τ illa ad q̃ refert sũt
solũ in potẽtia. Similr̃ dico de mã respectu formaꝝ
ex ipsa educibiliũ. non eni inẽ mãm τ tales formas q̃
actu nõ sũt ẽ relatio realis sȝ solũ relatio rõnis. ¶ Ad
14m dr̃ ꝙ nõ est possibile ꝙ de° destruat relationem
nãliter cõsequentẽ fũdamentũ τ terminũ saluando
fũdamentũ τ terminũ. nõ eni posset cõseruare lapidẽ
qn eo facto lapis referat ad deũ relatiõe cõseruati τ
dependẽtis. similr̃ nõ ẽ possibile ꝙ trãsferat relatio-
nem de subiecto ad subiectum. nec forte aliqḋ accñs
absolutũ qḋ indiuiduat p subiectũ. qꝛ tũc eẽt h̃ accñs
τ nõ eẽt hoc. ¶ Ad p̃mũ s̃ secũdã cõnẽ dr̃ ꝙ arguens
false exponit scm̃ doctorẽ. scũs eni Tho. de potẽtia
dei. q. 7. arti. 8°. dicit ad 4m. Non oȝ inqt subiecta re-
lationũ eẽ vni° gñis sȝ solũ relatiões ipsas. sicut in h̃
ꝙ quãtitas a q̃litate diuersa dicit. tñ ut dictũ est non
ẽ eadẽ rõ de deo τ creaturis sicut de his q̃ sunt in di-
uersis gñib° nullo mõ ad inuicẽ coordinata. hec ille.
Ex q̃ pȝ ꝙ non intẽdit ꝙ illa inter q̃ est mutua relatio
realis sint eiusdẽ ordinis. i. infra idẽ gen°. sȝ p idẽpti-
tatẽ ordinis intelligit idẽptitatẽ fũdamẽti relationũ
sicut ẽ in relatiõe eq̃litatis τ silitudinis. uel idẽptitatẽ
rõnis τ inclinatiõis eoꝝ ad inuicẽ. ut sicut vnũ iclinat
ad aliud ꝓpẽ bonũ suũ. ita τ aliud ad illud. sicut pȝ in

relatione actiuoꝝ ꝛ passiuorū nālium. uel idemptitatē gn̄is ſm illud in q̄ relatio fundaꝛ. ſicut patet in relatione mouētiū q̄ nō mouēt niſi moueanꝛ. illa eni cōicant in genere moti cū illis q̄ mouenꝛ ab eis. vn̄ ſcūs Tho. de potētia dei. q. 7. arti. 10. ad 7ᵐ argumētū. qḋ eſt tale. Si deus ad creaturas nō referaꝛ non videꝛ eē alia ratio niſi qꝛ a creaturis nō dependet. ꝛ qꝛ creaturas excedit. ſed ſiliꝛ corpa celeſtia a corpibus elementarib⁹ non depēdēt. ꝛ ea iꝓportionaliter excedunt. ḡ ſm hoc ſequereꝛ ꝙ nulla eſſet realis relatio corporū ſupioꝝ ad inferiora. hec ille. Ad iſtud inquā ſic reſpondet dicendū ꝙ corpa celeſtia referūꝛ realiter ad inferiora ſm relatiōes ꝯſequentes quātitatē. ꝓpter h̄ eadē rō quātitatis ē in vtriſq̄. ꝛ iteꝝ quo ad relationes conſequentes virtutē actiuā ꝛ paſſiuā. qꝛ mouent mota ꝑ actionē mediā que non ē eoꝝ ſuba. ꝛ iteꝝ aliqḋ bonū eoꝝ attendiꝛ in hoc ꝙ ſunt inferiorū cā. hec ille. Ex qbus pꝫ quō aliq̄ eſſe eiuſdem ordinis pōt intelligi tripliciꝛ ſm mentē ei⁹. nullū aūt hoꝝ contingit in deo. vn̄ ibidē ad p̄mū ſic ait. Mouēs ꝛ agēs nāle mouet ꝛ agit actiōe uel motu intermedio qui eſt inter mouēs ꝛ motū agens ꝛ paſſū. vn̄ oportet ꝙ ſaltem in ſ. mō cōueniant agens ꝛ patiēs mouēs ꝛ motum. ꝛ ſic agens inq̄tū ē agens nō eſt extraneū a genere patientis inq̄tū eſt patiēs. vn̄ vbicūq̄ eſt realis ordo vni⁹ ad alterū. ꝛ p̄cipue cū ipſa actio media ſit quedā pfectio ꝓpria agentis. ꝛ ꝑ ꝯn̄s illud ad qḋ terminaꝛ actio eſt bonū ei⁹. hoc aūt in deo nō cōtingit. ꝛ iō non ē ſimile. hec ille. Iſtis ſuppoſitis dico ad argumentū negando añs. dico eni ꝙ illimitatio diue eēntie ſic ꝙ nullo iſtoꝝ triū modoꝝ eſt eiuſdē ordinis cū creatura tollit ꝙ relatio ſit inter eū ꝛ creaturā realē. Et ad ꝓbationē dico ꝙ reſponſio ibi data ē ſufficiēs nec petiꝛ illud qḋ queriꝛ ſi p̄dicta bn̄ reſpiciāꝛ. ¶ Ad 2ᵐ negaꝛ hoꝛ. Deus eni ꝛ creatura licꝫ non ſint infra ordinē eundē ſm rōnē alicuius vniuoci. utputa gn̄is uel ſpēi. ſunt tn̄ infra ordinē alicui⁹ analogi. licꝫ illud analogū non limitet aut cōprehendat deū. nec ſit ei⁹ ꝓpria aut pfecta rō. ꝛ iteꝝ deus ē exemplar pfectiſſime repſentans creaturā. imo diuina eſſentia eſt rō oīs creature ꝓpria ꝛ diſtincta. ꝛ iō inter deū ꝛ creaturā pōt eſſe relatio rōnis nō aūt realis. qꝛ deus nullo mō inclinaꝛ ad creaturā ꝑ aliquid qḋ ſit in nā ſua. ¶ Ad 3ᵐ dꝛ ꝙ creatura non eſt extra ordinē ad deū. imo ex nā ſua inclinaꝛ ꝛ ordinaꝛ ad deū ſicut ad ꝓpriū pfectiuū. non aūt eꝯ. ¶ Ad 4ᵐ negaꝛ hoꝛ ad ſenſū maioris. licꝫ eni calor non adequet ſolarē virtutē. tn̄ ſicut calidū habet nālem ordinē ad ſolē calefacientē ut ad ſuū pfectiuū ꝛ cōſeruatiuū. ita ſol hꝫ nālem ordinem ad calefacta ꝛ ab eo paſſa ut ad illa in qbus relucet bonū ſuū. ꝛ ut ad illa ex qbus ꝓuenit ſibi aliqḋ bonū inq̄tū eſt eoꝝ cauſa. ut ſ̄ allegatū extitit ex vbis ſci doctoris. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ argumentū nō ꝓcedit contra nos. nō enim dicim⁹ ꝙ inter q̄cūq̄ ē relatio realis ꝙ in illis ſit idē fundamētū relationū ſi dicimus ꝙ oꝫ in vtroq̄ eſſe eandē rationē ordinis vni⁹ ad alteꝝ. ita ꝙ eadem rōne vnū ordineꝛ ad aliud qua ꝛ illud aliud inclinaꝛ ad illud ſcꝫ ꝙ vtraq̄ ſit ex nā rei. ¶ Ad 6ᵐ dicitur ꝙ exemplū illud ꝓ tanto eſt ad ꝓpoſitū ꝙ ſciētia habet nālem ordinē ad ſcibile a quo dependet in rōne menſure. non aūt eꝯ. nō eni ſcibile ex ſua actualitate habet ordinē nālem ad cognitionē. ꝛ ideo relatio ex vna pte eſt realis ꝛ ex alia eſt ſolū rōnis. ¶ Ad cōfirmationē dꝛ ꝙ dei dominiū eſt verū ꝛ reale q̄tū ad potētiā cohercendi ſubditos. ꝛ quo ad realē relationē ſubditoꝝ ad eū. non tn̄ eſt realis relatio dei dn̄i ad creaturā ſerui. diuina eni eēntia nō pōt eē fūdamētum talis relatiōis realis ad creaturā. quia relatio in deo ꝛ in creatura nō hꝫ idem fundamētū. nec ē eadē rō ordinis dei ad creaturā q̄ eſt creature ad deū: ſcꝫ qꝛ cōicant in eadē actiōe q̄ ſit vtriuſq̄. uel qꝛ vtrūq̄ ordinari ad aliud ſit ei bonū. ut p̄dictū fuit. ¶ Ad primū eoꝝ q̄ obijcit Greg⁹ p̄mo loco ꝯ tertiā ꝯnē dicꝛ ꝙ licꝫ de⁹ ab eterno fuerit realiꝛ creatiu⁹ ꝛ p̄ſci⁹ reſpectu creature. nō tn̄ ſequiꝛ ꝙ ab eterno realiter referreꝛ ad creaturā. qꝛ creatiu⁹ ꝛ p̄ſci⁹ inq̄tū hꝫ non dicūt relationē in re. ſed dicūt mere abſolutū mediāte conceptu relatiuo. ꝛ ideo dicūꝛ relatiua ſm rōnē. ¶ Ad p̄mū eoꝝ que 2ᵒ loco inducit cōtra eandē ꝯnē dicꝛ ut p̄us ꝙ creans ꝛ dn̄s ꝛ hꝫ dicta de deo nullā ponūt in eo realē relationē. licꝫ ratiōes taliū ſint relatiue. ¶ Ad confirmationem dico ꝙ oīa talia dicta de deo ſūt relatiua ſm rōnē tm̄. qꝛ licꝫ cōueniāt deo ſine conſideratiōe aīe aut intellect⁹. tn̄ non ponūt in deo aliquā relationē q̄ ſit in eo ſm eſſe qḋ habet extra intellectū. ſed ſolū ſm eſſe qḋ habet in intellectu ꝑ ſuā rōnem uel conceptū. Et cū hoc improbatur. dico ꝙ licꝫ domin⁹ ſit domin⁹ ad aliud ꝛ nō ad ſe. non tn̄ dn̄s ut dn̄s habet relationē ad aliud extra intellectū. vn̄ fallibile ſignū relationis realis eſt h̄ quaſi ſcꝫ aliqd dicaꝛ tale uel tale ad aliud. niſi ex nā rei inſurgat talis ordo. ut dictū eſt p̄us in ꝯnib⁹. non eni oē qḋ ē tale ad alteꝝ ē tale relatiue extra intellectū. ¶ Ad 2ᵐ negaꝛ hoꝛ. ꝛ ad ꝓbationē dico ꝙ nullo intellectu conſiderāte de⁹ non ē diſtinct⁹ a lapide diſtinctiōe poſitiua que ſit relatio. ſed diſtinctiōe q̄ eſt negatio. ſimiliter nullo intellectu cōſiderante de⁹ non ē dn̄s relatiue. ſed habet in ſe cām cur cōcipiaꝛ relatiue: ſcꝫ potētiā cohercendi ſubditos. ꝛ ita de ſeruo ꝛ poſſeſſione. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſecluſa oī cōſideratiōe intellect⁹ de⁹ eſt vnit⁹ verbo. non tn̄ vnione q̄ ſe teneat ex pte ſui. nec ē vnitus relatiue licꝫ ſit vnit⁹ alteri. vn̄ iſte ꝯne ſupponūt illam fallaciā maximā p̄renegatā. ſcꝫ oē qḋ ē tale ad alterū eſt tale relatiue. uel ſi ſit tale ad alterū realiter eſt tale realiꝛ relatiue. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ dat⁹ ꝛ procedens cū dicūꝛ de ſpū ſcō dicūꝛ de ipſo ad alterū non tn̄ relatiue extra intellectū. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ ſci ꝛ phi negāt deū hr̄e relationē realē ad creaturā. de ſcis pꝫ nā Aug⁹ 5. de trini. dicit ꝙ temporaliter dici incipit de⁹ qḋ antea non dicebaꝛ. manifeſtū eſt relatiue dici non tn̄ ſm accn̄s dicꝛ ꝙ ei aliqd acciderit. ſed plane ſm accn̄s eius ad qḋ dici aliquid de⁹ incipit relatiue. Hec aūt recitat magiſter. 30. diſtinctiōe p̄mi. ꝛ ea exponēs dicit. Ex his aperte oſtendiꝛ ꝙ quedā de deo temporaliter dicūꝛ relatiue ad creaturas ſine mutatiōe diuinitatis. ſed nō ſine mutatiōe creature. ꝛ ita ac

quidē est in creatura nō in creatore. ⁊ appellatio qua creatura relatiue dicit̄ ad creatorē relatiua ē ⁊ relationē notat q̄ est ipsa creatura. appellatio vō illā qua creator relatiue dicit̄ ad creaturā. relatiua quidē est ꝫ nullā notat relationē q̄ sit a creatore. hec mgr̄. Et q̄ nullā notat relationē q̄ sit a creatore. Et hūius opinionis manifeste p3 de Auicenna pħs int hūius opinionis manifeste p3 de Auicen/ na. ipse eni ponit 8°. me^{ce}. ca° 4°. ꝙ in deo nō est relatio ad creaturā q̄ sit eētia dei ul' ps ei°. Algaçel etiā i sua metaphisica h̄ idē ponit. ⁊ multi alij. Ratio etiā manifeste cōcludit. Quelibet eni relatio realis neccio exigit ad sui esse relationē sibi oppositam. iuxta illud pħi. Relatiua posita se ponūt ⁊ pempta se pimūt. cōstat autē ꝙ nulla res q̄ sit in deo formaliter neccio exigit ad sui esse aliquid qđ sit i creaturis. Et si dicatur ꝙ Ar. loquit̄ de terminis relatiuis ⁊ non de ipsis relatiōib° sigtis per terminos relatiuos. cōstat eni ꝙ pħs in p̄dicamētis loquit̄ de illis relatiuis q̄ sic sūt relatiua ꝙ hocipsū qđ sūt ad aliud sūt. null° aūt terminus est h°. Ex quo patet tales glosas esse fictiones mere ⁊c.

Quantum ad secundū articulū sit prima ꝯ ꝙ alique sūt relationes non reales. nec extra intellectū sed rōnis ⁊ in intellectu. Istā ꝯnē ꝓbat sctūs Tho. de potentia dei. q. 7. arti. 11°. Sicut ingt relatio realis cōsistit in ordine rei ad rem. ita relatio rōnis cōsistit i ordine intellectuū. Qđ quidē pōt contigere dupliciter. Uno° fm ꝙ iste ordo est adinuēt° p intellectū ⁊ attributus ei qđ relatiue dicit̄. ⁊ h° sunt relatiōes q̄ attribuunt̄ ab intellectu reb° intellectis ꝓut intellecte sūt sicut relatio gn̄is ⁊ spēi. has eni relationes rō adinuenit considerās ordinē ei° qđ est in intellectu ad res q̄ sunt extra. uel etiā in ordine intellectuū ad inuicem. Alio mō fm ꝙ h° relationes cōsequūt̄ modū intelligendi. videl3 q2 intellect° intelligit aliqd i ordine ad aliud. lic3 illū ordinē intellect° nō adinueniat s3 magi ex necitate consequat̄ modū intelligēdi. ⁊ h° relationes intellect° non attribuit ei qđ ē in intellectu. sed ei qđ est in re. ⁊ hoc quidē cōtingit fm ꝙ aliq̄ nō habentia fm se ordinē ordinate intelligūt̄. lic3 intellect° non intelligat se habere ordinē. q2 sic eēt falsus. ad h̄ autē ꝙ aliq̄ habeāt ordinē o3 ꝙ vtrūq3 sit ens ⁊ vtrūq3 distinctū. q2 eiusdē ad se nō ē ordo. ⁊ vtrūq3 ordinabile ad aliud. q̄nq3 aūt intellect° accipit aliq̄ duo ut entia quoꝝ alterū tm̄ uel neutrū ē ens. sicut cū accipit duo futura. uel vnū p̄sens ⁊ aliud futuꝝ. ⁊ intelligit vnū cū ordine ad aliud dicens alterū eē p̄us altero. vnde sūt relatiōes rōnis tm̄ utpote modū intelligendi consequētes. quādoq3 vō accipit vnū ut duo. ⁊ intelligit ea cū q̄dā ordine: sicut cū dicit̄ aliqd esse idē sibiipsi. ⁊ sic talis relatio est rōnis tm̄. quandoq3 vō accipit aliq̄ duo ut ordinabilia ad inicē int̄ que non ē ordo medi° imo alterū ipsoꝝ ē essentialit̄ ordo. sicut cū dicit relationē accidere subiecto. vn̄ relatio relatiōis ad quodcunq3 aliud est rationis tm̄. quādoq3 vō accipit aliqd cū ordine ad aliud ut ipsū ē t'min° ordinis alterius ad ipsū. lic3 ipsū nō ordinet̄ ad aliud: sicut cū accipit scibile ut terminū ordinis scie ad ipsū. ⁊ sic cū q̄dā ordine ad sciam nomē scibilis relatiue sigt̄ ⁊ est relatio rationis tm̄. ⁊ simili1 aliq̄ noīa relatiua deo attribuit intellectus nr̄ cū accipit deū ut terminū relationū creaturaꝝ ad ipsū. vn̄ h° relatiōes sūt rōnis tm̄. hec ille. Idē ponit de veritate. q. i. arti. 5°. ad 15^{m}. Cū oīa ingt alia gn̄a inq̄tū h° aliqd ponant in rerū nā. quantitas eni eoipso ꝙ quātitas ē aliqd dicit. sola aūt relatio ex h̄ ꝙ est h° nō h3 ꝙ aliqd ponat in rerū nā. q2 non p̄dicat aliqd sed ad aliqd. vn̄ inueniūt̄ quedā relationes q̄ nihil ponūt in reꝝ nā sed in rōne tm̄. Qđ quidē q̄druplicit̄ contingit ut ex dictis pħi ⁊ Auicēne hr̄i potest. Uno° qn̄ aliqd ad seipsū refert̄. ut cū dr̄: idē eidē idē. si eni hec relatio aliqd in reꝝ nā poneret additū ei qđ dr̄ idē: esset in infinitū ꝓcedere in relatiōibus. q2 ipsa relatio p quā aliq̄ res diceret̄ eadē eēt eadē sibi p aliquā relationē. ⁊ sic i infinitū. 2° mō qn̄ ipsa relatio ad aliqd refert̄. nō eni pōt dici ꝙ p̄nitas referat̄ ad suū subiectū p aliquā relationē mediā. q2 illa etiā media relatio indigeret alia media relatiōe. ⁊ sic in infinitū. vn̄ illa relatio q̄ sigtur in compatiōe p̄nitatis ad subiectū nō dicit̄ in rerū nā sed in rōne tm̄. 3° mō qn̄ vnū relatiuoꝝ depēdet ab altero ⁊ nō ecōuerso. vn̄ relatio scie ad scibile ē aliqd in rerū nā. nō aūt relatio scibilis ad sciam s3 in rōne tm̄. 4° mō qn̄ ens compat̄ ad non ens: ut cū dicim° ꝙ nos sum° pores his q futuri sūt p° nos. alias sequeret̄ ꝙ possent esse infinite relationes in eodē si gn̄atio ꝓtenderet̄ in futuꝝ. hec ille. Idē ponit p° sen. dis. 26. q. 2. arti. p°. Distinguēdū ē ingt inter relatiōes q2 quedā sūt q̄ hn̄t in re aliqd supra qđ eaꝝ eē fūdat̄. sicut eq̄litas fūdat̄ sup quātitatē. ⁊ h° relatiōes sūt aliqd i re. quedā vō sūt q̄ nō hn̄t fundamentū in re de q̄ dicunt̄: sicut sūt dextrū ⁊ sinistrū in illis in q̄b° nō sūt determinate iste positiōes fm nām sicut in ptib° aīaliū. ibi eni. s. in aīali iste relatiōes realiter sūt. q2 fūdant̄ in diuersis virtutib° detminataꝝ ptiū. sed in alijs non sūt nisi fm habitudinē vni° ad alterū. ⁊ iō dicūt̄ relationes rōnis. Et h̄ ɔtingit q̄ttuor modis. s. ꝙ sint relatiōes rōnis ⁊ non rei. Uno° ut dictū est qn̄ relatio nō h3 aliqd in reꝝ nā supra qđ fūdet̄ ⁊ inde ē ꝙ q̄nq3 contingit ꝙ relatio est realiter in vno extremo ⁊ nō in alio. q2 in vno h3 modū quedā supra quē fūdet̄ ⁊ nō in alio. sicut ē in oīb° illis relatiōibus q̄b° de° ad creaturā refert̄. que q̄dē realiter sūt i creatura ⁊ nō in deo. 2° mō contingit qn̄ relatio nō h3 aliquā realē diuersitatē int̄ extrema. sicut relatio identitatis. ⁊ iō hec nihil ponit fm rem s3 solū fm rōnē. ut cū dr̄: idē eidē idē. 3° mō qn̄ desigtur aliq̄ relatio entis ad nō ens: ut cū dicim° ꝙ nos sum° pores illis qui futuri sūt. ista eni p̄oritas nō est aliq̄ relatio fm rē sed solū fm rōnē. quia relatio realis exigit vtrūq3 extremoꝝ in actu. 4° mō qn̄ relatio refert̄: ut scio me scire. vn̄ in creaturis p̄nitas non adigit̄ subiecto p aliquā relationē mediam. ⁊ hos duos vltimos modos ponit Auicenna. sed p̄mi duo modi p̄nt abstrahi ex verbis pħi. hec ille in forma. Idē ponit p̄ma pte. q. 13. arti. 7°. Cū ingt in relatiōe cōcurrāt duo extrema triplicit̄ se h3 ad h̄ ꝙ sit res nāe ⁊ rōnis. Q̄nq3 eni ex vtraq3 pte ē res rōnis qn̄. s. ordo uel habitudo nō pōt eē int̄ aliq̄

nisi ſm apprehẽſionẽ rõnis tñ.utpote cũ dicim⁹: idẽ eidẽ idẽ.nã ſm ꝙ rõ bis apphẽdit aliqđ vnũ ſtatuit illud ut duo.ꝛ ſic apphẽdit quãdã habitudinẽ ipſi⁹ ad ſeipſũ.ꝛ ſiliter ẽ de oib⁹ relatiõib⁹ q̃ sũt inter ens ꝛ nõ ens q̃s format rõ inq̃ſtũ apphendit non ens ut q̃dã extremũ.ꝛ idẽ eſt de oib⁹ relatiõib⁹ q̃ conſequũt actũ rõnis ut gen⁹ ꝛ ſpẽs ꝛ hmõ. Quedã vo relationes ſunt q̃ſtũ ad vtrũq₃ extremũ res nãe: qñ ſc₃ eſt habitudo īnt aliq̃ duo ſm aliqd realit̃ cõueniẽs vtriq₃.ſicut patet de oib⁹ relatiõib⁹ conſequẽtib⁹ quãtitatẽ:ut magnũ pũ duplũ ꝛ dimidiũ ꝛ hmõ.nã quãtitas ẽ i vtroq₃ extremoꝝ res nãe.ꝛ ſilr̃ eſt de relatiõib⁹ q̃ ꝯſequũt actionẽ ꝛ paſſionẽ:ut motiuũ mobile pr̃ fili⁹ ꝛ ſimilia. Qñq₃ vo relatio in vno extremoꝝ ẽ res nãe.ꝛ in alio eſt res rõnis tñ.ꝛ hͦ cõtingit qñcũq₃ duo extrema nõ sũt vni⁹ ordinis.ſicut ſenſus ꝛ ſcia referũt ad ſẽſibile ꝛ ſcibile.que q̃dẽ inq̃ſtũ sũt quedã ĩ eſſe nãli exiſtentes ſunt extra ordinẽ eẽ ſenſibilis ꝛ intelligibilis.ꝛ iõ in ſcia quidẽ ꝛ ſenſu ẽ relatio realis ſm ꝙ ordinat̃ ad ſciendũ uel ſentiẽdũ.res tñ in ſe ꝯſiderate ſunt extra hmõ ordinẽ.vñ in eis nõ eſt aliq̃ relatio realis ad ſciam ꝛ ſenſũ.ſ₃ ſm rõnẽ tñ inq̃ſtũ intellect⁹ apphẽdit eas ut terminos relationis ſcie ꝛ ſenſus.vñ phũs dicit 5º metaphiſice ꝙ nõ dicũt relatiue eo ꝙ ipſa referant̃ ſ₃ qꝛ alia referũt ad ipſa.ꝛ ſimiliter dextꝝ non dicit̃ de colũna niſi inq̃ſtũ ponit̃ aiali ad dexteram.vñ hmõ relatio non ẽ realit̃ in colũna ſed in aiali.hec ille. Idẽ ponit.q.28.arti.p̃.vbi ſic ait. Aliqñ inq̃t reſpect⁹ ſigr̃ p ea q̃ dicunt̃ ad aliqd ẽ in ipſa rerũ nã.utpote qñ alique res ſm ſuã nãm ad inuicẽ ordinate sũt.ꝛ ad inuicẽ inclinationẽ hñt.ꝛ hmõ relatiões oʒ eſſe reales.ſicut in corpore graui eſt inclinatio ꝛ ordo ad locũ mediũ.vñ reſpect⁹ q̃dã eſt in ipſo graui reſpectu loci medij.ꝛ ſimiliter eſt de alijs hmõ.aliqñ aũt reſpect⁹ ſignus p ea q̃ dicũt ad aliqd ẽ tñ in ipſa apphẽſiõe rõnis cõferentis vnũ alteri.ꝛ tũc eſt relatio rõnis tñ.ſicut cũ comparat rõ hoiem aiali ut ſpẽm ad gen⁹.hec ille. ¶ 2ª ꝯ̃ ẽ ꝙ deus refert̃ ad creaturas relatiõe ſm rõnẽ. Iſtã ꝯ̃nẽ ponit ſcũs Tho.in oib⁹ locis preallegatis.vñ in p̃ma pte.q.13.arti.7º.dicit poſt vba p̃allegata. Cum de⁹ ſit extra totũ ordinẽ creature ꝛ oẽs creature ordinent̃ ad ipſũ ꝛ nõ econuerſo.manifeſtũ ẽ ꝙ creature referũt ad deũ realiter.ſed in deo nõ eſt aliqua relatio ei⁹ ad creaturas ſ₃ ſm rõnẽ tñ inq̃ſtũ creature referũt ad ipſũ.hec ille. Idẽ ibidẽ ad 4m dicit. Nõ ẽ incõueniẽs ꝙ a relatiõib⁹ realiter exñtib⁹ in creaturis deus denoiet̃.tñ ſm ꝙ intelligũt p intellectũ noſtrũ sũt oppoſite relatiões in deo.ut ſic de⁹ dicat̃ relatiue ad creaturã.qꝛ creatura refert̃ ad ipſũ.ſic phũs dicit in 5º metaphiſice ꝙ ſcibile dicit̃ relatiue.qꝛ ſcia refert̃ ad ipſũ.hec ille. Itẽ 2º ꝯ gentiles.caº 12º.ꝓbat ꝙ relatiões qbus de⁹ refert̃ ad creaturas nõ sũt realiter in deo.tũ qꝛ nullũ accñs ẽ in deo.ꝛ ſic ille relationes nõ pñt eſſe accñs in deo.nec etiã diua ſubã.qꝛ tũc illa depẽderet ab aliq̃ alio.tũ qꝛ eo mõ de⁹ refert̃ ad creaturas.ſicut i creaturis refert̃ ſcibile ad ſciam ſc₃ relatiõe rõnis.tũ qꝛ deus nõ ſolum refert̃ ad ea q̃ actu sũt.imo ad ea q̃ nõ sũt.tũ qꝛ de⁹ nec p ſe nec per accñs eſt mutabilis:qđ tñ ſequeret̃ ut ibi ꝓlixe deducit oẽs iſtas rõnes.ſequẽti aũt caº cõcludit ſic. Cũ relationes qb⁹ deus refert̃ ad creaturas nõ ſint res ex ipſũ.ꝛ oſtenſũ ſit ꝙ nõ sũt in ipſo realit̃ ꝛ tñ dicunt̃ de deo.relinq̃t̃ ꝙ ei attribuant̃ ſm ſolũ intelligẽtie modũ ex eo ꝙ alia referũt̃ ad ipſũ.intellect⁹ enĩ nr̃ intelligendo aliqd referri ad alterũ.eo ipſo intelligit relationẽ illi⁹ ad ipſũ.q̃uis ſm rem qñq₃ non referat̃. Et ſic etiã patet ꝙ alio mõ dicunt̃ de deo p̃dicte relationes.ꝛ alia q̃ de deo p̃dicant̃.nã oĩa alia ut ſapia voluntas ei⁹ ſubam uel eẽntiã p̃dicãt.relatiões vo p̃dicte minime:ſed ſm modũ intelligẽdi tñ.nec tñ intellect⁹ eſt falſus.ex hͦ enĩ ipſo ꝙ intellect⁹ nr̃ intelligit relatiões diuinoꝝ effectuũ terminari ad ipſũ deũ.aliqua p̃dicat relatiue de ipſo.ſicut ſcibile relatiue intelligimus ꝛ ſignificam⁹ ex hͦ ꝙ ſcia refert̃ ad ipſũ. Item p̃ ſen.diſ.30.q.1.arti.3º dicit ſic. Scdm theologos ꝛ phõs cõmunit̃ verꝝ eſt ꝙ relatiões qb⁹ de⁹ ad creaturã referũt nõ sũt in deo ſm rem ſ₃ tñ ſm rõnẽ.qꝛ intellect⁹ nr̃ nõ põt accipe aliqd dici relatiue ad alterꝝ niſi aliud ſi hͦ oppoſita habitudĩe itelligat. Sciẽdũ tñ ꝙ rõ i intellectu rerꝝ tripliciť ſe hʒ. Qñq₃.n.apprehẽdit aliqd qđ eſt in re ſm ꝙ apphẽdit̃ ut qñ apprehendit formam lapidis. Qñq₃ vo apphẽdit aliqd qđ nullo mõ eſt in re ut qñ imaginat̃ chimerã uel aliqd hmõ. Aliqñ apphendit aliqd cui ſubeſt in re nã q̃dã.non tñ ſm rõnẽ q̃ apphẽdit̃.ſicut patet cũ apphẽdit intentionẽ gñis ſubeſt in re nã q̃dã determinata ſm ſe ad hanc uel illã ſpẽm.ꝛ huic nãe apphẽnſe ſm modũ q̃ eſt i intellectu apprehẽdẽte q ex oib⁹ accipit vnũ quid cõe in qbus inuenit̃ nã illa attribuit rõnẽ gñis q̃ ratio nõ eſt in re. ita etiã in hmõ relatiõib⁹ q̃s intellect⁹ nr̃ deo attribuit. inuenit enĩ in ipſo virtutẽ ꝛ eẽntiã ꝛ opationẽ q̃ creatura ꝓducit̃:in ipſam relationẽ habẽs.ꝛ iõ eẽntie illi uel opationi habitudinẽ attribuit.ꝛ ſic ſm ꝙ intelligit noĩa relatiua iponit.hec ille. Et ibidẽ ad 2m dicit. Si null⁹ intellect⁹ eẽt adhuc in deo eẽt vnde dñs vere dici ꝛ intelligi poſſet.ſ.potẽtia cohercẽdi ſubditos ſ₃ nõ diceret̃ uel intelligeret̃ ſm actũ.hec ille. ¶ 3ª ꝯ̃ eſt ꝙ tales relatiões quedã sũt i deo ex tẽpore ꝛ q̃dã ab eẽno. Iſtã ꝯ̃nẽ p p̃ pte ꝓbat ſcũs Tho.diſ.30.q.1 arti.p̃. Neceſſe inq̃t eſt ꝙ aliqd de deo dicat̃ ex tpe. cũ enĩ oẽ eſſe cuiuſlibet rei effluat ab ipſo deo nõ ſolum eſſe vniuerſi ſ₃ cuiuſlibet ptis ei⁹.oʒ ꝙ ipſe deſignet̃ in habitudine p̃ncipij ad quodlibet illoꝝ q̃ ſunt. ꝛ cũ eoꝝ multa que sũt nõ ſp fuerint: oportet ꝙ noĩa deſignãtia illã habitudinẽ nõ ab eterno de deo dicãt̃: ſed ex tpe.qꝛ relatio ſm actũ exigit duo extrema in actu exiſtere.vñ nõ põt referri ad creaturã ut actuale p̃ncipiũ creature niſi creatura exñte in actu.qđ nõ ſemp fit ſed ex tpe.hͦ aũt nõ contingit de illis q̃ abſolute dicũt̃ de deo ꝙ ſc₃ ex tpe dicant̃ de ipſo.qꝛ ea q̃ abſolute dicũt̃ de deo ſm ꝓpas rõnes ponũt aliqd in eo de q̃ dicũt̃.ut quãtitas ꝛ hmõ.vñ nihil hoꝝ inuenit̃ qđ nõ ſit realit̃ in eo de q̃ vere ꝛ ꝓpe dicit̃.ꝛ ꝓpt hoc nõ pñt dici ex tpe de aliq̃ niſi illud mutet̃ p ſuſceptionem ei⁹ qđ prius nõ habuit.ſ₃ relatio ſm ꝓpriã ſuã rationẽ nõ hʒ ꝙ ponat aliqd i eo de q̃ dr̃.ſ₃ ponit tñ ha-

bitudinē ad aliud. vñ īuenit aliq̄ relatio non realiter
exñs in eo de quo dicit̄. ⁊ iō in talib⁹ habitudines ille
de nouo dicūt̄ de aliq̄ non p mutationē. scʒ illi⁹ ad qđ
dicit̄. ⁊ ita est in oib⁹ que de deo dicūt̄. hec ille. Sed
q̄ ad secūdā partē ꝓbat̄ ꝯ p eūdē in de veritate. q. 3.
arti. 2°. ad 7ᵐ. vbi ait. Idee inq̄t plurificant̄ ſm diuer
sos respect⁹ ad res in ꝓpria nā existes. nec tñ oʒ ꝙ si
res sūt tpales ꝙ ibi respect⁹ sint tpales. qꝛ actio intel
lectus humani etiā se extēdit ad aliqđ etiā qñ illud nō
est. sicut cū intelligim⁹ p̄terita. actionē aūt relatio se
quit̄. ut dr̄ 5° metaphisice. vñ ⁊ respect⁹ ad res tēpo
rales in intellectu diuino sūt eterni. hec ille. Et post ad
3ᵐ dicit ꝙ relatio q̄ est int̄ deū ⁊ creaturā nō est ī deo
ſm rem. est tñ in deo ſm itellectū nr̄m. ⁊ siliter pōt eē
in eo ſm intellectū suū ꝓut scʒ intelligit respectū reꝝ
ad eēntiā suā. ⁊ sic respect⁹ illi sūt in deo ut intellecti
ab ipso. hec ibi. Et p̄ma pte. q. 15. arti. 2°. idē ponit. Itē
de veritate. q. 4. arti. 5°. dicit idē ad p̄mū. vbi vocat
tales respect⁹ habituales ⁊ nō actuales. Dicit̄ inquit
respect⁹ habitualis q non reqrit creaturā sīt̄ esse actu
⁊ tales sūt oēs respect⁹ q consequūt̄ act⁹ intellectus
⁊ volūtatis. Idē ponit p̄ sen. dis. 36. q. 2. arti. 2°. ad 2ᵐ
vbi sic ait. Licʒ ſm rem relatiōes q̄ sūt dei ad creatu
ram realit̄ in creatura fundēt̄. tñ ſm rōnē ⁊ intelle
ctū in deo sūt. intellectū aūt dico nō tm̄ humanū sed
etiā angelicū ⁊ diuinū. ⁊ iō q̄uis creature ab etno nō
fuerint. tñ intellect⁹ diu⁹ intellexit eēntiā suā diuer
simode imitabilē a creaturis. ⁊ ꝓpter hoc fuit ab etno
plitas ideaꝝ in intellectu diuino. hec ille. ¶ Sed cōtra
p̄mā ꝯnē arguit Greg⁹. ⁊ p̄mo loco ꝓbat ꝙ aliqđ pōt
realiter referri ad nō ens. cui⁹ oppositū dicebat̄. Ar
guit igit̄ p̄mo sic. Possibile est aliquid dū apphendit̄
ab aīa eē vere imaginē alicui⁹ non existis. ġ aliqđ pōt
realit̄ referri ad nō existēs. añs patet. nā imago her
culis uel rose existens in picte uel vi memoratiua. ita
vere ē imago ei⁹ cū illud nō ē sicut dū ē. siue talis ima
go apphendat̄ siue nō. ꝯña ꝓbat̄. qñ imago inq̄tum
imago ē imago ad aliqđ. iuxta illud Augꝰ. 7° de trini.
ca°. p̄. Quid aūt absurdi⁹ q̄ imaginē ad se dici. ¶ 2°
Aliqđ ē realiter mēoria nō existis. ġ aliqđ refert̄ rea
lit̄ ad nō exñs. ꝯña pʒ. nā ꝯstat ꝙ mēoria dr̄ relatiue.
⁊ illud ponit Aug⁹. 10. de trini. 10. et 11° capitulis. añs
etiā satis ē notū. nam memoria ē respectu p̄teritoꝝ
ſm phm̄ de memoria ⁊ reminiscentia. sed ſm Augꝰ.
14°. de trini. ca°. 11°. et ſm Tulliū ut Aug⁹ allegat ibi
dē. q̄uis etiā p̄sentiū ut ibidē vult Aug⁹ possit eē me
moria. ⁊ constat ꝙ memoria nō ē solū memoria dum
apphēdit̄. imo hoīe nō actualit̄ cogitāte de sua me
moria. nec etiā de memorabili. adhuc ē memor ⁊ me
moriā habet de illo. sicut p Augꝰ. 15°. de trini. ca°. 21°.
¶ 3°. quia ſm phm̄. 5°. metaphisice ca°. de ad aliquid
quedā dicuntur ad aliud ſm potentiā actiuā ⁊ passi
uam ut calefactiuū calefactibile. quia p⁹. ⁊ post dicit
ꝙ quedā taliū dicunt̄ ſm tēpora: ut qđ fecit ad factū
⁊ futurū ad faciendū. Ex his arguit̄ sic. Aliquid ē re
alit̄ ꝓductiuū seu ꝓductuꝝ ⁊ realiter factuꝝ. ġ aliqđ
realiter refert̄ ad nō ens. añs est certū. nam ꝙ sol uel
ignis sit ꝓductiu⁹ caloris aut alteri⁹ ignis. aut sit pro
ductiu⁹ uel factiuus. nō pl⁹ depēdet ab aīa q̄ sol uel
ignis. ꝯña pʒ. qꝛ ꝓductiuū dicit̄ ad ꝓducibile. ⁊ fa
ctū ad faciēdū. ⁊ constat ꝙ nec ꝓducibile nec fien
dum est ens. igit̄ ⁊c̄. Eodē mō pōt argui de potentia
mãe respectu forme non existis q̄ vtiq3 realit̄ ⁊ actu
aliter est potētia ad formā possibilē. esto ꝙ ipsam nul
la aīa consideret. ¶ 2° loco ꝓbat ꝙ non ens pōt rea
liter referri ad ens siue ad illud qđ est. ⁊ arguit primo
sic. Oīa relatiua dicunt̄ ad ꝯuertētiā. ġ non ens rea
liter refert̄ ad ens. añs patet p Augꝰ. 7°. de trini. ca°
p̄. qui dicit ꝙ oīa que relatiue dicūt̄ ad inuicē dicūt̄. ⁊
p h̄ ꝓbat ꝙ pat̄ non dicit̄ relatiue ad eēntiā cū eēntia
nō dicat̄ relatiue ad patrē. Patet etiā p phm̄ in p̄di
camentis q ad litterā ipsū ponit. ⁊ diffuse declarat. ⁊
nullū posse excipi dicit si couenieter assignēt̄. ꝯña 2°
ꝓbat̄. nam ꝓductiuū dicit̄ ad ꝓducibile ⁊ factuꝝ ad
faciendū ⁊ imago ad imaginatum ⁊ memoria ad me
moratū. ġ ecōuerso ꝓducibile refert̄ ad ꝓductiuū ⁊
faciendū ad factuꝝ ⁊ imaginatū ad imaginē ⁊ memo
ratū ad memoriā. nullū aūt ꝓducibile uel faciendū ē
ens. cōstat. q̄uis possit eē ens. aliqđ etiā imaginatū ⁊
aliqđ memoratū nō est ens. Nec valet dicere ꝙ talia
⁊ si referant̄ nō tñ realiter sʒ ſm rōnē tm̄. nā siue talia
cōsiderent̄ ab aīa siue nō nihilomin⁹ ꝓducibile ē pro
ducile a ꝓductiuo. ⁊ faciendū ē faciēdū a facturo. ⁊c̄
⁊ p ꝯñs absq3 vlla opatione aīe quodlibet tale ad suū
correlatiuū refert̄. ac p hoc realiter. ¶ 2°. qꝛ oīs cau
sa refert̄ ad causatū. ⁊ aliqđ nō existēs ē realiter cau
sa existētis. ġ aliqđ nō existens realit̄ refert̄ ad exñs.
ꝯña ⁊ p̄ma ps añtis sūt patētes. 2ᵃ pars ꝓbat̄. nā ali
quid nō exñs est finis seu cā finalis alicui⁹ effect⁹ iam
facti ꝓpter illū finē. sicut fruct⁹ nōdū exñs ē finis fo
lioꝝ ⁊ floꝝ p̄cedentiū fructū. cui⁹ probatio ē. qꝛ ꝓpt̄
fructū nō existētē nā oīa illa agit. dū aūt nā agit ꝓpt̄
aliqđ tūc illud ē cui⁹ grā agit. ⁊ p ꝯñs cā finalis. ⁊ ex h̄
exemplo ⁊ intētiōe phi demōstrātis ꝯ antiq̄s 2° phy
sicoꝝ ꝙ nā ⁊ carētia cognitiōe agūt ꝓpt̄ finē ⁊ in acti
onib⁹ eoꝝ ē cā finalis. ⁊ excludit̄ responsio qua posset
dici ꝙ talis finis nō est finis nisi inq̄tū ab aīa apphen
sus. ¶ Contra t̄tiā ꝯnē arguit Scotus ꝓbando ꝙ licʒ
relationes creaturaꝝ ad deū sint noue. tñ non ꝓpter
istas inq̄tū sūt ad deū ut ad terminū necesse ē pone
re aliq̄s relatiōes ex pte terminātes illas. p̄mo qꝛ ſm
phm̄ 5° metaphisice. ca°. de ad aliqđ. 3° modo dicūt̄ re
latiua ad aliqđ qꝛ alia sūt eoꝝ. ita ꝙ hec ē p se differē
tia duoꝝ p̄moꝝ modoꝝ a 3°. qꝛ in duob⁹ p̄mis ē rela
tio mutua. in 3° aūt non est relatio mutua. sed alterū
p̄cise refert̄ ad reliquū ⁊ alteꝝ non. sed terminat rela
tionē ei⁹. oēs aūt relatiōes creature ad deū ptinēt ad
3ᵐ modū relatiuoꝝ. igit̄ qualescūq3 sint ille que sūt in
vno extremo. nō oʒ alterū extremū ſm aliquā rela
tionē ī eo t̄minare illas relationes sʒ pōt t̄minare pre
cise sub rōne absoluti. ¶ 2°. qꝛ phs 9° metaphisice. ca°
7°. vbi ꝓbat ꝙ actus ē p̄or potētia diffinitiōe. qꝛ po
tētia diffinit̄ p actū. si aūt act⁹ referat̄ ad potentiam
tunc ecōuerso etiā act⁹ diffinit̄ p potentiā. sicut dicit
Porphiri⁹ i ca°. de spē. qꝛ i relatiuis mutuis necesse
est in vtroruq3 rōnibus vtriusq3 vti. ergo ita diffinit

actus potentiã uel econuerso. nõ diffinit̃ p ipsam. ꝛ p ɔñs act⁹ nõ refert̃ ad potẽtiã. sed ẽ mere absolutũ. ꝛ hoc sub eadẽ rõne sub q̃ diffinit potẽtiã. diffinit autẽ potẽtiã inq̃ntũ potẽtia est ad ipsũ ut relatio ad ẽminũ. g̃ act⁹ ſm ꝙ ẽ mere absolutũ terminat hꝫ relationem q̃liscunq̧ sit illa siue simpliciter siue ſm quid. ¶ 3º qꝛ nomẽ relatiuũ refert̃ ṗmo ad correlatiuũ ut ad ẽminũ etiã in creaturis. probat̃ ꝙ relatiuũ inq̃ntũ relatiuũ põt diffiniri p terminũ ad quẽ refert̃. g̃ termin⁹ ut termin⁹ est ṗor diffinitiõe relatiui ut relatiuũ est. pꝫ ɔñã 7º metaphisice vbi compat accñs ad subam. Et 9º metaphisice vbi compat potẽtiã ad actũ ꝛ ecõuerso. termin⁹ aũt inq̃ntũ termin⁹ refert̃ ad relatiuũ inq̃ntũ fuit relatũ. g̃ inq̃ntũ termin⁹ habet illud qđ fuit relatũ ad ipsũ p diffiniẽte. ꝛ g ɔñs ꝓ ṗore ſm diffinitionẽ. g̃ pr̃ eẽt ṗor filio ſm diffinitionẽ. ꝛ ecõtra. ĩpossibile ẽ aũt esse circulũ in ṗoritate eẽntiali q̃cũq̧. g̃ impossibile ẽ patrẽ ṗmo referri ad filiũ inq̃ntũ fili⁹ refertur ad patrẽ. g̃ refert̃ ṗmo ad illud absolutũ qđ ẽ ꝓmum fũdamẽtũ relatiõis. ꝛ illud absolutũ ẽ ṗus pr̃e ut pr̃ est. ꝛ ecõuerso fili⁹ ut fili⁹ refert̃ ad absolutũ qđ est ꝓmũ fũdamẽtũ ṗnitatis. ꝛ illud absolutum est ṗus filio ꝛ filiatiõe inq̃ntũ fili⁹. nec ſm h̃ ẽ aliq̧ circul⁹ scꝫ ꝙ pr̃ sit ṗus a. qđ ẽ ꝓmũ fũdamentũ relatiõis filiatiõis. nõ eni ex h̃ sequit̃ nisi ꝙ hec duo absoluta sũt ṗora istis duob⁹ relatiõib⁹. ꝛ hoc ẽ verũ. imo ambo illa absoluta sũt ṗora vtraq̧ relatiõe qꝛ q̃libet relatio nõ tñ ṗexigit fũdamẽtũ sibi. imo terminũ ut ẽmin⁹ est. si igit̃ qñ sũt relatiões mutuo accidit termino ut ẽmin⁹ est ꝙ referat̃. g̃ possibile ẽ referri ad absolutũ. ꝛ ita h̃ videt̃ rõnabile ponere in deo q maxime habet rõnẽ absoluti ut creature sũt ad eũ. ¶ 4º qꝛ intellect⁹ põt negociari circa terminũ relatiõis tertij modi ꝛ in isto termino causare relationẽ rõnis. tñ illa nõ ẽ rõ terminãdi. licꝫ eni aliq̧s intellect⁹ cõferat q̃dratura circuli ad sciam causando in ipso absoluto relationẽ rõnis q̃ est scibilitas. tñ illa nõ est rõ terminãdi relationem scie ad ipsũ. ista eni relatio rõnis non ẽ in h̃ absoluto dum actu cõsiderat̃ ab intellectu. g̃ relatio rõnis in scibili non fuit rõ terminãdi relationẽ sciẽtie. ita in ꝓposito. ¶ 5º qꝛ licꝫ diua eẽntia possit compari ad creaturã tã p actũ itellect⁹ creati q̃ʒ increati. ꝛ sic possit in ea causari relatio rõnis. tñ illa nõ fuit rõ terminãdi relationem creature ad ipsũ. nõ q̃dẽ illa q̃ causat̃ p actũ intellect⁹ creati. probat̃ qꝛ tũc nullo intellectu creato considerãte compando deũ ad lapidẽ. si de⁹ ꝓduceret lapidẽ nõ eẽt relatio realis ad ipsum deũ. nec illa quã causat intellect⁹ diu⁹ in essentia. probat̃. qꝛ si per impossibile de⁹ non esset nãe intellectualis. sicut aliq posuerũt solẽ esse ṗncipiũ ṗmũ ꝛ ꝓduceret lapidẽ. lapis realit̃ referret̃ ad deũ. ꝛ tũc nõ eẽt relatio realis ad ipsũ. pꝫ igit̃ ꝙ ꝓpter terminationẽ relationũ i creaturis ex tpe ad deũ non oportet ponere in deo aliquam relationẽ nouã. nec antiquã q̃ sit rõ terminãdi relationẽ creature. ¶ 6º qꝛ licꝫ possit poni in deo aliq̃ relatio rõnis p actũ intellect⁹ nostri noua q̃dem. sicut illa q̃ causat̃ in eo p actũ intellect⁹ nostri cõcipientis ipsũ nõ aũt noua p actũ intellect⁹ sui. qđ ꝓbat̃. quia

nũq̃ʒ sit trãsitus a cõtradictorio in cõtradictoriũ sine mutatiõe. si eni nulla ẽ mutatio in aliq̃ non ẽ rõ quare magis vnũ cõtradictoriũ ṗdicet̃ de ipso q̃ʒ reliquũ. nec q̃re magis vnũ sit falsũ q̃ʒ reliquũ. ꝛ ita ambo falsa uel ambo sĩt vera. sed si in deo posset eẽ vera relatio p actũ intellect⁹ sui alicui⁹ ɔdictionis alterũ extremũ modo eẽt verũ de aliq̃ qđ ṗus nõ erat verũ. igit̃ aliq̃ mutatio in aliq̃ sed nõ in eẽntia diuina ut cognita. nec in alio ad qđ compat̃ p actũ intellectus sui nisi ponat̃ mutatio in ipso intellectu compante. qꝛ sicut obiectũ compatũ ꝛ illud ad qđ compat̃ inq̃ntũ talia nõ hñt esse nisi intelligi. ita nõ pñt habere ad aliud eẽ nec aliter eẽ nisi sit ad intelligi eoꝝ. qđ non põt eẽ sine aliq̃ mutatiõe intellect⁹ diuini. igit̃ nulla relatio noua põt eẽ in deo p actũ intellect⁹ sui compando eẽntiã suã ad aliud tpale. sed istud nõ ẽ nisi ꝓpter h̃ ꝙ intellect⁹ diuin⁹ ad quodcũq̧ compat eẽntiã suã ieternitate compat. licꝫ nõ ꝓ eternitate. sicut compat voluntatẽ ut creaturã tpis futuri uel ad aiam antichristi ut actualiter existẽtẽ ꝓ illo nũc ꝓ q̃ vult creare aiam. ꝛ ille q̃dẽ sũt due relatiões tpis cois sicut duo extrema. sed vtraq̧ eẽna sed nõ ꝓ eterno. ¶ Cõtra eandẽ ɔnẽ arguit Aureol⁹ volẽs ꝓbare ꝙ dei ad creaturã nõ sit aliq̃ relatio. nõ eterna q̃ntũ ad itellectũ diuinũ. in illo inquit intellectu vbi est eterna apphẽsio relationum creaturaꝝ ad deũ in illo eodẽ est eterna apphẽsio relatiõis termini circa deũ. sꝫ in diuino intellectu est apphensio eterna oiuꝫ creaturaꝝ factaꝝ ꝛ factibiliũ ꝛ habitudinũ singulariũ ad deũ aliogn apphenderet aliq̃d nouiter ꝛ eẽt nouitas in deo exeũdo de ocio in actũ cõsiderandi. g̃ necesse ẽ ut terminationis relatio oiuꝫ taliũ habitudinũ apphẽdat̃ ab eterno circa deũ a suo itellectu. ꝛ ita talis relatio ẽ eterna. ¶ Ad ṗmũ eoꝝ q̃ obiicit Greg⁹ ṗmo loco ɔ ṗmã ɔnẽ dicit̃ ꝙ ɔña non valet. licꝫ eni sine apphensiõe aie aliq̃d sit realit̃ imago Ade nõ existẽtis. nõ tñ sequit̃ ꝙ aliq̃d realit̃ referat̃ ad nõ exñs. tũ qꝛ respect⁹ rõnis nõ solũ cõsequit̃ actũ aie. imo actũ itellect⁹ diuini q tales respect⁹ ponit i actu intelligẽdo res oi mõ ꝛ i oi habitudine possibili uel imaginabili. tũ qꝛ arguens putat oẽm respectũ esse realẽ q significat̃ p nomẽ q cõueniret rei non cõsiderãte intellectu qđ ẽ manifeste falsũ. nã colũna est dextra homĩ. oi hoĩe dormiẽte. ꝛ tñ respect⁹ ipoꝛtat⁹ p hoc nomẽ dextrũ non est realis cũ dicit̃ de colũna. talia eni q̃ dicũt̃ respect⁹ rõnis sepe cõueniunt reb⁹ sine consideratiõe nostri intellect⁹ uel etiã alterius si p impossibile null⁹ intellect⁹ ɔsideraret. nec tñ illi respectus cõueniũt reb⁹ ſm eẽ qđ hñt extra aiam sicut patet de mobili ꝛ alterabili ꝛ annihilabili ꝛ scibili ꝛ visibili. talia eni nõ ideo dicũt̃ relatiua qꝛ importẽt relationẽ in re existentẽ de q̃ dicũt̃. sed qꝛ significant rẽ mediãte cõceptu relatiuo ꝛ collatiuo vnius ad aliud. ꝛ h̃ dico eẽ relatiuũ ſm rõnẽ scꝫ ꝙ non dicit relationẽ in re existentẽ. sꝫ tñ ei⁹ rõ consistit in q̃dã collatione ꝛ ordinatiõe vnius ad alterũ. est eni in se absolutum sed nõ intelligit̃ nisi collatiue. sicut est de imaginatiua sed nõ intelligit̃ nisi collatiue. sicut est de imagine ꝛ hꝫ. ꝛ ista est mens Auicenne 3º meᵗᵉ. ca. 8º in fine ꝛ hꝫ. ꝛ ista est mens Auicenne. ¶ Ad 2ᵐ dico sicut ꝙ licꝫ aliq̃d sit memoria rei nõ existẽ

ssentia.nō tñ oportet q̄ habeat relationē realem ad nō extñs.nā memoria ē relatiuū fm rōnē.sigt eni ab solutū ex̄ aiam mediāte cōceptu relatiuo.τ iō cū sic arguit̄:memoria ē relatiuū τ conuenit realiter non extñ.g̃ est relatiuū realit̄ respectu nō extñtis.ē falla cia cōpositionis τ diuisiōis.℄ Ad 3^m dico q̄ siliter p̄ fectiuū ,pductiuū τ potens τ possibile τ infinita talia sūt relatiua fm rōnē solū.τ licȝ dicant̄ de non extñtib⁹ cū hac additiōe realiter.uel potius cōueniāt realiter alicui respectu nō extñtiū τ sint relatiua.nō tñ sūt re latiua fm rem.℄ Ad p̄mū eoꝝ q̄ 2° loco obijcit.respō det sicut arguens recitat.nec improbatio valet.sed stat in ista ɔña:nulla aia uel intellectu ɔsiderāte aliqd est ,pducibile a suo ,pductiuo.τ ,pducibile est relatiuū inq̄ntū h̄ȝ.g̃ nulla aia uel intellectu cōsiderante ,pdu cibile refert̄ ad ,pductiuū.huj⁹ aūt ɔñe añs p̄ 2^a p̄te falsū est.dico eni q̄ ,pducibile inq̄ntū ,pducibile nullā habet relationē ad ,pductiuū nec eȝ.licȝ rō ,pducibi lis sit relatiua τ nō concipiat̄ ab intellectu nisi intelli gat aliqd in ordine ad aliud.℄ Ad 2^m dico q̄ cā ut cā uel finis inq̄ntū h̄ȝ nō est relatiuū ex̄ aiam licȝ eorū rō sit relatiua.℄ Ad p̄mū Scoti ɔ tertiā ɔnē.dico q̄ in relatiuis tertij modi nō est relatio mutua ex p̄te vtri usq̄ extremi sic uel isto mō q̄ vtrūq̄ habeat in se re lationē fm eē qd h̄ȝ ex̄ intellectū.vtrūq̄ tñ h̄ȝ relatio nem aliquā fm esse qd h̄ȝ in intellectu uel voluntate aut alia potētia cognitiua.vñ Ar.nō intendit nega re oīo relationē ab altero extremo.vñ 5° metaphisice ca^o.de ad aliqd sic dicit ph̄us.Oīa relatiua q̄ dicunt̄ mō numeri τ potētie sūt relatiua q̄ eēntia eoꝝ dicit̄ ad aliqd.τ nō q̄ illud aliud dicit̄ ad illa.mensuratum aūt τ intellectū τ scitū dicit̄ relatiuū.q̄ ad illud dicit̄ aliqd aliud.vbi cōmētator cōmento.20.Oīa relati ua q̄ sūt in numeris τ in potētijs sūt relatiua.q̄ essen tia vtriusq̄ eoꝝ collocat̄ i relatiōe codē ordine.nō q̄ alteꝝ intrat relationē p̄ se.τ alteꝝ nō est in relatiōe p̄ se sed q̄ñ alteꝝ accidit ei.illud aūt qd est de mō rela tiuoꝝ sicut intellectū τ scitū τ sensatū dicit̄ eē relati uū.q̄ illud qd est relatiuū p̄ suam subam accidit ei.q̄ intellectus ē in sua suba relatiu⁹:cū aūt intellectus fuerit relatiu⁹ accidit intellecto q̄ fiat relatiuū.non q̄ relatio ē in suba intellecta sicut ē in suba intellect⁹ sȝ q̄ relatio accidit ei.h̄ g̃ intendit cū dicit talia eē re latiua:scȝ q̄ aliud relatiuū per suā subam p̄dicat̄ de illis.relatio eni ē duobus modis.s.aut relatio in suba vtriusq̄ relatiui.aut relatio in suba alteri⁹ tm̄ τ in al tero ,ppt̄ aliud.hec ille.Ex q̄ p̄ȝ q̄ in talibus relatiuis alteꝝ h̄ȝ in se formalit̄ relationē.reliquū aūt nō h̄ȝ re lationē in se sȝ dicit̄ τ intelligit̄ relatiue.q̄ aliud refert̄ ad ipsū τ p̄dicat̄ de ipso in obliq̄.τ h̄ intelligit̄ relatiuū fm rōnē.qd.s.nō h̄ȝ relationē in se sed intelligit̄ rela tiue τ aliqd relatiuū p̄dicat̄ de ipso.℄ Ad 2^m dico q̄ act⁹ τ potētia sūt relatiua fm dici.nō eni dicūt p̄nci palit̄ relatiōes sȝ aliq̄ absoluta ad q̄ cōsequūt̄ relatio nes.τ in talib⁹ ē bñ possibile q̄ vnū diffiniat reliquū τ nō eȝ.℄ Ad 3^m dico q̄ t̄min⁹ relatiōis realis etiā i creatis ē aliqd absolutū τ non relatio.tñ in illo t̄mino oȝ ponere relationē rei uel rōnis fm eē qd h̄ȝ in intel lectu.Et cum ibi dr̄ q̄ oē diffiniēs ē p̄us diffinito.ne gat̄ h̄.sufficit eni q̄ sit sil'nā τ intellectu cū diffinito.τ ita est in relatiuis.Qd aūt adducit̄ de accñte τ suba actu τ potētia nō ē sile.q̄ accñs diffinit̄ p̄ subam τ nō eȝ.iō recte ɔcludit Ar.subam eē p̄orē accñte.τ actū potētia.nō eȝ.Dico igit̄ ad argumentū q̄ t̄min⁹ rela tiōis ut t̄min⁹ ē nō h̄ȝ p̄ se q̄ referat̄ relatiōe q̄ sit i sua suba.h̄ȝ tñ q̄ aliqd dicat̄ relatiue de ipso τ q̄ relatiue itelligat̄.ac p̄ h̄ q̄ habeat relationē fm eē ei⁹ in intel lectu.nō eni dicere relatiue nisi intelligeret̄ relatiue q̄ sic intelligim⁹ ita sigm⁹.℄ Ad 4^m dico q̄ bñ ,pbat q̄ null⁹ respect⁹ ē i ipso scibili q̄ sit ei rō t̄minādi rela tionē scie ad ipsū.τ h̄ ɔcedit̄.nō tñ ,pbat q̄ illud qd ē rō t̄minandi nullo mō sit relatiuū.imo fm Ar.eoipso q̄ t̄minat relationē alteri⁹ ad ipsū.eo facto int̄ relati ua cōputat̄.nō q̄dē relatiuū ex relatiōe q̄ sit in ei⁹ eēn tia sȝ respectu q̄ ē in itellectu.cui⁹ modū ostēdit Aui cēna 3° me^{ce}.ca^o.8°.in alio exēplo.Nō seq̄t̄ inq̄t q̄ oē qd itelligit̄ relatū habeat i eē relationē.cū eni in intel lectu repñtat̄ forma p̄oris τ forma posterioris.intelli get aia hāc cōpositionē incidē int̄ duo q̄ sūt i itellectu sȝ añ h̄res i se nō ē p̄or.quō erit igit̄ p̄or re q̄ nō h̄ȝ eē. igit̄ q̄ fiūt de relatiuis fm hūc modū nō erit eoꝝ rela tio nisi in solo itellectu.nec intelligent̄ existere in eē fm hāc p̄oritatē τ posterioritatē.hec eni p̄us τ poste ri⁹ sūt de intētiōib⁹ intelligibilib⁹ q̄s ponit intellect⁹ ex respectib⁹ q̄ acq̄rūt̄ reb⁹ cū compat itellectus int̄ eas τ desig̃t eas.hec ille.℄ Ad 5^m dico ut ad p̄cedēs q̄ solū ,pbat q̄ respect⁹ rōnis in deo nō est rō t̄minādi relationē realē lapidis ad deū.cū q̄ stāt p̄dicta.℄ Ad 6^m dico q̄ respect⁹ rōnis pōt eē nouit̄ in deo p̄ actum sui itellect⁹.nō q̄dē nouit̄ in eo sic intellectū i intelli gēte.q̄ de⁹ i tota et̄nitate itelligit oēs respect⁹ rōnis τ negatiōes τ oīa intelligibilia.sȝ isto mō nouit̄ ē i deo q̄ nouit̄ eū refert ad creaturā q̄ nouit̄ refert̄ ad deū. Respect⁹ eni rōnis pōt eē in aliq̄ multiplicit̄.p̄mo mō sic intellectū i intelligēte.2° mō sic in suo t̄mino.3° mō sic in suo fūdamēto.4° sic in supposito qd refert.licȝ eni respect⁹ quē iportat dñs uel creator sit et̄nalit̄ in deo p̄mo mō.nō tñ 2° 3° uel 4° modis.q̄ nec act⁹ di uini intellect⁹ fūdat illū respectū ,p tota et̄nitate sed ,p mēsura t̄pali.nec de⁹ t̄minat illū respectū sȝ crea tura.nec de⁹ et̄nalit̄ refert̄ ut dñs ad creaturā sed ex t̄pe.ita q̄ ille respect⁹ nō eternalit̄ refert.q̄ nō refert deū nisi ,p mēsura q̄ de⁹ t̄minat relationē creature ad ipsū.nec seq̄t̄ mutatio i deo.q̄ ille respect⁹ nō ē i deo subiectiue nec ē aliqd reale.nec nouit̄ intelligit̄ a deo nec de⁹ nouit̄ cōpat se ad creaturā p̄ illū.sȝ q̄ ille re spect⁹ nouit̄ exercet officiū suū ,ppt̄ nouitatē sui ter mini.℄ Ad argumētū Aureoli dr̄ q̄ dei ad creaturā esse relationē rōnis ex t̄pe pōt intelligi multipliciter. Primo mō q̄ talis respect⁹ ɔseq̄t̄ ex t̄pe τ nō ab eter no actū rōnis uel intellect⁹ ɔcipiētis deū i ordine ad creaturā.τ sic ɔcedo q̄ null⁹ respect⁹ rōnis ɔseq̄t̄ in tellectū diuinū ex t̄pe sic q̄ nō ab et̄no.q̄ act⁹ diui itel lect⁹ fuit eternalit̄.τ ɔñter respect⁹ illū cōsequēs nō pōt eē t̄palis.Alio⁹ q̄ t̄min⁹ illius respect⁹ ē t̄palis.τ ɔñter talis respectus ex t̄pe h̄ȝ realē respectum sibi

oppositū in actu ⁊ ex tpe refert ad aliqd realiť extra subiectū uel fundamētū suū. ⁊ sic ɔcedo ꝙ respectus cōsequēs actū diuini intellect⁹ pōt dici tpalis. qꝛ lꝫ ille respect⁹ puta creatoris uel dñi sit eternaliter intellect⁹ a deo. tñ ille respect⁹ nō eternaliť imo ex tpe habuit realē respectū in creatura cui opponiť .s. respectū seruitutis uel creature. ⁊ ex tpe refert deum ad creaturas. nō eni eternaliť respect⁹ dominij referebat deū ad creaturā sꝫ ex tpe. ⁊ isto mō cōcediť ꝙ respectu diuini intellect⁹ ē relatio rōnis dei ad creaturas ita ꝙ illa relatio eternaliter erat cōcepta sꝫ tñ ex tpe fuit exercita ut verbis vtar dñi Alberti in pñtis ca° de relatiōe. Et sic pꝫ ꝙ arguentis argutie nō concludūt. ¶ Ad argumentū in pede q̄stiōis factū respōdet scūs Tho. de potētia dei. q. 7. arti. 10. ad 8ᵐ. Illud inquit a q̄ aliud denoiať non oꝫ ꝙ sit sp forma ſm nām rei. sꝫ sufficit ꝙ significeť p modū forme grāmatice loquēdo. hō eni denoiať ab actione ab indumento ⁊ ab alijs hꝫ q̄ realiter nō sūt forme. hec ille. Ex qb⁹ pꝫ respōsio ad argumētū. nō eni oꝫ ꝙ dominiū dicat relationē realē ex h̄ ꝙ deus ē realiter dñs. uel formam extrītē realiť in deo. sufficit eni ꝙ creatura sit ei realiť serua. ⁊ ꝙ ipse habeat realē ptātē cohercendi seruos ut ꝑus dictū fuit. Et sic patet ad ɔnē. ⁊c̄.

Irca trigesimāprimam

distinctionē q̄riť. Utꝝ siłitudo ⁊ eq̄litas sint relatiōes reales in deo. Et arguiť ꝙ nō. Equalitas nō ē aliqd positiuū. ḡ nō est relatio realis in diuinis. tenet ɔña ex se. sed añs pꝫ. qꝛ eq̄litas est vnitas in quātitate. sꝫ vnitas formaliter dicit negationē cū nō sit aliud q̄ȝ indiuisa quātitas. In oppositū arguiť sic. quia vbi cōcurrūt oīa req̄sita ad relationē realē ibi videť eē relatio realis. sed in diuinis ꝑsonis q̄ ad eq̄litatē cōcurrūt oīa illa. pꝫ. nā ibi extrema sūt distincta. 2°. vtrūqꝫ extremū ē reale. 3° quia ex nā rei oritur respect⁹ inter illa. 4° quia in termino ē rō ad quā pōt relatio terminari. Qꝛ eni respectu siłitudinis aut eq̄litatis oīa ista ɔcurrāt pꝫ. qꝛ extrema .s. diuine ꝑsone sūt realiť distincta. ⁊ ex nā rei cōsurgit siłitudo ⁊ eq̄litas inter illa. ⁊ q̄libet ē suppositū: ita ut possit terminare hꝫ respectū. ḡ similitudo ⁊ eq̄litas in diuinis sūt relatiōes reales. In hac q̄stiōe erūt duo articuli. In p̄mo ponenť ɔnes. In 2° mouebūť obiectiones. ¶ Q̄tū ad p̄mū sit p̄ma ɔ ꝙ eq̄litas tam in creaturis q̄ȝ in diuinis est relatio fūdata sup vnitatē quātitatis. Istam ɔnē ponit scūs Tho. in presenti dis. q. 1. arti. p̄. Eq̄litas inquit ē relatio q̄dā fūdata sup vnitatē quātitatis ⁊ in diuinis fūdata sup vnitate eēntie put sigtur noīe quātitatis virtualis. ut cū diciť magnitudo uel eternitas uel potētia. hec ille. ¶ 2ᵃ ɔ est ꝙ eq̄litas aliqd ponit ⁊ aliqd ꝑuat. Istā ponit ibidē scūs doctor dicēs. De eq̄litate ɔtingit loq dupliciť. aut q̄tū ad vnitatem quantitatis q̄ est cā ipsi⁹. aut q̄tū ad relationē ɔsequentē. sed q̄tū ad vnitatē quātitatis sup quam fūdať talis relatio. sic rō ei⁹ in ꝑuatiōe cōsistit sicut ⁊ rō vnitatis. ⁊ ideo dicit phs ꝙ eq̄le opponiť ꝑuatiue paruo ⁊ magno. sicut vnū multo ⁊ pauco. si aūt cōsideret eq̄litas q̄tū ad relationē. sic aliqd ponit ſm rē uel ſm rōnē in vtroqꝫ extremoꝝ. ¶ 3ᵃ ɔ est ꝙ eq̄litas ponit in creaturis relationē realē. sꝫ in deo ponit relationē ſm rōnē. Istā ɔnē ponit ibidem scūs Tho. ait eni sic. Equalitas in creaturis ſm ꝙ est relatio aliqd ponit realiť in vtroqꝫ extremoꝝ. sꝫ in diuinis ꝑsonis nihil ponit nisi ſm rōnē. cui⁹ rō est. qꝛ si poneret aliquā realē relationē in ꝑsonis. aut h̄ eēt ex pte eēntie que cois est. aut ex pte relationū qbus distinguūť. nō aūt hꝫ ex pte eēntie ꝙ sit relatio realis. qꝛ essentia ē vna ⁊ eadē numero. ⁊ idē ad seipsū nō referť aliq̄ relatione reali. nec etiā ex pte ꝑsonaꝝ relatiōib⁹ cōstitutaꝝ qꝛ relatio non referť ad aliā relationē ꝑ relationem mediā. qꝛ sic eēt in infinitū ꝓcedere. ⁊ iō dico cū magistro ꝙ eq̄litas nō ponit relationē nisi ſm rōnem uel ſm nomē cū de deo. sed verꝝ est ꝙ aliqd ponit .s. vnitatē eēntie cū non sit de intellectu ei⁹. sed ꝙ p̄supponiť ad intellectū ipsi⁹ sicut est in ꝑuatiuis ⁊ in illis que de deo dicūť ex tpe. hec ille. Eandē ɔnē ponit p̄ma pte. q. 42. arti. p̄. ut allegaui 2ᵃ q̄stiōe distinctiōis 19ᵉ ¶ 4ᵃ ɔ ē ꝙ eq̄litas ī diuinis nō ē diuina eēntia. Istā ɔnē ponit scūs Tho. ibidē scꝫ p̄ sen. dis. 31. q. 1. arti. p̄ ad 3ᵐ Sicut inqt in creaturis eq̄litas non est vna quātitas pluriū sed relatio cōsequens talē vnitatē. ita in diuinis eq̄litas est nō vna eēntia sed relatio ſm intellectū cōsequens eēntie vnitatē. hec ille. Et ibidē ad 4ᵐ dicit ꝙ ista relatio nō pōt esse realiter in deo. ⁊ iō nō seq̄ť ꝙ aliquid ponat ex hoc ꝙ dicitur relatiue. Totidem ɔnes poni possūnt de similitudine quot de eq̄litate.

Quantū ad secundū

articulū arguit Aureol⁹ contra ista. Et p̄mo ɔ p̄mā ɔnē ꝓbando ꝙ eq̄litas aut similitudo nō fundeť sup vnitate quātitatis aut q̄litatis ī creaturis. Aut eni talis vnitas ē numeralis. aut specifica q̄ solū ē ſm rōnē. Nō p̄mū qꝛ tūc vna quātitas numero eēt in distinctis substātijs. Non 2ᵐ. tū qꝛ tūc nō eēt aliud intelligere duo corpa eq̄lia nisi ꝙ pticipāt eādē nām in spē. sꝫ h̄ ē expsse falsū. tū qꝛ cōcipiēs lineas ineq̄les cōcipit eas eiusdē spēi. tū qꝛ albedines eiusdē spēi qn ɔcipiūť nō in eodē ḡdu apphendunť ut dissimiles. ⁊ tñ eiusdē spēi. ḡ nō est verꝝ ꝙ eq̄litas ⁊ siłitudo fūdenť sup vnitate specifica apphensa ꝑ intellectū. ¶ 2° ad idē. qꝛ cōcipiēs siłitudinē aut ɔcipit nūerales albedines ⁊ cōceptū specificū cōem eē vnū fūdamētū siłitudinis. aut solas albedines indiuiduales eē fūdamētū. albedinē aūt specificā tāq̄ȝ aliqd extrīsecū ſm qđ sit siłitudo. sed neutꝝ dari pōt. Nō qdē p̄mū. tū qꝛ tres ɔcept⁹ ɔcurrerēt ad fūdādū siłitudinē .s. due albedines nūerales ⁊ illa cois. tū qꝛ nō eēt nisi vna siłitudo ī duab⁹ albedinib⁹ ⁊ indiuiduis ꝓ eo ꝙ albedo cois nō ē nisi vna. illa aūt ē fūdamētū ī vtroqꝫ. vñ sic eadē cois albedo pticipať a q̄libet albedine nūerali. ita pticiparet eadē siłitudo. tū qꝛ albedo cōmunis ⁊ albedo particularis sūt duo conceptus. ⁊ ita nō apparet qn vnam simplicem habitudinē posset itellect⁹ fūdare sup vtrūqꝫ ɔceptū. tū qꝛ nō apphēdēs albedinē in coi pōt siłitudinē inť illa indi

tare sicut patet de imaginatiōe ⁊ sensu interiori. Nō
pōt etiam dari zᵐ. quia relatio non exigit nisi funda-
mentū. ⁊ terminū. si igit̄ ↄcept⁹ albedinis i coi nō exi-
gi̅t ut fundamētū sīlitudinis nec ut t̄min⁹. nullo mō
exigit̄ ad respectū sīlitudinis. ḡ nō ē verū q̄ sīlitudo
aut eq̄litas fundet̄ sup vnitate specifica q̄litatis aut
q̄ātitatis. ℂ Cōtra pͥmā ptē 3ᵉ ↄ̄nis arguit pbādo q̄
eq̄litas in creaturis nō ponat relationē realē. si enim
inquit eq̄litas eēt res. seq̄t̄ q̄ infinite realitates eēnt
in vno subiecto scȝ infinite relatiōes reales. nam vn⁹
bō ineq̄lis ē oib⁹ arenis maris ⁊ oib⁹ folijs ⁊ vniuer-
sis flo̅rib⁹ ⁊ sic de alijs innumerabilib⁹ reb⁹. ⁊ ita innu-
merabiles ineq̄litates essent in vno hoie. si ḡ q̄libet sit
res in actu erit hō innumerabilib⁹ reb⁹ onerat⁹. Sili-
ter cū facies hois sit innumerabilibus reb⁹ dissilis. q̄ꝛ
quot sūt hoies tot habebit reales dissilitudines ⁊ dif-
formitates i facie subiectiue. Siliter si sūt decē albe
dines erūt i q̄libet nouē realitates. hȝ eni quelibet al
bedo nouē sīlitudines ⁊ resultabūt i vniuerso nona-
ginta. ⁊ si fuerint centū albedines i actu. poni oȝ mil-
le realitates. Uñ talis rerum infinitas cum oio irrō-
nabilis sit nō debet in mēte alicui⁹ venire. q̄ sīlitudo
⁊ dissilitudo sint in rebus nisi in potētia. ⁊ q̄ tūc fiant
in actu dum aīa illas reducit. nisi forte qs poneret q̄
non multiplicāt̄ similitudines ꝭm t̄minos. sȝ q̄ p eam-
dē difformitatē facies vni⁹ hoīs difformis sit facieb⁹
oiūs alioꝝ. H̄ autem poni nō pōt. q̄ꝛ vna difformitate
transeūte p corruptionē alicui⁹ adhuc remanent ce-
tere difformitates. ⁊ p ↄ̄ns nō sūt idē. ℂ Cōtra eandē
ptē ↄ̄nis arguit Durādus pbādo q̄ sīlitudo ⁊ eq̄litas
non sint relatiōes reales i creaturis. Pͥ q̄ꝛ illa relatio
non ē realis cui⁹ fūdamentū ē ens rōnis. sȝ fūdamen
tū istaꝝ relationū ē ens rōnis. pȝ. nā fundat̄ sup vni-
tate specifica q̄litatis uel quātitatis. ↄstat autē illam
vnitatē non esse realē sȝ rōnis. ℂ 2° q̄ꝛ similitudo non
est q̄d magis reale q̄̄ sit idēptitas fundata i subā. sed
ꝭm coiter opinantes idēptitas illa nō ē relatio realis.
igit̄ nec eq̄litas aut similitudo. ℂ 3° q̄ꝛ fūdamēta eq̄li
tatis aut similitudinis nō depēdēt ad inuicē ꝭm eē ab-
soluti. q̄d tñ requirit̄ ad h̄ q̄ relatio sit realis. ℂ 4°
q̄ꝛ phus 5° metaphisice enumerans relatiōes reales
nullā mentionē facit de istis. igit̄ non sūt reales i cre-
aturis. ℂ 5° pōt argui ex dictis Aureoli. Si eni i crea-
turis sīlitudo ⁊ eq̄litas sint relatiōes reales. aut fun-
dant̄ sup reali vnitate specifica q̄litatis aut quātita-
tis. aut fūdāt̄ sup vnitate rōnis specifica q̄litatis aut
quātitatis. aut sup q̄litates indiuiduales ut sūt ↄfor-
mes. sed nullū istoꝝ pōt dici rōnabilit̄. Nō q̄dē pͥmū.
tū q̄ꝛ vnitas specifica nō ē realis. tū q̄ꝛ sic se hȝ simili-
tudo ad q̄litatē sic eq̄litas ad quātitatē. sȝ eq̄litas nō
fundat̄ sup vnitate specifica. q̄ꝛ due linee ineq̄les sūt
eiusdē speciei ꝭm Auicēnā 2° metaphisice qui dic̄ q̄
linea finita ⁊ infinita sūt eiusdē speciei. ḡ nec similitu-
do fundat̄ sup vnitate reali specifica q̄litatis. Sȝ nec
pōt dari 2ᵐ. pͥ q̄ꝛ tunc nō eēt aliud intelligere aliqua
duo alba ut similia nisi ↄcipe q̄ pticipāt eandē albe-
dinē in specie. nec q̄ aliq̄ linee sunt eq̄les nisi q̄ ptici-
pant eandē quātitatē specifice. sȝ h̄ ē expsse falsū. tū

q̄ꝛ cōcipiens duas lineas ineq̄les ↄcipit eas eē eius-
dē speciei. tū q̄ꝛ due albedines eiusdē speciei q̄ñ con-
cipiūt̄ nō in eodē gradu apphēdūt̄ ut dissimiles. ⁊
tñ ut eiusdē speciei. ḡ nō ē veꝝ q̄ eq̄litas ⁊ similitudo
fundent̄ in vnitate specifica apphēsa p intellectum.
2° ↄ̄ idē membrū arguit̄. quia concipiens similitudi-
nē aut ↄcipit numerales albedines ⁊ ↄceptū specifi-
cū cōem eē vnū fundamentū similitudinis. aut solas
albedines numerales eē fundamentū. albedinē aūt
specificā tā̄q̄ aliq̄d extrinsecū in q̄ ⁊ ꝭm quā sit sīlitu
do. sȝ neutꝝ pōt dari. nō q̄dē pͥmū. tū q̄ꝛ tres ↄcept⁹
ↄcurrerēt ad fūdādū similitudinē. scȝ due albedines
numerales ⁊ illa cois. tū q̄ꝛ nō esset nisi vna sīlitudo i
duabus albedinib⁹ indiuiduis p eo q̄ albedo cois nō
est nisi vna. hec aūt fundaret similitudinem i vtraq̄.
vñ sic eadē cois albedo pticularis ⁊ albedo cois sunt
duo ↄceptus. ⁊ ita nō apparet quō vnā simplicē habi
tudinē possit intellect⁹ fūdare sup vtrūq̄ ↄceptū. tū
q̄ꝛ nō apphendens albedinē in coi pōt iudicare simi-
litudinē int̄ aliq̄. sic pȝ de imaginatiōe ⁊ sensu interio-
ri. Nec pōt dici 2ᵐ mēbrū hui⁹ statim facte diuisiōis.
q̄ꝛ relatio nō exigit nisi fundamentū ⁊ terminū. si igit̄
ↄcept⁹ albedinis i coi nō exigat̄ ut fūdamentū simili-
tudinis. nec etiā ut termin⁹. nullo mō exigit̄ ad respe
ctū similitudinis. ḡ nullo mō fundat̄ sup vnitate rō-
nis specifica. 3° ↄ̄ idē mēbrū. q̄ꝛ si vnitas rōnis est fū-
damētū taliū relationū. pȝ manifeste illas relatiōes
nō eē reales. Si ṽo 3° dicat̄ q̄ hē relatiōes fundant̄
sup qualitatib⁹ indiuidualib⁹ inq̄ātū sūt ↄformes. hoc
nō valet. tū q̄ ↄformitas ⁊ similitudo idē sūt. idē aūt
non ē sui ipsi⁹ fūdamentū. tū q̄ꝛ ↄformitas ipoꝛtat re-
lationē. ⁊ iō dato q̄ eēt aliud a similitudine adhuc re-
staret q̄ō sup q̄d fūdaret̄ hē ↄformitas. ℂ 6° Nam hē
nō dicūt aliq̄d positiuū. ḡ nō sūt relatiōes reales. aīs
pbat̄. q̄ꝛ phs dicit. 10. metaphisice q̄ eq̄le opponitur
magno ⁊ paruo sic puatiōes due. Est eni eq̄le q̄ō nec
est mai⁹ nec min⁹. sed h̄ nō esset si diceret aliq̄d positi-
uū. ℂ Cōtra 2ᵃᵐ ptē 3ᵉ ↄ̄nis ⁊ ↄ̄ 4ᵃᵐ arguit sic Aureo
lus. Eq̄litatē inquit esse relationē rōnis in diuinis pōt
dupliciť intelligi. Pͥ mō q̄ sit sicut relatio eiusdē ad
seipsum que dicitur idemptitas. ut videntur inquit
positores hui⁹ opinionis itelligere. in q̄ q̄dē intellectu
impossibile ē q̄ sint relatiōes rōnis. hoc mō. Illa que
hnt terminos realit̄ distinctos ⁊ non eundē bis sūptū
non sūt relatiua eo mō q̄ idē refert̄ ad se. phus eni 5°
metaphisice dicit q̄ in relatiōe idēptitatis idē bis su-
mit̄. sȝ termini eq̄litatis sūt psone realit̄ distincte. nec
sūt vn⁹ ⁊ idē termin⁹ bis sumpt⁹. igit̄ eq̄litas ⁊ simili-
tudo non sūt relationes rōnis p hunc modū. ℂ 2° sic.
In relatiōib⁹ rōnis que sūt p hunc modū idē refertur
ad se. sȝ i diuinis nō est sic. pr̄ eni nō ē eq̄lis sibi sȝ filio
nec etiā est sīlis sibi. sīliter nec eēntia ē eq̄lis aut sīlis
eēntie. igit̄ sīlitudo nō ē relatio rōnis int̄ eūdē t̄minū
bis acceptū. ℂ 2° sic. Hilari⁹ dic̄ 3° de trinitate q̄ sīli-
tudo sit eiusdē ad se. id ē q̄ aliq̄s sit sīlis aut eq̄lis sibi
sed si eēt relatio rōnis ꝭm illū modū quo intellectus
vnit̄ bis eodem, pp̄e aliquid posset dici simile sibiipsi.
igit̄. ℂ 3° sic. In talibus relatiōib⁹ neutrū extremoꝝ

īcludit aliqđ reale distinctū. ſʒ ſm istos similitudo in-
cludit ī suo itellectu ꝓꝑetatē distiguētē ⁊ eēntie vni-
tatē. igiť non ē de illis rōnib⁹ in qb⁹ intellect⁹ vtiť bis
eodē. Alio⁹ inquit potest intelligi ꝙ similitudo ⁊ eq̄li-
tas sint relationes rōnis ꝓ eo ꝙ sūt actu i re sine ope
intellectus. ſʒ sūt in potētia ī diuinis ꝑsonis ⁊ in actum
reducūť ꝑ intellectū. ⁊ adbuc h̄ dicit ipse ē īpossibile.
nullū enim inquit cōplebile ꝑ intellectū ē in diuinis ꝑ-
sonis. aliogn diuina essentia eēt quo ad aliq̄d incōpleta
⁊ in potentia aliq̄d cōpleri per intellectū expectās ⁊
ad actū reduci. qđ oīo poni non pōt. Itē licʒ idē possit
idēptificari sibiipsi. tñ nullo mō pōt sibi ipsi coequari
aut cōformari aut ꝯuenire. cui⁹ rō ē. quia ꝯformitas
cōueniētia ⁊ adequatio noīant relationes q̄s ponit
intellect⁹ inter duas q̄litates aut quātitates ad min⁹
numeraliť distinctas. nūq̄ȝ eni itellectus quātūcūq̄ȝ
concipiat bis sortē ꝯcipit ꝙ sortes ꝯueniat cū seipso.
aut ꝙ equeť sibi ipsi. uľ ꝙ assimileť. ⁊ tñ ꝯcipit ꝙ idē-
ptificeť. cuius rō ē. qꝛ idēptitas importat ibi vnitatē
absolutā. sūt eni ibi tres ꝯceptus. duo quidē ꝓut bis
sumiť. tertius ħo est realitas sortis in q̄ ꝑmi duo con-
ceptus intelliguntť indistincti. non sic aūt ē de ꝯueni-
entia que ē quedā vnitas relatiua in qua nō sig̃tur ꝙ
duo ꝯceptus sortis incidāt in vnā realitatē. ſʒ poniť
inter illos duos ꝯcept⁹ indistinctio relatiua q̄ tñ exi-
git extrema distingui. sic igiť nō pōt intellect⁹ statue-
re ꝯformitatē uel adequationē aut h⁹ aliq̄d nisi inter
distincta. ſʒ p̄r ⁊ fili⁹ sūt indistincti ī magnitudine ⁊ nā
numeraliť. ğ nō pōt itellect⁹ ponē inť illos relationē
ꝯuenientie aut cōformitatis aut eq̄litatis. sed cōcipit
ꝙ ꝑsonas ꝯuenire non dr̃ relatiue sed absolute vni-
tatē nature habere. ⁊ ꝑ ꝯn̄s similitudo ꝯformitas equa-
litas ꝯuenientia nō importāt relationē realē: nec rō-
nis in diuinis. hec ille. ¶ Cōtra eandē ꝑtē arguūt Sco-
tus ⁊ aliqui eius sequaces ꝓbādo ꝙ equalitas ⁊ simi-
tudo in diuinis sint relationes reales. ꝑ̄ qꝛ vbi ꝯcurrūt
oīa exigita ad relationē realē. ibi oʒ poni relationem
realē. sed q̄ttuoꝛ requirūtur ⁊ sufficiūt ad relationem
realē. Primū ē ꝙ extrema sint distincta. ⁊ iō eiusdem
ad se nō ē relatio realis. 2ᵐ ꝙ vtrūq̄ȝ extremū sit rea-
le. ⁊ ob hoc ꝯtradictio nō ē relatio realis. qꝛ alteꝝ ex-
tremū est nō ens. 3ᵐ quoq̄ȝ ꝙ ex nā rei oꝛiať iner illa
respectus in fūdamēto ⁊ ꝓpter hoc inť deū ⁊ creatu-
rā non est relatio realis licʒ vtrūq̄ȝ extremū sit reale
⁊ realiť distinctū ab alio. 4ᵐ ħo ꝙ in termino sit rō ad
quā possit relatio terminari. Ista aūt q̄ttuoꝛ ꝯcurrūt
in deo respectu similitudinis et eq̄litatis. qꝛ et extrema
sūt distincta realiť. ⁊ ex nā rei ꝯsurgit similitudo ⁊ eq̄-
litas inter illa ⁊ quodlibet ē suppositū ita ut possit ter-
minare h⁹ respectū. ğ non apparet qn similitudo ⁊ eq̄li-
tas sint relatiōes reales in deo. ¶ 2ᵒ. Si iste habitudi-
nes nō sint reales in deo h̄ nō ē ꝓpť aliud nisi qꝛ fūda-
mentū ē vnū ⁊ idē in trib⁹ ꝑsonis. eadē eni ē magnitu-
do numero. ꝓpť qđ eq̄litas nō videť relatio realis. ſʒ
manifestū ē ꝙ hoc nō impedit. qꝛ idē ē fūdamētū re-
lationū originis ī diuinis scʒ eēntia ⁊ nihilomin⁹ sūt rea-
les. ğ nec idēptitas fundamēti īpediet qn eq̄litas ⁊ si-
militudo sint relatiōes reales. ¶ 3ᵒ. qꝛ Aug⁹ diť 6ᵒ. de
trinitate caᵒ. vltimo. ꝙ ꝑma eq̄litas ⁊ ꝑma similitudo ē ī
filio ſʒ non eēt ꝑma nisi esset realis. nulla eni similitudo
rōnis ē ꝑma cū ens reale sit ꝑus ente rōnis. igiť idem
qđ ꝑus. ¶ 4ᵒ. Illud qđ ē in filio ex vi ꝓductionis ne-
cessario est reale. qꝛ nullū ens rōnis inest sibi ex vi sue
ꝓductiōis q̄ ē realissima. ſʒ Aug⁹ dicit 3ᵒ ꝯ Maximū
ꝙ iō non est p̄r maioꝛ filio. qꝛ equalē genuit. ğ equali-
tas ē realis in filio ⁊ ex vi sue ꝓductiōis. ¶ 5ᵒ. Sicut se
hꝫ magnitudo dimensiua ad equalitatē ꝓportionalē
sibi. sic magnitudo virtualis ad equalitatē sibi corre-
spondētē. ſʒ eq̄litas ē realis ꝓꝑetas magnitudinis di-
mensiue vbicūq̄ȝ existat. qꝛ ꝓpriū ē quātitatis ſm eā
eq̄le uel ineq̄le dici. ğ vbicūq̄ȝ ē magnitudo ꝑfectio-
nalis ⁊ virtualis ibi erit eq̄litas relatio realis ⁊ ꝑ ꝯn̄s
eq̄litas ⁊ similitudo inť ꝑsonas diuinas erit relatio realis.
¶ 6ᵒ. Ad rōnē realis similitudinis seu eq̄litatis sufficit
suppositoꝝ distinctio absq̄ȝ distinctiōe fundamenti.
sicut pʒ. qꝛ si eēt vna albedo in duab⁹ supficiebus ille
forent realissime siles etiā plus q̄ȝ mō cū albedines
numeraliť in supficieb⁹ distinguūť. ſʒ in diuinis suppo-
sita sūt distincta realiť quātūcūq̄ȝ fundamētū simi-
dinis ⁊ eq̄litatis sit vnū. ğ similitudo ⁊ eq̄litas sūt ibi re-
lationes reales. ¶ 7ᵒ. Si illud qđ min⁹ videreť inesse
inest. ⁊ illud qđ magis. sed min⁹ videreť ꝙ p̄nitas ⁊
filiatio eēnt relatiōes reales stāte idēptitate funda-
menti. qꝛ sūt alteri⁹ rōnis. nec sūt relatiōes eq̄parantie
imo vna ē suppositionis ⁊ alia suppositionis. ⁊ tñ stat
realitas eaꝝ cū idēptitate fundamēti. ğ multo forti⁹
similitudo poterit eē relatio realis ī patre respectu filij
⁊ ecōtra cū sint relatiōes eq̄parantie ⁊ vni⁹ rōnis ⁊ silr̃
eq̄litas. Confirmatur qꝛ similitudo ⁊ eq̄litas hn̄t sup-
posita ꝑ̄distincta qđ nō hn̄t p̄nitas ⁊ filiatio. ⁊ ſm hoc
videnť in deo habere plures causas sue realitatis q̄ȝ
p̄nitas ⁊ filiatio. ¶ 8ᵒ. In deo ē ex nā rei oīs ꝑfectio
simpliciť ſm Ansel. monol. 15. ſʒ eq̄litas ē ꝑfectio sim-
pliciter ſm illud Aug. j. de quantitate aīe. caᵒ. 7ᵒ. dicē-
tis ꝙ ineq̄litati eq̄litatem iure preponis. nec q̄sq̄ȝ oīo
est ut opinoꝛ humano sensu ꝑ̄dit⁹ cui nō id videatur.
nec pōt dici ꝙ loquať de fūdamēto ⁊ nō de relatiōe.
qꝛ infra caᵒ. 9ᵒ. dicit ꝙ nullo mō quātitas sed illa de q̄
superi⁹ egim⁹ eq̄litas hui⁹ excellētie cā est. ğ relatio
eq̄litatis ē in deo ex nā rei. ¶ Ad ꝑmū Aureoli ꝯ ꝑ-
mā ꝯnē dr̃ ꝙ ī creaturis similitudo ⁊ eq̄litas supponit
vnitatē specificā ⁊ nō vnitatē numeralē illoꝝ in qb⁹
fūdanť. q̄ q̄dē vnitas nō ē ſm rē ſʒ ſm rōnē. Vñ scūs
Tho. ꝑ̄ sen. dis. 19. q. 1. arti. ꝑ̄. dicit ꝙ ad rōnē eq̄litatis
nō req̄riť vnitas ſm numeꝝ ipsi⁹ quātitatis ſʒ solum
ſm cōmēsurationē. Similiť nec ad rōnē similitudinis
req̄riť vnitas q̄litatis ſm essentiā sed solū speciē. Et
ad ꝑmā ꝓbationē in oppositū dr̃ ad aīe ꝙ idē ē cōci-
pere duas lineas eē eq̄les ⁊ ꝯcipe eas ꝑticipare eādē
quātitatē ī spē mēsure q̄ attēdit̃ ſm numeros utpote
bicubitū tricubitū. nō āt dicim⁹ ꝙ sufficiat q̄cūq̄ȝ vni-
tas specifica quātitatis ad fūdandū eq̄litatē. ⁊ iō dicit
scūs Tho. ꝙ req̄riť idēptitas ſm cōmēsurationē. ⁊ iō
ꝓbatio ꝑma nō arguit ꝯ nos. Ad 2ᵐ ꝓbationem ne-
gať aᵒ. ut eni dictū fuit dis. 19. oēs albedies sūt siles
⁊ nō eq̄les ꝓpť quā ieq̄litatē pñt ꝓpē dici diffiles.

¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ concipiens similitudinē concipit albe-
dinē cōem ⁊ idistinctionē eius ſm rōnē ⁊ distinctionē
ſm ſuppoſita ul' individua i qb⁹ ē. ⁊ iō ɔcipit albedinē
cōem ⁊ albedines pticulares. ſ3 tñ ſilitudo nō fūdat̄
niſi nā coi albedinis ⁊ i pticulari albedine vna ⁊ ſimi-
nat̄ ad aliā pticularē albedinē. nec ſeqt̄ ꝙ ſilitudo ex
pte vni⁹ extremi habeat duo fundamenta ſc3 albedi-
nē cōem ⁊ pticularē. q2 albedo pticularis nō fūdat ſi-
militudinem. quia hec albedo. ita ꝙ nā albedinis ē ei
rō ꝙ fūdet. ⁊ iō nō ſūt niſi vnū fundamentū ſm rem.
q2 ſūt indiviſa ſm eē. nec ſm rōnē. q2 vnū ē alteri⁹ rō
fundādi. Patet igit̄ ꝙ male ɔcipit arguēs de modo
fundādi ſilitudinē. nō eni ſequit̄ ꝙ tres ɔceptus con
currāt ad fundādū ſilitudinē q2 qlibet ſit rō fundādi
ut dicit ſua pma pbatio. ſ3 ad fundādū duas ſilitudi
nes cōcurrūt tres ɔcept⁹ q2 vn⁹ ē rō fundādi aliis.
Nec valet 2ᵃ pbatio. l3 eni albedo cois ſit vnica ſm
rōnē. eſt tñ multiplex ſm eſſe qd h3 in duab⁹ pticula-
rib⁹ albedinib⁹. ⁊ iō fūdat duas ſilitudines in nume-
ro. Nec valet 3ᵃ. q2 l3 albedo ⁊ hec albedo habeat du
os ɔcept⁹. tñ vn⁹ ē rō alteri ꝙ fundet relationē. Nec
pcedit etiā 4ᵃ. dico ꝙ q nō apphēdit nām cōem albe
dinis in pticulari albedine nō iudicat ſilitudinē ſm al
bedinē. nō tñ o3 ꝙ apphēdat illā nām qñtū ad rōnem
vniverſitatis nec abſtracte ſc3 pſcindēdo nām ab in-
dividuātib⁹ eā. ⁊ hoc magis dictū fuit i pcedēti qōne
quō ſenſus apphēdit nām cōem apphenſo pticulari
eiuſdē nature. ¶ Ad argumenta ɔ pmā ptē triē ɔnis
dr̄ ꝙ rñſio ibi data ē ſufficiens. Unñ ſcūs Tho. 3ᵒ ſen.
di. 8. q. i. arti. 5ᵒ dicit. Relatio ingt non h3 ex hoc ꝙ ad
alterū dr̄ ꝙ ſit aliqd i rerū nā. ſed hoc h3 ex eo ꝙ relati-
onē cauſat ꝙ eſt in re q ad alterū dr̄. ⁊ q2 ex eo res h3
vnitatē ⁊ multitudinē ex quo h3 eſſe. iō ſm illud in q
relatio fundat̄. iudicandū ē de ea vtrū ſit ſm rē vna
uel plures. ſūt igit̄ qdā relatiōes q fundāt̄ ſup quā-
titatē ſic eqlitas q fundat̄ ſup vnū in quātitate. ⁊ cū
vnitas quantitatis non ſit niſi vna in re. inde eſt ꝙ p
eandē eqlitatē ē res eqlis oib⁹ quib⁹ dicit̄ eē equalis
Alie vo relatiōes fundant̄ ſup actione ⁊ paſſiōe. ⁊ in
iſtis eſt conſiderādū ꝙ vna paſſio rñdet duab⁹ actio-
nib⁹ qñ neutrū agens ſufficit p ſe ad actionē cōplēdā.
ſicut ē in eo q vna nativitate naſcit̄ ex patre ⁊ matre.
vnde i patre ⁊ matre ſunt diverſe relatiōes ſm rē. ſic
⁊ due actiōes. ſed in nato ē vna relatio ſm rē ſm quā
refert̄ ad patrē ⁊ matrē ſic eſt vna paſſio. Itē ɔſide-
randū ē ꝙ quedā relatiōes nō innaſcūt̄ ex actionib⁹
ſm ꝙ ſunt in actu. ſ3 magis ſm ꝙ fuerūt. ſic aliqs dr̄
pater poſtq̄ ex actiōe ē effectus ɔſecut⁹. ⁊ tales rela
tiones fundāt̄ ſup illud qd ex actiōe in agēte relinqt̄
ſiue ſit diſpoſitio ſiue habitus ſiue aliqd ius aut ptās
uel aliquid h3. ſ3 q2 hoc qd relinqt̄ ex actionib⁹ vnius
ſpeciei non poteſt eſſe niſi vnū. inde eſt ꝙ tales rela-
tiones etiam ſm rē non multiplicantur ſm diverſas
actiōes. ſed magis ſūt vnū ſm illud ꝙ ex actione re-
linquitur. ⁊ ppter hoc non ſūt diverſe relationes ſm
rem in patre vno qui generat multos filios. nec i ma
giſtro vno q docet plures diſcipulos. Si autem ſint
actiones plures ſm ſpeciē cauſant etiā plures rela-
tiōes ſpecie differētes. hec ille. Idem ponit 3ᵃ parte
q. 35. arti. 5ᵒ. Et notandum ꝙ in 3ᵒ ſen. vbi ſupra in ſo-
lutiōe quarti. dicit ſic. Quis ex terminis multiplicēt̄
reſpectus relationis. nō tamē o3 ꝙ multiplicent̄ re-
lationes ſm rem. ex quo videt̄ velle ꝙ vbi nō eſt niſi
vnicū fundamētū relationis. relatio ē vnica ſm rem
ſed multiplex ſm rōnem reſpectus. ⁊ idem ponit 3ᵃ
parte vbi ſup. ¶ Ad 3ᵐ vbi ait. Unū ⁊ ens ſe ɔſequūt̄
ſic dr̄ 4ᵒ metaphiſice. ⁊ ideo ſic ɔtingit ꝙ in vno extre
moꝝ relatio ſit quoddā ens. in alio aūt nō ſit ens ſed
rō tm̄. ita etiā cōtingit ꝙ ex pte vnius extremi ē vna
relatio. ex parte aūt alterius ſūt multe relationes. ⁊
poſt dicit ꝙ in filio eſt vna ſola filiatio ſm rem. ſ3 du-
plex ſm rōnem inqñtum correſpōdet vtriqȝ relationi
pentū ſm duos reſpect⁹ intellectos. hec ille. Ex qb⁹
poteſt haberi ꝙ ſicut ipſe ponit ꝙ filiatio ⁊ cois ſpira-
tio in divinis ſunt vna res. tñ ſunt due relationes. ita
in creaturis multe relationes ſūt vna res. dico igitur
ad ppoſitū ꝙ hō ē ineqlis oibus arenis ⁊ granis ⁊ flo
ribus de quib⁹ dicit arguēs p vnicā ineqlitatē ⁊ diſſi-
milis p vnicā diſſimilitudinē que quidē inequalitas
non ē niſi vna res. eſt tñ multe relatiōes uel multi re-
ſpect⁹ ſm diverſos terminos ad quos refert. nec eſt
ſimile ꝙ vnica res ſit multe albedines. q2 albedo h3
ꝙ ſit aliquid non ſolū ex pte ſui eſſe qd h3 in ſubiecto
ſed etiā ex ſua quidditate ponit aliquid. ⁊ iō non poſ-
ſet plurificari ſm rōnē albedinis ita ꝙ eſſet multe al-
bedines qn ſtatim eſſet multe res. ſed ſecus ē de rela
tione. Eodē mō dico de illis centū albedinib⁹ ꝙ nō
quelibet h3 nonaginta ſimilitudines. ſed tm̄ vna ſm
rem. Et cū improbat̄ iſta rñſio. q2 vna ſimilitudo de-
ſinit alia remanēte. q̄ ille non ſūt eadē res. Dico ꝙ in
illo caſu ſilitudo nō deſinit ſm rē ſed qñtū ad reſpe-
ctū quē habebat ad terminū q defecit ita ꝙ non pdi-
tur aliqua res in albo remanēte. ſed relatio ſimilitu-
dinis q remanet pauciora reſpicit q̄ pus. ¶ Ad pmū
Durandi ɔ eandē ptē negat̄ hᵒʳ. nā ſilitudo fūdat̄ ſu-
per illa vnitate rōnis ſpecifica que ē ens reale extra
animā non tñ abſolute ut eſt nā talis uel talis. ſed in
nā ſpecifica ut h3 cum alia nā extra animā exiſtente
vnitatē ſpecificā que ē vnitas rōnis i actu ul' i virtu-
te. l3 eni albedo exiſtēs in ſorte ⁊ ea que eſt i platone
nō habeāt actualē vnitatē ſpecificā extra aīam. hñt
tñ eā in virtute. q2 quelib3 albedo pōt aliqd ipmere
in intellectu noſtro in quo oēs albedines ſūt indiviſe
⁊ vnū ſm ſpeciē intelligibilē. oēs etiā albedines hñt
vnitatem rōnis in intellectu angeli ⁊ in intellectu di-
vino. In albedine q̄ habente talē vnitatem in virtute
fundatur dicta relatio. ⁊ ſic cū fundamentū iſtud ſit
reale ex hac pte non claudicat realitas talis relatio-
nis. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ aᵒʳ ut pus dictū fuit. q2 idēptitas
numeralis nō h3 extrema realiter diſtincta ſicut ha-
bet ſilitudo aut eqlitas. ¶ Ad 3ᵐ dicitur ꝙ non o3 ex
trema relatiōis ab inuicē depēdere ſed ſufficit ꝙ ſint
ad inuicem naturaliter ordinata modo pexpoſito in
in alia qōne. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄ ꝙ Ariſtoteles dum facit
mentionē de relationib⁹ conſequētib⁹ quātitatē. fa-
cit iplicite mētionē de relationib⁹ ɔſequētib⁹ numeꝝ

⁊ vnitatē que est pncipiū numeri. uel vnitatem trā/
scendentē applicatam naturis specificis. ⁊ tales sunt
equalitas ⁊ silitudo. q2 iste ɔsequūt̃ vnitatē qualita/
tis aut quātitatis. ¶ Ad 5m dr̃ ꝙ silitudo fundat̃ sup
natura specifica nō ut ē hec aut indiuidua. sʒ ut cōti/
net virtualr̃ vnitatē specificā cum alia nā que ē vni/
tas rōnis in intellectu. ⁊ iō nulla pars dicte diuisiōis
ibi facte sustinetur nisi tertia si bene intelligatur ⁊ re/
ducat̃ ad modū loquēdi prefatum. verūtamē nullū
mēbrū dicte diuisiōis sufficient̃ impugnat̃ q̄ ad oīa.
¶ Cum eni cōtra pmū arguit̃ de ineqlitate linearū
vni⁹ speciei ⁊c̃. dico ꝙ linee ineqles licʒ sint eiusdem
speciei subalt̃ne puta linee. nō tñ sūt vni⁹ speciei spe/
cialissime in gn̄e mēsure puta palmi aut vlne uel hꝫ
modo eqlitas nō fundatur absolute i nā quantitatis
aut linee nisi ut hꝫ rōnē mensure ⁊ quātitatis redacte
ad certū numerꝫ puta cubiti uel bicubiti. species eni
quātitatū sumūtur penes numerꝫ ⁊ ꝓportionalr̃ ad
species numeroꝝ ut ponit scūs Tho. in multis locis.
¶ Cū aūt ɔ 2m pncipale mēbrū dicte diuisiōis arguit̃
p̄. q2 concipiens ⁊c̃. dico ut pus ꝙ due albedines pñt
cōcipi vni⁹ speciei dupliciť sicut dictū ē de quātitate
ideo consimiliter dicendū ē ꝙ nunꝗ̄ albedines dissi/
miles ɔcipiūt eē vni⁹ speciei specialissime q̄ attendit̃
penes rōnē numeri uel mensure ꝑm numerꝫ graduū
earūdē. ¶ Cū 2o ɔ idē mēbrū arguit̃ ⁊ q̄rit̃ an conce/
ptus specific⁹ albedinis fundet ⁊c̃. dico ꝙ nihil factū
ab aīa fundat silitudinē. sed nā specifica existens ex̄
aīam hn̄s talē vnitatē virtualiter ⁊ aptitudinalr̃. iō
diuisio facta nihil valet. ¶ 3m silr̃ argumentū ɔ idē
mēbrū nihil valet. q2 nō ē ɔ nos ut manifeste pꝫ. Sili/
ter illa q̄ obijciunt̃ ɔ 3m mēbrū dicte diuisiōis nō sunt
ad mentē opinātiū. q2 illi nō intēdūt ꝙ albedines nu/
merales ut hn̄t cōformitatē q̄ est relatio fundēt silitu/
dinē. sed intēdūt ꝑ ɔformitatē vnitatē rōnis ad inucē
q̄ gdē vnitas sicut ⁊ suū fundamentū virtualr̃ ɔtine/
tur in oī albedine. quelibet eni ē nata causare speciē
omniū albedinū i intellectu possibiliū in q̄ specie oēs
albedines possibiles sūt vnū indiuisū ꝑm rōnē. q2 illa
species eque ē vni⁹ sicut alterius rep̄sentatiua. ¶ Ad
6m responsū ē in ɔnib⁹. nam similitudo ⁊ eqlitas nō di/
cunt solā vnitatem qualitatis aut quātitatis. sʒ sup/
ponūt eā in suo fūdamēto ut modū fundamēti nō ut
fundamētū uel ptē fūdamenti. ¶ Ad argumēta Au/
reoli ɔ 2am ptē 3e ɔnis ⁊ ɔ 4am ɔnem dr̃ ꝙ scūs Tho.
non intelligit ꝙ relatio eqlitatis aut silitudinis sit eo/
dē mō relatio ꝑm rōnē q̄ relatio idēptitatis alicui⁹ ad
se. relatio eni ꝑm rōnē ē multiplex ꝑm ꝙ dictū ē i alia
qōne. Quedā cui⁹ nullū extremū aut fundamētū est
actu i rerꝫ nā. Quedā ꝟo cui⁹ extrema sūt actu i rerꝫ
nā sed nō realiter distincta. Quedā ꝟo cui⁹ extrema
sunt realiter distincta sʒ nō pñt fūdare relationē rea/
lem. Quedā ꝟo cui⁹ extrema pñt fundare relationē
realē sed nō ad inuicē. Exemplū pmi ut ē pōritas pte/
ritoꝝ ad futura. Exēplū secūdi ut est idēptitas sortis
ad se. Exēplū tcij ut oppositio q̄ ē int̃ duas relatiōes
Exemplū q̄rti ut relatio scibilis ad sciētiā. Dico ḡ ꝙ
pим⁹ gradus relationis ꝑm rōnē ē minim⁹. ⁊ q̄rt⁹ est
maxim⁹. ⁊ terti⁹ 2o maior. eqlitas aūt ⁊ silitudo diui/
nū ꝑsonaꝝ ē relatio ꝑm rōnē tertiā qd̄ ē relatio int̃ du/
as relatiōes. ¶ Ad aliud dr̃ ꝙ relatio eqlitatis nō ē i
actu nisi per actionē intellect⁹ icreati uel creati. sʒ tñ
nō seqt̃ ꝙ i diuina eēntia sit aliqd i potētia qd̄ cōpleat̃
ꝑ itellectū. q2 tales respect⁹ nō intelligūt̃ inexistētes
diuine ꝑsone. sʒ poti⁹ assistētes. ⁊ iō q2 nō sūt actu in ea
nec ꝑsona actualr̃ ꝑ eos non fit i potētia ad eos. sunt
tñ in intellectu diuino ut intellecti. sic lapis hꝫ esse intel
lectū in deo. Et si arguat̃ ɔ h̄. q2 diuine ꝑsone eēnt ve/
rissime eqles sicut nūc sūt posito ꝙ null⁹ intellectus
negociaret̃ circa eas. Dico ꝙ eqlitas dicit duo i diui/
nis scʒ vnitatē nature uel magnitudinis. ⁊ vlteri⁹ di/
cit relationē q̄ talē vnitatē cōseqt̃. si ḡ null⁹ intellect⁹
negociaret̃ circa diuinas ꝑsonas. adhuc eqlitas rema/
neret q̄ ad pmū sʒ nō q̄ ad 2m nisi q̄ ad cām scʒ quo ad
suū fūdamētū qd̄ ē p̄dicta vnitas quātitat[is] virtualis
Et eodē mō dico de alijs respectib⁹ rōne vni⁹ ꝑsone
ad aliā uel dei ad creaturas q̄ sūt ab eťno ꝑ i[m]portātur
istis noīb⁹ creatiuū ꝓductiuū p̄destinatiuū cognitiuū
⁊ hꝫ. Itē de respectib⁹ rōnis dei ad creaturā ex tpe q
ꝑ ista noīa important̃ creator dn̄s refugiū datū ⁊c̃.
Ad argumentū 3o loco factū ɔ eandē ɔnē ɔcedit̃ aᵃˢ
⁊ bᵃˢ. sed ɔñā nō valet. licʒ eni fili⁹ ⁊ pr̄ sint indistincti i
nā uel magnitudine. tñ ipsi inter se ꝑsonaliter sunt di/
stincti. ⁊ iō argumentū ɔcludit solum ꝙ nā pr̄is nō sit
eqlis nature filij. sʒ nō ɔcludit qn pr̄ sit eqlis filio i nā
uel magnitudine. ¶ Ad ea q̄ obijciūt̃ ꝑm Scotū ⁊ se/
quaces ei⁹ ɔ eandē ɔnē dr̃. Ad pmū quidē dico ꝙ ad
relationē realē reqrit̃ ꝙ sit int̃ extrema realr̃ distin/
cta q̄ꝝ qdlibet possit relationē fundare. ɔstat aūt ꝙ i
diuinis non sūt duo fūdātia eqlitatē aut silitudinē illo
mō. q2 nec duo absoluta nec duo relatiua ut i ꝓbatio
nib⁹ ɔnū deductū ē. ¶ Ad 2m dr̃ ꝙ relatiōes originis
nō fūdāt̃ i diuina eēntia p̄cise sʒ fūdāt̃ i coīcatiōe ⁊ ac/
ceptatiōe diuine nature q̄ realr̃ distinguūt̃: nō gdē sic
duo absoluta sʒ relatiue solū scʒ gn̄are ⁊ gn̄ari. spira/
re ⁊ spirari. Et si dicat̃ ꝙ sic pr̄nitas ⁊ filiatio fūdāt̃ i
duob⁹ relatiuis. ita posit dici de eqlitate pr̄is ad filiū
⁊ filij ad patrē ꝙ fūdāt̃ sup duab⁹ relatiōib⁹. dico ꝙ
nō ē sile. nā lʒ pr̄nitas ⁊ filiatio fūdent̃ i diuinis sup ge/
nerare ⁊ gn̄ari q̄ sūt due res relatiue. nō tñ se hn̄t per
modū relatiuoꝝ sed ꝑ modū actionū uł actuū notio/
naliū. Et si dicas ꝙ ista fūdamēta scʒ act⁹ notionales
nō pñt fūdare oppositas relatiōes nisi p̄habeāt i se di/
stinctionē. in diuinis aūt an̄ relationes nulla p̄cedit di/
stinctio realis. dr̃ ꝙ vbi fūdamēta relationū aliter di/
stinguūtur q̄ꝫ relatiue. distincte relatiōes reqrūt fun
damēta pus ⁊ aliter distincta q̄ꝫ ꝑ relationē. vbi autē
fūdamēta relationū sūt aliud a relatiōib⁹ nec distin/
guūt̃ nisi relatiue. nō oꝫ fundamēta pus nā distingui
q̄ꝫ relatiōes distinguāt̃. sʒ ipse relationes distinguūt
sua fūdamēta. Hāc solutionē itēdit scūs Tho. de po
tētia dei. q. 8. arti. 3o ad 1m. Et pma pte. q. 40. arti. 2o
ad 4m dic̃ ꝙ vbi relatio ē accn̄s p̄supponit distinctio/
nem fūdamētoꝝ. vbi aūt ē subsistēs nō p̄supponit di/
stinctionē sʒ eā secū fert. ¶ Ad 3m dr̃ ꝙ eqlitas diui/
narū personaꝝ dicitur ~~ꝑsona~~ non q̄ꝫtum ad respectū

rõnis quã importat. sed q̃tũ ad vnitatẽ eẽntie quam
importat i suo intellectu. vnitas aũt illa ẽ eẽntia idiuisa
que ẽ p̃mũ ens. ¶ Ad 4m dicitur ꝙ equalitas ẽ in fi-
lio ex vi generatiõis q̃tũ ad vnitatẽ essentialẽ. non autẽ
q̃tũ ad respectũ rõnis ꝯsequentẽ illã vnitatẽ. ¶ Ad
5m dicit̃ ꝙ quãtitas dimensiua non fundat equalita-
tẽ ad seipsam sꝫ ad aliã eiusdẽ speciei. ⁊ ita in ꝓposito
quãtitas diue virtutis nõ fundat relationẽ eq̃litatis
realis ad se nec ad aliquid distinctũ a se i diuinis. ¶ Ad
6m dico ꝙ implicat ꝯtradictionẽ eandẽ albedinẽ nu-
mero informare diuersas superficies ẽm eẽ. q2 eẽt ea-
dem numero ⁊ nõ eadẽ numero. posito tñ casu ꝙ ibi
esset relatio realis. nõ tñ i ꝓposito. q2 in illo casu eẽnt
ibi duo absoluta scꝫ due superficies. ⁊ iõ vna posset ad
aliã referri. non sic in ꝓposito. nã in diuinis ẽ vna quã-
titas numero in duob9 suppositis relatiuis quoꝝ nul
lũ põt aliã relationẽ fundare. Uerũtñ potius dico ꝙ
nullo mõ esset ibi relatio realis eq̃litatis. q2 relatio su
mit numeꝝ a fũdamẽto potius q̃ a supposito. ¶ Ad
7m dico ꝙ falsũ supponit scꝫ ꝙ p̃nitas ⁊ filiatio fun-
dent in essentia ut dictũ ẽ ad 2m. Confirmatio etiam
nulla ẽ. ꝙ supposita distincta i diuinis nõ sũt fũdamẽ-
ta relationũ. sed sũt relatiua. ad hoc aũt ꝙ relatio sit
realis plus exigit distinctionẽ fundamẽtoꝝ q̃ suppo
sitoꝝ. uel saltẽ si vtrũq3 exigat p̃us exigit distinctio-
nẽ fundamentoꝝ. ¶ Ad 8m dico ꝙ eq̃litas ẽ pfectio
simplicit̃ non q̃ ad relationẽ quã dicit in deo. nec solũ
quo ad quãtitatẽ. sed q̃ ad essentie vnitatẽ. Nec va-
let replica. q2 nõ intendit Aug9 dicere ꝙ respect9 im-
portatus i eq̃litate dicat pfectionẽ inq̃tũ hꝫ uel ne-
gatio quã dicit eq̃litas. sed intẽdit ꝙ excellẽtia de q̃
loq̃t attendit̃ penes quãtitatẽ ut ẽ tãta in vno sic in
alio. ita ꝙ respect9 uel negatio non ẽ cã pfectiõis sed
modus cause. ¶ Ad arm i pede q̃õnis factũ r̃ndet̃ ꝙ
ibi deficit 3a ꝯditio. nã int̃ duo supposita q̃ꝝ q̃dlibet ẽ
relatio subsistẽs nulla põt inasci relatio ẽm rẽ que sit
media inter illa ut dictũ ẽ. ⁊c̃.

Circa trigesimam se-

cundã distinctionẽ querit̃. Utrum
pater ⁊ fili9 diligãt se spũ scõ. Et ar-
guit̃ ꝙ nõ. Sicut se hñt p̃r ⁊ fili9 ad
sapere sic se hñt ad diligere. sꝫ p̃r nõ
sapit sapientia genita que ẽ fili9 ẽm Aug. l. 7o de trini-
tate ca. p̃. igit̃ nec p̃r ⁊ filius diligũt amore ꝓcedẽte
q̃ est sp̃us scũs. In oppositum arguit̃ sic. Circa mãm
diuoꝝ stare debet hõ dictis scõꝝ. sꝫ sci coiter ꝯcedũt
ꝙ p̃r ⁊ fili9 diligunt se spũ scõ. igit̃ illa ẽ ꝯcedẽda. In
hac q̃õne erũt duo articuli. in p̃ videbit̃ de q̃sito. in 2o
videbit̃ an p̃r sit sapiẽs sapia quã genuit. ¶ Q̃tũ ad
primũ sit p̃ma ꝯ ꝙ ista ꝓpositio p̃r ⁊ filius diligũt spũ
scõ ẽ vera: ⁊ nihilomin9 ẽ ꝓpria. Probat̃ ista ꝯ p p̃ma
p̃te p scm̃ Tho. p̃ sen. dis. 32. q. i. arti. p̃. ex hoc ꝙ tam
Aug9 q̃ alij sci coiter tali locutiõe vtũt̃. vnde eã ne-
gare p̃sumptuosũ videt̃. Pro 2a parte ꝓbat̃ p eũdẽ
ibidẽ. si eni ista eẽt ipropria ⁊ deberet exponi ad hunc
sensũ ꝙ p̃r ⁊ filius diligũt se spũ scõ. id est amore eẽn-
tiali q appropriat̃ spũi scõ. eadẽ rõne pater diceretur
bon9 spũ scõ. ⁊ sapiẽs filio. qõ tñ non ꝯcedit̃. ¶ 2a ꝯ est
ꝙ cũ dr̃: pater ⁊ fili9 diligũt se spũ scõ. ille ablatiu9 spũ
scõ non solũ ꝯstruit̃ in habitudine signi. ut sit sensus
pater ⁊ filius diligunt se spũ scõ. id ẽ sp̃us scũs ẽ signũ
ꝙ p̃r ⁊ fili9 se diligunt. Istã ꝯnẽ ꝓbat ipse ibidẽ sic. q2
etiã amor creatus est signũ dilectionis q̃ pater ⁊ fili9
se diligunt. sed tñ non iõ dr̃ ꝙ diligant amore creato.
¶ 3a ꝯ ẽ ꝙ ille ablatiu9 non sufficit dicere ꝙ sit resol-
uẽd9 i p̃positionẽ. ut sit sen̄s9. p̃r diligit filiũ spũ scõ. id ẽ
p spm̃ scm̃. ita ꝙ li p designet subauctoritatẽ i spũ scõ
⁊ auctoritatẽ i p̃re ⁊ filio. Istã ꝓbat sic ibidẽ. q2 p p̃po
sitionẽ designat̃ habitudo cause i casuali cui adiugit̃
q̃uis non respectu opantis sed respectu opati. filius
eni hꝫ causalitatẽ respectu cause q̃uis nõ sit p̃ncipiũ
opatiõis in p̃re. ⁊ iõ dicit̃ ꝙ p̃r opat̃ p filiũ. sꝫ cũ dr̃
pater diligit filiũ p spm̃ scm̃. nõ denotat̃ aliq̃s effect9
in creatura nec aliquid cui9 sit sp̃us scũs p̃ncipiũ. ⁊ iõ
non ẽ similis rõ dicẽdi. ¶ 4a ꝯ ẽ ꝙ ille ablatiu9 nõ cõ-
struitur i habitudine forme. ita ꝙ sit sensus ꝙ p̃r ⁊ fi-
lius diligunt formalit̃ amore q ẽ sp̃us scũs. Istã ꝓbat
sic ibidẽ. A forma inquit nõ denoiat̃ aliq̃d nisi inhere
at. ⁊ ita cũ sp̃us scũs nõ se habeat ad patrẽ ut inherẽs
sed ut p se subsistens non põt eẽ ꝙ sit sicut forma eli-
ciens actũ dilectiõis. ⁊ p̃terea forma hꝫ rõnẽ p̃ncipij
respectu eius cui9 ẽ forma quecũq3 forma sit ul' q̃tũ
ad esse sub̃ale uel q̃tũ ad esse accñtale ⁊ opationem
ꝯsequẽtẽ. ⁊ ita sp̃us scũs eẽt p̃ncipiũ alicui9 in p̃re qõ
falsũ ẽ. ¶ 5a ꝯ ẽ ꝙ ille ablatiuus ꝯstruit̃ in habitudine
q̃si effect9 formalis ut dicat̃ effect9 largo mõ oẽ qõ a
p̃ncipio ẽ. q2 ꝓp̃e i diuinis nõ ẽ efficiens ⁊ effect9. ⁊ for-
male dicat̃ qõ hꝫ actũ forme i denoiando. ⁊ ẽ sensus
ꝙ a p̃re ⁊ filio ꝓcedit amor q ẽ sp̃us scũs q̃ se diligũt.
Ad cuius explanationẽ ꝯsiderãdũ inq̃t ꝙ ẽm diuer-
sam generis nãm diuersus ẽ mod9 denoiatiõis. que-
dã eni gñã ẽm rõnẽ suã signt ut inherẽs sicut q̃litas ⁊
quãtitas ⁊ hꝫ. ⁊ in talib9 nõ fit denoiatio nisi p formã
inherẽtẽ q̃ ẽ p̃ncipiũ ẽm aliqõ esse sub̃ale aut accidẽ-
tale. Quedã aũt signt ẽm rõnẽ suã ut ab alio exiens
⁊ nõ ut inherẽs. sic p̃cipue pꝫ in actiõe. actio eni ẽm ꝙ
ẽ actio signtur ut ab agẽte. Uñ in gñe actiõis denoiat
agens p id qõ ẽ ab eo ⁊ nõ qõ est p̃ncipiũ eius. sic cum
dicit̃ actiõe agens. nec tñ actio ẽ p̃ncipiũ agentis sed
econuerso. ⁊ si p ipossibile poneret̃ eẽ aliquã actionẽ
q̃ nõ eẽt accñs nõ esset inherẽs. ⁊ tñ denoiaret agẽtẽ
⁊ tũc agẽs denoiaret̃ p id qõ ab eo eẽt ⁊ nõ esset i eo
ut inherens. sꝫ q2 cuiuslibet actiõis p̃ncipiũ ẽ aliq̃ for-
ma inherens. ideo aliq̃d põt dici agẽs duob9 modis.
uel ipsa actiõe q̃ denoiat agentẽ sed nõ ẽ p̃ncipiũ ei9
uel forma q̃ ẽ p̃ncipiũ actiõis in agente ⁊ ẽm q̃d p̃nci-
piũ agentis sic dicim9 ignẽ moueri sursũ motu ꝓprio
⁊ leuitate. His visis patet faciliter qualit̃ cõcedẽdũ
sit qõ dictũ ẽ ⁊ quid sit ꝙ dubitationẽ induxit. dilige-
re eni in diuinis põt dici eẽntialiter ẽm ꝙ nõ iportat ꝓ-
cessionẽ nisi ẽm rõnẽ. ⁊ notionalit̃ ẽm ꝙ iportat ꝓces-
sionẽ realẽ amoris ab amãte. ⁊ ab vtroq3 mõ inenit̃
amor dupliciť dici. scꝫ ut q̃litas ꝓut amor signt habitũ
amantis ⁊ ut ẽ opatio: ꝓut amor signt actũ uel passio-
nem amãtis in amatũ uel ab amãte. Si igit̃ diligere

sumatur essentialiť cū dr̄: pater diligit filiū. diceť diligere denoīatiue amore qui ē act⁹ essentialis. ⁊ sicut pncipio illius actus ipsa charitate q̄ ē diuina substantia. Si aūt sumať notionaliter tūc amor sigt formam que est pncipiū hui⁹ act⁹. ⁊ diceť pr̄ diligere filiū ipsa ꝓprietate que ē pncipiū ꝓcessionis spūs sancti. sicut paternitas est pncipiū gn̄atiōis filij. Si aūt amor nominet ipsam actionem ꝓcedentē. sic pater dr̄ filium diligere amore ꝙ est spūs scūs. licȝ h̄ non a deo contineat veritatē ⁊ similiť in alijs noib⁹ que sigt p modū opationis ⁊ vbū. ⁊ iō dr̄ ꝙ pater dicit vbo suo. hec ille. Et ibidem ad 2ᵐ dicit. Amor psonalis nō se habet ad patrē diligentē ut pncipiū dilectionis sed magis ut actus denominās. ⁊ iō nō ɔstruiť in habitudine alicuius pncipij nec in habitudine forme inq̄tū forma ē pncipiū sed solū inq̄tū forma ē denoians. ut cū diciť iste est agens actione. Itē ad 3ᵐ sic ait: Diligere inquit in dicta ꝓpositione scilȝ: pater diligit filiū spū scō. nō dicit actū essentialē sed notionalē. Sciendum tn̄ ꝙ i actu notionali qui est diligere duo intelliguňť. scȝ act⁹ ipse. ⁊ exitus actus ab agēte. ⁊ ipse actus ē psona spiritus sci. sed emanatio actus ab agente ē ꝓprie notio siue actus notionalis. ⁊ iō etiam psona spūs sci non significať p actū designatū vbo. quia verbū sigt actū ut egredientē ab agente. sed sigtur p actū desigtū noie qd̄ sigt actum absolute ut amor uel dilectio. Diligere aūt ꝓprie dicit notionē. quia diligere idem ē qd̄ amorem emittere. vnde i verbo diligendi importať ⁊ ipse actus ꝙ est psona rōne cui⁹ s̄m actū illū pater denoiatur diligēs amore que est psona spūs sci. ⁊ importat emissionē actus rōne cui⁹ ē notionale. sed hoc verbū spirat sigt ipsam emissionē act⁹ ⁊ nō actū emissū. ⁊ iō pater nō dr̄ spirās spū scō sȝ actu uel ꝓprietate spirationis. ⁊ sile ē de gn̄atiōe. qr gn̄atio dicit emissionē geniti. vn̄ non dr̄ ꝙ pr̄ generat verbo. sed dicere dicit emissionē verbi ⁊ verbū emissū. ⁊ iō dr̄ ꝙ dicit vbo. verbū aūt noiat id qd̄ emissū ē ⁊ nō emissionē. ⁊ ideo verbū ē psonale. sicut ⁊ amor ⁊ diligere ⁊ dicere notionale. hec ille. Itē arti. 2° ad 4ᵐ dicit: si diligere dicat actū notionalē. tūc in hoc verbo diligere importatur q̄si duplex actus. scȝ ipse act⁹ amoris qui sigt psonā spūs sci ⁊ emissionē amoris. vnde diligere notionaliter sūptū nihil aliud ē q̄ȝ spirare amorē. p spirare eni sigtur ipsa emissio. sed p amorē psona spūs sci. hec ille. Eandē ɔnē ponit pma pte. q. 37. arti. 2° Sciendū inquit ꝙ res coiter denoiatur a suis formis. sic albū ab albedine. ⁊ hō ab humanitate. oē eni illud a q̄ aliquid denoiať q̄tū ad hoc hȝ rōnē forme uel habitudinē forme. ut si dicať iste indutus vestimento. iste ablatiuus ɔstruiť in habitudine cause formalis q̄uis nō sit forma. contingit autē aliqd denoiari p illud qd̄ ab eo ꝓcedit. nō solū sic agēs actiōe. sȝ etiā sic ťmino actiōis ꝙ ē effect⁹ qn̄ iste effect⁹ i intellectu actiōis includiť. dicimus eni ꝙ ignis ē calefaciens calefactiōe q̄uis calefactio nō sit calor ꝙ est forma ignis sȝ actio ab igne ꝓcedēs. ⁊ dicimus ꝙ arbor ē florēs floribus q̄uis flores nō sint forma arboris sȝ qdā effectus ab arbore ꝓcedentes. s̄m h̄ ḡ dicēdū ꝙ diligere in diuinis sumiť essentialiť ⁊ notionaliť. s̄m ꝙ essentialiť sumiť: sic pr̄ ⁊ fili⁹ nō diligūt se spū scō sed essentia sua. Vn̄ Aug⁹ in xv° de trinitate. Quis audet dicere patrem nec se nec filium nec spm̄ scm̄ diligere nisi p spm̄ sanctū? s̄m vō ꝙ notionaliter sumiť: sic diligere nihil aliud ē q̄ȝ spirare amorē. sic dicere ē ꝓducē vbū. ⁊ florere est ꝓducere florē. sic igiť dr̄ arbor florere florib⁹. ita dr̄ pr̄ diligens spū scō. uel dicens verbo se ⁊ creaturā. ⁊ pr̄ ⁊ filius dicūť diligētes spū uel amore procedente se ⁊ nos. hec ille. Et ibidem ad argumētū sic ait: Qn̄cūq; i intellectu alicui⁹ actiōis iportať determinat⁹ effect⁹ pōt deňminari pncipiū actiōis ⁊ ab actione ⁊ ab effectu. sic possum⁹ dicere ꝙ arbor ē florēs floritiōe ⁊ florib⁹. sȝ qn̄ i actiōe nō includiť determinatus effect⁹. tūc nō pōt pncipiū actiōis denoiari ab effectu sȝ solū ab actiōe. nō eni dicim⁹ ꝙ arbor ꝓducat florē flore. sed ꝓductione floris. In h̄ igiť ꝙ dico spirat uel generat iportať act⁹ notionalis tm̄. vn̄ non possum⁹ dicere ꝙ pr̄ spiret spū scō uel generet filio. possum⁹ āt dicē ꝙ pr̄ dicit vbo tanq̄ȝ ꝓcedēte psona ⁊ dicit dictiōe tanq̄ȝ actu notionali. qr dicere iportat determinatā psonā ꝓcedentē. cū dicere sit ꝓducere vbū. ⁊ similiť diligere ꝓut notionaliť sumiť ē ꝓducere amorē. ⁊ iō pōt dici ꝙ pr̄ diligit filiū spū scō tanq̄ȝ psona ꝓcedente ⁊ ipsa dilectiōe tāq̄ȝ actu notionali. hec ille. ¶ 6ᵃ ɔ̄ ē ꝙ pr̄ diligit se spū scō. Istā ɔnē ꝓbat ꝓlixe scūs Tho. p sen. vbi sup. vn̄ arti. 2° sic dicit. Cū dr̄ ꝙ pr̄ diligit spū scō pōt itelligi de dilectiōe eēntiali uľ notionali. si de dilectiōe eēntiali. sic nec se nec filiū diligit spū scō: sȝ charitate eēntialiť opatiōe essentiali. Si aūt itelligať de notionali. sic sicut filiū. ita se spū scō amat. qr diligere notionaliť sūptū nihil aliud dicit q̄ȝ eē pncipiū amoris psonalis ꝙ ē spūs scūs. qui amor qr sigtur p modū opatiōis denoiat patrē a q̄ est ut dicať spū scō diligere. ⁊ cū tota rō dilectiōis q̄ est i filio sit i pr̄e ⁊ ecōtra. ex neutra pte pōt ipediri qn̄ pať spū scō seipsū diligat. scȝ nec ex pte spirātis amorem nec ex pte diligibilis. qr ex vna pte pr̄ ē sufficiēs pncipiū spūs sci. ⁊ ex alia pte sufficiēs rō diligibilitatis in ipso ē. vnde sic pr̄ filiū spū scō diligit. ita seipsū ⁊ spm̄ scm̄ diligit spū scō. hec ille. Et ibidē ad pmū dicit. Cū oīs act⁹ notionalis iportat rōnē pncipij q̄tū ad originē diuine psone. hoc ɔtingit dupliciť. aut qn̄ desigt rōnē pncipij respectu ei⁹ i qd̄ terminať act⁹ notionalis. ut cū dr̄. pať generat filiū. gn̄are eni iportat habitudinē pncipij respcū geniti. ⁊ i talib⁹ nō pōt fieri reciprocatio ut dicat ꝙ pr̄ generat se. qr nulla psona ē pncipiū suiipsi⁹. qn̄q; aūt habitudo pncipij nō iportať respectu ei⁹ i qd̄ trāsit act⁹. ut pȝ cū dr̄: pr̄ dat eēntiā filio. non eni sigtur pater esse pncipiū dati qd̄ ē essentia sȝ eius cui datur. ⁊ similiter est in hoc verbo diligere qd̄ importat habitudinem pncipij: nō diligentis ad dilectū in qd̄ transit act⁹ sed diligētis ad amorē ꝙ iportat in verbo diligit. ⁊ ideo in talib⁹ pōt eē reciprocatio. ⁊ hoc contingit qr verbū diligere non tm̄ iportat emissionem sed ipsum amorem emissum. vnde si accipiatur separatim id quod ad originem pertinet non erit ɔuersio. nō eni potest dici ꝙ pater spiret se. hec ille.

¶ 7ª ꝯ est ꝙ pater diligit creaturas spū scō. Istā probat ibidē arti. 3º dicens: Processio inquit diuinarum psonaꝝ est quedā origo ꝓcessionis creaturaꝝ. cū oē qḋ est primū in aliquo genere sit causa eoꝝ que sunt post. sed tn̄ efficiētia creaturarū essentie coi attribuitur. Unde sciendū ē ꝙ cū dr̄ ꝙ prē filius diligūt nos spū sancto. hoc verbū diligere pōt sumi eēntialiter ⁊ notionaliter. ⁊ vtroqꝫ mō ē vera locutio. si enī sumatur essentialiter tunc in verbo dilectionis designabitur efficientia totius trinitatis. ⁊ in ablatiuo designatur psonā spūs sci designabit rō efficientie non ex pte efficientis sed ex parte effectoꝝ quoꝝ rō ⁊ origo ē ꝓcessio spūs sci. sicut ⁊ verbū. Quāuis v̄bū sit ꝓprie ratio creaturarū sm̄ ꝙ exeūt a deo p modum intellectus. vnde dicit ꝙ pater dicit oīa verbo uel arte sua. sꝫ spiritꝰ scūs ē rō eaꝝ ꝓut exeūt ab eo p libertatē volūtatis. ⁊ ideo dicit ꝓprie diligere creaturā spū scō ⁊ non verbo. si aūt sumatur notionalit. tūc etiā vera est locutio sed habet aliā rōnē veritatis. qꝛ verbū dilectionis non importabit ex pncipali intentiōe habitudinē efficiētis respectu creature. sed pncipalit denoiabit rōnē huiꝰ efficientie ex pte effectoꝝ ⁊ ꝯñter dabit intelligere habitudinē efficiētie. ⁊ tunc sensus ē. pater diligit creaturā verbo. id est spirat amorem psonalē q est rō omnis liberalis collationis a deo facte creature. Et ibidē ad 2m dicit. sicut in egressu artificiatorū ab artifice ē considerare duplicē ꝓcessum scꝫ ipsiꝰ artis ab artifice quā de corde suo adinuenit. et 2º ꝓcessū artificiatoꝝ ab ipsa arte inuenta. ita ⁊ in ꝓcessu voluntatis ē duo considerare scꝫ exitum amoris ab amāte. et 2º exitum ipsius rei date p amorē ab amāte. Unde q̄ntū ad pmū exitum se hꝫ spūs scūs in comparatiōe dei ad creaturā ut effectus siue qḋ ē de pncipio sicut ⁊ verbū. Sed q̄ntū ad 2m exitum vtrūqꝫ se hꝫ ut pncipiū scꝫ verbū ⁊ amor. sed creatura ut effectus. hec ille. Sciendū tamē ꝙ parte pma. q. 37. arti. 2º ad 3m. aliter ꝓbat istas duas ꝯnes scꝫ sextam ⁊ septimā. ait enim sic: Pater non solū filiū sed etiā se ⁊ nos diligit spū scō. qꝛ diligere sm̄ ꝙ notionaliter sumit non solū iportat ꝓductionē diuine psone. sed etiā psonā ꝓductā p modū amoris q hꝫ habitudinē ad rē dilectam. vnde sicut pr̄ dicit se ⁊ omnē creaturā verbo qḋ genuit inq̄ntū verbū genitū sufficiēter repsentat patrem ⁊ oēm creaturā. ita diligit se ⁊ oēm creaturā spū scō inq̄ntū spūs scūs ꝓcedit ut amor bonitatis pme sm̄ quā pat amat se ⁊ oēm creaturam. Et sic etiā pꝫ ꝙ respectꝰ iportat ad creaturā i v̄bo ⁊ i amore ꝓcedente q̄si secūdario inq̄ntū scꝫ veritas ⁊ bonitas diuina est pncipiū intelligēdi ⁊ amādi oēm creaturā. hec ille. ¶ 8ª ꝯ ē ꝙ ista: spūs scūs diligit se spū scō. vno mō ē vera ⁊ alio mō nō. Istā ponit p sen. vbi sup. arti. 2º ad 4m. vbi sic ait: Cū inquit dicit scūs spiritus diligit spū scō. si intelligat de dilectiōe eēntiali. ex pse verū ē. sicut enim seipso deus. ita seipso eēntialit diligens est. si aūt intelligat de dilectiōe notionali. tunc in hoc verbo diligere importat q̄si duplex actus scꝫ ipse actꝰ amoris qui sigt psonam spūs sci. ⁊ emissionē amoris. Unde diligere notionalit sumptū nihil aliud ē q̄ spirare amorē. p spirare eni sigtur ipsa emissio. sed p amorē psona spūs sci. ac si diceret gn̄are filiū. vnde sicut filio non cōpetit gn̄are filium. ita nec spūi scō spirare amorē. nec ex h̄ aliqd impfectionis in spū scō uel filio derelinquit. ⁊ iō sm̄ hunc sensū nō conceditur ꝙ spūs scūs notionalit diligat. si aūt ab intellectu huiꝰ v̄bi diligit separet actꝰ originis p quē efficit notionale. remanet tm̄ illud qḋ est psonale .s. ipse amor. sic spūi scō ꝯueniret. qꝛ ipse ꝓcedit ut operatio subsistens. vnde ipsa opatio ē operans. ⁊ sm̄ h̄ spūs scūs etiā seipso diligeret filiū uł patrem aut seipsū. ⁊ tūc diligere non importaret emissionē amoris a spū scō realē sed tm̄ sm̄ rōnē. vnde sm̄ hoc diligere non importaret aliqd notionale sed tm̄ psonā alio mō significatā. Unū hoc v̄bū diligere pōt sumi tripliciter. Aut sm̄ ꝙ dicit essentiā tm̄. ⁊ tūc dicit exitū sm̄ rōnē opationis essentialis que ē ipsa essentia ab eēntia diuina. ⁊ sic pater diligit spm̄ scm̄. ⁊ similit filius ⁊ spūs scūs. Aut sm̄ ꝙ noiat tm̄ psonā spūs sci. ⁊ sic nō dicit etiā exitū nisi sm̄ rōnē. vnde sm̄ h̄ tm̄ ꝯuenit spūi scō diligere. sꝫ iste modꝰ incōsuetꝰ ē. Aut dicit realē exitū. ⁊ tūc simul iportat notionē actiuā ⁊ personā spūs sci. ⁊ tūc nō conuenit nisi patri ⁊ filio. hec ille. Cōsimilem distinctionē trimēbrē de amore ponit dis. 10. q. 1. arti. 3. ad 4m. quā recitaui sup. dis. 18. in rn̄siōe pmi ꝯ ꝯnem tertiā. ¶ Sed ꝯ pdicta arguit Aureolus. Et p ꝯ 5am ꝯnē in hoc ꝙ dicit illū ablatiuū construi in habitudine effectꝰ formalis. ut cū dicit: hō ē indutus vestimento. Manifestū inquit ē ꝙ flos non se habet ad florere sic effectꝰ formalis ad cām. imo potiꝰ ecōtra. nec vestimentū est effectus formalis qn potiꝰ eē vestimentū qḋ ē de pdicto habitꝰ ē eiꝰ effectus formalis indutꝰ. cum sup dictū sit ꝙ habitus sigt aliquid quod intellectus concipit derelinqui circa habituatū. sed sm̄ istos inquit arguens ꝯstruit ablatiuꝰ in habitudine effectꝰ formalis. ergo cā formalis ꝯstruit i habitudine effectꝰ formalis. qḋ dici nō pōt. ¶ 2º ad idē. Spūs scūs magis hꝫ rōnē effectꝰ cause efficientis respectu pr̄is ⁊ filij q̄ effectꝰ cause formalis. ergo multo meliꝰ isti deberēt dicē ꝙ ꝯstruit ablatiuꝰ i habitudine effectꝰ cause efficiētis q̄ effectꝰ formalis. ¶ 3º loco arguit ꝯ illud exēplū de florere ⁊ floribꝰ. florere inqt nō ē florē ꝓducere sꝫ florem hr̄e. dato enī ꝙ deꝰ flores arbori impssisset. nihilominꝰ arbor diceret florere. sꝫ diligere sūptū notionalit ē ꝓducere spm̄ scm̄. ergo nō ē silis ꝯstructio cū dr̄ ꝙ arbor floret floribꝰ. uel ꝙ hortꝰ rubet rosis cū illa q̄ dr̄ ꝙ pr̄ ⁊ filiꝰ diligūt se spū scō. ¶ 2º ad idē. Sic ē de florere respcū arboris sic de calere respectu ignis. sꝫ cū dr̄: ignis calet calore. ablatiuꝰ nō ꝯstruit cū v̄bo p modū tmini ꝓductiōis. nō eni calor ꝓducit p calē. ergo nec cū dr̄ arbor floret floribꝰ ablatiuus ꝯstruit ut tminꝰ ꝓductiōis. ¶ 3º sic. Licꝫ v̄bū actiuū ꝯstruat cū tmino i ablatiuo. ut cū dr̄ ꝙ sol radiat radio uel ꝙ ignis calefacit calore impresso illi. tamē verbum neutrū non construitur cū termino ꝓductionis cū nō habeat terminū. non eni sigt actionē ꝓductiuā. sic pꝫ de lucere ⁊ calere sꝫ florere ē v̄bum neutrum non actiuū. ergo cum dicitur: arbor floret floribus

ablatiuus non construitur ut terminus actionis. ¶ 3° loco arguit ꝯ hoc qd̄ dictū est ibidē ꝙ in actu spirandi non includiť determinatio effect⁹. sicut in actu diligendi. In actu nāq; includi diciť termin⁹ qui vnum denominať ab alio. sicut flos ꝛ florere. dilectio ꝛ diligere ꝛ sic de similib⁹. sed spūs ꝛ spirare. genitus ꝛ generare dicuntur denoīatiua ab inuicē multo fortius q̄z spūs ꝛ diligere. nā spūs non diciť diligere sꝫ aspirare. uel forte econtra spirare a spū. ergo multo fortius spūs includiť in spirare q̄z in diligere ꝛ genit⁹ in generare. quare multo forti⁹ concedendū eēt ꝙ pať ꝛ fili⁹ spirarent spū sancto q̄z ul' ꝙ pater gn̄at genito q̄z ꝙ diligit spū scō. si regula illa sit vera scꝫ qn̄ t'min⁹ ꝓductus includiť in ꝓductione. tūc termin⁹ addiť in ablatiuo pn̄cipio ꝓducenti cū ipsa ꝓductiōe. sicut cum diciť: arbor floret florib⁹. ¶ 2° ad idē. Edificare icluдit i suo intellectu edificiū ꝛ similiť ꝓducere ꝓductū sed null⁹ cōcedit ꝙ edificator edificet edificio. nec ꝙ ꝓducēs ꝓducat ꝓducto. ergo regula non est vera. ¶ 4° loco arguit ꝯ distinctionē factā de diligere essentiali ꝛ notionali. ꝛ de amore q in diuinis pōt sumi essentialiter ꝛ psonaliter ꝛ notionaliter. Impossibile inquit ē duas diuitates poni in diuinis. vnā essentialē ꝛ aliam psonalē. sed amor cum sit pfectio simpliciť nō ē aliud q̄z diuitas. imo cū amor sit quoddā formaliť infinitū esset in diuinis multitudo eoꝝ que sūt formaliť infinita. qd̄ est oio ipossibile. ergo nullo mō poni pn̄t duo amores. ¶ 2° sic. Si ponanť duo amores vn⁹ eēntialis ꝛ alius subsistens. aut i spū scō est solus amor subsistēs sine essentiali. aut subsistēs cū essentiali distinctus ab eo realiter. aut subsistens cū essentiali oio indistinct⁹ ab eo re. sꝫ rōne. Nō pōt dici pmū. q2 amor essentialis non eēt i spū scō. qd̄ est erroneū. nec 2ᵐ. q2 tūc duplici realitate esset amās scꝫ amore essentiali ꝛ amore subsistenti. ꝛ tūc cum illi sint infiniti seq̄reť ꝙ spūs scūs esset magis infinitus q̄z pater ꝛ filius sm̄ rē. nec pōt dari 3ᵐ q2 idem sequiť scꝫ ꝙ saltem sm̄ rōnē spūs scūs esset magis infinit⁹ ꝛ pfectior q̄z pater. nec poni 4ᵐ q2 amor essentialis ē improduct⁹. iste v̄o est ꝓcedens. ille v̄o cōis tribus. iste ꝓprius vni psone. ergo duplex amor in diuinis poni non pōt vnus essentialis ꝛ alius subsistens. ¶ 5° loco ꝓbat ꝙ nullo mō cōcedendū est ꝙ aliq̄s amor ꝓducať in diuinis. qn̄cūq; eni aliq̄ sunt vnū ꝛ idē sm̄ rem ꝛ rōnē si vnū non attingiť per realē ꝓductionē nec reliquū. sed essentia in diuinis est idē ꝙ amor sm̄ rē ꝛ rōnem solū cōnotatiue differēs ut sup̄ probatum est. nec aliquis negat qn saltim sm̄ rem sint idem. ergo non est possibile ꝙ amor ꝓducať. cū ꝯcilium determinet ꝙ essentia diuina nō ꝓducit nec ꝓduciť. ¶ 2° sic. Quis tota psona spūs sci ꝓducať ꝛ dicať ꝓducta. nō tn̄ in ea ē aliq̄ realitas eē capiēs ꝓductiue nisi sola ꝓprietas psonalis. alioqn si essentia q̄ ē in spū scō non solū capiet esse i eo sed accipiet simpliciter esse. impossibile foret ꝙ esset eadē cū eēntia patris que ē a se nec capit esse aliunde. sic igiť pꝫ ꝙ nulla realitas q̄ sit in spū scō capit esse nisi ꝓprietas psonalis. Sed constat ꝙ amor infinit⁹ nō est idē ꝙ ꝓcessio q̄ est ꝓprietas psonalis spūs sci. ergo nō pōt catholice

concedi ꝙ in spū scō sit aliq̄s amor ꝓduct⁹. ¶ 3° cū dicit ꝙ spūs scūs ē amor ꝓduct⁹. aut intelligiť coicatio aut vera ꝓductio. sed nō pōt pmū intelligi. q2 eq posset dici ꝙ spūs sanct⁹ est essentia ꝓducta. q2 p ꝓductionē sibi coicatur essentia. Et si dicať ꝙ pus cōmunicať sibi amor q̄z essentia diuitatis. nō valet. quia tūc p pus spūs scūs erit amor q̄z de⁹. ꝛ ita pater quia pus ꝛ ordine rōnis ē de⁹ q̄z amās. erit p pus sm̄ rōnē qd nobili⁹ q̄z spūs scūs. Nec pōt dari 2ᵐ. q2 tūc amor q ē i spū scō vere capet eē. ꝛ cū ipse amor nō sit aliud q̄z eēntia diuitatis seq̄ť ꝙ eēntia diuitatis vere ꝓduceret. qd̄ ē erroneū. ergo ꝯcedi nō pōt ꝙ in spū scō sit aliq̄s amor ꝓduct⁹ accipiēdo amorē p actuali dilectiōe. ¶ Ad primū istoꝝ diciť ꝙ non vadit ad mentē sci doctoris. nam scūs Tho. nō capit in hac mā effectū formalem p effectu cause formalis: ad quā mentē currunt argumenta arguētis. sed vocat effectū formalem effectū illū qui hꝫ modū forme in denoiando suū pn̄cipiū uel suā cām ut expsse pꝫ p sen. ut recitaui in 5ª ꝯne. ꝛ isto mō loquendi effectus cause efficientis pōt dici effectus formalis. aliud enim ē dicere aliqd esse effectū formalem ꝛ aliud dicere ꝙ sit effect⁹ cause formalis. flos enim est effectus arboris formalis q tn̄ est causa efficiens floris. nec flos est effect⁹ cause formalis. ꝛ sic pꝫ ꝙ non arguit ad ꝓpositū. Cū etiam dicit ꝙ vestimentū non ē effectus formalis vestitionis. concediť. nec eni scūs Tho. oppositū intēdit imo dicit ꝙ cū diciť: iste est indut⁹ vestimento. ablatiu⁹ cōstruitur in habitudine cause formalis ut allegaui. solum igiť vult ꝙ aliquid qd̄ non ē realiť forma alicui⁹ pōt habere actū forme in denominādo. ꝛ exemplificauit de indumento. ꝛ ex hoc cōcludebat ꝙ sic vestimentū diciť formale respectu vestiti licꝫ nō sit forma vestiti. ita aliq̄s effectus exiens a causa sua pōt dici formalis respectu sue cause ꝛ habere actū forme suā cām denominando eā. ꝛ ꝙ ista sit mens ei⁹. pꝫ p sen. ut recitaui in ꝓbatiōe qnte ꝯnis. ¶ Ad 2ᵐ pꝫ p idem non eni loquimur de effectu cause formalis. sed de effectu formali. id est habente modū forme. ꝛ talis ut sic pōt denoiare cām. nō sic de effectu cause efficientis ut est talis. licꝫ i ꝓposito sint idē scꝫ effect⁹ formalis ꝛ effect⁹ cause efficientis spūs sci videlꝫ. licꝫ ꝓprie dicať effectus. ¶ Ad argumēta 2° loco inducta diciť ꝙ exemploꝝ ad exemplata nō requiriť oimoda similitudo. licꝫ eni florere uel rubere nō dicāt forte actionē ꝓductiuā sicut tangit arguens. ꝛ diligere notionaliter sūptū sit ꝓducere. tn̄ nihil interest q̄ntū ad ꝓpositū ptinet. solū eni hanc q̄rimus similitudinē scꝫ ꝙ sicut flos nō ē forma arboris nec inherēs arbori ꝛ tn̄ denoiat arborē ad modū forme cū sit ei⁹ effectus. ita spūs scūs licꝫ nō sit forma pn̄cipii ꝓductiui scꝫ patris. nec se habeat p modū inexistentis illi. attn̄ denoiat patrem q est eius pn̄cipiū ꝛ habet modū forme circa eū. vnde quo ad hoc ē silis cōstructio in illis duabus ꝓpositiōib⁹ scꝫ arbor floret florib⁹. ꝛ pr̄ diligit spū scō. ꝙ vterq; ablatiu⁹ construiť in habitudine effect⁹ formalis mō p̄expposito. ¶ Ad 2ᵐ negať aᵃ. nā ignis non denoiať calere aliquo uel p aliquid ꝙ

trinsecū sed solum calore sibi inexistente. arbor autē
denoiatur florere aliquo extrinseco scʒ flore. Vn̄ de/
noiatio pͥma est a forma. 2ª aūt ab effectu formali. id
est se habēte p modū forme. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ neutrū
non ɔstruit cum ablatiuo signte terminū ꝓductiōis.
quā importat neutrū. cū neutrū nō dicat actionē ha/
bentē realē terminū ꝑsertim neutrū absolutū. sʒ nihil
ꝓhibet ꝙ cōstruat cum ablatiuo in habitudine effe/
ctus formalis qui ꝓducit ꝑ actionē importatā p ver/
bū actiuū. ut cū dr̄ hortus rubet rosis. rosa nō ē effe/
ctus illiꝰ actionis quā importat rubere. sed quā ipor
tat pullulare uel emittere aut ꝓducere. ⁊ ita i ꝓposito
dico de ista: arbor floret floribꝰ. Utrū aūt florere sit
ꝓducere uel nō nō est magna cura. credo tn̄ ꝙ lʒ flo/
rere nō sit trāsitiuū potēs regere accusatiuū exp̄ssū
extra se. ut dicendo arbor floret florē ul' hͦ. tn̄ inclu/
dit in se signū transitiui cū termino actiōis. Idem eni
est florere qḋ florē emittere. ecce qḋ includit in se lo
emittere qḋ ē trāsitiuū cū hoc accusatiuo florē. ⁊ ta/
lia neutra construi pn̄t cū ablatiuo signte terminū in
quē transit verbū transitiuū inclusū in eis. nō ꝗ dicit
actionē transeuntē in accusatiuū exp̄ssū sed in accu/
satiuū inclusū. ⁊ ideo non ē simile de florere ⁊ de ru/
bere. Et ista ē alia rn̄sio a pͥma. ⁊ fm̄ istā negaret aṅs
pͥmi argumēti 2º loco facti scʒ ꝙ florere non sit florē
emittere. ⁊ dr̄ in casu illo posito ibi ꝙ talis arbor non
floret sʒ eēt florida uel florigera. ¶ Ad argumēta 3º
loco facta dr̄. Ad pͥmū quidē negando maiorē ibi po
sitā p modū regule. nō eni ē ista mens sci Tho. ꝙ scʒ
tunc actus includat determinatū effectū qui denoia
tur ab illo uel ecōtra. sed intelligit ꝙ tūc in intellectu
actus includit determinatꝰ effectꝰ qn̄ verbū illud sic
iportat effectū ⁊ emissionē illiꝰ effectꝰ sic frequenter
allegaui quō differt diligere ⁊ spirare. qꝛ spirare dic
solā emissionē actus amoris. sed diligere dicit actum
amoris ⁊ emissionē eiꝰ. vnde includit actionē ⁊ eius
terminū uel effectū. non aūt spirare uel gn̄are aut ꝓ/
ducere. qḋ in hͦ cognoscit qꝛ ad li spirare ɔuenienter
additur effectꝰ eiꝰ scʒ spūs dicendo: pater spirat spm̄
⁊ cōuenient dicit pater gn̄at verbū. imo nec alit sen/
sus ꝑfectus. Sed ad li diligit non ɔuenient addit ef/
fectus importatꝰ scʒ amor. ut dicat: diligit amorē. cū
enim dr̄ diligit intelligit ꝙ amorē ꝓducit. Itē nō oʒ
dicere: pater dicit verbū. qꝛ in dicere intelligit ꝓdu/
cere verbū. pōt dici tamē: pr̄ diligit creaturam spū. ⁊
dic creaturā verbo ita ꝙ diligere ⁊ dicere regūt ac/
cusatiuū q non desigt̄ effectū illaꝝ actionū. sed accu/
satiuū designtē rem ad quā talis effectus hʒ habitu/
dinē. oppositū aūt est de his verbis spirare gn̄are. si/
gnū ē ꝙ diligere ⁊ dicere includūt in se determinatos
effectus. non sic generare ⁊ spirare. sed solū emissio/
nem illoꝝ. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ edificare nō includit in suo
intellectu edificiū sed edificationē nec ꝓducere ꝓdu
ctum sʒ ꝓductionē. qḋ pʒ ex hoc ꝙ talibꝰ verbis edi/
ficare ꝓducere conuenieter imo necessario ad hn̄dū
ꝑfectū sensū addit accusatiuꝰ signs effectū actiōis i
generali uel i speciali. ut cū dr̄ edificator edificat edi
ficiū uel palaciū: ꝓducens ꝓducit ꝓductū uel ignē.

secus ē de hͦ ꝙ dico diligere uel dicere. Etenī si dica/
tur: pater dicit verbū. idē importatur p li dicere: qḋ
pʒ cū dicimꝰ: pater dicit creaturā. in qua locutiōe li
dicit importat ꝓducere verbū. qḋ vlteriꝰ hʒ habitu/
dinem rep̄sentatiui ad creaturas. ¶ Ad argumenta
4º loco facta dico ꝙ non ponimꝰ duos amores fm̄
rem in diuis. sed vnū amorē q absolute ɔceptꝰ ē eēn/
tialis. Idē aūt sub relatione qdā dr̄ ꝑsonalis. ⁊ iō pōt
dici duo fm̄ rōnē. ⁊ tūc ad pͥmū argumētū ɔcedit aʳᵉ
⁊ bʳᵉ. sed ɔn̄a nulla ē. non eni seqtur si diuitas ē eadē
cū ꝑsona. ꝙ si nullo mō diuitas multiplicat fm̄ rē ꝙ
nullo mō ꝑsona multiplicet fm̄ rem. multo minꝰ va/
let ɔn̄a si diuitas ⁊ amor sūt idē fm̄ rem. ꝙ vno fm̄ rō/
nem nō multiplicato aliud non multiplicet fm̄ rōnē.
cuius cā ē. qꝛ essentia fm̄ rōnē suā nō pōt tam multi/
pliciter ɔcipi ꝗ amor q pōt cōcipi ut opatio. ⁊ ut for/
ma que ē pͥncipiū opationis sicut habitꝰ. ⁊ pōt cōcipi
ut subsistens. ⁊ iō amor dr̄ triplicit in diuis nō aūt eēn
tia. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ amor essentialis ⁊ amor subsistēs
q est ꝑsona spūs sci non distinguūt nisi rōne. nec tn̄ se/
quit ꝙ spūs scūs sit magis infinitꝰ aut ꝑfectꝰ ꝗ pat.
qꝛ licʒ amor absolute sūptꝰ dicat ꝑfectionē simplicit
⁊ qd infinitū. tn̄ amor subsistens qui nō ē aliud fm̄ rē
ꝗ amor absolutꝰ cū relatiōe nō dicit ex pte relatiōis
aliquā ꝑfectionē nec aliquā quātitatē. cū ex illa pte
non ponat aliqd in eo de quo dicit. nec iteꝝ ex parte
absoluti dicit aliquā ꝑfectionem a seipso. vnde amor
subsistēs nō addit ꝑfectionē fm̄ rē nec fm̄ rōnem ad
ꝑfectionē amoris essentialis. In diuinis eni ꝑfectio
cum dicat absolutū attendit fm̄ cōem essentiā ⁊ non
fm̄ relatiōes. ⁊ ideo nō sequit ꝙ si spūs scūs habeat i
se amorē essentialē ⁊ amorē subsistentē. ꝙ iō sit ꝑfe/
ctior uel infinitior pr̄e aut filio. ¶ Ad argumēta 5º lo/
co facta dr̄. ⁊ pͦ ad pͥmū negat bʳᵉ. Dico enim ꝙ amor
ꝑsonalis differt fm̄ intelligere rōnē ab eēntia. ⁊ ideo
nō ē icōueniēs ꝙ ex illa pte q differt sibi cōueniat ꝓ/
duci. subsistenti eni ɔuenit ꝓduci uel ꝓducē. ⁊ ꝑserti
icoicabili ⁊ distincto in diuinis. hoc aūt nō ɔuenit nisi
relationi subsistenti. qꝛ nihil i diuinis est distinctum a
ꝓducente nec incoicabile nisi relatio subsistēs. ¶ Ad
2ᵐ aʳᵉ concedit sed bʳᵉ negat scʒ ꝙ ꝓprietas spūs sci
nō sit ipse amor subsistēs. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ cū dr̄ ꝙ spūs
scūs est amor ꝓcedens intelligitur vera ꝓductio. ⁊
conceditur ꝙ amor ꝓcedēs vere capit esse. dicit eni
amorē cum relatiōe subsistenti cui cōpetit ꝓduci. nō
tamen sequitur ꝙ essentia uel diuinitas ꝓducat. qꝛ
diuinitas non dicit aliquid ex parte cuius sibi possit
cōuenire ꝓductio sicut amor ꝑsonalis. Et sic pͥmꝰ ar/
ticulus terminatur.

Quantū ad secundū articulū sit pri/
ma ꝯ ꝙ pater
licʒ omnia videat in sapientia genita uel verbo nō tn̄
est sapiens sapientia genita uel verbo. Istam probat
sanctꝰ Tho. pͦ sen. dis. 32. q. 2. arti. pͦ. Et quo ad pͥmā
partē sic ait ad 3ᵐ. Uidere iquit in aliquo dr̄ dupliciṫ
aut quia cognitionē in eo accipit sicut intellectꝰ acci/
pit sciētiā i sensibilibꝰ. ul' intellectꝰ possibilis i lumine
intellectus agentis. uel discipulus in verbo magistri

dicto uel scripto. Aut 2° mō rem cognitam in aliq̄ re
p̄sentatā intueri uel rep̄sentādo intueri. sicut edifica
tor videt artē suam in domo quā facit. uel sicut aliqd
videt illud qd̄ scit i libro vbi scriptū est. p̄mo mō ḡ pr̄
nihil videt in filio. qꝛ non accipit cognitionē a filio. sʒ
2° mō scʒ ꝙ ipse rōnes omniū creaturarū in v̄bo suo
posuit ipsū generando. sicut aūt p̄dicto mō creaturā
in v̄bo videt q̄ ibi relucet. multo magis i verbo se vi
det ⁊ pfectissime in verbo suo rep̄sentat̄. ⁊ sic etiā nō
est inconueniēs ꝙ p modū istū in creatura se videat q̄
ipsiꝰ diuine bonitatis rep̄sentatiua ē p imaginem uel
vestigium. hec ille. Sed pro 2ª parte probat eam sic.
Quis inqt pater dicat se verbo suo. nullo tn̄ mō con
cedendū ē ꝙ sit sapiens sapiētia genita. ⁊ h̄ ꝑpter di
uersū modū significandi i vtroqꝫ. verbū eni sigt̄ per
modū opationis q̄ denoiat illud a quo ꝓgredit̄ scilʒ
opantē. Unde pr̄ denoiat̄ verbo genito. sic ⁊ diligēs
amore ꝓcedente. sed sapia sigtur p modū forme ma
nētis in eo cuiꝰ ē. Unn̄ nō pōt aliquis denoiari sapiens
nisi p illud qd̄ in ipso ē. quicqd aūt sigtur eē i aliquo p
modū forme uel subalis uel accn̄talis sigtur ut p̄nci
piū alicuiꝰ in ipso. qꝛ forma subalis ē p̄ncipiū subalis
eē. ⁊ accn̄talis dat aliqd̄ eē scʒ accn̄tale. ⁊ vtrūqꝫ p̄n
cipiū ē opationis eius in quo ē. cū aūt filius nullā rō
nē p̄ncipij habeat respectu patris. non pōt dici ꝙ pr̄
sapientia genita sapiēs sit nec filio. hec ille. ¶ 2° ꝯ ē ꝙ
filius pōt dici sapiens sapia genita ⁊ sapientia ingeni
ta. Istā ponit ibidē sctūs Tho. arti. 2°. Et p̄mā ptē ꝓ
bat sic. Iste due inquit p̄positiōes a. ⁊ per in hoc diffe
rūt ꝙ a tn̄ desigt̄ habitudinē p̄ncipij p modū efficien
tis. sed per desigt̄ habitudinē s̄m qd̄libet genꝰ cause.
vnde oē qd̄ ē ab aliquo ē per illud. sʒ non ꝯuertit̄. In
diuinis aūt nō pōt eē habitudo nisi s̄m duplex genus
cause. quaꝝ vna tn̄ ē realis scʒ p modū cause efficiē
tis uel originātis. sicut p̄ncipiū dr̄ filij. Alia v̄o habi
tudo p̄ncipij pōt designari in dinis s̄m rōnē tn̄ ⁊ nō
realit̄ scʒ habitudo forme. ut cū dr̄ ꝙ pr̄ ē deꝰ p dini
tatē. Cū ḡ dr̄ ꝙ filiꝰ ē sapiēs sapientia genita. ablati
uus iste nō pōt ꝯstrui nisi in habitudine cause efficien
tis. ⁊ sic falsa ē. ⁊ est eiꝰ sensus ꝙ filius sit sapiens a sa
pientia genita. ⁊ sit ita sapiens a seipso. qd̄ falsū est qꝛ
sicut esse ita ⁊ sapere hʒ a pr̄e qui sapia ingenita ē. vn̄
dr̄ p modū istū sapiens a sapiētia ingenita uel p sapi
entiā ingenitā. si per designet habitudinē p̄ncipij effi
cientis. ⁊ silr̄ sapia ingenita nō a seipso uel p seipsū
uel seipso sapiens. Aut cōstruit̄ in habitudine q̄si p̄n
cipij formalis. hoc autē ꝯtingit dupliciť. qꝛ qd̄ sequtur
formā alicuiꝰ rei pōt eē p illam formā. sic hō dr̄ intelli
gere p aiam uel per hñtē formā. sicut dr̄ ꝙ hō per se
est rōnalis. quia p illud qd̄ est de essentia sua scʒ p ani
mam rōnalē. per se eni s̄m ph̄m 5° metaphisice sigt̄ il
lud qd̄ ē p essentiā rei. si igit̄ consideret̄ illud q̄ forma
liter filiꝰ est sapiēs h̄ ē sapia essentialis q̄ neqꝫ genita
neqꝫ ingenita ē. ⁊ sic p eā ⁊ ea sapiens dr̄. sʒ nullo mō
ab ea. qꝛ eēntia nō generat. Si ꝯsideret̄ aūt hñs illā
formā q̄ est ypostasis filij que etiā sapientia ingenita
dr̄. sic per sapientiā genitā uel per se sapiēs dicit̄ uel
seipso. 2am partē ꝓbat sic. Filius inquit ē sapiens sa
pientia ingenita. si ablatiuus cōstruat̄ in habitudine
q̄si p̄ncipij efficientis. nō aūt si ꝯstruat̄ in habitudine
q̄si p̄ncipij formalis. imo sic sapiētia essentiali sapiēs
est uel seipso. hec ille. ¶ Sed ꝯ 2am partē p̄me ꝯnis ar
guit Aureolus p̄ sic. Ait Augꝰ 5° de trinitate ca° p̄. ꝯ
hereticū. ꝙ si aliqn̄ fuit pater qn̄ nō fuit filius. sequit̄
ꝙ aliqn̄ fuit pater sine virtute ⁊ sapientia. quia dicit
ap̄lus xp̄m dei virtutē ⁊ dei sapientiā. hoc aūt argu
mentū nō teneret nisi aliquo mō ⁊ in aliq̄ habitudine
verbū ad dei sapiētiā ptineret. ḡ videt̄ ꝙ aliquo mō
ad sapientiam patris ptineat. Nec valet si dicatur ꝙ
Augꝰ loquitur de sapiētia essentiali. qꝛ s̄m h̄ nihil ꝓ
baret de coeternitate filij Augꝰ quā tn̄ ꝓbare intēdit
¶ 2° sic. Res posita in esse apparēti ⁊ obiectiuo facit
ad intellectionē ⁊ sapientiā actualē. impossibile eni ē
imaginari sapientiā uel intelligentiā actualē sine sa
pientia uel intelligētia obiectiua. sʒ verbū in dinis ꝓ
cedit per modū intelligētie obiectiue. est eni quid po
situ̅ in dinis in esse conspicuo ⁊ apparēti. ḡ v̄bū aliqd
facit ad intellectionē ⁊ sapiētiā dei pr̄is. imo ad intel
ligentiā diuinā in quacūqꝫ persona. ¶ 3° sic. Non mi
nus dilectio denoiat̄ per modū forme manentis i eo
cuius est forma q̄ȝ sapiētia. nā diligere ē opatio ma
nens in agente sicut sapere. ⁊ hoc non obstante dili
gere hʒ aliquā habitudinē ad ipsū patrē. ut ꝯcedatur
ꝙ pater diligit se spū scō. igit̄ verbū habebit aliquā
habitudinē ad sapere uel intelligere i dinis. Nec va
let si dicat̄ ꝙ diligere notionalit̄ teneat̄. nō valet in
quā. quia non concedit̄ ꝙ pr̄ spū scō se spiret. ⁊ tn̄ ꝯce
dit̄ ꝙ spūs sctūs se diligit. ¶ Ad p̄mū istoꝝ rn̄det sctūs
Tho. p̄ sen. dis. 32. q. 2. arti. p̄. ad 2m. dicens ꝙ Augꝰ
in illa rōne ꝯ hereticū accipit essentialē sapientiā sine
qua pater sapiens non eēt. vn̄ oʒ filiū patri coeternū
esse. sicut ⁊ sapientiā s̄m ꝙ filio ab ap̄lo appropriata
est que tn̄ ab eterno appropriata non eēt si filius non
esset. vnde oʒ filiū patri coeternū esse sicut ⁊ sapien
tiā filio appropriatā. hec ille. Ex qbꝰ pʒ ad argumē
tū. ¶ Ad 2m dico ꝙ fūdat̄ in falso scʒ ꝙ intellectꝰ po
nat res in esse apparenti qd̄ non habet res in rerū nā
nec in aliqua ꝯceptiōe intellectꝰ. hoc eni alias sepius
negatū fuit. verūtamē loco illiꝰ apparētie nos poni
mus verbū. ⁊ tūc dico ꝙ verbū aut cōceptio quam
format intelligens nihil facit ad intellectionē actua
lem. non eni ē ꝓducēs eā. nec rō ꝓductiua. sed ē eius
terminꝰ. ⁊ isto mō ꝯcedo ꝙ se hʒ filiꝰ dei ad sapere pa
ternū. sed hoc nō ē ꝯ ꝯnē. in ea eni solum negat̄ ꝙ sa
pientia genita sit forma eliciens intellectionē pr̄is uel
sit intellectio actualis qua pater actualiter intelligit
Ita nō hʒ vicē actus aut habitus patri ut intelligat
licʒ sit terminꝰ intellectionis ut ē in patre scʒ dictiōis
paterne q̄ non aliud ē q̄ȝ intellectio sub tali relatione
scʒ paternitatis. ¶ Ad 3m negat̄ aᵒʳ. dilectio eni sigt̄
p modū actꝰ egredientis a supposito. nō aūt sapiētia
ut dictū est p̄us. diligere eni uel dilectio sigt̄ p modū
actionis. actio aūt inq̄ȝtū hʒ non se habet per modū
forme. sʒ p modum egredientis ab agente. sapia v̄o
sigtur p modū forme ⁊ imanentis in eo cuiꝰ ē. conce
do tn̄ ꝙ eque dilectio patris imanet sibi sicut sapiē

tia. sed ad veritatẽ ꝓpositionũ nõ solũ attẽdẽda ẽ rei
existentia sed modꝰ q̃ res significatur ſm ꝙ ipse dicit pͥma
pte. q. 32. arti. 4. ¶ Et si ꝯ arguatur ꝙ saltim poterit
dici ꝙ paẽ intelligit filio. qꝛ intellectio significatur ꝑ modũ
egredientis ꝛ ꝑ modũ actionis. Deẽ rñsio quã recitat
arguens scꝫ ꝙ intelligere nõ sumiẽ in diuinis nisi essen
tialiter ꝛ nũq̃ȝ notionaliter aut ꝑsonaliẽ. secꝰ ẽ de dili/
gere qḋ q̃ꝗȝ teneẽ sic q̃ꝗȝ aliẽ qḋ facit nominũ pe/
nuria. ſm enim ꝙ dicit scũs Tho. pͥma parte. q. 37.
arti. pͦ. Ex parte intellectꝰ sunt inuenta vocabula ad
significandũ respectũ intelligẽtis ad rẽ intellectã ut
pꝫ in h̃ ꝙ dico intelligere. ꝛ sunt etiam alia vocabula
adinuenta ad signdũ ꝓcessũ intellectualis ꝯceptiõis
scꝫ ipsũ dicere ꝛ ṽbũ. vnde in diuinis intelligere solum
dr̃ essentialiẽ. qꝛ nõ importat habitudinẽ pͥncipij ṽbi
ad ipsum verbũ. ex parte aũt voluntatis ꝑter dilige/
re ꝛ amare q̃ importãt habitudinẽ ipsius impressiõis
uel affectionis rei amate q̃ ꝓuenit in amante ex h̃ ꝙ
amat ad suũ pͥncipiũ ꝛ ecõuerso. ꝛ iõ ꝓpẽ vocabulorꝫ
inopiã hꝫ habitudines significamꝰ vocabulis amoris
ꝛ dilectionis. sicut si verbũ noiaret sapientiã ꝯceptã
uel genitã. hec ille. Et cũ arguit aduersariꝰ in oppo/
situ. qꝛ non ꝯcediẽ ꝙ pater se spiret spũ scõ. licꝫ cõce
daẽ ꝙ diligit se spũ scõ. concedo totũ. sed hoc nõ ẽ iõ
ꝙ diligere notionaliẽ sũptũ sit idẽ qḋ spirare. sed ꝓpẽ
aliũ modũ significandi vtriusq̃ȝ. qꝛ spirare dicit habi/
tudinẽ pͥncipij respectu accusatiui quẽ regit. non aũt
diligere ut dictũ fuit superius in 5ᵃ ꝯne. ꝛ ideo diligẽ
põt reflecti sup vnũ pͥncipiũ dicendo: pater diligit se
etiã notionaliter sumẽdo. non aũt spirare ut dicatur
pater spirat se. ¶ Ad argumentũ in pede q̃õnis factũ
patet rñsio ꝑ pͣdicta. Sciendũ tñ ꝙ scũs Tho. in scri/
pto dicit ꝙ in hac locutiõe: pater diligit se spũ scõ. ẽ
denoiatio agentis a sua actiõe. Sed in pͥma pte dicit
ꝙ est denoiatio nõ ab actiõe sed ab effectu vbi videẽ
eẽ aliq̃ ꝯtradictio. sꝫ credo ꝙ nõ ẽ. qꝛ enim spũs scũs
ꝓcedit ꝑ modũ amoris q̃ videẽ dicere quãdã actua/
lem opationẽ. ideo dicit in scripto ꝙ denoiatio a spũ
scõ est denoiatio ab actu uel actiõe. sed qꝛ amor dum
dr̃ de spũ scõ nõ dicit actualẽ operationẽ q̃ formaliẽ
pͭagat uel ꝓducat. sꝫ stat potius ꝓ aliq̃ impͥssiõe ꝓ/
ducta per actũ amoris. ideo in pͥma pte dicit ꝙ talis
denoiatio est ab effectu actionis potius q̃ȝ ab actiõe
nominũ eni penuria est causa ꝙ isto noie q̃ꝗȝ vta/
mur ꝓ actu volũtatis. q̃ꝗȝ ṽo ꝓ termino ꝯstituto ꝑ
illũ actũ. ac si intellectio q̃ꝗȝ staret ꝓ actu intellectꝰ
q̃ꝗȝ ꝓ ṽbo eiꝰ. Et hec de q̃õne sufficiãt.

Circa trigesimãter/
tiam distinctionẽ queriẽ. Utrũ pro/
prietates personales sint diuina eẽn
tia. Et arguiẽ ꝙ nõ. Nã essentia ꝓ/
prietatis relatiue ẽ ad aliud se habe
re. sed esse diuine essentie non est ad aliud se habere.
igitur hec nõ ẽ illa. aᵃ pꝫ ꝑ phm in pͥdicis. bᵃ ꝓbaẽ. qꝛ
diuina essentia ẽ maxime absoluta ꝛ per se subsistẽs.
igitur ꝛ esse eiꝰ. In oppositũ arguiẽ. qꝛ ois res q̃ nõ ẽ
diuina eẽntia ẽ creatura. sed ꝓprietas relatiua rea/
liter competit deo. igitur si non ẽ diuina essentia erit
creatura. ꝛ ita nõ erit adoratio latrie exhibenda: cõ/
tra illud qḋ in pͥfatione cantatur: ut in ꝑsonis ꝓprie/
tas ꝛ in maiestate adoretur eq̃litas. In hac q̃õne erũt
duo articuli. in pͦ ponenẽ ꝯnes. in 2ᵒ mouebunẽ obie/
ctiones. ¶ Qꝰtũ ad pͥmũ sit pͥma ꝯ ꝙ essentia diuina
ꝛ ꝓprietas relatiua sunt idẽ ſm rem. Istam ꝯnẽ ꝓbat
sic scũs Tho. pͦ sen. dis. 33. q. i. arti. pͦ. Cũ inquit in rela/
tione sint duo. scꝫ relationis respectꝰ quo ad alterũ
refertur. in quo cõsistit rõ relationis. ꝛ iterũ ipsũ esse
relationis qḋ hꝫ ſm ꝙ in aliquo rei fundaẽ uel i quã/
titate uel in essentia uel in aliquo hꝫ. Silbertꝰ porre/
tanus ꝯsiderauit relatiões diuinitatis ſm respectũ in q̃
consistit rõ relationis. ex quo nõ hꝫ ꝙ aliquã rem in/
herentẽ ponat. vnde ꝛ inueniũẽ aliq̃ relationes nihil
realiter in re ponentes. ꝛ ꝓpter hoc dixit eas assisten
tes uel exterius affixas. Ille eni ꝓprie relationes di/
cuntur exterius affixe uel assistẽtes que cũ ꝓprie nõ
habeant fundamentũ in re: tantũmodo ex habitudi/
ne alterius ad rẽ de qua dicunẽ adueniũt. sicẽ dextrũ
in colũna qḋ dr̃ de ipsa ꝑ hoc ꝙ homo eam habet ad
sinistram. ꝛ hꝫ etiam sunt relatiões quibus deus ad
creaturã refertur. sed relatiões distinguẽtes ꝑsonas
non pñt esse hꝫ cum fundẽẽ super aliquid qḋ ẽ vere
in re scꝫ in coicatiõe nature. ꝛ ideo sũt relatiões rea/
les hñtes esse fundatũ in natura rei. sed hec ẽ natura
diuine simplicitatis ut in ipsa non nisi vnũ esse possit
esse. nec in eadẽ differat esse ꝛ qḋ ẽ. Illud ḡ esse pͥni/
tatis nõ põt esse aliud q̃ȝ esse diuine essentie. ꝛ cũ esse
essentie sit essentia ipsa. ꝛ esse pͥnitatis sit ipsa pãni/
tas. relinquiẽ de necessitate ꝙ ipsa paternitas ſm rẽ
est diuina eẽntia. vnde non facit cõpositionẽ cum ea.
Eandem ꝓbationem ponit pͥma pte. q. 28. arti. 2ᵒ. sic
dicens. In quolibet nouẽ generꝫ accidentis ẽ cõside
rare duo quorꝫ vnũ est esse qḋ competit vnicuiq̃ȝ eo/
rũ ſm ꝙ est accidẽs. ꝛ hoc coiter est oibus inesse sub/
iecto. accidẽtis eni eẽ ẽ iesse. Aliud qḋ põt ꝯsiderari
in vnoquoq̃ȝ est ꝓpria rõ vniuscuiusq̃ȝ illorꝫ generꝫ.
ꝛ in alijs quidẽ generibꝰ utpote quãtitate ꝛ qualita/
te etiã ꝓpria rõ generis accipitur ſm compationem
ad subiectũ. Nã quãtitas dr̃ mensura subẽ. qualitas
dispositio subẽ. sed ꝓpria rõ relationis non accipitur
ſm cõpationẽ ad illud in quo ẽ. sed ſm cõpationẽ ad
aliqd extra. si igitur consideremꝰ etiã in rebꝰ creatis
relatiões ſm illud qḋ relationes sunt. sic iueniũẽ esse
assistentes nõ intrinsecus affixe q̃si signtes respectũ
quodãmodo cõtingentẽ ipsam rem relatã ꝓut ab ea
tendit in alterũ. si ṽo cõsidereẽ relatio ſm ꝙ ẽ accñs
sic est inherens subiecto ꝛ hñs esse accidentale in ipso
Sꝫ porretanꝰ considerauit relationẽ pͥmo mõ tm̃.
quicquid aũt in rebꝰ creatis hꝫ eẽ accidentale: ſm ꝙ
transfertur in deũ habet esse subale. nihil eni ẽ in deo
ut accidens in subiecto. sed quicq̃d ẽ in deo ẽ eiꝰ eẽn/
tia. sic igiẽ ex ea parte qua relatio in rebus creatis hꝫ
esse accidẽtale in subiecto. relatio realiẽ existẽs i deo
hꝫ esse diuine essentie idẽ ei existens. In hoc ṽo ꝙ ad
aliqd dr̃ non significatur aliqua habitudo ad essentiam sed
magis ad suũ oppositũ. ꝛ sic manifestũ ẽ ꝙ relatio in.

deo existens est idem essentie sm rem. hec ille. Eadē ꝓbationē ponit de potentia dei. q. 8. arti. 2º Et 4º ꝯ gentiles. caº 14º ¶ 2ª ꝯ ꝙ ꝓprietas relatiua est idē realiter ꝙ ꝑsona. Istā ꝓbat scūs Tho. ꝑ sen. vbi sup. arti. 2º sic. Aut ꝓprietas ꝑsonalis est aliquid in re. aut nihil. si est aliqd in re ⁊ non sit ꝑsona oportet ibi eē cōpositionē. si aūt nihil est in re. sic nō erit distinctio ꝑsonarū sm rem. Itē omnis forma ē ꝑncipiū eius cuius est forma sm aliqd esse sui. si igit̄ paternitas qua formaliter pater est pr̄ sit aliud ab ipso patre erit aliquid ꝑncipiū patris ⁊ prius eo: qd ē icōueniēs. ergo p̄rnitas nō est aliud a patre. ⁊ eadē rōne nec aliq̄ ꝓprietas a ꝑsona. Et ꝑma parte. q. 40. arti. ꝑ. sic arguit. In diuinis non differt qd est ⁊ q̄ est ut habetur a Boetio in liº de ebdomadibꝰ. sed pr̄ p̄rnitate est pater. ergo pater ē idem qd p̄rnitas. ⁊ eadē rōne alie ꝓprietates sunt idē cum ꝑsonis. Item relatio in diuinis ē diuina essentia. essentia aūt est idē qd ꝑsona ut sup dictū ē scz. q. 29. arti. ꝑ. ¶ 3ª ꝯ est ꝙ diuina essentia ⁊ relatio uel ꝓprietas relatiua differūt rōne. Probat̄ ꝯ ista sm scm̄ Tho. ꝑ sen. vbi sup arti. ꝑ. Paternitas inquit sm rem ē ipsa diuina essentia. vnde non facit cōpositionē cū ea. sed qꝛ manet ibi verus respectus ptinens ad nām relationis q non ptinet ad rōnem essentie. ex illo respectu relatio pōt distinguere ꝗuis essentia non distinguat. de cuiꝰ intellectu nō est iste respectus oppositionē causans. ⁊ ita dicendū ē ꝙ ꝓprietates ⁊ essentia sūt idē sm rē sed differūt rōne. In alijs aūt relationibꝰ realibꝰ que sunt in creaturis ē aliud eē relationis ⁊ subē q̄ refert̄ ⁊ ideo dicūtur inesse. ⁊ sm ꝙ insūt compositionē faciunt cū suis subiectis scz accn̄tis ad subiectū: qd non ꝯuenit diuinis relatiōibꝰ. hec ille. Et ibidem ad 3m ostēdit quō distinctio ratiōis debeat intelligi. Ratio inquit dupliciter sumit̄. qnq3 eni rō dicit̄ illud qd est in rōcinante scz ipse actꝰ rōnis uel potentia que est rō. Qnq3 aūt rō est nomē intentiōis siue sm ꝙ sigt̄ diffinitionem rei ꝓut rō est diffinitio siue ꝓut rō dr̄ argumentatio. Dico igit̄ ꝙ cū dicit̄ ꝙ ē alia rō paternitatis ⁊ essentie in diuinis. non accipit̄ sm ꝙ ē in rōcinā te tm̄ sed sm ꝙ ē nomē intētiōis. ⁊ sigt̄ diffinitionem rei. ꝗuis eni in diuinis nō possit esse diffinitio nec genꝰ nec differētia nec cōpositio. tm̄ si itelligat̄ ibi aliquid diffiniri. alia erit diffinitio paternitatis ⁊ alia diffinitio essentie. In oībꝰ autē intentionibꝰ hoc verū est ꝙ intentiones ipse non sunt in rebꝰ sed in aīa tm̄. sed hn̄t aliquid in re correspondēs scz naturā cui intellectus attribuit h3 intentiōes. sicut intētio generis nō est in asino. sed natura aīalis cui ꝑ intellectū hec intētio attribuitur. ita etiā ipsa rō quam in diuinis aliā ⁊ aliam dicimꝰ. nō est in re sed aliqd rn̄dēs ei in quo fundatur scz veritas illius cui attribuit̄ talis intētio. est enim in deo vnde possint diuerse rōnes sibi cōuenire. ⁊ iō nō sequitur ꝙ deus sit ille rōnes. sed ꝙ tm̄ sit hn̄s eas. Sꝫ enim qd dr̄ ꝙ in deo idē est habens ⁊ qd habet̄. intelligitur de illis q̄ habent̄ ꝑ modū rerū. non aūt de illis que habent̄ ꝑ modū intentionū. sicut nō possumꝰ dicere ꝙ deus sit nomē ꝗuis nomē habeat. sed ꝙ deꝰ est bonitas qꝛ bonitatē habet. similiter est paternitas qꝛ paternitatē h3. sed nō sequit̄ ꝙ sit rō qꝛ rōnē habet hec ille. Et silr̄ ibidē ad 2m. Paternitas ⁊ eē sūt idē sm esse. ⁊ iō sicut in filio est esse eēntie. ita ⁊ in filio est eē p̄rnitatis. qꝛ in diuinis nō ē nisi vnū esse. sed p̄rnitas h3 aliqd in q̄ nō vnit̄ cū essentia scz rōnē p̄rnitatis q̄ ē alia a rōne essentie. vnde sm illā rōnē respectus pōt esse in patre ⁊ non i filio. scz distinguere patrē a filio. Itē ꝑ sen. dis. 2. q. 1. arti. 5º dicit. Proprietas inqt ꝑsonalis scz relatio distinguens ē idē re qd diuina essentia sed differens rōne. rō aūt relatiōis ē ut referat̄ ad alterū. Pōt ergo dupliciꝰ cōsiderari relatio in diuinis. uel ꝑ cōparationē ad essentiā. ⁊ sic est rō tm̄. uel ꝑ comparationē ad illud ad qd refert̄. ⁊ sic ꝑ ꝓpriā rōnē relationis distinguit ab illo. hec ille. Eandē ꝯnē ponit ꝑma pte q. 28. arti. 2º Relatio inquit realiter existens in deo est idē essentie sm rē. ⁊ nō differt nisi sm intelligentie rōnē ꝓut in relatione respectꝰ importat̄ ad suū oppositū qui tm̄ non importat̄ noīe essentie. Patet etiā ꝙ in deo non ē aliud esse relatiōis ⁊ esse eēntie. sed vnū ⁊ idē. hec ille. Eandem ponit de potentia dei vbi sup. ¶ 4ª ꝯ ē ꝙ ꝓprietas ꝑsonalis differt sm rōnem a ꝑsona ut p̄rnitas a patre. Istā ponit scūs Tho. ꝑma pte. q. 40. arti. ꝑ. et. q. 32. arti. 2º ꝑ̄ire. itē ꝑ sen. dis. 33. q. 1. arti. 2º Quidā inquit dixerūt sicut Prepositiuꝰ ꝙ ꝓpetates sūt ipse ꝑsone sm rē. nec distinguūt̄ a ꝑsonis etiā sm rōnē. nec aliquo mō. Sꝫ hoc stare nō pōt ꝓpter duo. ꝑ qꝛ inuenimꝰ in vna ꝑsona plures ꝓprietates ⁊ relatiōes sm ꝙ ad aliā ⁊ aliā ꝑsonā refertur. 2º qꝛ aliqd attribuit̄ ꝓprietati qd non attribuit̄ ꝑsone ⁊ econtra. sic ꝑsone attribuit̄ distingui: ꝓprietati aūt distinguere. ⁊ iō oꝫ ꝙ differāt sm modū sigṅdi ꝓprietates a ꝑsonis. nec diuersus modꝰ significādi veritatē haberet s3 vanitatē nisi eēt alia rō ꝓprietatis ⁊ ꝑsone cui correspōderet aliqd i re. ⁊ iō dicimꝰ ꝙ ꝓpetates ⁊ ꝑsone sūt idē re sed differūt rōne. sic de ꝓpetatibꝰ ⁊ essentia dictū ē. sed in hoc differt. qꝛ rō ꝓpetatis ⁊ eēntie differūt sic rō diuersoꝝ generꝝ. s3 rō ꝓprietatis ⁊ ꝑsone differūt sic rōnes abstracti ⁊ ꝯcreti in eoꝝ gn̄e acceptoꝝ. In ꝯcreto aūt ē duo cōsiderare in rebꝰ creatis. scz cōpositionē ⁊ ꝑfectionē. qꝛ quod sigt̄ ꝯcretiue sigtur ut ꝑ se existens. ut hō uel albus. Silr̄ de rōne abstracti sūt duo scz simplicitas ⁊ ꝑfectio. quia qd sigtur i abstracto sigt̄ ꝑ modū forme cuius non est opari uel subsistere in se uel opari sed i alio. vnde pat3 ꝙ sicut est etiā in alijs noībus que de deo dicuntur neutra rō sm totum diuinis competit ex quo probat̄ in libro de causis ꝙ nihil de deo dicit̄. quia nec abstractū ꝓpter impfectionē. nec concretū ꝓpter compositionem. sed ꝗtum ad aliquid vtrūq3 vere dicit̄ ⁊ concretum ꝓpter ꝑfectionem. ⁊ abstractum ꝓpter simplicitatē. hec ille. ¶ 5ª ꝯ ē ꝙ ꝓprietas relatiua est vere ⁊ sm rem in essentia ⁊ in ꝑsona. Istā ponit scūs Tho. ibidem arti. 5º Proprietates inquit sunt in essentia ⁊ ꝑsonis sed diuersimode. qꝛ in essentia sunt ꝑ idēptitatē rei ⁊ nō sicut in supposito. sed diuersimode: sm ꝙ aliquid dicit̄ suppositū aliquꝰ diuersimode: sm ꝙ aliquid dicit̄ suppositū aliquꝰ ... pliciter scz uel nature ꝑ quam constituit̄ sicut humanitas ē i sorte. ⁊ hmō ꝓprietates ꝑsonales sūt in pernitas ē i sorte. ⁊ hmō ꝓprietates ꝑsonales sūt in per-

sonis. uel sicut illud qđ aduenit post esse constitutum sicut albedo est in sorte. ⁊ ita ſm intellectū ꝓprietas non ꝑsonalis ut inascibilitas cōis spiratio. sūt in ꝑsonis nō tñ ita ꝙ suppositū sit aliqđ aliud ab eo qđ inest sm rem sed ſm rōnē concreti ⁊ abstracti. hec ille. Ibidem etiā ꝓbat ꝙ ꝓprietates sint in ꝑsonis ꝑ illud qđ dicitur in ꝑfatione: in ꝑsonis ꝓprietas ⁊c. Itē qđ denominatur ab aliqua forma oportet ꝙ habeat illam in se sed ꝑsone denolantur a ꝓprietatib⁹. dicit̄ enim paternitate pr̄. ergo paternitas est in patre. Quō autem ꝓprietas sit in essentia dicit: Nullus modoꝝ illoꝝ q̄s ꝑhus enumerat sufficit ad explanandū quō in diuinis aliquid in aliquo esse dicatur. ⁊ ꝑcipue modus ille quo ꝓprietates in essentia eē dicunt̄. q2 non inuenitur in creaturis aliqua diuersoꝝ generū in idēptitatem rei cōuenire. sicut relatio ⁊ substantia in diuinis rōne cuius vnū in altero esse dicit̄ scȝ paternitas in esse sicut in ꝑexistente ſm intellectū. sed modus ille quo ꝓprietates nō ꝑsonales sūt i personis. simile habet aliquid illi modo quo forma est in mā scȝ forma accidentalis in subiecto. sed modus ille quo ꝓprietates ꝑsonales sunt i personis habet aliquid simile illi modo quo differētie sūt i specie uel nā cōis in inferiori. Quis in his oīb⁹ maior dissimilitudo q̄ similitudo īueniatur. hec ille. Item ꝑma parte. q. 40. arti. ꝑ. dicit necesse ē ponere ꝓprietates in diuinis ut ostendim⁹ scȝ. q. 32. arti. 2º que quidē signtur in abstracto ut quedā forme ꝑsonaꝝ. Unde cū de rōne forme sit ꝙ sit in eo cuius ē forma oȝ dicere ꝓprietates esse in personis. ⁊ eas tñ esse ꝑsonas. sicut essentiā esse in deo dicim⁹. que tñ ē deus. hec ille. Et ibidem ad 2m. Proprietates inquit dicuntur esse in essentia ꝑ modū idemptitatis. In ꝑsonis aūt eē dicūtur ꝑ idēptitatē ſm rem. sed q̄tum ad modū signdi. sicut forma in supposito. ⁊ ideo ꝓprietates determināt ⁊ distinguunt ꝑsonas. non autem essentiam. hec ille. Eodē modo dicit in scripto vbi supra arti. 3º ad 2m ꝙ licȝ relatiōes sint in essentia. non tamen essentia refertur ad aliquā ꝑsonā. q2 nō ē in ea relatio sic in supposito. solum aūt illud in q̄ est relatio isto mō refertur ꝑ illā. Et hic ꝑm⁹ articul⁹ terminat̄.

Quantū ad secundū articulū arguit Aureolus contra ista ꝓponens ꝙ vident̄ multiplicē repugnantiā īplicare. Arguit igit̄ ꝑ contra 3am ꝯnem. Illud qđ ꝑsonas distinguit ē res inq̄tū eas distinguit. alioqn ꝑsone non distinguerentur realiter nisi earū distinctiuū ꝑncipiū esset res. sȝ relatio distiguit ꝑsonas ſm rōnē respectus q est ali⁹ a rōne essentie ut isti ponunt i verbis suis. ergo ꝓprietates ſm rōnē respectus ⁊ ſm ꝙ differunt ab essentia distinguūtur. ¶ 2º sic. Q̄cunq3 aliqua ita se habent ꝙ vnū realiter distinguit alterū realiter non distinguit. illa non ē eadem res. q2 ꝑdicatū reale non pōt affirmari ⁊ negari sine cōtradictiōe de eadem re. sed relatio ſm rōnē respect⁹ distinguit realiter personas. ſm ꝟo esse quod habet in essentia non distinguit. ergo idē respectus in relatiōe differt realiter a suo esse in quo idēptificatur cum essentia. ¶ 3º sic. Relatio in diuinis ſm istos distinguit̄ ab eēntia in rōne respect⁹. sed tota entitas relationis cōsistit in esse respectum. relatio enim ⁊ respectus idem sunt constat autem ꝙ tota entitas vniuscuiusq3 consistit in esse id quod ē. utpote hoīs in esse hominis ⁊ animalis in eē animalis. q̄re necesse est ꝙ tota entitas relationis in diuinis distinguat̄ ab essentia. ¶ Et cōfirmat̄ quia quicquid realitatis datur relatiōi vltra esse respectū datur vltra esse relationem. si igitur inq̄tum respectus distinguitur ab eēntia ſm totam suam realitatem distingueret̄ ab ea. ¶ 4º sic. Que vniūtur i essentia ⁊ distinguūtur rōne: impossibile est ꝙ distinguantur nisi rōne. quia nō est maior distinctio distinctorum diuersitatē distinguentiū. sed paternitas ⁊ filiatio vniunt̄ ſm istos cū essentia in essentia. ⁊ habēt aliquid in quo non vniunt̄ scilȝ ꝓprias rōnes relatiuas ſm quas ꝑsonas distinguūt. ergo ꝑsone que distinguūtur per eas vniuntur simpliciter i oī essentia ⁊ in omni realitate. ⁊ distinguūt̄ sola rōne: qđ ē error Sabellij. ¶ 5º sic. Quādocunq3 aliqua distincta habent aliqđ esse in quo vniūtur. ⁊ aliqđ esse in quo distinguūtur. necesse ē ꝙ distinguētia non solū sint rōnes imo habent aliquod eē ſm qđ distinguūtur. alioquin effectus formalis in realitate excederet suā formam qđ est impossibile. sed persone diuine hñt aliqđ esse in quo non vniunt̄ scȝ in esse patrem ⁊ esse filiū. nec potest dici ꝙ hoc sit solū concipi uel esse rōnis. pater enim de se realiter est pater. ⁊ filius similiter. ergo necesse est ꝙ paternitas inq̄tū distinguit ⁊ similiter filiatio non solū rōne distincta sint. imo distinguantur vere in esse cuius oppositū isti dicūt. ¶ 6º sic. Paternitas ſm istos habet distinguere ꝑ rōnē ꝑrmitatis ꝓut ē alia a ratione essentie sed ſm hos hec rō est nomen 2e intentionis. nec est in deo sed in anima tñ. nec deus habet eam nisi ſm ꝙ habet nomē. ergo ꝑsona patris non distinguetur nisi ꝑ vnam 2am intentionem. neq3 per aliquid nisi sit in anima. neq3 per aliquid qđ deus habeat nisi eo modo quo habet nomē. hoc autē ē summe erroneū. ⁊ contra illud Hieronymi qđ ait i expositiōe symboli fidei. Sabellij heresim declinātes tres personas expressas sub ꝓprietate distinguimus non tantūmodo nomina sed nominū ꝓprietates. Et si dicatur ꝙ ratio paternitatis prout distinguit est in natura. de istis non valet. tum q2 isti concedūt ꝙ solum distinguūt ſm rōnes respectus ⁊ ꝓut ē alia rō paternitatis a rōne essentie. nō ē aūt ista alietas in natura ſm eos sed tñ in intellectu. igit̄ paternitas nō distinguit personas nisi ſm esse qđ habet i intellectu. tum quia ut apparet ex dictis eoꝝ cum dicitur: alia est rō paternitatis ⁊ essentie in diuinis. non accipitur ratio pro potentia uel actu. sed ſm ꝙ est nomen intentionis. he autem intentiones non sunt in re sed in anima nec deus habet eas nisi ſm ꝙ habet nomen ⁊ ceteras intentiones. ¶ 7º sic. Cū isti dicunt ꝙ ꝓprietates cōparate ad essentiam transeūt. comparate ꝟo ad oppositum sunt res ⁊ distinguūtur. Aut iste transit⁹ intelligitur in nihilitatē. quia videlicȝ relatio cōparata ad essentiam desinat esse ⁊ fiat nihil. aut ꝙ desinat eē res ⁊ fiat ens rationis. aut ꝙ desinat esse distincta ⁊

transeat in idéptitaté cũ essentia. Sed non põt dari primũ. tũ quia relatio in esse constituit personam p̃c. illud autẽ qḋ cõstituit compatũ ad essentiã uel i eẽn/tia impossibile ẽ q̃ transeat in nihil dũ compaṫ. alias constitueret dũ esset nihil. tũ qꝛ nullus catholice ne/gare põt qn ꝓprietates sint in essentia. esse aũt in ali/quo ẽ cõpari ad illud sub habitudine ut i aliquo. im/possibile ẽ ḡ q̃ relatio fiat nihil dũ comparatur ad eẽn/tiam. alias non esset in ea. qꝛ qḋ nihil est in nullo ẽ. tũ qꝛ relatio sub rõne respectus non põt dici q̃ sit habi/tudo subsistens quasi p modũ intervalli inter eẽntiã ⁊ terminũ utpote p̃ritas inter divinitaté ⁊ filiũ. ne/cesse est ḡ q̃ sit insistens in psona in qua etiam existat essentia ⁊ ita ad invicẽ ↄcurrũt ⁊ companṫ. vnde pꝫ q̃ nihil ẽ dictu q̃ relatio transeat in nihil p hoc q̃ ab intellectu compaṫ ⁊ res quedã remanet ad qḋcunqꝫ compareṫ. Nec põt dari 2m. tum qꝛ impossibile est q̃ aliqḋ transeat a specie in specié contrariã. ut q̃ albe/do fiat nigredo. ⁊ multo min9 possibile est q̃ res fiat rõ: aut ens reale ens rõnis. q̃ ḡ habitudo siue respe/ctus sit res p compatioñẽ ad oppositũ. ⁊ sit sola rõ p compatioñẽ ad essentiã ita q̃ res transeat in solã rõ/nem. impossibile ẽ. tũ quia intellectus p actũ suũ non spoliat res suis realitatib9. qꝛ ꝓpter nostrũ intellige/re nihil mutatur in re. ut pꝫ 9e metaphisice. compare aũt relationẽ ad essentiã est actus intellect9 compa/rantis. ḡ ex ista compatiõe non amittit relatio suã rea/litatem quã habebat ad oppositũ compata. Nec po/test dari 3m scꝫ q̃ transeat in idemptitaté realẽ ut sit sensus q̃ relatio differt realiter ab opposito. a funda/mento ṽo nõ differt nisi sola rõne. eo mõ quo dicim9 q̃ rõnale differt ab irrõnali realiter. ⁊ tamen ab aiali differt sola rõne. hoc siquidẽ dari nõ põt. tũ qꝛ reali/tas illa in qua differt ab opposito. aut est realitas di/uine essentie. ⁊ ſm hoc paternitas differt realiter a fi/liatione p realitatem diuinitatis. ⁊ p ↄ̃ñs realitas di/uinitatis ⁊ realitas filiationis distingueréṫ. ⁊ ita filia/tio erit alia res ab essentia. ⁊ pari rõne p̃nitas ⁊ pces/sio. quia non est altera magis eadẽ cũ essentia q̃̃ reli/qua. si ṽo patnitas differt realiter a filiatiõe sibi op/posita non realitate essentie sed alia. habeṫ ꝓpositũ scꝫ q̃ paternitas habet aliã realitaté ab essentia. vñ pꝫ q̃ ieuitabile est qn ex ista uel alia parte paternitas dicat realitatem aliam ab essentia. tũ quia exemplũ cõfirmat ꝓpositũ. nam rõnale differt ab animali ra/tione. ab irrõnali ṽo realiter. ⁊ hoc nõ est nisi illa rea/litate quã importat aial. cum qua rõnale realiter est idem. sicut eni rõnale ⁊ irrõnale sunt due res. sic aial rõnale ⁊ irrõnale sũt duo animalia realiter ⁊ due aia/litates reales: quare a simili si p̃nitas realiter differt a relatione ⁊ sola rõne ab essentia. ⁊ similiter ecõuer/so filiatio ab essentia differt sola rõne ⁊ a paternitate realiter. necesse erit q̃ essentia cũ qua paternitas est eadẽ realiter ⁊ differens sola rõne sit alia realiter ab illa essentia cum qua filiatio ẽ eadem realiter. ⁊ rõne differũt. ⁊ ita erũt due essentie i diuinis ⁊ redit here/sis arriana. ideo impossibile ẽ q̃ ille transitus habeat veritaté in aliquo itellectu. ¶ 8e. Impossibile inquit ẽ fundamentum cui modus iste innititṫ scꝫ q̃ in creatu/ris relatio habeat esse p fundamentũ. ⁊ nõ habeat eẽ p ꝓpriã sui rõnem. sed tñ ad aliud esse. tũ quia seque/retur q̃ relatio p suam ꝓpriã rõnẽ non esset accñs. ⁊ ita esset subã. cum ens diuidaṫ p subam ⁊ accñs tãq̃̃ p differẽtias sufficienter euacuãtes totũ ambitũ en/tis. imo est diuisio p contradictoria ſm Auicẽnam 2e metaphisice. tũ quia ꝓpria rõ generis in relatiõe que non ẽ alia q̃̃ respect9 ſm istos. uel erit res subsistens. ⁊ hoc est impossibile. qꝛ respect9 subsistere nõ põt ſm Augu. 7e. de trinitate ca. pͦ. Et cõmentatoré 7e. meta/phisice cõmento 49e. q̃ dicit q̃ relatio non põt eẽ ens p se. uel ratio relatiua inq̃̃tũ hꝫ non existit p se sed in alio. ⁊ ſm hoc erit accidẽs. vnde impossibile ẽ conci/pere qn uel habitudo sit existens per se uel in funda/mento. ⁊ tunc erit accidens. tum quia modus ꝓprius p̃ti accñtis nõ tollit modũ cõem accidẽtis. imo clau/dit. nam ꝓpria rõ p̃ti qualitatis non tollit rõnẽ acci/dentis. ⁊ pari rõne videtur q̃ respectus seu habitu/do que ẽ p̃talis rõ totius p̃ti relatiõis habeat pro/priã accñtalitatẽ. tũ quia relatio nõ dicit aliquid cõ/stitutum ex absoluto fundamẽto aliquo. ⁊ ex ipso re/spectu. sed ẽ pura habitudo ut superi9 dictũ fuit. ſm hoc ergo nõ est verũ qn relatio habeat ꝓprium eẽ in creatura. imo se habet ad fundamentũ sicut act9 ad potentiam. reducit eni intellectus ipsam de potentia fundamenti ad actũ ⁊ complementũ. sed isti dicũt q̃ relationes respiciũt essentiam tanq̃̃ fundamentũ. ḡ necesse ẽ q̃ respiciant tanq̃̃ suũ potẽtiale nec habe/ant esse nisi potentialiter ⁊ fundamẽtalit ac subiecti/ue p illam. sed formaliter nullo mõ. ḡ p̃dicta positio stare nõ põt. hec ille in forma. ¶ Similiṫ arguit Sco/tus ꝓbando q̃ ꝓprietas ⁊ essentia distinguãṫ plus q̃̃ rõne. p̃sic. Pater ex natura rei ante oẽm actum in/tellectus in pͦ signo originis habet rem coicabilem ut essentiã. qꝛ aliter eã non coicaret. habet etiã ex natu/ra rei in pͦmo signo originis ante actũ intellectus rem incoicabilẽ scꝫ ꝓprietatẽ psonalẽ. quia aliter nõ esset psona ex natura rei. sed non est eadẽ realitas illa que est coicabilis ex nã rei ⁊ que ẽ incõmunicabilis ex na/tura rei. imo hoc includit cõtradictionẽ. ḡ in patre nõ est idem ex natura rei essentia que est cõmunicabilis de se. ⁊ ꝓprietas que est incõmunicabilis. ¶ 2e. Illud qḋ ſm aliquid sui cõuenit realiter cũ aliquo ⁊ p aliqḋ sui differt ab eo habet in se aliqua distincta ex natu/ra rei. sed pater conuenit cũ filio realiter p essentiam ⁊ realiter distinguiṫ ab eo p ꝓprietatem relatiuã. ḡ in patre essentia ⁊ relatio distinguuntur ex natura rei. ¶ 3e. Btũs intuendo deũ videt distincte diuinitatem ⁊ ꝓprietatẽ. aut ḡ videt illa ut distincta obiecta ante omnẽ actũ intellectus. aut videt illa ut distincta ſm diuersos modos concipiendi idem obiectũ grãmati/cales ⁊ logicales. si pͦmo mõ. ḡ sunt ibi ex natura rei. quia cognitio intuitiua est rei ut existit in se ante oẽm actũ intellectus. si 2o modo. ergo non est maior diffe/rentia q̃̃ in concipiendo diuinitaté ⁊ deum ⁊ abstra/ctum ⁊ cõcretũ. ⁊ p ↄ̃ñs sicut pater ẽ btũs in essentia ita in paternitate ⁊ filiatione ⁊ processione spũs san/

cti. ꝛ cum illa distinguãtur realiter sicut psone quas di/
stinguunt sequitur ꝙ pater erit pmo huiꝰ in tribꝰ obie/
ctis. quod est impossibile. ¶ 4º quia dicit Augꝰ 7º de
trinitate ꝙ oīs essentia q̄ relatiue dicit̃ ē aliqd ext̃e/
pto relatiuo. Itē ibidem. Si pater nō est aliqd ad se/
ipsū non est oīo qui relatiue dicat̃. est ḡ in re essentia
ad se ꝛ nō ad aliqd. pater aūt inq̄ntū hꝰ dicit̃ ad aliud
non ē aūt formaliter eadem entitas ad se ꝛ nō ad se.
ḡ. ¶ 5º quia Augꝰ eodem liº caº 2º dicit ꝙ filius nō eo
v̄bū quo sapientia. qa v̄bū nō dicit̃ ad se sed relatiue
tm̄ ad eū cuius est v̄bū. sicut filius ad patrē. sapiētia
ṽo eo ꝙ essentia. Ex quo patet s̄m Augꝰ. ꝙ relati/
onis ad absolutū est talis non idēptitas in diuinis ꝙ
vnū ē q̄ respectu alicuiꝰ respectu cuiꝰ alterū non ē q̄
ḡ vnū non est de formali rōne alterius sed extra eam
ꝛ ꝑ ꝯñs non est idem formaliter illi.

Ad primū argumentorum

Aureoli r̄ndet̃ negando maiorē. dico eñ ꝙ illud qḋ
distinguit psonas. non ex illo hꝫ ꝙ sit res vn̄ hꝫ ꝙ di/
stinguat. scꝫ ex rōne respectꝰ. nec tñ sequit̃ ꝙ n̄ realit̃
distinguat. relatio eñ ē quedā res ꝛ ē relatio ī diuis.
ex hoc ꝙ est relatio hꝫ ꝙ distinguat. ex hoc aūt ꝙ est
res hꝫ non ꝙ distinguat sed ꝙ oīa que facit sint rea/
lia. ex alia pte igit̃ venit distinctio psonarū ꝛ ex alio
venit ꝙ illa distinctio sit realis. primū quidē ex rela/
tione inq̄ntū hꝰ. 2m ṽo ex relatione inq̄ntū est res scꝫ
diua essentia. ꝛ huiꝰ exēplū ē in diuis. Deꝰ eñ ē suba/
liter sapiens. sed hoc nō habet ex sapia inq̄ntū hꝰ. nec
ex essentia inq̄ntū hꝰ. sed ꝙ sit sapiens hꝫ ex sapia in/
q̄ntū sapia. ꝙ aūt illud sapere sit essentiale hꝫ a sapia
inq̄ntū ē diuiua suba. Istā solutionē intendebat scūs
Tho. de potentia dei. q. 8. arti. 2º ad 3m vbi ait ad cō/
simile argumentū. Licꝫ rō nō addat sup essentiā ali/
quā rem. sed solū rōnē. tñ relatio ē aliqua res in deo.
lꝫ nō differat ab essentia nisi rōne ꝛ siliter ē de sapiē/
tia. ꝛ ideo sicut ea que ptinēt ad sapientiā ꝛ bonitatē
realiter deo cōueniūt ut intelligere ꝛ alia hꝰ. ita etiā
illud qḋ est ꝓprium relationis scilicꝫ opponi ꝛ distin/
gui realiter ī diuinis īuenit̃. hec ille. Itē ꝑ sen. dis. 26.
q. 1. arti. 2º ad 3m ponit similē r̄nsionē. argumentū eñ
est tale. Relatio nō habet virtutē diffiniendi nisi s̄m
ꝙ hꝫ oppositiōis rōnē. sed rōnē oppositiōis nō hꝫ nisi
s̄m ꝙ ad alterū ē. igit̃ nō distinguit nisi s̄m ꝙ ad alte/
rū ē. sed s̄m ꝙ ad alterū ē non hꝫ relatio ꝙ sit aliqua
res uel substantia uel yposta sis. ḡ relatio non poterit
facere distinctionē realē ypostasū. ecce argumentū
sci doctoris ī forma. Et r̄ndet: distinguēdū inquit ꝙ
q̄uis relatio ex hoc ꝙ ad alterū dr̄ non sit res quedā
est tamē res aliqua s̄m ꝙ habet fundamentū ī eo qḋ
refert̃. ꝛ hoc vlterius hꝫ inq̄ntū est diuina ꝙ sit ypo/
stasis uel suba. ꝛ iō facit realē ypostasū distinctionem
sicut sapientia ex hoc ꝙ est sapiētia nō habet ꝙ sit sub/
stantia ꝛ tñ quia sapientia diuina est substantia. deus
substantialiter est sapiens. hec ille. Ex quibus patet
responsio ad argumentū. ¶ Ad 2m negatur aᵒʳ. suffi/
cit eñ distinctio ratiōis ut alias dictū est. predicamē/
tum eñ q̄ntūcūqꝫ sit reale non attribuitur rei ꝑ intel/
lectū cuius est attribuere predicatū subiecto nisi sub
aliq̄ rōne. ꝛ iō si p̄dicatū reale ꝯueniat rei sub tali rō/
ne ꝛ nō sub alia rōne eiusdem rei. illud predicatum
reale poterit affirmari ꝛ negari de eodē s̄m rem di/
uersimode cōcepto. Et hanc solutionem ponit scūs
Tho. ī sentētia de potētia dei. q. 8. arti. 2º ad 7m. vbi
sic dicit. Sicut dicit philosophus 3º physicorū: non
oꝫ ꝙ omnia eadem p̄dicentur de quolibet modo eis/
dem sed solum de eisdem s̄m rationem. eēntia autē
diuina ꝛ paternitas ꝛ si sint idem re non sunt idem ra/
tione. ꝛ ideo non oportet ꝙ quicquid predicatur de
vno predicetur de alio. Sciendū tñ ꝙ quedam sunt
que consequūtur ꝓprias rationes essentie ꝛ relatio/
nis. sicut dicimus ꝙ esse cōe sequitur ad essentiam
distinguere sequitur ad relationem. vnde vnū hoīū
ab alio remouetur neqꝫ eñ eēntia distinguit. nec re/
latio est cōis. Quedā vero non q̄ntū ad principale si/
gnificatū sed q̄ntū ad modū sig̃ndi habet aliquā dif/
ferentiam a ratione essentie uel relationis. ꝛ alia pre/
dicantur quidē de essentia ꝛ relatione licꝫ non pro/
prie. ꝛ hꝰ sūt adiectiua ꝛ verba substantialia ut bonꝰ
sapiēs. intelligere ꝛ velle. hꝰ eñ q̄ntū ad rem sig̃tam
sig̃nt ipsam essentiam. sed tñ sig̃nt eam per modū sup/
positi ꝛ non in abstracto ꝛ ideo proprijssime dicūtur
de personis ꝛ de nominibus essentialibus concretis
vt deus uel pater bonus sapiens creans ꝛ alia hꝰ. de
essentia autem in abstracto sig̃ta ꝛ non per modum
suppositi non dicitur ita proprie. ꝛ adhuc minus de
relationibus quia hꝰ conueniunt supposito s̄m eēn/
tiam ꝛ non s̄m relationem. non eñ deus est bonꝰ uel
creans ex hoc ꝙ habet relationem. hec ille. ¶ Ad 3m
negatur hoʳ. Nō enim entitas relationis in hoc consi/
stit scꝫ in esse respectū ꝑ hoc eñ nō habet ꝙ sit aliqd
in rerū natura ut dictum est. Et ad probationem ne/
gatur vniuersalis assumpta. aliter eñ est de entitate
relationis ꝛ aliter de entitate aliorum predicamen/
toꝝ. relatio enim non predicat aliquid sed ad aliquid
ꝛ relatio aliter est ens q̄ alia predicamēta ut sepe di/
ctū fuit. non eñ relatio habet ꝙ sit ens aut aliqd aut
res ex parte sue rationis sed ex parte fundamēti qḋ
habet. tale eñ pōt nāliter eē in re relata ꝛ tūc relatio
referens erit ens reale. sin aūt. erit solū ens rationis.
¶ Ad 4m dicit̃ ꝙ si aᵒʳ intelligat̃ cū exclusiōe alteriꝰ
differentie q̄ s̄m rōnem vera ē ita ꝙ sit sensus ꝙ illa
distinctiua que vniūtur in essentia ꝛ sola rōne distin/
guūtur. talia solū distinguūt rōne ꝛ non realiter. sed
maiore in hoc sensu cōcessa negat̃ hoʳ. nō eñ pñitas
ꝛ filiatio sola rōne distinguuntur. imo re relatiua di/
stinguūtur scꝫ seipsis cū sint pma distinguentia in di/
uinis s̄m rem. Si aūt aᵒʳ intelligatur alit̃ q̄ dictū sit
falsa est. ¶ Ad 5m negat̃ hoʳ loquendo de esse existē/
tie. quia solū de tali esse loquēdo ꝯceditur aᵒʳ. in diui/
nis enim nō est nisi vnicū esse loquēdo de esse qḋ est
actus essentie. vnde de potentia dei. q. 8. arti. 2º ad
11m dicit sanctus Tho. In diuinis inquit nullo modo
est esse nisi essentie. sicut nec intelligere nisi intellectꝰ

τ ꝓpter hoc sicut in deo est tm̄ vnum intelligere ita τ vnū esse. τ ideo nullo mō cōcedēdū ē q̄ aliud sit esse relationis τ aliud essentie. rō aūt non significat eē sꝫ esse quid. id est quid aliquid est. vnde due relationes vnius rei non demōstrant duplex esse ei⁹ sed demōstrant q̄ dupliciter de illa re pōt dici quid est. hec ille. Et cū ꝓbat q̄ dine ꝑsone non vniunt̄ in esse patrem τ in esse filiū. Dico ad hoc sicut dicit scūs Tho. p̄ sen. dis. 33. q. i. arti. p̄. ad p̄mū. Esse dicit̄ tripliciṫ. p̄ modo dicitur esse ipsa quidditas uel natura rei. sicut dicit̄ q̄ diffinitio ē oratio signs quid ē eē. diffinitio autem quidditatē significat. Alio⁹ dicitur esse ipse act⁹ eēntie. sicut viuere qd̄ est esse viuentib⁹: est aīe actus nō actus secundus qui est oꝑatio sed actus prim⁹. 3⁹ mō dicit̄ esse qd̄ sigt̄ veritatē compositionis in propositionib⁹ s̄m q̄ ē dicit̄ copula. τ s̄m hoc ē in intellectu cōponente τ diuidente q̄ntū ad sui complementū. sꝫ fūdatur in esse rei qd̄ est actus essentie. hec ille. Et post pauca subdit: Illud esse i quo paternitas τ essentia vniuntur signatur ut esse qd̄ est actus essentie. non aūt vniunt̄ in esse qd̄ sigt̄ diffinitio rei. quia alia est ratio paternitatis qua ad aliud refertur. τ alia rō essentie. hec ille. Ex quo patet q̄ sicut ipse dicit de paternitate τ essentia. ita potest dici de patre τ filio q̄ vniunt̄ in esse qd̄ est act⁹ essentie. non aūt in esse quod sigt̄ rō paternitatis uel filiationis. ex tali aūt vnione in tali esse nulla sequitur realitas. nec sequitur q̄ illud cui ex se conuenit tale esse de se sit res uel aliquid actu existens. cuiusmodi sunt filiatio paternitas. sed solū ex eē p̄mo modo qd̄ est eē actualis existentie. τ dicit actum essentie qd̄ in diuinis nō plurificat̄ ut dictum est. Et cū arguens dicit q̄ imo tale esse patrē est reale τc̄. Dico q̄ verū est sed non habet q̄ sit reale ex ꝑte relationis sed ex parte fundamēti relationis. paternitatis autē τ filiationis ē idem fundamentū in diuinis ut probat scūs doctor 4.⁰ ꝯ gentiles. ca.⁰ 14.⁰ Aliṫ breui⁹ sine distinctiōe posset dici q̄ eē patrē ē eē reale. τ eē filiū similiter. sꝫ nō dicūt diuersa esse sed vnū cū alia τ alia habitudine. sicut dicit̄ de potentia generandi actiue dicta. τ potentia nascendi passiue dicta. ¶ Ad 6ᵐ dicitur q̄ ꝓcedit ex falso intellectu. cū eni dicitur q̄ relatio in diuinis distinguit ꝑsonas s̄m rōnem respectus. non sum⁹ ita asini uel deliri q̄ intelligamus sicut arguens iponit scꝫ q̄ relatio distinguat ꝑ rōnem que est i aīa nostra q̄ntū hꝫ esse i anima nr̄a: sed s̄m qd̄ habet esse in re scꝫ tā q̄ in fundamēto sue veritatis. nō enim sine cā distinguit idē scūs doctor de ratione que ē tm̄ in ratiocinante τ de ratione que non tm̄ est in ratiocinante: scilicꝫ p̄ sen. vbi sup̄. vnde sicut ipse dicit dis. 2. q. i. arti. 3.⁰ Rō inquit dicit̄ esse in re. non quasi ipsa intentio quā sigt̄ nomen rōnis sit in re aut etiam ipsa conceptio cui conuenit talis intētio sit in re extra animam cum sit in anima sicut in subiecto. sed dr̄ eē in re inq̄ntū in re extra animā est aliquid qd̄ rn̄det conceptui aīe sic signatū signo. Et post multa dicit: Patet igitur q̄ rō dicitur esse in re inq̄ntū signū nominis cui accidit esse rōnē ē in re. τ hoc cōtingit ꝓprie qn̄ conceptio intellectus ē silitudo rei. Et ad 4ᵐ dicit: Sicut inq̄t rō hoīs non dr̄ esse in hoīe quasi res quedam in ipso sed ē sicut in subiecto in intellectu. in hoīe aūt sicut in eo qd̄ rn̄det ꝑ quādam silitudinē τc̄. Nūc ad ꝓpositum dico q̄ relatio dr̄ distinguere s̄m rōnē relationis uel respect⁹ ꝑsonas ad istū intellectū q̄ relatio q̄ realiṫ ē in deo ex se hꝫ q̄ distinguat inq̄ntū hꝫ vnde fūdet rōnē respect⁹ uel relatiōis. τ inq̄ntū talis relatio ē in ea sic in fundamēto sibi corn̄dente per assimilationē ita q̄ si res diua non haberet vnde posset sic vere fūdare rōnē relatiōis τ illi correspōdere q̄muis posset fūdare rōnē essentie uel sapie aut cuiuslibet alterius absoluti. certe nō posset esse ꝑncipium formale distinctiuū in diuis ꝑsonis. τ nō intelligim⁹ q̄ ꝯceptiōes itellect⁹ ꝑsonaꝝ distictionē fabricēt. Et cū dicit arguens q̄ scūs Tho. non sic pōt intelligere. q̄ ipse dicit q̄ relatio distinguit solū s̄m rōnē respectus ꝓut ē alia rō p̄nitatis τc̄. Dico q̄ scūs doctor nō intēdit q̄ illa ꝯceptio q̄ ē rō distinguat. nec q̄ alietas ꝯceptuū p̄nitatis τ essentie aut p̄nitatis τ filiationis distinguat ꝑsonas sꝫ intēdit q̄ res diua ꝓut hꝫ in se vnde fūdet aliā rōnē a rōne eēntie scꝫ rōnē p̄nitatis uł hꝫ ē distinctiua ꝑsonaꝝ. τ q̄ p̄nitas τ filiatio ꝓut hn̄t vnde fundēt hꝫ ꝯceptus p̄nitatis τ filiationis opponūt̄ relatiue τ nō ꝓut p̄nt rep̄ntari ꝑ ꝯceptus absolutos q̄scūq3. Et sic pꝫ q̄ argumentū ꝓcedit ex ꝑuerso itellectu quicq̄d sit de malo affectu. ¶ Ad 7ᵐ dico q̄ nusq̄ legi in scō doctore talē modū loquēdi scꝫ q̄ relatio transeat τc̄. lꝫ sepe recitet illud Boetii de trinitate: Cūcta q̄ in diuinam p̄dicationē venīūt mutantur i substam τc̄. dicit tm̄ q̄ relatio cōpata ad eēntiā ē rō τc̄. ut recitaui sup̄i⁹. qd̄ qualiṫ debeat itelligi ondit ipse i q̄dā tractatu vbi exponit cētū septē dubia de doctrina frīs petri q̄ libell⁹ incipit: Primo q̄ ꝯsiderādū ē q̄ rō τc̄. Et i solutiōe sexti sic ait: Qd̄ vo 6ᵒ loco ponit̄ relatiōi deo cōpata ad eēntiā rō sola ē. cōpata āt ad oppositū ē res quedā. sic intelligit̄ q̄ relatio cōpata ad eēntiā differt sola rōne ab ea. cōpata aūt ad oppositā relationē differt realiṫ ab ea. vnde postea subdit: Ipsa eni relatio. s. ꝑ cōparationē ad eēntiā idē ē qd̄ ipsa re. sꝫ differt rōne. nō aūt itelligit̄ q̄ relatio sit solū rō cui nō corn̄deat res aliq̄ ut obijciēs calūniat̄. hec sūt v̄ba ei⁹ i forma. si ḡ repiat̄ in dictis scī Tho. talis modus loquendi scꝫ relatio cōpata ad eēntiā transit τc̄. intelligit̄ q̄ relatio compata ad eēntiam nō differt ab ea realiṫ sed solū rōne. a relatiōe vo opposita differt realiṫ. Et cū opponēs arguit ꝯ hūc sensū dico ad p̄mā ꝓbationē q̄ realitas q̄ differt filiatio a p̄nitate ē realitas diue essentie nisi ponam⁹ q̄ttuor realitates in deo. nō tm̄ seq̄t̄ q̄ realitas diuinitatis differat a realitate p̄nitatis uel ecōtra. q̄ realitas filiationis nō distinguit filiationē a p̄nitate inq̄ntū ē realitas diuinitatis. imo nec inq̄ntū ē realitas sꝫ inq̄ntū ē realitas sub tali respectu. cū eni dico realitas filiationis dico realitatē τ relationē. ex hoc q̄ realitas filiatiōis ē relatio hꝫ q̄ distinguit ab opposito scꝫ a p̄nitate. ex h̄ autē q̄ est realitas hꝫ q̄ suū distinguere sit reale. pꝫ igiṫ q̄ argumētū istud nō ieuitabiliṫ ꝯcludit q̄ relatio habeat realitatē distinctā a realitate essentie sicut argu-

[Handwritten marginal note, left margin:]
...idē fundamētū. nō repit̄ ... dicto ubi allegat̄ neq̄ ... q̄ alibi imo in plerisq̄ locis ... aliud & aliud dicit̄ ... fundamentum p̄nitatis et filiationis ... p̄nitatis fundamentum ... ratio actiua & filiationis ... sit gn̄atio passiua ... diuinis realiter ab inuicē distinguitur. Si tm̄ alicubi in scriptis s. tho. repiat̄ q̄ ... diuina sit fundam̄ ... nitatis et filiationis ... doctor iste ... sentire debz ... fundam̄ remotum.

ens glorificatur. imo nihil cōcludit. Ad 2am ꝓbationē di-
co q̄ exēplū illud de rōnali ⁊ irrōnali respectu aialis
non ponit̄ a sancto doctore. imo reprobat̄ in presenti
distinctiōe arti. ꝑ. ad 2m vbi dic̄. Non oꝫ inquit in his ali-
quid simile inquiri. quia in nulla re creata inuenit̄ ali-
quid simile diuine simplicitati. ut habens sit id qđ ha-
bet. omnia eni similia que possunt induci uel de pun-
ctis existentibꝰ in linea. uel differentijs existentibꝰ in
genere: plꝰ habēt de dissimilitudine q̄ꝫ de silitudine
⁊ ideo magis abducunt intellectū a veritate q̄ꝫ indu-
cant in verū. hec ille. Differentie siquidē realiter diui-
dunt essentiā generis. ita ut nō sit eadem animalitas
ſm rem in qua conueniūt rationale ⁊ irrationale. sed
solum ſm rationem. secus aūt est in ꝓposito. nam op-
posite relationes nullo modo diuidunt essentiā com-
munē. sed eidē essentie ſm rem ⁊ ſm esse indistincti-
ue est eadem realiter paternitas cui est eadē filiatio.
cuius ratio est. quia essentia creata puta aialitas non
est suū esse. sed solum habet esse p illud in q̄ est ad qđ
trahit̄ per differentiā. ⁊ ideo ſm q̄ ad diuersas diffe-
rentias trahit̄ diuersa esse habet. ac p hoc non ē eadē
ſm rem in diuersis. sed in diuinis eēntia diuina ē suū
esse. nec dat̄ sibi a suppositis esse in q̄bus est. aut a ꝓ-
prietatibꝰ que supposita constituūt. imo potiꝰ ecōtra
oīa que sūt in diuis habēt esse diuine essentie. ⁊ ideo
ipsam non diuidūt. sicut nec diuersa esse sibi cōferūt.
qua ꝓpter nō ē simile. Et sic patet q̄ heresis arriana
quā dicit sequi ex opiniōe ista nō sequit̄. ¶ Ad 8m di-
cit̄ q̄ illud fundamentū verꝫ est ut sepe alias extitit al-
legatū. Et ad ꝑmā probationē dicit̄ q̄ relatio ex sua
ratione non habet q̄ sit aliq̄d aut res extra. quid mirꝫ
igit̄ si nō ex sua rōne sit accn̄s nec suba. relatiōes eni
assistētes nec sūt substātia nec accn̄s. ea ꝓpter Por-
retanꝰ qui diuinas ꝓprietates tales esse opinabat̄. di-
cebat eas nec eē subam nec accn̄s. ut dicit scūs Tho
de potētia dei. q. 8. arti. 2°. et sic ad hūc sensū expone-
bat illud Aug l. scꝫ q̄ relatiōes nō ꝑdicant̄ de deo ſm
subam nec ſm accn̄s. ſm q̄ dicit scūs Tho. ibidē. Ad
2am dicitur q̄ relatio inq̄ꝫtum hꝫ non dicit subsistens
nec qđ insistens. sed dicit qđ assistens. vn̄ scūs doctor
ibidē dicit. Licꝫ inquit ad aliq̄d nō significet̄ ut inherēs
oꝫ tn̄ q̄ sit inherēs. ⁊ hoc qn̄ ē res aliq̄. qn̄ hoc est ſm ra-
tionē tn̄ tūc nō est inherēs. ⁊ sicut i rebꝰ creatis opor-
tet q̄ sit accn̄s. ita oportet q̄ in deo sit suba. hec ille.
Et ꝑma pte. q. 28. arti. 2°. Si cōsideremꝰ etiā in rebꝰ
creatis relatiōes ſm id q̄ relatiōes sūt. sic iuenīūt̄ eē
assistētes nō itrinsecꝰ affixe q̄si significātes respectū
quodāmō contingentē id est tangentē rem relatā ꝓ-
ut ab ea tendit in alterū. hec ille. Ex quo patet qđ di-
cendum. Ad 3am dico q̄ relatio ꝓut est predicamen-
tū includit rōnē accidētis ⁊ modū eiꝰ ꝓpriū scꝫ inesse
sed tn̄ relatio ut sic non est ꝑdicamentū scꝫ q̄ꝫtū ad to-
tum sui ambitū. sed solū ꝓut dicit relationē realem.
relatio enim rōnis nō est in ꝑdicamēto. Ad 4am dico
q̄ licꝫ relatio nō dicat qđ ꝯstitutū ex respectu ⁊ abso-
luto: sed sit pura habitudo ſm sui rōnē. tn̄ non ex hoc
habet q̄ sit res aut q̄ sit in ꝑdicamēto. nec q̄ se habe-
at sicut actꝰ respectu sui fūdamēti. imo nec q̄ sit i fū-
damēto. sed potiꝰ q̄ egrediat̄ ab eo uel contingat il-
lud ⁊ tēdat in aliud. Cetera q̄ arguēs dicit nō ꝓbat sꝫ
narrat. s. quō intellectꝰ educit relationē de potentia
fūdamēti ad actū. ¶ Ad ꝑmū Scoti negat̄ hꝰ. dico
n. q̄ illud qđ ē coicabile i diuis. ⁊ illud qđ ē icoicabile
sūt eadē res ex nā rei nullā hn̄s diuersitatē. sūt tn̄ di-
stincta ſm rōnē i re fūdatā. ita q̄ illa res equalet du-
abꝰ specifice distictis. s. sube ⁊ relatiōi. vn̄ si ille modꝰ
arguēdi valeat. vtraq̄ nō solū ꝓbaret q̄ eēntia ⁊ ꝓprie-
tas distinguūt̄ ex nā rei. imo realit̄. pꝫ. nā fūdat̄ i ista
maxima: res coicabilis ⁊ res incoicabilis nō sūt eadē
realitas ex nā rei. ista āt nō plꝰ apparētie hꝫ q̄ꝫ ista: res
coicabilis ⁊ res incoicabilis nō sūt eadē realitas rea-
lit̄. ¶ Ad 2m negat̄ aꝰ. dico eni q̄ illud p qđ pr̄ ꝯuenit
cū filio eēntialit̄. ⁊ illud p qđ differt ab eo relatiue sūt
eadē res ex nā rei penitꝰ indistīcta. nō eni ē incōueni-
ens idē eē ꝑncipiū ꝯueniētie ⁊ ꝑncipiū distinctiōis int̄
aliq̄ duo qn̄ aliq̄ distictio ⁊ ꝯueniētia nō opponūt̄ ad
iuicē. cuiusmōi ē i ꝓposito de vnitate eēntiali ⁊ distin-
ctiōe relatiua. eēt āt icōueniēs idē eē ꝑncipiū eēntia-
lis ꝯueniētie ⁊ eēntialis distictiōis. Et hāc solutionē
intēdit sanctꝰ Tho. de potētia dei. q. 8. arti. 2°. ad 3m.
¶ Ad 3m dico q̄ btūs nō videt aliā distictionē ꝑcedē-
tē opꝰ intellectꝰ nisi distinctionē int̄ relatiua. videt tn̄
eēntiā ⁊ ꝓprietates relatiuas eē distinguibiles p actū
itellectꝰ creati. ⁊ q̄ illa res q̄ sibi obijcit̄ pōt fūdare di-
uersas rōnes formales. q̄ꝛ ꝓpt̄ suā illimitationē cōti-
net emineīt̄ ea q̄ i creaturis specifice distiguūt̄. ⁊ p ꝯñs
videt ea eē plꝰ ſm rōnē distiguibilia q̄ꝫ abstractū ⁊ cō-
cretū q̄ nō distiguūt̄ ſm diuersas rōnes formales sꝫ
ſm diuersū modū intelligēdi idem obiectū ſm rōnē.
¶ Ad 4m dico q̄ Augꝰ vult solū q̄ vbicūq̄ ē aliq̄d
qđ refert̄ ad alteꝝ illud qđ refert̄ nō solū habet rela-
tionē ſm aliquā eēntiā absolutā. nō tn̄ vult q̄ relatio
⁊ absolutū distiguāt̄ ex nā rei uel realit̄. vn̄ auctori-
tas illa ita pōt adduci ad ꝓbandū q̄ eēntia ⁊ ꝓprietas
distinguāt̄ realit̄. sicut ad ꝓbādū distinctionē formalē.
Et cū dic̄ arguēs q̄ nō ē eadē formalit̄ entitas ad se
⁊ c̄. dico q̄ nō ē eadē ſm rōnē hec ⁊ illa. sꝫ pōt eē idē ex
nā rei. ⁊ ꝑsertim vbi talit̄ distīcta ſm rōnē sic se hn̄t q̄
sūt eadē res illimitata ⁊ ex̄ genꝰ. secꝰ de relatiōe i gn̄e
¶ Ad 5m dico ut ꝑus q̄ p illā auctoritatē nō plꝰ ꝓbat̄
distinctio formalis q̄ꝫ realis. dico ḡ q̄ hn̄ stat sapiam
nō eē q̄ respectu alicuiꝰ respectu cuiꝰ ꝓprietas est q̄. ⁊
eꝯ. ⁊ tn̄ int̄ eēntiā ⁊ ꝓprietatē nō aliā distinctionē eē q̄ꝫ
ſm rōnē. q̄ꝛ ut sepe dictū est relatio dina ē ex̄ genꝰ. ⁊
sitr̄ eēntia dina ⁊ iō nō repugn̄t alicui eaꝝ eē idē ex nā
rei illi cui ꝯuenit ꝑdicatū qđ tn̄ alteri nō ꝯuenit. maxi-
me qn̄ talia ꝑdicata nō solū ⁊ pure ꝑdicāt rē. imo dāt
intelligere modū itelligēdi uł signdi in q̄ differūt illa
duo realit̄ idēptificata. ⁊ de h̄ dictū fuit latius distin-
ctiōe 2a. sicut āt ē de eēntia ⁊ relatiōe i diuis ⁊ de ꝑdica
tis ꝯueniētibꝰ vni q̄ de alio negant̄. ut ibidē dicebat̄
Sciēdū eni q̄ lꝫ eēntia dina ⁊ relatio sint eadē res. tn̄
eēntia nō ē eadē ꝯuertibiliter relatiōi. nec eꝯ. q̄ꝛ vnū
istoꝝ ē ut ꝓpriū aliud ut cōe. eēntia eni est eadē oppo-
sitis relatiōibꝰ ad iuicē realit̄ distictis. ⁊ iō nō oꝫ q̄ oē
illud qđ ꝑdicat̄ de eēntia ꝑdicet̄ de relatiōe uł eꝯ. q̄ꝛ

ralia pdicata quoꝝ vnū cōuenit eēntie ⁊ nō relationi
coiter cōcernūt coitatē ⁊ ꝓpetatē. sicut verbi grā. di
stinguere cōstituere supposita referre ad alterū. ista
cōueniūt relatiōi. qꝛ ē qd ꝓpriū non cōe. nō aūt cōue
niūt eēntie q̄ ꝓpt sui coitatē non referꝫ nec cōstituit
nec distinguit. sed ē tres res. ⁊ hꝫ. ¶ Sed ꝯ hoc qḋ di
ctū est nūc ⁊ alias scꝫ ꝙ eēntia ⁊ relatio nō sūt idē ex
nā rei adequate ⁊ ꝯuertibiliꝫ arguit Aureolꝰ 2ª distin
ctiōe p̄mi multipliciꝫ. Primo sic. Nā nulla res exce-
dit seipsā aut ē sibimet incōuertibilis aut inadequa-
ta. quod patet. qꝛ tūc expssa ꝯdictio implicaꝫ. s. ꝙ ea-
dem res ē excedēs ⁊ excessa. cōuertibilis ⁊ nō cōuer
tibilis. adeq̄ta ⁊ non adeq̄ta. cū ois res adequeꝫ sibi ⁊
ꝯuertaꝫ secū ⁊ coequeꝫ. sꝫ s̄m te p̄nitas ⁊ eēntia sūt
eadē res simplicissima. ḡ impossibile ē ꝙ res essentie
excedat rē p̄nitatis. uel adequeꝫ sibi. aut non cōuer
taꝫ cū ea. ¶ 2º sic. Nulla res ē maior se. da eni oppo-
sitū ꝙ sit maior. iā non ē eadē. sed res excedēs inade-
quata incōuertibilis maior est re excessa. ḡ impossibi-
le ē ꝙ res excedens ⁊ excessa. cōuertibilis ⁊ nō ꝯuer-
tibilis sit eadē res simplex cū ea cui adequaꝫ. ⁊ cū q̄
nō conuertiꝫ. ¶ 3º. Omnis res eadē alicui incōuerti-
biliter ⁊ inadeq̄te includit illam rem ⁊ aliqd plꝰ rea-
liter. sꝫ nulla talis ē eadē s̄m rem illi quā sic includit.
totū eni non ē idē parti. ḡ impossibile ē ꝙ aliq̄ res sim
plex sit simplex s̄m rem eadē alicui. ⁊ tñ nō adequeꝫ
s̄m rē sꝫ excedat eā. ¶ 4º. Maior est cōuerbilitas inꝫ
eadē entitatiue q̄ꝫ inꝫ equalia quātitatiue. sꝫ impossi-
bile ē ꝙ due linee sint eq̄les quātitatiue gn cōuertibi
liter sint eq̄les sic ꝙ vna aliā nō excedat. ḡ multo mi-
nus ē possibile ꝙ aliq̄ sint eadē entitatiue simpliciter
gn ad inuicē conuertāꝫ. sic ꝙ vnū aliud nō excedat.
¶ 5º. Relatiua equiparantie mutuo cōuertūtur. verbi
grā similis ⁊ amicꝰ ⁊ talia. sed idēptitas ē relatio equi-
parantie. diciꝫ eni idem eidē idē. ḡ si aliqd ē idē alicui
s̄m rem erit cōuertibiliꝫ idē. sic ꝙ res vniꝰ cū re alte-
riꝰ conuerteꝫ. ¶ 6º. Maiorē distinctionē reqrit ineq̄-
litas q̄ꝫ eq̄litas. sed eq̄litas exigit realem distinctionē
inter eq̄lia. nihil eni ē sibi simile uel eq̄le s̄m Hil. ergo
multo fortiꝰ nulla res simplex erit sibi ineq̄lis. ⁊ p ꝯñs
nec cōuertibilis aut inadeq̄ta. ¶ 7º sic. Realis rela-
tio reqrit realē distinctionē inꝫ extrema. sed inadeq̄-
tio ⁊ excedentia sūt relatiōes reales vbi aliq̄ dicunꝫ
realiter inadeq̄ta. ḡ impossibile ē ꝙ cadat inꝫ illa que
sūt vna res simplex. ¶ 8º. Manente eadē cā manet
idē effectꝰ. sed infinitas quā hꝫ res diue eēntie ē rō ꝙ
sit idē p̄nitati inadequate. ḡ cū res p̄nitatis eodem
mō sit infinita ⁊ eadē infinitate cū simpliciter eadē sit
rō. sequiꝫ ꝙ p̄nitas ē eadē diuine essentie ⁊ p realē
īfinitatē quā hꝫ extēdeꝫ ad oē illud ad qḋ p suā īfini-
tatē res diue essentie extendiꝫ. ¶ 9º. Impossibile est
verificari ꝯdictoria de eadē re simplici. loquendo tñ
de cōtradictiōe q̄ attendiꝫ penes pdicata realia. sꝫ si
essentia ⁊ p̄nitas sint vna res simplex. de ea veꝝ est
dicere ꝙ fūdat excedentiā. ⁊ de ea veꝝ est dicere ꝙ
fūdat oppositū excedētie qḋ est excedi. ḡ de eadē re
simplici veꝝ erit dicere ꝙ excedit ⁊ nō excedit exce-
diꝫ ⁊ non: si essentia sit eadē p̄nitati inconuertibiliꝫ ⁊
inadequate. ¶ 10. Illud nullatenꝰ ē ponēdū qḋ infrin
git oēm artē syllogisticā ⁊ oēm modū demōstratiuū ⁊
oēm viā ad sciēdū. sed posito ꝙ aliqd sit idē alicui sim
pliciter ⁊ cū hoc inadeq̄te ⁊ incōuertibiliter. tolliꝫ ois
efficacia syllogistica. dicā eni ꝙ q̄ꝫtūcūq; aᵐ ⁊ bᵐ ex-
tremitas sint eedē in medio. non tñ erūt eedem inter
se. qꝛ mediū est cū vtroq; incōuertibile ⁊ excedēs. ⁊
sic in oi demōstratiōe poterit assignari fallacia ꝯñtis.
¶ xiº. Nam hec via tollit p̄mū pncipiū scꝫ: Quecūq;
vni ⁊ eidē sūt eadem ⁊c. licꝫ eni sit fallacia ꝯñtis ⁊ pn-
cipiū apparentie in paralogismo illiꝰ fallacie: si nō ad-
daꝫ eo mō q̄ in 3º ut dicit phs 2º elenꝫ. nihilominus si
addaꝫ illa determinatio est pncipiū p se notū. impossibi
le ē eni gn equalē ⁊ eandē ⁊ illiusmodi vnitatē extre-
ma habeāt inter se quā habēt in medio. sed cōstat ꝙ
p̄nitas ⁊ filiatio sūt vna res simplex que est diuinitas.
nec sūt aliud q̄ꝫ diuinitas s̄m te. nec eꝯ. ḡ non pōt euadi
gn p̄nitas ⁊ filiatio sint oio eadē res. ¶ Ad p̄mū isto-
rū dico ꝙ ex dictis nr̄is nō sequiꝫ ꝙ aliq̄ res excedat
seipsam uel non ꝯuertaꝫ sibi. sed Aristoteles decipiꝫ
s̄m sophisma accidentis credēs hanc ꝯñam valere. a
nō cōuertiꝫ ipsi b. ⁊ a. est b. igiꝫ. a nō cōuertiꝫ sibiipsi.
quā ꝯñam constat nihil valere. ut in similibꝰ exēplis
ostensū est 2ª distinctiōe. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ licꝫ ego po
nam eēntiā diuā se habere ad ꝓpetatē ut cōe ad pro-
priū ⁊ non cōuerti sibi. nō tñ admitto illū modum lo-
quēdi ꝙ eēntia excedat p̄nitatē sꝫ est fallacia ꝯñtis
a pluribꝰ causis veritatis ad vnā illaꝝ arguendo. nō
eni ideo eēntia ē non cōuertibilis p̄nitati. qꝛ excedit
eam p modū totiꝰ ad eā. sed qꝛ se hꝫ ad eam ut cōe ad
ꝓpriū deducta vl̄itate ⁊ totalitate quacūq;. nō ergo
essentia ē maior paternitate. ¶ Ad 3ᵐ negaꝫ aᵐ. non
eni oportet ꝙ res alicui eadē inconuertibiliter inclu-
dat eā ⁊ aliqd vlteriꝰ nisi vbi est incōuertibilitas per
modū totiꝰ ⁊ partis: q̄ nō est imaginanda in diuis. sꝫ cō-
cediꝫ bene ꝙ diua eēntia est p̄nitas. ⁊ cū hꝫ est eadē
opposito p̄nitatis scꝫ filiatiōi. est eni eadē oppositis
relatiōibus. nec sequiꝫ ꝙ se habeat ad aliquā relatio-
nem ut totū ad partē. nā totū requirit cōpositionem
partiū ⁊ potentialitatē eaꝝ. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ solū ꝓ-
bat ꝙ essentia non excedit relationē. ⁊ hoc concedo.
sed non probat ꝙ essentia conuertatur relationi. sic
ꝙ omne qḋ est essentia sit hec proprietas. Et tunc ad
argumentum dico ꝙ non est simile de equalibꝰ quā-
titatiue. ⁊ eisdem entitatiue quando illa sic sunt eadē
sicut cōmune ⁊ propriū. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ licꝫ idempti-
tas sit relatio equiparantie cuius extrema dicuntur
ad conuertentiam isto modo ꝙ quodlibet extremū
est idem alteri ⁊ referꝫ ad illud eadē relatiōe q̄ eꝯ. nō
tñ oꝫ illa extrema esse conuertibilia. vñ argumentū
peccat p equocationē. nā aliud ē ꝯuertētia relatiuoꝝ
⁊ aliud ē cōuertibilitas. illa eni diciꝫ esse conuertibi-
lia ad inuicem q̄ ita se habēt ꝙ de quocūq; predicatur
vnū. ⁊ reliquū. constat aūt ꝯuertentiā relationē esse
de alio foro. ¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ solū ꝓbat inter essentiā
⁊ relationē diuā non esse ineq̄litatē. sed non ꝓbat ibi

nõ eẽ incõuertibilitatẽ. Et si arguit̃ de incõuertibilitate. Dico q illa nõ ẽ relatio realis q̃ req̃rat extrema distincta realiter. sz ẽ negatio quedã. secus ẽ de equalitate. ¶ Ad 7m negat̃ hoc ut dictũ fuit. loquendo de incõuertibilitate. q2 excessũ ibi nõ admitto. ¶ Ad 8m dico q licz paternitas sit infinita eadẽ infinitate qua diuina eẽntia. non tñ ut est relatio nec ut est paternitas. sed illa infinitas correspondet sibi secũdario. primarie aũt correspõdet eẽntie sicut attributũ eius. et iõ nõ oportet q pñitas sit tres res sicut diuina eẽntia. cõcedit tñ q quia est eadẽ infinitas eẽntie et relationis. iõ hec non excedit illã. licz non conuertat̃ illi sm p̃dicationẽ sed se habeat ad eam ut ppriũ ad cõe. ¶ Ad 9m dico q falsũ supponit scz q eẽntia excedat relationẽ. ¶ Ad 10m negat̃ hoc. tũ q2 nõ oẽ mediũ est inconuertibile. imo nullibi repit̃ talis idemptitas inconuertibilis sicut inter eẽntiã diuinã et relationẽ. tũ q2 etiã in diuinis nõ obstãte illa incõuertibilitate oẽ reale p̃dicatũ qđ pure p̃dicat rem et nõ dicit aliqđ de distinctiõe inter eẽntiã et relationẽ nec dat eam intelligere. dicit̃ generalit̃ de ista et illa. ut declaratũ fuit 2a distinctione. ¶ Ad 11m negat̃ añs. quõ aũt intelligẽda ẽ illa regula: Quecũq3 uni et eidẽ. etc. dictũ fuit diffusius distinctiõe 2a. ¶ Ad argumẽtũ in pede q̃stiõis factũ respondet sctus Tho. primo sen. dis. 33. q. i. arti. primo ad primũ. q cũ dicit̃. Ad aliqđ sũt quorũ eẽ est ad aliud se habere intelligit̃ de eẽ qđ est q̃ditas rei q̃ signt̃ur p diffinitionem. q2 nã relatiõis p quã cõstituit̃ in tali genere ẽ ad aliud referri. et non intelligit̃ de esse qđ est actus essentie. hoc enĩ habet relatio ex his que causant eã in subiecto sm qđ esse non refert̃ ad aliud sed ad subiectũ. sicut quodlibet accñs. et sic dico q non oportet q eẽ diuine essentie sit ad aliud se habere. q2 illud esse in q̃ paternitas et eẽntia uniũt̃ signt̃ ut actus essentie. non aũt uniũt̃ in esse qđ signt̃ diffinitio rei. quia alia ẽ ratio pñitatis qua ad aliud refert̃. et alia rõ eẽntie. hec ille. Sed de potẽtia dei. q. 8. arti. 2o ad 12m aliter dicit ad illud argumẽtũ. Dicendũ inqt q cũ relatio sit accñs in creaturis suũ eẽ est inesse. unde esse suũ nõ ẽ ad aliud se habere. sed esse hõs scz qđ ad aliqđ est est ad aliud se habere. hec ille. Et intendit q rõ relatiui ẽ ad aliud se habere. 4o aũt cõtra gentiles. cao. 14o dicit sic. Quis in deo ponat̃ esse relatio. non tñ sequit̃ q in deo sit aliqđ hñs eẽ dependẽs. q2 eaz eẽ ẽ aliud ab eẽ sube. unde habẽt ppriũ modũ existendi sm ppriã rõnẽ sicut et in aliis accñtibus contingit. q2 enĩ oĩa accñtia sunt forme q̃dã sube supaddite. et a principiis sube causate oportet q eoz eẽ sit additũ sup esse sube. et ab ipso dependens. et tãto uniuscuiusq3 eoz eẽ est prius uel posterius quanto forma accñtalis sm ppriã rõnẽ fuerit ppinquior sube uel magis pfecta. pp̃ter qđ relatio realit̃ sube adueniẽs postremũ et impfectissimũ esse habet. postremũ qdẽ q2 non solũ p̃exigit esse sube sed etiam alioz accñtiũ ex qbus causat̃ relatio. sicut unũ i quãtitate causat eq̃litatẽ. et unũ i q̃litate causat similitudinẽ. impfectissimũ aũt q2 ppria rõ relatiõis consistit i eo q ad alterũ dicit̃. unde esse eius pp̃ter hoc q sube supaddit̃ nõ solum dependet ab esse substantie sed etiã ab esse alterius. hoc aũt in diuinis locũ non habet. q2 non ẽ i deo aliqđ aliud eẽ q̃3 sube. quicqđ enim in deo ẽ: suba est. sicut igit̃ esse sapiẽtie in deo nõ est dependẽs a suba: q2 esse sapiẽtie ẽ eẽ sube. ita nec eẽ relatiõis est eẽ dependens neq3 a suba nec ab aliq̃ exteriori. q2 etiã eẽ relationis ẽ esse sube. hec ille. Elige quã vis respõsionem. Et hec sufficiant.

Circa trigesimãquintam distinctionẽ querit̃: Utrũ deus vere et formaliter aliquid intelligat. Et arguit̃ q non. Intelligere enim ẽ quoddã pati et moueri. ut dicitur 3o de aĩa. sed deus non mouet̃ nec patit̃ ab aliq̃. igit̃ nihil intelligit. In oppositũ arguit̃. nam dicit Aug. 7o de trini. Hoc est deo esse qđ sapientẽ esse. cũ ergo oĩs sapiens sit intelligens vere et formaliter. sequitur q deus vere et formaliter intelligat aliquid. In hac q̃stione erũt duo articuli. Primus erit querere quid sit formaliter intelligere. Secũdus an demõstratiue p̱bari possit q intelligere proprie sit in deo. ¶ Quãtũ ad primũ sit prima cõ q intelligere in nobis ẽ actio intellectus cuius p̃ncipiũ est spẽs intelligibilis. et terminus est cõceptio seu verbũ rei intellecte. Hanc cõnem ponit sctus doctor de veritate. q. 8. arti. 6o. dicens: Intelligẽs et intellectũ prout ex eis est effectũ unũ quid qđ ẽ intellectus in actu sũt unũ p̃ncipiũ huius actus q est intelligere. et dico ex eis effici unũ qđ inq̃tũ intellectũ cõiungit̃ intelligenti siue p eẽntiã suã siue p similitudinẽ. unde intelligẽs nõ se hz ut agens uel patiẽs nisi per accñs inq̃tũ. s. ad hoc q intelligibile uniat̃ intellectui aliq̃ actio uel passio req̃rit̃. actio qdẽ sm q intellectus agens facit species intelligibiles esse in actu. passio aũt sm q intellectus possibilis recipit species intelligibiles sicut sensus spẽs sensibiles. sz hoc qđ ẽ intelligere cõseq̃t̃ ad hãc actionẽ uel passionẽ sicut effectus ad cãm. hec ille. Cõsilr ponit de potẽtia dei. q. 9. arti. 5o. Intellectus inqt nõ põt intelligere nisi sm q fit actu p similitudinẽ rei. sicut nihil aliud põt opari sm q ẽ in potẽtia sz sm q fit actu p aliquã formã. hec igit̃ siltudo se hz in intelligẽdo sicut intelligẽdi p̃ncipiũ. ut calor est p̃ncipiũ calefactiõis. Itẽ. q. 8. arti. primo sic ait. Intellectus in intelligendo ad q̃ttuor põt hr̃e ordinẽ. s. ad rẽ q̃ intelligit̃. ad spẽm intelligibilẽ q̃ fit intellectus in actu. ad suũ intelligere. et ad cõceptionẽ intellectus. que quidẽ cõceptio a tribus p̃dictis differt. a re qdẽ intellecta. q2 res intellecta ẽ interdũ ext̃ intellectũ. cõceptio aũt intellectus nõ ẽ nisi in intellectu. differt aũt a spẽ intelligibili. nã spẽs intelligibilis q̃ fit intellectus in actu cõsiderat̃ ut p̃ncipiũ actiõis intellectus. cũ oẽ agẽs agat sm q ẽ actu. actu aũt fit p aliquã formã quã oz esse actiõis p̃ncipiũ. differt aũt ab actiõe intellectus. q2 p̃dicta conceptio cõsiderat̃ ut t̃minus actiõis. et q̃si qđdã p ipsã cõstitutum. intelligẽs enim sua actione format rei diffinitionem uel propositionem affirmatiuam aut negatiuã. hec ille. Item de malo. q. 7. arti. 8o. Sicut in solo deo non differt forma et ipsum esse. ita in solo deo non differt species intellecta et intelligere: quod

est intelligentē eē. hec ille. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ imaterialitas est rō ꝙ aliqd sit nāe intellectualis. ꝛ ꝙ aliqd sit intelligibile i actu. Prima pars ꝯnis ponit a scō Tho. de veritate. q. 2. arti. 2. vbi sic dicit. Res ingt aliq̄ dicit̄ pfecta dupliciter. Uno° sm pfectionē sui eē qḋ ei cōpetit sm ꝓpriā spēm. sȝ qȝ eē specificū vni° rei ē distinctū ab eē specifico alteri° rei. iō in q̄libet re creata hȝ perfectionē hr̄e tantū ē de pfectiōe simpliciter quantū perfectiōis in alijs spēbus inuenit̄. ut sic pfectio cuiuslibet rei in se considerate sit impfecta veluti pars pfectiōis toti° vniuersi q̄ consurgit ex singulaꝝ rerū pfectiōib° inuicē cōgregatis. vn̄ ut huic impfectiōi i reb° remediū eēt inuenit̄ ali° mod° perfectiōis in rebus creatis sm ꝙ perfectio q̄ est ꝓpa vni° rei i re alia inuenit̄. ꝛ hec ē perfectio cognoscētis inq̄tum est cognoscens. qȝ sm hā cognoscēte aliqd cogscit̄ ꝙ ipsū cognitū aliq̄ mō ē apud cogscentē. ꝛ iō in 3° de aīa dr̄ ꝙ aīa est quodāmō oīa. qȝ nata est oīa cogscere. ꝛ sm hūc modū possibile ē ut in vna re perfectio toti° vniuersi existat. vn̄ hec ē vltima perfectio ad quā anima pōt puenire sm phōs. ut i ea describat̄ tot° ordo vniuersi ꝛ causaꝝ ei° in q̄ etiā finē vltimū hōis posuerūt qḋ sm nos erit in visiōe dei. vn̄ sm Greg°: Quid ē qḋ non videāt q videntē oīa vident. pfectio aūt vni° rei in altera eē nō pōt sm determinatū esse qḋ habebat in re illa. ꝛ ideo ꝙ natū sit esse in altera re oȝ eā considerare absq; hīs q̄ nata sūt eā detminare. ꝛ qȝ forme ꝛ pfectiōes rerū p mām determināt̄. inde est ꝙ sm hō est res aliq̄ cognoscibilis sm ꝙ a mā sepat̄. vn̄ oportet ꝙ illud in q̄ suscipit̄ talis rei pfectio sit imāle. si eni eēt māle pfectio recepta eēt in eo sm aliqḋ eē determinatū ꝛ ita nō eēt in eo sm ꝙ est cogscibilis scȝ ut existens perfectio vni° nata ē esse in altero. ꝛ iō errauerūt phi antiq qui posuerūt sile simili cogsci. volētes ꝙ sm hō aīa q̄ oīa cognoscit ex oībus māliter constitueret̄: ut tra terrā cogsceret aqua aquā. ꝛ sic de alijs. putauerūt eni ꝙ pfectio rei cognite in cogscente eē habeat sm ꝙ habet esse determinatū in ꝓpa nā. non aūt ita recipit̄ forma rei cognite in cognoscēte. vn̄ ꝛ cōmentator dicit 3° de aīa. ꝙ nō est idē mod° receptionis q̄ forme recipiunt̄ in intellectu possibili ꝛ in mā pma. qȝ oportet in intellectu cognoscēte aliqd recipi imāliter ꝛ iō videm° ꝙ sm ordinē imālitatis in reb° sm hoc in eis nā cognitiōis inuenit̄. plante eni ꝛ alia q̄ terra sunt nihil imāliter possūt recipe. ꝛ oī cognitione priuant̄. ut patet in 2° de aīa. sensus autē recipit qdē spēs sine mā. sed tn̄ cū conditiōib° mālibus. intellect° aūt a cōditiōib° depurat° spēs recipit. Similit̄ etiā ē ordo in cogscibilib°. res eni māles non sunt intelligibiles nisi qȝ nos facim° eas intelligibiles. sūt eni intelligibiles in potētia tm̄. sed in actu intelligibiles efficiūt̄ per lumen intellect° agentis. sicut ꝛ colores actu visibiles per lumē solis. sed res imāles sūt res intelligibiles p seipsas. vn̄ magis note sm nām q̄uis min° note nob. hec ille. Ex q̄ patet nō solū pma pars ꝯnis. imo tota ꝯ Eandē probationē ponit pma parte. q. 14. arti. p. Cognoscētia a nō cognoscētib° distinguūt̄. ꝛ nō cognoscens nihil habet nisi formā suā tm̄. sed cogscēs natū est habere formā etiā alteri° rei. nā spēs cogniti ē in cognoscēte. vn̄ manifestū est ꝙ natura rei nō cognoscentis est magis coartata ꝛ limitata. nā aūt rerū cognoscētiū habet maiorē amplitudinē ꝛ extensionē. ꝛ ꝓpter hoc dicit phs 3° de aīa. ꝙ anima est quodāmō omnia. coartatio autē forme est p materiā. vn̄ ꝛ sup dicimus ꝙ forme sm ꝙ sunt magis immateriales. sm hoc magis accedunt ad quandam infinitatem. Patet igit̄ ꝙ imaterialitas alicuius rei est ratio ꝙ sit cognoscitiua. ꝛ sm modū imaterialitatis est modus cognitionis. vn̄ in 2° de anima dicit̄ ꝙ plante non cognoscūt ꝓpt̄ suā materialitatē. sensus autē cognitiuus est qȝ ē receptiuus specieꝝ sine materia. ꝛ intellect° adhuc ē magis cognitiu°. qȝ est magis separat° a materia ꝛ imixtus. ut dicit̄ 3° de aīa. hec ille. Eadē ꝓbatione vtit̄ contra gentiles. lib° 2°. per totū. Et p sen. dis. 35. arti. p. in corpe. ¶ Sed contra pmā ꝯnem arguit Aureol° multipliciter. Primo loco probat ꝙ non oportet ponere differentiā inter actū intelligēdi etiā in nobis a specie intelligibili. Illud enim quo formaliter habet̄ obiectū p̄sens per modū apparētis est formaliter intelligere. sed species intelligibilis facit formaliter apparere ꝛ p̄sentialiter obijci vniuersale ꝛ obiecta omnia sm ꝙ probatū est. Et phs 3° de aīa dicit ꝙ intellectus si haberet naturaliter aliquā speciem obstrueret intellectum. ꝛ prohiberet apparere omne aliud obiectum tanq̄ extraneū. vn̄ actus speciei est representare suū obiectum ut presens exemplare. ergo superfluū ē vltra speciē intelligibilē aliā qualitatē imaginari. cū q̄litas illa q̄ est intelligere nō sit aliud nisi illud q̄ p̄sentialiter habet̄ aliqd per modū apparentis. vn̄ sequit̄ ꝙ bis appareat obiectū. semel quidē per spēm. ꝛ semel per illā qualitatē. ꝛ cū nō sit aliud mēti videre aliqd q̄ȝ aliquid sibi apparere. seq̄t̄ ꝙ bis intelliget ꝛ bis videbit. qḋ est oīo superfluū. ꝛ contra experientiā. ¶ 2° sic. Aut intelligere est aliqd presens habere. aut presens per speciem existēs p̄ius intueri. Sed non pōt dari 2m. tū qȝ intellectu nō existente in actu considerationis. sequeret̄ ꝙ eēt obiectum p̄sens menti per speciem. ꝛ ita mēti res apparerent dum non consideraret per species quas haberet reconditas penes se. tum quia omne quod ē presens siue apparens alicui est apparens. species autē illa nulli faceret apparere. ex quo mens non consideraret. tum quia res posita in esse apparenti nō habet esse nisi intentionale. ꝛ ideo nullus potest eam intueri nisi intellect° q format eā. nihil g̃ est dictu ꝙ spēs nūc faciat apparere uel rem presentet. ꝛ ꝙ intellect° p q̄litatē aliā intueat̄ eā. exclusa eni tali q̄litate ex q̄ res p spēm p̄sentialiter apparet verissime videret̄. g̃ nō posset poni alia q̄litas a spē intelligibili que sit formaliter intelligere. ¶ 3° sic. Illa qualitas uel erit similitudo obiecti sicut ꝛ species. uel nō erit similitudo Non pmū. tū quia duas similitudines ponere i eadē potētia respectu eiusdē obiecti supfluū videt̄ ꝛ impossibile. qȝ q̄reret̄: an eēnt eiusdē spēi. ꝛ tunc q̄libet erit intellectio ꝛ act° cognitiu°. uel erūt alteri° spēi. ꝛ sm ꝙ exp̄ssior seq̄ret̄ ꝙ scū vltima silitudo sit nobilior ꝛ exp̄ssior

effect⁹ equoc⁹ sit nobilio: sua cā. ḡ q̄litatē aliā ponere
supfluū ē nec possibile. Nec pōt dari 2ᵐ. tū q: actus
magis imitaꝰ obiectū ꝛ assimilaꝰ ipsi q̄ queciiq̄ȝ alia
similitudo. vñ. j. Joh. 3°. dicit ꝙ cū apparuerit siles ei
erim⁹ ꝛ videbim⁹ eū sicuti ē. ꝛ ꝓpositio antiq̄ fuit ꝙ
cogscere ē p assimilationē. imo nō ē aliud cogscere q̄
assimilari. ¶ 4°. sic. Cōmētato: 2° de anima. cōmēto
12°. dicit ꝙ intentiōes rerū in aīa sūt cōphensiones.
Et 3° de aīa. cōmento. 3i°. dicit ꝙ abstrahere nihil ali/
ud est q̄ facere intentiōes intellectas. intelligere ŝo
nihil aliud ē q̄ recipe has intētiōes. sȝ intētiōes q̄s fa
cit intellect⁹ agēs sūt spēs intelligibiles. ḡ ille eedem
sūt intellectiōes. vñ manifeste pȝ ꝙ nec ph̄s nec cō/
mentato: posuerūt alias spēs p̄ter ipsosmet actus co
gnitiuos. hec ille. ¶ 2° loco ꝓbat ꝙ intelligere nullo
mō sit agere p spēm intelligibilē. Illud nō ē formalr̄
intelligere q̄ nō hȝ intellect⁹ rē p̄sentē sibi in eē appa/
renti. sȝ p recipe spēm aut p agere non hȝ intellect⁹ rē
sibi p̄sentē in esse apparēti. aliud eni ē spēs ꝛ aliud re/
cipe spēm. ꝛ aliud p spēm agere aliqd absolutū. ꝛ ali/
ud illud absolutū. q̄uis ḡ p spēm uel p absolutū pos/
sint res eē p̄ntes. nihilomin⁹ p agere aut recipe spēm
nō possūt res eē p̄sentes cū ista sint qdā respect⁹. ḡ nō
ē possibile ꝙ intelligere formalr̄ sit pati aut recipere
spēm aut agere p eā. ¶ 2°. Quo nō existe nō min⁹ in/
tellectio remanet nō videꝰ ad intellectionē formalr̄
ptinē. q: trāseūte formalitate rei nō pōt res manere.
sȝ exclusa oi receptiōe ꝛ oi actiōe. dū tñ intētio intel/
lecta q̄ intellect⁹ sit formalr̄ intelligēs sit adhuc itel/
ligere remanēt in actu. dato eni ꝙ ab eterno esset in
intellectu absq̄ȝ oi ꝓductiōe posito etiā ꝙ remaneret
trāseūte actiōe seu pati atq̄ȝ receptiōe sp intelligere
remanebit. ḡ nō ē verū ꝙ intelligere sit formalr̄ age/
re uel pati. ¶ 3° sic. Illud qδ cōponiꝰ ex aliqb⁹ tanq̄
ex mā ꝛ forma nō videꝰ ɔsistere in agere uel pati. sed
cōmentato: dicꝰ 3° de aīa. cōmēto. 23°. ꝙ intellect⁹ in
actu cōponiꝰ ex itellectu mālī tanq̄ ex mā ꝛ intētione
intellecta tanq̄ ex forma. ꝛ resultat vnū cōpositū ex
eis sicut ex mā ꝛ forma. Et infra subdit. ꝙ sic esse sen
sibile cōponiꝰ ex mā ꝛ forma ꝛ diuidiꝰ in hec duo. sic
eē intelligibile debet diuidi in ɔsimilia his duob⁹. s. in
aliqδ sile forme ꝛ in aliqδ sile mā e. ḡ nō pl⁹ ɔsistit itel
ligere in agere uel pati q̄ eē albū aut aliud sensibile
cōpositū ɔsistat. hec ille. ¶ 4°. etiā ɔ eādē ɔnē arguit
in 2° sen. sic. Impossibile ē respectu eiusdem ponere
duas silitudines realr̄ differētes in eodē intellectu.
sȝ spēs ē qdā pfecta silitudo rei ꝛ silr̄ intellectio. ḡ im/
possibile ē ꝙ spēs ꝛ itellectio differāt realr̄. aᵃ pȝ. q:
uel iste due silitudines eēnt distincte solū nūeralr̄. ꝛ
si sic tūc duo accñtia eiusdē spēi eēnt i eodē. aut erūt
alteri⁹ rōnis. ꝛ tūc vna erit pfectio: alia. ꝛ virtute cō
tinebit eā sicut pfectū ɔtinet impfectū virtute. sȝ im/
possibile videꝰ ꝙ duo accñtia q̄z vnū cōtinet aliud
in virtute sint distincte in eodē subiecto. sicut tepidi/
tas ꝛ calo: in sūmo. igiꝰ spēs q̄ ē silitudo rei impfecta
ꝛ remissa nō poterit eē in eodē intellectu distincta ab
intellectiōe q̄ ē in eodē pfecta ꝛ expssa silitudo obie/
cti eiusdē. ¶ 5° quia hec ē intētio Aristotelis 3° de aīa

vbi dicit ꝙ sicut aīa est omnia sensibilia per sensum:
ita est omnia intelligibilia per intellectum. ita ꝙ si/
cut p actū sentiēdi est oīa sensibilia: ita p actū intelli/
gendi ē oīa intelligibilia. sȝ aīa nō est oīa sensibilia re/
aliter. nō eni p actū vidēdi lapidē reduciꝰ ad esse la/
pidis. ḡ h̄ est tñ p assimilationē inq̄tū p actū sentiēdi
assimilaꝰ rei sensate. ḡ silr̄ ex p̄te intellect⁹ aīa est
oīa intelligibilia p intelligere. nō ꝙ intelligere redu/
caꝰ ad esse ꝛ nām rei intellecte realr̄ sed tñ p assimi/
lationē. q: p intelligere qδ ē expssa silitudo rei assimi
laꝰ ipsi rei. Tūc arguiꝰ sic. Anima p vnā potentiā est
assimilabilis vni obiecto mediāte vnica similitudine
tñ. sȝ p nullā aliā potētiā q̄ p intellectū aīa assimilaꝰ
rei intellecte. igiꝰ mediāte vnica silitudine tñ. sȝ illa
ē act⁹ intelligēdi. igiꝰ in intellectu nō est alia silitudo
obiecti q̄ ipse actus. hᵒʳ ꝓbaꝰ p Augᵐ 5° de trini. di/
cētē. ꝙ visio ē simillima rei de q̄ gigniꝰ. ¶ 6° sic. quia
tūc oporteret ponere ꝙ intellect⁹ eēt due potētie. q:
aīa p intellectū bis assimilareꝰ obiecto semel p spēm
ꝛ semel p actū. per vnā aūt potentiā aīa vno mō assi/
milaꝰ obiecto. ¶ 7° sic. Spēs poniꝰ iītellectu ad re/
presentandū obiectū ꝛ faciēdū ipsū eē p̄sens intelle/
ctui. ꝛ ad exhibendū ipsū in esse p̄sentiali. sed hoc ma
xime competit intellectioni. igitur non videtur ꝙ sit
ponenda alia species ab intellectione. ¶ 8°. Impossi/
bile est ponere respectu eiusdē obiecti duas intelle/
ctiones uel cognitiones in eodem intellectu. sed si po
natur species in intellectu distincta ab actu intelligē/
di tunc necessario erunt in intellectu due cōprehen/
siones uel cognitiones de eadem re. igiꝰ ꝛc̄. aᵒʳ ꝓba/
ta ē in simili superius. quia uel ille cognitiones essent
eiusdem rōnis uel alterius. hᵒʳ patet. quia non est mi/
noris abstractionis ꝛ vitalitatis species in intellectu
q̄ in sensu. sed species in sensu f̄m ꝓpriā eius rationē
habet ꝙ sit formalr̄ sensatio ꝛ cōprehēsio. ḡ h̄ non est
negādū a spē in intellectu. hᵒʳ patet p ph̄m 2° de aīa.
ꝛ cōmentatorē cōmento. 12°. ph̄s eni dicit ꝙ sensus
recipit formas sine mā. Et cōmētato: exponēs illud
dicit ꝙ he forme sūt in sensu sensatiōes ꝛ cōprehēsio/
nes vere. sȝ nō in re exꝰ. coloratio eni in piete nō ē cō/
prehensio coloris. sed coloratio in sensu ē cōprehen/
sio. q̄re ꝛc̄. Diceꝰ ꝙ loqꝰ nō de spē sȝ de visiōe. Cōtra
ipse videꝰ loq de eadē forma cōpata ad sensū ꝛ ad
rē exꝰ. sigtur forma aliq̄ cōpata ad sensū nō eēt vera
sēsatio nisi distingueret vlr̄ intꝰ spēm cōpatā ad sēsū
ꝛ ad mediū. p h̄ ꝙ in medio nō est sensatio. in sensu āt
ē sensatio. Diceꝰ eni sibi ꝙ oīs forma cōpata ad sen/
sū nō oȝ ꝙ sit sensatio. ¶ 9°. q: nihil aliud reqriꝰ ad h̄
ꝙ aliq̄ forma sit vera cōprehēsio nisi ꝙ p ipsam exhi/
beaꝰ obiectū i eē obiectiuo p̄ntialiter qδ ē esse inten/
tionale. hr̄e eni sic obiectū p̄ns ē ipsū cogscere ꝛ econ
uerso. sȝ spēs inq̄tū ē silitudo rei hȝ ex ꝓpa ɔditione
ꝙ exhibeat rē p̄ntē i acie cogscibilitatis ꝛ nō i eē reali
igiꝰ i eē obiectiuo. igiꝰ ex ꝓpa ɔditiōe hȝ ꝙ sit vera cō
phēsio. Dices nō q̄libet exhibitio rei i eē p̄ntiē cōphē/
sio sȝ sola exhibitio q̄ ē penes eē iudicatū talis dꝰ itel/
lectio. Cōtra. iudiciū q̄ potentia dꝰ iudicare de re co/
gnita. nō ē aliud q̄ cognitio ipsa q̄ res iudicaꝰ p̄ns in

ꝓspectu mētis eē. igiť illud ꝙ sic poniť res in ꝓspectu mentis vera cognitio ē. Dices ꝙ spēs nō exhibet rem in ꝓspectu mētis ſꝫ tm̄ actus. Cōtra. vbi ē eadē rō ibi est illud idē qđ seqť ex tali rōne. sed act⁹ intelligendi habet ꝙ exhibeat rem p̄sentē in ꝓspectu mētis qꝛ est vera similitudo rei. h̄ aūt ꝯuenit spēi. ipsa eni est rei similitudo licꝫ nō ita clara. igiť ipsa spēs vere exhibet rem p̄sentē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s ē vera intellectio rei. ¶ 10. sic. Quero ad quid poniť alia spēs ab intellectiōe. aut ut supleat vice obiecti in rōne terminātis. aut in rōne formalis principij act⁹ elicitiui. sed nec sic nec sic. igiť. aⁿˢ pꝫ ex opiniōib⁹ diuersis. oēs eni opiniones solēnes ponūt spēm uel in rōne termini actus. iō dicūt aliq̄ ꝙ in visione beatifica nō requiriť spēs qꝛ ibi nō t̄minať actus ad spēm sed ad eēntiā diuinā imediate. aut poniť in rōne p̄ncipij elicitiui act⁹ cū intellectu ſm̄ alios. hⁿˢ pꝫ p̄mo ꝙ nō requiriť in rōne t̄minantis. qꝛ actus ꝙ intelligo rosam nō terminať ad spēm rose. alias ois intellectio ꝙ esset mediāte spē eēt actus reflex⁹. terminareť eni imediate ad aliq̄d in intellectu. similiť nō esset tūc noticia nec scia de reb⁹. nec ꝓpositiōes verificarentur imediate de reb⁹. imo hec ꝓpositio falsa esset: triangulus hꝫ tres angulos. inq̄ntū compeť ad intellectū enunciantē. similiť sensus imediate terminať ad res ex̄. nā imediate indicat res ꝙ sūt ex̄. alias sensatio eēt actus reflex⁹. ꝗ multo magis intellect⁹ indicat p̄mo de rebus ipsis. ¶ Confirmatur qꝛ alias sequiť necio error Auerrois de vnitate intellect⁹. qꝛ cū intelligo rosam simpliciť nō particulatū. igiť act⁹ erit ens simpliciť nō particulatū. qꝛ obiectū iō hꝫ tale eē simpliciť sed rō magis cōcludit in ꝓposito. qꝛ si spēs rose esset illud qđ imediate terminat actū intellect⁹. igiť spēs rose ē ens simpliciť nō particulatū. Ex ꝙ seqť ꝙ intellectus erit ens simpliciť nō p̄ticulatū. ⁊ sic vn⁹ in oībus nisi ponas ꝙ subiectū ē vnū numero p̄ticulatū ⁊ non ei⁹ accńs qđ est falsū. Itē intellect⁹ intelligēdo rosam aut sistit in spē rose. aut ꝓcedit vltra de spē ad res. si p̄mo mō seqť ꝙ ois intellect⁹ ē de solis accńtib⁹ intellect⁹ nr̄i. si 2⁰ mō seqť ꝙ ois act⁹ intellect⁹ ē discursiuus. ꝙ ambo sūt falsa. 2⁰ ꝓbať alia pars minoris. s. ꝙ nō req̄rať spēs i rōne eliciētis actū vna cū intellectu qꝛ impossibile est effectū in p̄fectiōe excedere suam cām equocā. ſꝫ intellectio ē p̄fectior ipsa spē. igiť impossibile ē ꝙ sit effect⁹ equoc⁹ ipsi⁹ spēi. nec p̄ōt eē effectus vniuoc⁹ cū sit alteri⁹ rōnis. alias duo accidētia eiusdē spēi essent in eodē. igiť. Diceť ꝙ nō est incōueniens ꝙ effect⁹ excedat in p̄fectiōe suā cām p̄tialē ⁊ min⁹ p̄ncipalē. spēs aūt respectu intellectionis est cā min⁹ p̄ncipalis ⁊ p̄tialis. qꝛ cōcurrit ibi intellectus ut cā magi p̄ncipalis. Contra. actio simplex habet vnū p̄ncipiū ꝙ elicitiuū simpliciť. ſꝫ actio ꝙ ꝓduciť intellectio est simplex. igiť hꝫ vnū p̄ncipiū ꝙ simplex. igitur illud nō ē ista duo sꝫ spēs. s. ⁊ intellect⁹. Itē ista actio ꝓ quāto cōuenit intellectui aut ē ab intellectu possibili. ⁊ h̄ ē īpossibile. qꝛ purū possibile i gn̄e intelligibiliū nullā hꝫ actualitatē. intellect⁹ aūt possibilis ē hꝫ. ſm̄ cōmētatorē 3⁰ de aīa. ſꝫ ab intellectu agēte nō videť ꝙ sit ibi spēs necīa. similiť nō videť q̄re intellect⁹ agens cū fantasmate nō possit reduceř intellectū possibilē ad actū respcū intellectiōis sic respcū spēi quā ponit in itellectu. nō videť eni ꝙ fantasma ⁊ itellect⁹ agēs sic habeāt maiorē repugnātiā ad causalitatē intellectionis q̄ȝ speciei. ¶ 11⁰. Nā ſm̄ Ar. 3⁰ de aīa. sicut se hn̄t sensibilia ad sensū. sic fantasmata ad intellectū. ſꝫ ſm̄ eū ibidē actio sensibilis ē passio ipsius sensus. sonatio eni ē auditio ⁊ coloratio ē visio. q̄re in intellectu erit ipsa itellectio. Ad hāc intētionē multū videť eē Aristotelis auctoritates 3⁰ de aīa. vbi diť ꝙ aīa ē locus spēꝝ nō tota ſꝫ intellect⁹. Itē ibidē. Intelligere ē pati. ista aūt nō eēnt vera si spēs eēt aliud ab intellectione. Itē in eodē diť ꝙ aīa ē oīa sensibilia ꝑ sensū: ⁊ oīa intelligibilia ꝑ intellectū. ut s̄ deductū ē. Itē qꝛ Ar. nō fuit diminut⁹. ⁊ tn̄ nullā fecit mētionē de isto ordine spēi ad itellectionē ſm̄ quem p̄mo imp̄miť spēs. 2⁰ intellectio. Dices ꝙ imo. ipse eni diť ꝙ aīa añ actū fit de potētia eēntiali in potētia accńtali. h̄ aūt nō ē nisi ꝑ spēm. ſꝫ h̄ nō valet. qꝛ Ar. nō intelligit ibi ꝙ intellectus fiat de potētia eēntiali in potētia accńtali respectu act⁹ ꝙ est simplex intellectio ⁊ cōsideratio ꝑ aliq̄đ inherēs intellectui. ſꝫ intelligit h̄ respectu act⁹ cōplexi ꝙ ē considerare. cōsiderare eni ꝓp̄e ē vnū cū alio ꝑ intellectū cōponere ⁊ diuidere. ⁊ tūc ipse vult ꝙ respectu talis act⁹ cōplexi intellect⁹ p̄mo fiat de potentia essentiali in potētia accńtali ꝑ aliq̄d inherēs. illud aūt est habit⁹ scie ſm̄ mentē suā. ¶ 12⁰. Nā cōmentator 3⁰ de aīa in illa q̄stiōe quā monet ph̄s: vtꝝ intellect⁹ intelligat se sicut intelligit alia. h̄ est ꝑ intētionem abstractā a se sicut abstrahit ab alijs. Respōdet ꝙ intellect⁹ nō est res ex̄ in actu. qꝛ ipsa ē m̄ālis. ⁊ iō nō est forma ꝙ sit cōprehēsio. forma v̄o in intellectu ē comprehēsio. ⁊ ex h̄ oriť illa famosa opinio ꝙ in sep̄atis a m̄ā idē est intellect⁹ ⁊ qđ intelligiť ⁊ intellectio. ⁊ h̄ ꝓ tanto. qꝛ intellectio nō ē aliud q̄ȝ res ipsa ut ē abstracta a m̄ā. sicut coloratio abstracta a m̄ālitate in re ex̄ ē ipsa comp̄hensio. nō aūt in re ex̄. ⁊ h̄ dicit cōmentator exp̄sse 3⁰ de aīa. cōmento 6⁰. et 35⁰. et 38⁰. ¶ Contra eandē ꝯnē arguit Henric⁹ in q̄libet 4⁰. q. 7. ꝓbādo ꝙ nō ē ponenda in intellectu aliq̄ spēs p̄uia actui intelligēdi. ⁊ reduco argumenta ei⁹ ad formā quam Scot⁹ ponit. ¶ Arguit p̄mo sic. Ois spēs imp̄ssa ab obiecto rep̄sentat illud sub eadē rōne sub ꝙ ab eo imprimiť. ſꝫ si imp̄miť ab alio adhuc rep̄sentat sub eadē rōne q̄si imp̄mereť ab obiecto. aliogn eius spēs vera nō esset. ſꝫ spēs q̄ū imp̄miť ab obiecto imp̄miť ab eo ut singulare ē. qꝛ actio ei⁹ est singularis. igiť spēs impressa non rep̄ntat vle. nec poterit rep̄ntare vle q̄le rep̄ntať intellectui. ꝗ nulla spēs imp̄ssa rep̄sentat vle intelligibile sub rōne itelligibilis. ¶ 2⁰. p̄sentia obiecti est cā p̄sentie spēi ⁊ nō ecōuerso. nō eni qꝛ spēs ē in oculo iō albū est p̄n̄s sed ecōuerso. igiť p̄ma rep̄ntatio obiecti nō ē ꝑ spēm. igiť sup̄flue poniť spēs rep̄ntatiua obiecti. ¶ 3⁰. Quelibet spēs si eēt i. intellectu eēt forma nāliť agēs ad intellectionē. ſꝫ multe p̄nt eē sit in intellectu. qꝛ si vna poniť ibi ⁊ plures. ꝗ oēs iste naturaliter agerēt ad intellectiōes sibi correspōdentes igiť simul eēnt plures intellectiōes correspondentes

illis spēb⁹ in intellectu. si eni aliq̄ eo℞ ageret nāliter ꝛ ni non eēt intellectio sm eā. sequit̄ ꝙ nūq̄ꝫ posset eē intellectio sm eā. qꝛ cā naturaliter agens qn̄ agit sm ultimū sue potētie si non pōt habere effectū nūq̄ꝫ habebit. ¶ 4° qꝛ sicut vnū corpus non pōt simul figurari diuersis figuris. ita nō videt̄ intellect⁹ idē posse figurari uel formari simul diuersis obiectis. qđ tn̄ seqt̄ ponendo simul diuersas spēs intelligibiles in eodem intellectu. qꝛ spēs intelligibilis ē quedā figuratio intellect⁹ ad obiectū intellectū. ¶ 5° qꝛ ex hac positiōe videt̄ sequi ꝙ intellect⁹ non patiet̄ ab obiecto intelligibili ut intelligibile ē passiōe intentionali. sed tm̄ patiet̄ passiōe reali recipiendo quandā formā q̄ erit ei⁹ pfectio realis. recipit eni illam spēm ut subiectū recipit reale accn̄s. ꝛ ita non patiet̄ intellectus ab intelligibili inq̄ꝫtū intelligibile. Ex q̄ sequit̄ ꝙ itelligere nō erit motus rei ad aiam. imo oīo intellectio erit actio absoluta. sicut forma stans in se nō hn̄s aliquē terminum extra. ¶ 6° qꝛ volūtas habet obiectū sufficiēter sibi psens ut circa illud possit agere. licꝫ nihil recipiat ab obiecto in se. ita pōt esse in ppposito scꝫ ꝙ intellect⁹ pōt imediate agere circa obiectū aliqđ non ꝙ ex ei⁹ spēm recipiat sed inq̄ꝫtū est terminatiuū actus eius. ¶ Confirmat̄ qꝛ obiectū nō est psens volūtati nisi qꝛ est psens intellectui. igit̄ ita erit de itellectu respectu fantasmatis. ¶ 7° quia sensus recipit spēm sensibilis aliā ab actu. qꝛ organū est eiusdē rōnis cū medio. uel qꝛ illa spēs recepta est dispositio ppinq̄ ad actū sentiendi. sed neutrū isto℞ cōuenit intellectui possibili. qꝛ ipse ē virtus nō organiçata. ꝛ de se sūme disponit̄ ad actū intelligēdi. igit̄ ꝛc̄. ¶ 8° qꝛ ista ē intētio Ar. 3° de aia vbi cōmendat antiq̄s dicētes aiam esse locū specie℞ non tn̄ totā sed intellectū. hec aūt distinctio Ar. non videt̄ bona intelligēdo ꝙ alie ptes aie nō habēt spēm. sūt eni spēs in pte sensitiua. sed qꝛ alie ptes non hnt species ut loca. sed ut subiectū habet accidentia. intellect⁹ aūt habet eas ut locus. quia ut formas expressas nō aūt impssas. ¶ 9° qꝛ 3° de aia dicit̄ ꝙ speculamur qđ quid est i fantasmatib⁹. ꝛ fantasmata se hnt ad intellectū possibilem sicut sensibilia ad sensū. ꝛ nihil intelligim⁹ sine fantasmate. ꝛ plura silia dicit ibi Ar. Ex q̄bus ꝯcludit̄ ꝙ in intellectu nō est aliq̄ talis spēs. qꝛ si ipsa poneret̄ tūc intellect⁹ nō specularetur qđ qd est in fantasmate sed in spē intelligibili. ꝛ similit̄ non oporteret illū cōuerti ad fantasmata. sed sufficeret spēs intelligibilis in q̄ hr̄et obiectū presens ad qđ cōuerteret̄. ¶ Ulteri⁹ arguit Godofredus in q̄libet 5° pbando ꝙ intelligere nō est nisi recipe spēm. quia illud ad qđ aliqd est p se in potētia illud habet eē in eo ab agenti pportionali ꝛ non aliud. sed virtus apprehensiua p se solū est in potētia ad cognitionē. ut pꝫ p Aug^m 12° de trini. ca° 4°. Ipsa forma q̄ visui imprimit̄ visio vocat̄. organū etiā conuenit cū medio ꝛ in immutatiōe qꝛ sūt eiusdē diaphoneitatis. ¶ 2° sic. phus 3° de aia dicit ꝙ intelligere est qđdā pati. sed illud pati nō ē aliud q̄ꝫ pfici recipiēdo spēm. nō eni est talis passio abiectiua 2° de aia. ḡ nihil aliud est intelligere q̄ꝫ receptio spēi. ¶ 3° sic. Nulla res p potētiā cognitiuā est in potētia nisi ad actū cognoscēdi. sed aīa p intellectū est in potētia ad spēm intelligibilē. ḡ spēs intelligibilis ut recepta est act⁹ intelligendi. ¶ 4° Impossibile est subiectū recipiēs aliquā formā mouere se p eā ad actū vlteriorē. sed intellect⁹ possibilis recipit speciē intelligibilē ab obiecto. ḡ non mouet se p spēm ad aliū actū cognoscendi. ꝛ ita act⁹ cognoscendi est ipsa receptio spēi. ¶ 5°. Sicut se habet intelligi ad intelligibile. sic intelligere ad intelligentē. sꝫ intelligi respectu obiecti intelligibilis sigt̄ur ut passio. ē tamē vera actio. qꝛ intelligibile nihil patit̄ dū intelligit̄. sed poti⁹ videt̄ obiectū agere in intellectū. igit̄ intelligere in intelligente erit recipe ꝛ pati q̄ꝫuis significet̄ actiue. ¶ 6°. Intelligere ē illud q̄ intellect⁹ dicit̄ formaliter intelligens. sꝫ nō dicit̄ intelligēs ex hꝫ ꝙ causat intellectionē. aliogn fantasma ꝛ intellect⁹ agens dicerēt̄ intelligentia cū causent intellectionē. ꝛ ite℞ causans albedinē diceret̄ albū qđ nō ē ve℞. ḡ intelligere ē intellectionē recipe. ¶ 7°. Simplicius dicit sup pdicamenta ca° de agere ꝙ quedā sūt que re ꝛ figura sūt hn̄tia facere: ut verberare. quedā aūt non re quidē sꝫ figura passiua sūt ut intelligi ꝛ videri. quedā autē eꝫ ut intelligere ꝛ videre. sed hoc nō esset ve℞ nisi intelligere esset pati recipiendo speciē. igit̄. ¶ Cōtra eandem ꝯnē arguūt alij ut recitat Scot⁹ pbando ꝙ intellectio nō ē aliud a spē intelligibili. Primo auctoritate Aug. 11° de trini. ca°. 2° vbi vult ꝙ illa forma q̄ visio vocat̄ a solo corpe gignit̄ qđ videt̄. sꝫ qđ gignit̄ a solo corpe est spēs. igit̄ illa spēs est visio sm Aug^m. ¶ 2° qꝛ sm phm 2° de aia idē est sonatio ꝛ auditio. qꝛ idē actus actiui ꝛ passiui p ipsū 3° phi̅. sed sonabile in actu causat spēm soni in aure. ḡ illa spēs est eadem cū auditiōe. ꝛ ita spēs sensibilis ꝛ sensatio idē sūt. ¶ 3° qꝛ effect⁹ equoc⁹ non pōt excedere cām equocā in pfectiōe. sꝫ neccio deficit ab ea. sꝫ si intellectio eēt aliud a spē intelligibili eēt ei⁹ effect⁹ equoc⁹. ꝛ ꝯstat ꝙ ē pfectior spē intelligibili. ¶ 4° qꝛ tūc spēs eēt magi l potētia itellectiua q̄ꝫ intellect⁹. ꝛ ita ipsa sepata hr̄et eundem actū sicut calor sepat⁹ calefaceret. ¶ 5° qꝛ tunc intellectio nō videret̄ ppa pfectio intellect⁹. qꝛ nihil videret̄ eēntialit̄ ordinari ad illā opationē ad cui⁹ pncipiū se hꝫ in potētia ꝯdictiōis sicut ad accn̄s p accn̄s sꝫ sm istā opinionē ita se hr̄et intellect⁹ ad spēm intelligibilē q̄ eēt pncipiū intellectiōis. igit̄. ¶ 6° qꝛ tūc nō oporteret in intellectu ponere aliquem habitū. tenet ꝯn̄a. qꝛ habit⁹ nō ponit̄ pcise ad patiēdū. ꝛ maxime in passo sūme disposito ad formā. nō eni oꝫ facilitari ad recipiēdū qđ in se ē sūme dispositū. sꝫ intellectus sūme ē disposit⁹ ad quācūq̄ꝫ intellectionē. qꝛ nihil hꝫ cōtrariū. igit̄ nō oꝫ ponere aliquē habitū in intellectu si solū eēt passiu⁹ respectu intellectiōis ꝛ spēs eēt actiua illi⁹. ¶ 7° qꝛ si spēs intelligibilis esset rō formalis oīs intellectionis nunq̄ꝫ aliqua cōplexio intellectus esset falsa cui assentitur tanq̄ꝫ vere. probat̄ ꝯn̄a. qꝛ si spēs itelligibilis causat itellectionē effectiue ꝛ nālis causa non agit nisi sm naturam illam qua est i actu species intelligibilis nunq̄ꝫ causabit aliquam actionem in intellectu nisi conformem ipsi speciei. ꝛ ita

nūq̄ causabit cōpositionē falsam repugnantē ratiōi
terminoꝝ quoꝝ spēs sūt i intellectu. aut si quodāmō
potest sicut p vnū oppositū cognitū pōt aliud opposi
tum cognosci. hoc nō est nisi qꝛ per vnā cōpositionem
verā pōt cognoscere oppositā esse falsam. sed nunq̄
eadē spēs causabit aliquā intellectionē falsam tāq̄
veram uel ecōuerso. Et si dicat ꝙ spēs false repñ-
tat opposita. ideo causat falsam intellectionē in intel
lectu. sequit̄ ꝙ i eadē spēs manens nūq̄ pōt causare
assensū oppositū. ꝛ ita nō poterit intellect⁹ eandē cō-
plexionē cōprehendere. nec ut vbiq̄ uelut falsam.
¶ 8° qꝛ si sic nō apparet quō fiat discursus intellectu-
alis siue syllogiçando uel arguēdo si spēs causat om-
nem intellectionē. nō eni ē intelligibile quō talis spe-
cies causat oēm discursū. ¶ 9° qꝛ ſm phm intellectio
est actio imanens. Et si dicat̄ ꝙ intelligere ſm modū
sign̄di grāmaticalem siḡt actiue ꝛ intelligi passiue. tñ
ſm rem intelligere ē passio. ꝛ qd̄ intelligit̄ ē agens. qd
aūt intelligere habeat de rōne actiōis. dicit̄ ꝙ intel-
ligere siḡt aliqd nō ut hꝫ eē in subiecto absolute in se
sed q̄si tendēs ad alteꝝ ut obiectū siue ut in terminū.
ꝛ qꝛ actionis ē pcedere ab agēte ꝛ tendere in passū:
iō tales pfectiōes q̄ in re sūt passiōes tñ dicūt̄ actio-
nes imanētes. h̄ ē in eo manētes qd̄ denoiat̄ ab eis p
modum actiōis dicūt̄ eē actiones imanētes. Cōtra
phs distinguēs actionē a factiōe p̄ et 6° ethicoꝝ. et 9°
me^{te} assignat diuersa pncipia ppa actiōi ꝛ factiōi. qd̄
nō oporteret si intelligeret ꝙ illud qd̄ siḡt eē actionē
eēt passio. qꝛ tūc nō oporteret sibi assiḡre principium
actiuū pprium. nō eni oporteret prudētiā esse habitū
actiuū sic ars ē habit⁹ factiu⁹ si actio nihil eēt nisi for-
ma quedā recepta in eo qd̄ dicit̄ agēs. ¶ 10. qꝛ si sic nō
apparet quō causabūt̄ intentiōes logice uel relatio-
nes rōnis si spēs intelligibilis causat oēm intellectio-
nem. qd̄libet eni causatū ab ea erit reale. qꝛ illa dicit̄
intellectio realis q̄ causat̄ imediate a re uel spē rep-
sentāte rē in se igit̄ nulla intellectio causabit intētio-
nes logicas uel relatiōes rōnis. quia intellect⁹ nullo
actu suo poterit cōferre obiectū ad aliud q̄ collectio
causat relationē rōnis uel intentionē illā in obiecto.
¶ 11° qꝛ si sic nō apparet quō intellect⁹ reflectat̄ sup
actū suū. aut quō erit in ptāte reflectētis. act⁹ enim
p̄m⁹ ē obiectū secūdi act⁹. ḡ mouet intellectū ad illū
actū ꝛ ē in illo. si eni spēs causans aliquā itellectionē
hꝫ nāliter causare reflexionē sup illū actū. pari rōne
ꝛ reflexionē reflexiōis. ꝛ sic in infinitū. si aūt non hꝫ
causare reflexionē ſꝫ tm̄ actū absolutū ut p̄us occur
rat alia spēs. nō videt̄ possibile assiḡre quō posset eē
aliq̄ reflexio sup aliquē actū. Ulteri⁹ arguūt Duran-
dus ꝛ qdā alij pbādo ꝙ act⁹ intelligēdi nihil absolu-
tū addat ad potentiā. ſꝫ tm̄mō respectū ad obiectū.
Primo sic. Illa q̄ ex opposito distinguūt̄ nō pnt esse
vnū ꝛ idē. ſꝫ act⁹ p̄mus ꝛ actus secūd⁹ distinguūt̄ ut
pꝫ 2° de aīa. ꝛ act⁹ p̄m⁹ est forma absoluta. ḡ act⁹ se-
cund⁹ ꝛ opatio erit forma respectiua. ¶ 2°. Si opatio
sit forma absoluta pcedit̄ in infinitū cum oīs forma
absoluta possit habere opationē. ſꝫ h̄ est incōueniēs.
ḡ nō est possibile ꝙ opatio intellect⁹ sit forma absolu-

ta. ¶ 3°. Sicut se hꝫ lucere ad lucēs sic intelligere ad
intelligens. vtrūq̄ eni est act⁹ imanens: lucere quidē
ipsi⁹ lucis ꝛ intelligere ipsi⁹ intellect⁹. sed manifestū ē
ꝙ lucere nō est aliqd̄ absolutū additū loci. ſꝫ differt
in solo mō sign̄di. igitur nec intelligere aliquid addet
ad intellectū. ¶ 4°. Omne absolutū pōt deus sepa-
re ꝛ facere sine subiecto. sed nō pōt intelligere ab in-
tellectu separe. igit̄ nō est aliquod absolutū. ¶ 5°. In
nullo absoluto pnt adunari ꝯria. sed eodē actu senti-
endi videt̄ albū ꝛ nigrū. igit̄ videre nō pōt poni aliq̄
forma absoluta. ꝛ multo min⁹ intelligere. ¶ Ulteri⁹
arguit Ioh̄. de ripa in suis determinatiōib⁹ pbando
ꝙ intelligere uel pcipere nō sit formaliter aliqd pro-
ductū a potentia intellectiua creata. qꝛ intellect⁹ di-
uinus nō est formaliter actiuus uel passiu⁹. igit̄ nec
intellectus creatus. aīs supponit se pbasse. ſꝫ ꝯñam
pbat. qꝛ esse intellectiuū creature est q̄dā pticipatio
ꝛ imitatio intellectus diui. ꝛ iō si attendat̄ esse perfe-
ctio in intellectu creato penes pticipationē ꝛ ppinq-
tatē ad esse itellectiuū imensū. igit̄ sicut intellectiuū
imensū sic est formaliter pceptiuū qd̄ ē neutrū ad eē
actiuū ꝛ passiuū. ita oē intellectiuū creatum. ¶ 2° sic.
Si qd̄libet pceptiuū posse ē formalit̄ actiuū ꝛ non eē
ſcꝫ ꝙ nō oē esse actiuū est pceptiuū. ḡ esse pceptiuū
ad eē actiuū aliqd addit. uel ḡ illud ē esse formaliter
actiuū. ꝛ tūc sequit̄ ꝙ posse perceptiuū ē magis acti-
uū posse q̄ qd̄cūq̄ actiuū posse nō pceptiuū. qd̄ no-
tum est eē falsū. si aūt illud eē nō est formalit̄ actiuū
ḡ esse pceptiuū ut sic nō ē formaliter actiuū. Et idem
argumētū pōt fieri de esse passiuo. ¶ 3° sic. Si posse
perceptiuū intellectiuū ē formaliter actiuū. uel igit̄
realiter in esse pductiuū. ꝛ hoc patet eē falsū. si inten
tionaliter. pcise ꝯ. nam qd̄libet eē actiuū reale maio-
rē pfectionē ponit realē in re q̄ eē actiuū intētionale
ſꝫ nō qd̄libet actiuū reale ē maioris pfectiōis realiter
imo formalit̄ q̄ eē pceptiuū. ḡ eē pceptiuū nō est for-
malit̄ eē actiuū intētionaliter. a^{ns} pꝫ. nam qd̄libet eē
actiuū p qd̄ perfecti⁹ continet̄ creatura ceteris pari-
bus ē esse actiuū pfecti⁹. ſꝫ nullū esse intētionale ē tā
pfectū sicut esse reale. igit̄ ꝛc. b^{ns} pꝫ. nā esse pceptiuū
ꝛ intelligibile est pfectio speꝝ superioꝝ. esse ꝯo actiuū
indifferent̄ respōdere pōt inferiorib⁹ speb⁹. Q̄ etiā
pceptiuū nō sit subaliter passiuū pbat̄. nā eē perce-
ptiuū ē denoiatio pfectiōis simpliciter. ſꝫ eē passiuū
ē denominatio impfectiōis in quocūq̄ ente. igit̄ ꝛc.
¶ 2° loco pbat ꝙ nulla pceptio creature ē formalit̄
aliquid actiuū a potentia pceptiua. Primo qꝛ si aliq̄
q̄litas p h̄ ꝙ agit̄ ab intellectu ē intellect⁹. sequit̄ ꝙ
qcqd intellect⁹ imediate cōtinet causalit̄ est imutati-
uū vitalit̄ intellect⁹. ḡ eadē est oīo cōtinētia vitalis ꝛ
causalis in intellectu. ꝛ p ꝯñs posse intelligere est for-
malit̄ posse actiuū. ꝛ posse actiuū intellect⁹ ē forma-
lit̄ posse pceptiuū. cui⁹ oppositū est pbatū. ¶ 2°. Si
aliq̄ q̄litas ē intellectio h̄ ē qꝛ ē silitudo obiecti i q̄ re-
psentatiue relucet obiectū. ſꝫ ad h̄ ꝙ intellect⁹ intelli-
gat p hō q̄litates sufficit ꝙ talis q̄litas inexistat intel-
lectui ꝛ sit sufficiēs silitudo obiecti. nā tūc obiectū suf
ficiēt̄ repñtat̄ itellectui. ſꝫ p agere intellect⁹ talis q̄li-

tas non plus habet φ sit similitudo obiecti q̃ p agere
obiecti. imo minus cum talis qualitas sit similitudo
obiecti essentialiter: τ iõ a quocũq; habeat̃ uel agat̃
dũmodo sic remaneat eque similitudo. ğ dato φ intel/
lectus non agat dũmodo talis q̃litas inexistat intel/
lectui sufficient̃ ē intellectio. ¶ 3°. Si per agere intel/
lectus talis q̃litas ē intellectio. ğ si intellect° agat ꝭm
ultimũ sui posse ad h̃ꝫ q̃litates talis q̃litas ē sũma in/
tellectio possibilis corñdere intellectui. ꝯñs est fal/
sum. nam cum intellectio nãlis magis sit in potestate
intellectus q̃ supernaturalis: staret aliquã visionem
nãlem eē perfectiorē cognitionē itellect° visione be/
atifica. ¶ 4°. Seqtur φ visio intēderet̃ penes agere
intellectus. ğ q̃tũcũq; variaret̃ lumen glorie dũmõ
remaneret idem gradus influxus itellectus semper
remaneret idē gradus visionis. ꝯñs ē oio absurdum.
nam tũc intellect° poti° beatificat se actiue q̃ beati/
ficetur a deo imediate: uel per q̃dcũq; donũ collatũ.
¶ 5°. Seqtur φ data tali q̃litate q̃ est visio btĩfica per
remissionē agere intellect° h̃ꝫ q̃litas nõ remissa nec
alit̃ inexistēs informatiue remitteret̃ in esse visionis.
τ per ꝯsequēs tale agens ad h̃ꝫ q̃litatē eē visibilē est
intellect°. ğ intellect° totalit̃ beatificat se actiue effe/
ctiue. q̃ñ si aliq̃ ꝯcurrunt ad h̃ꝫ q̃litatem. nõ tamē ad
ipsam eē visibilē. ¶ 6°. Nam seqtur φ q̃cquid est uel
eē potest imediate termin° agere intellect° põt eē in/
tellectio. τ ꝯsimiliter quicq̃d põt eē imediate termin°
volitionis. ꝯñs est falsum. nam cũ imediatus termin°
actionis volũtatis τ intellect° diuini ad extra sit cre/
atura. sequit̃ φ creatura ē itellectio τ volitio ipsi deo
¶ Cõfirmat̃. nam a. q̃litas p h̃ φ est cognitio. q: agit̃
a potētia cognitiua. ergo a quacũq; potentia cogni/
tiua a agatur imediate erit eius cognitio. ğ si a. im/
mediate agit̃ ab intellectu diuino. a. erit sibi cognitio
τ sĩliter de volũtate. ğ cũ quelibet creatura imedia/
te agat̃ a deo per intellectũ τ volũtatem. sequit̃ φ q̃/
libet ē cognitio τ volitio. imo sequit̃ φ quelibet crea/
tura est infinite cognitio τ volitio. si eñi penes agē in/
tellect° attenditur eē cognitionis τ non penes suũ eē
eēntiale. seqtur φ q̃cquid ē infinite ab itellectu q̃tũ/
cunq; sit finitum in eē erit infinite cognitio. ğ cũ que/
libet creatura infinite sit a deo p intellectũ τ volun/
tatē infinite ē cognitio τ volitio. ¶ 7°. Nã si sic cũ eē
intellectiuũ creature sit q̃dam pticipatio increati in/
telligere seqtur φ ꝓportionalit̃ est in deo. ğ intellige/
re diuinũ est intelligere q: agit̃ a diuino intellectu.
ꝯñs est falsũ. ¶ 8°. Nam ꝭm phm intellect° possibilis
nõ est aliq̃ mõ actiuus: ē tñ pceptiu°. ğ nihil est perce/
ptio alicui potētie p h̃ φ agitur ab illa potētia pcepti/
ua. ¶ 3°. loco ꝓbat φ stat aliq̃d eē intellectionē intel/
lectui creato. τ tñ non informare intellectũ. p̃mo sic.
Nã de facto aliq̃d ē vitalis pceptio aīe hũane vnite
carni τ nõ informat scꝫ act° potētie sensitiue. q: talis
actus nõ informat imediate aīam nec potētiã vitalē
sed organum uel cõpositũ ex organo τ potētia visiua
τ tñ imediate imutat aīam uel potētiã. φ eñi imedia/
te imutet animã pꝫ. q: stat aīam nõ vniri iformatiue
corpi. τ tñ vitalit̃ imutari p sensationes. ğ. assũptũ pꝫ
de aīabus dãnatis i inferno q̃ ꝭm Aug° 12°. de ciui/
tate dei patiũtur dolorem corporalē p ignē corpalē.
Alibi etiam ponit φ oīs dolor p̃ inest aīe. τ φ ipsa so/
la dolet q̃uis aliq̃s doleat in corpore. φ autē h̃ꝫ sen/
satiões nõ sint imediate subiectiue i aīa. pꝫ. nã tales
q̃litates sũt mãles τ extēse. ğ nõ sũt subiectiue in aīa
rõnali. Qꝫ eñi sint mãles pꝫ. nã si essent q̃litates indi/
uisibiles τ inextēse tũc cũ pes ledit̃ non plus eēt do/
lor in pede q̃ i alia pte corpis. nec aīa plus doleret in
pede sed in seipsa. cui° oppositũ ostēdit Aug° τ expe/
rientia docet. patet ğ differētia int̃ vitalē imutationē
τ habitudinē i formis. q̃ñ p vitales sensatiões corp°
τ non aīa informat̃. τ ecõuerso vero aīa τ nõ corp° im/
mutat̃ vitaliter. cõpositum ṽo vitalit̃ imutat̃: sꝫ per
aīam ut p partē sui vitalē cui p̃mo cõpetit. ¶ 2°. ad idē
q: impossibile ē aliq̃d eē p informationē corñdēs ali/
cui eē eligibili° in subiecto in q̃ est q̃ sit eligibile in se.
nã impossibile ē aliquã formã p sui coīcationē intẽsi°
perficere aliq̃d q̃ in se sit perfecta. sed q̃libet sensa/
tio uel cognitio aut vitalis imutatio est in se q̃dã eēn/
tia non vitalis ꝭm suũ eē eēntiale. τ tñ vitalit̃ habet̃
a potētia vitalit̃ imutata p ipsam. ğ perfecti° hꝫ tale
esse potentia q̃ habeat dicta forma. ğ nulla potentia
vitalis inq̃tũ h̃ꝫ hꝫ illã formã informatiue. sꝫ perfe/
ctiori modo. puta intentionalit̃ τ perceptiue. ¶ 3°. sic.
Quicq̃d p sui coīcationem reddit aliq̃d aliq̃le p̃us est
eēntialiter tale sicut albedo p̃us ē eēntialiter albedo
q̃ reddat aliud albũ formalit̃ p sui coīcationē. τ p̃us
hꝫ actũ albedinis in se q̃ aliq̃d habeat talē actũ p sui
coīcationem. sed nulla cognitio uel volitio est q̃litas
p̃us in se h̃ꝫ. alit̃ per prius esset sibi visio uel cognitio
q̃ alteri. igit̃. ¶ Confirmat̃. Nã nulla res p coīcatio/
nem sui potest fieri ita vnum in aliquo sicut est vnum
in sui natura. igitur nulla potest cõmunicare forma/
liter alteri eē quod nõ correspondeat sibi eēntialiter
respectu sue nature. igit̃ si videre nõ correspõdet ali/
cui q̃litati in se cõsiderate. sequit̃ φ sola informatiõe
non põt reddere aliq̃d formaliter tale. ¶ Confirmat̃
q̃ñ si qualitas q̃ est visio per coīcationē sui esse red/
dit potētiã formalit̃ videntē. sequitur φ videre tãq̃
actus formalis p p̃us corñderet sibi essentialit̃ τ ob/
iectiue q̃ tali potētie cognitiue. τ sic q̃litas separata vi/
deret. ¶ 4°. In deo intellect° ē forma pceptiua: τ tñ
nec passiua nec receptiua. ğ intellect° creat° cũ sit q̃/
dam participatio diui intellect° ē potētia formaliter
pceptiua τ non receptiua. ğ si habitudo receptiui ne/
cessario ē sibi annexa cũ alia est habitudo eius ut po/
tētie pceptiue ad actũ. τ alia ut potentie subiectiue. τ
p ꝯñs cũ in diuis coīcatio sub gradu imenso. puta ha/
bitudinē p̃mã eē sine 2ª nõ est ꝯdictio ut potētia crea/
ta actuet̃ ut potētia pceptiua q̃d est p vitalē imutati/
onē absq; h̃ φ subiectiue iformet̃. ¶ 5°. ꝓpt̃ realē idē/
ptitatē diui intellect° ad suũ intelligere nõ reqrit̃ in/
formatio ad h̃ φ itellect° diu° intelligat. sꝫ bñ in crea/
turis. igit̃ si in creaturis itellect° trãsiret in realē idē/
ptitatē vere itelligeret mõ quo itelligit intellect° di/
uin°. ğ nũc cũ act° intelligēdi nõ sit min° idē sibiipsi q̃
nũc intellect° eēt idē realit̃ actui. sequit̃ φ nunc talis

actus intelligit i sui natura. imo pfectiori mō q̄ intellectus intelligat. qm̄ ipse ee̅ntialiter ⁊ idēptice. intellect⁹ vo solū informatiue. ḡ intellect⁹ nī nō intelligit nūc per informationē illi⁹ act⁹ intelligēdi. sequit̄ q̄ ille actus itelligit. ¶ 6⁰. stat a potētiam respectu h operationis vitalis hr̄e sūmā vnitatē ee̅ntialē ⁊ h incipe uel desinere eē intellectionē a vniformit̄ manente in eē ee̅ntiali. igit̄ h nō reddit potētiā intelligentē ,ppter sui idēptitatē ⁊ multo min⁹ p informationē potentie reddet eā formalit̄ intelligentē. assūptū ,pbat̄. sit eni a aliq̄ sepata itelligētia: sicut ipsa ē habitualis noticia sui p hoc q̄ est per se intellectualis sufficient̄ pn̄s itellectui. ita pōt eē sui cognitio actualis sic̄ p3 per Aug⁹ 6⁰. de trinitate. sit ḡ a aia sepata hn̄s h verbū adequatū de sua ee̅ntia h est idē ee̅ntialiter cū a. tn̄ stat h esse ⁊ non eē verbū actuale ipsi a. stat eni eā eē ⁊ nihil cognoscere actu: sicut patet de aia cōiūcta corpi. ḡ stat cū ista idēptitate ee̅ntiali q̄ h incipiat eē cognitio ipsi a. q̄ autē aia uel suba sepata sit noticia sui dicit eē de mente Aug. 9⁰. de trinitate ca⁰. 3⁰. sic dicētis. Est ingt quedā imago trinitatis ipsa mēs ⁊ noticia cui⁹ est ,ples eius ac si de ipsa verbū ei⁹ ⁊ amor ⁊ hec tria vnū ⁊ vna suba. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnē arguit Aureolus multiplicit̄. uel saltē alioꝝ argumētis consentit. pmo sic. Posita causa ponit̄ effect⁹. sed aia itellectiua vnitur materie ⁊ indiuiduat̄ p eā f̄m sic ponentes. ḡ artabit̄ ⁊ limitabit̄ ⁊ tollet̄ ab eo virt⁹ cognitiua q̄diu vnit̄ materie si ꝯ illa ,pcedat. ¶ 2⁰. Gaudiū ⁊ tristitia ⁊ cetere passiones q̄ volūtati debent̄ sūt q̄dā abstracta a mā. sed manifestū est q̄ nec sūt cognitiua nec cognitionis pncipia. ḡ nō est verū q̄ imālitas det alicui q̄ sit cognitiuū. ¶ 3⁰. Si imālitas ē cā q̄ nā aliqua sit cognoscēs. aut erit ratione puationis quā imālitas importat. aut rōne illi⁹ positiui in q̄ fūdat̄. sed nō pōt dici pmū. q2 nulla puatio ē cā positiui. Nec pōt dari 2ᵐ q2 ipsamet nā intellectualis ē illud sup qd̄ fūdat̄ puatio. ita q̄ itellectualitas inest illi nature i pmo mō dicendi p se sic̄ ee̅ntialis dr̄ia. manifestū est aūt q̄ dr̄ia nō h3 causā nec mediū cū diffinitio ⁊ ptes diffinitiōis imediate dicant̄ de diffinito. ḡ in nullo intellectu verū est q̄ imālitas sit cā q̄ nā aliq̄ sit cognoscēs. ¶ 4⁰. Eadē est ratio intelligibilis ⁊ intellecti f̄m eos. sed intelligibile pōt eē māle. q2 phia nālis tractat de rebus mālib⁹. ḡ nō apparet q̄ imālitas sit cā q̄ aliqd sit nature cognitiue.

Ad argumenta Aureoli cōtra pmā ꝯnē pmo loco iducta rndetur ad pmū negādo maiorē. non eni res formalit̄ apparet p aliqd absolutū. s3 p respectū. sicut res formalit̄ dr̄ visa uel scita p respectum visibilitatis uel hō. ita res apparēs formaliter apparet p respectū apparētie qui ē respectus rōnis rei cognite ad cognitionem uel sciam uel cognoscētē. ꝯcedo tn̄ q̄ intelligere ē ,pductio verbi qd̄ ē fundamētū ⁊ cā illi⁹ respect⁹. ⁊ est ratio q̄ res actualiter appareat. sed species intelligibilis ē cā q̄ aliqd appareat habitualit̄. Tūc igitur ad argumētū ꝯcedit̄ q̄ res apparet actualit̄ p intelligere: sic̄ p illud qd̄ est ,pductio v̄bi. q̄ ē ,pximū fūdamētū apparētie. ⁊ in h sensu negat̄ h⁰. spēs eni non facit rē actualit̄ apparere. sed ē cā ,pximi fūdamēti actualis apparētie sc3 v̄bi. Et ad illud qd̄ dicit. si intellect⁹ haberet nāliter ⁊c̄. dico q̄ h nō eēt q2 spēs faceret rē actualit̄ appere cuiusmodi ē spēs. s3 q2 illa spēs cū eēt ꝯnālis nō subesset impio voluntatis. imo semper actuaret intellectū q̄tū posset. illa aūt sic actuāte intellectū nulla alia spēs posset eū actuare. q2 sic̄ ipossibile ē idē corp⁹ simul diuersis figuris t̄minari. ita impossibile ē intellectū simul diuersis spēb⁹ actuari. ut dicit scūs doctor pma pte. q. 85. arti. 4⁰. quia impossibile est idē subiectū sit̄ pfici plurib⁹ formis vni⁹ generis ⁊ diuersarū specierū. sicut ipossibile ē q̄ idē corp⁹ f̄m idē simul coloret̄ diuersis colorib⁹. uel figuret̄ diuersis figuris. oēs aūt spēs intelligibiles sūt vni⁹ gn̄is q2 sūt pfectiones vni⁹ itellectiue potētie lic3 res q̄rū sunt species sint diuersoꝝ generꝝ. ipossibile ē q̄ idem intellect⁹ simul pficiat̄ diuersis specieb⁹ intelligibilibus ad intelligendū diuersa in actu. Idē ponit. q. 58. arti. 2⁰. ⁊ dat exēplū de corpore respectu figurarū. ⁊ de intellectu respectu specierū. Sed forte dicet aliquis q̄ ex h sequit̄ q̄ nūq̄ intellect⁹ habeat nisi vnā spēm ⁊ sic uel nō intelligit nisi illud cui⁹ illa ē species. uel si aliud itelligat pma spēs corrūpet̄. ⁊ ita videt̄ q̄ spēs nō manet in itellectu nisi dū actu itelligit: qd̄ videt̄ error Auicen. Rn̄det scūs Tho. 2⁰. ꝯ gētiles. ca⁰. 73⁰. dicens q̄ intellect⁹ est i actu pfecto f̄m spēs intelligibiles cū ꝯsiderat actu p eas. cum aūt nō ꝯsiderat actu p eas nō est in actu pfecto f̄m illas spēs. s3 se habet medio mō int̄ potētiā ⁊ actū. hec ille. Idem ponit 4⁰. sen. dis. 50. q. 1. arti. 2⁰. ad 5ᵐ. Similit̄ de veritate q. 8. arti. 4⁰. dicit. Oēs spēs intelligibiles sūt vni⁹ gn̄is q̄tūcūq3 res q̄rū sunt sint generū diuersoꝝ. oēs eni eandē potētiā intellectiuā respiciūt. ⁊ iō i potētia oēs simul eē pnt in intellectu. ⁊ silit̄ i actu incōpleto q̄ ē medius int̄ potentiā ⁊ actū cōpletū ⁊ pfectū: ⁊ hoc ē spēs eē in habitu q̄ est medi⁹ int̄ potētiā ⁊ operationē. sed in actu pfecto plurū specierū intellect⁹ simul eē nō pōt. ad h aūt q̄ actu intelligat o3 q̄ sit in actu pfecto illi⁹ speciei f̄m quā intelligit. ⁊ iō est impossibile q̄ f̄m diuersas formas simul ⁊ semel actu intelligat oia. ḡ q̄ in diuersis formis intelligūtur nō pōt simul intelligere. illa v̄o q̄ intelligit p eādē pōt simul intelligere hec ille. Cū vlteri⁹ arguit̄ in argumēto q̄ si tā spēs intelligibilis q̄ actus intelligēdi facit rē apparere seqt̄ q̄ bis appeat. dico q̄ non seqtur nisi q̄ appareat habitualit̄ ⁊ actualit̄. nec illud ē pl⁹ icōueniēs q̄ q̄ aliqd sciat̄ simul habitualit̄ ⁊ actualit̄. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ q̄ idē nō eni intelligē ē illud hr̄e. s3 intueri actualit̄ qd̄ prius erat pn̄s in habitu ⁊ habitualit̄ apparebat. argumētū aūt ,pcedit ac si tā spēs q̄ act⁹ itelligēdi rē facēt actualit̄ apparere. tūc eni seqrent̄ illa icōueniētia q̄ numerat opponēs. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ species ē silitudo habitualis. intelligē aūt nō ē silitudo: s3 ē ,pductio actualis silitudinis. ⁊ ita itelligūt̄ oēs auctoritates dicētes q̄ noticia ē silis obiecto. accipit̄ eni ibi noticia ,p v̄bo ⁊ nō p cia actu cognoscēdi. Et ad pmā ,pbationē dr̄ q̄ inconueniēs eēt ponē silitudines duas habituales aut actu-

ales eiusdem spei. sz h non ponim⁹. Ad zᵐ dico q ille sūt diuersarū specierū τ nō eiusdē spei. vbū eni seu oceptio formata p itellectū ē alteri⁹ spēi a spē intelligibili nec ē incōueniēs si sit pfectior τ nobilior fm spēm q̄ spēs intelligibil. Et ad pbationē dico q nō oz q effect⁹ equoc⁹ sit nobilior cā instrali. nec q illa cā sit eo nobilior sed sufficit q cā principalis sit nobilior. sic autem est in pposito. qz anima q̄ est pncipale agens producēs itellectionē τ oceptionē seu vbū ē nobilior illa oceptione seu vbo. τ nō solū aia. imo etiā intellectus agēs q spēm ipmit itellectui possibili ē nobilior q̄ illa oceptio. Cā āt q̄re pono spēm pmā actui differre fm spēm a oceptiōe ē ista. qz ex eadē spē itelligibili possū multa cogitare de hoīe. τ multas oceptiōes diuersas formare ut dicit scūs Tho. de veritate. q. 8. arti. iz⁹ ad zᵐ. et de malo. q. i6. arti. 8⁹ ad zᵐ τc. ℂ Ad pᵐ dr̄ q cū dicit intētio ē cōphēsio. ē pdicatio p cām. qz itētio si sumaẗ p spē intelligibili ē illud q̄ itellect⁹ itelligit id est intellectionē pducit τ sic ē cā cōphēsionis. Et eodēmō dr̄ ad zᵐ. q cū dr̄: recipe intētiones ē itelligē est pdicatio p ocomitātiā. sic eni dicit scūs Tho. z⁹ ꝯ gētiles ca⁹ 75⁹. Propa opatio nālis hoīs est itelligē q̄ nō cōplet sine passiōe q̄dā inq̄tū qlibet itellect⁹ patit ab itelligibili. nec ē etiā sine actione inq̄tū intellect⁹ agēs facit itelligibilia i potētia eē itelligibilia i actu. h ille. Ex qb⁹ appet q opatio itellect⁹ possibilis est cū passiōe τ cū actiōe itellect⁹ agentis. nō tñ ē illa passio p eēntiā. nec illa actio itellect⁹ agētis. cū sint diuerse potētie. itellect⁹ agēs τ itellect⁹ possibilis fm eū ibidē ca⁹ 76⁹. vbi ondit quō agēs se hz ad possibilē sicut ars ad māᵐ: τ sic lumē ad diaphonū. τ quō intellectus nr̄ hz istas duas virtutes. cui⁹ exeplū ponit de oculo aliq̄rū aīaliū q cū h q ē diaphon⁹ τ color susceptiuus etiā hz tantū de luce q pōt sufficienē illuiare sua obiecta. Sciēdū aūt q cū dixit q opationē intellectus possibil comitaẗ actio itellect⁹ agētis q̄ ē facē itelligibilia i actu. nō ē itelligēdū q qñcūq itellect⁹ possibil opaẗ q agēs faciat nouas spēs. aut q itellect⁹ possibilis nouiẗ recipiat. vñ ipse dicit ca⁹ 7z⁹. Intellectus possibilis sic τ q̄libet alia subā opaẗ fm modū sue nature. fm aūt nām suā ē forma corpis. vñ itelligit qdē imāīa sz respicit ea i q̄dā māli. cui⁹ signū ē q i doctrinis vlib⁹ exēpla pticulariū ponūẗ in qb⁹ qd dr̄ ispiciaẗ. alio ḡ mō se hz itellect⁹ possibil ad fātasmata qb⁹ indiget an spēm intelligibilē. τ alio mō postq̄ receperit spēm itelligibilē. ante eni indigebat eo ut ab eo acciperet spēm itelligibilē: vñ se hz ad itellectū possibilē ut obiectū mouēs. sz post spēm i eo receptā idiget eo q̄si instro siue fūdamēto sue spēi. vñ se hz ad fātasmata sic cā efficiēs. fm eni impiū itellect⁹ formāẗ in imaginatiōe fantasmata ouenientia tali spēi itellectuali in qb⁹ resplēdet spēs intelligibilis sic exēplar i exēplato siue i imaginatione. hec ille. Et post i eodē ca⁹ dicit q cū intellect⁹ possibil est fact⁹ i actu p spēm itelligibilē receptā pōt agē p seipsū: ut dicit Ar. 3⁹ de aīa. vñ videm⁹ q illud cui⁹ sciam semel accepim⁹ ē i ptāte nr̄a iterū osiderare cū volum⁹. nec impedimur ppt fātasmata. qz i ptāte nr̄a ē formare fātasmata accōmoda-

ta osiderationi quā volum⁹ nisi forte esset ipedimētū ex pte organi sic i freneticis τ lytargicis q nō pñt hr̄e actū liberi arbitrii: ppt ipedimentū fātasie τ memoratiue. τ ppt h dicit Ar. in 8⁹ physicorū. q ille q iā hz habitū scie licz potētia osiderās nō indiget motore q reducat eū de potentia i actū nisi remouēs phibens sz ipse pōt exire i actū osiderationis pur vult. hec ille. Ex qb⁹ pz q itellect⁹ possibilis qñq intelligit qñ nec ipse aliquā itētionē recipit nouiẗ. nec intellectus agēs aliqd nouiẗ causat licz in pncipio qñ intellectus possibilis accipit sciam ibi ocurrat itētionis noue p itellectū agētē causatio τ illi⁹ intētionis ab itellectu possibili receptio. dic ei scūs Tho. ibidē ca⁹ 76. Actio ingt intellect⁹ agētis i fātasmata pcedit receptionē itellect⁹ possibilis. aīa eni itellectiua nō ē in potētia ad silitudinē rerū q̄ sūt in fātasmatib⁹ p modū illū q̄ sūt ibi. sz fm q ille silitudines eleuāẗ ad aliqd alti⁹ ut scz sint abstracte a oditionib⁹ indiuiduātib⁹ τ mālib⁹ ex q̄ fiūt intelligibiles in actu. hec ille. Sciēdum tñ q de vbis Auerrois i h loco nō ē multū curādū cū ipse i hac mā de itellectu possibili pniciosum dogma tradiderit: ut ondit egregi⁹ scūs doctor p totū zᵐ ꝯ gentiles. Et sic pz ad argumēta p̄ducta. ℂ Ad illa q̄ z⁹ loco inducūẗ rñdeẗ. Ad pᵐ qdē qcqd sit de maiore negaẗ hᵃ. dico eni q p agē ul actū intellect⁹ possibil pducīẗ vbū rei qd ē fūdamētū actualis apparētie rei itellecte ita q res q̄ apparet q̄si habitualiẗ p spēm intelligibilē i illo vbo p actū itelligēdi pducto apparet expsse τ i actu in prospectu itelligētis. nec oz q act⁹ itelligēdi sit aliqd q̄ res formaliẗ dr̄ apparēs uel obiici. nec q sit fundamētū illi⁹ respect⁹ apparētie uel obiect⁹. sz sit pductio vbi qd ē illi⁹ apparētie fūdamētū. vñ scūs Tho. p̄ ꝯ gētiles ca⁹ 5z⁹ dicit. Intellect⁹ p spēm rei formaẗ⁹ intelligēdo format i seipso quādā intētionē rei itellecte q̄ ē rō ipsi⁹ quā sigt diffinitio. τ h qdē ē necessariū eo q itellect⁹ itelligit indifferenẗ rē absentē τ pñtē. in q̄ cū intellectu imaginatio ouenit. sz itellect⁹ h ampli⁹ hz q itelligit etiā rē sepatā a oditionib⁹ mālib⁹ sine qbus i rerū nā nō existit: τ h nō posset eē nisi itellect⁹ sibi formaret pdictā intētionē. h aūt itētio itellecta cū sit q̄si ṫmin⁹ intellectualẗ opationis ē aliud a spē intelligibili q̄ ē forma itellect⁹ τ pncipiū intelligibil opationis licz vtrūq sit rei intellecte silitudo. h ille. Ex q̄ pz quō p illud vbū res itellecta q̄ fm rē est ablēs intellectui uel forte nō existēs i rerū nā nihil mālis τ solū in potētia itelligibilis fit pñs intellectui in eē obiectiuo: τ intellecta i actu sic p spēm erit itelligibilis i actu. Et cū dic arguēs q agē τ pati uel recipe cū sint respect⁹ nō pñt facē res appentes i eē nature. nego sibi. actio eni creature nō dic solū respectū: sz motū ul mutationē cū respectu ut alias dictū ē. nec dico etiā q illud agē sit illud q̄ res formaliẗ appet. sz ut s. ℂ Ad zᵐ dico q si excludaẗ oē agē tā imanēs q̄ transiens nullū erit itelligē nec aliq̄ apparētia obiectiua. non tñ dico q illud agē ul illa actio aut opatio actualẗ sit sp ab intellectu realiẗ distincta nisi i creaturis. In deo eni est dīna eēntia: ut pbat scūs doctor p̄ ꝯ gētiles ca⁹ 45⁹ vbi noiat dinū. imo oē itelligē actū itelligētis τ actū

sz z

2m ꝛ opationē itelligibilē. Et ca° 46° dic. Diuina opatio intellectualꝭ ē ei° eēntia. Et 2° ɔ̄ gētiles ca° 10. dic. Si aliq̄ actiones deo ɔueniāt q̄ nō ī aliqd factū trāseāt sꝫ maneāt in agēte. respectu harū nō dr̄ in deo potētia nisi ſm modū intelligendi ꝛ nō ſm rei veritatē. hꝫ aūt actiones sūt itelligē ꝛ velle. intellect° igiẗ ꝛ volūtas ī deo nō sūt ut potētie: sꝫ ut actiōes. hec ille. Et sic pꝫ ꝙ arguēs ponit casū iplicātem ɔ̄dictoria. ¶ Ad 3m dico ꝙ itellect° ī actu dicit in creatis qd cōpositū mō q̄ dic cōmētator. qḋ etiā approbat scūs Tho. 4° sen. dis. 49. q. 2. arti. p̄. Sic inqt ex forma nāli q̄ aliqd hꝫ eē. ꝛ ex mā efficiẗ vnū ens simpliciẗ. ita ex forma q̄ intellect° intelligit ꝛ ipso itellectu fit vnū in itelligēdo hec ille. Sꝫ tn̄ arguēs decipiẗ. aliud eni ē intellect° in actu q̄ itelligē: sic aliud ē calidū q̄ calefacē. licꝫ ḡ intellect° ī actu sit qd cōpositū. nō tn̄ itelligē. ¶ Ad 4m negaẗ aīns. ꝛ ad pbationē diciẗ ꝙ ille due siītudines sūt alteri° ꝛ alteri° rōnis. ꝛ ɔcediẗ ꝙ vbū ꝛ spēs intelligibilis sic se hn̄t ꝙ vbū ē pfecti° spē itelligibili: non tn̄ ɔtinet spēm itelligibilē virtualiẗ. nō eni oꝫ oē pfecti° ɔtinē virtualiẗ illud qḋ est ipfecti°. Dico vltꝰ ꝙ nullū incōueniēs ē duo accñtia eē ī eodē subiecto p̄. ꝛ vnū eē pfecti° alio. Dico vltꝰ ꝙ intellectio actualꝭ nō ē siītudo rei. sicꝫ false supponiẗ arguēs ¶ Ad 5m dico ꝙ aīa p vnā potentiā ē assiīlabilis vni obiecto duplici siītudine: vna q̄si habitualiẗ. alia vo actualiẗ ꝛ expsse. Dico tn̄ ꝙ visio actualis nō est siītudo obiecti. sꝫ Aug° q̄nq3 vocat visionē illud qḋ ē pncipiū uel termin° visionis. ¶ Ad 6m pꝫ p idē. ¶ Ad 7m dico ꝙ spēs poniẗ ī itellectu ut ɔstituat ipsū ī actu p̄ ut possit exire ī actū 2m. Dico vlteri° ꝙ p actū intelligēdi nō poniẗ imediate obiectū ī eē pnti potētie. sꝫ p spēm aut p vbū. nā intellectio nō est p modū speculi aut forme. sꝫ efflux° ꝛ opationis. ¶ Ad 8m negaẗ hoc. ꝛ ad pbationē dico ꝙ auctores q̄nq3 nolant habitū noīe act° secūdi. vn̄ cōmētator q̄nq3 nolat sensationē illud quod est sensationis pncipiū scꝫ spēm. pōt eni dici sensatio habitualꝭ. ¶ Ad 9m dico ꝙ nō sufficit ad rōnē cōphēsionis adhibere obiectū in eē obiectiuo ꝛc̄. Sꝫ reqriẗ ꝙ sit actio imanēs ɔsequēs talem pntiā obiecti. hoc aūt nō ɔuenit spēi itelligibili. ¶ Ad 10m dico ꝙ spēs itelligibilis non poniẗ ī rōne elicitiui act° cū intellectu. Et ad iprobationē dr̄ sicut ibi dicebaẗ ꝙ nō ē incōueniēs effectū excedere ī pfectiōe suā cām partialē: ꝛ hoc mō spēs est cā act° itelligēdi. Et ad pmā replicā dico ꝙ nō ē incōueniēs actionē simplicē reduci tāq3 ī pncipiū q̄ ī potētiā ꝛ ī habitū potētie. qꝛ nō respiciūt actionē ɔsiliẗ. sꝫ potētia respicit subām act°. habit° aūt modū act° ut dicit scūs Tho. 4° sen. dis. 49. q. 1. arti. 2°. Ad 2am replicam dico ꝙ itellect° possibilꝭ licꝫ sit ī potētia pura respectu itelligibiliū formarū. ē tn̄ act° ī gn̄e entiū ꝛ alicui° actiōis pncipiū licꝫ sit cā idetminata q̄ nūq3 exiret in actū nisi detminareẗ p spēm itelligibilē ad hāc actionē uel illā. ¶ Ad 11m negaẗ hoc. vn̄ spēs soni licꝫ dicaẗ auditio. nō tn̄ auditio q̄ ē pceptio: sꝫ q̄ est actus post audit°. Dico vlteri° ꝙ hn̄ stat itellectū eē locum spērū. qꝛ scꝫ diu ɔseruat spēs. ꝛ cū hoc subiectū intellectiōis. Dico vlteri° ꝙ illa ppositio: itelligē ē pati. ē vera p ɔcomitātiā. nō āt p eēntiā. qꝛ scꝫ itelligē fit pcedēte passione itellect° ab itelligibili. nō aūt ꝙ intellectio sit passio. Dico vlteri° ꝙ Ar. dat ordinē inẗ actū pmū q̄ ē spēs. ꝛ actū 2m q̄ ē opatio. Nec valet glo. qꝛ gn̄aliẗ p ɔsiderare itelligit oēm actū 2m siue ī sensitiue in intellectu. vn̄ sensationē actualē cōpat vigilie ꝛ ɔsiderationi 2° de aīa. nec ē cura de vocabulo ɔsiderationis. an solū dicaẗ pprie de actu cōponēdi ꝛ diuidēdi. aut nō. ¶ Ad 12m dico ꝙ cōmētator in illis locis sumit cōphensionē p habitu ꝛ nō p actu. sic sepe facit Aug° dicēs aīam sp̄ se itelligē. qḋ ē oīo falsū loquendo de itelligere qḋ ē actualꝭ cōsideratio. ut sepe dicit scūs Tho. p̄ sen. ī mā de imagine. ¶ Ad pmū Henrici dr̄ ꝙ spēs imediate impssa ab obiecto sensibili est singularis ī eē ꝛ in repn̄tādo. qꝛ obiectū sensibile imediate iprimit ī potētiā organicā scꝫ potētiā sēsitiuā exteriorē uel iteriorē. ꝛ iō spēs ibidē recepta seqẗ ɔditiones mālēs subiecti. Sꝫ spēs impssa itellectui possibili nō imediate ipmiẗ ab obiecto exteriori: sꝫ a fātasmate ꝛ itellectu agēte. Et cū dr̄ ꝙ si obiectū impmeret nō impmeret nisi spēm singularē ꝛc̄. dico ꝙ hoc falsū est. si eni obiectū imediate agēt ī intellectū possibilē illa spēs eēt vlis ī repn̄tādo nām sine ɔditionib° indiuiduātib°. qꝛ nec ei° repn̄tatio eēt limitata p subiectū scꝫ itellectū possibilē cui° est recipe formas vles nec p agēs scꝫ obiectū. qꝛ rō agēdi talē spēm ē ipsa nā specifica ꝛ nō pncipia idiuiduātia. vn̄ ꝙ spēs ipsa sēsui sit singulariẗ repn̄sētatiua. hoc pcedit ex mālitate susceptiui ꝛ nō ex pte agētis. Et cū dr̄ ɔ̄ hoc ꝙ actio obiecti ē singularꝭ ꝛc̄. dico ꝙ ɔn̄a nō valet. licꝫ eni sit actio singularꝭ. nō tn̄ ē p illud qḋ singulariçat subiectū ꝛ induiduat: ꝛ iō spēs tali actione causata licꝫ sit ī eē singularis nō tn̄ in repn̄tādo. qꝛ solū repn̄tat illud qḋ est in obiecto rō agēdi scꝫ nām specificā ꝛ nō pncipia indiuiduātia. ꝛ de hoc alias pxime diceẗ. ¶ Ad 2m negaẗ aīs. dico eni ꝙ pus nā spēs ē pn̄s ipsi potētie q̄ obiectū sit eidem pn̄s. qꝛ obiectū nō ē pn̄s potētie intellectiue nisi p suā siītudinē sicut ponit Ansel. in li° suo monol. ca° 36. vbi sic ait. Nulli dubium ē creatas subas multo aliẗ eē in seipsis q̄ ī nr̄a scia. In seipsis nāq3 sūt p ipsā suā eēntiā. in nr̄a vo scia nō sūt earū eēntie. sed earū siītudines. restat igiẗ ut tāto veri° sint in seipsis q̄ ī nr̄a scia q̄to veri° sūt alicubi p suā eēntiā q̄ p suā siītudinē. hec Ansel. ¶ Ad 3m dico ꝙ ſm scm̄ Tho. de veritate. q. 9. arti. 4°. spēs intelligibilꝭ tripliciẗ ē in itellectu. p̄ mō q̄si mediocriẗ inẗ potētiā ꝛ actū qn̄ scꝫ ē in habitu. 2° ut in actu pfecto q̄tū ad itelligētē hn̄ qn̄ itelligēs actu cogitat ſm formā quā penes se hꝫ. 3° ī ordine ad alterū. ꝛ trāsit° qdē de vno ad alterū ē q̄si de potētia ī actū p volūtatē. ipsa eni volūtas angeli facit ut itellect° ei° actualiẗ se ɔuertat ad formas q̄s hēbat q̄si ī habitu. ꝛ siliẗ volūtas facit ut intellect° angeli adhuc pfecti° fiat ī actu penes ipsū existētis ut nō solū ſm se. sꝫ in ordine ad aliū pficiaẗ. hec ille. Idē ponit p̄a pte. q. 107. arti. p̄. Volūtas inqt mouet intellectū ad suā opationē. Intelligibile āt ē ī intellectu tripliciẗ. p̄ mō habitualiẗ uel ſm memoriā. ut Aug° dicit. 2° mō ut actu ɔsideratū uel ɔceptū. 3° āt mō ut ad ali-

ad relatū. manifestū ē aūt ꝙ de p̄ gdu trāsferť ad se-
cūdū intelligibile p ipēriū volūtatis. vñ in diffinitiōe
habitꝰ dr̄ ꝗ q̄s vtit cū voluerit. silr̄ etiā de 2o gdu trāſ
ferť ad 3m p volūtatē. h ille. Et q. 57. arti. 4o dicit sic.
Ex sola volūtate depēdet ꝙ aliqs actualiť cōsideret
aliqd. qꝛ cū aliqs hꝫ habitū ſciē uel ſpēs itelligibiles i
eo existētes vtiť eis cū vult. h ille. Idē dicit de malo
q. 7. arti. 8o. Usus ingt ſpērū itelligibiliū q ē actualis
cogitatio depēdet ex volūtate. vtimur eñi ſpēbꝰ ha-
bitualiť in nobis existētibus cū volumꝰ. Idē ponit de
veritate. q. 8. arti. 13o. Ex qbꝰ pꝫ ad argumētū. licꝫ eñi
ſpēs intelligibilis sit p̄ncipiū itellectiōis. nō tñ p̄ncipa-
le sed ipsa potētia itellectiua. ꝛ iō ſpēs illa nō ſp cau-
sat actū intelligēdi q̄ꝫcūqꝫ nālr̄ agat ad illū. ſꝫ solū
qn intellectꝰ vtiť ea. qḋ ē impiū volūtatis: lꝫ p̄ma itel-
lectio p̄cedat oēm actū volendi. pōt ḡ intellectus vti
vna ſpē ꝛ nō alia ſm ꝙ diuersimode mouet a volūta-
te ꝛ ex fātasmate ꝛ multis alijs occasiōibꝰ. ¶ Ad 4m
dico ꝙ sic sepe dictū fuit nō ē impossibile multas for-
mas vniꝰ gn̄is iformare eandē potētiā i actu incōple-
to medio inť purā potētiā ꝛ actū pfectū. h mō aūt sūt
multe ſpēs itelligibiles sil̄ i itellectu. nō aūt i actu pfe
cto nō expectāte vltiorē actū. ¶ Ad 5m dico ꝙ itelle-
ctus patiť ab obiecto reali passiōe q ē salus ꝛ pfectio
lꝫ nō patiať passione abijciente aliquā dispositionem
subiecto ɔnālē: nec recipiat formā obiecti ſm eūdem
modū eēndi quē hꝫ in obiecto. ꝛ iō illa passio dr̄ inten-
tionalr̄. qꝛ itellectꝰ nō recipit colorē ſm eē qḋ hꝫ color
in supficie. ſꝫ ſm aliū modū. ¶ Ad 6m dico ꝙ nō ē sile
de volūtate ꝛ intellectu. qꝛ itellectꝰ possibilis ē potē-
tia passiua iō nō pōt agere nisi fiat i actu p ſpēm obie-
cti sui. volūtas aūt ē potētia actiua. ꝛ iterū voluntas
nō oꝫ ꝙ imediate recipiat ab obiecto ſpēm obiecti. qꝛ
sufficienť obiectū ē sibi pñs in intellectu. dico tñ ꝙ vo-
lūtas recipit ab obiecto sibi pñtato p intellectū quā-
dā impssiōnē q ē p̄ncipiū oīuꝫ aliorꝫ actuū. q qdē im-
pressio dr̄ ſpūs amoris. ꝛ de h alias dictū fuit. ¶ Ad
ɔfirmationē pꝫ p idē. nā aliť oꝫ obiectū eē pñs intelle-
ctui q̄ volūtati. cū cognitio nō fiat nisi p̄cedente assi-
milatione itellectꝰ ad itelligibile ꝛ iō pñtia intelligibi-
lis i fantasmate nō sufficit ad intellectionē. ¶ Ad 7m
dico ꝙ cā q ibidē assigť q̄re sensus recipit ſpēm sensi-
bilis nō valet. ſꝫ gnālis cā q̄re tā sēsus q̄ intellectꝰ re-
cipiūt speciem obiecti ē ista. qꝛ ſcꝫ sūt potētie actiue ꝛ
passiue. nō pñt aūt agē nisi fiāt in actu p̄ p ſpēm quā
recipiūt ab obiecto. vñ ſcūs Tho. p̄ qlibet. q. 2. arti. p̄
vbi qrit. vtrū aīa recipiat ſpēs qbꝰ cognoscit a rebus ex
aīam. sic ait. In agētibꝰ ꝛ patiētibꝰ distinguēdū ē. Est
eñi qḋdā agēs qḋ de se sufficiēs ē ad iducēdū formā
suā i patiēs. sic ignis sufficiēs ē ad calefaciēdū de se.
qḋdā vo agēs ē qḋ nō sufficit de se ad iducēdū formā
suā i patiēs nisi supuēiat aliud agēs. sic calor ignis nō
sufficit ad cōplemētū nutritiōis nisi p virtutē aīe nu-
tritiue. vñ virtꝰ aīe nutritiue ē principaliť agēs. calor
vo ignis istrāliť. silr̄ ē diuersitas ex pte patiēť. qḋdā
eñi ē patiēs qḋ in nullo coopať agēti sic lapis cū sur-
sū pijciť uel lignū cū ex eo fit ſcānū. qḋdā vo pati-
ens ē qḋ agēti coopať sic lapis cū deorsū pijciť. ꝛ cor-
pus hoīs cū sanať p artē: ꝛ ſm h res q sūt ex aīam tri-
plicit se hñt ad diuersas aīe potētias. ad sensus enim
exteriores se hñt sic sufficiētia agētia quibꝰ patientia
corpa nō coopať. ſꝫ tm̄ recipiūt. Qꝫ aūt color nō p se
pōt mouere visum nisi lux supueniat nō est ɔ illud qḋ
dictū ē ꝙ tā lux q̄ color inter ea q sūt ex aīam cōpu-
taťr. sensus aūt exteriores suscipiūt tm̄ a rebꝰ p mo-
dū patiēdi sine h ꝙ aliqd coopenť ad sui formationē
q̄uis iam formati hēant pprīā opationē q ē idiuiduū
de pprijs obiectis. Sꝫ ad imaginationē res q sūt ex
aīam coopanť ut agētia sufficiētia. actio eñi rei sensi-
bil' nō sistit i sēsu. ſꝫ extinde puenit vsqꝫ ad imaginatio-
nē uel fātasiā. tñ imaginatio ē patiēs qḋ coopať agē-
ti. Ipsa eñi imaginatio format sibi aliqꝫ rerū silitu-
dines qs nūq̄ sensus pcepit. ex his tñ q sensu pcipiūť
cōponēdo ea ꝛ diuidēdo. sic imaginamur montes au-
reos qs nūq̄ vidimꝰ ex h ꝙ vidimꝰ aurū ꝛ mōtes. Sꝫ
ad itellectū possibilē coopanť res exteriores sic agē-
tia insufficiētia. actio eñi ipsarū rerū sensibiliū nec in
imaginatione ɔsistit. sed fātasmata vlteriꝰ mouēt in-
tellectū possibilē. nō aūt ad h ex seipsis sufficiūt cum
sint i potētia itelligibilia. intellectꝰ aūt nō moueť nisi
ab intelligibili in actu vñ oꝫ ꝙ supueniat actio itelle-
ctus agētis cuiꝰ illustratione fātasmata fiāt actu in-
telligibilia. sic illustratiōe lucis corpalis fiūt colores
actu visibiles. Et sic patet ꝙ itellectꝰ agēs ē p̄ncipale
agēs qḋ agit rerū silitudines in itellectu possibili. fā-
tasmata aūt q a rebꝰ exterioribꝰ accipiūť sūt q̄si agē-
tia istrālia. Intellectꝰ etiā possibilis coopať ad res q-
rū noticiā accipit sic patiēs qḋ coopať agēti. multo eī
magis pōt itellectꝰ formare qditatē rei q nō cecidit
sub sensu q̄ imaginatio. hec ille. ¶ Ad 8m dico ꝙ licꝫ
tā sensus q̄ itellectꝰ recipiat ſpēs obiectorꝫ sic subie-
ctū recipit formā. tñ specialiť intellectꝰ dr̄ eē locꝰ ſpē-
rū. qꝛ potiꝰ ɔseruat ſpēs q̄ sensus cū ſpēs intelligibi-
les nō corrūpanť ad corruptionē subiecti uľ trāsmu-
tationē eiꝰ. sic qnqꝫ ɔtingit i sensu. loci autē ē ɔserua-
re locatū. ¶ Ad 9m dico ꝙ ſm p̄dicta in rñsionibꝰ ar-
gumētorꝫ Aureoli. intellectꝰ ɔiūctꝰ nō pōt ɔsiderare
p ſpēs qs penes se hꝫ nisi se ɔuertat ad fātasmata. ꝛ h
ɔtingit. qꝛ modus opandi pportionať mō eēndi ut ibi
diffuse dictū ē. ¶ Ad p̄mū Godofredi negať bor. dico
eñi ꝙ potētia cognitiua ē i potētia ad actū p̄mū ꝛ 2m
Et ad dictū Aug. dico ꝙ ipse vocat ibi visionē actū
p̄mū visus. non aūt loqť de actuali visione. ¶ Ad 2m
dico ꝙ illa ē p̄dicatio p cām. qꝛ ſcꝫ receptio ꝛ passio ē
cā intellectiōis. nō aūt vera p eēntiā ut dicit p̄ma ꝓ.
¶ Ad 3m negať aor. potentia eñi cognitiua cū sit passi-
ua ē in potētia ad duo: ut dictū est. ¶ Ad 4m dico ꝙ
aor ē falsa: ut patuit in solutiōe septimi p̄cedētis Hen-
rici vbi fit distinctio de passo multiplici. ¶ Ad 5m dico
ꝙ silitudo nō valet. qꝛ itelligē est actio imanēs: iō nō
oꝫ ꝙ obiectū eiꝰ patiať p eā sic agens agit. ¶ Ad 6m
dico ꝙ nō sufficit ad h ꝙ aliqd itelligat qḋ causet in-
tellectionē: sed reqriť ꝙ agat p eā sibi imanentem qḋ
nō ɔtigit de fātasmate uel intellectu possibili. ¶ Ad
7m dico sic ad 2m. uel pōt dici ꝙ Simpliciꝰ loquiť de
intelligē put dicit actū p̄m intellectꝰ: nō put dicit 2m.

¶ Ad p̄mū Scoti dico q̄ Aug⁹ nō vult q̄ actualis visio a corpore imediate gignat̃. sed mediate. qȝ scȝ causat spēm i oculo q̄ est p̄ncipiū visionis. Hāc solutionē intendit sc̄us Tho. de malo. q. 16. arti. xj. ad 2m. ¶ Ad 2m dico q̄ Aug. accipit ibi auditionē nō p actuali sensatiōe soni. sed p actu p̄ audit⁹ ⁊ ille ē spēs causata a sonabili corpore in auditu. sic q̄nq̄ habit⁹ noiatur noie sui act⁹ cui⁹ est p̄ncipiū. ¶ Ad 3m dico q̄ spēs non ē totalis cā sensationis. sed sensus in actu q̄ dicit cōpositū ex potētia ⁊ spē sensibili. ⁊ illud ē pfect⁹ visione. ⁊ ita dico de spē intelligibili respectu intellectionis. Hāc solutionē intendit sc̄us Tho. p̄ma 2e. q. 51. arti. 2. ad 3m. ¶ Ad 4m dico q̄ spēs intelligibilis non hȝ rōnē potētie. sed ipse itellect⁹ hȝ rōnē potētie: cui⁹ cā est. qȝ licȝ tā intellect⁹ q̄ȝ spēs intelligibilis ɔcurrāt in pductione act⁹ intelligendi. tn̄ intellect⁹ p̄ncipalit̃ respicit subam act⁹. spēs aūt modū act⁹. vnde q̄ ille act⁹ sit intellectio hȝ ab intellectu. q̄ aūt sit habit⁹ obiecti uel illi⁹ hȝ a spē. ¶ Ad 5m negat̃ ɔ̄ña. nec pbatio valet. qȝ spēs itelligibilis nō est totale p̄ncipiū intellectionis sed partiale. ⁊ iterū lȝ intellect⁹ sit i potentia ɔ̄dictiōis ad spēm intelligibilē. tn̄ nālit̃ inclinat̃ ad eā sic ppa potētia ad ppriū actū. ¶ Ad 6m negat̃ ɔ̄ña. Et ad pbationē dico q̄ falsū supponit scȝ q̄ totale effectiuū intellectionis sit spēs intelligibilis. ⁊ q̄ intellect⁹ possibilis se habeat mere passiue. qd̄ negat̃. ¶ Ad 7m negat̃ ɔ̄ña. nec pbatio hȝ apparētiā nisi diceremus q̄ sola spēs intelligibilis causat intellectionē. qd̄ non dicim⁹. imo itellectus vtit̃ ea cū volūtas vult. ⁊ iō qȝ intellect⁹ pōt cōponē diuersas spēs q̄s penes se hȝ. iō q̄nq̄ false cōponit. q̄nq̄ vere. ¶ Ad 8m pȝ p idē. pcedit eni solū ɔ̄ ponētes spēm intelligibilē p̄sse causare intellectionē. ¶ Ad 9m dico q̄ intelligere est actio imanēs ipsi potētie intellectiue nō habitui uel spēi intelligibili. qȝ p̄ncipali⁹ agens ē potentia q̄ȝ habitus ul' spēs. ¶ Ad 10m dico q̄ si sola spēs intelligibilis causaret actū itelligēdi. ɔ̄ña ibi facta hr̄et apparētiā. nō āt nūc. nā itellect⁹ p spēm intelligibilē causat itellectionē ⁊ iterū reflectit se sup actū suū ⁊ cōpat rē ext̃ ad illa q̄ sūt in intellectu: ⁊ inde causant̃ relationes rōnis. ¶ Ad 11m dico ut p̄us. q̄ nō sola spēs causat actū 2m sed intellect⁹ cū ea p impiū volūtatis ⁊ iō intellectus pōt causare vnā reflexionē solā uel plures sic volūtas voluerit. Si āt sola spēs causaret itellectionē. cū volūtas non moueat eā nec imediate vtat̃ ea nō appareret quō eēt status in reflexionib⁹ q̄n irēt in infinitū si aliq̄ fieret. ¶ Ad p̄mū Durandi dr̄ q̄ ē fallacia ɔ̄ñt] arguendo sic: ista distinguūt̃. g̃ distinguūt̃ isto mō. scȝ sic respect⁹ ab absoluto. dico eni q̄ lȝ act⁹ p̄m⁹ ⁊ secūdus distinguātur nō tn̄ illo mō sȝ sic q̄ act⁹ p̄m⁹ ē potentialis respectu secūdi. secūd⁹ aūt ē act⁹ vltimat⁹ non expectās vlteriorē actualitatē in subiecto. ¶ Ad 2m negat̃ ɔ̄ña. nō eni oīs forma ē p̄ncipiū opatiōis ut pȝ de quātitate. ⁊ in pposito dico q̄ sola illa forma ē p̄ncipiū opationis q̄ expectat vlteriorē actū potētie ipsi⁹ receptiue. nō aūt forma q̄ est vltim⁹ act⁹ cui⁹ est opatio. ¶ Ad 3m dico q̄ similitudo nō valet. nā lucere ē act⁹ p̄m⁹. ⁊ intelligere act⁹ secūd⁹. Dico vlteri⁹ q̄ lucere differt realit̃ a luce sic eē a forma. ¶ Ad 4m dico q̄ intelligere posset p dei potentiā separi. tn̄ nihil tūc intelligeret p illud itelligere. ⁊ loq̄r de itelligere put dicit actū intelligēdi. non put dicit eē illi⁹ forme cum relatione ad intellectū. ¶ Ad 5m dico q̄ ɔ̄ria adunari pn̄t in eodē subiecto intētionali ⁊ i aīa: qȝ ibi nō ɔ̄riantur. sec⁹ de adunatione ex̄ aīam in eē reali. ¶ Ad p̄mū eoꝝ q̄ Joh. de ripa p̄ loco ɔ̄ eandē ɔ̄nem obicit dicit̃ q̄ in deo intelligere est actio ⁊ silr̄ velle licȝ illa actio nō sit elicita uel pducta a potētia. vn̄ cōmentator. 12. me^ce cōmēto. 39. dicit. De⁹ hȝ vitā. qȝ actio intellect⁹ ē vita. h̄ nomē eni vita dr̄ de cōphēsione. ⁊ cū actio itellect⁹ ē cōphēsio. g̃ actio itellect⁹ ē vita. Silr̄ cōmēto. 51. dicit. Manifestū ē q̄ p̄mū p̄ncipiū nobilissimū nō acq̄rit nobilitatē nisi p suā actionē: quēadmodū est in eis q̄ intelligūt. q̄m nō acquirūt nobilitatē nisi p actionē itellect⁹. Et ibidē dicit q̄ intelligere dei ē ei⁹ actio ⁊ ē sua suba. Et 2. celi cōmēto. 17. dicit Oē qd̄ hȝ actionē i se ē spūale nō coeuū. ⁊ necesse est ut actio rei diue sit eternitas. actio eni rei diue est ipsa ⁊ suū eē cū nō sit ppt̃ aliud. hec ille. Dico g̃ q̄ itelligē i deo ē actio itellect⁹ diui. nec seq̄t̃ si i deo intelligē sit actio nō differēs nec pducta ab itellectu. q̄ ita sit in nobis qȝ itellect⁹ ⁊ itelligē nō dicūt̃ vniuoce de deo ⁊ creatura. dico tn̄ q̄ itelligere ut itelligē est nō hȝ de sua rōne q̄ sit pductū ab itellectu. nec hȝ q̄ sit idē cū itellectu. sȝ abstrahit ab vtroq̄ illo mō q̄ analogū abstrahere pōt a suis iferiorib⁹. tn̄ sic dr̄ sc̄us Tho. p̄ma pte q. 29. arti. 4. aliq̄d ē de rōne iferioris qd̄ nō ē de rōne supioris. ut rōnalitas ē de rōne hoīs. nō aūt aīalis in cōi. ita i pposito de rōne itelligē creati ē q̄ sit q̄d pcedēs ab itellectu facto i actu. licȝ nō sit de rōne act⁹ itelligēdi i cōi ɔ̄siderati. ¶ Ad 2m dico q̄ potētia pceptiua creata addit ad potentiā actiuam aliquā differentiam contrahētem rationē potentie. illa aūt dr̄ia sumēda ē ex actu potētie pceptiue. act⁹ aūt uel actio potentie perceptiue est actio imanēs procedens ex potētia assiīlata suo obiecto. h̄ ē g̃ qd̄ addit potētia pceptiua ad potētiā actiuam. qȝ scȝ ē potentia actiua actiōe imanente elicita p spēm obiecti. Et cū dicit arguēs q̄ si illud qd̄ addit sit eē formalit̃ actiuū ⁊c̄. dico q̄ illud qd̄ supaddit̃ nō dicit formalit̃ actiuū. sȝ ē q̄dā specificatio actiuitatis. sic rōnalitas nō dicit in sua ratione aīalitatē. sȝ specificat aīalitatē. cū q̄ tn̄ stat q̄ hō q̄ supaddit rōnalitatē ad aīalitatē sit formalit̃ aīal. ita in pposito. potētia pceptiua ē formalit̃ actiua licȝ differētia ɔ̄stitutiua potētie pceptiue nō dicat formalit̃ actiuitatē. sȝ modū actiuitat]. ¶ Ad 3m dico q̄ potētia pceptiua creata ē actiua ⁊ pductiua realis q̄litatis q̄ ē pceptio ⁊ cognitio. ē tn̄ aliq̄ pceptiua actiua intētionalit̃ inq̄ȝtū pducit intētiōes rerū q̄ q̄dē intētiōes sūt res in se. sȝ sūt intētiōes respectu obiecti qd̄ rep̄ntant. Et cū arguēs pbat q̄ potētia pceptiua nō sit actiua realit̃. qȝ hui⁹ falsitas manifeste apparet. Dico q̄ falsū est. potētia eni pceptiua licȝ p suū agere nō trāsmutet māiam exteriorē tn̄ pducit in se verā q̄litatē. Cū āt pbat q̄ nō sit actiua itētionalit̃. qȝ tūc eēt ignobilior potētia actiua realit̃ ⁊c̄. Dico q̄ ɔ̄ña nō valet. sic. n. di-

cit scūs Tho. p̄ᵃ pte. q. 82. arti. 3°. Res q̄ sūt īfra aīam nr̄am meliori mō sūt ī aīa q̄̄ ī seipsis. ut sūt res gn̄abiles ⁊ corruptibiles. sȝ res q̄ sūt sup̄ aīam nr̄am meliori mō sūt in seipsis q̄̄ in aīa nr̄a. q꜡ oē qd̄ recipit̄ ī aliq̄ ē ī eo ꝑ modū recipiētis. si ḡ recipiēs hēat meliꝰ eē q̄̄ receptū in se hēat. meliori mō erit in recipiēte q̄̄ in se. Itē 2° ꝯ gētiles ca° 50. dic̄. Forme rex̄ sēsibiliū pfectiꝰ eē hn̄t ī itellectu q̄̄ ī rebꝰ sensibilibꝰ. sūt eni simpliciores ⁊ ad plura se extēdētes. ꝑ vnā enī formā hoīs intelligibilē coḡscit itellectꝰ oēs hoīes. h̄ ille. Dico igit̄ argumenti q̄ nō oē eē reale ē pfectiꝰ q̄̄ intētionale ac ꝑ h̄ nec oꝫ q̄ oē qd̄ agit realit̄ sit pfectiꝰ actiuo itētionali. vn̄ pfectior potētia ē itellectꝰ agēs q̄ facit calorē intētionalē q̄̄ virtꝰ ignis q̄ facit calorē realē. ⁊ siliter pfectior ē intellectꝰ possibilis formatiuꝰ verbi rose q̄̄ virtus rosarij rose realis ꝓductiua. dico eni q̄ rosa intentionalis pfectior est q̄̄tū ad aliqd q̄̄ sit ipsa rosa inq̄̄tū scȝ ē imālis ⁊ itelligibil' actu ⁊ icorruptibilis ⁊ actꝰ primꝰ intellectꝰ ⁊ p̄ncipiū itellectiōis q̄ ē actꝰ nobilissimꝰ quox̄ nullū pōt rosa exterior. licȝ rosa exterior sit q̄ ad aliq̄ pfectior scȝ inq̄̄tū ē substantia ⁊ illa spēs ē accidēs. ℂ Ad p̄mū eox̄ q̄ 2° loco inducit dicit̄ q̄ nō oē ꝓductū ab intellectu imediate ē intellectio. nā v̄bū ꝓducit̄ ab intellectu possibili ⁊ tn̄ nō ē intellectio. Itē intellectꝰ agēs ꝓducit spēs intelligibiles q̄rū nulla ē intellectio. sȝ cōcedit̄ q̄ ois actio imanens intellectui est intellectio siue sit eadē intellectui sic in deo siue ꝓducta ab eo ut ī creatura. Cū aūt arguēs dicit se ꝓbasse q̄ potētia pceptiua nō ē formalit̄ actiua. dico q̄ male ꝓbauit. ℂ Ad 2m negat̄ aᵃ. de rōne eni intellectiōis nō ē q̄ sit silitudo. sȝ q̄ sit actio imanēs agēti ꝑ spēȝ ⁊ silitudinē obiecti actiōis. ℂ Ad 3m dico q̄ talis q̄litas nō hȝ q̄ sit intellectio ex h̄ q̄ ē ab intellectu possibili. sȝ ex h̄ q̄ ē ab itellectu ī actu. itellectus aūt ī actu dicit qd ꝯpositū ab itellectu possibili ⁊ habitu itellectuali. siue ille habitꝰ dicat̄ spēs siue lumē glorie. ⁊ iō argumētū nō capit mentē nr̄am. Dico eni q̄ itellectū agē ɜm vltimū sui posse itelligit̄ dupliciter. Uno mō ɜm vltimū sui posse ꝯsiderati ex pte naīlis potētie q̄ est intellectus possibilis. ⁊ tūc dico q̄ ex illa pte habet̄ intēsissima nec optima itellectio. q꜡ itēsio ⁊ nobilitas ē in actu nō solū ex potētia. imo ex habitu. Alio mō pōt itelligi q̄ agat ɜm vltimū sui posse ꝯsiderati ex pte habitꝰ. ⁊ tūc dico q̄ nobilissima spēs intellectꝰ creati ē dīna eēntia q̄ tn̄ non tāto vniri pōt itellectui creato qn adhuc pfectius possit vniri. ⁊ ita nūq̄̄ pōt itellectꝰ isto mō agere ɜm vltimū sui posse. ℂ Ad 4m dico siliter q̄ itensio actus q̄nq̄ ꝓcedit ex maiori conatu potētie cum eodē habitu. aliqn̄ aūt ex maioritate habitꝰ. Prima aūt intēsio nō hȝ locū ī btīs nā btūs totū posse intellectꝰ applicat ad deū vidēdū ⁊ vtit̄ habitu glorie q̄̄tūcūq̄ pōt vti. nec btūs potest vti illo citra vltimū sui posse. q꜡ h̄ nō pōt sibi apparere bonū. Secūda aūt itēsio ibi ē. q꜡ vnꝰ btūs elicit visionē intēsiorē q̄̄ aliꝰ. q꜡ hȝ intēsiorē habitū. Et si q̄rat̄ vtrū manente eodē habitu glorie posset btūs intēsiꝰ uel remissiꝰ videre si posset ei ōndi sub rōne boni vti tali habitu diuersimode. nūc intēsiꝰ. nūc remissiꝰ.

q̄ aliqd sit de h̄ ꝯstat q̄ ē dare maximū ḡdū visiōis quē mediāte illo habitu posset hr̄e uel saltē minimū quē nō posset. sȝ citra illū t̄minū est dubiū mihi. ⁊ credo q̄ casus ē ipossibil'. ipso tn̄ posito adhuc dico q̄ ille habitꝰ necessitat itellectū ad itēsissime ipso vtēdū. ℂ Ad 5m dico q̄ iplicat ꝯdictionē visionē btīficā non remitti. ⁊ remitti agere intellectꝰ ad vidēdū deū. illa eni visio ē ipsūmet agē. ℂ Ad 6m dico q̄ ꝯn̄a nō valet. nō eni dicimꝰ q̄ aliq̄ q̄litas ex h̄ hēat rōnē itellectiōis. q꜡ ē terminꝰ agere itellectus. sȝ dicimꝰ q̄ ois q̄litas q̄ ē actio imanēs itellectꝰ ē intellectio. ⁊ iō pȝ q̄ argumentū ⁊ ꝯfirmatio nihil valēt ī ꝓposito. ℂ Ad 7m dico q̄ silitudo nō valet. q꜡ licȝ intelligē creature sit pticipatio diue intellectionis. nō ē sibi vniuoca. sic nec aliqd cōe deo ⁊ creature. ℂ Ad 8m dico q̄ itellectus possibilis inq̄̄tū hȝ nō ē actiuꝰ sȝ itellectꝰ in actu ē actiuꝰ ⁊ ē cōpositꝰ ex itellectu possibili ⁊ spē obiecti sic dicit scūs Tho. 4° sen. dis. 49. q. 2. arti. p̄. In intellectu inq̄t oꝫ accipe ipsū intellectū ī potētia q̄si mām. ⁊ spēm intelligibilē q̄si formā. ⁊ itellectꝰ ī actu itelligēs ē q̄si cōpositū ex vtroq̄. Idē ponit ī multis alijs locis. ℂ Ad p̄m eox̄ q̄ 3° loco inducit negat̄ aīs. Et ad ꝓbationē dico q̄ ois sēsatio ē subiectiue ī cōposito ex organo ⁊ potētia sēsitiua ⁊ nulla talis pceptio nec aliq̄ ꝯsilis ī spē p̄ imutat aīam sȝ ꝯpositū id. Et ad illud qd̄ dr̄ de aīabꝰ separatis dico q̄ lȝ aīa separata doleat nō tn̄ dolore sensitiue ptis. q꜡ in ea nō remanēt actualit̄ potētie sensitiue nisi sic in radice ɜm q̄ ꝓbat scūs Tho. 4° sen. dis. 44. q. 3. arti. 3°. q̄stiuncula p̄ᵃ. sȝ ille dolor ē in potētia volitiua. Et cū dicit q̄ ɜm Augm ois dolor inest aīe ⁊c̄. dico q̄ Augꝰ nō intēdit q̄ dolor sensibilis p̄sit ī aīa tūc eni ꝯdicēt p̄hō dicenti p̄ de aīa q̄ dicē aīam gaudere uel tristari ē sic dicē eā texere uel edificare. sed vult q̄ aīa ē p̄ncipalis cā oīuȝ illarū passionū. q꜡ ipsa est q̄ viuimꝰ sentimꝰ appetimꝰ ⁊c̄. ℂ Ad 2m dico q̄ ois actio intellectꝰ ē vita ɜm q̄ allegatū est s̄ ꝑ cōmētatorē. ⁊ ita dico de alijs opationibꝰ potētie vital'. ℂ Ad 3m dico q̄ forma nō subsistēs nō ē ens sȝ entis. nec hȝ ꝓp̄e eē sed dat eē subiecto uel cōposito qd̄ ꝯstituit. ⁊ iō aᵃ ē falsa. vn̄ albedo nullo mō ē alba nec cādor cādidus. ita in proposito licȝ intellectus per informationē alicuiꝰ q̄litatis hēat eē intelligēs. ⁊ dicat̄ itelligere. nō tn̄ illa forma dicet̄ aut erit intelligēs sed itellectio. sufficit eni q̄ forma sit talis in abstracto q̄le est subiectū ꝑ eiꝰ iformationē in ꝯcreto. ℂ Ad p̄mā cōfirmationem dico q̄ ꝯn̄a nullā hȝ apparētiā. licȝ eni albedo magis sit vna sibi q̄̄ subiecto. tn̄ ipsa non ē alba ⁊ facit subiectū albū. ℂ Ad 2am ꝯfirmationē dico q̄ licȝ eē visionis intimius seq̄tur visionē q̄̄ subiectū visionis sic ꝓprius actus ꝓpriam formā. tn̄ secus est de h̄ q̄ dico esse videntē. nā esse videntē non solū dicit actū forme visionis. imo dicit actū illū cum habitudine ad potentiā visiuam ⁊ ad obiectū. ⁊ ideo licȝ visio separata a subiecto secū ferret illud eē quod p̄us pticipat̄ a subiecto. non tn̄ ꝑ illud eē ipsa esset vidēs sic nec albedo separata ē alba. cū eni dico esse album plꝰ dico q̄̄ esse albedinis. ℂ Ad 4m dico q̄ intellectꝰ diuinus ⁊ intellectus creatꝰ nō cōueniunt in aliquo

vniuoco. ideo affirmare in itellectu creato ea q̄ sunt in diuino nō oportet. Dico vlteriꝰ ꝙ habitudo potentie subiectiue ⁊ habitudo potētie perceptiue in itellectu creato nō sūt penitꝰ disparate. imo 2ª includit p̄mā in sui rōne. licꝫ enim potētia ꝑceptiua ut sic nō sit subiectiua. tamē potētia ꝑceptiua creata ē formalit̄ subiectiua. aliqͥd eni est de rōne iferioris qḋ nō est de rōne supioris. ¶ Ad 5m dico ꝙ si intellectꝰ creatus idē ꝑficaret̄ sue intellectioni vere itelligeret ꝑ eam. intellectio aūt nō intelligit ꝑ seipsam. qꝛ ad intelligēdū nō sufficit actus intelligēdi: sed reqͥrit̄ actꝰ ⁊ illud cuius ē actus scꝫ intellectꝰ. sic ad eē albū reqͥritur albedo: ⁊ dealbabile. nūc aūt intellectio nō est actus sui sꝫ intellectus. vñ si ꝑ impossibile deꝰ eēt intellectio ⁊ nō eēt intellectus ipse nihil intelligeret. ¶ Ad 6m negat̄ añs. nec ꝓbatio valet. concedo eni ꝙ aīa uel angelꝰ pōt eē noticia sui habitualis id est tenere locū sp̄ei uel habitus. non aūt potest eē actualis noticia sui. nec h̄ vult Augꝰ. quō aūt intelligēda sint v̄ba Aug. dictū fuit in q̄ōne de imagi͛. ¶ Ad argumenta Aureoli 3 2am ꝯnem inducta r̄ñdetur. ad primū quidē dicit̄ ꝙ rō de inālitate bona est. ⁊ eā ponit Auicen. i sua meͣ. Et cū dicit̄ ꝙ aīa ⁊c̄. dico ꝙ aīa licꝫ sit forma materie non tñ est imersa materie: nec ab ea apprehēsa. tñ qꝛ nāliter est forma materie limitatior ē s̄m suā naturā q̄ȝ angelus. ideo est infima int̄ substantias intelligibiles. vñ scūs Tho. 2° cōtra gentiles. ca° 68°. Nō oportet substantiā intellectualē eē formā materialē q̄ȝuis eius esse sit in materia. non enim est in materia sicut materie imersa: uel a materia totaliter app̄hensa. sꝫ alio modo ut dictū est. hec ille. Quō autē hoc debeat intelligi ostēdit. ca° 67°. Q̄ȝuis eni sit vnū esse forme ⁊ materie. non tamen oportet ꝙ materia sp̄ adequet esse forme. imo quāto forma est nobilior tanto in suo esse superexcedit materiā: qḋ patet inspicienti operationes formarū. ex quarū consideratione earum naturas cognoscimꝰ. vnūquodq3 enim opatur s̄m ꝙ ē. vnde cuius operatio superexcedit ꝯditionem materie ⁊ ipsa s̄m dignitatem sui esse superexcedit materiā. Inuenimꝰ enim aliquas infimas formas que in nullā operationem possūt nisi ad quā se extendūt qualitates q̄ sunt dispositiones materie: ut calidū frigidum humidū ⁊ siccum. rarū densum graue ⁊ leue. ⁊ his similia ut forme elementorum. vñ iste sunt forme materiales omnino imerse ꝙ totalit̄ materie. Sup has autem inueniuntur forme mixtorum corporum que licꝫ non extēdant se ad aliqua operata que nō possūt compleri per q̄litates p̄dictas. interdum tamen operantur illos effectus altiori virtute corporali q̄ȝ sortiuntur ex corporibus celestibꝰ que ꝯsequūtur eorꝫ speciem: sicut adamas trahit ferrū. Sup has iterū inueniūtur alique forme quarū operationes extendunt̄ ad aliqua operata que excedūt virtutem predictarum qualitatū. q̄ȝuis qualitates predicte organice ad harum operationes deseruiant sicut sunt aīe plantarū que etiam assimilant̄ non solum virtutibꝰ corporum celestiū in excedendo qualitates actiuas ⁊ passiuas. sed ipsis motoribus corporum celestium

inq̄ȝtum sunt principia motus rebus viuentibus que mouent seipsas. Super has formas inueniūtur alie forme similes superioribus substantijs non solum in mouendo sed i aliqualiter cognoscendo. ⁊ sic sūt potentes i operationes ad quas nec organice predicte qualitates deseruiunt: tamen hꝫ operationes non cōplentur nisi mediante organo corporali sicut sunt anime brutorum animalium. sentire enim ⁊ imaginari nō complent̄ calefaciendo aut infrigidādo licꝫ sint necessaria ad debitam organi dispositionem. Super omnes autē has formas inuenitur forma similis superioribus substantijs. etiā q̄ȝtum ad genus cognitionis quod est intelligere ⁊ sic est potens in operationem que completur absq3 organo corporali omnino ⁊ hec est aīa intellectiua. nam intelligere non fit ꝑ aliquod organū corporale. vnde oportet ꝙ illud principium quo hō intelligit qḋ est anima itellectiua excedat conditionem materie corporalis. nec sit siliter totaliter cōprehēsa a materia. aut eisdem imersa sicut alie forme māles. qḋ eiꝰ opatio intelligibilis ostēdit in qua nō coīcat mā corporalis. qꝛ tñ ipsum intelligere anime mere indiget potentijs que ꝑ quedam organa corporalia opant̄ scꝫ imaginatione ⁊ sensu. ex h̄ ipso declarat̄ ꝙ nāliter vnitur corpori ad cōplēdā sp̄ēm humanā. hec ille. Ex q̄ patet que imunitas a mā requiritur ad intellectualitatē ⁊ q̄ nō. Q aūt aīa humana ex h̄ ꝙ est materie vnita etiā artet̄: p3 ibidē. dicit eni scūs Tho. ꝙ aīa humana ē quidā orizon ⁊ ꝯfiniū corporeoꝝ ⁊ incorporeoꝝ inq̄ȝtū ē sub̄a incorporea. corporis tñ forma. Hoc autem modo mirabilis rerum connexio considerari potest. semper enim inuenitur infimū supremi generis contingere supremū inferioris generis. sicut quedam infima in genere animalium parum excedunt vitam plantarum sicut ostrea que sūt imobilia ⁊ solum tactum habētia: etiam que terre in modum plantarū affiguntur. vnde ⁊ beatus Dionysius dicit in. 8° ca° de diuinis nominibus. ꝙ diuina sapientia coniungit fines superiorum principijs inferiorum. Est igit̄ accipere supremū in genere corporum scꝫ corpus humanū equaliter complexionatum quod attingit ad infimum superioris generis scꝫ ad animam humanam que tenet vltimū gradum in genere intellectualium substantiaꝝ. hec ille. Et ideo quia est forma corporis ad hoc artat̄ q̄ȝdiu est in corpore ꝙ non recipit naturaliter species intelligibiles nisi a fantasmatibus abstrahendo. sed exuta a corpore intelligit per speciem ex influentia diuini luminis participatas sicut ⁊ alie substantie separate licꝫ inferiori modo. vnde tam cito cessante ꝯuersione ad corpus ad superiora ꝯuertitur sicut ponit scūs Tho. prima parte. q. 89. arti. p̄. ad 3m. Et 4° sen. dis. 50. q. 1. arti. Et 2° ꝯtra gentiles ca° 94°. ¶ Ad 2m dico ꝙ nō oportet omne quod est a materia separatum esse intellectiuū. oportet eni ꝙ sit quid subsistens: ut ꝓbat scūs Tho. 2° contra gentiles. ca° 50. Gaudium autē ⁊ tristicia sūt accidētia. Sed si dicatur ꝙ saltē ex quo sūt sepata a mā erūt intelligibilia i actu. ꝯcedit̄ illud si loq̄ris de gaudio ⁊ tristicia q̄ sūt in voluntate. qꝛ il

la ꝯita a mā ſepata ⁊ terrēſa ſic volūtas coꝝ ſbiectū. ⁊
illa cogſcunt ab intellectu q̄ ē radicat⁹ ab eadē eſſen-
tia aīe cū illa volūtate. ut dič ſcūs doctor ꝑma pte. q.
87. arti. 4. nec requirit alia ſpēs intelligibilis qua co
gnoſcat ſ₃ cogſcunt ꝑ eoꝝ eēntiā q̄ ſufficiēter ē pñs
intellectui. Si aūt loquaris de gaudio ⁊ triſticia que
ſunt in ſenſualitate illa non ſūt a mā ſeparata. ſic nec
ſenſualitas que eſt act⁹ organi mālis. Aliter pōt dici
ꝙ volūtas ⁊ illa que ſūt in ea ſūt qdē intelligibilia ſm
ſe. ſed nō vniunt intellectui. ſicut ſm ſcm̄ doctorē 2°
ꝯ gentiles ca° 96°. ſubſtantia ſeparata q̄uis ſit ſm ſe
intelligibilis actu. nō tamē ſm ſe intelligit niſi ab intel-
lectu cui eſt vnū. hec ille. ⁊ iſta eſt verior rñſio. ¶ Ad
3ᵐ dicit ꝙ cū dico imaterialitas eſt rō intellectiuita-
tis nō intelligo ꝙ ꝑuatio uel priuatū ſit rō intellecti-
uitatis. ſ₃ circūloquor vnū poſitiuū oppoſite ꝯditiōis
ad mālia. ſ. ſpūalitatē quā non poſſum intelligere ni-
ſi ꝑ cōpationē ad mālia. illa autē ſpūalitas ē rō intel-
lectiuitatis ⁊ intellectualitas ē ei⁹ ꝓpria paſſio. ſ. ſub-
ſtantie ſpūalis ⁊ nō ei⁹ diffinitio aut differētia. cuius
oppoſitū fingit argumētū. ¶ Ad 4ᵐ negat hoc. Omne
enī intelligere eſt imateriale ſm eſſe qd̄ habet in aīa.
ſpēs enī rei uel ſpēs exiſtēs ī aīa ē q̄dāmō qdditas rei
intellecte ſm eſſe intellectū. ut dicit ſcūs doctor ꝑmo
quolibet. q. 2. arti. 2°. Res aūt que intelligitur quicq̄
h₃ eſſe materiale. ſ₃ illa non eſt primū qd̄ intelligit. ut
poſt dicet ſed verbū rei. Et ſic finit ꝑmus articulus.

Quantū ad ſecundū articulū ſit ꝑᵃ ꝯ. ꝙ de⁹ eſt intel-
lectiuus. Probat iſta ꝯ ex 3ᵃ ꝯne ꝑmi articuli. Oīs ſub-
ſtantia imaterialis ē intellectiua. deus ē ſuba imate-
rialis. imo infinite imaterialitatis ⁊ ſpiritualitatis. ḡ
eſt intellectiu⁹. Iſtam ꝓbationē facit ſcūs Tho. ꝑma
pte. q. 14. arti. ꝑ. et ꝑ ſen. diſ. 35. q. i. arti. ꝑ. Et de vita-
te. q. 2. arti. 2°. Et ꝑ ꝯtra gentiles ca° 44°. 2° arguit
idē ſic. Deo nulla perfectio deeſt q̄ in aliquo genere
entiū inueniat nec ex h̄ aliq̄ cōpoſitio in eo conſequi-
tur. ſicut ex ſuperiorib⁹ p₃. ſ. ca° 18°. et 30. Inter perfe
ctiones aūt rerū potiſſima eſt ꝙ aliqd ſit intellectiuū
nā ꝑ hoc ipſū eſt q̄dāmodo oīa habens in ſe oīu₃ per-
fectiones. igit de⁹ eſt intelligens. 3° ſic. Omne qd̄ ē
iꝑfectū deriuat ab aliquo perfecto. nam ꝑfecta na
turaliter ſunt ꝑora impfectis ſicut actus potentia. ſ₃
forme in rebus particularibus exiſtētes ſūt imperfe
cte. q₂ particularit ⁊ non ſm coītatē ſue rōnis. opor-
tet igit ꝙ deriuent ab aliquibus formis ꝑfectis ⁊ non
particulatis. tales autem forme non poſſunt eſſe niſi
intellecte cū non iueniat aliqua forma in ſua vniuer-
ſalitate niſi in intellectu. ⁊ per ꝯñs oportet eas eē in-
telligentes ⁊ ſubſiſtētes. ſic enim ſolū poſſunt eē ope-
rantes. deum igit qui eſt actus prim⁹ ſubſiſtēs a quo
omnia alia deriuant oportet eſſe intelligentē. ¶ 2ᵃ ꝯ
eſt. ꝙ intellectus in deo nō ſe habet ad intelligere ut
potentia ad actū. Hanc ponit ſanctus Tho. 2° cōtra
gentiles ca° 10. Potentia dicit in deo per reſpectum
ad facta ſm rei veritatē. non ſm reſpectū ad actionē
nec ſm modum intelligendi. put intellectus noſter di
uerſis conceptibus vtrūq₃ conſiderat. ſ. diuinā potē-
tiam ⁊ eius actionē. vñ ſi alique actiones deo conue-
niant que non in aliquid factū tranſeant. ſed maneāt
in agente. reſpectu harū non dicetur in deo potentia
niſi ſm modum intelligendi non ſm rei veritatem. h₉
etiam actiones ſunt intelligere ⁊ velle. potentia igit
dei proprie loquendo non reſpicit h₉ actiones. ſed ſo
los effectus. intellectus igitur ⁊ volūtas in deo non
ſunt ut potentie. ſed ſolū ut actiones. hec ille. ¶ 3ᵃ ꝯ ē
ꝙ intelligere dei eſt ſua eſſentia. Iſtam probat ſan-
ctus Tho. ꝑmo contra gentiles. ca°. 45°. ſic. Intelli-
gere eſt actus intelligentis in ipſo exiſtens non in ali-
quod extrinſecū trāſiens. ſicut calefactio tranſit ī ca-
lefactum. non enī aliquid patitur intelligibile ex hoc
ꝙ intelligitur. ſed intelligens perficit ex hoc ꝙ intel-
ligit ſi intelligens perficiatur: quicqd autem eſt ī deo
eſt diuina eſſentia ⁊ diuinū eſſe ⁊ ipſe deus. nam de⁹
eſt ipſa eſſentia ⁊ ſuū eſſe. igitur intelligere dei eſt di-
uina eſſentia. 2° ſic. Actus ſecundus eſt perfectior
q̄ actus primus. ſicut conſideratio q̄ ſcientia. ſciētia
autem uel intellectus dei eſt ipſa eius eſſentia cū nul
la perfectio cōueniat ei participatiue ſ₃ per eſſentiā
ut ex ſuperioribus patet. ſi igitur ſua conſideratio nō
ſit ſua eſſentia aliquid erit ſua eſſentia nobilius ⁊ ꝑfe-
ctius. ⁊ ſic non erit in fine perfectionis ⁊ bonitatis. vñ
non erit primū. 3° ſic. Intelligere eſt act⁹ intelligen-
tis. ſi igit de⁹ intelligens non ſit ſuū intelligere. opor-
tet ꝙ comparetur ad illud ſicut potentia ad actum. ⁊
ita potentia erit in deo ⁊ actus. quod ē impoſſibile. ut
ſupra probatū eſt. ſ. ca° 16. Iſtas tres rōnes ponit ī di-
cto ca° 45°. et eaſdē in virtute ponit prima pte. q. 14.
arti. 4° preſertim 3ᵃᵐ. Et ꝑ ſen. vbi ſupra. ¶ 4ᵃ ꝯ ē. ꝙ
deus non intelligit alia ſpecie intelligibili q̄ ſua eſſen-
tia. Iſtam ꝓbat ꝑ cōtra gentiles ca° 46°. Species in-
quit intelligibilis eſt formale ꝑncipiū operationis in-
tellectualis ſicut forma cuiuſlibet agentis eſt princi-
piū ſue operationis proprie. diuina autē operatio in-
tellectualis eſt eius eſſentia. ut oſtenſum eſt. eſſet igi-
tur aliqd aliud diuine eſſentie principiū ⁊ cā ſi alia in-
telligibili ſpecie q̄ ſua eſſentia intellectus diuin⁹ intel-
ligeret. 2° ſic. Species intelligibilis eſt ſilitudo ali-
cuius intellecti. ſi igit in intellectu diuino ſit aliq̄ ſpe-
cies intelligibilis ꝑter eſſentiā ipſius. erit ſilitudo ali-
cui⁹ intellecti. aut igit diuine eēntie aut alterius rei.
diuine quidē eēntie nō pōt eſſe. q₂ ſic diuina eſſentia
nō eſſet intelligibilis ꝑ ſeipſam. ſ₃ illa ſpēs faceret eā
intelligibilē. nec etiā pōt eſſe in intellectu alia ſpecies
ꝑter eſſentiā illius que ſit alterius rei ſimilitudo. Illa
enī ſimilitudo imprimeret ei ab aliquo. non aūt a ſe-
ipſo. q₂ ſic idem eſſet agens ⁊ patiens eſſetq₃ aliquod
agens qd̄ nō ſuam ſed alterius ſimilitudinē induce-
ret in patiente. ⁊ ſic non omne agens ſibi ſimile age-
ret. nec ab alio. eēt enī aliqd̄ agens ꝑus eo. ergo impoſ-
ſibile eſt ꝙ in ipſo ſit aliq̄ ſpēs intelligibilis ꝑter ei⁹ eēn-
tiā. 3° ſic. Spēs intelligibilis in intellectu ꝑter ei⁹ eēn-
tiā exñs eē accñtale h₃ rōne cui⁹ ſcia nr̄a inter accña
cōputat. ī deo aūt nō pōt eē aliqd̄ accñs. ut ē oſtenſū
eſt. igit nō ē ī ei⁹ intellectu aliq̄ ſpēs ꝑter diuā eēntiā.
has ponit ibidē. Itē ꝑma pte. q. 14. arti. 2°. ꝓbat eadē

ꝯnē isto medio ꝙ cū deꝰ nihil potētialitatis habeat ſʒ
sit actus purꝰ oꝫ ꝙ neqꝫ careat ſpē intelligibili. sic itel
lectꝰ noster cū intelligit i potētia. neqꝫ ꝙ ſpēs itelligi
bilis sit aliud a ſuba diui intellectꝰ. ſʒ ipſa ſpēs intelligi
bilis ē ipſe intellectꝰ diuꝰ. ¶ Sʒ ꝯ 2ᵐ ꝯnē arguit Au
reolꝰ ꝓbādo ꝙ nec ſm verū modū intelligēdi in deo
sit ponēda rō intellectꝰ. ꝓmo. qꝛ nullā rōnē debet itel
lectus noster deo attribuere q̄ ſonet in iꝑfectionē. nō
eni est solū ꝑfectiſſimū ens reale. imo ꝑfectiſſimū itel
ligibile ⁊ ꝑfectiſſimo modo. est eni id q̄ maiꝰ excogita
ri nō pōt re aut rōne. ſʒ rō intellectꝰ est imꝑfecta cū sit
potētialis. igiᷣ nō debet resolui diuinū intelligere in
intellectū ⁊ itelligere. imo erit ibi intelligere absqꝫ in
tellectu. ¶ 2º Nulla qualitas creata est magis pure
intelligere q̄ꝫ sit deus. alioqn aliq̄ ꝑfectio simpliciter
esset intimioꝛ creature q̄ꝫ deo. qđ est oīo īpoſſibile. ſʒ
illa q̄litas q̄ dᷣ actualis intellectio. ita pure est intelli
gere ꝙ est irresolubilis in rōnē intellectꝰ ⁊ itellectio
nis. ḡ multo minꝰ deꝰ. vn̄ sic illa q̄litas si eēt subsistens
esset purū intelligere sine intellectu. ita intelligendū
de deo ē. ¶ 3º Intellectꝰ nō pōt alicui attribuere rōnē
sui oppositi sine falsitate. nō eni pōt resoluere albedi
nē i rōnē albedinis ⁊ nigredinis. ſʒ actꝰ purꝰ ⁊ rō potē
tie opponūᷣ. ḡ īpoſſibile ē ꝙ itellectꝰ nr̄ resoluat sine
falsitate diuinū itelligere. qđ ē realiᷣ actꝰ purꝰ i rōnē in
tellectꝰ potētie ⁊ i rōnē actꝰ itelligēdi. ¶ 4º. Nō minꝰ
repugnat deo ꝙ ponaᷣ in eo rō potētie itellectiue q̄ꝫ
rō mãe qꝛ itellectꝰ ē mā i gñe intelligibiliū nec aliquā
nām hꝫ i actu nisi ꝙ poſſibilis ē vocatꝰ. ut dicit phs 3º
de aīa. ⁊ cōmētatoꝛ ibidē. ſʒ in tantū deꝰ ē actꝰ purꝰ ꝙ
nō pōt itellectꝰ sine falsitate ꝯsiderare i eo rōnē mãe.
ḡ pari rōne i tantū ē purū itelligere. ¶ Ad oīa ista dᷣ
ꝙ bn̄ ꝓbant ꝙ diuinꝰ intellectꝰ nō se hꝫ ad suū intelli
gere sic potētia ad suū actū. ⁊ ꝙ intellectꝰ q hoc itelli
git falsus est. ſʒ nō ꝓbāt qn deꝰ sine falsitate poſſit in
telligi ut intellectꝰ ⁊ ut intelligere. vn̄ in deo est aliqđ
corrn̄dens vtriqꝫ rōni. s. rōni intellectꝰ ⁊ rōni intelle
ctiōis. Uerūtn̄ rō intellectꝰ duo includit in creatis. s.
potētialitatē. ⁊ illa nō cōuenit deo. Itē rōnē actꝰ pmi
que ē ꝑfectio nãe firta ⁊ q̄ete manēs. ⁊ q̄ꝫtū ad hoc cō
uenit deo. Siliter rō intellectiōis in creatis includit
iꝑfectionē. s. depēdētiā ab actu pˢ quēdā fluxū. ⁊ q̄ꝫ
tū ad h̄ nō cōpetit deo. Includit etiā rōnē actꝰ vltimi
q nō ē vlteriꝰ cōplebilis ꝑ aliū actū. ⁊ ita cōpetit deo
⁊ ſm h̄ rōnes vadūt vijs suis. ¶ Ad argumētū factū
in ꝑncipio q̄ōnis. rn̄det scūs Tho. pma pte. q. 14. arti
2º ad 2ᵐ. ꝙ moueri ⁊ pati sumūᷣ equoce ſm ꝙ itellige
re dᷣ moueri uel pati. nō eni intelligere est motꝰ q est
actꝰ iperfecti qui ē ab alio i aliud. ſʒ actꝰ ꝑfecti exñs in
ipſo agente. taliᷣ aūt accipiēdo motū ꝯcedit Augꝰ 4º
sup Geñ. ad lrām ꝙ spūs creatoꝛ mouēᷣ nō ꝑ tempꝰ
nec ꝑ locū. accipit eni motū large ꝓ oī opatione ꝓut
intelligē ⁊ velle dicūᷣ q̄dā motꝰ. ut exponit scūs Tho
pma pte. q. 9. arti. pˢ. ad pmū. pati āt nō ē de rōne itel
lectionis nisi illiꝰ q̄ ꝓcedit de potētia in actū. Un̄ scūs
Tho. pma pte. q. 56. arti. pˢ. ad 3ᵐ dicit ꝙ pati ꝯuenit
itellectui ſm ꝙ ē i potētia. vn̄ nō hꝫ locū i itellectu an
gelico maxime q̄ꝫtū ad h̄ ꝙ intelligit seipſū. hec ille.

Et multo minꝰ i deo. cū nō solū eēntia diuina sit forma
intelligibilis i actu. sic eēntia āgeli. imo ē ipſe intelle
ctꝰ diuꝰ. qđ nō ꝯuenit eēntie angelice q̄ nō ē itellectꝰ
suꝰ. dico igiᷣ ꝙ tūc itelligere ē moueri ⁊ pati qn̄ intel
lectꝰ ꝓcedit de potentia i actū. nō aūt vbi intellectꝰ ⁊
intelligere ē actꝰ purꝰ sicut est in deo. Et hec de q̄ōne
dicta sufficiant.

Iterum circa eandem

distinctionē queriᷣ. Utrū eſſentia diuina
sit obiectū adeq̄tū sui itellectus. Et ar
guiᷣ ꝙ nō. Deꝰ cog̃scit alia a se. igiᷣ q̄stio
falsa. añs pꝫ ex fide. In oppositum ar
guiᷣ sic. Actꝰ cognitiuꝰ sumit distinctionem ⁊ ſpēm ab
obiecto ⁊ dependet ab ipſo q̄dāmō. ut pꝫ. 2º de aīa. ſʒ
diuꝰ itellectꝰ nō depēdet ab aliq̄ ex se. igiᷣ obm̄ illius
itellectꝰ nō ē aliqđ ex se. ⁊ sic q̄stio vera. In hac q̄ōne
erūt duo articuli. i pˢ videbiᷣ de obiecto diui itellectꝰ.
in 2º videbiᷣ de ꝯditionibꝰ diuine scie. ¶ Q̄tū ad pmū
sit pma ꝯ ꝙ sola diuina eēntia ē pmū ꝑ se ꝑncipale obie
ctū diui itellectꝰ. Istā ꝯnē ꝓbat sic scūs Tho. pˢ ꝯ gē
tiles. caº 48º. Illa res solū est ꝑ se ⁊ pˢ ab intellectu co
gnita cuiꝰ ſpē itelligiᷣ. opatio eni ꝓportionaᷣ forme
q̄ ē opationis ꝑncipiū. ſʒ illud q̄ deꝰ intelligit nihil ali
ud ē q̄ꝫ sua eēntia ut ꝓbatū ē. ḡ intellectū ab eo pˢ ⁊ ꝑ
se nihil aliud ē q̄ꝫ ipſemet. ¶ 2º sic. Opatio intellectu
alis ſpēm ⁊ nobilitatē hꝫ ſm illud ꝙ ē pˢ ⁊ ꝑ se itellectū
cū h̄ sit eiꝰ obiectū. si igiᷣ aliud a se intelligeret q̄si ꝑ se
⁊ pˢ intellectū. eiꝰ opatio itelligibilis ſpēm ⁊ nobilitatē
hr̄et ſm illud qđ ē aliud ab ipſo. h̄ aūt īpoſſibile ē cum
sua operatio sit eiꝰ eēntia. ut oñsū ē. sic igiᷣ īpoſſibile
est ꝙ intellectū a deo pˢ ⁊ ꝑ se sit aliud ab ipſo. ¶ 3º sic
Intellectū ē ꝑfectio itelligētis. ſm h̄ eni itellectꝰ ē ꝑ
fectꝰ ꝙ i actu itelligit. qđ q̄dē ē ꝑ h̄ ꝙ ē vnū cū eo qđ
itelligiᷣ. si igiᷣ aliqđ aliud a deo sit pˢ intellectū ab eo
erit aliqđ aliud ꝑfectio ipſiꝰ ⁊ eo nobiliꝰ qđ ē īpoſſibile
Has rōnes ponit ibidē i forma. Eādē ꝯnē tenet pma
pte. q. 14. arti. 15º ¶ 2ª ꝯ est ꝙ deꝰ cog̃scit alia a se sic in
eēntia sua visa. Istā ꝓbat ibidē caº. 49. Effectus co
gnitio sufficiēᷣ habeᷣ ꝑ cognitionē cause. vn̄ scire di
cimur vnāquāqꝫ rē cū causā cog̃scimꝰ. ipſe aūt deꝰ ē
ꝑ suā eēntiā cā eēndi alijs. cū igiᷣ suā eēntiā plenissi
me cognoscat oꝫ ponere ꝙ etiā alia cog̃scat. ¶ 2º sic.
Silitudo oīs effectus i sua cā aliq̄liter ꝓexistit cū oē
agēs agat sibi sile. oē āt qđ ē i aliq̄ ē i eo ꝑ modū eiꝰ q
ē. si igiᷣ deꝰ aliq̄ꝝ rerū ē cā cū ipſe ſm suā nām sit itel
lectualis silitudo causati sui erit i eo intelligibiliᷣ. qđ
āt in eo ē ꝑ modū intelligibilē ab eo itelligiᷣ deꝰ. igiᷣ
res alias seipſo vere intelligit. hec ille. Istā aūt rōne
magis explicat de v̄itate. q. 2. arti. 3º vbi dᷣ. Scien
dū inq̄t ꝙ cū oē agēs agat i q̄ꝫtū ē actu oꝫ ꝙ illud qđ
ꝑ agēs efficiᷣ aliq̄ mō sit i agente. ⁊ inde ē ꝙ oē agens
agit sibi sile. oē āt qđ ē i altero ē i eo ꝑ modū recipiētꝭ
vn̄ si ꝑncipiū actiuū sit mãle. effectꝰ eiꝰ ē i eo q̄si mãliᷣ
qꝛ velut i virtute q̄dā mãli. si autem sit imãle actiuū
ꝑncipiū ⁊ effectꝰ eiꝰ erit imaterialiter in eo. dictum est
autē supra ꝙ ſm hoc aliqđ cognosciᷣ ab alio ſm ꝙ in
eo recipiᷣ imãliter. ⁊ inde ē ꝙ ꝑncipia actiua nãlia nō

cognoscit suos effect⁹. q2 effect⁹ sui nō sunt in eis sm q cognoscibiles sūt q2 mālīter. vñ oē pncipiū actiuū imā/le cognoscit suū effectū. ꝛ inde ē q in libro de causis dicit q intelligentia cognoscit id qđ est sub se inq̄tū est cā ei. vñ cū de⁹ sit rerū imāle pncipiū actiuū sequit q apud ipsū sit eaꝝ cognitio. hec ille. Eandē pbationē ponit pma pte. q. 14. arti. 5°. ¶ 3ª ꝯ q deus cognoscit res alias a se ppria cognitione. id est nō solū in coi. ſʒ etiā inq̄tū sūt ab inuicē distincte. Istā ꝯnē pbat scđs ꝯ/tra gētiles ca° 50. sic. Nihil i aliq̄ re eē pōt qđ nō sit a deo causatū mediate uł imediate. cognita āt cā cognoscit ei⁹ effect⁹. gcqđ igit ē in q̄cūq3 re pōt cognosci cognito deo ꝛ oib⁹ causis medijs q̄ sūt inter deū ꝛ res ſʒ deus seipsū cognoscit ꝛ oēs causas medias q̄ sunt int ipsum ꝛ rē quālibet. q enī seipsū pfecte cognoscat iā ostensū ē. seipso āt cognito cognoscit qđ ab ipso ime/diate ē. q̄ cognito cognoscit iteꝝ qđ ab illo imediate ē ꝛ sic de oib⁹ medijs vsq3 ad vltimū effectū. ḡ de⁹ co/gnoscit gcqđ est in re. Ħ aūt ē habere ppriā ꝛ cōpletā cognitionē de re: cognoscere. s. oia q̄ sunt in re coia ꝛ ppria. deus ḡ ppriā de reb⁹ hʒ cognitionē sm q sunt ab inuicē distincte. hec ille. Istā rōnē etiā ponit de ve/ritate. q. 2. arti. 4°. Et prima pte. q. 14. arti. 6°. ¶ 2° sic distinctio reꝝ nō pōt eē a casu. hʒ enī certū ordinē. oꝫ ḡ ex alicui⁹ cause intētione distinctionē eē in reb⁹ non aūt ex intētione alicui⁹ cause p necessitatē nāe agen/tis. q2 nā determinat ad vnū. ꝛ sic nulli⁹ rei p necessi/tatē nāe agentis intētio pōt eē ad multa inq̄tū distin/cta sunt. restat ḡ q distinctio in reb⁹ puenit ex inten/tiōe alicui⁹ cognoscētis. videt aūt ppriū eē intellect⁹ reꝝ distīctionē cōsiderare. vñ ꝛ Anaxagoras distin/ctiōis pncipiū itellectū posuit. vlis āt rerū distinctio nō pōt esse ex intētiōe alicui⁹ causaꝝ secūdaꝝ. q2 oēs hʒ cause sūt de vniuersitate causatoꝝ distinctoꝝ. est igit hoc pme cause q̄ p seipsam ab oib⁹ alijs distinguit intēdere distinctionē reꝝ oiūꝫ. ḡ de⁹ cognoscit res ut distinctas. ¶ 3° sic. Quicūq3 cognoscit pfecte aliquā naturā vlem cognoscit modū quo nā illa pōt haberi. sicut q cognoscit albedinē scit q recipit magis ꝛ min⁹. ſʒ ex diuerso modo eēndi ꝯstituunt diuersi grad⁹ entiū. si igit deus cognoscēdo se cognoscit nām vlem entis nō aūt ipfecte. q2 ab eo ois ipfectio longe est. ut su/pra pbatū est. oꝫ q cognoscat oēs grad⁹ entium. ꝛ sic de reb⁹ alijs a se habebit ppriā cognitionem. hec ille. ¶ 4ª ꝯ est q de⁹ cognoscit res singulares. Istā pbat ꝯ gentiles. ca° 65°. Cognitis pncipijs ex quib⁹ cōsti/tuit eēntia rei necesse est rē illā cognosci. sic cognita aīa rōnali ꝛ corpe tali cognoscit hō. singularis aūt essen/tia ꝯstituit ex mā designata ꝛ forma idiuiduata. sic socra/tis eēntia ex Ħ corpe ꝛ ex hac aīa. ut eēntia hoīs vlis ex aīa ꝛ corpe. ut pʒ 7° metaphisice. vñ sic hec cadunt in diffinitione hoīs vlis. ita illa caderēt in diffinitione sortis si posset diffiniri. cuicūq3 igitur adest cognitio māe ꝛ eoꝝ p q̄ mā designat ꝛ forme in mā indiuidua/te. ei nō pōt deesse cognitio singularī. ſʒ dei cognitio vsq3 ad māṁ ꝛ accidentia idiuiduātia ꝛ formas ptin/git. cū enī suū intelligere sit sua essentia oꝫ q intelli/gat oia que sūt q̄cūq3 mō in sua eēntia: in qua quidē in virtute sūt oia q̄ esse q̄cūq3 mō hāt cū sit pmū ꝛ vle eēndi pncipiū a quib⁹ mā ꝛ accn̄s nō pōt eē aliena. cū materia sit ens i potētia ꝛ accidens sit ens i alio. dico igit deo cognitionē singulariū nō deesse. ¶ 2° Nā ge/neris nō pōt cognosci nisi ei⁹ differentie pme ꝛ passiōes ppzie cognoscant. non enī pfecte sciret nā numeri si par ꝛ impar ignorarent. ſʒ vle ꝛ singulare sunt diffe/rentie uel p se passiones entis. si igit de⁹ cognoscēdo essentiā suā pfecte cognoscit nām entis cōem oꝫ q pfe/cte cognoscat vle ꝛ singulare. sic āt nō pfecte cognosce/ret vle si cognosceret intentionē vlitatis. ꝛ nō cogno/sceret rē vlem aut hoiem aut aial. ita non pfecte co/gnoscēt singulare si cognoscēt rōnē singularitatis ꝛ nō cognosceret hoc aut illud singulare. ¶ 3° sic. Agens ē honorabili⁹ patiente ꝛ acto sicut act⁹ potētia. forma igit q̄ est inferioris grad⁹ nō pōt pducere uel pduce/re suā similitudinē in gradū altiorē. ſʒ forma superior pōt pducere agendo suā siłitudinē in gradū inferio/rē sicut ex virtutib⁹ incorruptibilib⁹ stellarū pducun/tur forme corruptibiles i istis inferiorib⁹. virt⁹ āt cor/ruptibilis nō pōt pducere formā icorruptibilem. co/gnitio aūt ois fit p assiłationē cognoscentis ꝛ cogniti Ħ tñ interest q in cognitione humana assiłatio fit per actionē rerū sensibiliū in vires cognitiuas humanas in cognitione aūt diuina econuerso p actionē forme itellect⁹ diui i res cognitas. Forma igit sensibilis rei cū sit p suā mālitatē idiuiduata. sue singularitatis si/militudinē pducere nō pōt in hoc qđ ē oio imāle. ſʒ so/lū vsq3 ad vires q̄ organis mālibus vtunt. Ad intel/lectū vō pducit p virtutē intellectus agentis inq̄tū oio a ꝯditionib⁹ māe exuit. ꝛ sic siłitudo singularita/tis forme sensibilis non pōt peruenire vsq3 ad intelle/ctū humanū. siłitudo aūt forme intellect⁹ diui cū p/tingat vsq3 ad reꝝ minima ad que ptingit causalitas sua pueniēt vsq3 ad singularitatē forme sensibilis ꝛ ma/terialis. intellect⁹ igit diu⁹ pōt cognoscere singularia nō aūt human⁹. hec ille. Istā rōnē explicat in de veri/tate. q. 2. arti. 5°. Intellect⁹ human⁹ nō cognoscit for/mas singulariū. de⁹ aūt cognoscit. Cui⁹ diuersitatis ratio manifeste patet. q si consideretur diuersa habi/tudo quā habet ad rem similitudo rei que ē in intelle/ctu nostro ꝛ similitudo rei que est in intellectu diuino. illa enī q est i intellectu nr̄o est accepta a re sm q res agit in intellectū nostrū agēdo p pus in sensū. mā aūt ppter debilitatē sui esse q2 est in potentia ens tm̄ non pōt eē pncipiū agēdi. ꝛ iō res q̄ agit i aīam nr̄am agit solū p formā. vñ siłitudo rei q̄ ipmit in sensū nostrū ꝛ p quosdā grad⁹ depurata vsq3 ad intellectū ptingit ē tm̄ siłitudo forme. ſʒ siłitudo reꝝ q̄ ē i intellectu diuino ē effectiua rei. res āt siue forte siue debile eē pticipet Ħ nō hʒ nisi a deo. ꝛ sm Ħ siłitudo ois rei i deo pexistit sm q res illa a deo pticipat esse. vñ siłitudo imālis q̄ ē i deo nō solū est siłitudo forme sed māe. ꝛ q2 ad Ħ q aliquid cognoscatur requirit q siłitudo eius sit in co/gnoscēte. nō aūt per modum quo est in re. inde est q intellectus noster non intelligit singularia quoꝝ co/gnitio ex materia dependet. quia non est in eo simili/tudo materie. non autē ppter hoc q siłitudo est in eo

imāliter. sȝ itellect⁹ diuī⁹ q̄ hȝ silītudinē materie q̄uis
imāliter pōt singularia cognoscere. hec ille. Eādē ꝓ-
bationem ponit pᵃma pte q.14. arti. xj°. Et nota ꝙ oēs
iste demonstrationes fundanť sup hoc ꝙ silitudines
reꝝ sunt in deo itelligibiliť. qđ cogścit ex h̄ ꝙ de⁹ ē cā
oīuȝ. ⁊ nō fundať sup h̄ ꝙ de⁹ est creatiu⁹ reꝝ. sic qdā
false putāt. Sciendū etiā ꝙ aliud est hr̄e ꝓpriam co-
gnitionē de re ⁊ cogścere illā i singulari. pmo mō enī
cognoscere est cogścere rē s̄m ꝓpriā rōnē spēi sue. sȝ
ad 2ᵐ reqriť ꝙ cogścať mā īdiuidualis uel illud qđ īdi
uiduat nām specificā qcqd sit illud. ¶ 5ᵃ ꝯ est. ꝙ cre-
ature intellecte a deo sūt intellecta respectu diui itel
lectus. Istā ꝯnē ponit scūs Tho. p̄ sen. dis. 35. q. 1. arti
2°. Sciendū īqt ꝙ intellectū dupliciť dr̄. sic ⁊ visum.
primū ē ipsa spēs rei visibilis in pupilla exīs q̄ est etiā
pfectio videntis ⁊ pncipiū visionis ⁊ mediū rei visibi
lis. est etiā visū 2ᵐ qđ ē ipsa res extra visū exīs. Sili-
ter primū intellectū ē silitudo rei intellecte in intelle-
ctu exīs. ⁊ 2ᵐ intellectū est ipsa res q̄ p silitudinē illā
intelligiť. si ḡ cōsidereť intellectū pmū. nihil aliud itel
ligit de⁹ nisi se. qꝛ nō recipit spēs p quas cogścat. sed p
essentiā suā q̄ est silitudo oīuȝ reꝝ cognoscit. sȝ si ac-
cipiať intellectū 2ᵐ sic nō tm̄ intelligit se sȝ alia. s̄m pri
mū modū dicit ph̄s xj° metaphisice. ꝙ de⁹ itelligit tm̄
se. hec ille. Illā aūt silitudinē. s. de p̄ intellecto ⁊ 2° in-
tellecto ponit de veritate. q. 3. arti. 2°. vbi dicit ꝙ spe-
cies q̄ intellect⁹ formať ut intelligat in actu est pmū q̄
intelligiť. ex h̄ aūt ꝙ est effect⁹ in actu p talē formam
operari iā potest formādo reꝝ quidditates ⁊ compo-
nendo ⁊ diuidendo. vñ ipsa quidditas formata in itel
lectu uel etiā cōpositio ⁊ diuisio est q̄ddā opatū ipsi⁹ p
qđ tm̄ intellect⁹ venit i cognitionē rei exterioris. ⁊ sic ē
2ᵐ quo intelligitur. hec ille. Et ibidē sic ait. Forma in
intellectu pōt esse dupliciter. vno mō ita ꝙ sit princi-
piū act⁹ intelligēdi. sicut forma q̄ est intelligentis in-
q̄ntū est intelligens. ⁊ hec est silitudo intellecti ab eo.
alio mō ita ꝙ sit terminus act⁹ intelligendi. sic artifex
intelligēdo excogitat formā dom⁹. ⁊ cū illa forma sit
excogitata p actū intelligendi. ⁊ q̄si p actū effecta nō
pōt esse principiū act⁹ intelligēdi ut sit pmū quo intel
ligiť. sȝ magis se hȝ ut intellectū quo intelligēs aliqd
opať. nihilomin⁹ tm̄ forma p̄dicta est 2ᵐ quo intelligiť
qꝛ p formā excogitatā artifex intelligit qđ opandū ē
hec ille. Eandē sniam ponit in forma de potentia dei
q. 9. arti. 5°. Illud īqt qđ est p se intellectū non est res
illa cuius noticia p intellectū habeť. cū illa q̄nq3 sit in-
tellecta in potentia tm̄. ⁊ sit extra intelligētē. sicut cū
homo intelligit res māles ut lapidē uł aīal aut h̄. cū
tm̄ oporteat ꝙ intellectū sit in intelligente. ⁊ vnū cum
ipso. necq3 etiā intellectū p se est silitudo rei intellecte
p quā informať intellect⁹ ad intelligendū. Intellect⁹
enī non pōt intelligere nisi s̄m ꝙ fit actu p hanc sili-
tudinē. sicut nihil aliud pōt opari s̄m ꝙ est in potētia.
sȝ s̄m ꝙ fit actu p aliquā formā. hec igiť silitudo se hȝ
i intelligēdo sic intelligēdi pncipiū. ut calor ē pncipiū
calefactiōis. nō sicut intelligēdi terminus. h̄ ḡ ē pmo
⁊ p se intellectū qđ intellect⁹ in seipso ꝯcipit de re itel
lecta siue illud sit diffinitio siue aliq̄ enunciatio s̄m ꝙ
ponūť due opationes intellect⁹ in 3° de aīa. h̄ autē ab
intellectu ꝯceptū interi⁹ diciť verbū. hec ille. Sciēdū
tm̄ ꝙ pma pte. q. 85. arti. 2°. dicit ꝙ illud qđ p̄ intelligi-
tur a nobis est res cui⁹ spēs intelligibilis ē silitudo. Et
q. 87. arti. 3° dicit ꝙ illud qđ p̄ cognosciť ab intellectu
nostro ē nā rei mālis. sȝ illud nō repugnat p̄dictis. nā
q. 85. in arti. 1° nō intendit nisi ꝙ spēs que est pncipiū
intelligēdi nō est illud qđ pmo intelligiť. In q̄one aūt
87. arti. 3° intendit ꝙ act⁹ intelligendi nō p̄ intelligiť
ab intellectu nostro. sed nā rei mālis intelligiť p̄us q̄
spēs intelligibilis ⁊ q̄ actus intelligēdi. cū quo stat ꝙ
verbū interi⁹ ꝯceptū de re sit pmū qđ intelligiť sicut
illud ad qđ imediate act⁹ intelligendi terminať. sȝ res
extra etiā intelligiť eodē actu q̄ intelligiť verbū. ⁊ iō
q̄libet eoꝝ pōt dici pmū intellectū. h̄ ē p pmū actū
intellectus cognitū. Nā talis ꝯceptio ē silitudo essen
tie rei. ⁊ est quodāmō q̄dditas ⁊ nā rei s̄m eē intelligi-
bile. ⁊ nō s̄m eē nāle ꝓut est in rebus. s̄m ꝙ dicit scūs
Tho. p̄ quolibet. q. 2. arti. 2°. Act⁹ autē intelligendi ⁊
spēs intelligibilis nō nisi p actū 2ᵐ. s. reflexū q̄ suppo-
nit actū rectū. Et sic apparet ꝙ nō est i dictis illis cō-
tradictio. Sciendū ꝙ non credo ipsū ex intentiōe po-
suisse ꝙ pmū visum ab oculo corporali sit spēs q̄ ē in
pupilla. sed solū exemplicā. qđ pȝ. qꝛ p̄ sen. dis. 17. q. 2
arti. 5°. ad 3ᵐ dicit ꝙ visus pticularis nō pōt cognosce
re nisi illud cui⁹ spēs spūaliter in pupilla pōt accipi. ⁊
iō visus nō pōt cōprehēdere actū suū. ex quo pȝ ꝙ so
la colorata pōt videre uel lucida. qꝛ solum illoꝝ spēs
in visū recipiūť ⁊ nō actū suū nec spēs q̄ iformat s̄m
mentē ei⁹. Itē 3° sen. dis. 23. q. 1. arti. 2°. ad 3ᵐ dicit ꝙ
inter potentias aīe solus itellectus reflectiť supra se
cognoscendo nām sui ⁊ coꝝ q̄ ipsi⁹ sunt. Addit etiā ꝙ
licȝ vna potētia sensitiua possit cogścere actū alteri⁹
nulla tm̄ talis potētia pōt reflecti supra se cogścendo
actū suū qꝛ oporteret ꝙ istrumētū q̄ cogsceret se ca-
deret mediū inť ipsā potētiā ⁊ istrumētū q̄ cogścebat
prius. hec ille. Istud aūt eq̄ ꝯcludit de spē sic de actu
uel potētia. sic enī oporteret ꝙ organū eēt mediū inť
potētiā ⁊ actū suū si illū cogsceret. ita arguiť de spē.
⁊ hui⁹ cā ē. qꝛ sensibile positum supra sensum nō facit
sensationē. Itē 3° quolibet. q. 4. arti. p̄. vbi q̄rit verū
aīa qcqd itelligit intelligat in pma veritate. dicit i re-
spōsiōe ad 2ᵐ. Illud q̄ cogścim⁹ sic in istro oꝫ nobis eē
p̄ notū. ⁊ sic cogścim⁹ ꝯnes p principia nāliť nota ad q̄
nāliter cōpať intellect⁹ agens sic ad istrū. ut dicit cō
mentator 3° de aīa. sȝ illud q̄ cognoscim⁹ sicut forma
cogścētis nō oꝫ eē notū. qꝛ nec ocul⁹ videt lucem q̄ ē
de cōpositiōe nec spēm p quā videt. ⁊ ita nō est neces-
sariū ut qcūq3 intelligit aliqd intelligat intellectū sui
q̄ intelligit uel lumē intelligibile. hec ille. Ex q̄ patet
mens ei⁹. ¶ Sȝ ꝯ pmā ꝯnē arguiť ꝓbādo ꝙ non sola
eēntia diuina sit primū obiectū sui itellectū. Primo. qꝛ
nulla potētia attingit aliqd qđ nō pticipat formaliter
rōnē sui obiecti. ut pȝ ꝙ visus nō cogścit nisi coloratū
uł luciosū. sȝ diu⁹ itellect⁹ attingit creaturas q̄ nō sunt
sua eēntia formaliť. ḡ sua eēntia nō ē obm adeq̄tū sui
itellect⁹. ¶ 2°. Nulla potētia cognitiua ponit deriaȝ inť
suū formale obiectū ⁊ alia. visus enī nō distinguit inť

colorē ꝛ dulcedinē uel saporē. ſꝫ hoc ꝑtinet ad ſenſū
cōem q cognoſcit vtrūq;. ſꝫ diuin⁹ itellect⁹ ponit dif/
ferētiā inter eſſentiā ſuā ꝛ oīa creata. nouit eni de⁹ ꝙ
ꝑ eſſentiā differt ab eis. ḡ ſua eſſentia non eſt obiectū
adequatū ſue intellectiōis uel ſcie. ¶ 3º. Null⁹ intelle
ct⁹ angelic⁹ uel human⁹ ē nobilioꝛ diuino intellectu. ſꝫ
ens ſm ſuū totū ambitū eſt obiectū intellect⁹ angeli/
ci uel humani. ḡ multo forti⁹ erit obiectū itellect⁹ diui
cū potētia nobilioꝛ habeat obiectū vniuerſali⁹ ꝛ lati⁹
ꝛ ꝙ ſēſus cōis hꝫ obiectū lati⁹ ꝗlibet ſenſu ꝑticulari. ꝛ
imaginatio lati⁹ ꝗ̄ ſenſus cōis. ꝛ intellectus vl̄ius ꝗ̄
imaginatio aut ſenſus. ¶ 4º. ſic. Habit⁹ metaphiſice
eſt maxime ꝓprius ipſi deo. dicit eni ph̄s ꝑ mece ꝙ ha
beat maxime hūc deus. vnde de⁹ ſciaꝝ ē. ſed ꝯſtat ꝙ
metaphiſica habet totū ābitū entis ꝓ obiecto adeq/
to. ut pꝫ ex 4º ꝛ 6º metaphiſice. ḡ ꝛ diua ſcia hꝫ illud ꝓ
obiecto ꝛ nō ſolū eēntiā ſuā. ¶ 5º. Scia diuina nō ſub/
alternaꝫ nr̄e metaphiſice. ſed ſubalternareꝫ niſi ſcien
tia dei haberet ꝓ obiecto adeq̄to totalē ambitū entis
q2 tūc obiectū diue ſcie clauderetꝫ ſub obiecto noſtre
ſcie cū diuina eēntia ꝯtineatꝫ ſub ente. ḡ idē qḋ prius.
¶ 6º. Illud eſt obiectū diuini intellect⁹ ꝛ ſub illa rōne
ſub q̄ diuina intellectio terminaꝫ ad illud. ſꝫ diuin⁹ in/
tellectus intelligit lapidē ſub rōne lapidis. ꝛ roſā ſub
rōne roſe ꝛ vl̄r oīa ſub ꝓprijs rōnib⁹. ḡ oīa ſūt obiecta
diuini itellect⁹ ſub ꝓprijs rōnib⁹. ꝛ ꝑ ꝯn̄s ens ſm totū
ſuū ambitū. ¶ 7º. Nobiliſſime potentie debet aſſigri
nobiliſſimū obiectū. ſꝫ ens ſm totū ſuū ābitū claudit
nobilitatē diue eſſentie. ꝛ vltra hoc nobilitates ꝛ ꝑfe/
ctiōes omniū creatoꝝ. ḡ videꝫ ꝙ ſit formale obiectū
diuini itellect⁹. ¶ 8º. In oī potētia hn̄te obiectū ꝑma/
riū ꝛ ſecundariū. obiectū illud hꝫ rōnē obiecti adeq̄ti
quod claudit vtrūq;. ſicut ꝙ intellect⁹ nr̄ cognoſcit ꝑ
mālia ꝛ 2º ꝟo imālia ꝛ abſtracta. ꝛ iō hꝫ ꝓ obiecto ade/
q̄to aliqd cōe ad illa. ſ. ens uel verꝝ. ſꝫ diuinus intelle/
ctus cognoſcit eēntiā ſuā ꝑ. creaturas ꝟo tanꝗ̄ obie
cta ſecūdaria. ḡ aliqd cōe deo ꝛ creature ē obiectum
adeq̄tū ipſi⁹. ¶ 9º. Nulla potentia cognoſcit aliqd ſub
rōne vl̄ioꝛi ꝗ̄ ſit ſua rō obiectiua. ſꝫ de⁹ cogſcit ſe nō
ſolū ſub ꝓpria rōne diuinitatis imo īq̄tū ens. ḡ obie
ctū adequatū ipſius nō eſt ꝓpria rō diuinitatis ſed ens
īq̄tū ens. ¶ Contra 2am ꝯnē vltimā arguit Aureo/
lus ꝓbando ꝙ nulla creatura terminat diuinū intelli
gere. nec ut obiectū ꝑmariū nec ut ſecūdariū. ipoſſi/
bile ingꝫ ē qḋ eſt ꝑfectionis in deo depēdere a nō deo
q2 bonoꝝ noſtroꝝ nō indiget. ſꝫ ſi intellectio diua ter/
minareꝫ ad creaturas illa intellectio cū ſit q̄dā dei ꝑ/
fectio depēderet a nō deo. q2 ab ipſis creaturis poſi/
tis in eē ꝓſpecto uel relucētib⁹ i eēntia ſua tāꝗ̄ i ſpe/
culo. Impoſſibile eni ē intētionē terminatā ad aliqḋ
obiectū manere ſine illo obiecto. igiꝫ nulla intellectio
eſt in deo que termineꝫ ad creaturas poſitas in eē ꝓ/
ſpecto. ¶ Et ꝯfirmaꝫ. q2 oīs ꝑfectio q̄ ē in deo eq̄ eēt
in eo circūſcripto oī eē creature ſiue reali ſiue itētio/
nali ꝛ diminuto. cū igiꝫ intellectio ſi q̄ ſit in deo q̄ tmi/
neꝫ ad creaturas in eē itētionali poſitas non valeret
eē in eo ſi tollereꝫ hꝫ eē itētionale. pꝫ ꝙ nulla talis in/
tellectio ē i deo. Forte diceꝫ ꝙ creatura i tali eē itel/
lecto poſita nō eſt aliud a diua eēntia i q̄ relucet. ꝛ ita
intellectio diua nō depēdet a non deo. Hec aūt eua/
ſio non ꝓcedit. Creatura eni i tali eē poſita hꝫ eē dimi
nutū tm̄ ꝛ itētionale. eēntia ꝟo diua hꝫ eē ꝑncipaliſſi/
mū reale. q̄re differt ab eēntia tāꝗ̄ creatura ſub eſſe
diminuto poſita a creatoꝛe. ſi igiꝫ icōueniēs reputaꝫ
ꝙ diua eēntia depēdeat cocꝗ̄ꝫ a creatura ꝑut po
niꝫ in eē reali. multo forti⁹ debet impoſſibile reputari
ꝙ ab ea depēdeat ꝑut ē poſita ab eſſe diminuto. Ul/
teri⁹ forte diceꝫ ꝙ intellectio nō depēdet ab obiecto
ſecūdario. ſꝫ ab obiecto ꝑmario. vn̄ ſublata oī creatu
ra ꝛ oī ei⁹ eē adhuc diua itellectio maneret terminata
ad diuā eēntiā. ut ad obiectū ꝑmariū. Hec āt euaſio
nō ꝓcedit. Aut eni tūc remaneret de⁹ itelligēs crea/
turas ꝑ intellectionē t̄minatā ad eēntiā ſuā. nec ꝓce/
dētē vlteri⁹ i creaturas. ꝛ tūc hr̄ ꝓpoſitū. ſ. ꝙ illa in/
tellectio q̄ creaturas intelligit nō t̄minaꝫ ad eas. ſi āt
nūc intelligeret eas ſic ꝓcedit rō. ſ. ꝙ intellectio q̄ eſt
de⁹ ſic depēdet a creatura ꝙ ipſa circūſcripta rema/
nere nō poſſet. ¶ 2º ſic. Impoſſibile eſt diuiſionē con/
tinui deficere uel ceſſare. ſꝫ manifeſtū eſt ꝙ ſi diu⁹ in/
tuit⁹ aliqd ex ſe attingeret obiectiue ponēdo illud i eē
ꝓſpecto de neceſſitate diuiſio ꝯtinui eēt euacuata in
intuitu diuo ꝛ ꝓſpectu. aut eni tm̄mō poneretꝫ in ipſi⁹
ituitu oēs ꝑtes ꝯtinui diuiſe ꝛ diſtincte. ut nō relinq̄ꝫ
vlterioꝛ diuiſio. ꝛ ſic hr̄ ꝓpoſitū ꝙ diuiſio cōtinui erit
euacuata. aut ponerentꝫ tm̄ aliq̄ ꝑtes ſub certo nūero
q̄rū ꝗlibet erit diuiſibilis vlteri⁹. qḋ eē nō pōt. q2 tunc
diu⁹ intuit⁹ eēt i potētia ꝛ poſſet ſibi aliqd accreſcere
diuidēdo videlꝫ vnāquāq; illaꝝ ꝑtiū ꝗ̄uis poſſet ſic
diuidendo ꝓcedere i infinitū ſic ꝛ nr̄ intellect⁹. ḡ ipoſ/
ſibile ē ꝙ aliud a deo ponaꝫ in ei⁹ intuitu. ul' ꝓſpectu i
actu. q̄ rōne nāq; aliqd ponereꝫ: oēs ꝑtes ꝯtinui po/
nereꝫ. ¶ Et ꝯfirmaꝫ. q2 ſi diu⁹ ituit⁹ intelligēdo lineā
ac diuidēdo eā in ꝑtes q̄ſlibet diuiſionē poneret in
ꝓſpectu oporteret dare vnū de trib⁹ aut ꝙ i ipſi⁹ ꝓ/
ſpectu eēnt ꝑtes idiuiſibiles i q̄b⁹ linea poneretꝫ ꝛ i q̄s
ꝑ diuū ituitū ſcindereꝫ. aut ꝙ eēnt ꝑtes diuiſibiles. ꝛ
ſic diuo ituitu aliqd poſſet accreſcere. aut ꝙ ſolūmō
totalitas ꝯtinui eēt in ipſi⁹ ꝓſpectu ꝑtes ꝟo in potētia
reducibili ad actū ſucceſſiue reductione q̄ nūq; ceſſa
ret ſic accidit i nr̄o intellectu. ꝛ h̄ totū ē ipoſſibile. q̄re
neće ē ꝙ ſit ꝯtinuū. ꝛ eius ꝑtes intelligāꝫ a deo. ꝙ tm̄ i
ei⁹ intuitu nō ponāꝫ. ꝛ idē ē de oīb⁹ alijs a ſe q̄ intelli/
git. ¶ 3º ſic. Si res extrinſece a deo q̄s intelligit pone
renꝫ in ei⁹ intuitu ꝛ ꝓſpectu. ſeq̄reꝫ ꝙ in diuino intui/
tu eēt obiectiue magnitudo q̄dā infinita actualiter.
ꝑncipiū nāq; mathematicū ē ꝙ magnitudo creſcit in
infinitum. ꝛ ꝙ cuilibet magnitudini pōt fieri additio.
cū igiꝫ diuin⁹ itellect⁹ pl⁹ poſſit ꝗ̄ human⁹. nr̄ aūt pōt
ad quācūq; magnitudinē datā addere. neće ē ꝙ diui
nus hoc poſſit. aut igiꝫ ꝓcedit cōtinue ſucceſſiue qḋ
eē nō pōt niſi ſit in potentia ꝛ iperfectus ſicut nr̄. aut
ſtat in aliq̄ magnitudine finita. ꝛ tunc nō ſtat. q2 ad eē
finitū pōt fieri additio. vn̄ ꝯtradictio eſt ꝙ ſtet in aliq̄
magnitudine ifinita obiecta ſuo ꝓſpectui cui ē ipoſſi/
bilis fieri additio ꝛ ſic ꝓpoſitū hr̄. ſꝫ manifeſtū ē ꝙ h̄ ē
oīo ipoſſibile. ſ. magnitudinē ifinitā eē i diuo ꝓſpectu

quia qua ratione ibi poneretur eadem ratione a deo
posset conduci in effectũ. qḋ ẽ impossibile. igitur res
extrinsece cum intelligũt̃ non sũt in ipsius ꝓspectu.
¶ 4. sic. Si res alie a deo ponerent̃ in ei⁹ ꝓspectu ꝛ
intuitu obiectiue dũ itelligunt̃. sequit̃ ꝙ oẽs species
numeroꝝ eẽnt actu posite in ei⁹ intuitu. intelligit eni
deus omnes numeros. sꝫ manifestũ ẽ ꝙ ꝓcessum nu
meroꝝ in infinitũ esse euacuatũ ꝛ exiuisse ad actũ in
diuino ꝓspectu impossibile est. qꝛ aut sistit̃ i numero
finito. ꝛ sic ille ẽ in potẽtia ut sit radix cubiti uel qua/
drati. ꝛ ꝑ ↄñs quadratus eius aut cubit⁹ aut duplus
possibilis est. aut sistit̃ in numero infinito. ꝛ hoc ẽ con/
tradictio. cũ numer⁹ non sit aliud nisi totitas quedã ꝛ
inclusio multitudinis. vñ idem est esse numeratũ ꝛ eẽ
tot qḋ euidenter clausionẽ ꝛ finitionẽ includit. Si di
cat̃ ꝙ illa multitudo in qua residet diuin⁹ intellectus
uel intuitus nõ est mẽsurata aliquo certo numero: sꝫ
ẽ multitudo non numerata. hoc nõ tollit rõnẽ. diuin⁹
nãqꝫ intuit⁹ attingit in actu oẽm multitudinẽ nume/
ratã descendente ab illa multitudine non numerata
ꝛ ꝑ ↄñs attingit vltimũ numerũ a quo statim ꝓcedit̃
ad illã multitudinẽ infinitã. ꝛ ita sit ꝙ ponat in ꝓspe/
ctu omnes species numeroꝝ. sꝫ manifestũ est ꝙ talẽ
numerũ impossibile ẽ reperiri ꝗ imediate discedat a
multitudine infinita uel ex quo imediate sit trãsit⁹ ad
eandẽ. dato eni tali numero cũ sit finitus adhuc põt
fieri sibi additio in infinitũ anteq̃ consurgat illa multi/
tudo infinita. igit̃ diuin⁹ intuit⁹ non ponit in actu oẽs
species numeroꝝ. ¶ 5. Tu supponis ꝙ in ꝑfectionib⁹
specificis põt ꝓcedi in infinitũ. ita ꝙ vna spẽs põt fie
ri nobilis ꝛ alia nobilior ꝓma. et 3ᵃ nobilior 2ᵃ. ꝛ sic i in/
finitũ. si igit̃ hoc sit veꝝ. aut tota ista multitudo spẽꝝ est
i diuino intuitu actualit̃ ꝛ sine ꝓcessu. aut nõ actualit̃
sed sub quodã ꝓcessu. aut nullo modo. non primũ. qꝛ
tunc intuitus haberet in suo ꝓspectu aliquã creatu/
rã in infinitũ distantẽ a ꝓma specie. aut eni intueret̃
quãlibet distantẽ modo finito a ꝓma specie. ꝛ sic non
erit ꝓcessus possibilis in infinitũ in spẽbus: cui⁹ oppo
sitũ tu dicis. aut intuet̃ aliquã distantẽ in infinitum i
nobilitate ꝛ perfectione. ꝛ ꝑ ↄñs illa erit in infinitũ no
bilis ꝛ ꝑfecta. qḋ est impossibile. Nec põt dari 2ᵐ scꝫ
ꝙ tota illa multitudo sit in diuino intuitu sub q̃dã suc
cessione ꝛ ꝓcessu. qꝛ tunc erit potentialis ꝛ impfect⁹.
q̃re relinquit̃ ꝙ nullo modo. Hec sũt argumẽta eius
ad probandum ꝙ nihil aliud a deo terminat eius in/
tuitũ ꝑ modũ obiecti ꝓmarij uel secũdarij. ¶ 2. loco
ꝓbat ↄ eandẽ ↄñẽ ꝙ creature non sunt in dino intui/
tu. sicut obiecta relucentia in dina eẽntia. Primo sic
Quicũqꝫ aliq̇d aspicit̃ in aliq̃ tanq̃ in speculo. tũc ẽ ibi
alius actus uidendi ꝛ alia spẽs siue rõ qua uidet̃ spe/
culũ ꝛ q̃ uidet̃ res i speculo. sicut manifeste pꝫ ꝙ spe/
culũ uidet̃ ꝑ speciẽ repñtantẽ intellectũ ꝛ figurã ei⁹
ac formã. res aũt uidet̃ ꝑ spẽm ꝓpriã. licꝫ ↄcurrãt in
eodẽ oculo sil' spẽs rei ꝛ spẽs speculi. sꝫ sm te diu⁹ in/
tellectus intuet̃ creaturas in sua essentia q̃si in specu
lo relucentes. igit̃ ꝑ aliã silitudinẽ uidet creaturas q̃
ꝑ essentiã. alioquin essentia nõ se habebit ut speculũ.
cum igit̃ non ꝑ aliã silitudinẽ uideat creaturas. pꝫ ꝙ

essentia non se habet ꝑ modũ speculi. ¶ 2. sic. De⁹ nõ
intelligit creaturas ꝑ reflexionẽ. actus eni reflex⁹ ui
det̃ imperfectior q̃ directus. sꝫ si diuinus ituitus ꝑ ferre/
ret̃ in essentiã ꝛ inde ꝓcederet ad creaturas quasi ꝑ
quoddã speculũ videret eas ꝑ reflexionẽ. que enĩ vi
dent̃ in speculo vident̃ ꝑ lineã reflexã. igit̃ idem qḋ
ꝓus. ¶ 3. sic. Impossibile est aliq̇d relucere obiectiue
nisi potentie cognitiue ꝛ ꝑ actũ cognitiuũ. sed sm te
creature relucent in diuina essentia specularit̃ ꝛ diui
nus intellectus ex hoc intelligit. ita ꝙ talis relucẽtia
est causa ꝙ intelligant̃. ergo prius cognoscunt̃ q̃ intelli/
gant̃ cũ tale relucere in diuina essentia non sit aliud
q̃ cognosci ꝛ esse apparens. non est ergo ponenda talis
relucentia specularis. ¶ 4. sic. Sicut se hꝫ intellectio
ad intellectionẽ sic intellectũ ad itellectũ ꝛ intuitũ ad
intuitũ. sꝫ intellectio q̃ deus intelligit creaturã nõ est
aliud ab intellectione q̃ intelligit suã essentiã. igit̃ in/
tuitũ per intellectionẽ q̃ intelligit̃ creatura nõ est ali/
ud q̃ intuitũ ꝑ intellectionẽ q̃ intelligit̃ essentia. sꝫ cõ
stat ꝙ res lucens in speculo est alia a speculo. nõ igit̃
lucet creatura in deo tanq̃ in speculo. imo nõ ẽ aliud
deũ intelligere creaturas q̃ intelligere suã ꝓpriã es/
sentiã. ita ꝙ nõ sint ibi duo ituita. sꝫ vnũ solũ videlicꝫ
diuina essentia qua cognita ipsa non solũ est cognita
imo ꝛ oĩs creatura. nõ quidem ut lucens in ipsa q̃si ꝑ
intuitũ intuita. qꝛ essent duo intuita ꝛ due intuitiões
¶ 5. Non alia intuitione intuet̃ deus creaturã q̃ illa
qua intuet̃ eẽntiã suã. imo vidisse essentiam suam est
vidisse speculũ. ꝛ non est vidisse rem in speculo. imo
sunt diuersi termini ꝛ diuersa vidisse. ergo creature non
vident̃ a deo per essentiã tanq̃ ꝑ speculũ. ¶ 6. Ratio
speculi in hoc consistit ꝙ est reflectens silitudinem ꝑ
quã fit visio ad oculũ videntẽ. sed manifestum est ꝙ
diuina eẽntia recipit silitudinẽ creature nec eã refle/
ctit. ergo nullo modo habet rationẽ speculi. ¶ 7. dicit ꝙ
rõnes suprapositẽ ꝓ loco concludũt manifeste ꝙ cre/
ature i diuina essentia tanq̃ in speculo non relucent
nec sunt in diuino intuitu tanq̃ obiecta secundaria.
quare illud poni non põt. hec ille. ¶ 3ᵒ loco probat ista
que dixit eẽ sm mentẽ beati Augu. dicit enim Aug⁹
83. qõnũ. q. 46. Non extra se quicq̃ positũ deus in/
tuebatur ut sm illud constitueret quod constituebat̃
nam hoc opinari sacrilegũ est. sed manifestũ est ꝙ si
creature relucerent in diuina essentia tanq̃ obiecta
secundaria. tunc aliq̇d extra se positũ intueretur. ex/
tra inquã positum non situaliter sed entitatiue. quia
creatura in tali esse posita nõ est ipse creator. ergo sa/
crilegũ est ꝙ creature relucẽãt i deo tanq̃ obiecta
secundaria. ¶ 2. Rõnes ille que sunt in mente crea/
toris ad quas diuinus intellectus aspicit. ꝛ quib⁹ in/
tuitis dicit̃ intuita creatura: hec inquã sunt incõmu/
tabiles ac principales respectu creaturaꝝ. ꝛ ideo ve/
re sũt qꝛ eterne sũt quarũ participatione fit ut sit qc/
quid ẽ qḋ est. sm Aug⁹ ibidẽ: sꝫ manifestũ est ꝙ crea/
ture si relucerent tanq̃ obiecta secũdaria nõ haberẽt
istas ↄditiões. qꝛ nec vere eẽnt sꝫ tm̃ itẽtionalit̃ ꝛ di/
minute. nec eẽnt ꝓncipales respectu creaturaꝝ imo
eẽnt ipsemet creature i eẽ diminuto. sꝫ nec creature

essent ꝑ pticipationē illarū cū nihil pticipet se. vn̄ iste conditiones nō possunt cōpetere nisi diuine essentie q̄ eēntia pncipalis ac icōmutabilis ē ⁊ pticipatiōe ei⁹ ē cēnd est. ḡ rōnes ille ad q̄s aspicit diu⁹ itellect⁹ qb⁹ cognitis dicūt ab eo cognite creature nō sūt ille creature tāq̄ obā secūdaria relucētes. sꝫ sūt ipsamet eēntia dina q̄ cognita deo vere dicūt ceta cognita excellēt̄ ⁊ eminēt̄. ℭ 3⁹ sic. Uisio illaꝝ rōnū ē btīssima vere itelligētie. sꝫ hō nō eēt si hꝫ rōnes eēnt creature tāq̄ obiecta singularia relucentes. qꝛ visio soli⁹ diuine eēntie est btīfica. ḡ rōnes ille q̄s de⁹ aspicit qb⁹ visis visa est ois creatura. sūt ipsamet dina essentia. ℭ 4⁹ sic. Aug⁹ distinguit sup Geñ. ad lrām duo genera visionū. vnū qdē rerū in ꝓprio gn̄e ⁊ in seipsis. ⁊ aliud i v̄bo. sꝫ manifestū ē q̄ si relucerēt in dina eēntia tāq̄ obiecta secūdaria. ita q̄ diuin⁹ intuit⁹ p̄ ferret̄ in dinā eēntiam ⁊ deinde ꝓcederet ac ꝓtēderet̄ ad creaturā. tūc ipse creature viderēt̄ in se ⁊ in ꝓprio genere. Q̄uis rō videndi. s. dina essentia eēt aliqd extra ꝓpriū gen⁹ eaꝝ. hoc tn̄ non ipedit qn viderēt in ꝓprio genere obiectiue quēadmodū res q̄ cognoscūt̄ p speciē in ꝓprio genere q̄uis spēs que est rō videndi uel cognoscēdi nō sit infra genus rei cognite. ꝑ illā igit̄ s̄m mentē Aug. deus nō sic intelligit creaturas q̄ sint in ei⁹ ꝓspectu tāq̄ obiecta secūdaria. sꝫ qꝛ intelligendo suā essentiā intellecta ē ois creatura equipollent̄ ⁊ eminent̄. hec ille. Et sic finalit̄ p⁹ pauca dicit q̄ nō ē aliq̄ multitudo intellectoꝝ in deo. nec creature ut intellecte ponunt numerū cū dina essentia ut intellecta. sed est penitus vnū simplicissimū intellectū. ℭ 4⁹ loco dicit q̄ rōnes adducte ꝓ 2ª ꝯne ⁊ ꝓ alijs non cōcludūt ꝯ phōs. oēs enī ille rōnes supponūt vnū q̄ illi negarent. s. qḋ de⁹ sit causa efficiens rerū. ℭ Contra 4ᵃᵐ ꝯnē arguit dicens q̄ illa opinio nō bn̄ assigt modū quo de⁹ cognoscit singularia. Q̄uis enī ingt ex dina actiuitate possit ꝓbari a poṙi q̄ diuinitas sit silitudo ⁊ exēplar non solū quo ad formā. imo quo ad mām. mā v̄o s̄m te non est principiū indiuiduatiōis nisi inq̄tū ē īdiuiduata. ē aūt h̄ cōe oibus īdiuiduis eiusdē spēi. s. q̄ q̄libet cōponit̄ ex hac mā ⁊ ex hac forma. ⁊ p ꝯns de⁹ hꝫ similitudinē omniū indiuiduoꝝ q̄ ad mām ⁊ q̄ ad formā. nō tn̄ ꝓbat̄ q̄ dina essentia rep̄sentet indiuidua ut signata sunt ⁊ distincta. sꝫ poti⁹ ꝓut ꝯueniūt in nā specifica q̄ cōponit̄ ex mā ⁊ forma aut in rōne indiuidui vagi inq̄tū q̄libet est aliqḋ h̄ cōpositū ex aliqua hac mā ⁊ ex aliq̄ hūana forma. q̄ñqꝫ enī aliq̄ sūt sic silia q̄ nihil est in vno qḋ nō repiat̄ in alio. silit̄ impossibile ē q̄ aliqd sit silitudo illi⁹ qn sit silitudo alteri⁹. ⁊ p ꝯns non ducit distincte in vnū nec in aliud sꝫ i ambo sub rōne vni⁹ ⁊ indistincti. ⁊ ita ducit in aliqḋ cōe ad ista. sꝫ sic ē de indiuiduis eiusdē spēi q̄ silia sunt. qꝛ sicut vnū habet mām ⁊ formā ita ⁊ reliquū. ⁊ q̄libet hꝫ eā signatam nec aliqḋ est dissile in vno ad illud qḋ repit̄ in alio. nō enī esse hoc ⁊ illud ponit aliquā dissilitudinē cū aliud sliter sit h̄. ḡ ipossibile est q̄ dinitas sit silitudo ducēs sufficienter in cognitionē īdiuiduoꝝ inq̄tū distincta ⁊ signata sunt. ⁊ vlīter nō est verū q̄ aliq̄ silitudo ducat i aliq̄ ut distincta nisi illa sint aliq̄liter dissilia. hec ille.

ℭ 2⁹ loco dicit istā positionē deficere in rōnib⁹ quib⁹ ꝓbat̄ ꝯnes. dicit enī q̄ p̄ma rō ꝓ ista ꝯne non demonstrat ꝯ cōmentatorē ꝯ quē scūs Tho. arguit. diceret enī cōmentator q̄ singularia nō ꝯtinent̄ virtualiter i deo nec mā nec forma nisi quatinus est exemplar. qꝛ de⁹ non est efficiens s̄m cōmentatorē. ⁊ dato q̄ esset efficiens. tn̄ diceret q̄ nō cognoscit res per hoc q̄ est efficiēs. aliogn intelligeret discursiue. sꝫ ꝓ eo q̄ ē exēplar vniforme hui⁹ māe ⁊ illius. ⁊ hui⁹ forme ⁊ illius: ⁊ ideo nō repn̄tat ut hoc uel illud sꝫ tm̄ absolute s̄m cōmentatorē. Et si dicat̄ q̄ saltē ꝓbat̄ q̄ si efficit singulare q̄ illud cognoscit. nō valet qḋ cōmentator r̄ndet in tractatu de somno ⁊ vigilia loquēs de motore celi q̄ dat ꝑfectiones vl̄es ⁊ mā recipit eas particulares vn̄ nō oꝫ q̄ agens intendat pticulare signū sed indiuiduū vagū solū. nō enī generans hoiem p̄intelligit illū signū quē generat. sꝫ intēdit facere quēdā. ⁊ silīter artifex qui facit ensen nō p̄intelligit distincte ⁊ determinate ensem illū signū quē fabricauit. sꝫ q̄si vage aliquē ensem. indiuiduū aūt vagū sapit nām vl̄is. qꝛ cōmunicabile est. tale aūt a deo intelligit̄ s̄m cōmētatorē. ait enī in tractatu illo q̄ oia indiuidua que hn̄t determinatū ordinem ⁊ determinata eē sunt intellecta apud formā abstractā. vn̄ dicit q̄ nouit mores nāles aut mores positos a lege. ⁊ oia que possūt habere regulā aliquā essentialē. ⁊ ꝓpter hoc dicit 12⁹ metaphisice q̄ de⁹ est sollicit⁹ de oi dispositione in q̄ coicāt singularia. ℭ Ad 2ᵃᵐ rōnē dicit q̄ peccat p fallaciā equiuocatiōis. Ul̄e enī ⁊ singulare possūt accipi ꝓ intentionibus vl̄itatis ⁊ singularitatis. uel ꝓ eo qḋ est vl̄e uel singulare. de⁹ aūt s̄m cōmentatorē nouit intētiones h̄. ⁊ scit q̄ multi sunt hoies signi. qꝛ talis scia vl̄is ē ⁊ ita nouit vniuersalitatē ⁊ singularitatē. nō tn̄ illud qḋ est singulare aut signū. ℭ Ad 3ᵃᵐ dicit q̄ illa rō tollit seipsam. ꝓpter h̄ enī silitudo singularis vsqꝫ ad intellectū nō ꝑtingit. qꝛ p actionē intellect⁹ agētis a cōditionib⁹ mālibus sepat̄. silitudo aūt immālis ⁊ sepata nō repn̄tat singulare. aliogn si posset repn̄tare nō tollit actio intellect⁹ agentis qn silitudo singularis possit ꝓduci vsqꝫ ad itellectū possibilē: qḋ tn̄ rō ista fingit. si igit̄ immālitas est cā q̄ aliqua silitudo nō repn̄tet singulare. sꝫ silitudo intellectus diuini q̄ est qdditas sua sūme a cōditionib⁹ māe liberata: igit̄ singulare representare nō pōt. ⁊ iterū dato q̄ silitudo dinitatis vsqꝫ ad singularia ⁊ minima ꝑtingat. ipsa tn̄ tm̄ rep̄sentat inq̄tū habent eandē silitudinē cū sint silia. ⁊ p ꝯns ꝑ istā ut distincta non pn̄t cognosci sꝫ tm̄ ut silia in specifica rōne. ℭ Ulterius arguūt Sarro ⁊ de marra ꝯ h̄ qḋ ponit illa ꝯ. s. q̄ intellect⁹ nr̄ nō intelligit singulare directe. arguūt enī sic. Cōuersio intellect⁹ ad aliquid nō est aliud q̄ intelligere illud. nō enī intellect⁹ cōuertitur facialiter aut situaliter cū sit abstract⁹. sꝫ tm̄ per actū suū. sꝫ intellect⁹ noster s̄m te necessario conuertit̄ ad fantasma anq̄ intelligat vl̄e. nec pōt vl̄e intelligere nisi ad fantasma cōuertat̄. ḡ necesse ē q̄ si debeat vl̄e p̄intelligere p̄intelligat ordine nāe saltē ipsū fantasma qḋ est pticulare. cū ꝯuersio ad fantasmata sit prior ordine nature q̄ ꝯuersio vl̄is in fantasmate.

¶ 2ᵒ sic. Speculari non est aliud q̄ȝ intelligere. sȝ Ar. dicit ꝙ intelligentē est necesse fantasmata speculari ergo necesse est ꝙ intellectus cognoscat fantasmata ⁊ prius ordine nature q̄ȝ aliud in fantasmate. ¶ 3ᵒ sic. Formare syllogismū expositorium videt̄ pertinere ad intellectū. dicere eni ⁊ syllogiçare actus est intellectus. sed in syllogismo expositorio mediū est signatū ⁊ singulare. ḡ cognoscere singulare signatū ptinet ad intellectū. ¶ 4ᵒ sic. Potētia nō ponit differentiā inter aliqua quin cognoscat illa. sicut pȝ ꝙ sensus pticularis non ponit differentiā inter suū sensibile ⁊ sensibile alteri' sensus. sȝ sensus cōis q̄ apphēdit vtrūq̄ȝ. sȝ manifestū est ꝙ intellectus differentiā ponit inter vniuersale ⁊ pticulare. ḡ vtrūq̄ȝ cognoscit. Et si dicat̄ ꝙ verū est ꝙ vniuersale cognoscit ꝑ se. singulare ṽo ut cōiungitur. ita ꝙ aliū actum ⁊ aliā speciē ꝑ quā cognoscit particulare recipit intellectus in se. q̄uis non nisi presente fantasmate ⁊ imaginatione in suo actu existente. ⁊ sic eque directe intelligit vniuersale sicut singulare quia ꝑ propriā speciē ⁊ ꝓprium actū. q̄uis invigeat presentia fantasmatis obiectiue. nec hoc impedit directā intellectionē. cum vniuersale nō nisi i fantasmate speculet̄. aut si apprehendit singulare mediante imaginatione. sequit̄ ꝙ act' imaginationis ⁊ ei' species recipit̄ in intellectu: qḋ ē oīo impossibile. cum idem actus nō possit eē simul i pluribus subiectis aut nullum actū uel speciē respectu particularis recipit. ⁊ sic nullo modo intelligit etiam reflectendo ⁊ cōuertendo se ad fantasmata. ⁊ ita dari non poterit qualiter assignet differentiā inter vniuersale ⁊ particulare. nec etiā qualiter formet hanc sortes currit aut faciat syllogismū expositoriū in quo mediū sumit̄ singulare. ¶ 5ᵒ Quicq̄d pōt virt' inferior pōt virtus superior ⁊ amplius: sed sensus apprehendit singulare. ḡ ⁊ intellectus. vñ sicut se habet intellect' ad omnē sensitiuam apprehensionē. sic sensus cōis ad particularē hec ille. ¶ Itē Gregorius. Sumo inq̄t primā intellectionē intellectus. ⁊ quero aut ꝑ illam cognoscit̄ ipsa species abstracta vniuersalis. aut fantasma singulare. aut res extra vna uel plures quarū est illa species abstracta. Si dicat Tho. primū. manifeste ɔ̄dicit sibi ipsi. qui p̄ma pte. q. 85. arti. 2ᵒ. ex intentione determinat ꝙ species non intelligit̄ p̄mo sed secūdario tm̄. ⁊ ꝑ reflexionē ſm quā intellect' intelligit suū intelligere ⁊ speciē quā intelligit. qḋ aūt p̄mo intelligit̄ est res cuius est species intelligibilis similitudo. ut dicit. ⁊ sic species nō est qḋ intelligit̄ i p̄ma intellectione. sed ē q̄ res cui' est spēs intelligit̄. Si dicat 2ᵐ ɔ̄tradicit sibi ⁊ habet̄ ꝓpositū. nam fantasma ſm eū est mere singulare. ⁊ non vl̄e. Si 3ᵐ dicat habet̄ ꝓpositū. nā ſm veritatē ⁊ ſm ipsum quelibet res extra est mere singularis. ⁊ per ɔ̄ñs primū cognitū ab intellectu est singulare. Et si dicatur ꝙ itellectus p̄mo suo actu cognoscit rem extra abstrahēdo tñ eā a cōditionib' indiuiduātibus eius. Contra. aut res quā dicis abstrahi illo mō ab intellectu p̄ma intellectiōe sumpta precise ſm ea que ptineant ad rōnē speciei est aliq̄ res singularis. ⁊ habet̄ ꝓpositū ꝙ singulare primo intelligit̄. nec talis abstractio ipedit. aut est cōis pluribus. ⁊ hoc est cōtra eū. Confirmat̄. q̄ȝ hȝ intellectionem sic abstrahentē nām a conditionibus indiuiduātib' valde difficile est habere. sicut quilibet pōt expiri. vñ nullo mō pōt esse prima noticia intellectus. ¶ 2ᵒ Tho. dicit ꝙ itellect' noster ꝓ isto statu nullā rem materialē pōt intelligere nisi conuertendo se ad fantasmata. ita ꝙ necesse est ad hoc ꝙ intellectus intelligat suū obiectū ꝓpriū. sȝ nām vl̄em in pticulari existentē ꝙ conuertat ad fantasmata ipsoꝝ singulariū. ad fantasmata aūt nō alit̄ conuertit̄ intellectus nisi ipsa intelligēdo ⁊ inspiciendo. sicut ipsi etiā innuūt. ex quo sequit̄ p̄mo ꝙ intellectus nām vl̄em non intelligit nisi conuersus ad fantasmata. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs non directe sȝ tm̄ per reflexionē ſm eū: qui ideo dicit singulare per reflexionem tm̄ intelligi. quia non intelligit̄ nisi in intellectu conuertente se ad fantasmata. 2ᵒ sequitur ꝙ primū cognitum ab intellectu ē fantasma. ⁊ vlteri' cū fantasma tm̄ representet singulare ⁊ singulariter nō abstrahendo a conditionib' indiuiduātib' ſm eū. sequit̄ ꝙ fantasma uel ipsum solū singulare intelligat̄. ⁊ non vniuersale aut saltim p̄us ⁊ directius. Ulterius cū ꝑ nullā speciē receptā possit cognosci aliq̄ res que non sit prius i se cognita. sequit̄ ꝙ an̄ noticiā rei i fantasmate sit res ipsa singularis cognita in seipsa. ⁊ cū noticia fantasmatis sit prior ul' simul aut eadem cū noticia ipsius vl̄is. ſm dicta ei'. sequit̄ ꝙ simpliciter sit p̄mo cognitū singulare extra. ¶ 3ᵒ Aut intellectus noster nō pōt intelligere aliquā rem m̄alē nisi abstrahēdo eam a ɔ̄ditionib' m̄alibus. ⁊ tūc sequit̄ ꝙ nū̄q̄ȝ intelligit singulare ſm eū. cuius tñ dicit oppositū. aut pōt intelligere etiā nō abstrahendo. ⁊ tunc nō habet̄ plus ꝙ prius intelligat singulare q̄ȝ vniuersale uel q̄ȝ econtra. ¶ 4ᵒ Tho. dicit ꝙ singulari m̄ali nō repugnat intelligi inq̄ȝtū singulare est. sed inq̄ȝtū m̄ale. ⁊ constat ꝙ hoc nō pōt intelligere nisi de cognitione directa ⁊ p̄ma. q̄ȝ intelligi indirecte ⁊ ꝑ reflexionē non repugnat ſm eū singulari m̄ali ⁊ ut est m̄ale. ḡ ei repugnat p̄ intelligi q̄ȝ m̄ale p̄cise. ḡ hoc etiā repugnat nature m̄ali vl̄i. cū illa ſm eos abstrahat a m̄a simpliciter sȝ indiuiduali tm̄. ⁊ per ɔ̄ñs primū cognitū ab intellectu non est vl̄e. ¶ 5ᵒ prima noticia intellectus ſm eū est noticia alicui' vl̄is in quo plura ɔ̄tinent̄. ɔ̄stat aūt ꝙ nulla res extra aīam etiā qualitercūq̄ȝ intellecta ē tale totū cōtinens plura ɔ̄tinentia totius vl̄is. q̄uis continentia toti' integralis aliq̄ res plura contineat. vñ per hoc ꝙ aliq̄ res extra animā intelligit̄ nō intellecto aliq̄ extrinseco sibi. siue sit conditio indiuidualis siue aliq̄d aliud. nō fit cōe plurib' rebus pl' q̄ȝ sonus q̄ audit̄ nullo alio audito. Item nullū existens in aīa sequēs intellectionem pōt esse tale totū p̄ cognitū. ḡ est aliq̄d in aīa p̄ueniens intellectionē saltē nā si non tpe. ⁊ non videt̄ q̄d possit dici illud nisi spēs rei extra. ⁊ ꝑ ɔ̄ñs primū cognitū ab intellectu est spēs. hoc autē repugnat dictis ei'. ¶ 6ᵒ Prius intelligit̄ singulare mere intelligibile. Ubi grā intellectio ⁊ volitio q̄ȝ vniuersale illis cōe. ḡ p̄us intelligit̄ singulare sensibile q̄ȝ vl̄e talib' singularib' cōe. ⁊ sic singulare p̄us intelligit̄ q̄ȝ vniuersale. añs pȝ. quia

bet eni q̄libʒcunq; grossus ⁊ rudis mox cū incipit hr̄e
vsū rōnis nouit ⁊ non nisi p intellectū determinate suā
volitionē qua vult aliquā rē singularē determinate. ⁊
nō cōstat q̄ nō q̄liber talis hʒ cōceptū specificū uel aliū
illis singularib⁹ ꝓpriū. nec oīuʒ ē tales cōcept⁹ abstra/
here. ¶ 7º. Nā dicit Aug⁹ 8º de trinitate. ca. 5º. Et. xiº.
ca. 6º. q̄ noticia vl̄is ſm gen⁹ uel speciē colligitur ex
ſilitudine pluriū singulariū visoꝝ in se. Et cōmētator
12º me᷎ cōmēto 4º dicit. q̄ apud Ar. vl̄ia sunt colle/
cta ex ꝑticularib⁹ ad itellectū q incipit int̄ ea ſilitudi/
nē. ⁊ facit ea vnā intentionē. Ex q̄ patet q̄ intellect⁹
intētionē vl̄em accipit id est cōsiderat ſilitudinē inter
ꝑticularia. ⁊ cōstat q̄ nō pōt eoꝝ ſilitudinē cognosce/
re nisi ꝑus illa cognoscat. Itē Eustratius sup ꝑ ethi⁹
ca. 7º. dicit. q̄ post subsistentiā multoꝝ aīa i seipsa fa/
cit subsistere vl̄ia. ⁊ ꝓpt̄ h̄ aial vl̄e aut nihil eē aut po
steri⁹ eē. Ar. in illis q̄ de aīa dixit. nihil autē qm̄ ſm se
quidē nō subsistit. posteri⁹ aūt qm̄ ad multoꝝ existen/
tiam ⁊ cōp̄rehēsionē ipsi⁹ seq̄t itellect⁹. Ex q̄ pʒ q̄ co/
gnitio vl̄is p̄supponit cognitionē singulariū. Nec ē
imaginādū q̄ vna virt⁹ cōp̄rehēdat ꝑticularia ⁊ cō/
uenietiā ipsoꝝ. ⁊ alia formet vl̄e. nō plus q̄ q̄ vn⁹ hō
app̄hendat singularia. ⁊ ali⁹ abstrahat vl̄e illoꝝ. ¶ 8º
sic. Per quācunq; virtutē cognoscim⁹ singulare de/
mōstratū non eē sensū nec intellectū siue eē distinctū
ab vtroq; illoꝝ: cognoscim⁹ ipsū singulare demōstra/
tū ⁊ sensū ⁊ intellectū. sed p intellectū cognoscim⁹ ⁊c̄.
igit̄ p intellectū cognoscim⁹ sensū ⁊ intellectū ⁊ ipsū
singulare ſm q̄ est h̄. a⁹ pʒ. qm̄ virt⁹ distinguēs inter
aliq̄ necessario app̄hēdit q̄dlibet illoꝝ ut declarat̄ 2º
de aīa ca. de sensu cōi. sed minorē ꝓbo. cōstat enim q̄
nos certe cognoscim⁹ h̄ singulare sensibile. v̄bi grā
hāc albedinē existētē in h̄ pariete nō eē aliquā virtu/
tē nr̄am sensitiuā p quā sentim⁹. neq; intellectionē p
quā intelligim⁹. sed eē rē distinctā ab vtroq;. sed h̄ nō
possum⁹ cognoscere p aliā vim ab intellectu cū p nul
lā aliā possim⁹ app̄hendē intellectū ut clarū est. ⁊ for/
te nec ipsā virtutē sensitiuā. igit̄. ¶ 9º sic. Per intelle/
ctū cognoscim⁹ sensū errare iudicādo de aliq̄ singu/
lari sensibili demōstrato. ḡ p intellectū cognoscimus
singulare sensibile demōstratū. cōña tenet. nisi enim p
intellectū cognosceremus h̄ singulare sensibile demō/
stratū. ⁊ verū iudiciū haberem⁹ de ipso. nō cognosce/
rem⁹ p itellectū q̄ sensus false iudicaret de ipso. aña
ꝓbat̄. nā cōstat q̄ cognoscim⁹ iudiciū sensus q̄ iudicat
hūc sēsibilē solē esse pedalis quātitatis eē falsū. ⁊ cōstat
q̄ illud iudiciū eē falsū p nullā virtutē sensitiuā pos/
sum⁹ cog̃scere cū non nisi q̄dā discursu ⁊ ei⁹ argumē/
tatiōe ex ei⁹ distātia a visu nr̄o h̄ cōp̄rehēdam⁹ q̄d ē p
operationē rationis. ḡ per rationem cognoscim⁹ hoc.
Nec i h̄ casu pōt dici q̄ rō app̄hēdat solē tm̄mō in vl̄i
⁊ abstrahēdo a situ ⁊c̄. cū ex distātia ei⁹ ad nos rō hoc
cōicat cōsiderādo hūc solē demōstratū ſm q̄ ē i h̄ lo/
co. puta tali spera. ⁊ ſm q̄ tāta distātia situali distat.
sol aūt sic absolute cōsiderat⁹ nō cōsiderat̄ cū istis cōdi/
tiōib⁹. Et si ratio sic abstracte cōsideraret tali cōsidera/
tione nō cognosceret ipsū eē distātē uel ꝓpinquū. ⁊ p
cōña tali medio nō cōcluderet ei⁹ magnā quātitatem.

¶ 10. sic. Si p intellectū nō cognosceremus singularia
sensibilia demōstrata: sequit̄ q̄ nulla p̄ncipia sciarū
q̄ per experiētiā singulariū sumunt̄ possem⁹ hr̄e. cōña
est falsū. cōña ꝓbat̄. talia eni sumūtur ex experientia
singulariū. ſm p̄hm 2º posterioꝝ. ⁊ p̄ me᷎. ut quia vi/
di q̄ h̄ reubarbarū purgauit colerā. ⁊ vidi etiam q̄ h̄
aliud ⁊c̄. tādē sumo hāc vl̄em. omne reubarbarū ⁊c̄.
cōstat aūt q̄ eadē est virt⁹ q̄ habent̄ tales singulares
noticie. ⁊ q̄ colligit̄ vl̄is ⁊ nō alia ⁊ alia. alioqn ita suf/
ficeret q̄ vnus alius hō haberet singulares noticias
⁊ ego ex talib⁹ noticijs suis q̄s nō hr̄em sumerē ꝓpo/
sitionē vl̄em. ſilr̄ mō q̄ dicit p̄hus cū ꝓbat sensū cōem
⁊ tu posses hr̄e p̄missas. ⁊ ego inferre cōnē. h̄ aūt deri/
sibile. ḡ relinquit̄ q̄ per intellectū habem⁹ tales sin/
gulares noticias. ¶ xiº sic. Prudētia ē circa singula/
ria. 6º ethicoꝝ. ⁊ ex altera ꝓpositione vl̄i ⁊ altera sin/
gulari cōcludit cōem singularē ut nūc sic est hic agen/
dū ⁊c̄. talis aūt deductio nō potest fieri p sensū cum
nō habeat vl̄em cōceptionē. nec pōt dici q̄ vl̄is tm̄ sit
nota p intellectū. ⁊ singularis sit nota soli sensui. q̄ cū
cōnē non cōcludat̄ ex altera tm̄. ut pʒ p̄ p̄oꝝ. sʒ ex vtraq;
simul. tūc nec p sensū nec p intellectū inferret̄ cōnē cū p
eandē vim cognitiuā oporteat cognosci cōnē ⁊ p̄mis/
sas. ¶ 12º. Nā intellect⁹ practic⁹ actiu⁹ uel cōsiliatiu⁹
est circa singularia signata ⁊ demōstrata certū est cum
nec actio nec cōsiliū sit circa vl̄ia. ⁊ nullus sensus ē in/
tellect⁹ practic⁹: sed p̄cise pertinet ad p̄tē aīe rōnalē
ſm Aug⁹ 12º de trinitate. ca. 3º. imo nec distinguit̄ ab
intellectu cōtē᷎ nisi ſm officia ut dicit ibidem ca. se/
quēti. ḡ nr̄ intellect⁹ ē cognitiu⁹ singulariū ut singu/
laria sūt. ¶ 13º cōstat q̄ de aliq̄ singulari determinate
possum⁹ loq ⁊ alius audiēs pōt determinate intelli/
gere de q̄ loquimur. ḡ intellect⁹ pōt app̄hēdē aliq̄d sin/
gulare determinatū. aña notū ē. ⁊ tenet cōña. nā q̄cūq;
dicit aliqd v̄bo vocali sciēs q̄d dicit p̄us v̄bo intelle/
ctuali ipsā rē app̄hēdit quā voce sigt̄ ⁊ nō solū ipsam
imaginem vocis signādo sicut experientia docet. Et
ponit Aug⁹. 9º de trinitate ca. 7º. vbi dicit q̄ in oīb⁹
dictis ⁊ factis nr̄is tale v̄bū mētis p̄cedit. ⁊ q̄ mentē
accipiat ꝓ intellectu. pʒ. qm̄ ibi loqtur de mēte ſm q̄
p eā cōspicim⁹ eternā veritatē. ¶ 14º. Aīa separata co/
gnoscit singularia. nec h̄ pōt aliqs theolog⁹ negare. ḡ
⁊ cōiūcta illa cog̃scit. ¶ 15º sic. Cuiuscūq; ⁊ sub q̄cūq;
rōne virt⁹ cognitiua inferior ē app̄hensiua: eiusdem ⁊
sub eadē ratione est apprehensiua superior. patet in
sensib⁹ exteriorib⁹ ⁊ interiorib⁹. sed singulare app̄hē/
dit̄ sensu. ⁊ intellect⁹ ē virt⁹ superior. igit̄ ⁊c̄. ¶ Cōtra
hāc cōnē arguit Aureol⁹. ⁊ p̄ ꝓbat q̄ oculus nō p̄ ap/
p̄hēdat suā spēm q̄ iformat̄. sed q̄r nec scūs doctor h̄
intēdit ut dictū fuit. iō de argumētis eius supsedeo.
¶ 2º loco ꝓbat q̄ nec illud q̄d p̄ loco intelligit̄ sit spēs
aūt cōceptio intellect⁹. cōstat inq̄t q̄ intellect⁹ exp̄it̄ ⁊
vere iudicat i suo intuitu ⁊ iudicat oē illud q̄d intuitū
suū terminat. sʒ manifestū est q̄ intelligēs rosā nō ex/
perit̄ nec iudicat in suo intuitu duos terminos sʒ tm̄/
mō vnū. intelligēs eni rosā nō distinguit spēm rose ab
ipsa rosa. imo aliqb⁹ videt̄ q̄ nec etiā spēs sint ponē/
de. sʒ solus act⁹ trāsiēs i obiectū. ḡ ipossibile ē q̄ spēs

sit pmū intellectū. Et si dicat q ppter similitudinē q̄ ē int̄
speciē et rē ipsā intellect⁹ decipit nō potēs distingue/
re int̄ rē et spēm. et ita apprehendit ambo et vnū. non va/
let qdē. tū qꝛ in oi simplici intelligētia erit error et fal/
sitas: cui⁹ oppositū dicit̄ 3° de aia. et. 9° me^{ce}. tū qꝛ nō
est aliud eē t̄minū intellectionis ut̄ intellectui aspect⁹
q̄ȝ aspici seu iudicari. q̄re si termini duo sūt necessario
sunt duo iudicata. q̄re itellect⁹ iudicabit se duo itue/
ri sc̄ȝ silitudinē rei et ipsā rē. ¶ 2° ad idem. Superfluitas
nō est ponēda in reb⁹. qꝛ frustra fit p plura qd pōt fie/
ri p pauciora. ut dr̄ p̄ physicoꝝ. sȝ absq ħ q intellectio
p̄us termine̅t ad spēm imediate pōt ad rē ipsā termi/
nari. non eni magis est diffi^{le} quō intellectio imedia/
te i rē ipsā iudicatiue tēdat q̄ȝ quō postq̄ȝ attigit spēm
vlteri⁹ ptēdat ad rē ipsā. sicut eni ipsa vltima pcessio
nō terminat̄ p̄ ad spēm aliquā et deinde ad rē. sȝ ime/
diate attingit rē. sic pōt etiā dici de p̄mo aspectu et in/
tuitu itellect⁹. ḡ poni nō dȝ q spēs sit pmū intellectū.
¶ 3° ad idē. Si spēs ē illud ad qd p̄ terminat̄ itellectio
seq̄t̄ q ois ppositio et ois enūciatio ē falsa. spēs nā q
p̄dicati nō ē spēs subiecti i aliq̄ ppositiōe. intellect⁹ āt
enūciat de ħ qd aspicit cū dicit q hō est aial. q vnū ē
aliud realiter. si igit̄ aspicit spēs aialis et hōis ppositio
est simplicit̄ falsa. imo et ois itellect⁹ ɔponens oio erit
falsus si p̄mo aspicit ad illa q̄ cōponit. sȝ ħ ē absonum
dicere. igit̄ et q spēs sit p̄mū intellectū. Et si dicat̄ q
due spēs aialis et hōis nō plus differūt q̄ȝ hō et aial. nō
valet. eo q iste spēs sunt due q̄litates realit̄ distincte
existētes in aia subiectiue. hō vo et aial sūt due intē/
tiones existētes in aia obiectiue q̄ extra aiam sūt pe/
nit⁹ realiter vnū et idē. ppter qd vere enūciat̄ q hō est
aial. ¶ 3° loco arguit ɔ eandē ɔnē cū dicit q eēntia in
deo hȝ rōnē silitudinis et spēi. Silitudo eni et spēs sūt
rō et mediū cognoscēdi et nō ipsū p̄ cognitū obiectiue.
sȝ diua eēntia nō hȝ rōnē medij siue pncipij respectu
intellectionis creaturarū. qꝛ i deo intellect⁹ nō ē po/
tētia nec rō s̄m quā intellect⁹ eliciat actū cū dictū in/
telligere oio sit subsistēs simplicit̄ inelicitū et re et rōne
igit̄ dici nō pōt q eēntia diua se habeat ut spēs et cre/
ature sic obiecta cognita p eandē. ¶ 2° ad idē arguit.
Diua eēntia p eo dr̄ se hr̄e ut species et silitudo. qꝛ est
p̄ cognitū t̄minatiue: creature vo exteriores deno/
minatiue. aut qꝛ ē rō cognoscēdi. aut qꝛ creature sūt
p̄m⁹ t̄min⁹ illi⁹ cognitionis. sed nō pōt dici p̄mū. qꝛ p/
batū est q spēs nō est p̄m⁹ termin⁹ intellectionis: nec
aliq̄ mō p^m obiectū. Nec pōt dari 2^m. qꝛ tūc creature
eēnt p̄maria obiecta intellect⁹ diuini qd ē ɔ phm. 12°
me^{ce}. et Aug^{ni}. 83. questionū. q. 46. dicētē q nihil ex/
tra se positū intuebat̄. nō igit̄ diua eēntia gerit silitu/
dinē spēi. ¶ Ad argumēta ɔ p̄mā ɔnē dr̄. ad p̄mū qdē
dico q de⁹ nihil cognoscit qn pticipet diuinitatē. nō q/
dem p modū p̄dicatiōis. sȝ ē q̄dā silitudo ei⁹ et ɔtinet̄
eminētissime i diuinitate q̄ ad totā suā actualitatē q̄ co/
gnoscibilis ē. ¶ Ad 2^m dico q nulla potētia ponit dif/
ferentiā int̄ suū formale obiectū et alia nisi illa ɔtine/
ant̄ in formali rōne obiecti sic inferi⁹ i supiori: uel alia
cōtinentia potiori. eminenti⁹ aūt diuinitas ɔtinet oēm
creaturā q̄ȝ ipsū ens cōe ɔtineat eas. ¶ Ad 3^m dico q
licȝ obiectū itellect⁹ angelici sit vli⁹ s̄m p̄dicationem
obiecto diui intellect⁹. tū obiectū diui intellect⁹ pfe/
ctissime ɔtinet alia cōtinētia q̄ȝ p̄dicatiōis totū ambi/
tū entis sc̄ȝ cōtinētia actuali: et iō eq̄ vlis ē diua eēn/
tia s̄m actualitatē et virtutē sicut ens s̄m p̄dicationē.
¶ Ad 4^m dico q me^{ca} dei ē alteri⁹ rōnis a me^{ca} nr̄a: et
iō nō hȝ idē obiectū formale. ¶ Ad 5^m dico q licȝ ob/
iectū diue scie claudat̄ s̄m p̄dicationē sub ente coi. tū
ens cōe pfectiori mō claudit̄ in diuinitate: iō ibi nulla ē
subalt̄natio. ¶ Ad 6^m dico q nō sufficit ad ħ q aliqd
sit formale obiectū alicui⁹ potētie q illa t̄minet̄ ad rē
sub tali rōne: sȝ req̄rit̄ q sit illud cui⁹ spē p̄ iformat̄. et
p qd oia alia coḡscūt̄ a tali potētia ut̄ virtute cogni/
tiua. hȝ aūt nō est ens cōe. qꝛ itellect⁹ diui⁹ nō pcedit
de potētia in actū sic nr̄ ut p̄ intelligat coiora. imo q̄ȝ
econtra ut ita loquar illud qd est actualissimū p̄ sibi
obijcit̄ sc̄ȝ sua eēntia et nō aliqd vle aut cōe potētia/
le. rosa silit̄er nō est p̄ intellectū a deo. ¶ Ad 7^m dico
q diua eēntia est nobili⁹ obiectū q̄ȝ ens cōe. qꝛ ē p̄us
eo sic act⁹ potētia et nō ecōtra ens ē p⁹ deo: qꝛ tot⁹ ei⁹
ambit⁹ ɔtinet̄ in diuinitate. et hāc rōnē assig̅t sctus Tho.
in tractatu de gr̄ie. ¶ Ad 8^m dico q in deo obiectū p/
mariū includit secundariū pfecti⁹ q̄ȝ aliqd cōe inclu/
dat illa duo. nec req̄rit̄ ad rōnē obiecti adeq̄ti adeq̄/
tio p p̄dicationē: sed sufficit adeq̄tio p virtualē ɔtinē/
tiā. ¶ Ad 9^m negat̄ h^{re}. vbi obiectū includit totū am/
bitū illi⁹ vlis eminēti⁹ q̄ȝ p p̄dicationē: tūc eni tal' po/
tētia cognoscit rē sub vliori rōne q̄ȝ sit rō sui p̄mi ob/
iecti cognoscēdo obiectū suū in q̄ ɔtinet̄ illud vle nō
potētialit̄ aut ɔfuse. sed actualissime eminent̄. vle āt
ɔtinet inferiora sua potētialit̄ et indistincte. ¶ Ad ea
q̄ ɔ 2^{am} ɔnē et vltimā p̄ loco inducta sūt dico. Ad pri/
mū quidē negat̄ h^{re} s̄m q dicit vltima et nō ibidē po/
sita. Et q̄n improbatur illa rn̄sio. dico q sublato oi eē
creature de⁹ nō itelligeret creaturā. nec tū sequit̄ q
intellectio q̄ de⁹ intelligit creaturā depēdeat coeti/
gent̄ a creatura uel a nō deo. sȝ ab esse quod hȝ crea/
tura in deo. verūtū ibi nō ē ppe depēdere i diuine nec
coetigētia sc̄ȝ cognitiōis diue et sui p̄mi obiecti. qꝛ sūt
idē respectu secūdi. tū īpossibile ē q de⁹ coḡscat crea/
turā nisi illa hr̄et esse in deo cognoscēte: et sic itelligo
coetigētiā diue cognitionis et illi⁹ eē creature qd cre/
atura hȝ i deo. illud aūt eē ē de⁹. vn̄ sctus Tho. de ve/
ritate. q. 4. arti. 6° dicit. Cū q̄rit̄ vtrū res veri⁹ sint in
seipsis q̄ȝ in v̄bo. dicēdū ē q li veri⁹ pōt designare veri/
tatē rei uel veritatē p̄dicationis. si desig̅t veritatē rei
tūc pculdubio maior ē veritas rerū in verbo q̄ȝ in se
ipsis. si aūt designet̄ veritas p̄dicationis sic ē ecōuer/
so. veri⁹ eni p̄dicat̄ hō de re q̄ ē in ppa nā q̄ȝ de ea s̄m
q ē in v̄bo. nec ħ ē ppter defectū v̄bi. sȝ ppter supemine/
tiā ipsi⁹. et ibidē dicit q creatura i creatore ē creatrix
essentia s̄m Ansel. Et arti. 8° dicit q silitudo creatu/
re i creatore ē eē creatoris. Et. q. 2. arti. 3° ad 3^m dicit
De⁹ ħ mō coḡscit creaturas s̄m q sūt i ipso. effect⁹ āt
in q̄cūq̄ cā existēs nō ē aliud ab ipsa. si accipiat̄ illud
qd ē p se cā sic dom⁹ i arte nō ē aliud q̄ȝ ipsa ars. quia
s̄m ħ effect⁹ ē i pncipio actiuo qd pncipiū actiuū assi/
milat sibi effectū. ħ āt ē ex ħ ipso q̄ agit. vn̄ si aliqd pri/

ctiuũ agat p suã formã tñ ſm hᷓ ē effect⁹ ei⁹ in
eo ſm ꝙ hꝫ formã illã. nec effect⁹ ei⁹ erit distinct⁹ a for-
ma sua. ſiliter nec i deo cũ p suã eēntiã agat effectus
ei⁹ ē ī eo distinct⁹ ab eēntia sua ſꝫ oio vnũ. hᷓ ille. Ex q̃
p3 ꝙ eē qd hꝫ creatura intellecta a deo in deo ē diuĩ
eē ꝛ in hᷓ verũ dicit pma rñſio data ad argumētũ. Et
cũ hᷓ iprobaẜ. qꝛ illud eē creature ꝛc̃. dico ꝙ arguēs
falsũ supponit scꝫ ꝙ nos cũ ipso teneam⁹ ꝙ itellect⁹
diu⁹ uel ali⁹ itellect⁹ p itellectionē suã det reb⁹ intel-
lectis qddã eē diminutũ distinctũ ab eē itellect⁹ ꝛ ab
eēntia spēi uel act⁹ itelligēdi. tũc eni argumētũ ɔclu-
deret. ſꝫ nos illud nõ ponim⁹. negaẜ ğ ꝙ eē qd hꝫ cre-
atura itellecta a deo ſit diminutũ. illud eni eē nõ ē ni-
ſi eē vbi uel ſiltudinis creature licꝫ hᷓ qd dico eē itel-
lectũ dicat in recto eē vbi uel spēi. ꝛ in obliq̃ dicat re-
spectũ ad rē cui⁹ ē ſiltudo. ul' ſi ɔcedaẜ ꝙ creatura ut
intellecta a deo hꝫ eē diminutũ: illa diminutio est ſm
pdicationē. qꝛ scꝫ idea lapidis nõ pdicaẜ de lapide. nõ
ē aũt diminutũ ſm existētiã. imo verior ē existētia la-
pidis i deo p suã ideã q̃ ſit existētia lapidis extra deũ
p suã naturã. Et ſic p3 ad pmũ. ❡ Ad 2ᵐ dico negan-
do minorē. cũ eni dico creatura hꝫ eē intellectũ ul' p-
spectũ uel intuitũ a deo. nõ ex hᷓ pono creaturam hr̃e
aliud eē obiectiuũ distinctũ ab eē diuino. ſꝫ dico eē diue
eēntie cũ respectu ad rē cui⁹ ē ſiltudo. ꝛ iõ nõ oꝫ ꝙ ſi
oēs ptes ɔtinui ſint obiecta. ſꝫ alia diuine cognitiõis
uel secũdaria itellecta uel habeãt eē pspectũ a deo
ꝙ ſit aliq̃ pluritas ifinita ptiũ uel diuiſionũ i eē diminu-
to. ſꝫ solũ ꝙ diuĩ vbũ hēat ifinitos respect⁹ rõnis ad
ifinitas ptes ɔtinui a deo itellectas. talis eni ifinitas
nõ ē ipossibil: ut dicit scũs doctor de veritate. q. 2. ar-
ti. 9⁰ ad 4ᵐ. qꝛ tñ argu^m petit istã difficultatē quõ de⁹
itelligit oēs ptes ɔtinui. dico ad formã ꝙ de⁹ itelligit
oēs illas ptes: ꝛ oēs ille ſũt a deo intuite. Et cũ diciẜ
ğ diuiſio cõtinui i diuino intuitu ē euacuata. dico ꝙ hᷓ
hꝫ duplicē sensũ. ·pzim⁹ ē ꝙ de⁹ cogſcit pmã ꝛ vltimã
diuiſionē ɔtinui. ꝛ iste sēsus ē falsus. Alius ē ꝙ deus
actualiẜ ſimul ſine ſucceſſione videt oēm diuiſionem
ɔtinui poſſibilē. ꝛ iste ē ver⁹. nõ tñ ex hᷓ seqẜ ꝙ intuit⁹
diu⁹ se arrestet ad aliquã diuiſionē ɔtinui ita ꝙ vide-
at illã ꝛ nullã aliã vlteriorē: nec ꝙ videat aliquã ptē
ꝛ nullã minorē. ſꝫ eodē ituitu ſimul videt totũ ɔtinuũ
ꝛ medietatē ɔtinui ꝛ dimidiũ medietatis: ꝛ breuiẜ di-
midiũ cuiuſlibet dimidij ſine fine. qꝛ ſm ꝙ dicit scũs
Tho. p ɔ gētiles ca⁰. 69⁰. Infinitũ cognitiõi repugnat
inq̃tũ repugñt numerationi. nã ptes infiniti numera-
ri ſm se ē impoſſibile q̃ſi ɔdictionē iplicãs. cogſcē aũt
aliqd p numerationē suarũ ptiũ ē itellect⁹ ſucceſſiue
cogſcētis ptē post ptē. nõ aũt intellect⁹ ſit diuersa ap-
phēdētis. cũ igiẜ diu⁹ intellect⁹ abſq; ſucceſſiõe cogſ-
cat oia ſimul. nõ magis ipediẜ cogſcē ifinita q̃ finita.
Idē dicit de veritate. q. 2. arti. 9⁰. Et prima pte. q. 14.
arti. 12⁰. vbi dicit ꝙ de⁹ cogſcit infinita: nõ tñ p modũ
infiniti scꝫ numerãdo ptē post ptē. infinitũ eni quãti-
tati ɔgruit ſm phm p physicoꝝ. De rõne aũt quãtita-
tis ē ordo ptiũ. cogſcē ğ infinitũ ſm modũ ifiniti ē co-
gnoscere ptē post ptē: ꝛ ſic nullo mõ ɔtingit cogſci in-
finitũ. qꝛ quãtacũq; quãtitas ptiũ accipiaẜ sp rema-
net aliqd extra accipiēdũ. ❡ Ad ɔfirmationē dico ꝙ
ſm mēbꝝ diuiſiõis ē dãdũ. diu⁹ eni itellect⁹ nõ videt
i ɔtinuo aliquã ptē nec aliq̃s niſi diuiſibiles. nec tñ se-
qẜ ꝙ diuo itellectui aliqd poſſit accrescē qꝛ diu⁹ ituit⁹
nõ ſic videt ptes diuiſibiles aliq̃s q̃n videat iteꝝ ptes
illarũ ptiũ ꝛ ptes ptiũ in ifinitũ ſiĩ ſine q̃cũq; ſucceſſi-
one. nec ē dare aliquã ptē ɔtinui q̃n de⁹ videat ptē il-
li⁹. nec arrestaẜ ad aliquã ptē. ꝛ iõ nõ seqẜ ꝙ de⁹ vi-
deat i ɔtinuo aliquã ptē indiuiſibilē. nec ꝙ videat ali-
quã ptē cui⁹ ptē uel dimidiũ ignoret. ſic ſi aliqd tãge-
ret ſiĩ oia pũcta ɔtinui tãgēt quãlibet ptē quãtũcũq;
magnã uel puã ſm se totã. ita diu⁹ intuit⁹ totũ pene-
trat cõtinuũ. nõ solũ ptes imo pũcta q̃libet ꝛ lineas ꝛ
ſupficies oēs q̃ ſũt ɔtinuo actu ul' potētia pspiciēdo.
arguēs ãt imaginaẜ ꝙ opteat diuĩ ituitũ ad aliquã
ptē ẜminari. ul' aliq̃s ptes vltra q̃s nullas alias videat
ſꝫ imaginatio falsa ē. põt etiã dici ꝙ q̃libet ps ɔtinui
in diuino intuitu ē diuiſibilis ꝛ indiuiſibilis. diuiſibilis
qdē: qꝛ hñs ptes. indiuiſibilis aũt: qꝛ q̃libet est tãtũ di-
ſtincta ꝙ tota ei⁹ diuiſibilitas ē reducta ad actũ in eē
itellecto. ❡ Ad 3ᵐ negaẜ pma ɔña. licꝫ eni de⁹ videat
tãtã magnitudinē ꝛ duplã ꝛ triplã ꝛ ſic ſine fine. nõ tñ
oꝫ ꝙ videat aliquã magnitudinē infinitã. Et ad pba-
tionē dr̃ ꝙ diuiſio ē insufficiēs. nõ eni oꝫ ꝙ diuin⁹ in-
tuit⁹ ſtet ad aliquã magnitudinē finitã uel ifinitã. aut
ꝙ ſucceſſiue pcedat in intelligēdo maiorē ꝛ minorē.
est eni dare mediũ scꝫ ꝙ intuit⁹ diu⁹ nõ ferẜ in aliquã
magnitudinē infinitã. ſꝫ ifinitas magnitudines itelli-
git. ꝛ nulla maxima quã itelligit imo q̃cũq; data quã
intelligit adhuc maiorē illa itelligit. ſꝫ nulla ē ibi ſuc-
ceſſio in itelligēdo puã ꝛ magnã. nec aliq̃s ẜmin⁹ i in-
tellectis ſm exceſſũ eoꝝ ad iuicē. ❡ Ad 4ᵐ ɔcediẜ ꝙ
de⁹ actualiẜ videt oēs spēs numeroꝝ. Et cũ pbaẜ op-
poſitũ dico ꝙ falsũ supponiẜ scꝫ ꝙ oporteat itellectũ
diuĩ ad aliquē numerũ ſistere q̃ nullũ maiorē intelli-
gat aut ꝙ ſit ibi ſucceſſio. nullũ eni illoꝝ oꝫ dare. illa
eni diuiſio forte ſufficiēs eēt ſi alia spē itelligereẜ plu-
ra ꝛ alia vnũ eoꝝ. uel ſi plib⁹ spēcieb⁹ intelligerentur
plura q̃ pauca. ſꝫ nullũ illoꝝ hꝫ locũ in pposito. vnde
scũs doctor p ɔ gētiles ca⁰. 69⁰. Quãtitas inq̃t ois i q̃-
dã mltitudine ptiũ ɔſiſtit. ꝛ ppẜ hᷓ numer⁹ ē pma quã-
titatũ. vbi ğ pluritas nullã drĩam opaẜ ibi nec aliqd qd
quãtitatē seqẜ aliquã drĩam facit. In cognitiõe autē
dei plura hᷓ mõ cogſcũẜ ut vnũ cũ nõ p diuersas spēs
ſꝫ p vnã spēm q̃ ē dei eēntia cogſcãẜ a deo: ꝛ ita i dei
cognitiõe nullã drĩam facit pluritas. ğ nec infinitũ qd
quãtitatē seqẜ. nihil ğ differt ad diuĩ intellectũ ifini-
toꝝ ꝛ finitoꝝ cognitio. hᷓ ille. ❡ Ad 5ᵐ dico ad minorē
ꝙ oēs spēs poſſibiles ſũt i diuino intellectu: ꝛ ſũt in ei⁹
intuitu ꝛ pspectu actualiẜ ꝛ ſine pceſſu. Et ad pbati-
onē dico ꝙ ɔña nulla ē. nõ eni seqẜ: de⁹ videt ifinitũ
pceſſũ spērũ se pportionaliter excedētiũ. ğ videt ali-
quã ifinitã spēm. ꝛ breuiẜ oia iſta videẜ pcedē ex fal-
ſa logica. ſic eni nõ seqẜ: ifinite ptes ſũt in ɔtinuo q̃rũ
2ᵃ est minor prima: ꝛ 3ᵃ minor 2ᵃ. ꝛ 4ᵃ minor 3ᵃ ꝛ ſic
in ifinitũ. igiẜ aliq̃ ē infinite puã. ita nec seqẜ in pposi-
to: ifinite magnitudines ſũt viſe a deo q̃rũ 2ᵃ ē maior
prima. ꝛ tertia maior 2ᵃ. ꝛ q̃rta maior tertia. ꝛ ſic ſine

statu. igit̃ aliq̃ infinite magna ē a deo visa. uel arguē-do de spēb⁹ se ꝓportionaliter ꝯtinue excedētib⁹ aliq̃ spēs ē visa a deo ⁊ duplo ꝑfectior ⁊ triplo ꝑfectior ⁊ sic in infinitū. ḡ aliq̃ infinite ꝑfecta ē visa a deo. ⁊ sic p3 q̄ argumenta p̄ loco iducta cassa sūt. ¶ Ad ea 2° iducta dr̃. Ad p̄mū q̄dē q̄ s̄m scm̄ Tho. de v̄itate. q. 12. arti. 6° nusq̄ īuenit̃ dictū a scīs q̄ deus sit speculū rerū. sed magis q̄ ipse res create sint speculum dei. i°. Cor. 13°. Uidem⁹ nūc p speculū ⁊c. cui⁹ cām assigt q2 spēs rei īuenit̃ i aliq̃ dupliciť. Uno°. sic ꝑexistēs ad rē cui⁹ ē spēs. Alio°. sic re ipsa resultās. Id ḡ in q̄ appa-ret spēs rei ut ꝑexistēs ad rē nō pōt ꝓpe speculū dici sed magis exēplar. Illud aūt speculū pōt dici in q̄ re-rū silitudines a reb⁹ ipsis resultāt. rerū āt silitudines uł spēs ꝑexistūt. hec ille. Uerūtñ q̄cq̄d sit de h̄ dico q̄ s̄m eū ibidē. q. 2. arti. 3° ad 3m. cū aliq̄d videt̃ in specu-lo. nec alia spē s3 eodē actu ⁊ eadē spē videt̃ vtrūq̄. Itē de veritate. q. 8. arti. 5° dic̃ q̄ p vnā silitudinē spe-culi videt̃ oīa q̄ relucēt i speculo. dicit etiā ibidē q̄ cū sortes videt Herculē i statua nō fit illa cognitio p aliā silitudinē q̄ p silitudinē statue. Itē p̄ma pte. q. 14. ar-ti. 5° dicit q̄ illud qd̄ videt̃ i speculo videt p spēm spe-culi. Ex q̄b⁹ p3 q̄ a^m ē negāda ⁊ signt̃ in ꝓposito vbi speculū dinū si sic dici meret̃ nō ē aliud a spē rei i eo vise. s3 eētialit̃ ⁊ nālit̃ oīa repñtat q̄ p ipsū pñt videri forte eni i speculo artificiali lic3 eade re videat̃ specu-lū ⁊ res i speculo q̄n sił ab eodē videt̃. ita q̄ speculū ⁊ speculatū ꝯcurrūt ad causādū eādem spēm. tñ spēs speculi q̄tū ē de se nō ē nata repñtare h̄ speculatū uł illud. s3 concurrere ad illud aut aliud i causādo eādē spēm q̄ vtrūq̄ repñtet. tñ i speculo nāli sec⁹ ē. q2 ipsū natū est repñtare ⁊ se ⁊ illud qd̄ speculat̃ i eo. sic p3 de creaturis q̄ sūt specula i q̄b⁹ relucet diuina ꝑfectio. ⁊ de dīna eētia q̄ si d3 speculū dici est speculū nāle re-spectu dei. s3 speculū volūtariū respectu creature eā vidētis ut dicit scūs Tho. p̄ sen. dis. 49. q. 2. arti. 5° ad 6m. Et de veritate. q. . arti. . ad . ¶ Ad 2m nega-tur b^m loquēdo de speculo eētiali id est cui⁹ eētia ē silitudo rerū i eo visarū. illud eni nō req̄rit reflexionē sic speculū artificiale. ¶ Ad 3m dr̃ q̄ falsū ibi assumit̃ sc3 q̄ relucere i dīna eētia nō sit aliud q̄ cognosci. s3 eni sint idē s̄m rē. differūt tñ s̄m rōnē. q2 relucē dicit respectū ad spēm itelligibilē. cogn̄sci āt dicit respectū ad actū cogn̄scēdi. ¶ Ad 4m negat̃ a^m. nā nō o3 q̄ si in-tellectio q̄ itelligo imaginē sit eadē cū q̄ itelligo rem cui⁹ ē imago. q̄ iō imago ⁊ res cui⁹ ē imago sint eadē res. s̄m eni Aristotelē i de sōno ⁊ vigilia. idē mot⁹ po-tētie sēsitiue ē in imaginē ⁊ i illud cui⁹ ē imago. ꝯcedo tñ q̄ si intellectio ē eadē q̄ rō intellectoꝝ est eadē uel vnū ē rō intelligēdi alteri sic̃ i ꝓposito. nā dīna eētia ē rō q̄ creature itelligāt̃. ¶ Ad 5m dico ad minorē q̄ videre speculū nō ē vidē rē i eo speculatā. q2 diuisim ⁊ seorsū pōt vtrūq̄ videri. dico tñ q̄ q̄n vnū i alio vi-det̃ ꝑsertim i speculo eētiali ⁊ sup oīa q̄n speculū vi-det̃ nō ut vitrū uel ut lapis aut talis eētia s3 ut spe-culū. tūc eni idē ē vidē speculū ⁊ rē i speculo. q2 idē ē mot⁹ i imaginē ⁊ i rē cui⁹ ē imago. q̄n sc3 mot⁹ ē i ima-ginē ut imago est. ut dicit Ar. vbi s. et scūs Tho. 3°

sen. dis. 9. q. 1. arti. 2° q̄stiūcula 2ª. ⁊ i multis aliis locis ¶ Ad 6m dico q̄ arguit de speculo artificiali non de nāli aut eētiali. de artificiali etiā dico q̄ lic3 visibile causet spēm suā vsq̄ ad speculū q̄ solū repñtat visibi-le ⁊ nō speculū. tñ a speculo ⁊ visibili causat̃ vna spēs vtrūq̄ repñtās q̄ ꝓdu̇cit̃ a speculo vsq̄ ad oculū. sed de h̄ nō ē magna cura ad p̄ns. ¶ Ad 7m dr̃ q̄ rōnes s̄ posite modicū valēt ut patuit oīb⁹ doctorib⁹ q̄ post eū locuti sūt. ¶ Ad ea v̄o q̄ 3° loco iducūt̃ r̄ndet̃. Et p̄ ad p̄mū dr̃ q̄ s̄m scm̄ Tho. p^a pte. q. 14. arti. 5° ad p̄mū v̄bū Aug. nō sic ē itelligēdū q̄ nihil sit ex̄ deū qd̄ de⁹ intueat̃. s3 illud qd̄ ē ex̄ seipsū nō intuet̃ nisi in seipso. s̄m eni q̄ ibidē dicit dupliciť aliq̄d cogn̄scit̃. vno mō in seipso. alio°. i alio. In seipso aliq̄d cogn̄scit̃ q̄n cogn̄scit̃ p ꝓpriam spēm adeq̄tā ipsi cogn̄scibili. sic̃ cū ocul⁹ videt hoiem p spēm hois. In alio aūt illud qd̄ videt̃ p spēm ꝯtinētis sic̃ cū ps videt̃ in toto p spēm toti⁹. uel cū hō videt̃ i speculo p spēm speculi. uł quocūq̄ alit̃ ꝯtigat aliq̄d i alio videri. sic ḡ dicēdū ē q̄ de⁹ videt seipsū in seipso. q2 p eētiā suā. alia aūt a se nō videt i seipsis s3 i seipso inq̄tū eētia sua ꝯtinet silitudinē alioꝝ ab eo. hec ille. Idē ponit i de veritate. q. 2. arti. 3° ad 4m di-cēs. Cū dr̃ q̄ de⁹ ex̄ se nihil intuet̃ itelligēdū ē sic̃ in q̄ intueat̃ nō sic̃ qd̄ intueat̃. Illud eni in q̄ oīa intuet̃ est i ipso. Et ad 5m dicit. Dupliciť aliq̄d intelligit̃. vno mō in seipso q̄n sc3 ex ipsa re itellecta uł cognita format̃ acies ītuentis. Alio mō aliq̄d videt̃ i altero q̄ cognito ⁊ illud cogn̄scit̃. de⁹ ḡ seipsū tm̄ cogn̄scit i seipso. alia v̄o nō i seipsis cogn̄scit. s3 cogn̄scēdo eētiā suā. ⁊ s̄m h̄ p̄hs dic̃ q̄ de⁹ tm̄ seipsū cogn̄scit. Cui ꝯsonat Dionysi⁹ i 7° ca° de dinis noib⁹. De⁹ inq̄t existētia cogn̄scit nō scia q̄ sit existētiū s3 q̄ sit suipsi⁹. h̄ ille. ¶ Ad 2m dr̃ q̄ ille rō-nes nō sūt creature. s3 dīna eētia q̄ ē rō ⁊ idea crea-turarū. dico tñ q̄ illas rōnes de⁹ ītuet̃ in seipsis. crea-turas aūt ītuet̃ i illis. vñ ex h̄ q̄ illas rōnes aspicit nō excludit̃ q̄n aspiciat creaturas s3 creature aliā habi-tudinē habeāt ad dīnā ītuitionē q̄ ille rōnes. ut dicit idē doctor ibidē ad 6m. Nō ē inq̄t eadē habitudo sui ⁊ alioꝝ ad mediū q̄ cogn̄scit. q2 ipse illi medio ē idē p eēn-tiā. res aūt alie p assilationē. ⁊ iō seipsū cogn̄scit p eēn-tiā. alia v̄o p silitudinē. idē tñ ē qd̄ ē ei⁹ eētia ⁊ alioꝝ silitudo. hec ille. Uerūtñ ꝯcesso q̄ rōnes ille sūt crea-ture in eē itellecto ad modū q̄ dictū ē in solutiōe p̄mi ⁊ mō q̄ dicit Ansel. q̄ creatura i deo ē creatrix eētia adhuc h̄rent dictas ꝯditiones q̄s negat arguēs cre-ature in v̄bo. haberent eni verū esse ⁊ nō diminutū. imo sūt vita creatoris ⁊ ꝓductiue rerū. vñ scūs Tho. de veritate. q. 4. arti. 8° dicit. Silitudo etiā creature in v̄bo ē vita ei⁹. sicut̃ etiā creature silitudo ē q̄dāmō ipsa creatura p modū illū q̄ aīa dr̃ q̄dāmō oīa. vñ ex h̄ q̄ silitudo creature i v̄bo ē ꝓductiua ⁊ motiua cre-ature in ꝓpa nā existētia q̄dāmō ꝯtingit ut creatura seipsā moueat ⁊ ad eē ꝓducat inq̄tū sc3 ꝓducit̃ i eē a sua silitudine i v̄bo existēte. hec ille. ¶ Ad 3m dr̃ q̄ rō-nes ille sūt v̄ificatiue nō inq̄tū ducūt in cognitionē creature. s3 inq̄tū ducūt i cognitionē creatoris. Sciē-dū tñ q̄ cū arguēs dic̃ q̄ creature relucētes tāq̄ ob-iecta secūdaria sūt ille rōnes. h̄ sanū requirit intelle-

cti.nõ eni ↄcedo ꝙ ille rõnes sint obiecta secũdaria
nisi ꝙ sint ꝓpe creature.ſʒ intelligo ꝙ creature q̄ sũt
obiecta secundaria diuine intuitionis relucẽt in illis
rõnib⁹ q̄ sunt obiecta p̄maria. ¶ Ad 4m negat̃ hor.co
gnosci eni in ꝓpa nã nõ est aliud q̄ȝ coḡsci p aliquam
formã creatã rei create ꝓportionatã:sic cũ angel⁹ co
gnoscit lapidẽ p spẽm sibi inditã.ul hõ p spẽm acq̄sitã
sed coḡsci in v̄bo est cognosci p v̄bũ scʒ qñ viso v̄bo
coḡscit̃ nã rei create. Ista est snia sci Tho. de verita
te.q.8.arti.16°.vñ ad 3m sic dicit. Quis res expꝛessi⁹ re
p̄sentent̃ in v̄bo q̄ȝ in formis intellect⁹ angelici.tñ quia
forme itellect⁹ angelici sũt reb⁹ magis ꝓportionate ⁊
q̄si eis adeq̄te:iõ ista cognitio dr̃ ẽẽ rerũ in ꝓpa natu
ra ⁊ nõ p̄ma q̄ est p cognitionẽ v̄bi.hec ille. Ex q̄b⁹ pʒ
ꝙ arguẽs nõ vadit ad mentẽ Augꝰ.nec capit q̄d ẽ vi
dere aliq̄d in se.⁊ q̄d sit vidẽ in alio.⁊ q̄d videre rẽ in
ꝓpa nã.⁊ vidẽ eã in v̄bo. nõ eni videre aliq̄d in ꝓpo
gñe uel in ꝓpa nã ẽ ꝓtẽdere cognitionẽ vsq̄ʒ ad nãm
rei:ul t̃minare cognitionẽ ad nãm rei.h̄ eni ↄuenit oĩ
cognitioni tã matutine q̄ȝ vespertine: tã in se q̄ȝ in alio.
sed dr̃ia ista attẽdit̃ ex pte medij coḡscẽdi:⁊ nõ ex pte
rei cognite:ut dicit scũs Tho. de veritate vbi s̃ ad 9m
Et p̄ma pte.q.58.arti.6°.et 2°.sen.dis. .q. .arti.
¶ Ad illud q̄ᵭ 4°.loco dicit ꝯ eãdẽ ꝯnẽ scʒ ꝙ rõnes ꝓ
ꝯne facte supponũt ⁊c̃.dico ꝙ illud suppositũ fuit ef
ficacit̃ a scõ doctore ꝓbatũ ꝯ p̄hos illud negãtes ut
patuit dis.3a. ¶ Ad argumẽta ꝯ 4am ꝯnẽ p̄ inducta di
co ꝙ ille mod⁹ ẽ sufficiens ad declarandũ ꝓ statu vie
quo de⁹ singularia coḡscit in q̄ȝtũ signata ⁊ distincta.⁊ ꝙ
dina ẽẽntia repñtat indiuidua ut distincta: ⁊ nõ solũ
put ↄueniũt i nã specifica. Et cũ ꝓbat oppositũ dico
ad argumẽtũ ꝙ hor ẽ falsa.illud eni q̄ᵭ est p̄ncipiũ in
diuiduationis sorti nõ ẽ silẽ illi q̄ᵭ platonẽ idiuiduat
vñ mã nõ est vni⁹ rõnis in sorte ⁊ in platone: nec ea
dẽ mã sub diuersis formis. vñ scũs Tho. in tractatu
de p̄ncipio indiuiduationis q̄ incipit. Quñ due sũt po
tentie cognitiue in hoĩe. In fine siq̄dẽ tractat⁹ sic ait.
Sciẽdũ inq̄t ꝙ ipossibile ẽ formã vniri materie q̄n sit
ꝑticularis:⁊ q̄n sequtur quãtitas dẽminata p quẽ mo
dũ mã non ẽ vltra coĩcabil' alteri forme.q2 hec quã
titas cũ alia forma repiri nõ põt cũ eadẽ dẽminatio
ne.iõ mã nõ est coĩcabil' s̃m eandẽ rõnẽ sic forma. rõ
eni materie sb aliq̄ forma alia ẽ a rõne ei⁹ sub alia for
ma.q2 rõ sua certificat̃ p dẽminationẽ quãtitatis q̄
diuersa ⁊ diuersa rõne req̄rit̃ ad diuersas formas.es
sentia tñ materie nõ diuersificat̃ sub diuersis formis
sic sua rõ.rõ eni materie nõ est vna ⁊ coĩs sic sua ẽẽn
tia sed diuersa rõ:⁊ iõ coĩtas s̃m ẽẽntiã tñ q̄ est ipsius
materie.⁊ nõ s̃m eandẽ rõnẽ nõ impedit mãm ẽẽ p̄n
cipiũ indiuiduationis.hec ille. Ex q̄ pʒ ꝙ in vno indi
uiduo est aliq̄d dissilẽ illi q̄ᵭ est in alio:cui⁹ oppositum
supponit minoꝛ argumẽti. ¶ Ad ea q̄ 2° iducit ꝯ ean
dem ꝯnẽ dico ꝙ rõnes ꝓ ꝯne facte bone sũt: nec rñ
sio cõmẽtatoris valet. Cũ eni dicit ad p̄mã ꝙ singu
laria nõ cõtinent̃ virtualit̃ in deo.hui⁹ oppositũ osñũ
est insolubilit̃ dis.3a. Cũ dicit vlteri⁹ ꝙ si coḡsceret ex
h ꝙ est efficiẽs ẽẽt ibi discursus:illud nõ valet.sic eni
ondit scũs Tho. de veritate.q.2.arti.3°.ad 3m.ex h ꝙ
de⁹ coḡscit effectũ p h ꝙ ẽẽntiã suã cognoscit.nõ se
q̄tur ꝙ sit aliq̄s discursus i intellectu ei⁹.tũc eni solũ
dr̃ itellect⁹ ab vno i aliud discurrere qñ diuersa app̄
hẽsione vtrũq̄ʒ app̄hẽdit.sic intellect⁹ human⁹ q̄ alio
actu app̄hẽdit cãm ⁊ ei⁹ effectũ.⁊ iõ effectũ p cãs dr̃
coḡscere ⁊ discurrere de cã ad effectũ. qñ v̄o nõ alio
actu fert̃ potẽtia cognitiua i mediũ q̄ coḡscit ⁊ i rem
cognitã tũc nõ est discursus in cognitione sic cũ visus
coḡscit rẽ q̄ resultat in speculo p spẽm nõ dr̃ discurrẽ
q2 idẽ est ferri in silitudinẽ ⁊ in rẽ q̄ per talẽ silitudinẽ
coḡscit̃.h̄ mõ aũt de⁹ p essentiã suã effectus suos co
gnoscit sic p silitudinẽ rei coḡscit̃ res ipsa:⁊ iõ vna co
gnitione se ⁊ alia coḡscit.hec ille. Et cũ addit̃ ꝙ com
mẽtatoꝛ diceret ꝙ dina ẽẽntia non est hui⁹ indiuidui
cã in q̄ȝtũ h̄.non valet.q2 ꝓbatũ est ꝙ de⁹ ẽ cã q̄ȝtum
ad illud q̄ᵭ facit h̄ ẽẽ h̄.⁊ ↄ̃r̃ter similitudo illi⁹ quo hic
est hic p̄existit in deo nõ nisi intelligibilit̃. Ex q̄ pʒ etiã
ꝙ illa q̄ subdit i solutione illa nõ valẽt.licʒ eni agens
2m nõ itendat hoc signũ sicut faber hũc ensẽ:uel ignis
hũc ignẽ.h̄ ẽ.q2 licʒ ꝓducat indiuiduũ non tñ ꝓducit
illud q̄ᵭ indiuiduat indiuiduũ scʒ mãm indiuidui.ſʒ il
lud p q̄ᵭ collocat̃ in spẽ scʒ formã.sec⁹ ẽ de p̄ p̄ncipio
q̄ᵭ causat totũ q̄ᵭ est in indiuiduo.vñ scũs Tho. de
veritate.q.2.arti.5°.dicit. Scia dei quã de rebus hʒ
cõpatur scie artificis eo ꝙ ẽ cã oĩuʒ rerũ sic ars arti
ficiatoꝝ.artifex aũt s̃m h̄ coḡscit artificiatũ p formã
artis quã apud se hʒ q̄ᵭ s̃m ipsã ꝓducit.artifex autẽ
nõ ꝓducit artificiatũ nisi s̃m formã.q2 mãm ad artifi
cialia nã p̄parauit.⁊ iõ artifex p artẽ suã nõ coḡscit ar
tificiata nisi rõne forme.oĩs aũt forma vlis est ⁊ ideo
edificatoꝛ p artẽ suã coḡscit q̄dẽ domũ in vli.nõ aũt
hãc uel illã nisi s̃m ꝙ p sensũ ei⁹ noticiã habuit.sed si
forma artis ẽẽt ꝓductiua materie sic ⁊ est forme per
eã coḡsceret artificiatũ rõne forme ⁊ rõne materie.⁊
iõ cũ indiuiduationis p̄ncipiũ sit mã non solũ coḡsce
ret ipsũ s̃m nãm vlem.ſʒ etiã in q̄ȝtũ est singulare q̄ᵭ
pã.vñ cũ ars dina sit ꝓductiua nõ solũ forme ſʒ etiã
materie.in arte sua nõ solũ existit silitudo forme: sed
etiã materie.⁊ ideo coḡscit res ⁊ q̄ȝtũ ad mãm ⁊ q̄ȝtũ
ad formã. vñ nõ solũ vlia ſʒ etiã singularia coḡscit.h̄
ille. Silẽ põit.q.8.arti.xj°. Et p̄ ꝯ gẽtiles ca°.50.et.65°
Et sic pʒ ꝙ rñsio quã dat nulla ẽ. Itez nec rñsio quã
dat ad 2m rõnẽ valet.nõ eni est in ea equocatio sicut
iste fingit cũ scũs Tho. illã multiplicitatẽ explicet di
cens ꝙ nõ ꝑfecte cognosceret̃ vlitas si sola intentio
vlitatis coḡsceret̃ nisi coḡscat̃ illa res cui attribuit̃.⁊
silit̃ ipfecte coḡsceret̃ rõ singularitat' si sola itẽtio il
la cognosceret̃ ⁊ nõ res illa cui attribuit̃.nõ eni attri
buit̃ nature nec hoĩ ut hõ est.sed ut ẽ hic uel ille.q̄ de⁹
cognoscit hũc ⁊ illũ ut ille ẽ. vbi patet ꝙ nulla ẽ equi
uocatio sed demõstratio. ¶ Iterum responsio ad 3m
rõnẽ nihil valet.imo expꝛsse ꝓcedit ex non intelligen
tia dictoꝝ sci doctoris.non eni dicit scũs Tho. ꝙ sili
tudo imãlis non possit repñtare singulare: ſʒ dicit ꝙ
spẽs intelligibilis intellect⁹ nr̃i non repñtat singula
re.q2 est silitudo forme ⁊ non materie rei:ut pʒ in illa
tertia ratiõe. Et similit̃ de veritate.q.8.arti.xj°.dicit
Forme q̄ sũt in intellectu speculatiuo fiunt in nobis

quodãmõ ex actione ipsarũ rerũ. oĩs autẽ actio est a forma. ⁊ iõ ꝗ̃tũ est ex virtute agẽtis nõ fit aliq̃ forma a reb⁹ in nobis nisi q̃ sit silitudo forme. sed ꝑ accñs cõtingit ut sit silitudo etiã mãliũ dispositionũ inq̃ᵗum recipit̃ in organo mãli qd̃ mãlr̃ recipit. ex q̃ ɔtingit ꝙ sẽsus ⁊ imaginatio singularia cogñscũt. sꝫ qꝛ intellect⁹ oio imãlr̃ recipit. iõ forme q̃ sunt in intellectu nostro sunt similitudines rerum ẽm formas tm̃. rationes vo ideales in deo existẽtes sũt effectiue rerum non solũ ꝗ̃tũ ad formã. sed quo ad mãm. ⁊ iõ sũt similitudines rerũ ꝗ̃tum ad vtrũqꝫ. ⁊ propter hoc per eas cognoscitur res a deo non solũ in nã vli ex parte forme. sed etiã in sua singularitate ex pte materie. hec ille. Idẽ ponit. q. z. arti. 5ᵒ. et. 6ᵒ. ut recitaui in rõne ad quã iste rñdet. Et sic pꝫ ꝙ illa rõ se nõ tollit. Et cũ dicit vlteri⁹ ꝙ dato ꝙ dina essentia repñtaret rẽ q̃ ad mãm. tñ qꝛ indiuidua sunt similia. dico ꝙ non sunt similia ꝗ̃tum ad materiam: ut supra dictum est. ¶ Ad ea que inducunt Garro ⁊ de marra contra ɔ̃nem istam dico. Et ad ꝑmũ qdẽ negat̃ aⁿˢ. nõ eni intellectũ ɔuerti ad fãtasmata ẽ intelligere fãtasmata. sꝫ pati a fãtasmate ⁊ accipe ab eo spẽm itelligibilẽ. Illa eni receptio ẽ q̃dã ɔtinuatio itellect⁹ ad fãtasmata ⁊ quedã ɔuersio. sic etiã aia sepata ɔuertit̃ ad supiora recipiẽdo lumẽ intelligibile ab eis scꝫ spẽs intelligibiles a deo. vñ scũs Tho. de veritate. q. z. arti. 6ᵒ. dicit. Fãtasmata se hñt ad itellectũ nr̃m sic sensibilia ad sensũ ut colores que sũt ex̃ aiam ad visũ. vñ sic spẽs q̃ est in sensu abstrahitur a reb⁹ ipsis. ⁊ ꝑ eã cognitio sẽsus ɔtinuat̃ ad ipsas res sensibiles. ita intellect⁹ nr̃ abstrahit spẽm a fãtasmatib⁹. ⁊ ꝑ eã eius cognitio quodãmõ ad fãtasmata ɔtinuat̃. sꝫ tñ h̃ tm̃ interest ꝙ silitudo q̃ est i sẽsu abstrahit̃ a re ut ab obiecto cognoscibili. ⁊ iõ res ipsa ꝑ illã silitudinẽ ꝑ se directe cogñscit̃. silitudo aũt q̃ est in intellectu nõ abstrahit̃ a fãtasmate sic ab obiecto cognoscibili. sed sic a medio cognitionis ꝑ modũ q̃ sẽsus nr̃ accipit silitudinẽ rei q̃ est i speculo dũ fert̃ in eã nõ ut in rẽ quãdã. sed ut in silitudinẽ rei. vñ intellect⁹ nr̃ nõ directe ex spẽ quã recipit fert̃ ad cogñscendũ fantasmata. sꝫ tñ ꝑ quãdã reflexionẽ redit etiã in cognitionẽ ipsi⁹ fantasmatis dũ cõsiderat nãm sui actus ⁊ spẽi ꝑ quã intuet̃. ⁊ ei⁹ a quo spẽm abstrahit scꝫ fãtasmatis. sic ꝑ silitudinẽ q̃ est in visu a speculo acceptam directe fert̃ visus in cognitionẽ rei speculate. sꝫ per quãdã reuersionẽ fert̃ ꝑ eandẽ silitudinẽ q̃ est i speculo. Inq̃tũ g̃ intellect⁹ nr̃ ꝑ silitudinẽ quã accipit a fãtasmate reflectit̃ in ipsũ fantasma qd̃ ẽ silitudo pticularis. hꝫ quãdã cognitionẽ de singulari ẽm ɔtinuationẽ quandã itellect⁹ ad imaginationẽ. hec ille. Idẽ ponit. q. 10. arti. 5ᵒ. Cognitio inq̃t mentis humane fert̃ ad res nãles. ꝑ ẽm formã. ⁊ secundario ad mãm ꝓut hꝫ habitudinẽ ad formã. sic aũt oĩs forma ꝗ̃tũ est de se ẽ vlis. ita habitudo ad formã non facit cogñscẽ materiã nisi cognitiõe vli. sic aũt ɔsiderata mã nõ ẽ indiuiduationis ꝑncipiũ. sed ẽm ꝙ ɔsiderat̃ mã in singulari q̃ est mã designata sub determinatis dimẽsionibus existẽs. ex hac eni indiuiduat̃ forma. vñ ph̃us dicit in 7ᵒ. meᵉᵗ. ꝙ hoĩs ptes sũt mã ⁊ forma ut vliter. sortis vero hec ⁊ hec mã. vñ pꝫ ꝙ mens nr̃a singulare directe cogñscere nõ põt. sed directe cognoscit̃ a nobis singulare ꝑ virtutes sensitiuas q̃ recipiũt formas a rebus in organo corporali ⁊ sic recipiũt eas sub determinatis dimẽsionib⁹. ⁊ ẽm ꝙ ducũt i cognitionẽ materie vlis. ita forma indiuidualis ducit in cognitionẽ materie signate q̃ est indiuiduationis ꝑncipiũ. sꝫ tñ mẽs per accñs singularib⁹ se immiscet inq̃tũ ɔtinuat̃ virib⁹ sensitiuis q̃ circa pticularia versant̃. q̃ qdẽ ɔtinuatio est duplicit̃. vno mõ inq̃tũ mot⁹ sensitiue ptis terminat̃ ad mentẽ sic accidit in motu q̃ ẽ a reb⁹ ad aiam ⁊ sic mẽs singulare cogñscit ꝑ quãdã reflexionẽ ꝓut scꝫ mẽs cogñscẽdo obiectũ suũ qd̃ ẽ aliq̃ nã vlis redit i cognitionẽ sui act⁹: ⁊ vlteri⁹ i spẽm q̃ est act⁹ sui ꝑncipiũ ⁊ vlteri⁹ in fãtasma a q̃ est spẽs abstracta. ⁊ sic aliquã cognitionẽ de singularib⁹ accipit. Alio mõ ẽm ꝙ motus q̃ est ab aia ad res incipit in mente ⁊ ꝓcedit in ptẽ sẽsitiuã ꝓut mẽs regit iferiores vires ⁊ sic singularibus se immiscet mediãte rõne pticulari q̃ est potẽtia q̃dã cõponẽs ⁊ diuidẽs intẽtiones indiuiduales q̃ alio noĩe dr̃ cogitatiua. ⁊ hꝫ determinatũ organũ in capite scꝫ mediã cellulã capitis. vlẽm vo sñiam quã mens hꝫ de opabilib⁹ non ẽ possibile applicari ad pticularẽ actũ nisi per aliquã potẽtiã mediã apphẽdẽtẽ singulare: ut sic fiat qdã syllogism⁹ cui⁹ aⁿ ẽ vlis sñia mentis. bⁿ aũt singularis q̃ est apphẽsio pticularis rõnis ɔ̃ vo electio singularis opis ut pꝫ per illud qd̃ habet̃ 3ᵒ. de aia. hec ille. Ex qb⁹ pꝫ q̃lis est ista ɔtinuatio ⁊ cõuersio intellect⁹ ad fantasmata. ¶ Ad zᵐ dico ꝙ speculatio illa q̃ dicit Arꝫ. ꝙ intelligentẽ necesse ẽ fãtasmata speculari. non est act⁹ intellect⁹: sed imaginationis ⁊ fãtasie. sic eni dicit scũs Tho. zᵒ. ɔ̃ gẽtiles. caᵒ. 7zᵒ. Ad imꝑiũ intellect⁹ format̃ in imaginatione fantasma ɔueniẽs spẽi itelligibili in q̃ resplẽdet spẽs intelligibilis sic exẽplar in exẽplato uel i imaginatiõe sua ⁊ illa opatio virtutis imaginatiue dr̃ speculatio fantasmatis. nõ eni dicit Arꝫ. ꝙ intellect⁹ specület̃ fãtasmata sed itelligens. ille aũt ẽ hõ q̃ fãtasiat̃ ⁊ intelligit ⁊ anteq̃ intelligat oꝫ ꝙ fãtasiet̃. ⁊ formato fãtasmate virtute intellect⁹ agẽtis fãtasma mouet intellectũ possibilẽ. intellect⁹ aũt possibilis fact⁹ in actu ꝑ illam spẽm opationẽ itelligibilẽ ꝓducit. uel poti⁹ hõ ꝑ intellectũ. sic eni ipse dicit de veritate. q. z. arti. 6ᵒ. ad 3ᵐ Homo ꝑcognoscit singularia ꝑ imaginationẽ ⁊ sensum. ⁊ ideo põt applicare vniuersalẽ cognitionem q̃ est in intellectu ad pticulare. nõ eni ꝓꝑe loquẽdo sensus aut intellect⁹ cogñscũt. sed homo per vtrũqꝫ. ut pꝫ ꝑ de aia. hec ille. Sic g̃ pꝫ quõ debet intelligi illa speculatio. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ syllogism⁹ expositori⁹ cuius mediũ est singulare imãle format̃ ab intellectu. sed si mediũ sit singulare mãle format̃ a ratione pticulari ut pꝫ per ꝑdicta. vñ scũs Tho. de veritate. q. 10. arti. 5ᵒ. ad zᵐ dicit. ꝙ dispositio sapientis de singularib⁹ nõ fit per mentẽ nisi mediante vi cogitatiua cui⁹ est singulares intẽtiones cõponere. hec ille. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ intellectus potest oriam ponere int̃ vniuersale ⁊ singulare. qꝛ vtrũqꝫ cognoscit licꝫ non vtrũqꝫ directe. loquẽdo de singulari materiali. vnde sanct⁹ do

ctor vbi š ad 3^m. ostēdit quomō intellectus pōt ꝓpositionē componere cuius subiectū ē singulare ⁊ predicatū vniuersale. ſm h̄ inquit intellectus pōt de singulari ⁊ vli ꝓpositionē cōponē ſm ꝙ singulare ꝑ reflectionē quādam cognoscit. hec ille. Et ad solutionē que ibi daꝛ dico ꝙ verū dicit in h̄ ꝙ singulare nō cognoscitꝛ ab intellectu nisi mediāte fātasia. dupliciꝛ tñ ſm ꝙ allegatū fuit. Et ad replicā dico ꝙ intellectus nōbs ꝓpam spēm q̄ sit respectu singularis inq̄tū est hoc vel illud. ⁊ nō respectu nature coīs. sed ꝑ tāto diciꝛ cognoscere singulare reflexe. qꝛ aliquā noticiā h̄ȝ de fātasmate illi⁹: ⁊ h̄ iuxta motū rerū ad aīam. aut quia act⁹ intelligēdi mouet virtutē cogitatiuā ad cogitandū de aliq̄ īdiuiduo iuxta motū aīe ad res. Nec tñ sequiꝛ ꝙ si intellect⁹ nō h̄ȝ ꝓpam spēm respectu singularis ꝙ nō habeat ꝓpriū actū respectu singularis: nō tñ directū sed reflexū. ex eadē eñi spē pōt intellect⁹ ferri in nām cōem directe. ⁊ in alia tria indirecte scȝ in actū ⁊ in spēm ⁊ in fantasma. ⁊ q̄rto in singulare. ⁊ sic pȝ ꝙ intellectus pōt ponere drīam inꝛ singulare ⁊ vle. Si aūt negeꝛ ꝙ intellect⁹ habeat actū ꝓpriū respectu singularis. tūc diceretꝛ ꝙ ipse homo q̄ h̄ȝ sensū ⁊ intellectū ponit drīam inter vle ⁊ singulare cognoscēdo vle ꝑ itellectū. ⁊ singulare ꝑ sensū. sic dicebaꝛ ꝙ hō facit vnū syllogismū cui⁹ maiorē format ꝑ intellectū. ⁊ minorē ꝑ virtutē cogitatiuā. Et si dicaꝛ ꝙ oȝ eē eandē potētiā q̄ discernit inꝛ duo scȝ albū ⁊ nigrū. nā 2° de aīa ph̄us ꝑ illā rōnem ꝓbat ꝙ sit sensus coīs ꝑter particulares. dico ꝙ illa rō verū h̄ȝ q̄n sūt actus eiusdē rōnis scȝ cognoscere h̄ ⁊ illud. sic cognoscē albū ⁊ cognoscere nigrū ɔtinenꝛ sub rōne cognitionis sensitiue. qꝛ vtrūq3 expleꝛ corꝑali organo. sec⁹ ē i ꝓposito. qꝛ intelligere fit sine organo. sētire aūt nequaq̄. ⁊ ideo discernere inꝛ albū ⁊ nigrū ꝑtinet ad candem potētiā. sed nō discernere inꝛ hoīem ⁊ hūc hoīem. sed credo ꝙ rñsio p̄ma sit melior: licȝ 2ᵃ possit h̄ri ex dict[is] sci Tho. de veritate. q. 22. arti. 10. ad 5^m. de h̄ etiā i sequētibus erit amplior sermo. ¶ Ad 5^m dicit scūs doctor ibidē. q. 10. arti. 5° ad 6^m. Dicendū ingt ꝙ illud qđ pōt virt⁹ inferior pōt virt⁹ supior. nō tñ ꝑ eodē mō scȝ q̄nq3 altiori mō sic itellect⁹ q̄ȝ sensus. sens⁹ eñi cogscit q̄tū ad ɔditiones mālēs ⁊ accidētia exteriora. scȝ itellect⁹ penetrat ad intimā nām spēi q̄ est in ipsis indiuiduis. hec ille. Eādē rñsionē dat. q. 2. arti. 6° ad 3^m. Et de oīb⁹ istis ponit p̄ᵃ pte. q. 86. arti. p̄. Itē 4° sen. dist. 50. q. p̄ᵃ arti. 3°. ¶ Ad p̄mū Gregorij dico ꝙ illud qđ p̄ intelligiꝛ post vbū rei est ipsa nā abstracta ab indiuidualib⁹. que quidē est indiuidua ⁊ singularis ſm esse qđ h̄ȝ ex̄ aīam. scȝ ē vlis ſm eē qđ h̄ȝ i intellectu vbi est ꝑ suam spēm cōem multis. ¶ Ad ɔfirmationē dico ꝙ abstractio facta ꝑ modū enūciatiōis difficilis ē utpote ꝙ ɔciperetꝛ eē homo sine loco tpe ⁊ situ ⁊ materia indiuiduali. sed abstractio facta ꝑ modū diffinitionis nō est difficilis. utpote ꝙ concipiaꝛ humanitas non ɔcepta mā indiuiduali ut ē hec. imo illa p̄ occurrit intellectui. ¶ Ad 2^m dico ꝙ ꝓcedit ex rudi intellectu verboꝝ sci Tho. nō eñi vult scūs Tho. ꝙ intellectus sic ɔuertaꝛ ad fātasmata ꝙ ipsa directe inspiciat. sed dicit ꝙ hō q̄ intelligit non pōt intelligē nisi fātasietꝛ illud qđ vult intelligere. nō q̄ intellect⁹ sed hō intelligens speculaꝛ fantasmata. ⁊ iō ꝓcessus argumēti nihil valet. ¶ Ad 3^m dico ꝙ intellect⁹ ɔiūct⁹ non intelligit aliqđ mālē directe nisi abstracte a ɔditionib⁹ mālib⁹. qꝛ non h̄ȝ spēm repn̄tantē conditiones indiuiduantes. sed reflexe intelligit singulare ⁊ quasi arguitiue. ⁊ de h̄ satis dictū ē pri⁹. ¶ Ad 4^m dico ꝙ singulari mālī repugnat directe intelligi. nō qꝛ ē singulare. scȝ qꝛ est mālē mā signata. ⁊ in sui rōne illā signationem includens. nā aūt coīs licȝ sit mālis non tñ mā signata. ¶ Ad 5^m dico ꝙ res extra aīam ē totū vle in actu ſm eē qđ habet in aīa. ē tñ solū vle i aptitudine ſm se ɔsiderata ⁊ nō ſm eē quod h̄ȝ i singulari. scȝ ut abstrahit ab oī eē. ¶ Ad 6^m negaꝛ ɔña. nā aliꝛ ē de singulari māli q̄ȝ de imāli ut dictū fuit p̄us. Siliꝛ dico ꝙ talia singularia de q̄b⁹ arguēs loq̄tur nō intelligūtur directe q̄tū ad qđ est per intellectū ɔiūctū. sed reflexe ex obiecto et ꝑ spēm obiecti vlis. ¶ Ad 7^m dico ꝙ vle cōtingit cognosci dupliciꝛ. Uno mō. qꝛ cogscit nā cui attribuiꝛ vlitas nō cognita intētione vlis. utpura qꝛ cognoscitur aīal ut aīal nō ɔsiderādo de ei⁹ coitate uel vlitate ⁊ sic taľ cognitio nō p̄supponit cognitionē singulariū sed p̄cedit. Alio mō ɔtingit cognosci vle qꝛ cognoscitur nā coīs ut coīs est sic ꝙ nō solū cognosciꝛ aīal ut aīal. sed ut est aīal cōe multis. ⁊ ista cognitio p̄supponit cognitionē pluriū quib⁹ est cōe. Et hāc distinctionē intēdit scūs Tho. p̄ma pte. q. 85. arti. 3° ad p̄mū. Ule ingt dupliciꝛ pōt ɔsiderari. Uno mō ſm ꝙ natura vlis ɔsideraꝛ simul cū intētione vlitatis. ⁊ cū intētio vlitatis sit ut vnū ⁊ idem habeat habitudinem ad multa ꝓueniat ex abstractione intellectus oȝ ꝙ ſm hūc modū vle sit posteri⁹. vñ in p̄ de aīa dr̄ ꝙ aīal vle aut nihil est aut posteri⁹. sed ſm platonē q̄ posuit vlia subsistentia ſm hāc ɔsiderationē vle eēt p̄us. qꝛ particularia ſm eū nō sunt nisi ꝑ participationē vlis subsistentis scȝ idee. Alio mō pōt ɔsiderari q̄tū ad ipsam nām scȝ humanitatis uel animalitatis ꝓut inueniꝛ in particularib⁹ ⁊ sic ſm ordinem generationis ⁊ tēporis magis cōe prius est ſm nām. sed ſm ordinē perfectionis siue itētionis nature ē ecōtra. h̄ ille. Ex q̄bus patet ad omnes auctoritates q̄s arguens inducit. dr̄ enim ad illas. ꝙ vle sūptū p̄mo mō p̄supponit cognitionem multoꝝ. nō aūt vniuersale sumptū 2° modo. ¶ Ad 8^m rñsum ē prius i suo silī. nā pōt dici ꝙ intellectus quo cognoscim⁹ hāc albedinē non eē sensū nec intellectū. cognoscit q̄dē hanc albedinem ꝑ reflexionē modo preexposito. uel nō oȝ eē eandē virtutē que cognoscat hoc uel illud. sed sufficit eē eūdē hoīem cognoscētē illa diuersis virtutib⁹ quodāmō ɔtinuatis ad inuicē ut vna aliam moueat sicut ē de virtute cogitatiua ⁊ intellectu possibili in nobis. ⁊ ista est intētio Ar. 3° de aīa: et cōmentatoris cōmento. 22°. vbi ait. Necesse ē q̄ādo aliqđ cōprehendit alietatem inter sensibilia per diuersam dispositionem. quia ē plures sensus. ⁊ talis ē dispositio intellectus cōprehēdendo alietatem que est inter formas ⁊ indiuiduū. cōprehēdit enim formas ꝑ se. ⁊ indiuiduum per sensum ita ꝙ

vtriusq; iudiciū refert̄ ad aīam tanq̄ ad cētrū. idcirco experitur differentiam eorum. nec oportet ꝙ apprehēsio indiuidui sit subiectiue ī intellectu. sed tantūmodo in imaginatione. ⁊ tamen intellectus dicitur illa apprehensione cognoscere indiuiduū mediante sensu, ꝓ eo ꝙ quodāmodo efficiuntur vna virtus sicut plures sensus efficiuntur vnum in sensu cōmuni. vnde intellectus differentiam assignans dicitur formā apprehendere per se. indiuiduum vero concomitatiue ꝓpter idēptitatem anime ad quā vtrunq; iudiciū refertur. ¶ Ad 9^{m} patet per idem. cōcedo enim ꝙ intellectus iudicat sensum errare circa hoc indiuiduū solis demonstratum. intellectus enim ex sui continuatione ad virtutem cogitatiuā que dicitur intellect9 passiuus potest syllogiçare ex vna vniuersali ⁊ altera singulari. ⁊ concludere singularem ꝓpositionem oppositā ei quam imaginatio formauit. nec propter hoc oportet ꝙ apprehensio indiuidui sit subiectiue in intellectu possibili. sed in intellectu passiuo qui potest etiam syllogiçare licz non ex vniuersalibus. vnde ad habendum tale iudiciū sufficit idemptitas anime habentis duas potentias continuatas modo predicto per quarum vnam format propositionem vniuersalem. per aliam vero ꝓpositionem particularem. imo quādoq; per vnam potentiam concipit subiectum ⁊ per aliam cōcipit predicatum: ut cum dicit: sortes est homo. ¶ Ad 10^{m} negatur ꝯña. Et ad ꝓbationem dico ut prius ꝙ nō oportet eandē eē virtutem que format premissas in seipsa ⁊ illam que infert ꝯnem in se subiectiue. licz possit dici ꝙ vtrunq; facit intellectus licz vnum per se. aliud per virtutem cogitatiuam. Et cum dicitur ꝙ eodem modo potest dici ꝙ vn9 homo formaret premissas. ⁊ alius ꝯnem. dico ꝙ similitudo non valet. quia virtus cognitiua vnius hominis cum virtute cognitiua alterius nullo modo sunt vnum sicut est in proposito. Cum etiam dicitur ꝙ eodem mō posset dici ad rationem Ar. scz ꝙ non oportet eē eādem virtutem que cognoscit sensibilia inter que distinguit ⁊c̄. patet ꝙ nō est simile ex toto. qz sensus ꝑticulares ad inuicē non habēt cōtinuationē nisi ponatur aliqua virtus quasi centrū eorum scz sensus cōmunis. patet eni ꝙ vnus sensus particularis nō mouet alium. nec est superior ad illum. ⁊ ideo si solū eēnt sensus particulares nunq̄ idem homo posset cogitare differentiam inter albū ⁊ dulce. secus est in proposito. ¶ Ad 11^{m} respondet scūs Tho. de veritate. q. 10. arti. 5. ad 2^{m} dicens. Dispositio sapientis de singularibus non fit per mentem nisi mediante vi cogitatiua cuius ē intentio circa res singulares. hꝯ ille. ¶ Ad 12^{m} respondet ibidem ad 4^{m}. ratio inquit cognoscit ī vniuersali finem ad quem ordinat actum singularem in parādo eum. hanc autem cognitionem vniuersalem mediante vi cogitatiua ad singularia applicat. ¶ Ad 13^{m} dico ꝙ non quicūq; loquitur vocaliter prius loquitur mentaliter. sed sufficit eum loqui verbo imaginatiue aut cogitatiue virtutis. Et ad dictū Augu. sufficit dicere ꝙ mens loquitur de singularib9 mediante ratione particulari que dicit̄ intellectus passiu9 ut dictum fuit. ¶ Ad 14^{m} dico ꝙ ꝯña non valet. nam anima separata aliū modū cognoscēdi habet q̄ coniūcta. cognoscit eni ꝑ species influxas q̄ sūt similitudines rerum q̄ ad ꝓncipia specifica ⁊ indiuiduātia. ut ostēdit scūs Tho. ꝑma parte. q. 89. arti. 4. Et 4. sen. dis. 50. q. 1. arti. 3. ⁊ multis alijs locis. ¶ Ad 15^{m} dico ꝙ non oportet virtutē altiorem eodem mō cognoscere obiectū sicut cognoscit inferior. vn̄ scūs Tho. de veritate vbi supra ad 5^{m} dicit. Illud quod potest virtus inferior potest virtus superior. non tamen semꝑ eodē modo. sed quicq; alio altiori modo ⁊ sic intellectus cognoscē potest ea que cognoscit: altiori tamē modo q̄ sensus. sensus eni cog̃scit ea q̄tū ad dispositiōes materiales ⁊ accidentia exteriora. sz intellect9 penetrat ad intimā nām spēi q̄ ē in ipsis idiuiduis. hec ille. Dico etiā ꝙ sufficit ꝙ itellect9 cog̃scat singularia uł ꝑ reflexionem uel mediante virtute cogitatiua. ⁊ non oportet ꝙ imediate per seipsum. ¶ Ad argumēta contra hanc ꝯnem dicitur. Et ꝑ̄ ad primū primo loco inductorum dicit̄ ꝙ a^{or} est falsa. non enim oportet ꝙ intellectus quādocūq; intuetur duo quorū vnum est rō intuitionis alterius iudicet pro tūc se intueri duo eodem actu quo videt illa duo. sicut patet qn̄ aliqs videt arborē per speciem que resultat in speculo. tunc enim eadē visio terminatur ad spēm arboris ⁊ ad arborem. non enim fert̄ in speciē ut est quedam qualitas. sed ut est imago. ⁊ ideo idē motus ē in imaginē illam ⁊ in arborem. sic in proposito intellectus noster fertur in conceptionem rei ut est imago rei ⁊ non ut ē qualitas: uel talis res ⁊ ideo eodem motu fert̄ in verbum lapidis ⁊ in lapidē. ¶ Ad 2^{m} negatur b^{or}. nec ꝓbatio valet. fingit enim ibi esse duas ꝓcessiones cum non sit nisi vna s̄m rem: licz tamē sint due s̄m rōnem tamen ꝑma processio est ratio 2^{e}. ⁊ ideo non est simile quod ibi inducitur: quia 2^{a} non potest esse sine prima. quia ꝙ intellectus terminetur ad aliquid extra prouenit quia terminatur ad aliquid intra per quod res extra est presens intellectui. ¶ Ad 3^{m} negat̄ aīs nec valet probatio. licz enim concept9 subiecti sit ali9 a conceptu predicati. tamē intellectus componens illos duos conceptus nō enunciat vnum de alio. sed illud cuius vnū est similitudo de illo cuius aliud est similitudo. non enim enūciat illud quod primo aspicit sed illud ad quod finaliter ⁊ vltimate terminat̄ aspectus. sicut cum loquor vocaliter dico verbum vocis ⁊ rem illius verbi. non tamē enuncio verbum de verbo. sed rem de re. quia dicere vocale terminatur finaliter ad rem verbo dictam. ⁊ similiter in proposito. ¶ Ad primū eorum que 3° loco contra eandem ꝯnē inducūtur negatur a^{or} ⁊ b^{or}. a^{or} quidem quia dicit ꝙ species non primo est cognitum loquendo de specie que se habet ut terminus intellectionis que dicitur conceptio uel ratio rei intellecte. si enim loquatur de specie actui preuia que proprie nominatur species conceditur quod dicit. b^{or} etiam negatur. diuina eni essentia est medium quo deus cognoscit creaturas.

ꝛ licʒ non sit principium ſm rem diuine intellectionis tamen ſm nostrum modum intelligendi qui concipimus alios intellectus in conceptibus intellectus nostri ⁊ alias intellectiones in conceptibus nostrarum intellectionū: diuina essentia se habet ut species ⁊ intellectio ut actus intelligendi. ⁊ intellectus ut potentia. q2 diuina essentia in se habet vnde assimiletur omnibus istis rationibus ⁊ conceptionibus scʒ speciei intelligibili et actui intelligendi et potentie intellectiue. licʒ iste ꝯceptiões a perfecta eius repñtatiõe deficiant. nec aliter possemus apprehẽdere deum esse intelligentem nisi concipiendo ipsum habere aliquid simile speciei intelligibili nostri intellect⁹ ⁊ actui intelligendi ⁊ intellectui que sunt in nobis. ¶ Ad 2m dico ꝙ diuina essentia pro tãto habet rationem speciei intelligibilis. quia per illam diuinus intellectus est in actu primo ⁊ ẽ similitudo omniū que intellectus intelligit: que sunt conditiones speciei intelligibilis. nõ tamen est distincta ab intellectu. nec est illud quo intellectus intellectionẽ elicit actiue. quia talia licʒ conueniant speciei intelligibili nostre. non tamẽ conueniūt ei ex hoc ꝙ est species intelligibilis. sed ex iperfectione sui esse. Sic ergo patet ꝙ ꝯnes pmi articuli ꝓpter argumenta facta minime labant.

Quantū ad secundū articulū sit prima ꝯ ꝙ diuina scientia est speculatiua ⁊ practica. Istam ꝯnem probat sanctus Tho. prima parte. q. 14. arti. 16°. Aliqua scientia inquit potest dici speculatiua tripliciter. pmo ex parte rei scitarū que non sunt operabiles a sciẽte sicut scientia hominis de rebus naturalibus vel diuinis. 2° ꝙtum ad modū sciendi. puta si edificator consideret domū diffiniendo uel diuidendo ⁊ considerãdo vniuersalia predicata ipsius. hoc enim est operabilia modo speculatiuo considerare. ⁊ non ſm ꝙ operabilia sunt. operabile enim est aliqd ꝓpter applicationẽ forme ad materiam. sed non per resolutionẽ cõpositorū in principia vniuersalia formalia. 3° ꝙtū ad finem. Nam intellectus practicus differt a speculatiuo fine. ut dicitur 3° de anima. Intellectus eni practicus ordinatur ad finẽ operationis. finis autẽ intellectus speculatiui ẽ cõsideratio veritatis. si ergo edificator consideret qualiter possit fieri aliqua domus non ordinans ad finem operationis. sʒ tm̃ ad cognoscendū. erit ꝙtū ad finẽ speculatiua: consideratio tm̃ de re operabili. scientia ergo que est speculatiua ratione rei scite est speculatiua tm̃. que vero est speculatiua ſm modū uel ſm finem est ſm quid speculatiua ⁊ ſm quid practica. cum ṽo ordinatur ad finẽ operationis ẽ simpliciter practica. Scd̃m h ergo dicẽdū ꝙ deus de seipso habet scientiam speculatiuam tm̃. ipse enim operabilis non est. de omnibus ṽo alijs habet sciẽtiã speculatiuã ⁊ practicam. speculatiuã quidem ꝙtū ad modū. quicquid enim in rebus nos speculatiue cognoscimus diffiniendo diuidendo. hoc totū deus multo pfectius cognoscit. sʒ de his que quidem potest facere sed ſm nullū tẽpus faciet non habet practicã scientiã ſm ꝙ practica scientia dicitur a fine. sic autem habet practicã scientiã de his que ſm aliquod tẽpus faciet. mala ṽo licʒ ab eo non sint operabilia. tamen sub ipsius cognitione practica cadunt sicut ⁊ bona inꝙtū permittit uel impedit seu ordinat ea. sicut ⁊ egritudines cadūt sub practica sciẽtia medici inꝙtum per artem suam curat eas. hec ille. ¶ 2a ꝯ est. ꝙ dei scientia nõ est habitualis. sed omnia simul intelligit actualiter. probat̃ prima pars a sancto doctore ꝯtra gentiles ca. 56°. sic. Deus est intelligẽs p essentiam suam: nõ autem per aliquas species intelligibiles essentie superadditas. omnis autẽ intellect⁹ in habitu per aliquas species intelligit. nam habit⁹ uł est habilitatio quedã ad recipiendū species intelligibiles quibus actu fiat intelligẽs uel est ordinata aggregatio specierū ipsaꝝ existentiū i intellectu. nõ ſm actum completū. sed medio modo inter potentiam ⁊ actum. non est igit̃ in deo habitualis scientia. ¶ 2° sic. Habens habitum ⁊ nõ considerans est quodãmodo in potentia aliter tamẽ ꝙ ante intelligere. ostensū est autẽ ꝙ diuinus intellectus nullo modo est in potentia. nullo igitur modo est in ipso habitualis cognitio. ¶ 3° sic. Intellectus habitualiter tm̃ cognoscens non est in sua vltima perfectione. vnde nec felicitas que est optimū ponit̃ ſm habitum. sed ſm actum. si igitur deus est habitualiter cognoscens per suam substãtiã consideratus non erit vniuersaliter perfectus. cuius contrariū superius est ostensum. Istas tres rationes ponit ibidem in forma. ¶ 3a ꝯ est. ꝙ dei sciẽtia non est discursiua uel rõcinatiua. Istam probat sic ibidẽ ca. 57°. Tunc est rõcinatiua nostra consideratio quãdo ab vno in aliud trãsimus. sicut syllogiçãdo a pncipijs ad ꝯnes. non eni ex hoc aliquis rõcinatur uel discurrit ꝙ inspicit ꝙliter ꝯ sequit̃ ex premissis sił vtrũq3 cõsiderans. hoc enim contingit non arguendo sʒ argumenta iudicando. sicut nec cognitio materialis est ex hoc ꝙ materialia iudicat. ostensum est autem ꝙ de⁹ non considerat vnū post aliud quasi successiue sed simul omnia. non ergo eius cognitio est rõcinatiua uel discursiua ꝙuis omnẽ discursum ⁊ rõcinationem cognoscat. ¶ 2° sic. Omnis rõcinans alia consideratione intuetur principia ⁊ ꝯnem. non enim oporteret cõsideratis principijs ad ꝯnem procedere. si ex hoc ipso ꝙ principia considerant̃ ꝯnes etiam considerarent̃. Deus autem cognoscit omnia operatione vna que ẽ sua essentia. ut supra probatū est. nõ ẽ igitur sua sciẽtia rõcinatiua. ¶ 3° sic. Omnis defectus a deo est remouendus eo ꝙ ipse est simpliciter perfectus. sed ex iperfectione nature intellectualis prouenit cognitio rõcinatiua. nam quod per aliud cognoscitur min⁹ notum est eo qd̃ per se cognoscit̃. nec ad illud qd̃ est per aliud notū nã cognoscẽtis sufficit sine eo qd̃ ẽ p se notū. In cognitione aũt rõcinatiua fit aliquid notū per aliud. qd̃ autẽ intellectualiter cognoscit̃ est p se notū ⁊ ad illud natura cognoscẽtis sufficit absq3 exteriori

medio. vñ manifestū est ex dictis ꝙ rō est defect⁹ quedā itellect⁹. dīna igit̄ scīa nō est rōcinatiua. hec ille ibidē. ¶ 4ª ꝯ̄ē ꝙ dei scīa vl' cognitio nō cōponit aut diuidit nec deus intelligit cōponendo aut diuidēdo. Istā ꝓbat ibidē ca. 58. pmo sic. De⁹ cognoscit oīa cognoscēdo essentiā suā. eēntiā aūt suā nō cognoscit cōponendo ꝛ diuidendo. cognoscit eni seipsū sicut est. in ipso aūt nulla ē cōpositio. nō igit̄ intelligit ꝑ modū intellectus cōponentis aut diuidentis. ¶ 2º sic. Ea q̄ intellectu cōponūt̄ ꝛ diuidunt̄ nata sūt seorsū ab eo cōsiderari. cōpositione eni ꝛ diuisione opus nō eēt si h̄ ipso ꝙ de aliq̄ apprehenderet̄ qd est apprehenderet̄ qd ei inesset uel nō inesset. si igit̄ de⁹ intelligeret ꝑ modū cōponentis ꝛ diuidentis: sequeret̄ ꝙ nō vno intuitu oīa ꝯsideraret: sȝ seorsum vnūqđqȝ. cui⁹ ꝯtrariū sup̄ est ostensum. ¶ 3º sic. Intellect⁹ cōponens ꝛ diuidēs diuersis cōpositionib⁹ diuersa diiudicat. cōpositio eni intellect⁹ cōpositionis terminos nō excedit. vñ illa cōpositione qua intellectus diiudicat hoīem eē aīal. nō diiudicat triangulū eē figurā. cōpositio aūt ꝛ diuisio opatio quedā itellect⁹ est. si igit̄ de⁹ cōsiderat res cōponēdo ꝛ diuidendo. sequit̄ ꝙ suū intelligere sit multiplex ꝛ non vnū tm̄. ꝛ sic etiā sua eēntia non erit vna tm̄: cū sua opatio intellectualis sit sua eēntia. hec ille. ¶ 5ª ꝯ̄ est deseruiens pmissis. ꝙ deus oīa sil' intelligit. Istā ꝓbat ibidē ca. 55. Intellect⁹ inq̄t noster sil' actu intelligere non pōt multa. q2 cū intellectus in actu sit intelligibile i actu si plura sil' actu intelligeret. seq̄ret̄ ꝙ intellect⁹ sil' eēt plura sm̄ gen⁹ vnū. qđ ē ipossibile. dico aūt sm̄ vnū gen⁹. q2 nihil ꝓhibet idē subiectū informari diuersis formis diuersoꝝ generꝝ. sicut idem corp⁹ est figuratū ꝛ coloratū: spēs autē intelligibiles quib⁹ intellect⁹ formatur ad hoc ꝙ sit ipsa intellecta in actu oēs sunt vni⁹ generis. hñt eni vnā rōnē essendi sm̄ esse intelligibile. licȝ res quaꝝ sunt species in vna essendi non ꝯueniant rōne. vñ nec contrarie sunt per contrarietatē rerū q̄ sunt extra aīam. ꝛ inde est ꝙ qū aliqua multa accipiunt̄ quocūqȝ mō vnita sil' intelligunt̄. sil' eni intelligit totū continuū non ptē post ptē. ꝛ similiter sil' intelligit ꝓpositionē non prius subiectū ꝛ postea predicatū. q2 sm̄ vnā toti⁹ spēm oēs ptes cōprehēdit. Ex his accipe possum⁹ ꝙ q̄cūqȝ plura vna specie cognoscūt̄ sil' pñt intelligi. oīa aūt q̄ de⁹ cognoscit vna spē cognoscit q̄ ē sua essentia. ut ex dictis pȝ. oīa igit̄ sil' intelligere pōt. ¶ 2º sic. Intellect⁹ successiue multa cogn̄oscentis ꝛ considerātis. ipossibile est eē vnā tantū opationē. cū eni opatiōes sm̄ obiecta differāt oportebit eē diuersā opationē intellect⁹ q̄ cōsiderabitur pmū ꝛ q̄ cōsiderabit̄ 2m. Intellect⁹ aūt diuin⁹ est vna opatio q̄ est sua eēntia. nō igit̄ successiue sȝ sil' oīa sua cognita ꝯsiderat. ¶ 3º sic. Successio intelligi non pōt nec tēp⁹ sine motu. cū temp⁹ sit numerus motus sm̄ pus ꝛ posterius. in deo aūt ipossibile ē esse motū aliquē. nulla igit̄ ē in dīna ꝯsideratione successio. ꝛ sic oīa q̄ cognoscit sil' cōsiderat. hec ille. ¶ 6ª ꝯ̄ ē ꝙ deus cognoscit enūciabilia ꝛ cōplexa p̄dictis non obstantib⁹. Istā ꝓbat ibidē ca. 58. sic. Licȝ inq̄t deus non ꝯsideret res cōponēdo ꝛ diuidēdo. nō tm̄ ꝓpter h̄

oȝ nos dicere ꝙ enūciabilia ignoret. nā eēntia sua cū sit simplex ꝛ vna exemplar est omniū simpliciū ꝛ cōpositoꝝ. ꝛ sic ꝑ ipsam de⁹ oēm multitudinē ꝛ compositionē tam nāe q̄ȝ rōnis cognoscit. ¶ 2º sic ca. 59. Dīna simplicitas pfectionē non excludit q2 in suo esse simplici hȝ quicq̄d pfectionis in aliis rebus ꝑ quādā aggregationē pfectionū seu formarū inuenit̄. Intellect⁹ aūt noster apprehendendo incōplexa nondū ptingit ad vltimā sui pfectionē. q2 adhuc ē in potentia respectu cōpositionis ꝛ diuisionis. sicut in nālib⁹ simplicia sunt in potentia respectu cōmixtorū ꝛ ptes respectu toti⁹. De⁹ igit̄ sm̄ suā simplicē itelligentiā illā pfectionē cognitionis hȝ quā itellect⁹ noster hȝ ꝑ vtrāqȝ cognitionē cōplexoꝝ. s. ꝛ incōplexorū. hec ille. Et vlterius ꝯcludit aliā ꝯ̄nē sic dicens. Si veritas cōsequit̄ intellectū nostrū in sui pfecta cognitione qū iam vsqȝ ad cōpositionē ꝑuenit. ḡ ꝛ i ipsa simplici dei intelligētia est veritas. Itē pma pte. q. 14. arti. 14. dicit. Formare inquit enūciabilia est in pte intellect⁹ nr̄i. de⁹ āt scit q̄cq̄d est in potentia sua vl' creature. vñ necesse ē ꝙ sciat oīa enūciabilia q̄ formari pñt. hec ille. ¶ 7ª ꝯ̄ ē ꝙ dīna cognitio uel scīa nō ē vniuersalis nec pticularis. Istā ꝓbat p̄ sen. di. 35. q. 1. arti. 5. Cōditiones inq̄t scientie precipue attendunt̄ sm̄ rōnem medii. ꝛ silr̄ cuiuslibet cognitionis. illud aūt ꝑ qđ cognoscit quasi medio est diuina essentia que non pōt dici vniuersalis. q2 oē vl'e additionē recipit alicuius per qđ determinat̄. ꝛ ita est i potentia ꝛ iperfectū in esse. Silr̄ nō pōt dici particulare. q2 particularis pncipiū ē mā uel aliq̄d loco materie se hñs: qđ deo nō ꝯuenit. similiter a diuina eēntia oīs potentia passiua ꝛ quasi passiua ꝛ mālis remota est cum sit act⁹ purus. vñ etiam nec rō habitus sibi cōpetit. q2 habitus non est vltima opatio q̄ perficit habentē. ꝛ iō scientia dei neqȝ est vniuersalis neqȝ particularis. nec in potentia dici pōt. sȝ tm̄ in actu. hec ille. Confirmat hoc ꝑ cōmētatorē 11º metaphisice dicētē. ꝙ sciētia dei neqȝ est vniuersalis neqȝ particularis nec in potentia. Et ibidem ad 2m dicit. ꝙ q̄uis de⁹ cognoscat ꝓpriā nām cuiuslibet rei. non tm̄ cognoscit per aliquid acceptū a re. q2 ut dicit Dionysius i 7º ca⁹ de diuinis nominib⁹. Diuina scientia non īmittit se singulis rebus que cognoscunt̄. nec est alia scientia qua seipsum cognoscit ꝛ alias res. ꝛ ideo non potest dici particularis. q2 ꝓprie illa scientia est particularis q̄ ē ꝑ mediū particulare a re acceptū. hec ille. Et ibidem ad primū dicit. Q̄uis diuina eēntia sit vniuersalis causa rerū. non tamen ita ꝙ aliq̄d sit sibi addibile per qđ ꝓpria ꝛ perfecta causa efficiat̄. imo ꝑ seipsam est sufficiēs ꝛ perfecta causa cuiuslibet rei. ꝛ ideo cognitio q̄ est per talem causam. non est scientia in vniuersali. sed i ꝓpria natura cuiuslibet rei. hec ille. Idem ponit prima parte. q. 14. arti. p̄ ad 3m. ¶ 8ª ꝯ̄ est. ꝙ scientia dei est causa rerum. Istam probat sic pma parte. q. 14. arti. 8. Sic se habet scientia dei ad oēs res creatas. sic scīa artificis se hȝ ad artificiata. scientia autē artificis est causa artificiatorum eo ꝙ artifex opat̄ ꝑ suū intellectū. vñ oȝ ꝙ forma intellect⁹ sit pncipiū opatiōis. sicut calor ē pncipiū calefactiōis

Sʒ considerandũ est ꝙ forma naturalis inq̃tũ ẽ forma manens ĩ eo cui dat eẽ nõ noiat principiũ actiõis ſᷓm ꝙ habet inclinationẽ ad effectũ. ⁊ ſiliter forma intelligibilis nõ noiat pͥncipiũ actionis ſᷓm ꝙ est tm̃ in intelligente niſi adiũgaꝛ̃ ei inclinatio ad effectũ q̃ est ꝑ voluntatẽ. cũ eni forma intelligibilis ad opposita se habeat: cũ ſit eadẽ ſcia oppoſitoꝝ: nõ ꝓduceret effectũ determinatũ niſi determinareꝛ̃ ad vnũ ꝑ appetitũ. ut dᷓ ix° metaphiſice. manifestũ est aũt ꝙ deꝰ ꝑ intellectũ ſuũ cauſat res cũ ſuũ eſſe ſit ſuũ intelligere. vñ neceſſe ẽ ꝙ ſua ſcia ſit cã rerũ ſᷓm ꝙ hʒ voluntatẽ adiũctã. vñ ſciẽtia dei ſᷓm ꝙ est cã reꝝ ꝯſueuit noiari ſcia approbatiõis. hec ille. Eandẽ ꝯ̃nẽ ꝓbat de veritate. q. z. arti. 14. ſic dicẽs. Effectꝰ ingꝛ̃ nõ põt eẽ ſimplicior ſua cã. vñ oꝫ ꝙ in quibuſcũq; iueniꝛ̃ vna nã ꝙ ſit reducere ĩ vnũ ꝑmũ illiꝰ nature. ſic oia calida reducunꝛ̃ ad vnũ primũ calidũ. ſ. ad ignẽ qui est cauſa caloris in alijs. ut diciꝛ̃ z° metaphiſice. ⁊ iõ cũ ois ſilitudo attendaꝛ̃ ſᷓm aliquã cõuenientiã alicuiꝰ forme. oꝫ ꝙ quecũq; ſunt ſimilia ita ſe habeãt ꝙ uel vnũ ſit cã alterius uel ambo ex vna cauſa cauſenꝛ̃. In oi autẽ ſcientia est aſſilatio ſciẽtis ad ſcitũ. Vñ oportet ꝙ uel ſcia ſit cauſa ſciti. uel ecõtra ſcitũ ſit cauſa ſcientie. uꝉ vtrũq; ab vna cauſa cauſeꝛ̃. Non põt aũt dici ꝙ res ſcite a deo ſint cauſa ſcie in eo. qꝛ cũ res ſint tẽporales: ⁊ ſcia dei ſit eterna. tẽporale aũt nõ põt eſſe cauſa eterni. Siliter nõ põt dici ꝙ vtrũq; ab vna cã cauſetur. qꝛ in eo nihil põt eẽ cauſatũ cum ipſe ſit quicq̃d habet. Vñ relinquiꝛ̃ ꝙ ſcientia eiꝰ ſit cã rerũ. ſed econuerſo ſcia nostra cauſata est a rebꝰ inq̃tũ. ſ. eã a rebꝰ accepimꝰ. ſed ſcia angeloꝝ nõ est cauſa rerũ neq; ab eis cauſata. ſed vtrũq; est ab vna cã. ſicut eni formas nãles influit deꝰ rebꝰ ut ſubſiſtant. ita ſilitudines eaꝝ influit mentibꝰ angeloꝝ ad cognoſcẽdũ res. hec ille. ⁊ ſubdit. Sciendũ tñ ꝙ ſcia inq̃tũ ſcia nõ dicit cauſã actiuã. ſicut nec forma inq̃tũ est forma. actio eni ẽ ut in exeundo aliq̃d ab agente. ſed forma inq̃tũ hᵒ hʒ eſſe in ꝑficiendo illud in quo est ⁊ quieſcendo in ipſo. ⁊ iõ forma non est pͥncipiũ agendi. niſi mediãte virtute. ⁊ in quibuſdã q̃dẽ ipſa forma est virtus. ſʒ non ſᷓm rõnẽ forme. In quibuſdã aũt virtꝰ aliud est a forma ſubſtãtiali rei. ſicut videmus in aliquibꝰ corporibꝰ a quibus nõ ꝓgrediunꝛ̃ actiones niſi mediãtibꝰ aliquibꝰ ſuis q̃litatibus. ſimiliter etiã ſcientia ſignꝛ̃ ꝑ hoc ꝙ aliq̃d est in ſciẽte. ⁊ ideo a ſcia nõ ꝓcedit effectus niſi mediãte volũtate que de ſui rõne ĩportat quẽdã influxũ ĩ volitũ uel ad volita. ſicut a ſubã nũq̃ exit actio niſi mediãte virtute q̃uis in quibuſdã ſit idẽ ſcia ⁊ volũtas ut in deo. in quibuſdã aũt ut in alijs a deo ſunt diuerſa. Siliter etiã a deo cũ ſit ꝑma cauſa oiuʒ ꝓcedũt effectus mediãtibꝰ cauſis ſecũdis. vñ inter ſciam dei q̃ ẽ cauſa rei ⁊ ipſam rem cauſatã iueniꝛ̃ duplex mediũ vnũ. ſ. ex pte dei. ſ. diua voluntas. aliud ex pte ipſaꝝ reꝝ q̃tũ ad q̃ſdã effectus. ſ. cauſe z° quibꝰ mediantibus ꝓueniãt res a ſcia dei. ois aũt effectꝰ nõ ſolũ ſequiꝛ̃ cõditionẽ cauſe ꝑme. ſʒ etiã medie. ⁊ iõ res ſcite a deo ꝓcedũt ab eiꝰ ſcia ꝑ modũ volũtatis ⁊ ꝑ modũ cauſaꝝ ſecũdaꝝ. nec oportet ꝙ in oibus modũ ſcientie ſequanꝛ̃. hec ille. Idẽ ponit ꝑ̃ ſen. vbi ſupra.

¶ 9ᵃ ꝯ̃ ẽ ꝙ ſcia dei est inuariabilis. Iſtã ponit de veritate. q. z. arti. 1z° quã ſic ꝓbat. Cũ inquit ſcia ſit mediũ inꝛ̃ cognoſcentẽ ⁊ cognitũ duplex põt accidere variatio in ipſa. vno° ex pte cognoſcentis. alio° ex pte rei cognite. ex pte aũt ſciẽtis tria cõſideranꝛ̃ in ſcia. ſ. ipſa ſcia: actus eiꝰ. ⁊ modus eiꝰ. ⁊ ſᷓm hec tria põt accidere variatio in ſcia. accidit eni variatio in ea ex pte ſcie ipſiꝰ q̃ñ de nouo acquiriꝛ̃ ſcia alicuiꝰ qᵭ ꝑ̃us neſciebaꝛ̃. uꝉ amittiꝛ̃ ſcia illius qᵭ ꝑ̃us ſciebaꝛ̃. ⁊ ſᷓm hoc attendiꝛ̃ generatio ⁊ corruptio aut augmẽtũ ⁊ diminutio ſcie. talis aũt variatio in diuina ſcia accidere nõ põt. qꝛ ſcia diuina ut ſupra ẽ oſtenſũ. nõ ſolũ est entiũ ſed nõ entiũ etiã. nõ põt aũt aliq̃d eẽ ꝑ̃ter ens uel nõ ens. qꝛ inꝛ̃ affirmationẽ ⁊ negationẽ nõ est mediũ. Q̃uis aũt ſcientia dei ſᷓm quẽdã modũ ſit tm̃ exĩtiũ in pñti preterito uel futuro ſᷓm ꝙ ſcia ordinaꝛ̃ ad opus qᵭ facit voluntas. ſi tñ ꝑ hũc modũ ſciendi ſciret aliq̃d qᵭ ꝑ̃us neſciuit nulla variatio ex hᵒ accideret in ſcia eiꝰ cũ ipſa ſit eq̃liter entiũ ⁊ nõ entiũ q̃tũ ex pte eiꝰ est. ſʒ ſi eẽt ex hᵒ aliq̃ mutatio in deo. hᵒ eẽt ex pte volũtatis q̃ determinat ſciam ad aliq̃d ad qᵭ pᵉiꝰ nõ determinabat. ſʒ nec in voluntate ipſiꝰ aliq̃ mutatio accidere põt. cũ eni hᵒ ſit de rõne voluntatis ut libere actũ ſuũ ꝓducat. q̃tũ est ex ipſa rõne voluntatis eq̃liter põt ĩ vtrũq; oppoſitoꝝ exire. ut. ſ. velit uel nõ velit. facere aut nõ facere. ſʒ tñ nõ põt eſſe ut ſiꝉ dũ vult nõ velit. nec in voluntate diua q̃ ĩmutabilis est põt accidere ut ꝑ̃us voluerit aliq̃d ⁊ postea noluerit illud idẽ ſᷓm idẽ tẽpꝰ. qꝛ ſic voluntas eiꝰ eſſet tẽporalis ⁊ nõ tota ſiꝉ. vñ ſi loq̃mur de neceſſitate abſoluta nõ ẽ neceſſe eũ velle hᵒ quod vult: qᵭ abſolute loquẽdo poſſibile est eũ non velle. Sʒ ſi loq̃mur de neceſſitate q̃ ẽ ex ſuppoſitiõe ſic neceſſariũ ẽ eũ velle ſi voluerit uꝉ vult. ⁊ ſic ex ſuppoſitiõe ꝑ̃dicta loquẽdo nõ ẽ poſſibile eũ nõ velle. ſ. ſi vult aut voluerit. mutatio aũt cũ req̃rat duos terminos ſꝑ reſpicit vltimũ ĩ ordine ad ꝑmũ. vñ hoc ſolũmodo ſequereꝛ̃. ſ. ꝙ eiꝰ voluntas eẽt mutabilis ſi eſſet poſſibile eũ non velle qᵭ vult ſi ꝑ̃us voluiſſet. ⁊ ſic pꝫ ꝙ pñt eſſe plura a deo ſcita ꝑ hũc modũ ſcientie uꝉ pauciora nulla variatione poſita in eiꝰ voluntate uel ſciẽtia. hoc eni est eũ poſſe plura ſcire qᵭ poſſe ſciam ſuam ꝑ voluntatẽ determinare ad plura faciẽda. Sʒ ex pte actus accidit variatio in ſciẽtia tripliciter. vno mõ ex eo ꝙ actu ꝯſiderat qᵭ non ꝑ̃us ꝯſiderauit. ſicut dicimus illũ variari q̃ exit ab habitu in actũ. Iſte aũt variationis modꝰ in ſcia dei eſſe non põt. qꝛ ipſe non est ſciens ſᷓm habitũ. ſed ſᷓm actũ ſolũ. qꝛ non est in eo aliqua potentialitas qualis est in habitu. Alio mõ ꝯtingit variatio in actu ſciendi ex hᵒ ꝙ mõ conſiderat vnũ modo aliud. ſʒ illud eſſe nõ põt in diuina cognitione. qꝛ ipſe ꝑ vnã ſpẽm ſue ſcientie omnia videt ⁊ oia ſimul intuetur. 3° mõ ex hoc ꝙ aliq̃s cõſiderando diſcurrit de vno in aliud: quod in deo accidere non põt. quia cum diſcurſus duo requirat inter que ſit. nõ põt dici diſcurſus in ſciẽtia ex hoc ꝙ duo videat ſi illa duo videt vnico intuitu. quod accidit i diuina cognitione uel ſcientia ex hoc ꝙ omnia per vnam ſpeciem videt

Sʒ ex pte modi cognoscēdi accidit variatio in scīa. ex h̄
ꝙ aliqd limpidi⁹ ⁊ pfecti⁹ cognoscit nunc q̄3 pus. qđ qdē
pōt ɔtingere ex duob⁹. vno⁹ ex diuersitate medij per
qđ fit cognitio sicut accidit in eo q prius sciuit aliqd p
mediū pbabile ⁊ postea scit idē p mediū necessarium
qđ etiā in deo accidere nō pōt. qꝛ eēntia sua q̄ ē ei me/
diū cognoscēdi est inuariabilis. alio⁹ ex virtute intellecti/
ua ſm ꝙ vn⁹ hō melioris ingenij acuti⁹ aliqd cognoscit
etiā p idē mediū. qđ etiā in deo accidere non valet. qꝛ
virt⁹ q̄ cognoscit sua eēntia ē: q̄ inuariabilis ē. ꝗ relinq̄
diuinā sciam oīo iuariabilē esse ex pte cognoscentis.
Ex pte aūt rei cognite scīa variat̄ ſm v̄itatē ⁊ falsita/
tē. qꝛ eadē existimatione remanēte: si res mutet̄ erit
existimatio falsa q̄ pri⁹ fuit vera. q̄ etiā ī deo accidere
nō pōt. qꝛ diuin⁹ intuit⁹ fert̄ ad rē ſm ꝙ est in sua pre/
sentialitate put ē iā determinata ad vnū. ⁊ vlteri⁹ q̄tū
ad hoc nō pōt variari. si eni res ipsa aliā dispositionē
accipiat iterū illa erit eodē mō diuine visiōi subiecta
⁊ sic scīa dei nullo mō est variabilis. hec ille. Et arti. 5⁹
ad xi^m dicit. Scīa dei nō variat̄ ſm variationē scibi/
liū. ex h̄ eni ɔtingit ꝙ nostra scīa ex eoꝝ variatiōe va
riet̄. qꝛ alia cognitione cognoscit res p̄ntes p̄teritas uel
futuras. ⁊ inde est ꝙ forte nō sedere illa cognitio q̄ ha
bebat̄ de eo ꝙ sederet efficit̄ falsa. sꝫ de⁹ vno intuitu
cognoscit res ut p̄ntes p̄teritas uel futuras. Unde eadem
v̄itas in ei⁹ ītellectu remanet q̄litercūq3 res variet̄. h̄
ille. Et arti. 13. ad 7^m dicit. Deus scit enūciabilia nō cō
ponendo aut diuidēdo. ⁊ iō sic cognoscit res eodē modo
qn̄ sunt ⁊ qn̄ nō sunt. ita cognoscit enūciabilia qn̄ sunt
vera ⁊ qn̄ sūt falsa. qꝛ vnūqđq3 scit eē verū illo tpe q̄
verū est. scit eni h̄ enūciabile esse verū. s. petrū curre/
re illo tpe quo verū est. ⁊ silr̄ h̄ enūciabile petrū eē
cursurū. ⁊ sic de alijs. ⁊ iō q̄uis non sit mō verū petꝝ
currere. sꝫ cucurrisse. nihilomin⁹ tn̄ de⁹ vtrūq3 scit qꝛ
sil' intuet̄ vtrūq3 tēp⁹ q̄ vtrūq3 enūciabile est verū. si āt
sciret enūciabilia formādo enūciabilia in seipso. tunc
nesciret aliqđ enūciabile. nisi qn̄ est verū. sicut ⁊ ī no/
bis accidit ⁊ sic scīa eius variaret̄. hec ille. Eandē po/
nit ɔnē p̄ma pte. q. 14. arti. 15. s. ꝙ scīa dei est inuaria/
bilis. verūtn̄ ibidē ad 3^m r̄ndendo dicit oppositū eius
qđ p̄rime dictū est. ait eni. ꝙ hec nō ē vera: qcqd de⁹
sciuit adhuc scit. si ad enūciabilia referat̄. sꝫ ex h̄ non
seq̄ ꝙ scīa dei sit variabilis. sicut eni absq3 variatione
diue scie ē ꝙ sciat vnā ⁊ eādē rē qn̄q3 eē ⁊ qn̄q3 nō eē
ita absq3 variatione diue scie ē ꝙ sciat aliqđ enūcia/
bile qn̄q3 esse verū ⁊ qn̄q3 eē falsū. eēt aūt scīa dei ex
h̄ variabilis si enūciabilia cognosceret p modū enun/
ciabiliū cōponēdo ⁊ diuidendo. sic accidit in itellectu
nr̄o. vn̄ cognitio nr̄a variat̄ ſm v̄itatē ⁊ falsitatē. puta
si mutata re eādē opinionē de illa re teneam⁹. uł ſm
diuersas opiniones. ut si p̄ opinemur aliquē sedere ⁊
postea opinemur illū nō sedere quoꝝ neutrū pōt esse
ī deo. hec ille. ¶ 10. ɔ est. ꝙ diua scīa nō ē vniuoca scie
nr̄e nec equoca. sꝫ analoga. Istā pbat de veritate. q.
2. arti. 11. Impossibile inq̄t est aliqd p̄dicari vniuoce
de deo ⁊ creatura. in omnib⁹ enim vniuocis cōis ē rō
nois vtriq3 eoꝝ de quib⁹ nomem vniuoce p̄dicat̄.
⁊ sic q̄tū ad illi⁹ nois rōnē vniuocata in aliq̄ eq̄lia sūt
q̄uis ſm eē vnū altero possit eē p̄us uel posteri⁹. sic ī
rōne numeri oēs numeri sūt equales q̄uis ſm nomē
rei vnus alio p̄or sit. creatura autē quātūcūq3 imitet̄
deū nō pōt attingere ad h̄ ut eadē rōne aliqd sibi con
ueniat q̄ cōuenit deo. Illa eni q̄ ſm eandē rōnē sūt in
diuersis. sunt eis cōia ſm rōnē sub̄e uel qdditatis. sed
sunt distincta ſm eē. qcqd aūt est in deo h̄ est suū esse.
sicut eni essentia in eo est idē qđ eē. ita scīa idem est ꝙ
scientē esse. vn̄ cū eē qđ est p̄priū vni rei nō possit al/
teri cōicari. ipossibile ē ut creatura ptingat ad eandē
rōnē hn̄di aliquid qđ hꝫ deus. sic ⁊ impossibile ē ꝙ ad
idē esse perueniat. silr̄ etiā in nobis eēt. si eni in pe/
tro non differret hō ⁊ hoīem esse. ipossibile esset ꝙ hō
vniuoce diceret̄ de petro ⁊ de paulo quib⁹ est diuer/
sū eē. Nec pōt dici ꝙ oīo equoce p̄dicet̄ qcqd de deo
⁊ creaturis dr̄ qꝛ nisi eēt aliq̄ ɔueniētia creaturaꝝ ad
deū ſm rē sua eēntia nō eēt creaturaꝝ silitudo. ⁊ ita
cognoscēdo eēntiā suā nō cognosceret creaturas. simi/
liter etiā nec nos ex reb⁹ creatis in cognitionē dei pos
sem⁹ p̄uenire. nec nominū q̄ creaturis aptant̄ vnum
magis de eo esset dicēdū q̄3 aliud. qꝛ ex equiuocis nō
differt qđcūq3 nomē iponat̄. ex q̄ nulla rei cōuenien
tia attendit̄. vn̄ dicēdū est ꝙ nec oīo vniuoce nec pu/
re equiuoce nomē scie de scientia deit nostra p̄dicat̄
sꝫ ſm analogiā qđ nihil aliud est dictu q̄3 ſm p̄portio/
nē. ɔuenientia aūt ſm p̄portionē pōt eē duplex. ⁊ ſm
h̄ attendit̄ duplex analogie cōitas. est eni qdā ɔueniē
tia inter ipsa quoꝝ ē ad inuicē p̄portio eo ꝙ hn̄t distā/
tiā uel habitudinē aliā ad inuicē. sicut binari⁹ cū vni/
tate eo ꝙ est ei⁹ duplum. ɔuenientia etiā quādoq3 at/
tendit̄ n̄ duoꝝ ad inuicē inter que sit p̄portio. sꝫ ma/
gis ad inuicē duaꝝ p̄portionū. sicut senarius ɔuenit
cū q̄ternario in hoc ꝙ sicut senarius est duplū terna/
rij. sic quaternari⁹ binarij. p̄ma ergo ɔueniētia ē p̄por
tiōis. 2ª aūt p̄portionalitatis. vn̄ ⁊ ſm modū p̄me cō/
uenientie iuenim⁹ aliqd analogice dictū de duobus
quoꝝ vnū ad alterū habitudinē hꝫ. sicut ens dicit̄ de
substantia ⁊ accidente ex habitudine quā sub̄a ⁊ acci
dens habent. ⁊ sanū dicit̄ de vrina ⁊ aīali ex eo ꝙ vri/
na aliquā habitudinē habet ad sanitatem aīalis. qn̄q3
v̄o dicit̄ aliquid analogice 2⁹ mō ɔuenientie. sicut no
men visus dicit̄ de visu corporali ⁊ intellectu eo ꝙ si/
cut visus est in oculo. ita intellectus est in mente. qꝛ ꝗ
in his que dicunt̄ analogice p̄ mō oportet esse aliquā
determinatā habitudinē inter ea quib⁹ est aliqd cōe
per analogiā. impossibile est aliqd p hunc modū analo
gice dici de deo ⁊ creatura. qꝛ nulla creatura hꝫ talē
habitudinē ad deū p quā possit diua perfectio deter/
minari. sꝫ in alio mō analogie nulla determinata habi/
tudo attendit̄ int̄ ea quib⁹ est aliquid p analogiā cōe.
⁊ ideo ſm istū modū nihil p̄hibet aliqđ nomen analo/
gice dici de deo ⁊ creatura. sed tamen hoc ɔtingit du
pliciter. quandoq3 eni illud nomen importat aliqd ex
principali siḡtione in quo non potest attēdi analogia
inter deum ⁊ creaturā. etiā p̄dicto modo. sicut ē in
omnib⁹ que simbo^ce dicuntur de deo. ut cum dicitur
leo sol uel hꝫ. quia in horum diffinitione cadit mate/
ria q̄ deo attribui nō pōt. qn̄q3 v̄o nomen qđ de deo

⁊ creatura dicit̃ nihil importat ex principali ſignificato ſm quod non poſſit attendi predictus conuenientie modus inter creaturam ⁊ deū. ⁊ ſic ſunt omnia in quoꝝ diffinitione nō claudit̃ defectꝰ neq; depēdēt a mā ſm eē. ut ens bonū ⁊ hꝫ. hec ille. Eandem ſententiā ponit de potentia dei. q. 7. arti. 7º. Itē pma pte. q. 13. arti. 4 et 5º. Itē ꝯ̄ gentiles. caº. 33º et 34º. Et p̄ ſen. diſ. 35. q. 1. arti. 4º. Sed tunc eſt dubiū q2 in omnibꝰ analogicis ita eſt ꝙ vnū ponit̃ in diffinitione alteriꝰ. ſicut ſubſtā‑tia ponit̃ in diffinitione accidētis. ⁊ actus ponit̃ i diffinitione potentie uel ſaltē idē ponitur in diffinitione vtriuſq;. ſic ſanitas aīalis ponitur in diffinitione ſani qḋ dr̃ de vrina ⁊ ſani qḋ de cibo: qrū alteꝝ ē ꝯſeruatiuū aliud ſignificatiuū ſanitatis. ſꝫ deus ⁊ creature non ſe hnt̄ h̄ mō. q2 neq; vnū ponit̃ in diffinitiōe alteriꝰ neq; aliqḋ idē i diffinitiōe vtriuſq;. dato etiā ꝙ deꝰ diffinitionē haberet. ⁊ ſic videt̃ ꝙ nihil ſm analogiā dici poſſit de deo ⁊ creaturis. Ad hoc rn̄det ipſe de veritate q. 2. arti. 11º ad 6ᵘᵐ dicens. ꝙ rō illa ꝓcedit de coītate analogie que accipit̃ ſm determinatā habitudinem vniꝰ ad alterū. tūc eni oꝫ ꝙ vnū ponat̃ in diffinitione alterius. ſicut ſubſtā in diffinitione accidentis uł aliqḋ vnū in diffinitione duoꝝ. ex eo ꝙ vtraq; dicunt̃ ꝑ habitudinē ad vnū. ſicut ſubſtā in diffinitiōe qualitatis ⁊ quantitatis. hec ille. ¶ Sꝫ ꝯ̄ iſta arguit Aureolus. Et qḋē ꝯ̄ pmā ꝯ̄nē p̄ loco arguit in h̄ ꝙ diſtinguit in deo ſciam eſſentie ſue ⁊ ſciam creaturarū ſm rōnē. arguit igit̃ ſic. Si mens apprehēdat intellectionē q̄ deꝰ intelligit creaturā uel aliā ab intellectione q̄ intelligit eēntiā. aut h̄ ē q2 itellectio creature ꝯcipit̃ ut imediate tēdēs i eā abſq; eēntia. aut ut tendēs i eā mediāte eēntia. ⁊ ita ut differūt ab illa q̄ imediate in eēntiā tēdit. vn̄ poſſumꝰ dicere ꝙ uel differūt ſm ꝑciſionē. q2 intellectio eēntie ꝯcipit̃ ut ꝑciſe tendens in eēntiā. intellectio v̄o creature ut tendens ſit̃ in eēntiā ⁊ cū h̄ creaturā. uel differunt ſm diſpationē. q2 vna diſpate tendit in eſſentiā diuinā abſq; creatura. alia v̄o i creaturā abſq; eſſentia. ſꝫ manifeſtū ē ꝙ ſi deᷓ pmū iam non ſūt due intellectiones ſꝫ vna. q̄ qūq; ſumit̃ ꝑciſe ut ad eſſentiā terminat̃. qūq; v̄o ſumit̃ ut vlteriꝰ tendens in creaturā. ⁊ ſm hoc nō eſt aliq̄ diſtinctio in cognitione. ſꝫ tm̄ in obiectis. nā ſi alia eſt intellectio q̄ ꝑciſe fert̃ in eēntiā ab illa q̄ fert̃ in eſſentiā ⁊ in creaturā. ſequit̃ ꝙ duplici intellectione ſm rōnē deus intelligit eſſentiā ſuam. vna. ſ. ꝑciſe ſine creatura. alia v̄o ſimul cū creatura. imo nō oꝫ pmā ponere ꝙ ſufficiēt intelligit deus ſuā eēntiā pzᵃᵐ. ⁊ ſicut in 2ᵃ nō eſt alia ⁊ alia intellectio ſm rōnē eſſentie ⁊ creature. imo ſimpliciter vna. ſic abſolute dici oꝫ ꝙ in deo nō ē alia intellectio eſſentie ⁊ creature etiā ſm rōnē. Nec pōt dari 2ᵐ. ſ. ꝙ differant ſm diſpationē. impoſſibile ē eni vere cōcipere ꝙ deus intelligat creaturā imediate non intelligendo ſuā eſſentiā. q2 tunc eſſentia non eēt rō intelligēdi creaturā. nec mediaret in deo int̃ actū intellectionis ⁊ ipſam creaturā. nec eſſet obiectū pmariū illiꝰ intellectiōis q̄ a deo apprehēdit̃ creatura. qḋ tu negas. ꝗ manifeſtū eſt ꝙ intellectio dei nō pōt reſolui in duas ſm rōnē quaꝝ vna ſit eēntie ⁊ alia creature. ¶ 2º ſic. Aut intellectio creaturaꝝ a deo precedit ſm ordinē rōnis ꝓductionē vbi. aut nō. ſꝫ neutrū pōt dari. igit̃. hꝰ ꝓbat̃. Nā nō pōt dici ꝙ intellectio creaturaꝝ ꝑcedat ordine rōnis ꝓductionē vbi. tū q2 qḋ eſt eſſentialiꝰ et intimius deo ſm rōnē ꝑcedere videt̃ minꝰ eſſentiale. ſꝫ emanatio verbi ē qḋ intimius ⁊ eſſentialius deo q̄ intellectio creaturaꝝ. nihil enim cōnotans creaturā ē ita intimū deo ſic ꝑſona. ꝗ emanatio verbi ꝑus intelligi debet quodā ordine rōnis in deo q̄ intellectio alicuius creature. tum 2º q2 oē neceſſe eſſe ꝑus ē q̄ ꝯtingēs. ſꝫ ꝑſone diue ⁊ emanationes ſūt neceſſe eē. creature v̄o ſūt ꝯtingentes. ⁊ q̄dā eaꝝ noticia eſt ꝯtingens. ſ. illa q̄ eſt reſpectu futuri cōtingentis. potuit eni deꝰ nō noſce antichriſtū futurū. q2 potuit nō eſſe futurus. ꝗ emanatio verbi ꝑcedit hāc intellectionē. Nec pōt dari aliud membrū. tū p̄ q2 illud qḋ coīcat̃ alteri ꝑ ꝓductionē ꝑintelligit̃ i ꝓducēte. q2 non pōt coīcare qḋ nō hꝫ. ſꝫ pr̃ ꝓducēdo verbū coīcat ſibi intellectionē creaturaꝝ. ꝗ preintelligit̃ eā habere in ſe. tum 2º q2 ſm Augᵘᵐ 6º de trinitate filius ꝓcedit a patre ſicut lumē de luce ⁊ ars de arte ſꝫ ars iportat noticiā creaturaꝝ. ꝗ pat̃ ꝑhabet i ſe noticiam creaturaꝝ. ſm quā dr̃ ars aliquo ordine rōnis ꝑus q̄ filius ꝓducat̃. tum 3º q2 verbū in diuinis non ſolū eſt verbū eēntie. imo eſt verbū creature. ſꝫ nō ꝓcederet ut verbū creature. niſi intellectio creature ꝓcederet in patre. igit̃. ¶ 2º loco arguit ꝯ̄ illud qḋ dicit ꝯ̄ ꝙ ſcꝫ deus de creabilibꝰ nō fiendis nō hꝫ ſciam practicā. ſꝫ tm̄ de fiendis. Primo q2 ſi noticia fiendoꝝ tm̄ modo ſit practica non eſt factibiliū dato ꝙ non ſint fienda ſequit̃ ꝙ ars viellandi uel ſcia medicine in hiis q nō ꝓponūt vnq̄ viellare aut potiōes dare erūt ſpeculatiue ⁊ nō practice. vn̄ quilibet poterit ꝓ libito voluntatis ſue facere ſciam ſuā nunc practicā ꝓponēdo vti ea. nunc v̄o ſpeculatiuā ꝓponendo ꝙ nūq̄ illa vtat̃. hoc aūt dicere eſt abſonū. ꝗ ꝙ deꝰ ꝓponat aliq̄ ſe facturū. alia v̄o non. nihil facit ad h̄ ꝙ illa noticia ſit practica. iſta v̄o ſpeculatiua. ¶ 2º q2 ſcientia practica dr̃ actiua uel operatiua. ut pꝫ 6º metaphiſice. hec autem actiuitas nō oꝫ ꝙ ſit actualis. alias nullꝰ haberet ſciētiā practicā niſi dū actu operat̃. ſꝫ intelligi debet potentialis ⁊ aptitudinalis. ſꝫ manifeſtū ē ꝙ noticia quā hꝫ deꝰ reſpectu rerū q̄s etiā non diſponit ſe facturū dici poteſt actiua actiuitate aptitudinali. poſſet enim deus ꝓducere per eā illa que non ꝓducet. ꝗ talis noticia practica remanebit. ¶ 3º loco arguit ꝯ̄ hoc qḋ dictū eſt in illa ꝯ̄ne. ſ. ꝙ ſcire operabilia quo ad eoꝝ diffinitiones ⁊ predicata vlia eſt ſcire ſpeculatiuū ⁊ nō practicū. Et p̄ arguit ſic. Cōſtat inqt ꝙ moraľ ſciētia tradita in libro ethiᶜ practica eſt ⁊ actiua. ſꝫ pħus ibi diffinit felicitatē ⁊ virtutem. ⁊ virtutes diuidit. ⁊ eaꝝ ꝓprietates inqrit. ergo cognoſcere diffinitiones diuiſiones ⁊ hꝫ de rebus opabilibus ſpectat ad ſciētiā practicā ⁊ nō ſpeculatiuā. ¶ 2º ad idē. Si talia de rebꝰ opabilibꝰ ad ſciam ſpeculatiuā ꝑtinerēt. ſequeret̃ ꝙ de oi opabili poſſent eē due ſciētie. ſ. ſcia practica ⁊ ſpeculatiua. ſꝫ h̄ ē falſū. q2 nullꝰ dicit ꝙ ſit duplex moralis vna practica ⁊ alia ſpeculatiua. ꝗ idē qḋ pꝰ

¶ 3º Ad sciam practicā nō solū spectat scire subiectū opabile. imo ⁊ oia q̄ quodāmō aspiciunt̄ ab operante ⁊ attingunt̄ p opatiōnē. s3 nulla veritas est de aliquo scibili qn operans intendat eā vlr̄ indirecte in opato. Intēdit eni tale opꝰ agere φ de illo possit oēs veritates hꝫ enūciari. ⁊ lic3 forte eas p̄ncipaliter nō intēdat. nihilominus intendit secūdario. cū nō intēdat facere opus diminutū. imo vsqꝫquaqꝫ pfectū ⁊ completū. igit̄ scire oēm ꝓprietatē ⁊ diffinitionē. ⁊ qcqd ē cōplementi in ope ad practicā sciam pertinebit. ¶ 4º Ad sciam practicā spectat φ doceat operari docendo. s. opa ⁊ modū opandi. s3 ois veritas possibilis haberi de operabili quodāmō ē operabilis. qꝛ p accñs. ꝓducens eni pticulare ꝓducit vl̄e. ⁊ oēm habitudinē ac veritatē formabilē in vlī. igit̄ scia practica docere pōt oēm veritatē possibilē de obiecto opabili formari. ¶ Contra 4am ɔnē arguit. ꝑsertim ɔ illud qḋ ibi dr̄ sc3 φ deꝰ intelligendo eēntiā vniuscuiusqꝫ intelligit oia q̄ de ipso p̄dicari pñt. ƒm hoc ingt videret̄ φ deus nō cognosceret imediate ꝓprias passiōes alicuꝰ subiecti. nec etiā cōpositionē subiecti ad p̄dicatū imediate qḋ esse nō pōt. deꝰ eni p se ⁊ imediate cognoscit qcqd hꝫ per se aliqd ꝓprie entitatis. cū sua essentia sit similitudo cuiuslibet entitatis quantūcūqꝫ minima sit. s3 ꝓpe passiōes hñt ꝓpriā entitatē aliq̄ mō. ⁊ silr̄ eē qḋ ip̄ortat cōpositio ē aliqḋ eē aliud ab eē subiecti. ḡ vnūqḋqꝫ deus vidēdo essentiā suā in sua ꝓpria entitate imediate cognoscit. nec est bñ dictū φ intelligēdo essentiā vniuscuiusqꝫ cognoscat oia q̄ pñt ei accidere. Cōfirmat̄ illud vltimū. qꝛ illud i ꝓpositionibus ɔtingētibꝰ dici nō pōt φ cognita eēntia subiecti cogscat̄ p̄dicatū aut cōplexio vtriusqꝫ. ¶ Cōtra 6am ɔnē arguit. Et p̄ ɔ illud qḋ ibidē dr̄. s. φ deꝰ cogscit enūciabilia iō qꝛ cognoscit qcqd est in eiꝰ ptāte vl̄ creature. hoc eni ingt lic3 arguat deū posse cognoscere enunciabilia. nō tñ ē sibi rō cognoscēdi. lic3 eni virtꝰ ⁊ ptās diuina cognosci nō possit nisi cognoscāt̄ ea ad q̄ se extēdit. sic nec aliq̄ relatio aut habitudo nisi ꝓpriꝰ eiꝰ terminus cognoscat̄. nō tñ habitudo aut q̄uis cōnotatio est rō terminū cognoscendi. s3 potiꝰ ecōuerso. nō igit̄ verū ē φ noticia potētie diue aut virtutis diue sit sibi rō cognoscēdi ea q̄ subsūt sue ptāti. vñ eēntia p rōnē eēntie nō p rōnē virtutis actiue ē rō diuino intellectui oia cognoscendi. imo dato p impossibile φ deꝰ potētiā actiuā nō hr̄et adhuc oia intelligeret. ¶ Cōtra eandē ⁊ 5am ɔnē arguit sic ꝓbando φ diuina essentia nō se habeat ut species. qꝛ diuꝰ intellectꝰ enūciabilia ⁊ oia alia cognoscit. ƒm h̄ eni sequeret̄ φ diuina essentia esset q̄si spēs ⁊ creature eēnt obiecta diuū intellectū terminātia etiā p̄ma. qꝛ spēs nō tollit in nobis qn creature dicant̄ obiecta p̄maria intellectꝰ nostri. Et iterū diuina eēntia est obiectū terminans diuū intellectū etiā ƒm istos. s3 ƒm eosdē spēs intelligibilis nō se hꝫ ad intellectū sic illud qḋ intelligit̄. s3 potiꝰ tāqꝫ illud q̄ intelligit̄ ḡ nō pōt dici φ diuina essentia sit spēs intellectꝰ diuini. ¶ Cōtra 7am ɔnē arguit. p̄ ɔ rōnē. s. φ scia dicat̄ vl̄is uel pticularis ex rōne medij cognoscēdi ⁊ nō potiꝰ ex cōditione obiecti. constat ingt φ metaphisica dr̄ vl̄is. vñ ⁊ alie dicunt̄ pticulares scie respectu ipsiꝰ. ut p3 p̄ ⁊ 4º meťᶜ. s3 manifestū est φ h̄ non dr̄ nisi qꝛ subiectū eius ē vl̄e sub q̄ subiecta aliaꝝ sciaꝝ q̄si pticularit̄ cōtinent̄. spēs eni p q̄s metaphisicꝰ cognoscit sūt eq̄ pticulares entitatiue. sic ille p q̄s cogscit physicꝰ. ⁊ silr̄ habitꝰ metaphisice est ita singularis ⁊ indiuiduꝰ sic habitus physice. ḡ vl̄itas ⁊ pticularitas i scia nō attēdit̄ penes mediū cognoscēdi. nec penes habitꝰ in se s3 penes obiectū. ¶ 2º sic. p̄hs p̄ posterioꝝ distinguit demonstrationē vl̄em a pticulari penes vl̄itatē ⁊ pticularitatē obiecti. s3 ɔstat φ demonstratio causat sciam ḡ vl̄itas scie attendi debet penes obiecta scibilia. vñ ibidē dr̄ φ scibilia ƒm φ vl̄ia sunt. magis scibilia sunt q̄ ƒm ptē demonstrabilia. ḡ magis vl̄ia sunt. ¶ 3º Si veꝝ eēt qḋ ab ista opinione assumit̄. nulla scia deberet dici vl̄is. cū habitꝰ ⁊ spēs q̄ sunt media cognoscēdi sint quedā res singulares existētes in singularibꝰ intellectionibꝰ hoīu3. s3 h̄ est incōueniens. igit̄ idē qḋ prius. ¶ Contra ɔnē 8am arguit sic. Iste ingt modꝰ dicendi equocat de causalitate. dato eni φ deꝰ nō esset cā efficiēs diu3. adhuc per sciam suā esset exēplar rerum. Unū cōmentator ɔcedit 12º metaphisice cōmēto. 49. hꝫ causalitatē scie diue. s3 manifestū est φ istā causalitatē hꝫ absqꝫ diiūctiōe ⁊ cōconsitantia voluntatis. qꝛ volūtas nihil facit ad rōnē exēplaritatis. alioqn faceret ad h̄ φ res eēt vnita i deo. ḡ nō ē verū qn rō causalitatis cōgruat deo nisi adiuncta voluntate. sic ibi dicūt. ¶ Cōtra vltimā ɔnē arguit sic. p̄mo ɔ mediū q̄ ꝓbat̄ φ scia dei nō sit vniuoca scie nr̄e. nō eni ingt est verū φ h̄ sit qꝛ qdditas ⁊ esse sunt idē i deo. ꝓbatū est eni 8 φ in oi re idē ē eē ⁊ eēntia. differūt tñ ƒm modū ɔcipiendi. s3 hoc nō tollit qn in rebus sit vniuocatio. ḡ rō sufficiēs nō fuit. ¶ 2º qꝛ sicut in duobus indiuiduis nō est realiter idē eē sic nec eadē qdditas ƒm rem. nō eni est eadē realitas humanitatis in duobus hoībus. s3 silis tñ. sicut nec idem eē s3 sile. s3 hoc non obstante silitudo quidditatis sufficit ad vniuocationē φ qdditas differat ab eēntia. vñ patet φ ista rō deficit p nō causam ut causam. hec ille. ¶ Ad ea q̄ p̄ loco inducta sunt ɔ p̄mā ɔnem r̄ndet̄. Ad quoꝝ primū dicit̄ φ distinctio illaꝝ noticiaꝝ in deo ƒm rōnē nō est intelligēda ƒm disꝑationē s3 ƒm p̄cisionē. ⁊ tūc negat̄ ɔña ibidē p̄ illata. ḡ nō sunt due ƒm rōnē. illo mō dualitatis. ex h̄ eni φ eadē cognitio sumit̄ ut diuersimode t̄minata aliqualiter diuersificat̄ ƒm rōnē ad diuersitatē obiectoꝝ. Et cū contra hoc arguit̄ inferendo φ eēntia diuina duplici cognitione cognosceret̄. dico φ non est incōueniēs ea duplici cognitione cognosci dualitate p̄cisionis ⁊ non p̄cisionis. non aūt duabꝰ cognitionibus disꝑatis. Cū ḡ vlteriꝰ inferiꝰ infert̄ φ frustra ponit̄ p̄ma. ⁊c̄. dico φ 2ᵃ includit p̄mā nec pōt poni sine prima. ⁊ ideo ibi nihil ē frustra. ¶ Ad 2m dico φ ƒm φ ponit sanctus Tho. p̄ sen. dis. 7. q. i. arti. 3º q̄stiūcula 2ª. ad 4m. Omnia coia dicta de deo in ordine ad creaturas. ut prescięntia predestinatio ⁊ hꝰ. sequuntur scđm nostrum modum intelligendi notionalia ad intra. ⁊ ideo dico φ prior est generatio verbi q̄ noticia creaturarum. Tunc ad primā ꝓbationē dico φ vbi

pducens nõ precedit pductũ. aᵃ est falsa. In diuinis autem pater non precedit filium. ⁊ ita non prehabet illa q̃ coicat filio. Siliter falsa ẽ aᵃ. vbi illa q̃ coicant pductionẽ dicũt habitudinẽ ad aliqd posteri᷑ ipso pducto. cuiusmodi est noticia creaturarũ. Ad 2ᵃᵐ pbationẽ dico φ ɔña nõ valet. Licʒ eni fili᷒ pcedat a pre ut ars de arte. non tñ oʒ φ pat᷑ pus habeat artem q̃ filiũ pducat. vñ fili᷒ ex illa pductiõe nõ hʒ directe φ sit ars creaturaꝝ. sʒ ad pductionẽ illã ɔsequit᷑ respect᷒ ei᷒ ad creata. ut artis ad artificiata. ⁊ silr est de patre ex h̃ φ pducit verbũ in q̃ creata relucent ⁊ fienda disponunt᷑ ipse dicit᷑ artifex. ℂ Ad 3ᵃᵐ patet per idẽ. Filius eni pus pcedit q̃ habeat respectũ ad creatã. ut verbi ad illud cui᷒ ẽ verbũ. ℂ Ad ea q̃ 2ᵒ loco inducta sunt ɔ̃ eandẽ ɔ̃nẽ dicit᷑. Ad pmũ qdẽ dico φ ars medicine i eo q̃ vtit᷑ ea nõ intendit. ẽ quidẽ practica habitualit᷑. nõ aũt actualiter vltimate. ⁊ de h̃ satis dictũ est in plogo. ℂ Ad 2ᵐ dico φ illa actiuitas aptitudinalis facit sciam practicã habitualit᷑ nõ aũt actualiter vltimate. ⁊ φ ista distinctio sit f̃m mentẽ sancti Tho. pʒ pma pte. q. 15. arti. 3ᵒ ad 2ᵐ vbi sic dicit. Eorũ que nec sunt nec erũt nec fuerũt de᷒ nõ hʒ practicam cognitionẽ nisi in virtute tñ. Ex q̃ pʒ quõ negat cognitionẽ dei de talib᷒ ẽẽ practicã. ⁊ quõ nõ. ℂ Ad ea vo q̃ 3ᵒ loco ɔ̃ eandẽ ɔ̃nẽ posita sũt dicit᷑. ad pmũ qdẽ φ scientia moralis est speculatiua q̃ ad modũ. sʒ q̃ ad finẽ est practica. pcedit eni mõ speculatiuo diffiniendo diuidẽdo vlia pdicata ɔsiderando. sʒ finis eius ẽ non solũ ut sciam᷒. sʒ ut boni efficiamur. ⁊ iõ ẽ simpliciter practica. ecõtrario aũt scia dei de creaturis nõ fiendis ut scia quã hʒ de alio mundo aut de alio sole est speculatiua in se. sʒ ẽ practica q̃tũ ad obiectũ qđ est opabile a sciẽte. s. deo. vñ ois scia q̃ est de nõ opabili est simpliciter speculatiua. sʒ non ois scia q̃ est de opabili ẽ practica simplicit᷑. sʒ illa tñ q̃ ad op᷒ ordinat᷑. ℂ Ad 2ᵐ dico φ ɔña nulla ẽ. nõ eni oʒ φ de oi opabili sint due scie nullo mõ vnã ɔstituentes sciaꝝ. q̃rũ vna sit practica ⁊ alia speculatiua. sʒ solum sequit᷑ φ de oi tali põt haberi scia q̃ erit speculatiua ⁊ practica diuersimode. speculatiua quidem q̃ ad modũ. sʒ practica q̃ ad obiectũ uel finẽ. ℂ Ad 3ᵐ negat᷑ hᵒʳ ad sensũ q̃ debet concedi aᵃ. opans eni aspicit ad vlia rei pdicata. sed in illis nõ sistit sʒ ptẽdit intellectũ suũ ad pticulare op᷒. nũq̃ eni ex vli ɔsideratione sequit᷑ op᷒. sed ex ɔsideratiõe virtutis cogitatiue q̃ circa pticularia versat᷑. Intellect᷒ eni est mouẽs remotũ. sʒ rõ pticularis ⁊ appetitus sensitiu᷒ ẽ mouẽs pximũ. ⁊ iõ aᵒʳ simpliciter negat᷑. nõ eni est vera de scia practica simplicit᷑ sʒ rõne finis. illa eni nõ ɔsiderat vlia pdicata inq̃tũ hʒ. sʒ ut illa ad pticulare applicet. vñ practica nõ ɔsiderat vlia finaliter sed speculatiua ⁊ inq̃tũ ɔsiderat vlia pdicata diffiniẽdo diuidẽdo intãtũ recedit a sinceritate practice. ℂ Ad 4ᵐ dico φ practica docet pncipaliter opari pticularia. ⁊ non intẽdit opari nisi per accidens vlia. ⁊ ideo licʒ opans p accñs attingat vniuersales virtutes. nõ sequit᷑ iõ φ practica illud principaliter ⁊ ex intẽto doceat. nec p ɔ̃ñs i vlibus imorat᷑. vñ oia ista argumenta solũ pbant φ practica scia cõsiderat vlia pdicata. ⁊ rõnes vles opabiliũ. qđ ɔcedimus. nõ tñ in illis sistit nec illoꝝ grã est. sʒ pp̃ter opus qđ pcedit a rõne pticulari pcedente iudicio intellect᷒. speculatiua aũt ẽ in oppositũ. illa eni vadit a singularib᷒ ad vlẽ abstrahẽdo f̃m motũ rerũ ad animã. de q̃ dictũ fuit in alio articulo. ℂ Ad argumẽta ɔ̃ 4ᵃᵐ ɔ̃nẽ dicit᷑. ⁊ p̃ ad pmũ dicit᷑ φ pcedit ex falso intellectu. cũ eni dicit scũs Tho. φ de᷒ intelligit essentiã alicui᷒ intelligit oia q̃ possunt de ipso pdicari. nõ intelligit φ eẽntia creata sit ei rõ φ intelligat ɔsequẽtia eẽntiã. sʒ intendit φ q2 species uel idea in diuino intellectu existens eq̃liter repñtat passiones. imo oia accñia rei siue accidãt p se siue per accidens sicut eẽntiã. iõ sicut illa spẽs est diuino intellectui rõ ⁊ mediũ cognoscendi eẽntiã. ita ẽ mediũ cognoscendi oia accidentia rei siue ɔsequant᷑ eẽntiã spẽi siue indiuiduũ. ⁊ hoc manifeste declarat de veritate. q. 2. arti. 7ᵒ. Intellect᷒ inquit diuinus p vnũ. s. p essentiã suã cognoscit oẽs substantias ⁊ oia accñia. ⁊ ideo neq̃ discurrit de substantia i accidens. sʒ neq̃ cõponit vnũ cũ altero. ⁊ sic pʒ φ arguens nõ vadit ad mentẽ sci doctoris. ℂ Ad ɔfirmationẽ dicit᷑ φ quãticũq̃ ppositio sit contingẽs. tñ intellectus diuin᷒ simplici intuitu eadẽ spẽ videt indiuiduũ ⁊ quãtitatẽ ⁊ q̃litatẽ indiuidui. ⁊ temp᷒ in quo est sicut eadẽ spẽ videt essentiã spẽi ⁊ pprias passiones. vñ scũs Tho. vbi s̃ ad 6ᵐ dicit. Idea q̃ est in mẽte diuina p tãto se hʒ simpliciter ad rẽ in q̃cũq̃ dispositõe sit. q2 est silitudo rei f̃m oẽm eius dispositionẽ. ⁊ ideo p eã cognoscit de re in q̃cũq̃ sit dispositione. hec ille. Et ad pmũ sic ait. Intellectus diuin᷒ f̃m vnũ ⁊ idẽ cognoscit oẽs dispositiones q̃ pñt variari i re. ⁊ iõ i vna dispositione manens ipse cognoscit dispositiones rerũ oẽs q̃litercũq̃ variatarũ. Et ibidẽ ad 2ᵐ. ⁊ etiã in rñsione principali dicit. Intellect᷒ diuin᷒ q̃ est apprehensor materie ⁊ forme cõphendit non solũ eẽntiã vlem spẽi sed etiã singularẽ cuiuslibet indiuidui. ⁊ iõ cognoscit oia accñia ⁊ coia toti speciei aut generi ⁊ ppria vnicuiq̃ singulari. Inter q̃ vnũ est temp᷒ in quo inuenit᷑ singulare qđlibet in rerũ nã f̃m illi᷒ determinationẽ dicit᷑ nunc ẽẽ uel nõ esse. ⁊ cognoscit oia alia enũciabilia q̃ formari possunt uel de vniuersalib᷒ uel de indiuiduis. h̃ ille. ℂ Ad argumenta ɔ̃ 6ᵃᵐ ɔ̃nẽ dicit᷑ φ pcedũt ex falso itellectu. nõ eni intelligit scũs Tho. φ relatio iportata noie diuine potentie sit rõ diuino intellectui φ intelligat oia q̃ illi subsunt potentie. potentia eni nõ ẽ relatiuũ f̃m ẽẽ sʒ f̃m dici q2 nõ solum signat relatiuũ sʒ absolutũ ad qđ sequit᷑ relatio. dico ergo φ cognita diuina potentia q̃ est diuina essentia f̃m esse cognoscunt᷑ a deo oia q̃ ɔtinent᷑ in ea tanq̃ i virtute actiua. hʒ aũt sunt oia pduci possibilia in esse reali uel rõnis. ut compositio ul' diuisio intellect᷒ ⁊ enũciabilia ⁊ hʒ. omniũ eni illoꝝ silitudo est in diuina eẽntia. ⁊ non solum illoꝝ imo respectuũ illorum ad diuinam essentiam. sicut imitatiui ad imitabile ⁊ productibilis ad productiuũ. hoc ergo intellectu dicit sanctus Tho. φ cognita diuina potentia cognoscunt᷑ oia possibilia. q2 cognita eẽntia cognoscit᷑ respect᷒ ad oia q̃ sunt in ea modo pdicto: qđ est cognoscere essentiam

ꝑ modū potentie. Et cū dicit arguens ꝙ si ꝑ impossi-
bile deꝰ nō haberet actiuā potentiā ⁊c̄. Dico ꝙ falsū
est: imo nullā nām intelligeret. q2 cognitio ē ꝑ assila-
tionē cognoscentis ad cognitū. illa aūt silitudo atten
dit̄ ſm cōuenientiā forme. oportet ḡ si deꝰ h3 silitudi-
nē creature ꝙ illa sit causata a creatura uł sit causa-
tiua creature uł aliqd 3ᵐ sit vtriusq3 causa q̄d solū zᵐ
ē possibile. Illa aūt dn̄a fuit deducta prolixe ꝯne 8ᵃ.
¶ Ad argumenta facta ꝯ 5ᵘᵐ et 6ᵘᵐ ꝯnē dico ꝙ dina
eēntia lic3 sit species qua diuinꝰ intellectꝰ est actu. nō
tn̄ sequit̄ ꝙ n sit ꝑ intellectū a diuino intellectu. nō tn̄ ea
rōne qua spēs: loquēdo de spē actui ꝑuia. s3 q2 ē obie
ctū intelligibile ꝑ essentiā nedū ꝑ similitudinē intelle-
ctui ꝑiis. sicut etiā essentia angeli in cognitione q̄ an-
gelus cognoscit seipsū se h3 ut spēs intelligibilis q̄ est
actui ꝑuia. ⁊ iterū se h3 ut ꝑ cognitū illa cognitiōe an-
gelica. ⁊ iterū ut rō cognoscēdi deū naturalit̄ ipsi āge
lo. ſm ꝙ ponit scūs doctor ꝑma ꝑte. q. 56. arti. ꝑ et 3ᵒ.
Secus est de spē nostri intellectus. talis enī nō nisi ꝑ
reflexionē intelligit̄ ⁊ de tali arguit opponēs. iō nihil
ad ꝓpositū. ¶ Ad ꝯfirmationē siliter dr̄ ꝙ non negat
scūs Tho. ꝙ n spēs illa que est ꝑncipiū opationis itel-
lectualis possit esse primū cognitū nisi de spē nr̄i itel-
lectus. ut p3 de angelo cū se intelligit. ¶ Ad argumē-
ta ꝯ 7ᵘᵐ ꝯnem dicit̄. ad ꝑmū ꝙ rō quā ipugnat bona
est. ⁊ cū arguit. negat̄ hᵒʳ. non enī dr̄ solū scia vniuer-
salis ꝓpter vniuersalitatē subiecti. s3 iō q2 media ꝑ q̄
demōstrat sūt coia ⁊ vniuersalissima. media inquā di-
co non spēs intelligibiles: s3 ꝯceptiones ⁊ ꝓpositiōes
⁊ principia q̄ ꝑ intelligit: ut sunt actus potentia idē di
uersum. ⁊ ꝑncipia eiꝰ sūt ex terminis vniuersalissimis
cōposita. Sciendū tn̄ ꝙ nō intelligo ꝙ in dina sciētia
uel cognitione dina essentia oio se habeat ꝑ modū ta
lis medij quale est mediū demōstrationis. nec solum
tale quale est spēs intelligibilis. s3 se h3 potiꝰ ut obie-
ctū intellectū ꝑ in q̄ alia intelligūt̄ q̄ sunt zᵒ intellecta
sic cā se h3 respectu effectꝰ ⁊ principiū respectu ꝯnis.
ē ibi ḡ aliq̄ silitudo medij demōstratiōis s3 nō totalis.
⁊ similiter spēi intelligibilis ⁊ siliter ꝯceptiōis itellectꝰ
quoꝝ quodlibet h3 rōnē medij cognitionis. ¶ Ad zᵐ
negat̄ aᵒʳ. demōstratio enī dr̄ vl̄is q2 mediū ē vniuer-
sale. verūtn̄ ex hoc sequit̄ ꝙ obiectū sit etiam vl̄e uł
possit eē vl̄e. q2 eadē demōstratiōe pōt ꝯcludi vl̄is ⁊
ꝑticularis. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ añs. nō enī loqmur de me-
dio cognoscendi eo mō q̄ spēs uel habitus est mediū
cognoscendi. sed eo modo quo causa est medium co-
gnoscēdi effectum ⁊ ꝑncipiū cognoscēdi ꝯnē. ⁊ ſm h̄
aliq̄ scie dicūt̄ vl̄es uł ꝑticulares. s3 ꝙ ex medijs vni-
uersalioribꝰ ꝓcedūt. id ē ex causis vniuersalioribꝰ uł
ꝑncipijs cōmunioribꝰ. ¶ Ad argumēta ꝯ 8ᵘᵐ ꝯnē di-
co ꝙ nō ē equocatio i ꝓbatiōe illiꝰ. ⁊ cū ibi assumit̄ ꝙ
dato ꝙ deꝰ nō eēt cā. ⁊c̄. neget̄ illud. si enī deꝰ nō eēt
effectiuꝰ rerū nō haberet apud se rerū silitudines nisi
a creaturis eas accepisset uel a causa effectiua crea
ture. ut in 8ᵃ ꝯne deductū fuit. ⁊ ꝯsiter non esset deꝰ.
Illud aūt qd̄ addit̄ de cōmētatore parū valet. q2 i h̄
errauit etiā ꝯ ꝑhiam. Qd̄ aūt addit ꝙ añ actū volūta
tis ⁊ sine volūtatis ꝯiūctione deꝰ h3 causalitatē exē-
plaris respectu creature. dico ꝙ scūs Tho. nō intelli-
git ꝙ volūtas det h3 causalitatē dine scie nec aliam
etiā causalitatē puta effectiuā. s3 potiꝰ vult ꝙ scia sit
cā ꝑor ſm rōnē q̄3 voluntas. ut ibidē dictū est. s3 intē-
dit ꝙ nullꝰ effectꝰ ꝓcedit a dina scia nisi mediāte vo-
lūtate q̄ determinat sciam ad opꝰ. dina enī scia ex eodē
h3 causalitatē exemplaris ⁊ effectiui. s. ex plenitudi-
ne actꝰ. ex illo enī h3 ꝙ sit effectiuꝰ rerū. ⁊ q2 ille actꝰ ē
itelligibilit̄ in eo. iō h3 ꝙ sit exēplar ⁊ rō eoꝝ q̄ in dina
eēntia sic in cā ꝑexistūt. ⁊ ita de dina scia. ¶ Ad argu-
mēta ꝯ vltimā ꝯnē dico ad primū ꝙ cā ibi assigta bo-
na est. Et cū dicit ipse ꝙ esse ⁊ essentia in nullo diffe-
rūt. ⁊c̄. dico ꝙ ꝓbatio sua fuit insolida. ut alias visū ē
¶ Ad zᵐ dico ꝙ lic3 nō sit eadē qdditas ſm rē duoꝝ
indiuiduoꝝ. sic nec idē eē. tn̄ qdditas ꝑ accn̄s ē diuer-
sa i illis. q2 illud qd̄ se tenet ex ꝑte illiꝰ non facit diuer-
sitatē. imo si illa q̄ sūt i idiuiduis ꝑter illud qd̄ se tenet
de rōne qdditatis. s. ꝑncipia indiuiduātia nā remane-
ret eadē. esse aūt indiuiduoꝝ illā vnitatē nō h3. q2 se-
quit̄ ꝑncipia indiuidui ⁊ ſm diuersitatē illoꝝ diuersi-
ficat̄ eē. nec ē idē ſm rōnē i duabꝰ rebꝰ mūdi. esse enī
rei de se est coicabile. sic esse sortē. vn̄ sicut separis in-
diuiduantibꝰ a nā coi tolleret̄ ab ea oīs diuersitas. ita
ipsa eē indiuiduoꝝ nullā haberent vnitatē. p3 ḡ ꝙ nō
est sile qd̄ inducit̄. dico enī ꝙ si qdditas esset suū esse
i nullis duobꝰ vniuocatio reperiret̄. nisi idē eēt ꝑncipiū
ꝯueniētie ⁊ dissilitudinis. s. illud qd̄ est eēntia ⁊ esse. ⁊
sic p3 ad argumēta. ¶ Ad argumētū i pede q̄ōnis fa-
ctū dr̄ ꝙ argumētū pro assumit vnū falsū. s. ꝙ scien-
tia depēdeat ab oī suo obiecto. hoc enī nō ē verū nisi
de obiecto ꝑncipali scie que causat̄ a scito. nō aūt de
obiecto secūdario. nec vbi scia ē causa sciti. ¶ Argu-
mentū ꝓo in oppositū solutū est in solutionibꝰ argu-
mentoꝝ contra primā ꝯnem.

Irca trigesimamse-
xtam distinctionē q̄rit̄. Utꝝ oia ſm
aliqd̄ eē sint eternalit̄ i p̄ntia dei. Et
arguit̄ ꝙ nō. Illud qd̄ in se nō ē non
coexistit p̄ntialit̄ dine eťnitati cū co-
existere ꝑsupponat eē. s3 ꝯstat ꝙ creature in eťnitate
nō coexistūt. ḡ nec eťnitati coexistūt ſm eē eēntie aut
existētie. In oppositū arguit̄ ꝑ illud Aug. super psal.
49ᵘᵐ dicēs ꝙ apud deū nihil ꝑterijt nihilq3 futurū est
cū illo sūt oia futura. ⁊ ei nō detrahunt̄ preterita. Et
de vera religione caᵒ. 47ᵒ. dicit ꝙ nil preterijt i eť nō
nil futurū est. Et 5ᵒ de trinitate caᵒ .dicit ꝙ apud
deū nec ꝑterita transierūt ⁊ futura iam facta sūt. Et
Ansel. de casu diaboli. caᵒ. 18ᵒ. dicit ꝙ dei scia nō ꝓpe
dr̄ presciētia. cui enī sp̄ oia sunt p̄ntia nō futuroꝝ ha-
bet ꝑsciam. s3 p̄ntiū sciam. Itē Isidorꝰ de sūmo bono
libro ꝑ caᵒ. 6ᵒ ait. ꝙ in deo nec ꝑteritū nec futurū ali-
qd credit̄. s3 oia p̄ntia in deo dicūt̄: q2 eternitate sua
cūcta cōplectit̄. In hac q̄ōne erūt duo articuli. i ꝑmo
ꝑ inquirendū est an oia sint eťnalit̄ deo p̄ntia q̄tū ad
suas ꝓprias rōnes. In zᵒ vidēdū est an ſm suas actu-
ales existētias sint eidē eťnaliter p̄ntia. ¶ Quātū ad
primū sit ꝑma ꝯ ꝙ dina eēntia est propria rō cuiusli-

bet creature. Istā ꝯnē ꝓbat scūs Tho. ꝑ. ꝫ gentiles ca? 54.? Ipse eni ca? 50. ꝓbat ꝙ deꝰ de rebꝰ hꝫ ꝓpriā cognitionē. ca? aūt ꝯ̄sēt ca? 52.? ostēdit ꝙ multitudo hꝫ intelligibiliū a deo intellectoꝝ non est extra intellectū diuinā. hꝫ eni forme a deo itellecte eternaliter non sunt idee ꝑ se subsistētes extra deū nec in aliquo intellectu creato cuiꝰ rōnē ponit. qꝛ cū oē qḋ est pter diuinā eēntiā sit creatū a deo. necesse ē si forme predicte extra deum sunt ab eo creatas esse. ipse aūt est causa rerū ꝑ intellectū. ꝙ deū intelligere hꝫ intelligibilia ꝓexigitur ordine nature ad hoc ꝙ hꝫ intelligibilia sint. nō igiṫ ꝑ hoc deus intelligit multitudinē ꝙ intelligibilia multa sūt extra eū. Ca? vo. 53. ostēdit quō res intellecta est in itellectu ꝑ suā similitudinē. ⁊ qꝛ diuinus intellectus nulla alia spē intelligit nisi essentia sua. sꝫ sua essentia ē silitudo oīuꝫ rerū. ideo ꝯcludit in fine capl̄i. ꝙ ꝯceptio diui intellectꝰ ꝓut semetipsū intelligit que est verbū illius nō solū est silitudo ipsiꝰ dei intellecti. sed etiā omniū quoꝝ diuina essentia est silitudo. sic igiṫ ꝑ vnā spēm intelligibilē que ē diuina essentia ⁊ per vnā intentionē intellectā que ē verbū diuinū multa psūt a deo intelligi. hec ille. Ca? autē 54?. ostēdit quō diuina essentia est ꝓpria rō ⁊ silitudo oīuꝫ intelligibiliū. ⁊ qꝛ inquit difficile uł impossibile alicui videri pōt ꝙ vnū ⁊ idem simplex ut diuina eēntia sit ꝓpria rō siue silitudo diuersoꝝ. nā cū diuersaꝝ rerū sit distinctio rōne ꝓpriaꝝ formaꝝ: qḋ alicui ſm ꝓpriā formā sile fuerit. alteri necesse ē dissile inueniaṫ. ſm vo ꝙ diuersa aliqd cōe habēt nihil ꝓhibet ea vnā silitudinē habere. ut hō ⁊ asinus inꝙ̄tū sūt aialia. ex quo sequiṫ ꝙ deꝰ de rebꝰ ꝓpriā cognitionē non habeat sꝫ cōem. nam ſm modū quo silitudo cogniti ē in cognoscente sequiṫ cognitionis operatio. sicut ⁊ calefactio ſm modum caloris. silitudo enim cogniti ē in cognoscente sicut forma q̄ agiṫ in agente. oꝫ igiṫ si deus de pluribꝰ ꝓpriā cognitionē hꝫ ꝙ ipse sit ꝓpria rō singulorū: qḋ qualiter sit. inuestigandū est. ut eni phūs docet 8? metaphisice: forme ⁊ diffinitiones rerū q̄ eas signāt sūt siles numeris. nā i numeris vna vnitate addita uł abstracta spēs numeri variaṫ. ut pꝫ i binario ⁊ ternario. siliter aūt est in diffinitiōibꝰ. nā vna differētia addita uel abstracta variat speciem. suba eni sensibilis absqꝫ rōnali ⁊ irrōnali addito spē differunt. in his aūt que multa continēt i se nō sic se hꝫ intellectꝰ ut nā. nā ea q̄ ad esse alicuiꝰ rei requiruntṫ nā esse diuisa nō patiṫ. nō eni remanebit aialis nā si aīa a corpe abstrahatur. Intellectus vo ea q̄ sunt in eē cōiuncta interdū distinctim accipere pōt. qn̄ vnū illoꝝ in rōnē alteriꝰ nō cadit. ⁊ ꝑ hoc i ternario pōt cōsiderare binariū tm̄ ⁊ in aiali rōnali aial sensibile tm̄. vn̄ intellectꝰ illud qḋ plura cōplectum pōt accipe ut ꝓpriā rōnē plurimoꝝ apphēdēdo aliq̄ illoꝝ absqꝫ alijs. pōt eni accipe denariū ut ꝓpriā rōnē nouenarij vna vnitate subtracta. ⁊ siliter ut ꝓpriā rōnē singuloꝝ numeroꝝ infra inclusoꝝ. Siliter etiā in hoīe accipe pōt ꝓpriū exēplar animalis irrōnalis inꝙ̄tū hꝫ. ⁊ singularū specieꝝ eiꝰ nisi aliq̄s differentias adderet positiuas. ꝓpter ꝙ quidā phūs noīe Clemens dixit ꝙ nobiliora in entibus sūt minus nobiliū exēplaria. diuina aūt essentia in se nobilitates oīuꝫ entiū cōprehēdit. non quidē ꝑ modū cōpositionis: sꝫ ꝑ modū ꝑfectionis. ut sup̄ ostensum est. forma āt oīs tā ꝓpria ꝙ̄ cōis ſm illud qḋ aliqd ponit ꝑfectio quedā ē. non aūt ꝑfectionē includit nisi ſm ꝙ deficit a vero esse. intellectus igiṫ diuinꝰ illud qḋ est ꝓpriū vniuscuiusqꝫ in eēntia cōprehendere pōt intelligēdo in q̄ suā eēntiā imitaṫ ⁊ intelligēdo in q̄ ab illa ꝑfectiōe deficit vnūqḋqꝫ. utpote intelligēdo eēntiā suā ut imitabilē ꝑ modū vite ⁊ nō cognitionis accipit ꝓpriā formā plante. si vo ut imitabilē ꝑ modū cognitionis ⁊ nō itellectꝰ: ꝓpriā formam aialis. ⁊ sic de alijs. Sic igiṫ pꝫ ꝙ diuina eēntia inꝙ̄tū ē absolute ꝑfecta pōt accipi ut ꝓpria rō singulorū. vn̄ ꝑ eam deꝰ ꝓpriā cognitionē de oībus rebus hr̄e pōt. hec ille. Idem ponit ꝑma pte. q. 14. arti. 6? dicens. Quicqd ꝑfectionis est in qualibet creatura totū preexistit ⁊ ꝯtineṫ i deo ſm modū excellētē. nō solum aūt illud i quo creature coīcant. s. ipsum esse ad ꝑfectionē ꝑtinet. sꝫ etiā ea ꝑ que creature ad inicē distinguūṫ. sicut viuere ⁊ intelligere ⁊ hꝫ. quibꝰ viuentia a non viuentibꝰ: ⁊ intelligentia a non intelligētibꝰ distinguūṫ. ⁊ oīs forma ꝑ quā res in ꝓpria spē ꝯstituiṫ ꝑfectio quedā ē. ⁊ sic oīa in deo preexistunt nō solū ꝙ̄tū ad illud qḋ ē cōe oībꝰ sꝫ ⁊ ꝙ̄tū ad ea ſm q̄ res distinguūṫ. ⁊ sic cum in se oēs ꝑfectiones contineat cōparaṫ dei eēntia ad oēs rerū eēntias. nō sicut cōe ad ꝓpria. ut vnitas ad numeros uel centrū ad lineas. sed sicut actꝰ ꝑfectus ad iperfectos. ut si dicerē hō est aial. uel senariꝰ ꝙ est numerus ꝑfectus ad numeros iperfectos sub ipso contentos. manifestū est aūt ꝙ ꝑ actū perfectū cognosci possūt actus iperfecti nō solum in coī. sed etiā ꝓpria cognitione. sicut ꝙ cognoscit hoīem cognoscit aial ꝓpria cognitione. ⁊ ꝙ cognoscit senariū cognoscit ternariū ꝓpria cognitione. sic igiṫ cū eēntia dei habeat i se qcqd perfectionis hꝫ eēntia cuiuslibet alteriꝰ ⁊ adhuc amplius. deus in seipso pōt oīa ꝓpria cognitione cognoscere. nā eni vniuscuiusqꝫ consistit ſm ꝙ per aliquem modū diuinā ꝑfectionē participat. nō autē deꝰ ꝑfecte seipsum cognosceret nisi cognosceret quōcūqꝫ ē participabilis ab alijs sua ꝑfectio. hec ille. Et post ad 3m concludit ꝙ licꝫ idē nō possit accipi ut ꝓpria rō diuersoꝝ ꝑ modū adequationis. tn̄ qꝛ diuina eēntia est aliquid excedēs oēs creaturas. ideo pōt accipi ut ꝓpria rō vniuscuiusqꝫ ſm ꝙ ē diuersimode imitabilis ⁊ ꝑticipabilis a diuersis creaturis. hec ille. Item ponit de veritate. q. 2. arti. 4? ad 2m dicens. Deꝰ cognoscit oīa vno qḋ est rō pluriū. s. eēntia sua q̄ est silitudo rerū omniū. ⁊ qꝛ eēntia sua est ꝓpria rō vniuscuiusqꝫ rei. iō de vnoquoqꝫ ꝓpriā habet cognitionē. Qualiter aūt vnū possit eē multorū rō ꝓpria ⁊ cōis sic pōt cōsiderari. nam eēntia diuina ſm hoc est rō alicuiꝰ rei ꝙ res illā diuinā essentiā imitatur. nulla aūt res imitaṫ diuinā eēntiā ad plenum. sic enim nō posset esse nisi vna imitatio ipsiꝰ nec sua eēntia eēt per modū istum ꝓpria rō nisi illa. sic vna sola est imago patris ꝑfecte eū repn̄tās. s. filius. sed qꝛ res creata iꝑfecte imitaṫ diuinā eēntiā ꝯtingit esse diuersas res diuersimode

imitãtes. in quarꝫ tñ nulla est aliqd qđ non deducat a
silitudine diue eẽntie. ꝛ iõ illud qđ est ꝑpriũ vnicuiqꝫ
habet in diua eẽntia qd imitet. ꝛ ſm hoc diua eẽntia est
silitudo rei q̃tũ ad ꝑprium ipsi⁹ rei. ꝛ sic ẽ ꝑpria ipsi⁹
rõ. ꝛ eadẽ rõ ẽ ꝑpria rõ alterius: ꝛ omniũ alioꝝ. ẽ igit
rõ cois oiũ inq̃tũ ipsa est vna res quã oẽs uł omnia
imitant. sed ẽ ꝑpria rõ hui⁹ uel illius ſm ꝙ res diuer-
simode eã imitant. ꝛ sic ꝑpriã cognitionẽ de vnaqꝫ
re diua essentia facit inq̃tũ ẽ ꝑpria rõ vniuscuiusqꝫ.
¶ 2ᵒ ꝯ est. ꝙ rõnes creaturaꝝ in deo sunt plures ꝛ di-
stincte ſm respect⁹ rõnis. licꝫ sint eedẽ ſm rem. Istam
ꝯnẽ ponit scũs Tho. ꝯ ꝯ gentiles caᵒ. 54ᵒ. vbi p⁹ ꝟba
superi⁹ recitata dicit. Quia ꝟo ꝑpria rõ vnius distin-
guit a ꝑpria rõne alteri⁹. distinctio autẽ est pluralita-
tis ꝑncipiũ. oꝫ in diuino itellectu distinctionẽ quãdã
ꝛ pluralitatẽ rõnũ intellectaꝝ cõsiderare ſm ꝙ illud
qđ est in diuino intellectu ẽ ꝑpria rõ diuersoꝝ. vñ cũ
hoc sit ſm ꝙ de⁹ intelligit ꝑpriũ respectũ assilationis
quã hꝫ vnaqueqꝫ creatura ad ipsum. relinqt ꝙ rõnes
rerũ in diuino itellectu nõ sũt plures uel distincte nisi
ſm ꝙ de⁹ cognoscit res plurib⁹ ꝛ diuersis modis esse
assilabiles sibi. ꝛ ſm hoc dicit Aug⁹ ꝙ de⁹ alia rõne fe-
cit hoiem ꝛ alia equũ. ꝛ rõnes rerũ pluralit i mẽte di-
uina dicit eẽ. in quo etiã saluat aliq̃liter platonis opi-
nio ponentis ideas ſm quas formant oĩa que in reb⁹
naturalib⁹ existunt. hec ille. ¶ 3ᵒ ꝯ est. ꝙ ille plures ra-
tiões sũt plures idee. Istã ꝯnẽ ꝑbat scũs Tho. de ve-
ritate. q. 3. arti. 2ᵒ. vbi sic ait. Quidã inqt ponẽtes deũ
ꝑ itellectũ agere ꝛ nõ ex necessitate nature posuerũt
eũ habere vnã intentionẽ tñ. s. creature in vlĩ. sꝫ cre-
aturaꝝ distinctio facta ẽ ꝑ causas secũdas. dicũt eñi
ꝙ deus ꝑ cõdidit vnã intelligentiã q̃ ꝑducit tria. scꝫ
aiam ꝛ orbẽ ꝛ aliã intelligentiã. ꝛ sic ꝑgrediẽdo ꝑces-
sit pluralitas reꝝ ab vno ꝑ principio. ꝛ ſm hãc quidẽ
opinionẽ eẽt in deo idea. sꝫ vna tñ toti creature cois
sꝫ ꝑprie idee singuloꝝ essent in causis secũdis. sic etiã
Dionysi⁹ narrat. 5ᵒ caᵒ de diuis noib⁹. ꝙ qdã Clemẽs
phs posuit principaliora entia eẽ exemplaria inferi-
orũ. sꝫ hoc stare nõ põt. qꝛ si intẽtio alicui⁹ agentis fe-
ratur ad aliqd vnũ tñ. ꝑter intentionẽ ei⁹ erit ꝛ quasi
casuale qcqd sequit uel accidit ei qđ est principalit in-
tentũ ab eo. sicut si aliquis intenderet facere aliquẽ
triangulũ. ꝑpter intentionẽ ei⁹ eẽt ꝙ eẽt magnus uł
paruus. cuilibet aũt coi accidit spãle sub eo cõtentũ.
vñ si intentio agẽtis est ad aliqd cõe tñ. ꝑter inten-
tionẽ ei⁹ erit qualitercũqꝫ determinet ꝑ aliqđ specia-
le. sicut si nã intenderet solũ generare aial. ꝑter inten-
tionẽ nature esset ꝙ gñatũ esset hõ uel equ⁹. vñ si in-
tentio dei operãtis respiciat tñ ad creaturã i coi. to-
ta distinctio creature casualiter accidet. Incõueniẽs
est aũt dicere ꝙ sit ꝑ acciñs ꝑ cõparationẽ ad causam
ꝑmã. ꝛ sit ꝑ se ꝑ cõparationẽ ad causas secundas. qꝛ
qđ est ꝑ se pus est eo qđ est ꝑ acciñs. pus aũt est cõpa-
ratio alicui⁹ ad causã primã q̃ ad causam 2ᵃᵐ. ut pꝫ i
libro de causis. vñ impossibile ẽ ꝙ illud qđ est ꝑ acci-
dens respectu cause pme sit per se respectu cause 2ᵉ.
põt aũt accidere ecõuerso sic videm⁹ ꝙ ea q̃ sũt casu-
alia q̃ ad nos. sũt deo ꝑcognita ꝛ ordinata ab ipso. vñ
necesse est dicere ꝙ tota distinctio rerũ sit ꝑfinita
ab eo. ꝛ ideo necesse ẽ ponere singuloꝝ ꝑprias rõnes
ꝛ ꝑpt hoc necesse ẽ ponere i eo plures ideas. Mod⁹ āt
pluralitatis accipi põt. forma eñi in intellectu põt eẽ
dupliciter. Uno mõ ita ꝙ sit principiũ act⁹ intelligẽdi
sicut forma q̃ ẽ intelligẽtis inq̃tũ est intelligẽs. ꝛ hec
est silitudo intellecti ab ipso. Alio⁹ ita ꝙ sit t'min⁹ act⁹
intelligendi. sic artifex itelligendo excogitauit formã
dom⁹. ꝛ cũ illa forma sit excogitata ꝑ actũ intelligẽ-
di. ut sit primũ quo intelligat. sꝫ magis se hꝫ ut intelle
ctũ q̃ intelligẽs aliqd opat. nihilomin⁹ tñ forma ꝑdi
cta ẽ 2ᵐ q̃ intelligit. qꝛ ꝑ formã excogitatã artifex in-
telligit qđ opandũ est. sicut i itellectu speculatiuo vi-
dem⁹ qđ spẽs q̃ de⁹ informat ut intelligat actu ẽ pri-
mũ q̃ intelligit. ex hoc aũt ꝙ est effect⁹ in actu ꝑ talem
formã operari põt iã formando qdditates reꝝ cõpo-
nendo ꝛ diuidendo. vñ ipsa qdditas formata i intelle
ctu. uel etiã cõpositio ꝛ diuisio est quoddã opatũ ipsi⁹
ꝑ qđ tñ intellectus venit in cognitionẽ rei exterioris.
ꝛ sic ẽ 2ᵐ quo intelligit. Si aũt intellect⁹ artificis ali-
quid artificiatũ ꝑduceret ad silitudinẽ sui ipsi⁹. tunc
quidẽ intellect⁹ artificis eẽt idea: nõ quidẽ ut intelle-
ct⁹. sꝫ inq̃tũ ẽ intellectũ. In his āt q̃ ad imitationẽ al-
teri⁹ ꝑducũt quãqꝫ illud ꝙ alteꝝ imitat ꝑfecte imitat
ipsũ ꝛ tunc intellect⁹ opatiu⁹ ꝑcõcipiens formã opati
hꝫ ut ideã ipsam formã rei imitate. qñqꝫ ꝟo qđ est ad
imitationẽ alteri⁹ nõ ꝑfecte imitat illud. ꝛ tunc intel-
lect⁹ opatiu⁹ nõ accipit formã rei imitate absolute ut
ideã uel exẽplar rei operãde. sꝫ cũ ꝑportione deter-
minata ſm quã exẽplatũ a ꝑncipali exẽplari defice-
ret uel imitaret. Dico ergo ꝙ de⁹ ꝑ itellectũ suũ oĩa ope-
rãs oĩa ad silitudinẽ sue eẽntie ꝑducit. vñ eẽntia sua
est idea rerũ nõ quidẽ ut essentia. sed ut est intellecta
res aũt create nõ perfecte imitant diuã essentiã. vñ
eẽntia nõ accipit absolute ab intellectu diuo ut idea
rerũ. sꝫ cũ ꝑportione creature fiẽde ad ipsã diuã eẽn-
tiã ſm ꝙ deficit ab ea uel imitat eã. res autẽ diuerse
diuersimode imitant. ꝛ vnaqꝫ ſm ꝑpriũ modũ suũ.
cũ vnicuiqꝫ sit eẽ distinctũ ab alia. ꝛ iõ ipsa diua eẽn-
tia cointellectis diuersis ꝑportionib⁹ rerũ ad ipsã est
idea vniuscuiusqꝫ rei. vnde cũ sint diuerse reꝝ ꝑpor-
tiones necesse ẽ plures eẽ ideas. ꝛ est quidẽ vna oĩus
ex pte eẽntie. sed pl'itas inuenit ex pte diuersaꝝ ꝑpor-
tionũ creaturaꝝ ad ipsam. hec ille. Itẽ ibidẽ ad 2ᵐ di-
cit ꝙ idea de principali itellectu suo hꝫ aliqd ꝑter es-
sentiã. s. ipsam ꝑportionẽ creature ad essentiã. in quo
etiã formalit cõplet rõ idee: rõne cuius dicũt plures
idee. Itẽ ad 6ᵐ Una pma forma ad quã oĩa reducũt
est ipsa diua eẽntia ſm se considerata ad cui⁹ cõside-
rationẽ diuin⁹ itellectus adinuenit. ut ita dicã diuer-
sos modos ipsius in quib⁹ pluralitas idearũ consistit.
Itẽ ad 7ᵐ Idee plurificant ſm diuersos respect⁹ ad
res in ꝑpria natura existẽtes. nec tñ opoꝛtet ꝙ si res
sint tẽporales ꝙ illi respect⁹ sint temporales. qꝛ actio
intellect⁹ humani se extẽdit ad aliqd etiã qđ illud nõ
est. sic cũ intelligim⁹ pterita. actionẽ aũt relatio seqt
ut 5ᵒ metaphisice dicit. vñ respectus ad res tẽpora-
les in diuino intellectu sũt eterni. Itẽ ibidẽ ad 8ᵐ ꝛ 9ᵐ di-

cit ꝙ illi respect⁹ sunt respect⁹ rõnis. ⁊ sunt in deo ut intellecti ab eo. ⁊ ꝙ oẽs illos intelligit ꝑ suam eẽntiã. Eandẽ ꝯnẽ cũ ꝓbatione ponit ꝑma pte. q. 15. arti. 2°. Idea℞ ingt pluralitas diue simplicitati nõ repugnat qḋ facile ẽ videre. si quis ꝯsideret ideã opati eẽ i mẽ te opantis. sic qḋ intelligiẽ: q̃ est forma faciẽs intelle ctũ in actu. forma enĩ domus i mẽte edificatoris ex/ istens est aliqd ab eo intellectũ. ad cui⁹ silitudinẽ do/ mũ in mã format. nõ ẽ aũt ꝯ simplicitatẽ diuini intel/ lect⁹ ꝙ multa intelligat. sꝫ ꝯ simplicitatẽ diuini intel/ lectus esset si ꝑ plures spẽs ei⁹ intellectus formaretẽ. vñ plures idee sunt in mẽte diua ut intellecte ab ipsa qḋ hoc mõ põt videri. ipse enĩ essentiã suã ꝑfecte co/ gñscit. vñ cogñscit eã fm oẽm modũ q̃ cogñscibilis ẽ. põt aũt cogñsci nõ solũ fm i ꝙ sc ẽ sꝫ fm ꝙ ẽ ꝑticipabilis fm aliquẽ modũ silitudinis a creaturis. vnaq̃qꝫ aũt crea tura hꝫ spẽm ꝓpriã fm ꝙ aliq̃ mõ ꝑticipat diue essen tie silitudinẽ. sic igiẽ inq̃tũ de⁹ cognoscit eẽntiã suam ut imitabilẽ a tali creatura cognoscit eam ut ꝓpriam rõnẽ ⁊ ideam hꝫ creature. ⁊ sic de alijs. ⁊ sic pꝫ ꝙ de⁹ intelligit rõnes ꝓprias plurĩũ rerũ q̃ sunt plures idee Idẽ ponit ꝑ sen. dis. 36. q. 2. arti. 2°. Sciendũ tamẽ ne ꝓcedam⁹ ꝑ ignota ꝙ idea fm nomẽ sigẽ ideẽ qḋ forma nõ quidẽ forma qua aliqd formaẽ. sic effectus ꝑ for/ mã agẽtis: nec forma fm quã aliqd formaẽ. sicut illa q̃ est pars cõpositi. sꝫ forma ad quã aliqd formaẽ sicut forma exemplaris ad cui⁹ silitudinẽ aliqd ꝯstituiẽ. sic enĩ cõsuetũ ẽ accipi nomẽ idee fm ꝙ dicit scũs Tho. de veritate. q. 3. arti. ꝑ. vbi addit etiã ꝙ tria sũt de ra/ tione idee. s. ꝑmũ est ꝙ sit forma quã aliquid imitatur 2°. ꝙ illa imitatio fiaẽ ex intentione agentis: ⁊ ꝓpter h̃ remoueẽ forma hoĩs uel figura quã imitaẽ pictura fa cta a pictore non intentione effigiandi illũ hoĩem. sed ꝯtingit a casu. 3°. ꝙ illud agens predeterminet sibi fi/ nẽ. ⁊ ꝓpter hoc nõ dicim⁹ ꝙ aĩa patris sit idea aĩe filij qr illa est opatio nãe q̃ ꝑsupponit intellectũ ꝑficientẽ finẽ nature. idea ḡ est forma quã aliqd imitaẽ ex intẽ/ tione agentis q ꝑdeterminat sibi finem siue sit illa for ma in agẽte siue extra. Idẽ ponit ꝑma pte. q. 15. arti. ꝑ et ꝑ sen. vbi sup̃ arti. ꝑ. ¶ 4°. ꝯ est. ꝙ licꝫ de⁹ non habe/ at ideã ꝓꝑe loquẽdo nisi de cognitis ab eo practice: tñ rõnes hꝫ de cognitis ab eo practice uel speculati/ ue. Istam ponit de veritate. q. 3. arti. 3°. vbi sic ait. In/ tellectus practicus ut diciẽ 3°. de aĩa differt a specu/ latiuo fine. finis enĩ speculatiui est veritas absolute: sꝫ practici est opatio. ut diciẽ in 2°. metaphisice. aliqua ḡ cognitio diciẽ practica ex ordine ad op⁹. qḋ cõtingit dupliciter. q̃nqꝫ in actu. qñ. s. actu ordinatur ad opus sicut artifex ꝑcõcepta forma intendit illã in mãm in/ ducere. ⁊ tunc est actu practica cognitio ⁊ cognitiõis forma. q̃nqꝫ ṽo est cognitio ordinabilis ad actũ. nõ tñ actu ordinaẽ. sicut cũ artifex excogitat formã artifi/ cij. ⁊ scit modũ opandi. non tñ opari intẽdit. ⁊ certũ ẽ ꝙ tunc est practica virtute uel habitu: non aũt actu. qñ ṽo nullo mõ est ad actũ ordinabilis cognitio. tunc est pure speculatiua. qḋ etiã dupliciter ꝯtingit. vno° qñ cognitio est de reb⁹ illis q̃ non sunt nata ꝓduci per scientiã cognoscentis. sicut cũ nos cognoscim⁹ nãlia.

q̃nqꝫ ṽo res cognita ẽ quidẽ operabilis ꝑ sciam. tñ nõ ꝯsideraẽ ut est operabilis. res enĩ ꝑ opationẽ in eẽ ꝓ/ duciẽ. sunt autẽ quedam separabilia fm intellectum que non sunt separabilia fm eẽ. qñ aũt consideratur res opabilis ꝑ intellectũ distinguendo ea ab inuicem q̃ fm esse separari nõ possũt. nõ est practica cognitio actu nec habitu. sꝫ tñ speculatiua. sicut si artifex cõ/ sideret domũ inuestigando passiones ei⁹ ⁊ gen⁹ ⁊ dif/ ferentias ⁊ alia hꝫ. q̃ fm eẽ indistincta inueniunẽ i re ipsa. sꝫ tunc cõsideraẽ res ut est opabilis qñ conside/ ranẽ in ipsa oĩa que ad ei⁹ esse sũt requiruntẽ. ⁊ fm hos q̃ttuor modos diua cognitio se hꝫ ad res. scientia enĩ eius est causatiua re℞. quedã ḡ cognoscit ordinando ea ꝓposito volũtatis sue ad hoc ꝙ sint fm qḋcũqꝫ tẽ/ pus. ⁊ ho℞ hꝫ practicã cognitionẽ in actu. quedã ṽo cognoscit q̃ nullo tẽpore facere intendit. scit enim ea q̃ nec fuerũt nec sunt nec erũt. ⁊ de his hꝫ quidẽ sciẽ/ tiã in actu. nõ aũt actu practicã sed virtute tñ. qr res quas facit uel facere põt nõ solũ considerat fm ꝙ sũt in esse ꝓprio. sꝫ fm oẽs intentiones quas intellectus human⁹ resoluendo in eis apprehendere põt. iõ hꝫ co/ gnitionẽ de reb⁹ operabilib⁹ a se ⁊ eo mõ quo nõ sunt operabiles. scit etiã quedã quo℞ sua scia nõ põt esse causa: sicut mala. vñ verissime i deo ⁊ practicã ⁊ spe/ culatiuã cognitionẽ ponimus. Nũc ḡ vidẽdũ fm quẽ ꝑdicto℞ modo℞ idea in cognitiõe poni possit. idea enĩ ut ait Aug⁹ forma est fm ꝓprietatẽ vocabuli. sꝫ si rem attendamus idea est rõ rei uel silitudo. inuenim⁹ aũt i quibusdã formis duplicẽ respectũ. vnũ ad illud qḋ fm eas formaẽ. sic scia respicit .aliũ ad illud qḋ ẽ ex. sic scientia respicit scibile. hic tñ respect⁹ non est oĩ forme coĩs. sicut prim⁹. hoc igiẽ nomẽ forma im/ portat solũ primũ respectũ. ⁊ inde est ꝙ forma sp no/ tat habitudinẽ cause. est enĩ forma q̃dãmõ causa ei⁹ qḋ fm ipsam formaẽ: siue talis formatio fiat ꝑ modũ inherẽtie. sicut in formis intrinsecis siue ꝑ modũ imi/ tationis. ut in formis exẽplaribus. sꝫ silitudo ⁊ rõ re/ spectũ etiã 2ᵐ habent. ex q̃ nõ competit eis habitudo cause. Si ergo loq̃mur de idea fm ꝓpriã noĩs rõnẽ: sic nõ extẽdit se nisi ad illã sciam fm quã aliqd forma/ ri põt. ⁊ hec est cognitio actu practica uel virtute tñ que etiã q̃dãmodo est speculatiua. sꝫ tñ si ideã coĩter appellem⁹ silitudinẽ uł rõnẽ. sic idea etiã ad specula/ tiuã sciam ꝑtinere põt. uł magis ꝓꝑe dicam⁹ ꝙ idea respicit cognitionẽ practicã actu uel virtute. silitudo aũt ⁊ rõ tam speculatiuã q̃ practicã. hec ille. Sciẽdũ tamen ꝙ de exemplis q̃ ponit nõ est multũ curandũ. videẽ enĩ ponere ꝙ deus nõ cognoscat mala nisi spe/ culatiue. cum tamẽ oppositũ dictũ fuerit in alia ꝯne ⁊ ꝓbatũ per eundẽ. ⁊ ideo de illo exẽplo non est cura Eãdẽ ꝯnẽ ponit ꝑma pte. q. 15. arti. 3°. Idea ingt i mẽ/ te diuina fm ꝙ est principiũ factionis exemplar dici põt ⁊ ad practicã cognitionẽ pertinet. fm aũt ꝙ prin/ cipiũ cognoscitiuũ est ꝓꝑie diciẽ rõ. ⁊ potest ad spe/ culatiuã scientiã pertinere. fm ergo ꝙ exemplar est: fm hoc se habet ad oĩa que a deo fiunt fm aliqḋ tem/ pus. fm ṽo ꝙ est principiũ cognoscitiuũ. se habet ad oĩa que cognoscunẽ a deo. etiã si nullo tẽpore fiant. ⁊

ad omnia que cognoscūtur a deo sm ꝓpriā rōnē. ⁊ sm
ꝙ cognoscunt̄ ab ipso ꝑ modū speculationis. hec ille.
Ex quib⁹ ps ꝙ cū idea sm ꝓpriā rōnē sit exemplar ꝙ
illa solū ꝓprie loquēdo hn̄t ideā in deo q̄ practice co-
gnoscunt̄ ab illo. ¶ 5ª ꝯ est. ꝙ nō oīa distincta in re hn̄t
distinctas ideas in deo ꝓprie loquēdo de idea. Pro-
bat̄ ꝯ. tū q2 mala nō habēt ꝓpriā ideā i deo. nec sm ꝙ
idea est exēplar. q2 nihil qđ est in deo pōt esse ꝑncipiū
mali formatiuū. nec etiā si accipiat̄ coīter idea ꝓ rōne
uel sīlitudine. q2 sm Aug⁹ malum dicit̄ ex hoc ipso ꝙ
nō habet formā. vñ cū sīlitudo attendat̄ sm formam
aliquo mō practicā nō pōt eē ꝙ malū aliquā similitu-
dinē habeat in deo cū aliqđ dicat̄ malū ex hoc ipso ꝙ a
ꝑticipatiōe diuinitatis recedit. Istā ꝓbationē ponit san-
ctus Tho. de veritate. q. 3. arti. 4º. Tum q2 materia
ꝑma licz habeat ideā i deo. nō tamē distinctā ab idea
forme uel cōpositi. q2 idea ꝓprie dicta respicit rē sm
ꝙ est ꝓducibilis in esse. materia aūt nō pōt exire i eē
sine forma nec econuerso. vñ ꝓprie idea nō respōdet
materie tm̄ nec forme tm̄. sed toti cōposito r̄ndet vna
idea q̄ ē factiua toti⁹ ⁊ q̄tū ad formā ⁊ q̄tū ad mate-
riā. Si aūt large accipiam⁹ ideā ꝓ sīlitudine uł rōne
tūc illa pn̄t ꝑ se distinctā hr̄e ideā q̄ possunt distincte
ꝯsiderari q̄uis sepati esse nō possint. ⁊ sic nihil ꝓhibet
materie ꝑme etiā sm se ideā esse. Istam ꝓbationē po-
nit ibidē arti. 5º. Tum q2 quedā accn̄ia non hn̄t ideā di-
stinctā ab idea subiecti ꝓprie loquendo de idea. s. sm
ꝙ ē exemplar factiuū. Sicut enim dicit ibidē arti. 7º
quedā sunt accidentia ex principijs subiecti causata:
q̄ sm eē nūq̄ a suis subiectis separāt̄. ⁊ hꝯ vna opati-
one cū suis subiectis ꝓducunt̄ in eē. vñ cū idea ꝓprie
loquendo sit forma rei operabilis inq̄tū hꝯ non erit
taliū accidētiū idea distincta ab idea subiecti. sz subie-
cti cū oīb⁹ accidētib⁹ erit vna. Quedā v̄o sūt acciden-
tia que nō ꝯsequūt̄ inseparabiliter suū obiectum nec
ex principijs ei⁹ dependēt. ⁊ talia ꝓducunt̄ in esse alia
opatione preter illā q̄ ꝓducit̄ subiectū. ⁊ taliū accidē-
tiū ē in deo opatio distincta ab idea subiecti. sz si ingt
large accipiam⁹ ideā ꝓ sīlitudine uel rōne. sic vtraq̄
accidentia hn̄t ideā distinctā i deo. q2 ꝑ se distincte cō-
siderari pn̄t. Tum q2 nō alia idea respōdet gn̄i uł spēi
⁊ alia indiuiduo in quo sunt. vñ ibidē arti. 8º. ad 2ᵐ di-
cit. ꝙ si loquamur de idea ꝓprie sm ꝙ est rei eo mō q̄
est in esse ꝓducibilis. sic vna idea respondet singulari
⁊ generi ⁊ spēi indiuiduatis in ipso singulari. si autem
accipiamus ideā coīter ꝓ sīlitudine uel rōne. sic cū di-
uersa sit consideratio sortis ut sortes est ⁊ ut homo ē
⁊ ut aīal est r̄ndebūt ei sm hoc plures idee uel sīlitudi-
nes. hec ille. Et breuiter omniū ꝓbatio est. q2 solū illa
habent distinctas ideas ꝓprie loquendo de idea que
sūt distincti in factibilia. Idē ponit ꝑma pte. q. 15. arti.
3º. ¶ 6ª ꝯ est. ꝙ oīa que hn̄t ideā in deo uel rōnē aut si-
militudinē sūt vita in deo. Istā ꝓbat sc̄us Tho. ꝑma
pte. q. 18. arti. 4º dicēs. Uiuere dei est eius intellige-
re. in deo aūt idē ē intellect⁹ ⁊ qđ itelligit̄ ⁊ ipsū intelli-
gere ei⁹. vñ q̄cq̄d ē in deo ut intellectū est ipsū viuere
seu vita eius. vñ cū oīa q̄ facta sunt a deo sint in ipso
ut intellecta. sequit̄ ꝙ omnia sunt in ipso vita diuina

hec ille. Et ibidē ad pmū. Creature ingt dicūt̄ eē in
deo dupliciter. vno mō inq̄tū cōtinent̄ ⁊ cōseruant̄
virtute diuina. sicut ea dicimus esse in nobis q̄ sūt in
ptāte nostra. ⁊ sic creature dicunt̄ eē in deo. etiā put
sunt in suis naturis ꝓprijs. ⁊ hoc mō ē itelligēdū apli
verbū dicētis. In ipso viuimus mouemur ⁊ sum⁹. q2
nostrū eē ⁊ viuere ⁊ moueri causat̄ a deo. Alio mō di-
cunt̄ res eē in deo sicut in cognoscēte. ⁊ sic sunt i deo
per ꝓprias rōnes q̄ nō sunt aliud i deo a diuina essen-
tia. vñ res q̄ sic sunt in deo sūt diuina essentia. ⁊ q2 diui-
na essentia est vita ⁊ non motus: inde est ꝙ res h̄mō
loquēdo non sunt in deo motus sz vita. hec ille. Item
ꝑ sen. dis. 36. q. 1. arti. 3º. ad 3ᵐ sic ait. Sīlitudo que est i
deo nō est vita uel lux sm hoc ꝙ est sīlitudo rei. sz sm
hoc ꝙ est in deo. ⁊ dicit̄ vita inq̄tū est ꝑncipiū opera-
tionis ad eē rerū. sicut dicit phs 8º. physicoꝝ ꝙ mot⁹
celi est ut vita quedā natura existentib⁹. sz inq̄tū est
ꝑncipiū cognitionis rerū dicit̄ lux. hec ille. Itē de ve-
ritate. q. 4. arti. 8. dicit. Res sm ꝙ sunt in verbo cō-
siderari pn̄t dupliciť. vno mō ꝑ cōparationē ad ver-
bū. alio mō ꝑ comparationē ad res i ꝓpria nā existen-
tes. ⁊ vtroq̄ mō sīlitudo creature in v̄bo est vita. Il-
lud eni ꝓprie viuere dicim⁹ qđ in seipso hꝫ motus uel
operationis ꝑncipiū. ex hoc eni aliqua dicta sūt ꝑ vi-
uere. q2 visa sunt in seipsis habere aliqđ ea mouēs sm
quēcūq̄ motū. ⁊ hinc ꝓcessit nomē vite ad oīa que in
se habēt ꝓprie opationis ꝑncipiū. vñ ⁊ ex hoc ꝙ aliq̄
intelligunt uel sentiūt uel volunt dicunt̄ viuere. non
solū ex h̄ ꝙ sm locū mouent̄ uel sm augmentū. illud
ḡ esse qđ res hꝫ put est mouens seipsam ad aliquam
opationē dicit̄ vita rei. q2 viuere viuentib⁹ est esse. ut
in 2º de aīa dicit̄. In nobis aūt nulla opatio ad quam
nos mouem⁹ est eē nostrū. vñ intelligere nostrū ē vi-
ta nr̄a ꝓprie loquēdo nisi sm ꝙ viuere accipit̄ ꝓ ope
qđ ē signū vite. ⁊ sīliter nec sīlitudo intellecta i nobis
ē vita nostra. sed intelligere verbi ē suū esse. ⁊ sīliter
sīlitudo ipsi⁹. vñ sīlitudo creature i verbo est vita ei⁹.
sīliter etiam sīlitudo creature est quodāmō ipsa crea-
tura ꝑ illum modū quo dr̄ ꝙ aīa ē quodāmō oīa. vñ
ex hoc ꝙ sīlitudo creature in v̄bo est ꝓductiua ⁊ mo-
tiua creature in ꝓpria nā existētis quodāmō ꝯtingit ut
creatura seipsam moueat ⁊ ad esse ꝓducat inq̄tū. s.
ꝓducit̄ in esse a sua sīlitudine in verbo existēte. ⁊ ita
sīlitudo creature in verbo ē quodāmō creature vita
hec ille. ¶ 7ª ꝯ ē. ꝙ res facte a deo sunt i deo veri⁹ q̄
in ꝓpria natura. Istā ponit sc̄us Tho. de veritate. q.
4. arti. 6. Cū ingt querit̄ vtrū creature verius sint in
v̄bo q̄ in seipsis distinguēdū ē. q2 li veri⁹ pōt designare
veritatē rei. uł veritatē ꝑdicatiōis. si designet verita-
tē rei. sic ꝓculdubio maior ē v̄itas rerū in verbo q̄ i
seipsis. si aūt designet̄ veritas predicationis. sic ē eco-
tra. veri⁹ eni predicat̄ hō de re q̄ ē in ꝓpa nā q̄ de ea
sm ꝙ est in verbo. nec hoc ē ꝓpter defectū verbi. sed
ꝓpter supeminētiā ipsius. hec ille. Et ibidē sic argu-
it. Creatura in creatore est creatrix eēntia. ut Ansel.
dicit. sz eē increatū ē veri⁹ q̄ creatū. ḡ res veri⁹ esse
hꝫ in verbo q̄ in seipsa. Itē. q. 8. arti. 16º. ad 11ᵐ sic ait.
Res ingt veri⁹ eē in seipsis q̄ in verbo potest dupli-

citer intelligi. vno mō ut habeāt nobiliꝰ eē in se q̄ ha
bent in verbo. ⁊ hoc falsum est. qꝛ in seipsis habent eē
creatū. in verbo aūt increatū. ⁊ ita eē qđ hnt in seipsis
est ſm qd respectu illius qđ habent in verbo. Alio mō
ut res sit pfectiꝰ hoc in seipsa q̄ ī verbo. ⁊ hoc q̄dāmō
veꝝ est. res eni in seipsa mālis ē qđ ē de rōne quarū
dā rerū. In verbo aūt nō est materialis. ſʒ est ibi simi
litudinē hñs ⁊ q̄tū ad formā ⁊ q̄tū ad mām. ⁊ tñ ſm
hoc ꝙ est talis res est in verbo ſm quid. hec ille. Item
pma pte. q. 18. arti. 4. ad 3ᵐ dicit. Si de rōne rerū na
turaliū nō esset mā ſʒ tm̄ forma. oībus modis veriori
modo essent res nāles in mēte dina p suas ideas q̄ ī
seipsis. ppter qđ ⁊ plato posuit ꝙ hō separatus erat
verus hō. hō aūt mālis ē hō p pticipationē. ſʒ qꝛ de ra
tione rerū nāliū est mā. dicendū ꝙ res nāles veriꝰ eē
habent in mēte dina q̄ in seipsis. qꝛ in mēte dina hñt
esse increatū. in seipsis aūt esse creatū. ſʒ eē hoc utpo
te hō uel equus veriꝰ habent in ppria nā q̄ in mente
diuina. qꝛ ad veritatē hominis ptinet eē māle. qđ non
habet in mente dina. sicut domus que est in materia
verior est q̄ illa que est in mente. quia hec ē domꝰ in
actu illa in potentia. hec ille. Itē p sen. dis. 36. q. i. arti.
3. ad 2ᵐ sic ait. Esse creature potest cōsiderari q̄dru
pliciter. primo mō ſm ꝙ est in ppria nā. 2º mō ſm ꝙ ē
in cognitione nostra. 3º mō put ē in deo. 4º mō coiter
put abstrahit ab oībꝰ his. cū igiᷓ diciᷓ ꝙ creatura ve
rius eē habet in deo q̄ in seipsa. comparaᷓ pmū ⁊ 3ᵐ
esse respectu quarti. quia omnis comparatio ē recipe
cta alicuꝰ cois. ⁊ p tāto diciᷓ ꝙ in deo hʒ verius esse.
qꝛ oē qđ est in aliquo est in eo p modū eiꝰ in quo ē. ⁊ nō
p modū sui. vñ ī deo est p esse increatū. in se aūt est p
esse creatū. in quo minꝰ est de veritate essendi. q̄ ī eē
increato. si aūt cōpareᷓ primū eē ad 2ᵐ respectu q̄rti
inueniunᷓ se habere sicᷓ excedentia ⁊ excessa. esse eni
qđ est in ppria nā rei in eo qđ ē substātiale excedit eē
rei in aīa qđ est accidētale. ſʒ excediᷓ ab eo ſm h̄ ꝙ est
eē māle ⁊ illud intellectuale. Et ita pʒ ꝙ res aliquan
do verius esse hʒ vbi ē p suam silitudinē q̄ in seipsa.
hec ille. ¶ Sed ꝯ pdicta arguit Aureolus multipliciᷓ
⁊ pꝰ ꝯ primā ꝯnē. Iste modꝰ īngt petit pncipiū. equalis
eni difficultas ⁊ ipossibilitas eē videᷓ ꝙ in aliq̄ simpli
ci pfectiones ⁊ ppie ⁊ distincte rerū oīuʒ pexistant ⁊
ꝙ illud simplex sit ppria silitudo rerū oīuʒ. ⁊ p quam
oīa in sua distinctiōe repntanᷓ ⁊ cognoscāᷓ. imo ⁊ ma
ior difficultas videᷓ ꝙ ī aliq̄ simplici pfectiōes ppe ⁊
distincte pexistere possint q̄ ꝙ vnū simplex sit silitu
do diuersoꝝ. ſʒ nos q̄rimꝰ hic quō simplex dei eēntia
sit silitudo dissiliū ⁊ diuersoꝝ. ḡ hec declaratio p h̄ ꝙ
in ea pexistūt forme ⁊ ppie pfectiones singuloꝝ est
difficile p magis difficile declarare. ¶ 2º sic. Licʒ vbi
plura sunt distincta possibile sit accipi vnū illorum si
ne alio. vbi tñ nō ē nisi vnicū indiuisibile ⁊ simplex. nō
pōt accipi vnū sine alio. sed q aliqđ accipit totū acci
pit. ſʒ ꝯstat ꝙ rerū pfectiones si preexistant in aliquo
simplicissimo ⁊ indiuisibilissimo pexistunt. ḡ nihil est
dictu ꝙ itellectꝰ diuinꝰ possit ibi vnā pfectionē sume
re sine alia. vñ non est sile de subtractione vnitatis in
numero uel additione differētiaꝝ ⁊ diffinitione ⁊ de
simplici dei essentia q̄ nō pōt diuidi in plura: q̄rū vnū
ab alio subtrahaᷓ. Et si dicaᷓ ꝙ imo plura ſm rōnem
nō valet quidē. quia quelibet illaꝝ rōnū eēt tota dei
eēntia ſm rem. ⁊ sic nō pōt eē pars eiꝰ. tota ꝰo essen
tia est oīuʒ rerū silitudo. ⁊ p ꝯñs quelibet illarū rōnū
esset silitudo oīuʒ. ⁊ quereᷓ: an ſm eandē uel plures
⁊ pcedeᷓ in infinitū. si deᷓ ꝙ non p eandē rōnē. vñ pʒ
ꝙ nō ē silitudo vniꝰ rei ſm ꝙ accipiᷓ sub vna rōne ⁊ al
teriꝰ put sumiᷓ sub alia rōne. imo sub vna ⁊ eadē ra
tione est silitudo omniū pfectionū creatarū. ¶ 3º sic
Aīal ꝯtineᷓ sub hoīe formaliter ⁊ q̄dditatiue. vñ hec
ē vera: hō est aīal. minores etiā numeri cōtinentur in
maiori. utpote binariꝰ in ternario potētialiter ⁊ p mo
dū ptis. ſʒ manifestū est ꝙ ppie forme creaturarum
non cōtineᷓ in deo formaliter ⁊ q̄dditatiue. nō ē eni
veꝝ ꝙ deꝰ sit lapis uel leo nisi trāsūptiue. nec etiā cō
tineᷓ in deo formaliᷓ ut ptes diuinitatis. ḡ incōgrua
sunt exēpla ꝙ creature sūt in deo q̄si actus impfectꝰ
in actu pfecto. sicut aīal in hoīe ⁊ binariꝰ in ternario. ⁊
iō non pbat ꝙ q nouerit hoīem nouerit aīal. nec ꝙ q
nouerit deū ex hoc cognoscat entia ſm ppas rōnes
hec ille. directe ꝯ scm̄ Tho. ⁊ in spāli ¶ Ulteriꝰ arguit
ꝯ eū ⁊ alios pbando ꝙ dinitas non ē silitudo creatu
raꝝ ſm aliā ⁊ aliā pfectionem uł rōnē q̄ habeat in se
Primo sic. Deꝰ non est multotiēs aut multiplex exē
plar eiusdē rei aut eminens silitudo. sed manifestū ē
ꝙ si sub alia ⁊ alia rōne esset exēplar ⁊ eminens silitu
do rerū. quot eēnt rōnes talis totiēs eēt oīuʒ reꝝ ex
emplar ⁊ eminens silitudo. nā diuinitas sub qualibet
rōne esset exēplar oīuʒ reꝝ. qđ sic pʒ. qꝛ sub qualibet
rōne eēt dinitas tota formaliᷓ infinita ⁊ illimitata ac
simpliciᷓ pfecta. igiᷓ secū habens sub ista rōne pfectio
nes oīuʒ reꝝ eminenter. alioqn si sub ista rōne ē eēn
tia ut nō habēs pfectiōes oīuʒ reꝝ ſʒ aliquaꝝ. sequi
tur ꝙ non ē ibi dinitas illimitata ⁊ infinita. ⁊ p ꝯñs po
terit diuinitas ꝯcipi limitata entitatiue. qđ oīo ē ipos
sibile. sicᷓ enim creatura nō pōt ꝯcipi illimitata entita
tiue. sic nec creatrix eēntia itelligi nō pōt limitata uł
finita. ſm h̄ ḡ cū q̄libet rō eēt infinita ⁊ cōtinēs eēntiā
illimitatā necessario eēt oīs pfectio ⁊ oīs entitas emi
nenter. ⁊ ita q̄libet eēt oīuʒ silitudo pfecta. hoc aūt ē
icōueniēs. ḡ dinitas nō sub alia ⁊ alia rōne ſʒ sub oīo
eadē est oīuʒ silitudo. ¶ 2º sic. Aut diuinitas ē oīuʒ si
militudo sub rōne dinitatis. aut nulliꝰ silitudo sub ista
rōne. aut aliquoꝝ sic ⁊ alioꝝ nō. ſʒ nō pōt dari 2ᵐ. qꝛ
sic non eēt exēplar p suā nobilissimā rōnē. ſʒ per illas
quas indueret. qđ oīo stare nō pōt. nam iste etiam q̄s
indueret nō haberēt ꝙ eēnt exemplares nisi a ratiōe
diuinitatis. nec pōt etiā dari 3ᵐ qꝛ si aliquoꝝ esset ex
emplar p rōnē diuinitatis ⁊ aliquoꝝ p alias rōnes nō
respiceret vniformiter in q̄tū exēplar oēs creaturas
nec etiā creature aliqualiter depēderēt a deo in q̄tū
exēplate. imo dependeret aliq̄ creatura a rōne inti
miori ⁊ eēntialiori q̄ alia. Relinquiᷓ igiᷓ pmū ꝙ. s. sit
oīuʒ exēplar p rōnē diuinitatis. ſʒ est oīo simplex ⁊ in
diuisibilis in plures. igiᷓ necesse ē ꝙ diuinitas sit exē
plar reꝝ oīuʒ sub vnica ⁊ idiuisibili rōne. ¶ 3º sic. Per
illā rōnē est reꝝ exēplar per quā est oīs res eminēter

de⁹ eni inqʒtũ est forma eminẽs ꝓprietatib⁹ ꝛ formis
rerũ dicit̃ exemplar earum. sed nõ ẽ forma eminens
nisi ꝑ rõne diuinitatis. ergo ꝑ istam est solũ omniũ siĺitu-
do ꝛ exemplar. ista aũt indiuisibilis ẽ in plures rõnes
formalit̃. igit̃ idẽ qd̃ pri⁹. ❡ 4º. Iste plures rõnes aut
se haberẽt ad rõnẽ diuinitatis tãꝙ̃ ad substractã aut
tãꝙ̃ ad rõnẽ totalẽ cui⁹ iste eẽnt ptes. sʒ non põt dari
pmũ. qꝛ tunc nõ eẽt de⁹ causa exẽplaris ꝑ se ꝛ forma-
lit̃ sʒ tñ ꝑ modũ substracti inqʒtũ. s. subijceret̃ hꝭ rõ-
nib⁹ exẽplarib⁹. hʒ aũt absonũ ẽ. tũ qꝛ cã finalis ẽ oĩuʒ
ꝑ rõnẽ diuinitatis. vñ in rõne diuinitatis bĩficat̃ qlibet
bĩus. ꝗre sub eadẽ erit cã exemplaris oĩuʒ. tum qꝛ ꝑ
rõnẽ diuinitatis est causa efficiens oĩuʒ. tum qꝛ cũ hꝭ
rõnes nõ insint diuitati nisi ꝑ actũ intellect⁹. sequitur
ꝙ deus nõ eẽt exemplar ex nã rei. sʒ ꝑ aliqd qd̃ largi-
tur ei ꝯsideratio intellectus. tũ qꝛ hꝭ rõnes essent en-
tia diminuta ꝛ facta ꝑ intellectũ. rõ aũt exemplaris ẽ
eminens ꝛ nobilior ꝛ actualior ꝙ̃ sit rõ exẽplata. nul-
la aũt ratio diminuta est tante entitatis quante crea-
ture reales sunt. vñ impossibile est poni ꝙ aliqua rõ
facta ꝑ intellectũ sit exẽplaris respectu entitatis cre-
aturaꝝ. Nec etiã põt dari 2m. rõ nãꝙ diuinitatis nõ
põt eẽ totalis ut diuidat̃ i plures rõnes q̃ ipsam inte-
grent aut cõponãt cũ sit rõ vnius simplicis forme. ergo
dari non põt ꝙ deus sit exemplar reꝝ ꝑ aliã ꝛ aliam
rõnẽ. ❡ 5º sic. Diuinitatẽ eẽ reꝝ similitudinẽ ꝛ exẽplar
oĩuʒ per aliã ꝛ aliã rõnẽ aut intelligit̃ formalit̃. videlʒ
ꝙ esse similitudinẽ alicui⁹ rei est aliud ſm rõnẽ ab eẽ
siĺitudinẽ alteri⁹ rei. videnẽ eni eẽ due habitudines ꝛ
duo respectus. aut intelligit̃ fundamentalit̃ sic ꝙ he
due habitudines nõ fundent̃ sup rõnẽ diuinitatis. sʒ
vna sup vnã rõnẽ. reliq̃ sup aliã. sʒ pmũ dari non põt
tum qꝛ deus est siĺitudo rerũ absꝙ oĩ habitudine me-
dia seu respectu. ut pʒ ex supradictis. tum qꝛ dato ꝙ
intellectus tales habitudines formaret. qꝛ non ẽ im-
possibile eas formari. nihilomin⁹ accidũt ꝛ nihil confe-
runt adhoc ꝙ diuitas sit siĺitudo ꝛ exemplar. loqmur
eni hic de siĺitudine nõ ꝓut est relatio fundata super
q̃litatẽ. sʒ ꝓut est quedã entitas absoluta alterius re-
presentatiua sicut spẽs est siĺitudo obiecti ꝑ suũ abso-
lutũ. Nec põt dari 2m. qꝛ tũc diuitas t̃minaret respe-
ctũ depẽdẽtie creaturaꝝ ad deũ inqʒtũ exẽplar i ter-
tio mõ relatiuoꝝ. terminaret eni nõ ꝑ quid reale. sʒ ꝑ
aliquid rõnis. ꝛ tunc depẽderẽt res ab ente rõnis. qd̃
ẽ ipossibile. est igit̃ diuitas sub vna simplici rõne oĩuʒ
entitatũ siĺitudo ꝛ eminẽs exẽplar. ꝛ nõ sub alia ꝛ alia
rõne cõsiderata i ipsa. hec ille. ❡ Cõtra 2am ꝛ 3am ꝯnes
arguit Aureol⁹ multiplicit̃. Primo eni ꝓbat ꝙ diui-
na eẽntia talib⁹ respectib⁹ nõ indigeat ad hoc ꝙ sit ꝓ-
pria ꝛ distincta siĺitudo creaturarũ. Aut eni hꝭ respe-
ctus sũt causa ꝛ rõ ꝙ diuina eẽntia representet. aut sũt
causa ꝛ rõ ꝙ distincte repñsentet. Sʒ nõ pmũ qꝛ null⁹
respectus dat alicui formalit̃ ꝙ aliqd repñtet. cũ re-
spect⁹ nec formalit̃ nec virtualit̃ cõtingat creaturas
nec sit siĺis aut siĺitudo creaturarũ. vñ nulla habitu-
do põt esse formalit̃ creaturas representans. ꝛ ꝑ ꝯñs
nõ dabit eẽntie ꝙ representet creaturas uel sit repre-
sentatiua. Nec põt dari 2m. s. ꝙ tribuat essentie ꝙ di-
stincte repñtet. nihil eni dat alicui repñtatiuo ꝙ distin-
cte representet. nisi q̃ten⁹ ipsum distinguit ꝛ q̃dãmõ
diuidit in plura repñtatiua q̃ꝝ vnũ repñtet aliqd de-
t̃minatũ. aliud ꝟo repñtet aliud. sic aũt nõ põt dici ꝙ
diuina essentia diuidat̃ ꝛ distinguat̃ ꝑ respect⁹ imitabi-
litatis i aliq̃ plura q̃rũ vnũ repñtet leonẽ aliud bouẽ.
ꝛ sic de alijs. qꝛ diuina eẽntia cũ sit simplex ipossibile ẽ
ꝙ in talia plura distinguat̃. qꝛ semꝑ sumit̃ tota essen-
tia sub q̃libet respectu imitabilitatis. igit̃ hꝭ respect⁹
nõ dant essentie ꝙ repñtet neꝙ ꝙ distincte repñtet
creaturas. ❡ 2º sic. Sicut se hʒ creata spẽs existens
in potentia cognitiua ad representandũ illud cui⁹ est
species uel siĺitudo. sic multo forti⁹ ꝛ alti⁹ se habet di-
uina essentia ad repñtandũ creaturas. sʒ spẽs creata
repñsentat obiectũ suũ ꝑ solũ ei⁹ absolutũ. ita ꝙ null⁹
respectus dat sibi ꝙ repñtet uel distincte repñsentet.
igit̃ nec diuina essentia erit oĩuʒ creaturaꝝ siĺitudo di-
stincta nisi ꝑ suũ absolutũ. ❡ 3º sic. Manẽte cã manet
effectus. sʒ totalitas diuine eẽntie est rõ ꝙ nõ possit cre-
aturas distincte repñtare ſm istos. tota aũt eẽntia re-
linquit̃ ꝛ sumit̃ sub quolibet respectu imitabilitatis ꝛ
nõ aliq̃ portio ei⁹. cũ diuidi nõ possit. ergo diuina essentia
q̃ñcũꝙ sumat̃ sub tali respectu nullã creaturã rep-
sentabit distincte. imo oẽm si verũ sit ꝙ rõne sue to-
talitatis ipediat̃ ne distincte repñsentet: sicut isti ima-
ginant̃. ❡ Contra 3am ꝯnẽ arguit Durand⁹ ꝓbãdo ꝙ
diuina essentia nõ sit ꝓprie idea alicui⁹ rei. Si eni diui-
na essentia haberet rõnẽ idee ꝑ aliqd ꝙ sit in ipsa. aut
hoc esset per illas perfectiones in quib⁹ opponit̃ cre-
aturis. utpote ꝑ infinitatẽ imẽsitatẽ eternitatẽ. aut ꝑ
illas que sunt cões sibi ꝛ creaturis. cuiusmodi sũt esse
viuere cognoscere. aut ꝑ eas que tñmodo repiunt̃ i
creaturis. cuiusmodi sunt quidditatiue perfectiones
rerũ: ut q̃dditas leonis ꝛ bouis. Sʒ nõ potest dici pri-
mũ. qꝛ idea ꝛ ideatũ se habent sicut imitabile ꝛ imita-
tiuũ. ꝛ ꝑ ꝯñs debẽt assimilari ꝛ nõ opponi mutuo. fini-
tum aũt ꝛ infinitũ creatũ ꝛ increatũ opponunt̃. Nec
põt dici 2m qꝛ de rõne idee ẽ ꝙ ideatũ ipsã ꝑfecte ꝛ to-
taliter imitet̃. constat aũt ꝙ creatura in hꝭ perfecti-
onibus non ꝑfecte imitat̃ deum. imo maior est ibi dis-
similitudo ꝙ̃ similitudo. nec ẽ int̃ eas vniuocatio sed
analogia. Nec põt dari 3m. qꝛ hꝭ perfectiones nullo
modo sunt in deo formaliter. sed tñ virtualiter ꝛ ob-
iectiue. Deus aũt non põt dici idea ꝑ illud qd̃ in intel-
lectu suo relucet obiectiue. alioqn cum in deo sint ob-
iectiue rõnes in quib⁹ creature sibi opponũt̃. utpote
corporale ꝛ peccabile. sequeret̃ ꝙ ſm ista deus esset
idea creaturaꝝ. imo etiã dici posset ꝙ creatura intel-
lectiua habens in se oĩpotentiã ꝛ infinitatẽ ꝛ eternita-
tẽ diuinã in rõne cogniti imitaret̃ deum ſm ista. qd̃ tñ
nullus dicit. vñ pʒ ꝙ non põt attendi idealis siĺitudo
aut imitatio ſm illa que sunt in vno formalit̃ ꝛ in alio
tñ obiectiue. constat aũt ꝙ perfectiones q̃dditatiue
rerũ non sunt in deo formalit̃. ❡ Ad idẽ arguit Sco-
tus ꝓbando ꝙ idea non sit aliud ꝙ̃ creatura ipsa ob-
iectiue relucens in diuina essentia. qꝛ dicit phs 7º me-
taphisice ꝙ oĩa q̃ fiunt ex vniuoco fiũt. nõ solũ in na-
turalib⁹ imo in artificialibus. dom⁹ eni extra fit a do-

mo q̄ est in mēte artifis obiectiue p spēm dom⁹. ⁊ ista domus obiectiue p̄sens aīe i specie dom⁹ dr̄ idea domus in rn̄a existentis. ḡ ita erit in deo ꝙ creature p̄ntes sīt dīno intellectui obiectiue nō qdē i aliq̄ specie. q2 tūc vilesceret dīn⁹ intellectus. s3 in ipsa eēntia a q̄ eadē exn̄te ⁊ re ⁊ rōne cūcta rep̄n̄tant̄. hōꝫ vtiqꝫ creature sic intellecte erunt idee. ⁊ sic idea lapidis non sit aliud nisi lapis ut intellectus. ¶ 2° loco arguit Aureolus ꝯ h̄ qd̄ ibidē inuit̄. hōꝫ respect⁹ imitabilitatis esse habitudines formatas a dīno intellectu. Impossibile inquit est aliquē itellectū ferri sup habitudinē aut respectū nisi quodā ordine rōnis p̄cognoscat extrema. nā relationes terminos p̄supponūt ⁊ oriunt̄ ex ipsis. sed s̄m te iste habitudines hn̄t ꝓ fundamento diuinā essentiā ⁊ ꝓ terminis hn̄t creaturas. ḡ dīn⁹ intellect⁹ p̄us intelligit eēntiā ⁊ creaturas quodā ordine rōnis q̄ formet hōꝫ respectus. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō exigunt̄ ad hoc ut dīna essentia rep̄n̄tet creaturas distincte. ¶ 2° sic. Si respect⁹ hōꝫ ponunt̄ ut diuin⁹ intellect⁹ intelligat creaturas. sequit̄ multa incōuenientia. Primū quidē ꝙ indigebit alio a se ad h̄ ꝙ itelligat creaturas. Illi eni respectus cū sint entia rōnis ⁊ entia diminuta nō p̄nt eē ad ipsum ꝙ dīna eēntia que p̄fectissima ē ⁊ realissima nec est ens rōnis aut diminutū. 2ᵐ dō ꝙ in diuino itu̇tu erūt multa itellecta videlicꝫ eēntia. deinde hōꝫ habitudines 3° creature. 3ᵐ dō ꝙ creature reales dependebunt ab entibus diminutis tāq̄ exemplatū ab exemplari. qd̄ est incōueniēs cū idee sint forme p̄ncipales. 4ᵐ ꝙ de⁹ non poterit intelligere entia realia nisi mediantib⁹ entib⁹ diminutis. s3 oīa q̄ dicta sunt incōuenientia sūt. igit̄ ⁊ ꝙ tales habitudines exigant̄. ¶ 3° arguit Scot⁹ sic. Limitatū ⁊ illimitatū solū differunt penes p̄cisionē ⁊ nō p̄cisionē. exemplar eni limitatū rep̄n̄tat vnū solū: exemplar non limitatū plura ⁊ īfinita. s3 manifestū ē ꝙ sīlitudo limitata rep̄n̄tat per suū absolutū absqꝫ oī respectu. alioquin oporteret ꝙ cog̃scēs albedinē ꝑ spēm pri⁹ cōpararet spēm ad ipsā ⁊ ita actus reflexus esset p̄or rō. qd̄ est impossibile. ḡ diuina essentia q̄ est exēplar illimitatū oēs creaturas absqꝫ respectu medio distincte ⁊ determinate rep̄sentat. sic eni se hꝫ limitatū ad vnū p̄cise: sic illimitatū ad plura. ¶ 4° sic. Nō pl⁹ pōt causa equoca finita q̄ infinita. sed causa equoca finita pōt absqꝫ oī respectu medio ipsam determinātē ꝓducere īmediate plures distinctos effectus. ut sol hoīem ⁊ plantā. ḡ multo fortius dīna eēntia poterit ꝓducere in esse intelligibili ⁊ exēplato oēm creaturā absqꝫ oī respectu ipsā determinante. ¶ 5° sic. Potentialitas ⁊ cōfusio est causa ꝙ aliquid nō possit plura distincta rep̄n̄tare s̄m p̄hm 9° metaphisice. s3 indifferentia ⁊ indeterminatio q̄ est i dīna eēntia ad creaturas rep̄n̄tandū ē absqꝫ oī potētialitate ⁊ ꝯfusiōe. est eni determinatio potentie actiue ⁊ nō ad ꝯ̄dictoria. s3 ad dispata. vn̄ solū tollit p̄cisionē. s. ꝙ nō sic vnū rep̄n̄tat qn̄ cū h̄ aliud rep̄n̄ter. non ponit āt vllā cōfusionē. ḡ dīna eēntia pōt oīa ponere eq̄ p̄fecte in esse rep̄n̄tato ex illimitatiōe sic̄ vnū illorū. ¶ 6° Si relationes rōnis req̄rerent̄ in dīna eēntia ad h̄ ꝙ intellect⁹ ꝑ eas ferret̄ in creaturas: q̄rēdū eēt ꝑ qd dīn⁹ itellect⁹ itelligeret eas. aut eni ꝑ suā eēntiā aut ꝑ alias habitudines aut ꝑ seipsas. Non pōt poni 3ᵐ q2 tūc vilesceret dīn⁹ itellect⁹ mot⁹ ab itellectis minime entitatis. Nec 2ᵐ q2 tunc quereret̄ ꝑ quid intelligeret illas habitudines ⁊ ꝓcederet̄ in infinitū. ḡ relinquit̄ ꝙ ꝑ essentiā suā intelligit habitudines q̄ sūt plures absqꝫ oī respectu medio. igit̄ a sīli pōt intelligere oēs creaturas sine respectu medio ¶ 7° Aut essentia sīl cū illis habitudinibus erit p̄ncipiū cognoscēdi creaturas. aut sole habitudines iste. aut eēntia sola sumpta precise. s3 nō pōt dici p̄mū. q2 vnius simplicis act⁹ oportet ponere vnū ꝑ se p̄ncipiū. relatio aūt hōꝫ nō facit cū eēntia vnū ꝑ se nec p̄ mō nec 2° mō. imo accidit sibi ex p̄te intellectus nec inest sibi per se aut ex nā rei. Nec pōt dici ꝙ sola relatio sit principiū. q2 cū de⁹ naturali intellectiōe intelligat creaturas. sequit̄ ꝙ ens diminutū ⁊ ens rōnis esset cā entis realis. Relinquitur ḡ ꝙ sola eēntia absqꝫ oī relatione sit principiū cognoscēdi creaturas distincte. ¶ 8° In relationib⁹ de 3° modo. s. mensurati ad mensurā ē tm̄ relatio ex p̄te vnius extremi q2 ex p̄te mēsurati ita ꝙ alterū. s. mensura illū respectū terminat ꝑ suā absolutā rōnē. s3 creature referunt̄ ad deū tāq̄ exēplata ad exemplar in 3° modo relatiuorū. ḡ dīna eēntia erit exēplar omniū absolutū. ¶ 9° Aut hōꝫ habitudines sūt obiecta cognita aut rōnes cog̃scendi aut cognitiones creaturarū. Nō duo p̄ma. q2 tūc ordinarent̄ ad creaturaꝝ cognitionē ⁊ essent priores. ⁊ ꝑ ꝯn̄s cū plurificato p̄ori plurificet̄ posteri⁹ essent plures intellectiones creaturarū. ⁊ nō intelligeret de⁹ vna intellectiōe simplici oēm creaturā. nec pōt dici ꝙ hōꝫ habitudines sint ipsa itellectio creature. tū q2 tūc essent plures intellectiones ut dictū est. tū q2 itellectio creature ē aliqd reale absolutū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ē respect⁹ rōnis. igit̄ tales habitudinēs nō sūt ponēde. hec ille. Sciēdū tm̄ ꝙ septē vltime rōnes sūt Scoti quas Aureol⁹ dicit concludere. ¶ 3° loco ꝓbat Aureol⁹ ꝙ idea nō ꝯcludat talē respectū. primo sic. Idea ⁊ exēplar est illud in deo qd̄ imitatur oīs creatura. s3 manifestū est ꝙ creature nō imitant̄ respectus rationis. imo ipsam nudam essentiam diuinitatis. non enim creature imitantur illos respect⁹ imitabilitatum sed substractum hōꝫ respectibus. ergo isti respectus accidūt formali ratiōi ipsius idee. ¶ 2° sic. Sicut color est visibilis in 2° modo per se. nō quia respect⁹ visibilitatis sit infra q̄dditatē coloris neqꝫ visus attingit colorē cū respectu visibilitatis. sed ipsum colorē absolutum: sic creature imitantur diuinā eēntiā absolutam ab oī respectu q̄uis statim possit consurgere apprehensio respectus imitabilitatis. ⁊ s̄m h̄ non est de formali rōne idee quā imitant̄ creature aliquis respectus rōnis. ¶ 3° Idee sunt forme principales nō formate quarū visio est b̄tifica. ut p3 ex dictis Aug. s3 manifestū est ꝙ hōꝫ respect⁹ rōnis nō sunt forme p̄ncipales. imo entia diminuta ⁊ s̄m rōnē tm̄. nec taliū respectuū visio est beatifica. s3 soli⁹ diuinitatis. tales eni respectus sunt fabricati per intellectū. non igit̄ sūt idee de quib⁹ loquitur Aug⁹. ¶ 4° Idee s̄m Aug⁹ interp̄tant̄ spēs siue forme in latino. s3 constat

q nomen speciei ul' forme conuenit alicui absoluto. nec proprie congruit respectibus rationis. vñ tales respectus rationis non possunt dici proprie forme creaturarũ. utpote ratio hominis uel forma rose. igit non in talibus respectibus consistit ratio idearum. hec illi. Multa alia arguit utpote q non sint plures idee. sz omnes habent vnicam ideam. et iterum q non ideo cognoscit deus res quia cognoscit illos respectus. et multa talia superius tacta. ¶ Contra 6am cõnem arguit Aureolus. qz ibi dicitur q omnia que sunt i deo ut intellecta sunt in eo vita. querit enĩ quid intelligo per esse itellectum. aut enim illud quod terminat diuinũ intuitum. aut illud quod existẽs extra intuitum dicitur denominatiue et equiualenter cognosci. Si accipitur primo modo. tunc verũ est q intelligere et intellectum sunt idẽ in deo. non tamen p hoc poterit probari de eo qđ factum est et creatum q sit in deo vita. cũ illud tale non terminet diuinũ intuitum. nec primo nec 2o ut alias probasse se dicit. Si vo 2o modo sumit intellectum. sic non est verum q idem sit diuinũ intelligere et suum intellectum equipollent et denominatiue. quia creature ut sunt in proprio genere hoc modo sunt intellecte. et per cõns non probat q creature sint in deo vita. sed manifestum est q non pluribus modis potest accipi intellectũ siue quod intelligitur. ergo ex ista propositione scz q intellectus et intelligere et intellectum sunt idem in deo. non plene probatur aut declaratur q creature sint vita in deo. ¶ 2o arguit sic. Illud quod verificatur de re non oportet verificari de sua silitudine. nec ecõtra. non enim Hercules est in se lapideus q̃uis eius imago sit lapidea. nec imago eius est carnea q̃uis ipse sit carneus. sz nõ aliter res sunt in deo nisi qz deitas ẽ eax similitudo. g nõ sequit q res sint vita q̃uis silitudo eax q̃ est diuinitas sit q̃dã sũma vita. ¶ 3o. Similitudo correspõdet ei cui9 est similitudo. et non ecõtra. vñ similitudo non debet esse contraria aut opposita rei cui9 est similitudo. sz eẽ vitã est õtrariũ et repugnat lapidi. g nõ põt dici q lapis sit vita uel viuens rõne sue similitudinis: que est diuinitas. ¶ 4o sic. Sicut se habet lapis ad similitudinem per quã est in intellectu creato. sic se habet q̃uis eminenti9 ad similitudinẽ p quã est in intellectu diuino. sz Ar. dicit q lapis non est in aĩa sz spẽs lapidis. g similiter possumus dicere q lapis nõ est in deo sz similitudo lapidis. et p cõns non est vita in eo. ¶ Confirmat. qz nullus dicit q domus uel archa in mente artificis sit vita. ¶ Contra 7am cõnẽ arguit. qz ibi distinguit de eẽ creature. illa inquit distinctio non est. falsum enĩ ẽ q esse creature possit abstrahi in cõi ab esse i deo i se. et qz nihil cõe sm rõnẽ põt esse respectu similitudinis lapidis eminenti que est in deo et ẽ diuinitas et respectu lapidis in propria natura existentis nisi sola cõitas nominis. vñ non põt aliquis conceptus formari cõis ad illud et istud. sicut hõ repit aliquẽ conceptũ cõem hoi et ipsi spẽi hominis. si enim posset aliquis concept9 formari de re. et eius similitudine diminuta seu eminenti illud predicaret de eis qdditatiue. interroganti enĩ qd sit similitudo albedinis posset responderi q est q̃dam albedo. Et similiter interrogãti de vera albedine respondet q est quedã albedo. et sic illa cõis albedo abstracta ab his duob9 predicaret in qd qđ est impossibile nam tunc haberet rõne generis uel spẽi. et sm hoc albedo et ei9 spẽs haberẽt vnũ genus et propinquius q̃ albedo et nigredo. et ita idem eẽt sub generibus disperatis. nã albedo esset sub colore et sub illo abstracto conceptu. igit a re et a sua similitudine nõ põt abstrahi talis cõis conceptus. sz lapis in deo non ẽ aliud q̃ eminens similitudo lapidis. nõ igit põt aliqđ indifferens aut cõe importatũ p lapidẽ abstrahi a lapide ut ẽ in deo et ut est in propria natura. sz ẽ sola cõitas nominis impositi. non solũ ad significandũ rem. imo etiã suam similitudinẽ. hec ille. ¶ Ulteri9 põt non inmerito dubitari de hoc q dicit scũs Tho. in illa 7a cõne. s. q si de rõne rerũ naturaliũ non esset mã oĩo res esset verius i deo q̃ in propria natura. sm hoc cum materia non sit de ratione angeli. sequit q angel9 veriori modo erit i verbo q̃ in se. non solũ quo ad veritatem ipsius esse. imo etiã q deus erit veri9 angel9 q̃ angelus creat9 si materia solũ impedit ne deus sit verior lapis q̃ ille q est creatura. ¶ Sz ad ista respõdet. p ad ea que primir9 õtra primã cõnem inducunt. Et ad primũ quidẽ negatur añs. nam sanctus Tho. probat quomodo oĩuz pfectiones in deo preexistunt p õtra gentiles ca. 28o et 31o. Et prima pte. q. 4. arti. 2o. Quicquid enĩ pfectionis est in effectu oportet inueniri in causa effectiua uel sm eandẽ rõnẽ. si sit agens vniuocũ ut homo generat hominẽ. ul' eminẽtiori modo si sit agens equiuocũ. sicut in sole est similitudo eorũ que generant p virtutẽ ei9. manifestum est enĩ q effectus preexistit in causa agẽte cum g deus sit prima causa effectiua rex omniũ. oportet pfectiones in deo preexistere sm eminentiorẽ modum. quomodo aũt pfectiones que in rebus habent distincte in deo sint vna simplex. ostẽdit scũs Tho. p. õtra gentiles ca. 31o p tria exẽpla. primũ ẽ q sicut calor et siccitas que in igne sunt q̃litates diuerse soli attribuũtur per vnam virtutẽ. ita omniũ pfectiones q̃ rebus alijs sm diuersas formas conueniunt deo sm vnam eius virtutem que est eius essentia necesse est attribui. 2m est de virtutibus cognoscitiuis. intellect9 enim vnica virtute cognoscit omnia que pars sensitiua diuersis potentijs apprehendit. et etiã multa alia Intellect9 etiã quanto fuerit altior tanto aliquo vno plura põt cognoscere ad que cognoscẽda intellect9 inferior non pertingit nisi per multa. hec illi. Etiã prima pte. q. 55. arti. 3o ad 3m ostendit quomodo prudẽtia hominis licz sit vna simplex qualitas õtinet in se perfectionẽ pticularis prudentie que ẽ i leone q̃ ad act9 magnanimitatis et pfectionẽ eius q̃ est i vulpe ad actus cautele. et sic de alijs. 3m exemplũ est in virtutib9 operatiuis hũanis. potẽtia enĩ regis ad oĩa illa extendit ad q̃ diuerse sub ipso ptãtes ordinẽ hñt. sic igit de9 p vnũ simplex eẽ suũ oĩodã pfectionẽ possidet quã res alie multo minorẽ p q̃dã diuersa sortiũt. h ille. Et li. 4. ca. 13. dic. Diuerse inqt pfectiões q̃s res creata p multas obtinet formas deo cõpetũt sm vnam et simplicẽ ei9 essentiã. hõ enĩ per aliã formã viuit et per aliã

est sapiēs. ⁊ p aliā est iust⁹ q̄ oīa deo p suā eēntiā cōue-nūt. ei⁹ eni eēntia nr̄am excedit. ita q̄ illud ad quod eēntia nr̄a nō sufficit scʒ scire ⁊ iustū esse: de⁹ ſm suā eēntiam hʒ perfecte. hec ille. Cū igit̄ tam clare decla-ret quō ⁊ quid ē dictu perfectiones diuꝫ rerū in deo p̄eꝛxistūt. si ex h̄ pcedat ad declarādū quō idem est ppria silitudo diuersoꝝ non declarat difficile p diffi-cili⁹. sed p manifesti⁹ ut videt̄. ¶ Ad 2ᵐ dico q̄ visio ibidē posita bona ē. potētia eni regis ɔtinet potentiā senescalli ⁊ comitis ⁊ quālibet excedit. ⁊ licʒ ille potē-tie i ipso nō sint distincte ſm rē: tn̄ ſm rōnem distincte sunt. ⁊ ideo potētia regis pōt accipi ut ppa rō poten-tie comitis ⁊ senescalli. ⁊ similr̄ prudētia hoīs ut ppa ratio prudētie leonis ⁊ vulpis. ut scūs Tho. dicit pri-ma pte. q. 55. vbi supra. Et cū improbat̄ hoc. qꝛ q̄libet illarū perfectionū est tota dei eēntia ſm rem. ɔcedit̄. ⁊ ideo ɔcedit̄ q̄ ſm rē pfectio sapiētie in deo est diuꝫ rerū silitudo ⁊ eadē dissilitudo ⁊ idē exēplar qđ diui-na eēntia. ⁊ eodē modo dico de bonitate dei ⁊ sic de alijs. qꝛ tamē vna illarū pfectionū ſm suā rōnem nō dicit oēm modū pfectionis diuine eēntie. sʒ aliū mo-dū dicit vna pfectio. ⁊ aliū alia pfectio. essentia vero non ē ppria ratio hui⁹ uel illi⁹ creature absolute ſm q̄ ē vndeq̄q̄ pfecta. sʒ put hʒ istū modū perfectiōis uel illū qui ei cōpetit ſm rōnem hui⁹ pfectionis ⁊ non ſm rōnē illi⁹. ideo nō sequit̄ q̄ quelibet perfectio ſm suā rōnem sit exēplar diuꝫ: sed vita viuentiū. sapien-tia sapientiū. iusticia iustoꝝ. nec per ɔn̄s q̄ sit ibi plu-ra exemplaria ſm rem. nec multa vni⁹ ſm rōnē. Sci-endū tn̄ q̄ non intelligit scūs Tho. q̄ ex distinctione attributorum ⁊ suarū perfectionū veniat distinctio idearum: ita q̄ intellect⁹ diuin⁹ p̄mo distinguit attri-buta ⁊ perfectiones suas ſm rōnem ⁊ postea recipiat de illa multitudine perfectionū aliquas dimittendo alias ut inde formet ideas sicͤ vident̄ ptendere exem-pla posita de numeris magnis respectu minorū quo-modo est in magno numero sumptis aliq̄b⁹ vnitatib⁹ ⁊ alijs dimissis. sed intendit q̄ de⁹ intelligendo essen-tiā oīmodē factā nulla p̄uia distinctione rōnis facta de pfectione sua intelligit oīa q̄ essentia sua eminent̄ cōtinet ⁊ perfecte repn̄tat. hꝫ aūt sūt oēs pfectiones ⁊ quidditates creabiles: ⁊ oēs respect⁹ reales seu ra-tionis ⁊ oēs negationes. oīa eni talia diuina essentia sufficiētissime representat ⁊ distinctissime. ipsa igitur diuina eēntia sūpta put cōtinet supeminent̄ ⁊ repn̄-tat ut perfectissima silitudo q̄dditatē lapidis est ratio ppria lapidis. ⁊ ita de alijs q̄dditatib⁹. cū aūt diuina essentia sic sumitur scʒ ut p̄cise continet ⁊ repn̄tat la-pidē. ipsa tota sumit̄ ſm rē: sed non totalit̄. qꝛ licʒ nō accipiat̄ pars eēntie. aut solum vnū attributum alijs dimissis. imo capiatur tota realitas diuine nature. tn̄ ipsa capit̄ ac si esset quid finitū adequatū lapidi. quia sumit̄ ut repn̄tat lapidē p̄cise. ⁊ nō ut continet aut re-pn̄tat alia q̄ sunt extra rōnem lapidis. h̄ autē fit. qꝛ su-mitur cū respectu pportionis ⁊ imitabilitatis ad la-pidē. sicut eni lapis defectiue ⁊ nō plene repn̄tat eēn-tiam diuinā. ita eēntia diuina iperfecte repn̄tat̄ a la-pide. ⁊ ideo ipsa pōt sumi cū tali respectu imitationis

impfecte a lapide. ⁊ h̄ est sumere eā totā nō totaliter: non ḡ itelligit scūs Tho. q̄ vna diuina pfectio sit per-fectio lapidis. ⁊ alia sit ratio aīalis. sed intēdit q̄ eēn-tia diuina ut ɔtinet pfectionem lapidis p̄cise est ppa ratio lapidis mō p̄dicto. ⁊ ideo argumētū in falso fū-datur. qꝛ nō vadit ad mentem sci Tho. Sciendū etiā q̄ diuina eēntia nālīter ⁊ nō ſm arbitriū voluntatis repn̄tat quidditates rerū creabiliū. ⁊ ideo sumendo ideam ut ē rō quidditatis p̄cise ipsa precedit actū in-tellect⁹ ⁊ voluntatis. sed eēntia diuina non nālīter sʒ ſm arbitriū volūtatis repn̄tat quidditatē sub existē-tia. ⁊ silīter enūciabilia ut sunt vera uel falsa. diuina eni eēntia non nisi libere repn̄tat lapidē eē uel nō esse ⁊ ita de alijs enūciabilib⁹. imaginandū est eni q̄ intel-lect⁹ diuin⁹ p̄mo itelligit eēntiam suā absolute. 2° in-telligit eā ut ɔtinet perfectiōes coīcabiles creaturis cōes scʒ actū ⁊ esse ⁊ viuere ⁊ hꝫ. 3° intelligit eā ut cō-tinet ea que sūt de q̄dditate lapidis. ⁊ ad ista nihil fa-cit actus voluntatis. sed oīa ista mere nālīter repn̄tat essentia diuina. 4° intelligit eēntiam ut cōtinet quid-ditates cū earū pprietatib⁹ ⁊ accn̄tib⁹ existentijs ⁊ hꝫ ⁊ ad h̄ facit actus volūtatis. q̄ enim intelligat̄ quid-ditas lapidis subesse: uel in tali tēpore causanda ⁊ hꝫ istam ɔplexionē non repn̄tat diuina eēntia naturalit̄ sed ſm arbitriū volūtatis inq̄ntum volūtarie accipit̄ per intellectū eēntia diuina ut cōtinet tot uel tot: aut nudā quidditatem lapidis: aut quidditatem sub esse. ¶ Ad 3ᵐ dicitur q̄ exēpla sūt satis bona. licʒ enim sit differentia inter exēpla ibi posita. ⁊ illud ppter quod datur exemplū sicut est de omni similitudine reperta in creatis: tamē in hoc est similitudo. q̄ quia actus p-fectus eminent̄ continet actū imperfectum. ideo po-test accipi ut propria ratio illius: si actus pfectus ac-cipiatur non absolute sed cum certa proportione scʒ q̄ntum ad illud in quo assimilatur ei actus imperfe-ctus. vnde scūs Tho. prima parte. q. 55. arti. 3° ad 3ᵐ dicit: Idem inquit non potest esse pluriū propria ra-tio adequata. sed si sit excellens potest idem accipi ut propria ratio ⁊ similitudo diuersorum: sicut in homi-ne est vniuersalis prudentia q̄ntum ad omnes actus virtutum. ⁊ potest accipi ut propria ratio ⁊ similitudo particularis prudentie que est in leone ad actus ma-gnanimitatis. ⁊ eius que est in vulpe ad actus caute-le ⁊ sic de alijs. ⁊ similiter diuina essentia accipitur p-pter sui excellentiam ppria ratio singulorum. quia in ea est vnde singula sibi similentur ſm proprias ratio-nes. hec ille. Ex quo patet q̄ exempla de homine re-spectu plante. ⁊ de diuina eēntia respectu creatura-rum sunt satis bona. non enim attenditur similitudo q̄ntum ad hoc q̄ imperfectum sic uel sic contineatur in actu perfecto scʒ quidditatiue uel tanq̄ pars. sed quia vnū ē in alio simili modo uel altiori. ⁊ ideo exem-plum de prudentia hoīs ⁊ prudentia particulari be-stiarū est ɔueniens. quia sicut prudētia vulpis ɔtinet̄ eminenter non q̄dditatiue nec tanq̄ pars integralis in prudētia hoīs. ita sapīa creata i deo. verūtn̄ adhuc nec istud nec illud exēplū ē ppriū. qꝛ lʒ prudētia vul-pis ɔtineat̄ eminent̄ in prudētia humana q̄ ad aliqua

non tñ forte quo ad ei⁹ differētiam positiuā. nec etiā planta in hoie. ꝛ iō homo nō pōt ꝓprie accipi ut specifica ratio plante. nec prudētia hoīs respectu prudentie vulpis. sed rō cōis uel gñalis. sꝫ qꝛ qcqd est in creatura totū eminent̄ est in creatore: iō diuina essentia potest accipi ut ꝓpria rō oīuꝫ tam q̄ ad genus ꝙ̄ q̄ ad spēm ꝙ̄ quo ad driam. ꝛ hoc notauit scūs Tho. pmo ɔtra gentiles. vbi allegaui p pma ɔne cū dicit ꝙ hō pōt accipi ut ꝓpria rō aīalis irrōnalis: puta canis. nisi supadderet driam positiuā scꝫ si canis non haberet in se nisi h̄ quod est eē viuere ꝛ sentire ꝛ defectū rationis. ꝛ non ɔtraheret si sentire per aliqd positiuū. ꝛ iō licꝫ inferiora sint in nā angelica eminent: nō tñ eēntia angeli est ꝓpria ratio oīuꝫ inferioꝝ ad eum. nec per essentiam suā hꝫ de illis ꝓpriā cognitionē. vnde scūs Tho. pma pte. q. 55. arti. pmo. ad 3ᵐ ait. Ea que sunt infra angelū. ꝛ ea que sūt supra ipsum sūt quodāmō in substātia eius. nō quidē pfecte nec ſm ꝓpriā rōnē cū essentia angeli finita existens ſm ꝓpriam rōnē ab alijs distinguat̄. sꝫ ſm quandā rōnē cōem. In eēntia aūt dei sūt oīa pfecte ꝛ ſm ꝓpriam rōnem sic in pma ꝛ vlī potētia opatiua a q̄ ꝓcedit qcqd ē in qcūq꜡ re uel ꝓpriū uel cōe. ꝛ iō de⁹ p eēntiā suā hꝫ ꝓpriā cognitionē de reb⁹ oīb⁹. nō aūt angel⁹ sed solā cōem. hec ille. Itē. q. 84. arti. 2º ad 3ᵐ dicit. Quelibet creatura hꝫ eē finitū ꝛ determinatū. vñ eēntia supioris creature ꝛ si habeat quandā silitudinē inferioris creature, put coicant in aliq̄ gñe. non tñ cōplete hꝫ similitudinē illi⁹ qꝛ determinat̄ ad aliā spēm pter ꝙ̄ spēs inferioris creature. sed eēntia diuina ē pfecta silitudo ꝙ̄tum ad oīa q̄ in reb⁹ inueniūtur sic vle pncipiū. hec ille. Idē ponit de veritate. q. 8. arti. 8º ad 2ᵐ. ꝙ̄tum ad illud qd dixi de angelo. ¶ Ad ea q̄ 2º loco ɔtra istā ɔnem inducūtur dicit̄. Ad pmū qdē negat̄ hᵒʳ. nō eñi diuina eēntia sub q̄libet rōne pfectionis ē oīuꝫ silitudo aut exēplar. sed sub rōne vite ē exēplar viuentiū. nō aūt lapidū aut elemētoꝝ. Et cū dicit̄ ꝙ essentia sub q̄libet rōne est illimitata ꝛc̄. dico ꝙ diuinitas sub rōne sapie nō dicit qd illimitatū. nec simpliciter pfectū. ut eñi dicit scūs Tho. pma pte. q. 28. arti. 2º ad 3ᵐ. Si i pfectione diuine eēntie nō cōtineret̄ plus ꝙ̄ illud qd importat̄ noīe sapientie. diuina eēntia non eēt qd pfectum. nō tñ seqtur ꝙ diuina eēntia sub rōne sapie sit qd finitū uel limitatū. sed solū ꝙ nō ex illa rōne hꝫ infinitatē. sed quia ɔtinet oēm modū pfectionis iō est infinita ꝛ illimitata. si tñ diuina eēntia non plus haberet ꝙ̄ illud qd hꝫ ex rōne sapientie eēt pfecto qd finitū ꝛ limitatū: ꝛ sic patet ꝙ nō quelibet pfectiōis rō est oīuꝫ exēplar nec eēntia sub q̄libet rōne. Intelligēdū etiā ꝙ pfectiones aut attributa nō sūt idee sꝫ eēntia ut fundatiua rōnū attributaliū ꝛ prehabet i se pfectiones coicabiles creaturis ut pus dicebat̄. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ eēntia diuina sub rōne diuinitatis nulli⁹ ē exemplar ꝓprium aut ꝓpria rō alicui⁹ sic ꝙ aliqd assimilet̄ deo sub illa rōne. qꝛ solus de⁹ est deus. sed diuinitas ē exemplar alioꝝ sub rōnib⁹ pfectionū coicatarū creaturis q̄ sūt eē viuere cogscere sapere iustū eē ꝛ hꝫ. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ diuinitas suā nobilissimā rōnem nulli communicauit. nec creatura ei⁹ ē capax illi⁹. ꝛ iō nō mirū si per illā non ē silitudo creature formalit̄ ita ꝙ creatura similet̄ deo i rōne diuinitatis. Et ad illud qd addit̄ dico ꝙ alie rōnes pfectionū puta sapie scie ꝛ hꝫ non hꝫt ꝙ sint exēplaria sub rōne sapie uel iusticie. sꝫ verū est ꝙ diuina sapia ex rōne sapie hꝫ ꝙ sit silitudo. ꝛ ꝙ repñtet sapias. sed ex h̄ ꝙ ē diuina habet ꝙ sit sapientia subsistens: ꝛ ɔñter ꝙ sit exēplar aliarū. vñ rō diuinitatis non dat diuine sapie ꝙ repñtet sapiētias creatas sed ꝙ illa repñtatio sit repñtatio exēplaris forme. nō tñ sequit̄ ꝙ rō diuinitatis sit exēplaris. sed ꝙ sit causa alicui⁹ reqsiti ad exēplar. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ p rōnem diuinitatis nō est deus formalit̄ oīs entitas eminēter sꝫ forte illatiue. bene eñi seqtur: si est de⁹ ꝙ sit sapiēs bon⁹ iust⁹ viuēs: licꝫ p rōnem diuinitatis nō sit formalit̄ iust⁹. sꝫ p rōnē iusticie. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ ꝓpe loquēdo diuisio ibi data ē insufficiēs. nec eñi rō diuinitatis ꝓprie substernit̄ alijs. nec ꝓpe ex alijs integrat̄. sed ad bonū sensū ɔcedit̄ prima pars scꝫ ꝙ rō diuinitatis alijs substernit̄ in qñtū est scꝫ alijs prior ſm intellectū. Sed ad iprobationē huius ptis: ad pmā ꝓbationē dicit̄ ꝙ exēplar dicit habitudinē repñtatiuā ꝛ dicit cāitatem respectu exēplati ſm ꝙ dicit scūs Tho. de veritate q. 8. arti. 8º ad pmū. Dico ḡ ꝙ de⁹ ē cā exēplaris ex pte diuinitatis q̄ ad 2ᵐ. sed nō q̄ ad pmū. sꝫ poti⁹ p rōnes perfectionū coīuꝫ deo ꝛ creaturis cuiusmodi sūt eē viuē. Ratio eñi diuinitatis non ē silitudo creature. sꝫ rō sapie. Ad 2ᵐ dicit̄ ꝙ deus est cā finalis sub rōne sūmi boni formalit̄ licꝫ illatiue sub rōne diuinitatis sit vltim⁹ finis. Ad 3ᵐ dicitur ꝙ̄ cū dicit̄ ꝙ rō sapie est exēplar. uel ꝙ diuinitas sub ratione sapientie est exemplar. nō est sensus ꝙ hꝫ ratio que est operata per intellectum sit exemplar uel causa ꝙ deus sit exemplar rerum. sed est sensus ꝙ diuina essentia ex hoc ꝙ habet in se vnde tales rationes sibi cōueniant scꝫ hꝫ perfectionū in creaturis repertarum. puta esse viuere sapere ꝛ hꝫ. est exemplar rerum. vnde ſm ꝙ in ea est ꝙ possit representari per rationem sapientie ē exemplar talis creature. ꝛ non ſm ꝙ in ea ē ꝙ possit representari per rationem vite. non enim cōceptus fabricati per intellectum sunt exemplaria rerum. sed diuina essentia que illis omnib⁹ corrñdet. ꝛ ſm ꝙ distinctis corrñdet dicitur distincta exemplaria ſm rationem. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ quicquid sit de primo membro diuisiōis ibi posite. quia de illo prolixior erit sermo. conceditur 2ᵐ scꝫ deum esse exemplar lapidis. ꝛ deum esse exemplar rose. ille inquā due habitudines importate fundantur in diuina essentia ſm diuersas rationes modo preexposito. alia enim ē perfectio rose a perfectione lapidis: que quia i deo eminēter preexistunt ideantur ꝛ exemplantur a diuina essentia illas perfectiones indistincte ſm rem licꝫ distincte ſm rationem ɔtinente. Et cum probatur oppositum. dico ꝙ processus ille falso innitur intellectui. non enim intelligit ɔ aut rñsio ꝙ diuina eēntia sit exēplar rerū per aliquid ab intellectu fabricatum aut p aliqd hrē eē diminutū sꝫ p suā realē pfectionē q̄ illis ɔceptiob⁹ verissime corrñdet sic signū signo inadequate signum

ut dictū fuit superi⁹. ¶ Ad argumēta ɔtra zᵐ et 3ᵐ
ēnes ꝑ inducta dicit̃ ꝙ eēntiā diuinā repn̄tare aliqd
distincte pōt ɔtingere ⁊ intelligi dupliciṫ. ꝑrimo mō
q̄ repn̄tat illud nō solū ɔfuse ⁊ in vniuersali. imo ꝓpe
pfecte ⁊ in actu ɔ̄tū ad oīa in quibus differt ab aliis
ſm gen⁹ uel spēm aut numeꝝ. z⁹ mō q̄ repn̄tat illud
alio mō q̄̄ repn̄tet alia: ita ꝙ ut repn̄tat illud distingui/
tur a se ut repn̄tat alia ⁊ ē quasi distincte rōnes ut est
rō illi⁹: ⁊ ut est rō alioꝝ. hoc supposito dico ꝙ diuina
essentia se sola id est per suū absolutū distincte repn̄/
tat oīa causabilia ꝑ mō. nec respect⁹ rōnis aliqd faci/
unt ad h̄. sed sumendo distincte repn̄tare z⁹ mō dico
ꝙ respect⁹ rōnis dant sibi ꝙ distincte repn̄tet diuer/
sa. nā illud qđ repn̄tat lapidem diuino itellectui: ⁊ il/
lud quod repn̄tat rosā. non aliter distinguūtur a deo
q̄̄ per respect⁹ rōnis ad repn̄tata p eā. ipsa eni sum/
pta ut repn̄tat rosam nō repsentat lapidē: ita ꝙ per
illū respectū ad rosam efficit̃ rō rose distincta a rati/
one lapidis: sic forma domus i mēte artificis ē quali/
tas simplex carēs partib⁹: ⁊ tñ repn̄tat distincte om/
nes fenestras ⁊ oēs cameras ⁊ officinas dom⁹ primo
modo sumēdo distincte repn̄tare. nec ad distincte re/
presentandū illo mō indiget aliq̄ respectu rōnis. ve/
ruitamen ipsa non efficit̃ rō ꝓpria p adequationē isti
fenestre uel illi camere: nisi cum sumit̃ sub uel cum
respectu ad fenestrā. sic eni sūpta est ratio fenestre ⁊
non colūne. quia ad solā fenestrā h̄z respectū ꝑdictū
⁊ ipsa intellecta cū tali respectu intelligit̃ ut rō fene/
stre distincta a rōne colūne. Ita in ꝓposito ɔsimilit̃ ē
dicendū de diuina eēntia. ipsa eni intellecta ut imita/
bilis ab aliquo p modū vite ⁊ sensus ⁊ rōnis intelli/
git̃ ut adeq̄ta rō hoīs. intelligere aūt eā ut aliter imi/
tabilem ē intelligere eā cū tali habitudine uel respe/
ctu. Tunc ad argumēta inq̄stū infringere moliūtur
mentē istā. dicit̃ ad ꝑmū ꝙ ille respect⁹ non dat diui/
ne essentie ꝙ repn̄tet creaturā. sed pluralitas respe/
ctuū facit ꝙ diuina eēntia sit plures idee. ⁊ ut argu/
ens dicit distinguit quodāmō ſm rōnē diuinā eēntiā
in plura exēplaria: nec diuina eēntia eēt distinctum
exēplar ⁊ ꝓpriū lapidis p adequationē nisi ut se hñs
in tali ꝓportione uel habitudine ad lapidē licʒ nō per
illū respectū repn̄tet. non tñ sic ē intelligēda illa diui/
sio ꝙ diuina eēntia per illos respect⁹ diuidat̃ intrin/
sece in plura quoꝝ alterū solū repn̄tet bouē ⁊ alterū
solū rosā ut arguens fingit. sʒ isto modo ꝙ tota eēn/
tia sumit̃ sub q̄libet respectu. tñ sub vno illoꝝ sumit̃
ut ꝑhabet in se perfectionē hui⁹ creature puta rose. ⁊
sub alio ut prehabet pfectionē alteri⁹. ⁊ ideo p respe/
ctus illos nō diuidit̃ diuina pfectio in se: sed sumitur
in cōparatione ad diuersa q̄ vnitissime in se ꝑhabet ⁊
que ad ea deducta sūt ut ab exemplari. ⁊ iō pʒ ꝙ illa
4ᵐ est falsa q̄ zᵐ mēbrū illi⁹ diuisionis ꝑncipalis ip̄ro/
batur. scʒ nihil dat alicui ⁊c̃. vn̄ distinctio idearū p re/
spect⁹ nō sic ē intelligēda ꝙ illi respect⁹ scindant es/
sentia in pecias. sʒ q̄si extrinsec⁹ assistētes ut linee ab
eodē centro indiuisibili ꝓcedentes ad diuersa termi/
nate: ⁊ sic essentia diuina cū vno illoꝝ distinguit̃ a se/
ipsa uel alio sūpta. ¶ Ad zᵐ cōcedit̃ totum scʒ ꝙ sicut

species itellect⁹ nostri suo solo absoluto repn̄tant la/
pidem. ita diuina eēntia. sed tñ q̄libet species nr̄i intel/
lect⁹ est ſm se adequata lapidi. iō seipsa distincte rep/
sentat lapidē. ⁊ ſm se est ꝓprium repn̄tatiuū lapidis.
q̄libet vero non est distinctum exēplar nisi sub certa
ꝓportione ut dictū est. ⁊ ideo ꝙ diuina eēntia ſm se
nō est adequata lapidi. sed superexcedit in repn̄tando
multa alia pfectiora lapide. iō licʒ seipsa distincte re/
pn̄tet lapidē. non ē ꝓp̄a similitudo lapidis ut oīmode
facta. nec ſm totū modū sue perfectionis. sʒ ut acce/
pta cū habitudine ⁊ ꝓportione lapidis ad eam. ¶ Ad
3ᵐ negat̃ h⁰ꝛ ꝑ. non dicim⁹ ꝙ diuina eēntia non repn̄/
tet distincte creaturā p suum absolutū. sicut arguēs
nobis iponit. sed dicim⁹ ꝙ non ē distinctū ⁊ appropri/
atū exēplar lapidis nisi sumatur cū tali ꝓportione uel
habitudine. differt eni aliquid eē ꝓpriū exemplar ⁊
distinctū. ⁊ distincte uel ꝓprie repn̄tare. repn̄tare eni
ꝓprie uel distincte ē repn̄tare ꝓpria rei quib⁹ ab aliis
distinguit̃. sed eē ꝓpriū ⁊ distinctū exēplar ē approp̄/
ari q̄dāmō alicui ꝙ nō alteri. ꝑmū istoꝝ cōpetit diue
eēntie p suū absolutū. sed zᵐ per respectum uel habi/
tudinē quā h̄z ad vnā creaturam ⁊ nō ad aliā. non tñ
intelligo ꝙ eēntia diuina cū tali respectu sit ꝓpria et
adequata rō alicui⁹ isto mō ꝙ ille respect⁹ simul cum
eēntia ɔstituāt ꝓpriā rōnem alicuius creature. sʒ isto
mō ꝙ cū essentia intelligit̃ cointellecto tali respectu
ipsa intelligit̃ ut ꝓp̄a rō rei adequata ⁊ idea ei⁹. verbi
grā. cū diuin⁹ itellect⁹ concipit eēntiā suā ut ē viuēs
⁊ cognoscēs concipit rōnem aīalis. ad quē actum in/
telligendi statim seq̄tur respect⁹ aīalis ad formā quā
de⁹ ɔcipit sic repn̄tari ad suū repn̄tatiuū. sup illū actū
vero ⁊ sup formā illā cōceptā ⁊ sup respectū ꝑdictū
diuin⁹ intellect⁹ reflectit̃ licʒ ibi non differat act⁹ re/
spectus a reflexo. nec sit ibi discursus aut successio
licʒ successiue itelligat̃ a nobis. cū aūt intellect⁹ diu⁹
reflectit̃ sup h̄ tūc intelligit illā formā eē rōnē uel ideā
aīalis. sic ḡ respect⁹ nō intrat rōnē aīalis licʒ nō intel/
lecto tali respectu intelligi nō possit diuā eēntiā esse
rōnem aīalis aut ei⁹ ideā. ⁊ ita ille respect⁹ ɔsequitur
rōnem aīalis ⁊ eēntiā. ex h̄ ꝙ est rō aīalis. ⁊ siliter alii
respect⁹ cōsequūtur eā ex h̄ ꝙ est rō alioꝝ. ⁊ iō tales
respect⁹ appropriant eā diuersis reb⁹ non ꝙ intrent
rōnes rerū. intrāt tñ intellectum rōnū ut rōnes rerū
sūt. Si eni querat̃ q̄d nōis hui⁹ qđ dico idea uel ratio
rose: nō poterit describi sine habitudine ad rosā dicē/
do sic. idea rose ē forma quā imitat̃ rosa ⁊c̃. sic pʒ fal/
sitas minoris. z⁹ negatur h⁰ꝛ in h̄ ꝙ dicit ꝙ tota eēn/
tia ⁊c̃. sepe eni dictū est ꝙ tota sumit̃ ſm rē sed nō to/
taliter ſm rōnem. id est nō cū oī respectu uel habitu/
dine rōnis rerū ad eā uel ecōtra. vn̄ sctūs Tho. de ve/
ritate. q. 3. arti. z⁹ ad 6ᵐ dicit. ꝙ diuin⁹ intellectus ad
considerationē vnius ꝑme forme adinuenit ut ita di/
cam diuersos modos ipsi⁹ in quib⁹ pl̄itas idearū con/
sistit. h̄ ille. ¶ Ad ꝑ⁰ eoꝝ q̄ ɔ̄ 3ᵐ ɔ̄nē in sp̄ali iducit Du/
rād⁹ dr̃ ꝙ diuina eēntia h̄z rōnē idee nō solū p illas pfe/
ctiones sibi cōes ⁊ creatis. sed ꝓut cōtinet i se pfecti/
ones creaturaꝝ. sʒ pfectiōes cōes i eisdē icludāt̃. Et
ad h⁹ iprobationē dico ꝙ sʒ hūanitas aut lapideitas

non ɔtineatur formaliter in deo sed virtualiter ⁊ su-
pereminēt. tñ sufficit ad rōnē idee. qꝛ non oꝫ ideā eē
eiusdē nature cū ideato formaliter. ſꝫ sufficit ꝙ idea
sit talis ſm repñtationē q̄lis est res ideata ī ꝓpria nā.
Nec valet ıpꝛobatio q̄ fundatur in silı̄ de corporali ⁊
peccabili. quia talia nō imediate habēt similitudinem
in deo: nec sūt virtualiter in deo nec supeminent. sic
est ibi humanitas. similit̄ nec oipotētia cognita a cre-
atura ē in creatura formalit̄ aut virtualiter. vñ bene
ɔcedo ꝙ si creatura nō cōtineret̄ in diuina eēntia nisi
obiectiue. ⁊ nullo mō formalit̄ aut virtualit̄. ħ nō suf-
ficeret ad ħ ꝙ essentia eēt ꝓpria idea creature. ¶ Ad
argumētū Scoti dicit̄ ꝙ nō oꝫ oēm effectū hr̄e cām
ꝑmā vniuocā. imo sufficit analoga. nā añ agēs vni-
uocū est equocū. ⁊ ante equocū est analogum ſm ꝙ
ponit scūs Tho. ꝑma pte. q. 13. arti. 5. ad pᵐ. Aristote-
les aūt loqtur de cā efficiente ꝓxima nō de ꝑma. Ad
ea q̄ 2º loco inducit Aureolus ꝯ eandē ꝯnem dr̄. Ad
ꝑmū quidē dico ꝙ nil ɔcludit ɔtra nos. cōcedo eni ꝙ
diuinꝰ intellectus non intelligit creaturas ꝑ illos re-
spectus: ut arguēs bene ꝓbat. ſꝫ tñ diuina intellectio
⁊ exēplatio ⁊ repñtatio q̄dāmō appropriant̄ isti aut il-
li creature ꝑ hꝫ respectus. ⁊ iō deꝰ illos intelligēs vi-
det se appropriate repñtare uel itelligere creaturas
non tñ aliqd cognoscit in respectu uel ꝑ respectū. sed
oia per suam eēntiam: ut allegaui scm̄ doctorem de
veritate vbi sup̄ ad 9ᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dicit̄ ꝑ idē. ¶ Ad 3ᵐ
similiter. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ q̄ntum ad illud quod dicit
de ꝓductione rerū in esse exēplato falsum est fūda-
mentū cui initit̄. ɔcedo tñ ꝙ sine respectu medio deꝰ
repꝛesentat creaturas ꝓprie ⁊ distincte. sed sua rep̄-
sentatio nō appropriatur alicui nisi per respectū aliū
⁊ alium quē habet creatura ad ꝑfectionē diuinā scꝫ
ſm ꝙ est imitatiua dei q̄ntum ad rōnem eēndi uel vi-
uendi: vñ tales respectus ꝑlificāt ideas ſm ꝙ q̄dam-
mō cōtingūt diuinas ꝑfectiones plures uel paucio-
res uel easdē aut alias. ⁊ similit̄ causa equoca efficit̄
causa adeq̄ta suo effectui ꝑ hꝫ respectꝰ ꝓductiuitat̄.
respectus eni ex sua rōne est q̄si quoddā filū ex vno
capite ħ contingens. ⁊ ex alio capite tangēs aliud. ut
latius ꝓbatum fuit ex dictis sci Tho. di. 30. dum de
relationibꝰ agere. ¶ Ad 5ᵐ sicut ad 3ᵐ. ¶ Ad 6ᵐ di-
co ꝙ bene ɔcludit. sed ꝯ argumētū nō est contra nos.
¶ Ad 7ᵐ dico ꝙ sola diuina eēntia est rō ⁊ principiū
cognoscendi oia entia tam rei q̄ rōnis ipsi diuino in-
tellectui: ut dixi superius. ¶ Ad 8ᵐ dico ꝙ solū ɔclu-
dit ꝙ exēplaris ad exēplatum nō sit relatio realis. ſꝫ
qꝛ sit relatio rationis nō ꝓbat. Istam autē solū ponit
scūs Tho. ī deo respectu creature exēplate: ut patet
de veritate. q. 3. arti. 2. ad 8ᵐ. ¶ Ad 9ᵐ dico ꝙ ille ha-
bitudines nō sunt obiecta ꝑmo cognita a deo: nec sūt
precognite creaturis. sed ɔsequūtur actū intelligen-
di quo deꝰ cognoscit creaturam: ut bene ꝓbat ꝑma
rō iam soluta. licꝫ ante actū diuini intellectꝰ sint in di-
uina eēntia ut repꝛesentati ꝑ eam. isti enim respectus
nō ob aliud ponūtur nisi ad distinguēdū ideas. Et sic
patet ꝙ illa argumēta nō sūt cōtra ꝯnem. imo preter
ꝯnem. uel potius multa eorum sunt ꝓ declaratione
ꝯnis. ¶ Ad ea que 3º loco inducuntur dico ad primū
ꝙ solū ꝓbat ꝙ illud quod est idea uel rose aut lapidis
non est respectꝰ: nec includit respectū ſꝫ ē diuina es-
sentia. ⁊ hoc cōcedit̄. sed non ꝓbat qꝛ diffinitio idee
respectum includat: ⁊ qꝛ nomē idee sit relatiuū. imo
nec est possibile intelligere aliquā rē sub ratione idee
nisi illa res itelligat̄ cū habitudine sicut animal quod
est genus non ē respectus nec dicit respectum: tamē
genus dicit respectū. ⁊ animal dū intelligit̄ sub ratio-
ne generis intelligit̄ sub respectu scꝫ coitatis ad plu-
res species uł ꝑdicabilitatis de pluribꝰ. ſꝫ dici posset
ꝙ idea dupliciter sumitur. ⁊ vno mō icludit respectū
alio modo non. ⁊ ista distinctio pōt fieri de omni rela-
tiuo. nam pater pōt sumi pro forte ⁊ sua paternitate
⁊ subiecto paternitatis. Dico ergo ꝙ idea formaliter
sūpta includit respectum intrinsece. sed idea denoia-
tiue sumpta nō includit intrinsece respectū. sed fun-
dat illū. idea formalit̄ sūpta dicit ɔstitutum ex diuina
eēntia ⁊ tali habitudine ad creaturā. ⁊ isto mō idee sū-
pte sūt multe itrinsece nec ꝑcognoscūt̄ creaturis. qꝛ re-
spectꝰ ille nō precognoscit̄ suo termino. idea aūt de-
noiatiue sūpta dicit in recto solā diuinā eēntiā. ⁊ i ob-
liquo cōnotat respectū ⁊ isto mō idee sunt precogni-
te creaturis q̄ntū ad illud quod dicūt in recto. nec sūt
multe q̄ ad ꝑncipale sigtū. sed solū q̄ ad illud qđ dicūt
extrinsece respectū scꝫ. Sciēdū etiā ꝙ ex rōne idee
nō solū est eēntia ⁊ respectꝰ ille. imo multa alia q̄ sunt
dicta in ꝯnibꝰ describēdo ideam. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ il-
la similitudo ē ad ꝓpositū nr̄m. sicͭ eni respectꝰ nō ē de
rōne coloris. ē tñ de rōne visibilis cū visibile ſm nomē
sit relatiuū. ita etiā respectꝰ imitabilitatis nō ē de rō-
ne diue eēntie. ē tñ de rōne idee. idea eni est relatiuū
ſm dici. qꝛ sigt absolutū cū respectu. sic ħ qđ dico bo-
nū ⁊ scia ⁊ potētia ⁊ hꝫ. ¶ Ad 3ᵐ ⁊ 4ᵐ ꝑ idē. ¶ Ad ar-
gumenta facta ꝯ 6ᵃᵐ ꝯnē dr̄ ad ꝑmū. ꝙ illud vocamꝰ
itellectū a deo ad qđ diuꝰ intuitꝰ terminat̄ siue ꝑ siue
secūdario. vñ rosa ē intellecta a deo ⁊ ē obiectū secū-
dariū ⁊ 2ᵐ itellectū diue cognitiōis. Ista eni rosa mā-
lis q̄ diuinū intellectū secūdario tminat ē vita in deo
nō ſm suū eē mālē. nec ſm eēntiā suam creatā. ſꝫ ſm
suā increatā silitudinē q̄ ē diua vita. ⁊ ſm eē qđ hꝫ in
deo qđ ē diuū eē ⁊ viuē. Et cū dicit arguēs se ꝓbasse
ꝙ diuꝰ ituitꝰ nullo mō tminat̄ ad res extra. falsū ē. nō
eni valuit sua ꝓbatio. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ea q̄ dicūt̄ de
silitudine rei pūt dici de re ſm eē qđ hꝫ in sua silitudi-
ne ⁊ ec̄ꝯ. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ eē vitā uel viuēs nō repugt
lapidi ſm eē qđ hꝫ ī artifice ꝑ. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ licꝫ Ar.
dicat lapidē nō eē in aia: tñ ipse dicͭ aiam eē lapidē cū
dicͭ aiam q̄dāmō eē oia. ⁊ iō pᵐ dictū itelligit loquēdo
de lapide ſm suū eē mālē. 2ᵐ dictū fuit loquēdo de
lapide ſm eē qđ hꝫ ī intellectu. ⁊ de ħ alias fuit dictū
ī mā de attributis dis. 8ᵃ. huiꝰ ꝑmi. ¶ Ad ɔfirmationē
pꝫ ꝑ idē. ¶ Ad argᵐ ꝯ 7ᵃᵐ ꝯnē dico ꝙ solū ꝓbat ꝙ ni-
hil vniuocū ē cōe deo ⁊ creature: uel eē lapidis ī ꝓꝑa
nā: ⁊ eē lapidis ī deo. vñ scūs Tho. de veritate. q. 4.
arti. 6. ad 6ᵐ sic ait. Q̄uis nō sint vniꝰ rōnis eē crea-
turarū in ꝟbo ⁊ in seipsis ſm vniuocationē. sūt tñ ali-
quo modo vniꝰ ratiōis ſm analogiā. hec ille. Ex quo

patet ꝙ nō sola vox est cōis illis duobꝰ eē sed aliqua ratio. Et ad iprobationē dico. ꝙ si homo ⁊ sua similitudo haberēt eundē cōceptū non ꝓpter hoc esset genus aut spēs respectu illoꝝ duoꝝ q2 non eēt vniuocus. nā ſm ꝙ dicit p̄ cōtra gētiles ca° 32° dissimilitudo esse qd̄ habet domꝰ q̄ est in arte ⁊ qd̄ habet domꝰ in materia tollit vniuocationē. sic in ꝓposito. Ad dubiū qd̄ ibi mouebat̄ dico. ꝙ cū scūs Tho. dicit ꝙ materia impedit ne lapis omnibꝰ modis verus sit in deo q̄ͣ in se ⁊c̄. per materiā intelligit non solū substātiam que ē subiectū forme substātialis imo oē qd̄ se habet loco materie ad limitādū esse vel formā rei. quelibet enī natura specifica dicit quādā naturā generis per dr̄iam terminatā ita ꝙ ē ibi aliquid termināns ⁊ aliqd terminatū. licz illa duo nūq̄ sint realit̄ distincta. q̄n q̄ aliq̄ nō ſm ꝙ declarat scūs Tho. 2° cōtra gētiles ca° 93° ⁊ p̄ma pte. q. 50. arti. 2° ad primū. Cū igit̄ in qualibet creatura sit aliquid potētiale ⁊ terminatū tam in corporalibꝰ q̄ͣ in spūalibus: sicut deus nō dicit̄ rosa: quia licz totam pfectionē eius in se prehabeat. tamē de rōne rose ut rosa est ꝙ habeat esse materiale qd̄ non est in deo. ita nec deus dicitur angelus. quia de ratione angeli est natura potentialis ⁊ terminata qd̄ non ē in deo. Et sic patet p̄mꝰ articulus.

Quantū ad secundū articulū sit prima ꝯ̄ ꝙ q̄cquid agitur i toto decursu tpis est pn̄s deo in tota eiꝰ eternitate. Istā ꝯ̄nem ponit scūs Tho. p̄ ꝯtra gētiles ca° 67°. ꝓportio ingt eternitatis ad totā tpis durationē est sicut ꝓportio indiuisibilis ad continuū. nā qdē illius indiuisibilis qd̄ ē terminꝰ ꝯtinui est ꝙ nō est pn̄s cuilibet parti continui. huiꝰ enī similitudinē h3 instās tēporis. sed eius indiuisibilis qd̄ ē extra ꝯtinuū nā est ꝙ cuilibet parti cōtinui siue puncto in cōtinuo signato coexistit. vñ cū tempꝰ motū nō excedat. eternitas q̄ oīo extra motum ē nihil tēporis est. Rursus cum eterni esse nunq̄ deficiat. cuilibet tēpori vel instanti tēporis presentialit̄ adest eternitas. cuiꝰ exemplū est utcūq̄ in circulo videre. pūctū enim in circūferentia signatum. ⁊ si indiuisibile sit non tamen cuilibet puncto alij ſm situm coexistit simul. ordo enim situs continuitatem circūferentie facit. centrum vero quod est extra circūferentiam ad quodlibet punctum signatum directe oppositionem habet. quicquid igitur in quacunq̄ parte temporis est coexistit eterno q̄ͣ pn̄s eidē. ⁊ si respectu alterius ptis tpis p̄teritū sit vel futurum. eterno aūt non potest aliqd presentialiter coexistere nisi toti. quia successionis durationē non habet. quicquid igit̄ per totum discursum tēporis agitur diuinus intellectus in tota sua eternitate intuet̄ quasi presens. nec tamē qd̄ in quadam parte temporis agit̄ semper fuit existens. hec ille. Et ca° sequenti. s. 68° dicit. ꝙ illa que dicūtur futura nobis non sūt diuine essentie futura que in momento eternitatis existens ad omnia presentialiter se habet. ⁊ ꝙ eternitas nō se habet ad aliquod tēpus sicut presens ad futurum. Item prima parte. q. 14. arti. 13° dicit: Eternitas tota simul existens ambit totum tempus. vñ omnia que sunt sub tempore sūt deo ab eterno presentia: non solum ea ratione qua habet rationes rerum apud se presentes ut quidam dicūt. sed quia eius intuitus fertur super omnia ab eterno ꝓut sunt in sua p̄ntialitate. hec ille. Itē de veritate. q. 2. arti. 12° ponit idē. Ordo ingt diuine cognitionis ad quācūq̄ rem ē sicut ordo p̄ntis ad pn̄s. dicit ibi etiā ꝙ illud qd̄ futurū ē rei alteri cui succedit in tpe: deo g̃ non ē in tpe s3 extra tēpꝰ. nō est futurū sed pn̄s. Idē ponit p̄ sen. dis. 38. q. 1. arti. 5°. Quis ingt tēpꝰ sit successiuū. tn̄ eternitas pn̄s est oībus tēporibꝰ vna ⁊ eadē ⁊ indiuisibilis ut nūc stās nec aliqd ē futurū respectu ipsius. sed vnū respectu alterius. Itē de malo. q. 16. arti. 7° dicit ꝙ totꝰ discursus tpis ⁊ ea que p totū tēpꝰ agunt̄ p̄ntialiter ⁊ conformiter eiꝰ aspectui subdūtur. nec aliqd cōparat̄ ad illū sub rōne preteriti vel futuri. Itē in cōpēdio theol° libro p̄ ca° 135° dicit. ꝙ diuina eternitas totū decursū tēporis sua p̄ntialitate attingit ⁊ vltra trāscendit. Itē prima pte. q. 57. arti. 3° dicit ꝙ diuina eternitas cū sit simplex toti tempori adest ⁊ ipsum cōcludit. Item 2° sen. dis. 7. q. 2. arti. 2° dicit. Futuroꝝ ꝓcognitio in seipsis soliꝰ dei est cui ab eterno sunt presentia. Ex istis omnibus patet ꝙ intentio sci Tho. fuit ꝙ oīa futura ⁊ oīa p̄terita ⁊ gn̄aliter q̄ sūt vel erūt aut fuerūt sunt ab eterno deo p̄ntia nō solum ſm suas rōnes. sed ſm suas p̄ntialitates ⁊ actuales existentias ⁊ non solum in eē cognito sc3 ꝙ deꝰ eternalit̄ viderit rerū actualitatē ⁊ p̄ntiā ita bene ⁊ intuitiue ac si essent p̄ntes. nō enim solū illud intēdebat. imo ꝙ non solū intellectui sed etiā eiꝰ eternitati eēnt p̄ntia. imo nō eēnt p̄ntia eternalit̄ intellectui. nisi q2 sūt p̄ntia eternitati. Ipse enī assignat cām q̄re futura sūt p̄ntia intellectui: vel diuine cognitioni. Istā sc3 ꝙ eternitas q̄ mēsurat̄ illa cognitio ē tota simul pn̄s cuilibet pti tpis ⁊ cuilibet qd̄ fit in aliq̄ pte tpis. Qualit̄ aūt sit intelligēdū p3. tn̄ ex p̄dictis. tn̄ ex dicēdis i argumētoꝝ solutione mōstrabit̄. Imaginor enī p̄ ꝙ nulla creatura pn̄s p̄terita vel futura sic ⁊ isto mō fuit pn̄s deo eternaliter ꝙ ipsa eternalit̄ fuerit extra deū in suo eē creato vel actuali existētia aut p̄ntialitate qd̄ idē est. q2 solū diuinū eē vl' existere mēsurat̄ eternitate: ut declaratū ē dis. 9ª. Imaginor 2° ꝙ nulla creatura pn̄s p̄terita vel futura pn̄s fuerit deo sic ⁊ isto mō ꝙ i oī tpe imaginabili fuerit vl' etiā oī tpe creato ⁊ vero qd̄ ē passio p̄mi motꝰ sic ꝙ simul sit in tpe q̄libet p̄nti p̄terito ⁊ futuro. antixp̄s enī nō fuit deo pn̄s tpe ade: nec adā fuit deo pn̄s tpe antixp̄i. nec mūdꝰ aut celū tpe imaginato añ mūdi creationē. imo nulla creatura ē fuit aut erit q̄ fuit añ tēpꝰ aut añ p̄mū instās tpis. 3° imaginor ꝙ quelibet creatura sic ⁊ isto mō fuit deo pn̄s eternaliter ꝙ attingit̄ a deo i tota sua eternitate. imaginemur enī tēpꝰ istud qd̄ ꝯsequitur motū celi. ⁊ ē tēpꝰ reale. imaginemur etiā infinitū tēpꝰ p̄cessisse istud reale tēpꝰ ⁊ infinitū tēpꝰ sequi istud ꝓductū tēpus. hoc imaginato ⁊ cōcepto concipit̄ infinita duratio in ante ⁊ post. eternitas aūt diuina d3 cōcipi per modū cuiusdā indiuisibilis simplicissimi illi īfinite durationi equalētis. ⁊ sic illa successiua duratio sit attingēt totū motū celi īfinitū in ante

⁊ post ſm imaginationē Ar. ⁊ ps illius ptem motus ⁊ futura futurā. preterita preteritā. ⁊ totalis duratio totalem motū ſimul. ita diuina eternitas q̄ eſt indiuiſibilis ⁊ ſimul tota oēs ptes celi ⁊ tēporis qḋ ſm veritatē eſt finitū ſimul attingit. ⁊ totalē illā infinitam durationē imaginatā attigeret ſi eēt. ⁊ ſiliter omnia facta in eius ptibꝰ. nō aūt talis ē preſertim infinita in ante nec in poſt: loquēdo de tēpore ꝯtinuo mēſurāte motū celi. ſed forte tēpꝰ diſcretū mēſurans cogitationes ſpirituū eſt i poſt infinitū. ⁊ iō eternitas actu attingit omne inſtās tēporis diſcreti tam pńs tam pteritū ꝙ̄ futurū non ſucceſſiue ꝙ nunc attingat iſtud nūc illud inſtans: ſed ſimul. Jlla aūt que nec ſunt nec erūt nec fuerūt non attingit. ſed ſi quicq̄ futura eēnt ea in tota ſua eternitate attigiſſet. ſicut aīa q̄ eſt indiuiſibilis exiſtēs attingit oēm partē corporis extēſi compoſiti ⁊ diuiſibilis: non ſucceſſiue ſed ſimul. ⁊ deꝰ ſua imenſitate attingit oēm locum ſimul. licȝ loca ab inuicē diſtent. ⁊ cētrum eque diſtat ⁊ eque aſſiſtit oī puncto circūferētie: licȝ illa pūcta ab inuicē diſtēt ⁊ non omnia puncta oībus eque pńtia ſint. Jſtud etiā per obiectoꝝ reſpōſa patebit. ¶ Arguit̄ igit̄ cōtra iſtam ꝯnem. p̄ ſic. Sicut deus eſt formaliter eternꝰ ita formaliter imenſus. ſed ꝓpter ſuam formalem imēſitatem non coexiſtit locis non exiſtētibꝰ. ſed ſolum locis exiſtentibꝰ. ergo nec ꝓpter ſuam eternitatem coexiſtit partibꝰ tēporis nō actualiter exiſtētibꝰ: ſed pńtibꝰ ſolum. ¶ 2° quia impoſſibile ē relationem realem eē ſine exiſtentia extremoꝝ. extremū autē alterū ſcȝ creatura futura oīo nihil ē in ſe. alias creari nō poſſet quare reſpectū realis coexiſtētie uel pńtialitatis ad deum non poterit fundare. ¶ 3° quia ſi res ſm eē exiſtentie hoc mō ſunt eternitati pńtes. ſequitur ꝙ non eſſe creature nō preceſſit duratione ipſius eſſe. ⁊ per ꝯſequens creari nō poſſet. quia iam exiſtens in actu reſpectu ſue cauſe videlicȝ virtutis cauſatiue cauſari non poteſt. illud eni quod iā eſt rurſus fieri non pōt ut patet p̄ phyſicoꝝ. ¶ 4° ſic. Nulla realis relatio ponenda ē in deo in ordine ad creaturam. ſed pńtia ad tempus aliquod iportat relationem ad ipſū. preſens eni dicitur alicui preſens. igit̄ nō poteſt dici ꝙ deꝰ ſit durationi tēporis coexiſtens ꝑ modū preſentialē. Et ſi dicatur ꝙ relatio preſentialitatis eſt ex parte creature. ⁊ ita dicitur preſens nō relatione q̄ eſt in ſe. ſȝ relatione que ē in creatura. ſicut deꝰ dicitur dominus quia hȝ creaturā ſeruam. non valet vtiq̄. qꝛ preſentia eſt relatio equiparantie ſicut amicitia. vñ non pōt poni ꝙ creatura ſit deo preſens quin etiā econuerſo deus ſit ſibi preſens. ¶ 5° preſentia eſt relatio ſimultatis fūdata uel ſuper vnitate durationis uel ſuper vnitate ſitus. ſuper vnitate duratiōis quidē ſicut ea que ſūt i eodem nūc ſimultanea ⁊ preſentia dicunt̄. ſuper vnitate aūt ſitus fundat̄ cum corpus attingēs aliud dicitur ſibi preſens. ſed manifeſtū eſt ꝙ deꝰ nec ſitum nec nunc durationis habet. imo nec durationē formaliter ut alias ꝓbatum ē. quia omnis duratio ē formaliter quedā diſtenſio prioris ⁊ poſterioris: uel terminꝰ illius diſtenſionis. ⁊ ita tēpus uel nūc tēporis. de quibꝰ conſtat ꝙ non cōpetunt. ergo nō poteſt dici ꝙ deus ſit preſens alicui tēpori. imo abſtrahit ab omni preſentialitate tali. ¶ 6° Talis ē entitas diuinitatis ⁊ tam abſtracta qualiter ⁊ quātū abſtracta eēt humanitas. ſi poneret̄ ſubſiſtere: ⁊ tanta abſtractiōe in quanta eſt humanitas dū cōcipitur ſimpliciter: uel homo. ſed manifeſtū eſt ꝙ humanitas ſimplicit̄ non ē niſi humanitas ſolū ſm Auicen. ⁊ ſi poneret̄ ſubſiſtēs abſtraheret̄ a loco ⁊ ſitu ⁊ tēpore ⁊ coexiſtentia cum eiſdē. ſicut plato ponebat ideas nuſꝙ̄ eēt nunꝙ̄ eſſe ut patet 3° phyſicoꝝ. ꝰ deus non eſt niſi diuinitas tm̄ ſubſiſtens abſtracta ab oī loco ⁊ ſitu ⁊ tēpore ac preſentia cum eiſdē. ¶ 7° Cōmētator dicit 2° mece commēto. 15° ꝙ in aliquibꝰ hominibꝰ dn̄atur virtus imaginatiua ſuper cogitatiuam ⁊ ideo nō poſſunt credere aliqua entia eſſe non corpora nec in loco nec in tēpore: ⁊ hoc accidit multis ſtudētibꝰ in phīa. Et cōmētator in libro de cauſis ſup vigeſimanona ꝓpoſitiōe dicit ꝙ ſubā ſimplex eſt ſtans per eſſentiam ſuam. ꝙ non eſt niſi in nō tēpore. ⁊ quia ē altior ⁊ ſuperior omni tempore. ſed iſta vera non eſſent: ſi deus haberet preſentialitatem ad tēpus aut aſſiſteret ipſi nūc temporis. Qꝫ enim ipoſſibile ſit aliqbꝰ concipere entitatē aliquā ſimpliciter abſtractam ab omni duratiua diſtenſione: ⁊ ab omni coexiſtentia in durando cū tempore. hoc eſt: quia virtus imaginatiua dn̄atur in eis. ⁊ ſimiliter deus non eēt ſubſtantia ſtans per eſſentiā ſuam altior tēpore ſi itelligeretur ſimul durare cum tempore uel ſibi coexiſtere duratio per quandā preſentialitatem. quia preſentialitas dicit ſimultatē. ſimultas vero dicit quandā vnitatem alicuius. ſm ꝙ ſunt ſimul aliq̄ ſimultanea: ⁊ per ꝯſequēs nō erit deꝰ aliquid altius tempore ſtans ꝑ eſſentiā ſuā ⁊ per ſe ipſum niſi abſtrahat ab omni ſimultate ⁊ coexiſtentia cum tēpore. igit̄ oīo abſtrahit ab ea. ¶ 8° Coexiſtere ipſi nunc tēporis eſt eſſe ſimul cū nunc temporis. ſed conſtat ꝙ deus nullo modo eſt ſimul cum nunc tēporis. omnia enim que ſunt ſimul ſūt in aliqua vna menſura ſimul. ſ. uel in vno loco uel in vno tempore aut in vna aliqua duratione. non autē eſt aliqua vna duratio que claudat ⁊ menſuret nunc temporis ⁊ eſſe dei. ergo nihil eſt dictu que eſſentia diuina coexiſtat illi nunc uel iſti: aut ꝙ ſit ſimul cum iſto uel ſibi preſens. Et ſi dicat̄ ꝙ imaginabit̄ vnū nunc in quo ſūt ſil̄ eſſe diuinū ⁊ illud nūc tēporis. nō valet. tū quia illud nec eſſet etiā ſil̄ cū nūc tēporis. ⁊ ita opoꝛtebit imaginari aliud nunc in quo ſint ſimul ⁊ ꝓcedet̄ in infinitū. tū qꝛ ipoſſibile eſt imaginari aliquā mēſurā aut aliqḋ nūc cōe ipſi eſſe dino ⁊ ipſi nunc temporis. alioquin diuina eſſentia caderet ſub menſura imaginabili a nobis qḋ eſt impoſſibile. quia pari ratiōe eſſe diuinū claudi poſſet ſub nunc temporis. quia imaginabiliſſimū eſt. ¶ 9° Jlli nō pōt aliqḋ coexiſtē i aliq̄ nūc nec i aliq̄ menſura duratiua aut i aliq̄ duratione qḋ nō durat. ſed ē tm̄modo menſura durantium: ⁊ ratio ꝙ aliqua ſimul ſint. ſed nunc tpis eſt hm̄. nō eni durat ſȝ ē duratio ſeu mēſura indiuiſibilis eoꝝ q̄ durāt: ⁊ eſt rō ꝙ aliq̄ ſint ſimul. utpote illa que menſurantur ⁊ clauduntur ſub

illo. dicitur eni simul quecūq3 sūt in eodē nūc. ḡ ipos/
sibile est q̄ ipsū nūc cū aliq̄ sit simul. non eni durat: s3
est duratio. si quidē eni duraret in alio nūc. duraret ꝛ
illud i alio ꝛ sic in infinitū. vn̄ dici nō pōt q̄ de⁹ coexi/
stit ipsi nūc tēporis. sed poti⁹ in reb⁹ que mēsurantur
ipso nūc. sed neq3 h̄ dici pōt. q2 que coexistūt rebus q̄
sūt nūc. nō ꝑpter aliud coexistūt nisi q2 ꝛ ipsa sunt in
isto nūc. esse aūt diuinū nō cōtinetur sub ꝓ nūc. imo
peni⁹ abstrahit ab illo. ꝛ ꝑ ɔn̄s ab oi simultate ꝛ co/
existētia cū eodem. ¶ 10. Si qd̄ magis videret̄ inesse
nō inest. nec illud qd̄ min⁹. sed magis videret̄ q̄ eter/
nitas coexisteret p̄nti tp̄i p̄ntialiter ꝛ simultanee q̄3
p̄terito ul' futuro. q2 cum p̄ns aliqd actualit̄ sit. p̄teri/
tū aūt iam nō sit. futurū aūt nondū sit. p3 q̄ p̄ns ma/
gis habet rōnem attingibilis. sed manifestū est q̄ de⁹
sua eternitate nō attigit coexistēdo p̄ntialit̄ ꝛ simul/
tanee tēp⁹ p̄ns. imo totalit̄ abstrahit. nec h3 coordina/
tionem cū ipso. ḡ ipossibile est q̄ hoc mō tēpus futur
uel preteritū attingat. ¶ xi⁹ sic. Impossibile est aliqd̄
attingibile esse ɔtinuū ꝛ diuisibile q̄tūcūq3 attinges
sit indiuisibile q̄n attingentia ipsa sit diuisibilis ꝛ cōti/
nua. verbi grā. si punct⁹ attingeret ɔtinuū ꝛ mouere/
tur sup ipsū ꝛ hoc poneret̄ possibile. non dubiū q̄ oio
alia erit attingētia qua coexisteret ꝑme parti cōtinui
ab illa qua coexisteret alteri parti. ꝛ similit̄ centrū qd̄
dicitur p̄ns cuilibet pūcto circūferētie nō dubium q̄
per aliā lineā attingit aliud punctum. ꝛ rō hui⁹ est. q2
attingētia uel p̄ntialitas apphendit̄ ꝑ modū habitu/
dinis mediātis int̄ attingens ꝛ attinctū. habitudo aūt
multiplicat̄ rōne alteri⁹ extremoꝝ. ꝛ ideo ipossibile
est q̄ attinctū multiplicet̄. nā inter pūctū indiuisibile
ꝛ multa alia puncta ad inuicē dispata ipossibile est li/
neā vnicā mediare. sed constat q̄ decursus illi⁹ tēpo/
ris ē diuisibilis ꝛ ɔtinuus. ḡ quantūcūq3 eternū sit in/
diuisibile nō poterit attingere totū decursū tēporis
vna attingētia simplici. imo necessario ɔtinua ꝛ diui/
sibili. hoc aūt ē impossibile. q2 uel eēt permanens ista
attingentia ꝓm oēs partes. ꝛ hoc eē nō potest. q2 tunc
habitudo ꝑmaneret termino nō manēte. aut erit suc/
cessiua ꝓm oēs partes. ꝛ sic de⁹ in attingēdo succedet
nec erit totū simul eternū. nec actualit̄ attingēs cui⁹
oppositū tu ponis. ḡ poni nō potest q̄ eternitas actu/
aliter totū tēp⁹ coexistēdo attingat. ¶ 12⁹ Si creatu/
re future actu coexistūt eternitati. aut ista coexisten/
tia q̄ est habitudo media ꝛ relatio creature ad deum
mēsurat̄ eternitate. aut p̄nti tēpore. aut futuro. s3 nō
eternitate. cū talis relatio sit q̄dā creatura. nec pre/
senti tēpore. q2 illa relatio non eēt nisi presentiū: cum
eius fundamentū nondū sit sc3 creatura. nec futuro.
quia qd̄ futurū ē actu nō ē. ꝛ ꝑ ɔsequēs ꝑ hō coexistē/
tiam q̄ actu nō est creatura deo nō coexistit eternalit̄
¶ 13⁹ Non magis vna creatura ē deo p̄ns q̄3 alia. sed
creatio passiua ē quedā creatura. q̄ tn̄ si futura ē non
est actu p̄ns deo: alioq̄n creatio aie antixp̄i q̄ virtuti
creatiue aliq̄n coniūcta erit eidē virtuti p̄ntialit̄ esset
ɔiuncta. ꝛ ꝑ ɔsequēs aiam antixp̄i crearet. qd̄ oio di/
ci non pōt. igitur nulla creatura futura actualit̄ h3 si/
multatē cum deo. ¶ 14⁹ Dicta de deo ex p̄te non in/
sunt sibi ab eterno. nō eni ab eterno creauit. sed si p̄n/
tia diceret simultatē aliquā. non dubiū q̄ relatio si/
multatis eēt realis ex parte creature ꝛ rōnis ex par/
te dei ꝛ ꝑ cōsequens nō erit nisi noua denoiatio dicta
de deo ex tēpore. q2 ex positione actuali ipsius crea/
ture ꝛ relationis realis existētis in creatura. ḡ nō pōt
attribui deo eterno p̄sentialitas rōnis ad creaturam
futurā. hec ille. ¶ 15⁹ arguit̄ ꝑ argumētū factū in p̄n/
cipio q̄ōnis. Illud qd̄ i se nullo mō existit nulli coexi/
stit cū coexistere presupponat esse. sed constat q̄ fu/
tura nullo mō existūt i se. ḡ nec coexistunt eternitati.
¶ Ad p̄mū istoꝝ dicitur q̄ non est simile de imensita/
te respectu locoꝝ. ꝛ de eternitate respectu tēporum
q2 eternitas in deo ɔsequitur esse actuale diuinitatis
ꝛ eius existentiā que equipollent in durando infinite
durationi successiue si esset ꝛ mensuraret infinita eē
ꝛ infinitas existentias partibiles sibi inuicē succedē/
tes. ꝛ ideo sicut infinitū tēpus mensurans infinitum
motum simul attingeret quamlibet partem mot⁹: s3
non omnes partes illius motus aut tēporis simul es/
sent nec nō ꝛ attingeret omnia facta in illo tempore:
ita eternitas que indiuisibilis ꝛ simplicissima existēs
illi infinite durationi: ꝛ infinito tēpori eq̄pollet in du/
rando simul attingit omnia que in toto infinito motu
rerum successiue aguntur. sed imensitas diuina non
dicit attingētiā alicuius successionis. nec aliqd equi/
ualens alicui infinito successiuo. s3 dicit aliquid nul/
lo modo terminatū. ꝛ ideo non oportet q̄ deus per
suam imensitatem attingat loca que nō sunt eisdem
in existendo sicut per suam eternitatem attingit om/
nem mensuram possibilem eidem coexistendo uel as/
sistendo uel saltem omnem mensuram successiuam
attingit simul cuilibet parti eius presentialiter assi/
stendo. sicut tota dies simul attingit totum motum
vnius circulationis celestis ꝛ totale tempus a princi/
pio mūdi vsq3 ad finē illud inq̄tū tēpus totale simul
sūptū simul motū primū totaliter attingit p̄sētialit̄
coexistendo toti motui primi mobilis: ꝛ cuilibet eius
circulationi ꝛ parti illi⁹ mot⁹ lic3 p̄te p̄terita attingat
partē motus p̄teritā. ꝛ futura futurā. ita deus sua in/
diuisibili eternitate simul totū illū discursum attin/
git ꝛ vltra excedit. ¶ Ad 2ᵐ dico q̄ creatura que fu/
tura est non fundat relationem realem ad eternitatē
ꝓ illa parte temporis ꝓ qua nondum est actu: sed ꝓ
illa ꝓ qua actu ē ꝛ non expectatur futura sicut anti/
xp̄s non fundat relationem p̄ntialitatis ad deū pro
tempore quo adam fuit: uel ego sum. sed pro tempo/
re quo erit. nō igit̄ habet relationem realē ad deū dū
nihil est sc3 in isto nūc quo loq̄mur: sed dū actualiter ē
Nec mireris si dico q̄ antixp̄s est in tp̄e illo qd̄ mihi
est futurum. uel q̄ adam ē in tempore illo qd̄ mihi est
preteritum. cum li est denotat tempus presens locu/
tionis ꝓm cōem acceptionē. nā in p̄dictis locutionib⁹
li est accipitur generaliter pro ē fuit ꝛ erit: sicut cum
dicimus: prima pars motus est i prima parte tempo/
ris. ꝛ vltima in vltima. partes enim temporis possūt
ɔsiderari in ordine ad totum temp⁹: ut ad vnum cōti/
nuū ꝛ totum quoddā ex partib⁹ ɔstitutū. ꝛ ꝓm istam

ꝯsideratioñe q̄libet ps dicit͂ eē tā pñs q̄ ꝑterita q̄ fu
tura i respectu sc3 ad totū cuius sunt ptes ꝯstituētes
illud. potest etiā ꝯsiderari vna pars in ordine ad aliā
⁊ sic nō dicim⁹ ꝙ due sunt simul. sed vna ē prior: alia
posterior. ⁊ vna dr̄ eē. alia vo non eē s3 fuisse ul' nōdū
esse: sicut oēs dies mensis dicunt͂ esse ꝑ cōparationē
ad totū mensem q ex illis cōponit͂. s3 pina septimana
cōpata ad vltimā. uel pma dies ad vltimā non simul
exiſtūt. imo si dicatur vna eē. alia dicet͂ non eē. ❡ Ad
3m negat͂ ꝯña ibi facta. lic3 eni antichrist⁹ sit deo pñs
⁊ attingat͂ ab eternitate. nō seqtur ex hoc qn eius nō
eē pcedat illi⁹ eē. nam ꝓ isto nunc q̄ loqmur antixps
habet nō eē. in nūc vero sequēti istud habet eē. deus
aūt nō attingit eius eē ꝓ isto instāti quo loqmur. s3 ꝓ
alio. nec ei⁹ creatio ē in actu coniuncta virtuti causa-
tiue ꝓ isto instāti. sed ꝓ alio. tñ vtrūq3 nūc tā illud in
quo antixps est q̄ illud in quo nō est: est deo presens.
❡ Ad 4m negat͂ hoc sc3 ꝙ pñtia dei ad creaturā sit ex
parte dei relatio realis. sed tm̄ rōnis. ex pte vo crea-
ture est realis. Et ad replicā dico ꝙ lic3 pñtialitas sit
relatio equipantie. non tñ oportet ꝙ ex vtraq3 par-
te sit realis: sicut patet de silitudine dei ad creaturā:
⁊ ecōuerso. ⁊ de distinctione dei a creatura. ❡ Ad 5m
negat͂ hoc. deo eni cōuenit duratio ut alias dictum ē
⁊ ad rōnes arguētis responsū: q̄rū vna est. ꝙ ois du-
ratio dicit distensionē. istud aūt fuit negatum de du-
ratione ꝓut cōcedit͂ in diuinis. lic3 in creaturis sit ve-
rum. nā nō vniuoce dicitur duratio hic ⁊ ibi. sicut nec
sapiētia q̄ est in creatis q̄litas. sed in deo ē substantia.
Quō autē dei ⁊ creature sit vna duratio dicet͂ post.
❡ Ad 6m dico ꝙ solū concludit ꝙ diuinitas abstrahit
a loco ⁊ situ ⁊ a tpe. sed non ꝙ abstrahat a cōcomitā-
tia tpis. nec plato sic abstraxit ideas: sed solum a loco
⁊ tēpore ⁊ indigētia corūdē. s̄m eni ꝙ dicit sctūs Tho.
sup Boetium de trinitate. q. 5. arti. 2. ꝙ aliq̄ res sit in
tēpore hoc h3 q2 est localiter mobilis. ꝙ aūt sit mobi-
lis localiter: aut ꝙ sit in loco habet ꝙ habet materiā
designatam sub certis dimēsionib⁹. cū ergo ille idee s̄m
platonē oīo abstraherēt a materia mirū si plato ab-
straxit eas ab hic ⁊ nūc. non oportuit aūt ꝙ abstrahe-
ret a ꝯcomitantia eoꝝ sc3 loci uel tēporis. ❡ Ad 7m si-
militer. ❡ Ad 8m negat͂ hoc ad sensū q̄ debet sumi sub
maiore. d3. n. sic sumi. q2 eē dei ⁊ creatura i nulla vna
mensura sint simul. ⁊ nō ꝙ nulla eadē mensura clau-
dant͂. si eni aor illo modo intelligeret͂ sc3 ꝙ nulla duo
sunt simul duratione nisi vna mēsura claudantur aor
non imerito negaret͂. dico ḡ ꝙ deus ⁊ creature sūt in
vna ⁊ eadē mensura durationis. sicut eni dicit sanct⁹
Tho. p̄ sen. dis. 19. q. 2. arti. 2. ad pmū. Nō est idē nūc
eternitatis tēporis ⁊ eui. Et qn̄ dicit͂ qn̄ mot⁹ ē ange-
lus ē ⁊ deus ē. pōt signi triplex nunc. uel nūc eterni-
tatis. uel nūc eui. uel tēporis. si igit͂ signt͂ nūc tēporis
tūc dicit͂ eē mot⁹ in illo sicut in ꝓpria mēsura. angel⁹
aūt ⁊ deus non s̄m mēsurationis rōnē: sed magis s̄m
quandā ꝯcomitantiā ꝓut eternitas ⁊ euū ⁊ temp⁹ si-
mul sūt nec sibi deficiūt. Si aūt signtur nūc eternitatis
tunc dicitur deus esse in illo sicut in mensura ꝓpria
⁊ adequata. angelus autē ⁊ motus sic in mēsura ex-
cedenti. Si aūt signtur nūc eui. respōdet angelo sicut
mensura adequata. ⁊ deo s̄m concomitātiā ⁊ motui
sicut mēsura excedens. hec ille in forma. Et arti. p̄ ad
2m sic ait. In omnib⁹ illis in quibus inuenitur diuer-
sa ratio mesurandi oportet diuersas mēsuras esse ꝓ-
prias. non eni eodem mēsuratur panis ⁊ vinum. vn-
de cū diuersa ratio mensurādi sit in diuersis actibus
oportet ꝙ respondeant eis diuerse mensure. verūtñ
vna earum pōt ordinari ad aliam sicut ad primā mē-
suram ⁊ excedētem. vnde sicut diuinū eē est mēsura
omnis actus ita eternitas ē mēsura omnis duratiōis
excedēs tamē ⁊ non coequata. sed preter hoc opor-
tet habere alias ꝓprias mensuras propter diuersos
modos mensurandi. hec ille. Ex istis autē patet quid
dicēdum. ❡ Ad 9m dico ꝙ sicut statim allegaui eter-
nitas ē mēsura omnis durationis non solū omniū re-
rum durantiū per illas duratiōes. ⁊ ideo dico ꝙ nūc
temporis uel ipsum tempus lic3 sint durationes mo-
tuū ⁊ mobilium: ⁊ forte nō durēt proprie de quo non
curo. tamen possūt dici simul cum deo. quia sūt i ea-
dem mēsura que est omniū prima. ❡ Ad 10m patet ex
dictis ꝙ hoc ē falsa. ❡ Ad 11m negatur aor loquēdo de
attingentia ex pte attingētis indiuisibilis. Dico enim
ꝙ lic3 attingentia sint diuersa ex parte pūctorū que
sunt in circūferētia. tamē ex parte pūcti centralis nō
est diuersa sed vnica. nam ⁊ linee que ꝓtrahuntur a
centro vsq3 ad puncta circūferētie nullam distincti-
onē habēt in puncto centrali: imo oēs vniūtur in eo:
sed quāto plus ab eo recedūt tāto ab inuicem distāt
⁊ quanto plus accedūt ad punctū minus distant. Et
cum dicitur ꝙ attingētia ꝯcipitur ut habitudo. cōce-
ditur. Sed cū vlterius dicitur ꝙ habitudo multipli-
cat͂ rōne extremorū. istud fuit sepe negatū. aliqd eni
potest referri vnica relatione s̄m numerum ad mul-
tos terminos: sicut pater eadem paternitate ad mul-
tos filios. relatio eni nō multiplicat͂ nisi multiplicata
mā eius in subiecto sc3 multiplicato fundamento. et
quia puncta centri per idem fundamētum fundant
presentiam ad omnia puncta circūferentie. sed non
econtra: ideo attingentia uel pñtia ex parte eius est
vnica. sed ex parte punctorum circūferentie est mul-
tiplex. Idē dico de presentialitate aie ad multa mē-
bra ⁊ dei ad omnes partes tēporis. illa eni presentia
ex parte dei non fūdatur in diuersis partibus eterni-
tatis: s3 in tota eternitate. Uel potest dici ꝙ si attin-
gentia nominet habitudinē tunc concedi potest ꝙ il-
la attingentia est multiplex s̄m multiplices attingē-
tias ex parte creaturarū coopposita attingētijs ex
parte dei. Tunc cū queritur an quelibet pars illi⁹ at-
tingentie ex parte dei sit permanens. dico ꝙ non sic
permanet ꝙ sit in diuersis tēporibus. attingentia eni
qua attingitur dies ista non erit cras nec fuit heri. s3
dicitur tamen pmanens respectu fūdamēti sui. quia
totam eternitatem cōcomitatur ⁊ nō partē eius. ⁊ sic
eius permanētia attenditur non ex parte tēporis sed
eternitatis. nec sequitur ꝙ de⁹ attigat successiue ex
parte sui. sed ꝙ attingit successiua ⁊ per attingentias
successiuas ex parte termini. nō aūt ex parte funda-

menti. ¶ Ad 12^m dico q coexistentia antixpi ad deū
est habitudo realis et mensurat eadē mensura q anti/
xps. s. tempore tanq mensura adequata et ppria. sed
eternitate tanq mensura superexcedēte. Si aūt loqua/
mur de coexistētia dei ad antixpm que est habitudo
seu respectus rōnis. dico etiā q ppzie nō habet men
surā. sz si habet. dico q eadē mensura mensurat qua
coexistētia alia sibi opposita. s. antixpi ad deū. Et cū
dicit arguens q illud qd futurū est nō est actu. etc. di/
co q illud qd futurū est nō est actu p comparationem
ad mensuram cui illud dicit futurū. et ideo dico q nec
antixps nec habitudo eius ad deū nec temp⁹ mensu/
rans illa sunt actualiter p ista mensura q loquamur
nūc. sed potius futura sunt respectu hui⁹ mēsure. sed
tamē oia illa per cōparationē ad deū sunt actu pñtia
et nullo mō futura. et p illa mēsura est deo psens anti/
xps: et nō p ista. ¶ Ad 13^m negat hoc. dico enim q passi/
ua creatio antixpi est deo pñs et actualiter coniuncta
virtuti creatiue dei. non in mensura qua loquimur
sed in alia que est post istam. Et cum infertur. g deus
creat antixpm. negat cōña. qz istud verbū creat cū sit
pñtis temporis cōnotat temp⁹ pñs. s. in quo est prola/
tio pferentis illam orationē. si aūt abstraheret a tali
cōnotatiōe vtiq posset ocedi q deus actu creat ani/
mā antixpi. nō tamē in tēpore quo loqmur sed in alio
Dicit eni scūs Tho. ut supra allegaui q demōstrato
vno futuro qd de⁹ videt. poti⁹ dicet q de⁹ videt pe/
trū currē q q videat eū cursurū esse. ita haberet i p
posito dicere q p cōparationē ad deū poti⁹ dicere/
tur q in tali tempore antixpm creat q q in illo crea/
bit nisi p cōparationē ad nos cui illud tempus est fu/
turū. Sed forte dicet aliquis q ex pdictis videt inui
q quelibet pars temporis i se sit actualiter et eq actu
sicut tempus antixpi uel Ade. sicut Johis de podio
micis. licz vna illarū p cōparationē ad aliā dicat non
esse sz fuisse. ut temp⁹ Ade. uel nō esse sz futura esse
sicut tēpus antixpi: quod videt incōueniēs. 2° posset
aliquis dicere q fm dicta nō apparet quō vna pars
tēporis sit pōr alia posterior cū quelibet in se cōside/
rata sit actu pñs alicui tertio. q eni sunt sil' respectu
tertij sūt sil' int se. Ad ista diceret tenendo viā predi/
ctā quā tn nō assero. Ad pmū quidē negat cōña. dico
eni q antixps in se nō est nec temp⁹ eius est. si li ē con/
notet tēpus in quo pñtialiter loqmur. nec istud seq/
tur ex pdictis: dico tn q p cōparationē ad deū a quo
actualiter attingit. et sublata cōnotatiōe pdicta: eque
actu: ē vna sicut alia. sz imaginatio decipit nos. quā/
docūq eni dicim⁹: h est. sp itelligim⁹ q p ista mēsura
qua loquimur illud de q loquimur sit. Ad 2^m dico q
prioritas et posterioritas in tēpore sequit pus et poste
rius in motu. et pus et posteri⁹ in motu causant ex priori
et posteriori magnitudinis. ut dicit 4° et 6° physicorū
Dico igit q vna pars tpis est alia pte tēporis pōr. qz
mēsurat motū factū in pma pte magnitudinis. et alia
vltimā uel mediā. fm tn ptes tpis i respectu dei non
se hz ut pōr et posterior. nec sequitur: iste ptes tempo/
ris coexistūt sil' respectu dei. g et ad inuicē. sic nec seqt
caput est pñs aie et pes similiter. igit pes et caput sūt ad
inuicē pñtia. ¶ Ad 14^m dico q solū ocludit q pñtiali/
tas dei ad creaturā. et ecōtra. nō sit eterna: qd ocedi/
mus. sz nō pbat qn attingat totā eternitatē. eternum
eni ē solū illud qd ē imutabile et nō incepit in aliq mē/
sura: cuiusmodi est sol⁹ deus. sz oē illud pōt dici cōpe
tere deo ab eterno qd cōpetit ei in tota eternitate. cuius/
modi ē illa denoiatio. de⁹ eni in tota sua eternitate hz
illā pñtialitatē ad creaturā tēporalē et creatura tēpo
ralis ad totā eternitatē. et iō ad istū sensum ocedit q iste
respect⁹ ouenit deo eternalit. licz nō omni tēpore si/
bi oueniat. nec in oi mēsura possibili. Et si dicat q fm
hoc null⁹ respect⁹ dei ad creaturā erit tēporalis. imo
quilibet oueniet ei eternaliter. s. in tota sua eternita/
te eo mō q dictū fuit de respectu pñtialitatis. etc. Di/
co q multi respectus tā iste de quo loqmur q alij di/
cunt deo ouenire ex tēpore respectu nri et alior tem/
poraliū. qz. s. nō oueniūt deo p qlibet pte tēporis. sed
solū p aliq ut respect⁹ diui refugij saluatoris et coexi/
stentis uel pñtis. Isti eni oēs dicunt ei cōuenire ex tē
pore. qz nō oueniūt ei in oi mensura imaginabili suc/
cessiua. sz oēs isti respect⁹ possunt ad aliū intellectum
ouenire illi ab eterno. s. qz eidē in tota sua eternitate
oueniūt. ipse eni nō in aliqua pte eternitatis. sed in tota
sua eternitate ē pñs oi tēpori. et dñs creature licz i tē/
pore cepit eē dñs et pñs nō tn in eternitate. illi aūt re/
spect⁹ q oueniūt deo et p oi mensura imaginabili suc/
cessiua et p tota eternitate: cuiusmodi sunt respectus
ideales fm cōem modū loquēdi solū dicūt ei ab eterno
et nō ex tēpore ouenire. ¶ Ad 15^m negat hoc. si eni li ex/
istere onotat tēp⁹ q ista cōpatio format. tūc antixpus
uel aliud futurū nullo mō existit. nec p comparationē
ad temp⁹ i q sum⁹. sz p cōparationē ad deū et sublata
illa onotatione. ita q solū dicat tēp⁹ alicui pñs et non
nobis. sic ocedit q antixps existit. qz. s. in tēpore pñti
toti eternitati ul' futuro nobis. de his aūt nihil oio as/
sero q pdixi. sz videt mihi fuisse illa mens sancti Tho.
Et ista sufficiant de questione.

Irca trigesimam se
primā distinctionē querit. Utrū de⁹
sit vbiq. Et arguit q nō. De⁹ non ē
i loco. igit nō ē vbiq. añs pz. nā fm
Boetiū de ebdomadib⁹. Cois aī cō/
ceptio apud sapientes est incorporalia nō eē i loco. cōña
bona est. In oppositū arguit p illud qd habet Hiere.
23°. Celū et terrā ego ipleo. In ista qōne erunt duo ar
ticuli. in pmo ponent cōnes. in 2° mouebunt obiectiones
¶ Quātū ad primū sit prima cō q de⁹ est in omnib⁹ cre
aturis nō sicut pars eentie ul' accñs. sz sicut agēs ad/
est ei in qd agit. Istā cōnē pbat scūs Tho. pma pte. q.
8. arti. pmo. sic dicens. De⁹ ē in reb⁹ oibus nō quidē sicut
pars essentie uel sicut accñs. sz sicut agens adest ei in
qd agit. oz eni oē agens oiungi ei in qd agit et sua vir/
tute illud otingere. vñ i 7° physicorū pbat q mouēs
et motū oz esse simul. cū aūt de⁹ sit ipsum esse p eentiā
oz q esse creatū sit ppri⁹ effect⁹ ei⁹. sic igniri est ppri⁹
effect⁹ ignis. Hūc aūt effectū causat de⁹ in rebus nō
solū qn pmo esse incipiunt: sed qdiu in esse cōseruantur

sic lumē in aere causat̃ a sole q̄diu aer illuiat᷑ manet. q̄diu igit̃ res hʒ esse. oportet ꝙ de᷑ assistat ei ſm modū q̄ esse hʒ. esse aūt est illud qd̄ est magis intimū cuilibet. ⁊ qd̄ pfundi᷑ inest oībus cū sit formale oīuʒ q̄ in rebus existunt. oportet ꝙ deus sit in oīb᷑ rebus ⁊ intime. hec ille. Itē 3° ɔ̄ gētiles ca° 68° sic arguit. Necesse ē ut causa agens sit sil' cū suo effectu ꝓximo ⁊ immediato. in qualibet aūt re est aliqs effect᷑ prim᷑ ⁊ immediatus ipsius dei. ostensū est eni in 2° ꝙ sol᷑ deus pōt creare. In qualibet aūt re est aliqd qd̄ p creationem causat̃. in rebus qdē corporalib᷑ mā pma. in reb᷑ aūt incorporeis simplices eaꝝ essentie. ut apparet ex his q̄ i 2° sunt determinata. oʒ igit̃ deū sil' adesse i oīb᷑ rebus presertim cū ea q̄ de non esse ad esse ꝓducit continue ⁊ sp in esse cōseruet. ut ostensū est. hec ille. ¶ 2ª ɔ̄ est. ꝙ deus est vbiqʒ nō solū sicut in oī re. sʒ mō speciali ē in oī loco. Istā ꝓbat pma pte. q. 8. arti. 2° Cū inquit loc᷑ sit qd̄a res: eē aliqd i loco pōt intelligi dupliciter. uel p modū aliarū rerū. id est. sicut aliqd dicitur eē in aliis reb᷑ quocūqʒ mō. sicut accn̄a loci sunt in loco. uel per modū ꝓprium loci quō sunt locata in loco. vtroqʒ aūt mō de᷑ ſm aliqd ē in oī loco qd̄ ē eē vbiqʒ. pmo quidē sicut est in oīb᷑ reb᷑ ut dans eis esse ⁊ virtutē ⁊ operationē. sic etiā est in oī loco ut dans ei virtutē locatiuā. Itē locata sunt in loco inq̄tū replēt locū. ⁊ deus oēm locū replet: non sicut corpora. corpus eni d̄r occupare locū inq̄tū nō cōpatit̃ aliud corpus secūʒ p hoc ꝙ de᷑ ē i aliq̄ loco q̄n alia sint ibi. imo p h̄ replet oīa loca q dat eē oīb᷑ locatis que replent loca. hec ille. ¶ 3ª ɔ̄ est. ꝙ de᷑ gn̄aliter est in oī re triplici mō scʒ p pn̄tiā p essentiā p potentiā. licʒ aliquib᷑ spālibus modis sit in aliquibus creaturis. Istā ɔ̄nē ponit ibidē arti. 3° dicens sic: Deus d̄r eē in aliq̄ re dupliciť. Uno modo p modū cause agentis. ⁊ sic est in oīb᷑ reb᷑ creatis ab ipso. Alio mō sicut obiectū opationis ē in operante qd̄ ꝓpriū est operationibus aīe ſm ꝙ cognitū est i cognoscēte. ⁊ desideratū in desiderante. hoc igit̃ 2° mō deus est spāliť in oī creatura q̄ cognoscit ⁊ diligit ipsū actu uel habitu: ⁊ q2 h̄ hʒ rōnalis creatura p grām. imo d̄r h̄ mō esse in scīs p grām. In rebus v̄o aliis ab ipso creatis quō sit. ɔsiderandū est ex his que in rebus humanis eē dicunt̃. Rex eni d̄r esse p potētiā suā i toto regno suo. licʒ nō sit vbiqʒ pn̄s. p pn̄tiā v̄o suā d̄r aliquid eē in omnibus que sunt in ꝓspectu illius. sicut oīa que sūt in aliq̄ domo dicunt̃ alicui pn̄tia. qui tn̄ nō est ſm suā subām nisi in aliq̄ pte dom᷑. ſm v̄o subām uel essentiā d̄r aliqd eē in loco i quo ei᷑ subā habetur. Fuerūt ḡ aliq. s. manichei q dixerūt diuine ptāti subiecta eē spūalia ⁊ icorruptibilia. visibilia v̄o ⁊ corruptibilia dixerūt eē subiecta ptāti ɔtrarii pncipii. ⁊ ideo ɔ̄ hoc oʒ dicere ꝙ deus sit in oībus p potētiā suā. Fuerūt v̄o alii q licʒ crederēt oīa subiecta esse diuine ptāti. tn̄ diuinā ꝓuidētiā vsqʒ ad hec inferiora nō extēdebāt. ex q̄ꝝ psona dicit̃ Job. 22° Circa cardines celi versat̃ nec nostra ɔsiderat. ⁊ iō ɔ̄ h̄ oʒ dicere ꝙ ē in oībus p suam pn̄tiā. Fuerūt v̄o alii q licʒ dicerēt oīa spectare ad diuinā ꝓuidentiā. tn̄ posuerūt oīa nō imediate a deo creata esse. sʒ ꝙ imediate creauit pmas creaturas. ⁊ ille creauerūt alias. sed ɔ̄ hoc oʒ dicere ꝙ sit in omnib᷑ p essentiā. Sic igit̃ ē in oīb᷑ p potentiā inq̄tū oīa eius ptāti subdunt̃. est aūt in oībus p pn̄tiā inq̄tū oīa nuda ⁊ apta sunt oculis eius. est autē in oībus per eēntiā inq̄tū adest oībus ut causa eēndi. h ille. Easdē ɔ̄nes ponit pmo sen. dis. presenti. Et sic est finis primi articuli.

ẽ nõ exclusi᷑

Quantū ad secundū articulū arguit Scotus ꝙ media istaꝝ ɔ̄nū inefficacia sunt. Nō eni inqt opatio dei que attingit ɔtinue intima rei cuiuslibet create sufficiēter ꝓbat ꝙ deus sit in oībus rebus. qd̄ ꝓbat pmo sic. Agens quāto pfectius est tāto magis pōt agere i aliqd̄ distans a forma p quā agit. quod pʒ de sole qui nō mediāte radio. sʒ imediate p formā suam ꝓducit formas substātiales in materiis dispositis p calorem mediantibus radiis generatū. licʒ enim alteratio fiat mediante radio. tn̄ introductio forme subālis fit imediate a forma solis. alioqn effectus equocus eēt nobilior sua causa. sʒ manifestū est ꝙ deus est agēs perfectissimū. poterit ḡ agere distantē effectū. ⁊ ita non ꝓbat̃ ꝙ deus sit i rebus q̄uis ɔseruādo ɔtinue operet̃ in eis. Et si dicat̃ ꝙ radius imediate inducit formā substantialē. tn̄ in virtute solis. non valet quidē. q2 uel virtus illa est accn̄s exn̄s in radio. ⁊ tunc remanet ꝙ nec radi᷑ nec illa virtus poterit inducere formā substantialē q̄ nobilior est illis: uel virtus illa erit ipsamet forma solis. ⁊ tunc habet̃ intētū ꝙ opat̃ vbi presens non est. ¶ 2° Quicqd pfectiōis attribuit̃ soli. multo fortius debet deo attribui. sʒ attribuit̃ soli operari vbi nō est nec p se nec p aliqd̄ mediū. dicimus eni ꝙ hō ⁊ sol generat hoiem. ⁊ tn̄ multi generant̃ sole i alio hemispio existe. Similiter etiā in terre viscerib᷑ generant̃ ferrum aurū ⁊ alia mineralia ad q̄ radius solis nō penetrat: nec etiā calor in supficie terre ex reuerberatiōe generatus. talis eni calor nō penetrat vsqʒ in tantā distantiā in quāta repiūt̃ minere. igit̃ ⁊ deus poterit operari vbi nō est. ¶ 3° Oīpotens suo velle causat qcqd vult sʒ ad hoc ꝙ velit. nō oportet ipsū esse ɔiunctū illi qd̄ vult. igit̃ illud volitū erit causatū ⁊ ꝓductū absqʒ hoc ꝙ sit in eo oīpotens q̄lis est de᷑. ¶ 4° Prius pōt separari a posteriori. sʒ pn̄tialitas p opationē ⁊ potentiam prior est ɔiunctiōe siue pn̄tialitate diuine eēntie cum rebus. qd̄ pʒ. tum q2 extra mūdū de᷑ pōt operari. ⁊ tamē extra mundū eius essentia non est. tū q2 creatura ordine nature oportet ꝙ prius sit q̄ eēntia sit sibi pn̄s. nō est aūt in illo priori creatura nisi p operationē dei ⁊ actionē eius. ⁊ p ɔn̄s actio pcedit pn̄tialitatē essentie diuine cum rebus. igit̃ non oportet essentiā esse pn̄tē quia intime opat̃. ¶ 5° Non est ꝓpter opationē attribuēdū deo qd̄ ph̄i negauerūt. sʒ ph̄i posuerūt duas intelligentias motrices cuiuslibet orbis. ⁊ vnā quidē posuerūt in determinata pte orbis. s. in oriēte. alterā v̄o que erat infinite virtutis ſm eos. erat eni primū pncipiū. ⁊ deū nō posuerūt in alio loco uel situ. ergo non est verū ꝙ agens ⁊ mouens sit de necessitate in moto. ¶ 6° Impossibile est intelligere transitū de cōtradictorio i ɔ̄dictoriū nisi facta mutatione circa alterum

quid.sed cõstat q͛ deus intelligitur de nõ p̄sente fieri p̄sens creature que de nouo fit.sic aūt non est ꝓpter transmutationē factā in se.sed potius ꝓpter ꝓducti/onē creature.ḡ ꝓductio creature p̄intelligit̄ p̄sentia/litati diuine essentie cū eadē creatura.ꝛ ꝑ ꝯñs nõ est formalis rõ illi᷒ p̄ntialitatis.¶ 7º. Illa ꝓpositio septi/mi physicoꝝ q͛ mouens ꝛ motū sunt simul.intelligit̄ in corporibus q̄ coniungunt̄ ꝑ ꝯtactū qualitatū acti/uarū ꝛ passiuaꝝ.non enim oportet q͛ vnum sit in alio per essentiam q̄uis per qualitates se cõtingant.sed nos loquimur hic de presentialitate per essentiam. inquirimus enim quomodo dei essentia est in rebus. igitur illa auctoritas non est ad propositum.nec pro/bat intentum.¶ 8º. q͛ aliq̄d agens naturale nõ possit agere in aliq̄d distans nisi prius agat in mediū.potest esse duplex rõ.prima quidē ordo potentiarū.ꝛ ꝓpter hoc forma substātialis nõ pōt imediate attingere ad formarū substantialiū ꝓductionē uel introductionē nisi prius lux solaris alteret irradiando.nec tñ forma substantialis agit imediate aliqua actiōe qua agit in/distans.vbi generat mineralia ꝛ plantas.nec tñ pōt ibi generare imediate nisi p̄us radius diffūdat̄ ꝓpter ordinē potentiarū.sicut nec volūtas pōt exire i actū nisi p̄us intellect᷒ sit in actu suo.2ª rõ pōt esse impfe/ctio potentie actiue que ꝓcedit de necessitate de im/perfecto ad ꝑfectū.ꝓpter q̄d oportet q͛ agens natu/rale p̄us agat in mediū q̄m attingat passum q̄d distat. si ḡ tollant̄ hec duo.s.ordo ꝛ impfectio ab aliq̄ poten/tia.tunc nõ apparet quare non possit vbi p̄ntialit̄ nõ existit.ſꝫ manifestū est q͛ hec duo tollunt̄ ab oīpoten/tia dei.ḡ deus pōt agere vbi presentialiter nõ existit. hec Scot᷒.¶ 2º loco arguit Aureol᷒ q͛ opatio nõ ar/guit demõstratiue virtutē opatiuā eē p̄sentē ul̄ habe/re simultatē aut coexistentiā aut p̄ntialitatē positiuā cū operatione ul̄ operato.sic. Operatio q̄ntūcūq; sit situata non arguit opantē virtutē esse corporeā uel situatā.alioq̄n sequeret̄ q͛ mot᷒ non possit esse a vir/tute abstracta.cui᷒ oppositū demõstrat̄ 8º. physicoꝝ. sed si operatio existens in corpe argueret virtutē mo/uētē eē illi corpi coexistētē ꝛ simultanee p̄ntē.utpo/te interius existentē.necessario argueret virtutē illā esse situatā.cum patet ex terminis q͛ interius existe/re ul̄ simultanee presens in eē formali nõ sit aliud q̄m in eodem situ esse.ergo operatio manens in corpore non arguit virtutē operantē esse intimā illi corpi uel simultanee p̄sentē.imo stant sil̄ ista duo.s.q͛ ista vir/tus sit penit᷒ abstracta sic q͛ nec sit intra corp᷒ nec ex/tra.ꝛ q͛ imediate ꝓfluat motio corporis ab eadē.talis enim intimatio aut insistentia oī abstracto a situ repu/gnat.Sed forte dicet̄ inq̄t q͛ presentialitas nõ ē ali/quid situale.licꝫ intimitas sit aliquid ꝑtinēs ad situm. ꝛ iō p̄ntialitas cuiuslibet partis corporis ꝓbari po/test de illa virtute abstracta ex vi operationis.fūda/bit̄ eni nõ super situm.sed sup esse ꝛ realitate illi᷒ vir/tutis abstracte.non solum enim situatū situato vide/tur eē presens.imo ꝛ abstractū abstracto ꝛ quelibet res ex eo q͛ res videt̄ possibilis esse presens alteri rei iuxta illud cõmentatoris.8º physicoꝝ cõmento.80

qui dicit q͛ appropinquationē ad motorē debem᷒ in/telligere fm̄ esse ꝛ non fm̄ locū.ꝛ eodē modo videtur posse dici de presentialitate.Si vtiq; sic dicat̄.nõ va/let.q2 certū est q͛ presentialitas ē relatio situalis.vñ duo abstracta non possunt apprehēdi ut mutuo pre/sentia.q̄d patet.q2 non est aliud presentialitas q̄m ap/propinquitas sine medio.sicut eius oppositū.s.absen/tia non est aliud q̄m elongatio quedam ꝛ interiacens distātia.vñ cū destructa tota machina corporali nul/lus possit nisi fantastice apprehendere q͛ angeli a se distent uel sint elongati ꝛ absentes.sic nec potest ap/prehendere q͛ sint propinqui uel presentes.ꝛ patet q͛ cõmentator vtit̄ ṽbo appropinquatiōis q̄d expri/mit relationē situalē.ꝛ ideo non accipit ꝓpinquitatē positiue ſꝫ priuatiue pro non distantia.hec ille.¶ Cõ/tra 3ᵃᵐ ꝯnem arguit dicens q͛ tripliciter deficit.Pri/mo q̄ntum ad hoc q͛ dicit deū per grām esse in rebus sicut obiectū in operante.quia si hoc eēt verū nõ eēt actu in illis qui actualiter ipsum non diligunt aut co/gnoscunt.sed tm̄ in habitu.cū nõ actualiter obijcere/tur eorū intellectui aut voluntati.sed Aug᷒ dicit i li/bro de p̄sentia dei ad Dardaᵐ.q͛ deus habitator est quorūdā non cognoscentiū eum.utpote paruuloꝝ.ꝛ non solum in potentia uel habitu.imo i actu.sunt eni actualiter templū dei.igit̄ iste modus eēndi per gra/tiam non dicit̄ fm̄ q͛ obiectū est in cog̃scente uel dili/gente.2º ad idem.In solis bonis ꝛ sanctis dicit̄ deus esse ꝑ grām fm̄ Augᵐ.sed ꝑ modū obiecti cogniti est in multis non sanctis.igit̄ idem q̄d prius.3º Augusti/nus dicit q͛ anima cum in singulis partibus corporis assit tota simul.in alijs tamen intensius.in alijs vo re/missius operat̄.Et magister in p̄nti dis.ca.2º. ait q͛ si/militer deus sit in omnib᷒ eēntialiter tot᷒.singularit̄ tamen dicit̄ eē in sanctis.quia in illis plenius ꝛ inten/sius operat̄.ergo non est deus ꝑ modū obiecti cogni/ti.sed potius ꝑ modū specialiter operantis vbi existit ꝑ gratiā.¶ 2º dic̄ q͛ deficit q̄ntū ad assignationē pre/sentie.tum q2 res create nõ sunt presentes diuino in/tuitu obiectiue ꝛ terminatiue.est eni sola eēntia eius sibi presens illo modo qua presente existente oīs cre/atura equalenter imo eminenter est sibi presens.tū quia si presentialitas illa referat̄ ad eē cognitū.seq̄t̄ q͛ diuina essentia non solū est in rebus ꝑ presentiam: imo q͛ deus est in sua essentia cum sit sibi cognita.q̄d tamē nullus concedit.tum q2 fm̄ esse cognitū obie/ctū dicit̄ eē per p̄sentiā in cognoscente.ꝛ non ecõuer/so.ꝛ sic deus non erit in reb᷒ per presentiā.sed potius res in deo.Vñ patet q͛ p̄sentialitas fm̄ quā de᷒ est in rebus non dicit̄ accipi pro presentia intuit᷒ seu cõspe/ctus.tunc eni iproprie diceret̄ deus ꝑ presentiam in rebus.sed res dicent̄ eē in eius presentia ꝛ aspectu. ¶ 3º. dicit q͛ deficit q̄ntū ad illū modū eēndi qui ē per potentiā sicut rex in regno.talis enim modus est me/thaphoricus ꝛ abusiuus.nõ enim ꝓprie dicit̄ rex i re/gno eē per potentiā.quia talis potentia nõ arguit re/gem imediate.sed ꝑ aliquē consecutorē mandati re/gij.nõ q͛ sit ibi vere potētia regis.nisi q2 apphendit̄ a subditis volūtas regia ꝛ obligatio cuiuslibet subiecti

⁊ concordia ad excedendū. ⁊ ita non est ibi potentia
regis nisi ſm eē rōnis. qꝛ quidā respect⁹ ⁊ quedā ha/
bitudo apprehēsa. nō sic aūt dici pōt ꝙ de⁹ ꝑ potētiā
metaphorice sit in reb⁹. ¶ 4.⁰ dicit illā deficere q̄tū
ad modū quo de⁹ est in reb⁹ per essentiā. Adesse inq̄t
in oīb⁹ rebus ut causa essendi est adeē ſm potentiā ⁊
virtutē. ſ; iste mod⁹ potentie distinguit̄ a modo q̄ de⁹
est in reb⁹ per essentiā. igit̄ nō bn̄ assignat̄ iste mod⁹. ſ.
ꝙ deū eē per eēntiā i reb⁹ sit adesse omnib⁹ sicut cau/
sa essendi. hec Aureolus.

Ad ista argumenta dicitur. Et p̄mo ad illa q̄ sunt con
tra p̄mā 3nē. Ad p̄mū quidem rn̄det in plerisq; locis
scūs Tho. presertī p̄ sen. p̄mi dis. q. i. arti. p̄ ad 2ᵐ. Il/
lud inqt qđ agit ꝑ suā absentiam nō est causa ꝓxima
ei⁹ qđ fit sed remota. virt⁹ eni solis imp̄mit̄ p̄mo i cor/
pore sibi cōiuncto. ⁊ sic deinceps vsq; ad vltimum. ⁊
hec virtus est lumē eius ꝑ qđ agit in istis inferioribus
ut dicit Auicen. De⁹ autē imediate in oībus opat̄. vn̄
oportet ꝙ in oībus sit. hec ille. Itē p̄ma pte. q. 8. arti.
p̄. ad 3ᵐ dicit ꝙ nulli⁹ agentis q̄tūcūq; virtuosi actio
ꝓcedit ad aliqđ distans nisi inq̄tū in illud agit ꝑ me/
dia. hoc aūt ad maximā dei virtutē ꝑtinet ꝙ imedia/
te in oībus agit. ⁊ ita nihil est distans ab eo q̄si i se deū
nō habeat. hec ille. Et cū dicit arguens ꝙ accn̄s non
pōt inducere formā substantialē cum sit nobilior acci
dente. negat̄ illud. non enim oꝫ ꝙ agens instrumen/
tale cuiusmodi est lux vel lumen sit nobilius effectu
ꝓducto. ſ; sufficit ꝙ principale agens sit nobili⁹ effe/
ctu ꝓducto. vn̄ scūs Tho. 3.⁰ ꝯ gentiles ca.⁰ 68.⁰ dicit.
Qđ agit in virtute alteri⁹ producit effectū silem non
sibi tm̄ ſ; magis ei in cui⁹ virtute agit. sicut ex actione
instrumēti fit in artificiato silitudo artis. ex q̄ seq̄t̄ ꝙ
ex actione formaꝝ accn̄taliū ꝓducunt̄ forme substā/
tiales inq̄tū agunt instrumētaliter in virtute substā/
tialiū formarū. hec ille in forma. Item de veritate. q.
27. arti. 4.⁰ dicit ꝙ instrumentū habet duas operati/
ones. vnā que cōpetit ei ſm formā. aliā ſm ꝙ est mo/
tū a principali agente que transcendit virtutē ꝓprie
forme. Idē ponit 2.⁰ ꝯ gentiles ca.⁰ 21.⁰ et exemplificat
de calore q̄ g̃nat carnē dissoluendo ⁊ digerendo i vir/
tute aīe q̄ est p̄ncipale agens. Idē ponit de potentia
dei. q. 6. arti. 4.⁰ Corpus inquit celeste aliquē effectū
habet ex virtute substātie sp̄ualis mouentis. sicut qđ
est causa vite. ut patet in aīalib⁹ ex putrefactione ge/
neratis. ⁊ calor inq̄tū est instrumētū aīe vegetabilis
agit ad spēm carnis. ⁊ sepissime ponit talia exēpla. sic
p̄ᵃ pte. q. 118. arti. p̄. Et 4.⁰ sen. dis. p̄ᵃ. q. i. arti. 4.⁰ q̄stiū/
cula p̄ᵃ. Et 3ᵃ. pte q. 62. arti. p̄ dicit. Duplex ē cā agēs
ſ. p̄ncipalis ⁊ īstrumētalis. p̄ncipalis q̄dē opat̄ ꝑ virtutē
sue forme cui assilat̄ effect⁹. sicut ignis calore suo ca/
lefacit. causa v̄o instrumentalis non agit ꝑ virtutem
sue forme. sed solū ꝑ modū q̄ mouet̄ a principali agē/
te. vn̄ effect⁹ nō assilat̄ instrumēto sed principali agē/
ti. sicut lectus nō assilat̄ securi. sed arti q̄ est in mēte
artificis. h̄ ille. Ita dico i ꝓposito. Uel pōt dici ꝙ lux
uel lumē non ꝓducit formā subālē. ſ; suba cui inhe/
ret lumen. vn̄ cū aer uel aliud corp⁹ recipit lumē a so/
le pōt agere non solū in virtute ꝓpria. ſ; in virtute so/
lis cuius virtutē recipit. ſ. lumen. ita ꝙ sol erit agens
principale. sed corp⁹ ab eo illuminatū erit agens in/
strumentale. nō eni dico ꝙ lumē sit qđ inducit formā
substantialē. sed est quo subiectū ei⁹ inducit formam
substātialē. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ hᵒ. ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ
licꝫ aliqđ generet̄ sole existēte in alio hemispio. nō se/
quit̄ ꝙ sol nō agat mediate ad ei⁹ ꝓductionē. nā vir/
tus eius recepta est i hemispio a quo recessit ⁊ ibi con
seruat̄ eo recedente. ſ. lumen uel calor in aere uł etiā
stelle que a sole in vno hemispio existente virtutē ac/
cipiūt ⁊ i hemispiū aliud influūt a quo sol recessit. Cū
etiā dicit de minerabilib⁹. ⁊c̄. dico ꝙ sol ꝑ mediū i vi/
scere terre. uel lumē uel calorē uel aliquā aliā quali/
tatē. imo ſm multos solēnes ph̄os oēs planete diri/
gunt virtutes suas vsq; ad centrū terre. ⁊ ꝓpter hoc
antiqui vocabāt centrū terre synodū deoꝝ. qꝛ ibi cō
gregabant̄ influentie omniū planetarū. sicut recitat
dn̄s Albertus in cōmento de causis. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ
licꝫ diuinū velle sit causatiuū nec sit cōiunctū ṽtu/
tualem cōmēsurationē cuicūq; volito. tn̄ si per illud
velle aliqđ ꝓducat̄ oportet ꝙ inter velle ⁊ volitū sit
contactus virtutis. sicut eni dicit scūs Tho. 3.⁰ ꝯ gen/
tiles ca.⁰ 68.⁰ res incorporea dicit̄ esse in aliq̄ ſm con/
tactū virtutis sicut corp⁹ est in loco ꝑ cōtactū q̄nti/
tatis dimensiue. ¶ Ad 4ᵐ conceditur aᵒ si intelliga/
tur de priori ſm temp⁹ aut mensurā. nō autē de pori
ſm nām aut rōnē. presertim q̄ñdo inter p̄us ⁊ poste/
rius nō est realis distinctio. hꝫ aūt est in ꝓposito. nam
p̄n̄tialitas ꝑ opationē ⁊ contactū virtutis diuine non
est distincta realiter a p̄n̄tialitate essentie diuine i re/
bus. sed solum ſm rōnē intelligendi. nam dei eēntia ē
in rebus ꝑ contactū virtutis qui est opatio uł habitu/
do ꝯsequēs opationē. ita ꝙ eadē p̄n̄tialitas. ſ. ꝑ opa/
tionē in rebus ⁊ p̄n̄tialitas ꝑ essentiā in rebus ē eadē
habitudo fundata in opatione diuina uel in cōtactu
diuine virtutis ⁊ terminata ad creaturas uel ecōtra.
vn̄ scūs Tho p̄ sen. dis. 37. q. 2. arti. 3.⁰ ad 3ᵐ dicit. Cū
dicit̄ deū esse in rebus importat̄ relatio dei ad creatu/
ras ſm egressum diue opationis in eas. Et in p̄ncipa/
li risione dicit idē. Et cū dicit argnēs oppositū ꝓbā/
do ꝙ deus pōt opari extra mundū vbi non est. Dico
ꝙ sicut non est ibi. ita nec ibi opat̄. sed impossibile est
eū ibidē operari nisi simul eēt ibi ⁊ oparet̄ ibi. In eo/
dē eni instanti in quo ibi eēt ibi oparet̄. ⁊ econtra. sic
in eodē in quo pōt operari pōt ibi esse. Cū vlterius di/
cit ꝙ creatura ordine nature p̄us ē ⁊c̄. dico ꝙ licꝫ ex/
istētia creature sit p̄or illa p̄n̄tialitate. sicut fundamē/
tū relatione quā fundat. tamen illa p̄oritas nō exigit
aliq̄ signa aut instātia i re quoꝝ vnū correspondeat
vni ⁊ aliud alteri. sed solū instantia ſm rationē. ita ut
p̄us intelligat̄ res eē q̄ꝫ p̄n̄s esse. sed hoc non cōcludit
aliquā separationē realē possibilē inter p̄us ⁊ poste/
rius. ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ aliqui ph̄i negauerunt substan/
tias separatas esse in loco. qꝛ ipsi negabant eas ime/
diate agere i corpa. fides aūt ponit oppositū. Hāc so/
lutionē ponit sanct⁹ Tho. p̄ sen. dis. 31. q. 3. arti. p̄ i cor/
pore ⁊ solutione ad vltimū. ¶ Ad 6ᵐ conceditur gra/

tio q̄ ꝓductio creature ꝑintelligit̃ p̄ntialitati diuine
eētie cū creatura. ꝑ eni itelligim⁹ diuinā actionē ter
minari ad creaturā. ⁊ p⁹ habitudinē ꝓducēs ⁊ ꝓductū
ꝯseruās ⁊ ꝯseruatū. negat̃ tñ vlterioꝝ ꝯña facta. scꝫ
ꝯpatio diua ꝑintelligit̃ tali p̄ntialitati. ḡ non est rō illi⁹
fundatiua. ¶ Ad 7ᵐ dicendū q̄ illa ꝓpositio intelligi/
tur generaliter de oi mouēte respectu sui moti. q̄ꝛ nō
solū est contact⁹ q̄ātitatū dimēsiuarū. nec solū qua/
litatū actiuarū ⁊ passiuaꝝ. imo est alius. sicut enim di
cit scūs Tho. 2º ꝯ gentiles ca° 55°. Est inq̄t quidā mo/
dus cōtactus quo sub̄a intellectualis pōt vniri cor/
pori. corpa eni naturalia agēdo se alterāt. ⁊ sic ad in/
uicē vniunt̃ nō solū ꝑm vltima quantitatis. sꝫ etiā ꝑm
silitudinē q̄litatis aut forme. dū alterās formā suam
imp̄mit in alteratū. ⁊ q̄uis si ꝯsiderent̃ solum vltima
q̄ātitatis oporteat in oib⁹ mutuū eē ꝯtactū. si tñ at/
tēdat̃ ꝯtū ad actionē ⁊ passionē inuenient̃ aliqua eē tā/
gentia tñ ⁊ aliqua tacta tñ. corpora eni celestia tan/
gunt quidē hoc mō elemētaria corpora inq̄tū ea al/
terāt. nō aūt tangunt̃ ab eis. q̄ꝛ ab eis non patiunt̃. si
igit̃ sint aliq̄ tangentia que in q̄ātitatis vltimis nō se
tangant dicent̃ nihilomin⁹ tangere inq̄tū agunt. ꝑm
quē modū dicim⁹ q̄ ꝯtristās tāgit nos. ꝑ hūc igit̃ mō tan/
gendi possibile est vniri sub̄am intellectualē corpori
ꝑ cōtactū. agunt eni sub̄e intellectuales in corpora ⁊
mouent ea cū sint imāles ⁊ magis in actu existentes.
hic aūt tactus nō est tact⁹ q̄ātitatis: sed virtutis. vñ
differt hic tact⁹ a tactu corporeo in trib⁹. primo. q̄ꝛ
hoc tac tu qd̄ ē indiuisibile pōt tāgere diuisibile. qd̄ i
tactu corporeo nō pōt accidere. nā p̄ucto non pōt tā/
gi nisi indiuisibile. substantia aūt intellectualis q̄uis sit
indiuisibilis pōt tangere q̄ātitatē diuisibilē inq̄tum
agit in eā. Alio eni modo ē p̄uctū indiuisibile. ⁊ substā
tia intellectualis. p̄uct⁹ quidē sicut q̄ātitatis termi/
nus. ⁊ ideo hꝫ sitū determinatū in cōtinuo vltra quē
porrigi nō pōt. sub̄a aūt intellectualis quasi extra ge
nus q̄ātitatis exñs. vñ nō determinat̃ ei aliqd̄ indi/
uisibile q̄ātitatis ad tangēdum. 2° q̄ꝛ tactus quanti/
tatis ē solū ꝑm vltima. tact⁹ aūt virtutis est ad totum
qd̄ tangit̃. sic eni tangit̃ sicut patit̃ ⁊ mouet̃. hoc autē
fit ꝑm q̄ est in potentia. potētia aūt est ꝑm totū ⁊ non
ꝑm vltima totius vnde totū tangit̃. ex q̄ pꝫ tertia diffe/
rentia. q̄ꝛ in tactu q̄ātitatis q̄ fit ꝑm extrema opor/
tet tangēs esse extrinsecū ei qd̄ tangit̃ ⁊ nō pōt ince/
dere ꝑ ipsum: sed impedit̃ ab eo. tactus aūt virtutis q̄
cōpetit substantijs intellectualib⁹ cū sit ad intima fa/
cit sub̄am tangentē eē intra illud qd̄ tangit̃ ⁊ incedē/
tē ꝑ ipsam absq̄ īpedimēto. hec ille. Ex quib⁹ pꝫ quō
mouens incorporeū perfectius tangit suū mobile q̄
agens corporale. ⁊ pfectius ei adest ⁊ p̄ñs ⁊ intimū ē.
ex quo sequit̃ q̄ illa ꝓpositio. 7ⁱ. physicoꝝ nō ꝑtinēt
ad ꝓpositū allegat̃. ¶ Ad 8ᵐ dicit̃ q̄ aᵒʳ est insufficiēs
non solū eni ꝓpter ordinē potentiaꝝ aut imꝑfectionē
est q̄ agens nō possit agere in distās nisi ꝑus agat in
mediū. sꝫ est alia rō q̄ꝛ agens. s. est quodāmodo actus
ipsius passi. ⁊ passū est quodāmō in potentia ad agēs
actus aūt ⁊ potentia de sua rōne sunt indistātes. ⁊ sic
pꝫ quid dicendū ¶ Ad argumenta Aureoli ꝯ eādem
ꝯnē r̄ndendo negat̃ hᵐ. nō eni verū est nec pꝫ ex t̄mi/
nis q̄ idē sit presens eē ⁊ sil̃ existere. uel intra aliqd eē
⁊ in eodē situ situaliter esse. nec ꝑsentialitas est ratio
situalis nisi loq̄mur de p̄ntia aut coexistentia aut inti/
mitate aut simultate dimensiua quā ꝯsequitur situs
nō aūt loquendo de p̄ntia aut simultate uel contactu
virtutis quā solū in ꝓposito ponimus. Et ad illud qd̄
addit̃ in argumento q̄ duo angeli destructa tota ma
china corporali. ⁊c̄. dico q̄ ipsi nō distarent distantia
q̄ātitatis dimensiue nec eēnt ꝓximi ꝑ eundē modū.
sed tamē si vnus ageret in aliū illuminando eū. ul' ali
ter. dico q̄ ibi esset ꝑsentia. imo cōtact⁹ virtutis. nec
est istud fantasticū: sed reale. Et q̄ꝛ ipse Aureol⁹ inq̄/
rit de ista p̄ntialitate dei ad creaturā ⁊ de īexistētia. ibi
ponā. ꝯ argumēta ei⁹. probat eni q̄ illa p̄ntialitas nō
est relatio positiua. s. relatio simultatis diue eētie cū
creatura. cū tamen superi⁹ oppositū dictū sit ꝑ me in
r̄nsione ad 4ᵐ. arguit igit̃ sic. Impossibile ē concipe/
re simultatem inter aliq̄ q̄n concipiat̃ aliquod funda/
mentū in q̄ sunt simul ut ea q̄ sunt simul in t̄pe uel situ
uel spacio uel i aliq̄ alio. sꝫ realitas diuinitatis ⁊ creatu/
re nō sunt sil' in aliquo. nō enim sunt simul in t̄pe ut ꝓ/
batū est alias. nec in situ cū deus abstrahat ab oi situ
nec in loco eadem rōne. nec pōt dici simul in aliq̄ alio
igit̃ talis p̄ntia non est relatio simultatis. ¶ 2° Impos/
sibile est deum aut aliquā rem cōcipi ut simul existen
tem cum alia nisi quaten⁹ intelligit̃ ibi esse vbi est alia
⁊ ꝑ ꝯñs p̄ntialitas ⁊ simultas supponit q̄ vtrūq̄ ha/
beat ibi eē ul' hic. ⁊ sic q̄ vtrūq̄ sit subiectū sit⁹ ul' vbi
vñ p̄ntialitas ⁊ simultas non pōt intelligi nisi int̃ duo
situata quoꝝ qd̄libet sit hic. ⁊ quia in eodē hic dicant̃
simul esse uel esse p̄ntia mutuo. vñ simultas nō facit
aliqd esse in loco: sꝫ supponit eē in loco. sed manifestū
est q̄ deus nō est subiectū situs. alioq̄n seipso locaret̃
⁊ situaret̃. ḡ nō pōt dici q̄ ꝑsentialitas eius ad creatu
rā sit relatio simultatis cū illa sitū supponat. ¶ 3° Si
ꝯcipit̃ coexistētia aut presentia aut simultas int̃ deū ⁊
creaturas. quasi relatio media. aut ista relatio coexi/
stētie in creatura fundat̃ sup ipsā absolute ut res est
⁊ hoc nō. q̄ꝛ simultas fundata sup re aliqua ut res est
facit tñ illā esse simul in essendo rem. nō enim ē aliud
tale coexistere q̄ vtrāq̄ rē esse. hoc autē non sufficit
ad presentialitatē ꝑm quā dicim⁹ q̄ deus est p̄ñs cre/
aturis. talis nāq̄ simultas est inter ea q̄ sunt in orien/
te ⁊ occidente aut que maxime distant cū qd̄libet eo/
rū sit res. nec pōt dici q̄ fundat̃ super rem ut situata
est. q̄ꝛ simultas non fundat̃ in creaturis inq̄tū situa/
te sunt nisi in ordine ad aliquid aliud qd̄ sit situatū. cu
iusmodi nō est deus. igit̃ non pōt poni talis p̄ntialitas
simultatis inter deū ⁊ creaturā. ¶ 4° Oē qd̄ intelli/
git̃ ut abstractū in seipso ab oi termino infra quē sit ⁊
extra quē nō sit ita q̄ caret hꝫ terminis ⁊ oi intra uel
extra in sua realitate. nec aliter cōcipit̃ nisi sub ratiōe
mere q̄dditatiua ꝑ necessitatē abstrahit ab oi simulta
te ad aliqd situatū. nam talis simultas daret sibi q̄ cō
ciperet̃ cū q̄dā extra uel intra. vñ cōciperet̃ ut itra rē
⁊ non extra. sꝫ manifestū est q̄ de⁹ abstrahit simplicit̃
ab hꝫ sicut rō rose simpliciter sumpte. igit̃ non potest

cōcipi cū tali simultate uel coexistentia ad rē situatā.
hec ille. ¶ Ad primū istoꝝ dicit̃ ꝙ ista relatio simulta/
tis seu presentie dei ad creaturā nō fundat̃ in vnitate
loci aut temporis aut situs. sed ex pte creature fun/
dat̃ i creari uel ꝯseruari uel quomodolibet alit̃ opari
a deo. sicut ⁊ tangi a dīna virtute. ex pte aūt dei fun/
dat̃ sup agere uel creare aut cōseruare. sicut ⁊ ipsum
tangere diuine virtutis. uel potius relatio quā ipor/
tat li tangere. dicit eni attingentiā actionis diuine su/
per creaturā. vñ sctūs Tho. priti dis. q. 2. arti. 3°. dicit.
Cū dicit̃ de⁹ esse vbiq3 iportat̃ q̄dā relatio dei ad cre/
aturas fundata sup aliquā opationē in creaturas ꝓ/
cedentē. ꝑ istud aūt tangi ⁊ tangere deus ⁊ creatura
simul sūt. imo illa simultas ⁊ pn̄tia ⁊ coexistentia non
aliud est q̄̃ ꝙ ille cōtact⁹ actiue sumpt⁹ ex pte dei uel
passiue ex pte creature. nō eni est ibi ꝯtactus mutu⁹.
sed solū ex pte vni⁹ q tangit ⁊ aliud tangit̃. ¶ Ad 2ᵐ
dico ꝙ argumentū istud ꝓcedit de simultate loci uel
tēporis. ⁊ nō de simultate uel p̄sentia tangentis ⁊ ta/
cti. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ diuisio est insufficiens. nō eni fun/
dat̃ illa simultas ex pte creature sup rem inq̄̃tū res
nec inq̄̃tū situata est. s3 inq̄̃tū ꝓducta uł conseruata
uel alit̃ cōparata ē ⁊ ꝑ diuinā actionē attincta. ¶ Ad
4ᵐ dico ꝙ a⁹ʳ habet verū dūtaxat de simultate sit⁹ ⁊
de intimitate uel exterioritate q̄ attendit̃ penes sitū.
nō aūt de intimitate uel exterioritate q̄ attēdit̃ penes
opationē attingētē intrinseca rei uł extrinseca. cuius/
modi est dīna operatio esse rei ⁊ q̄cquid qualitercūq3
ad esse rei ptinet ꝓducendo uel ꝯseruando attingēs.
¶ Ad ea vo que ꝯ 3ⁱᵃᵐ ꝯnē pmo loco inducunt̃ dicit̃ ⁊
ad pmū quidē negat̃ pma ꝯn̄a. Lic3 eni ei qui deū di/
ligit actualiter uel habitualiter cognoscit deus non
obijciat̃ i actu loquēdo de actu 2° q est opatio. obijci/
tur tamen eius intellectui aut voluntati in actu pmo.
qui enim habet habitū respectu alicuius obiecti iam
habet ⁊ attingit illud in actu primo qui est forma uel
esse. ⁊ potest exire in actum 2ᵐ quando vult nisi aliud
impediat. ⁊ ideo dico ꝙ talis habet deū penes se non
solum in potentia. imo in actu ⁊ est actualiter dei tē/
plū cuius de⁹ obijcit̃ voluntati aut intellectui ut ob/
iectū cognitū ⁊ amatū. ¶ Ad 2ᵐ dicit̃ sicut dictū ē su/
perius dis. 16. arti. vltimo. Ibi enī dictū est ꝙ noticia
s̄m quā dicit̃ fili⁹ mitti est solū noticia ex qua ꝓcedit
amor q̄ solū viget in feruentib⁹ dīno amore per quā
sc3 cognoscunt dīnā bonitatē inq̄̃tū est finis ⁊ inq̄̃tū
est largissime ꝓfluens in eos sua beneficia. ⁊ talē no/
ticiā non habent qui amore ipsius non accenduntur.
⁊ sūt verba sancti Tho. p̄ sen. dis. 16. q. 1. arti. 2°. ad 4ᵐ
Ex quo p3 ad argumentū istud. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ de⁹ ē
in aliquo per grām. ut obiectū dilectū ⁊ cognitū i di/
ligente ⁊ cognoscente non quocūq3 amore uel quali/
cūq3 noticia s̄m quā ipse diligenti se ⁊ cognoscēti spe/
cialiter infundit ⁊ infusam conseruat. ⁊ ideo stant si/
mul ꝙ deus sit ꝑ gratiā in aliquo ꝑ modū obiecti. ⁊ ꝑ
modū specialiter opantis. ¶ Ad ea que 2° loco obijci/
untur ꝯtra eandē ꝯnem dicit̃. Ad pmū quidē negat̃
an̄s. quia imo creature terminant diuinū intuitū. lic3
secūdario velut 2ᵃ intellecta. nec arguens ꝓbauit ef/
ficaciter qđ assumit ut superi⁹ patuit. ¶ Ad 2ᵐ negat̃
ꝯn̄a. Lic3 enim diuina essentia sit deo cognita. nō ta/
men dicit̃ deus eē i eēntia sua ꝑ pn̄tiā ꝓprie loquen/
do eo mō q̄ dicit̃ esse i creatura per presentiam. quia
non est ibi realis distinctio. ⁊ ꝯr̄r nec realis relatio
presentie ex parte cognoscentis cogniti. sicut est i cre
aturis. si tamē ad presentiā per cognitionē dicat̃ suf/
ficere respectus rōnis ex parte cogniti. tunc non ap/
paret multum inconueniens ꝙ diuina essentia sit sibi
presens per cognitionem uel econtra. nam Aug⁹ di/
cit alam semp esse sibiipsi presentem. ⁊ ideo semper se
intelligere. nec est inconueniēs idem esse in suiipsius
presentia uel in seipso per presentiā. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ
obiectum cognitum dicit̃ esse in cognoscente per sui
similitudinē. sed cognoscēs dr̄ esse in cognito inq̄̃tū
per similitudinē cogniti quā penes se habet scrutat̃
intima cogniti p̄sertim in cognitione intellectiua. Vñ
sanctus Tho. de veritate. q. 1. arti. 12°. Nomen inquit
intellectus sumit̃ ex hoc ꝙ intima rei cognoscit. ē eni
intelligere quasi intus legere. sensus eni ⁊ imagina/
tio sola exteriora accn̄tia cognoscūt. solus autē intel/
lectus ad interiorē rei ptingit eēntiā. hec ille. Sic er/
go p3 quomodo cognoscens dicitur esse in cognito ꝑ
presentiam. ¶ Ad ea que 3° loco inducta sunt dicit̃ ꝙ
lic3 modus quo rex est in regno per sui potentiam sit
metaphoricus ⁊ abusiuus: hoc ideo est. q2 potētia ei⁹
non imediate agit per totū regnū: sed mediantib⁹ mi/
nistris. sed diuina virtus ⁊ potentia oīa imediate ⁊ in/
timissime attingit. ⁊ oīa imediate operat̃. qđ qualiter
fiat ostendit sctūs Tho. 3°. ꝯtra gentiles ca°. 69°. In q̄li/
bet inquit agente est duo ꝯsiderare. s. rem ipsam que
agit. ⁊ virtutē qua agit. sicut ignis calefacit per calo/
rem. virtus autem inferioris agētis inq̄̃tū superius
agens dat virtutem ipsam inferiori agenti per quam
agit uł conseruat eā uel etiam applicat ad agendum
sicut artifex applicat ad propriū effectum cui tamen
interdū formam non dat per quā agit instrumentum
nec cōseruat sed dat ei solum motū. oportet igitur ꝙ
actio inferioris agentis non solum fit ab eo per virtu
tem ꝓpriā: sed per virtutē omniū superiorū agentiū.
agit enim in virtute omniū. ⁊ sicut agens infimū inue/
nit̃ imediatū actiuū. ita virtus agentis primi inueni/
tur imediata ad producendū effectū. nam virtus in/
fimi agentis non habet ꝙ producit hunc effectum ex
se sed ex virtute superioris agentis. ⁊ virtus illius ex
virtute superioris. ⁊ ita virtus supremi agentis in/
uenitur ex se productiua effectus quasi causa imedi/
ata. hec ille. Idē ponit dis. presenti. q. 1. arti. p̄. ad 4ᵐ.
Respectu inquit eiusdē operationis non potest esse
duplex causa proxima eodē modo. sed diuersimode
qđ sic patet. Operatio reducitur sicut in principiū in
duo. s. in ipsum agentem ⁊ in virtutem agentis q̄ me/
diāte est operatio ab agente. quāto autem agens est
magis proximū ⁊ imediatū. tanto virtus eius est ma/
gis mediata. ⁊ primi agentis virtus est imediatissima
qđ sic patet in terminis. sint a b c tres cause ordinate
ita ꝙ c sit vltima que exercet operationē. ꝯstat tunc
ꝙ c exercet operationem per virtutem suam. ⁊ ꝑ vir/

autem b. ⁊ vlterius per virtutem a. vñ si queraẽ qua-
rex operatur. respõdemus ꝙ ꝑ virtutem suam id est
per virtutem b. ⁊ quousqꝫ reducatur in virtutẽ cau-
se prime in quã docet resoluere phus in posterioꝛibꝰ
⁊ in 2º physicoꝛum. ⁊ ita patet ꝙ cum deus sit prima
causa omniũ sua virtus est imediatissima omnibꝰ. sed
quia ipsemet est virtus sua. ideo non tñ est imediatũ
pncipiũ opatiõis ĩ oĩbꝰ sꝫ imediate ĩ oĩbꝰ opans. qḋ in
causis alijs non contingit. hec ille. Ex quibus pꝫ qua-
re rex per potẽtiã suã ẽ methaphoꝛice in toto regno.
deus autẽ cum dicitur esse in omnibus per potentiã
suam non abusiue dicitur rebus inesse sed pꝛopꝛie. ut
patet. Illa tamen similitudo de rege non fuit posita
ad quodam similitudinem declarandũ. sed ad osten-
dendum quomodo alterius rationis est modus es-
sendi in aliquo per potentiam ꝙ̃ per essentiam cum
separentur in rege. ¶ Ad ea que 4º loco inducun-
tur dicitur ꝙ illi modi essendi scilicꝫ esse in creatura
per essentiam ⁊ esse in ea per potentiam. solum distin-
guũtur ratione ex parte dei. licꝫ fundentur in eodem
scꝫ in diuina operatione. quia enĩ diuina operatio est
in qualibet creatura. ideo deus dicitur esse in illa cre-
atura ꝑ potentiã. quia potentia dei non deserit ope-
rationẽ ⁊ quia virtus est diuina essentia. ideo conse-
quitur ut in re etiam sit deus per essentiam suam. ẜm
sanctũ Tho. p̊ sen. vbi supra arti. 2º. Patet igitur ꝙ
arguens solũ ꝓbat ꝙ ex dictis in 3ª ꝯne sequitur ꝙ il-
li duo modi essendi in creatura super eodem fundan-
tur scꝫ operatione. sed non pꝛobat quin habeãt distin-
ctas rationes. quia vnus illoꝛum imediate fundatur
in operatiõe scꝫ per potentiam que dicit principium
opatiõis. aliꝰ autẽ mediate. s. ꝑ ẽ ꝑ eẽntiã q̃ nõ dicit pn-
cipiũ nisi actus qui est esse. ⁊ sic patet quõ tres modi
habẽt distinctas rationes. ille enim qui dicitur ꝑ pre-
sentiam fundaẽ in diuina cognitiõe. alij autem in di-
uina operatione. sed vnus imediate. alius autẽ con-
secutiue. Potest etiam aliter dici ꝙ alia differentia ẽ
inter duos modos pꝛedictos. nam ille modus eẽndi ĩ
creatura per essentiam attenditur penes hoc ꝙ deꝰ
operatur imediate ipsum eẽ creature. ⁊ adest ei ut cã
sui esse. sed modus essendi in creatura per potentiam
attenditur penes hoc ꝙ virtus eiꝰ se extẽdit ad oĩa.
aliud autem est aliquid esse suppositũ imediate ope-
rans hunc effectũ. ⁊ aliud est esse aliqḋ suppositũ vir-
tute illius agere illũ effectũ. 2m enĩ cõcessit. Auicen.
de deo. non autẽ primũ respectu inferioꝛũ effectuũ.
manichei autem vtrũqꝫ negauerunt. ⁊ ideo opoꝛtuit
duos modos essendi imponere. licꝫ vnꝰ alium inclu-
dat. sicut superius suũ inferius. ¶ Ad argumentũ in
principio questionis factũ rñdet sanctus doctoꝛ p̃ma
pte. q. 8. arti. p̊. ad primũ. ꝙ incoꝛpoꝛalia non sunt ĩ lo-
co ꝑ contactũ quãtitatis dimẽsiue sic coꝛpa. sꝫ ꝑ ꝯta-
ctũ virtutis. hec ille. Et hec de q̃õne dicta sufficiant.

Circa trigesimãocta

uã distinctionẽ queriẽ. Utrũ deꝰ co-
gnoscat futura contingentia. Et ar-
guiẽ ꝙ non. Oĩs conditionalis cuiꝰ
añs est necessariũ absolute. ⁊ ꝯñs est necessariũ abso-
lute. sic enĩ se habet añcedẽs ad ꝯsequens sicut prin-
cipia ad ꝯnem. Ex principijs autẽ necessarijs non se-
quitur nisi ꝯ necessaria. ut in p̊ posterioꝛũ pꝛobaẽ. sed
hec est vera conditionalis: si deus sciuit hoc futurũ
erit. quia scientia non nisi veroꝛũ est. huius autẽ con-
ditionalis añcedens est necessariũ absolute. tum qꝛ ẽ
eternũ. tum quia signtur ut preteritũ. ergo ꝯsequẽs ẽ
necessariũ absolute. ꝑ ꝙcqḋ sciẽ a deo est necessariũ. ⁊
sic scientia dei non est contingentiũ. In oppositũ ar-
guitur. qꝛ diciẽ in psal. Qui finxit sigillatim coꝛda eo-
rũ: qui intelligit omnia opera eoꝛum. sed opa hominũ
sũt ꝯtingentia. utpote libero arbitrio substãtia. ꝑ deꝰ
scit futura contingẽtia. In hac questione erunt duo
articuli. In p̊ videbitur vnde habet oꝛtũ ꝯtingẽtia re-
rũ. In 2º an deꝰ certitudinaliter cog̃scat futura ꝯtin-
gentia. ⁊ siliter quomodo imutabilitas diuine sciẽtie
stat cum futuroꝛũ contingentia. ¶ Quãtũ ad primũ sit
prima ꝯ. ꝙ contingẽtia non oꝛitur ĩ rebus solũ ꝓpter
causas secũdas. Istam ꝯnẽ ponit scũs Tho. p̃ma pte
q. 19. arti. 8. Diuina inquit volũtas necessitatem qui-
busdã volitis imponit. sꝫ non omnibus. cuiꝰ quidẽ ra-
tionẽ aliqui assĩgre voluerunt ex causis medijs. quia
ea q̃ ꝓducit ꝑ causas medias necessarias sunt neces-
saria. ea ỽo que ꝓducit ꝑ causas contingẽtes sũt con-
tingẽtia. Sed hoc non videẽ sufficienter dictum pro-
pter duo. Primo quidẽ quia effectus alicuius cause
p̃me ẽ cõtingẽs ꝓpter aliquã causã 2am. ex eo ꝙ ipe-
dit effectꝰ cause p̃me ꝑ defectũ cause 2e. sicut virtꝰ so-
lis ꝓpter defectum plante impeditur. nullus aũt de-
fectus cause 2e potest impedire qn voluntas dei suũ
effectũ ꝓducat. 2º quia si distinctio contingẽtiũ a ne-
cessarijs referaẽ solum in causas secũdas. sequiẽ hoc
esse preter intentionẽ ⁊ voluntatẽ diuinã. qḋ est incõ-
ueniens. hec ille. Item eadẽ. q. arti. 3. ad 4m. ostendit
quomodo a voluntate diuina que est p̃ma causa. licꝫ
sit ex se necessaria põt sequi effectus contingẽs. non
ꝓpter causam 2am. Ibidem enim dicit. Aliquãdo in-
quit causa necessaria habet non necessariã habitudi-
nem ad aliquẽ effectum qḋ est ꝓpter defectum effe-
ctus ⁊ nõ pꝛopter defectum cause. sicut virtus solis
habet non necessariam habitudinẽ ad aliqua que cõ-
tingenter hic eueniunt: nõ ꝓpter defectum virtutis
solaris. sed ꝓpter defectum effectus non necessario
ex causa ꝓueniẽtis. ⁊ similiter ꝙ deus non ex neces-
sitate velit aliqḋ eoꝝ q̃ vult. nõ accidit ex defectu di-
uine voluntatis. sed ex defectu qui competit volito
ẜm rõnem suam scꝫ quia est tale ut sine eo esse possit
perfecta bonitas dei. qui quidem defectus cõsequi-
tur omne bonum creatũ. hec ille. Et ibidem ad 5m di-
cit. Que causa est ex se cõtingens opoꝛtet ꝙ determi-
netur ab aliquo exterioꝛi ad effectum. sed voluntas
diuina que ex se necessitatẽ habet determinat seipsã
ad volitum ad qḋ habet habitudinẽ nõ necessariam.
hec ille. Ex quo patet ꝙ de mẽte eiꝰ est ꝙ aliquid cõ-
tingenter eueniat imediate a causa prima necessaria
scꝫ diuina voluntate. cum dicit ꝙ nullum bonũ crea-
tũ necessario ꝓcedit a diuina voluntate. nec diuina

volũtas habet ad aliud habitudinẽ necessariã ꝓpter
defectũ qui oẽm ↄsequit̃ creaturã. Itẽ 2º ↄ̃ gentiles
ca. 23º et 24º ostendit ꝙ deus non agit in creaturis
ex necitate nature. ſ3 ꝑ arbitriũ volũtatis. Et caº 28
ꝓbat ꝙ in primis diuinis effectibꝰ. ſ. q̃ nõ ꝓducti ſũt
ꝑ cauſas ſecũdas nullũ debitũ īuenit̃ nec aliquã ne-
ceſſitas. ſ3 in poſterioꝝ ꝓductione inuenit̃ debitum.
ꝛ hoc tripliciter ſm̃ ꝙ ibi declarat. Oſtẽdit etiã ibi ꝙ
in ꝑma rerũ creatiõe nihil de neceſſitate ꝓductũ fuit
a deo qui ſolꝰ creabat nec erat ibi aliq̃ neceſſitas niſi
ex ſuppoſitione finis uel q̃tũ ad cauſas formales uł
materiales. nõ aũt a cauſa efficiẽte. ſ. deo. In caº etiã
29. et 30. oſtendit ꝙ abſoluta neceſſitas ĩ rebꝰ creatis
nõ eſt ꝑ ordinẽ ad ꝑmũ ꝑncipiũ. q̃d ꝑ ſe neceſſe eſt eẽ
ſc3 deũ. ¶ 2ª ↄ̃ eſt. ꝙ radix cõtingẽtie eſt diuina volũ-
tas. Iſtam ponit ꝑma pte. q. 19. arti. 8º. Ubi poſt ver-
ba ſuperius allegata ſubdit. Q diuina volũtas qui-
buſdã volũtatis neceſſitatẽ imponat ꝛ nõ omnibꝰ. ſ3
contingit ꝓpter efficaciã diuine voluntatis. cũ enim
aliq̃ cauſa efficax fuerit ad agendũ. effectus ↄſequi-
tur cauſam non tñ ſm̃ illud q̃d fit. ſ3 ſm̃ modũ fiendi
uel eſſendi. ex debilitate eni virtutis actiue in ſemine
ↄtingit ꝙ filius naſcat̃ diſſimilis in accidentibꝰ q̃ ꝑti-
nent ad modũ eẽndi. cũ igitur diuina voluntas ſit ef-
ficaciſſima non ſolũ ſequit̃ ꝙ fiant ea q̃ deus vult fie-
ri. ſ3 ꝙ eo modo fiant q̃ deus fieri vult. vult aũt deus
q̃dã fieri neceſſario ꝛ q̃dã contingẽter. ut ordo ſit ĩ re-
bus ad cõplementũ vniuerſi. ꝛ ideo quibuſdã effecti-
bus aptauit cauſas neceſſarias q̃ deficere nõ poſſũt
ex quibꝰ effectus de neceſſitate ꝓuenirent. q̃buſdam
ãũt aptauit cauſas ↄtingẽtes defectibiles ex q̃bꝰ effe-
ctus ↄtingẽter eueniant. non igit̃ ꝓpterea effectus a
deo voliti eueniũt contingent̃. q2 cauſe ꝓxime ſũt cõ-
tingentes. ſ3 ꝓpterea ꝙ deꝰ voluit eos ↄtingẽter eue-
nire cauſas cõtingẽtes ad eos ꝑparauit. hec ille. Itẽ
de veritate. q. 23. arti. 5º predictas duas ↄ̃nes ꝓbat.
Uoluntas inquit diuina nõ ĩponit neceſſitatẽ rebꝰ oĩbꝰ
cuiꝰ quidẽ rõ aſſigñt a quibuſdã ex hoc ꝙ cũ voluntas
diuina ſit oĩu3 ꝑma cã ꝓducit quoſdã effectꝰ mediã-
tibus cauſis ſecũdis q̃ cõtingẽtes ſunt ꝛ deficere poſ-
ſunt. ꝛ ideo effectus cõtingentiã cauſe ꝓxime ſequit̃
nõ aũt neceſſitatẽ prime cauſe. ſ3 hoc videt̃ eẽ ↄſonũ
his qui ponebãt a deo oĩa ꝓcedere ſm̃ neceſſitatẽ na-
ture. ꝛ ꝙ ab vno ſimplici ꝓcedebat ĩmediate vnũ ha-
bens aliquã multitudinem. ꝛ ideo mediate ꝓcedebat
multitudo. Siliter ab vno imobili oĩa dicũt ꝓcedere
aliq̃d q̃d eſt imobile ſm̃ ſubãm. mobile aũt ꝛ aliter ſe
hñs ſm̃ ſitum q̃ mediãte generatio ꝛ corruptio ꝑ ĩ iſtis
inferioꝝbꝰ accidit. ſm̃ quã viã nõ põt poni a deo ime-
diate cauſari multiplicitatẽ ꝛ res corruptibiles cõtin-
gentes q̃d eſt ĩnie fidei ↄtrariũ q̃ ponit multiplicitatẽ
reꝝ oĩu3 etiã corruptibiliũ imediate a deo creatã. ut
pote prima indiuidua arboꝝ ꝛ brutoꝝ aĩaliũ. hec ille
ĩ forma. Ex q̃ p3 ꝑma ↄ̃ poſita. Ulteriꝰ ſubdit. Et ĩõ o3
aliã ꝑncipalẽ rõnẽ aſſignare cõtingentie. cui tñ pa aſſigña
ſubſeruiat. o3 eni patiẽs aſſiĩari agẽti. ꝛ ĩõ ſi agens ſit
fortiſſimũ erit ſiĩitudo effectꝰ ad cauſã agẽtẽ ꝑfecta.
ſi ãt ſit debile. erit ſiĩitudo ĩꝑfecta. ſicut ꝓpẽ fortitudi-
nẽ virtutis formatiue ĩ ſemine filiꝰ pñi aſſiĩat̃ nõ ſolũ ĩ
nã ſpẽi. ſ3 etiã ĩ multis accñtibꝰ. ꝛ econuerſo ãũ ꝓpẽ de-
bilitatẽ ꝑdicte virtutis deficit dicta aſſiĩatio ut dicit̃
in libro de aĩalibꝰ. volũtas aũt diua eſt agens fortiſſi-
mũ. vñ o3 eiꝰ effectũ in oĩbꝰ ei aſſiĩari. ꝛ nõ ſolũ ut fiat
illud q̃d vult deus fieri. q̃d eſt quaſi aſſiĩatio ſm̃ rõnẽ
ſpẽi. ſ3 ut fiat illo modo q̃ deꝰ vult illud fieri. ut neceſ-
ſario uł contingẽter cito uel tarde. ꝛ eſt q̃ſi q̃dã aſſiĩa-
tio ſm̃ accidẽtia. ꝛ hũc q̃dẽ modũ rebꝰ diua voluntas
ꝑfigit ex ordine ſue ſapiẽtie. ſm̃ aũt ꝙ diſponit aliq̃s
res ſic uł ſic fieri adaptat eis cauſas illo mõ ſm̃ ꝙ diſ-
poſuit. quẽ tamẽ modũ poſſet rebꝰ inducere. etiã illis
cauſis mediãtibꝰ. ꝛ ſic non dicimꝰ ꝙ aliq̃ diuinoꝝ effe-
ctuũ ſint ſolũmodo ↄtingẽtes ꝓpter ↄtingẽtiã cauſa-
rũ ſecũdaꝝ. ſ3 magis ꝓpter diſpoſitionẽ diuine volũ-
tatis. ꝛ talẽ ordinẽ rebꝰ ꝓuidit. hec ille. Ex quo p3 2ªm
ↄ̃nẽ eẽ de mente eiꝰ. ¶ 3ª ↄ̃ eſt. ꝙ ꝑma radix ↄtingẽtie
in creaturis ſm̃ rem ꝛ ſm̃ rõnẽ ẽ diuꝰ intellectꝰ ꝛ diua
ſcia. Iſta p3 ex ꝑdictis. dico aũt ſm̃ rẽ ꝛ rõnẽ. q2 diua
volũtas eſt ꝑma radix ſm̃ rẽ. imo quicq̃d eſt in deo ẽ
ꝑma cauſa ↄtingẽtie creatoꝝ. ſ3 ꝑmũ ſm̃ rõnẽ eſt di-
uinꝰ intellectꝰ ꝛ diua ſcientia. vñ ſcũs Tho. 2º ↄ̃ genti-
les caº 26º oſtendit multis rationibus ꝙ ſicut deus
non agit de neceſſitate nature ſic ꝙ eiꝰ potẽtia ad de-
terminatos effectꝰ limitetur. ita nec agit de neceſſi-
tate ſcientie uel intellectus ut eiꝰ ſcientia uel intelle-
ctꝰ ad determinatos effectꝰ ſolũmodo poſſet extẽdi.
nec3 ad hos uel illos effectꝰ de neceſſitate coartatur.
imo ibidẽ reprobat opinionẽ quoꝝdã dicentiũ ꝙ ex
hoc ꝙ deus ſeipſum intelligit fluit ab ipſo talis re-
rũ diſpoſitio quaſi non ſuo arbitrio limitet ſingula. ꝛ
diſponat vniuerſa. ſic fides catholica ꝓfitet̃. Et ſub-
dit: Sciendũ tamẽ ꝙ q̃uis diuinꝰ itellectꝰ ad certos
effectus nõ coartet̃. ipſe tñ ſibi ſtatuit determinatos
effectꝰ q̃s ꝑ ſuam ſapiam determinate ꝓducat. hec il-
le. Ex q̃bꝰ apparet ꝙ mens eiꝰ ẽ ꝙ ſcia diua eſt cã oĩs
diſpoſitiõis ĩ ſuis effectibꝰ īuente ſicut ẽ neceſſitas cõ-
tingẽtia ꝛ hꝫ. imo q̃d plꝰ ẽ. de ꝟitate. q. 24. arti. 2º di-
cit ꝙ cũ ad opationẽ tria ↄcurrãt ſc3 cognitio ꝛ appe-
titꝰ ꝛ ipſa opatio. tota rõ libertatis ex mõ cognitionis
depẽdet. appetitꝰ eni ſeq̃t̃ cognitionẽ cũ appetitꝰ non
ſit niſi boni quod ſibi per vim cognitiuã ꝓponitur. ꝛ ꝙ
quandoq3 appetitus videatur cognitionem nõ ſequi
hoc ideo eſt. quia non circa idem accipitur appetitus
ꝛ cognitionis iudiciũ. eſt enim appetitus de ꝑticulari
re operabili. iudiciũ ãũ rationis eſt quandoq3 de ali-
quo vniuerſali q̃d eſt quandoq3 appetitui contrariũ.
ſed iudiciũ de hoc particulari operabili ut nunc nũq̃3
poteſt eſſe appetitui cõtrariũ. qui enim vult fornica-
ri q̃uis ſciat in vniuerſali fornicationẽ malum eẽ. ta-
mẽn iudicat ſibi ut nunc bonũ eſſe hunc fornicationis
actum ꝛ ſub ſpẽ boni ipſe eligit. nullus enim intendẽs
ad malum operatur. ut Dionyſius dicit. appetitũ aũt
ſi non ſit aliq̃d prohibens ſequitur motus uel opera-
tio. ꝛ ideo ſi iudiciũ cognitiue nõ ſit in poteſtate alicu-
ius. ſed ſit ei aliunde determinatum. nec appetitꝰ erit
in poteſtate eius. ꝛ per ↄ̃ns nec motus nec operatio
abſolute. iudicium autem eſt in poteſtate iudicis ſm̃

ꝙ pôt de suo iudicio iudicare. De eo enim quod est in nostra potestate. Judicare aũt de iudicio suo ẽ solius rõnis que sup actum suum reflectitur. ⁊ qui cognouit habitudines rerum: de qbus iudicat: ⁊ p q̃s iudicat. vñ tot⁹ libertatis radix est in rõne ɔstituta. vnde sm ꝙ aliquid se habet ad rõnem. sic se hꝫ ad liberũ arbitriũ. hec ille. Ex quo clare patet ꝙ pma radix ɔtingentie in effectu scꝫ ꝙ aliquis effect⁹ possit sequi uel non sequi a sua causa. nõ solũ est diuina volũtas: imo ⁊ intellect⁹ diuin⁹. nec de⁹ posset velle diuersa nisi intellectus ei⁹ intelligeret diuersa. nec volũtas diuina posset libere aliqd velle uel nolle indifferẽter: nisi qꝛ intellectus diuinus pôt iudicare hoc esse volendum ⁊ potest iudicare illud non eẽ volendum. Illud autẽ qδ supra dictum est ꝙ diuina scia habet necessariam habitudinẽ ad res: verũ est loquendo de habitudine cognoscentis ad cognitũ. non aũt loquendo de habitudine ꝓducentis ad ꝓductum. uel cause ad effectũ ¶ 4ª ɔ̃ est ꝙ nullus effect⁹ euenit ɔtingẽter a prima causa isto modo ꝙ possit ordinẽ eius exire. Istã ɔ̃nẽ intendit scũs Tho. pma pte. q. 19. arti. 6º. Cũ effect⁹ inquit cõformet̃ agenti sm suã formã. eadẽ ratio est in causis agẽtib⁹ que est in causis formalib⁹. In formis aũt sic est ꝙ licꝫ aliqs effect⁹ possit deficere ab aliqua particulari forma. tamẽ a forma vniuersali nihil deficere pôt. pôt eẽ eñi aliqd quod nõ est homo uel viuũ nõ aũt potest eẽ aliqd qδ non sit ens. vnde ⁊ h̃ idem in causis agẽtib⁹ ɔtingere oportet. pôt eñi aliquid fieri extra ordinem alicui⁹ cause vniuersalis sub qua oẽs cause particulares cõprehendũtur. qꝛ si aliqua causa pticularis deficiat a suo effectu. h̃ est ꝓpter aliã cãm particularẽ impediẽtẽ q̃ ɔtinet̃ sub ordine cause vlis vnde effect⁹ ordinem cause vlis nullo mõ pôt exire: ⁊ h̃ patet i corpalib⁹. pôt eñi impediri ꝙ aliq̃ stella nõ inducat suũ effectũ. sed tamẽ qcũqꝫ effect⁹ ex cã corporea impediẽte in reb⁹ corporalibus cõseq̃tur oꝫ ꝙ reducat̃ per aliquas creaturas medias in vniuersalem virtutẽ pmi celi. hec ille. Idẽ ponit. q. 22. arti. 2º ad primũ. Alit̃ ingt est de cã vniuersali: ⁊ de cã particulari. ordinẽ eñi cause pticularis pôt aliquid exire. nõ aũt ordinẽ cause vniuersalis. non eñi subducit̃ aliquid ab ordine cause pticularis nisi p aliquã aliã cãm pticularẽ ipediẽtẽ: sicut lignũ impedit̃ a cõbustione p actionẽ aque. vñ cũ oẽs cause pticulares ɔcludãtur sub aliqua cã vniuersali. ipossibile est aliquẽ effectũ ordinẽ cause vlis effugere. hec ille. Hanc ɔ̃nẽ intẽdit vbicũqꝫ dicit ꝙ effectus trahit necessitatẽ uel cõtingentiam a cã 2ª: ⁊ non a cã pma. uel ꝙ effect⁹ assimilatur in necessitate ⁊ ɔtingẽtia cause sue ꝓxime ⁊ nõ cause remote. ut pma pte. q. 14. arti. 13º ad pmũ vbi sic dicit: Scita a deo sunt ɔtingentia ꝓpter cãs ꝓximas licꝫ scia dei q̃ est causa pma sit necessaria. Dicit etiam ibidem ꝙ licꝫ cã suprema sit necessaria. tñ effect⁹ pôt eẽ ɔtingẽs ꝓpter cãm ꝓximã ɔtingent̃. sicut germinatio plante ẽ ɔtingens ꝓpter cãm ꝓximã: licꝫ mot⁹ solis qui ẽ causa prima sit necessari⁹. Itẽ de veritate q. 2. arti. 14º ad 3m ⁊ 5m dicit: ꝙ effect⁹ sequit̃ necessitatẽ ꝓxime cause q̃ pôt eẽ mediũ ad demõstrandum effectũ. nõ aũt seqtur necessitatẽ cause prime. qꝛ pôt impediri ex cã 2ª si sit ɔtingens. Idẽ ponit p̃ sen. dis. 39. ¶ Sed ɔtra istũ articulũ arguit Aureolus multipliciter ꝑsertim ɔ̃ ea q̃ dicta sũt i tertia ɔ̃ne ⁊ 2ª. scꝫ ꝙ radix cõtingẽtie pma oritur ex diuino intellectu qui statuit sibi determinatos effect⁹ ⁊ ex diuina volũtatẽ ~~a potestate~~ cãs ɔtingentes ad producendũ effect⁹ ɔtingẽtes uel causas potẽtes deficere. Aureol⁹ aũt vult ꝓbare ꝙ ex nullo actu intrinseco in dĩna voluntate existente trahat̃ illa ɔtingẽtia. Act⁹ inquit intrinsecus diuine volũtati fertur simul in vtrãqꝫ partem ɔ̃dictiõis ⁊ nõ magis in vnã ptem q̃ in aliã. cõplacet eñi deus eque necessitate nature in creatione mundi sicut nõ creatiõe. ⁊ eque vult actu intrinseco sicut ecõuerso. qδ patet. qꝛ qcqd ẽ possibile deo ẽ de necessitate in eo. Nã in necesse eẽ quicqd est possibile ẽ necessariũ. ɔstat aũt ꝙ de⁹ pôt cõplacere ⁊ velle nõ entitatem mundi. saltẽ potuit ab eterno. alioquin de necessitate fecisset mũdum. ⁊ dũ mũdus non erat suũ beneplacitũ nõ fuisset ipletũ. igit̃ si potuit ab eterno velle nõ entitatẽ mũdi actu intrinseco beneplaciti. ⁊ hodie de necessitate vult eã. alias posset aliquid eẽ i deo qδ actu nõ esset: ⁊ posset aliqd eẽ de⁹ qδ actu nõ est de⁹. ⁊ sm h̃ necesse ẽ dicere ꝙ de⁹ non magis vult de aliqua re ɔtingenti ꝙ fiat q̃ ꝙ nõ fiat: sed placet sibi qδcunqꝫ fiat. nec desiderat plus vnũ q̃ aliud. sed manifestũ est ꝙ a tali causa nõ potest dici determinatus effectus sequi. quia q̃ rõne vnũ ɔ̃dictoriorũ seq̃retur eadem rõne sequeretur aliud uel vtrũqꝫ simul qδ est ipossibile. ergo nullus effect⁹ cõtingens producitur ex determinatione diuine volũtatis uel diuini intellectus sic ꝙ illa determinatio sit aliquis modus existens intrinsecus formaliter in deo. Sed forte dicetur ꝙ licꝫ actus diuine voluntatis possit esse ad opposita obiecta. non est tamen in actu nisi ad alterum. ⁊ ita actum indifferentem ad obiecta contradictoria determinat ad alterum obiectũ loquendo de obiecto secũdario. non autem de obiecto primo. hec autem determinatio contingens est. ⁊ pro eodem instanti eternaliter posset esse in deo determinatio ad oppositum. postq̃ tamen determinatio facta est. mutari nõ potest. Si vtiqꝫ sic dicatur. non valet. illa eñi determinatio alicuius ad alterum obiectorum est in deo. ⁊ similiter determinatio illa qua posset determinasse actum ad alterum possibilis est poni in deo. uel fuit possibilis ab eterno. sꝫ quicquid fuit possibile poni in deo est actu in deo positum: alias non esset act⁹ purus cui nulla potentia admiscetur. nec deus esset pura necessitas: quod est erroneũ. ergo determinatio actus ad vtrunqꝫ obiectum est actualis: ⁊ actualiter in deo. ¶ 2º ad idem. Nunq̃ natura contingẽtis mutatur in naturam necessarij: ut dicit cõmentator 12º me^{ce}. cõmento. 39º. sed sic respondentem velle cõtingenter respicit vtranqꝫ partem contradictionis. ergo q̃tumcunqꝫ determinetur ad alteram partem determinatio ad aliã est sibi ɔtingẽs ⁊ nullo mõ impossibil̃. ɔstat aũt ꝙ nulla determinatio itrĩseca ẽ deo possibil̃ ul̃ ɔtigẽs qn actu sibi isit. ⁊ de necessitate. relig̃

ergo ꝙ determinatio act⁹ sit ad vtrūqꝫ ꝯdictoriorꝫ sit. ¶ 3º. Ubicūqꝫ est ꝯtingentia necessario pōt eē successio vtriusqꝫ partis ꝯdictionis. ⁊ ꝑ ꝯñs ibi possūt inuenire diuersa instantia. q꞉ in eodē instanti nō pñt ambo ꝯdictoria. Quis eni sortē nō currē īpossibile sit dū currit. tñ in alio instāti possibile ē ipsū non currere ꝓpter nām ꝯtingētie. ⁊ iō ꝙ habet ꝯtingētia de sui natura ꝙ sit possibile aliud instās. sed ſm istū modū dicēdi act⁹ diuine volūtatis respicit ꝯtingenꝰ vtrāqꝫ partē contradictiōis. ergo quātūcūqꝫ determinauerit se ab eterno possibile erit poni aliud instās in q̄ ad oppositū determinare se possit. ⁊ ita in eternitate erit possibile aliud instans ex vi ꝯtingētie. ⁊ ꝑ ꝯñs eternitas alteri⁹ oppositi ⁊ ꝯtingentia sibi repugnāt. loquendo tñ de eternitate īmutabili in q̄ non possit aliud nūc accipi in q̄ possibile sit poni alterū oppositū ꝯtingēs bñ saluaretꝰ īmutabilitas posita ꝯtingentia ꝓpter nūc eternitatis est saluare vnū repugnās ꝑ aliud. cū ꝯtingētia exigat ī mensura ꝯtingentis aliud nūc eē possibile ⁊ ita diuisibilitatem durationis. eternitas vō sit qd indiuisibile ¶ 4º. Inintelligibile ē manente eodē actu voluntatis cadentis sup vtrāqꝫ partē ꝯdictionis aut possibili cadere ꝙ trāseat sup vnā ⁊ non trāseat sup aliā sine aliqua variatione ꝯtingente in actu. querendū ē eni posito ꝙ act⁹ diuine volūtatis sit determinat⁹ ad creationē mūdi si fuisset determinat⁹ ab eterno ad non creandum vtrū nūc eēt aliqd in deo qđ non sit. sꝫ non pōt dici ꝙ aliqd. q꞉ ſm hoc de⁹ careret aliquo qđ posset eē in eo ⁊ eē de⁹. nec potest dici ꝙ nihil. q꞉ si nihil ē amplius in deo q̄ si determinasset se ad nō creandū hꝰ determinatio ē actu ī deo. ꝯstat eni ꝙ si determinasset ad non creandū. hꝰ determinatio eēt in deo. ergo necesse ē ꝙ act⁹ diuine volūtatis trāseat de necessitate ⁊ indeterminate sup vtrāqꝫ ꝑtem ꝯdictionis. hec ille. ¶ Cōtra 4am ꝯnem ⁊ multa superius recitata arguit Scotus. Ipse quidē ⁊ multi alij imponūt scō doctori ꝙ mens sua fuerit ꝙ ꝯtingētia nō habeāt ortum nisi a causis secūdis ⁊ non a causa pͥma. q̄ supposito arguit Scot⁹ ꝯ hoc. q꞉ tūc nihil eēt ꝯtingēs in vniuerso. nam causa 2a non mouet nisi inq̄ntū mouetꝰ a pͥma. cā autē prima necessario mouet ſm te. ergo cā 2a necessario mouebit. ⁊ sic oīs effect⁹ erit necessari⁹. ¶ 2º. arguit ꝙ si sic tolleretꝰ oīs causa 2a ꝓ eo ꝙ cā pͥma nāliter ꝑus mouet q̄ 2a. In illo aūt priori causabit necessario ⁊ ꝑfecte cū sit infinite virtutis. ⁊ ita ī secūdo instanti causa secūda nihil poterit causare nisi idē bis ꝓducatꝰ quod nō est intelligibile. ¶ 3º. q꞉ malū nō eēt in reb⁹ ꝓ eo ꝙ nulla ꝑfectio possibilis hrī a toto vniuerso uel ab aliq̄ speciali ente sibi deficeret. q꞉ pͥma cā cum sit ꝑfectissima causaret ī quolibet tantā ꝑfectionē quantā posset effect⁹ recipere ⁊ ita nihil debitū inesse alicui deesset illi. ¶ Ad idē arguit Aureolus. Res inquit pñt ꝯcipi ut future uł ut posite iā in actu. sed ad quēcūqꝫ cōparenꝰ iā posite in actu necesse sūt. res eni existēs in ordine ad cām ꝓprimā necessaria est. q꞉ cā non pōt eam non causare uel nō causasse. ex q̄ effectus est in actu. si sic etiā ad pͥmā cām cōparetꝰ necessaria ē. res vero ut future cōpate ad causas ꝓprimas ꝯtingētes sunt. ⁊ similiter cōpate ad diuinā sciam. nō eni cōparantur sibi ut future respectu ipsi⁹. sꝫ ut future in se ipsis respectu instātis pñtis. ut sic aūt nescit eas deus determinate. imo ut ad vtrūqꝫ possibiles. ergo vniformiter contingentes sunt ⁊ ad vtrūlibet ꝑ respectū ad diuinā sciam ⁊ ad suas causas ꝓprimas. ¶ 2º. q꞉ ſm te diuina scia non hꝫ rōnem causalitatis rerū nisi ſm ꝙ hꝫ volūtatem adiūctā. sed ſm te de⁹ nō vult alia a se necessario uel de necessitate nature. sed pon⁹ ꝯtingenꝰ ergo scia non est cā rerū necessario. Ad idē Gregori⁹ de arimino pͥmo ꝙ ex ista positione sequitꝰ ꝙ simpliciter ⁊ absolute loquēdo oīa futura necessario erūt: ⁊ nihil erit ad vtrūlibet seu ꝯtingenꝰ in reb⁹. qđ ē manifeste falsū ⁊ ꝯ phiam ⁊ theologiā ⁊ fidē nrām. nam sic perit libertas arbitrij ⁊ meritū ⁊ demeritū. est etiā ꝯ experientiā humanā. nā ut dicit Aug⁹ 5º. de ciuitate dei. Multa facim⁹ q̄ si nollem⁹ nō facerem⁹ q̄ pͥmit⁹ pertinet ipsū velle. nā si volumus ē. ⁊ si nolum⁹ non est. sꝫ ꝙ ista sequātur patet. nā necessario sequitur: omne futurū necessario ē futurū a pͥma cā. ergo quodlibet futurū pͥma cā necessario causabit. ⁊ ꝑ ꝯñs qđlibet futurū necessario erit nō obstāte ꝙ causetꝰ nō necessario a cā 2a ꝓprima. nā siue causetꝰ ab ea siue nō: necessario causabitꝰ a cā pͥma ⁊ sic necessario erit. ¶ 2º. sic q꞉ ex illa positione seqtur ꝙ oīa q̄ a sola pͥma cā fienda eēnt eēnt simpliciter necessario fiēda ab ea. ⁊ que a sola ea sunt facta pͥusq̄ facta fuerunt fuissent necessario fienda: ⁊ sic mūd⁹ fuisset necessario fiēdus ⁊ causād⁹ a deo ⁊ q̄rūcūqꝫ hoīuꝫ futurorꝫ aīe necessario eēnt a deo fiende. qđ est falsū. cū de⁹ nullā creaturā ꝓduxerit aut ꝓductur⁹ sit necessario sed mere ꝯtingenꝰ ⁊ libere. ⁊ ꝑ ꝯñs. q꞉ talia nō hñt ꝯtingētiā a causis secūdis cū nullā cām secūdā habeāt. ¶ 3º sic. Sumo aliqd ꝯtingenꝰ futurū a mea volūtate seu cōtingenꝰ a me fiendū ⁊ sit a. si a. necessario ē futurum a cā pͥma. aut erit sic necessario futurū ab ea ꝙ siue ego volā illud facē siue nō nihil min⁹ erit a cā pͥma. ⁊ tūc seqtur ꝙ illud nō subest mee ptāti. aut solū sub ꝯditione ē necessario futurꝫ ab illa. puta si ego velim illud facē. ⁊ tūc seqꝰ ꝙ nō pl⁹ necessario sit futurꝫ a pͥma cā q̄ a me. ⁊ cū a me nō sit futurū necīo sꝫ mere ꝯtingenꝰ ſm te. ergo nec a pͥma causa est necessario futurū. ¶ Ad idem arguit Adā pͥmo. quia cōtra hoc est articulus parisiensis sic dicens. Quod nihil cōtingenter eueniet cōsiderādo omnes eius causas. error. Et ali⁹ articulus sic dicit: Falsū ē omnia esse ꝑordinata a pͥma cā. q꞉ sic omnia euenirēt de necessitate. error. ¶ Ad pͥmū eorum que inducit Aureolus cōtra 2am ꝯnem ⁊ 3am rndetur. Ad pͥmū quidē negatur aña. Et ad ꝓbationē ei⁹ dico ꝙ argumētū peccat ꝑ fallaciā figure dictiōis. mutatur eni quid in ad aliqd. nā cū dicitꝰ: velle nō entitatē mūdi potuit in deo eē ab eterno. in hoc ꝙ dico velle nō entitatē mūdi. nō solū includitꝰ act⁹ diuine volūtatis sꝫ etiā habitudo ad obiectū secundariū scꝫ nō entitatē mundi. ut ait scūs Tho. de veritate. q. 23. arti. 4. ⁊ iō cū ill d sumitꝰ sub ista maiore: quicquid est possibile ⁊c. mutatꝰ quid in ad aliquid. De missione ibidem data dico ꝙ aliq̄ vera dicit. Illa eni solutio ponitꝰ in sniā a

scī doctoris ꝑ sen. dis. 39. q. 1. arti. ꝑ. et de veritate. q. 2. arti. 13. et. q. 23. arti. 4. Et ad p̄mā iprobationē illius rīsiōis dicit ꝙ determinatio volūtatis diuine ad mūdi creationē fuit eternalit̄ i deo cū illa determinatio nō aliud dicat nisi actū diuine volūtatis cū respectu ad obiectū illud volitū scʒ mūdi ꝓductionē. sʒ determinatio ad actū uł obiectū ꝯtradictoriū nō fuit eternaliter in deo ⁊ fuit possibilis eē in deo. Sed cum arguit: quicq̄d fuit possibile poni in deo ē actu in deo. sʒ determinatio ad mūdi nō entitatē ⁊c. dico sicut p̄us ꝙ cōmittit̄ fallacia figure dictionis. cum eni dicitur in minori ꝙ determinatio ad h̄ ⁊c. ibi includit̄ relatio ad obiectū. ¶ Ad 2am eodē mō. falsū eni ē ꝙ oīs determinatio intrinseca deo possibilis insit deo actualiter. determinatio eni dicit vnū actum absolutū ⁊ respectū ei⁹ ad vnā partē ꝯdictionis. mō lʒ ille act⁹ absolutus necessario sit in deo. nō tamē illi respect⁹ penes quoꝝ differētiā act⁹ absolut⁹ diuine volūtatis dicitur talis determinatio uel talis. ¶ Ad 3am dico ꝙ in deo nulla ē ꝯtingentia. sʒ mera necessitas licʒ act⁹ diuine volūtatis ꝯtingētes habitudines habeat ad obiecta secūdaria. solū eni habet necessariā habitudinem respectu p̄ncipalis voliti scʒ sue bonitatis. sed respectu alioꝝ nō hʒ necessariū ordinē absolute. sed ex suppositione. supposito eni ꝙ deus aliq̄d velit uel voluerit ipossibile ē eū nō voluisse uel nō velle eo ꝙ ei⁹ volūtas ē imutabilis. vnde hꝰ necessitas apud theologos vocat̄ necessitas imutabilitatis ſm scm̄ Tho. de veritate vbi supra ad p̄mū. Hoc p̄misso nego maiorem illius argumēti. sicut eni dicit scūs Tho. ibidē ad 8m successio nō importat̄ si dicim⁹ deū posse velle aliq̄d uel nō velle si nō itelligat̄ h̄ mō ꝙ supposito ipsū velle aliq̄d: ponatur postea ipsū nō velle. sed h̄ excludit̄ ꝑ h̄ ꝙ ponim⁹ deū velle aliq̄d eē necessariū ex suppositione. Et ad 13m ait. Quicūq₃ pōt velle ⁊ non velle: si possit velle postq̄ noluit. uel nō velle postq̄ voluit potest incipere velle uel desinere velle: ⁊ iterum icipere velle. si aūt non vult pōt statim incipere velle. sic aūt de⁹ non potest velle ꝓpter imutabilitatē diuine voluntatis. sed pōt velle ⁊ non velle inq̄ntū volūtas sua non obligatur q̄ntū est de se ad h̄ ꝙ velit uel non velit: ⁊ sic remanet ꝙ deū velle aliq̄d sit necessariū ex suppositione. nō aūt absolute. hec ille. Ex q̄ pʒ ꝙ hec est falsa. tūc enim solū ꝯtingētia inducit successionē ⁊ diuersa instantia qn̄ illud qđ dicit̄ ꝯtingēs pōt habere esse post non eē: aut ecōtra. nō aūt illa cōtingentia q̄ illud qđ dicit̄ ꝯtingens pōt esse ⁊ pōt non eē sed eo posito in esse non pōt desinere esse: ⁊ eo posito nō eē neq̄t incipere eē. cuiusmodi ē in ꝓposito. ¶ Ad 4am dico ꝙ aña est falsa. Idē eni act⁹ diuine voluntatis pōt indifferent̄ cadere super vtrūq₃ istoꝝ ꝯdictorioꝝ petrus currit: petrus nō currit. ⁊ dū cadit super alterū tm̄ ita ꝙ non sup aliud nō sibi aliq̄d additur intrinsece sed solum respect⁹ rationis ad tale uel tale obiectū. Et cū arguit̄ uel querit̄ an isti actui diuine volūtatis iā determinato ad mūdi ꝓductionē fuisset aliquid additū. si ꝑ oppositū fuisset eternaliter determinatus ad nō ꝓductionē mundi. ⁊ vtrū haberet aliq̄d deus in se qđ nūc nō habeat. rn̄detur. ꝙ nihil absolutū esset tunc in deo qđ non sit mō in eo. sed cōceditur ꝙ haberet respectū ad aliud obiectū q̄ nunc habeat. Et cū ꝓbat̄ ꝙ imo aliq̄d fuisset in deo q₂ tunc fuisset in eo determinatio ⁊c. dico ꝙ fuisset in eo determinatio ad aliquod obiectū ad qđ nunc nō habet determinationē. hoc tm̄ posset fieri sine acquisitione alicuius absoluti in eo. sed ꝑ acq̄sitionē respect⁹ alteri⁹. Vn̄ cū sic arguit̄: tunc fuisset in eo determinatio ad h̄ ⁊ nūc non ē in eo determinatio ad h̄. ḡ esset in eo aliquid qđ non est in eo. est fallacia figure dictionis ut prius dictū fuit. ¶ Ad argumēta cōtra 4am ꝯnem dicitur. ꝙ nec Scotus nec Aureolus nec Gregori⁹ nec Adam vadūt directe cōtra mentē sci doctoris. nam sanct⁹ Tho. nō intendit dicere ꝙ aliq̄s effectus necessario fiat ⁊ ꝓueniat a causa prima. ⁊ contingent̄ a cā 2a: sic isti sibi imponūt ⁊ false. cū scūs Tho. quasi in oībus libris suis ostdat ꝙ res create ꝓcesserunt a deo libere sine vlla necessitate nisi suppositiōis uł ꝯnē ut etiā patuit i ꝓbationib⁹ p̄me et 2e et 3e ꝯnū. vbi ipse ponit ꝙ ꝯtingentia rerū ortū habet a diuina voluntate ⁊ ponit ꝙ sine quacunq₃ causa 2a diuina voluntas posset producere aliqua cōtingentia. Intendit ḡ scūs Tho. dicere. ꝙ null⁹ effectus habet fallibilē uel mutabilē ordinem ad cām primā. uel ecōtra: sic ꝙ non stant simul ꝙ p̄ma cā sit disposita ad producendum hūc effectū. ⁊ ꝙ ille effectus nō eueniat. imo quicūq₃ effectus habet ordinem ad p̄mam causam necessario necessitate suppositionis ⁊ ꝯnē ab ea eueniet. vn̄ si prima causa est disposita ad ꝓducendū antix p̄m. ille necessario ꝓducet̄ necessitate suppositionis. sec⁹ est de causis secūdis. nam aliqn̄ causa secunda ē disposita ad ꝓducendū effectum aliquē. ⁊ tamen cum hoc stat illū nō euenire. Que aūt sit illa dispositio cause p̄me ad ꝓducendū aliquem effectum. ostendit scūs Tho. p̄ma parte. q. 23. arti. 2. ad 3m. Duplex est preparatio quedā patientis ut patiat̄: ⁊ hec preparatio ē in preparato. Alia ē preparatio agētis ut agat: ⁊ hec est in agente. ⁊ talis preparatio est preconceptio ut agens per intellectū dicit̄ se p̄parare ad agendū inq̄ntū preconcipit rōnem operis fiendi: ⁊ sic deus ab eterno p̄parauit ꝯcipiēs rōnem ordinis alioꝝ in finem. hec ille. Itē primo sen. dis. 40. q. 2. arti. ꝑ. ad 2m. duplex ē inquit p̄paratio. quedā materie ſm ꝙ disponitur ad recipiendū formā. quedā est preparatio agētis ut sit agens. ⁊ ista sicut ē in nālibus inq̄ntū aliquid acquirit dispositionē per quam agat. ita est i artifice ſm ꝙ cōcipit formā artificiati ⁊ ꝓponit eam exequi i ope suo ⁊ talis preparatio ē in deo respectu futuroꝝ. Ex quibus patet quō prima causa dicitur preparata uł disposita ad agendū ex hoc ꝙ preconcipit effectū ⁊ ordinem eius in finē. ⁊ similiter potest dici preparata ex hoc ꝙ per volūtatē ꝓponit talem effectū tali modo producere. vult etiā scūs Tho. ꝙ effectus ꝓducti a deo mediante causa secūda defectiua possunt deficere. ⁊ contingenter eueniūt. q₂ non habent ordinē ad primā causam nisi mediāte 2a. ⁊ ideo q₂ illa 2a causa est contingens licʒ prima sit necessaria. oportet ꝙ

effectus sit cōtingens. ita ꝙ si aliqua causa effectꝰ sit cōtingens. oportet effectū esse cōtingentē. sed tñ nō oportet ecōuerso ꝙ si effectꝰ sit contingens ꝙ oporteat aliquā eius causā esse contingentē. ut in ꝑmis ꝓbationibus dictū fuit. Uult etiā sctūs Tho. ꝙ causa prima nullo modo debet dici cōtingēs aut eius actio licȝ libere causet. v. i° ꝑ sen. dis. 43. q. 2. arti. ꝑ. ad 4m. Non est inquit dicendū voluntatē dei eē cōtingētem aut operationē eiꝰ. q꞉ contingētia imutabilitatē importat q̄ in deo ꝓprie nulla ē. sed tamē est ibi libertas voluntatis ⁊ operationis ꝑut exit a voluntate. hec ille. Uñ ad melius sciendū mentē eius sup hoc pūcto sciendū ꝙ ipse 4° sen. dis. 17. q. ꝑma arti. 2° questiuncula 3a sic ait. Duplex est necessitas scȝ necessitas absoluta ⁊ necessitas ex suppositione. De ꝑma quidem necessitate loquēdo nō est necessariū eū gratiā accipere qui se sufficiēter ad gratiā ꝑparat. q꞉ nec per se necessitas ſm quā dictū necesse ē eē: neqȝ necessitas coactionis aut ꝓhibitionis in his que diuina voluntate fiūt cadere pōt. Loquendo autē de necessitate ex suppositione diuini ꝓpositi quo ꝓpter beniuolētiam sue bonitatis voluit vnicuiqȝ eam cōicare ſm suam capacitatē necessariū est ꝙ cuilibet materie ꝑparate forma infūdat. nō tamē eodē modo ē in oibꝰ formis: q꞉ forme que mediantibꝰ secūdis agētibꝰ in materiā ꝓducūtur. necessario i materia disposita recipiūtur necessitate cōditionata in cōparatione ad deū cuius virtute cetera agētia agūt. sȝ necessitate absoluta ꝑ cōparationē ad agētia ꝓxima. q꞉ necessitate nature agūt ꝓpter ordinē diuinitus eis ipositū quē ꝑcedere non possūt. Forme aūt que imediate a deo inducuntur non habent necessitatē absolutā ex parte agētis sed quedā ex parte recipientis sicut est in ꝑfectionibus que sūt de eē nature ut ē aīa rōnalis. Forme autem que non debentur nature sicut grā ⁊ virtutes nihil hūt de necessitate absoluta: sȝ solū de necessitate ex suppositione ꝓpositi diuini ⁊ ordinis. hec ille. Ex quo pȝ quō ꝓcedit ex falso intellectu vboꝝ eius imponere sibi ꝙ ipse voluerit effectꝰ omnes qui causant a deo necessario ab eo causari necessitate absoluta: cū clare ponat ꝙ deus in nulla operatione sua ad extra operetur necessario necessitate absoluta. sed solū ex necessitate sui suppositi. q꞉ scilicȝ necessariū est eū ita facere si ita ꝓposuit. Tunc venio ad argumēta sigillatim. Et ad ꝑmū Scoti dico ꝙ falsū supponit ⁊ imponit nobis scȝ ꝙ ꝑma cā necessario moueat necessitate absoluta. imo quicquid mouet necessario necessitate suppositiōis: tūc argumentū nihil valet. nā stat effectum eē cōtingentē. ⁊ tñ ꝓduci necessario necessitate suppositionis: ut alias dicetur. ¶ Ad 2m dico ꝑmo ꝙ causa ꝑma ꝑus attingit effectum q̄ȝ causa 2a considerando virtutem cause. sed cōsiderando supposita agentia dico ꝙ causa ꝓxima est imediatior effectui q̄ȝ ꝑma. Dico 2° ꝙ dato ꝙ cā ꝑma prius natura attingēt effectum q̄ȝ 2a: non tamē in aliquo signo priori ad signū in quo attingit 2a. nec attingeret necessario nisi ex suppositione. vnde sctūs Tho. ad illud argumentū in virtute rñdet de veritate. q. 5. arti. 9°

ad 12m. Effectus inquit non sequit ex causa ꝑma nisi posita 2a. vnde necessitas cause ꝑme non inducit necessitatem in effectu: nisi posita necessitate in 2a causa. Et ibidem ad 10m: dicit. Actio prime cause q̄dāmō determinat ad hūc effectum ꝑ cām 2am. Et. q. 2. arti. 14° ad 5m dicit. Q̄uis ꝑma causa vehemētius influat q̄ȝ cā 2a: tñ effectus non cōplet nisi adueniēte operatione cause 2e. ⁊ ideo si sit possibilitas ad deficiēdū i cā 2a erit eadē possibilitas deficiēdi in effectu q̄uis prima cā deficere non possit. sȝ multo āpliꝰ si prima cā posset deficere: ⁊ effectꝰ deficere possent. q꞉ ḡ ad eē effectꝰ reqrit vtraqȝ cā vtriusqȝ defectꝰ inducit defectū in effectu: ⁊ iō q̄cūqȝ cā ponat ꝯtigēs sequit effectū eē ꝯtingentē. non aūt si altera tñ ponat neccia effectꝰ erit necessariꝰ ꝓpt h̄ ꝙ ad esse effectus vtraqȝ requirit. sed q꞉ cā 2a nō pōt eē necessaria nisi ꝑma sit necessaria: inde ē ꝙ necessitatem cause sequtur necessitas in effectu q̄ȝtū ad necessitatē cause 2e. h̄ ille. Ex quibꝰ pȝ quō non supfluit causa 2a. ⁊ quō in nullo priori instāti cā prima facit effectū q̄ȝ 2a. imo ꝙ vlteriꝰ ē effectꝰ ꝓducꝰ a cā ꝑma mediāte 2a trahit aliquā absolutam necessitatē a cā prima q̄ȝtūcūqȝ sit necessaria. q꞉ ad h̄ ꝙ effectꝰ cōtingent eueniat sufficit cōtingentia alicuius sue cause. nec tñ ꝓpter h̄ ecōtra seqt ex dictis sci Tho. ꝙ cōtigētia cause 2e sit totalis ⁊ ꝑcisa cā cōtingētie effectꝰ. imo a causa sūme necessaria posset effectus contingent ꝓduci: ⁊ in hac vltima falsa ꝯña seducti sunt isti accusatores sci Tho. ¶ Ad 3m similiter negat ꝯña. nec ꝓbatio valet. q꞉ firmat i illa falsa suppositione scȝ ꝙ ꝑma cā necessario absolute agat in quocūqȝ omnē ꝑfectionem cuius est capax. ¶ Ad ꝑmū Aureoli ꝯ eandem ꝯnem dico ꝙ effectus illo mō est necessarius ꝑ cōparationē ad cām ꝑmā q̄ȝ ad cām 2am. nā q̄cqȝ a cā 2a euenit necessario absolute. a cā vero prima necessario solū ex suppositione sui propositi. q̄cqȝ aūt a cā 2a mere ꝯtingēter sine q̄cunqȝ necessitate. sed a ꝑma cā euenit necessario ex suppositione: ⁊ tūc cum ꝓbatur ꝙ vniformit effectꝰ sit necessariꝰ uel ꝯtingēs respectu vtriusqȝ cause. dico ꝙ effectꝰ ꝑut ē p̄ns neccīo ē ab vtraqȝ necessitate suppositiōis. sȝ effectꝰ q ē futurꝰ nobis ē deo p̄ns: ⁊ iō deꝰ infallibilit nouit eiꝰ positionē uł nō positionē. nec ille effectꝰ pōt exire ordinē cause ꝑme. si sit ꝑpata ad ꝓducēdū illū. pōt aūt exire ordinē cause 2e. posito ꝙ sit disposita ad eiꝰ ꝓductionē ⁊ iō aliť est necessariꝰ respectu ꝑme q̄ȝ 2e necessitate ꝑdicta. ¶ Ad 2m dico ꝙ scientia non est cā necessaria rerum plus q̄ȝ voluntas necessitate absoluta intelligendo de causalitate effectiua. dico tñ ꝙ sciētia diuina necessario attingit oē intelligibile. nō tñ voluntas necessario attingit oē volibile: ⁊ h̄ itēdebat sctūs Tho. ꝑma pte. q. 19. arti. 3° ad 6m cū ait. Diuinū scire hȝ necessariā habitudinē ad scita. nō aūt diuinū velle ad volita. qd̄ ideo est. q꞉ deus habet scientiam de rebꝰ ſm ꝙ sunt in sciente. voluntas autem cōparat ad res ſm ꝙ sunt in seipsis. q꞉ igitur oīa habēt necessariū eē ſm ꝙ sūt i deo. nō aūt ſm ꝙ sūt in seipsis hūt necessitatē absolutā ita ꝙ sint ꝑse necessaria: iō ꝓpt h̄ deꝰ q̄cūqȝ scit ex necessitate scit.

non autem quecũq̧ vult ex necessitate vult. hec ille. ¶ Ad primũ Gregorij negat̃ ꝯña. ⁊ ad ꝓbationẽ ꝯñe dico ꝙ sctũs Tho. nõ vult ꝙ oẽ futurũ necessario absolute eueniat a pma cã. imo nihil creatũ eueniet ab concio illo mõ. ¶ Ad 2m negat̃ ꝯña. nec. n. aie creande a solo deo. nec angeli creati a solo deo necio erierunt ab eo nisi ex necessitate sui suppositi. non eni stat volũtatẽ dei hre talẽ ordinẽ ad futura gn illa eueniãt p tali mẽsura, p q̃ disponit illa euenire. s3 cũ tali necessitate stat ꝙ effectus libere ⁊ mere cõtingẽter ꝓductus sit. ¶ Ad 3m patet p idem. dico eni ꝙ deus nõ est sic determinat9 ad ꝓducendũ velle meũ ꝙ ꝓducat illud nisi volũtas mea illud cõproducat. negat̃ tñ ꝯña illata ꝙ non magis sit necessari9 ordo illius effectus ad deũ q̃ȝ ad meã voluntatẽ. q2 nõ stat illũ effectũ habere habitudinẽ voliti ad volentẽ respectu dei. ⁊ ꝙ ille effectus non eueniat. stat tñ illũ effectũ habere dictã habitudinẽ ad volũtatẽ meã ⁊ nũq̧ poni i eẽ. ⁊ h̃ est qđ dicit 4 ꝯ ꝙ effectus potest deficere ab ordine cause 2e. non autẽ ab ordine cause pme. eo facto eni quo aliquid haber talẽ respectũ ad diuinã voluntatẽ ponitur p tali mensura uel poneretur. ¶ Ad primũ Ade dico. ꝙ illi articuli excõicant ponẽtes oĩa euenire necessario absolute oibus causis compẽsatis. hoc aũt non ponit sctũs Tho. ut patet in distinctione quã allegaui 4o sen. ⁊c.

Quantũ ad secundũ articulũ sit prima ꝯ. ꝙ contingens ut futurũ est non põt infallibiliter cognosci. sed ꝭm ꝙ ẽ in pñti. Istam ꝯnẽ ꝓbat sctũs Tho. de veritate. q. 2. arti. 12o In nobis ingt sunt q̃dam potentie ⁊ habitus cognoscitiui in quib9 nũq̧ falsitas esse põt sicut sensus scia habit9 pncipioꝝ. quedã vo in quibus põt eẽ falsitas. sicut imaginatio opinio ⁊ estimatio. ex hoc aũt accidit in aliqua cognitione falsitas ꝙ nõ est ita in re sicut appꝛehẽdit̃. vñ si aliqua vis cognoscitiua est talis ꝙ nũq̧ in ea est falsitas o3 ꝙ suũ cognoscibile nũq̧ deficiat ab eo qđ de ipso cognoscẽs appꝛehẽdit. necessarium autẽ non potest impediri gn sit anteq̧ fiat eo ꝙ cause ei9 sunt imutabilit̃ ordinate ad eius ꝓductionẽ. vñ per h9 habitus qui semp sũt veri possunt necessaria cognosci: etiam qñ sũt futura. sic cognoscim9 futurã eclipsim uel ortũ solis p verã scientiam. sed cõtingens ipediri põt anteq̧ sit in eẽ productum. quia tũc non est nisi in causis suis quib9 põt accidere impedimentũ ne perueniãt ad effectũ. sed postq̧ iam cõtingẽs est iã non potest impediri. ⁊ iõ de ꝯtingenti ꝭm ꝙ est in pñti põt eẽ iudiciũ illi9 potentie uel habitus in quo nũq̧ falsitas inuenitur sicut sensus indicat sortẽ sedere dum sedet uel quãdo sedet. Ex quo patet ꝙ ꝯtingens ut futurũ est p nullam cognitionẽ cui falsitas subesse nõ possit cognosci potest vnde cum diuine scie non subsit falsitas nec subesse possit. ipossibile eẽt ꝙ de ꝯtingentib9 futuris scientiã hr̃et de9 si cog̃scẽt ea ut futura sũt. tũc autẽ aliqđ cognoscit̃ ut futurũ quãdo inter cognitionẽ cognoscẽtis ⁊ rei euẽtum inuenitur ordo p̃teriti ad futurũ. hec ille. Eandẽ ꝯnem ponit pma pte. q. 14. arti. 13o dicens

Contingẽs aliqđ põt dupliciter cõsiderari. Uno mõ in seipso ꝭm ꝙ iam actu est. ⁊ sic nõ ꝯsideraẽ ut futurũ sed ut pñs. neq̧ ad vtrũlibet ꝯtingẽs: sed ut determinatum ad vnũ. ⁊ ꝓpter h̃ põt infallibiliter subdi certe cognitioni. utpote sensui visus sicut cũ video sortem sedere. Alio mõ potest cõsiderari ꝓut ẽ in sua causa: ⁊ sic ꝯsideratur ut futurũ ⁊ ut cõtingens nõdum determinatũ ad vnũ. q2 causa cõtingẽs se h3 ad opposita. ⁊ sic contingens nõ subditur alicui cognitioni per certitudinẽ. vñ qui cognoscit effectũ ꝯtingentẽ in cã sua tñ non habet de eo nisi cõiecturalẽ cognitionem hec ille. Idẽ ponit p̃ sen. dis. 38. q. 1. arti. 5o Et itẽ p̃ cõtra gentiles ca. 67o Cõtingẽs ingt certitudini cognitionis nõ repugnat nisi ꝭm ꝙ futurũ est. non autẽ ꝭm ꝙ pñs est. cõtingẽs eni cum futurũ est potest nõ esse ⁊ sic cognitio estimãtis ipsũ futuꝝ esse põt falli. falletur eni si non erit quod futurũ eẽ estimauit. ex q̃ autẽ presens ẽ p illo tempore nõ põt eẽ. potest autem i futurũ non eẽ. sed h̃ iam nõ pertinet ad cõtingẽs prout presens ẽ. sed ꝓut futurũ est. vñ nihil certitudini sensus deperit cũ quis videt currere hominẽ q̃uis h̃ dictum sit ꝯtingẽs. oĩs igitur cognitio q̃ supra cõtingẽs fertur ꝓut est presens certa eẽ potest. hec ille. Idem ponit in questionib9 de malo. q. 16. arti. 7o ¶ 2a ꝯ est ꝙ deus nõ cognoscit cõtingẽtia ut futura sũt. imo eternaliter cognoscit ea ut sũt in seipsis presentia. Istam ꝯnem ꝓbat sctũs Tho. de veritate vbi supra subdẽs post verba ꝑmo allegata: Tũc aliquid cognoscit̃ ut futurũ ẽ qñ int̃ cognitionẽ cognoscẽtis ⁊ rei euentũ inuenit̃ ordo preteriti ad futurũ. hic aũt ordo non potest inueniri inter cognitionẽ diuinã ⁊ quãcũq̧ rẽ cõtingẽtẽ. sed semper ordo diuine cognitionis ad rẽ quãcũq̧ ẽ sicut ordo pñtis ad pñs. qđ quidẽ h̃ modo intelligi põt si aliqs videret multos transeũtes p vnã viã successiue: ⁊ h̃ per aliqđ tẽpus. i singulis partib9 tẽporis videret pñtialiter aliqs trãseũtes ita ꝙ in toto tẽpore sue visiõis oẽs pñtialiter videret. nec tamẽ oẽs sũt presentialit̃. q2 tẽpus sue visionis non est totũ simul. si aũt sua visio tota posset simul existere. simul pñtialiter omnes videret. q̃uis nõ omnes simul presentialiter transirent. vnde cum visio diuine scientie eternitate mẽsuret̃ que est tota simul. ⁊ tamẽ totũ tẽpus includit nec alteri parti tẽporis deest. seqtur ut quicquid in tempore geritur. non ut futurum sed ut presens videat. hoc enim quod a deo visum est. est quidem futurum rei alteri cui succedit in tempore. s3 ipsi diuine visioni que non in tempore sed extra tempus est non est futurum: sed presens. ita ergo nos videmus futurum ut futurum. quia visioni nostre futurum est cum tempore mensuretur. sed diuine visioni que est extra tempus non est futurum. sicut ⁊ aliter videret trãseuntes ille qui est in ordine trãseuntium: qui nõ videt nisi illos qui ante ipsum sunt. ⁊ aliter ille qui extra ordinem transeuntium esset: qui omnes transeuntes simul aspiceret. hec ille. Item pꝛimo sen. vbi supra. diuinus intellect9 ab eterno vnũquodq̧ contingentium intuetur. non solum prout est in causis suis. sed prout est in suo esse determinato.

cū eni existēte re ipsā rē videat put ē in suo eē determinato aliter cognosceret rem vū est q̄s anteq̄s fiat ⁊ sic ex rerum euentib⁹ aliqd eius accresceret cogni. pʒ etiā q̄ de⁹ ab eterno nō solū vidit respectū sui ad rē ex cui⁹ potestate res erat futura. sed ipsū eē rei intuebatur. quod qualiter sit euidēter docet Boeti⁹ i fine libri de consolatione. Diuina eni cognitio modum eternitatis habēs qui ē eē totū simul sine successione. vū sicut q̄uis tēpus sit successiuū tn̄ eternitas ē presens oīb⁹ temporibus vna ⁊ eadē ⁊ idiuisibilis ut nūc stans. ita cognitio sua intuet̄ omnia tēpora q̄uis sibi succedētia ut pn̄tia sibi. nec aliquid eoꝝ est futurum respectu ipsi⁹. sed vnum respectu alterius. vnde ſm Boetium meli⁹ dicitur puidentia q̄s preuidentia. q̄z nihil q̄si futurū. sed oīa ut presentia vno intuitu porro videt quasi ab eternitatis specula. sed tamē potest dici prescia inq̄tū cognoscit illud qḋ futurū ē nobis non sibi. Qḋ ut melius pateat exēplis ostendat̄. Sint q̄nq̄ hoīes qui successiue in q̄nq̄ horis q̄nq̄ contingentia facta videant. possū ergo dicere q̄ isti q̄nq̄ vidēt hec q̄nq̄ cōtingētia successiue pn̄tialiter. si aūt poneret̄ q̄ istarū q̄nq̄ cognitionū eēt vnus act⁹. posset dici q̄ vna cognitio eēt pn̄tialiter de omnib⁹ illis cognitis succedentib⁹. cū ergo de⁹ vno eterno intuitu non successiuo oīa tempora videat. oīa ꝯtingentia in temporib⁹ diuersis ab eterno pn̄tialiter intuet̄: nō tn̄ ut habentia eē in cognitione sua. non eni deus ab eterno cognoscit de reb⁹ tn̄ se cognoscere ea qḋ ē eē in cognitione. sed etiā ab eterno videt vno intuitu ⁊ videbit singula tempora. ⁊ rem talē eē in hoc tēpore ⁊ in hoc deficere. nec tn̄ videt hāc rem respectu precedentis tēporis eē futurā. ⁊ respectu futuri p̄teritā sed videt illud tēpus in quo est presens ⁊ rē esse pn̄tē in hoc tempore. qḋ tamē in intellectu nr̄o non pōt accidere. cui⁹ act⁹ ē successiuus ſm diuersa tēpora. hec ille. Itē p̄ma parte vbi supra: De⁹ inquit cognoscit omnia ꝯtingētia nō solū put sūt in suis causis. sʒ etiā put vnūquodq̄ eoꝝ est actu i seipso. ⁊ licʒ contingētia fiant in actu successiue. nō tn̄ deus successiue cognoscit ꝯtingētia put sunt in suo eē sic̄ nos. sed simul quia cognitio sua mensurat̄ eternitate sicut ⁊ suū eē eternitas aūt tota simul existens ambit totū tempus ut supra dictū est. vnde omnia que sūt in tēpore sunt deo ab eterno pn̄tia non solū ea ratiōe qua habet rationes oīuʒ rerum apud se presentes ut quidā dicunt sed quia ei⁹ intuitus fertur super omnia ab eterno put sūt in sua presentialitate. hec ille. Itē de malo vbi supra sic ait. Futura inquit dupliciť cognosci possūt vno mō in seipsis. alio modo in suis causis. In seipsis quidem a nullo cognosci possunt nisi a deo. cuius est ratio. quia futura put futura sūt nōdum habent esse in seipsis. eē autē ⁊ verū ꝯuertunt̄. vnde cum omnis cognitio sit alicui⁹ veri. ipossibile ē q̄ aliqua cognitio respiciēs futura in ratione futuri cognoscat ea in seipsis. cū autem pn̄s preteritū ⁊ futurum sint differētie tēporis tēporalem ordinē designantes: omne qḋ qualitercūq̄ est in tempore comparatur ad futura sub rōne futuri. ⁊ iō impossibile ē q̄ aliqua cognitio subiacēs ordini tēporis cognoscat futura in seipsis. talis autē est omnis cognitio creature. vū impossibile ē q̄ aliqua creatura cognoscat futura in seipsis: sed hoc ē ꝓpriū solius dei cuius cognitio est leuata super totum ordinem tēporis ita q̄ nulla pars temporis cōparatur ad diuinā cognitionem sub rōne preteriti uł futuri. sed totus discursus temporis ⁊ ea que per totum tēpus agūtur presentialiter ⁊ conformiter eius conspectui subduntur: ⁊ eius simplex intuitus super omnia simul fertur put vnūquodq̄ est in suo tempore. potest autē accipi cōueniens similitudo ex ordine locali. quia prius ⁊ posterius in motu ⁊ tempore consequuntur prius ⁊ posterius in magnitudine: ut dicit̄ 4.° physicorum. ita igiť deus pn̄tialiter omnia intuet̄ que cōparantur ad inuicē ſm ordinem pn̄tis preteriti ⁊ futuri. qḋ non pōt aliquis eorum cuius intuit⁹ sub hoc ordine tēporis cadit. sicut ille qui est in alta sepultura constitutus videt simul oēs trāseuntes per viā non sub ratione precedentis ⁊ subsequentis quo ad ipsum q̄uis videat quosdam alios precedere. tamē quicunq̄ in ipsa via constitutus in ordine transeuntium nō potest videre nisi precedētes: uel iuxta se positos. hec ille. Idē ponit p̄mo contra gentiles ca.° 66.° vbi posito exēplo de cētro ⁊ circulo qḋ recitatū fuit in precedēti questione subdit: Quicqd igitur in quacūq̄ parte tēporis est coexistit eterno quasi presens eidem licʒ sit respectu alterius partis preteritum uel futurum. eterno autem nō potest aliquid coexistere nisi toti. quia successionē durationis non habet. quicquid igitur per totum discursū temporis agitur: diuinus intellectus in tota sua eternitate intuetur quasi presens. nec tamen qḋ quadam parte temporis agit̄ semper fuit existens. hec ille. ¶ 3ᵃ ꝯ̄ est. q̄ licʒ deus nō cognoscat futura ut futura: sed tamē ipse cognoscit cōtingētia esse pn̄tia sibi: ⁊ futura aliis. Pars prima patet ex predictis. sed 2ᵃ probatur. quia deus nō solū cognoscit rerum presentiam. imo futuritionem ⁊ preteritionē: ⁊ omnē rerum ad inuicem ordinē. vnde scūs Tho. de veritate. q. 2. arti. 12.° ad 8ᵐ dicit. Contingēs dū est futurū non habet esse. tamē ex quo pōt esse. habet ⁊ veritatē. ⁊ sic diuine visioni subiacet. q̄uis etiam deus cognoscat ordinem vnius ad alterum. ⁊ sic cognoscat aliquid esse futurū respectu alterius. hec ille. Ista etiam pars pōt ex preallegatis in p̄ sen. haberi scʒ quō deus videt rem eē futuram respectu huius temporis. ⁊ p̄teritam respectu illius. ⁊ presentem in tali tp̄e. Istud etiā ponit p̄ ꝯ̄ gētiles. ca.° 66.° dicēs. q̄ ea q̄ sūt pn̄tia p̄terita uł futura nobis de⁹ cognoscit ſm q̄ sūt in potētia sua ⁊ in ꝓpriis causis ⁊ in seipsis. h ille. Itē 2ᵃ 2ᵉ. q. 171. arti. 6.° ad 2ᵐ dicit q̄ diuina p̄scia respicit futura ſm duo scʒ ſm q̄ sūt i seipsis inq̄tū ea scʒ pn̄tialiť intuet̄. ⁊ ſm q̄ sūt i causis suis inq̄tū scʒ videt ordinē causarū ad effectus. ⁊ q̄uis futura contingentia prout sunt in seipsis sint determinata ad vnum. tamē prout sunt in suis causis nō sūt determinata quin aliter posset euenire. ⁊ ista duplex cognitio sp̄ in diuino intellectu ꝯiūgit̄. hec ille. ¶ 4ᵃ ꝯ̄ ē q̄ cognitio dei de futuris ē infallibil' ⁊ certissima. Ista

ꝓbat sc̄us Tho. vbi s̄ de veritate ita dicēs: Sic inqt visus noster nō fallit᷑ vidēs ꝯtingētia cū sunt p̄sentia τ tñ ex hoc non remouet᷑ qn illa cōtingenter eueniāt. ita de⁹ infallibilit᷑ videt oīa cōtingentia. siue que nobis sunt p̄sentia siue q̄ preterita. siue que futura. quia sibi nō sunt futura sed ea inspicit esse tūc qn̄ sunt. vñ ex hoc non remouet᷑ quin cōtingenter eueniāt. difficultas aūt in hoc accidit eo ꝙ diuinā cognitionē signare non possum⁹ nisi p̄ modū nostre cognitiōis signādo tēpus uel tēporū differentias. si eni significaretur ut ē dei scientia magis deberet dici ꝙ de⁹ scit hoc eē q̄ꝫ ꝙ sciat futurū: qꝛ sibi nūq̄ꝫ sunt futura. vñ etiā ut Boe. ti⁹ dicit 5°. de cōsolatiōe: Cognitio ei⁹ de futuris magis ꝓprie dicit᷑ ꝓuidētia q̄ꝫ p̄uidentia. quia ea porro q̄d ē lōge posit⁹ in eternitatis specula intuetur. q̄uis etiā p̄uidentia dici possit ꝓpter ordinē eius q̄d ad eo scit illis quib⁹ futurū est. hec ille. Istam ꝯnē formalit⁹ ꝓbat p̄ cōtra gentiles ca°. 67°. dicēs: Omnis cognitio que sup̄ p̄ns fert᷑ ꝓut est p̄ns certa eē potest. diuini autē intellect⁹ intuitus ab eterno fert᷑ in vnūquodq̄ꝫ eoꝝ q̄ tēporis cursu p̄agūtur ꝓ ut p̄ns est. relinquitur ergo ꝙ de cōtingentibus nihil ꝓhibet deū ab eterno infallibilē scientiā habere. hec ille. Itē ibidē. Contingens differt a necessario sm̄ ꝙ vnūquodq̄ꝫ est in sua cā. cōtingens eni sic in sua causa ē ut non eē ex ea possit τ eē. necessariū aūt non pōt ex sua causa non esse. sm̄ id ꝙ vtrūq̄ꝫ eoꝝ est in se non differt q̄ꝫtū ad esse sup̄ quo fundatur verū. qꝛ in cōtingenti sm̄ ꝙ in se est nō est esse τ non eē. sed solū esse. licꝫ ut futurū cōtingens possit non esse. diuin⁹ aūt intellect⁹ ab eterno cognouit res nō solū sm̄ esse q̄d habēt in causis suis. sꝫ etiā sm̄ esse q̄d hn̄t in seipsis. nihil igit᷑ ꝓhibet ipsū habere cognitionē eternā de contingentib⁹ τ infallibilē. hec ille. Itē si vnūquodq̄ꝫ a deo cognoscit᷑ sicut presentialiter visū. sic necessariū erit esse q̄d deus cognoscit. sicut necessariū ē sortē sedere ex hoc ꝙ videt᷑ sedere. hoc aūt non est necessariū absolute velut a quibusdā dicitur necessitate ꝯñtis. sed sub ꝯditione uel necessitate ꝯñtie. hec eni conditionalis est necessaria: si sortes videt᷑ sedere sortes sedet. vnde τ si cōditionalis i cathegoricā trāsferat᷑. ut dicat᷑: q̄d videt᷑ sedē necesse est sedere. patet eā de dicto intellectā τ cōpositā esse verā. de re vero intellectā τ diuisam eē falsā. τ sic in his τ in oībus similib⁹ que dei sciam circa ꝯtingentia oppugnātes argumentantur sm̄ cōpositionē τ diuisionem falluntur. h̄ ille. Idem ponit p̄ma p̄te vbi sup̄ ꝯcludēs: Manifestū est inqt ꝙ ꝯtingentia infallibiliter a deo cognoscūtur in q̄ꝫtū subdūtur diuino conspectui sua p̄ntialitate τ sunt futura cōtingentia suis causis cōparata. hec ille. Idē ponit p̄mo sen. vbi sup̄. Cōtigētia inqt ad vtrūlibet i causis suis certitudinaliter nullo mō cognosci possūt. sed quādo iam efficiūtur in rerū natura tūc habēt in seipsis eē determinatū. τ ideo qn̄ sunt in actu certitudinalit᷑ cognosci possunt. ut patet in eo qui videt sortē currere. qꝛ dū currit videt sortē currē. hec ille. Et post multa. nihil igit᷑ ꝓhibet contingētiū ad vtrūlibet deū certā sciam h̄re cū intuit⁹ ei⁹ ad rem ꝯtingent᷑ referat᷑ sm̄ ꝙ est p̄ntialiter in actu qn̄ iam determinatū est τ certitudinalit᷑ potest cognosci. hec ille. Et ibidē ad 2ᵐ. Futurū ꝯtingens nō est determinate verū anteq̄ꝫ fiat. qꝛ non habet causam determinatā. τ ideo ei⁹ certa cognitio h̄ri non potest ab intellectu nr̄o cui⁹ cognitio est in tēpore determinato τ successiue. sed dū est in actu determinate ē verum. τ ideo a cognitione q̄ est presens illi actui pōt certitudinaliter cognosci sicut patet de visu corporali. τ quia diuina eternitate mensurat᷑ que eadē manens oī tēpori presens est. ideo vnūquodq̄ꝫ contingētiū videt ꝓut est in suo actu. hec ille. ¶ 5ª ꝯ̄ est ꝙ contingentia ad vtrūlibet futuroꝝ cognitoꝝ a deo simul stant cū infallibilitate diuīe sciētie. nec vnū tollit aliud. Ista ꝯ̄ sequitur ex ꝓbationib⁹ predictis τ iterum ꝓbat᷑ sic p̄ contra gentiles. ca°. 67°. Scientia dei vera non eēt τ perfecta si nō hoc modo res euenirent sicut deus eas euenire cognoscit. de⁹ autē cū sit cognitor toti⁹ esse cog̃scit vnūquodq̄ꝫ effectum. sed etiam in ordine ad q̄slibet suas causas. ordo aūt ꝯtingentium ad suas cās ꝓximas ē ut contingēter ex eis ꝓueniant. cog̃scit ergo deus aliqua ꝯtingent᷑ euenire. sic igit᷑ diuine scīe certitudo τ veritas rerū ꝯtingētiā non tollit. hec ille. Idē. Effect⁹ nō pōt eē necessarius cuius causa est ꝯtingens. contingit autē effectū eē remota causa. effectus aūt vltimi causa est τ proxima τ remota. si igitur ꝓxima fuerit contingēs eius effectū oportet eē ꝯtingētem. etiā si causa remota sit necessaria sicut plāte nō necessario fructificāt q̄uis motus solis sit necessari⁹ ꝓpter causas intermedias cōtingentes. scia aūt dei τ si sit causa rerū scitarum p̄ ipsam. est tñ causa remota ei⁹. igit᷑ necessitas scitoꝝ ꝯtigētie nō repugnat. cū ꝯtingat causas medias cōtingētes esse. hec ille. ¶ 6ª ꝯ̄ est ꝙ quodcūq̄ꝫ ꝯtingēs deus sciuit eē futurū necessario sciuit illud esse futurum. sic ꝙ ista ē necessaria: de⁹ sciuit antixp̄m esse futurū. Istā ꝯnē ꝓbat ipse in p̄dictis locis. vñ de veritate. q. 2. arti. 12°. ꝓbat eā dupliciter. Primo. quia omne dictum de p̄terito si est verum est necessarium. 2°. qꝛ oē eternū est necessariū. sed h̄ eē scitū a deo est verum ab eterno. igit᷑. Sed sm̄ ꝙ ipse ibi recitat ad primā ꝓbationē aliq̄ rn̄dent dicētes. ꝙ hec ē contingēs hoc est scitum a deo. qꝛ q̄uis sit p̄teritū tamē importat ordinē ad futurū. τ ideo nō est necessariū sicut cū dicitur: hoc fuit futurum. illud preteritum non est necessarium. quia quod fuit futurum potest non esse uel fuisse futurum. ut in 2°. de generatione τ corruptione dicitur: futurus quis incedere non incedet. Sed hoc inqt sc̄us Tho. nihil est. qꝛ cū dicit᷑: hoc fuit futuꝝ. designatur ordo qui ē in causis illi⁹ rei ad productionē eius. q̄uis aūt cause q̄ sunt ordinate ad aliquē effectū possint ip̄ediri ne effect⁹ seq̄tur ex eis. nō pōt tñ ip̄ediri qn̄ fuerint aliqn̄ ad h̄ ordinate. vnde lꝫ q̄d est futurū possit nō eē futurum. nunq̄ꝫ tamen potest nō fuisse futurum. hec ille. Eodem modo improbat τ quasi in eadē forma istam responsionem p̄ sen. vbi supra ad 5ᵐ. Et ex alio similiter. quia dicit instantiam nō esse ad propositum. qꝛ cū dicit᷑: hoc ē p̄scitū a deo. non tm̄ importatur ordo ad futurum. sed etiam

actꝰ quidā qui ſignꝰtur ut p̄teritus. h̄ ille. Prima pte vo q.14. arti.13. ad 2m improbat iſtā reſpōſionem iſto mō dicēs ꝙ licȝ illud anͤs importet reſpectū ad futurū. h̄ tñ nō tollit ei neceſſitatē. q̄ꝛ illud qd̄ habuit reſpectū ad futurū neceſſe ē hūiſſe. licȝ futurū nō ſeq̄tur q̄nꝙ. hec ille. Sic igiꝛ iprobat p̄mā antiquā rñſionem. 2a rñſio antiq̄rꝰ talis erat. dicebant eni quidā ꝙ illud dictū uel ꝓpoſitio ſcȝ: hoc futurū eſt ſcitū a deo. ē ꝯtingēs ⁊ nō neceſſaria. q̄ꝛ ē cōpoſita ex cōtingenti ⁊ neceſſario. ſcīa eni dei eſt neceſſaria. ſȝ ſcitū ab eo ē cōtingens quoꝫ vtrūꝙ in dicta ꝓpoſitione includitur ſicut ⁊ hec ē cōtingēs: petrus ē homo albus uel petrꝰ eſt animal ⁊ currit. Sȝ hoc iterum inquit ipſe nihil ē quia veritas ꝓpoſitionis nō variatur ꝑ neceſſitatem ⁊ ꝯtingētiā ex eo ꝙ mãliꝛ in locutione poniꝛ: ſed ſolū ex p̄ncipali locutione in q̄ fundaꝛ veritas ꝓpoſitōis. vnde eadē rō neceſſitatis ⁊ ꝯtingētie eſt i vtraꝙ iſtarum: ego cogito hoīem eſſe aīal: ⁊ ego cogito petrū currere. ⁊ ideo cū actꝰ p̄ncipalis q̄ ſignificatur in hac ꝓpoſitiōe: deꝰ ſciuit h̄ futuꝝ. ſit neceſſariū q̄ntūcūꝙ illud qd̄ poniꝛ mãliꝛ ſit ꝯtingens. ex hoc nō impediꝛ q̄n p̄dicta propoſitio ſit neceſſaria. hec ille in de veritate vbi ſ̄. Prima pte vero vbi ſ̄ ſiliꝛ iprobat iſtā rñſionē dicēs. Cū diciꝛ: deus ſciuit aliq̄d eſſe futuꝝ. ꝯtingēs non poniꝛ ibi niſi ſicut mã verbi ⁊ nō ſicut pͦs p̄ncipalis orōnis uel ꝓpoſitionis. vñ eius ꝯtingentia uel neceſſitas nihil refert ad h̄ ꝙ ꝓpoſitio ſit neceſſaria uel ꝯtingēs. vera uel falſa. ita eni pōt eē verū me dixiſſe hominē eē aſinū: ſicut me dixiſſe ſortē currē uel deū eſſe. ⁊ eadē rō eſt de neceſſario. uel de ꝯtingenti. hec ille. Idem ponit clarꝰ p̄ ſen. vbi ſupra dicēs. Cū deꝰ dicitur aliq̄d p̄ſciuiſſe. ordo ad futuꝝ deſignatur ut obiectū ſuꝑ quod tranſit actus. eſt eni ſenſus: p̄ſciuit h̄ id eſt ſciuit h̄ eē futurū. q̄ñ aūt aliquod dictum poniꝛ ut mã alicuiꝰ actus. oȝ ut dictū q̄ſi mãliꝛ ſumaꝛ ⁊ non ſm̄ ꝙ ad ſignificationē rei referꝛ. ut cū dico: ſcribo. ⁊ iterū currē. ea ꝟo que ſic ſumūtur nullā drīam ꝯtingentie uel neceſſitatis faciūꝛ in ꝓpoſitione. tū q̄ꝛ veritas ⁊ neceſſitas ꝓpoſitionis ex p̄ncipali verbo dependet in quo itelligiꝛ cōpoſitio. tum etiā quia dictū h̄ modo poſitū nō ſumiꝛ ut verū uel falſū uꝉ ut neceſſariū aut ꝯtingens. ſed ut dictū quoddā tm̄. vñ eq̄lis ꝯtingētia uel neceſſitas ē harū duaꝝ: dico ſortē currere ⁊ ſolē moueri. etiā poſito ꝙ dicere ſit neceſſariū ⁊ ita poſito etiā ꝙ ordo ad futuꝝ iportatꝰ ſit mutabiliꝛ nihil impedit de neceſſitate propoſitionis. hec ille. 3a rñſio dabatur antiquitꝰ ꝙ illa ꝓpoſitio ē contingens q̄ꝛ ſcitū uel p̄ſcitū licȝ ſm̄ vocē cōſignificet tēpus p̄teritū: tñ ſignificat actū diuinū cui nō accidit preteritio. ⁊ ideo ſicut deꝰ pōt nō preſcire ita pōt non p̄ſciuiſſe. Sed iſtud nō valet. dicit ſcūs Tho. p̄ ſen. vbi ſ̄ quia q̄uis actꝰ diuinꝰ nō hēat neceſſitatē coactionis hȝ tñ neceſſitatē imutabilitatis. loquēdo tñ de actibꝰ intrinſecis ut velle intelligere ⁊ hmōi. vñ non ē ꝯtingēs nō eē ſi ponaꝛ eē. ⁊ p̄ ꝯſequēs nō pōt nō eſſe. iā eni diuina ſcīa determinata ē ad aliqd̄ futurū ſciēdū ꝓ nūc. Iſtis ꝗ̄ rñſionibꝰ excluſis cōcludit ſcūs doctor. ꝙ iſta eſt abſolute neceſſaria: h̄ ē ſcitū a deo. puta antixp̄m eē futurū. qd̄ ꝯfirmat p̄ ſen. dupliciꝛ dicēs: Ideo inquit dicēdū ē ꝙ anͤs ſcȝ. h̄ eſt ſcitū a deo. ē neceſſariū abſolute. tū ex imobilitate actꝰ. tū etiā ex ordine ad ſcitū. q̄ꝛ illa res nō poniꝛ ſubiacere diuine ſcīe niſi dū eſt in actu ſm̄ quē terminationē ⁊ certitudinē hȝ. ipſū eni neceſſe eſt eē dū eſt. hec ille. Eandē ꝯnē ponit in ſūma. Et de veritate. ¶ 7a ꝯ eſt ꝙ ꝓpoſitio de futuro ꝯtingēti qd̄ futurū deꝰ ſcit ē vno modo neceſſaria ⁊ alio mō nō. verbi grã. ſicꝰ ſi dicamꝰ: hoc futurū antixp̄us erit ē ſcitū a deo. igiꝛ antixp̄us erit. illud ꝯnͤs eſt vno mō neceſſariū. ⁊ alio mō nō. vnde ſcūs Tho. de veritate vbi ſupra ſic dicit: Iſtius ꝯditionalis: ſi aliqd̄ futurū ē ſcitū a deo illud erit. anͤs ē neceſſarium ſimpliciꝛ. ⁊ ꝯnͤs ē neceſſariū abſolute eo mō quo ad anͤs ſequiꝛ. aliter enim ē de his que attribuūtur rei ſm̄ ſe. aliter de his que attribuuntur ei ſm̄ ꝙ eſt cognita. illa eni que attribuunꝛ ei ſm̄ ſe ꝯueniūt ei ſm̄ modum ſuum. ſed illa q̄ attribuūtur ei uꝉ que ꝯſequūtur ipſā ſm̄ ꝙ eſt cognita ſūt ſm̄ modū cognoſcentis. vnde ſi in anͤte ſignificetur aliquid quod pertineat ad cognitionē. oportet ꝙ ꝯnͤs accipiaꝛ ſm̄ modū cognoſcētis ⁊ non ſm̄ modū rei cognite. ut ſi dicaꝛ: ſi ego intelligo aliq̄d illud eſt imateriale. non enim oportet ut qd̄ intelligiꝛ ſit imateriale niſi ſm̄ ꝙ ē i itellectu. Et ſimiliꝛ cū dico: ſi deꝰ ſcit aliq̄d illud erit. ꝯſequens ē ſumēdum non ſm̄ diſpoſitionem rei in ſeipſa ſed ſm̄ modū cognoſcētis. q̄uis autē res in ſeipſa ſit futura. tamē ſm̄ modum cognoſcētis eſt preſens. ⁊ ideo magis dicendum ē: ſi deus ſcit aliquid illud eſt. q̄ꝫ hoc erit. vñ idē eſt iudiciū de iſta: ſi deus ſcit aliquid hoc erit. ⁊ de hac: ſi ego video ſocratē currē ſocrates currit. quorum vtrūꝙ eſt neceſſarium dum eſt. hec ille. Idem ponit p̄ma parte. q.14. arti.13. ad 2m. Q̄ñcūꝙ inquit in anͤte ponitur aliquid quod pertinet ad actum anime. ꝯnͤs accipiendum eſt non ſm̄ ꝙ in ſe eſt. ſed ſm̄ ꝙ eſt in anima. aliud enim eſt eē rei in ſeipſa. ⁊ eſſe rei in anima. utputa ſi dicā: ſi anima intelligit aliquid illud eſt imateriale. intelligendum eſt ꝙ illud eſt imateriale ſm̄ ꝙ intellectum ⁊ non ſm̄ ꝙ eſt in ſeipſo. ⁊ ſimiliter ſi dicā: ſi deus ſciuit aliquid illud erit. conſequēs intelligēdū eſt prout ē in ſua preſentialitate. ⁊ ſic neceſſarium eſt ſicut ⁊ anͤs. quia omne quod eſt quādo eſt neceſſe eſt eſſe. hec ille. Idem dicit primo ſen. vbi ſupra ad 5m. Anͤs inquit dicte conditionalis eſt neceſſarium abſolute. tum ex imobilitate actꝰ. tum etiam ex ordine ad ſcitum. quia illa res non ponitur ſubiacere diuine ſcientie niſi dum eſt i actu ſm̄ quem certitudinē ⁊ terminationē habet. ipſū enim neceſſe ē eē dum eſt: ⁊ ideo ſimilis eſt neceſſitas inferendi in ꝯnͤte ut ſi accipiaꝛ ipſū qd̄ eſt ſortē currere ſm̄ ꝙ ē in actu ⁊ ſic terminationem ⁊ neceſſitatem habet. non eni ſequitur ex antecedēte niſi ſm̄ ꝙ ſubſtat diuine ſcientie cui ſubijcitur. prout conſideratur principaliter in ſuo eſſe accidentali. vnde etiam ſic ſumendū eſt ꝯnͤs: quo mō pȝ ꝙ neceſſariū eſt. neceſſe eni ē ſortē currere dū currit. hec ille. Itē p̄ ꝯtra gētiles. caͦ 67. Cū inquit dr̄: deꝰ ſcit uel ſciuit h̄ futurū. mediū quoddā accipiꝛ inter diuinā ſcīam ⁊ rē ſcitā. ſcȝ tēpꝰ in quo ē lo

catio respectu cuius qđ a deo scitū est dicit̄ futurū.
non eni respectu diuine scientie ē futurū que in mo/
mento eternitatis existēs ad oia p̄sentialiter se hȝ re/
spectu cui⁹ si tēp⁹ locutionis de medio subtrahat̄. nō
est dicere hoc eē cognitū q̄si nō existēs ut locū habe/
at qđ qua querit̄. An possit nō esse. sed sic cognitū di/
cerer̄ a deo ut iam in sua essentia uisū. quo posito nō
remanet p̄dicte qōni locus. quia qđ iā ē non pōt q̄tū
ad illud instans non esse. deceptio igit̄ accidit ex hoc
ꝙ temp⁹ in quo loquimur coexistit eternitati uel etiā
temp⁹ p̄teritū quo designatur cū dicit̄: de⁹ sciuit. vnde
habitudo tēporis p̄teriti uel p̄ntis eternitati attribui/
tur qđ oio ei nō cōpetit. ⁊ hoc accidit s̄m accn̄s falli.
hec ille. ¶ 8ª ꝯ. ē ꝙ ista ꝯn̄a non valet: hoc est futurū.
igit̄ hoc erit. Ista ꝯ pōt haberi ex ꝓbatiōe 6ᵉ ꝯnis. ⁊
ex illo dicto Aristotelis 2° de g̃natione scȝ ꝙ futurus
quis incedere nō incedet. aliquid enim esse futurum
non ē aliud q̄ cām aliquā esse inclinatā ad ꝓductio/
nem illi⁹. ponat̄ ḡ ꝙ impediat̄ ne effectū ꝓducat. se/
quitur ꝙ illud ē futuꝝ ⁊ tn̄ nūq̄ erit. Hāc ponit san/
ctus doctor p̄ma pte. q. 19. arti. 7°. ad 2ᵐ dicēs. Mul/
ta sunt in virtute ⁊ scientia ⁊ volūtate dīna que non
cōtinent̄ sub ordine causarū inferioꝝ sic resuscitatio
Laçari. Unde aliqs respiciens ad causas inferiores
dicere poterat: Laçar⁹ non resurget. respiciēs v̄o ad
cām p̄mā poterat dicere: Laçar⁹ resurget. ⁊ vtrūq̄
hoꝝ deus vult scȝ ꝙ aliqđ quq̄ sit futuꝝ s̄m causas
inferiores qđ tn̄ nō ē futuꝝ s̄m cām supiorē uel econ
tra. Sic igit̄ dicendū ꝙ aliqn̄ de⁹ p̄nunciat aliqđ fu/
tuꝝ scȝ qđ continet̄ in ordine causaꝝ inferioꝝ. ut pu/
ta s̄m dispositionē nature uel meritoꝝ. qđ tn̄ non fit
q2 alit̄ ē i causa supiori. sicut cū p̄dixit Eçechie: Dis/
pone domui tue q2 morieris ⁊ nō uiues. ut habetur
Isa. 37°. nec tn̄ ita euenit. q2 aliter fuit ab eterno i sci/
entia ⁊ voluntate diuina. hec ille. Itē de veritate. q.
2. arti. xi°. ad 8ᵐ. De⁹ inqt cognoscit ordinem vnius
ad alteꝝ. ⁊ sic cognoscit aliquid eē futuꝝ respectu al
terius. ⁊ sic non ē incōueniens ꝙ ponat̄ ꝙ deus scit
aliquid eē futurū qđ nūq̄ erit inq̄tū scȝ scit aliquas
causas ad aliquē effectū esse inclinatas q nō ꝓduce/
tur. hec ille. Itē de veritate. q. 12. arti. 10. ad 7ᵐ dicit.
Aliquid pōt dici eē futuꝝ nō solū ex hoc ꝙ ita erit. sȝ
q2 ita ordinatū ē in causis suis ut sit futuꝝ. sic eni me/
dicus dicit: iste sanabit̄ ⁊ iste morit̄. ⁊ si aliter contin
gat non falsū dixit. sic eni tunc futurū erat ex ordine
causaꝝ. qđ tn̄ possibile est impediri. ⁊ tūc qđ futurum
erat: ꝯsequēter nō erit futuꝝ. vnde phs dicit in 2° de
generatione ꝙ futur⁹ quis incedere nō incedet. hec
ille in forma. ⁊ sic pȝ ad articulū. ¶ Sed ꝯ p̄dicta ar/
guitur multipliciter. Et p̄ ꝯ p̄mā ꝯnē Durādus arguit
sic. Sicut ex causa necessaria sequitur infallibiliter
suus ꝓprius effect⁹. ⁊ iō ea cognita pfecte cognoscit̄
eius effect⁹. ita ex cā impedibili non impedita sequtur
eius effect⁹. ⁊ iō cognita cā impedibili ⁊ oib⁹ que eam
impedire pnt. ⁊ insup illis que cā ipediēt uel nō impe/
diēt certitudinalit pōt cognosci qs effectus eueniet ul̄
qs nō eueniet. nūc alit deus cognoscit causas omniū
contingentiū futuroꝝ ⁊ oia q̄ eas determinare pnt ⁊
que determinabūt. ⁊ insup cognoscit q̄ impedire pnt
⁊ que impedient uel nō impedient. ḡ cognoscit certi/
tudinaliter futura contingētia. cognoscendo eni suā
essentiā cognoscit causas futuroꝝ ꝯtingentiū ⁊ si im/
pedient̄ uel non impedient̄. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯnē Au/
reolus arguit p̄. quia nō ē verū ꝙ res future actuali/
ter sint p̄ntes eternitati ut sup̄ dicit se ꝓbasse. ¶ 2°. q2
dato ꝙ sic esset adhuc diuin⁹ intellectus nō ferret̄ in
eas ut sic nec haberet earū certā cognitionem. q2 sic
essent p̄sentes. constat enim ꝙ diuin⁹ intuitus nullo
modo ad aliqđ extra se terminat̄: sed tm̄ ad essentiā
suā ut Aug⁹ dicit. 83. qōnū. ꝙ deus nihil ex̄ se positū
intuetur. sed existentia futuroꝝ ē aliqđ realit̄ positū
extra deū. ḡ quātūtūq̄ p̄sentialiter existeret ab eter/
no nō ex hoc deus habebit certā noticiā de futuro cō
tingenti. ¶ 3°. Non magis tribuit dino intellectui exi/
stentia futuri contingētis ut ē p̄ns eternitati q̄ cū est
presens in certo tempore. sed futuꝝ ꝯtingēs iam po/
sitū in actu in certo tpe ex hoc ꝙ est sic presens ⁊ po/
sitū non dat diuino intellectui ut certitudinaliter co/
gnoscat ipsū. imo hoc haberet intellect⁹ a se alias vile/
sceret diuinus intellect⁹ ⁊ mensuraret̄ a reb⁹ cū tra/
heret certitudinē ab ipsis. igit̄ nec futurū p̄sens eter/
nitati tribuit dino intellectui ꝙ certitudinalit̄ cogno/
scatur ab eo. ¶ 4°. Quātūcūq̄ res future sint p̄sen/
tes eternitati. adhuc restat querere ex pte diuini intel/
lectus quid ē sibi rō attingendi actualitatē futuri po/
siti in sua p̄sentialitate. ⁊ oȝ dicē ꝙ eēntia uel idea ul̄
volūtas ul̄ aliqđ aliud. sed iste mod⁹ dicendi nō ponit
igitur ad propositū nihil nos scire facit. ¶ 5°. sic. Co/
gitatiōes hominū succedēt sibi i infinitū. ⁊ simili̇t eiu/
latus dānatoꝝ. si igit̄ de⁹ istas existentias intuet̄ q̄si
p̄ntes. aut ipse ut existētes in dino intuitu sūt i multi/
tudine finita. aut infinita. nō pōt dari 2ᵐ. q2 infinitas
⁊ p̄sentialitas uel actualitas mutuo sibi repugnant.
Nec p̄mū pōt dici. q2 illa multitudo cogitationū aut
eiulationū finitoꝝ ꝯsumeretur tpe finito vltra qđ ad/
huc eiulatus ⁊ cogitationes sibi succederēt. ḡ poni nō
pōt ꝙ diuin⁹ intuit⁹ ferat̄ in res futuras tanq̄ i p̄sen/
tialiter existentes. ¶ 6°. Ille intuit⁹ q ferī p̄sentialit̄ in
aliqđ existēs necessario coexistit ⁊ est simultane⁹ cū
illo in qđ fertur. sed manifestū est ꝙ diuin⁹ intuit⁹ cū
sit idem qđ sua essentia nō coexistit nec habet aliquā
simultatem cū existentijs rerū futuraꝝ. quia nec exi/
stentie ille p̄ntes sunt eternitati quādo future sunt in
se. imo nec quādo sunt actu habent aliquā simultatē
cum diuina essentia. quia ipsa penitus est abstracta.
nec est p̄sens nisi solūmodo negatiue. quia nec p̄teri/
ta nec futura. ḡ nullo modo diuin⁹ intuitus fertur in
existentias rerū contingentiū futuraꝝ. ¶ 7°. Omnis
ꝓpositio scita est vera ꝑut est scita. sed hec ꝓpositio
hoc erit. ē de futuro. ⁊ ut sic concedit̄ a te ut a deo sci
ta. dicis eni ꝙ deus scit ꝙ h̄ erit. ita ꝙ hoc ꝯn̄s est ne/
cessariū. de⁹ sciuit hoc futuꝝ. ḡ hec ꝓpositio ē neces/
saria ⁊ vera: hoc erit ut est de futuro. quia ut sic con/
cedis ꝙ subest diuine scie. Un̄ cōcedendo ꝙ futurū
nō subest dine cognitiōi nisi in sua p̄ntialitate. habes
negare istā ꝓpositionē: de⁹ sciuit uel scit hoc futurū

esse. uel q̄ hoc erit. aliogn si hec ꝓpositio est scita: hoc
erit. de necessitate erit vera ⁊ imutabilis. ⁊ ꝑ ↄsequēs
futuritio rei ē imutabilis ⁊ nō solū sua presentialitas
Et istud ē ꝑncipaliter ↄtra 6am ↄnē. ℭ 8o sic. Ex noti/
cia attingente rem ut ꝑsentē pōt inferri q̄ res ē i p̄nti
⁊ similr̄ ex sciētia que attingit rē ut ꝑteritā pōt infer/
ri q̄ ꝑterijt. ⁊ ex illa que attingit rem ut futuram pōt
īferri q̄ erit. vnde sequit̄: video sortē sedere. ġ sedet
quā tūc cūqȝ sit ibi actus aīe. ⁊ sequit̄: vidi sortē sedere
ġ sedit. uel videbo sedere. ġ sedebit. sed ſm te de⁹ vi/
det futuꝝ in sua ꝑsentialitate. ġ sequit̄ q̄ futurū est ī
p̄nti. non solū in ꝑsenti videntis sed in p̄nti ꝓprio. sic
sequitur: video sortem sedere i sua p̄ntialitate. ġ pre/
sentialiter sedet in se. Unde si de⁹ ab eťno vidit sortē
sedentē in sua ꝑsentialitate. sequeret̄ q̄ ab eterno ꝑ/
sentialiter sedisset in seipso. ℭ Contra ↄnē 4am argu/
it sic ꝑ. Qñcunqȝ ↄñs est necessariū ex supposiťde si
añs ē necessariū absolute ↄñs erit necessariū absolu/
te. ut si ponitur q̄ sortes sit hō. sequit̄ q̄ sit aīal neces/
sitate absoluta. q2 qđ supponebat̄ erat necessarium
absolute. cū aūt diuina scīa nō sit cōtingēs ſȝ quoddā
absolute necessariū. igit̄ si ex illa infertur euent⁹ fu/
turoꝝ oȝ q̄ sit absolute necessarius. ℭ 2o ad idē. Qñ/
cūqȝ suppositio est imutabilis ⁊ ineuitabilis ꝑ qđcūqȝ
cōtm si sit necessaria ↄña. impossibile est q̄ ↄñs neces/
sario sequens ex tali suppositiōe sit euitabile quo/
cūqȝ cōsilio aut sollicitudine aut conatu. sed hec sup/
positio ē imutabilis ⁊ ineuitabilis scȝ qn deus sit ꝑsci/
us futuroꝝ. nec oȝ ad tollendā ꝑscientiā cōsiliari aut
sollicitū eē. ġ ↄñs qđ infertur de necessitate quātum/
cunqȝ remaneat contingēs. erit tñ ineuitabile. ⁊ erit
fatuū sollicitari de aliq̄ futuro. q2 nihil poterit imuta/
ri siue hoc sit ꝓpter necessitatem ↄñe. uel ↄñtis. igitur
illa distinctio de necessitate ↄñe uel ↄñtis pōsita i ꝓ/
batiōe 4e ↄnis nō iuuat ad saluādū ↄtingentiā futu/
roꝝ. ℭ 3o ad idē arguit Gregori⁹ ↄ illud qđ dicit̄ in
eadē ↄne scȝ q̄ futurū ↄtingens ↄsideratū ꝓut est in
sua actuali existentia necessariū ē. vult eni ꝓbare q̄
aliquid qđ ē nūc pōt nō esse nūc sic q̄ ꝓpositio enun/
ciantis ipsū non sit nunc vera. Et arguit sic. Suppo/
no inquit cū alijs q̄ ē aliq̄ cā libera ⁊ q̄ cā libera nihil
differt a nāli. ⁊ q̄ causa libera positis oībȝ reqsitis ad
agendū pōt agere ⁊ pōt non agere. nālis autē nō pōt
nō agere. sed necessario agit. sicut pȝ 9o metaphisice.
tunc sumo aliquā cām liberā. ⁊ sit volūtas petri que
vocet̄ a. ġ positis oībus requisitis ad volēdum c. pōt
elicere volitionem circa c. ⁊ pōt nō elicere. ⁊ suppono
aliud satis coiter concessū q̄ volūtas pōt volitionē
ꝓducere in instanti. sit ġ b. instans in quo oīa requisi/
ta ad volēdū c. concurrūt. ⁊ arguo sic. A pōt elicere
volitionē circa c. in instanti b. ⁊ pōt non elicere illam
volitionē in instanti b. ⁊ a uel elicit talē volitionē i b.
uel non elicit talem volitionē in b. ġ uel a. pōt elicere
volitionē circa c. in instanti b. et tñ tunc non elicit. uel
pōt nō elicere hȝ volitionē in instanti b. et tñ elicit. ⁊
vocet̄ illa volitio d. ⁊ tūc vlterius infero. ġ uel hec ꝓ/
positio: d. nō ē. pōt eē vera i instanti b. ⁊ tñ tūc hec est
vera: d. ē. uł hec ꝓpositio: d. ē. pōt esse vera in instan/
ti b. ⁊ tñ tūc hec ē vera: d. nō ē. ⁊ siue hoc detr̄ siue illud
habet̄ ꝓpositū. añs pȝ. q̄ ad ꝑmā ꝑtē ex ꝑsuppositiōe
quo ad 2am vo pȝ ex ꝟtute ꝑmi ꝑncipij. ↄña etiā ꝑma
clara ē. q2 si a. elicit hȝ volitionē in instanti b. ⁊ pōt eā
elicere in b. ⁊ pōt eam nō elicere i b. ġ elicit in b. ⁊ pōt
non elicere i b. Eodem mō pȝ q̄ si ipsa nō elicit q̄ ipsa
nō elicit ⁊ pōt elicē. ↄña etiā 2a est euidens. q2 si a. pōt
non elicere d. in instanti b. hec pōt eē vera: in instanti
b. a. nō elicit d. ⁊ ꝑ ↄñs hec etiā pōt tūc eē vera: d. non
est. ⁊ siliter si a. pōt elicere d. in instāti b. hec ꝓpositio
a. elicit d. pōt eē vera i instāti b. ⁊ ꝑ ↄñs etiā hec: d. est
pōt tūc eē vera. ex quo pȝ q̄ vtraqȝ istaꝝ: d. ē. d. nō ē
diuisim pōt eē vera in instanti b. ⁊ ↄstat q̄ altera tñ ē
vera. si ġ hec sit vera: d. est. ġ tūc ipsa ē vera in instāti
b. ⁊ cū hoc ista: d. nō ē. pōt tunc esse vera. Cum uis non sit
possibile q̄ vtraqȝ tūc ↄiūctim sit vera ⁊ simul. sed si
affirmatiua sit vera negatiua ē falsa. ⁊ ecōtra si nega
tiua sit vera affirmatiua ē falsa. Si gs āt suppositio/
nē ꝑmissam scȝ q̄ volūtas pōt elicere volitionē in in/
stanti nō admitteret: formetur ratio de deo ⁊ aliqua
creatura quā pōt deus in instāti libere ꝓducere ⁊ pa/
riter ↄcludit̄ ꝓpositum. ℭ 4o sic. Sit b. p̄ns instans. ⁊
arguo sic. Hec ↄña non ē bona scȝ: de⁹ pōt ꝓducere i
b. vnū angelū. ġ deus ꝓducit in b. vnū angelū. Ista
inquā nō ē bona in b. ⁊ añs ē verū ut pȝ ex suppositio/
nib⁹. ⁊ q2 non īplicat ↄtradictionē. ġ oppositum ↄñtis
pōt simul eē verū cū añte in instāti b. alias ↄtingeret
q̄ ↄñs ⁊ eius oppositū essent simul falsa in b. ⁊ sic hec
deus nō ꝓducit vnū angelū in b. ⁊ hec: de⁹ pōt ꝓdu/
cere vnū angelū in b. p̄nt simul esse vere in b. ponat̄
igit̄ in esse ⁊ habet̄ ꝓpositū. q2 tūc simul dū ista ē ve/
ra: de⁹ nō ꝓducit vnū angelū in b. ista pōt esse vera i
b. deus ꝓducit vnū angelum in b. lȝ ipsa sit falsa. nec
possit eē simul vera cū ꝑma. Q2 aūt prima ↄña sic sim
plicit̄ sūpta non sit bona in b. ut ꝑ assumit̄ ꝓbat̄ tripli/
cit̄. ꝑ q2 si illa eēt tūc bona. eadē rōne hec de⁹ pōt ꝓdu/
cere duos angelos in b. ergo ꝓducit duos angelos
in b. Et siliter hec: de⁹ pōt ꝓducere tres angelos i b.
ġ deus ꝓducit tres in b. ⁊ vltra. ġ quotqt pōt ꝓduce/
re in b. tot ꝓducit in b. qđ tñ ē falsū. q2 in illo instanti
deus tot ꝓducit quot posset ꝓducere tunc. 2o quia si
illa ↄña esset bona. eadē rōne hec esset bona: de⁹ pōt
nō ꝓducē vnū angelū in b. ġ de⁹ nō ꝓducit vnū āgelū
in b. ⁊ ꝑ ↄñs hec etiā eēt bona: de⁹ pōt ꝓducere vnū
angelū in b. ⁊ pōt nō ꝓducere vnū angelū in b. ġ de⁹
producit vnum angelum in b. ⁊ non producit vnum
angelum in b. sed constat q̄ ista nō est bona. quia añs
est verum ⁊ ↄñs implicat cōtradictionem. 3o q̄ ↄña
non sit bona pȝ ex differētia agentis liberi ⁊ agentis
nāliter supra premissa. pȝ igit̄ q̄ res q̄ est in b. pōt nō
esse in b. ad istū sensū q̄ nūc possibile ē talē rem nō eē
nunc ita q̄ licȝ talis res sit i b. tñ possibile ē istam esse
verā in b. a. non est in b. ex q̄ sequitur q̄ contingens
dum est nō necessariū imo mere cōtingens ⁊ in qua/
cunqȝ mensura ipsum est possibile ē q̄ in illa mēsura
hec sit vera: hoc nō ē. demōstrādo ipsū. hec Gregori⁹
ℭ Contra 5am ↄnē arguit̄ ꝓbando q̄ infallibilitas ⁊
imutabilitas diuine scīe inducat necessitatē reb⁹ sci/

tis ⁊ excludat cõtingentiam. ꝓ quia in omni necessaria ↄña si añs est imutabile ↄñs est imutabile. sed scia necc̃io infert scitũ. sequit̃ eñ: scio aliqd esse. igit̃ illud ẽ. aliogn nescio. sed fallor. similiter sequit̃: de⁹ scit aliquid futurũ. igit̃ illud erit. añs aũt ẽ imutabile si sciẽtia dei sit imutabilis. igit̃ necc̃io scitũ erit imutabile. ⁊ ꝑ ↄñs cõtingentia excludit̃ ab omni futuro. ¶ 2° ꝓ posse cogñscere aliqd alit̃ q̃ sit ẽ posse decipi ul' falli. ⁊ similiter posse cognoscere de aliquo ꝙ erit aliter q̃ erit. ẽ posse decipi. sicut eñ se habet scia de p̃senti ad p̃sens. sic etiã de futuro ad futuꝝ. sed si res sũt cõtingentes ⁊ non eueniũt de necc̃itate deus põt aliter scire res q̃ erũt. q2 ⁊ aliter eẽ possũt. ẽ poterit falli. q̃re si nõ põt falli nec põt mutari oportet ꝙ res de necc̃itate eueniãt. ¶ 3°. Ex maiori de necc̃io ⁊ minori de inesse sequit̃ ↄ̃ de necc̃io. sicut patet ꝑ ꝑoꝝ. sed ista a^{or} est de necessario: oẽ scitum a deo de necc̃itate ẽ verũ. b^{or} ṽo de inesse: oẽ futuꝝ ẽ scitũ a deo. ẽ sequit̃ ↄ̃ de necc̃itate scꝫ ꝙ oẽ futuꝝ de necc̃itate est verũ. ⁊ ꝑ ↄñs de necessitate eueniet. ¶ 4°. Omnis cã necessaria q̃ impediri non põt inducit necc̃itatẽ in effectu. ⁊ h̃ siue sit efficiens siue exẽplaris. sꝫ scia dei ẽ cã exemplaris rerũ. ita ꝙ actualitas eorũ q̃ fient habet exemplar in deo. actualitas ṽo eoꝝ q̃ nõ fiẽt nõ habet exẽplar in deo. ẽ de necc̃itate ista fient ⁊ illa nõ fient. ¶ 2° p̃ncipalit̃ ꝓbat̃ ꝙ contingentia rerũ ponat mutabilitatẽ in sciẽtia dei. Primo q2 illud qδ ponit in diuina scia potentiã ↄdictionis ponit mutabilitatẽ in ea. res eñ ex hoc sũt mutabiles q2 sũt in potẽtia ↄdictionis. sed contingẽtia rerũ inducit in deo potentiã ad sciendũ ⁊ ad nõ sciendũ. quicqd eñ contingit fieri põt deus scire. non p̃nouit aũt multa q̃ nõ fient q̃ tñ possibilia sunt fieri. ⁊ ita multa nõ scit deus q̃ posset scire. est igit̃ in eo potẽtia ad sciendũ ⁊ non sciendum. ⁊ ita mutabilitas. ¶ 2°. Impossibile ẽ ꝙ aliqd transeat de ↄdictorio in cõtradictoriũ nisi mutatio sit facta alicubi. sed conceditur ꝙ deus posset esse p̃scius aliquoꝝ quoꝝ nõ est p̃scius ⁊ eẽ non p̃scius quoꝝ p̃scius est ꝓpter contingentiam rerũ. nã aliter ea q̃ fiũt nõ possent nõ fieri. ⁊ sic poneret̃ aliquoꝝ impossibilitas, alioꝝ ṽo necc̃itas. ⁊ nulli⁹ contingentia uel mutabilitas. ẽ necesse ꝙ alicubi ponat̃ mutatio cum de non p̃scio sit p̃scius. non aũt põt poni in p̃scitis. q2 nondũ sunt. igit̃ illa mutatio erit in deo. ¶ 3°. Illud in quo potest esse aliquid qδ nõ ẽ uel nõ esse aliquid qδ est est mutabile. sed si futura sint cõtingentia aliquid potest esse in deo qδ nõ est in eo scꝫ p̃scientia alicui⁹ quod non est in futuꝝ. ⁊ potest nõ eẽ in eo aliquid quod est in eo scꝫ p̃scientia antichristi. si eñ antichristus non eueniret. in deo non esset ei⁹ prescientia. ẽ contingentia rerũ inducit mutabilitatẽ in scientia dei. ¶ Contra ↄ̃nẽ septã arguit sic Scotus. Quandocũqꝫ aliqua conuertũt̃ in veritate non potest vnũ esse verũ contingenter ⁊ aliud necessario. q2 vnũ non potest esse verũ alio non existente vero. sed velle animã antichristi fore. ⁊ scire eam futuram esse cõuertunt̃. quia anima antichristi non est prius scibilis fore q̃ sit volita fore. intellectus diuin⁹ enim neuter est de omni futuro ante acceptationẽ diuine volũtatis

⁊ ꝑ ↄñs eius determinatio exigit determinationem diuine voluntatis. igit̃ cum actus diuine acceptationis sit non necessarius sed contingens ⁊ liber. alias deus vellet existẽtias futuraꝝ creaturaꝝ necessitate nature. oportet ẽ ↄ̃nter dicere ꝙ p̃scientia cuiuslibet futuri sit contingẽs ⁊ nõ necessaria. ¶ Contra septimã ↄ̃nẽ arguit Aureol⁹ p̃mo loco sic. In quacũqꝫ ꝓpositiõe ponit̃ aliquid ꝑtinẽs ad actũ aĩe. ↄñs ẽ accipiendũ s̃m ꝙ est in aĩa ut tu dicis. sed futurũ contingens est in diuino intellectu in sua p̃sentialitate reali s̃m ꝙ tu dicis. ẽ non debet cõcedi ↄñs de futuro scꝫ ꝙ antichristus erit. qδ tñ tu cõcedis. ¶ 2° arguit contra illam maximã positã in eadẽ ↄ̃ne. Nõ ẽ inq̃t simile cũ dicit̃ si aĩa intelligit aliquid illud ẽ imãle. ⁊ cum dicit̃: si deus scit aliquid esse futuꝝ illud erit. in p̃ma eñ cõditionali non dicit̃ ꝙ aĩa intelligat illud eẽ imateriale. ⁊ ideo nõ sequit̃ ꝙ lapis intellect⁹ sit imãlis in se. sed in 2ª dicit̃ ꝙ deus scit antichristũ esse futuꝝ. ⁊ ideo oportet ꝙ in se sit futur⁹. vñ sicut si hec esset necessaria: scio lapidẽ esse imãlem. de necc̃itate ista esset vera: lapis est imãlis. ita oportet ꝙ si ista sit necessaria: deus scit antichristũ esse futuꝝ. de necc̃itate ista sit necc̃ia: antichristus ẽ futur⁹. uel antichristus erit. impossibile eñ ẽ ꝙ scientia cadens sup hãc ꝓpositionẽ: hoc erit. sit necc̃ia. q̃n ista in se sit necessaria: hoc erit. ¶ 3° arguit ꝓbando ꝙ nulla ꝓpositio singularis de futuro contingenti ẽ vera uel falsa. ⁊ ↄ̃nter nullo mõ necc̃ia. Arguit ẽ sic. In oĩ ↄña necc̃ia ⁊ imutabili si añs ẽ contingẽs ↄñs erit contingẽs. si ṽo añs sit necessariũ ↄñs erit necessariũ. si ṽo añs sit imutabile ⁊ ineuitabile ↄñs erit ineuitabile. sed ista ꝓpositiõe: antichristus erit: existe vera. seq̃t̃ de necc̃itate ꝙ eueniet ita. ⁊ ꝙ illi⁹ veritas ẽ imutabilis ⁊ ineuitabilis si aliquo mõ sit vera. ẽ ↄñs erit ineuitabile ⁊ imutabile. vñ imutabiliter ita eueniet. ⁊ idẽ põt cõcludi de oĩ futuro. igit̃ oĩa futura imutabilia sũt ⁊ euitari nõ possũt. hoc aũt dicere dementissimũ est. ẽ ⁊ illud vñ sequit̃. scꝫ ꝙ aliqua ꝓpositio de futuro sit vera. vñ ista non est vera: antichristus erit. similiter nec ista: antichristus nõ erit sed hñ disiũctiua scꝫ: antichristus erit uel nõ erit. ⁊ q2 in isto argumẽto duo supponit ideo ꝓbat ea. Primũ est ꝙ si hec ꝓpositio ẽ vera: antichrist⁹ erit. imutabilit̃ ⁊ ieuitabiliter ẽ vera. Istud ꝓbat dupliciter. Primo sic q2 si mutari põt ne sit vera. aut mutabit̃ in illo instãti in q̃ ẽ vera. aut in instanti p̃cedenti. aut in instãti subsequenti in q̃ res fiet. aut in illo instãti in quo res fiet. sed manifestũ ẽ ꝙ non põt mutari in instãti in q̃ est vera. q2 tũc ꝑ eodẽ instanti eẽt vera ⁊ nõ vera qδ est impossibile. Nec i instãti p̃cedẽti. tũ q2 si in instãti dato ẽ vera. ⁊ in oĩ p̃cedenti fuit vera. q2 si hodie verũ ẽ ꝙ sortes erit cras. etiam heri verũ fuit dicere ꝙ sortes eẽt cras. ⁊ ita si tũc poterat mutari in falsitatẽ mutaret̃ i eodẽ instanti in quo eẽt vera. ⁊ ꝑ ↄñs sit̃ eẽt vera ⁊ non vera. tũ q2 si in instãti p̃cedenti suã veritatẽ mutaret̃ in falsitatẽ. tunc p̃us mutaret̃ a veritate q̃ haberet ṽitatẽ. qδ nihil ẽ dictu. Nec põt dici ꝙ mutari possit in aliquo instanti sequenti in tẽpore signabili inter instans ꝓpositiõis ⁊ instãs q̃ res fiet. q2 si in

aliquo instanti. utpote cras falsa sit hec ꝓpositio: sortes erit. impossibile est ꝙ fuerit heri vera. deꝫ eni oppositũ scꝫ ꝙ heri vera hodie falsa. hoc erit ꝓpter aliquã mutationẽ factã in re. nulla aũt mutatio facta ẽ qꝛ nõdũ res ẽ nec subest alicui potẽtie ĩ actu. ⁊ p̱ ꝯñs cũ nihil imuteꝛ circa rem. nihil imutabiꝛ circa ꝓpositionẽ. Nec põt dici ꝙ in illo instanti in quo res fiet uł nõ fiet imutabiꝛ illa veritas. tũ qꝛ veritas transijt in preteritũ. nã vsqꝫ ad illud instans verũ fuit ꝙ sortes erit. qḋ autẽ transijt in p̃teritũ imutabile est s̄m pħm 6° ethicoꝝ Agatonis s̄niam approbantis q̄ dicit ꝙ h̄ solo p̱uaꝛ deus ingenita facere que facta sũt. tũ qꝛ si muteꝛ instans factiõis rei. aut hoc erit qꝛ significatũ eius ponetur in esse. ⁊ tũc nõ mutabiꝛ. quia nũq̄ꝫ fuit vera sed semp̱ falsa. ḡ cũ nõ ĩueniaꝛ instans in q̄ possit mutari ꝓpositio de futuro a veritate in falsitatem necc͞io imutabiliter erit vera si aliquo mõ ponaꝛ vera ¶ 2° sic ad idẽ. Illud quo posito ꝓ aliq̄ nũc in esse de necessitate poniꝛ pro semp̱ in esse. imutabiliꝛ ponitur ĩ esse. qḋ patet. qꝛ p̄dicatũ includiꝛ in subiecto. quod eni determinat sibi sempiternitatẽ in essendo ĩ nullo tp̄e mutari põt. vñ imutabilitatẽ sibi determinat. sed manifestum est ꝙ si ꝓpositio singularis de futuro ꝓ aliq̄ instanti poniꝛ vera de nc͞citate ꝓ oĩ instanti poniꝛ vera donec veritas illa transeat in p̄sens. ⁊ a presenti in p̄teritũ. qꝛ si ista ẽ vera hodie: sortes erit. heri etiã fuit vera. ⁊ in millesimũ diẽ ante fuit vera. ⁊ qñcũqꝫ formeꝛ ab eterno fuit vera vsqꝫ ad illud instans quo sortes ponetur. ⁊ tũc mutabiꝛ veritas a futuritiõe in p̄sentialitatẽ. ⁊ erit veꝝ ꝙ sortes est ⁊ postmodum in preteritionẽ. ⁊ erit verũ deinceps in eternũ ꝙ sortes fuit. igiꝛ si veritas ponaꝛ in ꝓpositiõe de futuro ꝓ aliq̄ instanti. veritas illa poniꝛ eternaliꝛ p̱manere. qꝛ ⁊ ꝓ toto tp̄e futuritiõis qḋ põt imaginari infinitũ in ante. p̱manebit veritas illa in ꝓpositione de futuro. deinde in ꝓpositiõe de p̄senti. ⁊ deinceps in illa de p̄terito in infinitũ a parte post. ¶ 3° ad idẽ. Futurũ nõ subest potẽtie imutare potẽti. qꝛ qḋ futuꝝ ẽ nihil est. qñ ṽo res poniꝛ in actu. si poniꝛ oppositũ ꝓpositiõis iã in nullo instãti fuit vera ꝓpositio de futuro. ⁊ sic nõ erit mutata. si ṽo ponitur sigtũ eiꝰ tũc etiã nõ erit imutata. vñ sicut impossibile ẽ aliqd non esse qñ p̄sens. ⁊ qn p̄teritũ sit p̄teritũ. ita impossibile si aliquid sit futuꝝ ⁊ hoc sit veꝝ ꝙ aliqd sit futuꝝ qn imutabiliter sit futuꝝ. in oĩbꝰ eni hꝫ ꝓpositiõibꝰ idẽ predicaꝛ de se. ⁊ sic pꝫ p̄mũ qḋ in argumẽto ponebaꝛ. 2m aũt ibidẽ suppositũ quod etiã est directe ꝯ q̄rtã ꝯnẽ ꝓbaꝛ scꝫ ꝙ imutabiliꝛ sequaꝛ si ꝓpositio de futuro sit vera ꝙ eiꝰ sigtũ poneꝛ. illa nanqꝫ ꝯñ est nc͞cia ex cuiꝰ opposito seqꝛ oppositũ ꝓp̄onis formate de futuro. vñ si dicaꝛ: sortes erit. ḡ illud eueniet ⁊ poneꝛ ĩ eẽ. deꝛ oppositũ non eueniet nec poneꝛ in esse. ḡ seqꝛ ꝙ sortes nõ erit. h̄ aũt ẽ oppositũ illi: sortes erit. q̄ ponebaꝛ vera. igiꝛ ꝯñ fuit imutabilis ⁊ nc͞cia. ¶ 2° ad idẽ Qñ p̱ duas ꝓpositiões sigtur idẽ sub alijs t̄minis ex vna inferꝛ alia de nc͞citate. seqꝛ eni si marcus disputat ꝙ tulliꝰ disputat. qꝛ marcꝰ ⁊ tulliꝰ synonima sũt ⁊ idem sigñt. sed futurum ⁊ venturũ idem significant. ergo de necessitate sequitur si sortem esse est futurũ ꝙ hoc eueniet. ⁊ si hec est vera: sortes erit. sequiꝛ de nc͞citate illud eẽ veꝝ ꝙ sic eueniet. hec ille. ¶ 4° arguit sic p̄ncipaliꝛ. Ueritas inq̄ ꝓpositionis sumiꝛ ex entitate rei. qꝛ veritas signi sumiꝛ ex conditiõe signi. vñ ab eo ꝙ res ẽ uel nõ est oratio vera uel falsa diciꝛ ut pꝫ in p̄ntis. constat aũt ꝙ contingẽs ad vtrũlibet nullã determinationẽ hꝫ ad alterũ ex ordine ad causas suas. cause nãqꝫ illud respiciũt sub oĩmoda ĩdifferentia. tũc ḡ p̄mo determinaꝛ cõtingẽs ad vtrũlibet qñ actualiter poniꝛ ⁊ existit. actualitas autẽ que dat cõtingenti deꝛminationẽ põt referri ad oẽ instãs precedens ⁊ distãs in ante. uel ad oẽ instãs succedens ⁊ distãs p̱ posteriꝰ ab illa actualitate. dat ḡ actualitas deꝛminationẽ ꝯtingẽti in q̄libet instãti sequẽti actualitatẽ q̄uis nõ sit in illis instantibꝰ. vñ sp̱ est deꝛminate veꝝ ꝙ talis actualitas fuit. non aũt deꝛminationẽ sibi ꝓ aliq̄ instãti p̄cedẽti. vñ nũq̄ꝫ ẽ determinate qḋ erit. trahiꝛ eni deꝛminatio quã dat actualitas cõtingenti ad instantia sequẽtia. nõ aũt ad instãtia p̄cedentia. qḋ ꝓbaꝛ. tũ qꝛ actualitas respectu istãtiũ sequẽtiũ ponit cõtingẽs extꝛ suas causas. vñ nõ remanet infra causalitatẽ alicuiꝰ. nec cadere põt sup̱ ipsũ actiua potẽtia. econuerso aũt in oĩbꝰ instantibꝰ q̄ p̄cedũt relinq̄t actualitas cõtingẽs infra causalitatẽ ⁊ potẽtiã suoꝝ p̄ncipioꝝ. illa aũt sũt ad vtrũlibet ⁊ indeꝛminata. ⁊ p̱ ꝯñs deꝛminatio ortũ habẽs ab actualitate trahi nõ põt ad instantia p̄cedentia. tũ etiã qꝛ qñ aliquid oriꝛ ex aliq̄ seqꝛ ipsũ ⁊ nõ p̄cedit. deꝛminatio aũt cõtingentis oriꝛ ex actualitate. ut dictũ ẽ. igiꝛ non põt poni illa deꝛminatio ꝓ instãtibꝰ p̄cedẽtibꝰ actualitatem. sed ꝓ sequẽtibꝰ. sic ꝓ q̄libet instãti p̄cedente suã extꝛĩã actualẽ. nc͞cio vtraqꝫ p̱s ꝯdictionis sibi debeꝛ absqꝫ vlla deꝛminatiõe ꝓ tũc. ⁊ iõ nulla ꝓpositio ẽ vera q̄ nõ claudit vtrãqꝫ p̱tẽ ꝯdictiõis sub indifferentia ⁊ disiũctim. q̄ ṽo alterã partẽ deꝛminate exp̄mit nec ẽ vera nec falsa. qꝛ si eẽt falsa. pars opposita eẽt deꝛminata. ⁊ hinc ẽ ꝙ ista ꝓpositio ẽ vera: sortes erit uel nõ erit. ⁊ ista falsa: sortes nec erit nec nõ erit. ⁊ ista est vera: aliquid istoꝝ eueniet indeꝛminate ꝙ scꝫ sortes erit uel non erit. ⁊ ista falsa scꝫ ꝙ neutꝝ determinate eueniet. hec tñ: sortes erit nec ẽ vera nec falsa. ¶ 5° sic Nulla noticia dat ꝓpositioni de futuro veritatẽ uel falsitatẽ nisi illa q̄ tendit in futurũ ut distans p̱ modũ noticie expectatiue. ⁊ rõ huiꝰ est. qꝛ noticia q̄ dat deꝛminationẽ ꝓ aliq̄ instanti debet coexistere illi instãti. si ḡ dat determinationẽ ꝓ instãtibꝰ p̄cedẽtibꝰ actualitatẽ. nc͞cio debet illa noticia p̄cedere actualitatẽ ⁊ eã aspicere ut posteriorẽ ⁊ distantẽ. ⁊ p̱ ꝯñs ẽ noticia expectatiua. sed dei noticia nõ ẽ expectatiua futuri. nec tendit in ipsũ tanq̄ꝫ in distans. vñ nõ p̄cedit actualitatẽ futuri. igiꝛ non dabit deꝛminationẽ illi actualitatẽ futuri. igiꝛ non dabit deꝛminationẽ illi actualiter ꝓ aliq̄ instanti p̄cedenti. ⁊ p̱ ꝯñs nec ꝓpositio formanda habebit a diuina noticia ꝙ sit vera uel falsa. ¶ 6°. Si diuina noticia dat hꝫ ꝓpositiõibꝰ ꝙ sint vere uel false. aut h̄ hꝫ ipsa noticia rõne obiecti cogniti aut ꝓp̱ modũ cog̃scendi. Sed nõ põt dici ꝙ sit ꝓp̱ obiectũ cognitũ. nã actualitas ꝯtingentis nõ dat de

terminationē instātib⁹ p̄cedentib⁹. imo relinqt cōtin/
gens indeterminatū ad vtrāq̄ partē cōtradictiōis. ⁊
neutrū determinate posse exp̄mi vere uel false. ⁊ ita
noticia non trahit ab ista actualitate cognita q̄ ꝓpo/
sitio ꝓ p̄cedētib⁹ instātib⁹ sit vera uel falsa. Nec etiā
pōt dici q̄ hoc habeat noticia ex modo signdi. q̄ȝ non
est illa noticia in p̄cedentib⁹ instantib⁹. aliogn dei no/
ticia esset expectatiua. nec etiā noticia diuina illis in/
stātib⁹ coexistit. nec ē simul cū eis. sed est totaliter di/
stans ab actualitate contingētis. ⁊ ab illo instanti in q̄
existit. ⁊ ita nō pl⁹ largit̄ determinationē cōtingenti
ꝓ tpe p̄cedenti q̄̄ largiat̄ actualitas ipsa a q̄ penitus
est indistans. ergo necē est q̄ ꝓpositionem de futuro for/
mādā relinqt dei noticia neq̄ verā neq̄ falsam. hec
ille. ¶ 2° loco arguit Greg⁹ ꝯ eandē ꝯnē ⁊ suā ꝓba/
tionē. Primo sic. Capio inquit istā cathegoricā: anti/
christ⁹ erit: fm se ex̄ oēm ꝯnam. ⁊ q̄ro vtrū ipsa sit ne/
cessaria uel contingēs. Non pōt dici p̄mū. q̄ȝ tūc ea/
dem rōne q̄libet singularis de futuro contingēti ve/
ra eēt necia. ⁊ q̄libet falsa impossibilis. ⁊ sic sequit̄ q̄
nihil penit⁹ esset ad vtrūlibet. sed oia de neccio eueni/
rēt uel nō euenirēt. qd̄ est ꝯ scōs ⁊ ꝯ fidē catholicā. est
ergo contingens. igit̄ in quacūq̄ ꝯnā ipsa sumat̄ sp̄ erit
simplicit̄ ⁊ absolute contingēs. nā sicut ꝓpositio falsa
pōt esse ꝯns in ꝯnā necia cui⁹ añs est falsū. nec tn̄ ex
hoc ipsa ē min⁹ falsa. ⁊ vera potest eē ꝯns ad aliā verā
⁊ etiā ad falsam. nec ex h̄ est min⁹ vera. ⁊ necia pōt eē
ꝯns ad necessariā ⁊ etiā ad contingētē. nec tn̄ ꝓpt̄ h̄
est contingens aut min⁹ necia. sic ꝓpositio contingēs
non obstante q̄ sumat̄ in ꝯnā necia. nō ē ex h̄ necessa/
ria aut min⁹ contingens. vn̄ etiam cū dicit̄: si de⁹ scit
antichristū eē futurū: antichrist⁹ erit. nō erit ꝯns min⁹
ꝯtingens q̄̄ p̄us. ex q̄ vlteri⁹ etiā sequit̄ q̄ illud añs
ē contingēs. cui⁹ oppositū dicit ꝯ. ¶ 2° q̄ȝ cū dicit̄ q̄
illud ꝯns est absolute necessariū ꝓut subest diue scie/
tie scȝ ꝓut est in sua p̄sentialitate. aut intelligit̄ q̄ fu/
turū. verbi grā antichrist⁹ nūc est in sua p̄sentialitate
id ē actu in rerū nā fm suū eē ꝓpriū distinctū a deo. ⁊
fm talē p̄sentialitatē subest diue scie. ⁊ sic ꝓpter fal/
sam implicationē illud dictū est falsū. alias seq̄t̄ q̄ iā
actu antichrist⁹ eēt ꝓduct⁹ ⁊ creat⁹ a deo. imo certe
cū non habeat hodie magis actu esse q̄̄ habuit heri ⁊
p̄die ⁊ etiā ab eťno. sequit̄ q̄ antichrist⁹ fuit ab eťno
creat⁹ a deo. ⁊ simili mō q̄dlibet futuꝝ ⁊ tot⁹ mund⁹.
nā ⁊ mūdū etiā de⁹ p̄sciuit futuꝝ. sed oia ista sūt falsa
⁊ ꝯ scripturā sacrā dicentē: q̄ in p̄ncipio creauit de⁹
⁊c. ⁊ ꝯ euidentē veritatē. videm⁹ eni aliq̄ fieri de no/
uo. ⁊ in seipsis implicat ꝯdictionē. q̄ȝ fm h̄ aliqd esset
futuꝝ ⁊ nō esset futuꝝ sed p̄sens. ꝯña v̄o p̄ma patet
q̄ ois entitas uel veritas actu extra distincta a deo ē
creata a deo. iuxta illud Aug. de fide ad Petrū. ca°
3°. Principaliter itaq̄ tene oēm nām q̄ non ē trinitas
ab ipsa scā trinitate q̄ sol⁹ ver⁹ ⁊ etern⁹ de⁹ est creatā
ex nihilo. ⁊ plura sibi sequūt̄ ad ꝓpositū. aut itelligit̄
q̄ antichrist⁹ est in sua p̄sentialitate nō modo p̄dicto
sȝ solū q̄ȝ p̄sentialit̄ a deo cogscit̄. ita q̄ de⁹ nō est i po/
tentia abiiciente actum ad cogscendū antichristū di/
stincte fm q̄ sum⁹ nos q̄ nō possum⁹ futura cogscere

dū sūt futura. sȝ sicut illa sunt fm se futura. ita cogni/
tio eoꝝ in nobis ē futura: si tn̄ cogscerēt̄ a nobis. i deo
aūt futuroꝝ ē p̄fecta cognitio non futura sed p̄ns. sic
nec p̄teritoꝝ cognitio p̄terijt sed ē p̄ns. fm quē modū
intelligenda sunt dicta sanctoꝝ cum dicūt tam futu/
ra q̄̄ p̄terita deo presentia esse. si inquā sic intelligat̄
non ex h̄ tollit̄ qn antichrist⁹ ⁊ similiter q̄dcūq̄ futu/
roꝝ contingens sit contingent̄ futuꝝ fm suū eē reale
⁊ q̄ ꝯns qn hec sit simplicit̄ cōtingēs: antichrist⁹ erit. ⁊
ꝓbatio q̄ adducit̄ ex dicto p̄hi non est ad ꝓpositū. q̄ȝ
de nullo futuro vere dicit̄ q̄ est. ⁊ p̄terea illa aucto/
ritas si sit vῑs non ē vera de necitate absoluta sed tn̄
ꝯditionata. ¶ 3°. Nā illud qd̄ i ꝓbatiōe ꝯnis assumit̄
de illa ꝯnā: si aīa intelligit lapidē ⁊c. falsum ē. nā ista
ꝯnā ē bona: si aīa vere intelligit lapidem eē mālem ⁊
extensū. ergo lapis ē mālis ⁊ extēsus. nec tn̄ ꝯns est intel/
ligēdū fm eē qd̄ lapis hȝ in aīa. q̄ȝ fm cōmentatorē ⁊
ei⁹ ꝓbationē illud eē ē imāle ⁊ inextensū. ¶ 4°. q̄ȝ ista
ꝯnā dicit̄ eē bona: de⁹ sciuit ⁊ scit antichristū eē futu/
rū. ergo antixp̄us est futurus. ⁊ añs est verū. ⁊ tn̄ fm ꝯ̄s
ꝯns non est intelligendū fm eē qd̄ hȝ in dei scia. quia
fm illud ē p̄sens ut dicit. ¶ Ad p̄mū ꝯ p̄mā ꝯnē qd̄ so/
litarie inductū est de dictis Durādi negat̄ aña q̄̄tū ad
silitudinē quā ponit de cā impedibili. sūt enim alique
cause q̄ p̄nt impediri. quibus tn̄ cognitis nō ex h̄ pōt
p̄fecte cogsci an impediet̄ uel nō. sicut pȝ de humana
volūtate: cui⁹ q̄̄tūcunq̄ cogscat̄ nā. non tn̄ ex h̄ scit̄
an ꝓducet actū suū elicitū uel nō. ipsa eni pōt se ipe/
dire ut ita loquar quātūcūq̄ sit ad eliciendū volitio/
nē inclinata. ne ꝓducat. cui⁹ rō ē. q̄ȝ fm scm̄ Tho. de
malo. q. 16. arti. 7°. In causis suis sunt aliq̄ futura tri/
plicit̄. Uno° fm potētiā tn̄. q̄ȝ scȝ equaliter p̄nt eē uel
nō eē. q̄ dicunt̄ cōtingentia ad vtrūlibet. Quedā v̄o
sūt in causis suis nō solū fm potētiā sȝ fm rōnē cause
actiue q̄ nō pōt impediri a suo effectu. ⁊ dicūt̄ ex ne/
cessitate contingere. Quedā v̄o sunt in causis suis ⁊
fm potentiā ⁊ fm rōnē cause actiue. q̄ tn̄ pōt impedi/
ri a suo effectu. ⁊ ista dicūt̄ ꝯtingere ut in plurib⁹. q̄ȝ
v̄o vnūq̄dq̄ cognoscit̄ fm q̄ est in actu. nō aūt fm q̄
ē in potētia. ut dr̄ 9° metaphisice. inde ē q̄ ea q̄ sūt ad
vtrūlibet nō p̄nt cogsci in suis causis determinate. sed
sub disiūctiōe. utpote q̄ erūt uel non erūt. sic eni hn̄t
veritatē. ea v̄o q̄ sunt in causis suis ut ex necitate ab
eis ꝓueniētia p̄nt p certitudinē cogsci in causis suis.
ea v̄o q̄ cōtingūt ut in plurib⁹ possūt cogsci in causis
suis nō per oīmodā certitudinē. sed per ꝯiecturalem
quādā cognitionē. hec ille. Eandē distinctionē ponit
p̄ sen. dis. 38. q. 1. arti. 5°. Cū igit̄ opa volūtatis futura
sint in ea sicut in cā p̄mo mō p̄dictoꝝ. patet q̄ ipsa co/
gnita ⁊ q̄buscūq̄ causis ad actū volitiōis cōcurrēti/
bus nō pōt certitudinalit̄ cogsci an ipsa ꝓducet illū
actū uel nō ꝓducet. an impediet̄ uel nō. q̄ȝ ipsa volū
tas q̄ ad illū actū concurrit nullo mō ē determinata pl⁹
ad ꝓducendū q̄̄ ad nō ꝓducendū. ⁊ iō ad h̄ q̄ actus
ei⁹ futur⁹ certitudinalit̄ cogscat̄. oȝ q̄ videat̄ in se ⁊
nō solū fm eē qd̄ habet in cā sua. vn̄ scūs Tho. de ve/
ritate. q. 2. arti. 12°. ad 6m dicit q̄ sicut scia nr̄a nō pōt
eē de futuris cōtingentib⁹. ita nec scia diuina. ⁊ adhuc

multo min⁹ si ea ut futura cogſceret. cogſcit aũt ea ut
pñtia sibi. aliis aũt futura. hec ille. ¶ Ad primũ eoꝝ q̃
cõtra 2ᵃᵐ õnẽ sũt inducta dictũ est i ꝑcedenti q̃stio-
ne. ¶ Ad 2ᵐ etiã alias dictũ ẽ q̃ diuin⁹ intuit⁹ nõ ter-
minat̃ ad aliqd creatũ tãq̃ ad ꝑmo intellectũ. sed bñ
tãq̃ ad 2ᵐ intellectũ. Et auctoritas quã adducit sol-
uit per scñ Tho. de veritate. q. 2. arti. 12ᵒ. ad 11ᵐ. vbi
dicit. Diuinus intellectus nihil cognoscit extra se. si li
extra referat̃ ad illud quo cognoscit. cognoscit autẽ
aliqd extra se si referat̃ ad illud qđ cognoscit. hec ille
¶ Ad 3ᵐ dicit̃ q̃ nõ concludit contra mentẽ nr̃am. nõ
eni dico q̃ diuina cognitio aut diuin⁹ intellectus ha-
beat certitudinẽ a ꝑ̃sentia uel existentia futuroꝝ. nec
ad hoc fuit coexistentia rerũ ipsi eternitati. cũ ei⁹ co-
gnitio ꝛ cognitionis certitudo sit ꝑor rebus creatis ꝛ
eaꝝ causa. sed intelligim⁹ sm̃ q̃ dicit scũs Tho. ꝑ̃ sen.
vbi s̃ q̃ cũ scia sit certa cognitio. ex ipsa rõne certitu-
dinis requirit certitudinẽ ꝛ determinationẽ in scito.
non sic tñ q̃ in diuina scia causet̃ certitudo a certitu-
dine sciti. sed sic q̃ contingens nõ habet q̃ possit sub-
di certe cognitiõi diuine ꝛ infallibili nisi eo modo quo
hꝫ certitudinẽ ꝛ determinationẽ aliquam. hoc habet
aũt inq̃tum est in seipso in actu ꝛ extra suas causas. ꝛ
istã mentẽ ponit scũs Tho. de veritate vbi s̃. et ꝑma
pte vbi dixi. vñ ad 9ᵐ dicit. Contingens sm̃ q̃ ẽ scitũ
a deo ꝑ̃sens est. ꝛ ita determinatũ ad vnã partẽ. sed
dũ ẽ futuꝝ est ad vtrũlibet. Et ad ꝑmũ dicit. Contin-
gens q̃diu futuꝝ est non est detiminatũ. tñ ex q̃ ꝑdu-
ctũ est in rerũ nã veritatẽ determinatã habet. ꝛ h̃ mõ
sup illud fert̃ intuit⁹ diuine cognitiõis. Et ꝑ̃ sen. vbi
s̃ ad 6ᵐ dicit. Cursus sortis subiacet certitudini dine
sciẽtie ꝑut est in actu. ꝛ hoc non habuit semp. q2 qñq̃
erat in potẽtia tñ. ꝛ sm̃ qđ sic tñ erat nõ erat subiici-
bile certitudini diuine scie. si eni de⁹ vidisset ipsã cau
sam. s. sortẽ. ꝛ nõ vidisset imediate effectum in eẽ suo
sicut nos futura cognoscim⁹ nũq̃ potuisset illud sci-
re. hec ille. ¶ Ad 4ᵐ dico q̃ iste mod⁹ si integre legat̃
assignat mediũ in q̃ vident̃ futura contingẽtia qđ est
rõ dino itellectui cogſcẽdi futura illa scꝫ dinã eẽntiã.
vñ scũs doctor ꝑ̃ 3 gẽtiles. ca°. 66°. dicit. De⁹ ingt nõ
entiũ noticiã habet. non tñ oĩa nõ entia eandẽ habẽt
habitudinẽ ad ei⁹ sciam. ea eni q̃ non sũt nec erũt nec
fuerũt a deo sciũt̃ q̃si virtuti ei⁹ possibilia. vñ nõ co-
gnoscit ea ut existẽtia aliq̃lit̃ in seipsis. sed existia solũ
in dina potẽtia. q̃ quidẽ a qbusdã dicũt̃ cogſci sm̃ no
ticiã simplicis intelligẽtie. ea v̾o q̃ cogſcit ꝑ̃sentia ꝑte
rita uel futura nobis cogſcit de⁹ sm̃ q̃ sũt in potẽtia
sua ꝛ in ꝓpriis causis ꝛ in seipsis. ꝛ hoꝝ cognitio dicit̃
noticia visiõis. nõ eni deus rerũ q̃ apud nos nondum
sũt videt solũ esse qđ hñt in suis causis: sed etiã illud
qđ habent in seipsis inq̃tũ ei⁹ eternitas est ꝑ̃sens sua
indiuisibilitate oĩ tẽpori qđcũq̃ eẽ rei de⁹ cognoscit
p eẽntiã suã. nã eẽntia sua est repñ̃tabilis p multa q̃
nec sũt nec erũt nec fuerũt. ipsa etiã ẽ similitudo vir-
tutis cuiuslibet cause sm̃ quã ꝑexistũt effect⁹ in cau-
sis. eẽ etiã cuiuslibet rei qđ hꝫ i seipso est ab ea exem-
plarit̃ deductũ. hec ille. Ex q̃ pꝫ q̃ scũs Tho. docet
qđ sit rõ dino intellectui cogſcẽdi oĩa entia ꝛ nõ entia.

¶ Sed 3 hãc responsionẽ multi arguũt. Et ꝑmo Au-
reol⁹. Illud qđ abstrahit ab eẽ ꝛ nõ eẽ in repñ̃tãdo
nõ ducit detiminate in rẽ ut ẽ extra. sed idee uel simitu-
dines simpliciũ terminoꝝ repñ̃tãt idetminate siue
sint siue nõ sint. sicut ꝛ spẽs rose repñ̃tat rosam siue
sit siue nõ sit. g̃ nõ põt dici q̃ p dinã eẽntiã ut ẽ simili-
tudo uel idea rerũ cognoscant̃ futura. Et si dicat̃ q̃
imo p ideas nõ solũ repñ̃tantes terminos sꝫ etiã cõ-
plexiones terminoꝝ in tali nũc uel tali. non valet. q2
adhuc talis repñ̃tatio est possibilis siue sic eueniat
siue nõ. ꝛ p ɔñs nesciet̃ detiminate p ideas repñ̃tan-
tes futurũ in tali nũc uel tali vtꝝ sic erit uel non erit.
¶ 2ᵒ ad idẽ. Sicut de⁹ abstrahit a mõ situali in essen-
do. ita in repñ̃tãdo. non eni repñ̃tat ut hic uel ibi.
aliogn eẽt mãlis: sic abstrahit a linea tẽporali succes-
siõis. vñ nõ repñ̃tat ut ante uel post aut nũc aut tũc
aliogn eẽt infra lineã successiõis respectu cui⁹ esset
aliqd ꝑus ꝛ aliqd posteri⁹. sed si de⁹ haberet ideã rep-
sentantẽ talem rem futurã in tali nũc seq̃ret̃ q̃ rep-
sentaret sm̃ lineã tẽporalẽ. nec abstraheret a nũc uel
tũc in repñ̃tando. g̃ ponĩ nõ põt q̃ repñ̃tet hꝫ cõ-
plexionẽ terminoꝝ in tali nũc futurã. ¶ 3ᵒ sic. Cõple-
xio illa in tali nũc posita uel ponẽda nõ põt repñ̃ta-
ri p aliquã similitudinẽ q̃ adhuc nõ remaneat dato q̃
non sit ponẽda. aliogn nõ posset habere similitudinẽ
falsam. sed talis silitudo nõ duceret certitudinaliter
in cõplexionẽ illã. cũ possit eẽ falsa ut dictũ ẽ. igit̃ de⁹
nõ cogſcit futura p ideas repñ̃tãtes complexionẽ
terminoꝝ in tali instãti ponẽdã. ¶ Alia argumenta 3
h̃ facit Scot⁹. ꝑrimũ ẽ q̃ rõnes uel idee t̃minoꝝ nõ
causant sufficiẽtẽ noticiã nisi illam q̃ nata ẽ haberi ex
terminis. noticia aũt cõtingẽtiũ non ẽ nata haberi ex
t̃minis: cũ terminoꝝ complexio nõ oriat̃ ex eis in mã
ɔtingẽti. imo t̃mini sũt indifferẽtes ad vtrãq̃ ptẽ con-
tradictiõis. ꝛ ita p ideas nõ pñt certitudinalit̃ futura
cogſci. ¶ 2ᵐ ẽ. Idee qcqd repñ̃tãt nãlit̃ repñ̃tãt cũ
sint in dino intellectu anteq̃ habeat actũ volũtatis.
aut igit̃ due idee puta hõis ꝛ albi nãliter repñ̃tant
cõpositionẽ. aut diuisionẽ. aut vtrũq̃. si cõpositionẽ.
igit̃ ꝓpositio erit necc̃ia: hõ erit alb⁹. q2 nãlit̃ nõ libere
ẽ repñ̃tata. ꝛ p ɔñs nõ ẽ futuꝝ ɔtingẽs. si v̾o diuisi-
onẽ. ĩpossibilis ẽ hec ꝓpositio: hõ erit alb⁹. q2 ex termi
nis nãlit̃ repñ̃tatis orit̃ oppositũ illi⁹ ꝓpositionis. ꝛ
ita nõ ẽ futuꝝ ɔtingẽs. si v̾o vtrũq̃. seq̃t̃ q̃ de⁹ neu-
trã partẽ nouit detiminate. ¶ 3ᵐ ẽ. Deus eque ꝑfecte
hꝫ ideas possibiliũ fieri q̃ nõ fiẽt sicut respectu fiẽdo-
rũ. sed h̃ nõ obstãte de⁹ nõ hꝫ ideas respectu nõ fien-
dorũ q̃ repñ̃tẽt ipsa aliquñ futura. q2 cũ de⁹ falleret̃
g̃ nec hꝫ respectu fiẽdoꝝ ideas q̃ repñ̃tẽt q̃ illa sint
aliqñ futura. hec ille. ¶ Ad ꝑmũ istoꝝ negat̃ hᵒʳ. dico
eni q̃ aliter ẽ de spẽ rose q̃ ẽ in intellectu meo. ꝛ alit̃
de idea hui⁹ rose in dino intellectu. spẽs eni intelligi-
bilis intellect⁹ mei repñ̃tat rosam q̃tũ ad nãm spẽi
ꝛ nõ q̃tũ ad accñtia iduiduãtia. nec q̃tũ ad accñtia
indiuidui cuiusmõi ẽ tẽp⁹. nec q̃ ad ei⁹ existiã uel nõ ex-
istentiã. sec⁹ ẽ de idea rose in dino intellectu. vñ scũs
Tho. de veritate. q. 2. arti. 7ᵒ. dicit. Sicut se hꝫ essen-
tia vlis alicui⁹ speciei ad oĩa per se accñtia illius spe-

cici.ita se h₃ eēntia singularis ad oīa accn̄tia ,p̄pa illi⁹
singularis.cuiusmodi sūt oīa accn̄tia ī eo inuēta.q₂ p
h̄ ꝙ in ipso indiuiduāt̄ efficiūt̄ ei ,p̄pa.intellect⁹ āt co/
gnoscēs eēntiā rei p eā apphēdit oīa p se accn̄tia illi⁹
spēi.q₂ f̄m ph̄m oīs demonstratiōis p quam accn̄tia
,p̄pa de subiecto cōcludūt̄ p̄ncipiū ē qd̄ qd est. vn̄ ⁊
cognita ,p̄pa eēntia alicui⁹ singularis cogn̄scūt̄ oīa ac/
cidētia illi⁹ singularis.qd̄ intellectus nr̄ nō pōt.q₂ de
eēntia singularis ē mā sigta a q̄ intellectus nr̄ abstra/
hit ⁊ poneret̄ in ei⁹ diffinitiōe si diffinitionē hr̄et.s₃ in/
tellect⁹ diu̇⁹ q apphensor ē mā̄e ⁊ forme cōprehendit
nō solū eēntiā vlem spēi sed eēntiā singularē cuiusli/
bet indiuidui.⁊ iō cogn̄scit oīa accn̄tia ⁊ coīa toti speci/
ei aut generi.⁊ ,p̄pria vnicuiq₃ singulari.int̄ q̄ vnū est
temp⁹ in q̄ inuenit̄ vnūquodq₃ singulare in rerū nā
f̄m cui⁹ determinationē dicit̄ nūc eē uel nō eē.⁊ ideo
de⁹ cogn̄scit de vnoquoq₃ singulari ꝙ nūc ē uel nō ē.⁊
cogn̄scit oīa alia enūciabilia q̄ formari pn̄t de vlib⁹ aut
de indiuiduis.s₃ tn̄ differēter se h₃ circa ea intellect⁹
diuinus ab intellectu nr̄o.quia intellect⁹ nr̄ diuersas
ↄceptiones format ad cogn̄scendū subiectū ⁊ accn̄s.⁊
ad cogn̄scēdū diuersa accn̄tia.⁊ iō distinguit de cogni/
tiōe sub̄e ad cognitionē accn̄tis.⁊ iterꝫ ad h̄ ꝙ inherē/
tiā vni⁹ ad alterꝫ cogn̄scat.cōponit alterā spēm cū al/
tera.⁊ vnit eā quodāmō.⁊ sic in seipso enūciabilia for/
mat.s₃ intellect⁹ diu̇⁹ p vnū.s.suā eēntiā cogn̄scit oēs
sub̄as ⁊ oīa accn̄tia.⁊ iō neq₃ discurrit de sub̄a ī accn̄s
neq₃ cōponit vnū cū altero.s₃ loco ei⁹ qd̄ in intellectu
nr̄o ē cōpositio spēꝫ.in intellectu diuino ē oimoda vni/
tas.⁊ f̄m h̄ cōplexa incōplexe cogn̄scit.sicut multa sim/
plicit̄ ⁊ vnite.⁊ mālia imālit̄er.hec ille. Et ad 6ᵐ dicit
Idea q̄ ē in mente diuina ,p tāto se h₃ silit̄ ad rē in qua/
cūq₃ dispositiōe sit.q₂ ē silitudo rei f̄m oēm ei⁹ dispo/
sitionē.⁊ iō p ipsam de⁹ cogn̄scit de re in q̄cūq₃ sit dispo
sitiōe.hec ille. Ex q̄ p₃ ꝙ aliter ē de spē rose in intelle/
ctu meo.⁊ de idea hui⁹ rose in diuina mēte.lic₃ eni idea
eodē mō repn̄sentet rosam siue rosa sit siue nō sit.tn̄ p
illā ideā videt rosā eē in tali tp̄e ⁊ eē p̄teritā in tali tp̄e
⁊ futurā in alio tp̄e.⁊ ita p illā de⁹ infallibilē h₃ noti/
ciā de futura rosa.sec⁹ ē de spē rose ī intellcū meo.nā
f̄m scm̄ Tho. vbi s̄ ad 2ᵐ silitudo q̄ ē ī imagine ē silitu
do ipsi⁹ rei tn̄.nō aūt ē silitudo ad cogn̄scēdū tēpus in
q̄ res inuenit̄.sec⁹ aūt ē de idea in intellectu diuino.hec
ille. Idē dicit ad 4ᵐ. de idea arche in mente artificis
⁊ de idea arche in mente diuina.⁊ sic p₃ ad p̄mū. De re/
spōsiōe ꝯo q̄ ibi dat̄ dico ꝙ bona ē.s₃ impugn̄tio defi/
cit sicut precedēs argumētū.nā lic₃ illa repn̄tatio sit
eterna ⁊ maneat re nō exnte.tn̄ p illā infallibilit̄ scit̄ qn̄
ita ē in re ⁊ qn̄ non.q₂ repn̄sentat tēpus rei.qd̄ nō facit
cōpositio intellect⁹ nr̄i.ut dictū ē. vn̄ scūs Tho. vbi s̄
ad p̄mū dicit ꝙ intellectus diu̇⁹ f̄m vnū ⁊ idē cogn̄scit
oēs dispositiones q̄ possūt variari in re.⁊ iō sp̄ in vna
dispositiōe manēs ipse cogn̄scit oēs dispositiōes rerū
q̄litercūq₃ variataꝫ.hec ille. ¶ Ad 2ᵐ argumētū di/
co ꝙ a⁹ʳ sīsit ad ,ppositū falsa ē.lic₃ eni idea q̄ ē in di/
uino intellectu abstrahat ab oī situ ⁊ successiōe ī essen
do.tn̄ nihil ,p̄hibet qn̄ repn̄sentet sitū ⁊ successionē.nō
solū in gn̄ali.imo in speciali.q₂ ē silitudo q̄ ad illud qd̄
indiuiduat sitū ⁊ successionē.s.mām.sec⁹ aūt ē de in/
tellectu nr̄o. sicut idea l₃ sit imālis.tn̄ repn̄sentat rem
mālem.⁊ l₃ sit simplex repn̄sentat rē cōpositā.ita ip̄sa
insituata intp̄alis repn̄tat situata ⁊ tp̄alia ut hic sūt ⁊
ut nūc sūt. vn̄ scūs Tho. de v̇itate.q.2.arti.6°. ad 5ᵐ
dicit. Ad cognitionē ingt nō reqrit̄ silitudo cōformi/
tatis in nā sed silitudo repn̄sentatiōis tn̄.sicut p statuā
aureā deducimur in memoriā alicuius hoīs.hec ille.
Idē dicit.q.8.arti.xj°.ad 3ᵐ dicēs: Inter cognoscēs
⁊ cognitū non exigit̄ silitudo q̄ ē f̄m cōueniētiā in nā
⁊ f̄m repn̄sentationē tn̄.cōstat eni ꝙ forma lapidis in
aīa ē longe alteri⁹ nā̄e q̄₃ forma lapidis in mā.sed in/
q̄tū repn̄sentat eā sic est p̄ncipiū ducēs in cognitionē
ipsi⁹.hec ille. Uerūtn̄ Az.fundat se sup̄ vno qd̄ cre/
dit se demōstrasse.s.ꝙ singulare nō cogn̄scat̄ ut singu
lare nisi p iudiciū lineale.qd̄ falsū ē. ¶ Ad 3ᵐ dico ad
maiorē p̄mo ꝙ supponit vnū falsū.s.ꝙ in re sit cōple
xio terminoꝫ.cōplexio eni talis ē in intellectu.lic₃ in
re sibi correspondeat vnitas quedā. 2° dico ꝙ cōces/
sa in re tali vnione uel cōplexiōe p̄dicati ad subiectū:
ut sortis ad albū.talis cōplexio terminorū.s.sortis ⁊
albi pōt repn̄sentari infallibilit̄ p aliquā silitudinē que
adhuc eēt posito ꝙ nūq₃ cōplexio p̄dicta esset posita
uel ponēda in rerū nā.s.p ideam diuini intellect⁹.illa
eni repn̄sentat dictā cōplexionē ponēdā in tali nūc ul̄
tali tp̄e.⁊ tn̄ si cōplexio illa nō poneret̄ in tali nūc.ad/
huc illa idea eēt.nec aliq̄ mō eēt falsa.q₂ tūc nō repre
sentaret hāc cōplexionē.nec ad illā haberet respectū
illū quē nūc h₃.sed suū oppositū.s.sortes nō ē alb⁹.s₃
tn̄ verꝫ ē ꝙ nō est possibile ꝙ idea illa repn̄sentet istam
cōplexionē eē ponēdā in tali nūc.⁊ ꝙ post nō repre/
sentet illā ponēdā in tali nūc.sed ei⁹ oppositā.⁊ de h̄
forte in sequēti q̄stiōe dicet̄.arguēs aūt ,p̄bat illā ma
iorē de silitudinib⁹ creatis.dico eni ꝙ si aliq̄ silitudo
in mente sortis representaret petrū cras currere.illa
pōt eē falsa ⁊ erit falsa si cras petrus non currat.imo
etiā posito ꝙ petr⁹ currat cras.illa ,ppositio in mēte
sortis erit falsa qn̄ petr⁹ cessabit a cursu. vn̄ scūs Tho
de veritate.q.2.arti.5°.ad xjᵐ dicit ꝙ scia dei nullo
modo variat̄ f̄m variationē scibiliū.ex hoc enim con
tingit ꝙ nr̄a scia ex eoꝫ variatiōe variet̄.q₂ alia con/
ceptiōe cognoscit res p̄sentes p̄teritas uel futuras.⁊
inde ē ꝙ sorte nō sedente illa cognitio q̄ habebat̄ de
eo ꝙ sederet efficit̄ falsa.s₃ de⁹ vno intuitu videt res
ut p̄teritas uel futuras uel p̄sentes. vn̄ eadē veritas
in eius intellectu manet q̄litercūq₃ res varietur.hec
ille. Similit̄ dico ꝙ illa idea q̄ nunc repn̄sentat sortem
cursurū in tali instanti.si sortes nūq₃ fuisset illo instāti
cursurus nō repn̄sentaret sortē in illo instāti cursuꝫ.s₃
potī⁹ oppositū.cui⁹ simile scūs Tho. ponit p̄ sen.dis.
40.q.i.arti.2°. ad p̄mū.dicit eni ꝙ si aliq̄ alia res po/
neret̄ p̄ter illas q̄s deus p̄sciuit euenturas:nō fieret
additio alicui⁹ forme uel spēi ad diuinū intellectum:
sed esset ali⁹ respect⁹ diuine eēntie ad illā rē.ita in ,p
posito. ¶ Ad p̄mū Scoti negat̄ a⁹ʳ. distinguēdū eni ē
de ideis terminoꝫ.q̄dā eni est idea t̄mini puta sortis
q̄ ē silitudo sortis solū q̄tū ad sub̄am ei⁹ uel indiuidu/
antia sortis.sicut ⁊ q̄dā ē idea albedinis ut albedo est

ē non ut hec albedo.qꝛ.s.nō ē silitudo albedinis ꝙ̄tū
ad illud ꝑ qđ fit hec albedo.ꝛ ex talib⁹ ideis uel rōni/
bus aut cōceptionib⁹ aut silitudinib⁹ hoꝝ terminoꝝ
sortes ꝛ albedo.nō alia pōt haberi noticia nisi illa que
nata ē haberi ex ꝉminis illis:sꝫ q̄ trisit. Alie sunt idee q̄
sūt silitudines terminoꝝ ꝙ̄tū ad oīa q̄ cōueniūt ꝉmi/
no puta ꝙ̄tū ad subam ꝛ eē ꝛ accn̄tia ꝛ tēpus ꝛ locū
ꝛ oēs dispositiōes.ꝛ ex talib⁹ ideis uel rōnib⁹ termi/
noꝝ nō solū pōt haberi noticia q̄ nata ē haberi ex ter/
minis.utpote ꝙ sortes ē hō uel ꝙ albedo ē color.imo
ꝑ illas sciūt oīa quecūq3 pn̄t enūciari de re in q̄cunq3
tpe sit uel dispositiōe.utpote ꝙ sortes ē alb⁹ tali tpe
ꝛ niger tali.ꝛ sic de aliis.ꝑmo mō cōcedit a^{or}.sed nihil
ad ꝓpositū.qꝛ idee diue nō sūt tales.nec adeo impfe
ête.ut ex p̄dictis patuit.2° mō negat a^{or}. ¶ Ad 2^{m} ne/
gat a^{or}.dicit eni scūs Tho.ꝑ sen.dis.39.q.1.arti.2° ad
pmū.ꝙ sicut ipsū scire diuī ē subiectū libertati volū/
tatis.ita ꝛ idea fm ꝙ ad ipsam ꝉminat act⁹ diue scie
sicut scia artificis ad formā artificiati quā excogitat
ꝛ iō sīlis est rō de idea ꝛ de actu sciēdi.sicut eni nō po
test poni ꝙ actus sciēdi sit in eo ꝛ nō fuerit ꝑus.ita nō
pōt designi ꝙ idea sit i deo ꝛ nō fuerit ꝑus.tn̄ respectu
vtriusq3 pōt designi libertas voluntatis.hec ille. Et
ibidē arti.ꝑ.dicit ꝙ qꝛ act⁹ diue scie est imperat⁹ a vo
lūtate fm ꝙ ē ei⁹ opis ut informās ipsū.iō pōt cōcedi
ꝙ de⁹ pōt nō p̄scire qđ p̄scit.uel eō.nō tn̄ pōt eē ut sil'
p̄sciat ꝛ nō p̄sciat.uel ꝙ nūc p̄sciat ꝛ postmodū non p̄/
sciat.loquēdo de p̄sciētia ex pte scie tn̄.ita ꝙ nō fiat
vis de rōne futuri.qꝛ qđ modo ē futurū postmodum
erit p̄sens.ꝛ tūc nō erit p̄scitū sed scitū.hec ille. Eodē
mō ḡ dicēdū est fm eū ꝙ idea licꝫ nāliter representet
q̄ddītates reꝝ creabiliū.tn̄ eaꝝ exn̄tias rep̄sentat fm
arbitriū volūtatis.diu⁹ eni intellect⁹ fm nutū diuine
volūtatis pōt accipe eēntiā suā ꝓut p̄fectionē alicu/
ius ꝯtinet specificā nō recipiēdo eā ꝓut cōtinet esse
illi⁹.uel pōt etiā eā accipe ut ꝯtinet eēntiā cū q̄ddita/
te.ꝛ ita aliq̄ idea rep̄sentat rem esse.ꝛ aliq̄ nō.silit de
aliq̄ rep̄sentat ꝙ sit futuꝝ:qđ posset rep̄sentari nō eē
futuꝝ.vn̄ idea q̄dditatis libere ꝛ non nālit rep̄sentat
tales cōplexiōes ad extra ponēdas.ita ꝙ idea repre/
sentās sortē cursurū in.a instāti.nō nāli necitate h̄ re/
presētat.imo posset rep̄sentare oppositū. Et cū dicit
arguens ꝙ idee sūt in deo ante actum volūtatis ꝛc.
veꝝ est ꙗ̄tū ad h̄ qđ idea dicit i recto scꝫ diuā eēntiā
sed non ꙗ̄tū ad respectū quē importat ad creaturā
in obliquo.sicut eni dicit scūs Tho.ꝑ sen.dis.38.arti.
ꝑ. Ita ē cōsiderāda causalitas diuine sciētie ꝛ talis ꝓ/
gressus in ꝓductiōe artificiati. Primo eni sciētia ar/
tificis ostendit finem.2° volūtas eius tendit in illum
finem.3° volūtas imperat actū per quem educatur
opus.circa quod opus scientia artificis ponit formā
conceptam.vnde scientia se habet ut ostendens finē
ꝛ ut dirigens actum ꝛ informans opus.hec ille. Ex q̄
patet ꝙ fm eum volūtas diuina fm rationem intel/
ligitur precedere actum intellectus quo excogitat
idea.sicut actus voluntatis precedit actū intellect⁹
artificis quo excogitat formam artificiati. ¶ Ad 3^{m}
dico ꝙ possibilia nūq̄ fieuda habent perfecte ideas

in deo sicut possibilia fienda.sed aliter ꝛ aliter.qꝛ illa
que in nulla parte temporis erunt habēt ideas inde/
terminatas.illa vo que in aliqua parte temporis esse
habent dicuntur habere ideas determinatas.ac per
hoc non est inconueniens si idee horum representant
hec esse in tali mensura.non autem idee illorum alia.
vnde sanctus Thomas de veritate.q.3.arti.6°.dicit
Idea potest eē eius quod nec est nec erit nec fuit.nō
tamen eodem modo sicut est eorum que sunt uel fu/
erunt uel erunt producenda determinatur ex propo
sito diuine voluntatis.non autem ad ea que nec sunt
nec erunt nec fuerunt.ꝛ sic hꝫ habent quodāmodo
ideas indeterminatas.hec ille. Ex quibus patet quō
niens eius est ꙗ per hꝫ ideas possibilium que nunq̄
fient deus non nouit talia possibilia determinari ad
esse in seipsis.nec ille idee representant illa habere eē
extra suas causas.sicut idee futurorum uel preteri/
torum aut presentium.ꝛ sic illud argumētum nō va/
leret.non eni oritur ex imperfectione uel perfectiōe
idearum ꝙ representent aliquid esse uel non.sed hoc
oritur ex proposito diuine voluntatis quo aliquoꝝ
formas excogitat ordināndo eas ad productionem il/
larum quarum sunt forme.ꝛ sic eas quodāmodo ad
esse determinat.ꝛ tales idee representant rem in se ꝛ
cum ei⁹ actualitate quā habitura est extra suas cau/
sas.ideo per illas ideas nouit res eē futuras.aliquo/
rum autē deus formas excogitat non ordināndo eas
ad productionem.ꝛ per illas deus nouit res ꙗ̄tū ad
esse quod habent in suis causis.sed non ꙗ̄tum ad eē
quod habitura sunt in se.quia nullum tale habebunt
ꝛ ideo nouit illa non esse.posse tamen esse. Et sic pa/
tet ad alias sex replicas factas contra solutionē q̄rti
principalis argumenti. ¶ Ad 5^{m} principale dicitur ꙗ
diuin⁹ intuit⁹ fert in illas infinitas cogitatiōes futu/
ras tanq̄ in presentes sue eternitati.sed non tanq̄ in
presentes ad inuicem.ꝛ ideo non sequitur ꙗ infinita
multitudo sit simul in actu sed in potētia.sicut nec se/
quitur ꙗ omnes dies anni sint simul ad inuicem pre/
sentes in actu licꝫ simul sint presentes deo.ꝛ est exem
plū de capite ꝛ pedib⁹.q̄ꝝ qđlibet est p̄sens eidē aie
intellectiue.nō tn̄ caput est p̄sens pedib⁹.nec eō.con/
cedo tn̄ ꙗ infinite idee sūt actu i deo.fm qđ dic scūs
Tho.de veritate.q.2.arti.10. ¶ Ad 6^{m} negat h^{or}.ut
alias patuit.dico eni ꙗ futura in tpe q̄ futura sūt nō
coexistūt eternitati.sed in mēsura q̄ p̄sentia sūt quaꝝ
quālibet diu⁹ intuit⁹ simul in tota sua etn̄itate cōtin/
git. ¶ Ad 7^{m} dico ꙗ de⁹ cognoscēdo futuꝝ duo co/
gnoscit.s.eē rei future qđ hꝫ in seipsa.ꝛ eē qđ hꝫ i suis
causis ꝓpter qđ dicit futura.hanc eni duplicē cogni/
tionē habet de⁹ de quolibet futuro qđ ponet in eē ꝑ
aliq̄ mensura ut allegatū ē superi⁹ in ꝯne 3^{a} de 2^{a} 2^{e}
q.171.arti.6°.verūtamē licꝫ isto duplici modo cogno/
scat futurum.tamen ratione secūdi modi non subest
diuine scientie per certitudinem.sed solum quia sub/
est ꝑmo modo.cū ḡ dicit Aristoteles ꙗ hec ꝓpositio
de futuro:antichristus erit.est scita a deo ut est de fu
turo ꛗ. Dico ꙗ vtriq3 illa ꝓpositio ē de futuro ꝛ ē sci/
ta a deo nō rōne futuritionis sue.sꝫ qꝛ scit illā de pre/

senti: antixp̄s est. Futuritio eni nō subest certitudini
scie diue nisi qȝ p̄sentialitas subest. sic eni dictū est ꝛ
p̄us allegatū poti⁹ deberet dici ꝙ deus scit hoc esse
demonstrato aliq̄ qd̄ nobis est futurū. q̄ꝫ ꝙ sciat h̄ esse
futuꝝ si significarem⁹ eternitatē sicut in se ē. ꝯcedit̄
igit̄ ꝙ illa ꝓpositio: antixp̄us erit ē vera non rōne sue
futuritiōis sȝ rōne p̄sentialitatis correspōdentis. nec tn̄
seqt̄ ꝙ sit imutabilit̄ vera ut p⁹ dicet̄. ¶ Ad 8ᵐ distin
guo maiorē. p̄ns eni pōt aliqd dici dupliciter. p̄ mō in
terā nā tpaliū. qȝ scȝ actu ē ꝑ illa mēsura q̄ enūciatur
ab aliq̄ eē p̄ns ita ꝙ tēpus mensurās locutionē men/
suret existētiā rei de q̄ fit locutio ꝙ ē p̄ns. 2⁹ mō ali/
quid dr̄ p̄ns. qȝ attingit̄ actualit̄ ab aliq̄ mēsura actu/
ali sive illa mēsura sit tēp⁹ uel euū aut eternitas. p̄ mō
dico antixp̄m esse futuꝝ ꝛ nō p̄ntē. 2⁹ dico ꝙ ē p̄ns
Tūc ad argumētū dico ꝙ ex noticia attingente rem
ut p̄ntē p̄ mō pōt inferri rei cognite p̄ntia. ꝛ ꝙ illa res
actualiter ē. sed tunc negat̄ bⁿ. non eni deus isto mō
attingit antixp̄m ut p̄ntem. nec aliud futuꝝ scȝ ut co/
existens diei in q̄ sum⁹. aut illis q sūt in hac die. sed ex
noticia attingente rē ut p̄ntē 2⁹ mō nō pōt inferri rei
cognite p̄ntia ut possit vere enūciari ꝙ illud ē ꝑ tpe
q enūciat̄. ꝛ isto mō ꝯcedit̄ bⁿ. Unde breuit̄ qȝ deus
attingit antixp̄m ut p̄ntē sibi. iō concedit̄ ꝙ antixp̄s
est sibi p̄sens. nō aūt attingit eū ut p̄sentē nobis. ideo
nō ꝯcedit̄ ꝙ sit p̄ns nobis. vel alit̄ pōt dici ad maiorē
ꝙ h̄s verū de noticia que non simul attingit rē in se ꝛ
in sua cā cuiusmodi ē oīs cognitio creature. dum eni
cognoscit̄ eclipsis in sua cā nō videt̄ in se. nec dū vi/
det̄ in se cognoscit̄ in sua cā. ex tali enim noticia pōt
inferri ꝙ si attingat rē ut p̄ntē ꝙ illa res attincta est
ex̄ suas causas ꝛ posita in actu ꝑ mensura illa q̄ attin
git̄ ac ꝑ hoc in se p̄ns. ꝛ simılit̄ si talis noticia attingat
rem in sua causa illa ē futura ꝛ nō p̄ns in se. sȝ si aⁿ in/
telligat̄ gn̄aliter de omni noticia falsa ē. ¶ Ad p̄mū
Aureoli ꝯ 4ᵃᵐ ꝯnem inductū negat̄ bⁿ ad sensū in q̄
debet intelligi. sȝ eni sciētia dei sit in se necessaria nō
tn̄ necessariā habitudinē hȝ ad scita loquēdo de enū/
ciabilib⁹ nisi necessitatē imutabilitatis. sȝ eni de⁹ non
possit ante euentū antixp̄i p̄us scire antixp̄m esse fu/
tuꝝ ꝛ post nō scire uel ecōtra. tn̄ act⁹ diuine sciētie po
tuit eternalit̄ cadere sup oppositū hⁿ: antixp̄s erit. ꝛ sic
eternalit̄ cadit sup hāc: antixp̄us erit. ꝛ vtrūq̄ fuit in
libertate diuine volūtatis eq̄lit̄. ꝛ iō necessario sciuit
illā necessitate imutabilitatis nō tn̄ necessitate abso/
luta. Et si dicat̄ ꝙ oppositū hui⁹ sup̄ dictū fuit. s. ꝙ di
uina voluntas nō hȝ necessariā habitudinē ad volita
nisi necessitatē imutabilitatis. sȝ diuina sciētia hȝ ne/
cessariā habitudinē ad scita. dictū est etiā ꝙ h̄ aīs est
absolute necessariū: deus sciuit h̄. puta antixp̄m cur/
rere. ꝛ silr̄ ꝯn̄s scȝ antixp̄s erit. R̄ndet̄ ꝙ loquēdo
de scia simplicis intelligētie: de⁹ necessario scit qcquid
scit. nec pōt aliqd scire qd̄ p̄us nesciuit siue scitū sit cō
pletū siue incōpletū. possibile uel ipossibile. fiendū
uel nō fiendū. verū uel falsū. Sȝ loquēdo de scia vi/
sionis q̄ solū ē respectu eoꝝ q̄ s̄m aliqd̄ tēp⁹ sūt i actu
ut exponit scūs Tho. p̄ma pte. q. 14. arti. 9⁹ et 15⁹ Et
de veritate. q. 2. arti. 13⁹ Et p̄ ꝯ gētiles. ca⁹ 69⁹ et 66⁹

Et p̄ sen. dis. 39. q. arti. 2⁹ De ista inquā scia loquē/
do dico ꝙ diua scia non necessariā habitudinē hȝ ad
scita imo multa illo mō scit q̄ pōt nō scire. ꝛ multa nō
scit q̄ pōt scire. Illo mō eni scit illud enūciabile: anti/
xp̄s erit. ꝛ posset illud nō scire scȝ si antixp̄s nō pone/
ret̄. tūc eni sciret h̄ scia simplicis intelligētie. nō autē
visiōis. Potest etiā dici alit̄ ꝛ forte meli⁹ q̄ ad enūcia
bilia. id ē ꝓpositiones uel signa eaꝝ. s̄m enim ꝙ dicit
scūs Tho. p̄ sen. dis. 41. q. 1. arti. 5⁹ Enūciabile pōt su/
mi inq̄ꝫtū est res q̄dā rōnis q̄si materialiter. ꝛ sic qdcunq̄
enūciabile de⁹ sciuit scit. semp eni scit h̄ enunciabile:
sortē currere habere talē nām ꝛ tales partes. uel pōt
sumi significatiue put ꝑ ipsū signtur eē rei cū suis ꝯdi/
tionib⁹ q̄ dant̄ intelligi ex significatiōe verbi. tūc nō
qdcūq̄ enūciabile sciuit de⁹ olim. nō scit. sciuit enim
hoc enūciabile eē verū: xp̄m crucifigi cū crucifigeba
tur. sed modo non scit esse verū sȝ fuisse verū. hec il/
le. Uerūtn̄ de vitate. q. 2. arti. 13⁹ ad 7ᵐ dicit ꝙ sȝ nō
sit mō verū petrū currere sȝ cucurrisse. nihilomin⁹ tn̄
de⁹ vtrūq̄ scit. qȝ simul intuet̄ tēp⁹ quo vtrūq̄ enū/
ciabile est verū. ꝛ scit illud eē verum in tali tpe ꝛ suū
oppositū in alio tpe. ꝛ istud videt̄ magis ꝯsonū p̄orib⁹
dictis in ista mā. Cū etiā obijcitur ꝙ dictū fuit supe/
rius istam eē necessariā absolute: deus scit hoc futu/
rū ꝛc̄. Dico ꝙ illa necessitas absoluta itelligēda ē illo
mō quo docet scūs Tho. p̄ sen. vbi dixi. arti. p̄ ad 3ᵐ.
Illud inquit qd̄ est. necessariū ē dū ē. absolute tn̄ lo/
quendo non est necesse esse. ita ꝛ deum scire aliquid
necessariū est dum illud scit. non tamē necesse est eū
scire nisi necessitate imutabilitatis q̄ libertatē volū/
tatis non excludit. ꝛ hec libertas signtur cum dicitur
ꝙ deus pōt hoc non scire. hec ille. ¶ Sed contra so/
lutionem istam ꝑ quāto dicit scientiā dei esse neces/
sariam in se. non tn̄ q̄ꝫtum ad habitudinem ꝛc̄. arguit
Aureolus p̄. qȝ talis habitudo ꝛ transitus ad creatu/
ras sicut ad obiecta secūdaria ē aliquid relatiuū. sed
nulla ꝯtingentia pōt esse in relatiuo q̄n sit in aliq̄ ab/
soluto cū non acquiratur relatio nisi acquisito abso/
luto. q̄ꝫ nō pōt poni ꝙ sciētia dei sit necessaria q̄ꝫtū ad
illud qd̄ ē absolute. ꝯtingens ṽo q̄ꝫtū ad habitudinē.
¶ 2⁹ Aut hō habitudines ꝛ trāsitus fūdant̄ sup eodē
absoluto. aut sup diuersa. sȝ nō pōt dici ꝙ transit⁹ sup
duo opposita fundent̄ duo absoluta. qȝ i diuinis nō sūt
multa absoluta. nec pōt dici ꝙ sup vnū. qȝ tūc q̄libet
habitudo eēt necessaria sic ꝛ illud absolutum. ¶ 3⁹ Si
deus ab eterno potuit ꝑ actum sui itellectus trāsire
sup duo opposita. querēdū ē de ista ꝯtingentia. circa
qd ponit̄ inherēt̄. aut eni circa diuitatē cui iste trāsit⁹
q̄ꝫtū est ex se posset inesse ꝛ nō iesse. aut circa obiecta
secūdaria. qȝ sȝ ille trāsit⁹ sp eēt in diua eēntia. posset
tn̄ t̄minari ad istud ꝛ ad ei⁹ oppositū. sȝ nō pōt dici p̄ᵐ.
qȝ tūc de⁹ nō eēt nec̄e esse formalit̄ q̄ ad oē ꝯceptū ut
sibi inherēs. vn̄ haberet potētiā passiuā ad vtrūlibet
qd̄ repugt̄ sūme necessario cuiusmodi ē de⁹. nec pōt
dari 2ᵐ. qȝ manente trāsitu sp oȝ intelligi ꝙ maneat
t̄min⁹ sup quē trāsit etiā secūdario. igit̄ idem qd̄ p̄us
¶ 4⁹ qȝ de rōne scie ē trāsire sup obiectū. nō eni pōt
eē nec itelligi q̄n trāseat sup obiectū. sȝ nulla res pōt

esse necessaria qn necessariū sit quicqd ē de formali
rōne ⁊ ꝯceptu illi⁹. ꝗ ipossibile est ꝙ scia sit necessaria
qn etiā sit necessarius transitus ei⁹ sup obiectū. Et si
dicatᷣ ꝙ verū ē de obiecto ꝑmario: non aūt de secū-
dario. non valet. tū qꝛ sup obiectū secūdariū nō tran
sit nisi tm̄mō denoīatiue. sic pictura dᷣ denoīare pi-
ctū. denoīans aūt si sit necessariū in se ē necessariū i
denoīando. ut si pictura eēt qd necessariū sp denoia-
ret pictū. tū qꝛ intellectio creature nō pōt esse aut in-
telligi sine creatura. ⁊ iō eo mō q̄ hꝫ itellectio respicit
creaturā necesse ē ꝙ necessario respiciat. ut si respi-
ciat tāq̄ obiectū secūdariū terminās necessario ter-
minetᷣ. si vo ut denoīatū necessario denoiet. ⁊ ita oꝫ
ꝙ ille trāsit⁹ semp sit necessari⁹. ¶ Ad ꝑmū dico ꝙ il-
le respect⁹ quē dico transit⁹ ꝯtingens ē. qꝛ creatura
ad quā terminatᷣ ē ꝯtingēs. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ille habi-
tudines fundantᷣ sup eodē absoluto scꝫ actu diui in-
tellect⁹ ⁊ terminātᷣ ad diuersa obiecta. nec tñ seqᷣ ꝙ
ꝯtrahāt necessitatē ex fundamēto necessario. qꝛ non
insurgūt ex illo ex nā rei cū sint respect⁹ rōnis. sꝫ ꝑm
arbitriū volūtatis diue. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ista cōtingē-
tia non inheret alicui cū sit mera negatio. ꝯtingentia
eni nō est repugnātia ad esse ⁊ ad nō esse. sꝫ eo mō q̄
inherere dᷣ. dico ꝙ īheret respectui rōnis scie dei ad
obiecta secūdaria. nec argumētū iꝑobat istā ꝑtē sic
debēt. ⁊ ꝑterea false imaginatᷣ ꝙ ibi sit vnic⁹ transit⁹
q̄ successiue terminari pōt ad diuersa. hoc eni nullus
somniat. imo quot sūt obiecta itellecta tot sūt ibi trā-
sit⁹ ⁊ habitudines scie ad scita. ¶ Ad 4ᵐ dᷣ sicut ibi
dicebatur. Et ad ꝑmā iꝑobationē dico ꝙ licꝫ deno-
minans sit necessariū. tñ ꝯtingentᷣ denoiat illud qd̄ in
se absolute ē ꝯtingēs. nā res ꝯtingēs nō sub oī dispo-
sitiōe est subiicibilis diue scie nisi sub illa sub q̄ hꝫ ali-
quā certitudinē. Ad aliā dico ꝙ intellectio creatu-
re non pōt intelligi nō intellecta creatura si loq̄mur
de intellectione creature ꝑut dicit quoddā ꝯstitutū
ex diuina scia ⁊ ex respectu ad creaturā. sꝫ si loq̄mur
de intellectiōe creature ꝑut dicᷣ absolutū fūdās illū
respectū negatᷣ. ¶ Ad 2ᵐ ꝑncipale dᷣ eodē mō. Ista
eni suppositio: de⁹ ꝑsciuit antixp̄m fore. ē qdē imuta-
bilis scꝫ qꝛ non pōt h̄ eē qd̄ ꝑus sciat ⁊ p⁹ nesciat ꝯtrū
ē ex ꝑte sui sic dictū ē supi⁹ ad 2ᵐ argumētum. Sco-
ti. dico tñ ꝙ nō ē absolute necessaria nec ineuitabilis
imo ē in libertate diue voluntatis ꝙ actus diue scie
etn̄aliter cadat sup oppositū scꝫ: antixp̄s non erit. vn̄
scūs Tho. ibidē ad ꝑmū dicit. Act⁹ diuine scie nūq̄
trāsit in ꝑteritū sꝫ semp ē in actu. ⁊ iō semp manet i li-
bertate diue volūtatis. Idem ponit de veritate. q. 6.
arti. 3.° ad. 10. in alia mā scꝫ de ꝑdestinatiōe. sic eni ait:
Absolute loquēdo de⁹ pōt vnūquēq̄ ꝑdestinare uel
non ꝑdestinare. aut ꝑdestinasse uel nō ꝑdestinasse. qꝛ
actus ꝑdestinationis cū mēsuretᷣ etn̄itate nūq̄ cadit
in ꝑteritū sicut nūq̄ ē futur⁹. vnde semp ꝯsideratᷣ ut
egrediēs a volūtate ꝑ modū libertatis. tñ ex supposi-
tione h̄ efficitᷣ ipossibile. nō eni pōt nō ꝑdestinare sup-
posito uł cū suppōne ꝙ ꝑdestinauerit. uel ecōuerso.
qꝛ mutabilis eē nō pōt. hec ille. Idē ponit arti. 4.° ad
8ᵐ. ⁊ dicit idē eē intelligēdū de ꝑscia. Dico ḡ ꝙ illa ꝑ-

positio: de⁹ h̄ sciuit eē futurū. est quidē inuariabilis ⁊
imutabilis ꝯtrū ad veritatē. non eni ē simpliciter ab-
solute necessaria. non tñ ē ineuitabilis sic qn sit possi-
bile ipsam eternaliter fuisse falsam. ⁊ iō non est vanū
ꝯsiliari de illo qd̄ seqᷣ ad illā suppositionem. necītas
eni imutabilitatis libertatē volūtatis nō excludit ut
dictū ē. ¶ Ad 3ᵐ Gregorij concedo ꝙ voluntas pōt
velle in instanti ⁊ elicere suā volitionē in instāti. Ad
aliā tñ suppositionē ibi factā de descriptiōe cause li-
bere. dico ꝙ illa descriptio falsa ē nisi sic intelligatᷣ ꝙ
cā libera ē q̄ positis oīb⁹ reqsitis ad agendū ⁊ actionē
ꝑcedētib⁹ pōt agē ⁊ nō pōt agere. mō tēp⁹ uł mēsura
in q̄ ē actio nō ꝑcedit actionē sꝫ ē simul cū ea. Vn̄ illa
descriptio loqᷣ solūmodo de reqsitis ad agendū que
sūt dispositiōes agentis ad agēdū uel passi ad patien-
dū ⁊ nō de mensura in q̄ fit actio. Ex h̄ pꝫ ꝙ aīs q̄ ad
primā partē ē falsū. qꝛ fundatᷣ in hac suppositiōe ma-
le intellecta. Sciendū tñ ꝙ illud argumētū ꝓbat ꝙ
illud qd̄ ē i aliq̄ instanti durāte illo instāti nō ē neces-
sariū absolute. ita ꝙ in illo instāti hec ꝓpositio sit ne-
cessaria: h̄ ē. demōstrādo ꝑ h̄ illud qd̄ dicim⁹ eē i tali
instāti. ⁊ h̄ qdē ego ꝯcedo. nec scūs Tho. oppositum
vult. nō eni ista ꝓpositio: ego non sū. iplicat cōtradi-
ctionem plus in instāti q̄ ego loqᷣ q̄ in q̄cūq̄ alio in-
stāti sequēte aut ꝑcedēte. ac ꝑ h̄ ista ꝓpositio: ego sū
nō plus ē absolute necessaria in instāti q̄ ego loqᷣ q̄
in alio instāti in q̄ ꝯstat eā eē mere ꝯtingentē. sꝫ scūs
Tho. vult ꝙ oē qd̄ ē qn̄ ē necessario ē necītate imuta-
bilitatis sic ꝙ eo facto q̄ aliqd ponitᷣ i a. instāti. nō pōt
desinere esse in a. instāti q̄diu durat a instās. nec mu-
tari de existēte in a. in nō existēs i a. ⁊ ꝯsilis ⁊ nō ma-
ior necītas ē i hac ꝓpositiōe: de⁹ scit antixp̄m eē futu-
rū scꝫ necītas imutabilitat̄. qꝛ nō pōt desinē eē vera.
sꝫ nō sit necesse absolute ipsam esse verā. h̄ eni ponit
scūs Tho. ꝑ sen. dis. 39. q. 1. arti. ꝑ. ad 3ᵐ et 4ᵐ. nec ar-
gumētū hui⁹ arguētis ꝯ h̄ ꝓcedit. iō ē ꝑter mentē sci
Tho. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ illa ꝯn̄a quā facit arguēs non
valet ut ipse satis bn̄ ꝓbat tripliciᷣ. sꝫ ꝯcessa nullitate
illi⁹ ꝯn̄e non habetᷣ nisi ꝙ ista stant simul: de⁹ pōt ꝓ-
ducere vnū angelū in b. ⁊ de⁹ nullū angelū ꝓducit i
b. ⁊ h̄ ꝯceditᷣ. ⁊ vlteri⁹ ꝯceditᷣ ꝙ dū ista ē vera: de⁹ nō
ꝓducit angelū in b. ista pōt eē vera: deus ꝓducit an-
gelū in b. ⁊ iō bn̄ ꝯcludit ꝙ aliq̄ ꝓpositio ē vera i aliq̄
instāti ⁊ tñ absolute ē possibile illā eē falsam ꝓ illo in-
stāti. sꝫ nō ꝓbat qn dū ē vera necessario sit vera ne-
cessitate imutabilitat̄ a vero i falsū. Et silr ꝯceditᷣ
ꝙ aliq̄ ꝓpositio ē falsa i aliq̄ instāti ⁊ tñ i illo istāti ē po-
tētia potēs facē ꝙ illa sit vera ꝓ eodē instāti. cū q̄ stat
ꝙ oīs ꝓpositio falsa i aliq̄ instāti necessario ē falsa in
instāti illo necītate imutabilitat̄ a falso i verū. ¶ Sz
forte aliqs arguēt ꝯ istā solutionē sic arguit Okam.
ꝑ eni supponit vnū coītᷣ ꝯcessū scꝫ ꝙ ꝑ nullā potētiā
pōt fieri de ꝑterito non ꝑteritū qn semp sit post verū
dicere ꝙ fuit ꝑteritū. q̄ cōcesso arguit sic. Hoc mōē
vera: volūtas vult c. in b. instanti. ponitᷣ ꝙ ita sit. ḡ p⁹
b. semp erit verū ꝙ volūtas voluit b. i c. imo ⁊ neces-
saria. qꝛ oīs ꝓpositio vera mere de ꝑsentibꝫ de ꝑteri-
to aliquā necessariā ⁊ ꝑ ꝯn̄s sua opposita erit impos-

sibilis. ex quo seqtur q̄ si ista nō sit vera in instanti b. p nullā potentiā poterit vnq̄ fieri q̄ ipsa sit falsa i instanti b. ꝛ p ɔñs nec q̄ ista sit vera: voluntas vult b. in c. ¶ 2° sic. Nā magister sen. li° 2° dis. 25. sic dicit. Sciendū ē q̄ liberū arbitriū ad p̄sens uel ad p̄teritū non referṫ sꝫ ad futura ɔtingētia. qḋ eni i p̄ñti ē determinatū est. nec eni in ptāte nostra ē ut tūc sit uel non sit qḋ est. pōt eni nō esse uel esse aliud postea. sed nō pōt non esse dū ē uel aliud esse dū ē id qḋ est. sed i futuro an hoc sit uł illud ad ptātem liberi arbitrij ptinet. hec magister. Et eandē sniam ponit Hugo li° p̄. de sacramentis. parte 5ª. ca° 22°. ¶ 3° sic. Si in instanti b. ē aliq̄ volitio aut aliquid aliud. ꝛ possibile ē q̄ in instanti b. ipsa non sit. poniṫ in esse. ꝛ tūc sequiṫ q̄ i eodē instanti sit ꝛ non sit qḋ ē ipossibile. ¶ Ad p̄mū istoꝝ ɔcessa illa suppositione ad sensū quē hꝫ verū. dr̄ q̄ vtriq̄ si in instanti c. hec sit vera: voluntas vult b. post illud istās hec erit necessaria necessitate imutabilitatis: voluntas voluit b. ꝛ sua opposita erit impossibilis. id ē imutabiliter falsa. ꝛ similiṫ concediṫ q̄ hec de p̄senti: volūtas vult b. est necessaria in c. necessitate imutabilitatis: cū q̄ stat q̄ nō ē absolute necessaria i c. pluſ q̄ i alio instāti. q2 ei° opposita i nullo instāti iplicat ɔtradictionē ex t̄minis. ꝛ iō absolute possibile ē ipsam eē falsam in c. instanti. ꝛ ɔñter non ē necessariū absolute q̄ aliq̄ de p̄terito necessaria sibi corrńdeat p° instans c. nisi supposito q̄ illa sit vera i c. ¶ Ad 2m dico q̄ magister ꝛ Hugo loquūtur de necessitate imutabilitat̄ volūt eni q̄ illud qḋ est in p̄ñti nō sic subiaceat libero arbitrio q̄ mutet illud de vero in falsū durante mensura p q̄ illud ē p̄ñs. nō aūt volūt qn liberū arbitriū libere pducat actū p̄ñtē. ut eni dicit scūs Tho. p̄ sen. dis. 39. q. i. arti. p̄. actus elicitus a volūtate q̄diu ē in elici subest ei° arbitrio. non aūt qñ transit in p̄teritum ut post diceṫ in alia q̄ōne. ¶ Ad 3m dr̄ q̄ licꝫ iste sint simul vere: a. ē i c. ꝛ a pōt non eē in c. tñ si 2ª q̄ ē de possibili poniṫ in esse illa deponit p̄mā q̄ ē de in esse. aliq̄ eni ꝓpositio de in esse stat cū alia de possibili q̄ nō stat cū ea de in esse q̄ corrñdet illi de possibili. patꝫ de duob° ɔtradictorijs quoꝝ qḋlibet est ɔtingēs. ¶ Ad p̄mū ɔ 5m ɔnē negaṫ p̄ncipale añs scꝫ q̄ ifallibilitas diuine scie inducat necessitatē reb° ab ea scitis. Et ad p̄mā hui° añtis ꝓbationē dico q̄ scitū a deo ē imutabiliṫ verū sic q̄ nō ē possibile q̄ de veritate transeat in falsitatē p mēsura p q̄ subdiṫ diuine scie. illud eni scitū a deo: antixp̄s erit. hꝫ imutabilē v̄itatē p toto tp̄e p̄cedente positionē antixp̄i. q2 p illo ꝛ solo tp̄e deus scit eā eē verā ꝛ p tp̄e sequēti scit eē falsam. ꝛ ita ē de alijs enunciabilib° scitis a deo. Dico igiṫ ad formā q̄ in tali ɔña: de° scit hoc futurū. igiṫ hoc erit. añs ē imutabiliṫ verū p mēsura tali uel tali. ꝛ siliter ɔ̄. nō tñ sequtur q̄ p aliq̄ mensura sit absolute necessariū sꝫ solū ex suppositiōe. ¶ Ad 2m dico q̄ posse cognoscere aliq̄d aliṫ q̄ est contingit dupliciṫ. Uno° s̄m sensū cōpositū loquēdo. q2 scꝫ totū h̄ ē possibile ut res taliter sit ꝛ protunc aliter cognoscatur esse q̄ sit. ꝛ isto modo conceditur aᵒʳ ꝛ negatur bᵒʳ. nec probatio est ad hūc sensum. Alio modo s̄m sensum diuisum. quia res taliter ē ꝛ possibile ē ut aliter cognoscaṫ. ꝛ isto mō negatur aᵒʳ. sicut eni in veritate stant simul q̄ aliq̄d erit ꝛ poterit nō eē. ita nō iferṫ posse decipi q̄ aliq̄d aliṫ erit ꝛ pōt aliṫ cognosci. ¶ Ad 3m dico q̄ si aᵒʳ sit cōposita modus arguendi nō valet. si aūt diuisa sit. falsa est in illo argumento ibi facto in minore. ¶ Ad 4m dico q̄ causa necessaria non ipedibilis inducit necessitatē in effectu. si habeat necessariā habitudinē ad effectū sūn aūt effect° nō ꝓuenit necessario ab ea nisi necessitate suppositiōis hꝫ q̄ cā ē prepata ad effectū iducendū. ¶ Ad 2m p̄ncipale negaṫ añs. Et ad p̄mā ꝓbationē dico q̄ potētia ɔtradictiōis pōt esse dupliciṫ in aliq̄. p̄mō q2 non solū ē indifferēs ad ɔtradictoria. imo vnū ɔtradictoriū pōt sibi post aliud iesse. Alio° q2 solū est s̄m se ad ɔtradictoria indifferens. lꝫ talis successio cōtradictorioꝝ eidē repugnet. Tūc dico q̄ cōtingētia scitoꝝ a deo ponit in eo potētiā ɔtradictiōis 2° mō nō aūt p̄mo mō. potētia aūt ɔtradictiōis non arguit immutabilitatē nisi p̄mo mō. Ad 2m dico q̄ lꝫ deus aliq̄ p̄sciat q̄ possibile ē eū nō p̄scire nec p̄sciuisse. tñ nō est possibile q̄ de p̄scio fiat non p̄scius. iō talis trāsit° in eo esse non pōt. nec oꝫ q̄rere vbi est mutatio facta. Ad 3m negaṫ bᵒʳ. Dico enim q̄ nihil ē in deo qḋ possit non eē in eo. nec valet ꝓbatio. sed ē fallacia figure dictionis. cū sic arguiṫ. p̄sciētia antixp̄i ē in deo ꝛ pōt non eē in eo. igiṫ aliquid qḋ est in deo pōt nō eē in eo. ¶ Ad p̄mū ɔ 6m ɔnē dico q̄ iste due ꝓpositiōes: de° scit antixp̄m eē futuꝝ ꝛ de° vult antixp̄m eē futuꝝ lꝫ sint ɔuertibiles q̄tū ad veritatē isto mō q̄ vna non pōt esse vera alia non existente vera. tñ aliṫ ē de veritate p̄me ꝛ 2e. nam p̄ma ē necessaria nō solū ꝓpter imobilitatē act° diuini intellect°. imo etiam ex obiecto eiusdē qḋ hꝫ necessitatē absolutā p aliq̄ mēsura i q̄ antixp̄s ē deo p̄ñs. qḋ eni ē necessario absolute ē p illa mensura lꝫ nō necessario sit absolute simpliciter. necessitas aūt illi° ɔñe dat necessitatē ꝓpositioni de futuro explicite illud fore in tali mensura. ꝛ ad hunc sensum ponit sup̄ ɔ̄ hanc eē absolute necessariā: de° scit antixp̄m fore. non quidem q̄ simpliciter absolute sit necessaria. sed q2 ei° veritas oꝛtū hꝫ ex aliquo absolute necessario in certa mensura scꝫ p̄ñtia antixp̄i ad diuā eternitatē in tali mēsura. Ista aūt ꝓpositio: deus vult antixp̄m fore ē solū necessaria ex suppositiōe. q2 scꝫ eternaliter de° ita voluit ꝛ nō ē mutabilis ad oppositū. nec veritas illi°: de° vult antixp̄m fore. oꝛtum hꝫ ex aliq̄ absolute necessario p q̄licunq̄ mēsura. nā existentia futuri p q̄cūq̄ mēsura nō ē rō ipsi futuro q̄ subijciaṫ diuine volūtati. sic ē de scia dei volūtas eni nō reqrit i obiecto suo totā necitatē sicut scia. Cū aūt dicit arguēs q̄ intellect° diu° ē neuter de q̄libet futuro an deṫminationē ꝛc̄. Dico q̄ lꝫ act° diuine scie put terminaṫ ad talia enūciabilia ɔtingētia subsit voluntati s̄m qḋ ponit sanctus Tho. p̄ sen. dis. 39. q. i. arti. 2° ad primū. tamen ex hoc non habetur q̄ eandem habitudinem habeat actus diuine scie ad scitū sic volūtas ad volitū. nec q̄ requirat in obiecto voluntatis qḋ requiritur in obiecto scie. ac p hoc nec eadē sit necessitas ꝓpositiōis explicantis habitudinē

scientie ad scita sicut voliti ad volita. licz concedam q diuina scientia non necessario simpliciter absolute cadit sup aliqd enunciabile contingens plus q̃ diuina volũtas. deus eni necessario simpliciter τ absolute cognoscit omne cognoscibile icõpletũ scia simplicis intelligentie siue illud sit quidditas siue existentia siue quicqd aliud accidens quidditati. τ in hoc nõ subest actus intellectus arbitrio diuine volũtatis. sz loquendo de scientia visi[o]. illa non terminatur ad existentiã rei nisi sm arbitriũ volũtatis. similiter nec ad enũciabilia ut sunt enũciabilia vera uel falsa. ¶ Ad argumenta p̃ loco ab Aureolo ꝯ 7[am] ꝯnẽ inducta respondeẽ. Ad primũ quidem dico q argumentũ illud solũ ꝓbat q hoc ꝯñs de futuro: antixp̃s erit. nõ hz q ꝯcedatur nisi qz sibi correspõdet aliquid de p̃nti τ nõ de rõne sue futuritiõis ꝯtingẽtis. qd ꝯcedim⁹. sed nõ ꝓbat gn illud ꝯñs sit verũ τ cõcedendũ. ¶ Ad 2[m] dr̃ q illa dissimilitudo quam arguẽs assignat inter illas duas conditionales scz si deus scit antixp̃m fore antixp̃s erit. τ si anima scit aliqd eẽ illud ẽ imãle. nõ tollit gn exemplũ sci Thome sit conueniẽs ad ꝓpositũ ad qd inducĩ. vtrobiq eni verũ ẽ q ꝯñs conditionalis vtriusq inferĩ aliã habere veritatẽ aut cãm veritatis ꝓpter actum cognitionis q̃ haberet ꝯñs in se consideratũ licz aliã veritatẽ habeat q̃ illud ꝯñs: lapis ẽ imaterialis. τ ideo sicut ista ꝓpositio. lapis ẽ immaterialis: hz duplicẽ cãm veritatis. vnam scz ex se. aliam inq̃tũ additur tali ꝯñti. scz lapis intelligĩ. Ita illa ꝓpositio: antixp̃us erit: cũ iferĩ ex isto antecedẽte: deus scit antixp̃m fore. habet duplicẽ cãm veritatis uel necessitatis. p̃ma est qz cause antixp̃i non sunt imobiliter deĩminate ad ꝓductionẽ antixp̃i. si enim ita esset tunc illa esset absolute necessaria: antixp̃us erit. τ illa necessitas cõpeteret inq̃tũ est de futuro. 2ª cã necessitatis est. qz p̃sentialitas antixp̃i attingiĩ a diuino intuitu. hoc eni supposito ista est necessaria: antixp̃us erit. τ ista nõ competit illi inq̃tũ ẽ de futuro. nec rõne futuritiõis sz rõne sui p̃ntis attincti a diuino intuitu. τ ista necessitas dr̃ absoluta q̃tũ ad mẽsuram ꝓ qua illud p̃ns attingitur a diuino intuitu. sz ꝓ alia mensura dr̃ necessitas suppositionis uel ꝯñe. Sciendũ etiã q scũs Tho. non loquiĩ de ista ꝯña: si aliquid scitur a deo eẽ futurũ illud erit. sed de ista: si aliquid scitur a deo illud ẽ necessariũ. τ vult q illud ꝯñs sit necessariũ sm q subest diuine scie. qz illud ꝯñs non scitur a deo nisi qz sciĩ suũ p̃ns qd est necessariũ dum ẽ. τ ideo argumentũ non ẽ ad ꝓpositũ cõueniẽter adductũ. ¶ Ad 3[m] negaĩ p̃mũ qd ibidẽ supponiĩ scz q si ista ꝓpositio singularis de futuro ꝯtingenti: antixp̃s erit. sit aliq mõ vera q sit inevitabiliter vera. ievitabile verũ dico in ꝓposito id est absolute necessariũ. cõcedo tñ q si illa ꝓpositio sit vera. qz non põt mutari de veritate i falsitatẽ. nec ecõtra quo ad mẽsurã ꝓ qua scitur a deo scz ante positionẽ rei. tũc eni dico q falsificaĩ. sed prius erat vera. nã ante natiuitatem xp̃i hec erat vera: xp̃s nasceĩ. mõ aũt falsa sm qd dicit scũs Tho. p̃ma pte. q. 14. arti. 15° ad 3[m]. Et de veritate. q. 2. arti. 13° ad 7[m]. Et p̃ sen. vbi sup. dicĩ q illud qd mõ ẽ futurũ postmodũ erit p̃ns. τ tunc nõ erit p̃scitũ sed scitũ. τ istud solũ ꝓbat arguens. cũ eni in p̃ma ꝓbatione dicit q si ꝓpositio de futuro in instãti q ponitur res que p̃us dicebaĩ futura mutaĩ a veritate in falsitatẽ. tunc illud qd transiuit in p̃teritũ mutaretur τc. negaĩ ꝯña ad sensũ Aristotelis 6° ethicoꝝ. ipse eni solũ vult q illud qd est p̃teritũ non põt non fuisse p̃teritũ. τ hoc ꝯcediĩ. non eni dicim⁹ q veritas illius de futuro. que quidẽ veritas eternaliĩ fuit ad bonũ sensũ loquendo desinat fuisse. imo semper erit verũ illã veritatẽ fuisse. sz dicim⁹ q illa veritas erat in tali ꝓpositione τ non ẽ nũc. Cum aũt dicit q si illa ꝓpositio muteĩ a veritate in falsitatẽ. hoc non põt eẽ ꝓpter positionẽ sui significati τc. cõcediĩ hoc loquẽdo de totali significato ꝓpositionis. istius eni ꝓpositionis: antixp̃s erit. sig̃tũ totale non est ipse antixp̃us solũ sed designatur etiã respectus eius ad suam cãm in qua est. que qdẽ dr̃ futuritio. cũ g̃ antixp̃s poniĩ. non ideo poniĩ totale sig̃tũ dicte ꝓpositionis. sed potius tollitur sublata futuritiõe antixp̃i. desinit igiĩ eẽ vera non ꝓpter positionẽ sui totalis sig̃ti sed ꝓpẽ positionem oppositi scz antixp̃m non eẽ futurũ. quia iam erit extra suas causas. Et cũ arguitur. quia ꝓpositio de futuro nũq̃ fuit vera. negaĩ ꝯña. Ista eni non significabat q eius totale sig̃tũ poneret in esse instãti quo ponitur antixp̃s. sed tũc haberet vnã de p̃nti verã sibi correspondentẽ. licz eã sua veritate falsificantẽ. Ista eni: antixp̃s est in a. instanti. falsificat istã: antixp̃s erit in a. instanti. verũtamẽ rõ illa de futuro in p̃terito fuit vera. quia ista de p̃nti est vera. Ad 2[am] ꝓbationẽ diciĩ eodẽ mõ. falsũ enim supponit scz q eadem veritas sit successiue in istis trib⁹ ꝓpositiõib⁹ antixp̃s erit. antixp̃us ẽ. antixp̃us fuit qd nõ ẽ. cũ sint diuerse ꝓpositiões τ diuersa enũciabilia sm q ꝓbat sanctus Tho. p̃ma parte vbi sup. et p̃ sen. dis. 41. q. 1. arti. 5°. Ad 3[am] probationem dico ut prius ad primam probationem. omnia ista enim solum probant q propositio talis de futuro non possit mutari a veritate in falsitatẽ ante positionem futuri in esse. sed non ꝓbãt gn falsificetur ad verificationẽ ꝓpositiõis de p̃senti sibi correspondẽtis. nec ꝓbant q talis ꝓpositio ieuitabiliĩ sit vera ante positionem futuri in esse. Ad 2[m] q̃d suppositũ ibidẽ scz in argumento 3° ẽ verũ in vno sensu τ falsũ in alio ad quẽ ipse videĩ declinare. si eni sic intelligatur q impossibile est aliquid esse futurũ i ordine ad cãm p̃mã gn illud aliqñ ponaĩ i esse. sic cõcediĩ. Si vo intelligaĩ q ipossibile ẽ aliqd q̃cũq mõ futurũ eẽ gn aliqñ illud eueniat. sic negaĩ. Si aũt 3° intelligaĩ q ipossibile ẽ aliquã ꝓpositionẽ de futuro esse veram gn aliqñ sibi correspondeat aliq de p̃senti vera. sic etiã negaĩ. Dico eni sm ꝓbationẽ 8[e] ꝯnis q medic⁹ aliqñ verũ dicit ꝓnosticando de infirmo dicẽdo q sanabiĩ. τ tñ nunq̃ ista erit vera: hic sanatur. Similiĩ ista fuit vera: morte morieris Ezechia. τ ista: post q̃dragita dies niniue subuerteĩ: qb⁹ tñ nõ correspondet aliqua vera de p̃nti illo tpe q̃ p̃dictũ fuerat. duo igiĩ ultimi sensus sũt falsi τ p̃m⁹ ver⁹. Tũc ad p̃mam ꝓbationem dico illius suppositi q sicut ista ꝯña non

valet.hec ē vera:fortes erit.igiť ita eueniet ꝙ fortes erit.sic nec ex opposito sequitur oppositū scʒ nō erit ita ꝙ fortes erit.igitur ista non est vera ꝙ fortes erit. Ad 2m dico ꝙ ventuꝝ ⁊ futuꝝ idē signt.sicut tñ nō sequiť:fortes ē futurᵘ.ģ ita ē ꝙ fortes erit.ita nec sequitur:fortes ē venturᵘ.igitur ita ē ꝙ fortes eueniet ⁊ causa est.qꝛ ſm ꝙ allegatū est in octaua ꝯne.diciť aliqd futurū duplici de causa.scʒ uľ qꝛ ita erit.uel qꝛ cause alique sūt inclinate ⁊ disposite ad hoc ꝙ ita sit. ⁊ hoc intendebat Aristoteles cū dicebat ꝙ in illis de contingenti non ē determinata veritas.non eni intellexit ꝙ tales non sint vere nec false sicut arguēs fingit.sed solū ꝙ ꝓpositio de futuro contingēti rōne futuritiōis nō determinať plus ad veritatē ꝗ̄ ad falsitatem.⁊ ꝙ eiᵘ veritas non tollit futuro ꝯtingentiā nec infert ꝙ futurū eueniat. ⁊ ista videtur esse mens sci Tho.de veritate.q.6.arti.3° ad 6m.ait eni sic: Sicut veritas ꝓpositionis de futuro non tollit futuro contingentiam.ita nec veritas ꝑdestinatiōis. sed differt ꝗ̄tum ad hoc ꝙ ꝓpositio de futuro respicit futuꝝ ut futurū ē.⁊ hoc modo non pōt habere certitudinē.sed veritas ꝑdestinatiōis ⁊ ꝑscientie respicit futurū ut ē ꝑsens.⁊ ideo certitudinē habet.hec ille. ¶ Ad 4m dico ꝙ licʒ contingens futuꝝ ex ea parte qua futurū ē nullā determinationē habeat.sed sit ad vtrūlibet ſm ꝙ concedit scūs Tho.de veritate.q.2.arti.12° ad ꝑmū et 8m et 9m.tñ ꝓpositio de futuro contingēti per respectū ad cognitionē que contingens intuetur ꝗ̄si ꝑsens determinata est ad veritatē.sic enim habet aliquā de ꝑsenti sibi correspondentē veram nō tamē in mensura in qua est vera.sed in alia.vnde Aristoteles falsum dicit ꝙ scʒ actualitas contingētis nullam determinationē det futuro ꝓ instanti ꝑcedenti. cōcedo eni ꝙ verū est in ꝗ̄tū illa actualitas ē futura ⁊ ponēda in esse.sed inꝗ̄tū est ꝑsens alicui aspiciēti dat determinationē futuro ⁊ est cā ꝙ illa ꝓpositio de futuro illo formata sit vera. ¶ Ad 5m negať aᵉʳ. Et ad ꝓbationē dico ꝙ noticia diuina licʒ coexistat instātibᵘ ꝑcedentibᵘ positionē futuri.non respicit instans positiōis futuri ut distans.sed oīa ut ꝑsentia. ¶ Ad 6m dico ꝙ diuina noticia dat veritatē illis ꝓpositionibus de futuro ꝓpter modū cognoscendi ⁊ ꝓpter obiectū cognitū. Et ad iꝓbationē ꝑmi dictū ē.licʒ eni actualitas futuri non det determinationē futuro ut i causis futuri ē uel ut est futura.tñ ut est extra causas ⁊ in se dat determinationē futuro ꝓ instanti ꝑcedente illam actualitatē. Ad improbationē secūdi dř sicut ad. Diuina eni noticia est ꝑsens simul ⁊ semel futuritioni antixpi ⁊ eius existentie actuali cum oīa tēporū momenta sua eternitate compꝛehendat. Et sic pʒ quid dicendū. ¶ Ad ea 3° loco a Gregorio contra eādem ꝯnē inducta dř ad ꝑmū ꝙ ista ꝓpositio antixpus erit que est ꝯñs in dicta ꝯña.ipsa quidē ſm se absolute sūpta extra omnē ꝯñam ē contingēs absolute.nec aliq ꝯña faciet eam absolute necessariā aut absolute impossibilē.sed licʒ ipsa sit in se cōtingens.tñ posita aliq suppositione ipsa erit necessaria ex suppositione. sic posita ista suppositiōe ꝙ deus velit creare antixpm i die futura ita ꝙ breuiter ꝗ̄diu illa ꝓpositio antixpus erit fundat respectū ꝑñtie ad talē suppositionē ita ꝙ est ꝑsens ⁊ simul cū illa suppositiōe impossibile ē falsitatē cadere sup eam.sicut ꝗ̄diu fortes est subiectū albedinis īpossibile est cadere nigredinē sup eū īpossibilitate suppositiōis. ⁊ ita intelligo ꝓpositionē aliquā necessariā ex suppositione scʒ quādo ē aliqua ꝓpositio sup quā non pōt cadere falsitas ꝗ̄diu habet respectū aliquē ad aliqd.sic ē in ꝓposito. ꝗ̄diu ista ꝓpositio antixpus erit.habet relationē ꝑñtie ad veritatem huius suppositionis: deᵘ vult ꝑducere antixpm.falsitati subesse non pōt.⁊ iō qꝛ ista est in se ꝯtingens ⁊ necessaria ex suppositione.ideo si ipsa assumiť in ꝯña ꝗ exprimit illā suppositionē. ipsa diceť esse necessaria non quidem absolute sed ex suppositione:qꝛ scʒ falsitas non pōt in eam cadere ꝗ̄diu erit sub tali respectu ¶ Ad 2m dico ꝙ ꝑ illa verba ⁊ illū modū loquēdi nō intelligit scūs Tho.ꝙ antixpus sit modo.id est in tpe nobis ꝑsenti quo mensurať motᵘ nostri sit ꝑsens deo actualiter extra deū i sua ꝑsentialitate aut ꝓpria nāᵃ sed intelligit ꝙ ipsa actualis existentia antixpi attingitur a deo ⁊ est ꝑsens deo ꝓ mensura nobis futura que deo pñs ē.⁊ de hoc dictū est diffusius in iᵃ qōne. Nec icōueniētia illata sequiť ꝯ scm̄ Tho.non enim ex ꝯcesso seqtur ꝙ antixps sit ꝑductᵘ nūc.uel ꝙ totᵘ mūdᵘ sit ab etno ꝑductᵘ.aut ꝙ nihil fiat de nouo.qꝛ bene stant simul ꝙ antixps ex eiᵘ existētia ⁊ ꝑsentialitas ⁊ eiᵘ ꝑductio sit ꝑsens toti diuine eternitati.⁊ tñ nec antixps nec eiᵘ ꝑsentialitas aut ꝑductio est pñs nobis aut tēpori nos mensuranti.imo oīa illa sūt futura ꝑ cōparationē ad nos ⁊ ad tempᵘ nos mensurans. ⁊ iō ista non ꝯcediť:antixps ē ꝑductᵘ.qꝛ li est dicit tēpus pñs nobis.si tñ li est abstraheret a tali cōnotatiōe sed esset indifferens ad omnē differētiā tpis.tūc dici posset ꝙ antixps ē ꝑductus in tali mensura ⁊ ꝑducebatur in alia ⁊c. Aliqd etiā fit de nouo.qꝛ tēpᵘ mēsurans factionē eius ē in nobis nouū.licʒ non deo. Nō sequiť etiā ꝙ aliquid sit futurū ⁊ nō sit futurū.sed ꝙ aliqd est futuꝝ nobis ⁊ non ē futuꝝ deo. Nec sequiť ꝙ ab eterno mundᵘ sit creatᵘ.sed ꝙ creatio mūdi est pñs toti eťnitati. Et cū ꝓbať ꝯña.qꝛ oīs entitas actu distincta a deo ē creata ⁊c. Dico ꝙ nos nō dicimᵘ ꝙ antixps sit actu distinctᵘ a deo uel sit entitas actu distincta a deo.qꝛ li est dicit tēpᵘ nobis pñs.⁊ participia ꝑñtis tpis dicūt tēpᵘ nobis pñs.⁊ participia futuri dicunt nobis tēpᵘ futuꝝ.⁊ participia tpis ꝑteriti dicunt tēpᵘ nobis ꝑteritū.iō licʒ concedamᵘ ꝙ antixpi actualitas ⁊ eiᵘ creatio ⁊ eiᵘ mors ⁊ natiuitas sint deo ꝑsentia ꝓut ista vera est. ⁊ abstrahūt a cōnotatione ⁊ respectu ad tēpᵘ nos mensurans ꝑ ꝗ̄ loqmur dū tales propositiōes formamus.tamen non ꝯceditur ꝓprie loquendo ꝙ antixpus creetur nec ꝙ nascatur aut moriatur aut ꝙ sit. Si tamen ista:creatur nascitur moritur dicāt tempᵘ non ꝑsens hoi loquenti: sed pñs deo uel nō distās a deo tūc possent dicte ꝓpositiōes ꝯcedi lʒ eēt iꝓpꝛia locutio. vnde ꝑ istā antixps nascitur solū significaretur ꝙ tempus natiuitatis antixpi non distat a deo tanꝗ̄ sibi preteritum uel futurum:

sed est distās et presens deo et ita de aliis. ¶ Ad 3m dico q instantia est rudis. nam illa maxima sic est intelligenda q quando in añte ponitur aliquid ptinens ad actū aie. et ɔñs non potest verificari fm esse rei extra animā. tunc accipiendū est fm esse qd res habet i anima. sicut si dicatur: anima intelligit lapidem. g lapis est vlis. illud ɔñs non aliter potest verificari nisi fm eē qd hз lapis i aia p suā speciē. io intelligēdū ē q lapis est vlis fm esse qd habet in aia. non sic est in exemplo qd arguens affert. et ē simile illi qd alii dicunt q in ista: homo est aial libo non supponit simpliciter sed in ista homo ē species. ¶ Ad 4m dico q peccat p idē. quia false intelligit maximam sci Tho. Nā ista antixps ē futurus non pōt fm eē verificari, p quo attingit a diuina scientia quā exprimit añs. qa antixps non est deo futurus aut distans. Et hec de ista qōne dicta sufficiant.

Circa quadragesimā

distinctionē queritur Utrū pdestinati de necessitate saluent. Et arguitur q sic. Omne scitū a deo fore necessario eueniet. sed pdestinatos saluari ē pscitum a deo. igitur necesse ē q pdestinati saluētur. In oppositū arguitur sic. Illud dici nō debet ex quo vana redditur ois psuasio et ois oratio et effectus sacre scripture. imo et passio xpi et quicqd sollicitudinis diuine angelice uel humane circa hoies esse pōt. sз hec oia vana essent si ex eterna pdestinatione iste imutabilit saluaret et ille ex reprobatione dānaret. g esse non posset. In hac qōne erūt tres articuli. in p inquiretur de pdestinatione qd sit. et de ei' opposito scз reprobatione. in 2o de puidentia quid sit et de fato et eufortunio. in 3o an aliqd pdictoꝝ imutabilitatē inducat in actib' humanis. ¶ Qrtū ad pmū sit pma ɔ q pdestinatio essentialiter ptinet ad scientiā uel intellectū. Istam pbat scūs Tho. pma pte. q. 23. arti. p. Conueniens inquit ē deum homines pdestinare. oia enim diuine puidentie subiacent. ad puidentiam aūt ptinet res in finē ordinare. finis aūt ad quē res create ordinant ē duplex. vn' q excedit pportionē nature create et facultatē. et hic finis ē vita eterna que in dei visione consistit que ē sup nām cuiuslibet creature. Est aūt alius finis nature pportionat' quē scз res creata pōt cōtingere fm virtutē sue nature. ad illud autem ad qd nō pōt aliqd ex vtute sue nature puenire oз q ab alio transmittat. sicut sagitta a sagittāte mittitur ad signū. Unde pprie rōnalis creatura que est capax vite eterne pducit in ipsam qsi a deo transmissa. cui' quidē transmutationis rō in deo pexistit sicut et in eo est rō ordinis omniū in finē. rō autē alicuius fiendi in mente actoris existens ē quedā pexistentia rei fiēde in ipso. Un rō pdicte transmutatiōis creature rōnalis in finē vite eterne pdestinatio noiat. nam destinare ē mittere. et sic patet q pdestinatio qrtū ad obiecta est quedā pars puidētie. hec ille. Idē ponit de veritate. q. 6. arti. p. vbi ait. Destinatio inquit vnde nomē pdestinatiōis assumit iportat directionē alicui' in finē. vn aliqs dr nūciū destinare qn eū dirigit ad aliqd faciendū. et qr illud qd pponim' ad executionē dirigim' sic ad finē. io illud qd pponim' dicimur destinare: fm illud. 2i Machab. 6o de Eleazaro q destinauit in corde suo nō admittere illicita ppt vite amorē. Sed hec ppositio pre q adiungit addit ordinē ad futurū. vnde cum destinare non sit nisi eius qd est pdestinare pōt eē ei' qd nō ē. et qrtū ad hec duo pdestinatio sub puidentia collocatur ut pars eius. ad puidētiam enim ptinet directio in finē. prouidentia autem a Tullio ponitur respectu futuri. et a quodam diffinitur q puidentia est pñs notio futurum ptractans euētū. hec ille. Et paucis inpositis ait: Sicut puidētia ɔsistit in actu rōnis sicut et prudentia cuius ē pars eo q solius rōnis est dirigere uel ordinare. ita et pdestinatio in actu rōnis ɔsistit dirigentis uel ordinātis in finē. hec ille. ¶ 2a ɔ ē q predestinatio addit sup puidentiā. Istā ɔnem pbat scūs Tho. p sen. dis. 40. q. 1. arti. 2o dicens: Predestinatio includit in suo intellectu puidentiā et aliquid addit. addit aūt ad min' tria. Unū ex parte pdestinatoꝝ. qr cum puidentia dicatur respectu oium et speciali quodā modo sit respectu habentiū voluntatē. pdestinatio includit in se puidētiā fm illū specialem modū quo ē hominū et alioꝝ hntiū voluntatē. 2m addit ex parte ipsius finis et eoꝝ que adhibent ut pmouentia ad finē. cū enim puidentia respiciat ordinē vniuscuiusqз rei ad quēlibet finē. pdestinatio est tm respectu eoꝝ que sūt eleuata super facultatē nature ut glorie que est i pfecta dei fruitione. et gratie pmouentis in ipsam. dicit eni Damas. q pdestinatio ē eoꝝ que non sunt in nobis. 3m addit ex parte ipsius pdestinantis. ex parte cuius videt duo addere. p quia puidentia ē quedā ars gubernatiōis rerū que fm rōnē sui noīs pōt saluari in speculatione tm. sed pdestinatio importat prouidentiam fm q est ordinata ad executionē operationis p voluntatem. et ideo diffinit p ppositum et pparationē. 2o addit pscietiam exitus ex parte eius qd puidet. vnde bene pōt aliquid ab ordine puidentie qrtū ad id qd intētū est exire cū velit oēs homines saluos fieri licз nō oēs saluentur. non aūt ab ordine pdestinationis. dicit eni pdestinatio intentionē diuinā de salute ipsi' cū psciētia eius qui saluabitur. et ideo dicit q ē pscientia et pparatio hec ille. Sciendū tamē q sicut dicet in alio articulo. illa q dicit in scripto videt corrigere i qōnibus de vitate. In scripto eni dicit ut allegatū ē hic q puidentia pōt saluari in speculatione. et q non importat ordinē ad executionē opis. In questionibus autē illis videt oppositū dicere. vnde in scripto dicit q predestinatio addit tria sup puidentiā. in questionibus aūt dicit q solum addit duo. qd pз. nam de veritate vbi pus dicit: Predestinatio qrtū ad duo differt a puidentia. puidentia enim dicit vlter ordinationē in finē. et io se extendit ad oia que a deo in finē aliquem ordinant siue rōnalia siue irrationalia siue bona siue mala. pdestinatio āt respicit illū finē q ē pncipalis rōnalis creature utpote gloriā. et io pdestinatio non ē nisi rōnaliū et respectu eoꝝ que spectant ad

salutẽ. Differt etiã ⁊ alio modo. in quacũq; etiã ordinatiõe ad finẽ ⁊ exitũ uel euentũ ordinis. non eni omnia que ad finem ordinant̃ finem consequũt̃. ꝓuidentia ergo ordinem in finẽ respicit tm̃. vnde per dei ꝓuidẽtiã omnes homines ad beatitudinẽ ordinant̃ sed ꝑdestinatio etiã respicit exitũ uel euentũ ordinis. vñ non est nisi eorũ qui gloriam consequũt̃. hec ille. Et paucis interpositis subdit. Ad directionẽ in finẽ ꝑexigit̃ voluntas finis. nullus enim aliquid in finem ordinat quod non vult. vñ ⁊ perfecta prudẽtie ratio uel electio non potest esse nisi in eo qui habet virtutẽ moralem ſm pħm 6° ethicoꝝ. per virtutẽ eni moralẽ affectus alicuius in fine stabilitur ad quem prudẽtia ordinat. finis aũt in quem ꝑdestinatio dirigit uł ordinat non est vniuersaliter consideratus sed ſm cõparationẽ eius ad illum qui finem consequit̃ quẽ oportet esse distinctũ apud dirigentem ab illis qui finem illum non consequũt̃. ⁊ ideo ꝑdestinatio presupponit dilectionẽ per quã deus vult salutẽ alicuiꝰ. vñ sicut prudens non ordinat in finẽ nisi inq̃tũ est temperatꝰ uel iustus. ita deus non dicit̃ ꝑdestinare nisi inq̃tum est diligens. ꝑexigit̃ etiã electio per quam ille qui in finem infallibiliter dirigit̃ ab alijs separet̃ qui non h̃ mõ i finẽ dirigunt̃. hec aũt separatio non est ꝓpter diuersitatem aliquam inuentã in his qui separant̃ que posset ad amorẽ incitare. quia anteq̃ȝ nati essent aut aliquid boni egissent aut mali. dictũ est: Jacob dilexi Esau aũt odio habui. ut dicit̃ Ro. 9°. et ideo predestinatio ꝑsupponit electionẽ. electio ṽo dilectionẽ. ad ꝑdestinationẽ ṽo duo sequũt̃ scȝ consecutio finis qđ est glorificatio. ⁊ collatio auxilij ad consequẽdũ finẽ qđ est appositio gratie qđ ad vocationẽ pertinet. vñ ⁊ predestinationi duo effectꝰ assignant̃ scȝ grã ⁊ gloria. hec ille. ¶ 3ª ꝯ̃ est. q̃ ꝑdestinatio realiter est in predestinante ⁊ non in predestinato. licȝ aliquid ponat in ꝑdestinato. Hanc ꝓbat scũs Tho. ꝑma parte. q. 23. arti. 2°. dicens. Predestinatio inquit non est aliqđ in ꝑdestinatis sed tm̃ in ꝑdestinante. quia predestinatio est quedã pars ꝓuidentie. ꝓuidentia aũt non ẽ in rebus ꝓuisis. sed est quedã ratio in intellectu ꝓuisoris sed executio ꝓuidẽtie que gubernatio dicit̃: passiue quidẽ est in gubernatis. actiue aũt in gubernãte. vñ manifestũ est q̃ ꝑdestinatio est quedã rõ ordinis aliquoꝝ in salutẽ eternã in mẽte diuina exñs. executio aũt huiꝰ ordinis ẽ passiue quidẽ in ꝑdestinatis. actiue aũt in deo. est aũt executio predestinatiõis vocatio ⁊ magnificatio. ſm illud apłi ad Ro. 8°. Quos ꝑdestinauit hos ⁊ vocauit ⁊ magnificauit. hec ille. Et ad ꝑmũ ibidẽ ait. Actiões in exteriorem mãm transeũtes inferũt ex se passionẽ. ut calefactio ⁊ secatio. nõ autẽ actiões in agẽte manẽtes. ut sũt intelligere ⁊ velle. ⁊ talis actio ẽ ꝑdestinatio. vñ ꝑdestinatio nõ põit aliqđ in ꝑdestinatis. sed executio eiꝰ q̃ transit in res exteriores ponit i eis aliquẽ effectũ. hec ille. Eandẽ ponit sniam ꝑ̃ sen. vbi s̃. arti. ꝑ̃. ad ꝑmũ. Phs inq̃t 9° metaphisice tradit q̃ actionũ q̃dã trãseũt i exteriorẽ mãm circa quã aliquẽ effectũ opant̃. ut patet in actionibꝰ nãlibus: sicut ignis calefacit lignũ. ⁊ in artificialibus sicut edificator facit domũ ex mã. ⁊ in talibꝰ actio est recepta in eo qđ fit ꝑ modũ passiõis ſm q̃ motus ẽ in moto ut in subiecto. ⁊ ideo in talibꝰ est inuenire actionem in re agente. ⁊ passionẽ in re patiẽte. quedã ṽo sũt q̃ in exteriorẽ mãm nõ trãseunt ut effectũ aliquẽ circa ipsam ꝓducãt. ut pȝ in visiõe q̃ cũ sit actio vidẽtis nullũ effectũ in re visa effici ⁊ tales actiões que ꝓp̃e opationes dicũt̃ in ipsis opantibus tm̃ sũt. vñ nõ põt fieri cõuersio passiõis ad actionem accepta re exteriori ſm q̃ in se ẽ. sed solũ ſm q̃ est in opante. ⁊ si eni oculꝰ videt lapidẽ. lapis tm̃ nõ videt̃ nisi ſm q̃ est in oculo ꝑ sui siĺitudinem. ſm hoc ẽ dico q̃ creatio est actio q̃ effectũ exteriorẽ relinq̃t. vñ oȝ creationẽ passiue sũptã aliqđ in re creata esse. sicut calefactionẽ in calefacto. ꝑdestinatio ṽo cũ noiet opationẽ voluntatis ⁊ intellectꝰ exñtẽ solũ in opante ipso. sicut visio in vidente. ⁊ speculatio in speculãte. si passiue accipiat̃ nõ erit aliqđ in ꝑdestinato ſm q̃ in se considerat̃ sed solũ ſm q̃ in ꝑdestinato est ſm suã siĺitudinẽ per quã ibi cognoscit̃. sicut ⁊ scitũ in sciente. Ex q̃ pȝ q̃ ꝑdestinatũ nõ noiat̃ ꝑ aliquã passionẽ in ipso exñtẽ. sed per opationẽ ipsiꝰ ꝑdestinantis. sicut ⁊ res denoiat̃ visa ꝑ actionẽ videntis. hec ille. ¶ 4ª ꝯ̃ ẽ q̃ liber vite differt ſm rõnẽ a ꝑdestinatione licȝ sit predestinatio ſm rem Istã ꝓbat scũs Tho. ꝑma pte. q. 24. arti. ꝑ̃. dicens. Liber vite inq̃t dicit̃ in deo metaphorice ſm similitudinem a rebꝰ humanis acceptã. est eni apud oẽs consuetũ q̃ illi qui ad aliqđ eligũt̃ conscribũt̃ in libro. utpote milites uel cõsiliarij qui olim dicebãt̃ p̃res conscripti. oẽs aũt ꝑdestinati eligũt̃ a deo ad habẽdũ vitam etnã. ipsa igit̃ ꝑdestinatoꝝ cõscriptio dicit̃ liber vite. dicit̃ aũt metaphorice aliqđ cõscriptũ in intellectu alicuiꝰ qđ firmit̃ i memoria tenet. ſm illud ꝓuer. 3°. Non obliuiscaris legis mee. ⁊ p̃cepta mea cor tuũ custodiat. Et pꝰ pauca. Describe ea in tabulis cordis tui. nã ⁊ in libris mãlibꝰ aliqđ ꝯscribit̃ ad succurrẽdũ memorie. vñ ipsa dei noticia q̃ firmit̃ retinet se aliq̃s ꝑdestinasse ad vitã etnã dicit̃ liber vite. nã sicut scriptura libri ẽ signũ eoꝝ q̃ fienda sũt. ita dei noticia est quoddã signũ apud eũ eoꝝ q̃ ꝑducẽdi sũt ad vitam. hec ille. Et in respõsiõe ad 4ᵐ dicit. Scđm rõnẽ inq̃t differt liber vite a ꝑdestinatiõe. importat eni noticiã ꝑdestinatiõis sic apparet ex glosa sup illud ps. Deleant̃ de libro viuẽtiũ. dicit glosa: Liber iste ẽ dei noticia q̃ ꝑdestinauit ad vitã q̃s ꝑsciuit. hec ille. Idem ponit de veritate. q. 7. arti. 4°. Et ꝑ̃ sen. vbi s̃. q. 3. arti. 3°. ad 3ᵐ. Itẽ 3° sen. dis. 31. q. 1. arti. ꝑ̃. questiũcula ꝑma. ¶ 5ª ꝯ̃ ẽ q̃ reprobatio ẽ ꝑsciẽtia iniq̃tatis cũ voluntate ꝑmittẽdi casũ i culpã. ⁊ inferẽdi dãnationẽ ꝓ culpa. Istã ponit ꝑma pte. q. 23. arti. 3°. Ad ꝓuidẽtiã inquit ꝑtinet ꝑmittere aliquẽ defectũ in rebꝰ q̃ ꝓuidentie subdunt̃. vñ cũ ꝑ diuinã ꝓuidentiã hoies ordinent̃ in vitã eternã. pertinet etiã ad diuinã ꝓuidentiam q̃ permittat aliquos ab isto fine deficere. ⁊ hoc dicitur reprobare. sic igitur sicut predestinatio ẽ pars ꝓuidentie respectu illoꝝ q̃ diuinitꝰ ordinãt̃ i etnã salutẽ. ita reprobatio ẽ ps ꝓuidentie respectu illoꝝ q̃ ab h̃ fine excidũt. vñ reprobatio nõ noiat ꝑsciam tm̃

sed aliquid ſm rationē addit sicut ꝛ prouidentia. sicut
enim p̄destinatio includit voluntatē conferēdi grām
ita reprobatio includit voluntatē permittēdi aliquē
cadere in culpam. ꝛ inferendi damnationē pro culpa
hec ille. Idem ponit p̄ sen. vbi s̄. q. 4. arti. p̄. Item de
veritate. q. 6. arti. p̄. ad vltimū. ¶ 6ª ꝯ est ꝙ reproba-
tio aliter se habet ad malum reprobati ꝗ̄ p̄destinatio
ad bonū p̄destinati. Istam ꝓbat sctūs Tho. prima pte
q. 23. arti. 3º. ad 2ᵐ. Aliter inquit se habet reprobatio
in causando ꝗ̄ p̄destinatio. quia p̄destinatio est causa
eius quod expectaꝛ̄ in futura vita in p̄destinatis scꝫ
glorie. ꝛ eius q̄d percipiꝛ̄ in presenti scꝫ gratie. repro-
batio ꝟo non est causa eius quod est in p̄senti scꝫ cul-
pe. sed est causa derelictionis a deo. est tñ causa eius
quod redditꝛ̄ in futuro scꝫ pene eterne. sed culpa ꝓue-
nit ex libero arbitrio eius qui reprobatꝛ̄ ꝛ a gratia de-
seritur. hec ille. Idem p̄ sen. vbi s̄. q. 4. arti. p̄. Sicut
inquit diuina prouidentia respectu ipsius boni q̄d est
consecutio gratie ꝛ glorie cū presciētia euētus dicitꝛ̄
p̄destinatio. ita diuina ꝓuidentia respectu mali op-
positi cū p̄scientia defectus dicitꝛ̄ reprobatio. ꝛ quia
bonū subiacet ꝓuidentie ut causatum ꝛ ordinatū. iō
dicitꝛ̄ ꝙ p̄destinatio est causa gratie ꝛ glorie ad quam
ordinatꝛ̄. sed quia malū non subiacet ꝓuidentie ut in-
tentū uel causatū. sed solūmodo ut ordinatū ꝛ p̄scitū
ideo reprobatio est tm̄ p̄scientia culpe ꝛ nō causa: sed
pene per quā culpa ordinatꝛ̄ est ꝛ prescientia ꝛ causa.
hec ille. Et ad 2ᵐ. Reprobatio inquit non addit aliqd
ex parte reprobati supra p̄scientiā. quia nihil causatꝛ̄
in ipso ꝑ quod mal⁹ fiat. ꝛ ideo appropriat sibi nomen
cōmune. addit tñ aliquid ex pte dei reprobantis scꝫ
voluntatē ordinis pene ad culpam. vñ etiā in abstra-
cto non ita appropriat sibi nomen cōe sicut in cōcre-
to. vñ magis dicitur reprobat⁹ p̄scitus ꝗ̄ prescientia
reprobatio. hec ille. ¶ 7ª ꝯ est ꝙ noticia quā deus ha-
bet de reprobatione maloꝝ non dicitꝛ̄ liber mortis si-
cut noticia quā habet de p̄destinatione hoꝝ dicitur
liber vite. Istam ꝯnē ꝓbat de veritate. q. 7. arti. 8º.
De eo inquit quod in libro scriptum habetꝛ̄ habet ali-
quis aliquā noticiā p̄ alijs ꝓuilegiatā. vñ in respectu
illoꝝ scitorū a deo liber dici debet de quibus aliquā
noticiā pre alijs habet. Est aūt i deo duplex cognitio
scꝫ simplicis noticie scientia: ꝛ scientia approbatiōis.
scientia simplicis noticie cōis est oībus ꝛ bonis ꝛ ma-
lis. scientia aūt approbatiōis est bonoꝝ tm̄. ꝛ ideo bo-
na habent aliquam priuilegiatam cognitionē in deo
p̄ alijs ratione cuius conscribi dicunꝛ̄. non aūt mala.
ꝛ ideo non dicitꝛ̄ liber mortis sicut dicitꝛ̄ liber vite. hec
ille. Idē ponit prima parte. q. 24. arti. p̄. ad 3ᵐ dicēs.
Non est assuetū eos scribi qui reprobanꝛ̄. vñ repro-
bationi non respondet liber mortis sicut p̄destinatio-
ni liber vite. Idē ponit 3º sen. q. 2. arti. 2º. licꝫ videatꝛ̄
a p̄dictis dissonare. Liber vite inquit dicitur noticia
dei. quia aūt liber ꝓprie est illoꝝ quoꝝ noticiam fa-
cit per figuras ꝛ similitudines existentes in libro. ideo
illoꝝ solū noticia dici potest liber que cognoscit de⁹ ꝑ
aliquam similitudinē. mala aūt non cognoscit deus
per similitudines maloꝝ existentes in eo. sed cogno-
scunꝛ̄ per modū p̄uationis. similiter etiā seipsum non
cognoscit ꝑ similitudines suiipsius. sed ꝑ hoc ꝙ ꝑ eēn-
tiā sibi p̄sens est. vñ neqꝫ noticia quam habet de⁹ de
seipso. neqꝫ noticia quam habet de malis potest dici
liber nisi de malis pene inq̄tū sūt iusta ꝛ bona ſm ꝙ
dicitꝛ̄ liber mortis. vita aūt inter bona computatꝛ̄. vñ
oportet ꝙ liber vite intelligatꝛ̄ respectu vite que in
creaturis inuenitꝛ̄. ꝛ ꝗ̄uis deus habeat noticiam de
vita nature gratie ꝛ glorie. vñ respectu cuiuslibet di-
ctarū vitarū posset dici noticia dei liber vite. tñ p̄fe-
cta ratio vite non inuenitꝛ̄ nisi in vita glorie que pri-
uationem mortis non patitꝛ̄. ꝛ ideo liber vite ſm ꝓpriā
significationē ꝛ sui acceptionē est noticia dei quam habet
de vita glie vniuscuiusqꝫ. Sic differt liber vite a sci-
entia dei que est de temporalibus ꝛ eternis a p̄scien-
tia que est de bonis ꝛ malis. ꝛ etiā a p̄destinatiōe que
p̄destinatio ꝓprie de futuris est. ꝛ ꝓuidentie directi-
onem in finē importat cum sit ꝓpositū miserendi. sed
liber vite simplicē noticiā de vita importat. ꝛ non de-
terminat aliquod tempus. vñ ꝛ scripti in libro vite di-
cunꝛ̄ ꝗ vitā habent ꝛ qui habituri sūt. hec ille. ¶ Sed
contra primam ꝛ tertiā ꝯnes arguit Aureolus distin-
ctiōe p̄senti multipliciter. Primo sic. Talis ordo cre-
ature rationalis in finē vite eterne. aut accipitꝛ̄ aliqd
existens in diuino intellectu obiectiue. aut accipitꝛ̄ ꝓ
actu voluntatis cuius est ordinare in finem ut nō sit
aliud predestinatio ꝗ̄ velle diuinū siue ꝓpositū con-
ducendi aliquas creaturas rationales in finem vite
eterne. Sed manifestum est ꝙ non pōt dari p̄mū. qꝛ
talis ordo sic conceptus existens obiectiue in intelle-
ctu nō est destinare. nec causalitatem importat sicut
p̄destinatio videtꝛ̄ importare. vñ dato ꝙ ille ordo eēt
in intellectu angelico uel humano: homo uel angel⁹
non diceretꝛ̄ p̄destinare. Nec etiā potest dici 2ᵐ. quia
tale velle ꝛ tale ꝓpositū videtꝛ̄ aspicere in futurū. in
deo aūt non est aliquis actus volūtatis cū tendentia
in futuꝝ cū abstrahat ab omni futuritiōe. ergo nō po-
test poni ꝙ p̄destinatio sit talis ordo creature rōnalis
in finem vite eterne. ¶ 2º. Ille ordo existens in mēte
diuina uel est ipsamet diuina eēntia. uel ens aliquod
rationis existens in intellectu diuino. sed non potest
poni ꝙ sit ipsamet diuina essentia. quia diuina essen-
tia non est ordo creature rationalis in deū sed magis
finis illius ordinis. Nec pōt dici ꝙ sit ens rationis. tū
quia in ꝓspectu mentis diuine non est aliud ꝗ̄ diuina
essentia. tū quia p̄destinatio formaliter non videtꝛ̄ eē
ens diminutū. cū sit causa gratie ꝛ glorie ſm sanctos.
gratia aūt ꝛ gloria non possūt causari ab ente rōnis.
ergo p̄destinatio non potest esse talis ordo a mēte di-
uina cōceptus. ¶ 3º. Predestinatio q̄ ponitꝛ̄ in deo nō
ē passio sed poti⁹ p̄destinatio actio. sꝫ ordo p̄concept⁹
non est actio cū sit idem cū ordine illo qui ponitꝛ̄ in re.
vñ p̄destinare actiue est destinare uel ordinare. non
aūt ipse ordo sed potius formare ordinē. ordo autem
formatus ꝛ formatio ordinis non sūt idem. igitꝛ̄ idem
quod p̄us. ¶ 4º. Si ordo creature rationalis in finē
vite eterne a mente diuina conceptus esset predesti-
natio. sequeretꝛ̄ ꝙ in ipso esset p̄destinatio actio ꝛ p̄de-

stinatio passio. pdestinare eni non est aliud q̄ illū or/dinem dictare. q̄re ordo dictatus aut passiua dicta/tio ordinis erit pdestinatio passiua. vnde participatio huius ordinis uel ordo iste in creatura rōnali existēs dr̄ passiua pdestinatio. non eni ē ordo iste cōceptus a deo sine creaturis que ordināt. imo creature ponūt in mente diuina sub tali ordine. ⁊ ita est obiectiue i deo pdestinatio passio. non igit verū est q talis ordo con/ceptus sit pdestinatio actio. hec ille. ¶ Quedam alia argumenta facit que reduci psūt contra pdicta. sʒ nō arguat ꝯ sanctū Tho. Arguit enim sic. Formalius est in pdestinatione illud qḋ exprimit amplius destinatio/nem hoīs in salutē. cum pdestinare sit destinare in sa/lutem. sed manifestū ē q voluntatis ē destinare ⁊ nō scie. g̃ pdestinatio formalius ē ppositū aut velle salutē alicuius q̄ sit noticia practica illius salutis cū inclu/sione ppositi saluandi. sed potius ecōuerso ē forma/liter ppone ⁊ velle cū inclusiōe diuine scie. ¶ 2º. Sci/re practice ordinationē petri in salutē eternā non est petrū pdestinare sed potius determinare petrū i illā salutē: ⁊ velle petrū assequi ipsam ē petrū pdestinare. g̃ nulla scia practica erit pdestinatio sed potius voli/tio erit pdestinatio. ¶ 3º. Nulla scientia que non pce/dit rem nec est ipsius ut futura pōt esse practica. non eni visio rei existentis ē causa existentie illius rei. qꝛ non aspicit eā ut factibilē sed ut factam. sed pscia dei non ē rerū sub rōne q̄ future sūt. sʒ ē rei sub illa deter/minatione quā actualitas ⁊ potentia in actu dāt ipsi rei. non eni pscientia dat determinationē illi rei. sed determinationē quā dat actualitas deus idistāter in/telligit. g̃ pscīētia dei nō pōt eē practica respectu ali/cuius psciti. ¶ 4º. Si aliq̄ scia ordinatiōis hoīs in salutē intelligit eē practica i deo. .... ē scia q̄ nouit deus salutē talis hoīs esse futuram non sibi sed isti. aut erit illa scia qua indistāter nouit determinationē salutis hoīs quā actualitas saluatiōis dat sibi que pprie scia appellat. sed non pōt dici q hec vltima sit practica ut statim pbatū ē. nec pōt dici de pma. qꝛ talis scia di/ctās practice in futurū q petrus saluabit daret huic propositiōi determinatā veritatē. ⁊ sic eēt imutabile: nec posset oppositū euenire. hec ille. Ista autē argu/menta psūt adduci ꝯ dicta in 2ª ꝯne scʒ q puidentia ē quedā ars gubernationis q̄ posset eē speculatiua. sʒ pdestinatio icludit puidētiā q̄si practice. ¶ Multa argumenta silr̄ facit pbando q nulla volitio itrin/seca deo ꝯsequens pscientiam respectu salutis petri pōt esse desideriū uel ppositū futuri. sʒ oīs talis voli/tio ē cōplacentia tendēs in nō futurū. qḋ videt ꝯ pdi/cta. sʒ tn̄ nō ē. qꝛ nō dicimus q aliq̄ diuina volitio ten/dat in aliqḋ obiectū ut sibi futurū. sed forte ut futurū aliis. ⁊ qꝛ eius argumēta nō pbant nisi h̄. iō non recito ea. qꝛ p nobis sunt. ¶ Ad pma argumenta rn̄det. ad pmū quidē dr̄ q non dicimus q ordo aliqs sit pdestina/tio. sed rō ordinis est pdestinatio. Et cum querit de h̄ an sit obiectiue in intellectu ⁊c̄. Dico q rō illius ordi/nis est ipse diuinus intellectus ⁊ diuina eēntia. ⁊ ē obiectiue i intellectu ut cognitū i cognoscēte. Et ad iprobationē dico q rō illius ordinis importat causalitatē eo mō q̄

diuina scia uel idee rerū sūt caūe factiue adiūcta volū/tate. Unde scūs Tho. pma pte. q. 19. arti. 4º ad 4m dicit q vnius ⁊ eiusdē effectus in nobis cā ē scia ut diri/gens qꝛ ꝯcipit ut forma opatiōis ⁊ voluntas ut impe/rans. qꝛ forma ut ē in intellectu tm̄ nō determinatur ad h̄ q sit uel nō sit in effectu nisi p volūtatē. vn̄ intel/lectus speculatiuus nihil dicit de opando. sʒ potētia ē cā ut exequens. qꝛ noiat imediatū pncipiū opationis. sʒ hec oīa in deo vnū sūt. hec ille. Et iō illud qḋ dr̄ de or/dine in intellectu angeli nō est ad ppositū. qꝛ scia an/geli non ē cā rerū. sʒ diuina scia est cā scitorū. ¶ Ad 2m dico q rō illius ordinis ē diuina eēntia. Et cū impro/bat q diuina essentia est finis illius ordinis. Dico q ille ordo ut ē in re ordinat ad seipsum ut est in deo. ita q ille ordo ut ē in deo est finis. ut aūt est extra deū ordi/natur ad finem eo mō loquendi q̄ dicit scūs Tho. de veritate. q. 4. arti. 8º q creature ut in vbo pducūt se in ppria nā. ¶ Ad 3m dico q pdestinatio noīat acti/onē intellectus excogitantis uel dictantis ordinē re/rū i finē ⁊ formā ordinis i intellectu dictatā ⁊ excogi/tatā p illū actū. ⁊ iō aliqn̄ dic scūs Tho. q pdestinatio ē ordinatio alicuius i finē ul' directio i finē i deo existēs ut pʒ expsse de veritate. q. 6. arti. p. ad 8m. et arti. 2º in pncipali rn̄siōe. p etiam sen. dicit q pdestinatio est actio manēs in agēte. qn̄q; āt dicit q ē rō ordinis re/rū in finē. ut in pma parte vbi sup. Et sic pʒ q pdesti/natio qn̄q; dicit actionē. qn̄q; nō dicit actionem neq; passionē sed formā ꝯstitutā sm modū intelligēdi per actionē intellectus. uel potius q̄ terminat actū intellectus diuini excogitantis ordinē. ¶ Ad 4m dico q pdesti/natio actio non infert pdestinationē passionē nec in deo nec ex deū nisi grāmaticalr̄ loquendo eo mō q̄ itelligi ē pati ⁊ itelligē agere. Sciēdū etiā q arguēs nunq̄ arguit directe ad ppositum. nō eni dicit scūs Tho. q ordo q ē in creatura ut conceptus a deo sit p/destinatio. sed rō illius ordinis. ⁊ iō cū arguit q ille or/do qui ē in creatura nō sit pdestinatio. nihil ē ad ppo/situ. Falsū etiā dicit q ordo ille q ē i creatura sit pde/stinatio passio ut patuit i pbatiōe 3e ꝯnis. ¶ Ad pmū aliorū argumētorū negat bm. sic eni dic scūs Tho. de vitate. q. 6. arti. p. solius rōnis est dirigere uel ordina/re. ⁊ iō pdestinatio in actu rōnis ꝯsistit dirigētis uel or/dinātis in finē. sed tn̄ ad directionē in finē pexigitur volūtas. Et ad 8m dicit q ordinatiōis pncipiū primū est rō. sʒ remotū ē volūtas. ⁊ iō pdestinatio pncipalius attribuit rōni q̄ volūtati. Itē arti. 2º dicit q pdesti/natio ē q̄dā directio in finē quam facit rō a volūtate mota. ⁊ sic pʒ q pdestinatio ut in pposito accipit scilʒ p directiōe pncipalr̄ ⁊ prime ptinet ad rōnē. ¶ Ad 2m dico q pdestinatio nō solū dicit scientiā practicā sʒ etiā actū volūtatis respectu finis ⁊ ordinationē in finē. qꝛ dicit puidentiā ordinatā ad opis executionē ut pus patuit. vnde scūs Tho. de veritate. q. 6. arti. p. ad 4m dicit: predestinatio inqt q̄uis ponat i gn̄e scie tn̄ aliqd addit sup scientiā ⁊ sup pscientiā scʒ ordi/nationē in finē. sicut puidētia uel prudētia sup cogni/tionē: vn̄ sic non oīs sciens qd agendū ē dr̄ prudens. ita nec oīs psciēs est pdestināns. hec ille. Q̄ōne etiā 5a

arti.p̃.ad 2m dicit q̄ ꝓuidētia plus hȝ de rōne volū tatis q̄ scia practica. scia eni practica absolute coi ter se hȝ ad cognitionē finis ⁊ eoꝝ q̄ sunt ad finē. vn̄ ꝓuidentia supponit volūtatē finis. Ibidē etiā dicit ad 8m q̄ rō diuina in deo non dr̄ ꝓuidentia nisi adiūcto ordine ad finē ad q̄ p̄supponit volūtas finis. Un̄ licȝ ꝓuidentia eēntialr̄ ad cognitionē ptineat. tn̄ volun tatē aliq̄ mō includit. hec ille. Ex istis igit̄ pȝ q̄ argu mentū solū ↄcludit q̄ scire practice ordinationē pe tri in salutē nō adiūcta volūtate salutis petri nec or dinatione illi⁹ scie ad salutē petri. nō ē p̄destinare pe trū. qd̄ ↄcedit̄. sȝ h̄ nō est ↄ nos. sed nō ꝓbat q̄ illud scire p̄dictis adiūctis nō sit p̄destinatio. ¶ Ad 3m ne gatur aña. sufficit eni q̄ noticia uel scia illa ferat̄ i fu turitionē illi⁹ rei lȝ illa res nunq̄ sit futura uel p̄teri ta tali cognitiōi. Exemplū aūt de visiōe rei existētis non valet. illa eni nō fert̄ nisi in rē p̄ntē ⁊ nullo mō in futuritionē ei⁹ nec in rem ut ē in causis suis. non aspi cit eni nisi tēp⁹ in q̄ res ē ⁊ nō illud in q̄ futura ē. ⁊ ideo non pōt eē cognitio practica coloris. ¶ Ad 4m dr̄ q̄ diuina scia est practica respcū lapidis ut aspicit lapidē futuꝝ non sibi sȝ alijs. nec tn̄ seqtur q̄ ut sic det veri tatē determinatā isti ꝓpositioni: lapis erit. sȝ illa scia ut aspicit lapidē in se ⁊ ut p̄ntē verificat ꝓpositionem de p̄nti dum p̄ns ē. ⁊ ↄsiter illā de futuro non ut futu ritiue signt̄ sȝ ut dat intelligere sibi correspōdēs alicui noticie p̄sentialiter exhibitū ⁊ diuino aspectui substans Et hic terminatur p̄mus articulus.

Quantū ad secundum articulū sit prima ↄ q̄ ꝓuidentia differt s̄m rōnē a scia ⁊ a dispositiōe. Istā pōit sctūs Tho. p̄ sen. dis. 39. q. 2. arti. p̄. Hec tria ingt scȝ scia dispositio ꝓuidentia se hn̄t p additionē vnius ad alteꝝ. cū eni de⁹ de reb⁹ creatis sciam q̄si practicā habeat ad modū scie artificis ei⁹ scia ↄsideranda est. Sciendū ḡ ē q̄ artifex p̄considerādo uel p̄concipien do artificiatū suū ↄsiderat finē. ⁊ inde cōsiderat ordi nem quē facere intendit ad finē illū ⁊ ordinē etiā ptiū ad inuicē sic q̄ fundamentū sit sub pariete ⁊ paries sub tecto. ⁊ iste ordo ptiū ad inuicē ordinat̄ vlteri⁹ ad finē dom⁹. 3o oȝ q̄ ↄsideret ea qb⁹ ꝓmoueat̄ ad ↄse cutionē finis. ⁊ ut tollāt̄ ea q̄ p̄nt impedire finē. vnde excogitat sustentamētū ⁊ appēditia ⁊ fenestras ⁊ hō qb⁹ dom⁹ sit apta ad habitationem. Ista ḡ cogitatio noiat̄ noie scie rōne solius cogitatiōis ⁊ non rōne ali cui⁹ opationis. vnde ⁊ ē ipsius finis ⁊ eoꝝ q̄ sunt ad finē. sed rōne ordinis excogitati in re opanda vocat̄ dispositiōis noie. q2 dispositio ordinē quendā designt̄ vnde dispositio dr̄ ḡnatiōis ordinatio. sed rōne eoꝝ q̄ ꝓmouēt in finē dr̄ ꝓuidentia. ꝓuidere enim dr̄ qui bene coniecturat de ↄferentib⁹ in finē. ⁊ de his q̄ im pedire p̄nt. vnde in deo scia dr̄ s̄m q̄ hȝ cognitionem ⁊ suiipsius ⁊ eoꝝ que facit. sed dispositio dr̄ rōne du plicis ordinis quē ponit in rebus scȝ rei ad rem s̄m q̄ iuuāt se inuicē ad ↄsequēdū vltimū finē. ⁊ iteꝝ toti⁹ vniuersi ad ipsū. sic etiā ponit p̄hs in xj° metaphisice. vbi etiā ponit exemplū de ordine ptiū exercit⁹ ad in uicē ⁊ in bonū ducis. ꝓuidentia aūt dicit̄ s̄m q̄ reb⁹ ita ordinatis attribuit ea q̄ ordinē ↄseruant ⁊ ꝓpellit oēm inordinationē. hec ille. Idē ponit de veritate. q. 5. arti. p̄. Scia inquit coiter se hȝ ad cognitionē finis ⁊ eoꝝ q̄ sūt ad finē. p sciam eni de⁹ scit se ⁊ creaturas sȝ ꝓuidētia ptinet tn̄ ad cognitionē eoꝝ q̄ sūt ad finē ⁊ iō ꝓuidentia in deo includit sciam ⁊ volūtatē. sȝ tn̄ i cognitiōe manet nō qdē speculatiua sȝ practica. po tentia aūt executiua ē ꝓuidentie. Unde act⁹ potētie p̄supponit actū ꝓuidentie sic dirigētis. vnde in ꝓui dentia nō includit̄ potētia sic volūtas. hec ille. Scien dū tn̄ q̄ illud qd̄ hic dicit scȝ q̄ duplex ordo scȝ reꝝ ad inuicē ⁊ oiuȝ ad deū: spectat ad rōnē dispositiōis: videt̄ corrigere de veritate. q. 5. arti. p̄. ad 9m. ut dice tur in ꝓbatiōe 3e ↄnis. ¶ 2a ↄ est q̄ ꝓuidentia essenti aliter ptinet ad intellectū sȝ p̄supponat actū volūta tis. Ista ↄ pōt haberi ex imediate allegatis quo ad vtrāq; ptem. sed iterū ꝓbat̄ p eundē doctorē it idem scȝ de veritate. q. 5. arti. p̄. ad p̄mū. In re create ingt duo p̄nt ↄsiderari scȝ ipsa species ei⁹ absolute. ⁊ ordo eius ad finē. ⁊ vtriusq; forma p̄cessit in deo. Forma ḡ exēplaris rei s̄m suā speciem absolute ē idea. sȝ for ma rei s̄m qd̄ est ordinata in finē ē ꝓuidētia. hec ille. Et ad 8m dicit ibidē q̄ illud dictū Boetij 4° de ↄso latiōe dicēs q̄ ꝓuidentia ē illa diuina rō in sūmo oluȝ p̄ncipe ↄstituta. hȝ sic intelligi q̄ rō illa i sūmo p̄ncipe ↄstituta non dr̄ ꝓuidētia nisi adiūcto ordine ad finem ad quē p̄supponit̄ voluntas finis. vn̄ lȝ essentialr̄ ad cognitionē ptineat. tn̄ volūtatē aliq̄ mō includit. hec ille. Idem ponit p̄ma pte. q. 22. arti. p̄. vbi ponit q̄ rō ordinandoꝝ in finē ꝓpe ē ꝓuidentia. Et idem ponit arti. 2° Itē p̄ sen. vbi sup̄ arti. p̄. ad p̄mū dicit q̄ ꝓui dentia ⁊ dispositio diuersimode ↄsiderata ptinēt ad sciam ⁊ voluntatē ⁊ potentiā. pōt eni aliqs artifex ha bere cognitionē de artificiatis speculatiue tn̄ sine h̄ q̄ opari intendat. ⁊ sic ꝓuidentia ⁊ dispositio eius p tinet tn̄ ad scientiā. s̄m aūt q̄ vlterius ordinat in op⁹ cū ꝓposito exequēdi ptinet ad scientiā ⁊ volūtatem. s̄m aūt q̄ exequit̄ in ope. sic ptinet ad sciam volūta tem ⁊ potentiā p quā opatur. Ita etiā ⁊ in deo ē. ⁊ pȝ q̄ duobus modis p̄mis accepta sūt eterna. sed 3° mō sunt ex tpe. hec ille. Sciendū tn̄ q̄ lȝ hic dicat q̄ ꝓui dētia pōt accipi speculatiue tn̄. sicut etiā dicit distin ctiōe sequēti scȝ. 40. q. i. arti. 2° scȝ q̄ ꝓuidentia s̄m rōnē sui nois pōt saluari i speculatiōe tn̄. verūtn̄ de veritate vbi sup̄. videtur dicere oppositū. nā in solu tiōe p̄mi dicit: Quis idea possit ptinere ad speculati uā cognitionē. aliq̄ mō tn̄ ꝓuidentia tn̄ ptinet ad pra cticā eo q̄ importat ordinē ad finē. ⁊ ita ad op⁹ q̄ me diante ꝓuenit̄ ad finem. hec ille. Et credo q̄ illud qd̄ dicit i de veritate tenendū sit. q2 māim ibi magis dis cussit q̄ȝ in scripto. ⁊ ad hoc declinat in summa. veꝝ posset dici q̄ non ē ibi ↄtrouersia. nam ꝓuidentiā di cit posse ptinere ad speculatiuā. ⁊ hoc est verum s̄m rōnem nois q̄ non dicit nisi cognitionem rei ⁊ ordinis eius in finē q̄ cognitio nondū dr̄ practica. sȝ s̄m rem ⁊ ꝓpriā acceptionē ꝓuidentia nō solū dicit cognitionē rei ⁊ ordinis ei⁹ in finē. imo addit ꝓpositū exequēdi ⁊ ordinationē ad opus. ⁊ sic ꝓprie accepta ad practi

cam solũ ptinet. ¶ 3ª ͻ̃ ē q̃ ꝓuidentia differt ſm rõnē ab arte diuina. Iſtam ꝓbat ſcũs doctor de veritate vbi ſup. ad 9ᵐ. dicens: In reb⁹ põt ↄſiderari duplex ordo. vn⁹ ſm q̃ egrediũt a pncipio. alius ſm q̃ ordinanť ad finē. diſpoſitio ḡ ptinet ad illũ ordinem q̃ res ꝓgrediũť a pncipio. Dicunť eñ aliqua diſponi ſm q̃ in diuerſis gradib⁹ collocanť a deo. ſic̃ artifex diuerſimode collocat ptes ſui edificij ul' artificij. Un̄ diſpoſitio ad artē ptinere videť. Sꝫ ꝓuidētia ĩportat illũ ordinē q̃ ē ad finē. ⁊ ſic ꝓuidētia differt ab arte diua ⁊ diſpoſitiōe. q2 ars diuina dr̃ reſpectu ꝓductiōis rerum ſed diſpoſitio reſpectu ordinis ꝓductoꝝ. ꝓuidentia aũt dicit ordinē in finē. ſed q2 ex fine artificiati colligiť quicqd ē in artificiato. ordo aũt ad finē ē fini propinquior q̃ ordo partiũ ad inuicē. ⁊ quodāmodo cā eius. iō ꝓuidentia eſt quodāmodo diſpoſitionis cā ⁊ ꝓpter h̄ diſpoſitionis act⁹ frequēter ꝓuidentie attribuitur. Quis ḡ ꝓuidentia non ſit ars que reſpicit ꝓductionē reꝝ. nec diſpoſitio q̃ reſpicit ordinē reꝝ ad inuicē. non tñ ſequiť qn pertineat ad cognitionē practicam. q2 reſpicit ordinē reꝝ in finē. hec ille. ¶ 4ª ͻ̃ ē q̃ ꝓuidentia differt realiter a fato. Iſtā ꝓbat ſanct⁹ Tho. ibidem ad pmũ dicēs. Sicut ſe hꝫ idea ad ſpeciem rei. ita ſe hꝫ ꝓuidentia ad fatũ. ipſe enim ordo a diua ꝓuidentia rebus inditus fatum vocať. hec ille. Itē p̄ ſen. diſ. 39. q. 2. arti. p̄. ad 5ᵐ. dicit q̃ fatũ ⁊ ꝓuidentia differũt per eſſentiā. ſicut eñ forma domus ē aliud per eſſentiā ſm q̃ ē in mente artificis vbi nomē artis hꝫ. ⁊ ſm qđ eſt in lapidibus ⁊ lignis. vbi artificiatum dr̃. ita ⁊ rõ gubernationis rerũ aliud eſſe habet ĩ mente diuina vbi ꝓuidentia dr̃ ⁊ aliud ĩ cauſis ſecũdis quarũ officio gubernatio diuina expleť. in quib⁹ fatũ dr̃ a for faris. uel quia eſt quoddā effatũ diuine ordinationis ſicut verbũ vocale interioris cōceptus uel ex eo q̃ ex eaꝝ conſideratione cauſarũ fari ſolebant antiquitus de rebus futuris ſic̃ ex ↄſideratione mot⁹ celi pcipue. hec ille. Item pma parte. q. 116. arti. 2º. ipſa ordinatio effectuũ põt dupliciť conſiderari. Uno mõ ſm q̃ ē in ipſo deo. ⁊ ſic ipſa ordinatio effectuũ vocatur ꝓuidentia. ſm ꝟo q̃ ipſa p̄dicta ordinatio ↄſiderať in medijs cauſis a deo ordinatis ad aliq̃s effectus ꝓducendos. ſic hꝫ rõnē fati. Et ibidē ad 3ᵐ dicit: Fatũ ē diſpoſitio nõ que ē in ḡñe qualitatis ſed ſm q̃ diſpoſitio ſignat ordinē qui nõ ē ſubā ſed relatio q̃ qdē ordo ſi ↄſidereť per cõpationē ad ſuũ pncipiũ ē vnus ⁊ dr̃ vnũ fatũ. Si autē ↄſidereť per cõpationē ad effect⁹ uel ad ipſas cauſas medias ſic multiplicať ꝑ quē modũ dixit poeta: Te tua fata trahũt. hec ille. Sciendũ tñ q̃ ſic̃ ipſe dicit articulo p̄cedente eiuſdē q̃ōnis. lꝫ incõtũ oīa q̃ hic agũť diuīe ꝓuidētie ſubdāť tāq̃ p eā p̄ordinata ⁊ q̃ſi p̄locuta fatũ poſſim⁹ ponere. tñ ſci h̄ noīe vti recuſauerũt ꝓpť eos q hoc nomē retorquebant ad vim diſpoſitiōis ſideꝝ in qua q̃ſq̃ dr̃ natus uel ↄceptus. vnde Aug⁹. 5º. de ciuitate dei ꝓpterea quiſq̃ res hūanas fato attribuit: q2 ipſam voluntatem uel ptātē fati noīe appellat: ſñiam teneat. linguam coherceat. Sic etiā Gregori⁹ fatũ eē negat in omelia epiphanie. Abſit a fideliũ cordib⁹ ut fatum aliquid eſſe dicant. hec ille. Sciēdũ etiā q̃ ſeries id eſt ordo cauſaꝝ ſecundaꝝ que dr̃ fatũ non habet rõnē fati niſi ſm qđ dependet a deo. ⁊ iō cauſaliť dei poteſtas uel voluntas fatũ noīari põt. nõ tñ eēntialiter ſm q̃ ipſe dicit ibidē arti. 2º. ad pmũ. Eādem ↄnem tenet 3º ↄ gentiles ca. 92º. ¶ 5ª ͻ̃ ē q̃ ad hoc q̃ aliq̃s ſit bene fortunatus iuuať a ſupiorib⁹ cauſis ſcꝫ deo ⁊ angelo ⁊ celo. Iſtā ↄnē ꝓbat ſcũs Tho. 3º ↄtra gentiles. ca. [illegible] q2 dr̃ inquit alicui hominũ bñ ſm fortunā contingere qñ aliqđ bonũ ſibi accidit p̄ter intentionē. ſicut cũ aliq̃s fodiens in agro inuenit theſaurũ quē nõ q̃rebat. contingit eñ aliquē opantē p̄ter intētionē opari ꝓpriā. non tñ p̄ter intentionē alicui⁹ ſuperioris cui ipſe ſubeſt. ſicut ſi dñs aliq̃s precipiat alicui ſeruo q̃ vadat ad aliquē locũ q̃ ipſe aliũ ſeruũ iā miſerat illo ignorāte. intētio cõſerui ē p̄ter intētionē ſerui miſſi. non aũt p̄ter intentionē dñi mittentis. ⁊ iō licꝫ p cõparationē ad hũc ſeruũ ſit fortuitũ ⁊ caſuale non tñ p cõparationē ad dñm. ſꝫ ē aliq̃d ordinatũ. cũ igiť homo ſit ordinat⁹ ſm corp⁹ ſub corpib⁹ celeſtibus ſm intellectũ ꝟo ſub angelis. ſm volũtatem aũt ſub deo. põt ↄtingere aliq̃d p̄ter intētionē hoīs. qđ tñ eſt ſm ordinē corpoꝝ celeſtiũ uel diſpoſitionē angeloꝝ uel dei. hec ille. ¶ 6ª ͻ̃ ē q̃ hõ bona fortuna attendiť penes duo ſcꝫ penes electionē ⁊ ꝓſecutionē. Iſtam ꝓbat ibidē ſcũs Tho. Q2 eñ hõ ſit bñ fortunat⁹ q̃ ad electionē. ⁊ q̃ ĩ h̄ iuueť a trib⁹ cauſis p̄dictis. oñdit dicens: Quis inquit ſol⁹ de⁹ directe ad electionē hoīs opeť. tñ actio angeli opať aliq̃d ad electionē hoīs per modũ ꝑſuaſiōis. actio ꝟo celeſtis corpis per modum diſponētis inq̃tũ corpales celeſtiũ corpoꝝ impſſiones ĩ corpora nr̃a diſponũt ad aliq̃s electiōes. qñ igiť aliq̃s ex impſſiōe corpoꝝ celeſtiũ ⁊ ſupioꝝ cauſaꝝ ſm p̄dictũ modũ inclinatur ad aliq̃s electiōes ſibi vtiles q̃rũ tñ vtilitatē ꝓpria rõne non cognoſcit. ⁊ cum hoc ex lumine intellectualiũ ſubaꝝ illuminať eius intellectus ad eadē agēda. ⁊ ex diuina operatiōe inclinať ei⁹ voluntas ad aliquid eligendũ ſibi vtile cui⁹ rõnē ignorat: diciť bene fortunat⁹ eſſe. ⁊ econtrario male fortunatus qñ ex ſuperiorib⁹ cauſis ad cõtraria eius electio inclinať: ſicut de quodā diciť Hieremie 22º. Scribe virũ illũ ſterilē qui in dieb⁹ ſuis non ꝓſperabiť. hec ille. Sed q̃ ex ſupiorib⁹ cauſis dicať hõ fortunatus quo ad reꝝ electarũ executionē oñdit ibidē dicens: Cõſequiť inq̃t hõ aliqđ auxiliũ ex ſuperioribus cauſis q̃tũ ad exitus ſuaꝝ actionũ. cũ eñ hõ eligere habeat ⁊ ꝓſequi q̃ elegit: in vtroq̃ a cauſis ſuperioribus adiuuatur interdũ ⁊ impediť. ſm electionē quidē ut dictũ eſt inq̃tũ hõ uel diſponiť ad aliq̃d eligendũ per celeſtia corpora uel q̃ſi illuſtrať per angeloꝝ cuſtodiam uel etiā ĩclinať per operationē diuā. ſm executionem ꝟo inq̃tum homo conſequiť ex aliqua ſuperiori cauſa robur ⁊ efficaciā ad implendum quod elegit. que q̃dem non ſolum a deo ⁊ ab angelis eſſe põt. ſed etiā a corporib⁹ celeſtib⁹ inq̃tũ talis efficacia ĩ corpore ſita ē. manifeſtũ eſt eñ q̃ etiā inaīata corpora quaſdā vires ⁊ efficacias a corporib⁹ celeſtibus cõſequũť. ⁊ etiam p̄ter eas que ad qualitates

actiuas ⁊ passiuas electoꝝ consequūtur. quas etiam non est dubiū celestibus corpib⁹ esse subiectas sic ꝙ magnes attrahit ferrū hoc hꝫ ex ṽtute celesti corporis. ⁊ lapides quidē ⁊ herbe alias occultas virtutes. Vñ nihil etiā ꝓhibet ꝙ aliquis hō habeat ex ipressione corpis celestis aliquā efficaciā in aliquib⁹ corpib⁹ faciendis q̄s alius nō habet. puta medic⁹ in sanando ⁊ agricola in plantādo. ⁊ miles in expugnando. hanc aūt efficaciā multo pfecti⁹ de⁹ hoīb⁹ largitur ad sua opa efficaciter exequēda. Qꝛtū ḡ ad primū auxiliū qd̄ est in eligendo dr̄ de⁹ hoīem dirigere. Qꝛtū ṽo ad 2ᵐ auxiliū dr̄ hoīem confortare. ⁊ hec duo auxilia simul tangūtur in p̄s. vbi dr̄. Dn̄s illuminatio mea ⁊ salus mea quē timebo. Qꝛtū ad p̄mū. Dn̄s ꝓtector vite mee a quo trepidabo. quo ad 2ᵐ. hec ille. ¶ 7ᵃ ꝯ est ꝙ inter inclinationē a corpe celesti ex vna parte. ⁊ inclinationem dei uel angeli ex alia attendit̄ differentia. qꝛ ſm primā homo pōt dici bene natus ⁊ bñ fortunatus. sed penes 2ᵃᵐ dr̄ bene custodit⁹ uel bene gubernatus. hāc ponit ibidem scūs doctor. In hoc ingt attendēda ē differentia. nā impssiones corpoꝝ celestiū in corpora nr̄a causant in nobis nāles corpoꝝ dispositiones. ⁊ ideo ex dispositiōe relicta ex corpe celesti in corpore nr̄o non dr̄ solū aliqs bene fortunatus aut male. sed etiā bene natus aut male. sed quēadmodū dicit Aristoteles in magnis moralibus: ꝙ bene fortunatū esse est bene natū esse. non enim pōt intelligi ꝙ ex nā intellectus diuersa ꝓcedat ꝙ vn⁹ vtilia sibi eligat ⁊ alius nociua ꝑter rōnem ꝓpriā cū nā intellectus ⁊ voluntatis in oībus hoīb⁹ sint vna. diuersitas enim formalis induceret diuersitatē ſm speciem. diuersitas aūt m̄alis inducit diuersitatē ſm numerum. vnde ſm ꝙ intellect⁹ hoīs illustrat̄ ad aliqd agendū uel voluntas a deo instigatur. non dr̄ hō bene natus sed magis custoditus uel gubernat⁹. hec ille. ¶ 8ᵃ ꝯ ē ꝙ int̄ inclinationē dei ex vna ꝑte ⁊ inclinationē celi ⁊ angeli ex alia ē differentia. qꝛ p̄ma ē sicut cā pficiēs. 2ᵃ ṽo sicut cā disponens. hanc ponit scūs Tho. ibidē dicens: Rursus attendēda ē circa h̄ alia differentia nam opatio angeli ⁊ corpis celestis solū se hñt sic disponentes ad electiones. opatio aūt dei ē sicut pficiens. cum aūt dispositio que ē ex corpis qualitate uel intellectus psuasione necessitatē ad eligendū nō inducat. non semꝑ hō eligit illud qd̄ angelus custodiēs intendit. neq̄ꝫ illud ad qd̄ celeste corp⁹ inclinat. sꝫ tñ hō hoc eligit qd̄ deus opatur in eius voluntate. vnde custodia angeloꝝ interdū cassatur: ſm illud Hieremie p̄. Curauim⁹ babylonē ⁊ nō ē curata. ⁊ multo magis inclinationem corpoꝝ celestiū. diuina ṽo ꝓuidētia semꝑ est firma. hec ille. ¶ 9ᵃ ꝯ est ꝙ inter inclinationē angelicam ⁊ celestē ē differentia. qꝛ p̄ma fit ꝑ modū ꝯsideratiōis. 2ᵃ per modū passionis. Istam ponit ibidem dicens: Est inquit alia differētia consideranda. nam cū corpus celeste non disponat ad electionē nisi inq̄ꝛtū imp̄mit in corpa nr̄a ex qb⁹ hō incitat̄ ad eliciendum ꝑ modū quo passiōes inducūt ad electionem oīs aūt dispositio ad electionē q̄ est ex corpib⁹ celestibus est ꝑ modū cuiusdā passionis. sicut cū qs inducitur ad aliqd eliciendū per amorē uel irā uel aliqd hm̄. ab angelo ṽo disponit̄ qs ad eliciendū ꝑ modū intelligibilis ꝯsideratiōe absq̄ꝫ passione. qd̄ quidē dupliciť ꝯtingit. quandoq̄ꝫ eni illuminat̄ intellectus hoīs ab angelo ad cognoscēdū solū ꝙ aliquid ē bonū fieri. nō aūt instruit̄ de rōne ꝓpter quā est bonū. que sumit̄ ex fine. ⁊ ideo quandoq̄ꝫ hō estimat ꝙ aliquid sit bonum fieri. si tñ queretur quare: rñderet se nescire. Vñ qñ perueniet in finem vtilē quem nō considerauit erit sibi fortuitū. quandoq̄ꝫ ṽo per illuiationē āgeli cognoscit. ⁊ ꝙ h̄ sit bonū ⁊ rōnē q̄re est bonū q̄ dependet ex fine. ⁊ sic qñ ꝑueniet ad finem quē p̄us ꝯsiderauit non erit fortuitū. ¶ 10. ꝯ ē ꝙ diuina inclinatio ē vlior q̄ꝫ angelica. ⁊ angelica q̄ꝫ celestis. Istam ꝓbat ibidem. Sciendū inquit ꝙ vis actiua spūalis sub̄e uel nature. sicut ē altior q̄ꝫ corporalis ita ē ⁊ vlior. vnde non ad oīa ad q̄ se extendit humana electio se extendit dispositio celestis corporis. Rursus qꝛ virtus humane aīe uel angeli ē particularis in cōpatiōe ad virtutē diuinā que quidē est vl̄is respectu omniū entiū. sic ḡ aliqd̄ bonū accidere pōt hoī ⁊ ꝑter ꝓpriā intentionē ⁊ ꝑter inclinationē celestiū corpoꝝ ⁊ ꝑter illuminationē āgelorū. non autē ꝑter diuinā ꝓuidentiā q̄ ē gubernatiua sicut ⁊ factiua entis inq̄ꝛtū est. vnde oꝫ ꝙ oīa sub se contineat. sic igit̄ aliqd̄ fortuitū bonū uel malū pōt ꝯtingere hoī ⁊ per compatiōnē ad ipsū ⁊ per comparationē ad corpa celestia ⁊ per cōparationē ad angelos. non aūt per comparationē ad deū. nam per cōparationē ad ipsū non solū in reb⁹ humanis. sꝫ nec in aliq̄ alia re pōt eē aliqd casuale ⁊ improuisū. hec ille. ¶ 11ᵃ ꝯ ē ꝙ respectu bonoꝝ moraliū null⁹ dr̄ bene uel male fortunatus. lꝫ possit dici respectu coꝝ bene uel male natus. Hanc ꝯnē ꝓbat ibidē. quia inquit fortuita sūt q̄ sūt ꝑter intentionē. bona aūt moralia ꝑter intentionē eē non pñt cū in electiōe consistant. respectu coꝝ nō pōt dici bene uel male fortunatus. licꝫ respectu coꝝ possit aliqs dici bene uł male nat⁹ qñ ex naturali dispositione corporis ē aptus ad electiones virtutū uel vitioꝝ. respectu aūt exterioꝝ bonoꝝ que ꝑter intentionē hoīs euenire pñt. pōt dici hō ⁊ bene natus ⁊ bene fortunat⁹ ⁊ a deo gubernat⁹ ⁊ ab angelis custoditus. hec ille. ¶ 12ᵃ ꝯ ē ꝙ p̄mū auxiliū scꝫ ad eligendū est vlius 2ᵒ qd̄ scꝫ datur ad exequendū. ⁊ penes p̄mū aliquis dr̄ fortunatus. nō aūt penes 2ᵐ. Istam ꝓbat ibidem scūs Tho. Inter ista inquit auxilia duplex est differentia. Prima quidē qꝛ ex p̄ auxilio adiuuat̄ hō tam in his que virtuti hoīs subdunt̄ q̄ꝫ etiā in aliis. sꝫ 2ᵐ auxiliū ad illa tñ se extēdit ad que virtus hoīs valet. ꝙ eni homo fodiens sepulchrū inueniat thesauꝝ ex nulla hoīs virtute ꝓcedit. vñ respectu talis euētus adiuuari potest homo i hoc ꝙ instigetur ad querendū si ibi est thesaur⁹. non aūt in hoc ꝙ aliqua virtus ei detur ad thesauꝝ inueniendū. in hoc aūt ꝙ medicus sanat uel miles in pugna vincit pōt adiuuari i hoc ꝙ eligat cōuenientia ad finem. ⁊ in hoc ꝙ efficaciter exequatur ꝑ virtutē a superiori causa adeptam vnde p̄mū auxiliū est vlius. 2ᵃ differētia ē. qꝛ 2ᵐ auxiliū datur ad ꝓsequendum efficaciter ea que inten

dit. vnde cum fortuita sint preter intentionē. ex tali auxilio nō pōt dici bō ꝓpꝛe loquendo bene fortunatus sicut pōt dici ex primo. hec ille. ¶ 13ª ꝯ est ꝙ null⁹ euentus pōt dici fortunatus ꝑ cōparationē ad diuinā cām sed bene ꝑ reductionē in cām celestē. Istā ꝓbat ibidē dicens: Ad hoc inquit ꝙ hoī aliquid bene contingat uel male ſm fortunā ⁊ ex deo est ⁊ a corpe celesti esse potest inq̄tū hō inclinat̄ a deo ad eliciēdū aliqd cui coniūctū est aliqđ cōmodū uel incōmodū qđ eligens non ꝯsiderat. ⁊ inq̄tū a corpe celesti ad tale aliquid eliciēdū disponitur. hoc aūt cōmodū uel incōmodū relatū quidē ad electionē hoīs est fortuitū. relatū ṽo ad deū rōnem amittit fortuiti. nō aūt relatum ad corp⁹ celeste. qđ sic ꝑʒ. non eni aliquis euent⁹ amittit rōnē fortuiti nisi reducat̄ ad cām ꝑ se. virtus aūt celestis corpis ē cā agens non ꝑ modū intellect⁹ ⁊ electionis sed per modū nature. nature aūt ē ꝓpriū ad vnū tendere. si ḡ aliquis effectus non ē vnus non pōt per se esse causa eius aliqua virtus nālis. cū aūt aliqua duo sibi per accidēs coniungūtur non sūt vere vnū sed solū ꝑ accidens. vnde hui⁹ coniūctionis nulla cā nālis per se cā eē pōt. sic ḡ cum iste homo ex impressione celestis corpis inclinet̄ per modū passiōis ut dictū est ad fodiendū sepulchrū. sepulchrū autē ⁊ locus thesauri sūt vnū ꝑ accidens. qꝛ non habent aliquem ordinē ad inicē. vnde virtus celestis corpis nō pōt ꝑ se inclinare ad hoc totū ꝙ iste fodiat sepulchrū ⁊ locū vbi ē thesaurus. sed aliqͣs per intellectū agēs pōt esse cā inclinatiōis in hoc totū. qꝛ intelligentis est multa ordinare in vnū. patet etiam ꝙ hō ꝙ sciret thesaurꝫ esse ibi posset aliū ignorantē mittere ad fodiendum sepulchrū in loco eodē ut ꝑter intentionē suam inueniret thesaurū. sic igit̄ hꝫ euentus fortuiti reducti in cām diuinā amittūt rōnē fortuiti. reducti ṽo ī causam celestem nequaq̄ꝫ. hec ille. ¶ 14ª ꝯ ē ꝙ homo nō pōt esse bene fortunatus vlter ex virtute corpis celestis. sed solū q̄ntū ad hoc uel illud. Dico aūt vlter ꝙ aliqͣs homo habeat in nā sua impssionē corporis celestis ut eligat semꝑ uel in plurib⁹ aliq̄ quibus coniuncta sunt per accidens aliqua cōmoda uel incōmoda. Istam ꝯnem ponit ipse ibidē in forma. quā ꝓbat sic Natura nō ordinatur nisi ad vnū. ea autem ſm que hoī accidit bene uel male ſm fortunā non sunt reducibilia ad aliqd vnū sed sunt indeterminata ⁊ infinita ut pħs dicit 3⁰ physicoꝝ. ⁊ ad sensū patet. Non est ḡ possibile ꝙ aliquis habeat in nā sua eligere semꝑ ea ad que per accidēs sequat̄ aliq̄ cōmoda. sed pōt esse ꝙ ex vna inclinatione inclinet̄ ad eligendū aliqd cui coniungat̄ per accidens aliqđ cōmodū. ⁊ ex alia inclinatione aliud. ⁊ ex tertia tertiū. non aute ita ꝙ ex vna inclinatiōe ad oīa. ex vna aūt diuina dispositione pōt hō ad oīa dirigi. hec ille. ¶ Sed ꝯ tres primas ꝯnes arguit Aureol⁹ in p̄nti distinctione multipliciter in hoc ꝙ in illis ꝯnibus dr̄ ꝙ ꝓuidentia ē rō ordinis in finē in mente diuina existens. Arguit igit̄ ꝑ sic. Prouidentia ꝓpꝛie non ē illud qđ ꝓuidet̄. sed poti⁹ actus cognitiuus quo ꝓuidet̄. sed manifestū est ꝙ rō ordinis rerū in finē est illud qđ deus in rebus ꝓuidet ḡ rō ordinis non est ipsa ꝓuidentia in mente diuina. sed potius diuinū intelligere quo ordo hꝫ ꝓuidetur. Et si dicatur ꝙ rō ordinis ut est in rebus ē ꝓuisa. sed ut est in mente diuina ē rō ꝓuidendi. non valet quidē tū qꝛ nihil est ī mente diuina obiectiue nisi sua eēntia tū qꝛ dato ꝙ eēt diuus intellect⁹ illū ordinē ꝓuideret obiectiue. ⁊ ita non esset si illa rō esset ꝓuidentia ꝓpꝛie ⁊ ꝑmo. sed potius obiectū ꝓuidētie formatū ⁊ excogitatū ꝑ ꝓuidentiā. ¶ 2⁰. Sicut se habet in nobis ꝓuidentia. sic oī imperfectione semota transferenda est ad diuina. sed in nobis actus intellectus tendens in futurū dicitur ꝓuidentia formaliter ⁊ per se: denoīatiue ṽo illud qđ mente concipit̄ dicitur ꝓuidētia. sic ⁊ illud qđ ponitur in opē. nam bladū ⁊ vinū collectū ꝓ toto anno consueuerūt hoīes ꝓuidentiā necessariam ꝓ illo anno appellare. igit̄ ⁊ in deo per ꝑus dicitur intelligere eē ꝓuidentia q̄ꝫ ordo reꝝ in finē ꝑ verius dicitur ꝓuisus esse. ¶ 3⁰. Prouidētia ē pars prudentie ſm Tulliū in 2⁰ rhetorice. ponit eni intelligētiam memoriā ⁊ ꝓuidentiā prudentiā integrare. sed constat ꝙ prudentia est habit⁹ uel actus intellectus. licꝫ eni 6⁰ ethicoꝝ dicat̄ recta rō agibilium. ibi tñ rō non accipit̄ ꝓ obiecto sed ꝓ habitu dirigēte in obiectum. ḡ ⁊ in deo ꝓuidentia ꝑ ꝑus dicetur de actu uel habitu diuini intellectus. cōstat aūt ꝙ in deo nō ē rō habitus. sed purū intelligere ⁊ subsistens actus. igit̄ rō ꝓuidētie per ꝑus cōpetit diuine intellectiōi. ¶ 4⁰. Prouidentia dr̄ q̄si ꝓcul videntia. vnde ꝓuidēs dr̄ q̄si porro uel de longe videns ſm Isidoꝝ. 10. etymol. sed manifestū est ꝙ ꝓcul videre pertinet ad actum ⁊ nō ad obiectū. igitur idem qđ ꝑus. hec ille. ¶ Contra 4ᵃᵐ ꝯnē arguit ꝓbando ꝙ fatū nō debet reduci ad ꝓuidentiā sed ad ꝑscientiā cui⁹ oppositū ibi videtur innui dicit. ḡ. Certū inquit ē ꝙ mores hominū non solū virtuosi sed etiā vitiosi ſm vsū loquēdi dicūt̄ cadere sub fato. vnde fures ⁊ ebriosos ꝯsueuerunt hoīes dicere sic esse fatatos. sed ꝯstat ꝙ dei ꝓuidētia nō ordinat hoīes ad hꝫ vitia. sed tm̄ ꝑnouit ea. ḡ fatū non est aliquid ꝑtinens ad dei ꝓuidentiā sed tm̄ ad ꝑsciētiā. ¶ 2⁰. Aug⁹ dicit 5⁰ de ciuitate dei vbi tractat istā mām. Si non oīa fatata sunt nō ē certus ordo causarum. sed certus ordo causaꝝ nō ē. nec certus ē ordo ꝑscientie in deo. ⁊ infra: vbiq̄ꝫ ꝑscientiā dicit cōtinere ordinem causarum fatalē. vnde dicit ꝙ ordo causarum qui ꝑscienti certus est deo nō efficit ut nihil sit in nostra voluntate. ꝯcedat ḡ cicero cum eis qui hūc ordinem dicunt esse fatalē uel potius ipsū fati noīe appellant qđ nos abhorremus ꝓpter vocabulū. qui ṽo negat omniū causaꝝ ordinē esse certissimū dei ⁊ ꝑsciētie esse notissimū plus eū q̄ꝫ stoici detestamur. ḡ patet ꝙ ſm Aug. ibidem si fatū debeat recipi non erit aliud q̄ꝫ ordo causarū ꝓut subest diuine sciētie. nō autem prouidentie. hec ille. ¶ Contra. 10. ꝯnes ⁊ sequentes arguit ꝓbando ꝙ motus bene fortunatorū non debet reduci ad custodiā angeli cuius oppositū dicitur in illis ꝯnibus. arguit igitur ꝑ sic. Boni custodientis est ꝑscindere oīa que impediūt finem ꝓ quo custodit. nec promouere impedimenta. sed cōstat ꝙ

prosperitas fortune multos homines impedit a salu-
te eterna ad quam finaliter angel⁹ hominem custo-
dit. Uñ Ecclesiastes 5° dr̃ ꝙ est infirmitas pessima
sub sole diuitie conseruate in malũ dñi sui. ergo non
videtur ꝓsperitas fortune reduci in custodiã angeli
deputati. ¶ 2° Magis videtur malus angelus diri-
gere in acquisitionẽ taliũ q̃ attribuũtur fortune scilꝫ
diuitiaꝝ ⁊ honoꝝ ꝓ eo ꝙ talia sũt instrumenta quib⁹
iuuat̃ ad hoiem decipiendũ. ⁊ ut in plurib⁹ sũt occa-
siones ruine. ⁊ coiter dant̃ malis ⁊ pctõrib⁹. vnde 4°
ethicoꝝ dr̃ ꝙ hoies inculpãt fortunã. qꝛ maxime di-
gni existentes neq̃q̃ ditant̃. ergo non videt̃ ꝙ reducat̃
ꝓsperitas fortune ad regimen angeli ꝓ custodia de-
putati. sed potius videt̃ malus angelus talia ꝓcura-
re sic innuit scriptura Job. 21° cũ ait: Quare ergo impij
viuũt: subleuati sũt: cõfortatiq̃ diuitijs: Dom⁹ eoꝝ
secure sunt. ⁊ non ẽ virga dei sup eos. Bos eoꝝ ꝯce-
pit ⁊ nõ abortiuit: Egrediunt̃ quasi greges paruuli eo-
rũ: Tenent tympanũ ⁊ citharã: Ducũt in bonis dies
suos. ⁊ in pũcto ad inferna descendũt. vnde ꝓpt̃ qð
mali angeli videntur ꝓsperitates ⁊ talia ꝓcurare: vo-
cat eos aplus ꝑncipes ⁊ rectores mundi tenebrarũ
haꝝ ad Ephe. 5°. Et saluator Joh. 12° dicit. Nũc ꝑn-
ceps mũdi huius ejicier̃ foras. Et aplus. 2. Cor. 4°
nominat demonẽ deũ huius seculi qui excecat infide-
liũ corda. ¶ 3° Boni angeli magis videntur suadere
hominib⁹ paupertatẽ q̃ ꝓsperitatẽ. videmus etiam
ꝙ in actibus illis qui attribuũtur bone fortune fre-
quenter cõmittit̃ pctm̃. modus eni acquirendi diui-
tias aut ꝑncipatus aut stat⁹ sublimes frequẽter ma-
lus est ⁊ cum pctõ. ⁊ tamẽ sic acquirentes dicim⁹ be-
ne fortunatos. sed constat ꝙ angeli boni non dirigũt
in tales actus in quib⁹ est peccatũ. igitur idem quod
ꝑus. ¶ 4° Homines bene fortunati sunt male custo-
diti q̃tũ ad hoc ꝙ angelus custodiẽs non hꝫ intentũ
suũ circa salutẽ custoditi. ergo non est verũ ꝙ bene for-
tunatus sit bene ab angelo custoditus. hec ille. ¶ Ad
ista dicit̃. Et ꝑmo ad ꝑmũ argumentoꝝ ꝑ inductorũ
conceditur a^m ⁊ negat̃ b^m. non eni ratio ordinis rerũ
in finem existens in mente diuina est illud quod ꝓui-
detur. sed ẽ illud q̃ ꝓuidet̃ rebus ut ibidem in argu-
endo dr̃ ponendo solutionẽ. Et cũ iprobat̃ illa solu-
tio. dico ad primã improbationẽ ꝙ nõ sola diua essen-
tia est obiectiue in diuino intellectu nisi intelligat̃ de
obiecto ꝑmo ⁊ ꝑncipali ut alias dictũ est. verũtamẽ
arguens nõ ipugnat mentẽ nostram. nam cũ dicim⁹
ꝙ rõ illius ordinis est in mente diuina. ꝑ illã rõnẽ non
intelligimus aliquid habens esse diminutũ scꝫ rẽ po-
sitam in esse apparenti. eo modo quo loqui consue-
uit arguens. sed ipsam diuinam essentiã que est ratio
omnis intelligibilis a deo. ⁊ ideo non valet ꝯñã. diui-
na essentia est in diuino intellectu obiectiue ⁊ dictã-
tat. ergo rõ ordinis ꝑdicti non est obiectiue in diuino in-
tellectu. etiam posito ꝙ alias esset verũ. qꝛ illa rõ est
diuina essentia. Ad 2^am improbationem dicit̃ ꝙ non
solum actus excogitandi uel dictandi formam ordi-
nis rerum in finem dicitur ꝓuidentia. imo forma per
actũ illũ excogitata uel dictata q̃ se hꝫ sicut termin⁹

intellectionis excogitationis uel dictaminis ⁊ obie-
ctum illius primũ. sicut conceptio non solũ dr̃ actus
concipiendi. imo etiã ipsa forma ꝑ intellectũ ꝯcepta
⁊ imaginatio ⁊ consideratio siliter ⁊ fictio ⁊ hꝫ q̃ coi-
ter accipiuntur ꝓ forma in intellectu existente q̃ ter-
minant actũ imaginãdi ꝯsiderandi uel fingendi. ⁊ idẽ
pꝫ de intentiõe de ꝓpositiõe de oratiõe ⁊ supplicatio-
ne ⁊ infinitis. ⁊ isto modo loquẽdi dicit Aug⁹ ꝙ ꝟbũ
est noticia ut alias expositũ ẽ. ¶ Ad 2^m negat̃ b^m. di-
co enim ꝙ in nobis ꝓuidentia actualis que sola i di-
uinis conceditur non ẽ solũ ipse act⁹ ꝓuidendi. imo for-
ma ꝑ illũ actũ ꝓducta. nec ille actus nomen haberet
ꝓuidentie. nisi qꝛ terminat̃ ad talẽ formã q̃ ꝓprie for-
maliter ⁊ ꝑ se dr̃ ꝓuidentia. Scd̃m eni Boetiũ ꝓui-
dentia ẽ diua rõ. Ratio aũt diua scd̃m Augꝰ. 83. qõnũ
⁊ recitatur a sancto doctore de veritate. q. 5. arti. ꝑ.
argumento 8° est idea. idea ꝟo non dicit actũ intelle-
ctus sed formã intellectã. ¶ Ad 3^m pꝫ ꝑ idẽ. ¶ Ad 4^m
ꝑ idem. oia eni argumẽta vnicũ hñt motiuũ scꝫ ꝙ co-
gnitio visio uel hꝫ dicũt actum ⁊ non obiectũ. ⁊ codẽ
modo ꝓuidẽtia. ⁊ patet ꝙ nulla ẽ silitudo. vñ breui-
ter oia argumenta solũ ꝓbant ꝙ visio uel ꝑuisio di-
cit actũ ⁊ non obiectũ. sed nihil ꝓbant de ꝓuidentia
nec de videntia. ¶ Ad alia que 2° loco inducũtur dr̃
ꝙ modus arguendi nullus est. solũ eni ꝓbat ꝙ sicut
diuina ꝓuidentia non ordinat hoies ad actus vitiosos
ita nec fatũ dicit ordinẽ in reb⁹ a deo impressum quo
aliquid ordinetur ad vitiũ. ⁊ hoc ꝯcedit̃. sed nõ ꝓbat
quin ordo vitij ad penã cadat sub fato. cum illud etiam
cadat sub prouidentia. vnde vitia cadunt sub fato ⁊
sub ꝓuidentia diuina non sicut fines ad quos aliqd
ordinet̃ sed ut ordinata in finẽ. Unde scũs Tho. de
veritate. q. 5. arti. 4° ad 6^m dicit. Prouidẽtia ordinat
rem in finem. ordo aũt in finem consequit̃ ad esse rei
⁊ ideo non est impossibile aliqð malũ ordinari a bono
scꝫ deo in bonũ. sed impossibile ẽ aliqð bonũ a bono
ordinari i malũ. hec ille. Qõne etiã 6^a. arti. ꝑ. dicit ꝙ
diuina ꝓuidentia se extendit ad oia q̃ in finem aliquẽ
a deo ordinant̃ siue bona siue mala. Sciendũ aũt ꝙ
arguens falsũ dicit scꝫ aliquẽ eẽ fatatũ ad hoc ut sit
ebriosus uel fur. non eni fatũ est de hoc sed de illo ꝙ
sua ebrietas ꝑ penã ordinetur. ¶ Ad 2^m dr̃ ꝙ funda-
tur i quadã falsa ꝯñã scꝫ fatũ reducitur ad ꝑsciam. ergo
nõ reducitur ad ꝓuidentiã. Jlla siquidẽ ꝓ tanto fal-
sa est. quia ꝓuidẽtia includit ꝑsciam licꝫ aliqd supad-
dat. bene ergo stat ꝙ reducat̃ ad vtrũq̃ sed ꝑncipaliter
ad ꝓuidentiã que sup ꝑscientiam addit applicationẽ
ad opus sic prudentia sup artẽ ut dicit scũs Tho. 2^a
2^e. q. 47. arti. ꝑ. ad 3^m. ¶ Ad argumenta 3° loco idu-
cta dr̃ vnico verbo ꝙ illa q̃ttuor argumenta solũ ꝓ-
bant ꝙ motus bene fortunatoꝝ accipiẽdo fortuna-
tum ꝓ eo cui bona scd̃m apparentiã ⁊ non scd̃m veram
existentiã: sed potius nociua inconsiderate ꝓueniũt
non debẽt reduci in custodiã boni angeli. puta si diui-
tie hois ⁊ hꝫ dum adipiscũtur cedãt in nocumentum
hois. talia dico ꝙ non ꝓueniũt ex angelica custodia.
nec homo cui talia ꝓueniunt dr̃ bene fortunatus scd̃m
rẽ ex ꝑdictoꝝ adeptiõe. imo infortunat⁹ scd̃m rẽ. lꝫ ali-

ter mūdanis appareat. sed forte talia malignus an/gelus ꝓcurauit in hominis detrimentū. cū autē p̄di/cta bona aliq̄ cedant in verum bonū possidenti. tūc homo ex inconsiderata illoꝝ adeptione dici pōt for/tunatus. ⁊ hoc reduci pōt in angelicā custodiā mō su/peri⁹ explicato. Et iō ad primū dr̄ negādo minorem nunq̄ enim bone fortune s̄m rem ꝓsperitas hoiem impedit a salute. sed forte fortuna falsa s̄m rē. bona tñ s̄m apparentiā. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ꝓbat ꝙ misterio diaboli aliqui habent multa bona tp̄alia ex quib⁹ nō semꝑ homo s̄m veritatē dr̄ bene fortunat⁹. non tñ ꝓ/bat q̄n bona fortuna s̄m veritatē ex illis ꝓueniens ī angelicā custodiā reducatur. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ eē pau/perem q̄nq̄ ⁊ aliquib⁹ cedit in bonā fortunā. q̄nq̄ in infortuniū. ⁊ iō q̄nq̄ paupertas ꝓcurat̄ ꝑ bonos ange/los. q̄nq̄ ꝓsperitas. ⁊ idē dico de demonibus. ¶ Ad 4ᵐ negatur añs loquēdo de bona fortuna s̄m veri/tatem ut ex dictis potest apparere. Et hec de secun/do articulo dicta sufficiant.

Quantū ad tertium articulum sit p̄/ma ꝯ ꝙ diuina p̄scientia nullā necessitatē reb⁹ p̄scitis īponit. Istā ꝓ/bat scūs Tho. p̄ sen. dis. 39. q. i. arti. p̄. vbi sic ait: Vo/lūtatis hec ē rō ut libere actū suū ꝓducat. qđ eni fit volūtate non fit necessitate ut dicit Aug⁹. vnde pōt velle ⁊ nō velle. sed hoc intelligendū est dū actus est in egrediēdo a volūtate. quia postq̄ transijt nō sub/iacet facultati eius. nō enim pōt non voluisse qđ vo/luit. ⁊ silr̄ nō subiacet facultati ei⁹ ut vtrūq̄ simul ꝓducat. non enim pōt simul velle ⁊ non velle. ⁊ h' nō tm̄ intelligendū est de actu ipsius volūtatis imedia/to. sed de oibus actibus impatis a voluntate sicut co/gitare loqui ⁊ hꝰ. cū igitur actus diuine volūtatis sit respectu alicui⁹ alteri⁹ a deo. pōt dici ꝙ de⁹ pōt hoc non velle. non tñ pōt ut simul velit ⁊ non velit. uel ut nūc velit ⁊ postmodū non velit. accipiēdo post ⁊ nūc ex parte voluntatis q̄ mutabilis esse non potest. ⁊ q2 actus diuine sciētie s̄m ꝙ ē opis eius ut informans ipsū ē imperat⁹ a voluntate. iō pōt concedi ꝙ deus hoc modo pōt non p̄scire qđ p̄sciuit. non tñ pōt eē ut simul p̄sciat ⁊ nō p̄sciat. uel ꝙ nūc p̄sciat ⁊ postmodū non p̄sciat. loquēdo de p̄scientia ex pte scie tm̄. ita ꝙ non fiat vis de ratione futuri. quia quod modo futu/rum est postmodum est presens. ⁊ tunc non est p̄scitū sed scitū. ⁊ ideo dicendū s̄m distinctionem magistri ꝙ si accipiat̄ cōiunctim de⁹ nō pōt nō scire qđ scitum est ab eo. si aūt accipit̄ diuisim. sic est in potestate sua scire ⁊ nō scire. ⁊ hec libertas demōstrat̄ cū dr̄ ꝙ de⁹ pōt hoc nō scire. hec ille. Ex quib⁹ patet ꝙ lz deus p̄sciat me peccaturū. tñ ē possibile eū hoc nō prescire nec p̄sciuisse ac per hoc impossibile est me nō peccare. nec vlla mihi necessitas imponit̄ ad peccādū. sz eque liber sū ad peccandū uel nō peccandū. ac si ipse nihil p̄sciuisset. Item cōtra gētiles ca° 66. Si vnūquodq̄ a deo cognoscit̄ sicut presentialiter visū. sic necessa/riū erit esse qđ de⁹ cognoscit. sicut necessariū est sortē sedere ex hoc ꝙ videt̄ sedere. hoc aūt nō ē necessariū absolute velut a quibusdā dicit̄ necessitate ꝯsequētie sz sub cōditione uel necessitate cōsequētie. hec eni cō/ditionalis ē necessaria: si videt̄ sedere sedet. vnde ⁊ si cōditionalis in cathegoricā transferat̄ ut dicat̄: quod videt̄ sedere necesse ē sedere. patet eā de dicto intel/lectā ⁊ cōpositā eē verā. de re ꝟo intellectā ⁊ diuisam esse falsam. hec ille. Eandē similitudinē ponit de ve/ritate. q. 2. arti. 12. ad 2ᵐ dicens. Cōtingens refert̄ ad diuinā cognitionē s̄m ꝙ ponit̄ esse in rerū nā. ex quo aūt est. nō pōt tunc nō esse q̄n est. q2 qđ est necesse est eē ut pz in primo periarmenias. non tñ sequit̄ ꝙ sim/pliciter dicat̄ necessariū nec ꝙ scientia dei fallat̄. sic ⁊ visus me⁹ nō fallit̄ dū video petrū sedere q̄uis hoc sit cōtingens. hec ille. Item p̄ sen. dis. 38. q. i. arti. 5° ad 3ᵐ ponit eandē dicēs: Actus diuine cognitiōis transit super cōtingēs qđ si futurū sit nobis sicut trāsit visus noster super ipsū dū est. ⁊ q2 oē quod est necesse ē esse qđ tamē absolute nō est necessariū. ideo dicitur ꝙ in se cōsideratū est contingēs. sed relatum ad dei cogni/tionē est necessariū. q2 ad ipsū refert̄ s̄m ꝙ est in esse actu. ⁊ oīo simile est si ego videā sortem presentē cur/rere qđ quidē est contingens in se. sed relatū ad visū meū est necessariū. hec ille. Ex quib⁹ omnib⁹ apparet ꝙ sicut visus meus nullā imponit necessitatem cur/sui sortis. ita nec diuīa presciētia rei p̄scite. tñ sicut im/possibile est me videre sortem currere ⁊ nō ita esse ꝙ sortes currat. q2 visus me⁹ fert̄ sup cursū illum ut est in sua p̄sentialitate. ita impossibile ē ꝙ deus aliquid presciat. ⁊ illud nō eueniat. ē ergo ista ꝯditionalis ne/cessaria: si deus hoc p̄sciuit hoc erit: nō tñ antecedens est absolute necessariū q̄uis sit imutabiliter verū sz ꝙ nō pōt esse vera ista copulatiua: Ista est falsa de⁹ hō ⁊ illa eadē fuit vera. uel ecōtra nūc est vera ⁊ p̄us fuit falsa. ⁊ hoc vocat̄ necessitas imutabilitat[is]. ⁊ ideo plus de necessitate est in illa ꝯditionali q̄ in ista: si ego video sortē currere sortes currit. q2 hui⁹ cōditionalis antecedēs est imutabiliter verū. verūtñ tam istius q̄ alterius cōditionalis antecedēs est absolute necessa/riū dum est verum. vnde scūs Tho. p̄ sen. dis. 39. q. i. arti. p̄ ad 3ᵐ dicit Illud qđ est. est necessariū absolu/te dū est. absolute tñ loquēdo nō necesse est esse. Ita ⁊ deū scire necesse est dum scit nō tñ est necesse eum scire. nisi necessitate imobilitatis que volūtatis liber/tatem nō excludit. hec ille. ¶ 2ª ꝯ est ꝙ diuina proui/dentia nullam necessitatem absolutā prouisis cōtin/gentibus imponit. Hanc ponit scūs Tho. p̄ma parte q. 22ª. arti. 4°. Ad ꝓuidentiā inquit pertinet ordina/re res in finē. post bonitatē aūt diuinā que est finis se/paratus a rebus principale bonū in ipsis existens est perfectio vniuersi. que quidē nō eēt si nō omnes gra/dus essendi inuenirent̄ in rebus. vnde ad diuinā pro/uidentiā pertinet omnes gradus entiū ꝓducere. ⁊ iō quibusdā effectib⁹ preparauit causas necessarias ut necessario euenirent. quibusdā ꝟo causas cōtingen/tes ut euenirēt cōtingēter s̄m ꝯditionē causarū pro/ximā. hec ille. Eandē ꝯnē consimili ratione probat 3° ꝯtra gētiles. ca° 72°. arguit eni sic. Operatio diuine prouidentie qua operat̄ in rebus nō excludit causas secūdas. sz per eas implet̄ in q̄tum ꝟtute dei agunt

ex causis aūt ꝓximis aliqui effectus dicunt̄ necessa-
rij uel ɔtingētes. non aūt ex causis remotis. nā fru-
ctificatio plante ē effect⁹ cōtingens ꝓpt̄ cām ꝓximā
que ē vis gn̄atiua q̄ pōt impediri ꝛ deficere ꝗuis cā
remota sciꝫ sol sit cā ex necessitate agens. cū igit̄ int̄
causas ꝓximas multe sint q̄ deficere pn̄t. nō oēs effe
ctus q ꝓuidentie subdūt̄ erūt necessarij ꝛ plurimi cō
tingentes. hec ille. ¶ 3ᵃ ɔ̄ est ꝙ diuina ꝑdestinatio nullā
necessitatē absolutā imponit ꝑdestinatis ad saluādū
qn̄ quilibet eoꝝ possit dānari. nō tn̄ ista copulatiua ē
possibilis: iste est ꝑdestinat⁹ ꝛ iste non saluabit̄. Istam
ꝓbat sc̄us Tho. ꝑ̄ sen. dis. 40. q. 3. arti. ꝑ̄. Certitudo
inquit ꝑdestinationis non iponit necessitatē saluādis
predestinatio enim includit in suo intellectu ꝑsciam ꝛ
ꝓuidentiā salutis oiuꝫ. ꝓuidentia autem ut dictū est
ꝗuis sit omniū. nō tn̄ oia necessario ɔtingūt. sꝫ s̄m cō
ditionē causaꝝ ꝓximaꝝ q̄ꝝ naturas ꝛ ordinē diuina
ꝓuidentia ꝛ ꝑdestinatio saluat. ꝑscia etiā nō imponit
necessitatē reb⁹ nec incōn̄m ē cā cū sit cā ꝑma cui⁹ con
ditionē effect⁹ nō hꝫ sꝫ cause ꝓxime. nec rōne adeq̄-
tionis ad rē scitā q̄ ad rōnē scie veritatis ꝛ certitudi-
nis exigit̄. qꝛ adequatio ista attendit̄ scie dei ad rem
scitam. non s̄m ꝙ ē in causis suis in quib⁹ ē ut possibi-
le futurū tn̄. sꝫ ad ipsam rē s̄m ꝙ hꝫ eē determinatū
ꝓut est p̄ns ꝛ nō futuꝝ. ꝛ iō pꝫ ꝙ certitudo ꝑdestina-
tionis nullā necītatē saluādis imponit. hec ille. Et ꝑ̄-
ma pte. q. 23. arti. 6° dicit: Predestinatio inq̄t certis-
sime ꝛ infallibiliter ɔsequit̄ suū effectū. nec tn̄ iponit
necessitatē ut effectus sciꝫ ex necītate ꝓueniat. ꝑdesti
natio eni pars est ꝓuidentie. non aūt oia q̄ ꝓuidentie
subdunt̄ necessaria sūt. sꝫ quedā ɔtingent̄ eueniunt
s̄m ɔditionē causaꝝ ꝓximaꝝ q̄s ad tales effect⁹ diuina
ꝓuidentia ordinauit. ꝛ tn̄ ordo ꝓuidētie infallibilis ē,
sic igit̄ ordo ꝑdestinationis cert⁹ ē. ꝛ tn̄ libertas arbi-
trij non tollit̄ ex qua ɔtingent̄ ꝓuenit ꝑdestinationis
effectus. ad hoc etiā ɔsiderāda sūt inq̄t illa dicta sup̄
de diuina scia ꝛ diuina volūtate quō ɔtingētiā a reb⁹ nō
tollūt lꝫ certissima ꝛ infallibilia sint. hec ille. Et ad 3ᵐ
dic̄: Predestinatio includit i se diuinā volūtatē. ꝛ iō sic̄
deū velle aliq̄d creatū ē necessariū ex suppositione
ꝓpt̄ imutabiītatē diuine volūtatis. non tn̄ absolute. ita
dicendū est de predestinatione. vnde nō oꝫ dicere ꝙ
deus possit nō ꝑdestinare quē ꝑdestinauit i sensu cō-
posito accipiendo. licꝫ absolute ɔsiderādo de⁹ possit
eū nō ꝑdestinare. sꝫ ex h̄ nō tollit̄ ꝑdestinationis cer-
titudo. hec ille. Et ibidē ad 2ᵐ. licꝫ possibile sit eū q est
ꝑdestinatus mori in pctō mortali s̄m se ɔsideratū. tn̄
hoc ē icōpossibile posito ꝓut sciꝫ ponit̄ eū ꝑdestinatū
esse. vnde nō seq̄t̄ ꝙ ꝑdestinatio falli posset. hec ille.
Idem ponit de v̄itate. q. 6. arti. 3° ad 7ᵐ cū dr̄: Pre-
destinatus iste in pctō mori si ɔsideret̄ ipsi⁹ potentia
veꝝ ē. si aūt loquamur de ꝑdestinato s̄m ordinē quē
hꝫ ad deū ꝑdestinantē. sic ordo ille nō cōpatit̄ secum
istū euētū ꝗuis cōpatiat̄ secū istā potētiā. ꝛ iō pōt di-
stingui s̄m distictionē ꝑus iductā sciꝫ ɔsideratio subie
cti cū forma. uł sine forma hec ille. Et ad 8ᵐ explicat
istā distictionē dicēs: Qͣ̄tūcūq₃ scitū uel ꝑdestinatū
imobile sit sub ordie diuine scie. tn̄ pōt aliq̄d ei attribui
ɔsiderato s̄m suā nām. ꝛ si repugnet ordini ꝑdestina-
tionis. h̄ eni mō ꝑdestinatio ē aliq̄d ꝑter ipsū hoiem q
dicit̄ ꝑdestinat⁹. sic nigredo ē aliq̄d ꝑter eēntiā corui
ꝗuis nō sit aliq̄d ex coruū. ɔsiderādo aūt tm̄mō eēn-
tiā corui pōt aliq̄d ei attribui qd̄ repugnet nigredini
ei⁹. s̄m quē modū dicit Porphiri⁹ ꝙ pōt intelligi cor-
uus alb⁹. ꝛ ita etiā i ꝓposito pōt ipsi hoi ꝑdestinato at-
tribui aliquid s̄m se ɔsiderato qd̄ nō attribuitur ei s̄m
ꝙ intelligit̄ stare sub ꝑdestinatiōe. hec ille. Eādē di-
stinctionem ponit. q. 2. arti. 12°. ad 4ᵐ. Et ꝑma pte. q.
14. arti. 13°. Ex qb⁹ pꝫ ꝙ ille q ē ꝑdestinat⁹ ita pōt dā-
nari sic ille q non ē ꝑdestinatus. nō tn̄ ē possibile ut sit
ꝑdestinatus ꝛ sit de numero dānādoꝝ recte sicut res
alba pōt eē nigra. verūtn̄ inter istas duas album pōt
eē nigrū. ꝛ ꝑdestinatus pōt dānari. q̄ꝝ quelibet i sen-
su diuiso ē vera. ē duplex differentia. Prima ē. quia
sic albū pōt esse nigrū. ita pōt desinere eē albū ꝛ mu-
tari ab albedine in nigredinē. ita ꝙ ista copulatiua est
possibilis: a ē albū ꝛ illud idē q̄nq₃ erit nigrū. ꝛ similīt
ista: a nō ē mō albū sꝫ ꝑus erat albū. sꝫ nō sic i ꝓposito
ista eni cathegorica ē ipossibilis. aliq̄s desinit eē ꝑde-
stinat⁹. ꝛ ista: iste icipit eē reprobat⁹. Similīter ista copu
latiua ē ipossibilis: sortes nūc nō ē ꝑdestinat⁹ sꝫ ꝑus
erat ꝑdestinatus. uel ista: sortes nūc est ꝑdestinatus ꝛ
q̄nq₃ non erit ꝑdestinat⁹. qꝛ ex veritate illi⁹ cathego-
rice uł hui⁹ ypotetice in deo mutabilitas inferretur.
2ᵃ differētia ē. qꝛ nō ɔcedit̄ ꝙ albū pōt nunq̄ fuisse
albū. ɔcedit̄ tn̄ ꝙ ille q ē ꝑdestinatus pōt nūq̄ fuisse
ꝑdestinat⁹. vn̄ sc̄us Tho. de veritate. q. 6. arti. 3°. ad
10. dicit: Absolute loquendo deus potest vnūquēq₃
predestinare uel non predestinare aut predestinasse
uel non predestinasse. quia actus predestinatiōis cū
mensuretur eternitate nunq̄ cadit in preteritum si-
cut nunq̄ est futur⁹. vnde semꝑ ɔsiderat̄ ut egredi-
ens a volūtate ꝑ modū libertatis. tn̄ ex suppositione
hoc efficit̄ impossibile. non enim pōt nō predestinare
supposito uel cū suppositiōe ꝙ ꝑdestinauerit uel ecō-
uerso. qꝛ mutabilis eē nō pōt. hec ille. Et si dicat̄ ꝙ si-
cut de⁹ q̄nq₃ creauit Adā ꝛ mō nō creat. nec tn̄ seq̄t̄
ex h̄ ꝙ ipse sit mutabilis. ita videt̄ ꝙ sit possibile eū ꝑ
aliquē nō ꝑdestinare ꝛ p⁹ ꝑdestinare. nec ex hoc infe-
retur in eo mutatio. R̄ndet arti. 4° ad 8ᵐ. ꝙ non ē si-
mile. qꝛ factio ē actus q̄dā q terminat̄ ad effectū ex-
teriorē. ꝛ iō ꝙ deus ꝑmo facit ꝛ post nō facit aliq̄d. nō
ondit aliquā mutationē i ipso. sed solū i effectu. sꝫ ꝑ-
destinatio ꝛ ꝑscientia ꝛ hꝰ sunt actus intrinseci in qb⁹
non posset esse variatio sine variatiōe uel mutatione
dei. ꝛ iō nihil qd̄ ad variationē hoꝝ actuū ꝑtineat cō-
cedi debet. hec ille. Et ibidē: Qͣuis de quolibet ab-
solute concedi posset ꝙ deus potest eum ꝑdestinare
uel non predestinare. tamē supposito ꝙ ꝑdestinaue-
rit non potest non ꝑdestinare. uel ecōuerso. quia non
potest eē mutabilis. ꝛ ideo cōmuniter dicitur ꝙ de-
us potest non predestinatum predestinare uel prede
stinatum non predestinare. in sensu composito est fal
sa. in diuiso vera. ꝛ ideo omnes locutiones que sen-
sum compositū implicant sunt false simplicit̄. vn̄ non
ē cōcedēdū ꝙ numero ꝑdestinatoꝝ possit fieri addi-

tio uel subtractio. quia additio p̄supponit illud cui fit additio. ⁊ subtractio illud a q̄ subtrahit̄. ⁊ eadē ratiōe nō pōt ɔcedi q̄ deus posset plures p̄destinare q̄ȝ predestinauerit uel pauciores. hec ille. ¶ 4ª ɔ̄ est. q̄ fatum nō imponit aliquā reb⁹ nc̄citatē absolutā. Istam ꝓbat scūs Tho. p̄ma pte. q. 116. arti. 3°. dicēs: Dispositio causaꝝ secūdaꝝ quā fatū dicim⁹ pōt dupliciť ɔsiderari. vno° ſm ipsas cās secūdas q̄ sic disponuntur seu ordinant̄. alio° ex relatione ad p̄mū p̄ncipiū a q̄ ordinant̄. s. deū. iō dicēdū q̄ fatū ſm ɔsiderationē causarū secūdaꝝ mobile ē. s; ſm q̄ subest diuine ꝓuidentie imobilitatē sortit̄. nō qdē absolute nc̄citatis s; ɔditionate ſm q̄ dicim⁹ hāc cōditionalē eē nccīam: si de⁹ p̄sciuit h̄ futuꝝ hoc erit. vn̄ cū Boeti⁹ dixisset fati seriē eē mobilē. post pauca subdit: Que cū ab imobilis ꝓuidentie ꝓficiscat̄ exordijs ipsamq̄ȝ imutabilem esse ncc̄e ē. hec ille. Qꝫ aūt illa causaꝝ series ſm se cōsiderata nō sit imobilis. probat. q. 115. arti. 6°. vbi ostēdit q̄ corpa celestia nō oēs effect⁹ suos ex nc̄citate ꝓducūt imo tā in hoīe q̄ȝ in alijs reb⁹ ad q̄s opatio hoīuȝ se extendit. effect⁹ corporū celestiū ipediri pōt. imo etiā in alijs reb⁹ nālib⁹. si igit̄ corpa celestia q̄ sūt post angelos p̄ncipalia int̄ causas secūdas. nō nccīo ꝓducunt effect⁹ in reb⁹ inferiorib⁹. seq̄t̄ q̄ multo min⁹ alie cause z°. ⁊ sic ɔ̄niter ordo illaꝝ causaꝝ secūdaꝝ q̄ dicit̄ fatū nō necessitat oīa inferiora. p̄sertim non necessitat hoīes. ¶ 5ª ɔ̄ est q̄ cū p̄dictis stat q̄ diuina p̄scia certa ē ⁊ infallibilis. Istam ꝓbat scūs Tho. de veritate. q. 6. arti. 3°. dicens: Duplex est certitudo. s. cognitionis ⁊ ordinis. Cognitiōis quidē certitudo est qñ cognitio nō declinat in aliq̄ ab eo q̄d in re inuenit̄. sed h̄ modo existimat de re sicut est. ⁊ q̄ certa estimatio habet̄ de re p cām rei. iō tractū ē nomē certitudinis ad ordinē cause ad effectū ut dicat̄ ordo cause ad effectū cert⁹ esse qñ cā infallibiliter effectū ꝓducit. p̄scientia ḡ dei q̄ nō importat vl̄ter cause habitudinē respectu hoꝝ quoꝝ ē. nō ɔsiderat̄ in ea nisi certitudo cognitiōis tm̄. hec ille. Ista ɔ̄ pōt etiā ꝓbari ex p̄dictis. nā dei p̄scia fert̄ in res ut sūt p̄sentes. q̄d aūt p̄sens ē ncc̄e est esse dū p̄sens ē. ⁊ ideo cognitio q̄ fert̄ in rem ut p̄sens est certissima ē cū obiectū eius nō deficiat ab eo q̄d cognitio de illo apprehendit. ¶ 6ª ɔ̄ est q̄ diuina ꝓuidentia certa ē ⁊ infallibilis. ⁊ certitudo ei⁹ addit supra certitudinē prescie. Prima ps ꝓbat̄ 3°. contra gentiles ca°. 93°. Prouidentia gubernātis tanto dignior est ⁊ ꝑfectior quāto ē vniuersalior ⁊ p plura ministeria explicat p̄meditationē. quia ⁊ ipsa ministroꝝ dispositio magnā partē ꝓuisi ordinis habet. oportet aūt q̄ diuina prouidentia in sūmo perfectiōis cōsistat. quia simpliciter ⁊ vniuersaliter perfectus est in prouidendo. igitur sue sapiētie premeditatiōe sempiterna omnia ordinat q̄ȝtūcūq̄ȝ minima videant̄. quecūq̄ȝ rerū s̄o aliquid operant̄ instrumentaliter agūt ab eo mota ⁊ ei contemperādo ministrant ad ordinē prouidētie ab eterno: ut ita dicam excogitatū explicandū i rebus. si aūt oīa que agere possūt necesse est ut in agendo ei ministrent. impossibile est q̄ aliquod agens diuine ꝓuidentie executionē impediat sibi cōtrariū agendo. neq̄ȝ etiā possibile est diuinā ꝓuidentiā impediri per defectū alicuius agentis uel patientis. cū oīs virtus actiua ⁊ passiua sit in rebus ſm oēm dispositionē ab eo causatā. impossibile est etiā q̄ impediat diuine ꝓuidentie executio p ꝓuidentis imutationē cū dominus oīo sit imutabilis. Relinquit̄ ḡ q̄ diuina prouidentia cassari non pōt. hec ille. Ex quibus patet p̄ma pars ɔ̄nis. Sed z° pars ꝓbatur in de veritate vbi s̄. postq̄ȝ eni ibidē dixit q̄ p̄scientia diuina habet certitudinē cognitionis tm̄. subdit q̄ q̄ p̄destinatio ⁊ etiā ꝓuidentia p̄scientiā includit ⁊ habitudinem cause ad ea quoꝝ est addit. inq̄ȝtū est directio siue preparatio quedā. sic pōt in ea considerari supra certitudinē cognitiōis certitudo ordinis. Ordo aūt ꝓuidentie dupliciter cert⁹ inuenit̄. Uno modo in particulari. qñ. s. res que a diuina ꝓuidentia in finem aliquē ordināt̄ absq̄ȝ defectu ad finem illum particularē deueniūt. sicut patet in motibus celestibus ⁊ in omnib⁹ que necessario agunt̄ in natura. Alio modo in vniuersali ⁊ non in particulari. sicut videmus in generabilibus ⁊ corruptibilibus quoꝝ virtutes q̄ñq̄ȝ deficiunt a pro propriis effectibus ad quos sunt ordinate sicut ad ꝓprios fines. sicut virtus formatiua q̄ñq̄ȝ deficit a p̄fecta consūmatiōe mēbroꝝ. sed tamen ipse defect⁹ diuinitus ordinat̄ ad aliquē finē. ⁊ sic nihil potest a generali fine ꝓuidentie deficere. Quis q̄ñq̄ȝ deficiat ab aliquo particulari fine. hec ille. Sciendū aūt q̄ p̄ma parte. q. zz. arti. 4°. ostendit in quo attendit̄ illa certitudo diuine ꝓuidentie. vn̄ ad z^m dicit. In hoc ē imobilis ⁊ certus diuine ꝓuidētie ordo q̄ ea que ab ipso ꝓuidet̄ cūcta eueniūt eo modo quo ipse ꝓuidet siue necessario siue contingent̄. ⁊ ideo sicut dicit ibidē ad p̄mū. Illud quod diuina ꝓuidentia disponit euenire necessario ⁊ infallibiliter. necessario ⁊ infallibilit̄ eueniet. ⁊ quod disponit euenire contingenter diuine ꝓuidentie ratio habet ut contingent̄ eueniat. effectus enim diuine prouidentie est non solū aliquid euenire quocūq̄ȝ modo. sed aliq̄d euenire ɔtingent̄ uel nccīo necessarū eni aut ɔtingens ꝓprie consequit̄ ens inq̄ȝtum h̄ō. vn̄ motus contingētie ⁊ nc̄citatis cadit sub dei ꝓuidentia qui est vl̄is ꝓuisor totius entis. hec ille. Et contra gentiles vbi s̄. hec conditionalis est vera: si deus ꝓuidit h̄ futuꝝ hoc erit. ꝓuidit autē illud esse futuꝝ cōtingent̄. sequit̄ ḡ infallibilit̄ q̄ erit contingēt̄ ⁊ non nccīo. Patet etiā ex hoc q̄ aliq̄d ponit̄ a deo esse ꝓuisū ut futuꝝ sit: si sit de genere cōtingētiū ſm se cōsideratū. sic eni ꝓuisū ē ut sit contingēs potens nō esse. nō tn̄ est possibile q̄ ordo ꝓuidentie deficiat q̄n ɔtingent̄ eueniat. hec ille. ¶ 7ª ɔ̄ q̄ diuina p̄destinatio infallibilis ē. ⁊ ei⁹ certitudo addit supra certitudinem ꝓuidentie. Istā ꝓbat scūs Tho. de veritate vbi s̄. postq̄ȝ eni dixit q̄ certitudo p̄scietie ē certitudo cognitiōis tm̄. Et vlteri⁹ q̄ certitudo ꝓuidētie ē certitudo cognitiōis ⁊ ordinis. subdit. Cū āt p̄destinatio sit q̄dā ꝓuidētie ps sic ſm suā rōnē sup ꝓuidētiā addit. sic ⁊ certitudo ei⁹ sup certitudinē ꝓuidētie. hec ille. Et p° ońso quō diuine ꝓuidētie ordo sit cert⁹ dupliciť. q̄ñq̄ȝ. s. i vl̄i tm̄. q̄ñq̄ȝ i ꝑticulari. s̄bdit. Ordo igt̄ p̄destinatiōis

est cert⁹ nō solū respectu vlis finis. sed etiā respectu
salutis. nec tñ h̄ mō cert⁹ ē ordo p̄destinationis respe
ctu p̄ticularis finis sicut erat ordo ꝓuidētie. qꝛ in ꝓui
dētia ordo nō erat cert⁹ respcū p̄ticularis finis nisi qñ
cā ꝓxima neccio ꝓducebat effectū suū. i p̄destinatiōe
āt īuenit̄ certitudo respcū singularis finis. ꝛ tñ cā ꝓ
xima. s. liberū arbitriū nō ꝓducit effectū illū nisi cōtin
gent. vñ difficile videt̄ cōcordare infallibilitatē p̄de
stinatiōis cū libertate arbitrij. nō enī pōt dici ꝙ p̄desti
natio sup̄ certitudinē ꝓuidentie nihil aliud addat nisi
certitudinē p̄scie. ut si dicat̄ ꝙ de⁹ ordinet p̄destina
tū ad salutē sicut ꝛ quēcūq̧ aliū. sed cū hoc p̄destina
to scit ꝙ nō deficiet a salute. sic enī nō diceret̄ p̄desti
nat⁹ differre a nō p̄destinato ex parte ordinis. sed tm̄
ex p̄te p̄sciētie euent⁹. ꝛ sic p̄scia eēt p̄destinatio cōis.
nec p̄destinatio eēt p electionē p̄destinātis qḋ est ꝯ au
ctoritatē scripture ꝛ dicta scōꝝ. vñ etiā p̄ter certitu
dinē scie ipse ordo p̄destinatiōis hꝫ infallibilē certitu
dinē. nec tñ ꝓxima cā salutis ordinat̄ ad eā neccio sed
contingent̄ scꝫ liberū arbitriū. qḋ h̄ mō pōt ꝯsiderari
Inuenim⁹ enī ordinē infallibilē eē respectu alicuius
dupliciť. Uno⁹ inq̄tū vna cā singularis neccio indu
cit effectū suū ex ordine diue ꝓuidentie. Alio⁹ qñ ex
cōcursu multaꝝ contingētiū ꝛ deficere possibiliū p
uenit̄ ad vnū effectū q̄rū vnāquāq̧ de⁹ ordinat ad
cōsecutionē effect⁹ loco ei⁹ q̄ deficit uel ne altera de
ficiat. sicut videm⁹ ꝙ oia singularia vni⁹ spēi sūt cor
ruptibilia. ꝛ tñ p successionē vni⁹ ad alterū pōt in eis
sm̄ nām saluari ꝑpetuitas spēi diuina ꝓuidētia taliter
gubernāte ꝙ nō oia deficiant vno deficiente. ꝛ h̄ mō
est in p̄destinatiōe. liberū enī arbitriū deficere potest
a salute. tñ in eo quē deus p̄destinat tot ꝛ talia admi
nicula p̄parat ꝙ uel non cadat: uel si cadat ꝙ resur
gat. sicut exhortatiōes ꝛ suffragia orōnū donū grē ꝛ
hꝰ alia qb⁹ de⁹ adminiculat̄ hoi ad salutē. si g̃ conside
rem⁹ salutē respectu cause proxime scꝫ liberi arbitrij
nō habet certitudinē sed contingentiā. respectu autē
cause p̄me que est p̄destinatio certitudinē hꝫ. hec ille.
¶ 8⁹ ꝯ est. ꝙ licꝫ tā numer⁹ p̄destinatorū q̄ȝ reproba
torū sit deo certissim⁹ tā formaliter q̄ȝ mālr. stat ꝙ
aliter ē certus p̄m⁹ q̄ȝ secūd⁹. Istā ꝯnē ꝓbat sanctus
Tho. prima p̄te. q. 23. arti. 7°. Quidā inq̄t dixerūt ꝙ
numer⁹ p̄destinatoꝝ ē cert⁹ formaliter sed nō mālr:
utputa si diceremus certū esse ꝙ cētū uel mille saluēt̄
nō aūt ꝙ hi uel illi. sed h̄ tollit certitudinē p̄destinatio
nis. Et iō oꝫ dicere ꝙ numer⁹ predestinatoꝝ non so
lum formaliter sed etiā māliter ē deo cert⁹. Sed ad
uertendū ē ꝙ numer⁹ p̄destinatoꝝ cert⁹ deo dicit̄ nō
solū rōne cognitiōis qꝛ scꝫ scit quot sūt saluādi. sic enī
deo cert⁹ ē nūer⁹ guttaꝝ pluuie ꝛ arene maris sꝫ ra
tiōe distinctiōis ꝛ electiōis cuiusdā. Ad cui⁹ euidētiā
sciendū ꝙ oē agens intendit aliquē finē. quicūq̧ aūt
intendit aliquā determinatā mēsuram in suo effectu
excogitat aliquē numeꝝ in p̄tib⁹ eēntialib⁹ q̄ p se re
quirūt̄ ad p̄fectionē toti⁹. nō aūt p se eligit aliquē nu
merū in his q̄ nō p̄ncipaliter requirūt̄ sed solū ꝓpter
aliud. sed in tanto numero accipit hꝰ inq̄tū sūt neccia
ꝓpt̄ aliud. sicut edificator excogitat determinatā men
surā dom⁹. ꝛ etiā determinatum numeꝝ mālionū q̄s
vult facere in domo. ꝛ determinatū numeꝝ mensuraꝝ
parietis uel tecti. nō aūt eligit determinatū numerū
lapidū. sed accipit tot quot sufficiāt ad explendā tan
tam mensurā p̄ietis. sic g̃ considerādū ē de deo respe
ctu toti⁹ vniuersitatis q̄ est eius effect⁹. p̄eordinauit
enī in q̄ mensura eēt totū vniuersū. ꝛ q̄s numerus est
cōueniēs eēntialib⁹ p̄tibus vniuersi. q̄ scꝫ hñt aliq̄ mō
ordinē ad ꝑpetuitatē. s. quot spere q̄t stelle q̄t elemen
ta q̄t spēs rerū. indiuidua aūt corruptibilia non ordi
nant̄ ad bonū vniuersi p̄ncipaliter. sed q̄si secūdario
inq̄tū in eis saluat̄ bonū spēi. vñ licꝫ de⁹ sciat nume
rū indiuiduoꝝ. nō tñ numer⁹ boū uel culicū uel aliqꝝ
hꝰ ē ꝓpter se p̄ordinat⁹ a deo sed tot ex hꝰ diua ꝓui
dentia ꝓducit q̄t sufficiūt ad spēi cōseruationē. inter
oēs aūt creaturas p̄ncipalr⁹ ordināt̄ ad bonū vniuer
si creature rōnales q̄ inq̄tū hꝰ incorpales sūt ꝛ potis
sime ille q̄ btitudinē cōsequūt̄ q̄ imediate⁹ attingunt
vltimū finē. vñ cert⁹ est deo numer⁹ p̄destinatoꝝ nō
solū p modū cognitiōis sed etiā p modū cuiusdā p̄nci
palis p̄finitiōis. nō sic aūt ē oio de numero reproboꝝ
q̄ videt̄ eē p̄ordinati a deo i bonū electoꝝ qb⁹ oia co
operāt̄ in bonū. hec ille. Idē de veritate. q. 6. arti. 4°.
Sciēdū inq̄t ꝙ numer⁹ p̄destinatoꝝ sm̄ hoc dicit̄ eē
cert⁹ ꝙ additionē uel diminutionē nō patit̄. sm̄ h̄ aūt
pateret̄ additionē si aliq̄s p̄scit⁹ posset fieri p̄destinat⁹
qḋ eēt ꝯ certitudinē diue p̄scie uel reprobationis. sm̄
hoc vō posset diminui si aliq̄s p̄destinat⁹ posset fieri
reprobat⁹ uel nō p̄destinat⁹ qḋ est ꝯ certitudinē diue
p̄destinatiōis. ꝛ ex certitudine p̄scie uel reprobatiōis
sꝫ he due certitudines differūt. qꝛ certitudo p̄destina
tiōis ē certitudo cognitiōis ꝛ ordinis. certitudo autē
p̄scie ē certitudo cognitiōis tm̄. nō enī deus p̄ordinat
ad peccādum hoīes reprobos sicut p̄destinatos ordi
nat ad merēdū. hec ille. ¶ Sed ꝯ p̄mā ꝯnē arguit Au
reol⁹ dis. 39. p̄sertim. qꝛ ibidē dicit̄ ꝙ diuiū velle semp
ē q̄si in egrediēdo a volūtate. hoc inq̄t stare non pōt.
nā diuinitas ē quoddā velle subsistēs purū absq̧ potē
tia volitiua sicut ꝛ intelligere purū. rō enī potētie vo
litiue ē rō imꝑfectionē importās. g̃ nō ē in eo potētia
volitiua sed velle inelicitū act⁹ pur⁹ ꝛ subsistēs. ¶ 2°
arguit ꝯ eādē in h̄ qḋ dicit ꝙ de⁹ pōt nō velle qḋ vult
nō ꝙ sit velit. nec ꝙ postmodū nō velit postq̄ȝ voluit
sm̄ h̄ enī sequeret̄ inq̄t ꝙ aliqḋ velle nō ē in eo qḋ tñ
eē potuisset. sed h̄ est impossibile in deo in q̄ totū est in
actu. ꝛ qḋ nō inest in actu ē impossibile simpliciť in eē
aliogn cū q̄cq̄d ē in deo sit de⁹ eēt aliq̄s de⁹ possibilis
nō de⁹ i actu. igit̄ illud poni nō pōt. ¶ 3° arguit ꝯ eādē
in h̄ ꝙ ait de illa distinctiōe ꝙ si diuisim accipiat̄ veꝝ
est ꝙ de⁹ pōt aliqḋ p̄scire qḋ nō p̄scit. sm̄ h̄ enī seq̄ret
ꝙ res sm̄ ꝙ sūt sub diua p̄sciētia nō eēnt necessarie.
cui⁹ oppositū tu dicis inducēdo vbū p̄hi p̄ periarme
nias dicētis: ꝙ oē qḋ ē qñ ē ncc̄e est eē. ¶ 4° arguit ꝯ
illud qḋ illa ꝯ innuit. ꝛ qḋ alias dictū ē. s. ꝙ scia visiōis
pōt se extēdere ad alia ad q̄ nō se extēdit ꝓ eo ꝙ de⁹
pōt facere plura uel pauciora q̄ȝ faciat. Constat in
quit sm̄ te ꝙ scientia visionis terminatur ad res pro
ut sūt presentialiter exhibite. sed ut sic sūt oio immuta

biles. qꝛ oē qḋ est qñ est necesse est esse. vñ conceditᷣ a
te ꝙ futuꝝ ut subest diuine ꝑsciētie ē necessariū. ḡ non
pñt plura uel pauciora attingi scia visiōis. ¶ 5° ad idē
ꝗ te cōceditᷣ ꝙ illud añs ē necessariū: de⁹ scit aliquid
eē futuꝝ. ⁊ ↄñs etiā ē necessariū si inferatᷣ. ḡ illud erit
ꝑut subest diuine scie scȝ ꝑut est in sua ꝑsentialitate. sȝ
ꝑscia ⁊ ꝑscitis sic existentib⁹ necessarijs impossibile ē
ꝙ diuina ꝑscia se extendat ad plura uel pauciora. ḡ illa
duo dicta ad inuicē sibi repugnāt. hec ille. ¶ Contra
2am ↄnē ⁊ 6am arguit sic. Omne qḋ infallibiliᷣ eueniet
imutabiliter eueniet. detᷣ eni ꝙ possit mutari euent⁹
igiᷣ falli pōt ne ponatᷣ ille euent⁹. idē eni importatᷣ ꝑ
infallibiliter euenire ⁊ imutabiliter. sed certitudo di-
uine ꝑuidentie de necessitate cōcludit ꝙ oēs effect⁹
ꝑuisi quātūcūq₃ contingētes infallibiliᷣ sunt futuri.
detᷣ eni oppositū. stat ꝉ m sequiᷣ ꝙ diuina ꝑuidētia nō
sit infallibiliter certa. ḡ certitudo diuine ꝑuidentie cō-
cludit ꝙ effect⁹ quantūcūq₃ cōtingētes sic euenient
ꝙ mutari nō possūt. ¶ 2° ad idē. Quis ꝑuidentia di-
uina ꝑparet causas necessarias effectib⁹ quibusdā ⁊
alijs contingentes. tñ illi effect⁹ causaꝝ contingētiū
subsūt diuine ꝑuidētie q̄ infallibilis ē ⁊ certa. ⁊ ꝑ ↄñs
nō sūt casuales nec cōtingētes in ordine ad diuinam
ꝑuidētiā q̄uis ꝑ respectū ad causas primas sint cō-
tingētes. sȝ qḋ non ē cōtingens sed imutabile ꝑ respe-
ctū ad causam infallibiliter est nō cōtingenᷣ. ḡ effect⁹
causaꝝ cōtingētiū imutabiliᷣ ⁊ infallibiliter ⁊ nō con-
tingenᷣ sūt. h̄ ille. ¶ Cōtra 3am ↄnē arguit sic dis. 40. 3
ꝓbādo ꝙ iste mod⁹ ponēdi desperationē hoīb⁹ indu-
cat. Sicut eni inq̄t aliq sunt ꝑdestinati: sic ⁊ alij repro-
bati. qñ aūt aliqḋ est imutabile facta aliq̄ suppositiōe
fatuū ē conari ad imutandū illud donec stat cōditio
illa. vñ conat⁹ imutare volētis debet eē ad tollendū
illā cōditionē. sicut si neccē est ꝙ sortes moueatᷣ si cur-
rat. qui vult īpedire ne moueatᷣ oportet eū impedire
ne sortes currat. sed manifestū est ꝙ ꝑdestinatio ⁊ re-
probatio ꝑut in deo sūt nr̄o conatu impediri nō pñt.
ḡ stantibus illis impossibile qñ saluetᷣ iste ⁊ damnetᷣ
ille. frustra q damnat⁹ est ad oppositū conatᷣ. vñ datᷣ
hoī mā desperandi ⁊ negligēdi seipsū ⁊ tolliᷣ ois ex-
hortatio salutaris ⁊ ꝑsuasio ⁊ sacramētoꝝ pceptio. qꝛ
totū est vanū. ¶ 2°. Quātūcūq₃ cōtingenᷣ de⁹ ꝑdesti- 4
nauerit petrū ex q̄ ꝑdestinauit mutari nō pōt. nec pe-
trus suo conatu posset tollere suā ꝑdestinationē. nec
iudas suā reprobationē. ⁊ sic manet occasio despe-
randi. nā sicut añs ē imutabile: de⁹ ꝑdestinauit petrū
ita ⁊ ↄñs scȝ petr⁹ saluabiᷣ. ⁊ ita de ista conditionali:
si deus reprobauit iudam iudas dānabiᷣ. ¶ Contra 5
4am ↄnē arguit ꝙ ipsa tollit oē cōsiliū ⁊ conatū ⁊ oē
politicū negociū excludit. manente eni cōditiōe imu-
tabiliᷣ. fatuū ē conari ad tollēdū illud qḋ ē imutabile
illa cōditiōe manente. sicut stante ista cōditiōe ꝙ sor-
tes currit fatuū ē conari ꝙ nō moueatᷣ aut de h̄ con-
siliari. sed manifestū est ꝙ conditio q imutabiliter ꝑma-
net scȝ dei ꝑscia ⁊ ꝑuidentia. igiᷣ si rerū euent⁹ ⁊ fatū
qḋ ꝑuidentie subest ē imutabile neccītate ↄditionata
fatuū ē conari aut cōsiliari de aliq̄ futuro. ¶ 2° videtᷣ 6
error gentiliū redire q excusationē suoꝝ actuū assu-
mebāt ex fato q̄si nō poterit aliud euenire. iuxᷣ illud
Aug. i smone epiphanie dicēt] ꝙ negāt varij hoīes
ponētes fatū voluntatē q̄ peccāt cū fingāt neccītatē q̄
pctā defendāt. manifestū ē eni ꝙ illud nō debet ipu-
tari ↄ qḋ vane ⁊ frustratorie qs haberet conari. sed si
fatū ex cōditiōe diuine ꝑuidentie imutabile eēt. ita ꝙ
stante diuina ꝑuidentia fatū imutari non possit. conari
in oppositū frustratoriū ē ⁊ vanū. qꝛ conditio sꝑ stat ⁊
illā ꝑ conatū nr̄m mutare nō possum⁹. igiᷣ pctm̄ non
erit iputandū. hec ille. ¶ Cōtra 8am ↄnē arguit dis. 41
Ille nāq₃ q vellet oēs saluos fieri ⁊ ad cognitionē ve-
ritatis venire ⁊ oēs ad hoc efficit ut sint ꝑticipes sue
btitudinis. nō videtᷣ a seipso limitare numeꝝ eoꝝ qui
btitudinē cōsequiᷣ. imo q̄tū ē ex seipso nō vult de-
tminatū numeꝝ creaturaꝝ rōnaliū saluari. sȝ poti⁹
vult oēs indifferētᷣ saluari. qḋ si nō fiat. h̄ erit aliūde
⁊ non ex limitatiōe sua. sȝ manifestū ē ꝙ de⁹ est bō. ut
pȝ ꝑ apl̄m. seqᷣ ḡ ꝙ numeꝝ electoꝝ de⁹ ꝑordinando
nō limitauit. sȝ poti⁹ ē limitatio aliūde. ¶ 2°. Ex ꝑor-
dinatiōe ⁊ ꝑfinitiōe diuina aliq̄ꝝ q̄ in certo numero sūt
futura pñt formari ꝓpositiōes vere de futuro affir-
matiue ⁊ negatiue. sȝ ex h̄ ꝙ cert⁹ ē numer⁹ electoꝝ
apud deū nō pōt vere dici ꝙ talis saluabiᷣ ⁊ talis nō
saluabiᷣ. alioq̄n introduciᷣ mā desperādi ⁊ datᷣ occa-
sio negligēdi seipsū. diuina eni ordinatio nō frustrabiᷣ
qñ saluetᷣ q ad vitā sūt ordinati. ⁊ alij ineuitabiliᷣ dam-
nenᷣ. igiᷣ numer⁹ electoꝝ nō ē limitat⁹ ex ꝑfinitione
diuina. ¶ 3°. Si deus electoꝝ numeꝝ limitaret ⁊ ꝑfini-
ret tminū. necio aliq̄s includeret ⁊ alios excluderet
destinādo ad mortē. sȝ ipiū ē dicere ꝙ aliq̄s destinet
ad pctm̄ ⁊ mediāte pctō ad mortē. ḡ impiū ē dicere ꝙ
ꝓ libito volūtatis limitet numeꝝ electoꝝ istos inclu-
dēdo ⁊ illos excludēdo. imo oēs destināᷣ a deo ad vi-
tā. ⁊ illi q suis exigētib⁹ meritis post modū nō saluāᷣ
vñ ⁊ illi de qb⁹ scriptū ē Math. 22°. ꝙ nō fuerūt di-
gni intrare ad nuptias. tñ fuerūt inuitati ⁊ destinati ad
eas. ¶ 4°. Partes q̄ faciūt ꝑ se ad bonū vniuersi ⁊ ꝑ-
tinēt ad ꝑpetuitatē videtᷣ a deo eē ꝑfinite ⁊ ꝑordina-
te s̄m re. sȝ cōstat ꝙ oēs rōnales creature indifferenᷣ
sūt incorruptibiles corā deo. igiᷣ oēs erūt a deo ordi-
nate ad ↄsecutionē vltimi finis. nec erit aliq̄ limitatio
ꝑ quā aliq includāᷣ ⁊ aliq excludāᷣ q̄tū ē ex pte dei.
sȝ h̄ erit poti⁹ aliūde. hec ille. ¶ Ad ista argumēta re-
spōdeᷣ. Et p̄mo ad p̄mū ↄ p̄mā ↄnē. dico ꝙ argumē-
tū ↄcludit ꝙ volitio uel intellectio non egrediᷣ s̄m
rē a potētia volitiua uel itellectiua. vñ scūs Tho. 2°
ↄ gētiles ca° 10. dicit ꝙ nihil ē suipsi⁹ ꝑncipiū. diuina āt
actio nō ē aliud q̄ sua potētia. manifestū ē ꝙ potētia
nō diciᷣ in deo sic ꝑncipiū actiōis sȝ sic ꝑncipiū facti.
Et post pauca. Si igiᷣ sint aliq̄ actiōes in deo q̄ nō in
aliqḋ factū trāseūt sȝ maneāt in agēte. respectu haꝝ
nō dicetᷣ i deo potētia nisi s̄m modū itelligēdi nō s̄m
rei ṽitatē. hᵉ aūt actiōes sūt intelligēᷣ ⁊ velle. potētia
igiᷣ dei ꝓpe loquēdo nō respicit hᵉ actiōes sed solos
effect⁹. intellect⁹ igiᷣ ⁊ volitas in deo non sūt ut po-
tētie. sed solū ut actiōes. hec ille. Ex quo patet ꝙ ille
egressus volitiōis a volūtate in deo nō intelligit esse
s̄m rem sed s̄m ratiōnē. quia scȝ intellectus nr̄ s̄m ꝙ

dicit ibidẽ scũs doctor. diuersis cõceptiõib⁹ ↄsiderat
potentiã ⁊ ei⁹ actionẽ. q̃ꝛ illa nõ intelligim⁹ in via ſm
ꝙ in se sũt. sed in cõceptiõib⁹ creaturarũ in qb⁹ ille
egressus ẽ realis. ⁊ iõ diuã actionẽ nõ possum⁹ intel-
ligere nisi in cõceptiõe cuiusdã egredietis a potentia
licꝫ non intelligam⁹ actũ in diuinis egrediẽdi a potẽ-
tia. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ cõditionalis quã facit. fũdat̃ eni
sup vno paralogismo q̃ sepe arguẽs fallit̃ fallacia figu-
re dictiõis. arguit eni sic. Uelle petrũ dãnari non ẽ in
deo. ⁊ velle tale põt eẽ in deo. ḡ aliqđ velle non ẽ in
deo qđ nũc põt eẽ in deo. patet ꝙ fallacia ẽ figure di-
ctiõis ut sepe dictũ ẽ. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ illa ꝓpositio: res
ſm ꝙ subsũt diuine p̃scientie sũt necessarie. põt hr̃e du-
plicem sensũ. Un⁹ est: res subiecta diuine ꝓuidentie
uel p̃sciẽtie p dispositionẽ iuariabilẽ ⁊ nec̃iam subest
illi. ⁊ h̃ ẽ verũ. Ali⁹ sensus ẽ ꝙ res subiecta diue p̃scie
nec̃io hꝫ dispositionẽ illã nec̃itate absoluta. ⁊ h̃ falsũ
ẽ. vñ scũs Tho. de veritate. q. arti. 12° ad 4ᵐ dicit
ꝙ q̃uis scia sit iuariabilis ⁊ sp̃ eodẽ mõ se hñs. tñ dis-
positio ſm quã res refert̃ ad dei cognitionẽ iuariabi-
lis non sp̃ eodẽ mõ se hꝫ ad ipsam. refert̃ enim res ad
dei cognitionẽ ſm ꝙ est in sua p̃sentialitate. p̃sentiali-
tas aũt rei nõ sp̃ ei cõuenit. hec ille. Tunc dico ꝙ licꝫ
res ꝓut ẽ subiecta diue p̃sciẽtie habeat aliquã dispo-
sitionẽ quodãmõ iuariabilẽ ⁊ nec̃iam. tñ illa res non
nec̃io hꝫ illã dispositionẽ. ac p h̃ nec̃io absolute subest
diuine p̃scie. imo põt non subesse. ⁊ aliqua alia q̃ non
subest põt subesse. antixp̃s eni põt nõ hr̃e illã p̃ntiali-
tatẽ qua refert̃ ad diuã p̃sciam. q̃ꝛ adhuc antixp̃s ẽ i
suis causis. ⁊ põt ꝓduci ⁊ nõ ꝓduci. ac p h̃ nõ p̃sciri. ul'
põt nũq̃ fuisse p̃scit⁹. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ ſm scm̃ Tho.
de veritate. q. 2. arti. 13° ad 5ᵐ. q̃uis in aliquo sensu
cõcedat̃ ꝙ de⁹ põt scire qđ p̃us nesciuit. nõ tñ põt cõ-
cedi in aliq̃ sensu ꝙ de⁹ põt scire plura q̃ȝ sciat. q̃ꝛ cũ
p h̃ ꝙ dicit̃ plura importet̃ cõparatio ad p̃cedẽs uel
p̃teriis sp̃ intelligit̃ i sensu cõposito. hec ille. Sicut eni
ipse dicit cũ dr̃: deus põt scire qđ nescit. loquẽdo etiã
de scia visiõis. põt dupliciť intelligi. Uno⁹ in sensu cõ-
posito. s. ex suppositione ꝙ de⁹ nõ sciuerit illud qđ di-
cit̃ posse scire. ⁊ sic falsũ ẽ. nõ eni põt vtrũq̃ hoꝝ esse
siɫ: ut. s. de⁹ nesciuerit aliqđ ⁊ postea sciat illud. Alio⁹
in sensu diuiso. ⁊ sic nõ includit̃ aliq̃ cõditio uel suppo-
sitio sub p̃tãte. vñ in h̃ sensu ẽ verũ. hec ille. Idẽ ponit
p̃ sen. dis. 39. q. 1. arti. 2° ad 3ᵐ. vbi sic ait. Q̃uis aliquo
mõ ↄcedat̃ ꝙ de⁹ põt scire aliqđ aliud ab h̃is q̃ scit. nõ
tñ videt̃ posse ↄcedi ꝙ possit scire plura q̃ȝ scit. q̃ꝛ cũ
dr̃ plura designatur cõparatio ad aliqđ p̃teritis cũ q̃ h̃ non
erat. ⁊ h̃ non põt esse ut ista duo sint siɫ vera: p̃us ne-
sciuit ⁊ mõ scit nec h̃ ipse deus. ⁊ ita pꝫ ꝙ cũ dr̃ plura
scire ꝑtinet ad sensũ cõpositũ. vñ mgr̃ nõ simpliciť cõ-
cedit s; opinionẽ narrat. hec ille. Ex qb⁹ patet ꝙ scũs
Tho. nõ ↄcedit illud qđ iste arguẽs sibi iponit. nõ eni
dicit ꝙ de⁹ possit plura scire q̃ȝ sciat. s; aliq̃ põt scire
q̃ nõ scit loquẽdo de scia visiõis. ⁊ si istud vltimũ velit
arguẽs impugnare respõdet̃ ad suũ argumẽtũ ꝙ res ut
sũt p̃sentes sunt imobiles q̃tũ ad h̃. sed tñ res ille p̃ut
in se ↄsiderate carere tali p̃sentia. ⁊ i p̃tãte dei ẽ ꝙ nõ
sint habiture talẽ p̃ntiã. ⁊ siɫr multe res sũt deo pos-

sibiles q̃ nõ sũt habiture p̃ntialẽ existiã. ⁊ in p̃tãte dei
est ꝙ eẽnt habiture. ac p h̃ ꝙ essent ab eterno cognite a
deo ⁊ p̃sentes ei. ⁊ sic aliq̃ cognoscit scia visiõis q̃ põt
nõ cognoscere. ⁊ aliq̃ nõ cognoscit q̃ posset illo mõ cognosce-
re. ¶ Ad 5ᵐ ↄcedit̃ ꝙ hꝫ cõditionalis: si deus scit h̃ fu-
turũ esse h̃ erit. tñ añs q̃ȝ ↄñs sũt nec̃ia nec̃itate imu-
tabilitatis. non aũt simpliciť absolute nisi dũ sũt vera
ut sepe allegatũ est. cũ tali aũt nec̃itate p̃sciẽtie ⁊ p̃e-
scitoꝝ stat contingentia ↄñtis. imo etiã añtis. non ꝙ
p̃sciẽtia sit contingẽs in se. s; q̃ꝛ non nec̃iam habitudi-
nẽ hꝫ ad scita loquẽdo de scia visionis. ac p h̃ aliq̃ illo
mõ sũt scita q̃ possũt non fuisse illo mõ scita. ⁊ eẽ aliq̃
possũt fuisse scita q̃ nũq̃ sũt aut fuerũt aut erũt scita
¶ Ad argumẽta ↄ 2ᵃᵐ ↄnẽ dicit̃. ad p̃mũ q̃dẽ ꝙ ali-
quid imutabiliter euenire põt dupliciť intelligi. Uno
mõ ꝙ illud eueniet. ⁊ nõ põt mutari de venturo in nõ
vẽturũ. ⁊ isto mõ ↄcedo ꝙ oia q̃ sũt futura ſm ordinẽ
p̃me cause imutabiliť euenient. si eni de⁹ disposuit ali-
qđ eẽ futuꝝ. illud non põt mutari de futuro in nõ fu-
turũ. nisi forte p positionẽ futuri in actu. sec⁹ ẽ de fu-
turo ſm ordinẽ cause 2ᵉ. nã aliqđ nũc ẽ futuꝝ ſm dis-
positionẽ causaꝝ secũdaꝝ. ⁊ si ille cause tollant̃ añq̃ȝ
ꝓducãt effectũ. illud qđ erat futuꝝ desinit eẽ futuꝝ
nec tñ ponit̃ in actu. sicut eni dicit scũs Tho. p̃ma p̃te
q. 16. arti. 7°. Illud qđ nũc est ex eo futuꝝ fuit añq̃ȝ
eẽt q̃ꝛ in cã sua erat ut fieret. vñ sublata cã non esset
futuꝝ illud fieri. hec ille. Alio mõ põt intelligi aliquid
imutabiliť euenire. q̃ꝛ s; illud eueniet. ⁊ non est in po-
testate alicui⁹ facere q̃n illud eueniat. ⁊ sic negat̃ ꝙ
omnia futura imutabiliter eueniãt. nec argumentũ
illud ꝓbat. nam ad hũc sensũ negat̃ aᵘˢ. non eni idem
importat̃ per infallibiliter euenire. ⁊ per imutabiliter
euenire isto modo sumptũ. infallibilitas eni de sui ra-
tione importat negationẽ deceptionis ⁊ fallacie que
fallacia esse non potest nisi ista duo sint simul vera: h̃
estimat̃ euenire: ⁊ hoc nõ eueniet. que duo nũq̃ȝ p̃nt
verificari in deo respectu alicui⁹. ⁊ ideo nihil cognoscit
fallibiliter. nec aliqđ eueniet fallibiliter. imutabilitas
aũt isto vltimo modo accepta non solũ dicit negatio-
nem mutabilitatis. imo negationẽ potẽtie ad opposi-
tum. ⁊ iõ non oia eueniẽt isto mõ imutabiliter. verũ ꝙ
iste mod⁹ est improp̃ri⁹. ⁊ q̃ꝛ p̃mus sensus ẽ ꝓprius id-
circo concedit̃ ꝙ oẽ qđ eueniet imutabiliter eueniet.
cũ hoc tñ stat ꝙ multa euenient libere ⁊ cõtingent̃. q̃ꝛ
imutabilitas nõ excludit libertatẽ. ut sepe dictũ fuit.
¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ aliquid esse necessariũ per respectũ
ad causam p̃mã dupliciter intelligit̃. Uno modo q̃ꝛ
illud necessario eueniet a causa p̃ma. licꝫ non nec̃io a
causa 2ᵃ vtrobiq̃ loquendo de nec̃itate absoluta. ⁊
sic nũq̃ȝ fuit mens sci doctoris faciẽtis illã rõnẽ quã
arguens impugnat ꝙ aliqđ futuꝝ contingens sit ne-
cessariũ uel imutabile illo modo p respectũ ad causã
p̃mã. ⁊ sit contingens p respectũ ad causam secundã
⁊ tamen procedit argumentum ad istum sensum. ⁊ iõ
negatur añs pro p̃ma parte. Alio modo potest intel-
ligi ꝙ talis effectus potest subterfugere ordinẽ cau-
se 2ᵉ. non autem cause p̃me. ita ꝙ bene stant simul
ꝙ causa secũda haberet ordinem ad illum effectum

pducendū. et tñ q deficeret a pductiõe illi⁹. licz non sit simul q pma causa sit ordinata ad illū effectū pducendū. et q deficiat a pductiõe illius. et isto mõ cõcedit q aliqs effectus ē contingēs in ordine ad cām secūdā. et non in ordine ad cām pmā. sed habet necessitatē imutabilitatis i ordine ad cām pmā. et illa sufficit ad infallibilitatē et certitudinē dīne puidētie. et ad hunc sensum si arguens arguat. dico q quicquid a dina puidentia eueniet infallibiliter eueniet. et non contingent. loquēdo de contingētia opposita nccitati ex suppositiõe q̃ dicit imutabilitatis. cū hoc tñ stat q multa eueniūt contingēt contingētia opposita absolute nccitati. ¶ Ad argumenta cõtra 3am cõne dico ad pmū qdē q solū pbat q ille q saluat imutabiliter saluat. sic q non põt mutari de pdestinatato in reprobatū. et siliter ille q dānat imutabilit dānat. sic q nõ põt mutari de reprobo in pdestinatū. et iõ fatuū eēt conari uł ɔsiliari quõ h uel illud mutaret nõ tñ pbat q pdestinat⁹ ieuitabilit et nccitate absoluta saluetur. sic q nõ sit in ptāte alicui⁹ qn talis saluet. pdestinat⁹ eni põt taliter facere q ipse nūq̃ fuit pdestinat⁹. licz non possit mutare suā pdestinationē: et debet conari ad faciēdū bona. nec debet negligē seipsū. Proporcionaliter dicit de reprobato. non eni põt cassare aut mutare aut impedire suā reprobationē. tñ quia illud supponit q pmo fuisset reprobat⁹ et postea pdestinatus. potest tamen facere q non sit reprobatus. põt eni aliqua facere cū quib⁹ nõ stat reprobatio scz pseuerare vsq in finē. sicut eni dicit scūs Tho. de veritate. q. 6. arti. 3°. ad 7m. Predestinatio alicui⁹ patitur secū in pdestinato potentiā moriendi in pctõ mortali. nõ tñ cõpatit actū uel euentū illū. Siliter arti. 4°. ad 4m dicit q demonstrato aliq̃ pdestinato. puta petro: ista ē fm se possibilis: iste nõ habebit finalē grām. non tñ ē compossibilis isti ppositiõi. s. petr⁹ ē pdestinatus. ¶ Ad 2m per idem. ¶ Ad argumēta 5 quartā cõne cõsimilit dicendū est. oia eni istud vnicū hñt motiuū q si puidētia uel pdestinatio uel fatū sit imobile q̃cūq̃ mõ siue absolute siue ex suppositiõe uel quomõlibet aliter: vanū ē conari ad oppositū illi⁹ qd puisū est aut pdestinatū aut fatatū. et qdē istud aũs põt intelligi in sensu cõposito uel diuiso. si in sensu cõposito. cõcedit in diuiso aūt negat. si eni in sensu composito capiat. tūc est sensus q vanū est conari ad faciendū q aliqd sit sit puisū et non eueniat. uel fatatū aut pdestinatū et nõ eueniat. Istud aūt cõstat vanissimū eē et est error egyptioꝝ dicentiū fatū posse imutari. etiā fm q a diuina puidentia dependet. et h uel aliqbus sacrificijs uel imaginib⁹ uel suffumigatiõib⁹. ut recitat sanctus Tho. 3°. 5 gētiles. ca°. 96°. Et prima pte. q. 116. arti. 3°. Si aūt intelligat aũs in sensu diuiso. est sensus q demonstrato aliq̃ qd de⁹ puidit aut fatauit siue plocutus est. vanū sit conari ad faciendū q hoc nõ eueniat qz scz illud puisū in se ē necessariū euenire. sic q nõ solum ista cõditionalis ē nccia: si de⁹ preuidit hoc istud eueniet. imo quia ista ē absolute nccia: hoc eueniet. et iste sensus ē falsus. non eni in vanū conat⁹ fuisset Judas ad sui saluationē. quā tñ de⁹ puiderat non euenturā. non eni h fuisset conari ad mutandū fatū uel pdestinationē. sed ad faciendū aliqd uel aliq̃ vñ sequeret ipsū fuisse pdestinatū et nõ reprobatū. nec fatatū ad mortē sed ad vitā. h enim erat in sua ptāte. Tunc igit ad formā pmi argumenti dico q ista ppositio ibi assūpta. s. quādocūq̃ aliqd est imutabile stāte aliqua cõditiõe vanū ē conari ad tollēdū illud stante dicta cõditione. ista ingt est vera in sensu cõposito. est eni sensus q vanū ē conari ad hoc q ista simul stent. s. dicta conditio. et nõ eueniat illud qd sequit ex illa cõditiõe. in sensu aūt diuiso ē falsa. qz sigt q demonstrata re q̃ imutat eueniet. supposita cõditiõe aliq̃ q̃ stat et ē imutabilis. vanum sit conari ne illa res cui talia accidunt eueniat. et argumentū in 2° sensu pcedit. Vñ sciendū ē q licz respect⁹ rõnis quē pdestinatio ponit in pdestinato q̃. s. dicit pdestinat⁹ et refert ad dinā volūtatē et intellectū. sicut obiectū diuine noticie et volitiõis. licz ingtū ille respectus sit imutabilis et indesinibilis. nec sit inceptibilis aut nouit pducibilis. tñ ille non ē ncce eē. nec nccio est in obiecto i ordine ad deū. nec in deo in ordine ad obiectū. imo absolute loquēdo possibile ē illū nõ eē nec fuisse vnq̃. Et si dicat q imo. qz i pteritū trāsiuit ille respect⁹. et ita nõ põt nõ fuisse. dico q cū ille respect⁹ seqt actū diuini intellect⁹ aut dīne volūtatis. q act⁹ nūq̃ trāsit in pteritū. sz sp ē q̃si in egredi: pporcionaliter loquendū ē de isto respectu: sic de actu diuine volūtatis in pma cõne dictū fuit. Et si dicat 5 hoc q ille respect⁹ si mensurat eternitate saltem ipse ē in eternitate. et qd ē in eternitate nccio ē in eternitate tota. sicut illud qd ē in aliq̃ instāti nccio ē in illo instanti. sic q durāte illo instāti nulla ē potētia q̃ possit illud nõ eē in illo instāti. Ad h respondet scūs Tho. p sen. dis. 39. q. 1. arti. p. ad 5m. vñ argumētū suū tale est. Omne qd ē ncce ē esse dū ē. ut dicit phs. sz scire dei non ē nisi ut ens actu cū mēsuret eternitate in q̃ nihil pterijt uel succedit. g videt q nõ possit nõ esse. et ita videt q de⁹ nõ possit nõ pscire illud qd pscit. Respondet. dicēdū ingt q illud qd ē ncce ē eē dū ē. tñ absolute loquēdo nõ ē ncce eē. ita in deo scire ncce ē dū scit. nõ tñ ncce ē eū scire nisi nccitate imobilitatis q̃ voluntatis libertatē nõ excludit. Et ibidē ad 4m sic ait. Oē eternū ē necessariū nccitate imobilitatis q̃ voluntatis libertatē nõ excludit. et hec libertas sigtur cum dicit: de⁹ põt h nõ scire uel nõ velle. hec ille. Ita p oia dico de respectu quē dicit pdestinatio aut pscia aut reprobatio. talis eni respect⁹ licz sit etern⁹ tñ põt nõ fuisse. qz nūq̃ trāsit in pteritū. sz ē q̃si i egredi. nec oz q nccio sit i eternitate nisi nccitate imutabilitatis. Cū eni dicit: Oē qd ē qñ ē &c. intelligit ibi nccitas imutabilitatis. qz. s. qd ē in aliq̃ mēsura nõ põt desinere eē in illa mēsura durante illa mensura. et de hoc dictum est prius in alia q̃stione. ¶ Ad 2m similiter. dico enim q h°c illi⁹ argumenti est quedam conditionalis cuius aũs conceditur in vno. et negatur in alio. cum dicitur fatū ex conditione puidentie imutabile. uel sic stante diuina puidentia fatum imutari non potest. quelibet istaꝝ potest habere duplicem sensū. Prim⁹ ē loquēdo de pma q istud ē imutabile fm veritatē. imo necessariū

sc3 deus ꝓuidit hoc fatū uel hūc ordinē fati.igit̃ iste ordo eueniet.⁊ iste sensus ē verus ⁊ sig̃t necitatē ⁊ ineuitabilitatē uel imutabilitatē ꝯn̄e. Ali⁹ sensus est ꝙ si diuina ꝓuidentia ꝓuidit hoc fatū uel hūc ordinē fati ille ordo ē in se necessari⁹ uł ineuitabilis aut imutabilis.⁊ iste sensus est falsus. Et eodē mō dico de ista ꝓpositione.s.stante diuina ꝓuidentia fatū imutari nō potest.ista eni pōt denotare imutabilitatē ꝯn̄tis uel imutabilitatē ꝯn̄e.p̄mo mō ē falsa.2⁰ mō ē vera.tūc dico ꝙ ista cōditionalis q̄ est h⁹ dicti argumētī.s.si stāte diuina ꝓuidentia fatū mutari nō pōt: vanū ē conari ⁊c̄ vera est si denotet ꝙ vanū est conari ad imutandum ꝯn̄am.si aūt denotet ꝙ vanū ē conari ad imutandū ꝯn̄s.falsa est.ꝯn̄s eni ē mutabile.non aūt ꝯn̄a loquendo de tali mutabilitate ad sensū p̄us expositū.q2 ꝓprie loquēdo nec hoc nec illud ē mutabile.sed ibi sumimus ꝓ euitabilitate mutabilitatē.⁊ ꝓ opposito oppositi.igit̃ q2 arguēs vtit̃ illa cōditionali 2⁰ mō quo falsa est:⁊ iō argumētū nō ꝓbat qđ intendit.si eni capiat̃ p̄mo modo tūc vera ē.sed ꝯn̄a non valet.q2 a⁹ loquit̃ de conatu ad imutandū ꝯn̄s.⁊ h⁹ de conatu ad imut.idū ꝯn̄am. ¶ Ad p̄mū ꝯ̄ octauā ꝯn̄e dr̃ ꝙ a⁹ est vera si intelligat̃ de volūtate ꝯsequēte. nō aūt si intelligat̃ de volūtate antecedēte.q̄cūq3 mō aūt sumat̃ semꝑ h⁹ ad intellectū maioris est falsa.iō argumentū non valet.cū eni dicit̃: deus vult oēs hoies saluos fieri.hoc pōt tripliciť intelligi s̄m ꝙ dicit scūs Tho.p̄ma pte.q.19.arti.6⁰.ad p̄mū. Uno mō ut sit accōmodata distributio.s̄m hūc sensū de⁹ vult saluos fieri oēs hoies q saluant̃.non q2 null⁹ hō sit quem saluū fieri non velit.s3 q2 null⁹ salu⁹ fit quē saluū fieri nō velit.ut Aug⁹ dicit. 2⁰ pōt intelligi ut fiat distributio ꝓ generib⁹ singuloꝝ ⁊ non ꝓ singulis generꝝ.s̄m hūc sensum de⁹ vult de quolibet statu hoiuz saluos fieri mares ⁊ feminas iudeos ⁊ gētiles.magnos ⁊ paruos nō tn̄ oēs de singulis statib⁹. 3⁰ s̄m Damas.intelligit̃ de volūtate antecedēte nō de volūtate ꝯsequēte. q̄ qdē distinctio nō accipit̃ ex pte diuine volūtatis ipsi⁹ in q̄ nihil est p̄us uel posteri⁹ s3 ex pte volitoꝝ. Ad cui⁹ intellectū est sciendū ꝙ vnūquodq3 s̄m ꝙ ē bonū sic est volitū a deo.aliqđ aūt pōt ēē in p̄ma sui ꝯsideratione s̄m ꝙ absolute ꝯsideret̃ bonū uel malū.qđ tn̄ ꝓut ab aliq̄ adiūcto ꝯsideret̃ qđ ē ꝯsequēs.ꝯsideratio ei⁹ ꝯ̄trio se h3.sic hoiem viue ē bonū.⁊ hoiem occidi malū s̄m absolutā cōsiderationē.sed si addat̃ circa aliquē hoiem ꝙ sit homicida uł viuēs in ꝑiculū multitudinis sic ē bonū eū occidi.⁊ malū ē eū viuere. vn̄ pōt dici ꝙ iudex iust⁹ antecedēt̃ vult oēm hoiem viuere.⁊ ꝯn̄ter vult hoiem suspēdi.siliter de⁹ antecedēter vult oēm hoiem saluari.s3 ꝯn̄ter vult quosdā dānari s̄m exigētiā sue iusticie.nec tn̄ illud qđ antecedent̃ volum⁹ simpliciter volum⁹.s3 s̄m qđ.q2 volūtas cōparat̃ ad res s̄m ꝙ sūt in seipsis.in seipsis aūt sūt in ꝑticulari. vnde simpliciť volum⁹ aliqđ s̄m ꝙ illud volum⁹ cōsideratꝭ oibus circūstantijs ꝑticularib⁹.qđ est ꝯn̄ter velle. vn̄ nō pōt dici ꝙ iust⁹ iudex simpliciť vult homicidā suspendi.s3 s̄m quid vult eū viuere.s.inq̄tū ē homo. vn̄ magis pōt dici velleitas q̄ȝ absoluta volūtas.hec ille

Idem ponit p̄ sen.dis.46.q.1.arti.p̄. Et de veritate q.23.arti.2⁰. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ h⁹.dico eni ꝙ ista ē vera:hic saluabit̃ ⁊ iste ali⁹ dānabit̃.nec dat mā desperandi aut seipsū negligendi.ut ibidē infert̃:qđ q̄liter sit.dictū est ꝑ totū istū articulū. ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ ꝙ de⁹ nullū destinat ad pctm̄.sed tn̄ aliq̄s nō destinat ad vitam q̄s p̄scitis eoꝝ meritis ordinat ad penā. vn̄ scūs Tho.de veritate.q.23.arti.2⁰. Ipse defect⁹ pcti quo qs reddit̃ dign⁹ pena in p̄nti uel i futuro nō ē volit⁹ a deo neq3 volūtate antecedēte neq3 volūtate ꝯsequēte.sed ē ab eo solūmō ꝑmissus.nec tn̄ intelligēdū ē ꝙ de reprobis dei intentio frustrari possit.q2 istū qui nō saluat̃ p̄esciuit ab eterno fore non saluandū.nec ordinauit ipsū in salutē s̄m ordinē p̄destinatiōis qui est ordo absolute volūtatis.sed q̄ȝni ex pte sua est dedit nām ad bonitatē ordinatā.hec ille. Ex q̄bus p3 ꝙ falsum ē ꝙ oēs destinent̃ a deo in vitā.imo ꝓ libito sue volūtatis limitat numerū electoꝝ. vn̄ scūs Tho.de veritate.q.6.arti.4⁰.ad 7ᵐ.dicit ad cōsile argumētū. Bonitas nō coīcat seipsam nisi s̄m ordinem sapie.hic eni ē optim⁹ coīcandi mod⁹.ordo aūt diue sapie reqrit ut oīa sint facta in numero pondere ⁊ mēsura.⁊ iō cōuenit diue bonitati ut sit cert⁹ p̄destinatoꝝ numer⁹ hec ille. ¶ Ad 14ᵐ negat̃ h⁹ si debite subsumat̃ sub maiore.s.ꝙ oēs creature rōnales equaliter ⁊ indifferēt̃ ꝑtineāt ad ꝑfectionē vniuersi.ut eni dictū ē i p̄ma ꝯn̄e ut dr̃ scūs Tho. vbi s̄.int̃ oēs creaturas p̄ncipali⁹ ordināt̃ ad vniuersi bonū creature rōnales.q̄ inq̄tū h̄ȝ incorruptibiles sūt ⁊ potissime ille q̄ btitudinem consequūt̃.quia imediati⁹ attingūt vltimū finē ⁊c̄.ut p̄us. ¶ Ad argumētū in p̄ncipio q̄stiōis factum patet qđ dicendū sit ex p̄missis.

Irca quadragesimāprimā distinctionē q̄rit̃: Utrū p̄scia meritoꝝ sit cā p̄destinatiōis uel reprobatiōis. Et arguit̃ ꝙ sic. Non ē iniq̄tas apud deū.ut dicit̃ Ro.6⁰.iniquū autē esset ut eq̄lib⁹ ineq̄lia dent̃.oēs hoies eq̄les sūt s̄m nām ⁊ s̄m pctm̄ originale.attēdit̃ aūt ineq̄litas s̄m merita uel demerita ꝓprioꝝ actuū. nō igit̃ ꝑparat de⁹ ineq̄lia hoib⁹ p̄destinādo uel reprobādo nisi ꝓpt̃ p̄sciam differentiū meritoꝝ. In oppositū arguit̃ sic. Deus predestinauit nos saluos fieri.sicut saluat nos.sed s̄m aplm̄ ad Titū.3⁰. Non ex operibus iusticie q̄ fecim⁹ nos.sed s̄m suā misericordiam saluos nos fecit.nō ḡ p̄sciētia meritoꝝ ē causa uel ratio p̄destinatiōis. In hac q̄stiōe erūt duo articuli. In p̄mo ponent̃ ꝯ̄nes. In 2⁰ mouebunt̃ dubitationes. ¶ Qr̄tū ad p̄mū sit p̄ma ꝯ̄.ꝙ nec merita aut demerita sunt cause predestinationis ex parte actus predestinantis. Istam probat sanctus Tho.p̄ma parte.q.23.arti.5⁰.Cum p̄destinatio inq̄t includat voluntatē sic inquirenda est rō p̄destinatiōis sicut inq̄ritur ratio diuine voluntatis.dictū est aūt sup̄ ꝙ non est assig̃re cām diuine volūtatis ex parte actus volēdi.sed potest assignari ratio ex parte volitorum inq̄tū sc3 de⁹ vult aliquid esse ꝑter aliud.nullus igit̃ fuit ita insane

mentis q diceret merita esse cām dine pdestinatiōis ex pte act⁹ pdestinantis. sed h sub qōne vertit vtrū pdestinatio ex pte effect⁹ habeat aliquā cām. et hoc ē qrere: vtrū pdestinauerit se datur effectū predestinationis alicui ppt aliq merita. hec ille. Eandē ponit p sen. dis. 41. q. 1. arti. 3°. Prescia ingt meritorū uel aliquorum operū nullo mō ē cā diuine pdestinatiōis. qd patet si consideret totū illud qd ē in pdestinatiōe de eēntia ipsi⁹. sed nihil phibet illud qd ē effectus pdestinatiōis scz gratiā et gloriā q oblique ponūt in ei⁹ diffinitiōe hre aliquā cām ex parte operū nr̄oz. pdestinatio enī ē pscientia et volūtas salutis aliqz. scia aūt dei de salute aliqz non causat a scia aliquoz operū. qz ipse non venit in cognitionē p cām sed p seipsū. vn̄ nō pōt dici in eo q ipse scit hoc qz scit cām hui⁹. sed inqtū intuet essentiā suā q est oīuz similitudo videt vnūqdqz in se tam cām q causatū. siliter et volūtas sua cū libera sit magis etiā q aliq voluntas non hz cām nisi finē voluntatis sue. finis aūt volūtatis diuine est sua bonitas q ē ipsemet. vn̄ dicit cōuenient qre de⁹ vult h ppter bonitatē suā. nō qz sciuit uel qz factū est. sed tn̄ effect⁹ diuine voluntatis scz ipsū volitū ordinatū ad bonitatē suā pōt pcedere ex aliq cā quā deus psciuit ab eterno. et istū ordinē cause ad causatū de⁹ vult. et vult q effectus sit qz cā est. nō ita q causalitas referat ad volūtatē sed ad volitū. et ista cā voliti et nō volē di dr̄ rō quedā volūtatis ex pte effect⁹. hec ille. ¶ 2ª ɔ̄ est q effect⁹ pdestinatiōis non pordinat alicui ppt merita pexistentia in alia vita eo mō q posuit Origenes dicens humanas aīas ab initio eē creatas. et fm diuersitatē suoz operū diuersos stat⁹ eas sortiri in h mūdo corporib⁹ vnitas. Istā ɔ̄nē pbat scūs Tho. pma pte vbi s p dictū aplī ad Ro. 9°. dicētis. Cū nōdū nati eēnt aut aliqd egissent boni aut mali nō ex opib⁹ sed ex vocante dictū ē: qz Jacob dilexi Esau autem odio habui. ¶ 3ª ɔ̄ est q merita pexistentia in hac vita nō sūt rō uel cā pdestinationis effect⁹ eo mō q posuerūt pelagiani dicentes q bn̄ faciendi initiū sit ex nob sed cōsūmatio ex deo. et sic dicebant q ex hoc contingit q vni dat effectus pdestinatiōis et nō alteri. quia vn⁹ initiū dedit se pparando et nō ali⁹. Istā ɔ̄nē ɔ pelagianos pbat scūs Tho. p dictū aplī ibidē 2ª Cor. 3°. dicētē q nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliqd ex nobis. nullū aūt interi⁹ pncipiū pōt q cogitatio. vn̄ non pōt dici q aliqd initiū i nob existat qd sit rō effect⁹ pdestinatiōis. ¶ 4ª ɔ̄ est q nec merita sequētia effectū pdestinationis sūt cā effect⁹ pdestinatiōis eo mō quo dicūt aliq scz q iō deus dat alicui gratiā. et pordinauit se datur illi. qz psciuit eū vsurū bene grā hs. sicut rex dat alicui equū quē scit bene vsurū eo. Istā ɔ̄nē pbat scūs Tho. ibidē. Isti ingt vident distinxisse inē illud qd ē grā et illud qd est ex libero arbitrio: qsi non possit eē idē ex vtroqz. manifestū ē aūt q illud qd est ex grā est pdestinatiōis effectus. et hoc nō pōt poni ut rō pdestinatiōis cū hoc sub predestinatiōe ɔcludat. si igit aliqd aliud ex pte nr̄a sit rō pdestinatiōis. hoc erit pter effectū pdestinatiōis. non ē aūt distinctū qd ē ex libero arbitrio et ex pdestinatiōe. sicut nō est distinctū qd est ex cā 2ª et qd est ex pma. diuina enī puidentia producit effectus per operationes causar secūdarū vn̄ et illud qd ē ex libero arbitrio ē ex predestinatiōe. hec ille. Itē de veritate. q. 6. arti. 2°. pbat istam et pcedentē ɔ̄nē sic. Hoc distat inē cām et effectū q quicqd est cā cause oportet eē cām effect⁹. non aūt qcqd ē cā effectus oportet q sit cā cause. sicut pz q cā prima p cām secūdā pducit effectū ei⁹. et sic cā 2ª aliq mō causat effectū cause pme cui⁹ cause cā non ē. in pdestinatiōe aūt est duo accipe scz ipsam pdestinationē etnā et effectū ei⁹ tēporalē scz gratiā et gloriā: quoz alt habet cām meritoriā actū humanū scz gloria. sed gratie cā non pōt eē actus human⁹ p modū meriti sed dispositio mālis qdē inqtū pparamur ad grē susceptionē. sed ex hoc non sequit q actus nr̄i siue grām pcedant siue sequant sint ipsius pdestinatiōis causa. ¶ 5ª ɔ̄ est q licz aliqs pticularis effectus pdestinatiōis habeat causam ex parte nr̄a. tn̄ totalis effectus pdestinationis in coī nullam causam habet ex parte nostri. Istā ɔ̄nē pbat scūs Tho. pma parte ibidem dicēs: Effectum predestinationis considerare possumus dupliciter. Uno modo in particulari. et sic nihil prohibet aliquem effectum predestinationis esse causam et rationem alterius. posteriorem quidem prioris fm rōnem cause finalis. priorem autem posterioris fm rationē cause meritorie que reducitur ad dispositionem materie. sicut si dicamus q deus preordinauit se daturum alicui gloriam ex meritis. et alicui grām ut mereretur gloriā. Alio modo potest considerari predestinationis effectus in coī. et sic impossibile est q totus predestinationis effectus in coī habeat aliquam causam ex parte nostra. quia quicquid est in homine ordinās ipsum in salutē totū comprehenditur sub effectu predestinationis. etiam ipsa preparatio ad gratiā. neqz enim hoc fit nisi per auxilium diuinū. fm illud Tren. vlt. Conuerte nos domine ad te et cōuertemur. ¶ 6ª ɔ̄ est q totalis effectus predestinationis causa est dei bonitas. Istam probat sanctus Tho. prima parte ibidem vbi post illa que dicta sunt scz q totalis effect⁹ predestinationis non habet causam ex parte nostra. subdit statim: Habet tn̄ h mō pdestinatio ex pte toti⁹ effectus pro ratione diuinam bonitatem ad quā totus effectus predestinationis ordinatur ut in finem et ex qua procedit sicut ex principio mouente. hec ille. Idem ponit quo ad vltimā partem de veritate. q. 6. arti. . dicens. Ad inueniendum inquit pdestinationis causam oportet accipere quod prius dictū est scz q predestinatio est quedam directio in finem. quod facit ratio a voluntate mota. vn̄ fm hoc potest eē aliquid pdestinatiōis cā put pōt eē volūtatis motiuū. Circa qd sciēdū ē q aliquid mouet volūtatē dupliciē vno mō p modū debiti. alio mō p modū meriti. p modū aūt debiti mouet aliqd volūtatē dupliciter. vno⁹ absolute. alio modo ex suppositiōe alterius. absolute quidem ipse finis vltimus qui est voluntatis obiectū et hoc modo mouet voluntatem ut ab ipso diuertere nō possit. vnde null⁹ homo potest velle nō eē btūs. ut dic Aug⁹ in li° de libero arbi. sz ex suppositiōe alteri⁹

mouet ſm debitū illud ſine quo finis haberi non pōt
ſed illud qđ facit ad bene eē finis non mouet ſm de-
bitū volūtatem ſed eſt libera inclinatio volūtatis in
ipſū. ſed tñ ex quo volūtas iā libere inclinat̄ in ipſum
inclinat̄ in oia ſine quibus ħ haberi non pōt p modū de-
biti. ex ſuppoſitiōe tñ illi⁹ qđ p̄mo volitū ponebat̄. ſic
rex ex ſua liberalitate facit aliquē militē. ſed qꝛ nō po
teſt eſſe miles niſi habeat equū. efficit̄ debitū ꝛ neceſ-
ſariū ex ſuppoſitione liberalitatis predicte ꝙ ei det
equū. finis aūt diuine volūtatis eſt ipſa ei⁹ bonitas q̄
non dependet ab aliq̄ alio. vñ ad hoc ꝙ habeat̄ a deo
nullo alio indiget. ꝛ iō volūtas ei⁹ nō inclinat̄ p̄mo ad
aliqđ faciendū p modū debiti. ſed liberalit̄ tm̄. inq̄tū
ſua bonitas i ope manifeſtat̄. ſed ex quo ſupponit̄ ꝙ
deus aliqđ velit facere ex ſuppoſitione liberalitatis
ipſi⁹. p modū debiti cuiuſdā ſequit̄ ꝙ faciat illud ſine
quo res volita eē non pōt. ſicut ſi facere vult hoīem
ꝙ det ei rōnē. vbicūqꝫ aūt occurrit aliqđ ſine q̄ aliud
a deo volitū eē pōt. ħ non pcedit a deo ſm rōnē ali-
cui⁹ debiti ſed ſm merā liberalitatē. pfectio aūt grē
ꝛ glorie ſūt hec bona ꝙ ſine eis nā eſſe pōt. excedunt
eñi nālis virtutis limites. vñ ꝙ de⁹ velit alicui dare
grām ꝛ gloriā. hoc ex mera liberalitate pcedit. in his
aūt q̄ tñ ex liberalitate pcedūt. cā volendi ē ipſa ſu-
perhabūdans affectio volentis ad finē in q̄ attendit̄
pfectio bonitatis ipſi⁹. vñ cā p̄deſtinatiōis nihil aliud
ē q̄ bonitas dei. ꝛ mō p̄dicto pōt ſolui q̄dā cōtrouer-
ſia q̄ int̄ quoſdā verſabat̄ quibuſdā dicentib⁹ oia a deo
ſm ſimplicē volūtatē pcedere. quibuſdā ꝟo aſſerenti-
bus oia pcedere ſm debitū a deo. quarū opinionū
vtraqꝫ falſa ē. prima tollit neceſſariū ordinē q eſt int̄
diuinos effect⁹ ad inuicē. 2ᵃ ꝟo ponit oia pcedere ſm
necitatē nāe. media aūt via ē eligenda: ut ponam⁹ ea
q̄ ſūt a deo p̄mo volita pcedere ab ipſo ſm ſimplicē
volūtatē. ea ꝟo q̄ ad hoc requirunt̄ pcedere ſm debi-
tum. ex ſuppoſitiōe tñ ꝙ debitū non oſtēdit deū eſſe
debitorē reb⁹ ſed ſue volūtati. ad cui⁹ repletionē de-
bet̄ illud qđ dicit̄ pcedere ſm debitū ab ipſo. hec ille
Et ad 9ᵐ dic̄. Electio dei q̄ vnū eligit ꝛ aliū reprobat
rōnabilis ē. nec tñ oportet ꝙ rō electiōis ſit meritū. ſꝫ
electiōis rō ē diuina bonitas. rō aūt reprobationis in
hoīb⁹ ē peccatū originale. ut dicit Aug⁹. uel etiā fuit
hoc qđ eſt nō habere debitū ad ħ ꝙ eis grā cōferat̄.
rationabiliter eñi poſſum velle me dēre aliquid ali-
cui qđ ſibi nō debet̄. hec ille. ¶ 7ᵃ ꝯ eſt ꝙ ex diuina bo-
nitate pōt ſumi rō p̄deſtinatiōis aliq̄ꝝ ꝛ reprobatiōis
aliorū. ꝛ ſola diuina volūtas eſt ratio ꝙ iſtos reprobet
ꝛ illos eligat in gloriā. Iſtā pbat ſcūs Tho. p̄ma pte
ibidē ad 3ᵐ dicens. Ex bonitate diuina rō ſumi pōt p̄de
ſtinatiōis aliq̄ꝝ ꝛ reprobatiōis alioꝝ. ſic eñi dicit̄ de⁹
oia pp̄ter ſuā bonitatē feciſſe ut in reb⁹ diuina boni-
tas repſentet̄. necē eſt aūt ꝙ diuina bonitas q̄ in ſe vna
ꝛ ſimplex eſt multiformit̄ repſentet̄ in reb⁹. pp̄ter hoc
ꝙ res ad ſimplicitatē diuinā attingere nō pñt. ꝛ inde
eſt ꝙ ad completionē vniuerſi requirunt̄ diuerſi grad⁹
rerū. quaꝝ q̄dā altū quedā infimū locū tenēt in vni-
uerſo. ꝛ ut multiformitas graduū conſeruet̄ in reb⁹
de⁹ pmittit aliqua mala fieri ne multa bona impedi-
ant̄. ſic igit̄ conſiderem⁹ totū humanū gen⁹ ſicut to-
tam rerū vniuerſitatē. voluit q̄ de⁹ in hoīb⁹ q̄tū ad
aliq̄s quos p̄deſtinauit ſuā bonitatē repſentare p mo
dum miſericordie parcendo. ꝛ q̄tū ad alios q̄s repro
bat p modū iuſticie puniendo. ꝛ hec ē ratio q̄re quoſ-
dā eligit ꝛ quoſdā reprobat. ꝛ hāc cām aſſignat apl̄s
Ro. 9°. dicēs. Volens de⁹ oſtēdere iram id eſt vindi-
ctā iuſticie. ꝛ notā facere potentiā ſuā: ſuſtinuit id eſt
pmiſit in multa patiētia vaſa ire apta in interitum ut
oſtenderet diuitias glorie ſue in vaſa miſericordie q̄
p̄parauit in gloriam. Et ad Titū 2°. dicit. In magna
domo non ſolū ſūt vaſa aurea ꝛ argentea ſed lutea ꝛ
fictilia. ꝛ quedā q̄dem in honorē q̄dā in contumeliā.
Sꝫ q̄re hos elegit in gloriā ꝛ illos reprobauit. non ha-
bet rationē niſi diuinā volūtatē. vñ Aug⁹ dicit ſuper
Joh. Quare hunc trahat ꝛ illū non trahat noli velle
diiudicare ſi non vis errare. ſicut etiā in reb⁹ nālibus
pōt ratio aſſignari cū p̄ma mā in ſe ſit tota vniformis
quare vna pars ei⁹ ē ſub forma ignis ꝛ alia ſub forma
terre a deo i p̄ncipio condita ut ſcꝫ ſit diuerſitas ſpe-
cierū in reb⁹ nālibus. q̄re aūt hec pars mãe ē ſub illa
forma ꝛ illa ſub alia dependet ex ſimplici voluntate
diuina. ꝛ ſimiliter ex volūtate artificis depēdet ꝙ hic
lapis ſit in iſta pte parietis. ꝛ ille i alia. q̄uis ratio ar-
tis habeat ꝙ aliq̄ ſint in hac ꝛ aliq̄ in illa. nec tñ pp̄ter
hoc ē iniq̄tas apud deū ſi ineq̄lia nō ineq̄lib⁹ p̄parat.
ħ ꝟo eēt ꝯ rationē iuſticie ſi p̄deſtinationis effect⁹ ex
debito redderet̄ ꝛ non daret̄ ex grā. in his eñi q̄ grā
dantur pōt aliq̄s pro libito ſuo dare cui vult plus uel
min⁹ dūmodo nulli ſubtrahat debitū abſqꝫ p̄iudicio
iuſticie. ꝛ hoc ē qđ dic̄ pater familias Math. 20. Tol-
le quod tuū ē ꝛ vade: an non licet mihi quod volo fa-
cere? Et hoc de primo articulo.

Quantū ad ſecundū articulū argui-
tur cōtra ꝯnes
Et quidē ꝯ primā partē ꝯnis 7ᵉ arguit Aureol⁹. in q̄
dicit̄ ꝙ gnālis cā q̄re deus aliq̄s p̄deſtinat ꝛ alios re-
probat eſt ut appareat miſericordia in electis. ꝛ iuſti-
cia in reprobis. Primo ſic. Illud non debet poni pp̄
relucētiā diuine miſericordie uel iuſticie ſine q̄ iſta ꝛ illa
manifeſtat̄ ꝛ lucet. ſed dato ꝙ null⁹ eēt damnat⁹ ad-
huc miſericordia ꝛ iuſticia diuina ſufficient̄ relucerent.
nam in gloria electorū vtrūqꝫ relucet. miſericordia
quidē quia ſcriptū ē: Scdm ſuā miſericordiā ſaluos
nos fecit: ad Titū 3°. Iuſticia ꝟo. qꝛ ad Timoth. 4°
dicit apl̄s ꝙ repoſita ē ſibi corona iuſticie quā reddet
illi dñs in illa die iuſtus iudex. igit̄ relucētia illaꝝ non
videtur eſſe cā ꝙ aliq̄ ſint reprobati ꝛ alij electi. ¶ 2°.
Nullū p ſe intentū pōt eſſe cā ꝙ aliqđ fiat in vniuer-
ſo qđ tñ p accñs intendit̄ tm̄. omne eñi qđ fit pp̄ illud
quod eſt p ſe intentū oportet ꝙ intēdat̄ p ſe ꝛ non p
accñs. ſed qꝛ dei miſericordia ꝛ iuſticia ꝛ cetere diuine
pfectiōes ē intentū p ſe. reprobatio aūt maloꝝ ē intē-
ta p accñs. malū eñi non intēdit̄ p ſe. ꝛ de malo culpe
vtiqꝫ manifeſtū ē. malū aūt pene ſupponit malū cul-
pe p̄cedere. ꝛ idcirco vtrūqꝫ p accñs eſt intentū. ḡ re-
lucentia diuine iuſticie nō eſt cā ꝙ aliq̄s reprobet̄. ¶ 3°.
Sicut non ſūt faciēda a nobis mala ut eueniant bo-

na. ſm apl'm ad Ro. 3°. ſic nec a deo. ſed manifeſtū ē
ꝙ reprobatio maloꝝ ſi eſſet abſqꝫ oi cā. malū eſſet. ğ
deus non reprobat ꝑpter hoc ſolū ut appareat ſua
iuſticia. ¶ 4°. aut intendis ꝑ illud dictū ꝙ reprobatio
inq̄ꜩtū reſpicit maliciā ſit a deo ꝑpter relucentiā ſue
iuſticie. aut inq̄ꜩtū reſpicit penā eternā ſuppoſita ma
licia ⁊ pctō. Sed non pōt dari pⁱmū. tū q: deus inten/
deret ꝑ ſe pctm̄. tū q: actor eſſet ⁊ cauſa pcti. ⁊ ꝑ ɔñs
non deberet pctōrib⁹ imputari. Nec pōt dari 2ᵐ. licꝫ
eni ſuppoſito pctō eluceſcat iuſticia punitiua. nibilo/
minus ſupponiꝰ pctm̄. ⁊ ita cauſa reprobatiōis pⁱnci/
paliter erit pctm̄ ⁊ non relucentia diue iuſticie. cuius
oppoſitū iſti dicūt. ¶ 5°. Juſticia punitiua in h̄ differt
ab alijs ſpēbus iuſticie ꝙ non pōt eē ꝑ ſe intenta. nul/
lus eni ꝑ ſe penā intēdit ꝗ iuſtus ſit. ſed tn̄ ex ſuppoſi
tiōe ꝑeriſtēte punibili culpa. ſec⁹ āt de iuſticia diſtri/
butiua. ğ nulla neceſſitas ē ꝙ aliqd ſuit i vniuerſo ut
iuſticia punitiua eluceſcat. ſed manifeſtū ē ꝙ iuſticia
dei q̄ manifeſtaꝰ in reprobatis ē punitiua ⁊ vindica/
tiua. ğ reprobis non pōt eē finalis ⁊ vltimata manife
ſtatio talis iuſticie. imo illa ſupponit aliā ſi pctm̄ ꝑceſ/
ſiſſet ⁊ culpa. hec ille. ¶ 2° arguit ɔ 2ᵃᵐ partē que po/
nit ꝙ non ē alia cā in ſpeciali quare iſte ſit probatus ⁊
ille ꝑdeſtinat⁹ niſi ſimplex dei volūtas. ⁊ ꝙ hoc eſt ꝑ
libito ei⁹. pⁱmo ſic. Omnis ꝗ ꝑ libito volūtatis ali/
quē affligit ⁊ punit ⁊ in pctm̄ labi ꝑmittit ad ſolū hoc
ut puniat ⁊ affligat crudelis ē ⁊ iiuſt⁹. delectaꝰ eni ꝑ
ſe in penis. ſed ſi ꝑ libito volūtatis de⁹ aliquē repro/
baret. ſequiꝰ ꝙ delectareꝰ ꝑ ſe in pena. ⁊ ꝑ ſuo libito
vellet affligere ⁊ punire. ⁊ ad hunc finē ꝑmitteret de
hoib⁹ ꝙ peccarēt ut ſaturareꝰ penis eoꝝ. igiꝰ deus
erit crudelis ⁊ iniuſt⁹. ⁊ cū h̄ abſonū ſit: magꝭ abſonū
ſit dicere ꝙ aliquem reprobaret ꝑ libito volūtatis.
¶ 2° ad idē. Licꝫ in carentib⁹ ſenſu ⁊ experientia mali
poſſit artifex diſponere ꝑ libito volūtatis abſqꝫ no/
ta crudelitatis ⁊ iniuſticie. utpote edificator poteſt
ponere lapides inferi⁹ illum ⁊ ſuperi⁹ illū in loco ma/
gis honorabili uel min⁹ abſqꝫ nota iniurie. ⁊ ſimiliter
figulus ex eadē maſſa poſſit facere vas in honorē ⁊
vas in ɔtumeliā abſqꝫ h̄ ꝙ iſti iniurieꝰ. ⁊ ſimiliter de⁹
abſqꝫ iiuria pōt ponere vnam partē mãe ſub forma
ignis. ⁊ aliā ſub forma terre. nihilomin⁹ in habētibus
experientiā mali ⁊ boni. honoris ⁊ cōtumelie illud fieri
nō pōt abſqꝫ iiuria. debitum eni nãe ē ut fiat ſub ꝑfe/
ctione q̄ ē apta nata ſibi ineſſe. ⁊ iō non ē abſqꝫ iniuria
facere hoiem in ſempiťna triſticia ⁊ miſeria abſqꝫ de/
merito ei⁹ ꝑ ſolo libito volūtatis. ſed ſic eēt in ꝑpoſi/
to ſm iſtū modū dicendi. ğ non eſt veꝝ ꝙ deus ſic re/
probet ⁊ eligat ꝑ libito volūtatis. Et ſi dicaꝰ ꝙ apl's
vtiꝰ exēplo de figulo. nō valet vtiqꝫ. q: loqꝰ de maſ/
ſa ꝑpctm̄ originale. q̄ ſuppoſito nulli iiuriaꝰ ſi eo non
redēpto ab originali aliū miſericordiꝰ purget ⁊ redi/
mat. nec ꝑpꝰ hoc ſequiꝰ ꝙ reprobet abſqꝫ culpa pro
libito volūtatis ſicut fingunt poſitores predicti. ¶ 3°.
Licꝫ in gratuitis poſſit tribuere pl⁹ uel min⁹ cui vult
retributor iuſticie abſqꝫ vllo ꝑiudicio iuſticie. nō tn̄ ē
verū ꝙ poſſit cui vult penam infligere abſqꝫ culpa
ſine iiuria. ⁊ ſic itelligiꝰ verbū patriſfamilias: an non
licet mihi qđ volo facere: ⁊c̄. plus. ſ. ul' min⁹ cui volu/
ero tribuendo. non aūt cui voluero penā infligendo.
ſed in reprobatiōe pena infligiꝰ. ğ non pōt eſſe abſqꝫ
iiuria ꝙ fiat reprobatio abſqꝫ cauſa pro ſolo libito vo
luntatis. hec ille.

Ad primū contra pⁱmā partē 7ᵉ ɔñis negaꝰ aᵒʳ niſi adda/
tur ꝙ ſine illo eque bene ⁊ tot modis diua miſericor/
dia ⁊ iuſticia reluceret. ⁊ ɔ̄ceſſa maiore cū illo addi/
to negaꝰ hᵒʳ. ſi eni null⁹ dānareꝰ nō reluceret in vni/
uerſo iuſticia punitiua eternaliter. ſic mō relucet. licꝫ
in ſaluandis reluceret iuſticia ꝑmiatiua. ¶ Ad 2ᵐ ne/
gaꝰ hᵒʳ. non eni reprobatio ē mala aut ꝑ accñs intēta
imo ꝑ ſe. ꝑſciēs eni deus quorūdā pctā q̄ ab ipſo nul/
lo mō ſūt intēta propoſuit eos non liberare in ꝑſenti.
imo deſerere ⁊ in futuro punire: quod eſt reprobare.
¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ ſm ſanctū Tho. de veritate. q. 5. arti
4°. ad. 10ᵐ. facere malū ꝑpter bonū in hoie reprehen/
ſibile eſt. nec deo pōt attribui. ſed ordinare malū i bo/
num hoc non cōtrariaꝰ bonitati. ⁊ ideo ꝑmittere ma/
lum ꝑpter aliqđ bonū inde eliciendū. deo attribuiꝰ.
hec ille. Dico ğ ꝙ de⁹ reprobando aliq̄s ut ſua iuſticia
reluceat non facit malū ut eueniat bonū. ſed ꝑponit
ꝑmittere mala ut aliq̄ bona inde elicianꝰ. reprobare
eni nō eſt facere malū. nec reprobatio ē mala. imo ſū/
me bona. ſm eni ꝙ dicit ſcūs Tho. de veritate vbi ſ̄
ad 4ᵐ. quilibet prudens ſuſtinet aliqđ pūū malū ne
impediaꝰ magnū bonū. qđlibet aūt ꝑticulare bonū ē
paruū reſpectu alicui⁹ nãe vlis. Similiꝰ pⁱma pte. q.
22. arti. 2°. ad 2ᵐ dicit. Aliter ē de eo ꝗ habet curā ali/
cuius particularis ⁊ de ꝑuiſore vlī. prouiſor eni par/
ticularis excludit defectū ab eo quod eius cure ſub/
ditur quātum pōt. ſed ꝑuiſor vlis ꝑmittit aliquē de/
fectū in aliquo ꝑticulari accidere ne impediaꝰ bonū
toti⁹. vñ corruptiōes ⁊ defect⁹ dicūꝰ eē ɔ nãm parti/
cularē. ſed tn̄ ſūt de intētiōe vlis inq̄ꜩtū defect⁹ vni⁹
cedit in bonū alteri⁹ uel etiā totius vniuerſi. hec ille.
Ex quo patet ꝙ reprobare aliq̄s ſine alia cā q̄ꜩ poniꝰ
in ɔñe nō eſt malū ſed ꝑtinet ad optimū ꝑuiſorē. cū
eni bonū vniuerſi ſit poſt diuā bonitatē optimū bonū
ideo cū bonū ei⁹ qđ cōſiſtit in multiplicitate ⁊ varieta
te graduū bonitatis ipedireꝰ ſi null⁹ ꝑmittereꝰ cade/
re in pctm̄. aut ſi null⁹ eternaliter punireꝰ. ideo bonū
ē talia ꝑmittere ꝑpter bonū vniuerſi: q̄ꜩuis cedat in
malū aliquoꝝ particulariū vniuerſi. quorū bonis ꝑ/
ponderat bonū vniuerſi. vñ ſcūs Tho. de veritate
vbi ſ̄. arti. 5°. ad 3ᵐ dicit. Deus plus amat quod ē ma/
gis bonum. ⁊ ideo magis vult preſentiam magis bo/
ni q̄ꜩ abſentiā minus mali. quia ⁊ abſentia mali qđdā
bonū eſt. ⁊ ideo ad hoc ꝙ aliqua bona maiora eliciāꝰ
ꝑmittit aliquos etiā in mala culpe cadere. que maxi/
me ſm genus ſunt odibilia: q̄ꜩuis vnū eorū ſit magis
odibile alio. hec ille. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ reprobatio in/
q̄ꜩtum reſpicit punitionē eſt ꝑpter relucentiā iuſticie
⁊ inq̄ꜩtū reſpicit maliciā. licꝫ eni vtrūqꝫ reſpiciat ſicut
⁊ diuina ꝑuidētia. tn̄ aliter ⁊ aliter. ut enim dicit ſcūs
Tho. vbi ſ̄. arti. 4°. Dupliciter aliquid ſubeſt ꝓui/
dentie. Uno modo ſicut illud ad qđ aliquid ordinaꝰ.

alio modo sicut illud qd̃ ad aliud ordinatur. in ordine
aũt eoꝝ q̃ sũt ad finẽ oĩa intermedia sũt finis ⁊ ad fi/
nem. ut dicit̃ 2°. physicoꝝ. et 5°. metaphisice. ⁊ iõ quic/
quid est in recto ordine ꝓuidentie cadit sub ꝓuidẽtia
non solũ sicut ordinatũ ad aliud. sed sicut illud ad qd̃
aliud ordinat̃. sed illud quod erit a recto ordine ca/
dit sub ꝓuidentia solum ſm ꝙ ordinat̃ ad aliud. non
ſm ꝙ ordinatur ad ipsum. sicut actus virtutis gene/
ratiue qua hõ generat hoiem ꝑfectũ in nã est ordina/
tus a deo ad aliqd aliud scʒ ad formam humanã. ⁊ ad
illũ ordinat̃ aliquid scʒ vis generatiua. sed act° defi/
ciens quo interdũ monstra generãt̃ in nã ordinatur
quidẽ a deo ad aliquã vtilitatẽ. sed ad hoc nihil aliud
ordinat̃. incidit eñi ex defectu alicui° cause. ⁊ respe/
ctu pͥmi est ꝓuidentia approbatiõis. respectu secun/
di est ꝓuidentia concessiõis. quos duos modos ꝓui/
dentie Damas. ponit lib° 2°. hec ille. Dico igit̃ ꝙ cum
reprobatio sit pars ꝓuidentie. ut dicit ibidẽ pͥma pte
q. 23. arti. 3°. ipsa respicit maliciã primo mõ ⁊ penã 2°
modo. ⁊ respiciendo vtrũq3 est ꝓpter relucentiã iu/
sticie. Illa ãt que iste obiicit friuola sũt. nõ eñi sequit̃
ꝙ si reprobatio respicit maliciã ꝓpter relucentiã iu/
sticie ꝙ de° sit cã malicie uel actoꝝ pcti. qꝛ ſm ꝙ dicit̃
de veritate vbi s̃ ad pͥmũ. Non oẽ qd̃ ꝓuidet̃ a deo
fit a deo aliquo modo. nisi intelligatur de ꝓuidentia
approbationis. malum aũt non cadit sub ꝓuidentia
approbatiõis sed concessiõis tm̃. ℭ Ad 5m negat̃ hoc.
dico eñi ꝙ quelibet species iusticie est ꝓpter se appe
tenda siue punitiua siue distributiua uel cõmutatiua
Et cũ arguit̃ ꝙ null° appetit penã ꝓpter se ⁊c̃. dico
ꝙ pena non ẽ idem qd̃ iusticia punitiua. ⁊ iõ probatio
nihil valet. dico tñ ꝙ ſm scm̃ Tho. 4°. sen. dis. 50. q.
2. arti. 4°. q̃stiũcula 3ª. Letari de malo alteri° inq̃ntũ
hõ ptinet ad odiũ. non aũt letari de malo alteri° rõne
alicui° adiũcti. ⁊ iõ de° licʒ non delectet̃ in penis in/
q̃ntũ hõ. tñ delectat̃ in eis inq̃ntũ sũt ꝑ suã iusticiã or/
dinate. hec ille. Patet g̃ ꝙ pena alteri° non ꝓpter se
appetenda ẽ. sed ꝓpter ordinẽ iusticie in ea relucẽtẽ.
ipsa aũt iusticia punitiua ẽ ꝓpter se appetẽda. ℭ Ad
pͥmã ꝯ 2am partẽ ꝯnis dicit̃ negando minorẽ. nõ eñi
sequit̃ ꝙ si deus ꝓ libito volũtatis aliquẽ reprobat
ꝙ ipse ꝑ se delectet̃ ĩ pena. nec ꝙ velit saturari penis
damnatoꝝ. nõ eñi intendit penã ꝑ se aut afflictionem
miseroꝝ. sed ordinationẽ iusticie qua culpa ordinat̃ ĩ
penã ⁊ pena in relucentiã diuine iusticie. ⁊ illa relucẽ/
tia in diuinã bonitatẽ. vñ istud argumentũ facilit̃ sol/
uitur ex p̃dictis ⁊c̃. ℭ Ad 2m dico ꝙ tam in habentib°
experiẽtiã boni ⁊ mali honoris ⁊ contumelie q̃̃ in nõ
habentib° artifex illoꝝ potest sine nota crudelitatis
aut iĩurie negare artificiato illud qd̃ limites artifici/
ati excedit. ⁊ illi tribuere qd̃ artificiato debet̃ ſm suã
naturã. uel ſm suas dispositiones. ⁊ ideo qꝛ gratia ⁊
gloria excedũt limites nature humane uel angelice.
nature aũt peccãti debet̃ pena. ideo de° eternaliter
p̃sciens quorũdã pctã quoꝝ ipse causa nõ erat futu/
rus. sed peccantiũ iniqua volũtas: potuit sine q̃cũq3
nota crudelitatis aut iusticie ꝓponere se non datuꝝ
eis gloriã qua finalit̃ a pctõ liberaret̃. sed penã qua
culpe eoꝝ ordinaret̃. ⁊ hoc fecit eos reprobãdo. ⁊ iõ
illa que arguens ibi narrat falsa sũt. primũ scʒ ꝙ ali/
quod debitũ nãe reprobatoꝝ illis subtrahat̃ si intel/
ligit de donis gratuitis. non eñi debet̃ nãe. si aũt intel
ligat de aliis ꝑfectiõib° puta felicitate quã hũana nã
põt nãliter adipisci. dico ꝙ deus nõ subtrahit eã ali/
cui sine suo demerito. 2m falsũ qd̃ ibi supponit est ꝙ
scʒ deus ꝓ libito volũtatis sine causa ex parte repro/
bati ponat eũ in sũma tristicia ⁊ pena. hoc eñi non di/
cimus nos sicut ipse imponit. nã licʒ reprobatio sit cã
effectiua derelictiõis a deo in p̃senti ⁊ pene in futuro
tñ illi° pene culpa creature ẽ cã meritoria sicut ⁊ de/
relictiõis a deo ĩ p̃senti. ⁊ iõ nõ seq̃t̃ ꝙ si reprobatiõis
nulla sit cã alia a dei volũtate ꝙ deus ꝓ solo libito fa
cultatis absq3 demerito hoĩs ponat eũ in eterna mi/
seria. dictum eñi est p̃us ꝙ licʒ nulla cã reprobatiõis
habeat cãm ex pte reprobati. tñ effect° reprobatiõis
habet cãm ex pte reprobati scʒ culpã q̃ non ẽ effect°
reprobatiõis. sed ẽ cã effect° reprobatiõis meritoria
cui° reprobatio est effectiua. Ad illud qd̃ dicit de ex/
emplo dato de figulo. dico ꝙ aplŝ vtit̃ illo exemplo
ad sensũ ad quẽ scŝs Tho. loquit̃. ⁊ nõ cum illa p̃sup
positiõe originalis pcti. licʒ enim supposita massa ori/
ginali pctõ corrupta nulla fiat iniuria si vn° hõ libe/
ratur ⁊ alius nõ. sicut dicit arguẽs. tamen illa massa
nõ supposita: adhuc vnũ ꝓ libito reprobaret ⁊ alium
nõ. Quero eñi a sic dicẽte: vnde ẽ ꝙ vnã aiam ponat
in tali massa infecta sicut fecit de aia Iude. ⁊ aliã non
ponat sicut fecit de aia christi. ⁊ certe nõ poterit rõnẽ
reddere nisi diuine libitũ volũtatis. Dicat igit̃ silĩter de
hoib° ꝙ ex sola diuina volũtate ẽ ꝙ iste sit vas mise/
ricordie. alius aũt vas ire. id est reprobatum. nõ vas
culpe. h̃ enim nõ est a deo volitũ sed ꝑmissũ. ℭ Ad 3m
dicit̃ ꝙ falsũ supponit scʒ ꝙ nos dicam° deũ infige/
re alicui penã sine illi° demerito. nõ eñi reprobare est
penã dare. sʒ ẽ ꝓponere debitã penã reddere ut ex/
positũ ẽ ad 2m. non tñ fiat vis in hoc ꝙ dico reproba/
tionẽ uel p̃destinationẽ eẽ ꝓpositũ aut actũ volũta/
tis. hoc eñi nõ est veꝝ si sit p̃dicatio ꝑ concomitantiã
uel conclusionẽ. ut s̃ dictũ fuit. ℭ Ad argumentũ in
pede questionis factum responsum est in fine proba/
tionis 7e ꝯnis. Et hec dicta de presenti questione suf/
ficiant.

Circa quadragesi/
mam secundã distinctionẽ querit̃:
Utrũ ĩ deo sit oĩpotẽtia. Et arguit̃
ꝙ nõ. In deo nõ ẽ potẽtia. igit̃ nec
oĩpotẽtia. añs patet. quia sicut se
habet mã prima ad actũ. ita de° qui est pͥmũ agẽs ad
potentiã. sed mã ſm se cõsiderata ẽ absq3 omni actu.
igitur ⁊ deus absq3 omnipotentia. In oppositum ar/
guit̃ per illud Luc. I. p̃. Nõ erit impossibile apud deũ
oẽ verbũ. Et alibi scʒ in cantico filioꝝ isrl̃. Dominus
quasi vir pugnator omnipotens nomen eius. In hac
questione erũt duo articuli. In pͥmo ponet̃ ꝯnes. In
2° mouebũt̃ obiectiões. ℭ Quñ igit̃ ad pͥmũ sit pri/
ma ꝯ ꝙ licʒ in deo non sit potentia passiua. fiat ta/

men ꝙ in eo est maxime potentia actiua. Istam ꝯnē
ꝓbat de potentia dei.q.i.arti.p̄.dicens. Potentia di
cit̄ ab actu.actus aūt ē duplex.scȝ primꝰ qui ē forma
et zᵒ qui est opatio.⁊ sic videt̄ ex cōi hoīuȝ intellectu
ꝙ nomē actus p̄mo fuit attributū opationi.sic enim
q̄si oēs intelligūt actū.zᵒ aūt exinde fuit trāslatū ad
formā inq̄tū forma ē p̄ncipiū opationis ⁊ finis. Vn̄
similiter duplex ē potētia.vna actiua cui correspon/
det actꝰ qui ē opatio.⁊ huic p̄mo videt̄ nomē potētie
fuisse attributū.alia ē potētia passiua cui correspon/
det actus p̄mus q̄ est forma.ad quā silr̄ secūdario
nomē potētie videt̄ fuisse deuolutum.sicut aūt nihil
patit̄ nisi rōne potētie passiue.ita nihil agit nisi ratiōe
actus p̄mi q̄ ē forma.dictū ē eni ꝙ ad ipsū p̄mo nomē
actus ex actiōe deuenit.deo aūt cōuenit eē actū pu/
rum ⁊ p̄mū.vn̄ ipsi cōuenit maxime agere ⁊ suā silitu/
dinem in alia ꝓfundere.⁊ iō ei maxime cōuenit potē/
tia actiua.nam potētia actiua dicit̄ f̄m ꝙ ē principiū
actiōis.Sed sciendū ꝙ intellectꝰ nr̄ deū exp̄mere ni/
titur sicut aliq̄d perfectissimū.⁊ q꞉ in ipsum deuenire
nō pōt nisi ex effectuū silitudine.nec in creaturis in/
uenit aliq̄d sūme p̄fectū qd̄ oīo imp̄fectiōe careat.iō
ex diuersis p̄fectionibꝰ in creaturis reptis ipsū niti
designare.q̄uis cuilibet illaꝝ p̄fectionū aliq̄d desit.ita
tn̄ ꝙ q̄cq̄d alicui illaꝝ p̄fectionū imp̄fectiōis adiūgit̄
totū a deo amoueat̄. verbi grā:esse siḡt aliq̄d cōple/
tum ⁊ simplex ⁊ non subsistēs.subā aūt siḡt aliq̄d sub/
sistēs sed alteri subiectū.ponimꝰ ḡ in deo subām ⁊ eē.
sed subām rōne subsistētie.non rōne substādi.esse. ꝟo
rōne simplicitatis ⁊ cōplemēti.non rōne inherētie q̄
alteri inheret.⁊ silr̄ attribuimꝰ deo opationē ratio/
ne vltimi cōplementi.nō rōne eiꝰ ꝙ opatio trāsit.po/
tentiā ꝟo attribuimꝰ rōne eius ꝙ p̄manet ⁊ ꝙ ē p̄nci/
piū effectus ⁊ non rōne eius ꝙ ꝑ operationē cōplet̄
hec ille. Et ad 6ᵐ ponit ꝙ potētia passiua nullo mō ē
in deo. Itē p̄ma parte.q.25.arti.p̄ dicit.Duplex ē po/
tentia.s.passiua q̄ nullo mō ē in deo.⁊ actiua quā oȝ i
deo sūme ponere.manifestū ē eni ꝙ vnūquodq̄ f̄m
ꝙ est in actu ⁊ p̄fectū.f̄m h̄ est p̄ncipiū actiuū alicuiꝰ.
patit̄ aūt vnūquodq̄ f̄m ꝙ est deficiēs ⁊ imp̄fectū.
ostensū ē aūt sup̄ ꝙ deꝰ ē actus purꝰ ⁊ simplex ⁊ vni/
uersaliter perfectꝰ nec in eo aliq̄ imperfectio h̄ȝ locū
vn̄ sibi maxime cōpetit eē p̄ncipiū actiuū ⁊ nullo mō
pati.rō āt actiui p̄ncipij cōpetit actiue potētie.nā po/
tētia actiua ē p̄ncipiū agendi in aliud.potētia ꝟo pas/
siua ē p̄ncipiū patiēdi ab alio.ut p̄hus dicit 5ᵒ meᵗᵉ.
Relinq̄t̄ ḡ ꝙ i deo sit maxime potētia actiua.hec ille
¶ zᵃ ꝯ est ꝙ dīna potentia nō est aliud ab eiꝰ subā f̄m
rem sed solū f̄m rōnē. Istam ponit zᵒ ꝯ gentiles.caᵒ.
8ᵒ.cuiꝰ p̄mā ptē ꝓbat sic. Potētia actiua cōpetit ali/
cui f̄m ꝙ est actꝰ. deꝰ aūt ē actus ipse.non aūt est ens
actu ꝑ aliquē actū q̄ non sit qd̄ est ipse: cū in eo nulla
sit potētialitas.ut in p̄mo libꝰ ostensū est.ḡ ipse ē sua
potētia. zᵒ sic. In rebꝰ q̄ꝝ potentie non sūt eaꝝ sube
ipse potētie sūt accidētia. vn̄ potentia nālis in zᵃ spē
q̄litatis ponit̄.in deo aūt non pōt esse aliq̄d accidens
ḡ deus ē sua potētia. 3ᵒ sic. Omne qd̄ ē per aliud re/
ducit̄ ad illud qd̄ ē per se sicut ad p̄mū.alia ꝟo agen/
tia reducūt̄ in deū sicut in p̄mū agens.est igit̄ agens
ꝑ se.qd̄ aūt ꝑ se agit per suā eēntiā agit.id aūt quo q̄s
agit est eiꝰ actiua potentia.ipsa igit̄ dei essentia eius
est actiua potentia. ¶ 4ᵒ. Potentia actiua ad perfe/
ctionem rei p̄tinet.oīs autē dīna perfectio in ipso suo
eē cōtinet̄.dīna igit̄ potētia nō ē aliud ab ipso eē eiꝰ.
deus aūt ē suū eē.igit̄ ē sua potētia.hec ille. Ex q̄bus
pȝ quō potētia dei ē f̄m rem eiꝰ suba. Quō aūt distin/
guantur f̄m rationem ostendit.q.i.de potentia dei.
arti.p̄.ad 9ᵐ. Essentia dīna inq̄t sufficit ad h̄ ꝙ per eā
deꝰ agat.nec tn̄ sup̄fluit potētia.q꞉ potētia nō intelli/
git̄ q̄si quedā res addita sup̄ eēntiā.sed sup̄addit f̄m
intellectū solā relationē p̄ncipij.ipsa eni eēntia ex h̄
ꝙ ē p̄ncipiū agēdi habet rōnē potētie.hec ille. Et ad
10ᵐ dicit. Relatiōi p̄ncipij quā addit potētia sup̄ eēn/
tiā correspondet in re aliq̄d non imediate tn̄ sed me/
diate.intellectꝰ eni nr̄ intelligit creaturā cū aliq̄ rela/
tione ⁊ dependentia ad creatorē.⁊ ex hoc ipso q꞉ non
pōt intelligere aliq̄d relatū alteri nisi ecōuerso intelli
gat relationē ex opposito.iō intelligit in deo quandā
relationē p̄ncipij que cōsequit̄ modū intelligēdi.⁊ sic
refert̄ ad rē mediate.hec ille. Idem ponit p̄ sen. vbi s̄
ad zᵐ. dicēs ꝙ potētia importat rōnē p̄ncipij actiōis.
vn̄ q̄cq̄d sit illud qd̄ est p̄ncipiū agendi potētia dicit̄.
sicut ⁊ calor ⁊ frigꝰ ⁊ h̄ȝ.⁊ sic ipsa eēntia dīna f̄m ꝙ ē
p̄ncipiū opationis potētia vocat̄.non ꝙ potentia sit
aliud a potētia in deo.hec ille. Itē p̄ma pte vbi s̄ ad
4ᵐ dicit. Potentia nō ponit̄ in deo ut aliq̄d differēs
a scia ⁊ volūtate.sed solū f̄m rōnē inq̄tū potētia im/
portat rōnē p̄ncipij exequentis illud qd̄ volūtas im/
perat.⁊ ad qd̄ scia dirigit: q̄ tn̄ tria f̄m idē re cōueni/
unt deo. Itē.q.19.arti.4ᵒ.ad 4ᵐ. Uniꝰ ⁊ eiusdē effe/
ctus etiā in nobis cā est scia ut dirigēs q̄ concipit̄ for
ma opatiōis volūtas ut imperās.q꞉ forma ut ē in in/
tellectu tm̄ nō determinat ad hoc ꝙ sit in effectu uel
non sit nisi ꝑ volūtatē. vn̄ intellectꝰ speculatiuꝰ nihil
dicit de operando.sed potētia ē cā ut exequēs.q꞉ no
minat imediatū p̄ncipiū opationis.sed hec oīa in deo
vnū sūt.hec ille. Sciendū aūt ꝙ potētia non siḡt ipsā
relationē p̄ncipij solū.alioq̄n esset in genere relatio/
nis.sed siḡt illud qd̄ est p̄ncipiū non quidē sicut agēs
dicit̄ p̄ncipiū.sed sicut illud quo agēs agit.f̄m ꝙ ipse
ponit p̄ma pte.q.41.arti.5ᵒ.ad p̄mū. Et in responsiōe
p̄ncipali. ¶ 3ᵃ ꝯ ꝙ potentia dīna non est principiū f̄m
rem dīne actiōis.sed solū f̄m rōnē q̄uis sit principiū
f̄m rem illius quod ꝓducit̄ per actionē. Istam ꝯnem
ꝓbat ipse zᵒ contra gentiles.caᵒ. 9ᵒ. q̄tū ad illā partē
ꝙ potētia diuina nō principiet realiter diuinā actio/
nem ex isto medio.quia sūt idem realiter.qd̄ sic ꝓbat
Que inquit vni ⁊ eidē sūt eadē:sibi inuicē sunt eadem
diuina aūt potentia est eius substantia.ut ostensū est.
similiter eius actio est eius substantia.ut in primo libꝰ
ostensum est de intellectuali operatione.eadem eni
ratio in alijs competit.igitur in deo non est aliud po/
tētia ⁊ aliud actio. Item actio alicuius rei est quoddā
complementū potentie eius.compat̄ eni ad potētiā
sicut actus zᵒ ad p̄mū.diuina igit̄ potentia non com/
pletur alio q̄ seipsa. cū sit ipsa dei eēntia.in deo igit̄

nõ est aliud potẽtia aliud actio. Itẽ sicut potẽtia actiua ẽ aliqd agens. ita eẽntia est ens. sz diuina potẽtia est ei⁹ eẽntia ut ostẽsũ ẽ. g̃ suũ agere ẽ suũ eẽ. sed ei⁹ eẽntia ẽ sua suba. igit̃ diuina actio ẽ sua suba. ⁊ pariter potẽtia. hec ille. ¶ Sz q̃ ad alias ptes pbat̃ ꝯ p eũdẽ ibidẽ ca° 10. Quia vo inqt nihil ẽ suipsi⁹ pncipiũ cũ diuina actio sit nõ aliud q̃ ei⁹ potẽtia. manifestũ ẽ q̃ potentia non dicit̃ in deo sicut pncipiũ actiõis sed sicut pncipiũ facti. ⁊ qz potẽtia respectum ad alteꝝ importat rõne pncipij. est enim potẽtia actiua pncipiũ agẽdi in aliud. ut patet p phm. 5° metaphisice. manifestũ ẽ q̃ potẽtia dicit̃ in deo p respectũ ad facta fm rei veritatẽ. non p respectũ ad actionẽ. sed fm modũ intelligendi. put intellectus noster diuersis cõceptionibus vtrũq3 cõsiderat scz diuinã potentiã ⁊ ei⁹ actionẽ. vñ si aliq̃ actiões deo cõueniãt q̃ nõ in aliqd factũ trãseãt sed maneãt in agente. respectu haꝝ non dicet̃ in deo potẽtia nisi fm modũ intelligendi nõ fm rei veritatẽ. hmõi aũt actiões sũt intelligere ⁊ velle. potẽtia igit̃ dei ppzie loquẽdo nõ respicit hmõi actiões sz solos effect⁹. intellect⁹ igit̃ ⁊ volũtas in deo nõ sũt ut potẽtie sz solum ut actiões. hec ille. Et de potẽtia dei vbi s̃ ad pmũ dicit. Potẽtia nõ solũ ẽ pncipiũ opatiõis sed etiã effect⁹. vñ non oportet q̃ si potẽtia ponit̃ in deo q̃ sit effect⁹ q̃ iõ opatiõis q̃ ẽ diuina eẽntia sit pncipiũ. Uel dicẽdũ ⁊ meli⁹ q̃ in diuinis iuenit̃ duplex relatio. Una realis scz illa q̃ psone ad inuicẽ distinguũt̃ ut pñitas ⁊ filiatio. alias psone diuine nõ realiter sed rõne distinguerent̃ ut Sabelli⁹ dixit. Alia rõnis tñ q̃ signatur cũ dicit̃ q̃ opatio diuina ẽ ab eẽntia diuina. uel q̃ de⁹ operat̃ p eẽntiã suã. ppositiões eni quasdã habitudines designãt. ⁊ hõ non contingit. qz cũ attribuit̃ deo opatio fm suã rõnẽ q̃ reqrit aliqd pncipiũ attribuit̃ ei etiam relatio exitꝰ uel existia a pncipio. vñ ista relatio non est nisi rõnis tñ. est aũt de rõne opatiõis nõ de ratiõe eẽntie. vñ licz diuina eẽntia non habeat aliqd pncipiũ nec re nec rõne. tñ opatio diuina hz aliqd principiũ fm rõnẽ. hec ille. Itẽ pma pte. q. 25. arti. p°. ad 3ᵐ. Dicẽdũ inqt q̃ potẽtia in reb⁹ creatis nõ solũ ẽ pncipiũ actionis sed etiã effectus. sic igit̃ in deo saluat̃ rõ potẽtie q̃tũ ad hoc q̃ est pncipiũ effect⁹ non aũt q̃tũ ad hoc q̃ ẽ pncipiũ actiõis q̃ ẽ diuina essentia. nisi forte fm modũ intelligẽdi put diuina eẽntia q̃ i se hz simpliciť qcqd est pfectionis in reb⁹ creatis põt intelligi sub ratione actiõis ⁊ sub rõne potẽtie. sicut intelligit̃ etiã sub ratione suppositi hñtis nãm ⁊ sub rõne nãe. hec ille. Itẽ p° sen. vbi s̃ ad 4ᵐ. Deus inqt nõ agit opatione media que sit aliud ab eẽntia sua. sed suũ esse est suũ opari. ⁊ suũ eẽ ẽ sua eẽntia. nihilomin⁹ tñ eẽntia sua signatur ut pncipiũ eẽndi. ⁊ eadẽ rõne potẽtia sua põt signari ut pncipiũ opandi ⁊ pter hõ ut pncipiũ opari. ¶ 4ᵃ ꝯ ẽ q̃ diuine potẽtie actiue nõ correspõdet aliq̃ potẽtia passiua eam adequãs licz mã pma multas formas possit a deo recipe ad q̃s nõ est in potẽtia nãli. licz in potentia obediẽtie. Primã ptẽ hui⁹ ꝯnis pbat sctũs Tho. p° sen. dis. 43. q. 1. arti. p°. ad 3ᵐ dicẽs. Potẽtia dei actiua nõ ẽ ppter finẽ sed finis oiuz. ⁊ q̃uis nulla potentia passiua adequet eã. nõ tñ est frustra. qz frustra est fm phm quod est ad finẽ quem nõ inducit. alie tñ potẽtie actiue ⁊ passiue accedũt ad eam q̃tũ possũt. hec ille. Et de potentia dei. q. 1. arti. 2°. ad pmũ. idẽ ponit argumentũ eni erat tale ut dr̃ 2° metaphisice. Frustra eẽt in nã aliq̃ potẽtia actiua cui nõ correspondẽt aliq̃ passiua. sed diuine potẽtie infinite nõ correspõdet aliq̃ passiua i nã. igit̃. Et respõdet q̃ phs loqt̃ de potẽtia actiua nãli. res enim nãles coordinate sũt ad inuicẽ. ⁊ etiã oẽs creature. de⁹ aũt ẽ ex hũc ordinẽ. ipse eni est ad quẽ tot⁹ hic ordo ordinat̃ sic ad bonũ extrinsecũ ut exercitus ad ducẽ fm phm in 12° metaphisice. ⁊ iõ nõ oz ut ei qd est in deo aliqd in creaturis correspondeat. hec ille. Itẽ 2° ꝯ gentiles ca° 16°. ostendit q̃ de⁹ in agẽdo non psupponit aliqd subiectũ aut mãm aut potentiã passiuã. arguit eni sic. Oẽ agens qd in agẽdo reqrit suã mãm piacẽtẽ hz mãm pportionatã sue actiõi. ut qcqd ẽ in virtute agentis totũ sit in potentia mãe. alias nõ posset in actũ pducere qcqd est in sua virtute actiua. ⁊ sic frustra hrẽt virtutẽ ad illa. mã aũt nõ hz talẽ pportionẽ ad deũ. nõ eni mã ẽ potẽtia ad quãtitatẽ quãcũq3 ut pz p phm in 3° physicoꝝ. cũ tñ diuina potẽtia sit simpliciť infinita. ut in p° ostensũ ẽ. de⁹ igit̃ non reqrit mãm piacentẽ ex q̃ de nccitate agat. Itẽ diuersaꝝ rerũ diuerse sũt mãe. nõ eni est eadem mã spũaliũ ⁊ corporaliũ. nec corpoꝝ celestiũ ⁊ corruptibiliũ. qd qdẽ ex hõ pz q̃ recipe qd ẽ pprietas mãe nõ eiusdẽ rõnis est i pdictis. nã receptio q̃ est in spũalib⁹ est intelligibilis. sicut intellect⁹ recipit spẽs intelligibiliũ nõ fm eẽ mãle. corpa vo celestia recipiũt innouationẽ sit⁹ nõ aũt innouationẽ essendi sicut corpa inferiora. nõ ẽ igit̃ vna mã q̃ sit in potẽtia ad eẽ vlẽ. ipse aũt de⁹ ẽ tot⁹ eẽ actiu⁹ vlĩter. ipsi igit̃ nulla mã proportionaliť respõdet. hec ille. Ex qb⁹ pz pma ps ꝯnis. 2ᵃ vo probat̃ p eũdem de potẽtia dei. q. 6. arti. p°. ad 18ᵐ. argumẽtũ eni erat tale. Cũ oẽ genus p potentiã ⁊ actũ diuidat̃. ut pz 3°. phy. ad potẽtiã aũt potẽtia actiua ptineat. ad actũ aũt actiua. oz q̃ ad illa solũ potẽtia passiua iueniat̃ i nã ad q̃ iuenit̃ potẽtia actiua nãlis. hõ eni eiusdẽ gñis. ⁊ hõ etiã dic cõmẽtator in 10. metaphisice. g̃ de⁹ nõ põt facere nisi q̃ fiunt p causas nãles in mã creata. Et respõdet: dicẽdũ inqt q̃ quãto aliqua virt⁹ actiua ẽ altior tãto põt eãdẽ rem pducere i effectũ altiorẽ. vñ nã põt ex terra facere aurũ alijs elementis cõmixtis. qd ars facere non põt. ⁊ inde q̃ res aliq̃ ẽ in potẽtia ad diuersa fm habitudinẽ ad diuersos agẽtes. vñ nihil phibet qn nã creata sit in potentia ad aliq̃ fiẽda p diuinã potẽtiã q̃ inferior potẽtia facere nõ põt. ⁊ ista vocat̃ potẽtia obediẽtie fm quam q̃libet creatura obedit creatori. hec ille. De hac potẽtia obediẽtie loqt̃. q. 1. arti. 3°. ad pmũ. In creaturis inquit distinguit̃ duplex potẽtia. vna nãlis ad pprias opatiões uel mot⁹. alia obediẽtie dicit̃ ad ea q̃ a deo recipiũt. Itẽ p° sen. dis. 42. q. 2. arti. 2°. ad 4ᵐ. De⁹ inquit mãe indidit duplices rõnes. s. causales uel obedientiales p q̃s oẽs res nate sũt obedire deo. ut fiat ex eis qcqd ei placuerit. indidit etiã rõnes seminales s. pncipia actiua p q̃ effect⁹ nãles exercẽt. ⁊ ꝯ has aliquãdo dicit̃ facere i miraculis q̃ facit. sed proprie lo-

quēdo tūc etiā ꝯ eas non facit. sed ꝑter eas uel supra
eas. sup eas facit qn̄ inducit effectū i quem nā nullo
mō attingere pōt sicut formā glorie in corporib⁹ glo-
riosis. ꝑter eas facit qn̄ effectū quem nā pōt iducere
sine officio causaꝝ nāliū ꝓducit. ut qn̄ aquā cōuertit
in vinū. Joh. 2°. sed ꝯ eas nō facit. q2 nō facit ut cau-
sa nālis actiua manēs eadē ſm spēm habeat aliū effe-
ctū eēntialē ut ꝙ ignis manēs ignis infrigidet. sic nō
pōt facere ꝙ silr̄ sit eadē ⁊ alia. hec ille. Idē ponit 4°
sen. dis. 43. q. i. arti. p̄. q̄stiūcula 3ᵃ. Totā ꝯnē senten-
tialiter ponit 2° ꝯ gentiles. ca° 22°. dicēs. Omni po-
tentie passiue correspōdet potētia actiua. potētia eni
ē ꝓpt̄ actū sicut mā ꝓpt̄ formā. nō pōt aūt ens in po-
tentia ꝯsequi ꝙ sit in actu nisi ꝑ virtutē alicui⁹ existē-
tis in actu. ociosa igit̄ eēt potētia nisi eēt virt⁹ actiua
agētis q̄ eā in actū reducere posset. cū tn̄ nihil ociosū
sit in reb⁹ nāe. ⁊ ꝑ hūc modū videm⁹ ꝙ oīa q̄ sūt in po-
tentia nāli māe generabiliū ⁊ corruptibiliū pn̄t redu-
ci in actū ꝑ virtutē actiuā q̄ est in corpe celesti qḋ est
p̄ncipiū actiuū in nā. sicut autē corpus celeste ē p̄mū
agēs respectu corporū inferioꝝ. ita de⁹ ē p̄mū agēs
respectu toti⁹ entis creati. Quicqd igit̄ est in potētia
creati entis. totum hoc deus ꝑ suā virtutē actiuā fa-
cere pōt. in potētia aūt entis creati ē oē qḋ enti crea-
to non repugnat. sicut in potētia nāe hūane sūt oīa q̄
nām humanā nō tollūt. oīa igit̄ deus facere pōt. hec
ille. Sciendū tn̄ ꝙ ꝓpt̄ ista verba non intēdit ꝙ dine
potētie actiue correspondeat aliq̄ potētia passiua eā
adequās. sed solū ꝙ oē possibile fieri de⁹ pōt facere.
ita ꝙ tanti ambit⁹ ē rō possibilis ꝙ scȝ nō includit con-
tradictionē quanti dina potentia in cui⁹ declaratio-
nem ponitur. ¶ 5ᵃ ꝯ est. ꝙ diuina potētia est omnipo-
tentia. Istā ꝯnē ꝓbat scūs doctor 2° ꝯ gentiles. ca°.
22°. Qz effect⁹ inqt nō subsistit potētie alicui⁹ agētis
pōt ex trib⁹ contingere. Uno mō ꝑ hoc ꝙ nō hȝ cum
agēte affinitatē uel similitudinē. oē eni agēs agit sibi
silē aliq̄ mō. vn̄ virtus q̄ ē in semine hoīs nō pōt ꝓdu-
cere brutū uel plantā. hoīem aūt pōt q̄ tn̄ p̄dicta exce-
dit. Alio⁹ ꝓpt̄ excellentiā effect⁹ q̄ transcendit ꝓpor-
tionē virtutis actiue. sicut virtus actiua corpalis nō
pōt ꝓducere subām sepatā. 3° mō ꝓpt̄ mām detmi-
natā ad effectū in quā agēs agere nō possit. sicut car-
pentari⁹ non pōt facere serrā. q2 sua arte nō pōt age-
re in ferrum ex q̄ fit serra. nullo aūt istoꝝ modoꝝ pōt
aliqs effect⁹ attrahi dine virtuti. neqȝ ꝓpt̄ dissimilitu-
dinem effectus. aliqd enim ei dissimile eē non potest
cū oē ens inq̄tū hȝ eē sit ei silē ut ostensū ē. nec etiam
ꝓpter effect⁹ excellētiā cū ostensū sit ꝙ de⁹ ē supra
oīa entia in bonitate ⁊ ꝑfectiōe. nec iteꝝ ꝓpt̄ defectū
māe cū ipse sit cā māe q̄ non possibilis ē causari nisi ꝑ
creationē. ipse etiā in agēdo nō reqrit mām cū nullo
p̄exn̄te rē in esse ꝓducat. ⁊ sic ꝓpt̄ māe defectū eius
actio impediri nō pōt ab effect⁹ ꝓductiōe. restat ḡ ꝙ
dina virt⁹ nō detmineṫ ad aliquē effectū. sȝ simpliciṫ
agēs oīa pōt. qḋ est eū eē oīpotentē. Amplius. omne
agēs agit inq̄tū actu ē. ſm igit̄ modū act⁹ vniuscu-
iusqȝ agētis ē modus sue virtutis in agēdo. hō eni ge-
nerat hoīem ⁊ sol. ⁊ ignis ignē. de⁹ aūt ē act⁹ ꝑfect⁹ in

se oēs ꝑfectiōes hn̄s. igit̄ q̄cunqȝ repugnāt rōni eius
qḋ est in actu ipossibilia sūt sibi. h̄ aūt ē solū qḋ cōtra-
dictionē iplicat. oīa igit̄ ꝑter h̄ pōt de⁹. Ampli⁹. omni
potētie passiue respōdet potētia actiua ⁊c. ut recita-
tū fuit in fine ꝓbatiōis p̄cedētis ꝯnis. Ampli⁹. omnis
virt⁹ ꝑfecta ad illa oīa se extendit ad q̄ ꝑ se ⁊ ꝓprius
ei⁹ effect⁹ se extendere pōt. sicut edificatiua ad oīa se
extēdit si ꝑfecta sit q̄ pn̄t hr̄e rōnē dom⁹. virt⁹ aūt di-
uina ē ꝑ se cā essendi ⁊ eē ē ꝓpri⁹ ei⁹ effectus. ut ex p̄-
dictis pȝ. ḡ ad oīa illa se extēdit q̄ rōni entis nō repu-
gnant. si eni tn̄ in quendā effectū posset virt⁹ ei⁹ non
eēt ꝑ se cā entis inq̄tū ens. sȝ hui⁹ entis. rōni aūt en-
tis repugt̄ oppositū entis qḋ est nō ens. oīa igit̄ deus
pōt q̄ in se rōnē nō entis nō includūt. hec aūt sūt que
ꝯdictionē implicāt. Relinqt̄ ḡ ꝙ qcqd ꝯdictionē non
iplicat pōt de⁹ qḋ ē eū oīpotētē eē. Hec sūt rōnes ei⁹
ibidē. Qz aūt esse sit ꝓprius effectus dei ꝓbat ca°. 15°.
Scḋm ordinē inqt effectuū oȝ eē ordinem causaꝝ eo
ꝙ effectus causis suis ꝓportionati sint. vn̄ oȝ ꝙ sicut
effect⁹ ꝓprij reducūt̄ in causas ꝓpas. ita illud quod
cōe ē in effectib⁹ ꝓprijs reducat̄ in aliquā cām cōem
sicut supra ꝑticulares causas hui⁹ uel illi⁹ ē sol vlis cā
ḡnatiōis. ⁊ rex ē vlis cā regiminis in regno supra ꝑpo-
sitos regni. ⁊ etiā vrbiū singulariū. oīb⁹ aūt cōe ē eē.
oȝ igit̄ ꝙ supra oēs causas sit aliq̄ cā cui⁹ sit dare esse.
p̄ma aūt cā deus ē. ut s̄ ostensū est scȝ ca°. 6°. ḡ oȝ oīa
q̄ sūt a deo eē. ⁊ ꝙ eē sit ꝓpri⁹ effect⁹ dei. ¶ 6ᵃ ꝯ est ꝙ
de⁹ dicit̄ oīpotēs. q2 pōt oē possibile absolutū. Istam
ponit scūs Tho. p̄ma pte. q. 25. arti. 3°. dicens. Cōiter
inqt oēs cōfitent̄ deū eē oīpotētē. sȝ rōnē oīpotentie
difficile videt̄ assig̃re. dubiū eni eē pōt qd cōprehen-
dat̄ sub ista distributiōe cū dicit̄ deū oīa posse. sed si
qs recte ꝯsideret cū potētia dicat̄ ad possibilia. ⁊ ob h̄
oīpotēs dicat̄: possibile aūt dicit̄ dupliciṫ ſm ph̄m
5° metaphisice. Uno⁹ ꝑ respectū ad aliquā potentiā
sicut qḋ subdit̄ hūane potētie dicit̄ esse possibile hoī.
nō aūt pōt dici ꝙ de⁹ dicat̄ oīpotēs. q2 pōt oīa possi-
bilia q̄ nāe create sūt. q2 dina oīpotētia in plura extē-
dit̄. si aūt dicat̄ ꝙ de⁹ dicit̄ oīpotēs q2 pōt oīa q̄ sunt
possibilia sue potētie erit circulatio in manifestatiōe
oīpotētie. h̄ eni nō erit aliud dicere q̄ꝫ ꝙ deus ē oīpo-
tens. q2 pōt oīa q̄ pōt. Relinqt̄ igit̄ ꝙ de⁹ dicat̄ oīpo-
tēs q2 pōt oīa possibilia absolute. q̄ ē alter mod⁹ dicē-
di possibile. dicit̄ aūt possibile uel impossibile aliquid
absolute ex habitudine t̄minoꝝ. q2 p̄dicatū nō repu-
gnat subiecto: ut hoīem eē asinū. Et aūt ꝯsiderandū
ꝙ q2 vnūquodqȝ agēs agit sibi silē. vnicuiqȝ potentie
actiue correspōdet possibile ut obiectū ꝓpriū ſm ra-
tionē act⁹ illi⁹ in q̄ fūdat̄ potētia actiua. sicut potētia
calefactiua refert̄ ut ad ꝓpriū obiectū ad oē calefa-
ctibile. esse aūt dinū sup qḋ rō dine oīpotētie fundat̄
ē esse infinitū nō limitatū ad aliqḋ gen⁹ entis sȝ p̄ha-
bens in se toti⁹ eē ꝑfectionē. vn̄ qcqd pōt hr̄e rationē
entis ꝯtinet̄ sub possibilib⁹ absolutis quoꝝ respectu
de⁹ dicit̄ oīpotēs. nihil aūt opponit̄ rōni entis nisi nō
ens. h̄ igit̄ repugnat rōni possibilis absolute qḋ sub-
dit̄ dine potētie. qḋ iplicat in se eē ⁊ nō eē silr̄. h̄ enim
oīpotētie non subdit̄ non ꝓpt̄ defectū dine potētie

sed qꝛ non pōt habere rōnē factibilis neqꝫ possibilis. quecūqꝫ ḡ ꝯdictionē implicāt: sub diuina oīpotentia nō continēt̄. qꝛ nō prīt habere possibiliū rōnē. vñ conuenienti⁹ dicit̄ ꝙ talia nō prīt fieri q̄ꝫ ꝙ de⁹ nō pōt ea facere. nec hoc ē ꝯ verbū angeli dicentis: Non erit impossibile apud deū oē verbū. illud eni qđ ꝯdictionem iplicat verbū eē non pōt. qꝛ nulli⁹ intellect⁹ illud pōt concipe. hec ille. Eandē ꝓbationē ponit de potētia dei. q. i. arti. 7°. Itē ꝑ sen. dis. 42. q. 2. arti. 2°. ¶ 7ᵃ ꝯ est ꝙ de⁹ non pōt illa q̄ sūt potētie passiue. nec illa q̄ sūt ꝯ rōnē factibilis. nec illa q̄ ei⁹ derogant volūtati uel sciētie. Hanc ꝯnē ꝓbat 2° ꝯ gentiles. ca° 25°. dicens: Quis de⁹ ingt sit oīpotens. aliq̄ tñ dicit̄ nō posse. ostensū eni est s̄ in deo eē potētiā actiuā. potentia ꝟo passiua in deo eē nō pōt. ut s̄ ostensū ē in ꝑ lib°. Sm aūt vtrāqꝫ potētiā dicimur posse. illa igit̄ de⁹ nō pōt q̄ posse ē potentie passiue. q̄ aūt sint hꝫ iuestigādū ē. primo quidē potētia actiua ē ad agere. potentia autē passiua ad eē. vñ in illis solis ē potētia ad esse q̄ māz hñt ꝯrietati subiectā. cū ḡ in deo potētia passiua non sit. qcqd ad eē suū ptinet de⁹ nō pōt. nō pōt igit̄ deus eē corpus aut aliqd hꝫ. Adhuc. hui⁹ potentie passiue mot⁹ actus ē. de⁹ igit̄ cui potētia passiua non cōpetit mutari nō pōt. Potest aūt vlteri⁹ ośńdi ꝛ cōcludi ꝙ de⁹ nō pōt mutari sm singulas mutationū spēs. ut ꝙ nō pōt augeri minui aut alterari aut gñari aut corrūpi. Preterea. defect⁹ oīs sm ꝓuationē aliquā ē. ꝓuatiōis aūt solū potētia māe est. nullo igit̄ mō pōt deficere. Adhuc. cū fatigatio sit ꝑ defectū virtutis. obliuio aūt ꝑ defectū sciē. pꝫ ꝙ neqꝫ fatigari neqꝫ obliuisci pōt. Amplius. neqꝫ vinci aut violentiā pati potest hec eni nō sūt nisi ei⁹ qđ natū est moueri. Siliter autē neqꝫ penitere pōt neqꝫ tristari. cū oīa hec in defectū sonēt. hec ille. Ex qb⁹ pꝫ ꝑma ps ꝯnis. s. ꝙ de⁹ non pōt ea q̄ sūt potētie passiue. ¶ 2ᵃᵐ partē ꝟo scꝫ ꝙ nec possit illa q̄ sunt ꝯ rōnē facti uel entis. probat sic. dicens: Rursus ꝙ potētie actiue obiectū ꝛ effect⁹ est ens factū. nulla aūt potētia opationē hꝫ vbi deficit rō obiecti sui. sicut visus nō videt deficiēte visibili in actu. oꝫ ꝙ de⁹ dicat̄ nō posse illud qđ est ꝯ rōnē entis inq̄tū ē. uel facti entis inq̄tū ē factū. que aūt sint hꝫ inquirendū ē. primo qdē cōtra rōnē entis est qđ entis rōnē tollit. tollit̄ aūt rō entis ꝑ suū oppositū. sicut rō hoīs ꝑ oppositū ei⁹ uel ꝑticularium ipsi⁹. oppositū aūt entis ē non ens. h̄ igit̄ de⁹ nō pōt ut faciat sil̄ esse ꝛ nō eē. qđ est ꝯdictoria eē simul. Adhuc. ꝯdictio in ꝯrijs ꝛ ꝓuatiue oppositis includit̄. seq̄t̄ eni ꝙ si est albū ꝛ nigrū ꝙ sit albū ꝛ nō albū. ꝛ si ē vidēs ꝛ cecū ꝙ sit vidēs ꝛ non videns. vñ eiusdē rōnis est ꝙ de⁹ nō possit facere opposita simul inesse eidē sm idē. Ampli⁹. ad remotionē cuiuslibet ꝑncipij eēntialis sequit̄ remotio ipsi⁹ rei. si igit̄ de⁹ nō pōt facere rē simul esse ꝛ nō esse. nec etiā pōt facere ꝙ rei aliqđ suoꝝ ꝑncipioꝝ eēntialiū deficiat ipsa re manēte. sicut ꝙ hō nō habeat aīam. Preterea. cū ꝑncipia q̄rūdā sciaꝝ ut logice geometrice ꝛ arismetrice sumāt̄ ex solis ꝑncipijs formalib⁹ reꝝ ex qbus eēntia rei dependet. seq̄t̄ ꝙ ꝯtraria hoꝝ principioꝝ de⁹ facere nō pōt. sicut ꝙ gen⁹ non sit ꝑdicabile de spē. uel ꝙ linee ducte a cētro circuli ad circūferētiā nō sint eq̄les. aut ꝙ triangul⁹ rēctiline⁹ nō habeat tres angulos eq̄les duobus rectis. hinc etiā pꝫ ꝙ deus nō pōt facere ꝙ ꝑteritū nō fuerit. nā h̄ etiā ꝯdictionē includit. eiusdē nāqꝫ nccitatis est aliqd eē dū ē ꝛ aliqd fuisse dū fuit. sunt eni q̄dā q̄ repugnāt ratiōi entis facti inq̄tū hꝫ q̄ de⁹ facere nō pōt. nā oē quod facit de⁹ oꝫ eē factū. Ex h̄ aūt pꝫ ꝙ de⁹ nō pōt facere deū. nā de rōne entis facti est ꝙ esse suū ex alia cā dependeat. qđ ē ꝯ rōnē ei⁹ qđ de⁹ dicit̄. ut ex supiorib⁹ pꝫ. Eadē rōne deus nō pōt facere aliqd eq̄le sibi. nā illud cui⁹ eē nō depēdet ab alio ꝑus ē in eēndo ꝛ i ceteris dignitatibus eo qđ ab alio depēdet. qđ ad rōnē facti ptinet. Similiter etiā de⁹ nō pōt facere ꝙ aliqd cōseruet̄ in eē sine ipso. nā ꝯseruatio eē vniuscuiusqꝫ depēdet a cā sua. vñ oꝫ ꝙ remota cā remoueat̄ effectus. si igit̄ res aliq̄ possit eē q̄ a deo nō cōseruaret̄ in esse. nō eēt effect⁹ ei⁹. hec ille. Ex qbus pꝫ 2ᵃ ps ꝯnis. ¶ 3ᵃᵐ partē ꝓbat sic. dicēs: Rursus qꝛ ipse ē ꝑ voluntatē agens illa nō pōt facere q̄ nō pōt velle. que aūt velle nō possit. ꝯsiderari pōt si accipiam⁹ q̄liter i diuina volūtate nccitas eē possit. nā qđ ncc̄e ē esse ipossibile est nō eē. ꝛ qđ ipossibile ē esse ncc̄e ē nō esse. patet aūt ex h̄ ꝙ de⁹ nō pōt facere se nō esse uel nō eē bonū aut beatū. quia de nccitate vult se eē bonū ꝛ beatū. ut in ꝑ ostensū ē. Itē ostēsū ē s̄ ꝙ de⁹ non pōt velle aliquod malū. vñ pꝫ ꝙ de⁹ peccare nō pōt. Siliter ostēsū ē ꝙ dei volūtas nō pōt eē mutabilis. sic igit̄ nō pōt facere illud qđ a se volitū ē nō impleri. Sciendū tñ ꝙ h̄ alio mō dicit̄ non posse a ꝑmissis. nā ꝑmissa de⁹ simplicit̄ nec velle nec facere pōt. hꝫ aūt qdē deus facere aut velle pōt si ei⁹ volūtas aut potētia absolute considerēt̄. nō aūt si cōsiderent̄ ꝑsupposita volūtate de opposito. nā volūtas diuina respectu creaturaꝝ nccitatē nō hꝫ nisi ex suppositiōe. ut in ꝑ ostensū ē. ꝛ oēs iste locutiōes. de⁹ nō pōt facere ꝯria his q̄ disposuit. ꝛ q̄cunqꝫ siliter dicūt̄ intelligūt̄ cōposite. sic eni iplicāt suppositionē diuine volūtatis de opposito. si aūt intelligant̄ diuise. sūt false. quia respiciūt potētiā ꝛ volūtatē dei absolute. hec ille. Ex q̄ pꝫ 3ᵃ ps ꝯnis. ¶ 4ᵃᵐ partē. s. ꝙ nō possit illa q̄ illi⁹ derogāt sciē. probat sic. dicens: Sicut aūt de⁹ agit ꝑ volūtatē ita ꝑ intellectū ꝛ scientiā. ut ostēsū ē. pari igit̄ rōne nō pōt facere q̄ se facturū non ꝑsciuit qua nō pōt facere q̄ facere nō vult aut dimitte q̄ vult. ꝛ eodē mō ꝯcedit̄ ꝛ negat̄ vtrūqꝫ. scꝫ ut ꝑdicta nō posse dicat̄: nō quidē absolute sꝫ sub cōditiōe uel suppositiōe. hec ille. Et sic pꝫ tota ꝯ. ¶ 8ᵃ ꝯ ꝙ in deo non differt sm rē potētia absoluta ꝛ ordinata. nec potētia creatiua ꝛ gñatiua uel spiratiua. sꝫ solum sm rōnē. Q₂ eni potētia absoluta ꝛ ordinata non differāt realiter ꝓbat sctūs Tho. de potentia dei. q. i. arti. 5°. ad 5ᵐ. vbi dicit ꝙ absolutū ꝛ relatiuū nō attribuūt̄ diuine potētie nisi ex nr̄a consideratiōe: q̄ potētie dei in se considerate q̄ absoluta dicit̄ aliqd attribuit qđ non attribuit̄ ei sm ꝙ ad sapiam compat̄. put dicit̄ ordinata. non aūt potētia dei vnq̄ꝫ ē in re sine sapientia. sꝫ a nobis consideraт̄ sine rōne sapiē. hec ille. Q₂ aūt potētia generādi nō differat realiter a potē-

na creandi ꝓbat. q. z. arti. 6°. de vtraqꝫ ỽo idē ꝓbat
ꝑ sen. dis. 4. z. q. i. arti. z°. dicens. In deo simpliciter
ꝛ absolute dicendum est vnā tm̄ potētiā eē. Potētia
eni actiua q̄ sola in deo inueniꝭ pōt dupliciter conside
rari. uel q̄tū ad essentiā potētie. uel q̄tū ad actiones
q̄ ab ea ꝓcedūt. dico aūt eēntiā potētie illud quod ē
imediate act° ꝑncipiū in q̄cūqꝫ genere sit. sicut caloꝛ
est ꝑncipiū calefactiōis. ꝑncipiū aūt dinaꝝ opationū
est dina eēntia. q2 ꝑ essentiā suā agit. vn̄ sicut eēntia
sua est vna ſm rē. pluralitatē quādā rōnū hn̄s ſm di-
uersa attributa. ita ꝛ potentia dei re vna ē. sed ſm di-
uersas rōnes attributoꝝ pluralitatem accipit rōnū.
cuilibet eni attributo cōuenit rō potētie ſm ꝙ cōpe-
tit ei eē ꝑncipiū opationis. ꝛ q2 opatio dei ē ei° eēntia
iō etiā ipsa ē vna ſm rē diuersimode sigta ſm ratiōes
diuersoꝝ attributoꝝ. ꝛ ſm diuersitatē effectuū q̄ sim
plicit sūt plures. pꝫ ḡ ꝙ siue potētia ſm eēntiā suā cō-
sideret siue etiā ꝑ compationē ad opationē diuinā sp
vnitatē hꝫ. sed multitudo realis ē tm̄ in effectib° qui
ex opatiōe dina causanꝭ. ꝛ iō pꝫ ꝙ absolute dicendū
est potētiā dei eē vnā. sed tn̄ ē pluriū. quia iudiciū de
vnitate rei sumendū ē ſm eēntiā ei°. ꝛ nō ſm illud qd
extra est. hec ille. Ex q̄bus pꝫ ꝙ in deo nō sūt plures
potētie ſm rē. nec plures opatiōes. nō eni intellectio
volitio creatio sūt diuerse opatiōes in deo. ut etiam
ibidem diciꝭ. Sed quō potētie iste ſm rōnē differant
ostēdiꝭ. ꝛ p̄mo de differētia potentie absolute ꝛ ordi-
nate. vn̄ scūs Tho. 3°. sen. dis. i. q. z. arti. 3°. dicit. Cum
in agētib° ex libertate executio potētie sequaꝭ volū-
tatis imperiū ꝛ ordinē rōnis. ꝯsiderandū ē q̄n potētie
dine aliqd ascribiꝭ vtꝝ attribuaꝭ potētie ſm se consi-
derate. tūc eni diciꝭ posse de potētia absoluta. an at-
tribuaꝭ ei in ordine ad sapiam ꝛ p̄sciam ꝛ volūtatem
eius. tūc eni diciꝭ posse illud de potētia ordinata. ipsi
ḡ potētie absolute cū infinita sit necc̄ ē attribuere oē
illud qd in se ē aliqd. ꝛ qd in defectū potētie non ver-
git. dico aūt in se aliqd eē. q2 cōiunctio affirmatiōis ꝛ
negatiōis nihil ē. nec aliquē intellectū ꝑ̄ficiat ꝙ diciꝭ
hō ꝛ nō hō siꝭ acceptū q̄si in vi vni° dictiōis. ꝛ iō ad h̄
potētia dei nō se extēdit ut affirmatio ꝛ negatio sint
simul. ꝛ eadē rō est de oib° q̄ ꝯdictionē includūt. dico
aūt in potētie defectū vergere q̄ passionē importāt.
ex defectu eni potētie actiue ad resistēdū cōtingit ꝙ
aliqd corrūpaꝭ uel diuidaꝭ uel aliqd hꝫ. vn̄ ꝛ molli-
ties impotentia nālis diciꝭ ꝓpꝭ facilē diuisibilitatē. ꝛ
iō non dicim° deū in nā diuinitatis posse pati uel mori.
uel aliqd hꝫ. sicut nō dicim° eū posse esse impotentē.
huic aūt potentie absolute ꝯsiderate q̄n attribuiꝭ ali-
qd qd vult facere. ꝛ sapia sua hꝫ ut faciat. tūc dicitur
posse illud ſm potētiā ordinatā. q̄n aūt potētia se ex-
tendit q̄tū in se ē ad illud qd sibi attribuiꝭ. q̄uis non
habeat ei° sapia ꝛ volūtas ut ita fiat. tunc diciꝭ posse
illud de potētia absoluta tm̄. Sꝫ in his distinguendū
est. q2 in his sūt q̄dā que hn̄t in se aliqd dine sapie ꝛ bo
nitati repugnās insepabiliꝭ ꝯiunctū: ut peccare. mē-
tiri ꝛ hꝫ. ꝛ talia dicim° deū nō posse. Quedā ỽo sūt q̄
nō hn̄t de se incōueniētiā ad dinā sapiam sꝫ solum ex
aliq ordine sue p̄scie quē de° in reb° statuit uel p̄cui-

dit ſm suā volūtatē: ut ꝙ caput hoīs sit inferius ꝛ pe
des superi° ꝛ hꝫ. de° pōt facere. statuere aliū ordinē
in reb° ſm quē cōueniēs sit. qd nūc ſm istū ordinē q̄ in
reb° ē. ꝯueniēs videꝭ. Sic ḡ in his q̄ dine potētie attri
bui possunt est q̄druplex ordo siue distinctio. Quedā
eni nec ipsi potētie absolute attribuūꝭ. vn̄ simpliciter
dicēdū est deū ea nō posse. sicut pati. ꝛ ꝯdictoria esse
simul. Quedā ỽo ex se sapie ꝛ bonitati ei° repugnāt.
ꝛ ista nō dicim° deū posse nisi sub cōditiōe scꝫ si vellet
nō eni ē incōueniēs ut in ꝯditionali vera an̄s sit impos-
sibile. Quedā ỽo de se repugnātiā nō hn̄t. sꝫ solū ab
exterioꝛi. ꝛ talia absolute cōcedendū ē deū posse de
potētia absoluta. nec sūt neganda nisi sub cōditione
scꝫ ut dicaꝭ: nō pōt si voluntati ei° repugnat. Quedā
ỽo sūt q̄ attribuūꝭ potētie. ita ꝙ volūtati ꝛ sapie ei°
congruūt. ꝛ hec cōcedendū ē simpliciꝭ deum posse. ꝛ
nullo mō non posse ea. hec ille. Idē ponit p̄ma pte. q.
25. arti. 5°. ad p̄mū. Nihil inq̄t ꝓhibet aliqd eē in potē-
tia dei qd tn̄ nō vult. nec contineꝭ sub ordine quē sta-
tuit reb°. ꝛ q2 potētia intelligiꝭ ut exequēs. volūtas
aūt ut imperās. ꝛ intellect° ꝛ sapia ut dirigēs. qd at-
tribuiꝭ potētie ſm se cōsideratē: diciꝭ deus posse ſm
potentiā absolutā. ꝛ hꝫ est oē illud in quo pōt saluari
rō entis. qd aūt attribuiꝭ dine potentie ſm ꝙ exeq̄ꝭ
imperiū voluntatis iuste diciꝭ posse de potētia ordi-
nata. hec ille. Et sic pꝫ de differētia rōnis inꝭ potētiā
absolutā ꝛ ordinatā. Quō aūt differt ſm rōnē poten
tia generādi a potētia creandi. ostēdit de potētia dei
q. z. arti. 6°. dicēs: Ea q̄ de potētia dicunꝭ in dinis cō
siderāda sūt ex ipsa eēntia. in dinis aūt licꝫ vna potē-
tia distinguaꝭ ab alia realiter ꝓpꝭ oppositionē rela-
tionū q̄ in deo sūt reales. ipsa tn̄ relatio nō ē aliud ſm
rem q̄ ipsa eēntia. sed solū rōne differēs. nam relatio
ad eēntiā oppositionē nō hꝫ. ꝛ iō nō est cōcedendū ꝙ
absolutū in dinis multipliceꝭ. sicut dicūt aliq ꝙ in di-
uinis ē duplex esse scꝫ eēntiale ꝛ ꝑsonale. oē eni eē in
diuinis eēntiale ē. nec ꝑsona ē nisi ꝑ esse eēntie. in po-
tentia ỽo p̄ter illud qd ē ipsa potētia cōsideraꝭ respe-
ctus q̄dā uel ordo ad illud qd potētie subiacet. si ḡ po
tentia q̄ ē respectu act° eēntialis. sicut potētia intelli-
gendi uel creandi compeꝭ ad potētiā que ē respectu
actus notionalis. cuiusmodi est potētia generādi ſm
illud qd ē ipsa potētia inueniꝭ vna ꝛ eadē potētia. sicut
ē vnū ꝛ idē esse nāe ꝛ ꝑsone. sed tn̄ vtriqꝫ potentie in-
telligiꝭ ali° ꝛ ali° respect° ſm diuersos act° ad q̄s po-
tentie dicūꝭ. sic ḡ potētia generādi ꝛ creādi est vna ꝛ
eadē potētia si ꝯsidereꝭ illud qd ē potētia. differūt tn̄
ſm diuersos respect° ad actus diuersos. hec ille. Et
hec de p̄mo articulo.

Quantū ad secundū arguit Aureolus contra 4.^am
ꝯnē in h̄ ꝙ ibidē diciꝭ deum in nā posuisse rōnes uel
potētias obediētiales. Arguit eni ꝙ potētia obediē-
tialis nō sit potētia ꝓprie dicta. sed tm̄ similitudinarie ꝛ
trāsūptiue. nec ē aliquid positiuū q̄ creatura obediat
creatori. ¶ Primo q2 illud positiuū eque hr̄et ratio-
nem creati sicut ꝛ illud sup q̄ fūdareꝭ. ꝛ iō nō pl° esset
in ptāte creatoris. imo eque esset in ipsius obediētia

creatura fūdās h₃ positiuū. sicut ⁊ illud. ¶ 2°. q₂ crea-
ture anteq̄ eēnt dicebāt eē in plena obediētia creato-
ris. ⁊ tñ nō rōne alicui⁹ positiui cū penit⁹ nihil essent.
¶ 3°. q₂ creature q̄ nihil sūt dicūt in obediētia creato-
ris. ⁊ ↄstat q̄ nō rōne mãe aut alicuius potētie. ¶ 4°
q₂ oēs res existes siue formales siue mãles dicūt eē
sb ptãte ⁊ sb obediētia ei⁹. sic p₃ q̄ accñs obedit deo
faciēti ipsū sine subiecto. ⁊ ignis obediuit ei i camino
triū pueroꝝ ut nō cōburerēt. ⁊ iō nō ē veꝝ q̄ potētia
obediētial' sit potētia mãe. aut alicui⁹ susceptiui. Nec
valet si dicat q̄ potētia obediētie ē ipsa eēntia mãe.
s₃ addit relationē inq̄tū referē ad dei potētiā actiuā.
tum q₂ ipsamet relatio cū sit creatura ē obediētia cre
atoris. ⁊ p ↄñs fūdabit aliā relationē ad potentiā dei
actiuā. ⁊ illa aliā. ⁊ sic erit ꝓcessus in infinitū. tū quia
realis relatio nō pōt fūdari in nullo. ⁊ tñ res q̄ nō sūt
dicūt eē in potētia obediētie. ¶ Rursus ↄ eādē ptē
ↄnis ꝓbat q̄ mã nō ē i potētia ad aliquā formam. nec
aliq̄ forma pōt imp̄mi in mã cui nō correspondeat ali-
qd̄ actiuū nãle creatū potēs illā imp̄mē. Arguit igit
p̄mo sic. Impossibile ē q̄ ignobilior differētia sit i mã
q̄n nobilior sit in ea. vñ extrema opposita debent esse
infra eūdē ordinē. s₃ actus ⁊ potentia opponūt. ⁊ mã
p̄ma ē pura potētia siue abstractū pure potētie dispo
nibile p oēm actū vnibilē ⁊ nō subsistentē. ut p₃ p̄ ca°
de suba orbis. vbi dic̄ cōmētator q̄ mã substātiuat p
posse. nec h₃ aliquā nãm existē in actu. ut ph̄s dicit p̄
physicoꝝ q̄ sicut se h₃ lignū ad stannū aut cupꝝ ad
idolū. sic se h₃ mã ad oēm formā ⁊ eē demōstratū. vbi
dic̄ cōmētator cōmēto. 69°. q̄ mã inata est recipe oēs
formas. g̃ necē est ut det alteꝝ oppositū infra ordinē
creature aliqua forma in actu q̄ possit extrahere ma
teriā ad oēs istas formas. Et si dicat q̄ illa talis for-
ma ē de⁹ q̄ opponit p̄me mãe sicut act⁹ pur⁹ pure po-
tentie. nō valet. q₂ infra ordinē creature ē dare oppo
sitū mãe prime. nec forma illa erit actus pur⁹ aut aia
subsistent ⁊ eminent. q₂ mã nō ē in potētia ad omnes
act⁹. sūt eni multe forme abstracte q̄ nō pñt eē act⁹ ⁊
ꝑfectiones materie. ⁊ iō lic₃ mã careat oi actu non tñ
ē in potētia ad oēm actū vlter. ꝓpt qd̄ ifra nãm cor-
respondebit sibi aliquid qd̄ caret omni potētia passi-
ua. ⁊ illud est corpus celi quod non est in aliqua potē-
tia nisi ad vbi. ⁊ erit quodāmō in actu ad omnes for-
mas ad quas prima materia est i potentia. deus aūt
se habebit extra ordinē materie. erit enim actus vni-
uersalis. ⁊ omnis entitas eminēter subsistēs. ¶ 2° ad
idē. Materia p̄ma nō ē in potētia nisi uel ad formas
simplices uel ad formas medias ul' mixtas. ul' ad for-
mas ↄsequētes mixtiões ipsas p modū seq̄le necie ⁊
interne q̄les sūt aie. recipit eni primo q̄ttuor formas
simplices ⁊ clamētares q̄ nō pñt eē nisi quattuor s̄m
q̄ttuor differētias oppositas. s. g̃ue ⁊ leue simplicit. ⁊
due medie. s. leue s̄m q̄d q̄lis ē aer. ⁊ g̃ue s̄m q̄d q̄lis ē
aq̄. nō pñt eni poni eiusdē ↄtrarietatis nisi duo extre-
ma maxime distātia. sicut forma leuis simplicit q̄lis ē
ignis maxime distans a forma grauis. ⁊ ideo ex oppo
sito motu mouent. media ṽo inter graue ⁊ leue non
pñt eē nisi duo. s. g̃ue s̄m q̄d. ⁊ leue s̄m q̄d. q₂ si qs ima-
ginet magis g̃ue ⁊ min⁹ graue ↄtinue tale nō differt
formaliter ⁊ specifice. q₂ magis ⁊ min⁹ non diuersifi-
cant spēm. ⁊ ex h̄ p₃ q̄ nulla forma simplex vnibilis
est p̄me materie. q̄ nec sit g̃uis nec leuis. ꝓpt qd̄ for-
ma simplex nec g̃uis nec leuis ē tota ex ordinē illi⁹ cō-
trarietatis cui⁹ extrema maxime distātia sūt graue ⁊
leue simplicit. vna aūt potētia nō ē nisi ad extrema ⁊
media vni⁹ ↄrietatis. ⁊ ita p₃ q̄ potētia materie cum
sit vna i gñe fūdata sup subam ei⁹ necio euacuat per
formā g̃uis ⁊ leuis simplicit ⁊ medias int illas. sic igit
nec pñt eē ꝑfectiones prime ⁊ simplices ipsi⁹ potētie
materie nisi q̄ttuor tm̄. s. forme clamētares. s₃ mixte
⁊ medie sūt tot q̄t modis sūt miscibiles ille q̄ttuor for-
me. q q̄dē modi inumerabiles sūt a nobis. aie ṽo ad-
dite formis cōplexionalib⁹ multiplicāt s̄m spēm ad
nūerū formaꝝ mixtaꝝ q̄s de necitate sequūt. sūt eni
q̄dā forme medie cōflate ex formis elemētoꝝ q̄ sunt
vltimate ꝑfectiões ⁊ act⁹ vltimati. ⁊ talib⁹ nō sequūt
nec addūt aie p modū seq̄le. Alie ṽo sūt q̄ nō sūt ter-
minate. imo ex h̄ ipso q̄ sūt tales uel tales mixtiones
sūt apte nate recipe alias ꝑfectiões secūdarias ⁊ coi-
care aliquib⁹ opatiōib⁹: utpote sensationi aut motui
q̄ꝝ tñ nō pñt eē sufficientia p̄ncipia. sicut p₃ de mixti-
one elemētoꝝ in carne. ꝓpt qd̄ necio forme tales mi
xte ⁊ medie ex formis elemētarib⁹ exigūt additamē-
tum vlterioris cōplemēti ⁊ act⁹. q act⁹ sūt aie q̄ sunt
seq̄le intrinsece aliq̄ꝝ formarū cōplexionaliū carnis
videlic₃ ⁊ ossis ⁊ nerui ⁊ similiū. ut cōmētator dic̄ 7°
metaphisice. cōmēto 31°. ait eni q̄ mãifestū ē aiam eē
additā cōplexionalib⁹ formis. sic igit p₃ q̄ mã nō pōt
actuari imediate q̄dē nisi p formas elemētares oppo
sitas ⁊ simplices. uel p formas medias ⁊ cōflatas ex
ipsis. vltimate ṽo p aias q̄ sūt seq̄le ⁊ necie ⁊ intrinse-
ce q̄rūdā mediaꝝ formaꝝ ex elementaribus formis
cōstitutaꝝ. ⁊ h̄ loquēdo de formis subalib⁹. nam for-
mas accñtales nō pñt recipe nisi mediātib⁹ istis. nec
alias nisi q̄s exigūt forme subales. s₃ ↄstat q̄ oēs iste
pñt reduci p agens nãle. qd̄ eni pōt in extrema pōt in
media. virtute q̄dē celi trahi pōt mã ad formas ele-
mētares ⁊ oēs formas medias vsq₃ ad vitā. ⁊ etiā ad
ipsā. q₂ ꝓducēs aliq̄d de necitate facit illud qd̄ ē seq̄-
la necia respcū illi⁹. g̃ celū pōt trahere mãm ad totū
illū ordinē actuū ⁊ formaꝝ. in q̄ꝝ gñe suba dicit pure
potētialis. nisi q̄ in aliq̄b⁹ coexigit actionē agētis se-
cūdarij vniuoci in gñatis p ꝓpagationē. sic igit p₃ q̄
mã extrahi pōt ad oēm actū p agētia nãlia. ⁊ q̄ p̄mū
alterās ⁊ vlē mouēs mãm ad oēm actū ē corp⁹ cele-
ste. s̄m ph̄m q in hoc a veritate fidei nō discordat. hec
ille in forma. ¶ 3° sic argui pōt ad idē ex eius ibidē di-
ctis. Si mã eēt in potētia ad aliquā formā quā agēs
nãle nō pōt inducere. h̄ p̄cipue poneret ꝓpt formas
q̄ educūt p miraculū uel ꝓpt aiam rōnalē q̄ a deo so-
lo ꝓducit. s₃ ꝓpt nullū istoꝝ debet qs moueri a p̄di-
ctis. Nō q̄dē ꝓpt p̄mū. forme eni q̄ educūt p miracu-
lum. sūt vtiq₃ educibiles p agēs nãle cū ordine q̄dā.
q̄n eni ex mortuo fit viuū imediate ↄuertit ordo nã-
lis quē tāgit cōmētator 8° me^{ce}. cōmēto 18°. dicit eni
q̄ quādo ex viuo fit mortuū. tūc ex mortuo nō fit vi-

nū donec reuertatur in quattuor elementa. deinde forme que sunt inter q̄ttuor elemēta et vitā gn̄abūt. et sic vita gn̄abit necessario. hec ille. Et sic ↄsurgit miraculū stupore et admiratiōe dignū. qz subuertit ordo formaꝝ. et ille mod⁹ opandi competit soli deo. nō igit inducit aliqua forma q̄ nō sit nāliter inducibilis q̄uis sub alio et alio ordine. Nec silr 2m debet mouere. q aia rōnalis nō vnit materie p modū aliarum formaꝝ. non ē enim sola formatio aut sola cōplexio. sicut aīe alioꝝ aīaliū. imo ē res subsistens. sic igit rōnalem aīam nō pōt extrahere. qz nec extrahibilis ē a mā. hoc ē dictu q mā trahi nō pōt ad talē aīam. sicut cera trahit ad figurā. necessario eni gn̄abilis esset et corruptibilis. sicut et cetere forme ad q̄s mā trahitur. vnitur ḡ p essentiam et in esse ut forma altior et alteri⁹ rōnis. nō solū eni est pfectio materie sed ē res i se manens sine mā. habet tn̄ q vniat intrinsece quodā excellētiori modo formali. Nec inquit ē instantia de locutione asine Balaam. qz non oz q oi motui violēto et ināli correspondeat aliqđ agens in natura. ¶ Contra 5am ↄnem et 6am arguit dicens: Licz iste mod⁹ dicendi q̄ ad aliqd verus sit. tn̄ insufficiens ē in h q non distinguit de repugnātia pdicati ad subiectum. et de implicatione ↄtradictiōis. ↄstat eni q qcqd repugnat et ↄtradicit diffinitioni videt diffinito ↄtradicere et repugnare. sed s̄m fidei veritatē negari nō pōt qn de⁹ faciat circa aliqua subiecta aliq̄ q̄ tamē coꝝ diffinitionib⁹ repugnāt et ↄtradicūt. facit eni accidens utputa colorē sine mixto. et grauitatē sine graui. et siccitatē sine sicco. et tn̄ ista nō pn̄t itelligi nec diffiniri sine subiecto. Et iterum pōt facere subam panis sine suis accidentib⁹. sicut facit accidētia sine subiecto. et p consequens posset facē hoiem absq3 oi mēbro organico. et oē aial. cū tn̄ aial nec diffiniri nec intelligi possit sine corpore organico physico. Similiter etiam facit duo corpa dimensionata i eodē loco et in eodem situ ita q due linee nō se intersecātes nec penetrātes nec angulos faciētes sūt in eodē situ. qđ repugnat diffinitionib⁹ et petitiōib⁹ geometricis. et ↄ omnē apphēsionē qz null⁹ pōt imaginari plures dimēsiōes in eodē situ qn se mutuo penetrent intersecandoq3 se diuidant. ḡ non ē sufficient dictū q de⁹ tātūmodo possit facere qđ non iplicat ↄtradictionē aut repugnantiā nisi vlteri⁹ distinguat de ↄtradictione et repugnātia. ¶ Cōfirmat hoc idē. nam firmissime credim⁹ q de⁹ potest aliqd de nihilo facere et nām creatā assumere ad vnitatē suppositi. et subam panis et vini i corp⁹ xpi ↄuertere. idē corp⁹ numero mortuū et incineratū ad identitatē numeralē reducere. incorruptibilitatē corporib⁹ gloriosis cōpositis ex ↄtrarijs dare. et sic de multis alijs mirabilib⁹. sz constat q nullus pōt talia mēte cōcipe absq3 repugnantia et ipossibilitate. igit vanū ē dicē et alienū a fide qn de⁹ incōpossibilia facē possit. Iterū. qz solū illud ē simplicit ipossibile qđ ē ipossibile p̄ mō. cui impossibili opponit pmū pncipiū cui initit ois veritas. istud impossibile ē idem simul esse et non esse. nullū aūt aliud ē impossibile simplicit nisi q̄ten⁹ includit illud. et oē aliud ē possibile i se. q̄ posito nō ponit idē simul eē et nō eē. et p ↄsequēs in ordine entium erit aliqđ ens qđ illud tale poterit reducere ad actū. alioqn frustra eēt illa possibilitas et ociosa. nec correspōderet cuilibet possibili aliqđ potēs. et eēt aliquod possibile ab intrinseco et p se qđ fieret ipossibile ab extrinseco. et ppt carētiā agentis. cui⁹ oppositū deducit cōmentator p̄ celi et mūdi. cōmēto. 103. vn̄ cū itellect⁹ nō possit separe aial a corpe organico et quāto. nihilomin⁹ realitas qdditatiua aialis alia ē a quātitate. et ita ponēdo qdditatē aialis eē et quātitatē nō eē. nō ē ponere idē eē et nō eē simul. et s̄m h lz intellect⁹ ↄcipiat illud eē ipossibile 2o mō. tn̄ nō ē impossibile simplicit p̄ mō. Relinqt ergo q debeat intellectus arīs aliquod agēs qđ possit h facē. qđ tn̄ ipse apphēdit icōpossibile a q̄ incōpossibilitate abducitur ne possit illud directe intelligere. et sic ē de oib⁹ miraculis. sufficit ḡ theologo declarare q nō est in illis ↄtradictio pmo mō. sed 2o mō. vocat eni ↄtradictionē pmo mō cū pdicatum negat aliqđ qđ pdicat in p̄ mō dicēdi p se de subiecto uel aliqd inclusū i rōne diffinitiua subiecti formalit et i recto. qđ idē ē. ut si dicat: hō irrōnalis ul' hō insensibilis. Sz ↄtradictio 2o mō ē cū pdicatū icludit negationē alicui⁹ extrīs i rōne diffinitiua subiecti adiectiue uel i obliq̄. ut si dicat aial spūale aut aial nō organicū nam spūale negat corporeū qđ ponit adiectiue i diffinitione aialis. et silr si ponat simitas sine naso. qz nasus ponit i diffinitiōe simitatis i obliq̄. ¶ Cōfirmat iterū. quia temerariū eēt negare qn de⁹ posset facē figurā sine supficie: rectitudinē sine linea. pter h q stupet anim⁹ audiētis. et illud cape nō pōt. meli⁹ eni ē itellectui derogare q̄3 deo: et potētie cognitiue q̄3 oipotētie pductiue. psertim cū nō sit magis ↄceptibile q fiat siccitas sine sicco. aut grauitas sine gui: qđ nullus fidelis negaret fieri p dei potētiā i hostia ↄsecrata. meli⁹ ḡ ē attribuere aliqd deo alti⁹ q̄3 intellect⁹ nr̄ valeat attingere. nec etiā indagatio phīca: q̄3 ponē q dīna oipotētia nihil valeat separe nisi qđ mens nr̄a metit et imaginat. nō eni indiget de⁹ nr̄o mēdacio ut entitates reꝝ et diuersas ↄditiones q̄s eis indidit sua architectoīca manu et ineffabili puidentia p q̄dā falso obsequio subtrahamus ad h q res valeat separe q̄si nihil possit facē oipotēs nisi qđ mēs nr̄a cōprehēdit. h ille. ¶ Cōtra 7am ↄnē q̄ ponit q de⁹ nō pōt facere pteritū nō fuisse. arguit Gregori⁹ multiplicit. p̄ sic. quia non apparet aliq̄ cōtradictio iplicari uel seq ex eo q aliq̄ res q̄ ē pterita. vbi grā: adā. ponit nō fuisse. qm̄ aliqn fuit verū adā nō fuisse. et p ↄsequēs nō icludebat nec añcedebat alicui ↄtradictiōi necessario. ḡ nec nunc. ¶ 2o sic. quia ad adā nō fuisse nō sequit pmū pncipiū non esse verū. igit pōt fieri a deo. aīs pz. quia nō pl⁹ videt posse pbari q seqt aliq̄ ↄtradictio ad adā non fuisse seu ad istā: adam nō fuit. q̄3 ad istam: antixpus non erit. ad quam tamen est certum nō sequi aliquā ↄtradictionem cū ipsa sit possibilis esse vera. ¶ 3o sic. De⁹ pōt eternaliter nō voluisse vnq̄3 pducere adā. ergo potest eū non produxisse. aīs pbatur. quia non minus adam quē voluit eternalit pducere aliqn pōt eternaliter nō voluisse pducere. q̄3 antixpm: quē etiā

voluit eternalit̄ ꝓducere i fine mūdi possit eternalit̄
non voluisse ꝓducere. sed certū ē ꝙ ipse pōt eterna-
liter non voluisse ꝓducere antixp̄m. alias uel voluis-
se ꝓducere ⁊ non produceret sicut voluit. ⁊ sic frustra-
ta uel mutata fuisset ei⁹ volūtas uel non posset nō ꝓ-
ducere antixp̄m q̄ꝫ vtrūq; certū ē eē falsū. ꝯña ꝑnci-
palis est clara. q2 sequitur: deus nō voluit etnalit̄ ꝓdu-
cere aliq̄n adā. igit̄ deus non voluit ꝓducere adam
⁊ si nō voluit nō ꝓduxit. ¶ Forte dicet̄ ꝙ nō ē simile
de adā p̄terito ⁊ de antixp̄o futuro. qm̄ ꝓductio ade
iam ē posita in effectu ⁊ extra suas causas. ac ꝑ h̄ nō
remanet sub ꝯtingētia suaꝝ causaꝝ ut possit nō fuis-
se. ꝓductio ꝟo antixp̄i nōdū ē posita. ⁊ iō ē adhuc sub
ꝯtingentia suaꝝ causaꝝ. ⁊ pōt non poni. ⁊ ꝑ ꝯsequēs
pōt antixp̄s nō fore. ⁊ sic ꝓductio adā nō pōt nō fuis-
se. ita deus nō pōt non voluisse ꝓducere adā. potest
aūt non voluisse ꝓducere antixp̄m. sicut ei⁹ ꝓductio
pōt non fore. ¶ Sꝫ ista rñsio sup eo ipso fundat̄ sup q̄
vertit̄ p̄sens dubiū. hoc eni inquirit̄ ꝑncipaliter scilꝫ
an adam uel aliud cui⁹ ꝓductio iam posita fuit i effe-
ctu possit nō fuisse ꝓductū. qd̄ etiā nō ē aliud in sñia
q̄ꝫ si diceret̄ an adhuc sit sub contingētia p̄me cause
q̄tū ad fuisse ⁊ nō fuisse diuisim. sic ꝓductio antixp̄i
est sub ꝯtingentia p̄me cause q̄tū ad fore ⁊ non fore.
⁊ iō rñsio nō apparet sciētifica. ¶ Cōfirmat̄. q2 dictū
est qm̄ q̄uis respectu secūdaꝝ causaꝝ talis differen-
tia effectus iā ꝓducti ⁊ effect⁹ ꝓducibilis q̄tū ad cō-
tingentiā haberet locū. In respectu aūt ad p̄mā cau-
sam cui eque possibilia sūt quecūq; nō implicāt ꝯtra-
dictionē iuxta cōem theologoꝝ ꝯcessionē nō videtur
locū habere cū non plus appareat ꝯtradictionē ipli-
cari si dicat̄ adam non fuisse q̄ꝫ si dicat̄ antixp̄m non
fore. ⁊ iō vtrūq; videt̄ equaliter remanere sub cōtin-
gentia p̄me cause. ¶ 2° ꝯ rñsionē ꝓbādo añs 3e rōnis
Si esset impossibile deū nō voluisse ꝓducere adam
hoc ut videt̄ nō esset q2 ꝓduxit sꝫ q2 voluit ꝓducere
⁊ necesse esset ipsū voluisse. q2 da ꝑ impossibile ꝙ ne-
cesse sit ipsū ꝓduxisse. ⁊ tñ nō sit necesse ipsū voluis-
se ꝓducere. adhuc erit possibile ipsū nō voluisse ꝓdu-
re. sed ꝯstat ꝙ nō min⁹ verū ē deū ab eterno voluisse
ꝓducere antixp̄m q̄ꝫ sit verū eum voluisse ꝓducere
adam. ex quo videt̄ ita illud sicut hoc eē contingēs.
¶ Confirmat̄ q2 non videt̄ dicendū ꝙ tp̄alis ⁊ noua
ꝓductio ade aliq̄ mō minuerit aut sustulerit liberta-
tem uel potētiā diue volūtatis ut videlꝫ illud quod
anteq̄ꝫ ipsa poneret̄ in effectu deus volebat libere ⁊
ꝯtingent̄. ⁊ poterat non voluisse illa posita noluerit
necessario ⁊ nō possit nō voluisse. ¶ Huic etiā fauere
videt̄ verbū magistri i fine distinctiōis. 43e p̄mi libri.
ait eni ꝙ deus hꝫ potētiā volēdi ⁊ nunc ⁊ ab eterno.
qd̄ tñ nullo mō vult nec ab eterno voluit. ⁊ nō minus
ut videt̄ hꝫ potētiā non volēdi ⁊ nūc ab eterno quod
mō vult ⁊ ab eterno voluit. ¶ 4° ꝑncipaliter arguit̄
sic. quia si res p̄terita ⁊c̄. videt̄ sequi ꝙ deus posset
dicere falsū aut mentiri ⁊ fallere ꝑ se directe: quorū
vtrūq; repugnat doctrine scōꝝ. ꝯña ꝓbat̄. nā deus
pōt alicui absoluta ⁊ non tm̄ ꝯditionata reuelatione
p̄dicere aliqd fore in a. tp̄e futuro ⁊ velle ꝙ ille si cre-
dat eē futuꝝ. quimo ⁊ cū hoc causare in mente illius
iudiciū ⁊ assensū quo assentiet ⁊ iudicet sic esse futuꝝ
hoc facto ⁊ in preteritum lapso si p̄teritū non potest
ꝑ diuinā potentiā non fuisse. semꝑ postea erit verū ⁊
necessariū deū sic reuelasse ⁊ illū taliter assensisse ⁊
credidisse futuꝝ. sed nō obstante aliq̄ reuelatiōe p̄us
facta de aliquo futuro qd̄ adhuc ē futurum. in ptāte
dei est ut illud non eueniat. alias cū de futura morte
xp̄i multe reuelationes p̄us ⁊ ꝓphetis ⁊ aie xp̄i ⁊ per
xp̄m ipsis ap̄lis facte fuissent. nō fuisset in libera po-
testate xp̄i instante tp̄e sue passiōis vitare ⁊ recipere
mortē. ꝯtra qd̄ ipse ait Joh. 10. potestatē habeo po-
nendi aiam meā. Et paulo post qm̄ ait: Nemo tollit
aiam meā a me. sed ego pono eā a meipso. manifeste
significans ꝙ tūc i eius ptāte erat nō mori. ⁊ hūc sen-
sum ex eisdē verbis elicuūt glose. Et Aug⁹ sup Joh.
omelia. 45a. Et 4° de trinitate ca° 13°. Hoc etiā xp̄s
significauit cū ait petro: An putas q2 nō possū roga-
re patrē meū: ⁊ exhibebit mihi plus̄ q̄ꝫ duodecim le-
giōes angeloꝝ. ⁊c̄ Math. 26°. ponit̄ ḡ ꝙ tale futu-
rū non eueniat. sequtur ꝙ de⁹ falsū dixit ⁊ mētit⁹ ē illi.
ac decepit eū ⁊ fefellit. ⁊ silr̄ ꝙ cū deus reuelabat
tūc actu mentiebat̄ ⁊ fallebat. nā asserebat illi aliqd
fore ⁊ volebat. quimo faciebat ꝙ ille actu assentiret
qd̄ tñ s̄m veritatē nō erat futuꝝ ⁊ ita nō esse ipse de⁹
bene sciebat: q̄ vtiq; sufficiūt ad plenā rōnē mēdacij
uel fallacie. ¶ 5° arguit̄. Nā dic̄ Aug⁹. 26. ꝯ Faustū.
Tam nō pñt futura nō fieri q̄ꝫ nō fuisse facta p̄terita
⁊ loqt̄ ibi determinate q̄tū ad potētiā dei. sic ḡ ⁊ non
plus ē deo ipossibile p̄terita nō fuisse ⁊ futura nō fo-
re. sed certū ē ꝙ futura nō fore nō ē simplicit̄ deo im-
possibile ⁊ absolute. ḡ nec p̄terita nō fuisse.

Ad argumenta

Aureoli ꝯ 4am ꝯnē p̄ lo-
co facta dic̄. ad p̄mū qui-
dem ꝙ potentia obedientie multiplex est. quedā ad
recipiendū. ⁊ ista cōuenit materie ⁊ loco ⁊ potentijs
passiuis. ⁊ talis non est in oī creatura. quia nō quod-
libet pōt aliud recipe. Alia ē ab esse uł nō eē. ⁊ talis ē
in omni creatura ꝑ compationē ad deū. de prima lo-
quit̄ ꝯ non de 2a. quia p̄ma est realis potentia. sed 2a
non ē forte nisi nō repugnātia terminoꝝ uel habitu-
do ad diuinā oipotentiā. sicut dicit scūs Tho. de po-
tentia dei. q. 3. arti. p̄. ꝙ mūd⁹ anteq̄ꝫ fieret erat pos-
sibilis esse non ꝓpter aliquā potentiā passiuā mate-
rie. sed ꝓpter potētiā actiuā agentis. uel q2 non erat
repugnātia in terminis hui⁹ enūciabilis: mūd⁹ est. Et
2° contra gentiles. ca° 22° dicit ꝙ in potentia entis
creati ē oē qd̄ enti creato nō repugnat. sicut in potē-
tia nature humane sūt oia que nām humanā non tol-
lunt. ⁊ istud non pōt intelligi de aliqua reali potentia
scilicꝫ que sit actiua uel passiua. ⁊ ideo p̄ma duo ar-
gumenta non ꝓcedunt. ¶ Ad 3m ꝑ idem. ⁊ similit̄ ad
4m. non eni dicimus ꝙ potentia obediētialis 2° mō
dicta sit solū potētia materie. sꝫ dicim⁹ ꝙ de⁹ posuit i
mā rōnes obediētiales ut sup̄ patuit. Et silr̄ idem
ponit 2° sen. dis. 18. q. 1. arti. 2° vbi dic̄. Forme reꝝ s̄m
ꝙ in arte diuina existunt p̄mordiales esse dicuntur
eo ꝙ ipse sunt prima ꝑncipia rerum producēdarum.

potētia autem que rebus indita est ad suscipiendū il-
lud i se qđ volūtas diuina disponit: rōnes obediētiales
a quibusdā dicūt̄ fm q̄s inest nature ut fieri possit ex
ea q̄ deꝰ disposuit. ipse aūt ꝟtutes in mā posite p q̄s
nāles effectꝰ ꝯsequūt̄: rōnes seminales dicūt̄. h ille.
Ex qbꝰ pꝫ ꝙ potētia obediētie nō solū ē in mā. Sꝫ qꝛ
hic fit mentio de rōnibus seminalibꝰ q̄s qdē vocāt in-
choationes formarū. videndū est quid sūt: a ꝓposito
recedendo. Et quidē multis opinionibꝰ sup hac mā
recitatis scūs Tho. istā eligit dicēs. ꝙ ipsa habilitas
materie ad recipiēdū dicit̄ potētia passiua materie ꝛ
appetitꝰ eiꝰ ꝛ inchoatio forme. sꝫ rō seminalis ē aliud
illa eni inchoatio ē potētia passiua. sꝫ rō seminalis est
virtus actiua cōpleta in nā ut calor ꝛ frigus ꝛ forma
ignis ꝛ virtꝰ solis ꝛ hꝫ. ꝛ dicūt̄ seminales nō ꝓpt̄ esse
incōpletū qđ habeāt sic virtus formatiua in semine.
sed qꝛ rerum indiuiduis primo creatis hꝫ virtutes
collate sunt p opa sex dieꝝ ut ex eis q̄si ex qbusdā se-
minibus ꝓducerent̄ ꝛ multiplicarent̄ res nāles. Di-
cunt̄ aūt rōnes hꝫ virtutes. non qꝛ sint in mā p modū
intētionis. sꝫ qꝛ ab arte diuina ꝓducunt̄. ꝛ manet i eis
ordo ꝛ directio itellectꝰ diui. sic i re artificiata manet
directio artificis i finē deſminatū. hec ibi. Ex qbꝰ pꝫ
qd sint rōnes obediētiales ꝛ seminales ꝛ ꝑmordiales
ꝛ incident formaꝝ inchoatiōes. ¶ Ad 5m dico ꝙ q̄rit
qd sit potētia māe nālis aut obediētialis. Dico āt ad
h ꝙ potētia nālis ipsiꝰ materie ē ipsa essentia materie
sꝫ in sui rōne includat respectū ad actū ꝑmū q ē for-
ma. Et ꝙ ista sit mens scī Tho. pꝫ. nā ꝑma pte. q. 77.
arti. ꝑ. ad 2m. dans differētiā int̄ potētiam materie ꝛ
potētiā aie dic: Actꝰ ad quē ē i potētia mā ꝑma. ē for-
ma subalis. ꝛ iō potētia māe nō ē aliud q̄ eiꝰ eēntia. h
ille. Itē de spūalibꝰ creaturis. q. 3. ad 3m dicit: Cum
vnūquodqꝫ genꝰ diuidat̄ p potentiā ꝛ actū ipsa poten-
tia q ē i gn̄e subē ē sic forma actꝰ. vn̄ mā nō subest for-
me mediāte alia potētia. h ille. Cōsimilit̄ dico ꝙ potē-
tia obediētialis receptiua quam deꝰ indidit materie
non ē aliud q̄ eēntia materie fm rē. sed tn̄ fm rōnem
addit respectū ad potētiā actiuā dei. Cū aūt dicit ar-
guens ꝙ relatio illa ē i potētia creatoris obediētiali.
pꝫ qd dicendū. ē eni i potētia obediētiali 2o mō dicta
nō aūt ꝑmo mō. sꝫ mā ꝑmo mō et 2o mō ut pꝫ ex dict
¶ Ad vltimū cū dicit ꝙ relatio nō pōt fundari in ni-
hilo. verū ē de relatiōe reali. sed relatio rōnis potest
vtiqꝫ in eo qđ actu nō ē fūdari sicut relatio ꝑoris aut
posterioris aut ꝓducibilis. ꝛ talis ē relatio ꝓducibiliū
ad diuā oipotētiā t̄minata. verūtn̄ potētia obediēti-
alis quā hn̄t nōdū ꝓducta q nūq̄ ꝓducent̄: ꝛ q solū
sūt creabilia ut angeli. sꝫ nō ponat aliud ab illa habi-
tudine. tn̄ illa q deus pōt materie imprimere hn̄t po-
tētiā q ē relatio realis in mā fūdata ꝛ ad deū t̄minata
¶ Ad ea q 2o loco ꝯ hāc ꝗnem obiecta sūt rn̄det̄. Ad
ꝑmū quidē ꝙ rn̄sio ibidē data ē bona. licꝫ eni in nā sit
potentia ad gratiā ꝛ gloriā. nō tn̄ oꝫ ꝙ in nā sit aliqua
creatura q illā potētiā reducere possit ad actū. sꝫ deꝰ
solꝰ. cōcedo tn̄ ꝙ argumentū ꝯcludit de potētia pas-
siua nāli. nō aūt obediētiali. ¶ Ad 2m negat̄ aña. dico
eni ꝙ mā nō solū ē i potētia nāli ad formas elemēto-
rū ꝛ mixtoꝝ ꝛ aiatoꝝ de qbꝰ ipse loq̄t̄. imo ad multa
accidētia ē i potētia obediētiali q sub nullo dictoꝝ cō-
tinent̄ scꝫ ad formas q ꝯferēt̄ in resuscitatiōe. cuius-
modi sūt claritas ipassibilitas agilitas subtilitas. ꝛ iō
inductio ibi facta solū ꝯcludit de potētia nāli. nō aūt
de obediētiali. sic ꝛ argumētū ꝑcedēs. ¶ Ad 3m dico
ꝙ illa motiua sūt efficacia cuilibet fideli. qđ autē iste
dicit de miraculis. pꝫ ꝙ non sufficient̄ inducit. nā licꝫ
forme inducte p miraculū resuscitatiōis possent edu-
ci p agēs nāle. nō tn̄ multe alie q miraculose inducūt̄
uel inducte sunt in corpe xp̄i glorificato. qđ aūt dicit
de aia rōnali veꝝ est q ad aliq scꝫ ꝙ ipsa nō extraha-
tur de potētia nāli materie. sꝫ si intelligat ꝙ ipsa nul-
lo mō se hꝫ ad mām corpis humani ut actꝰ ad poten-
tiā credo ꝙ icideret i errorē ponētē ꝙ aia intellecti-
ua nō ē forma corpis hūani. ¶ Qđ vltimo pōit de lo-
cutione asine pꝫ ꝙ plane ꝯcedit ꝓpositū scꝫ ꝙ ē aliq
transmutatio quā nō ponit agens nāle. qd etiā dicēt
iste de stella q magis apparuit an aliquo agente nāli
posset induci ꝛ de ifinitis talibꝰ ꝑsertum cū fm Criso-
stomū legat̄ illā stellā magis ꝑ apparuisse in quodā
monte i forma puuli hn̄tis signū crucis ut recitat san-
ctus Tho. 3a pte. q. 36. arti. 5o. ad 4m. Itē qd diceret
de motu solis q tpe Ezechie retrocessit. ꝛ de motu lu-
ne q xp̄o patiente ab oriēte versus occidentē rediēs
supposuit se soli ꝛ pꝰ eiꝰ eclipsationem q q̄si tribꝰ horis
durauit rediit ad occidentē fm ꝙ innuit Dionysiꝰ in
ep̄la ad ꝑolicarpū. Et scūs Tho. 3a pte. q. 44. arti.
2o. ꝛ silr̄ accidentia q i mūdi renouatiōe i celo ꝛ ele-
mentis inducent̄ non possent aliq virtute nāli mate-
rie imꝑmi q ꝓpter arguēs nimis gn̄aliter fuit locutꝰ.
¶ Ad ea q ꝯ 5am et 6am ꝗnes inducta sūt rn̄det̄. Et q-
dē ad ꝑmū dico ꝙ modꝰ q scūs doctor declarat oipo-
tentiā. sufficiens ē. nec illa distinctio quā iste facit de
ꝯtradictiōis iplicatiōe diuā oipotētiā manifestat cla-
rius aut veriꝰ. qnimo forte oipotētie attribuit aliq q
possent risū infidelibus cōcitare ꝛ doctrinā fidei irra-
tionabilē reddere apud illos dum scilꝫ ponit deum
posse diffinitionē a diffinito separe. ꝛ sola illa eē sim-
plicit̄ impossibilia q repugnāt ꝑmo mō dicendi p se. ꝛ
oia talia deū posse. Cū igit̄ ꝑ dic ꝙ grauitatē eē sine
graui. ꝛ siccitatē sine sicco ꝛc̄. repugnat eoꝝ diffinitio-
nibꝰ. falsū ē. ut eni dic scūs Tho. 3a pte. q. 77. arti. ꝑ.
ad 2m. eē in subiecto nō ē diffinitio accidētis sꝫ ē q̄dā
ꝯditio ꝯsequēs nām accidētis sibi relictā. Itē 4o. sen.
dis. 12. q. 1. arti. ꝑ. q̄stiūcula ꝑma. ad 2m dicit sic: Sicut
ꝓbat Auicēna in sua metaphisica p se existere nō est
diffinitio subē. qꝛ p h nō demōstrat̄ quidditas eius. ꝛ
sua quidditas nō ē suū eē. alias nō posset esse genꝰ cū
singula cōtenta in gn̄e differant fm eē. sed diffinitio
uel q̄si diffinitio subē ē res hn̄s quidditatem cui acq-
ritur esse uel debetur esse non in alio. ꝛ similiter esse
in subiecto nō est diffinitio accidētis sꝫ ecōtrario res
cui debet̄ eē i alio. ꝛ h nūq̄ separ̄ ab aliquo acciden-
te nec separari potest. quia illi rei que est accidens
fm rōnem sue quidditatis semp debetur esse in alio
sed pōt esse ꝙ illud qđ debetur alicui fm rōnem sue
quidditatis. ei virtute diuina agēte non cōueniat. ꝛ sic

patet q facere accidens esse sine suba non ē separe
diffinitionē a diffinito. et si aliqn hoc dicatur diffini/
tio accidentis. pdicto modo intelligēda ē diffinitio di
cta. qz aliqn ab auctorib⁹ diffinitiões ponūt̃ cā breui
tatis non sm debitū ordinem. sed tangūt̃ illa ex qui/
bus pōt accipi diffinitio. hec ille. Ex quibus pz q dif/
finitio grauitatis non ē esse in suba graui. nec diffini/
tio coloris est esse in suba colorata. et idē de siccitate.
Dico tñ q sm scm̃ Tho. 3ª parte. q. 77. arti. 2º i sacra/
mento altaris sola quātitas est sine subiecto. sed oīa
alia accidētia insunt quātitati ut subiecto. et ē ibi ali/
quid coloratū et aliquid graue et aliqd siccū. sed de h
forte alias plixior erit sermo. ¶ Cū secundo loco dic
q de⁹ pōt facere hoīem uel animal absq̃ mēbris or/
ganicis. dubiū est et falsum sm opinionē scī Thome.
ipse enim in multis locis pbat q de necessitate oē cō
positum ex mā et forma hz quātitatē et dimensionem
vnde 2º ɔ gentiles caº. 49º. sic ait: Unūqdq̃ ex mā et
forma compositū est corpus. diuersas enim formas
mā nō nisi sm diuersas partes recipe pōt. que quidē
diuersitas partiū esse nō pōt nisi sm q p dimēsiones
in mā existentes vna cōis mā in plures diuidit̃. sub/
tracta eni quātitate suba idiuisibilis ē. hec ille. Eādē
pbationē ponit pma parte. q. 50. arti. 2º. Et sic pz q
oē compositū ex mā et forma ē quātū. et pari rōne or/
ganicū. Posset tñ dici q de rōne aīalis qdditatiua
nō ē organizatio. sz de hoc supsedeo. qz sanct⁹ Tho.
4º sen. dis. 10. q. 1. arti. 2º qstiūcula. 3. dicit q de rōne
corporis viui ē organizatio. Ibidē etiam dicit q p/
pria passio sube corporalis est quātitas. et dicit eā in/
sepabilē. Dico tñ q de⁹ nō posset subam creatā ab oi
accidente separe saltē a relationib⁹ sm mentē sancti
Tho. vnde 8º qlibet. q. 4. arti. 3º ad 4m dicit: Ex h
ipso q suba creata compat̃ ad deū conseq̄t̃ ipsā ali/
quod accidens. sicut ipsa relatio creatiōis aut serui/
tutis aut alia similis relatio. vnde sicut de⁹ nō pōt fa
cere q creatura nō depēdeat ab ipso. ita non posset
facere q esset absq̃ alijs accidentib⁹. hec ille. ¶ Cū
dicit 3º q duo corpa dimensionata eē in eodem situ
implicat cōtradictionē. falsū est. vnde scūs Tho. 4º
sen. dis. 44. q. 2. arti. 2º qstiuncula 3ª ad 2m dicit. Po
sito q duo corpa sint in eodē loco p miraculū. non se/
quitur aliquid cōtra cōmunes animi conceptiones.
nec cōtra diffinitionem linee. nec ɔtra ɔnes aliquas
geometrie. quātitas enim dimēsiua in hoc differt ab
oib⁹ alijs accidentib⁹ q hz spécialē modū indiuidua/
tionis et distinctionis scz ex situ partiū pter rōnē indi/
uiduationis et distinctionis: q est sibi et alijs oībus acci/
dentibus cōis scz ex mā subiecta. sic igitur vna linea
pōt intelligi diuersa ab alia. uel qz est in alio subiecto
que cōsideratio non est nisi de linea nāli. uel qz distat
in situ ab alia. que consideratio ē etiā de linea mathe
matica q intelligit̃ pter mām. si g remoueat̃ mā non
pōt esse distinctio lineaz nisi sm sitū diuersū. et similit̃
nec pūctoz nec supficiez aut quarūcūq̃ dimensio/
nū. et sic geometer non pōt ponere q vna linea adda/
tur alij tanq̄ distincta ab ea nisi sit diuersa in situ ab
ea. sed supposita distinctione subiecti sine distinctiōe
situs et diuino miraculo. intelligentur linee diuerse q
non distant situ pter diuersitatē subiecti. et similiter
diuersa puncta. et sic due linee desigte in duob⁹ cor/
poribus que sūt in eodem loco trahuntur a diuersis
punctis ad diuersa pūcta. ut non accipiamus pūctū
sigtū loco sed in ipso corpore locato. quia linea non
trahitur nisi a pūcto qd est termin⁹ eius. et similit̃ etiā
duo circuli desigti in duobus corporib⁹ spericis exi/
stentibus in eodem loco q sunt duo non pter diuer
sitatem situū. alias non possent se tangere sm totum
sed sunt duo ex diuersitate subiectoz pter se tota/
liter tangētes. adhuc manent duo. sicut etiā circulus
sigtus in corpe locato sperico tangit sm totū aliū cir/
culū sigtū in corpore locante. hec ille. ¶ Cū ulteri⁹ di
cit q de⁹ pōt aliqd facere ex nihilo etc. Dico q nullū
illoz implicat ɔtradictionē aut aliquā repugnantiā
Qz enim aliqd fieri ex nihilo nullā ɔtradictionē impli
cet ostendit clare scūs Tho. 2º ɔ gentiles capitulis. 16.
17. 18. Et pma parte. q. 45. arti. 5º. Et 2º sen. dis. 1. q. 1.
arti. 2º. Et de potentia dei. q. 3. arti. pº. Idem pbat de
assūptione nature humane. 3ª parte. q. 3. arti. pº. et. q. 2.
p totū. Et 3º sen. dis. 1. q. 1. arti. pº. Idē pbat de repatio/
ne corrupti in idēptitatē numeralē. 4º sen. dis. 44. q
1. arti. pº. qstiūcula. 3. Et 4º ɔ gētiles caº. 82º. Et qlibet
11º. q. 6. arti. pº. Idem probat de conuersione panis in
corp⁹ xpi. 4º sen. dis. 11. q. 1. arti. 3º qstiuncula pma. Et
3ª pte. q. 75. arti. 4º. Et 4º ɔtra gentiles. caº. 63º. Idē
pbat de incorruptibilitate resurgentiū. 4º sen. dis.
44. q. 2. arti. pº. questiuncula pma. Et 4º ɔ gentiles
caº. 83º. Locis eni pdictis clare ostēdit scūs Tho. q il
la que fide tenemus nullā implicant cōtradictionem
¶ Ad illud qd dicit ulteri⁹ scz q nihil ē simpliciter im
possibile nisi qd repugnat pº pncipio etc. dico q verū
est. Illud eni concedit scūs Tho. de potentia dei. q. 1.
arti. 3º ad 2m. sed tñ non solū repugnat pº pncipio p/
positio affirmans oppositū diffinitionis de diffinito
uel partē diffinitionis in recto et substātiue designatā
imo etiā ppositio affirmans oppositum diffinitionis
qualitercūq̃ de diffinito. nec solū est impossibile sim
pliciter illud qd repugnat ppositiōi vere in pmo mō
dicendi p se. imo etiā qd repugnat ppositioni vere in
2º mō. quod patet. nam ista ē simpliciter impossibilis:
aliqua humanitas ē q nullo modo dependet a deo. et
ista: aliq̄ res distincta a deo est equalis deo. et ista: sol
non est pducibilis a deo. et ista: aliqd generat seipsū.
et infinite tales i quib⁹ ppria passio negat̃ a subiecto
quas de⁹ de sua potētia absoluta verificare nō pōt.
et ideo distinctio quā facit arguens parū valet in p/
posito. vñ scūs Tho. sup 5º metaphisice. caº. de suba
dicit. Hoc qd coīter inuenitur i oib⁹ et sine quo res esse
non pōt. nō oz q sit suba rei sed pōt eē aliqua pprie/
tas ɔsequens substantiā rei uel pncipia sube. hec ille.
¶ Ad ultimā confirmationē dicitur q non ideo ne/
gatur q deus possit facere rectitudinem sine linea
uel figuram sine superficie: quia animus noster illis
auditis stupet. uel qz talia non plene comprehendit.
sed qz intellect⁹ noster ex lumine sibi nālit̃ indito eui/
dent̃ cōphēdit talia eē simplicit̃ ipossibilia utpote ɔ

p̄mū principiū reducibilia ac per hoc diuine potentie
non attribuibilia. nec hoc est diuinam omnipotentiā
limitare sicut ponit scūs Tho. de potētia dei. q. i. arti.
3. ad 2m in oppositū. vbi sic ait. Potentia dei non po-
test p̄dictū impossibile scʒ ↄtrarias opiniōes eē simul
q2 deficit a rōne possibilis. ⁊ iō potentia dei non dr̄ li-
mitari q̄uis hoc nō possit. nec dr̄ hoc nō posse q̄si im-
pedit⁹. sed q2 hoc nō pōt esse termin⁹ actionis alicui⁹
potentie actiue. hec ille. Temerariū aūt videtur ali-
quid assentire alicui cui⁹ oppositū dictat rō nālis. vn̄
scūs Tho. in de veritate. q. 14. arti. 10. arguit sic in 7º
loco. Cū deo sūme sit credendū illi magis debemus
credere p quē magis cōstat deū eē locutū. sʒ magis
ↄstat deum loqui p nālē rōnis instinctū q̄ p aliquem
aplm cū hoc certissimū sit deū esse actorē totius na-
ture. ḡ his q̄ dictat rō magis debem⁹ adherē q̄ his q̄
p̄dicant̄ p aplos ⁊ ,pphetas cū interdū videant̄ disso-
nare ab his que rō dictat nālis. sic dicūt deū eē trinū
⁊ vnū ul' virginē cōcepisse ⁊ alia hʒ. hec ille. Et rn̄det
dicendū inqt q p aplos ⁊ ,pphetas nūq̄ diuin⁹ dicit̄
aliqd qd̄ sit ↄtrariū his que nālis rō dictat. dr̄ tn̄ aliqd
qd̄ cōp̄rehēsionē rōnis excedit. ⁊ p tanto videt̄ rōni
repugnare q̄uis nō repugnet. sicut ⁊ rustico videtur
repugnās rōni q sol sit maior terra ⁊ q diameter sit
assimet̄ coste. que tn̄ sapienti rōnabilia apparēt. hec
ille. Et p̄ ↄ gentiles ca. 7º dicit: Cuius veritas xp̄ia-
ne fidei. humane rōnis capacitatē excedat. hec tamē
que rō nāliter indita hʒ huic veritati cōtraria esse nō
pn̄t. ea eni q̄ rōni nāliter sunt insita verissima esse cō-
stat ut nec eē falsa possibile sit ea cogitare. nec illud
qd̄ fide rōni est insitū cū tam euident̄ diuinitus affirma
tū sit fas ē credē esse falsū. q2 igit̄ solū falsū vero ē cō-
trariū ut ex eo⁊ diffinitionib⁹ inspectis manifeste pʒ
impossibile ē illis p̄ncipijs que rō nālit̄ cognoscit p̄di-
ctā veritatē fidei cōtrariā esse. Itē illud idē qd̄ indu-
cit̄ in aīam discipuli a docēte doctoris scia ↄtinet nisi
doceat ficte qd̄ de deo nephas ē dicē. p̄ncipio⁊ autē
nāliter noto⁊ cognitio ē diuinit⁹ indita cū ipse deus
sit actor nostre nature. hec ḡ p̄ncipia diuina sapia cō-
tinet. quicqd igit̄ hʒ p̄ncipijs ↄtrariū est diue sapiētie
ↄtrariat̄. nō igit̄ a deo esse pōt. ea igit̄ que ex reuela
tione diua p fidem tenēt̄ non pn̄t nāli cognitiōi eē cō
traria. hec ille. Ex quib⁹ clare pʒ q deus non pōt re-
uelare aliqd ↄtrariū nāli rōni quā nobis indidit. ac p
hoc nec facere cū oīa que facere pōt nobis reuelare
posset saltem singulū eo⁊ si nō oīa simul. ⁊ ↄsiter patʒ
q arguens dū dei oīpotētiā collaudare nitit̄ diuine
sapie contumeliā noscit̄ irrogare. nec aliud cōcludit
nisi q deus pōt facere aliqd nobis icōp̄rehēsibile. qd̄
concedo. ¶ Ad p̄mū Gregorij ↄ 7am ↄnē dico q licʒ
ista ,ppositio: Adam nō fuit. nō implicet ↄtradictionē
ex suis terminis absolute sūptis scʒ Adam. ⁊ si nō fu-
it. tn̄ cum hoc stat q est impossibilis p accidēs. nō eni
omne impossibile implicat ↄtradictionē ex terminis
nisi impossibile p se. dr̄ aūt impossibilis p accidens. q2
subiecto accidit oppositū p̄dicati. Hāc solutionē sen-
tentialit̄ ponit scūs Tho. de potētia dei. q. i. arti. 3º ad
3m. Sorte inquit non cucurrisse si curreret dr̄ ipossi-
bile p accidens eo q sortem currere uel non currere
q̄tū est in se est ↄtingens. sed p implicationē hui⁹ qd̄
ē p̄teritū sit impossibile. ⁊ iō dr̄ impossibile p accidēs
p illud quasi adueniens. hoc aūt adueniens ē impos-
sibile s̄m seipsū. plane eni implicat ↄtradictionē. di-
cere eni q fuit ⁊ non fuit sūt ↄtradictoria qd̄ sequtur si
fiat qd̄ p̄teritū nō fuerit. hec ille. Item p̄ sen. dis. 42.
arti. 2º ad 3m. Preteritū inquit nō fuisse pōt accipi ut
impossibile p accidēs uel ut impossibile p se. si eni ac-
cipiatur ipsa res que dicitur preterita: ut cursus sor-
tis. non hʒ impossibilitatē nisi p accidens suū qd̄ ē ex-
tra rōnē eius scʒ p̄teritionē. ⁊ res ipsa in se ↄsiderata
non dicit̄ deo impossibilis. pōt eni hoc facere q sor-
tes non currat. Si aūt accipit̄ s̄m q stat sub hoc acci
dente qd̄ est p̄teritio. sic ē impossibile p se. ⁊ hoc dicit̄
deus facere non posse. ⁊ simile ē de hoc qd̄ dicit̄: sor-
tem nō currere dū currit ē impossibile. q2 rōne adiū-
cti habet impossibilitatē p se. hec ille. Ex quo pʒ quō
ista: adam non fuit. ē impossibilis p accidēs. q2 subie-
cto scilʒ ade accidit p̄teritio que p se repugnat huic
p̄dicato scʒ non fuisse. ideo hec ē p se impossibilis: adā
p̄teritus nō fuit. saltē hec: adā ē p̄terit⁹. ⁊ non fuit. Et
si dicatur licʒ ista sit impossibilis p accidens: adam nō
fuit. tn̄ illud accidens scʒ p̄teritio nō necessario acci-
dit subiecto scʒ ade cū non sit ei⁹ ,ppria passio. ḡ pote-
rit deus facere q non insit subiecto. quo facto nulla
est repugnantia adam nō fuisse. 5º dico q sicut dicit
scūs Tho. i alio ,pposito supi⁹ i q̄dā qōne recitato q
siue illud accn̄s sit sepabile siue isepabile a subiecto:
tn̄ aliqd pōt attribui subiecto s̄m se cōsiderato qd̄ ei
repugnat ut ē sub aliq̄ accidente. Dico igit̄ q h̄ qd̄ di-
co adam nō fuisse s̄m se cōsideratum ē deo absolute
possibile sed nō ,put adam stat sub isto accidente. ⁊ il-
lud videt̄ esse mens eius p̄ sen. ut statim recitaui scʒ
q de⁹ pōt facere q adam nō fuit. non autē q adā sit
p̄teritus ⁊ nō fuerit. Dico igitur vlterius q adam cui
accidit p̄teritio in nō p̄teritū. q2 illud accidens scʒ p̄-
teritio ē insepabile ab eo. q2 licʒ p̄teritio sit accidens
cōe ⁊ nō accidēs p se ↄsequēs p̄ncipia ade eēntialia.
tn̄ cōsequit̄ ,ppriā causā ade factiuā scʒ ,pductionē
ade que ē quodāmō ei⁹ causa. ¶ Ad 2m siliter dico q
ad istā: adā nō fuit. nō sequit̄ p̄mū p̄ncipiū falsificari
⁊ ideo adā non fuisse s̄m se est possibile tn̄ accidit ade
aliqd scʒ p̄teritio de qua si dicat̄ hoc p̄dicatū nō fuis-
se simul cū subiecto falsificat̄ p̄mū principiū. nec adā
pōt ab illo accidente separari. nō eni pōt fieri de pre-
terito nō p̄terit⁹. ideo adā nō fuisse ē impossibile deo
p accidēs ,put impossibile opponit̄ necessario neces-
sitate imutabilitatis. ¶ Ad 3m dico q deū eternaliter
nō voluisse ,pducē adā vnq̄ ē s̄m se ipossibile abso-
lute. sʒ ē ipossibile p accidēs rōne p̄teritiōis ul' p̄ntie
oppositi velle in deo. Dico igit̄ q q̄libet istarū est per
accidēs impossibilis: de⁹ eternaliter nō voluit ,pducē
vnq̄ adā: deus eternaliter nō voluit ,pducere anti-
christū: tam ergo hoc q̄ illud ē impossibile prout im-
possibile opponit̄ necio nec̄citate imutabilitatis. qd̄li-
bet tn̄ ,pducto⁊ ē absolute possibile deo s̄m se sūptū.
pōt ergo de⁹ absolute loquendo facere q antixp̄us

non erit. s̃iliter ꝙ Adam non fuit. sed non pōt facere ꝙ aliqua istaꝝ incipiat esse vera. nec ꝙ opposita alicuius istaꝝ incipiat esse falsa. ⁊ hoc intelligo cū dico ꝙ Adam non fuisse ē impossibile impossibilitate immutabilitatis. q2 sc3 hoc est falsū ⁊ non pōt mutari in verū. Rn̄sionē v̄o q̄ dat̃ ad 3ᵐ argumētū nō admitto. q2 meo iudicio rōnabiliter improbat̃. ¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ argumentū ꝓcederet si diceremus ꝙ rē cui accidit ꝑteritio ē absolute impossibile nō fuisse. tūc enī absolute esset necessarium xp̄m talia verba dixisse ⁊ talia reuelasse. hoc aūt non dico sed solū ꝙ rē cui accidit ꝑteritio necesse est fuisse necessitate imutabilitatis. cū qua stat ꝙ talis res absolute loquēdo potest nō fuisse. ideoq3 si poneret̃ ꝙ dies iudicij nūq3 eueniret. eo facto deponeret̃ ista: deus reuelauit ꝓphetis ꝙ dies iudicij erit. ⁊ ita de ceteris in argumēto tactis. Dico enī ꝙ in ꝑtāte xp̄i viuētis vita mortali erat non pati. ⁊ si poneret̃ in actu ꝙ nūq3 pateret̃ a iudeis. eo facto deponit̃ ista: deus reuelauit prophetis ꝙ xp̄us morietur. Ista est clare mens scī Tho. de veritate. q. 20. arti. 5ᵒ. vbi 6ᵒ loco sic arguit. Si aīa xp̄i nescit oīa quecūq3 deus pōt facere. dato ꝙ deus aliud faceret. aīa xp̄i nesciret illud nisi de nouo addisceret. sed inconueniēs est ponere ꝙ aīa xp̄i aliqd existentiū ignoret. uel ꝙ aliquid de nouo addiscat. ḡ aīa xp̄i scit oīa que deus pōt facere. ecce argumentū ei⁹. Et respondet. hoc mō inquit oȝ ad hāc rōnem rn̄dere sicut ad argumentū de ꝑdestinatione. Quis enī possibile sit eum q̄ est ꝑdestinatus damnari. q̄cito tn̄ ponit̃ eē damnatus simul cū hoc ponit̃ non fuisse ꝑdestinat⁹. q2 ista duo pn̄t simul stare ꝙ sit ꝑdestinatus ⁊ dānet̃. Similiter dico ꝙ cū aīa xp̄i sciat oīa que deus ꝓuidit se facturū. simul cum hoc ꝙ ponit̃ deū aliquid aliud facere ponit̃ deum ꝓuidisse illud se facturū ⁊ animā xp̄i illud scire. ⁊ sic non ē necessariū ꝙ ponam⁹ in aīa xp̄i alicuius rei ignorantiā uel ꝙ addiscat aliquid de nouo. hec ille. Ex quo patet ꝙ multa possibilia fieri a deo aīa xp̄i non ꝓuidit. ⁊ tn̄ possibile ē ꝙ illa ꝓuiderit. ⁊ eadem rōne dici debet ꝙ aīa xp̄i multa futura ꝓuidit. ⁊ tn̄ possibile est ꝙ nunq3 talia ꝓuiderit fore. ⁊ ita dicendū ē de reuelationib⁹ ⁊ ꝓphetijs ⁊ de illis q̄ fide credimus. q2 nec fides nec ꝓphetia nec reuelatio aut visio verbi pōt esse falsa uel inclinans ad falsum. Tn̄ ꝯ hoc sūt multa argumēta que requirant̃ in fine libri tali signo ¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ nec rem que ꝑterijt s̄m se sumptā necesse ē absolute fuisse nec rem futurā fore. tamē vtrūq3 est necessariū necessitate imutabilitas loquendo de futuro s̄m cām supiorem. q2 futurū s̄m cām inferiorem q̄nq3 non euenit ut alias dictum fuit. Sic ergo patet quō res ꝑterita necessario ꝑ accn̄s imutabiliter fuit ⁊ impossibile ꝑ accidēs mutabiliter est eam non fuisse. ⁊ hoc est conforme illi qͦd alias dictū fuit sc3 ꝙ rem que ē necesse ē esse loquēdo de ꝑ accidens necessario necessitate imutabilitatis. Istam puto fuisse mētē sancti Tho. Unde distinctio ista de necessario ꝑ accidēs ⁊ ꝑ se. ⁊ distinctio de necessario imutabilit̃ ⁊ absolute ē valde necessaria in ꝓposito. ⁊ s̃iliter ꝓportionabilit̃ distinctio de impossibili. ¶ Ad argumētū i pede q̄ōnis factū rn̄det sanctus Tho. ꝑma pte. q. 25. arti. ꝑ. ad ꝑmū. Dicendū inquit ꝙ potētia actiua nō diuidit̃ ꝯ actū sed fūdat̃ in eo. nam vnūquodq3 agit s̄m quod est actu. potentia v̄o passiua diuidit̃ ꝯ actū. q2 vnūq̄ōq3 patit̃ s̄m ꝙ est i potentia. vnde hec potentia excludit̃ a deo. nō aūt potentia actiua. Hec de questione.

Irca quadragesimā

tertiā ⁊ q̄dragesimā q̄rtam distinctiōes q̄rit̃ Utrꝝ de⁹ ex sua ifinitate oēm creaturā possit in infinitū facē meliorē. Et arguit̃ ꝙ nō. Dei potētia ē finita. ḡ nō vltra quēcūq3 gradū ꝑfectiōis pōt ꝓducere creaturā. aīs p3 q2 oē infinitū ē impfectū s̄m ph̄m 3ᵒ physicoꝝ. potentia v̄o dei nō ē impfecta. In oppositū arguit̃ sic. quia oī creatura facta pōt ab hoīe melior intelligi. ḡ potest a deo melior fieri. tenet ꝯña ꝑ illud ad Eph. 3ᵒ. Deus ē potens oīa facere abūdantius q̄3 petim⁹ aut intelligim⁹. In hac q̄ōne erūt duo articuli. prim⁹ erit: An dei potētia sit infinita. ⁊ generaliter an deus sit infinit⁹. secūd⁹ erit: An sit dare maximā magnitudinē aut ꝑfectionē aut creaturā quā de⁹ possit ꝓducere. ¶ Q̄ntū ad ꝑmū sic ꝑma ꝯ ꝙ deus nō ē infinitus s̄m quantitatē molis continuam ul̃ discretam sed s̄m magnitudinē sp̄ualē. Istā ꝓbat scūs Tho. ꝑ ꝯ gentiles. ca. 43ᵒ dicēs. Cū infinitū inquit quātitatē seq̄tur ut ph̄i tradūt: nō pōt infinitas deo attribui rōne multitudinis. cū ostensū sit solū vnū eē deum: nullāq3 in eo cōpositionē uel ptiū ul̃ accidētiū inueniri. s̄m etiā quātitatē ꝯtinuā ifinit⁹ dici nō pōt. cū ostēsū sit eū eē incorporeū. Relinquitur ḡ inuestigare an s̄m sp̄ualē magnitudinē eē infinitū ei ꝯueniat. q̄ qdē sp̄ualis magnitudo q̄ntū ad duo attendit̃ sc3 q̄ntū ad potentiā ⁊ q̄ntū ad ꝓpe nature cōpletionē ⁊ bonitatē. dr̄ enī aliqd magis uel min⁹ albū s̄m modū quo in eo sua albedo cōplet̃. pensatur etiam magnitudo v̄tutis ex magnitudine actiōis ul̃ factoꝝ. haꝝ āt magnitudinū vna alterā cōsequit̃. nā ex hoc ipso ꝙ aliquid est in actu ē actiuū. s̄m igit̃ modū quo in actu suo cōpletur ē mod⁹ magnitudinis sue v̄tutis. ⁊ sic relinqt̃ res sp̄uales dici s̄m modū sue cōpletiōis. nā ⁊ Aug⁹ dicit ꝙ i his q̄ nō mole magna sūt idem ē esse mai⁹ qͦd meli⁹. ostendēdū ē igit̃ s̄m hui⁹ magnitudinis modū deū eē ifinitū. oē nāq3 qͦd s̄m suā nām finitū ē ad rōnē alicui⁹ generis determinat̃. de⁹ aūt nō ē in aliq̄ gnē sed ei⁹ ꝑfectio oīuȝ generꝝ ꝑfectiōes ꝯtinet ut supra ostensū ē. est igit̃ infinit⁹. Adhuc. in rebus inuenit̃ aliquid qͦd ē potētia tm̄. ut mā ꝑma. aliqd qͦd est act⁹ tm̄ ut de⁹. sic sup̄ ostensū ē. aliqd qͦd ē act⁹ ⁊ potentia. sic res create. s3 cū potētia dicat̃ ad actū. nō pōt actum excedē. sic nec i vnoq̄q3. ita nec simpliciter. cū ḡ mā ꝑma sit ifinita i sua potētialitate. relinquit̃ ꝙ de⁹ q̄ ē act⁹ pur⁹ sit ifinit⁹ i sua actualitate. hec ille. Eandem ꝯnē ponit de potentia dei. q. i. arti. 2ᵒ. Et prima parte. q. 7. arti. ꝑ. Et ꝑ sen. dis. 43. q. i. arti. ꝑ. ¶ 2ᵃ ꝯ est ꝙ deus nō est infinitus priuatiue sed negatiue. Istam ꝯnem tenet in omnibus predictis locis. Unde ꝑ sen.

vbi sup̄ sic ait: Infinitū inquit dupliciter pōt sumi scʒ
ꝑuatiue. ⁊ sic deo nō cōuenit. nihil eni ꝓprie loquēdo
ꝑuatiue de ipso dici pōt. uel negatiue. ⁊ sic deꝰ dr̄ infi
nitus ſm Damas. qꝛ nullo mō finit̄. hec ille. Et de po
tētia dei vbi sup̄ sic ait: Infinitū dr̄ duplicit̄. Uno mō
ꝑuatiue. ⁊ sic dr̄ infinitū qd̄ natū ē habē finē ⁊ non ha
bet. tale aūt infinitū non inuenit̄ nisi in quātitatibus.
Alioꝰ dr̄ infinitū negatiue. id est qd̄ nō hʒ finē. Infini
tum ꝑmo mō acceptū deo cōuenire non pōt. tū quia
deus est absq̇ quātitate. tū qꝛ ois ꝑuatio imꝑfectio
nē desigt̄ que longe ē a deo. Infinitū autē dictū ne
gatiue conuenit deo. hec ille. Et ꝯ gētiles vbi sup̄ di
cit. Ostendendū inquit ē deū esse infinitū. non tamē
sic ut infinitū ꝑuatiue sumat̄ sicut in quātitate dimē
siua uel numerali. nam hʒ quātitas nata ē habere fi
nem. vnde ſm subtractionē finis eo ꝙ illū nata sunt
habere infinita dicunt̄. ꝓpter hoc in eis infinitū iper
fectionem desigt̄. sʒ in deo infinitū negatiue tm̄ intel
ligit̄. qꝛ nullus ē ꝑfectiōis sue t̄minꝰ uel finis. sʒ ē ꝑfe
ctissimus. ⁊ sic infinitum deo attribui debet. hec ille.
¶ 3ᵃ ꝯ est ꝙ non solū dei virtus est infinita negatiue:
imo eius essentia ⁊ sapientia ⁊ oia que sūt in eo. Istā
ꝯnē ꝓbat ipse ꝑ sen. vbi sup̄ dicens: Quidā accipien
tes finitū ⁊ infinitū solum ſm ꝙ sunt passiōes quāti
non potuerūt in deo inuenire infinitatē nisi ſm ꝙ in
ueniebāt in eo rōnē quātitatis virtualis. vnde dice
bant deū esse infinitū qꝛ virtus eius ē infinita. ⁊ ideo
quidā negauerūt dei essentiam esse infinitā in rōne
essentie consideratam. ⁊ sic etiam a sanctis videri as
serebant. sed illud ē erroneū. ⁊ iō aliter dicēdū ꝙ ſm
pħm 5ᵒ metaphisice. finis uel terminꝰ dr̄ multiplici
ter. Unoꝰ quātitatis sicut pūctus linee. ⁊ hō mō dr̄ fi
nitū ⁊ infinitū a positiōe uel ꝑuatione talis finis. ſm
ꝙ finitū uel ifinitū ē passio quātitatis. ⁊ sic nō sūt nisi
i corporeis. dr̄ ꝟo alioꝰ finis ꝗtū ad eēntiā rei. sic vlti
ma differentia ꝯstitutiua ad quā finit̄ eēntia speciei.
vnde illud qd̄ determinat uel cōtrahit essentiā suam
sic nā generis q̄ de se ē indifferens ad multa: finitur
ꝑ vnā differentiā: ⁊ mā ꝑma que de se est indifferēs
ad omnes formas: vnde infinita dr̄: finit̄ ꝑ formam.
Et siliter forma que ꝗtū in se ē pōt ꝑficere diuersas
ꝑtes materie: finit̄ ꝑ mām in q̄ recipit̄. ⁊ a negatione
talis finis essentia dina infinita dr̄. ois eni forma i ꝓ
pria rōne si abstracte ꝯsideret̄ infinitatē hʒ. sic in albe
dine abstracte intellecta rō albedinis nō est finita ad
aliquid. sʒ tn̄ rō coloris ⁊ rō essendi determinat̄ in ea
⁊ ꝯtrahit̄ ad deῖminatā speciē. ⁊ ideo illud qd̄ hʒ esse
abstractū ⁊ nullo mō receptū in aliq̄. imo ipsūmet est
suū eē. illud ē infinitū simplicit̄. ⁊ iō essentia eiꝰ ē infini
ta ⁊ bonitas eius. ⁊ q̄cq̄d aliud de eo dr̄. qꝛ nihil eoꝝ li
mitat̄ ad aliqd. sic qd̄ recipit̄ in aliq̄ limitat̄ ad capaci
tatē eiꝰ. ⁊ ex hō ꝙ eēntia dei ē infinita. seq̄t̄ ꝙ eiꝰ potē
tia sit infinita. ⁊ hō expsse dr̄ i liᵒ de causis ꝙ ens ꝑmū
hʒ virtutē infinitā. qꝛ ipsūmet ē sua virtꝰ. hec ille. Et
de potentia dei vbi sup̄. sic dicit. Infinitū dictum ne
gatiue ꝯuenit deo ꝗtū ad oia q̄ sūt in illo. qꝛ nec ipse
aliq̄ mō finit̄. nec eiꝰ eēntia nec sapia nec bonitas. vn̄
oia in ipso sunt infinita. hec ille. Eandem ꝓbationem
inuit ꝑma ꝑte vbi sup̄. dicens: Infinitū dr̄ aliqd eo ꝙ
nō est finitum. finit̄ aūt quodāmodo mā ꝑ formam ⁊
forma ꝑ mām. mā qdē ꝑ formā inq̄tū mā anteq̄ re
cipiat formā ē in potētia ad multas formas. sʒ cū re
cipit vnā t̄minat̄ ꝑ illā. forma ꝟo finit̄ ꝑ mām inq̄tū
forma in se ꝯsiderata ē cois ad multa. sʒ ꝑ hoc ꝙ reci
pit̄ fit forma deῖminata huiꝰ rei. mā aūt ꝑficit̄ ꝑ for
mā ꝑ quā finit̄. ⁊ iō infinitū ſm ꝙ attribuit̄ materie
ul̄ potētie hʒ rōnē iꝑfecti. ē eni q̄si mā nō hn̄s formā.
forma aūt nō ꝑficit̄ ꝑ mām sʒ magis ꝑ eā eiꝰ amplitu
do contrahit̄. vn̄ infinitū ſm ꝙ se tenet ex ꝑte forme
nō deῖminate ꝑ mām hʒ rōnē ꝑfecti. illud autē qd̄ est
maxime formale omniū ē ipsū eē ut ex supioribus pʒ
cū igit̄ eē dinū nō sit eē receptū i aliquo sʒ ipse sit suū
esse subsistens ut sup̄ ostēsū ē. manifestū ē ꝙ ipse deꝰ
est ꝑfectissimus. hec ille. ¶ Eandem ꝓbationē ponit
ꝯ gentiles vbi sup̄. arguit eni sic: Ois actꝰ alteri inhe
rens terminationē recipit ex eo i q̄ ē. qꝛ qd̄ ē i altero ē
in eo ꝑ modū recipientis. actꝰ igitur in nullo existens
nullo terminat̄. puta si albedo ꝑ se existeret ꝑfectio
albedinis in ea non terminaret̄: quo minus haberet
q̄cq̄d de ꝑfectiōe albedinis haberi pōt. deꝰ aūt ē actꝰ
in nullo existens. qꝛ nō ē forma in mā nec eē suū inhe
ret alicui forme uel nature cū ipse sit suū eē. Relinq̄
tur ḡ ipsū eē infinitū. Item tanto aliqs actꝰ ē ꝑfectior
quāto minꝰ hʒ potētie admixtū. vn̄ ois actꝰ cui ꝑmi
scet̄ potētia hʒ t̄minū sue ꝑfectionis. cui aūt nō ꝑmi
scet̄ potētia aliq̄ ē absq̇ t̄mino ꝑfectiōis. deꝰ āt purꝰ
actꝰ ē absq̇ oi potētia. ḡ ē ifinitꝰ. Ampliꝰ. ipsū eē abso
lute ꝯsideratū ifinitū ē. nā ab ifinitis ⁊ ifinitis modis
ꝑticipari pōt. si igit̄ alicuiꝰ eē sit finitū oʒ ꝙ limitet̄ eē
illud ꝑ aliqd aliud qd̄ sit aliq̄lr̄ cā illiꝰ eē ul̄ receptiuū
eius. sed eē diuinū non pōt eē aliq̄ cā. quia ipse ē per
se necesse esse. nec eius eē receptū. cū ipse sit suū esse
igitur esse suū est infinitū ⁊ ipse ē infinitus. Adhuc. oē
qd̄ habet aliquam ꝑfectionem tanto est ꝑfectꝰ quā
to illā ꝑfectionē plenius participat. sed non pōt esse
aliqs modus nec etiā cogitari pōt quo pleniꝰ habeat
aliquā ꝑfectionem q̄ʒ ab eo qd̄ ꝑ suā essentiā est ꝑfe
ctū. ⁊ cuiꝰ essentia ē sua bonitas. hoc aūt deꝰ ē. nullo
modo igit̄ cogitari aliquid melius aut ꝑfectius deo
potest. est igitur infinitus in bonitate. hec ille. ¶ 4ᵃ ꝯ
est ꝙ licʒ diuina potentia habeat infinitatē ex essen
tia. tn̄ aliquē modū infinitatis hʒ potentia quem non
hʒ eēntia. Istā ꝯnē ꝓbat ipse de potētia dei vbi sup̄.
sic dicēs. Sciēdū ꝙ cū potētia actiua seq̄tur actum:
quātitas potētie seq̄t̄ quātitatē actꝰ. vnūq̇dq̇ enim
tātū habūdat in ꝟtute agēdi quātū ē i actu. deꝰ aūt ē
actꝰ infinitꝰ. qd̄ pʒ ex hō ꝙ actꝰ nō finit̄ nisi dupliciter.
Unoꝰ ex ꝑte agētis sic ex voluntate artificis recipit
quātitatē ⁊ terminū pulchritudo domꝰ. Alio ex ꝑte
recipientis. sicut calor in lignis determinat̄ ⁊ quanti
tatē recipit ſm dispositionē lignoꝝ. ipse aūt diuinus
actus nō finitur ex aliquo agente. quia non ē ab alio
sed ē a seipso. neq̇ finitur ex aliquo recipiente. qꝛ cū
nihil potētie passiue ei admisceatur. ipse est actus pu
rus nō receptꝰ in aliquo. est enim deus ipsū esse suū
in nullo receptum. vnde patet ꝙ deus ifinitꝰ ē. qd̄ sic

videri pōt. Esse enī hominis terminatū ē ad speciem hoīs. q̄r est receptū in nā humane speciei. ꝛ simile est de esse equi uel cuiuslibet creature. esse aūt dei cum non sit in aliquo receptū. sed sit esse purū non limitatū ad aliquem modū pfectionis essendi. sed totū in se hꝫ. ꝛ sic sicut esse in vlī acceptū ad infinita se pōt extendere. ita diuinū esse infinitū est. ꝛ ex hoc pꝫ q̄ sua virtus uel potentia actiua infinita ē. Sed sciendum q̄ q̄uis potentia habeat infinitatē ex essentia. tn̄ ex hoc ipso q̄ cōpaꝝ ad ea quoꝝ est pncipiū recipit quēdam modū infinitatis quē essentia nō habet. nam in nobis potentie quedā multitudo iueniꝝ. in actiōe eni iueniꝝ quedā intēsio sm̄ efficaciā agendi. ꝛ sic pōt potentie actiue attribui quedā infinitas sm̄ ꝯformitatē ad infinitatē quātitatis continue ꝛ discrete. discrete quidem sm̄ q̄ quātitas potētie attendiꝝ in multa uel pauca obiecta posse. ꝛ hec vocaꝝ quātitas extēsiua. continue ꝰo sm̄ q̄ quātitas potentie attendiꝝ in hoc q̄ intense uel remisse agit. ꝛ hec vocatur quātitas intensiua. pma aūt quātitas conuenit potētie respectu obiectoꝝ. 2ª ꝰo respectu actionis. Istoꝝ eni duoꝝ potentia actiua ē pncipiū. vtroqꝫ aūt mō dina potentia est infinita. nam nūq̄ꝫ tot effectus facit qn plures facere possit. nec vnq̄ꝫ ita intēse operaꝝ qn intensius opari possit. Intensio aūt in opatione dina nō ē attēdenda sm̄ q̄ opatio est in opante. q̄r sic semp est infinita. cū opatio dei sit dina essentia. sed attendenda ē sm̄ q̄ attingit effectū. sic eni quedam mouenꝝ a deo efficacius ꝛ quedā minꝰ efficaciꝝ. hec ille. ¶ 5ᵒ ꝯ̄ ē q̄ diuine potentie ꝛ virtutis infinitas sufficienꝝ arguiꝝ ex creatione reꝝ de nihilo. Istā ꝯ̄nē pbat sctūs Tho. in diuersis locis. ꝛ quidē ex supposito q̄ deꝰ mundū de nihilo creauerit: arguatur necessario eūdē infinitū in virtute. pbat pma pte. q. 45. arti. 5ᵒ. ad 3ᵐ dicēs: Uirtus faciētis nō solū ꝯsideraꝝ ex sūba facti sꝫ etiā ex modo faciendi. maior eni calor non solū magis sꝫ etiā citius calefacit. q̄uis igiꝝ creare aliquē effectū finitum non demōstret potentiā infinitam. tn̄ creare ipsum ex nihilo demōstrat potētiā infinitā. si eni tanto maior virtus requiritur in agente quāto potētia ē magis remota ab actu. oportet q̄ virtus agentis ex nulla potētia p̄supposita q̄le agens ē creans sit infinita. q̄r nulla ē pportio nulliꝰ potentie ad aliquā potentiā quā p̄supponit virtus agentis nālis: sicut ꝛ nō entis ad ens. hec ille. Idē de potētia dei. q. 3. arti. 4ᵒ. sic dicit: Creatio infinitam virtutē requiriꝝ in potētia a qua egrediꝝ. qđ ex qnqꝫ rōnibꝰ apparet. Prima est ex hoc q̄ potentia facientis pportionaꝝ distātie que est inter illud qđ fit ꝛ oppositū ex quo fit. quāto enim frigus ē vehementius ꝛ a calore magis distans tāto magis virtute caloris opꝰ ē ut ex frigido fiat calidū. non esse aūt simpliciter ꝛ infinitū ab esse distat. qđ ex hoc patet q̄ a quolibet ente determinato plus distat non esse q̄ꝫ qđcūqꝫ ens a qualicunqꝫ alio ente distās inueniatur. ꝛ iō ex oīo non ente aliq̄d facere: non pōt esse nisi potentie infinite. 2ª rō est. q̄r hoc mō factum agiꝝ quo faciens agit. agens aūt agit sm̄ q̄ in actu ē vnde illud solū se toto agit qđ totū actu est. qđ nō est nisi actus infiniti q̄ est actus purꝰ. Unde ꝛ rem agere sm̄ totā eius sūbam solius infinite virtutis ē. 3ª rō est q̄r cū oē accns oporteat esse in subiecto. subiectū aūt actionis sit recipiēs actionē. illud solū in faciēdo aliquid recipientē materiā non requirit. cuiꝰ actio non est accidēs sꝫ ipsa sūba sua. qđ soliꝰ dei ē. ꝛ ideo solius eiꝰ est creare. 4ª rō est. q̄r cū oēs cause 2ᵉ agentes a pmo agente habeāt hoc ipsū q̄ agant. ut in liᵒ de causis pbatur. oportet q̄ a pmo agēte oībꝰ secūdis modus ꝛ ordo imponatur. ei aūt non imponiꝝ modꝰ uel ordo ab aliquo. cum actio oīs ex mā depēdeat q̄ recipit actionē agētis. solius pmi agētis erit absqꝫ mā p̄supposita ab aliquo agente agere. ꝛ alijs oībꝰ secūdis agētibus mām ministrare. 5ª rō ducens ē ad impossibile. nam sm̄ elongationē potentie ab actu ē pportio potētiaꝝ de potentia in actū aliquid reducentiū. quāto enim potētia plus distat ab actu tanto maiori potentia indiget. si ḡ sit aliqua potētia finita que de nulla potētia p̄supposita aliq̄d operetur. oportet eius esse aliquā pportionē ad illā potentiā actiuam que educit aliquid de potētia in actū. ꝛ sic erit aliqua pportio nullius potētie ad aliquā potētiā. qđ ē impossibile. nihil eni ad ens nulla ē pportio ut habetur 4ᵒ physicoꝝ. Relinquitur ḡ q̄ nulla potentia finita pōt aliq̄d creare neqꝫ virtute ppa neqꝫ sicut alterius instrumentū. hec ille. Eādē rōnē scꝫ 5ᵃᵐ in numero istarum ponit p̄ ꝯ̄ gētiles ca. 43ᵒ. Unūqđqꝫ agens tāto virtuosius ē in agendo quāto potētiā magis remotā ab actu in actū reducit. sicut maiori virtute opus est ad calefaciendum aquā q̄ꝫ aerem. sed illud quod oīo nō est. infinite distans ē ab actu. nec est aliquo mō in potentia. igiꝝ si mūdus factus est postq̄ꝫ oīo prius non erat. oportet virtutē factoris esse infinitā. Hec autē rō sm̄ eos qui ponūt eternitatē mundi valet ad pbādum infinitatē dine virtutis. confitētur eni deū cām esse mūdane sūbe q̄uis eā sempiternā arbitrētur dicētes hoc mō deū eternū sempitni mūdi cām existere. sicut pes ab etno fuisset cā vestigij si ab etno fuisset impssus in puluere. Hac autem positiōe facta sm̄ rōnem pdictā. nihilominꝰ sequitur dei virtutē eē infinitā. nam siue ex tpe sm̄ nos siue ab eterno sm̄ eos res pduxerit. nihil pōt eē in re qđ ipse non pduxit. cū sit vle essendi pncipiū. ꝛ si nulla p̄supposita mā uł potētia pduxit. Oportet aūt pportionē virtutis actiue accipe sm̄ pportionē potentie passiue. nā quāto potentia passiua maior p̄existit uel intelligitur. tāto minori virtute actiua in actū complerꝝ. Relinquitur ḡ cū virtus finita pducat aliquē effectum p̄supposita potentia materie q̄ dei virtus que nullā potentiā p̄supponit sit infinita. hec ille. Item liᵒ 2ᵒ ca. 21ᵒ arguit sic. Cum oē agēs agat sm̄ qđ est actu. oportet modū actionis eē sm̄ modū actus illius rei. Unde calidum qđ magis ē i actu caloris magis calefacit. cuiuscūqꝫ igitur actus determinatur ad genꝰ uel ad speciem ꝛ accns. eiꝰ virtutē oꝫ esse determinatā ad effectꝰ siles agenti inq̄ꝫtū hꝫ. ex eo q̄ oē agens agit sibi sile. nihil autē qđ habet esse determinatū pōt esse simile alteri eiusdem generis uel speciei nisi sm̄ rationem gene

ris. nam ſm ꝙ eſt hoc aliqd vnũquodq; eſt ab alio di-
ſtinctũ. nihil ḡ cuiꝰ eē finitũ ē per actionē ſuā pōt eſſe
cauſa alteriꝰ. niſi ꝗtum ad hoc qd hȝ genꝰ aut ſpēm
non aũt ꝗtum ad hoc ꝙ ſubſiſtit ab alijs diſtinctũ. oē
igitur agēs finitũ preſupponit ad ſuā actionē h̄ vnde
ſuũ cauſatũ indiuiduatum ſubſiſtit. nō ergo creat: ſȝ
ſolum h̄ eſt illiꝰ cuius eē eſt infinitum qd eſt oīs entis
cōprehendēs ſilitudinem: ut ſupra oñſum ē. hec ille.
Et eandē ꝓbationē tangit prima pte. q. 45. arti. 5º ad
p̄mũ vbi ſic ait. perfecte pticipās aliquā naturā fa-
cit ſimile. nō quidē ꝓducendo illam naturā: ſed appli-
cādo eā ad aliqd. non eni hic homo pōt eſſe cauſa na-
ture humane abſolute. qꝛ ſic eēt ſui ipſiꝰ cā. ſed eſt cā
ꝙ natura humana ſit in hoc hoīe gñato ⁊ ſic preſup-
ponit in ſua actione determinatā naturā per quam
eſt hic homo. ſed ſicut hic hō participat naturā huma-
nā. ita quodcũq; ens creatũ participat ut ita dixerim
naturā eēndi. quia ſolus deꝰ eſt ſuum eē. nullũ igitur
ens creatũ pōt ꝓducere aliquod ens abſolute niſi in-
ꝗtũ eē cauſat in hoc. ⁊ ſic oportet ꝙ preintelligatur
id per qd aliquid ē h̄. actioni q̄ facit ille in ſubſtantia.
h ille. Eaſdē rōnes tāgit 4º ſen. diſ. 5. q. 1. arti. 3º que-
ſtiũcula 3ª. verũtñ ibidē dat viā ſoluendi: ſi quis vel-
let oppoſitum ſuſtinere cũ magiſtro qui poſuit ꝙ cre-
ature potuit coīcari potentia creādi. Et ſiliter 2º ſen.
diſ. 1. q. 1. arti. 3º ſed in operibꝰ poſterioribus dixit pro
ꝯne iſta vbi materiā pleniꝰ digeſſit ꝗ in ſcriptis. ¶ 6ª
ꝯ eſt ꝙ ſuppoſita eternitate p̄mi motꝰ argui poſſet in-
finitas diuine virtutis. Iſtā ꝯnē ꝓbat Ar. 8º phyſi-
corũ in illo ca. Qz autem neceſſe eſt impīc. ⁊ inten-
dit talem demōſtrationē ſm expoſitionē ſci doctoris
ibidē: Tria ſunt in q̄libet motu quoꝝ vnũ eſt illud qd
mouet. aliud ē ipſũ mouēs. tertiũ vero tēpus in quo
fit motus. oȝ aũt ꝙ omnia illa ſint finita: aut oīa infi-
nita. aut ꝙ quedā ſint finita aut īfinita. uł duo tñ uel
vnum. ponat ḡ primo ꝙ a ſit mouēs: ⁊ b ſit mobile. ⁊
tempus infinitũ ſit c. ⁊ ponat ꝙ aliqua pars ipſius a
que ē d moueat aliquā partē b. que ſit e. his ergo po-
ſitionibꝰ factis cōcludi pōt ꝙ d mouet e in tēpore nō
equali ipſi c in quo a mouebat b. ſed in tēpore minori
probatũ ē eni in 6º phyſicoꝝ. ꝙ totũ mobile in maiori
tpe ptranſit aliquod ſignũ ꝗ pars eiꝰ. cũ ergo tēpus
quod ē c ſit infinitũ. relinquit ꝙ tempꝰ ꝑ quod d mo-
uet e nō erit infinitũ ſed finitum. ⁊ ſit illud tēpus ȝ ut
ſicut a mouet b in tēpore c. ita d moueat e in tempore
ȝ. finito. cũ aũt d ſit ps ipſiꝰ a. ſubtrahēdo ab a ⁊ addē-
do ipſi d totalit̄ ipſũ a auferet̄ ⁊ cōſumet̄ cũ ſit finitũ
oē eni finitũ ꝯſumit̄ ꝑ ſubtractionē ſi eadē quantitas
ſemꝑ ſumat̄. ⁊ ſiliter ꝯſumet̄ ipſũ b. ſi ꝯtinue ſubtra-
hatur aliquid ab ipſo ⁊ apponitur ipſi e. qꝛ hetiā po-
nebatur eē finitũ. ſed ꝗtumcũq; auferat̄ a tempore
qd ē c. etiā ſm eandē quātitatē auferendo non con-
ſumetur totũ c qd ponit̄ eē infinitũ. ideo ph̄us ex hoc
cōcludit ꝙ totũ a mouet totum b in tpe aliquo finito
qd ē ps ipſiꝰ c. qd quidē ſic ſequit̄ ex p̄miſſis. quia ſm
ꝓportionē qua addit̄ ad mobile ⁊ ad motorē. addit̄
etiā ad tēpus motꝰ. cũ ḡ ſubtrahēdo a toto mobili ⁊
motore. ⁊ addēdo ad ptes ipſoꝝ quęq; ꝯſumat̄ totum
mobile ⁊ totũ mouēs: ita ꝙ totũ qd erat ī toto addat̄
parti: ſeq̄t̄ ꝙ ꝓportionalit̄ addendo ad tempus reſul-
tabit tēpꝰ finitũ in q̄ totũ mouēs mouebit totũ mobi-
le: ⁊ ſic oȝ ꝙ ſi mobile ē finitũ ⁊ mouēs finitũ ꝙ tēpus
ſit finitum. ſic ergo non eſt poſſibile ꝙ a finito mouen-
te moueatur aliquid motu infinito ſcilicȝ ſm tempus
infinitũ. ⁊ ſic patet ꝙ non contingit finitum mouens
mouere aliquid tēpore infinito: hec ē ſnia Ar. ſm ſā-
ctũ Tho. Quō aũt illa demōſtratio ꝓcedat. ibidē de-
clarat ſcūs doctor dicēs: Tēpꝰ motꝰ inq̄t pōt dupli-
cit̄ accipi in motu locali p̄cipue. vno modo ſm partes
mobilis. Alio mō ſm ptes magnitudinis ſup quā trā-
ſit motꝰ. manifeſtũ eſt igitur ꝙ p̄us vna pars mobilis
trāſit aliqd ſignũ magnitudinis ꝗ totũ mobile. ſiliter
totũ mobile p̄us trāſit vnā partē magnitudinis ꝗ to-
tam. apparet aũt manifeſte ex ꝓceſſu Ar. ꝙ hic loq̄t̄
de tpe motus ſm ꝙ tēpus motus accipit̄ ſm partes
mobilis: ⁊ non ſm ꝙ accipit̄ ſm ptes magnitudinis.
accipit eni in ſua demōſtratiōe ꝙ pars mouētis mo-
ueat partē mobilis ī minori tpe ꝗ totũ moueat totũ.
qd non erit verũ ſi accipiamꝰ tempꝰ motꝰ ſm partes
magnitudinis q̄ tranſeũtur motu. eadē eni ē ꝓportio
partis motoris ad ptem mobilis: q̄ eſt ꝓportio totius
motoris ad totũ mobile. vnde equali velocitate pars
mouebit partē q̄ totũ mouet totũ. ⁊ ſic in eq̄li tēpore
ptranſiet ps mobilis aliquā magnitudinē mota a pte
motoris. ⁊ totũ mobile motũ a toto motore: uel forte
in minori tpe mouebit̄ totũ ꝗ pars. qꝛ potentia vnita
maior ē ꝗ diuiſa. ⁊ quāto maior potētia motoris: ve-
locior ē motꝰ. ⁊ tēpus ē minꝰ. oȝ ḡ ꝙ h̄ intelligat̄ ſm ꝙ
accipit̄ tēpꝰ motꝰ ſm ptes mobilis. qꝛ vna ps mobilis
minori tpe ptranſit aliqd ſignũ ꝗ totũ mobile. ⁊ ſm h̄
eſt īpoſſibile ꝙ tpe infinito moueat̄ niſi mobile infini-
tũ. īpoſſibile aũt ē ꝙ mobile infinitũ moueat̄ a moto-
re finito. qꝛ ſp virtus mouentis ē maior ꝗ virtꝰ mobi-
lis. vnde neceſſe ē ꝙ mobile infinitũ moueat̄ a moto-
re īfinito: ⁊ ſic ſicꝫ īpoſſibile ſeq̄t̄ ex h̄ ꝙ ponit̄ ꝙ motor
finitus moueat mobile infinitũ motu q̄ ſit infinitꝰ ſm
ptes mobilis. ita remoto h̄ incōuenienti oȝ vlteriꝰ cō-
cludere ꝙ motus infinitꝰ ſit mobilis infiniti a motore
infinito. Sed cōtra hoc pōt aliq̄s obijcere. Dicit ſcūs
Tho. ꝙ Ar. non ꝓbauit in h̄ li. 8. motum p̄mũ eē in-
finitũ ſm ptes mobilis ſicut motꝰ corpis infiniti dicit̄
infinitꝰ. qꝛ totũ vniuerſũ corporeũ finitũ eſt: ut ꝓba-
tum fuit in 3º phyſicorum. ⁊ ꝓbabit̄ in p̄ celi. vñ non
videt̄ eē demōſtratio Ar. verificata ad ꝓpoſitũ cō-
cludēdũ ſcȝ ut p̄mꝰ motor qui mouet motũ infinitum
ſit infinitus. Sed dicēdũ ꝙ illud qd eſt cā prima mo-
tus infiniti oportet ꝙ ſit ꝑ ſe cā infinitatis motus. qꝛ
ſemꝑ cā que ē per ſe prior eſt ea que ē per aliud. virtꝰ
aũt cauſe ꝑ ſe determinat̄ ad effectũ per ſe ⁊ non ad
effectũ ꝑ accidēs. ſic eni ſupra Ar. docuit cōparare
cauſas effectibꝰ. cũ aũt cōtingat motũ eſſe infinitum
dupliciṫ ſcȝ ſm partes mobilis. ⁊ ſm ptes lōgitudinis
ſup quā tranſit motꝰ. īfinitũ per ſe ē in motu ex parti-
bus mobilis. ꝑ accidēs aũt ex partibꝰ lōgitudinis. qꝛ
quātitas motꝰ que attendit̄ ſm ptes mobilis cōpetit
ei ſm ꝓpriũ ſubiectum. ⁊ ita ineſt ei ꝑ ſe. quātitas aũt

mot⁹ q̄ accipit̃ ẜm ptes longitudinis accipit̃ ẜm reite-
ratioñe mot⁹ ipsius mobilis. put sc₃ totū mobile suū
sup vnam partē longitudinis iterato pertrāsit aliam.
illud g̃ qd̄ est p̄ma cā infinitatis mot⁹ h₃ virtutē super
infinitatē mot⁹ que ē per se ut sc₃ possit mouere mo-
bile infinitū si contingat ꝛ ideo necesse ē ꝙ sit infinitū
ꝛ q̄uis p̄mū mobile sit finitū tñ habet quandā simili-
tudinē cum infinito ut dictū est 3° physicoꝝ. ad h̄ aūt
ꝙ aliquid sit causa mot⁹ infiniti p reiterationem mo-
tus que ē p accidens. nō oportet ꝙ habeat virtutē in-
finitā. sed sufficit si habeat virtutē imobilem finitam.
quia semper manifeste eadē virtute poterit reitera-
re eūdē effectum. sicut sol habet virtutē finitam: ꝛ tñ
posset mouere inferiora elemēta tempore infinito: si
mot⁹ eēt sempitern⁹ ẜm positionē Ar. nō enim ē pri-
ma causa infinitatis mot⁹. sed ẜm ꝙ ab alio mota ad
mouendū tēpore infinito ẜm positionē predictā. hec
ille. Ex quibus p₃ quō duratio mot⁹ per infinitū tēp⁹
arguit infinitatē motoris in vigore ꝛ nō solū in dura-
tione. Eandē rōnem tangit p̄ cōtra gentiles ca° 43°.
¶ 7ª ɔ̄ est ꝙ infinitas diuine potentie concluditur ex
acci⁹ᵉ nostri intellectus. Istam pbat scūs Tho. cōtra
gentiles vbi s̄. Intellect⁹ noster ingt ad infinitū intel-
ligēdo extēdit̃ cui⁹ signū est ꝙ quātitate q̄libet finita
data intellectus nr̄ maiorē excogitare potest. frustra
aūt esset hec ordinatio intellect⁹ ad infinitū nisi esset
aliqua res intelligibilis infinita. oꝫ igit̃ eē aliquā rem
intelligibilē infinitā quā oportet eē rerum maximā ꝛ
hanc dicim⁹ deum. de⁹ igit̃ est īfinitus nō solū in esse
imo virtute. Item effect⁹ nō potest extendi vltra suā
causam. Intellect⁹ aūt noster nō potest eē nisi a deo:
qui ē prima oīuꝫ causa. non igit̃ potest cogitare aliqd
intellectus noster maius deo. si igit̃ omni infinito pōt
aliquid maius cogitare. relinquit̃ deū finitū non esse
hec ille. ¶ Sed ɔtra istas ɔ̄nes arguit Aureolus dis.
43. multiplicit̃. Et p̄mo ɔtra 3ᵃᵐ q̄tum ad hoc ꝙ ibi-
dem dicit̃ mām eē cām limitationis ꝛ finitatiōis for-
me. Si eni materia fuerit cā isti⁹ limitationis causa-
bit eam ẜm aliquē modū causalitatis ꝛ genus causā-
di. sed manifestū est ꝙ non causat eam p modū cause
efficientis. nō eni materia aliqd efficit in forma. ꝛ ite-
rū agens ꝙ formā extrahit est cā effectiua non solū
forme sed limitationis sue. Neq₃ pōt dici ꝙ sit causa
formalis. q₂ materia nullius ē forma. ꝛ iterum forme
non ē forma. Neq₃ pōt dici ꝙ sit causa finalis. forma
eni est finis materie. ꝛ nō ecōtra. ut p₃ 2° physicorum
Neq₃ pōt dici ꝙ causet limitationem istā ẜm modum
causandi materie. quia causalitas materie consistit in
recipere ꝛ nō in dare. ꝛ p ɔ̄ns non dabit materia limi-
tationē forme. sed etiā poti⁹ recipiet limitatā. g̃ nihil ē
dictu ꝙ mā limitet formā. ¶ 2° ad idē. Quicūq₃ aliqd
habet equalē amplitudinē ꝛ illimitationē cū alio non
dicit̃ illud limitare. sed mā ꝛ forma sūt eq̄lis amplitu-
dinis ꝛ illimitatiōis. si eni ɔ̄siderent̃ ẜm eē reale nūq̄₃
forma ē realit̃ illimitata. nec etiā materia: imo sūt ad
inuicē pportionata. ꝛ quodlibet ē terminatū. si vero
accipiātur ẜm eē itellectū ẜm ꝙ isti vident̃ imagina-
ri. sic nō solū forma ut ē cōis ē illimitata ꝛ ampla ꝛ p-
dicabilis de multis. imo etiā mā ut sic intellecta. cum
sit de cōceptu spēi. indiuidua eni nō solū coīcāt i for-
ma. imo in tota rōne specifica ɔ̄stituta ex mā ꝛ forma
g̃ nō pōt dici ꝙ materia limitet aut finiat formā. ¶ 3°
Illud quod per nullā potētiā pōt fieri illimitatū: imo
semp remanet limitatū non indiget aliq̄ extrinseco li-
mitante. q̄ñ omne tale oportet eē limitatū ex nā sua
alioquin si eēt indifferēs posset p aliquā potentiā tra-
hi ad illimitationē cū nō sit aliquid potētiale sine agē-
te potente reducere ad actū. sed manifestū est ꝙ for-
ma p nullam potētiā potest fieri illimitata. nō eni pōt
deus facere formam istius lapidis signati eē infinitā
ex quo patet ꝙ ex se ē finita. g̃ nō indiget materia aut
aliquo extrinseco ad h̄ ꝙ limitet̃. solū enim per h̄ for-
ma illimitata dicit̃ qd̄ pōt intelligi ut cōis ꝛ predica-
bilis. ꝛ idem cōtingit de materia in cōceptu specifico
in re aūt quodlibet ē per se limitatū cū neutrū eorum
sit per se vl̄e. ¶ 4° Si materia limitaret formā sequi-
tur ꝙ forma fieret infinita si eēt abstracta a materia.
sed videm⁹ ꝙ accidētia abstracta ab oī substantia in
hostia ɔsecrata adhuc remanēt limitata. ꝛ si de⁹ sepa-
raret a quātitate oīa accidentia nō fieret quātitas il-
la infinita q̄ remanet in sacramēto altaris. nec etiam
illa albedo. q₂ impossibile ē ꝙ aliqd trāseat de finita-
te ad īfinitatē. aut ecōuerso. manēs realit̃ idem. ergo
poni nō pōt ꝙ materia limitet formam. ¶ 2° loco ar-
guit ɔtra eandē ɔ̄nis pbationē in hoc ꝙ dicit deū eē
ipsum eē subsistēs quasi eē dicat aliquā realitatē ad-
ditā essentie in omnibus creaturis. Querendū enim
est inquit quid intelligūt per h̄ eē. aut eni illud quod
significat ē 2° adiacēs cum dicitur deus est. aut illud
qd̄ significat ens predicatum de omni re: put omnis
res est quedā entitas ꝛ quoddam eē. sed non pōt da-
ri primū. quia eē 2° adiacēs non ē nisi affirmatio sub-
iecti. ꝛ significat verū. ponere autē tale esse subsiste-
re per modū separati cuiusdam. ꝛ illud esse deum. ni-
hil est dictu. quia tunc sequr̃ ꝙ deus non eēt nisi af-
firmatio quedā omnis rei. uel poti⁹ omnis res affir-
mata. quia cum dicimus lapis est. illud est nihil addit
ad lapidē: sed lapideitatem affirmat. Nec potest dici
2ᵐ. quia tale esse non ē aliud q̄₃ quidditas cuiuslibet
rei. nisi forte dicatur ꝙ deus est omnes quidditates
per modum cuiuslibet similitudinis eminentis ꝛ for-
me exemplaris quod tamen isti nō intellexerūt cum
dicant ꝙ in omnib⁹ alijs a deo esse contrahitur p eēn-
tiam ꝛ limitatur quasi res alia ab esse. In deo autem
esse non recipit̃ in alio: sed est purū ꝛ subsistens. ergo
nihil ē dictu ꝙ deus sit tale eē. ¶ 2° ad idem. cum di-
citur lapis est: ꝛ de⁹ ē. eē qd̄ p̄dicatur de lapide eque
est idem cum lapide q̄tum ad primū significatum si-
cut illud quod predicat̃ de deo est idem cū deo. sed
constat ꝙ lapis ē substantia ꝛ quoddam subsistēs. er-
go lapis est quoddam esse subsistens nō receptum in
aliquo. sequitur ergo ꝙ sit infinitum si ratio illa pro-
cedit. hec ille. ¶ Contra 5ᵃᵐ ɔ̄nem arguit. quia lic₃ in-
quit pductio ex nihilo possit demōstrare īfinitatē di-
uine potentie. non tamē in virtute istius propositio-
nis sc₃ ꝙ que est pportio nullius passiue ad potenti-

sm passiuam. talis est ꝓportio actiue deducentis ad actū. nulla eni est proportio inter sonū ⁊ colorem. nec tamē sequit ꝙ potentia attingēs sonū excedat illam que attingit colorē absq₃ proportiōe. vnde in ista deductione aliquid ponitur in ꝯne quod non ponitur in premissis. ex hoc eni ꝙ nullius potentie ad aliquam nulla ē proportio. nō sequit aliud nisi qđ inter virtutē que agit ex aliqua potētia nulla sit ꝓportio. ⁊ h̄ vtiq₃ verū est: quia sunt alterius rōnis sicut potentia visiua ⁊ auditiua. sed non ꝓpter hoc sequitur ꝙ hec īproportionaliter excedat illam. nō eni quecūq₃ sunt imꝓportionabilia ī infinitū se excedunt. quia diameter ⁊ costa sūt īproportionabiles: nec tn̄ in infinitum excedunt se. vnde si recte deberet concludi oporteret sic dici: nullius potentie ad aliquā nulla ē proportio: imo īproportionabilit̄ se excedūt. ⁊ tūc forte concluderetur ꝙ virtus illa improportionabilit̄ excederet que attingeret illud qđ aliud īproportionabilit̄ excedit aliquā potētiā cū nihil ens nō excedat. magis ergo potest cōcludi oppositū ex isto medio. videm⁹ eni ꝙ quanto res min⁹ ē in potentia tanto facili⁹ ⁊ a minori virtute reducit̄ ad actum. ergo si sit in nulla potentia videt̄ posse reduci a minima virtute. hec ille.

¶ Contra 6am ꝯnē arguit multipliciter. Et p̄mo ostēdit ꝙ sc̄us Tho. non attingit in illa expositiōe ad mētem phi. cōstat enim ꝙ virtus finita manēs incorruptibilis potest mouere in infinitū ſm ꝙ isti dicūt. sed manifestum ē ꝙ mot⁹ celi etern⁹ ⁊ infinit⁹ fit per reiterationem quādā ⁊ replicationē. celū eni ⁊ omnes eius partes finite sūt. sed cōtinue replicantur ſm circulationes ut patet. ergo ad h̄ motū eternū sufficiet virt⁹ finita. ⁊ per ꝯns motor primi mobilis nō est virtutis infinite. nec repugnabit ꝙ sit virt⁹ corporea cuius oppositū phus intēdit. ¶ 2o ad idē. Illa infinitas mobilis que exigit virtutē infiniti motoris nō est similitudinaria eo modo quo circulus dicit̄ infinitus. sed est vera eo mō quo magnitudo aliqua dicit̄ infinita ex hoc ꝙ habet partes alias ⁊ alias numero īfinitas si talis eēt possibilis dari. sed constat ꝙ celū nō dicit̄ infinitū proprie 2o modo. sed tn̄ primo modo similitudinarie ꝑ reiterationem: ut patet 3o physicorū. ergo cōclusisse de p̄mo mobili ꝙ habeat partes ī infinitū susceptibiles per reiterationem ꝙ non possit moueri nisi a virtute infinita ꝓ eo ꝙ maior debet esse virtus mouētis q̄₃ mobilis. ⁊ pro eo ꝙ in infinitum 2o modo exigit talem virtutē. est nihil cōclusisse: imo per equiuocationem fuisse deceptū. ut patet. ¶ 3o ad idē. Nulla infinitas temporis exigit virtutē infinitam nisi illa q̄ est per se ſm istos. ⁊ ideo temp⁹ finitum per reiterationem nō exigit illam. sed tn̄ illud quod est infinitum ꝓpter partē mobilis conti⁹ aliā ⁊ aliam nullo modo reiteratam. sed manifestum ē ꝙ ista infinitas nō ē in motu celi cū nō habeat magnitudinem infinitā. ergo non requiritur virtus infinita. nō igitur probat p̄mū motorem incorporeū phs per h̄ si ita intellexit sicut isti sibi īponūt. hec ille. ¶ 2o loco ostēdit ꝙ ista ꝯ ⁊ precedens supponunt vnū contra mentē Ar. sc₃ ꝙ primū principium uel deus moueat primū celum executiue. contra mentē eius ⁊ sui cōmentatoris qui volunt ꝙ primū principium mouet modo finis ⁊ forme dirigētis sicut posuit Auicen. nec etiam mouet executiue sicut isti imaginātur. sed poti⁹ medio modo sc₃ ut amatū ⁊ ars eminens in qua cōplacēt īmutabiliter omnes motores executiui celorum. Quis p̄m⁹ modo perfectiori ⁊ magis vniuersali. alij vero modo particulari ⁊ sub ipso. Et ꝙ ista fuerit mens eoꝝ probat ex sex auctoritatib⁹ ⁊ duabus demonstratiōib⁹. Prima auctoritas est phi 12o me. dicentis ꝙ primū principium mouet ut appetibile ⁊ desideratū et amatum. ⁊ cōmentator ibidē cōmento 35o ꝙ corpora celestia sūt animata: ⁊ ꝙ intellectuali appetitu appetūt in h̄ motu aliquod maius bonū ipsis. ⁊ ex hoc sequit̄ ut dicit arguēs ꝙ corpora celestia nō appetūt nec intelligūt inq̄tum corpora sed inq̄tum forma absoluta vnita ipsis appetit ⁊ intelligit vltimū finem. ⁊ ita illud bonū non mouebit executiue. 2a auctoritas est phi dicentis eodem libro: ꝙ principiū motus celestis est imaginatio per intellectum. vbi dicit cōmentator cōmento 36o expresse ꝙ prim⁹ motor mouet ut desideratum ⁊ voluptuosum. s₃ imaginatio per intellectum existentem in ipso celo mouet tanq̄₃ motor executiu⁹. 3a auctoritas ē phi ibidem dicentis ꝙ prim⁹ motor mouet sicut amatū. Et cōmentator eodem cōmēto ponit ꝙ primū celum mouetur a primo motore sicut amans mouetur a suo amato. ex quo infert iste ꝙ ſm mentē eius in celo ē aliqua vis amatiua distincta a p̄mo motore. 4a est. nā cōmentator cōmento 4o ponit in celo vltra motorē primū qui mouet modo finis. aliū motorem coniunctū quē vocat animā mouentem executiue. 5a est. Nam cōmento 43o dicit ꝙ ꝑfectio vniuscuiusq₃ motoris consistit in intelligēdo primā causam. vbi expresse ponit vltra motorem executiuum causam primā mouentē per modū finis. 6a est. Nā in tractatu de substantia orbis ca. 3o dicit sic: Cū Ar. considerauit corpus celeste esse eternum. omne autē motū mouetur ꝑ virtutem existentē in eo. inuenit ꝙ illa virtus erat anima nō admixta materie abstracta ⁊ separata a corpore. ⁊ inuenit ipsam esse virtutē appetitiuā. ⁊ cum considerauit de virtutib⁹ appetitiuis celestibus inuenit eas moueri ad appetibile nobilius ipsis. ⁊ declaratum fuit ei ꝙ causa continuatiōis motus nō est ad quod mouent̄. sed aliud appetibile. ⁊ q₃ continuatio non peruenit nisi ad illud appetibile tāq̄₃ a motore non moto. seq̄tur ꝙ illud nō est corpus: nec potentia in corpore. declaratū est autem in li. de anima ꝙ omne tale ē intelligentia abstracta. corpus ergo celeste intelligit hanc intelligentiā. intelligere eni trāsmittit ipsum ad illud appetibile. hec cōmentator. vnde patet sua expressa intentio de duplici motore vno quidem nouissimo qui mouet ut appetibile ⁊ finis. ⁊ alio coniuncto quem vocat animā mouentē executiue. Idem etiam dicit apparere ex eorū demōstrationibus ⁊ rationib⁹. Prima est. quia cōmentator 2o celi cōmento 3o loquens de intelligentia mouente orbē ponit ꝙ illa vnitur corpori celesti ut forma nālis ⁊ ex illa ⁊ corpore celesti constituitur tertiū ens nāle

quod vocatur celeste animal. sed manifestum est ꝙ talis compositio repugnat primo principio. ergo dici non potest ꝙ fuerit mens eius primũ principium mouere celum executiue. 2ª est. quia phūs dicit. 12º meṭᵉ ꝙ primũ principium nullo modo moueat ut appetẽs uel ut amans. sed tm̄ ut appetibile ⁊ amatum. ⁊ assumit pro ratione. quia nihil mouet ut omnino non motum nisi quod mouet per modum finis ⁊ amati. finis enim mouet agentẽ ⁊ motorem executorem. primũ autem principium nullo modo mouetur ĩ aliquo genere motionis. quia non eẽt primũ. quia non mouet nisi ratione finis. quia si attribuatur sibi executio motus ratio phi erit nulla per quã concludit ꝙ moueat in ratione amati tm̄ ut motor non motus. Et si dicaẗ ꝙ mouet amando se. ⁊ ita mouetur a sua voluntate non valet. tũ quia phūs nunꝗ̃ dixit ibi ꝙ moueat sicut amans ⁊ desiderãs. sed solũ dicit ꝙ mouet ut appetibile ⁊ amatum. tũ quia impossibile est ꝙ primum principium moueatur a sua voluntate. nullo mõ enĩ mouetur. nec ſm rem. nec ſm rationem. nec a se. nec ab alio. quia ratio moti a fine est ratio imperfectionẽ importãs. hec ille. ¶ Contra vltimã ↄnem arguit sic. Constat enim ꝙ intellectᵒ potest fingere multa que sunt impossibilia esse. volũtas etiam potest esse ipossibilium: ut dicit phūs 3º ethicoꝝ. vñ non apparet ꝙ rationes ille cõcludant. hec ille. ¶ Ad ista respondeẗ ⁊ primo ad ea que contra 3ᵃᵐ ↄnem primo loco inducta sunt. Ad primũ quidẽ dicitur ꝙ materia non causat limitationem forme nisi per modum cause materialis. Et cũ dicitur ꝙ causalitas materie consistit in recipe ⁊c̄. dico ꝙ licꝫ materia nihil det forme: sed etiã recipiat. tamẽ forma eoipso ꝙ recipiẗ in materia non habet omnem modũ perfectiõis sibi possibilẽ ſm rationem sue speciei. sed limitaẗ ad capacitatem susceptibilis. ⁊ ita etiam dico de quolibet alio subiecto alicuius forme uel actus. vnde sanctᵒ doctor 3º sen. dis. 13. q. 1. arti. 2º questiũcula 2ª dicit ꝙ limitatur aliqd ex capacitate recipientis. vnde illud quod nõ habet esse receptũ in aliquo sed subsistens. non habet eẽ limitatum sed infinitũ sicut deus. si autẽ esset aliqua forma simplex subsistens que non eẽt suum eẽ. haberet quidem finitatem ꝗ̃tum ad esse quod eẽt particulatum ad formam illam. sꝫ illa forma non eẽt limitata. quia non eẽt in aliquo recepta. sicut si intelligatur calor ꝑ se existens. ⁊ ſm hoc etiã forme vniuersales intellecte habẽt infinitatem. sed si forma talis sit in aliquo de necessitate limitata est ꝗ̃tum ad esse debitum illi forme non solum ꝗ̃tum ad esse simpliciter. quia non solum non habet plenitudinem eẽndi simpliciter. sed nec totum eẽ quod nature illius est possibile. sed possibile est ꝙ non sit limitata ꝗ̃tum ad rationem illius forme ut scꝫ habeat illã formã ſm omnẽ modũ complectionis illiᵒ ut nihil sibi desit de ꝑtinẽtibᵒ ad perfectionem forme illiᵒ. ⁊ hoc erit si ex parte recipiẽtis nõ sit defectus. uel ex parte agentis. hec ille. Ex quibus patet ꝙ materiam limitare formã non ẽ materiã aliquid dare forme: sed potius eam recipere proportionaliter sue capacitati: ⁊ non ſm totum esse debitum nature illius forme. vñ tale limitare nõ dicit actionẽ nec proprie causalitatem sed modũ causalitatis subiectiue uel materialis. Eandem autẽ sententiã ponit de veritate q. 29. arti. 3º. Et 3ª pte. q. 7. arti. 12º. ¶ Ad 2ᵐ negatur hᵒʳ. dico enim ꝙ forma ſm esse reale est maioris amplitudinis ꝗ̃ materia: qꝛ forma quãdoꝗ posset habere perfectius esse si esset extra materiam ꝗ̃ cum est in tali materia. ⁊ ideo probatio quã iste adducit non est ad propositũ. licꝫ enim forma non sit illimitata quo ad esse. sed limitata ꝗ̃diu est in materia tñ ꝙ forma habeat tam imperfectum esse ⁊ non totum illud qđ est sibi debitũ. hoc est ex defectu materie que nõ potest illud sustinere. Nec valet illud ꝙ dicit de ꝓportiõe. verũ enĩ ẽ ꝙ forma ꝓportionaẗ materie sue sic ꝙ esse eius non excedit esse subiecti. non tamẽ sic proportionatur quin posset habere nobilius esse sine tali materia ꝗ̃ habeat in ea. ¶ Ad 3ᵐ negatur hᵒʳ. dico enim ꝙ alique forme possent fieri illimitate non quidem quo ad essentiam suam nec quo ad esse simpliciter. sed tamen aliqua albedo posset fieri illimitata quo ad rationẽ albedinis: ⁊ q̊ ad eẽ debitũ sue nature. puta si deus crearet albedinẽ subsistentẽ extra omne subiectum scꝫ extra substantiam ⁊ quãtitatem quod vtiꝗ deus posset facere ſm scm̄ Tho. 8º quolibet. q. 4. arti. 3º. vbi sic ait: In albedine inquit ⁊ in qualibet alia corporali qualitate est duo cõsiderare scꝫ ipsam naturã albedinis per quam speciem sortitur ⁊ indiuiduationẽ eius ſm ꝙ est hec albedo sensibilis ab alia albedine distincta. posset ergo fieri diuino miraculo ut nã albedinis subsistẽt absꝗ oĩ quantitate. tamẽ illa albedo non esset sicut hec albedo sensibilis. sed esset quedam forma intelligibilis ad modũ formarũ separatarũ quas posuit plato. sed ꝙ hec albedo sensibilis indiuidua esset sine quãtitate fieri nõ posset ꝗ̃uis quãtitas indiuidua potest eẽ sine substãtia. quia quãtitas non solũ indiuiduatur ex subiecto sicut alia accidentia. sed etiã ex situ qui est de ratione quãtitatis dimensiue que ẽ quãtitas potentiam habens ⁊c̄. Et nota ibi multa de hoc. ⁊ quomodo deus posset talem albedinẽ ponere in angelo. ⁊ quomodo eẽt qualitas spiritualis. Ex quibᵒ ⁊ ex dictis ad p̄mũ patet quõ albedo posset esse infinita. ⁊ quomodo nõ. Nec ẽ simile de forma lapidis aut alia forma substãtiali cuius esse ẽ indiuisibile. ⁊ ideo si separareẗ a materia non eẽt infinita. similiter de anima. Illud autẽ quod dicit iste ꝙ scꝫ forma non aliter dicitur illimitata nisi quia potest intelligi ut cõmunis. falsũ ẽ. ¶ Ad 4ᵐ dicendũ sicut ad 3ᵐ. Nullum enĩ accidens est ibi sine subiecto excepta quantitate: ut probat sanctus doctor. 3ª parte. q. 77. arti. 2º. Et. 4º. sen. dis. 12. q. 1. arti. p̊. Et. 4º contra gentiles. caº 63º. Cum autẽ arguit de quantitate que est separata ab omni subiecto. dico ꝙ illa non est infinita ſm esse sue nature debitum quia diuina virtute manuteneẗ in esse quod habebat ĩ substãtia panis: ut ponit scũs Tho. tertia pte. q. 77. arti. p̊. ad 3ᵐ. et 4ᵐ. posset tamen dari sibi esse totum competens nature sue speciei diuina virtute. sicut ⁊ aliis accidẽtibus ⁊ tũc eẽt infinita. non qdẽ ſm quan-

itatem numeralem uel dimensiuā ita ꝙ careret terminis in actu: ⁊ eēt infinita priuatiue. sed eēt infinita negatiue q̄tum ad rationem quātitatis ꝯtinue linee pedalis. quia nihil pertinēs ad perfectionē illius spēi sibi deesset. ⁊ similit q̄tum ad eē debitum sue speciei non tamen esset extensior q̄ mō sit quātitas pedalis in baculo. Et cū dicit ꝙ impossibile est ꝙ aliquid trāseat de infinito ad infinitum ⁊c̄. verū est loquēdo de infinito q̄tum ad esse simpliciter uel de infinito ꝑuatiue. aliter negatur. ¶ Ad ea que 2º loco inducit cōtra eandem ꝯnem alias dictum ē latius. Ad primum dico ꝙ cum dicim⁹ deum eē ipsū esse subsistens. ꝑ li esse intelligimus esse quod est actus essentie inq̄tum esse ⁊ non esse significat essentiam decem generum nec eē quod significat cōpositionē aut affirmationē intellect⁹ uel veritatē propositionis. quod quidē esse est in anima nō in re. ⁊ istā distinctionem ponit sanct⁹ doctor 3º sen. dis. 6. q. 2. arti. 2º. Et p̊ sen. dis. 33. q. 1. arti. p̊ ad pmū. Sciendū tamē ꝙ arguēs false intelligit scm̄ doctorem in hoc passu. cū enim dicit scūs Tho. ꝙ deus est ipsū eē subsistens. non intelligit ꝙ sit quid separatū eo modo quo vniuersale est separatū a singularibus ſm fantasiā platonicorum. sed eo mō quo forma separat̄ a materia ⁊ omni susceptiuo. ⁊ iō cum iste infert ꝙ diuinū eē sit eē omnis rei uel affirmatio aut quidditas omni rei. decipitur nō distinguens de duplici abstractione aut separatione. ¶ Ad 2m dico ꝙ cum dicit̄ lapis est. li eē potest designare actū eēndi lapidis ⁊ tunc falsum ē ꝙ eque sit idem lapidi sicut eē quo deus est. qd̄ sigtur cum dicitur deus ē. 2º pōt designare veritatem ꝓpositionis formate de lapide ⁊ sic falsum est ꝙ illud eē sit deus uel lapis. 3º potest designare eēntiam lapidis ⁊ tūc negatur ꝙ illud esse subsistat. nam eēntia lapidis non ꝓprie subsistit: sed eius suppositū: ut patet pma pte. q. 29. arti. p̊. et 2º. et ideo argumētum non valet. ¶ Ad ea que contra 5am ꝯnem inducūtur dicendū ꝙ deductio quā facit sanctus Tho. bona est. ⁊ diuine potentie insolubiliter infinitatē ꝓbat. Cū aūt arguēs illā ꝓbationem calūniatur. dico ꝙ deficit in trib⁹. Primo quidem quia exemplū uel instātia quā facit nulla est. nos enim loquimur de potentia actiua cōparando duas potentias actiuas ad inuicem quarū scʒ vna non potest agere nisi supposita potentia passiua. alia ħo nihil supponit Iste autē in exemplo de visu ⁊ auditu que attingunt colorem ⁊ sonū arguit de potentijs passiuis scʒ sensitiuis. ideo instantia est satis ꝓterua. 2º quia falsum est ꝙ color ⁊ son⁹ omnino ꝓportionaliter distēt: aut se excedāt cum sint species eiusdem generis. Sciendum enim ꝙ aliqua distare ꝓportionalit̄ potest dupliciter intelligi. ⁊ ꝯtter aliqua improportionaliter distare dupliciter dicetur. Primo quidē modo aliq̄ ꝓportionaliter distāt que habent determinatam habitudinem ⁊ certā ſm suas quantitates ad inuicē ita ꝙ quātitas vnius exceditur a quātitate alterius in cōsimili excessu quo vnus numerus aliū excedit ſm ꝙ duplū triplū quadruplum sunt species ꝓportiōis. Alio modo. quia licʒ non se taliter excedant qualiter numerus excedit numerum. tamē inter quātitates eorum est aliqua quecūq; fuerit realis habitudo. utpote ꝙ vnum se habet ad aliud ut actus ad potentiā uel ut perfecti⁹ eo. uel ut oppositum. uel ut effect⁹ ad causam. uel hʒ. ⁊ talis proportio 2º modo dicta est int̄ quecunq; duo entia vniuersi. quia datis quibuscūq; reb⁹. uel vna est ab alia. uel ambo ab aliquo tertio. ⁊ ꝯtter erit ibi uel equalitas uel distātia ꝓportionalis. que ergo distant improportionaliter per oppositum ad pmū modum non oportet ꝙ infinite distent. nam aliqua duo finita illo modo iꝓportionaliter distant sicut dicit arguēs de costa quadrati ⁊ eius diametro cum tamē nunq̄ inter duo finita sit distantia infinita ut ponit scūs Tho. 3º contra gentiles ca. 57º. Illa vero que distant improportionaliter primo modo. ⁊ 2º modo infinite distant. talia enim non possunt esse nisi ens ⁊ purum nō ens. nam talia iꝓportionabilit̄ distant q̄ deus ⁊ creatura sicut ponit sanct⁹ doctor de potentia dei. q. 3. arti. 4º. ut allegaui in ꝓbatiōe ꝗnte ꝯnis. deus enim ⁊ creatura licʒ distent improportionaliter per oppositum ad primū modū. non tamē improportionaliter per oppositum ad 2m. imo inter deum ⁊ creaturam est proportio 2º modo dicta. ut ponit scūs Tho. prima parte. q. xi. arti. p̊. ad 4m. Et 4º. sen. dis. 49. q. 2. arti. p̊. Et de veritate. q. 8. arti. p̊. ad 7m. vbi dicit: Proportio ꝓprie loquēdo nihil aliud ē q̄ habitudo quātitatis ad quantitatem: sicut cū vna est equalis alteri uel tripla. ⁊ exinde translatum ē nomen ꝓportionis. ut habitudo cuiuslibet rei ad alterā rem proportio nominetur. sicut materia dicit̄ esse ꝓportionata forme inq̄tum se habet ad formā ut materia eius. nō considerata aliqua habitudine quantitatis. ⁊ similiter intellectus creatus ē proportionat⁹ ad videndum diuinā essentiam inq̄tum se habet ad eam quodāmodo ut ad intelligibilem formā. hec ille. Si ergo dei ad creaturā ē qualiscūq; proportio que tamen infinite distāt. multo plus distabūt in infinitū aliqua potentia ⁊ nulla potentia: inter que nullo mō est habitudo aliqua realis. Ex q̊ pʒ ꝙ istātia de colore ⁊ sono ad ꝓpositū nulla ē. 3º deficit arguens ī hoc qd̄ dicit ꝙ quanto res minus est in potentia tanto facilius ⁊ a minori virtute reducat̄ ad actum. patet eni ꝙ difficili⁹ esset facere statuam ex aqua q̄ ex cupro uel ligno. ⁊ tamen statua dicitur eē in potentia in cupro. non aūt in aqua. quia ſm phm̄ 9º meth. ⁊ recitat̄ a sancto doctore primo sen. dis. 42. q. 2. arti. 3º. et de potentia dei. q. 1. arti. 4º. Hoc solū dicimus esse ī potentia in aliquo quod potest educi vno motore de illo. vnde arguens videtur fuisse deceptus credendo ꝙ illud sit magis in potentia qd̄ est in potentia remotiori. utpote ꝙ statua magis sit in potentia in aqua q̄ in cupro. ⁊ vitul⁹ magis in trunco ꝙ in mēstruo vacce. quod patet. nam illud dicit eē magis in potētia qd̄ difficilius est educibile ⁊ maiorem virtutē reqrit actiuam. illud autem quod minus est in potentia facilius ⁊ a minori virtute. vbi patet deceptio. licʒ enim difficilius sit ex aqua imediate producere vitulum. ħ non est ideo. quia in aqua vitulus magis est in potentia. sʒ

qꝛ potētia materie magis ē ab actu forme vituli elōgata cū ē sub forma aque ꝗ̄ dū ē sub forma mēstrui. cū igiť illud ꝙ nullo mō ē i potētia nec ꝓpinq̄ nec remota sit ab actu remotissimū. maior virt⁹ in īfinitū reqriť ad ꝓducēdū aliqd de nihilo ⁊ ex nulla potētia ꝗ̄ ad ꝓducendū vitulū de trūco. ¶ Ad argumēta ꝯtra 6ᵃᵐ ꝯ̄nem primo inducta dicitur. Et ad ꝑmū quidem dico ꝙ 4ᵒʳ est falsa ꝑ accidens. nec illam ponit sanct⁹ Tho. ita crude. sed addit aliquid. dicit eni ꝙ virtus finita manens incorruptibilis potest eē causa mot⁹ infiniti. non tn̄ prima sed tāq̄ ab alio mota ⁊ ideo ex illa maxima non potest cōcludi ꝙ ad motū celi infinitum ꝑ accidēs sufficiat motor finite virtutis. sed potius ꝙ ad h̄ oportet ponere aliquē motorē q̄ sit causa prima ꝑmi mot⁹ ⁊ ei⁹ infinitatis. ⁊ ꝯ̄ñter ꝙ sit ꝑ se causa infinitatis q̄ ꝑ se est in motu non solū illius q̄ ibi est ꝑ accidens ac per hoc ꝙ sit infinite virtutis. illa aūt infinita virtus poterit ꝑpetuo mouere aliquā potentiā finitā incorruptibilē q̄ sic ab illa prima virtute infinita mota poterit ꝑpetuare motū infinitū ꝑ accidens. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ arguens potius deceptus fuit ex nō intellectu argumēti ꝗ̄ sc̄ūs doctor ꝑ equiuocationē. non eni sc̄ūs Tho. solū ostendit ꝙ infinitum mobile exigit infinitā virtutem in mouente: sed etiā ꝙ motus infinitus ꝑ reiterationē circulationū. posito ꝙ mobile sit finitū exigit infinitū vigorem in mouente qḋ est ꝑma ⁊ per se causa qualiscūq̄ infinitatis mot⁹ primi: ut p3 in demōstrationis explanatiōe. ¶ Ad 3ᵐ negatur hᵒʳ dico enim ꝙ sc̄ūs Tho. hoc non ponit ita crude sc3 ꝙ nulla infinitas motus ⁊c̄. s3 intelligit ꝙ infinitas motus uel tēporis q̄ est per accidens non exigit in motore ꝑrimo virtutem infinitā. sed in motore primo eā exigit. quia ille non potest eē prima ⁊ per se causa infinitatis per accidēs. qꝛ effectus per accidens nō reducitur directe ad causā per se directe ⁊ determinate. sed effectus per se. ⁊ ideo si primus motor ē prima ⁊ per se causa infinitatis mot⁹ uel temporis vtiq̄ ipse erit prima ⁊ per se causa infinitatis que est i motu uel tēpore per se ⁊ hoc uel causa in actu aut in potētia: ⁊ iste sensus patet ex verbis eius supradictis. ¶ Ad argumēta 2ᵉ inducta dicitur ꝙ solū concludunt ꝙ de mente Ar. fuit celum moueri a duobus motoribus sc3 a primo motore ⁊ ab alio ꝑrimo. ⁊ hoc ꝯcedit sc̄ūs Tho. 12ᵒ meᵉᵉ. exponendo Aristotelem. vñ in illo caᵒ Mouet aūt sic appetibile ⁊c̄. dicit sic. Diciť autē primū mouens mouere sicut appetibile. qꝛ motus celi ē propter ipsum sicut ꝓpter finem causatus ab aliquo mouente proximo ut assimilet se ei i causando ⁊ educat in actum illud quod ē in virtute in primo motore. nō enim est motus celi ꝓpter generationem ⁊ corruptionem inferiorū sicut ꝓpter finem. cū finis sit nobilior eo qḋ est ad finem. hec sūt verba sc̄i doctoris. Ex quibus patet quod dixi. sed ex illis nō habetur q̄n primus motor moueat celū motu locali. ⁊ non solū moueat appetitum anime celestis. nā Ar. in illo caᵒ expresse ponit ꝙ primus motor mouet localiter primū mobile. dicit eni sic: Quoniam aūt est quidē mouens ipsum imobile ens actu. ens hoc non ꝯtingit aliter se

habere nullaten⁹. latio eni prima mutationū. h⁊ autē que ē circulatio. hac aūt mouet. hec ille. Et nō solum ponit hoc. imo ꝙ substātia celi ⁊ omnia entia naturalia depēdent ex illo ꝑmo motore. ait eni post illa v̄ba. Ex tali igitur ꝑncipio depēdet celum ⁊ natura. Eadem etiam ē sentētia Auerrois. vñ in 10. meᵉᵉ. cōmēto 7ᵒ ponit hec verba: Omne quod ē principiū eē est principium numeri. ⁊ quod ē principiū numeri est ꝑncipiū essendi. idem eni contingit ex hoc in omnib⁹ generibus. ⁊ cum hoc ita sit sicut apparet per inductionem. manifestum est ꝙ vnū in quolibet genere ē aliqua natura simpliciter. que qꝛ est ꝑncipium eē illoꝝ eiusdē generis est principiū numeri earum. ⁊ intēdit ꝙ cum hinc incertum fuerit quod declaratum est in physicis: hoc est primum motorem eternum ⁊ absolutum ab omni materia. Et declarauit post hoc ꝙ non solūmodo ē principium tanq̄ motor sed tanq̄ forma ⁊ finis. ⁊ declarabitur ꝙ illud est vnum de quo fuit declaratum hic quod est principiū substantie sicut est declaratum ꝙ est actus vltimus cui nō admiscetur potentia omnino. hec ille. Item 12ᵒ meᵉᵉ. cōmēto. 37ᵒ dicit sic: Dictum ē 8ᵒ physicoꝝ ꝙ mouēs celestia corpora in nulla existit materia. ⁊ ꝙ est forma abstracta quapropter mouēs hoc est intellect⁹. quia agit motū ⁊ ē motus finis. hec autē differūt a nobis sc3 illud qḋ mouet nos in loco ſm ꝙ est agēs. ⁊ qḋ mouet nos ſm ꝙ est finis. ⁊ h3 duplex esse sc3 in anima ⁊ extra animā. qḋ autem ē in anima est agens motū. ſm vero ꝙ est extra animā est mouens ſm finem. verbi gratia: quoniā balneum duplicem habet formā in anima ⁊ extra animā. ⁊ ꝓpter illam formā que est i anima desideramus illam formā que est extra animā. igiť forma balnei inq̄ntum est in anima ē agens desiderium ⁊ motum. ſm aūt ꝙ ē extra animā est finis motus nō agens. si igitur forma balnei nō esset in materia tunc moueret ſm agēs ⁊ ſm finem sine aliqua motione cōtingente. ⁊ sic est intelligendū de mouentib⁹ corpora celestia. ſm igitur ꝙ ista intellecta sūt forme eorū sūt mouētia ſm agens. ſm aūt ꝙ sūt eorum fines mouētur ab illis ſm desideriū. hec ille. Et cōmento. 38ᵒ idē ponit ostendēs quomodo ille ꝑmus motus est forma substātialis simplex imaterialis. ⁊ ideo intelligitur a celo non per speciem impꝛessam suo itellectui. sed ille met est forma intellect⁹ celi: ⁊ diligiť a celo ꝓpter se. principia autē alioꝝ motuū preter motum diuturnū dilecta sunt ꝓpter aliud. vñ videtur ponere in quolibet celo vnā intelligentiā separatam ⁊ cū hoc animā que est forma orbis. Et ibidem ponit quomodo deus mediante primo celo mouet alios. ⁊ mediantib⁹ celis mouet inferiora. cōcludēs ꝙ de⁹ videtur habere curam circa omnia entia q̄ntum ad speciem. Et cōmento. 39ᵒ dicit ꝙ intelligentie abstracte debent esse ꝑncipium eorū quoꝝ sunt principia. duobus modis. ſm ꝙ sunt mouētes: ⁊ ſm ꝙ sunt finis. hec ille. Cōmēto etiā 42ᵒ dicit sic. Quia prim⁹ motor habet potentiā infinitā. mouet eni in tēpore īfinito. ⁊ necesse ē ut habēs potētiā infinitā nō sit corp⁹. impossibile ut sit corpus aut potētia in corpe. In fine etiā dicit ꝙ ille mo-

tor celi est cā permanentie celi. Et 6.ᵐᵉ ᵉᵗ cōmēto 2.° dicit ꝙ corpora celestia sūt cā istoꝝ sensibiliū. ꝛ subā abstracta ē causa corpoꝝ celestiū. Itē 2.ᵐᵉ ᶜᵉ cōmēto 4.° ponit hec v̄ba: Oꝫ ut maxime verū sit illud qđ est cā veritatis in quolibet genere entiū. ꝛ magis digna in eē ꝛ in veritate ꝙ̄ illa quoꝝ est cā in illo genere. manifestū est ꝙ si est hic prima causa oīuꝫ entiū ut declaratū est in scia nāliuṁ. ꝙ illa causa ē magis digna ꝛ in esse ꝛ in veritate ꝙ̄ oīa entia. oīa enim entia non acqrūt esse ꝛ veritatē nisi ab ista causa. est igitur ipā ens ꝛ vnū per se ꝛ verū per se. ꝛ oīa entia ꝛ vera per eē ꝛ veritatē eius. hec ille. Patet igitur ex dictis Auerroim ꝛ Aristotelē nō illā mentē habuisse quam imponit eis arguens: q tria falsa eis iponit. Primū ē ꝙ deus seu p̄mū p̄ncipiū nullo modo agat motū circularē celi. sed tm̄ causet desideriū ad mouēdū in intellectu diuncto corpori celesti seu aīe celesti. ꝛ h̄ imponit eis di. 4 2. q. i. 2ᵐ est qđ imponit eis scꝫ ꝙ phs ꝛ cōmentator nō posuerunt p̄mū motorem infinitū in virtute. sed solū entitatiue ꝛ valore ꝛ multitudine perfectionū. hoc imponit eis di. 43. et. 44. 3ᵐ est ꝙ deus nō est cā effectiua substantie celi aut dispositionū eius. h̄ iponit eis di. 3ᵃ. Q̄ aūt false iponat illud vltimū. spāliter patet. nā in tractatu de substātia orbis sic dicit cōmentator. Agentium quoddā est prius acto duratione ꝛ tempore: ꝛ sic ē deus oi eo qđ fit in spera mūdi respectu istius agentis. quoddam aūt est prius naturaliter sed nō tēpore. sicut est orbis. ꝛ orbē agens ꝛ faciens ipsū in dispositionibus necessarijs. ꝛ cū hoc ignorauerint quidā dixerūt Aristotelē non dicere cām agentem celum. sed cām mouentem tm̄. ꝛ h̄ est valde absurdū. non enim dubiū qn agens ipsū sit mouens ipsū. qđ enim mouet ipsū motu p̄prio largitur ei p̄ dispositiones p quas acquirit motum. hec ille. Sed ad h̄ dicit Aureolus di. 3ᵃ. ꝙ non loquitur cōmentator de agere effectiue. sed de agere deiminatiue inq̄tum deus vel intelligētia est rō ꝙ celum sit in dispositionib⁹ suis. nunq̄ aūt dicit ꝙ largiat̄ sibi entitatem. nec ꝙ efficiat esse eius. sed pꝫ ꝙ ista excusatio imo poti⁹ accusatio nulla est. tū qꝛ cōmentator loquit̄ ibi de agere quo agit̄ id quod fit. ut patet: qꝛ exēplificat de illis que fiunt infra sperā generabiliū. tale aūt agere ē dare eē. tum qꝛ 2.ᵐᵉ ᶜᵉ. cōmēto. 4.° ponit ꝙ oīa sunt entia p esse prime cause ita ꝙ est eis cā eēndi ut dictū fuit. patet igitur illa argumēta que ɔtra 6ᵃᵐ ɔ̄nem vltimo inducta sūt ex falso intellectu cōmētatoris ꝛ Aristotelis p̄cessisse. ¶ Ad ea v̄o que ɔtra 7ᵃᵐ ɔ̄nem inducta sūt dicit̄ ꝙ licꝫ intellect⁹ possit intelligere multa que nō sunt. ꝛ volūtas velle impossibilia. tū obiectū intellect⁹ nō p̄t excedere ambitu sue coitatis virtutē cause istituētis intellectum. q̄ntum ad eminentē ɔtinentiam. ita ꝙ ens intelligibile sine implicatione ɔtradictionis cōtineat aliqđ maius deo. sic aūt eēt si deus eēt finitus. quia omni finito intellectus noster p̄t ɔcipere maius sine implicatione ɔtradictionis. ꝛ ɔ̄riter intelligeret aliqđ in q̄ saluatur rō sui obiecti maius deo. qđ non est possibile. ꝛ sic patet ꝙ ad hoc ꝙ intellectus noster possit infinita cōcipere successiue quoꝝ 2ᵐ erit maius p̄mo: signum est ꝙ causa intellectū instituēs est infinita. vñ sanct⁹ Tho. p̄ma parte. q. 7. arti. 2.° ad 2ᵐ dicit ꝙ hoc ipsum ꝙ virtus intellect⁹ extendit se quodāmodo ad infinitū. p̄cedit ex hoc ꝙ intellect⁹ est forma nō in materia sed uel totaliter separata sicut sūt substātie angeloꝝ uel ad min⁹ potentia intellectiua nō est act⁹ alicui⁹ organi in aīa intellectiua corpori diuncta. hec ille. Et sic vlteri⁹ suppleat̄ ꝙ deus qui ē causa intellect⁹ ē multo plus separat⁹ ac ɔ̄riter infinitus. Et hec de primo articulo dicta sufficiant.

Quantū ad secundū articulū sit prima ɔ̄ ꝙ de⁹ nō p̄t facere aliqđ simplicit̄ infinitū. sꝫ bñ s̄m qđ. Istam ɔ̄nem p̄bat sanct⁹ doctor p̄ma p̄te. q. 7. arti. 2.° vbi sic dicit: Preter deū nō p̄t eē aliqđ simplicit̄ ifinitū. Si enī loq̄mur de ifinito s̄m ꝙ cōpetit materie manifestū est ꝙ omne existēs in actu hꝫ aliquam formā. ꝛ sic materia eius ē terminata p formā. sed quia mā s̄m ꝙ est sub vna forma subāli remanet in potentia ad multas formas accidentales qđ est finitum simpliciter: potest dici infinitum s̄m quid: utpote lignum est finitū s̄m suā formā. sed tñ est infinitū s̄m quid inq̄tū est in potētia ad infinitas figuras. Si aūt loquamur de infinito s̄m ꝙ cōpetit forme. sic manifestum est ꝙ illa quoꝝ forme sūt i materia simplicit̄ sunt finita ꝛ nullo mō infinita. Si aūt sint aliq̄ forme create non recepte in mā. sed p se subsistentes: ut de angelis quidam opinant̄. erūt quidē infinite s̄m quid inq̄tū forme nō termināt̄ nec ɔtrahūtur p aliquā materiā. sed qꝛ forma creata ꝛ si sit subsistens tū habet esse ꝛ non est suū esse. ideo necesse ē ꝙ ipsū eē ei⁹ sit receptū ꝛ ɔtractū ad determinatā materiā. vñ nō p̄t esse infinitū simpliciter. hec ille. Et ibidē ad p̄mū tangit aliud mediū dicēs. Hoc ē ɔtra rōnem facti ꝙ eēntia rei sit ipsū eē eius. qꝛ eē subsistēs non ē esse creatū. vñ ɔtra rationē facti ē ꝙ sit simplicit̄ infinitū. sicut igit̄ deus licꝫ hēat potentiā infinitam. non tamen p̄t facere aliquid nō factum. hoc enim esset contradictoria esse simul: ita non potest facere aliquid infinitum simpliciter. hec ille. ¶ 2ᵃ ɔ̄ est ꝙ deus potest facere aliquam formā infinitam in aliqua specie: ꝛ s̄m rationem sue speciei tam subālem ꝙ̄ etiam accidētalē. Istā ɔ̄nem p̄bat ipsemet 3.° sen. di. 13. q. i. arti. 2.° questiūcula 2ᵃ. ut recitatū est in arti. p̄cedenti in r̄nsione ad p̄mū ɔtra 3ᵃᵐ ɔ̄nē. Hoc etiā patet ex p̄batione p̄cedētis ɔ̄nis vbi p̄bauit ꝙ si angeli sunt forme sine materia ꝙ sunt infiniti s̄m quid scꝫ q̄tum ad rōnem sue speciei. Q̄ aūt sint incorporei ꝛ forme subsistētes. ostēdit p̄ma parte q. 50. arti. p̄ et 2.° vbi ad 4ᵐ soluendo ponit totā istam ɔ̄nem. dicit enim sic: Oīs creatura est finita simplicit̄ inq̄tū eē eius nō est abstractū subsistens sed limitatū ad naturā aliquā cui aduenit. sed nihil p̄hibet creaturam aliquā eē s̄m qđ infinitam. creature autē mālēs habēt infinitatē ex parte materie. sed finitatē ex p̄te forme q̄ limitat̄ p mām in qua recipit̄. substātie autē imālēs create sunt finite s̄m suum eē. sed sūt infinite s̄m ꝙ eorum forme non sunt recepte in alio: sicut si

dicereꝰ albedinē separatā existentē eē infinitā ꝗ̄tū
ad rōnē albedinis. qꝛ nō cōtrahitur ad aliqͦd subiectū
esse tñ eiꝰ eēt finitū. qꝛ determinat̄ ad aliquā naturā
specialē. ⁊ ꝓpt̄ h̄ dicit̄ in libro de causis. ꝙ intelligen/
tia est infinita superiꝰ inq̄ꝫtū scꝫ recipit eē a suo supio/
ri. sed nō est infinita inferiꝰ inq̄ꝫtum recipit̄ in aliq̄ mā.
hec ille. Ex quibꝰ pꝫ quō forme aliq̄ substātiales sunt
infinite. ⁊ sil̄r de formis accidentalibꝰ quō deꝰ pōt
aliquā albedinē ꝓducere q̄ sm̄ rōnē albedinis eēt in/
finita: puta si ꝓduceret albedinē separatā ab oī recepti/
uo. illa inquā eēt infinita in rōne albedinis ⁊ sm̄ eē al/
bedinis si deꝰ daret sibi totū eē qͦd sue nature debitū
est. tali eni albedine nō posset eē alicuiꝰ albedo inten/
sioꝛ nec ꝑfectioꝛ in esse albedinis: ⁊ illa equipollet in/
finitis albedinibꝰ existentibꝰ in subiecto. ⁊ eēt sicͫ idea
separata. nec posset multiplicari sm̄ numerū: ut dicit
sc̄us Tho. ꝑma pte. q. 50. arti. 4.º Impossibile inquit ē
dicere ꝙ eēnt plures albedines separate. aut plures
humanitates cū albedinibꝰ existētibus i subiecto sm̄
ꝙ ipse dicit. q. 7. arti. ꝑ. ad 3ᵐ. Si eēt albedo subsistēs
ex h̄ ipso ꝙ nō esset in alio discerneret̄ ab oī albedine
existente in subiecto. hec ille. Utrū tñ eēt indiuiduata
videt̄ dicere sanctus Tho. ꝙ nō. 8º quolibet. q. 4. ar/
ti. 3.º ut recitatū ē ꝑus ⁊ nūc totaliter ⁊ cōplete verba
eius ꝓ tota 2ª parte ↄ̄nis vbi sic ait: Diuine potentie
rōne sue imensitatis attribuendū est q̄cquid in defe/
ctū non sonat. tñ aliq̄ sūt que nā creata nō patit̄ ut fi/
ant. ꝓpter aliquā repugnātiā quā importāt rōne ↄ̄di
ctionis iplicite. ⁊ de talibꝰ cōsueuit dici a quibusdā ꝙ
deꝰ pōt ea facere ꝗ̄uis fieri nō posset. Ut ḡ videamꝰ
vtrum fieri possit a deo ꝙ albedo sit sine quantitate:
Sciēdū est ꝙ i albedine ⁊ in q̄libet alia corporali q̄li/
tate ē duo cōsiderare. scꝫ ipsam nām albedinis ꝑ quā
spēm sortit̄ ⁊ indiuiduationē eiꝰ sm̄ ꝙ est hec albedo
sensibilis ab alia albedine sensibili distincta. posset ḡ
fieri diuino miraculo ut nā albedinis subsisteret absq̄ꝫ
omni quātitate. tñ illa albedo non esset sicͫ hec albedo
sensibilis. sed esset quedā forma intelligibilis ad mo/
dū formarū separataꝝ q̄s posuit plato. sed ꝙ hec al/
bedo sensibilis indiuidua esset sine quātitate fieri nō
posset: ꝗ̄uis fieri posset ꝙ quantitas indiuidua esset
sine suba. qꝛ quātitas nō indiuiduat̄ solū ex subiecto
sicut alia accidētia. sed etiā ex situ qui ē de rōne quā/
titatis dimensiue q̄ est quātitas positionē hñs. ⁊ ideo
possibile ē imaginari duas lineas separatas eiusdem
speciei numero diuersas sm̄ diuersū sitū: alias linea
nō esset diuisibilis ex ipsa rōne sui generis. nō eni di/
uiditur linea nisi in lineas. plures aūt albedines sine
subiecto imaginari ē impossibile: ⁊ sic pꝫ ꝙ albedo nō
indiuiduat̄ nisi ex subiecto: ⁊ ꝓpter h̄ non posset esse
indiuidua nisi eēt in aliq̄ subiecto ad minꝰ in quātita/
te. sed quātitas habet suū terminū ⁊ indiuiduationē
etiā absq̄ꝫ subiecto. ⁊ ideo ꝑ miraculum posset eē hec
quātitas sensibilis absq̄ꝫ subiecto: sicut patet in sacro
corporis xp̄i. hec ille. Ex q̄bus patent ꝑdicta scꝫ ꝙ ta/
lis forma eēt nō indiuidua. sed nā subsistēs. ⁊ ꝙ esset
infinita patet ꝑ superiꝰ in alio arti. dicta. ⁊ sil̄r i isto.
patet etiā ꝙ isti albedini separate nunq̄ꝫ posset equa/
ri in intēsione aliqua albedo q̄ eēt in subiecto quātū/
cūq̄ꝫ intēderet̄. ¶ 3ª ↄ̄ est. ꝙ deꝰ nō pōt facere multi/
tudinē aut magnitudinē dimēsiuā actu infinitā. Istā
ↄ̄nem ꝓbat sc̄us Tho. ꝑma pte. q. 7ª. Et quidē ꝙ im/
possibile sit multitudinē eē actu infinitā arguit sic ibi/
dē arti. 4.º Oēm multitudinē oꝫ eē in aliq̄ specie mul
titudinis. species aūt multitudinis sūt sm̄ spēs nume
roꝝ. nulla aūt est spēs numeri infinita. quia quilibet
est multitudo mensurata per vnū. vñ impossibile est
multitudinē eē infinitā siue ꝑ se siue ꝑ accidēs. Item
omnis multitudo in rerū natura existens est creata. ⁊
oē creatū sub aliq̄ intentione creantis cōprehendit̄.
non eni in vanū agens aliqͦd operat̄. vñ necesse est ꝙ
sub certo numero oīa creata cōprehendant̄. impossi/
bile ē eē multitudinē infinitā actu etiā ꝑ accidens. Et
sic patet ꝑma pars ↄ̄nis. Sꝫ 2ᵃᵐ ꝓbat ibidem arti. 3º.
sic dicēs: Aliud ē esse aliq̄d infinitū sm̄ magnitudinē
utpote ignis uel aer. nō tñ eēt infinitū sm̄ essentiā. qꝛ
eēntia sua eēt terminata ad aliquā speciē per formā.
⁊ ad aliqͦd indiuiduū ꝑ materiā. ⁊ iō habito ex ꝑmissis
ꝙ nulla creatura ē infinita sm̄ essentiā. adhuc restat
inquirere an aliq̄d creatū sit īfinitū sm̄ magnitudinē
Sciendū est igit̄ ꝙ corpꝰ quod est magnitudo com/
pleta dupliciter sumit̄. scꝫ metaphisice sm̄ ꝙ i eo ↄ̄si/
deratur sola quātitas. ⁊ nāliter sm̄ ꝙ in eo cōsiderat̄
forma ⁊ materia. ⁊ de corpore quidē nāli qͦd nō possit
eē infinitū in actu manifestū est. nā omne corpꝰ nāle
aliquā formā habet determinatā. cū igit̄ ad formam
substātialē sequant̄ acidētia. necesse ē ꝙ ad determi/
natā formā sequātur accidētia determinata int̄ que
est quātitas. vñ omne corpꝰ nāle hꝫ detīminatā quan/
titatē ⁊ in maiꝰ ⁊ in minꝰ. vñ impossibile ē aliqͦd corpꝰ
nāle infinitū eē. Hoc etiam ex motu patet. qꝛ oē cor/
pus naturale hꝫ motū aliquē naturalē. corpus autē
infinitū nō posset hr̄e aliquē motū nālem: neq̄ꝫ rectū
qꝛ nihil mouet̄ nāliter motu recto nisi cū est extra lo/
cum suū. qͦd corpori infinito accidere nō posset. occu/
paret eni oīa loca. ⁊ sic indifferent̄ quilibet locus eēt
locus eius. Et sil̄r etiā neq̄ꝫ sm̄ motū circularē. qꝛ
in motu circulari si ponit̄ esse infinitū eē nō posset: qꝛ
due linee ꝓtracte a centro quāto longiꝰ ꝓtrahuntur
a cētro tanto longiꝰ distāt ab inuicem. si ḡ corpus eēt
infinitū. in infinitū linee distarēt ab inuicem. ⁊ sic vna
nunq̄ꝫ posset ꝑuenire ad locū alteriꝰ. de corpore etiā
mathe͡co eadem est ratio. qꝛ si imaginamur corpꝰ ma/
thematicū sm̄ actū existens oꝫ ꝙ imaginemur ipsum
sub aliqua forma. quia nihil est actu nisi per formam
suam. vnde cum forma quanti inq̄ꝫtum hꝫ sit figura
oportebit ꝙ habeat aliquam figuram ⁊ sic erit in in/
finitū. est enim figura que termino uel terminis clau
ditur. hec ille. ¶ 4ª ↄ̄ est ꝙ multitudo est infinita in
potentia ⁊ magnitudo ē infinita in potentia sic ꝙ om/
ni numero dato potest dari maioꝛ ⁊ omni magnitudi/
ne dimensiua data uel dabili finita potest dari maioꝛ
Istam ↄ̄nem intendit sc̄us Tho. vbi supra. Et quidē
ꝙ oī multitudine data possit dari maioꝛ: ut isto mo/
do sit infinita multitudo in potentia dicit articulo 4º
Esse inquit multitudinem infinitam in potentia pos

sibile ē ꝙ augmētū multitudinis sequit̄ diuisionē ma
gnitudinis. quāto eni aliqd plus diuidit̄ tanto plura
ſm numeꝝ resultant. vñ sicut infinitū inuenit̄ i potē/
tia in diuisione ɔtinui. q̄ ꝓcedit̄ ad materiā. ut supra
dictū est. eadē rōne ꝛ īfinitū inuenit̄ in potētia i addi/
tiōe multitudinis. hec ille. Q̄ aūt oi magnitudine infi
nita imaginabili aut dabili possit a deo fieri maior po
test, ꝓbari ex mō arguēdi ꝛ soluendi sci doctoris eodē
articulo. arguit eni z° loco. Cuiuslibet spēi possibile ē
eē aliqḋ indiuiduū in actu s; spēs figure sūt infinite. ḡ
possibile ē eē infinitas figuras i actu. Et rñdet sic. di/
cēdū inqt ꝙ spēs figuraꝝ hñt īfinitatē ex īfinitate nu
meroꝝ. sūt eni spēs figuraꝝ: trilateꝝ q̄drilateꝝ. ꝛ sic
inde. vñ sic multitudo īfinita numeralis non reducit̄
in actū ꝙ sit tota simul. ita nec multitudo figurarum
hec ille. A simi pōt argui ꝙ cuilibet spēi magnitudinis
pōt dari vnū indiuiduū. cū sicut species figurarū at/
tendunt̄ ſm species numeroꝝ. ita species magnitudi
nū. sicut enim dicimus trilaterū quadrilaterū. ꝛc. ita
dicim⁹ bipedale tripedale. ꝛ sic inde. Et iō sic q̄cūq;
numero dato uel dabili pōt dari maior sine statu. ita
etiā quācūq; spē magnitudinis data pōt dari maior
ſm quācūq; ꝓportionē. Q̄ etiā ista sit ei⁹ mēs p;. nā
3° pte. q. 8. arti. iz° ad p̄mū sic ait. Si loq̄mur de quā/
titatib⁹ mathematicis. cuilib; finite quātitati pōt fieri
additio. q: ex pte quātitatis finite nō ē aliqd qḋ repu/
gnet additioni. Si ṽo loquamur de quātitate nālisic
pōt esse repugnantia ex pte forme cui debetur tanta
quātitas. sicut ꝛ alia accidentia determinata. Itē 3°.
sen. dis. iz. q. i. arti. z° questiuncula 3ª. ad primū. idē po
nit. Ex quibus patet ꝙ cū deus possit facere quanti/
tatē ab oi subiecto separatā q̄ mathematica diceret̄
vtiq; q̄cūq; quātitate data posset maiorē facere sine
statu. cū etiam oi forma naturali data posset aliā fa/
cere que maiorē requireret quātitatē. sequitur ꝙ lo/
quēdo de quātitate naturali idē dici pōt. ¶ 5ª ꝯ est ꝙ
q̄cūq; forma intensibili existēte in subiecto data de⁹
pōt eam intēdere ad duplū ꝛ ad triplū. ꝛ sic sine statu
ita ꝙ nūq; ꝑueniet ad tantā perfectionē qn ad maio
rem deus eam perducere posset. Ista ꝯ probatur eo
modo quo alias fuit probatū de charitate ꝙ augeri
potest in infinitum. ¶ 6ª ꝯ est ꝙ deus nō pōt ꝓducere
aliquam creaturam ita perfectā quin maiorē ꝛ perfe
ctiorem in specie ꝓducere posset. Istam ꝯnem ponit
sanctus Tho. p̄ma pte. q. z5. arti. 6°. vbi in principali
responsione sic ɔcludit. Simpliciter autem loquēdo
qualibet re a se facta deus potest facere aliam meli/
orem. Item de veritate. q. zo. arti. 4°. Super omnia
que deus fecerit potest alia dissimilia adhuc facere ꝛ
nouas spēs ꝛ noua genera ꝛ nouos modos. nec vnq̄
illud quod perfectū est facientis virtutem adequa/
re potest. Et p̄ sen. dis. 44. q. i. arti. 3°. dicit. Quolibet
bono creato eo ꝙ finitū est pōt aliquid esse meli⁹ ꝛ ita
bono increato qḋ infinitū est nihil melius esse potest.
bonitas ṽo creature dupliciter considerari pōt. aut
que est ipsi⁹ absolute in se. ꝛ sic qualibet creatura ali/
quid pōt esse meli⁹. aut ꝑ cōparationē ad bonū icre/
atū. ꝛ sic dignitas creature recipit quandā infinitatē

ex infinito cui cōparat̄. sicut humana natura inq̄tū ē
vnita deo. ꝛ beata virgo inq̄tum est mater dei. ꝛ gra
tia inq̄tū coniungit deo. ꝛ vniuersū inq̄tū est compa
ratū ad deū. hec ille. Et ibidem ad 4ᵐ ponit ꝙ de⁹ ī ca
se ꝛ angelos posset facere multos gradus bonitatis.
cū vsq; ad eū sit infinita distantia. Itē z° ɔtra gētiles
ca° z6° idem ostendit sic arguendo. Diuine inquit eē n
tie infinitatē supra ostendim⁹. infinitū aūt quātalibet
adiectione finitorū facta adequari nō potest quin in/
finitū excedat quātalibet finita. si etiā numero finita
existant. nihil aūt aliud preter deū constat eē ſm eēn/
tiam infinitū cum omnia ſm essentie rationē sub de/
terminatis generibus ꝛ specieb⁹ concludant̄. q̄cūq;
ergo ꝛ quātacūq; effectus dei comprehēdant̄. semp
in diuina eēntia ē ut eos excedat. ꝛ ita pluriū ratio esse
potest. diuin⁹ igit̄ intellectus qui ꝑfecte diuinā eēn/
tiā cognoscit. ut supra ostensum est. omnē infinitatē
effectuū transcendit. non ergo ex necessitate ad hos
uel illos effectus coartatur. hec ille. Item ca° sequēti
ostendit ꝙ diuina voluntas ad nullos determinatos
effectus artatur. qn alios ꝛ alios possit velle. arguit
eni sic. Volūtatē suo obiecto ꝓportionatā esse opor/
tet. obiectum autem voluntatis est bonū intellectū.
voluntas igitur ad quelibet nata est se extēdere que
ei intellectus sub ratiōe boni proponere potest. si igi/
tur diuinus intellectus ad certos effectus non coar/
tatur. ut ostensum est. relinquitur ꝙ nec diuina vo/
luntas determinatos effectus de necessitate produ/
cit. Item ca° zz° ostendit ꝙ diuina virtus non deter/
minatur ad aliquos effectus sic ꝙ illos possit ꝛ nō ꝑ/
fectiores. Ex quib⁹ patet ꝙ cum nec intellectus nec
voluntas nec virtus diuina ad aliquos effectus limi
tetur vltra quos se non possit extendere. ꝙ quacūq;
perfectione specifica data uel dabili ꝓducta uel ꝓ/
ducibili imaginata uel imaginabili deus potest ꝓdu/
cere perfectiorē presertim cum nullam implicet con/
tradictionem. ¶ 7ª ꝯ est ꝙ quācūq; rem productam
deus potest facere meliorē accidentaliter. nō tamen
essentialiter. Istam ꝯnem probat prima parte. q. z5.
arti. 6°. dicens. Bonitas alicuius rei est duplex. vna
quidem que est de essentia rei. sicut esse rationale est
de essentia hominis. ꝛ q̄tum ad hoc bonum deus nō
pōt facere rem aliquā meliorem. sicut etiam non pōt
quaternariū facere maiorē. quia si esset maior nō eēt
quaternarius: sed alius numerus. sic ṽo se habet ad/
ditio differētie substātialis i diffinitionib⁹. sicut addi/
tio vnitatis i numeris. ut dicitur 8° metaphisice. Alia
bonitas est que est extra essentiā rei. sicut boni homi/
nis est esse virtuosum uel sapiētē. ꝛ ſm tale bonū pōt
deus res a se factas facere meliores. hec ille. Item
ibidē ad primū dicit. Deus pōt dare rebus a se factis
meliorē modū essendi q̄tū ad accidentalia. lic; non
q̄tū ad essentialia. Item p̄ sen. dis. 44. q. i. arti. p̄. di/
cit sic. Uniuscuiusq; rei considerāda est duplex boni/
tas sicut ꝛ duplex esse. cum ens ꝛ bonum conuertan/
tur. sc; bonitas essentialis. ut hominis esse viuū ꝛ ra/
tionale. ꝛ bonitas accñtalis. ut sanitas sciētia ꝛ h°. lo/
quēdo de bonitate accñtali. vnicuiq; rei de⁹ maiorē

bonitatē ɔferre potuisset. loquendo aūt de bonitate
essentiali qualibet re creata meliorem aliam facere
potuisset. non tñ potuit hanc rem facere esse melioris
bonitatis. quia si adderetur ad bonitatem eēntialem
aliqd. nō eēt eadē res sʒ alia ſm phm i 8° metaphisice
sicut in numeris vnitas addita uel subtracta variat
spēm. ita in diffinitionib⁹ differētia addita uel subtra-
cta. verbi grā si diffinitiōi hois addat̄ rōnale. iā non
erit hō: sʒ alia spēs. s. homo. si subtrahat̄ sensibile re-
manebit viuens vita arbor. vñ sicut deus nō pōt fa-
cere φ ternari⁹ manēs ternari⁹ habeat q̄tuor vnita-
tes q̄uis q̄libet numero maiorē numerū facere pos-
set. ita nō pōt facere φ hec res maneat eadem ⁊ ma-
iorē bonitatē eēntiale habeat uel minorē. ex oib⁹ eni
his sequeret̄ φ affirmatio ⁊ negatio eēnt simul vera.
qd̄ deus nō pōt facere. hec ille. ¶ 8ª ɔ̄ est. φ de⁹ pos-
set facere vniuersū in infinitū meli⁹ q̄̄ sit q̄tū ad ali-
quid. ⁊ q̄tū ad aliud nō. Istam ɔ̄nē pbat scūs Tho. p̄
sen. ibidē arti. 2° dicens. Scdm phm in xi° metaphisi-
ce. bonū vniuersi cōsistit in duplici ordine. s. in ordine
ptiū vniuersi ad inuicē. ⁊ in ordine totius vniuersi ad
finē q est ipse deus. sicut etiā in exercitu est ordo ptiū
exercitus ad inuicem ſm diuersa officia. ⁊ est ordo ad
bonū ducis qd̄ est victoria. ⁊ hic ē ordo p̄cipu⁹ ppter
quē est prior ordo. accipiēdo igit̄ bonū ordinis q est in
ptibus vniuersi ad inuicē. pōt ɔsiderari uel q̄tum ad
ptes ipsas ordinatas. uel q̄tum ad ordinē partium. si
q̄tum ad ptes ipsas. tunc pōt vniuersū fieri meli⁹ uel
p additionē pluriū ptiū si. s. crearent̄ multe alie spēs ⁊
iplerent̄ multi grad⁹ bonitatis q possent esse. cū inter
sūmā creaturā ⁊ deum sit infinita distantia. ⁊ sic de⁹
meli⁹ vniuersū facere potuisset ⁊ posset. illud āt vni-
uersum sehrēt ad h̄ sicut totū ad ptē. ⁊ sic nec penit⁹
diuersū eēt. ⁊ hec additio bonitatis eēt p modū quā-
titatis discrete. uel pōt intelligi fieri meli⁹ intensiue. ⁊
hoc mutatis oib⁹ ptibus ei⁹ in meli⁹. qꝛ si alique par-
tes meliorarent̄ alijs nō melioratis. nō eēt tāta boni-
tas ordinis. sic pʒ i cithara cui⁹ si oēs corde meliorent̄
fit dulcior armonia. sʒ quibusdā tñ melioratis fit dis-
sonantia. hec aūt melioratio oiuʒ ptiū uel pōt intelli-
gi ſm bonitatē accidentalē. ⁊ sic posset eē talis melio-
ratio a deo manētib⁹ eisdē ptibus ⁊ eodem vniuerso.
uel ſm bonitatē essentialē. ⁊ sic etiā esset deo possibi-
lis q infinitas alias spēs ɔdere posset. sed sic nō essent
eedem ptes. ⁊ p ɔ̄ns nec idē vniuersū. ut ex dictis pʒ.
Si aūt accipiat̄ ordo ptiū. sic nō pōt esse melior p mo-
dum quātitatis discrete nisi fieret additio ptib⁹ vni-
uersi. qꝛ in vniuerso nihil est inordinatū. sed intensiue
pōt esse melior manētib⁹ eisdē ptib⁹ q̄tū ad ordinem
q sequit̄ bonitatē accidentalē. quāto eni aliqd i mai⁹
bonū redūdat. tāto ordo melior est. sed ordo q sequit̄
bonitatē essentialē non posset esse melior nisi fierent
alie ptes ⁊ aliud vniuersū. Silr ordo q ē ad finem
pōt ɔsiderari ex pte ipsius finis. ⁊ sic nō posset eē me-
lior ut. s. in meliorē finem ordinaret̄ vniuersum. sicut
deo nihil melius esse pōt. uel q̄ ad ipsū ordinē. ⁊ sic ſm
φ cresceret bonitas ptiū vniuersi ⁊ ordo earū ad iui-
cem meliorari posset ordo in finem eo φ ppinqui⁹ ad
finem se haberet quando similitudinē diuine bonita-
tis magis consequeret̄ q̄ est omniū finis. hec ille. Idē
ponit p̄ma pte. q. 25. arti. 6° ad 3ᵐ dicens. Uniuersum
suppositis istis rebus non posset esse melius propter
decentissimū ordinē his rebus a deo tributū in quo
bonū vniuersi consistit. quoꝝ si vnum aliqd̄ meli⁹ eēt
corrumperetur proportio ordinis. sicut vna corda si
plus debito intenderetur. corrūperet̄ cithare melo-
dia. posset tamen deus alias res facere aut alias ad-
dere istis rebus factis. ⁊ sic eēt vniuersum aliud me-
lius. hec ille. Ex quib⁹ patet quō vniuersū posset fieri
meli⁹ septupliciter. Primo p additionē aliaꝝ ptium e
gradaū bonitatis ad grad⁹ creatos. 2° p melioratio-
nem partiū iam constituentiū vniuersum q̄tum ad
bonitatē accidentalē. 3° per creationē aliarū specie-
rum non φ adderent̄ iam creatis si fieret aliud meli⁹
vniuersū constans ex alijs specieb⁹ ⁊ essentialib⁹ gra-
dibus bonitatis. 4° per meliorationē intensiuā ordi-
nis partiū ad inuicē qui sequit̄ bonitatē accidentalē.
5° per meliorationē intensiuam eiusdē qui consequit̄
bonitatē eēntialē factis alijs speciebus. 6° per melio-
rationē extensiuā eiusdē additis alijs partibus. 7° p
meliorationē ordinis ptiū ad inuicē modo p̄ expositō.
⁊ quelibet dictarum meliorationū in infinitū proce-
dere posset. qꝛ nullus ordo a diuina sapientia reb⁹ in-
ditus adequaret diuinā sapiam qn aliū ordinē posset
instituere meliorē. ut probat scūs Tho. p̄ma parte. q.
25. arti. 5°. ¶ ɔ̄ 9ª quā incidenter pono ē φ non repu-
gnat deū pducere aliquā creaturā q̄ cognoscat in-
finita ſm numerū uel ſm spēm. puta infinitas partes
continui. ⁊ infinitas figuras q̄ sunt in continuo in po-
tentia. Istā ɔ̄nem pbat sanctus doctor 4° q̄libet. q.
2. arti. p̄. vbi sic ait. Infinitum potest dici ⁊ ſm formā
⁊ ſm materiā. dicitur enim infinitū ex eo φ non fini-
tur. finitur autem ⁊ materia per formā in q̄tū que ē
in potētia ad species diuersas determinat̄ ad vnam
speciem per formā. ⁊ forma per materiā in q̄tum for-
ma speciei que nata est eē in pluribus indiuiduis ſm
φ recipit̄ in materia determinat̄ ad indiuiduū. sicut ḡ
materia sine forma habet rationem infiniti. ita forma
sine materia. ⁊ ideo qꝛ ipsa essentia diuina non ē rece-
pta in aliquo materiali nec habet pmixtionē alicuius
potentie. sed est purus actus subsistens. ideo dicit̄ in-
finita. ⁊ quia vnūqdq̄ cognoscitur per formam ⁊ ſm
φ est in actu. ideo infinitū ſm materiam ē ſm se igno-
tum. ut dicitur 3° physicorū. Infinitū autem ſm for-
mā ē ſm se notissimū. sed quo ad nos est ignotū quia
excedit nostri intellectus pportionē. ⁊ quia quātitas
est dispositio materie ⁊ infinitū quantitatis attendit̄
ſm potentiā i assumēdo p⁹ alteꝝ. iō infinitū quātita-
tis est ſm se ignotū. ⁊ non pōt aliqs itellect⁹ cognoscere
infinitum quātitatis in post assumēdo vnū post alteꝝ
scʒ numerando ptem. Itē cōsiderādū ē φ vtroq̄ mō
ɔtingit aliqd eē infinitū simplicit̄ ⁊ ſm qd. si eni aliqd
corp⁹ sit īfinitū ſm lōgitudinē nō aūt ſm latitudinē. ē
īfinitū ſm qd. si vō fuerit infinitū ſm oēs dimensiōes
erit infinitū simpliciter. silr si itelligat̄ forma alicu-
ius spēi eē nō in mā ut platonici posuerūt. erit infini-

ta ẜm quid q̃tū.ſ.ad indiuidua illius ſpēi.tñ erit fini/
ta ſimpliciter.inq̃tū.ſ.determinat̄ ad gen⁹ ⁊ ſpēm.ſ3
diuina eſſentia eſt ſimpliciter infinita.q2 ē abſoluta ab
oī circūſcriptione gñis uel ſpēi. Jtē conſiderandū eſt
ꝙ duplex eſt ſcia. vna que dr̄ ſcia viſibilis per quā co
gnoſcunt̄ q̄ ſunt erunt uel fuerūt.alia ſimplicis noti/
cie per quā cognoſcunt̄ ea que nec ſunt nec erūt nec
fuerunt ſed eē poſſunt.Dicendū eſt ḡ ꝙ deus cogno/
ſcēdo eēntiā ſuā.q2 compꝛehendit eam cognoſcit ſciē/
tia ſimplicis noticie infinita ſimpliciter.q2 coḡſcit oīa
que ipſe facere pōt.nō tñ cognoſcit ea i poſt aſſumē/
do.ſ.numerādo vnū poſt aliud.ſed oīa ſiꝫ.aīa ṽo xp̄i
nō cōpꝛehēdit eſſentiā dei.⁊ ꝑ ↄñs neq3 virtutē eius
vñ nō pōt cognoſcere oīa que de⁹ facere pōt.⁊ ideo
nō cognoſcit infinita ſimpliciter.cōpꝛehēdit autē aīa
xp̄i totā potētiā creature.in potētia aūt creature ſūt
infinita nō ſimpliciter.q2 potētia creature nō exten/
dit ſe ad oīa que de⁹ pōt ẜm aliquod genus.ſicut con/
tinuū eſt in potentia ad infinitas diuiſiōes.vñ anima
xp̄i ſcia ſimplicis noticie cognoſcit infinita ẜm q̄d que
ſunt in potentia creature.hec ille. Jtē de veritate.q.
20.arti.4.ad p̄mū. Jn rebus ingt̄ inuenimus aliq̄d qđ
ſimpliciter eſt ⁊ oībus modis infinitū ſicut de⁹.aliq̄d
aūt qđ eſt oīb⁹ modis finitū.ſicut res materiales. ali/
quid aūt qđ ē modo quodā finitū.⁊ modo quodā in/
finitū.ſicut quelibet ſuba imaterialis eſt quidē finita
inq̃tū h3 eē limitatū ad ꝓpꝛiā naturā.eo ꝙ nulla cre
atura ſuba q̃tūcūq3 imaterialis ē eē ſuū ſ3 eē ꝑticipat.eſt
tñ infinita ꝑ remotionē illi⁹ terminationis ẜm quā foꝛ
ma terminat̄ ex hoc ipſo ꝙ i materia recipit̄.cum oē
receptū ſit in recipiente ꝑ modū recipientis.ẜm igit̄
ꝙ aliqua res eſt infinita ẜm hoc ꝑ ſuam actionem cō/
parat̄ ad infinitū.illud eni quod eſt infinitū ẜm eſſe ⁊
ꝓpter imaterialitatē.ut deus.ꝑ actionem ſuā cōpa/
rat̄ ad infinitū ẜm nām ſiue quātitatē.⁊ ẜm nām ſpēi
uel generis.vñ deus pōt cognoſcere infinita indiui/
dua ⁊ infinitas ſpecies.quia cognoſcit oīa que pōt fa
cere.⁊ pōt in infinitum nouas ſpēs facere.ꝓpter hoc
q2 cū aliquid agat ẜm ꝙ eſt in actu.ſicut ei⁹ eſſe eſt in/
finitū.ita ⁊ ei⁹ actio h3 efficaciā infinitā.res aūt mate
rialis neutro mō habet cōparationē ad infinitū neq3
ſc3 ad infinita ẜm quātitatē uł ad materiā neq3 ad in/
finita ẜm ſpēm.ſicut patet in viſu q̄ eſt virtus quedā
materialis.⁊ ideo nō pōt quālibet ſpēm cognoſcere.
ſed determinatā.ſ.colorē.nec pōt infinita cognoſce/
re niſi per ſucceſſionē eo ꝙ cū ſit mālis actio ei⁹ mate
rialis ē ⁊ attingit ad ea que ſūt infinita ẜm quātitatē
ↄtinuā uel diſcretā q̄ eſt īfinitas mālis eo modo quo
ſūt īfinita.ſ.numerādo ꝑtē poſt partē.⁊ iō īpoſſibile ē
ꝙ vnq̄ ꝑueniat ad cognitionē īfinitoꝝ etiā īdiuiduo/
rū.⁊ q2 intellectus noſter in ſtatu iſto a ſenſu accipit.
inde eſt etiam ꝙ nec ipſe infinita ẜ modo pōt cogno/
ſcere.ſubſtantie ṽo imateriales que ſunt quodāmō in/
finite ⁊ quodāmodo finite.q2 eſſe finitū habēt.opoꝛ/
tet ꝙ earū operatio ⁊ ſit efficacie finite ⁊ cōparet̄ ad
naturas finitas.q2 ṽo imateriales ſūt.ideo eaꝝ ope/
ratio ſe extendit ad infinita materialiter.vñ ⁊ intelle/
ctus noſter ut dicit cōmentatoꝛ 3⁰ de aīa.oſtenditur
quodāmodo infinit⁹ inq̃tū cognoſcit vle in quo infi/
nita ſingularia cognoſcūt̄. ſed hoc deficit.q2 ſpecies
vniuerſalis quā intellectus appꝛehendit.utputa ho/
minis non eſt perfecta rō cognoſcendi qđlibet ſingu/
lare i ſua ſingularitate.ſi n aūt.tūc etiā intellect⁹ no/
ſter dato ꝙ eēnt infiniti homines tñ cognoſceret in/
finita materialiter ꝑ vnā naturā finitā que eſt huma/
na natura. Jn infinitis eni hominib⁹ q̃uis ſit infinitū
ẜm quātitatē uel mām.nō tñ eſt infinitū ẜm ſpēm.qđ
patet ex hoc ꝙ extra infinitos homines poſſunt eſſe
alie ſpecies.ꝓpꝛiū autem obiectum intellectus ē na/
tura ſpeciei.non autem materia.ſimiliter qui cogno/
ſceret per animalis naturā omnes ſpecies aīalis i ſua
ſpecialitate.dato etiā ꝙ ſpecies aīalis eſſent actu in/
finite. adhuc cognoſceret infinitas ſpecies.ſ3 nō niſi
finitā naturā.q2 pꝛeter nām aīalis adhuc ē natura la
pidis.ita igit̄ cum aīa xp̄i coḡſcat verbū.qđ eſt ſuffi/
ciens rō cognoſcendi oīa indiuidua in ſua ſingularita
te.⁊ oēs ſpēs i ſua ſpālitate nihil ꝓhibet q̃uis ſit īfini/
ta ẜm eē q̄n cognoſcat infinita.nō tñ cōpꝛehendit nām
infinitā.hec ille. Jtē ibidē. Jn potentia creature ē in/
finitū.ſicut p3 in diuiſione ↄtinui ⁊ augmento nume/
roꝝ.vñ cum anima xp̄i creaturas cōpꝛehēdat ſcit īfi/
nita que ſunt in creaturis in potētia.⁊ pꝛeterea quia
aīe dānatoꝝ ſunt perpetue ⁊ in eis cogitationes erūt
volubiles in infinitū future.opoꝛtet dicere ꝙ aīa xp̄i
ſciat infinita. Jbidem etiā ad 2m dicit.ꝙ operatio aīe
xp̄i eſt finita q̃uis infinita cognoſcat.cognoſcit enim
illa īfinita finita efficacia.vñ nō remanet infinita niſi
materialiter. Et ad 4m dicit. Cōpꝛehenſio infiniti nō
pōt eſſe niſi ꝑ actionē que ſit efficacie infinite.tūc eni
ipſe deus cōpꝛehēdit̄ ab intellectu aliquo q̄n intelle/
ctus totā h3 efficaciā in intelligēdo quātā h3 deus ut
intelligat̄.vñ nō pōt cōpꝛehendi niſi ab intellectu crea/
to.ſ3 cognitio infinitoꝝ nō req̄rit efficaciā infinitā in
opatione intellect⁹. Et ad 10m dicit ꝙ quātitas ſcien/
tie que attendit̄ penes numerū ſcitoꝝ eſt ei quaſi per
accidens ⁊ mālis.⁊ ꝓcipue q̄n in multis ſcitis eſt vna
rō ſciēdi.ſec⁹ eēt ſi diuerſis rōnib⁹ cognoſcerent̄.ſ3 il/
la quātitas que eſt efficacia cognitionis ſcie ꝑ ſe com
petit.q2 talis quātitas attēdit̄ penes exitū operatio/
nis intellectualis ab ītelligibili virtute.hec ille. Jbidē
etiā in principali rñſiōe inuit ꝙ angeli cognoſcūt in/
finita indiuidua i eadē ſpē.utputa infinitas ꝑtes que
ſunt in potētia in ↄtinuo ⁊ infinita ẜm ſpēm ẜm omnē
ſpēm figure ⁊ nūeri.⁊ ceťa.ait eni ſic. Opoꝛtet ut itel
lectus excellētiſſimi creati deum cognoſcant ut eoꝝ
cognitio adequat̄ ꝓceſſui creaturarū a deo.ꝓcedūt
aūt res a deo per viā nāe ⁊ ẜm oꝛdinē grē.vñ intelle/
ctus creati q̄ ſunt i ſūmo creaturaꝝ ↄſtituti ẜm condi
tionē nāe oīu3 nāliū i deo ⁊ ex deo cognitionē accipi/
unt.ſ.angeli.xp̄s ṽo ↄſtitut⁹ ſup oēm creaturā ē etiā
q̃tū ad dona grē ⁊ iō ipſe accepit cognitionē oīu3 co/
rū q̄ a deo ẜm qđcūq3 tēp⁹ ꝓcedūt nō ſolū ẜm oꝛdinē
nature.ſed ẜm oꝛdinē grē.ſcit igit̄ aīa xp̄i oēs creatu/
ras nō ſolū q̃tū ad nāles ꝓpꝛietates qđ etiā ſciūt āge/
li.ſ3 etiā ẜm ꝙ ſubſtāt diuine ꝓuidētie oꝛdinate i fine ſa
lutis humane ⁊ donoꝝ gratie.⁊ iō ſcit oīa ſingularia

τ omnes singulares actus hominū. τ etiā abscondi-
ta cordis. qđ de nulla alia creatura dicere oportet. τ
tñ qꝛ nõ ꝑtingit ad cõprehendēdā diuinā infinitatē. iõ re-
manet deo facultas adhuc multa alia faciēdi q̄ ea q̄
aīa xp̄i cognoscit. h̄ ille. Eandē cõnē tenet tertia pte. q. io
arti. 3º. Itē 3º sen. dist. 14. q. i. arti. 2. questiuncula 2ª ad
2m. ¶ Sed cõ ista arguit Aureol⁹. τ ꝑ cõ 2am cõnē arguit
impugnando duo in ipsa inclusa. Primū ē. ꝙ aliqua
forma põt esse infinita infra aliquam spēm. 2m est. ꝙ
aliqua forma uel nã specifica põt subsistere nõ indiui-
duata exēplariter īfinita. Primū īpugnat̄ multiplici-
ter. ꝑmo sic. Si forma aliqua esset infinita intensiue
sequeret̄ ꝙ posset in instanti transferre aliqđ a termi-
no a quo ad terminū ad quē ꝑ oīa media. forma nāq̄
intensiua eēt infinite virtutis ac infiniti vigoris. τ per
cõñs sua opatio eēt infinite intēsionis. τ si qđē forma il-
la eēt ꝑncipiū alterationis. utpote calor. trāsferret cor-
pus frigidū a frigore in calorem summū in nõ tēpore τ
in instanti. τ similiter si esset ꝑncipiū mot⁹ localis. utpote
forma terre moueret a celo vsq̄ ad centrū in īstanti.
hoc autem oīo est impossibile cuilibet creature. tum
quia virtuti diue adequaret̄ q̄ nõ põt in minori men-
sura talia facere q̄ in nõ tēpore. tū qꝛ intellectus icõ-
possibilitatē experit̄ in tali translatione instātanea a
termino a quo in terminū ad quē per mediū. sequitur
eni ꝙ illud fuerit in instanti in termino a quo τ in oīb⁹
intermedijs. τ in termino ad quē qđ est inintelligibile
τ ꝑ cõñs incoīcabile creature. tū quia repugnātia for-
malis videt̄ esse ꝙ forma sit diuisibilis τ instantanee
acquirat̄. ergo impossibile est formā esse infinite virtutis
τ ꝑ cõñs infinite perfectionis infra rõnē suā specificā.
¶ 2º Si talis forma poneret̄. seq̄ret̄ ꝙ pars eēt eq̄lis
toti. posita enim albedine infinita in margarita si di-
uidat̄ ille gradus infinit⁹ aut si diminuat̄. qđ remanet
erit necessario infinitū. τ ꝑ cõñs mouebit in instanti τ
erit equalis in virtute cū toto. τ ita equalis ꝑfectiõis
sed oīa hec sūt absona τ oīo impossibilia. ergo dici nõ põt
ꝙ sit formalis albedo uel forma aliqua infinita inten-
siue. Et si dicat̄ ꝙ hec rõ nõ cõcludit nisi in forma que
põt intēdi τ remitti. nõ aūt in forma indiuisibili qualis
esset aīa uel angel⁹ si poneret̄ infinite ꝑfectionis ī ra-
tione sua specifica. Nõ valet quidē. nā idem sequitur
qꝛ posset fieri aīa minor illa infinita ꝑ vnū gradū. da-
to ꝙ nõ fiat diminutio ī eadē forma numero. q̄ facto
2ª remanet infinita. τ ita infinite virtutis τ moueret ī
instanti τ equaret̄ virtuti maiori. Et si dicat̄ ulteri⁹ ꝙ
eo ipso ꝙ poneret̄ minor caderet in quādā finitatem
τ fieret limitata. qꝛ omne min⁹ infinito finitū est. sicut
dicim⁹ de creatura. Nõ valet vtiq̄ qm̄ ī ordine speci-
fico sicut ab inferiori ad superi⁹ sp̄ ꝑcedit̄ ꝑ media. ita
a superiori descendit̄ ad inferius ꝑ media. sunt enim
oēs gradus imediati τ cõiuncti uel cõnexi successiue
τ ideo ab aīa infinita in rõne aīe intellectiue. non pos-
set imediate descendi ad aīam finitā qm̄ illa in q̄cūq̄
gradu poneret̄ eēt dare superiorē τ ꝑximiorē aīe in-
finite. cum igitur incipiendo ab infinito gradu specifi
co τ ascendēdo vsq̄ ad gradū infinitū necessario ꝑ-
cederet̄ ꝑ media cõnexa. oportet ꝙ econuerso descē-
dendo ab illo gradu infinito ꝑcederetur per illa ea-
dem per que ascendebat̄. τ statim sequeret̄ contradi-
ctio. quia in ascendendo semꝑ omnes gradus eēnt fi-
niti. τ in descendendo eēnt infiniti. si eni infinitū ordi-
nate minuit̄. qđ restat semꝑ ē infinitū in virtute illi⁹.
τ finito remoto ab infinito. qđ remanet erit infinitū
semꝑ aūt totū augmētatū erit infinitū in virtute illi⁹
ꝑpositionis. ex finito addito nõ cõsurgit nisi finitum.
ſm hoc ergo infra eandē speciē erunt duo processus
vnus in ascēdēdo continens in infinitū grad⁹ finitos
τ alius in descendēdo cõtinens gradus infinitos ī in-
finitū. si vo alij sequeret̄ ꝙ īfra eādē speciem sūt duo
ordines graduū. imo infra eosdē terminos erūt ordi-
nes oīo dispari. qꝛ inter infimū gradū τ summū eiusdē
forme. hoc aūt non habet locum in deo. qꝛ nec a crea-
tura ascēdit̄ ad deū ꝑ media cõnexa. sic ꝙ vltimū ī suo
supremo vniatur cum infimo diuinitatis eo modo q̄
necesse est de gradibus q̄ infra eādē spēm continent̄
vñ nõ est accipere infra eandem spēm uel formā vnū
gradū qui distet in infinitū ab oī gradu alio eiusdem
forme. alioqn non esset eiusdē rõnis. deus vo in infi-
nitū distat a qualibet creatura. ¶ 3º Si possibilis eēt
talis grad⁹ infinitus infra formā specificā. utpote in-
fra albedinē aut caliditatē. sequit̄ ꝙ motus rect⁹ põt
esse continuus in infinitū. cuius oppositū demõstrat
ph̄us 8º physicorū. Et iterū sequeret̄ ꝙ mot⁹ eēt fru-
stratorius τ ociosus qui ordinaret̄ ad vltimū illi⁹ for-
me cū forma illa vltimū non haberet nisi gradū infi-
nitū ad quē nūq̄ ꝑtingeret motus ille. τ iterū seque-
retur ꝙ albedo uel calor posset recipere aliquē gra-
dū quē nullū agēs nãle posset inducere. cõtra regulā
illā q̄ dicit ꝙ oī potentie passiue nãli corrñdet poten-
tia actiua nãlis. ſ3 oīa hec sunt īpossibilia. igit̄ talis for-
ma est īpossibilis. s. infinita intēsiue infra eādē spēm.
¶ 4º Infinitas intensiua negat vltimū τ ēminū inten-
siõis. qđ eni h3 vltimū τ ēminū intensiue finitū ē. ſ3 tal'
forma si poneret̄ esset in termino intēsionis. qꝛ si det̄
ꝙ nõ sit in termino põt vltra addi intēsio siue gradus
excedēs. infinito aūt nihil põt addi. ergo relinquit̄ ꝙ for-
ma infinita intensiue habeat finē τ terminū intensiue
ſ3 qđ h3 terminū intēsiue est finitū τ terminatū intēsiue
vñ τ īꝓprie dicit̄ deus infinitus intēsiue. in eo enim
nõ ꝓprie cadit intēsio ſ3 sua infinitas est per carentiā
omnis specificationis. ¶ 2m vero dictum in eadem
cõnē improbat. primo sic. Qꝛ eni impossibile sit produ-
ci uel esse rosam simpliciter subsistentē que predice-
tur quidditatiue de rosis particularibus Aristoteles
ostendit. sed etiam ꝙ impossibile sit esse rosam sim-
pliciter exemplarē tante latitudinis in essendo quāte
est latitudinis rosa predicabilis in esse intellectuali.
arguit ipse sic. Impossibilē est ꝙ fiat aliqua sub̄a ex-
pers boni τ oīs opationis. esset eni ociosa nec habe-
ret cõnexionē cum partibus vniuersi. sed si poneret̄
ꝙ deus faceret rosam simpliciter subsistere ī natura
talis esset ociosa τ expers boni τ operationis. qꝛ non
est de natura rose ꝙ intelligat. nec etiam valeret ad
generationē rex particulariū. ut ph̄s deducit 7º me-
taphisice. nec iuuaret etiam ad scientiā. quia sine ipsa

adhuc habetur sufficienter scientia de rosa. ergo talē substantiā fingere est fingere aliquid ociosū ⁊ expers omnis operationis aut boni. tale autem deus facere non posset. quia nec talis substantia ē factibilis cum in fundamento nature nihil possit esse ociosū ⁊ inutile. vñ nec aliquid potest pticipare entitatē diuā qn sit vtile ⁊ bonū ac per operationē aliquam ordinabile i deum. uel imediate. ut substātie intelligentes. ul' mediate. ut ille substantie corporee que ordinanť i deū mediante ordine vniuersi in quo cōnectunť per suas operationes ¶ 2°. Qua rōne posset deus facere rosā simpliciter subsistētē. eodē modo posset ⁊ aliam oēm sensibilē naturā. sed manifestū est ⁊ apparet in multis ꝯtradictio. nam cursus simpliciter subsistere non pōt quia aut motus subsisteret in aliquo mobili ⁊ currēte ⁊ ita aliqđ abstractū moueret ⁊ curreret. qđ dici non pōt. aut subsisteret in se sine currēte. qđ etiam nō pōt esse. quia nō pōt intelligi sine ipso. nec similiter cessio potest intelligi simpliciter subsistere. Iterū nec albedo. qꝛ nō posset mouere visum. ⁊ ita nec disgregare. vñ non esset color disgregatiuus. ergo dici nō potest ꝙ nature specifice similes rebus sensibilibus fiant in rerū natura per diuinam potentiam simpliciter subsistentes. ¶ 3°. Deus non pōt facere naturā aliquā sine differentia ipsam ꝯstituente. est enim contradictio repugnans primo modo per se. sed si nature reꝝ sensibiliū simpliciter subsisterēt sequeretur ꝙ essent sub opposito proprie differētie. verbi grā albedo simpliciter subsistens non esset color. quia non eēt motiuus visus. nec etiam disgregatiuus. silr nec aial esset corpus sensitiuū. tale nāq; abstractū nec posset pati a tangibilibus nec ab odoribus uel coloribus. Similiter nec rosa abstractaruberet. non enim posset mouere visum. similiter nec redoleret mouēdo olfactū. ⁊ similiter cum oēs nature sensibiles habeant ꝓprias operationes ſm differentias specificas sic ꝙ opatiōes ille faciunt scire ꝓprias formas ⁊ differentias rerum ut dicit phs 8° metaphisice. Et cōmētator in 7°. Sūt enim forme substantiales principiū taliū operationū manifestū est aūt ꝙ si ponerenť nature tales habentes esse abstractū sequeretur ꝙ carerent hꝫ pncipijs ⁊ ita carerent ꝓprijs differentijs cōstitutiuis. ipossibile est ergo ꝙ tales nature subsistant. hec ille. ¶ Cōtra 3am ꝯnē arguit Gregori° ꝓbando ꝙ deus possit facere aliquā multitudinē actu infinitā. pmo sic. Cuiuslibet ꝯtinui actualiter sūt infinite ptes. ergo possibile ē aliquā multitudinē actu infinitā eē. aūs ꝓbať auctoritate ⁊ rōne. auctoritate qdē Aug. 2° de libero arbitrio ca° 15° dicentis. Quicquid corporis sensu attingiť iā nō est vnū ſꝫ multa esse cōuinciť: corp° eni est. ⁊ ideo habet inumerabiles ptes. ex quo seqť ꝙ oē corp° habet ptes inumerabiles. si aūt inumerabiles. ergo ifinitas. Rōne idē patet. nā ꝯstat ꝙ oē ꝯtinuū hꝫ plures ptes ⁊ nō tot numero quin plures. ⁊ oēs suas ptes actualiter ⁊ siľ habet. ergo oē ꝯtinuū simul habet ptes infinitas actualiter. Et si dicať ꝙ continuū hꝫ ptes infinitas in potentia tm̄ nō i actu. Quero an li i potētia determinet hoc verbū habet. ut sit sensus ꝙ ꝯtinuū in potentia habet. id ē pōt habere ⁊ nō habet ptes ifinitas. ita ꝙ habere ptes infinitas verificetur de cōtinuo tm̄ in ꝓpositione de possibili. ⁊ nō de inesse. sicut dicim° de aliquo ere ꝙ est in potētia statua. ⁊ nō est statua. ⁊ pꝫ ꝙ iste sensus est falsus. qꝛ tūc hec nō esset vera: continuū hꝫ plures ptes. quod satis apparet falsū. ⁊ ꝯña ista patet. qꝛ si habet plures ⁊ non finitas tm̄. ergo infinitas. Itē Aug° i auctoritate inducta de inesse enūciat ꝙ corp° hꝫ inumerabiles ptes. Aut li i potētia determinat li ptes ut sit sensus ꝙ continuū habet infinitas ptes in potentia. id est potētiales. s. quarū nulla ſm se vnū hoc aliquid ꝓcisum nō faciēs cū alijs vnū hoc aliquid. ſꝫ oēs hoc aliquid in actu cōstituūt ad differētiā ptiū quātitatis discrete: quarū quelibet ē ſm se vnū hoc aliqđ. nec oēs hoc aliquid in actu ꝯstituūt. ⁊ iō nō actuales sed potētiales ptes dicunť. ⁊ hic sensus verus est. alias cōtinuū eēt discretū. Sꝫ hoc nō tollit veritatem aūtis. nam cōtinuū sicut actualiter habet plures ptes potentiales. sic actualiter infinitas ptes potentiales. ⁊ p ꝯñs actualiter ē aliq̄ multitudo infinita ptiū potentialiū. Ex q̄ vlteri° pꝫ pncipalis ꝯña. qꝛ nō est magis impossibile simpliciter esse aliquā multitudinem aliquorū nō facientiū per se vnū in actu q̄ȝ aliquorū facientiū per se vnū. qđ pꝫ. qꝛ oīs repugnātia q̄ assigñretur in illis. verbi grā. ꝙ totū esset equale uel min° pte. ul' ꝙ infinitū eēt min° infinito. aut ꝙ actualitas existentie repugnet infinito ptibili. aut aliq̄ alia que ab oppositū tenētib° assignať. eque apparenter assigñreť in infinita multitudine q̄ est actualiter ptium potentialiū ꝯtinui. vñ nulli pōt apparere rōnabiliter impossibile esse infinitas aias in actu pl° q̄ȝ ptes continui eē infinitas in actu. ¶ Cōfirmať. qꝛ cū de° imediate se solo quālibet entitatē possit ꝯseruare in esse sine q̄cūq; qđ nō est de essentia illi°. poterit alicui° ꝓportionis quālibet ptē in ꝯtinuo existentē actualiter diuidere a qualibet alia eiusdē ꝓportionis que non ē pars ei°. ⁊ quālibet talē ꝯseruare i esse. quo facto erit actualis multitudo infinita discretorū nō facientiū p se vnū. nā tales ptes ꝓportionales sunt infinite. verbi gratia pma medietas totius. ⁊ pma medietas 2e medietatis. ⁊ iterū prima medietas alterius. ⁊ sic consequenter quarū nulla est pars alteri°. ¶ 2° principaliter. De° posset in cuiuslibet ptis ꝓportionalis vnius hore tēporis instanti iniciāte ꝓducere vnū angelū. ⁊ ꝓductū ꝯseruare. verbi grā in pmo instanti hore ꝓducere vnū. ⁊ in pmo instanti 2e medietatis sequētis ꝓducere aliū. ⁊ in pmo instāti medietatis residui ꝓducere aliū. ⁊ sic ꝯsequēter. ergo deus pōt facere multitudinē actu infinitā angelorū. aūs patet qꝛ nihil impossibile nec aliqua incōpossibilia includit. ꝯña ꝓbať. nā dato casu in fine seu instante terminante totā horam essent siľ infiniti angeli sicut in ipsa hora sunt infinite hꝫ ptes ꝓportionales. ¶ 3°. Ex eo ꝙ poniť esse aliqua multitudo actu ifinita nulla ꝯdictio iplicať. ergo de° pōt ⁊c. pꝫ ꝯña ex dictis coīꝫ theologoꝝ. aūs declaratur ex eo ꝙ ifinitas non tollit rōnē multitudinis. nec etiā aliqđ necio ꝯsequēs ad multitudinē. nō eni iō nō eēt multitudo: aut rei non ꝯueniret aliqđ necio cōpetēs

multitudini si eēt aliq̄ multitudo īfinita. nec ecōuerso multitudo tollit rōnē infinitatis aut aliqd necessario cōsequēs infinitatē. ¶ 2° loco arguit ꝯ eandē ꝯnē ꝓbando ꝙ possibile ē esse aliquā magnitudinē actu infinitā seu corp⁹ aliqḋ infinitū. ⁊ arguit ꝑ⁹ sic. Quia nulla ꝯtradictio implicat̄ ex eo ꝙ ponit̄ aliqḋ corp⁹ infinitū: cū infinitas nō tollat rōnē magnitudinis uel aliquid eā necessario ꝯsequēs. nec econuerso magnitudo tollit rōnē infinitatis. vn̄ nullā incōpossibilitatem includūt. ¶ 2° q2 de⁹ pōt facere corp⁹ infinitū ꝺm lōgitudinē in vnā partē. ⁊ ꝑ hoc etiā sequit̄ ꝙ possit facere in oēm infinitū si sibi placet. cū vnū nō sit magis impossibile q̄ aliud. assūptū ꝓbat̄. ⁊ sumo grā exempli vnū corp⁹ longū decē palmis. ⁊ latum vbiqȝ vno palmo. ꝯstat ꝙ in isto sunt infinite ptes ꝓportionales ꝺm modū diuisionis p̄tactū quaꝝ quelibet ꝺm dimēsionē latitudinis istius totius est vni⁹ palmi. ⁊ per ꝯn̄s quelibet eq̄lis cuilibet. q̄uis ꝺm dimensionē nulla sit alteri eq̄lis. tūc sic. possibile ē deū oēs hꝫ ptes ꝓportionales diuidere. ⁊ ꝺm aliā dimēsionē qua sūt equales cōiungere ⁊ vnire. ⁊ ita ꝯstituant vnā magnitudinem. sicut nūc constituūt. ḡ deus pōt facere vnū corpus longū infinite in vnā ptē. an̄s non videt̄ habere dubium apud aliquē catholicū. ⁊ ꝯn̄a pꝫ. q2 tunc tale corpus haberet in longitudine suas infinitas partes eiusdē quātitatis. s. palmalis. ¶ 3° ad idē sic. Suppono ꝙ in infinitū deus pōt augere magnitudinē. tunc pono ꝙ sint due magnitudines a ⁊ b cōstituētes vnū angulū cui⁹ basis sit magnitudo c. ⁊ ꝙ quiescentibus c ⁊ b. magnitudo a tantū eleuet̄ ex pte q̄ cōstituit angulū cū b ut sit eque distans ipsi b. totū hoc ē possibile etiam naturalit̄. cū hoc etiā pono ꝙ cōtinue dū eleuat̄ magnitudo a. deus augeat eā tantū. ⁊ similiter b in directū ꝙ ꝯcurrant actualiter toto tpe p̄cedente instans in q̄ p̄mo erūt eque distantes. ⁊ hoc pꝫ eē possibile ex suppositione p̄mo facta. Tū arguit̄ hoc casu possibili posito tūc ille magnitudines erūt infinite q̄ erunt eque distantes. ḡ deus pōt facere magnitudinem infinitā. ꝯn̄a patet. s3 an̄s ꝓbat̄. q2 si dicat̄ ꝙ sint finite sequitur ꝙ uel non sp̄ dum a eleuabat̄ tantū in sua rectitudine augebat̄ ut ꝯcurrerēt. qḋ ē ꝯtra potētiā. uel ꝙ q̄tūcūqȝ modicū a deꝑmeret versus b ex pte qua p̄us eleuabat̄ neutra crescēte ꝯcurrerēt. qḋ est ꝯtra sensum. ¶ 4° pōt argui. Nā data aliq̄ magnitudine cuba pōt deus in cuiuslibet ptis proportionalis hore vni⁹ instanti iniciante cuilibet lateri magnitudinis illius addere equalē illi magnitudinē cubam q̄ vnā ꝑ se magnitudinē simul cōstituant. igit̄ deus pōt facere magnitudinē oiquaqȝ infinitā. ꝯn̄a patet. q2 in instāti terminante horā erit illa magnitudo vndiqȝ infinita. ¶ 3° loco ꝓbat ꝙ de⁹ pōt facere aliquā formā ut charitatē aut aliā formā intensibilē ⁊ remissibilem infinitā intensiue in sua spē. Et arguit primo sic. quia si hoc non sit possibile. aut hoc ideo est. q2 impossibile est eē aliqd i actu infinite ꝑfectū seu ꝑfectionē īfinitā aut q2 ipossibile ē aliquā creaturā eē ꝑfectionē īfinitā. q2 tūc eq̄ret̄ deo in ꝑfectione. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eēt de⁹. ⁊ sic esset creatura ⁊ deus. ⁊ sic deus ⁊ nō de⁹ ⁊ creatura ⁊ nō creatura. aut q2 ipossibile ē aliqd infinite ꝑfectionis esse min⁹ ꝑfectū aliquo eiusdē rōnis ul' partē esse equalē toti. quoꝝ alterū sequit̄ necessario. ut videt̄ ꝑ rōnes aduersarioꝝ. Ista diuisio videt̄ sufficiēs. quia ex his videret̄ arguere q̄cūqȝ tenēt oppositū. S3 ꝓpter nullū istoꝝ debet hoc negari. Non quidē ꝓpter p̄mū. q2 infinitā ꝑfectionē eē actu nō est ipossibile cū deus sit bonitas ⁊ ꝑfectio infinita in actu. Ex q̊ pꝫ ꝙ nō repugnant nec sūt incōpossibiles īfinitas ⁊ actualitas. sicut aliq̄ ꝓ fundamēto sue positionis assumūt. Nec ꝓpter 2ᵐ hoc debet negari. nō eni esto ꝙ aliqua charitas sit infinita intēsiue. sequit̄ ꝙ sit eque ꝑfecta ut de⁹. q2 de⁹ est ꝑfectio infinita simpliciter. charitas aūt esset ꝑfectio infinita in genere. q2 non solū de⁹ s3 aliqua etiā finita ꝑfectio alteri⁹ rōnis pōt eē ꝑfectior sicut substātia angelica ꝑfectior esset charitate infinita creata. ⁊ finita intellectio ꝑfectior ⁊ nobilior esset nigredine infinita. Huic attestat̄ Aug⁹ in libro de natura ⁊ grā. Ego quidē sentio q2 etiā cū fuerit i nobis tanta iusticia ut addi ei nihil oio possit. nō equabit̄ creatura creatori. ⁊ si cū sumit̄ ꝯiunctionalit̄ ⁊ equiualet huic disiunctioni si. Nec 3ᵐ debet mouere. q2 illud nō ē ipossibile. ut patet de ptib⁹ ꝯtinui. Nec etiā 4ᵐ. q2 ul' altera ps nō ē ipossibilis ul' neutra seq̄t̄. ut pꝫ formādo istas argumentatiōes de ptib⁹ ꝯtinui. ¶ 2° Si de⁹ ꝑ vnā horā cōtinue augeret charitatē. sic tn̄ ꝙ in prima medietate totius hore crearet charitatē tāti gradus. ⁊ in p̄ma medietate sequētis medietatis crearet equalē charitatē charitati quā creauit in p̄ma medietate totius. ⁊ recte in p̄ma medietate residui crearet equalē. ⁊ sic sp̄ velocitaret suam actionē ꝺm quālibet taliū ptiū ꝓportionabiliū. ⁊ quālibet ꝯseruaret. i fine hore creata esset charitas actu infinita intēsiue. ꝯn̄a patet q2 charitas existēs in fine hore haberet īfinitas ptes equales sicut i tēpore sue creatiōis fuissent tūc infinite ptes ꝓportionales. sed an̄s ē possibile. nā ꝙ i tota vna hora creet charitatē. patet eē possibile. Itē ꝙ possit velocitare suā actionē. cum agens creatū h̄ possit. ut patet in motib⁹ naturalib⁹ qui sunt velociores in fine. Item in agentibus voluntarijs hoc experimur ꝙ etiā semp possint velocitare suam actionē in duplo. Iuxta modū dictū etiā manifeste cuilibet occurrit cum nullū sit minimū temp⁹ in quo possit tantā latitudinē charitatis creare. sed in quātolibet minore pōt tātā ⁊ maiorē creare ꝺm placitū suū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s non apparet quin an̄s sit totum possibile. ex quo sequitur ꝙ etiam ꝯn̄s qḋ est ad propositū. ¶ 3° potest argui ponendo ꝙ deus in cuiuslibet partis ꝓportionalis hore ꝺm diuisionē tactam instanti iniciante crearet charitatē tāti gradus seu equalē ⁊ adiūgerēt priori. qḋ totū potest esse possibile ⁊ nullam repugnantiā implicare ex quo sequit̄ ꝙ in fine hore erit charitas actu infinita propter inclusionem infinitarū ptiū equaliū sicut sunt infinite partes ꝓportionales in tēpore dato. hec ille. ¶ Adam etiā multa argumēta facit in ista materia. Primū est quia deus potest facere ptes ꝓportionales cōtinui signi esse actu ab inuicem diuisas. quia signādo partes ꝓportionales spacij alicuius super qḋ

moueτur corpus aliquod ⁊ vocādo primā partē pro-
portionalem primam medietatem totius spacij.⁊ se-
cundā ptem ꝓportionalē ꝑmam medietatem residui
⁊ sic in infinitū ī instāti q̄ ꝑ ptingit mobile ad finē ꝑme
ptis pōt eā deus secare ⁊ diuidere a posterioribus.⁊
sic de 2ª ⁊ de oībus ptibus ꝓportionalibꝰ sequētibus
illis.⁊ si motꝰ sit vniformis cito finire poterit.ḡ tales
diuisiones erunt infinite.⁊ tunc habebunt infinita sil'
ab inuicē diuisa quoꝝ nullū est minimū sicut nec vlti-
mū ex ea pte versus quā ꝓcessit motꝰ.s; oēs q̄s deꝰ
ab inuicē potest diuidere.⁊ sic diuisas cōseruare pōt
deus ab inuicē simul diuisas creare.⁊ eodē modo po
test argui de charitatibus ifinitis.ut patet si charitas
aliqua ꝑ vnam horā vniformiter ꝓduceret̄ ꝑ partem
an partē posset deus facere ne pars acquirēda sit in
posteriori medietate tēporis faceret vnā cū pte acq̄si
ta in priori medietate.⁊ pari rōne ne acquirenda ī 2ª
pte ꝓportionali temporis vniret̄ alicui parti ꝓportio-
nali posteriori acquirende.⁊ sic de omnibꝰ alijs. ¶ 2º
sic. Q̄d̄cūq; potest deus facere successiue pōt facere
simul.sed pōt deus facere.imo faciet infinita succes-
siue in futuro.puta infinitas cogitatiōes angelorum
igit̄ pōt facere simul infinita in actu. ¶ 3º. Oīa existen
tia totaliter distincta pōt deus facere per se existere
maxime si sint absoluta.sed in oī corpore sunt infinite
ptes ꝓportionales totaliter distincte.igitur infinitas
ptes ꝓportionales corporis potest deꝰ facere existe-
re in actu.⁊ si potest facere existere infinita sil' in actu
ita poterit hoc facere de aīabus uel angelis sicut de
corporibus.aᵒʳ ꝓbat̄.quia non est difficilius deo fa-
cere aliqua existētia in potētia totaliter distincta exi-
stere per se q̄3 alia.igitur qua rōne pōt facere aliq̄ ex-
istentia in potētia existere ꝑ se.pari ratione pōt face-
re quecūq; alia totaliter distincta existere in actu.bᵒʳ
ꝓbat̄.s.q̄ in omni corpore sint infinite partes ꝓpor-
tionales totaliter ab inuicē distincte.ex 3º phyficorū
caº de infinito. ¶ 4º.quia in quacūq; linea sunt infini
ta pūcta ⁊ in oī superficie infinite linee.⁊ in oī corpo-
re infinite superficies totaliter distincte.s; nullū pꝰ
est in illis pars posterioris.q2 pūcta nō sunt ptes linee
nec linee ptes supficiei.ḡ pōt deꝰ lineā ānihilare oībꝰ
eius pūctis conseruatis vbi ꝑus fuerūt nulla mutati
one facta in illis ul' aliquo istoꝝ quo ad sitū.⁊ pari ra-
tione de lineis respectu supficiei.ul' supficiebꝰ respe-
ctu corporis.⁊ tunc certū est q̄ remanent pūcta infi-
nita in actu. ¶ 5º sic. Deus nouit actu oīa creabilia ⁊ di
stincte sicut notū est.igit̄ nouit actu ⁊ distincte infini-
ta creabilia.⁊ voluntas dei non est minoris potentie
q̄3 sua sapientia uel sua noticia.igit̄ pōt deꝰ velle oīa
ista creabilia.⁊ tunc sequit̄ necessario q̄ erunt simul
uel voluntas beneplaciti eius non implebit̄.igitur se
quitur q̄ deus potest facere infinita esse actu simul.
¶ 6º. Non minoris potentie est deus ad creādū infini
ta entia in actu distincta q̄3 infiniti angeli ul' anime si
essent simul cū deus sit tāte potētie q̄ maior cogitari
nequit simplex nec aggregata.sed infiniti angeli uel
aīe si essent sil' possent causare infinitos actus volē-
di sil' libere.igit̄ deus pōt sil' causare infinitos tales
actus.igit̄ deꝰ pōt facere infinita in actu.⁊ hoc ī qua-
cūq; spē cū nō sit sibi difficiliꝰ de angelis q̄3 de actio-
nibus angelorū. ¶ 7º sic. Deus pōt simul facere illud
q̄d non repugnat potentie finite.s; potentie finite nō
repugnat causare infinita simul in actu.igit̄ deꝰ h' pōt
bᵒʳ ꝓbat̄.q2 ignis gehenne crucians aīas dānatorū
posset causare infinitos cruciatꝰ.si eēnt illi cōiuncte
infinite aīe.igit̄ q̄3ntū est ex se hoc pōt.hoc igit̄ sibi non
repugnat.igit̄ deꝰ hoc pōt facere. ¶ 8º sic. Deꝰ pōt fa-
cere q̄cq̄d creatura pōt imaginari fieri.sed creatura
pōt imaginari fieri infinita distincta ab inuicē in actu
igitur deus pōt facere infinita simul in actu.aᵒʳ ꝓba-
tur.q2 creatura pōt imaginari potentiā q̄ posset si eēt
facere quicq̄d ipsa posset imaginari fieri.quia aliter
non pōt imaginari aliquid fieri nisi posset imaginari
agens q̄d posset illud facere.s; creatura non pōt ima
ginari ꝑ agens potentius deo.igit̄ deꝰ pōt facere q̄c-
quid ⁊ creatura pōt imaginari:s; creatura pōt imagi
nari infinita esse totaliter distincta.igit̄ deus pōt hoc
facere.bᵒʳ p3.quia quilibet hō pōt imaginari infinita
pūcta fieri actu simul uel lineas aut supficies preser-
tim ī sacramēto altaris vbi quātitas est sine subiecto
imo multi credūt ita fieri in rarefactione qualibet.si-
militer multi credūt q̄ in oī alteratiōe sit in quolibet
instāti diuersa forma totalis uel totalit̄.⁊ ꝑ oēs ima-
ginant̄ infinita fieri actu in tēpore finito.ḡ hoc potest
deꝰ facere in instanti. ¶ 9º. Descendat aliq̄d graue in
medio aeris versus superficiē a in aere eque distante
oriçonti.⁊ sit agens ita cōdēsans aerē circa a.q̄3 illud
graue.s.b nō possit attingere ad a.ꝓpter densitatem
medij.sed stet ante a si sit possibile.tunc eni verum est
q̄ b anteq̄3 quiescat mouebit̄ in duplo tardiꝰ q̄3 ī ꝑn-
cipio ⁊ postea in quadruplo tardiꝰ ⁊ sic in infinitū.ḡ cū
non lateat deū instans q̄d̄cūq; in quo duplicabit̄ ul'
quadruplabit̄ motus ⁊ sic de singulis.sequit̄ q̄ deus
poterit si voluerit in quolibet instanti creare vnū an-
gelū ⁊ ita in toto tempore motus poterit creare infi-
nitos angelos. ¶ 10. Fm sententiā Augꝰ. 2º de ciuitate
dei.⁊ phi 12º metaphisice: Angeli mouent orbes cele-
stes.ponat̄ igit̄ aliquē orbem nō habere quācūq; re-
sistētiā extra se nec ab orbe supra se nec ab orbe infe-
riori.⁊ q̄ deus sequestret potentiā resistitiuā intrinse-
cam orbis ita q̄ non resistat angelo mouenti.ita tñ q̄
infra substantiā illius orbis includat̄ aliquod corpus
resistēs motui circulari illius orbis.sicut ignis ul' ali-
qua stella.⁊ moueat angelus circulariter illum orbē.
sit orbis solis habens stellam illuminantē aerē ⁊ cor-
rūpat deus vniformiter in vna hora totam illam resi
stentiā uel minuat eam sic q̄ in fine hore nulla sit resi-
stētia ī illo orbe solis.q̄d totū ē possibile satis.sicut p3
cum nulla repugnantia supponātur nec aliq̄d īpos-
sibile. Isto casu posito arguit̄ sic. Sol ī hora data cau
sabit infinita lumina.igitur deus potest multo magis
causare infinita lumina in illa hora ⁊ conseruare ea,
assumptū ꝓbat̄.q2 in ꝑma medietate sol gn̄abit vnū
lumē in aere sicut nūc facit in vna die.⁊ silit̄er faciet no
ctem in eodē aere in eadē prima medietate ⁊ in secū-
da parte proportionali generabit aliud lumen.⁊ sic

de ceteris. igit in tota hora faciet īfinita luia ꝛ noctes īfinitas. sic ꝙ semel reuoluat orbis ī pͥma medietate hore. qꝛ idē argumētū ē si ī pͥma medietate hore faciat medietatē vni⁹ reuolutiōis vl' aliā ptē. qꝛ necͦ sequit ꝙ ī tota hora faciet infinitas reuolutiōes. ꝛ per ꝯñs infinita luia in aere ꝛ infinitas noctes. ꝛ aggregari pōt argumētū ꝙ saltē poterit ī oī pte ꝓportionali vnā talē cōpletā reuolutionē. ꝛ stat argumētū. ¶ xi⁹. Ponat ꝙ agens nāle incipiat diuidere aliqͦd corpus continuū. puta aquā ī vna hora vniformiter ſm lōgū tunc sic dū agens sic diuideret vsqꝫ ad mediū de⁹ poterit alteri⁹ dati ꝯtinui diuidere medietatē a medietate. ꝛ agens nāle ꝓcise cōplebit medietatē residui diuidendo poterit vtrāqꝫ uel alteram medietatē corporis dati diuidere in duas medietates. ꝛ sic vsqꝫ ī finē hore. igit in fine hore habebit infinita corpora in actu scꝫ ptes ꝓportionales q̄s de⁹ diuidet modo predicto ¶ Cōfirmat. qꝛ qñ agens nāle corrūpit aliqd ꝑ ptem ante ptē posset de⁹ recreare ī actu partes ꝓportionales successiue. igit ꝛc. ¶ Cōtra 4am ꝯnem arguit Aureol⁹ ꝓbando ꝙ īpossibile sit simpliciter ꝙ magnitudini addat in infinitū magnitudo eiusdē quantitatis: ita ꝙ ꝑ transeat q̄cūqꝫ data magnitudo. arguit enim sic. Si magnitudo posset crescere ī infinitū oēm datā magnitudinē trāscēdo necͦ magnitudo actu infinita eēt quoddā possibile. qͦd ꝓbat sic. qꝛ si magnitudo pōt crescere vltra oēm determinatā quātitatē cōtinue trāscēdendo necessario possibilitates sūt īfinite nūeraliter ad quantitates finitas in se. sed tñ infinitas in multit ꝑ quaꝝ additionem magnitudo illa in infinitū augmētet. sed oēs iste possibilitates infinite oīuꝫ magnitudinū ꝛ quantitatū possibiliū integrāt ꝛ ꝯstituūt vnā possibilitatē totalē respectu vni⁹ toti⁹ magnitudinis apte nate ꝯstitui ex oīb⁹ quātitatib⁹ finitis in se ꝛ infinitis multit respectu quarum erant infinite ille potētie partiales. ḡ necͤ ē ꝙ ꝯsurgat vna totalis potētialitas vni⁹ magnitudinis possibilis ꝯstitui ex quātitatib⁹ infinitis. illa aūt ē necessario magnitudo infinita. igit infinita magnitudo possibilis ē ꝛ vnā possibilitatē hēbit. poterit ḡ reduci ad actū ꝑ aliquā potētiā scꝫ ꝯñs est īpossibile. s. ꝙ sit actu aliq̄ magnitudo īfinita. ¶ Confirmat sic. qꝛ oēs ptes magnitudinis ſm q̄s possibile ē ipsā augmentari ꝯcurrūt ad vnā magnitudinē ꝯtinuā. pōt eni ex his ꝯstitui vna magnitudo ī numero. sicut aūt se hꝫ act⁹ ad actū. ita se hꝫ potentia ad potentiā. ꝛ per ꝯñs si partes magnitudinis actu posite ꝯstituūt vnā magnitudinē totalē. ita ꝙ illa magnitudo integrat ex ptib⁹. seqͥt ꝙ potentie ꝛ possibilitates illaꝝ ptiū integrēt vnā potentiā. s. possibilitatē toti⁹. vñ sicut oēs ptes ī actu ꝯcurrūt ad ꝯstituēdū vnū totū ī actu. sic possibilitates oīuꝫ ptiū ꝯstituūt vnā possibilitatē totius. qꝛ igit data aliq̄ magnitudine q̄rit an possibiles sint addi sibi īfinite ptes magnitudinis successiue. uel nō. si 2m habet ꝓpositū. si pͥmū seqͥt ꝙ infinite magnitudines sūt possibiles. nō qdē ꝙ sint ī actu scꝫ tñ sūt ī potētia. ꝯstat aūt ꝙ oēs ille si ponerēt ī actu ꝯstituerēt vnā magnitudinē ī actu. ḡ si ponat in potētia possibilitates oīuꝫ ꝯstituūt possibilitatē vni⁹ toti⁹.

ꝛ ꝑ ꝯñs totū illud erit qd possibile. oīs aūt possibilitas reducibilis ē ad actū. ut pꝫ ex diffinitiōe potētie. alias si reduci non posset nō esset vtiqꝫ possibilitas. scꝫ pon⁹ qd ꝓhibitū ꝛ īpossibile. magnitudo ḡ īfinita ī actu erit possibilis si pōt augmētari magnitudo ī īfinitū. ¶ Cōfirmat sic. Nulla potētia respicit ꝓcessū ptiū ꝯstituētiū vnū totū. nisi q̄ten⁹ ꝑ ꝓus respicit ipsū totū. ꝛ ita si ptes ī infinitū addi possibiles sūt ī aliq̄ potētia ordinata ꝛ debito mō se hñte. necesse est ꝙ totū ꝑ pri⁹ subsit illi potētie. erit ḡ tota vna magnitudo si fuerint ptes possibiles addi in īfinitū. ¶ Cōtra 6am ꝯnē arguit. ꝓ sic. Q̄cūqꝫ aliqua potētia respicit multa quoꝝ vnū est ꝑfecti⁹ alio ꝛ totale ſm ꝑfectionē respectu alteri⁹. per ꝓus respicit illud totale qͦd ē ꝑfecti⁹ q̄ꝫ respiciat īꝑfectiora q̄ sūt q̄dāmodo ꝑtialia ī ꝑfectiōe. ꝛ hui⁹ rō ē. qꝛ sicut se hñt hꝯ in eēndo sic ꝙ vnū est nobili⁹ ꝛ ꝑfecti⁹ alio. sic se hñt in ordine ad potētiā. qꝛ pͥncipali⁹ respicit a potētia illud qͦd ē nobili⁹. scꝫ manifestū ē ꝙ si ꝓcedit in infinitū in specificis ꝑfectionib⁹ creature. sp̄ superior ē qͦdā totale ꝑfectionale respectu inferioris. ꝯtinet eni ꝑfectionē inferioris ꝛ adhuc pl⁹. ḡ pͥmo respicit dei potentia aliqͦd totū ꝯstitutū ex oīb⁹ istis ꝑfectionib⁹ qͦd hꝫ rōnē toti⁹ ꝑfectionalis respectu oīuꝫ q̄ꝫ respiciat quālibꝫ ꝑfectionē minorē partialē. ꝯstat āt ꝙ illud pōt de⁹ ꝓducere qͦd ꝓus ꝛ pͥncipali⁹ subest sue potētie. ḡ poterit ꝓducere de⁹ spēm vnā totalē eminēter ꝯtinētē ꝑfectiones oīuꝫ aliaꝝ creaturaꝝ. si igit ꝑfectiōes hꝯ sūt infinite necesse erit creaturā istā totalē eē infinite ꝑfectionis. quod est impossibile. ¶ 2⁹. Processus alicui⁹ ad mēsurā necessario ē finit⁹. sicut patet dū ꝓcedit a numeris ad vnitatem ꝓceditur ad mēsurā. ꝛ iō talis ꝓcessus finit. ꝛ hui⁹ cā est. qꝛ de ratione mēsure est ꝙ sit pͥncipiū cognoscēdi ꝛ certificādi alia. ut pꝫ 10. metaphisice. ꝛ ꝓpter hͦ qͦd est mensura debet eē maxime cognitū. ꝛ ꝑ hͦ debet eē ꝓus oībus mēsuratis. ꝛ ꝯñter debet eē ī actu. ita ꝙ si ꝓcedit ad mēsurā de necessitate deuenit ad eā. alias erit incognita nec erit possibilis eē. scꝫ manifestū ē ꝙ ī ꝑfectionib⁹ specificis dū ꝓcedit ad supi⁹ ꝓcedit vtiqꝫ ad mēsurā. sicut eni albedo ī colorib⁹ ē mēsura alioꝝ coloꝝ q̄ sunt īferiores. ut pꝫ 10. metaphisice. sic spēs supior ꝛ dignior ē mēsura. ḡ īpossibile est ꝙ in istis ꝓcedat ī infinitū. aliogn mēsura nobilissima erit ignota nec poterit esse ī reꝝ vniuersitate. ¶ 3⁹. Tota vniuersitas speciēꝝ creabiliū cadit a dīna ꝑfectione sicut finitū ꝛ limitatū cadit ab illimitato ꝛ infinito. sed posito aliq̄ totali finito impossibile est in ipso in infinitū ꝓcedere in ascendendo. ꝛ hͦ qdē pꝫ in magnitudine finita. licꝫ eni possit ꝓcedi in ea infinitū diuidendo in ptes minores nō tñ accepta aliq̄ pte magnitudinis illi⁹ pōt ꝓcedi cōtinue in infinitū augmētando ſm eandē quātitatē. ꝛ similiter idē pꝫ in multitudine finita. in millenario nāqꝫ pōt sumi aliqs numerus ita paru⁹ cui possit in īfinitū fieri additio. sic ꝙ additū infra millenariū maneat. similit ꝛ ita erit in vnitate finite ꝑfectiōis specifice. necesse est eni ut accepta vna spē nō possit in infinitum fieri additio. sic ꝙ additū remaneat infra multitudinē hꝯ finitā in ꝑfectione. ḡ non pōt in infinitū proce-

vi in pfectionib⁹ specierũ. Et si dicaṫ ꝙ licꝫ vniuersi/
tas specierũ sit infinita multi⁹. tamen finita est perfe/
ctione. qꝛ ꝗlibet spẽs est limitata in se. Nõ valet. tũ qꝛ
finitũ infinities sũptum ꝯstituit infinitũ. Ꝗuia ꝗ que/
libet species sit finite pfectionis. tñ spẽs infinite cõsti/
tuũt infinitã pfectionẽ. igiṫ si potest dari ꝙ specierũ
creabiliũ vniuersitas sit finita ⁊ non infinita in pfecti/
one. necesse ẽ ponere ꝙ nõ sit ĩfinita in multi⁹ in ascẽ/
dẽdo. tũ etiã qꝛ i talib⁹ tãtũ hꝫ vltimũ ĩ q̃ sistiṫ quãtũ
oĩa pcedẽtia. vñ si vniuersitas specierũ sit infinite p/
fectionis. ⁊ pcediṫ ascẽdendo. necesse est ꝙ ibi sit ali/
qua spẽs infinite pfectionis. Et si dicaṫ vlteri⁹ ꝙ idẽ
incõueniẽs videṫ sequi in numeris. erit enĩ in vniuer/
sitate numeroꝝ aliqs numer⁹ infinit⁹. Dicendũ ꝙ nã
numeroꝝ cõsistit in actu pmixto potẽtie incẽptũ vno
dato semp ali⁹ ẽ in potẽtia ex ħ ipso ⁊ ppter ħ ꝙ oẽs
numeri nõ cõcurrunt ad aliquã vnitatẽ uel vniuer/
sitatẽ: ut possit dici numeroꝝ vniuersitas infinita. vñ
pcedi debet ꝙ in numeris sit in infinitũ pcedere. non
aũt ꝙ multitudo numeroꝝ sit ĩfinita. In spẽbus aũt
creaturarũ non sic est. qꝛ ex ipsis ꝯnectiṫ vniuersitas
quedã eẽntialiṫ ordinata in q̃ est vnitas ordinis ⁊ bo/
ni ut dicit phus. i2⁰ me⁰. ¶ 4⁰ sic. Processus ad vni/
tatẽ ⁊ totalitatẽ nõ põt eẽ infinit⁹: ⁊ hoc apparet ĩ di/
uisione ꝯtinui. vbi qꝛ ad ptẽ pcediṫ est pcessus in in/
finitũ. in additione vero non est: quia pcediṫ ad totũ. in
numeris vero pcediṫ in ĩfinitũ addẽdo. quia ẽ pcessus
ad multitudinẽ ⁊ nõ ad vnitatẽ seu totalitatẽ: sꝫ ma/
gis ad spẽs dispatas. ⁊ hac ppositione vtitur phus 3⁰
physicoꝝ. vnitas enĩ ⁊ totalitas habent rõnẽ forme.
multitudo aũt ⁊ partialitas rõnẽ materie. ptes enim
se habent mõ mãli respectu toti⁹. ⁊ hinc ẽ ꝙ pcessus
ad multitudinẽ ⁊ ad ptes põt eẽ in infinitũ. est enĩ p/
cessus ad mãm ⁊ ad potẽtiã in qua consistit rõ infiniti
qđ dicit actum pmixtũ potentie. pcessus vero ad tota/
litatẽ ⁊ vnitatẽ est pcessus ad formã ⁊ actũ ⁊ cõple/
mentum ⁊ finẽ. ⁊ ppter ħ nõ põt eẽ infinit⁹ nisi posset
esse aliquod totũ infinitũ. uel nisi eẽt vanus pcessus
⁊ ociosus. supposito ꝗ ꝙ omne totũ possibile sit finitũ
supposito etiã ꝙ vn⁹ finis ⁊ ṫmin⁹ sit vltra quẽ pce/
di non possit: statim apparet ꝙ pcessus ad vnitatem
⁊ totalitatẽ necessario est finitus. sed manifestũ est ꝙ
pcessus repert⁹ in perfectionib⁹ creaturarũ in ascẽ/
dendo ẽ ad quãdã vnitatem ⁊ totalitatẽ. pcediṫ enĩ
ad multitudinẽ specierum ex qbus ꝯstituitur vnũ to/
tum. quia tota vniuersitas entis in q̃ consistit rõ boni
⁊ totius. oĩa enim entia ſm rõnes specificas ordinata
sunt ⁊ ꝯnexa. alias vniuersitas entiũ eẽt male dispo/
sita ⁊ esset dissuta ⁊ incõnexa: cui⁹ oppositũ est per se
notũ: ut cõmẽtator dicit. i2⁰ me⁰ cõmento. 5i⁰. ait enĩ
ꝙ manifestũ ẽ per se ꝙ omnia habẽt aliqđ bonũ ⁊ sũt
ordinata ad inuicẽ nec esse eoꝝ est a casu. ꝗ ĩpossibile
ẽ ꝙ ĩ pfectiõib⁹ creaturarũ ex qb⁹ ꝯsurgit illa vnitas
⁊ iste ordo ⁊ ħ totalitas pcedi possit ĩ infinitũ. ociosus
quippe esset iste pcessus cũ tendat ad ꝯstitutionẽ cu/
iusdã toti⁹ vniuersi. qꝛ non posset puenire ad aliud qđ
intẽdit. ¶ 5⁰ sic. Uniuersitas specierum sic ẽ ordinata
ſm Dionysiũ ꝙ infima ꝯnectũtur supremis per me/
dia. sic ꝙ suprema infimoꝝ attingũt infima medioꝝ:
⁊ suprema medioꝝ attingũt infima supmoꝝ. ⁊ hoc ꝙ
a supremis descẽditur ad infima p ĩmediate cõnexa
⁊ per eadẽ ascendiṫ ab infimis ad suprema. si ꝗ ab in/
fima creatura pcedaṫ in infinitũ ascẽdẽdo. per eadẽ
ad infima pcedatur. querendũ est igiṫ de illo in quod
p̃ descẽdit a deo ĩcipiẽdo an sit finite pfectiõis aut in/
finite. sed non põt dari ꝙ sit finite. tũc enim nõ dista/
ret ab infima creatura in infinitũ: ⁊ per ꝯñs pcessus
in perfectionib⁹ specificis non eẽt infinit⁹. ⁊ habetur
ppositum. nec etiã dici põt ꝙ sit infinite pfectionis:
qꝛ tunc aliqua creatura eẽt infinite perfectionis. uel
perfectione infinita. ⁊ iterũ illa q̃ esset ĩmediate infe/
rior per vnum gradũ remaneret adhuc infinita. ⁊ ad
huc tertia inferior 2⁰ per vnũ gradũ eẽt etiam infini/
ta: ⁊ sic descẽdẽdo in infinitũ semp qđ remaneret eẽt
infinite perfectionis: nec posset perueniri descẽden/
do ad pmã creaturam finitã sicut nec ascendẽdo ad
primã infinitã ⁊ sic eẽnt duo pcessus penitus dispati
ascẽsus ⁊ descẽsus. cui⁹ oppositũ declaratũ ẽ. qꝛ p ea/
dem media ascendiṫ ⁊ descendiṫ: ut dicit phs. 3⁰ phy/
sicoꝝ. ait enim ꝙ idẽ est spaciũ per quod ascenditur ⁊
descendiṫ. ergo dici non põt ꝙ in perfectionib⁹ crea/
turarũ ascendaṫ in infinitũ. ¶ 6⁰ quia positis duobus
extremis videlicꝫ deo ⁊ creatura ĩfima. impossibile ẽ
ꝙ media sint infinita. Et si dicaṫ ꝙ imo. qꝛ alterũ ex/
tremoꝝ est infinitũ positiue scꝫ deus. ⁊ ita inṫ deum ⁊
creaturã est distãtia infinita. Nõ valet vtiqꝫ. quia ta/
lis distãtia nõ debet intelligi per modum intercidẽn/
tis medij. sed per modũ infiniti extremi. ⁊ ideo a quo/
cunqꝫ distat. in infinitũ distat. nec minuitur distantia
si fiat aliqđ superius. quia etiã ab eodem in infinitum
distaṫ. minuereṫ vtiqꝫ si distantia se teneret ex parte
medij. non minuiṫ autẽ quia se tenet ex parte extre/
mi. deus enim semp est infinitus. ⁊ ideo a quocũqꝫ di/
stet in infinitum distat. creature autẽ a deo semp di/
stãt finite. quia nõ distãt nisi seipsis. ipse vero finite sunt
⁊ propṫ ħ vna creatura pl⁹ distat a deo q̃ alia. deus
aũt equaliṫ distat ab omnib⁹. quia in infinitũ. hec ille.
¶ Contra 8am ꝯnem arguit q̃tum ad tria ibidem po/
sita. ipsam ĩprobando. dicit enĩ ꝙ deficit in hoc ꝙ po/
nit deũ posse facere ĩfinitas spẽs meliores. ⁊ p ꝯñs in/
finitos mũdos specifice distinctos vnum post alium
semp posterius ascendendo. ostẽsum est enĩ ꝙ in per/
fectionib⁹ specificis non potest procedi in infinitum.
Et iterum istimet dixerunt alibi ꝙ necesse est omnia
ad vnum mũdum pertinere. ⁊ tunc dixerũt non esse
possibile eẽ aliã terrã q̃ istã. quia omnis terra fertur
naturaliter ad hoc mediũ vbicunqꝫ esset. ⁊ eadem ra/
tio est de alijs corporib⁹ que sunt ptes mundi ſm eos
sed multo magis posset aliã terram ⁊ alium mundũ
numeraliter distinctũ producere q̃ distinctũ specifi/
ce. igitur non videṫ ꝙ illa cõcorditer dicantur. ¶ 2⁰.
ad idem. Si deus posset facere vniuersũ aliud speci/
fice meli⁹ semp in infinitũ. sequitur ꝙ rerum vniuer/
sitas facta ⁊ factibilis non reducereṫ ad vnum ordi/
nem ⁊ ad quandã vnitatẽ totalitatis. sed manifestum
est ꝙ hoc stare non potest. qꝛ quicquid cadit a diuina

perfectione ordinabile est in deum ⁊ cũ omni alio ſm habitudinem magis uel min⁹ perfecti. vnde vniuersitas omniũ entium ex hoc ꝙ sunt extra nihil ordinabilis est mutuo inter se ⁊ in deum. nec possũt esse entia inter se conneꝫa. ergo dato ꝙ deus posset facere species infinitas ascendendo in sursum. nihilominus omnes pertinerẽt ad vnicũ vniuersũ. ⁊ hic erit ordo illarũ specierum ad istas qui in nobilitate fundatur. hoc etiam innuit vocabulum vniuersitatis. vnde licꝫ deus vniuerso isti possit adhuc addere. tamẽ si faceret alias species adhuc ex isto ⁊ illis specieb⁹ vna vniuersitas resultaret. ¶ Deficit insuper 2° ꝯ illa ſm eũ in eo ꝙ ait ꝙ si partes alique meliorarẽt alijs nõ melioratis non eẽt tanta bonitas vniuersi quanta est hodie. Nõ eni ẽ dubiũ ꝙ natura humana in xp̃o ꝑ gratiam vnionis sũme fuit meliorata. nec tamen sol uel luna recepit intrinsece aliquã meliorationẽ eẽntialẽ uel accidẽtalem. similiter nec natura angelica in reprobis specieb⁹ ex incarnatione xp̃i fuit meliorata. ſꝫ erroneũ est ponere ꝙ ordo vniuersi fuerit deterioratus ex incarnatione xp̃i. ergo non est verum qn possit meliorari vna pars vniuersi: alia non meliorata manente ipso ordine ĩ bonitate equali uel forsitan in maiori. ¶ 2° quia post iudicium ordo vniuersi nõ peiorabitur ⁊ erunt alique species meliorate: utpote hõ ⁊ corpora simplicia. ⁊ tamẽ non omnes species erunt meliorate. imo deficiẽt plãte ⁊ alia animalia ⁊ pisces ⁊ aues. ⁊ cessabit mixtoꝝ generatio motu celi cessante. ¶ 3° quia ordo suscipit magis ⁊ minus absqꝫ hoc ꝙ in dissonantiã cadat. non eni sequitur si ordo minoretur in bonitate ꝙ ꝓpter hoc deordinetur: sicut in cõsonantia cithare videmus ꝙ potest fieri maior ⁊ minor ꝯsonantia. nec est verum ꝙ stante consonantia si trahatur plus vna corda semper dissonãtia fiat. imo aliquãdo fit maior cõsonantia. aliquãdo minor. suscipiũt enim ista magis ⁊ min⁹. sicut pulchritudo ⁊ sanitas ⁊ alia hoꝝ que in armonia cõsistunt. ergo nõ est verum ꝙ ordo vniuersi fiat deterior si tñ vnica creatura melioreꝰ. ¶ Contra vltimam ꝯnem arguit probãdo ꝙ per nullã potentiã multitudo infinita possit esse in prospectu alicui⁹ itellectus uel in esse obiectiuo. sic Illud quod implicat cõtradictionẽ directe ⁊ in ꝑmo modo dicẽdi per se est simpliciter impossibile: nec aliqua potentia diuina uel humana cadit super illud. ſꝫ si ponatur infinita multitudo in intuitu intellect⁹ tũc poniꝰ totum cuius partes permanẽt ⁊ non permanẽt succedũt ⁊ non succedũt. inꝙ̃tum enim sunt partes multitudinis actualis permanẽt ⁊ non succedũt. sed inꝙ̃tum sunt partes infiniti cuius ratio in successiõe consistit ⁊ in actu permixto potentie succedũt ⁊ non permanẽt. ⁊ idẽ dicit de diuino itellectu ꝙ species numeroꝝ aut alia multitudo infinita non potest eẽ obiectiue in diuino prospectu: quoniã infinitũ ẽ totum cuius partes sibi succedunt. vnde oporteret ꝙ partes istius multitudinis essent in diuino ꝓspectu vna post aliam successiue: ⁊ sic diuinus intuitus esset successiu⁹ habẽs actũ permixtũ potentie. quod omnino poni non potest: propter quod omnes creature sunt in vno simplici intuitu obiectiuo quo cognito omnia sũt equipollent ⁊ eminenter cognita. ¶ Confirmaꝰ. quia semꝑ erit cõtradictio dum opposita formaliter conectuntur: ut si dicatur lapis rationalis: uel nigredo disgregatiua: aut ꝑmanens successiuũ. ſꝫ dicẽdo multitudinẽ infinitã aut ĩfinitas animas. dicitur permanẽs successiuũ: aut ⁊ successiuũ permanere. multitudo enim est de quãtitatib⁹ cuius partes permanent uel intelligũtur permanere: ut patet in predicamẽtis. Infinitum autẽ est cuius partes de necessitate intelligunꝰ succedere. dicere igitur infinitam multitudinẽ: est dicere totum cuius partes succedũt ⁊ nõ succedunt: permanẽt ⁊ non permanẽt. quod est contradictio manifesta. ergo patet ꝙ qui suo conceptu fingit multitudinem infinitam cõnectendo hos duos terminos necessario cõtradictoria cõiungit: ⁊ ꝓpter hoc nihil intelligit. sed format vnũ ficticium quod cõiungi nõ potest nec re nec intellectu. Q autẽ de ratione infiniti sit successio loquendo de infinito partibili. probat multipliciter. Primo quia ratio eius permiscetur ex actu cum potentia. igiꝰ est intrinsece successiua. quia ratione actus quem includit est aliquid in actu. ratiõe vero potẽtie icludit aliquid quod nondum est. ⁊ ita permiscetur ex eo qđ est ⁊ eo quod nondum est. omne autem tale est successiuũ. quia cõponitur ex partibus que nõ sunt simul. Sed ꝙ ratio infiniti quãtitatiui permisceaꝰ ex actu cũ potentia. patere dicit. quia qui imaginatur aliquod partibile infinitum necessario figit aspectum super aliquid ĩ actu ⁊ sic procedendo dicit ꝙ caret fine additiõis. hoc aũt modo intellectum non attingiꝰ in actu. imo si intellectus illud attingeret iam finiret. ex quo patet ex his ꝙ mens concipit per infinitum partibile siue quantũ carẽs omni fine. ⁊ ideo necessario permisceꝰ ex actuali ⁊ non actuali siue potentiali. Illud eni quo dicitur carere in actu non est. Qđ ampli⁹ cõfirmatur. qꝛ concipere infinitũ est ipsum concipere cũ negatione act⁹ ⁊ complementi. ⁊ ita ut incompletũ ⁊ imperfectum. tale autẽ est in potẽtia ⁊ ideo ratio infiniti est ꝑmixta ex actu ⁊ potentia. 2° probat idem ex dicto commentatoris 3° physicorum. cõmento. 59° vbi dicit ꝙ non oportet intelligere per eẽntiam infiniti actum aliquẽ determinatum ut hominẽ uel domũ: sed actum compositum cũ potentia. ergo ratio infiniti est necessario successiua. 3° Ex dicto phi dicentis: ꝙ non oportet intelligere infinitũ sicut aliquid perfectum: ut hominem aut domũ. sed magis ſm ꝙ semper generatur successiue sicut dies ⁊ pugna. ⁊ subdit ꝙ vniuersaliter hec est dispositio infiniti. 4° quia infinitas partiũ nihil aliud est nisi habere partes sine fine. finis autem ⁊ complementũ est idem. habere ergo partes sine fine est habere partes sine cõpletione ⁊ consummatione ⁊ terminatione. hoc autẽ est consistere in q̃dã ꝓcessu partiũ non cõsũmato: ita ut iam aliqua pars sit sumpta ⁊ nondũ omnes sint sumpte. permiscetur ergo in ista ratione habere partes absqꝫ fine ⁊ consummatione actus cum potẽtia. Ex quo patet euidentissime ꝙ ratio infiniti consistat in quadam successio

ne. 5º quia ratio illa videtur in successione consistere quam impossibile est reperiri nisi in entibus successiuis in quibꝰ actus cum potentia permiscetur. ſꝫ ratio infiniti est hꝫ. non enim reperit̃ nisi vbi potest esse finis ⁊ successio sicut in diuisione partiũ continui aut in additione numeroꝝ. aut in processu temporis. aut in multitudine indiuiduorum. ergo rõ infiniti est formaliter successiua. 6º probat idem ex hoc ꝙ infinitum partibile non potest intelligi nisi per modum cuiusdã processus. non enim mens potest concipere aliquid partibile in infinitũ nisi quatenꝰ accidit in eo aliquid. ⁊ deinde aliud a precedẽti. ⁊ deinde aliud: ⁊ ita sine fine quasi ista ratio in quodam processu ⁊ continua acceptione consistat. 7º probat idem per conditiones quas phs infinito attribuit 3º physicorum. Ex quibus concludit ꝙ ratio infiniti cõsistit in successione qđ fuit probandum suppositũ in ratione principali cõtra 3am ꝯnem. ¶ 2º principaliter sic arguit ad eandem. Impossibile est ꝙ ille processus euacuetur per quem dum aliquid cõsurgit in actu. ex hoc ipso consurgit aliud in potentia. necessario enim talis processus nunꝗ̃ cessabit. in illo enim in quo poneret̃ cessare. iam consurgeret potentialitas ad aliquid aliud: ⁊ ita processus non esset terminatus. sed manifestum est ꝙ in speciebus numeroꝝ sic ẽ ꝙ quando vna reducitur in actum. ex hoc ipso consurgit alia in potentia. posito enim aliquo numero in actu statim potest duplari: ⁊ ex hoc amplius est in potẽtia ad maiorem. ⁊ cum peruentũ fuerit ad illũ potest duplari ⁊ sic cõsurgit alius in potentia ⁊ sic in infinitum. ergo ipossibile est ꝙ processus numeroꝝ per aliquã potentiam euacuetur. sed si esset multitudo aliqua facta per diuinam potẽtiam infinita in esse actuali reali uel obiectiuo. iam totꝰ processus numeroꝝ esset euacuatus in illa. qđ patet. quia uel infra illam multitudinẽ continetur nulla species numeri: ⁊ hoc falsum ẽ. cũ eẽnt ibi anime due uel tres ⁊ quattuor. ⁊ sic de alijs. si ponatur illa plr̃itas esse in animabus. uel erunt ibi aliqui numeri ⁊ aliqui nõ. ⁊ per ꝯñs tota multitudo erit finita cũ aliqui numeri euacuẽt eã. uel erunt ibi omnes species numeroꝝ: ⁊ sic euacuatus erit totus ꝓcessus ĩ numeris: qđ per nullam potentiã fieri potest ut dictum est. nõ ergo ẽ possibilis infinita multitudo in actu reali nec obiectiuo. hec ille. ¶ Ad ista respondetur. ⁊ p̃mo ad ea que cõtra 2am ꝯnem p̃mo loco inducit Aureolus. Ad primũ quidem dicitur ꝙ procedit de forma infinita ĩdiuiduata que posset agere uel transmutare. sed ꝯ nr̃a intelligit̃ de formis nõ indiuiduatis si loquamur de albedine separata. uel de formis non in materia seipsis indiuiduatis. si loquamur de angelis. albedo autẽ separata nullum subiectum transmutaret. angelus autẽ põt corpora transmutare. localiter tamen dũtaxat. non autẽ alterando. nec oportet ꝙ forme illo mõ infinite quo ponit ꝯ habeãt infinitam virtutẽ. nec ꝙ habeant operationem infinite intẽtionis. non enim virtus intellectiua angeli ẽ infinita. nec ĩtellectio eius ẽ efficacie infinite licꝫ ipse sit in sua specie infinitꝰ. Causa autẽ quare albedo separata uel calor non ageret in subiectũ transmutando ipsum. assignatur p̃ma parte. q. 65. arti. 4º quia sicut probatur 7º metaph. Illud quod ꝓprie fit est cõpositum. forme autẽ corruptibilium rerum habent quidem ꝙ aliquãdo sint ⁊ aliquando non sint: absqꝫ hoc ꝙ ipse generent̃ aut corrũpantur: sed cõpositis gñatis aut corruptis. quia forme non habent esse. sed cõposita per eas habent esse. sicut enim alicui competit fieri. sic ⁊ esse. ⁊ ideo cum simile fiat a suo simili. non ẽ querenda causa formarum corporalium aliqua forma imaterialis. sed aliquod compositum ſm ꝙ hic ignis generatur ab hoc igne. sic igit̃ forme corporales causantur non quasi influxe ab aliqua imateriali forma. sed quasi materia reducta de potẽtia ad actũ ab aliquo agente composito. hec ille. Ex quibus patet ꝙ albedo ab omni subiecto separata ul' calor subsistens nõ trãsmutaret materiã nisi p miraculũ. ⁊ si hoc fieret per miraculũ deus taxaret ei intẽtionem operis sui. Nec est instãtia de deo qui ẽ forma sine materia. ⁊ tamẽ potest alterare materiã omnifariã. Nam ſm ꝙ dicit sctũs doctor p̃ma pte. q. 105. arti. primo. ad primũ. effectꝰ aliquis inuenit̃ assimilari cause agenti dupliciť. Uno mõ ſm eandẽ speciẽ. ut hõ generatur ab homine. ⁊ ignis ab igne. Alio modo ſm virtualem cõtinẽtiam ꝓut scꝫ forma effectus virtualit̃ continetur in cã. ⁊ sic aĩalia ex putrefactione generata ⁊ plante ⁊ corpora mineralia assimilantur soli ⁊ stellis quoꝝ virtute generant̃. Sic igit̃ effectꝰ cause agẽti assimilat̃ ſm totum illud ad quod se extẽdit virtus agentis. virtus aũt dei se extẽdit ad formã ⁊ materiã. vnde cõpositũ qđ generat̃ assimilat̃ deo ſm virtualem cõtinẽtiam. sicut similat̃ cõposito gñanti p similitudinẽ speciei. vñ sicut cõpositũ generans põt mouere materiã ad formã generando cõpositũ sibi simile. ita ⁊ deus. non aũt aliqua forma alia non in materia existẽs. quia materia nõ continet̃ in virtute alterꝰ substantie separate. ⁊ ideo demones ⁊ angeli operantur circa hec visibilia. nõ quidẽ imp̃mendo formas ſꝫ adhibendo corporalia semina. hec ille. Posset aũt ⁊ alia ratio assignari quare calor separatꝰ non ageret ĩ subiectum in instãti. quia se haberet ad modum idee platonice que nihil agere posset. ¶ Ad 2m dico ꝙ deficit in duobus. Primo quia supponit formã infinitã illo modo quo ponit ꝯ posse materiã in instanti transmutare. 2º qr ponit ꝙ tali forma infinita posset fieri alia minor uel remissior per vnum gradum. quod est falsũ quia aut illa forma que ponitur minor esset in subiecto. ⁊ tũc in infinitũ distaret ab illa que eẽt extra subiectum ⁊ hoc ꝗ̃tum ad esse talis forme. puta caloris. aut esset extra subiectum. ⁊ hoc non concederet sanctus doctor scꝫ ꝙ essent due albedines separate uel calores. concederet tamen de lineis. sed tales forme non sunt actiue. ⁊ sic patet ꝙ responsio prima que ibi datur nõ bene impugnatur. quia non posset fieri aliqua forma in specie Habrielis remissior. Illa aũt alia que addit impugnando 2am responsionẽ ibidẽ positã non valent. nam procedũt de formis eiusdẽ speciei existentibus in subiecto: quarum vna esset finita. alia

infinita.quod non ponim⁹. Sed contra nostrā ꝯnem non procedūt. dico enim ꝙ ab albedine finita que est in subiecto nunꝙ posset ascēdi ad eam que est extra subiectū per intensionē eius in subiecto suo. qꝛ nūꝙ ista posset attingere ad equalitatē illius per quecūꝙ media.nec ab illa ad istā descēdi. quia ista alium modū eēndi habet ab illa.cū vna subsistat alia inhereat vna habeat totū eē debitū sue speciei. alia vero limitetur ad hoc indiuiduū. vn̄ sicut ponit scūs Tho. de veritate.q.29.arti.3° ad 5m. ꝙ aliquod finitum ꝑ cōtinuū augmentū possit attingere ad quantūcūꝙ finitū. veritatem habet si accipiatur eadē ratio quantitatis i vtroꝙ finito.sicut si cōparemus lineam ad lineam.non aūt si accipitur alia ⁊ alia ratio quātitatis ⁊ hoc patet in quātitate dimēsiua.q̄tūcunꝙ enim linea augmentet̄ in longū nūꝙ perueniet ad latitudinem superficiei. Et similiter patet in quātitate virtuali uł intēsiua.quātūcūꝙ eni cognitio cognoscētis deū per similitudinē proficiat.nunꝙ potest adequare cognitionem cōprehēsoris qui videt deū per essentiam Et similiter charitas viatoris nō potest equari charitati cōprehensoris.aliter enim afficit̄ quis ad presentia ⁊ absentia. Similiter etiā q̄tūcūꝙ crescat alicui⁹ hōis gratia q grām ſm aliquā particularē participationē possidet.nunꝙ potest adequare gratiā xp̄i que vniuersaliter plena existit.hec ille. Ita in ꝓposito cū calor separatus habeat esse ſm proportionē sue speciei ⁊ non limitetur ſm capacitatem indiuidui in quo est. nūꝙ poterit adequari ab aliquo inherente calore cui⁹ esse ad subiecti capacitatē limitatur ⁊ nō proportionalit̄ sue speciei datur. ⁊ ideo improbatio 2e responsionis in isto ꝓposito non cōcludit.sed forte valeret loquēdo de formis quarū quelibet inheret subiecto: quia esse illarum quātificat̄ eodem mō sc3 penes dispositionem subiecti. ¶ Ad 3m eodē modo.procedit eni de intensione forme in subiecto que per ꝯtinuam subiecti trāsmutationem acgreret̄. forma autem de qua loquitur ꝯ ab illa fantasia longe diuertit. illa eni non fieret infinita per mutationē aut alterationem s3 per remotionē omnis terminantis esse debitum sue specifice rationi. nec agēs naturale posset illā intensionē inducere. nec albedo ē in potentia naturali ad illā: s3 i potētia obediētiali. ¶ Ad 4m dico ꝙ ꝓbat solum ꝙ nulla forma sit infinita intensiue hoc est aucta in infinitū ꝑ intensionē. sed non probat qn aliq̄ forma sit infinita itēsiue isto mō ꝙ nō possit ampli⁹ tendē i eē sibi debitū.quia iam totū illud habet sicut ponimus de albedine separata. Et cū arguit ꝙ talis forma est in termino intēsionis. ⁊ infinitas intensiua negat illū terminū ⁊ sic implicatur cōtradictio. Dico ꝙ illa forma nō ē in termino intēsionis.sic ꝙ sua intēsio sit terminata.nec ex hoc sequitur ꝙ sibi fieri possit additio aut ꝙ alius gradus possit eē intensior in eadem specie.cōcedit̄ tamen improprie ꝙ est in termino intensionis sic ꝙ non potest eē vlterior intensio eo modo q̄ concedi potest ꝙ deus est in termino bonitatis. s3 cōcesso ꝙ calor illo modo eēt in termino intēsionis. negatur ꝙ non sit infinitus.quia infinitas intēsionis nō negat terminū intensionis illo modo.sed ꝑmo modo. deus eni est terminus bonitatis: qui tamē est infinite bonus.sed infinitas negat terminationē ꝑmo modo: eo modo quo aliqd dicitur eē in termino.quia est terminatum. ⁊ nō qꝛ terminat. ¶ Ad argumēta 2° loco posita dicitur. Ad primū quidē cōceditur ꝙ rosa forte non posset eē subsistēs simplicit̄. quia de rōne rose est ꝙ habeat materiā organicam. ⁊ per ꝯns cōtractā ac per hoc ꝙ sit in aliquo indiuiduo. S3 si arguat de albedine. ꝯceditur ꝙ natura albedinis si esset separata non ꝑdicaret̄ de plurib⁹ ꝑticularib⁹.nec pono ꝙ eēt exemplar ad quod natura uel deus aspiceret. s3 dico ꝙ eēt tante latitudinis in eēndo quāte albedines. Et cum dicitur ꝙ albedo illi⁹ eēt expers boni ⁊c̄. negat̄ quia lic3 non posset intelligere cum nō naturalit̄ subsisteret.nec eēt imaterialis.naturaliter tamen posset poni in materia ⁊ esset extensa ⁊ disgregaret visum. posset etiam poni in angelo: ut ponit scūs Tho. quolibet. 8° q.4.arti.3° ⁊ esset principiū. In ea etiam reluceret diua bonitas ⁊ potentia ⁊ infinita talia. ¶ Ad 2m negatur aūs.quia non ē simile de omnibus sensibilibus formis.nam de ratione aliquaꝝ est subiectū. non autē de ratione aliarum ut patet. quia aliud est de albedine ⁊ de cursu uel de animalitate. vnde non est possibile ꝙ sit animalitas subsistēs ſm ꝙ dicit sanctus Tho. ꝑma parte.q.84.arti.7°. dicit enim ꝙ de ratione quidditatis i materia corporali ē ꝙ in aliquo indiuiduo existat.quia nō est absꝙ materia corporali sicut de ratione nature lapidis ē ꝙ sit in hoc lapide: ⁊ de ratiōe equi ꝙ sit in hoc equo. ⁊ sic de alijs.hec ille. Sed quia arguēs loquitur de accidētibus: puta cursu ⁊c̄. dico ꝙ mot⁹ cursus ⁊ cessio si dicāt respectū cū absoluto ita ꝙ absolutū in recto ⁊ relationem in obliquo possunt subsistere quo ad absolutum ita ꝙ res q̄ nunc ē cursus subsisteret.sed tunc non eēt cursus.qꝛ ratio cursus dat̄ per additamenta sc3 per aliqua que sunt extra essentiam cursus. ⁊ in talibus illud cui cōpetit talis diffinitio potest remanere ita ut non competat ei talis diffinitio data per additamenta ut simitas sine naso.sed tunc nō competeret ei nomen simitatis. vnde scūs Tho. quolibet. 2° q.3.arti.ꝑ. ad ꝑmū dicit ꝙ qualitercūq3 subiectū ponatur in diffinitiōe accidētis intelligitur eē diffinitio per additionem ut habet̄ 7° me ce. ⁊ dicitur diffinitio ꝑ additionem qn̄ in diffinitione ponitur aliquid quod ē extra naturā diffiniti sicut nasus ponitur in diffinitione simi.hoc autē est ꝓpter naturalem dependentiam accidētis a subiecto.sed hoc nō impediente de⁹ potest accidentia sine substantia cōseruare.nec tamē sequitur contradictoria esse simul vera.quia subiectū non ē de substātia siue essentia accidentis.hec ille. Ex quibus patet ꝙ omne accidens potest separari ab eo quod lic3 ponatur in diffinitione nō tamen est de eius eēntia.nec predicatur de ipso i recto nisi forte denominatiue loquēdo de accidētib⁹ absolutis.qꝛ de relatiuis coiter ponitur ꝙ relatio non pōt esse sine fundamēto ⁊ termino.quia esse eius ē ad aliud se habere.finaliter igitur dicendū ꝙ si cessio sit quid absolutum ſm esse lic3

sm rationem suam ⁊ diffinitionem datam ꝑ additionem dicat relationē. vtiq; potest a subiecto separari. ⁊ ꝯsr potest esse cessionis natura subsistens non indiuiduata. si vero dicat relationem in recto ⁊ eēntialiter non potest a subiecto separari: ac per hoc nec indiuiduationem ꝑdere. ⁊ ꝯsr nec natura eius subsistere potest. ⁊ sic patet ꝙ non ē simile de omnibꝰ accidentibus. nec etiam de substantiali natura ⁊ accidentali. quia sm ꝙ ait scūs Tho. pᵃ parte. q. 29. arti. pᵒ. suba indiuiduat̄ ꝑ seipsā. s; accidens indiuiduat̄ per subiectum quod ē substantia. dicitur enim hec albedo inq̄ʒtum est in hoc subiecto. hec ille. Ex quo apparet ꝙ non oportet ꝙ si potest eē natura accidētalis non indiuiduata statim possit eē natura substantialis subsistens preter indiuiduū. ¶ Ad primū eorum que primo loco inducit Gregorius contra 3ᵃᵐ ꝯnem respōdetur sicut ibidem respondebat̄. Et cum improbatur illa responsio. dico ad pᵃmam improbationē ꝙ diuisio ibi facta est insufficiens. quia cum dicimꝰ continuū habere infinitas partes in potentia. nec li i potētia determinat hoc verbum habet. nec determinat li partes ad intellectum ibi datū. partes eni continui sunt potentiales non solū illo modo. qꝛ nulla earū est aliquid preciˢᵉ ⁊ non constituēs cū alio tertiū. sed isto modo. quia nulla earum ꝓprie habet esse per qđ res dicitur actu ens ⁊ existens. sed ipsum totum ꝯstitutū ex partibus habet vere ⁊ ꝓprie eē ⁊ existere. vñ sanctus Tho. 2ᵒ quolibet. q. 2. arti. 2ᵒ. Esse quod est actꝰ entis inq̄ʒtum ē ens ꝑ quod denominat̄ aliquod ens actu in natura rerum non attribuitur nisi ipsis rebus que in decem generibꝰ continent̄. vnde ens a tali eē dictū per decē genera diuiditur. S; hoc eē attribuitur alicui rei dupliciter. Uno mō sicut ei quod ꝓprie ⁊ vere habet eē uel est. ⁊ sic attribuitur soli substātie per se subsistenti. vñ quod vere est dicit̄ substantia. pᵒ physicorum. Omnibꝰ vero que nō per se subsistunt: sed in alio ⁊ cum alio siue sint accidentia siue forme substantiales aut quelibet partes. non habent eē ita ꝙ ipsa vere sit. s; attribuitur eis eē alio modo id est q̄ aliqd est. sicut albedo dicitur eē: non qꝛ ipsa in eē subsistat. sed quia aliquid habet esse album. ergo eē proprie ⁊ vere nō attribuitur nisi rei per se subsistenti. Et subdit: Si archa esset qđdā indiuiduū naturale. ipsa tota nō haberet nisi vnum esse. quelibet tamē partiū eius ab archa separata habebit ꝓprium esse. hec ille. Sic ergo patet quomodo intelligo partes ꝯtinui nō esse in actu. sed in potentia. Et cum dicitur ꝙ non est magis impossibile eē aliquam infinitā multitudinem aliquoꝝ entium in actu q̄ʒ aliquoꝝ tali modo potentialium. utputa non plus aiarum q̄ʒ partium cōtinui. negatur hoc. quia multitudo partiū continui non est multitudo nisi sm quid ⁊ in potentia. ea enim que nō sunt entia simpliciter. secus ē de multitudine animarū uel angeloꝝ. Nec est verū qđ dicit arguēs ꝙ omnis repugnātia que assignaret̄ data infinita multitudine animarū assignetur data infinita multitudine partium cōtinui. quia ut dixi vna istarū multitudinū est in actu. alia solū in potentia. cuius oppositum arguēs supponit. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ deꝰ quamlibet partem ꝓportionalē cōtinui posset in esse cōseruare sine alia ꝑte eiusdē ꝓportionis. ⁊ separare vnā ab alia. non tamen est possibile ꝙ ita faciat de omnibus. sicut non est aliquod creabile qn deus possit illud creare. non tamen est possibile ꝙ simul creet omne creabile. ⁊ iste modus respondendi habet̄ a sancto doctore pᵒ sen. dis. 17. q. 2. arti. 4ᵒ. ad primum. Additio inquit numeri in infinitū est possibilis. nunq̄ʒ tamē est possibilis aliquis numerus infinitus in actu. quia potentia additionis numerorum ut dicit cōmentator 3ᵒ physicorum non ē vna: sed semper ex noua additiōe efficitur alia potentia numero sm ꝙ efficitur species numeri noua. vñ quelibet potētia potest exire i actū non tamē potest esse ꝙ omnes exeant in actū. quia in quolibet actu additur etiā potentia. hec ille. Huiꝰ autem ratio est. qꝛ sm ꝙ ait scūs Tho. pᵒ sen. dis. 43. q. i. arti. pᵒ. ad 5ᵐ. Nullus effectꝰ ꝓcedit per aliquam potentiam per modū qui ē contra rōnem ipsius effectꝰ sicut potentia motiua non facit omnes ꝑtes motꝰ eē simul. iā enim nō esset motꝰ cū de rōne motus sit successio. talis aūt actus est infinitū sm pħm 3ᵒ physicoꝝ qui sc; semper ē permixtus potentie. ⁊ ideo nō reducitur in actū nisi successiue. ⁊ ideo non sequit̄ ꝙ deus possit facere eē actu infinita. quia iam infinita essent finita. hec ille. Et 3ᵒ quolibet. q. i. arti. pᵒmo. idē ponit. Nō potest inquit eē aliquid in rerū natura actu non specificatū ad diuersas species indifferēter se habēs q̄ʒuis eni intellectꝰ cōcipiat aial nō specificatū rōnali uel irrationali differētia. nō tñ potest actu eē animal quod nō sit rationale uel irrōnale. vñ sm pħm nihil ē in genere quod non sit in aliqua specie eiꝰ. vnaqueq; vero quātitas specificat̄ per certam terminationem quātitatis. sicut multitudinis species sunt duo tria ⁊ sic de alijs. ⁊ species magnitudinis sunt bicubitū tricubitum. uel sm aliquā determinatā mensuram. vñ impossibile est inueniri aliquā quantitatem in actu q̄ non sit ꝓprijs terminis limitata. cū infinitū congruat quantitati. ⁊ dicatur per termini remotionē. impossibile erit infinitum esse actu. ꝓpter quod dicit phs 3ᵒ physicoꝝ. ꝙ infinitum est sicut materia nondum specificata. sed sub ꝓuatione existens: ⁊ qđ se habet magis in rōne partis ⁊ cōtenti q̄ʒ totius ⁊ ꝯtinentis. ⁊ idō sicut deus non potest facere equū rationalem: ita nō potest facere ens actu eē infinitum. hec ille. ¶ Ad 2ᵐ ꝓncipale dicitur ꝙ nullum est instans in hora qn deꝰ posset in eo ꝓducere vnū angelum: non tñ est possibile ꝙ in oībus instātibus hore ita faciat. quia implicat cōtradictionem ut ꝓbatum est. hoc eni subiectum: infinitum uel īfinita multitudo. ⁊ hoc ꝓdicatū: ens actu repugnant. ¶ Ad 3ᵐ negatur añs. nam infinitas tollit rōnem actus. tollit etiam omnē speciem multitudinis. ideo sicut illud quod nō posset collocari sub aliqua specie animalis tolleret rationē animalis. ita ꝓportionalit̄ infinitum tollit rōnem multitudinis actu existentis. ¶ Ad primū eoꝝ que 2ᵒ loco inducit dicit̄ sicut ad ꝓcedēs. Infinitas eni tollit rōnem cuiuslibet spēi magnitudinis. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ añs. ad ꝓbationē

dico q non ē possibile q deus diuidat ab inuicē om-
nes partes proportionales alicuius cōtinui dati. qꝛ
talem diuisionē esse in actu implicat cōtradictionem
¶ Ad 3m dico q casus ē impossibilis. licꝫ eni deꝰ pos-
set augere a ꝛ b quātū vult: non tñ ē possibile q cōti-
nuet illa augmētata per totū tēpꝰ eleuationis ipsiꝰ a.
¶ Ad 4m patet ꝑ simile. omnia enim ista argumenta
stant in hac ꝯña: In q̄libet instanti possibile est q deꝰ
faciat taliter. ergo impossibile ē q̄n deus ita faciat in
quolibet instanti. quam ꝯñam constat non valere. qꝛ
arguitur a sensu diuiso ad cōpositum qui sunt sibi in-
uicē in ꝓposito impertinentes. ¶ Ad primū eorum que
3º loco inducit dicitur q repugnat aliquā formā in-
tensibilē existentem in subiecto eē infinitam intēsiue.
quia omnis talis forma finitur intēsiue ẜm capacita-
tem subiecti. similiter dico q repugnat aliquā formā
creatam esse infinitā in essendo. qꝛ omnis forme cre-
ate suū esse est receptū ꝛ limitatū ad capacitatē po-
tentie. dico tamē q nō repugnat aliquā formā sepa-
ratam esse infinitā ẜm quid scꝫ ẜm rōnem sui generis
ut dictum ē in ꝯnibꝰ. secꝰ est de deo cuius eē est sub-
sistens nullo modo receptū. ¶ Ad 2m dico q casus ē
impossibilis. licꝫ enim deus possit intendere charita-
tem tante ꝛ tante. non tñ est possibile q illā intensio-
nem isto modo velocitet q in omni parte ꝓportiona-
li hore duplet intensionē p̄cedentis partis. ꝛ cā dicta
est prius. vñ iste modus arguēdi peccat ẜm fallaciam
cōpositionis ꝛ diuisionis sicꝰ oēs p̄cedentes. ¶ Ad 3m
patet per idē. qꝛ casus ē impossibilis. ꝛ ꝓbatio eius est
sophisma cōpositionis ꝛ diuisionis. ¶ Ad argumēta
que facit Adam pariformiter respōdet̄. aliqua enim
eorum ꝓcedūt ex suppositione casuū impossibilium
sicut ꝛ argumenta Gregorij. ¶ Ad primū igit̄ respō-
detur q non ē possibile q deꝰ cōtinuet illam diuisio-
nem partiū oiuꝫ ꝓportionalium cōtinui. nec silitudo
valet. licꝫ eni aliquod mobile possit successiue transi-
re oēs illas partes ꝓportionales. non tñ deus potest
omnes ab inuicē diuidere. qꝛ mobile non signat par-
tes illas ꝑ motū suū nisi in potētia. nō enim stat in fine
alicuius partis. puta in linea uel in sup̄ficie. nec tāgit
talia extrema nisi in instanti quod ē in tempore in po-
tentia non in actu ut ponit cōmentator 6º physicorū
cōmento. 76º. vbi ostēdit quō res mota nō est in lōgi-
tudine sibi equali nisi in potētia. quia nō est ibi nisi per
instans. arguere aūt a signatione ꝛ attingētia poten-
tiali ad actualem diuisionē est arguere a ẜm quid ad
simpliciter. ¶ Ad 2m dico q aᵒʳ ē falsa vbi alicui mul-
titudini repugnat actualitas ꝛ simultas. non aūt po-
tentialitas ꝛ successio. sic aūt est de infinita multitu-
dine cogitationū futurarum in angelis. uel dānatis.
¶ Ad 3m dico similiter q non oportet q oīa que sunt
in potentia deus ponat simul in actu. illa aūt infinita
que sūt in linea uel superficie uel corpore nō sunt en-
tia i actu. nec actu multa. nec actu distincta ꝓprie lo-
quendo. ut sup̄ dictū est. sed sūt multa in potētia ꝛ di-
stincta in potētia. ¶ Ad 4m dico q licꝫ linea nō sit ps
integralis superficiei. nec punctꝰ linee. tamē nō ē pos-
sibile q linea annihilet̄ cōseruatis omnibꝰ pūctis qui

erant in linea in potētia quicq̄d sit de punctis in actu
prius existentibꝰ. non eni est generaliter verū q om-
nium absolutorū vnū possit alio destructo cōseruari
q̄ūq̄ꝫ vnum nō sit pars alterius potissime vbi actuali-
tas alteri repugnat. cuiusmodi ē in ꝓposito. qꝛ infini-
te multitudini pūctorū in linea repugnat actualitas.
¶ Ad 5m dico q licꝫ deꝰ nouerit infinita distincte. nō
tamen potest velle q omnia illa sint actu. nec ex hoc
sequitur inequalitas inter intellectū ꝛ voluntatē dei
sed solū q aliter se habet cognitū ad intellectū. ꝛ vo-
litum ad volūtatem. ad hoc eni q infinita cognoscā-
tur a deo. nō oportet illa habere aliq̄d esse extra deū
cognoscentē sed solū in deo in quo sunt vnum. sꝫ vo-
luntas fertur in res ut sūt in seipsis. ꝛ ideo oporteret
q illa infinita eēnt actu: q̄d est cōtradictio. vnde a si-
mili ꝓbaretur q dei voluntas posset simul velle cō-
tradictoria. quia intellectꝰ diuinꝰ simul ea intelligit.
ꝛ similiter multa alia incōuenientia. ¶ Ad 6m dico q
modus arguēdi nō valet. qꝛ eodē modo ꝓbaretur q
deus potest producere aliquam 4am personam diui-
nam distinctā ab illis que nunc sunt in trinitate. quia
arguitur sic. Eque potens ē deꝰ sicut vnꝰ alius deus
si eēt. sed ille posset producere verbū distinctū a ver-
bo q̄d nunc est in diuinis. igit̄ ꝛ deꝰ pōt ꝓducere aliud
verbū preter illud q̄d ꝓduxit. ꝛ i multis alijs casibus
fallit illa ꝯña. dico ḡ q deꝰ non ē eque potens sicut illa
infinita. Et cū dicit̄ q nō potest imaginari maior po-
tentia q̄ꝫ sit diuina potentia. dico q verum ē sine cō-
tradictione. mō imaginari talē potentiā ē imaginatio
includēs cōtradictionē. vnde sctūs Tho. 2º quolibet.
q. i. ad p̄mū sic ait. Uerbū intelligit̄ nō solum q̄d ver-
bo ꝓfertur. sed q̄d mente cōcipit̄. q̄d aūt sibiipsi ē re-
pugnans. mēte cōcipi non pōt. quia nullus pōt intel-
ligere cōtradictoria simul esse vera. ut ꝓbat̄ 4º meᵗᵉ.
vñ cum infinitū repugnet ei q̄d est eē actu. nō est vbū
infinitū est in actu. ꝓhi aūt qui posuerūt infinitū eē in
actu ꝓpriā vocē ignorauerūt. hec ille. Ex quo a simi-
li deduco q esse aliquā potentiā cōpositā uel aggre-
gatam ex infinitis potentijs partialibus implicat cō-
tradictionē. ꝛ iō non ꝓprie est intelligibile. nō ḡ nega-
tur deꝰ esse eque potēs sicut illa potentia aggregata
eo q illa potētia eēt maior q̄ꝫ diuina. sed qꝛ talis po-
tētia nō est ꝓprie intelligibilis: ac ꝑ h̄ nec cōparabilis
alicui ẜm magis uel minꝰ aut equale. ¶ Ad 7m nega-
tur hᵒʳ. dico eni q cū creare infinita in actu ẜm se im-
plicet ꝯdictionē. illud repugnat cuilibet potentie siue
finite siue infinite. q̄d eni nō habet rōnē possibilis nō
subest alicui potentie. Et ad ꝓbationē dico q ꝓcedit
ex suppositione īpossibili scꝫ q gehēne applicarētur
īfinite aīe cruciāde. iō nimirū si infert̄ impossibile. vñ
illud q̄d ꝯueniret alicui ex suppositione īpossibili: nō
oportet q simpliciṫ ei cōueniat: sicut si hō esset asinus
ipse eēt rudibilis. ex h̄ tñ nō pōt inferri q rudibile cō-
ueniat hoī. uel q nō repugnet hoī. ita in ꝓposito non
sequit̄ ignis cruciaret infinitos spūs si eēnt. igit̄ igni
conuenit posse ꝓducere infinitos cruciatꝰ. ¶ Ad 8m
quicq̄d sit de maiori negat̄ hᵒʳ. infinita eni eē in actu
nō est intelligibile nec ꝯceptibile: ut dictū fuit. ꝛ ꝗpꝰ

positū dicit̄ pꝓpriā vocem ignorant. ¶ Ad 9m dico ꝙ posito illo casu tale mobile duplabit ꝛ quadruplabit tarditatē suam solūmodo in potētia. nō tamē in actu qꝛ ille motus nō stabit in duplo gradu tarditatis ꝑci se. uel in triplo ꝑcise nisi instantanee. ideo nō sequitur ꝙ sicut illud mobile duplabit ꝛ quadruplabit illā tarditatē ꝙ deus in illis instantibꝰ omnibꝰ duplationis ꝛ quadruplatiōis posset actualiter creare vnū angelū ita continuādo per tempꝰ illius motus. qꝛ ꝓductio angeli est i actu cū sit tota simul ꝛ nō successiua. ideo non valet silitudo. ¶ Ad 10m dicit̄ ꝙ dato illo casu talis angelꝰ nō posset cōtinuare illas reuolutiones vniformiter intelligēdo motū orbis sic ꝙ in prima parte ꝓportionali boꝛe moueret tanta velocitate ꝛ i 2a pte ꝓportionali moueret dupla velocitate ꝛ sic i infinitū qꝛ iam oēs ille velocitates essent in actu. qꝛ quelibet duraret per tēpus. nec deꝰ illo mō posset motum orbis intendere. qꝛ implicat cōtradictionē omnes illas augmētationes poni in actu. argumentū etiā imaginatur ꝙ si orbis nullā resistētiam haberet ad angelū ꝙ angelus posset eū mouere in quantacūqꝫ ꝛ qualicunqꝫ velocitate. hoc eni falsū est. imo est dare maximā velocitatem qua posset eū mouere. uel minimā q̄ nō posset: qꝛ ē finite virtutis ꝛ finitam ꝓportionē habet ad mobile illud. argumentū tn̄ posset fieri de deo ꝛ tūc dicitur ut ꝑus. ¶ Ad 11m dicit̄ ꝙ licꝫ posset diuidere vnū ꝯtinuū in duas medietates qn̄ agens nāle diuidit aliqd aliud vsqꝫ ad mediū. non tn̄ ē possibilis talis processus per oēs ptes ꝓportionales: ꝛ recte ad istud ꝛ ad sequens dicit̄ sicut ad argumenta Gregorij. In tali eni multitudine nullū ē qđ repugnet fieri a deo. repugnat tamen omnia fieri in actu. ideo nō sequitur: hoc potest ꝛ hoc potest ꝛc̄. ergo possibile est ꝙ faciat omnia talia. sed est fallacia compositionis ꝛ diuisionis. ¶ Ad primū Aureoli contra 4am ꝯnem dicitur negando pmā conditionalē ibidē assūptā scꝫ ꝙ si magnitudo posset augeri ad duplū triplū ꝛ sic sine fine ꝙ ideo sit possibilis magnitudo actu infinita. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ infinite possibilitates ad infinitas additiones nō cōstituūt nec integrāt vnā totalem possibilitatē. imo nec ille possibilitates sūt simul. sꝫ dū vna ē ad actū reducta icipit alia: sicut dicit scūs Tho. ꝑ sen. dis. 17. q. vlti. arti. 4o loquēs de augmēto charitatis qđ dicit eē simile augmēto numeroꝝ. potentia inqt additionis numeroꝝ non ē vna. sed semp ex noua additione efficit̄ alia potētia in numero: ſm ꝙ efficitur noua species numeri. vn̄ quelibet potētia pōt exire i actū. nō tamē pōt esse ut oēs exeāt in actū quia in quolibet actu addit̄ etiā potentia. ꝛ ita etiā de capacitate aīe. hec ille. Ex quibꝰ patet qđ dixi. ¶ Ad primā ꝯfirmationē dico simılit̄. nā ꝯcedo ꝙ sicut oēs partes addite pme magnitudini in actu ꝯstituūt vnā magnitudinē. ita ex oībꝰ partialibꝰ potētijs ad partiales additiones efficit̄ vna totalis potētia qn̄ ille partiales potentie sūt. sed sicut nunq̄ȝ omnes partiales additiones sunt posite in actu. nunq̄ȝ eni potentia ad 2am additionem ē nisi posita in actu prima additione. nec potētia ad 3am nisi posita 2a additione. ita ꝙ sicut successiue ponunt̄ actꝰ successiue ponunt̄ potētie ad alios ꝛ alios actus loquēdo de potētia reali ex parte creature: nō ex parte dei. nec de potētia q̄ est non repugnātia terminoꝝ. Cum igit̄ querit. an data aliqua magnitudine possibiles sint addi sibi infinite alie ꝛc̄. dico ꝙ sic successiue non ꝙ in data magnitudine sint possibilitates infinite uel ad infinitas additiones. sed est ibi possibilitas ad aliquā additionē q̄ posita i actu cōsurgit alia possibilitas. ¶ Ad aliā cōfirmationē dico siliter. supponit eni ꝙ aliqua vna potētia respiciat oēs partes possibiles addi. qđ nō est verū. ut patet ꝑ predicta. ¶ Ad primū cōtra 6am ꝯnem dico ꝙ ꝓpositio ibi assūpta si quid ꝓbet vtiqꝫ cōcluderet ꝙ deus posset in actū reducere totū ens creabile: ita ꝙ h̄ creato nihil vlteriꝰ posset. qꝛ sicut iste arguit ego arguā. Diuina potentia ꝑncipaliꝰ respicit illā totalē multitudinem ꝑfectionalē finitā quā arguēs ponit q̄ȝ aliquā eius partē. sed quālibet eius partem potest ꝓducere ḡ ꝛ illam totalem multitudinē. ꝛ h̄ facto queritur: An aliquā aliā ꝑfectionē posset ꝓducere uel nō. si nō. igitur dei potētia ad extra ꝓductiua exhausta eēt: si sic igitur data multitudo nō erat totalis quā deus producere poterat. sicut ḡ iste modus arguēdi non valet penes eū aut aliū fidelē. ita nec suus penes me. Dico igit̄ ꝙ non oꝫ ꝙ potētia respiciens aliquā multitudinē que nō est qd vnū aut totū ꝓprie ꝑncipaliꝰ respiciat eā q̄ȝ aliquam eiꝰ ptē qn̄ illa non hꝫ eē nisi ꝑ partē nec ponit̄ in actu nisi rōne ptis. sic aūt ē i ꝓposito. nā multitudo ꝑfectionū ꝓducibiliū a deo uel ſperū uel hōꝫ que ē infinita nō hꝫ rōnē totiꝰ nec entis in actu. nec respicit̄ a diuina potentia ꝑꝛ ꝑ se. sꝫ rōne ptiū: tanq̄ȝ ꝑꝓducibile sꝫ tanq̄ȝ ꝑ sibi coꝛrespōdēs. sicut nec morꝰ eternꝰ infinitꝰ in futurū ſm opinionē Ar. recipit̄ a ꝑ motore sicut ꝓducibile ab illo primo ꝛ ſm se. sed rōne ptiū. ꝯcedo tn̄ ꝙ sicut ille morꝰ respicit̄ principalius a pmo motore q̄ȝ aliqua ps eiꝰ tanq̄ȝ coꝛrespōdens sue potentie motiue. ita multitudo ꝓducibiliū ꝑncipaliꝰ respicit̄ a diuina potētia q̄ȝ aliq̄ potētia tanq̄ȝ sibi i latitudine ꝛ ambitu coꝛrespondēs. quia cōprehēdit oia ad que dīna potētia se extēdit. ¶ Ad 2m negat̄ hoc. infinitū eni nō est mēsura suarū ptiū nec hꝫ rōnē totius aut vniꝰ aut certifiliꝰ. nec aliquid illius multitudinis ē mensura oīuꝫ. sed deus q est extra illā. cōcedit̄ tn̄ ꝙ oīuꝫ illiꝰ multitudinis in actu positoꝝ ē aliq̄ mēsura in eodē gn̄e. quia est dare sūmā spēm actu ꝓductā non cām sūmā ꝓducibilem. ¶ Ad 3m dico ꝙ vniuersitas creabiliū si tn̄ vniuersitas dici debet uel totū aut oē est infinita ſm qd. deꝰ aūt ē simplicit̄ infinitꝰ. qꝛ nulla creatura ē infinita ſm eē: nec ē ꝓducibilis. deꝰ aūt ē infinitꝰ ſm eē: ꝛ ſm oīa q̄ sūt in eo. nec eiꝰ ꝑfectio limitat̄ ad aliqđ genꝰ: sed ꝑhabet in se oēs ꝑfectiōes oīuꝫ generū. ꝛ io vniuersitas creabiliū eēt quidē infinita ſm rōnē sube: uel hꝫ. nō aūt ſm ꝑfectionē eēndi. ꝛ iꝫ caderet a diuina imēsitate ꝛ eēt finita ſm eē. vn̄ scūs Tho. ꝑ ꝯ gētiles. ca. 70. Si accipiant̄ ifinita entia siue sint eiusdē speciei ut infiniti hoīes. siue infinitarū specieꝝ: etiā si aliq̄ uel oia eēnt ifinita: eēnt ifinita ſm quātitatē. si h̄ eēt possibile: vniuersū coꝝ eēt minoris

infinitatis q̃ de⁹. nã q̃libet illoꝝ ⁊ oĩa simul haberẽt eẽ receptũ ⁊ limitatũ ad aliquã spẽm vl' gen⁹: ⁊ sic ſm aliqd eẽt finitũ. vñ deficeret ab infinitate dei qui est infinit⁹ simpliciť. hec ille. Et iõ ↄcediť ꝙ i ea inq̃tum est finita nõ eẽt ꝓcessus in infinitũ cũ eẽe eius eẽt finitum q: receptum in aliq̃. ⁊ si in ea esset ꝓcessus i infinitũ q̃tum ad rõnes specificas ⁊ ꝑfectiones essentiales. data eñi infima. infinite eẽnt supra illam quarum vna eẽt perfectior alia. nulla tamẽ esset infinita ſm se. nec eẽt inter eas aliqua vltima. Rõnes aũt quas ibi arguens impugnat bene impugnãtur saltẽ prima licʒ assumat in impugnando vnũ falsũ cũ supponit ꝙ in tali multitudine specierũ aliqua esset vltima. hoc eñi falsũ est. sicut manifeste patet in numeris in quoꝝ ꝓcessu nullus ẽ infinit⁹ licʒ ꝓcedãt sine termino. Cũ aũt impugnat 2ᵃᵐ rõnem que bona ẽ deficit in dissimilitudine quã ponit inẽ multitudinẽ numeroꝝ: ⁊ multitudinẽ aut vniuersitatẽ specierũ. dico enim ꝙ sicut omnes numeri possibiles nõ concurrũt ad aliquam vnitatem aut totalitatem aut vniuersitatem licʒ omnes numeri qui sunt in actu habeãt ad inuicem cõnexionẽ ⁊ relationẽ ꝓportionis: ita est de vniuersitate specierũ creabiliũ. cũ eñi sit infinita non habet rationẽ totius aut ↄnexi aut vniuersitatis. sed verum ẽ ꝙ oẽs actu create habẽt ad inuicẽ ordinem ⁊ ↄnexionẽ. ⁊ iõ sua dissimilitudo nulla ẽ. quapropter sicut oĩa argumẽta sua nõ cõcludunt qn ꝓcessus numerorum sit infinitus ut ponit Aug⁹. 12. de ciuitate dei. ⁊ recitat scũs Tho. pma pte. q. 14. arti. 12. ita nec ↄcludũt ↄtra ꝓcessũ infinitũ in ꝑfectiõib⁹ specificis.

¶ Ad 4ᵐ similiter negatẽ hᵃ. ꝓcessus eñi in ꝑfectionibus specificis in infinitũ ẽ ꝓcessus ad multitudinẽ ⁊ non ad totalitatẽ uel vnitatẽ. sepe nãq; dictũ est ꝙ multitudo illa nõ habet rõnem vnitatis plus q̃ multitudo numerorum. sed illa pars ei⁹ que in actu est hʒ rationem vnitatis ⁊ toti⁹ cuiusdam. verũtamen Arguitur illa ꝓpositione in q̃ fundatur istud argumẽtũ loquendo de totalitate cõtinuitatis ⁊ nõ de vnitate ordinis de qua iste arguit. verũtamẽ nec de ista nec de illa hʒ verum illa ꝓpositio. nã etiã in additiõe magnitudinis ad magnitudinẽ ꝓceditur ad vnitatẽ ⁊ ad formã. ⁊ tñ ibidem ẽ ꝓcessus infinit⁹ q̃tum ad dei potentiam licʒ q̃tum ad potentiã nãlem non sit ibi talis processus. ⁊ hũc sensum habuit scũs Tho. pma parte q. 7. arti. 3. ad 3ᵐ dicens: Infinitũ quod cõuenit quãtitati se tenet ex parte materie. per diuisionẽ autem totius accediť ad materiã. nam partes se habent i rõne materie. ꝑ additionẽ aũt acceditur ad totũ quod se habet in rõne forme: ⁊ iõ non inueniť infinitũ in additione magnitudinis. sed in diuisione tñ. hec ille. Et ꝙ ista sit ei⁹ intentio scʒ loqui de potentia nãli: pʒ. Nã de veritate. q. 29. arti. 2. ad 3ᵐ dicit: Capacitas creature diciť ſm potentiã receptibilitatis que ẽ in ipsa. Est aũt duplex potẽtia creature ad recipiẽdũ. Una naturalis que põt tota impleri: q: hec non se extẽdit nisi ad ꝑfectiones nãles. Alia est potentia obediẽtie ſm ꝙ põt aliquid recipere a deo. ⁊ talis capacitas nõ põt impleri. q: quicqd de⁹ de creatura faciat. adhuc remanet in potẽtia recipiẽdi a deo. hec ille. Et loqtur de capacitate aie ad grãm quã ponit in infinitũ posse intendi. ⁊ similiter de magnitudine molis ẽ dicendũ ꝙ potest augeri non tãtũ qn plus in duplo possit vlterius. nam nãliter non potest eẽ maior quantitas q̃ illa que ẽ totius mũdi. nec mã est i potẽtia naturali ad maiorẽ. ⁊ ideo nãliter nõ põt i infinitũ augmentari ꝓcessio ↄtinue quantitatis: sec⁹ ẽ loquẽdo de dei potentia. vñ ꝓcessus ad formã nãlem finitus ẽ. quia iam est in actu maxima forma possibilis naturaliter.

¶ Ad 5ᵐ dico ꝙ vnũ falsum supponit in minori scʒ ꝙ descendẽdo a deo sit dare pmũ ad quod descẽditur in infinitis: ideo non est primũ nec vltimũ versus illã partẽ ad quã est infinitũ. ideo licʒ sit dare infimã speciem nõ tñ sũmã. q: versus sũmitatẽ est infinitas. In infinito aũt nõ ẽ primũ aut initiũ ex parte infinita: ut ponit sanct⁹ doctor pma parte. q. 2. arti. 3.

¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ deus nõ est vnũ extremũ illius multitudinis sed ẽ extra illã multitudinẽ ꝓducibiliũ specierum. iõ hᵃ est falsa. Alia vͦ que ibidem ponit scʒ ꝙ inter deũ ⁊ creaturã nõ est infinitũ mediũ intercidẽs falsũ est. mirabile etiam videtur ꝙ oĩs creatura distet finite a deo: ⁊ de⁹ ĩfinite a qualibet. ⁊ sine rõne dictũ ⁊ absq; ꝓbatione positũ. ac si diceretur ꝙ a ẽ solũ subduplũ ad b. ⁊ tamẽ b excedit a in infinitũ.

¶ Ad pmũ eorum que pmo loco ↄtra 8ᵃᵐ ↄnem inducũtur dico ꝙ male probauit ꝙ in specificis perfectionibus non possit ꝓcedi in infinitũ: ut patuit supra. Cũ iterũ dicit scũs Tho. posuisse ꝙ non est possibile aliam terrã ⁊c. dico ꝙ pma pte. q. 47. arti. 3. ipse ꝓbat ꝙ nõ est ali⁹ mundus de facto ab isto. nec alia terra q̃ illa q̃ est i medio mũdi. nec eẽ põt sic ꝙ eẽt eiusdẽ spẽi cũ ista: ⁊ similes hñs ꝓprietates manente cursu rebus nũc indito. q: illa alia terra ferreť ad locũ in q̃ est iste nãliter. qn tñ deus aliť posset de sua potentia absoluta facere. non negauit. posset eñi de⁹ aliũ mũdũ isti similẽ quo ad illa simplicia corpora facere: ⁊ terra alteri⁹ mundi non ferreť ad eũdẽ locũ in numero ad quẽ ferť ista tra: sʒ ad locũ similẽ in spẽ: ⁊ iõ argumẽtũ in falso fundatur

¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nõ est possibile ꝙ simul sint duo vniuersa: nec scũs Tho. oppositũ ponit. sed ꝙ deus põt duo vniuersa successiue facere uel tria ita ꝙ vnũ eẽt totaliť diuersũ ab alio. uel etiã se haberet ad aliud sic pars ad totũ. ↄcedo tñ ꝙ possibile ẽ ꝙ eẽnt duo mũdi quoꝝ nullus esset vniuersũ. sed aggregatũ ex illis ⁊ vnus eoꝝ haberet ordinẽ ad aliũ. ⁊ ambo ad vnum finẽ scʒ deũ. nec valet ↄña: põt esse aliud vniuersum specifice meli⁹ isto. g̃ non eẽnt oĩa ordinata uel cõnexa.

¶ Ad ea q̃ 2. loco inducunť ↄtra eandẽ ↄnẽ. Ad pmũ dicit ꝙ deficit in duob⁹. Primo. q: scũs doctor intelligit de melioratione spẽi totaliter scʒ q̃ ad ea q̃ sunt speciẽ cõstituentia. iste aũt arguit de melioratione speciei q̃ ad aliq̃ indiuidua eo modo q̃ nã humana meliorata ẽ ꝑ incarnationẽ. ⁊ iõ nõ directe facit instãtiã. 2. q: falsũ est qn sol ⁊ luna ⁊ cetere ptes mũdi pncipales sint meliorate ex xp̃i incarnatiõe aut i re aut in specie. oĩa enim elemẽta mũdi ⁊ celũ in futuro innouabũtur ⁊ in melius mutabũtur ꝓpter bonũ hoĩs

beati: ut ꝓbat scūs Tho. 4° sen. dis. 47. q. 2. arti. 3. 2 3° 4°. Et quia xp̄i icarnatio fuit cā tam glorificationis hoīs q̄3 innouationis mundi. iō innouata spē humana ꝑ incarnationē innouate sūt alie ptes mūdi p̄ncipales q̄ sūt de ei⁹ ꝑfectione tanq̄3 in sua causa. nec valet instātia quā facit de angelis reprobis. q2 illi nō sūt de p̄ncipali ꝑfectione vniuersi sic ille q̄ btitudinē ɔsequūtur q̄ imediati⁹ attingūt vltimū finē sicut ponit scūs doctor p̄ma pte. q. 23. arti. 7°. ¶ Ad 2ᵐ dico similr̄. sic eni ponit scūs Tho. 4° sen. vbi supra arti. 5° ad 3ᵐ. Sicut ꝑfectio hoīs multiplicr̄ assignaṫ. est eni ꝑfectio nature cōdite ⁊ nature glorificate. ita etiā ꝑfectio vniuersi est duplex. vna s̄m statū hui⁹ mutabilitatis. altera s̄m statū future nouitatis. plante aūt ⁊ aīalia sūt de ꝑfectione eius s̄m statū istū. non aūt s̄m statū illi⁹. cū ordinē ad incorruptibilitatē nō habeant hec ille. Ex quib⁹ apparet q̄ scūs doctor intelligit de ptibus mundi ⁊ vniuersi que principaliter habent ordinē ad icorruptibilitatē. illas enim oēs oz renouari ⁊ meliorari vna meliorata ne sit deformitas i vniuerso. tales aūt sunt s̄m eū in 4° sen. vbi supra: corpora celestia. elemēta ⁊ hoīes. corpora enim celestia s̄m sui naturā incorruptibilia sunt ⁊ s̄m totū ⁊ s̄m ptes. elementa ṽo sūt quidē corruptibilia s̄m ptes: sed incorruptibilia s̄m totū. hō āt ē corruptibilis s̄m totū ⁊ s̄m partes. sed hoc ex pte materie. non aūt ex parte forme. s. aīe rationalis que post corruptionē hoīs remanet icorrupta. aīalia ṽo bruta ⁊ plāte mineralia ⁊ oīa corpora mixta corrūpunṫ ⁊ s̄m totū ⁊ s̄m partem ex pte materie que formā amittit. ⁊ ex parte forme que actu nō manet. ⁊ sic nullo modo hn̄t ordinē ad incorruptionē. vn̄ in innouatiōe nō manebūt: sed sola ea q̄ dicta sunt. hec ille. De potentia dei etiā. q. 5. arti. 9° sic ait. Oēs partes vniuersi ordinanṫ sicut in finē ad cōpletionē vniuersi. ad quē quidē finē nullū mixtū p̄ter corpus humanū ordinaṫ sicut ꝑ se ⁊ eētialiter de ꝑfectione vniuersi existens. cū nihil in eis existat quod nō inueniaṫ in principalib⁹ partib⁹ mūdi que sūt corpora celestia ⁊ elemēta. sicut in p̄ncipijs actiuis ⁊ materialib⁹. vn̄ p̄dicta mixta sūt quidē particulares effect⁹ causarū vniuersaliū que sunt eētiales partes vniuersi. ⁊ ideo de ꝑfectione sunt tn̄ s̄m hoc q̄ a causis suis ꝓgrediunṫ. qḋ quidē fit ꝑ motū. vn̄ pertinent ad ꝑfectionē vniuersi sub motu existentis. nō āt ad ꝑfectionē vniuersi simplicr̄. ⁊ iō cessante mutabilitate vniuersi oportet q̄ p̄dicta cessent. hec ille. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ ipossibile est q̄ vna pars principalis ⁊ eētialis vniuersi melioreṫ s̄m totā spēm. alijs nullo mō melioratis qn̄ sit notabilis dissonantia si p̄us erat debita armonia. cōcedo tn̄ q̄ melioratio vni⁹ indiuidui alijs nō melioratis nō multū ɔfert aut adimit ordini debito p̄cedenti. ⁊ sic patet ad argumēta q2 non ꝓcedūt ɔ mētē sancti doctoris. ¶ Ad primū p̄ncipale ɔ vltimā ɔ̄nem dicitur negando minorē. nō enim ex hoc q̄ ponunṫ infinita in esse cognito poniṫ totū cuius partes permaneāt ⁊ nō ꝑmaneant. non enim est de rōne infiniti q̄ sit totum. s3 potius habet rationē ptis. 2° nec est de rōne eius q̄ in successione ɔsistat. sed concediṫ q̄ de ratione infiniti quātitatiui est ordo partium. ut ponit sanctus Tho. p̄ma parte. q. 14. arti. 12° ad p̄mū. Et preterea quicqd sit de hoc. tamē non oportet q̄ si aliquid s̄m suam rōnem aliquid habet in esse reali. q̄ habeat in esse cognito. illo modo eni ꝓbareṫ q̄ deus nō cognosceret aliqḋ successiuū q2 de rōne successiui est q̄ ɔsistat in successione. ⁊ iō nō pōt cognosci nisi successiue. s̄m enim q̄ ponit scūs doctor p̄ma parte q. 14. arti. 2° ad primū. Infinitum congruit quantitati s̄m ph̄m p̄mo physicorū. de rōne autem quātitatis ē ordo partiū. cognoscere ergo infinitū s̄m modū infiniti est cognoscere partem post partem. ⁊ sic nullo modo contingit cognoscere infinitū. quia quātacūq3 quantitas partiū accipiaṫ semp remanet aliquid extra accipientē. deus aūt non sic cognoscit infinitum quasi enunciando partem post partem cum cognoscat omnia simul sine successiōe. hec ille. Ex quo patet q̄ lic3 ratio infiniti consisteret in successione. non tamen oportet q̄ infinitum in esse intellecto poneretur successiue presertim in diuino intellectu. vn̄ sanctus Tho. p̄mo ɔ gentiles ca° 70. dicit. Patet inquit q̄ intellectus noster non cognoscit infinitū sicut intellectus diuin⁹. Differt eni intellect⁹ noster ab intellectu diuino q̄3tū ad q̄ttuor. Primū ē. quia intellectus noster finitus est: diuinus autem intellectus infinit⁹. 2ᵐ est. quia cum intellectus noster diuersa per diuersas species cognoscat. nō pōt infinita cognoscere s̄m vnam cognitionē sicut diuinus intellect⁹. 3ᵐ est ex h̄ proueniens q̄ intellect⁹ noster q2 per diuersas species diuersa cognoscit nō pōt simul multa cognoscere ⁊ ita infinita non potest cognoscere nisi successiue ea numerando: qḋ nō est in intellectu diuino qui simł multa intuetur quasi per vnam speciem visa. 4ᵐ ē q̄ intellectus diuinus est eorum que sunt ⁊ que non sunt. Patet etiā quomodo verbum ph̄i qui dicit q̄ infinitum est ignotum. presenti sententie non obuiat. q2 cū infiniti ratio quantitati competat. ut ipse dicit. infinitum ut infinitū cognosceretur si per mensurationem suarū partium notū esset. hec ē eni propria cognitio quantitatis. sic autem deus non cognoscit. vn̄ etiam non cognoscit infinitum s̄m q̄ ē infinitum. sed s̄m q̄ ad suam scientiam se habet ac si esset finitū. ut ostensum est. hec ille. Cum igitur anima xp̄i per vnam speciem multa cognoscat. s. per verbum qḋ tenet vicem speciei in sua beatifica visione. nimirum si infinita cognoscit. non s̄m q̄ infinita. ut prius in vltima ɔ̄ne dicebatur. Utrū autem ratio infiniti partibilis sit formaliter successiua. credo q̄ non nisi loquēdo de infinito s̄m diuisionem uel augmentationem. infinitum enim s̄m numerū potest imaginari totū simul. ut patet de punctis in linea uel de infinitis animabus s̄m positionē Algaçelis. Et ideo ad ꝓbationes arguentis posset dici. ad primū quidem q̄ infiniti rō formalis nō dicit actū permixtū potentie. lic3 infinitū in diuisione continui inueniatur in actu permixto potentie. s3 h̄ accidit infinito. Nec valet ꝓbatio q2 lic3 ille q̄ imaginaṫ corp⁹ infinitū successiue ꝓcedat de pte in ptē. hoc nō est q2 i obiecto sit successio. s3 q2 spēs qua

cognoscit vnā partē est alia a spē q̄ cognoscit aliā. iō ille non sunt in actu in intellectu. sicut si quis videat ptes domus magne. illa quidē nō ē successiua. s3 ipse partes domus successiue aspicit. ⁊ ideo sicut non sequit̄ in hoc exēplo q̄ domus cōposita sit ex actu ⁊ potentia aut successiua. ita nec in proposito. Cum iterū addit q̄ infinitū cōcipitur cū negatione termini ⁊ ut incompletū. ⁊c̄. dico q̄ ibi est fallacia equiuocationis equiuocatur enim de cōposito ex actu ⁊ potētia. nūc eni accipit illud ꝓ eo cui⁹ pars est: ⁊ alia pars non est sed erit. nunc vō accipit illud ꝓ eo cuius vna pars ē actualis alia potentialis: uel ꝓ illo cuius pars est i potentia receptiua alicui⁹ ꝑfectionis. s. termini. puta superficiei aut linee. ⁊ ideo negat̄ ista ꝯña: infinitum est 2⁰ modo compositū ex actu ⁊ potentia. igitur est successiuū: lic3 p̄mo modo concederetur. Ad 2am probationem dico. q̄ mens ph̄i ⁊ cōmentatoris solū fuit q̄ infinitū non inuenitur nisi in illis quorū esse consistit in successione. ⁊ que sunt mixta ex actu ⁊ potētia. nō autem q̄ illa sit ratio infiniti: sed solū consistit in h̄ q̄ non ē habere vltimū uel finē partiū in actu. Et ita dicendū ad 3am. Ad 4am dico q̄ habere partes sine completione aut consūmatione non est esse aut consistere in successione: sed potius habere partes quaꝝ nulla est vltima: sed data quacūq3 post eam sequitur alia. ⁊ ita est ibi ordo prioris ⁊ posterioris non ſm tempus. sed ſm situm uel ordinem ad aliquod primū puta veritatē. ⁊ ideo videtur arguens decept⁹ ex equiuocatione huius qd̄ dico successio. nunc accipiendo successionem ſm tempus. modo vō ſm ordinē ad aliquid primū aut signū. Ad 5am negatur aīs si loquat̄ de successione temporali. accidit enim rationi infiniti q̄ non reperiatur ſm esse nisi vbi potest esse successio temporalis. lic3 sit de ratione eius habere successionem ordinis partium siue permanentiū siue successiuarum. Ad 6am dico q̄ probat optime q̄ ratio infiniti consistat in successione situs partiū uel ordinis. non autem de successione temporali. Utrūtamē falsum assumit. s. q̄ mens non possit concipere infinitū nisi ꝓcedēdo de p̄ori in posteri⁹. hoc eni falsum ēē ꝓ3 per sanctū doctorē nisi loquendo de ꝯceptione infiniti ſm q̄ infinitū est. sed cōcipere infinitū sic uel aliter accidit ꝯceptiōi infiniti. nō eni oportet q̄ act⁹ cognoscēdi habeat talē modū qualem habet obiectū. Ad 7am dico sicut ad 2am. ¶ Ad 2m p̄ncipale ꝯ ꝯnem dicitur q̄ bene probat q̄ processus infinitus terminetur ⁊ ideo dico q̄ si infinitū ꝓduceret̄ successiue nūq̄ eēt totaliter ꝓductum in esse reali. si etiā intelligeret̄ successiue nūq̄ eēt positū in eē itellecto uel obiectiuo. s3 si intelligat̄ sine ꝓcessu īfinitū. argumētū nō h3 apparentiā. vn̄ sc̄us Tho. p̄ma pte. q. 14. arti. 12⁰ ad 2m dic̄ sic. Trāsitio īportat quādā successionē ī ptib⁹. ⁊ inde ē q̄ īfinitū trāsiri nō pōt nec a finito nec ab īfinito. s3 ad rōnē cōphēsionis sufficit adequatio. q2 illud cōprehendit̄ cui⁹ nihil est extra cōprehendētē. nō est aūt cōtra rōnē infiniti q̄ comp̄hendat̄ ab infinito. ⁊ sic qd̄ in se infinitū ē pōt dici finitū dei scientie tāq̄ cōprehensibile nō tāq̄ ꝑtransibile. hec ille. Et similiter dico de aīa xp̄i q̄ lic3 sit finita. ⁊ eius cognitio sit finita. tū spēs qua intelligit est infinita. s. verbū. ⁊ ideo cōprehendit infinita p illā. Cū igit̄ dicit arguens ⁊ querit an data multitudine infinita posita ī esse cognito oēs spēs numerorū sint infra illā. ⁊c̄. dico q̄ sic. Et cū infert. igit̄ totus ꝓcessus. ⁊c̄. dico q̄ ibi nullus ē ꝓcessus nec intelligit̄ ꝓcedēdo. sed est ibi comp̄hensio. qd̄ pōt fieri per spēm talē que diuersa pōt distincte representare. ⁊ tam ea que sunt q̄ que non sunt. ⁊ tam multa q̄ vnū. ⁊ tam successiua q̄ permanentia. cuiusmodi est diuinū exemplar. Et sic patet ad argumenta. ⁊ cōsequenter ad questionē totam.

Circa distinctionem

45am et alias sequētes querit̄. Utꝝ qd̄libet velle intrinsecū diuine volūtati semp impleat̄. Et arguit̄ q̄ nō. Nam ſm apostolū. 1a ad Timoth. 2⁰ Deus vult oēs homines saluos fieri: ⁊ ad agnitionē veritatis venire. sed hoc nō ita euenit. ergo volūtas dei non semp implet̄. In oppositū arguit̄ p illud psal. Omnia quecūq3 voluit domin⁹ fecit. In hac q̄stione erunt duo articuli. In primo ingret̄: an in diuinis sit aliqd̄ velle itrinsecū respectu creaturaꝝ. In 2⁰ an illud sp impleat̄. ¶ Q̄tū ad p̄mū sit p̄ma ꝯ. q̄ deus est volens. Istam ꝯnem demonstrat sc̄us Tho. ꝯ cōtra gētiles ca⁰ 73⁰ multipliciter. Primo sic. Illud qd̄ cōsequitur oē ens cōuenit enti inq̄tū est ens. qd̄ aūt est h⁹ oportet q̄ in eo maxime inueniat̄ quod est primū ens. cuilibet aūt enti conuenit appetere suam perfectionem ⁊ conseruationē sui esse. vnicuiq3 tamen ſm suū modum: intellectualibus quidē p volontatē: animalibus p sensibilē appetitum. carentibus vō sensu per appetitum naturalem. aliter tamen que habēt ⁊ non habent appetitiuā virtutē sui generis desiderio tendunt ad acquirendū. quod eis deest. cum aūt habēt quietantur in ipso. hoc igitur p̄mo enti quod de⁹ est deesse nō potest. cum igitur ipse sit intelligēs inest sibi voluntas. quia placet sibi suū esse ⁊ sua bonitas. Item in virtutibus motiuis habentibus intellectum prima inuenitur voluntas. nam voluntas omnē potentiam applicat ad suū actum. intelligim⁹ eni quia volumus ⁊ imaginamur quia volumus. ⁊ sic de alijs ⁊ hoc habet quia suū obiectum est finis. q̄uis intellectus non ſm modū cause efficientis ⁊ mouentis: sed ſm modum cause finalis moueat voluntatem proponendo sibi obiectū quod est finis. primo ergo mouenti conuenit maxime habere voluntatem. Item forma per intellectum considerata non mouet nec aliquid causat nisi mediante voluntate. cuius obiectū est finis ⁊ bonum a quo mouetur aliquis ad agendū. vn̄ intellectus speculatiuus nō mouet nec imaginatio pura absq3 estimatione boni uł mali. sed forma intellectus diuini est causa motus. ⁊ esse ī alijs. agit eni res per intellectum. oportet igitur q̄ ipse sit volens ¶ 2a ꝯ est. q̄ diuina voluntas est eius essentia ſm rē. lic3 differat ſm rationē. Primā partem hui⁹ ꝯnis ꝓbat sc̄us doctor ibidem ca⁰ 74⁰. dicēs. Si voluntas

esset aliquid additum diuine substantie. cū dīna sub̄a sit q̄d cōpletū in esse. seq̄r q̄ volūtas adueniret ei q̄si acc̄ns ī sbiecto. seq̄ret etiā q̄ dīna sub̄a cōparet̄ ad eā q̄si potētia ad actū. et q̄ eēt cōpositio in deo: q̄ oīa sup̄ īprobata sūt. nō igit̄ possibile ē q̄ dīna volūtas sit aliquid additū diuine sciē. hec ille. 2ᵐ ptē ↄ̄nis .s. q̄ volūtas dīna distinguat̄ s̄m rōnē a diuina sciētia. p̄bat p̄ma pte. q. 19. arti. 2ᵒ ad p̄mū vbi ait. Licz dinū velle sit eiᵘˢ eē s̄m rē. tamen differunt rōne s̄m diuersū modū signdi et intelligēdi. In hoc qd̄ dico deum esse non importat̄ habitudo ad aliq̄d. sicut ī hoc qd̄ dico velle. et ideo licz deᵘˢ non sit aliq̄d aliud a se. vult tn̄ aliq̄d aliud a se. hec ille. Ex quibᵘˢ habet̄ q̄ in deo esse et velle differūt s̄m modū intelligēdi et signdi. et eadē rōne essentia et voluntas eodē modo differūt. vn̄ s̄m q̄ ipse videtur dicere p̄ ↄtra gentiles caᵒ. 73ᵒ. rō voluntatis in hoc ↄsistit q̄ est illud quo intelligēs habet habitudinē et ordinē uel inclinationē in rem intellectā. ait eni sic. Cuicūq3 inest aliqua forma h3 p̄ illam formam habitudinē ad ea que sunt in rerū nā. sicut lignū albū p̄ suā albedinē est sīle aliquibᵘˢ et aliquibᵘˢ dissīle. In intelligēte aūt et sciente est forma rei intellecte et sensate. cū oīs cognitio fiat p̄ aliquā similitudinē. oportet igit̄ habitudinē intelligētis et sentientis esse ad ea que sunt intellecta et sensata s̄m q̄ sunt in rerū natura. nō aūt hoc est p̄ hoc q̄ intelligunt et sentiunt. nā p̄ h̄ magis attendit̄ habitudo rerū ad intelligētē et sentientē. q3 intelligere et sentire ē s̄m q̄ res sūt ī intellectu et sensu s̄m modū vtriusq3. habet aūt sentiēs et intelligens habitudinē ad rē q̄ est ex̄ aiam p̄ volūtatē et appetitū vn̄ oīa sentientia et intelligentia appetūt et volunt. voluntas tn̄ p̄p̄rie ī intellectu ē. hec ille. Itē de veritate q. 23. arti. p̄. Sciendū q̄ cognitio et volūtas radicantur in substātia spirituali sup̄ diuersas eius habitudines ad res. est eni vna habitudo sp̄ūalis substātie ad res s̄m q̄ res sūt quodāmodo apud ipsā sp̄ūalē substātiā nō quidē s̄m p̄p̄riū eē ut antiqui ponebāt dicētes q̄ terra terrā cognoscimᵘˢ aqua v̄o aquā. et sic de alijs. sed s̄m p̄p̄riā rōnē. nō eni lapis est in aīa s3 sp̄ēs lapidis siue rō eius. s̄m ph̄m 3ᵒ. de aīa. et q3 rō rei absoluta sine ↄcretione nō p̄ōt inueniri nisi ī substātia imateriali. iō cognitio non rebᵘˢ oībᵘˢ attribuit̄. s3 solū imaterialibᵘˢ et s̄m gradū imutabilitatis. Est etiā gradᵘˢ cognitionis ut que sūt maxime imaterialia sūt maxime cognoscibilia. in quibᵘˢ q3 essentia eorū est imaterialis se habet ad ea ut mediū cognoscendi. sicut deᵘˢ p̄ suā essentiā seipsum et oīa alia cognoscit. voluntas aūt et quilibet appetitᵘˢ fundatur sup̄ habitudinē qua sub̄a sp̄ūalis refert̄ ad res ut h̄ns aliquē ordinē ad eas ī seipsis existentes. et q3 cuiuslibet rei tā mālis q̄3 imālis est ad rē aliā ordinē habere. inde est q̄ cuilibet rei cōpetit habere appetitū uel nālē uel aīalē uel rōnalem seu intellectualē. s3 in diuersis diuersimode inuenit̄. cū eni res habeat ad aliā ordinari p̄ aliq̄d qd̄ in se habet. s̄m q̄ diuersimode in se h3 aliquid s̄m hoc diuersimode ad aliud ordinat̄. res ergo materiales in q̄bᵘˢ est quicq̄d in eis est quasi materie obligatū et cōcretū nō habēt liberā ordinationē ad res alias. s3 ↄsequētē ex necītate nālis dispositiōis. vn̄ huiᵘˢ ordinatiōis ipse res materiales non sūt sibi ipsis cause quasi ipse se ordinēt in hoc ad qd̄ ordinant̄ s3 aliūde ordinant̄ vnde sc3 nālē dispositionē accipiunt. et ideo cōpetit eis h̄re tātūmodo appetitū nālem. in substātijs v̄o imaterialibᵘˢ et cognitiuis est aliq̄d absolute non ↄcretū et ligatū ad mām. et hoc s̄m gradum sue imaterialitatis. et iō ex hoc ipso ordināt̄ ad res ordinatiōe libera. cuiᵘˢ ipse sunt cause q̄si se ordinantes in hoc ad qd̄ ordināt̄. et iō competit eis voluntarie et sponte aliq̄d agere aut appetere. si eni archa q̄ est in mente artificis eēt forma mālis habēs determinatū esse. nō inclinaret nisi s̄m modū detminatū quē haberet. vn̄ nō remaneret artifici liberū facere domū uel nō facere uel facere sic aut aliter. s3 quia forma domᵘˢ in mente artificis ē rō domus absoluta nō se habēs ↄ̄cretū est de se magis ad esse q̄3 ad nō esse. nec ad sic q̄3 aliter esse respectu accidentium dispoᵐ domus: remanet artifici libera inclinatio respectu domus faciēde uel nō faciende. q3 v̄o in sub̄a sp̄ūali sensitiua licz recipiant̄ forme rerū sine mā. nō tn̄ oīo imāliter et absq3 cōditionibᵘˢ māe ex hoc q̄ recipiunt̄ in organo corporali. ideo inclinatio ī eis non est oīo libera q̄3uis sit in eis aliqua libertatis imitatio uel similitudo. inclinant̄ eni per appetitū in aliquid ex seipsis inq̄3tū ex apprehēsiōe aliquid appetunt. sed inclinari in illud qd̄ appetunt uel nō inclinari non subiacet dispositioni eoꝝ. sed in natura intellectuali vbi perfecte aliquid recipit̄ imaterialiter inuenit̄ p̄fecte rō libere inclinationis. que quidē libera inclinatio rōnē voluntatis ↄstituit. et ideo rebus materialibus nō attribuit̄ voluntas sed appetitᵘˢ nālis. aīe v̄o sensitiue attribuit̄ nō volūtas sed appetitᵘˢ aīalis. soli v̄o substantie intellectiue attribuitur voluntas. et quāto est imaterialior tāto perfectius ei competit rō voluntatis. vn̄ cum deᵘˢ sit in fine imālitatis sibi summe et p̄p̄rijssime cōpetit rō voluntatis. hec ille. Itē q. 22. arti. 5ᵒ. ad 3ᵐ. Intellectus et si habeat inclinationē ī aliquid. nō tn̄ nominat ipsam inclinationē hoīs. s3 volūtas ipsam inclinationē hoīs nominat. Itē arti. 12ᵒ. dicit. Actus volūtatis ē quedā inclinatio in aliquid. nō aūt actᵘˢ intellectᵘˢ. Itē p̄ma pte. q. 19. arti. p̄. Volūtas inquit sequit̄ intellectū. sicut eni res nālis habet esse in actu p̄ suā formā. ita intellectus est intellectᵘˢ ī actu p̄ formā intelligibilē. quelibet aūt res p̄ suā formā naturalē hāc h3 habitudinē. ut q̄n nō habet ipsā tēdat in eā. et q̄n h3 ipsam quiescat ī ea. et eadē rō est de q̄libet p̄fectione nāli q̄ est bonū nature. et hec habitudo ī bonū in carentibᵘˢ rōne vocat̄ appetitus naturalis. vn̄ et natura ītellectualis ad bonū apprehensū p̄ formam intelligibilē sīlem habitudinē h3. ut cum habet ipsum quiescat ī illo. cū v̄o nō habet querat ipsum. et vtrūq3 p̄tinet ad voluntatē. hec ille. Ex quibᵘˢ oībᵘˢ p3 quō rō volūtatis ↄsistit in hoc qd̄ est eē inclinationē ītelligētis ad aliq̄d ut in se ē. sumendo inclinationē p̄ p̄ncipio īclinatiōis et actū p̄ potētia. eēntia eni ē illud q̄ aliq̄d ē sic sapīa est illud q̄ aliq̄d sapit. sequit̄ q̄ differāt rōne.

¶ 3ᵃ ↄ̄ est. q̄ velle diuinū non elicitur a diuina voluntate s̄m rem. sed s̄m modum signdi aut intelligendi.

Istã ɔ̃nẽ ꝓbat scũs doctor q̃ ad p̃mã ptẽ. ꝑ ɔ̃ gẽtiles
ca° 74° dicẽs. Sicut intelligere ẽ ꝑfectio itelligẽtis
ita velle est ꝑfectio volẽtis. vtrũq3 eni ẽ actio i agẽte
manens nõ aũt transiens in aliqd passum sicut cale/
factio. s3 intelligere dei est ei° ẽẽ. ut supra ꝓbatum est
eo q̓ esse diuinũ cũ sit ꝑfectissimũ ẽm se nullã supue/
nientẽ perfectionẽ admittit. esse ergo diuinũ ẽ velle
ipsius. hec ille. Ex quo habet̃ q̓ nõ est ꝓductũ aut eli/
citũ a voluntate. Item 2° libro ca° 10. Si alique ingt
actiones deo ɔ̃ueniãt que non in aliqd̃ factũ transe/
ant: sed maneãt in agente. respectu harũ nõ dicetur i
deo potentia nisi ẽm modũ intelligendi nõ ẽm rei ve/
ritatẽ. h9 aũt actiones sunt intelligere τ velle. poten
tia igitur dei nõ respicit h9 actiones. intellect° igitur τ
volũtas in deo nõ sunt ut potentie: sed solũ ut actio/
nes. Ex ante ꝓdicta sic aut. q2 nihil est p̃ncipiũ suipsi°
cũ diuina actio nõ sit aliud q̃3 eius potentia. manife/
stũ est q̓ potentia nõ dicit̃ i deo sicut principiũ actio/
nis: sed sicut p̃ncipiũ facti. τ q2 potentia respectũ ad
alterũ importat in rõne principij. est eni potẽtia acti/
ua principiũ agendi in aliud. ut p3 per p̃hm. 5° meta/
phisice. manifestũ est q̓ potentia dicit̃ in deo per re/
spectũ ad facta ẽm rei veritatẽ. nõ aũt ꝑ respectũ ad
actionẽ nisi ẽm modũ intelligẽdi, ꝓut intellect° noster
diuersis cõceptionibus vtrũq3 ɔ̃siderat. s. diuinã po/
tentiã τ ei° actionẽ. hec ille. Ex quib° patet q̓ volun/
tas diuina non est causa nec principiũ elicitiũ realiter
diuine volitionis. s3 solũ ẽm modũ intelligendi in q̃tũ
voluntas signt̃ ꝑ modũ potẽtie τ velle ꝑ modũ act°
aut operationis que semp in creatis elicitur a poten/
tia. τ ideo q2 diuina significam° ꝑ nomina creatura/
rũ. sicut τ intelligim° per conceptiones earũ. oportet
q̓ sicut in creatis operatio signt̃ ꝑ modũ eliciti. ita τ
in diuinis. quã ꝓpter modus signdi incompetens est.
Istud confirmat̃. nã de veritate. q. 23. arti. ꝑ ostendit
sanctus doctor q̓ lic3 in diuinis nihil sit ẽm rem finis
alterius nec cã. tamen aliqd ibi signt̃ per modũ cau/
se τ finis. ait enim sic ad 3m. Sciendũ inquit q̓ volun/
tas τ volitũ aliquãdo distinguũt̃ ẽm rem. τ tunc voli/
tũ compat̃ ad volũtatẽ sicut realiter causa finalis. si
aũt voluntas τ volitũ tm̃ ratione distinguant̃ tũc vo
litũ non erit causa finalis voluntatis nisi ẽm modũ si/
gnificandi. voluntas ergo diuina compat̃ sicut ad fi
nem ad suã bonitatẽ que ẽm rem est idem qd̃ sua vo/
luntas. distinguit̃ aũt solũ ẽm modũ signdi. vñ relin/
quitur q̓ volũtatis diuine nihil sit causa realiter. sed
solum ẽm modum significandi. nec est inconueniens
in deo significari aliquid per modum cause. sic enim
diuinitas signt̃ in deo ut habens se ad deum per mo
dum cause formalis. hec ille. Ex quib° apparet q̓ si/
cut diuinitas signt̃ ut forma dei. ita voluntas signt̃
ꝑ modũ principij elicitiui volitionis. ¶ 4a ɔ̃ est. q̓ nul
lus actus diuine voluntatis ẽm ꝓpriã rõnẽ dicit̃ do/
lor uel tristicia. Istam ɔ̃nẽ ꝓbat sanctus doctor p̃mo
ɔ̃tra gentiles ca° 90. Quedã inquit passiones remo/
uentur a deo nõ solũ rõne sui generis. s3 etiam ratiõe
speciei. oĩs eni passio ex obiecto spẽm recipit. cui° igi/
tur obiectũ est deo oĩo incõpetens. talis passio a deo
remouet̃ etiã ẽm rõnẽ sue spẽi. talis aũt ẽ tristicia τ do/
lor. nã eius obiectũ est malum iã inherens. sicut gau/
dij obiectũ est bonũ p̃ns τ habitũ. tristicia igit̃ τ dolor
ex ipsa sui rõne i deo ẽẽ nõ pñt. quare aũt diserit ẽm
rõnẽ sui generis. ostẽdit in p̃ncipio capli dicẽs. Pas/
siones affectuũ in deo nõ sunt ẽm eni intellectiuã af/
fectionẽ nulla est passio. s3 solũ ẽm sensitiuã. ut ꝓbat̃
7° physicorũ. Nulla aũt talis affectio in deo esse põt
cũ desit sibi sensitiua cognitio. Relinqt̃ ẽ q̓ in deo nõ
sit affectiua passio Itẽ oĩs affectiua passio ẽm aliquã
transmutationẽ corporalẽ fit. puta ẽm ɔ̃strictionẽ uł
dilatationẽ aut ẽm aliqd aliud h9 quoꝝ nullũ in deo
possibile est accidere eo q̓ nõ sit corp° nec virtus i cor
pore. nõ est igit̃ in ipso affectiua passio. Itẽ in oĩ affe/
ctiua passione patiens aliqualiter trahit̃ ẽm suã eẽn/
tialẽ uel nãlẽ dispositionẽ. cui° signũ est q2 h9 passio/
nes si intendant̃ aĩalibus inferunt mortẽ. s3 nõ ẽ possi
bile deũ extra suã nãlẽ ɔ̃ditionẽ aliqualiter trahi. cũ
sit oĩo imutabilis. p3 igit̃ q̓ h9 passiones in deo ẽẽ nõ
possunt. hec ille. Patet igit̃ q̓ tristicia τ dolor nõ pñt
ẽẽ in deo. nec ẽm rõnẽ sui generis. qd̃ est passio affe/
ctus. nec ẽm rõnẽ sue speciei. ¶ 5a ɔ̃ est. q̓ null° actus
diuine voluntatis ẽm ꝓpriã rõnẽ dicitur spes uel de/
siderium. Istã ꝓbat ibidẽ sic. Rõ obiecti alicui° passiõis
uł act° voluntatis non solũ sumit̃ ex bono τ malo. sed
etiã ex hoc q̓ aliqualiter quis se h3 ad alterũ bonum.
sic eni spes τ gaudiũ differũt. si igit̃ mod° se habẽdi ad
obiectum qui in ratione passionis includit̃ deo nõ cõ/
petit nec ipsa passio deo cõuenire põt etiã ex ratione
ꝓprie spẽi. spes aũt q̃uis habeat obiectũ bonũ. nõ tñ
bonũ obtentũ s3 obtinẽdũ: qd̃ q̃gẽ deo nõ põt cõpetẽ
rõne sue ꝑfectiõis: q̃ tãta ẽ q̓ ei additio fieri nõ põt. τ
silr̃ nec desideriũ põt deo cõpetẽ rõne sue spẽi cũ sit
respectu alicui° nõ habiti. h ille. Eadẽ aũt rõne ponit
de veritate. q. 23. arti. ꝑ. ad 7m q̓ appetitus non com/
petit deo ẽm ꝓpriam rõnẽ. q2 appetitus noiat̃ ab illo
actu quo tendit in illud qd̃ non habet. cui° rõne dicit̃
q̓ appetitus est imperfecti. Et ꝑ sen. dis. 45. q. 1. arti.
ꝑ dicit ad primũ. q̓ q̃uis in deo dicatur ẽẽ voluntas.
nõ tamen conceditur ibi esse appetitus. q2 ẽm Augm
appetitus proprie est rei non habite. deus autem to/
tum bonũ suũ in se habet. vñ nec etiã in nobis volun/
tas ꝓprie est appetitus quando volitum est coniun/
ctũ. hec ille. ¶ 6a ɔ̃ est. q̓ nullus actus diuine volũta/
tis est ꝓprie timor aut penitentia. Istam ɔ̃nem ꝓbat
sanctus doctor ꝑ contra gentiles ca° 90° dicens. Si/
cut diuina perfectio impedit potentiã additionis ali/
cuius boni obtinendi a deo. ita τ multo fortius exclu
dit potentiã ad malũ. timor autẽ respicit malũ quod
potest iminere sicut spes bonum obtinendũ. duplici
igitur ratione sue speciei timor a deo excluditur. s. q2
non est nisi existentis in potentia. τ quia habet obie/
ctum malum quod potest inesse. Item penitẽtia mu/
tationẽ affect° importat. igitur τ ratio penitẽtie deo
repugnat. non solũ quia ẽ species tristicie. sed q2 mu/
tationẽ volũtatis importat. hec ille. ¶ 7a ɔ̃ ẽ. q̓ null°
act° diuine voluntatis h3 ꝓprie rõnem inuidie aut ire.
Istã ꝓbat ibidẽ sic. Absq3 errore cognitiue virtutis

esse non potest ut illud quod est bonū apprehēdatur
ut malū. uel alteri⁹ malū possit existere bonum alte-
ri. nisi in pticularib⁹ bonis. in quib⁹ corruptio vni⁹ est
generatio alterius. vniuersali aūt bono ex nullo pti-
culari bono aliqd deperit. sed p vnūquodqꝫ repꝛesen
tatur. deus aūt est vniuersale bonū cui⁹ similitudinē
pticipando omnia dicunt bona. nullū igit malū pōt
sibi esse bonū. nec pōt esse ut illud qd̄ est simplicit bo-
nū ꝛ nō est sibi malum apprehēdat ut malū. quia sua
scientia est absqꝫ errore. Inuidiā igit in deo impossibi
le est esse etiam sm rationē sue spēi. nō solum qꝛ inui-
dia est species tristicie. sed etiā quia tristatur de bono
alterius. ꝛ sic accipit bonum alterius tanqꝫ sibi malū.
Ampli⁹. eiusdē ratiōis est tristari de bono ꝛ appetere
malū. nam pꝛimū est ex hoc q bonum estimatur ma-
lum. 2ᵐ vo est ex hoc q malum estimatur bonū. Ira
aūt est appetitus mali alterius ad vindictā. ira igitur
est longe a deo sm rationē sue speciei. non solū qꝛ est
effectus tristicie. sed etiam quia est appetitus vindi-
cte. ppter tristiciam ex iniuria sibi illata ɔceptā. Rur-
sus quecūqꝫ alie passiones harum specierū sunt uel
ab eis causant. pari ratione a deo excludunt. hec ille
¶ 8ᵃ ɔ̄ est. q licꝫ nullus actus diuine voluntatis ha-
beat ppꝛie rationem odij respectu alicuius rei. meta-
phoꝛice tamen deus dicitur aliqua odire. Pꝛimā ptē
huius ɔ̄nis probat sic sanctus doctoꝛ ibidem ca⁹ 97⁹.
Sicut amoꝛ se habet ad bonū. ita odium se habet ad
malū. nam his quos amamus bonum volum⁹. si igi-
tur voluntas dei ad malum inclinari non potest. ipos-
sibile est q ipse rem aliquam odio habeat. hec ille. Qꝛ
aūt deus non possit velle malum pbat ca⁹ 96. Eandē
partem ɔ̄nis probat ibidem sic. A pꝛimo ente oīa alia
oꝛiginem essendi assumunt. si igitur aliquid eoꝝ que
sunt odio habet. vult illud non esse. vult igitur actio-
nem suam non esse qua illud in eē pducit uel media-
te ul' imediate. ostensum est enim supꝛa q si deus ali-
quid vult opoꝛtet q velit illa que ad illud requirunt
hoc autem est impossibile. qd̄ patet si res per volūta-
tem ipsius in esse pcedant. quia tunc opoꝛtet actionē
qua res pducuntur esse voluntariā. Similiter si na-
turaliter sit rez causa. quia sicut placet sibi sua natu-
ra. sic placet sibi omne illud quod sua natura reqrit.
nullam igitur rem deus odit. hec ille. ¶ 2ᵃᵐ partem
ɔ̄nis probat ibidem sic. Deus inquit dicitur aliqua si-
militudinarie odire. ꝛ hoc dupliciter. Pꝛimo mō ex hꝛ
q deus amando res volens eoꝝ bona esse vult con
trariū malum non esse. vn̄ maloꝝ odium habere di-
citur. sm illud Zach. 8⁹. Unusquisqꝫ malum contra
amicū suū ne cogitetis in coꝛdibus vestris. ꝛ iuramē-
tū mēdax ne diligatis. omnia eni hec sunt q̄ odit de⁹.
hec autem non sunt effectus ut res existentes quoꝝ
ppꝛie est amoꝛ uel odium. Alius autē mod⁹ est ex hoc
q deus vult aliqd̄ maius bonū. quod esse non potest
sine priuatiōe minoꝛis boni. ꝛ sic dicitur odire cū ma-
gis hoc sit amare. sic enim inqꝫtum vult bonū iusticie
uel oꝛdinis vniuersi: qd̄ esse non potest sine punitiōe
uel coꝛreptione aliquoꝝ dicit illa odire q̄rū punitio-
nē aut coꝛreptionē vult. sm illud Malach. p̄. Esau
odio habui. Et illud psal. Odisti omnes qui operant
iniqtatē perdes. o. q. l. m. vi; s. ꝛ. d. abho. domin⁹. hec
ille. Item pꝛima pte. q. 20. arti. 2⁹ ad 4ᵐ. Peccatoꝛes
inqꝫtum sunt nature quedā deus amat. sic enim ꝛ sūt
ꝛ ab ipso sunt. inqꝫtū vo peccatoꝛes sunt non sūt. sed
ab esse deficiunt. ꝛ hoc in eis a deo non est. vn̄ sm hoc
ab ipso odio habentur. hec ille. ¶ 9ᵃ ɔ̄ est. q aliqs act⁹
voluntatis diuine habet rationē gaudij uel delecta-
tionis. Istam probat sanctus Tho. pmo contra gen-
tiles ca⁹ 91. Sicut inquit bonum ꝛ malū apprehensū
sunt obiectum appetitus sensibilis. ita ꝛ appetit⁹ itel-
lectiui. vtriusqꝫ enim est prosequi bonū ꝛ fugere ma-
lum: aut sm veritatem aut sm estimationē. nisi q ob-
iectum appetitus intellectiui est cōmuni⁹ qꝫ sensitiui.
quia appetitus intellectiuus respicit bonum uel ma-
lum simpliciter. appetitus autē sensitiuus bonū ꝛ ma
lum sm sensum. sicut etiam obiectum intellectus est
cōmuni⁹ qꝫ sensus. sed operationes appetitus speciē
ex obiectis soꝛtiunt. inueniuntur igit in appetitu itel
lectiuo qui est voluntas similes operationes sm ra-
tionē speciei operationibus appetitus sensitiui. i hoc
differentes. q in appetitu sensitiuo sunt passiones p-
pter coīcationē eius ad oꝛganū coꝛpoꝛale. in intelle
ctiuo autē sunt operationes simplices. sicut enim per
passiones timoꝛis que sunt in appetitu sensitiuo re-
fugit quis malum futurum. ita sine passione appeti-
tus intellectiuus idem per operatiōes. cum igit gau-
dium ꝛ delectatio deo non repugnent sm suam spe-
ciem. sed solum inqꝫtū sunt passiones. in volūtate aūt
sunt sm suā speciem. non autē ut passiones. relinqui-
tur q diuine voluntati non desint. Item gaudium ꝛ
delectatio est quedā quietatio voluntatis in suo vo-
lito. deus autē in seipso qui est suū pꝛincipale volitū
maxime quietat. utpote ipse in se omnē sufficiētiā ha-
bens. ipse igitur per suam voluntatem in se maxime
gaudet ꝛ delectatur. Item delectatio est quedā ope-
ratiōis pfectio. ut pꝫ p phm 10. ethicoꝝ. Perficit eni
operationē sicut pulchꝛitudo iuuentutē. sed de⁹ per-
fectissimā operationē habet intelligendo. si igitur no
strū intelligere ppter suam operationem ē delecta-
bile. diuinū itelligere erit sibi delectabilissimū. hec ille.
Que autē sit differentia inter gaudiū ꝛ delectationē
dicit ibidem. differunt autē ratiōe gaudiū ꝛ delecta-
tio. nam delectatio puenit ex bono realiter coniū-
cto. gaudiū autē hoc nō requirit. sꝫ sola quietatio vo-
luntatis sufficit ad rationē gaudij. vn̄ delectatio ē so-
lum de cōiuncto bono si ppꝛie sumat. gaudiū aūt de
exterioꝛi etiam. Ex quo patet q deus ppꝛie in seipso
delectat. gaudet aūt in se ꝛ in alijs similiter. hec ille.
¶ 10. ɔ̄. q aliquis act⁹ diuine volūtatis hꝫ rōnē amo-
ris. Istā probat ibidē ca⁹ 92⁹ dicens: Opoꝛtet in deo
amoꝛem esse sm actū voluntatis. hoc enim est ppꝛie
de rōne amoꝛis q amans bonū amati velit. de⁹ autē
vult bonū suū ꝛ alioꝝ. sm hoc igit de⁹ ꝛ se ꝛ alia amat
Itē ad ṽitatē amoꝛis requirit q bonū alicui⁹ pꝛut est
eius velit. cui⁹ enim bonū aliqs vult solū pꝛut i alteri⁹
bonū cedit p accidēs amat. sicut q vult conseruari ut
illud bibat aut hoīem ut sibi sit vtilis aut delectabilis

per accidẽs amat vinũ aut bolem. ꝑ se aũt seipsum. sed deus vult bonũ vniuscuiusq̃ ſm ꝙ est eius. licꝫ etiã ordinet vnum in bonũ alterius. deus igitur vere amat ⁊ se ⁊ alia. hec ille. ¶ xi^a ꝯ est. ꝙ aliquis act⁹ voluntatis diuine potest dici amor amicitie proprie: ⁊ aliqs quasi amor concupiscentie. Istã ꝯnem ꝓbat scũs doctor ꝑma pte. q. zo. arti. z^o. ad 3^m dicens. Amicitia nõ põt haberi nisi ad creaturas rõnales i qb⁹ ꝯtingit esse reamationẽ ⁊ coicationẽ in operib⁹ vite quib⁹ contingit bene euenire vel male ſm formã ⁊ felicitatẽ sicut ⁊ ꝓprie ad eas beniuolentia est. creature aũt irrõnales nõ possunt ptingere ad amandũ deũ nec ad coicationẽ itellectualis ⁊ btẽ vite qua deus viuit. sic ergo deus ꝓprie loquendo nõ amat creaturas irrationales amore amicitie. sed amore q̃si cõcupiscẽtie inq̃tũ ordinat eas ad creaturas rationales. ⁊ etiã ad seipsũ nõ ꝙ eis indigeat: sed ꝓpter illã bonitatẽ ⁊ nostrã vtilitatẽ. cõcupiscim⁹ enĩ nobis aliquid ⁊ etiã alijs. hec ille. ¶ iz^a ꝯ est. ꝙ in diuina voluntate nõ est aliqua virtus ꝑ modũ habitus. Istam ꝯnẽ ꝓbat sanctus Tho. ꝯtra gentiles ca^o. 93°. dicẽs. Sicut esse diuinũ ẽ vniuersaliter pfectũ omniũ entiũ pfectiões in se q̃dãmõ cõprehendẽs. ita ⁊ bonitatis est ei⁹ omniũ bonitates i se cõprehendere q̃dãmõ. virtus aũt est bonitas q̃dã virtuosi. nã ſm eã dicit̃ bonus ⁊ opus ei⁹ bonũ. oportet ĝ bonitatẽ diuinã oẽs virtutes suo modo ꝯtinere vñ nulla eaꝝ ſm habitũ in deo dicit̃ sicut i nobis. deo enim nõ cõuenit bonũ eẽ ꝑ aliquid aliud additum ei: sꝫ ꝑ essentiã suã cũ sit oĩo simplex. nec etiã ꝑ aliqd addiuĩ sue essentie agit. cũ sua actio sit suũ esse. non est igit̃ virtus aliqs habitus. sed sua essentia. Item. habitus iperfectus act⁹ est q̃si medi⁹ inter potentiã ⁊ actũ vñ ⁊ habentes habitũ: dormientib⁹ cõparant̃. in deo aũt ẽ act⁹ pfectissimus. actus igit̃ in eo nõ est sicut habitus ut scientia sed sicut cõsiderare. qḋ est actus vltimus ⁊ pfectus. Adhuc. habitus potentie alicui⁹ est perfectiuus. in deo autem nihil est ſm potentiam. sꝫ solũ ſm actum. in eo igitur habitus esse non potest. Preterea. habit⁹ ẽ de genere accidẽtis: qḋ in deo oĩo nõ est. ĝ nec virtus aliqua in deo ſm habitũ dicit̃: sed solũ ſm eẽntiã. hec ille. ¶ iz^a ꝯ est. ꝙ in diuina volũtate nõ est fortitudo nec tẽperantia ſm ꝓpriã rõnẽ qua dicunt̃ virtutes morales. Istã ꝯnẽ ꝓbat ibidem sic. dicens. Virtutũ que circa actiuã vitã sunt quedã circa passiones nos dirigũt quas in deo ponere nõ possumus. virtutes enĩ q̃ circa passiones sunt ex ipsis passionib⁹ spẽm sortiunt̃ sicut ex obiectis ꝓprijs. vñ temperantia a fortitudine differt inq̃tũ hec circa ꝯcupiscibilia est: illa ṽo circa timores ⁊ audacias. in deo ãt passiones nõ sũt. ut ostensum est. igit̃ nec hᷓ virtutes in deo eẽ pñt. Itẽ. hᷓ virtutes nec in pte intellectiua aie sunt. sꝫ in pte sensitiua in qua sola passiões eẽ pñt. ut ꝓbat̃ 7°. phyſicoꝝ. In deo aũt non est sensitiua ps sed solus intellectus. relinquit̃ igitur ꝙ in deo hᷓ virtutes nõ sunt etiam ſm ꝓprias rationes. hec ille. ¶ 14^a ꝯ est. ꝙ in diuina voluntate est iusticia distributiua ſm ꝓpriã rationẽ: non aũt cõmutatiua. Istam ꝯnẽ ꝓbat scũs Tho. ꝑma pte. q. zi. arti. ꝑ dicens. Duplex ẽ species iusticie. vna que consistit in mutua datione ⁊ acceptione. utputa que ꝯsistit in venditione ⁊ emptione ⁊ alijs hᷓ cõmutatiõib⁹. ⁊ hec dicit̃ a pħo in 5°. ethicorũ iusticia cõmutatiua uel directiua cõmutationũ siue coicationũ. ⁊ hec nõ competit deo. qꝛ ut dicit apostolus ad Ro. xi^o. Quis prior dedit illi ⁊ retribuet ei? Alia est que ꝯsistit in distribuẽdo. ⁊ dicit̃ iusticia distributiua ſm quã quis gubernator uel dispensator dat vnicuiq̃ ſm suã dignitatẽ. Sicut ergo ordo ꝯgruus familie ⁊ cuiuscũq̃ multitudinis gubernate demonstrat hᷓ iusticiam in gubernãte. ita ordo vniuersi qui apparet tam in rebus naturalibus q̃ in rebus voluntarijs demonstrat dei iusticiam. vñ dicit Dionysi⁹. 8°. de diuis nominibus. Oportet videre in hoc verã eẽ dei iusticiam ꝙ omnibus tribuit ſm ꝓpriam vniuscuiusq̃ existentiũ dignitatem. ⁊ vniuscuiusq̃ naturam in proprio saluat ordine ⁊ virtute. hec ille. Eandẽ ponit sniam. ꝑ ꝯtra gentiles ca^o. 93°. Et 4°. sen. dis. 46. q. i. arti. ꝑ. questiuncula prima. ¶ 15^a ꝯ est. ꝙ tam passiones q̃ virtutes morales que existunt circa passiones possunt attribui deo metaphorice. Istam ꝓbat scũs doctor ꝑ ꝯtra gentiles ca^o. 9z^o. quo ad passiões dicẽs. Sciendũ inquit ꝙ alias affectiones. s. preter gaudiũ ⁊ amorẽ que ſm speciẽ suam diuine perfectioni repugnant in sacra scriptura de deo dicunt̃ non quidẽ ꝓprie. ut ꝓbatum est: sed metaphorice ꝓpter similitudinem uel effectuũ uel alicuius affectionis ꝑcedentis. dico aũt effectuũ quia interdũ voluntas ex ordine sapientie in illũ effectũ tendit. in quẽ aliquis ex passiõe defectiua inclinat̃. iudex enim ex iusticia punit. sicut iratus ex ira. deus enim dicit̃ aliquãdo irat⁹ inq̃tum ex ordine sapientie sue aliquem vult punire. ſm illud psal. Cum exarserit in breui ira eius. ⁊c̃. Misericors ṽo dicit̃ inq̃tũ ex sua beniuolentia miserias hominũ tollit. sic̃ ⁊ nos ꝓpter misericordie passionẽ facim⁹ idẽ vñ in psal. Miserator ⁊ misericors dominus patiens ⁊ multum misericors. Penitens aũt interdũ dicit̃ inquãtũ ſm eternũ ⁊ imutabilem ordinẽ sue ꝓuidentie facit que prius destruxerat uel destruit que prius fecerat. sic̃ ⁊ penitẽtia moti facẽ inueniunt̃. Vñ Gen. 6°. Penitet me fe. ho. Qꝛ aũt h̃ ꝓprie intelligi non possit patet per hoc qḋ habet̃ ꝑmi Reg. 15°. Triũphator in isrl̃ nõ parcet neq̃ penitudine flectet̃. dico aũt ꝑ similitudinẽ precedẽtis affectionis. nam amor ⁊ gaudiũ q̃ in deo proprie sunt principia sunt omniũ affectionũ amor quidẽ per modũ principij mouentis. gaudiũ ṽo per modum finis. vñ ⁊ irati punientes gaudent quasi finem assecuti. dicitur enim deus tristari inq̃tum accidũt aliqua contraria his que ipse amat ⁊ approbat. sicut ⁊ in nobis est tristicia de his que nobis nolentib⁹ acciduut. ⁊ hoc patet Ysa. 59. Vidit de⁹ ⁊ malũ apparuit i oculis eius quia nõ est iudiciũ: Et vidit deus qꝛ non est vir: ⁊ aporiatus est quia non est qui occurrat. hec ille. Ex quibus patet prima pars ꝯnis. ¶ z^am ṽo ꝓbat ibidẽ ca^o 93°. dicens. Fortitudo magnanimitas mãsuetudo ⁊ alie hᷓ virtutes que sũt ſm iclinationẽ appetitus in aliqḋ spũale bonũ. sicut est honor dominiũ vindicta ⁊ alia hᷓ. in deo proprie esse nõ possunt

eo q circa passiones sūt. dicunt̄ tamē ī scriptura me/
taphorice de deo ꝓpter similitudinē effectus. ut ē il
lud ꝑmi Regū. 2°. Non est fortis sicut de° noster. Et
Michee 6°. Querite māsuetū. ꝛc̄. Quedā āt sūt ſm
inclinationē appetit° in aliqḋ corporale bonū quod ē
delectabile ſm sensum. sicut sūt cibi ꝛ pot° ꝛ venerea
circa quoꝝ cōcupiscentias sobrietas castitas ꝛ vl'ter
temperātia ꝛ continentia. vñ qꝛ corporales delecta/
tiōes oīo a deo remote sunt. nec ꝓprie deo ɔueniunt
cum circa passiōes sint. nec etiā metaphorice de deo
dicunt̄ in scripturis. qꝛ nō est accipere silitudinē ipsa/
rū in deo ſm silitudinē alicui° effectus. hec ille. ¶ Sed
ꝯ predicta arguit Aureol° multipliciter. Et ꝑ contra
3am ɔnē sic. Oīs ꝑfectio simpliciter multo intimi° cō/
petit diuinitati q̄ꝫ alicui forme create. sed aliqua for/
ma creata est repibilis que sic est velle intrinsece q si
poneret̄ inelicita ꝛ subsistens velle suū esset oīo ineli/
citū ꝛ subsistens. sicut pꝫ de qualitate q̄ est volitio for
maliter in voluntate creata. illa quidē si poneret̄ rea/
liter inelicita ꝛ subsistens. necessario velle esset ineli/
citū ꝛ subsistens. ḡ diuinitas sic erit suum velle q nisi
ipsa eliciat̄ nec ei° velle eliciet̄. ɔstat aūt q eēntia nō
est elicita nec ꝓducta realiter aut ſm rōnem. nec igit̄
velle diuinū cōcipi debet ut elicitū aliquo modo ſm
rōnem ab aliqua volūtate. ¶ 2° sic. Qncūqꝫ aliq̄ sunt
idē re ꝛ rōne. iposſibile est q vnū sit ſm rōnē elicitum
uel ꝓductū qn reliquū sit ꝓductū. sed probatū est q
velle diuinū non est aliud realiter aut ſm rōnē intrin
sece. nisi ipsamet diuinitas ꝛ rō diuinitatis. ꝛ constat q
rō diuinitatis nullo mō ē ꝓducta nec elicita ab aliq̄ po/
tentia. ḡ nec velle diuī ɔcipi debet ut elicitū ab aliq̄.
sed ut se hñs absqꝫ ꝑncipio elicitiuo. ¶ 3°. Non est ma
ius incōueniens nec min° ɔceptibile q rō volitionis
actualis ɔcipiat̄ esse a se ꝛ a nullo alio elicitiue ſm rō/
nē q̄ꝫ q realitas ipsius cōcipiat̄ eē a se ꝛ nō elicita ſm
rem. ſꝫ manifestū est cuilibet fideli q 2m dari oportet
cū eni res volitiōis ꝛ res eēntie idem sint si ꝓducere/
tur res volitionis necessario. ꝛ res essentie eēt elicita
ꝛ ꝓducta. qḋ oīo absonū est. igit̄ nec rō volitionis oꝫ
q sit ꝓducta ſm rōnē. sed intelligit̄ ut existens a se. ꝛ
nō ab aliquo principio elicitiuo. vñ pꝫ quō falsum est
qḋ aliqui sūt dicere soliti. videlicꝫ q voluntas in deo
eliciat actū volēdi ſm nostꝝ modū intelligēdi. debet
eni ꝑ oppositū apphēdi. s. q diuinitas est qdā velle
oīo a se nō egrediens ab aliqua volūtate cū sit actio
pura. hec ille. ¶ Cōtra 2am partē 8e ɔnis arguit ꝓbā/
do q ī deo nullo mō ponēda sit formaliter rō odij. cō
stat inquit q odiū diuidit̄ in displicētiā ꝛ fugam. sicut
amor in desideriū ꝛ cōplacentiā. vñ qḋ odit̄ ideo dici/
tur odiri qꝛ displicet uel qꝛ odiens fugit ꝛ respuit odi/
tum. sed manifestū est q nulla displicētia cadit ī deo
imo cōplacētia infinita. silr̄ nec aliqua fuga appe
titus. ḡ nullo modo aliqua ꝓpria ratio odij est in deo.
¶ Cōtra ɔnē 9am arguit in hoc q videt̄ ponere distin/
ctionē rōnis inter amorē ꝛ gaudiū ꝛ delectationē ꝓut
sūt ī deo. ita q amor distinguat̄ a desiderio ꝛ delecta/
tione tāq̄ alius act°. hoc eni inquit verū non est. con/
stat eni q amor nō est aliud q̄ꝫ amor cōplacentie. non

eni deus hꝫ amorē ɔcupiscentie aut desiderij alicui°.
sed manifestū est q cōplacere ī aliquo idē est qḋ gau/
dere ꝛ delectari in eo. ḡ rō amoris in deo nō est alia a
rōne cōplacentie ꝛ gaudij ac delectationis. ¶ 2°. inqt
qꝛ declaratū est supra cū de fruitiōe ageret̄ q amor
non est actus terti° a desiderio ꝛ delectatione seu cō/
placētia. sed est quoddā cōe diuisū ꝑ amorē desiderij
ꝛ amorē cōplacentie. ꝛ iō respicit bonū habitū inq̄ꝫtū
est idē cū cōplacētia. nō habitū vo inq̄ꝫtū est idē cum
desiderio. ſꝫ manifestū est q in deo non est amor de/
siderij. ḡ non est verū q rō amoris in deo sit alia a ra/
tione cōplacentie ꝛ delectatiōis. ¶ Contra. 10. ɔnem
arguit in hoc q ait deū amare creaturas q̄dāmō amo/
re cōcupiscentie nō qꝛ eas sibi cōcupiat. ſꝫ qꝛ amat ꝛ
vult eis bonū qḋ habent. aut eni intelligitur q velit
eis bonū cōplacendo in bonitate. aut vult eis bonum
non cōplacendo sed appetendo eis bonū. sed nō pōt
dari 2m. quia tale appetere desiderare uel optare ꝛ
vniuersaliter motus aliquis respiciēs bonū aliquod
ut futurū repugnat deo ſm propriā rationē. vñ dici
non potest q deus appetat aliquid ut sibi uel alteri:
ut magis inferius apparebit. ergo necesse est q det̄
primū scꝫ q deus non aliter diligit creaturas nisi qꝛ
complacet in sua bonitate. ꝛ ex hoc complacuisse di/
citur in omni entitate equipollenter ꝛ eminenter. hec
ille. ¶ Contra 14am ɔnem arguit ꝓbando q ratio iu/
sticie cōmutatiue habeat locū in deo. Primo sic. Con
stat inquit q iusticia directiua in penis pertinet ad iu
sticiā cōmutatiuā. ut dicit phus 5° ethic̄. Cōmutat eni
ꝛ regulat culpam per penam ꝛ reddit culpe qḋ suum
est. vñ culpa ſm cōmutatiuā iusticiam emit penam.
sed manifestū est q iusticia punitiua habet locū ī deo
punit enim iuste ſm qḋ scriptū est Daniel. 9°. Iust° do/
minus in omnibus operibus suis que fecit nobis: nūc
enim audiuimus vocem eius. ergo iusticia cōmutati/
ua locum habet in deo. ¶ 2° sic. Scd̄m cōmutatiuam
iusticiā premiū correspondet merito. vñ qui meretur
dicit̄ lucrari premiū. ꝛ quodāmō illud emere: Iuxta
illud Apoc. 3°. Suadeo tibi emere aurū ꝛ argentum.
Et apostolus vocat premiū quod redditur merito ꝛ
labori coronā iusticie. 2. Timoth. 4°. Sed manifestū
est q deus reddit premiū pro merito. ergo iusticia cō
mutatiua locum habet in deo. ¶ 3°. quia non est verū
q iusticia distributiua solum attendatur ī redditione
premij ꝓ merito. imo necessario exigit̄ ibi iusticia cō/
mutatiua laborem in requiē: tristiciā in delectationē
meritū in ꝑmiū cōmutans. vñ cū iusticia distributiua
attendatur in hoc q aliquid cōe ꝑsonis duab° distri/
buitur ſm meritū ꝛ dignitatem earū. manifestū est q
supponit cōmutatiuā iusticiā. ſm quā dignū est ꝛ de/
bitū q illud cōmune distribuatur illis personis. ꝛ pl°
vni q̄ꝫ alteri. sic igitur est ī deo distributiua iusticia cō
parando totam multitudinē vniuersi inq̄ꝫtū in natu/
ralibus vnicuiqꝫ distribuit qḋ sibi debitū est. ꝛ ī mora/
libus premiū dispensat ſm gradū ꝛ differentiā meri/
torū. est tamen in eo cōmutatiua iusticia in ordine ad
quālibet perfectionē singulariter sumptā. inq̄ꝫtū cō/
mutat culpam in penā debitam: ꝛ meritū in premiū.

¶ 4°.q2 licȝ pma gratia nūq̄ reddatur p meritis.⁊ iō
dicit apostolus. Quis prior dedit ei ⁊ retribuet:⁊ tamē
quin prima gratia habita per eā possint iusti alia pro/
mereri q̄ postmodū deus iuste retribuit nullo modo
pōt negari. cū dies iudicij nomineť dies retributiōis
iustorū.fm q̄ orat propheta: Retribue seruo tuo. Et
alibi loquēs de diuinis pceptis dicit: In custodiēdis
illis retributio multa.ergo pȝ q̄ in deo ē iusticia retri
butiua ⁊ ɔsequenť iusticia cōmutatiua.hec ille.¶ Ad
ista dicitur.⁊ p̄ ad ea que sunt contra 3am ɔnē. Ad pri/
mū quidē diciť q̄ nec diuina essentia nec aliqua qua/
litas a nobis intelligiť per modū volitionis nisi qua/
tenus intelligitur per modū eliciti.nō tamen dico q̄
intellectus noster intelligat diuinū velle fore elicitū
sed q2 intellectus noster nō intelligit velle nisi p crea
turas ⁊ in cōceptionibus creaturaꝝ in quib⁹ oē quod
concipiť p modū actionis concipiť per modum eliciti
ideo viator concipiēs diuinū velle concipit illud sub
quadā ratione que representat rem egredientē ⁊ eli/
citam a voluntate.scit tamen ⁊ intelligit viator q̄ ille
modus intelligendi est incōpetēs ad intelligenda di/
uina.quia scit q̄ diuinū velle nō est elicitū realiter ab
ipsa diuina voluntate pl⁹ q̄ȝ econtra.sed non pōt sub
alia ratione intelligere illud velle nisi sub tali rōne.q2
intelligit diuinū velle non in se.sed sub conceptu quē
format intellect⁹ de actu nostre voluntatis cui ē ad/
iuncta illa impfectio.s.q̄ non subsistit.sed eliciť a vo/
lūtate nostra.⁊ ideo oportet q̄ pportionaliť itelligat
velle diuinū.⁊ ita intelligiť cum dicitur q̄ diuū velle
est elicitū fm rationē a voluntate.sȝ non fm rē.¶ Ad
2m negatur hoc.nā velle diuinū ⁊ voluntas distinguū/
tur ratione dum intelliguntur.quia non intelligunť nisi
eo conceptu quo intelligimus voluntatē creatam ⁊
velle creatū:que cōstat q̄ diuersis conceptionib⁹ in/
telliguntur a nobis.¶ Ad 3m dico q̄ falsum supponit.s.
q̄ nos non concipiamus diuinū velle eē inelicitum.
nos enim bene concipimus diuinū velle p modū eli/
citi.sed nō itelligimus q̄ sit elicitū nec q̄ sua realitas
sit elicita aut sua rō. verūtamen dico q̄ realitas eius
pōt concipi per modū ineliciti.sed illa realitas si con/
cipiatur sub rōne volitiōis actualis non pōt a nobis cō/
cipi nisi eo modo quo concipimus velle creatū qđ in/
telligimus ut elicitū.⁊ ideo non est simile de realitate
volitionis ⁊ de volitione ut volitio.¶ Ad argumēta
ɔtra 8am ɔnem dicitur q̄ deficit in q̄ttuor. Primo q2
imponit q̄ sctūs doctor ponat q̄ ratio odij pprie est in
deo.hoc enī non ponit ut patet in recitatione dictorū
suorū que in illa ɔne posui.2°.q2 si ponat hoc.nō tamē
ponit q̄ illud odiū directe cadat sup aliquod ens po/
sitiuū.imo potius sup defectū entis.s.pctm.3°.q2 sup/
ponit vnū falsum.s.q̄ amor diuidať in desideriū ⁊ cō/
placentiā.4°.q2 licȝ tristicia sit totaliter a deo relegā/
da.non tamen idē videť de displicētia que est odium
sicut amor est cōplacentia.talis enim displicentia nō
est nisi velle nō eē.⁊ hō nō repugnāt deo respectu aliquo/
rū defectuū quos vellet non eē in suis electis volun/
tate antecedente.¶ Ad argumenta ɔtra 9am ɔnē di/
ctum est supra.s.distinctione pma.nā ut ibi patet hic

assumit aliqua esse pbata demonstratiue.que tamē
nō sunt.utpote q̄ oīs amor sit desideriū uel delecta/
tio. Item q̄ amor non sit tertius actus ab illis.ista enī
falsa sunt.ut ibi patuit.¶ Ad argumenta contra 10am
ɔnem dico q̄ deus vult bonū creaturis nō appeten/
do aut desiderādo eis bonū.cum in eo nec desideriū
nec appetitus pprie locum habeant.sed volendo eis
bonū qđ habent uel habiture sunt.nō q̄ illud sit deo
futurū.sed rebus quibus vult bonum p tali tempo/
re.nec tamen dico sicut arguens dicit.q̄ deus non
complaceat nisi in sua bonitate.⁊ q̄ ideo dicať equi/
ualenť alia velle.ut in alio articulo dicetur.¶ Ad ar/
gumenta cōtra 14am ɔnem dicitur. Ad primū quidē
q̄ iusticia directiua i penis nō hȝ rōnē iusticie cōmuta
tiue.cuius ratio est.quia fm q̄ ait sanctus Tho.2a 2e
q.61.arti.2°. In iusticia cōmutatiua accipiť mediū fm
pportionalitatē arismetricā.nam in cōmutationib⁹
reddiť aliquid alicui singulari psone pprer rem eius
que accepta est.ut maxime patet in emptione ⁊ ven/
ditione in quib⁹ pmo inueniť ratio cōmutationis.⁊ iō
oȝ adequari rem rei.ut quāto iste plus habet q̄ȝ sui
sit de eo qđ est alteri⁹ tantūdē restituat ei cuius est.⁊
sic fit equalitas fm arismetricā medietatē que atten/
ditur fm parē excessum.sicut q̄nq̄ȝ est mediū iter sex
⁊ quattuor.in vnitate enim excedit ⁊ exceditur.si er/
go vterq̄ȝ a principio habebat q̄nq̄ȝ.⁊ vnus eoꝝ acce
pit vnum de eo quod est alterius.vn⁹.s.accipiēs ha/
bebit sex ⁊ alteri relinquūť quattuor.erit ḡ iusticia si
vterq̄ȝ reducať ad medium ut accipiatur vnū ab eo
qui habet sex.⁊ detur ei qui habet quattuor.sic enim
vterq̄ȝ habebit q̄nq̄ȝ qđ est mediū. hec ille. Ex quib⁹
patet q̄ in iusticia cōmutatiua accipiť mediū fm pro/
portionalitatē arismetricā. Isto modo aūt nō seruat
medium deus in puniendo.non enim punit ad condi/
gnū.ut quātū abstulit deo peccator per culpā:equa/
le reddat per penā.sed attēditur ibi pportionalitas.
vñ sanctus doctor 4°.sen.dis.46.q.2.arti.2°.questi/
uncula pma.ad pmū sic ait. Equalitas ista.s.in diuina
punitione non est attendenda fm cōparationē pene
ad culpā.sed fm pportionē duorū peccatū ad duas
penas.ut.s.qui plus peccauit plus puniatur.⁊ fm q̄
exceditur in peccato sic excedatur i pena.⁊ sic etiam
intelligende sunt oēs auctoritates que videnť equa/
litatem culpe ⁊ pene demonstrare.hec ille. Ex quib⁹
patet q̄ deus in puniendo non seruat equalitatē in/
ter culpam ⁊ penā.ac per hoc nec medium iusticie cō/
mutatiue.sed potius distributiue.nam mediū in tali
iusticia distributiua attendiť fm pportionem geome
tricā.fm q̄ ipse ait.2a 2e. vbi supra.ait enī sic. In iusti/
cia inquit distributiua non accipiť mediū fm equali/
tatē rei ad rem.sed fm pportionē rerū ad personas.
ut scȝ sicut vna psona excedit aliam.ita etiā res que
datur vni persone excedat rem que datur alteri.⁊ iō
phus dicit q̄ tale mediū est fm geometricā propor/
tionalitatē.sicut si dicamus q̄ sicut se habent sex ad
quattuor.ita se habent tria ad duo.quia vtrobiq̄ȝ est
sesquialtera pportio in qua maius habet totum min⁹
⁊ mediā ptem eius.nō est aūt eq̄lis pcessus fm quan/

titatē.qꝛ ſex excedūt q̄ttuoꝛ i duob⁹.tria vo excedūt duo i vno.hec ille. Ex quo pꝫ quō diuina iuſticia pu‑nitiua non habet rōnē iuſticie cōmutatiue ſed potius diſtributiue.per que patet ad p̄mū. ❡ Ad 2ᵐ dicitur eodē modo.qꝛ deus in p̄miādo non obſeruat mediū ſm ꝓportionalitatē ariſmetricā.ſed potius ſm ꝓpor‑tionalitatē geometricā.non eni eſt equalitas meriti ad p̄miū.ſed tn̄ ſi quis habet mai⁹ meritū q̄ȝ alius.ſm hoc magis q̄ȝ alius premiaꝛ̄.nō ergo eſt ibi iuſticia cō‑mutatiua ſed diſtributiua. ❡ Ad 3ᵐ diciꝛ̄ ſicut ad pri‑mū.Cum aūt dicit arguens ꝙ iuſticia diſtributiua nō ſolum in p̄miatiōe ⁊c̄.dico ꝙ illa cōmutatio de q̄ ipſe loquiꝛ̄ parū pertinet ad iuſticiā cōmutatiuā.illud eni potius eſt mutatio uel cambiū q̄ȝ iuſticia cōmutati‑ua.nimis generaliter eni ⁊ impꝛopꝛie dictū eſt muta‑tionē de doloꝛe in gaudiū eſſe iuſticiam cōmutatiuā. opoꝛteret eni ibi eſſe dationē ⁊ acceptionē.⁊ mediū tale quale dictū ē.que duo deficiūt in diuina pꝛemia‑tione.quia nec ei aliqd datur.nec dictū mediū obſer‑uatur. ❡ Ad 4ᵐ dico ſicut ad p̄mū.licꝫ enim merito reddaꝛ̄ p̄miū.tn̄ deus vtrūqꝫ dedit.⁊ ſimiliter nō ob‑ſeruabaꝛ̄ ibi medium iuſticie cōmutatiue. Nec valet ꝯña: eſt ibi retributio.ḡ eſt ibi redditio ꝓ acceptis.uel ḡ eſt ibi iuſticia cōmutatiua.illud eni nō ſufficit.ut pꝫ Et hoc ſit q̄ȝtū ad p̄mū articulum.

Quantū ad ſecundum articulū ſit pꝛima ꝯ ꝙ licꝫ p̄ncipale volitū a volūtate dei ſit ſola diuina eſſen‑tia.tn̄ deus vult alia a ſua eſſentia. ❧ Pꝛimā partē hu⁹ ꝯnis probat ſcūs Tho.ꝑ contra gentiles.ca⁰.75⁰.ſic ❧ Pꝛincipale volitū ē vnicuiqꝫ volēti cā volendi.cum eni dico volo ambulare ut ſaner.cauſā me arbitroꝛ reddere. Et ſi queraꝛ̄ q̄re vis ſanari.pcediꝛ̄ in aſſi‑gnatiōe cauſaꝝ quouſqꝫ ꝑueniaꝛ̄ ad finē vltimū qui ē p̄ncipale volitū qō eſt cā volenti ꝑ ſeipſū.ſi igiꝛ̄ de⁹ aliqd aliud p̄ncipaliter velit q̄ȝ ſeipſū.ſequiꝛ̄ ꝙ aliqd aliud ſit ei cauſa volendi.ſed ſuū eſſe eſt ſuū velle.ut oſtenſū fuit.igiꝛ̄ aliqd aliud erit ei cā eſſendi qō eſt ꝯ rōnē p̄mi entis. Adhuc.vnicuiqꝫ volenti p̄ncipale vo‑litū eſt ſuus vltim⁹ finis.nā finis eſt ꝑ ſe volit⁹ ⁊ ꝑ quē alia ſūt volita.vltim⁹ aūt finis ē ipſe de⁹ qꝛ ipſe ē ſūmū bonū.ut oſtenſū ē.igiꝛ̄ ipſe ē p̄ncipale volitū ſue vo‑lūtatis. Ampli⁹.vnaqueqꝫ virt⁹ ad ſuū obiectū p̄nci‑pale ſm equalitatē ꝓpoꝛtionatur.nam virtus rei ſm obiecta menſuraꝛ̄.ut pꝫ ꝑ ph̄m ꝑ celi ⁊ mundi.volun‑tas igiꝛ̄ ex equo ꝓpoꝛtionaꝛ̄ ſuo p̄ncipali obiecto.⁊ ſimiliꝛ̄ intellect⁹ ⁊ ſenſus.diuine aūt volūtati nihil ex equo ꝓpoꝛtionaꝛ̄ niſi eius eēntia.igiꝛ̄ pꝛincipale ob‑iectū diuine volūtatis eſt diuina eēntia.cū aūt diuina eēn‑tia ſit ei⁹ eē ⁊ intelligere.⁊ oīa alia q̄ in ipſo eē dicunꝛ̄ manifeſtū ē ꝙ eodē mō vult p̄ncipaliꝛ̄ ſe eē intellige‑re ⁊ ſe velle ⁊ ſe eſſe vnū.bonū ⁊ quicqd aliud eſt hꝫ. hec ille. ❡ Sed q̄ȝtum ad 2ᵃᵐ partem probat ca⁰.76⁰ ſic. Vnuſquiſqꝫ ei⁹ quod eſt ꝓpter ſe volitū ⁊ ama‑tum ab eo ꝑfectionē deſiderat.q̄ eni ꝓpꝛ̄ ſe amamus volum⁹ eē optima ⁊ multiplicari q̄ȝtū poſſibile ē.ipſe aūt de⁹ eēntiā ſuā amat ⁊ vult.nō aūt ſm ſe augmē‑tabilis eſt aut multiplicabilis.ut ex ſup̄ dictis pꝫ.ſed ſolū multiplicabilis eſt ſm ſuā ſilitudinem q̄ a multis ꝑticipaꝛ̄.vult igiꝛ̄ de⁹ rerū multitudinē ex h̄ ꝙ ſuam eēntiā ⁊ perfectionē vult ⁊ amat. Amplius.quicūqꝫ amat aliqd ſm ſe ⁊ ꝓpter ipſū.amat ꝑ ꝯñs oīa in qb⁹ illud inueniꝛ̄.ut q amat dulcedinē ꝓpter ipſam oꝫ ꝙ oīa dulcia amet.ſꝫ de⁹ ſuū eē ſm ſe ⁊ ꝓpter ſe vult.ut ſ̄ oſtenſū ē.oē aūt aliud eē ē quedā ſui eſſe ſm ſilitu‑dinē ꝑticipatio.ut ex p̄dictis aliq̄ten⁹ patet. Relinqꝛ̄ ergo ꝙ de⁹ ex hoc ipſo ꝙ vult ⁊ amat ſe.vult ⁊ amat alia. Item.q̄āto aliquid ē perfectioꝛis virtutis tan‑to ei⁹ cauſalitas ad plura ſe extēdit ⁊ in magis remo‑ta.cauſalitas aūt finis in h̄ conſiſtit ꝙ ꝓpter ipſū alia deſideranꝛ̄.q̄āto igiꝛ̄ finis eſt ꝑfectioꝛ ⁊ magis voli‑tus.tanto volūtas volētis finē ad plura extendiꝛ̄ ra‑tiōe illi⁹ finis.diuina aūt eſſentia eſt perfectiſſima in rōne bonitatis ⁊ finis.ḡ diffundit ſuā cauſalitatē ma‑xime ad multa.ut ꝓpter ipſam multa ſint volita.⁊ p̄‑cipue a deo qui eā ſm totā ſuā virtutē perfecte vult hec ille. ❡ 2ᵃ ꝯ ꝙ licꝫ diuina volūtas eadē volitione ve‑lit diuinā eēntiā ⁊ alia volita.nō tn̄ necio vult alia ſicut necio vult diuinā eſſentiā. Iſta ꝯ habet tres partes. ❧ Pꝛimā ꝓbat ſcūs doctoꝛ ibidē.ca⁰.77⁰.ſic. Oīs vir‑tus vna opatiōe uel vno actu ferꝛ̄ in obiectū ⁊ in ra‑tionē foꝛmalē obiecti.ſicut eadē viſiōe videm⁹ lumē ⁊ coloꝛē qui ſit viſibilis actu ꝑ lumen.cū autē velim⁹ aliqd ꝓpꝛ̄ finē tn̄ illud qō ꝓpter finē deſideraꝛ̄ acci‑pit rationē voliti ex fine.⁊ ſic finis compaꝛ̄ ad ipſum ſicut rō foꝛmalis ad obiectū ut lumen ad coloꝛē.cum igiꝛ̄ deus velit oīa alia a ſe ꝓpter ſe ſicut ꝓpter finē ut oſtēſū ē.vno actu volūtatis vult ſe ⁊ alia. Ampli⁹ qō perfecte cognoſciꝛ̄ ⁊ deſideraꝛ̄.ſm totam virtu‑tem cognoſciꝛ̄ ⁊ deſideraꝛ̄.finis aūt volit⁹ eſt nō ſo‑lum ſm ꝙ in ſe conſideraꝛ̄.ſed etiā ſm ꝙ alia ſūt ap‑petibilia ꝓpter ipſum.qui igiꝛ̄ ꝑfecte deſiderat finē vtroqꝫ modo ipſum deſiderat.ſed non eſt ponere ali‑quem actum diuine volūtatis quo velit ſe ⁊ nō velit ſe perfecte.cum in eo nihil ſit imperfectum.quolibet igiꝛ̄ actu q̄ de⁹ vult ſe: vult ⁊ alia ꝓpꝛ̄ ſe. Itē cū de⁹ ſe velit ſe.ſi alio actu vult ſe ⁊ alio alia.ſequitur ꝙ in eo ſint ſimul duo actus volūtatis.qō eſt impoſſibile.nā vni⁹ ſimplicis potētie nō ſūt ſimul due opatiōes. Am‑plius.velle dei ē ſuū eē.ſed in deo nō eſt niſi vnū eſſe ḡ nō eſt ibi niſi vnū velle.hec ille. ❡ 2ᵃᵐ partem ꝓbat ibidē ca⁰.82⁰.dicēs: Volūtas diuina eſt alioꝝ a diuina eſſentia ut oꝛdinatoꝝ ad finē ſue bonitatis.volūtas aūt nō necio ferꝛ̄ in ea q̄ ſūt ad finē ſi finis ſine his eē poſſit.non eni habet nccē medic⁹ ex ſuppoſitione vo‑luntatis quā hꝫ de ſanando illa medicamina adhibe‑re infirmo ſine qbus nihilomin⁹ pōt infirmū ſanare. cū igiꝛ̄ diuina bonitas ſine alijs eē poſſit.qnimo nec ꝑ alia ei aliqd accreſcit.nulla ineſt ei neceſſitas ut alia velit.ex hoc ꝙ vult ſuā bonitatē. Adhuc.cū bonū in‑tellectū ſit ꝓpꝛiū obiectū volūtatis cuiuſlibet ꝑ intel‑lectū concepti pōt eē volūtas vbi ſaluaꝛ̄ rō boni.vn̄ q̄ȝuis eē cuiuſlibet inq̄ȝtū hꝫ bonū ſit.nō eē aūt malū tn̄ nō eē alicui⁹ pōt cadere ſub volūtate rōne alicui⁹ boni adiūcti qō ſaluaꝛ̄ lꝫ nō ex nccitate.ē eni bonū ali‑qd eē etiā alio nō exiſte.ſolū igiꝛ̄ illud bonū volūtas

sm̄ sui rōnē non pōt velle nō esse quo nō existēte tollitur totaliter rō boni. tale aūt nullū est p̄ter deū. pōt igit̄ voluntas sm̄ sui rōnē velle nō esse quācūq3 rem p̄ter deū. sed in deo ē volūtas sm̄ totā suā facultatē oīa enim in ipso sūt vlr̄ pfecta. pōt igit̄ deus velle non esse quācūq3 aliā rem p̄ter se. non igit̄ de necessitate vult alia a se. hec ille. ¶ 3ᵐ dō ꝓbat p̄tē ibidē ca° 83. dicēs: Oportet q̄ de⁹ de necessitate velit suū esse ꝛ suū velle ꝛ suā bonitatē. nec possit ꝯtrariū velle. ostensū est eni sup̄ q̄ deus vult suū esse ꝛ suam bonitatē ut p̄ncipale obiectū qđ est sibi rō volendi alia. In oī igitur volito suū esse ꝛ suā bonitatē vult sicut visus in omni colore videt lumen. impossibile ē autē deū non velle aliquid actu. esset eni volens in potentia tm̄. qđ est impossibile. cum suū esse sit suum velle. necesse est igit̄ q̄ velit suū esse ꝛ suā bonitatem. Itē quilibet volens de necessitate vult suū vltimū finē. sicut homo de necessitate vult suā btitudinē. nec pōt velle miseriā. s3 deus vult se esse sicut vltimū finem ut ex dictis p3. necessario igitur vult se esse. nec pōt velle se non esse. Itē. oīs pfectio que est in creaturis ꝯuenit deo essentialiter. diligere aūt deū ē sūma pfectio rōnalis creature cū p h̄ quodāmodo deo iungatur. g̃ deus essentialiter ꝛ necessario vult se esse ꝛ diligit se. hec ille. ¶ 3ª ꝯ̄ est q̄ diuina volūtas quicqđ vult eternalr̄ voluit. ꝛ ad ea volenda determinata ē ꝛ oīa q̄ vult necessario vult necessitate absoluta uel necessitate ꝯditionis seu suppositiōis. Ista ꝯ̄ h3 tres partes. p̄mā partē ꝓbat sctūs Tho. ibidem ca° 83° dicēs. Ad vtrūlibet esse alicui virtuti pōt ꝯuenire dupliciter. vno mō ex parte sui. alio mō ex parte ei⁹ ad qđ dr̄. ex p̄te quidē sui qn̄ nōdū ꝯsecuta est suā perfectionē p quā ad vnū determinet̄. vnde hoc in impfectionē virtutis redundat ꝛ ostendit̄ esse potētialitas in ipsa sicut patet in intellectu dubitantis qui nondū assecut⁹ est p̄ncipia ex quib⁹ ad alterū determinet̄. ex parte aūt eius ad qđ dr̄ inuenitur aliqua virt⁹ ad vtrūlibet esse qn̄ pfecta opatio virtutis a neutro dependet. sed cū vtroq3 pōt esse. sicut aliquis p diuersis instrumentis vti pōt equaliter ad idē op⁹ faciendum hoc autē ad impfectionē virtutis non ptinet sed magis ad ei⁹ eminētiā inq̄tū vtrūlibet oppositoꝝ excedit. ꝛ ob hoc determinet̄ ad neutrum ad vtrūlibet se hñs. sic aūt in diuina voluntate ē respectu alioꝝ a se. nam finis eius a nullo alioꝝ dependet. cū tamē ipsa fini suo pfectissime sit vnita. non igit̄ oportet potentialitatem aliquā in diuina voluntate ponere. similr̄ aūt nec imutabilitatē auferre. si eni in dīna voluntate nulla ē potentialitas. non eni sic absq3 necessitate alterū oppositoꝝ p̄accipit circa sua causata quasi ꝯsideret̄ in potētia ad vtrūq3 ut p̄mo sit nolens ꝛ postea sit volens actu. sed semp ē volens actu quicquid vult nō solū circa se sed circa causata. hec ille. Ex quibus habetur p̄ma pars ꝯ̄nis. Idem ponit p̄ma p̄te. q. 19. arti. 3° ad p̄mū. vbi ponit q̄ oīa que deus vult ab eterno vult. Idē p̄ sen. dis. 39. q. i. arti. p̄. dicēs q̄ de⁹ non pōt facere ut simul velit ꝛ non velit. accipiendo post ꝛ nunc ex p̄te volūtatis. q2 mutabilis esse nō pōt

Itē dis. 45. q. i. arti. 3° ad 3ᵐ dicit. Quia volūtas diuina libertatē habet. ex hoc conuenit sibi q̄ sit ad vtrūlibet. sed sup h̄ habet imutabilitatē ut ei qđ vult imobiliter adhereat. ex quo ponit̄ illud velle. Itē de veritate. q. 23. arti. 4° ad 12ᵐ ponit q̄ deus nō pōt incipere velle postq̄ noluit. nec pōt incipere non velle postq̄ voluit. ꝓpter imutabilitatē diuine voluntatis sed pōt velle ꝛ non velle inq̄tū volūtas non obligat̄ q̄tū est de se ad hoc q̄ velit uel non velit. ¶ 2ᵐ p̄tē ꝓbat 2° sen. dis. 25. q. i. arti. p̄. Nihil iquit agit nisi sm̄ q̄ est actu. ꝛ inde est q̄ oportet oē agens esse determinatum ad alterā p̄tē. qđ eni ad vtrūlibet ē equalr̄ se habens. ē quodāmodo in potentia respectu vtriusq3 ꝛ inde est ut dicit cōmētatoꝛ 2° physicoꝝ q̄ ab eo qđ est ad vtrūlibet nihil sequit̄ nisi determinet̄. determinatio eni agētis ad aliquā actionē o3 q̄ sit ab aliq̄ cognitiōe ꝯstituēte finē illi actiōi. s3 cognitio determinās actionem ꝛ ꝯstituens finē in quibusdā ꝯiuncta ē. sic homo finē sibi sue actiōis ꝯstituens. In quibusdā h̄o separata est. sic in his q̄ agunt p nām. reꝝ enim nāliū actiones nō sūt frustra ut in 2° physicoꝝ ꝓbatur. sed ad certos fines ordinate ab intellectu nām instituēte ut sic totū opus nature sit quodāmodo opus intelligentie ut dicit ph̄s. Sic g̃ p3 q̄ hec est differentia in agentibus q̄ quoddā determinat sibi finem ꝛ actionem in finē illū. quoddā h̄o non. nec aliqđ agens sibi finē ꝯstituere pōt nisi rōnē finis cognoscat ꝛ ordinem eius qđ est ad finē ipsū. qđ solū in habētib⁹ intellectū ꝓpriū est. ꝛ inde ē q̄ iudiciū de actiōe ꝓpriū ē solū in habētib⁹ intellectū q̄si in p̄tāte eoꝝ constitutū sit eligere hanc actionē uel illā. vnde ꝛ dominiū sui actus habere dicūt̄. Et ibidē ad p̄mū subdit: Liberū arbitriū q̄tū ad hoc i deo saluat̄ q̄ determinatio sui act⁹ non ē sibi ab alio sed a seipso. vnde ipse verissime dn̄s est sui opis. Item p̄ contra gentiles ca° 83° dicit sic. Quis diuina voluntas ad sua causata non determinet̄. non tm̄ o3 dicē q̄ nihil eoꝝ velit. aut q̄ ad volēdum ab aliquo exteriori determinet̄. cū enim bonū apphensū volūtatē sicut ꝓpriū obiectū determinet intellectus aūt diuin⁹ non ē extrane⁹ ab eius voluntate cum vtrūq3 sit sua essentia. si volūtas dei ad aliquid volendū p sui intellectus cognitionē determinetur. non erit determinatio voluntatis dīne p aliqđ extraneum ab ipsa. hec ille. Item 2° ꝯ̄ gētiles ca° 26° sic ait: Sciendū q̄ q̄uis diuinus intellectus ad determinatos effectus non coartet̄. ipse tamen sibi statuit determinatos effectus q̄s p suam sapientiā ordinate ꝓducat. sicut Sapie. xi° dicitur: Oīa in numero pondere ꝛ mensura disposuisti dn̄e. Et statim p⁹ i ca° sequēti. sc3. 27° sic ait: Ex his ostendi pōt q̄ nec eius volūtas p quam agit ad determinatos effectus necessitatē habet. voluntatē eni suo obiecto ꝓportionatam esse oportet. obiectū aūt volūtatis ē bonū intellectū. volūtas igitur ad quelibet nata est se extēdere que ei intellectus sub rōne boni ꝓponere pōt. si igit̄ diuin⁹ intellectus ad certos effectus nō coartat̄. relinquitur q̄ nec diuina volūtas determinatos effectus ex necessitate ꝓducit. hec ille. Ex quib⁹ p3 q̄ de

uinus intellectus determinat diuinã voluntatem ad
ista uel illa volita. ꝛ volũtas sic determinate volens
aliqd illud determinate ꝓducit. ꝛ sic patꝫ 2ᵃ ps ꝯnis.
¶ 3ᵐ ptẽ ꝓbat ꝯ̃ gẽtiles caᵒ. 84ᵒ. dicẽs: Licꝫ deus
circa causata nihil necessario velit absolute. tñ aliqd
necessario ex conditiõe uel suppositiõe vult. ostensũ
est eni diuinã volũtatẽ imutabilẽ esse. in qlibet autẽ
imutabili si semel ẽ aliqd nõ põt postmodũ nõ inesse.
hoc enim moueri dicimus qd̃ aliť se habet nũc ꝛ ꝑus.
si igiť diuina volũtas est imutabilis. posito ꝙ aliqd ve-
lit. necesse ẽ ex suppositiõe eũ hoc velle. Itẽ oẽ etnũ
est necessariũ. deũ aũt velle aliqd̃ causatũ eẽ ẽ etnũ.
sicut eni esse suũ ita ꝛ velle eternitate mensurať. est
ḡ necessariũ sed non absolute consideratũ. qꝛ volun-
tas dei nõ hꝫ necessariã habitudinẽ ad hoc volitum.
ẽ ḡ necessariũ ex suppositiõe. Preterea. quicqd deᵘ
potuit põt. virtus eni eius nõ minuiť. sicut nec essen-
tia eius. sꝫ non põt nũc nõ voluisse. qꝛ nõ põt mutari
sua volũtas. ḡ nũcꝙ̃ potuit nõ velle quicquid voluit
sicut ꝛ velle. neutrũ aũt necessariũ absolute sed pos-
sibile mõ ṗdicto. hec ille. Quõ autẽ illud sit possibile
absolute ꝛ non absolute necessariũ. manifestat caᵒ. ṗ-
cedenti scꝫ. 83ᵒ. dicens ꝙ volitũ nõ hꝫ necessariũ or-
dinem ad bonitatẽ que est obiectũ ꝓpriũ diuine vo-
luntatis ꝑ modum quo non necessaria sed possibilia
enunciabilia dicimus si nõ ẽ necessariᵘ ordo ṗdicati
ad subiectũ. vnde cũ diciť: deus vult hoc creatũ. ma-
nifestũ est esse enũciabile nõ necessariũ sed possibile
illo modo quo non dr̃ aliquid possibile ẜm aliquã po-
tentiã. sed quia non necesse ẽ esse nec impossibile est
esse. ut phus tradit 5ᵒ. metaphisice. sicut triangulum
habere duo latera equalia ẽ enũciabile possibile. nõ
tñ ẜm aliquã potentiã. cũ in mathematicis nõ sit po-
tentia necꝫ motus. hec ille. Ex quibᵘ patꝫ quõ deum
velle mundũ esse est absolute possibile. ꝛ nõ necessa-
riũ absolute: sed necessariũ ex suppositione. Sic eni
ponit scũs doctor ṗma parte. q. 19. arti. 3ᵒ. necessariũ
dr̃ dupliciter. scꝫ absolute ꝛ ex suppositiõe. necessa-
riũ absolute indicať aliquid ex habitudine terminoꝝ
utpote qꝛ ṗdicatũ ẽ in diffinitiõe subiecti: sicut neces-
sariũ est hoiem esse aĩal. uel qꝛ subiectum est de rõne
ṗdicati. sicut hoc ẽ necessariũ: numeꝝ esse parem uel
imparem. sic aũt non ẽ necessariũ: sortẽ sedere uel nõ
sedere. vnde non est necessariũ absolute. sed põt dici
necessariũ ex suppositione. supposito enim ꝙ sedeat
necessariũ ẽ eũ sedere dum sedet. Circa diuina igiť
volita hoc cõsiderandũ est ꝙ deum velle quoddam
volitũ scꝫ seipsũ ẽ necessariũ absolute. nõ tñ hoc est
verũ de omnibᵘ que vult. volũtas eni diuina neces-
sariã habitudinẽ habet ad suã bonitatem que est eius
obiectũ ꝓpriũ. vnde bonitatẽ suã esse deᵘ ex necessi-
tate vult. sicut ꝛ volũtas nr̃a ex necessitate vult bti-
tudinẽ. sicut ꝛ quelibet alia potentia necessariã habi-
tudinẽ hꝫ ad ꝓpriũ ꝛ ṗncipale obiectum. ut visus ad
colorem. qꝛ de sui rõne hꝫ ut tendat in illud. alia aũt a
se deus vult inqñtũ ordinãtur ad suã bonitatẽ ut i fi-
nem. ea aũt que sũt in finẽ nõ ex necessitate volumᵘ
volentes finem nisi sint talia sine quibus finis eẽ non
põt. sicut volumᵘ cibũ volentes cõseruationẽ vite. ꝛ
nauẽ volentes transfretare. non sic aũt volumus ea
ex necessitate sine quibᵘ finis eẽ põt. sicut equũ ad am-
bulandũ. qꝛ sine hoc possumus ire. ꝛ eadẽ rõ ẽ i alijs.
vnde cũ bonitas dei sit ꝛ ꝑfecta eẽ possit sine alijs cũ
nihil ꝑfectionis ei accrescat ex alijs. seqtur ꝙ alia a se
eũ velle nõ sit necessariũ absolute. ꝛ tñ est necessariũ
ex suppositione. supposito eni ꝙ velit nõ põt nõ vel-
le. qꝛ non põt voluntas eius mutari. hec ille. Idẽ po-
nit de veritate vbi sup̃. ad ṗmũ. ¶ 4ᵃ ꝯ̃ ẽ ꝙ deus ali-
qua vult voluntate antecedẽte q̃ nõ vult voluntate
cõsequẽte. Istã ꝯnẽ ponit ꝛ ꝓbat scũs doctor de ve-
ritate. q. 23. arti. 2ᵒ. dicẽs: Uoluntas diuina ꝑ añcedẽtẽ
ꝛ ꝯsequẽtẽ ꝯuenienter distinguiť. cuius distinctiõis in-
tellectᵘ ex verbis Damas. est assumẽdus q hãc distin-
ctionẽ introduxit. dicit eni 2ᵒ. liᵒ. ꝙ volũtas añcedẽs
est acceptio dei ex ipso existẽs. sed volũtas ꝯsequẽs
est ꝯcessio ex nr̃a causa. Ad cuius euidentiã sciendũ
est ꝙ in qualibet actione ẽ aliquid ꝯsiderandũ ex pte
agentis. ꝛ aliqd ex pte recipiẽtis. ꝛ sicut agens ẽ ṗus fa-
cto ꝛ ṗncipalius. ita illud qd̃ est ex parte facientis est
ṗus nãliter eo qd̃ est ex parte facti. sic patꝫ i opatiõe
nature ꝙ ex pte virtutis formatiue q̃ est in semine est
ꝙ aĩal ꝑfectũ ꝓducať. sed ex parte materie recipien-
tis q̃ qñcꝫ ẽ indisposita contingit qñcꝫ ꝙ non ꝓduciť
ꝑfectũ aĩal. sicut ꝯtingit in ptibᵘ monstruosis. ꝛ sic di-
cimᵘ de ṗma intentione nature esse ꝙ aĩal ꝑfectũ ꝓ-
ducatur. sed ꝙ ꝓducať aĩal impfectũ ẽ ex 2ᵃ intẽtiõe
nature q̃ ex quo nõ põt materie ꝓpť suã indispositio-
nẽ tradere formã ꝑfectã. tradat ei illud cuiᵘ ẽ capax.
ꝛ similiter ẽ ꝯsiderandũ in opatiõe dei q̃ opať in cre-
aturis. qꝛuis eni ipse in sua opatione mãm non requi-
rat. ꝛ res a ṗncipio creauerit nulla mã ṗexistẽte. nũc
tñ opatur in rebᵘ quas ṗ creauit eas administrans ṗ-
supposita nã quã eis dedit. qꝛuis etiã possit a creatu-
ris oẽ impedimentũ auferre que impfectionis capa-
ces existũt. tñ ẜm sapientie sue ordinẽ disponit de re-
bus ẜm eaꝝ condictionẽ ut vnicuicꝫ tribuat ẜm suũ
modum. illud ḡ ad qd̃ deus creaturã ordinauit qꝛtũ
est de se dr̃ esse volitũ ab eo qsi ṗma intentione siue
voluntate añcedente. sꝫ qñ creatura impediť ꝓpter
sui defectũ ab hoc fine. nihilominᵘ tñ deus implet in
ea illud bonitatis cuius ẽ capax. ꝛ hẽ qsi de 2ᵃ inten-
tiõe eiᵘ. ꝛ dr̃ volũtas ꝯsequẽs. Quia ḡ deᵘ oẽs homi-
nes ꝓpť btitudinẽ fecit. dr̃ voluntate añcedẽte velle
oẽm hoiem saluũ fieri. sed quidã saluti sue aduersan-
tur q̃s ordo sapie sue ad salutẽ venire nõ patiť ꝓpter
eoꝝ defectũ. implet in eis alio mõ illud qd̃ ad suam
bonitatẽ ptinet scꝫ ꝑ iusticiã dãnans. ut sic dũ a ṗmo
ordine volũtatis deficiũt. in 2ᵐ labanť. ꝛ dũ volũta-
tem dei nõ faciũt impleať in eis volũtas dei. ipse aũt
defectus pctĩ quo aliqs redditur dignᵘ pena in pñti
uel in futuro non est volitus a deo necꝫ volũtate an-
tecedẽte necꝫ ꝯsequẽte. sed ẽ ab eo solũmodo ꝑmis-
sus. nec tñ ẽ intelligẽdũ ꝙ de ṗdictis intẽtio dei fru-
strari possit. qꝛ istũ q non saluať ṗsciuit ab eterno fo-
re non saluandũ. nec ordinauit ipsum in salutem ẜm
ordinẽ ṗdestinatiõis q est ordo absolute voluntatis.

sed q̃ntũ ex pte sua est dedit ei nãm ad btitudinẽ ordinatã. hec ille. Et ibidẽ ad p̃mũ ⁊ 2m ponit quõ in dina volũtate non est ordo nec distinctio ex pte actus volũtatis sed solũ ex pte volitoꝝ. nõ quidẽ fm diuersa volita ꝫ in respectu ad vnũ ⁊ idẽ volitũ ꝓpter diuersa i eo repta. sicut aliquẽ hoiem vult saluare volũtate añcedente rõne humane nature quã ad salutẽ fecit. sed vult eũ dãnari volũtate ↄ̃sequẽte ꝓpter pctã que in eo īueniunť. Itẽ p̃ma pte. q. 19. arti. 6o ad p̃mũ sic ait: Sciendũ ꝙ vnũqđq3 fm ꝙ ẽ bonũ sic ẽ volitũ a deo. aliqđ autẽ põt esse in p̃ma sui ↄ̃sideratione fm ꝙ absolute considerať bonũ uel malũ. qđ tñ ꝓut cũ alio adiũcto ↄ̃siderať q̃ est consequẽs eius cõsideratio ecõtrario se hꝫ. sicut hoiem viuere ẽ bonũ ⁊ hoiem occidi malũ fm absolutã ↄ̃siderationẽ. sed si addatur circa aliquẽ hoiem ꝙ sit homicida uel viuens in periculum multitudinis. sic bonũ est eũ occidi ⁊ malũ est eũ viuere. vnde põt dici ꝙ iustus iudex antecedẽter vult oẽm hoiem viuere. ꝫ ↄ̃sequẽter vult homicidã suspẽdi. similiť deus vult antecedenť oẽm hoiem saluũ fieri. sed ↄ̃sequẽter vult q̃sdã dãnari fm exigẽtiã sue iusticie. nec tñ illud qđ añcedẽter volum⁹ sed fm qd. qꝛ volũtas cõpatur ad res fm ꝙ sũt in seipsis. in seipsis aũt sũt in pticulari. vnde simpliciť volum⁹ aliquid fm ꝙ illud volum⁹ cõsideratis oib⁹ circũstãtijs pticularib⁹: qđ ẽ ↄ̃sequẽter velle. vnde põt dici ꝙ iudex iustus simpliciť vult homicidã suspendi. ꝫ fm qd vellet eũ viuere scꝫ inq̃ntũ ẽ hõ. vnde magis põt dici velleitas q̃ȝ absoluta volũtas. hec ille. Idem ponit p̃ sen. dis. 46. q. 1. arti. p̃. dicens: Scđm Damas. inquit voluntas ẽ duplex scꝫ añcedẽs ⁊ ↄ̃sequẽs. ⁊ hoc ↄ̃uenit non ex aliq̃ diuersitate volũtatis dine: sed ꝓpter diuersas ↄ̃ditiones ipsius voliti. põt enim in vnoquoq3 hoie ↄ̃siderari nã eius ⁊ alie circũstantie ipsi⁹ ut ꝙ est volens ⁊ preparans se ad salutẽ suã. uel etiã repugnãs ⁊ ↄ̃trarie agens. si igiť in hoie tñ nã ipsi⁹ ↄ̃sidereť. eq̃liter bonũ est oẽm hoiem saluari. qꝛ oẽs ↄ̃ueniũt i nã hũana. ⁊ cũ oẽ bonũ sit volitũ a deo. hꝫ etiã de⁹ vult. ⁊ hoc vocať volũtas añcedẽs q̃ oẽs hoies vult saluos fieri fm Damas. ⁊ hui⁹ voluntatis effect⁹ ẽ ipse ordo nature in finẽ salutis ⁊ ꝓmouẽtia in finẽ oibus coiter ꝓposita tam nãlia q̃ȝ gratuita. sic potẽtie nãles ⁊ precepta legis ⁊ hꝫ. ↄ̃sideratis aũt oib⁹ circũstantijs psone sic nõ īueniť de oib⁹ eq̃liť bonũ esse ꝙ saluentur. bonũ eni ẽ eũ q se p̃pat ⁊ ↄ̃sentit saluari ꝑ largitatem diuine gratie. nolentẽ ħo ⁊ resistentẽ non ẽ bonũ saluari. qꝛ iustũ non est. ⁊ qꝛ hoc mõ se hꝫ aliqđ ad hoc ꝙ sit volitũ a deo. sicut se hꝫ ad hꝫ ꝙ sit bonũ. iõ istũ hominẽ sub istis ↄ̃ditionib⁹ ↄ̃sideratũ nõ vult de⁹ saluari. ꝫ tñ istũ q ẽ volẽs ⁊ ↄ̃sentiẽs. ⁊ hoc dř volũtas cõsequẽs eo ꝙ p̃supponit p̃sciam operũ non tanq̃ȝ cãm volẽtis. sed q̃si rõnẽ voliti. hec ille. Et ibidẽ ad 2m diť Volũtas añcedẽs põt dici volũtas cõditionata. nec tñ ẽ imꝑfectio ex pte voluntatis dine sed ex pte voliti qđ nõ accipiť cũ oibus circũstantijs que exigũtur ad rectũ ordinẽ in salutẽ. hec ille. ¶ 5a ↄ̃ est ꝙ licꝫ dei voluntas ↄ̃sequẽs semꝑ impleať. nõ tñ necessitatem reb⁹ volitis gñaliter imponit. ꝓ p̃ma pte hui⁹ ↄ̃nis ꝓbat sciũs Tho. p̃ sen. dis. 47. q. 1. arti. p̃. dicẽs: Quicquid deus vult volũtate ↄ̃sequẽte totũ fit. non aũt qcqd vult volũtate antecedẽte. qꝛ hꝫ non simpliciter vult ⁊ ꝑfecte. sed fm quid tñ. nec illa imꝑfectio ẽ ex pte volũtatis sed ex cõditiõe voliti. est eni ecõtrario de voluntate ⁊ cognitiõe speculatiua. cognitio enim speculatiua ꝑficiť in abstractiõe a singularib⁹. ꝫ voluntas ⁊ qcqd aliud ẽ ordinatũ ad opus ꝑficiť in pticulari circa qđ est opatio. illud ḡ est simpliciť ⁊ ꝑfecte volitũ qđ subiacet volũtati fm oẽs pticulares cõditiones circũstantes ipsum pticulare. ⁊ hoc ptinet ad voluntatẽ ↄ̃sequentẽ q̃ respicit opus ⁊ dispositiones qbus aliqs sufficienter ordinať ad hoc ꝙ sit sibi ↄ̃ueniens hoc qđ dř deus velle ut salueť uel hꝫ. ⁊ iõ talis volũtas nõ põt impediri. sic nec p̃scia cui subijciť res fm illas ↄ̃ditiones qb⁹ i actu cõsistit. illud aũt qđ ẽ rectũ ⁊ bonũ fm aliquã ↄ̃ditionẽ rei vlem cõsideratum non hꝫ rõnẽ voliti simpliciter sed fm qd. sic istũ hoiem inq̃ntũ est hõ ẽ bonũ saluari eo ꝙ nã sua ad hoc ẽ ordinata ⁊ de⁹ hoc vult voluntate añcedente fm quã nõ dř aliqd velle simpliciť. ⁊ iõ talis volũtas põt non impleri. hec ille. Eandem ptẽ ↄ̃nis ꝓbať p̃ma pte vbi statim dixi. ait eni sic: Necesse ẽ semꝑ dei voluntatẽ impleri. Ad cui⁹ euidentiã ↄ̃siderãdũ ẽ ꝙ cũ effectus conformeť agenti fm suã formã. eadem rõ ẽ i causis agentib⁹ q̃ est in causis formalib⁹. in formis aũt sic ẽ ꝙ licꝫ effectus aliquis possit deficere ab aliq̃ forma particulari. tñ a forma vli nihil deficere põt. põt eni eẽ aliqd qđ nõ sit hõ uľ viuũ. nõ põt aũt aliquid eẽ qđ non sit ens. vnde ⁊ hoc idẽ in causis agẽtib⁹ accidere oꝫ. põt eni aliqd fieri extra ordinẽ alicui⁹ cause agentis pticularis. non autẽ extˀ ordinẽ cause vlis sub qua oẽs cause pticulares comphendunť. qꝛ si aliqua cã pticularis deficiat a suo effectu. hoc ẽ ꝓpter aliã aliquã pticularẽ cãm impedientẽ q̃ ↄ̃tinetur sub ordine cause vlis. vnde effect⁹ ordinẽ cause vlis nullo mõ põt exire. ⁊ hꝫ pꝫ in causis corpalib⁹. põt eni ipediri ꝙ aliq̃ stella nõ ꝓducat suũ effectũ. ꝫ tñ qcunq3 effect⁹ ex causa corporea impediẽte in rebus corpalibus cõsequať. oꝫ ꝙ reducať ꝑ causas medias in vlem v̄tutẽ p̃mi celi. cũ igiť voluntas dei sit vlis causa omniũ rerũ. impossibile ẽ ꝙ dina volũtas suũ effectũ nõ cõsequať. vnde qđ videť recedere a diuina voluntate relabitur in eã fm aliũ ordinẽ. sicut pctõr q q̃ntũ ẽ i se recidit a diuina volũtate peccando: incidit in ordinẽ diuine voluntatis dũ ꝑ eius iusticiam puniť. hec ille. ¶ 2am partẽ ħo ꝓbat p̃ ↄ̃ gentiles. ca. 86. Diuina inquit volũtas ↄ̃tingentiã nõ tollit. nec necessitatẽ absolutam rebus imponit. vult enim de⁹ oĩa que requirunť ad rem quã vult. sed aliquibus reb⁹ fm modũ sue nature competit ꝙ sint ↄ̃tingentes non necessarie. igitur vult res aliquas esse contingentes. efficacia aũt diuine volũtatis hoc exigit ut non solũ sit qđ deus vult. sed etiam ut hoc modo sit sicut deus vult illud esse. nam etiã in agentibus naturalibus cũ virtus agens est fortis assimilat sibi suũ effectũ non solũ q̃ntũ ad speciẽ sed etiã q̃ntũ ad accidẽtia q̃ sũt quidam modi ipsi⁹ rei. igiť efficacia dine volũtatis con-

tingentiam nō tollit. Preterea necessitas ex suppositione in causa non pōt concludere absolutā necessitatem in effectu. deus aūt vult aliquid in creatura nō necessitate absoluta sed solū que est ex suppositione ut supra ostensū est. ex voluntate igit̄ diuina nō pōt cōcludi in rebus creatis necessitas absoluta. hec aūt sola excludit contingentiam. Nam et cōtingentia ad vtrūlibet redduntur ex suppositiōe necessaria. sicut sortem moueri si currit ē necessariū. diuina igitur volūtas non excludit a rebus volitis ɔtingentiā. non igit̄ sequitur si deus vult aliqd q illud de necessitate eueniat. sed q hec ɔditionalis sit vera et necessaria si deus aliquid vult illud erit. ɔsequēs tñ non oportet eē necessariū. hec ille. Eandem pbat in de veritate. q. zz. arti. 5. dicens: Voluntas diuina nō imponit necessitatem rebus omnibus. cuius quidē rō assignatur a quibusdā ex hoc q cū volūtas dei sit causa omniū pma. pducit quosdam effectus mediantibus causis secūdis que contingentes sūt et deficere possunt. et ideo effectus cause prime sequūt̄ contingentiā. non aūt necessitatē cause pme. Sz hoc videt̄ esse consonū his q ponebant a deo oia pcedere sm necessitatē nature. ut q ab vno simplici pcedat imediate vnum habens aliquā multitudinē. et illo vno mediāte pcedit multitudo. sicut ab vno oio imobili dicūt pcedere aliqd qd est imobile sm subam. sed ē mobile et aliter et aliter se habens sm situm: quo mediāte gñatio et corruptio in istis inferioribus accidit. sm quā viā non potest poni a deo imediate causari multitudinē et res corruptibiles contigentes: qd ē ɔtrie fidei ɔriū que ponit multitudinem rerū omniū et corruptibiliū imediate a deo creatā. utpote pma indiuidua arborū et brutorū aialiū Et ideo oportet aliā pncipalē rōnē assigre ɔtingētie cui tñ passignata subseruiat. oportet eni patiens assimilari agēti. et ideo si agens sit fortissimū erit similitudo effectus ad cām agentem pfecta. si aūt sit debile erit similitudo impfecta. sicut pter fortitudinē virtutis formatiue in semine filius assimilatur patri. non solū in nā speciei. sed etiam in multis accidentibus. ecōuerso vo ppt debilitatē pdicte virtutis deficit pdicta assimilatio ut dr in libro de aialibus. voluntas aūt diuina est agens fortissimū. vnde oportet eius effectū ei omnibus modis assimilari non solū ut fiat illud quod deus vult fieri qd est qsi assimilari sm rōnē speciei. sz ut fiat illo mō quo deus vult illud fieri. ut necessario uel ɔtingēter cito uel tarde. qd est qsi quedam assimilatio sm accidentia. et hunc quidē modū rebus diuina voluntas pfigit ex ordine sue sapiētie. sm aūt q disponit aliquas res sic uel sic fieri. adaptat eis causas illo mō quo disponit. quē tñ modū posset rebus inducere etiam illis causis non mediantibus. et sic nō dicimus q aliqui diuinorū effectuū sint cōtingentes solūmodo pter ɔtingentiā causarū secūdarū. sed magis pter dispositionē diuine voluntatis q talē ordinē rebus prouidit. hec ille. Itē eadē. q. arti. 4. ad 15m. dicit Volūtas ad volitū habet duplicē respectū. pmū quidem habet ad ipsū inqtū ē volitū. 2m vo habet ad illud inqtū est pducendū in actu p voluntatem. et hic quidē respectus psupponit pmū. p eni intelligimus voluntatē velle aliquid. deinde ex hoc ipso qd vult illud intelligimus qd pducit in rerū nā si voluntas sit efficax. Primus g respectus diuine volūtatis ad volitū nō est necessarius absolute pter improportionē voliti ad finē qui est rō volendi ut dictū est. vnde non est necessariū absolute q velit illud. sed secūdus respectus est necessarius pter efficaciā diuine volūtatis. et exinde est q de necessitate sequit̄ si deus vult aliquid voluntate bñplaciti q illud fiat. hec ille. Easdē pbationes ponit pma parte. q. 19. arti. 8. Itē sup 6. metaphisice in fine illius capli. Qd aūt sint pncipia et cause sic ait: Ex eadem causa dependet effectus et oia que sunt p se accidentia illius effectus. sicut eni homo est a natura. ita et oia eius p se accidentia ut risibile et mētis discipline susceptibile. si aūt aliqua alia causa non faciat hoiem simpliciter sed hoiem talē. non erit eius cōstituere ea que sūt p se accidentia hois. sed vti eis. politicus eni q facit hoiem ciuilem. nō facit eū mētis discipline susceptibilē. sed hac eius pprietate vtitur ad hoc q hō fiat ciuilis. sicut aūt dictū est. ens inqtū est ens habet cām ipsū deū. vnde sicut diuine puidētie subditur ipsū ens. ita et oia accidentia entis inqtū est ens. inter que sunt necessarium et contingens. ad diuinā igit̄ puidentiā ptinet non solū q faciat hoc ens sed ut det ɔtingētiā uel necessitatē. et sm q vnicuiqz ɔtingentiam uel necessitatē dare voluit. pparauit ei causas medias ex quibus de necessitate sequatur uel ɔtingenter iuenit. igitur vnusquisqz effectus sm q ē sub ordine puidentie videtur necessitatē habere. ex quo ɔtingit q hec ɔditionalis ē vera: si aliqd a deo puisū est hoc erit. sm aūt q effectus aliquis ɔsideretur sub ordine cause prime. sic non ois effectus ē necessarius. sed quidā necessarius et quidam contingens sm analogiā sue cause. effectus aūt i suis naturis assimilant̄ causis primis. non aūt remotis. ad quarū ɔditionem ptingere non pñt. sic igit̄ patet q cū de diuina puidentia loquimur. non ē dicendū solū hoc est puisum a deo ut sit. sed hoc ē puisū a deo ut sit ɔtingent̄ uel ut sit necessario. vnde nō sequit̄ sm rōnē. Aristotelis hic inductā q ex quo diuina puidentia ē posita q omnes effectus sint necessarij. sed q necessariū est effectus euenire contingenter uel necessario. quod quidē ē singulare in hac causa scz diuina puidentia. relique enim cause non constituūt legē necessitatis et contingentie. sed ea constituta a supiori causa vtunt̄ vnde causalitati cuiuslibet cause alterius solū subditūr q effectus sit. q aūt sit necessario uel ɔtingenter dependet ex causa altiori que est cā entis inqtū est ens: a qua ordo cōtingētie et necessitatis in rebus puenit. hec ille. Et sicut dicit de prouidētia. ita dicendū ē de volūtate diuina cum puidētia voluntatē includat ut alias diffusius dicebatur. Nec mirari debet qs de eo qd dicit q quilibet effectus sm q subest diuine puidentie est necessarius. p hoc enim nō aliud intendit nisi necessitatē suppositionis que explicatur per cōditionalē determinatā p istū modū q est possibilis sic dicendo: necesse est q si hoc est a deo puisum hoc

euenia t. ꝛ non necessitatẽ absolutam que explicatur
p cathegoricã determinatã mõ necessitat] sic dicẽdo
hoc prouisũ necessario eueniet. ꝛ ꝙ ista sit mens eius
patet p ea que allegaui de pͥmo ↄtra gentiles. ca.° 85.°
¶ Sed cõtra pdicta arguit multipliciter Aureolus.
Et pͥ contra 2am partẽ pͥme ↄnis ꝛ pͥmã 2e pbando ꝙ
deus nullũ velle intrinsecũ habeat elicitiuũ aut pdu
ctiuũ creaturaꝝ. aut cadens ppͥe super eas. arguit
igitur sic: Illud qð necessario sequit̃ ex aliquo neces-
sario simpliciter ꝛ absolute. illud tale est simplicit̃ ne-
cessariũ ꝛ absolute. sed manifestum ẽ ꝙ deo volente
pductionẽ mundi. aut aliquid aliud p aliquo instan-
ti. de necessitate pductio sequitur in ipso instãti. alio-
qn stante voluntate posset non sequi pductio ꝛ p ↄse-
quens non esset efficax volũtas ꝛ posset frustrari: qð
oĩo deo repugnat. constat aũt ꝙ si tale velle intrinse-
cum ponatur ĩ deo illud est necessariũ simplicit̃ ꝛ ab-
solute cum sit ipsemet deus. quicqd enĩ ẽ deus de ne-
cessitate absoluta ẽ deus. ḡ pductio mundi secuta ẽ
de necessitate absoluta ex aliquo necessario absolu-
te ꝛ simpliciter. ꝛ p ↄsequẽs ipsa ẽ necessaria. ꝛ de ne-
cessitate deus pducit quicqd imediate pducit. vñ in
hoc fundatur demonstratio Auicẽne ꝛ suoꝝ sequa-
ciũ qui posuerũt ꝙ quicquid deus pducit de necessi-
tate producit. Sed forte dicet̃ ꝙ licꝫ velle diuinum
sit necessariũ in se ꝛ absolute. non tñ put transit sup
pductionẽ mũdi aut aliquã creaturã. vnde trãsitus
non est necessari⁹ absolute. sed oĩo ↄtingens. est tamẽ
necessari⁹ ex suppositiõe ex quo determinauit se de⁹
ad hoc volẽdũ ab eterno. Si ita dicat̃ nõ valet. talis
enim transit⁹ non põt eẽ ↄtingens nisi fundamentum
uel termin⁹ sit ↄtingens. sed manifestũ ẽ ꝙ terminus
nõ ẽ cõtingens sub rõne qua termin⁹. qꝛ sub illa rõne
nullũ esse habet in se. lꝫ oĩs creatura sit cõtingens re-
spectu esse qð habet in seipsa. nihilominus qꝛ anteꝙ̃
sit transit velle diuinũ super ipsam. vult enim de⁹ ꝙ
res q̃ nondũ est fiat ſm istũ modũ dicendi. Vñ anteꝙ̃
mũdus fieret ſm istos verũ erat dicẽ ꝙ de⁹ volebat
mundũ fieri in tali instanti. cum igitur p illo instanti
mũdus aut pductio eius nullũ esse haberet in se nec
necessariũ nec contingens. non põt dici ꝙ inde oriat̃
necessitas uel contingẽtia illius transit⁹ diuine voli-
tionis sup ipsum. habebat ḡ necessario ab ipso funda-
mento. ꝛ cũ ipsũ velle diuinũ intrinsece non sit cõtin-
gens. imo necessariũ ꝛ. imutabile. oꝫ ꝙ ille transitus
sit simplicit̃ necessari⁹. Et posset rõ p oppositũ sic for-
mari. Quicunq̃ respectus aliquis habet esse ex solo
fundamento ꝛ non ex termino si fundamentũ est ne-
cessariũ absolute oportet ꝙ respect⁹ ille de necessita
te absoluta cõsurgat. sed si deus vult aliquã creatu-
ram que nondũ est fieri. transitus sue volitionis sup
hanc creaturã consurgit ex solo fundamento qð te-
net ex parte dei ꝛ nullo mõ consurgit ex pte creatu-
re. quia nullũ esse habet nisi volitũ. qð quidẽ esse tra-
hit ab isto transitu vnde creatura est volita. qꝛ super
ipsam transit velle diuinũ. ḡ si velle diuinũ in se ẽ qd
absolute necessariũ oportet ꝙ ille transitus quo sup
creaturã transit sit necessarius absolute. ¶ 2° sic. Si
talis transitus ab eterno factus est ↄtingens. ẽ tamẽ
necessari⁹ necessitate suppositionis ex quo determi-
nauit se ꝙ p suũ velle trãseat sup talẽ creaturã. que-
rẽdum est de hac determinatione qd addit sup velle
intrinsece sũptũ ꝛ absolute. aut enĩ aliquid addit rea-
le. aut aliquid rõnis. sed nõ potest dici ꝙ aliqd reale
alioqn aliqd reale eẽt additũ intrinsece diuinitati qð
nullo modo patitur simplicitas diuinitatis. ꝛ iterum
illud reale p necessitatẽ esset qd imutabile ꝛ absolute
necessariũ. qꝛ qcqd ẽ ĩ deo ẽ necesse eẽ. Nec põt dici
ꝙ illud additũ sit tñ rõnis. tum quia illo circũscripto
adhuc vellet de⁹ quicqd vult. tum qꝛ ens rõnis pͥnci-
piũ esset realis pductionis: qð nullo mõ est possibile.
ḡ illud qð fingitur de illo trãsitu ꝛ de illa determina-
tione ab eterno stare non põt. pͥsertim cum oẽ velle ꝛ
oĩs actus apprehensiu⁹ uel appetitiuus dicat̃ seipso
transire sup obiectũ. vnde nihil est dictu ꝙ de⁹ vult
creaturã ↄtingenter nisi realitas illi⁹ volitiõis sit oĩo
contingens. hec ille. ¶ Contra 2am ptẽ ↄnis arguit sic
Illa habitudo quã hꝫ diuinũ velle ad secũdaria obie-
cta cũ dicim⁹ ꝙ deus vult creaturas. uel est idipsum
realiter ꝛ rõne qð ipsũmet velle. uł relatio rõnis. sed
nõ põt dari ꝙ sit relatio rõnis. qꝛ illa nõ hꝫ eẽ nisi ĩ in-
tellectu obiectiue. ꝛ sic nullo mõ itellectu apphẽden-
te illã habitudinẽ nõ erit hꝫ habitudo nec p ↄsequẽs
deus volet obiecta secundaria qð est erroneũ. Nec
potest dici ꝙ sit relatio realis. quia dei ad creaturam
nulla est relatio realis. Et iterũ nihil potest esse reale
in deo qð non sit deus ſm regulã Aug. l. xv.° de trinita-
te dicẽtis ꝙ quicqd hꝫ deus hoc ẽ. ꝛ p ↄsequens talis
habitudo relatio realis poni non põt. Relinquit̃ ḡ ꝙ
sit ipsũmet velle diuinũ ꝛ p ↄsequẽs si habitudo illa ẽ
contingens ꝛ velle ↄtingens erit. positũ ẽ aũt ꝙ ipsũ
met diuinũ velle in se ꝛ absolute sit necessariũ. ḡ ne-
cesse ẽ ꝙ illa habitudo que trãsit sup obiectũ qðcũq̃
sit necessaria. ¶ 2° Ideo volũtas stante habitudine
necessaria respectu finis hꝫ habitudinẽ ↄtingentem
ad ea que sunt ad finẽ. quia actus ille quo vult pͥcise
finẽ ẽ ali⁹ ab actu illo q̃ vult illud qð est ad finẽ pꝑter
finẽ. alio nãq̃ actu vult qs sanitatem absolute. ꝛ alio
potionẽ pꝑter sanitatẽ. qð apparet. qꝛ in primo actu
finis ẽ volitus pͥcise. In 2° ꝯo non ẽ volitus ſ3 inten-
tus. ꝛ ẽ circũstantia act⁹. ꝛ ideo possibile est ꝙ actus
qui transit sup finẽ. sit forsitan necessari⁹. ꝛ cũ hoc ꝙ
act⁹ transiens sup illud qð ẽ ad finẽ pꝑt finẽ remane-
at ↄtingẽs. sed ĩ deo nõ ẽ nisi vnic⁹ act⁹ q̃ vult bonita-
tẽ suã ꝛ oẽm creaturã. ḡ si habitudo quã hꝫ illud vel-
le ad bonitatẽ suã ẽ necessaria. ꝛ habitudo illa etiam
erit necessaria quã hꝫ ad bonitates creatas. vñ eadẽ
necitate cõplacet in oĩ bonitate pticipata q̃ cõplacet
ĩ sua bonitate. impossibile ẽ igit̃ qn deus diligat oẽm
entitatẽ pticipantẽ suam bonitatẽ. ¶ Et confirmat̃
qꝛ secus ẽ de eo qð diligit̃ pꝑter finẽ. quasi sit indu-
ctiuũ finis ipsius. ꝛ de eo qð nõ inducit finem. sed est
quedã deriuatio ꝛ pticipatio eius. non enĩ diligit de⁹
creaturas ut mediantibus ipsis acquirat perfectio-
nẽ. sed quia sunt participantes suam perfectionem
vnde ea necessitate q̃ cõplacet in se cõplacet ĩ oĩ qd

ditate creabili uel creata. et ita nō habet ad bona creata habitudinē ɔtingētē. ¶ 3°. Illa habitudo ē necessaria quā ipossibile ē nō eē et fuit impossibile ab eterno. sed si diuinū velle itrinsecā hʒ habitudinē ad creationē mūdi ita ꝙ deus voluerit ꝓ illo instanti ꝙ mūdus fieret. habitudinē illā impossibile fuit nō esse ab eterno. qꝛ daꝛ oppositū ꝙ fuit possibilis nō eē. sequitur ꝙ habitudo opposita potuit inesse videlicʒ ꝙ deꝰ potuit ab eterno nolle mundū creare ꝓ illo instanti quo creauit. si aūt potuit nolle sequiꝛ ꝙ illud nolle potuit esse deus. qꝛ deus ē suū nolle et suū velle et quicqd ē i ipso. constat aūt ꝙ quicqd potuit eē deꝰ de necessitate est deꝰ et hodie ē deus. ꝗre si aliquo velle intrinseco potuit ab eterno nolle mūdū creare. et hodie oꝫ ꝙ habeat illud nolle. cū igiꝛ nō habeat cū iam creauit. sequitur ꝙ habere nō potuit tale nolle. et ita habuit voluntatē creandi de necessitate sic ꝙ impossibile fuit aliter se habere. sed hoc ē totaliꝛ absonū et erroneū. ꝗ nō pōt dici ꝙ velle diuinū habeat habitudinē ɔtingentē imo nec aliquā habitudinē ꝭm quā sit verū dicere ꝙ deus voluit aut noluit creare mūdū. hec ille. ¶ Contra zᵃᵐ partē 3ᵉ ɔ̄nis arguit sic ꝓbādo ꝙ deꝰ nō determinat se ab eterno ad ꝓducendū aliqd ꝑ aliqō velle itrinsecū. Si eñ inquit deus deꝛminet se ad ꝓducēdum ꝑ aliqō velle intrinsecū. aut illud velle respicit eqliter vtrāqꝫ ꝑtē ɔtradictionis videlʒ ꝓducere et nō ꝓducere. aut respicit tm̄ alterā ꝑtē scʒ ꝓducere. sʒ nō pōt dari ꝑmū. qꝛ ꝑ tale velle cū esset indeterminatū ad ꝓducere et nō ꝓducere non determinareꝛ deꝰ ad ꝓducere. Nec pōt dari zᵐ. qꝛ si tale velle esset determinatū ad ꝓducere tm̄. querendū erit: an velle ei oppositū scʒ velle nō ꝓducē potuerit in deo eē ab eterno. uel ita insit sibi velle ꝓducere ꝙ non potuerit ab eterno inesse sibi nolle ꝓducere. non pōt aūt dari ꝑmū. qꝛ qcqd potuit ab eterno eē in deo hodie ē in deo cū qcqd potuit eē i deo potuit eē deus. et qcqd potuit eē deus actu sit deus. erit igiꝛ i deo nō solū ꝓducere velle. imo et velle non ꝓducere. et ꝑ ɔsequēs nō magis intrinsece determinabiꝛ ad ꝓducendū ꝗ ad nō ꝓducendū. Si aūt deꝛ zᵐ ꝙ scʒ velle ꝓducere sic sit i deo ꝙ ab eterno nō potuit illud nō velle aut velle nō ꝓducere. seqꝛ ꝙ vult ꝓducere necitate absoluta. et ꝑ ɔsequens qcqd ꝓducit absoluta necitate ꝓducit. qō erroneū ē. seqꝛ ꝗ ꝙ nullo velle intrinseco determineꝛ ad producendum. ¶ z°. Per illud non determinatur deꝰ ad ꝓducendū qō i deo nō ē. sed velle ꝓducere qō ꝓducit in deo nō ē. qō pʒ. tū qꝛ tale velle imperfectionē includit cū sit in qdā tendentia et respectu non habiti. et expectās ꝑ fine ipsam ꝓductionē q̄ habita iam cessat. qō oīo deo repugnat. tū etiā qꝛ uel ē tm̄ i deo velle ꝓducere absqꝫ hoc ꝙ sit in eo velle nō ꝓducere. et tūc cū oē qō ē in deo deꝰ sit. impossibile ē ꝙ velle nō ꝓducere fuerit uel esse potuerit vnꝗ in eo. et qꝛ illud velle ꝓducere potuerit nō fuisse alias potuit aliquid esse deus qō non ē deꝰ. et aliquid ē deus qō nō potuit non esse deus. uel vtrūqꝫ velle est in deo velle quidē ꝓducere et velle nō ꝓducere. et hoc ē magis impossibile. qꝛ querendū erit ꝗd vincet. et cū sint equalia nec deꝰ ꝓducet nec nō ꝓducet. et ita altera ꝑs ɔtradictionis nō erit vera ɔ̄ illud qō dicit ꝑmū ꝑncipiū. ꝗ nihil est dictu ꝙ deus aliq velle intrinseco determinetur ad ꝓducendū. ¶ 3°. Oē qō determinat se mouet se. et omne qō determinaꝛ mouet. sed ꝑmū ꝑncipiū qō est deus est oīo imobile. non igiꝛ pōt determinari ad aliquid volendū. nec pōt se determinare ad aliqd velle etiā ab eterno. ꝓducet ꝗ ceteri ab hoc ꝙ determinauerit se. vnde imaginans ꝙ deꝰ determinauerit se ab etno ad volēdū alterā ꝑtē ɔtradictiōis q̄si eēt i potētia ad vtrāqꝫ ꝑtem q̄tū erat ex se. sed determinauerit se ad alterā. isti habent imaginari ꝙ deꝰ moueat se et actuet se. et ꝙ q̄tū ē ex se sit in potentia. et multa alia absona que implicanꝛ in his dictis. vnde in hoc meliꝰ dixerūt ꝑhi ꝗ aliq catholici cū ponerent ꝙ deꝰ in seipso erat determinatꝰ ad velle ꝓducere mūdū ne si eēt indeterminatꝰ ad velle hoc et ad non velle esset in potētia et indigeret alio extrahēte ipsū de potētia ad actū. et ꝓpꝪ hʒ catholice ɔcedē oꝫ ꝙ siue deꝰ ꝓducat siue nō ꝓducat nulla imutatio aut determinatio itrinsece sit in ipso. ¶ 4°. Deus ꝑfectioꝛ ē in agendo q̄cūqꝫ alio agente creato. sed voluntas ut actiua mouet seipsam ut passiuā absqꝫ hʒ ꝙ ipsa ut actiua ꝑus determineꝛ. vnde ipsa existēte indeterminata ut actiua est videmꝰ ꝙ determinat passiuū suū. qꝛ si ut actiua ꝑus se determinaret ꝓcedereꝛ i infinitū. ꝗ multo fortius deus absqꝫ hoc ꝙ determineꝛ intrinsece poterit exterius determinare ꝓducere uel nō ꝓducere. ¶ Confirmaꝛ. qꝛ constat ꝙ magne ꝑfectionis ē in agente si pōt determinate agere ad extra absqꝫ hoc ꝙ determineꝛ ad intra. et ꝑ ɔsequēs iste modus agēdi attribuendus ē deo. vnde ex imperfectione rōnaliū creaturarū ꝓcedit ꝙ non possint determinate agere nisi determinenꝛ intrinsece in sua volūtate. et eēt maioris ꝑfectionis si absqꝫ oī determinatiōe intrinseca agerent ad extra determinate. ¶ 5°. Si deus nō pōt determinate ꝓducere nisi q̄tenꝰ ad hoc determinaꝛ ꝑ suū velle querendum est quō se determinat intrinsece ad tale velle. aut eñ indeterminatus existens ad velle ꝓducere et velle non ꝓducere determinat se ad alterum aut exigitur ꝑdeterminatio ex qua seqꝛ ꝙ se determinet. sed nō pōt dari zᵐ. qꝛ ꝓcedereꝛ in infinitū. determinatio nāqꝫ ꝑexigeret determinationē aliā ꝑceden tem et illa aliā et sic in ifinitū. ꝗ necesse ē ꝙ aliqd indeterminatū existens possit aliquid determinate ꝓducere. et multo meliꝰ est ꝙ illa determinata ꝓductio sit ad extra ꝗ ad intra i deo. qꝛ intrinsece deꝰ determinari non pōt. ¶ Cōtra 4ᵃᵐ ɔ̄nē arguit ꝙ iste modꝰ dicēdi nō ē ɔueniēs in hʒ ꝙ dicit velle diuinū attingere aliqō volitū in particulari ꝭm oēs ɔditiōes illud singulare circūstātes sic ꝙ tale velle sit efficax nec possibile impediri qō ē positū in 5ᵃ ɔ̄ne. arguit ꝗ sic. Constat ꝙ si tale velle ponereꝛ in deo eēt idē qō deꝰ. et ꝑ ɔsequēs esset quoddam necesse esse necessitate absoluta. nec posset etiam ab eterno deus non habuisse tale velle. sʒ ab ipso cum sit efficax ꝭm istos de necessitate et immutabiliter effectus seqreꝛ. ex quo tale velle positū est. ergo necessitate absoluta deus producet et faciet

illud sup qd trãsit tale velle. h aũt catholice poni non
põt. igit tale velle poni nõ põt in deo. h ille. ¶ Cõtra
5am ꝯnẽ arguit sic. Diuinũ velle circa causata hꝫ rõnẽ cõ
placẽtie ⁊ non desiderij. ergo nullã hꝫ circa causata rõnẽ
causalitatis extra. sequit ꝑmã partẽ ꝯnis esse falsam.
assumptũ ꝓbat sic. ꝯstat ꝙ volũtas dei efficax nõ hꝫ
necessitatẽ simplicit ⁊ absolutã. alioqn q̃ facit deꝰ fa
ceret necessitate absoluta. sed manifestũ est ꝙ amor
complacentie infinite q̃ deus complacet in se. ⁊ ex h
cõplacuisse dicitur in oi bono. est amor necessarius
simpliciter ⁊ absolute: ea quidẽ necẽitate qua deꝰ com
placet in omni bono ⁊ in omni entitate: Juxta illud
Sap. Diligis omnia que sunt. ergo hꝫ velle non ẽ ef
ficax nec actiuũ nec ꝑncipiũ productiuũ eorũ que fi
unt extra. ¶ 2o. Nullũ velle quod habet rõnem quie
tis ⁊ finis dicit actiuũ aut motiuũ ad extra. desideriũ
quidẽ alicuius rei mouet ad ꝓsecutionẽ illius. dele
ctatio ṽo aut complacẽtia nõ mouet imediate nisi ꝑ
quãto excitat desideriũ. ⁊ huiꝰ rõ ẽ. qꝛ cõplacentia hꝫ
rõnẽ spũalis quietis ⁊ nõ alicuiꝰ motionis. ⁊ ꝓpt hoc
non sequtur exterior motio imediate nisi q̃tenꝰ ex com
placentia quedam spũalis ⁊ interior motio in appeti
tu consurgit. sed velle efficax est illud quid motiuũ ⁊
actiuũ ad extra. ergo velle diuine complacentie licꝫ sit
infinitum non tamẽ habet efficientie rõnem. ¶ 3o. Ex
his que experimur in nobis complacentia non ẽ effi
cax ad agendũ nisi ex cõplacentia desideriũ excite
tur. volamꝰ enim omnes bona ⁊ complacemꝰ in eis
eligimus aũt nequaq̃ ut dicit phus 8o. ethicoꝝ. ⁊ ex
perimur ꝙ quãtũcũq̃ sit magna cõplacentia i men
te respectu alicuiꝰ rei. si fuerit sine desiderio ⁊ appeti
tu sine electione ꝓsequẽdi ⁊ acquirendi rem illã. non
mouet ex illa complacentia quãtũcunq̃ intensa. er
go nec deus ꝓducit ex suo velle cõplacentie. ac con
sequẽter rõ efficacie non põt attribui ipsi velle. ¶ 4o.
Illud quod indifferenter se habet ad aliqua nec plus
determinatur q̃ꝫ reliquũ non ẽ causa imediata ꝙ al
terum determinate fiat. sed velle diuine complacen
tie indifferenter se habet siue res sit siue non sit. eque
enim complacuit deus ab eterno in seipso ⁊ oi quid
ditate creabili ⁊ in oi bono. sicut complacet hodie re
bus creatis. ergo ex illo velle complacẽtie nõ deter
minat se deus magis ad ꝓducendũ q̃ꝫ ad nõ ꝓducen
dum. ¶ 5o. quia ratio efficacie non potest deo attribui
rõne alicuius intrinsece volitiõis. qd patet. quia i deo
nullũ est velle nisi solius complacentie ⁊ voluptatis
beate. ois eni alia intentio voluntatis repugnat diui
ne ꝑfectioni. quia constat ꝙ nullus actꝰ voluntatis
potest poni in deo qui non habeat deũ ꝓ obiecto pri
mario sic ꝙ ꝑus oportet illũ actũ attingere bonitatẽ
diuinam. sed solus actus complacentie talis ẽ. cõpla
cendo nãq̃ in sua bonitate potest deus complacere
in oi bono. actus autẽ desiderij aut volitiõis qui ten
dat in aliquid ut illud habeatur nullo mõ põt ꝑus at
tingere diuinitatẽ. si deus enim vult ⁊ appetit ꝙ ali
quid fiat tale velle non põt ꝑus transire sup diuinita
tem. non eni est verũ ꝙ deus appetat aut desideret
aut velit diuinitatẽ nisi volitiõe complacẽtie. ergo nullũ
aliud velle põt poni in deo. Et si dicat ꝙ non ẽ incon
ueniens deum velle aliquid creature complacẽdo ⁊
concupiscendo ⁊ appetendo illi bonũ. ⁊ tñ ꝙ hoc no
sit sibi. qꝛ ẽ eẽntialiter omne bonũ. Si ita dicat nõ va
let. qꝛ tũc esset aliquis actus in deo qui haberet crea
turam ꝓ ꝑmario obiecto. sic ꝙ actus ille nullo modo
transiret in deũ ut in obiectũ. hoc aũt repugnat diue
ꝑfectioni cũ a phis ⁊ theologis coiter sit concessum
ꝙ voluntas non habet aliquid ꝓ obiecto ꝑmario nisi
deũ. hec Aureolꝰ. ¶ Cõtra 2am ꝑtẽ eiusdẽ ꝯnis argu
it Bernardus 3a parte sũme ꝯ ꝓpelagiũ ca. 3o. ꝑsic.
Deus põt nẽcitare oẽm voluntatẽ creatã necessitate
naturaliter ꝑcedente. sed hoc non posset aliq̃d aliud
faciendo q̃ꝫ tñ volẽdo. quoniã nullo alio modo agit
ad extra. nec aliter volendo q̃ꝫ ꝑus nãliter ⁊ semꝑ sic
vult. igitur deus necessitat de facto quãlibet volun
tatẽ creatã ad quẽlibet actum suũ liberũ ⁊ ad quali
bet cessationẽ ⁊ vacationem ab actu necessitate nãli
ter ꝑcedente. Añs pꝫ pro ꝑte ꝑma. sextuplicit. Tũ pa.
qꝛ omnis potentia in ꝓportione debita fortior potest
necessitare debiliorẽ nãliter sibi subiectam i qualibet
sua actione. ⁊ isto modo se hñt ad inuicem voluntas
diuina ⁊ angelica ⁊ humana. vnde phus 5o. metaphi
sice diffiniens ꝑora sic ait: Alia dicunt ꝑora sm pote
statem. excedens eni potestate ꝑus qd ⁊ potẽtiꝰ. tale
ṽo ẽ cuiꝰ sm ꝑuolũtatẽ seq necẽ ẽ alterũ ⁊ posteriꝰ. ut
nõ mouẽte illo moueatur ⁊ ẽ ꝑuoluntas ꝑncipiũ. vbi
trãslatio quã exponit Auerrois hꝫ. sic etiã illud qd ẽ
fortiꝰ dr añ. ⁊ tale ẽ illud qd cogit seq alteꝝ suã volũ
tatẽ ita ꝙ si illud qd ẽ añ nõ mouet nõ mouebit illud
qd pꝰ. ⁊ si mouet mouebit. ⁊ volũtas ẽ ꝑncipiũ h. sup
qd Auerrois sic dic. Uñter dr añ illud qd cogit illud
qd est pꝰ. ⁊ volũtas eiꝰ ꝯseqt volũtatẽ suã. qñ volun
tas debilioris seqt volũtatẽ fortioris. Tũ 2o qꝛ pona
tur ꝙ eẽt tñ vnꝰ vir ⁊ vna mulier. tũc extra q̃ species hu
mana nõ põt deficere nec sine gñatiõe saluari. necẽ ẽ
eos voluntarie gñare. nec põt qs fingẽ ꝙ licꝫ neces
sario volũtarie gñabũt. nõ tñ hac vice ul illa. iõ qlibet
eoꝝ cõcubitꝰ erit liber. nec ulli necessitati subiectus.
qꝛ ponat ꝙ vir ⁊ mulier tñ ꝓcesserint in diebus suis
gñatiõi aptis ꝙ nõ remaneat sibi tẽpꝰ nisi ꝓ vnico tali
actu. tũc statim necessario illũ actũ vnicũ necessario
exercebũt. nã sine volũtate gñatio nõ fieret. illud aũt
qd sic eos artabit ponit a phis eẽ nã ulis scꝫ ꝑma cã
qꝛ nulla alia põt poni eos necessitãs. Tũ 3o. qꝛ si esset
tñ vnꝰ vir ⁊ vna mulier añ completũ numerũ ꝑdesti
natoꝝ a deo ex ꝓpagatiõe hoiũ nãli a ꝑmis pentibꝰ
ꝯtinuatiõe dina. nisi eni ipsi necessario voluntarie gi
gnerent cessaret generatio hominũ ⁊ dei ꝓpositum
frustraretur. De Adam quoq̃ ⁊ Eua ꝑusq̃ꝫ carnalit
cõuenirent põt fieri simile argumentũ. Tũ 4o. qꝛ aliter
deꝰ nõ posset necessitare creaturã rõnalẽ ut eẽt ipec
cabilis in ꝑpetuo q̃q̃ btã. Tũ 5o. qꝛ aliter deꝰ non eẽt
oipotẽs. licꝫ eni deꝰ facet quãtũ posset ut tu simpli
cit uel certo tꝑe velles quippiã. posses h nõ obstãte
oio illud nõ velle. qꝛ ꝑ aliã ꝑtem temporis dari illud
velle. per aliam ṽo non velle. imo nolle. sicq̃ posses
reddere deũ ⁊ hominem ihm xpm falsum mendacẽ

periurū.ponatur enim q̄ deus predicat per semet/
ipsū ɔfirmet uel affirmet q̄ iste libere faciet hoc uel
illud.et adhuc faciat quantū pōt.tūc si iste non necessi/
tatur g deū ad hoc uel illud libere faciendum pōt di/
mittere hoc et illud. Tū 6°. qz aliter posset hō frustra/
re ꝓuidentiā et p̄destinationē aut voluntatē dei.imo
facere deū miserrimū et īfelicissimū.cōstat eni q̄ de⁹
pōt p̄uidere predestinare ac preuelle liberos act⁹ hu
manos et q̄ ex eis dependēt.¶ 2° sic p̄ncipaliter. Ille
effect⁹ dicit̄ ꝓduci nccio nccitate nāliter precedēte
qui est causatus a causa qua plene posita nccio seqt̄
illud causari.et similiter causa necessaria necessitate
naturaliter p̄cedente dicit̄ causa actiua q̄ posita cū
oibus suis dispositiōib⁹ naturaliter p̄uijs qb⁹ causat
suū cātū necessario et indefectibilit̄ seqt̄ illud causari
Iste descriptiones habētur ex dictis Anselmi p̄ Cur
deus homo.ca°.7°.Et de concordia ca°.2°.Cū ḡ per
volūtatem suā sit causa efficiens ois actus volunta
tis create et prior naturaliter omni voluntate creata
et frustrari nō possit.sequit̄ q̄ ois act⁹ voluntatis cre/
ate ꝓducit̄ ex necessitate naturaliter p̄cedente.imo
volūtas creata agit necessitate naturaliter p̄cedēte
quicqd agit.Dicet forte q̄ licz de⁹ nūc velit aliqd esse
futurꝫ.non est necesse ꝓ nunc ipsū sic velle.sed pōt ꝓ
nunc nō sic velle. Sz hoc nō valet. Primo qz s̄m hoc
nulla esset oio necessitas antecedēs respectu alicui⁹
effect⁹.nec aliqs effect⁹ esset necessari⁹ respectu sue
cause nccitate nāliter p̄cedēte.qz nulla causa 2ª pōt
quicq̄ sine coefficientia et p̄efficientia cause p̄me q̄ ē
dina volūtas.si igit̄ in illa non est necessitas antece/
dens.nec in aliq̄ alia pōt esse. Tum 2°. qz istū effectū
nūc factū seu creatū a deo ncc̄e est nūc esse:q̄re et ei⁹
cām efficientē puta dinā volūtatē.uel si ipsa posset ꝓ
nūc nō esse pōt et iste effect⁹:qd̄ est ɔ̄ Anselmū et phm
qz oē qd̄ est quādo est nccio est. Tum 3°.qz voluntas
dei ē causa cuiuscūq̄ p̄teriti quare ipsū est p̄teritū.ḡ
sicut respectu p̄sentiū et p̄teritoꝝ est necessitas ante/
cedens.ita et respectu futuroꝝ.aliter diuina volūtas
esset mutabilis.qz s̄m hoc respectu futuroꝝ sic est li/
bera s̄m ɔtradictionē q̄ ꝓ eodē instanti quo ē respe/
ctu alicui⁹ futuri pōt non esse.et cum illud futurꝫ fiat
p̄sens uel discedat i p̄teritū erit nccia necessitate op/
posita. Tū 4°. qz uel diuina volūtas ex se sola sit ne/
cessaria et necessitans causa respectu presentis et p̄te/
riti poterit etiā respectu futuri cū oio eodē modo in/
trinsece se habeat respectu eiusdē rei p̄mo future 2°
p̄sentis 3° p̄terite.si aūt ponat̄ necessitās antecedent̄
respectu p̄sentis et p̄teriti non sufficienter nec totalit̄
ex se sola sed ex adiutorio alicui⁹ alteri⁹ puta rei p̄sen
tis uł p̄terite.nō videt̄ sibiipsi plene sufficiēs nec ple/
ne omnipotēs.si etiā res p̄sens aliquo modo iuuaret
ad necessitatē in diuina volūtate respectu illi⁹ rei p̄/
sentis.videret̄ q̄ eēt aliqua ei⁹ causa et aliquo modo
ipsam causaret.quare p̄us nāliter eēt rem p̄sentē eē
et necessario ꝓ nūc esse q̄z volūtatē diuinā istā neces/
sitatē suā intrinsecā nūc habere.si etiā aliqd̄ adiuto/
riū extrinsecū pōt p̄bere dine volūtati necessitatē in/
trinsecā respectu oiuz p̄sentiū et preteritoꝝ:cur nō re/
spectu alicui⁹ futuri: Tum 5°. qz si dina volūtas q̄ est
nūc respectu alicui⁹ futuri posset ꝓ nūc non esse illi⁹
volūtas.ut dicit responsio.hoc tñ nō est i ptāte illius
futuri.nec alicuius cause inferioris.nec aliquarum
causaꝝ.sed tm̄ in libera ptāte dine volūtatis.et ipsa ē
vlīter efficax et indefectibilis in causando.q̄re et ncci/
tas antecedēs respectu oiuz futuroꝝ.¶ 3° p̄ncipalit̄
sic. In volūtate creata nunc volente est q̄dā nccitas
ad volendum saltem nccitas cōmunis.et in volūtate
diuina similiter q̄ facit voluntatē creatā nunc velle.
qm̄ s̄m Anselmū vbi s̄. Oē qd̄ est qū est ncc̄e est esse.
he igit̄ due nccitates in his duab⁹ volūtatib⁹ diuina
scz et humana aut sūt coequeue aut disperate et imp̄/
tinētes ad inicē.aut nō sūt ita.si sint tales. ahe redu/
cunt̄ ad tciā tāq̄ ad cām cōmunē p̄orē ambab⁹.igit̄
dina volūtas nccitat̄ p aliquā cām p̄orē ad volendū
aliqd extra deū.qd̄ est falsū. Tum etiā qz ois nccitas
in creatura sicut et qd̄libet aliud ꝓducit̄ a dina volū/
tate tanq̄ a causa efficiente.igit̄ ois volendi nccitas
in volūtate creata efficit̄ a dina volūtate.non pōt ḡ
dici illas duas nccitates p̄dictas esse disperatas et ad
inicē coequeuas.nec etiā pōt dici q̄ nccitas i hūana
volūtate sit cā p̄or et nāliter p̄cedēs respectu nccita/
tis in dina volūtate.ḡ nccitas in dina volūtate est cā
nccitatis in volūtate humana.¶ 4° sic. Nulla volū/
tas creata in actib⁹ suis est liberior volūtate xp̄i hu/
mana.sz illā nccitauit dina volūtas ad singulos act⁹
suos.q̄re et quālibet aliā quodāmō nccitat.h⁹ ꝓbat̄.
qz si volūtas hūana in xp̄o nō nccio cōsensisset dine
volūtati nāliter p̄cedenti.potuisset dissensisse ab ea et
voluisse aliqd aliud.imo cōtrariū et peccasse.¶ Con/
firmat̄ qz Anselm⁹ 2° Cur deus hō.ca°.17°.dicit de
xp̄o. Si vis scire oiuz q̄ fecit et q̄ passus ē verā nccita/
tem.scito oia ex nccitate fuisse etc̄.¶ 5°.quia Stepha/
nus pariensis ep̄us damnauit quēdā errorē dicentē
q̄ ad hoc q̄ oēs effect⁹ sint necessarij respectu cause
p̄me.nō sufficit q̄ ipsa cā p̄ma non sit ipedibilis.sz ex/
igit̄ q̄ cause medie non sint impedibiles.error inquit
ep̄s.quia tūc non posset aliquē effectū necessarium
sine posteriorib⁹ causis ꝓducere.omnes igit̄ effect⁹
etiā liberi sūt necessarij respectu cause p̄me.qz a vo/
luntate sua ꝓcedūt que non pōt aliqualiter impediri
Et si quis instet dicendo q̄ articul⁹ parisiensis nō di/
cit vlīter omnes effectus.sed in particulari et defini/
nate effect⁹.fateor me nescire quō i originali articu/
lo scribebat̄.scio tñ q̄ int̄ articulos multū correctos
vlēm illā scriptā iueni.nec ex illa p̄ticulari uł indefi/
nita refert cū ex alijs veris vlībus sequat̄ euident̄.si
eni ad h̄ q̄ aliq effect⁹ sint necessarij respectu cause
p̄me sufficit q̄ ipsa nō sit impedibilis respectu aliq̄rū
effectuū aut etiā alicui⁹.oēs effect⁹ sūt necessarij re/
spectu illi⁹. ¶ 6°.quia ad h̄ sūt auctoritates scōꝝ.vn̄
Anselm⁹ de cōcordia.ca°.2°. Necesse ē inqt eē qcqd
deus vult ita esse.necesse est q̄ vult homo in his que
de⁹ vult.ita subdidit sibi humanam voluntatem ut si
vult fiant.si non vult non fiant.quoniam quod deus
vult non potest non esse. Item Aug⁹ 3° de libero ar/
bitrio. Voluntas inquit dei est mihi necessitas.Et 6°

sup Geñ. ad litterã. caº. xxº. Hoc nccīo futuꝝ est qđ
ipse vult. Et ĩfinite sũt tales auctoritates scõꝝ. Dicet̃
forte ꝙ auctoritates loquũt̃ de nccītate ꝯñe nõ ꝯñtis
seu de necessitate cõditionali nõ absoluta. siue de ne-
cessitate dicti nõ rei. seu cõiunctim non diuisim. Sed
hec responsio nõ valet inqt iste caº. xxviiiº. Primo qꝛ est
falsa. 2º quia incauta. 3º qꝛ diminuta. Primo inquit
deficit qꝛ falsa est. qꝛ false exponit auctoritates. si eni
auctoritates loquerent̃ dũmodo de nccītate ꝯñe seu
cõditionali. ita haberẽt auctores cõcedere ꝙ futura
nõ euenirẽt respectu causaꝝ inferioꝝ sicut superioꝝ
ꝛ ꝑme cause. qꝛ ꝯña seu ꝯditionalis in talibꝰ respectu
causaꝝ secũdaꝝ ita ẽ nccīa sicut respectu ꝑme. sicut
eni hec ꝯña seu conditionalis est nccīa: si deus vult h
esse futuꝝ hoc erit. ita ista cõditionalis est nccīa: si cã
2ª faciet hoc futuꝝ uel ꝑscit hoc futuꝝ. igit̃ hoc erit.
Itẽ oĩs doctrina debet eẽ alicuiꝰ dubij aut ignoti. s
ista ꝯña seu conditionalis nunq̃ fuit alicui dubia aut
ignota. sꝫ: si deus ꝑscit hoc eẽ futuꝝ hoc est futuꝝ. ꝛ
eodẽ modo de volũtate: si deꝰ vult hoc esse futuꝝ h
erit. qs igit̃ sapiens scriberet uel doceret hoc cũ non
sit docibile. sed ꝑ se scibile a quocunq̃ habita noticia
terminoꝝ uel fide. Itẽ si auctores tñ intelligerẽt il-
lud. nullo modo soluerẽt ꝓposita. supposita nãq̃ nccī-
tate hꝰ ꝯñe uel ꝯditionalis quõ ꝑ hãc soluit̃ ꝑplexitas
q̃õnis. qlibet eni ostensa sibi nccītate hꝰ ꝯñe tñ dubi-
tabit de libero arbitrio. ꝛ merito ac demerito. aut de
certitudine aut fallibilitate diuine scie ꝛ mutabilitate
uel imutabilitate diuine volũtatis ut ꝑus. Itẽ cur tam
multi auctores tã multa tã ambigua tã difficilia de
ista mã scripserunt si nihil aliud intelligere voluerũt
cũ in vno verbo breuissimo ꝛ leuissimo se possent ex-
pedire. dicẽdo ꝙ in oĩbꝰ talibꝰ ẽ nccītas ꝯñe seu uniꝰ
cõditionalis. Itẽ qꝛ ad eundẽ intellectũ haberẽt con-
cedere ꝙ chimera ꝛ oĩa non futura de nccītate eue-
nient. nã ita nccīa est ꝯña seu conditionalis formata
de eis sicut de vere futuris. nã nccīo sequit̃: si deus
vult uel ꝑscit ꝙ chimera ꝛ oĩa non futura euenient. g
illa euenient. nec põt aliqs dicere ꝙ in ꝑteritis ꝛ futu-
ris ponat̃ añs in esse. in his aũt non. ꝛ iõ nõ similis ne-
cessitas hic ꝛ ibi. qꝛ ꝯña seu conditionalis ipsa ꝑ se in
vere ꝑscitis ꝛ futuris nõ ponit añs in esse. sicut nec in
alia mã seu alijs terminis qbuscũq̃. sꝫ tñmõ nccītatẽ
cõsecutionis. ꝛ sic facit alia ꝯña seu conditionalis. lo-
quendo igit̃ ꝑcise de sola nccītate ꝑdicta similẽ oꝫ cõ-
cedere de chimera ꝛ oĩbꝰ non futuris nec ꝑscitis sic
de futuris ꝑscitis. ꝯña eni ꝛ conditionalis huiꝰ syllo-
gismi nccīa est sicut alia q̃liscũq̃. Itẽ in ista ꝯña: deꝰ
ꝑscit chimerã fore. igit̃ chimera nccīo erit. supponit̃
ꝛ ponit̃ añs sicut in ista: deꝰ ꝑscit antichristũ fore. igit̃
antichristꝰ nccīo erit. ꝛ necessitas ꝯñe est equalis. igit̃
simpliciter equalis est necessitas ꝛ similis in ambabꝰ.
Nec sufficit dicere ꝙ añs in 2ª est veꝝ. ꝛ in prima est
falsũ. ꝛ ideo non est similis necessitas hic ꝛ ibi. falsitas
eni añtis necessitatẽ ꝯñe nullatenꝰ minuit. nec veri-
tas ipsam auget. sicut nullꝰ dialeticoꝝ ignorat. cum
igit̃ nccītas ꝯñe necessario veritatem añtis includat
respiciendo ad solã nccītatẽ ꝯñe similis est necessitas
in ambabꝰ. ꝛ hanc solã in talibꝰ ponit r̃nsio. quare hꝫ
ponere ꝯñter ꝙ sicut necessariũ est antichristum fore
sic ꝛ chimerã. 2º ista responsio deficit ut incauta. non
eni cauet necessitatẽ quã voluit. ꝛ credit ꝑcauisse. nõ
tribuit nobis quã voluit ꝛ credidit liberã potestatẽ. si
eni ista ꝯña est necessaria: deus ꝑscit aut ꝑeuult hoc
igit̃ hoc erit. ꝛ añs non est in potestate nostra. igit̃ nec
ꝯñs est ĩ potestate nostra simpliciter libera ꝛ exclusi-
ua cuiuslibet necessitatis ꝑcedẽtis. 3º deficit respõ-
sio. quia plurimũ diminuta. qꝛ nõ põt respondere ra-
tionibꝰ demonstratiuis. nec auctoribꝰ sufficiẽt. ꝑser-
tim huic syllogistice rõni: oĩa que euenient de nccītate
nãliter ꝑcedente de aliq̃ necessitate euenient. sed oĩa
que euenient euenient de necessitate nãliter ꝑcedente.
qꝛ de voluntate dei q̃ omnibꝰ suis volitis est nccītas
nãliter antecedẽs. igit̃ oĩa que euenient de nccītate
aliqua euenient. uel isto modo breuius: oĩa que de ista
necessitate euenient de aliq̃ necessitate euenient demõ-
strata diuina volũtate. igit̃ oĩa q̃ euenient de aliq̃ neces-
sitate euenient. uel sic: oĩa que euenient a cã qua posita
necessario sequit̃ ꝙ euenient. ꝛ cuiꝰ positio non est nec
erit antecedenter in alteriꝰ potestate ẽm contradicti-
onẽ qñ oĩa que euenient a causa huiuscemodi eueniãt
nccīo euenient. sed oĩa que euenient a diuina volũtate
hoc modo euenient ꝙ illa posita nccīo sequit̃ ꝙ eue-
nient. ꝛ ꝙ illa ponatur: non est nec erit antecedenter
in alteriꝰ libera potestate ẽm contradictionẽ. igit̃ oĩa
talia sic euenient de nccītate respectu diuine volũtatis
qđ non est nec erit in alteriꝰ libera ptãte ẽm ꝯdictionẽ
qñ eueniãt a volũtate diuina. ¶ Ad ista dicit̃ ꝛ ꝑmo ad
ꝑmũ ꝯ primã ꝯñe dico ꝙ responsio ibidẽ data est suf-
ficiẽs. licꝫ eni diuinũ velle sit in se necessariũ simplicit̃ ꝛ
absolute. non tñ hꝫ nccīam habitudinẽ ad creaturas.
nec creature nccīo sequũt̃ ex illo nisi nccītate suppo-
sitiõis. Et ad ꝑmã improbationẽ huiꝰ respõsiõis dico
ꝙ respectꝰ diuine volitiõis est ꝯtingẽs nõ ꝓpter cõtin-
gentiã sui fũdamẽti sꝫ termini. scꝫ creature volite. Et
cũ dr̃ ꝙ creatura talis nõ ẽ ꝯtingẽs nec nccīa. etc. di-
co ꝙ ꝓ tp̃e q̃ nõ hꝫ esse non ẽ ꝯtingens nec nccīa. sed
tñ ꝓ eo tp̃e q̃ deꝰ vult eã esse est cõtingẽs. ꝛ ꝓ illo tẽ-
pore terminat relationẽ diuini velle. oẽ aũt tẽpus deo
ꝑsens ẽ in tota sua eternitate. ꝛ ita videt̃ velle sanctus
Tho. ꝯ ꝯ gẽtiles. caº. 80. dicẽs: Volũtatis diuine rela-
tio ẽ ad rẽ nõ existem ẽm ꝙ est in ꝓpria nã ẽm qđcũq̃
tẽpus. ꝛ nõ solũ ẽm ꝙ ẽ in deo cognoscẽte. vult eni deꝰ
rem q̃ nõ est nũc eẽ ẽm aliqđ tẽpus. ꝛ nõ solũ vult ꝙ
ipse eã intelligat. hec ille. Potest etiã aliẽ dici ꝙ res
q̃ nullũ esse hꝫ põt dici contingẽs. sicut etiã dicimꝰ fu-
tura eẽ ꝯtingẽtia. vñ scũs doctor ꝑma pte. q. 14. arti.
13º. dicit ꝙ contingẽs põt ꝯsiderari dupliciť. Unoº in
se ẽm ꝙ iã actu est. ꝛ sic nõ consideraẗ ut futuꝝ. sꝫ ut
ꝑñs. neq̃ ad vtrũlibet. sꝫ ut determinatũ ad vnũ. Alioº
põt ꝯsiderari ꝯtingẽs ut ẽ ĩ sua cã. ꝛ sic ꝯsideraẗ ut fu-
tuꝝ ꝛ ut ꝯtigẽs nõ determinatũ ad vnũ. h ille. Ex qbꝰ ꝑꝫ
ꝙ res q̃ nullũ eẽ hñt pñt dici ꝯtingẽtes. ꝛ ꝯsequẽt hꝰ
assũpta falsa fuit. nec seqt̃: h nõ hꝫ eẽ ꝯtingẽs. igit̃ nõ
ẽ ꝯtingẽs. qꝛ nõ solũ res dr̃ ꝯtigẽs. qꝛ hꝫ eẽ nõ nccīus
imo qꝛ põt esse ꝛ potest non esse. ꝛ ꝑ idẽ patet ꝙ alia

forma quã ibi facit. scȝ: Qñcunqȝ aliqs respect⁹ τc.
non valet. nã añ est falsa. nõ eni oȝ ꝙ si respect⁹ aliqs
fũdat⁹ in aliq̃ existe ẽminat̃ ad rem nõdũ existẽtẽ qd
ↄseqt̃ i modo ẽẽndi suũ fũdamẽtũ τ nõ ẽminũ. ꝑterti
de respcũ rõnis. Ad zᵃᵐ ĩprobationẽ dicte respõsiõis
dico ꝙ determinatio diuini velle ad hoc volitũ nihil
reale addit ad diuinũ velle distinctũ ab eo ſm rẽ. sed
solum addit directionẽ diuini intellectus ostendẽtis
voluntati tale obiectũ τ ꝓponentis sibi illud ut volẽ-
dum. Addit insuper relationem rationis voᵗⁱˢ ad vo-
litum. constat aũt ꝙ actus diuini intellect⁹ est qd rea-
le. non tñ realiter distinctũ ab ipso velle. sed ſm rõnẽ
pñ. constat etiã ꝙ tales respect⁹ nõ sũt ipsũ diuĩ vel-
le. Ecce qd addit determinatio illa ad diuĩ velle. Ex
quo patet ꝙ illa determinatio nõ derogat simplicita-
ti licȝ addat quid reale ad diuĩ velle. qꝛ illud non est
distinctũ ſm rem ab ipso velle aliqd illo non existẽte.
talis eni respect⁹ rõnis cõsequit̃ actũ volendi nec io
non ꝙ sit rõ volendi aut ꝓncipiũ volitiõis. non sequit̃
etiã ꝙ illud ens rõnis sit principiũ ꝓducendi entia re-
alia. sed solũ ꝙ ↄsequit̃ ꝓncipiũ ꝓductiuũ scȝ diuinũ
velle. ❡ Ad pmũ cõtra zᵃᵐ ↄnẽ dico ꝙ illa habitudo
quã hȝ diuinũ velle ad creaturas volitas nõ est ipsũ
diuĩ velle sed relatio rõnis. Et cum arguit̃ ꝙ tunc
nullo intellectu τc. dico ꝙ si nullus intellect⁹ huma-
nus aut angelic⁹ eẽt. adhuc ille respect⁹ esset. qꝛ con-
sequit̃ actũ diuini intellect⁹ q non põt non ↄsiderare
τ non intelligere talem respectũ circa suũ velle sup-
posito ꝙ aliquid velit. vñ sicut est impossibile ꝙ de⁹
aliqd velit τ non velit illud idem. ita est impossibile ꝙ
deus aliqd velit. τ ꝙ talis respectus nõ sit intellect⁹
ab eo nisi faceret ꝙ velle non sit actio. qꝛ respect⁹ cõ-
sequit̃ actionẽ nãliter. ut habet̃ 5° metaphisice. ❡ Ad
zᵐ negat̃ añ. Non eni est illa causa q̃re finis ẽ nec io
volit⁹. τ ea que sũt ad finẽ sũt contingent̃ volita quã
iste fingit. sed poti⁹ quia non habẽt necessariã habitu-
dinẽ ad rõnẽ volendi que est ipse finis siue eodẽ siue
diuersis actib⁹ sint volita. nam eodẽ actu põt qs duo
intelligere quoꝝ vnũ est rõ volendi alteri. τ tamẽ illo
actu manente põt desinere velle illud qd est mãliter
volitũ τ vlteri⁹ continuare volitionẽ respectu alteri⁹
qd erat ꝓncipalit̃ volitũ τ rõ volendi. Nã iudei odi-
entes humanitatẽ xpi odio habebant consequent̃ di-
uinũ suppositũ. τ si illa nã non dimitteret̃ a supposito
diuino. tunc odium caderet solum sup nãm humanã
τ non sup diuinũ suppositũ. ut videt̃ ponere sanctus
doctor in simili 3ᵃ pte. q. 46. arti. 12°. ad 3ᵐ. Et. q. 25.
arti. ꝑ et z°. ❡ Ad confirmationẽ dico ꝙ quãtũcũqȝ
sit dissimilitudo illa que ponit̃ ab arguẽte inter illa q̃
ꝓpter finẽ isto τ illo modo diligũt̃. tñ i hoc similia sũt
ꝙ nec hoc nec illud habet necessariã habitudinẽ ad
rationẽ volendi scȝ finem. τ consequenter ad diuinũ
velle. hanc enim habitudinẽ habẽt creature ad diui-
nam bonitatẽ τ vltimũ finẽ. quia licȝ per eas non ac-
quirat̃ vltim⁹ finis a deo. tñ repñtãt diuinã bonita-
tem. τ quia sicut dicit scũs doctor de veritate. q. 23.
arti. 4°. Sicut null⁹ diuin⁹ effect⁹ ꝑfecte causam ad-
equat. ita nihil qd in deũ sicut in finẽ ordinat̃ est fini
adequatũ. in nullo enim creatura perfecte deo assi-
milatur. hoc eni est solius verbi increati. vñ contingit
ꝙ q̃ntũcunqȝ nobiliori modo aliqua pura creatura in
deum ordinet̃ aliquo modo ei assimilata possibile sit
aliam creaturam modo eque nobili in ipsum deũ or-
dinari τ diuinam bonitatem repñsentare. vñ patet ꝙ
non est necessitas diuine voluntati ex amore quẽ ha-
bet ad suã bonitatẽ ꝙ velit h̃ uł illud circa creaturã.
nec etiã inest ei alia necessitas respectu totius creatu-
re. eo ꝙ diuina bonitas in se perfecta est. etiã si nulla
creatura existeret. non enim diuina bonitas est talis
finis qui efficiat̃ ex his que sũt ad finem. sed magis q̃
efficiunt̃ τ perficiunt̃ ea que ad ipsum ordinant̃. vñ
ut Auicẽna dicit ꝙ soli⁹ dei actio ẽ pure liberalis. qꝛ
nihil accrescit sibi ex his que vult uel operatur circa
creaturam. hec ille. Ex quibus patet quõ licȝ creatu-
re repñsentent dei bonitatẽ τ eã ꝑticipent. nõ tamẽ
necessario diligunt̃ a deo. quia alio modo potest par-
ticipari τ repñsentari eque bene τ meli⁹. τ ideo sicut
deus vult ista que nunc dei bonitatẽ participant. ita
posset alia velle τ ista nolle. τ per ↄñs falsum est ꝙ
eque necessario uł ea necessitate complaceat in istis
sicut in sua bonitate. non enim complacet in aliquo
ex hoc solo ꝙ est aptum participare eius bonitatem:
sed quia participat eam in actu ſm aliquod tempus
pñsens uel futurũ. ❡ Ad 3ᵐ negatur hᵒʳ. dico eni ꝙ
illa habitudo quam habet diuinũ velle ad mũdũ po-
test non esse τ potuit nõ esse ab eterno. non ſm ꝙ pos-
sibile dicit̃ per respectũ ad aliquam potentiã. sed ſm
ꝙ illud dicitur possibile cuius pñdicatũ subiecto nõ
repugnat. ut dictum fuit in probatione 3ᵉ ↄnis. τ alle-
gatum ꝑ contra gentiles. ca°. 83°. Conceditur etiã ꝙ
in deo potuit esse nolle respectu mundi. non ꝙ aliud
velle ab illo quod habet nũc deus potuerit eẽ in deo
sȝ quia illud velle quod cadit super hoc obiectũ: mũ-
dum esse. poterat cadere super oppositum scȝ mũdũ
non esse. Et cum arguitur sic. Illud nolle potuit esse
deus. igitur nũc est deus. negat̃ ↄña. Et cum arguit̃
sic. Quicquid potuit esse deus est deus. sed illud nol-
le potuit esse de⁹ τc. dico ꝙ est fallacia figure dictio-
nis. quia mutat̃ quid in ad aliquid. nam hoc qd dico
velle mundum aut nolle mundum. importat actũ di-
uine voluntatis cum habitudine τ respectu ad mun-
dum. vñ sanct⁹ doctor de veritate vbi s̃. arti. 4°. ad
13ᵐ. Cum inquit dicitur deum velle aliquid. nõ signi-
ficatur illud aliquid esse in deo. sed tñmodo impor-
tatur ordo dei ad illius factionem in propria natura.
hec ille. ❡ Ad primũ contra 3ᵃᵐ ↄnem dico ꝙ velle
quo deus se determinat ad aliquid in propria natu-
ra producendum. respicit alteram partem contradi-
ctionis τ non aliam. Et ad improbationem dico sicut
prius ꝙ nolle oppositum potuit esse in deo loquẽdo
de possibili ut prius. non ꝙ illud nolle esset alius actus
ab ipso velle quod nunc est in deo. sed esset idẽ actus
habens habitudinem ad oppositũ obiectũ illi quod
nũc est volitũ. τ sicut nunc dicit̃ velle respectu mũdi.
ita tunc esset nolle mundi τ velle respectu huius ob-
iecti: mundum non esse. nec sequit̃ ꝙ aliquid potuit

esse deus qd̄ nunc nō est deus. sed est fallacia figure
dictionis. sequit̄ tñ q̄ aliquid quod est deus haberet
aliam habitudinē q̄ nūc habeat. ⁊ caderet sup aliud
obiectum q̄ nunc. ¶ Ad 2m negat̄ bor. Et ad primā
probationē dico q̄ illud velle non est tendētia in ob-
iectum sibi futur̄. sed in obiectum sibi presens. licz sit
futur̄ respectu nostri uel alicui⁹ creature. quapropter
non habet rationē desiderij aut velle aliquid non ha-
bitum expectātis propter quod imperfectio sibi insit.
Ad 2am probationē satis dictū est. conceditur enim q̄
in deo nō ē velle respectu oppositi potuit aūt eē. nec
sequit̄ ex hoc q̄ nunc sit in deo. nec q̄ aliquid potuit
esse deus qd̄ modo nō sit de⁹. sed solū q̄ deus potuit
referri ad aliqd ad qd̄ non refert̄. ¶ Ad 3m negat̄ aor
nisi loquamur de eo qd̄ sic determinat̄ q̄ de potētia
transit in actū. sic aūt nō est in deo. ut diffuse dictum
fuit in pbatione 3e ōnis. non eni est ibi determinatio
pp̄ter potentiā sed pp̄ter obiectū. nec exigit̄ deter-
minatio nisi pp̄ter obiectū. ut ibidē fuit expositū. nec
est ver̄ qd̄ nos imaginemur sicut fingit arguēs deū
esse in potētia ad vtrūlibet ⁊c. sz imaginamur q̄ pos-
sibile est volūtatē dei ferri sup hoc. ⁊ q̄ possibile ē eā
ferri sup oppositū. non put possibile dicit̄ p respectū
ad aliquā potentiā. sed put dicit non repugnātiā. ad
hoc aūt q̄ aliqd determinet̄ ad aliqd̄ duor̄ sibi possi-
biliū illo modo. uel ad hoc q̄ aliqd qd̄ est possibile ad
vtrūq̄ duor̄ determinat̄ ad alterū illor̄. non reqrit̄
exitus de potentia in actū. ⁊ consequent̄ nec motus
¶ Ad 4m negat̄ bor. dico eni q̄ volūtas determinat̄
ad volendū ⁊ ad pducendū volitionē suā. nec tñ ē p-
cessus in infinitū. qz ipsa ad nolendū determinatur
⁊ hoc p obiectū suū qd̄ intellect⁹ p̄sentat sibi. ut dicit
sctūs Tho. 2o cōtra gentiles. ca. 82o. Et si queratur per
quid determinat̄ itellect⁹. dico q̄ q̄nq̄ p voluntatē.
sicut eni dicit sctūs doctor pma 2e. q. 9. arti. 1o. Volun-
tas mouet intellectū q̄tū ad exercitiū actus. sz q̄tū
ad determinationē actus q est ex pte obiecti intelle-
ctus mouet volūtatē. nec erit pcessus in infinitū. qz
sicut ipse dicit de veritate. q. 22. arti. 12o. ad 2m. Sta-
tus est in appetitu nāli quo inclinat̄ intellect⁹ in suū
actū. dico ḡ q̄ volūtas q̄tū ad exercitiū actus scz ut
velit uel nō velit determinat̄ a seipsa. ⁊ illud quo se
ad hoc detminat ē act⁹ ei⁹ determinat⁹. sed q̄tū ad
specificationē act⁹. s. ut tēdat in hoc ul' i illud. detmi-
nat̄ p intellectū ostendētē sibi suū obiectū. nō ḡ opor-
tet pcedere in infinitū ex aliqua pte. qz si loquamur
de determinatiōe q̄ ad specificationē actus ē status
in appetitu naturali intellectus. si aūt loquamur de
determinatione quo ad exercitiū actus est status in
appetitu naturali voluntatis quē habet ad suū actū
¶ Ad confirmationē negat̄ aor. nec enim in deo nec
in creaturis agentib⁹ p voluntatem est possibile seq
determinatū effectū exteri⁹ nisi p̄cedente detmina-
tione interiori. vñ sctūs Tho. loquēs de p̄destinatio-
ne pma parte. q. 23. arti. 2o. ad 3m. dicit q̄ duplex est
p̄paratio. Quedā est patientis ut patiat̄. ⁊ hec p̄pa-
ratio est in p̄parato. Alia est p̄paratio agētis ut agat
sic agens p intellectū dicit̄ se preparare ad agendū

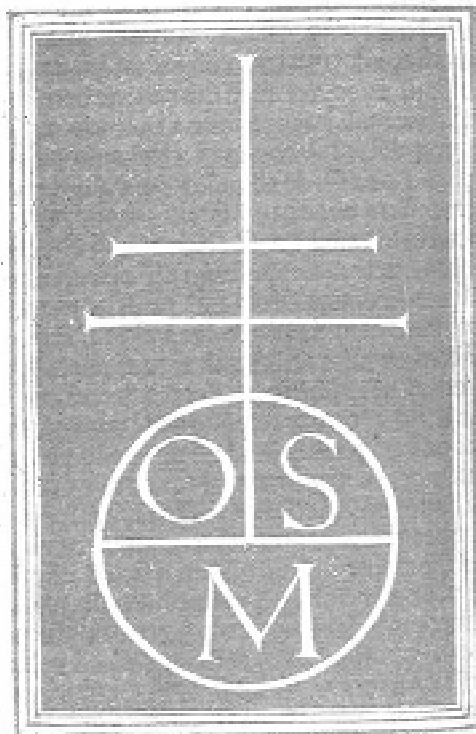
in q̄tum preconcipit rōnē operis fiendi. ⁊ sic deus ab
eterno p̄parauit se p̄concipiendo rationē ordinis ali-
quor̄ in finē. hec ille. Sic aūt loquimur de prepara-
tione ad agendū. a simili dicēdū est de determinati-
one ad agendū. ita q̄ dum precōcipit volenda dicit̄
determinare se ad volendū ⁊ faciēdū. quia velle ei⁹
est sua actio ⁊ opatio. ⁊ ideo impossibile est ipsū deter-
minatū effectū pducere nisi volūtas eius ad volen-
dū aliquē effectū se determinet modo p̄dicto. ¶ Ad
5m dico q̄ diuina voluntas ex nā sua determinat̄ ad
volendū suū p̄ncipale obiectū. nec vllo mō est inde-
terminata respectu illi⁹. sed ad volendū alia determi-
nat̄ p intellectū. ⁊ p suā sapiam q̄ statuit sibi determi-
natos effect⁹ quos pducit ordinate. sicut dicit sctūs
doctor 2o contra gentiles. ca. 26o. in fine. ⁊ ca. 27o.
Intellect⁹ aūt diuin⁹ determinat̄ ad determinandū
volūtatē. ⁊ ad sic concipiendū p voluntatē. ⁊ h̄ non
pcedit in infinitū. qz est stat⁹ tam ex pte volūtatis q̄
ex pte intellect⁹. intellect⁹ eni diuin⁹ nāliter ⁊ neccio
obiectū volūtatis diuine ⁊ oīa alia intelligit loquen-
do de incōplexis. ⁊ diuina volūtas nāliter vult ⁊ ne-
cessario suū principale obiectū quo dilecto ⁊ amato
vult intellectū concipe ⁊ dictare aliqd pducendū. in
q̄ diuina bonitas i tali gradu eluceat. q̄ facto intelle-
ctus dictat h̄ uel hoc eē fiendū. ⁊ post ad hoc volēdū
volūtas detminat̄. sic ḡ patet q̄ volūtas detminat̄
q̄tū ad specificationē act⁹ ab intellectu. sz q̄tum ad
exercitiū illi⁹ act⁹ determinat̄ ex sua nā q̄tū ad p̄n-
cipale obiectū ⁊ q̄tū ad alia p libertatē suā. Et si di-
cat̄ q̄ in h̄ saltim ipsa p̄us ex̄ns indeterminata se de-
terminat. cōcedit̄. nā nō est detminata ad volendum
uel nolendū. ⁊ tñ determinate hz velle uel nolle. sed
tñ q̄ ad specificationē actus p intellectū determinat̄
¶ Ad illud qd̄ obijcit̄ ꝯ 4am ōnē solutum est superi⁹
respondēdo ad argumēta ꝯ p̄mā et 2am ōnes. ¶ Ad
p̄mū ꝯ 5am ōnē negat̄ bor scz q̄ de⁹ neccio cōplaceat
in oī entitate. ut patuit in 2a ōne. ¶ Ad 2m negat̄ bor
sicut eni dicit sctūs Tho. prima 2e. q. 31. arti. 1o. ad 2m.
Licz delectatio sit quedā qes appetit⁹ ꝯsiderata pre-
sentia boni delectantis qd̄ appetitui satisfacit. tñ ad-
huc remanet imutatio appetit⁹ ab appetibili. ratione
cui⁹ delectatio qdā motus ē. hec ille. Potest etiā dici
q̄ licz delectatio nō sit motiua respectu ei⁹ obiecti in
q̄ qs delectat̄. tñ amor est virtutis motiue ad exquē-
dū. vñ s̄m q̄ probat sctūs Tho. p̄ma 2e. q. 28. arti. 6o.
Oē agēs qd̄cūq̄ sit agit q̄cūq̄ agit ex amore. sz aūt
in deo idē act⁹ sit amor ⁊ delectatio. tñ differūt rōne.
pp̄t qd̄ de⁹ amat creaturas. nō tñ delectat̄ in illis. sz
solū in se. ut prius dictū fuit in alio articulo. nec oz q̄
amor moueat mediāte desiderio nisi in illis q̄ p vol-
ta p̄ficiūt̄. nō aūt illis q̄ volita p̄ficiūt. cuiusmodi est
de diua volūtate respectu creatur̄. ¶ Ad 3m p idē
Nō eni oportet q̄ cōplacentia quā dicim⁹ eē amorē
cōcupiscētie excitet desideriū p̄us q̄ moueat ad exe-
quendū exterius p̄sertim in pposito. de⁹ eni creatu-
ras quodāmō diligit amore cōcupiscētie volēdo eas
eē uel volēdo illis bonū. nō tñ est i ipso desideriū cui⁹
obiectū est bonū futur̄. ⁊ iō qd̄ in nob̄ facit desideriū

hoc in deo facit amor ↄcupiscētie quo vult creaturis
esse uel aliud bonū. qđ quidē bonū nobis futurū est
deo aūt p̄sens. ¶ Ad 4^m negat̄ hoc. non eni cōplacet
deus in oi entitate creabili. ut prius dictū fuit. ¶ Ad
5^m negat̄ añs. Et ad ꝓbationē negat̄ hoc. licz eni de
siderīū nō sit in deo. ē tñ actus in eo q̄ ↄcupiscit bonū
creaturis. ille aūt actus p̄mario attingit diuinitatem
non inq̄stū est amor cōcupiscētie. sed inq̄tū est amor
amicitie uel dilectio. idē eni actus s̄m subām i deo hz
ratioñē volitiōis respectu vni⁹ obiecti. ⁊ rōnē nolitio
nis respectu alteri⁹. ac ꝑ hoc nullū ē incōueniēs si di
uinū velle respectu diue bonitatis habet rōnē dile
ctiōis. ⁊ respectu creature hz rōnē amoris ↄcupiscē
tie. nec oportz q̄ quācūq3 habitudinē hz ad creaturā
q̄ eādē habeat ad suū obiectū p̄ncipale. ¶ Ad p̄mū
ↄ 2^m p̄tē ↄnis dicit̄ q̄ hoc est falsa. licz eni de⁹ posset
volūtatē creatā qualibz necessitare ad eliciēdū actū
aut ad cessandū ab actu. nō tñ sic necessitat eā. Et cū
ꝓbat̄. q2 si necessitaret eā hoc nō faceret nisi volēdo
⁊c. dico q̄ licz faceret hoc volendo. tñ non vult nunc
illud qđ vellet tūc. talis eni nc̄citas pōt prouenire ex
impssione alicui⁹ forme q̄ nūc non imp̄mit̄ scz grā cō
sūmata. uel ex aliq̄ motiōe dei speciali q̄ nūc non mo
uet̄. ut ostendit sctūs Tho. de veritate. q. 22. arti. 8°.
vñ deus sic posset mouere volentē ad aliqđ nc̄cio. q2
scz volūtati ꝓponeret aliqđ sub ratione boni. ⁊ nullo
mō sub rōne mali. ita q̄ cessatio a volendo nullo mō
appareret voluntati bona. nec a volendo aliq̄ modo
distraheret̄ ꝑ passionē aliquā. q̄ eni voluntas possit
ab actu cessare. hoc ē q2 uel intellectus nō ostendit ei
suū obiectū sub rōne boni. uel q2 cessatio ab actu ap
paret bona. uel quia oppositum illi⁹ obiecti apparet
meli⁹. uel hz. constat aūt q̄ de⁹ ꝓ nūc nō mouet isto
mō volūtatē. q2 in oi obiecto circa vltimū finē appa
ret rō boni ⁊ mali. ⁊ cessatio ab actu apparet bona. ⁊
q̄nq3 iudiciū ul' app̄hēsio intellect⁹ distrahit̄ ꝓpt̄ mul
ta alia. ¶ Ad 2^m dico q̄ respōsio ibidē data ē satis bo
na quo ad h̄ qđ ponit q̄ illud qđ de⁹ modo vult pōt ꝓ
isto nūc nō velle. ⁊ q̄ diuinū velle quod nūc ē respectu
alicui⁹ futuri pōt nō esse nec vnq̄ fuisse respectu illi⁹
sz ꝑ respectu sui oppositi. nisi loquamur de nc̄citate
imutabilitatis. q2 scz illud qđ semel voluit nō pōt de
sinere velle ꝓ mēsura ꝓ q̄ voluit illud esse. ⁊ similiter
talem nc̄citatē cōcedo in deo respectu oiu3 futurorū
ab eo volitoꝝ. simplicit̄ tñ possibile ē eū nō velle nec
voluisse talia futura. Et ad p̄mā hui⁹ improbationē
dico q̄ rō non valet. aliquid eni dicit̄ ꝓuenire nc̄cio
ab aliq̄ cā nc̄citate nāliter p̄cedente q̄n illa cā posita
⁊ sufficient̄ disposita s̄m oēm realē dispositionē posi
tiue ⁊ ꝑuatiue nō est in p̄tāte cause q̄n agat ⁊ efficiat
illū effectū. constat aūt multas cās secūdas eē tales
puta ignē solē ⁊ hmōi. est etiā cōpossibile cām secundā
isto mō causare ex nc̄citate nāe. p̄mā cām vo non sic
causare. nec ē in p̄tāte alicui⁹ inferioris ad illā causā
nc̄citandā. nā posito oi positiuo reali in diua volūta
te adhuc ē possibile deū nō velle h̄ uel illud. ⁊ nō cāre
h̄ aut illud. ⁊ iō hn̄ stat effectū ꝓuenire nc̄cio nc̄citate

añcedēte a cā 2^a ⁊ nō a cā p̄ma nisi nc̄citate imutabi
litatis ⁊ suppositiōis. q2 s. p̄ma cā ē determinata ad hūc
effectū ꝑ suā sapiam ⁊ volūtatē. nō stat effectum nō
sequi illo mō q̄ p̄euolitū ē ⁊ dispositū a p̄ma cā illum
seq. vñ nc̄citas nālit̄ antecedēs respcū cause 2^e nō ar
guit nc̄citatē cōsimilē in cā p̄ma sed aliā nc̄citatē no
biliorē q̄ tñ stat cū cōtingētia effect⁹ in se. Ad 2^am im
probationē dico q̄ sicut effect⁹ p̄sens ē necessari⁹ ne
cessitate suppositiōis ⁊ imutabilitatis. ita etiā cā p̄ma
cū ꝓtūc causat consimili nc̄citate. a q̄ tñ multū distat
nc̄citas nālit̄ antecedēs quā arguēs fingit q̄ scz effe
ctus sic eueniet a causa q̄ nō est in cause 2^e p̄tāte q̄n
eueniat. Ad 3^am dico q̄ diua volūtas respectu p̄teri
torū ⁊ presentiū nō habet nc̄citatē nisi suppositiōis ⁊
imutabilitatis. ⁊ consimilē cōcedo respectu futuroꝝ
ut alias dictū est. Ad 4^am dicit̄ similiter. Ad 5^am dico
q̄ licz non sit in potestate cause 2^e q̄ prima causa uel
diuina voluntas sic uel sic causet uel velit. aut deter
minetur ad hoc uel illud. tamen quia aliquis effect⁹
non procedit a causa prima nisi ꝑ secūdā causam. iō si
causa 2^a nō necessario determinet̄ ad talem effectū
ꝓducendū sequit̄ a posteriori causam primā non ne
cessario illum effectū causare. ⁊ ideo causa 2^a non ha
bet in sua potestate causalitatem cause prime. sed ē est
illud sine quo effectus non subiicit̄ cause prime q̄nq3
quia deus disponit se non ꝓducturū talem effectum
sine causa 2^a libere causante. ¶ Ad 3^m principale dico
q̄ solum probat q̄ necessitas in causa 2^a originatur
ex necessitate in cā prima exite loquēdo de necessi
tate suppositionis ⁊ imutabilitatis qua solum neces
sarium est illud quod est esse. ut alias dictum est. sed
argumentum deberet probare aliam necessitatē in
causa prima. scz necessitatem naturaliter anteceden
tem que non est aliud q̄ necessitas qua scz aliqua cā
sic causat q̄ nō est in eius potestate non causare stan
tibus omnibus realibus dispositionibus que sunt in
ea in ordine ad effectum. Et dico realibus ad remo
uendum respectus rationis diuine voluntatis ad vo
lita. si enim arguens velit habere solam necessitatem
suppositionis ⁊ imutabilitatis. non arguit cōtra nos
nisi verbaliter. conceditur enim tunc q̄ omnis effe
ctus eueniet necessario necessitate antecedente. q2
eueniet a causa qua posita cum omnibus dispositio
nibus realibus ⁊ rationis. non est in potestate alicui⁹
cause prime uel 2^e q̄n effectus eueniat. non enim stat
q̄ velle diuinū sit respectus talis effectus ꝓ tali mē
sura q̄n ille effectus eueniat. ¶ Ad 4^m dico q̄ nulla
voluntas creata est liberior voluntate christi loquē
do de libertate a peccato uel a coactione. sed loquē
do de libertate a necessitate falsū est. quia ad multa
necessitatur volūtas cōprehensoris ⁊ beati ad q̄ non
necessitat̄ volūtas viatoris. ¶ Ad 5^m dico q̄ articu
lus parisiensis nō petit nisi necessitatem imobilitatis
ul' suppositionis. uel necessitatem antecedentem illo
modo descriptam sicut tetigi in solutione tertij. ⁊ hoc
in cōparatione ad primam causam. sed arguēs aliud
vult. scz q̄ omnis effect⁹ sic proueniat nc̄cio a prima

causa q non est in potestate alicuius cause 2e qn ille effectus eueniat. quod negamus. ¶ Ad 6m dicitur q responsio ibi data est sufficiens. Et ad primam improbationem qua probatur responsio esse falsa. dico q consequentia non valet. auctores enim voluerunt q ista conditionalis est necessaria: prima causa disponit hoc euenire. igitur hoc eueniet. et similiter ista: hoc est futurum respectu prime cause. igitur eueniet. et ista: deus vult hoc esse futurum. igitur ita erit. non sic autem est de causis secundis. imo stat aliquid esse futurum respectu cause 2e quod tamen nunquam erit. Ad 2am dico q ista conditionalis pot verti in dubium: si deus vult ita erit. uel ista: si hoc est futurum respectu prime cause. hoc erit. precipue apud egyptios qui ponebant diuinam voluntatem posse mutari precibus et sacrificijs. Ad 3am dico q illa distinctio bene intellecta soluit dubium. quia illi qui ponunt distinctionem de necessitate consequentis et consequentie. intendunt duo dicere. primum est q ista conditionalis est vera: deus vult hoc. igitur ita erit. et similiter: deus ita vult. igitur semper ita voluit et volet. nec potest desinere voluisse aut velle hoc volitum pro tali mensura. 2m est q simpliciter est possibile deum nunquam sic voluisse aut sic velle. ita q ista simul stant: deus sic voluit et potest nunquam sic voluisse. licet impossibile sit eum desinere velle aut voluisse aut mutari de volente in nolentem. et ideo bene stat q volitum a deo necessario eueniet respectu dei necessitate immutabilitatis. et contingenter eueniet absolute. necessario quidem respectu dei. quia verum est q eueniet a deo et non potest transire de vero in falsum. nec desinere esse verum. et hec est necessitas immutabilitatis. contingenter autem eueniet absolute loquendo. quia non implicat contradictionem illud non euenire. imo deus posset facere illud non euenire. et ideo necessitas immutabilitatis stat cum libertate arbitrij. Ad 4am dico q licet sit facile intelligere necessitatem illius consequentie: deus preuidit hoc. igitur hoc eueniet. non tamen tota resolutio stat in hoc. quia non solum dicimus consequentiam illam esse necessariam. imo antecedens eius esse necessarium necessitate immutabilitatis. quam non omnes capiunt. de quorum numero est arguens ut videtur. talis enim necessitas est veritas indesinibilis quam tamen non esse non repugnat ex terminis. Ad 5am dicitur q licet ista consequentia sit necessaria: deus preuidit chimeram esse. igitur chimera erit. tamen antecedens eius non est necessarium necessitate immutabilitatis. unde breuiter necessitas consequentie hic capitur prout includit necessitatem consequentis et veritatem antecedentis indesinibilem. Replice quas ipse facit ibidem non sunt ad propositum. ¶ Cum autem 2o loco arguens dicit responsionem esse incautam etc. dico q satis cauta est. quia licet ut dictum est non sit in potestate nostra antecedens illius consequentie sicut in causa per quam est. tamen sicut in illo sine quo antecedens non erit verum. et ita est de consequente. ¶ Cum autem 3o dicit q rationibus suis non potest responderi. falsum est. unde conformiter ad predicta dico q licet non sit in potestate alicuius cause 2e ponere absolutum diuine volitionis. tamen in potestate 2e cause est respectus rationis quem habet ad aliquod obiectum volitum ponere non sicut in potestate cause per quam. sed sicut cause sine qua non. si enim ego non vadam ad ecclesiam hodie. nunquam diuina voluntas habuit respectum ad illud ire sicut ad suum volitum. Et hec de questione dicta sufficiant. et consequenter de primo sententiarum.

Liber primus defensionum theologie diui doctoris Thome de aquino in primo sententiarum editus per eximium veritatis schole professorem fratrem Johannem Capreoli tholosanum ordinis predicatorum anno domini millesimoquadringentesimonono quo legit sententias Parisius feliciter explicit. Impressus Venetijs per Octauianum Scotum Modoetiensem anno salutifere incarnationis M.cccc.lxxxiiij.

a
vacat
Eximij
tine sūt
nem sui
b
quedam ꝟbo nō
ri efficietur
bitus theologicus
scūs Tho.2ª2ᵉ
c
pendentiam
num igiẗ
ctū ut dictū
lectus potest
d
fert a velle
verit sentiens
bet esse ƒm
telligentia.plus
e
diū illud habet
finē ƒm ꝙ
natū ad finē
rationē.sed
f
tia clare visa
non remouet
prosecutione
Ad primū cōtra
g
lum.Si aliquo
bilia magis
cū conceptu
tellectū entis
h
quit cōcludere
nendū quod
sio sūt idem
gnificatam
i
tur ex
que est
bitu sciētifico
cauam representat
k
ducta sūt
cidentalis
tia qua res
test nisi
l
citur ꝑmo
dere a substātia
luntate appeti.
nem non

m
esse speciem
tie nec diffinitio
rum vnū
ne per se
n
ponitur
gure dictionis
niū.-potentia
tia dei
o
tentiā qua
ca dicit
ter dicaẗ
bent ad inuicē
p
ginem que
tionis.quia
nit filio
gulas.⁊
q
ponūt ens
dit ratio
re ꝙ ipsa
turalem
r
gento cyphus.
gradus
stinguit hūc
mo.vnde
s
luntate est
stinctionis
tione alteri⁹
quibus
t
lectus.⁊
ctionē ab
presentat
mus modus
v
etum est
li alicubi
eternus diciẗ
tate motus
x
bo cordis
ratio actiua
rare distinguiẗ
li⁹ cōstituerenẗ
y
tio que
ter ⁊ arguitiue
rius uel
do ⁊ alterius

j
tatis diciẗ
mane
bus.sed
bita reddaẗ
z
cedunt.
us etiā
ne ad aliud
sum est
3
re in eodem
¶ Ad 3ᵐ
tiones
ma sic
4
bile.dīa
fit.non
sura adequata
tur ꝙ licz
5
test indicare
beret quod
la tñ relatio
ra. Ista ꝓ
6
batione
sis partib⁹
cise ⁊ p se
rit.numerare
7
tionem
ma pte
suppositoꝝ
tio oritur
8
mus nisi
net ad
dit qn̄
maliẗ a ꝟbo
9
ficat actionē
bem⁹ duas
de.vnde
re i psona
10
petunt numeris
te nō ꝙ
ce.Est eni
rū eadem
11
rogenee
cidens est
bitudinē
sistentis.

12
trinsecum
tia.sed
sonis.uel
eti.⁊ cum
13
tas non
ales eiusdem
ad relatū.
cit scūs
14
bet enim
cipiū actiuū
ctū.nō eni
ctoꝝ vbi ẽ
15
bet creature
cit ꝙ illi
citer intelligi
mo que est
16
menti.
quid.sed
tus ꝙ
tutem h.
17
cutio
tis et
terminationē
ciei.ita
18
stinatio passio
cam solū
dit.vnde
ter mūdanis
19
na.ƒm
men ꝙ
quendo tūc
tia creandi
20
ris.nam
am passiuam
titatem
tor celi
21
di in pfectionib⁹
ne.ſ⁹ qz
ƒm rationē
positum
22
titatem.qz
uinus intellectus
tingentiam
ditate

Grabados

causa ꝙ non est in potestate alicuius cause 2e ꝗn ille effectus eueniat. quod negam⁹. ¶ Ad 6m dicitur ꝙ respōsio ibi data est sufficiēs. Et ad primā īprobationem qua probaṫ responsio esse falsa. dico ꝙ ɔ̄ña non valet. auctores eñi voluīt ꝙ ista ɔditionalis est necessaria: prima causa disponit hoc euenire. igiṫ hoc eueniet. ⁊ similiter ista: hoc est futuꝝ respectu prime cause. igiṫ eueniet. ⁊ ista: deus vult hoc esse futuꝝ. igiṫ ita erit. non sic autē est de causis secūdis. imo stat aliquid esse futurū respectu cause 2e quod tñ nūꝗ̄ erit. Ad 2am dico ꝙ ista conditionalis pōt verti in dubiū: si deus vult ita erit. uel ista: si hoc est futurū respectu prime cause. hoc erit. precipue apud egyptios qui ponebant diuinā volūtatē posse mutari precib⁹ ⁊ sacrificijs. Ad 3am dico ꝙ illa distinctio bene ītellecta soluit dubiū. quia illi qui ponūt distinctionē de necessitate ɔ̄ntis ⁊ ɔ̄ñe. intendūt duo dicere. Primū ē ꝙ ista conditionalis est vera: deus vult hoc. igiṫ ita erit. ⁊ similiter: deus ita vult. igitur semꝑ ita voluit ⁊ volet. nec potest desinere voluisse aut velle hoc volitū pro tali mensura. 2m est ꝙ simpliciter est possibile deum nūꝗ̄ sic voluisse aut sic velle. ita ꝙ ista simul stāt: de⁹ sic voluit ⁊ potest nūꝗ̄ sic voluisse. licꝫ impossibile sit eum desinere velle aut voluisse aut mutari de volēte in nolentē. ⁊ ideo bene stat ꝙ volitū a deo necessario eueniet respectu dei necessitate imutabilitatis. ⁊ contingenter eueniet absolute. necessario quidē respectu dei. quia veꝝ est ꝙ eueniet a deo ⁊ non potest transire de vero in falsū. nec desinere esse verū. ⁊ h̄ est necessitas īmutabilitatis. contingenter autē eueniet absolute loquendo. quia non implicat contradictionē illud nō euenire. imo deus posset facere illud non euenire. ⁊ ideo necessitas imutabilitatis stat cū libertate arbitrij. Ad 4am dico ꝙ licꝫ sit facile intelligere necessitatē illius ɔ̄ñe: deus ꝓuidit hoc. igiṫ hoc eueniet. non tñ tota resolutio stat in hoc. quia nō solū dicim⁹ ɔ̄ñam illam esse necessariā. imo añs eius esse necessariū necessitate imutabilitatis. quā nō omnes capiūt. de quoꝝ numero est arguens ut videṫ. talis eñi necessitas est veritas indesinibilis quā tñ non esse nō repugnat ex terminis. Ad 5am diciṫ ꝙ licꝫ ista ɔ̄ña sit necessaria: deus preuidit chimeram esse. igiṫ chimera erit. tñ añs ei⁹ nō ē necessariū necessitate imutabilitatis. vñ breuiter necessitas ɔ̄ñe hic capiṫ ꝓut īcludit necessitatē ɔ̄ntis ⁊ veritatē añtis indesinibilē. Replice quas ipse facit ibidem non sūt ad ꝓpositū. ¶ Cū autē 2o loco arguens dicit responsionē esse incautam ⁊c̄. dico ꝙ satis cauta est. quia licꝫ ut dictum est non sit in potestate nostra añs illius ɔ̄ñe sicut in cā per quā est. tñ sicut in illo sine quo añs non erit verū. ⁊ ita ē de ɔ̄nte. ¶ Cū aūt 3o dicit ꝙ ratiōibus suis nō potest responderi. falsum est. vñ conformiter ad predicta dico ꝙ licꝫ non sit in potestate alicuius cause 2e ponere absolutū diuine volitionis. tñ in potestate 2e cause ē respect⁹ rōnis quem habet ad aliquod obiectum volitum ponere nō sicut in potestate cause per quā. sꝫ sicut cause sine qua nō. si eñi ego nō vadā ad ecclesiā hodie. nūꝗ̄ diuina volūtas habuit respectū ad illud ire sicut ad suū volitū. Et hec de questione dicta sufficiāt. ⁊ cōsequenter de primo sententiarū.

Liber primus defensionū theologie diui doctoris Thome de aquino in primo sententiaꝝ edit⁹ per eximiū veritatis schole professorē fratrem Johannē Capreoli tholosanū ordinis ꝑdicatoꝝ anno domini millesimoquadringentesimonono quo legit sententias Parisius feliciter explicit. Impressus Venetijs per Octauianū Scotum Modoetiensem anno salutifere incarnationis M.cccc.lxxxiij.

